



"Жалпы білім беру ұйымдарына арналған жалпы білім беретін пәндердің, таңдау курстарының және факультативтердің үлгілік оқу бағдарламаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2013 жылғы 3 сәуірдегі № 115 бұйрығына өзгеріс пен толықтырулар енгізу туралы

Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2017 жылғы 27 шілдедегі № 352 бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2017 жылғы 5 қыркүйекте № 15605 болып тіркелді.

РҚАО-ның

ескертпесі!

Бұйрықтың басын V1700015605 қараңыз

Қазақстан			Республикасы
Білім және ғылым	және	ғылым	министрінің
2017 жылғы	жылғы	27	шілдедегі
№ 352 бұйрығына 101-қосымша			
Қазақстан			Республикасы
Білім және ғылым	және	ғылым	министрінің
2013 жылғы	жылғы	3	сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 319-қосымша			

?

Орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларға арналған бастауыш білім беру деңгейінің 1-4 сыныптары үшін "Заттық-тәжірибелік әрекет" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Оқу бағдарламасы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 23 тамыздағы № 1080 қаулысымен бекітілген Орта білім берудің (бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім беру) мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес және орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушылардың ерекше білім алу қажеттіліктерін ескере отырып әзірленген.

2. Оқу бағдарламасы білім алушылардың танымдық мүмкіндіктеріне сәйкес әр оқу пәнінің мазмұнын және олардың білім, білік, дағдыларының көлемін анықтайтын оқу-нормативтік құжат болып табылады.

3. Оқу бағдарламасы оқыту процесін білім алушылардың пән салалары бойынша қолжетімді білім мен икемділіктерді меңгеру үшін әр пәннің әдістемелік әлеуетін қолдануға, оқу әрекетінің тәсілдерін меңгеру арқылы дербестігін, әлеуметтік-мәдени кеңістікте бағдарлау икемділігін барынша дамытуға бағыттайды.

4. Оқу бағдарламасында оқу-нормативтік құжаттың дәстүрлі міндеттері заманауи мектепте білім беру процесін ұйымдастырудың инновациялық

тәсілдерімен үйлесімді сабақтасқан. Оқытудағы тәсілдер пән бойынша оқу бағдарламасының түбегейлі жаңа құрылымын құруда негізгі бағдарлары болып табылады.

5. Құндылыққа, іс-әрекетке, тұлғаға бағдарлық коммуникативтік тәсілдер білім берудің классикалық негізі ретінде оқыту мақсаттарының жүйесі мен білім беру процесі нәтижелерінің басымдылығын арттыру үшін қолданылып, оқу бағдарламасының жаңа құрылымында көрініс тапты.

6. Қазіргі кезеңде білім алушының белсенді іс-әрекетін ұйымдастыру оқу процесіне қойылатын негізгі талаптардың бірі болып табылады. Мұғаліммен бірлесіп шығармашылықпен айналысу және мұғалімнің серіктес, кеңесші ретінде қолдауы болған кезде білім алушының белсенді танымдық қабілеті тұрақты сипатқа ие болады.

7. Тұлғалық-бағдарлық білім беруді күшейту білім беру процесінде барлық қатысушылардың өзара қарым-қатынасында өктемшілікке жол бермей, ынтымақтастығы үшін алғышарттарды құрайтын оқытудың алуан түрлі интербелсенді әдістерін қолдану кезінде мүмкін болады.

8. Оқу процесін ұйымдастырудың барлық инновациялық тәсілдері оқытуды білім, идеялар және іс-әрекет тәсілдерімен белсенді түрде алмасуды көздейтін білім алушының шынайы шығармашылық процесіндегі қарым-қатынас үлгісіне айналдырады.

9. Белгілі бір пәннің оқу бағдарламасы жергілікті сипаттағы материалдарды (нысандар, кәсіпорындар, ақпарат көздері) пайдалануға бағытталған оқу-жобалау іс-әрекеттерін ұйымдастыру арқылы танымдық және әлеуметтік тұрғыдан білім алушының белсенділігін дамытуға бағдарлайды. Осы пәннің оқыту мақсаттарына жету аясында жүзеге асырылатын оқу және тәрбиелік сипаттағы жоба жұмысын ата-аналармен, жергілікті қауымдастық өкілдерімен бірлесе отырып, ұйымдастыруға болады.

10. Оқу бағдарламасында мұғалім білім алушыларды оқытудың жеке бағдарламасын құруда басшылыққа алатын және оқу пәнінің мазмұнын анықтаудың негізі болып табылатын оқыту мақсаттарының жүйесі қалыптастырылған. Орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларға арналған бағдарламаның мазмұны ұсыным түрінде болады, педагог сыныптағы әрбір білім алушының мүмкіндігі мен оның білім алудағы ерекше қажеттіліктеріне сәйкес бағдарламаның мазмұны мен оқыту қарқынына кез-келген өзгерістерді ендіруге құқылы.

11. Белгілі бір пән бойынша күнделікті білім беру процесінің мазмұны жеке білім беру мақсаттарына бағынады және әрбір білім алушының сыныптағы және мектептегі ұжымдық әрекеттерге қатысу мүмкіндігін есепке алады.

12. Орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларды оқыту кең мағынада қабылданады және ол мүмкіндіктің біршама қоры байқалатын пәндік білімді қалыптастыру ғана емес, сондай-ақ осы санаттағы білім алушылар үшін маңыздырақ болатын өмірлік дағдыларды қалыптастыруға да қатысты болады.

2-тарау. "Заттық-тәжірибелік әрекет" пәнін оқытудың мақсаты мен міндеттері

13. "Заттық-тәжірибелік әрекет" пәні орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларды оқыту процесінің маңызды бөлігі болып табылады. Заттық-тәжірибелік әрекет орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларды дамыту мен оқыту құралы ретінде қарастырылады. Осы санаттағы білім алушылар үшін практикалық әрекет басқаларына қарағанда түсінікті және қолжетімді болады. Коммуникативтік дағдылар мен әлеуметтік қолайлы тәртіпті дамытуға көмектесетін, біртіндеп білім алушылардың бір-бірімен ынтымақтастығына ұласатын ересектермен ынтымақтастық білім алушыларды заттық әрекетке қосудың негізгі тәсілі болып табылады.

14. Заттық-тәжірибелік әрекетті дамыту білім алушыларда құралдық әрекетті қалыптастыруға, заттарды олардың атқарымдық қолданыстарына сәйкес пайдалануға негізделген. Заттық-тәжірибелік әрекет орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушылардың әрекетінің маңызды түрінің бірі, себебі оның дамуы көптеген психикалық процестердің, ең алдымен көрнекілік-әрекеттік ойлау қабілетінің, сөйлеу тілінің, өзін-өзі сезінуінің қалыптасуына, символикалық ойынның басталуына әсер етеді. Практикалық міндеттерді шешу процесінде сөйлеу тілі біртіндеп жоспарлау атқарымына ие болады.

15. Орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушылардың заттық әрекетін дамытуға бағытталған педагогикалық түзету жұмысы оның қалыптасуының онтогенетикалық заңдылығына негізделеді. Заттық және құралдық әрекеттердің негізінде әрекеттердің басқа түрлері: өнімдік, шаруашылық-тұрмыстық, қарапайым еңбек, ойындық әрекет, өзіне-өзі қызмет көрсету әрекеттері қалыптасады.

16. "Заттық-тәжірибелік әрекет" оқу пәнінің мақсаты – білім алушыларда өмірлік түсініктерді, қол еңбегінің қарапайым операцияларын меңгеру үшін қажетті әрекеттену тәсілдерін, ұғынымдар мен дағдыларды қалыптастыру.

17. Негізгі міндеттері:

1) әрекетті орындауға деген тұрақты уәждемені қалыптастыру;

2) білім алушыларда мақсатты бағытталған заттық әрекеттерді қалыптастыру;

3) өз әрекетін жоспарлау мен бақылаудың қарапайым дағдыларын қалыптастыру;

4) білім алушыларды әр түрлі материалдармен (адам жасаған және табиғи), олардың қасиеттері мен қолданысымен таныстыру;

5) материалды өңдеудің қолжетімді тәсілдерін қалыптастыру;

6) құралдар мен аспаптарды пайдалану дағдыларын дамыту.

18. "Заттық-тәжірибелік әрекет" пәнінің түзете дамыту және тәрбиелеу міндеттері:

1) қолмен жанасымдық сезіну қабілетін дамыту және жанасымдық тәжірибені кеңейту;

2) көру арқылы қабылдау, көру және есту зейінін, көру қимыл-қозғалыстық үйлесімділікті дамыту;

3) жалпы қимыл-қозғалысты, қол қимылы мен ұсақ қимылдың үйлесімділігін дамыту;

4) кеңістіктік түсініктерді дамыту;

5) білім алушыларда жағымды эмоцияны және өз сезімін білдіре білуге тәрбиелеу;

6) төзімділік, табандылық, ұқыптылықты қалыптастыру;

7) коммуникациялық дағдыларды (сөйлеу тілдік және сөйлеу тілдік емес), сыныптастарына көмектесе білу, бірлесе жұмыс істей білуді қалыптастыру;

8) білім алушыларда белсенділік пен дербестікті қалыптастыру.

3-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

19. Орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларды оқытудың оқу процесін ұйымдастыру тәсілдемесінің негізінде ақыл-ой дамымауы айқын байқалатын тұлғалардың өмірін ұйымдастырудың негізін қалаушы идея ретінде бүкіл әлемде қабылданған "қалыпқа келтіру" педагогикалық тұжырымдамасы жатыр. Осы тұжырымдамаға сәйкес білім алушы түзету педагогикалық шаралардың барлық жүйесін жобалаған кездегі негізгі және жалғыз есептеу нүктесі болып табылады. Жоспарланған педагогикалық шаралар білім алушылармен тікелей жүргізілетін жұмыстарды ғана емес, сондай-ақ қоршаған ортаның қайтадан құрылуын, әрбір білім алушының өзіндік әрекетін ынталандыратын жағдайды тудыруды қамтиды.

20. Әрекеттердің мазмұны мұғалімге оқытудың жеке бағдарламасын құру үшін негіз болып табылатын оқу бағдарламаларында ашып көрсетіледі. Оқытудың жеке бағдарламасын құру үшін білім алушыны бақылап, оның қажеттілігі мен мүмкіндігін көрсететін болмашы белгілердің өзі ескерілетіндей байқаулар жүргізіледі.

21. "Қалыпқа келтіру" тұжырымдамасының негізінде ақыл-ой даму бұзылысы орташа деңгейдегі білім алушыларды арнайы мектеп жағдайында оқыту мен тәрбиелеу процесін ұйымдастыру қағидалары қалыптастырылған.

22. Білім алушының өзінің бірегей ерекшеліктерін сақтай отырып, дербес қарқында даму құқығын тану қағидасы. Бұл қағиданы сақтау деген білім алушыны оқытудың жеке бағдарламасының мазмұнын анықтау мақсатында оның мүмкіндігі мен дамуын үнемі зерделеуді білдіреді. Дамудағы және дағдыларды меңгерудегі кез-келген, тіпті ең аз деген ілгері басуды оқытудағы жағымды нәтиже деп қабылдау.

23. Педагогтың әрбір білім алушыны оқытудың мазмұнын, тәсілдерін, түрін, дидактикалық құралдарды олардың жеке мүмкіндіктері мен білім берудегі және жеке тұлғалық жетістіктерін мониторингілеу нәтижесін есепке ала отырып, өздігінен таңдау қағидасы.

24. Білім алушыларда практикалық әрекеттер мен әлеуметтік дағдыларды қалыптастыру үшін қажетті мектептік ортаны құру қағидасы:

1) білім мен дағдыларды жаңа жағдайға аудару қиындығына байланысты, икемділіктер мен дағдыларды қалыптастыру оларды пайдалануға болатын жағдайларға барынша жақын және ұқсас жағдайларда жүзеге асырылады;

2) білім алушылармен сабақ өтетін жайлар әр түрлі өмірлік жағдаяттарды бейнелейтін кеңістікке айналдырылады. Заттық орта білім алушылардың қажеттіліктеріне сәйкес өзгеріп отырады;

3) мектептегі әлеуметтік-тұрмыстық және заттық-дамытудың жайлы ортасы орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушылардың жас ерекшелігі мен физиологиялық ерекшеліктерін есепке ала отырып құрылады (демалыс, қимыл белсенділігі мен санитарлық-гигиеналық шараларға арналып жабдықталған кеңістіктер).

25. Білім алушылардың мектептегі күнделікті әрекеттерінің біріктірілген сипаттағы қағидасы. Мектептегі бастапқы оқытудың 3-4 жылында пәнсіз оқыту идеясымен жүзеге асырылатын оқу жоспарының бірнеше пәндік салаларының мазмұнын біріктіруді білдіреді. Барлық сабақтар ең алдымен, оқу бағдарламаның мазмұны арқылы білім алушылардың жалпы дамуын (коммуникативтік, қимыл-қозғалыстық, сөйлеу тілдік, сенсорлық) жетілдіруге бағытталады. Пәндік оқытуға көшу білім алушылардың жеке дамуындағы ілгерілеуіне қарай жүзеге асырылады.

26. Пәнсіз оқыту ортақ тақырыптық жоспарлау арқылы жүзеге асырылады. Ортақ тақырыптар ретінде "Айналадағы әлем" біріктірілген курсының тақырыптамасын пайдалануға болады. Таңдалған тақырып негізінде 1-2 апта

бойы білім алушылардың сан алуан әрекеттері ұйымдастырылады. Оқытудың бұл кезеңінде таңдалған тақырып таным мақсаты ғана емес, сондай-ақ мектепте білім алушылардың күнделікті әрекеттерін ұйымдастырушы құрал болып табылады.

27. Ойлау, сөйлеу тілі мен коммуникацияны әлеуметтендіру құралы ретінде дамыту қағидасы. Орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушылардың нақты жағдайда мүмкіндігіне қарай педагогикалық құралдармен өтелетін сөйлеу тілінің дамуында (оның болмауына дейін), ойлау қабілетінде, қарым-қатынастық дамуында өзіндік мәселелері бар. Сөйлеу тілін түсінуді кеңейту, қарым-қатынастың сөздік және сөздік емес құралдарын қалыптастыру, білім алушылардың көрнекілік-әрекеттік ойлауын дамыту бойынша жұмыстар бірізділікпен құрылады. Білім алушылардың әрекетін педагогтың сөзбен қолдауы мөлшерлі және білім алушылардың түсінуі үшін қолжетімді болады.

28. Оқу-тәрбиелеу процесін әлеуметтендіру бағыттылығы қағидасы. Білім алушылардың ерекшеліктеріне барынша ыңғайланған және олардың дені сау құрдастарымен өзара әрекеттенулерін шектейтін оқу және тәрбиелеу ортасы жеңілдетілгендігіне байланысты оларды күрделі әлеуметтік ортаға ендіру арнайы жұмысты талап етеді:

1) білім алушылардың олар үшін қолжетімді көлемдегі әлеуметтік қатынастар мен өмірлік тәжірибесін кезең-кезеңмен және жоспарлы түрде кеңейту. Оқу уақытының бір бөлігі мектептен тыс жерде (қоғамдық көлікте жүру, дүкендерге, дәріханаларға, поштаға, емханаға, мұражайға, театрға, кафе секілді қоғамдық орындарға бару) ұйымдастырылады;

2) білім алушының қоғамға ауыртпалықсыз енуі үшін оған шыдамды және мейірімді болатын қоршаған орта қалыптастыру. Осы мақсатта мектеп бала жанұясы және қоғам арасында да жоспарлы жұмыстар жүргізуге мүдделі болады.

29. Орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларды оқыту процесі мазмұны жағынан да, сол сияқты ұйымдастыру түрі жағынан да қатал реттелмейді. Ұжымдық оқыту жағдайындағы танымдық қызығушылықтың төменділігі; жаппай жұмыс кезінде пайдаланылатын ынталандыруға деген реакциясының әлсіздігі; бір оқу пәнінің мазмұнына берілген қырық бес минут бойы білім алушылардың белсенділігін қолдаудың қиындығы әдеттегі академиялық түрғыда құрылған сабақтың тиімділігінің төмен болуына әкеліп соқтырады.

30. Әрекет түрін білім алушының өзіне қажет болған жағдайда өзгерте алатын, жекеленген жұмысты орындайтындай (өзге білім алушылардың жұмыстарынан басқаша) және педагогтан жеке көмек ала алатындай етіп

сабақтың ұйымдастырылуын қалайды. Білім алушыларға сынып бөлмесінде еркін қозағала алатындай мүмкіндіктер беріледі.

31. Арнайы қағидаларға сәйкес құрылған педагогикалық шаралар білім алушылардың өзіндік белсенділігін, олардың ынтасы мен дербестігін дамытуға бағытталады.

32. Орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушылардың сабақтағы дербестігінің дамуы және белсенділігі байқалатын әрекеттердің негізгі түрлері:

- 1) тірі және өлі табиғат пен әлеуметтік өмірдің құбылыстарын бақылау;
- 2) заттық-тәжірибелік әрекет;
- 3) ойын әрекеті және ойын әрекетшілдігі;
- 4) білім алушылардың шаруашылық-еңбектік әрекет;
- 5) әлеуметтік-тұрмыстық әрекет;

б) балалар мен жақын ортасындағы ересектермен арасындағы коммуникация (микросоциум);

- 7) оқу әрекеті (білім алушылардың мүмкіндіктеріне сәйкес).

33. Оқу-тәрбиелеу процесі орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларды оқытудың барлық кезеңдері бойы заттық-тәжірибелік әрекет негізінде құрылады.

34. Заттық-тәжірибелік әрекеттерді қалыптастырғанда орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушылардың келесі ерекшеліктері есепке алынады:

- 1) жылдам қажуы бар әлсіз психикалық белсенділігі;
- 2) ересек адамдармен өзара әрекеттенудегі қиындықтар;
- 3) сенсорлық аймақтың даму мәселелері (жоғары немесе төмен сезімталдық, сенсорлық тәжірибенің жетіспеушілігі);
- 4) айтылған сөйлеу тілін түсінудің қиындығы.

35. Заттық-тәжірибелік әрекетті қалыптастыру бойынша білім алушылармен жүргізілетін педагогикалық жұмыс педагогтың әр білім алушымен эмоциялық қатынас орнатуынан, орындалатын тапсырмаға деген жағымды қатынасты қамсыздандырудан, белсенділік пен қызығушылықты қолдаудан, жұмысты соңына дейін жеткізе отырып, өз қарқынымен орындау мүмкіндігімен қамтамасыз етуден басталады.

36. Сабақтың нақты кеңістіктік-мезгілдік құрылымы болады. Әрекеттің белгілі бір түрлері сынып бөлмесіндегі белгілі бір орынмен байланыста қарастырылады (мысалы, сумен және сусымалы заттармен жаттығулар). Күрделі тапсырмалар қарапайым тапсырмалармен, ал ширығу босаңсумен кезектестірілуге тиісті.

37. Сабақтар білім алушылардың әрекет түрі мен оны орындау тәсілдерін барынша еркін таңдау мүмкіндіктері болатындай етіп ұйымдастырылады. Бұл білім алушылардың белсенділігін, дербестігін және жауапкершілігін қалыптастырумен қамтамасыз етеді.

38. Білім алушыларда дағдыларды қалыптастыру өте көп жаттығуларды орындауды талап етеді. Педагогтың көмегі біртіндеп азая түседі: бірлескен әрекеттен еліктеу бойынша әрекетке, ары қарай үлгі бойынша әрекетке, ең соңында ересек адамның сөздік нұсқауы бойынша орындалатын әрекеттерге ауысады. Орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушылар үшін педагогтың заттық әрекеттің орындалуын, құралдарды пайдалану тәсілдерін, бұйымды, белгілі бір жұмысты орындау бірізділігін анық, асықпай көрсеткені маңызды.

4-тарау. Оқу жетістіктерін бағалау тәсілдері

39. Орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушылардың оқудағы жетістіктерін бағалау шараларына қойылатын талаптар гуманизация идеяларына, осы санаттағы білім алушылардың мектепте оқуының табиғатына сәйкестігіне шартты болады.

40. Орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушылардың жеке оқу бағдарламасында тұжырымдалған міндеттер олардың оқудағы жетістіктерін бағалау үшін пайдаланылады.

41. Орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларды оқытудың жеке бағдарламасын құру жұмысы оның қажеттілігі мен мүмкіндігін бастапқы педагогикалық бақылау арқылы жүзеге асырылады. Критериалды бағалау білім алушыларды дамыту мен оқытудың негізгі желісінің онтогенезіне сәйкес анықталады.

42. Орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушылардың жетістіктерін бағалау тек ішкі бағалау құралдарымен ғана жүзеге асырылады. Оқытудың жеке бағдарламасын жүзеге асыру нәтижелері білім беру процесі барысында мұғаліммен сабақтарда тікелей бағаланады.

43. Педагогтар бақылау-бағалау әрекетін ақыл-ойы дамымаған білім алушылармен жүргізілетін барлық педагогикалық процестің құрылуына негіз болатын арнайы педагогиканың "диагностика мен түзете-дамыту жұмысының бірлігі" қағидасына сәйкес жүйелі түрде жүзеге асырады.

44. Бақылау білім алушы әрекетінің өнімдерін, ауызша берген жауаптарын оқыту мен тәрбиелеудің жекеленген міндеттерімен салыстыра отырып бағалау әрекеті болып табылады.

45. Орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушылардың жетістіктерін бағалау шараларының бірізділігі:

1) білім алушылардың даму, білім және дағдыларының даму деңгейлерін алдын ала бағалау. Оқытудың жеке бағдарламасын құруға арналған негіз ретіндегі білім алушының даму бейінін құру;

2) білім алушылардың жетістіктері мен дамуын ағымды бағалау оқытудың мазмұны мен тәсілдерін түзетіп отыру мақсатында білім алушылардың сабақ үстіндегі жұмысын күнделікті бақылаудан тұрады;

3) бірінші жартыжылдық аяқталғанда аралық бағалау жүзеге асырылады. Икемділіктер мен дағдыларды оқытудың жеке бағдарламасына сәйкес қалыптастырудың жетістігі туралы бағалау пайымдамасы жеке бағдарламада тіркеледі;

4) жетістіктерді қорытынды бағалау оқу жылының аяқталуына қарай жүзеге асырылады.

46. Орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушылардың жетістіктерін бағалау үшін білім алушы жетістігінің сапалық көрсеткіші болып табылатын сипаттамалық бағалау пайдаланылады. Сипаттамалық бағалау білім алушының жеке білім беру процесінде жүзеге асырылған аймақтағы дамуы мен оқуына қатысты өзіндік педагогикалық есеп болып табылады. Бастауыш сыныптарда бұл – оқу жылының басы мен аяғындағы білім алушының даму бейінінде сипатталатын білім алушының әлеуметтік және өзіне-өзі қызмет көрсету дағдысының, дене тұрғысынан, танымдық, сөйлеу тілдік дамуы, сондай-ақ әрекет түрлерінің қалыптасуы. Білім алушыларды пәндік оқытуға көшірген кезде бұл олардың әрбір оқу пәні мен өмірік дағдыларының жетістіктерінің сипаттамасы болады.

5-тарау. "Заттық-тәжірибелік әрекет" пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

47. "Заттық-тәжірибелік әрекет" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

- 1) 1-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында – 66 сағат;
- 2) 2-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында – 68 сағат;
- 3) 3-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында – 68 сағат;
- 4) 4-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында – 68 сағат.

48. Оқу-тәрбиелеу процесін ұйымдастыру үшін кабинеттер санитарлық-гигиеналық нормаларды есепке ала отырып, қажетті мектептік құрал-жабдықтармен жасақталады.

49. Түрлі формадағы (жеке, жұп немесе топтық) және әртүрлі жұмыстарды (ойын және белсенді оқыту әдістерін қолдануды) ұйымдастыру үшін қозғалмалы жиһаз қарастырылады. Білім алушылардың жұмыстарын және көрнекілік құралдарды қоюға арналған стендтер, кітап сөрелерін орналастыратын орындарды қарастырылады.

50. Оқу пәнінің мазмұны:

1) бағдарламаның негізгі бөлімдері: "Заттық-тәжірибелік әрекет", "Құрастыру", "Сумен және сусымалы материалдармен жұмыс", "Иілімді материалдармен (ермексазбен, қамырмен) жұмыс", "Қағазбен жұмыс", "Жіппен және матамен жұмыс", "Табиғи материалдармен жұмыс". Бағдарлама шоғырландыру қағидасына сәйкес құрылған. Әрбір бөлімнің материалының мазмұны біртіндеп күрделенеді, жаңа дағдылармен толықтырылады;

2) материалдарды сынып бойынша бөлу шартты түрде болады. Әр білім алушы үшін бағдарламалық мазмұнды таңдағанда, ең алдымен білім алушының мүмкіндігі мен қажеттілігі басшылыққа алынады;

3) мұғалімге бағдарламаның әр түрлі бөлімдерінің материалдарын оқытудың бірізділігін анықтау, оны жеңілдету немесе күрделендіру, сыныптарға қайтадан бөлу, әр білім алушы үшін бағдарламаның оқу материалын оқыту кезеңінің уақытын өздігінен анықтау құқығы беріледі;

4) бір сыныптың білім алушылары әр түрлі сыныптың бағдарламалық материалдарымен жұмыс істей алады.

51. Оқу пәнінің мазмұны келесі бөлімдер мен бөлімшелерді (дағдыларды қалыптастыруды) қамтиды:

1-кесте

№	Бөлімдер	Бөлімшелер (Дағдылар)
1	Заттық-тәжірибелік әрекеттер	1.1 Заттарды салу, алып шығу, қайтадан салу
		1.2 Ашу-жабу
		1.3 Заттарды бөлме кеңістігінде басқаша орналастыру
		1.4 Жұп заттарды табу
		1.5 Бұрап ашу-бұрап жабу
		1.6 Тізу
		1.7 Қадау-ағыту
		1.8 Байлау-шешу
		1.9 Кесу, қиып алу
		1.10 Түсі әр түрлі заттармен әрекеттер
		1.11 Көлемі әр түрлі заттармен әрекеттер
		1.12 Пішіні әр түрлі заттармен әрекеттер
		1.13 Баулау, бау өткізу
2	Сумен және сусымалы материалдармен жұмыс	2.1 Салу, салып алу
		2.2 Қотара құю
		2.3 Сүрту
		2.4 Жуу
		2.5 Кір жуу
3	Иілімді материалдармен (ермексаз, қамыр) жұмыс	3.1 Иілімді материалдарды арнайы пішінмен пішімдеу
		3.2 Иілімді материалдармен жұмыс
		3.3 Заттарды сомдау
		3.4 Бірнеше бұйымдардан композиция құрастыру

		4.1 Құрылыс материалдарынан құрастыру
		4.2 Геометриялық фигуралардан құрастыру
4	Құрастыру	4.3 Таяқшалардан құрастыру
		4.4 Мозаикадан өрнек құрастыру
		4.5 Бөліктерден жазық бейне құрастыру
		4.6 Шаршыда, жолақтарда өрнектер құрастыру
5	Қағазбен жұмыс	5.1 Қағазбен жаттығулар
		5.2 Бұйымдарды, ойыншықтарды жасау
		5.3 Дайын пішіндерден жапсырмақұрақ құрастыру
6	Жіппен және матамен жұмыс	6.1 Жіппен және инемен жұмыстардың қарапайым түрлерін орындау
		6.2 Матамен жұмыстардың қарапайым түрлерін орындау
		7.1 Табиғи материалдарды жинау және сұрыптау
7	Табиғи материалдармен жұмыс	7.2 Табиғи материалдардан бұйымдарды, жапсырмақұрақтарды, композицияларды жасау

52. Оқу бағдарламасында оқыту мақсаттарын қолдануға, мониторинг өткізуге тиімді болу үшін кодтық белгілеу енгізілген. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші сан бөлімді, үшінші сан бөлімшені, төртінші сан оқыту мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 1.1.2.4 кодында "1" - сынып, "1.2" - бөлімше, "4" - оқыту мақсатының реттік нөмірі.

53. Оқу бағдарламасында әрбір бөлімнің оқу материалын оқытудың дәйектілігі мен мазмұнын анықтау үшін негіз болып табылатын оқыту мақсаттарының жүйесі тұжырымдалған. Мақсаттар жүйесі мұғалімге білім алушылардың таным процесін басқаруға, материалды меңгеруді қадамдық бақылауды жүзеге асыруға, оқыту процесін жекелендіруге мүмкіндік береді.

54. Оқыту мақсаттарының жүйесі:

1) "Заттық-тәжірибелік әрекеттер":

2-кесте

Бөлімшелер (Дағдылар)	Оқыту мақсаттары	1-сынып	2-сынып	3-сынып	4-сынып
1.1 Заттарды салу, алып шығу, қайтадан салу	1.1.1.1 заттарды (шар, текше, бұр) ыдысқа	1.1.1.1 заттарды (шар, текше, бұр) қорапқа, жаңғақтарын салу (колмен) бір	1.1.1.1 шетен, емен қалақпен	3.1.1.1 ұсақ тастарды қасықпен бір сауыттан	4.1.1.1 заттарды
	1.1.1.2 заттарды қолмен қораптан, сауыттан, дорбадан алып шығу	1.1.1.2 заттарды қолмен басқа сауытқа салу	1.1.1.2 үрмебұршақты қасықпен (колмен) бір	3.1.1.1 басқа сауытқа салу	4.1.1.1 іскектің, қысқыштың көмегімен бір сауыттан
	1.1.1.3 аузы кең тар заттармен	1.1.1.3 аузы кең және сауыттан ұсақ салу	1.1.1.3 басқа сауытқа	3.1.1.2 кішкентай шарларды елекпен су құйылған сауыттан жұмыртқа салатын сауытқа салу	4.1.1.2 кішкентай шыны шарларды ұяшықтарға салу
	1.1.1.4 геометриялық денелерді қораптың ояықтарына салу	1.1.1.4 көлемді (жемістің сүйектерін, геометриялық денелерді шақаларды) қораптың сәйкес кішкентай тесігіне екі ояықтарына салу	1.1.1.3 үрмебұршақты сауытқа салу	3.1.1.3 таяқшаларды, шырпыларды кішкентай тесіктерге итере салу	4.1.1.3 ұсақ моншақтарды шыны колбаға салу
	1.1.1.5 геометриялық ұстау тәсілімен)итере	1.1.1.5 геометриялық ұстау тәсілімен)итере			

пішіндердің жалпақ салу
 үлгілерін Сеген 2.1.1.4 көлемді
 тақтасына салу геометриялық денелерді
 қораптың сәйкес
 ойықтарына салу
 2.1.1.5 геометриялық
 пішіндердің жалпақ
 үлгілерін Сеген
 тақтасына салу

1.1.2.1 есікті дыбыссыз

ашу және жабу 2.1.2.1 есікті дыбыссыз

1.1.2.2 көлемдері мен ашу және жабу 3.1.2.1 су құбырының 4.1.2.1 су құбырының

пішіндері әр түрлі 2.1.2.2 су құбырының шүмегін ашу және жабу шүмегін ашу және жабу

қораптарды сәйкес шүмегін ашу және жабу 3.1.2.2 есіктің әр түрлі 4.1.2.2 есіктің әр түрлі

қақпақтармен жабу 2.1.2.3 есіктің әр түрлі құлыптарын ашу және құлыптарын ашу және

және ашу құлыптарын ашу және жабу жабу

1.1.2.3 су құбырының жабу 3.1.2.3 киімнің және 4.1.2.3 киімнің және

шүмегін ашу және жабу 2.1.2.4 киімнің және сөмкенің сырмасын ашу сөмкенің сырмасын ашу

1.1.2.4 киімнің және сөмкенің сырмасын ашу және жабу және жабу

сөмкенің сырмасын ашу және жабу 3.1.2.4 матрешканы, 4.1.2.4 матрешканы,

және жабу 2.1.2.5 матрешканы, фломастерді, желімді фломастерді, желімді

1.1.2.5 матрешканы, фломастерді, желімді ашу және жабу ашу және жабу

фломастерді, желімді ашу және жабу

ашу және жабу

1.1.3.1 орындықты 2.1.3.1 орындықты

дыбыссыз қозғау, итеру дыбыссыз қозғау, итеру 3.1.3.1 заттарды, заттар 4.1.3.1 заттарды, заттар

және басқа жерге апару және басқа жерге апару (суы бар құмыра, (суы бар құмыра,

1.1.3.2 заттарды, заттар 2.1.3.2 заттарды, заттар

1.3 Заттарды (суы бар құмыра, (суы бар құмыра, қораптар, дидактикалық қораптар, дидактикалық

бөлме қораптар, дидактикалық қораптар, дидактикалық материалдар) салынған материалдар) салынған

кеңістігінде материалдар) салынған материалдар) салынған

басқаша подносты абайлап апару подносты абайлап апару және қою және қою

орналастыру және қою және қою 3.1.3.2 затты, арбаны, 4.1.3.2 затты, арбаны,

1.1.3.3 затты, арбаны, 2.1.3.3 затты, арбаны, сөмкені, дөңгелекті сөмкені, дөңгелекті

сөмкені, дөңгелекті сөмкені, дөңгелекті шемоданды итеру, шемоданды итеру,

шемоданды итеру, шемоданды итеру, тарту, тасымалдау тарту, тасымалдау

тарту, тасымалдау тарту, тасымалдау

3.1.4.1 заттың оның 4.1.4.1 заттың оның

1.1.4.1 жұп заттарды 2.1.4.1 жұп заттарды суреттегі, фотодағы суреттегі, фотодағы

тану, табу, көрсету, тану, табу, көрсету, бейнесімен ара сұлбасы немесе

1.4 Жұп таңдау ("дәл осындай") таңдау ("дәл осындай") қатынасын табу көлеңкелі бейнесімен

заттарды 1.1.4.2 заттың оның 2.1.4.2 заттың оның 3.1.4.2 заттың оның ара қатынасын табу

табу суреттегі, фотодағы суреттегі, фотодағы суреттегі, фотодағы 4.1.4.2 заттың сұлбасы

бейнесімен ара бейнесімен ара сұлбасы немесе немесе көлеңкелі

қатынасын табу қатынасын табу көлеңкелі бейнесімен бейнесімен ара

ара қатынасын табу қатынасын табу

1.1.5.1 құтының, 2.1.5.1 құтының, 3.1.5.1 құтының, 4.1.5.1 құтының,

1.5 Бұрап бөтелкенің қақпағын бөтелкенің қақпағын бөтелкенің қақпағын бөтелкенің қақпағын

ашу-бұрап бұрап ашу-бұрап жабу бұрап ашу-бұрап жабу бұрап ашу-бұрап жабу бұрап ашу-бұрап жабу

жабу 1.1.5.2 үлкен 2.1.5.2 үлкен 3.1.5.2 үлкен 4.1.5.2 үлкен

сомындарды бұрап сомындарды бұрап сомындарды бұрап сомындарды бұрап

	жабу-бұрап	ашу жабу-бұрап	ашу жабу-бұрап	ашу жабу-бұрап	ашу жабу-бұрап
		2.1.5.3 зырылдауықты айналдыру	3.1.5.3 зырылдауықты айналдыру	4.1.5.3 зырылдауықты айналдыру	
1.6	Тізу	1.1.6.1 резенкелерді жуан түтік өзекке тізу 1.1.6.2 үлкен және кішкентай сақиналарды ілмек өзекке тізу 1.1.6.3 пирамиданың сақиналарын тізу	2.1.6.1 ірі моншақтарды бауға тізу	3.1.6.1 ірі моншақтарды бауға тізу	4.1.6.1 ұсақ шытыра моншақты қармақ бауға, жіпке тізу
1.7	Қадау-ағыту	1.1.7.1 жабысқақ қапсырманы, шыртылдақтарды және түймелерді салу ағыту 1.1.7.2 пластмасса, ағаш қысқыштарды қыстыру-ағыту	2.1.7.1 жабысқақ қапсырманы, шыртылдақтарды және түймелерді салу ағыту 2.1.7.2 пластмасса, ағаш қысқыштарды қыстыру-ағыту	3.1.7.1 жабысқақ қапсырманы, шыртылдақтарды және түймелерді салу ағыту 3.1.7.2 пластмасса, ағаш қысқыштарды қыстыру-ағыту	4.1.7.1 жабысқақ қапсырманы, шыртылдақтарды және түймелерді, айылбастарды, түйреуіштерді салу шешу, ағыту
1.8	Байлау-шешу	1.1.8.1 орамал, бауларды шешу	2.1.8.1 орамал, бауларды шешу және байлау	3.1.8.1 орамал, бауларды шешу және байлау	4.1.8.1 орамал, бауларды шешу және байлау
1.9	Кесу, қиып алу	1.1.9.1 қайшымен жіпті, қағаз жолағын кесу	2.1.9.1 қайшымен жіпті, қағаз жолағын кесу 2.1.9.2 қайшымен қағазды тура кесу	3.1.9.1 қайшымен жіпті, қағаз жолағын кесу 3.1.9.2 қайшымен қисық, дөңгелете кесу 3.1.9.3 қайшымен жіпті және матаны кесу 3.1.9.4 пышақпен жемістерді, көкөністерді, нанды кесу	4.1.9.1 қағаз бетінен сұлбалары бойынша қарапайым бейнелерді кесіп алу 4.1.9.2 пышақпен жемістерді, көкөністерді, нанды кесу
1.10	Түсі әр түрлі заттармен әрекеттер	1.1.10.1 бірнеше заттың ішінен бір түсті заттарды таңдау	2.1.10.1 бірнеше заттың ішінен бір түсті заттарды таңдау 2.1.10.2 заттарды түсі бойынша топтастыру	3.1.10.1 бірнеше заттың ішінен бір түсті заттарды таңдау 3.1.10.2 заттарды түсі бойынша топтастыру	4.1.10.1 бірнеше заттың ішінен бір түсті заттарды таңдау 4.1.10.2 заттарды түсі бойынша топтастыру
1.11	Көлемі әр түрлі заттармен әрекеттер	1.1.11.1 бірнеше заттың ішінен мөлшері сондай заттарды таңдау	2.1.11.1 бірнеше заттың ішінен мөлшері сондай заттарды таңдау 2.1.11.2 заттарды көлемі бойынша топтастыру	3.1.11.1 бірнеше заттың ішінен мөлшері сондай заттарды таңдау 3.1.11.2 заттарды көлемі бойынша топтастыру	4.1.11.1 бірнеше заттың ішінен мөлшері сондай заттарды таңдау 4.1.11.2 заттарды көлемі бойынша топтастыру 4.1.11.3 заттарды көлемі бойынша реттестіру
1.12	Пішіні әр түрлі заттармен әрекеттер	1.1.12.1 бірнеше заттың ішінен пішіні сондай заттарды таңдау	2.1.12.1 бірнеше заттың ішінен пішіні сондай заттарды таңдау 2.1.12.2 заттарды пішіні бойынша топтастыру	3.1.12.1 бірнеше заттың ішінен пішіні сондай заттарды таңдау 2.1.12.2 заттарды пішіні бойынша топтастыру	4.1.12.1 бірнеше заттың ішінен пішіні сондай заттарды таңдау 4.1.12.2 заттарды пішіні бойынша топтастыру

		топтастыру		топтастыру			
1.13 Баулау, бау өткізу		2.1.13.1бірнеше жіпті бір жіп шыыру	жуан етіп	3.1.13.1жуан жіптерден бау, белбеу жасау	4.1.13.1жуан жіпті немесе бауды өру 4.1.13.2бәтенкеге өткізу		

2) "Сумен және сусымалы материалмен жұмыс":

3-кесте

Бөлімшелер Оқыту мақсаттары

(Дағдылар)	1-сынып	2-сынып	3-сынып	4-сынып
	1.2.1.1 жарманы құмырадан төгу	2.2.1.1 жарманы құмыраға құмырадан төгу	жарманы құмыраға	1.2.1.1 жарманы салу
2.1 Салу, салып алу	1.2.1.2 жарманы қасықпен сепкішті отырып,	1.2.1.2жарманы салу қасықпен сепкішті пайдалана отырып,	1.2.1.2жарманы салу сепкішті отырып,	1.2.1.2 жарманы су пайдалана отырып,
	1.2.1.3 жарманы сепкішті отырып,	1.2.1.3 жарманы сепкішті пайдалана отырып,	1.2.1.3 жарманы сепкішті пайдалана отырып,	1.2.1.3 жарманы сепкішті пайдалана отырып,
	1.2.1.4 жарманы елеуішпен елеу	1.2.1.4 жарманы елеуішпен елеу	жарманы елеуішпен елеу	жарманы елеуішпен елеу
	1.2.2.1 суды құмырадан құмыраға	2.2.2.1 суды құмырадан құю құмыраға	3.2.2.1 суды құмырадан құю құмыраға	4.2.2.1 суды құмырадан (шәйнектен) стақанға, кесеге
2.2 Қотара құю	1.2.2.2 суды құмырадан (шәйнектен) кесеге	2.2.2.2 суды құмырадан (шәйнектен) стақанға, кесеге	3.2.2.2 суды құмырадан (шәйнектен) стақанға, кесеге	4.2.2.2 суды құмырадан (шәйнектен) стақанға, кесеге
	1.2.2.3 ыдыс жөкенің (губка) сауыттан ауыстыру	2.2.2.3 ыдыс жөкенің көмегімен (губка) сауыттан ауыстыру	3.2.2.3 ыдыс жөкенің көмегімен (губка) сауыттан ауыстыру	4.2.2.3 ыдыс жөкенің көмегімен (губка) сауыттан ауыстыру
	1.2.2.4 бұлғауышпен көпірту	2.2.2.4 бұлғауышпен көпірту	3.2.2.4 бұлғауышпен көпірту	4.2.2.4 бұлғауышпен көпірту
	1.2.3.1 үстелге төгілген суды шүберекпен сүрту	2.2.3.1 үстелге төгілген суды шүберекпен сүрту	3.2.3.1 үстелге төгілген суды шүберекпен сүрту	4.2.3.1 үстелге төгілген суды шүберекпен сүрту
	1.2.3.2 еденге төгілген суды швабрамен сүрту	2.2.3.2 еденге төгілген суды швабрамен сүрту	3.2.3.2 еденге төгілген суды швабрамен сүрту	4.2.3.2 еденге төгілген суды швабрамен сүрту
2.3 Сүрту	1.2.3.3 шүберек пен жөкені отырып, сөренің, өсімдіктері жапырақтарының шаңын сүрту	2.2.3.3 шүберек пен жөкені отырып, сөренің, өсімдіктері жапырақтарының шаңын сүрту	3.2.3.3 шүберек пен жөкені отырып, сөренің, өсімдіктері жапырақтарының шаңын сүрту	4.2.3.3 шүберек пен жөкені отырып, сөренің, өсімдіктері жапырақтарының шаңын сүрту
	1.2.4.1 үстел терезенің алдын, жуу және сүрту	2.2.4.1 үстел бетін, алдын, жуу және сүрту	3.2.4.1 сабынды отырып, пайдалана терезенің үстел бетін, айнаны алдын, сүрту және сүрту	4.2.4.1 сабынды отырып, пайдалана терезенің үстел бетін, айнаны алдын, сүрту және сүрту
2.4 Жуу	2.2.4.2 жөке мен сабынды отырып, ыдыс жуу	3.2.4.2 жөке мен сабынды отырып, ыдыс жуу	4.2.4.2 жөке мен сабынды отырып, ыдыс жуу	жөке мен сабынды отырып, ыдыс жуу

	1.1.5.1 орамалдарды,	2.1.5.1 орамалдарды,	3.1.5.1 орамалдарды,	4.1.5.1 орамалдарды,
2.5 Кір жуу	майлықты жуу, шайқау және жіпке ілу	майлықты жуу, шайқау және жіпке ілу	майлықты жуу, шайқау және жіпке ілу	майлықты жуу, шайқау және жіпке ілу

3) "Иілімді материалдармен (ермексаз, қамыр) жұмыс":

5-кесте

Бөлімшелер (Дағдылар)	Оқыту мақсаттары			
	1-сынып	2-сынып	3-сынып	4-сынып
3.1 Иілімді материалдарды арнайы пішінмен пішімдеу	1.3.1.1 иілімді материалдарды арнайы пішінмен пішімдеу			
	1.3.1.2 сомдалған бұйымдардан шынайы заттарды тану			
	1.3.2.1 қамыр, ермексаз кесектерін саусақпен үзіп алу			
	1.3.2.2 қамыр, ермексаз кесектерін саусақтармен езілеу	2.3.2.1 шарды алақан ортасында жалпиту		
	1.3.2.3 қамыр, бармақпен ермексаз кесектерін алақан ортасында жалпиту	2.3.2.2 үлкен шардың беткі жағын тереңдетіп шұңқырлау		
	1.3.2.4 қамырды, ермексазды алақанмен соққылау	2.3.2.3 шарды алақан ортасында сопақша, конус жасап домалату	3.3.2.1 бөліктерді ұйымдастыру	4.3.2.1 жұмыс орнын
3.2 Иілімді материалдармен жұмыс	1.3.2.5 ермексаз кесектерін жаю	2.3.2.4 алмұрт тәрізді және созу біріктіру	3.3.2.2 шағын бөліктерді үшін	4.3.2.2 жағдаяттық композициялар құру
	1.3.2.6 тақтай бетінде ермексаз кесектерінен бағандар	және басып жанып орындау: шарды итере жіппен кесу отырып, негізгі бекіту; ермексазды есу - ермексазды	3.3.2.3 шарды ермексаздан немесе қамырдан жасалған негізге батырып салу	
	1.3.2.7 бағандарды қырнауышпен кесу	жазықтың нобай бойынша езіп		
	1.3.2.8 таяқшалардың біріктірілетін ұштарын жабыстыра отырып, толықтыру	жағу; - ермексаздан жасалған суретті ұсақ бөліктермен		
	1.3.2.10 сақина жасау	тақтайда кішкентай шарларды домалату		
3.3 Заттарды	1.3.3.1	2.3.3.1	еліктеу 3.3.3.1 еліктеу бойынша	4.3.3.1 мұғалімнің

сомдау	таяқшалардың негізінде саты, шынжыр, геометриялық пішіндерді жасау	бөйынша дуал, қалаш, құймақ, саңырауқұлақтың қалпағын табақты, жасау	және шелпек аққаланы, пирамиданы, және өзінің таңдауы илеп жасау бойынша таныс әріптерді заттарды илеп жасау	үлгі және үлгі бойынша тапсырмасы бойынша	
	1.3.3.2 кішкентай шарлардан моншак, өрік, қияр, сәбіз, жасау	үлгі бойынша қара табак, кішкентай тәрелке жасау	3.3.3.3 бір кесек элементтерден		
	1.3.3.2 жасау	2.3.3.2 еліктеу және ермексаздан	тәрелке, құралатын заттарды		
	1.3.3.4 бауырсақ, жемістер жұмыртқа, алмұрт, жасау	3.3.3.4 екікесек жағдыттарды	ойнау		
	1.3.3.3заттармен жасау	2.3.3.3 заттармен құмыра жасау			
	1.3.3.4 заттарды	2.3.3.4 заттарды атау	балықты, саңырауқұлақты, сабы бар себетті, пирамиданы, балапанды, қоянды жасау		
			3.3.3.6 заттармен жағдыттарды	ойнау	
			3.3.3.7 заттарды атау		
				4.3.4.1 таныс композицияларды құрастыру	
3.4 Бірнеше бұйымдардан композиция құрастыру			3.3.4.1 "Саңырауқұлақты алаң", "Подностағы жемістер", "Жеміс салынған себет" композициясын құрастыру	4.3.4.2 композицияны атау	4.3.4.3 ермексаздық жапсырмақұрақтарды жасау
			3.3.4.2 композицияны атау	4.3.4.4 суреттерді жетіспейтін бөліктермен толықтыру	

4) "Құрастыру":

5-кесте

Бөлімшелер (Дағдылар)	Оқыту мақсаттары			
	1-сынып	2-сынып	3-сынып	4-сынып
4.1 Құрылыс материалдарынан құрастыру	1.4.1.1 еліктеу бойынша, үлгі бойынша құрылыс материалдарынан мұнара, үй салу, жол, қақпа, темір жол, үстел, орындық жасау	2.4.1.1 бойынша, үлгі бойынша құрылыс материалдары-нан мұнара, үй салу, жол, қақпа, темір жол, үстел, орындық, диван кереует жасау	3.4.1.1 еліктеу бойынша, үлгі пішіндерден қабатты үй, тұрақ салу, қақпа, пойыз, автомобиль жасау	4.4.1.1 көрсету бойынша, үлгі сөздік бойынша, нұсқау бойынша, құрылыс материалдары-нан 6-бөлікті мұғалімнің басшылығымен жағдаятты ойын ойнау
	1.4.1.2 мұғалімнің басшылығымен жағдаятты ойын ойнау	2.4.1.2 мұғалімнің басшылығымен жағдаятты ойын ойнау	3.4.1.2 сөздік бойынша таныс жұмыстарын орындау	4.4.1.2. мұғалімнің басшылығымен жағдаятты ойын ойнау
4.2			3.4.2.1 көрсету	4.4.2.1 көрсету

Геометриялық фигуралардан құрастыру		бойынша, бойынша, сөздік бойыншажазық геометриялық пішіндерден құрастыру	үлгі бойынша, бойынша, сөздік нұсқау бойынша жазық геометриялық пішіндерден бейнелер құрастыру	үлгі бойынша, сөздік бойынша геометриялық пішіндерден бейнелер құрастыру
4.3 Таяқшалардан құрастыру	1.4.3.1 бір түсті санау таяқшаларды таңдау 1.4.3.2 санау таяқшаларын сұлбалық бейнелерге салу 1.4.3.3 үлгі бойынша, сурет бойынша, сөздік нұсқау бойыншасанау таяқшаларынан үй, қақпа, жол, дуал, үстел, орындық, әткеншектерді құрастыру	2.4.3.1 санау таяқшаларын түстерін есепке ала отырып, сұлбалық бейнелерге салу 2.4.3.2 үлгі бойынша, сурет бойынша, сөздік нұсқау бойынша санау таяқшаларынан ағаш, бұта, шырша, жемсалғыш, сатыны құрастыру	3.4.3.1 сөздік нұсқау бойынша санау таяқшаларынан көрсету бойынша, үлгі бойынша, сөздік нұсқау бойынша өрнектер мен пішіндерді құрастыру	4.4.3.1 үлгі бойынша, сурет бойынша, сөздік нұсқау бойынша санау таяқшаларынан өрнектерді, таныс әріптерді, цифрларды құрастыру
4.4 Мозаикадан өрнек құрастыру	1.4.4.1 панельді бір түсті және әр түрлі түсті мозаикамен толтыру	2.4.4.1 панельге бір түсті мозаикаларды қатарлап салу	3.4.4.1 панельге әр түсті мозаикалардан екі қатар жасау	4.4.4.1 панельге әр түсті мозаикаларды түстерін белгілі бір тәртіпте кезектестіре отырып қатарластырып салу
4.5 Бөліктерден жазық бейне құрастыру	1.4.5.1 алдын ала үлгіні қарай отырып, кесінді суреттердің көлденеңінен , тігінен қиылған екі бөлігін косу	2.4.5.1 еліктеу бойынша, үлгі бойынша көлденеңінен , тігінен қиылған бөлікке, қиғаш бөлікке қиылған суреттерді құрастыру	3.4.5.1 5-7 бөлікке қиылған суреттерді құрастыру 3.4.5.2 бөліктерге қиылған иллюстрациялық заттық және ертегілерді құрастыру 3.4.5.3 құрылымдық суреттерді құрастыру (бас, дене, құйрық, аяқ-қол) қарапайым бейнелерді құрастыру	4.4.5.1. жағдыттық кесінді суреттерді құрастыру
4.6 Шаршыда, жолақтарда өрнек құрастыру				4.4.6.1 көрсету, үлгі бойынша, сөздік нұсқау бойынша геометриялық пішіндерден жолақта, шаршыда, дөңгелекте өрнек құрау

5) "Қағазбен жұмыс":

6-кесте

Бөлімшелер (Дағдылар)	Оқыту мақсаттары				
	1-сынып	2-сынып	3-сынып	4-сынып	
5.1 Қағазбен жаттығулар	1.5.1.1 қағаз беттерін	2.5.1.1 қағаз ортасынан	бетін 3.5.1.1 қағазды бүктеу, сызыққа дейін	4.5.1.1 қағазды бүктеу	4.5.1.2 қағазды

	алақанымен жазу, ортасынан шетіне қарай	3.5.1.2 шаршы бет қағазды қайшымен үзік сызық, жырту, умаждау, жазу	бұрыштан бұрышқа бүгілген жері
	кішкентайдан	2.5.1.2 қағазды бүктеу қиғаштап	бүтеу бойымен,
	жырттып	алу сызығы бойынша жырту	3.5.1.3 қағазбен жұмысқа дөңгелектей, қисық
	1.5.1.2 қағаз бетін	2.5.1.3 түсті қағаздан арналға	күралдарды: сызық бойымен кесу
	түзу	сызық жасалған геометриялық қарандашты,	сызғышты, 4.5.1.3 қағаздан
	бойымен	бүктеу пішіндерді қатырмақаз желімді,	қайшыны, қайшымен
	1.5.1.3 бүктелген жолағына	солдан оңға қылқаламды,	қимаүлгіні геометриялық
	қағаз бетін қолмен қарай түсін кезектестіре	тану, ажырату,	атау пішіндерді кесіп алу
	жаза отырып сипау салу	3.5.1.4 қағазды қайшымен	4.5.1.4 геометриялық
	1.5.1.4 шағын	түзу сызық бойымен кесу, пішіндерді	нобайға
	заттарды жұқа	жолақтарды белгі бойымен жабыстыру	
	қағазбен орау	кесіп алу	
		3.5.1.5 шаршыны белгі бойынша	үшбұрыштарға кесу
		3.5.2.1 қағаздан хатқалта, тұқым салатын қалта, дәптер	4.5.2.1 қағаздан жасау ұшатын ойыншықтар
	1.5.2.1 жұқа қағаздан фольгадан кішкентай шарларды олармен әрекеттерін орындау	2.5.2.1 қағаздан желімді пайдаланбай, үстел, орындық, шырша ойыншықтарын	3.5.2.2 фольгадан табак жасау үстел, тәрелке үлгіні пайдаланып
5.2 Бұйымдарды, ойыншықтарды жасау	1.5.2.2 ұшатын ойыншықтар олармен ойнау	2.5.2.2 жасаған ойыншықтарды атау	4.5.2.2 трафарет, қима үлгіні пайдаланып салу
	1.5.2.3 майлық қағаздарды оларды қағаз салғышқа салу	2.5.2.2 жасаған ойыншықтарды атау және олармен ойнау	4.5.2.3 пішіндерді ойнау түсті қарындаштармен
		3.5.2.4 желім бояу және штрихтау	4.5.2.4 қағаздан желім қарындаштың қолданысын
		3.5.2.5 қағаздан желім ойыншықтар жасау қарындаштың көмегімен ойыншықтар жасау	4.5.2.4 қағаздан желім қарындаштың көмегімен ойыншықтар жасау
	1.5.3.1 көрсету бойынша дайын бөліктерден қозғалмалы жапсырмақұрақтар:	2.5.3.11-2 бөліктерден тұратын заттық бейнелерді көрсету,	4.5.3.1 заттық және жағдаяттық жапсырмақұрақтарды орындау
5.3 Дайын пішіндерден жапсырмақұрақ құрастыру	"Ойыншықтар", "Күзгі жапырақтар" жасау	2.5.3.2заттық бейнелерді нобайына салу	3.5.3.1 дайын пішіндерді нобайға жапсыру
	1.5.3.2 заттық бейнелерді көрсету,	2.5.3.3дайын пішіндерден заттық жапсырмақұрақты құрастыру	3.5.3.2 жапсырмақұрақтарды жапсыру арқылы орындау: шырша, гүл, үй жасау
	1.5.3.3 заттық бейнелерді бейненің нобайына салу		4.5.3.3 көрсету, үлгі бойынша, сөздік нұсқау бойынша геометриялық пішіндерден жолақта, шаршыда, дөңгелекте ою құрау

б) "Жіппен және матамен жұмыс":

7-кесте

Бөлімшелер (Дағдылар)	Оқыту мақсаттары				
	1-сынып	2-сынып	3-сынып	4-сынып	
6.1 Жіпшен және инемен жұмыстардың қарапайым түрлерін орындау	1.6.1.1 жіпті бойынша домалатып орау 1.6.1.2 жіпті жіпті шарғыға орау	2.6.1.1 жіптерді қорапқа салу 2.6.1.2 жіптерді түсі бойынша сұрыптау 2.6.1.3 жіпті жіпті орау 2.6.1.4 жуан жіптерді шиыру, бау өру, белбеу жасау	3.6.1.1 жіптерді ұзындығына, түсіне қарай сұрыптау	4.6.1.1 жуан жіптерден бау жасау 4.6.1.2 жуан жіптерді бантиктеп байлау 4.6.1.3 баулаудың әр түрлі түрлерін орындау 4.6.1.4 инеге жіп сабақтау, жіпті тую 4.6.1.5 инемен "ине төмен-ине жоғары" тігісін орындау 4.6.1.6 педагогтің көмегімен екі тесікті түймені қадау	
			3.6.1.2 түстері әр түрлі екі бау өру арасына жасау	3.6.1.3 кітап арасына жасау	3.6.1.4 жіптерді байлау, бантиктеп
			3.6.1.5 жуан жіптерді қайшымен кесу	3.6.2.1 мата қиықтарын түсі	3.6.2.2 матаны киім және (майлық, ретінде
			3.6.2.3 матаны қайшымен кесу	3.6.2.3 матаны қайшымен кесу	3.6.2.3 матаны қайшымен кесу
6.2 Матамен жұмыстардың қарапайым түрлерін орындау	1.6.2.1 мата қиықтарын, жіптерді сұрыптау	2.6.2.1 мата қиықтарын мен қалыңдығына, матасына қорапқа, дорбаға салу қарай 2.6.2.2 пішіндері әр түрлі заттарды матаға (мойынорағыш) орау 2.6.2.3 қиықтарды түсі мен матасына қарай пайдалану сұрыптау	3.6.2.1 мата қиықтарын мен қалыңдығына, матасына қорапқа, дорбаға салу қарай топтастыру	4.6.2.1 үшкіл орамалды байлау-шешу 4.6.2.2 матаны қайшымен кесу	
			3.6.2.2 матаны киім және (майлық, ретінде	3.6.2.2 матаны киім және (майлық, ретінде	3.6.2.2 матаны қайшымен кесу
			3.6.2.3 матаны қайшымен кесу	3.6.2.3 матаны қайшымен кесу	3.6.2.3 матаны қайшымен кесу
			3.6.2.3 матаны қайшымен кесу	3.6.2.3 матаны қайшымен кесу	3.6.2.3 матаны қайшымен кесу

7) "Табиғи материалдармен жұмыс":

8-кесте

Бөлімшелер (Дағдылар)	Оқыту мақсаттары				
	1-сынып	2-сынып	3-сынып	4-сынып	
7.1 Табиғи материалдарды жинау және сұрыптау	1.7.1.1 табиғи материалды тану, 1.7.1.2 табиғи материалдарды сұрыптау, сақтау қораптарға, құтыларға, дорбаларға салу	2.7.1.1 табиғи материалды атау тану, 2.7.1.2 табиғи материалдарды оларды сұрыптау, үшін сақтау қораптарға, құтыларға, дорбаларға салу	3.7.1.1 табиғи материалды атау тану, 3.7.1.2 табиғи материалдарды оларды сұрыптау, үшін сақтау қораптарға, құтыларға, дорбаларға салу	4.7.1.1 табиғи материалды атау тану, 4.7.1.2 табиғи материалдарды оларды сұрыптау, үшін сақтау қораптарға, құтыларға, дорбаларға салу	
			3.7.2.1 көрсету	3.7.2.1 көрсету	3.7.2.1 көрсету
			3.7.2.1 көрсету	3.7.2.1 көрсету	3.7.2.1 көрсету
			3.7.2.1 көрсету	3.7.2.1 көрсету	3.7.2.1 көрсету
7.2 Табиғи материалдардан бұйымдарды, жапсырмақұрақтарды, композицияларды жасау	1.7.2.1 жапырақтар мен гүлдерден жасау 1.7.1.2 жапырақтарды нобайға сала отырып, қозғалмалы жапсырмақұрақ	2.7.2.1 гүлшоқ жапырақтар мен тірі гүлдерден жасау 2.7.1.2 жапсырусыз заттық жапсырмақұрақтар жасау	3.7.1.1 табиғи материалды атау тану, 3.7.1.2 табиғи материалдарды оларды сұрыптау, үшін сақтау қораптарға, құтыларға, дорбаларға салу	4.7.1.1 табиғи материалды атау тану, 4.7.1.2 табиғи материалдарды оларды сұрыптау, үшін сақтау қораптарға, құтыларға, дорбаларға салу	
			3.7.2.1 көрсету	3.7.2.1 көрсету	3.7.2.1 көрсету
			3.7.2.1 көрсету	3.7.2.1 көрсету	3.7.2.1 көрсету
			3.7.2.1 көрсету	3.7.2.1 көрсету	3.7.2.1 көрсету

55. Ұзақ мерзімді жоспарды осы санаттағы білім алушылардың ерекшеліктері мен мүмкіндіктерін ескеріп, ортақ тақырыптарға сәйкес оқыту мақсаттарын тоқсан бойынша бөлу арқылы мұғалімнің өзі анықтайды. Бұл ретте жалпы білім беру оқу бағдарламаларында ұсынылған ортақ тақырыптар пайдаланылады.

Қазақстан			Республикасы
Білім және ғылым	және	ғылым	министрінің
2017 жылғы		27	шілдедегі
№ 352 бұйрығына 102-қосымша			
Қазақстан			Республикасы
Білім және ғылым	және	ғылым	министрінің
2013 жылғы		3	сәуірдегі
№115 бұйрығына 320-қосымша			

Орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларға арналған бастауыш білім беру деңгейінің 1-4 сыныптары үшін "Музыка және ырғақ" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Оқу бағдарламасы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 23 тамыздағы № 1080 қаулысымен бекітілген Орта білім берудің (бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім беру) мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес және орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушылардың ерекше білім алу қажеттіліктерін ескере отырып әзірленген.

2. Оқу бағдарламасы "Музыка және ырғақ" пәні бойынша орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушылардың танымдық ерекшеліктеріне сәйкес білім, білік және дағдының мазмұны мен көлемін анықтайтын нормативтік-оқу құжаты болып табылады.

3. Орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушылардың музыкалық, қозғалыс, эмоциялық және ойлау қабілеттерін дамытуға арналған сабақтар музыкамен емдеу идеясына негізделген кешенді музыкалық-ритмикалық сабақтар болып табылады. Музыкамен емдеуді жаттығу бағдарламаларының негізгі пункттерін енгізетін, психотерапиялық міндеттермен сабақтасатын түзету міндеттер қатарын шешетін психотерапияның жеке дербес бағыты ретінде бөледі.

4. "Музыка және ырғақ" пәні білім алушылардың психофизикалық дамуындағы бұзылыстарды еңсеруге немесе азайтуға, өмірге қажетті білім, білік және дағдыларды меңгеру қиындықтарына бағытталған пәндер қатарына кіреді. Аталған пән адам өмірінің бөлігі ретінде білім алушылардың музыкаға деген құндылық қатынасын қалыптастыруға, музыкалық әрекеттің қарапайым

түрлерін меңгеру, музыкалық әрекет процесінде ашылу және қарым-қатынасқа түсуді қалыптастыру, әншілік және музыкалық-ырғақ қабілеттерін дамытуға бағытталған.

2-тарау. "Музыка және ырғақ" пәнін оқытудың мақсаты мен міндеттері

5. Музыка және ырғақ пәнінің мақсаты орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларға түзете әсер ету: жағымды эмоциялық жағдай туындату; қозғалыс функциясын ынталандыру; сенсорлы процестерді және сенсорлы қабілеттерді дамыту және түзету; сөйлеу функциясын қалыптандыру.

6. Музыка және ырғақ сабақтарының міндеттері:

1) музыкалық сабақтарға және олардың мазмұндарына жағымды көзқарас қалыптастыру;

2) музыкаға эмоциялық сезімталдықты тәрбиелеу, жоғарылығы, күші, ұзақтығы, тембрі бойынша ажырату;

3) музыкаға қызығушылықты дамыту;

4) ырғақ сезімін қалыптастыру;

5) музыкалық есте сақтауды дамыту;

6) білім алушылардың түсінігіне қолжетімді және айқын музыкалық шығармалар арқылы өмір туралы ұғынымдарын кеңейту;

7) білім алушылардың ән айту аппаратын техникалық жетілдіру;

8) білім алушылардың ән айту тынысын қарапайым элементтерден бастап дамыту;

9) білім алушылардың жалпы дауыстарының шығуын қалыптандыру;

10) жоғарғы дауысты естуді дамыту, музыкалық есте сақтауды дамыту;

11) музыкалық-орындаушылық дағдыларды қалыптастыру;

12) білім алушылардың музыкаға сәйкес қарқынды және айқын қозғалу қабілетін дамыту, қозғалысын музыка қарқыны мен ырғағымен сәйкестендіру;

13) ептілік, тепе-теңдік, кеңістікте бағдарлау, қозғалыс түзулігін қалыптастыру;

14) би қимылдарына үйрету;

15) қимылдарының айқындылығына және бейнені жеткізуге жұмыс жасау, тәртіптің дұрыс емес түрлерін еңсеру;

16) дыбыс шығару бұзылыстарын түзету.

7. Музыка және ырғақ сабақтары тұлғаның жағымды қасиеттерін дамытуға тиімді. Кеңістікте сапқа тұруға арналған жатығулар орындап хормен ән айту, жұптық билер үйреніп, айналып билеп, білім алушылар ұйымдасқан ұжымдық әрекеттер дағдысын, тәртіпті меңгереді, өзара қатынас орнатуды үйренеді. Педагог сыныптағы әрбір білім алушының мүмкіндігі мен оның білім алуудағы

ерекше қажеттіліктеріне сәйкес бағдарламаның мазмұны мен оқыту барысына қажет өзгерістерді енгізе алады.

3-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

8. Сабақтарды дайындап өткізу кезінде мұғалім бірқатар педагогикалық талаптарды орындайды. Олар:

1) музыкалық материалды оның тәрбиелік мәні, эстетикалық құндылығы, білім алушылардың даму деңгейіне сәйкес таңдау;

2) музыкалық шығарманы жоғарғы деңгейде орындау (соның ішінде жазылымдағы);

3) музыкалық шығарманың мазмұнын түсіндіргенде, жанрмен танысып айқын құралдарды көрсеткенде білім алушылармен ойластырылған сөйлесу арқылы қатынас;

4) музыканы тыңдағанда бейнелік көрнекілікті кең пайдалану (мысалы, шығарманың мазмұнына, бейнесюжеттерге сәйкес суреттер);

5) ритмикалық сурет, қарқын, музыкалық шығарманың динамикасын жақсы меңгеруге ықпал ететін білім алушылардың қозғалыс белсенділігін ұйымдастыру.

9. Білім алушыларды музыкалық тәрбиелеудің негізі ретінде олардың музыкалық қабілеттерін дамытудың белсенді түрі ән салу болып табылады. Соған байланысты ән репертуарын таңдау маңызды, және білім алушылардың вокалды-хормен айтуды оқыту құралы және әдістемелік тәсілдерді қолдану маңызды болып табылады.

10. Хормен айту ерекше маңызды емдік қасиетке ие. Өлең мәтіндері және әуен әуезділігі қызығушылықты арттырып, ән салушыларды қоздырып, оларды эмоционалдық толқыныстарын байыта алады. Сондай психологиялық жағдайда жағымсыз қысылыстары азайып, сөйлеу тіліндегі қиындықтар жеңіл еңсеріледі. Әндету орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларды өкпе мен барлық дауыс аппаратын дамытуға және күшейтуге, әлеуметтік оңалтуға ықпал етеді.

11. Сабақты білім алушылардың жағдайына байланысты таңдалатын және олардың музыка және ән айтумен айналысуға психологиялық дайындығына ықпал ететін музыкалық кіріспеден бастайды. Мұғалім ән тандап оны жаттау үшін білім алушылардың музыкалық және ән айтуға дайындығына, зиятының даму деңгейіне байланысты жұмыс кезеңділігін орнатады. Барлық әнді айтуда қиындық туындайтын білім алушыларға мұғалім әннің бөлімдерін айтумен шектеуіне болады.

12. Оқу материалы шектеулі түрде беріледі және кезеңімен күрделенеді. Орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларды сөйлеу тілінің кешігіп дамуына байланысты жеткіліксіз дамыған ән айту диапазонын сипаттайды. Сондықтан,

сынып жұмысына арналған әндер рең тұрғысынан ыңғайлы, бастауыш сыныптарда жоғарғы дыбыстарды сi1-до2 дейін айтуға мүмкіндік беретін ыңғайда болып келеді.

13. Орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушылар оқу жылы барысында 4-5 ән жаттауға тырысады және өздеріне келесі дағдыларды меңгеруге ұмтылады: тыныс алу, дыбыс жасау, қатар, ансамбль.

14. Бағдарлама ән айтуды музыкалық аспаптың сүйемелдеуімен қатар, сүйемелдеусіз айтуды қарастырады. Сүйемелдеусіз айту (акапелла) музыкалық естуді дамытады, интонация тазалығына зейінін арттырады.

15. Орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушылардың зейіні өте тұрақсыз. Сондықтан, музыкалық есту, ән айту реңінің жиілігі, олардың зейінін бір әннен екіншіге жиі аудару, олардың елестеулерін, дауыс аппараттарын және эмоциялық жай-күйінің белсенділігін арттырып отыру пайдаланылады. Ән айту дағдысын дамыту білім алушылардың ән айту аппараттарын техникалық жетілдіріп қана қоймай, алдымен алынған икем дағдыларды әнді көркем орындауына және білім алушыларға терең эстетикалық әсер ету мақсатын көздейді.

16. Орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушылардың патологиялық ерекшеліктеріне байланысты олардың дұрыс тыныс алуы өте маңызды. Сондықтан білім алушылардың қарапайым элементтерден бастап ән айтуда тыныстауын дамыту бағдарламада қарастырылған.

17. Орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушылардың ерекшеліктері сөйлеу тілінің күрделі бұзылысы болып табылады: білім алушылардың жартысында сөйлеу тілі жоқ болса, кейбіреуінде сөйлеу тілінде бұзылыстар байқалады, мәтіннің мазмұнын түсініп меңгере алатын сөздік қорының аздығы орын алады. Сөйлемейтін балалар ән айтуды жай салады – қыңқылдап, мөңіреп, әуенге сәйкес шайқатылу, қолдарымен сермеу, аяқтарымен тапырлату және тағы сол сияқтылар. Нақты және анық сөйлеуге, сөзбен жүйелі жұмыс жасау (түсініксіз сөздер мен жеке сөз тіркестерін түсіндіру) бағдарламада қарастырылған. Бұндай жұмыс әннің мазмұнын түсініп қана қоймай, оны мәнерлеп орындауға, сондай-ақ білім алушылардың дүниетанымын кеңейтеді.

18. Әр сабақтың айнымас бөлігі болып білім алушылардың дүниетанымын кеңейтіп олардың музыкалық қабылдауын қалыптастыратын ән тыңдау болып табылады.

19. Музыканы тыңдағанда мұғалімнің түсіндіргені маңызды. Ол білім алушыларда қызығушылық туғызып, эмоциялық жауап, музыканы қайта тыңдау тілегін, оны түсініп, есте сақтауын арттыра алады. Музыканы аудиожазбадан

тыңдап, бейнемен сүйемелдеу жақсы орындаушыларды, вокалисттерді, аспапшыларды, түрлі оркестрлерді тыңдауға және көрсетуге мүмкіндік береді. Оның бәрі білім алушыларды жаңа әсерлермен, түсініктермен, біліммен байытады.

20. Әуенді тыңдау сабақ бойы жалғасады: әнмен жұмыс жасағанда және жаңа шығармалармен танысқанда балалар музыка тыңдайды. Мысалы, әнді жаттау алдында оны тыңдап оның мінезін анықтау ұсынылады (көңілді, көңілсіз) музыкалық айқындықтың негізгі құралдары. Кейде жаттауға қажет шығарманы белгілі бір балалар хорының орындауында тыңдалады. Сондай тыңдалым әнді мәнерлеп, сезіммен орындауға ықпал ететін зейінді, білім алушылардың есту қабілеттерінің белсенділігін арттырады.

21. Музыканы тыңдау жұмысының мазмұны және ұйымдастыру білім алушылардың жас және психофизикалық ерекшеліктеріне байланысты. Білім алушылардың зейін көлемінің аздығына байланысты музыкалық шығарманың ұзақтығы әдетте 1,5-2 минуттан аспайды, өйткені білім алушылар тез шаршайды және алаңдай бастайды.

22. Музыканы тыңдау сабақтарының толыққандылығы тек сабақтың нақты жабдықталуына байланысты: жақсы музыкалық аспаптың болуы (фортепиано, баян, аккордеон), музыкалық орталық, аудиокассеталар жинағы, музыкалық шығармалардың дискіде жазуы, иллюстративті материал.

23. Музыкалық шығарманы қайталап тыңдауды бірнеше сабақ және сабақтың тыс уақытта өткізуге болады. Әр тыңдаған сайын білім алушылар жаңа музыкалық әсер жинақтайды. Білім алушылар қайта тыңдаған кезде түрлі ойындар қимылын, шулы оркестрдегі ойынды енгізуге болады. Олар білім алушыларға шығарманың құрылымын, оның қарқынын, ритмикалық сурет, әуеннің қозғалыс бағытын анықтауға көмектеседі. Музыкалық шығарманы қайталап тыңдаған сайын танымалдығы артып, білім алушыларға көбірек қуаныш сыйлайды.

24. "Музыкалық-ырғақтық қозғалыстар" бөлімі әуенмен сүйемелдейтін жалпы дамыту жаттығуларды енгізеді. Осы бөлімнің тапсырмаларын орындағанда мұғалім жеңіл ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларды оқытуға арналған ырғақты түзету бағдарламасын басшылыққа алуға болады. Бірақ, жаттығулар кешенін жиі өзгерту барлық уақытта бірдей тиімді бола алмайды, өйткені орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларға қозғалыс кезенділігін есте сақтау қиын, тапсырмаларды шатастырады, бастапқыда білім алушылар жаттығуларды мұғалімге еліктеу арқылы орындайды. Жаттығуларды меңгере

келе білім алушылар өздігімен қимылдарын музыкалық сүйемелдеудің қарқыны мен сипатына сәйкестендіреді. Мұғалім олардың әрекеттерін тек түзетіп тұрады.

25. Музыкалық-ырғақтық жаттығулар процесінде білім алушылар залда жүре алу; бір бірден және жұппен сапқа тұрулары ; музыканың сипатына қарай қозғалыстарды өздігімен орындап және ажырата білу; музыкалық сипатқа сәйкес бейнелік қозғалысты анықтап орындай білу; өзара қашықтықты сақтап сапта жүре алу сияқты әрекеттерді орындайды.

26. "Музыкалық-ырғақтық қозғалыстар" бөлімі музыкалық ойын, айнала билеу, би қозғалыстары, музыкалық аспаптарда ойнау арқылы ритм сезімін мақсатты түрде, кезеңімен қалыптастыруды қарастырады.

27. Музыка және әуен сабақтарының бағдарламасына балалар музыкалық аспаптарында ойнау енген. Музыкалық ойыншықтарға және балаларға арналған дауыл аспаптары ерекше орын алады, өйткені олар білім алушыларды музыка аймағына енгізеді, оның шығармашылық қабілеттерін дамытуға көмектеседі және музыкалық сауаттылықтың жеке элементтерімен таныстырады.

28. Музыка және ырғақ сабақтарында түрлі музыкалық аспаптарды қолдануға болады – ксилофондар, металлофондар, цитрлар, ұлттық халық аспаптары, аккордеон, пианино және, мүмкіндігінше, синтезаторлар, электромузыкалық аспаптар. Сонымен бірге, дауылды және шулы аспаптарды кең қолданылады – сылдырмақтар, үшбұрыштар, қасықтар, таяқшалар, пандейлер, маракастар, тарелкалар (хай-хет), барабандар жинағы, тамтамдар.

29. Музыкалық-ырғақтық құралдар жүйесі сабақтарда физикалық бұзылыстар, білім алушылардың қозғалыс аймағының жағдайына қарай, музыкалық-педагогикалық жұмыстың әр кезеңінің түзету міндеттеріне сәйкес, музыкалық сабақтардың мақсаттары мен міндеттеріне байланысты өзгеріп отырады. Музыкалық-ырғақтық құралдарды түрлі қолданыста пайдалану орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларды әлеуметтік оңалтудың түпкі мақсаттарымен байланысты.

30. Сөйлеу тілінің ырғағына жұмыс істеу сабақтың жеке кезеңі болып бөлінбейді, бірақ әр түрлі әрекеттермен қосыла жұмыс істеуін мұғалім ескеріп отырады.

31. Ақыл-ой кемістігі бар білім алушылардың музыкалық мәдениетін тәрбиелеу ұлттық мәдениетке жағымды көзқарастың қалыптасуымен қатар жүреді. Осыған байланысты ән күй және музыка сабақтарының мазмұнына мұғалім келесіні енгізеді:

1) республика өмірін бейнелейтін Қазақстан композиторларының шығармашылық мұрасын зерделеу;

2) вокалды және аспапты орындауда халық әндерін және күйлерін тыңдау;

3) қазақ ұлттық аспаптарының (домбыра, қобыз, сыбызғы) дыбыстау тембрлік ерекшеліктерін салыстыру.

32. Мұғалім жоспарлаудан бастап жұмыстың әр кезеңінде жұмыс түрі мен формасын өзі таңдайды. Ол келесі дидактикалық ұстанымдарды қолданады:

1) білім алушыны жан-жақты білу және оған арнайы қажетті көмек көрсету;

2) педагогикалық ойларды білім алушылардың мүмкіндіктері мен қажеттіліктеріне және қоршаған ортаны соған бейімдеу;

3) әдістерді, дидактикалық құралдарды, жұмыс қарқынын даралау;

4) берілген материалдың қолжетімділігі;

5) қиындықтың кезеңдеп артуы;

6) оқыту - оқу процесіне білім алушының белсенді және саналы қатысуы;

7) жан-жақты көрнекілік және үлгі;

8) кіріктендіре ықпал ету (ішкі және пәнаралық байланыс, мамандардың әрекеттестігі).

33. Бағдарламаның оқу материалы орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларда өмірге қажетті практикалық икем және дағдыларды қалыптастыруға бағытталған. Қалыптасқан икемдер күнделікті өмірдегі қажеттіліктерді қанағаттандырумен байланысты.

34. Сабақта дифференциалды тұғыр қолданған абзал, өйткені ол дәрігердің нұсқауларына сәйкес әр білім алушының дене және қозғалыс жүктемесін қадағалауға мүмкіндік береді. Музыка және ән күй сабақтарында білім алушыларды дифференциациялау А.С.Соболев ұсынған ақыл-ой кемістігі бар білім алушылардың музыкалық-ән салу қабілеттерінің мінездемесіне сәйкес жүзеге асады.

35. Түзету тәсілі ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларға тән кемшіліктерді түзетуге және олардың зияты мен физикалық дамуына және тұлғалық қалыптауына арналған оқу процесінің негізін қалайтын арнайы педагогикалық тәсілдерді қолдануды меңзейді. Түзету жұмыстарының педагогикалық тәсілдерінің айырмашылығы ақыл-ой кемістігі бар білім алушылардың орын толтыру процестерін ынталандырып және жаңа жағымды қасиеттерді қалыптастыруға мүмкіндік береді. Ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларды түзету мектептегі барлық оқу-тәрбие процесінде жүзеге асады.

36. Ойын түрлерін оқу әдісі ретінде қолдану білім алушылардың танымдық қызығушылығын белсендіруге ықпал етеді. Ұжымдық әрекетті ұйымдастыруға бағытталған ойын тәсілдері білім алушыларды топ мүшелерінің пікірін сыйлауға

үйретеді, түпкі мақсатқа жетуге ынталандырады. Оқытудың ойын технологиясының негізгі элементтері:

- 1) ойын алдында оқытудың нақты мақсаты қойылады;
- 2) ойын әрекеті арқылы нақты педагогикалық нәтижеге қол жетеді;
- 3) оқу әрекеті ойын ережесіне бағынады;
- 4) оқу материалдары ойын құралдары болып табылады.

37. Ақпараттық-коммуникативті технология (бұдан әрі – АКТ) әдетте қолданылатын құралдардың көмегіне жүгінбей-ақ дамыту және түзету міндеттерін шешу үшін қажетті оқыту жағдайларын "құрастыруға" көмектесе отырып, арнайы білім беру педагогы үшін қажетті құралдардың арсеналын кеңейтеді.

38. Арнайы мектептің оқу процесінде АКТ-ны қолдану келесілермен ынталандырылған:

- 1) сабақта топтық және жеке жұмыстарды тиімді ұйымдастыруға ықпал етеді;
- 2) білім алушылардың практикалық икем және дағдыларын жетілдіруге ықпал етеді;
- 3) оқу процесін дараландыруға мүмкіндік береді;
- 4) сабақтарға қызығушылығын арттырады;
- 5) білім алушылардың танымдық мүмкіндіктерін белсендіреді;
- 6) білім алушылардың шығармашылық әлеуетін дамытады.

4-тарау. Оқу жетістіктерін бағалау тәсілдері

39. Орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларды мектеп бағдарламасының пәндеріне оқыту барлық уақытта бірдей оң нәтиже бере бермейді. Сондықтан білім алушылардың басым бөлігі үшін қалыпты педагогикалық процесс шеңберінде олардың оқуын өлшемді бағалау оқу технологиясының нәтижесіне емес, олардың әлеуметтік даму тәжірибесіне бағдарланады, өйткені оның мәйегі қоршаған әлемді заттық және сезімдік көрінісі, адамдар қоғамында олардың тұлғалық сана сезімнің дамуы.

40. Орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларды оқытуда күтілетін нәтиже шеңберін анықтау және оларды алдын-ала болжау күрделі мәселе болып табылады. Әр білім алушының даму қарқыны, өз қабілеті мен шектеулері бар. Білім алушының даму бағытын тек болжауға болады. Орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларды жалпы қабылданған бағалау процесімен бағалауға болмайды. Нәтижеге қол жету деңгейін, дамуын білім алушы жетістігінің өзіндік бір педагогикалық диагнозы болып табылатын сипаттамалы бағалау қолданылады.

41. Сипаттап бағалау келесі ерекшеліктерге ие:

1) ол нақты және білім алушының нақты кезеңдегі жұмысының қорытындысы болып келеді (жұмыс мақсатының қысқаша сипаты болады);

2) сызбаға ұқсамай, жеке дара болып келеді;

3) өткен жолғы деңгейді бағалаумен салыстырғанда қол жеткізген деңгейдің сипаттамай алады (яғни, білім алушы бұрынғыдай жұмыс жасай алады ма, жақсырақ немесе төмендеу бар ма екенін сипаттау);

4) білім алушының мүмкіндіктеріне қарай жетістіктерін бағалайтын құжат бола алады (білім алушыға жоспарланған материалды қалай меңгергені туралы пікір бола алады);

5) жағымды оң бағалау бола алады (жетістіктердің болмауы жағымсыз бағаланбайды), бірақ, ата-аналары өз баласының жалған бейнесін жасап алмау үшін білім алушының нәтижелері барынша анық, нақты бағаланатын болады.

42. Музыка және ырғақ сабақтары түзетуге бағытталғандықтан оқу нәтижесі орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушылардың жеке музыкалық-ырғақтық мүмкіндіктеріне байланысты болғандықтан, білім алушыларды бағалау сөзбен ынталандыру және мадақтау түрінде болады.

5-тарау. "Музыка және ырғақ" пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

43. "Музыка және ырғақ" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1) 1-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында – 66 сағат;

2) 2-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында –68 сағат;

3) 3-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында –68 сағат;

4) 4-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында –68 сағат.

44. Орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларды музыкалық тәрбиелеу бағдарламасы келесі бөлімдерден тұрады:

1-кесте

№	Бөлімдер
1	Ән айту
2	Музыка тыңдау
3	Музыкалық-ырғақтық жаттығулар

45. Оқу пәнінің мазмұны.

1) "Музыка және ырғақ" пәнінің мазмұны оқу бөлімдері бойынша ұйымдастырылған, соның ішінде күтілетін нәтиже түрінде сыныптар бойынша оқу мақсаттары: дағды немесе икем, білім немесе түсінік ретінде берілген. Әр бөлімнің ішінде кезеңімен ұйымдастырылған оқу мақсаттары, мұғалімнің жұмысын жоспарлап және білім алушылардың жетістіктерін бағалауға, оларды оқудың келесі кезеңі туралы ақпараттандыруға мүмкіндік береді;

2) бағдарламада оқыту мақсаттарын пайдалану ыңғайлы болу үшін кодтау тәсілі ендірілген. Кодтағы бірінші сан сыныпты, екінші сан бөлімді, үшінші сан

оқыту мақсатының нөмірленуін көрсетеді. Мысалы, 4.2.4 кодындағы "4" – сынып, "2" – бөлім, "4" – оқыту мақсатының реттік нөмірі.

46. Оқыту мақсатының мазмұны пәндік сипаттағы білім мен икемділікті қалыптастыруға ғана емес, сондай-ақ оларды шынайы практикада қолдану, пәнаралық байланыстар орнату, сөйлеу тілдік әрекет түрлері мен коммуникативтік дағдыларды дамытуға да қатысты.

47. Оқыту мақсаттарының жүйесі:

1) "Ән айту":

2-кесте

Оқыту мақсаттары			
1 - сынып	2 - сынып	3 - сынып	4 - сынып
1.1.1 өлең айтқанда дұрыс қалыпты қабылдау – отыру немесе дене мен мойын бұлшық еттерін ширықтырмай, иығын жазып тұру 1.1.2 мүмкіндігінше үлкендермен бірге ән салу, үлкендердің дауысын тыңдау 1.1.3 дауысты <i>у, о, а</i> дыбыстарын әндету 1.1.4 жеңіл мәтінді қысқа әндерді орындау 1.1.5 ширығусыз, жайлы, орташа қарқынмен, орташа дауыс қаттылығымен әндету; 1.1.6 ән материалын түсіну: қарапайым, мағынасы түсінікті сөздер, таныс бейнелер, жағдайлар және құбылыстар	2.1.1 толық дауыста ән салу, әуеннің басталуына және аяқталуына көңіл аудару 2.1.2 ән салуды уақытында бастап уақытында аяқтау 2.1.3 мүмкіндігінше әннің мәтінін толық айтып немесе қайырмасын ғана айту 2.1.4 интонация арқылы әннің сипатын білдіру 2.1.5 бірқалыпты ән салу, ән салғанда дұрыс дем алу, музыкалық фразаларды бөлу 2.1.6 жайлап, терең тыныс алуды дамытуға және демді тарату дағдыларын меңгеру үшін қысқа әндер айту	3.1.1 мәдениетті ән салу дағдыларын қалыптастыру 3.1.2 мүмкіндігінше нақты интонациялауды, мәнерлікті, дұрыс артикуляциялауға қол жеткізу 3.1.3 хормен ән айтудың қарапайым икемдерін меңгеру 3.1.4 дирижерлік ишараттарды түсіну: назар аудару, демді алу, әннің басталуы, аяқталуы 3.1.5 иықтарды көтемей дыбыссыз дем алу 3.1.6 ән айтқанда дұрыс қалыпты қабылдау 3.1.7 әндердің мәтіндерін түсіну 3.1.8 ән салуды ырғақтық қимылдармен сүйемелдеу	4.1.1 жайлап, терең тыныс алуды дамытуға және ауаны тарату дағдыларын меңгеру үшін қысқа әндер айту 4.1.2 өзінің айтуының ширықпай, табиғи болу дағдысын қалыптастыру 4.1.3 ән айту кезінде күшейтілген дауысты болдырмау; ширығусыз, жайлы, қарқыны мен дауыс күштілігі бойынша қалыпты әндетуді жетілдіру 4.1.4 біртіндеп кеңейте отырып, <i>mi</i> – <i>la</i> диапазонында әндету 4.1.5 соло және хормен ән салумен танысу 4.1.6 ән салуды ырғақтық қозғалыстармен сүйемелдеу

2) "Музыка тыңдау":

3-кесте

Оқыту мақсаттары			
1-сынып	2- сынып	3- сынып	4-сынып
1.2.1 музыкалық дыбыстардың түрлі болатынын білу, оның өмірмен байланысы, музыканың шынайы болмыстың көрінісі	2.2.1 музыка тыңдау, ән салу, билеу тілектерін білдіру 2.2.2 әр түрлі сипаттағы музыкаға эмоциялық әсерін, ырғақ сезімін дамыту 2.2.3 музыкалық қарқынды "жылдам-баяу" ажырату; сипаты "көңілді", "мұңды"; регистрлер	3.2.1 музыканы мұқият тыңдау, тыныш отыру, сөйлеспеу, орын ауыстырмау 3.2.2 музыка адамның көңіл-күйін білдіретіні туралы түсініктің болуы: қуаныш және қайғы, көңілді және көңілсіз, табиғатты және өмірдің басқа	4.2.1 музыканы толық қабылдау 4.2.2 музыкаға эмоциялық әсер деңгейін арттыру 4.2.3 музыка тыңдауға қажеттілікті

екенін білу 1.2.2 музыкалық мәнөнердің түрлі құралдарымен танысу, дыбыстың жоғарлығы және шығу күшінің өзгеруін білу 1.2.3 музыкалық аспаптарды тану – пианино, барабан	айырмашылығы "жоғары-төмен", әуеннің ұзақтығы "қысқа-ұзын" бойынша шығармаларды анықтауға тырысу 2.2.4 екібөлшекті музыка сипатының өзгеруіне дербес әсерін білдіруге 2.2.5 әуенді тыңдау, таныс 2.2.6 аспаптық музыкаға жағымды әсерін білдіру 2.2.7 музыкалық аспаптарды ажырату және атау – домбыра, труба	құбылыстарын суреттейді; 3.2.3 музыкалық дүниетанымды кеңейту, жақсы музыкаға қызығушылығын дамыту 3.2.4 музыкалық шығармаларға эмоциялық әсерленуін арттыру; 3.2.5 музыкалық шығармалардың мазмұнын түсінуді тереңдету 3.2.6 жеке музыкалық жанрларды ажырату (марш, би, бесік жыры) 3.2.7 жоғарғы, орта және төменгі регистрлерді ажырату; жылдам, орташа, қалыпты қарқын 3.2.8 музыкалық шығарманың екібөлшекті формасын ажырату 3.2.9 жоғарғы дыбысты естуді дамыту 3.2.10 түрлі аспаптардың тембрін дифференциациялауға ұмтылу 3.2.11 музыкалық аспаптарды ажырату және атау – скрипка, балалайка	қалыптастыру 4.2.4 музыканы тыныш тыңдау, музыкалық орындалуын тыңдау, музыкалық шығарманың сипатына дұрыс жауап қайтару 4.2.5 музыкалық есте сақтауды дамыту 4.2.6 таныс әуендерді фрагменті, кіріспесі бойынша тану 4.2.7 музыкалық аспаптарды ажырату және атау - қобыз, аккордеон 4.2.8 пианино, барабан, домбыра, қобыз, труба, скрипка, балалайкалардың дыбыстарын ажырату
-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

3) "Музыкалық-ырғақтық жаттығулар":

4-кесте

Оқыту мақсаттары			
1- сынып	2- сынып	3- сынып	4-сынып
1.3.1 жүру кезінде бір біріне кедергі жасамай зал кеңістігінде бағдарлау, музыкалық белгі бойынша жиналу және таралу 1.3.2 өзара бірдей қашықтықта шеңбер бойынша қозғалу 1.3.3 музыкалық сүйемелдеуімен қарапайым қимылдар жасау 1.3.4 қарапайым ырғақтық суреттерді бір аяғымен шығарып	2.3.1 музыкалық сүйемелдеу сипатына сәйкес қозғалу (ширақ қадам, жүру, жүгіру, баяу қозғалыс) 2.3.2 жұптасып сапқа тұрып залда араларында бірдей қашықтық сақтап жұппен жүру 2.3.3 еденде аяқтың дыбысын шығармай жүру; бір біріне қактығыспай жеңіл жүгіру 2.3.4 қимылдардың мәнеріне көңіл	3.3.1 музыкалық-ырғақтық қимылдардың техникасын жаттықтыру 3.3.2 үш түрлі қарқында марштау 3.3.3 шығармашылық белсенділікті дамыту 3.3.4 музыкалық шығарманың келбетті-сюжетті мазмұнын қозғалыспен жеткізуге тырысу 3.3.5 музыка бөліктерінің түрлі сипаттарын	4.3.1 музыкалық-қозғалыс дағдыларын жетілдіру 4.3.2 таныс би қимылдарын бекіту 4.3.3 полька қимылдарын жетілдіру 4.3.4 музыка сипатының өзгеруіне қарай қимылды музыкамен сәйкестендіре білу 4.3.5 би-ойын қимылдарының мәнерлеп көрсетуді талап ету 4.3.6 қазақ және орыс билерінің қимылдарын ажырату 4.3.7 2\4 өлшемін ажырату; 2\4 дирижерлық ым-ишараны түсіну: мықты бөлшек – жер (қолдар төмен кетеді), әлсіз бөлшек – аспан (қолдар жоғары көтеріледі). Кең көлемді түсіндіру қолдануға болады, мысалы, доп ойнау: мықты бөлшекке жоғарыға лақтыру немесе еденге ұру, әлсіз бөлшекке - ұстау 4.3.8 музыканың айқын көрініс тапқан сипатына сәйкес қозғалу; музыкалық шығармаларда мертлік бөолшектердің пульстеу сипатын бақылау; музыкадағы мықты және әлсіз бөлшектерін

алақанымен шапалақтау 1.3.5 заттармен қимылдар орындау: орамалдар, сылдырмақтар, жалаулар, ленталар 1.3.6 қозғалыстарды музыканың басталуы және аяқталуымен сәйкестендіру (мұғалімнің көрсетуімен) 1.3.7 залға кіру, үстелдерге отыру, мұғалімнің талаптарын тыңдап орындау 1.3.8 музыкалық ойындар барысында негізгі кейіпкерлердің қозғалыстарын көрсету	аударып отырып заттармен музыкалық- ырғақтық қимылдарды орындау 2.3.5 музыкалық шығарманың аталуына сәйкес көрсету қимылдарын орындау	өздігімен ажырату және соған сәйкес қозғалу 3.3.6 тік галоп қимылына жаттығу 3.3.7 марш қимылдарын ажырату және орындау – ойыншық, парадты, спроттық 3.3.8 полька биінің қимылдарын орындау	қозғалыста белсенді және айқын көрсету
------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	----------------------------------------

48. Ұзақ мерзімді жоспарды осы санаттағы білім алушылардың ерекшеліктері мен мүмкіндіктерін ескеріп, ортақ тақырыптарға сәйкес оқыту мақсаттарын тоқсан бойынша бөлу арқылы мұғалімнің өзі анықтайды. Бұл ретте жалпы білім беру оқу бағдарламаларында ұсынылған ортақ тақырыптар пайдаланылады.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2017 жылғы 27 шілдедегі
№ 352 бұйрығына 103-қосымша

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 321-қосымша

Орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларға арналған бастауыш білім беру деңгейінің 1-4 сыныптары үшін "Бейнелеу өнері" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы 1-тарау. Жалпы ережелер

1. Оқу бағдарламасы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 23 тамыздағы № 1080 қаулысымен бекітілген Орта білім берудің (бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім беру) мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес және орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушылардың ерекше білім алу қажеттіліктерін ескере отырып әзірленген.

2. Оқу бағдарламасы әр пән бойынша білім алушылардың танымдық ерекшеліктеріне сәйкес білім, білік және дағдының мазмұны мен көлемін анықтайтын оқу-нормативтік құжаты болып табылады.

3. Оқу бағдарламасы әр пәннің әдістемелік әлеуетін қолдануға оқу процесін бағыттайды, ол білім алушылардың пән бойынша білім алып және дағдыларды меңгеруге, оқу әрекеттерін меңгеруде білім алушылардың дербестігін дамытуға, әлеуметтік мәдени ортада бағдарлау икемін қалыптастыруға септігін тигізеді.

4. Оқу бағдарламасында заманауи мектептегі білім беру процесін ұйымдастыруға арналған инновациялық педагогикалық жолдарды сипаттайтын оқу-нормативтік құжаттың дәстүрлі түрі үйлесім тапқан. Білім берудегі тұғырлар пән бойынша оқу бағдарламасының жаңа құрлымында көрініс тапқан негізгі бағыттар болып табылады.

5. Білім берудің классикалық негізі ретінде құндылық-бағдарлы, іс-әрекеттік, тұлғалық-бағдарлы, коммуникативті жолдары оқу мақсаттары жүйесінің басымдылығын және білім беру процесінің нәтижесін нығайту үшін қолданған және ол жаңа оқу бағдарламасының құрылымында көрініс тапқан.

6. Білім беру процесінің заманауи деңгейінде негізгі талаптардың бірі білім алушылардың белсенді әрекетін ұйымдастыру. Мұғаліммен бірлесіп шығармашылықпен айналысу және мұғалімнің серіктес, кеңесші ретінде қолдауы болған кезде білім алушының белсенді танымдық қабілеті тұрақты сипатқа ие болады.

7. Тұлғалық-бағдарлы білім беруді нығаюы оқу процесінің барлық қатысушыларының ынтымақтастығының бастамасы болып, оқытудың интерактивті әдістерін қолданып қарым-қатынас орнатқанда басымдылыққа жол бермейді.

8. Білім беру процесін ұйымдастыруға арналған барлық инновациялық тұғырлар оқуды білім алушылардың шынайы шығармашылық процестегі қатынас үлгісіне айналдырып, білім, ой, іс-әрекет әдістерін белсенді түрде алмасуын меңзейді.

9. Пәннің оқу бағдарламасы аймақтық материалды қолдануға бағытталуы арқылы білім алушының танымдық және әлеуметтік белсенділігін арттырады (нысандар, макемелер, ақпарат көздері). Пәнді оқыту мақсатына жету үшін іске асатын тәрбиелік мәні бар жобалар ата-аналар, жергілікті қауымдастықтардың қатысуымен ұйымдастырыла алады.

10. Оқу бағдарламасында оқытудың болжамды мақсаттық жүйесі берілген. білім алушыларды оқытуға арналған оқу бағдарламасының мазмұны жағынан нұсқаулық сипатқа ие, Мұғалім әр орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушының

мүмкіндігі мен ерекше қажеттіліктеріне сәйкес сыныптың оқу мазмұны мен қарқынына өзгеріс енгізе алады.

11. Пән бойынша білім беру процесінің күнделікті мазмұны оқу мақсатына бағынады және білім алушылардың сыныптағы және мектептегі ұжымдық жұмыстарға қатысу мүмкіндігін ескереді.

12. Орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларды оқыту кең мағынада түсініледі, бұл мүмкіндігі аз пәндік білімнің қалыптасуы ғана емес, осы санаттағы білім алушыларға маңыздырақ өмірлік дағдылардың қалыптастыру болып табылады.

2-тарау. "Бейнелеу өнері" пәнін оқытудың мақсаты мен міндеттері

13. Оқу пәнінің мақсаты – заттың түрін, құрылымын, көлемін дұрыс қабылдауды дамыту, олардың кеңістікте орналасуын бейнелеу арқылы жеткізу.

14. Бейнелеу өнерін оқытудың міндеттері:

1) орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушылардың бейнелеу мүмкіндіктерін анықтау;

2) саусақпен сезу, кинестетикалық, көру анализаторларын тірекке алып бейнелеу әрекетіне қажет материалдар мен құралдармен таныстыру;

3) тапсырманың мақсатын түсініп оны өздігімен немесе үлкендердің көмегімен орындауды үйрету, шаблондарды қолдану, кескін бойынша сурет салу, бөлшектерді салу, сызықтан шықпай бояу;

4) бейнелеу әрекетіне қызығушылық қалыптастыру және қабылдауға қолжетімді өнер туындыларымен таныстыру.

3-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

15. Орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларды оқу процесін ұйымдастыру тұғырларының негізінде ақыл-ойы кемістігі айқын көрінетін тұлғалардың өмірін ұйымдастырудың негізін қалайтын әлемдік деңгейде қабылданған ой-пікір "қалыпты жағдайға келтіру" педагогикалық тұжырымы жатыр. Осы тұжырымға сәйкес түзету-педагогикалық іс-шаралар барлық жүйесін жобалаудың негізгі және жалғыз бастамасы білім алушы болып табылады. Жоспарланған іс-шаралар білім алушылармен жұмыс жүргізумен қатар, қоршаған ортаны өзгерту, әр білім алушының өзіндік әрекетін ынталандыратын жағдай жасауды енгізеді.

16. Іс-әрекет мазмұны мұғалімге оқытудың жеке бағдарламасын құру үшін негіз болып табылатын оқу бағдарламаларында ашып көрсетіледі. Жеке дара оқыту бағдаламасын құру үшін білім алушыны, оның қажеттіліктері мен мүмкіндіктерін көрсететін белгілер бақыланады және олар бағдалама құру барысында ескеріледі.

17. "Қалыпты жағдайға келтіру" тұжырымының негізінде арнайы мектеп жағдайында орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларды оқыту және тәрбиелеу ұстанымдары құрылған.

18. Әр білім алушының ерекшелігін сақтауға мүмкіндік беретін білім алушылардың жеке қарқында даму құқығын мойындау ұстанымы. Осы ұстанымды ұстану білім алушыны оқытудың жеке бағдарламасының мазмұнын анықтау мақсатында, оның мүмкіндігін және дамуын үнемі қарастыруды меңзейді. Білім алушының дамуындағы және дағдыларды меңгерудегі тіпті аз ғана болсын оң өзгеріс пен қозғалыс оқудағы жағымды нәтиже деп қабылданады.

19. Әр білім алушының жеке дара мүмкіндіктерін және білім беру мен тұлғалық жетістіктерін мониторингтеуге сәйкес оқыту мазмұнын, әдістерін, түрлерін, дидактикалық құралдарын өздігімен таңдау ұстанымы.

20. Білім алушыларда практикалық әрекет және әлеуметтік дағдыларды қалыптастыруға сәйкес мектеп ортасын құру ұстанымы:

1) білік және дағдыларды қалыптастыру оларды қолдануға болатын жағдайларға мүмкіндігінше жақын және ұқсас жағдайларда жүзеге асырылады. Бұл білім және дағдыларды жаңа жағдайда қолдану қиындығына байланысты;

2) түрлі өмірлік жағдаяттарды көрсететін кеңістікке айналдыру, заттық ора білім алушылардың қажеттілігімен бірге өзгеріп отырады;

3) мектептегі жайлы әлеуметтік-тұрмыстық және заттық-дамыту орта ақыл-ойы орташа кешеуілдеген білім алушылардың жас және физиологиялық ерекшеліктеріне сәйкес жасақталады (демалысқа, беленді қозғалысқа, санитарлық-тазалық жұмыстарына арналған кеңістіктер сияқты).

21. Білім алушылардың мектептегі күнделікті әрекеттерінің кіріктенген сипаты ұстанымы. Мектепте оқудың алғашқы 3-4 жылында пәнсіз оқыту ой-пікірімен жүзеге асатын оқу жоспарының бірнеше пәндерінің мазмұнын кіріктендіруді меңзейді. Барлық сабақтар, оқу бағдарламаларының мазмұнын қолдана отырып, біріншіден, білім алушылардың жалпы дамуын қамтамасыз етуге бағытталады (коммуникативті, қозғалысты, сөйлеу тілі, сенсорлы). Білім алушылардың жеке дара дамуына қарай пәндік оқытуға көшіріледі.

22. Пәнсіз оқыту кіріктендіріп тақырыптық жоспарлау арқылы жүзеге асады. Кіріктендірілген тақырыптар болып "Айналадағы әлем" кіріктендірілген курсының тақырыптары алынады. Таңдалған тақырып негізінде 1-2 апта бойы білім алушылардың түрлі іс-әрекеттері ұйымдастырылады. Оқытудың осы кезеңінде таңдалған тақырып танымдық мақсатта ғана емес, білім алушылардың мектепте күнделікті іс-әрекеттерін ұйымдастыру құралы болып табылады.

23. Ойлау қабілетін, сөйлеу тілін және қарым-қатынасты, әлеуметтену құралы ретінде дамыту ұстанымы. Орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушылардың нақты жағдайында, сөйлеу тілінің дамуында (оның болмауына дейін), ойлау қабілетінде, қарым-қатынастық дамуында кедергілер кездеседі. Бұл кедергілер мүмкіндігінше әрбір нақты жағдайға байланысты педагогикалық құралдармен, әдіс-тәсілдермен алмастырылады. Сөйлеу тілін түсінуді кеңейту, қарым-қатынастың сөздік және сөздік емес құралдарын қалыптастыру, білім алушылардың көрнекілік-әрекеттік ойлауын дамыту бойынша жұмыстар бірізділікпен құрылады. Білім алушылардың әрекетін педагогтың сөзбен қолдауы мөлшерлі және білім алушылардың түсінуі үшін қолжетімді болады.

24. Оқу-тәрбие процесінің әлеуметтік-бейімделуге бағытталу ұстанымы. Білім алушылардың ерекшеліктеріне жақын бейімделген ортаның оқшаулауына байланысты, олардың сау құрбыларымен қарым-қатынасы шектелгендіктен, білім алушыны күрделі әлеуметтік ортаға енгізу үшін арнайы жұмыс жүргізіледі:

1) білім алушыларға қолжетімді өмірлік тәжірибені және әлеуметтік қатынастарды кезеңді және жоспарлы түрде кеңейту;

2) әлеуметке кедергісіз ену үшін білім алушыға төзімді және жағымды орта қалыптастыру. Осы мақсатта білім алушының отбасымен және әлеуметтік-қоғаммен де жоспарлы түрде жұмыстар жүргізіледі.

25. Орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларды оқыту процесі мазмұны және ұйымдастыру түрі бойынша шектелмейді. Топтық оқудағы танымдық қызығушылықтың төмендігі; топтық жұмыста қолданатын түрткіге осал жауап қайтару; бір оқу пәнінің мазмұнына қырық бес минут білім алушылардың белсенділігін ұстаудың қиындығы сабақты ұйымдастырудың дәстүрлі түрінің төмен тиімділігін көрсетеді.

26. Орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларды бейнелеу өнеріне үйрету процесінде келесі әдіс және тәсілдерді қолданған тиімді:

1) бала мен үлкендердің ынтымақтаста еліктеу әрекеттері (негізінде оқудың бастапқы кезеңінде);

2) білім алушылардың үлгі бойынша әрекеттері, әсіресе әсемдеп суреттеу сабақтарында;

3) кескінді бейнелерді бояу;

4) заттың бейнесін толық құрастыру үшін, берілген үлгілерді бастыру және өлшеу тәсілдерін қолдану;

5) "ойша сурет қосу", саусақпен сезіну және көру арқылы байқаудан кейін бейнені орындау;

б) алдын-ала қарастыру, өздігімен атау, мұғалімнің нұсқауынан кейін суретті, арнайы таңдалған ұлттық ойыншықтарды, суреттерді көрсету.

27. Сабақтардың мазмұны білім алушылардың бір материалды күрделенуі бойынша меңгеруіне ыңғайландырып жоспарланады. Білім алушылардың мүмкіндігіне байланысты, оқу барысында тақырыпты өту қарқынын тездетуге немесе баяулатуға болады. Сабақтарды өткізу барысына жағымды әсер ететін ойын кезеңдері, ойын кейіпкерлерінің енуі, білім алушылардың ұсынылған әрекетке деген қызығушылығын қолдап, тапсырманы орындауға бағыттап, сабақ бойы жүргізіп отырады.

28. Бейнелеу сабақтарының маңызды элементі классикалық музыка болып табылады. Ол ерекше эмоциялық жағдай туындатып, бейнелеу процесін қарқынды ұйымдастыруға ықпал етеді, салынған бейнелерді айқндап түсіп оны ойындармен байланыстырады.

29. Мұғалім оқу мазмұнын сыныптағы әр білім алушының даму деңгейі және психофизикалық ерекшеліктеріне сәйкес таңдайды. Ұсынылған мазмұн оқу жылдары бойынша бөлінеді.

4-тарау. Оқу жетістіктерін бағалау тәсілдері

30. Орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушылардың оқу жетістіктерін бағалауға қойылатын талаптар мектепте оқытудың гуманизация, шығу табиғатының ой-пікірлерінен шығады.

31. Орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушылардың оқу жетістіктерін бағалау оқытудың жеке дара бағдарламасында көрсетілген міндеттерден басталады.

32. Бейнелеу әрекеттерін бақылау және білім алушылардың жасаған бұйымдарын зерделеу бағалау әрекеттері болып табылады.

33. Орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушылардың оқу жетістіктерін бағалау үшін сияттау бағалау қолданылады, өйткені ол білім алушы жетістіктерінің сапалы көрсеткіші болып табылады.

5-тарау. "Бейнелеу өнері" пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

34. "Бейнелеу өнері" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

- 1) 1-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында – 66 сағат;
- 2) 2-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында – 68 сағат;
- 3) 3-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында – 68 сағат;
- 4) 4-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында – 68 сағат.:

35. Оқу-тәрбие процесін ұйымдастыру үшін сыныптар санитарлық-гигиеналық нормаларға сәйкес тиісті мектепке қажет оқу құрал-жабдықтарымен қамтамасыз етіледі.

36. Түрлі формадағы (жеке, жұп немесе топтық) және әртүрлі жұмыстарды (ойын және белсенді оқыту әдістерін қолдануды) ұйымдастыру үшін қозғалмалы жиһаз қарастырылады. Білім алушылардың жұмыстарын және көрнекілік құралдарды қоюға арналған стендтер, кітап сөрелерін орналастыратын орындарды қарастырылады.

37. Оқу пәнінің мазмұны:

1) "Ой-пікірлерді зерттеу және дамыту" бөлімі қоршаған ортаны зерттеуді дамытуға, бейнелеу алдында саусақпен сезу, көру және кинестетикалық анализаторларды пайдалану арқылы заттық қарастыру дағдысын дамытуға, бейнелеу өнеріне қызығушылығын дамытуға бағытталған;

2) "Жұмыстарды құрастыру" бөлімі білім алушылардың түрлі материалдармен тәжірибе жүргізіп, жұмыстың түрлі техникасын меңгеріп және өз әрекетін жоспарлай отырып, қоршаған ортаны бейнелеудің практикалық дағдыларын меңгеруіне бағытталған;

3) "Жұмысты презентациялау" бөлімі өз жұмыстарын көрсетіп, өзінің және өзгелердің жұмысын бағалайтын коммуникативті және сөйлеу дағдысын дамытуға бағытталған.

38. "Бейнелеу өнері" пәнінің мазмұны келесі бөлімдер мен бөлімшелерді қамтиды:

1-кесте

№	Бөлімдер	Бөлімшелер
1	Ой-пікірлерді зерттеу және дамыту	1.1 Қоршаған ортаны зерттеу
		1.2 Мәдениет пен дәстүрлерді білу және қабылдау
		1.3 Сезімдерін білдіру және пікірлерін қолдану
		1.4 Жоспарлау
2	Жұмыстарды құрастыру	2.1. Қоршаған ортаны бейнелеу
		2.2 Жұмыстарды орындау техникалары мен материалдары
		2.3 Орындау технологиясы
		2.4 Қауіпсіздік техникасын сақтау
3	Жұмысты презентациялау	3.1 Презентация
		3.2 Жұмысты қарастырып талқылау

39. Оқу бағдарламасында оқыту мақсаттарын қолдану және мониторинг өткізуге қолайлы болу үшін кодтау енгізілген. Кодта бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сандар – бөлім мен бөлімшені көрсетеді. Мысалы 1.2.1.4 кодындағы "1" – сынып, "2.1" – бөлімше, "4" – оқыту мақсатының реттік нөмірі.

40. Оқыту мақсаттары белгілі бір тақырып төңірегінде ғана емес, өзге түрлі тақырыптарды өткенде де жүзеге асырылады.

41. Оқыту мақсаттарының жүйесі:

1) "Ой-пікірлерді зерттеу және дамыту":

2-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	1 - сынып	2 - сынып	3 - сынып	4 - сынып
1.1 Қоршаған ортаны зерттеу	1.1.1.1 қоршаған ортаның кейбір ерекшеліктерін тану келбеттер және формалар (сызық, түс, түрі, фактура)	2.1.1.1 таныс және формаларды тану арқылы қоршаған ортаның кейбір ерекшеліктерін (сызық, түс, түрі, фактура) атау	3.1.1.1 қоршаған ортаның келбеттері мен формаларының ұқсастығы мен айырмашылығын тану (сызық, түс, түрі, фактура)	4.1.1.1 қоршаған ортаның келбеттері мен формаларының ұқсастығы мен айырмашылығын (сызық, түс, түрі, фактура) өз бейнелеу жұмысында қолдану
1.2 Мәдениет пен дәстүрлерді білу және қабылдау	1.1.2.1 ұлттық және әлемдік мәдениет өнерінің түрлі шығармаларын қарастырып, зерттеу	2.1.2.1 ұлттық және әлемдік мәдениет өнерінің түрлі шығармаларын тану	3.1.2.1 ұлттық және әлемдік мәдениет өнерінің түрлі шығармаларының ерекшеліктерін ажырату	4.1.2.1 ұлттық және әлемдік мәдениет өнерінің таныс шығармаларын атау
1.3 Сезімдерін білдіру және пікірлерін қолдану	1.1.3.1 сезімдерді нақты тәсілдермен білдіру	2.1.3.1 сезімдерді түрлі тәсілдермен білдіру	3.1.3.1 жұмыстарында өз ой-пікірлер қолдану	4.1.3.1 жұмыстың түрлі тәсілдерін қолданып өз жұмыстарында ой-пікірлер қолдану
1.4 Жоспарлау		2.1.4.1 суреттегі жоспар, пиктограммалық жоспар, технологиялық карта негізінде жоспарды ұстану	3.1.4.1 технологиялық картаны қолданып әрекеттер кезеңділігін жоспарлап белгілеу	4.1.4.1 әрекеттер кезеңділігін белгілеу

2) "Жұмыстарды құрастыру":

3 – кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	1 - сынып	2 - сынып	3 - сынып	4 - сынып
2.1 Қоршаған ортаны бейнелеу	1.2.1.1 еліктеу негізінде қоршаған ортаның көзге көрінетін кейбір элементтерін бейнелеу ой-пікірлерін көрсету	2.2.1.1 қоршаған ортаның көзге көрінетін кейбір элементтерін дайын үлгіні қолдану арқылы бейнелеу ой-пікірлерін көрсету	3.2.1.1 түрлі тәсілдерді пайдалану арқылы бейнелеу ой-пікірлерін көрсету үшін қоршаған ортаның көзге көрінетін кейбір элементтерін қолдану	4.2.1.1 түрлі тәсілдерді пайдалану арқылы бейнелеу ой-пікірлерін көрсету үшін қоршаған ортаның көзге көрінетін түрлі құрылымдарын қолдану
2.2 Жұмыстарды орындау техникалары мен материалдары	1.2.2.1 қарапайым әдіс және техникаларды (қағазда, әйнекте, құмда, жармада саусақтарының көмегімен, дененің басқа мүшелерінің көмегімен,	2.2.2.1 түрлі әдіс және техникалар (қағазда, әйнекте, құмда, жармада саусақтарының көмегімен, дененің басқа мүшелерінің көмегімен, қарындаш,	3.2.2.1 күрделі әдіс пен техникаларды қолданып құралдар және материалдармен (көркем әдебиет,	4.2.2.1 күрделі әдіс пен техникаларды қолданып өзі таңдаған құралдар және материалдармен

	қарындаш, фломастер, сабын, көбік көмегімен із қалдыру) қолдану арқылы құралдармен материалдарды (көркем әдебиет, табиғи және жасанды) пайдалану	фломастер, сабын, көбік, дайын мөр, трафарет) көмегімен із қалдыру арқылы құралдармен материалдарды (көркем әдебиет, табиғи және жасанды) пайдалану	табиғи және (көркем әдебиет, табиғи және жасанды) тәжірибе жүргізу	(көркем әдебиет, табиғи және жасанды) тәжірибе жүргізу
2.3 Орындау технологиясы		2.2.3.1 кескіндерді бейнелеу, бөлшектерін салу, трафарет бойынша сурет салу, тірек нүктелері бойынша сурет салу, кескін бейнелерді бояу, кескін бейнелерді нүкте, бояулармен толтыру, көрсету арқылы мұғаліммен бірігіп жасаған жұмыстарында өрнектер жасау	3.2.3.1 кескіндерді бейнелеу, бөлшектерін салу, трафарет бойынша сурет салу, тірек нүктелері бойынша сурет салу, кескін бейнелерді бояу, кескін бейнелерді нүкте, бояулармен толтыру, дайын үлгі бойынша өрнектер жасау	4.2.3.1 кескіндерді бейнелеу, бөлшектерін салу, трафарет бойынша сурет салу, тірек нүктелері бойынша сурет салу, кескін бейнелерді бояу, кескін бейнелерді нүкте, бояулармен толтыру, дайын үлгі бойынша, өздігімен өрнектер
		2.2.3.2 шығармашылық жұмыстар жасағанда қазақ ұлттық мәдени элементтерін қолдану	3.2.3.2 Шығармашылық жұмыстар жасағанда қазақ ұлттық мәдени элементтерін қолдану	4.2.3.2 шығармашылық жұмыстар жасағанда қазақ ұлттық мәдени элементтерін қолдану
2.4 Қауіпсіздік техникасын сақтау	1.2.4.1 қауіпсіздік техникасын сақтап материалдар мен құралдар қолдану	2.2.4.1 қауіпсіздік техникасын сақтап материалдар мен құралдар қолдану	3.2.4.1 қауіпсіздік техникасын сақтап материалдар мен құралдар қолдану	4.2.4.1 қауіпсіздік техникасын сақтап материалдар мен құралдар қолдану

3) "Жұмысты презентациялау":

4-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	1 сынып	2 - сынып	3 - сынып	4 - сынып
3.1. Презентация		2.3.1.1 өз жұмысын қарапайым көрсетеді және презентациялайды (эскиз, сурет)	3.3.1.1 өз жұмысын атап презентациялайды (эскиз, сурет)	4.3.1.1 өз жұмысын мазмұнын түсіндіріп презентациялайды (эскиз, сурет)
3.2 Жұмысты қарастырып талқылау		2.3.2.1 өз жұмысы аяқталған соң зерделеу	3.3.2.1 өз жұмысы аяқталған соң үлгімен салыстырып қарастыру	4.3.2.1 өз жұмысы аяқталған соң қарастырып нәтижесін сыныптастарымен талқылау

42. Ұзақ мерзімді жоспарды осы санаттағы білім алушылардың ерекшеліктері мен мүмкіндіктерін ескеріп, ортақ тақырыптарға сәйкес оқыту мақсаттарын тоқсан бойынша бөлу арқылы мұғалімнің өзі анықтайды. Бұл ретте

жалпы білім беру оқу бағдарламаларында ұсынылған ортақ тақырыптар пайдаланылады.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2017 жылғы 27 шілдедегі
№ 352 бұйрығына 104-қосымша

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 322-қосымша

Орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларға арналған бастауыш білім беру деңгейінің 1-4 сыныптары үшін "Бейімделген дене шынықтыру" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Оқу бағдарламасы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 23 тамыздағы № 1080 қаулысымен бекітілген Орта білім берудің (бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім беру) мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес және орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушылардың ерекше білім алу қажеттіліктерін ескере отырып әзірленген.

2. Оқу бағдарламасы білім алушылардың танымдық мүмкіндіктеріне сәйкес олардың білім, білік, дағдыларының көлемін және әр оқу пәнінің мазмұнын анықтайтын оқу-нормативтік құжат болып табылады.

3. Оқу бағдарламасы оқыту процесін білім алушылардың пән салалары бойынша білім мен біліктерді саналы түрде меңгеруі үшін әр пәннің әдістемелік әлеуетін қолдануға, оқу, жоба, зерттеу іс-әрекеттері тәсілдерін меңгеру арқылы дербестігін дамытуға, әлеуметтік-мәдени кеңістікте орнын таба білуі үшін бағдарлайды.

4. Оқу бағдарламасында оқу-нормативтік құжаттың дәстүрлі міндеттері заманауи мектепте білім беру процесін ұйымдастырудың инновациялық тәсілдерімен үйлесімді сабақтасқан. Оқытудағы тәсілдер пән бойынша оқу бағдарламасының түбегейлі жаңа құрылымын құруда негізгі бағдарлары болып табылады.

5. Білім берудің классикалық негізі ретінде құндылыққа бағдарланған, әрекеттік, тұлғаға бағдарланған, коммуникативтік тәсілдер оқуд мақсаттарының жүйесіне тән және білім беру процесі нәтижелерінің артықшылықтарын нығайту үшін пайдаланылды, бұл оқу бағдарламасының жаңа құрылымында көрініс тауып отыр.

6. Қазіргі таңда оқыту процесіне қойылатын негізгі талаптардың бірі білім алушының белсенді әрекетін ұйымдастыру болып табылады. Мұғаліммен бірлесіп шығармашылықпен айналысу және серіктес, кеңесші ретіндегі

мұғалімнің қолдауы болған жағдайда білім алушының белсенді танымдық қабілеті тұрақты сипатқа ие болады.

7. Тұлғаға бағдарланған білім беруді күшейту өзара қарым-қатынаста авторитарлыққа жол берілмейтін, білім беру процесіне қатысушы барлық білім алушылар арасындағы ынтымақтастық үшін түрлі үйлесімдегі алғышарттарды жасайтын оқытудың интербелсенді әдістерін қолданған кезде мүмкін болады.

8. Білім беру процесін ұйымдастырудағы барлық инновациялық тәсілдер оқытуды білім алушылардың біліммен, идеялармен, әрекет тәсілдерімен белсенді алмасуға мүмкіндік беретін шынайы шығармашылық процестегі қарым-қатынас моделіне айналдырады.

9. Нақты бір пәннің оқу бағдарламасы аумақтық сипаттағы материалдарды (нысандар, кәсіпорындар, ақпарат көздері) пайдалануға бағытталған оқу-жобалау әрекетін ұйымдастыру арқылы танымдық және әлеуметтік тұрғыдан білім алушының белсенділігін дамытуға мүмкіндік береді.

10. Оқу бағдарламасында оқу пәнінің мазмұнын анықтау үшін негізгі бағдар болатын және білім алушыларды оқытудың жеке бағдарламасын жасау кезінде мұғалім басшылыққа алатын болжамды оқу мақсаттар жүйесі тұжырымдалған. Орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушылар үшін бағдарламаның мазмұны ұсыныс беру сипатына ие, педагог бағдарлама мазмұнына кез келген өзгеріс енгізуге және сыныптағы әрбір білім алушының мүмкіндіктері мен ерекше білімдік қажеттіліктеріне сәйкес оқытудың қарқынын өзгертуге құқығы бар.

11. Пән бойынша білім беру процесінің күнделікті мазмұны жеке білімдік мақсатқа бағынады және әрбір білім алушының сыныптағы және мектептегі ұжымдық әрекетке қатысу мүмкіндігін ескереді.

12. Орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларды оқыту бұл сөздің кең мағынасында түсініліп, оларда байқалатын мүмкіндіктердің аз қорына қатысты пәндік білімді қалыптастыруға ғана емес, осы санаттағы білім алушылар үшін анағұрлым маңызды өмірлік дағдыларды қалыптастыруға да бағытталады.

13. "Бейімделген дене шынықтыру" пәні орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушылардағы психофизикалық дамуындағы бұзылыстарды, өмірлік қажетті қозғалыс дағдыларын игерудегі қиындықтарды түзетуге немесе деңгейлестіруге бағытталған пәндер цикліне енеді.

14. Бейімделген дене шынықтыру орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушылармен жасалатын барлық жұмыстар жүйесінің құрамдас бөлшегі болып табылады. Дене тәрбиесі кешенді түрде және ақыл-ой, адамгершілікке, эстетикаға, еңбекке баулумен тығыз байланыста қарастырылады және жүзеге асырылады.

15. "Бейімделген дене шынықтыру" бойынша бағдарлама орташа ақыл-ой кемістігі бар балалардың дене дамуының, моторикасының, соматикалық күйінің, жүйке-психикалық жағдайының және танымдық әрекетінің ерекшеліктерін ескеру арқылы құрылған.

2-тарау. "Бейімделген дене шынықтыру" пәнін оқытудың мақсаты мен міндеттері

16. "Бейімделген дене шынықтыру" пәнінің мақсаты – орташа ақыл-ой кемістігі бар балаларды өзбетінше өмір сүруге, қолжетімді білімге және еңбек әрекетіне дайындау үшін бейімделген дене шынықтырудың құралдары мен әдістерін қолдану арқылы негізгі ақауды мүмкіндігінше түзету болып табылады.

17. "Бейімделген дене шынықтыру" оқу пәнінің міндеттері:

1) денсаулықты нығайту, жалпы дене дамуына көмектесу, ағзаның сыртқы ортаның жағымсыз әсеріне қарсылығын арттыру;

2) қозғалыс техникасының негіздерін оқыту, өмірлік қажетті білік-дағдыларды қалыптастыру;

3) қозғалыс қабілеттерін (кондициялық және үйлесімдік); дамыту;

4) дене жаттығуларымен өзбетінше айналыса білуге, оларды саналы түрде демалыс, жаттығу, жұмыс қабілеттілігін арттыру мақсаттарында қолдануға тәрбиелеу.

18. Бейімделген дене шынықтырудың түзету-дамыту міндеттері:

1) негізгі қозғалыс техникаларын түзету – жүру, жүгіру, секіру, өрмелеу, қайта өрмелеу, лақтыру, ұсақ моторикалар, симметриялық және ассиметриялық қозғалыстар, заттармен жаттығу;

2) үйлестіру қабілеттерін түзету және дамыту – дене жаттығуларын орындау кезінде дененің жекелеген буындарының келісімді қозғалысы, кеңістіктегі бағдарлау, күш салуды, уақытты және кеңістікті, босаңсуды жетілдіру, өзгерген жағдайға тез жауап беру, тепе-теңдік, қозғалыстағы ырғақтық, дәлдік, бұлшықет-буын сезімі, көру-моторлы үйлестіру;

3) дене дайындығын түзету және дамыту – бұлшықет күші, жылдамдықтың, жылдамдық-күш сапаларының, ептіліктің, төзімділіктің, буындардың қозғалысының қарапайым формалары;

4) жоғалған немесе бұзылған қызметтердің орнын толтыруға, түзетуге мүмкіндік болмаған жағдайларда сақталған қызметтердің есебінен қозғалыстың жаңа түрлерін қалыптастыру;

5) соматикалық бұзылыстарды, атап айтқанда – мүсінді, сколиозды, майтабандылықты, дене бітімін, тыныс алу және жүрек-қан тамыр жүйесін профилактикалау және түзету, суық тию және инфекциялық ауруларды, жарақаттанушылықты және микрожарақаттарды профилактикалау;

б) сенсорлық жүйелерді түзету және дамыту – көру және есту сигналдарын жетілдіру (күш, арақашықтық, бағыт бойынша), көру және есту жадысын дамыту, вестибулярлық тітіркендіргішке тұрақтылығын дамыту, жанасуды сезінуін және тері-кинесикалық қабылдауын жетілдіру;

7) қозғалыс әрекеті үдерісінде психикалық бұзылыстарды, заттық-көру және кеңістіктік-көру арқылы қабылдауын, көрнекілік-бейнелік және ауызша-логикалық ойлауын, жадын, зейінін, сөйлеу тілін, қиялын, эмоционалды-ерікті өрісін түзету.

19. Бейімделген дене шынықтыру пәнінің мұғалімі медициналық құжаттамамен танысып, анамнезді үйренеді, сондай-ақ қозғалыс мүмкіндіктерінің деңгейін және сипатын анықтап, дәрігермен байланыста жұмыс жүргізеді, білім алушылардың денсаулық жағдайын әрбір сабақта бақылап біліп отырады.

20. Бағдарлама материалдары білім алушылардың қарапайым қозғалыстарындағы түрлі бұзылыстарға талғап ықпал етуге мүмкіндік береді, сондай-ақ анағұрлым күрделі қозғалыстарды, әсіресе адамның еңбек әрекетіне қажетті қозғалыстарды ұйымдастыру қабілеттерін дамытуға көмектеседі.

3-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

21. Орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушылармен оқу процесін ұйымдастыру тәсілдерінің негізінде айқын ақыл-ой кемістігі бар тұлғалардың өмірін ұйымдастыру идеясының негізі ретінде бүкіл әлемде мойындалған педагогикалық "қалыпқа келтіру" тұжырымдамасы жатыр. Осы тұжырымдамаға сәйкес білім алушылар түзету-педагогикалық іс-шараларының бүкіл жүйесін жобалаудағы негіз және бірден-бір нүкте болып табылады. Жоспарланған педагогикалық іс-шараларға тек білім алушылармен тікелей жұмыс істеу ғана емес, әрбір білім алушының өзіндік әрекетін ынталандыратын жағдай жасау, қоршаған ортаны түрлендіру де енеді.

22. Әрекет мазмұны оқу бағдарламаларында ашылады, бұл мұғалімге жеке оқыту бағдарламаларын құруда бағыт-бағдар береді. Оқытудың жеке бағдарламасын құру үшін білім алушыны бақылап, оның қажеттіліктері мен мүмкіндіктерін көрсететін аз ғана сигналдардың өзі белгіленіп ескеріліп отырады.

23. "Қалыпқа келтіру" тұжырымдамасының негізінде орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларды оқыту және тәрбиелеу процесін арнайы мектеп жағдайында ұйымдастыру ұстанымы тұжырымдалған.

24. Өзінің бірегей ерекшеліктерін сақтай отырып, білім алушылардың жеке қарқында даму құқығын мойындау ұстанымы. Бұл ұстанымды сақтау оқытудың жеке бағдарламасына тән мазмұнды анықтау мақсатында білім алушының

мүмкіндіктері мен ілгері дамуын үнемі зерттеуді бағамдайды. Дамудағы және дағдыларды меңгерудегі кез келген, тіпті ең аз ілгерілеуді мойындау оқытудағы оң нәтиже ретінде қарастырылады.

25. Педагог тарапынан жеке мүмкіндіктерді және білім беру және тұлғалық жетістіктер мониторингінің нәтижелерін ескере отырып, әрбір білім алушыны оқытудың мазмұнын, әдістерін, формасын, дидактикалық құралдарын өзбетінше таңдау ұстанымы.

26. Білім алушылардың практикалық әрекетін және әлеуметтік дағдыларын қалыптастыру үшін сәйкес мектеп ортасын құру ұстанымы:

1) білік-дағдыларды қалыптастыру оларды пайдаланатын жағдайларға барынша жақын және ұқсас жағдайларда жүзеге асырылады. Бұл жаңа жағдаяттарда білім мен дағдыларды тасымалдау қиындығымен байланысты;

2) білім алушылармен сабақты ұйымдастыруға арналған ғимарат түрлі өмірлік жағдаяттарды көрсететін кеңістіктерді көрсете алатындай болып өзгертіліп тұрады. Заттық орта білім алушылардың қажеттіліктеріндегі өзгерістермен бірге мерзімді түрде ауыстырылып отырады;

3) мектептегі жайлы әлеуметтік-тұрмыстық және заттық-дамытушы орта орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушылардың жас ерекшелігі мен физиологиялық ерекшеліктерін ескеру арқылы құрылады (демалысқа, белсенді қозғалысқа, санитарлық-гигиеналық процедураларға арналған кеңістікте орналасады).

27. Әлеуметтендіру құралы ретінде ойлауды, тілді және коммуникацияны дамыту ұстанымы. Орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларда сөйлеуді (оның мүлде жоқ болу жағдайларына дейін), ойлауды, қарым-қатынасты дамытуда ерекше мәселелер орын алады. Анықталған проблемаларды нақты жағдаяттарға байланысты мүмкіндігінше педагогикалық құралдармен және әдіс-тәсілдермен толықтыруға тура келеді. Сөйлеу тілін түсінуді кеңейту, вербалды және вербалды емес қарым-қатынас құралдарын қалыптастыру, білім алушылардың көрнекілік-әрекеттік ойлауын дамыту бойынша жұмыстардың реті нақтыланады. Педагог тарапынан білім алушылардың әрекетін сөйлеу тілі арқылы сүйемелдеу мөлшерленген және білім алушыға түсінуге қолжетімді болып келеді.

28. Оқу-тәрбие процесін әлеуметтендіру бағыты ұстанымы. Білім алушылардың ерекшеліктеріне барынша бейімделген және дені сау құрдастарымен өзара әрекет етуін шектейтін оқыту және тәрбиелеу ортасындағы шарасыз жалаңдықпен байланысты білім алушыны анағұрлым күрделі әлеуметтік ортаға енгізу бойынша арнайы жұмыстар талап етіледі:

1) білім алушылардың өмірлік тәжірибесін және әлеуметтік қатынастарын кезең-кезеңімен және жоспарлы түрде олар үшін қажетті шекте кеңейту. Оқу уақытының бір бөлігі мектеп қабырғасынан тыс ұйымдастырылатын болады (қоғамдық көліктерде жол жүру, дүкендерді, дәріханаларды, поштаны, мұражайларды, емханаларды, театрларды, кафелерді және қоғамдық орындарды аралау);

2) білім алушының қоғамға қиналмай енуі үшін төзімді және игі ниетті ортаны қалыптастыру. Осы мақсатта мектептің білім алушының отбасымен және қауымдастықпен жоспарлы түрде жұмыс істеуіне тура келеді.

4-тарау. Оқу жетістіктерін бағалау тәсілдері

29. Орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушылардың жетістіктерін бағалауға қойылатын талаптар ізгілендіру идеясымен, осы санаттағы білім алушыларды мектепте оқытудың табиғи ерекшелігімен қабылданған.

30. Орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушылардың жетістіктерін бағалау білім алушыны оқытудың жеке бағдарламасында тұжырымдалған міндеттерден басталады.

31. Орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушыны оқытудың жеке бағдарламасын құру оның мүмкіндіктері мен қажеттіліктерін әуелі педагогикалық бағалаумен ескеріледі. Бағалау межелері білім алушыларды дамыту мен оқытудың негізгі даму сызығының онтогенезімен сәйкес анықталады.

32. Орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушылардың жетістіктерін бағалау ішкі бағалау құралдарымен ғана жүзеге асырылады. Оқытудың жеке бағдарламаларын жүзеге асыру нәтижелері сабақта тікелей мұғалім тарапынан білім беру процесі барысында бағаланады.

33. Орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларға қатысты педагогикалық процесті құрайтын арнайы педагогиканың ұстанымына – "диагностикалау мен түзете-дамыту жұмыстарының бірлігі" ұстанымына сүйене отырып, педагогтар бақылау-бағалау әрекетін жүйелі түрде жүзеге асырады.

34. Орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушылардың жетістіктерін бағалау үшін білім алушы жетістігінің сапалық көрсеткіші болып табылатын сипаттамалы бағалау пайдаланылады. Сипаттамалы бағалау жеке білім беру процестері жүзеге асырылған салаларда білім алушыны дамыту мен оқытуға қатысты өзгеше педагогикалық есепті ұсынады.

5-тарау. "Бейімделген дене шынықтыру" пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

35. "Бейімделген дене шынықтыру" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

- 1) 1-сынып – аптасына 3 сағат, оқу жылында – 99 сағат;
- 2) 2-сынып – аптасына 3 сағат, оқу жылында – 102 сағат;

- 3) 3-сынып – аптасына 3 сағат, оқу жылында –102 сағат;
 4) 4-сынып – аптасына 3 сағат, оқу жылында –102 сағат.

36. Түрлі формадағы (жеке, жұп немесе топтық) және әртүрлі жұмыстарды (ойын және белсенді оқыту әдістерін қолдануды) ұйымдастыру үшін қозғалмалы жиһаз қарастырылады. Білім алушылардың жұмыстарын және көрнекілік құралдарды қоюға арналған стендтер, кітап сөрелерін орналастыратын орындарды қарастырылады.

37. Бөлімдер бөлімшелерге бөлінген, олар сыныптар бойынша күтілетін нәтижелер түріндегі оқытудың мақсаттарын қамтиды. Оқу материалын сабаққа енгізудің реттілігі және оларды өтудің мерзімі сыныптағы білім алушылардың психофизикалық ерекшелігіне, аймақтық климаттық жағдайға байланысты мұғалім тарапынан анықталады.

38. Орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларға арналған "Бейімделген дене шынықтыру" пәні бойынша оқу бағдарламасының мазмұны келесі бөлімдер мен бөлімшелерді қамтиды:

1-кесте

№	Бөлім	Бөлімше
1	Қозғалыс әрекеті	1.1 Негізгі қозғалыс дағдыларын дамыту 1.2 Әр алуан жүктеме түрлерін реттеу
2	Қозғалыс дағдылары арқылы ойлауды дамыту	2.1 Кеңістіктік-уақыттық бағдарлауды дамыту 2.2 Ұжымда жұмыс істеу сезімін және дене әрекетін орындау кезінде жеке және топтық тапсырмаларды орындауда әділ бәсекелестікке түсу білігін дамыту
3	Қауіпсіз мінез-құлық дағдыларын және салауатты өмір салтын қалыптастыру	3.1 Денсаулық туралы білім және түсінік. Ағзадағы физикалық өзгерістерді бақылай білуді үйрену 3.2 Мектеп ішінде және мектептен тыс дене әрекетіне қатысу үшін мүмкіндігін анықтау және ұсыну

39. Оқу мақсаттарын тиімді пайдалану үшін оқу бағдарламасына код енгізілген. Кодтағы бірінші сан – сыныпты, екінші және үшінші сан – бөлім мен бөлімшені білдірсе, төртінші сан оқыту мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 1.2.1.4 кодындағы: "1" - сынып, "2.1" - бөлімше, "4" - оқыту мақсатының реттік нөмірі.

40. Оқыту мақсаттарының жүйесі:

1) "Қозғалыс әрекеті":

2-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	1-сынып	2-сынып	3-сынып	4-сынып
1.1 Негізгі қозғалыс дағдыларын	1.1.1.1 дене шынықтыру залындағы мінез-құлық ережелерін орындау	2.1.1.1 сабақта мінез-құлық ережелерін сақтау	3.1.1.1 залдағы мінез-құлық ережелерін сақтау	4.1.1.1 дене шынықтыру залындағы мінез-құлық және

дамыту				қозғалыс ережелерін сақтау
1.1.1.2 мұғалімді тыңдау және есту	2.1.1.2 жаттығуды орындау кезіндегі көмек үшін алғыс айту	3.1.1.2 жаттығуды орындау кезіндегі көмек үшін алғыс айту	4.1.1.2 дене шынықтырудың денсаулық үшін маңызын түсіну	
1.1.1.3 кейбір саптық пәрмендерді түсіну және орындау	2.1.1.3 саптық пәрмендерді орындау	3.1.1.3 негізгі саптық пәрмендерді орындау	4.1.1.3 негізгі саптық пәрмендерді орындау	
1.1.1.4 құрдастарымен қарым-қатынас кезінде мінез-құлық ережелерін сақтау	2.1.1.4 құрдастарымен қарым-қатынас кезінде мінез-құлық ережелерін сақтау	3.1.1.4 сабақ уақытында сыныптастарына жақсы ниетпен қарым-қатынаста болу	4.1.1.4 сабақ кезінде сыныптастарына жақсы ниетпен қарым-қатынаста болу	
1.1.1.5 бірінен кейін бірі жүру; шеңбер бойынша жұп-жұбымен жүру; шеңбер құру	2.1.1.5 түзу бағыт бойынша бір-бірден, шағын топпен және барлық сыныппен жүру; ойыншықтар арасындағы ирелең сызық бойынша жүру; саптағы өз орнына тұру	3.1.1.5 аяқ ұшымен шеңбер бойынша жүру; саптағы өз орнына тұру	4.1.1.5 залдың орталығы арқылы тізбекпен, жұппен жүру, қатарға тұру, саптағы өз орнына тұру	
1.1.1.6 өз дене мүшелерін атау: бас, мойын, қол, аяқ, кеуде	2.1.1.6 қол және иық белдеуінің, аяқтың бұлшықеттерін дамытуға арналған жаттығуларды орындау	2.1.1.6 қол және иық белдеуінің, табан жіліншігінің бұлшықеттерді дамытуға арналған жаттығуларды орындау	4.1.1.6 күші жететін жаттығуларды өзбетінше орындау	
1.1.1.7 жіп арқылы биік емес заттардан (5 см) аттап жүру	2.1.1.7 жіңішке жолақ бойынша жүру (ұзындығы 25 см)	3.1.1.7 аяқ ұшымен жүру, заттар арасымен ирелеңдеп жүру	4.1.1.7 алма-кезек жүгіру және жүру	
1.1.1.8 жолақ бойынша жүгіру (ені 30-40 см, ұзындығы 7 м); бір-бірден, шағын топпен жүгіру	2.1.1.8 еденге қойылған арқанның бойымен бірінің артынан бірі жүгіру	3.1.1.8 аяқ ұшымен жүгіру, заттар арасымен ирелеңдеп жүгіру	4.1.1.8 бір-бірден және топпен 15-20 м жүгіріп өту	
1.1.1.9 биік емес заттардан секіріп түсу (биіктігі 15 см)	2.1.1.9 орнында тұрып екі аяғымен секіру, үстелдің айналасында екі аяғымен секіру	3.1.1.9 қолдарынан ұстап, екі-екіден секіру	3.1.1.9 орнынан ұзындыққа секіру	
1.1.1.10 отырған және тұрған қалыпта допты екі қолмен домалату (арақашықтығы 0,5-1 м); бір-біріне шарды домалату (арақашықтығы 1,5 м); бар қалталарды	2.1.1.10 лақтыруға арналған жаттығуларды орындау: допты лақтыру, топырағы бар қалталарды	3.1.1.10 допты жәшікке, қоржынға лақтыру (биіктігі 1 м); допты қоржынға басынан асырып лақтыру (қоржынның биіктігі 1-2 м, арақашықтығы 1,5 м)	4.1.1.10 кегельдер арасында допты домалату (арақашықтығы 3 м, қақпаның ені 30см); доптарды қоржынға	

	арақашықтығы 1,5-2 м болатын қақпаға допты домалату	алысқа лақтыру		басынан асырып лақтыру (арақашықтығы жеке-жеке)
	1.1.1.11 түзу сызық бойынша төрт аяқтап ойыншыққа жорғалау; тақтай бойынша төрт аяқтап жорғалау (ені 30 см, ұзындығы 1,5 м); доғаның астымен жорғалау (биіктігі 60 см)	2.1.1.11 ені 30 см, биіктігі 1,5 м болатын көлбеу жазықтық (тақтай) бойынша тіземен жорғалау	3.1.1.11. бір шеті 30 см-ге көтерілген, тақтайлары жиі болатын көлбеу саты бойынша жорғалау; көлбеу сатыға шығу және одан түсу	4.1.1.11 тік гимнастикалық қабырғаға шығу және одан өз еркімен түсу (биіктігі 1,5 м)
1.2 Әр алуан жүктеме түрлерін реттеу	1.1.2.1 мұғалімнің көмегімен қарапайым қозғалыстарды орындау кезінде туындайтын қиындықтарды еңсеру;	2.1.2.1 қарапайым дене жаттығуларын орындау кезінде туындайтын қиындықтарды көмек арқылы және өзбетінше еңсеру	3.1.2.1 қарапайым және өзгертілген дене жаттығуларын орындау кезінде қиындықтарды еңсеру біліктігін бекіту	4.1.2.1 қозғалыс белсенділігін үйретудің түрлі сатыларындағы қиындықтарды еңсеру білік-дағдысын жетілдіру

2) "Қозғалыс дағдылары арқылы ойлауды дамыту":

3-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	1-сынып	2-сынып	3-сынып	4-сынып
2.1 Кеңістіктік-уақыттық бағдарлауды дамыту	1.2.1.1 кеңістіктік-уақыттық бағдарлауды дамытуға арналған жаттығуларды орындау: белгіленген жерге тұру, бағдар бойынша шеңберге тұру	2.2.1.1 кеңістіктік-уақыттық бағдарлауды дамытуға арналған жаттығуларды орындау: қозғалыс шеңберін азайту және арттыру, бағдар бойынша жүру	3.2.1.1 кеңістіктік-уақыттық бағдарлауды және қозғалыс дәлдігін дамытуға арналған жаттығуларды орындау	4.2.1.1 кеңістіктік-уақыттық бағдарлауды және қозғалыс дәлдігін дамытуға арналған жаттығуларды орындау: орнында тұрып белгіленген бағдарға екі аяқпен секіру
	1.2.1.2 бағдарға көзбен бақылау арқылы бұрылуды орындау	2.2.1.2 көзбен бақылаусыз бағдарға бұрылуды орындау	3.2.1.2 көзбен бақылау арқылы және бақылаусыз оңға, солға бұрылуды орындау	4.2.1.2 көзбен бақылаусыз оңға, солға бұрылуды орындау
	1.2.1.3 еденде белгіленген бағдар бойынша жүру	1.2.1.3 гимнастикалық отырғышта белгіленген бағдар бойынша жүру	3.2.1.3 бағдар бойынша бағытты өзгерту арқылы тізбекпен қозғалу	4.2.1.3 бағдар бойынша шеңберден шаршыға ауысып тұру
	1.2.1.4 кеудені бағдарсыз және көзді ашып тұрып, белгілі бір биіктікке дейін бүгуге және жазуға арналған жаттығуларды	4.2.1.4 бағдар бойынша (тұрған, қалыпта) көбен бақылау арқылы кеудені белгілі бір биіктікке дейін бүгуге және жазуға	4.2.1.4 бағдар бойынша (тұрған, жатқан) көзді жұмып тұру арқылы кеудені белгілі бір биіктікке дейін бүгуге және арналған жаттығуларды орындау	4.2.1.4 бағдар бойынша (тұрған, жатқан) көзбен бақылау арқылы кеудені бүгуге және арналған жаттығуларды орындау

	орындау	арналған жаттығуларды орындау	жаттығуларды орындау	және жаттығуларды көзді жұмып қайталау
2.2 Ұжымда жұмыс істеу сезімін және дене әрекетін орындау кезінде жеке және топтық тапсырмаларды орындауда әділ бәсекелестікке түсу білігін дамыту	1.2.2.1 ойын кезінде алдымен мұғалімнің басшылығымен, содан кейін мақсатты түрде әрекет ету	2.2.2.1 қозғалыс ойындарының ережелерін орындау, мақсатты түрде әрекет ету	3.2.2.1 ортақ ережелерге бағына отырып, топта ойнау	4.2.2.1 ортақ ережелерге бағына отырып, топта ойнау
	1.2.2.2 ойын кезінде жолдастарына құрметпен қарау	2.2.2.2 ойын кезінде жолдастарына құрметпен қарау	3.2.2.2 ойын кезінде жолдастарына құрметпен қарау	4.2.2.2 ойын кезінде жолдастарына құрметпен қарау
	1.2.2.3 жеңілістен кейін жағымсыз және агрессивті қатынас көрсетпеу	2.2.2.3 жеңілістен кейін жағымсыз және агрессивті қатынас көрсетпеу	3.2.2.4 жеңілістен кейін жағымсыз және агрессивті қатынас көрсетпеу	4.2.2.4 басқалардың жеңісіне қуану, жеңіспен құттықтау
			3.2.2.5. басқа сыныптардағы ойынға қатысушыларды бақылау	4.2.2.5. басқа сыныптардағы ойынға қатысушыларды бақылау

3) "Қауіпсіз мінез-құлық дағдыларын және салауатты өмір салтын қалыптастыру":

4-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	1-сынып	2-сынып	3-сынып	4-сынып
3.1 Денсаулық туралы білім және түсінік. Ағзадағы физикалық өзгерістерді бақылай білуді үйрену	1.3.1.1 дене саулығына мүмкіндік беретін негізгі дене әрекеттері туралы түсінігінің болуы (жүгіру, жүру, секіру)	2.3.1.1 дене саулығына мүмкіндік беретін негізгі дене әрекеттері туралы түсінігінің болуы (жаттығулар, жүгіру, жүру, секіру, өрмелеу және қайта өрмелеу)	3.3.1.1 өзбетінше дене дамуына мүмкіндік беретін кейбір жаттығуларды орындау	4.3.1.1 дене шынықтыру сабақтарындағы негізгі қозғалыстарды ажырату және орындау біліктілігін бекіту
	1.3.1.2. дене жүктемесі кезінде ауру сезімі немесе жайсыздық сезімі туралы қолжетімді тәсілдермен хабарлай білу	2.3.1.2. дене жүктемесі кезінде ауру сезімі немесе жайсыздық сезімі туралы қолжетімді тәсілдермен хабарлай білу	3.3.1.2. дене жүктемесі кезінде ауру сезімі немесе жайсыздық сезімі туралы қолжетімді тәсілдермен хабарлай білу	4.3.1.2 дене жүктемесі кезінде ауру сезімі немесе жайсыздық сезімі туралы қолжетімді тәсілдермен хабарлай білу
			3.3.1.3. күші жететін жаттығуларды өзбетінше орындау	4.3.1.3. күші жететін жаттығуларды өзбетінше орындау
3.2 Мектеп ішінде және мектептен тыс дене әрекетіне	1.3.2.1. "дене шынықтыру", "күн тәртібі" ұғымдары туралы қарапайым	2.3.2.1. "дене шынықтыру", "күн тәртібі" ұғымдары туралы түсініктерін кеңейту;	3.3.2.1. күн тәртібін жоспарлау және жаттығуды енгізу;	4.3.2.1. таңғы жаттығды ұйымдастыру және өткізу бойынша

қатысу үшін мүмкіндігін анықтау және ұсыну	түсінікке ие болу;			алғашқы білік-дағдыларының болуы
1.3.2.2 таза ауада серуендеудің маңыздылығы туралы түсінігінің болуы	2.3.2.2 таңғы жаттығудың, дене шынықтыру сәтінің, дене шынықтырудың, шынығудың маңыздылығы туралы түсінігінің болуы	3.3.2.2 оқу күні бойында, ғимараттағы және ашық ауадағы қозғалыс ойындары кезінде дене шынықтыру-сауықтыру іс-шараларына қатысу	4.3.2.2 өзінің оқу және мектеп тыс әрекетін ескере отырып, күн тәртібін жоспарлау және сақтау	
1.3.2.3. спортпен айналысуға арналған киімді және құрал-саймандарды ажырату	2.3.2.3. спортпен айналысуға арналған киімді және құрал-саймандарды ажырату және атау	3.3.2.3. сабақтың өту жағдайына байланысты киімді және аяқ киімді таңдау	4.3.2.3. сабақтың өту жағдайына байланысты киімді және аяқ киімді таңдау	
1.3.2.4 дене жаттығуларын орындау кезінде қауіпсіз мінез-құлық туралы түсінікке ие болу	2.3.2.4. дене жаттығуларын орындау кезінде қарапайым қауіпсіз мінез-құлық дағдыларына ие болу және жаракаттанудың алдын алу	3.3.2.4. дене жаттығулары орындалатын сабақ кезінде қарапайым қауіпсіз мінез-құлық дағдыларына ие болу және жаракаттанудың алдын алу	4.3.2.4. дене жаттығулары орындалатын сабақ кезінде қарапайым қауіпсіз мінез-құлық дағдыларына ие болу және жаракаттанудың алдын алу	

41. Ұзақ мерзімді жоспарды осы санаттағы білім алушылардың ерекшеліктері мен мүмкіндіктерін ескеріп, ортақ тақырыптарға сәйкес оқыту мақсаттарын тоқсан бойынша бөлу арқылы мұғалімнің өзі анықтайды. Бұл ретте жалпы білім беру оқу бағдарламаларында ұсынылған ортақ тақырыптар пайдаланылады.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2017 жылғы 27 шілдедегі
№ 352 бұйрығына 105-қосымша

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 323-қосымша

Орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларға арналған бастауыш білім беру деңгейінің 1-4 сыныптары үшін "Психомоторикасы мен сенсорлық үдерістерін дамыту" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Оқу бағдарламасы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 23 тамыздағы № 1080 қаулысымен бекітілген Орта білім берудің (бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім беру) мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес және орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушылардың ерекше білім алу қажеттіліктерін ескере отырып әзірленген.

2. "Психомоторикасы мен сенсорлық үдерістерін дамыту" оқу бағдарламасы білім алушылардың танымдық мүмкіндіктеріне сәйкес әр оқу пәнінің мазмұнын және олардың білім, білік, дағдыларының көлемін анықтайтын оқу-нормативтік құжат болып табылады.

3. Оқу бағдарламасы оқыту процесін білім алушылардың пән салалары бойынша қолжетімді білім мен икемділіктерді меңгеруі үшін әр пәннің әдістемелік әлеуетін қолдануға, оқу әрекетінің тәсілдерін меңгеру арқылы дербестігін, әлеуметтік-мәдени кеңістікте бағдарлау икемділігін барынша дамытуға бағыттайды.

4. Оқу бағдарламасында оқу-нормативтік құжаттың дәстүрлі міндеттері заманауи мектепте білім беру процесін ұйымдастырудың инновациялық тәсілдерімен үйлесімді сабақтасқан. Оқытудағы тәсілдер пән бойынша оқу бағдарламасының түбегейлі жаңа құрылымын құруда негізгі бағдарлары болып табылады.

5. Құндылыққа бағытталған, іс-әрекетке, тұлғаға бағдарлық, коммуникативтік тәсілдер білім берудің классикалық негізі ретінде оқыту мақсаттарының жүйесі мен білім беру процесі нәтижелерінің басымдылығын арттыру үшін қолданылып, оқу бағдарламасының жаңа құрылымында көрініс тапты.

6. Қазіргі кезеңде білім алушының белсенді іс-әрекетін ұйымдастыру оқу процесіне қойылатын негізгі талаптардың бірі болып табылады. Мұғаліммен бірлесіп шығармашылықпен айналысу және мұғалімнің серіктес, кеңесші ретінде қолдауы кезінде ғана білім алушының белсенді танымдық қабілеті тұрақты сипатқа ие болады.

7. Тұлғалық-бағдарлық білім беруді күшейту білім беру процесінде барлық қатысушылардың өзара қарым-қатынасында өктемшілікке жол бермей, ынтымақтастығы үшін алғышарттарды құрайтын оқытудың алуан түрлі интербелсенді әдістерін қолдану кезінде жүзеге асырылады.

8. Оқу процесін ұйымдастырудың барлық инновациялық тәсілдері оқытуды білім, идеялар және іс-әрекет тәсілдерімен белсенді түрде алмасуды көздейтін білім алушының шынайы шығармашылық процесіндегі қарым-қатынас үлгісіне айналдырады.

9. Пәннің оқу бағдарламасы жергілікті сипаттағы материалдарды (нысандар, кәсіпорындар, ақпарат көздері) пайдалануға бағытталған оқу-жобалау іс-әрекеттерін ұйымдастыру арқылы танымдық және әлеуметтік тұрғыдан білім алушының белсенділігін арттыруға мүмкіндік береді. Осы пәннің оқу мақсаттары аясында жүзеге асырылатын тәрбиелік сипаттағы жоба

жұмысын ата-аналармен, жергілікті қауымдастық өкілдерімен бірлесе отырып, ұйымдастыруға болады.

10. Оқу бағдарламасында мұғалімнің білім алушыларды оқытудың жеке бағдарламасын құруда басшылыққа алатын және оқу пәнінің мазмұнын анықтаудың негізі болып табылатын оқыту мақсаттарының жүйесі тұжырымдалған. Орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларға арналған бағдарламаның мазмұны ұсыным түрінде болады, педагогтың сыныптағы әрбір білім алушының мүмкіндігі мен оның білім алуудағы ерекше қажеттіліктеріне сәйкес бағдарламаның мазмұны мен оқыту қарқынына кез-келген өзгерістерді ендіру құқығына ие.

11. Психомоторлық және сенсорлық даму орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларды түзете дамыту процесінде өзекті мәселе болып табылады, сонымен бірге, психомоторлық даму көрсеткіштері психикалық қасиеттер мен тұлғалық жағдайдың объективті индикаторы ретінде психодиагностикада кеңінен пайдаланыла бастады.

12. Психомоторика мен сенсорлық үдерістерді дамыту бойынша сабақтар түзету бағытында болады, яғни жалпы қабілеттерді дамытумен бірге орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларға тән психофизикалық даму мен психикалық әрекеттердің күрделі түрлерін қалыптастырудағы кемшіліктерді түзетуді де білдіреді.

2-тарау. "Психомоторикасы мен сенсорлық үдерістерін дамыту" пәнін оқытудың мақсаты мен міндеттері

13. "Психомоторикасы мен сенсорлық үдерістерін дамыту" пәні орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларды оқытудың Үлгілік оқу жоспарының түзету компоненті пәндерінің қатарына кіреді.

14. Орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларда сенсорлық тәжірибе кенеттен қалыптаспайды, сондықтан сенсорлық әсер ету құралдары мен тәсілдерін ойластырып таңдау олардың ары қарайғы психикалық және дене тұрғыдан дамуына қолайлы жағдай туғызады.

15. Орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушылардың заттармен әрекеттері арнайы емес қозғалыс деңгейінде болады. Осыған байланысты балаға заттық-тәжірибелік әрекеттердің сан алуан түрлерін қалыптастыруға бағытталған арнайы түзету көмегі көрсетіледі. Оқыту уақыт өте келе әр түрлі заттармен және материалдармен мақсатты бағытталған еркін әрекеттерге айналатын қолданысқа тән қарапайым әрекеттерді үйретуден басталады.

16. "Психомоторикасы мен сенсорлық үдерістерін дамыту" түзету курсының мақсаттары:

1) білім алушылардың әрбір нысанды сенсорлық қасиеттерімен, сапасымен, белгілерімен жиынтықта және қоршаған шындық туралы көп қырлы көп функционалды түсініктерді тануы, олардың психикалық дамуын оңтайландыру және қоғамға тиімді әлеуметтендіру үшін қолайлы жағдай құру;

2) әр түрлі заттармен және материалдармен мақсатты бағытталған еркін әрекеттерді қалыптастыру.

17. "Психомоторикасы мен сенсорлық үдерістерін дамыту" түзету курсының міндеттері:

1) әр түрлі талдауыштарға мақсатты бағытта жүйелі түрде әсер ету арқылы сезімдік тәжірибені байыту;

2) қарым-қатынастық, заттық-тәжірибелік және танымдық әрекеттерді қалыптастырудағы дайындық ретіндегі көру, есту, жанасымдық, кинестикалық қабылдауды, сондай-ақ иісі мен дәмді қабылдауды дамыту;

3) кеңістіктік-мезгілдік бағдарлауды қалыптастыру;

4) графикалық дағдыларды дамыту;

5) қоршаған әлемді сан алуан қасиеттері мен оның нысандарының белгілерімен (түсі, иісі, дәмі, дыбысы, ырғағы)бірге қабылдау қабілетін қалыптастыру;

6) әр түрлі өнімдік әрекеттерге (бейнелеу, тұрмыстық және еңбектік, өзіне-өзі қызмет көрсету) негіз болатындай қарапайым әрекет тәсілдерін қалыптастыру.

18. Білім алушылардың психомоторика мен сенсорлық үдерістерді дамыту бойынша сабақтардағы мақсатты бағытталған әрекет нәтижесінде оқитындары:

1) сенсорлық эталондарға бағдарлау;

2) заттарды берілген белгілері бойынша тану;

3) заттарды сыртқы белгілері бойынша салыстыру;

4) заттарды пішіні, шамасы, түсі, атқарымдық қолданысы бойынша жіктеу;

5) әр түрлі белгілер бойынша заттардан және олардың бейнелерінен топтамалық қатарлар құру;

6) нысандар мен құбылыстардың белгілері мен қасиеттерін тәжірибелік тұрғыдан ерекшелеу;

7) нысандар мен құбылыстарға толық сипаттама беру;

8) әрекеттер мен құбылыстардың қарама-қарсы бағытын ажырату;

9) өз әрекетінің мезгілдік аясын көру;

10) оқиғалардың бірізділігін анықтау;

11) кеңістікте бағдарлау;

12) әрекеттерді нұсқау бойынша мақсатты бағытта орындау;

13) өзінің қимылы мен әрекетін өздігінен үйлестіру;

14) өзінің әрекетін сөйлеу арқылы жанамалау.

3-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

19. Орташа ақыл-ой кемістігі бар деңгейдегі білім алушыларды оқытудың оқу процесін ұйымдастыру тәсілдемесінің негізінде ақыл-ой кемістігі айқын байқалатын тұлғалардың өмірін ұйымдастырудың негізін қалаушы идея ретінде бүкіл әлемде қабылданған "қалыпқа келтіру" педагогикалық тұжырымдамасы жатыр. Осы тұжырымдамаға сәйкес білім алушы түзету педагогикалық шаралардың барлық жүйесін жобалаған кездегі негізгі және жалғыз есептеу нүктесі болып табылады. Жоспарланған педагогикалық шаралар білім алушылармен тікелей жүргізілетін жұмыстарды ғана емес, сондай-ақ қоршаған ортаның қайтадан құрылуын, әрбір білім алушының өзіндік әрекетін ынталандыратын жағдайды тудыруды да қамтиды.

20. Әрекеттердің мазмұны мұғалімге осындай білім алушылар үшін жалғыз мүмкіндік болып табылатын оқытудың жеке бағдарламасын құру үшін бағдар ғана болып табылатын оқу бағдарламаларында ашып көрсетеді. Оқытудың жеке бағдарламасын құру үшін білім алушыны бақылап, оның қажеттілігі мен мүмкіндігін көрсететін болмашы белгілердің өздері ескеріле отырып байқау жүргізіледі.

21. "Қалыпқа келтіру" тұжырымдамасының негізінде орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларды арнайы мектеп жағдайында оқыту мен тәрбиелеу процесін ұйымдастыру қағидалары қалыптастырылған.

22. Білім алушының өзіндік бірегей ерекшеліктерін сақтай отырып, дербес қарқында даму құқығын тану қағидасы. Бұл қағиданы сақтау білім алушыны оқытудың жеке бағдарламасының мазмұнын анықтау мақсатында оның мүмкіндігі мен ілгерілмелі дамуын үнемі зерделеуді білдіреді. Дамудағы және дағдыларды меңгерудегі кез-келген, тіпті ең аз деген ілгері басуды оқытудағы жағымды нәтиже деп қабылдау.

23. Өздігінен таңдау қағидасы негізінде педагог әрбір білім алушыны оқытудың мазмұнын, тәсілдерін, түрін, дидактикалық құралдарды олардың жеке мүмкіндіктері мен білім берудегі және жеке тұлғалық жетістіктерін мониторингілеу нәтижесін есепке алады.

24. Білім алушыларда практикалық әрекеттер мен әлеуметтік дағдыларды қалыптастыру үшін қажетті мектептік ортаны құру қағидасы:

1) білім мен дағдыларды жаңа жағдайға аудару қиындығына байланысты, икемділіктер мен дағдыларды қалыптастыру оларды пайдалануға болатын жағдайларға барынша жақын және ұқсас жағдайларда жүзеге асырылады;

2) білім алушылармен сабақ өтетін жайлар әр түрлі өмірлік жағдаяттарды бейнелейтін кеңістікке айналдырылады. Заттық орта білім алушылардың қажеттіліктерінің өзгеруіне сәйкес кезеңмен өзгеріп отырады;

3) мектептегі әлеуметтік-тұрмыстық және заттық-дамытудың ортасы орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушылардың жас ерекшелігі мен физиологиялық ерекшеліктерін есепке ала отырып құрылады (демалыс, қимыл белсенділігі мен санитарлық-гигиеналық шараларға арналған жабдықталған кеңістіктер).

25. Білім алушылардың мектептегі күнделікті әрекеттерінің біріктірілген сипаттағы қағидасы. Мектептегі бастапқы оқытудың 3-4 жылында пәнсіз оқыту идеясымен жүзеге асырылатын оқу жоспарының бірнеше пәндік салаларының мазмұнын біріктіруді білдіреді. Барлық сабақтар, ең алдымен, оқу бағдарламасының мазмұны арқылы білім алушыларды жалпы дамытуға (коммуникативтік, қимыл-қозғалыстық, сөйлеу тілдік, сенсорлық) бағытталуға міндетті. Пәндік оқытуға көшу білім алушылардың жеке дамуындағы ілгерілеуіне қарай жүзеге асырылады.

26. Пәнсіз оқыту ортақ тақырыптық жоспарлау арқылы жүзеге асырылады. Ортақ тақырыптар ретінде "Айналадағы әлем" біріктірілген курсының тақырыптамасын пайдалануға болады. Таңдалған тақырып негізінде 1-2 апта бойы білім алушылардың сан алуан әрекеттері ұйымдастырылады. Оқытудың бұл кезеңінде таңдалған тақырып таным мақсаты ғана емес, сондай-ақ, мектепте білім алушылардың күнделікті әрекеттерін ұйымдастырушы құрал болып табылады.

27. Ойлау, сөйлеу тілі мен коммуникацияны әлеуметтендіру құралы ретінде дамыту қағидасы. Орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушылардың нақты жағдайдағы мүмкіндігіне қарай педагогикалық құралдармен өтілетін сөйлеу тілінің дамуында (оның болмауына дейін), ойлау қабілетінде, қарым-қатынастық дамуында өзіндік мәселелері бар. Сөйлеу тілін түсінуді кеңейту, қарым-қатынастың ауызша және таңбалы құралдарын қалыптастыру, білім алушылардың көрнекілік-әрекеттік ойлауын дамыту бойынша жұмыстар бірізділікпен құрылады. Білім алушылардың әрекетін педагогтың сөзбен қолдауы мөлшерлі және білім алушылардың түсінуі үшін қолжетімді болады деп есептеледі.

28. Оқу-тәрбиелеу процесін әлеуметтендіру бағыттылығы қағидасы. Білім алушылардың ерекшеліктеріне барынша ыңғайланған және олардың дені сау құрдастарымен өзара әрекеттенулерін шектейтін оқу және тәрбиелеу ортасы шарасыз жеңілдетілуіне байланысты білім алушыны күрделі әлеуметтік ортаға ендіру арнайы жұмысты талап етеді:

1) білім алушылардың олар үшін қолжетімді көлемдегі әлеуметтік қатынастар мен өмірлік тәжірибесін кезең-кезеңмен және жоспарлы түрде кеңейту. Оқу уақытының бір бөлігі мектептен тыс жерде (қоғамдық көлікте жүру, дүкендерге, дәріханаларға, поштаға, емханаға, мұражайға, театрға, кафе сияқты қоғамдық орындарға бару) ұйымдастырылады;

2) білім алушының қоғамға ауыртпалықсыз енуі үшін оған толерантты және мейірімді қоршаған ортаны қалыптастыру. Осы мақсатта мектеп білім алушының жанұясы, оның айналасындағы әлеуметтік-қоғамдық ортамен де жоспарлы жұмыстар жүргізеді.

29. Орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларды оқыту процесі мазмұны жағынан да, сол сияқты ұйымдастыру түрі жағынан да қатал реттелмейді. Ұжымдық оқыту жағдайындағы танымдық қызығушылықтың төменділігі; жаппай жұмыс кезінде пайдаланылатын ынталандырмаларға деген реакциясының әлсіздігі; бір оқу пәнінің мазмұнына берілген қырық бес минут бойы білім алушылардың белсенділігін қолдаудың қиындығы әдеттегі академиялық тұрғыда құрылған сабақтың тиімділігінің төмен болуына әкеліп соқтырады.

30. Білім алушылар сабақты әрекет түрін білім алушының өзіне ыңғайлы жағдайда өзгере алатын, жекеленген жұмысты орындайтындай (басқа білім алушылардың жұмыстарынан өзгеше) және педагогтан жеке көмек ала алатындай етіп ұйымдастырылуын қалайды. Білім алушыларға сынып бөлмесінде еркін қозғала алатындай мүмкіндіктер беріледі.

31. Арнайы қағидаларға сәйкес құрылған педагогикалық шаралар білім алушылардың өзіндік белсенділігін, олардың ынтасы мен дербестігін дамытуға бағытталады.

32. Орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушылардың сабақтағы дербестігінің дамуы және белсенділігі байқалатын әрекеттердің негізгі түрлері:

1) тірі және өлі табиғат пен әлеуметтік өмірдің құбылыстарын бақылау;

2) заттық-практикалық әрекет;

3) ойын әрекеті және ойын әрекетшілдігі;

4) білім алушылардың шаруашылық-еңбектік әрекеті;

5) әлеуметтік-тұрмыстық әрекет;

6) балалар мен жақын ортасындағы ересектер арасындағы коммуникация (микросоциум);

7) оқу әрекеті (білім алушылардың мүмкіндіктеріне сәйкес).

33. Оқу-тәрбиелеу процесі заттық әрекетте орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларды оқытудың барлық кезеңі бойынша құрылуға міндетті.

34. "Психомоторикасы мен сенсорлық үдерістерін дамыту" бойынша түзету сабақтары білім алушының мектептік білімді барынша толық меңгеруі үшін қажетті негіз құрауға арналған.

35. Білім алушыға түзету сабақтарының аясында берілетін көмектің нақты деңгейі мен мазмұнын анықтағанға дейін, алдымен жүйелі тәсілдемелік тұрғыдан толық құнды тексеру жүргізіледі, яғни білімді, икемділіктер мен дағдыларды меңгеру процесіне бөгет жасайтын ерекше қиындықтарды; себебін, құрылымын табу, танымдық әрекет ерекшеліктерін, әлеуетті мүмкіндік деңгейлері анықталады.

36. Диагностикалау процесінде әлемді сезімдік тануы айтарлықтай бұзылған, сенсорлық тәжірибесі аз балаларға ерекше назар аударылады, оларда қолдың ұсақ қимылы мен көру-қимыл үйлесімділігі бұзылыстары, көру, есту және жанасымдық-қимылдық қабылдау процесінің әлсіздігі, сезіну талдауыштарының жетілмеуі байқалады, оларға кеңістікте бағдарлаудың қиындығы тән болады.

37. Тексеру процесінде дамудың қол жеткен деңгейі ғана емес, сондай-ақ жақын даму аймағы да анықталады. Сонымен бір мезгілде уәжділік-бағдарлық, әрекеттік-амалдық, бақылау-бағалау әрекеттерінің компоненттерін меңгеру деңгейі бағаланады.

38. Тексеру нәтижелері білім алушылардың анықталған өзекті даму деңгейінің негізінде құрылатын және қозғалмалы құрамы бар шағын топтарды қалыптастыру үшін негіз болады. Білім алуда ерекше қажеттіліктері бар білім алушылар үшін бөлек психикалық функцияларын (кеңістіктік гнозис, ұсақ қимыл, жанасымдық-қимылдық қабылдау) дамытуға бағытталған жеке-түзету сабақтары жоспарланады.

39. "Психомоторикасы мен сенсорлық үдерістерін дамыту" пәні аумағындағы түзету жұмысы білім алушылармен әр оқу жылындағы жұмыс процесін қамтиды.

4-тарау. Оқу жетістіктерін бағалау тәсілдері

40. Орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушылардың оқудағы жетістіктерін бағалау шараларына қойылатын талаптар ізгілендіру идеяларына, осы санаттағы білім алушылардың мектептік оқуының табиғатына сәйкестігіне шартты болады.

41. Орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушылардың жеке оқу бағдарламасында тұжырымдалған міндеттер олардың оқудағы жетістіктерін бағалау үшін пайдаланылады.

42. Орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларды оқытудың жеке бағдарламасын құру жұмысы оның қажеттілігі мен мүмкіндігін бастапқы педагогикалық бақылау арқылы жүзеге асырылады. Критериалды бағалау білім

алушыларды дамыту мен оқытудың негізгі желісінің онтогенезіне сәйкес анықталады.

43. Орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушылардың жетістіктерін бағалау тек ішкі бағалау құралдарымен ғана жүзеге асырылады. Оқытудың жеке бағдарламасын жүзеге асыру нәтижелері білім беру процесі барысында мұғаліммен сабақтарда тікелей бағаланады.

44. Педагогтар бақылау-бағалау әрекетін ақыл-ойы дамымаған білім алушылармен жүргізілетін барлық педагогикалық процестің құрылуына негіз болатын арнайы педагогиканың "диагностика мен түзете дамыту жұмысының бірлігі" қағидасына сәйкес жүйелі түрде жүзеге асырады.

45. Бағалау іс-әрекеттері білім алушылардың белсенділігін бақылау, олардың әрекеттерінің нәтижелілігін, ауызша жауаптарын оқыту мен тәрбиелеудің жеке міндеттерімен салыстыруды зерделеу болып табылады.

46. Орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушылардың жетістіктерін бағалау шараларының бірізділігі:

1) білім алушылардың даму, білім және дағдыларының даму деңгейлерін алдын ала бағалау. Оқытудың жеке бағдарламасын құруға арналған негіз ретіндегі білім алушының даму бейінін құру;

2) білім алушылардың жетістіктері мен дамуын ағымды бағалау. Бұл оқытудың мазмұны мен тәсілдерін түзетіп отыру мақсатында білім алушылардың сабақ үстіндегі жұмысын күнделікті бақылау арқылы жүзеге асырылады;

3) бірінші жартыжылдық аяқталғанда аралық бағалау жүзеге асырылады. Икемділіктер мен дағдыларды оқытудың жеке бағдарламасына сәйкес қалыптастырудың жетістігі туралы бағалау пайымдамасы жеке бағдарламада тіркеледі;

4) жетістіктерді қорытынды бағалау оқу жылының аяқталуына қарай жүзеге асырылады.

47. Орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушылардың жетістіктерін бағалау үшін білім алушы жетістігінің сапалық көрсеткіші болып табылатын сипаттамалық бағалау пайдаланылады. Сипаттамалық бағалау білім алушының жеке білім беру және арнайы түзете дамыту жұмысы процесінде жүзеге асырылған аймақтағы дамуы мен оқуының дамуына қатысты өзіндік педагогикалық есеп болып табылады.

5-тарау. "Психомоторикасы мен сенсорлық үдерістерін дамыту" пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

48. "Психомоторикасы мен сенсорлық үдерістерін дамыту" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

- 1) 1-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында – 66 сағат;
- 2) 2-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында – 68 сағат;
- 3) 3-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында – 68 сағат;
- 4) 4-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында – 68 сағат.

49. Оқу-тәрбиелеу процесін ұйымдастыру үшін кабинеттер санитарлық-гигиеналық нормаларды есепке ала отырып, қажетті мектептік құрал-жабдықтармен жинақтастырылады.

50. Түрлі формадағы (жеке, жұп немесе топтық) және әртүрлі жұмыстарды (ойын және белсенді оқыту әдістерін қолдануды) ұйымдастыру үшін қозғалмалы жиһаз қарастырылады. Білім алушылардың жұмыстарын және көрнекілік құралдарды қоюға арналған стендтер, кітап сөрелерін орналастыратын орындарды қарастырылады.

51. Курсты жүзеге асыру үшін ол жарактандырылған сенсорлық бөлме; құрғақ (кішкентай шарлы) және сулы хауыздар; жарықтанатын, дыбысталатын ойыншықтар мен заттар; жасалу тегі, жабысқақтығы, температурасы, тығыздығы әр түрлі материалдардың үлгілері; сенсорлық панельдер; аромоқұтылар; вибромассадаушылар сияқты арнайы материалдық-техникалық құралдармен жабдықталады.

52. Оқу пәнінің мазмұны:

1-кесте

№	Бөлімдер	Бөлімшелер
1	Сенсорлық үдерістерді дамыту	1.1 Көру арқылы қабылдау және зейін
		1.2 Заттардың түсін, пішінін, шамасын қабылдау
		1.3 Есту арқылы қабылдау және зейін
		1.4 Жанасымдық-қимылдық қабылдау және заттардың ерекше қасиеттерін қабылдау
		1.5 Кинестетикалық және кинетикалық даму
2	Кеңістікте бағдарлау дағдыларын дамыту	2.1 Өз денесінің сызбасында, ғимаратта, қағаз бетінде, үстел үстінде бағдарлау
3	Ұсақ моториканы дамыту	3.1 Қол мен саусақтарды дамыту

53. Оқу бағдарламасында оқыту мақсаттарын қолдануға, мониторинг өткізуге тиімді болу үшін кодтық белгі енгізілген. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сандар бөлім мен бөлімшені, төртінші сан оқыту мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 1.1.1.4 кодында "1" - сынып, "1.1" - бөлімше, "4" - оқыту мақсатының реттік нөмірі.

54. Оқу бағдарламасында әрбір бөлімнің оқу материалын оқытудың дәйектілігі мен мазмұнын анықтау үшін негіз болып табылатын оқыту мақсаттарының жүйесі тұжырымдалған. Оқыту мақсаттарының жүйесі

мұғалімге білім алушылардың таным үдерісін басқаруға, материалды меңгеруде қадамдық бақылауды жүзеге асыруға, түзету жұмысы процесін жекелендіруге мүмкіндік береді:

55. Оқыту мақсаттарының жүйесі:

1) "Сенсорлық үдерістерді дамыту":

2-кесте

Бөлімшелер		Оқыту мақсаттары			
		1-сынып	2-сынып	3-сынып	4-сынып
1.1	Көру арқылы қабылдау және зейін	1.1.1.1 адам бетіне көз орналасқан тоқтату	2.1.1.1 бағдарлаудың іздеу тәсілін қолдану, жоспарлы бақылау	3.1.1.1 бағдарлаудың іздеу тәсілін қолдану, жоспарлы бақылау	4.1.1.1 ұсақ бөліктерден бүтін конструкция құрастыру
		1.1.1.2 қозғалмайтын затқа көз қарай жалтыраған затқа көз қарай тоқтату	2.1.1.2 жақын қозғалысын қарау арқылы бақылау	3.1.1.2 заттардың жұбын табу	4.1.1.2 заттық суретті үлгі бойынша құрастыру
		1.1.1.3 балаға қарама-қарсы, оның сол жағында, оң жағында орналасқан қозғалмайтын затқа көз қарастыру тоқтату	2.1.1.3 заттарды, негізгі элементтерін, нысанның бөліктерін мақсатты бағытта	3.1.1.3 алыстағы пирамиданы қарау арқылы бақылау салыстыра отырып, жинастыру	4.1.1.3 бояу, сызу
		1.1.1.4 анықтау (үлкен, кішкентай, ең кішкентай)	2.1.1.4 заттың негізгі элементтері мен ерекшелу	3.1.1.4 заттарды өтініш арқылы тексеру): арақатынасын табу	4.1.1.4 матрешка мен
		1.1.1.5 ала матрешканы пирамиданы көру арқылы	2.1.1.5 заттарды, олардың жазық пішіндерді орынбасар еліктеу бойынша, үлгі бойынша ажырату	3.1.1.5 айырықша еліктеу белгілері (түсі, пішіні, жеке бөліктері тәсілдерімен	4.1.1.5 заттардың пішінінің геометриялық (крау пішінмен
		1.1.1.6 көлемді және жазық пішіндерді орынбасар еліктеу бойынша, үлгі бойынша ажырату	2.1.1.6 шынайы олардың жазық пішіндерді орынбасар еліктеу бойынша, үлгі бойынша ажырату	3.1.1.6 заттардың оның және бөліктері тәсілдерімен	4.1.1.6 заттарды жапсырмақұрақ немесе құрастырғанда түсін шамасы, бөліктерінің кезектестіру саны, жеке бөліктерінің орналасуы сияқты) бар заттар мен нысандарды шамасын есепке ала
		1.1.1.7 көлемді пішіндерден еліктеу бойынша, үлгі бойынша ажырату	2.1.1.7 айырықша еліктеу белгілері (түсі, пішіні, жеке бөліктері тәсілдерімен	3.1.1.6 заттарды оның және бөліктері тәсілдерімен	4.1.1.6 заттарды жапсырмақұрақ немесе құрастырғанда түсін шамасы, бөліктерінің кезектестіру саны, жеке бөліктерінің орналасуы сияқты) бар заттар мен нысандарды шамасын есепке ала
		1.1.1.8 қатты ерекшеленетін ажырату	2.1.1.8 заттардың олардың бейнелерімен ара қатынасын табу	3.1.1.6 заттарды оның және бөліктері тәсілдерімен	4.1.1.6 заттарды жапсырмақұрақ немесе құрастырғанда түсін шамасы, бөліктерінің кезектестіру саны, жеке бөліктерінің орналасуы сияқты) бар заттар мен нысандарды шамасын есепке ала
		1.1.2.1 түсіне қарай қатты ерекшеленетін (2 жазық пішіндермен жазық пішіндермен және жазық геометриялық пішіндерді (дөңгелек, тікбұрыш, үшбұрыш) ажырату	2.1.2.1 заттармен, пішіндермен және жазық геометриялық пішіндерді (дөңгелек, тікбұрыш, үшбұрыш) ажырату	3.1.2.1 заттармен, пішіндермен және жазық геометриялық пішіндерді (дөңгелек, тікбұрыш, үшбұрыш) ажырату	4.1.2.1 түстері мен пішіндермен, шамалары әр түрлі
		1.2 Заттардың қатты ерекшеленетін (2 жазық пішіндермен жазық пішіндермен және жазық геометриялық пішіндерді (дөңгелек, тікбұрыш, үшбұрыш) ажырату	2.1.2.1 заттармен, пішіндермен және жазық геометриялық пішіндерді (дөңгелек, тікбұрыш, үшбұрыш) ажырату	3.1.2.1 заттармен, пішіндермен және жазық геометриялық пішіндерді (дөңгелек, тікбұрыш, үшбұрыш) ажырату	4.1.2.1 түстері мен пішіндермен, шамалары әр түрлі

таныс заттарды үлгі 2.1.2.2 басты белгісі, олардың шама 4.1.2.2 пішінді, түс бойынша таңдау түсіне қарай қатты параметрлерін ажырату пен шаманы белгі 1.1.2.3 көлемді ерекшеленетін (3 3.1.2.2 заттарды үлгі ретінде ерекшелеу геометриялық кереғар түс) таныс бойынша түсіне қарай 4.1.2.3 суреттің пішіндерді ажырату заттарды үлгі бойынша біріктіру жетіспейтін (шар, куб) таңдау 3.1.2.3 заттарды үлгі бөліктерінің суретін 1.1.2.4 көлемді 2.1.2.3 негізгі түстерді бойынша шамасына салу геометриялық (қызыл, жасыл, көк) қарай біріктіру 4.1.2.4 түсті пішіндерді (шар, куб) ажырату 3.1.2.4 заттарды әрекеттің басталуын ажырату, қораптың 2.1.2.4 көлемді шамасына (ұзын-қысқа) білдіретін белгі сәйкес ойығына итеріп геометриялық қарай салыстыру ретінде пайдалану салу пішіндерді (шар, куб, 3.1.2.5 заттарды үлгі 1.1.2.5 нысандарды пирамида) ажырату бойынша пішініне шамасы бойынша 2.1.2.5 жазық қарай біріктіру (заттарды өзара, екі геометриялық білім алушыны бойын, пішіндерді (дөңгелек, ересек адам мен білім шаршы) ажырату алушының бойын) 2.1.2.6 3 затты салыстыру шамасына (үлкен, 1.1.2.6 шамасына қарай кішкентай, ең қатты ерекшеленетін 2 кішкентай) қарай затты (үлкен, салыстыру кішкентай) салыстыру 2.1.2.7 1.1.2.7 заттармен ойын үшқұрамды және жаттығулар матрешканы байқап кезінде олардың шама көру тәсілімен параметрлерін ажырату жинастыру 1.1.2.8 үлкен затты 2.1.2.8 қолымен, кішкентай 3 сақиналы затты саусағымен алу пирамиданың 1.1.2.9 үлгі бойынша, сақиналарының сөз бойынша заттардың шамасын есепке ала (4) түстерін ерекшелеу отырып, өлшеп көру 1.1.2.10 заттардың тәсілімен жинастыру олардың бейнесімен ара 2.1.2.9 заттарды қатынасын белгілеу берілген бір белгісі (пішін, шама немесе түс) бойынша топтастыру 2.1.2.10 қоршаған ортадан таныс түстерді табу

1.1.3.1 қоршаған 2.1.3.1 екі-үшеуінің 3.1.3.1 есту арқылы 4.1.3.1 сөйлеу тілдік шынайы орта ішінен даңғырлатып дыбысталу санын (бір- емес дыбыстарды дыбыстарын (сөйлеу ойнайтын және көп) ажырату, дауыс (қатты-тілі, музыка, шулар) музыкалық аспаптарды музыкалық ақырын) қаттылығы ажырату (сылдырмақ, даңғара, ойыншықтарда ойнау бойынша ажырату 1.1.3.2 сыбызғы, қоңырау, 3.1.3.2 жазбаны 4.1.3.2 сөйлеу тілдік таныс адамдарды бубен, сырнай, қасық) (күйтабақты) емес дыбыстарды дауысынан ажырату ажырату тыңдағанда құстардың дауысталудың 1.1.3.3 құлақ, иық, бел 2.1.3.2 әуеннің және жануарлардың (2- ұзақтығына (ұзақ-тұсында орналасқан, сипатын (көңілді, 3 ішінен таңдау) қысқа) бойынша

1.3 Есту арқылы қабылдау және зейін

1.4
Жанасымдық-
қимылдық
қабылдау және
заттардың
ерекше
қасиеттерін
қабылдау

қозғалмайтын дыбыс мұнды) ажырату дауыстарын ажырату ажырату
көзінің орналасу орнын 2.1.3.4 қоршаған орта
анықтау дыбыстарына еліктеу
1.1.3.4 2.1.3.5 естілуі бойынша
2 ойыншықтың ішінен әр түрлі шуларды
(даңғара-сыбызғы, ажырату
бубен-ысқырық, бубен- 2.1.3.6 шуларға деген
сырнай) таңдағанда эмоциялық әсерін
естілуі бойынша қатты білдіру: қатты және
ерекшеленетін дыбысты жағымсыз дыбыстан
ажырату қолымен қорғану,
1.1.3.5 дыбысқа жағымды дыбыстарға
еліктеуді ажырату және қуанышты мимикамен,
оны нысанмен есту қабілетін
(ойыншықпен, шоғырландырумен,
суретпен) ара сәйкес кимылдармен
қатынасын белгілеу жауап беру
1.1.3.6 музыкалық 2.1.3.7 есту арқылы
ойыншықтың дыбысталу қарқынын
дыбысталуының ажырату; буындарды
басталуы мен айта отырып, алақанын
аяқталуына деген шапалақтап,
әсерінің болуы ойыншықтарды
1.1.3.7 дыбыс көзін соққылай отырып,
анықтау дыбысталатын
1.1.3.8 ойыншықты ойыншықтармен ойнау
сәйкес дыбысқа
еліктеумен ара
қатынасын белгілеу
1.1.3.9 қарапайым
ырғақтарды шығару
1.1.4.1 әрекеттердің әр 2.1.4.1 іздеудің 3.1.4.1 іздеудің 4.1.4.1 әр түрлі
түрлі түрлерінде: бағдарлау, сипалау, бағдарлау, сипалау, заттардың (мақта,
саздан, ермексаздан, тексеру тәсілдерін тексеру, сипау, шеге, брусок)
қамырдан илеп қолдану жұмсарту, соғу, қысу ауырлығын ажырату
жасауда; саусақпен 2.1.4.2 арнайы тексеру сияқты тәсілдерін 4.1.4.2
сурет салуда; ірі кимылдарын (сипалау, қолдану материалдарды
мозаикамен ойнауда; тексеру, сипау, 3.1.4.2 консистенциясы сипаттары
ұсақ заттарды жұмсарту, соғу, қысу (сұйық, қатты, температурасы,
сұрыптауда сияқты) қолдану жабысқақ, сусымалы) жасалған материалы,
жанасымдылық- 2.1.4.3 көлемді заттың бойынша әр түрлі ылғалдылығы,
қимылдық жұбын үлгі бойынша тағамдарға адекватты жабысқақтығы)
сезімталдықты қолдану сипай отырып таңдау қарау бойынша ажырату
1.1.4.2 затты сипап 2.1.4.4 сұйық және 3.1.4.3 көлемді затты 4.1.4.3 жіктей
көру немесе оны қатты тамақтың үлгі бойынша сипай отырып тыныс алу
нобайы бойымен қарама-қарсы отырып таңдау (мұрын арқылы
саусақпен жүргізу температурасын 3.1.4.4 затты сипап тыныс алу, ауыз
1.1.4.3 көлемді (ыстық, суық) ажырату көру арқылы үлгі арқылы шығару)
пішіндер мен заттарды 2.1.4.5 заттарды бойынша шамасы мен 4.1.4.4 қарама-қайшы
екі заттың ішінен сипай салмағы (ауыр-жеңіл) пішінін ажырату иістерді (гүлдің,
отырып, анықтау ажырату 3.1.4.5 әр заттардың цитрустың,
1.1.4.4 тамақ өнімдерін 2.1.4.6 жіктей отырып қарама-қарсы шыршаның,

	(алма, нан, кәмпит) дәмі тыныс алу температурасын ванильдің, кофенің бойынша анықтау (мұрын арқылы тыныс ажырату ажырату)	
	1.1.4.5 сөйлеу тілі алу, ауыз арқылы 3.1.4.6 заттардың 4.1.4.5 иістің немесе ишарат арқылы шығару) қасиеттерін (жұмсақ, ұнағанын сөйлеу тілі жанасымдық тұрғыдан 2.1.4.7 иістерді жылтыр, бүдір) немесе ұнағанын білдіру ажырату (жағымды ажырату пантомимикалық 1.1.4.6 иіске деген және жағымсыз) құралдардың әсерін білдіру 2.1.4.8 тамақтарды көмегімен білдіру	
	1.1.4.7 илеп жасағанда дәмі бойынша ажырату заттардың пішінін, 2.1.4.9 тамақтарды шамасын бере білу негізгі дәмдік қасиеттері (ащы, тәтті, қышқыл, тұзды) бойынша ажырату	
	2.1.5.1 іздеудің бағдарлау, сипалау, тексеру тәсілдерін қолдану	4.1.5.1 әр түрлі сөйлеу тілдік емес коммуникациялық құралдарды (мимика, пантомимика сияқты)
	2.1.5.2 температурасы әр түрлі материалдардың тиіп кеткеніне адекватты әсер таныту	4.1.5.2 жануарлардың (қаздың, қоянның, кенгурудың жүрісін салу), ертегі кейіпкерлерінің, мультфильмдер мен фильмдер кейіпкелерінің қылықтарын еліктеп салу
	1.1.5.1 адамның тиіп кеткеніне адекватты эмоциялық-қимылдық әсер таныту 2.1.5.3 нысандардан шыққан дірілге адекватты әсер таныту	3.1.5.1 іздеудің бағдарлау, сипалау, тексеру тәсілдерін қолдану
	1.1.5.2 материалдардың (ағаш, металл, су сияқты) тиіп кеткеніне адекватты эмоциялық-қимылдық әсер таныту	3.1.5.2 шығу тегі мен жабысқақтығы әр түрлі материалдардың тиіп кеткеніне адекватты әсер таныту
	1.1.5.3 қозғалыстың жылдамдығын (жылдам, баяу) адекватты әсер таныту	3.1.5.3 дене бөліктерінің мүшелерінің жағдайына адекватты әсер таныту
1.5. Кинестетикалық және кинетикалық даму	1.1.5.4 аңдардың қылығын еліктеп ажырату 2.1.5.7 босаңсу, еттік бұлшық еттік тартылудан құтылу, ширығуды алып тастау, эмоциялық босаңсу элементтерін меңгеру	3.1.5.3 дене бөліктерінің мүшелерінің жағдайына адекватты әсер таныту
	1.1.5.5 әр түрлі музыкалық аспаптарда ойнау 2.1.5.8 қалып пен қимылдарды ("Айна" сияқты ойындар) орындау	3.1.5.4 сыртқы беті әр түрлі материалдардың тиіп кеткеніне адекватты әсер таныту
	1.1.5.6 әр түрлі сөйлеу тілдік емес коммуникациялық құралдарды (мимика, пантомимика сияқты) меңгеру	4.1.5.3 дене мен беттің ұсақ бөліктерінің (көз, ауыз, саусақтар сияқты) статикалық және динамикалық қалыптарын ажырату
		4.1.5.4 қалып пен қимылдарды ("Айна" сияқты ойындар) орындау
		4.1.5.5 заттармен ойша әрекеттену
		4.1.5.6 суреттегі әрекеттің шынайы әрекетпен ара қатынасын белгілеу

жазу, шарлармен,	3.3.1.4	шектелген нүктелі сызықтар салу
ілемектермен, сақиналармен кеңістікте	бейнені	4.3.1.4 берілген бағыт
ойнау, саусақтарды бір-сұлбасы бойымен, бойынша		шектеусіз
бірімен	түйістіру, салынған нүктелер кеңістікте	көлденең
моншактарды тізу, өру, бойымен жүргізу	сызық	жүргізу
мозаикамен	ойнау 3.3.1.5	бейненің 4.3.1.5 бағытын өзгерте
2.3.1.6 әр түрлі музыкалық суретін	аяқтау отырып,	шектеулі
аспаптарда (пианино, 3.3.1.6 жол ішінде кеңістікте		сызық
даңғара, гитара, керней) түзу,	көлбеу, жүргізу	
ойнағанға ұқсату	сынық	4.3.1.6 сызықты
	сызықтардан	нүктелер бойымен,
	құралған	берілген үлгі бойынша
	жиектердің суретін жүргізу	
	салу	4.3.1.7 шектелген
	3.3.1.7 ырғақты кеңістікте	көлденең
	оюлардың суретін түзу	сызықтар салу
	салу	4.3.1.8 әр түрлі бағытта
		еркін сызықтар салу

56. Ұзақ мерзімді жоспарды осы санаттағы білім алушылардың ерекшеліктері мен мүмкіндіктерін ескеріп, ортақ тақырыптарға сәйкес оқыту мақсаттарын тоқсан бойынша бөлу арқылы мұғалімнің өзі анықтайды. Бұл ретте жалпы білім беру оқу бағдарламаларында ұсынылған ортақ тақырыптар пайдаланылады.

Қазақстан	Республикасы
Білім және ғылым	министрінің
2017 жылғы	27 шілдедегі
№ 352 бұйрығына 106-қосымша	
Қазақстан	Республикасы
Білім және ғылым	министрінің
2013 жылғы	3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 324-қосымша	

Есту қабілеті бұзылған (естімейтін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Сөйлеу тілін қалыптастыру және есту түйсігін дамыту" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы (оқыту қазақ тілінде жүргізілетін сыныптар үшін)

1-тарау. Түсінік хат

1. Оқу бағдарламасы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 23 тамыздағы № 1080 қаулысымен бекітілген Орта білім берудің (бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім беру) мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандартына сәйкес әзірленген.

2. Оқу пәнінің мақсаты естімейтін білім алушыларда дыбыстарды дұрыс айту дағдыларын және сөйлеу тілін естіп қабылдауын дамыту болып табылады.

3. Оқу пәнінің міндеттері:

1) дыбыс күшейткіш аппарат пен жеке есту аппараттары көмегімен естіп қабылдау және қайталап айту: оқу іс-әрекетін ұйымдастыруға байланысты

қарапайым сөйлеу материалдарын; жалпы білім беретін пәндерді оқытуға байланысты материалдарды қабылдау; сыныптағы сөздерді естіп қабылдау жағдайына байланысты мұғалімнің мәтіндерді таңдап алуы;

2) естіп қабылдау және табиғи дыбыстарды естіп қабылдау;

3) білім алушылардың фонетикалық анық, айқын, мәнерлі ауызша сөйлеу тілін қалыптастыру;

4) сөйлеу тіліндегі дұрыс интонацияны, ырғақты, орфоэпияның негізгі ережелерін, буын және сөз екпінін сақтау;

5) сөйлеу кезінде дұрыс тыныс алып сөйлеуді қалыптастыру;

6) тыныспен жұмыс: тынысты бөлмей, бірнеше буынды, сөзді, сөйлемді айта білу;

7) дауыспен жұмыс: дауыстап, жай, сыбырлап айта білуге үйрету. Дауыс екпінін, ырғағын дұрыс келтіруге үйрету;

8) дыбыстармен жұмыс 1 және 2 концентрдегі жинақталған дыбыстарды қатесіз дұрыс қою, дағдыландыру, саралап жіктеу арқылы жүргізу;

9) сөздермен жұмыс: естіп, көріп-естіген сөздерді бөлмей дұрыс қайталап (офографиялық ережелерді сақтап) айтып беру;

10) сөйлемдермен жұмыс - бір тыныста бөлмей, созбай, бірқалыпты, асықпай, жаймен түсінікті етіп қайталап айтып беру. Дауыс екпінін, ырғағын дұрыс сақтап, көңіл-күйін білдіріп айта білуге үйрету.

4. Естімейтін балаларда есту қабілетін дамыту мен ауызша сөйлеу тілін қалыптастыру бір-бірімен тығыз байланысты. Ауызша сөйлеу тілін қалыптастыру есту және естіп көру негізінде жүзеге асырылады. Өз кезегінде сөйлеу тілін естіп қабылдау дағдысы білім алушылардың дыбыс айтуды қалыптастыру процесінде жетілдіріледі. Дыбыс айтуды қалыптастыруды оқыту барысында білім алушылардың өзін-өзі қадағалау дағдыларына көп көңіл бөлінеді.

5. Берілген бағдарлама екі бөлімнен тұрады:

1) есту қабілетін дамыту;

2) дыбыс айтуға үйрету.

6. Оқу жүктемесінің көлемі:

1) 5-сынып – аптасына 16 сағат, оқу жылында - 544 сағат;

2) 6-сынып – аптасына 16 сағат, оқу жылында - 544 сағат;

3) 7-сынып – аптасына 4 сағат, оқу жылында - 136 сағат;

4) 8-сынып – аптасына 4 сағат, оқу жылында - 136 сағат;

5) 9-сынып – аптасына 4 сағат, оқу жылында - 136 сағат;

6) 10-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында - 68 сағат.

7. Есту қабілетін дамыту және дыбыс айтуды қалыптастыру бойынша жеке және топтық сабақтар 5-6 сыныптарда бір білім алушыға аптасына - 2 сағат, 7-9 сыныптарда – 0,5 сағат, 10 сыныптарда – 0,25 сағат жүргізіледі және осыған орай бағдарламада жоспар бойынша жалпы білім беретін пәндерді оқытуға байланысты бір тақырыптағы мәтін бір аптаға берілетіні ескерілген. Көлемді тақырыптар 2-3 аптаға дейін алынады.

8. Оқу материалының мазмұнын оқу барысында: сөйлеу тілін, дактиль тілін, ауызша сөйлеу тілін дамыту пәндері және ана тілі, затты іс жүзінде оқыту, математика, айналамен таныстыру, түзету-ырғақ сабақтарымен пәнаралық байланысы ескеріледі.

2-тарау. Оқу пәнінің 5 - сыныптағы базалық білім мазмұны

9. Тақырыптарға байланысты сөздік материалдарды есту арқылы ажырату және танып айыру (136 сағат):

1) қарастырылатын тақырыптар: "Берекелі күз", "Күзгі бақ", "Туған күн", "Қоңыр күз", "Біздің мектеп", "Кітапханада", "Хайуанаттар саяжайы", "Туған өлкем", "Жол тәртібін сақта", "Алғашқы қар", "Аңдар қысқа қалай дайындалады", "Қыс қызықтары", "Қысқы орман", "Жаңа жыл";

2) мәтінге үлгі бойынша шамамен берілетін сұрақтар: "Күз айлары қай айлар?" "Ауыл адамдары күзде немен айналысады?" "Астықты қайда тасиды?" "Балалар бақшада не істейді?";

3) естіп қабылдауға берілген, шамамен алынған сөздік материалдар: күз келді. Бақта жемістер: алма, өрік, алмұрт, шие, шабдалы өседі. Күзде күн қысқарады, түн ұзарады.

10. Тақырыптарға байланысты сөздік материалдарды есту арқылы ажырату және танып айыру (136 сағат):

1) қарастырылатын тақырыптар: "Қысқы каникул", "Сырғанақта", "Құстар - біздің досымыз", "Қаладағы және ауылдағы көлік түрлері", "Мұз айдынында", "Қыстайтын құстарға көмек", "Қысқы спорт ойыны", "Қыс қызығын тойлаймыз", "Қош бол, қыс!", "Аналар мерекесі", "Наурыз жыл басы", "Көктем келді", "Аңдар мен құстардың көктемгі тіршілігі", "1-Мамыр - Қазақстан халқының бірлігі күні", "9-Мамыр –Жеңіс күні";

2) мәтінге үлгі бойынша шамамен берілетін сұрақтар: қандай каникул болды? (көктемгі, күзгі, қысқы) Каникул неше күн болды? Сен каникулда не істедің?

11. Естіп қабылдауға берілген, шамамен алынған сөздік материалдар (136 сағат): қыс, аяз, боран, суық жел, каникул, жаңа жыл, ауыл, мереке, Аяз ата, Ақшақар, мұз айдыны, шана, коньки, аяқталды. Қыс түсті. 2-ші тоқсан аяқталды. Жаңа жыл мерекесі болды. Қысқы каникул басталды. Каникулда ауылға бардым.

Жоталардан шамамен сырғанадық. Мұз айдынында коньки тептік. Атама көмектестім. Ауладағы қарды күредім. Атаммен аңға барып аң ауладық. Каникул өте қызықты өтті.

12. Шамамен берілген тексеру материалдары: күз айлары қай айлар? Ауыл адамдары күзде немен айналысады? Астықты қайда тасиды? Балалар бақшада не істейді? Күзгі бақ несімен әдемі? Күз айларында қандай мерекелер болады? Күзде бақта, бақшада нелер піседі? Бақшада қандай көкөністер өседі? Бақта қандай жемістер өседі? Күзде табиғатта қандай өзгерістер болады? Ағаштардың жапырақтары қандай болады? Күз айлары қай айлар? Күзде табиғатта қандай өзгерістер болады? Ауыл адамдары күзде немен айналысады? Күз айларында қандай мерекелер болады? Күзде қандай жел соғады? Күзде бақта, бақшада нелер піседі? Ағаштардың жапырақтары қандай болады?

13. Дыбыстардың айтылуын қалыптастыру (136 сағат):

1) дұрыс тыныс алу: тыныс паузаларының көмегімен синтагмдерді дұрыс ажыратып, сөздік тілді пайдалану;

2) дауыспен жұмыс; логикалық екпінді диалогтар кезінде сақтау. Бірқалыпты дауыспен сөйлеу;

3) дыбыстар және дыбыс тіркестері. Артикуляциясы ұқсас дауыссыз дыбыстарды дифференциациялау:

мұрын жолды және ауыз жолды дыбыстар: м-п, м-б, н-ң, н-т, в-д;

ұяң және қатаң дыбыстар: ф-в, п-б, т-д, к-г, с-з, ш-ж, қ-ғ;

4) сөз: сөздік тілде дыбыс тіркестерін дұрыс сақтап, айту: -ст (Астана, Қазақстан), -лм (Алматы, алма, алмұрт), -лш (Алша, қызылша), нш (әнші, кенші);

5) қысқа сөйлемдер: әдеби шығармалардың үзінділері мен өлеңдерді жатқа мәнерлеп оқу. Сөйлеу тілінің бірқалыптылық темптік дағдысын бекіту.

3-тарау. Оқу пәнінің 6-сыныптағы базалық білім мазмұны

14. Тақырыптарға байланысты сөздік материалдарды естіп-көру және есту арқылы ажырату және танып айыру (136 сағат):

1) қарастырылатын тақырыптар: "Жазғы каникул", "Жайлауда", "Күз кереметі", "16 - желтоқсан - Қазақстанның тәуелсіздігі күні", "Қазақстанның ірі қалалары", "Шырша ойыншықтары", "Қыс түсті";

2) мәтінге үлгі бойынша шамамен берілетін сұрақтар: "Сен жайлауда болдың ба?", "Жайлаудың табиғаты қандай?", "Жайлауда адамдар немен айналысады?", "Малдар қайда жайылады?", "Балалар кімдерге көмектеседі?".

15. Естіп қабылдауға берілген, шамамен алынған сөздік материалдар: "Жайлау, әдемі, жап-жасыл, мал, жайылым, сиыр, жылқы, қой, ешкі, лақ, қозы, құлын, бұзау. Мен жазда жайлауда болдым" (136 сағат).

16. Тақырыптарға байланысты сөздік материалдарды естіп-көру және есту арқылы ажырату және танып айыру (136 сағат):

1) қарастырылатын тақырыптар: "Каникулдың қызықты күндері", "Сиқырлы қыс", "Кішіпейілділік - кісілік белгісі", "Көктем келді, алақай!", "Келіндер, құстар", "Құстың ұясы", "8-наурыз - аналар мерекесі", "Наурыз мерекесі", "1-мамыр - Қазақстан халқының бірлігі күні", "7-мамыр – Ұландар күні";

2) мәтінге үлгі бойынша шамамен берілетін сұрақтар: "Наурыз қандай мейрам?", "Мейрамға ел қалай қамданады?", "Наурыз көжені қандай дәмдерден дайындайды?", "Наурызда қандай ұлт-дәстүрлерді көрсетеді?";

3) естіп қабылдауға берілген, шамамен алынған сөздік материалдар: Наурыз, наурыз көже, алтыбақан, ақсүйек, бәйге, күрес, ұйқы ашар. Қуанышты күн, жаңа жыл құтты болсын. Наурыз - қазақтың ұлттық мейрамы.

17. Дыбыстардың айтылуын қалыптастыру (136 сағат):

1) дұрыс тыныс алу: тыныс паузаларының көмегімен синтагмдерді дұрыс ажыратып, сөздік тілді пайдалану;

2) дауыспен жұмыс: логикалық екпінді диалогтар кезінде сақтау; бірқалыпты дауыспен сөйлеу;

3) дыбыстар және дыбыс тіркестері: артикуляциясы ұқсас дауыссыз дыбыстарды дифференциациялау; мұрын жолды және ауыз жолды дыбыстар: м-п, м-б, н-ң, н-т, к-г, қ-ғ, м, в-д; шулы-ызың дыбыстар: с-ш, з-ж; аффрикаттар: ц-ч; ұяң және қатаң дыбыстар: ф-в, п-б, т-д;

4) сөз; сөздік тілде дыбыс тіркестерін дұрыс сақтап, айту: -сп (аспан, аспаз), -сх (асхана, Асхат), -лт (алтын, алты), -нт (ант, ынталы, ынтымақ);

5) қысқа сөйлемдер: әдеби шығармалардың үзінділері мен өлеңдерді интонацияны сақтап, жатқа мәнерлеп оқу; сөйлеу тілінің бірқалыптылық, ырғақтық, темптік дағдысын бекіту.

4-тарау. Оқу пәнінің 7-сыныптағы базалық білім мазмұны

18. Тақырыптарға байланысты сөздік материалдарды естіп-көру және есту арқылы ажырату және танып айыру (45 сағат):

1) қарастырылатын тақырыптар: "Алтын күз", "Жусан исі", "Тұңғыш қазақ ғарышкері", "Табиғатты қорға", "Туған өлкем", "Астана қаласы", "Дәрігер - денсаулық сақшысы", "Адал дос", "Жаңа жыл қарсаңында";

2) мәтінге үлгі бойынша шамамен берілетін сұрақтар: күз айларын сипаттап айтып бер. Бақшада өсетін қандай жемістерді білесің? Олардың адам ағзасына қандай пайдасы бар?

19. Естіп қабылдауға берілген, шамамен алынған сөздік материалдар. (45сағат): қыркүйек, қазан, қараша, күн, түн, қауын, қарбыз, өсімдіктер, көкөністер, жемістер. Сабырлы күз де келді. Қыркүйек - барлықтың, байлықтың

айы. Бұл айда құс атаулының көші басталады. Айдың алғашқы күндерінде кәдімгідей суық түсе бастайды. Алтын масақ егіннің ішінде комбайн дауысы бір тынбайды. Қауын, қарбыз, қызанақ тиелген машиналар қала мен екі арада дамыл таппайды. Өсімдіктер сарғайып, алтын түстес болған соң, халық бұл мезгілді "Алтын күз" деп атайды.

20. Тақырыптарға байланысты сөздік материалдарды естіп-көру және есту арқылы ажырату мен танып айыру (46 сағат):

1) қарастырылатын тақырыптар: "Қыс табиғаты", "Көксерек", "Суықторғай", "Ақ боран", "Менің Қазақстаным", "Көктем", "Өнегелелік деген не?", "Наурыз мейрамы", "Көктем мерекелері";

2) мәтінге үлгі бойынша шамамен берілетін сұрақтар: "Еліміз егемендігін қай жылы алды?", "Қазақстанның астанасы қай қала?", "Қазақстанда қандай ұлт өкілдері тұрады?", "Еліміздің рәміздерін ата";

3) естіп қабылдауға берілген, шамамен алынған сөздік материалдар: Қазақстан, елтаңба, ту, әнұран, ұлт өкілі, ел егемендігі. Біздің Отанымыз – Қазақстан. Оның астанасы - Астана қаласы. Елімізде бой көтерген ең ірі қала. Үйлері биік, замана талабына сай, әдемі алыстан көз тартады. Еліміз өз егемендігін, тәуелсіздігін 1991 жылы 16-желтоқсанда алды. Қазақстан – дүние жүзіндегі көптеген мемлекеттер таныған ел. Оның өз елтаңбасы, туы, әнұраны бар. Қазақстан әлемдегі ең ірі мемлекеттердің бірі. Елімізде көптеген ұлт өкілі тату-тәтті өмір сүріп жатыр. Біздің еліміз жерінің кеңдігімен қатар табиғи байлығы да мол мемлекет. Біз ұшы-қиыры жоқ кең жерімізді, достығымыз жарасқан елімізді мақтан етеміз.

5-тарау. Оқу пәнінің 8 - сыныптағы базалық білім мазмұны

21. Шамамен алынатын мәтіндер (45 сағат): қазақ жазушылары мен ақындарының шығармаларынан: Мағжан Жұмабаев, Шерхан Мұртаза, Сайын Мұратбеков, Ыбырай Алтынсарин, Мұхтар Әуезов, Ахмет Әуезов, Бердібек Соқпақбаев, Абай Құнанбаев, Мұқағали Мақатаев, Тұманбай Молдағалиев.

22. Тақырыптарға байланысты сөздік материалдарды естіп-көру және есту арқылы ажырату және танып айыру, естіп-көру арқылы 80 сөз көлеміндегі материалды қабылдау (45 сағат):

1) қарастырылатын тақырыптар: "Жас Мұхтар", "Ауылдағы күзгі жұмыстар", "Табиғатты қорға", "Туған өлкем", "Астана қаласы", "Дәрігер денсаулық сақшысы", "Адал дос", "Жаңа жыл қарсаңында";

2) мәтінге үлгі бойынша шамамен берілетін сұрақтар: "Күз айларын сипаттап айтып бер". "Бақшада өсетін қандай жемістерді білесің?". "Олардың адам ағзасына қандай пайдасы бар?";

3) естіп қабылдауға берілген, шамамен алынған сөздік материалдар: "Қыркүйек, қазан, қараша, күн, түн, қауын, қарбыз, өсімдіктер, көкөністер, жемістер". Сабырлы күз де келді. Қыркүйек - барлықтың, байлықтың айы. Бұл айда құс атаулының көші басталады. Айдың алғашқы күндерінде кәдімгідей суық түсе бастайды.

23. Тақырыптарға байланысты сөздік материалдарды естіп-көру және есту арқылы ажырату және танып айыру (46 сағат):

1) қарастырылатын тақырыптар: "Қыс табиғаты", "Көксерек", "Суықторғай", "Ақ боран", "Арал теңізі", "Көктем", "Аналар мерекесі", "Наурыз мейрамы", "Көктем мерекелері";

2) мәтінге үлгі бойынша шамамен берілетін сұрақтар: "Табиғатты не үшін қорғау керек?" "Бұрын Арал теңізі қандай еді?" "Аралдың суы неге азайып барады";

3) естіп қабылдауға берілген, шамамен алынған сөздік материалдар: "Табиғат, теңіз, көл, кеме, тұз, Қызылорда, Амудария, Сырдария, өзендер, құяды, бөлінеді. Табиғат - халық қазынасы. Біз оның байлығын пайдалана отырып, қорғай алмасақ, Арал теңізі сияқты сулар деңгейі кеміп, азая бастайды. Бұрын Арал теңізі-ең үлкен көлдердің бірі екен. Мұнда кемелер жүзіпті. Тұз зауыты, көптеген балық аулайтын мекмелері болыпты. Бұған Амудария мен Сырдария өзендері құяды. Судың көбі Қызылорда облысындағы күріш егісіне бөлінеді. Солардан қалғаны ғана Аралға құяды. Теңіз деңгейі күн санап, төмендеп барады. Соған қарай ауа-райы өзгерген. Адамдар түрлі аурумен ауырып, өмірлеріне қауіп төнді. Сондықтан ел Арал маңынан басқа жаққа көшіп жатыр.

6-тарау. Оқу пәнінің 9-сыныптағы базалық білім мазмұны

24. Тақырыптарға байланысты сөздік материалдарды естіп-көру және есту арқылы ажырату және танып айыру, естіп-көру арқылы 100-сөз көлеміндегі материалды қабылдау. Мұғаліммен және достарымен берілген тақырып бойынша диалогқа түсіп, естіп-көру арқылы қабылдау (68 сағат):

1) қарастырылатын тақырыптар: "Менің Қазақстаным", "Ұя сыры", "Қараш-қараш оқиғасы", "Күй аңызы", "Туған жер", "Қаздар қайтып барады", "Менің шешем", "Қонақтар", "Жаңа жыл кеші";

2) мәтінге үлгі бойынша шамамен берілетін сұрақтар: еліміз егемендігін қай жылы алды? Қазақстанның астанасы қай қала? Қазақстанда қандай ұлт өкілдері тұрады? Еліміздің рәміздерін ата;

3) естіп қабылдауға берілген, шамамен алынған сөздік материалдар: "Біздің Отанымыз – Қазақстан. Оның астанасы - Астана қаласы. Еліміз өз егемендігін, тәуелсіздігін 1991 жылы 16-желтоқсанда алды".

25. Тақырыптарға байланысты сөздік материалдарды естіп-көру және есту арқылы ажырату мен танып айыру, естіп-көру арқылы 100-сөз көлеміндегі материалды қабылдау. Мұғаліммен және достарымен берілген тақырып бойынша диалогқа түсіп, естіп-көру арқылы қабылдау (68 сағат):

1) қарастырылатын тақырыптар: "Қазақстан Республикасының Мемлекеттік Елтаңбасы", "Денсаулық күзетінде", "Достық деген не?", "Атамекен", "Исатай сарбаздары", "Шыңғыстау", "Қайырымды бала";

2) мәтінге үлгі бойынша шамамен берілетін сұрақтар: "Қазақстан Республикасының Мемлекеттік Елтаңбасының негізі-не?", "Шаңырақ ненің түп негізі?", "Тұлпар - нені білдіреді?";

3) естіп қабылдауға берілген, шамамен алынған сөздік материалдар: Қазақстан Республикасының Мемлекеттік Елтаңбасының негізі - шаңырақ. Шаңырақ – мемлекеттің түп негізі, отбасының бейнесі. Шаңырақ-күн шеңбері. Айналған Күн шеңберінің қозғалыстағы суреті іспетті. Шаңырақ - киіз үйдің күмбезі көшпелі түркілер үшін үйдің, ошақтың, отбасының бейнесі. Тұлпар - дала дүлдүлі, ер-азаматтың сәйгүлігі, желдей ескен жүйрікаты, жеңіске деген жасымас жігердің, қажымас қайраттың, мұқалмас қажырдың, тәуелсіздікке, бостандыққа ұмтылған құлшыныстың бейнесі. Қанатты тұлпар-қазақ поэзиясындағы кең тараған бейне. Ол ұшқыр арманның, самғаған таңғажайып жасампаздық қиялдың, талмас талаптың, асыл мұраттың, жақсылыққа құштарлықтың кейпі. Қанатты тұлпар Уақыт пен Кеңістікті біріктіреді. Ол өлмес өмірдің бейнесі. Бір шаңырақтың астында тату-тәтті өмір сүретін Қазақстан халқының өсіп-өркендеуін, рухани байлығын, сан сырлы, алуан қырлы бет-бейнесін паш етеді. Әрбір адамның жол нұсқайтын жарық жұлдызы бар.

7-тарау. Оқу пәнінің 10-сыныптағы базалық білім мазмұны

26. Тақырыптарға байланысты сөздік материалдарды естіп-көру және есту арқылы ажырату мен танып айыру, естіп-көру арқылы 100-сөз көлеміндегі материалды қабылдау. Мұғаліммен және достарымен берілген тақырып бойынша диалогқа түсіп, естіп-көру арқылы қабылдау (24 сағат):

1) қарастырылатын тақырыптар: "Табиғаты ғажайып Қазақстан", "Марғұлан мұнарасы", "Асан Қайғының жерге айтқан сындары", "Бақыттың кіндігі - Отан", "Ғасырлар сомдаған қазақ", "Ұстаз ұлағаты", "Ұзақ өмір сүргіңіз келсе", "Тәуелсіздік – тәу етер жалғыз кие", "Денсаулық күзетінде";

2) мәтінге үлгі бойынша шамамен берілетін сұрақтар: Қазақстандағы ең ірі өзендерді ата. Қазақстандағы ең биік шың қалай аталады?;

3) естіп қабылдауға берілген, шамамен алынған сөздік материалдар: Өзендер, Ертіс, Сырдария, Іле, Есіл, Тобыл, Хан Тәңірі, жануарлар, өсімдіктер, бүркіт,

Алматы, республика, сүтқоректі. Қазақстанның жер қойнауында әлемдегі табиғи қазба байлықтардың барлық түрі (90-нан астам) кездеседі.

27. Тақырыптарға байланысты сөздік материалдарды естіп-көру және есту арқылы ажырату мен танып айыру, естіп-көру арқылы 100-сөз көлеміндегі материалды қабылдау. Мұғаліммен және достарымен берілген тақырып бойынша диалогқа түсіп, естіп-көру арқылы қабылдау (24 сағат):

1) қарастырылатын тақырыптар: "Ұя сыры", "Қысқы кеш", "Сіз - қазақ деген ұлы халықтың ұрпағысыз", "Қажымұқан Мұңайтпасов", "Отырар", "Әнші", "Қазақстан Республикасының Мемлекеттік Елтаңбасы", "Мұқағали мінезі", "Аққулы көл";

2) мәтінге үлгі бойынша шамамен берілетін сұрақтар: "Дайын ұяны қараторғайлар пайдаланды ма?" "Олар не істеді?" "Қызанақ көшетінің оларға қандай қажеті бар екен?";

3) естіп қабылдауға берілген, шамамен алынған сөздік материалдар: "Күн жылынып, қар ери бастаған кезде, атам бақша жиегіндегі жуан бәйтеректің бұтағына бір ұяны бекітті".

28. Дыбыстардың айтылуын қалыптастыру (20 сағат). 7-10 сыныптарда білім алушылар дыбыстарды айтқанда өзін-өзі қадағалай білуі керек, сөздерді естіп, көріп естіп, дыбыстырды қадағалап дұрыс айтып қайталай білуі керек. Сөздік материалдарды анық, таза, дұрыс артикуляциясын сақтап, дауыс ырғағын, биіктігін, сөз екпінін дұрыс сақтап, айта білуі керек. Ұқсас дыбыстарды (мұрын жолды және ауыз жолды дыбыстар: м-п, м-б, н-ң, н-т, в-д ұяң және қатаң дыбыстар: ф-в, п-б, т-д, к-г, с-з, ш-ж, қ-ғ, шулы-ызың дыбыстар: с-ш, з-ж, аффрикаттар: ц-ч) сөзде, сөз тіркестерінде, сөйлемде, саралап жіктеп дұрыс айту дағдыландырылады. Дыбыстарды дұрыс айту дағдылары сабақта, сабақтан тыс кездерде, өзара әңгімелескенде, өзбетінше өз ойын жеткізу барысында қалыптастырылады.

8-тарау. 5-сынып білім алушыларының дайындық деңгейіне қойылатын талаптар

29. Пәндік нәтижелер.

30. Білім алушылар:

1) тыңдау арқылы берілген материалдарды түсініп, ажыратуды;

2) жай сөйлемдерді есту арқылы түсініп, ажыратуды;

3) зат есім, есімдік, сан есімдер кездесетін сөз тіркестерін есту арқылы түсініп, ажыратуды;

4) есту арқылы сөз тіркестерін, қысқа сөйлемдерді түсініп, ажырата білу, қайталап айтуды;

5) логикалық екпінді сақтауды;

6) бірқалыпты дауыспен сөйлей білетін болады;

31. Білім алушылар:

- 1) берілген тапсырмаларды орындау;
- 2) тыныс паузаларының көмегімен синтагмдерді дұрыс ажыратып, сөздік тілді пайдалану;
- 3) сөйлемнің бірыңғай мүшелерін есту арқылы түсініп, ажырата алу;
- 4) әдеби шығармалардың үзінділері мен өлеңдердің интонациясын сақтап, жатқа мәнерлеп оқу;
- 5) сөйлеу тілінің бірқалыптылық, ырғақтық, темптік дағдысын сақтау дағдыларын меңгеретін болады.

9-тарау. 6-сынып білім алушыларының дайындық деңгейіне қойылатын талаптар

32. Пәндік нәтижелер.

33. Білім алушылар:

- 1) тыңдау арқылы берілген материалдарды түсініп, ажырата білу, қайталап айтуды;
- 2) жай сөйлем мүшелерін, сөз тіркестерін, ажыратып, қайталап айтуды;
- 3) зат есім, есімдік, сан есімдер кездесетін сөз тіркестерін есту арқылы түсініп, ажыратып, қайталап айтуды;
- 4) есту арқылы сөз тіркестерін, қысқа сөйлемдерді түсініп, ажыратып, қайталап айтуды;
- 5) бірқалыпты дауыспен сөйлеуді;
- 6) дыбыстар және дыбыс тіркестерін айтуды;
- 7) сөйлеу тілінің бірқалыптылық, ырғақтық, темптік дағдысын сақтай білетін болады.

34. Білім алушылар:

- 1) берілген тапсырмаларды орындау;
- 2) тыныс паузаларының көмегімен синтагмдерді дұрыс ажыратып, сөздік тілді пайдалану;
- 3) сөздік тілде -сп; -сх; -лт; -нт; дыбыс тіркестерін дұрыс сақтау;
- 4) әдеби шығармалардың үзінділері мен өлеңдердің интонациясын сақтап, жатқа мәнерлеп оқу;
- 5) бірыңғай сөйлем мүшелерін, сөз тіркестерін, зат есім, есімдіктерді ажыратып, қайталап орындай алу дағдыларын меңгеретін болады.

10-тарау. 7-сынып білім алушыларының дайындық деңгейіне қойылатын талаптар

35. Пәндік нәтижелер.

36. Білім алушылар:

- 1) тыңдау арқылы берілген материалдарды түсініп, ажыратуды, қайталап айтуды;
- 2) жай сөйлем мүшелерін, сөз тіркестерін, ажыратып, қайталап айтуды;

3) зат есім, есімдік, сан есімдер кездесетін сөз тіркестерін есту арқылы түсініп, ажыратып, қайталап айтуды;

4) есту арқылы сөз тіркестерін, қысқа сөйлемдерді түсініп, ажыратып, қайталап айтуды;

5) сөздік материалдарды анық, таза, дұрыс артикуляциясын сақтап, дауыс ырғағын, биіктігін, сөз екпінін дұрыс сақтап айтуды;

6) сөздік тіл материалдарын ажырата білу және тыңдап, қайталап айтуды;

7) дыбыстарды айтқанда өзін-өзі қадағалауды;

8) бірыңғай сөйлем мүшелерін, сөз тіркестерін, зат есім, есімдіктерді ажыратып, қайталап білетін болады.

37. Білім алушылар:

1) берілген тапсырмаларды орындау;

2) дыбыстарды айтқанда өзін-өзі қадағалау;

3) сөздерді естіп, көріп естіп, дыбыстырды қадағалап дұрыс айтып, қайталап алу дағдыларын меңгеретін болады.

11-тарау. 8-сынып білім алушыларының дайындық деңгейіне қойылатын талаптар

38. Пәндік нәтижелер.

39. Білім алушылар:

1) тыңдау арқылы берілген материалдарды түсініп, ажыратуды, қайталап айтуды;

2) жай сөйлем мүшелерін, сөз тіркестерін, ажыратып, қайталап айтуды;

3) бірыңғай сөйлем мүшелерін, сөз тіркестерін, зат есім, есімдіктерді ажыратып, қайталап айтуды;

4) зат есім, есімдік, сан есімдер кездесетін сөз тіркестерін есту арқылы түсініп, ажыратып, қайталап айтуды;

5) сөздік тіл материалдарын ажырата білу және тыңдап, қайталап айтуды;

6) ұқсас дыбыстарды (мұрын жолды және ауыз жолды дыбыстар: м-п, м-б, н-ң, н-т, в-д) дұрыс айтуды;

7) қабылдаған мәтін бойынша мұғаліммен, достарымен диалог құрып, әңгімелесуді білетін болады.

40. Білім алушылар:

1) сөздік материалдарды анық, таза, артикуляциясын дұрыс сақтап, дауыс ырғағын, биіктігін, сөз екпінін дұрыс сақтап, орындай алу;

2) есту арқылы сөз тіркестерін, қысқа сөйлемдерді түсініп, ажыратып, қайталап орындау;

3) берілген тапсырмаларды орындау дағдыларын меңгеретін болады.

12-тарау. 9-сынып білім алушыларының дайындық деңгейіне қойылатын талаптар

41. Пәндік нәтижелер.

42. Білім алушылар:

1) тыңдау арқылы берілген материалдарды түсініп, ажыратуды, қайталап айтуды;

2) жай сөйлем мүшелерін, сөз тіркестерін, ажыратып, қайталап айтуды;

3) бірыңғай сөйлем мүшелерін, сөз тіркестерін, зат есім, есімдіктерді ажыратып, қайталап айтуды;

4) зат есім, есімдік, сан есімдер кездесетін сөз тіркестерін есту арқылы түсініп, ажыратып, қайталап айтуды;

5) қабылдаған мәтін бойынша мұғаліммен, достарымен диалог құрып, әңгімелесуді;

6) ұяң және қатаң дыбыстарды (ф-в, п-б, т-д, к-г, с-з, ш-ж, қ-ғ) дұрыс айта білетін болады.

43. Білім алушылар:

1) есту арқылы сөз тіркестерін, қысқа сөйлемдерді түсініп, ажыратып, қайталап орындау;

2) сөздік тіл материалдарын ажырата білу және тыңдап, қайталап айту;

3) берілген сұрақтарға есту арқылы тыңдап, жауап беру, тапсырмаларды орындау дағдыларын меңгеретін болады.

13-тарау. 10-сынып білім алушыларының дайындық деңгейіне қойылатын талаптар

44. Пәндік нәтижелер.

45. Білім алушылар:

1) тыңдау арқылы берілген материалдарды түсініп, ажыратуды, қайталап айтуды;

2) жай сөйлем мүшелерін, сөз тіркестерін, ажыратып, қайталап айтуды;

3) бірыңғай сөйлем мүшелерін, сөз тіркестерін, зат есім, есімдіктерді ажыратып, қайталап айтуды;

4) есту арқылы сөз тіркестерін, қысқа сөйлемдерді түсініп, ажыратып, қайталап айтуды;

5) қабылдаған мәтін бойынша мұғаліммен, достарымен диалог құрып, әңгімелесуді;

6) шулы-ызың дыбыстарды (с-ш, з-ж), аффрикаттарды (ц-ч) сөзде, сөз тіркестерінде, сөйлемде, саралап жіктеп дұрыс айтуды білетін болады.

46. Білім алушылар:

1) зат есім, есімдік, сан есімдер кездесетін сөз тіркестерін есту арқылы түсініп, ажыратып, қайталап, орындау;

2) сөздік тіл материалдарын ажырата білу және тыңдап, қайталап, орындау;

3) берілген сұрақтарға есту арқылы тыңдап, жауап беру, тапсырмаларды орындау дағдыларын меңгеретін болады.

47. Тұлғалық нәтижелер. Білім алушылар:

1) сөздік материалдарды пайдалана отырып, естімейтін балалардың сөйлеу тілін қалыптастыру барысында Қазақстан Республикасының мемлекеттік рәміздерін сипаттау;

2) ауызша сөйлеу тілі материалдарын есту және көріп-есту арқылы қабылдап, өз салт-дәстүрін ана тілін, мәдениеті мен басқа ұлт өкілдерінің салт-дәстүрлерін құрметтеу;

3) берілген мәтіндерді қабылдау арқылы туған елге және туған жердің табиғатына деген сүйіспеншілігін арттыру дағдыларын танытады.

48. Жүйелік-әрекеттік нәтижелер:

1) естімейтін білім алушыларды оқуға деген жағымды қатынасқа тәрбиелеуінен;

2) естімейтін білім алушылардың сөйлеу тілі дағдыларын қалыптастыру барысында шығармашылық іс-әрекеттерге қызығушылығын арттыруынан көрініс табады.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2017 жылғы 27 шілдедегі
№ 352 бұйрығына 107-қосымша

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 325-қосымша

Есту қабілеті бұзылған (естімейтін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5 - 10 сыныптары үшін "Сөйлеу тілін қалыптастыру және есту түйсігін дамыту" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы (оқыту орыс тілінде жүргізілетін сыныптар үшін)

Глава 1. Пояснительная записка

1. Учебная программа разработана в соответствии с Государственным общеобязательным стандартом среднего образования (начальное, основное, среднее, общее среднее образование), утвержденного постановлением Правительства Республики Казахстан от 23 августа 2012 года №1080.

2. Цель учебного предмета:

1) в области формирования произношения (далее - ФП): формирование достаточно внятной, естественной устной стороны речи;

2) в области развития слухового восприятия (далее - РСВ): формирование речевого поведения у неслышащих обучающихся на основе развития слухового восприятия устной речи с использованием звукоусиливающей аппаратуры индивидуального и стационарного пользования.

3. Задачи учебного предмета:

- 1) развитие у глухих обучающихся речевого слуха;
- 2) создание слухо-зрительной основы для восприятия ими устной речи;
- 3) формирование фонетически внятной, членораздельной, выразительной устной речи обучающихся;
- 4) соблюдение в речи правильной интонации, темпа и слитности, основных правил орфоэпии, словесного и логического ударения;
- 5) развитие правильного речевого дыхания.

4. "Формирование произношения и развитие слухового восприятия" для среднего и старшего звена специальной коррекционной школы для незлышащих детей является одним из основных коррекционных предметов.

5. Объем учебной нагрузки:

- 1) 5 класс – 16 часов в неделю, 544 часов в учебном году;
- 2) 6 класс – 16 часов в неделю, 544 часов в учебном году;
- 3) 7 класс – 4 часа в неделю, 136 часов в учебном году;
- 4) 8 класс – 4 часа в неделю, 136 часов в учебном году;
- 5) 9 класс – 4 часа в неделю, 136 часов в учебном году;
- 6) 10 класс – 2 часа в неделю, 68 часов в учебном году.

6. Данные часы распределяются для проведения подгрупповых (групповых) занятий в 5-6 классах по 2 обучающегося (68 часов в год), с 7-9 класс по 4 обучающегося (68 часов в год), 10 класс по 4 обучающегося (34 часа в год).

7. В процессе изучения содержания учебного материала учитываются межпредметные связи: с развитием речи, дактильной речью, устной речью, чтением, предметно-практическим обучением, математикой, ознакомлением с окружающим миром, коррекционной ритмикой.

8. Развитие речевого слуха в 5-10 классах делится на основной период и период активного пользования индивидуальным слуховым аппаратом (6-10 классы). Ведущими формами организации по формированию произношения и развитию слухового восприятия являются индивидуальные, фронтальные слуховые занятия и фонетические зарядки, а также все общеобразовательные и специальные уроки в коррекционной школе для незлышащих.

9. Содержание специального обучения произношению включает ряд разделов работы:

- 1) работа по развитию речевого дыхания направлена на формирование и развитие у незлышащих обучающихся навыка правильного пользования речевым дыханием, умением воспроизводить слитно на одном выдохе слова и короткие фразы, умением членить фразы на синтагмы;

2) работа над голосом предполагает формирование и развитие у обучающегося навыка пользования голосом нормальной высоты и силы, без грубых отклонений от нормального тембра, развитие модуляции голоса по силе и высоте;

3) работа над звуками и их сочетаниями направлена на формирование и развитие у обучающихся навыков правильного воспроизведения звукового состава речи;

4) работа над словом, направлена на формирование и развитие у обучающихся навыков воспроизведения слов слитно, без призвуков, сохраняя звуковой состав, соблюдая ударение и орфоэпические правила;

5) над фразой направлена на формирование и развитие у обучающихся навыков ее произнесения в нормальном темпе, слитно, соблюдая ритмико-мелодическую структуру.

10. В процессе обучения произношению большое внимание уделяется формированию у обучающихся навыков самоконтроля.

Глава 2. Базовое содержание учебного предмета для 5 класса

11. Развитие слухового восприятия.

12. Воспринимать, различать и опознавать на слух фразы, словосочетания с союзами (и, а) и частицами (ещё, тоже, не, уже). Различать и опознавать речевой материал по темам. Виды работ, требующие отработки в течение учебного года на разном лексическом материале: ответы на вопросы по теме и тексту; выполнение заданий, поручений по теме и тексту; составление предложений с опорными словами и словосочетаниями.

13. "Осень" (64 часа):

1) какое сейчас время года? Тебе нравится осень (зима, весна, лето)? Какие изменения в природе происходят ранней (золотой, поздней) осенью?;

2) словарь: осень, листопад, красные, багровые, разноцветные листья, ранняя золотая, поздняя, ветер, тучи, небо, облака, осенний мелкий дождь, перелетные птицы, улетают на юг.

14. "Мой класс" (48 часов):

1) кто сегодня дежурный? Что ты сегодня будешь делать? Зачем ты открыл окно (дверь, форточку)? Открой окно (дверь, форточку), чтобы проветрить класс (комнату). Скажи дежурному, чтобы он проветрил класс (вытер доску, открыл окно). Посмотри на термометр и скажи, какая температура воздуха на улице (в классе). Отметь в календаре погоду;

2) словарь: дежурный, класс, вымыть, вытереть, проветрить, открыть, закрыть, окно, дверь, форточка.

15. "Улица" (48 часов):

1) на какой улице ты живешь? Около твоего дома есть пешеходный переход? На каком транспорте ты едешь до школы (до дома)? Далеко ли от тебя живут твои друзья? На какой свет светофора можно (нельзя) переходить улицу?;

2) словарь: светофор, красный, желтый, зеленый свет, можно, нельзя, переходить улицу, пешеходный переход, далеко, близко.

16. "Семья" (48 часов):

1) кем работают твои родители? Где работают твои родители? Кто твои родители по профессии? Назови всех членов своей семьи. Скажи свой домашний адрес;

2) словарь: родители, мать, отец, брат, сестра, учитель, инженер, строитель, продавец, парикмахер, домохозяйка, врач, завод, магазин, парикмахерская, больница, школа.

17. "Изучение математики" (48 часов):

1) сравни числа и найди сумму (разность, произведение, частное) чисел. Какие арифметические действия ты знаешь? Как называются числа при сложении (умножении, делении, вычитании)? Что неизвестно в примере: $12+x=19$. Придумай задачу по рисунку. Скажи ответ задачи;

2) словарь: сумма, произведение, частное, разность, сравни, найди, сложение, вычитание, умножение, деление, составь, построй, вопросная схема.

18. "Зима" (32 часа):

1) когда наступит Новый год? Когда будет школьная елка? У тебя дома будет елка? У тебя есть елочные игрушки? Как (где) ты встретишь Новый год? Послушай и отгадай загадку: Зимой и летом одним цветом (елка);

2) словарь: зима, снег, мороз, Новый год, пушистая, школьная елка, гирлянды, Дед мороз, Снегурочка, елочные игрушки, санки, лыжи, коньки, лепить снеговика.

19. "Мой дом" (48 часов):

1) "на какой улице ты живешь?", "на каком этаже ты живешь?", "сколько в вашей квартире комнат?", "какой номер твоей квартиры (твоего дома)?", "назови свой адрес". "У вас в квартире есть газ и горячая вода?", "какая у вас дома есть мебель?", "ты вчера смотрел телевизор?", "включи (выключи) газ (свет)". "Можно включить (выключить) газ (свет)?";

2) словарь: квартира, комната, этаж, газ, горячая вода, первый, пятый этаж, мебель, стол, стул, диван, кровать, шкаф, книжные полки.

20. "Спорт" (32 часа):

1) "в какой спортивной секции ты занимаешься?", "кто твой тренер?", "спроси у, кто ее тренер?", "ты давно занимаешься в секции по ..., ты устаешь после тренировки?";

2) словарь: Секция по футболу (по бадминтону, по плаванию), тренер, тренировка (не) устаю.

21. "Магазин" (48 часов):

"тебе нужна (у тебя есть) ручка (тетрадь, линейка)?", "попроси купить ручку (тетрадь, карандаш, ножницы)?", "ты ходил (пойдешь) в магазин?", "сколько стоит альбом (краски, кисточка)?", "что ты купил(а)?", "далеко ли магазин от школы (от дома)?", "где ближайший магазин?";

2) словарь: овощной, хлебный, книжный магазины, касса, чек, покупка, деньги, рядом, близко, далеко, заплатить.

22. "Весна. Наурыз" (32 часа):

1) "как изменяется природа весной?", "какие птицы прилетают с юга?", "ты больше любишь весну или зиму?";

2) словарь: весна, греет, теплее, солнце, ярко, птицы, скворцы, грачи, ласточки, почки, листья, праздник, Наурыз, подарки, поздравлять, начало года, веселятся, танцуют, поют, играют, национальные игры.

23. "Здоровье" (64 часа):

1) "как ты себя чувствуешь?", "где ближайшая аптека?", "попроси маму (бабушку, сестру) купить в аптеке вату (аспирин)", "купи в аптеке лекарство (бинт, градусник, йод)", "что сказал врач?", "когда ты был у врача?", "чем ты болел?", "возьми (принеси, попроси) у (от) врача справку о состоянии здоровья", "возьми градусники, измерь температуру", "какая у тебя температура?", "кто из ребят в классе болен?", "узнай (выясни, спроси), как его здоровье";

2) словарь: бинт, йод, капли, таблетки, вата, витамины, градусники, справка, температура, (нормальная, повышенная), нездоровится, здоров, купить в аптеке, заболеть, выздороветь, грипп, ангина, принимать лекарство, кружится голова, ничем не болел, узнать, сообщить, спросить, навестить товарища.

24. "Учебная деятельность" (32 часа):

1) составь предложения по образцу. Вставь в предложение подлежащее (сказуемое). Разбери слово по составу, образуй однокоренные слова от слов снег (зима, мороз). Образуй прилагательное (глагол) от существительного. Определи род и число существительного. Найди в предложении подлежащее (сказуемое, дополнение, определение, обстоятельство). Найди площадь прямоугольника, стороны которого равны 3 и 5 см. Составь задачу по рисунку.(схеме). Найди

произведение (частное, разность, сумму чисел и Составь уравнение: неизвестное число увеличили (уменьшили) в (на) 5 (....) раз, получилось 20 (...);

2) словарь: подлежащее, сказуемое, дополнения, определение, обстоятельство, существительное, глагол, прилагательное, вставить, разобрать, определить, образовать, произведение, частное, увеличить, уменьшить.

25. Примерные контрольные тексты для обучающихся 5 класса (конец учебного года):

1) прошло жаркое лето. Летом Саша отдыхал в детском лагере. Лагерь находился на берегу реки. Около лагеря был густой лес. Ребята купались в реке, загорали, ходили в лес, играли, читали, книги. Хорошо отдохнули ребята в лагере;

2) послушай рассказ и подбери картинки. Где Саша отдыхал летом? А где ты будешь отдыхать этим летом? Где находится лагерь? Чем занимались ребята в лагере? Ты умеешь плавать? Ты ходил в лес (на речку)? Найди в рассказе однокоренные слова. Составь предложение со словосочетанием детский лагерь. Найди в предложении подлежащее, сказуемое, обстоятельство, определение;

3) наступила зима. Закружились и стали подать белые снежинки. Пушистый снег покрыл землю. Анара и Серик взяли лыжи и пошли на горку. Хорошо бегут лыжи с горки. От быстрого бега стало тепло ребятам. Они совсем не чувствуют холода. Никакой мороз им не страшен;

4) послушай рассказ, подбери картинки. Какое время года наступило? Что сделали ребята? Умеешь ли ты кататься на лыжах? Как сказать по другому: выпал снег. Найди в рассказе однокоренные слова. Составь предложение со словосочетанием. Найди в предложении подлежащее (сказуемое, дополнение, определение).

26. Формирование произношения:

1) работа над речевым дыханием: соблюдение пауз в соответствии со смысловой связью слов;

2) работа над звуками речи: дифференциация произношения звуков, родственных по артикуляции: гласных: а-о, а-э, о-у, и-э, и-ы; согласных: носовых и ротовых: м-п, м-б, н-т, н-д; свистящих и шипящих: с-ш, з-ж, ц-ч; аффрикат и щелевых: ч-с, ч-ш; аффрикат и смычных: ц-т, ч-т; звонких и глухих: в-ф, б-п, д-т;

3) работа над правилами орфоэпии: два одинаковых соседних согласных произносить как один долгий (Жанна, аллея); слова кого, чего и окончания -ого, -его (большого, синего) произносить как каво, чево, ево, ева;

4) работа над словесным ударением: соблюдать ударение при изменении форм слова (длинные ноги, две ноги);

5) работа над логическим и синтагматическим ударением: произносить фразы слитно или делить на синтагмы (самостоятельно), выделяя логическое и синтагматическое ударение (под контролем учителя и самостоятельно), по возможности соблюдая мелодический контур фраз;

6) работа над темпом речи: соблюдать умеренно быстрый темп речи;

7) работа над интонацией: правильно и выразительно читать наизусть стихотворения, отрывки из художественного текста;

8) совершенствование ранее усвоенных произносительных навыков по усмотрению учителя в соответствии с состоянием произношения обучающихся данного класса;

9) работа над произношением труднопроизносимых слов: правильно воспроизводить наиболее употребительные труднопроизносимые термины из разных учебных предметов;

10) самостоятельно выбирать адекватные неречевые средства коммуникации (выразительную мимику, позу, пластику), сопровождающие речь.

Глава 3. Базовое содержание учебного предмета для 6-класса

27. Развитие слухового восприятия.

28. Воспринимать слухо-зрительно предполагаемый речевой материал. Уметь вести диалог (с учителем, товарищем) по воспринятому тексту. Различать и опознавать речевой материал по темам. Виды работ, требующие отработки в течение учебного года на разном лексическом материале: ответы на вопросы по теме и тексту; выполнение заданий, поручений по теме и тексту; составление предложений с опорными словами и словосочетаниями.

29. "Воспоминания о лете" (48 часов):

1) "куда ты ездил(а) отдыхать?", "где проводил(а) летние каникулы?", "как ты отдохнул(а) летом?", "ты был(а) этим летом в лагере (у родственников, в гостях у друзей)?", "ты купался(лась) этим летом?", "чем ты занимался(лась) этим летом?";

2) словарь: лагерь, аул, в гостях у друзей, купаться, загорать, спортивная площадка, волейбол, баскетбол, футбол, грибы, ягоды, лес, птицы, юг, воздух, чистый, прохладно.

30. "День Конституции. День Независимости" (80 часов):

1) какой праздник отмечали в августе? Чему он посвящен? Когда была принята новая Конституция Республики Казахстан? Послушай, повтори: 30-августа - День Конституции. День Конституции отмечают 30 августа;

2) словарь: День Конституции, День Независимости, Закон о Независимости, независимое демократическое государство.

31. "Наша Родина" (48 часов):

1) покажи на карте нашу Родину. Расскажи, какая земля Казахстана. Какой растительный и животный мир Казахстана? Назови столицу Казахстана. "В каком городе (селе, ауле) ты живешь?";

2) словарь: Республика Казахстан, обширная земля, горы, долины, низменность, крупные реки, озера, большие города, богатый, растительный и животный мир, столица Астана, главный город нашей страны.

32. "Новый год" (48 часов):

1) "какой праздник отмечают в конце декабря, в начале января?", "как проходит Новый год в школе?", "кто приходит к ребятам на Новый год?", "что дарит ребятам Дед Мороз?", "что делают дети на зимних каникулах?";

2) словарь: Новый год, новогодняя елка, Дед Мороз, Снегурочка, сказочные герои, интересное новогоднее представление, игры, викторины, каникулы, подарки, время отдыха и зимних забав.

33. "Здоровье" (80 часов):

1) "ты хочешь быть здоровым?". Позаботься о своем здоровье. "Что ты делаешь для того, чтобы быть здоровым?";

2) словарь: плавай, бегай, делай утреннюю зарядку, занимайся спортом, ходи босиком, загорай, не болей.

34. "Учебная деятельность" (96 часов):

1) вспомните, как называлась тема прошлого урока развития речи (математики, русского языка, чтения)? Каков будет план работы на уроке? Что мы будем делать после того, как разберем предложения (решим пример, прочитаем текст)? Скажи ребятам, чтобы они достали учебники и открыли их на странице... Спроси у....., что было задано на дом по русскому языку (математике, чтению, литературе...). Будем писать заявление (расписку). Будем составлять простой (сложный) план пересказа (изложения). Будем составлять характеристику действующих лиц(главных героев). Составь вопросы по данному тексту. Будем вести диалог на тему:..... "В парикмахерской", "В магазине". Прочитай текст и подумай на сколько частей его можно разделить. Озаглавь 1, 2... части рассказа. Какое предложение выражает главную мысль рассказа? Чему учит сказка (поговорка)? Какая приближается знаменательная дата? Над каким произведением мы работаем? Кто автор этого произведения? О чем говорится в рассказе (сказке, повести). Назови главных героев произведения. Какова главная мысль произведения? Найди площадь

прямоугольника стороны которого равны. Составь задачу по рисунку (схеме). Найди произведения (частное, разность, сумму, чисел,.... и). Составь уравнение;

2) словарь: произведение, автор, главные герои, главная мысль, площадь прямоугольника (квадрата) равна....., произведение, частное, сумма, разность чисел, уравнение.

35. "Наурыз" (80 часов):

1) "кто отмечает Наурыз?", "когда отмечают Наурыз?", "что за праздник Наурыз?", "как люди готовятся к Наурызу?", "как люди отмечают Наурыз. Какие пожелания звучат в Наурыз?";

2) словарь: Наурыз, 22 марта день весеннего равноденствия, наурыз коже, пожелания благополучия, весеннего обновления.

36. "Отдых" (64 часа):

1) "где ты будешь отдыхать этим летом?", "что ты будешь делать этим летом?";

2) словарь: буду отдыхать дома, у бабушки в деревне, на море с родителями, помогать маме по дому, ходить за продуктами, хочу сходить в кинотеатр, посмотреть новые фильмы, (мультфильмы), почитать рассказы (сказки, сходить в гости друзьям (к родственникам), купаться, загорать, ловить рыбу, собирать грибы и ягоды, играть в интересные игры, пасти овец, кормить животных и птиц, кататься на катере, подружиться с ребятами, весело, интересно.

37. Формирование произношения.

38. Работа над звуками речи:

1) предупреждать возможные отклонения от нормального произношения родственных по артикуляции звуков в слогах, словах, во фразах;

2) дифференцировать гласные звуки: а-о, а-э, и-э, и-у, и-ы;

3) дифференцировать согласные звуки: носовые и ротовые: м-б; м-п; н-д; н-т; м'-б'; м'-н'; н'-д'; н'-т';

4) дифференцировать свистящие и шипящие звуки: с-ш; з-ж; ц-ч;

5) дифференцировать глухие и звонкие согласные звуки: ф-в; п-б; т-д;

6) дифференцировать твердые и мягкие согласные звуки: ф-ф'; в-в'; с-с';

7) закреплять правильное произношение сочетания согласных звуков (в одном слове, на стыке слов и во фразах).

39. Работа над голосом: осуществлять коррекцию отклонений от нормального голоса.

40. Работа над правилами орфоэпии: повторять раннее изученные правила орфоэпии.

41. Работа над словесным ударением, выделять ударный слог и соблюдать ударение при изменении формы слов.

42. Работа над логическим и синтагматическим ударением: соблюдать логическое и синтагматическое ударение при самостоятельном высказывании.

43. Работа над темпом речи: соблюдать нормальный темп речи в вопросах, ответах, поручениях, сообщениях.

44. Работа над интонацией: уметь передавать различные эмоциональные оттенки высказывания, по возможности соблюдаем мелодический контур фраз.

45. Совершенствование ранее усвоенных произносительных навыков (по усмотрению учителя в соответствии с произношением у обучающихся данного класса).

Глава 4. Базовое содержание учебного предмета для 7 класса

46. Развитие слухового восприятия. Воспринимать слухо-зрительно предлагаемый речевой материал. Уметь вести диалог (с учителем, с товарищем) по воспринятому тексту. Различать и опознавать речевой материал по темам. Виды работ, требующие отработки в течение учебного года на разном лексическом материале: ответы на вопросы по теме и тексту; выполнение заданий, поручений по теме и тексту; составление предложений с опорными словами и словосочетаниями.

47. Русское устное народное творчество. Сказка "Морозко" (6 часов):

1) кто автор сказки "Морозко"? Назови героев сказки "Морозко". Сравни отношение мачехи к родной дочке и падчерице. Как относились другие люди к мачехиной дочке и к падчерице? Что придумала мачеха с дочкой, чтобы избавиться от падчерицы? Что рассказала девушка Морозке? Какие испытания Морозко придумал для падчерицы и дочки? Как отнеслись к заданию Морозки падчерица и дочка? Сравни поведение падчерицы и дочки в разговоре с Морозкой, их отношение к работе. Чем закончилась сказка? За что были наказаны баба с дочкой? Вспомни, какие сказки о добре и зле ты еще знаешь?

48. Литературные сказки А.С.Пушкин. "Сказка о мертвой царевне и о семи богатырях" (6 часов):

1) назови героев "Сказки о мертвой царевне и о семи богатырях". За что царица возненавидела царевну и как она решила ее погубить? Что нашла царевна в глуши лесной? Как к ней отнеслись братья? Что произошло с царевной однажды? Чем закончилась сказка? Найди в сказке обращение царицы к зеркальцу и выразительно прочитай его. Выучи наизусть отрывки из сказки на выбор.

49. Казахское устное народное творчество. Сказка "Алдар Косе и Шигайбай" (6 часов):

1) назови главных героев сказки. Скажи, каков по характеру был Алдар Косе и каким был Шигайбай? Почему Алдар Косе во что бы то не стало обмануть Шигайбая? Что произошло, когда Алдар Косе неожиданно вошел в юрту Шигайбая? Как Алдару Косе удалось оставить без ужина жадных хозяев? Как Алдар Косе спас своего коня и проучил жадного, негостеприимного бая?

50. Д. Мамин-Сибиряк. Рассказ "Серая Шейка" (6 часов):

1) назови героев сказки. Скажи почему Серая Шейка осталась зимовать на реке? Кто преследовал Серую Шейку и почему? Что произошло с Серой Шейкой однажды? Кто спас Серую Шейку? Чем закончился рассказ? О чем этот рассказ?

51. Литература 19 века. М.Ю.Лермонтов. Биография (8 часов):

1) где и когда родился М.Ю.Лермонтов? Кто воспитывал Лермонтов? Где прошло детство Лермонтова? Чем увлекался Лермонтов с детства? Какое образование получил М.Ю.Лермонтов? Где воевал Лермонтов? Какие произведения Лермонтова ты читал? Как погиб Лермонтов?

52. Стихотворение "Бородино" (8 часов):

1) о каком подвиге русского народа вспоминает старый солдат? Какие чувства он испытывает, рассказывая молодым о Бородинском сражении? Что показала Бородинская битва миру? Подбери в стихотворении примеры, подтверждающие, что русские войны, участники сражения, действительно богатыри? Какие еще произведения ты читал о борьбе за родную землю?

53. Казахская литература. Ы.Алтынсарин. "Сын бая и сын бедняка" (8 часов):

1) о чем рассказывается в рассказе "Сын бая и сын бедняка"? Кем были Асан и Усен? Что произошло с ними однажды? Как поступил в сложившейся ситуации Асан и что начал делать Усен? Что сказал Усен Асану когда они потерялись? Как вели себя Асан и Усен, когда искали свой откочевавший аул? Благодаря чему мальчики смогли вернуться домой? Охарактеризуй Асана и Усена, используя слова: робкий, неприспособленный, пугливый (живой, энергичный, смелый).

54. Русская литература 19 века. Л.Н.Толстой. Биография (8 часов):

1) в каком году родился Л.Н.Толстой? Где вырос Л.Н.Толстой? Что Толстой организовал в своем доме? Что изображает Толстой в своих кавказских произведениях? Как относился Л. Н. Толстой к горским народам? Во что верил Л. Н. Толстой? Какая тема в творчестве Толстого имеет большое значение? Какое отражение нашла данная тема в рассказе "Кавказский пленник"?

55. Рассказ Л. Н. Толстого "Кавказский пленник" (8 часов):

1) назовите главных героев рассказа? Дайте характеристику Жилину и Костылину. Как ведут себя Жилин и Костылин в пути? Из-за чего они попадают

в плен? Опиши жизнь горцев в ауле? Как живут татарские ребяташки? Как Жилин и Костылин ведут себя в плену? Как относятся горцы к Жилину и Костылину? Какую силу в рассказе имеет человеческая доброта? Кто ее проявляет? Почему не удался первый побег Жилина и Костылина? Чем заканчивается рассказ?

56. А.И.Куприн. Рассказ "Белый пудель" (8 часов):

1) что заставило героев рассказа бродить по горным тропам? К какому времени относятся события в рассказе? Назови главных и второстепенных героев рассказа. Расскажи с чего начинается повествование? Как развиваются события? Какой эпизод является кульминацией? Чем все закончилось? Найди в тексте описание поведения Трилли. О каких чертах характера говорит его поведение и слова, которые он использует в своей речи? Почему Сергей и дедушка не продали Арто? Что пережили они, потеряв белого пуделя? О каких чертах характера говорит отношение героев к собаке?

57. И.С.Тургенев. Биография (8 часов):

1) где родился И.С.Тургенев? В какой семье родился Тургенев? Где прошло детство Тургенева? От кого в юности защищал Тургенев крепостных и дворовых крестьян? Какой характер носят произведения Тургенева? Кто стал прототипом деспотичной барыней в тургеневской повести "Муму"? Каким был создан образ Герасима в повести "Муму"? О каком одиночестве говорит Тургенев в повести?

58. И. С. Тургенев. Повесть "Муму" (8 часов):

1) назови главных и второстепенных героев повести. У кого служил Герасим в Москве? Где жил он до этого? Как отнесся сначала Герасим к новому жилью? Какой Герасим был по характеру и какие отношения сложились у него с окружающими его людьми? Какие отношения сложились у него с Татьяной? Как Герасим отреагировал на замужество Татьяны? Кого он спас однажды? Какое обещание дал Герасим? Выполнил ли он его? Чем закончилась повесть?

59. М.Ауэзов биография (8 часов):

1) в какой семье рос и воспитывался М.Ауэзов? Какую роль в жизни М.Ауэзова сыграл его дед Ауэз? Какое образование получил М.Ауэзов? Под влиянием творчества каких писателей был создан рассказ "Серый Лютый"?

60. Рассказ М.Ауэзова "Сирота" (8 часов):

1) какие чувства вызвал у вас рассказ? Почему? Кто является главным героем рассказа? С каких пор Касым почувствовал себя настоящим сиротой? Каким вы представляете себе характер бабушки Касыма? Как жилось Касыму с бабушкой? Почему семья Исы решила приютить у себя Касыма? Как

складывалась жизнь мальчика в чужой семье? Встречались ли на пути мальчика добрые люди? Кто они?

61. Н.Носов. Рассказ "Витя Малеев в школе и дома" (8 часов):

1) кто рассказывает эту историю? Почему Костя Шишкин не ходил в школу? Как Витя понимал дружбу? Что он рассказывал о Косте в школе? Правильно ли поступали Витя и Костя? Как ребята узнали об обмане?

62. Ю.Яковлев. Рассказ "Рыцарь Вася" (8 часов):

1) почему ребята прозвали героя рассказа Тюфяком? О чем он мечтал? Сравни действия тюфяка и Димки Ковалева во время спасения первоклассника. За что хвалили Димку Ковалева в школе? Почему рассказ называется "Рыцарь Вася" и к кому из действующих лиц относится заголовок?

63. С.Муканов. Биография (8 часов):

1) расскажи о том с какими жизненными трудностями С.Муканов в детстве? Что свидетельствует о целеустремленности этого человека?

64. С.Муканов. Рассказы "Спички", "Самовар", "Поезд" (8 часов):

1) "о чем говорится в рассказе "Спички"?", "что оказалось чудом на самом деле?";

2) "почему раньше чайники называли каменными?", "как раньше кипятили молоко?", "видели ли вы самовары на углях?", "и пользуются ли и люди сейчас ими или нет. Какие сейчас чайники?", "как это облегчает людям жизнь?", "Докажи словами из текста, что знания ценились очень высоко?";

3) "а какой встрече рассказал Нуртаза?", "все ли верно он описал?", "опиши современный поезд?", "как определил рассказчик название вокзала?".

Глава 5. Базовое содержание учебного предмета для 8 класса

65. Развитие слухового восприятия. Воспринимать слухо-зрительно предлагаем речевой материал. Уметь вести диалог (с учителем, с товарищем) по поводу воспринятого текста. Различать и опознавать речевой материал связанный с изучением литературы. Виды работ, требующие отработки в течение учебного года на разном лексическом материале: ответы на вопросы по теме и тексту; выполнение заданий, поручений по теме и тексту; составление предложений с опорными словами и словосочетаниями.

66. И.А.Крылов. Биография (6 часов):

1) в какой семье родился И.А.Крылов? Чем любил заниматься в детстве Крылов? Во сколько лет Крылов поступил на службу? Какие произведения были написаны Крыловым? О чем говорил баснописец в своих произведениях? Каков язык басен Крылова?

67. Басни И.А. Крылова "Волк и ягнҮнок" (6 часов):

1) для чего волк затеял спор с ягнѸнком? Удалось ли ему доказать вину ягнѸнка? Как ведет себя в споре ягнѸнок? Как проявляется наглость волка и беззащитность ягнѸнка в их речи? Приведи примеры? Кто и почему побеждает в споре? Объясни смысл первой строки басни?

68. Басни И.А.Крылова "Квартет" (6 часов):

1) в чѸм видели "музыкантов" секрет успеха? В каких словах выражена главная мысль басни? Какие строки басни стали пословицами? Прочитай басню в лицах?

69. Казахское устное народное творчество (6 часов):

1) древне тюркские мифы и предания "Великий Хаос", "Тенгри и Умай", "Йер-су", "Аруахи";

2) "в чем причина возникновения Хаоса?", "что произошло во время великого Хаоса?", "сколько лет длилась вселенская катастрофа?", "что первым возникло после вселенской катастрофы?", "что создал великий бог Тенгри?", "в каком облике может предстать Тенгри?", "в каком виде предстает перед людьми Йер-су?", "кому и чему покровительствует сын Тенгри и Умай?", "что может происходить по воле Йер-су?";

3) "как звали бога подводного царства?", "как его представляли древние тюрки?", "какой волшебной силой народная фантазия наделила этого бога?", "кого из людей после смерти называли аруахами?", "где обитают аруахи?".

70. А.С.Пушкин. Биография (6 часов):

1) в какой семье родился А.С.Пушкин? Где обучался А.С.Пушкин? Какой была пора обучения в Царскосельском лицее для Пушкина? Какие произведения Пушкина ты читал? О чем писал Пушкин в своих произведениях? Какую жизнь прожил Пушкин?

71. А.С.Пушкин стихотворение "Зимнее утро" (6 часов):

1) каким настроением проникнуто стихотворение? Прочитай строки стихотворение рисующие картины вьюжного вечера и солнечного утра? Какие эпитеты выражают радость поэта, его восхищение зимней природой?

72. А.С.Пушкин стихотворение "Няне" (6 часов):

1) найди слова и отдельные выражения, которыми Пушкин передает тревогу няни и еѸ тоску. Какие чувства выразил поэт в этом стихотворений?

73. А.С.Пушкин повесть "Дубровский" (8 часов):

1) расскажите о Кириле Петровиче Троекурове, его характере и поступках. Расскажи о жизни Владимира Дубровского. Что в ней вызывает сочувствие? Сравни действия "разбойников" с поведением и поступками "защитников закона". Какой из этого ты делаешь вывод? Скажи, как построено повесть

Дубровский. На какие две части можно разделить повесть? Какие герои и какие события на твой взгляд составляют основу каждой части? Докажи необходимость первой части для понимания второй?

74. М.Ю.Лермонтов. Биография (5 часов):

1) где рос Лермонтов в детстве и кто занимался его воспитанием? Какое образование получил Лермонтов? Какими талантами наградила природа Лермонтова? Что изображал Лермонтов в своих стихах? Чем гордился Лермонтов и что его сильно угнетало? К чему стремился Лермонтов в жизни? После окончания пансиона куда поехал Лермонтов? Как погиб Лермонтов? Какие произведения Лермонтова ты читал?

75. М.Ю.Лермонтов стихотворение "Два великана" (5 часов):

1) чему посвящено это стихотворение? О чем говорится в данном стихотворении? Какие строки стихотворения передают силу и мощь "русского витязя"? Как характеризуются пришелец "из далёких чуждых" стран? Какие ещё произведения о войне 1812 года вы знаете?

76. В.Г.Короленко. Биография (5 часов):

1) где провел детство и юность В.Г.Короленко? Какой была семья Короленко? Что воспитывали родители Короленко у своих детей? О чем думал Короленко с раннего детства? И с чем он боролся? Что выразил Короленко в своих произведениях? О чем повествуют рассказы и повести Короленко?

77. В.Г.Короленко "Дети подземелья" (8 часов):

1) как жилось Васе в родном доме? Какие взаимоотношения сложились у него с отцом после смерти матери? Расскажи, как произошла встреча Васи с детьми подземелья? Какое впечатление произвели дети друг на друга? Каковы были условия жизни детей судьбы и детей Тыбурция? Почему Вася так привязался к своим новым друзьям? Что переживал он, узнав о нищенской жизни Валека и Маруси? Как относились дети подземелья к Васе? Что за человек был Тыбурций и почему он был вынужден вести нищенский образ жизни? Какую роль в жизни Васи сыграла дружба с детьми подземелья? Какие обеты давали Вася и Соня на могиле Маруси?

78. Ильяс Жансугуров стихотворения "Домбра", "Музыка и слово" (5 часов):

1) что способствовало пробуждению в будущем поэте любви к народному слову, к народной песне? С чем поэт сравнивает домбру? Почему он называет её "мудрым летописцем"? Как домбра влияет на настроение людей? Какие чувства возникают при прослушивании кюя? Какие картины природы навеивает мелодия кюя?

79. Ж.Жабаев стихотворение "Алатау" (5 часов):

1) почему земля, которую воспел Жамбул в стихотворении "Алатау", называется Жетису? Как воспевают акын красоту Жетису? Что особенно дорого ему в родном крае? С помощью каких художественных средств автор показывает богатство и неповторимость родной земли.

80. А.М.Горький. Биография (5 часов):

1) где родился и жил М.А.Горький? Кем был дед Горького? Какая была обстановка в доме деда? Кто был утешением для мальчика в детстве? Какое влияние оказала бабушка на будущего писателя? Получил ли образование Горький и какое? Кого любил Горький? И кому посвятил много своих произведений?

81. А.М.Горький повесть "Детство" (8 часов):

1) какие картины русской жизни изображены в повести? Что более всего поразило Алешу в семье Кашириных и как складывались его отношения с членами этой семьи? Кто из них стал для Алеши "самым понятным и дорогим человеком"? Почему? Почему Алеше было "нестерпимо стыдно" подойти к мастеру Григорию? Как Алеша относился к жестким забавам сверстников? Как Алеша подружился с квартирантом. Хорошее дело и какое влияние оказала эта дружба на Алешу? О каких "свинцовых мерзостях дикой русской жизни" писал Горький и что побудило его изобразить их? Как выражена в повести вера Горького в силу русского народа, в его светлое будущее? Под влиянием каких людей и событий формировался характер Алеши Пешкова, развивалась к хорошему и дурному в жизни, росло уважение к человеку труда?

82. М.Шаханов. Биография (3 часа):

1) какое образование получил М.Шаханов? Где он работал? Название каких поэтических сборников М.Шаханова вы запомнили? В какой поэтический сборник входит "Отрарская поэма" о побежденном победителе, или Просчет Чингизхана?

83. М.Шаханов "Отрарская поэма" (6 часов):

1) к какому времени относится действия, происходящее в поэме? Какое историческое событие лежит в основе поэмы? О чем говорит Чингизхан со своим сыном Чагатаем и в чем его упрекает? Как автор передает читателям свое восхищение стойкостью и мужеством жителей древнего Отрара? Что является кульминацией поэмы? Какова основная тема и идея произведения? Объясните смысл названия поэмы?

84. Б.Н.Полевой. Биография (4 час):

1) где и в какой семье родился Б.Н.Полевой? В каком году начал карьеру журналиста и под чьим покровительством? В каких газетах работал Полевой? В

каком году вышла первая повесть Полевого и как она называлась? В годы Великой Отечественной войны где находился Полевой и в каком качестве? Какую известность принесла Полевому "Повесть о настоящем человеке" и кому она была посвящена? Какие военные мемуары были написаны Б.Полевым?

85. С.Муратбеков. Биография (4 часа):

1) какое образование получил С.Муратбеков? Какие сборники рассказов были выпущены у С.Муратбекова? Каким литературным жанрам относится произведения С.Муратбекова? В чем своеобразие в его повести "Горький запах полыни"?

86. С.Муратбеков "Горький запах полыни" (5 часов):

1) почему писатель поведал нам историю жизни маленького мальчика Аяна из "далёкого полузабытого детства"? Каким мы видим Аяна на страницах повести? В каких эпизодах наиболее ярко раскрывается внутренний мир мальчика? Почему Аян остался в памяти ребят? Чему научил он своих друзей? Какие ещё персонажи повести вам запомнились? Чему можно научиться прочитав повесть, и обдумав её содержание? В чём значимость этого произведения в наши дни? Какие качества характера необходимо человеку чтобы выжить в трудных условиях? Почему повесть называется "Горький запах полыни"?

87. В.Астафьев. Рассказ "Злодейка" (4 часа):

1) кто герой этого рассказа? Найди в тексте описание Фишки. Расскажи о ее поведении в лесу? Почему в реке Усьве перестало водиться рыба? Что произошло возле Красной глинки? Почему Фишка превратилась в злодейку? Почему Пашка Усольцев и Фишка не поняли друг друга? Кто из них виноват?

88. Из зарубежной литературы.

89. Р.Киплинг рассказ "Рикки-Тикки-Тави" (5 часов):

1) кто такой Рикки-Тикки-Тави? Как Рикки-Тикки попал в дом к Тедди и его родителям? Что задумались Наг и Нагайна? Как Рикки-Тикки спас людям жизнь и убило огромного Нага? Как Рикки и жена птицы Дарзи перехитрили Нагайну? Расскажи о том, как Рикки-Тикки бесстрашно сражался с Нагайной и победил её? Как отнеслись к Рикки-Тикки люди? Почему? Понравился ли вам мангуст Рикки-Тикки Тави какими словами вы можете описать его характер?

90. М. Магауин. Биография (3 часа):

1) что вы узнали о жизни М. Магауина? Когда началась творческая деятельность писателя? Какие художественные произведения он создал?

91. М. Магауин повесть "Дети одного отца" (6 часов):

1) когда и где происходит действие повести? Почему писатель обращается к теме войны? О каком событии рассказано в начале повести? Почему баскарма привез в аул из эвакуированных детских домов самых маленьких детей? Что баскарма сообщает о детях аулчанам? Почему аксакал Ахмет усыновляет немецкого мальчика Зигфрида Вагнера? Как относятся аулчане к поступке Ахмета? Кто осуждает его и почему? Как Зигфрид Вагнер стал Зикеном Ахметулы Бегимбетовым? Как отнеслись к мальчику в ауле? Почему позже аульные ребята перестали сторониться мальчика? Какую роль в этом сыграли его приемные родители? Какие трудности выпали на долю старого Ахмета в связи с усыновлением немецкого мальчика? Кого можно назвать главными героями повести? Кто из них вам больше понравился? Какова судьба девочки Оли и мальчика Рашита? Почему повесть называется "Дети одного отца"? Как автор доносит до читателей о том, что все люди – братья, и показывает, как важно помнить свои истории и корни.

Глава 6. Базовое содержание учебного предмета для 9 класса

92. Воспринимать слухо-зрительно предлагаемый материал. Учить вести диалог (с учителем, с товарищем) по поводу воспринятого текста. Различать и опознавать речевой материал по темам. Виды работ, требующие отработки в течение учебного года на разном лексическом материале: ответы на вопросы по теме и тексту; выполнение заданий, поручений по теме и тексту; составление предложений с опорными словами и словосочетаниями.

93. Изучение русской литературы 19 века.

94. Творчество А. С. Пушкина (8 часов):

1) когда родился А. С. Пушкин? Кто занимался воспитанием А. С. Пушкина в детстве? Во сколько лет Пушкин поступает в лицей? Что дает Пушкину учеба в лицее? В каком году было написано стихотворение "Я вас любил..." Кому оно было написано? О чем говорится в стихотворении?

2) словарь: великий русский, поэт, бабушка, крепостная нянька, Бородинская битва, Отечественная война 1812 года, путь поэта, Царскосельский музей.

95. Творчество М. Ю. Лермонтова (8 часа):

1) где и в каком году родился М. Ю. Лермонтов? Где провел детство Лермонтов? Кто занимался воспитанием поэта? Когда начинает писать стихи Лермонтов? Во сколько лет он поступает в пансион? Что написано Лермонтовым за годы обучения в пансионе? О чем говорится в стихотворениях Лермонтова в этот период? В каком году Лермонтов поступает офицерскую кавалерийскую школу? Какое стихотворение написал Лермонтов после гибели

Пушкина? Какое еще произведение Лермонтова было издано в этом же году? Куда ссылает царь поэта? В каком году погибает Лермонтов?

96. Поэма М. Ю. Лермонтова "Песня про купца Калашникова" (8 часов):

1) в каком году и где была написана поэма? Кто главный герой поэмы? О чем говорится в поэме? В каком жанре написано произведение? Перечисли действующие лица поэмы. Нарисуй словесный портрет Кирибеевича (Степана Парамоновича). Сравни поведение Кирибеевича и Степана Парамоновича перед боем. Прочитай описание боя;

2) словарь: пансион, размышления о людях, о тяжелой судьбе народа, офицерская кавалерийская школа, погибает обвиняет царя, ссылает на Кавказ, погибает на дуэли.

97. Казахская литература. М. Утемисов. Биография (8 часов):

1) кем был Махамбет Утемисов? Какие произведения Утемисова вы читали? О чем говорится в этих произведениях?

2) словарь: отец поэта, влиятельный человек, близкий к ханскому окружению, всестороннее мусульманское образование, воспитатель ханского наследника, заключен в калмыцкую крепость, народное восстание, поражение восстания, гибель, неудача, донос султана, предательски убит, дом разварен.

98. Русская литература. И. С. Тургенев "Бежин луг" (8 часов):

1) в каком году было написано произведение "Бежин луг"? О чем говорится в произведении? Расскажи об одном из героев "Бежиного луга". Сравни Павлушу с Илюшей, скажи, что между ними общего и чем они отличаются друг от друга. Найди слова в тексте, в которых Тургенев выражает чувство любви к родине, ее природе, ее народу. Прочитай выразительно данные отрывки из произведения;

2) словарь: помещики, жестокость, несправедливость, унижение человеческого достоинства, угнетение народа.

99. Н. А. Некрасов. Биография (8 часов):

1) с чем связаны воспоминания Некрасова? Что вызвало боль и тоску, что было в них светлого и доброго? Как прошла юность поэта и к чему он стремился? Сбылась ли мечта Некрасова стать народным поэтом?

2) словарь: семья небогатого помещика, жилось тяжело, невежественный, грубый помещик, угнетал семью, бил крестьян, много читал, сочинял стихи, высказал мысли и чаяния простых людей.

100. Поэма Н. А Некрасова "Мороз, Красный нос" (8 часов):

1) о чем говорится в поэме Некрасова "Мороз, Красный нос"? Кто главный герой поэмы? Расскажи отрывок из поэмы;

2) словарь: тяжелая женская доля, трудолюбие, мастерство крестьян, внешний облик, характер Дарьи, ее отношение к труду, к семье.

101. Казахская литература. Ы. Алтынсарин. Рассказ "Кипчак Сейткул" (8 часов):

1) почему Сейткул решил поселиться в Тургайской степи? Какой путь избрал Сейткул для достижения материального благополучия? Как заботился Сейткул о материальном благосостоянии соседей бедняков? Какова судьба старшего брата Сейткула? В чем разница между братьями в достижении материального благополучия? Чему учит автор своего читателя в рассказе "Кипчак Сейткул"?

102. А. Кунанбаев. Поэма "Искандер" (8 часов):

1) кто главный герой поэмы? Каким видит Абай Искандера? Что является причиной многочисленных походов Искандера? Как характеризует Абай Аристотеля? Какой урок дает мудрец Искандеру? Какова идея поэмы?

103. Русская литература. А. П. Чехов. Рассказ "Хамелеон" (8 часов):

1) назовите главных героев рассказа "Хамелеон". Расскажите, что случилось на базарной площади? Как полицейский Очумелов разбирал дело с собакой? Имели ли для него значения правда и справедливость? Чем он напоминает хамелеона?

104. Казахская литература. С Муканов "Школа жизни" (главы из романа "Детство" 1 часть трилогия) (8 часов):

1) назови главных героев романа? О чем говорится в романе? Какие события описывает писатель? Когда происходит действия романа? Какими в памяти маленького Сабита остались отец и мать? При каких обстоятельствах отец Сабита получил прозвище Мукан Волкодав? Каковы были внутрисемейные отношения в доме Мукана Волкодава? О каких событиях повествуется в главе "Пожар"? Почему роман "Школа жизни" является автобиографичным?

105. С. Сейфуллин. Стихотворение "Весной", "В степи", "Разлученные лебеди" (и другие по выбору учителя) (8 часов):

1) какие стихотворения казахских поэтов вы читали о природе? Назови произведения С. Сейфуллина о природе, которые ты прочитал? Какие картины возникают в вашем воображении при чтении стихотворений? Какие иллюстрации ты мог бы нарисовать к ним?

106. Т. Жароков. (Отрывок из поэмы "Поток". "Когда садится солнце за Тянь-Шанем") (8 часов):

1) какие картины возникают в вашем воображении при чтении поэмы? Какие иллюстрации ты мог бы нарисовать? Как автор передает красоту родной

природы? Какие строчки, приметы родных мест, изображенных поэтами вам, показались особенно запоминающимися? Прочитай выразительно отрывок из стихотворения.

107. Ж. Молдагалиев. Стихотворение "Большая тень упала на дома" (8 часов):

1) какие художественные средства использует автор для передачи красоты родной природы? Какие строчки, приметы родных мест, изображенных поэтом, вам показались особенно запоминающимися? Попробуйте описать природу родных мест (села, аула, города, гор, рек, степи) в прозе.

108. Русская литература. А. Толстой. Повесть "Русский характер" (8 часов):

1) назови главных героев повести. Расскажи, о чем говорится в повести? О чем писала в письме мать Егору? Какие черты характера проявились в поступке Кате Малышевой? Как вы думаете прав ли был Егор Дремов, скрывая от своих близких свое несчастье? Объясните почему? Почему повесть называется "Русский характер"? В каких словах повести заключается ее главная мысль? В чьих поступках проявился русский характер? Чем красивы поступки этих людей?

109. М Шукшин. Рассказ "Сапожки" (8 часов):

1) назови главного героя рассказа "Сапожки". Куда и зачем поехал Сергей Духанин? Что он увидел в магазине? Сколько стояли сапожки? Как вы думаете дорого ли стояли сапожки? Почему Сергею захотелось сделать подарок жене? Сколько лет было главному герою? Как восприняли покупку друга Сергея? Почему всю дорогу Сергей нервничал и переживал? Как восприняла подарок жена Сергея, Клавдия? Почему у Сергея на душе было хорошо?

110. Р. Фраерман. "Дикая собака Динго, или повесть о первой любви" (8 часов):

1) о чем написал в книге "Дикая собака Динго" Р. И. Фраерман? Какова ее главная тема: Назови главных героев повести. Сколько глав в повести? О чем писал в письме Танин отец? Какие чувства вызвало письмо у Тани? Что сделал Филька, чтобы развеселить Таню? Чем было вызвано волнение Тани на кануне Нового года? Кого с нетерпением ждала Таня к себе в гости? Как вы объясните поведение Фильки на уроке и в гостях у Тани? Почему Филька дурачился, хотя ему хотелось плакать и было грустно? Что случилось с Колей на катке? Какое решение приняла Таня? Кто пришел на помощь Тане и Коле? Прочитайте описание Бурана. Что придумал Филька, чтобы сохранить память о Тане? Как прошло прощание Тани с Филькой?

Глава 7. Базовое содержание учебного предмета для 10 класса

111. Воспринимать слухо-зрительно предлагаемый речевой материал. Уметь вести диалог (с учителем, с товарищем) по поводу воспринятого текста. Различать и опознавать речевой материал, связанный с изучением русской и казахской литературы. Виды работ, требующие отработки в течение учебного года на разном лексическом материале: ответы на вопросы по теме и тексту; выполнение заданий, поручений по теме и тексту; составление предложений с опорными словами и словосочетаниями.

112. Тюркская литература 10-12 веков (4 часа):

1) какие культуры востока были в древности на территории Средней Азии и Казахстана? Какое государство находилось на территории Восточного Туркестана в 10-12 веках? Назовите две столицы тюркского государства Караханидов. Какими учеными Востока были сделаны великие открытия в 10-12 веках? Назовите великих поэтов Востока, живших в 10-12 веках. Как называлось время расцвета тюркской культуры в 10-12 веках.

113. Абу Наср Аль-Фараби (870-950/51гг) (4 часа):

1) кем был Аль-Фараби? В каком городе он родился и жил до 20 лет? В какой семье родился Аль-Фараби? Где жил и работал Аль-Фараби? Какие труды он оставил после себя?

114. Ходжа Ахмед Яссауи (1103-1166) (4 часа):

1) кем был Ходжа Ахмед Яссауи? Где родился Ахмед Яссауи? Кем был его отец? Кто был воспитателем Ахмеда Яссауи? Где учился Ахмед Яссауи в молодые годы? Чему учил Ахмед Яссауи людей? Какой характер имеет большинство его стихов.

115. Казахская поэзия 14-16 веков. Асан Кайгы (1361/1370- после 1465) (4 часа):

1) где родился Асан Кайгы? Кем был Асан Кайгы? На чьей стороне находился Асан Кайгы в период политической борьбы, в 50-ые годы? Кем стал Асан Кайгы в 1456 году? Какие произведения Асана Кайгы ты знаешь?

116. Казтуган-жырау (1420/30-?) (3 часа):

1) где родился Казтуган-жырау? Выходцем из какой среды был Казтуган-жырау? Кем был Казтуган-жырау? Чему посвящены большая часть произведений Казтуган-жырау?

117. Шалкииз-жырау (около 1465- после 1560) (4 часа):

1) кем был Шалкииз-жырау? Что было известно о Шалкииз-жырау в 90-ых годах 15 века? О чем говорил Шалкииз-жырау в своих произведениях? К чему призывал Шалкииз-жырау своих соотечественников? Каков характер носят произведения Шалкииз-жырау? И что в них прослеживается?

118. Казахская литература 18 века. Бухар жырау (1688?-1781) (4 часа):

1) где родился Бухар жырау? Кем стал Бухар жырау при хане Тауке Бухар? Какова была дальнейшая жизнь Бухар жырау? Кем стал Бухар жырау при хане Аблае Бухар? К чему призывал Бухар жырау в своих произведениях? Чему посвящена большая часть творчества Бухар жырау? Почему народ помнит и знает его стихи?

119. Русская литература 19 века. А. С. Пушкин. "Капитанская дочка" (5 часов):

1) в каком году была написана повесть? Какие реальные исторические события легли в основу повести? Назови главных героев. Расскажи о жизни ГринѸва до начала пугачѸвского восстания. Как под влиянием жизненных испытаний продолжается формирование характера ГринѸва? Как изменяется его отношение к ПугачѸву, к Савельичу? Почему ПугачѸв освободил Машу Миронову? Что добавляют заключительные главы повести к нашим представлениям об отношениях ГринѸва с ПугачѸвым? Какие изменения и почему произошли в характере Маши Мироновой? Почему Швабрин вызывает презрение читателя? Почему Пушкин ведѸт повествование от лица ГринѸва?

120. М. Ю. Лермонтов. Поэма "МцѸри" (5 часов):

1) назови главного героя поэмы. Где происходят события, описанные в поэме? Какова основная тема поэмы "МцѸри"? Расскажи о характере главного героя поэмы? Кратко расскажи содержание поэмы. Что значило жить для МцѸри? Почему он называет монастырь тюрьмой? Почему истории всей его жизни посвящена лишь одна глава, а трѸм дням, проведенным на воле,- почти вся поэма? Что поразило МцѸри за стеной монастыря и вызвало подѸм его душевных сил? Какие эпизоды трѸхдневных скитаний МцѸри вы считаете особенно важными и почему? Почему погиб МцѸри?

121. Н. В. Гоголь. Комедия "Ревизор" (5 часов):

1) назови главных героев комедии "Ревизор". Где и когда происходят события, описанные в комедии? Какие пороки высмеивает автор в комедии? Что вы можете сказать о героях комедии. Найдите в отрывке слова, характеризующие героев комедии. Выберите из текста комедии несколько слов и выражений, ставшие крылатыми. Дайте устную характеристику городничего и Хлестакова. Какова развязка комедии? Прочитайте отрывки из комедии по ролям.

122. Л. Н. Толстой. Рассказ "После бала" (5 часов):

1) назови главных героев рассказа "После бала". В какое время происходит действие рассказа? Почему рассказ называется "После бала"? Сравни внешность

и поведение полковника на балу и после бала. Почему полковник, как будто любящий, внимательный отец, оказался жестоким по отношению к солдатам? Был ли он двуличным человеком, лицемером? Какими эпитетами рисует рассказчик зал, губернского предводителя, его жену в первой части рассказа? Как автор описывает солдат и наказываемого татарина во второй части? Какими словами передает автор свои чувства на балу? Какие чувства испытывает автор во время, и после истязания солдата? Почему противопоставляет друг другу две части рассказа. Почему Толстой вспомнил случай, произошедший в далекие годы юности, и положил его в основу рассказа "После бала"?

123. Литература 20 века. А.Твардовский "Василий Тёркин" (5 часов):

1) где и когда происходят события, описанные в поэме? Найди и прочитай строки из поэмы, которые описывают характер Василия Тёркина. Расскажи наизусть отрывки из поэмы.

124. Всеволод Иванов. "Киргиз Темирбей" (5 часов):

1) кто такой Темирбей? Как он оказался на месте казни красногвардейцев? Как ведут себя во время казни жертвы и их палачи? Сколько их было? Почему главный герой понял, что отныне он не сможет жить, как раньше-спокойно и не задумываясь?

125. Николай Заболоцкий. Стихотворение "Журавли" (3 часа):

1) в чём заключается прямой и переносный смысл стихотворения? Какие слова свидетельствуют о том, что в стихотворении речь идёт не только о журавлях, но и о людях? В каком году было написано стихотворение?

126. М. Шолохов. "Судьба человека" (5 часов):

1) где и когда родился М. А. Шолохов? Где получил образование будущий писатель? Какие ещё произведения Шолохова вы изучали? Кто главный герой рассказа? Расскажите о жизни Андрея Соколова до Великой Отечественной войны. Когда он попадает в плен, и как ему удалось освободиться? Что случилось с семьёй Андрея Соколова? Куда устроился работать Андрей после демобилизации? С кем он встретился? Кем стал ему мальчик? Почему рассказ называется "Судьба человека"?

127. Юрий Иосифович Коваль (3 часа):

1) "Приключения Васи Куролесова". Скажите, кто главный герой рассказа, где и с кем он живёт? Кого они хотели купить? Кого купил Вася? Расскажите о переживаниях Васи по поводу неудачной покупки. Опишите внешний вид пса. Расскажите, как изменилось отношение Васи к собаке. Случайно ли автор даёт Васе фамилию Куролесов?

Глава 8. Требования к уровню подготовки обучающихся 5 класса

128. Предметные результаты.

129. Обучающиеся будут знать:

- 1) правила использования речевого дыхания с соблюдением пауз в соответствии со смысловой связью слов;
- 2) правила дифференциации произношения звуков, родственных по артикуляции (гласных и согласных);
- 3) правила орфоэпии;
- 4) способы применения словесного ударения;
- 5) приемы логического и синтагматического ударения.

130. Обучающиеся будут уметь:

- 1) произносить отработанный речевой материал внятно, достаточно естественно и выразительно, голосом нормальной высоты силы и тембра, в нормальном темпе;
- 2) передавать в речи различные эмоциональные оттенки высказывания;
- 3) реализовывать умения воспроизведения звуковой и ритмико-интонационной структуры речи (на основе самоконтроля и под контролем учителя);
- 4) соблюдать орфоэпические правила;
- 5) реализовывать в самостоятельной речи сформированные произносительные умения, говорить достаточно внятно и естественно (на основе самоконтроля и под контролем учителя);
- 6) правильно произносить новые слова, руководствуясь надстрочными знаками;
- 7) самостоятельно использовать адекватные неречевые средства коммуникации (в рамках речевого этикета).

Глава 9. Требования к уровню подготовки обучающихся 6 класса

131. Предметные результаты.

132. Обучающиеся будут знать:

- 1) дифференциацию родственных по артикуляции звуков: гласных, согласных (свистящих и шипящих, слитных и щелевых, слитных и смычных, носовых и ротовых, глухих и звонких, твердых и мягких);
- 2) правила использования нормальной силы голоса;
- 3) правила орфоэпии.

133. Обучающиеся будут уметь:

- 1) говорить внятно, достаточно естественно и выразительно, голосом нормальной высоты, силы и тембра;
- 2) адекватно использовать неречевые средства коммуникации (выразительную мимику, позу, пластику), сопровождающие речь (в рамках речевого этикета);

- 3) соблюдать нормальный темп и силу голоса в речи;
- 4) правильно воспроизводить звуки и их сочетание в словах, фразах, связном тексте;
- 5) самостоятельно распределять дыхательные паузы, при произнесении длинных фраз;
- 6) осуществлять самоконтроль за различными сторонами произношения;
- 7) уметь передавать различные эмоциональные оттенки высказывания, по возможности соблюдая мелодический контур фраз.

Глава 10. Требования к уровню подготовки обучающихся 7 класса

134. Предметные результаты.

135. Обучающиеся будут знать:

- 1) ранее усвоенные произносительные навыки;
- 2) правила использования нормальной силы голоса;
- 3) воспроизведение звуков и их сочетаний в словах, фразах, связном тексте;
- 4) дифференциацию родственных по артикуляции звуков;
- 5) правила работы над интонацией.

136. Обучающиеся будут уметь:

1) говорить внятно, достаточно естественно и выразительно, голосом нормальной высоты, силы и тембра, адекватно использовать неречевые средства коммуникации (выразительную мимику, позу, пластику), сопровождающие речь (в рамках речевого этикета);

2) в самостоятельной речи и при воспроизведении отработанного речевого материала соблюдать нормальный темп, передавать различные эмоциональные оттенки высказывания, произносить слова слитно, с ударением, реализуя умения воспроизведения звукового состава и соблюдая орфоэпические правила;

3) произносить фразы слитно и деля на синтагмы, выделяя логическое и синтагматическое ударение, по возможности соблюдая мелодический контур фраз;

4) самостоятельно распределять дыхательные паузы, при произнесении длинных фраз;

5) правильно произносить новые слова, руководствуясь надстрочными знаками;

6) соблюдать орфоэпические правила;

7) осуществлять самоконтроль за различными сторонами произношения.

Глава 11. Требования к уровню подготовки обучающихся 8 класса

137. Предметные результаты.

138. Обучающиеся будут знать:

- 1) ранее усвоенные произносительные навыки;

- 2) правила использования нормальной силы голоса;
- 3) воспроизведение звуков и их сочетаний в словах, фразах, связном тексте;
- 4) дифференциацию родственных по артикуляции звуков;
- 5) правила работы над интонацией.

139. Обучающиеся будут уметь:

1) говорить внятно, достаточно естественно и выразительно, голосом нормальной высоты, силы и тембра;

2) адекватно использовать неречевые средства коммуникации (выразительную мимику, позу, пластику), сопровождающие речь (в рамках речевого этикета);

3) в самостоятельной речи и при воспроизведении отработанного речевого материала соблюдать нормальный темп;

4) передавать различные эмоциональные оттенки высказывания, произносить слова слитно, с ударением, реализуя умения воспроизведения звукового состава и соблюдая орфоэпические правила;

5) произносить фразы слитно и деля на синтагмы, выделяя логическое и синтагматическое ударение, по возможности соблюдая мелодический контур фраз;

6) самостоятельно распределять дыхательные паузы, при произнесении длинных фраз;

7) правильно произносить новые слова, руководствуясь надстрочными знаками;

8) соблюдать орфоэпические правила;

9) осуществлять самоконтроль за различными сторонами произношения.

Глава 12. Требования к уровню подготовки обучающихся 9 класса

140. Предметные результаты.

141. Обучающиеся будут знать:

- 1) ранее усвоенные произносительные навыки;
- 2) правила использования нормальной силы голоса;
- 3) воспроизведение звуков и их сочетаний в словах, фразах, связном тексте;
- 4) дифференциацию родственных по артикуляции звуков;
- 5) правила работы над интонацией.

142. Обучающиеся будут уметь:

1) говорить внятно, достаточно естественно и выразительно, голосом нормальной высоты, силы и тембра;

2) адекватно использовать неречевые средства коммуникации (выразительную мимику, позу, пластику), сопровождающие речь (в рамках речевого этикета);

3) в самостоятельной речи и при воспроизведении отработанного речевого материала соблюдать нормальный темп;

4) передавать различные эмоциональные оттенки высказывания, произносить слова слитно, с ударением, реализуя умения воспроизведения звукового состава и соблюдая орфоэпические правила;

5) произносить фразы слитно и деля на синтагмы, выделяя логическое и синтагматическое ударение, по возможности соблюдая мелодический контур фраз;

6) самостоятельно распределять дыхательные паузы, при произнесении длинных фраз;

7) правильно произносить новые слова, руководствуясь надстрочными знаками;

8) соблюдать орфоэпические правила;

9) осуществлять самоконтроль за различными сторонами произношения.

Глава 13. Требования к уровню подготовки обучающихся 10 класса

143. Предметные результаты.

144. Обучающиеся будут знать:

1) ранее усвоенные произносительные навыки;

2) правила использования нормальной силы голоса;

3) воспроизведение звуков и их сочетаний в словах, фразах, связном тексте;

4) дифференциацию родственных по артикуляции звуков;

5) правила работы над интонацией.

145. Обучающиеся будут уметь:

1) говорить внятно, достаточно естественно и выразительно, голосом нормальной высоты, силы и тембра;

2) адекватно использовать неречевые средства коммуникации (выразительную мимику, позу, пластику), сопровождающие речь (в рамках речевого этикета);

3) в самостоятельной речи и при воспроизведении отработанного речевого материала соблюдать нормальный темп;

4) передавать различные эмоциональные оттенки высказывания, произносить слова слитно, с ударением, реализуя умения воспроизведения звукового состава и соблюдая орфоэпические правила;

5) произносить фразы слитно и деля на синтагмы, выделяя логическое и синтагматическое ударение, по возможности соблюдая мелодический контур фраз;

6) самостоятельно распределять дыхательные паузы, при произнесении длинных фраз;

7) правильно произносить новые слова, руководствуясь надстрочными знаками;

8) соблюдать орфоэпические правила;

9) осуществлять самоконтроль за различными сторонами произношения.

146. Личностные результаты отражаются в:

1) проявлении уважения к символам Республики Казахстан;

2) воспитании у детей интереса к чтению казахской литературы;

3) проявлении любви родному краю к своей Родине, Республике Казахстан;

4) владении родным языком, уважение к истории, культуре и традиции многонационального народа Казахстана;

5) стремлении беречь природу родного края и бережном отношении к окружающей среде;

6) проявлении уважительного отношения к себе, к родителям, к старшим, заботливая отношение к младшим, проявление доброты и чуткости к другим;

7) ведении здорового образа жизни.

147. Системно - деятельностные результаты отражаются в умении:

1) отвечать на поставленный вопрос предложением;

2) подробно, кратко и выборочно пересказывать наиболее значимые части произведения;

3) выразительно читать произведение по ролям;

4) называть тему произведения, его жанр, автора;

5) вести диалоги на разные темы;

6) описывать внешний вид и поступки героев;

7) читать наизусть стихотворение;

8) сознательно и бегло читать незнакомый текст;

9) описывать, оценивать и сопоставлять героев одного или нескольких произведений, выявляя в них общее и индивидуальное;

10) воспринимать, различать и опознавать предлагаемый речевой материал слухо-зрительно и на слух.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2017 жылғы 27 шілдедегі
№ 352 бұйрығына 108-қосымша

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 326-қосымша

Есту қабілеті бұзылған (естімейтін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Ым-ишаралық тіл" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы (оқыту қазақ тілінде жүргізілетін сыныптар үшін)

1-тарау. Түсінік хат

1. Оқу бағдарламасы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 23 тамыздағы №1080 қаулысымен бекітілген Орта білім берудің (бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім беру) мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес әзірленген.

2. Оқу пәнінің мақсаты - естімейтін балалардың ым-ишара тілін қарым-қатынас құралы арқылы ой-пікір алмасу үшін қалыптастыру. Бағдарламаны орындауын талап ету үшін тілдік жүйені, соның ішінде оның негізгі тәсілін - ауызша және жазбаша түрін және қосымша дактиль тілі мен ым-ишара тілін пайдалану.

3. Оқу пәнінің міндеттері:

1) білім алушылардың білік, дағды, білім алу сапасын жоғарылату;

2) ым-ишара тілін бекіте отырып, сөздік материалды қабылдауды жақсарту;

3) ауызша сөйлеу тілін меңгеруі мен еріннен оқуын жеңілдету;

4) ақпаратты қабылдау мен өңдеу процесінде баланың тұлғасын қалыптастыруға көмектесу;

5) өз ойын сөзбен жеткізуге үйрету, білім алушылардың өздеріне таныс өмірлік ақпараттары жайлы дүниетанымын кеңейту;

6) билингвальды сананы қалыптастыру (екі тілдік әлем жайлы түсінікті және сөздік және им-ишара тілін қалыптастыру).

4. Естімейтін білім алушылардың даму ерекшеліктері сөйлеу тілінің бұзылуы вербальды қарым-қатынасқа түскенде білінеді. Білім алушыларда қарым-қатынастық ой-пікір алмасу үшін арнайы қажеттіліктер туындайды. Білім алушы қолы – естімейтін білім алушылар үшін табиғи сөйлеу құралы болып табылады. Естімейтін білім алушының арнайы психикалық дамуының ерекшелігіне орай, ауызша сөйлеу тілін ым-ишара тілінсіз қалыптастыру мүмкін емес. Естімейтін білім алушылар үшін ым-ишара тілі күнделікті өмірде, қазіргі қоғамда интеграциялануға мүмкіндік туғызады.

5. Ым-ишаралық тіл – тілдік жүйеде, арнайы сөздік құрамы мен грамматикалық құрылымында өзгеше болады. Есту кемістігі бар білім алушыларға ой-пікір алмасуға ым-ишара тілі тұлғааралық қызмет көрсете алады. Ол микроәлеуметтік тіл болып көмекші құрал ретінде сөздерді оқуға қызмет етеді. Естімейтін білім алушыларда ым-ишара тілін оқыту ауызша оқытумен бірдей жүргізіледі, оны мектептегі алғашқы күннен бастап жүзеге асыруды қамтамансыздандыру маңызды нысана: білім алушыларды екітүрлі әлеуметтік өмірге дайындау: еститін білім алушылар әлемінде ауызша сөйлеу тілі және естімейтін білім алушылар әлемінде ым-ишара тілі.

6. Естімейтін білім алушылардың жан-жақты дамуы ым-ишара тілі бар ортадағы жағымды тәрбиеге тікелей байланысты. Тура және ауыспалы түрдегі аудармаларды ым-ишара тілі мен сөздік тілде салыстырмалы талдау жасай алуға, ым-ишара тілінің калькаланған түріне баса назар аударылады.

7. "Ым-ишарлық тіл" пәні төмендегі кезеңдерге бөлінеді:

1) 1-кезең – пәннің бастапқы негіздері оқытылады (5 сыныптары);

2) 2-кезең – байланыстырып сөйлеу тілін және калькаланған ым-ишаралық тіл дамытылады (6-7 сыныптары);

3) 3-кезең – қарым-қатынас дағдылары дамытылады (8-10 сыныптары);

4) 1-кезеңде ым-ишаралық тілін дамытуға күнделікті сөйлеу аясында негізгі тақырыптар бағдарламада белгіленген. Әр тақырыпқа шамамен сөздік материал алынған. Бұл кезеңде ым-ишаралық тілін дамыту: әр түрлі тақырыпқа диалогтар ұйымдастыру, мәтінмен жұмыс жүргізу, ым-ишаралық аударма дағдыларын үйрету арқылы іске асырылады;

5) 2-кезеңде белгіленген тақырыптар бойынша қарым-қатынас дағдыларын дамытатын шығармашылық ойындарды, тапсырмаларды ұсынуға болады. Оқу материалына өлеңдер, мәтіндер, сөздік ойындар таңдалады. Сонымен қатар ым-ишараттық сөйлеу тілінің лингвистикалық негіздері үйретіледі: білім алушылар тіл дегеніміз не және оның адам өміріндегі негізгі қызметтері туралы жалпы мәліметтерді алады, ым-ишараның құрылысы және оның қалай дамитыны туралы біледі;

6) 3-кезеңде естімейтін білім алушылардың сөздік қорын кеңейту мақсатында жинақталған жалпы тақырыптық материалдар ұсынылған. Осы кезеңде ым-ишаралық тілдің тарихы және мәдениетімен танысады және олардың мәселелерін де талқылайды. Осыған орай, ым-ишаралық сөйлеу тілін дамытудың алдына қойған мақсаттары белгіленеді: білім алушылардың сөйлеу тілін дамыту және жетілдіру, ым-ишаралық тіл құралын пайдалана отырып, олардың коммуникативті қызметінің тиімділігін арттыру, сөйлеу тілдік қатынастың мәдениетін жетілдіру.

8. Ым-ишаралық тіл сабағында калькаланған ым-ишаралық тілін пайдалана отырып, мәтінмен жүргізілетін жұмыс түрлері келесідей іске асырылады:

1) оқу, оқудан кейін-оқығанын айтып беру;

2) оқу және сұрақтарға ым-ишаратпен жауап беру;

3) мәтін бойынша таңдап оқи отырып, әңгімелесу;

4) оқу және шығарманың несімен ұнағаны, ненің есте қалғаны туралы ым-ишаратпен айтып беру;

5) диалогты рөлдерге бөліп оқу;

б) калькаланған ым-ишарат сөйлеу тілін пайдалана отырып, конкурстық өлең оқу.

9. Оқу жүктемесінің көлемі:

- 1) 5-сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылына - 34 сағат;
- 2) 6-сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылына - 34 сағат;
- 3) 7-сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылына - 34 сағат;
- 4) 8-сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылына - 34 сағат;
- 5) 9-сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылына - 34 сағат;
- 6) 10-сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылына - 34 сағат.

10. Жеке тақырыптарды өтуге сағаттарды бөлу шамалап алынады. Мұғалім білім алушылардың мүмкіндігі мен қажеттіліктеріне қарай өзгерту енгізе алады. Оқыту барысында білім алушылармен қайталау, өткен тақырыпты бекіту жекелей және дифференциалды түрде ұйымдастырылады.

2-тарау. Оқу пәнінің 5-сыныптағы базалық білім мазмұны

11. Ым-ишаралық тіл - қарым-қатынас құралы (2 сағат):

1) ым-ишара тілі қалай пайда болды. Ым-ишара тілі және сөздік тіл. Сөздік тілдің тағайындалуы - ым-ишара диалогы арқылы жүргізіледі.

12. Дактилология - саусақ әліпбиі (2 сағат):

1) дактильдеу техникасы. Ым-ишараны жасау мен дактилема үшін қол саусақтарының қалпы (алақан, саусақ қалпы). Әріптер мен дактилема. Дактилемамен ұқсас, қайталанатын ым-ишараны орындау. Мысалы: Мен "мен", кім? - "к", "қызық" - "қ", шын – "ш". "Тауып көр" ойыны.

13. Ым-ишара тілінің бірлігі - ым-ишара (2 сағат):

1) ым-ишараның құрылымы. Саусақтардың, қол буынының бағыты. Әрбір ым-ишара элементінің рөлі. Бір қолдық, екі қолдық ым-ишара. "Көрсет" ойыны (сілтеу сипатындағы ым-ишара).

14. Ым-ишараның білім алушымасы – танысу мағынасы (2 сағат):

1) танысу: (Сәлеметсізбе! Танысып қойыңыз менің атым. Мен оқимын. Менің сізбен танысқым келеді.) "Танысу" диалогы.

15. Ым-ишараның білім алушымасы – мектеп кеңістігіндегі заттарды атау (2 сағат):

1) "Не?" мағынасындағы атауларды жеткізу тәсілі: мектеп (сынып, кітапхана, мектеп мекен-жайы, жатын бөлме корпусы. Мектепте неше корпус бар? Сіздің жатын бөлмеңіз нешінші қабатта? Сіздің сыныбыңыз нешінші қабатта?). "Біздің мектеп" ойыны.

16. Сандық қатынас мағынасындағы атауларды жеткізу тәсілі (3 сағат). Сан белгісі. Көлем және уақыт түсініктерін айту тәсілдері: "қанша", "сонша" (қанша, санаңыз, өлшеңіз) арифметикалық әрекеттердің мағынасы. Сенің жасың нешеде?

Сен қай жылы туылдың? Сағат қанша? Сатып алу кезіндегі болған оқиға жайлы диалог.

17. Ым-ишараның білім алушымасы – отбасы мағынасы (3 сағат):

1) ым-ишара – әр түрлі жастағы адамдардың атауы, жасы, жынысы, отбасылық жағдайы, туыстық қарым-қатынасы. Отбасы, отбасы мүшелері. "Қонақтар" ойыны.

18. Ым-ишараның білім алушымасы – тұрмыстық заттардың атауы (3 сағат):

1) үй. Тұрмыстық заттар (үй, бөлме, ас үй бөлмесі, қонақ үй бөлмесі, білім алушылар бөлмесі, газ);

2) бөлмедегі тәртіп үлгісі (үйдегі).

19. Ым-ишараның білім алушымасы – ауа- райы түсінігі (2 сағат):

1) жыл мезгілдері. Уақыт. Табиғи құбылыстар (бір сәт, мезгіл, маусым, кезең);

2) сұраңыз және айтыңыз: "Қандай айлар? Жылдың қай мезгілі жылы болады? Қай жерде жыл бойы қар болмайды? Сізге қандай жыл мезгілі ұнайды?";

3) Ы.Алтынсариннің "Кел білім алушылар, оқылық" өлеңін аудару.

20. Ым-ишараның білім алушымасы – мамандықтар туралы түсінік (3 сағат):

1) ым-ишараның білім алушымасы – кім? (мұғалім, архитектор, дәрігер, шахтер, сатушы, құрылысшы) мамандықтар атауда ым-ишара білім алушымасын қолдану тәсілі (аспазшы - ым-ишара: тамақ әзірлеу-адам, сатушы – ым-ишара: сату-адам). Дәрігер бөлмесіндегі тәртіп үлгісі.

21. Ым-ишараның білім алушымасы – ас үйдегі ыдыстар туралы түсінік (3 сағат). Ас үйі. Ыдыстар. Қазіргі уақыттағы іс-әрекеттің мағынасын жеткізу тәсілі. (таңғы ас, кешкі ас, түскі ас, кеспе, ыдыс-аяқ, шұңғыл тәрелке. Сен не істеп жатырсың?). "Дастарханда" рөлдік ойыны.

22. Ым-ишараның білім алушымасы – жануарлар туралы түсінік (3 сағат):

1) ым-ишара арқылы жануарлардың мағынасы (жануарлар (үй, жабайы), жәндіктер, жыртқыштар). Тірі жандардың әр түрлі қозғалысының мағынасын жеткізу тәсілі. Ым-ишара арқылы диалог құрастыру. "Жануарлар бағында". Ым-ишараға аудару, әңгіме "Көксерек" М.Әуезов.

23. Ым-ишараның білім алушымасы – өсімдіктер атауы (2 сағат):

1) өсімдіктер әлемі, ым-ишара, өсімдіктердің мағынасы (өсімдіктер, ағаштар, жидектер, түбір, гүлдер). Ым-ишара арқылы әңгіме құрастыру. "Орманда", "Бақшада", "Біздің бақша".

24. Ым-ишараның білім алушымасы – "Мерекелер" (2 сағат):

1) мерекелер (мереке, Тәуелсіздік күні; туған күн; алтын күз; жаңа жыл; 8-наурыз; Наурыз мерекелерін тойлату). Әңгіме "Отбасылық мерекелерді қалай атап өтесіздер?" Қазақстан Республикасының Әнұранын ым-ишара тілі арқылы айту.

3-тарау. Оқу пәнінің 6-сыныптағы базалық білім мазмұны

25. Өткен тақырыпты қайталау 5-сынып (3 сағат).

26. Ым-ишара – тіл арқылы ой-пікір алмасудың әдісі (3 сағат):

1) ым-ишара тілі және ауызша тіл. Ым-ишара әртүрлі ым-ишара тілінде. Ауызша тілдің калькаланғанын ым-ишара тілінде көрсету. Сөздік тілдің тағайындалуы ым-ишара диалогы арқылы жүргізіледі.

27. Дактилология - Саусақ әліпбиі (3 сағат):

1) дактильдік сөздер және сөз тіркестері. ым-ишарада тек конфигурациялық дактилема қайталады. Дактильдік тіл мен ым-ишара тілінің белгісін салыстыру. "Табу" ойыны (конфигурациялық дактилема арқылы ым-ишараны табу, қайталау және керісінше).

28. Ым-ишараның бірлігі – ым-ишара (3 сағат):

1) ым-ишараның құрылымы: конфигурациясы, локализациясы, қимыл-қозғалысы, ым-ишараның мағынасы бір компонентінің өзгеруіне байланысты өзгереді. Қимыл-қозғалыстың жылдамдығы ым-ишараның мағынасына байланысты. Ым-ишара тіліне Ы.Алтынсариннің "Жомарт адам" әңгімесін аудару.

29. Ым-ишараның білім алушымасы – "Киімдер атауы" (3 сағат):

1) ым-ишара тілінде киімді, аяқ-киімді көрсету (мезгілдік киімдер, аяқ-киімдер, сырт киім). Бағалау (мінездеме) заттың сапасына байланысты (ескі, жаңа, жылы). "Менің атым Қожа" Бердібек Соқпақбаевтің әңгімесін ым-ишара тіліне аудару.

30. Ым-ишараның білім алушымасы – "оқу құралдары" (3 сағат):

1) оқу құрал-жабдықтарымен жекелей заттардың мағынасын түсіну тәсілі (сыныпта). Білімде ым-ишараның білім алушымасын түсінуін жинақтаудың тәсілі. (жиһаз, жабдықтар). "Ағаштар неге ашуланады" Бердібек Соқпақбаевтің әңгімесін ым-ишара тіліне аудару.

31. Ым-ишараның білім алушымасы – "Көпше түрінің мағынасы" (4 сағат):

1) көпше түрінің мағынасын түсіну тәсілі. Ым-ишара "көп" (ұлдар+ым-ишара, ұл+ым-ишара), ым-ишара "әртүрлі" (конфеттер+ ым-ишара, конфет+әртүрлі), көпті білдіретін белгілі ым-ишараны көрсету: үйір, топ, қаттама. Көпше түріндегі тапсырмаларды орындауда дифференциациялаудың белгілері.

32. Ым-ишараның білім алушымасы – "Спорт атаулары" (4 сағат):

1) ым-ишара тілінде спорт атаулары (жүгіру, жеңіл атлетика, теннис). Қимылдың мағынасына түсінік беру (жүгіру, секіру, ойнау). Стадионда өзін-өзі ұстай білуі.

33. Адамдардың эмоциялық жағдайын мағынасын түсінуі (4 сағат):

1) эмоциялық базаның жіберілу әдісі (қорқыныш, ашу, қуаныш, мұң). Әлеуметтік эмоцияның жіберілу әдісі (көңіл-күйді білдіретін: қызғаныш, тәкапарлық, сүйіспеншілік, реніш, көре алмаушылық, ұялшақтық) Интеллектуалды эмоцияның жіберілу әдісі (тандану, күмән, сенімділік, қайран қалу). Эмоциялық күштеу жағдайына диалог құру.

34. Ым-ишараның білім алушымасы – "Іс-әрекет жасау" (4 сағат):

1) "Іс-әрекеттің аяқталуының" мағынасын түсіну әдісі: ым-ишараның нақты қосылуы "болған", "енді", "бітті" (ым-ишара оқу+ болған (енді), ым-ишара (жеп қою+бітті). Болашақта іс-әрекеттің мағынасын түсіну әдісі: нақты ым-ишараның ым-ишарамен қосылуы "болады", "ертең", "бір жылдан кейін" (барамын+ болады, айтамын+болады (кейін)). Оқуға байланысты іс-әрекеттің мағынасын түсіну әдісі (оқыдық, жаттадық, жаздық).

4-тарау. Оқу пәнінің 7-сыныптағы базалық білім мазмұны

35. 6-сыныпта өткенді қайталау (4 сағат).

36. Ым-ишара білім алушымасы – жалпы қолданыстағы атаулар (3 сағат):

1) жалпы қолданыстағы сөздерді ым-ишара тіліне аудару (барлығы, ортақ, басқа, босқа, арасында, ешқалай, ештеңе, өзімдікі, бүтін, мүмкін, жиі), "Алтын сақа" халық ертегісін ым-ишара тіліне аудару.

37. Біздің отанымыз – Қазақстан (3 сағат):

1) Қазақстан Республикасының рәміздері. Қазақстан Республикасының әнұранын ым-ишара тіліне аударып, жаттап алу.

38. Ым-ишара білім алушымасы – тәуелділік атаулары (тәуелділік мағынасының атаулары (4 сағат):

1) бірінші, екінші, үшінші жақта тәуелділік мағынасының атаулары (менің, сенің, оның). Кімдікі?: оныкі, апаныкі. Сөздерді ым-ишарат тілінде айта білу;

2) тәуелділік мағынасын жеткізу тәсілі: "сай келеді", "арналған" "тиесілі" (орамал апама арналған, шкаф аяқ киімге арналған) келесідей қарым-қатынас білдіретін ым-ишара (ағамның, досы, картоптың қабы); Тәуелділікті анықтайтын оқиғаны құрастыру (кімдікі?).

39. Ым-ишара білім алушымасы – ұлт атаулары (4 сағат):

1) ұлттарды білдіретін қазақ, орыс, татар. Тәуелділік қарым-қатынасты білдіретін ым-ишара "қазақ бийі", "орыс әні", "қазақ тілі кабинеті".

40. Ым-ишара білім алушымасы - мәдениет түсінігіндегі атаулар (4 сағат).

1) "Өнер", "мәдениет" (әртіс, театр, артист, мәдениет, мысал, шақ, көрме, гастрольдік сапар, дирижер, сурет, байқау) тақырыптары бойынша: ым-ишара тілімен айту. Әр түрлі саладағы іс-әрекеттерді жағдайлық сипаттау. М.Мақатаевтың "Өткен күн" өлеңін ым-ишара тіліне аудару. Қазақ фольклоры. Қ. Сәтпаевтың жәрмеңкесіне барып көрдің бе? "Алдар Көсе мен Шық бермес Шығайбай" ертегісін ым-ишара тіліне аудару.

41. Ұжымдық қарым-қатынасты жеткізу тәсілдері (3 сағат):

1) санау ретінің мағынасын жеткізу (бірінші, екінші, үшінші). Атауы дәл көлемдерді жеткізу (миллиметр, сантиметр); салмақ түсініктерін жеткізу (килограмм, тонна); уақыт және оның ұзақтығын жеткізе білу (3 сағат, бір сағат 20 минут); жыл мезгілдерінің ретін жеткізе алу (жылдар, айлар, апталар, күндер). Уақыт, сауда-саттық оқиғалары жайлы диалогтар.

42. Ым-ишара білім алушымасы – мемлекет атаулары (3 сағат):

1) мемлекет, қала, астана атауларын ым-ишара тілімен айту (география оқулығының бағдарламасына сәйкес). "Менің отаным", "Менің қалам" атты әңгіме құрау.

43. Ым-ишара білім алушымасы – объективті қарым-қатынас мағынасындағы атаулар (3 сағат):

1) "Кімдікі? Неге? Кімге? Не үшін? Кіммен? Немен?" сұрақтарына ым-ишара тілімен жауап беру; ым-ишараны қолдану бағытын локализациялау, айту кезінде қимылдарды жасау: білім алушыларға хат жазу, әкеме хат жазу, досыма сәлем айту, айту, әңгімелеу, хабарлау;

2) объективті іс-әрекеттердің ым-ишара тілімен айтылуы: (іс-әрекет+ іс-әрекет құралы) қаламмен жазу, дәрімен емдеу, аяқпен басу, жеңіспен мақтану.

44. Жағымды тәртіп ережелерін ым-ишара тілімен жеткізу (3 сағат):

1) мектептегі этика (қонақтағы, театрдағы, музейдегі) "Тәртіп ережелері" тақырыбы бойынша аударма жасау және әңгімелеп айту. Ы.Алтынсариннің "бай білім алушысы мен жарлы білім алушысы" әңгімесін ым-ишара тіліне аудару.

5-тарау. Оқу пәнінің 8-сыныптағы базалық білім мазмұны

45. 7-сыныпта өткен тақырыптарды қайталау (2 сағат).

46. Ым-ишара тілі – қарым-қатынас құралы ретінде (4 сағат):

1) ым-ишара тілінің тарихы. Ым-ишараның вариативтілігі. Ым-ишара тілінің контекстіге байланысты өзгеруі: кеңістікте орналасуына байланысты (үстінен қарағанда, астынан қарағанда, солдан, оңнан); іс-әрекет тәсіліне қарай (жүру – жоғарыға қарай жүру, төменге қарай жүру, аяқасып жүру, аяқты ауыстырып жүру, тұру, секіру, шалыну, құлау) өзгеруі.

47. Ым-ишара тілін мәнерлеп айту тәсілдері (3 сағат):

1) сыртқы көріністі сипаттаудағы мимика рөлі (үлкен-дәу, кішкентай – титтей, бұрыннан – бұрыннан-бұрын, тез-жылдам); қол қимылдарының мәнерлілігі, дене қимылдары.

48. Ым-ишара білім алушымасы бойынша – жалпы қолданыстағы сөздердің мағынасын атау (3 сағат):

1) жалпы қолданыстағы сөздерді ым-ишара тілімен жеткізу білу (мәңгілік, мүмкін, ешқашан, себебі, сол себепті, бұрын, айырмашылық).

49. Ым-ишара білім алушымасы – тұрмыстық заттар түсініктерін атау (3 сағат):

1) тұрмыстық заттардың ым-ишара тілімен айтылуы (тырма, дүние-мүлік, сыпыртқы, пеш, орындық, перде, терезе, баспалдақ, ток, сым, арба, бөшке, құдық).

50. Қазақ халқының ұлттық салт-дәстүрлері (3 сағат):

1) қазақ халқының ұлттық салт-дәстүрлері жайлы әңгімелерді ым-ишара тіліне аудару.

51. Ым-ишара білім алушымасы - медициналық түсініктер атауы (4 сағат):

1) медициналық терминдерді білдіретін сөздерді ым-ишара тілімен айту (дәріхана, дене, емделу, массаж, стерильді, бинт, мақта, дәрумен, дәрігер, тазалық, тұмау, құсу, жақсару, дене қызуы) "Дәріханада" сюжетті-рөлдік ойыны.

52. Ым-ишара білім алушымасы - уақыт түсініктерінің атауы (4 сағат):

1) нақты уақыт, тәулік уақытын, жыл мезгілі мен уақытын нақты көрсететін атауларды ым-ишара тілімен айту: қашан: таңертеңгісін, күндіз, кешке, күзде, жыл сайын, апта сайын, әрқашан, түстен кейін секілді сұрақтар. "Қай уақыттан бері?", "Қай уақытқа дейін?" сұрақтарды ым-ишара тілімен көрсету (сағат бесте, сағат беске, сағат бестен кейін, сағат беске дейін, сағат бестен онға дейін, бес сағаттан кейін, бестерде, бес сағаттан). Күн тәртібі туралы хабарлама. "Менің оқу күнім" диалогі.

53. Ым-ишара білім алушымасы – кеңістіктік қарым-қатынасты білдіретін атаулар (3 сағат):

1) "іс-әрекет бағытын", "іс-"әрекеттің орнын" білдіретін мағыналарды ым-ишара тілінде айту. "Қашан? Қайда? Қайдан?" сұрақтарының мағынасын жеткізу. Қайда мағынасындағы сұрақтарды жеткізу (мектепке, үстелге, үстелдің астына, үстелден ары); қайдан? (мектептен, бұлттар арасынан, ағаштан, көрпе астынан). Асхана, сынып бөлмесін сипаттау.

54. Ым-ишара білім алушымасы – себеп-салдарлық қатынасты білдіретін атаулар (3 сағат):

1) "себеп", "салдар" түсінігін жеткізу, "не себепті?", "мынау не себептен болды?" мағынадағы сұрақтарды жеткізу. Тұрмыстық жағдайлардың себептері жайлы диалогтер, өз іс-әрекеттерінің себептері. Жеңіл және күрделі сөйлемдер құру; себеп-салдарлық байланыстар жайлы логикалық ой толғау. Қ.Жұмаділовтың "Адасқан білім алушы" әңгімесін ым-ишара тіліне аудару.

55. Ым-ишара білім алушымасы – мақсатты тәуелділікке байланысты атаулар (2 сағат):

1) қарым-қатынасты білдіру тәсілдері (мағынаны жеткізу: азық-түлік алу үшін). Мақсатты тәуелділіктерді ым-ишара тілімен жеткізу (керек), (қажет), (біз от жақтық – жағу керек); ым-ишарамен дактилеманы біріктіре отырып (үшін), кино көру үшін, біз жол жүрудің негізгі ережелерін есте сақтауымыз керек.

6-тарау. Оқу пәнінің 9-сыныптағы базалық білім мазмұны

56. 8-сыныпта өткенді қайталау (3 сағат).

57. Ым-ишара тілінің ерекшеліктері (дыбыспен салыстырғанда) (2 сағат).

58. Ым-ишара тілінің лексикалық бірліктерінің синкретизмі (3 сағат):

1) ым-ишара тіліне мәтінді аудару. Ым-ишара тілімен мәтінді әңгімелеу.

59. Ым-ишара омонимдері, синонимдері, антонимдері (3 сағат).

60. Заттардың іс-әрекетін ым-ишара тілімен көрсету (2 сағат):

1) қазақ тілінің етістіктері (тазалау, сүрту, жылыту, қуып жету, келемеждеу, шомылу, көшу, аулау, жарылу, сыпыру, ашу, қадалып тұру, табу).

61. Мен – азаматпын (3 сағат):

1) талқылауға арналған тақырыптар: азаматтық, Қазақстан Республикасының мемлекеттік рәміздері, білім алушының құқықтары мен міндеттері, дамуға қажетті шарттарға құқықтары, отбасыға құқығы, өз ойын жеткізуге құқығы, жауапкершілікке тартылған жағдайдағы білім алушының өз құқығы.

62. Ым-ишара білім алушымасы – болымсыз, қарсылық мәндегі атаулар (3 сағат):

1) қарсылық мәнді білдіретін ым-ишара амалдары: қарсылық –келіспеу (келіспеймін, бермеймін, сенбеймін, мен бұған қарсымын, бұл лимон емес); жоққа шығару (түк шықпайды, қолымнан келмейді), бұйрық – тыйым (болмайды, секірме, өтірік айтпа); жоқ болу (менде жоқ); келісім бермеу (жасамаймын, қаламаймын, қарсымын); қарсы-мәндес сөздерді пайдала отырып диалог құру.

63. Ым-ишара білім алушымасы – медицина тақырыбындағы атаулар (3 сағат):

1) медицина және денсаулық сақтау ұйымы (емхана, талдау, бауыр, қан, тамыр, зертхана, бактерия, микроскоп, емделу, дәрумен, жүрек, алдын-ала емдеу, қан қысымы). "Мен емханада дәрігерде" тақырыбына диалог.

64. Ш.Айтматовтың "Атадан қалған тұяқ" әңгімесін ым-ишара тіліне аудару (3 сағат).

65. Мен және менің болашақ мамандығым (3 сағат):

1) талқылауға тақырыптар: жасөспірімдердің өз қалауынша кәсіби бағдарлануы, мамандық таңдауға дайындалу, адамның қызығушылығы мен талпыныстары, мүмкіншілігі мен кәсіби жарамдылығы.

66. Мен – бозбілім алушымын (бойжеткенмін) (3 сағат):

1) талқылауға тақырыптар: жасөспірімдердің психофизиологиялық ерекшеліктері, жасөспірімдік шақтағы жеке тазалық ережелері, жаман әдеттер мен жасөспірімдердің денсаулығы. Дені сау болу, яғни сұлу болу.

67. Мен және экология (3 сағат):

1) талқылауға тақырыптар: адам және экология, адамның қоршаған ортаға әсері, қоршаған ортаның ластануының түрлері, қоршаған ортаны қорғау. Х.Андерсеннің "Қайтпас қайсар калайы солдат" әңгімесін ым-ишара тіліне аудару.

7-тарау. Оқу пәнінің 10-сыныптағы базалық білім мазмұны

68. 9-сыныпта өткенді қайталау (3 сағат).

69. Калькаланған ым-ишара тілі мен сөздік ым-ишара тілі (3 сағат).

70. Қазіргі заманғы қоғам мен естімейтін адамдар (2 сағат):

1) естімейтін білім алушыларға арналған ең алғашқы мектептер.

71. Заманауи сөздердің ым-ишара тілімен айтылуы (4 сағат):

1) жалпы қолданыстағы сөздер: дискриминация, кибербулинг, ереже, примитивті, эрудиция, мәтін аудару.

72. Ым-ишара білім алушымасы – медицина тақырыбындағы атаулар (3 сағат):

1) медицина және денсаулық сақтау ұйымы (дене, анатомия, жүрек, өкпе, асқазан, бауыр, терапевт, салдану, наркоз, ота, инфекция, дезинфекция, донор, ыстық, жұқпалы, көру қабілеті, соқырлық, ауру, аурухана, сауықтыру орталығы, бюллетень, кардиограмма, карантин). "Ауруханада" тақырыбына диалог.

73. Мен және менің жақсы қасиеттерім (3 сағат):

1) талқылауға тақырыптар: тәртіп ережелерінің пайда болу тарихы, этикет, қоғамдық ортада өзін-өзі ұстау тәртібі.

74. Қауіпті жағдайларда адамның қауіпсіздігі мен қорғанысы (3 сағат):

1) талқылауға тақырыптар: жолмен жүрудің қауіпсіздігін қамтамасыз ету, өрт қауіпсіздігі ережелері және өрт кезіндегі тәртіп, суда шомылудың ережелері.

75. Өндіріс және өнеркәсіп (3 сағат):

1) ым-ишара тіліне сөздерді аудару (ағаш өңдеу өндірісі, көлік өндірісі, металл өңдеу, мұнай, газ өнеркәсібі, табиғи және жасанды тастар бұйымы өндірісі, ауыл шаруашылығы және балық шаруашылығы, жылумен қамтамасыз ету, көмір және таукен өндірісі, қара және түрлі түсті металлургия);

2) 14-16 ғасырдағы қазақ поэзиясы, Асан қайғыны ым-ишара тіліне аудару.

76. Мен – тұлғамын (3 сағат):

1) талқылауға тақырыптар: отбасы жағымды мектеп ретінде, сенім, рухани қолдау, жетістік жағдайы, қайғыға ортақтасу.

77. Тіл, тарих және мәдениет. Естімейтін білім алушылар қауымдастығы (3 сағат):

1) естімейтіндердің қоғамдық, мәдени, спорттық өмірі. Қазіргі кезеңдегі естімейтіндердің білім алу мәселесі.

78. Қауіпті және оқыс жағдайлардағы адамның қауіпсіздігі мен қорғанысы (4 сағат):

1) талқылауға тақырыптар: тұрмыстық химиядағы қауіпті құралдар мен заттар, таныс емес адамдармен қарым-қатынастағы қауіпсіздік ережелері, қауіпті табиғи құбылыстар және олардан қорғану.

8-тарау. 5-сынып білім алушыларының дайындық деңгейіне қойылатын талаптар

79. Пәндік нәтижелер.

80. Білім алушылар:

1) дактилдеу техникасын;

2) ым-ишара құрылымын;

3) ым-ишараның грамматикалық элементін;

4) ым-ишара тілінде өтілген тақырыптарға сай заттардың атауларын;

5) ым-ишараттық тілінде іс-әрекеттердің мағынасын түсініп, айта білетін болады.

81. Білім алушылар:

1) болған жағдайды ым-ишара тілінде белгілеу;

2) қайталанып көрсетілетін дактилеманы ым-ишара тіліне аудару;

3) диалогқа қатысу (сұрақ қою, сұхбат құрушы адамды қолдау);

4) өткен материалдар бойынша екі жақты ым-ишара сөзбен және сөз-ым-ишара тілмен байланысқа түсу;

5) берілген мәтіндерді оқып, ым-ишаралық тілде орындау;

6) берілген сұрақтарға ым-ишарамен жауап беру;

7) ым-ишаралық тілде белгілі бір мәтін бойынша сөйлем құрастыру дағдыларын меңгеретін болады.

9-тарау. 6-сынып білім алушыларының дайындық деңгейіне қойылатын талаптар

82. Пәндік нәтижелер.

83. Білім алушылар:

- 1) дактилдеу техникасын;
- 2) ым-ишара құрылымын;
- 3) ым-ишараның грамматикалық элементін;
- 4) тақырып бойынша ым-ишара тілімен заттарды белгілеуді;
- 5) ым-ишараттық сөйлеу тілін ауызша сөйлеу тіліне аударуды;
- 6) белгілі бір тұжырымды білдіретін сөз тіркестерін ым-ишаралық тілде іс-әрекеттердің мағынасын түсініп, айта білетін болады.

84. Білім алушылар:

- 1) болған жағдайды ым-ишара тілінде белгілеу;
- 2) хабарлама мазмұнына жоғары көңіл-күйін білдіре отырып, өз әсерін білдіру;
- 3) диалогқа қатысу (сұрақ қою, сұхбат құрушы адамды қолдау, жағдайын сұрау, сендіру);
- 4) өткен материалдар бойынша екі жақты ым-ишара сөзбен және сөз-ым-ишара тілмен байланысқа түсу;
- 5) керекті сөздік материалды өзбетінше дайындау;
- 6) өз тілегін ым-ишараттық сөйлеу тілінде білдіру;
- 7) өз басынан өткен қызықты оқиғаларды және отбасы жайында ым-ишара сөйлеу тілінде айту;
- 8) мұғалімнің берген тапсырмасына сәйкес ым-ишара тілінде әңгіме құрастыру дағдыларын меңгеретін болады.

10-тарау. 7-сынып білім алушыларының дайындық деңгейіне қойылатын талаптар

85. Пәндік нәтижелер.

86. Білім алушылар:

- 1) заттарды номинациялауда ым-ишара тілінің рөлін (заттардың белгілеріне, іс-әрекеттеріне қарай);
- 2) тақырып бойынша ым-ишара тілімен заттарды белгілеуді;
- 3) дактильдеудің ережелеріне сәйкес артикуляцияны ілестіруді;
- 4) тақырып бойынша ым-ишарамен сөйлеу тілінің белгіленуін білетін болады.

87. Білім алушылар:

- 1) айтылған жағдай бойынша, ым-ишара тілімен сипаттай алу;
- 2) өткен материалдар бойынша екі жақты ым-ишара сөзбен және сөз-ым-ишара тілмен байланысқа түсу;
- 3) диалогқа қатысу (сұрақ қою, сұхбат құрушы адамды қолдау, жағдайын сұрау, сендіру);
- 4) өз бетінше ым-ишара тілін байыту;

5) мұғалімнің көмегімен диалогқа қатысу, ым-ишарат сөйлеу тілімен сұрақ қойып, оларға жауап беру;

6) ым-ишарамен сөйлеу тілімен сол күнгі болған оқиғаларды сипаттап, айту;

7) мұғалім және сыныптастарының берген тапсырмаларын түсіну және калькаланған ым-ишарат сөйлеу тілін қолдану дағдыларын меңгеретін болады.

88. Тұлғалық нәтижелер. Білім алушылар:

1) Қазақстан Республикасының "Тіл туралы" Заңына құрмет көрсету;

2) жоғары патриоттық сезімін көрсете білу;

3) мемлекеттік тілді білуінен, қазақ халқының және Қазақстан аумағында өмір сүріп жатқан басқа да ұлыстардың тарихына, мәдениетіне, салт-дәстүріне және басқа құндылықтарына құрметпен қарау;

4) адамдармен қарым-қатынаста жоғары мәдениеттілік танытуынан, этикалық нормаларды сақтай білу;

5) өздігінен білім алуға, өмірден өз орнын табуға қабілеттілігі;

6) әлеуметтік ортаның ерекшеліктерін дұрыс бағалай алу дағдыларын танытады.

89. Жүйелік-әрекеттік нәтижелер:

1) ым-ишаратынан алған білімдерін басқа салаларда ақпарат көзі ретінде пайдалана алуынан;

2) ым-ишарат негізінде көркем ойлай алатын және өз ойларын бейнелі тілмен шешен жеткізуге дағдылануынан;

3) өзіне қажетті ақпаратты іріктеп алып, өңдеп, өзгелерге түсінікті етіп жеткізуге дағдылануынан;

4) оқу процесінде алған түрлі ақпараттарды дұрыс қабылдауын және дұрыс түсінуін ым-ишарат сөйлеу тілінде орынды қолдана білуінен;

5) ым-ишарат сөйлеу тіліндегі шығармашылық жұмыстарға қызығушылығын қалыптастыруынан көрініс табады.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2017 жылғы 27 шілдедегі
№ 352 бұйрығына 109-қосымша

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 327-қосымша

Есту қабілеті бұзылған (естімейтін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Ым-ишаралық тіл" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы (оқыту орыс тілінде жүргізілетін сыныптар үшін)

Глава 1. Пояснительная записка

1. Учебная программа разработана в соответствии с Государственным общеобязательным стандартом среднего образования (начального, основного среднего, общего среднего образования), утвержденным постановлением Правительства Республики Казахстан от 23 августа 2012 года №1080.

2. Цель учебного предмета - воспитание обучающихся с недостатками слуха, всестороннее развитие личности ребенка, обучение основам наук на основе формирования словесной речи и словесно-логического мышления. Для реализации требований этого принципа предлагалось использовать систему речевых средств, включающую основные средства - устную и письменную формы словесной речи и вспомогательные – тактильную и жестовую речь.

3. Задачи учебного предмета:

- 1) повысить качество знаний, умений и навыков обучающихся;
- 2) облегчить усвоение устной речи и чтение с губ;
- 3) улучшать восприятия речевого материала, подкрепляя жестом;
- 4) помочь сформировать личность ребенка, в процессах получения и переработки информации;
- 5) дать возможность неслышащим, постигать все предметы легко, с интересом, в большом объеме;
- 6) особое внимание уделяется формированию билингвального сознания (формированию двух языковых картин мира: словесной и жестовой);
- 7) научить мыслить, выражая свои мысли словесно, расширить кругозор обучающихся за счет получения ими в доступной форме более полной жизненной информации.

4. Дети, имеющие проблемы со слухом, имеют нарушение в развитии словесной речи, у них возникают проблемы в общении с окружающими. У детей возникает потребность во владении и пользовании специфическими средствами коммуникации. Рука для тех, кто не слышит, является естественным орудием речи. Специфики психического развития неслышащего ребенка и особенностей формирования его словесной речи невозможно без знания жестового языка. Язык жестов для неслышащих помогает и способствует им интегрироваться в современном обществе.

5. Жестовый язык – своеобразная языковая система со специфическим словарным составом и грамматическим строем. Жестовый язык имеет функцию межличностной коммуникации лиц с недостатками слуха. Он является языком микросоциумов неслышащих, имеющие свои традиции и культуру. Но структура языка жестов крайне примитивна. Поэтому жестовый язык служит вспомогательным средством для обучения языку слов. Обучение словесному

языку следует организовать таким образом, чтобы стимулировать развитие "чистого двуязычия". Обучая неслышащих детей жестовому языку наравне со словесным, школа с самого начала обеспечивает реализацию важной цели: подготовка ребенка к жизни в двух социумах: мире слышащих словесным языком и мире подобных с жестовым языком.

6. Целесообразность создания жестовой речевой среды для гармоничного воспитания неслышащих детей подчёркивают многие отечественные и зарубежные специалисты, прослеживая прямую зависимость успешного всестороннего развития неслышащих детей от уровня владения жестовой речью и её использования организаторами процесса воспитания. Целью обучения жестового языка является изучение лингвистических закономерностей жестового языка обучающимися с нарушением слуха; реализации концепции обучения жестовому языку в условиях интегративного подхода к полилингвальной подготовке неслышащих. Особое внимание уделяется формированию калькирующей жестовой речи, умений осуществлять сравнительный анализ русского словесного и жестового языков для освоения приёмов прямого и обратного перевода.

7. В круг образовательных задач входит формирование знаний о структуре жеста, его конституативности, синкретичности, об основных особенностях морфологии и синтаксиса жестового языка, о способах отражения языковых универсалий, о лексике, о выразительных (экстралингвистических) средствах жестового языка. Определяется роль жестового языка, как средства общения в социуме неслышащих, средства мышления и хранения информации неслышащим. Формируется представление о художественном жестовом исполнении песен.

8. Воспитательные задачи уроков жестового языка рассматриваются в контексте основной цели специального образования – формирования жизненной компетентности обучающихся, готовности к самостоятельной, независимой жизни. Одной из задач выступает воспитание чувства гордости владением двумя языками, интереса к традициям и нормам жизни макро и микросоциумов. Другая – совершенствование коммуникативных умений, развитие положительных качеств личности, умения сотрудничать, проявлять толерантность, доброжелательность, готовиться к сотрудничеству с окружающими, развитие интереса к родной природе, желание сохранять и приумножать её богатства.

9. В числе коррекционно-развивающих задач – развитие самосознания обучающихся, стремления к самоидентификации (в мире слышащих и в мире

неслышащих) и самореализации, формирование ценностных ориентаций каждого как личности, формирование адекватной самооценки и уровня притязаний, развитие произвольности деятельности (в том числе мыслительной, особенно логического мышления), совершенствование способов получения, хранения и использования накопленной информации, обогащение невербального поведения, эмоциональной сферы.

10. Коммуникативная технология обеспечивает деятельное опосредствование приобретаемых знаний, использование и моделирование ситуаций, естественность условий для проявления всех оттенков спектра переживаемых чувств. В процессе занятий обучающимся предоставляется возможность активной речевой практики: обыгрывание ситуаций с разными собеседниками, обсуждение проблемных ситуаций с решением речевых задач. Важная роль отводится актуализации субъектного опыта.

11. Языковой материал, привлекаемый для уроков, в соответствии с принципом функциональности, отражает различные аспекты жизнедеятельности обучающихся (учебной, трудовой, семейно-бытовой).

12. Объем учебной нагрузки:

- 1) 5 класс – 1 час в неделю, 34 часа в учебном году;
- 2) 6 класс – 1 час в неделю, 34 часа в учебном году;
- 3) 7 класс – 1 час в неделю, 34 часа в учебном году;
- 4) 8 класс – 1 час в неделю, 34 часа в учебном году;
- 5) 9 класс – 1 час в неделю, 34 часа в учебном году;
- 6) 10 класс – 1 час в неделю, 34 часа в учебном году.

13. Распределение часов на изучение отдельных тем носит примерный характер. Учитель может внести необходимые изменения с учетом возможностей и потребностей обучающихся. В процессе обучения организуется дифференцированный и индивидуальный подход к обучающимся, неоднократное повторение, закрепление пройденного материала. Контроль и оценка знаний проводится в конце каждой четверти.

Глава 2. Базовое содержание учебного предмета для 5 класса

14. Жестовой язык - средство коммуникации (2 часа): Как появился жестовой язык? Жестовой язык и словесный язык. Жестовой диалог о назначении языка.

15. Дактилология – пальцевая азбука (3 часа): техника дактилирования. Форма руки (положение ладоней, пальцев) для дактилемы и конфигурация жестов. Дактилемы и буквы. Исполнение жестов, повторяющих конфигурацию дактилемы, например Я-"я", кто? – "к", интересно – "и", честно – "ч". Игра "Угадай".

16. Единица жестового языка – жест (2 часа): структура жеста. Ориентация кистей, пальцев. Роль каждого из элементов жеста. Жесты одноручные, двуручные. Игра "Покажи" (указательные жесты).

17. Жестовые эквиваленты - значения знакомство (2 часа): знакомство. (Здравствуйте! Познакомьтесь! Меня зовут..... Я учусь..... Я хочу с вами познакомиться). Диалог "Знакомство".

18. Жестовые эквиваленты - названия предметов в школьном пространстве (2 часа): способы передачи значений "Что?". Школа (класс, спальня корпус, библиотека, адрес школы). Сколько корпусов в школе? На каком этаже ваша спальня? На каком этаже ваш класс? Игра "Наша школа".

19. Способы передачи количественных отношений (3 часа): знаки чисел. Способы выражения количества и передача временных значений. Передача значения "сколько", "столько" (Сколько, посчитайте, измерение, обозначение арифметических действий). Сколько тебе лет? В каком году ты родился? Сколько времени? Диалоги и времени событий, о покупках.

20. Жестовые эквиваленты – значения семья (2 часа): жесты – названия людей разного возраста, пола, семейного положения, родственных отношений. Семья, члены семьи. Игра "Гости".

21. Жестовые эквиваленты названия предметов в бытовой сфере (2 часа): Дом. Бытовая техника. (Квартира, комната, кухня, зал, детская, газ) Моделирование поведения в квартире (в доме).

22. Жестовые эквиваленты - значения погода (2 часа): времена года. Природные изменение (миг, мгновение, пора, период, сезон; спросите и скажите: какие месяцы? В какое время года тепло? Где весь год нет морозов? Какое время года Вы больше всего любите?). Перевод стихотворения: А.С.Пушкина "Уж небо осенью дышало...".

23. Жестовые эквиваленты - названия профессий людей (2 часа): жестовые эквиваленты значения "кто?" (Слесарь, архитектор, учитель, столяр). Способы образования жестовых эквивалентов названия профессий (повар – жест: готовить + человек, продавец – жест: продавать + человек). Моделирование поведения в кабинете врача.

24. Жестовые эквиваленты – названия столовых предметов (2 часа): столовая. Посуда. Способ передачи значение действий в настоящем времени (завтрак, ужин, обед, макароны, посуда, глубокая тарелка; Что ты делаешь?) Ролевая игра "За столом".

25. Жестовые эквиваленты – названия животных (2 часа): жесты обозначающие животных (домашние, дикие), насекомое хищники). Способы

передачи значений передвижения разных живых существ. Составить жестовый диалог "В зоопарке". Перевод на жестовый язык, рассказ Н.Сералиева "Ласточка".

26. Жестовые эквиваленты – названия растений (2 часа): растительный мир. Жесты, обозначающие растение (растение, деревья, кусты, ягода, корень, цветы). Составить жестовый рассказ "В лесу", "На огороде", "Наш сад".

27. Жесты выражающие значение "Праздники" (2 часа): праздники. (праздник, День независимости; День рождения; Золотая осень; Новый год; 8-марта, Наурыз, праздновать). Беседа "Как Вы отмечаете семейные праздники?" Жестовое исполнение Гимна Республики Казахстан.

28. Мониторинг учебной деятельности (4 часа): урок в конце каждой четверти отводится на тематический контроль.

Глава 3. Базовое содержание учебного предмета для 6 класса

29. Повторение пройденного в 5 классе (2 часа).

30. Жестовый язык - средство коммуникации (2 часа). Жестовый язык и словесный язык. Жесты в разных жестовых языках. Представление о калькировании словесной речи жестами. Жестовый диалог о назначения языка.

31. Дактилология – пальцевая азбука (2 часа): дактильные слова и фразы. Жесты воспроизводящие только конфигурацию дактилемы. Сравнение признаков жестовой и дактильной речи. Игра "Разгадай" (по конфигураций дактилемы угадать и воспроизводить жест и наоборот).

32. Единица жестового языка – жест (3 часа). Структура жеста: конфигурация, локализация, движение. Изменение значения жеста при изменении одного из его компонентов. Скорость движения как средство изменения значения жеста. Перевод на жестовый язык рассказа И.Алтынсарина "Щедрый человек".

33. Жестовые эквиваленты названия овощи и фрукты (2 часа): жесты обозначающие название фруктов и овощей (яблоко, помидор). Способы передачи значения оценок качества предметов (вкус, форма, цвет). Сюжетная ролевая игра "На базаре".

34. Жестовые эквиваленты - названия одежды (3 часа): жесты обозначающие название одежды, обуви (сезонные название одежды; обуви; верхние одежды). Оценивание (характеристика) предметов в зависимости от качества предметов (старый, новый, теплый). Перевод на жестовый язык произведение А.С.Пушкина "Зимняя дорога".

35. Жестовые эквиваленты названий школьные принадлежности (2 часа): способы обозначение отдельных предметов учебное оборудование (в классе). Способы образования жестовых эквивалентов обобщающих понятий (мебель,

оборудование). Перевод на жестовый язык произведение Н. Некрасова "Крестьянские дети" (отрывок).

36. Жестовые эквиваленты - значения множественности (2 часа): способы передачи значения множественности. Жест "много" (мальчики - жест мальчик+много), жест "разные" (конфеты - жест конфета + разные), жесты обозначающие определенное множество: стая, группа, стопка. Выполнение поручений на дифференциацию признака множественности.

37. Жестовые эквиваленты - названия транспорта (2 часа): жесты, обозначающие транспорт (автобус, трамвай). Способы передачи значений передвижения разных видов транспорта. Перевод текста на жестовый язык о правилах дорожного движения.

38. Жестовые эквиваленты - названия спорта (2 часа): жесты обозначающие название спорта (бег, легкая атлетика, теннис). Способы передачи значения действий (бегать, прыгать, играть), моделирование поведения на стадионе.

39. Способы обозначения эмоционального состояния людей (4 часа): способы передачи базовых эмоций (страх, гнев, радость, грусть). Способы передачи социальных эмоций (чувства долга, стыда, обиды, любви, ненависти, зависти, гордости и другие). Способы передачи значения интеллектуальных эмоций (удивление, сомнение, уверенность, восхищение). Диалоги по поводу эмоционально напряженных ситуаций.

40. Жестовые эквиваленты значения "действовать" (4 часа): способы передачи значения "завершенность действия": добавления к жесту номинатива жестов "было", "уже", "закончено" (жесты: прочитать + было (уже), жесты съесть + закончено). Способы передачи значения действий в будущем: соединение жесто-номинатива с жестами "будет", "завтра", "через год" (поеду + будет, расскажу + будет (потом)). Способы передачи значений учебных действий (читал, прочитал, выучил, написал).

41. Мониторинг учебной деятельности (4 часа): 1 урок в конце каждой четверти отводится на тематический контроль.

Глава 4. Базовое содержание учебного предмета для 7 класса

42. Повторение пройденного в 6 классе (2 часа).

43. Жестовые эквиваленты значения общеупотребительных слов (3 часа): жесты, общеупотребительных слов (все, общий, другой, иной, зря, между, никак, ничего, причина, свой, целый, между, наверно, мимо, особенный, по-прежнему). Перевод на жестовый язык русскую народную сказку "Царевна-лягушка".

44. Наша родина – Казахстан (2 часа): Государственные символы Республики Казахстан. Выучить наизусть жестовый перевод Гимна Республики Казахстан.

45. Способы передачи значения "принадлежность" (4 часа): жестовые обозначения принадлежности первому, второму, третьему лицу (лицам). Жестовый эквивалент значения "Чей?": его, еҰ, бабушкин. Способы передачи значения принадлежности: добавление указательного жеста; жеста "для", "подходит", "предназначен", "принадлежит" (платок для бабушки, шкаф для обуви). Жесты для обозначения отношений типа "брат друга", "мешок под картофелем", "билет на концерт". Моделирование ситуаций с определением принадлежности (чей?).

46. Жестовые эквиваленты названия наций (3 часа): жесты, обозначающие нации (казах, русский, татарин, узбек). Жесты для обозначения отношений принадлежности: "казахский танец", "русская песня", "кабинет казахского языка".

47. Жестовые эквиваленты значения "Культура" (3 часа): жесты, обозначающие по теме "Искусство", "Культура" (артист, актҰр, театр, культура, басня, былина, выставка, гастроли, дирижҰр, живопись, искусство, конкурс, пьеса). Моделирование ситуаций с действиями разного качества (ты читал басню И.Крылова? Казахский фольклор. Ты посещал выставку К.Сатпаева?). Перевод на жестовый язык казахскую народную сказку: "Алдар Косе и Шығайбай".

48. Способы передачи количественных отношений (4 часа): способы передачи значения порядка при сҰте (первый, второй). Способы передачи линейных размеров (миллиметр, сантиметр). Способы передачи значения массы (килограмм, тонны). Способы передачи значения времени, его продолжительность (3 часа, один час 20 минут, до (с) двух часов, до обеда, перед ужином, после завтрака). Способы передачи значения времени года (годы, месяцы, недели, дни). Способы передачи значения стоимости и цены (три тенге, сто десять тенге). Диалоги и времени событий, о покупках.

49. Жестовые эквиваленты названия стран (2 часа): жестовые названия стран, столицы, города (города Республики Казахстан) (по программе из учебника "География"). Составить рассказ "Мой город", "Моя Родина".

50. Жестовые эквиваленты значения объектных отношений (5 часов): способы передачи значения вопросов: (нет) кого? чего? "даю" кому? чему? "вижу" кого? чего? "любуюсь" кем? чем? "думаю" о ком? о чҰм? Использование направленности жеста, локализация, движения при выражений: объяснять

обучающимся, верить другу, помогать учителю. Изменению компонентов жеста в контексте: писать письмо отцу, передать привет другу, говорить (кому? Что?), рассказать, сказать, сообщить. Жестовые эквиваленты значений объектных действий (действия + орудия действия): писать ручкой, лечить таблетками, топтать ногами, гордится успехами, покрыто снегом.

51. Способы обозначения жеста нравственные правила поведения (2 часа): этика в школе (в гостях, в театре, в музее). Переводы и пересказы текстов по тематике "Правила поведения". Перевод на жестовый язык сказки И.Алтынсарина: "Сын бая и сын бедняка".

52. Мониторинг учебной деятельности (4 часа): 1 урок в конце каждой четверти отводится на тематический контроль.

Глава 5. Базовое содержание учебного предмета для 8 класса

53. Повторение пройденного в 7 классе (2 часа).

54. Жестовый язык – средство коммуникаций (4 часа): история жестового языка. Вариативность жеста. Изменение жеста в зависимости от контекста: относительно пространственного расположения (смотреть снизу вверх, сверху вниз, слева - направо); относительно способа действия: (идти – идти вверх - идти вниз – идти петляя – идти, еле передвигая ноги, стоять – прыгать – идти, поскользнуться, упасть) (всѸ с "л" конфигурацией). Изменение жеста при передаче отношений в пространстве (стулья по кругу, квадрату, в ряд, по периметру, один на другом). Жесты - эквиваленты многозначных слов: бросить бумагу, бросить взгляд, бросить человека; стоит роза – стоит человек – стоит стол.

55. Выразительные средства жестового языка (2 часа): роль мимики в обозначении аспектуальных оттенков (маленький – крошечный, большой – огромный, давно – давным - давно, быстро - быстрее). Экспрессия движений (рук). Телодвижения.

56. Жестовые эквиваленты значения общеупотребительных слов (3 часа): Жесты, общеупотребительных слов (навсегда, наверно, некогда, потому, поэтому, прежде, раньше, разница, собственный между, особенный, по прежнему).

57. Жестовые эквиваленты значений домашних вещей (2 часа): жестовые название домашних вещей (грабли, имущество, метла, отопление, погреб, провод, табурет, уют, занавеска, этажерка, электричество, проволока, телега, абажур, бочка, вилы, колодец).

58. Национальные традиции казахского народа (2 часа): перевод текста о традициях казахского народа на жестовый язык.

59. Жестовые эквиваленты значений "Медицины" (2 часа): жесты, обозначающие медицинские термины (аптека, организм, лечение, лекарство, мазь, массаж, стерильный, бинт, вата, витамин, врач, терапевт, градусник, гигиена, простуда, грипп, насморк, тошнота, улучшение, удушье, температура). Сюжетно-ролевая игра "В аптеке".

60. Жестовые эквиваленты значения временных отношений (3 часа): жесты, передающие значение точного времени, времени суток, времени года, "продолжительность". Жест-эквивалент значения вопроса "когда?": днЎм, утром, вечером, осенью, ежегодно, сейчас, еженедельно, всегда, после обеда. Способы передачи вопросов "с какого времени?", "до какого времени?" (в 5 часов, на 5 часов, к 5 часам, после 5 часов, с 5 (до 10), через 5 часов, около 5 часов, по 5 часов). Сообщение о режиме дня. Диалоги "Мой учебный день".

61. Жестовые эквиваленты значения пространственных отношений (4 часа): способы выражения значений "направления действия", "место действия" передача значений вопросов "где?", "куда?", "откуда?". Способы выражения значений где (в школе, на столе, за столом, под креслом, над головой, через дорожку, между рядами); куда (в школу, на стол, под стол, через стол); откуда (из школы, из-за туч, с дерева, из-под одеяла). Описание помещений класса, столовой.

62. Жестовые эквиваленты значения причинно-следственных отношений (3 часа): передача значений "причина", "следствие". Передача значений вопросов "почему?", "что случилось из-за этого?". Диалоги о причинах житейских ситуаций, о причине собственных действий. Составление простых и сложных аналогий; логических умозаключений; цепочек причинно-следственных связей. Перевод на жестовый язык Б.Н. Полевой. Биография "Повесть о настоящем человеке".

63. Жестовые эквиваленты значения целевых зависимостей (3 часа): способы выражения отношений (передача значений: ..., чтобы купить продукты; едем за грибами; построили для соревнования). Передача целевых зависимостей в жестовой речи: жестом [надо], [нужно] - [мы включили свет - надо писать]. Жестом [чтобы] комбинированным с дактилемами [бы] - [посмотреть фильм, чтобы запомнить основные правила дорожного движения].

64. Мониторинг учебной деятельности (4 часа): 1 урок в конце каждой четверти отводится на тематический контроль.

Глава 6. Базовое содержание учебного предмета для 9 класса

65. Повторение пройденного в 8 классе (2 часа).

66. Особенности жестового языка (в сопоставлении со словесным) (2 часа).

67. Синкретизм лексических единиц жестового языка (2 часа): перевод текста на жестовый язык. Пересказ текста на жестовом языке.

68. Жестовые омонимы, синонимы, антонимы (2 часа).

69. Жесты показывающие действие предмета (2 часа): глаголы русского языка (выполоскать, вычистить, греть, догнать, дразнить, искупаться, кочевать, клѸвать, лопнуть, пахнуть, подметать – подмести, раскрыть, настоять, угадать).

70. Я - гражданин (3 часа): темы для обсуждения: гражданство, государственные символы Республики Казахстан, права и обязанности ребенка: права на достойные условия для развития; права на семью, право на выражение собственного мнения, право ребенка при привлечении его к ответственности.

71. Жестовые эквиваленты отрицания (4 часа). Жестовые средства выражения отрицания: отрицание – несогласие (не согласен, не дам, не верю, я против этого, это не лимон); отрицание – бессилие (не могу, не получается); отрицание - приказ- запрет (нельзя, не прыгай, не ври!); отрицание – отсутствие (у меня нет...); отрицание – отказ (не буду, не хочу, отказываюсь); Диалоги с использованием отрицательных суждений.

72. Жестовые эквиваленты значений "Медицины" (2 часа): медицина и здравоохранение (поликлиника, анализ, печень, кровь, артерия, сосуд, сустав, лаборатория, бактерия (микроб), микроскоп, лечение, рецепт, вена, витамин, сквозняк, профилактика, процедура, рвота, давление). диалог: "Я в поликлинике у врача".

73. Перевод произведение А.П.Чехова "Хамелеон" (2 часа).

74. Я и будущая профессия (2 часа). Темы для обсуждения: профессиональное самоопределение подростков, подготовка к выбору профессии, интересы и склонности человека, способности и профессиональная пригодность.

75. Я – юноша (девушка) (4 часа). Темы для обсуждения: психофизиологические особенности подростков, правила личной гигиены в подростковом возрасте, вредные привычки и здоровье подростков, быть здоровым значит быть красивым, красота и косметика. Перевод на жестовый язык произведение А.С.Пушкин "Я вас люблю".

76. Я и экология (3 часа): темы для обсуждения: человек и экология, воздействия человека на окружающую среду, виды загрязнений окружающей среды, охрана окружающей среды.

77. Мониторинг учебной деятельности (4 часа): 1 урок в конце каждой четверти отводится на тематический контроль.

Глава 6. Базовое содержание учебного предмета для 10 класса

78. Повторение пройденного в 9 классе (2 часа).

79. Калькирующая жестовая речь и разговорная жестовая речь (2 часа).

80. Современное общество и неслышащие люди (3 часа): первые школы для неслышащих детей.

81. Жестовые значения современных слов (2 часа): общеупотребляемые слова (дискриминация, кибербулинг, правило, примитивный, прогресс, просвещение, специализация, эрудиция (знание)) Перевод текста.

82. Жестовые эквиваленты значений "Медицины" (3 часа): медицина и здравоохранение (организм, анатомия, сердце, лёгкие, желудок, печень, терапевт, оспа, паралич, наркоз, операция, инфекция, дезинфекция, наркоз, донор, жар, заразный, зрение, близоруки, слепота, болезнь, больница, санаторий, бюллетень, кардиограмма, карантин). Диалог "В больнице".

83. Я и хорошие манеры (3 часа). Темы для обсуждения: история возникновения правил поведения, этикет, правила поведения в общественных местах.

84. Безопасность и защита человека в опасных ситуациях (2 часа). Темы для обсуждения: правила обеспечения безопасности дорожного движения, правила пожарной безопасности и поведение при пожаре, правила безопасности поведения на воде.

85. Промышленность, производство (2 часа): перевод слов на жестовый язык (деревообрабатывающее производство; машиностроение, металлообработка; нефтегазовая промышленность; производство изделий искусственного, натурального камня; сельское хозяйство; рыбное хозяйство; теплоснабжение; угольная, горнорудная промышленность; черная, цветная металлургия).

86. Перевод на жестовый язык: казахская поэзия 14-16 веков - "Асан Кайгы" (2 часа).

87. Я – личность (2 часа). Тема для обсуждения: семья как школа нравственности, доверие, моральная поддержка, ситуация успеха, сопереживание, сострадание, сочувствие.

88. Язык, история и культура. Сообщество неслышащих детей (4 часа): общественная, культурная и спортивная жизнь неслышащих. Проблемы образования глухих на современном этапе.

89. Безопасность и защита человека в опасных и чрезвычайных ситуациях (3 часа): темы для обсуждения: опасные вещества и средства бытовой химии, правила безопасности в общении с незнакомым человеком, опасные природные явления и защита.

90. Мониторинг учебной деятельности (4 часа): 1 урок в конце каждой четверти отводится на тематический контроль.

Глава 7. Требования к уровню подготовки обучающихся 5 класса

91. Предметные результаты.

92. Обучающиеся будут знать:

- 1) технику дактилирования;
- 2) структуру жеста;
- 3) элементы грамматики жестового языка;
- 4) жестовые обозначения предметов.

93. Обучающиеся будут уметь:

- 1) обозначить жестами предложную ситуацию;
- 2) перечислить жесты, воспроизводящие указанную дактилему;
- 3) участвовать в диалоге (задавать вопросы, поддерживать собеседника);
- 4) осуществлять двусторонние связи жест-слово, слово-жест на пройденном

материале.

Глава 8. Требования к уровню подготовки обучающихся 6 класса

94. Предметные результаты.

95. Обучающиеся будут знать:

- 1) структуру жеста;
- 2) элементы грамматики жестового языка;
- 3) роль структурных элементов в изменении значения жеста;
- 4) жестовые обозначения предметов по тематике.

96. Обучающиеся будут уметь:

- 1) обозначить жестами предложную ситуацию;
- 2) эмоционально передавать содержание сообщения, собственные впечатления;
- 3) участвовать в диалоге (задавать вопросы, поддерживать собеседника), расспросить, убедить);
- 4) осуществлять двусторонние связи жест-слово, слово-жест на пройденном материале;
- 5) самостоятельно приобретать нужный речевой материал.

Глава 9. Требования к уровню подготовки обучающихся 7 класса

97. Предметные результаты.

98. Обучающиеся будут знать:

- 1) о роли жестов в номинации предметов, признаков предметов и действий, действий предметов;
- 2) о связи качества структурных элементов жеста с ситуацией;
- 3) жестовые обозначения предметов по тематике.

99. Обучающиеся будут уметь:

- 1) выполнить жестовое описание предложенного предмета, предложенной ситуации;

2) осуществлять двусторонние связи жест-слово, слово-жест на пройденном материале;

3) участвовать в диалоге (задавать вопросы, поддерживать собеседника), расспросить, убедить);

4) самостоятельно обогащать жестовник.

Глава 10. Требования к уровню подготовки обучающихся 8 класса

100. Предметные результаты.

101. Обучающиеся будут знать:

1) о вариативности жестов и о существовании выразительных средств жестового языка;

2) о способах выражения временных, целевых, пространственных, причинно-следственных и целевых зависимостей в жестовом языке (в сопоставлении со словесным языком);

3) жестовые обозначения предметов по тематике;

4) о адекватном эмоциональном реагировании.

102. Обучающиеся будут уметь:

1) выполнять жестовое описание предложенного предмета, предложенной ситуации;

2) обозначать временные, целевые, пространственные, причинно-следственные и целевые зависимости в жестовом языке и сравнивать способы их передачи в жестовом и словесном языках;

3) осуществлять двусторонние связи жест - слово, слово - жест на пройденном материале;

4) применять примеры саморегуляции эмоциональной сферы.

Глава 11. Требования к уровню подготовки обучающихся 9 класса

103. Предметные результаты.

104. Обучающиеся будут знать:

1) жестовые синонимы, омонимы, антонимы;

2) о вариативности жестов и о существовании выразительных средств жестового языка;

3) структуру жеста.

105. Обучающиеся будут уметь:

1) свободно пользоваться жестовником для оформления коммуникативных намерений;

2) инициировать диалоги;

3) связно описывать события личной, семейной, общественной жизни;

4) пользоваться прямым и обратным переводом (с жестового и словесного языка).

Глава 12. Требования к уровню подготовки обучающихся 10 класса

106. Предметные результаты.

107. Обучающиеся будут знать:

- 1) историю неслышащих, особенности общения неслышащих;
- 2) калькулирующую жестовую речь и разговорную жестовую речь;
- 3) способы выражения в жестовой речи логических и других отношений.

108. Обучающиеся будут уметь:

- 1) пользоваться прямым и обратным переводом (диалоги, рассказы);
- 2) применять примеры саморегуляции эмоциональной сферы;
- 3) связно описывать события личной, семейной, общественной жизни.

109. Личностные результаты. Ожидается, что обучающиеся проявят:

- 1) мотивацию к труду, умение преодолевать трудности;
- 2) навыки сотрудничества со взрослыми и одноклассниками;
- 3) умение моделировать свое речевое общение в различных ситуациях;
- 4) умение соблюдать правила речевого поведения;

5) умение закреплять и совершенствовать калькулирующую жестовую речь и разговорную жестовую речь.

110. Системно-личностные результаты. Ожидается, что обучающиеся овладеют:

- 1) умением выражать просьбу, желание;
- 2) умением задавать вопросы и отвечать на них;
- 3) умением участвовать в диалоге;
- 4) навыками калькулирующей жестовой речи и разговорной жестовой речи.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2017 жылғы 27 шілдедегі
№ 352 бұйрығына 110-қосымша

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 328-қосымша

Есту қабілеті бұзылған (естімейтін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Сөйлеу-тұрмыстық тіл" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы (оқыту қазақ тілінде жүргізілетін сыныптар үшін)

1-тарау. Түсінік хат

1. Оқу бағдарламасы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 23 тамыздағы № 1080 қаулысымен бекітілген Орта білім берудің (бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім беру) мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес әзірленген.

2. Оқу пәнінің мақсаты – естімейтін білім алушыларда сөйлеу тілінің ауызша формасын қарым-қатынасқа түсудің құралы ретінде қалыптастыру және естіп қабылдауының деңгейіне сай, сөйлесім әрекетінің түрлеріне сәйкес, түсінікті сөйлеуге, сауатты жазуға үйрету.

3. Оқу пәнінің міндеттері:

- 1) қатынас құралы ретінде толық сөйлеу тілін қалыптастыру;
- 2) сөйлеу тілін белсендіру және сөйлеу мәдениетін арттыру;
- 3) сабақта алған сөйлеу дағдылары мен біліктерін бекіту және жетілдіру;
- 4) диалогтық және монологтық нысанда ауызша сөйлеу тілін дамыту.

4. "Сөйлеу-тұрмыстық тіл" пәні – білім саласындағы кіріктірілген оқу пәні.

Ол мынандай жұмыс түрлерін қамтиды:

1) сөйлеу тілі қарым-қатынас дағдыларын (өзі жайлы, достары, мектебі жайлы хат жазу, сюжетті суреттер бойынша шығарма жазу) бекіту;

2) әңгімені бастап, жалғастыра (әңгімені аяқтау, қорытындылау, диалогты түрде әңгімелесу, ауызша және жазбаша тілде күрделі сөйлемдерді қолдану арқылы) білу;

3) айтылғанды анықтап немесе қосымша сұрақ қою арқылы тақырыптарды ары қарай (мәтіннің негізгі ой-түйінін таба білу, мәтін құрылымын, басын, негізгі бөлімін, соңын, оқыған мәтін бойынша жоспар құрып, 80-100 сөзден тұратын мазмұндама жазу) дамыту;

4) көріп-есту арқылы берілген мәтінді қабылдап мазмұнын айтып беру (55-60 сөзден тұратын);

5) құттықтау қағазын, хабарландыру, қабырға газетіне мақала және қысқаша хат жазуды үйрету;

6) қысқаша күнделік хат жазу (отбасы, олардың мекен-жайы, туыстары жайлы);

7) мектеп ішіндегі сынып, шеберхана, жатақхана жайлы сипаттап, салыстырып жазу;

8) демалыс күнін қалай өткізгені жайлы (мектеп өмірінен, серуендер) жоспар құрып мазмұндама жазу;

9) сөйлеу-тұрмыстық тіл сабағы барысында, сабақтан тыс кездерде, еңбек сабақтарында қажетті сөздік материалдарды пайдалану арқылы білім алушының сөздік тілі қалыптасады. Олар бастауыш сыныптарында алған сөйлеу тілін қалыптастыруға арналған сөздік материалдарды әрі қарай дамытып, қалыптастырып, бекітеді. Орындалған жұмыстар жайлы қысқа және толық есеп бере алады;

10) байланыстырып сөйлеу тілін қалыптастыру үшін мәтінді байланыстырып құра білуге үйретеді. Алдымен үлгі бойынша мәтін құрастыруды үйретіп, мазмұндама жазу, содан кейін өздері көрген, естіген, оқыған жайлары арқылы жаттығулар жасату (шығарма жазу). Байланыстырып сөйлеуге жаттығулар ауызша және жазбаша түрде тіл дамыту сабағында ана тілі және қазақ тілі сабақтарында қолданылады;

11) 5-сыныптан бастап жазбаша сөйлеу тілінің қалыптасуына ерекше көңіл бөлінеді. Білім алушылар өз ойын, тілегін жеткізе білуге үйренеді. Қарым-қатынасқа түсуді қалыптастырудың негізгісі – қысқаша хат жазу, қабырға газетіне мақала жазу, хат жазысу;

12) диалогтық және монологтық сөйлеу тілін дамыту бір уақытта және бір-бірімен байланыста жүргізіледі. Оқу материалдарын қабылдау – білім алушының естіп-көру қабілетіне беріледі;

13) сөйлеу - тұрмыстық тіл жұмыстары – оқулықтағы тілдік материалдар негізінде білім алушылардың психологиялық ерекшеліктеріне қарай, педагогикалық қағидаға тығыз байланысты жүргізілетін іс-тәжірибелік жұмыстар болып табылады. Білім алушының ой-өрісін кеңейту, дүниетанымын, көзқарасын қалыптастыру, сөздің мағынасын дұрыс түсініп, орынды қолдана білуге, сөйлеу, айту, жазу дағдыларын жетілдіру жұмыстарының бәрі де тіл дамыту мәселесіне байланысты;

14) сөйлеу-тұрмыстық тіл сабағында сөздік тілмен қатар байланыстырып сөйлеу және жазуды дамыту, сөйлеуге үйрету (сұраққа жауап беру, өз өтінішін білдіру, оқыған мәтін бойынша тапсырыс орындау) мен есту қабілетін дамыту кіреді;

15) сөйлеу-тұрмыстық тілі сабағында мұғалім сөздік тілмен жұмыс жүргізеді: сөздің айтылуын, мағынасын меңгертіп, оны көріп-есту, есту арқылы қабылдауға жаттықтырады, сөзді дұрыс, бір тыныста, бөлмей, бірқалыпты дауыс ырғағымен айтуға үйретеді.

5. Оқу жүктемесінің көлемі:

1) 5-сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында - 34 сағат;

2) 6-сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында - 34 сағат;

3) 7-сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында - 34 сағат;

4) 8-сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында - 34 сағат;

5) 9-сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында - 34 сағат;

6) 10-сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында - 34 сағат.

2-тарау. Оқу пәнінің 5-сыныптағы базалық білім мазмұны

6. Сөйлеу қарым-қатынас дағдыларын бекіту (2 сағат):

1) әңгімені бастай білу; әңгімені жалғастыру;

2) әңгімені аяқтау; әңгімені қорытындылау.

7. Сұраққа жауап беру, сұрақ қою дағдыларын дамыту (2 сағат) (Мысалы: "Сұраққа жазбаша жауап бер", "Сен шығарма жаздың ба?"):

1) белгілі бір жағдайда, сұрақтар арқылы диалогта жүйелілікті қолдану және қозғау салатын сөйлемдерді ауызша және жазбаша орындау;

2) сұраққа жауап беру;

3) әңгімелесу;

4) сөз орамдарын қолдану.

8. Тапсырманы орында: сұра, түсіндір, хабарла (2 сағат):

1) сыныптастарыңа хабарлама (ауызша, жазбаша) жасау;

2) ауызша және жазбаша тілде күрделі сөйлемдерді (неге, не үшін, себебі, сондықтан, сол үшін) деген сөздер арқылы қолдана білуді үйрету.

9. Етістіктің болымды, болымсыз түрлерін сипаттайтын сөздері арқылы іс әрекеттерді білдіретін сөйлем түрлерін қалыптастыру (4 сағат):

1) болымды етістік түрлерін сипаттайтын сөздермен сөйлем құрастыру: мысалы: Алма ағаштары ерте гүлдеді. Апта бойы жаңбыр жауды;

2) болымсыз етістік түрлерін сипаттайтын сөздермен сөйлем құрастыру: мысалы: Баланың айтқысы келмеді ме? Айнұр оған кітабын бермеді ме?

3) берілген сөздерді пайдаланып, күрделі сөйлемдер құрап, әңгімелесу;

4) ауызша және жазбаша түрде әңгімелесу: "Дәрігерде", "Кітапханада" тақырыптарға әңгімелесу түріндегі әңгімені ауызша айту және жазу.

10. Сөйлемдерге сұрақ қою, сұраққа жауап жазуды үйрету (2 сағат):

1) мәтінді оқып, сөйлемдерге сұрақ қою, мысалы: Вокзалға қалай баруға болады? Билетті қай жерден алады?

2) сұрақтарға жауап жазу, мысалы: Вокзалға Абай көшесімен баруға болады. Билетті билет сататын жерден алуға болады.

11. Мәтіннің негізгі ойын анықтап, мәтіннің құрылымын (басын, ортасын, соңын) ажыратып ауызша айту, жазбаша орындау (4 сағат):

1) мәтіннің негізгі ойын айту: мәтінде достық туралы айтылған. Достық дегенміз - ...;

2) мәтіннің басын, ортасын, соңын ажыратып айт, жаз, соңын тауып оқу және жазу.

12. Ұжымды түрде құрылған жоспар бойынша мәтінді оқып, мазмұндама жаздырту (80-100 сөз) (2 сағат).

13. Естіп қабылдау үшін (50-60 сөз) мәтінді тыңдатып, қайталап айтқызу (2 сағат):

1) мәтінді тыңдау;

2) мәтіндегі жаңа сөздермен жұмыс жүргізу;

3) мәтін бойынша жоспар құру;

4) жоспар бойынша мазмұндама жазу.

14. Қысқаша хат жазуды қалыптастыру (2 сағат):

1) қысқаша хаттың мағынасын ұғындырып, іс-жүзінде әр түрлі тақырыптарға сай жұмыс түрлерін жүргізіп, қысқаша хат жазуға үйрету;

2) хатты жоспар бойынша жазуды үйрету; (іс-жүзінде жазып көрсету).

15. Қабырға газетіне мақала жазуды қалыптастыру (2 сағат):

1) мектеп қабырға газетіне мақала жазу жолдарын іс-жүзінде көрсетіп қалыптастыру;

2) мақала (шығарма): мақалаға жоспар; мақаланың аталуы;кіріспе; негізгі бөлімі; қорытынды және тұжырымы; қолын қою; айы, күні, жылы;

3) мақалада кездесетін жаңа сөздермен таныстыру.

16. Құттықтау хат, хабарландыру жазуды қалыптастыру (2 сағат):

1) отбасына, достарына туған күндерімен, мерекелерімен құттықтау хат, мәтінін жазуды іс-жүзінде жаздырып, айтқызып үйрету;

2) хабарландыру жазудың неге қажет екенін түсіндіріп, хабарландыруды әртүрлі тақырыптар бойынша жазуды үйрету.

17. Қысқаша хат жазу кітапшасы. Оның қажеттілігі. Кітапшаға қысқаша хат жазуды қалыптастыру (2 сағат):

1) іс-жүзінде қойын кітапшасына қысқаша хат жазуды үйрету;

2) кітапшаға ата-анаң жайлы, олардың қызметі, туған күндерін жазып қой (жаңа сөздіктермен жұмыс, сөз мағынасын ұғындыру);

3) қойын кітапшасының қажеттілігін (есте сақтауға қажетті материалдар, мекен-жайлар, телефон) ұғындыру.

18. Сипаттап, салыстыруды қалыптастыру (2 сағат):

1) суреттер, заттар арқылы оларды сипаттауды, салыстыра білуді іс-жүзінде, сабақ барысында үйрету.

19. Суреттерге қарап, әңгімелеуді қалыптастыру (2 сағат):

1) табиғат аясында (серуенге шыққанда) немесе суреттерге қарап әңгіме құрып айтуды, жазуды іс-жүзінде сабақ барысында қалыптастыру.

20. Ауызша әңгімелеуді және оны жазбаша жазуды қалыптастыру (2 сағат):

1) іс-жүзінде, сабақ барысында жоспар құрып, ауызша айтқызып, жазбаша жазуды үйрету (әртүрлі тақырыптар бойынша);

2) шығарма жазуды қалыптастыру (білім алушы өмірінен тақырыптар бойынша);

3) білім алушы өміріне жақын тақырыптар бойынша ауызша және жазбаша түрде шығарма жазуға үйрету немесе сюжетті суреттерді пайдаланып, жоспар құрып шығарма жазуға үйрету;

4) сюжетті суреттер бойынша шығарма жазу, жоспар құру.

21. Шамамен берілген тақырыптар: "Жазғы демалыс", "Жаздағы табиғат", "Оқу бөлмелері", "Демалыс күні", "Кезекші", "Мектеп үлескесіндегі жұмыс", "Табиғатқа, өндіріс орындарына серуенге шығу", "Білім күні", "Республика күні", "Мереке күндерін өткізу", "Үйде, мектепте өзіне-өзі қызмет ету жұмыстары", "Қысқы табиғат", "Қысқы спорт түрлерімен айналысу", "Жолдастарымен достық қарым-қатынас", "Құрылыс орындарына серуенге бару", "Жаңа жылға дайындық", "Қысқы демалыс", "Қысқы ойындар", "Қыс қызықтары", "8 наурыз – аналар күні, наурыз мерекесіне дайындық", "Асханада кезекші болу", "Көліктер түрі, оларды пайдалану".

3-тарау. Оқу пәнінің 6-сыныптағы базалық білім мазмұны

22. Сұхбаттасуды, әңгімелесуді қалыптастыру (2 сағат):

1) айналасындағы адамдармен тығыз сөздік қарым-қатынасқа түсу дағдысын қалыптастыру (сұраққа 2-3 сөйлеммен жауап беру, әр сөйлем алдыңғы сөйлемнің мазмұнын ашып отыратындай болады);

2) іс-жүзінде білім алушыларды бір-біріне тақырыпқа сай сұрақ-жауап беру жолдарын үйрету; Әңгіме, мәтінді оқытып, сұрақтарға жауап беру арқылы әңгімелеуге үйрету және мазмұндама жаздыру (жоспар құрап).

23. Қысқаша хат жазуды қалыптастыру (3 сағат):

1) іс жүзінде әртүрлі жағдайларға байланысты қысқаша хат жазу жолдарын үйрету; Жаттығу, тапсырмаларды орындату арқылы қысқаша хаттың маңызын, қажеттілігін үйрету;

2) күнделік, күнделік жазу жолдарын іс-жүзінде көрсетіп, қандай кездерде, жағдайларда жазылатынын айтып, түсіндіру; Күнделік жазудың адам өмірінде қажеттілігін ұғындыру.

24. Жазба (естелік) кітапшасын пайдалануды қалыптастыру (2 сағат):

1) жазба (естелік қойын) кітапшасының қажеттілігін іс-жүзінде көрсетіп, ұғындыру;

2) тапсырмаларды орындату арқылы қойын кітапшаға (достарының, мұғалімнің мекен-жайын, үйінің телефонын) жаздырып, мәдени түрде пайдалану жолдарын үйрету.

25. Іс-қағаздарымен жұмыс жүргізу жолдарын қалыптастыру (2 сағат):

1) хабарландыру жазуды қалыптастыру;

2) іс жүзінде іс-қағаздары түрлерімен таныстырып, іс қағаздарының аса қажеттілігін ұғындыру;

3) іс-қағаздарды дұрыс қатесіз толтыру жолдарын үйрету.

26. Қолхат жазуды қалыптастыру (3 сағат):

1) қолхат жазудың қажеттілігін түсіндіріп, іс-жүзінде әртүрлі жағдайларға байланысты жаздырып үйрету;

2) арыз беру, өтініш білдіру жолдарын қалыптастыру;

3) адам өміріндегі қажеттіліктерге байланысты арыз беру, өтінішін білдіру жолдарын іс-жүзінде жаздырып, ұғындыру.

27. Хабарлама қағазбен жұмыс істеу жолдарын қалыптастыру (2 сағат):

1) іс-жүзінде почтаға серуенге барып, хабарлама-қағаздың нелерге қажет болатынын көрсетіп, ұғындыру;

2) хабарлама қағаз түрлерімен таныстырып, оны дұрыс толтыру жолдарын үйрету.

28. Орындалған жұмыстарға есеп беруді қалыптастыру (2 сағат):

1) іс-жүзінде орындалған жұмыс жайында есеп беру жолдарын үйрету.

29. Қабырға газетіне мақала жазуды қалыптастыру (3 сағат):

1) қабырға газетіне мақала жазу, оны талдау жұмыстарын жазылу тақырыптары мен жолдарын іс-жүзінде таныстырып, оқытып, талдап, өз бетінше қабырға газетіне мақала жазу жолдарын көрсетіп, жаздырып, үйрету.

30. Сипаттау, сипаттап жазу жолдарын қалыптастыру (2 сағат):

1) сипаттаудың не екенін ұғындырып іс-жүзінде суреттер бойынша сұрақ қою арқылы суреттегі заттарды, қимыл-қозғалыстарды сипаттауды және табиғат көріністерін, жыл мезгілдерін сипаттап жазуды үйрету.

31. Әңгіме айту, әңгімелесу жолдарын қалыптастыру (2 сағат):

1) әңгімені оқып, қайталап айту, сұраққа жауап беріп әңгіме құрастыру, әңгімені толықтыру, сюжетті суреттер бойынша әңгіме құрастыру жолдарын үйрету;

2) құрмалас сөйлемді пайдалану.

32. Өз ой-пікірін білдіру жолдарын қалыптастыру (3 сағат):

1) оқыған, тыңдалған әңгімелер, өлеңдер жайында өз ой-пікірін, көзқарасын қалыптастырып, өз бетінше айтып беруге үйрету;

2) оқылған мәтін бойынша мазмұндама жазу (ұжыммен және өз бетінше құрылған жоспар бойынша мазмұндама жазу – 120-140 сөз көлемінде).

33. Оқылған мәтін ішінде сипаттау, суреттеу элементтерін кездестіріп, тыңдатып өз бетінше немесе ұжыммен жоспар құруға, сол жоспар бойынша мазмұндама жазуға үйрету (2 сағат).

34. Көріп-есту арқылы тыңдап, мазмұндаманы әңгімелеп айтуды қалыптастыру (70-80 сөз көлемінде) (2 сағат):

1) көріп-есту арқылы бірнеше сөйлемді қайталап, айтқызу, жазғызып, жаттықтырып мазмұндама жазуға дайындау;

2) көріп-есту арқылы тыңдап, қайталап айтып беру.

35. Оқылған шығармалар бойынша шығарма кейіпкерлеріне мінездеме құруды қалыптастыру (2 сағат):

1) оқылған шығармалар бойынша шығарма кейіпкерлерін анықтап, әр кейіпкерге мінездеме беруді үйретіп, мінездеме жазуды қалыптастырып, шығарма жазуға үйрету. Жоспар құру жолдарын, шығарма жазу ретін, әдістерін үйрету.

36. Сюжетті суреттермен жұмыс (2 сағат):

1) сюжетті суреттер, жеке суреттер өз іс-тәжірибесінен бақылау арқылы мұғалім берген дайын жоспар бойынша және ұжымдық жоспар бойынша оқыған шығармаларына жазбаша шығарма жазуды қалыптастыру;

2) сюжетті суреттер, жеке суреттер, оқыған шығармалары бойынша, мұғалім берген немесе ұжыммен құрастырған жоспар бойынша шығарма жазу жолдарын үйрету.

37. Шамамен берілген болжамды тақырыптар: "Жазғы каникул", "Қазақстан конституциясы", "Мектептегі кезекшілік", "Республика күніне дайындық", "Мектеп шеберханасында", "Жаз және күз", "Мереке күндері мен жай күндер", "Қыс келді", "Қыс қызықтары", "Білім алушылардың сабақ үлгерімін талдау", "Бастауыш сынып білім алушыларымен жұмыс жүргізу", "Қоғамдық тапсырмаларды орындау", "Қысқы каникул", "Қысқы спорт түрлері", "Оқыған кітаптар жайлы ой-пікір бөлісу", "8-наурыз мерекесі", "Наурыз – жыл басы", "Мерекеге даярлық", "Қоғамдық жұмыстарды", "Оқу құралдарының күтімі", "Көктемгі ауа-райы", "Ғарышкерлер күні", "Мектеп үлескісіндегі жұмыс", "Жеңіс күні", "1-мамыр – Қазақстан халықтар достығы күні", "Жазғы демалыс".

4-тарау. Оқу пәнінің 7-сыныптағы базалық білім мазмұны

38. Сұхбаттасу. Әңгімелесу (9 сағат):

1) сұхбаттасу кезінде оқыған шығармалар, көрген фильмдер мазмұны бойынша қойылатын сұрақтарды сөздік тілде қолдануды үйрету;

2) сөйлеу тілінде күрделі сөйлемдерді қолдануды үйрету, мысалы: Менің ойымша, ең алдымен үйге берілген тапсырманы орындап, содан кейін ойын ойнауға шығуға болады;

3) күнделікті пайдаланатын сөйлеу тілінде оқшау сөздерді (қаратпа, қыстырма, одағай) пайдаланып әртүрлі тақырыптар бойынша әңгімелесе білуге үйрету;

4) байланыстырып сөйлеу тілін қалыптастыру (ауызша және жазбаша).

39. Іс-қағаздармен жұмыс істеуді қалыптастыру (8 сағат):

1) хат жазу, қабырға газетіне мақала жазу дағдыларын қалыптастыру.

40. Қабырға газетіне өз мектебі, өз басынан каникул кезінде өткен қызықты жағдайларды жазуды мұғалім көмегімен қалыптастыру (8 сағат):

1) іс-қағаздар: өз өмірбаянын, жұмысқа оқуға орналасу жайында өтінішін, арызын, құттықтау хат жазу жолдарын қалыптастыру.

41. Мазмұндама жазуды қалыптастыру (9 сағат):

1) мазмұндама жазу барысында: салыстыру, сөзді ауыспалы мағынада қолдану;

2) метафора, фразеологиялық айналымдарды пайдалану, сөз тіркестері арасындағы байланыстарды пайдалану жолдарын қалыптастыру (150 сөзге дейін);

3) көріп-есту арқылы мазмұндама жазуды қалыптастыру (100 сөзге дейін);

4) оқылған кітаптары, әңгімелері, шығармалары жайында өз ой-пікірін жазуды қалыптастыру;

5) оқыған шығармалары бойынша, шығарма кейіпкерлеріне мінездеме беріп, өз ойын түйіндеп, айта білу;

6) кейіпкерлердің жағымды, жағымсыз жақтарын ажырата біліп, жақсы жағынан үлгі ала білу;

7) сурет бойынша шығарма жазу;

8) еркін тақырып және әдеби шығарма тақырыптарына шығарма жазуды қалыптастыру.

42. Шамамен берілген болжамды тақырыптар: "Жазда оқыған кітаптары, оның мазмұны", "Жағымды кейіпкердің мінездемесі", "Мамандық таңдау", "Жазғы, қысқы, күзгі табиғат", "Табиғатты қорғау", "Білім алушылардың таңдауы бойынша алынатын тақырыптар", "Республика күні", "Қоғамдық пайдалы жұмысты орындау", "Көрген фильмдер", "Ұқыптылық деген не?", "Қызықты оқиғалар", "Менің ата-анам", "Білім алушылар ұйымының жұмысы", "Спортпен шұғылданду", "Көктемгі каникул", "Менің сүйікті кітабым", "8-наурыз – аналар мерекесі", "Наурыз мейрамы", "Көктемгі демалыс", "Көктем мен жаз"; "Білім алушылардың таңдауы бойынша алынатын тапсырмалар", "Аталар жолымен", "Бейбітшілік үшін күрес", "Жеңіс күні".

5-тарау. Оқу пәнінің 8-сыныптағы базалық білім мазмұны

43. Заттарды сипаттау (15 сағат):

1) заттарды, олардың негізгі сипатын ауызша және жазбаша түрде сипаттамасын құру, қысқаша жоспар құруда оларды пайдалана білу, құрылған жоспарды заттарды салыстыру мен сипаттауда пайдалану;

2) күнделікті пайдаланатын сөйлеу тілінде әртүрлі тақырыптар бойынша әңгімелесуге енгізу.

44. Шығарма (19 сағат):

1) салыстыру, суреттеу, талқылау элементтерін пайдалана отырып тақырып бойынша шығарма жазу;

2) дайын жоспар бойынша (қысқаша, күрделі жоспар бойынша) шығарма жазу;

3) суреттерге сүйеніп және ойша ұжыммен қысқаша жоспар құру;

4) өз тәжірибесін, оқылған әңгіменің үзіндісін қолдана отырып салыстыру, талқылау элементтерін пайдаланып мұғалім көмегімен шығарма жазу.

45. Шамамен берілген болжамды тақырыптар: "Үй шаруашылығы", "Көліктердің адамдарға қажеттілігі", "Сауда мәдениеті", "Аяқ киімдер дүкені", "Жиһаздар дүкені", "Адамдар арасындағы мәдени қарым-қатынас", "Почта қызметі", "Жанұя шығынын есепте", "Денсаулық – зор байлық", "Кәсіби білімді игеру", "Қандай мемлекеттік мекемелерді білесің?", "Тазалықты сақтау ережелері", "Киімдер күтімі", "Азық түлік, олардың адам ағзасына тигізетін пайдасы".

6-тарау. Оқу пәнінің 9-сыныптағы базалық білім мазмұны

46. Оқиғаларды сипаттау (17 сағат):

1) күнделік жүргізу: күнделікті пайдаланатын сөйлеу тілінде әртүрлі тақырыптар бойынша әңгімелесуге енгізу;

2) қызықты оқиғалар, мектептегі жаңалықтар жайлы күнделікке жазу, тақырып таңдау (ұжыммен, жекелей), жоспардағы негізгі кезеңдерді ерекшелей білу және оны әңгімелеуде бейнелеу;

3) экскурсия жайлы әңгіме құрау;

4) сыныптасының іс-әрекеттері жайлы сұрау: досыңа сұрақ қою арқылы оның іс-әрекетінің мән-жайын ұғыну, оның іс-әрекетін суретте бейнелеу және басқа адамдарға сипаттап айтып беру.

47. Заттарды сипаттау (17 сағат):

1) заттарды, олардың негізгі сипатын ауызша және жазбаша түрде сипаттамасын құру;

2) қысқаша жоспар құруда оларды пайдалана білу, құрылған жоспарды заттарды салыстыру мен сипаттауда пайдалану;

3) сырт-келбетті сипаттау: адамның сырт-келбеті мен мінезін сипаттау;

4) өз бақылағандарына сүйене отырып, ауызша және жазбаша түрде сипаттамасын құрау;

5) сипаттаудың ұжымдық және өз бетінше қысқаша жоспарын құру.

48. Шамамен берілген болжамды тақырыптар: "Банкет, фуршет", "Тұрғын үй", "Нотариус қызметі", "Халыққа қызмет көрсету орындары", "Транзит", "Билетті броньдау", "Сауда", "Отбасы", "Отбасындағы қарым-қатынас", "Отбасы

экономикасы", "Байланыс құралы", "Дәрігерлік көмек", "Жұмысқа орналасу өнеркәсіп және ауыл шаруашылық орындары".

7-тарау. Оқу пәнінің 10-сыныптағы базалық білім мазмұны

49. Табиғатты сипаттау: өз бақылағандарына, экскурсия кезіндегі суреттерге, анықтамалық құрал ретінде кітаптарға сүйене отырып ауызша және жазбаша түрде табиғаттың сипаттамасын құру (5 сағат).

50. Хат жазу. Ұжыммен хаттың толықтай жоспарын құру, өз бетінше хат жазуда (досына немесе басқа адамға) құрған жоспарды пайдалана алу (6 сағат).

51. Суретпен жұмыс: сериялы суреттер желісімен, бір суретке қарап әңгіме құрау: әңгіменің қысқаша жоспарын құрау (6 сағат):

1) жабық сурет: сұрақтар көмегімен жабық суреттің мазмұнын білу, мұғалім көмегімен суретті жалғастыру және әңгіме жазу; жауаптарды қысқаша жазу және мұғалім көмегімен әңгіме жазу.

52. Мазмұндама: әңгімеге жоспар құру және жоспар бойынша мазмұндама жазу (оқылған әңгіме бойынша) (5 сағат).

53. Шығарма: салыстыру, талқылау элементтерін пайдалана отырып, тақырып бойынша шығарма жазу; дайын жоспар бойынша (қысқаша, күрделі жоспар бойынша) шығарма жазу; суреттерге сүйеніп және ойша ұжыммен қысқаша жоспар құру; өз тәжірибесін, оқылған әңгіменің үзіндісін қолдана отырып, салыстыру, талқылау элементтерін пайдаланып мұғалім көмегімен шығарма жазу (6 сағат).

54. Газетке мақала жазу: дайын мақалаларды олардың тақырыбын ерекшелей отырып талқылау; мақалаға тақырып таңдау, ұжыммен қысқаша және күрделі жоспар құру, соңынан сол жоспар бойынша мақала жазу (6 сағат).

8-тарау. 5-сынып білім алушыларының дайындық деңгейіне қойылатын талаптар

55. Пәндік нәтижелер.

56. Білім алушылар:

1) бақылауда болатын сөз бірлігін (мәтін сөйлем, сөз тіркестері, сөз);

2) жан-жақты хабарлау түрлерін (сұрақ, тапсырма, хабарлама, көрген нәрсеге сүйсіну, айтылған нәрсені теріске шығару);

3) әңгімелесуді, мәнерлеп өлең оқуды, сұраққа толық жауап беруді;

4) өз бетінше сұраққа жауап беруді, айналасындағылармен сөйлесуді (өтініш білдіруді, білгені туралы айта білуді, сұрақтарды түсініп, жауап беруді);

5) өз бетінше берілген тапсырмаға сай, сөйлем құрастыруды, әңгіме құрастыруды серуенге барғаны туралы, көргені, білгені туралы әңгімелеп айтып беруді;

6) мазмұндама жазуды (80-100 сөз көлемінде), хат жазу газеттерге шағын мақала жазуды білетін болады.

57. Білім алушылар:

1) мәтінді оқып, негізгі мазмұнын айтып беруді; әңгіме кейіпкерлерін, авторларын айта білуді; оқыған мәтіннің негізгі тақырыбын ажырата білу;

2) мәтінді рөлдерге бөліп оқуды, мәтіннен жаңа сөздерді қолдана білуді, кейіпкерлердің сырт-пішінін сипаттауды, олардың жағымды, жағымсыз жақтарын ажыратып, жағымды жақтарын өз өмірінде пайдалана біліп, өз бетінше орындау дағдыларын меңгеретін болады.

9-тарау. 6-сынып білім алушыларының дайындық деңгейіне қойылатын талаптар

58. Пәндік нәтижелер.

59. Білім алушылар:

1) сұрақтарға 2-3 сөйлем арқылы жауап беруді; сұрақты түсініп, оған жауап беруді, білгені, көргені туралы айтуды;

2) қабырға газетіне мақала жазуды; қолхат, қысқа хат, құттықтау хаттарын жазуды;

3) іс-қағаздарын (өмірбаян, өтініш, арыз, хабарландыру, хабарлама қағаз) дұрыс толтыра алуды; қолхат, қысқа хат, құттықтау хат, күнделік газеттерге өз бетінше мақала жазуды;

4) диалогқа кіріп, сөйлем құрап әңгімелесуді;

5) айналасындағы адамдармен сөйлесу арқылы сөйлеу тілін қалыптастыруды білетін болады.

60. 6-сыныптың соңында білім алушылар:

1) сюжетті суреттер, оқыған шығармалары бойынша шығарма жазу;

2) күнделік жазуды; сұрақтарға өз бетінше жауап бере алуды, өз бетінше көргені (серуен кезінде) білгені (шығармаларды оқығанда) айта білу, сюжетті суреттер, оқыған шығармалары бойынша өз бетінше кей жағдайларда мұғалім көмегімен құрастырған жоспар бойынша мазмұндама жазу дағдыларын меңгеретін болады.

10-тарау. 7-сынып білім алушыларының дайындық деңгейіне қойылатын талаптар

61. Пәндік нәтижелер.

62. Білім алушылар:

1) суреттер бойынша мәтін құрастыру, оқыған шығармалар бойынша шығарма жаза білу, көріп-есту арқылы мәтінді тыңдап, мазмұндама жазуды;

2) іс-қағаздарымен жұмыс істеуді;

3) өз өмірбаянын, жұмысқа оқуға орналасу жайында өтінішін, арызын, құттықтау хат жазу жолдарын;

4) оқыған шығармалары, әңгімелері жайлы өз пікірін айтуды және жазуды;

5) почтадан сәлемдемені алу, жөнелту жолдарын білетін болады.

63. Білім алушылар:

- 1) берілген суреттермен, еркін тақырыпқа немесе әдеби шығармалар бойынша шығарма жазу;
- 2) суреттер бойынша шығарма жазу;
- 3) еркін тақырып және әдеби шығарма тақырыптарына шығарма жазу;
- 4) оқыған мәтіндер бойынша сұраққа күрделі сөйлемдерді қолданып, жауап бере алу; оқшау, қаратпа, қыстырма, одағай сөздер жайында түсініктерді әңгімелесу кезінде қолдану дағдыларын меңгеретін болады.

11-тарау. 8-сынып білім алушыларының дайындық деңгейіне қойылатын талаптар

64. Пәндік нәтижелер.

65. Білім алушылар:

1) бет терісі күтімінің ережесін сақтау; бетті жуу, маска жасау, крем жағу: бет күтімінде қолданылатын косметикалық құралдар түрлерін және оларды пайдалану ережесін;

2) кір жуатын жердегі көрсетілген қызмет түрлерін білу. Кір жуатын жерге бұйымдарды өткізуді;

3) қазақ халқының ұлттық киім түрлерін атай біледі. Олардың күтімін (тазалау, жуу);

4) қыз бала мен ер бала арасындағы өзара қарым-қатынаста адамгершілікті, сыйласымдылықты, инабаттылықты сақтау туралы айтуды;

5) қыз (ер) баланың сыртқы пішінін сипаттау: сүйкімділік сыры жайлы айта білетін болады.

66. 8-сыныптың соңында білім алушылар:

1) ас мәзірін әртүрлі етіп, денсаулыққа пайдалы әсерін біліп, сипаттау;

2) жолдастық және достық ара-қатынасқа байланысты жоспар құру дағдыларын меңгеретін болады.

12-тарау. 9-сынып білім алушыларының дайындық деңгейіне қойылатын талаптар

67. Пәндік нәтижелер:

1) таңертеңгілік және кешкілік жеке бас гигиенасының ережесін сақтауды;

2) шылым шегудің өзіне және жанындағы адамдарға тигізетін зиянын;

3) сән үлгісінің шығу тарихы туралы жалпы мағлұматтарды білетін болады.

68. Білім алушылар:

1) қазақ халқының тағамдарын біліп, дастархан мәзірін сипаттау;

2) әртүрлі халықтардың салт-дәстүрінен хабардар болу, үйлену тойының салт-дәстүрін сипаттап айта алу дағдыларын меңгеретін болады.

13-тарау. 10-сынып білім алушыларының дайындық деңгейіне қойылатын талаптар

69. Пәндік нәтижелер.

70. Білім алушылар:

1) билет сатып алу тәртібін, әуежай қызметкерлерімен әңгімелесуді;

- 2) жаңа және ұсталған заттардың баға мөлшерін анықтай;
- 3) отбасында қолданылатын салық түрлерін;
- 4) нотариалдық қызмет түрлерін білу және нотариалдық қызметтер үшін салынатын мемлекеттік баж салығын білетін болады.

71. 10-сыныптың соңында білім алушылар:

- 1) жұмысқа орналасу жолдарын білу, жұмысқа орналасу үшін қажетті құжаттарды, оларды хаттау;
- 2) іс-қағаздар түрлерін (өтініш, сауалнама, жеке іс қағазы, қолхат, баяндау хат), оларды құрастыру (жазу) ережелерін орындау;
- 3) сәлемдемені жіберу тәртібін, ережелерін, жіберілетін қағазды қалай толтыруын, жіберу-алу дағдыларын меңгеретін болады.

72. Тұлғалық нәтижелер. Білім алушылар:

- 1) Қазақстан Республикасы Конституциясын, заңдарын құрметтеу;
- 2) азаматтық жауапкершілік пен жоғары патриоттық сезім және Отанды қорғау мен оған қызмет ете білу;
- 3) өз ана тілін, мәдениетін салт-дәстүрін және де басқа ұлт өкілдерінің салт дәстүрін құрметтеу дағдыларын танытады.

73. Жүйелік-әрекеттік нәтижелер білім алушылардың:

- 1) естімейтін білім алушыларды оқуға деген жағымды қатынасқа тәрбиелеуінен;
- 2) естімейтін білім алушылардың оқу процесінде алған түрлі ақпараттарды дұрыс қабылдауын және дұрыс түсінуін, сөйлеу тілі дағдыларын қалыптастыру арқылы іске асырып, тәрбиелеуінен;
- 3) білім алушының сөйлеу тілі дағдыларын қалыптастыру барысында шығармашылық іс-әрекеттерге қызығушылығын арттыруынан көрініс табады.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2017 жылғы 27 шілдедегі
№ 352 бұйрығына 111-қосымша

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 329-қосымша

Есту қабілеті бұзылған (естімейтін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Сөйлеу-тұрмыстық тіл" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы (оқыту орыс тілінде жүргізілетін сыныптар үшін)

Глава 1. Пояснительная записка

1. Учебная программа разработана в соответствии с Государственным общеобязательным стандартом среднего (начальное, основное среднее, общее

среднее образование), утвержденного постановлением Правительства Республики Казахстан от 23 августа 2012 года № 1080.

2. Цель учебного предмета - организация словесного общения, создание полноценной слухо-речевой среды, предполагающей активное устное общение с воспитанниками на слухо-зрительной основе.

3. Задачи учебного предмета:

1) формирование полноценной речевой деятельности через овладение речью как средством общения;

2) формирование речевой активности неслышащего обучающегося, воспитание речевого поведения;

3) формирование у детей потребности в речи, обеспечение мотивированности самого высказывания в каждом конкретном случае, обучение планированию, отбору средств и способов его осуществления;

4) закрепление и усовершенствование речевых навыков и умений, полученных на уроках;

5) развитие устной разговорной речи в диалогической и монологической формах;

6) развитие письменной речи (записки, письмо, открытка, заявление, рапорт, отчет, отзыв, дневник, записная книжка);

7) обогащение речевой практики обучающихся новым речевым материалом, необходимым в общении (слова, конструкции словосочетаний, предложений, связные высказывания, новые виды диалогических единств);

8) развитие внимания и интереса к языку;

9) обогащение представлений обучающихся об окружающем мире.

4. В современных условиях резко возросло внимание к такому социальному феномену, как коммуникация. На первый план выходят коммуникативные знания и умения, необходимые любому члену общества для осуществления культурного взаимодействия и реализации своей личности.

5. Обучение языку детей с нарушением слуха осуществляется в условиях коммуникативно-деятельной системы. Она позволяет осуществлять работу по овладению неслышащим ребенком речью по принципу речевого общения, на основе учета социальной сущности и коммуникативной функции языка. Работа над разговорно-обиходной речью включает развитие следующих умений и навыков: понимание и выполнение поручений; умение обратиться к сверстнику по заданию педагога и по собственному побуждению; умение задавать вопросы и отвечать на них; умение участвовать в диалоге.

6. Наиболее действенными приемами развития речевых умений и навыков правильного речевого поведения является моделирование и обыгрывание реальных ситуаций общения на уроках разговорно-бытовой речи (в спальне, в столовой, в парикмахерской, на экскурсии, в гостях) через упражнения, основанные на моделировании проблемных ситуаций речевого общения, ролевые тренинги, сюжетно-ролевые игры, дидактические игры, беседы, диалоги, обсуждения прочитанного и увиденного.

7. Объем учебной нагрузки:

- 1) 5 класс – 1 час в неделю, 34 часа в учебном году;
- 2) 6 класс – 1 час в неделю, 34 часа в учебном году;
- 3) 7 класс – 1 час в неделю, 34 часа в учебном году;
- 4) 8 класс – 1 час в неделю, 34 часа в учебном году;
- 5) 9 класс – 1 час в неделю, 34 часа в учебном году.
- 6) 10 класс – 1 час в неделю, 34 часа в учебном году.

8. Занятия по предмету "Разговорно-обиходная речь" тесно связаны с уроками развития речи, русского языка, литературы, трудовым обучением, физкультурой, изобразительным искусством, естествознанием, на которых закладывается основа усвоения соответствующей лексики. Межпредметные связи помогают научить неслышащих обучающихся сознательно пользоваться системой знаний, применять, переносить и использовать знания и навыки в новых условиях.

Глава 2. Базовое содержание учебного предмета для 5 класса

9. Летние каникулы (2 часа):

1) кратко, по вопросам рассказать о летнем отдыхе, об интересных историях, начать и продолжить диалог с одноклассниками.

10. Правила дорожного движения (2 часа):

1) называть элементарные правила дорожного движения, участвовать в составлении диалогов, в сюжетно-ролевых играх.

11. Осень (2 часа):

1) составить описание осенней природы, принять участие в работе на пришкольном участке, составить отчет.

12. На прогулке (2 часа):

1) выбрать игру, определить ее участников, рассказать о правилах, пользоваться репликами, восклицаниями, сообщить об итогах.

13. Дежурство (2 часа): рассказать об обязанностях дежурного по классу, школе, столовой. Вежливо обращаться к сверстникам и взрослым.

14. Дом (2 часа): назвать домашний адрес, рассказать, на каком транспорте доехать до школы. Описать свой дом или квартиру, рассказать о членах семьи, чем занимаются, рассказать о личном участии в семейных делах.

15. У врача (2 часа): участвовать в диалогах, рассказать врачу о том, что болит, попросить о помощи. Называть фамилию, имя и отчество врача и медсестры, месторасположение медицинского блока.

16. Зима (2 часа): описывать явления природы зимой, рассказать о зимних забавах, принимать участие в диалогах, пользоваться в речи вопросительными предложениями.

17. Новый год (1 час): рассказать о подготовке к Новогоднему празднику, дать поручение, попросить о помощи. Написать поздравления родственникам, друзьям.

18. На прогулке (2 часа): рассказать о зимних видах спорта, зимних забавах. Подключаться в знакомую игру и выйти из нее, проявлять во время игры смекалку и находчивость, обмениваться мнениями.

19. В магазине (2 часа): называть виды магазинов, объяснить для чего они нужны, что в них продают, что делает продавец (кассир, покупатель). Рассказать о правилах поведения в магазине.

20. Транспорт (2 часа): рассказать о правилах дорожного движения. Рассказать о видах транспорта, о правилах безопасности в транспорте. Поддержать беседу, обратиться с просьбой.

21. Весенние праздники (2 часа): называть весенние праздники, их значение, рассказать о подготовке к праздникам, написать поздравления;

22. В гостях (2 часа): знать и правильно применять слова приветствия, прощания, благодарности, извинения, просьбы. Инсценировка отдельных сцен.

23. Спорт (2 часа): Рассказать о некоторых видах спорта, школьных секциях о соревнованиях, о личных впечатлениях.

24. Моя семья (2 часа): кратко, с опорой на вопросы рассказать о своей семье (состав семьи, возраст членов семьи, чем занимаются, семейные традиции и праздники). Рассказать о поручениях в семье.

25. Экскурсия в парк, сад, сквер (3 часа): сформулировать вопросы к учителю о цели экскурсии, обсудить ее план, расспросить учителя о новом и непонятном во время экскурсии, в конце обменяться мнениями.

Глава 3. Базовое содержание учебного предмета для 6 класса

26. Летние каникулы (2 часа): с помощью учителя составить устный рассказ о летнем отдыхе, рассказать интересный случай, расспросить друзей, поддержать диалог.

27. Времена года (2 часа): описывать погоду, жизнь животных, растений, занятия людей в разное время года, активно участвовать в беседе.

28. Волшебные слова (2 часа): употреблять в разговоре слова вежливого обращения, просьбы благодарности, приветствия, слова прощания. Инсценирование отдельных правил обучающихся с последующим обсуждением.

29. Правила дорожного движения (2 часа): описать принцип работы светофора (назначение светофора и его сигналов, обязанности пешехода, правила перехода на перекрестках. Давать полные ответы на вопросы, самому расспросить.

30. Экскурсия в природу (3 часа): составлять диалог с учителем об экскурсии, распределить индивидуальные задания по сбору материала, общаться с учителем и детьми во время экскурсии, обмениваться впечатлениями о природе.

31. В библиотеке (2 часа): называть Ф.И.О библиотекаря, объяснить, где располагается библиотека, рассказать о правилах бережного отношения к книгам. Уметь расспросить о порядке получения книг, рассказать, что такое картотека.

32. Обсуждение прочитанных книг (3 часа): назвать прочитанную книгу, ее автора, рассказать, о чем повествуется в книге, какие герои понравились, задать вопросы друзьям о прочитанном.

33. Подготовка к Новому году (2 часа): рассказать о подготовке к Новому году, о номерах художественной самодеятельности, о костюмах об оформлении.

34. Зима (4 часа): кратко, по вопросам описать сезонные изменения в природе, рассказать о зимних видах спорта. Экскурсия в зимний парк с целью развития разговорно-обиходной речи в процессе наблюдения за изменениями в природе. Подвижные игры на свежем воздухе.

35. В автобусе (2 часа): рассказать о правилах поведения в автобусе, как заходить и выходить, начать и продолжить диалог, взять билет, попросить разрешения пройти.

36. Мы принимаем гостей (2 часа): знание вежливых фраз, их использование при встрече и прощаниях гостей. Знание правил поведения в гостях (поддерживать разговор, обратиться с вопросами, ответить на них).

37. Международный женский день (2 часа): устное и письменное поздравление близких, друзей. Обсудить с товарищами выбор подарка и способы дарения.

38. Весна. Наурыз (2 часа): описать по вопросам природные изменения, назвать все весенние праздники и их значение, рассказать о работе на пришкольном участке.

39. Мой город (2 часа): по вопросам и с помощью учителя рассказать о родном городе (главные улицы достопримечательности, театры, музеи, спортивные сооружения), расспросить друзей об их родном городе.

40. Моя республика (2 часа): по вопросам, с опорой на словарь рассказать о своей республике (главный город, Президент, символы государства, крупные города, природа полезные ископаемые промышленность, космодром "Байконур").

Глава 4. Базовое содержание учебного предмета для 7 класса

41. Летние каникулы (2 часа): используя предложения со словами "что", "как", "где" рассказать о летнем отдыхе; поделиться впечатлениями. Обращение к друзьям: расспросить об отдыхе, поддержать беседу.

42. Школа (4 часа): называть школьные помещения и их предназначение, рассказать о правилах поведения в школе, правах и обязанностях обучающегося, о функциях дежурного по классу, школе и столовой; сообщить друзьям об интересных событиях, которые произошли на перемене или уроке.

43. Осень (3 часа): используя в речи сложные предложения, глаголы совершенного и несовершенного вида описывать осенние изменения в природе, особенности климата региона проживания. Рассказать о деятельности людей осенью.

44. В столовой (2 часа): обратиться с просьбой, поддержать диалог, оценить качество блюд, пользоваться в речи вопросительными предложениями (Что сегодня на второе? Тебе понравился борщ?).

45. На почте (1 час): поделиться информацией о месте расположения ближайшего отделения связи, о правилах поведения на почте, правилах заполнения бланков, покупки конверта, открытки.

46. На празднике (2 часа): принять участие в обсуждении правил поведения празднике. Устно и письменно поздравить родных и друзей, выразить свои мысли, пожелания и эмоции.

47. Правила поведения в общественных местах (3 часа): Поделиться информацией о правилах поведения в общественном транспорте, в театре, на улице, в магазине. Обыгрывание некоторых ситуаций. Знакомство с национальным этикетом.

48. Просмотр телепередач (2 часа): использовать навыки общения во время просмотра телепередач, комментировать увиденное, расспросить о непонятном, обменяться мнениями.

49. Спорт (2 часа): называть различные виды спорта, сезонные виды спорта. Рассказать о любимых спортивных телепередачах, обмениваться мнениями о матче.

50. Обсуждение прочитанного произведения (2 часа): сделать краткое связное сообщение о прочитанной книге, ответить на вопросы учителя, рассказать о своих впечатлениях от прочитанного.

51. Воскресный выходной день (1 час): используя в речи сложные предложения, глаголы совершенного и несовершенного вида, кратко составить устный рассказ о прошедшем воскресном выходном дне.

52. О наших мамах (2 часа): рассказать о маме, бабушке, сестре, тете, связно воспроизводить свои мысли. Высказать свое мнение о правильном составлении поздравления.

53. Работа на пришкольном участке (2 часа): рассказать, что делают во дворе, в саду на спортплощадке в разное время года, поддержать беседу во время работы, оценить результаты труда.

54. Экскурсия на строительство жилого дома (3 часа): начать и продолжить диалог с учителем на тему строительства: что строят, какой будет дом, кто в нем будет жить, сколько этажей в доме, что будет находиться на первом этаже? Поделиться информацией об объектах, расположенных рядом, о строительных профессиях.

55. Весенние праздники (2 часа): названия весенних праздников и их значение. Уметь рассказать, как люди отмечают эти праздники.

56. На вокзале (1 час): функции, которые выполняет вокзал, какие есть помещения (кассы, зал ожидания). Что такое перрон? Рассказать о правилах поведения на вокзале.

Глава 5. Базовое содержание учебного предмета для 8 класса

57. Школьная жизнь (4 часа): опираясь на план, вопросы и словарь (сбор в школу, режим дня, права и обязанности обучающегося, друзья, досуг), используя в речи ранее усвоенные речевые средства), рассказать о школьной жизни.

58. Осень (3 часа): используя в речи сложные предложения, самостоятельно описать изменения в природе (растения, животный мир, деятельность людей), дать сравнения, характеристику явлений природы.

59. Дежурства (2 часа): сообщать об обязанностях дежурного по классу, столовой, школе. С помощью последовательно заданных вопросов узнать, что делал товарищ.

60. В библиотеке (1 час): рассказать о правилах поведения в библиотеке, как пользоваться картотекой, как выбирать книги, что делают в читальном зале.

Выяснить что-либо, задав или сформулировав поручение: Какую книгу ты хочешь взять? Найди по каталогу.

61. В магазине (2 часа): сообщить о разновидностях магазинов, месте расположения ближайших магазинов, правила поведения в магазине. Уметь расспросить продавца о товаре, его цене, качестве.

62. На занятиях кружка, в спортивной секции (2 часа): названия кружков, секций в школе, режим их работы, расспросить и рассказать самому друзьям о соревнованиях, выставках.

63. Обсуждение телепередач (3 часа): высказать свое мнение о телепередаче (фильме), вести диалог на актуальную тему, целенаправленно формулируя вопросы и побуждая собеседника высказать свое мнение.

64. Новогодний бал (2 часа): речевое общение во время подготовки к Новогоднему балу, обращение с просьбой дать поручение, потребовать отчет, попросить совет.

65. В парикмахерской (2 часа): расспросить о спектре услуг, обратиться с просьбой, попросить совет в выборе прически. Макияж, маникюр, педикюр. Рассказать о правилах поведения в общественных местах.

66. В поликлинике (3 часа): называть самые необходимые помещения поликлиники (рентген кабинет, процедурный, смотровой, лаборатория) и объяснять, для чего они предназначены. Называть специалистов (терапевт, хирург, лор, невропатолог, кардиолог). Моделировать речевое высказывание при обращении к врачу, просьбе о помощи.

67. В аптеке (1 час): называть некоторые лекарственные формы и медикаменты, работников аптеки, кому нужны лекарства. Обращение с просьбой.

68. Дом. Семья (2 часа): самостоятельно рассказать о своем доме, о своей семье (адрес, как можно доехать, описание дома или квартиры, состав семьи, возраст, занятия, внутрисемейные взаимоотношения, традиции).

69. В гостях (2 часа): свободно общаться с окружающими, используя вежливые обороты речи при встрече, за столом, при прощании.

70. Друзья (2 часа): связно и логически последовательно рассказать о своем друге, описать внешность, характер, поступки, выразить свое отношение.

71. Экскурсия на предприятие промышленности (3 часа): расспросить учителя о цели экскурсии, характере производства, его продукции и значении ее в хозяйстве района. Обмен мнениями в конце экскурсии.

Глава 6. Базовое содержание учебного предмета для 9 класса

72. Летний отдых (2 часа): самостоятельный, связный и логически последовательный рассказ о летнем отдыхе, расспросить одноклассников, поделиться впечатлениями.

73. Осень (2 часа): рассказ о сезонных изменениях в природе, дать описания, сравнения, использовать рассуждения.

74. Школа (3 часа): называть помещения интерната. Их назначения. Принять участие в обсуждении правил поведения в школе, режима дня, прав и обязанности обучающегося.

75. Дом. Семья (3 часа): используя в речи элементы описания, сравнения, самостоятельно рассказать о своем доме и семье.

76. На почте (2 часа): рассказать, где расположено ближайшее отделение связи, какие функции выполняет почта. Правильно заполнить бланк, отправить заказное письмо, бандероль или посылку.

77. Зима (3 часа): описывать сезонные изменения в природе зимой, рассказывать об особенностях климата данного региона, жизни животных и птиц, о зимних забавах.

78. Транспорт. Правила дорожного движения (2 часа): называть виды транспорта, свой маршрут от дома до школы, дорожные знаки, рассказать как переходить перекресток, об основных требованиях к движению велосипедов.

79. СМС сообщения (3 часа): знать СМС этикет, грамотное написание сообщения друзьям, родителям, педагогам, деловые сообщения.

80. Одежда (2 часа): дать характеристику школьной, спортивной, повседневной одежде. Моделировать речевые высказывания на темы ухода за одеждой, выполнения мелкого ремонта, соответствия одежды времени года.

81. Спорт (2 часа): уметь вести диалоги на данную тему, выяснить у друга какой вид спорта ему нравится, где он занимается, какая его любимая команда.

82. Обсуждение прочитанных книг, газетных статей, журналов (2 часа): умение кратко выразить главную идею статьи, дать характеристику герою, высказать свое отношение.

83. Просмотр телепередач (2 часа): обсудить телепередачу путем постановки вопросов, формулировки кратких и развернутых ответов, выразить свое мнение.

84. Экскурсия в музей (3 часа): расспросить учителя о цели посещения музея, порядка проведения экскурсии. Рассказ о правилах поведения в общественных местах. Обмен мнениями в конце.

85. Профессии (3 часа): рассказать о некоторых профессиях, что нравится, почему. Обосновать свои высказывания. Первые шаги при устройстве на работу (заявление, анкета, автобиография). Летнее трудоустройство.

Глава 7. Базовое содержание учебного предмета для 10 класса

86. Лето (2 часа): связно, логически последовательно рассказать о летнем отдыхе об интересных событиях, вступить в разговор, поддержать его.

87. Слова вежливого обращения (3 часа): общаться с окружающими, используя формулы речевого этикета (просьба, благодарность, приветствие, слова прощения). Письменное общение (заявки, приглашения, поздравления). Особенности национального этикета.

88. Времена года (2 часа): Характеристика времен года в соответствии с природными условиями данного региона. Любимое время года (обосновать ответ).

89. Правила дорожного движения (3 часа): рассказ об обязанностях пешеходов, об элементах улиц и дорог, правилах перехода перекрестков. Регулировщик, приоритет движения транспортных средств, основные требования к движению велосипедов.

90. Сегодня в мире (3 часа): расспросить учителя о республиканских и мировых новостях, выразить свое мнение.

91. СМС сообщения (3 часа): СМС этикет. Грамотное написание сообщения (деловые, друзьям, родителям, учителю).

92. Новый год (2 часа): рассказывание о подготовке к Новому году (карнавал, голубой огонек), высказывание намерения дать поручения, попросить о помощи.

93. В парикмахерской (2 часа): выражение просьбы, желания в связи с обращением в парикмахерскую. Расспросы о видах услуги ценах. Рассказывание о правилах вежливого обращения.

94. В поликлинике (3 часа): называть специалистов и объяснить их назначение (терапевт, окулист, лор, невропатолог), Называние помещений поликлиники (регистратура, лаборатория, процедурный кабинет) Описать причины обращения к врачу. Направление на обследование. Справка. Анализы.

95. Здоровый образ жизни (3 часа): дать характеристику здоровому образу жизни. Составить устный рассказ о значении личной гигиены, о профилактике простудных заболеваний. Самооценка состояния здоровья. Умение кратко рассказать о СПИД, алкоголизме, наркомании и как от них уберечься.

96. Выбор профессии (4 часа): ведение диалога на данную тему с целью получения новой информации. Резюме. Анкета. Написание заявления. Составление автобиографии. Темы для бесед: профессиональный рост, компаньоны, налоги, банкротство.

97. Моя Родина (2 часа): участие в беседе. Реакция на предшествующие высказывания и дополнение информации новыми фактами.

98. Культура семейных отношений (2 часа): рассказ о своем видении внутрисемейных взаимоотношений, поддержание диалога, высказать свои аргументы и защитить их.

Глава 8. Требования к уровню подготовки обучающихся 5 класса

99. Предметные результаты.

100. Обучающиеся будут знать:

- 1) правила поведения в школе, классе, общественных местах;
- 2) правила ведения диалога;
- 3) последовательность слов в составлении устного высказывания;
- 4) типы фраз, используемые в разговорной речи со взрослыми и со сверстниками;
- 5) ответы на вопросы по изученным темам.

101. Обучающиеся будут уметь:

- 1) пользоваться в общении вопросами, ответами, репликами, давать и выполнять поручения, вести диалог, делать краткие связные сообщения;
- 2) делать краткие связные сообщения о прочитанной книге по вопросам, ответить на вопросы товарищей и учителя;
- 3) использовать в диалоге в определенной последовательности слова (что, где, как, почему, зачем, куда, сколько, какой) и обороты (можно ли, ты умеешь, ты знаешь, ты помнишь, ты согласен, тебе нравится);
- 4) пользоваться разговорной речью в общении со взрослыми и товарищами, употребляя знакомые типы фраз.

Глава 9. Требования к уровню подготовки обучающихся 6 класса

102. Предметные результаты.

103. Обучающиеся будут знать:

- 1) правила поведения в школе, классе, общественных местах;
- 2) правила ведения беседы;
- 3) основные нормы произношения;
- 4) приемы устного описания предметов, объектов событий.

104. Обучающиеся будут уметь:

- 1) аргументировать свои высказывания, выражать отношение к словам собеседника, продолжать или прервать беседу;
- 3) использовать в беседе реплики, объединяющие высказывание и вопрос: мне это нравится, а тебе? Я видел это фильм, а ты. У меня много друзей, а у тебя? Я считаю, что надо сделать так, а как считаешь ты?;
- 4) отвечать на вопросы двумя-тремя предложениями, из которых каждое последующее раскрывает содержание предыдущего;

5) описывать предметы, объекты, события с использованием определений и сравнений;

6) сознательно, правильно и бегло читать вслух с соблюдением основных норм произношения.

Глава 10. Требования к уровню подготовки обучающихся 7 класса

105. Предметные результаты.

106. Обучающиеся будут знать:

1) правила поведения в школе, классе, общественных местах;

2) слова-характеристики и слова-сравнения для описания предметов, явлений и событий;

3) правила использования формы "Ты" и "Вы";

4) глаголы совершенного и несовершенного вида.

107. Обучающиеся будут уметь:

1) вести диалоги на разные темы с использованием разнообразных реплик и разговорно-обиходной лексики;

2) употреблять в речи уточняющие вопросы по содержанию прочитанной книги, просмотренного кинофильма, при беседе;

3) описывать экскурсии, события личной и общественной жизни;

4) описывать и сравнивать между собой предметы, явления, события, используя сравнения эпитеты и речевые обороты из прочитанных произведений;

5) выражать благодарность, извинения;

6) писать поздравительные открытки, правильно, использовать формы обращения "Ты" и "Вы".

Глава 11. Требования к уровню подготовки обучающихся 8 класса

108. Предметные результаты.

109. Обучающиеся будут знать:

1) правила поведения в школе, классе, общественных местах;

2) словосочетания и фразы для описания явлений и событий из прочитанных произведений;

3) правила заполнения анкет;

4) основные сравнительные характеристики некоторых предметов и явлений.

110. Обучающиеся будут уметь:

1) участвовать в беседе, реагируя на предшествующие высказывания и дополняя информацию новыми фактами;

2) отвечать на вопросы развернуто, аргументировать ответы и приводить примеры;

3) описывать и сравнивать между собой предметы, явления, события, используя сравнения, эпитеты и речевые обороты из прочитанных произведений;

4) заполнять анкеты;

5) применять усвоенные в обучающих и тренировочных упражнениях способы работы над речью в аналогичных заданиях и условиях.

Глава 12. Требования к уровню подготовки обучающихся 9 класса

111. Предметные результаты.

112. Обучающиеся будут знать:

1) правила поведения в школе, классе, общественных местах;

2) слова и выражения употребляемые для просьб, поручений в бытовых ситуациях и социальных действиях;

3) содержание некоторых художественных произведений и статей;

4) правила заполнения деловых бумаг, СМС-сообщений;

5) речевой этикет.

113. Обучающиеся будут уметь:

1) пользоваться разговорной речью в общении со взрослыми и товарищами (вести диалоги по заданной теме, по ситуации, расспрашивать об интересующем);

2) выполнять поручения, просьбы, выражать желания при организации личной и коллективной жизни в школе-интернате (самообслуживание, питание, уборка помещений, взаимопомощь);

3) грамотно оформлять деловые бумаги: заполнять бланки, анкеты, написать заявление о приеме на работу, составить резюме, отправить СМС сообщение;

4) самостоятельно выбирать и читать художественное произведение, газетную статью, журнал, рассказать их содержание, выразить свое мнение;

5) пользоваться формулами речевого этикета (обращение с просьбой, вежливо отказать; писать поздравления, приглашения).

Глава 13. Требования к уровню подготовки обучающихся 10 класса

114. Предметные результаты.

115. Обучающиеся будут знать:

1) правила поведения в школе, классе, общественных местах;

2) нормы речевого общения;

3) различие форм речи в устном и письменном общении;

4) формы письменного общения (заявки, приглашения, поздравления).

116. Обучающиеся будут уметь:

1) пользоваться разговорно-обиходной речью в диалогической, монологической, письменной формах;

2) самостоятельно вести диалоги и связно рассказывать о прочитанном и увиденном;

3) собирать нужный материал в процессе экскурсии, вести диалог и рассказывать об экскурсии связанно;

4) вести беседу, поддерживать ее, высказать свое мнение, умозаключение.

117. Личностные результаты. Ожидается, что обучающиеся проявят:

1) мотивацию к труду, умение преодолевать трудности;

2) навыки сотрудничества со взрослыми;

3) умение моделировать свое речевое общение в различных ситуациях на слухо-зрительной основе;

4) умение соблюдать правила речевого поведения;

5) умение закреплять и совершенствовать свои речевые навыки.

118. Системно-личностные результаты. Ожидается, что обучающиеся овладеют:

1) умением выражать просьбу, желание;

2) умением задавать вопросы и отвечать на них;

3) умением участвовать в диалоге;

4) навыками разговорно-обиходной речи.

Қазақстан			Республикасы
Білім және ғылым	және	ғылым	министрінің
2017 жылғы		27	шілдедегі
№ 352 бұйрығына 112-қосымша			

Қазақстан			Республикасы
Білім және ғылым	және	ғылым	министрінің
2013 жылғы		3	сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 330-қосымша			

Есту қабілеті бұзылған (нашар еститін, кейіннен естімей қалған) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Сөйлеу тілін қалыптастыру және есту түйсігін дамыту" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы (оқыту қазақ тілінде жүргізілетін сыныптар үшін)

1-тарау. Түсінік хат

1. Оқу бағдарламасы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 23 тамыздағы № 1080 қаулысымен бекітілген Орта білім берудің (бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім беру) мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандартына сәйкес әзірленген.

2. Оқу пәнінің мақсаты:

1) нашар еститін білім алушыларда дыбыстарды дұрыс айту дағдыларын және сөйлеу тілін естіп қабылдауын дамыту болып табылады;

2) қалдық есту қабілетін мүмкіндігінше дамыту, осы негізде ауызша сөздік тілін қабылдауға, жаңа естіп қабылдау тірегін құру;

3) нашар еститін баланың сөздік емес дыбыстар әлемі жайлы түсінігін байытып, айналасындағы дыбыстар әлемін бағдарлай алуға үйрету.

3. Оқу пәнінің міндеттері:

1) дыбыс күшейткіш аппарат пен жеке есту аппараттары көмегімен және апаратсыз қабылдап қайталап айту;

2) оқу іс-әрекетін ұйымдастыруға байланысты қарапайым сөйлеу материалдарын қабылдап қайталау;

3) жалпы білім беретін пәндерді оқытуға байланысты материалдарды естіп қабылдау, ажырата білу және сөздік материалды қайталап айта білу;

4) сыныптағы сөздерді естіп қабылдау жағдайына байланысты мұғалімнің мәтіндерді таңдап алуы;

5) естіп қабылдау және табиғи дыбыстарды естіп қабылдау;

6) білім алушылардың фонетикалық анық, айқындап, мәнерлі ауызша сөйлеу тілін қалыптастыру;

7) сөйлеу тіліндегі дұрыс интонацияны, ырғақты, орфоэпияның негізгі ережелерін, буын және сөз екпінін сақтау;

8) сөйлеу кезінде дұрыс тыныс алып сөйлеуді қалыптастыру;

9) тыныспен жұмыс, дауыспен жұмыс, дыбыстармен, сөз, сөз тіркестерімен жұмыс жүргізу;

10) орфоэпиямен, интонациямен жұмыс жүргізу жолдарын қарастыру;

11) сөзбен, сөз тіркестерімен жұмыс жүргізу;

12) интонациялық сөйлеу тілін қалыптастыру, хабарлы, сұраулы, сөйлемдер интонациясын және эмоциональды көңіл-күйді білдіретін сөз, сөз тіркестермен жұмыс жүргізу;

13) сөйлеу тіліндегі шығармашылық жұмыстарға қызығушылығын қалыптастыру;

14) сөйлеу тілін қалыптастыру үшін міндетті түрде стационарлық дыбыс күшейткіш аппаратты, жеке сабақта, сабақтарда, сабақтан тыс уақытта үзбей қолдану;

15) қойылмаған дыбыстардың орнына, уақытша қолданылатын дыбыстарды пайдалану: д-т, ш – с, с-ш, с-з;

16) қойылған дыбыстарды буында, сөзде, сөз тіркестерінде дағдыландыру, қатаң, ұяң, үнді дыбыстарды дифференциациялау;

17) 5-6 сыныптарда жеке сабақта әр білім алушының дыбыстарды дұрыс айту дағдыларын толығымен қалыптастыру;

18) арнаулы сабақтарда әр түрлі методикалық әдістерді қолдану және фонетикалық ырғақ және арнайы дыбыстарды қоятын түзету жұмыс түрлерін пайдалану;

19) мұғалімге еліктей отырып дыбыстарды естіп, естіп-көріп қабылдауға үйрету және сөздерде, сөйлемдерде дыбыстарды дұрыс айтуын қадағалау.

4. Есту қабілеті бұзылған білім алушыларға арналған арнайы мектептерде ең негізгі түзету сабақтардың бірі - "Сөйлеу тілін қалыптастыру және есту түйсігін дамыту" болып табылады. Нашар еститін балаларда есту қабілетін дамыту мен ауызша сөйлеу тілін қалыптастыру бір-бірімен тығыз байланысты. Ауызша сөйлеу тілін қалыптастыру есту және естіп көру негізінде жүзеге асады. Өз кезегінде сөйлеу тілін естіп қабылдау дағдысы білім алушылардың дыбыс айтуды қалыптастыру процесінде жетілдіріледі.

5. Берілген бағдарлама екі бөлімнен тұрады:

1) есту қабілетін дамыту;

2) дыбыс айтуға үйрету.

6. Оқу бағдарламасы 1 - 4-дәрежелі (бағдарламаға сәйкес есту қабілетін және сөздік қорын байыту мүмкін болған жағдайда) нашар еститін білім алушыларға арналған.

7. Оқу материалының мазмұнын оқу барысында: сөйлеу тілін, дактиль тілін, ауызша сөйлеу тілін дамыту пәндері және математика, түзету ырғағы сабақтарымен пәнаралық байланысы ескеріледі.

8. Түзету жұмысының мазмұны:

1) білім алушыларды сөздік материалды естіп көру және есту арқылы қабылдауға, тануға, ажырата білуге және оны қайталап айтуға, өтініш пен тапсырманы орындауға үйрету;

2) естіп көріп қабылдауды көмекші құрал ретінде пайдаланылады. 5-10 сыныптарда барлық сөздік материалдарды естіп көру арқылы қабылдау және оны сөйлемде естіп тани білу;

3) сөйлемдерді, жаңа материалдарды, сөздерді, сөз тіркестерін, сөйлемді, математикалық терминдерді ажырата білу;

4) естіп қабылдаған материалдарды тиянақтай, пысықтай отырып, естіп қабылдай білу;

5) өтінішті, тапсырмаларды естіп қабылдап орындай білу;

6) 5-10 сыныптарда радио және теледидардан хабарларды тыңдап, қабылдауға үйрету;

7) есту қабілетін дамытуға берілген сөздік материалдарының әр білім алушының жеке бас ерекшеліктеріне сай болуын ескеру;

8) білім алушылардың мүмкіндіктеріне қарай тапсырма мөлшерін күрделендіру.

9. Оқу жүктемесінің көлемі:

- 1) 5-сынып- аптасына 16 сағат, оқу жылында - 544 сағат;
- 2) 6-сынып – аптасына 16 сағат, оқу жылында - 544 сағат;
- 3) 7-сынып – аптасына 4 сағат, оқу жылында - 136 сағат;
- 4) 8-сынып – аптасына 4 сағат, оқу жылында - 136 сағат ;
- 5) 9-сынып – аптасына 4 сағат, оқу жылында - 136 сағат ;
- 6) 10-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында - 68 сағат.

10. Сөйлеу тілін қалыптастыру және есту түйсігін дамыту бойынша жеке және топтық сабақтар 5-6 сыныптарда бір білім алушыға аптасына - 2 сағат, 7-9 сыныптарда – 0,5 сағат, 10-сыныптарда – 0,25 сағат өтіледі және осыған орай бағдарлама жоспар бойынша жалпы білім беретін пәндерді оқытуға байланысты бір тақырыптағы мәтінді бір аптаға берілетінін ескере отырып құрылған. Көлемді тақырыптарды 2-3 аптаға алады.

11. Бағдарлама мазмұны келесідей құрал-жабдықтардың болуын қарастырады: заттық-сюжеттік суреттер, тақырыптар бойынша кестелер, дыбыстарды қою мен дағдыландыруға көрнекі материалдар, дыбыскүшейткіш аппараттар, компьютер, магнитофон, ойыншықтар, муляж және тағы басқа әдістемелік, дидактикалық және көрнекі әдебиеттер.

2-тарау. Оқу пәнінің 5-сыныптағы базалық білім мазмұны

12. Есту арқылы жеке аппаратпен және аппаратсыз сөздік материалдарды қабылдау (136 сағат):

1) оқу іс-әрекетінің ұйымдастырылуына байланысты қолданатын сөздік материалдар: "Жазғы каникулды қалай өткіздің?", "Каникулда қайда бардың?", "Қандай қызықты оқиғалар есінде қалды?", "Каникулда достарыңмен балық аулауға бардың ба?", "Қандай қызықты кітаптар оқыдың?", "Сен қандай теледидар хабарларын ұнатасың?", "Неліктен?", "Жанантан сұра, балалар ертенгі сегізде не істейді?".

13. Есту арқылы жеке аппаратпен және аппаратсыз сөздік материалдарды қабылдау (136 сағат):

1) жалпы білім беретін пәндердегі оқылатын тақырыптар бойынша және математикалық және грамматикалық терминдерді қолдану: "Ұзындығы 4 см кесінді сызық сыз", "45+15,57-18", "Көп нүктенің орнына тиісті жіктік жалғауын қойып оқы".

14. Естіп қабылдау (15-20 сөйлемнен тұратын) және сол тақырыптарға байланысты тапсырмалар (136 сағат):

1) шамамен алынған тақырыптар: "Жазғы каникул", "Астана - бас қала", "Табиғат аясында", "Мен кім боламын", "Менің достарым". "Табиғатты қорғай біл", "Мамандықты таңдай біл", "Мектептегі үйірмелер". "Ғажайып қыс", "Наурыз айы - жыл басы", "Көгілдір көктем келді күлімдеп", "Аналар - асыл жандар", "Жадырап жаз келеді", "Табиғаттағы мезгіл аралық өзгерістер", "Жабайы аңдар өмірінен", "Тоқтар Әубәкіров - тұңғыш қазақ ғарышкері" және математикалық терминологиялар, тапсырмалар.

15. Мәтін бойынша шамамен алынған сұрақтар: "Жазғы каникулды қалай өткіздің?", "Каникулда қайда бардың?", "Қандай қызықты оқиғалар есінде қалды?", "Каникулда достарыңмен балық аулауға бардың ба?", "Қандай қызықты кітаптар оқыдың?", "Сен қандай теледидар хабарларын ұнатасың? Неліктен?". Математикалық және грамматикалық терминдерді қолдану: "45+15, 57-18", "Көп нүктенің орнына тиісті жіктік жалғауын қойып, оқы", "Наурыз қандай мейрам?", "Мейрамға ел қалай қамданады?", "Наурыз көжені қандай дәмдерден дайындайды?", "Жаңа жыл қай айдан басталады?", "Досыңнан сұра, наурыз мерекесін қайда өткізді?", "Наурызда қандай қызықты ойын түрлерін көрдің?", "Наурыз айының нешесінде күн мен түн теңеледі?". Математикалық, грамматикалық терминдерді қолдану: "54+32, 32-14, 78+12".

16. Естіп қабылдауға шамамен берілген сөздік материалдар: жаз, жазғы каникул, ауылға бардым, достарым шақырды, балық ауладым, қызықты оқиғалар болды, теледидар қарадым, кітап оқыдым, қызық кітап, каникул жақсы өтті.

17. Дыбыстардың айтылуын қалыптастыру (136 сағат). Дұрыс тыныс алу:

1) тыныс паузаларының көмегімен синтагмдерді дұрыс ажыратып, сөздік тілді пайдалану.

18. Дауыс:

1) логикалық екпінді диалогтар кезінде сақтау;

2) бірқалыпты дауыспен сөйлеу.

19. Дыбыстар және дыбыс тіркестері:

1) артикуляциясы ұқсас дауыссыз дыбыстарды дифференциациялау;

2) мұрын жолды және ауыз жолды дыбыстар: м-п, м-б, н-ң, н-т, в-д;

3) ұяң және қатаң дыбыстар: ф-в, п-б, т-д, к-г, с-з, ш-ж, қ-ғ;

4) шулы-ызың дыбыстар: с-ш, з-ж;

5) аффрикаттар: ц-ч.

20. Сөз:

1) сөздік тілде дыбыс тіркестерін дұрыс сақтап, айту: -ст (Астана, Қазақстан), -лм (Алматы, алма, алмұрт) - лш (Алша, қызылша) -нш (әнші, кенші), -сп (аспан, аспаз) -сх (асхана, Асхат) - лт (алтын, алты) -ан (ынталы, ынтымақ).

21. Қысқа сөйлемдер: әдеби шығармалардың үзінділері мен өлеңдерді жатқа мәнерлеп оқу. Сөйлеу тілінің бірқалыптылық темптік дағдысын бекіту. Әдеби шығармалардың үзінділері мен өлеңдерді интонацияны сақтап, жатқа мәнерлеп оқу. Сөйлеу тілінің бірқалыптылық, ырғақтық, темптік дағдысын бекіту.

3-тарау. Оқу пәнінің 6-сыныптағы базалық білім мазмұны

22. Есту арқылы жеке аппаратпен және аппаратсыз сөздік материалдарды қабылдау (181 сағат):

1) оқу іс-әрекетінің ұйымдастырылуына байланысты қолданатын сөздік материалдар: "Аслан, Айшадан сұрашы, ол сабақта не істегенді жақсы көреді". "Сен қандай ара қашықтықта естисің?".

23. Есту арқылы жеке аппаратпен және аппаратсыз сөздік материалдарды қабылдау (181 сағат):

1) жалпы білім беретін пәндердегі оқылатын тақырыптар бойынша және математикалық және грамматикалық терминдерді қолдану: негізгі екі буыннан құралған еліктеуіш сөзді көрсет. Күрделі сөзді көрсет. "Төрттен бір бөлшегі неше процентке сәйкес?".

24. Естіп қабылдау (20-25 сөйлемнен тұратын) және сол тақырыптарға байланысты тапсырмалар (182 сағат):

1) шамамен алынған тақырыптар: "Қазақстан қалалары", "Еңбек бақыты", "Мектебім өз үйім", "Сары алтындай, сары күз", "Армысың, жаңа жыл", "Табиғат байлығы", "Кітап - сенің досың", "Менің елім - Қазақстан", "Туған жерім - менің елім", "Қазақстан Республикасының Конституциясы", "Наурыз көже", "Білімді адам - өрге озады";

2) мәтін бойынша шамамен алынған сұрақтар: "Қазақстанның қандай ірі қалаларын білесің?", "Алматы қандай қала?", "Талдықорған қай жерде орналасқан?", "Оңтүстіктегі ең үлкен қала қай қала?", "Атырау қаласы неге мұнай қоймасы деп аталады?", "Қарағанды қаласы несімен бай?", "Ақтөбе қай облыс орталығы?", "Астана неліктен бас қала деп аталады?", "Қандай автордың кітаптарын оқыдың?", "Сен өз достарыңды ұнатасың ба?", "Олар саған несімен ұнайды?", "Оқыған кітаптарыңның ішінен, қай кітап есінде қалды?", "Өсімдіктер адам өмірінде қандай орын алады?";

3) математикалық және грамматикалық терминдерді қолдану: "Зат есім деген не?", "Сөйлемнен тауып оқы". "Ол қалай жіктеледі?", "Сөйлемнің тұрлаулы мүшелерімен екі сөйлем құра", "Қазір қай жыл?", "Сағат қанша?", "Есепті шығар.45:3,15:5,50:10".

25. Естіп қабылдауға шамамен берілген сөздік материалдар: Қазақстан, Алматы, Талдықорған, Оңтүстік, Атырау, Қарағанды қаласы, Ақтөбе, Астана бас қала, Алматы әсем қала, Талдықорған жер жаннаты Жетісуда орналасқан, Атырау Қазақстанның мұнай қоймасы, Қостанай –құт, қызыл бидай қамбасы, Шымкент - ыстық оңтүстігім, мақталы. Ақтөбе – ақ тарысы мол өлке, Қарағанды - қара алтынның ордасы.

4-тарау. Оқу пәнінің 7-сыныптағы базалық білім мазмұны

26. Есту арқылы жеке аппаратпен және аппаратсыз сөздік материалдарды қабылдау (45 сағат):

1) оқу іс-әрекетінің ұйымдастырылуына байланысты қолданатын сөздік материалдар: "Сендер қай күні демаласындар?", "Демалыс күні сен қайда барасың?", "Математикадан берілген тапсырманы орындадың ба?".

27. Есту арқылы жеке аппаратпен және аппаратсыз сөздік материалдарды қабылдау (45 сағат):

1) жалпы білім беретін пәндердегі оқылатын тақырыптар бойынша және математикалық және грамматикалық терминдерді қолдану. Туынды сөзді көрсет. Еліктеудің қай түрі, анықта: біреу оқыс жөтеліп қалса-ақ, ала қашатындай елең-елең етіп, ойнақшып келеді. Сағатқа қарап минутқа дейінгі дәлдікпен уақытты анықтау: 46:2, 25.

28. Естіп қабылдау (20 сөйлемнен және одан жоғары) сол тақырыптарға байланысты тапсырмалар (46 сағат):

1) шамамен алынған тақырыптар: "Астана – бас қала", "Менің сүйікті республикам Қазақстан", "Наурыз -жыл басы", "Шынықсаң, шымыр боласың", "Туған жер табиғаты", "Мектебім - алтын ұям", "Алматы - әсем қала", "Ананды ардақтай біл", "Қазақстан тарихы", "Қазақ әдебиеті", "Биология және география", "Математика" пәндеріне байланысты мәтіндерді қолдану;

2) мәтін бойынша шамамен алынған сұрақтар: "Қазақстанның астанасы қай қала?", "Сен ол жерде болдың ба?", "Қала несімен әдемі?", "Қалада қандай спорттық кешендер бар?", "Сен театр, мұражайларда болдың ба?", "Қандай қойылымдарды тамашаладың?", "Хан шатыры қай көшеде орналасқан?", "Оған қалай баруға болады?", "Қалада көрген қызықты оқиғаларың жайында айтып бер", "Қандай автордың кітаптарын оқыдың?", "Оқыған кітаптарыңның ішінен қай кітап есінде қалды?", "Оның авторы кім?". Математикалық және грамматикалық терминдерді қолдану: "Сын есім деген не?", "Сөйлемнің тұрлаусыз мүшелерін ата", "Мәтіннен толықтауыштарды тауып, сөз табына қарай талда", "Қазір сағат қанша?", "Есепті шығар.75:3, 95:5, 90:10".

29. Естіп қабылдауға шамамен берілген сөздік материалдар: Астана, Астана – бас қала. Мұражай, театр, Хан шатыры, Қабанбай батыр көшесі. Сөйлемнің

тұрлаусыз мүшелері: анықтауыш, толықтауыш, пысықтауыш, сөйлемнің тұрлаулы мүшелері: бастауыш, баяндауыш, септік жалғау, жіктік жалғау, геометриялық денелер: үшбұрыш, төртбұрыш, көпбұрыш, тікбұрыш, доғал бұрыш, шаршы, дөңгелек.

5-тарау. Оқу пәнінің 8-сыныптағы базалық білім мазмұны

30. Есту арқылы жеке аппаратпен және аппаратсыз сөздік материалдарды қабылдау (45 сағат):

1) оқу іс-әрекетінің ұйымдастырылуына байланысты қолданатын сөздік материалдар: "Сен кезекші болғанда саған кім көмектеседі?", "Мектепте сабақ сағат сегізде басталады", "Сен үй жұмысын сағат нешеде орындайсың?", "Сен өз есту қабілетіңнің ара қашықтығын білесің бе?", "Математика сабағы саған ұнай ма?", "Бүгін сабақтан соң не істейсің?", "Өмірбаянға не туралы жазу қажет?", "Тыңда, сұраулық шылау арқылы жасалған сұраулы сөйлемді тап".

31. Есту арқылы жеке аппаратпен және аппаратсыз сөздік материалдарды қабылдау (45 сағат):

1) ауызша сөйлеу тілі материалдарын естіп қабылдау. Серуенге шыққанда көптеген қызықты жағдайлар болды. Мектепте өткен кездесуде мынандай қызықты оқиғалар болды. Өмірбаян сұраққа жауап беру арқылы жазылады.

32. Тақырыптар бойынша мәтінді естіп қабылдау (46 сағат):

1) сөздік материалдарды әртүрлі дикторларды (мұғалімді, достарын) тыңдап, бірдей арақашықтықта естіп қабылдау;

2) сөздік материалдарды (жеке аппаратапен) аудиожазбалар арқылы естіп қабылдау;

3) оқу бағдарламасында берілген сөздік материалдарды теледидардан берілетін жастарға және жасөспірімдерге арналған хабарларды естіп-көру арқылы қабылдау.

33. Шамамен алынған тақырыптар: "Менің сүйікті мамандығым", "Туған тілім, ана тілім", "Астана – көрікті қала", "16-желтоқсан - Қазақстанның тәуелсіздік күні", "Салт-дәстүрі халқымның", "1 - мамыр мерекесі", "Менің сүйікті ауылым", "9-мамыр - Жеңіс күні", "7 - мамыр Ұландар күні", "Республикамның көрікті жерлері", "Қазақстан тарихы", "Қазақ әдебиеті", "Биология және география", "Математика" пәндеріне байланысты мәтіндерді қолдану.

34. Мәтін бойынша шамамен алынған сұрақтар: "Тәуелсіздік күніне қандай дайындық жасадыңдар?", "Жаңа жыл мерекесін қайда қарсы аласың?", "Қыс мезгілінде ауа райында қандай өзгерістер болады?", "Қазақ халқының қандай салт-дәстүрлерін білесің?", "Қазақстанда тұратын басқа ұлт-өкілдерінің қандай салт-дәстүрлерін білесің?", "Қазақстанның бас қаласы Астана жайлы не

білесің?", "Абылай хан жайында не білесің?", "Қазақ хандары жайлы айт", "Картадан Алматы облысын көрсетіп, облыс жайында мәлімет бер", "Қылқан жапырақты ағаштардың қандай түрлерін білесің?".

35. Шамамен естіп қабылдауға берілген сөздік материалдар: құттықтау, сыйлық беру, туған күн, мен бүгін ... жасқа толдым, "Танысайық, сенің есімің кім?", "Сен қайда тұрасың?", "Қайда оқисың?", "Бос уақытыңда немен айналысасың?", "Демалыс күні не істейсің?", "Қандай жаңалықтарың бар?", "Мен танысқанымға өте қуаныштымын, менімен бірге қыдыруға қалайсың?", "Бос уақытың бар ма?", "Театрге шақырсам келесің бе?", "Бүгін жақсы қойылым болады, бірге тамашалайық", "Менімен саяхатқа шығасың ба?", "Өзімізбен бірге достарымызды ертіп барайық", "Онда ұйықтайтын мөшек, рюкзак, тамақ, балық аулайтын құралдарды өзімізбен бірге алайық".

6-тарау. Оқу пәнінің 9-сыныптағы базалық білім мазмұны

36. Есту арқылы жеке аппаратпен және аппаратсыз сөздік материалдарды қабылдау (28 сағат):

1) оқу іс-әрекетінің ұйымдастырылуына байланысты қолданатын сөздік материалдар: сөздік материалдарды әртүрлі дикторларды (мұғалімді, достарын) тыңдап, естіп қабылдау.

37. Сөздік материалдарды аудиожазбалар арқылы естіп қабылдау (28 сағат).

38. Ауызша сөйлеу тілі материалдарын оқу іс-әрекетінің ұйымдастырылуына байланысты телефон арқылы естіп қабылдау (28 сағат).

39. Тақырыптар бойынша күрделі мәтіндерді естіп қабылдау (24 сағат).

40. Сөздік материалдарды теледидардан және радиодан хабарларды естіп-көру арқылы қабылдау (28 сағат).

41. Шамамен алынатын тақырыптар: "Қазақстан тарихы", "Қазақ әдебиеті", "Биология және география", "Математика" пәндеріне байланысты мәтіндерді алып қолдануға болады.

7-тарау. Оқу пәнінің 10-сыныптағы базалық білім мазмұны

42. Есту арқылы жеке аппаратпен және аппаратсыз сөздік материалды бағдарлама сұранысына сәйкес оқу іс-әрекетінің ұйымдастырылуына байланысты және күнделікті қолданатын сөздік материалдарды және мәтіндерді әртүрлі жағдайда сыныпта, сыныптан тыс жағдайда естіп қабылдау (34 сағат).

43. Радиодан, теледидардан білім алушыларды дамытатын тілдік материалдарды, диалогтік және монологтік тіл материалдарын магнитофон ұнтаспалары арқылы естіп қабылдау (34 сағат):

1) мұғалімнің, достарының айтқан сөздерін, сөйлемдерін және ауызша сөйлеу тілі материалдарын есту арқылы қабылдау.

44. Шамамен алынатын тақырыптар: "Қазақстан тарихы", "Қазақ әдебиеті", "Биология және география", "Математика" пәндеріне байланысты мәтіндерді алып қолдануға болады.

8-тарау. 5-сынып білім алушыларының дайындық деңгейіне қойылатын талаптар

45. Пәндік нәтижелер.

46. Білім алушылар:

1) оқу іс-әрекетінің ұйымдастырылуына байланысты және күнделікті қолданатын сөздік материалдарды естіп қабылдай;

2) сөздік материалдарды есту арқылы қабылдай;

3) қойылған дыбыстардың артикуляциясын біліп, шырайдан тани;

4) жалпы білім беретін пәндердегі оқылатын тақырыптарға байланысты мәтіндерді естіп қабылдай білетін болады.

47. Білім алушылар:

1) жеке аппаратпен және аппаратсыз сөздік материалды (сөз, сөз тіркестерін, қысқа сөйлемдерді) естіп;

2) жеке аппаратпен 15-20 сөйлемді естіп;

3) аппаратпен - 8-10 метр (2-дәрежелі нашар еститін), 5-6 метр (3-дәрежелі нашар еститін) естіп;

4) аппаратсыз 3-3,5 метр жерден (2-дәрежелі нашар еститін) 0,3-0,5 метр жерден (3-дәрежелі нашар еститін) қабылдай алу дағдыларын меңгеретін болады.

9-тарау. 6-сынып білім алушыларының дайындық деңгейіне қойылатын талаптар

48. Пәндік нәтижелер.

49. Білім алушылар:

1) оқу іс-әрекетінің ұйымдастырылуына байланысты және күнделікті қолданатын сөздік материалдарды естіп қабылдай;

2) сөздік материалдарды есту арқылы қабылдап;

3) сөздік материалды жолдасының айтуы бойынша және магнитофон арқылы жақын арадан естіп қабылдап, орындай алуын;

4) есту арқылы мәтінді (17-20 сөйлемнен тұратын) қабылдап;

5) қойылған дыбыстардың артикуляциясын біліп, шырайдан тани білетін болады.

50. Білім алушылар:

1) жеке аппаратпен және аппаратсыз сөздік материалды (сөз, сөз тіркестерін, қысқа сөйлемдерді) естіп;

2) аппаратсыз-3,5 метр жерден (2-дәрежелі нашар еститін), 0,3-0,5 метр жерден (3-дәрежелі нашар еститін);

3) жеке аппаратпен - 6-10 метр жерден (2-дәрежелі нашар еститін), 5-6 метр жерден (3-дәрежелі нашар еститін) естіп қабылдай алу дағдыларын меңгеретін болады.

10-тарау. 7-сынып білім алушыларының дайындық деңгейіне қойылатын талаптар

51. Пәндік нәтижелер.

52. Білім алушылар:

1) жалпы білім беретін пәндердегі оқылатын тақырыптарға байланысты мәтіндерді естіп;

2) сөздік материалды жолдасының айтуы бойынша және магнитофон арқылы жақын арадан естіп;

3) оқу іс-әрекетінің ұйымдастырылуына байланысты және күнделікті қолданатын сөздік материалдарды естіп;

4) есту арқылы мәтінді (20 және одан да көп сөйлемнен тұратын) қабылдай білетін болады.

53. Білім алушылар:

1) жеке аппаратпен және аппаратсыз сөздік материалды (сөз, сөз тіркестерін, қысқа сөйлемдерді) естіп;

2) аппаратсыз - 3,5-3 метр жерден аппаратпен 8-10 метр жерден (2-дәрежелі нашар еститін) қабылдау, 0,3 – 0,5 метр жерден естіп;

3) аппаратсыз және 6-6,5 метр аппаратпен (3-дәрежелі нашар еститін) естіп қабылдай алу дағдыларын меңгеретін болады.

11-тарау. 8-сынып білім алушыларының дайындық деңгейіне қойылатын талаптар

54. Пәндік нәтижелер.

55. Білім алушылар:

1) сөздік материалдарды естіп;

2) жалпы білім беретін пәндердегі оқылатын тақырыптарға байланысты мәтіндерді естіп;

3) оқу іс-әрекетінің ұйымдастырылуына байланысты және күнделікті қолданатын сөздік материалдарды естіп қабылдай білетін болады.

56. Білім алушылар:

1) жеке аппаратпен және аппаратсыз сөздік материалды (сөз, сөз тіркестерін, қысқа сөйлемдерді) естіп;

2) жеке аппаратпен 2-дәрежелі нашар еститіндер 9-10 метрден қабылдай алады; 3-дәрежелі нашар еститіндер 6,5-7 метрден естіп;

3) оптимальды қашықтықта сыбырлап айтқанды естіп;

4) көріп-есту арқылы теледидардан оқу бағдарламасына сәйкес сөздік материалдарды жеке аппаратпен естіп қабылдай алу дағдыларын меңгеретін болады.

12-тарау. 9-сынып білім алушыларының дайындық деңгейіне қойылатын талаптар

57. Пәндік нәтижелер.

58. Білім алушылар:

- 1) бағдарлама сұранысына сәйкес оқу іс-әрекетінің ұйымдастырылуына байланысты және күнделікті қолданатын сөздік материалдарды естіп қабылдай;
- 2) жалпы білім беретін пәндердегі оқылатын тақырыптарға байланысты мәтіндерді естіп қабылдай;
- 3) ауызша сөйлеу тілі материалдарын есту арқылы қабылдай білетін болады.

59. Білім алушылар:

- 1) жеке аппаратпен сөздік материалды (сөз, сөз тіркестерін, қысқа сөйлемдерді) естіп қабылдай;
- 2) сөздік материалдарды есту арқылы: жеке аппаратпен 10 метр жерден жеке 2-дәрежелі нашар еститіндер;
- 3) 7-8 метр жерден 3-дәрежелі нашар еститіндер естіп;
- 4) жеке аппаратсыз 4 метр жерден 2-дәрежелі нашар еститіндер естіп;
- 5) 0,5 метр жерден 3-дәрежелі нашар еститіндер естіп;
- 6) сөздік материалды телефон арқылы естіп қабылдай алу дағдыларын меңгеретін болады.

13-тарау. 10-сынып білім алушыларының дайындық деңгейіне қойылатын талаптар

60. Пәндік нәтижелер.

61. Білім алушылар:

- 1) бағдарлама сұранысына сәйкес оқу іс-әрекетінің ұйымдастырылуына байланысты және күнделікті қолданатын сөздік материалдарды естіп;
- 2) жалпы білім беретін пәндердегі оқылатын тақырыптарға байланысты мәтіндерді естіп;
- 3) ауызша сөйлеу тілі материалдарын есту арқылы қабылдай білетін болады.

62. Білім алушылар:

- 1) жеке аппаратпен сөздік материалды (сөз, сөз тіркестерін, қысқа сөйлемдерді) естіп;
- 2) сөздік материалдарды есту арқылы: аппаратсыз 4 метр жерден қабылдай;
- 3) аппаратпен 11 метр (2-дәрежелі нашар еститін) қабылдай;
- 4) аппаратсыз 0,5-0,6 метр және аппаратпен 8-9 метр (3-дәрежелі нашар еститін) естіп қабылдай;
- 5) сөздік материалды телефон арқылы (диалогтік және монологтік) сөздерді естіп қабылдай алу дағдыларын меңгеретін болады.

63. Тұлғалық нәтижелер. Білім алушылар:

1) мемлекеттік тілді білуінен, қазақ халқының және Қазақстан аумағында өмір сүріп жатқан басқа да ұлыстардың тарихына, мәдениетіне, салт-дәстүріне және басқа құндылықтарына құрметпен қарау;

2) адамдармен қарым-қатынаста жоғары мәдениеттілік танытуынан, этикалық нормаларды сақтай білу;

3) өздігінен білім алуға, өмірден өз орнын табуға қабілеттілігі;

4) әлеуметтік ортаның ерекшеліктерін дұрыс бағалай алу;

5) өздігінен білім алуға, өмірден өз орнын табуға және жасампаз еңбекке ынта-ықыласы мен қабілеттілігін таныту;

6) белсенді азаматтық ұстанымын, жоғары патриоттық сезімін көрсете білу;

7) ауызша сөйлеу тілі материалдарын есту арқылы қабылдап, өз ана тілін, мәдениетін, салт-дәстүрін және де басқа ұлт-өкілдерінің салт-дәстүрін құрметтеу;

8) жеке аппаратпен сөздік материалды (сөз, сөз тіркестерін, қысқа сөйлемдерді) естіп қабылдау арқылы туған елге және туған жердің табиғатына деген сүйіспеншілігін арттыру дағдыларын танытады.

64. Жүйелік-әрекеттік нәтижелер білім алушылардың:

1) нақты жағдайға талдау жасап, мәселенің пайда болу себептерін көрсетуінен;

2) мәселені шешуге бағытталған өз әрекеттеріне мақсат қоя отырып, әрекеттің жоспарланған өнімін бағалауынан;

3) ұсынылған ақпаратты тапсырмаға сәйкес жіктеп, ұқсастықтары мен айырмашылықтарын көрсетуінен;

4) қойылған міндеттерді шешу үшін іріктелген ақпараттардан қорытынды жасауынан;

5) нақты міндеттерді шешу үшін белгілі әрекеттер технологиясын қолдануынан;

6) қарым-қатынас мақсатына сәйкес тілдік қатынасқа түсіп, мәтін құрауынан;

7) көпшілік алдында сөйленетін сөздің құрылымын анықтап, өз ойын мазмұнды әрі әсерлі жеткізе алуынан көрініс табады.

Қазақстан	Республикасы
Білім және ғылым	министрінің
2017 жылғы	27 шілдедегі
№ 352 бұйрығына 113-қосымша	

Қазақстан	Республикасы
Білім және ғылым	министрінің
2013 жылғы	3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 331-қосымша	

Есту қабілеті бұзылған (нашар еститін, кейіннен естімей қалған) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Сөйлеу тілін қалыптастыру және есту

түйсігін дамыту" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы
(оқыту орыс тілінде жүргізілетін сыныптар үшін)

Глава 1. Пояснительная записка

1. Учебная программа разработана в соответствии с Государственным общеобязательным стандартом среднего образования (начального, основного среднего, общего среднего образования), утвержденным постановлением Правительства Республики Казахстан от 23 августа 2012 года №1080.

2. Цель учебного предмета - развитие речевого слуха и развитие произносительных навыков у слабослышащих.

3. Задачи учебного предмета:

1) восприятие на слух речевого материала с помощью звукоусиливающей аппаратуры или индивидуальными слуховыми аппаратами и без нее и воспроизведение;

2) восприятие на слух и воспроизведение речевого материала обиходно-разговорного характера и относящегося к организации учебной деятельности;

3) восприятие на слух, различение и воспроизведение речевого материала, связанного с изучением общеобразовательных предметов;

4) восприятие текстов, которые подбираются учителем по состоянию слухоречевого развития класса;

5) восприятие на слух и воспроизведение неречевых звучаний;

6) формирование фонетически внятной, членораздельной, выразительной устной речи обучающихся;

7) соблюдение в речи правильной интонации, темпа и слитности, основных правил орфоэпии, словесного и логического ударения;

8) развитие правильного речевого дыхания.

4. "Формирование произношения и развитие слухового восприятия" для обучающихся с нарушением слуха является одним из основных коррекционных предметов. Развитие слухового восприятия и формирование устной речи у слабослышащих детей тесно связаны между собой. Формирование устной речи происходит на слуховой и слухо-зрительной основе. В свою очередь, навыки восприятия речи на слух совершенствуются в процессе формирования произношения слабослышащих обучающихся.

5. Данная программа состоит из двух разделов:

1) развитие слухового восприятия;

2) обучение произношению.

6. Программа по развитию слухового восприятия и обучению произношению рассчитана на детей с 1 - 4 степенью тугоухости (при

возможности развития слухового восприятия и накопления словаря, обусловленного программой).

7. В процессе изучения содержания учебного материала учитываются межпредметные связи со следующими предметами: с развитием речи, дактильной речью, устной речью, математикой, коррекционной ритмикой.

8. Содержание коррекционной работы предусматривает:

1) обучение обучающихся различать, опознавать и воспринимать речевой материал слухозрительно и на слух (исключая зрение), воспроизводить его, выполнять просьбы и поручения;

2) слухозрительное восприятие используется как вспомогательное средство. В 5-10 классах весь речевой материал воспринимают слухозрительно с последующим опознанием материала, выделенного в словаре на слух;

3) программа составлена с учетом планирования одной темы, связанной с изучением общеобразовательных предметов, и текста на одну неделю. Объемные темы берутся на 2-3 недели.

9. Объем учебной нагрузки:

1) 5 класс – 16 часов в неделю, 544 часа в учебном году;

2) 6 класс – 16 часов в неделю, 544 часа в учебном году;

3) 7 класс – 4 часа в неделю, 136 часов в учебном году;

4) 8 класс – 4 часа в неделю, 136 часов в учебном году;

5) 9 класс – 2 часа в неделю, 68 часов в учебном году;

6) 10 класс – 2 часа в неделю, 68 часов в учебном году.

10. Содержание программы предусматривает наличие следующего оборудования: предметные и сюжетные картинки и таблички по темам, наглядного материала по постановке и автоматизации звуков, звукоусиливающей аппаратуры, компьютера, магнитофона, игрушек, муляжей, методической, дидактической и наглядной литературы.

Глава 2. Базовое содержание учебного предмета для 5 класса

11. Восприятие на слух с помощью индивидуальных слуховых аппаратов и без аппаратов речевого материала (181 час):

1) обиходно-разговорного характера и связанного с организацией учебной деятельности: "Скажи, что ты говоришь, когда прощаешься с товарищами", "Скажи, пожалуйста, ты сам(-а) просыпаешься утром или тебя кто-нибудь будит?"; "Как твое здоровье?", "Как ты себя чувствуешь?", "Что у тебя болит?", "У тебя насморк (кашель)?", "Ты ходил (пойдешь) к врачу (в аптеку)?", "Возьми (попроси, купи) лекарство".

12. Восприятие на слух с помощью индивидуальных слуховых аппаратов и без аппаратов речевого материала (181 час):

1) связанного с изучением общеобразовательных предметов по темам, а также математической и грамматической терминологии, природоведческого материала: "Повернись направо (налево, назад)", "Возьми (дай, попроси, положи, покажи) 10, 20, 5 тенге", "Начерти квадрат (прямоугольник, треугольник)", "Какой сейчас год?", "В каком году ты поступил в школу?", "Который час? 11 часов 20 минут".

13. Восприятие на слух текстов (до 15-20 предложений) по темам (182 часа):

1) Примерные темы: "Кем быть и кем не быть?", "Явления природы", "Космонавты", "Труд детей в школе", "Дружба - нам помощница", "Внешний вид товарища", "День независимости", "Спорт";

2) Примерные вопросы по темам: "Скажи, что ты говоришь, когда прощаешься с товарищами", "Скажи, пожалуйста, ты сам(-а) просыпаешься утром или тебя кто-нибудь будит", "Расскажи новости спорта", "Какой вид спорта ты любишь?", "Каким видом спорта ты занимаешься?", "В какой спортивной секции ты занимаешься?", "Кто твой тренер?", "Спроси у ..., кто еѹ тренер?", "Ты давно занимаешься в секции по ... ?", "Ты устаешь после тренировки?", "Приходи вовремя", "Какое время года ты любишь больше?", "Ты любишь зиму (лето)?", "Скоро будут осенние каникулы (зимние, летние, весенние)". "Что ты будешь делать на каникулах?", "Посмотри на термометр (градусник)", "Сегодня холодно (мороз, тепло, прохладно)?", "Сегодня солнечная (пасмурная) погода?", "Сейчас идет снег (дождь). А какая вчера была погода?".

14. Примерный словарь для восприятия на слух: Секция, секция по волейболу (по плаванию, по баскетболу), спортивная секция, тренер, давно, недавно, тренировка, тренироваться, вовремя, не вовремя, я устаю, не устаю, без опоздания, не опаздывая, не надо опаздывать, не опоздаю, не буду опаздывать, бывает, опаздываю.

15. Примерный проверочный материал: "Разреши поздравить тебя с наступающим (наступившим) учебным годом". "Прими мои самые теплые пожелания здоровья и долгих лет жизни". "Скажи ..., чтобы она (он, они) проходила и раздевалась". "Проходи и раздевайся". "Я жду тебя". "Мы тебя ждем". "Не забудь поздравить всех своих близких и знакомых с праздником. Приглашай к столу". "Ты пригласил ...?", "Садитесь за стол", "Какой вид спорта ты любишь?", "Каким видом спорта ты занимаешься?", "В какой спортивной секции ты занимаешься?", "Приходи вовремя". "Сосчитай, сколько листов бумаги?", "Скажи, какие сказки ты прочитал?", "Какой формы?", "Какой величины?", "Из чего сделан?", "Когда вы пойдете на экскурсию?", "Что ты

будешь делать до обеда (после обеда и так далее)?", "Когда начинается первый урок?", "Звенит звонок", "Что делают ребята на уроке?", "Сколько минут продолжается урок?", "Когда ребята отдыхают?", "А как ты отдыхаешь?", "Что делают ребята на перемене?", "Сколько уроков у вас в понедельник (вторник, сегодня)?", "Осень, зима, месяц, сентябрь, октябрь, ноябрь, термометр, градусник, осенние (зимние) месяцы, пасмурная (солнечная) погода, тУплый (холодный, морозный) день, жУлтые (красные, оранжевые) листья".

16. Формирование произношения:

1) речевое дыхание. Правильное выделение синтагм при помощи дыхательных пауз в самостоятельной речи;

2) голос. Соблюдение логического ударения в диалоге;

3) звуки и их сочетания: закрепление дифференцированного произношения согласных звуков, родственных по артикуляции: носовых и ротовых: м—п, м—б, н—т, в—д; слитных и щелевых: ц—с, ч—ш; слитных и смычных: ц—т, ч—т; глухих и звонких: ф—в, п—б, т—д, к—г, с—з, ш—ж;

4) слово, соблюдение в речи правильного произношения следующих звуков-ц ц звукосочетаний (по надстрочному знаку): тс—дс (сотрудничество, подстанция), стн — здн (Астана, праздник);

5) фраза, закрепление навыков умеренно беглого темпа речи. Выразительное чтение наизусть стихотворения, отрывка из художественной прозы. Выражение при чтении с помощью интонации своего отношения к прочитанному (стихотворению, отрывку из художественной прозы).

Глава 3. Базовое содержание учебного предмета для 6 класса

17. Восприятие на слух с помощью индивидуальных слуховых аппаратов и без аппаратов речевого материала (181 час):

1) связанного с учебной деятельностью обучающихся и общедо-разговорного характера: "Скажи дежурному, чтобы он проветрил класс. Посмотри на термометр и скажи, какая температура воздуха в классе".

18. Восприятие на слух с помощью индивидуальных слуховых аппаратов и без аппаратов речевого материала (181 час):

1) связанного с изучением образовательных предметов по темам, а также математической и грамматической терминологии, природоведческого материала: Какие ты знаешь меры веса (длины, стоимости, времени)? Сейчас пять минут первого (половина первого). Отмерь полоску бумаги длиной ... см, шириной ...см. Начерти окружность (квадрат). Найди сумму сторон квадрата (прямоугольника). Начерти такие же окружности (квадраты). Измерь расстояние между двумя точками (линиями). Назови однозначное (двузначное, многозначное) число. Найди произведение (сумму, разность, частное) чисел.

19. Восприятие на слух текстов, содержащих до 20-25 предложений по темам (182 часа):

1) примерные темы: "Мой город", "Астана", "Казахстан", "Праздники", "Книга - твой друг", "Транспорт", "Как вести себя в общественных местах", "Хищные птицы", "Кинотеатр", связанного с изучением общеобразовательных предметов "Устное народное творчество", "История Казахстана", "Русская литература";

2) примерные вопросы по темам: "Расскажи основное содержание просмотренного фильма". "Ты сам просыпаешься утром или тебя кто-нибудь будит?", "Ты знаешь хищных птиц?", "Почему мы ястреба и орла называем хищными птицами?", "Какая дробь больше: ... или ...?", "Придумай словосочетание по схеме: какой(-ое)? + что?", "Зеленые насаждения очищают воздух, береги их", "Придумай по два предложения с обращением", "Начерти квадрат (прямоугольник, треугольник)", "Какой сейчас год?", "В каком году ты поступил в школу?", "Который час? 11 часов 20 минут". "Перечисли государственные праздники Республики Казахстан". "Когда была принята Конституция Республики Казахстан?", "Какой праздник отмечают в нашей стране 25 октября?", "Знаешь ли ты слова гимна Республики Казахстан?", "Как называется наша Родина?", "Кто является Президентом Республики Казахстан?", "Как ведет себя культурный, воспитанный человек с людьми в транспорте (в гостях, с друзьями)?", "Какой должна быть одежда культурного человека?", "Как нужно следить за своей одеждой?", "Что делает человека смешным и некрасивым?", "Какой должна быть походка и осанка?", "Расскажи, как ты оденешься, идя на день рождения близкого друга (...)?".

20. Примерный словарь для восприятия на слух: Час, минута, год, окружность, направо, налево, вперед, назад, повернись, посмотри, иди, 10 часов, 20 минут, родина, страна, столица, Казахстан, крупный город, наша Родина, республика, казах, казахский народ, конституция, закон, гражданин, государственные символы, флаг, гимн, герб, знать, уважать, Республика Казахстан, независимость, государство – государственный, суверенитет, культурный, вежливый, уважаемый, начитанный, приветливый, внимательный, заботливый; садитесь, пожалуйста, проходите, как твое (ваше) здоровье, добрый день, до свидания, культура – культурный, внешний вид, одежда, деловой костюм, вечерний наряд, аккуратно, осанка, походка.

Глава 4. Базовое содержание учебного предмета для 7 класса

21. Восприятие на слух с помощью индивидуальных слуховых аппаратов и без аппарата речевого материала (45 часов):

1) связанного с учебной деятельностью обучающихся и обиходно-разговорного характера типа: У тебя есть мобильный (сотовый) телефон? Назови (скажи) номер своего сотового (мобильного) телефона. У тебя есть друг (подруга, товарищ)? С кем из ребят вашего класса ты дружишь? Кто твой друг (подруга)? Когда тебе исполнится (.....) лет? Осенью (летом) мне исполнится ...лет. Мне уже исполнилось ...лет. 12 (7, 21) апреля мне исполнится (исполнилось) ... лет. Мне исполняется летом (осенью) ... лет.

22. Восприятие на слух с помощью индивидуальных слуховых аппаратов и без аппарата речевого материала (45 часов):

1) связанного с изучением общеобразовательных дисциплин: "В каком климатическом поясе мы живем?", "Приведи пример лучевой симметрии". "Союз — служебная часть речи, которая связывает однородные члены и простые предложения в составе сложного". "Придумай словосочетание по схеме: какой(-ое)? + что?", "Придумай по два предложения с обращением. Если неизвестное число разделить на ... и к частному прибавить ..., то получится...".

23. Восприятие на слух текстов (до 20 предложений и более) по темам (46 часов):

1) примерные темы: "Родная природа", "Труд людей", "Береги маму", "Здоровье", "День рождения", а также использование небольших текстов по предметом "История Казахстана", "Литература", "География", "Биология", "Математика";

2) примерные вопросы по темам: "Узнай в аптеке, есть ли у них это лекарство (когда будет лекарство)", "У тебя есть что -нибудь от головной боли?", "У тебя есть аспирин (цитрамон)?", "Узнай в аптеке есть ли у них", "Узнай в аптеке, какое лекарство есть у них от головной боли", "Мне помогает (хорошо помогает, плохо помогает, лучше помогает, не помогает) это лекарство (аспирин, цитрамон)", "Спроси у .., помогает ли ему это лекарство? Какой у тебя рост?", "Ты знаешь свой вес?", "Узнай свой вес", "Иди, взвесься. Попроси взвесить тебя", "Спроси у ..., какой у него вес", "Скажи .., чтобы он взвесился", "У тебя нормальный (лишний, недостаточный) вес, надо поправиться (похудеть)", "Какие ты знаешь меры веса (длины, стоимости, времени)?", "Найди сумму сторон квадрата (прямоугольника)", "Начерти такие же окружности (квадраты)", "Назови однозначное (двузначное, многозначное) число", "Найди произведение (сумму, разность, частное) чисел", "Во сколько раз ...больше (меньше, короче, длиннее), чем...?", "Назови меры веса (длины, стоимости, времени)", "В минуте 60 секунд. В часе 60 минут", "В тонне 1000 килограммов", "Сколько дней в году (неделе, месяце)?".

24. Примерный словарь для восприятия на слух: узнать в аптеке, когда будет лекарство; успокойся; не волнуйся; головная боль, хорошо помогает, тебе поможет аспирин (цитрамон), какой вес, рост, поправиться, похудеть, скажи, как ты заботаешься о заболевших друзьях и родных. Разбери слово по составу. Как изменяются существительные? Как надо относиться к хлебу и почему? Какое значение имеют растения в жизни людей? На сколько число ... больше числа ...? Слова автора, кавычки. Как ты считаешь, ты любишь своих товарищей? Отмерь-измерь, окружность, точка, сумма, разность, частное, произведение, год, неделя, месяц, час, минута, секунда, килограмм, тонна, центнер, больше, меньше, длиннее, короче, высота – высокий - выше, ширина - широкий - шире, длина – длинный - длиннее, две тысячи (пять тысяч...), двадцать (пять, десять ...), сорок (пятьдесят...) минут.

Глава 5. Базовое содержание учебного предмета для 8 класса

25. Восприятие на слух с индивидуальными слуховыми аппаратами и без них речевого материала, связанного с учебной деятельностью обучающихся (45 часов).

26. Восприятие на слух с индивидуальными слуховыми аппаратами и без них речевого материала, связанного с учебной деятельностью обучающихся (45 часов):

1) восприятие на слух фраз обиходно-разговорного характера: "Какие ты знаешь спортивные игры?", "Расскажи основное содержание просмотренного фильма", "Ты сам просыпаешься утром или тебя кто-нибудь будит?", "Зеленые насаждения очищают воздух, береги их".

27. Восприятие на слух с индивидуальными слуховыми аппаратами и без них речевого материала (46 часов):

1) восприятие на слух текстов по темам: "В нашей Республике многое делается для защиты природы", "Под особой охраной государственные заповедники", "Была создана Красная книга, куда записываются названия редких и исчезающих видов животных и растений", "Эти виды охраняются государством", "Любовь к Родине предполагает заботливое отношение к природе", "Надо ценить и бережно охранять родную землю";

2) восприятие на слух речевого материала, произносимого разными дикторами (учителем, товарищами) на одинаковом расстоянии;

3) восприятие на слух (с индивидуальными аппаратами) речевой информации с аудиозаписи;

4) слухо-зрительное восприятие речевого материала учебной программы и популярных детских и молодежных передач по телевидению.

28. Примерные темы: "Родной язык", "Любимая профессия", "Из жизни замечательных людей", "Казахские музыкальные инструменты", "Мои друзья", "Будем знакомы", а также использование небольших текстов по предметам: "История Казахстана", "Литература", "География", "Биология", "Математика".

29. Примерные вопросы по темам: "У друга есть мобильный (сотовый) телефон?", "Назови (скажи) номер сотового (мобильного) телефона друга", "У тебя есть друг (подруга, товарищ)?", "С кем из ребят вашего класса ты дружишь?", "У меня есть друг (подруга, товарищ) в каком климатическом поясе мы живем?", "Приведи пример лучевой симметрии", "Союз - служебная часть речи, которая связывает однородные члены и простые предложения в составе сложного", "Будем знакомы", "Мы знакомы", "А мы незнакомы", "Мы еще не познакомились", "Очень приятно (неприятно, не очень приятно, совсем неприятно)", "Куда ты собираешься поехать отдохнуть в этом году?", "Сколько интересного можно узнать во время путешествия!", "Давай куда-нибудь поедем!", "Давай совершим куда-нибудь путешествие!".

30. Примерный словарь для восприятия на слух: друг (товарищ), подруга, поздравлять, дарить подарки, день рождения, исполнилось ... лет, свидетельство о рождении, будем знакомы, мы знакомы, мы не знакомы, мы познакомились, приятно, неприятно, провести воскресенье, я собираюсь, я не собираюсь, согласен, не согласен, можно узнать, рад, очень рад, рад тебя видеть. Что нового, новости, есть новости, путешествие, путешествовать, свободное время, советую, посоветую, дай совет, не советую, посоветоваться, приготовить все заранее, санки, лодка, консервы, спальный мешок, рюкзак, удочка.

Глава 6. Базовое содержание учебного предмета для 9 класса

31. Восприятие на слух с индивидуальными аппаратами и без них речевого материала, связанного с учебной деятельностью обучающихся, с голоса учителя и товарищей, а также с аудиозаписи (14 часов).

32. Восприятие диалогической и монологической речи с аудиозаписи (14 часов).

33. Восприятие информации (соответствующей развитию обучающихся) по телевидению, радио (14 часов).

34. Восприятие речевого материала обиходно-разговорного характера, а также связанного с учебной деятельностью обучающихся по телефону (14 часов).

35. Восприятие на слух сложных текстов (12 часов).

Глава 7. Базовое содержание учебного предмета для 10 класса

36. Восприятие на слух с индивидуальными слуховыми аппаратами и без них программного речевого материала (текстов, фраз, словосочетаний, слов) в

разных условиях (в помещении, изолированном от посторонних шумов; в условиях, приближающихся к естественным), с голоса и с аудиозаписи (34 часа).

37. Восприятие на слух информации по телевидению, радио, телефону (диалогической и монологической речи) (34 часа).

Глава 8. Требования к уровню подготовки обучающихся 5 класса

38. Предметные результаты.

39. Обучающиеся будут знать:

- 1) профили и артикуляции звуков;
- 2) дифференцированное произношение согласных звуков, родственных по артикуляции: носовых и ротовых; щелевых и смычных; глухих и звонких;
- 3) нормы и правила орфоэпии русского языка.

40. Обучающиеся будут уметь:

1) воспринимать на слух с индивидуальными слуховыми аппаратами и без них речевой материал (слова, словосочетания, фразы) обиходно-разговорного характера, связанный с учебной деятельностью и с изучением общеобразовательных предметов;

2) воспринимать на слух тексты (до 15-20 и более предложений), сложные по содержанию;

3) воспринимать на слух весь речевой материал без аппарата на расстоянии: с 1 степенью тугоухости не менее 6 м; со 2 степенью тугоухости 3-3,5 метр; с 3 степенью тугоухости 0,3-0,5 метр;

4) с аппаратами на расстоянии: с 1 степенью тугоухости не менее 10-12 метр; со 2 степенью тугоухости 8-10 метр; с 3 степенью тугоухости 5-6 метр.

Глава 9. Требования к уровню подготовки обучающихся 6 класса

41. Предметные результаты.

42. Обучающиеся будут знать:

- 1) профили и артикуляции звуков;
- 2) нормы и правила орфоэпии русского языка.

43. Обучающиеся будут уметь:

1) воспринимать на слух с индивидуальными слуховыми аппаратами и без них речевой материал (слова, словосочетания, фразы), произносимый как учителем, так и товарищами на оптимальном расстоянии, связанный с учебной деятельностью и с изучением общеобразовательных предметов, а также обиходно-разговорного характера, воспринимать на слух с индивидуальными слуховыми аппаратами тексты до 15-20 предложений;

2) слушать с индивидуальными аппаратами ошибки в произношении товарищей (в соблюдении интонации, словесного ударения, в воспроизведении звукового состава слова);

3) воспринимать и опознавать в условиях относительной изоляции от шума весь речевой материал, произносимый учителем, на слух без аппаратов: с 1 степенью тугоухости, на расстоянии не менее 6 метр; с 2 степенью тугоухости, 3,5 метр; с 3 степенью тугоухости 0,3-0,5 метр;

4) воспринимать со слуховыми индивидуальными аппаратами на расстоянии: с 1 степенью тугоухости 10-12 метр; с 2 степенью тугоухости 6-10 метр; с 3 степенью тугоухости 5-6 метр и на более близком расстоянии - голоса товарищей.

Глава 10. Требования к уровню подготовки обучающихся 7 класса

44. Предметные результаты.

45. Обучающиеся будут знать:

- 1) профили и артикуляции звуков;
- 2) нормы и правила орфоэпии русского языка;
- 3) правила выделения синтагм в самостоятельной речи.

46. Обучающиеся будут уметь:

1) воспринимать на слух с помощью индивидуальных слуховых аппаратов и без них речевой материал обиходно-разговорного характера, связанный с учебной деятельностью обучающихся и с изучением общеобразовательных предметов, а также тексты с голоса учителя в условиях относительной изоляции от шума на расстоянии не менее: с 1 степенью тугоухости без индивидуальных слуховых аппаратов 6,5 метр; с 1 степенью тугоухости с индивидуальными слуховыми аппаратами 10—12; с 2 степенью тугоухости без аппаратов 3,5-3,8 м; с 2 степенью тугоухости с аппаратами 8-10 метр; 3 степенью тугоухости без аппаратов 0,3-0,5 метр; с 3 степенью тугоухости с аппаратами 6-6,5 метр;

2) воспринимать на слух речевой материал, произнесенный учителем, а также обучающимися класса на одинаковом расстоянии;

3) воспринимать речевой материал (слова, словосочетания, фразы и тексты) с аудиозаписи.

Глава 11. Требования к уровню подготовки обучающихся 8 класса

47. Предметные результаты.

48. Обучающиеся будут знать:

- 1) профили и артикуляции звуков;
- 2) нормы и правила орфоэпии русского языка;
- 3) правила выделения синтагм в самостоятельной речи.

49. Обучающиеся будут уметь:

1) воспринимать на слух с индивидуальными слуховыми аппаратами речевой материал независимо от того, какой диктор его произносит, на одинаковом расстоянии: с 1 степенью тугоухости не менее 12 метр; 2 степенью тугоухости 9-

10 метр; с 3 степенью тугоухости 6,5-7 метр в условиях относительной изоляции от шума;

2) воспринимать на слух без аппарата речь учителя и товарищей разговорной громкости на одинаковом расстоянии не менее: с 1 степенью тугоухости 7 метр; со 2 степенью тугоухости 4 метр; 3 степенью тугоухости 0,4-0,5 метр;

3) воспринимать шепотную речь (1, 2 степень тугоухости) на оптимальном расстоянии; воспринимать слухо-зрительно с индивидуальными аппаратами основной речевой материал популярных детских и молодежных передач, а также изучаемого программного материала по учебной программе телевидения.

Глава 12. Требования к уровню подготовки обучающихся 9 класса

50. Предметные результаты.

51. Обучающиеся будут знать:

- 1) профили и артикуляции звуков;
- 2) нормы и правила орфоэпии русского языка;
- 3) правила выделения синтагм в самостоятельной речи.

52. Обучающиеся будут уметь:

1) воспринимать на слух программный речевой материал обиходно-разговорного характера, относящийся к учебной деятельности обучающихся, и тексты в естественном звучании на все увеличивающемся расстоянии с индивидуальными слуховыми аппаратами: с 1 степенью тугоухости более 12 метр; со 2 степенью тугоухости более 10 метр; с 3 степенью тугоухости 7-8 метр;

2) воспринимать на слух программный речевой материал без индивидуальных слуховых аппаратов: с 1 степенью тугоухости 7,5 метр; со 2 степенью тугоухости 4 метр; с 3 степенью тугоухости 0,5 метр;

3) воспринимать по телефону фразы обиходно-разговорного характера.

Глава 13. Требования к уровню подготовки обучающихся 10 класса

53. Предметные результаты.

54. Обучающиеся будут знать:

- 1) профили и артикуляции звуков;
- 2) нормы и правила орфоэпии русского языка;
- 3) правила выделения синтагм в самостоятельной речи.

55. Обучающиеся будут уметь:

1) воспринимать на слух весь программный речевой материал в разных условиях на расстоянии: с 1 степенью тугоухости без индивидуальных слуховых аппаратов 8 метр; 1 степенью тугоухости с аппаратами 12-13 метр; со 2 степенью тугоухости без аппаратов 4 метр; 2 степенью тугоухости с аппаратами

11 метр; 3 степень тугоухости без аппаратов 0,5-0,6 метр; 3 степень тугоухости с аппаратами 8-9 метр;

2) воспринимать на слух речевой материал популярных радиопередач;

3) воспринимать на слух диалогическую и монологическую речь по телефону.

56. Личностные результаты отражаются в:

1) самостоятельной речи и воспроизведении речевого материала с соблюдением речевых норм произношения;

2) передаче различных эмоциональных оттенков высказывания, произносить слова слитно, с ударением, реализуя умения воспроизведения звукового состава и соблюдая орфоэпические правила;

3) сформированных коммуникативных компетенциях обучающихся, готовых к самостоятельной независимой жизни;

4) ведение диалога с учителями, с друзьями;

5) управлении владением культурой общения, проявлении инициативности, ответственности.

57. Системно-деятельностные результаты отражаются в умениях и навыках владения всеми видами речевой деятельности, а также в овладении общеучебными умениями, полученными на уроках родного языка:

1) умения воспринимать и опознавать на слух и выделять основную мысль текста, структурные элементы текста (зачин, основная часть, концовка);

2) на слух восстанавливать деформированный текст, воспроизводить пересказ прочитанного по плану; составлять рассказы по серии картин на слух, устное сочинение по картине;

3) умения вести диалогическую речь, постепенно увеличивая количество реплик; выразительно читать небольшие стихотворения; петь детские песни на русском языке.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2017 жылғы 27 шілдедегі
№ 352 бұйрығына 114- қосымша

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 332-қосымша

Есту қабілеті бұзылған (нашар еститіндер, кейін естімей қалған) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-7 сыныптары үшін "Түзету ырғағы" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы

(оқыту қазақ тілінде жүргізілетін сыныптар үшін)

1-тарау. Түсінік хат

1. Оқу бағдарламасы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 23 тамыздағы № 1080 қаулысымен бекітілген Орта білім берудің (бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім беру) мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес әзірленген.

2. Оқу пәнінің мақсаты – білім алушылардың есту және дауыс шығару мүмкіндіктерін дамыту, үйлесімді, икемді және ырғақпен қозғалуға, ән тыңдауға және кез-келген қозғалысқа еркін қосылуына баулу.

3. Оқу пәнінің міндеттері:

1) есту кемістігі бар балаларды жан-жақты дамытумен қатар әлеуметтік өмірге де бейімделуіне ықпал ету;

2) балалардың жалпы дамып, жетілуіне ықпал етіп, дене кемістігін түзеуге жалпы және тілдік моториканың көңіл-күйдің дамыту;

3) эстетикалық тәрбие береді және жағымды қылықтарға (тәртіптілікке, татулыққа, достыққа) тәрбиелеу, білім алушыларға керекті негізгі қимылдарды үйрету;

4) музыкаға деген құштарлығын арттыру;

5) музыканың әр түрлі жанрларын қабылдауды үйрету;

6) этикалық көзқарасын қалыптастыру.

4. Арнайы нашар еститін балаларға арналған мектепте "Түзету ырғағы" пәні білім алушылардың рухани және адамгершілік тұлғасын қалыптастыратын негізгі пәндердің біріне жатады. "Түзету ырғағы" – нашар еститін балаларды жан-жақты дамытумен қатар әлеуметтік өмірге де бейімделуіне ықпал етеді, балалардың жалпы дамып, жетілуіне ықпал етіп, дене кемістігін түзеуге жалпы және тілдік моториканың көңіл-күйдің дамуына эстетикалық тәрбие береді және жағымды қылықтарға тәрбиелейді. "Түзету ырғағы" сабағында музыканы тыңдауға музыкамен әр түрлі дене қозғалыстарын орындап, өлең айтуға, би билеуге қарапайым музыкалық аспаптарда ойнауға үйренеді. Доппен, дөңгелекпен, жіптермен, шарлармен жаттығулар жасап, дене қозғалыстарын дәл орындауға, ептілік пен шапшаңдық қимылдарын да дамытуға болады. Ырғақты қимылдар жасату арқылы есту кемістігі бар баланың жан-толғанысын тудырып, олардың ой-өрісін, білімін, есту қабілетін, сөйлеу тілін дамытады.

5. Нашар еститін балаларға эстетикалық тәрбие берудің де басты бір жолы – түзету ырғағы сабағын жүргізу болып табылады. Сабақ барысында нашар еститін балалар дыбыс күшейткіш аппараттар көмегімен музыканы қабылдап, биді, гимнастикалық жаттығуларды дұрыс орындай алады. Сонымен қатар, музыка ырғағын дұрыс қабылдап, ән айтып, өздерінің еститін құрбыларындай

өмірге бейімделеді. Композитор, әншілерімен танысып, классикалық және замана талабына сай қазіргі кезең музыкасын да қабылдай алады.

6. Музыкалық шығармаларды тыңдау арқылы білім алушының ой-өрісі, есту қабілеті, сөйлеу тілі дамиды.

7. "Түзету ырғағы" сабағында музыканы тыңдауға музыкамен әр түрлі дене қозғалыстарын орындап, өлең айтуға, би билеуге қарапайым музыкалық аспаптарда ойнауға үйренеді және дене қозғалыстарын дәл орындауға, ептілік пен шапшаңдық қимылдарын да дамытуға болады.

8. "Түзету ырғағы" сабағы нашар еститін балаларға эстетикалық тәрбие берудің басты бір жолы болып табылады. Нашар еститін балалар сабақ барысында дыбыс күшейткіш аппараттар көмегімен музыканы қабылдап, биді, гимнастикалық жаттығулар орындайды. Сонымен қатар, композитор, әншілерімен танысып, есту қабілетін дамыту мақсатында сабақта классикалық және замана талабына сай музыканы да алады.

9. "Түзету ырғағы" бағдарламасы әр түрлі коррекциялық жұмыс түрлерін қамтиды: музыканы тыңдап-ажыратып айту, музыка арқылы негізгі қимылдарды үйрену, өлеңді, әнді мәнерлеп айтуды үйрену, фонетикалық ырғақ жаттығуларын пайдаланып, сөйлеу тілі дағдыларын қалыптастыру, сөздік материалдарды қабылдау, сөйлеу тіліне қойылатын талаптарды орындау. Сонымен қатар, музыканы сенсорлық негізде есту, көріп-есту арқылы музыкалық фрагменттерді қабылдауға, әйел, ер адамның даусын ажырата білуге үйрету.

10. Нашар еститін балалардың есту, көріп-есту қабілетін және дыбыстарды анық айтуын, сөйлеу тілін қалыптастыру үшін түзету ырғағы сабақтарында дыбыстарды дағдыландырғанда фонетикалық ырғақ жаттығуларының берері мол. Жаттығулар жасаған кезде балалар дөңгелене, мұғалім артикуляциясын бәрі көре алатындай болады. Балалар шеңбер құрып тұрып, жүріп, отырып, бірнеше рет сөздік материалдарды қайталап, оны қимыл-қозғалыс арқылы (бір орында жүріп-тұрудың қарапайым түрлері, дене мүшелерін жан-жақты дамытатын жаттығулар түрлері, музыка-ырғағына сай би қимылдарын) көрсетеді. Сөз арқылы және сөзсіз қимылдар арқылы қарым-қатынас жасау дағдысын қалыптастырады. Бұл қарым-қатынас түрлерінің оқыту іс-әрекетінде әлеуметтік тәжірибенің өзара байланысын меңгеруге көмектеседі. Вербальді қарым-қатынасты дамытуға және ұсақ моторикаларды көру, қозғалу үйлесімділігін және зейінді, сенсориканы дамытуға есту қабілетін дамытуға (сөздік, сөзге жатпайтын дыбыстарды) музыканы ой ес-қиял элементтерін дамытуға (әнді тыңдап қабылдап, есте сақтап, қайталау) көмектеседі.

11. Нашар еститін балаларға арналған "Түзету ырғағы" бағдарламасында өлеңді, әнді мәнерлеп айту жолдары да жан-жақты берілген (өлеңді тыңдауға үйрету, үш-төрт буынды өлеңдерді музыка ырғағымен айта білу, өлеңді жай, асықпай, қарапайым дауыспен айтуға үйрету). Үш-төрт буынды сөйлемді, сөз тіркестерін дұрыс бір тыныста сөздерді бөлмей айту, дауыс күшін, биіктігін және тембірін сақтап, қайталап айтуға үйрету. Есту арқылы ритмикалық-интонациялық сөйлеу қалпын сақтап, қайталауды ұғындыру. Сонымен қатар, білім алушының сөздік тіліндегі бар дыбыстарды, дыбыс тіркестерін, сөздік материалдарды бекітіп отырады. Дауыспен айтылатын дауыссыз үнді дыбыстардың айтылуына көңіл бөліп, білім алушыны естіп қабылдай білуге үйрету.

12. Музыкалық білім беру мазмұнының негізінде келесі ұстанымдар іріктелген:

1) музыканы тыңдау арқылы бала музыканың көңілді, мұңды екенін бағалап, қабылдайды;

2) музыканың жан-күйіне түсініп, қозғалыс тәсілдері мен жаттығуларды түрлендіріп, өзгертіп отырады;

3) музыканың сүйемелдеуімен өлең оқу, ыңылдап ән айту, музыкалық ертегілер қойылымына рольдерге бөлініп, ойнап, көрсету баланың дұрыс тыныс алып, бір тыныста сөздерді бөлмей сөйлеуіне және тілдік моторикасының дамуына жағдай жасайды;

4) музыка тыңдап, би билеу тек эстетикалық тәрбие беру ғана емес, бимен айналысу дене саулығын түзеу арқылы, дене сымбатын жақсартып, бұлшық еттерін бекітіп, тез қимылдауға, әдемі қозғалыстар жасауға ықпал етеді.

13. Музыка сабағындағы негізгі әрекеттердің түрлері:

1) биге үйрену арқылы дүние танымы кеңиді. Білім алушылар бидің әр түрлерімен танысып, оларды бір-бірінен ерекшеліктері бойынша ажырата бастайды;

2) музыка ырғағын дұрыс қабылдап, ән айтып, өздерінің еститін құрбыларындай өмірге бейімделеді;

3) композитор, әншілерімен танысып, классикалық және замана талабына сай қазіргі кезең музыкасын да қабылдай алады;

4) музыкалық шығармаларды тыңдау арқылы білім алушының ой-өрісі, есту қабілеті, сөйлеу тілі дамиды;

5) білім алушылар "Түзету ырғағы" сабағында білім алушылар жан-жақты дамытатын жаттығулар жасаумен қатар, дыбыстарды қадағалап, бір тыныста бөлмей дұрыс, мәнерлеп оқуға үйренеді;

6) музыканы сенсорлық негізде (музыканың тембірін, күшін, ұзақтығын, биіктігін әр түрлі жағдайда) есту, көріп-есту арқылы музыкалық фрагменттерді қабылдауға, әйел, ер адамның даусын ажырата білуге үйрету;

7) музыкалық материалдар білім алушының естіп-қабылдау деңгейіне және жас ерекшелігіне сай таңдалады. Музыканы бірнеше рет тыңдау арқылы бала музыканың сипатын (көңілді, сергек, қуанышты, байсалды, мұңды, қайғылы) ажырата білуге үйренеді.

14. "Түзету ырғағы" бағдарламасы әр түрлі түзету жұмыс түрлерін қамтиды:

1) музыканы тыңдап-ажыратып айтуды үйрену;

2) музыка арқылы негізгі қимылдарды үйрену;

3) өлеңді, әнді мәнерлеп айтуды үйрену;

4) фонетикалық ырғақ жаттығуларын пайдаланып сөйлеу тілі дағдыларын қалыптастыру;

5) сөздік материалдарды қабылдау, сөйлеу тіліне қойылатын талаптарды орындау.

15. Есту кемістігі бар балалардың жас ерекшеліктеріне және психофизиологиялық ерекшеліктеріне байланысты сыныптан сыныпқа өткен сайын бағдарлама тақырыптарына байланысты жұмыс түрлері күрделене береді, сөздік материалдар да қарапайым сөздерден бастап күрделене береді. Соған байланысты білім алушының сөйлеу тіліне де ерекше талаптар қойылады:

1) сөздік материалдарды анық, бөлмей, бір тыныста айту;

2) дауыс биіктігін, күшін және тембрін дұрыс сақтап, эмоциялық көңіл-күйін білдіру;

3) орфографиялық ережелерді сақтау;

4) сөйлемдердегі сөздерді 2-3 буыннан 10-12 буынға дейін өсіріп, логикалық және синтагмдік екпіндерді ажыратып, музыкалық (ән) контурын сақтап, өз бетінше немесе мұғалімнің көмегімен айта білуге үйрету;

5) хабарлы, сұраулы, лепті сұраулардың интонациясын сақтап, айтқызу;

6) ара қашықтыққа байланысты сөздік материалды сыбырлап, жай, дауыстап айта білуге үйрету;

7) білім алушының сөздік тіліндегі дыбыстарды, дыбыс тіркестерін, сөздік материалдарды бекітіп, дұрыс айта білуге үйрету. Бағдарлама нашар еститін білім алушылардың психо-физиологиялық даму ерекшеліктерін, олардың білімі мен икемделік деңгейін ескере отырып жазылды. Материалдар білім алушылардың білімі мен икемділігін және құзыреттілігін дамытуға берілген тапсырмалар мен жаттығулар көлемі біртіндеп ұлғайып, оңайдан күрделіге қарай өрби береді.

16. "Түзету ырғағы" бағдарламасы 6 бөлімнен тұрады:

- 1) музыкалы-ырғақты қимыл қозғалыс;
- 2) музыканы анықтап қабылдау;
- 3) өлеңді қабылдап, есте сақтап, қабылдау;
- 4) қарапайым музыкалық аспаптарда ойнау;
- 5) фонетикалық ырғақты пайдаланып, сөйлеу тілі дағдыларын қалыптастыру;
- 6) сөздік материалды түсініп, қолдану.

17. Бөлімдер бойынша әртүрлі жаттығулар көлемі белгіленіп, бір жүйеге келтірілген және белгілі бір тақырыпта меңгеретін білім көлемі мен икемділігі, көрсетілген. Әр сабақта бағдарламада берілген бөлімдер бойынша ретімен жұмыс түрлері жүргізіліп отырады:

1) "Түзету ырғағы" сабағы қажетті құралдармен, музыкалық аспаптармен, магнитофон, кассета, дискілермен (күйтабақтармен) жабдықтап, жаттығу барысында қолданылатын гимнастикалық құралдар (шеңберлер, шарлар, жалаушалар, доптар, жіптер, гимнастикалық таяқшалармен) және шулы ойыншықтармен қамтамасыз етіледі;

2) "Түзету ырғағы" сабағын арнайы қосымша музыкалық білімі бар сурдопедагог жүргізеді. Сабаққа білім алушылар спорт киімдерін киіп қатысады. Бөлімдер бойынша әр түрлі жаттығулар көлемі белгіленіп, бір жүйеге келтірілген және белгілі бір тақырыпта меңгеретін білім көлемі көрсетілген. Әр сабақта бағдарламада берілген бөлімдер бойынша ретімен жұмыс түрлері жүргізіліп отырады. Сабақ барысында қазақ сазгерлерінің музыкалық шығармалары орындалып, пайдаланылады. Ескерте кететін жағдай: нашар еститін балаларға барлық жиіліктегі орындалатын шығармаларды қабылдай алады (125 Гц-8000 Гц). Сонымен қатар, бағдарламада берілген материалдарды есту кемістігі дәрежесіне сәйкес арақашықтықта қабылдайды:

1-дәрежелі нашар еститін 6-7 метр;

2-дәрежелі нашар еститін 5-6 метр;

3-дәрежелі нашар еститін 3 метр.

18. "Түзету ырғағы" сабағын арнайы қосымша музыкалық білімі бар сурдопедагог жүргізеді. Сабаққа білім алушылар спорт киімдерін киіп қатысады.

19. Оқу жүктемесінің көлемі:

1) 5-сынып – аптасына 1 сағат, жылына - 34 сағат;

2) 6-сынып – аптасына 1 сағат, жылына - 34 сағат;

3) 7-сынып – аптасына 1 сағат, жылына - 34 сағат.

2-тарау. Оқу пәнінің 5 - сыныптағы базалық білім мазмұны

20. Музыка арқылы негізгі қимылдар үйрету (5 сағат):

1) музыкамен қарапайым би композициясын анық, дұрыс, ритмге сәйкес орындау;

2) би қимылдарын еркін және жеңіл орындай білу;

3) қарапайым күрделі емес халық билерін, вальсті, ритмді билерді үйретіп, орындай білу;

4) әр түрлі музыкаға би композицияларын орындай білу.

21. Музыканы тыңдап, қабылдауға үйрету (6 сағат):

1) музыкалық шығармаларды тақырыптар бойынша тыңдау: мысалы, "Музыка ертегілер әлемінде", концерт залы, театр, кино музыкалары;

2) тыңдаған музыкаларды темпіне, биіктігіне, тембіріне байланысты ажырата білу;

3) пьесаларды, музыкалық (3-5) шығармаларды олардың орындалу ерекшеліктеріне байланысты ажырата білу;

4) музыканың авторларымен, орындаушыларымен таныстыру;

5) музыка, музыка авторлары жайында газет, журналдарда жазылған мақалалармен (мұғалім, тәрбиешінің көмегімен) білім алушыларды таныстыру.

22. Өлеңді, әнді мәнерлеп айту (5 сағат):

1) өлеңді, әнді тыңдауға, айтуға үйрету;

2) бірнеше буынды өлеңді музыка ырғағымен айта білуге үйрету.

23. Өлеңді асықпай, қарапайым дауыспен айтуға үйрену (6 сағат):

1) А.Меңжанова "Қоңырау";

2) И.Нүсіпбаев "Біз осылай өсеміз";

3) И.Нүсіпбаев "Мейірбан ұстаздар";

4) И.Мухамеджанов "Қазақстан";

5) К. Дүйсекеев "Ана тілін сүйеміз!".

24. Фонетикалық ырғақты пайдаланып, сөйлеу тілі дағдыларын қалыптастыру (8 сағат):

1) есту арқылы дауыс модуляциясының биіктігін, күшін ажырата білу;

2) есту арқылы сөйлеу тілінің ритмикалық-интонациялық қалпын қабылдап, дәл қайталау;

3) ұзын сөйлемдерде тыныс паузаларын дұрыс бөлу;

4) сөз тіркестерінде логикалық және синтагмдік екпінді дұрыс қоя білу;

5) сөздің дұрыс құрамын және ырғақты-интонациялық қалпын сақтай отырып, сөйлеу темпін өзгерте білу;

6) білім алушының сөздік тіліндегі бар дыбыстарды, сөздік материалдарда қадағалап бекіту.

25. Ән-өлең сөздерін мәнерлеп оқып және эмоционалды көңіл-күйін білдіріп жатқа айту (4 сағат):

1) сөздік материалдардың анық айтылуын, түсінікті тілмен айтылуын, дауыс биіктігін, күшін және тембірін дұрыс сақтап, эмоционалды көңіл-күйін білдіріп айтуын, орфоэпиялық ережелерді сақтай білуін;

2) сөйлемдердегі сөздің 10-12 буынға дейін өсіріп, логикалық және синтагмдік екпіндерді ажыратып, музыкалық (ән контурын сақтап өз бетінше, мұғалімнің көмегімен айта білуге үйретуді талап етеді.

26. Сөздік материал: биді жеңіл (әдемі, көңілді) орындаңдар. Біз ... биін үйренеміз. Музыканы тыңдап, қимылдарды ойлап тап. Мұқият тыңдаңдар. Музыка көңілді (қайғылы, әсерлі). Пьесаны хор (оркестр, халық аспаптар оркестрі) орындайды. Симфониялық оркестрдің музыкасын тыңдаңдар. Пьесаны орындаған Әнді орындаған Біз Құрманғазының "Балбырауын" күйін тыңдадық. Біз Н.Тілендиевтің шығармасын тыңдадық. Біз "Сазген" ансамблінің шығармаларын тыңдадық. Өлеңді ақын ..., сазгер ... жазды.

27. Музыкалық материалдар:

1) Б.Ғизатовтың "Балдырған маршы";

2) Л. Хамидидің "Балдырған полькасы";

3) Б.Байқадамовтың "Айгөлек";

4) Л. Хамидидің "Маусымжан";

5) К.Қуатбаевтың "Айжан қыз".

3-тарау. Оқу пәнінің 6 - сыныптағы базалық білім мазмұны

28. Музыка арқылы негізгі қимылдар үйрету (5 сағат):

1) екі аяқты кезек жоғары, екі жанға созып, қайта отыру;

2) тізерлеп тұрып, шалқайып, қайта тұру; бір аяқты оң (сол) жаққа созып, тізені бүгіп, қайта тік жүру;

3) саусақтарды айқастыра ұстап тұрып, бір аяқпен алға, артқа аттап өту;

4) аяқтың ұшымен, өкшені кезек көтеру, аяқтың басын кезек алға, артқа созып, айналдыру, башпайлармен әр түрлі қимылдар жасап, таяқты, допты домалатып ұстап көтеру;

5) доппен, лентамен, таспамен, шеңбермен әр түрлі қимылды жаттығулар жасау;

6) қолды әр түрлі қалыпта ұстап тұрып созылып, аяқтың ұшымен көтеріліп отырып, тізені құшақтап отыру, қолды алға созып ұстап тұрып, аяқты сермек тигізу;

7) қолды екі жаққа созып, шалқайып, екі тізесін қапсыра құшақтау;

8) бір аяқты артқа созып, тізені бүгіп отырып, қолды екі жаққа созып, қайта тік жүру;

9) екі қолды тіреп, жүресінен отырып, аяқты артқа созып, етпетінен денені тік ұстап, қайта жүресінен отырып-тұру, бірнеше рет қайталау.

29. Музыканы тыңдап, қабылдауға үйрету (6 сағат):

1) "Балаларға арналып жазылған музыкалар", "Табиғат көріністерін сипаттайтын әндер мен күйлер", "Халық музыкасы". Тыңдаған музыканың (көңілді, көңілсіз, салтанатты, қайғылы) түрлерін ажырата білу;

2) ерлер мен әйел дауысын ажырата білу, домбыра, фортепиано, скрипка, симфониялық, халық аспаптар оркестірінің музыкалық үндерін, дауыс саздарын ажырата білу;

3) музыканың орындаушыларымен, авторларымен, таныстыру;

4) білім алушылардың қазақ халық музыкаларымен және Қазақстанда тұратын басқа ұлт өкілдерінің және шет ел музыкаларымен таныстырып, тыңдату;

5) музыкаларды темпіне, биіктігіне, тембіріне байланысты ажырата білу;

6) музыкалық (3-5) шығармаларды, пьесаларды, олардың орындалу ерекшеліктеріне байланысты ажырата білу;

7) музыканың орындаушыларымен, авторларымен таныстыру және музыка авторлары жайында газет, журналдарда жазылған мақалалармен таныстыру.

30. Өлеңді, әнді мәнерлеп айту (6 сағат):

1) тынысты дұрыс пайдалануды үйрену;

2) өлеңді, әнді тыңдауға, айтуға үйрету;

3) әнді созып, әндетіп, бірқалыпты айтқызуға үйрету;

4) дыбыстарды қадағалап, өлең мәтінін дұрыс түсініп, барлығы бірігіп айта алуға үйрету;

5) хор айтуға үйрету.

31. Өлеңді асықпай, қарапайым дауыспен айтуға үйрену (6 сағат):

1) Ш.Қалдаяқов, Ж.Нәжімеденов, Н.Назарбаев "Қазақстан Республикасының Мемлекеттік әнұраны";

2) Ә.Бейсеуов, Т.Молдағалиев "Ұстазым";

3) К.Дүйсекеев, Ш.Сариев "Туған жер";

4) халық күйі "Келіншек", "Салкүрең" А.Жұбанов "Ақ көгершін";

5) халық әні "Жар-жар", халық әні "Сәулем-ай", халық күйі "Салкүрең";

6) А.Жұбанов "Ақ көгершін";

7) Ш.Қалдаяқов "Ана туралы жыр".

32. Фонетикалық ырғақты пайдаланып, сөйлеу тілі дағдыларын қалыптастыру (5 сағат):

1) дауыстың бірқалыпты биіктігін, күшін тынысты дұрыс алуды (дауыс биіктігін, күшін, модуляциясын қайталап айта білуді) дамыту;

2) есту арқылы сөйлеу тілінің ырғақты-интонациялық қалпын, тыныс алуды, ұзын сөйлемді айтуды, дұрыс дауыс екпініне, ырғағына бөліп айтуды үйрету;

3) логикалық және синтагмдік екпінді сөз тіркестерінде анық айтып, ән негізін дұрыс сақтай білуге үйрету;

4) сөздік материалдарда білім алушыларға қойылған дыбыстарды қадағалап, бекіту;

5) ұзын сөйлемдерде тыныс паузаларын дұрыс бөлуді үйрету;

6) сөз тіркестерінде логикалық және синтагмдік екпінді дұрыс қоюды үйрету.

33. Ән-өлең сөздерін мәнерлеп оқып және эмоционалды көңіл-күйін білдіріп жатқа айту (6 сағат):

1) әнді және оның орындалуын талдай білу, ән айту ережелерін сақтау;

2) халықтық және кәсіби жанрлардың ерекшелігін білу, хор және оркестр түрлерін тыңдау арқылы айыра білу;

3) музыкалық аспаптардың тембрлік ерекшеліктерін білу, музыканы тыңдау.

34. Музыкалық материалдар:

1) С.Тойлыбаев, А.Исағұлова; "Отаным – Қазақстан";

2) Абай; "Желсіз түнде жарық ай", "Көзімнің қарасы";

3) А.Жұбанов "Тәжік биі".

35. Сөздік материал: халық әнін үйренеміз. Әдемі, жеңіл биле (-ндер). Біз ... биін орындадық. Денені дұрыс ұста (тік ұста, еңкей, оңға, солға бұрыл). Би қимылын өзің ойлап тап. Музыканы мұқият тыңда (-ндар). Кешікпеңдер. Анар ... биін көңілді орындады. Музыка көңілді (салтанатты, баяу). Симфониялық оркестрдің орындауында әншіні (хорды, ансамбльді) тыңда (-ндар). Біз Құрманғазы күйін тыңдап отыр (-мыз). Біз халықтың халық әнін тыңдадық. Біз ұлт-аспаптар оркестірінің орындауында "... " күйін тыңдадық. Ән қалай аталады? Авторы кім? Сазгер кім? Мен хормен айтқан әнді тыңдадым. Мен жеке әншінің әнін тыңдадым. Маған ән өте ұнады (ұнамады). Дауыстап (жай, қуанышты көңіл-күймен, таңырқай, мәнерлеп) сөйле(-ндер). Өлеңді оқы (-ндар). Алмас өлеңді мәнермен (жақсы) оқыды. Әсел енді дауыс-тап, жайәсерлі айтты.

4-тарау. Оқу пәнінің 7 - сыныптағы базалық білім мазмұны

36. Музыка арқылы негізгі қимылдар үйрету (7 сағат):

1) музыканың ритміне қарай: қарапайым би композициясын анық, дұрыс, орындату;

2) би қимылдарын музыка ритміне қарай: еркін, жеңіл орындату;

3) қарапайым күрделі емес халық билерін, вальсті, ритмді билерді үйретіп, орындай білу;

4) әртүрлі музыкаға би композицияларын билеуге үйрену.

37. Музыканы тыңдап, қабылдауға үйрету (5 сағат):

1) халық күйлері, классикалық, эстрадалық әндер "Музыка ертегілер әлемінде";

2) өлең айтқанда: тік, әдемі отыру, иықты артқа жіберіп, екі қолды тізе үстіне қойып отыру, бір жаймен, бір тыныста, сөздерді бөлмей, дыбыстарды дұрыс айту, мәтінді дұрыс оқып, айтуды;

3) музыкаларды темпіне, биіктігіне, тембіріне байланысты ажырата білу;

4) домбыра, ойыншық, сырнай, сыбызғы дауыстарын ажырата білу;

5) ұлттық аспаптарда қарапайым жаттығуларды ойнауға жаттықтыру;

6) қарапайым ырғақ суреттерін аккордеонда бір октавада орындау;

7) есту арқылы, әннің графикалық жазуына сүйене отырып, ән фрагменттерін (қайырмасын) ажыратып айта білу;

8) музыка авторлары жайында газет, журналдарда жазылған мақалалармен білім алушыларды таныстыру.

38. Өлеңді, әнді мәнерлеп айту (7 сағат):

1) өлең мәтінін дұрыс орындату, жаймен, бір тыныста, сөздерді бөлмей, дыбыстарды дұрыс айтып, мәтінді дұрыс оқып, бірнеше буынды өлеңді музыка ырғағымен айта білуге үйрету;

2) өлеңді асықпай, қарапайым дауыспен айтуға үйрену.

39. Өлең материалдары:

1) "Құстар әні" (Н.Тілендиев);

2) Х.Талғаров. И.Нүсіпбаев. "Домбырасыз сән қайда";

3) Құрманғазы "Сарыарқа", "Адай", "Балбырауын", "Кісен ашқан";

4) Н. Нүсіпбаевтың "Дос болайық бәріміз";

5) Мұқан Төлебаевтың "Біржан Сара" операсынан үзінді тыңдату;

6) К.Дүйсекеев "Ана".

40. Фонетикалық ырғақты пайдаланып, сөйлеу тілі дағдыларын қалыптастыру (7 сағат):

1) есту арқылы ырғақты-интонациялық сөйлеу қалпын: 2-6 буынды сөздерді, синтагмдерге бөлінген сөз тіркестерін қабылдау;

2) есту ара қашықтығына байланысты, бөлме көлемінде сөздік материалдарды, сыбырлап сөйлеу арқылы қабылдау;

3) білім алушының сөздік тіліндегі бар дыбыстарды, дыбыс тіркестерін сөздік материалда бекіту: симфониялық оркестр, композитор, орындаушы, тыңдаушы, сазгер;

4) қимылдарды дұрыс,әдемі, баяу, көңілді, бірқалыпты жаса(-ындар): "Музыканы тыңда(-ндар)". "Музыка қайғылы, көңілді, жай, баяу, салтанатты".

"Симфониялық оркестр, композитор, орындаушы, тыңдаушы, сазгер";

5) сөздің дұрыс құрамын және ырғақты-интонациялық қалпын сақтай отырып, сөйлеу темпін өзгертіп, айта білу.

41. Ән-өлең сөздерін мәнерлеп оқып және эмоционалды көңіл-күйін білдіріп жатқа айту (8 сағат):

1) сөйлемдердегі сөздің 12-13 буынға дейін өсіріп, логикалық және синтагмдік екпіндерді ажыратып, музыкалық (ән) контурын сақтап өз бетінше, мұғалімнің көмегімен айта білуге үйрету;

2) өлең сөздерін дұрыс айтып, эмоционалды көңіл-күйін білдіріп айта білуге үйрету.

42. Сөздік материал: қимылдарды дұрыс, әдемі, баяу, көңілді, бірқалыпты жаса(-ындар). Музыканы тыңда(-ндар). Музыка қайғылы, көңілді, жай, баяу, салтанатты. Симфониялық оркестр, композитор, орындаушы, тыңдаушы, сазгер. Өлеңді ақын ..., сазгер ... жазды. Өлеңнің бірінші бөлімін жайлап айт. Қимылдарды дұрыс жасаңдар, музыканың басталуын мұқият тыңда (-ндар) қазақ халқының билерінің қимылдарының қарапайым түрлерін жасау. Жұп болып әсем жүру әдісін үйрету.

43. Музыкалық материалдар:

1) Л. Хамиди, А.Сарсенбаева; "Туған ел";

2) Ақан Сері; "Маңмаңгер";

3) "Ақ дариға" қазақ халық әні;

4) Н. Тлендиев "Ата толғау".

5-тарау. 5-сынып білім алушыларының дайындық деңгейіне қойылатын талаптар

44. Пәндік нәтижелер.

45. Білім алушылар:

1) сөз тіркестерін бөлмей, буындарды біртіндеп өсіріп 15-16 буынға дейін жеткізуді;

2) сөйлемдерді мұғалімге еліктеу арқылы және өз бетінше паузаға, синтагмге бөліп айтуды;

3) дауыс биіктігін, күшін, тембірін сақтап айтуды;

4) білім алушы сөздік тіліндегі бар дыбыстарды, дыбыс тіркестерін сөздік материалдарда бекітіп, дұрыс айтуын қадағалап айтуды;

5) музыканың ритміне қарай: би композициясын, анық, дұрыс орындауды білетін болады.

46. Білім алушылар:

1) есту арқылы ырғақты-интонациялық сөйлеу қалпын: 2-4 буынды сөздерді, синтагмдерге бөлінген сөз тіркестерін қабылдап орындау;

2) сөздік материалдарды есту ара қашықтығына байланысты және бөлме көлеміне байланысты сыбырлап сөйлеуді қабылдап орындау;

3) білім алушының халық билерін, вальс, ритмді билерді өз бетінше орындау;

4) тыңдаған музыкаларды: темпіне, биіктігіне, тембіріне байланысты ажырату дағдыларын меңгеретін болады.

6-тарау. 6-сынып білім алушыларының дайындық деңгейіне қойылатын талаптар

47. Пәндік нәтижелер.

48. Білім алушылар:

1) туған өлкесінің музыкалық мәдениетін ән дәстүрін орындауды;

2) музыкалық шығармаларды қабылдап, музыкаға деген өз көзқарасын білдіруді;

3) әртүрлі бағыттағы, классикалық және қазіргі заманғы музыкалардың және олардың әр түрлі жанрлары мен стильдерінің мағынасын білетін болады.

49. Білім алушылар:

1) күнделікті өмірде кездесетіні әуеннің рөлі туралы түсініктерін қалыптастыру;

2) әлемдік музыкалар туралы білім алушының ой-өрісін қалыптастыру;

3) музыкалық өнерге деген қызығушылығын және көркемөнерлік талғамын дамыту;

4) театрландырылған қойылым кезіндегі музыкалық бейнелерді сезініп, орындау дағдыларын меңгеретін болады.

7-тарау. 7-сынып білім алушыларының дайындық деңгейіне қойылатын талаптар

50. Пәндік нәтижелер.

51. Білім алушылар:

1) білім алушы өміріндегі музыканың, әуеннің рөлі туралы түсініктерін қалыптастырып, тыңдауды;

2) әлем музыкасының мазмұны туралы түсініктерін қалыптастырып, тыңдауды;

3) музыкалық пластикалық әуен және театрландырылған қойылым кезіндегі музыкалық бейнелерді сезіне білетін болады.

52. Білім алушылар:

1) әртүрлі бағыттағы музыкалық әуендерге эмоционалды және түсінікпен қарап, орындау;

2) әртүрлі жанрлар мен стильдегі шығармалардың интонациялы бейнелік мағынасын түсініп, қабылдау;

3) есту арқылы ырғақты-интонациялық сөйлеу қалпын: 6-10 буынды сөздерді, синтагмдерге бөлінген сөз тіркестерін естіп, қабылдау дағдыларын меңгеретін болады.

53. Тұлғалық нәтижелер. Білім алушылар:

1) білім алушының туған еліне, жеріне деген мақтаныш сезімінің артуы;

2) қазіргі заман талабына сай, қазақ композиторларының шұрайлы музыкалық мұраларын, ұлттық және этникалық мұраларды ұғынуы;

3) халық музыкалары негізінде, мәдени бағыттарға, табиғат түрлеріне, әлемге деген тұтас әлеуметтік бағытталған көзқарастарының артуы;

4) білім алушы тұлғасының дұрыс қалыптасуына қажетті ұлттық және жалпы адами құндылықтар туралы алғашқы түсініктерді білу;

5) жағымды мінез-құлықтарды қалыптастыра отырып, достарымен қарым-қатынас орнату;

6) Қазақстан Республикасында тұратын ұлттардың, салт-дәстүрін білуі және оларға түсіністікпен қарау;

7) қозғалыс режимдерін сақтай отырып, дене шынықтыру негіздерін, жеке санитарлық гигиенаны сақтауға дағдылану;

8) сабақтан және сыныптан тыс музыкалық эстетикалық қызметтер кезінде, ырғақ сабақтарында әртүрлі музыкалық шығармашылық тапсырмаларды орындау кезінде жолдастарымен бірігіп шешімін табу;

9) қарым-қатынас пен ақпараттың (музыкалық бағдарламаны оқытатын электронды оқулықтарды, білім берудің сандық ресурстары, мультимедиалық презентациялар, интерактивті тақтамен жұмыс сияқты әр түрлі құралдарын қолдана отырып тәжірибелік, танымдық және ақпараттық әрекеттерін жүзеге асыру біліктілігі дағдыларын танытады.

54. Жүйелік-әрекеттік нәтижелер білім алушылардың:

1) музыка орындалып жатқан кезде нақты негізгі гимнастикалық, би қимылдарын анық және ырғақпен орындауды, темпті сақтай білуінен;

2) үйренген жаттығуларды "Түзету ырғағы" сабағында өз бетімен орындай білуінен;

3) музыканың темпімен ырғағын анықтай отырып, есту қабілетіне сүйеніп музыканың сипатын анықтай білуінен;

4) есту қабілеттеріне сүйеніп, "Түзету ырғағы" сабағының мазмұнына байланысты сөйлеу тілінің материалын қабылдауынан;

5) музыкалық тақырыптарды импровизациялауды меңгере білуінен көрініс табады.

Есту қабілеті бұзылған (нашар еститіндер, кейін естімей қалған) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-7 сыныптары үшін "Түзету ырғағы" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы

(оқыту орыс тілінде жүргізілетін сыныптар үшін)

Глава 1. Пояснительная записка

1. Учебная программа разработана в соответствии с Государственным общеобязательным стандартом среднего образования (начального, основного среднего, общего среднего образования), утвержденным постановлением Правительства Республики Казахстан от 23 августа 2012 года № 1080.

2. Цель учебного предмета состоит в развитии слуховых и голосовых возможностей обучающихся, развитии умения координированно, пластично и ритмично двигаться, слушать музыку, произвольно (по сигналу) включаться в любое движение.

3. Задачи учебного предмета:

1) развитие слухового восприятия и произносительной стороны речи;

2) формирование интонационной выразительности речи, навыков контроля над произношением, речевым дыханием и выработке голоса, нормальной громкости, естественного тембра;

3) развитие способности двигаться ритмично, в такт музыки, соотносить движения с темпом и характером музыкального сопровождения, передавать характерные особенности движений в национальных, современных и сюжетных танцах;

4) развитие творческого воображения, реализуемого в самостоятельном выборе танцевальных движений, импровизации ритмического аккомпанемента, имитации движений постановочных персонажей;

5) активизация познавательных способностей: развитие памяти, мышления, наблюдения, сравнения;

6) формирование правильной осанки, повышение работоспособности и двигательной активности, организованности и выразительности движений, умение правильно выполнять инструкции, свободной пространственной ориентировки;

7) воспитание эмоциональной отзывчивости на музыку, различение музыкальных произведений по характеру и тембру;

8) эстетическое воспитание средствами музыки;

9) нравственное воспитание слабослышащих обучающихся, формирование основных положительных качеств личности и конструктивного взаимодействия в обществе, воспитание дисциплинированности, дружелюбия, взаимопомощи, коллективизма.

4. Нарушение слухового восприятия, приводящее к нарушениям речи, мышления, внимания, памяти, координации движений, ведут к затруднению общения с окружающим миром, ограничивают объем внешней информации. Слабослышащие дети остро нуждаются в развитии остаточного слуха, которое осуществляется на слухо-зрительной и тактильно-вибрационной основе с помощью индивидуальных слуховых аппаратов.

5. Данный учебный предмет входит в цикл предметов коррекционного компонента. Коррекционно-развивающая работа направлена на компенсацию основного нарушения путем развития и коррекции двигательной сферы в сочетании со словом и музыкой. Организация коррекционно-ритмических занятий способствует развитию физических, интеллектуальных, сенсорных и эмоционально-волевых возможностей детей с нарушениями слуха и содействует их социальной адаптации.

6. Преподавание предмета "Коррекционная ритмика" осуществляется на основе межпредметных связей со следующими предметами: "Формирование произношения и развитие слухового восприятия", "Познание мира", "Математика", "Адаптивная физическая культура".

7. Программа по "Коррекционной ритмике" состоит из нескольких разделов:

- 1) восприятие на слух и воспроизведение устной речи;
- 2) пение попевок и песен в виде декламации или подпевания;
- 3) слушание музыки;
- 4) игра на элементарных музыкальных инструментах;
- 5) музыкально-ритмические движения.

8. На каждом уроке работа проводится по всем разделам в соответствии с изложенной последовательностью. В зависимости от задач урока и психологического состояния обучающихся к моменту занятий, педагог может варьировать поэтапную структуру урока и время, в конце урока проводятся упражнения на снятие напряжения, расслабление, успокоение. Весь материал изложен концентрически (с постепенным усложнением, повторением и наращиванием).

9. Методологические принципы построения программы по "Коррекционной ритмике": принцип научности и доступности; целостности и системности;

коррекции физических отклонений; принцип сотрудничества и взаимодействия между детьми, независимо от национальной, религиозной, социальной принадлежности; принцип связи предмета с жизнью.

10. Объем учебной нагрузки:

- 1) 5 класс – 1 час в неделю, всего 34 часа;
- 2) 6 класс – 1 час в неделю, всего 34 часа;
- 3) 7 класс – 1 час в неделю, всего 34 часа.

Глава 2. Базовое содержание учебного предмета для 5 класса

11. Музыкально-ритмические движения (6 часов):

- 1) упражнения для мышц плечевого пояса;
- 2) упражнения на выработку осанки;
- 3) упражнения для туловища, для рук, ног, наклоны вперед, назад, повороты, выпады в стороны;
- 4) построения, перестроения.

12. Комплексы упражнений современной ритмической гимнастики:

- 1) выполнение под музыку движения типа- фигурная маршировка;
- 2) упражнения для мышц плечевого пояса, шеи и головы, типа: наклоны головы вперед и назад; повороты головы вправо и влево; расслабленное падение головы вперед и назад; движения плечевого пояса вверх, вниз (поднимание и опускание плеч); упражнения для улучшения эластичности плечевого пояса и подвижности плечевых суставов; упражнения для улучшения подвижности локтевого сустава, эластичности мышц плеча и предплечья;
- 3) упражнения для улучшения подвижности суставов ног и позвоночника;
- 4) изучение позиций ног, изучение позиций рук, упражнения для развития выворотности ног и танцевального шага;
- 5) упражнение на исправление осанки: "Кошечка" выполняется на коврике, на полу; "Рыбка" выполняется лежа на животе;
- 6) танцевальные движения: боковой ход, скользящий шаг на высоких полупальцах, веревочка, простая дробь, шаг польки;
- 7) разучивание танцев: "Казахский танец мальчиков", "Казахский танец девочек", "Кара жорга", движений восточного танца, движений греческого танца "Сиртаки", разучивание движений флэшмоба.

13. Пение попевок и песен, музыкальных пьес (6 часов):

- 1) пение в диапазоне первой октавы на одном выдохе, не менее 12 звуков; без напряжения, легким, напевным звуком;
- 2) знакомство с нотным станом и названием нот первой октавы;
- 3) пение нот вверх и вниз с показом рукой направления движения звуков;

4) исполнение песен: Гимн Республики Казахстан, "Отан" музыка А.Байдильдаева, "Атамекен" музыка Е.Хасангалиева, "Новогодний карнавал" музыка А.Островского, "Здравствуй, здравствуй, Новый год" музыка Ю.Чичкова, "Жаңа жыл" музыка А.Дуйсекеева, "Ақшақар" музыка А.Куатбаева;

5) узнавание песен на слух по ритмическому рисунку;

6) знание куплетной формы, понятий: композитор, поэт, певец, хор, дирижер;

7) знакомство с понятиями: вступление, проигрыш, аккомпанемент, ускорение, замедление, размер, такт, пауза, фраза.

14. Речевки:

1) две девицы-красавицы смотрят и смеются: "Ха-ха-ха! Ха-ха-ха! Как нам жалко петуха" (муз. Я. Френкеля, сл. нар.);

2) "По дороге Петя шел, он горошину нашел, а горошина упала, покатилась и пропала;

3) "Ох, ох, ох! Где-то вырастет горох" (муз. В. Карасевой, сл. Н.Френкеля);

4) "Ду-ду-ду-ду-дудочка" ду-ду-ду-ду-ду-.... Заиграла дудочка во зеленом саду";

5) "Купила Марусе бусы бабуся";

6) "Ручеек, ручеек, дай водички на чаек";

7) "Во дворе трава, на траве дрова";

8) "Два щенка щека к щеке грызли щетку в уголке";

9) "У сосенки сосенки повыросли опенки".

15. Игра на шумовых и музыкальных инструментах (6 часов):

1) "Ақшақар" музыка А. Куатбаева, "Во саду ли в огороде", "Казахский вальс" музыка Л. Хамиди, "Казахский марш" музыка Е.Брусилковского;

2) восприятие на слух и воспроизведение на шумовых и музыкальных инструментах пьес, отхлопывание ритмов, ритмов разучиваемых песен;

3) исполнение несложных мелодий на музыкальных инструментах (фортепиано, электроорган), на казахских музыкальных инструментах: домбре, кепшике, асатаяке, туяке, жетыгене, конырау.

16. Слушание музыки (6 часов):

1) знакомство с более сложными по характеру и структуре музыкальными произведениями;

2) восприятие на слух звучания оркестров, звучания духовых инструментов: трубы, флейты, кларнета и других народных инструментов: баяна, балалайки, дудочки, домбры и кобыза;

3) узнавание на слух песен и мелодий;

4) восприятие на слух музыки народов Казахстана: "Сары арка" кюй Курмангазы, "Жезкиік" кюй Ыхласа, белорусский танец "Бульба", литовский танец "Летка-енька", "Құлын" музыка А. Дуйсекеева, песни Великой отечественной войны и другие вокальные и инструментальные пьесы;

5) знакомство с основными сферами музыки (песня, танец, марш);

6) формирование понятий о сочинении (композиторе), исполнении (исполнителе) и слушании (слушателе). Кюи известных казахских композиторов.

17. Восприятие на слух и воспроизведение устной речи (6 часов):

1) выработка всех видов интонации;

2) восприятие на слух текстов песен, инструкций, а также речевого материала, связанного с организацией деятельности обучающихся типа: встаньте в круг (в два круга); сужайте(расширяйте) круг; идите через центр по одному (по два);расходитесь- один- направо, другой- налево; наклоните голову вперед, назад; вращайте плечевым поясом с опущенными вниз руками; прыгайте с одной ноги на другую через скакалку, идите с носка;

3) речевки типа: "Эй, пчела! Где была? Тут и там. Где летала? По лугам. Что ребятам принесла? Мед - ответила пчела", "Острова";

4) слитное произнесение речевого материала (слова, словосочетания, фразы, тексты песен) в темпе, присущем разговорной речи, голосом нормальной высоты, силы, тембра, выделяя словесное ударение в словах и логическое ударение во фразах (отраженно и самостоятельно);

5) восприятие на слух изменений в речи учителя (своих товарищей) и воспроизведение их в собственном произношении с движениями и без движений (отраженно, самостоятельно) на различном речевом материале урока: силы голоса (тихо-громко, тихо-громче-громко);высоты голоса (высокого, среднего и низкого регистра);темпа речи (быстро-медленно, медленно-быстрее-быстро, в темпе, присущем разговорной и напевной речи);

6) отхлопывание, отстукивание различных ритмов, словосочетаний, слов, текстов песен, стихотворений по подражанию учителю и самостоятельно;

7) восприятие и воспроизведение на слух текстов попевок, разучиваемых песен, а также речевого материала, связанного с изучаемой темой, например: звучит вальс (полька, марш; музыка композитора, слова написал...);

8) речевки типа: "Пять линеек нотной строчки мы назвали - нотный стан. И на нем все ноты - точки, разместили по местам".

18. Музыкальные игры (4 часа):

1) "Құлын" музыка А.Дуйсекеева, "Караси и щуки" музыка М.Герчик, "Плетень" русская народная мелодия, "Кушік пен кобелек" музыка Л.Хамиди, "Веселая карусель" обработка Е.Тиличеевой;

2) эстафетные игры по сигналу "Передай мяч".

19. Контрольно-речевой материал: Кто сегодня дежурный? Какое сегодня число, день недели? Какой сейчас урок? (Урок ритмики). Что мы будем делать на уроке? (петь, танцевать, слушать музыку). Музыка какая? (быстрая, медленная, веселая, грустная). Как называется песня? Как называется танец? Какой композитор написал музыку? Что мы будем танцевать? Мы будем играть в оркестре? Какие инструменты звучат? Будем слушать музыку. Песня, танец, марш. Встаньте в круг. Встаньте в колонну. Встаньте в шеренгу. Грустная музыка. Громкая музыка. Тихая музыка. Прочитай слова песни. Отхлопай ритм. Играй на барабане. Будем играть на дудочке, на бубне, туюке, асатаяке. Что мы делали на уроке?

Глава 3. Базовое содержание учебного предмета для 6 класса

20. Музыкально-ритмические движения (6 часов):

1) выполнение под музыку движений типа: ходьба с носка, ходьба на наружных сторонах стопы, скрестным шагом, с перекатом с пятки на носок, со сменой направления;

2) комплекс упражнений современной ритмической гимнастики;

3) выполнение под музыку движения типа: фигурная маршировка, упражнения для мышц плечевого пояса, шеи и головы, наклоны головы вперед и назад; повороты головы вправо и влево; расслабленное падение головы вперед и назад; плечевого пояса вверх, вниз (поднимание и опускание плеч), упражнения на улучшение осанки; для эластичности плечевого пояса и подвижности плечевых суставов, упражнение на выработку гибкости типа: "Кошечка"-исполняется на коврике, на полу, "Рыбка" выполняется лежа на животе;

4) разучивание элементов казахского, узбекского танцев, "Казахский танец мальчиков", "Казахский танец девочек", "Кара жорга", движений восточного танца, движений греческого танца "Сиртаки", разучивание элементов других национальных танцев: присядка, "голубцы", разучивание движений флэшмоба.

21. Пение попевок и песен, музыкальных пьес (6 часов):

1) пение в диапазоне первой октавы на одном выдохе, не менее 12 звуков, без напряжения, легким, напевным звуком;

2) знакомство с нотным станом и названием нот первой октавы, пение нот вверх и вниз с показом рукой направления движения звуков;

3) исполнение песен: Гимн Республики Казахстан, "Менің Отаным" музыка А.Байдильдаева, "Атамекен" музыка Е.Хасангалиева, "День рождения" музыка

В.Шаинского, "Новогодний карнавал" музыка А.Островского, "Жаңа жыл" музыка А. Дуйсекеева, "Ақшақар" музыка А.Куатбаева;

4) знание куплетной формы - запев, припев; понятий: композитор, поэт, певец, хор, дирижер, размер, такт, пауза, фраза.

22. Речевки:

1) раз, два - острова, три, четыре - мы приплыли, пять, шесть - сходим здесь, семь, восемь - сколько сосен? девять, десять - мы в пути, досчитал до десяти;

2) "Купила Марусе бусы бабуся";

3) "Всех Надюша насмешила, рукава к трусам пришила. И не два, а целых три, вот так платье, посмотри! Ха-ха-ха! Ха-ха-ха! Вот так чепуха.

23. Игра на музыкальных инструментах (6 часов):

1) "Камажай" казахская народная мелодия, "Кюй" музыка Г.Жубановой, "Казахский вальс" музыка Л.Хамиди, "Танец маленьких лебедей" П.Чайковский;

2) исполнение несложных мелодий на музыкальных инструментах (фортепиано, электроорган), на казахских музыкальных инструментах: домбре, кепшике, асатаяке, туяке, жетыгене, конырау.

24. Слушание музыки (6 часов):

1) знакомство с более сложными по характеру музыкальными произведениями;

2) восприятие на слух звучания оркестров, звучания духовых инструментов: трубы, флейты, кларнета и других народных инструментов: баяна, домбры и кобыза;

3) узнавание на слух песен и мелодий;

4) восприятие на слух музыки народов Казахстана: "Сарыарқа" күй Құрманғазы, "Жезкиік" музыка С.Ыхласа, "Полонез" М.Огинского, украинский танец "Гопак", белорусский танец "Бульба", литовский танец "Летка-енька", "Қосалқа" күй Даулеткерей, песни ВОВ и другие вокальные и инструментальные пьесы;

5) изучение основных сфер музыки и определение характера (песня, танец, марш).

25. Восприятие на слух и воспроизведение устной речи (6 часов):

1) четкое и внятное произнесения текстов песен, речевок, попевок, соблюдение ритмической и интонационной структуры речи, четко дифференцируя в произношении свистящие и шипящие звуки, носовые и ротовые, слитные и отдельные;

2) правильное воспроизведение всех видов интонаций, инструкций, а также речевого материала, связанного с организацией деятельности обучающихся

типа: встаньте в круг (в два круга); сужайте, расширяйте круг; идите через центр по одному (по два); расходитесь- один- направо, другой- налево; наклоните голову вперед, назад; вращайте плечевым поясом с опущенными вниз руками; прыгайте с одной ноги на другую через скакалку, идите с носка;

3) слитное произнесение речевого материала (слова, словосочетания, фразы, тексты песен) в темпе, присущем разговорной речи, голосом нормальной высоты, силы, тембра, выделяя словесное ударение в словах;

4) восприятие и воспроизведение на слух текстов попевок, разучиваемых песен, а также речевого материала, связанного с организацией деятельности обучающихся: звучит вальс (полька, марш, композитор, поэт; музыку (слова) написал... .

26. Музыкальные игры (4 часа):

1) "Бүркіт" музыка А.Дуйсекеева, "Музыкальный магазин", "Игра в имена";

2) эстафетные, соревновательные игры по сигналу - "Передай мяч", "Сбей кегли" и другие.

27. Контрольно-речевой материал: Кто сегодня дежурный? Какое сегодня число? День недели? Какой сейчас урок? (Урок ритмики). Что мы будем делать на уроке? (петь, танцевать, слушать музыку). Как называется песня? Музыка какая? (быстрая, медленная, веселая, грустная.) Какой композитор написал музыку? Как называется танец? Будем слушать музыку. Песня, танец, марш. Встаньте в круг. Встаньте в колонну. Встаньте в шеренгу. Грустная музыка. Громкая музыка. Тихая музыка. Прочитай слова песни. Отхлопай ритм. Играй на барабане. Будем играть на бубне, асатаяке, туюке. Что сейчас звучит? Что мы делали на уроке?

Глава 4. Базовое содержание учебного предмета для 7 класса

28. Музыкально-ритмические движения (6 часов):

1) ходьба свободным шагом в различных ритмах (марша, вальса, польки), меняя темп, включая паузы;

2) прыжки: со скакалкой, на двух ногах, на одной ноге, "мячик";

3) развитие плавности рук, гибкости корпуса;

4) разучивание основных элементов бальных танцев, современных движений, флешмоба;

5) развивать умение выполнять движения синхронно, в такт музыки;

6) изучение элементов русского, узбекского танцев, разучивание танцев "Казахский танец мальчиков", "Казахский танец девочек", разучивание танца "Кара жорга", движений восточного танца, греческого танца "Сиртаки",

разучивание элементов других национальных танцев: "присядка", "голубцы", "березка".

29. Пение попевок и песен, музыкальных пьес (6 часов):

1) пение в диапазоне первой октавы на одном выдохе, не менее 12 звуков, без напряжения, легким, напевным звуком;

2) знакомство с нотным станом и названием нот первой октавы;

3) пение нот вверх и вниз с показом рукой направления движения звуков;

4) исполнение песен: Гимн Республики Казахстан, "Менің Отаным" музыка А.Байдильдаева, "Атамекен" музыка Е.Хасангалиева, "День рождения" музыка В.Шаинского, "Наурыз біздің – жаңа жыл" музыка А.Калжанова, "Ақшақар" музыка А.Куатбаева;

5) знание куплетной формы, понятий: композитор, поэт, певец, хор, дирижер, запев, припев, куплет, размер, такт, пауза, фраза.

30. Речевки:

1) "Где обедал воробей? В зоопарке у зверей!";

2) "Все ребята со двора малярам кричат ура";

3) "Мяч попал под колесо - лопнул, хлопнул - вот и все!";

4) "Купила Марусе бусы бабуся";

5) "Всех Надюша насмешила - рукава к трусам пришила, И не два, а целых три, вот так платье, посмотри...Ха-ха-ха! Ха-ха-ха! Вот такая чепуха!".

31. Игра на музыкальных инструментах (6 часов):

1) "Кенес" күй, казахская народная мелодия, "Утро на Жайляу", "Казахский вальс" музыка Л. Хамиди, "Танец маленьких лебедей" музыка П.Чайковского;

2) исполнение несложных мелодий на музыкальных инструментах (фортепиано, электроорган), на казахских музыкальных инструментах: домбре, кепшике, асатаяке, туяке, жетыгене, конырау.

32. Слушание музыки (6 часов):

1) знакомство с более сложными по характеру музыкальными произведениями;

2) восприятие на слух звучания оркестров, звучания духовых инструментов: трубы, флейты, кларнета и других народных инструментов: баяна, домбры и кобыза;

3) слушание и характеристика произведений: "Осень", "Весна"-музыка Б.Ерзакович, "Времена года" музыка П.Чайковского;

4) узнавание на слух песен и мелодий, восприятие на слух музыки народов Казахстана: "Сарыарқа" музыка С.Құрманғазы, "Жезкіік" музыка С.Ыхласа; "Полонез" музыка М.Огинского, украинский танец "Гопак", белорусский танец

"Бульба", литовский танец "Летка-енька", "Қосалқа" музыка Ш.Даулеткерей, песни ВОВ и другие вокальные и инструментальные пьесы;

5) изучение основных сфер музыки и определение характера (песня, танец, марш).

33. Восприятие на слух и воспроизведение устной речи (6 часов):

1) развитие умение охарактеризовать исполненную пьесу и задать друг другу вопросы о прослушанном, о форме музыкальной пьесы, динамике;

2) слитное произнесение речевого материала (слова, словосочетания, фразы, тексты песен) в темпе, присущем разговорной речи, голосом нормальной высоты, силы, тембра, выделяя словесное ударение в словах;

3) восприятие и воспроизведение на слух текстов попевок, разучиваемых песен, а также речевого материала, связанного с организацией деятельности обучающихся: звучит вальс (полька, марш, композитор, поэт; музыку (слова) написал...).

34. Музыкальные игры (4 часа):

1) "Беркут" музыка А.Дуйсекеева, "Музыкальный магазин", "Игра в имена";

2) эстафетные, подвижные, соревновательные игры по сигналу "Передай мяч", "Сбей кегли" и другие.

35. Контрольно-речевой материал: Кто сегодня дежурный? Какое сегодня число? день недели? Какой сейчас урок? (Урок ритмики). Что мы будем делать на уроке? (петь, танцевать, слушать музыку). Как называется песня? Прочитайте слова песни. Отхлопайте ритм. Какой композитор написал музыку? музыка какая- быстрая, медленная, веселая, грустная; как называется танец? Будем слушать музыку. Громкая музыка. Тихая музыка. Песня, танец, марш. Встаньте в круг. Встаньте в колонну. Играйте на барабане. Будем играть на бубне, асатаяке, туяке, кепшике. Что сейчас звучит?

Глава 5. Требования к уровню подготовки обучающихся 5 класса

36. Предметные результаты.

37. По окончании 5 класса обучающиеся будут знать:

1) комплекс упражнений по ритмической гимнастике;

2) названия музыкальных инструментов, предусмотренных программой;

3) танцевальные движения 3-4 танцев.

38. По окончании 5 класса обучающиеся будут уметь:

1) воспринимать на слух различные интонации (вопросительные, радостные, грустные, удивленные, требовательные) и воспроизводить их, используя естественные жесты;

2) воспринимать на слух речевой материал, связанный с организацией учебной деятельности обучающихся;

3) воспринимать на слух и воспроизводить ритм рядов слогов, двутрехсложных слов, коротких стихотворных текстов;

4) четко, внятно произносить материал урока, соблюдая его ритмическую звуковую структуру;

5) произносить речевой материал слитно, голосом разговорной громкости, соблюдая словесное и фразовое ударение, интонационную выразительность;

6) соблюдать умеренный и замедленный темп;

7) продолжать двигаться в заданном темпе после окончания звучания музыки;

8) интонировать мелодию песни, воспринимать на слух звучание различных музыкальных инструментов;

9) определять национальный характер музыки;

10) аккомпанировать на музыкальных и шумовых инструментах;

11) выполнять под музыку сложные виды ходьбы, бега и других основных гимнастических и танцевальных движений;

12) пропевать звукоряд в сторону повышения и в сторону понижения;

13) петь ноты первой октавы вверх и вниз;

14) соблюдать нормальный темп при произнесении речевого материала; произносить речевой материал голосом разговорной громкости, соблюдая словесное ударение, интонацию.

Глава 6. Требования к уровню подготовки обучающихся 6 класса

39. Предметные результаты.

40. По окончании 6 класса обучающиеся будут знать:

1) комплекс упражнений по ритмической гимнастике;

2) названия музыкальных инструментов;

3) названия нот первой октавы;

4) танцевальные движения 4-5 танцев;

5) куплетные формы: запев, припев;

6) фамилии и имена композиторов;

7) характер музыкальных произведений: песня, танец, марш;

8) звучание музыкальных инструментов: фортепиано, домбра.

41. По окончании 6 класса обучающиеся будут уметь:

1) воспринимать на слух: специальные термины, названия голосов, названия инструментов;

2) воспринимать на слух различные интонации в речи учителя (вопросительной, радостной, грустной, удивленной, жалобной, требовательной) и воспроизведение ее, используя естественные жесты, в собственном произношении на различном речевом материале;

3) воспринимать на слух речевой материал, связанный с организацией учебной деятельности обучающихся типа: идите парами, цепочкой; идите за ... (друг за другом); бежать, двигаться галопом, поскаком; о чем говорится в песне; какая звучит музыка;

4) четко, внятно произносить материал урока, соблюдая его ритмическую звуковую структуру;

5) правильно произносить все звуки русского языка, четко дифференцируя в произношении свистящие и шипящие звуки, носовые и ротовые, дифтонги, щелевые;

6) выполнять под музыку сложные виды ходьбы, бега и других основных гимнастических и танцевальных движений; соблюдать умеренный и замедленный темп;

7) аккомпанировать на музыкальных и шумовых инструментах;

8) произносить речевой материал слитно, голосом разговорной громкости, соблюдая словесное и фразовое ударение, интонационную выразительность;

9) пропевать звукоряд в сторону повышения и в сторону понижения, петь ноты первой октавы вверх и вниз, показывать движением руки направление звуков;

10) двигаться под музыку легко, менять направление движения, скорость, соблюдать синхронность.

Глава 7. Требования к уровню подготовки обучающихся 7 класса

42. Предметные результаты.

43. По окончании 7 класса обучающиеся будут знать:

1) комплекс упражнений по ритмической гимнастике;

2) названия музыкальных инструментов, предусмотренных программой;

3) названия нот первой октавы;

4) танцевальные движения 4 танцев;

5) куплетные формы: запев, припев;

6) фамилии и имена композиторов;

7) характер музыкальных произведений: песня, танец, марш;

8) звучание музыкальных инструментов: фортепиано, домбра, электроорган, баян.

44. По окончании 7 класса обучающиеся будут уметь:

1) воспринимать на слух речевой материал, связанный с организацией учебной деятельности обучающихся типа: идите парами, цепочкой; идите за ... (друг за другом); бежать, двигаться галопом, поскаком; о чем говорится в песне; какая звучит музыка;

2) воспринимать на слух различные интонации в речи учителя (вопросительную, радостную, грустную, удивленную, жалобную, требовательную) и воспроизводить ее, используя естественные жесты в собственном произношении на различном речевом материале;

3) воспринимать на слух звучание различных музыкальных инструментов, определять национальный характер музыки;

4) соблюдать словесное и фразовое ударение, интонационную выразительность;

5) охарактеризовать услышанную музыку или песню и задать друг другу вопросы о прослушанном;

6) определять характер, темп, форму прослушанных пьес;

7) произносить речевой материал слитно, голосом разговорной громкости;

8) пропевать звукоряд в сторону повышения и в сторону понижения, петь ноты первой октавы вверх и вниз, показывать движением руки направление звуков;

9) соблюдать нормальный темп при произнесении речевого материала, произносить речевой материал голосом разговорной громкости, соблюдая словесное ударение, интонацию;

10) приближенно (по возможности более точно) интонировать мелодии песен;

11) аккомпанировать на музыкальных и шумовых инструментах, воспроизводить мелодию на фортепиано, электрооргане (с помощью учителя).

45. Личностные результаты выражаются в:

1) уважительном отношении к истории, культуре, традициям народов Казахстана;

2) сформированности музыкально-эстетических потребностей, ценностей и чувств;

3) ориентации в культурном многообразии окружающей действительности;

4) сформированности эмоционального отношения к музыкальному искусству, понимании его функций в жизни человека и общества.

46. Системно-деятельностные результаты выражаются в:

1) умении воспринимать музыку как составную часть других видов деятельности: музыкально-ритмических движений, игр на музыкальных инструментах, декламации песен;

2) умении согласованного с музыкой исполнения танцев;

3) способности воспринимать различные музыкальные произведения;

4) умении применять полученные знания в практической деятельности.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2017 жылғы 27 шілдедегі
№ 352 бұйрығына 116-қосымша

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 334-қосымша

Көру қабілеті бұзылған (көрмейтін және нашар көретін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-6 сыныптары үшін "Емдік дене шынықтыру" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Түсінік хат

1. Оқу бағдарламасы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 23 тамыздағы №1080 қаулысымен бекітілген Орта білім берудің (бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім беру) мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес әзірленген.

2. Оқу пәнінің мақсаты емдік дене шынықтырудың арнайы әдістемесін қолдану арқылы көру қабілеті бұзылған білім алушының жан-жақты және толыққанды дамуын оның дене және психикалық-дене қабілеттерін қалпына келтіру мен жетілдіру жолымен қамтамасыз ету.

3. Оқу пәнінің міндеттері:

1) көру қабілетінің патологиясы бар балалардың деңсаулығын нығайту, үйлесімді дене дамуына ықпал жасау;

2) жүрек-тамыр және тыныс алу жүйелерінің қызметтерін белсендіру;

3) тірек-қимыл аппаратының қызметін жақсарту және нығайту;

4) көрмейтін және нашар көретін білім алушылардың өз бетінше кеңістіктік бағдарлауына қажетті дағдыларын қалыптастыру;

5) көздің бұлшықет жүйесінің қызметін жақсарту;

6) сақталған талдағыштардың айналадағы заттарды және қоршаған ортаны қабылдауға дайындығын дамыту;

7) көру қабілетінің ауытқуына шалдыққан балалардың табысты әлеуметтенуіне қажетті болатын өмірлік дағдыларды қалыптастыру.

4. Көру қабілетінің бұзылуы кеңістік бағдарлауды қиындатады, қимыл-қозғалыс дағдылардың қалыптасуын тежейді, қозғалыс және таным белсенділіктің әлсіреуіне әкеледі.

5. Емдік дене шынықтыру сабақтарының мәні көру қабілеті бұзылған балалардың дене және функционалды дамуындағы кемшіліктерін түзету мен компенсациялаудың тиімді және ықпалды жолдарын іске асыруда. Көру қабілетінің бұзылыстары бар балаларға дене жаттығуларды қолданудың мүмкіндігі баланың бұлшық ет жүйесінің барлық өмірлік іс-әрекетінде

атқаратын маңызды рөліне байланысты. Қозғалыс белсенділігі ішкі мүшелердің қалыпты жұмыс жасауының қажетті шарты болып табылады.

6. Баланың орта мектеп жасы дене өсуі мен мөлшерлерінің қарқынды артуымен сипатталады. Бұл кезеңде бұлшық ет мөлшері де қарқынды дамиды. Қыздар мен ұлдардың жыныстық даму мерзімінде айтарлықтай айырмашылықтар байқалады. Жасөспірімдерде жыныстық жетілу кезеңінде тыныс алу жүйесі ең жоғары қарқынымен дамиды. Жасөспірімдік жас - моторлық қабілеттерінің қозғалғыш жетілуінің жалғасу кезеңі. Сондықтан, емдік дене шынықтырудың міндеті – бұл дене дамуындағы кемшіліктерін түзету мен орнын толтыру ғана емес, сонымен бірге бұл орта мектеп жасындағы балалардың қарқынды (жасына сай) дене дамуына ықпал жасаудың жолы.

7. Емдік дене шынықтыру сабақтарын аптасына 2 рет топтармен (3-5 адам) өткізеді, топтарды білім алушылардың даму деңгейіне қарай құрастырады; кейбір күрделі жағдайда сабақтар жеке түрінде өткізіледі. Сабақтардың ұзақтығы - 45 минут.

8. Оқу жүктемесінің көлемі:

1) 5-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылына 68 сағат;

2) 6-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылына 68 сағат.

9. "Емдік дене шынықтыру" пәнінің сабақтары дене шынықтыру сабақтарымен тығыз байланысты.

2-тарау. Оқу пәнінің 5-сыныптағы базалық білім мазмұны

10. Теориялық білімінің негіздері (2 сағат).

11. Қозғалыс функцияларының бұзылыстарын түзету (18 сағат):

1) қолдың ұсақ моторикасын дамыту;

2) майтабандықтың алдын алу және түзету;

3) жүрудің бұзылуын түзету;

4) мүсіннің ауытқуларын түзету;

5) қол-аяқ буындарының қозғалыстарын дамыту.

12. Кеңістік бағдарлауды дамыту (10 сағат).

13. Тыныс алу функциясын қалыпқа келтіру (8 сағат).

14. Ойын-терапиясы (түзету-дамыту ойындары) (10 сағат).

15. Сақталған функцияларды дамыту (12 сағат).

16. Қалдық көру қабілетін дамытуға бағытталған арнайы жаттығулар (8 сағат).

3-тарау. Оқу пәнінің 6-сыныптағы базалық білім мазмұны

17. Теориялық білімнің негіздері (2 сағат).

18. Туынды қозғалыс бұзылыстарын алдын алу және түзету (22 сағат):

1) қолдың ұсақ моторикасын дамыту;

- 2) майтабандықтың алдын алу және түзету;
- 3) мүсіннің ауытқуларын алдын алу және түзету.

19. Вестибулярлық аппаратын дамыту (10 сағат).

20. Тыныс алу функциясын қалыпқа келтіру (14 сағат):

1) бұлшықет – буын аппаратын дамыту (аяқ-қолдың, арқаның, иықтың және іштің бұлшықеттерін нығайтатын жаттығулар);

2) релаксация (босансу жаттығулары).

21. Ойын-терапия (тузете-дамытатын жаттығулар) (10 сағат):

22. Қалдық көру қабілетін дамытуға бағытталған арнайы жаттығулар (10 сағат).

4-тарау. 5-сынып білім алушыларының дайындық деңгейіне қойылатын талаптар

23. Пәндік нәтижелер.

24. Білім алушылар:

1) спорт залында өтетін сабақтардың қауіпсіздік техникасын;

2) салауатты өмір салтының компоненттерін;

3) дене жаттығулардың ағзаға тигізетін ықпалын;

4) жүру кезінде аяқ табандарын дұрыс қояды;

5) мүсіннің дұрыс қалпын;

6) түзету бағыттылығы бар қозғалыс ойындардың ережелерін;

7) спорт залында орналасқан сипап-сезу арқылы қабылданатын нысаналарды;

8) қалдық көру қабілетін алдын алу маңыздылығын білетін болады.

25. Білім алушылар:

1) ұсақ моторикасын дамытуға арналған жаттығулар кешенін орындау;

2) омыртқаны түзетуге бағытталған жаттығуларды орындау;

3) тыныс алу жаттығуларын жасау;

4) қалдық көру қабілетін дамытуға бағытталған арнайы жаттығуларды орындау;

5) денсаулығын нығайтуға бағытталған жаттығулар түрлерін орындау дағдыларын меңгеретін болады.

5-тарау. 6 - сынып білім алушыларының дайындық деңгейіне қойылатын талаптар

26. Пәндік нәтижелер.

27. Білім алушылар:

1) дене жаттығулардың емдік және гигиеналық маңыздылығын;

2) қолдың ұсақ моторикасын дамытатын жаттығулар кешендерін;

3) табан күмбезін нығайтуға бағытталған жаттығуларды;

4) мүсіннің дұрыс қалпын қалыптастыратын жаттығулар кешендерін;

5) вестибулярлық аппаратын дамытатын жаттығулар кешендерін;

6) бұлшықет пен буын аппаратын дамытуға арналған жаттығулар кешендерін;

7) мүсінді, омыртқаны, кеңістікте бағдарлау қабілетін дамытуға бағытталған қозғалыс ойындарының ережелерін;

8) жүріс-тұрысына қимыл әсерінің маңызын;

9) қалдық көру қабілетін сақтауға және дамытуға бағытталған жаттығулар кешендерін білетін болады.

28. Білім алушылар:

1) релаксация үшін қолданатын тыныс алу жаттығуларын орындау;

2) спортзал алаңында есту, сипап сезу, иіс сезу талдағыштарын пайдалану;

3) мүсіннің дұрыс қалпын қалыптастыратын жаттығуларды орындау;

4) вестибулярлық аппаратын дамытатын жаттығуларды орындау;

5) бұлшықет пен буындар аппаратын дамытатын жаттығуларды жасау;

6) қалдық көру қабілетін сақтауға бағытталған жаттығуларды орындау дағдыларын меңгеретін болады.

29. Тұлғалық нәтижелер. Білім алушылар:

1) еріктік қасиеттерін тәрбиелеу;

2) өмірлік-маңызды қозғалыс біліктері мен дағдыларын игеруінен және түзету;

3) кеңістіктік бағдарлау дағдыларының даму;

4) бұлшық ет-буын сезімінің жетілу;

5) дұрыс жүруді, мүсінді дұрыс қалыпта ұстау;

6) спорт залы/алаңы жағдайындағы кеңістікте бағдарлау;

7) өз денсаулығына сауатты қарау;

8) жүгіру және жүру кезінде аяқ табанын дұрыс қоюынан, мүсіннің дұрыс қалпын бақылау;

9) денеге күш салу кезінде сақталған анализаторларын пайдалана білу;

10) қимыл ойындарын өз бетінше жүргізу дағдыларын танытады.

30. Жүйелік - әрекеттік нәтижелер білім алушылардың:

1) салауатты өмір салтын сақтауынан;

2) коммуникативтік және танымдық әрекеттерін дамытуынан;

3) қимыл-қозғалыс және бағдарлау әрекеттерінде сақталған анализаторларды қолдануынан көрініс табады.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2017 жылғы 27 шілдедегі
№ 352 бұйрығына 117-қосымша

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің

Көру қабілеті бұзылған (көрмейтін және нашар көретін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-6 сыныптары үшін "Қалдық көру қабілеті мен көру түйсігін дамыту және сақтау" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Түсінік хат

1. Оқу бағдарламасы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 23 тамыздағы №1080 қаулысымен бекітілген Орта білім берудің (бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім) жалпыға міндетті мемлекеттік стандартына сәйкес әзірленген.

2. Оқу пәнінің мақсаты – көру елестерінің қорын байыту мен оны ары қарай дамыту негізінде қоршаған орта туралы біртұтас түсінігін қалыптастыру.

3. Оқу пәнінің міндеттері:

1) жаңа технологияларды пайдалана отырып, көру қабілеті бұзылған балалардың көру біліктілігі мен дағдыларын дамытуға мотивациясын қалыптастыру;

2) көру қабілетін сақтау мен дамытудың мүмкіндіктері туралы білімдерін кеңейту;

3) әлеуметтік бейімделуіне және жалпы оқу күзiреттілігінің дамуына көмектесу.

4. Көру қабілеті бұзылған балаларды арнайы оқыту мен тәрбиелеудің басты бағыты - көру қызметінің бұзылуын түзету, көру қабілетін сақтау және көру түйсігін жүйелі компенсаторлы дамыту болып табылады.

5. Қазіргі уақытта қалдық көру қабілетін сақтау мен дамыту түсінігі көру қабілетін әрі қарай төмендетпей, керісінше көру қабілетінің төмендеуін алдын алуға және оны дамытуға бағытталған кешенді емдік-гигиеналық және психологиялық-педагогикалық іс-шаралар ретінде түсіндіріледі.

6. Қалдық көру түйсігін сақтау мен дамыту бойынша коррекциялық-педагогикалық жұмыстың бағыты келесі функцияларды дамыту болып табылады: сақтау-гигиеналық іс-шаралар және көру жүктемесінің тәртібін сақтау; қалдық көрудің іздеу-бағдарлау функциялары ақпараттық-танымдық функциялар, көру қызметін бақылайтын және реттейтін функциялар. Осы бөлімдер бойынша жұмыс мазмұны көру қабілетін пішінді, стереоскопиялық тереңдігі болып табылатын, сондай-ақ перифериялық көру қабілетін дамыту көптүрлілігіне, кеңістіктік көруін дамытуға көмектеседі.

7. Курстың негізгі мазмұны төмендегі бөлімдерде жүзеге асырылады:

1) диагностика;

2) көру қабілетін сақтау;

3) түстерді қабылдау;

- 4) пішінді қабылдау;
- 5) шаманы қабылдау;
- 6) қабылдаудың біртұтастылығы мен егжей-тегжейлілігін дамыту;
- 7) сюжетті суреттер мен картиналарды қабылдау;
- 8) күрделі іс-қимылдарды қабылдау.

8. Түзету сабақтары нашар көретін балалармен (көру өткірлігі 0,05 және одан жоғары) және қалдық көруі бар (көру өткірлігі 0,01-0,04), яғни медициналық көрсеткіші бойынша Брайль жүйесімен оқытылатын білім алушылармен жүргізіледі. Білім алушыларды топтарға бөлу олардың көру мүшесінің ауруының сипаты, негізгі функцияларының жағдайы, көру өткірлігі мен түйсігінің қалыптасу деңгейі және жалпы психикалық дамуы есепке алынып құрылады.

9. Білім алушылардың жетістігін бағалау баллдық емес, білім алушылардың өз мүмкіндігінің деңгейінде, қалдық көру қабілетін сақтау мен көру түйсігін дамыту құзіреттілігінің жетістігі мен қалыптасу мониторингіне негізделген оқытудың сапалы сипатында болады.

10. Көру қабілеті бұзылған балаларды оқытуда міндетті құралдарымен жабдықталған арнайы оқу бөлмесінің болуы талап етіледі:

1) психофизиологиялық әдістермен жұмыс жасайтын арнайы фотостимулятор;

2) түрлі пішіндегі және түстегі мозаика мен конструктордың элементтері (ақ, қара, қанық қызыл, қанық сары, қанық жасыл, және көк түсті);

3) заттардың ақ-қара және түрлі-түсті бейнелі жинағы және сюжетті жағдаяттар;

4) шынайы заттардың біртұтас және бөлінбелі модельдерінің муляждары;

5) жеке пайдалануға арналған компьютер;

6) түрлі-түсті фломастерлер, қарындаштар, маркерлер;

7) жарықтандыру құрылғылары, люксометр;

8) синоптофор.

11. "Қалдық көру қабілеті мен көру түйсігін дамыту және сақтау" пәні бойынша ұзақтығы 30 минуттан тұратын, ал үзіліссіз көру жүктемесі 5-10 минуттан аспайтын сабақтар аптасына бір рет жүргізіледі. Көру жұмыстарын ұйымдастырудың маңызды аспектілері - жұмыс орнының қажетті жарықтануы, мойын және арқа бұлшықеттерінің шаршауының алдын алу, көру жүктемелерінің тәртібін сақтау болып табылады.

12. Оқу жүктемесінің көлемі:

1) 5-сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағат;

2) 6-сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағат.

2-тарау. Оқу пәнінің 5-сыныптағы базалық білім мазмұны

13. Диагностика (1 сағат):

1) көру қабілетін сақтаудың мәні туралы білім алушылардың білімдерін нақтылау;

2) білім алушылардың көру түйсігінің даму деңгейін бағалау.

14. Көруді сақтау (4 сағат):

1) көру анализаторларының маңыздылығы туралы әңгіме, көру қабілетінің нашарлауы мен жоғалту қаупі туралы факторлар;

2) түзетудің оптикалық құралдарын күту (көзілдірік, лупалар, линзалар);

3) көздің шаршағанын басу үшін қарапайым манипуляцияларды және амалдарды үйрету: көзді жиі жыпылықтату, жұму, қабақты жеңіл жабу, жұмулы көзді саусақтың ұшымен сипалау, жайлап басу, алақанмен уқалау және қыздыру жаттығулары, көру жұмыстарына мақсатты түрде үзіліс жасау және;

4) аккомодацияға жаттығулар, белгісі бар әйнекке қарап жаттығу;

5) көру аймағы ұғымы (жанынан көру, орталық көру, көру аймағының тарылуы), көру өрісін анықтайтын құрал – периметр;

6) келбетті пішіннің көруді сақтауға әсері;

7) дене шынықтыру режимі, көруді сақтау үшін оны орындау.

15. Түстерді қабылдау (4 сағат):

1) жарықтық пен қанықтықтың өсуі/төмендеуі жағдайында түстерді қабылдау жаттығулары;

2) негізгі үш спектрдің ауданында (қызыл, көк, жасыл) дифференциалдық сезімталдығын дамыту;

3) түстерді араластыру арқылы түстің жаңа реңін алу;

4) оюларды, клеткаларды, геометриялық фигураларды әртүрлі түстермен бастыру;

5) бөліктерден бүтінді құрастыру, өрнектерді бояу және құрастыру;

6) көру жадысын жетілдіруге арналған жаттығулар мен тапсырмалар;

7) "Жаратылыстану" пәнінің бағдарламасына сәйкес "Ағаштар", "Бұталар", "Шөптесін өсімдіктер", "Гүлдер" жайлы көріністерін нақтылау және қалыптастыру.

16. Пішінді қабылдау (6 сағат):

1) геометриялық фигуралардың (жұлдыздар, түрлі конфигурациядағы сопақтар) ұлғаю диапазоны;

2) нүктесінің жылжыған кездегі бейнелерді ажырату жаттығулары (оңға-солға, жоғары-төмен, алыс-жақын);

3) жазық және көлемді бейнелердегі кескіндерді тану жаттығулары;

4) көлемді және бейнеленген заттардың суреттерін салыстыру.

17. Шаманы қабылдау (6 сағат):

1) көптеген заттардың ішінен берілген мөлшердегі затты бөлу (қабылдайтын заттарды өсу саны, қабылдайтын затқа дейінгі арақашықтық);

2) көрнекіліктерге сүйене және сүйенбей, заттарды шамасына қарай ажырату;

3) стереоскопиялық көру қабілетін дамытуға арналған жаттығулар: шаманың үш параметрі бойынша көлемді затты бағалау;

4) бұрышы өзгергендегі затты қабылдаудың мәнін анықтауға арналған жаттығулар;

5) мәндік ұғымдарды бекітуге арналған дидактикалық ойындар және жаттығулар.

18. Қабылдаудың біртұтастылығы мен егжей-тегжейлілігін дамыту (8 сағат):

1) көз қозғалысының функциясын дамытуға, аккомодация деңгейін жоғарылатуға, көруді қарқындатуға әсер ететін жаттығулар мен тапсырмалар;

2) талдап байқауды дамытуға арналған жаттығулар: заттарды қабылдау, бүтін бөлікті бөлшекке бөлу, заттың дифференциалдық сапасы мен қасиеттері, қабылдаудың сөздік сипаттауы ("менің орамалым қызыл, ал сенікі көк; менікі үшбұрышты, ал сенікі шеңбер, менікі тегіс, ал сенікі оюмен");

3) толтырылған суреттер мен кескіндерді салыстыру жаттығулары; артық затты бөлу, бірнеше айырмашылығы бар, ұқсас суреттерді біріктіру;

4) бүтін бөліктің көлемді жартыларын жинау;

5) затты алдынан және артынан бейнелейтін суреттердің жартыларын жинау (қуыршақ артынан және алдынан, рюкзак алдынан және артынан);

6) синоптофордағы жаттығулар: бір заттың екі суретін (әрқайсысының бөлек бөлшегі бар) тұтас суретке біріктірудегі іс-қимылдар қызметі.

19. Сюжетті суреттер мен картиналарды қабылдау (4 сағат):

1) белгілі алгоритм бойынша сюжетті суреттерді кезеңмен біртұтас қылып қабылдауды үйрету: сюжеттің тақырыбын анықтау; сюжеттік суреттегі болып жатқан оқиғаның уақыты мен орнын нақтылау; суреттегі оқиғаның негізгісін және қосымшасын анықтау; сюжеттік іс-әрекеттің динамикасын анықтау.

20. Диагностика (1 сағат):

1) білім алушылардың көру арқылы қабылдауының даму деңгейін бағалау.

3-тарау. Оқу пәнінің 6-сыныптағы базалық білім мазмұны

21. Диагностика (1 сағат):

1) білім алушылардың көру арқылы қабылдау деңгейін бағалау.

22. Көру қабілетін сақтау (4 сағат):

- 1) оптикалық құралдарды күту біліктіліктерін бекіту;
- 2) денсаулық пен көруді сақтауға саналы қатынастың мәні туралы әңгіме;
- 3) көздің сыртқы бұлшық еттеріне арналған жаттығулар;
- 4) көздің ішкі бұлшық етіне жаттығу;
- 5) айналасындағы бұлшық еттерге жаттығу;
- 6) Бейтс-әдісі бойынша жаттығу;
- 7) көз шаршауының алдын-алуға ұсынылған жаттығулар;
- 8) көзді демалдыруға арналған жаттығулар;
- 9) көзге арналған жалпы нығайту жаттығулары;
- 10) көру қабілетін сақтау үшін орындалатын физикалық жүктемелердің тәртібі.

23. Түстерді қабылдау (4 сағат):

- 1) жарықтық пен қанықтықтың өсуі/төмендеуі жағдайында спектрдің негізгі түстерін және оның реңдерін қабылдау жаттығулары;
- 2) түстерді араластыру арқылы түстің жаңа реңін алу;
- 3) өрнектерді құрастыру және бояу;
- 4) іс-әрекеттегі көру эталондарымен еркін өңдеуге арналған жаттығулар;
- 5) "Жаратылыстану" пәнінің бағдарламалық материалына сәйкес "Жануарлар", "Құстар", "Балықтар", "Жәндіктер" жайлы көріністерін нақтылау.

24. Пішінді қабылдау (4 сағат):

- 1) жазық және көлемді бейнелердегі заттарды салыстыру;
- 2) жазық бейнелерді салыстыру;
- 3) бейнеленген ұқсас заттық бейнелерді салыстыру;
- 4) "Жаратылыстану" пәнінің бағдарламалық материалына сәйкес "Жануарлар", "Құстар", "Балықтар", "Жәндіктер" жайлы көріністерін қалыптастыру.

25. Шаманы қабылдау (4 сағат):

- 1) көптеген заттардың ішінен берілген мөлшердегі затты бөлу (қабылдайтын заттарды өсу саны, қабылдайтын затқа дейінгі арақашықтық);
- 2) стереоскопиялық көру жаттығулары: заттардың биіктік/тереңдік параметрлерін және ол туралы түсініктерді салыстыру;
- 3) қоршаған ортадағы заттарды, оның қалыптасқан түсініктерін салыстыру.

26. Қабылдаудың біртұтастылығы мен егжей-тегжейлілігін дамыту (6 сағат):

- 1) қоршаған әлемдегі заттар туралы елестерін кеңейту, олардың сапалы мінездемелері мен әрекет ету тәсілдері;
- 2) заттарды ажырату, оларды мәнді белгілеріне қарай топтастыру;
- 3) заттарды мәндік бөлімдеріне қарай тану; затты бөлшектеу;

- 4) құрастыру;
- 5) мозаика жинау;
- 6) заттық бейнелерді ажырату, талдау, сипаттау, салыстыру;
- 7) затты және суретті сөздік сипаттама бойынша табуға арналған жаттығулар;
- 8) бейнелерді үзінді бойынша ажырату, суреттердегі "қателерді" табу;
- 9) көп кескіндердің ішіндегі "жасырын" бейнелерді табуға арналған жаттығулар;
- 10) көріп бақылаумен берілген суреттерді жазықтық үстінде құрастыру (қағаз бетінде, грифель тақтасында).

27. Сюжетті суреттер мен картиналарды қабылдау (6 сағат):

- 1) статикалық және динамикадағы сюжетті суретті қабылдау үшін компьютерлік техниканы: сюжетін өзгертіп, бейнелеудің пішінін, мөлшерін, түсін, жарықтығын, шектеулерін өзгертіп пайдалану;
- 2) көру арқылы қабылдау жылдамдығын және қасиеттерін кинофильм көрсету, оны талқылау және сюжетін әңгімелеу жолымен жаттықтыру.

28. Күрделі іс-қимылдарды қабылдау (4 сағат):

- 1) адамның толыққанды өмір сүруіндегі белсенді қозғалыстың мәні;
- 2) басқа адамның мимикасына, қимылына және ишарасына қарап, оның эмоционалды күйін ажыратуды және қабылдай білуді бекіту;
- 3) өзінің сезімін қозғалыс және ишара арқылы адекватты білдіруді үйрету.

29. Диагностика (1 сағат):

- 1) білім алушылардың көру арқылы қабылдауының даму деңгейін бағалау.

4-тарау. 5-сынып білім алушыларының дайындық деңгейіне қойылатын талаптар

30. Пәндік нәтижелер.

31. Білім алушылар:

- 1) оптикалық құралдарды күту ережесін;
- 2) көру анализаторларының жұмыс істеуін қамтамасыз етуге бағытталған, көздің шаршауын алдын-алуға арналған кешенді жаттығуларды;
- 3) спектрдің негізгі түстері және олардың реңдерін;
- 4) түстің жаңа реңін алу тәсілдерін;
- 5) негізгі геометриялық фигуралар және олардың бейнелерін;
- 6) шамалардың үш параметрін;
- 7) сюжетті суретті, картинаны қабылдау алгоритмін білетін болады.

32. Білім алушылар:

- 1) түзетудің оптикалық құралдарын күту;
- 2) көздің шаршауының алдын-алуға арналған көру аккомодациясын, көру анализаторларын жаттықтыруға арналған жаттығуларды орындау;

3) түстердің және олардың реңдерін дифференциялау, араластыру арқылы түстің жаңа реңін алу;

4) бүтіннің бөліктерін ажырату, олардан біртұтас зат құрастыру;

5) параметрлер бойынша тірі және өлі табиғаттың заттарын қатыстыру және салыстыру;

6) геометриялық фигуралардың бейнелерін тану, олардың жылжығандағы шамасын анықтау;

7) көптеген заттардың ішінен көрсетілген пішіндегі, түстегі, шамадағы заттарды бөлу;

8) шаманың үш параметрі бойынша көлемді заттарды бағалау;

9) қабылдауды елеулі және елеусіз белгілерін көрсете отырып сипаттау;

10) сюжетті картинаны белгілі алгоритм бойынша қабылдау және сипаттау дағдыларын меңгеретін болады.

5-тарау. 6-сынып білім алушыларының дайындық деңгейіне қойылатын талаптар

33. Пәндік нәтижелер.

34. Білім алушылар:

1) көздің көруін жоғалтып алу факторларын;

2) көру анализаторларының бұзылуының орнын толтыру туралы;

3) көру анализаторларының жұмыс істеуін қамтамасыз етуге бағытталған, көздің шаршауын алдын-алуға арналған кешенді жаттығуларды;

4) спектрдің негізгі және қосымша түсі және олардың реңдерін;

5) стереоскопиялық және пішінді көруді дамытуға бағытталған кешенді жаттығуларды;

6) қоршаған ортадағы заттардың сапалы қасиеттері және олармен әрекет ету тәсілдерін;

7) көзбен бақылап отырып, жазықтықтағы берілген суреттерді құрастыру тәсілін;

8) динамикадағы және статикадағы сюжетті суреттерді қабылдау алгоритмін білетін болады.

35. Білім алушылар:

1) түзетудің оптикалық құралдарын күту;

2) көз бұлшық еттерін жаттықтыруға арналған жаттығуларды орындау;

3) дене шынықтыру жүктеменің тәртібін ұстау;

4) түрлі жағдайлардағы спектрдің түстері мен олардың реңктерін айыра білу;

5) өрнек құрастырып, бояу;

6) күнделікті іс-әрекеттегі көру эталондарымен өңдеу;

7) негізгі параметрлер бойынша тірі және өлі табиғаттың заттарын қатыстыру және салыстыру;

- 8) заттарды бөліктеріне қарап тану, оның бөліктерін танып құрастыру;
- 9) мозаиканы жинақтау және құрастыру;
- 10) заттық бейнелерді салыстыру және сипаттау;
- 11) сөздік сипатама бойынша суреттерді табу;
- 12) жасырын кескінмен бейнелерді табу;
- 13) фильмнің сюжетін мазмұндау, сюжетті сурет бойынша әңгіме құрастыру дағдыларын меңгеретін болады.

36. Тұлғалық нәтижелер. Білім алушылар:

- 1) көру анализаторларының мәні, көздің көруінің нашарлап кетуі мен жоғалтып алу қауіпті факторлары туралы кешенді білімді меңгеру;
- 2) көру біліктері мен дағдыларын дамытуға ынталандыру;
- 3) өзіне және өз денсаулығына жауаптылық дәрежесін түсіну;
- 4) күнделікті және зияткерлік әрекеттегі көріністердің қорын еркін пайдалану дағдыларын танытады.

37. Жүйелік - әрекеттік нәтижелер білім алушылардың:

- 1) пән бойынша жүйелі білімді меңгеру, оны іс жүзінде қолдануынан көрініс табады;
- 2) танымдық, зияткерлік және шығармашылық қабілеттерінің белсендірілуінен көрініс табады.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2017 жылғы 27 шілдедегі
№ 352 бұйрығына 118-қосымша

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 336-қосымша

Көру қабілеті бұзылған (көрмейтін және нашар көретін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Әлеуметтік-тұрмыстық бағдар" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Түсінік хат

1. Оқу бағдарламасы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 23 тамыздағы № 1080 қаулысымен бекітілген Орта білім берудің (бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім) жалпыға міндетті мемлекеттік стандартына сәйкес әзірленген.

2. Оқу пәнінің мақсаты - қоршаған орта туралы біртұтас түсініктің қалыптасу негізінде адекватты мінез-құлық жүйесін қалыптастыру; көру қабілеті бұзылған тұлғаларды қазіргі өмір жағдайларына әлеуметтік-психологиялық жағынан бейімдеу.

3. Оқу пәнінің міндеттері:

1) көру қабілеті бұзылған тұлғалардың өзіне-өзі қызмет етуге, жеке гигиена сақтауға, үй шаруасын жасауға, қоршаған ортада бағдарлауға қажетті дағдыларын қалыптастыру және жетілдіру;

2) әлеуметтік ортаның ерекшеліктерін дұрыс түсініп бағалауды және өз мінез-құлығын, жүріс-тұрысын өздігінен бақылау мен өзін-өзі реттеу дағдыларын қалыптастыру;

3) дүниетанымы мен ой-өрісін кеңейту, жүріс-тұрыстың адамгершілік-этикалық нормаларын қалыптастыру, эстетикалық талғамын дамыту;

4) әлеуметтік-мәдени мекемелеріне жататын кәсіпорындары іс жүзінде таныстыру;

5) адамгершілік-тұлғалық қасиеттерін тәрбиелеу: еңбекқорлық, басқалардың қайғысы мен сезімдеріне ортақ бола білу, үлкендерді сыйлау, патриоттық сезімдер.

4. Көру қабілеті бұзылған балаларды әлеуметтік-тұрмыстық бағдарлауға үйрету – бұл олардың әлеуметтік бейімделу және интеграция аясына жататын өзекті және күрделі мәселелердің бірі. "Әлеуметтік-тұрмыстық бағдар" пәні көру қабілеті зақымдалған (көрмейтін және нашар көретіндер) балаларды арнайы оқыту мен тәрбиелеудің түзету бағыттағы пәндердің бірі болып табылады.

5. Көру қабілетінің бұзылуына шалдыққан тұлғаларды әлеуметтік-тұрмыстық бағдарлауға дағдыландыру арнайы ұйымдастырылған оқыту жүйесі, оның негізінде тұлғаның қалыптасу процесіне жағымды ықпал тигізетін және оның қоршаған ортамен әрекеттесуін қамтамасыз ететін құзыреттіліктер қалыптасады.

6. Әлеуметтік-тұрмыстық бағдарлауды оқыту бағдарлама мазмұнын анықтауда кешенділікті және "Емдік дене шынықтыру", "Кеністіктік бағдар", "Мимика және пантомимиканы дамыту" пәндерімен өзара байланысты жүзеге асыруды қарастырады. Сабақтың нәтижелі болуы педагогтың ата-аналармен тығыз байланыс орнату кезінде ғана қамтамасыз етіледі.

7. Оқу бағдарламасы концентрикалық тәсілі бойынша құрылған, яғни оқу материалы онда бірнеше рет ұсынылғанымен, білім беру мазмұны қайталанған сайын күрделенеді және кеңейтіледі, жеке элементтерінің нақтылануы және тереңдетілуі көзделген.

8. Әлеуметтік-тұрмыстық бағдарлауды оқытудың негізгі ұйымдастыру формасы коррекциялық сабақ болып табылады. Дегенмен, бағдарламалық материалды нәтижелі меңгеру қалыптасқан икемдер мен дағдыларды сабақтан тыс уақытта бекітуді талап етеді.

9. "Әлеуметтік-тұрмыстық бағдар" курсының базалық мазмұны келесі бөлімдерден тұрады:

1) тамақтану: ас ішу ережелері; асүй/ас ішу бөлмесінде бағдарлау; асүйдің жабдықтануы; азық-түлік/шырын-сусындар; ас дайындау; қазақ ұлттық тағамдары; дастарханға тағамдарды реттеп қою;

2) тұрмыстық бейімделу: жеке тазалық; киім және аяқ киім; үйдің/пәтердің жиһаздары мен жабдықтары; үй жинау; қазақ халқының ұлттық дәстүрлері; бюджет;

3) әлеуметтік әрекеттесу: қарым-қатынас ережелері мен этикеті; гендерлік тәрбие; әлеуметтік желілер ішіндегі қарым-қатынас; туыстық/отбасылық қатынастар;

4) әлеуметтік-мәдени мекемелерде және көлік аясындағы әлеуметтік әрекеттесу;

5) нормативтік-құқықтық сауаттылық.

10. Көру қабілеті терең бұзылған білім алушыларға дифференциалы және жеке оқытуды жүзеге асыру жағдайындағы олардың жетістіктерін бағалау балдық емес, сапалық-сипаттау, эмоциональді түрде болып, әлеуметтік бағдарлаудағы күзiреттiлiгiнiң қалыптасу мен даму мониторингiне негiзделедi.

11. Көрмейтін және нашар көретін білім алушыларды әлеуметтік-тұрмыстық бағдарлауға оқыту арнайы жабдықталған кабинеттің болуын талап етеді.

12. Әлеуметтік-тұрмыстық бағдар пәні бойынша сабақтар аптасына 1 рет өткізіледі. Оқу жүктемесінің (сағаттар санының) бөлінуі білім алушылардың тақырыпты меңгеру деңгейіне байланысты өзгеруі мүмкін.

13. Оқу жүктемесінің көлемі:

1) 5-сынып – аптасына 1сағат, оқу жылына 34 сағат;

2) 6-сынып – аптасына 1сағат, оқу жылына 34 сағат;

3) 7-сынып – аптасына 1сағат, оқу жылына 34 сағат;

4) 8-сынып – аптасына 1сағат, оқу жылына 34 сағат;

5) 9-сынып – аптасына 1сағат, оқу жылына 34 сағат;

6) 10-сынып – аптасына 1сағат, оқу жылына 34 сағат.

2-тарау. Оқу пәнінің 5-сыныптағы базалық білім мазмұны

14. Тамақтану (5 сағат):

1) ас ішу кезіндегі ережелер: ас ішу саймандары мен құралдары; оларды қолдана білу, ас ішу ережелерін сақтау, түскі және кешкі асқа дайындалған тағамдар мен ас ішу саймандарын дастарханға дұрыс қою, астан қалған ыдыстарды жуу және дастарханды жинау;

2) асүй/ас ішу бөлмесінде бағдарлау: асүйлік жиһаздардың, құрал-саймандардың және ыдыстардың жалпы орналасуы;

3) аспазшының жұмысы, асүйдің жабдықтары: кастрөл, мультипісіргіш және оларды пайдалану ережелері; көретін серіктестің көмегімен осы аспаптарды қолдану арқылы қарапайым тағамдарды дайындау;

4) негізгі азық-түлік және оларды сақтау ережелері: сусындар – шай, кофе, какао, кисель, компот; шай демдеу, кофе әзірлеу;

5) ас әзірлеу: тиімді тамақтанудың негіздері; тамақ ішу тәртібі; суға піскен жұмыртқа; таңғы асқа дайындалған бутербродтар;

6) қазақ халқының ұлттық тағамдары: қышқыл сүттен дайындалған тағамдар (кұрт, ірімшік, қатық).

15. Тұрмыстық бейімделу (7 сағат):

1) жеке тазалық: дененің барлық мүшелерін тазалай білуге және дұрыс күтуге дағдыландыру; дене шынықтыру;

2) деңсаулықты және қалдық көру қабілетін жыл мезгіліне байланысты сақтау ережелерін білу; өз диагнозын, көру талдағыштың ауруын білу және соның негізінде деңсаулығы мен қалдық көру қабілетіне зиян келтірмес үшін өзіне-өзі күш салу нормасын, өзіне жарамды спорт түрлерін таңдау;

3) киім және аяқ киім: киімдегі таңбалар, ақ және түрлі-түсті кір киімдерді жуу ережелері, кір жуатын машинаның жұмыс тәртібі, ұсақ бұйымдарды жуу, жуылған кірді кептіру, дымқыл аяқ киімді құрғату;

4) үйдің/пәтердің жабдықтануы: негізгі жиһаздардың бөлменің ішінде орналасуы;

5) үйді жинастыру мен тазалау: құрғақ және ылғал тазалап жуудың тәртіптері; кітап сөресін, кіші шкафтарды жинау; жууға арналған химиялық құралдарын қауіпсіз қолданудың ережелерімен танысу.

16. Әлеуметтік әрекеттесу (12 сағат):

1) қарым-қатынас ережелері мен этикеті: қарым-қатынас формалары, тілдесу кезіндегі мимика мен ымдарды қолданудың маңыздылығы; қарым-қатынас барысында денені дұрыс қалыпта ұстауды бекіту;

2) тілдесу кезінде ымдар мен мимиканы дұрыс пайдалану; қол алысу (тең құқықты, үстем, құрметтеуші);

3) ұлттық этикеттегі айырмашылық (қазақ, еуропалық, шығыс);

4) көретін адамдармен қарым-қатынасты жасаудың этикеті; көретіндермен бірге бағдарлау; алып жүруші адаммен бірге жүрудің ережелері; алып жүрудегі қарым-қатынастың этикасы;

5) жатақхана ережелері, интернатта тұрудың ерекшелігі;

б) көрмейтін және нашар көретіндердің еріксіз "қосарласқан қозғалыстары", оларды түзету жолдары;

7) туыстық қатынас/отбасы: туысқандық байланыстар, отбасының ататегі, отбасылық дәстүрлер, ата-аналарымен бірге өткізілетін іс-шаралар.

17. Әлеуметтік-мәдени мекемелеріндегі және көлік аясындағы әлеуметтік әрекеттесу (10 сағат):

1) тілдесуде замануи құралдарды пайдалану;

2) шаштараз: шашты сәндеп тарауда өзара көмектесу; шашты, теріні күтіп қарау;

3) медициналық көмек: медициналық қызмет көрсету (аурухана, клиника, емхана, дәріхана, медициналық жедел жәрдем қызметі 103, алғашқы жәрдем қорабы (мақта, бинт, жасыл дәрі (зеленка), жабыстырғыш (пластырь));

4) көше қиылысы, бағдаршамның жарық белгісі мен дыбыстық сигналы; көше қиылысын өту ережесі, жолдың жиегімен жүру; көліктің негізгі түрлері; көшені өту үшін көмек сұрай білу.

3-тарау. Оқу пәнінің 6-сыныптағы базалық білім мазмұны

18. Тамақтану (6 сағат):

1) ас ішу кезіндегі ережелер: ас ішу кезінде әдеп сақтау ережелерін бекіту, қонақты шақыра білу, қонаққа шақыруды қабылдай алу, қонақ күту тәртібін білу;

2) асүйде/ас ішу бөлмесінде бағдарлау: асүйдің/ ас ішу бөлмесінің санитарлық-гигиеналық ережелерін сақтау, таңғы және түскі ас дастарханын әзірлеу;

3) асүйлік жабдықтары: ыдыс-аяқ түрлері (шәугім, шәйнек, электршәйнек, таба, казан), оларды қолдана білу;

4) тамақ әзірлеу: тамақ дайындаудың санитарлық-гигиеналық ережелерін сақтау (қол жуу, алжапқыш пен орамал тағу); жарма, жарма түрлері, мультипісіргіште ботқа пісіру; көкөністер, олардың түрлері, көкөністердер салат дайындау;

5) кешкі ас дастарханын әзірлеу; шайды демдей алуды, ерігіш кофе дайындай білу; қонақтарға салқын сусындарды ұсынып беруді үйрету;

б) қазақтың ұлттық тағамдары: қышқыл сүттен жасалған сусындар (қымыз, шұбат, айран).

19. Тұрмыстық бейімделу (6 сағат):

1) жеке тазалық: санитарлық-гигиеналық ережелер; көру қабілетін қорғау ережелері және гигиенасы, салауатты өмір салтын сақтау маңыздылығы; зиянды әдеттер: ішімдік ішу, есірткі қабылдау, шылым шегу;

2) киім және аяқ киім: күнделікті киетін киімді мөлшерге, қажетті үлгіге, маусымға сәйкес таңдай білу, оны күту; кірді қолмен жуу; іш киімді, шұлықты күнделікті ауыстыру;

3) үйдін/пәтердің жабдықтануы: бөлмені/пәтерді безендіру, бөлменің ішкі көрінісін құрайтын ірі және ұсақ заттары;

4) үйді тазалау: шансорғыш, үйді құрғақ тазалау және тазалап жуудың дағдыларын бекіту, жұмсақ жиһаздарды, корпустық жиһаздарды күтіп, тазалау.

20. Әлеуметтік әрекеттесу (10 сағат):

1) қарым-қатынас жасаудың/тілдесудің ережелері мен этикеті: өзін-өзі бағалау, өзін-өзі бақылау ұғымдары, өзін-өзі сырттан қарап бағалау ("басқа жақтан көзқарас");

2) қарым-қатынастың, әлеуметтің маңыздылығы жайлы әңгімелесу; сөйлеу тілдің мәдениеті, тілдесуде әдеп сақтау. "Амандасу", "Қонақ күту", "Қонақтарды шығарып салу" тренингтері;

3) әлеуметтік желі жүйелерінде қарым-қатынас жасау; әлеуметтік желілерді, электронды поштаны пайдалана білу; әлеуметтік желілер жүйелерінде қарым-қатынас жасаудың қауіпсіздігі; "Виртуалдық алаяқты қалай тануға болады" тренингі;

4) телефон арқылы тілдесу, СМС жіберу арқылы қарым-қатынасқа түсу; "тірек" сөздерді, этикет фразаларын телефон арқылы сөйлеуде қолдана білу; туыс-тумаларға, жақын адамдарға жылы ықылас білдіру; көру талдағыштың көмегінсіз телефон нөмерін теру;

5) көрмейтін балалардың қоршаған ортасының кеңею барысында жаңадан қосылған мұғалімдерді, тәрбиешілерді, құрдастарды, туысқандарды қабылдай алу мен тану икемін бекіту. "Жүрістен тану", "Мені таныдың ба?", "Дауыстан тану" тренингтері;

6) гендерлік тәрбие: ұлдар мен қыздардың жыныстық жетілуі; етеккір циклі, етеккір циклінің күнтізбесін жүргізу; поллюция; етеккір және поллюция кезінде тазалық ережелерін сақтау; жеткіншек жас кезеңіндегі тершендік пен тері аурулардан сақтану;

7) туыстық қатынас/отбасы: тілдесудегі мимиканың, мәнерліліктің маңыздылығы; жақындармен және бейтаныс адамдармен кездесуде, бейтаныс жерге барғанда, қоштасу кезінде жүріс-тұрыстың алгоритмі.

21. Әлеуметтік-мәдени мекемелеріндегі және көлік аясындағы әлеуметтік әрекеттесу (10 сағат):

1) автожолға саяхат, көлікті дыбыстан тану: троллейбус, автобус, трамвай, жеңіл көлік; жол жүру ережелері; "Біз көшеде жүрміз" атты тәжірибелік сабақ;

түрлі бағдарлағыштарды пайдаланып (күннің орналасуын, жапырақтардың сыбдырын, көліктің шуын) таныс бастапқы жерден таныс соңғы жерге дейін өз бетінше бару;

2) қоғамдық көліктің белсенді өмір сүру үшін маңыздылығы; қоғамдық көліктің аялдамалары; қоғамдық көліктің ішінде жүрудің ережелері.

22. Нормативті-құқықтық сауаттылық (2 сағат):

1) Қазақстан Республикасының негізгі нормативті-құқықтық құжаттары, Қазақстан Республикасы Конституциясы, "Баланың құқықтары туралы" БҰҰ Конвенциясы; көру қабілетінің бұзылуынан болған мүгедектерге берілген жеңілдіктер.

4-тарау. Оқу пәнінің 7-сыныптағы базалық білім мазмұны

23. Тамақтану (7 сағат):

1) ас ішу кезіндегі ережелер: қонақта болған кезде кездесу/жиынның бабына қарай (той, ас, Наурыз, туған күн) жүріс-тұрыс ережелерін сақтау, әдеп сақтау;

2) асүйде/ас ішу бөлмесінде бағдарлау: ыдыстарды тазалау, ыдыс-аяқтың түр-түрлерін жуу; стакандарды, шынаяқтарды, тостағандарды, кастрөлдерді, табаларды және сол сияқты ыдыстарды өз орындарына қою;

3) азық түлік/сусындар: ботқа пісіруді, салат дайындауды бекіту; ет азықтар және оларды сақтау ережесі; макарон бұйымдары, олардың түрлері және әзерлеу амалдары; сүт және сүттен жасалған өнімдер, оларды сақтау; дәмдеуіштер, астатым, тұздықтар;

4) тамақ дайындау: сорпа, сорпаның түрлері, ет қайнату мен тауық пісіру ережелері; көкөністер мен еттен жасалған бірінші берілетін тағамдар (кеспе, борщ, окрошка); түскі дастарханды дайындап, безендіру.

24. Тұрмыстық бейімделу (7 сағат):

1) жеке тазалық: жеке тазалықты сақтауды дағдыларын бекіту, шашқа және теріге күнделікті күтім жасау; косметикалық құралдар, жас өспірімдік теріні күту ережелері; парфюмерия, хош иісті таңдай білу, дезодорантты, спрейді қолдану;

2) киім және аяқ киім: жағдаятқа сай киім таңдау (мерекелік, күнделікті, сапар-саяхатқа шығуға арналған, спорттық), киімді тазалап, ұстаудың амалдары мен ережелері; кір жуудың опцияларын дұрыс таңдау (түрлі түсті киімдер үшін, ақ киімдер үшін, жүн бұйымдарға арналған); киімді үтіктеу;

3) үйдің/пәтердің жабдықтануы: жатын бөлменің интерьер бұйымдары; жиһазды тиімді орналастыруда және интерьер жасауда көзі көрмейтін адамның мүмкіндіктерін еске алу;

4) үйді тазалау: көйлек-көншек шкафын, тумбочканы тазалау; корпустан жиналған жиһазды тазалап, күту; бөлменің ішін жуып тазалау; құрғақ тазалау

мен жуудың ережелері, кітап сөрелерін жинап, тазалау; жууға арналған химиялық құралдарын қауіпсіз қолданудың дағдылары;

5) қазақтың ұлттық дәстүрлері: үлкендерге, қарияларға құрмет көрсету, ұлттық салттар: "Бесік той", "Тұсау кесу", "Сүндет той".

25. Әлеуметтік әрекеттесу (10 сағат):

1) қарым-қатынас/тілдесудің ережелері мен этикеті: туған күнін тойлау, қонақ күту, сыйлықтарды қабылдай алу, сыйлық беру;

2) сөйлеу этикеті, "Дұрыс және мәнерлі сөйле", "Әңгімені жалғастыра біл!" тренингтері; боямалылық пен жақсы мәнерлер; тілдесудің формалары мен стильдері; сөйлесу кездегі жағымсыз эмоциялардың көрінуі және оларды тежей білу;

3) дау-жанжал жағдайлар және олардан шығу алгоритмі; балалардың көңілін қосарласқан еріксіз қозғалыстардан теріс аудару мақсатында ұйымдастырылған ойындар, әңгімелер; басқа іс-әрекетке ауыса білу;

4) гендерлік тәрбие: жігіттер мен қыздар арасындағы қарым-қатынастың мәдениеті, танысуда әдеп сақтау, мерекелер мен қоғамдық іс-шаралар кезінде жүріс-тұрыстың, мінез-құлықтың модельдері; жігіт пен қыздың танысу жағдаятын модельдеу;

5) әлеуметтік желістерде қарым-қатынас жасау; әлеуметтік желістерді, электронды поштаны тиімді және қауіпсіз пайдаланудың ережелері; тірек сөздерді, этикет фразаларын телефон арқылы сөйлеуде қолдана білу; туыс-тумаларға, жақын адамдарға жылы ықылас білдіру.

26. Әлеуметтік-мәдени мекемелеріндегі және көлік аясындағы әлеуметтік әрекеттесу (8 сағат):

1) қаланың ірі мәдени-тұрмыстық мекемелер туралы және олардың құрамына кіретін заттар жайлы түсініктер: кинотеатр (фойе, көрермендер залы, сахна), супермаркет (азық-түлік секциялары мен сөрелері, кассалар, азық-түлікке арналған себеттер), базар (азық-түлік бөлімі, өндіріс және шаруашылық бұйымдар бөлімі), емдеу мекемелер; "Сіз жоғалып қалсаңыз" тренингі;

2) аялдамада бағдарлау, қоғамдық көлікке мінудің және одан түсудің алгоритмі; көзі көрмейтін адамдар үшін қоғамдық көлікпен жүру ережелері.

27. Нормативті-құқықтық сауаттылық (2 сағат):

1) Қазақстан Республикасы Үкіметінің кедергісіз ортаны қалыптастыруға бағытталған іс-шаралары; көру қабілетінің бұзылуынан болған мүгедектерге арналған оңалту орталықтары; Қазақстандық зағиптар қауымдастығы.

5-тарау. Оқу пәнінің 8-сыныптағы базалық білім мазмұны

28. Тамақтану (6 сағат):

1) ас ішу ережелері: ас ішу ережелерін түрлі жағдаяттарда сақтауды модельдеу;

2) асұйдің жабдықтануы: азықты сақтау контейнерлері, оларды қолдану;

3) азық-түлік/сусындар: тамақтанудың дұрыс мөлшерін сақтау; балық, балықты тазалау және сақтау; дәмдеуіштер; дастарханды әзірлеу/безендіру заттары; мерекелі дастарханды әзірлеу; жемістер, оларды сақтау ережелері;

4) қазақтың ұлттық тағамдары: еттен жасалған бұйымдар – бесбармақ, қуырдақ, сірне.

29. Тұрмыстық бейімделу (6 сағат):

1) жеке тазалық: иіс сезу мәдениеті, хош иісті таңдай білу және дұрыс жағу/себу; денеге, шашқа жағатын косметикалық сұйықтар мен қоспалар;

2) сауатты өмір салтына дағдыландыру; зиянды әдеттерден (шылым шегуден, ішімдік, есіртке қабылдаудан) сақтану;

3) киім және аяқ киім: жағдайға, жағдаятқа сай киінуді дағдыландыру, киімді өз мағынасына қарай қолдану, киімді таза және ұқыпты киіп жүру; киімді дұрыс жуу және үтіктеу;

4) үйдің/пәтердің жабдықталуы: қонақжай бөлменің ішкі көрінісі – интерьері; жиһаздарды және интерьерді құрайтын заттарды көзі көрмейтін адамның мүмкіндіктеріне сәйкес және тиімді орналастыра білу;

5) үйдің ішін тазалау: жұмсақ жиһаздарды, кілемдерді тазалау мен күтудің ережелері;

6) қазақтың ұлттық дәстүрлері: құда түсу, қызды ұзату, беташар.

30. Әлеуметтік әрекеттесу (8 сағат):

1) қарым-қатынас ережелері мен этикеті: ересек пен балалар арасындағы қатынастар; даулылықсыздықтың негіздері; дау-жанжалды шешуде жас ерекшеліктерін есепке алу;

2) туыстық қатынастар/отбасы: отбасының ішіндегі қарым-қатынас жайлы түсініктерді кеңейту және бекіту; көрмейтін немесе нашар көретін баланың өз отбасының ішіндегі сау аға-інілерімен, әпке-сіңлі-қарындастарымен араласуы, қарым-қатынасқа түсуі.

31. Әлеуметтік-мәдени мекемелеріндегі және көлік аясындағы әлеуметтік әрекеттесу (10 сағат):

1) тілдесудің сөйлеу және сөйлеуден тыс құралдарын пайдаланып қарым-қатынас жасаудың мәдениеті; көпшілік алдында сөз сөйлеу мәдениетін тәрбиелеу. Жағымсыз эмоцияларды тыя қоюды білу;

2) жолаушылар көліктің жүру бағыттарын зерделеу әдістері; көрмейтін адамның аялдамада жүріс-тұрысы; қала қөлігіне міну және одан түсу ережелері;

көлік салонында жүріп-отыру; жолаушылар көлігінің салонында таяқтың көмегімен жүріп-отыруды үйрену және жаттықтыру; автобуспен 2-3 аялдамаға дейін өз бетінше жүріп қайту.

32. Нормативті-құқықтық сауаттылық (4 сағат):

1) қалалық, жергілікті өкіметтің тарапынан көрсетілетін нақты көмегін (көлікке қолжетімділік, мүгедектігіне байланысты зейнетақы алу, тұратын үймен қамтамасыз ету) алу үшін жиналатын құжаттар пакетін дайындауға көмектесу.

6-тарау. Оқу пәнінің 9-сыныптағы базалық білім мазмұны

33. Тамақтану (8 сағат):

1) ас ішу ережелері: дастархан басында өзін-өзі еркін ұстай алу, әңгімеге қосылып, жалғастыра білу;

2) асүйдін/ас ішу бөлменің жабдықталуы: асүйлік құрал-жабдықтарын (газ плитаны, газ сорғызу аспабын, духовканы, сенсорлық плитаны, электр пешті, тоңазытқышты) тазалау, күту ережелері;

3) азық-түлік/сусындар: фарш, оның түрлері және сақтау ережесі; тартылған еттен - фарштан жасалған тағамдар түрлері (котлет, долма, манты, фрикаделькалар, ішіне күріш және фарш салынған болгар бұрышы) және оларды дайындау тәртібі; гарнир түрлері: картоп езбесі, пісірілген күріш, пісірілген қарақұмық; күнделікті және мерекелік дастарханды әзірлеуді бекіту;

4) қазақтың ұлттық тағамдары: фарш қосылған тағамдар – манты, самса, бәліш.

34. Әлеуметтік бейімделу (6 сағат):

1) жеке тазалық: косметика құралдарын пайдалану ережелері мен эстетикасы;

2) киім және аяқ киім: сәннің өзекті үрдістерін түсіну, іш киімді дұрыс таңдау, киімді (көйлекті немесе кофта мен белдемшені, шұлықты және аяқ киімді) өзара үйлестері білу;

3) үйдін/пәтердің жабдықтануы: кабинеттің/үй кітапханасының көрінісі – интерьері; жиһазды, интерьер заттарын орналастыру, кітаптарды сөрелерге реттеп қою;

4) үйді тазалау: құрғақ, ылғал тазалау мен тазалап жуудың дағдыларын бекіту; түрлі заттардың әйнектен жасалған, жылтырақ үстілерін дұрыс тазалап, күту; сәндік өсімдіктерге күтім көрсету, оларды суғару, құнарландыру және қайта отырғызу тәртіптері;

5) қазақ халқының ұлттық дәстүрлері: қазақтың ұлттық мерекелері - Наурыз тойы, Айт мерекесі.

35. Әлеуметтік әрекеттесу (8 сағат):

1) қарым-қатынастың/тілдесудің ережелері мен этикеті: стрестер, стрестік жағдаятарды модельдеу және олардан шығу амалдары, психотерапевтік коррекция;

2) гендерлік тәрбие: адамның сексуалды физиологиясы мен психологиясы; адамның гигиенасы; жас кезіндегі ерте жүктіліктің және венерологиялық аурулардың алдын алу;

3) туыстық қатынастар/отбасы: ата-анасының біреуі көру қабілетінің бұзылуына шалдыққан жағдайдағы отбасының ішкі қарым-қатынасы.

36. Әлеуметтік-мәдени мекемелеріндегі және көлік аясындағы әлеуметтік әрекеттесу (8 сағат):

1) концерт залдарына, спорттық кешендеріне, кинотеатрларға, кафелерге барып жүру, билет сатып алуды, билетке тапсырыс беруді, сұраныс жіберуді, шотті төлеуді жаттықтыру және бекіту;

2) жолаушылар көліктің жүру бағыттарын зерделеу әдістерін меңгеруді бекіту; жолаушылар көлігінің салонында таяқ таянып жүруді, жүріп-отыруды үйрену және жаттықтыру; автобуспен 2-3 аялдамаға дейін өз бетінше жүріп қайтуды бекіту.

37. Нормативті-құқықтық сауаттылық (4 сағат):

1) көру қабілетінің зақымдануынан болған мүгедектердің әлеуметтік-құқықтық қорғауы;

2) қалалық, жергілікті үкіметтің тарапынан көрсетілетін нақты көмегін (көлікке қолжетімділік, мүгедектігіне байланысты зейнетақы алу, тұратын үйімен қамтамасыз ету) алу үшін жиналатын құжаттар пакетін дайындауға көмектесу.

7-тарау. Оқу пәнінің 10-сыныптағы базалық білім мазмұны

38. Тамақтану (6 сағат):

1) асүй жабдықтары: ыдыс жуатын машина, оны пайдалану ережесі, қауіпсіздік техникасы; духовканы пайдалану тәртібі, тазалау амалы;

2) азық-түлік/сусындар: қамыр, оның түрлері (ашымаған – тұщы, сұйық, ашыған, ашымаған-тәтті); қамырдың қопсытқышы; ашымаған тәтті және сұйық қамырдан жасалатын тағамдарды дайындау (печенье, бисквиттер);

3) қазақ халқының ұлттық тағамдары: қамырдан жасалатын тағамдар – бауырсақ, шелпек, чак-чак; шай дастарханын әзірлеу.

39. Тұрмыстық бейімделу (10 сағат):

1) жеке тазалық: маникюр, педикюр; шаштаразға экскурсия, маникюр және педикюр шеберіне бару; денедегі түкке, сақал-мұртқа қарау;

2) киім және аяқ киім: сән талаптары мен беталыстары жайлы хабардар болу; киімдерді киіну стиліне, жыл маусымына, түстердің өзара жарасымына сәйкес таңдауға жаттықтыру;

3) үйдің/пәтердің жабдықталуы: асүйдің ішкі көрінісі – интерьері; жиһаздарды және интерьерді құрайтын заттарды көзі көрмейтін адамның мүмкіндіктеріне сәйкес және тиімді іріктеп алу, орналастыра білу;

4) үйді тазалау: асүйлік сөрелерін, шкафтарын, тоңазытқыш сөрелерін жуып тазалау мен құрғақ сүртіп тазалай алуды және тазалау барысында әр затты өз орнына қоя білуді бекіту;

5) үйдегі жануарлар: жетелеуші ит, қажет болған жағдайда бөлмені санитарлық өңдеуден өткізу;

6) қазақтың ұлттық дәстүрлері: үлкендерге, қарияларға құрмет көрсету, ата-ананы қадірлеу, туған жерін сүю;

7) бюджет: бюджет туралы түсінік; шығыстың негізгі баптары, бір күнге, бір аптаға, бір айға бюджет қаражатын бөлу.

40. Әлеуметтік әрекеттесу (6 сағат):

1) қарым-қатынас ережелері мен этикеті: көпшілік алдында сөз сөйлеу дағдысын машықтандыру;

2) эмоциялардың топтастырылуы; экстремалды жағдайда үрейге бой бермеу, өзін-өзі дұрыс ұстауды үйрену: эмоциялық қозуды тежей білу, басқа тақырыпқа ауысып кету, ойды іштей жинақтап, тұжырымдау; "Бейнелер" тренингі;

3) туыстық қатынастар/отбасы: туыстық деңгейлері (ағалар, інілер, әпкелер, сіңлілер, қарындастар, келіндер, жеңгелер, қайын ене, балдыз); отбасылық қарым-қатынастың мәдениеті.

41. Әлеуметтік-мәдени мекемелеріндегі және көлік аясындағы әлеуметтік әрекеттесу (10 сағат):

1) тұрғындарды қорғау және қызмет көрсету органдарға, қалалық және аппараттан құтқарушы қызметтерге телефон арқылы хабарласу;

2) көлік аясындағы әлеуметтік әрекеттесу: қалалық қоғамдық көлігінің жүру бағыттарын білу; онлайн режимінде билетке тапсырыс беру; авто және темір жол вокзалында бағдарлаудың ерекшеліктері.

42. Нормативті-құқықтық сауаттылық (2 сағат):

1) мүгедектерді әлеуметтік қорғау туралы Заңның негізгі баптарымен танысу және еңбекке жарамсыз болып қалудың деңгейін анықтау мен мүгедектікті рәсімдеу алгоритмдері.

8-тарау. 5-сынып білім алушыларының дайындық деңгейіне қойылатын талаптар

43. Пәндік нәтижелер.

44. Білім алушылар:

- 1) ас ішу ережелерін;
- 2) асұйдің жабдықтыры мен ыдыстардың қолдану мағынасын;
- 3) жаңа азық-түліктерді және сусындарды, олардың сақтау тәртібін;
- 4) жеке тазалықты және қалдық көру қабілетін сақтау ережелерін;
- 5) үйдін/пәтердің ішінде бағдарлаудың ережелерін;
- 6) құрғақ тазалау мен тазалап жуудың ережелерін;
- 7) қарым-қатынас этикетінің ережелерін білетін болады.

45. Білім алушылар:

- 1) асты әзірлеу және ішу кезінде өзіне-өзі қызмет жасауды, ас ішудің ережелерін сақтау;
- 2) жеке тазалық тәртібін сақтау дағдыларын, деңсаулық пен қалдық көру қабілетін сақтау ережелерін қолдану;
- 3) өзінің киімі мен аяқ киімін, жеке заттарын тану; оларды күтіп ұстау және әрқайсысын өз орнына салу;
- 4) қоғамдық мекеме-ұйымдарда, көлікте, қарым-қатынас кезінде жалпыға бірдей ережелерін білуді және соларға сай жүріп-тұру дағдыларын меңгеретін болады.

9-тарау. 6-сынып білім алушыларының дайындық деңгейіне қойылатын талаптар

46. Пәндік нәтижелер:

47. Білім алушылар:

- 1) асұй аспаптары мен құрал-жабдықтарының түрлерін, оларды қолданудың ережелерін;
- 2) ас әзірлеудің гигиеналық талаптарын;
- 3) көкөніс пен ботқаларды дайындаудың амалдарын;
- 4) зиянды әдеттердің адам деңсаулығына тигізетін кері әсерін;
- 5) қарым-қатынастың, сөйлеу тілі мәдениетінің әлеуметтену үшін маңыздылығын;
- 6) әлеуметтік желіс жүйелерінде қауіпсіз қарым-қатынас жасаудың ережелерін;
- 7) жақын және бейтаныс адамдармен кездескен кезде өзін-өзі дұрыс ұстаудың, жүріс-тұрыстың алгоритмін;
- 8) сыртқы келбетті күту ережелерін, телефон арқылы, әлеуметтік желі жүйелерінде немесе нақты тілдесуде өзін-өзі ұстауды, жүріп-отыруды қадағалаудың амалдарын;
- 9) Қазақстан Республикасында көру қабілеті зақымдану салдарынан мүгедек болған тұлғалардың құқықтарын білетін болады.

48. Білім алушылар:

- 1) шақыруды қабылдау, қонаққа шақыру;
- 2) үйді құрғақ тазалаудың және тазалап жуудың дағдыларын меңгеру, шаңсорғышты пайдалана алу;
- 3) күнделікті киетін киімдерді қажетті мөлшері мен үлгісіне сай таңдау, киімді күтіп ұстау;
- 4) етеккір және поллюция жағдайында гигиеналық талаптарын ұстану;
- 5) көліктің түрін дыбысы бойынша тану;
- 6) белгілі және өзіне таныс бағыт бойынша жолымен бас-аяғына дейін жүру дағдыларын меңгеретін болады.

10-тарау. 7-сынып білім алушыларының дайындық деңгейіне қойылатын талаптар

49. Пәндік нәтижелері.

50. Білім алушылар:

- 1) қонақта жүрген кезде жиынның мақсатына сай өзін-өзі ұстаудың, жүріп-отырудың ережелерін;
- 2) ет қайнатудың ережесін, көкеністер мен ет азықтарынан тағам дайындаудың амалдарын;
- 3) косметикалық құралдардың түрлері мен қолдану мағыналарын;
- 4) жағдаятқа байланысты киім таңдаудың ережелерін;
- 5) бөлменің ішкі көрінісін көзі көрмейтін адамның мүмкіндіктеріне сай ойластырып, жоспардаудың ерекшеліктерін;
- 6) жуу құралдарын қауіпсіз қолданудың ережелерін;
- 7) қазақ халқының негізгі ұлттық салт-дәстүрлерін;
- 8) әлеуметтік желістерді қауіпсіз және тиімді пайдаланудың ережелерін;
- 9) тұрмыстық-мәдени және емдеу мекемелерінде бағдарлаудың алгоритмін;
- 10) Қазақстан Республикасындағы көру қабілеті бұзылған тұлғаларды оңалтуға орталықтардың мақсаты және орналасу орындарын білетін болады.

51. Білім алушылар:

- 1) санитарлық-гигиеналық нормаларына сай қой, сиыр, тауық етінен сорпа пісіру;
- 2) асүйде және ас ішетін бөлмеде еркін жүріп, бағдарлау;
- 3) шаштың, терінің күнделікті күтімін жасау, өз заттарын және жиһазды дұрыс қалпында, тазалықта ұстау;
- 4) әлеуметтік желістерді, электронды пошта арқылы қарым-қатынас жасау;
- 5) мерекелік кештерде, қоғамдық іс-шараларында, өзге жыныс тұлғасымен танысуда өзін-өзі дұрыс ұстау дағдыларын меңгеретін болады.

11-тарау. 8-сынып білім алушыларының дайындық деңгейіне қойылатын талаптар

52. Пәндік нәтижелер.

53. Білім алушылар:

- 1) мөлшермен дұрыс тамақтанудың негіздерін;
- 2) зиянды әрекеттердің адам ағзасы мен деңсаулығына тигізетін кері әсерін;
- 3) қарым-қатынас құрудың этикеті мен ережелерін, даулылықсыздықтың негіздерін, дау-жанжалдан шығу алгоритмін;
- 4) отбасының мағынасын және туыстық қатынастардың маңыздылығын;
- 5) қазақ ұлттық салт-дәстүрлерін;
- 6) сөйлеуден тыс құралдарын пайдаланудың қарым-қатынастың толыққанды болуы үшін маңыздылығын;
- 7) күнделікті тіршілікке қажет болатын жолаушылар көлігінің негізгі бағыттарын білетін болады.

54. Білім алушылар:

- 1) азық-түліктің негізгі түрлері туралы және оларды сақтаудың орындары мен ережелері жайлы білімдерін іс жүзінде қолдану;
- 2) тұрмыста қажет болатын заттарды күтіп ұстау, дұрыс пайдаланудың жетік қалыптасқан дағдыларын қолдану;
- 3) тиімді қарым-қатынас жасау үшін тілдесуде сөйлеуден тыс құралдарын пайдалану;
- 4) жағымсыз эмоцияларды тыю;
- 5) үйреншікті бағыт бойынша өз бетінше жүру дағдыларын меңгеретін болады.

12-тарау. 9-сынып білім алушыларының дайындық деңгейіне қойылатын талаптар

55. Пәндік нәтижелер:

56. Білім алушылар:

- 1) асүй құрал-жабдықтарын тазалау және күтім жасаудың ережелерін;
- 2) тартылған еттен (фарштан) жасалған тағамдарды;
- 3) күнделікті және мерекелік дастарханды әзірлеудің ережелерін;
- 4) сәндік бөлме өсімдіктерін, әйнектен жасалған және жылтыр үстілерді күтіп қараудың ережелерін;
- 5) адамның сексуалдық физиологиясы мен психологиясын; ерте жастан жүкті болудан және соз аурулардан сақтанудың ережелерін;
- 6) әлеуметтік-мәдени мекемелерінде және көлік аясында әлеуметтік әрекеттесудің алгоритмін;
- 7) қазақ халқының ұлттық салт-дәстүрлері мен мерекелерін;
- 8) көру қабілетінің зақымдануынан мүгедек болған тұлғалардың әлеуметтік қорғаудың құқықтық негіздерін білетін болады.

57. Білім алушылар:

- 1) тамақ әзірлеудің санитарлық-гигиеналық нормаларын сақтап, асүйлік түрлі аспаптарын қолдану арқылы тартылған еттен (фарштан) тағам дайындау;

- 2) жеке тазалық ережелерін тұрақты сақтау; сән талаптарына сай бола білу;
- 3) сәндік өсімдіктерге күтім жасай алу;
- 4) жол жүру ережелерін сақтау; қоғамдық көліктің ішінде бағдарлай алу дағдыларын меңгеретін болады.

13–тарау. 10-сынып білім алушыларының дайындық деңгейіне қойылатын талаптар

58. Пәндік нәтижелер:

59. Білім алушылар:

- 1) асүй аспаптары мен құрал-саймандарын пайдаланудың қауіпсіздік техникасын;
- 2) қамырдың негізгі түрлерін, оларды дайындау амалдарын;
- 3) қазақ ұлттық тамағының қамырдан жасалған тағамдарын;
- 4) шашқа, тырнақтарға, дене терісіне, денедегі түкке, сақал-мұртқа күтіп қараудың ережелерін;
- 5) сәннің процестерін;
- 6) жиһаздарды және интерьерді құрайтын заттарды көзі көрмейтін адамның мүмкіндіктеріне сәйкес тиімді іріктеудің және орналастырудың ережелерін;
- 7) шығыстың негізгі баптарын, бюджет қаражатын бөлудің негіздерін;
- 8) эмоциялар түрлерін, дау-жанжал жағдаяттан шығу алгоритмін;
- 9) қалалық және аппаттан құтқарушы қызметтерге хабарласудың тәртібін;
- 10) "Мүгедектерді әлеуметтік қорғау туралы" Заңның негізгі баптарын және еңбекке жарамсыз болып қалудың деңгейін анықтау мен мүгедектікті рәсімдеу алгоритмін білетін болады.

60. Білім алушылар:

- 1) тамақ әзірлеудің санитарлық-гигиеналық нормаларын сақтап, қамырдың түр-түрінен тағам дайындау;
- 2) шаш-тырнаққа, киім мен аяқ киімге, өз заттарына, жиһазына үнемі және тұрақты күтіп қарау;
- 3) жол ережесін қолдана білу, қоғамдық түрлі көлігінде бағдарлай алу;
- 4) тұрғындарды қорғау және қызмет көрсету органдарға, қалалық және аппаттан құтқарушы қызметтерге хабарласу;
- 5) қарама-қарсы жыныстылармен қарым-қатынас жасау дағдыларын меңгеретін болады.

61. Тұлғалық нәтижелер. Білім алушылар:

- 1) қазақтың ұлттық дәстүрлерін күнделікті өмірде ұстану;
- 2) қоғамдық жерлерде өзін-өзі дұрыс ұстаудың ережелерін және қарым-қатынас этикасы тұрақты сақтау дағдыларын танытады.

62. Жүйелік-әрекеттік нәтижелер білім алушылардың:

1) интеллектуалдық, танымдық және шығармашылық қабілеттерінің белсенуінен;

2) өмірлік ұстанымының белсенуінен көрініс табады.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2017 жылғы 27 шілдедегі
№ 352 бұйрығына 119-қосымша

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 337-қосымша

Көру қабілеті бұзылған (көрмейтін және нашар көретін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Кеңістіктік бағдар" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы

(оқыту қазақ тілінде жүргізілетін сыныптар үшін)

1-тарау. Түсінік хат

1. Оқу бағдарламасы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 23 тамыздағы №1080 қаулысымен бекітілген Орта білім берудің (бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім) жалпыға міндетті мемлекеттік стандартына сәйкес әзірленген.

2. Оқу пәнінің мақсаты - көрмейтін және нашар көретін білім алушылардың кеңістікте бағдарлаудағы жалпылама әдіс-тәсілдерін меңгерту, қоғамда оқшаулануды жеңе білу, қоршаған әлем туралы біртұтас түсінігін қалыптастыру мен тұлғаның жеткілікті дамуына ықпал ету болып табылады.

3. Оқу пәнінің міндеттері:

1) сыртқы ортаның тітіркеніштерін адекватты түсінуге үйрету;

2) көру қабілеті бұзылған тұлғалардың заттық және кеңістіктік елестерін дұрыс қалыптасуына ықпал ету;

3) өмір сүрудегі түрлі жағдайларда қолайлы әрекет ету дағдыларын қалыптастыру.

4. Көру қабілеті бұзылған тұлғаларды кеңістікті бағдарлауға оқыту - әлеуметтік ортаға бейімделуі мен енуіндегі ең өзекті де қиын мәселелердің бірі. Осыдан, көру қабілеті бұзылған (нашар көретін және көрмейтін) білім алушыларды арнайы оқыту мен тәрбиелеуде, "Кеңістіктік бағдар" түзету компонентінің ең маңызды пәндерінің бірі болып табылады.

5. Кеңістікте бағдарлауға оқыту курсының мазмұнын анықтауда "Емдік дене шынықтыру", "Әлеуметтік-тұрмыстық бағдар", "Қалдық көру қабілетімен көру түйсігін дамыту және сақтау" пәндерімен өзара байланысындағы кешенді тәсілдерді қарастырады. Сонымен қатар, педагогтардың, тәрбиешілердің, ата-

аналардың, көру қабілеті бұзылған білім алушылардың дағдылары мен біліктіліктерін меңгеруіне қойылатын бірыңғай талаптарын да көздейді.

6. Оқу бағдарлама концентрикалық әдіс бойынша құрылған, яғни оқу материалы жылдан жылға қайталанып ұсынылғанымен, білім беру мазмұны күрделеніп, кеңейтіледі, жеке элементтерінің нақтылануын және тереңдетілуін көздейді.

7. Түзету сабағы - кеңістікте бағдарлауды оқытудың негізгі ұйымдастырылған түрі болып табылады. Дегенмен бағдарлама материалын жақсы меңгеру үшін білім алушылардың дағды мен біліктіліктерін сабақтан тыс уақытта бекіту ұсынылады.

8. Көру қабілеті бұзылған білім алушылардың кеңістіктік бейнесінің қалыптасуын шартты түрде үш кезеңге бөлуге болады және олардың әрқайсысы өз алдына көрнекіліктердің, әдістердің және оқытудың түрлерінің құралдарын қолданатын нақты міндеттерді қояды:

1) бірінші кезеңде маршруттың алғашқы кеңістіктік бейнесі қалыптасады: маршрут бойындағы заттардың орналасуы жайлы жалпы елесі, маршруттың бастапқы нүктесі анықталады, бағыттың конфигурациясы, маршруттың әр бөлігі нақтыланады;

2) екінші кезеңде осы құрылған кеңістіктің жалпылама бейнесі бөлшектеніп, маршруттың әр бөлігі егжей-тегжейлі зерттеледі;

3) үшінші кезеңде зерттелген маршруттың әр бөлігі біртұтас, адекватты кеңістіктік бейнеге айналады. Осы жүйемен оқығанның нәтижесінде кеңістіктік бейненің тұрақтылығы, дәлдігі, толықтығы және адекваттылығы өседі.

9. "Кеңістіктік бағдар" курсының базалық мазмұны төмендегі бөлімдерде жүзеге асырылады:

- 1) бағдарлы-мобиляторлы іс-әрекетінің негізгі түсініктері;
- 2) дұрыс жүрістің тәсілдерін игерту, әртүрлі жағдайларда келбетті пішін мен дененің дұрыс қалыпта ұстауын қалыптастыру;
- 3) кеңістікті бағдарлауда сақталған анализаторларды қолдану;
- 4) шағын кеңістікте бағдарлау;
- 5) жабық және еркін кеңістікте бағдарлау;
- 6) топографиялық көріністердің қалыптасуы;
- 7) ақ тросттің көмегімен бағдарлау;
- 8) қоғамдық көліктерді пайдалану;
- 9) қоғамдық әлеуметтік-мәдени орындарында бағдарлауы мен тәртібі;
- 10) айналасындағы адамдармен бірлескен бағдарлау дағдылары.

10. "Кеңістіктік бағдар" пәні бойынша көру қабілеті бұзылған балаларды оқытуды бағалау балдық емес, білім алушылардың сапалы-сипаттағы, эмоционалды ерекшеліктер мүмкіндігінің деңгейінде, кеңістікте бағдарлаудағы күзіреттілігінің қалыптасу мен даму мониторингіне негізделеді.

11. Көрмейтін және нашар көретін білім алушыларды кеңістікте бағдарлауды оқытуда құрылғылармен, көрнекілік, дидактикалық және техникалық құралдармен (рельефті-графикалық карталар, тірек-сызбалар, "Школьник", "Ориентир" құралдары, айналар, ақ тросттар, тактильді және дыбысты жолдар, дыбыстық сигналдар) жабдықталған арнайы кабинеттің болуын талап етеді.

12. Кеңістіктікте бағдарлау сабақтары, білім алушылардың даму деңгейінің негізінде құрылған (3-5 адам) топпен немесе ерекше күрделі жағдайларда – жеке жұмыс жүргізіледі. Білім алушылардың кемістігінің түзелуіне қарай, оларды топтық сабақтарға қосады. Сабақ ұзақтығы – 45 минут. Білім алушылардың тақырыпты қабылдауына байланысты оқу жүктемесін (сағат) бөлу өзгертілуі мүмкін.

13. Оқу жүктемесінің көлемі:

- 1) 5-сынып – аптасына 3 сағат, оқу жылында 102 сағат;
- 2) 6-сынып – аптасына 3 сағат, оқу жылында 102 сағат;
- 3) 7-сынып – аптасына 3 сағат, оқу жылында 102 сағат;
- 4) 8-сынып – аптасына 3 сағат, оқу жылында 102 сағат;
- 5) 9-сынып – аптасына 3 сағат, оқу жылында 102 сағат;
- 6) 10-сынып – аптасына 3 сағат, оқу жылында 102 сағат.

2-тарау. Оқу пәнінің 5-сыныптағы базалық білім мазмұны

14. Кіріспе (6 сағат):

- 1) кеңістікте бағдарлаудың өмірдегі рөлі;
- 2) білім алушылардың диагностикасы, кеңістікті бағдарлауды оқуға дайындығының деңгейін зерттеу;
- 3) әйгілі көрмейтін адамдардың өмірі;

15. Бағдарлы-мобиляторлы іс-әрекеттің негізгі түсініктері (14 сағат):

- 1) кеңістік түсініктері: "Көлденең, тігінен" "Көлбеу, айналасында" (шахмат тақтасының,макеттің үлгісінде);
- 2) көлденең және тігінен тұрған заттар мен объектілерді анықтау.
- 3) "солдан - оңға, оңнан - солға" түсініктері;
- 4) "жол, баған, дәреже, қатар" түсініктері;
- 5) уақыт түсініктері, "бұрын, кейін", "ертрек, кейінірек".

16. Дұрыс жүрістің тәсілдерін игерту, әртүрлі жағдайларда келбетті пішіні мен дененің дұрыс қалыпта ұстауына үйрету (16 сағат):

1) білім алушының дене қалпы "тұрып тұрғанда", партада, үстел басында, креслода, жұптасқан жүрісте, тұрақты бағдардың бойымен өз бетінше қозғалыста (қабырғамен, баспалдақ қанаттарымен) болуы;

2) оқығанда және жазғанда дене қалпының дұрыстығы, заттарды қабылдауы, кедергілерді тауып және айналып өтуі;

3) қатармен жүру;

4) бағытты көрсететін дұрыс ишараны қалыптастыру;

5) кедергілерді айналып, дыбыстық сигналға жүру;

6) бөлменің әр бұрышынан берілетін дыбыстық сигналға қарай жүру;

7) бағыты 90, 180 градусқа өзгертілген, 15-20 метрлік қашықтықты жүріп өту;

8) көшбасшы соңындағы және топтағы қозғалысы;

9) баспалдақпен және заттары бар көлбеу жазықтықтағы жүріс;

10) дұрыс жүріс дағдылары.

17. Кеңістікте бағдарлауда сақталған анализаторларды қолдану (18 сағат):

1) кеңістікті сипап сезу арқылы қабылдау;

2) әртүрлі конфигурациядағы заттарды саусақпен, білекпен, алақанмен қабылдау; бедерлі суреттерді "оқу"; қолдың қадағалау қызметін дамыту жаттығулары; табанмен жердің түрлі құрылымын анықтау (шөп, асфальт, құм, бос және басылған қар);

3) заттың көлемі, құны, қызуы, беткі құрылымы, материалы сияқты қасиеттерін (шыны, ағаш, қағаз, темір, мата) ажырату мен салыстыру дағдыларын дамыту;

4) жабық кеңістікте дыбыстың қозғалысын немесе қозғалыссыздығын локализациялау, қоршаған адамдарды дауыстан танып, ажырату, адамның көңіл-күйін дауыстан анықтау;

5) қоршаған кеңістікте дыбыстарды танып, локализациялау (мектепте, үйде).

6) дыбыстың шығу жеріне дейінгі қашықтықты анықтау;

7) қала шуын және табиғаттағы дыбыстарды ажырату (шу, ағаштар сыбдыры, үй құстарының, жануарлардың дауыстыры);

8) көшедегі және ғимарат ішінің түрлі жарықтарына көру анализаторларының үйрену тәсілдері;

9) заттардың пішінді мен сұлбалы бейнесін қабылдау;

10) таныс кеңістіктегі заттарды қалдық көру қабілетімен тану;

11) заттық және кеңістіктік бағдарлауда иіс пен дәм сезуді қолдану;

18. Еркін және жабық кеңістікте бағдарлау қабілеті (14 сағат):

- 1) мектеп ғимараты туралы жалпы түсінігі;
- 2) сынып- кабинеттерінің орналасуы;
- 3) шеберханалардың орналасуы;
- 4) сақталған анализаторларды қолдана отырып, жол және қозғалыс карталарын құрастыру;
- 5) өз бетімен баспалдақпен түсіп, шығу;
- 6) белгілі бір жерге дейін бағытты ойша анықтау;
- 7) мектеп территориясы туралы түсінігін бекіту;
- 8) мектеп территориясын өз бетімен бағдарлау;
- 9) ауызша сипаттау арқылы мектеп территориясының жоспарын құру;
- 10) мектеп территориясының жеке бөлімдерінің жоспарын құру;
- 11) мектеп территориясындағы заттардың ара қашықтықтығын анықтау;
- 12) мектеп территориясындағы тұрақты, уақытша, кездейсоқ кедергілерді жеңе білу;
- 13) білім алушылардың топографиялық түсініктерінің шынайы жабық кеңістікке ауысуы және оны бағдарлау;
- 14) қиылыс;
- 15) бағдаршамның жарықтық және дыбыстық сигналдары;
- 16) қиылыстан өту ережесі;
- 17) жол жиегіндегі қозғалыс.

19. Топографиялық көріністердің қалыптасуы (14 сағат):

- 1) бедерлі-графикалық оқулық, "Ориентир" құралы және оның көрмейтіндер үшін қоршаған әлемдегі түрлі заттар туралы түсініктерінің қалыптасуындағы рөлі;
- 2) бедерлі-графикалық оқулықтар көмегімен сипап сезудің дамуы;
- 3) негізгі бедерлі-графикалық түсініктермен танысу;
- 4) масштаб;
- 5) жабық кеңістіктің бедерлі жоспарын орындау;
- 6) "Карта-жол" сызбасын құру;
- 7) топографиялық қабілеттерін жетілдіру, бірінші және екінші қабаттардың сызба-картасымен жұмыс.

20. Ақ тросттың көмегімен кеңістікте бағдарлау (12 сағат):

- 1) тросттың түрлері;
- 2) тросттың мәні, түрлері және қызметі;
- 3) тростты дұрыс таңдау, дұрыс ұстау ережелері;
- 4) трость қолданудағы қауіпсіздік ережелері;
- 5) тросттың көмегімен жүру;

- 6) трость қолдану барысында келбетті пішінді дұрыс ұстау;
- 7) тростты күту.

21. Айналасындағы адамдармен бірлескен бағдарлау дағдылары (8 сағат):

- 1) сүйемелдеуші адамдармен жүру ережелері;
- 2) сүйемелдеушімен бірге жүрудің амалдары. Сүйемелдеушімен түзу жүріс;
- 3) сүйемелдеушімен ғимарат ішіндегі жүріс;
- 4) сүйемелдеушімен ғимаратқа кіру және шығу;
- 5) сүйемелдеуші адаммен қарым-қатынас әдебі.

3-тарау. Оқу пәнінің 6-сыныптағы базалық білім мазмұны

22. Бағдарлы-мобиляторлы іс-әрекетіндегі негізгі ұғымдар (10 сағат):

- 1) ұғымдарды бекіту: "көлденең, тігінен, ұзындығы, ені, биіктігі";
- 2) көкжиек жақтарымен бағдарлау;
- 3) ауызша ақпарат бойынша кеңістікте өз денесіне қарай бағдарлау;
- 4) әр түрлі жағдайларда дұрыс жүру амалдарын үйрету, келбетті пішінді және дене қалпын дұрыс сақтауға үйрету;
- 5) жазу мен оқу кезінде, отыру, жүру, тұру барысында келбетті пішінді тік ұстауға үйрету;
- 6) дыбыстық сигналға кедергісіз және кедергілермен жүру;
- 7) бағыт 90 және 180 градусқа өзгергенде бағдарлай білу. Топ ішіндегі қозғалыс.

23. Кеңістікте бағдарлауда сақталған анализаторларды қолдану (14 сағат):

- 1) еркін кеңістікте дыбыстың қозғалысын немесе қозғалыссыздығын локализациялау;
- 2) қоршаған ортадағы дыбыстар, олардың дыбыс шығаратын заттармен қатынасын елестетуі (алыс, жақын, жақынырақ, алысырақ, жақындап келеді, алыстап барады түсініктері);
- 3) еркін кеңістікте заттарды қалдық көру арқылы ажырату, кеңістікті стереоскопиялық емес қабылдаудың тәсілдерін менгерту. Кеңістіктегі заттардың алыстауын бағалау және оларды суретте (қалыпты және графикалық) бейнелеу;
- 4) қоршаған ортада кездесетін иістерді анықтау;
- 5) бұлшық ет сезімдерін дамыту: тұрақты бағдарсыз тура жолды маршрутта бағытты сақтап жүру.

24. Шағын кеңістікте бағдарлау (10 сағат):

- 1) кеңістіктік бағыттарды бекіту: солдан оңға, оңнан солға, жоғарыдан төмен, төменнен жоғары, қиғашынан;
- 2) кеңістіктегі түсініктерді дұрыс түсіне білу: артынан, астынан, айнала, арқылы, төменірек, жоғарырақ;
- 3) бедерлі жоспардағы шартты белгіле;

4) жабық кеңістіктің макетінде және бедерлі жоспарында бағдарлау.

25. Жабық және еркін және кеңістікте бағдарлау (16 сағат):

1) берілген бағыт бойынша мектеп ауласындағы қозғалыс;

2) кедергілер және оның түрлері: тұрақты, уақытша;

3) мектеп ауласындағы тұрақты, кездейсоқ, уақытша кедергілерінен өту;

4) мектеп ауласындағы бағдарлау дағдысын бекіту;

5) жол белгілері: нұсқау, ескертпе, тыйым салынатын, қызмет көрсету белгілері;

6) жолдың жиегімен және жолсызбен жүру;

7) жер асты және жер үсті өту жолдары;

8) жол жүру ережелері бойынша жарыс ойындары. 2-3 жеңіл маршруттарды меңгеру (мысалы: мектеп-дүкен, мектеп- автобус аялдамасы);

9) зерттелетін кеңістіктің бедерлі жоспарын пайдалану;

10) зерттелетін кеңістіктің бедерлі жоспарын пайдалана отырып, "карта - шолу" сияқты түсініктерін қалыптастыру (сызба және аппликация түрінде);

11) кеңістіктік жады және қиялдың дамуына арналған жаттығулар.

26. Топографиялық көріністердің қалыптасуы (10 сағат):

1) бедерлі-графикалық нұсқаулықтар және олардың көрмейтіндер үшін қоршаған ортадағы түрлі нысандар туралы елесті қалыптастырудағы рөлі;

2) бедерлі -графикалық нұсқаулықтардың көмегімен сипап сезуді дамыту;

3) тұрмыстағы бағдарлауға арналған техникалық құралдар;

4) масштаб;

5) жабық кеңістік жоспарын Брайль жүйесі бойынша орындау.

27. Ақ тросттың көмегімен бағдарлау (10 сағат):

1) тросттың түрлері;

2) тростты таңдау;

3) тростты пайдаланудың негізгі әдістері мен тәсілдері;

4) "Маятник" техникасын меңгеру;

5) "Қарындаш" техникасы бойынша тростты ұстаудың негізі;

6) "Тайғанақтау" тәсілі;

7) "Тигізу" тәсілі;

8) "Диагональ" техникасы;

9) тросттың күтімі.

28. Қоғамдық көлікті пайдалану (14 сағат):

1) автожолға саяхат, дыбысы бойынша көлікті тану: троллейбус, автобус, трамвай, автокөлік;

2) жолда жүру ережелері "Біз көшемен келеміз" - практикалық сабақтар; таныс жолды басынан соңына дейін күннің орналасуына және басқа бағдарларға қарай, оның ішінде жапырақтардың дыбысына, көшедегі жылжыған және жылжымаған көліктердің дыбысына қарай бағдарлап табу;

3) белсенді өмір сүрудегі қоғамдық көліктердің мәні;

4) қоғамдық көліктердің аялдамалары.

29. Қоғамдық әлеуметтік -мәдени орындарыда бағдарлауы мен тәртібі (12 сағат):

1) бейтаныс орындардағы өзін-өзі ұстау ережелері;

2) бағдарлау кезінде көмек сұрай алу;

3) мейрамханада, кафеде өзін-өзі ұстау ережелері.

30. Айналасындағы адамдармен бірлескен бағдарлау дағдылары (6 сағат):

1) қоғамдық орындарда көрмейтіндердің өзін-өзі ұстау ережелері;

2) айналасындағы құрдастарымен бағдарлау және қарым-қатынас мәдениеті.

4-тарау. Оқу пәнінің 7-сыныптағы базалық білім мазмұны

31. Дұрыс жүрістің тәсілдерін игерту, әртүрлі жағдайларда келбетті пішіні мен дененің дұрыс қалыпта ұстауына үйрету (8 сағат).

1) қол және аяқ қозғалыс үйлесімдігінің дағдыландыру;

2) жүру кезінде дене жаттығуларын орындату: секіру, отырып жүру;

3) вестибулярлық аппараттың үйлесімдігі, басына жүк қойып жүру;

4) көлбеу жазықтықта жүру;

5) 180 градусқа бұрылып жүру;

6) шұңқыр, арықтар және омбы қарлардан өту;

7) лабиринттің ішімен жүру;

8) қала көшелерінде, көліктерде, қоғамдық орындарда бағдарлаудағы дененің дұрыс қалпы.

32. Кеңістікте бағдарлауда сақталған анализаторларды қолдану (10 сағат):

1) қоршаған ортадағы дыбыстар, олардың заттарға қатынасы (алыс, жақын, жақынырақ, алысырақ, оңға, солға, сол жақтан, оң жаққа, алдынан, артынан, жақындап келеді, алыстап барады);

2) кеңістікті қабылдаудың кезінде стереоскопиялық емес амалдарын қалыптастыру;

3) қалдық көруі бар кезінде түзу жолмен жүруде жарық көлеңкесін қолдану;

4) бұрылу кезінде жарық көлеңкесін қолдану;

5) белгілі бір ғимаратқа кірерде және шығарда қалдық көруін жаттықтыру;

6) әртүрлі жарықтануға үйрену амалдары;

7) қоршаған ортадағы заттарды сипап сезу арқылы зерттеу;

- 8) түрлі материалдарды танып білу дағдыларын бекіту;
- 9) иістердің көмегімен кеңістікте бағдарлау;
- 10) тұрақты бағдарларға сүйене отырып берілген бағыт бойынша қозғалыс.

33. Шағын кеңістікте бағдарлау (10 сағат):

- 1) кеңістіктік бағыттарды бекіту: қиғаш, диагональ бойынша, айнала;
- 2) үйренген кеңістіктік ұғымдарды дұрыс түсіне білу. Бедерлі жоспарларды оқи білу.

34. Жабық және еркін кеңістікте бағдарлау (16 сағат):

- 1) мектеп ауласының жоспарын құрастыру;
- 2) орталық кіре берістің маңайындағы кеңістікті меңгеру;
- 3) қосымша шыға беріс жанындағы кеңістікте бағдарлау;
- 4) сағат тілінің бағытында мектепті айналу;
- 5) сағат тілінің бағытына қарсы қозғалыс;
- 6) стадионға өз бетінше бару;
- 7) қоқыс контейнеріне өз бетінше бару;
- 8) кеңістікте нақты берілген уақытпен бағдарлау;
- 9) қозғалыс кезіндегі техникалық қауіпсіздік дағдылары;
- 10) территориядағы кедергілерді жеңе білу (арықтар, құдықтар, ағаштар). ауызша ақпарат бойынша территорияда жүру;
- 12) мектепке жақын көшелерді бағдарлау;
- 13) бағдаршамы бар және жоқ көше қиылыстарынан өту ережелері;
- 14) дүкендерде, поштада, дәріханада, көліктерде өз бетінше бағдарлау;
- 15) бірнеше бұрылыстан кейін кеңістіктік қатынастардың өзгеруі;
- 16) шартты суреттеу бойынша еркін және жабық кеңістіктің жоспарын құрастыру;
- 17) қалыптасқан кеңістіктік ұғымдарды пайдалана отырып, еркін және жабық кеңістік туралы әңгіме құрастыру.

35. Топографиялық көріністердің қалыптасуы (10 сағат):

- 1) қоршаған орта, нақты бір жер туралы түсініктің қалыптасуында бедерлі-графикалық нұсқаулықтардың рөлі;
- 2) жабық және еркін кеңістіктердің жоспарын құру үшін бедерлі-графикалық нұсқаулықтарды қолдану (жанама жерлері бар кафе, кинотеатр);
- 3) "Школьник" құралы және оның көрмейтіндердің мобилді болуындағы рөлі;
- 4) "шолу - карта", "карта - жол" деңгейінде топографиялық түсініктерін қалыптастыру;
- 5) шағын аудан жоспары бойынша бағдарлау.

36. Ақ тросттің көмегімен бағдарлау (10 сағат):

- 1) көрмейтіндер үшін бағдарлау кезіндегі тросттің рөлі;
- 2) тросттің әр түрлілігі (телескопиялық жиналмалы, цилиндрлік және конус тәрізді түтікшелерден жасалынған трость, қысқа тросттер);
- 3) ұзын трость;
- 4) өлшем бойынша тростты таңдау;
- 5) "Маятник" техникасының амалдарын жаттықтыру;
- 6) "Қарындаш" техникасы бойынша тростты ұстау;
- 7) "Тайғанақтау" амалы;
- 8) "Тигізу" амалы;
- 9) "Диагонал" техникасы;
- 10) тростты күту;

37. Қоғамдық көліктерді пайдалану (16 сағат):

- 1) қоғамдық көліктердің аялдамалары;
- 2) аялдамада бағдарлау;
- 3) көлікке мінерде, көлікке кіргенде және түсерде тростпен жұмыс істей білу және бағдарлау;
- 4) көрмейтіндердің қоғамдық көліктерде өзін-өзі ұстау ережелері;
- 5) калалық көлік салондарының бедерлі-графикалық сызбасы;
- 6) көлікте 2-3 аялдама сүйемелдеушімен жүру.

38. Қоғамдық әлеуметтік-мәдени орындарда бағдарлауы мен тәртібі (16 сағат):

- 1) туған қала немесе ауыл туралы түсініктер;
- 2) шағын аудан туралы түсінік;
- 3) жақын маңдағы саябаққа, баққа саяхат;
- 4) жақын көшелердің бедерлі картасын зерттеу;
- 5) жақын жерде орналасқан көшелерге саяхат;
- 6) көше, бульвар, тас жол, даңғыл, тұйық көше, жағалау, алаң, саябақ, гүл бағы - ұғымдары;
- 7) мектептің айналасында орналасқан алдындағы ұғымдарды нақтылау;
- 8) қаладағы ірі мәдени-тұрмыстық орталықтар және оның ішіндегі заттарды елестете білу: кинотеатр (фойе, көру залы, сахна), супермаркет (азық-түлік секциялары, кассалар, азық-түлікке арналған корзиналар), базар (азық-түлік бөлімі, тұрмыстық және өндірістік тауарлар бөлімі);
- 9) емдік орталықтар;
- 10) тренинг: "Егер сіз адасып қалсаңыз?";
- 11) менгерген білім, білік, дағды бойынша тестілеу.

39. Айналасындағы адамдармен бірлескен бағдарлау дағдылары (6 сағат):

- 1) нашар көретін адам мен көрмейтіннің супермаркеттерде, басқа да қоғамдық орындарда бағдарлауы;
- 2) "Азық-түлік сатып алу" тренингі;
- 3) кафеге, базарға бару;
- 4) саябақтағы серуен кезінде өтіп бара жатқан адамнан көмек сұрай білу;
- 5) емханаға экскурсия.

5-тарау. Оқу пәнінің 8-сыныптағы базалық білім мазмұны

40. Дұрыс жүрістің тәсілдерін игерту, әртүрлі жағдайларда келбетті пішіні мен дененің дұрыс қалыпта ұстауына үйрету (10 сағат):

- 1) жүру кезінде дене жаттығуларын орындату: келбетті пішінді сақтау: денені айналдыру, секіру, отырып – тұру;
- 2) вестибулярлық аппаратты үйлестіру, басқа жүк қойып жүру. Көлбеу жазықтықта жүру;
- 3) жолдағы кездейсоқ және тұрған кедергілерден өту;
- 4) лабиринтпен жүру;
- 5) қала көшелерінде, көлікте және қоғамдық орындарда бағдарлауда келбетті пішінді сақтау.

41. Кеңістікті бағдарлауда сақталған анализаторларды пайдалану (10 сағат):

- 1) кеңістікте бағдарлауда сақталған анализаторларды кешенді пайдалану;
- 2) бұлшықетті жаттықтыру, тірек-қозғалыс белсенділігін арттыруға арналған жаттығулар.

42. Жабық және еркін кеңістікте бағдарлау (18 сағат):

- 1) ғимарат ішін ойша бағдарлау; бір жерден екінші жерге ойша маршрут құрып әнгімелеп беру;
- 2) берілген бағыт бойынша жүру;
- 3) кедергілер және олардың түрлері: тұрақты және уақытша;
- 4) өз денесіне қарай заттың орналасу бағытын анықтау. Заттардың арақашықтығын анықтау;
- 5) қала ішіндегі бірнеше бағытты өздігінен меңгеру;
- 6) қала көлігінде көмекпен жүру;
- 7) қала ішіндегі маңызды бірнеше бағытты меңгеру: (емханаға дейін, музыка және көркем өнер мектептеріне дейін, поштаға дейін, кафеге дейін).
- 8) жолда жүру ережелері: көшеден өту аймағымен жүру, белгісі жоқ көше қиылысынан өту;
- 9) көкжиек бағыттарын компас көмегімен бағдарлау.

43. Топографиялық көріністердің қалыптасуы (10 сағат):

1) "Жол - карта", "жоспар-карта" сияқты топографиялық түсініктерін қалыптастыру;

2) бедерлі жоспар;

3) бедерлі жоспарда бағытты өзгерту;

4) "Тура жүр", "солға қарай жүр", 90Ү және 180Үградусқа бұрылғанда бағытты және бағдарды өзгерту.

44. Ақ трость көмегімен бағдарлау (12 сағат):

1) көрмейтіндердің бағдарлау кезіндегі ақ түсті тросттің маңызы;

2) трость қызметі және трость түрлері;

3) тростты таңдаудың жеке тәсілдері;

4) тростпен бағдарлау тәсілдері: тростты дұрыс ұстау, тростты пайдалану кезіндегі техникалық қауіпсіздік;

5) тростпен жүру тәсілдері: маятникті, диагоналды, сырғанау тәсілдері;

6) тростпен баспалдақпен көтерілу және төмен түсу;

7) ғимаратта, көлікте, көретін сүйемелдеушімен жүргенде тростты пайдалану;

8) трость көмегімен кедергіні анықтау.

45. Қоғамдық көліктерді пайдалану (18 сағат):

1) жолаушы көлігінің бағыттарын меңгеру әдістері. Аялдамадағы көрмейтіндердің тәртібі;

2) дене қалпын дұрыс ұстау;

3) қала көлігіне отыру және шығу ережелері, көлік ішіндегі тәртіп;

4) жолаушы көлігінің ішінде тростті пайдалануға жаттығу;

5) автобуста 2- 3 аялдамаға бақылаушымен жүру.

46. Қоғамдық әлеуметтік-мәдени орындарда бағдарлауы мен тәртібі (18 сағат):

1) қаланың үлкен сауда орындары, мәдени және транспорттық мекемелер; сауда – ойын орталығы, супермаркеттер, авто және теміржол бекеттері, базарлар;

2) осы нысандардың айналасы және оларды бағдарлау;

3) бейтаныс ғимараттарда бағдарлану;

4) жұмыс орнын бағдарлау;

5) жұмыс орны мен құрылғылардың өзара орналасуын зерттеу;

6) шеберханаларды бағдарлаумен танысу;

7) жоспар бойынша шеберхана туралы түсініктерін бекіту. "Ориентир құралы".

47. Айналасындағы адамдармен бірлескен бағдарлау дағдылары (6 сағат):

1) сүйемелдеушімен бірге айналасындағы адамдармен, бейтаныс кісілермен қарым - қатынас әдебі.

6-тарау. Оқу пәнінің 9-сыныптағы базалық білім мазмұны

48. Кеңістікте бағдарлауда сақталған анализаторларды қолдану (8 сағат):

1) кеңістікте бағдарлау кезінде сақталған анализаторларды кешенді қолдану;

2) бұлшықетті жаттықтыру, тірек-қозғалыс белсенділігін арттыруға арналған жаттығулар.

49. Шағын кеңістікте бағдарлау (10 сағат):

1) кәсіптік оқуда пайдаланатын кеңістік туралы ұғымды нақтылау және бекіту: барлық жер, айнала, төменнен, жоғарыдан, артынан, алдынан, төменгі/жоғарғы жиегімен, төменнен – жоғары, диагональ бойынша және басқа да түсініктер.

50. Жабық және еркін кеңістікте бағдарлау (18 сағат):

1) жабық бейтаныс кеңістікте бағдарлау (супермаркет, кафе, кинотеатр);

2) сауда орталығына кіру – шығу, баспалдақты, лифтті табу тренингтері;

3) эскалаторды пайдалана білуге үйрету;

4) лифттегі өзін-өзі ұстау ержелері;

5) қала, ауыл, поселке; шалғындық, орман, саябақ; шабындық, өзен, суқойма – түсініктері;

6) көше, бульвар, тас жол, даңғыл, алаң, жағалау, саябақ – ұғымдарын бекіту;

7) осы ұғымдарды өзінің қоршаған ортасында түсініп, нақтылау.

51. Топографиялық көріністерінің қалыптасуы (10 сағат):

1) "Карта --жол" , "карта- шолу" сияқты топографиялық түсініктері;

2) жергілікті жердің бедерлі жоспары (ауылдық жер, қала орталығы, қала аудандарының картасы);

3) өздігінен жоспарларды жобалау, "Ориентир" құралында аппликация жасау.

52. Ақ тросттың көмегімен бағдарлау (10 сағат):

1) тростты таңдаудың жеке тәсілдері;

2) тростпен бағдарлау тәсілдері, тростті пайдалану кезіндегі техникалық қауіпсіздік;

3) тростпен жүру тәсілдерін бекіту: маятникті, диагональды, тарту, сырғанау;

4) баспалдақпен көтерілу және төмен түсу;

5) ғимаратта, көлікте сүйемелдеушімен жүргенде тростті пайдалану;

6) трость көмегімен кедергіні анықтап, өту.

53. Қоғамдық көліктерді пайдалану (20 сағат):

- 1) жолаушы көлігінің бағыттарын меңгеру әдістері;
- 2) аялдамадағы көрмейтіндердің іс-әрекеті;
- 3) қала көлігіне отыру және шығу ережелері; көлік ішіндегі тәртіп;
- 4) жолаушы көлігінің ішінде тростті пайдалану амалдарын меңгеру;
- 5) автобуста 2- 3 аялдамаға өздігінен жүру.

54. Қоғамдық әлеуметтік-мәдени орындарда бағдарлауы және тәртібі (20 сағат):

- 1) мектеп шеберханасына бару;
- 2) өндірістік шеберханаларға саяхат (техникалық қызмет көрсету станциясы, ателье, массаж салоны);
- 3) қаланың көрнекті жерлерімен танысу;
- 4) жергілікті жердің маңызды нысандары, жергілікті жердің бедері;
- 5) жолдан өту арқылы бірнеше көшелермен жүру. көшелерді және жаяу жүргінші маршруттарын зерттеу, аялдамаларды ажырату;
- 6) кеңістікті және кеңістіктегі кедергілерді сезіну;
- 7) қалада/жергілікті жерде орналасқан жерін анықтау жаттығулары.

55. Айналасындағы адамдармен бірлескен бағдарлау дағдылары (6 сағат):

- 1) өтіп бара жатқан адамдардан көмек сұрау (саябақта, дүкенде);
- 2) шаштараз, кафе, кинотеатрларда құрдастарымен бірлесіп бағдарлау.

7-тарау. Оқу пәнінің 10-сыныптағы базалық білім мазмұны

56. Жабық және еркін кеңістікте бағдарлау (22 сағат):

- 1) сауда орталығын кіру – шығу, баспалдақты, лифтті табу тренингтері;
- 2) эскалаторды пайдалана білу;
- 3) лифттегі өзін-өзі ұстау ережелері;
- 4) орман, шабындық, саябақ, өзен, су қойма ұғымдарын бекіту және оларды өзінің қоршаған ортасында нақтылау;
- 5) театрда және концерттік залда бағдарлау;
- 6) көрермен залының жоспарын құру;
- 7) қала ішінде бірнеше бағытты өздігінен меңгеру;
- 8) берілген мекен-жай бойынша үйді, пәтерді табу;
- 9) білім алушылардың көру мүмкіндігін ескере отырып жолда жүру ережесін сақтау.

57. Топографиялық көріністердің қалыптасуы (12 сағат):

- 1) "Карта- жол" , "карта- шолу" сияқты бағдарлау дағдыларын дамыту (үлгі бағыттары: стадион, базар, мешіт, кафе);
- 2) жергілікті жердің бедерлі жоспары;
- 3) жергілікті жердің жоспарын өздігінен жобалау.

58. Ақ трость көмегімен бағдарлау (12 сағат):

- 1) тростпен жүру тәсілдерін бекіту: маятникті, диагоналды, тарту, сырғанау;
- 2) баспалдақпен, еңіспен көтерілу және төмен түсу;
- 3) трость көмегімен әр-түрлі кедергіні анықтау және одан өту;
- 4) трость күтімі.

59. Қоғамдық көліктерді пайдалану (24 сағат):

- 1) автобуста, троллейбуста, метрода бағдарлауға дағдылардыру;
- 2) қаланың/ жергілікті қоғамдық көліктерінің бағыттарын зерттеу;
- 3) авто және теміржол бекеттеріндегі бағдарлау ерекшеліктері;
- 4) онлайн режимінде билеттерге тапсырыс беру.

60. Қоғамдық әлеуметтік- мәдени орындарда бағдарлауы мен тәртібі (24 сағат):

- 1) қала/ жергілікті жердің әкімшілігі, мәдени, сауда және емдеу мекемелерімен толығырақ танысу;
- 2) саябақтар, көшелер, жағалаулар;
- 3) алаңдардың, көшелердің орналасуы, қиылысы және көліктердің сол бағытта жүру тәртібі, олардың өзара байланысы туралы біртұтас түсінік алу.

61. Айналасындағы адамдармен бірлескен бағдарлау дағдылары (8 сағат):

- 1) сүйемелдеушімен жүргенде, айналасындағы адамдармен қарым-қатынас әдебі;
- 2) саябақтағы, дүкендегі, кинотеатрдағы және өзін-өзі ұстау ережесі.

8-тарау. 5-сынып білім алушыларының дайындық деңгейіне қойылатын талаптар

62. Пәндік нәтижелер.

63. Білім алушылар:

- 1) әйгілі адамдардың өмірбаянын;
- 2) негізгі кеңістік және уақыт ұғымдарын;
- 3) сақталған анализаторлардың негізінде қоршаған ортадағы заттардың қасиеттері туралы толық елестете алу: заттың пішінін, температурасын, құрылысын, беткі бөлігін, материалын;
- 4) кеңістікте бағдарлауда тұрақты сенсорлық, дыбыстық, тактильді, иіс сезу бағдарлардың мәнін;
- 5) тұрақты мекен-жай мен оқудың орналасқан жеріндегі басты нысандарын;
- 6) тұрғылықты жері мен мектеп мекен-жайын;
- 7) көше қиылысынан өту ережесін;
- 8) кеңістікте бағдарлауда "карта-жол" сызба масштабының мәнін;
- 9) ақ тросттың түрлерін, қызметі, мәні және оны пайдалану ережесін білетін болады.

64. Білім алушылар:

1) тұрмыста және оқу қызметінде пайдаланатын қажетті заттармен үйлесімді қимылдар жасау;

2) кеңістікте өлі табиғат пен тірі табиғат дыбыстарын тану және локализациялау;

3) кішігірім жабық және ашық кеңістікте тікелей сезу арқылы қоршаған ортаны өз бетінше бағдарлау;

4) кеңістіктегі заттардың қатынасын макет пен жоспарда елестету және көрсету дағдыларын меңгеретін болады.

9-тарау. 6-сынып білім алушыларының дайындық деңгейіне қойылатын талаптар

65. Пәндік нәтижелер.

66. Білім алушылар:

1) бағдарлы-мобиляторлы іс-әрекеттің негізгі түсініктерін;

2) бағытты 90, 180 градусқа өзгерткенде заттардың орнының өзгеруі;

3) дыбыстық, көру, тактильді, иіс сезу бағдарларының мақсатын;

4) жабық кеңістіктің бедерлі жоспары және макетін;

5) жолда жүру ережесін;

6) күнделікті қозғалыс үшін қиын емес 2-3 маршрутты;

7) ақ тростты қолданудың негізгі әдістері мен тәсілдерін білетін болады.

67. Білім алушылар:

1) өз бетінше қозғалуға қызығушылық туғызу, қалыптасқан дұрыс келбетті пішін дағдысы, дұрыс жүріс;

2) қоршаған ортада бағдарлау үшін қалдық көруді және компенсаторлық мүмкіндіктерді пайдалану;

3) жабық және еркін кеңістікті бағдарлауда, бағыты өзгерсе де, өзгермесе де қалыптасқан;

4) бағдарлау үшін бедерлі-графикалық нұсқаулықты қолдану;

5) тростты ұстау тәсілдерін меңгеру және оны пайдалануда қауіпсіздік техникасы;

6) кеңістікте бағдарлауда сөздік ақпаратты қолдану дағдыларын меңгеретін болады.

10-тарау. 7-сынып білім алушыларының дайындық деңгейіне қойылатын талаптар

68. Пәндік нәтижелер.

69. Білім алушылар:

1) кеңістікте бағдарлауда сақталған анализаторлардың мәнін;

2) дұрыс жүріс пен дұрыс келбетті пішіннің тәсілдерін;

3) бағдарлаудағы тұрақты, уақытша, кездейсоқ кедергілерді;

4) бағдаршаммен реттелетін және реттелмейтін көше қиылыстарынан өту ережесі;

5) "карта-шолу", "карта-жол" деңгейіндегі топографиялық нұсқауларды;

6) тұрғылықты жердегі ірі мәдени-тұрмыстық, емдік мекемелерді және олардың сыйымдылығын білетін болады.

70. Білім алушылар:

1) еркін және жабық кеңістікте, өзгерген немесе өзгермеген бағытпен, өз бетінше қозғалыс кезінде көру, есту, сипап сезу бағдарларын қолдану;

2) мектепке, үйге жақын көшелерде бағдарлау;

3) кеңістіктің жоспарын құрғанда бедерлі-графикалық нұсқаулықты пайдалану;

4) трость таңдау техникасы және оны қолдану;

5) қоғамдық орында және көлікте, көшеде қарым-қатынас жасау мен бағдарлаудың іс-жүзіндегі;

6) қалыптасқан кеңістіктік түсініктерді және елестерді пайдалана отырып, таныс және бейтаныс кеңістік туралы әңгімелеу дағдыларын меңгеретін болады.

11-тарау. 8-сынып білім алушыларының дайындық деңгейіне қойылатын талаптар

71. Пәндік нәтижелер.

72. Білім алушылар:

1) тура, еңіс жазықтықтардағы кездейсоқ және тұрақты кедергілерді жеңе отырып, дұрыс жүріс тәсілдерін;

2) жергілікті жерге тиесілі бірнеше маршрутты;

3) көшеден өту ережесін;

4) компастың көмегімен бағдарлаудың ережесін;

5) топографиялық бағдарлауларды;

6) тростпен қозғалыстың түрлі тәсілдері, тростті дұрыс ұстау тәсілдерін;

7) тұрғылықты жердегі ірі сауда, мәдени және көлік мекемелері;

8) шеберханалардағы құрылғылар мен жұмыс орындарының өзара орналасуын білетін болады.

73. Білім алушылар:

1) қоршаған ортадағы құбылыстарды және қозғалыстарды, заттарды қабылдауда сақталған анализаторларды белсенді пайдалану;

2) болатын маршрутты ойша жобалау;

3) тұрақты бағдарларға сүйене отырып, еркін және жабық кеңістікте еркін бағдарлау;

4) топографиялық көріністерді "карта-жол", "карта-жоспар" сияқты жоспарда көрсету;

5) тростпен бағдарлаудың түрлі тәсілдерін меңгеру;

6) алдыңғы тәжірбиені өзектендіре отырып, бейтаныс кеңістікте бағдарлау;

7) таныс маршрутпен қоғамдық көлікте жүру дағдыларын меңгеретін болады.

12-тарау. 9-сынып білім алушыларының дайындық деңгейіне қойылатын талаптар

74. Пәндік нәтижелер.

75. Білім алушылар:

1) кеңістікте бағдарлауда сақталған анализаторлардың мәнін;

2) орталық шығу-кіру, қосалқы шығу, орталық баспалдақ, эскалатор, қосалқы баспалдақ, жолаушылар, жүк лифттерінің қолдану мақсатын;

3) ғимараттарда, көліктерде, сүйемелдеушімен жүргенде тростті пайдалану және тростпен қозғалыс ережесін;

4) "көше, бульвар, тас жол, даңғыл, жағалау, алаң, саябақ" ұғымдарын;

5) жергілікті жердің негізгі көрнекті жерлері және негізгі нысандарын білетін болады.

76. Білім алушылар:

1) келбетті пішінді сақтап, дұрыс жүру;

2) өндірістік оқуда қолданатын шағын кеңістік туралы түсініктерді меңгеру;

3) жергілікті жердің көшелерінде жолда жүру ережелерін сақтап, жүру;

4) эскалаторды, лифтті, баспалдақты қолдану;

5) топографиялық түсініктерді нақтылау, жергілікті жердің жоспарын өздігінен жобалау;

6) қолайлы қозғалысты таңдай отырып, өздігінен жолаушылар көлігінің маршруттарын зерттеу дағдыларын меңгеретін болады.

13-тарау. 10-сынып білім алушыларының дайындық деңгейіне қойылатын талаптар:

77. Пәндік нәтижелер.

78. Білім алушылар:

1) таныс және бейтаныс кеңістікте бағдарлау ережесін;

2) лифтте, концерт залында, сауда залында сүйемелдеушісіз өзін-өзі ұстау ережесін;

3) қала ішіндегі қоғамдық көліктің бірнеше маршрутын;

4) тұрғылықты жердің бедерлі жоспарын;

5) тростпен бағдарлаудың және қозғалудың ережесін;

6) авто және темір жол бекеттеріндегі бағдарлаудың ерекшеліктерін;

7) тұрғылықты жердің көлік маршруттары мен көшелерін, алаңдардың орналасуы мен байланысын білетін болады.

79. Білім алушылар:

1) таныс және бейтаныс кеңістікте қауіпсіз бағдарлау үшін сақталған анализаторларды кешенді және белсенді пайдалану;

2) "карта-жол", "карта-шолу" сияқты жоспар құрастыра білу;

- 3) трость көмегімен бағдарлау және жүру;
- 4) жергілікті жердегі бірнеше бағытты өздігінен игеру (емхана, супермаркет, кафе, базар) дағдыларын меңгеретін болады.

80. Тұлғалық нәтижелер. Білім алушылар:

1) қоғамдық орындарында өзін-өзі ұстау ережелерін және қарым-қатынас әдебін танытады.

81. Жүйелік- әрекеттік нәтижелер білім алушылардың:

1) көшелердің, алаңдардың орналасуы мен өзара байланысы туралы және көлік маршруттары жайлы біртұтас түсінігінен;

2) пән бойынша жүйелі білімді меңгеру, оны іс жүзінде қолдануынан;

3) танымдық, интеллектуалдық және шығармашылық мүмкіндіктерінің жетілуінен көрініс табады.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2017 жылғы 27 шілдедегі
№ 352 бұйрығына 120-қосымша

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 338-қосымша

Көру қабілеті бұзылған (көрмейтін және нашар көретін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Кеңістіктік бағдар" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы

(оқыту орыс тілінде жүргізілетін сыныптар үшін)

Глава 1. Пояснительная записка

1. Учебная программа разработана в соответствии с Государственным общеобязательным стандартом среднего образования (начального, основного среднего, общего среднего образования), утвержденным постановлением Правительства Республики Казахстан от 23 августа 2012 года №1080.

2. Цель учебного предмета заключается в формировании целостного представления об окружающем мире, овладении обобщенными способами ориентировки в пространстве, преодолении изолированности в обществе, способствующего наилучшему развитию личности.

3. Задачи учебного предмета:

1) обучение адекватному толкованию внешних раздражителей среды;

2) формирование у лиц с нарушениями зрения правильных предметных и пространственных представлений;

3) выработка навыков для успешных действий в любых условиях жизнедеятельности.

4. Обучение ориентировке в пространстве лиц с нарушениями зрения - одна из актуальных и трудных проблем, входящих в сферу их социальной адаптации и интеграции. "Пространственная ориентировка" является одним из основных предметов коррекционного компонента специального обучения и воспитания детей с нарушениями зрения (незрячие и слабовидящие).

5. Обучение пространственной ориентировке предполагает осуществление комплексного подхода к определению содержания программы и взаимосвязи с предметами: "Лечебная физическая культура", "Социально-бытовая ориентировка", "Охрана и развитие остаточного зрения и зрительного восприятия"; а также единые требования педагога, воспитателя и родителей к овладению навыками и умениями ориентировки в пространстве.

6. Программа обучения построена концентрическим способом, при котором один и тот же учебный материал представлен в ней несколько раз, но повторное изучение предполагает усложнение и расширение содержания образования, углубление и конкретизацию отдельных его элементов.

7. Основной организационной формой обучения является коррекционный урок. Однако успешное усвоение программного материала предполагает закрепление навыков и умений во внеурочное время.

8. Формирование пространственного образа у детей с нарушениями зрения можно условно разделить на три этапа, каждый из которых ставит конкретную задачу с использованием средств наглядности, методов и форм их использования:

1) на первом этапе формируется первичный пространственный образ маршрута: создается общее представление (образ) о расположении маршрута на местности, определяется точка отсчета, конфигурация маршрута; пространственный образ об относительной длине отрезков, составляющих маршрут;

2) на втором этапе этот сложившийся обобщенный образ пространства дробится на части и более подробно изучается каждый из участков маршрута;

3) на третьем этапе изученные части маршрута соединяются в целостный, адекватный пространственный образ.

При обучении по данной системе возрастает точность, устойчивость, полнота и адекватность пространственного образа.

9. Базовое содержание учебной программы реализуется в следующих разделах:

1) основные понятия ориентировочно-мобильной деятельности;

2) обучение приУмам правильной ходьбы, формирование осанки и правильной позы в различных ситуациях;

3) использование сохранных анализаторов в пространственной ориентировке;

4) ориентировка в микропространстве;

5) навыки ориентировки в свободном и замкнутом пространстве;

6) формирование топографических представлений;

7) ориентировка с помощью трости;

8) пользование общественным транспортом;

9) навыки ориентировки и поведения в общественных местах социокультурного назначения;

10) навыки совместной ориентировки со зрячими.

10. Оценка достижений обучающихся в условиях реализации дифференцированного и индивидуального подхода к обучающимся с глубокими нарушениями зрения носит не балльный, а качественно-описательный, эмоциональный характер (формирование правильного отношения к своим возможностям), основана на мониторинге успешности развития и формирования у детей компетенций по пространственной ориентировке.

11. При обучении незрячих и слабовидящих обучающихся пространственной ориентировке требуется наличие специального кабинета, включающего необходимый минимум оборудования, наглядных, дидактических и технических средств обучения: рельефно-графические карты, схемы, приборы "Школьник", "Ориентир", зеркала, трости, тактильные и звуковые дорожки, звуковые сигналы.

12. Занятия по пространственной ориентировке проводятся с группой (3-5 человек), которая комплектуется с учетом уровня развития обучающихся; в особо сложных случаях – индивидуально. По мере исправления недостатков у обучающихся, с которыми проводится индивидуальная работа, они включаются в групповые занятия. Длительность урока – 45 минут. Распределение учебной нагрузки (часов) может меняться в зависимости от уровня усвоения темы обучающимися.

13. Объем учебной нагрузки:

1) 5 класс – 3 часа в неделю, 102 часа в учебном году;

2) 6 класс – 3 часа в неделю, 102 часа в учебном году;

3) 7 класс – 3 часа в неделю, 102 часа в учебном году;

4) 8 класс – 3 часа в неделю, 102 часа в учебном году;

5) 9 класс – 3 часа в неделю, 102 часа в учебном году.

б) 10 класс – 3 часа в неделю; 102 часа в учебном году.

Глава 2. Базовое содержание учебного предмета для 5 класса

14. Введение (6 часов):

- 1) роль пространственной ориентировки в жизнедеятельности;
- 2) диагностика обучающихся, изучение уровня готовности к обучению пространственной ориентировке;
- 3) жизнедеятельность знаменитых незрячих людей.

15. Основные понятия ориентировочно-мобильной деятельности (12 часов):

- 1) пространственные понятия: "Горизонтально, вертикально" "Наискосок, вокруг" (на примере шахматной доски, макета);
- 2) определение предметов и объектов, находящихся в вертикальном и горизонтальном положении;
- 3) понятия: "слева - направо, справа - налево", "налево от", "направо от";
- 4) понятия: "ряд, колонна, шеренга, строй";
- 5) понятие о времени, понятия: "раньше, позже", "ранее, позднее".

16. Обучение приемам правильной ходьбы, формирование осанки и правильной позы в различных ситуациях (14 часов):

- 1) поза обучающегося в положении стоя, сидя за партой, за столом, в кресле, при ходьбе в паре, при самостоятельном передвижении вдоль постоянного ориентира (стены, перил лестницы);
- 2) правильная поза при чтении и письме, восприятии предметов, обнаружении и обходе препятствий;
- 3) поза при ходьбе строем;
- 4) формирование правильного жеста, указывающего направление;
- 5) ходьба на звуковой сигнал, подаваемый в различных точках зала;
- 6) ходьба на звуковой сигнал, с обхождением препятствия;
- 7) прохождение расстояния длиной в 15-20 метров с изменением направления на 90, 180 градусов;
- 8) передвижение по маршруту за лидером, и в группе;
- 9) ходьба по лестнице и наклонной плоскости с предметами;
- 10) навыки правильной ходьбы.

17. Использование сохранных анализаторов в пространственной ориентировке (16 часов):

- 1) осязательное восприятие пространства;
- 2) восприятие предметов различной конфигурации пальцевым, кистевым, ладонным способами; "чтение" рельефных рисунков; упражнения на развитие

прослеживающей функции руки; различие подошвами ног различных структур почвы (травы, асфальта, песка, рыхлого или утоптанного снега);

3) развитие умения различать и сопоставлять различные свойства предметов по величине, форме, температуре, характеру поверхности, материалу (стекло, дерево, бумага, металл, ткань);

4) локализация неподвижного и передвигающегося источника звука в замкнутом пространстве, узнавание и различение по голосу окружающих людей, определение по голосу эмоционального состояния людей;

5) узнавание и локализация звуков в окружающем пространстве (в школе, дома);

6) определение расстояния до источника звука;

7) узнавание звуков в природе (шума, шелеста деревьев, голоса животных, домашних птиц) и городских шумов;

8) приемы аккомодации зрительного анализатора при различной освещенности пространства в помещении и на улице;

9) восприятие предметов в контурном и силуэтном изображении;

10) узнавание предметов знакомого пространства с помощью остаточного зрения;

11) использование обоняния и вкуса в предметной и пространственной ориентировке.

18. Навыки ориентировки в свободном и замкнутом пространстве (18 часов):

1) общее представление о здании школы;

2) определение расположения классов–кабинетов;

3) определение местонахождения мастерских;

4) составление карты-пути и движение в мастерские, используя сохраненные анализаторы;

5) самостоятельный подъем и спуск по лестнице;

6) мысленное определение маршрута до какого-либо помещения;

7) закрепление представлений о территории школы;

8) самостоятельная ориентировка на территории школы;

9) составление плана территории школы по словесному описанию;

10) составление планов отдельных участков территории школы;

11) определение расстояния между объектами на территории школы;

12) преодоление препятствий на территории школы: постоянных, временных, случайных;

13) перенос топографических представлений обучающихся на реальное замкнутое пространство и ориентировка в нем;

14) перекресток;

15) световые и звуковые сигналы светофора;

16) правила перехода перекрестка;

17) движение по обочине.

19. Формирование топографических представлений (14 часов):

1) рельефно-графические пособия, прибор "Ориентир" и их роль в формировании представлений незрячего о различных объектах окружающего мира;

2) развитие осязания с помощью рельефно-графических пособий;

3) знакомство с рельефно-графической грамотой;

4) масштаб;

5) выполнение рельефного плана замкнутого пространства;

6) составление схемы "карта-путь";

7) совершенствование топографических навыков, работа со схемой - картой первого и второго этажей.

20. Ориентировка с помощью трости (14 часов):

1) различные виды тростей;

2) виды, функции и значение белой трости;

3) подбор, правильный захват и удерживание трости;

4) правила техники безопасности при обращении с тростью;

5) ходьба с тростью;

6) осанка незрячего при пользовании тростью;

7) уход за тростью.

21. Навыки совместной ориентировки со зрячими (8 часов):

1) правила ходьбы с сопровождающим;

2) приемы ходьбы с сопровождающим. ходьба с сопровождающим по прямой;

3) приемы ходьбы с сопровождающим в помещении;

4) вход и выход из помещения с сопровождающим;

5) этика общения при сопровождении.

Глава 3. Базовое содержание учебного предмета для 6 класса

22. Основные понятия ориентировочно-мобильной деятельности (10 часов):

1) закрепление понятий: "горизонтально, вертикально, длина, ширина, высота, глубина";

2) ориентировка по сторонам горизонта;

3) пространственная ориентировка относительно своего тела по вербальной информации;

4) обучение приемам правильной ходьбы, формирование осанки и правильной позы в различных ситуациях;

5) закрепление правильной осанки в положении стоя, сидя, при ходьбе, при чтении и письме;

6) ходьба на звуковой сигнал без препятствия и с препятствиями;

7) ориентировка при изменении направления на 90, 180 градусов.

8) передвижение в группе.

23. Использование сохранных анализаторов в пространственной ориентировке (14 часов):

1) локализация неподвижного и перемещающегося источника звука в свободном пространстве;

2) звуки окружающего мира, их соотнесение с представлениями звучащего предмета (понятия: далеко, близко, ближе, дальше, приближается, удаляется);

3) зрительное различие предметов в свободном пространстве, формирование способов нестереоскопического восприятия пространства, оценка удаленности предметов в пространстве и их изображений на рисунках;

4) определение источника и направления запахов, встречающихся в окружающем пространстве;

5) развитие мышечного чувства: ходьба по прямолинейному маршруту без постоянного ориентира с сохранением направления.

24. Ориентировка в микропространстве (10 часов):

1) закрепление пространственных направлений: слева-направо, справа-налево, сверху-вниз, снизу-вверх, наискось;

2) правильное понимание пространственных понятий: из-за, из-под, через, вокруг, ниже – выше;

3) условные изображения на рельефных планах;

4) ориентировка на рельефных планах и макетах замкнутого пространства.

25. Навыки ориентировки в свободном и замкнутом пространстве (16 часов):

1) движение на территории школы по заданному направлению;

2) препятствия и их виды: постоянные, временные;

3) преодоление препятствий на территории школы: постоянных, временных, случайных;

4) закрепление навыков ориентировки на территории школы;

5) дорожные знаки: указательные, предупреждающие, запрещающие, знаки сервиса;

- 6) движение по обочине и просёлочной дороге;
- 7) подземные и надземные переходы;
- 8) игры-соревнования по правилам дорожного движения;
- 9) изучение 2-3-х несложных маршрутов (например, школа – магазин, школа – остановка автобуса);

10) формирование представлений по типу: "карта – обозрение" с использованием рельефных планов изучаемого пространства (в виде аппликаций и рельефных чертежей);

11) упражнения на развитие пространственной памяти и воображения.

26. Формирование топографических представлений (10 часов):

1) рельефно-графические пособия и их роль в формировании представлений незрячего о различных объектах окружающего мира;

2) развитие осязания с помощью рельефно-графических пособий;

3) технические средства для ориентировки в быту;

4) масштаб;

5) выполнение плана замкнутого пространства по Брайлю.

27. Ориентировка с помощью трости (10 часов):

1) различные виды тростей;

2) подбор трости;

3) основные методы и приемы пользования тростью;

4) техника "маятника" - отработка приемов;

5) основная хватка трости при технике "карандаш";

6) прием "скольжения";

7) прием "касание";

8) техника "диагонали";

9) уход за тростью.

28. Пользование общественным транспортом (14 часов):

1) экскурсия на автодорогу, распознавание транспорта по звуку: троллейбус, автобус, трамвай, автомобиль;

2) правила дорожного движения "Мы по улице идём" – практическое занятие: самостоятельное движение из исходной знакомой точки до конечной знакомой точки, с учетом положения солнца и других ориентиров: шум листвы, движущего и неподвижного транспорта;

3) значение общественного транспорта для активной жизнедеятельности;

4) остановки общественного транспорта.

29. Навыки ориентировки и поведения в общественных местах социокультурного назначения (12 часов):

- 1) правила поведения в незнакомом помещении;
- 2) умение попросить помощь при ориентировке;
- 3) правила поведения в кафе, ресторане.

30. Навыки совместной ориентировки со зрячими (6 часов):

- 1) правила поведения незрячего в общественном месте;
- 2) культура общения и ориентировки со зрячими сверстниками.

Глава 4. Базовое содержание учебного предмета для 7 класса

31. Обучение приучам правильной ходьбы, формирование осанки и правильной позы в различных ситуациях (8 часов):

- 1) коррекция навыков координации движения рук и ног;
- 2) ходьба с физическими упражнениями: круговые движения туловища, прыжки, ходьба с приседаниями;
- 3) координация вестибулярного аппарата, ходьба с грузом на голове;
- 4) ходьба по наклонной плоскости;
- 5) ходьба с поворотами на 180 градусов;
- 6) преодоление ям, арыков и сугробов;
- 7) ходьба по лабиринту;
- 8) правильные позы при ориентировке на улицах города, в транспорте и в общественных местах.

32. Использование сохранных анализаторов в пространственной ориентировке (10 часов):

- 1) звуки окружающего мира, их соотнесение с представлениями звучащего предмета (понятия: далеко, близко, ближе, дальше, левее, правее, слева, направо, спереди, сзади, приближается, удаляется);
- 2) формирование способов нестереоскопического восприятия пространства;
- 3) использование светотени при движении по прямой;
- 4) использование светотени при поворотах;
- 5) тренировка зрительного анализатора при входе в помещение и выходе из него;
- 6) приучмы аккомодации зрительного анализатора при различной освещённости пространства в помещении и на улице;
- 7) осязательное обследование окружающих объектов;
- 8) закрепление навыков распознавания различных материалов;
- 9) ориентировка в пространстве с помощью запахов;
- 10) движение по заданному маршруту с опорой на постоянные ориентиры.

33. Ориентировка в микропространстве (10 часов):

- 1) закрепление пространственных направлений: наискось, по диагонали, кругом;

2) правильное понимание изученных пространственных понятий. Умение читать рельефные планы.

34. Навыки ориентировки в свободном и замкнутом пространстве (16 часов):

- 1) составление плана территории школы;
- 2) освоение пространства около центрального входа;
- 3) ориентировка в пространстве около запасного выхода;
- 4) самостоятельное движение вокруг школы по часовой стрелке;
- 5) движение против часовой стрелки;
- 6) самостоятельное движение на школьный стадион;
- 7) самостоятельное движение к мусорным контейнерам;
- 8) использование временных понятий при ориентировке в пространстве;
- 9) навыки техники безопасного движения;
- 10) преодоление препятствий на территории (арыки, колодцы, кустарник);
- 11) движение по территории по вербальной информации;
- 12) ориентировка на прилегающих к школе улицах в пределах микрорайона;
- 13) правила перехода улицы на перекрестках, регулируемых и нерегулируемых светофором;
- 14) ориентировка в магазинах, на почте, в аптеке, самостоятельная ориентировка в автобусе (1-2 остановки);
- 15) изменение пространственных отношений при нескольких поворотах;
- 16) составление плана замкнутого и свободного пространства по условному описанию;
- 17) составление рассказа о знакомом замкнутом и свободном пространстве с использованием сформированных пространственных понятий и представлений.

35. Формирование топографических представлений (10 часов):

- 1) роль рельефно-графических пособий в формировании представлений об окружающем мире, о конкретной местности;
- 2) практическое использование рельефно-графических пособий для составления плана замкнутого и свободного пространства (кафе, кинотеатр с прилегающими к ним участками);
- 3) прибор "Школьник" и его значение в формировании мобильности незрячего;
- 4) формирование топографических представлений на уровне "карта-обозрение", "карта-путь";
- 5) ориентировка по плану микрорайона.

36. Ориентировка с помощью трости (10 часов):

- 1) роль трости при ориентировке незрячего;

2) ассортимент тростей (телескопическая складная, трости из цилиндрических и конических трубок, короткие трости);

3) длинная трость;

4) подбор трости по размерам;

5) техника "маятника" - отработка приемов;

6) основная хватка трости при технике "карандаш";

7) прием "скольжения";

8) прием "касание";

9) техника "диагонали";

10) уход за тростью.

37. Пользование общественным транспортом (16 часов):

1) остановки общественного транспорта;

2) ориентировка на остановке;

3) ориентировка и работа тростью при подходе к транспорту, при посадке в салон и выходе из транспорта;

4) правила поведения незрячего в общественном транспорте;

5) рельефно-графические чертежи салонов транспорта.

38. Навыки ориентировки и поведения в общественных местах социокультурного назначения (16 часов):

1) представление о родном городе/ауле;

2) понятие о микрорайоне;

3) экскурсия в ближайший парк, сад;

4) исследование карты-плана прилегающих улиц;

5) экскурсии по близлежащим улицам;

6) понятия: улица, бульвар, шоссе, проспект, переулок, набережная, площадь, сквер, парк;

7) формирование представлений на уровне понятий и конкретизации их в условиях ближайшего окружения школы;

8) представления о крупных культурно-бытовых учреждениях города и наполняющих их предметах: кинотеатр (фойе, зрительный зал, сцена), супермаркет (секции с продуктами, кассы, корзинки для продуктов), базар (продуктовый ряд, ряды промышленных и хозяйственных товаров);

9) лечебные учреждения;

10) тренинг "Если вы потерялись?";

11) тестирование знаний, умений и навыков по пройденному курсу.

39. Навыки совместной ориентировки со зрячими (6 часов):

- 1) ориентировка незрячего и слабовидящего в супермаркете и других общественных местах;
- 2) тренинг "Покупка продуктов";
- 3) посещение кафе, базара;
- 4) обращение за помощью к прохожим во время прогулки по парку;
- 5) посещение поликлиники.

Глава 5. Базовое содержание учебного предмета для 8 класса

40. Обучение приёмам правильной ходьбы, формирование осанки и правильной позы в различных ситуациях (10 часов):

- 1) сохранение правильной осанки при ходьбе с физическими упражнениями: круговые движения туловища, прыжки, с приседаниями;
- 2) координация вестибулярного аппарата, ходьба с грузом на голове. Ходьба по наклонной плоскости;
- 3) преодоление случайных и неслучайных препятствий на дороге;
- 4) ходьба по лабиринту;
- 5) правильные позы при ориентировке на улицах города, в транспорте и в общественных местах.

41. Использование сохранных анализаторов в пространственной ориентировке (10 часов):

- 1) комплексное использование сохранных анализаторов во время ориентировки в пространстве;
- 2) развитие мышечно-двигательной активности.

42. Навыки ориентировки в свободном и замкнутом пространстве (18 часов):

- 1) мысленное определение маршрута внутри помещения; от одного помещения к другому (например, от школы до остановки);
- 2) движение по заданному направлению;
- 3) препятствия и их виды: постоянные и временные. Определение расстояния между объектами;
- 4) определение направления расположения объектов относительно своего тела;
- 5) самостоятельное освоение нескольких маршрутов в пределах города;
- 6) поездка на городском транспорте;
- 7) изучение нескольких значимых для обучающихся маршрутов в пределах города до поликлиники, музыкальной и художественной школ, до почты, до кафе);
- 8) правила перехода улицы: переход в зоне перехода, переход улицы на нерегулируемом перекрестке;

9) ориентировка с помощью компаса по сторонам горизонта.

43. Формирование топографических представлений (10 часов):

1) топографические представления типа "карта-путь";

2) представление типа "карта-план";

3) рельефный план;

4) изменения маршрута на рельефном плане "иди прямо", "иди левее";

5) изменение направления и ориентиров при поворотах на 90, 180 градусов.

44. Ориентировка с помощью трости (12 часов):

1) значение белой трости в ориентировке незрячего;

2) функции трости, виды тростей;

3) способы индивидуального подбора трости;

4) способы ориентировки с тростью: правильный захват и удерживание трости, техника безопасности при обращении с тростью;

5) приемы ходьбы с тростью: маятниковый, диагональный, приемы протяжки и скольжения;

6) подъем и спуск по лестнице;

7) обращение с тростью в помещениях, в транспорте, при ходьбе со зрячими провожатыми;

8) обнаружение препятствий с помощью трости.

45. Пользование общественным транспортом (18 часов):

1) методы изучения маршрутов пассажирского транспорта. Поведение незрячего на остановках.

2) правильная поза;

3) правила посадки и выхода из городского транспорта; поведение в салоне;

4) отработка приемов работы с тростью в салонах пассажирского транспорта;

5) самостоятельная поездка в автобусе на 2-3 остановки.

46. Навыки ориентировки и поведения в общественных местах социокультурного назначения (18 часов):

1) крупные торговые, культурные и транспортные учреждения города: торгово-развлекательные центры, супермаркеты, авто-и-железнодорожные вокзалы, базары;

2) окружающая обстановка этих объектов и ориентировка в них; ориентировка в незнакомых помещениях;

3) ориентировка на рабочем месте;

4) изучение взаиморасположения оборудования и рабочих мест; знакомство с ориентирами в мастерских;

5) закрепление представлений о мастерских по планам (прибор "Ориентир").

47. Навыки совместной ориентировки со зрячими (6 часов):

1) этика общения со зрячими при сопровождении, с незнакомыми людьми.

Глава 6. Базовое содержание учебного предмета для 9 класса

48. Использование сохранных анализаторов в пространственной ориентировке (8 часов):

1) комплексное использование сохранных анализаторов во время ориентировки в пространстве;

2) развитие мышечно-двигательной активности.

49. Ориентировка в микропространстве (10 часов):

1) Уточнение и закрепление пространственных понятий: кругом, вокруг, снизу, сверху, сзади, спереди, по нижнему/верхнему краю, снизу-вверх, по диагонали, используемых в производственной учебной деятельности.

50. Навыки ориентировки в замкнутом и свободном пространстве (18 часов):

1) ориентировка в незнакомом замкнутом пространстве (супермаркет, кафе, кинотеатр);

2) тренинги по нахождению в торговых центрах центрального входа/выхода, запасного выхода, лестницы, "черной" лестницы, грузового и пассажирского лифта;

3) умение пользоваться эскалатором;

4) правила поведения в лифте;

5) понятия: город, аул, поселок; поле, лес, луг, парк; река, водоем; закрепление понятий: улица, бульвар, шоссе, проспект, переулок, набережная, площадь, сквер, парк;

6) формирование данных представлений на уровне понятий и конкретизация их в условиях ближайшего окружения.

51. Формирование топографических представлений (10 часов):

1) топографические представления типа "карта-путь", "карта-обозрение";

2) рельефные планы местности (сельская местность, центр города, карта районов города);

3) самостоятельное конструирование планов, аппликация на приборе "Ориентир".

52. Ориентировка с помощью трости (10 часов):

1) способы индивидуального подбора трости;

2) способы ориентировки с тростью, техника безопасности при обращении с тростью;

3) приемы ходьбы с тростью: маятниковый, диагональный, приемы протяжки и скольжения;

4) подъем и спуск по лестнице;
5) обращение с тростью в помещениях, в транспорте, при ходьбе со зрячими провожатыми;

6) обнаружение препятствий и их обход с помощью трости.

53. Пользование городским транспортом (20 часов):

1) закрепление методов изучения маршрутов пассажирского транспорта;
2) поведение незрячего на остановках;
3) правила посадки и выхода из городского транспорта; поведение в салоне;
4) отработка приемов работы с тростью в салонах пассажирского транспорта;
5) самостоятельная поездка в автобусе на 2-3 остановки.

54. Навыки ориентировки и поведения в общественных местах социокультурного назначения (20 часов):

1) посещение мастерских школы;
2) экскурсия в производственные мастерские (станции техобслуживания, ателье, массажный салон);
3) углубленное ознакомление с достопримечательностями города; значимые объекты местности;
4) рельеф местности;
5) передвижение по нескольким улицам с переходом через дорогу;
6) обследование улиц и пешеходных маршрутов, выделение остановок.

Развитие чувства препятствия.

7) Тренировка по определению своего местонахождения в городе/местности.

55. Навыки совместной ориентировки со зрячими (6 часов):

1) обращение к прохожим за помощью (в парке, магазине);
2) совместная ориентировка со зрячими сверстниками при посещении парикмахерской, кафе, кинотеатра.

Глава 7. Базовое содержание учебного предмета для 10 класса

56. Навыки ориентировки в замкнутом и свободном пространстве (22 часа):

1) тренинги по нахождению в торговых центрах входа-выхода, лестницы, лифта;
2) умение пользоваться эскалатором;
3) правила поведения в лифте;
4) закрепление понятий: лес, луг, парк, река, водоем и конкретизация их в условиях ближайшего окружения;
5) ориентировка в театре/концертном зале;
6) составление плана зрительного зала;
7) самостоятельное освоение нескольких маршрутов в пределах города;

- 8) нахождение дома, квартиры по заданному адресу;
- 9) правила уличного движения с учетом зрительных возможностей обучающихся.

57. Формирование топографических представлений (12 часов):

- 1) развитие навыков ориентировки по типу "карта-путь", "карта-обозрение" (примерные маршруты: стадион, базар, мечеть, кафе);
- 2) рельефные планы местности;
- 3) самостоятельное конструирование планов местности.

58. Ориентировка с помощью трости (12 часов):

- 1) закрепление приемов ходьбы с тростью: маятниковый, диагональный, приемы протяжки и скольжения;
- 2) подъем и спуск по лестнице;
- 3) обнаружение и преодоление препятствий с помощью трости. Уход за тростью.

59. Пользование общественным транспортом (24 часа):

- 1) совершенствование навыков ориентирования в автобусе, троллейбусе, метро;
- 2) изучение маршрутов общественного городского транспорта;
- 3) особенности ориентировки на авто и железнодорожном вокзалах;
- 4) заказ билетов в режиме онлайн;
- 5) особенности ориентировки на авто - и железнодорожном вокзале.

60. Навыки ориентировки и поведения в общественных местах социокультурного назначения (24 часа):

- 1) углубленное ознакомление с административными, культурными, торговыми и лечебными организациями города/местности;
- 2) парки, скверы, улицы, набережные и прочие;
- 3) целостное представление о расположении и взаимосвязи улиц, площадей и движения транспорта.

61. Навыки совместной ориентировки со зрячими (8 часов):

- 1) этика общения со зрячими при сопровождении;
- 2) правила поведения в парке, магазине, кинотеатре.

Глава 8. Требования к уровню подготовки обучающихся 5 класса

62. Предметные результаты.

63. Обучающиеся будут знать:

- 1) биографии знаменитых незрячих людей;
- 2) основные пространственные и временные понятия;
- 3) свойства окружающих предметов: форма, температура, характер поверхности, материал;

- 4) постоянные сенсорные, звуковые, тактильные, обонятельные ориентиры;
- 5) месторасположение основных объектов в месте постоянного проживания и обучения;
- 6) место проживания, адрес школы;
- 7) правила перехода перекрестка;
- 8) масштаб схемы "карта-путь" для ориентировки в пространстве;
- 9) виды, функции, значение и правила обращения с белой тростью.

64. Обучающиеся будут уметь:

- 1) совершать координированные движения с предметами, необходимыми в учебной деятельности и в быту;
- 2) узнавать и локализовать в пространстве звуки живой и неживой природы;
- 3) самостоятельно ориентироваться на основе непосредственного чувственного восприятия в небольшом замкнутом и открытом пространстве;
- 4) представлять и отражать на планах и макетах пространственные отношения предметов.

Глава 9. Требования к уровню подготовки обучающихся 6 класса

65. Предметные результаты.

66. Обучающиеся будут знать:

- 1) основные понятия ориентировочно-мобилизационной деятельности;
- 2) изменение местоположения объектов при изменении направления на 90, 180 градусов;
- 3) назначение звуковых, зрительных, тактильных, обонятельных ориентиров;
- 4) рельефные планы, макеты замкнутого пространства;
- 5) правила дорожного движения;
- 6) 2-3 несложных маршрута для повседневного передвижения;
- 7) основные методы и приемы пользования тростью.

67. Обучающиеся будут уметь:

- 1) самостоятельно передвигаться, используя навыки правильной ходьбы, сформированные навыки правильной осанки;
- 2) использовать остаточное зрение и компенсаторные возможности для ориентировки в окружающем мире;
- 3) использовать сформированные навыки ориентировки в замкнутом и свободном пространстве, без изменения и при изменении направления;
- 4) использовать рельефно-графические пособия для ориентировки;
- 5) владеть способами захватывания и удерживания трости и техникой безопасного ее использования;
- 6) использовать вербальную информацию для ориентировки в пространстве.

Глава 10. Требования к уровню подготовки обучающихся 7 класса

68. Предметные результаты.

69. Обучающиеся будут знать:

- 1) значение сохранных анализаторов в пространственной ориентировке;
- 2) приемы правильной ходьбы, правильной осанки;
- 3) постоянные, временные, случайные ориентиры, препятствия при ориентировке;
- 4) правила перехода улицы на перекрестках, регулируемых и нерегулируемых светофором;
- 5) топографические обозначения на уровне "карта-обозрение", "карта – путь";
- 6) крупные культурно-бытовые, лечебные учреждения в проживаемой местности и их наполняемость.

70. Обучающиеся будут уметь:

- 1) использовать зрительные, слуховые, осязательные ориентиры при самостоятельном передвижении в замкнутом и свободном пространстве с изменением или без изменения направления движения;
- 2) ориентироваться на прилегающих к школе/дому улицах;
- 3) использовать рельефно-графические пособия для составления плана пространства;
- 4) владеть техникой подбора трости и ее использования;
- 5) владеть практическими навыками ориентировки и общения на улице, транспорте и общественных местах;
- 6) рассказывать о знакомом замкнутом и свободном пространстве, используя сформированные пространственные понятия и представления.

Глава 11. Требования к уровню подготовки обучающихся 8 класса

71. Предметные результаты.

72. Обучающиеся будут знать:

- 1) приемы правильной ходьбы по прямой, наклонной плоскости, с преодолением случайных и постоянных препятствий;
- 2) несколько маршрутов прилегающей местности;
- 3) правила перехода улицы;
- 4) правила ориентировки с помощью компаса;
- 5) топографические ориентиры;
- 6) приемы правильного захвата и удерживания трости, приемы передвижения с тростью;
- 7) крупные торговые, культурные и транспортные учреждения в проживаемой местности;
- 8) взаиморасположение оборудования и рабочих мест в мастерских.

73. Обучающиеся будут уметь:

- 1) активно использовать сохранные анализаторы при восприятии предметов, действий и явлений окружающей действительности;
- 2) мысленно спроецировать предстоящий маршрут;
- 3) свободно ориентироваться в свободном и замкнутом пространстве, опираясь на постоянные ориентиры;
- 4) отражать топографические представления на плане по типу "карта-путь", "карта-план";
- 5) использовать различные способы ориентировки с тростью;
- 6) ориентироваться в незнакомом пространстве, актуализируя предыдущий опыт;
- 7) самостоятельно передвигаться на общественном транспорте по знакомому маршруту.

Глава 12. Требования к уровню подготовки обучающихся 9 класса

74. Предметные результаты.

75. Обучающиеся будут знать:

- 1) назначение сохранных анализаторов в пространственной ориентировке;
- 2) назначение центрального входа-выхода, запасного выхода, центральной лестницы, эскалатора, запасной лестницы, пассажирского, грузового лифта;
- 3) правила передвижения и обращения с тростью в помещениях, транспорте, при ходьбе с провожатым;
- 4) понятия "улица, бульвар, шоссе, проспект, переулок, набережная, площадь, сквер, парк";
- 5) основные достопримечательности и основные объекты местности.

76. Обучающиеся будут уметь:

- 1) правильно ходить, соблюдая правильную осанку;
- 2) пользоваться микропространственными понятиями, используемыми в производственной учебной деятельности;
- 3) передвигаться по улицам местности, соблюдая правила дорожного движения;
- 4) пользоваться эскалатором, лифтом, лестницей;
- 5) конкретизировать топографические представления, самостоятельно конструировать планы местности;
- 6) самостоятельно изучать маршруты пассажирского транспорта с выбором оптимального для передвижения.

Глава 13. Требования к уровню подготовки обучающихся 10 класса

77. Предметные результаты.

78. Обучающиеся будут знать:

- 1) правила ориентировки в знакомом и незнакомом пространстве;
- 2) правила поведения в лифте, концертном зале, торговом зале без сопровождающего;
- 3) несколько маршрутов общественного транспорта в пределах города;
- 4) рельефный план проживаемой местности;
- 5) правила ориентировки и передвижения с тростью;
- 6) особенности ориентировки на авто-и железнодорожном вокзалах;
- 7) расположение и взаимосвязь улиц, площадей и маршрутов транспорта в проживаемой местности.

79. Обучающиеся будут уметь:

- 1) комплексно, активно использовать сохранные анализаторы для безопасной ориентировки в знакомом и незнакомом пространстве;
- 2) составлять планы по типу "карта-путь", "карта-обозрение";
- 3) ориентироваться и передвигаться с тростью;
- 4) самостоятельно осваивать несколько маршрутов в пределах местности (поликлиника, супермаркет, кафе, базар).

80. Личностные результаты выражаются в:

- 1) владении этикой общения и правилами ориентировки и поведения в общественных местах.

81. Системно-деятельностные результаты выражаются в:

- 1) владении системой знаний по предмету, умении применять их в практической деятельности;
- 2) целостном представлении о расположении и взаимосвязи улиц, площадей и движении транспорта;
- 3) активизации познавательных, интеллектуальных и творческих способностей.

Қазақстан	Республикасы
Білім және ғылым	министрінің
2017 жылғы 27	шілдедегі
№ 352 бұйрығына 121-қосымша	
Қазақстан	Республикасы
Білім және ғылым	министрінің
2013 жылғы 3	сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 339-қосымша	

Көру қабілеті бұзылған (көрмейтін және нашар көретін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Мимика және пантомимиканы дамыту" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы (оқыту қазақ тілінде жүргізілетін сыныптар үшін)

1-тарау. Түсінік хат

1. Оқу бағдарламасы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 23 тамыздағы № 1080 қаулысымен бекітілген Орта білім берудің (бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім беру) жалпыға міндетті мемлекеттік стандартына сәйкес әзірленген.

2. Оқу пәнінің мақсаты - адами өзара қарым-қатынас туралы, өзіне деген, құрбыларына, ересек адамдарға қатысты эмоционалды-уәждемелік ұстанымдары туралы жүйелі білімді қалыптастыру; сонымен бірге тұлғалық дамуына септігін тигізетін, қоғамдағы адекватты тәртіп үшін қажетті коммуникативті дағдыларды, біліктілікті және тәжірибені меңгерту.

3. Оқу пәнінің міндеттері:

1) айналадағы адамдарды қабылдау алгоритмін қалыптастыру;

2) әңгімелесушінің эмоционалды жай-күйін қабылдауға және өзінің сезімін білдіруге үйрету;

3) қарым-қатынаста қажетті мимиканы, мәнерлі қимылдарды, ым-ишараттер мен дене қалыптарын қабылдау және өздігінен жасау біліктілігін қалыптастыру;

4) өзіндегі, әңгімелесушідегі, әдеби шағарма кейіпкеріндегі эмоционалды жай-күйін айтып жеткізу және олардың сыртқы көріністерін сипаттау дағдыларын дамыту;

5) айналадағы адамдарға және олармен қарым-қатынас жасауға қызығушылығын дамыту;

6) айналадағы адамдардың істерін сыртқы көріністері бойынша адекватты тани білу және өзінің тәртібін реттеу, өзін бақылау мен бағалау іс-әрекетінің негіздерін қалыптастыру;

7) айналадағыларға деген өзара құрмет, өзара сенім және аяушылық білдіру сезімін дамыту;

8) қарым-қатынастың вербалді және вербалді емес құралдарының көмегімен еркін практикалық іс-әрекетте мәдени тәртіптің қалыптасқан дағдыларын қолдану;

9) қарым-қатынастың қалыптасқан дағдыларын өмірлік жағдаяттарда қолдану.

4. Көру қабілеті бұзылысының спецификалық заңдылықтарының бірі қоршаған әлем бейнесінің бұлыңғыр, толымсыз (фрагментті), сұлба түрінде болуына әкеп соғатын айналадағы әлем туралы ақпараттың аздығы, көру арқылы қабылдаудың өзгеруі мен баяулығы боп табылады. Бұл қарым-қатынас іс-әрекеті құрылымдаушыларының дамуына жағымсыз ықпал етеді (вербалді және вербалді емес мәнерлеу құралдары). Айналадағы шынайлықты көру арқылы қашықтықта қабылдау мүмкіндігінен айрылған және орын толтыру тәсілдеріне

үйретілмеген балаларда эмоциялар, мимика, ым-ишараттер мен пантомимика туралы түсініктері беріксіз, көмескі болады, оның барлығы тұлға аралық қарым-қатынасты едәуір дәрежеде қиындатады. Соның нәтижесінде балалар қарым-қатынас процесінде енжар болады, оған қызығушылық танытпайды.

5. Осының барлығы көру қабілеті бұзылған балалар мен жасөспірімдерде сенсорлық көру депривация жағдайындағы таным іс-әрекетінің ерекшелігін ескере отырып, қарым-қатынастың вербальді және вербалсіз құралдарын дамыту процесін басқарудың мақсатқа бағытталу қажеттігін көрсетеді.

6. Курс мазмұны келесі тараулар арқылы шартты түрде берілген:

1) мимикалық бұлшық аппаратын жаттықтыру;

2) эмоционалды жай-күйін қабылдай білуге, сәйкесінше сөйлеу мәнерімен қоса оларды мимикалық және пантомимикалық қимылдарымен жаңғыртуға үйрету;

3) қарым-қатынастың тілдік және тілдік емес құралдарын практикада пайдалану және оларды іс-әрекетте дұрыс жаңғырту біліктілігін қалыптастыру;

4) сөйлеу тілінің интонациясын дамыту;

5) түйсік пен ұсақ моториканы дамыту;

6) мәдени тәртіп дағдыларын қалыптастыру;

7) мимика және пантомимика құралдары арқылы көңіл-күй мен мінездің жеке қасиеттерін коррекциялау.

7. Курстың барлық тараулары өзара байланысты, практикалық жұмыста бұл тараулар өзара қиыстырылуы, бір-бірін өзара толықтыруы мүмкін. Соның нәтижесінде бір сабақта тараулар мен оқу әрекетінің үйлесуі мүмкін. Мысалға, "Практикада қарым-қатынастың тілдік емес құралдарын пайдалану және оларды іс-әрекетте дұрыс жасай алу біліктілігін қалыптастыру" тарауының мазмұнын "Сөйлеу тілінің мәнерлігін дамыту" тарауының элементтерімен үйлестіруге болады.

8. Көру қабілетінің терең бұзылыстары бар білім алушыларға дифференциалды және жеке тұрғыда көмектесуді жүзеге асыру жағдайында балалардың жетістіктерін бағалау балл түрінде емес, сапалық-сипаттамалық, эмоционалды түрде болады (өзінің мүмкіндіктеріне дұрыс қатынас қалыптастыру), олардың коммуникативті дағдыларының дамуы мен қалыптасуының табысты мониторингіне негізделеді.

9. Мимика және пантомимиканы дамыту бойынша сабақтар аптасына 1 рет жүргізіледі, ұзақтығы - 45 минут. Білім алушының даму деңгейін ескере отырып құрылған топпен (3-5 адам), ерекше қиын жағдайда жеке өткізіледі.

10. Оқу жүктемесінің көлемі:

- 1) 5-сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағат;
- 2) 6-сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағат;
- 3) 7-сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағат;
- 4) 8-сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағат;
- 5) 9-сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағат;
- 6) 10-сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағат.

11. Көру қабілетінің деңгейі өте төмен болған жағдайларда білім алушылар білімін бағалау сандық емес, сапалық-сипаттамалық, эмоционалдық тұрғыда жүргізіледі (білім алушылардың өз мүмкіндіктерін дұрыс бағалай білуін қалыптастыру).

2-тарау. Оқу пәнінің 5-сыныптағы базалық білім мазмұны

12. Мимикалық бұлшықет аппаратын жаттықтыру (3 сағат):

1) бұлшықеттің жеке топтарын ықтиярлы түрде кернеу және босаңсыту: қолдың, аяқтың, дененің және беттің. Жаңа бұлшық тобын жаттықтыруға алдыңғысы "бағындырылғаннан" кейін ауысқан жөн. Бұндай жаттықтыру әсіресе аса қажыған, жүдеген, ұшқалақ, неврозды балаларға арнап көрсетілген.

13. Эмоционалды жай-күйді қабылдай білуге, сәйкесінше сөйлеу мәнерімен қоса оларды мимикалық және пантомимикалық қимылдарымен жаңғыртуға үйрету (9 сағат):

1) жабырқау, жиіркену, қызығушылық, абырой сезімдеріне байланысты мимиканы, ым-ишараттарды, дене қалпын, мәнерлі қимылдырды бекіту;

2) мақтаныш, тәкаппарлық, табалау, құмарлану, ашулану сезімдерімен танысу;

3) абырой/менмендік/тәкаппарлық; наразылық/қаһар; қызығушылық/құштарлық/әуестік; ашу/табалау ұғымдарын саралау;

4) кейіпкерлердің эмоционалды жай-күйін анықтай отырып, сюжетті әңгімелер оқу (мақтаныш, тәкаппарлық, табалау, құмарлану, ашулану);

5) алғыс білдіру, қаһарлану, құштарлану сияқты эмоционалды жай-күйді мимикамен, ым-ишаратпен және мәнерлі қимылдармен қостай отырып көрсету;

6) шаршау, елжіреу, ренжу ым-ишараттарын және мәнерлі қимылдарын моделдеу;

7) алғыс білдіру, ренжу, құштарлану эмоцияларын әлеуметтік қолайлы тәсілдермен ашық көрсетуге септігін тигізу;

8) қызығушылық, әуесқойлық, табалау сияқты эмоционалды жай-күйге сәйкес келетін мәнерлі қимылдарды, ым-ишараттарды, дене қалыптарын жаңғырту.

14. Қарым-қатынастың тілдік және тілдік емес құралдарын практикада пайдалану және оларды іс-әрекетте дұрыс жаңғырту біліктілігін қалыптастыру (7 сағат):

1) күнделікті өмірдегі ым-ишараттар мен мәнерлі қимылдарын практикада жаңғырту: тісім аурады, итпен серуендеймін, ас әзірлеймін, от сөндіремін;

2) тілдік емес құралдамен шаршау, қызығу, ызалану, әуестік, тәкаппарлық сияқты жай-күйлерді жаңғыртуға жаттықтыру;

3) жол жүрісін реттеушінің, бағбанның, жер қазушының, программисттің, сатушының, оқытушының, ұшқыштың кәсіби іс-әрекетіне байланысты қимылдарды еліктеп көрсету;

4) аяғын жыбырлатып басу, сүрініп, тырпылдатып жүруді еліктеп көрсету;

5) айқын жағдаятта өзінің жүріс-тұрысын моделдеу (мен оған ризамын, қандай сүйкімді марғау! ұрысып жатқанда, сынағанда өзін адекватты ұстай білу, тәкаппар адамның қылығын еліктеп көрсету, мен ашулымын!).

15. Сөйлеу тілінің интонациясын дамыту (5 сағат):

1) жабырқау, жиіркену, мақтаныш, қуаныш сияқты эмоционалды жай-күйіне сәйкес сөйлеу тілінің интонацияларын бекіту;

2) мәнерлі тақпақтау (декломирование), көркем туындыларды оқу;

3) сезім реңктерін жеткізудегі мәнерлі интонацияны дағдыландыру: елжіреу/ұнату; қызығушылық/әуесқойлық; мақтаныш/тәкаппарлық.

16. Мәдени тәртіп дағдыларын қалыптастыру (6 сағат):

1) түрлі жағдаяттағы қылықтарды ойнап көрсету, жаттығу жүйесін (тренингтер) орындату: өздігінен танысу, алғыс білдіру, қонақжай иесінің рөлін орындау, қонақтағы қылықты моделдеу, басқа адамға көмек көрсету, бейтаныс адамның сұрақтарына жауап беру, театрдағы, кинотеатрдағы, зообақтағы тәртіп, автоматты есік пен эскалатор жанындағы адекватты тәртіп, қалыпты дамудағы құрбыларымен, ересектермен, бөтен адамдармен адекватты қарым-қатынас жасау дағдыларын қалыптастыру.

17. Мимика және пантомимика құралдары арқылы көңіл-күй мен мінездің жеке қасиеттерін түзету (4 сағат):

1) әдеби шағарма кейіпкерінің мінез қасиеттерін көрсететін (тәкаппарлық, қызғаныш, табалау) жағымсыз істеріне моралді баға беру;

2) табалау, ашулану, шаршап-шалдығу, әуесқойлық сезімдерін жою;

3) табалау, ашулану, әуесқойлық сезімдерін бейнелеп көрсету кезінде мимика мен ым-ишараттерді қолдануға жаттығу, оларды сөзбен айту;

4) жағымсыз қозғалыс автоматизмін жоюға бағытталған жаттығу.

3-тарау. Оқу пәнінің 6-сыныптағы базалық білім мазмұны

18. Мимикалық бұлышықет аппаратын жаттықтыру (3 сағат):

1) тыныстауға назар аудара отырып, мимикалық бұлшық аппаратын жаттықтыруға бағытталған ойындарды және нұсқауларды орындау.

19. Эмоционалды жай-күйді қабылдай білуге, сәйкесінше сөйлеу мәнерімен қоса оларды мимикалық және пантомимикалық қимылдарымен жаңғыртуға үйрету (10 сағат):

1) менмендік, тәкаппарлық, табалау, әуестік, ашулану, қызғану, елжіреу сияқты эмоционалді жай-күйге сәйкес келетін мимикалық, пантомимикалық қимылдарды және сөйлеу тілі интонациясын бекіту;

2) сезімдермен танысу: шарасыздық-дербестік; ұялшақтық-емін-еркіндік; қамқорлық, аяушылық-немқұрайлық; рақымшылық – қатыгездік;

3) қамқорлық сезіміне байланысты эмоционалды жай-күйімен танысу;

4) эмоционалды жай-күйлерді саралау біліктілігін дамыту: ұялшақтық/қымсыну/ыңғайсыздық/жасқаншақтық; яушылық/рақымшылық/қаморшылық; таңқалу/қайранқалу/аңырау; жиіркену/жеркену;

5) кейіпкерлердің эмоционалды жай-күйлерін бөліп және саралай отырып, сюжетті әңгімелерді оқуға және мазмұнын қайта айтуға жаттығу (ұялу, қымсыну, аяушылық, рақымшылық, қамқорлық, таңқалу, таңырқау, абыржыту);

6) аяушылық, қамқорлық, сергектік, абыржыту, қымсыну, жеркену, таңырқау эмоционалды жай-күйлерді мимикамен, ым-ишаратпен, мәнерлі қимылдармен адекватты білдіру;

7) таңырқау, жиіркену, шарасыздық, ыңғайсыздық сияқты эмоционалды жай-күйлерге сәйкес келетін ым-ишараттерді, дене қалыптарын, мәнерлі қимылдарды моделдеу;

8) рақымшылдық, қамқорлық, ұялшақтық, ыңғайсыздық, таңқалу эмоцияларын әлеуметтік қолайлы тәсілдермен ашық көрсетуге болысу.

20. Қарым-қатынастың тілдік және тілдік емес құралдарын практикада пайдалану және оларды іс-әрекетте дұрыс жаңғырту біліктілігін қалыптастыру (8 сағат):

1) таңырқау, рақымшылдық, қамқорлық, сергектік, таңқалу сезімдерін мимикамен және мәнерлі қимылдармен, дене қалпымен, ым-ишараттермен көрсетуге үйрету;

2) мәнерлі қимылдармен, ым-ишараттермен көрсетілетін шарасыздық, қымсыну, таңқалу, абыржу, жеркенгіштік, жиіркену, таңырқау, аяушылық сияқты эмоционалды жай-күйді фразалармен қостау;

3) машинисттің, шаштаразшының, сырнайшының, әйнек жуушының, аспазшының, дирижердің кәсіби іс-әрекетіне байланысты әрекеттерді еліктеп көрсету;

4) мас адамның, балеринаның, подиумда келе жатқан моделдің жүрісін еліктеп көрсету;

5) белгілі жағдаятта өзінің қылығын дұрыс реттеуге үйрету: аяушылық, жанашырлық білдіру, (көңіл айту); бейтаныс жағдаяттағы тәртіп; өзінің жиіркенуін жасыру (таныс емес, ұнатпайтын тағамға); бір жерге барғысы келмегенде.

21. Сөйлеу тілінің интонациясын дамыту (4 сағат):

1) алғыс білдіру, елжіреу, тәкаппарлық, жақтырмау, шаршау, ашуланудың сөйлеу интонацияларын бекіту;

2) танқалу/қайранқалу/аңырау; аяушылық/қамқоршылық; тыныштық/сергектік; ұялшақтық/ыңғайсыздық; жиіркену/жеркену сезімдерін интонациямен білдіруге үйрету.

22. Мәдени тәртіп дағдыларын қалыптастыру (6 сағат):

1) өмірлік жағдаяттарды моделдеу: кітапханадағы, мұражайдағы дұрыс тәртіп; ресми рәсімдегі, қонақтарды мектепте күту кезіндегі дұрыс тәртіп; телефон қоңырауларына жауап бергенде; үй иесінің рөлін орындағанда; ескерту мен сынға адекватты кері жауап қайтару;

2) құрбыларымен, ата-аналарымен, бейтаныс, көретін адамдармен қарым-қатынастың адекватты тәсілдерін қалыптастыру.

23. Мимика және пантомимика құралдары арқылы көңіл-күй мен мінездің жеке қасиеттерін түзету (3 сағат):

1) қозғалыс автоматизімін жоюды жаттықтыру;

2) эмпатия, бауырмалдық сезімдерін дамытуға септігін тигізетін жағдаяттарды моделдеу;

3) ескерту мен сынға адекватты жауап қайтару;

4) ұялшақтық, жиіркену, жасқаншақтық сезімдерін жоюға бағытталған жаттығулар;

5) сюжетті суреттер мен әңгімелер кейіпкерлерінің көңіл-күйлері мен эмоционалды жай-күйлерін вербалдандыру (сөзбен жеткізу).

4-тарау. Оқу пәнінің 7-сыныптағы базалық білім мазмұны

24. Мимикалық бұлшықет аппаратын жаттықтыру (4 сағат):

1) аутогенді жаттықтыру арқылы ағзадағы кейбір автоматты процестерді саналы түрде түзету;

2) тыныстауға назар аудара отырып, мимикалық және пантомимикалық бұлшық аппаратын жаттықтыруға бағытталған ойындарды және нұсқауларды орындау.

25. Эмоционалды жай-күйді қабылдай білуге, сәйкесінше сөйлеу мәнерімен қоса оларды мимикалық және пантомимикалық қимылдарымен жаңғыртуға үйрету (8 сағат):

1) шарасыздық, аяушылық, жанашырлық, елжіреу, ұялшақтық, қамқорлық, сергектік, жеркену, ыңғайсыздық, қымсыну сияқты сезімдер мен эмоцияларды мимикалық, пантомимикалық қимылдарымен бекіту;

2) немқұрайлық/сабырлылық; безушілік/шеттеу/мелшиіп қалу; үрей/қорқу/зәренің ұшуы; өтініш/жалыну; қуаныш/шаттық; жауапкершілік/жинақылық сезімдері мен жай-күйлерімен танысу;

3) жоғарыда айтылған сезімдер мен эмоционалды жай-күйлерді саралауға жаттығу;

4) басқа адамның эмоционалды жай күйін түсіну және саралау қабілетін дамыту;

5) берілген эмоцияға байланысты әңгіме құрастыру;

6) үрей/қорқу/зәренің ұшуы; қуаныш/шаттық; өтініш/жалыну сезімдерін мимикамен, ым-ишаратпен, дене қалпымен, мәнерлі қимылдармен көрсетуге жаттығу;

7) әлеуметтік қолайлы тәсілдерімен қуаныш эмоциясын ашық білдіруге себептесу.

26. Қарым-қатынастың тілдік және тілдік емес құралдарын практикада пайдалану және оларды іс-әрекетте дұрыс жаңғырту біліктілігін қалыптастыру (8 сағат):

1) сюжетті әңгіме кейіпкерлерінің эмоционалды жай-күйін драматизациялау тәсілін қолдана отырып жаңғырту;

2) етікшінің, ағаш ұстасының, дәрігер-массажисттің, скрипкашының кәсіби іс-әрекетіне байланысты әрекеттерді еліктеп көрсету;

3) роботтың, "билеушінің" жүрісін, белі ауырған адамның жүрісін еліктеп көрсету;

4) белгілі жағдаяттағы тәртіпті моделдеу: мен қатты үрейлендім, мен одан шошым, мен сасып қалдым; қорыққанынан мелшиіп қалды, табысқа жету шаттығы.

27. Сөйлеу тілінің интонациясын дамыту (6 сағат):

1) алдыңғы оқу жылындағы сөйлеу тілі интонацияларын бекіту;

2) қорқу/зәренің ұшуы; өтініш/жалыну; қуаныш/шаттық; немқұрайлық/сабырлылық – эмоциональді жай-күйлерді интонациямен жеткізу;

3) интонация бойынша басқа адамның көңіл-күйі мен сезімін табу (әңгімелер, фильмдер материалында).

28. Мәдени тәртіп дағдыларын қалыптастыру (4 сағат):

1) меншік құқығын сыйлау; танысу кезінде, қонақ шақырғанда ықылас білдіру; көмек ұсынғанда; қоғамдық жерлерде әдептілік көрсету; басқа адамға тиесілі нәрсені сұрай білу; бас тартуға адекватты жауап қайтару жағдаяттарында мәдени тәртіп дағдыларын жетілдіру;

2) айналадағы адамдармен қарым-қатынас жасаудың адекватты тәсілдерін қалыптастыру.

29. Мимика және пантомимика құралдары арқылы көңіл-күй мен мінездің жеке қасиеттерін түзету (4 сағат):

1) қозғалыс автоматизімін жоюға бағытталған жаттығулар;

2) немқұрайлық, селқостық сияқты мінездің жағымсыз қасиеттеріне моралді баға беру;

3) жинақылық, жауапкершілік сияқты мінездің қасиеттеріне оңды моралді баға беру;

4) сурет салу, жағдаятты ойнап көрсету арқылы қорқыныш, шошыну сезімдерін жеңе білуін дамыту.

5-тарау. Оқу пәнінің 8-сыныптағы базалық білім мазмұны

30. Мимикалық бұлшықет аппаратын жаттықтыру (4 сағат):

1) аутогенді мимикалық бұлшық аппаратын жаттықтыру арқылы ағзадағы кейбір автоматты процестерді саналы түрде түзету;

2) тыныстауға назар аудара отырып, мимикалық және пантомимикалық бұлшық аппаратын жаттықтыруға бағытталған ойындарды және нұсқауларды орындау.

31. Эмоционалды жай-күйді қабылдай білуге, сәйкесінше сөйлеу мәнерімен қоса оларды мимикалық және пантомимикалық қимылдарымен жаңғыртуға үйрету (10 сағат):

1) шарасыздық, аяушылық, жанашырлық, елжіреу, ұялшақтық, қамқорлық, сергектік, жеркену, ыңғайсыздық, қымсыну сияқты эмоционалды жай-күйді мимикалық, пантомимикалық қимылдарды және сөйлеу интонациясын бекіту;

2) қарама-қарсы сезімдер мен эмоционалды жай-күйлермен танысу: шаршағандық - жігерлілік; бейжайлық-құмарлық; түңірену - күлімдеу; байсалдылық-шыдамсыздық;

3) немқұрайлық/бейжайлық; түңіреңкі/жабырқаңқы; азаптану/ұайымдау; сергектік/жігерлік; алаңдау/наразылық/ашудың кернеуі сезімдері мен эмоционалды жай-күйлерді саралау;

4) кейіпкерлердің эмоционалды жай-күйін саралай отырып, сюжетті әңгімелерді оқу және мазмұнын қайта айту;

5) берілген эмоцияға сюжетті әңгімелерді құрсатыру;

6) ақ пейілді, жабырқаңқы, құмарлық, бейжайлық, наразылық сезімдерін білдіруге байланысты мимикалық және пантомимикалық дағдыларды дамыту;

7) дыбысталған және дыбыссыз фильмдерді көру негізінде (көру қалдығы бар балалар үшін) басқа адамның көңіл-күйі мен сезімін тану;

8) эмоционалды жай-күйді жеткізуге байланысты өмірлік жағдаяттарды моделдеу.

32. Қарым-қатынастың тілдік және тілдік емес құралдарын практикада пайдалану және оларды іс-әрекетте дұрыс жаңғырту біліктілігін қалыптастыру (6 сағат):

1) сюжетті әңгіме кейіпкерлерінің көңіл-күйі мен эмоционалды жай-күйін драматизациялау тәсілін қолдана отырып жаңғырту;

2) белгілі жағдаяттағы қылықты моделдеу: спорт жанкүйерінің құмарлығы, алғашқы танысу кезіндегі игілікті қатынас, қарама-қарсы жыныстағы адамға сый көрсету; жағымсыз іске наразы болу.

33. Сөйлеу тілінің интонациясын дамыту (5 сағат):

1) қорқыныштың, жалынудың, өтініштің, шектетудің, қуаныштың сөйлеу интонацияларын бекіту;

2) жабырқаңқы, құмарлық, алаңдау, азаптану, шаршау, жігерлену көңіл-күйлері мен сезімдерінің интонациялық реңктерін білдіру;

3) сөйлеу интонациясы бойынша басқа адамның эмоционалды жай-күйін аңғару.

34. Түрлі жағдаяттарында мәдени тәртіп дағдыларын қалыптастыру (5 сағат):

1) әңгімелесуді үзбей жалғастыру; өзіне қарай назарды өнегелі түрде аударта білу, көмек немесе кеңес сұрау, көру қабілеті қалыпты құрбыларымен адекватты қарым-қатынас жасау.

35. Мимика және пантомимика құралдары арқылы көңіл-күй мен мінездің жеке қасиеттерін түзету (4 сағат):

1) өзінің түйсінуін суреттеу және оларды талдау, мінез қасиеттерін моралді бағалау (түңірену - күлімсіреу; шыдамсыздық - шыдамдылық; бейжайлық - жігерлілік);

2) зығырдан қайнау, наразылық сезімдерін тежеу және оларды адекватты формада білдіру.

6-тарау. Оқу пәнінің 9-сыныптағы базалық білім мазмұны

36. Мимикалық бұлшықет аппаратын жаттықтыру (4 сағат):

1) аутогенді психобұлшықтық жаттықтыру арқылы ағзадағы кейбір процестерді саналы түрде түзету.

37. Эмоционалды жай-күйді қабылдай білуге, сәйкесінше сөйлеу мәнерімен қоса оларды мимикалық және пантомимикалық қимылдарымен жаңғыртуға үйрету (10 сағат):

1) наразылық, алаңдау, түңілу, шыдамсыздық, зығырданы қайнау, шаршау, азаптану, күлімсіреу сияқты эмоцияларын білдіруге байланысты мимикалық, пантомимикалық қимылдарды және сөйлеу интонациясын бекіту;

2) беймаралдық - қырағылық/әурешілік; шашыраңқылық - жинақылық; долылық - салмақтылық; қауіптену - байсалдық эмоционалды жай-күйлерді білдіретін көңіл-күй мен сезімдермен танысу;

3) мазасыздық/дегбірсіздену, долылық/қаһар, тентектік/еркелік, шашыраңқылық/сасқалақтау, салмақтылық/беймаралдық сияқты мінез қасиеттері мен эмоциялардың реңктерін саралау;

4) көркем шығарма немесе фильм үзіндісі бойынша берілген эмоцияға көріністерді қою;

5) мазасыздану, қырағылық, тентектік, дегбірсіздену, шашыраңқылық, сасқалақтық, долдану сезімдерін, мінез қасиеттерін бейнелеу үшін мимиканы және ым-ишараттерді пайдалану;

6) өзінің сезімдерін айта білу және аяушылық білдіру.

38. Қарым-қатынастың тілдік және тілдік емес құралдарын практикада пайдалану және оларды іс-әрекетте дұрыс жаңғырту біліктілігін қалыптастыру (6 сағат):

1) белгілі бір жағдаяттағы тәртіпті моделдеу: дегбірсізденуді, мазасыздықты адекватты жеткізу, ұнатуын білдіру;

2) сюжетті әңгіме, сурет, фильм бойынша кейіпкерлердің көңіл-күйі мен эмоционалды жай-күйін театрландыру және драматизациялау тәсілін қолдана отырып жаңғырту;

3) дене қалпы, мәнерлі қимылдар және мимика арқылы "қатып қалған" көріністерді жаңғырту (мысалы, Ф.П. Решетниковтың "Тағы да екілік" суретін бейнелеп көрсету).

39. Сөйлеу тілінің интонациясын дамыту (4 сағат):

1) қырағылықтың, тентектіктің, үрейленудің, долданудың, сасқалақтықтың сөйлеу интонацияларын бекіту;

2) басқа адамның эмоционалды жай күйін сөйлеу интонациясы, көру қалдығы кезінде мимика мен ым-ишаратер бойынша тану.

40. Мәдени тәртіп дағдыларын қалыптастыру (5 сағат):

1) педагогты тыңдау, бір-бірін тыңдау, басқа адамды тыңдау арқылы қарым-қатынасқа түсуге жаттығу;

2) көру қабілеті қалыпты құрбыларымен адекватты қарым-қатынас жасау.

41. Мимика және пантомимика құралдары арқылы көңіл-күй мен мінездің жеке қасиеттерін түзету (5 сағат):

1) өзінің сезімдерін сипаттау және талдау;

2) долдану, қаһарлану, сасқалақтау сезімдеріне баға беру;

3) пайда болған түйсіну мен сезімдерін сөзбен айта отырып, музыкалық шығарманың көңіл-күйін анықтау;

4) долдану, сасқалақтау сезімдерін жоюға жаттығу;

5) ықтиярлы босаңсыту дағдыларын пайдалана отырып, қозғалыс автоматизімін жоюға жаттығу;

6) өзінің эмоцияларын басқару білу.

7-тарау. Оқу пәнінің 10-сыныптағы базалық білім мазмұны

42. Мимикалық бұлшықет аппаратын жаттықтыру (4 сағат):

1) аутогенді жаттықтыру арқылы ағзадағы кейбір процестерді саналы түрде түзету.

43. Эмоционалды жай-күйді қабылдай білуге, сәйкесінше сөйлеу мәнерімен қоса оларды мимикалық және пантомимикалық қимылдарымен жаңғыртуға үйрету (8 сағат):

1) беймаралдық, сақтық, мазасыздану, шашыраңқылық, жинақылық, долдану, уайымдау, байсалдылық сияқты эмоцияларын білдіруге байланысты мимикалық, пантомимикалық қимылдарды және сөйлеу интонациясын бекіту;

2) жағыну - менсінбеу/паңдану; қапалану/мұң – қуаныш/шаттық; басылу-рухтану; жақтырмау – құрмет білдіру сияқты көңіл-күй мен эмоционалды жай-күйлерімен, сезімдерімен танысу;

3) эмоцияларды саралау: менсінбеу/паңдану/тәкаппарлық/патшадай болу; мұң/қапалану/басылу; суқаны сүймеу/жақтырмау; құрмет білдіру/жағымпаздану;

4) кейіпкерлердің эмоционалды жай-күйін саралай отырып, көркем шығармалардың үзінділерін оқу және мазмұндау;

5) жағыну, паңдық, қапалану, шаттық, басылу, рухтану, жақтырмау сезімдерін мәнерлі қимылдармен, ым-ишараттармен, дене қалпымен, мимикамен жеткізе отырып, берілген эмоцияны ойнап жаттығу;

6) сыртқы белгілер бойынша эмоцияларды танып машықтану.

44. Қарым-қатынастың тілдік және тілдік емес құралдарын практикада пайдалану және оларды іс-әрекетте дұрыс жаңғырту біліктілігін қалыптастыру (8 сағат):

1) эмоционалды жай-күйлерді жеткізуге байланысты өмірлік жағдаяттарды моделдеу;

2) мұң, қуаныш, рухтану, құрметтеу сезімдерін адекватты түрде білдіру;

3) жансыз нәрселерді бейнелейтін үзінділерді жаңғырту (шар, маятникі бар сағат, қуыршақ).

45. Сөйлеу тілінің интонациясын дамыту (6 сағат):

1) алдыңғы оқу жылындағы сөйлеу интонацияларын бекіту;

2) пандылық, патшадай болу, мұң, қапалану, қуаныш, шаттық, жақтырмау, құрметтеу, сұқаны сүймеу, жағыну сезімдерінің және эмоционалды жай-күйлерінің реңктерін жеткізуге жаттығу;

3) бір фразаны түрлі интонациямен айтуға машықтану (қатты, сенімді, жағымпаздана отырып, рухтана отырып, шаттықпен, жақтырмай).

46. Мимика және пантомимика құралдары арқылы көңіл-күй мен мінездің жеке қасиеттерін түзету (8 сағат):

1) өзінің түйсінуін, көңіл-күйін талдау және оларды сипаттау;

2) мен өзіме қалай қараймын, мен кімді құрметтеймін деген эмоцияларға өзінің сезімдерін білдіру және сипаттау;

3) жағымсыз эмоцияларға моральді баға беру және оларды ойнап көрсету.

8-тарау. 5-сынып білім алушыларының дайындық деңгейіне қойылатын талаптар

47. Пәндік нәтижелер.

48. Білім алушылар:

1) адамның бет келбетін және дене құрылысын;

2) басқа адамның эмоционалды жай-күйін сөйлеу интонациясын, бет-әлпетінің түрін (көру қалдығы кезінде);

3) аяушылық, қамқорлық, сергектік, таңқалу, абыржу, қымсыну, таңырқау, жеркену эмоционалды жай-күйлердегі мимиканы, ым-ишараттарды, мәнерлі қимылдарды білетін болады.

49. Білім алушылар:

1) адамның бет келбетін және дене құрылысын бақылай алу;

2) мимикалық бұлшықет аппаратын жаттықтыра алу;

3) сюжетті шығармадағы сипаттамасы бойынша кейіпкерлердің эмоциясын тауып көрсету: өркөкірек/ пандық, енжарлық/ашулану, қызығушылық/ іздену;

4) сатушының, ұшқыштың, оқытушының, программисттің, бағбанның қызметтерін ишарамен түсіндіру;

5) аяушылық, қамқорлық, сергектік, таңқалу, абыржу, қымсыну, таңырқау, жеркену эмоционалды жай-күйлерді мимикамен, ым-ишаратпен, мәнерлі қимылдармен адекватты көрсету;

6) көркем шығармаларды оқып ондағы кейіпкерлердің сипаттамасы бойынша эмоцияны табу;

7) белгілі жағдаяттағы көңіл-күйін сөйлеу интонациясымен, мимикамен, дене қалпымен, мәнерлі қимылдармен көрсету;

8) өршілдікті, жақтырмауды, қызығушылықты шарнирлі қуыршақтар арқылы көрсете білу дағдыларын меңгеретін болады.

9-тарау. 6-сынып білім алушыларының дайындық деңгейіне қойылатын талаптар

50. Пәндік нәтижелер.

51. Білім алушылар:

1) педагогтың көмегімен тыныстауға назар аудара отырып, психобұлшықты машықтандыруға бағытталған жаттығулар жүйесін;

2) шарасыздық–сасқалақтау; ұялшақтық–қысылу; аяушылық–рақымшылдық, ыңғайсыздық–қымсыну; танқалу/қайран қалу/аңырау; жиіркену/жеркену сезімдерін;

3) сюжетті әңгімелердегі кейіпкерлердің эмоционалды жай-күйлерін бөліп және саралауды білетін болады.

52. Білім алушылар:

1) аяушылық, қамқорлық, сергектік, таңқалу, абыржу, қымсыну, таңырқау, жеркену эмоционалды жай-күйлерді мимикамен, ым-ишаратпен, мәнерлі қимылдарды адекватты көрсету;

2) сергектік, қамқорлық, жанашырлық, қымсыну, таңырқау, жиіркену эмоционалды жай-күйлерін сөйлеу интонациясымен білдіру дағдыларын меңгеретін болады.

10-тарау. 7-сынып білім алушыларының дайындық деңгейіне қойылатын талаптар

53. Пәндік нәтижелер.

54. Білім алушылар:

1) немқұрайлық/сабырлылық; безүшілік/шеттеу/мелшиуі қалыптарын;

2) үрей/қорқу/шошыну (зәренің ұшуы); өтініш/жалыну; қуаныш/шаттық; жауапкершілік/жинақылық сезімдері мен эмоционалды жай-күйлерді білетін болады.

55. Білім алушылар:

1) педагогтың көмегімен берілген эмоцияға байлансты сюжетті әңгіме құрастыру;

2) қорқу, үрей, қуаныш, өтініш, шаттық сезімдерін белгілі жағдаятта сөйлеу интонациясымен, мимикамен, дене қалпымен, мәнерлі қимылдармен көрсете білу дағдыларын меңгеретін болады.

11-тарау. 8-сынып білім алушыларының дайындық деңгейіне қойылатын талаптар

56. Пәндік нәтижелер.

57. Білім алушылар:

1) шаршап/шалдығу-жігерлілік; бейжайлық-құмарлық; байсалдық-шыдамсыздық; алаңдау, наразылық, зығырдан қайнау; түңіреу-күлімсіреу сезімдерін;

2) немқұрайлық/бейжайлық; түңіреу/жабырқаңқы; наразы болу/зығырдан қайнау; азаптану/уайымдау; сергектік/жігерлілік сезімдері мен жай-күйлерінің реңктерін білетін болады.

58. Білім алушылар:

1) берілген эмоцияға әңгіме құрастыру;

2) ақ пейілді, жабырқау, құмарлық, бейжайлық, наразылық сезімдер гаммасын интонациялы түрде жеткізу;

3) берілген эмоцияға сюжетті әңгіме кейіпкерлерінің көңіл-күйлерін, эмоционалды жай-күйін және сезімдерін мимикамен, мәнерлі қимылдармен, ым-ишараттармен, дене қалпымен және сөйлеу интонациясымен көрсету;

4) аутогенді психобұлшықтық жаттықтыру;

5) басқа адамның эмоционалды жай күйін сөйлеу интонациясы бойынша, бет-әлпетінің түрінен (көру қалдығы кезінде) табу;

6) педагогтың көмегімен өзінің түйсінуін сипаттау және оларды талдау дағдыларын меңгеретін болады.

12-тарау. 9-сынып білім алушыларының дайындық деңгейіне қойылатын талаптар

59. Пәндік нәтижелер.

60. Білім алушылар:

1) беймаралдық-қырағылық/әурешілік; шашыраңқылық-жинақылық; долылық-салмақтылық; қауіптену-байсалдық сезімдері мен эмоционалды жай-күйлерін;

2) беймаралдық-қырағылық; тентектік/еркелік; шашыраңқылық/сасқалақтық; долдану/қаһар; сабырлық/беймаралдық сияқты ұқсас сезімдер мен мінез қасиеттерін білетін болады.

61. Білім алушылар:

1) эмоцияны көркем шығармадағы сипаттамасы бойынша табу;

2) беймаралдық-қырағылық; тентектік/еркелік; шашыраңқылық/сасқалақтық; долдану/қаһар; сабырлық/беймаралдық сияқты ұқсас сезімдер мен мінез қасиеттерін мимика, ым-ишарат, мәнерлі қимылдар, дене қалыптары, интонация арқылы жаңғырта білу;

3) пантомимика арқылы ұайымдау, мазасыздану, ұнату, көңіл аудару эмоцияларын адекватты жеткізу;

4) педагогтың көмегімен тұрақты фигураларды жаңғырту дағдыларын меңгеретін болады.

13-тарау. 10-сынып білім алушыларының дайындық деңгейіне қойылатын талаптар

62. Пәндік нәтижелер.

63. Білім алушылар:

1) көңіл-күйді, сезімді, эмоционалды жай-күйді түзету мақсатында психобұлшықтық машықтануды;

2) көркем шығармадағы сипатталған эмоцияларды білетін болады.

64. Білім алушылар:

1) басқа адамның эмоционалды жай-күйін оның мәнерлі қимылдары, дене қалпы, ым-ишараттары, мимикасы, сөйлеу интонациясы бойынша тану;

2) жағыну, паңдылық, менмендік, қапалану, мұң, қуаныш, шаттық, басылу, рухтану, жақтырмау, құрметтеу сияқты мінез қасиеттері мен сезімдерін мимикалық, пантомимикалық қимылдармен, сөйлеу интонациясымен жеткізу;

3) паңдылық, менмендік, жақтырмау, жағымпаздану сияқты мінез қасиеттеріне өзіндік жеке баға беру;

4) өзінің сезімдерін сипаттау дағдыларын меңгеретін болады.

65. Тұлғалық нәтижелер. Білім алушылар:

1) басқа адамға өзінің эмоционалды қатынасын адекватты білдіру дағдысын танытады.

66. Жүйелік - әрекеттік нәтижелер білім алушылардың:

1) жеткілікті коммуникативті тәсілдерді, тілдік мәдениетті меңгеруінен;

2) өзінің танымдық интеллектуалды және шығармашылық қабілеттерін жұмылдыруынан көрініс табады.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2017 жылғы 27 шілдедегі
№ 352 бұйрығына 122-қосымша

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 340-қосымша

Көру қабілеті бұзылған (көрмейтін және нашар көретін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Мимика және пантомимиканы дамыту" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы (оқыту орыс тілінде жүргізілетін сыныптар үшін)

Глава 1. Пояснительная записка

1. Учебная программа разработана в соответствии с Государственным общеобязательным стандартом среднего образования (начального, основного среднего, общего среднего образования), утвержденным постановлением Правительства Республики Казахстан от 23 августа 2012 года №1080.

2. Цель учебного предмета заключается в формировании системы знаний об искусстве человеческих взаимоотношений; эмоционально-мотивационных установок по отношению к себе, сверстникам, взрослым людям; приобретении

коммуникативных навыков, умений и опыта, необходимых для адекватного поведения в обществе, способствующего наилучшему развитию личности.

3. Задачи учебного предмета:

- 1) формирование алгоритма восприятия окружающих людей;
- 2) обучение восприятию эмоционального состояния собеседника и выражению собственных чувств;
- 3) формирование умения воспринимать и воспроизводить мимику, выразительные движения, жесты и позы, необходимые человеку;
- 4) развитие навыка словесно описывать эмоциональное состояние и характеризовать их внешние проявления у себя, у собеседника, персонажа литературного произведения;
- 5) развитие интереса к общению и к окружающим людям;
- 6) формирование основ саморегуляции поведения, самоконтроля и адекватной оценочной деятельности, направленной на анализ собственного поведения и поступков окружающих по внешним проявлениям;
- 7) развитие чувства взаимоуважения, взаимодоверия и сопереживания к окружающим;
- 8) использование сформированных навыков культурного поведения и общения в свободной практической деятельности при помощи вербальных и невербальных средств общения.

4. Одной из специфических закономерностей нарушения зрения является дефицит информации об окружающем мире, изменение и замедление процессов зрительного восприятия, что обуславливает нечеткость, фрагментарность, схематизм образа окружающего мира. Это негативно влияет на развитие составляющих коммуникативной деятельности (средств вербальной и невербальной выразительности), и требует специальных коррекционно - развивающих занятий.

5. У детей, лишенных возможности зрительного дистантного восприятия окружающей действительности и необученных способам компенсации, представления об эмоциях, мимике, жестах и пантомимике непрочные, расплывчатые, что в значительной степени затрудняет межличностное общение и подчеркивает необходимость целенаправленного развития невербальных и вербальных средств общения.

6. Учебная программа построена концентрическим способом, при котором один и тот же учебный материал представлен в ней несколько раз, при этом повторное изучение предполагает усложнение и расширение содержания образования, углубление и конкретизацию отдельных его элементов.

7. Содержание учебной программы представлено в следующих разделах:

1) психомышечная тренировка;

2) обучение умению воспринимать эмоциональные состояния, воспроизводить их мимическими и пантомимическими движениями с соответствующей речевой интонацией;

3) формирование умения пользоваться неречевыми средствами общения на практике и правильно воспроизводить их в деятельности;

4) развитие речевой интонации;

5) развитие осязания и тонкой моторики;

6) формирование навыков культурного поведения;

7) коррекция настроения и отдельных черт характера средствами мимики и пантомимики.

8. Все разделы курса взаимосвязаны. В практической работе эти разделы взаимно дополняют друг друга и представляются совмещенно. На одном занятии возможно сочетание как разделов, так и видов учебной деятельности. Например, содержание раздела "Формирование умения пользоваться неречевыми средствами общения на практике и правильно воспроизводить их в деятельности" следует сочетать с элементами раздела "Развитие речевой интонации".

9. Занятия по развитию мимики и пантомимики проводятся с группой (3-5 человек), которая комплектуется с учетом уровня развития обучающегося; в особо сложных случаях – индивидуально. По мере исправления недостатков у обучающихся, с которыми проводится индивидуальная работа, они включаются в групповые занятия. Длительность занятий – 45 минут.

10. Объем учебной нагрузки:

1) 5 класс – 1 час в неделю, 34 часа в учебном году;

2) 6 класс – 1 час в неделю, 34 часа в учебном году;

3) 7 класс – 1 час в неделю, 34 часа в учебном году;

4) 8 класс – 1 час в неделю, 34 часа в учебном году;

5) 9 класс – 1 час в неделю, 34 часа в учебном году;

6) 10 класс – 1 час в неделю, 34 часа в учебном году.

11. Оценка достижений обучающихся в условиях реализации дифференцированного и индивидуального подхода к обучающимся с глубоким нарушением зрения носит не балльный, а качественно-описательный, эмоциональный характер (формирование правильного отношения к своим возможностям), основана на мониторинге успешности развития и формирования у детей коммуникативных навыков.

Глава 2. Базовое содержание учебного предмета для 5 класса

12. Психомышечная тренировка (3 часа):

1) произвольное напряжение и расслабление отдельных групп мышц: рук, ног, туловища и лица (к тренажу новой группы мышц следует переходить после того, как предыдущая станет "послушной", тренировки особенно показаны детям с чрезмерной утомляемостью, истощаемостью, непоседливостью, неврозами).

13. Обучение умению воспринимать эмоциональные состояния и воспроизводить их мимическими и пантомимическими движениями с соответствующей речевой интонацией (9 часа):

1) закрепление мимики, поз, жестов, выразительных движений, связанных с чувствами грусти, отвращения, заинтересованности, гордости;

2) знакомство с чувствами гордыни, высокомерия, злорадства, любопытства, рассерженности;

3) дифференцирование понятий: гордость/гордыня/высокомерие; недовольство/гнев; интерес/заинтересованность/любопытство; злоба/злорадство;

4) чтение сюжетных рассказов с определением эмоционального состояния героев (гордыня, высокомерие, злорадство, любопытство, рассерженность);

5) выражение мимикой в сопровождении жестов, выразительных движений эмоциональных состояний благодарности, гнева, заинтересованности;

6) моделирование жестов и выразительных движений усталости, умиления, рассерженности;

7) способствование открытому проявлению эмоций благодарности, рассерженности, заинтересованности социально приемлемыми способами;

8) воспроизведение выразительных движений, жестов, поз, соответствующих эмоциональным состояниям заинтересованности, любопытства, злорадства.

14. Формирование умения пользоваться речевыми и неречевыми средствами общения на практике и правильно воспроизводить их в деятельности (7 часов):

1) воспроизведение на практике жестов, выразительных движений повседневной жизни: болит зуб, гуляю с собакой, готовлю обед, тушу пожар;

2) тренировка в воспроизведении невербальными средствами состояний усталости, заинтересованности, рассерженности, любопытства, высокомерия;

3) имитирование действий, связанных с профессиональной деятельностью регулировщика, садовника, землекопа, программиста, продавца, преподавателя, летчика;

4) имитация семенящей, спотыкающейся, шаркающей походок;

5) моделирование собственного поведения в определенных ситуациях (я благодарен ему, какой хорошенький котенок!, адекватно вести себя, когда ругают, критикуют), имитировать поведение высокомерного человека, я злюсь!.

15. Развитие речевой интонации (5 часов):

1) закрепление речевых интонаций, соответствующих эмоциональным состояниям грусти, отвращения, гордости, радости;

2) выразительное декламирование, чтение художественных произведений;

3) выработка выразительных интонаций при передаче оттенков чувств: умиление/симпатия; заинтересованность/любопытство; гордость/высокомерие.

16. Формирование навыков культурного поведения (6 часов):

1) обыгрывание, тренинги поведения в различных ситуациях: самостоятельное знакомство, выражение благодарности, исполнение роли гостеприимного хозяина, моделирование поведения в гостях, оказание помощи другому человеку, ответы на вопросы незнакомого человека, поведение в театре, кинотеатре, зоопарке, адекватное поведение у автоматических дверей, эскалатора; формирование навыков адекватного общения с нормально видящими сверстниками, взрослыми, посторонними.

17. Коррекция настроения и отдельных черт характера средствами мимики и пантомимики (4 часа):

1) моральная оценка негативных поступков героев художественных произведений, выражающих черты характера (высокомерие, завистливость, злорадство);

2) преодоление чувств злорадства, рассерженности, усталости, любопытства;

3) упражнение в использовании мимики и жестов при изображении чувств злорадства, рассерженности, любопытства, их оречевление;

4) упражнение на преодоление двигательного автоматизма.

Глава 3. Базовое содержание учебного предмета для 6 класса

18. Психомышечная тренировка (3 часа):

1) выполнение игр и этюдов, направленных на психомышечную тренировку с фиксацией внимания на дыхание.

19. Обучение умению воспринимать эмоциональные состояния и воспроизводить их мимическими и пантомимическими движениями с соответствующей речевой интонацией (10 часов):

1) закрепление мимических, пантомимических движений и речевых интонаций, соответствующих эмоциональным состояниям гордыни, высокомерия, злорадства, любопытства, рассерженности, зависти, любопытства, умиления;

2) знакомство с чувствами: беспомощность – самостоятельность; застенчивость – раскрепощенность; жалость – безразличие; сострадание – жестокость;

3) знакомство с эмоциональным состоянием, связанным с чувством заботы;

4) развитие умения дифференцировать оттенки эмоциональных состояний: застенчивость / смущение / неловкость / стеснительность; жалость/ сострадание / забота; удивление / изумление / ошарашенность; отвращение / омерзение;

5) упражнение в чтении и пересказе сюжетных рассказов с выделением и дифференциацией эмоциональных состояний героев (застенчивость, смущение, жалость, сострадание, забота, удивление, изумление, ошарашенность);

6) умение адекватно выразить мимикой, жестами, выразительными движениями эмоциональные состояния жалости, заботы, бодрости, ошарашенности, смущения, омерзения, изумления;

7) моделирование жестов, поз, выразительных движений, соответствующих эмоциональным состояниям изумления, отвращения, беспомощности, неловкости;

8) способствование открытому проявлению эмоций сострадания, заботы, застенчивости, неловкости, удивления социально приемлемыми способами.

20. Формирование умения пользоваться речевыми и неречевыми средствами общения на практике и правильно воспроизводить их в деятельности (8 часов):

1) обучение выражению чувств изумления, сострадания, заботы, бодрости, удивления мимикой и выразительными движениями, позами, жестами;

2) сопровождение фраз, выражающих эмоциональные состояния беспомощности, стеснительности, удивления, ошарашенности, брезгливости, омерзения, изумления, жалости выразительными движениями, жестами;

3) имитация действий, связанных с профессиональной деятельностью машиниста, парикмахера, трубача, мойщика стекол, повара, дирижера;

4) имитация походки пьяного человека, балерины, модели, идущей по подиуму;

5) обучение правильному регулированию собственного поведения в определенной ситуации: выразить жалость, сочувствие (выразить соболезнование); поведение в незнакомой ситуации; скрыть свое отвращение (к незнакомой, нелюбимой еде); когда не хочется куда-то идти.

21. Развитие речевой интонации (4 часа):

1) закрепление речевых интонаций благодарности, удивления, высокомерия, пренебрежения, усталости, рассерженности;

2) обучение умению выражать интонациями оттенки чувств: удивление / изумление / ошарашенность; жалость / забота; застенчивость / неловкость; брезгливость / омерзение.

22. Формирование навыков культурного поведения (6 часов):

1) моделирование жизненных ситуаций: правильное поведение в библиотеке, музее; правильное поведение на официальных церемониях, при встрече гостей в школе; ответы на телефонные звонки; исполнение роли хозяина дома; адекватное реагирование на замечания и критику;

2) формирование адекватных способов общения со сверстниками, родителями, посторонними, зрячими людьми.

23. Коррекция настроения и отдельных черт характера средствами мимики и пантомимики (3 часа):

1) тренировка в преодолении двигательного автоматизма;

2) моделирование ситуаций, просмотр и прослушивание фильмом, способствующих развитию чувств эмпатии, отзывчивости;

3) адекватное реагирование на замечания и критику;

4) психомышечная тренировка в преодолении чувств застенчивости, брезгливости, робости;

5) вербализация настроения и эмоциональных состояний персонажей сюжетных картинок, рассказов.

Глава 4. Базовое содержание учебного предмета для 7 класса

24. Психомышечная тренировка (4 часа).

1) сознательная корректировка поведения и чувств посредством аутогенной тренировки;

2) выполнение игр и этюдов, направленных на психомышечную тренировку с фиксацией внимания на дыхание.

25. Обучение умению воспринимать эмоциональные состояния и воспроизводить их мимическими и пантомимическими движениями с соответствующей речевой интонацией (8 часов):

1) закрепление мимическими и пантомимическими движениями чувств и эмоций беспомощности, жалости, сострадания, изумления, стеснительности, заботы, бодрости, омерзения, неловкости, смущения;

2) знакомство с чувствами и эмоциональными состояниями: безразличие/невозмутимость; отрешенность/отстраненность/оцепенение; испуг/страх/ужас; просьба/мольба; радость/восторг.

3) упражнение в дифференцировании вышеупомянутых чувств и эмоциональных состояний;

4) развитие способности понимать и дифференцировать эмоциональное состояние другого человека;

5) упражнение в сочинении сюжетных рассказов на заданную эмоцию;

6) упражнения на выражение мимикой, жестами, позами, выразительными движениями чувств: испуг/ужас/оцепенение; радость/восторг; просьба/мольба;

7) способствование открытому проявлению эмоции радости социально приемлемыми способами.

26. Формирование умения пользоваться речевыми и неречевыми средствами общения на практике и правильно воспроизводить их в деятельности (8 часов):

1) воспроизведение эмоционального состояния героев сюжетных рассказов с использованием приема драматизации;

2) имитация действий, связанных с профессиональной деятельностью сапожника, плотника, врача-массажиста, скрипача;

3) имитирование походки робота; "танцующей" походки; походки человека, у которого болит поясница;

4) моделирование поведения в определенной ситуации: я очень испугался; я в ужасе от ...; я в замешательстве; оцепенел от страха; восторг от успеха.

27. Развитие речевой интонации (6 часов):

1) закрепление речевых интонаций, изученных ранее;

2) упражнения на передачу оттенков чувств и эмоциональных состояний: страх/ужас; просьба/мольба; радость/восторг; безразличие/невозмутимость;

3) угадывание настроения и чувств другого человека по интонации (на материале рассказов, фильмов, обыгрывании сюжетов).

28. Формирование навыков культурного поведения (4 часа):

1) совершенствование навыков культурного поведения в ситуациях: уважение права собственности; проявление инициативы при знакомстве, приглашении гостей;

2) предложение помощи;

3) проявление учтивости в общественных местах;

4) умение попросить вещь, принадлежащую другому человеку;

5) адекватно реагировать на отказ.

29. Коррекция настроения и отдельных черт характера средствами мимики и пантомимики (4 часа):

1) упражнения, направленные на преодоление двигательного автоматизма;

2) моральная оценка негативным чертам характера: безразличие, равнодушие;

3) положительная моральная оценка чертам характера: собранности, ответственности;

4) развитие умение справляться с чувством страха, ужаса посредством рисунка, обыгрывания ситуации.

Глава 5. Базовое содержание учебного предмета для 8 класса

30. Психомышечная тренировка (4 часа):

1) сознательная корректировка поведения, чувств и эмоций посредством аутогенной психомышечной тренировки;

2) выполнение игр и этюдов, направленных на психомышечную тренировку с фиксацией внимания на дыхание.

31. Обучение умению воспринимать эмоциональные состояния и воспроизводить их мимическими и пантомимическими движениями с соответствующей речевой интонацией (10 часов):

1) закрепление мимических, пантомимических движений и речевых интонаций, выражающих эмоциональные состояния беспомощности, жалости, сострадания, изумления, стеснительности, заботы, бодрости, омерзения, неловкости, смущения;

2) знакомство с противоположными чувствами: усталость – энергичность; апатия – азарт; спокойствие – нетерпеливость; мрачность – улыбчивость;

3) дифференцирование оттенков эмоциональных состояний: безразличие/апатия; мрачность/угрюмость; волнение/возмущение/негодование; страдание/переживания; бодрость/энергичность;

4) чтение и пересказ сюжетных рассказов с дифференциацией эмоциональных состояний героев;

5) упражнение в составлении сюжетных рассказов на заданную эмоцию;

6) развитие мимических и пантомимических навыков, связанных с выражением чувств доброжелательности, угрюмости, азарта, апатии, возмущения;

7) угадывание настроения и чувств другого человека на примере просмотра фильмов со звуком и без него (для детей с остаточным зрением);

8) моделирование жизненных ситуаций, связанных с передачей эмоциональных состояний.

32. Формирование умения пользоваться речевыми и неречевыми средствами общения на практике и правильно воспроизводить их в деятельности (6 часов):

1) воспроизведение настроения, эмоциональных состояний и чувств героев сюжетного рассказа посредством применения приемов театрализации и драматизации;

2) моделирование поведения в определенной ситуации: азарт спортивного болельщика; доброжелательное отношение при первом знакомстве; оказание знаков внимания противоположному полу; возмущение негативным поступком.

33. Развитие речевой интонации (5 часа):

1) закрепление речевых интонаций страха, мольбы, просьбы, отстраненности, радости;

2) выражение интонационных оттенков настроения, чувств угрюмости, азарта, волнения, страдания, усталости, энергичности;

3) улавливание эмоционального состояния другого человека по его речевой интонации.

34. Формирование навыков культурного поведения в различных ситуациях (5 часов):

1) развитие умения поддерживать разговор, обучение умению тактично привлекать к себе внимание, обращение за помощью или советом, формирование адекватных способов общения с нормально видящими сверстниками.

35. Коррекция настроения и отдельных черт характера средствами мимики пантомимики (4 часа):

1) описывание своих ощущения и их анализ, моральная оценка черт характера (мрачность - улыбчивость; нетерпеливость - выжидание апатичность – энергичность);

2) формирование умения сдерживать чувства негодования, возмущения; выражать их в адекватной форме.

Глава 6. Базовое содержание учебного предмета для 9 класса

36. Психомышечная тренировка (4 часа):

1) сознательная корректировка поведения, чувств, эмоций посредством аутогенной тренировки и использованием соответствующих игр и этюдов.

37. Обучение умению воспринимать эмоциональные состояния и воспроизводить их мимическими и пантомимическими движениями с соответствующей речевой интонацией (10 часов):

1) закрепление мимических, пантомимических движений, речевых интонаций, связанных с выражением эмоций возмущения, волнения, мрачности, нетерпеливости, негодования, усталости, страдания, улыбчивости;

2) знакомство с противоположными чувствами, выражающими эмоциональные состояния: безмятежность – беспокойство; гнев – невозмутимость; тревога – спокойствие;

3) дифференцировка оттенков черт характера, эмоций: беспокойство/тревожность; озорство/баловство; рассеянность/растерянность; ярость/гнев; невозмутимость/безмятежность;

4) упражнение в обыгрывании этюдов на заданную эмоцию по отрывку из художественного произведения или фильма;

5) использование мимики и жестов для изображения черт характера, чувств беспокойства, настороженности, озорства, тревоги, рассеянности, растерянности, ярости;

6) дифференцирование и оценка положительных и отрицательных черт характера: рассеянность – собранность, аккуратность – неряшливость, ответственность – безалаберность, способность проявлять заботу – безразличие.

7) формирование умения сопереживать и высказывать собственные ощущения.

38. Формирование умения пользоваться речевыми и неречевыми средствами общения на практике и правильно воспроизводить их в деятельности (6 часов):

1) моделирование поведения в определенной ситуации: адекватное выражение тревоги, обеспокоенности; выказывание симпатии;

2) воспроизведение эмоциональных состояний, настроения героев по сюжетному рассказу, картине, фильму с использованием приема театрализации, драматизации;

3) воспроизведение "застывших" этюдов, посредством поз, выразительных движений и мимики (например, изобразить картину Ф.П. Решетникова "Опять двойка").

39. Развитие речевой интонации (4 часа):

1) закрепление речевых интонаций настороженности, озорства, тревоги, гнева, растерянности;

2) развитие способности угадывать эмоциональное состояние другого человека по его речевой интонации; при остаточном зрении по мимике и жестам.

40. Формирование навыков культурного поведения (5 часов):

1) упражнения в общении посредством: слушания педагога; слушания друг друга; слушания другого человека;

2) упражнение в формировании адекватных способов общения с нормально видящими сверстниками.

41. Коррекция настроения и отдельных черт характера средствами мимики и пантомимики (5 часов):

1) описывание и анализ собственных чувств;

- 2) оценка чувств ярости, гнева, растерянности;
- 3) упражнение в определении настроения музыкальных произведений с вербализацией возникающих ощущений, чувств;
- 4) упражнение в преодолении чувств гнева, растерянности;
- 5) упражнение в преодолении двигательного автоматизма с использованием навыка произвольного расслабления;
- б) закрепление умения управлять своими эмоциями.

Глава 7. Базовое содержание учебного предмета для 10 класса

42. Психомышечная тренировка (4 часа):

1) сознательная корректировка поведения, чувств, эмоций посредством аутогенной психомышечной тренировки.

43. Обучение умению воспринимать эмоциональные состояния и воспроизводить их мимическими и пантомимическими движениями с соответствующей речевой интонацией (8 часов):

1) закрепление мимических, пантомимических движений, речевых интонаций, связанных с выражением эмоций безмятежности, настороженности, беспокойства, рассеянности, собранности, ярости, невозмутимости, тревоги, спокойствия;

2) знакомство с противоположными настроениями, эмоциональными состояниями, чувствами: заискивание–заносчивость; печаль – радость; уныние – восторг; подавленность–воодушевленность; презрение – уважение;

3) дифференцировка оттенков эмоций: заносчивость/надменность/высокомерие/царственность; печаль/уныние/подавленность; презрение/пренебрежение; уважение/заискивание;

4) чтение и пересказ отрывков художественных произведений с дифференциацией эмоционального состояния героев;

5) упражнение в обыгрывание этюдов на заданную эмоцию с передачей выразительными движениями, жестами, позами, мимикой чувств заискивания, заносчивости, уныния, восторга, подавленности, воодушевленности, пренебрежения;

б) тренировка в узнавании эмоций по внешним сигналам.

44. Формирование умения пользоваться речевыми и неречевыми средствами общения на практике и правильно воспроизводить их в деятельности (8 часов):

1) моделирование жизненных ситуаций, связанных с передачей эмоциональных состояний;

2) адекватное выражение чувств печали, радости, воодушевления, уважения;

3) воспроизведение этюдов с изображением неодушевленных предметов (шар, часы с маятником, кукла).

45. Развитие речевой интонации (6 часов):

1) закрепление ранее изученных речевых интонаций;

2) упражнение в передаче оттенков чувств, эмоциональных состояний надменности, царственности, печали, уныния, радости, восторга, пренебрежения, уважения, презрения, заискивания;

3) тренировка в произнесении одной фразы с различными интонациями (жестко, решительно, заискивающе, с воодушевлением, восторгом, с презрением).

46. Коррекция настроения и отдельных черт характера средствами мимики и пантомимики (8 часов):

1) анализ собственных ощущений, настроений и описывание их;

2) выражение и описывание собственных чувств на заданную эмоцию: как я отношусь к себе; кого я уважаю;

3) моральная оценка негативных черт характера, эмоций с их обыгрыванием.

Глава 8. Требования к уровню подготовки обучающихся 5 класса

47. Предметные результаты.

48. Обучающиеся будут знать:

1) алгоритм обследования лица и тела человека;

2) значение интонаций, жестов и мимики в выражении чувств;

3) приемы адекватного реагирования в различных ситуациях; мимические и пантомимические движения, соответствующие чувствам грусти, отвращения, радости, гордости.

49. Обучающиеся будут уметь:

1) обследовать лицо и тело человека;

2) осуществлять психомышечную тренировку;

3) выделять и дифференцировать в сюжетных рассказах чувства и эмоциональные состояния героев: гордость/высокомерие/гордыня; недовольство/гнев; интерес/заинтересованность/любопытство; злоба/злорадство;

4) имитировать действия, связанные с профессиональной деятельностью продавца, преподавателя, летчика, садовода, землекопа, программиста;

5) имитировать невербальными средствами эмоциональные состояния усталости, заинтересованности, рассерженности, высокомерия;

6) выразительно декламировать и читать художественные произведения, выражая эмоции героев;

7) передавать выразительными интонациями чувства, настроения;

8) показывать на шарнирных куклах позы, соответствующие эмоциональным состояниям высокомерия, заинтересованности, любопытства.

Глава 9. Требования к уровню подготовки обучающихся 6 класса

50. Предметные результаты.

51. Обучающиеся будут знать:

- 1) систему упражнений, направленных на психомышечную тренировку с фиксацией внимания на дыхание;
- 2) правила поведения и общения в различных жизненных ситуациях;
- 3) способы адекватного проявления эмоций.

52. Обучающиеся будут уметь:

- 1) выполнять упражнения с помощью педагога на психомышечную тренировку с фиксацией внимания на дыхание;
- 2) различать чувства и их оттенки: беспомощность/потерянность; застенчивость/стеснительность; жалость/сострадание; неловкость/смущение; удивление/изумление/ошарашенность; отвращение/омерзение;
- 3) выделять и дифференцировать эмоциональные состояния героев художественных произведений и фильмов;
- 4) адекватно выражать мимикой, жестами, выразительными движениями эмоциональные состояния жалости, заботы, бодрости, удивления, ошарашенности, смущения, брезгливости;
- 5) выразить речевыми интонациями эмоциональные состояния бодрости, заботы, сострадания, смущения, изумления.

Глава 10. Требования к уровню подготовки обучающихся 7 класса

53. Предметные результаты.

54. Обучающиеся будут знать:

- 1) приемы корректировки поведения и чувств посредством аутогенной тренировки;
- 2) значение проявления эмоций социально приемлемыми способами;
- 3) правила поведения и общения в различных жизненных ситуациях.

55. Обучающиеся будут уметь:

- 1) различать чувства и эмоциональные состояния: безразличие/невозмутимость; отрешенность/отстраненность/оцепенение; испуг/страх/ужас; просьба/мольба; радость/восторг;
- 2) сочинять сюжетные рассказы на заданную эмоцию с помощью педагога;
- 3) выражать речевой интонацией, мимикой, выразительными движениями, позами чувства страха, испуга, радости, просьбы, восторга в заданной ситуации.

Глава 11. Требования к уровню подготовки обучающихся 8 класса

56. Предметные результаты.

57. Обучающиеся будут знать:

- 1) значение речевой интонации в выражении оттенков чувств;

2) мимические и пантомимические движения и жесты, сопровождающие эмоциональные состояния;

3) способы корректировки поведения и чувств посредством аутогенной тренировки.

58. Обучающиеся будут уметь:

1) различать чувства: усталость – энергичность; апатия – азарт; спокойствие – волнение; мрачность – улыбчивость;

2) дифференцировать оттенки чувств и эмоциональных состояний: безразличие/апатия; мрачность/угрюмость; возмущение/негодование; страдание/переживание; бодрость/энергичность;

3) угадывать эмоциональные состояния другого человека по речевой интонации; по выражению лица (при остаточном зрении);

4) сочинять рассказы на заданную эмоцию;

5) выражать интонационно гамму чувств (доброжелательность, азарт, апатия, возмущение);

6) выражать мимикой, выразительными движениями, жестами, позами и речевой интонацией настроение, эмоциональные состояния и чувства героев сюжетного рассказа, фильма на заданную эмоцию.

Глава 12. Требования к уровню подготовки обучающихся 9 класса

59. Предметные результаты.

60. Обучающиеся будут знать:

1) мимические и пантомимические движения и жесты, сопровождающие различные эмоциональные состояния;

2) значение общения для полноценной жизнедеятельности в социуме;

3) черты характера, их положительную и отрицательную моральную оценку.

61. Обучающиеся будут уметь:

1) различать чувства, эмоциональные состояния: безмятежность – беспокойство; гнев – невозмутимость; тревога – спокойствие;

2) различать схожие чувства и черты характера: беспокойство/тревожность; озорство/баловство; рассеянность/растерянность; ярость/гнев; невозмутимость/безмятежность, а также воспроизводить их посредством мимики, жестов, выразительных движений, поз, интонационно;

3) угадывать эмоциональное состояние другого человека по его мимике, жестам, интонации;

4) угадывать эмоцию по ее описанию в художественном произведении;

5) с помощью педагога воспроизводить статичные фигуры, используя элементарные приемы театрализации, драматизации.

Глава 13. Требования к уровню подготовки обучающихся 10 класса

62. Предметные результаты.

63. Обучающиеся будут знать:

1) приемы коррективы поведения и чувств посредством аутогенной тренировки;

2) оттенки чувств и эмоциональных состояний;

3) внешние проявления эмоций, чувств;

4) значение общения для полноценной жизнедеятельности в социуме;

5) черты характера, их положительную и отрицательную моральную оценку.

64. Обучающиеся будут уметь:

1) применять в целях коррекции настроения, чувств, эмоциональных состояний психомышечную тренировку;

2) угадывать эмоцию по ее описанию;

3) угадывать эмоциональное состояние другого человека по его выразительным движениям, позам, жестам, мимике, речевой интонации;

4) передавать черты характера, эмоции, чувства (заискивание, заносчивость, надменность, уныние, печаль, радость, восторг, подавленность, воодушевленность, уважение) мимическими, пантомимическими движениями, речевыми интонациями;

5) давать личную оценку чертам характера (заносчивость, надменность, пренебрежительность, заискивание);

6) описывать собственные чувства.

65. Личностные результаты выражаются в:

1) умения слушать собеседника и быть интересным ему;

2) умения адекватно проявлять эмоциональное отношение к другому человеку.

66. Системно-деятельностные результаты выражаются в:

1) владении развитыми коммуникативными способностями, языковой культурой;

2) мобилизации собственных познавательных интеллектуальных и творческих способностей.

Қазақстан			Республикасы
Білім және ғылым	және ғылым	министрінің	27 шілдедегі
2017 жылғы	27	№ 352 бұйрығына	123-қосымша
Қазақстан			Республикасы
Білім және ғылым	және ғылым	министрінің	3 сәуірдегі
2013 жылғы	3	№ 115 бұйрығына	341-қосымша

Көру қабілеті бұзылған (көрмейтін және нашар көретін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-6 сыныптары үшін "Тіл дамуы кемшіліктерін түзеу" пәнінен үлгілік

оқу бағдарламасы

(оқыту қазақ тілінде жүргізілетін сыныптар үшін)

1-тарау. Түсінік хат

1. Оқу бағдарламасы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 23 тамыздағы № 1080 қаулысымен бекітілген Орта білім берудің (бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім беру) мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес әзірленген.

2. Оқу пәнінің мақсаты – көру қабілеті бұзылған балалардың толыққанды әлеуметтенуі мен кіріктіруіне себептесетін, көру депривация жағдайындағы сөйлеу тілінің дамуындағы жетіспеушіліктердің алдын алу мен түзету.

3. Оқу пәнінің міндеттері:

1) сөйлеу тілін байыту (сөздік қорын толықтыру, сөйлеу тілінің грамматикалық және интонациялық құрылымын дамыту);

2) тіл кемшіліктерін алдын алу және түзету;

3) сөйлеу белсенділігін, ана тіліне деген қызығушылығын, сезімталдығын дамыту;

4) балалардың әлеуметтенуі мен кіріктіруіне себептесетін қарым-қатынас құзыреттіліктерін қалыптастыру.

4. Тифлопедагогика мен тифлопсихологиядағы зерттеулер көрсеткендей, көру қабілеті бұзылған балалардың сөйлеу тілінің жеке компоненттері ғана емес, барлығы немесе оның компоненттерінің басым бөлігінде бұзылыстар байқалады, яғни сөйлеу тілі тұтас жүйе ретінде зақымдалады. Сонымен қатар, көру қабілеті зақымдалған балалардың сөйлеу тілін меңгеру процесі өзгеше өтеді - бұл түсініктерді жалпылау жетіспеушілігінен, сөз бен бейненің өзара байланысының бұзылысынан, ұғымдардың вербализмінен, сөйлеу тілінің даму темпінің баяулығынан, сөз шығармашылығының жоқтығынан көрінеді.

5. Аталған зерттеулер білім алушылардың сезімдік тәжірибелері мен практикалық іс-әрекетінің кең қатысуымен арнайы ұйымдастырылған оқыту процесінде сәтті түзетілетінін де көрсетеді.

6. "Тіл дамуы кемшіліктерін түзеу" пәні көру қабілеті бұзылған (көрмейтін және нашар көретін) балаларды арнайы оқыту мен тәрбиелеудегі түзету компонентінің негізгі пәндерінің бірі болып табылады.

7. Аталған пән бойынша оқу бағдарламасы бірізділік-концентрлік тәсілмен құрылған, бұл пәннің мазмұнын оқытудың әр жылында күрделендіруді және кеңейтуді қарастырады.

8. "Тіл дамуы кемшіліктерін түзеу" курсының базалық мазмұны:

1) сөйлеу тілінің даму деңгейін диагностикалау;

2) фонематикалық естуін дамыту және дыбыс айтуын түзету;

- 3) сөйлеу тілінің лексикалық-грамматикалық жағын дамыту;
- 4) байланыстыра сөйлеу тілін дамыту;
- 5) қарым-қатынастық сөйлеу іс-әрекеті.

9. Сөйлеу тілінің дамуындағы жетіспеушіліктерді түзету бойынша білім алушылардың жетістіктерін бағалау балдық-бағалық емес, сапалық-сипаттық, эмоциональді сипатқа ие (өзінің мүмкіндіктеріне дұрыс қатынас қалыптастыру) және сөйлеу тілі мен қарым-қатынастың даму деңгейінің жай-күйін мониторингілеуге негізделген.

10. Сөйлеу тілінің дамуындағы жетіспеушіліктерді түзету сабақтары аптасына 2 рет өткізіледі. Апталық жүктемені (сағатты) бөлу бағдарлама мазмұнын меңгеру деңгейіне тәуелді өзгертуге болады.

11. Оқу жүктемесінің көлемі:

- 1) 5-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағат;
- 2) 6-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағат.

2-тарау. Оқу пәнінің 5-сыныптағы базалық білім мазмұны

12. Сөйлеу тілі дамуының жай-күйін диагностикалау (2 сағат):

1) сөйлеу дағдыларының көлемін анықтау, оны жас нормаларымен, психикалық даму деңгейімен сәйкестендіру;

2) сөздерді затпен сәйкестендіру және тану негізінде бар түсініктерін анықтау;

3) сөйлеу тілінің дыбыстық және лексикалық-грамматикалық жақтарын, байланыстыра сөйлеу тілінің деңгейін меңгеру процесінің арасындағы өзара әрекеттесу деңгейін талдау;

4) қарым-қатынас белсенділігінің деңгейін нақтылау; алынған нәтижелерді талдау.

13. Фонематикалық естуін дамыту және дыбыс айтуын түзету (12 сағат):

1) дыбысты дұрыс айтуын бекіту, акустикалық тұрғыдан ұқсас дыбыстарды ажырату;

2) артикуляция бойынша оппозициялық дыбыстарды салыстыру біліктілігін жетілдіру (жуан-жіңішке), үні бойынша (қатаң-ұяң), сөздегі мағыналық мәні бойынша;

3) сөздерді дыбыстық-әріптік талдау, буындық құрылымы әртүрлі сөздерді талдау, жинақтау.

14. Сөйлеу тілінің лексикалық-грамматикалық жағын дамыту (22 сағат):

1) айналадағы шынайлықтың нысаналарын, олардың қасиеттерін, олармен жасайтын әрекеттерді атау арқылы сөздік қорын кеңейту;

2) сөздік қорының молаюына сәйкес сезімдік тәжірибелерін кеңейту; вербализмнің алдын алу, сөйлеу тілін нақтылау: таныс емес бұйым және оның

рельефті бейнесімен таныстыру, бар түсініктерін жаңғырту; таныс нәрсенің аналогиясы бойынша бейтаныс затты түсіндіру (грейпфрут апельсинге өте ұқсас, бірақ ол – ащы);

3) практикада синонимдерді, антонимдерді қолдану, сөздің мағынасына сәйкес омонимдерді пайдалану;

4) ұғымдар мен терминдердің лексикалық мағынасын, сөздердің тура және ауыспалы мағынасын анықтау үшін түсіндірмелі сөздікті пайдалану;

5) түрлі сөз таптарын, сөзтудырудың түрлі тәсілдерін пайдалана білу арқылы сөздік қорын толықтыру;

6) таныс сөздердің жаңа формаларын қолдану (ілу, ілгіш, ілмек, іліп қою);

7) сөзді морфологиялық талдау;

8) сөйлеу тіліндегі аграмматизмдерді анықтау және түзету: сөздерді, сөйлемдерді грамматикалық тұрғыдан дұрыс құру; сөздерді сөзтіркестерінде үйлестіре білу: "сын есім-зат есім", "зат есім-етістік", "етістік - үстеу"; етістіктерді уақытына, жіктелуіне, санына, жағына қарай дұрыс қолдануға машықтандыру;

9) әртүрлі типтегі сөйлемдерді құрастырып үйрету: мақсат (үшін, тек), уақыт (соң, кейін), мекен (онда, сонда) бағынқы сөздері бар бағыныңқы құрмалас сөйлем; жалғаулықты дұрыс қолдануға машықтану.

15. Байланыстыра сөйлеу тілін дамыту (18 сағат):

1) сөйлеу тілі (логикалық кідіріс, екпін, дауыс қаттылығы, қарқыны) және тілдік емес (жест, мимика) мәнерлеу құралдарын қолдану дағдыларын қалыптастыру; жаңылтпаштарды, жұмбақтарды, тақпақтарды дұрыс, анық айтуға жаттықтыру; логикалық кідіріске, дауыс қаттылығына, қарқынына назар аударатырып, ертегілерді/көркем шығармалардың үзінділерін қойылымдау (сахналау);

2) айтылған пікірдің мазмұнын және тақырыбын түсіндіру жұмысы, шығарманың тақырыбын анықтауға, айтылған пікірдің негізгі ойын бөліп шығаруға, тақырыптық тұтастығы мен айырмашылығын көре білуге, айтылған пікірдің тақырыбына мазмұнының сәйкестігін көруге үйрету; мәтінді атау біліктілігі (ертегілер, әңгімелер, өлеңдер); өзінің айтқан пікірінің тақырыбын анықтау;

3) мәтінді мағыналық бөліктерге бөлу және әңгіменің жоспарын құрастыру; мәтінді жоспар бойынша мазмұндау; берілген тақырып/жоспар бойынша байланысты мәтін құрастыру;

4) әртүрлі типтегі: хабарлы, сипаттама, пайымдау мәтіндерді құрастыруға машықтандыру.

16. Қарым-қатынастық сөйлеу іс-әрекеті (12 сағат):

1) тілдік қарым-қатынас жағдаятын құру; түрлі жағдаяттағы қылықтарды ойнап көрсету, жаттығу жүйесін орындау (тренингтер): өздігінен танысу, алғыс білдіру, қонақжай иесінің рөлін орындау, қонақтағы қылықты моделдеу, басқа адамға көмек көрсету, бейтаныс адамның сұрақтарына жауап беру, театрдағы, кинотеатрдағы, зообақтағы тәртіп, қалыпты дамудағы құрбыларымен, ересектермен, бөтен адамдармен телефон арқылы сөйлесу кезінде адекватты қарым-қатынас жасау дағдылары;

2) ескерту мен сынға адекватты жауап қайтару; алғыс білдірудің, елжіреудің, шаршаудың, ашуланудың сөйлеу интонацияларын бекіту;

3) сюжетті әңгіме кейіпкерлерінің эмоционалді жай-күйін бөліп және саралай отырып, оқуға, мазмұндауға және сахналауға жаттықтыру;

4) жағымды эмоционалді фон құру, тілдік емес қарым-қатынас дағдыларын бекіту және қарым-қатынас кезіндегі қимылдық автоматизмін жою мақсатында ертегі-музыкатерапияны қолдану.

17. Аяқтаушы диагностика (2 сағат)

3-тарау. Оқу пәнінің 6-сыныптағы базалық білім мазмұны

18. Сөйлеу тілі дамуының жай-күйін диагностикалау (2 сағат):

1) сөйлеу тілінің даму динамикасын, коммуникативтік белсенділік деңгейі;

2) қарым-қатынастың тілдік емес құралдарын қолдана білуін анықтау.

19. Фонематикалық естуін дамыту және дыбыс айтуын түзету (10 сағат):

1) артикуляция, дыбыстау бойынша, сөздегі мағыналық мәні бойынша оппозициялық дыбыстарды салыстыру біліктілігін жетілдіру;

2) фонематикалық қабылдауын жетілдіру және бекіту, түрлі дыбыстық-буындық құрылымындағы сөздерді талдау, жинақтау.

20. Сөйлеу тілінің лексикалық-грамматикалық жағын дамыту (24 сағат):

1) сөздік қорының молаюына сәйкес сезімдік тәжірибелерін кеңейту, вербализмнің алдын алу, сөйлеу тілін нақтылау: таныс емес нысанамен/оның рельефті бейнесімен таныстыру, бар түсініктерін жаңғырту; таныс нәрсенің аналогиясы бойынша бейтаныс затты түсіндіру;

2) затты моделдеу, рельефті суреттеу, магнитті тақтада аппликациялау көмегімен жаңғырту кезінде оның белгілерін бекіту;

3) сөз мәндерінің мағыналық және эмоционалді реңктерін, (әдемі/әсем, қажыну/шаршау), сөздердің және сөз тіркестерінің ауыспалы мағынасын (ай қарап жүру, көзді ашып жұмғанша) меңгеру, сөздікті бұрмаланған, қарапайым, жаргон сөзерінен тазарту арқылы сөздік қорын сапа жағынан байыту бойынша жұмыс;

4) сөйлеу тіліндегі қате сөз тіркестерін жою және алдын алу, сөздердің үйлесімдігін меңгерту, сөйлемдерді саналы түрде құрастыру, көпмағыналық, синонимдер, антонимдер, омонимдер құбылыстарымен таныстыру арқылы фразалық сөйлеу тілін байыту.

21. Байланыстыра сөйлеу тілін дамыту (18 сағат):

1) мәнерлі тақпақтау, көркем шығармаларды оқу;

2) сезім реңктерін жеткізу кезіндегі мәнерлі интонацияны дағдыландырып жаттықтыру (елжіреу/ұнату; қызығушылық/әуесқойлық; абырой/менмендік);

3) мәнерлі сөйлеу тілінің құралдарын қолдану (эпитеттер, антонимдер, салыстыру, метафоралар);

4) айтылатын пікірдің реттілігін белгілеу, берілген үлгілер бойынша сөйлемдерді құру және қайта құру дағдыларын жетілдіруге машықтандыру;

5) егжей-текжейлі және ықшам әңгіме құруға жаттықтыру; деформацияланған мәтінді қалпына келтіру; жоспар бойынша мәтінді мазмұндау; сипаттау және пайымдау элементтері бар жазбаша, ауызша әңгіме құрастыру;

6) байланыстырылған мәтіннің белгілерін анықтай білу: мазмұнының тұтастығы, баяндаудың логикасы, композициялық құрылымы.

22. Қарым-қатынастық сөйлеу іс-әрекеті (12 сағат):

1) қарым-қатынастың, әлеуметтің мәні туралы әңгімелесу;

2) сөйлеу мәдениеті; тілдік және тілдік емес мәнерлеу құралдарын пайдалана отырып, қарым-қатынас мәдениетін қалыптастыру бойынша тренингтер "Танысу кезіндегі диалог", "Көргені/оқығаны жайында әсерлері", "Қонақтарды күту", "Ескертулерге кері жауап";

3) өзіндік сөйлеу тілін адекватты мимикалық және пантомимикалық қимылдармен қостай білуге жаттықтыру;

4) сюжетті әңгіме кейіпкерлерінің эмоционалді жай-күйін бөліп және саралай отырып, оқуға, мазмұндауға және сахналауға жаттықтыру;

5) ескерту мен сынға адекватты кері жауап қайтару, жағымсыз эмоцияларды тежей білу.

23. Аяқтаушы диагностика (2 сағат).

4-тарау. 5-сынып білім алушыларының дайындық деңгейіне қойылатын талаптар

24. Пәндік нәтижелер.

25. Білім алушылар:

1) сөздердің дыбыстық-әріптік талдауын;

2) сөздердің дұрыс мағынасын;

3) синонимдердің, антонимдердің, омонимдердің мәндерін;

4) сөзтудыру тәсілдерін;

5) тілдік және тілдік емес мәнерлеу құралдарының мәнін;

6) мәдени тәртіп ережелерін білетін болады.

26. Білім алушылар:

1) оппозициялық дыбыстарды артикуляция, дыбыстау бойынша саралау;

2) сөздерге дыбыстық-әріптік, морфологиялық талдау;

3) синонимдерді, антонимдерді, омонимдерді практикада қолдану;

4) сөздерді түрлі тіркестерде, сөйлемдерде дұрыс үйлестіру;

5) логикалық кідірісті, мимикалық, пантомимикалық қимылдармен қосталған интонацияны сақтай отырып фразаларды/мәтіндерді анық айту;

6) тақырып/жоспар бойынша байланыстыра әңгіме құру дағдыларын меңгеретін болады.

5-тарау. 6-сынып білім алушыларының дайындық деңгейіне қойылатын талаптар

27. Пәндік нәтижелер:

28. Білім алушылар:

1) сөздің дыбыстық-буындық талдауын;

2) мәнерлі интонацияларды, метафораларды, салыстыруды, эпитеттерді;

3) сөздер мен сөзтіркестерінің дәл мағынасын, сөздердің ауыспалы мағынасын, сөздің көпмағыналық құбылысын;

4) байланыстыра мәтіннің белгілерін білетін болады.

29. Білім алушылар:

1) сөзге дыбыстық-буындық талдау жасау;

2) лексикалық-грамматикалық құрылымды дұрыс қолдану және байланысты баяндауды құрастыру кезінде тілдік құралдарды дұрыс таңдау;

3) жоспар бойынша сипаттау және пайымдау элементтері бар әңгіме құру;

4) өзіндік тәжірибесін шығармашылық тұрғыдан зерделеу және оны әңгіме түрінде жаңғырту дағдыларын меңгеретін болады.

30. Тұлғалық нәтижелер. Білім алушылар:

1) айналадағы адамдарға қызығушылық танытуынан және қарым-қатынас жасау;

2) вербальді және вербальді емес құралдарын пайдалана отырып, қалыптасқан қарым-қатынас дағдыларын еркін практикалық іс-әрекетінде қолдану дағдысын танытады.

31. Жүйелік - әрекеттік нәтижелер білім алушылардың:

1) сөйлеу іс-әрекетін белсендіруінен және ана-тіліне қызығушылық, сезгіштік, сүйіспеншілік танытуынан;

2) дамыған коммуникативтік қабілеттерінен, тілдік мәдениетті меңгеруінен көрініс табады.

Білім және ғылым министрінің
2017 жылғы 27 шілдедегі
№ 352 бұйрығына 124-қосымша
Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 342-қосымша

Көру қабілеті бұзылған (көрмейтін және нашар көретін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-6 сыныптары үшін "Тіл дамуы кемшіліктерін түзеу" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы

(оқыту орыс тілінде жүргізілетін сыныптар үшін)

Глава 1. Пояснительная записка

1. Учебная программа разработана в соответствии с Государственным общеобязательным стандартом среднего образования (начального, основного среднего, общего среднего образования), утвержденным постановлением Правительства Республики Казахстан от 23 августа 2012 года №1080.

2. Цель учебного предмета заключается в предупреждении и коррекции недостатков развития речи в условиях зрительной депривации, способствующей полноценной социализации и интеграции ребенка с нарушением зрения.

3. Задачи учебного предмета:

1) обогащение речи (пополнение словарного запаса, интонационного и грамматического строя речи);

2) предупреждение и коррекция нарушений речи;

3) развитие речевой активности, интереса, чуткости и любви к родному языку;

4) формирование коммуникативных компетенций, способствующих социализации и интеграции ребенка.

4. Дисциплина "Коррекция недостатков развития речи" является одним из основных предметов коррекционного компонента специального обучения и воспитания детей с нарушениями зрения (незрячие и слабовидящие).

5. Исследования в тифлопедагогике и тифлопсихологии показывают, что у детей с патологией зрения оказываются нарушенными не отдельные компоненты речи, а все, или большинство ее компонентов, то есть нарушенной оказывается речь как целостная система. Своеобразие процесса овладения речью детьми с нарушением зрения выражается в недостаточной обобщенности понятий, нарушении взаимосвязи слова и образа, вербализме понятий, замедленном темпе развития речи, отсутствии словотворчества.

6. Нарушения речевого развития успешно корригируются в процессе специально организованного обучения с более широким привлечением чувственного опыта и практической деятельности обучающихся.

7. Учебная программа по данному предмету построена линейно-концентрическим способом, что предполагает усложнение и расширение содержания дисциплины на каждом году обучения.

8. Базовое содержание учебной программы представлено в разделах:

- 1) диагностика состояния речевого развития;
- 2) развитие фонематического слуха и коррекция звукопроизношения;
- 3) развитие лексико-грамматической стороны речи;
- 4) развитие связной речи;
- 5) коммуникативная речевая деятельность.

9. Оценка достижений обучающихся по коррекции недостатков развития речи носит не балльно-оценочный, а качественно-описательный, эмоциональный характер (формирование правильного отношения к своим возможностям) и основана на мониторинге состояния уровня речевого развития и общения.

10. Занятия по коррекции недостатков развития речи проводятся 2 раза в неделю. Распределение недельной нагрузки (часов) меняется в зависимости от уровня усвоения содержания программы.

11. Объем учебной нагрузки:

- 1) 5 класс – 2 часа в неделю, 68 часов в учебном году;
- 2) 6 класс – 2 часа в неделю, 68 часов в учебном году.

Глава 2. Базовое содержание учебного предмета для 5 класса

12. Диагностика состояния речевого развития (2 часа):

- 1) выявление объема речевых навыков, сопоставление его с возрастными нормами, уровнем психического развития;
- 2) выявление имеющихся представлений, на основе узнавания и предметной соотнесенности слов;
- 3) анализ уровня взаимодействия между процессом овладения звуковой и лексическо-грамматической сторонами речи; уровнем связной речи;
- 4) уточнение уровня коммуникативной активности.

13. Развитие фонематического слуха и коррекция звукопроизношения (12 часов):

- 1) закрепление правильного произношения, совершенствование дифференциации акустически сходных звуков;
- 2) совершенствование умения сравнивать оппозиционные звуки по артикуляции (твердые-мягкие), звучанию (звонкие-глухие), смысловозначительному значению в слове;
- 3) звуко-буквенный разбор слов; анализ, синтез слов различной звуко-слоговой структуры.

14. Развитие лексико-грамматической стороны речи (22 часа):

1) расширение словарного запаса с называнием объектов окружающей действительности, их качеств, действий с ними;

2) расширение чувственного опыта в соответствии с ростом словарного запаса, предупреждение вербализма, конкретизация речи: ознакомление с неизвестным объектом и его рельефным изображением; воспроизведение имеющихся представлений; объяснение незнакомого предмета по аналогии со знакомым (грейпфрут очень похож на апельсин, но он – горький);

3) умение на практике пользоваться синонимами, антонимами, в соответствии со значением использовать омонимы;

4) умение пользоваться толковым словарем для определения лексического значения понятий и терминов, прямых и переносных значений слов;

5) пополнение словарного запаса за счет умения пользоваться различными частями речи, различными способами словообразования;

6) развитие умения использовать новые формы знакомых слов (приехать/заехать/уехать/наехать);

7) морфологический разбор слов;

8) выявление и коррекция аграмматизмов речи; продолжение обучению грамматически правильно оформлять слова, предложения; согласовывать слова в сочетаниях: "прилагательное - существительное", "существительное - глагол", "глагол - наречие"; упражнение в правильном употреблении глаголов во времени, спряжении, числе, лице;

9) умение составлять разные типы предложений: сложноподчиненные с придаточными цели (чтобы, с тем чтобы), места (там, где; туда, откуда), времени (когда, как только); упражнение в правильном употреблении союзов.

15. Развитие связной речи (18 часов):

1) формирование умений пользоваться средствами речевой (логические паузы, ударения, громкость, темп) и неречевой (жесты, мимика) выразительности; упражнение в правильном, внятном проговаривании скороговорок, загадок, стихотворений; инсценировки сказок/отрывков из художественных произведений с акцентированием внимания логическим паузам, громкости, темпу речи;

2) работа над пониманием содержания и темы высказывания, обучение определять тему произведения, выделять основную мысль высказывания, видеть тематическое единство и различие, видеть соответствие содержания теме высказывания; умение озаглавливать тексты (сказки, рассказы, стихотворения); умение определять тему собственного высказывания;

3) умение делить текст на смысловые части и составлять план рассказа; умение пересказывать текст по плану; умение составить связный текст по заданной теме/плану;

4) упражнение в составлении разных типов текстов: повествование, описание, рассуждение.

16. Коммуникативная речевая деятельность (12 часов):

1) создание ситуации речевого общения; обыгрывание, тренинги поведения в различных ситуациях: самостоятельное знакомство; выражение благодарности, исполнение роли гостеприимного хозяина; моделирование поведения в гостях, оказание помощи другому человеку, ответы на вопросы незнакомого человека; поведение в театре, кинотеатре, зоопарке; формирование навыков адекватного общения с нормально видящими сверстниками, взрослыми, посторонними, при разговоре по телефону;

2) адекватное реагирование на замечания и критику; закрепление речевых интонаций благодарности, умиления, усталости, рассерженности;

3) упражнение в чтении, пересказе и инсценировке сюжетных рассказов с выделением и дифференциацией эмоциональных состояний героев;

4) использование сказко- и музыкотерапии в целях создания положительного эмоционального фона, растормаживания речевых функций, закрепления невербальных коммуникативных навыков и преодоления двигательного автоматизма при общении.

17. Заключительная диагностика (2 часа).

Глава 3. Базовое содержание учебного предмета для 6 класса

18. Диагностика состояния речевого развития (2 часа):

1) отслеживание динамики развития речи, уровня коммуникативной активности;

2) умение адекватно использовать средства невербального общения.

19. Развитие фонематического слуха и коррекция звукопроизношения (10 часов):

1) совершенствование умения сравнивать оппозиционные звуки по артикуляции, звучанию, смысловозначительному значению в слове;

2) совершенствование и закрепление фонематического восприятия; анализ, синтез слов различной звуко-слоговой структуры.

20. Развитие лексико-грамматической стороны речи (24 часа):

1) расширение чувственного опыта в соответствии с ростом словарного запаса, предупреждение вербализма, конкретизация речи: ознакомление с неизвестным объектом/его рельефным изображением; воспроизведение

имеющихся представлений; объяснение незнакомого предмета по аналогии со знакомым;

2) закрепление признаков предмета при воспроизведении его с помощью моделирования, рельефного рисования, аппликации на магнитной доске;

3) работа по качественному обогащению словаря путём усвоения смысловых и эмоциональных оттенков значений слов (красивый/прекрасный, утомленный/усталый), переносного значения слов и словосочетаний (бить баклуши, как две капли воды); очищение словаря от искажённых, просторечных и жаргонных слов;

4) преодоление и предупреждение ошибочных словосочетаний в речи, работа по усвоению сочетаемости слов, осознанному построению предложений, обогащению фразовой речи путём ознакомления с явлениями многозначности, синонимами, антонимами, омонимами.

21. Развитие связной речи (18 часов):

1) выразительное декламирование, чтение художественных произведений;

2) упражнение в выработке выразительных интонаций при передаче оттенков чувств (умиление/симпатия; заинтересованность/любопытство; гордость/высокомерие);

3) использование выразительных речевых средств (эпитеты, антонимы, сравнения, метафоры);

4) установление последовательности высказывания; упражнение в совершенствовании навыка строить и перестраивать предложения по заданным образцам;

5) упражнение в составлении подробного и сжатого пересказа; восстановление деформированных текстов; изложение текста по плану; составление устного и письменного рассказа с элементами описания и рассуждения;

б) умение выделять признаки связного текста: единство содержания, логичность изложения; композиционная структура.

22. Коммуникативная речевая деятельность (12 часов):

1) беседа о значении общения, социума; культура речи;

2) тренинги по формированию культуры общения с использованием средств неречевой и речевой выразительности "Диалог при знакомстве", "Впечатление об увиденном/прочитанном" "Прием гостей", "Реакция на замечание";

3) упражнение в умении сопровождать собственную речь адекватными мимическими и пантомимическими движениями;

4) упражнение в чтении, пересказе и инсценировке сюжетных рассказов с выделением и дифференциацией эмоциональных состояний героев;

5) адекватное реагирование на замечания и критику; умение сдерживать негативные эмоции.

23. Заключительная диагностика (2 часа).

Глава 4. Требования к уровню подготовки обучающихся 5 класса

24. Предметные результаты.

25. Обучающиеся будут знать:

- 1) звуко-буквенный разбор слов;
- 2) правильное значение слов;
- 3) значение синонимов, антонимов, омонимов;
- 4) способы словообразования;
- 5) значение средств речевой и неречевой выразительности;
- 6) правила культурного поведения.

26. Обучающиеся будут уметь:

- 1) дифференцировать оппозиционные звуки по артикуляции, звучанию;
- 2) производить звуко-буквенный и морфологический разбор слов;
- 3) пользоваться на практике синонимами, антонимами, омонимами;
- 4) согласовывать слова в различных сочетаниях, предложениях;
- 5) внятно проговаривать фразы/тексты с соблюдением логических пауз, интонаций с сопровождением мимических, пантомимических движений;
- 6) составлять связные тексты по теме/плану.

Глава 5. Требования к уровню подготовки обучающихся 6 класса

27. Предметные результаты.

28. Обучающиеся будут знать:

- 1) звуко-слоговой анализ слова;
- 2) выразительные интонации, метафоры, сравнения, эпитеты;
- 3) точное значение названий слов и словосочетаний, переносное значение слов, явления многозначности слова;
- 4) признаки связного текста.

29. Обучающиеся будут уметь:

- 1) производить звуко-слоговой анализ слова;
- 2) правильно использовать лексико-грамматические конструкции и выбирать языковые средства при построении связных высказываний;
- 3) составлять текст по плану, названию, с элементами описания и рассуждения;
- 4) творчески осмысливать личный опыт и воспроизводить его в форме рассказа.

30. Личностные результаты выражаются в:

1) использовании сформированных навыков общения в свободной практической деятельности с применением вербальных и невербальных средств общения;

2) проявлении интереса и овладении навыками общения с окружающими людьми.

31. Системно-деятельностные результаты выражаются в:

1) активизации речевой деятельности и проявлении интереса, чуткости и любви к родному языку;

2) овладении развитыми коммуникативными способностями, языковой культурой.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2017 жылғы 27 шілдедегі
№ 352 бұйрығына 125-қосымша

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 343-қосымша

Тірек-қозғалыс аппаратында бұзылыстары бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Әлеуметтік-тұрмыстық бағдар" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Түсінік хат

1. Оқу бағдарламасы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 23 тамыздағы № 1080 қаулысымен бекітілген Орта білім берудің (бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім беру) мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес әзірленген.

2. Оқу пәнінің мақсаты - тірек-қозғалыс аппаратында бұзылыстары бар білім алушыларда әртүрлі тұрмыстық және әлеуметтік жағдайларда белсенді және дербес болу үшін арнайы әлеуметтік-бейімделу іскерліктері мен дағдыларын қалыптастыру.

3. Оқу пәнінің міндеттері:

1) білім алушыларда өзіне-өзі қызмет етуге, тамақтануды ұйымдастыруға арналған дағдыларды қалыптастыру;

2) тұрмыстық еңбек икемдерін қалыптастыру;

3) әлеуметтік нысандардың (сауда, тұрмыстық қызмет, байланыс, мәдениет, медициналық көмек) және қоғамдық көлік қызметтерін бағдарлау және қолдану дағдыларын қалыптастыру;

4) жақындарымен және бейтаныс ортада қарым-қатынас орнату икемдерін қалыптастыру;

5) тәртіптің, мәдениеттің, адамдар арасындағы қарым-қатынастың адамгершілік-этикалық талаптарын қалыптастыру;

6) бос уақытын ұйымдастыру икемін қалыптастыру;

7) жігерлік қасиеттерін тәрбиелеу: еңбекқорлық, дербестік, өз бастамаларының болуы, белсенділік, тәртібін реттеу;

8) тірек-қозғалыс аппаратының бұзылыстарымен негізделген психофизикалық кемшіліктерді түзеуге ықпал ету: ұсақ және ірі моториканы дамыту.

4. Тірек-қозғалыс аппаратында бұзылыстары бар білім алушылардың психофизикалық даму ерекшеліктері түрлі тұрмыстық дағдыларды меңгеруге және өзіне өзі қызмет ету әрекеттерін өздігімен орындауда қиындықтар туындатады, ол жалпы және ұсақ моторикаларының жағдайына байланысты.

5. "Әлеуметтік-тұрмыстық бағдар" түзету курсы әлеуметтік бейімделуге және өз өміршеңдігін қамтамасыз етуге, қимыл әрекеттерінің кемшіліктерін еңсеруге, тірек-қозғалыс аппаратында бұзылыстары бар білім алушылардың танымдық қызығушылықтарын қалыптастыруға бағытталған. Бағдарламаны құрастыру кезінде білім алушылардың келешек өмірлерін дербес орнатуға арналған білім және икемдердің қажеттілігі және практикалық маңызы, оқу материалының қолжетімділігі, меңгеруге ұсынылған әр әрекет түрлерін күнделікті өмірде орындау мүмкіндіктері ескерілген.

6. Оқу бағдарламасы жаңа әлеуметтік-тұрмыстық икемдер және дағдыларды қалыптастыруға арналған өткен материалды әр сыныпта қайталап және тереңдетуге мүмкіндік беретін концентрлік ұстанымына сәйкес жүзеге асады.

7. Оқу жүктемесінің көлемі:

1) 5-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағат;

2) 6-сынып - аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағат;

3) 7-сынып - аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағат;

4) 8-сынып - аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағат;

5) 9-сынып - аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағат;

6) 10-сынып - аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағат.

8. Әлеуметтік-тұрмыстық бағдарлау курсының оқыту барысында келесі пәндермен пәнаралық байланыс орнатылады:

1) қазақ тілімен: өз ойын, сөйлемдерді, қорытынды және пайымдауларын құрастыруға қажетті қазақ тілінің ережелерін қолдану;

2) математикамен: есептеу және өлшеуді талап ететін өмірдегі жағдайларды жандандыру;

3) Қазақстан тарихымен: қазақ халқының салт-дәстүрлерін, тұрмысын көрсететін жағдайларды қолдану;

4) технологиямен: еңбек дағдыларын қолдану, дербес практикалық, еңбек әрекетін жоспарлай және бақылай білу.

9. Тақырыпты өту кезеңділігін мұғалім өзі белгілеп күнтізбелік жоспарда көрсетеді. Әр бөлім бойынша жұмыс мазмұнын анықтау диагностикалық негізінде балалардың қозғалыс мүмкіндіктерін, нақты сынып білім алушыларының мәліметтенуі және дайындық деңгейін ескере отырып жүзеге асады. Әлеуметтік-тұрмыстық бағдарлау пәні екі сабақтан жоспарланып өткізілуі мүмкін, танымжорық өткізу үшін, тағамдарды дайындау, кір жуу. үшін. Дағдыларды қалыптастырудың маңызды шарты ол білім алушылардың өздігінен орындай алатын табысты әрекеттерін ұйымдастыру болып табылады. Сабақта меңгерген икемдер сабақтан тыс уақытта және отбасылық тәрбиеде бекітіледі. Әлеуметтік-тұрмыстық бағдар пәні арнайы жабдықталған кабинетте өтеді, яғни шаруашылық-тұрмыстық жұмыстарды орындауға, нақты өмірде кездесетін жағдайларды көрсететін теориялық сабақтар, жаттығулар, ойындар өткізуге жағдай жасалады.

2-тарау. Оқу пәнінің 5-сыныптағы базалық білім мазмұны

10. Денсаулық және қоршаған орта (8 сағат):

1) жеке тазалық: білім алушының таңертеңгі және кешкі тазалығы. Шашты күту (жуу, шаш үлгісі). Құлақтарын тазалау (тазалау, жуу). Ваннада қауіпсіздік ережелері;

2) көру гигиенасы. Теледидар көру, компьютерде жұмыс істеу ережелері. Столда жұмыс жасағанда арқаны түзу ұстау;

3) жер сілкінісі. Жер сілкіну жағдайында өзін ұстау тәртібі;

4) өрт. Өрт кезінде өзін ұстау.

11. Отбасы (5 сағат):

1) білім алушылардың отбасы құрамы: аттары, тегі, жасы, отбасы мүшелерінің оқу, жұмыс орындары. Туысқандық қатынастар (ана, әке, аға, әже);

2) отбасылық дәстүрлер, отбасы мүшелерінің туылған күндерін атап өту, сыйлық таңдау;

3) отбасы мүшелері арасында міндеттерді бөлісу.

12. Бос уақытты өткізу және әуестенулер (5 сағат):

1) әуестенулер (тігу, тоқу, кесте тігу, ағаш күйдіру, құрастыру, үлгілеу);

2) саяхат, спорт секциялары, білім алушылар үйі, стадион және жүзу бассейні.

13. Мерекелер (4 сағат):

1) туылған күн, оны дайындау және өткізу ерекшеліктері;

2) мемлекеттік мерекелер: Жаңа жыл, Халықаралық әйелдер күні, Наурыз мейрамы, Қазақстан халықтарының ынтымақтастық мерекесі, Жеңіс күні, Отан қорғаушылар күні, Астана күні, Тұңғыш Президент күні, Конституция күні, Тәуелсіздік күні.

14. Тамақтану (10сағат):

1) азық-түлік, олардың адам ағзасына маңыздылығы;

2) тамақ дайындағанда қойылатын санитарлық-тазалық талаптары;

3) ас үй құрал-жабдықтары, ыдыс. Пайдалану және қолдану тәртіптері;

4) ыдысты күтуге қажеті химиялық құрамдар;

5) тамақтану тәртібі. Таңғы ас. Таңғы ас мәзірі; дастарханды таңғы асқа дайындау;

6) тамақ дайындау: салаттар, салаттар жасау; жұмыртқадан жасалған тағамдар, жұмыртқаны қуыру, қайнату, қарапайым бутербродтар әзірлеу;

7) тесуге, кесуге арналған құралдармен, қайнаған сумен, ысыған ыдыстармен, электр және газ плитасын қолданудың қауіпсіздік ережелері.

15. Сауда (4 сағат):

1) азық-түлік дүкендері, арнайы дүкендер;

2) азық-түлік дүкенінде тауарларды сатып алу тәртібі.

16. Тұрғын үй (6 сағат):

1) қалада және ауыл аймақтағы тұрғын үйлер;

2) тұрғын үй, үйдің және мектептің пошталық мекен-жайлары;

3) тұрғын үйдің интерьері.

17. Киім және аяқ-киім (5 сағат):

1) киім және бас киімнің жыл мезгіліне және қажеттілігіне қарай түрлері;

2) киімді күнделікті күту (кірлеудің алдын алу, тазалау);

3) аяқ-киім түрлері, оларды қолдану. Аяқ-киімді тазалау (кептіру, тазалау, мезгілдік аяқ-киімді сақтауға дайындау).

18. Көлік (5 сағат):

1) мектепке жол жүру (жол сызбасы, көлік түрлері). Аялдамадан автобуска дейін қауіпсіз бару ережелері;

2) жол жүру ережелері. тірек-қозғалыс аппаратының ерекшеліктерін ескере отырып жол жүру тәсілдері және жылжу ережелері;

3) қасындағы адамдармен қалалық көлікте жүргенде көмек көрсетуге байланысты қатынас орнату түрлері. Өтінішін жеткізу, көмек көрсету тәсілдері.

19. Байланыс құралдары (5 сағат):

1) пошта. Поштамен жіберу түрлері (хаттар, бандерольдар, посылкалар, ақшалай аудармалар, жедел хаттар). Пошта конверттеріне мекен жайды жазу. Хаттарды жіберу тәртібі.

20. Отбасылық экономика (5 сағат):

1) ақша. Заманауи ақша түрлері: қағаз ақша, айырбастайтын ұсақ ақша. Қазақстандық ақшалар (тиын, теңге);

2) отбасы бюджетінің құрамды бөлшектері: кіріс және шығыс. Шығыстың негізгі бөлімдері.

21. Жұмысқа орналастыру. Іскерлік қатынастар (6 сағат):

1) завод, фабрика, ферма. Сонда жұмыс істейтін адамдардың мамандықтары: жұмысшы, тігінші;

2) пошта. Көлік. Адамдардың мамандықтары: пошташы, газет таратушы, жүргізуші;

3) құрылыс мамандықтары: сылақшы, бояушы, тас қалаушы.

3-тарау. Оқу пәнінің 6 - сыныптағы базалық білім мазмұны

22. Денсаулық және қоршаған орта (8 сағат):

1) жеке тазалық: ағзаны шынықтыру (жаттығу, сүртіну, мезгілдік киімдер, денешынықтыру сабақтары). Қолдарды, аяқтарды күту (қолдардың, аяқтардың терісін және тырнақтарын күту);

2) қайшы және басқа да тырнақ күтіміне арналған құралдарды қолданғанда қауіпсіздік ережелерін сақтау. Душты қолдану ережелері;

3) медицина мекемелері (емханалар, дәріханалар, ауруханалар), олардың қызметі; медицина мекемелерінің қызметкерлері (дәрігерлер, медбикелер, дәріхана қызметкерлері); медициналық көмек түрлері: "жедел жәрдем", үйде көрсетілетін көмек, амбулаторлық қабылдау, ауруханаға жатқызу, жедел жәрдемді және дәрігерді үйге шақырту;

4) қарапайым медициналық көмек: дене температурасын өлшеу, жараны өңдеу және таңу;

5) су тасқыны, су тасқыны кезіндегі әрекеттер.

23. Отбасылық және тұлғааралық қатынастар (4 сағат):

1) ата-аналарға кішкентай балаларды күтуде көмек көрсету;

2) демалыс күндері дем алу түрлері.

24. Мерекелер, салтанаттар (4 сағат):

1) мемлекеттік мерекелер: мемлекеттік мерекелер: Жаңа жыл, Халықаралық әйелдер күні, Наурыз мейрамы, Қазақстан халықтарының ынтымақтастық мерекесі, Жеңіс күні, Отан қорғаушылар күні, Астана күні, Тұңғыш Президент күні, Конституция күні, Тәуелсіздік күні.

25. Бос уақытты өткізу және әуестену (5 сағат):

1) үй және бөлме жануарлары. Үй жағдайында ит және мысықтарды ұстау ерекшеліктері;

2) аквариумның құрылымы, балықтарды асырау;

3) ауырудың алдын алу шаралары (санитарлы-тазалық талаптарды сақтау, жануарлардың ауруларының алдын алу).

26. Тамақтану (10 сағат):

1) тамақ дайындау тазалығы. Азық-түлікті және суық тамақтарды сақтау;

2) электр және газ плитасы. Сіріңке және электртұтатқышты қолдану;

3) кесуге арналған құралдармен жұмыс істегенде сақтандыру ережелері және санитарлы-тазалық талаптары. Ас үй кеңістігінде жылудың қауіпсіздік техникаылық ережелері;

4) макарон өнімдерінің түрлері. Кеспеден тамақ дайындау;

5) жарма түрлері. Жарманы бірінші және жылумен өңдеу. Ботқаны (қарақұмық) суда және (ұсақ жарма) сүтте дайындау;

6) көкөністер. Көкөністерді бірінші және жылумен өңдеу. Көкөністерден гарнир және салаттар дайындау (пюре, бұқтырылған көкөністер).

27. Сауда (4 сағат):

1) базар. Базар бөлімдері. Халықты азық-түлікпен қамтамасыз етуде базардың орны. Зат сататын базар, ашық, жабық, уақытша, көп мөлшерде, аз мөлшерде сататын;

2) аспазхана. Тауар түрлері.

28. Тұрғын үй (6 сағат):

1) тұрғылықты үйге қойылатын тазалық талаптары және оны қамтамасыз ету шаралары;

2) білім алушының жұмыс орнын ұйымдастыруға қойылатын негізгі ережелер. Дене бітімінің ерекшеліктеріне жұмыс орнын бейімдеу. Ойлау және күш жүктемелерін мөлшерлеу;

3) пәтерді күнделікті жинау (құрғақ және сулы). Шаңсорғыш;

4) төселініміне сәйкес еденді күту (лак, бояу, линолеум);

5) шамдарды күту. Өрекет түрлері. Қауіпсіздік ережелері.

29. Киім және аяқ киім (6 сағат):

1) киімді ұсақ түйек жөндеу (ілгіштерді, түймелерді тігу, сөтілген тігісті тігу);

2) киімдерді кір жуғыш машинада жуу. Кір жууға арналған құралдар;

3) ірі киімдерді, төсегіштерді үтіктеу.

30. Байланыс құралдары (5 сағат):

1) байланыстың негізгі құралдары (пошта, телефон, телеграф). Поштамен жіберу түрлері (хаттар, бандерольдар, посылкалар, ақшалай аудармалар, жеделхаттар);

2) хаттардың түрлері (жабық, ашық, жай, тапсырыс). Әртүрлі хаттарды жіберу реті;

3) байланыс бөлімшелерінде өзін ұстау тәртібі.

31. Көлік (5 сағат):

1) қалалық және қаламаңындағы көлікті пайдалану. Жол ақысын төлеу ерекшеліктері (бір реттік, бір айлық жол жүру билеті). Қала маңына жүретін автобустардың жүру кестесі;

2) қоғамдық көлікте жүру тәртібі (отырғанда, билет алғанда, салондағы және көшеге шыққан кездегі тәртібі). Автобуска қауіпсіз отыру ережелері (ұстауға арналған тұтқаларды пайдалану, жүргізушіге арналған тетік, көмек көрсету туралы өтініш).

32. Отбасылық экономика (5 сағат):

1) ақша. Ақшаның рөлі және қызметі: айырбастау құралы, тауарды немесе қызметті сатып алғандағы төлем түрі, тауардың бағасы және құнының өлшемі; сақтау және жинау құралы. Заманауи ақша түрлері: төлеп және төлемсіз (пластикалық карточкалар);

2) үй шаруашылығында үнемдеу.

33. Жұмысқа орналастыру. Іскерлік қатынастар (6 сағат):

1) еңбек және жұмыс. Еңбек және еңбек әрекеті;

2) оңай және қиын еңбек, біліктілік.

4-тарау. Оқу пәнінің 7-сыныптағы базалық білім мазмұны

34. Денсаулық және қоршаған орта (10 сағат):

1) жасөспірімнің жеке тазалығы: күн тәртібі, тамақтануы; өзіне арналған тамақ тәртібін тандау;

2) үй дәріханасы. Емдік өсімдіктер. Суық тию аурулары. Асқазан-ішек құрылысы жолдарының аурулары, тіс ауруы;

3) жарақат алғандағы алғашқы көмек: жара, соққы, сүйек шыққанда, сынғанда. Ауруларды емдегенде халықтық емдер;

4) су тасқыны, су тасқыны кезіндегі әрекеттер.

35. Тұлғааралық және отбасылық қатынастар (5 сағат):

1) сыйлық жасау қазақ халқының салты ретінде;

2) дау-дамайлар. Оның алдын-алу мүмкіндіктері, одан шығу жолдары;

3) ата-ананың міндеті, балаларға деген сүйіспеншілік;

4) кинода, театрда, мұражайда, кітапханада, көшеде өзін ұстау. Әңгімелесу тәртібі.

36. Бос уақыт және әуестену (5 сағат):

1) кітаптар, газеттер, журналдар;

2) теледидар хабарлары, оларды таңдау және көру.

37. Мерекелер, салтанаттар, рәсімдер (5 сағат):

1) мемлекеттік мерекелер: мемлекеттік мерекелер: Жаңа жыл, Халықаралық әйелдер күні, Наурыз мейрамы, Қазақстан халықтарының ынтымақтастық мерекесі, Жеңіс күні, Отан қорғаушылар күні, Астана күні, Тұңғыш Президент күні, Конституция күні, Тәуелсіздік күні;

2) діни мерекелер: Рождество, Пасха, Құрбан-айт.

38. Тамақтану (10 сағат):

1) ас дайындау. Көкөніс, ет және балық өнімдерін өңдеу әдістері; ас дайындағанда қауіпсіздік техника ережелері; қайнаған сумен, тұрмыс техникасын қолданғанда;

2) үстелді түскі асқа дайындау және асхана құралдарын қолдану ережелері. Үстел үстінде өзін ұстау;

3) сорпа және етсіз борщ дайындау. Картоптан котлет жасау және көкөністен гарнир жасау. Кептірілген жемістерден кисель және компот жасау.

39. Сауда (5 сағат):

1) дүкендер, олардың бөлімдері. Кейбір тауарлардың бағасы, оларды сатып алу тәртібі. Тауарды сатып алу жолдары: бір данадан, дайын мөлшерден, өлшеп алу.

40. Тұрғын үй (6 сағат):

1) тұрғын үйді жинау. Үйді мезгілдік жинау. Терезе күтімі;

2) жеңіл жөндеу жұмыстары. Терезелерді, есіктерді, еденді бояу.

41. Киім (6 сағат):

1) тондарды және былғарыдан тігілген киімдерді күту. Сақтауға дайындау;

2) тоқылған киімдерді күту. Жуу, кептіру және үтіктеу ерекшеліктері.

42. Байланыс құралдары (5 сағат):

1) бандероль түрлері (қарапайым, құнды, тапсырыс). Посылкалар. Оларды салу реті. Жіберу бағасы. Түбіртектерді толтыру.

43. Көлік (5 сағат):

1) қалааралық, теміржол көлігі, вокзалдар. Вокзалдардың анықтама бөлімі. Поездар кестесі. Жолаушы вагондарының түрлері. Түрлі орындарға жол жүру бағасы. Теміржол билеттерін сатып алу. Жүк сақтау камералары.

44. Жұмысқа орналасу, іскерлік қатынастар (6 сағат):

1) жеке меншік – адам, адамдар және еңбек нысандарының, заттардың арасындағы қатынас түрлері (жекеменшік объектісі және субъектісі). "Менікі",

"сенікі", "біздікі", "бөтен" түсініктері. Адам және оның жеке меншігі: дене, денсаулығы, ақылы, уақыты, жеке заттары. Меншік түрлері: мемлекеттік, жеке, бірлесе, шағын кәсіпорындар.

5-тарау. Оқу пәнінің 8-сыныптағы базалық білім мазмұны

45. Денсаулық және қоршаған орта (8 сағат):

1) бет терісінің күтімі. Косметикалық құралдар (лосьондар, кремдер). Қырыну, қырыну жиілігі, электр қырынғыш және станокпен қырыну. Бет әлпетті бояуға арналған опа далаптар және оны қолдану;

2) құрт аурулары және олардың алдын алу шаралары;

3) қышыма, алдын алу шаралары, күресу жолдары;

4) қайғылы жағдайларда көрсетілетін алғашқы көмек (жарақаттанған жерді өңдеу ережелері, тамаққа уланғанда асқазанды жуу. Түрлі деңгейде үсік шалғанда, күн өткенде қолданылатын шаралар);

5) ашушандық нұсқалары, шабуыл жасағанда қашу жолдары және тәртібі.

46. Тұлғааралық қатынастар (4 сағат):

1) көршілермен қарым-қатынас орнату;

2) достық сезімнің пайда болуы; танысу; әңгімелесу. Бойжеткеннің (бозбаланың) сырт келбеті. Махаббат және ғашықтық, оларды ерекшелейтін сипаттар. Сөз байласу, бір-біріне қоятын талаптар.

47. Мерекелер, салтанаттар, дәстүрлер (4 сағат):

1) мемлекеттік мерекелер: мемлекеттік мерекелер: Жаңа жыл, Халықаралық әйелдер күні, Наурыз мейрамы, Қазақстан халықтарының ынтымақтастық мерекесі, Жеңіс күні, Отан қорғаушылар күні, Астана күні, Тұңғыш Президент күні, Конституция күні, Тәуелсіздік күні;

2) кәсіби мерекелер: Білім күні, Отан қорғаушылар күні, медицина қызметкерлерінің күні, Қазақстан Республикасының мемлекеттік рәміздер күні, Қазақстан халықтарының тілдер күні.

48. Бос уақытты өткізу және әуестену (5 сағат):

1) бақша отырғызу. Жерді дайындау, дәнді егуге дайындау (қияр). Көкөністердің көшеттерін егу. Қыста терезе алдында көкөніс егу.

49. Тамақтану (10 сағат):

1) қамыр түрлері және одан жасалатын өнімдер. Құймаққа арналған қамыр. Одан жасау. Тәтті нанға арналған қамыр, печенье жасау. Бисквитты қамыр, торт жасау. Қатпарлы қамыр, торт жасау;

2) тамақты бұға пісіру;

3) духовка, қысқатолқынды пеш пайдалану.

50. Сауда (4 сағат):

1) сауда үйлері. Тауар түрлерінің ерекшеліктері. Олардың жұмыс кестесі. Товар таңдау;

2) аспазхана, тауар түрлері, тауар таңдау.

51. Тұрғын үй (6 сағат):

1) үйді жекешелендіру. Тұрғын үйді жалға алу (жалға беру);

2) ас үйді тазалау, дәретхананы, ваннаны, раковинаны жуу. Жуу құралдары.

52. Киім және аяқ киім (6 сағат):

1) киімнің және аяқ киімнің мөлшерлерін бағдарлай білу. Өлшемді алу, киімдерде қажетті белгіні табу;

2) кір жуатын орын. Қолдану тәртібі (белгілер, түбіртектерді толтыру). Қызмет түрлері. Өзіне-өзі қызмет жасайтын кір жуатын орын.

53. Байланыс құралдары (5 сағат):

1) телефон. Телефон анықтамасын пайдалану. Милиция шақыру, өрт сөндіру тобын шақыру, газ шыққан кезде аппараттық қызметті шақырту. Телефон арқылы ақпарат алу;

2) халықаралық телефон байланысы. Телефон байланысының ақысы. Телефонмен сөйлесу мәдениеті.

54. Көлік (5 сағат):

1) халқаларалық автокөлік. Автобекет. Негізгі автобустың жол жүру сызбалары;

2) автобустардың жүру кестесі. Билеттерді алу реті. Жол ақысы. Автобекет қызметі.

55. Отбасылық экономика (5 сағат):

1) ірі сатып алуларды жоспарлау (киім, жиһаз). Жазғы демалысты жоспарлау;

2) тұрғын үйді ұстау. Тұрғылықты жердің және коммуналды қызметтер ақысын төлеу. Банк бөлімшелері;

3) ағымдағы қаражат жұмсаулар және мәдени қажеттілікті қанағаттандыруға арналған қаражаттар (киноға, театрға билеттер, жол жүру ақысы, жеке тазалыққа арналған заттар, аяқ киім және киімді жөндеу).

56. Жұмысқа орналасу және іскерлік қарым-қатынастар (6 сағат):

1) жұмысқа орналасу. Өндірістік қарым-қатынастар. Әріпетестерімен қатынас орнату. Жұмысқа және үйге арналған киім, маңызы, оның ерекшелігі, оны күту.

6-тарау. Оқу пәнінің 9-сыныптағы базалық білім мазмұны

57. Денсаулық және қоршаған орта (8 сағат):

1) темекі шегудің, ішімдіктің, есірткінің зияны;

2) жыныстық қатынас арқылы жұғатын, жұқпалы аурулар және олардың алдын алу шаралары;

3) ауырған адамдарды күту. Еңбекке жарамсыздық қағазы. Сақтандыру медицинасы. Диагностикалық орталықтар. Жекеменшік емханалар;

4) емханаға бару, дәрігердің қабылдауына жазылу, талон алу.

58. Тұлғааралық және отбасылық қатынастар (4 сағат):

1) некеге тұру. Дәстүрлер, некені тіркеу. Қазақ халқының үйлену той дәстүрі.

59. Мерекелер, салтанаттар, дәстүрлер (4 сағат):

1) мемлекеттік мерекелер: Жаңа жыл, Халықаралық әйелдер күні, Наурыз мейрамы, Қазақстан халықтарының ынтымақтастық мерекесі, Жеңіс күні, Отан қорғаушылар күні, Астана күні, Тұңғыш Президент күні, Конституция күні, Тәуелсіздік күні;

2) мерейтойлар. Зейнетке шығу. Бала туылу.

60. Бос уақытты өткізу және әуестену (5 сағат):

1) гүлзар, оны қалыптастыру, күтім (біржылдық және көпжылдық өсімдіктер, гүлдердің көбею тәсілдері);

2) коллекция жинау. Жинауға арналған заттар, тәсілдер, таңдау.

61. Тамақтану (10 сағат):

1) тоңазытқыштың күтімі. Мұзды еріту, жуу;

2) қазақ асханасының ерекшеліктері, үстелді дайындау. Ұлттық тағамдарды дайындау, бауырсақ, палау (етсіз);

3) пісірме және ботқа дайындау;

4) диеталық тамақтану, оның ерекшеліктері.

62. Сауда және қызмет (6 сағат):

1) комиссиялық дүкендер (секонд хэнд, сток). Тауарларға мезгілдік жеңілдіктер;

2) жөндеу шеберханалары. Суретке түсіру ательесі. Сән салондары;

3) негізгі азық-түліктерге және тұрмысқа қажетті заттардың бағалары.

63. Тұрғын үй (4 сағат):

1) интерьер. Пәтерде жиһазды орналастыру. Пәтердегі ағымдық жөндеу жұмыстары; әктеу, түсқағаз жабыстыру;

2) киіз үйдің іші. Оны безендіруде ұлттық қолданбалы өнер бұйымдары.

64. Киім және аяқ киім (6 сағат):

1) киім үлгісі, сән, сәннің пайда болу тарихы;

2) киімді жаңалау. Киім таңдау, аяқ киімді дүкеннен және базардан сатып алу;

3) химиялық тазалау орны, көрсетілетін қызмет түрлері. Киімдерді өткізуге дайындау тәртібі;

4) қазақтың зергерлік өнері. Зергерлік бұйымдар ұлттық киімге қосымша ретінде.

65. Байланыс құралдары (5 сағат):

1) ақша аударымдары. Аударым түрлері (поштамен, телеграф арқылы), түбіртектерді толтыру. Аудармалардың бағасы.

66. Көлік (5 сағат):

1) әуекөлігі. Аэропорт, әробекет, маршруттар. Билеттерді сатып алу реті (авиакассалар). Жол жүру құны. Жүкті және қол жүгін рәсімдеу.

67. Отбасылық экономика (5 сағат):

1) сақтандыру - дүние мүлікті және денсаулықты сақтау тәсілі. Міндетті сақтандыру, ерікті сақтандыру. Сақтандыру келісім шарты, жарналар, қосындысы, сақтандыру жағдайы;

2) несие беру жүйесі. Несие алуға қажетті құжаттар;

3) жинақтарды сақтау әдістері. Банктерге жинақтау түрлері.

68. Жұмысқа орналасу. Іскерлік қатынастар (6 сағат):

1) жұмысқа орналасу. Жұмысқа орналасуға қажетті құжаттар, оларды рәсімдеу. Жұмыспен қамту бөлімдері және мекемелер (кадрлар бөлімі, халықты жұмыспен қамту орталықтары). Уақытша жұмыс, үйде орындайтын жұмыс, шағын бизнес. Жұмыссыздық, жәрдемақылар.

7-тарау. Оқу пәнінің 10-сыныптағы базалық білім мазмұны

69. Денсаулық және қоршаған орта (8 сағат):

1) демалысты жоспарлау. Табиғатта демалу. Шипажай. Демалыс үйлері. Жолдама алу және "жабайы" демалыс;

2) сақтану жолдары. Жасанды түсік, оның салдары. Жүктілік, оның белгілері.

70. Тұлғааралық және отбасылық қарым-қатынастар (4 сағат):

1) неке – отбасылық өмірдің негізі. Отбасы бақытының құрамды бөлшегі. Отбасының психологиялық ахуалы. Отбасылық өмірдің қиындықтары және оны жеңу жолдары;

2) балалар – отбасының негізі, отбасының бала тууға дайындығы.

71. Мерекелер, салтанаттар, дәстүрлер (4 сағат):

1) мемлекеттік мерекелер: Жаңа жыл, Халықаралық әйелдер күні, Наурыз мейрамы, Қазақстан халықтарының ынтымақтастық мерекесі, Жеңіс күні, Отан қорғаушылар күні, Астана күні, Тұңғыш Президент күні, Конституция күні, Тәуелсіздік күні;

2) қазақтың мерекелік ұлттық салт-дәстүрлері: "Бесік той" - "Бала туылуы"; "Тұсаукесер" - "Баланың тұсауын кесу"; "Сүндет той" - "Ұл баланы сүндеттеу";

"Тілашар" - "Мектепке баратын кезде". Оларды дайындау және өткізу ерекшеліктері.

72. Бос уақытты өткізу және әуестену (5 сағат):

1) бақша отырғызу, бақша жерін жоспарлау. Жеміс бұталары және ағаштар, оларды күту.

73. Тамақтану (10 сағат):

1) асхана, дәмхана, мейрамхана. Қызметі және айырмашылығы. Ас мәзірі. Банкет. Фуршет, Тамақ дайындау және столды безендіру ерекшеліктері;

2) коктейлдер; алкогольсіз сусындарды және фитококтейлдер дайындау. Шейкер, миксер. Құрылымы, қызметі, қолдану тәртібі.

74. Сауда (4 сағат):

1) жәрмеңкелер: халықаралық, қалааралық, ауылдық;

2) жәрмеңке-көрмелер, үлгілер жәрмеңкелері.

75. Тұрғын үй (6 сағат):

1) үйді сатып алу және сату. Сату-сатып алуды рәсімдеуге қажетті құжаттар. Пәтер құжаттарын сақтау. Нотариус, нотариус қызметіне ақша төлеу;

2) тұрмыстық қызметтер және басқа да халыққа тұрмыстық қызмет көрсету мекемелері: заттарды жалға беру, пәтер жөндеу, тұрмыстық техниканы жөндеу.

76. Киім және аяқ киім (6 сағат):

1) жағдайға байланысты киім және аяқ киімді таңдау (жұмысқа, қонаққа, театрға, спортпен шұғылданғанда, демалысқа);

2) қазақтың ұлттық киімдері.

77. Байланыс құралдары (5 сағат):

1) автоматты түрде номерді анықтайтын телефон (бұдан әрі - АНА);

2) ұялы телефон байланысы. Қызметі. Қолдану тәртібі.

78. Көлік (5 сағат):

1) тасымалдау (транзит). Билеттерді алдын ала алу. Билетті баратын жерге дейін және қайтарға алу.

79. Отбасылық экономика (5 сағат):

1) жөндеу шеберханалары. Аяқ киім, киім, қолшатыр, телефон жөндеу;

2) фотоателье. Қызметін пайдалану тәртібі.

80. Жұмысқа орналасу. Іскерлік қатынастар (6 сағат):

1) жалақы: уақытылы, кесімді, номиналды, нақты. Келісім шарт бойынша. Ең төменгі жалақы. Күн көрістің төменгі сатысы. Кедейлік шегі;

2) халықты әлеуметтік қолдау. Еңбек шарттары. Еңбекті қорғау. Жеңілдіктер. Еңбек тәртібі. Еңбек заңының негіздері.

8-тарау. 5-сынып білім алушыларының дайындық деңгейіне қойылатын талаптар

81. Пәндік нәтижелер.

82. Білім алушылар:

- 1) жеке тазалық ережелері, ваннадағы қауіпсіздік ережелерін;
- 2) жер сілкінгенде және өрт шыққан кезде қарапайым өзін ұстау тәртібін;
- 3) отбасының құрамы және туыстық қатынастарды;
- 4) жақындарының туылған күндері және туылған күндер, мерекелерді өткізу дәстүрлерін;
- 5) үстелде отырғанда тәртіп сақтау мәдениетін;
- 6) аялдамадан автобуска дейін қауіпсіз жету, жолда жүру ережелерін білетін болады.

83. Білім алушылар:

- 1) таңертең және кешке жуынады; шаштарын тарап және шаш үлгісін таңдай алады; дене тазалығы және оның күтіміне байланысты әрекеттерді орындау;
- 2) аппаттық жағдай орын алғанда ережеге сәйкес әрекет ету;
- 3) спорттық нысандарда қосалқы бөлмелерді пайдалану (шешінетін орын, душ);
- 4) сабақтар және секциялардың кестесінде бағдарлау;
- 5) ересек адамдармен және құрбыларымен әңгімелесу кезінде өзін әдепті және сыпайы ұстау;
- 6) сыйлықтар таңдап және оларды сыйға тарту;
- 7) суретке түсіріп және альбом жасай білу;
- 8) бутербродтарға қажет азық-түлікті пышақпен кесу; қарапайым салаттарды дайындау; сүтпен және сүтсіз шай демдеу; жұмыртқаны қайнату және оны қуыру;
- 9) ас үйге қажет құралдарды, плитаны, ыдысты тазалау, жуу;
- 10) сатып алынған заттардың ақшасын төлеу;
- 11) дүкендегі азық-түліктің сақталу мерзімін анықтау;
- 12) су аяқ-киімді құрғату, оны сақтауға дайындау; крем таңдау және былғары аяқ-киімді тазалау;
- 13) қоғамдық көліктерде, дүкенде өзін ұстау тәртібін орындау; жол жүру ережесін сақтау;
- 14) конвертте мекенжайды жазу дағдыларын меңгеретін болады.

9-тарау. 6-сынып білім алушыларының дайындық деңгейіне қойылатын талаптар

84. Пәндік нәтижелер.

85. Білім алушылар:

- 1) ағзаны шынықтыру ережелерін;
- 2) тырнақ күтіміне арналған құралдарды қолданғанда, душты пайдаланғанда қауіпсіздік техника ережелерін;
- 3) медицина мекемелерінің аттарын және олардың қызметін;

- 4) су тасқыны кезінде қарапайым тәртіп ережелерін;
- 5) үй жануарларын ұстау ережелерін;
- 6) ас үй кеңістігінде қозғалғанда қауіпсіздік техника ережелерін;
- 7) негізгі байланыс құралдарын және поштамен жіберу түрлерін білетін болады.

86. Білім алушылар:

- 1) сүлгімен сүртініп және денесіне су құюды; қолдарын жуып, тырнақтарын алып қолдарының терісіне күтім жасау;
- 2) дәрігер және "жедел жәрдемді" үйге шақырту;
- 3) өзінің киіміне және сырт келбетіне қарау; балаларды серуенге киіндіру;
- 4) кішкене сыйлықтарды өз қолдарымен жасау;
- 5) үй жануарларын күту; қажет болған жағдайда мал дәрігерінің көмегіне жүгіну;
- 6) макарон өнімдерін қорапта, этикеткада берілген стандартты нұсқау бойынша қайнату;
- 7) ботқаны суда және сүтте қайнату;
- 8) картопты қайнатып пюре даярлау;
- 9) түрлі ас мәзірін есепке ала отырып үстелді кешкі асқа дайындау;
- 10) бөлменің құрғақ және сулап тазалау; кілемдерді; жұмсақ жиһазды, кітап сөрелерін, батареяларды тазарту;
- 11) ілгек және түймелерді тігу;
- 12) киімдерді кір жуғыш машинада жуу;
- 13) конверттерге мекен-жайды жазу; жеделхаттарды жіберу (мәтінін ересек адамдар құрастырады);
- 14) қоғамдық көліктерде; поштада және басқа да байланыс бөлімшелерінде тәртіп сақтау дағдыларын меңгеретін болады.

10-тарау. 7-сынып білім алушыларының дайындық деңгейіне қойылатын талаптар

87. Пәндік нәтижелер.

88. Білім алушылар:

- 1) кейбір емдік шөптердің аталуын;
 - 2) сел кезінде өзін ұстау тәртібін;
 - 3) кейбір тағамдарды қауіпсіздік техника ережелерін сақтап дайындау тәсілдерін;
 - 4) жеңіл жөндеу жұмыстарының кейбір әрекеттерін;
 - 5) посылқалар және бандерольдарды салу ретін;
 - 6) кейбір меншік түрлерін (мемлекеттік, жеке меншік) білетін болады.
89. Білім алушылар:

- 1) қораптардағы стандартты нұсқауларға сәйкес шөп дәрілерден тұнбалар жасау;
- 2) жарақаттарды өңдеп және таңа алу;
- 3) қарапайым сувенирлер дайындау;
- 4) отбасында демалыс және бос уақытты өткізуді дайындауда қатысу;
- 5) қонақ қабылдау, қонаққа бару;
- 6) үстелді түскі асқа дайындау; үстелде өзін ұстау мәдениетін сақтау, ас үй құралдарын пайдалану, әңгімелесу, құттықтау сөздерін айта алу;
- 7) қарапайым бірінші, екінші, үшінші тағамдар дайындау;
- 8) жиһазды тазалау; айна және әйнектерді жуу;
- 9) бандероль, посылкаларды толтыру;
- 10) теміржол кассасынан билет сатып алу дағдыларын меңгеретін болады.

11-тарау. 8-сынып білім алушыларының дайындық деңгейіне қойылатын талаптар

90. Пәндік нәтижелер.

91. Білім алушылар:

- 1) құрт ауруларының және қышымамен күресудің алдын алу шараларын;
- 2) жерлеу рәсімінде дәстүрлі әрекеттерін;
- 3) қамыр түрлері және дан жасалатын тағамдарын;
- 4) милиция, жедел жәрдем, өрт сөндіру командасы, апаттық қызметтің телефон номерлерін;
- 5) қысқатолқынды пеш, духовканы қолданғанда қауіпсіздік техника ережелерін;
- 6) коммуналды қызмет төлеуге түбіртектерді толтыру ретін білетін болады.

92. Білім алушылар:

- 1) мақсатына, терісінің ерекшелігіне байланысты косметикалық құралдарды таңдап және қолдану;
- 2) қырыну;
- 3) опа-далапты пайдалана алу;
- 4) қайғылы оқиға орын алған жағдайда алғашқы көмек көрсете алу;
- 5) түрлі жағдайларды пайдаланып танысу; бейтаныс адаммен әңгімелесу; өзінің сырт келбетіне қарау; күтілетін жағдайға сәйкес киіну;
- 6) жерлеу, еске алу рәсімдерін ұйымдастырып, өткізгенде қажетті көмек көрсете алады; жерлеу және еске алу ерекшеліктеріне сәйкес: салт-дәстүрге сәйкес өзін ұстайды, сырт келбеті жағдайға сәйкес болады, көңіл айту және қолдау сөздерін айту;
- 7) егін егуде жерді және дәнді дақылдарды дайындай алу; көкөністерді, картоп отырғызуға көшеттерді дайындау;
- 8) рецепт бойынша қамырдан өнім жасай алу;

- 9) духовканы, қысқатолқынды пешті пайдалана алу;
- 10) тамдарды жуып, раковинаны тазалау;
- 11) кір жуу қызметін пайдалану;
- 12) өз киімінің және аяқ киімі мөлшерін білу;
- 13) телефон арқылы анықтамалар алып, уақытты біле алады; телефонмен сөйлесу тәртібіне сәйкес әңгімелесе алу;
- 14) билет сатып алады, қалааралық автобустардың кестелерінде бағдарлай алу;
- 15) санау құралдарының көрсеткіштерін алып пайдаланған электрқуатын және газды санай алу; түбіртектерді толтыру дағдыларын меңгеретін болады.

12-тарау. 9-сынып білім алушыларының дайындық деңгейіне қойылатын талаптар

93. Пәндік нәтижелер.

94. Білім алушылар:

- 1) ішімдіктің, шылым шегудің, есірткінің зияны туралы;
- 2) түрлі отбасылық салтанатты отырыстарды өткізу ерекшеліктерін;
- 3) негізгі азық түлік және өндірістік товалар бағасын;
- 4) заттарды химчиткаға өткізуге дайындау ережелерін;
- 5) авиабилеттер сатып алу ретін;
- 6) жұмысқа орналасуға қажетті құжаттар тізімін білетін болады.

95. Білім алушылар:

- 1) ауырған адамды киіндіріп, жуындырып, тамақтандыру (ересек адамды, баланы);
- 2) емханаға барғанда тәртіп сақтау;
- 3) гүлдерді күте алады; бақшадағы зиянды жәндіктермен күресе алу;
- 4) ұлттық тағамдарды дайындай алу;
- 5) кішкентай балаларға тамақ дайындай алу; диеталық тағамдар;
- 6) романтикалық қарым-қатынастар орын алған жағдайда өзін ұстай алу, ата-анасымен танысу, құда түсу, той;
- 7) жөндеу шеберханаларының, фотосурет, сән салондарының қызметтерін пайдалана алу;
- 8) пәтерде жиһазды орналастыру (тұрғылықты жердің ерекшеліктерін және мөлшерін ескере отырып, бөлменің қажеттілігін, жиһаздың болуын);
- 9) жеңіл жөндеу жұмыстарын жүргізе алу;
- 10) анықтамалардан аэровокзал, аэропорттың телефон номерлерін таба алады; ұшақтың қонатын уақытын телефон арқылы біле алу;
- 11) пошта және телеграф аудармаларының түбіртектерін толтыру;
- 12) сауалнама толтыру; өтініш жазады, өмірбаян жазу, жеке парақшасын толтыру, кепілдік хат, түсініктеме жазу дағдыларын меңгеретін болады.

13-тарау. 10-сынып білім алушыларының дайындық деңгейіне қойылатын талаптар

96. Пәндік нәтижелер.

97. Білім алушылар:

1) сақтану тәсілдерін;

2) қоғамдық тамақтану орындарының қызметін және айырмашылығын;

3) халықты әлеуметтік қорғау және еңбек заңнамаларының негіздерін білетін болады.

98. Білім алушылар:

1) алкогольсіз коктейль дайындау;

2) рецептер кітабын қолданып жеңіл тағамдар дайындау;

3) отбасылық бюджетті жоспарлау;

4) мерекелік көңіл-күйге сәйкес өзін ұстайды; өз қажеттіліктерін және тілектерін айта алу; құттықтау сөздерін айту;

5) жөндеу шеберханаларының, фотоателье, жинақ кассасының қызметін пайдалану;

6) үйді алып-сату тәртібін біледі; қажетті құжаттарды білу;

7) АНА пайдалану, телефон анықтамасын, телефон қызметін төлегенде түбіртектерді толтыру;

8) байланыс түрлерінің төлемақысын білу;

9) несие беру шарттарын білу (кепілдік, ақылық, жылдамдық және қайтару);

10) міндетті сақтандыру мен өз еркімен сақтандыруды ажырату; сақтандыру полисының (келісім шартының) түбіртегін үлгі бойынша толтыру.

11) тарифты біліктілік разрядына қарай жалақыны төлеуді түсіну;

12) еңбек шартының бланкын толтыру;

13) білім алушылар меңгере алатын мамандықтардың еңбек шартын сараптау: бір күнгі, бір аптада, бір айдағы жұмыс уақытының ұзақтығы; бір жылғы еңбек демалысының ұзақтығы; жұмыс уақытының сапасы (үзілістердің болуы және ұзақтығы, жұмыстың кезекшілігі, түнгі кезек, өндірістік зияндық, бөлмеде немесе далада жұмыс істеу);

14) ішкі тәртіпке бағыну;

15) іскерлік қарым-қатынас жасау дағдыларын меңгеретін болады.

99. Тұлғалық нәтижелер. Білім алушылар:

1) жауапкершілік, ұқыптылық, тәртіптілік;

2) еңбекке деген ынта, қиындықтарды еңсеру икемдік;

3) құрбылармен және ересектермен ынтымақтастық орнату дағдыларынан; өтініш айту және көмекті қабылдай білу; өз ойын, тілектерін білдіру, қарсылықты мәдениетті түрде білдіру, алғыс айту, жанашырлық таныту;

4) басқалармен төзімді және жақсы қарым-қатынаста болу;

5) дау-дамайлардан шығу жолдарын білу дағдыларын танытады.

100. Жүйелік-әрекеттік нәтижелер. Білім алушылардың:

1) еңбекке икемдерінен;

2) әлеуметтік нысандардың (сауда, тұрмыс, байланыс, мәдениет, медициналық көмек қызметтері) және қоғамдық көлік қызметін пайдалана білу дағдыларынан;

3) таныс емес ортада адамдармен қарым-қатынас құру икемдерінен көрініс табады.

Қазақстан			Республикасы
Білім және ғылым	және	ғылым	министрінің
2017	жылғы	27	шілдедегі
№ 352 бұйрығына 126-қосымша			
Қазақстан			Республикасы
Білім және ғылым	және	ғылым	министрінің
2013	жылғы	3	сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 344-қосымша			

Тірек-қозғалыс аппаратында бұзылыстары бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Емдік дене шынықтыру" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы

1–тарау. Түсінік хат

1. Оқу бағдарламасы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 23 тамыздағы № 1080 қаулысымен бекітілген Орта білім берудің (бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім беру) мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандартына сәйкес әзірленген.

2. Оқу пәнінің мақсаты - білім алушылардың емдік дене шынықтыру негіздерін меңгеруі, оның қосындылары келесі: аталған санаттары балалардың денсаулық деңгейін тұрақты түрде қолдау, емдік дене шынықтыру саласындағы білімдерді меңгеру және меңгерген тәсілдер және икемдердің көмегімен сауықтыру әрекеттерін жүзеге асыру; қимыл-қозғалыста кейін пайда болған бұзылыстарды тұрақтандыру, түзету, олардың өршу мүмкіндігінің алдын алу.

3. Оқу пәнінің міндеттері:

1) білім беру міндеттері:

емдік дене шынықтыру жаттығуларын орындауға қажетті қозғалыс икемдері және дағдыларын, білімдерін қалыптастыру;

қосалқы сипаттағы қозғалыс икем дағдыларын қалыптастыру;

қозғалыс әрекеттеріне үйрету;

2) дамыту міндеттері:

негізгі дене бітім қабілеттерін, қозғалыс икем дағдыларын дамыту және жетілдіру;

ұсақ моториканы, дұрыс сөйлеу тілін, дикцияны, дұрыс тыныс аруды дамытуға ықпалдасу;

өз денесінің сызбасында бағдарлау икемін дамыту (өз денесінен кеңістік бағытын меңгеру); кеңістікте бағдарлау қабілетін дамыту;

3) тәрбиелік міндеттер:

адамгершілік-жігерлік қасиеттерін тәрбиелеу;

денсаулық мәдениетін тәрбиелеу, тұлғаның өз денсаулығына жауапкершілігін және оны сақтау қажеттілігін тәрбиелеу;

салауатты өмір салты туралы білім қалыптастыру;

4) сауықтыру міндеттері:

денсаулықты нығайтуға, ағзаны шынықтыруға ықпалдасу;

соматикалық бұзылыстардың алдын алуға ықпалдасу;

жеткілікті физикалық жүктемелер көмегімен ағза мүшелері және жүйелерінің қызметтік деңгейін еселеу;

орын алған тірек-қозғалыс аппаратының, көру, жүйке, жүрек-қан тамырлары, тыныс алу және ағзаның басқа да жүйелерінің қызметтік бұзылыстарын түзету;

дене бітімін дұрыс қалыптастыруға ықпалдасу;

дене және ақыл-ой жұмыс қабілетін еселеу;

ауыруды төмендету;

5) түзету міндеттері:

өзін түзу ұстау және тепе-теңдікті дамыту, дененің жеке құрылымдары, дене мен қоршаған кеңістік арасындағы өзара байланысты ұстап тұру қабілетін, кеңістікте басты дұрыс бақылауды қамтамасыз ететін постуралды механизмді (кеңістікте дененің қалпын реттеу) дамыту;

қолдың және заттық-манипулятивті әрекеттенуді дамыту;

көру-моторлы тепе-теңдікті дамыту, дұрыс емес отырып тұруды тежеу және еңсеру;

екінші қозғалыс стереотипінің қалыптасуын алдын алу;

жүру, дене бітімі, қолдары және аяқ қимылдарының бұзылыстарын түзету;

тепе-теңдікті қалыптастыру;

тыныс алу қызметін қалыпқа келтіру;

алмасу және жүйке-тамыр бұзылыстарын төмендету немесе жою үшін зақымдалған аймақта қан айналым және алмасу процестерін жақсарту;

қозғалыс тепе-теңдігін қайта орнатып, қосымша бұзылыстармен күресу үшін: омыртқа қозғалысының шектелуі және қисаюы, әлсіз бұлшықеттерді нығайту.

4. "Емдік дене шынықтыру" тірек-қозғалыс аппаратында бұзылыстары бар білім алушыларды арнайы оқыту және тәрбиелеудің арнайы түзету құрылымының негізгі пәндерінің бірі болып табылады (бұдан әрі - ТҚАБ). Бағдарлама түзете-дамыту, сауықтыру және білім беру міндеттерін шешуге бағытталған.

5. Емдік дене шынықтыру (бұдан әрі - ЕДШ) дене бітімінде мүмкіндігі шектеулі тұлғалардың әлеуметтік, психологиялық және дене бітімін оналтуға аса маңызды, ТҚАБ бар балалардың бұзылған психофизикалық қызметтерін толықтыруды және тиімді кешенді түрде түзетуге бағытталған бірегей білім беру кеңістігін жетілдіруді, әлеуметтік бейімделу және оларды қоғамға кіріктіруді қамтиды. ЕДШ қолдану әдістерінің физиологиялық сипатымен ерекшеленеді, өйткені ол баланың табиғи қозғалысына және емдік педагогика және психология әдістерін практикалық жұмыста кеңінен қолдануына байланысты.

6. ЕДШ ТҚАБ бар 5-10 сынып білім алушыларына 102 сағаттық жылдық көлемімен құрастырылған. Құрылымы бойынша сабақтар дене шынықтыру сабақтарын құрудың негізгі ұстанымдарына, мазмұны бойынша – аталған аурудың жетекші емдік міндеттеріне сәйкес. Бөлімдерге және тақырыптарға сағаттарды бөлу шартты болып табылады, өйткені көпшілік сабақтарда теориялық және практикалық материалдардың мазмұны, бір сабақта түрлі бөлімдер және тақырыптардың жаттығулары және кешенді жаттығулар ұштасады.

7. Емдік дене шынықтыру сабақтары санитарлық және өртке қарсы талаптарды қанағаттандыратын арнайы жабдықталған спорттық және жаттығу залдарында өтеді. Кабинеттер түзету бағдарламасын жүзеге асыруға қажетті емдеу-түзету және дене шынықтыру құралдарымен жабдықталады.

8. ЕДШ сабақтарының оқу бағдарламасы дене шынықтыру, түзету ритмикасы, логопедия және емдік гимнастика пәндерімен кіріктенуімен сипатталады. ЕДШ сабақтарында пәнаралық байланыс құралдары қолданылады: ойлау, сөйлеу тілі, зейін, есте сақтау, математикалық қабілеттерінің белсенділігін арттыратын әдеби-музыкалық, хореографиялық, ертегі-, драма-, ойынтерапияларында, тақырыптық ойын композицияларындағы рөлдік-қозғалыс қызметтерімен байланысты би жаттығулары.

9. Барлық оқу әрекеті дене бітімі, танымдық және сөйлеу тілінің кемшіліктерін еңсеруге арналған түзету бағытына ие. ЕДШ сабақтары қол, аяқтардың дұрыс ұстамауды түзетуге, бұлшықет тонусын қалпына келтіруге, гиперкинезді төмендетуге ықпалдасады.

10. "Емдік дене шынықтыру" пәні балалардың жасы және ауруларының сипатын ескере жүргізіледі. Олардың мүмкіндіктерін мұқият зерттеп, медициналық тексеру көрсеткіштерін ескере отырып, педагогикалық бақылау және тексеру нәтижесінде білім алушылар диагноздары бойынша, жүрек-қан тамырлары және тыныс алу жүйелерінің, дене дайындығының қызметтік жағдайы бойынша білім алушылар топтарға бөлінеді.

11. Емдік дене шынықтыру сабақтарының нәтижесін бақылау мақсатында әр сыныпта жылына екі рет балалардың дене бітімі дайындығын тексеру жүргізіледі. ЕДШ тиімділігін және білім алушылардың физикалық даму деңгейін анықтау үшін мониторингтік зерттеу қолданылады: педагогикалық бақылау әдістері, тестілеу, медициналық бақылау. Өткізілген зерттеу қортындылары сарапталып, физикалық дайындық жетіспеушіліктерін жоюға шаралар қолданылып және ол мәліметтер білім алушыларға, ата-аналарға және педагогикалық ұжымға жеткізіледі.

12. ЕДШ сабақтарынан уақытша босату мектеп дәрігерінің рұқсатымен ғана жіберіледі. Сабақтан уақытша босаған білім алушылар физикалық даму ауытқуларын түзетуге жеке тапсырмалар орындайды.

13. Тірек-қозғалыс аппаратында бұзылыстары бар балалармен басқа сабақтар мен үзілістерде сабақтың дене шынықтыру-сауықтыру түрі қолданылады: денешынықтыру үзілісі, алдын алу гимнастикасы, логомоторика.

14. Сабақтардың дәстүрден тыс түрлері тірек-қозғалыс аппаратының зақымдануына байланысты жеке жұмыс жасаумен сипатталады:

- 1) фитбол-гимнастика;
- 2) заттармен жаттығу жасау;
- 3) идеомоторлы жаттығулар;
- 4) стретчинг-гимнастика;
- 5) тренажерлы гимнастика;
- 6) автономды гимнастика;
- 7) өзіне массаж жасау;
- 8) аутотренинг;

9) жүйке жүйесін әлсіретуге және нығайтуға арналған жаттығулар (релаксация);

10) суды сезу арқылы емдеу (гидрокинезотерапия).

15. Оқу жүктемесінің көлемі:

- 1) 5-сынып – аптасына 3 сағат, оқу жылында барлығы 102 сағат;
- 2) 6-сынып – аптасына 3 сағат, оқу жылында барлығы 102 сағат;
- 3) 7-сынып – аптасына 3 сағат, оқу жылында барлығы 102 сағат;

- 4) 8-сынып – аптасына 3 сағат, оқу жылында барлығы 102 сағат;
- 5) 9-сынып – аптасына 3 сағат, оқу жылында барлығы 102 сағат;
- 6) 10-сынып – аптасына 3 сағат, оқу жылында барлығы 102 сағат.

16. ЕДШ барлық әдістерінің жалпы және міндетті қағидалары болып табылады:

1) тұрақтылық, жүйелілік және емдік дене шынықтыруды қолданудың үздіксіздігі;

2) ауру деңгейіне, оның күрделігіне, баланың жасына, оның психикалық дамуына сәйкес ЕДШ жаттығуларын қатаң даралау;

3) физикалық жүктемесін біртіндеп, қатаң бөлшекпен ұлғайту.

2-тарау. Оқу пәнінің 5-сыныптағы базалық білім мазмұны

17. Білім негіздері (сабақтарда): салауатты өмір салты жайлы білім қалыптастыру, адам ағзасына физикалық жаттығулардың ықпалы туралы; денсаулық белгілері және физикалық белсенділіктің жүрек-қан тамырлары жүйесіне әсері.

18. Диагностикалық тексеру (6 сағат). Оқу жылы басында білім алушыларды іріктеп ЕДШ сабақтарына топтастыру мақсатымен білім алушыларды медициналық карталары бойынша диагностикалық тексеру жүргізіледі. Топтарға бөлінген білім алушылардың тірек-қозғалыс аппараттарының қызметтік жағдайын бағалау және физикалық даму көрсеткіштерін тестілеу өткізіледі.

19. Жүру бұзылыстарын түзету (6 сағат): түзету жүрісі; жүрудің түрлі нұсқаларын ендіріп жүру мен тыныс алуды ұштастыру; қолдардың жайын өзгертіп жүру; тірек қасында жаттығулар.

20. Омыртқа бұзылыстарын түзету (6 сағат): омыртқаны созуға арналған жаттығулар, омыртқаны белсенді және баяу созуға арналған, омыртқаның барлық бөлімдеріндегі қозғалыстарды дамытуға арналған, өздігімен созуы.

21. Кеңістікте бағдарлауды дамыту (6 сағат): 360 градусқа аттап басып әрі қарай түзу сызықпен 3-4 метр жүріп бір орында бұрылу; бағдар бойынша, қиғаш орындықпен бағытты өзгертіп жүру; көздерін ашып және жұмып аяқтың ұшын ашып және жинап тұрған күйде тұрақтылықты сақтау; қолдарын тіреу қылып бір аяқта тұру.

22. Қол буындары қимылдарын ұлғайту (6 сағат): қолдарымен бір уақытта қозғалу; иықтарын және қолдарын ашып жұму; кезекпен және бір уақытта саусақтарын жұдырыққа жинау және ашу; қолдарын шеңбер бойынша айналдыру; қол буындарының пронациясы, супинациясы; қолдарының саусақтарын алыстатып жақындату; қолдарын артқа және алдыға жылжыту; алдыға және артқа шеңбер бойынша айналдыру; саусақтық гимнастика.

23. Дене бітімін қалыптастыруға арналған жаттығулар (6 сағат): аяқтың ұшымен жүру, қолдары басының артында, шынтактары жан жақта, жауырындарын жақындату; қабырғаға тақалып оған желкесін, арқасын, бөкселерін және табандарын тигізіп тұрып қабырғадан алыстап және бастапқы жайды сақтаған күйде қайта бару, қолдарын жан жаққа көтеру; тамға желке мен арқаны тигізіп отыру.

24. Аяқ буындарының қимылдарын ұлғайту (12 сағат): отырып: кезекпен аяқтарды жан жаққа жылжыту, аяқтарды кезекпен көтеру, тізелерін қолдарымен құшақтаған күйде аяқты кезекпен бұғу; аяқтарды ашу: денені алдыға, артқа, оңға, солға еңкейту; қолдарын артқа тіреп: денесін көтеру, кезекпен аяқтарын алға және жан жаққа сермеу; төртаяқтап тұрып аяқтарын жан жаққа қозғау; аяқтарын артқа көтеру, алдыға және артқа қозғалту.

25. Тыныс алу қызметтерін қалыпқа келтіру (12 сағат): К.П. Бутейко бойынша тыныс алу – сабақ түрлі дене тұрысында өткізіле береді (тұрып, жатып, отырып, қозғалыста); әдісті отырып меңгерген дұрыс; логомоторика: тақпақ мәтінімен жаттығуларды орындау.

26. Фитбол гимнастика (12 сағат): допта отырып (бөкселерін доптан ажыратпай) оңға-солға жүру; еденнен ажырап допта секіру, өзінің айналасында допта секіру, шеңбер бойынша; допта отырып орындалатын жаттығулар аяқтары ашық, оңға және солға теңселу кезекпен әр өкшесін тірек етіп, денесін оңға және солға еңкейту; денесін оңға, солға бұру, табан мен сирақты допқа неғұрлым жақын, аяқтарын еденнен ажыратып тепе-теңдікті барынша ұзақ сақтау, қолдары екі жақта; допта жатып орындайтын жаттығулар, алдыға және артқа жылжу; бір қолымен еденді тіреп допта қырымен жату; тірек еткен қолымен жылжытып алдыға және артқа қозғалу.

27. Заттармен орындалатын жаттығулар (12 сағат): қолдардың ұсақ моторикасын түзетуге арналған жаттығулар; үлкен доптармен жаттығулар (волейбол, баскетбол, жағажай); отырып, жартылай отырып, тұрған күйде қарсы алдындағы серіктесіне допты дөңгелету; гимнастикалық орындықтың шетімен допты дөңгелету; допты өзінің үстіне лақтыру және оны екі қолымен ұстау және еденге тигеннен кейін оны ұстау; допты қабырғаға лақтыру және оны ұстау, еденнен секіргеннен кейін ұстау, шапалақтағаннан кейін ұстау; допты екі қолымен төменнен лақтыру, серіктесіне басынан асырып лақтырып және оны екі қолымен ұстау; оң, сол, жүргенде допты қозғалту; гимнастикалық таяқпен орындалатын жаттығулар – таяқ тік тұрған кезде астынан екі қолымен ұстау – қол буындарын жоғары және төмен жылжыту; алдындағы таяқты үстінен ұстау – буындар пронациясы және супинациясы; таяқ астында тұрған күйде – көтеру

және түсіру; отырып үстінен ұстау, таяқ алдыда – алдыға еңкею; отырған күйде астынан ұстау, шынтак буындарында жинау және ашу; ішіне жатып қолдарын алға созу – дененің майысуы; арқасында жатып аяқтары тізесінен бүгілген, таяқ аяқтың артында – денені алдыға, артқа аудару.

28. Өзіне өзі массаж жасау элементтері (6 сағат).

29. Аутотренинг (6 сағат).

30. Сауықтыру және дамыту сипаттағы қозғалыс ойындары (6 сағат).

3-тарау. Оқу пәнінің 6-сыныптағы базалық білім мазмұны

31. Білім негіздері (сабақтарда): салауатты өмір салты жайлы білім қалыптастыру, адам ағзасына физикалық жаттығулардың ықпалы туралы. Физикалық жаттығулардың тыныс алу мүшелеріне әсері.

32. Диагностикалық тексеру және бірегей мониторинг жүйесінің негізінде оның физикалық қасиеттерінің өзгеру динамикасы (6 сағат).

33. Жүру бұзылыстарын түзету (6 сағат).

34. Омыртқа бұзылыстарын түзету (6 сағат).

35. Кеңістікте бағдарлауды дамыту және түзету (заттармен және затсыз) жаттығулары (2 сағат): симметриялық және ассиметриялық (6 сағат).

36. Қол буындарының қимылдарын ұлғайту (12 сағат).

37. Аяқ буындарының қимылдарын ұлғайту (12 сағат).

38. Тыныс алу қызметтерін қалыпқа келтіру (12 сағат).

39. Өзіне өзі массаж жасау (12 сағат): мойнына, қолдарына, аяқтарына, табандарына; табандарының тірек қызметтерін дамытуға: рефлекторлық жаттығулар.

40. Жаттығу гимнастикасы (12 сағат): беломыртқа, тізе, табан буындарындағы қозғалысты еселеуге және баяу қозғалысты алуға арналған тренажердағы жаттығулар; жүруді қалыпқа келтіру үшін жүгіру жолындағы жаттығулар, табандарының бұрыс тұруын түзеу, аяқ буындарының қозғалыстарын дамыту, ағзаның жүрек-қан тамырлар, бұлшықет жүйелерін жаттықтыру; аяқ буындарының қозғалысын ұлғайтуға арналған жаттығулар, табандардың бұрыс орналасуын түзеу, жүрек бұлшық етін және қан тамырлары жүйесін нығайту.

41. Мақсатты бағдарлы және жаттықтырушы сипатты қозғалыс ойындары (6 сағат).

42. Жүйке жүйесін әлсіретуге және нығайтуға арналған жаттығулар (релаксация), суды сезу арқылы емдеу (гидрокинезотерапия) (12 сағат).

4-тарау. Оқу пәнінің 7-сыныптағы базалық білім мазмұны

43. Білім негіздері (сабақтарда): физикалық жаттығулармен айналысудың адам иммунитетіне ықпалы; релаксация, босаңсудың пайдасы.

44. Денсаулық жағдайын және оның өзгеріс динамикасын бірегей мониторинг жүйесінің негізінде диагностикалық тексеру (6 сағат): топтарға бөлінген білім алушылардың тірек-қозғалыс аппараттарының қызметтік жағдайын бағалау және физикалық даму көрсеткіштерін тестілеу өткізіледі.

45. Жүру бұзылыстарын түзету (6 сағат).

46. Омыртқа бұзылыстарын түзету (6 сағат): омыртқаны белсенді және баяу созуға арналған жаттығулар (отырып, жатып, тұрып жасау): мойын және желке бұлшықеттерін керуге арналған; арқасының және ішінің бұлшық еттеріне арналған; кеуде бұлшық еттеріне арналған; денені қырымен еңкейтуге арналған бұлшық еттер үшін; қолдарының және аяқтарының бұлшық еттері үшін; омыртқаның барлық бөлімдеріндегі қозғалыстарды дамытуға арналған (жан жаққа денені еңкейтіп бұру, еңбектеу): омыртқаны керуге арналған жаттығулар; кеуде бұлшықеттерін отырып керуге арналған жаттығулар; өздігімен созу жаттығулары.

47. Кеңістікте бағдарлауды дамыту (8 сағат).

48. Қол буындарының қимылдарын ұлғайту (8 сағат).

49. Аяқ буындарының қимылдарын ұлғайту (8 сағат).

50. Қолданбалы жаттығулар (12 сағат): еңбектеу, жүру, жүгіру, секіру, лақтыру, табиғи жағдайларда қолданылатын өрмелеу; жаттығулар дене бітімін дұрыс ұстауды ескеру, жүруді тыныс алумен ұштастыру арқылы, жылжудың басқа түрлерін ендіру арқылы: аяқтың ұшымен, өкшесімен, табанның сыртқы және ішкі жақтарымен, өкшеден аяқтың ұшына ауыстырып жүру, бөкселерін жоғары көтеріп жүру, жартылай отырып жүрумен күрделенеді; өрмелеу нұсқалары (еңбектеу, үстінен өту, астынан өту және арасынан өту) омыртқаға неғұрлым аз салмақ салып; өрмелеу, гимнастикалық тамға өрге және төмен түрлі тәсілдермен теңселу; тік қанатта түрлі тәсілдермен өрмелеу.

51. Босаңсуды түзету (12 сағат): бұлшықеттің жеке топтамаларының қатты тырысудан босаңсуға контрастты ауысу; қолдарының ротациялық тырыспай қозғалуы; мойын бұлшық еттерін босату; басқаға назар аударып еркіндікке үйрететін тапсырмалар мен ойындар, музыка және мимикалық жаттығулар.

52. Өзіне өзі массаж жасау (12 сағат).

53. Тренажерлы гимнастика (12 сағат): арқа бұлшықеттерін нығайтуға арналған тренажердағы жаттығулар, бұлшықет корсетін қалыптастыру, дене бітімінің бұзылыстарын, омыртқаның сколиоздық өзгерістерін түзету; қол және аяқ буындарының қозғалыстарын ұлғайтуға, дененің барлық бұлшық еттерін жаттықтыруға арналған көп қызметті тренажерда орындалатын жаттығулар.

54. Түзету сипаттағы жаттығулар (12 сағат): омыртқаның орталық жағдайы сақталатын симметриялық физикалық жаттығулар, оның осал бұлшықеттері бар жаққа ауысуына төтеп беретін мықты бұлшықеттер; омыртқаның берілген бөлігіне сәйкес бұлшықет салмағын және тұрақты жағдайын табуға арналған асимметриялық түзету жаттығулары.

5-тарау. Оқу пәнінің 8-сыныптағы базалық білім мазмұны

55. Білім негіздері (сабақтарда): физикалық жаттығулардың адам ағзасына әсері туралы; П.Ивановтың "Детка" сауықтыру жүйесі; стретчингпен айналысу ережелері.

56. Диагностикалық тексеру (6 сағат).

57. Жүру бұзылыстарын түзету (6 сағат).

58. Омыртқа бұзылыстарын түзету (6 сағат).

59. Кеңістікте бағдарлауды дамыту (6 сағат).

60. Қол буындарының қимылдарын ұлғайту (12 сағат).

61. Аяқ буындарының қимылдарын ұлғайту (12 сағат).

62. Қолданбалы жаттығулар (12 сағат): тұрмыста және өндіріске қажетті қолданбалы және спорттық қозғалыс элементтері: қолымен ұстау, қысып ұстау, түрлі заттарды ауыстыру; түйме түймелеу және ажырату; қақпақтарды ашып жабу (эрготерапия шеңберінде); тұрмыстық қозғалыстар арнайы жаттығулар ретінде және күнделікті тұрмыста қолданылуы мүмкін (елестету сипатта болуы мүмкін тамақ ішкенде, киінгендегі қолдардың қимылы, толық дағды сипатты киініп шешіну, асхана құралдарын пайдалану икемдері; ауыспалы сипаттағы табиғи қимылдар (жүру, жүгіру).

63. Стретчинг (12 сағат): керілу, аяқтың ұшымен тұру, қолдарын жоғары көтеру, созылу, тыныс алу (5 дейін ұстау); табанға түсу, ауаны шығару, қолдары төменде; алдыға еңкею, қолдары артта, алақандарын жабыстыру, ішті тарту; тізелерін бұту, қолдарын еденге тигізіп алдыға еңкею; мүмкіндігінше тізелерін түзу ұстау (8-10 дейін ұстау); солға еңкею, оң қолын оң бөксесінің үстіңгі жағына қою, сол қолын басының үстіне қою; сол қолымен оң жаққа қабырғаны итеретіндей созу (10 дейін ұстау); ақырындап бастапқы жайға қайта келіп басқа жаққа жаттығуды қайталау; жартылай отыру: оң аяғымен шетке сырғып сол аяғын бүгіп, оң бөксесінің ішкі жағының толық керілуін сезу (10-ға дейін ұстау), аяқтарын ауыстырып жаттығуды басқа жаққа қайталау, табандардың жайын бақылау: жаттығу барысында табаны еденге тиіп тұрады; арқада жатып: оң тізесін кеудесіне тарту (5-ке дейін ұстау), аяғын баяу түсіріп, жаттығуды басқа аяғымен орындау; арқада жатып екі тізесін кеудесіне тарту, басын алдыға тізесіне еңкейтіп 8-10-ға дейін ұстау; арқада жатып: тізелерін кеудесіне тартып табанын қолымен ұстау (10-ға дейін ұстау), ақырындап аяқтарын мүмкіндігінше

тік созу; аяқтарын еденде айқастырып отырып: басын жан жаққа ию, иыққа қойғандай қылып (5-ке дейін ұстау), бастапқы жағдайы және жаттығуды басқа жаққа орындау, екі рет қайталау; аяқтарын еденде айқастырып отырып иығынан көру үшін басты бұру (5-ке дейін ұстау), бастапқы жағдай, содан кейін басты басқа жаққа бұрып ұстап тұру, екі рет қайталау, керілуге арналған жаттығулар кешенінің аяғында бірнеше терең тыныс алу орындалады.

64. Заттармен орындалатын жаттығулар (18 сағат).

65. Тренажёрлы гимнастика (12 сағат).

6-тарау. Оқу пәнінің 9-сыныптағы базалық білім мазмұны

66. Білім негіздері (сабақтарда): психофизикалық өзін-өзі тұрақтандыру; бұлшық еттерді созуға арналған жаттығулар; Брэгг бойынша сауықтыру жааттығулар кешені.

67. Қолдарын дұрыс ұстамауды түзету (12 сағат).

68. Қол буындарының қимылдарын ұлғайту (12 сағат).

69. Аяқ буындарының қимылдарын ұлғайту (12 сағат).

70. Толтырылған доптармен жаттығулар жасау (18 сағат).

71. Стретчинг-гимнастика (18 сағат): қол және аяқ бұлшық еттерін созуға арналған жаттығулар – тұрып, қолдары кеудесінің алдында қосылған, алақандарына қысым жасау; қолдарының саусақтарын қосып алақандарымен жоғары созылу, отырып орындайтын жаттығулар: аяқтарды екі жақта ұстап қолдарын алдыға созып денесін алға еңкейту; аяқты бүгіп қолдарының көмегімен тізені кеудеге тарту; арқада жатып аяғын бүгіп және қолдарының көмегімен тізені ішке қарай тарту, кезегімен оң және сол аяқпен; топталып алдыға артқа домалау.

72. Тренажерлы гимнастика (18 сағат): Брэгг бойынша омыртқаны сауықтыруға арналған жаттығулар.

73. Аутотренинг (12 сағат).

7-тарау. Оқу пәнінің 10-сыныптағы базалық білім мазмұны

74. Білім негіздері (сабақтарда): өз денсаулығын бағалау; денесінің негізгі бұлшықеттерінің орналасуы – үлкен төс бұлшықеттері, іштің және арқаның бұлшықеттері.

75. Өзін дұрыс ұстамауды түзету (12 сағат).

76. Қол буындарының қимылдарын ұлғайту (12 сағат).

77. Аяқ буындарының қимылдарын ұлғайту (12 сағат).

78. Диафрагманы нығайтуға арналған жаттығулар (6 сағат): ішпен тыныс алу, арқада жатып, жүксіз және іштегі жүкпен.

79. Көруді түзеуге арналған жаттығулар (6 сағат).

80. Шаршауға төзімділікті дамытуға арналған жаттығулар кешені (6 сағат): дайындық кезінде көздерге арналған гимнастика.

81. Заттармен орындалатын жаттығулар (6 сағат): толтырылған доптармен немесе гантелдермен жаттығулар жасау (1 кг).

82. Автономды гимнастика (12 сағат): өзіне өзі қарсыласуға арналған жаттығулар – дененің алдыңғы бұлшықеттерін дамытуға арналған жаттығулар – үлкен төс бұлшықеттері, іштің және арқасының бұлшықеттері, бір уақытта омыртқаның бұлшықеттеріне салмақ салу және "ауытқуларымен" байланысты (яғни қисаюымен); өкшенің және табанның сыртқы бұлшықет топтарын өңдеуге арналған жаттығулар, үлкен бұлшықеттерді дамытуға арналған жаттығулар (В.Г. Фохтина).

83. ТренажҰрлы гимнастика (18 сағат).

84. Аутотренинг (12 сағат): дене және қол-аяқтарын босатуға арналған жаттығулар.

8-тарау. 5-сынып білім алушыларының дайындық деңгейіне қойылатын талаптар

85. Пәндік нәтижелер.

86. Білім алушылар:

- 1) кабинетте өзін ұстау тәртібін;
- 2) күн тәртібі және жеке тазалық туралы мәліметтерді;
- 3) денсаулық белгілері және физикалық белсенділіктің әсерін;
- 4) омыртқа бұзылуларын түзетуге арналған жаттығулар кешенін;
- 5) жүрген кезде табанды дұрыс қоюды;
- 6) логомоторика тесттерін;

7) фитбол-доптарымен жаттығулар кешені, ауру ерекшелігіне байланысты заттармен орындалатын жаттығуларды;

8) босаңсуға, аутотренингке арналған кешенді жаттығулар, өзіне өзі массаж жасау элементтерін;

9) қозғалыс әрекеттерінің негізгі базалық түрлері, дене бітімінің дұрыс дағдысын қалыптастыруды білетін болады.

87. Білім алушылар:

- 1) салауатты өмір салтын ұстана білу;
- 2) омыртқа бұзылыстарын түзетуге арналған жаттығуларды орындау;
- 3) жүруді бақылау;
- 4) қозғалысты тақпақ мәтінімен ұштастыру;
- 5) мұғалімнің тапсырмасымен кешенді орындай білу;
- 6) аутотренинг формулаларымен босаңси білу, өз денесін басқару;
- 7) дұрыс емес жағдайларды түзету;
- 8) сабақта тәртіп сақтау дағдыларын меңгеретін болады.

9-тарау. 6-сынып білім алушыларының дайындық деңгейіне қойылатын талаптар

88. Пәндік нәтижелер.

89. Білім алушылар:

- 1) физикалық белсенділіктің адам ағзасына әсерін;
- 2) логомоторика тесттерін;
- 3) ауыру ерекшеліктеріне сәйкес заттармен жаттығулар кешенін;
- 4) босаңсуға арналған кешенді жаттығулар, өзіне өзі массаж жасау элементтерін;
- 5) Хатха-Йога жаттығуларын;
- 6) физикалық жаттығулардың тыныс алу мүшелеріне әсерін;
- 7) омыртқа бұзылыстарын түзетуге арналған жаттығулар кешенін;
- 8) жүрген кезде табанды дұрыс қоюды;
- 9) өзіне өзі массаж жасаудың негізгі тәсілдерін;
- 10) гидрокинезотерапиялық жаттығулар кешенін білетін болады.

90. Білім алушылар:

- 1) қолмен ассиметриялық қимыл-қозғалыстарды орындау: бір қол алдыға, екінші қолды жанға созу, кеуде алдына – басқасы жанға, аяқ қозғалысымен бірлескен қолдың ассиметриялық қозғалыстары;
- 2) қолдардың жақтардағы және жоғарыдағы, оң және сол жақтағы, қалпынан қолдарды дене алдында шеңбер бойымен айналдыру;
- 3) қайта жасауды әр түрлі әдістермен орындау;
- 4) мұғалімнің сөзбен айтқан нұсқаулары бойынша қолдарды алдыдағы қалыптан төменге және жоғарыға доға жасау арқылы айналдыру;
- 5) негізгі тұрыста дене бітімін дұрыс ұстау және сау аяқта серіктестің сүйемелдеуімен жүрелей отыруды орындау;
- 6) қозғалыс кезінде тепе теңдікті сақтау және бір (екі); тізеде тұрған күйде шалқаюды орындау;
- 7) жүрісті жүгірумен алмастыру, бір және екі аяқтап секіру;
- 8) орында тұрып бір қолмен ауырлығы әр түрлі доптарды лақтыру;
- 9) отырған, тұрған күйде денені алға, артқа, жақтарға еңкейтудің әдістерін меңгеретін болады.

10-тарау. 7-сынып білім алушыларының дайындық деңгейіне қойылатын талаптар

91. Пәндік нәтижелер.

92. Білім алушылар:

- 1) физикалық жаттығулармен айналысудың адам иммунитетіне әсерін;
- 2) омыртқа бұзылыстарын, дұрыс тұрмауды түзетуге арналған жаттығулар кешенін;
- 3) Хатха-Йога жаттығулар кешенін;

- 4) өзіне өзі массаж жасау элементтерінің негізін;
- 5) стретчинг – гимнастиканың жеке дара кешендері, фитбол жаттығулары, тұрақтылықты дамытуға, қалыпты және өзгеретін тепе теңдікті дамытуды;

б) көруді түзетуге арналған жаттығулар кешенін білетін болады.

93. Білім алушылар:

1) өз мүмкіндіктеріне қарай физикалық және сезімдік жүктемелерді бағалап және бөлу;

2) ЕДШ-мен жүйелі түрде айналысу, жеке кешенді жаттығуларды орындау дағдыларын меңгеретін болады.

11-тарау. 8-сынып білім алушыларының дайындық деңгейіне қойылатын талаптар

94. Пәндік нәтижелер.

95. Білім алушылар:

1) физикалық жаттығулардың адам ағзасына әсерін; П.Ивановтың "Детка" сауықтыру жүйесін;

2) стретчингпен айналысу ережелерін;

3) тұрақтылықты дамытуға, қалыпты және өзгеретін тепе теңдікті дамытуға арналған заттармен орындалатын жаттығулар кешенін;

4) тренажерлы гимнастика кешенін білетін болады.

96. Білім алушылар:

1) денсаулықты сақтау және нығайтуға күн тәртібінің рөлін және маңызын сипаттау;

2) оқу және сабақтан тыс уақытын, денсаулық көрсеткіштерін, физикалық дамуы және дайындығын ескере отырып күн тәртібін жоспарлау және түзету дағдыларын меңгеретін болады.

12-тарау. 9-сынып білім алушыларының дайындық деңгейіне қойылатын талаптар

97. Пәндік нәтижелер.

98. Білім алушылар:

1) мектепте ортопедтік тәртіп ережелерін;

2) күн тәртібі және жеке тазалығы туралы мәліметтер;

3) өзін өзі психофизикалық ретке келтіру негіздерін;

4) стретчинг – жаттығулары, аутотренинг әдісін білетін болады.

99. Білім алушылар:

1) жеке стретчинг гимнастика, фитбол жаттығулар кешенін орындау;

2) көру қабілетін түзету кешенді жаттығулар орындау;

3) тұрақтылықты дамытуға, қалыпты және өзгеретін тепе теңдікті дамытуға арналған заттармен орындалатын жаттығулар кешенін орындау дағдыларын меңгеретін болады.

13-тарау. 10-сынып білім алушыларының дайындық деңгейіне қойылатын талаптар

100. Пәндік нәтижелер.

101. Білім алушылар:

- 1) қозғалыс әрекеттерінің базалық түрлерінің негіздерін;
- 2) дұрыс дене бітімінің қалыптасқан дағдысын;
- 3) автономды гимнастика жаттығуларын;
- 4) аутотренинг әдісін білетін болады.

102. Білім алушылар:

- 1) "дене шынықтыру", "күн тәртібі" түсініктерінде бағдарлау;
- 2) таңғы жаттығудың, дене шынықтыру үзілістерінің, дене шынықтыру сабақтарының, шынығудың, таза ауада серуендеу, қозғалысты ойындардың, денсаулықты нағайтуға арналған спортпен шұғылдану, ағзаның негізгі жүйелерін дамытудың рөлі және маңызын сипаттау;
- 3) өз денесін басқару, дұрыс емес жағдайларды түзеу;
- 4) өзіне-өзі массаж жасау, таза тыныс алу элементтерін қолдану дағдыларын меңгеретін болады.

103. Тұлғалық нәтижелер. Білім алушылар:

- 1) тұлғаның физикалық және эстетикалық мәдениеті, салауатты өмір салты және өзін өзі бақылау және өзін-өзі сараптау тәсілдері туралы қалыптасқан түсініктері;
- 2) өз сезімдерін басқару, құрбылармен қарым қатынас орнату дағдылары, қатынас мәдениетін меңгеру, өз пікірі, жауапкершіліктің болуы;
- 3) ағзаның қызметтік мүмкіндіктері, аурулардың және қатты қысымның алдын алу тәсілдері туралы білімі;
- 4) Отанға деген сүйіспеншілік таныту, қазақ халқының рухани мұрасына мақтаныш сезімі дағдыларын танытады.

104. Жүйелік-әрекеттік нәтижелер білім алушылардың:

- 1) пән бойынша жүйелі білім, оны практикалық әрекетте қолдана білуінен;
- 2) танымдық, зияткерлік және шығармашылық белсенділігін арттыру; жауапкершілік, ұстамдылық, өзін ұстау, әділдігінен;
- 3) үлкен адамдармен және құрбыларымен ынтымақтастық орнату икемдері, айналасындағы адамдарға көмек көрсету; түзету міндеттерін шешуде шығармашылық таныту, жұмыста нәтижеге жетуінен;
- 4) дамыған қарым-қатынас қабілеттерін меңгеруінен көрініс табады.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2017 жылғы 27 шілдедегі
№ 352 бұйрығына 127-қосымша

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің

Психикалық даму тежелісі бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Әлеуметтік-тұрмыстық бағдар" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Түсінік хат

1. Оқу бағдарламасы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 23 тамызда № 1080 қаулысымен бекітілген Орта білім берудің (бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім) мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес әзірленген.

2. Оқу пәнінің мақсаты - жасөспірімдерде түрлі әлеуметтік және тұрмыстық жағдайларда белсенді және дербес болуға мүмкіндік беретін әлеуметтік-бейімдік арнайы икем мен дағдылар қалыптастыру.

3. Оқу пәнінің міндеттері:

1) үйдегі өмірдің құрылысы жайлы, күнделікті тұрмыстық шаруа түрлері, тұрмыста қоршаған заттардың қажеттілігі туралы түсініктерін кеңейту;

2) үйдегі және мектептегі күнделікті түрлі жұмысқа ат салысуға ынта мен икем қалыптастыру, шамасына қарай сол жұмыстарға араласу;

3) қарым-қатынас икемдерін қалыптастырып және әлеуметтік қатынастың қабылданған рәсімдерін қолдануды үйрету;

4) әлеуметтік нысандардың (сауда, тұрмыс қызметі, байланыс, мәдениет, медициналық көмек қызметтері) және қоғамдық көлік қызметтерінде бағдарлап пайдалану дағдыларын қалыптастыру;

5) әлеуметтік-тұлғалық даму кемшіліктерін түзеуге ықпалдасу; сөздік қорын байыту және жүйелеу, ауызша диалогтық және монологтық сөйлеу тілін дамыту.

4. Психикалық дамуы тежелген білім алушылардың танымдық әрекеттерінің ерекшеліктері және әлеуметтік-эмоционалдық дамуы қоршаған ортаны толық тануға, әлеуметтік нормалар мен қатынастарды меңгеруге, қарым-қатынастың тиімді түрін құруға және әлеуметтік тәртіпті меңгеруге кедергі келтіреді.

5. "Әлеуметтік-тұрмыстық бағдар" түзету курсы әлеуметтік бейімдеуге ықпал ететін дағдыларды қалыптастыруға, танымдық қызығушылықты қалыптастыруға, психикалық дамуы тежелген білім алушылардың қарым-қатынас орнату қабілетін қалыптастыруға бағытталған.

6. Оқу бағдарламасы жаңа әлеуметтік-тұрмыстық икемдер және дағдыларды қалыптастыруға арналған өткен материалды әр сыныпта қайталап және тереңдетуге мүмкіндік беретін концентрлік ұстанымына сәйкес жүзеге асады.

7. Оқу жүктемесінің көлемі:

- 1) 5 сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағат;
- 2) 6 сынып - аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағат;
- 3) 7 сынып - аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағат;
- 4) 8 сынып - аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағат;
- 5) 9 сынып - аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағат;
- 6) 10 сынып - аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағат.

8. Әлеуметтік-тұрмыстық бағдар курсы оқыту барысында келесі пәндермен пәнаралық байланыс орнатылады:

1) "Қазақ тілі және әдебиет". Өз ойын, сөйлемдерді, қорытынды және пайымдауларын құрастыруға қажетті қазақ тілінің ережелерін қолдану;

2) "Математика". Есептеу және өлшеуді талап ететін өмірдегі жағдайларды жандандыру;

3) "Қазақстан тарихы". Қазақ халқының салт-дәстүрлерін, тұрмысын көрсететін жағдайларды қолдану;

4) "Технология". Еңбек дағдыларын қолдану, дербес практикалық, еңбек әрекетін жоспарлай және бақылай білу.

9. Тақырыпты өту кезеңділігін мұғалім өзі белгілеп күнтізбелік жоспарда көрсетеді. Бағдарламада тақырып бойынша сағат санын бөлу үлгі ретінде берілген. Мұғалім оны білім алушылардың қажеттілігі бойынша өз қалауымен өзгерте алады.

10. Пәннің мазмұны білім алушылардың әлеуметтік және тұрмыстық тәуелсіздігіне және тәуелсіздігіне мүмкіндік беретін оқытудың қарым-қатынастық үлгісіне бағытталған. "Әлеуметтік-тұрмыстық бағдарлау" түзету курсы бағдарламасының мазмұны тоқсанға бөлінбейді.

11. Дағдыларды қалыптастырудың маңызды шарты ол білім алушылардың өздігімен орындай алатын табысты әрекеттерін ұйымдастыру болып табылады. Сабақ қажетті жабдықталған арнайы кабинетте өткізіледі.

12. Сабақтар арнайы жабдықталған кабинетте өткізіледі.

2-тарау. Оқу пәнінің 5-сыныптағы базалық білім мазмұны

13. Денсаулық және қоршаған орта (8 сағат):

1) білім алушының таңертеңгі және кешкі тазалығы. Душта жуыну. Шашты күту (жуу, шаш үлгісі). Құлақтарын тазалау (тазалау, жуу);

2) көру гигиенасы. Теледидар көру, компьютерде жұмыс істеу ережелері. Столда жұмыс жасағанда арқаны түзу ұстау;

3) жер сілкінісі. Жер сілкіндегі өзін ұстау тәртібі;

4) өрт. Өрт кезінде өзін ұстау.

14. Отбасылық қатынастар (5 сағат):

1) білім алушылардың отбасы құрамы: аттары, тегі, жасы, отбасы мүшелерінің оқу, жұмыс орындары. Туысқандық қатынастар (ана, әке, аға, әже); Отбасындағы жеке қарым-қатынастар; құрбыларына және үлкендерге өтініш жасау, сурақ қою түрлері;

2) отбасылық дәстүрлер, отбасы мүшелерінің туылған күндерін атап өту, сыйлық таңдау;

3) фотоальбом жасау. Фотоаппаратты пайдалану;

4) отбасы мүшелері арасында міндеттерді бөлісу.

15. Бос уақытты өткізу және әуестенулер (5 сағат):

1) әуестенулер (тігу, тоқу, кесте тігу; ағаш күйдіру, құрастыру, үлгілеу);

2) саяхат, спорт секциялары. Білім алушылар үйі, стадион және жүзу бассейні.

16. Мерекелер, салтанаттар, дәстүрлер (4 сағат):

1) туылған күн. Оны дайындау және өткізу ерекшеліктері;

2) "Жаңа жыл", "Наурыз". Тарихи деректер. Түрлі халықтардың Жаңа жыл мерекесін тойлау дәстүрлері;

3) қоныс тойы. Сыйлық таңдау.

17. Тамақтану (10сағат):

1) азық-түлік, олардың адам ағзасына маңыздылығы;

2) негізгі азық-түліктің бағасы;

3) тамақ дайындағанда қойылатын санитарлық-тазалық талаптар;

4) ас үй құрал-жабдықтары, ыдыс. Пайдалану және қолдану тәртіптер;

5) ыдысты күтуге қажетті химиялық құралдар;

6) тамақтану тәртібі. Таңғы ас. Таңғы ас мәзірі; үстелді таңғы асқа дайындау;

7) тамақ дайындау: салаттар, салаттар жасау; жұмыртқадан жасалған тағамдар, жұмыртқаны қуыру, қайнату, қарапайым бутербродтар әзірлеу;

8) қазақ халқының шай ішу дәстүрі. Шайды демдеу.

18. Сауда (4 сағат):

1) азық-түлік дүкендері, әмбебап дүкендер, арнайы дүкендер;

2) азық-түлік дүкенінде товарларды сатып алу тәртібі.

19. Тұрғылықты жер (6 сағат):

1) қалада және ауыл аймақтағы тұрғын үй түрлері. Жылыту түрлері;

2) тұрғын үй. Уақытша тұратын орын (қонақ үйлер, интернаттар, жатақханалар). Үйдің және мектептің пошталық мекен-жайлары;

3) тұрғылықты жердің іш құрылымы.

20. Киім және аяқ-киім (5 сағат):

1) киім және бас киімнің жыл мезгіліне және қажеттілігіне қарай түрлері;

- 2) киімді күнделікті күту (кірлеудің алдын алу, тазалау, ұсақ-түйек жөндеу);
- 3) аяқ-киім түрлері, оларды қолдану, аяқ-киімді тазалау (кептіру, тазалау, мезгілдік аяқ-киімді сақтауға дайындау).

21. Көлік (5 сағат):

- 1) мектепке жол жүру (жол сызбасы, көлік түрлері);
- 2) жол жүру ережелері.

22. Байланыс құралдары (5 сағат):

- 1) пошта. Поштамен жіберу түрлері (хаттар, бандерольдар, посылкалар, ақшалай аудармалар, жедел хаттар). Пошта коверттеріне мекен жайды жазу. Хаттарды жіберу тәртібі.

23. Отбасылық экономика (5 сағат):

- 1) ақша. Заманауи ақша түрлері: қағаз ақша, айырбастайтын ұсақ ақша. Қазақстандық ақшалар (тиын, теңге);
- 2) отбасы бюджетінің құрамды бөлшектері: кіріс және шығыс. Шығыстың негізгі бөлімдері. Отбасылық бюджетті жоспарлау.

24. Жұмысқа орналастыру. Іскерлік қатынастар (6 сағат):

- 1) завод. Фабрика. Ферма. Соларда жұмыс істейтін адамдардың мамандықтары: жұмысшы, тігінші;
- 2) пошта. Көлік. Адамдардың мамандықтары: пошташы, газет таратушы, жүргізуші;
- 3) құрылыс мамандықтары: сылақшы, бояушы, тас қалаушы.

3-тарау. Оқу пәнінің 6-сыныптағы базалық білім мазмұны

25. Денсаулық және қоршаған орта (8 сағат):

- 1) ағзаны шынықтыру (жаттығу, сүртіну, мезгілдік киімдер, денешынықтыру сабақтары). Қолдарды, аяқтарды күту (қолдардың, аяқтардың терісін және тырнақтарын күту);
- 2) медицина мекемелері (емханалар, дәріханалар, ауруханалар), олардың қызметі;
- 3) медицина мекемелерінің қызметкерлері (дәрігерлер, медбикелер, дәріхана қызметкерлері);
- 4) медициналық көмек түрлері: "жедел жәрдем", үйде көрсетілетін көмек, амбулаторлық қабылдау, ауруханаға жатқызу, жедел жәрдемді және дәрігерді үйге шақырту;
- 5) қарапайым медициналық көмек: дене температурасын өлшеу, жараны өңдеу және таңу;

- б) су тасқыны, су тасқыны кезіндегі әрекеттер.

26. Отбасылық және жеке қатынастар (4 сағат):

- 1) ата-аналарға кішкентай балаларды күтуде көмек көрсету;

2) демалыс күндері дем алу түрлері.

27. Мерекелер, салтанаттар, дәстүрлер (4 сағат):

1) мемлекеттік мерекелер: Тәуелсіздік күні; Атазаң күні; Халықаралық әйелдер күні; Қазақстан халықтарының ынтымақтастық күні; Отан қорғаушылар күні.

28. Бос уақытты өткізу және әуестену (5 сағат):

1) үй және бөлме жануарлары. Үй жағдайында ит және мысықтарды ұстау ерекшеліктері;

2) аквариумның құрылымы, балықтарды асырау;

3) үй жағдайында құстарды асырау ерекшеліктері;

4) аурудың алдын алу шаралары (санитарлы-тазалық талаптарды сақтау, жануарлардың ауруларының алдын алу).

29. Тамақтану (10 сағат):

1) тамақ дайындау тазалығы, азық-түлікті және суық тамақтарды сақтау;

2) электр және газ плитасы. Сіріңке және электртұтатқышты қолдану;

3) кесуге арналған құралдармен жұмыс істегенде сақтандыру ережелері және санитарлы-тазалық талаптары;

4) макарон өнімдерінің түрлері. Кеспеден тамақ дайындау;

5) жарма түрлері. Жарманы бірінші және жылумен өңдеу. Ботқаны (қарақұмық) суда және (ұсақ жарма) сүтте дайындау;

6) көкөністер. Көкөністерді бірінші және жылумен өңдеу. Көкөністерден гарнир және салаттар дайындау (пюре, бұқтырылған көкөністер).

30. Сауда (4 сағат):

1) базар. Базар бөлімдері. Халықты азық-түлікпен қамтамасыз етуге базардың орны. Зат сататын базар, ашық, жабық, уақытша, көп мөлшерде, аз мөлшерде сататын;

2) аспазхана. Тауар түрлері.

31. Тұрғын үй (6 сағат):

1) тұрғылықты үйге қойылатын тазалық талаптары және оны қамтамасыз ету шаралары;

2) білім алушының жұмыс орнын ұйымдастыруға қойылатын негізгі ережелер;

3) киіз үй. Заттарды (киім, қажетті бұйымдар) киіз үйде сақтау ерекшеліктері;

4) пәтерді күнделікті жинау (құрғақ және сулы). Шаңсорғыш;

5) төселіміне сәйкес еденді күту (лак, бояу, линолеум);

6) шамдарды күту, әрекет түрлері. Қауіпсіздік ережелері.

32. Киім және аяқ киім (6 сағат):

- 1) киімді ұсақ-түйек жөндеу (ілгіштерді, түймелерді тігу, сөтілген тігісті тігу);
- 2) киімдерді кір жуғыш машинада жуу. Кір жууға арналған құралдар;
- 3) ірі киімдерді, төсегіштерді үтіктеу.

33. Байланыс құралдары (5 сағат):

- 1) байланыстың негізгі құралдары (пошта, телефон, телеграф). Поштамен жіберу түрлері (хаттар, бандерольдар, посылкалар, ақшалай аудармалар, жеделхаттар);
- 2) хаттардың түрлері (жабық, ашық, жай, тапсырыс). Өртүрлі хаттарды жіберу реті;
- 3) телеграф. Телеграф қызметінің түрлері. Жеделхаттардың мәтіндерін құрастыру;
- 4) байланыс бөлімшелерінде өзін ұстау тәртібі.

34. Көлік (5 сағат):

- 1) қалалық және қаламаңындағы көлікті пайдалану. Жол жүру ақысын төлеу ерекшеліктері (бір реттік, бір айлық жол жүру билеті). Қала маңына жүретін автобустардың жүру кестесі. Автобуска отыру тәртібі;
- 2) қоғамдық көлікте жүру тәртібі (отырғанда, билет алғанда, салондағы және көшеге шыққан кездегі тәртібі).

35. Отбасылық экономика (5 сағат):

- 1) ақша; ақшаның рөлі және қызметі: айырбастау құралы, тауарды немесе қызметті сатып алғандағы төлем түрі, тауардың бағасы және құнының өлшемі; сақтау және жинау құралы; күн көру құралы. Заманауи ақша түрлері: төлеп және төлемсіз (пластикалық карточкалар);
- 2) үй шаруасындағы үнемдеу.

36. Жұмысқа орналастыру. Іскерлік қатынастар (6 сағат):

- 1) еңбек және жұмыс. Еңбек және еңбек әрекеті;
- 2) әрекеттену нәтижелері (кітап оқу, телебағдарламалар көру, би, достарға бару, қонақ қабылдау) және еңбек азығы;
- 3) оңай және қиын еңбек, біліктілік.

4–тарау. Оқу пәнінің 7-сыныптағы базалық білім мазмұны

37. Денсаулық және қоршаған орта (10 сағат):

- 1) жасөспірімнің жеке тазалығы. Күн тәртібі, тамақтануы; өзіне арналған тамақ тәртібін таңдау;
- 2) үй дәріханасы. Емдік өсімдіктер. Суық тию аурулары. Асқазан-ішек құрылысы жолдарының аурулары. Тіс ауруы;

3) жарақат алғандағы алғашқы көмек: жара, соққы, сүйек шыққанда, сынғанда. Ауруларды емдегенде халықтық емдер;

4) су тасқыны, су тасқыны кезіндегі әрекеттер.

38. Тұлғааралық және отбасылық қатынастар (5 сағат):

1) сыйлық жасау қазақ халқының салты ретінде;

2) дау-дамайлар. Оның алдын-алу мүмкіндіктері, одан шығу жолдары;

3) ата-ананың міндеті, балаларға деген сүйіспеншілік. Ажырасу және оның салдары;

4) кинода, театрда, мұражайда, кітапханада, көшеде өзін ұстау. Әңгімелесу тәртібі.

39. Бос уақыт және әуестену (5 сағат):

1) кітаптар, газеттер, журналдар;

2) теледидар хабарлары, оларды таңдау және көру.

40. Мерекелер, салтанаттар, рәсімдер (5 сағат):

1) діни мерекелер: Рождество; Пасха; Масленица; Құрбан айт.

41. Тамақтану (10 сағат):

1) ас дайындау. Көкөніс, ет және балық өнімдерін өңдеу әдістері;

2) ас дайындағанда қауіпсіздік техника ережелері; қайнаған сумен, тұрмыс техникасын қолданғанда;

3) үстелді түскі асқа дайындау және асхана құралдарын қолдану ережелері. Үстел үстінде өзін ұстау;

4) сорпа және етсіз борщ дайындау. Картоптан котлет жасау және көкөністен гарнир жасау. Кептірілген жемістерден кисель және компот жасау.

42. Сауда (5 сағат):

1) әмбебап дүкендер және арнайы азық-түлік дүкендері, олардың бөлімдері. Кейбір товарлардың бағасы, оларды сатып алу тәртібі. Товарды сатып алу жолдары: талдап, дайын түрінде, өлшеп алу.

43. Тұрғын үй (6 сағат):

1) тұрғын үйді жинақтау. Үйді мезгілді жинау. Терезе күтімі. Пешке от жағу;

2) жеңіл жөндеу жұмыстары. Терезелерді, есіктерді, еденді бояу.

44. Киім (6 сағат):

1) тондарды және былғарыдан тігілген киімдерді күту. Сақтауға дайындау;

2) тоқылған киімдерді күту. Жуу, кептіру және үтіктеу ерекшеліктері.

45. Байланыс құралдары (5 сағат):

1) бандероль түрлері (қарапайым, құнды, тапсырыс). Посылкалар. Оларды салу реті. Жіберу бағасы. Түбіртектерді толтыру.

46. Көлік (5 сағат):

1) қалааралық, теміржол көлігі. Вокзалдар. Вокзалдардың анықтама бөлімі. Поездар кестесі. Жолаушы вагондарының түрлері. Түрлі орындарға жол жүру бағасы. Теміржол билеттерін сатып алу. Жүк сақтау камералары.

47. Жұмысқа орналасу, іскерлік қатынастар (6 сағат):

1) жеке меншік – адам, адамдар және еңбек нысандарының, заттардың арасындағы қатынас түрлері (жекеменшік иесінің объекті және субъектісі). "Менікі", "сенікі", "біздікі", "бөтен" түсініктері. Адам және оның жеке меншігі: дене, денсаулығы, ақылы, уақыты, жеке заттары. Меншік түрлері: мемлекеттік, жеке, бірлесе, шағын кәсіпорындар.

5-тарау. Оқу пәнінің 8-сыныптағы базалық білім мазмұны

48. Денсаулық және қоршаған орта (8 сағат):

1) бет терісінің күтімі. Косметикалық құралдар (лосьондар, кремдер). Қырыну, қырыну жиілігі, электр қырынғыш және станокпен қырыну. Бет әлпетті бояуға арналған опа далаптар және оны қолдану;

2) құрт аурулары және олардың алдын алу шаралары;

3) қышыма, алдын алу шаралары, күресу жолдары;

4) қайғылы жағдайларда көрсетілетін алғашқы көмек (жарақаттанған жерді өңдеу ережелері, тамаққа уланғанда асқазанды жуу. Түрлі деңгейде үсік шалғанда, күн өткенде қолданылатын шаралар);

5) ашушандық нұсқалары, шабуыл жасағанда қашу жолдары және тәртібі.

49. Тұлғааралық қатынастар (4 сағат):

1) көршілермен қарым-қатынас орнату;

2) достық сезімнің пайда болуы. Танысу; әңгімелесу. Бойжеткеннің (бозбаланың) сырт келбеті. Махаббат және ғашықтық, олардың ерекшелігін сипаттар. Сөз байласу, бір-біріне қоятын талаптар.

50. Мерекелер, салтанаттар, дәстүрлер (4 сағат):

1) түрлі халықтардың дәстүріндегі жерлеу. Ұйымдастыру және өткізу ерекшеліктері. Қатысушылардың тәртібі.

51. Бос уақытты өткізу және әуестену (5 сағат):

1) бақша отырғызу. Жерді дайындау, дәнді егуге дайындау (қияр). Көкөністердің көшеттерін егу. Қыста терезе алдында көкөніс егу.

52. Тамақтану (10 сағат):

1) қамыр түрлері және одан жасалатын өнімдер. Құймаққа арналған қамыр. Одан жасау. Тәтті нанға арналған қамыр, печенье жасау. Бисквитті қамыр, торт жасау. Қатпарлы қамыр, торт жасау;

2) тамақты буға пісіру;

3) духовка, қысқатолқынды пеш пайдалану.

53. Сауда (4 сағат):

1) сауда үйлері. Тауар түрлерінің ерекшеліктері. Олардың жұмыс кестесі. Тауар таңдау;

2) аспазхана, тауар түрлері, тауар таңдау.

54. Тұрғын үй (6 сағат):

1) үйді жекешелендіру. Тұрғын үйді жалға алу (жалға беру);

2) ас үйді тазалау, дәретхананы, ваннаны, раковинаны жуу. Жуу құралдары.

55. Киім және аяқ киім (6 сағат):

1) киімнің және аяқ киімнің мөлшерлерін бағдарлай білу. Өлшемді алу, киімдерде қажетті белгіні табу;

2) кір жуатын орын. Қолдану тәртібі (белгілер, түбіртектерді толтыру). Қызмет түрлері. Өзіне-өзі қызмет жасайтын кір жуатын орын;

3) қазақ халқының ерлерге арналған ұлттық киімі.

56. Байланыс құралдары (5 сағат):

1) телефон. Телефон анықтамасын пайдалану. Милиция шақыру, өрт сөндіру тобын шақыру, газ шыққан кезде аппараттық қызметті шақырту. Телефон арқылы ақпарат алу;

2) халықаралық телефон байланысы. Телефон байланысының ақысы. Телефонмен сөйлесу мәдениеті.

57. Көлік (5 сағат):

1) халқаларалық автокөлік. Автобекет, негізгі автобустың жол жүру сызбалары;

2) автобустардың жүру кестесі. Билеттерді алу реті. Жол ақысы. Автобекет қызметі.

58. Отбасылық экономика (5 сағат):

1) ірі сатып алуларды жоспарлау (киім, жиһаз). Жазғы демалысты жоспарлау;

2) тұрғын үйді ұстау. Тұрғылықты жердің және коммуналды қызметтер ақысын төлеу. Банк бөлімшелері;

3) ағымдағы қаражат жұмсаулар және мәдени қажеттілікті қанағаттандыруға арналған қаражаттар (киноға, театрға билеттер, жол жүру ақысы, жеке тазалыққа арналған заттар, аяқ киім және киімді жөндеу).

59. Жұмысқа орналасу және іскерлік қарым-қатынастар (6 сағат):

1) жұмысқа орналасу. Өндірістік қарым-қатынастар. Әріптестерімен қатынас орнату. Жұмысқа және үйге арналған киім, маңызы, оның ерекшелігі, оны күту.

6-тарау. Оқу пәнінің 9-сыныптағы базалық білім мазмұны

60. Денсаулық және қоршаған орта (8 сағат):

1) темекі шегудің, ішімдіктің, есірткінің зияны;

2) жыныстық қатынас арқылы жұғатын, жұқпалы аурулар және олардың алдын алу шаралары;

3) ауырған адамдарды күту. Еңбекке жарамсыздық қағазы. Сақтандыру медицинасы. Диагностикалық орталықтар. Жекеменшік емханалар;

4) емханаға бару, дәрігердің қабылдауына жазылу, талон алу.

61. Тұлғааралық және отбасылық қатынастар (4 сағат):

1) некеге тұру. Құда түсу, атастыру, сөз байласу, некені тіркеу, сырға салу. Қазақ халқының үйлену той дәстүрі; тойға дайындық, салтанатты өткізу, некелесушілер және қонақтардың киімдері.

62. Мерекелер, салтанаттар, рәсімдер (4 сағат):

1) мерейтойлар, зейнетке шығу, бала туылу.

63. Бос уақытты өткізу және әуестену (5 сағат):

1) гүлзар, оны қалыптастыру, күтім (біржылдық және көпжылдық өсімдіктер, гүлдердің көбею тәсілдері);

2) коллекция жинау. Жинауға арналған заттар, тәсілдері, таңдау.

64. Тамақтану (10 сағат):

1) тоңазытқыштың күтімі. Мұзды еріту, жуу;

2) қазақ асханасының ерекшеліктері, столды дайындау. Ұлттық тағамдарды дайындау, бауырсақ, палау (етсіз);

3) кішкентай балалардың тамақтануы. Ботқа дайындау;

4) диеталық тамақтану, оның ерекшеліктері.

65. Сауда және қызмет (6 сағат):

1) комиссиялық дүкендер (секонд хэнд, сток). Товарларға мезгілдік жеңілдіктер;

2) жөндеу шеберханалары. Суретке түсіру ательесі. Сән салондары;

3) негізгі азық-түліктерге және тұрмысқа қажетті заттардың бағалары.

66. Тұрғын үй (4 сағат):

1) интерьер. Пәтерде жиһазды орналастыру. Пәтердегі ағымдағы жөндеу жұмыстары; әктеу, тұсқағаз жабыстыру;

2) киіз үйдің іші. Оны безендіруде ұлттық қолданбалы өнер бұйымдары.

67. Киім және аяқ киім (6 сағат):

1) киім үлгісі, сән, сәннің пайда болу тарихы;

2) киімді жаңалау. Киім таңдау, аяқ киімді дүкеннен және базардан сатып алу;

3) кір жуатын орын, көрсетілетін қызмет түрлері. Киімдерді өткізуге дайындау тәртібі;

4) қазақтың зергерлік өнері. Зергерлік бұйымдар ұлттық киімге қосымша ретінде.

68. Байланыс құралдары (5 сағат):

1) ақша аударымдары. Аударым түрлері (поштамен, телеграф арқылы), түбіртектерді толтыру. Аудармалардың бағасы.

69. Көлік (5 сағат):

1) әуекөлігі. Аэропорт, аэробекет, маршруттар. Билеттерді сатып алу реті (авиакассалар). Жол жүру құны. Жүкті және қол жүгін рәсімдеу.

70. Отбасылық экономика (5сағат):

1) сақтандыру - дүние мүлікті және денсаулықты сақтау тәсілі. Міндетті сақтандыру, ерікті сақтандыру. Сақтандыру келісім шарты, жарналар, қосындысы, сақтандыру жағдайы;

2) несие беру жүйесі. Несие алуға қажетті құжаттар;

3) жинақтарды сақтау әдістері. Банктерге жинақтау түрлері.

71. Жұмысқа орналасу. Іскерлік қатынастар (6 сағат):

1) жұмысқа орналасу. Жұмысқа орналасуға қажетті құжаттар, оларды рәсімдеу. Жұмыспен қамту бөлімдері және мекемелер (кадрлар бөлімі, халықты жұмыспен қамту орталықтары). Уақытша жұмыс, үйде орындайтын жұмыс, шағын бизнес. Жұмыссыздық, жәрдемақылар;

2) халыққа көрсетілетін кәсіби емес еңбек қызметтері (пәтер жөндеу, аяқ киім жөндеу, ауру адамға қарау, еден жуу, кір жуу, үй жинау, бала қарау).

7-тарау. Оқу пәнінің 10-сыныптағы базалық білім мазмұны

72. Денсаулық және қоршаған орта (8 сағат):

1) демалысты жопарлау. Табиғатта демалу, шипажай, демалыс үйлері. Жолдама алу және "жабайы" демалыс;

2) "Ең ұятты нәрсе жайлы...". Бала туылуын жоспарлау. Сақтану жолдары. Жасанды түсік, оның салдары. Жүктілік, оның белгілері, әйел адамның ағзасындағы өзгерістер. Оның өту ерекшеліктері (тамақтану, қоршаған орта);

3) отбасының бала туылуына дайындығы. Тұрғын үйге қойылатын санитарлы-гигиеналық талаптар. Нәрестеге қажет заттар. Баланың жатырдағы дамуы: ағзасының ерекшеліктері, нәрестені күту.

73. Тұлғааралық және отбасылық қарым-қатынастар (4 сағат):

1) неке – отбасылық өмірдің негізі. Отбасы бақытының құрамды бөлшегі. Отбасының психологиялық ахуалы. Отбасылық өмірдің қиындықтары және оны жеңу жолдары. Балалар – отбасының негізі.

74. Мерекелер, салтанаттар, рәсімдер (4 сағат):

1) қазақтың мерекелік ұлттық салт-дәстүрлері:

"Бесік той" - "Бала туылуы";

"Тұсаукесер" - "Баланың тұсауын кесу";

"Сүндет той" - "Ұл баланы сүндеттеу";

"Тілашар" - "Мектепке баратын кезде". Оларды дайындау және өткізу ерекшеліктері.

75. Бос уақытты өткізу және әуестену (5 сағат):

1) бақша отырғызу, бақша жерін жоспарлау. Жеміс бұталары және ағаштар, оларды күту.

76. Тамақтану (10 сағат):

1) асхана, дәмхана, мейрамхана. Қызметі және айырмашылығы. Ас мәзірі. Банкет. Фуршет, Тамақ дайындау және столды безендіру ерекшеліктері. Коктейлдер; алкогольсіз сусындарды және фитококтейлдер дайындау. Шейкер, миксер. Құрылымы, қызметі, қолдану тәртібі.

77. Сауда (4 сағат):

1) жәрмеңкелер: халықаралық, қалааралық, ауылдық;

2) жәрмеңке-көрмелер, үлгі жәрмеңкелері.

78. Тұрғын үй (6 сағат):

1) үйді сатып алу және сату. Сату-сатып алуды рәсімдеуге қажетті құжаттар. Пәтер құжаттарын сақтау. Нотариус, нотариус қызметіне ақша төлеу;

2) тұрмыстық қызметтер және басқа да халыққа тұрмыстық қызмет көрсету мекемелері. Заттарды жалға беру. Пәтер жөндеу. Тұрмыстық техниканы жөндеу.

79. Киім және аяқ киім (6 сағат):

1) жағдайға байланысты киім және аяқ киімді тандау (жұмысқа, қонаққа, театрға, спортпен шұғылданғанда, демалысқа);

2) қазақтың ұлттық әйелдерге арналған киімдері (көйлек, бас киім, аяқ киім).

80. Байланыс құралдары (5 сағат):

1) автоматты түрде номерді анықтайтын телефон (бұдан әрі - АНА);

2) ұялы телефон байланысы. Қызметі. Қолдану тәртібі.

81. Көлік (5 сағат):

1) тасымалдау (транзит). Билеттерді алдын ала алу. Билетті баратын жерге дейін және қайтарға алу.

82. Отбасылық экономика (5 сағат):

1) жөндеу шеберханалары. Аяқ киім, киім, қолшатыр, телефон жөндеу;

2) фотоателье. Қызметін пайдалану тәртібі.

83. Жұмысқа орналасу. Іскерлік қатынастар (6 сағат):

1) жалақы: уақытылы, нақты. Келісім шарт бойынша. Ең төменгі жалақы. Күн көрістің төменгі сатысы. Кедейлік шегі;

2) халықты әлеуметтік қолдау. Еңбек шарттары. Еңбекті қорғау. Жеңілдіктер. Еңбек тәртібі. Еңбек заңының негіздері.

8-тарау. 5 - сынып білім алушыларының дайындық деңгейіне қойылатын талаптар

84. Пәндік нәтижелер.

85. Білім алушылар:

- 1) жер сілкінген және өрт шыққан кезде өзін ұстау тәртібі;
- 2) негізгі азық-түліктердің бағаларын білу;
- 3) тамақ жасағанда қойылатын санитарлы-тазалық талаптарын;
- 4) дүкеннен азық-түлікті сатып алу ретін;
- 5) киім, аяқ киімді күту ережелерін;
- 6) жол жүру ережелерін;
- 7) пошта аударымдарының түрлерін білетін болады.

86. Білім алушылар:

1) таңертең және кешке жуынады; шаштарын тарап және шаш үлгісін таңдай алады; дене тазалығы және оның күтіміне байланысты әрекеттерді орындау;

2) спорттық нысандарда қосалқы бөлмелерді пайдалану (шешінетін орын, душ);

3) сабақтар және сециялардың кестесінде бағдарлау;

4) үлкен адамдармен және құрбыларымен әңгімелесу кезінде өзін әдепті және сыпайы ұстау;

5) сыйлықтар таңдап және оларды сыйға тарту;

6) суретке түсіріп және альбом жасай білу;

7) бутербродтарға қажет азық-түлікті пышақпен кесу; жай салаттарды дайындау; сүтпен және сүтсіз шай демдеу; жұмыртқаны қайнату және оны қуыру;

8) ас үйге қажет құралдарды, плитаны, ыдысты тазалап, жуу;

9) сатып алынған заттардың ақшасын төлеу;

10) дүкендегі азық-түліктің сақталу мерзімін анықтау;

11) су аяқ-киімді құрғату, оны сақтауға дайындау; крем таңдау және былғары аяқ-киімді тазалау;

12) қоғамдық көліктерде, дүкенде өзін ұстау тәртібін орындау; жол жүру ережесін сақтау;

13) конвертте мекенжайды жазу дағдыларын меңгеретін болады.

9-тарау. 6 - сынып білім алушыларының дайындық деңгейіне қойылатын талаптар

87. Пәндік нәтижелер.

88. Білім алушылар:

- 1) ағзаны шынықтыру ережелерін;
- 2) медициналық көмек түрлерін;

- 3) сел кезінде өін ұстау ережелерін;
- 4) үй жағдайында мысықтарды және иттерді ұстау ережелерін;
- 5) тұрғын үйге қойылатын талаптарын;
- 6) негізгі байланыс құралдарын;
- 7) қоғамдық көлікте өзін ұстау ережелерін білетін болады.

89. Білім алушылар:

- 1) сүлгімен сүртініп және денесіне су құюды; қолдарын жуып; тырнақтарын алып қолдарының терісіне күтім жасау;
- 2) дәрігер және "жедел жәрдемді" үйге шақырту;
- 3) өзінің киіміне және сырт келбетіне қарау; балаларды серуенге киіндіру;
- 4) кішкене сыйлықтарды өз қолдарымен жасауды;
- 5) үй жануарларын күту; қажет болған жағдайда мал дәрігерінің көмегіне жүгіну;
- 6) макарон өнімдерін қорапта, этикеткада берілген стандартты нұсқау бойынша қайнату;
- 7) ботқаны суда және сүтте қайнату;
- 8) картопты қайнатып пюре даярлау;
- 9) түрлі ас мәзірін есепке ала отырып столды кешкі асқа дайындау;
- 10) бөлменің құрғақ және сулап тазалау; кілемдерді; жұмсақ жиһазды, кітап сөрелерін, батареяларды тазарту;
- 11) ілгек және түймелерді тігу;
- 12) киімдерді кір жуғыш машинада жуу;
- 13) конверттерге мекен-жайды жазу; жеделхаттарды жіберу (мәтінін үлкен адамдар құрастырады);
- 14) қоғамдық көліктерде; поштада және басқа да байланыс бөлімшелерінде тәртіп сақтау дағдыларын меңгеретін болады.

10-тарау. 7- сынып білім алушыларының дайындық деңгейіне қойылатын талаптар

90. Пәндік нәтижелер.

91. Білім алушылар:

- 1) жеткіншектің тамақтану кестесін;
- 2) жарақат, соққы алғанда, сүйек шыққанда, сынғанда көрсетілетін алғашқы медициналық көмек ережелерін;
- 3) қоғамдық орындарда өзін ұстау ережелерін;
- 4) тұрмыстық техниканы қолданғанда қауіпсіздік техника ережелерін
- 5) столды дайындау және столда өзін ұстау ережелерін;
- 6) вокзал анықтама қызметін пайдалану ережелерін білетін болады.

92. Білім алушылар:

- 1) қораптардағы стандартты нұсқауларға сәйкес шөп дәрілерден тұнбалар жасау;
- 2) жарақаттарды өңдеп және таңа алу;
- 3) қарапайым сувенирлер дайындау;
- 4) отбасында демалыс және бос уақытты өткізуді дайындау;
- 5) қонақ қабылдауды, қонаққа бару;
- 6) столды түскі асқа дайындайуды; столда өзін ұстау мәдениетін сақтау, ас үй құралдарын пайдалануды, әңгімелесуді, құттықтау сөздерін айта алу;
- 7) қарапайым бірінші, екінші, үшінші тағамдар дайындау;
- 8) жиһазды тазалау; айна және әйнектерді жуу;
- 9) бандероль, посылкаларды толтыру;
- 10) теміржол кассасынан билет сатып алу дағдыларын меңгеретін болады.

11-тарау. 8 - сынып білім алушыларының дайындық деңгейіне қойылатын талаптар

93. Пәндік нәтижелер.

94. Білім алушылар:

- 1) опа далапты пайдалану ережелерін;
- 2) қайғылы оқиғалар орын алған жағдайда алғашқы көмек көрсету ережелерін;
- 3) духовка және қысқатолқынды пешті қолдану ережелерін;
- 4) жуу құралдарын қолдану ережелерін;
- 5) апаттық қызметтердің телефон номерлерін білетін болады.

95. Білім алушылар:

- 1) мақсатына, терісінің ерекшелігіне байланысты косметикалық құралдарды таңдап және қолдану;
- 2) қырыну;
- 3) опа-далапты пайдалана алу;
- 4) күйіп, үсіп қалған жағдайларда алғашқы көмек көрсету;
- 5) суға батып бара жатқан адамға алғашқы көмек көрсету;
- 6) түрлі жағдайларды пайдаланып танысады; бейтаныс адаммен әңгімелесуді; өзінің сырт келбетіне қарайды; күтілетін жағдайға сәйкес киіну;
- 7) жерлеу, еске алу рәсімдерін ұйымдастырып, өткізгенде қажетті көмек көрсете алады; жерлеу және еске алу ерекшеліктеріне сәйкес: салт-дәстүрге сәйкес өзін ұстайды, сырт келбеті жағдайға сәйкес болады, көңіл айту және қолдау сөздерін айту;
- 8) егін егуде жерді және дәнді дақылдарды дайындай алады; көкөністерді, картоп отырғызуға көшеттерді дайындау;
- 9) рецепт бойынша қамырдан өнім жасай алу;
- 10) духовканы, қысқатолқынды пешті пайдалана алу;

- 11) қабырғаларды жуып, раковинаны тазалау;
- 12) кір жуу қызметін пайдалану;
- 13) өз киімінің және аяқ киімі мөлшерін білу;
- 14) телефон арқылы анықтамалар алып, уақытты білу; телефонмен сөйлесу тәртібіне сәйкес әңгімелесе алу;
- 15) билет сатып алуды, қалааралық автобустардың кестелерінде бағдарлай алу;
- 16) санау құралдарының көрсеткіштерін алып пайдаланған электрқуатын және газды санай алу; түбіртектерді толтыру дағдыларын меңгеретін болады.

12-тарау. 9 - сынып білім алушыларының дайындық деңгейіне қойылатын талаптар

96. Пәндік нәтижелер.

97. Білім алушылар:

- 1) ауырған адамға қарау ережелерін;
- 2) диеталық тамақтану ережелерін;
- 3) негізгі азық-түлік және өндірістік товарлардың бағасын;
- 4) ақша аудару ережелерін;
- 5) билеттерді сатып алу ережелерін білетін болады.

98. Білім алушылар:

- 1) ауырған адамды киіндіріп, жуындырып, тамақтандыру (үлкен адамды, баланы);
- 2) емханаға барғанда тәртіп сақтау; гүлдерді күте алу; бақшадағы зиянды жәндіктермен күресу алу;
- 3) ұлттық тағамдарды дайындай алу;
- 4) кішкентай балаларға тамақ дайындай алу; диеталық тағамдар;
- 5) романтикалық қарым-қатынастар орын алған жағдайда өзін ұстай алу, ата-анасымен танысу, құда түсу, той;
- 6) жөндеу шеберханаларының, фотосурет, сән салондарының қызметтерін пайдалана алу;
- 7) пәтерде жиһазды орналастыру (тұрғылықты жердің ерекшеліктерін және мөлшерін ескере отырып, бөлменің қажеттілігін, жиһаздың болуын);
- 8) жеңіл жөндеу жұмыстарын жүргізе алу;
- 9) анықтамалардан аэровокзал, аэропорттың телефон номерлерін таба алу; ұшақтың қонатын уақытын телефон арқылы біле алу;
- 10) пошта және телеграф аудармаларының түбіртектерін толтыру;
- 11) сауалнама толтыру; өтініш жазу, өмірбаян жазу, жеке парақшасын толтыру, кепілдік хат, түсініктеме жазу;
- 12) гүлді өсімдіктерді күту, бақшаға зиян келтіретіндермен күресу дағдыларын меңгеретін болады.

13-тарау. 10-сынып білім алушыларының дайындық деңгейіне қойылатын талаптар

99. Пәндік нәтижелер.

100. Білім алушылар:

- 1) халыққа тұрмыстық қызмет көрсету мекемелерін;
- 2) тұрғылықты жерге қойылатын санитарлық-гигиеналық талаптарын;
- 3) нәрестені күту ережелерін білетін болады.

101. Білім алушылар:

- 1) алкогольсіз коктейль дайындау;
 - 2) рецептер кітабын қолданып жеңіл тағамдар дайындау;
 - 3) отбасылық бюджетті жоспарлау;
 - 4) мерекелік көңіл-күйге сәйкес өзін ұстау; өз қажеттіліктерін және тілектерін айта алу; құттықтау сөздерін айту;
 - 5) жөндеу шеберханаларының, фотоателье, жинақ кассасының қызметін пайдалану;
 - 6) үйді алып-сату тәртібін; қажетті құжаттар рәсімдеу;
 - 7) АНА пайдалану, телефон анықтамасын, телефон қызметін төлеу түбіртектерді толтыру;
 - 8) байланыс түрлерінің төлемақысын білу;
 - 9) несие беру шарттары (кепілдік, ақылық, жылдамдық және қайтару);
 - 10) міндетті сақтандыру мен өз еркімен сақтандыруды ажырату; сақтандыру полисының (келісім шартының) түбіртегін үлгі бойынша толтыру;
 - 11) тарифты біліктілік разрядына қарай жалақыны төлеу;
 - 12) еңбек шартының бланкын толтыру;
 - 13) білім алушылар меңгере алатын мамандықтардың еңбек шартын сараптау: бір күнгі, бір аптада, бір айдағы жұмыс уақытының ұзақтығын; бір жылғы еңбек демалысының ұзақтығын; жұмыс уақытының сапасын (үзілістердің болуы және ұзақтығын, жұмыстың кезекшілігін, түнгі кезек, өндірістік зияндық, бөлмеде немесе далада жұмыс істеу);
 - 14) ішкі тәртіпке бағыну;
 - 15) іскерлік қарым-қатынас дағдыларын меңгеретін болады.
102. Тұлғалық нәтижелер. Білім алушылар:
- 1) жауапкершілік, ұқыптылық, тәртіптілік;
 - 2) еңбекке деген ынта, қиындықтарды еңсеру икемдігі;
 - 3) құрбылармен және үлкендермен ынтымақтастық орнату; өтініш айту және көмекті қабылдай білу; өз ойын, тілектерін білдіру, қарсылықты мәдениетті түрде білдіру, алғыс айту, жанашырлық таныту;
 - 4) басқалармен төзімді және жақсы қарым-қатынаста болу;
 - 5) дау-дамайлардан шығу дағдыларын танытады.

103. Жүйелік-әрекеттік нәтижелер білім алушылардың:

1) еңбектік икемдерінен;

2) әлеуметтік нысандардың (сауда, тұрмыс, байланыс, мәдениет, медициналық көмек қызметтері) және қоғамдық көлік қызметін пайдалана білу дағдыларынан;

3) таныс емес ортада адамдармен қарым-қатынас құру икемінен көрініс табады.

Қазақстан			Республикасы
Білім және ғылым	және	ғылым	министрінің
2017 жылғы		27	шілдедегі
№ 352 бұйрығына 128-қосымша			
Қазақстан			Республикасы
Білім және ғылым	және	ғылым	министрінің
2013 жылғы		3	сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 346-қосымша			

Психикалық даму тежелісі бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-сыныбы үшін "Тіл дамуы кемшіліктерін түзеу" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы (оқыту қазақ тілінде жүргізілетін сыныптар үшін)

1-тарау. Түсінік хат

1. Оқу бағдарламасы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 23 тамыздағы № 1080 қаулысымен бекітілген Орта білім берудің (бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім беру) мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандартына сәйкес әзірленген.

2. Оқу пәнінің мақсаты – психикалық дамуы тежелген балалардың ауызша және жазбаша сөйлеу тілінің бұзылыстарын түзетіп және дамытып, қарым-қатынас құралдары ретінде қолданып, әлеуметтік ортаға бейімдеу.

3. Оқу пәнінің міндеттері:

1) сөйлеу тіліндегі дыбыстарды дұрыс айтып, ажырату;

2) сөз қорын анықтау, кеңейту, толықтыру;

3) сөзжасам, сөзөзгерту дағдыларын меңгеріп, белсенді сөз қорында қолдану;

4) сөздің буындық, дыбыстық құрамын сөйлемді талдау, жинақтау дағдыларын жетілдіру;

5) сөйлем құрау дағдыларын жетілдіру;

6) байланыстырып сөйлеуін дамыту;

7) өтілген ережелерді сақтап сөздерді, сөйлемдерді дұрыс жазуға үйрету;

8) жазбаша сөйлеу тіл бұзылыстарын түзету.

4. Психикалық даму тежелісі бар білім алушыларға арналған мектептің оқу жүйесінде логопедиялық жұмыс ерекше орын алады. Психикалық дамуы тежелген балалардың сөйлеу тілінің барлық компоненттерін меңгеруде әртүрлі деңгейде байқалатын бұзылыстар орын алады. Атап айтқанда, артикуляциялық-

акустикалық жағынан ұқсас дыбыстарды ажырата алмауы, сөйлем құрамының бұзылуы, байланыстырып сөйлеуінің жетілмеуі, сөзжасау мен сөзөзгерту дағдыларының қалыптаспауы, фонематикалық талдау мен жинақтау процестерінің бұзылуы, сонымен қатар, сөзсіз функцияларының (кеңістікті, уақытты) толық қалыптаспауы ауызша сөйлеу тілінің қалыптаспауы, жазбаша сөйлеу тілін меңгеруге әсерін тигізеді. Психикалық дамуы тежелген балалар арасында дисграфияның аграмматикалық, акустикалық, тілдік талдау, жинақтаудың бұзылу негізіндегі дисграфия түрлері жиі кездеседі.

5. Психикалық даму тежелісі бар білім алушыларға арналған мектеп логопедінің негізгі міндеті – қазақ тілі пәнінің бағдарламасындағы материалды меңгеруге көмектесу болып табылады.

6. Логопедиялық сабақтар кешенді түрде келесі бағыттар бойынша жүргізіледі:

1) артикуляциялық, ұсақ және жалпы моториканы дамыту;

2) графо-моторлық дағдыларын жетілдіру;

3) оптикалық-кеңістіктік бағдарлауын;

4) сөйлеу тілінің барлық компоненттерін (дыбыс айту, сөз қоры, грамматикалық жағын);

5) просодикалық компоненттерін;

6) психикалық процестерін дамыту;

7) сөзсіз функцияларды жетілдіру;

8) жазбаша сөйлеу тілі бұзылыстарын түзету.

7. Бағдарлама жалпы педагогиканың қағидаларын, сонымен қатар арнайы педагогиканың келесідей қағидаларын басшылыққа ала отырып құрастырылды:

1) онтогенетикалық;

2) дамуында ауытқуы бар балалардың психикалық процестері мен сөйлеу тілінің даму ерекшеліктерін ескеру;

3) сақталған анализаторларға сүйеніп, түзету жұмысын ұйымдастыру;

4) кешенді ықпал ету;

5) концентрлік.

8. Оқу жүктемесінің көлемі:

1) 5 сынып – аптасына 2 сағат, жылына 68 сағат.

9. Логопедиялық жұмысты ұйымдастыру түрлері: "Тіл дамуы кемшіліктерін түзеу" бойынша бағдарлама жеке, шағын топтық және топтық логопедиялық сабақтар түрінде жүзеге асырылады. Топтық логопедиялық сабақтарда ауызша және жазбаша сөйлеу тілін түзету, дамыту жұмыстары қатар жүргізіледі. Жеке, шағын топтық сабақтарда жоқ, бұзып айтатын дыбыстарды қою, түзету,

машықтандыру жүзеге асырылады. Өртүрлі дисграфия түрлерін түзету жұмысы топтық сабақ барысында жүзеге асырылады. Қажеттілігіне, бұзылу деңгейіне байланысты сабақ санын логопед өзі анықтайды.

2-тарау. Оқу пәнінің 5- сыныптағы базалық білім мазмұны

10. Білім алушылардың ауызша, жазбаша сөйлеу тілінің сөзсіз функцияларының жағдайын анықтау, сөйлеу картасын толтыру (6 сағат).

11. Сөйлеу тілінің дыбыс айтуын жетілдіру (10 сағат):

1) жуан, жіңішке дауысты дыбыстарды анық айту, ажырату, үндестік заңына байланысты айтылу ерекшеліктері, жазылуы;

2) дауыссыз дыбыстар (б-п, д-т, в-ф, с-з, ш-ж) артикуляциялық, акустикалық ұқсастықтары бойынша ажырату: қатаң, ұяң дыбыстар;

3) жоқ немесе бұзып айтатын дыбыстарды қою, сөзде, сөйлемде бекіту;

4) дыбыс пен әріпті сәйкестендіру, оптикалық, кинетикалық ұқсастығы бойынша ажырату;

5) дыбыстық құрамы күрделі сөздерді анық айту;

6) сөйлеу тілінің жылдамдығын, әуезділігін, мәнерлілігін жетілдіру.

12. Сөздің семантикалық, морфологиялық құрылымын жетілдіру (12 сағат). Тақырыптар, мәтіндерді өту барысында сөз қорын молайту, кеңейту, белсендіру жұмысын келесі бағыттар бойынша жүргізу:

1) сөздің номинативті функциясын дамыту;

2) сөздің мағынасын түсінуін дамыту;

3) сөздің ассоциативтік байланысын дамыту;

4) сөздің семантикалық аясын қалыптастыру;

5) сөз өзгерту дағдысын қалыптастыру;

6) сөз қорын бекіту.

13. Өртүрлі сөз таптары бойынша синоним, антоним, жалпылама сөздерді ауызша сөйлеу тілінде қолдану (6 сағат).

14. Сөздің морфологиялық құрылымымен жұмыс жүргізу (8 сағат):

1) түбір, жалғау, жұрнақ. Жалғау, жұрнақтардың сөз өзгертудегі рөлі. Сөз құрамын талдау. Түбірлес сөздердің мағынасын түсіну (балапанның аяғы, үстелдің аяғы), ауызша сөйлеу тілінде қолдану. Түбірлес сөздерді мәтіннен табу, сөздер ойлап мысал келтіру.

15. Сөйлеу тілінің грамматикалық жағын дамыту (8 сағат):

1) сөз жасау, сөзөзгерту дағдыларын үлгі бойынша тәжірибелік түрде белсендіру, бекіту;

2) зат есім тудыратын жұрнақтарды пайдаланып сөз жасау ма-ме- (аялдама), ба-бе (сүзбе), қыш-ғыш (жапқыш, сызғыш) уыш-уіш (тырнауыш, өлшеуіш);

3) сын есімнің салыстырмалы түрлерін түсіну, қолдану: жылдам-жылдамырақ, тез –тезірек, қысқа –қысқарақ;

4) етістіктің шақтарын, есімдіктің жақтарын өзгерту, қолдану;

5) грамматикалық категорияларды өзгертуін дамыту (мамандықтардың атауларын түсіну, қолдану. Мысалы: өртсөндіруші өртті сөндіреді, тәрбиеші балаларды тәрбиелейді, би-биші, оқу-білім алушы, оқытушы, оқулық; септік жалғауларды дұрыс қолдануға жаттықтыру);

6) сөйлем құрау дағдыларын жетілдіру. Сөйлемнің бірыңғай мүшелерін қолданып сөйлемде кеңейту;

7) берілген сөздерден (ретпен, ретсіз) сөйлем құрау;

8) тірек сөздермен сөйлем құрау;

9) сөйлемді сызбамен сәйкестендіру, талдау.

16. Етістік (8 сағат):

1) етістіктің шақтарын (осы, өткен, келер шақ) дұрыс түсініп, қолдану; сұрақ бойынша ажырату (не істедің? не істеп отырсың? не істейсің?) сұрақ қоя білу; есімдіктің шақтарын өзгерту, қолдану (мен жаздым, сен жаздың, ол жазды);

2) етістіктің жекеше, көпше түрде жіктелуін білу, мысалдар келтіру арқылы жаттықтыру. Дара және күрделі етістіктер. Негізгі және туынды етістік, олардың анықтамасы. Туынды етістік жасайтын жұрнақтар. Осы, өткен, келер шақтарының анықтамасын білу, сұрақ қою арқылы мысал келтіру.

17. Байланыстырып сөйлеуін дамыту (8 сағат):

1) затты ерекше белгілері бойынша салыстырып, сипаттау, жұмбақ құрастыру;

2) ілеспелі, сюжетті суреттер бойынша әңгіме құрастыруын жетілдіру, бекіту;

3) әңгімені бөлімдерге бөліп, олардың арасындағы себеп-салдарды, уақыт кезектілігін анықтап, талдауын бекіту;

4) заттарды өзара салыстырып, әңгіме құрастыру дағдысын жетілдіру, бекіту;

5) мәтін, ертегі, әңгімелердің мазмұнын айту дағдысын жетілдіру жұмысын жалғастыру: сөйлемдерді кеңейту, қосымша эпизодтар қосу, мазмұнына жаңа деректер, өз пікірін қосу;

6) тақпақ, жаңылтпаштар жаттау.

18. Жазбаша сөйлеу тілін жетілдіру, түзету (8 сағат):

1) оптикалық-кеңістікте бағдарлауын дамытуды жалғастыру;

2) графо-моторлық дағдыларын жетілдіру;

3) дыбыс ұғымын сипаттайтын барлық терминдерді меңгеріп, дұрыс қолдану, ажырату;

4) өтілген әріптердің графикалық және оптикалық-кеңістіктік белгілері бойынша талдау және ажырату дағдыларын қалыптастыру, бекіту;

5) сөздің дыбыстық-буындық дағдыларын жетілдіру;

6) сөз құрамын талдау (түбір, жұрнақ, жалғау);

7) буындық құрамы күрделі сөздерді талдау, дұрыс айту, жазу;

8) сөздегі, буындағы әріптерді алмастыру, қосу немесе алып тастау арқылы буынды, сөзді өзгерту дағдысын қалыптастыру (су-шу, түлкі-күлкі, ана-шана, шай –сай, қасық- қашық, күш –күс, қас-қаш), мағынасын түсіну, қолдану, жазу;

9) сөйлемдегі сөздердің санын және кезектілігін анықтау, сызбасын сызу, кеспе әріптерден құрастырып оқу, жазу;

10) сабақ тақырыптары бойынша жазбаша жаттығулар, жатқа жазу, өзіндік жұмыс түрлерін (мазмұндама, шығарма) жазғызу. Өтілген ережелерді сақтап жазу;

11) танымдық процестерін (есте сақтау, зейінін) жазуда, оқуда өзін өзі бағалауын жетілдіру;

12) жылдам, саналы оқу дағдыларын дамыту.

3-тарау. 5-сынып білім алушыларының дайындық деңгейіне қойылатын талаптар

19. Пәндік нәтижелер.

20. Білім алушылар:

1) сөйлеу тілі ағымында ана тіліндегі дыбыстарды нақты айтып ажыратады (сөйлеу аппаратының күрделі органикалық зақымдалуы бар балалардан басқа) және әріп пен дыбысты сәйкестендіріп жазуда дұрыс белгілеуді;

2) қарапайым сөздің дыбыстық құрамын талдау, жинақтауды;

3) ауызша өздігінен сөйлегенде жайылма, бірыңғай мүшелері бар сөйлемдерді қолдануды, айту мақсаты бойынша сөйлемдерді ажыратуды (сұраулы, лепті, хабарлы);

4) шағын әңгімелер құрастырып, қарапайым мәтіннің мазмұнын айтады, сұраққа толық жауап беруді;

5) қарым-қатынаста әртүрлі сөз таптарын (зат есім, етістік, есімдік, сын есім) қолдануды;

6) өтілген тақырыптар аясындағы жаңа сөздерді қолжетімді сөзжасау дағдыларын, жалпылама, антоним, синоним сөздерді;

7) мектеп бағдарламасының талабына сай оқу мен жазу дағдыларын меңгеруді;

8) диалогтық және монологтық сөйлеуді;

9) фонематикалық түсініктерді (тіл дыбыстарын естіп, ажырату, анық айту, сөздің дыбыстық құрамын талдау, жинақтау дағдылары) білетін болады.

21. Тұлғалық нәтижелер. Білім алушылар:

1) сөйлеу мәдениетін сақтап айналасындағылармен сыпайы қарым-қатынас жасау;

2) Отанға, халқына, үлкендерге деген сүйіспеншілігін арттыру, сыйлауға үйрету; патриоттық сезім;

3) басқа адамдарға жанашырлық, түсінушілік;

4) ұлттық құндылықтарды (салт-дәстүр, тағылым) үйрену, түсіну, күнделікті өмірде сақтау, қолдану, өз әрекетін бақылау, бағалау дағдыларын танытады.

22. Жүйелік – әрекеттік нәтижелер білім алушылардың:

1) түзету жұмыс нәтижесінде білім алушылардың тіл дыбыстарын анық айту, естуде, айтуда ажырату; әртүрлі сөз таптары бойынша сөз қорынан;

2) сөзжасам, сөзөзгерту дағдыларын меңгеруінен;

3) әртүрлі сөйлем түрлерін құрастырып, қолдануынан;

4) шағын әңгіме құрастыру, мәтіннің мазмұнын түсіну, ауызша жеткізу; өтілген ережелерді сақтап дұрыс жазу; саналы, жылдам оқу дағдыларынан көрініс табады.

Қазақстан			Республикасы
Білім және ғылым	және	ғылым	министрінің
2017	жылғы	27	шілдедегі
№ 352 бұйрығына 129-қосымша			

Қазақстан			Республикасы
Білім және ғылым	және	ғылым	министрінің
2013	жылғы	3	сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 347-қосымша			

Психикалық даму тежелісі бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-сыныбы үшін "Тіл дамуы кемшіліктерін түзеу" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы (оқыту орыс тілінде жүргізілетін сыныптар үшін)

Глава 1. Пояснительная записка

1. Учебная программа разработана в соответствии с Государственным общеобязательным стандартом среднего образования (начального, основного среднего, общего среднего образования), утвержденным постановлением Правительства Республики Казахстан от 23 августа 2012 года №1080.

2. Цель учебного предмета - формирование языковых средств для осуществления полноценной коммуникативной, познавательной и практической деятельности.

3. Задачи учебного предмета:

1) сформировать четкую, плавную и ритмичную речь на основе преодоления нарушений звуко-слоговой структуры слов;

2) выработать прочные навыки грамотного письма и эффективного чтения посредством восполнения и уточнения фонематических и графических представлений;

3) уточнить, обогатить и систематизировать словарный запас;

4) сформировать и закрепить навыки разговорной и описательно-повествовательной речи с элементами рассуждения;

5) отработать навыки адекватного вербального поведения в процессе речевой коммуникации.

4. Одним из характерных признаков задержки психического развития (далее - ЗПР) у детей является задержка в развитии речи как одной из наиболее сложно организованных функций. Структура речевого нарушения у детей с ЗПР вариативна, характеризуется сочетанием различных симптомов. Первичным и определяющим в структуре нарушения развития речи является семантический компонент. Импрессивная речь этих детей характеризуется недостаточностью дифференциации речеслухового восприятия, не различением смысла отдельных слов, тонких оттенков речи. Экспрессивной речи этих детей свойственны фонетико-фонематические, лексико-грамматические нарушения, ограниченность словарного запаса, примитивная синтаксическая структура предложений, аграмматизмы.

5. Указанные речевые нарушения спонтанно не преодолеваются и негативно влияют на освоение образовательного стандарта обучающимися. В связи с этим в учебный план начальной школы и пятый класс основной школы для детей с ЗПР введен коррекционный предмет: "Коррекции недостатков развития речи". Программа по этому предмету реализуется в форме индивидуальных и групповых занятий, которые проводит логопед в специально оборудованном кабинете. Содержание программы направлено на восполнение пробелов когнитивного и речевого развития обучающихся.

6. В программе реализованы:

1) общепедагогические принципы: научности, целостности и системности, доступности, логичности;

2) принципы специальной педагогики: онтогенетический, учета этиопатогенетической симптоматики речевого развития.

7. Программа построена в соответствии с принципом концентричности. Материал программы структурирован в тематические разделы. Содержание каждой темы содержит следующие направления коррекционно-развивающей работы: "Развитие разговорной и описательно-повествовательной речи", "Формирование грамматического строя", "Развитие и коррекция письменной речи". В начале года по итогам логопедического обследования педагог разрабатывает индивидуальные планы коррекционно-речевой работы с каждым

обучающимся, ориентируясь на содержание и наименования разделов и подразделов данной Программы.

8. Объем учебной нагрузки:

1) 5 класс – 2 часа в неделю, 68 часов в учебном году.

9. Коррекционно-логопедическое воздействие при задержке психического развития носит комплексный и в то же время дифференцированный характер. Логопедические группы комплектуются из трех – пяти человек, имеющих однородные нарушения речи; а также учитывается уровень общего познавательного и речевого развития всех участников группы. В зависимости от сложности дефекта, вида речевой патологии и этапа коррекции обучающийся посещает занятия с логопедом 1 - 2 раза в неделю. В процессе коррекционной работы логопеду необходимо уметь организовать умственную и речевую деятельность детей, вызвать положительную мотивацию, максимально активизировать познавательную деятельность обучающихся, использовать разнообразные приемы и методы, эффективно осуществлять помощь детям в зоне их ближайшего развития.

10. Для оценки успешности освоения и продвижения ребенка по программе "Коррекция недостатков развития речи" балльная отметка не применяется, но обязательно используются методы наблюдения и регистрации. Проводится квалиметрическая (описательная) оценка деятельности ребенка на занятиях, определяются его успехи и его проблемы. Систематически в течение учебного года логопед проводит мониторинг достижений каждого обучающегося, используя для этого элементы само - и взаимооценивания, речевые карты, карты учебных достижений, таблицы, графики, диаграммы и другой диагностический инструментарий.

11. Курс "Коррекция недостатков развития речи" закладывает фундамент общеобразовательной подготовки, необходимой и достаточной для усвоения основ наук и формирования объективных представлений о мире; предполагается тесная взаимосвязь программы по "Коррекции нарушений речи" с содержанием программ по общеобразовательным предметам и областям, другим коррекционным курсам:

1) "Язык и литература". Развитие фонетико-фонематической стороны речи позволяет обучающимся с ЗПР овладеть полноценным языковым анализом, что является главным средством предупреждения и коррекции специфических ошибок на письме; овладение морфологическими и синтаксическими обобщениями повышает осознанность, выразительность и темп чтения;

2) "Естествознание". В ходе логопедических занятий обучающиеся получают практическую речевую подготовку и приучаются наблюдать, анализировать и обобщать различные процессы окружающей действительности с помощью речевых средств, что положительно влияет на процесс усвоения знаний и формирование естественнонаучных представлений;

3) "Математика". Плановая работа над структурой фразы, предложения, текста формирует у детей правильное понимание содержания текстовых задач, отвлеченных понятий;

4) "Индивидуальные и групповые коррекционные занятия по восполнению пробелов в знаниях". На них проводится работа по развитию сенсорного гнозиса и праксиса, высших психических и моторных функций, логических операций, значит, формируется психологическая база речи.

Глава 2. Базовое содержание учебного предмета для 5 класса

12. Логопедическое обследование (4 часа).

13. "Воспоминание о лете. Природа и труд осенью" (10 часов):

1) развитие разговорной и описательно-повествовательной речи, коррекция дефектных звуков, уточнение, автоматизация и дифференциация звуков по индивидуальным показаниям. Инициирование диалога по следам экскурсии в осенний парк, о содержании прочитанной книги, просмотренном фильме о природе. Речь устная и письменная. Язык и его единицы; альтернативные вопросы; составление рассказа по картине с включением диалогической речи; описание картин летней и осенней природы по воспоминаниям и собственным наблюдениям;

2) формирование грамматического строя: распространение простого предложения однородными определениями и дополнениями; синтаксические конструкции с союзами "что", "чтобы", упражнения в словоизменении: предложно-падежное управление родительным и винительным падежами существительных, согласование имен прилагательного и существительного в роде, числе и винительном, родительном падежах (нет красивой ленты, ждем хорошую погоду);

3) развитие и коррекция письменной речи: работа по преодолению смешанной дисграфии: анализ текста на предложения, предложений - на слова, членение непунктированного текста; анализ звукослоговой структуры: восприятие и воспроизведение ритмического рисунка – имитация серии слогов из двух и трех элементов с меняющимся ударением, трансформация серии слогов с изменением в них гласного, опорного согласного; членение слова на слоги, нахождение и воспроизведение ударных и безударных слогов; подбор

слова и предложения к заданному ритмическому рисунку, применение правила переноса.

14. "Правила поведения в школе" (4 часа):

1) развитие разговорной и описательно-повествовательной речи: специальные упражнения, развивающие мышцы лица; правильное дыхание, голос; исправление индивидуальных произносительных дефектов; составление и преобразование предложений о школьной и общественной жизни; отношении к сверстникам и учителям; содержания занятий (в классе, мастерских, спортзале), самостоятельное развертывание беседы о событиях из школьной жизни; употребление в речи абстрактных существительных женского рода с окончанием на "ь" (молодость, молодѸжь, смелость и слова-синонимы к ним), уточнение значений;

2) формирование грамматического строя: существительные общего рода с окончанием -а,-я, суффиксом -ец- (зануда, ябеда, рохля, мудрец, молодец),- парадигма словоизменения; согласование имени прилагательного или местоимения с существительным в роде, числе, дательном и творительном падежах (скажи этому зануде, ответь этой зануде; класс не доволен этим ябедой);

3) развитие и коррекция письменной речи: работа по преодолению смешанной дисграфии; простая и сложная формы звукоанализа, построение линейных звуковых схем, синтез слова из данных звуков, различение на письме гласных и согласных букв. Двойная роль букв е, Ѹ, ю, я; характеристика звуков,- по акустическим признакам; дифференциация мягких и твердых согласных с опорой на слух, зрительный и речедвигательный анализаторы; определение йотированной гласной буквы и ь после согласных; парные и непарные твердые и мягкие согласные, правописание слов с разделительными ь и Ѹ.

15. "Культура и искусство" (4 часа):

1) развитие разговорной и описательно-повествовательной речи, - коррекция неправильно произносимых звуков в соответствии с индивидуальными затруднениями детей; составление устного рассказа по вопросам на темы о пользе знаний, народных просветителях, развитии письменности, производстве книг, величайших памятниках архитектуры, искусства и культуры народов мира; народные загадки, пословицы и поговорки о книгах и пользе знаний;

2) формирование грамматического строя: употребление в речи полных и кратких форм, сравнительной и превосходной степени качественных прилагательных: (будь с ним построже); употребление в речи прилагательных,

согласованных с существительными в дательном и винительном падеже (древней письменности, древнюю письменность);

3) развитие и коррекция письменной речи: работа по преодолению смешанной дисграфии, предупреждение дизорфографии, - шипящие и свистящие, дифференциация аффрикат [ц]-[ч], [ц]-[ть], щелевых [щ]-[с'], аффрикат и щелевых [ч]-[щ], [щ]-[ч]-[ц]; сочетания: жи, ши, ча, ша, чу, шу, чк, чн; буквы и, а, у после шипящих, распознавание на слух, при чтении и на письме, слова и предложения с этими сочетаниями, разграничение на слух и на письме имен собственных и нарицательных, оформление на письме имен собственных.

16. "Труд человека" (6 часов):

1) развитие разговорной и описательно-повествовательной речи: развертывание фразы через контекст: работает где? работает кем?, работает как? Восстановление деформированного текста, составление текста-описания местоположения объекта с помощью графических опор, составление предложений из словосочетаний, обозначающих принадлежность, количество или меру (зарплата квалифицированного рабочего; место работы моей мамы); материал (шьёт из толстого сукна, строит из бетонных панелей); работа с многозначностью прилагательных и глаголов (крутой, классный, идёт, дует);

2) формирование грамматического строя: употребление в речи придаточных определительных с использованием в них словосочетаний с союзным словом "который" в косвенном падеже с предлогами: в, на, под, через, за, перед, возле, из, от, с, к (Берег, возле которого остановился теплоход, был крутым);

3) развитие и коррекция письменной речи: работа по преодолению смешанной дисграфии, предупреждение дизорфографии: парные и непарные звонкие и глухие согласные, дифференциация на слух звонких и глухих согласных с опорой на кинестетический анализатор и без него. Преодоление нарушений фонетического принципа письма. Слова-паронимы со звонкими и глухими (дом - Том, балка - палка, вон - фон, жарит - шарик, земной - сенной). Позиционная модель слова, определение сильной и слабой позиции согласного, определение согласной буквы в сомнительных случаях, - в конце приставок, в корне; непронизимые согласные, двойные согласные.

17. "Сезонные изменения в природе" (4 часа):

1) развитие разговорной и описательно-повествовательной речи: описание природы зимой по собственным наблюдениям, по прочитанному. Составление устного рассказа-повествования с элементами описания о диких животных и охране окружающей среды, - по зачину, с опорой на графический план;

2) формирование грамматического строя: практическое овладение основными падежными формами прилагательных; употребление определительных придаточных предложений, указывающих на местонахождение объекта, характер предмета, направленность действия (Игру, которой мы увлеклись, надо закончить засветло);

3) развитие и коррекция письменной речи: работа по преодолению аграмматической, оптической дисграфий и предупреждение дизорфографии: развитие зрительного гнозиса и мнезиса, пространственных представлений; определение и написание окончаний существительных, прилагательных, местоимений, числительных в косвенных падежах в письменных упражнениях, - решение орфографической задачи; склонение существительных на -ия, -ие, -и; компрессия прочитанного текста, развертывание содержания прочитанного.

18. "Независимая и свободная страна. Наши праздники" (4 часа):

1) развитие разговорной и описательно-повествовательной речи: составление по вопросам и самостоятельно рассказов с элементами рассуждения на темы о (об) истории становления государства Республика Казахстан, правах человека. Странах ближнего и дальнего зарубежья, историческом прошлом и славном настоящем казахского народа. Составление поздравительных текстов; различение слов, обозначающих предмет, признак и действие предмета;

2) формирование грамматического строя: парадигма словоизменения существительных, прилагательных, местоимений, числительных и глаголов по образцу и опорам; различение предлога среди других частей речи, употребление предлогов в самостоятельной фразе; выбор по смыслу и правописание предлогов без, до, для, из, к, над, о (об), от, по, под, пред, при, про, с, у, через;

3) развитие и коррекция письменной речи: работа по предупреждению дизорфографии, - морфемный состав слова; распознавание на слух слов с общим корнем, общей приставкой, общим суффиксом, общим окончанием; определение ударных и безударных морфем; морфемный анализ слов и практическое словообразование по наиболее продуктивным моделям.

19. "Моя семья, мой дом и я" (6 часов):

1) развитие разговорной и описательно-повествовательной речи: составление рассказа по серии сюжетных картин с элементами диалога о семье, уважительных родственных отношениях, народных традициях и обязанностях в семье; активизация средств межфразовой связи, использование однокоренных слов и слов-синонимов; составление текста-инструкции с помощью вербального разветвляющегося алгоритма; употребление слов в прямом и переносном значении;

2) формирование грамматического строя: конструкции, включающие действия, выполнение которых возможно при каком-либо условии (с помощью своего брата я сделал бы эту модель); группировка слов по степени качества предметов, отнесенности, степени принадлежности; закрепление умения образовывать прилагательные от других частей речи с помощью суффиксов –с-, -к-, -н-, -нн-, -лив-, -ист-, -чив- (включая краткие формы), выбор по смыслу и правописание сложных предлогов: из-за, из-под, по-за, по-над;

3) развитие и коррекция письменной речи: работа по предупреждению и преодолению дизорфографии, - распознавание слов с безударным корнем среди цепочки однокоренных слов, предъявляемых на слух, отработка приема подбора проверочного слова для корня с безударной гласной или сомнительной согласной, - по образцу и алгоритму; упражнение в самостоятельном решении орфографической задачи по написанию корня (в диктанте, поздравлении, в интернет-общении, написании сочинений); развитие орфографического чутья, - способности чувствовать ошибкоопасное место в слове.

20. "Общество. Человек" (6 часов):

1) развитие разговорной и описательно-повествовательной речи: самостоятельное составление текста-описания или повествования с элементами рассуждения о происхождении человека, общей эволюции растительного и животного мира, роли труда в формировании человека, с опорой на вербальный план. Активизация средств межфразовой связи, использование личных местоимений; получение, хранение и передача информации в человеческом обществе, использование различных источников информации, интернет;

2) формирование грамматического строя: сложные синтаксические конструкции с союзами если, то когда; использование в речи личных местоимений в косвенных падежах, употребление указательных, определительных, отрицательных и неопределенных местоимений и наречий (тот, тот самый, всякий, каждый, никто, ничто, некто, нечто);

3) развитие и коррекция письменной речи: работа по предупреждению и преодолению дизорфографии, упражнения в практическом словообразовании и морфемном анализе; мгновенное распознавание ударных, не требующих проверки, и безударных, требующих проверки, окончаний и суффиксов; правописание безударных окончаний (-ый, -ая, -яя, -ое, -ие, -ем, -ом) и суффиксов (-онок-, -Унок-, -ек-, -ик-, -очк); традиционный принцип русской орфографии, работа с орфографическим словарем.

21. "Весна. Наурыз" (6 часов):

1) развитие разговорной и описательно-повествовательной речи: подробный и краткий пересказ текстов о влиянии человека на природу, природных зонах Казахстана, климате природных зон, расселении птиц и животных, исторических традициях празднования Наурыза, по плану; употребление родственных слов из разных частей речи, подбор и группировка слов, близких и противоположных по значению, умение подобрать к слову другое слово с учетом смысловых оттенков (старый человек, но старинная монета);

2) формирование грамматического строя: временные отношения, выраженные сочетанием существительных (местоимений) и глаголов, обозначающих завершённое и незавершённое действие в прошедшем времени глаголы неопределённой формы и возвратные глаголы на -тся и -ться,- различение; составление предложений с именной частью речи, данной в определённой форме (например, "тринадцатого", "школой");

3) развитие и коррекция письменной речи: работа по предупреждению и преодолению дизорфографии: определение спряжения глаголов по ударным окончаниям, группировка записанных глаголов с ударными окончаниями; вывод правила о правописании, работа с орфографическим словарём; орфографическая обработка текста; корректура текста, написанного с ошибками.

22. "Правила дорожного движения" (4 часа):

1) развитие разговорной и описательно-повествовательной речи: закрепление навыка речевого общения с окружающими и умения самостоятельно развернуть беседу; лексические средства межфразовой связи, - использование слов-синонимов, лексических повторов с употреблением однокоренных слов; приставочный способ словообразования;

2) формирование грамматического строя: употребление сложных числительных и прилагательных, согласованных с существительным в косвенных падежах, родительном, винительном, творительном, дательном, предложном (с две тысячи пятнадцатого года, рад долгожданному двадцать пятому мая). Употребление глаголов неопределённой формы со словами: надо, можно, нужно, нельзя, пора, хотеть, уметь; подбор предлога к существительному с ориентиром на приставку глагола в словосочетании;

3) развитие и коррекция письменной речи; работа по предупреждению и преодолению дизорфографии, тренировка в распознавании ошибкоопасных приставок; самостоятельное решение орфографической задачи по написанию приставки (в любой речевой ситуации, с опорой на алгоритм).

23. "Единство и дружба народов Казахстана" (8 часов):

1) развитие разговорной и описательно-повествовательной речи: рассказы-повествования с элементами описания или рассуждения о дружбе; активизация лексических средств межфразовой связи, использование притяжательных местоимений; отработка навыков адекватного вербального поведения, использование позы, мимики, жестов, интонации;

2) формирование грамматического строя: употребление синтаксических конструкций, обозначающих причину и следствие с союзами: поэтому, так как, потому что, из-за того, что, благодаря тому, что. Различение оттенков значений, употребление союзных слов: вопреки тому, что, хотя, не смотря на то, что; обобщение основных грамматических закономерностей, связанных с употреблением личных местоимений; понимание грамматического значения суффиксов в именах прилагательных и именах существительных, значения приставок в глаголах, окончаний во всех частях речи;

3) развитие и коррекция письменной речи: работа по предупреждению и преодолению дизорфографии, - орфография программных словарных слов и традиционный принцип русской орфографии; тренировка в распознавании ошибкоопасных корней, приставок и суффиксов; самостоятельное решение орфографических задач различной сложности в любой речевой ситуации; написание сочинения по эпизоду, по началу, по финалу.

24. "В человеке всѸ должно быть прекрасно" (2 часа):

1) развитие разговорной и описательно-повествовательной речи: закрепление навыка речевого общения и умения развернуть беседу; рассказ-описание "Портрет моего товарища"; активизация лексических средств межфразовой связи, использование притяжательных местоимений и междометий; подробный пересказ; правила ведения спора; культура речи; нормы речевого этикета;

2) формирование грамматического строя: выбор по смыслу и правописание производных предлогов: ввиду, вместо, вроде, вследствие, сверх, насчет, в продолжение, в течение. Понимание и употребление слов и выражений с переносным значением, работа с фразеологическим словарем, обобщение основных грамматических закономерностей, связанных с употреблением глаголов, видо-временные соответствия предикативных элементов в предложении;

3) развитие и коррекция письменной речи: развитие элементов самостоятельной письменной речи, - разработка замысла сочинения. Установление характера (повествование, описание или рассуждение) и последовательности изложения мыслей; создание и реализация смысловой программы, включая отбор лексем, структурирование фразы, и определение

средств межфразовой связи, в зависимости от характера и цели сочинения; трансляция программы на письме, орфографическое оформление; написание сочинения о планах на лето.

Глава 3. Требования к уровню подготовки обучающихся 5 класса

25. Предметные результаты.

26. По окончании 5 класса обучающиеся будут знать:

- 1) дифференциальные признаки фонем и графем русского языка;
- 2) слова, словоформы и выражения, необходимые для полноценной самореализации в роли обучающегося, члена семьи и коллектива;
- 2) алгоритм решения орфографических задач по написанию безударной гласной и\или сомнительной согласной в любой части слова;
- 3) значение наиболее употребительных простых и сложных, производных и непроизводных предлогов, выражающих пространственные отношения (не менее 14-ти);
- 4) выражения, слова и фразы, составляющие основу речевого этикета реального и виртуального общения, правила ведения дискуссии;
- 5) жанры и типы текстов, их особенности и различия;
- 6) словоформы личных, указательных и притяжательных местоимений для использования их в качестве средств межфразовой связи.

27. По окончании 5 класса обучающиеся будут уметь:

- 1) четко произносить все звуки в речевом потоке (кроме случаев наличия у обучающегося тяжелых органических поражений речевого аппарата);
- 2) внятно и слитно произносить слоги и слова любой структурной сложности;
- 3) владеть приемами адекватного вербального поведения, используя для общения, наравне с прямой и косвенной речью, мимику, жесты, интонацию;
- 4) инициировать и развернуть диалог на тему из школьной жизни, демонстрируя заинтересованность в других участниках беседы и сохраняя информационное наполнение процесса общения;
- 6) составлять и излагать повествовательные и описательные рассказы по серии или отдельным сюжетным картинкам, по заданному началу или концу с соблюдением последовательности и логики событий, с употреблением средств межфразовой связи и передачей личного отношения;
- 7) поддержать беседу со взрослым или сверстником на любую тему, используя для этого отработанную лексику и грамматические формы, дополняя высказывание партнера, выражая свое отношение к событиям, ссылаясь на прочитанное или увиденное;

8) осознанно и адекватно использовать в собственной речи слова и выражения с переносным смыслом, фразеологизмы, пословицы и другие элементы фольклора;

9) самостоятельно или с направляющей помощью решать орфографическую задачу, не выходящую за рамки программных требований.

28. Личностные результаты ожидается, что обучающиеся проявят:

1) освоении нового вида социально-значимой деятельности – учебной деятельности с элементами социального сотрудничества на основе доброжелательности и эмоционально-нравственной отзывчивости, понимания и сопереживания чувствам других людей;

2) наличии базовых представлений о национальных и общечеловеческих ценностях и значении их для личности, понимании значимости единства народов и толерантности для сохранения мира в казахстанском обществе и на планете;

3) понимании роли труда в жизни человека и общества; наличии мотивации к творческому труду, работе на результат, бережному отношению к материальным и духовным ценностям;

4) формировании установки на безопасный, здоровый образ жизни.

29. Системно-деятельностные результаты выражаются в способности и умении:

1) принимать и сохранять учебную цель и задачу, планируя процесс реализации;

2) получать информацию от человека, задавая ему вопросы; извлекать информацию из различных источников, то есть использовать речевые средства для решения коммуникативных и познавательных задач;

3) контролировать и оценивать свои действия, вносить соответствующие коррективы в их выполнение;

4) оформлять свою мысль в виде стандартных продуктов письменной коммуникации;

5) использовать знаково-символические средства, в том числе моделирование;

6) производить с помощью и посредством речи логические операции анализа, синтеза, сравнения, классификации, категоризации, обобщения, сериации.

Жеңіл ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Қазақ тілі" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы (оқыту қазақ тілінде жүргізілетін сыныптар үшін)

1-тарау. Түсінік хат

1. Оқу бағдарламасы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 23 тамыздағы № 1080 қаулысымен бекітілген Орта білім берудің (бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім беру) мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес және жеңіл ақыл-ой кемістігі бар білім алушылардың ерекше білім алу қажеттіліктерін ескере отырып әзірленген.

2. Оқу пәнінің мақсаты - білім алушыларды оқуға, жазуға және тіл арқылы қарым-қатынас жасау қызметінің түрлерін (тыңдау, оқу, сөйлеу, жазу) меңгеруге үйрету, ойлау қабілетін дамыту, өз ойын еркін жеткізе алуға тәрбиелеу.

3. Оқу пәнінің міндеттері:

1) білім алушылардың ұғымына сай мәтіндерді дұрыс оқып, мағынасын түсінуге үйрету;

2) ауызекі және жазба тілде қарым-қатынас жасауға қажетті сөйлеу дағдыларын қалыптастыру, өз ойын жүйелі түрде дұрыс жеткізе білуге үйрету;

3) білім алушылардың жас ерекшеліктеріне сәйкес орфографиялық және пунктуациялық ережелерді практикалық түрде меңгеру;

4) диалогтық және монологтық сөйлеу (ауызекі, жазба тіл) дағдыларын, сөйлеу мәдениетін, өз сөзінің дұрыс айтылуын өзі бақылау машығын дамыту;

5) білім алушылардың сауатты, көркем жазу дағдыларын жетілдіру. Шәкірттер бойында адамгершілік, әсемдік қасиетін қалыптастыру. Ойлау мен сөйлеу кемістігін түзету – зияты бұзылған балаларды ана тілін оқытудағы ерекше мақсат болып табылады.

4. Қазақ тілі арнайы (түзету) мектепте барынша қарапайым тұрғыда жүргізіледі.

5. Сонымен қатар, ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларға арналған мектепте зерделенетін тіл сабағында аса маңызды дидактикалық міндеттер де шешіледі:

1) жалпы оқу дағдысы мен машығын қалыптастыру;

2) білім алушылардың қоршаған орта, дүниетаным туралы (адам, табиғат) түсініктерін қалыптастыру;

3) балаларға патриоттық тәрбие беру.

6. Бұл бағдарлама ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларға арналған мектепте оқитын балалардың және олардың ата-аналарының қажетін қанағаттандыра алатын гуманистік қағидаларға негізделіп құрылды:

1) мүмкіндігі шектеулі балалардың өзіне тән қабілет, мүмкіндіктері болады. Кейбір білім алушылар арнайы оқу бағдарламасындағы қарастырылған материалдарды толық меңгере алмайды. Сондықтан мұғалімдер оқу материалдарын білім алушының қабылдау деңгейіне байланысты жеңілдетіп беруге мұқтаж болады. Осындай жағдайларды ескере отырып, жаңа бағдарлама деңгейлік ықпал ету қағидасын басшылыққа алу негізінде құрастырылды.

7. Сыныптағы білім алушылардың мүмкіншіліктерімен ерекше оқыту қажеттілігіне байланысты тақырыпты меңгеруге қажет сағат санын мұғалім өзі анықтап, жоспарлайды.

8. Оқу жүктемесінің көлемі:

1) 5-сыныпта аптасына - 4 сағат, оқу жылында - 136 сағат;

2) 6-сыныпта аптасына - 3 сағат, оқу жылында - 102 сағат;

3) 7-сыныпта аптасына - 3 сағат, оқу жылында - 102 сағат;

4) 8-сыныпта аптасына - 3 сағат, оқу жылында - 102 сағат;

5) 9-сыныпта аптасына - 3 сағат, оқу жылында - 102 сағат;

6) 10-сыныпта аптасына - 2 сағат, оқу жылында - 68 сағат.

9. Оқу бағдарламаның жетістіктерін бағалау нәтижесінде білім алушының қажеттілігінен туындаған мүмкіндіктерін аша түседі. Әр сынып мүмкіндігі шектеулі балалардың мүмкіндігін ескеріп, қарапайымнан күрделіге қарай жүйеленген, берілген тақырыптар үнемі қайталанып білім алушының зейінін және есте сақтау қабілетін дамытып отырады. Педагог балаларға түсінікті, қолжетімді оқу материалдарымен жұмыс жүргізеді.

10. Ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларға арналған мектепте қазақ тілін оқыту барысында осы айтылған ерекшеліктерді басшылыққа ала отырып, бағдарламаның бүкіл мазмұны, жүйесі балалардың сөйлеу әрекеті мен білім дағдылары, таным әрекеттерін іс жүзінде қалыптастыруға, дамытуға, меңгеруге бағытталған. Бұл процесс тыңдау, қабылдау, оқу, сөйлеу, жазу мәдениетін игеруге орфографиялық жаттығулар арқылы жүзеге асыруға мүмкіндік береді.

11. Көрнекі құралдар. Ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларға арналған мектептерде қазақ тілін оқыту барысында көрнекіліктерге зор көңіл бөлінеді. Бастауыш сыныптарда көрнекіліктердің мәні зор. Ол жаңа тақырыпты тереңірек түсінуге көмегін тигізеді. Білім алушылар қолымен ұстап, көзімен көріп, қайталап айтып отырғандықтан олардың есте сақтау қабілеті дамып, білімі мен

білігі арта түседі. Сабақта салыстырмалы мазмұнды кестелерді үнемі пайдалану тиімді.

12. "Қазақ тілі" пәнінің білімдік, тәрбиелік міндеттері келесі пәндермен тығыз байланыста іске асырылады:

1) "Оқу және тіл дамыту" - оқулықта берілген мәтіндерді меңгеру негізінде танымдық ерекшеліктеріне сай білім алушылар өз ойын жеткізуге дағдыланады, қазақ халқының мәдениетін құрметтеп, меңгеруге тәрбиеленеді;

2) "Бейнелеу өнері", "Музыка және ән-күй" пәндерін өту барысында эстетикалық талғамдары, ойлау, қабылдау, ауызша сөйлеу тілі дамиды;

3) "Математика" – мәтіндерді қабылдау, түсіну, логикалық ойлау қабілеті дамиды;

4) "Айналамен таныстыру" - мәтіндерді оқу арқылы қоршаған орта туралы мағлұматтар алады, табиғатты қорғауға, аялауға үйренеді;

5) "Әлеуметтік бейімдеу және еңбекке баулу" пәнді оқыту барысында білім алушылар еңбектің өмірдегі орнын, маңыздылығын түсінеді, әлеуметтік ортаға бейімделеді.

2-тарау. Оқу пәнінің 5 - сыныптағы базалық білім мазмұны

13. Қайталау (8 сағат):

1) сөйлем құрауға, әртүрлі тәсілдер арқылы сөйлемді күрделендіруге іс жүзінде жаттықтыру. Сөйлем ішіндегі сөздердің байланысы. Сөйлемнің тұрлаулы және тұрлаусыз мүшелерін (бастауыш, баяндауыш) ажырату, сұрақ қою;

2) интонация бойынша сөйлем түрлерін анықтау. Жалаң, жайылма сөйлем құрастыру, талдау, жалаң сөйлемді сұрақ арқылы жайылма сөйлемге айналдыру.

14. Дыбыс және әріп (12 сағат):

1) дауыссыз және дауысты дыбыстар. Жуан, жіңішке дауысты дыбыстар. Дауыстылардың әсерінен дауыссыз дыбыстардың жуан, жіңішке айтылуын меңгеру, мысал келтіру. Қатаң, ұяң, үнді дауыссыздар;

2) "И" дыбысы. И-дің дауысты дыбыс екені, бірде жуан, бірде жіңішке болатыны. И-ді дауыссыз й дыбысымен салыстыру "И, й" әріптерінің емлесі;

3) дауыссыз дыбыстар. Олардың ерекшеліктері. Сөз ішінде қатаң, ұяң, үнді дыбыстарын тапқызу. "Б, п" әріптерінің емлесі. "Б" дыбысының ұяң, "П" дыбысының қатаң екендігі. "Б, п" әріптерінің емлесі. "Д, т" дыбыстары. "Д" дыбысының ұяң, "Т" дыбысының қатаң екендігі. Олардың емлесі. "Л-р" дыбыстары. "Л, р" дыбыстарының үнді, дауыссыз екендігі. "Л, р" дыбыстарынан басталатын сөздер. "Л, р" дыбыстарының емлесі. "Ң" дыбысы. "Ң" дыбысының үнді дауыссыз екені. "Ң, н" дыбыстарын салыстыру. "Ң, н" дыбыстарының емлесі. "Ң" дыбысының сөз басында кездеспейтіндігі.

15. Буын (12 сағат):

1) буынның түрлері туралы түсінік алу. Ашық буынның анықтамасын білу, мысал келтіру. Тұйық буынның анықтамасын білу, мысалдар келтіру. Бітеу буынның анықтамасын білу, мысалдар келтіру.

16. Сөз (15 сағат):

1) сөз туралы түсінікті кеңейту. Сөздің белгілі бір заттың, құбылыстың, сын-сапаның, қимылдың атауы екенін таныту. Тілдік мысалдар арқылы сөздің лексикалық мағынасын білдіру. Мәндес сөздер. Мағынасы бір-біріне қарама-қайшы сөздер;

2) көп мағыналы сөздер туралы түсінік. Бір сөздің бірнеше мағынада жұмсалатынын аңғарту. Сөз мағынасы (синоним, антоним, омоним терминдері талап еткен мағынасын түсіну).

17. Сөз құрамы (15 сағат):

1) түбір және қосымша. Бұл екеуінің бір-бірінен айырмашылығы. Қосымшаның жұрнақ, жалғау болып екіге бөлінуі. Әрқайсысының өзіндік белгілері. Жұрнақ, жаңа сөз жасайтыны, оның түрлері. Жалғаудың сөз бен сөзді байланыстыратыны. Жалғау, жұрнақтар арқылы сөздерді өзгертуге, сөз жасауға жаттықтыру;

2) мағынасына көңіл бөлу. Жұрнақ, жалғаулардың жазылуы. Қосымшалардың емлесі. Қосымшаларды сөздерден таба білу, сөздерді сөз құрамына талдау, түбір сөзбен туынды сөздерді мысалдар арқылы салыстыру. Дауыссыз, дауысты дыбыстардың түбір сөздерде жазылуы.

18. Сөз таптары (21 сағат):

1) сөз таптары туралы жалпы түсінік, зат есім, сын есім, есімдік. Сұрақ қою және мазмұнына қарай сөз таптарын ажырату;

2) зат есім. Зат есім, оның мағынасы, сұрақтары (Кім? Кімдер? Не? Нелер?). Мәтіннен зат есімдерді табу;

3) жалқы есім және жалпы есім. Жалқы есімнің жазылу емлесі. Заттың атын білдіретін сөздерді сөйлемнің басында, соңында келтіріп сөйлемдер құрату. Бас әріппен жазылатын сөздер;

4) кісі аттарының, жер-су аттарының, сөйлемнің бірінші сөзінің бас әріппен жазылуы;

5) зат есімнің жекеше, көпше түрлері, олардың анықтамасы. Зат есімнің көпше түрінің құрамын талдау, көптік жалғаулары. Зат есімнің септелуі туралы жалпы түсінік. Септік жалғауының аттары. Септік жалғауларының сұрақтарын қою арқылы зат есімді өзгерту (Кімнің? Ненің? Кімге? Неге? Кіммен? Немен?);

6) сын есім. Дара және күрделі сын есімдерді ажырата білу. Күрделі сын есімдердің емлесін жаза білу. Қарсы мәнді сын есімдерді табу. Сын есімнің сөйлемдегі сөздермен байланысын білу. Сын есімнің мағынасы, сұрақтары. Қандай? Қай? сұрақтар бойынша мәтіннен, сөйлемнен сын есімдерді табу;

7) сан есім. Сан есім, оның мағынасы, сұрақтары, сұрақ, үлгі бойынша есептік, реттік сан есімдерді қолдану, ажырату;

8) есімдік. Сұрақ, мысалдар келтіру, үлгі арқылы есімдік туралы түсінік алу, есімдіктерді мәтіннен таба білу;

9) етістік. Етістіктің анықтамасы, сұрақтары. Дара (негізгі) және күрделі етістіктерді ажырату (тұр – тұрып қалды, кел – келіп қалды).

19. Сөйлем (21 сағат):

1) сөйлем мүшелері. Сөйлемнің тұрлаулы мүшелері. Олардың байланысы. Тұрлаусыз мүшелер. Олардың тұрлаулы мүшелермен байланысы. Сөйлемнен бастауыш пен баяндауышты табу. Олардың байланысы. Бастауыш пен баяндауыштың арасына қойылатын сызықша. Бірыңғай мүшелер, олардың тыныс белгілері. Жалаң және жайылма сөйлем, анықтамасы, мысалдар келтіру. Жалаң мен жайылма сөйлемді ажырата білу, мысалдар келтіре білу;

2) сөйлемнің тұрлаулы, тұрлаусыз мүшелерін ажырата білу. Бірыңғай мүшелердің интонациясын білу, тыныс белгілерін қоя білу. Бірыңғай мүшелерді қатыстырып сөйлем құру. Сұрақ бойынша сөйлемді кеңейту. Тыныс белгілеріне көңіл аудару.

20. Байланыстырып сөйлеу (24 сағат):

1) ретсіз берілген сөздерден мәтінді ретімен қайта құру. Әр түрлі мәтін түрлерін аңғарту: әңгімелеу, сипаттау, талқылау. Диалогтық сөйлеуін дамыту. Сұрақ қоюға жаттықтыру. Мұғалім ұсынған жоспар бойынша мазмұндама жазу. Мазмұндаманы мынандай тақырыптарға жазуға болады: "Жануарлар туралы", "Мектеп өмірі", "Балалардың жақсы үлгілі істері";

2) сұрақ бойынша, ілеспелі мазмұнды сурет бойынша, мазмұнды сурет бойынша сөйлем немесе әңгіме құрастыру. Заттардың негізгі бөліктеріне көңіл бөліп байқату, салыстыру, таныс заттарды көрсетіп, оларды сипаттау. Өртүрлі тақырып бойынша ("Мектеп өмірі", "Қысқы ойын", "Демалыс", "Жануарлар өмірі") тірек сөздер беріп, сол сөздерді пайдалана отырып әңгіме құру;

3) туыстарына, достарына хат жазу, конвертке мекен-жайын дұрыс жазу. Іс-қағаздар үлгілерімен (өтініш, өмірбаяны) таныстыру. Мазмұндама жаза білу. Өз ойларын айта білуге үйрету. Сурет бойынша әңгіме жаза білу. Саяхат кезінде көргендерін, алған әсерлері, іс-әрекеттері жайында ойларын айта білу.

21. Жыл бойында өткенді қайталау (8 сағат):

1) сөзді құрамы бойынша талдау. Сөз таптарын ажырата білуге жаттықтыру. Жайылма сөйлем құрау. Бірыңғай мүшелерден жай сөйлемдер құрау. Сөйлемнің тұрлаулы, тұрлаусыз мүшелерін білу. Сөйлемнің тұрлаулы, тұрлаусыз мүшелерін талдау. 50-60 сөзден тұратын диктант жаза білу.

3-тарау. Оқу пәнінің 6 - сыныптағы базалық білім мазмұны

22. Қайталау (3 сағат):

1) сөйлем түрлері туралы түсінігін кеңейту. Жалаң сөйлемге мысалдар келтіру, анықтамасын еске түсіру. Жайылма сөйлемге мысалдар келтіру, анықтамасын еске түсіру. Жалаң сөйлемдер құрастырып, оны сөйлем мүшесіне талдай білу. Бірыңғай мүшелердің анықтамасын еске түсіру, мысалдар келтіру. Бірыңғай мүшелері бар сөйлемді талдай білу, оның емлесін еске сақтау. Сөйлемнің тұрлаулы, тұрлаусыз мүшелері. Бірыңғай мүшелер, олардың тыныс белгілері.

23. Дыбыс және әріп (9 сағат):

1) алфавит. Дауысты, дауыссыз дыбыстар. Жуан, жіңішке дауысты дыбыстар. Қатаң, ұяң, үнді дауыссыз дыбыстар. "Э" дыбысы. Оның дауысты дыбыс екендігі. "Э" мен "Е" дыбыстарын салыстыру. Дыбысталу ерекшеліктерін байқау. "Э" дыбысына қатысты сөздердің жазылуын меңгерту. "В" дыбысы. Оның ұяң дауысты дыбыс екендігі. "В, в" дыбыстарын салыстыру. "В" дыбысына қатысты сөздердің емлесін меңгерту. "Ф, ф" дыбыстарын салыстыру, дыбысталу ерекшеліктерін ажырату. "Ф" дыбысының ұяң, дауыссыз дыбыс екендігі. "Ф" дыбысы қатысты сөздердің жазылуын меңгерту. "Х, х" дыбыстары, дыбысталу ерекшеліктері. "Х, х" дыбыстарын өзара және қ дыбысымен салыстыру. Әрқайсысының дыбысталу ерекшелігін ажырату. Бұлардың дауыссыз дыбыс екендігін көрсету. "Х, х" дыбыстары бар сөздерді дұрыс айтып, қатесіз жазуға үйрету. "Ц" дыбысы. "Ц" дыбысын с дыбысымен салыстыру. "Ц" дыбысына қатысты сөздердің жазылуын меңгерту. "Ч, ч" дыбыстары, олардың дыбысталу ерекшеліктері. "Ч, ч" дыбыстарын өзара және "Ш" дыбысымен салыстыру. Әрқайсысының дыбысталу ерекшеліктерін ажырата білу. "Ч, ч" дыбыстарына қатысты сөздердің жазылуын меңгерту.

24. Буын үндестігі туралы түсінік (12 сағат):

1) дауысты дыбыстардың сөз ішінде жуан, жіңішкелігіне қарай үндесе жазылуы. Мысалдар келтіре білу;

2) дыбыс үндестігі туралы түсінік. Дыбыстардың бір-біріне әсер етіп өзгеруін іс жүзінде байқату.

25. Сөз (12 сағат):

1) дара, күрделі сөз туралы түсінік. Біріккен сөз анықтамасы. Біріккен сөзді жиі кездесетін түрлері. Мәтіннен біріккен сөздерді тапқызу. Кісі аттарын

білдіретін біріккен сөздер және олардың емлесі. Жер-су және үй жануарларының атын білдіретін біріккен сөздер, олардың емлесі.

26. Сөз құрамы (9 сағат):

1) түбірлес сөздер туралы түсінік. Түбірлес сөздің анықтамасы. Бір түбірден тараған сөздерді таныту. Қосымшалардың емлесі. Қосымша жалғанғанда түбір сөздің өзгермеуі, қосымшалардың сөздегі соңғы буынмен үндесіп жалғасуы.

27. Сөз таптары (18 сағат):

1) зат есім. Негізгі зат есім, оның анықтамасы. Туынды зат есім, оның анықтамасы. Туынды зат есім жасайтын жұрнақтар. Септік жалғаулардың емлесі. Жалғауларды тәжірибе жүзінде (үлгі, сұрақ бойынша) меңгеру. Септеу үлгісі. Көптік жалғаулы сөздердің септелуі;

2) сан есім. Сан есімнің анықтамасы. Септік және реттік сан есімдерді ажырата білу, мысалдар келтіру, сұрақтарын білу, сұрақ қою (неше? Нешінші?). Есептік және реттік сын есімдерді қатыстырып сөйлем ойлау;

3) сын есім. Сын есімнің мағынасы, сұрақтары. Сын есімнің шырайларын білу, мысал келтіру. Жай шырайдың анықтамасын білу, мысал келтіру. Салыстырмалы шырайдың анықтамасын білу, мысалдар келтіру. Күшейтпелі шырайдың анықтамасын білу, мысалдар келтіру, емлесін білу. Асырмалы шырайдың анықтамасын білу, мысал келтіру, емлесін білу. Зат есіммен зат есімнің байланыстырылып айтылуы. Негізгі және туынды сын есім. Туынды сын есім жасайтын жұрнақтарды қолданып, сөзжасау, мағынасын түсіну;

4) есімдік. Жіктеу есімдігінің жекеше, көпше түрлерін түсіну, білу, сұрақ қою, мысал келтіру. Зат есімнің орнына қажет есімдікті қойып, айта білуге жаттықтыру;

5) етістік. Етістіктің анықтамасын еске түсіру, мысалдар келтіру. Етістіктің жекеше, көпше түрде жіктелуін білу, мысалдар келтіру арқылы жаттықтыру.

28. Сөйлем (15 сағат):

1) тұрлаусыз мүшелер. Анықтауыш, пысықтауыш, толықтауыш. Сөйлемнің дара және күрделі мүшелері. Сөйлемдерді сөйлем мүшелеріне талдауға жаттықтыру. Сөйлемдегі сөздердің байланысына көңіл бөлу, білу.

29. Байланыстырып сөйлеу (18 сағат):

1) дұрыс құрылмаған мәтінді қайта құра білу. Шағын мазмұндама жаза білу. Басталған әңгімені жалғастырып, аяқтау. Сурет бойынша әңгімені жалғастырып, аяқтау. Сурет бойынша әңгіме жаза білу. Тірек сөздер бойынша әңгіме құрау. Саяхат кезінде көргендері туралы әңгіме құрау. Диалогтық сөйлеуін дамыту. Ис-қағаздарды (хабарландыру, жұмысқа алу өтініші, жеделхат) жазуға, түбіртек (суға, телефонға, газға) толтыруға жаттықтыру.

30. Жыл бойындағы өткенді қайталау (6 сағат):

1) сөз құрамына талдау жүргізе білу, бөліктерін еске түсіру. Сөз таптарын ажырата білу. Жай сөйлем мен жайылма сөйлемдері бар сөйлемді сөйлем мүшесіне талдай білу. Бірыңғай мүшелері бар сөйлемдер құрастыра білу. Сөйлемді сөйлем мүшелеріне талдай білу. Іс-қағаздарды толтыра білуге жаттықтыру. 65-70 сөзден тұратын диктант жаза білу.

4-тарау. Оқу пәнінің 7-сыныптағы базалық білім мазмұны

31. Қайталау (6 сағат):

1) сөйлем түрлері. Жай және жайылма сөйлемдер. Жақты, жақсыз сөйлемдер. Толымды және толымсыз сөйлемдер. Сөйлемнің бірыңғай мүшелері. Қос сөздер туралы жалпы түсінік, анықтамасы, емлесі. Бір сөздің қайталануы арқылы жасалған қос сөздер. Олардың емлесі. Өртүрлі сөздермен жасалған қос сөздер, олардың емлесі. Түбір сөз. Қосымша жалғау, жұрнақ. Түбір сөз. Туынды сөз. Туынды сөз жасайтын жұрнақтар. Түбір сөз бен туынды сөзді салыстыру, олардың айырмашылығы.

32. Дыбыс және әріп (9 сағат):

1) дауысты және дауыссыз дыбыстар түрлерін ажырату, оларға дыбыстық талдау жасау, жазылу емшелерін бекіту.

33. Сөз (15 сағат):

1) сөз құрамына талдау жүргізу, қосымша түрлерін білу, ажырату, дұрыс қолдануға жаттықтыру. Жұрнақ және оның түрлерін ажырату. Туынды, түбірлес сөздерді еске түсіріп, оларды талдай білу. Жалғау және оның түрлерін ажырату.

34. Сөз таптары (27 сағат):

1) зат есім. Зат есімнің анықтамасын, сұрақтарын еске түсіріп, мысалдар келтіру. Зат есімнің түрлерін білу, анықтамаларын еске түсіру. Негізгі зат есімге мысал келтіру. Туынды зат есім жұрнақтарын білу. Есімдерден зат есім тудыратын жұрнақтарды қолданып, сөзөзгерту, мағынасына көңіл аудару. Етістіктен зат есім тудыратын жұрнақтарды пайдаланып, сөзөзгерту. Зат есімнің септелуін еске түсіру, зат есімдерді үлгіге қарап септеу. Зат есімнің тәуелденуі. Тәуелдік жалғаулары. Зат есімнің тәуелдену үлгісі. Тәуелденген сөздердің емлесі және басқа сөздермен байланысы. Тәуелденген сөздердің септелуі. Септелген сөздердің басқа сөздермен байланысы;

2) сан есім. Сан есімнің анықтамасын, сұрақтарын еске түсіру. Жинақтық сан есімнің анықтамасын, сұрағын (нешеу?) білу, мысал келтіру. Топтау сан есімнің сұрағын (нешеден? қаншадан?) білу, мысал келтіру. Болжалдық беретін сөздерді (жарты, сирек, жүздеген, ондаған) түсіну. Бөлшектік сан есімдер туралы түсінік беру, мысал келтіру. Ол сан есімнің мағынасын мәтіннен табу. Сан есімнің түрлерін жаттығу барысында ажырата білу;

3) сын есім. Дара және күрделі сын есімдер, олардың емлесі. Қарсы мәнді сын есімдер. Сын есімнің сөйлемдегі сөздермен байланысы. Сын есімнің түрлерін еске түсіріп, мысалдар келтіру. Олардың емлесін жаза білу. Сын есімді қолданып заттарға сипаттама жаза білу;

4) есімдік. Есімдік туралы жалпы түсінік, мысал келтіру. Есімдіктердің түрлерін тану, ажырата білу. Болымсыздық, жалпылау есімдік туралы түсінік беру. Жіктеу есімдіктері, олардың жекеше, көпше түрі, сұрақтар (кім? кімдер?). Есімдіктерді қатыстырып сөйлем құрау;

5) етістік. Етістіктің анықтамасы, сұрақтар қоя білу, мысал келтіру. Дара және күрделі етістіктер. Негізгі және туынды етістік, олардың анықтамасы. Туынды етістік жасайтын жұрнақтар. Етістіктің шақтары туралы түсінік беру, тәжірибе жүзінде меңгеру. Осы, өткен, келер шақтарының анықтамасын білу, сұрақ қою арқылы мысал келтіру.

35. Сөйлем (18 сағат):

1) жай сөйлем, жайылма сөйлем. Сөйлемнің тұрлаулы, тұрлаусыз мүшелері. Бірыңғай мүшелерінің интонациясы, тыныс белгілері. Бірыңғай мүшелермен сөйлем құрау. Оларды талдау;

2) жай сөйлем мен құрмалас сөйлем. Оларды өзара салыстыру, ерекшеліктерін байқату, меңгерту. Үлгі және сызба бойынша сөйлем құрату. Қаратпа сөз. Қыстырма сөз. Олардың тыныс белгілері.

36. Байланыстырып сөйлеу (21 сағат):

1) мазмұндама жазу барысында пікір айтуға машықтандырып, дәлелдей, қорытынды жасай білуге үйрету. Оқыған шығармалары бойынша, сурет бойынша шығарма жазу. Саяхат кезінде көргендері, алған әсерлері, іс-әрекеттері жайында шығарма жазу. "Кім болғым келеді", "Мектеп мені неге үйретті" деген тақырыптарға творчестволық шығарма жазу. Оқыған кітаптар туралы пікір жазу. Іс-қағаздары: қабырға газетіне мақала жазу (мазмұндық таңдау, өндірістік практика, мектепте жүргізілген қоғамдық жұмыстар тақырыбында), қолхат, өтініш, сауалнама, өмірбаян толтыруға үйрету.

37. Жыл бойында өткенді қайталау (6 сағат):

1) дауысты және дауыссыз дыбыстарды ажырата білу. Дыбыстық талдау жасай білу. Сөз құрамына талдау жасау. Сөз таптарын ажырата білу. Жай, жайылма сөйлемдер құрастыра білу. Құрмалас сөйлемдерді ажырата білу. Бірыңғай мүшелерді қатыстырып сөйлем құрау. Мазмұндама жаза білу. Әртүрлі іс-қағаздарды толтыруға үйрету. 70-75 сөзден тұратын диктант жаза білу.

5-тарау. Оқу пәнінің 8-сыныптағы базалық білім мазмұны

38. Қайталау (3 сағат):

1) сөйлем түрлері. Бастауыш пен баяндауыш, жай және жайылма сөйлемдердің анықтамасын білу, мысал келтіре білу. Бірыңғай мүшелері бар сөйлемдер. Құрмалас сөйлемді ажырату, тыныс белгілерін білу. Дауысты дыбыстардың түрлерін білу, сөзден оларды ажырату. Дауыссыз дыбыстардың түрлерін ажырата білу. Сөздерге дыбыстық талдау жасай білу. Буынның түрлерін ажырата білу (ашық, тұйық, бітеу). Сөздерді буынға бөлу. Тасымалдау ережесін білу. Тасымалданбайтын сөздерге мысал келтіру.

39. Сөз (12 сағат):

1) қысқарған сөздер туралы жалпы түсініктер. Сөз құрамының бөліктерін білу. Шартты белгілерін қолданып, сөз құрамына талдау. Дара және күрделі сөздерді еске түсіру. Біріккен сөздердің анықтамасы, жасалу жолын білу, мысал келтіру. Қос сөздердің анықтамасы, түрлерін ажырата білу. Қысқарған сөз анықтамасын, емлесін білу, мысалдар келтіру.

40. Сөз құрамы (12 сағат):

1) түбірлес сөздер: әртүрлі сөз таптарына жататын түбірлес сөздер, оларды құрамы бойынша талдау. Түбірдің соңғы дыбысы қатаң болса, оған жалғанатын қосымшаның бірінші дыбысы да қатаң болып келетіні. Түбірдің соңғы дыбысы ұяң немесе үнді болса, оған жалғанған қосымшаның бірінші дыбысы да ұяң не үнді болып өзгеруі.

41. Сөз таптары (24 сағат):

1) зат есім. Зат есімнің жіктелуі туралы түсінік. Зат есімнің жіктік жалғаулары, олардың жекеше, көпше түрлері. Зат есімнің жіктелу үлгісі. Жалғау түрлерін мәтіннен табу;

2) сан есім. Сан есімнің анықтамасын еске түсіру, мысал келтіру. Сан есім түрлерін білу. Есептік және реттік сан есімді ажырата білу. Есептік сан есімнің анықтамасын, сұрақтарын білу, мысалдар келтіру. Реттік сан есімнің анықтамасын, сұрақтарын білу, мысалдар келтіру. Есептік және реттік сан есімді қатыстырып сөйлем ойлау;

3) сын есім. Сын есімнің шырайларын білу, ажырату. Жай шырай (қатты) салыстырмалы (қаттырақ). Салыстырмалы шырай. Күшейтпелі шырай, оның емлесі;

4) есімдік. Сілтеу есімдіктері. Сұрау есімдіктері. Өздік есімдіктер;

5) етістік. Болымды және болымсыз етістік. Болымсыз етістіктің жасалуы. Етістіктің шақтары. Өткен, осы, келер шақ. Етістіктің шақтарын, сұрақтарын білу, ажырату. Етістіктің жекеше және көпше түрде жіктелу үлгісі. Жұрнақтарды жалғау арқылы етістіктердің жасалуын, жекеше, көпше түрлерін тәжірибелік түрде меңгеру.

42. Сөйлем (18 сағат):

1) құрмалас сөйлемдер құрамындағы жай сөйлемдердің байланысу тәсілдерін байқату. Салалас құрмалас сөйлемдер туралы түсінік. Сабактас құрмалас сөйлемдер туралы түсінік. Олардың тыныс белгілері. Төл сөз бен төлеу сөз, олардың тыныс белгілері. Сөйлемге қатысты берілген білімді қайталап, жинақтау. Сөйлем мүшелері, сөйлемнен бастауыш пен баяндауышты табу. Сөйлемдегі сөздердің байланысы. Сөйлемді талдау.

43. Байланыстырып сөйлеу (27 сағат):

1) дұрыс құрылмаған мәтінді қайта құру. Мазмұндама (сөздерді өзгерте отырып шағын мазмұндама жазу). Басталған әңгімені жалғастырып, аяқтау. Сурет бойынша шығарманы толықтырып жазу. Тірек сөздер бойынша әңгіме құрау. Саяхат кезінде көргендері, алған әсері, іс-әрекеттері жайында шығарма жазу (тақырыптар: "Біздің көшенің тарихы", "Тарихи ескерткіштер");

2) іс-қағаздарды: хабарландыру, жұмысқа алу өтініші, жеделхат, өмірбаян, қолхат, сенімхат жазуға, түбіртек (суға, телефонға, газға) толтыруға жаттықтыру.

44. Жыл бойында өткенді қайталау (6 сағат):

1) жай сөйлем мен құрмалас сөйлемді ажырата білу. Сөздерге дыбыстық талдау жасай білу. Сөздерді сөз құрамына талдай білу. Жұрнақ пен жалғауды ажырата білу. Мәтіннен күрделі сөздерді таба білу. Сөз таптарын ажырата білу. Олардың анықтамаларын айтып, мысал келтіре білу. 75-80 сөзден тұратын диктант жаза білу.

6-тарау. Оқу пәнінің 9-сыныптағы базалық білім мазмұны

45. Қайталау (3 сағат):

1) жай сөйлем. Бірыңғай мүшелі жай сөйлем. Қаратпа сөйлем. Құрмалас сөйлемнің түрлері туралы түсінігін кеңейту. Дауысты және дауыссыз дыбыстар. Қатаң, ұяң дауыссыздар. Дыбыс, буын үндестігі туралы ұғымды қалыптастыру, іс жүзінде байқатып, сөйлеу тәжірибелерінде дұрыс пайдалану. Сөздегі дыбыс пен әріп санын, орнын, ретін анықтау.

46. Сөз (15 сағат):

1) сөз құрамын талдау. Қосымшалардың емлесі. Қосымша жалғанғанда, сөздегі соңғы буынның үндесіп жалғануы, кейбір сөздердің соңғы дыбысының өзгеруі немесе түсіп қалуы. Қысқарған сөздер туралы жалпы түсінік. Қысқарған сөздер туралы жалпы түсінік. Бұлардың емлесі. Мәтіннен қысқарған сөздерді тапқызу.

47. Сөз таптары (27 сағат):

1) зат есім. Зат есімнің түрлері. Септік жалғаулардың емес, атау тұлғадағы сөздерге тиісті жалғаулар қосып сөз құрату. Өтілген жалғау түрлерін мәтіннен

табу, сөйлеу тәжірибелерінде дұрыс пайдалану. Олардың жалғау жұрнақ қосылған сөздерінің мағынасына көңіл бөлу;

2) сын есім. Сын есімнің түрлері. Олардың емлесі. Сын есімдерді қолданып берілген деректі заттарды сипаттау. Сын есімнің шырайлары. Жай шырай. Салыстырмалы шырай, оның емлесі;

3) етістік. Етістіктің шақтары туралы жалпы түсініктерін бекіту. Осы шақ, өткен шақ, келер шақ сұрақтарының мағынасын меңгерту, мәтіннен тауып ажырату;

4) есімдік. Белгісіздік есімдіктері. Болымсыздық есімдіктері. Жалпылау есімдіктері. Мәтіннен есімдіктерді табу. Есімдіктерді қатыстырып шағын әңгіме құрау;

5) сан есім. Сан есімнің анықтамасы, сұрақтары. Етістік және реттік сан есімдер. Есептік сан есім, оның анықтамасы, сұрақтары. Реттік сан есім, оның анықтамасы, сұрақтары. Реттік сан есімнің жұрнақтары және олардың емлесі. Жинақтық сан есімдер, топтық сан есімдер, болжамдық сан есімдер, бөлшектік сан есімдер туралы түсінік беру;

6) үстеу. Үстеу туралы түсінік. Үстеудің мағыналық топтары. Мезгіл үстеулері. Мекен үстеулері. Сын-қимыл үстеулері. Мақсат үстеулері. Күшейту үстеулері. Себеп-салдар үстеулері. Үстеулерді мәтіннен табу. Мағынасына көңіл бөлу;

7) шылау. Шылау туралы түсінік, олардың мәні. Мен (бен, пен) және шылаулары. Да (де), та (те), шылаулары. Ма (ме), ба (бе), па (пе) шылаулары. Үшін, туралы, дейін (шейін) шылаулары. Шылаулар мен шылау тұлғалас қосымшалардың жазылуы. Шылаулардың емлесі;

8) одағай сөздер. Олардың мағынасы мен емлесімен танысу;

9) еліктеу сөздер. Еліктеу сөздер туралы түсінік;

10) пунктуация. Тыныс белгілері туралы түсінік. Сөйлем соңынан қойылатын тыныс белгілері. Үтір және оның қойылатын орындары. Сызықша қойылатын орындар.

48. Сөйлем (24 сағат):

1) жай сөйлем. Сөйлемнің тұрлаулы, тұрлаусыз мүшелері. Бірыңғай мүшелі сөйлемдер құрастыру. Қаратпа сөйлем, олардың тыныс белгілері. Құрмалас сөйлемнің тыныс белгілері. Үлгі бойынша, өз бетінше сөйлем құрау. Бірыңғай мүшелердің интонациясы, тыныс белгілері.

49. Байланыстырып сөйлеу (27 сағат):

1) мазмұндама жазу. Оқыған кітаптарынан білген, көрген, байқаған мағлұматтарды пайдалана отырып творчестволық шығарма жазу. Іс-қағаздарды: жұмысқа орналасуға байланысты қағаздар (өтініші, өмірбаян, қолхат) жаза білу.

50. Жыл бойында өткенді қайталау (6 сағат):

1) сөйлемге дұрыс тыныс белгілерін қоя білу. Сөйлемнің түрлерін ажырата білу, мысалдар келтіру. Сөйлемді сөйлем мүшелеріне талдай білу. 80-85 сөзден тұратын диктант жаза білу.

7-тарау. Оқу пәнінің 10 - сыныптағы базалық білім мазмұны

51. Қайталау (2 сағат):

1) жай, жайылма сөйлемнің анықтамасын білу, мысалдар келтіре білу. Құрмалас сөйлемді ажырату, тыныс белгілерін білу. Бірыңғай мүшелі жай сөйлем, қаратпа сөйлем, құрмалас сөйлемнің түрлері туралы түсінігін кеңейту, мысалдар келтіру. Дауысты және дауыссыз дыбыстар. Қатаң, ұяң дауыссыздар. Дыбыс, буын үндестігі туралы білімдерін жетілдіру, іс жүзінде байқатып, сөйлеу тәжірибелерінде дұрыс пайдалану. Сөзге дыбыстық және әріптік талдау жасау дағдыларын жетілдіру. Тасымалдау ережесін іс жүзінде пайдалану. Тасымалданбайтын сөздерге мысал келтіру.

52. Сөз (14 сағат):

1) сөз құрамының бөліктерін білу. Шартты белгілерін қолданып, сөз құрамына талдау мен жинақтау жасау. Қосымшалардың емлесі. Қосымша жалғанғанда, сөздегі соңғы буынның үндесіп жалғануы, кейбір сөздердің соңғы дыбысының өзгеруі немесе түсіп қалуына мысал келтіру, тәжірибе жүзінде тапсырмаларды орындай білу. Қысқарған сөздердің емлесі, мысал келтіру. Қысқарған сөздерді мәтіннен табу, мағынасын түсіну, іс-жүзінде пайдалану. Антоним, омоним, синоним сөздерді белсенді сөздікте қолдану.

53. Сөз таптары (18 сағат):

1) зат есім. Негізгі және туынды зат есімді ажырата білу. Тәуелденген сөздердің септелу үлгісін білу, сол арқылы сөздерді септеу. Көптік жалғауының септелу үлгісін білу, сол арқылы сөздерді септеу. Өтілген жалғау түрлерін мәтіннен табу. Зат есімнің сөйлемдегі қызметін білу, сөйлем мүшесіне талдау. Сөзжасам дағдыларын бекіту, белсенді сөз қорында қолдану;

2) сан есім. Сан есім түрлерін білу, ажырату. Сан есімнің емлесін білу. Сан есімнің сөйлемдегі қызметі. Сан есімді қатыстырып сөйлем құрастыру;

3) сын есім. Сын есімнің түрлерін білу, сын есімнің шырайларын ажырату, іс жүзінде қолдану. Жай, салыстырмалы, күшейтпелі, асырмалы шырайдың анықтамасын білу, емлесін білу, мысалдар келтіру;

4) етістік. Етістіктің түрлерін ажырата білу, мысалдар келтіру, іс жүзінде қолдану. Етістіктің жекеше және көпше түріне мысалдар келтіру, іс жүзінде өз

бетінше пайдалану. Туынды етістік жасайтын жұрнақтарды қатыстырып мысал келтіру. Есімдерден етістік, етістіктен етістік жасайтын жұрнақтарды іс жүзінде пайдалану. Етістіктің шақтарын дұрыс қолдану, сұрақ қоя білу;

5) есімдік. Есімдіктің түрлерін ажырата білу, мысалдар келтіру, талдай білу. Есімдіктердің емлесін білу. Есімдіктердің жіктелуін білу, мысал келтіру. Есімдікті қатыстырып сөйлем құрастыру;

6) үстеу. Сын-қимыл үстеулердің анықтамасын білу, мысалдар келтіру. Мақсат, күшейту, себеп-салдар үстеулерге мысалдар келтіру. Үстеудің түрлерін ажырата білу, ауызша сөйлеу тілінде қолдану;

7) шылау. Шылау туралы түсінік. Мен, бен, пен, да, де, та, те, ма, ме, ба, бе, па, пе, үшін, туралы, дейін. шылауларды қатыстырып сөйлем құрау, ауызша және жазбаша түрде қолдану, емлесін білу;

8) одағай сөздер. Одағай сөзді қатыстырып сөйлемдер құрастыру, жазылу емлесін білу;

9) еліктеу сөздер. Еліктеу сөздерді қатыстырып сөйлемдер құру, емлесін білу, мәтіннен табу;

10) пунктуация. Тыныс белгілері туралы түсініктерін бекіту. Сөйлем соңында қойылатын тыныс белгілері. Үтір, сызықша, сұрақ белгілері және олардың қойылатын орындарын білу, шағын мәтіндерде қолдану.

54. Сөйлем (16 сағат):

1) сөйлемнің түрлерін ажырату. Жай, құрмалас, сөйлемдерді қатыстырып сөйлем ойлау. Жалаң және жайылма сөйлемдерді қатыстырып сөйлем ойлау. Толымды және толымсыз, жақты және жақсыз сөйлемдерді қатыстырып сөйлем ойлау. Сөйлемнің тұрлаулы және тұрлаусыз мүшелерін талдай білу. Қаратпа сөздерді қатыстырып сөйлем құрау, тыныс белгілерін қоя білу. Қыстырма сөздерді қатыстырып сөйлем ойлау, тыныс белгілерін қоя білу. Құрмалас, сабақтас сөйлемдердің түрлерін білу, мысалдар келтіру. Бірыңғай мүшелерді қатыстырып құрамалас сөйлем құрастыру, сөйлем мүшелеріне талдау, тыныс белгілерін дұрыс қоя білу.

55. Байланыстырып сөйлеу (12 сағат):

1) мазмұндама жаза білу. Заттарға сипаттама беру, ауызша айтып түсінігін жеткізе білу. Шағын шығарма жаза білу. Өмірбаян, қолхат, өтініш, арыз, түбіртек толтыру.

56. Жыл бойында өткенді қайталау (6 сағат):

1) жай сөйлем мен құрмалас сөйлемді ажырата білу. Сөздерге дыбыстық және әріптік талдай жасау білу, сөздерді сөз құрамына талдай білу, жұрнақ пен

жалғауды ажырата білу. Мәтіннен күрделі сөздерді таба білу. 85-90 сөзден тұратын диктант жаза білу.

8-тарау. 5-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

57. Пәндік нәтижелер. Білім алушылар:

1) дыбыстарды және әріптерді, дауысты және дауыссыз дыбыстарды, жуан және жіңішке дыбыстарды ажырата;

2) жазуда дұрыс белгілей;

3) түбірлес сөздерді ажырата;

4) буын және дыбыстық талдау жасай;

5) сөз құрамын талдай;

6) зат есімді сөз табы ретінде ажырата;

7) жай және жайылма сөйлем құрастыра;

8) ауызша және жазбаша байланыстырып сөйлей;

9) сөздікті пайдалана;

10) алфавитті біледі деп күтіледі.

9-тарау. 6-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

58. Пәндік нәтижелер. Білім алушылар:

1) дыбыстарды жазғанда әріппен дұрыс белгілей;

2) түбірлес сөздерді таба, анықтай, мысал келтіре;

3) сөздің құрамын талдай; зат есіммен сын есімді сөз таптары ретінде анықтай;

4) бірыңғай мүшелі жай және жайылма сөйлем құрай; ауызша және жазбаша түрде байланыстырып сөйлей (жоспар бойынша);

5) сөздікті пайдалана;

8) түбір сөздегі дауысты және дауыссыз сөздердің жазылуын тексере біледі деп күтіледі.

10-тарау. 7 - сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

59. Пәндік нәтижелер. Білім алушылар:

1) мәтінді жатқа жаза, жазылғанды тексере;

2) сөздік құрамы бойынша талдай, жалғай, жұрнақтарды пайдаланып жаңа сөз құра;

3) сөз таптарын ажырата;

4) жайылма сөйлем құрай, бірыңғай мүшелермен жай сөйлем, жайылма сөйлем құрай;

5) мазмұндама және шығарма жаза;

6) іс-қағаздарын толтыра;

7) сөздікті пайдалана;

8) сөйлемнің тұрлаулы, тұрлаусыз мүшелерін;

- 9) сөз таптарын, олардың мағынасын;
- 10) жиі қолданатын жазу емлесін игере біледі деп күтіледі.

11-тарау. 8 - сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

60. Пәндік нәтижелер. Білім алушылар:

- 1) жазу емлесін, тыныс белгілерін сақтап, мәтінді жатқа жаза;
- 2) сөздің құрамы бойынша талдай;
- 3) сөз таптарын ажырата;
- 4) жай сөйлем, жайылма сөйлем, бірыңғай мүшелі сөйлем құрастыра;
- 5) мазмұндама, шығарма жаза;
- 6) іс-қағаздарды толтыра;
- 7) сөздікті пайдалана;
- 8) сөз таптарын;
- 9) жиі кездесетін жазу емлесін біледі деп күтіледі.

12-тарау. 9 - сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

61. Пәндік нәтижелер. Білім алушылар:

- 1) шағын, творчестволық шығарма және мазмұндама жаза;
- 2) әртүрлі іс-қағаздарды толтыра;
- 3) сөздіктерді пайдалана;
- 4) сөз таптары, оларды сөйлеу тілінде дұрыс қолдана;
- 5) жиі қолданатын жазу емлесірін игере біледі деп күтіледі.

13-тарау. 10 - сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

62. Пәндік нәтижелер. Білім алушылар:

- 1) жазу емлесін, тыныс белгілерін сақтап, мәтінді жатқа жаза;
- 2) сөздің құрамын өз бетімен талдай;
- 3) сөз таптарын ажырата, мысал келтіре;
- 4) жай сөйлем, жайылма сөйлем; жалаң және жайылма; құрмалас, сабақтас сөйлемдер; бірыңғай мүшелі сөйлемдерді өз бетімен құрастыра;
- 5) мазмұндама, шығарма жаза;
- 6) әртүрлі іс-қағаздарды өзбетімен толтыра;
- 7) сөздікті өз бетімен пайдалана;
- 8) сөз таптарын, оған мысал келтіре;
- 9) жиі кездесетін жазу емлесін, оған мысал келтіре біледі деп күтіледі.

63. Тұлғалық нәтижелер. Білім алушылар:

- 1) оқу пәнін зерделеуге қызығушылық;
- 2) ұжыммен, өз бетінше, мұғалімнің басшылығымен нәтижелі жұмыс атқаруды үйренуді;
- 3) сөйлеу, ойлау іс-әрекетін белсендіру, қарым-қатынас, танымдық функцияларын танытады.

64. Жүйелік-әрекеттік нәтижелер білім алушылардың:

1) сөзді, сөйлемді, шағын мәтіндерді буындап, байыппен оқи білуінен; тыңдаған материалдың мазмұны бойынша және мәтінге берілген суреттерге байланысты сұрақтарға жауап бере білу, жазу дағдыларын меңгеруінен; шағын тақпақтарды жаттауынан;

2) өздігімен жұмыс жасауынан;

3) өз әрекеттерін орындау дұрыстығын бақылауынан көрініс табады.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2017 жылғы 27 шілдедегі
№ 352 бұйрығына 131-қосымша

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 349-қосымша

Жеңіл ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Орыс тілі" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы (оқыту орыс тілінде жүргізілетін сыныптар үшін)

Глава 1. Пояснительная записка

1. Учебная программа разработана в соответствии с Государственным общеобязательным стандартом среднего образования (начального, основного среднего, общего среднего образования), утвержденным постановлением Правительства Республики Казахстан от 23 августа 2012 года № 1080 и с учетом особых образовательных потребностей обучающихся с легкой умственной отсталостью.

2. Цель учебного предмета – практическое овладение грамматическим, синтаксическим и орфографическим учебным материалом; формирование речи как средства общения, как средства коррекции познавательной деятельности обучающихся и облегчения их адаптации после окончания школы.

3. Задачи учебного предмета:

1) дать обучающимся законченный круг знаний по грамматике;

2) выработать у обучающихся орфографические умения и навыки;

3) продолжить работу над уточнением, расширением и активизацией словарного запаса;

4) учить употреблять различные типы и виды предложений;

5) совершенствовать умение пользоваться связной устной и письменной речью;

6) выработать достаточно прочные навыки грамотного письма на основе усвоения звукового состава языка, элементарных сведений по грамматике и правописанию;

7) повысить уровень общего развития обучающихся;

8) научить последовательно и правильно излагать свои мысли в устной и письменной форме;

9) развивать нравственные качества обучающихся.

4. "Русский язык" является одним из основных общеобразовательных предметов в специальной школе. Обучение русскому языку носит практический характер.

5. Содержание курса "Русский язык" направлено на формирование функциональной грамотности и коммуникативной компетенции обучающихся, формирование общеучебных навыков, определяющих успешность всего школьного обучения.

6. Учебная программа построена в соответствии с принципом концентричности. Данный принцип позволяет постепенно увеличивать количество связей, лежащих в основе понятия, расширять языковую и речевую базу для отработки умений и навыков, создаёт условия для постоянного повторения ранее усвоенного материала.

7. Объем учебной нагрузки:

1) 5 класс – 4 часа в неделю, 136 часов в учебном году;

2) 6 класс – 3 часа в неделю, 102 часа в учебном году;

3) 7 класс – 3 часа в неделю, 102 часа в учебном году;

4) 8 класс – 3 часа в неделю, 102 часа в учебном году;

5) 9 класс – 3 часа в неделю, 102 часа в учебном году;

6) 10 класс – 2 часа в неделю, 68 часов в учебном году.

8. В процессе изучения учебного материала учитываются межпредметные связи с предметами "Чтение и развитие речи", "Мир вокруг", "Математика", "Естествознание", "География", "История", "Изобразительное искусство", "Музыка и пение", "Физическая культура".

9. Важное значение имеет практическая направленность программного материала, его нацеленность на формирование у детей речевых навыков. Изучение грамматических, орфографических и стилистических закономерностей подчиняется практическим целям овладения речью. Реализация этих целей предполагает, что законы языка усваиваются обучающимися в тех пределах, которые необходимы для совершенствования их речевой практики.

10. Курс грамматики в специальной школе не является лингвотейоретическим. Это практическая грамматика, нацеленная не на усвоение обучающимися языковой системы, а на развитие и коррекцию речи, призванная

научить обучающихся понимать и строить речевые высказывания, пользоваться речью как средством общения.

11. Содержание разделов "Связная устная речь" и "Связная письменная речь" систематически включается в уроки, на которых изучается материал из других разделов программы.

12. Распределение часов на изучение отдельных тем носит примерный характер. Учитель может внести необходимые изменения с учетом возможностей и потребностей обучающихся. В процессе обучения организуется дифференцированный и индивидуальный подход к обучающимся, неоднократное повторение, закрепление пройденного материала.

Глава 2. Базовое содержание учебного предмета для 5 класса

13. Повторение (10 часов):

- 1) практические упражнения в составлении и распространении предложений;
- 2) согласование слов в предложении;
- 3) практическое употребление повествовательных и вопросительных предложений;
- 4) восстановление нарушенного порядка слов в предложении.

14. Звуки и буквы (23 часа):

- 1) алфавит;
- 2) употребление "ь" на конце и в середине слова;
- 3) разделительный "ь" перед гласными "Е, Ё, Ю, Я, И";
- 4) сочетание гласных с шипящими;
- 5) правописание: жи, ши, ча, ща, чу, щу;
- 6) правописание звонких и глухих согласных в конце и в середине слов;
- 7) ударение;
- 8) различение ударных и безударных гласных в корне;
- 9) правописание безударных гласных в корне.

15. Слово (23 часа):

- 1) различение основных категорий слов (названия предметов, действий, качеств) в тексте по вопросам;
- 2) правильное употребление их в связи друг с другом;
- 3) имена собственные;
- 4) расширение круга имен собственных: названия рек, гор, морей;
- 5) большая буква в именах собственных;
- 6) предлоги: до, без, под, над, около, перед;
- 7) раздельное написание предлогов со словами;
- 8) родственные слова;
- 9) корень;

10) правописание слов с не проверяемыми написаниями в корне;

11) умение пользоваться словарем, данным в учебнике.

16. Предложение (23 часа):

1) членение речи на предложения;

2) выделение в предложениях слов, обозначающих, о ком или о чем говорится в тексте, что говорится;

3) упражнения в составлении предложений;

4) распространение предложений;

5) установление связи между словами в предложении по вопросам;

6) знаки препинания в конце предложения (точка, вопросительный и восклицательный знаки);

7) главные члены предложения: подлежащее, сказуемое;

8) второстепенные члены предложения (без деления на виды).

17. Связная письменная речь (24 часа):

1) составление и запись небольшого рассказа по серии картинок под руководством учителя и самостоятельно;

2) составление и запись рассказа по сюжетной картинке и подробному вопроснику после устного разбора содержания;

3) восстановление несложного деформированного текста по вопросам;

4) описание несложных знакомых предметов и картин по коллективно - составленному плану в виде вопросов;

5) составление и написание под руководством учителя небольшого письма родным, товарищам;

6) адрес на конверте.

18. Связная устная речь (23 часа):

1) правильное составление простых распространенных предложений и сложных посредством союзов и, а, но, потому что, чтобы (с помощью учителя);

2) связное высказывание по затрагиваемым в беседе вопросам;

3) составление небольших рассказов на предложенную учителем тему.

19. Повторение пройденного за год (10 часов).

Глава 3. Базовое содержание учебного предмета для 6 класса

20. Повторение (10 часов):

1) практические упражнения в составлении и распространении предложений;

2) связь слов в предложении;

3) главные и второстепенные члены предложения;

4) различение предложений по интонации.

21. Звуки и буквы (10 часов):

1) звуки и буквы;

- 2) звуки гласные и согласные;
- 3) согласные твердые и мягкие;
- 4) обозначение мягкости согласных буквами "ь, е, Ё, и, ю, я";
- 5) согласные звонкие и глухие;
- 6) правописание звонких и глухих согласных на конце слова;
- 7) буквы "е, Ё, ю, я" в начале слова и после гласных;
- 8) гласные ударные и безударные;
- 9) правописание безударных гласных;
- 10) алфавит.

22. Слово (17 часов):

- 1) состав слова;
- 2) корень и однокоренные слова;
- 3) окончание;
- 4) приставка;
- 5) суффикс;
- 6) упражнения в образовании слов при помощи приставок и суффиксов;
- 7) правописание проверяемых безударных гласных, звонких и глухих согласных в корне слова;
- 8) непроверяемые гласные в корне слова;
- 9) правописание приставок;
- 10) приставка и предлог;
- 11) разделительный "ь".

23. Части речи (6 часов):

- 1) общее понятие о частях речи: существительном, глаголе, прилагательном;
- 2) умение различать части речи по вопросам и значению.

24. Имя существительное (15 часов):

- 1) понятие об имени существительном;
- 2) имена собственные и нарицательные, одушевленные и неодушевленные;
- 3) изменение имен существительных по числам (единственное и множественное число);
- 4) род имен существительных;
- 5) упражнения в различении рода (мужской, женский, средний);
- 6) мягкий знак после шипящих в конце слова у существительных женского рода (мышь, ночь);
- 7) изменение существительных по падежам;
- 8) умение различать падежи по вопросам;
- 9) понятие о 1, 2, 3-м склонениях существительных.

25. Предложение (14 часов):

- 1) главные и второстепенные члены предложения;
- 2) предложения нераспространенные и распространенные;
- 3) однородные члены предложения;
- 4) однородные подлежащие, сказуемые, второстепенные члены;
- 5) перечисления без союзов и с одиночным союзом "И";
- 6) знаки препинания при однородных членах.

26. Связная устная и письменная речь (20 часов):

- 1) речь и ее значение в жизни;
- 2) устная и письменная речь;
- 3) особенности устной речи: окраска голоса, громкость, темп;
- 4) мимика и жесты в устной речи;
- 5) устный рассказ, составление сказки по опорным словам;
- 6) текст;
- 7) выделение в тексте непонятных (неясных) по значению слов;
- 8) опорные (важные) в тексте слова;
- 9) работа с деформированным текстом;
- 10) заполнение дневника обучающимися;
- 11) составление предложений и рассказа по вопросам учителя, по картине, серии картин, материалам наблюдения;
- 12) составление рассказа по опорным словам после разбора с учителем (примерная тематика: жизнь класса, школы, проведение каникул, игры зимой);
- 13) деловое письмо: адрес на конверте и открытке, поздравительная открытка, письмо родителям.

27. Повторение пройденного (10 часов).

Глава 4. Базовое содержание учебного предмета для 7 класса

28. Повторение (10 часов):

- 1) главные и второстепенные члены предложения;
- 2) предложения нераспространенные и распространенные;
- 3) однородные члены предложения;
- 4) перечисление без союзов и с одиночным союзом "и";
- 5) знаки препинания при однородных членах.

29. Звуки и буквы (10 часов):

- 1) алфавит;
- 2) звуки гласные и согласные;
- 3) правописание безударных гласных;
- 4) правописание звонких и глухих согласных;
- 5) слова с разделительным "ь";

б) двойные и непроизносимые согласные.

30. Слово (20 часов):

1) состав слова;

2) однокоренные слова;

3) корень, приставка, суффикс, окончание;

4) образование слов с помощью приставок и суффиксов;

5) правописание проверяемых безударных гласных;

6) правописание звонких и глухих согласных в корне слова;

7) непроверяемые гласные и согласные в корне слова;

8) правописание приставок;

9) приставка и предлог;

10) разделительный "ъ";

11) правописание приставок "с о и а" (от-, до-, по-, про-, за-, на-);

12) приставка "пере-";

13) единообразное написание приставок на согласные вне зависимости от произношения (с-, в-, над-, под-, от-).

31. Имя существительное (15 часов):

1) значение имени существительного и его основные грамматические признаки: род, число, падеж;

2) правописание падежных окончаний существительных единственного числа;

3) склонение имен существительных во множественном числе;

4) правописание падежных окончаний;

5) знакомство с именами существительными, употребляемыми только в единственном или только во множественном числе.

32. Имя прилагательное (10 часов):

1) понятие об имени прилагательном;

2) значение имени прилагательного в речи;

3) согласование имѐн прилагательных и имѐн существительных в роде, числе и падеже;

4) род, число, падеж имени прилагательного;

5) правописание падежных окончаний имен прилагательных в единственном и множественном числе.

33. Предложение (10 часов):

1) простое предложение;

2) простые предложения с однородными членами;

3) главные и второстепенные члены предложения в качестве однородных;

- 4) перечисления без союзов, с одиночным союзом "и", с союзами "а, но";
- 5) знаки препинания при однородных членах;
- 6) сложное предложение;
- 7) сложные предложения с союзами "и, а, но";
- 8) знаки препинания перед союзами;
- 9) практическое употребление обращения;
- 10) знаки препинания при обращении.

34. Связная устная и письменная речь (17 часов):

- 1) речь и ее значение в жизни;
- 2) разговорная речь, учебная (научная речь);
- 3) устные объяснения, устные ответы;
 - 4) текст как тематическое единство;
 - 5) основная мысль текста;
- 6) структура текста;
- 7) связь между предложениями текста;
- 8) понятие об изложении;
- 9) план текста;
- 10) правила изложения содержания текста; сжатое изложение;
- 11) типы текстов: рассуждение, описание;
- 12) работа с деформированным текстом;
- 13) распространение текста путем включения в него имен прилагательных;
- 14) изложение по предложенному учителем плану (примерная тематика: из жизни животных, приметы времен года);
 - 15) составление рассказа по картине, по коллективно - составленному плану;
 - 16) составление рассказа по картине и данному началу с включением в рассказ имен прилагательных;
 - 17) деловое письмо: письмо другу, родственникам, объявление.

35. Повторение пройденного за год (10 часов).

Глава 5. Базовое содержание учебного предмета для 8 класса

36. Повторение (10 часов):

- 1) простое и сложное предложения;
- 2) простые предложения с однородными членами;
- 3) знаки препинания при однородных членах;
- 4) сложные предложения.

37. Слово (7 часов):

- 1) состав слова;
- 2) корень, приставка, суффикс, окончание;
- 3) непроверяемые гласные и согласные в корне слова.

38. Имя существительное (5 часов):

- 1) основные грамматические категории - род, число, падеж, склонение;
- 2) правописание падежных окончаний имен существительных в единственном и множественном числе.

39. Имя прилагательное (5 часов):

- 1) значение имени прилагательного в речи;
- 2) согласование имени прилагательного с именем существительным в единственном и множественном числе.

40. Местоимение (7 часов):

- 1) понятие о местоимении;
- 2) значение местоимений в речи;
- 3) основные грамматические признаки местоимений - лицо, число, склонение.

41. Глагол (18 часов):

- 1) понятие о глаголе;
- 2) изменение глагола по временам (настоящее, будущее, прошедшее);
- 3) изменение глагола по числам;
- 4) неопределенная форма глагола;
- 5) правописание не с глаголами;
- 6) изменение глаголов прошедшего времени по родам и числам;
- 7) глаголы на -ся; -сь.

42. Предложение (20 часов):

- 1) простое и сложное предложение;
- 2) подлежащее и сказуемое в простом и сложном предложении;
- 3) простое предложение с однородными членами;
- 4) главные и второстепенные члены предложений в качестве однородных;
- 5) знаки препинания при однородных членах;
- 6) сложные предложения с союзами и без союзов;
- 7) обращение;
- 8) знаки препинания при обращении;
- 9) прямая речь (после слов автора).

43. Связная речь (20 часов):

- 1) схема и план текста;
- 2) понятие о выборочном изложении;
- 3) рассуждение-доказательство;
- 4) художественное описание;
- 5) сравнительное описание, состоящее из двух частей;

- 6) знакомство с газетой. Особенности газетных материалов;
- 7) составление текстов-подписей к фотографиям в газете;
- 8) деловое письмо: объявление, телеграмма, заполнение бланков по платежам за коммунальные услуги, письма по СНГ и в дальнее зарубежье, адрес на конверте.

44. Повторение пройденного за год (10 часов).

Глава 6. Базовое содержание учебного предмета для 9 класса

45. Повторение (10 часов):

- 1) простое и сложное предложения;
- 2) подлежащее и сказуемое в простом и сложном предложениях;
- 3) простое предложение с однородными членами;
- 4) сложное предложение с союзами и без союзов.

46. Слово (14 часов):

1) однокоренные слова; подбор однокоренных слов, относящихся к различным частям речи, разбор их по состав;

2) единообразное написание звонких и глухих согласных, ударных и безударных гласных в корнях слов;

3) образование слов с помощью приставок и суффиксов;

4) сложные слова;

5) образование сложных слов с соединительными гласными и без соединительных гласных.

47. Имя существительное (5 часов):

1) основные грамматические категории имени существительного;

2) склонение имен существительных;

3) несклоняемые существительные.

48. Имя прилагательное (5 часов):

1) согласование имен прилагательного с именем существительным в роде, числе, падеже;

2) имена прилагательные на -ий, -ья, -ье, их склонение и правописание.

49. Личные местоимения (7 часов):

1) лицо и число местоимений;

2) склонение местоимений;

3) правописание личных местоимений;

4) роль местоимений 3-го лица единственного числа.

50. Глагол (12 часов):

1) значение глагола;

2) неопределенная форма глагола;

3) изменение глаголов по временам и лицам;

- 4) спряжение глаголов;
- 5) правописание глаголов с -ться и тся;
- 6) изменение глаголов в прошедшем времени по родам и числам.

51. Имя числительное (5 часов):

- 1) понятие об имени числительном;
- 2) числительные количественные и порядковые;
- 3) правописание числительных от 5 до 20; 30; от 50 до 80; от 500 до 900; 200; 300; 400 и 90.

52. Наречие (5 часов):

- 1) понятие о наречии;
- 2) наречия, обозначающие время, место, способ действия;
- 3) правописание наречий "с, о, и, а" на конце.

53. Предложение (10 часов):

- 1) предложения распространенные и нераспространенные;
- 2) главные и второстепенные члены предложения;
- 3) простое предложение с однородными членами. Знаки препинания при однородных членах;
- 4) обращение. Знаки препинания при обращении;
- 5) виды предложений по интонации. Знаки препинания в конце предложения;
- 6) сложное предложение. Сложные предложения с союзами и без союзов;
- 7) сравнение простых предложений с однородными членами и сложных предложений;
- 8) прямая речь (перед словами автора).

54. Связная устная и письменная речь (19 часов):

- 1) речь газет, журналов, радио, телевидения; письменные объявления;
- 2) отзыв о самостоятельно прочитанном произведении с элементами сжатого изложения;
- 3) рассказы на основе увиденного;
- 4) письмо знакомому человеку;
- 5) личный дневник;
- 6) письмо в газету;
- 7) заметка в стенгазету;
- 8) устный репортаж (о школьном празднике, дежурстве).

55. Повторение пройденного за год (10 часов).

Глава 7. Базовое содержание учебного предмета для 10 класса

56. Повторение (2 часа):

- 1) простое предложение;

2) сложное предложение;

3) обращение.

57. Звуки и буквы (5 часов):

1) звуки гласные и согласные;

2) согласные твердые и мягкие, звонкие и глухие;

3) гласные ударные и безударные;

4) обозначение звонких и глухих согласных на письме;

5) буквы "Е, Ё, Ю, Я" в начале слова;

6) количество звуков и букв в слове.

58. Слово (3 часа):

1) состав слова. Разбор слов по составу;

2) сложные слова;

3) сложносокращенные слова.

59. Имя существительное (3 часа):

1) основные грамматические категории имени существительного;

2) несклоняемые имена существительные.

60. Имя прилагательное (5 часов):

1) роль имени прилагательного в речи;

2) согласование имени прилагательного с именем существительным.

61. Личные местоимения (3 часа):

1) роль личных местоимений в речи;

2) правописание личных местоимений.

62. Глагол (6 часов):

1) роль глагола в речи;

2) неопределенная форма глагола;

3) спряжение глаголов;

4) повелительная форма глагола;

5) правописание глаголов повелительной формы единственного и множественного числа;

6) частица не с глаголами.

63. Имя числительное (5 часов):

1) числительные порядковые и количественные;

2) правописание числительных от 5 до 20; 30; от 50 до 80; от 500 до 900; 200, 300, 400, 90.

64. Наречие (5 часов):

1) понятие о наречии;

2) наречия, обозначающие время, место, способ действия;

3) правописание наречий "с, о, и, а" на конце.

65. Части речи (3 часа):

1) различение. Употребление в речи.

66. Предложение (8 часов):

1) простое предложение;

2) главные и второстепенные члены предложения;

3) предложения распространенные и нераспространенные;

4) сложные предложения со словами: который, когда, где, что, чтобы, потому, что;

5) постановка знаков препинания в предложениях.

67. Прямая речь (5 часов):

1) знаки препинания при прямой речи.

68. Связная устная и письменная речь (10 часов):

1) изложения; сочинения творческого характера;

2) деловое письмо: виды деловых бумаг и их назначение; письма по Казахстану;

3) письма по СНГ; международные письма; поздравление, их виды;

4) анкеты; заявление; доверенность;

5) автобиография; расписка;

6) заполнение бланков по платежам за коммунальные услуги;

7) записная книжка;

8) почтовые переводы, заказные письма; бандероли и посылки;

9) резюме; удостоверение личности и паспорт - основные документы.

69. Повторение пройденного за год (5 часов).

Глава 8. Ожидаемые результаты по завершении 5 класса

70. Предметные результаты.

71. Ожидается, что обучающиеся будут знать:

1) алфавит, расположение слов в алфавитном порядке.

72. Ожидается, что обучающиеся будут уметь:

1) различать звуки и буквы, звуки гласные и согласные, обозначать их на письме;

2) составлять и распространять предложения;

3) устанавливать связи между словами по вопросам;

4) ставить знаки препинания в конце предложения;

5) анализировать слова по звуковому составу (выделять и называть звуки, устанавливать последовательность звуков в слове);

6) списывать рукописный и печатный текст целыми словами и словосочетаниями;

7) писать под диктовку предложения и тексты (30-35 слов).

Глава 9. Ожидаемые результаты по завершении 6 класса

73. Предметные результаты.

74. Ожидается, что обучающиеся будут знать:

1) алфавит;

2) способ проверки написания гласных и согласных (путём изменения формы слова);

3) маркировку предложения;

4) правописание "ЖИ-ШИ, ЧА-ЩА, ЧУ-ЩУ".

75. Ожидается, что обучающиеся будут уметь:

1) различать звуки и буквы, звуки гласные и согласные, обозначать их на письме;

2) подбирать группы родственных слов;

3) проверять написание безударных гласных, звонких и глухих согласных путём изменения формы слова;

4) обозначать мягкость согласного буквой "ь";

5) разбирать слово по составу;

6) выделять имя существительное как часть речи;

7) строить простое распространённое предложение.

Глава 10. Ожидаемые результаты по завершении 7 класса

76. Предметные результаты.

77. Ожидается, что обучающиеся будут знать:

1) способы проверки написания гласных и согласных в корне слова.

78. Ожидается, что обучающиеся будут уметь:

1) правильно обозначать звуки буквами на письме;

2) подбирать группы родственных слов;

3) проверять написание безударных гласных, звонких и глухих согласных путём подбора родственных слов;

4) разбирать слово по составу;

5) выделять имя существительное и имя прилагательное как часть речи;

6) строить простое предложение с однородными членами;

7) с помощью учителя составлять устное и письменное связное высказывание;

8) отличать текст от набора предложений на одну тему;

9) пользоваться орфографическим словарём.

Глава 11. Ожидаемые результаты по завершении 8 класса

79. Предметные результаты.

80. Ожидается, что обучающиеся будут знать:

- 1) главные и второстепенные члены предложения;
- 2) названия частей речи и их значение;
- 3) наиболее распространенные правила правописания слов.

81. Ожидается, что обучающиеся будут уметь:

- 1) писать под диктовку текст, применяя правила проверки написания слов;
- 2) разбирать слова по составу, образовывать слова с помощью приставок и суффиксов;
- 3) различать части слова;
- 4) различать части речи;
- 5) строить простое предложение с однородными членами;
- 6) связно высказываться устно и письменно (по плану);
- 7) пользоваться словарем;
- 8) составлять элементарное рассуждение-объяснение, описание, сравнительное описание, не выдуманный рассказ;
- 9) оформлять деловые бумаги.

Глава 12. Ожидаемые результаты по завершении 9 класса

82. Предметные результаты.

83. Ожидается, что обучающиеся будут знать:

- 1) главные и второстепенные члены предложения;
- 2) названия частей речи и их значение;
- 3) наиболее распространенные правила правописания слов.

84. Ожидается, что обучающиеся будут уметь:

- 1) писать под диктовку текст, применяя правила проверки написания слов;
- 2) разбирать слова по составу, образовывать слова с помощью приставок и суффиксов;
- 3) различать части слова;
- 4) различать части речи;
- 5) строить простое распространенное предложение с однородными членами, сложное предложение;
- 6) писать изложения и сочинения (по плану);
- 7) пользоваться орфографическим словарем;
- 8) оформлять деловые бумаги.

Глава 13. Ожидаемые результаты по завершении 10 класса

85. Предметные результаты.

86. Ожидается, что обучающиеся будут знать:

- 1) части речи и использование их в речи;
- 2) наиболее распространенные правила правописания слов.

87. Ожидается, что обучающиеся будут уметь:

1) писать небольшие по объёму изложения и сочинения творческого характера;

2) оформлять все виды деловых бумаг.

88. Личностные результаты ожидается, что обучающиеся проявят:

1) уважение и интерес к родному языку;

2) проявление культуры человеческого общения, соблюдения этических языковых норм.

89. Системно-деятельностные результаты. Ожидается, что обучающиеся овладеют:

1) умением планировать собственное высказывание;

2) умением конструктивно участвовать в диалоге, беседе, общем разговоре;

3) навыками составления деловых бумаг.

Қазақстан			Республикасы
Білім және ғылым	және	ғылым	министрінің
2017 жылғы	жылғы	27	шілдедегі
№ 352 бұйрығына 132-қосымша			
Қазақстан			Республикасы
Білім және ғылым	және	ғылым	министрінің
2013 жылғы	жылғы	3	сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 350-қосымша			

Жеңіл ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5 - 10 сыныптары үшін "Оқу және тіл дамыту" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы (оқыту қазақ тілінде жүргізілетін сыныптар үшін)

1-тарау. Түсінік хат

1. Оқу бағдарламасы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 23 тамыздағы № 1080 қаулысымен бекітілген Орта білім берудің (бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім беру) мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес және жеңіл ақыл-ой кемістігі бар білім алушылардың ерекше білім алу қажеттіліктерін ескере отырып әзірленген.

2. Оқу пәнінің мақсаты – оқыған материалды дұрыс, жылдам, саналы түрде түсініп және мәнерлеп оқуға дағдыландырып, қалыптастыру.

3. Оқу пәнінің міндеттері:

1) білім алушылардың ұғымына лайықты мәтіндерді дауыстап және іштей оқуға, оқыған білімін саналы түрде түсінуге қалыптастыру;

2) адамдардың еңбегін, достық қарым-қатынасын, бейбітшілік жолындағы қызметі туралы мәліметтерді толықтырып, жалпылау;

3) аталған тарауларды оқығанда балалардың адамгершілікке, еңбекке, Отанына деген сүйіспеншілігін қалыптастыру;

4) табиғатты қорғау, аялап-күтіп өсіру біліктілігін қалыптастыру.

4. Жоғары сыныптардағы (5-10 сыныптар) "Оқу және тіл дамыту" пәні – білім саласындағы кіріктірілген оқу пәні.

5. Аталған бағдарлама мынадай тараулардан тұрады: Қазақ халқының өмірі мен еңбегі, саяси-қоғамдық оқиғалар, кең-байтақ Ұлы Отанымыз туралы, адамдардың достық қарым-қатынасы, бейбітшілік жолындағы қызметі; табиғат және оны қорғау; Ұлы Отан соғысы кезіндегі ерліктер жөнінде жазылған әңгімелер, мақалалар, өлеңдер, Тәуелсіздік күні, Президент күні, Астана күні, Конституция күні, Қазақстан халқының бірлігі мерекесі, Жеңіс күні, Балалар күні.

6. Осы тараулар сыныптан сыныпқа қайталанып, күрделеніп, толықтырылып оқытылады.

7. Білім алушыларды шығармалармен таныстырғанда олардың бақылауы, зейіні, есі дамиды. Оқылған мәтіндерді білім алушылар мұғалімнің сұрақ тапсырма көмегі арқылы талдап, салыстырып, себеп-салдарын байланыстырып, әңгіме барысында, сөздік қоры кеңейіп, байланыстырып сөйлеу тілі дамиды.

8. Оқулықта (ана тілі) берілген мәтіндерді оқу барысында балалар әдістемелік аппаратқа сүйеніп бақылау, экскурсия, жұмыс дәптерлерін толтырып, әр түрлі практикалық жұмыстарды өткізеді.

9. Бастауыш сыныптағы ана тілі сабақтарында өтілген пәндерге сүйеніп, "Ана тілі және тіл дамыту", "Айналадағы әлем", "Еңбекке баулу", "Сурет салу" пәндерімен тығыз байланыстырылады. Осы жоғары сыныптарға арналған бағдарлама бастауыш сыныптардағы пәндерге негізделген.

10. Оқу жүктемесінің көлемі:

- 1) 5-сыныпта аптасына 3 сағат, оқу жылында 102 сағат;
- 2) 6-сыныпта аптасына 3 сағат, оқу жылында 102 сағат;
- 3) 7-сыныпта аптасына 3 сағат, оқу жылында 102 сағат;
- 4) 8-сыныпта аптасына 3 сағат, оқу жылында 102 сағат;
- 5) 9-сыныпта аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағат;
- 6) 10-сыныпта аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағат.

11. Әр тақырыпқа берілген сағаттарды мұғалім білім алушылардың ерекшеліктерін, мүмкіншіліктерін ескере отырып, оқу сағаттарын өзгертіп отыруға болады. Өткен материалды қайталау және бекіту барысында мұғалім білім алушыларға топтық және жеке жұмыстарды ұйымдастырады.

12. Оқуға ұсынылатын шығармаларды таңдау кезінде оқышулардың танымдық қабілетін дамыту, қызығушылығын арттыру, қоғамдық саяси түсініктерін, адамгершілік қасиеттерін қалыптастыру, қоғамда өздігінен өмір сүруге тәрбиелеу мәселелері ескертіледі.

2-тарау. Оқу пәнінің 5-сыныптағы базалық білім мазмұны

13. Оқылатын материалдардың тақырыптары (жылына 102 сағат, аптасына 3 сағат):

1) қазақ халқының өмірі мен еңбегі (36 сағат);

2) саяси-қоғамдық оқиғалар, кең-байтақ Ұлы Отанымыз туралы, адамдардың достық қарым-қатынасы, бейбітшілік жолындағы қызметі; табиғат, оны қорғау (30 сағат);

3) "Ұлы Отан соғысы" кезіндегі ерліктер жөнінде жазылған әңгімелер, мақалалар, өлеңдер (20 сағат);

4) "Тәуелсіздік күні", "Президент күні", "Астана күні" (4 сағат);

5) "Қазақстан халқының бірлігі мерекесі", "Жеңіс күні", "Балалар күні" (10 сағат);

6) "Конституция күні" (2 сағат).

3-тарау. Оқу пәнінің 6-сыныптағы базалық білім мазмұны

14. Оқылатын материалдардың тақырыптары (жылына 102 сағат, аптасына 3 сағат):

1) біздің Отанымыздың өткен өмірі (23 сағат);

2) "Ұлы Отан" соғысы жөнінде, бейбітшілік үшін күрес (20 сағат);

3) адамдар еңбегі, туған табиғат, оған қамқорлық (20 сағат);

4) ел өміріндегі елеулі оқиғалар жөніндегі мазмұны білім алушылардың жас ерекшелігіне сай көркем шығармалардан үзінділер, әңгімелер, мақалалар, өлеңдер (21 сағат);

5) "Қазақстан халқының бірлігі мерекесі" (6 сағат);

6) "Тәуелсіздік күні" (2 сағат);

7) "Балалар күні" (2 сағат);

8) "Президент күні", "Астана күні", "Конституция күні" (6 сағат);

9) "Білім күні" (2 сағат).

4-тарау. Оқу пәнінің 7-сыныптағы базалық білім мазмұны

15. Оқылатын материалдардың тақырыптары (жылына 102 сағат, аптасына 3 сағат):

1) қазақ классиктерінің көркем шығармаларынан балалардың жас ерекшеліктеріне сәйкес үзінділер (14 сағат);

2) қазақ классик ақын-жазушыларының өмірі мен творчестволық қызметі жөнінде қысқаша мәлімет (10 сағат);

3) халық ауыз әдебиетінен шығармалар: ертегілер, жұмбақтар (12 сағат);

4) қазақ әдебиеті классиктерінің халық өмірі, оның даналығы, ержүректігі, болашақ өмірі туралы асқақ арманы (20 сағат);

5) туған жердің әр мезгілдегі табиғат көрінісі жөнінде (12 сағат);

6) "Ұлы Отан соғысы" (8 сағат);

7) еңбек, бейбіт өмір жөніндегі шығармалары (А. Құнанбаев, Ы. Алтынсарин, М. Жұмабаев, С. Көбеев, М. Әуезов, Б. Соқпақбаев, М. Мақатаев) (14 сағат);

8) "Қазақстан халқының бірлігі мерекесі" (4 сағат);

9) "Тәуелсіздік күні", "Президент күні", "Астана күні", "Конституция күні" (6 сағат);

10) "Білім күні" (2 сағат).

5-тарау. Оқу пәнінің 8-сыныптағы базалық білім мазмұны

16. Оқылатын материалдардың тақырыптары (жылына 102 сағат, аптасына 3 сағат):

1) қазақ және шетел әдебиетінің классиктерінің, қазіргі қазақстандық (жазушылардың шығармаларынан үзінділер мен шағын көркем шығармалары) (16 сағат);

2) қазақтың белгілі классик ақын-жазушыларының өмірі мен шығармашылық қызметі жөнінде қысқаша мәлімет (10 сағат);

3) халық ауыз әдебиетінің шығармалары: ертегілер, мақал-мәтелдер, жырлар, мысалдар, айтыстар (16 сағат);

4) Ы. Алтынсарин, А. Құнанбаев, С. Көбеев, Б. Майлин, С. Сейфуллин, М. Жұмабаев, Шәкәрім, А. Байтұрсынов, І. Жансүгіров, А.С. Пушкин, И.А. Крылов, А.П. Чехов шығармалары (24 сағат);

5) С. Мұқанов, М. Әуезов, Т. Ахтанов, Ғ. Мүсірепов, М. Зверев, А. Пришвин шығармалары (12 сағат);

6) Б. Соқпақбаев, Ш. Айтматов, М. Мақатаев, Б. Момышұлы, Қ. Қайсенов, Қ. Баянбай шығармалары (14 сағат);

7) прозалық үзінділерді, өлеңдерді жаттау (10 сағат);

6-тарау. Оқу пәнінің 9-сыныптағы базалық білім мазмұны

17. Оқылатын материалдардың тақырыптары (жылына 68 сағат, аптасына 2 сағат):

1) қазақ және шетел әдебиетінің классиктерінің көркем шығармаларынан үзінділер. Өмір мен шығармашылық қызметі туралы қысқаша мәліметтер (14 сағат);

2) халық ауыз әдебиетінен шығармалар: ертегілер, жұмбақтар, мақалдар, жыр-дастандар, айтыстар, әдеби ертегілер (12 сағат);

3) қазақстандық ақын-жазушылардың шығармалары (10 сағат);

4) көркем әдебиет мысалдарына сүйене отырып, жасөспірімдерге адамгершілікке баулитын этикалық және эстетикалық тәрбие беру (8 сағат);

5) А. Құнанбаев, С. Торайғыров, Б. Майлин, С. Сейфуллин, Л. Толстой, М. Лермонтов шығармалары (12 сағат);

6) М. Әуезов, Жамбыл, Ә. Тәжібаев, Ә. Шәріпов, Қ. Қайсенов, М. Пришвин шығармалары (12 сағат).

7-тарау. Оқу пәнінің 10-сыныптағы базалық білім мазмұны

18. Оқылатын материалдардың тақырыптары (жылына 68 сағат, аптасына 2 сағат):

1) қазақ және орыс әдебиетінің классиктерінің көркем шығармаларынан үзінділер. Өмір мен шығармашылық қызметі туралы қысқаша мәліметтер (10 сағат);

2) халық ауыз әдебиетінен шығармалар: ертегілер, жұмбақтар, мақалдар, жыр-дастандар, айтыстар, әдеби ертегілер (10 сағат);

3) қазақстандық ақын-жазушылардың шығармалары (12 сағат);

4) көркем әдебиет мысалдарына сүйене отырып, жасөспірімдерге адамгершілікке баулитын этикалық және эстетикалық тәрбие беру (12 сағат);

5) А. Құнанбаев, С. Торайғыров, Б. Майлин, С. Сейфуллин, Л. Толстой, М. Лермонтов шығармалары (12 сағат);

6) М. Әуезов, Жамбыл, Ә. Тәжібаев, Ә. Шәріпов, Қ. Қайсенов, М. Пришвин шығармалары (12 сағат).

8-тарау. 5-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

19. Пәндік нәтижелер.

20. Білім алушылар:

1) шығарманы түсініп, дұрыс, мәнерлеп, жылдам оқуды;

2) сөздерді тұтас дауыстап оқуды;

3) іштей оқуды;

4) мұғалім тапсырмасын орындай біледі деп күтіледі.

21. Білім алушылар:

1) мұғалімнің қойған сұрақтарына жауап беруді;

2) мұғалімнің көмегімен мәтін мазмұнын жоспар бойынша әңгімелеуді;

3) қарапайым мәтінді өздігінен оқып, әңгімелеуді меңгереді деп күтіледі.

9-тарау. 6-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

22. Пәндік нәтижелер.

23. Білім алушылар:

1) шығарманы түсініп, дұрыс, мәнерлеп, жылдам оқуды;

2) сөздерді тұтас дауыстап оқуды;

3) іштей оқуды;

4) мұғалім тапсырмасын орындай біледі деп күтіледі.

24. Білім алушылар:

1) мұғалімнің қойған сұрақтарына жауап беруді;

2) мұғалімнің көмегімен мәтін мазмұнын жоспар бойынша әңгімелеуді;

3) дауыстап, түсініп, дұрыс, жылдам мәнерлеп оқуды, іштей оқуды, шығарманың бастапқы ойын анықтауды меңгереді деп күтіледі.

10-тарау. 7-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

25. Пәндік нәтижелер.

26. Білім алушылар:

- 1) түсініп, дауыстап, мәнерлеп, жүгіртіп дұрыс оқи;
- 2) іштей оқуды, шығарманың басты ойын айқындай;
- 3) дауыстап, түсініп, дұрыс, жылдам мәнерлеп оқи;
- 4) іштей оқуды, шығарманың бастапқы ойын анықтай біледі деп күтіледі.

27. Білім алушылар:

- 1) мұғалімнің қойған сұрақтарына жауап беруді;
- 2) мұғалімнің көмегімен мәтін мазмұнын жоспар бойынша әңгімелеуді;
- 3) дауыстап, түсініп, дұрыс, жылдам мәнерлеп оқи, іштей оқи алады, шығарманың бастапқы ойын анықтауды меңгереді деп күтіледі.

11-тарау. 8-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

28. Пәндік нәтижелер.

29. Білім алушылар:

- 1) түсініп, дауыстап, мәнерлеп, жүгіртіп дұрыс оқи;
- 2) іштей оқи, шығарманың басты ойын айқындай;
- 3) дауыстап, түсініп, дұрыс, жылдам мәнерлеп оқи;
- 4) іштей оқи, шығарманың бастапқы ойын анықтай біледі деп күтіледі.

30. Білім алушылар:

- 1) мұғалімнің қойған сұрақтарына жауап беруді;
- 2) мұғалімнің көмегімен мәтін мазмұнын жоспар бойынша әңгімелеп беруді;
- 3) дауыстап, түсініп, дұрыс, жылдам мәнерлеп оқи, іштей оқи алады, шығарманың бастапқы ойын анықтауды меңгереді деп күтіледі.

12-тарау. 9-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

31. Пәндік нәтижелер.

32. Білім алушылар :

- 1) түсінеді, дауыстап, мәнерлеп, жүгіртіп дұрыс оқи;
- 2) іштей оқи, шығарманың басты ойын айқындай;
- 3) дауыстап, түсініп, дұрыс, жылдам мәнерлеп оқи;
- 4) іштей оқи, шығарманың бастапқы ойын анықтай біледі деп күтіледі.

33. Білім алушылар:

- 1) мұғалімнің қойған сұрақтарына жауап беруді;
- 2) мұғалімнің көмегімен мәтін мазмұнын жоспар бойынша әңгімелеуді;
- 3) дауыстап, түсініп, дұрыс, жылдам мәнерлеп оқи, іштей оқи, шығарманың бастапқы ойын анықтай білуді меңгереді деп күтіледі.

13-тарау. 10-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

34. Пәндік нәтижелер.

35. Білім алушылар :

- 1) түсініп, дауыстап, мәнерлеп, жүгіртіп дұрыс оқи;
- 2) іштей оқиды, шығарманың басты ойын айқындай;
- 3) дауыстап, түсініп, дұрыс, жылдам мәнерлеп оқи;
- 4) іштей оқуды, шығарманың бастапқы ойын анықтауды біледі деп күтіледі.

36. Білім алушылар:

- 1) мұғалімнің қойған сұрақтарына жауап беруді;
- 2) мұғалімнің көмегімен мәтін мазмұнын жоспар бойынша әңгімелеуді;
- 3) дауыстап, түсініп, дұрыс, жылдам мәнерлеп оқып, іштей оқи, шығарманың бастапқы ойын анықтай білуді меңгереді деп күтіледі.

37. Тұлғалық нәтижелер. Білім алушылар:

1) мәтін оқу барысында тиісті жерде кідіріс жасау керектігін, оқу жылдамдығын анықтау, екпіні және мазмұнына сай қалай оқылатынын анықтау (кідіріс жасау, ой екпіні, дауыс мәнері);

2) берілген тапсырманы іштей оқумен орындау. Мазмұнын мәніне сай кейбір сөздер мен сөз тіркестерін айрықша айту;

3) кейіпкерлердің іс-әрекетін, мінез құлқын бағалау; кейіпкерлерді, табиғатты, оқиғаны суреттейтін анық, дәл әсерлі үзінділерді табу (мұғалімнің көмегімен);

4) мәтін ішінен түсініксіз сөздер мен сөз тіркестерін тауып, сөздікті пайдалана білу;

5) мәтін бойынша сұрақтарға жауап беру; Мұғалім көмегімен мәтінді бөліктерге бөлу. Бөліктерге ат қою және мұғалімнің көмегімен сұраулы және хабарлы сөйлем түрінде жоспар құру;

6) жоспар бойынша әңгімелеу. Әңгімелеу кезінде мәтін ішіндегі қанатты сөздер мен сөйлемдерді қолдану. Мұғалім қойған сұрақтары бойынша иллюстрация мазмұнын айту дағдыларын танытады деп күтіледі.

38. Жүйелік-әрекеттік нәтижелер білім алушылардың:

1) сабақтан тыс кезінде мектеп кітапханасынан мұғалімнің берген тақырыбы бойынша балаларға арналған кітап таңдау, балалар журналы мен газеттерінен мақалалар оқу. Оқығаны жөнінде әңгімелеуінен;

2) сабақтан тыс кезде балалар көркем әдебиеттерін, газет-журналдарды үнемі оқып отыру. Мұғалім берген үлгіде, сабақтан тыс оқылған шығармалар жөнінде күнделікті толтыруынан;

3) оқылған шығармалар жайында талқылау, кітап жайында пікірлер құрастыру, мұғалім тапсырмасы бойынша оқылған шығарма мазмұнын айту, басты кейіпкерлерді атап айту, оған өз көзқарасын айқындап айтуынан;

4) жазушы өмірі, шығармашылығы туралы қысқаша мәлімет білу. Мектеп кітапханасынан кітаптар алып оқу. Өздігінен балаларға арналған газет-журналдардан мақалалар оқу. Оқыған кітабы, мақаласы жөнінде пікірлесу. Шығарманың негізгі ойын, мақсатын тауып айта білу, кейіпкерлердің іс-әрекетін бағалауынан;

5) сабақтан тыс кезінде оқу жайлы күнделікті толтыруынан;

6) күрделі емес жай әңгімелерді өздігінен оқып, мұғалім тапсырмасын орындау: қойылған сұрақтың жауабын табу, мазмұнын әңгімелеуге, мәнерлеп оқуға дайындауынан;

7) газет-журналдарды, кітаптарды өздігінен оқуынан;

8) оқығанын талдауынан;

9) кітап жайлы сын-пікір құрастыруынан;

10) мұғалім көмегімен күнделікті баспа құралдарындағы бір тақырыпқа жазылған мақалаларды оқып талқылауынан, бағалауынан көрініс табады деп күтіледі.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2017 жылғы 27 шілдедегі
№ 352 бұйрығына 133-қосымша

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 351-қосымша

Жеңіл ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Оқу және тіл дамыту" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы (оқыту орыс тілінде жүргізілетін сыныптар үшін)

Глава 1. Пояснительная записка

1. Учебная программа разработана в соответствии с Государственным общеобязательным стандартом среднего образования (начального, основного среднего, общего среднего образования) утвержденным постановлением Правительства Республики Казахстан от 23 августа 2012 года № 1080 и с учетом особых образовательных потребностей обучающихся с легкой умственной отсталостью.

2. Цель учебного предмета – формирование у обучающихся навыка осознанного, правильного, беглого, выразительного чтения. Подготовка обучающихся к самостоятельному чтению книг, газет и журналов. Воспитание патриотической личности обучающегося.

3. Задачи учебного предмета:

1) выработка у обучающихся навыков правильного, беглого, выразительного и сознательного чтения доступных их пониманию произведений или отрывков из произведений казахских, русских и зарубежных классиков и современных писателей;

2) развитие у обучающихся памяти, внимания, мышления;

3) коррекция недостатков произношения;

4) развитие умения правильно и последовательно излагать свои мысли в устной и письменной форме.

4. Методологической основой программы является система личностно-ориентированного обучения, которая соответствует индивидуальному развитию ребенка, его потенциальным возможностям в приобретении знаний, формированию функциональной грамотности, при которой знания, полученные на уроках чтения, используются обучающимися в различных жизненных ситуациях. Уроки чтения в 5 – 10 классах проводятся в соответствии с методикой объяснительного чтения.

5. Содержание программы составляют произведения русской, казахской и мировой литературы, отобранной с учетом художественно–эстетической и воспитательной ценности, доступные пониманию обучающимся с легкой умственной отсталостью.

6. Объем учебной нагрузки:

1) 5 класс – 3 часа в неделю, 102 часа в учебном году;

2) 6 класс – 3 часа в неделю, 102 часа в учебном году;

3) 7 класс- 3 часа в неделю, 102 часа в учебном году;

4) 8 класс – 3 часа в неделю, 102 часа в учебном году;

5) 9 класс – 2 часа в неделю, 68 часов в учебном году;

6) 10 класс – 2 часа в неделю, 68 часов в учебном году.

7. Уроки внеклассного чтения проводятся 1 раз в месяц. На уроках внеклассного чтения обучающиеся знакомятся с лучшими доступными их пониманию произведениями детской литературы. Формируется интерес к чтению, умение выбрать книги по интересу, привычка самостоятельно читать стихотворения, рассказы, сказки, статьи в книгах, газетах и журналах для детей.

8. В процессе изучения учебного материала учитываются межпредметные связи с предметами "Русский язык", "Мир вокруг", "Математика", "Естествознание", "География", "История", "Изобразительное искусство", "Музыка и пение", "Физическая культура".

9. Уроки чтения имеют большое значение во всей системе учебно - воспитательной работы с обучающимися. Чтение является одним из главных средств познания. Именно на уроках чтения последовательно и систематически расширяются представления детей об окружающей действительности, обогащаются их наблюдения. Чтение является могучим средством воспитания, даёт богатый материал для развития связной речи, обогащения словаря, воспитывает любовь к родному языку.

10. Распределение часов по разделам является примерным. Учитель имеет право изменить количество часов и содержание уроков с учетом возможностей обучающихся класса.

Глава 2. Базовое содержание учебного предмета для 5 класса

11. Навыки чтения и работы с произведением:

- 1) осознанное, правильное чтение вслух целыми словами;
- 2) чтение "про себя";
- 3) работа над выразительным чтением: соблюдение пауз между предложениями, логическое ударение, необходимая интонация;
- 4) понимание главной мысли произведения, осознание последовательности, причинности и смысла читаемого;
- 5) деление текста на законченные по смыслу части по данным заглавиям;
- 6) придумывание заглавий к основным частям текста, коллективное составление плана;
- 7) объяснение выделенных учителем слов и оборотов речи;
- 8) выделение главных действующих лиц;
- 9) оценка их поступков;
- 10) выбор в тексте слов, выражений, характеризующих героев, события, картины природы;
- 11) заучивание наизусть стихотворений, басен.

12. Внеклассное чтение:

- 1) формирование читательской самостоятельности обучающихся;
- 2) выбор в школьной библиотеке детской книги на указанную учителем тему;
- 3) ответы на вопросы по содержанию прочитанного и объяснение иллюстраций.

13. Примерная тематика:

- 1) небольшие произведения о служении Родине и народу;
- 2) о мирном труде людей, о праздниках, о знаменательных событиях: День первого Президента Республики Казахстан; День Независимости; День Единства народов Казахстана;

- 3) общественно полезные дела для обучающихся в наши дни;
- 4) чтение рассказов и стихотворений русских классиков, казахстанских писателей и поэтов и зарубежных писателей о природе, жизни животных, занятиях взрослых и детей в разные времена года.

14. Перечень разделов:

- 1) устное народное творчество (10 часов);
- 2) картины родной природы (Лето. Осень) (10 часов);
- 3) о друзьях-товарищах (10 часов);
- 4) мой Казахстан, моя земля! (12 часов);
- 5) спешите делать добро (10 часов);
- 6) о животных (10 часов);
- 7) картины родной природы (Зима. Весна) (10 часов);
- 8) из произведений казахских писателей (10 часов);
- 9) из произведений русских писателей (10 часов);
- 10) из произведений зарубежных писателей (10 часов).

Глава 3. Базовое содержание учебного предмета для 6 класса

15. Навыки чтения и работы с произведением:

- 1) правильное, осознанное чтение вслух целыми словами с соблюдением норм литературного произношения;
 - 2) работа над беглостью и выразительностью чтения: темп и соответствующая содержанию и смыслу текста интонация (паузы, логическое ударение, тон голоса);
 - 3) "драматизация" (чтение по ролям);
 - 4) чтение "про себя" с выполнением заданий;
 - 5) выделение с помощью учителя главной мысли произведения;
 - 6) выявление отношения к поступкам действующих лиц;
 - 7) выбор слов и выражений, характеризующих героев, события, картины природы;
 - 8) нахождение в тексте непонятных слов и выражений;
 - 9) пользование подстрочным словарем;
 - 10) ответы на вопросы к тексту;
 - 11) деление текста на части с помощью учителя;
 - 12) пересказ по плану;
 - 13) передача содержания иллюстраций к произведению по вопросам учителя;
 - 14) заучивание стихотворений наизусть.
16. Внеклассное чтение:
- 1) формирование читательской самостоятельности обучающихся;

2) выбор в школьной библиотеке детской книги на указанную учителем тему, чтение статей из детских журналов, газет;

3) беседы о прочитанном, чтение и пересказ интересных отрывков, коллективное составление кратких отзывов о книгах, анализ учетных листов по внеклассному чтению.

17. Примерная тематика:

1) рассказы, статьи, стихотворения о прошлом нашего народа;

2) о его героизме в труде и ратных подвигах; о политических событиях в жизни страны;

3) о труде людей, их отношении к Родине, друг к другу; о родной природе и бережном к ней отношении, о жизни животных.

18. Перечень разделов:

1) устное народное творчество (10 часов);

2) картины родной природы (Лето. Осень) (10 часов);

3) о друзьях-товарищах (10 часов);

4) мой Казахстан, моя земля! (12 часов);

5) спешите делать добро (10 часов);

6) о животных (10 часов);

7) картины родной природы (Зима. Весна) (10 часов);

8) из произведений казахских писателей (10 часов);

9) из произведений русских писателей (10 часов);

10) из произведений зарубежных писателей (10 часов).

Глава 4. Базовое содержание учебного предмета для 7 класса

19. Навыки чтения и работы с произведением:

1) сознательное, правильное, беглое, выразительное чтение вслух в соответствии с нормами литературного произношения;

2) чтение "про себя";

3) выделение главной мысли произведения и его частей;

4) определение основных черт характера действующих лиц;

5) разбор содержания читаемого с помощью вопросов учителя;

6) выделение непонятных слов;

7) подбор слов со сходными и противоположными значениями;

8) объяснение с помощью учителя слов, данных в переносном значении, и образных выражений, характеризующих поступки героев, картины природы; деление текста на части;

9) составление под руководством учителя простого плана, в некоторых случаях использование слов самого текста;

10) пересказ прочитанного по составленному плану;

11) полный и выборочный пересказ;

12) самостоятельное чтение с различными заданиями: подготовиться к выразительному чтению, выделить отдельные места по вопросам, подготовить пересказ;

13) заучивание наизусть стихотворений.

20. Внеклассное чтение:

1) систематическое чтение детской литературы, газет, детских журналов;

2) ведение дневника внеклассного чтения;

3) обсуждение прочитанных произведений, коллективное составление кратких отзывов о книгах, пересказ содержания прочитанного по заданию учителя, называние главных действующих лиц, выявление своего к ним отношения.

21. Примерная тематика:

1) произведения устного народного творчества – сказки, загадки, былины;

2) доступные художественные произведения и отрывки из художественных произведений классиков русской, казахской литературы; краткие сведения об их жизни и творчестве.

22. Перечень разделов:

1) устное народное творчество (22 часа);

2) произведения русской литературы 19 века (20 часов);

3) произведения казахской литературы 19 века (20 часов);

4) произведения русской литературы 20 века (20 часов);

5) произведения казахской литературы 20 века (20 часов).

Глава 5. Базовое содержание учебного предмета для 8 класса

23. Навыки чтения и работы с произведением:

1) совершенствование техники чтения, соблюдение логических пауз, не совпадающих со знаками препинания;

2) выделение главной мысли произведения;

3) называние главных действующих лиц, описание их внешности, характеристики их поступков, подтверждение своего заключения словами текста;

4) составление характеристики героя с помощью учителя;

5) деление прочитанного текста на части, составление плана;

6) пересказ по плану;

7) выделение в тексте метких выражений, художественных определений и сравнении;

8) подробный и выборочный пересказ прочитанного;

9) пересказ с изменением лица рассказчика;

10) заучивание наизусть стихотворений.

24. Внеклассное чтение:

1) знание основных сведений из жизни писателей. Чтение книг из школьной библиотеки;

2) самостоятельное чтение статей в газетах и журналах;

3) обсуждение прочитанных книг, статей. Составление отзывов;

4) умение передать главную мысль произведения, оценить поступки действующих лиц;

5) ведение дневника или стенда внеклассного чтения.

25. Примерная тематика:

1) произведения устного народного творчества: сказки, загадки, поговорки, былины, легенды;

2) литературные сказки; доступные художественные произведения и отрывки из произведений русских и казахских классиков, современных казахстанских писателей;

3) краткие сведения о жизни и творчестве русских и казахских классиков; произведения классиков русской литературы (А.С.Пушкина, М.Ю.Лермонтова, И.А.Крылова, Н.А.Некрасова, И.С.Тургенева, Л.Н.Толстого, В.Г.Короленко, А.П.Чехова);

4) краткие сведения о жизни простого народа, его мудрости, героизме, мечте о светлом будущем;

5) картины природы по сезонам;

6) произведения классиков казахской литературы и современных казахстанских писателей (Ы.Алтынсарин, А.Кунанбаев, С.Сейфуллин, М.Ауэзов, С.Бегалин, М.Алимбаев, Б.Сокпакбаев).

26. Перечень разделов:

1) устное народное творчество (15 часов);

2) произведения русских писателей 19 века (15 часов);

3) произведения казахских писателей 19 века (15 часов);

4) произведения русских писателей 1 половины 20 века (15 часов);

5) произведения казахских писателей 1 половины 20 века (14 часов);

6) произведения русских писателей 2 половины 20 века (14 часов);

7) произведения казахских писателей 2 половины 20 века (14 часов).

Глава 6. Базовое содержание учебного предмета для 9 класса

27. Навыки чтения и работы с произведением:

1) совершенствование техники чтения, соблюдение при чтении норм русской орфоэпии;

2) выделение главной мысли произведения;

3) составление характеристики героев с помощью учителя, иллюстрирование черт характера героев примерами из текста, обоснование своего отношения к действующим лицам;

4) составление плана самостоятельно и с помощью учителя;

5) продолжение работы над средствами языковой выразительности;

6) различение оттенков значений слов в тексте;

7) пересказ содержания прочитанного с использованием слов и выражений, взятых из текста;

8) знание основных сведений о жизни писателей;

9) заучивание наизусть стихотворений, прозаического отрывка.

28. Внеклассное чтение:

1) самостоятельное чтение книг, газет, журналов;

2) обсуждение прочитанного. Составление отзыва о книге;

3) чтение статей на одну тему из периодической печати для обсуждения, оценка обсуждаемых событий (с помощью учителя);

4) ведение дневника или стенда внеклассного чтения.

29. Примерная тематика:

1) художественные произведения и отрывки из произведений русских и казахских классиков; современных казахстанских писателей;

2) краткие сведения об их жизни и творчестве;

3) литературные сказки;

4) произведения А.С.Пушкина, М.Ю.Лермонтова, И.А.Крылова, Н.В.Гоголя, А.П.Чехова;

5) произведения А.М.Горького, С.А.Есенина, М.А.Шолохова, В.П.Катаева, Ю.М.Нагибина, А.Г.Алексина;

6) произведения А.Кунанбаева, С.Муканова, С.Бегалина, С.Торайгырова, У.Турманжанова, С.Жунусова, М.Ауэзова, М.Зверева.

30. Перечень разделов:

1) устное народное творчество (12 часов);

2) из произведений русской литературы 19 века (12 часов);

3) из произведений казахской литературы 19 века (11 часов);

4) из произведений русской литературы 20 века (11 часов);

5) из произведений казахской литературы 20 века (11 часов);

6) из произведений зарубежной литературы (11 часов).

Глава 7. Базовое содержание учебного предмета для 10 класса

31. Навыки чтения и работы с произведением:

1) совершенствование техники чтения, соблюдение при чтении норм русской орфоэпии. Выделение главной мысли произведения;

- 2) составление характеристики героев, обоснование своего отношения к героям и их поступкам;
- 3) объяснение причин тех или иных поступков героев (с помощью учителя);
- 4) работа над планом, над средствами языковой выразительности;
- 5) пересказ содержания прочитанного;
- 6) составление рассказа по предложенной теме на материале нескольких произведений;
- 7) знание основных сведений о жизни писателей;
- 8) заучивание наизусть стихотворений, прозаических отрывков.

32. Внеклассное чтение:

- 1) самостоятельное чтение книг, газет, журналов;
- 2) обсуждение прочитанного;
- 3) составление отзыва о прочитанной книге, статьи из журнала или газеты;
- 4) ведение дневника или стенда внеклассного чтения.

33. Примерная тематика:

- 1) художественные произведения и отрывки из художественных произведений классиков русской и казахской литературы;
- 2) краткие сведения об их жизни и творчестве;
- 3) произведения устного народного творчества: сказки, загадки, поговорки, былины; литературные сказки;
- 4) произведения современных писателей русской и казахской литературы;
- 5) произведения А.С.Пушкина, И.А.Крылова, А.Н.Майкова, Ф.И.Тютчева, А.П.Чехова, А.И.Куприна; произведения С.А.Есенина, М.А.Шолохова, К.Г.Паустовского, К.М.Симонова, В.М.Шукшина, В.Михалкова, Л.Н.Ошанина; произведения А.Кунанбаева, С.Сейфуллина, М.Ауэзова, М.Алимбаева, У.Турманжанова, М.Зверева, Ч.Айтматова, М.Магауина, О.Сулейменова, С.Муканова.

34. Перечень разделов:

- 1) устное народное творчество (10 часов);
- 2) из произведений русской литературы 19 века (10 часов);
- 3) из произведений казахской литературы 19 века (10 часов);
- 4) из произведений русской литературы 20 века (10 часов);
- 5) из произведений казахской литературы 20 века (10 часов);
- 6) из произведений зарубежной литературы (9 часов);
- 7) из произведений современных писателей (9 часов).

Глава 8. Ожидаемые результаты по завершении 5 класса

35. Предметные результаты.

36. Ожидается, что обучающиеся будут знать:

1) наизусть 6 – 8 стихотворений.

37. Ожидается, что обучающиеся будут уметь:

1) читать осознанно, правильно, выразительно, целыми словами вслух;

2) читать "про себя";

3) отвечать на вопросы учителя к прочитанному произведению;

4) пересказывать текст по плану с помощью учителя.

Глава 9. Ожидаемые результаты по завершении 6 класса

38. Предметные результаты.

39. Ожидается, что обучающиеся будут знать:

1) наизусть 8 – 10 стихотворений.

40. Ожидается, что обучающиеся будут уметь:

1) читать вслух осознанно, правильно, выразительно;

2) читать "про себя"; выполняя задание учителя к прочитанному тексту;

3) читать текст "по ролям";

4) выделять главную мысль произведения;

5) пересказывать текст по плану полно и выборочно.

Глава 10. Ожидаемые результаты по завершении 7 класса

41. Предметные результаты.

42. Ожидается, что обучающиеся будут знать:

1) наизусть 8 – 10 стихотворений.

43. Ожидается, что обучающиеся будут уметь:

1) читать вслух осознанно, правильно, выразительно;

2) читать "про себя"; выполняя задание учителя к прочитанному

произведению;

3) читать текст "по ролям";

4) выделять главную мысль произведения;

5) определять основные черты характера действующих лиц;

6) пересказывать текст по плану полно и выборочно.

Глава 11. Ожидаемые результаты по завершении 8 класса

44. Предметные результаты.

45. Ожидается, что обучающиеся будут знать:

1) наизусть 10 стихотворений;

2) наизусть прозаический отрывок;

3) фамилии авторов классических произведений русской и казахской литературы.

46. Ожидается, что обучающиеся будут уметь:

1) читать вслух осознанно, правильно, бегло, выразительно;

2) читать "про себя"; выполняя задание учителя;

- 3) выделять главную мысль произведения;
- 4) давать характеристику главным действующим лицам;
- 5) пересказывать содержание прочитанного, используя слова и выражения,

взяты из текста.

Глава 12. Ожидаемые результаты по завершении 9 класса

47. Предметные результаты.

48. Ожидается, что обучающиеся будут знать:

- 1) наизусть 10 стихотворений;
- 2) наизусть прозаический отрывок;
- 3) краткие сведения о жизни и творчестве классиков русской и казахской

литературы.

49. Ожидается, что обучающиеся будут уметь:

- 1) читать вслух осознанно, правильно, бегло, выразительно;
- 2) читать "про себя"; выполняя задание учителя;
- 3) выделять главную мысль произведения;
- 4) давать характеристику главным действующим лицам;
- 5) оценивать поступки их, обосновывая своё отношение к ним;
- 6) пересказывать содержание прочитанного, используя слова и выражения,

взяты из текста.

Глава 13. Ожидаемые результаты по завершении 10 класса

50. Предметные результаты.

51. Ожидается, что обучающиеся будут знать:

- 1) наизусть 10 стихотворений;
- 2) наизусть 2 прозаический отрывка;
- 3) произведения современных писателей русской и казахской литературы.

52. Ожидается, что обучающиеся будут уметь:

- 1) читать вслух осознанно, правильно, бегло, выразительно;
- 2) читать "про себя"; выполняя задание учителя;
- 3) выделять главную мысль произведения;
- 4) давать характеристику главным героям;
- 5) высказывать своё отношение к героям и их поступкам;
- 6) пересказывать содержание прочитанного, используя слова и выражения,

взяты из текста;

7) рассказывать по предложенной теме в связи с прочитанным.

53. Личностные результаты ожидается, что обучающиеся проявят:

- 1) патриотические чувства;
- 3) стремление беречь природу родного края, своей страны;

4) стремление к здоровому образу жизни, навыки сохранения собственной безопасности и окружающих людей;

5) культуру межличностного общения;

6) уважение к старшему поколению и заботу о младших, заботу, доброту и чуткость к другим.

54. Системно-деятельностные результаты. Ожидается, что обучающиеся овладеют:

1) умением планировать, выполнять по плану собственную деятельность, осуществлять самоконтроль и самооценку;

2) умением выбрать литературные произведения для чтения.

Қазақстан			Республикасы
Білім және ғылым	және	ғылым	министрінің
2017 жылғы	жылғы	27	шілдедегі
№ 352 бұйрығына 134-қосымша			

Қазақстан			Республикасы
Білім және ғылым	және	ғылым	министрінің
2013 жылғы	жылғы	3	сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 115-қосымша			

Жеңіл ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Орыс тілі" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы (оқыту орыс тілінде емес)

1-тарау. Түсінік хат

1. Оқу бағдарламасы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 23 тамыздағы № 1080 қаулысымен бекітілген орта білім берудің (бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім беру) мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес және жеңіл ақыл-ой кемістігі бар білім алушылардың ерекше білім алу қажеттіліктерін ескере отырып әзірленген.

2. Оқу пәнінің мақсаты – қарым-қатынас құралы ретіндегі орыс тілінің негізін меңгеру дағдысын қалыптастыру, арнайы мектеп білім алушыларын орыс тілінде дербес тілдесуге дайындау.

3. Оқу пәнінің міндеттері:

1) орыс тілі сабақтарында балалардың патриоттық және көпұлттылық сезімдерін тәрбиелеу;

2) жаңа сөздерді игеруіне қарай, негізгі түсініктермен, құбылыстармен таныстыру, балалардың ой-өрісін кеңейту;

3) балалардың танымдық қабілеттерін, есте сақтауын, зейінін, қиялын, тілдік құбылыстарға қатысты аңғарымпаздығын, өзін-өзі бақылау дағдыларын, сөйлеу белсенділігін дамыту;

4) тыңдау қабілетін (білігін) дамыту, мұғалімнің және басқалардың айтқан сөздерінің мағынасын түсіну;

5) орыс тілінде сөйлеуге және оқуға үйрету.

4. Қазақ тілінде білім беретін арнайы мектепте орыс тілін оқыту, кең көлемді білім берудің және көпұлттылықты тәрбиелеудің маңызды құралдарының бірі болып табылады.

5. 5-сыныптан бастап, үнсіз (іштен) оқуды қолданған жөн. Оқу үрдісі барысында (процесі) білім алушылардың ауызша және жазбаша сөйлеу тілін, ауызекі сөйлеу дағдыларын қалыптастыру арқылы дамыту бойынша жүйелі жұмыстар жүргізіледі.

6. Жоғары сынып білім алушыларын кейбір анықтамалық әдебиеттермен таныстыру және орысша-қазақша орфографиялық, түсіндірмелік сөздіктермен жұмыс жасауға үйрету қажет.

7. Аталған пән орыс тілінде сөйлесу сынды нақты сөйлеу әрекетіне үйрететіндіктен, тілдік деректер (фактілер) және грамматикалық заңдар оқыту (оқу) үрдісінде (процесінде) көмекші рөл атқарып, өзіндік мақсат болып табылмайды.

8. Грамматикалық теориялар, оқытушы басшылығымен білім алушылар өткізетін бақылаулар қорытындысы түрінде қолданылады. Сөздерді, сөйлем мүшелерін, сөйлемдерді зерттеу барысында, айту нормаларына ерекше көңіл бөлген жөн.

9. Білім алушылардың жүйелі сөйлеуін дамыту, түрлі шығармашылық жұмыстар мен тапсырмалардың орындалуын қарастырады: мазмұндама, шығарма, деформацияланған мәтіндерді реттеу. Білім алушыларда сөйлесу (әңгімелесу) дағдыларын, сөйлесу әдеби дағдыларын меңгеруін қалыптастыру мақсатында арнайы "сөйлесу" минуттары орынды болып табылады.

10. Тереңдетілген кәсіптік-еңбектік білім беретін 10-сыныпта қазақ, орыс жазушыларының шығармаларынан үзінділер, газет, журналдар оқу, аз көлемді жазбаша тапсырмаларды орындау, шығармаларды бір тілден екінші тілге аудару, орыс тілінде құттықтаулар жазу арқылы, орыс тілін оқып жатқан білім алушылардың сөйлеу біліктерін жетілдіру ұсынылады.

11. Қазақ тілінде оқытатын сыныптарда, жеңіл ақыл-ой кемістігі бар балаларға арналып, интеграцияланған (біріктірілген) орыс тілі пәнінің сабақтары мен оқылымдары жүргізіледі. Орыс тілі сабақтары келесі пәндермен тығыз байланысқа ие: "Айналадағы әлем", "Математика", "Әлеуметтік-тұрмыстық бағдар", "Кәсіби-еңбекке баулу".

12. Оқу жүктемесінің көлемі:

1) 5-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағат;

2) 6-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағат;

3) 7-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағат;

4) 8-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағат;

5) 9-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағат;

6) 10-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағат.

2-тарау. Оқу пәнінің 5-сыныптағы базалық білім мазмұны

13. Тындалым (6 сағат):

1) жуан, жіңішке дауыссыздарды ажырата білу. Оқыту (оқу) қызметін ұйымдастыру мақсатында, оқытушының білім алушыларға бағыттап айтқан сөзін олардың ұғынуы;

2) жаңа сөздер мен сөз тіркестерінің, көмекші сөздердің мағынасын түсінуді (ұғынуды) меңгеру. Оқытушымен дауыстап оқылған аз көлемдегі ертегілер, өлеңдер, әңгімелерді түсіну (ұғыну).

14. Айтылым (30 сағат):

1) айтылу (8 сағат): сөздерді дұрыс айту дағдыларын қалыптастыру: екпінге дейінгі және екпіннен кейінгі буындағы жіңішке дауыссыз (пять, лето), сөз соңында "р" әрпі бар сөздер (токарь, маляр); айтылуы мен жазылуы: мя, пя, пе, ме (мяч, пять, пес, мед); дауыссыз дыбыстардың әр түрлі топтарымен жиі қолданылатын сөздердің айтылу мен жазылуы (стн, ств, здп); және сөздер айтылуын меңгеру: здравствуй, праздник, солнце;

2) сөз (10 сағат): оқылатын тақырыптар бойынша затты, іс-қимылды, белгілерді білдіретін сөздерді пайдалану. Болжалды тақырыптар: "Үй жануарлары", "Үй жануарларының төлдері", "Зообақ", "Үй құстары", "Жыл мезгілдері", "Жазғы киім", "Қысқы киім". Оқытушының көмегімен, тірек сөздер және сөз тіркестері бойынша көрнекіліктерге, суреттер топтамасына сүйене отырып, ауызша сөйлеу біліктерін қалыптастыру. Жүйелі сөйлеу барысында үш-төрт сөйлемді қисынды (логикалық) реттілікпен орналастыру білігін дамыту. Сөйлеуде у, в, на, с, до, к, от көмекші сөздері бар сөз тіркестерін дұрыс қолданудың практикалық біліктерін қалыптастыру;

3) сөйлем (6 сағат): айтылу мақсаттары бөлек ойларды (пікірлерді) сөйлемде пайдалану және естіп, ажырата білу. Сөйлемдер хабарлы сөйлем және сұраулы сөйлем болып бөлінеді. Сөйлемнің сөз соңындағы тыныс белгілері, сөйлемдегі сөздердің байланысы, зат есім мен сын есімнің байланысы, сан есімнің жіктелуі (бесінші сынып кітабынан). Сөз тіркесінде басыңқы сөзді тауып, бағыныңқы сөзге сұрақ қоя білу. Қойылған сұрақ мағынасына байланысты, сөз тіркесін дұрыс құру. Сөйлемдер жай және күрделі сөйлем болып бөлінеді. Мәтіндегі күрделі сөйлемдерді сурет, көрнекілік құралдар бойынша, сұраққа жауап бере отырып түсіндіру. Мағынасы келіспеген сөйлемдерді және мәтіндерді

толықтыру, ретке келтіру. Өзгеріске ұшыраған сөйлемдер мен мәтіндерді реттеу (жыл бойы). Сөйлем сұрақтары бойынша аяқтау, толықтыру, тарату;

4) байланыстыра сөйлеу (6 сағат): Мұғалімнің көмегімен тірек сөздер мен сөз тіркесін қолдану арқылы қысқа мазмұндама жазу (жыл бойы). Іс-қағаздар (ашық хат, хат, мекен-жай). Сұхбаттасу барысында әңгімеде, сөз тіркесі мен сөздердің дұрыс қолданылуы. Оқу барысында диалогтар схемаларын, мысалдарды рөлдік ойындар арқылы тақырыптық диалогтар құру. Құрастырған диалогтың мағынасын дұрыс түсіну, оны аудару білу. Берілген үлгілер, сызбалар бойынша диалогтық және монологтық сөйлеуді дамыту.

15. Оқылым және жазылым (26 сағат):

1) орыс тіліндегі үзіліс (пауза), интонациялар сынды айтылым нормаларын сақтау негізіндегі дұрыс оқу дағдылары;

2) оқыған мәтіннің мазмұны бойынша сұрақтарға жауап беру;

3) оқылған мәтіннің мағынасын егжей-тегжейлі (жақын мәтін) және ішінара (алдын ала жекелеген сөздерді, сөз тіркестерін, сөйлемдердің өңдеумен айтылуы) мазмұндау;

4) оқылған шығармалардың басты кейіпкерлерін ажырата білу; Өлеңді мәнерлеп жатқа оқу. Мұғалімнің дауыстап оқыған шағын әңгімелер, ертегілер, өлеңдердің мазмұнын түсіну;

5) жазылған сөздердің мағынасын түсіну: сәлемдесу, жергілікті мереке, күн, қуанышқа қатысты сөздердің мағынасын түсіну. Бұл сөздерді белсенді пайдалана білу;

6) Сөйлеу этикеті. Мектепте, қоғамдық орындардағы мінез-құлық, мәдениет, дастархан басындағы әдептілік, сөйлесу этикеті.

16. 5-сыныпта өткен тақырыптарды қайталау, қорытындылау (6 сағат.).

3-тарау. Оқу пәнінің 6-сыныптағы базалық білім мазмұны

17. Тыңдалым (6 сағат):

1) әріптер мен дыбыстарды ажырата білу: қазақ тіліндегі (а, е) дыбыстарымен ұқсас, дауыстылар. Қазақ тіліндегі (б, г, д, з, р, м, н) дыбыстарымен ұқсас, дауыссыздар. Дауыстылар (и,э); еріндік-тістік дауыссыздар (в, ф), ц, ч, щ, дауыссыздары: е, ю, я, йотты дауыстылары;

2) оқылғанның негізгі мағынасын (өз бетімен және оқытушы көмегімен) бөліп алу, мәтінде басты кейіпкерді сипаттайтын үзінділерді, абзацтарды табу білігін дамыту, аталған немесе өзге де репликалардың, суреттеулердің қай кейіпкерге қатысты екенін есту арқылы анықтау. Мәтіндегі бейтаныс сөздерді байқау білігін дамыту, олардың мағынасын анықтау, мазмұнын айтуда, сұрақтарға жауап беруде оларды пайдалану;

3) оқыту (оқу), ойын және еңбек іс-әрекетін ұйымдастыру үшін қажеттерді сөздерді түсіну, пайдалану мен дұрыс айту.

18. Айтылым (30 сағат):

1) айтылу (8 сағат): и, е, Ы, алдында ж,ш,ц, дауыссыз дыбыстарының айтылуы; ж, ш, ц, с, и, н, тіркестерінің жазылуы мен айтылуындағы айырмашылық, жи-ши, цы-ци тіркестерін хат кезінде және естуде ажырата білу білігін дамыту. "Ц" сөз соңында, "Ц" (палец, колодец, молодец) әріпінен кейінгі жіңішкелік белгісінің болмауы; жіңішке ызың ч, щ және ча, ша, чу, шу тіркестерінің айтылуы мен жазылуы; дыбыс пен әріпті ажырату;

2) сөз (10 сағат): Тілдің сөз байлығын құрайтын сөздік қор және сөздік құрам жөнінде түсінік. Сөздің жасалуы туралы: сөздердің түрлі жолдармен жасалатындығы. Жұрнақ арқылы, мағыналарының өзгеруі, тіркесуі арқылы жасалуы; Сөздің түрленуі: жұрнақ пен жалғау т.б. тірек сөздер арқылы сөздердің түрленуі (приставка, суффикс, предлог). Сөздердің түрленіп өзгерген мағынасына мұқият назар аудару. Орыс тіліндегі сөз таптары туралы жалпы түсінік. Зат есім. Зат есімнің сөйлемдегі орны. зат есімнің көпше түрінің жұрнақтарын дұрыс айту. Жалпы және жалқы зат есімдердің (одушевленные, неодушевленные существительные) айырмашылығы, айтылуы мен жазылуы; Орыс тіліндегі сан есім туралы жалпы түсінік. Сан есім заттың санын, мөлшерін, бөлшегін білдіретін сөз табы екендігі. Сан есімнің сұрақтары. Дара және күрделі сан есімдер. Сан есімнің зат есіммен байланыстылығы. "Есептік сан есім". Дара есептік сан есімдер. Күрделі есептік сан есімдер. Есептік сан есімдердің қолданылатын орындары; Зат есімдердің түрлері. Дара және күрделі зат есімдер. Зат есімнің қос әріптен тұрған түбір сөздердің дұрыс айтылуы және жазылуы: класс, группа, суббота, русский, касса, аккуратный, телеграмма, рассказ, утренник. Келесі тақырыптар бойынша сөздік қорды дамыту. Табиғаттың маусымдық өзгерістері. Ауа райы. Адамдардың маусымдық еңбегі. Жануарлар. Құстар. Табиғатты қорғау. Ағаштар. Өсімдіктер. Орыс ертегілері, әндері. Орыс және қазақ ертегілері, мақал-мәтелдері. Орыс және қазақ халықтарының ұлттық тағамдары. Ресей мен Қазақстанның ірі қалалары. (Мәскеу, Санкт-Петербург қ.) және (Астана, Алматы). Менің Отаным. Менің Республикам тәрізді тақырыптарды қамтиды;

3) сөйлем (6 сағат): сөйлемнің басты мүшелерін, жалаң және жайылма сөйлемдерді жасау білігі. Сөйлемдерді сұрақтар бойынша тарату. Берілген сөздерден графикалық сызбалар (схема) бойынша сөйлем құрастыру, сөйлемдердегі, деформацияланған (өзгеріске ұшыраған) сөйлемдердегі және мәтіндердегі сөздерді ретке келтіру (упорядочить). Сөйлемдерде сөздерді

керекті грамматикалық формаларда (үлгілерде) пайдалану. Интонациялық белгі бойынша сөйлем құрастыру білігі, берілген сөздерден, сөз тіркестерінен, сұрақтардан, суреттерден (картинкалардан), графикалық сызбалардан (схемалардан) бастапқы формадағы (үлгісінде) сөйлем құрастыру;

4) байланыстыра сөйлеуді қалыптастыру (6 сағат): берілген немесе ұжымдық-жасалынған (коллективно-составленному) жоспарға, тіреу сөздерге және сөз тіркестеріне (төл сөзсіз, 5-6 сөйлемнен) сәйкес шағын мәтіндер құрастыру. Көрнекілік (иллюстративтік) материалдар негізінде шағын жүйелі пікір құрастыру. Практикалық (тәжірибелік) қызмет (іс-әрекет), сюжеттік картиналар, картина сериялары бойынша қысқаша әңгіме құрастыру. Көмекші сөздерді сөйлемде дұрыс пайдалану (у, в, с, по, до, от, к). Тілдесудің нақты жағдайына, сөзбен суреттеуге, көрнекіліктерге (иллюстрациялар), үлгілерге сәйкес диалог құру. Сюжеттік-рөлдік ойындарға қатысу. Газет, журналдармен танысу.

19. Оқылым және жазылым (26 сағат):

1) тыныс белгілерімен сәйкес келетін орыс тілінің айтылу нормаларын, логикалық паузаларды (үзілістерді) сақтау арқылы саналы (сознательный), дұрыс, мәнерлеп оқу дағдысы. Жаңа сөздерді алдын ала талдау арқылы бейтаныс мәтіндерді іштей және сырттай оқу. Оқылғанның (оқылған мәтіннің) мазмұны бойынша сұрақтарға жауаптар, мәтінге өзіндік сұрақ қою, оқытушының қойған сұрағына мәтіннен жауап таба білу білігі. Берілген жоспар бойынша оқылғанды мәтінге жақындатып, мазмұндау. Оқытушының басшылығымен сұраулы және хабарлы сөйлем формасында (үлгісінде) жоспар жасау. Сыныптан тыс оқу дағдысын дамыту, өзіндік оқуға қызығушылығын ояту. Өзіндік оқу барысында сөздікті қолдану дағдысын дамыту. Алдына ала талданған грамматикалық формадағы (үлгідегі) зерттелінген (изученный) шағын мәтіндерді айту бойынша хат. Конверттегі мекен-жайды толтыру. Жеделхат, хат жазу. Орфографиялық сөздікті пайдалану білігі. Сөйлеу этикеті (әдебі). Қоғамдық орындарда, мектепте өзін-өзі ұстау мәдениеті. Үстел басындағы, қоршаған ортадағылармен сөйлесу барысындағы сөйлеу этикеті (әдебі).

20. Жыл бойы өтілген материалды қайталау (6 сағат.).

4-тарау. Оқу пәнінің 7-сыныптағы базалық білім мазмұны

21. Тыңдалым (6 сағат):

1) мәтінде жаңа, бейтаныс сөздерді таба білу білігін дамыту және олардың мағынасын түсіну.

22. Айтылым (30 сағат):

1) айтылуы (6 сағат): ауызекі тілдің айтылым дағдыларын жетілдіру. Дауыссыз ж, ш, ц, дауысты и, е, Ұ, тіркестерінің айтылуы мен жазылуындағы айырмашылықтар. Ча, -ща, -чу, щу, тіркестерінің айтылуы мен жазылуы;

2) Сөз (8 сағат): Сөздерді құрамы бойынша талдау (разбор). Сөз түбіріндегі екпінсіз дауыстылар. Екпінсіз дауыстыларды тексеру әдістері (способы). Түбірінде қос екпінсіз дауыстылары бар сөздердің айтылуы. Сөз алды қосымшасы мен көмекші сөздерді практикалық ажырату. Сөйлеуде зат есім формаларын (үлгілерін) пайдалану. Жіңішкелік белгісі бар сөздердің айтылуы мен жазылуын бекіту. Хатта ь-ь ажырату. Зат есімнің грамматикалық белгілері. Сын есімдердің зат есімдерге байланысты сан, тек бойынша өзгеруі. Сөйлеуде -ый, -ий, -ой, -ая, -ая, -ые, -ие, -ский, -цкий аяқталатын сын есімдерді пайдалану. Дұрыс айтылу және жазылу. Мағыналары бойынша жақын және қарама-қарсы сын есімдер. Түрлі формадағы сын есімдермен сөйлемдер құрастыру. Есімдіктер туралы жалпы түсінік. Олардың сөздегі рөлі. Жіктеу есімдігі, олардың түрлерін анықтау. Белсенді сөйлеуде келесі тақырыптар бойынша сөздік пайдалану: "Мамандықтар", "Жазушылар, ақындар" (Абай, Әуезов), "Қонақта", "Дүкенде", "Кітапханада", "Дәрігер қабылдауында";

3) Сөйлем (10 сағат): Сөйлемнің бірыңғай мүшелерін пайдалану, бірыңғай мүшелері бар сөйлем, Мәтіндегі сөйлемдерді байланыстыру үшін есімдіктер мен синонимдерді пайдаланудағы жаттығулар. Сөйлемдерді құрастыру, толықтыру, тарату (распространение), реттеу (упорядочение). Сөйлемдердің тұрлаулы және тұрлаусыз мүшелерін табу, сұрақтар көмегімен сөздер арасындағы байланысты орнату. Сөйлемнің бірыңғай мүшелері кезіндегі үтір;

4) байланыстыра сөйлеу (6 сағат): Сөйлемдегі сөздерді байланыстыру үшін есімдіктерді пайдалану. Суреттер (картинкалар), картиналар сериясы, тірек сөздер, берілген бастамалар, аяқталулар бойынша ауызша әңгімелер құрастыру. Сыпайы өтініш жасау, кешірім сұрау, бас тарту формаларын пайдалану арқылы пікір мен диалог құру. Өзгерген (деформацияланған) мәтінмен жұмыс. Түрлі жағдайлардағы диалог: сыпайы жүгіну формасын қолдану арқылы дүкенде, ауруханада, кітапханада, көлікте, телефонмен сөйлесуде.

23. Оқылым және жазылым (26 сағат): шығармадағы (туындыдағы) негізгі ойды бөліп алу. Өз аттарын дұрыс жазу. Жекеше түрдегі әйелдік тектегі (женский род) зат есімдерінің соңындағы жіңішкелік белгісі. Мұндай зат есімдерді ажырату. Зат есімдер туралы жалпы түсінік, сұрақтар, зат есіммен байланыс. Жіктеу есімдіктерінің дұрыс жазылуы: меня, мне, тебя, тебе, ему. Көмекші сөздері бар есімдіктердің бөлек жазылуы. Оқытушының жетекшілігімен, тірек сөздер бойынша мазмұндама мен шығарма жазу. Іс

қағаздарын құрастыру: хаттар, жеделхаттар, қабырға газетіне жазбалар. Орфографиялық сөздікті пайдалану дағдысы. Сөйлеу этикеті (әдебі). Қоғамдық орындарда, мектепте өзін-өзі ұстау мәдениеті. Үстел басындағы, жанындағылармен, ересектермен тілдесудегі сөйлеу этикеті (әдебі).

24. Жыл бойы өтілген материалды қайталау (6 сағат).

5-тарау. Оқу пәнінің 8-сыныптағы базалық білім мазмұны

25. Тыңдалым (4 сағат):

1) жалпы көңіл-күйді (мұңды, көңілді, мерекелік), дауыс қаттылығын сақтай отырып, әңгімелесуге, диалогтарға қатысу, тілдесу мақсатын (айтып беру, өтіну, ойымен бөлісу, түсіндіру) ескеру. Сөйлеу мінез-құлығын қалыптастыру: әңгімелесушіні тыңдау, сөзін бөлмеу, нақтылау үшін орынды, қалыпты (адекватный) сұрақтар қою.

26. Айтылым (30 сағат):

1) айтылу (8 сағат): алдыңғы сыныптарда өтілген айтылым нормаларын әрі қарайғы жетілдіру. Етістік жалғауларындағы "шь, т" айту;

2) сөз (10 сағат): сөз құрамы, сөздің жасалуы және өзгеруі. Сөз тіркесінің, етістікті сөйлемнің жасалынуы. Қайталаудан арылу мақсатында синонимдарды қолдану және іріктеу. Етістіктердің уақыт, жақ және түрлері бойынша өзгеруі. Мағыналары жағынан жақын және қарама-қарсы етістіктерді қолдану және іріктеу, ажырату біліктерін дамыту. Сөз алды қосымшалары бар етістіктерді мағынасы бойынша (у, в) ажырату, айту. 1-2-3-түрдегі есімдіктер, олардың септелуі. Түрлі септіктердегі есімдіктердің қолданылуы. "Того, этого, такого" есімдіктерінің жалғауларын жазу және айту;

3) сөйлем (6 сағат). Сөйлем құрау дағдыларын (толықтыру, тарату, реттеу) жетілдіру. Сөйлеуде дауыс қаттылығын (эмоционалды, сабырлы) сақтай отырып, сөйлемде, өтілген сөз таптарын пайдалану. Сөйлемнің тұрлаулы және тұрлаусыз мүшелері. Бастауыш және баяндауыш. Сөйлем түрлері: жалаң және жайылма, бірыңғай мүшелері бар сөйлемдер, жай және құрмалас сөйлемдер. Айтылу мақсатына байланысты сөйлемдер: лепті, сұраулы, хабарлы, жалғаулық арқылы күрделі сөйлемдердің жасалынуы;

4) байланыстыра сөйлеу (6 сағат). Ұжымдық жасалынған жоспарға сай өз бетімен және оқытушының жетекшілігімен шағын көлемді мазмұндама мен шығарма жазу. Төл сөз. Диалог. Оқытушының жетекшілігімен, өз бетімен, ұжымдық жасалынған жоспар бойынша мазмұндама және шығарма. Іс қағаздар: өтініш, автобиография, сенімхат, қолхат, түбіртектерді толтыру, жазба, хабарландыру, жасалынған жұмыс туралы есеп. Сөздіктерді пайдалану. Түрлі жағдайлардағы сөйлеу этикеті (әдебі). Тарихи тұлғалар (жазушылар, сазгерлер, халық ертегілерінің батырлары).

27. Оқылым және жазылым (28 сағат). Көркемдік мәтіндерді саналы оқу, автор мен кейіпкер сөзін ажырату (ата білу). Жоспар бойынша нақты, қысқа, таңдамалы мазмұндау. Әңгімелеуші сөзін өзгерту арқылы мазмұндау. Мәтіндерде, шығармаларда ауыспалы мағынада сөздерді, салыстыруларды, мінездемелерді табу. Сыныптан тыс оқу қызығушылығы мен дағдысын дамыту. Газет, журналдарды оқу. Қаратпа сөйлемдерді дұрыс оқу. Қарым-қатынас жасау кезіндегі тыныс белгілері. И, а, что, чтобы, где, куда, как, потому что, который жалғаулықтарының көмегімен жай сөйлемнен құрмалас сөйлем жасау. Етістік жалғауларында шь, т, (3 жақтағы) тся, (тұйық етістіктегі) ся, шься, ться аяқталатын етістіктерді жазу. Қонақта үстел басындағы сөйлеу этикеті (әдебі). Театрда, кинода, мұражайда өзін-өзі ұстау мәдениеті. Күнтізбедегі мейрам күндеріне арналған мерекелік кештерде, түрлі іс-шараларда, кездесулерде.

28. Жыл бойы өтілген материалды қайталау (6 сағат).

6-тарау. Оқу пәнінің 9-сыныптағы базалық білім мазмұны

29. Тындалым (4 сағат):

1) шығарманың негізгі идеясын түсіну. Абзацтардың, шағын көлемді шығармалардың рөлін (алатын орынын) түсіну.

30. Айтылым (30 сағат):

1) айтылуы (8 сағат): түрлі позициялардағы және тіркестердегі орыс тілінің дауысты және дауыссыздарының дұрыс айтылуы. Қазақ және орыс тілі әріптерінің айырмашылығы;

2) Сөз (10 сағат): сөздерді құрамы бойынша талдау. Туыстас сөздер. Жұрнақ арқылы біртүбірлі сөздердің жасалынуы. Екі сөздің бірігуінен (стенгазета, пылесос, автопарк) сөздердің жасалынуы. Сөздердің басқа сөз таптарынан жасалынуы: сын есімдердің зат есімдерден, (стекло-стеклянный, яблоко-яблочный), зат есімдердің етістіктерден (учить-учитель, петь-певец). Сөздегі синонимдер мен антонимдер. Зат есімдер, зат есімдердің түрлері, зат есімдердің көмекші сөзбен қолданылуы. Түріне, септігіне (-ого, -его) қарай сын есімдердің жалғаулары, айтылу кезіндегі дауыссыздардың алмасуы. Етістіктің бұйрық райы (пиши, пишите), өткен шақта (читал), көмекші сөздермен (ушел, включил), жекеше түрде 3-жақтағы етістіктер (моет). Үстеу туралы жалпы түсінік. Үстеумен сөз тіркестерін және сөйлем жасау: вокруг, всегда, до свидания, здесь, налево, сегодня, сейчас, среди, теперь. Үлгіленген тақырыптар бойынша сөздікті жандандыру: "Казахстан-наша Родина" (әнұран, елтаңба, Астана, елбасы, "Национальные праздники");

3) сөйлем (6 сағат): Сөйлемдер құру дағдыларын (толықтыру, тарату, реттеу) жетілдіру. Сөйлеуде дауыс қаттылығын (эмоционалды, сабырлы) сақтай отырып, сөйлемде өтілген сөз таптарын пайдалану. Сөйлемдерде тұрлаулы және

тұрлаусыз мүшелерді табу, сұрақтар көмегімен сөздер арасындағы байланысты орнату. Сөйлемнің бірыңғай мүшелері кезіндегі үтір;

4) байланыстырып сөйлеуді қалыптастыру (6 сағат). Байланыстыра сөйлеу формалары (мазмұндама, шығарма, жазбалар). Оларда негізгі құрамдас бөліктерін (бастамасы, негізгі бөлімі, аяқтамасы), логикалығы, реттілігі, себеп-салдарлық байланысын ашу, тілдің лексика-грамматикалық құралдарын дұрыс қолдану. Іс-қағаздарды рәсімдеу: өтініштерді (жұмысқа орналасу үшін, оқуға, жұмыстан босату), сенімхат, қолхат. Өзіндік сөйлеу кезінде тілдің көркемдік құралдарын (синонимдер, антонимдер) пайдалану.

31. Оқылым және жазылым (28 сағат):

1) мәнерлеп оқудың негізгі ережелері мен орфоэпиялық нормаларды сақтай отырып, көркемдік шығармаларды оқу. Бөлінген "ъ және ь" белгілерімен сөздерді жазу;

2) сыныптан тыс қолжетімді газеттер, журналдар, көркем шығармаларды оқу;

3) өтілген есімдіктер мен етістіктер формаларының (үлгілерінің) дұрыс жазылу ережесін қолдану. 1 ден 20 дейінгі сан есімдердің дұрыс жазылуымен практикалық танысу. Оқыған шығармаларды, газеттерді, журналдық мақалаларды, телебағдарламаларды, кинофильмдерді ауызша мазмұндау;

4) қонақта үстел басындағы сөйлеу этикеті (әдебі). Театрда, кинода, мұражайда, қоғамдық көлікте, күнтізбедегі қызыл күндерге арналған мерекелік кештерде, түрлі іс-шараларда, кездесулерде өзін-өзі ұстау мәдениеті.

32. Жыл бойы өтілген материалды қайталау (6 сағат).

7-тарау. Оқу пәнінің 10-сыныптағы базалық білім мазмұны

33. Тыңдалым (4 сағат):

1) сөйлем және мәтін формасындағы айтылған сөзді түсіну. Оқығанның (көркем шығарма, газет және журнал мақалалары, балаларға арналған теле және радиобағдарламалар) мазмұнын түсіну.

34. Айтылым (30 сағат):

1) айтылу (8 сағат): сөз соңында кездесетін жуан және жіңішке дауысты дыбыстар мен қатаң, ұяң дауыссыз б, п, в, ф, г, ж дыбыстардың дұрыс айтылуы;

2) сөз (10 сағат): Сөйлесу барысында синонимдері, антонимдерді қолдану. Сөз құрамын талдау. Сөйлесу, әңгімелесу барысында сөздердің түрлі грамматикалық категорияларын (зат есім, сын есім, сан есім, есімдік, етістік, үстеу) лексикалық тақырыптар ретінде белсенді пайдалану. Сөз жасау және сөйлем құрау, сөздердің мағынасын кеңейту барысында синонимдер, антонимдерді қолдану арқылы сөздік қорын толықтыру, молайту. Сабақта өтілген сөздерді қарым-қатынас, еңбек, оқу барысында белсенді пайдалану;

3) сөйлем (6 сағат): Өзіндік сөйлесу барысында түрлі типтегі (жалаң, жайылма, бірыңғай мүшелері бар сөйлемдер, айтылған, жай және құрмалас сөйлемдер) және сөйлем түрлері: айтылу мақсаты (лепті, сұраулы, хабарлы, жалғаулықтар арқылы құрмалас сөйлемдердің жасалуы);

4) байланыстырып сөйлеуді қалыптастыру (6 сағат): Сөйлеу этикетін сақтай отырып, диалогқа қатысу. Әр түрлі ауызша және жазбаша сөйлеу (әңгіме сипаттама, шығарма, мазмұндама) құрай алу. Іскерлік қағаздардың барлық түрлерін рәсімдеу біліктерін жетілдіру. Өз бетімен кітапхананы пайдалана алу, сыныптан тыс оқуға арналған кітаптар, газеттер, журналдарды іріктеу.

35. Оқылым және жазылым (28 сағат):

1) дауысты, дауыссыздардың дұрыс жазылуы (қатаң, жіңішке, ұяң, жуан): б, п, в, ф, г, ж сөз соңында ь, ъ. Өтілген орфографиялық ережелерді сақтай отырып, түрлі сөз таптарын (зат есім, етістік, сын есім, үстеу, есімдік) қолдану және жазу.

2) әр түрлі мәтіндердің мағынасын түсініп оқу, мазмұндау. Саналы оқу және мазмұнын мазмұндау, оқыған шығармалар, мақалалар туралы өз пікірін айта алу. Әр түрлі сөздіктерді (қазақша-орысша, орысша-қазақша, орфографиялық, түсіндірме) пайдалану білігі. Сөздік бойынша сөздердің дұрыс жазылуын тексеру білігі;

3) іс-қағаздарды рәсімдеу: өтініштерді (жұмысқа орналасу, оқуға түсу және жұмыстан босату үшін), сенімхат, қолхат;

4) қонақта үстел басындағы сөйлеу этикеті (әдебі). Театрда, кинода, мұражайда, қоғамдық көлікте, күнтізбедегі қызыл күндерге арналған мерекелік кештерде, түрлі іс-шараларда, кездесулерде өзін-өзі ұстау мәдениеті.

36. Жыл бойы өтілген материалды қайталау (6 сағат).

8-тарау. 5-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

37. Пәндік нәтижелер.

38. Білім алушылар:

1) дауысты және дауыссыз дыбыстардың түрлі позициялардағы және тіркестердегі айтылу нормалары;

2) сөйлем соңында тыныс белгілерін дұрыс қоюды біледі деп күтіледі.

39. Білім алушылар:

1) сұрақтардағы сөздерді пайдалану арқылы, сұраққа жауап беруді, өзін-өзі ұстау нормаларын сақтауды, әңгімелесуге қатысуды;

2) орыс тілінің айтылу нормаларын сақтай отырып, дұрыс оқу және оқығанды түсінуді;

3) оқығанның мазмұны бойынша сұрақтарға жауап беруді;

4) өлеңдерді мәнерлеп оқуды меңгереді деп күтіледі.

9-тарау. 6-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

40. Пәндік нәтижелер.

41. Білім алушылар:

1) әр түрлі позициялардағы дауысты және дауыссыз дыбыстардың айтылу нормаларын;

2) қосарланған әріптері бар, -ча, -ща, -чу, -щу сөздердің айтылу және жазылу ережелерін;

3) сөйлемнің тұрлаулы мүшелерін, сөз таптарының атауларын біледі деп күтіледі.

42. Білім алушылар:

1) айтылу ережелерін сақтай отырып, әңгімелесуге, сөйлесуге қатысуды;

2) орыс тілінің айтылу нормаларын және интонацияларды сақтай отырып, саналы, дұрыс жүгіртпелі оқуды;

3) оқылған мәтін бойынша сұрақтарға толық, дұрыс жауап беру, оқылған мәтінге сұрақ қоюды;

4) көргеннің, оқығанның мазмұнын мазмұндауды;

5) сөйлеуде зат есімдерді көмекші сөздермен дұрыс қолдануды;

6) меңгерілген дұрыс жазу ережелерін сақтай отырып, жазбаша жаттығуларды орындауды;

7) үстел басында, қоғамдық орындарда, мектепте, үйде сөйлеу этикетін сақтауды меңгереді деп күтіледі.

10-тарау. 7-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

43. Пәндік нәтижелер.

44. Білім алушылар:

1) дауыссыз дыбыстардың түрлі позициялардағы және сын есімнен кейін айтылу нормаларын;

2) өз есімдерін жазу ережелерін;

3) өтілген сөз таптарын атай біледі деп күтіледі.

45. Білім алушылар:

1) сөйлеу этикетін сақтай отырып, әңгімелесуге, сөйлесуге қатысу, өз сөзінде көркемдік мәтіндерді оқу барысында меңгерген бейнелік сөздерін қолдануды;

2) оқығанды егжей-тегжейлі, қысқаша мазмұндауды;

3) сөз таптарын, көмекші сөзді және сөз алды қосымшасын ажырата білуді;

4) хат жазғанда өтілген дұрыс жазу ережелерін қолдануды;

5) іскерлік қағаздарды толтыра білуді меңгереді деп күтіледі.

11-тарау. 8-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

46. Пәндік нәтижелер.

47. Білім алушылар:

1) орыс тілі дыбыстарын оңашаланған және сөз құрамында айтылу нормаларын;

2) орыс тілі курсы бойынша өтілген дұрыс жазу ережесін біледі деп күтіледі.

48. Білім алушылар:

1) қаратылып айтылған сөзді, қысқаша мәтін және жеке сөйлем түрінде түсінуді;

2) хат жазғанда дұрыс жазылу ережесін қолдануды;

3) айтылу және сөйлеу ережесін сақтай отырып, диалогтарға, әңгімелерге қатысуды, өздігінен пікір білдіруді;

4) орфография нормаларын сақтай отырып, көркем шығармаларды оқуды;

5) тыңдалғандарды немесе оқылғандарды егжей-тегжейлі қысқаша мазмұндауды;

6) түрлі сөздіктерді қолдануды;

7) заттар, құбылыстар, жағдайлардың толыққанды сипаттамасын жасауды;

8) өзіндік іс-әрекеттердің уақытын көрсете отырып сипаттауды;

9) әр түрлі қарым-қатынас жағдайларда сөйлеу дағдыларын пайдалануды меңгереді деп күтіледі.

12-тарау. 9-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

49. Пәндік нәтижелер.

50. Білім алушылар:

1) айтылуы меңгерілген, орыс тілінің барлық дыбыстарының дұрыс айтылуын есту арқылы ажырата (ата алу);

2) пікір айту мақсаты бойынша түрлі сөйлемдерді интонациялау ережесін (өтініш, сұрақ, теріске шығару);

3) орыс және қазақ әріптерінің айырмашылықтарын;

4) өтілген орыс тілі курсы бойынша дұрыс жазылу ережелерін біледі деп күтіледі.

51. Білім алушылар:

1) орысша мәнерлеп оқып, мәтіннің негізгі ойын, мазмұнын жеткізуді;

2) хатта дұрыс жазу ережесін қолдануды;

3) орфографиялық ережелерді сақтай отырып, көркем шығармаларды оқуды;

4) тілдің лексика-грамматикалық құралдарын дұрыс қолдануды;

5) тыңдалған немесе оқылған шығарманы қысқаша егжей-тегжейлі мазмұндауды, іскерлік қағаздармен жұмысты;

6) қарым-қатынаста, өтініште, тілдесуде этикет формаларын қолдануды меңгереді деп күтіледі.

13-тарау. 10-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

52. Пәндік нәтижелер.

53. Білім алушылар:

1) дауысты, дауыссыз дыбыстардың, сөз соңында (қатаң, ұяң, үнді) дыбыстардың (б, п, в, ф, г, ж) дұрыс айтылу нормаларын, сөздерде "ь, ъ" кездесуін;

2) орыс және қазақ әріптерінің айырмашылықтарын;

3) өтілген орыс тілі курсы бойынша дұрыс жазылу ережесін білуді біледі деп күтіледі.

54. Білім алушылар:

1) хатта дұрыс жазу ережесін қолдануды;

2) орыс тілінің лексика-грамматикалық құралдарын дұрыс қолдануды;

3) әр түрлі жағдайларда жаңа сөздерді пайдалануды;

5) зат есімнің жалғауларын дұрыс пайдалануды;

6) осы шақтағы етістік өзгеруін;

7) сөйлемде шылауды үйлестіре отырып, зат есімді қолдануды;

8) грамматикалық өзіндік түзету және өзіндік бақылау дағдыларын дамытуды меңгереді деп күтіледі.

55. Тұлғалық нәтижелер. Білім алушылар:

1) тұлға үшін ұлттық және жалпы адамзаттық құндылықтары мен маңызын білу;

2) берік достық қарым-қатынас орнатуға, ұжымда жағымды болуға ұмтылу;

3) өз еліміздің және Қазақстан Республикасында тұратын өзге халықтардың мәдени құндылықтарын танып, білу дағдыларын танытады деп күтіледі.

56. Жүйелік-әрекеттік нәтижелер білім алушылардың:

1) мұғалімнің айтуымен жұмыс орынын ұйымдастыру, тапсырманы орындауынан;

2) әрекет ету нұсқаулығына сәйкес қатаң орындау кезінде тапсырмалармен танысуынан;

3) өз қызметін белгіленген өлшемдер бойынша қабілетіне бағалау нәтижесінен;

4) сөйлеу барысында сыпайылық, әдептілік ережелерін ұстануынан;

5) диалог немесе пікірталас кезінде негізгі ойдың мазмұнын қабылдауынан көрініс табады деп күтіледі.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2017 жылғы 27 шілдедегі
№ 352 бұйрығына 135-қосымша

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі

Жеңіл ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5 - 10 сыныптары үшін "Қазақ тілі" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы
(оқыту қазақ тілінде емес)

1-тарау. Түсінік хат

1. Оқу бағдарламасы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 23 тамыздағы № 1080 қаулысымен бекітілген Орта білім берудің (бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім беру) мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес және жеңіл ақыл-ой кемістігі бар білім алушылардың ерекше білім алу қажеттіліктерін ескере отырып әзірленген.

2. Оқу пәнінің мақсаты – қарапайым түрде күнделікті тұрмысқа, оқуға қатысты тақырыптар мөлшерінде білім алушылардың ауызекі сөйлесу, түсіну, өз ойын қазақ тілінде жеткізе білу дағдыларын дамыту және әлеуметтік ортада қарым-қатынас жасауға қажетті сөйлеу дағдыларын қалыптастыру.

3. Оқу пәнінің міндеттері:

1) тәрбиелеу және баланың жалпы танымдық процестерін дамыту саласындағы міндеттер. Білім алушылардың интернационалдық, патриоттық, Отанға деген сүйіспеншілік сезімдерін қалыптастыру, дамыту. Негізгі ұғымдар мен құбылыстарды таныстыра отырып, балалардың жалпы ой-өрісін, танымдық қабілеттерін (зейінін, есте сақтауын), сөйлеу белсенділігін дамыту;

2) қазақ тілі фонетикасын игеру саласындағы міндеттер. Қазақ тіліндегі дыбыстарды жеке, сөзде, сөйлемде дұрыс айтуға дағдыландыру. Қазақ тіліне тән үндестік заңын практикалық түрде игеру, жуан, жіңішке дыбыстарды ажырата білу;

3) сөз қорын дамыту саласындағы міндеттер. Тақырыптар бойынша қазақша сөз қорын заттың атын, сынын, қимылын білдіретін сөздермен толықтыру, молайту. Жаңа сөздердің мағынасын түсіну, мағынасы бойынша топтастыру;

4) қазақ тілі грамматикасын игеру саласындағы міндеттер. Көптік жалғауларды пайдалану арқылы заттың көпше түрлерін анықтау, түсіну, қолдану дағдыларын қалыптастыру. Зат есім қосымшаларының, септік жалғаулардың мағынасын түсіну: түбір мен қосымша үлгілерін практикалық түрде меңгеру. Есімдіктің шағына, жағына қарай етістікті өзгерте білуге, мағынасын түсініп, қолдана білуге үйрету. Сөз жасау және сөйлем құрау, мағынасын кеңейту дағдыларын қалыптастыру. Сабақта өтілген сөздерді, сөйлемді қарапайым орфографиялық, пунктуациялық ережелерді сақтай отырып, оқу, жаза білу;

5) байланыстырып сөйлеу. Диалогтік және монологтік сөйлеу (ауызекі, жазба тіл) дағдыларын қалыптастыру. Берілген сұраққа жауап бере білу, сұрақ қоя

білу, бірнеше сөйлемдерден шағын мәтін құрастыру, қарапайым тақырып бойынша өз ойын жеткізе білуге үйрету. Қазақ тіліндегі жарнамаларды, іс қағаздарын, мәтіндерді оқып, түсінуге машықтандыру. Қазақ тілі этикасына байланысты сөйлеу мәдениетін меңгеру.

4. Аталған бағдарлама төмендегі қағидаларды басшылыққа ала отырып құрастырылды:

1) көмекші мектеп білім алушыларының танымдық процестерінің даму ерекшеліктерін ескеру;

2) қарым-қатынас жасауға белсендіретін тақырыптар алу;

3) сөйлеу мен таным әрекеттерін түзете отырып, дамыту, оқыту;

4) ауызша қарым-қатынас жасау дағдыларын меңгеру;

5) сөздік материалдарды жүйелеу;

6) сөйлеу үлгілерін (модульді) кеңінен пайдалану арқылы қазақ тілінде сөйлеу дағдыларын меңгеру;

7) қарым-қатынас жасау қызметінің барлық түрлерін (тыңдау, сөйлеу, оқу, жазу) дамыту;

8) практикалық оқыту әдістерін кеңінен қолдану.

5. Арнайы мектептердің жаңа оқыту мерзіміне көшуіне байланысты жасалған бағдарлама мұғаліммен білім алушының арасындағы тығыз байланысты көрсетеді. Оқу бағдарламасының жетістіктерін бағалау нәтижесінде білім алушының қажеттілігінен туындаған мүмкіндіктерін аша түседі.

6. Әр сынып мүмкіндігі шектеулі балалардың мүмкіншілігін ескеріп, қарапайымнан күрделіге қарай жүйеленген, берілген тақырыптар үнемі қайталанып, білім алушының зейінін және есте сақтау қабілетін дамытып отырады. Берілген дидактикалық модульдер білім алушының біліктілігі мен дағдыларын қалыптастырады.

7. Арнайы мектепте қазақ тілін оқыту барысында осы айтылған ерекшеліктерді басшылыққа ала отырып бағдарламаның бүкіл мазмұны, жүйесі балалардың сөйлеу әрекеті мен білім дағдылары, таным әрекеттерін іс жүзінде қалыптастыруға, дамытуға, меңгертуге бағытталған. Бұл процесс тыңдау, қабылдау, оқу, сөйлеу, жазу мәдениетін игеруге орфографиялық жаттығулар арқылы жүзеге асыруға мүмкіндік береді.

8. Оқу бағдарламаны игеру барысында көрнекілік пен техникалық құралдарды ұтымды пайдалану білім алушылардың материалды жеңіл меңгеруіне мүмкіндік туғызады, сабаққа ынтасын, қызығуын арттырады. Көрнекілікпен түсіндірілген материалды білім алушылар тез қабылдап, жеңіл меңгереді. Есінде ұзақ сақтайды.

9. 5-сыныптан бастап үндемей (іштен) оқуды қолданады. Мәтінге сұрақ қою және өзбетімен сұраққа үлгі бойынша жауап беру.

10. Оқу барысында ауызша және жазбаша сөйлеу тілін дамытуға байланысты жүйелі жұмыстар жүргізіледі. Осы мақсатта әртүрлі тәсілдер қолданылады: оқығанға, иллюстрацияға ұқсас әңгімелеу, сұрақтарға жауап беру.

11. Сөз, сөйлем, мәтіндерді аудару кеңінен қолданылады. Ол үшін жоғарғы сынып білім алушыларын әр түрлі қазақша-орысша, орфографиялық сөздіктермен жұмыс жасаумен таныстырып, үйретеді.

12. 10-сыныпта білім алушылар кәсіби-еңбекке баулуды терең оқиды, онда қазақ, орыс жазушыларының шығармаларынан үзінділер, газет, журналдар оқу, әртүрлі жазба жұмыстарын орындау және қазақ тілінде құттықтаулар құрастырып, бір тілден екіншіге шағын шығармалар жазу арқылы біліктерін жетілдіреді.

13. Білім алушылардың ауызша сөйлеу тілі сыныптан тыс уақыттағы оқу кезінде жетілдіріледі. Ауызша сөйлеу тілі күнделікті өмірде іске асырылады.

14. Оқу жүктемесінің көлемі:

- 1) 5 сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағат;
- 2) 6 сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағат;
- 3) 7 сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағат;
- 4) 8 сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағат;
- 5) 9 сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағат.
- 6) 10 сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағат.

15. Пәнді оқу процесінде келесі пәндермен пәнаралық байланыс орнатылады: "Қазақстан тарихы", "Орыс тілі", "Жаратылыстану".

16. Бағдарламаның тақырыптарына және бөлімдеріне сағат бөлу үлгі ретінде берілген. Білім алушылардың ерекше білім алу қажеттіліктерін ескере отырып оқу жоспарының жалпы сағат санының шеңберінде нақты материалды оқытуға мұғалім өздігімен уақыт көлемін анықтау мүмкіндігі беріледі.

2-тарау. Оқу пәнінің 5-сыныптағы базалық білім мазмұны

17. Тындалым (14 сағат):

1) жеңіл мәтіндердің жалпы мазмұнын түсіну. Мәтіннің мазмұны бойынша негізгі сұрақтарға жауап беру;

2) қарама-қарсы іс-қимылдарды білдіретін "май-мей, бай-бей, пай-пей" жұрнақтарының мағынасын түсіну. Бұл жұрнақтардың орыс тіліндегі "не" бөлшегі мағынасында қолданатынын түсіну. Жаңа сөздердің мағынасын түсіну, аудармаларын білу.

18. Айтылым (16 сағат):

1) жуан және жіңішке дауысты (а-о, о-ө, ү-ұ, у-ү, ы-і) дыбыстардың дыбысталу ерекшеліктеріне сәйкес дұрыс айту, ажырату, дыбыстық талдау, үндестік заңы (жуан, жіңішке дауысты дыбыстардың бір –біріне әсері) туралы түсініктерін практикалық түрде қалыптастырып, сөздерді айтуға жаттығу;

2) "Үй құстары", "Көліктер", "Жол ережелері", "Жыл мезгілдері", "Табиғаттағы өзгерістер", "Ұлттық тағамдар", "Дүкенде" және сол сияқты тақырыптар аясында жиі қолданатын заттың атын, түр-түсін, қимылын білдіретін сөздерді меңгеру, белсенді сөз қорында қолдану;

3) жалпылама және қарама-қарсы мағыналы сөздерді (қысқа- ұзын, үлкен-кіші) практикалық түрде меңгеру, оларға сұрақ қою.

19. Оқылым (16 сағат):

1) екі-төрт сөйлемнен тұратын жеңіл мәтіндерді оқып, сұраққа жауап беру;

2) өткен ережелерді сақтап, жай сөйлемдерді, заттың атауларын жазу;

3) шағын сөзден (10-14 сөз) құралған диктант жазу.

20. Тілдесу (22 сағат):

1) мәтін, сурет бойынша: кім? не? кімдер? нелер? кіммен? немен? қандай? не істейсің? қайда? деген сұрақтарға қарапайым үлгілерді пайдаланып сөйлесу;

2) үлгі бойынша затты сипаттау (алма қызыл, тәтті, домалақ) сұрақ бойынша сөйлемді толықтыру, кеңейту;

3) көптік жалғауларды (лар-лер, дар-дер, тар-тер) қолданып сөйлеу үлгілері бойынша практикалық негізде меңгеріп, ауызша сөйлеуде қолдану, сюжетті - рөлдік ойындар арқылы және төмендегідей сөйлеу үлгілері бойынша диалогтық және монологтық сөйлеуін дамыту;

4) тақырыптық диалогтар құру. Құрастырған диалогтың мағынасын дұрыс түсіну, оны аудару білу;

5) сөйлем түрлерінің айтылу интонациясына көңіл бөлу, еліктеу.

3-тарау. Оқу пәнінің 6-сыныптағы базалық білім мазмұны

21. Тыңдалым (14 сағат):

1) мәтіннің негізгі мағынасын, басты кейіпкерді сипаттайтын, оған қатысты абзацтарды (өзбетімен немесе мұғалімнің көмегімен) тауып түсіндіруін дамыту;

2) мәтіндегі жаңа сөздерді тауып, мағынасын түсінуін және сұраққа өздігінен жауап бергенде қолдануға үйрету.

22. Айтылым (16 сағат):

1) дауысты, қатаң дауыссыз дыбыстарды (п, к, т, с, ш) сөз соңында өзгеруін сөйлеу үлгілері бойынша танытып, дұрыс айтуға жаттықтыру (кітап – кітабым, тарақ – тарағым, құлақ - құлағым);

2) ұқсас дыбыстарды бір-бірімен салыстыру, ажырату, орнын анықтау;

3) сурет, ілеспелі сурет, іс-әрекет бойынша қысқа әңгіме құрастыру "Уақыт", "Күн тәртібі", "Қазақ ертегілері", "Мерекелер", "Аңыздар" (Абай, Жамбыл, Қадыр Мырзалы);

4) "Ұлттық ойындар", "Табиғат", "Жыл мезгілдері, белгілері", "Ауа райы", "Адамдардың іс-әрекеттері", "Жануарлар мен құстардың әрекеті", "Қазақстанның басты қалалары" тақырыптар бойынша енжар, белсенді сөз қорын толықтыру, молайту; ауызша сөйлеу тілінде қолдану;

5) зат есімнің көпше түрінің жұрнақтарын дұрыс айту;

6) бірыңғай мүшелері бар сөйлем құрастырып айту, аудару.

23. Оқылым (16 сағат):

1) шағын ертегі, тақпақ, мәтіндерді мәнерлеп, дұрыс, интонациясын сақтап, тыныс белгілеріне тоқтап оқып, негізгі мазмұнын түсіну;

2) сурет бойынша құрастырған сөйлемді алдын ала талданған сөйлемді, шағын көлемді мәтінді өтілген ережелерді сақтап жазу, жатқа жазу;

3) жалқы есімдердің емлесін сақтап жазу;

4) сөздікті қолдану;

5) хат, конвертке мекен жайын жазу.

24. Тілдесу (22 сағат):

1) мәтін, сурет, ертегі, күн тәртібіне байланысты іс-әрекеттер бойынша "не істеп отырсың?", "не істедің?", "не істейсің?", "қашан?", "қайдан?", "неше?", "нешеде?", "кіммен?", "немен?" деген сұрақтарға үлгілерді пайдаланып сөйлесу;

2) таныс заттардың басты белгілерін анықтап, сипаттау – сұраққа толық жауап беру, жауапты кеңейту, өздігінен сұрақ қоя білу;

3) берілген үлгілер, сызбалар бойынша диалогтық және монологтық сөйлеуін дамыту.

4-тарау. Оқу пәнінің 7-сыныптағы базалық білім мазмұны

25. Тындалым (14 сағат):

1) қарапайым әдеби мәтіндерді тындау, түсіну, ондағы басты кейіпкерлердің сипатын, іс-әрекетін тауып, көрсету;

2) синоним, антоним сөздерді түсіну, жалғау, жұрнақтардың мағынасын түсіну;

3) жаңа сөздердің мағынасын түсіну, сөздіктен табу.

26. Айтылым (16 сағат):

1) өтілген дыбыстарды анық айтып, сөйлеуде, жазуда ажырату;

2) синоним, антоним, омоним сөздерді ауызекі сөйлеуде дұрыс қолдану;

3) "Мамандықтар", "Жазушылар" (М.Әуезов, М.Мағауин, Ш.Айтматов). "Күйшілер", "Қонақта", "Кітапханада", "Көшеде", "Көлікте", "Театрда"

тақырыптар аясында қолданатын сөздерді, жалғау, жұрнақтарды қосып сөз жасау дағдыларын үлгі бойынша меңгеру;

4) белсенді сөз қорын қолдану (сурет - суретші, оқу – білім алушы, үй – үйшік);

5) сұраулы шылауларды қолданып (ма, ме, па, пе, ба, та, те) үлгі бойынша сұраулы сөйлем құрастыру;

6) сөйлем интонациясы бойынша хабарлы, сұраулы, лепті сөйлемдерді ажырату, үлгі бойынша құрастыру.

27. Оқылым (16 сағат):

1) қазақ классиктерінің әдеби шығармаларынан қысқа үзінділерді интонацияларын сақтап, мәнерлеп саналы түрде оқу;

2) тірек сөздерге, мұғалімнің басшылығымен құрған жоспарға сүйеніп мазмұндама, шығарма жазу;

3) қабырға газетіне шағын мақала, хат; өзінің аты-жөні, тегін жазу;

4) сөздікті пайдалану.

28. Тілдесу (22 сағат):

1) көрнекілік, мәтін, рөлдік ойындар, жағдаяттар бойынша: кімнің? кімдікі? кімге? неге? кіммен? немен? қанша? нешінші? деген сұрақтарға, үлгілерге сүйеніп диалогтық, монологтық сөйлеуін дамыту;

2) берілген сөйлеу үлгілері бойынша диалогтар құрау;

3) ретсіз берілген сөйлемдерден мәтін құрау;

4) сөйлемдерді толықтыру, кеңейту;

5) сұрақ қою арқылы сөйлемнің мүшелерін анықтау, табу;

6) шағын мазмұндама, шығарма құрастыру (тірек сөздер, ретсіз сөйлемдер, сурет бойынша);

7) әртүрлі жағдаяттарда сөйлеу мәдениетін сақтап, диалогтық сөйлеуге қатысу;

8) тақырыптарға сай тақпақ, жұмбақ жаттау, мазмұнын ауызша айтып беру.

5-тарау. Оқу пәнінің 8-сыныптағы базалық білім мазмұны

29. Тындалым (14 сағат):

1) сөз таптары: зат есім, есімдік, етістік, сан есім, сын есім туралы қарапайым түсінік алып, анықтамасы, сұрақтары бойынша ажырату;

2) сөз таптарына қосылған жалғау, жұрнақтарының мағынасын түсіну, ажырату, меңгеру, мәтіннен табу;

3) етістіктің шақтарын, есімдіктің жақтарының мағынасын түсіну ("жақ", "шақ" терминдері қолданылмайды).

30. Айтылым (16 сағат):

1) өтілген дыбыстарды және үнді дыбыстарды (м, н, ң, р, л, й) дұрыс айтуын жетілдіру, ажырату;

2) өтілген тақырыптар және "тарихи тұлғалар" (хандар, батырлар, әнші, күйші, жазушылар), "Ұлттық аспаптар", "Қазақ ертегілері", "Еліміздің табиғаты, шаруашылығы" тақырыптары бойынша белсенді сөз қорын антоним, синоним, омоним және жалғау, жұрнақтар арқылы жасалған жаңа сөздермен молайту;

3) ауызекі сөйлеуде үлгі бойынша қалыптасқан етістіктердің шақтарын, есімдіктерді септік жалғауларын дұрыс қолдану;

4) өтілген сөз таптарын қолданып сөйлемдерді кеңейту, жай сөйлемдерден жайылма сөйлем құрап айту.

31. Оқылым (16 сағат):

1) қаратпа сөздер кездесетін сөйлемдерді, тыныс белгілерін сақтап дұрыс оқу;

2) әдеби мәтіндерді саналы түрде оқу, мәтіндегі автор мен кейіпкерлердің сөздерін ажырата білу. Мәтіннің мағынасын жоспар бойынша, толық, қысқа, теріп айту. Мәтіндегі салыстырған, астарлап айтқан сөздерді табу, мағынасын түсіну;

3) сыныптан тыс оқуға қызығушылығын арттыру;

4) газет, журнал оқуға баулу.

32. Тілдесу (22 сағат):

1) қатынас мақсатын (хабарлау, түсіндіру, сұрау, ой бөлісі) жағдайын (көңілді, көтеріңкі, сабырлы) ескере отырып, әңгімеге, диалогқа қатысу;

2) сөйлеу тәртібін сақтау: сөйлесіп тұрған адамды тыңдап алу, орынды сұрақ қою;

3) талдау барысында жай, жайылма, бірыңғай мүшелі сөйлемдерді қолдану;

4) жаңа сөздердің аудармаларын білу;

5) өтілген және кім туралы? не туралы? не істедің? не істеп отырсың? не істейсің? не істедіндер? сұрақтарына дұрыс жауап беріп, диалогтық сөйлеуге қатысу;

6) сөйлеу үлгілері бойынша тапсырмалар орындау;

7) монологтық сөйлеу тілін дамыту;

8) сөйлеу тәртібін сақтау: сөйлесіп тұрған адамды тыңдап алу, орынды сұрақ қою;

9) талдау барысында жай, жайылма, бірыңғай мүшелі сөйлемдерді қолдану;

10) жай сөйлеммен жайылма сөйлем құрау;

11) мұғалімнің басшылығымен немесе өздігінен бірігіп құрастырған жоспар бойынша шағын көлемді мазмұндама, шығарма жазу;

12) хабарландыру, мақала, қолхат, істелген жұмыс туралы есеп беру сияқты іс-қағаздарын толтыру;

13) әртүрлі (орысша - қазақша, қазақша- орысша) сөздіктерді пайдалану.

6-тарау. Оқу пәнінің 9-сыныптағы базалық білім мазмұны

33. Тындалым (14 сағат):

- 1) басылымдардағы (газет, журнал) мақалаларды түсіну;
- 2) жаңа сөздердің мағынасын меңгеру;
- 3) шығарманың негізгі идеясын түсіну, мәтіндегі абзацтың рөлін түсіну, күрделі сөздерді түсіну.

34. Айтылым (16 сағат):

1) қазақ тіліндегі дыбыстарды әртүрлі позицияда, сөз тіркестерінде үндестік заңын сақтап, дұрыс айтып жазу, ажырату;

2) ойды нақты жеткізуге қажет сөздерді іріктеп қолдану;

3) сұрақтар бойынша сөз таптарын ажырату;

4) әртүрлі сөз таптарымен сөйлем құру;

5) етістіктің шақтары мен жақтарын дұрыс қолдану;

6) оқыған шығармалардың, газет, журналдағы мақалалардың, телефильмдердің мазмұнын ауызша айту;

7) өздігінен ауызша сөйлеуде омоним, антоним сөздерді қолдану.

35. Оқылым (16 сағат):

1) орфоэпиялық норманы және негізгі ерекшеліктерді сақтап әдеби шығармаларды оқуын жетілдіру;

2) жоспар құру, жоспар бойынша мазмұнын айту;

3) шығарманың кейбір жеңіл абзацтарының мазмұнын жазу;

4) сыныптан тыс газет, журнал, қолжетімді шағын шығармаларды оқу;

5) әртүрлі сөз таптарын өтілген ережелерді сақтап жазу, қосалқы сөздерді жазу.

36. Тілдесу (22 сағат):

1) "Біздің отанымыз Қазақстан", "Қазақтың атақты адамдары", "Ұлттық мейрамдар", "Әдет ғұрыптар", "Әдеби шығармалар" тақырыптарды өту барысында диалогтық, монологтық сөйлеуін дамыту;

2) мәтінмен жұмыста әңгіменің негізгі құрылымын сақтау (кіріспе, негізгі бөлім, қорытынды) логикалық кезектілігін сақтап, себепті - салдарын ашу, тілдің лексикалық грамматикалық құралдарын дұрыс қолдану;

3) басталған әңгімені жалғастыру;

4) шағын көлемді мазмұндама жазу;

5) қысқа ертегі, әңгімелердің мазмұнын айту;

6) өзі, отбасы, жолдастары туралы ойын жеткізіп, айта білу;

7) іс-қағаздарды толтыру (өтініш, сенімхат, құттықтау хат);

8) күнделікті тұрмысқа, оқуға, қатынасқа қатысты жағдаяттарда қарым-қатынас жасап сөйлесу, сұрақ қою, диалогты қолдау;

9) сюжеттік, ілеспелі суреттер, сұрақтар, жоспар бойынша "Ұлттық мейрамдар", "Әдет ғұрыптар" тақырыбына өз бетімен әңгіме құрастырып айту және аудару.

7-тарау. Оқу пәнінің 10-сыныптағы базалық білім мазмұны

37. Тындалым (14 сағат):

1) естіген, оқыған мәтіндердің негізгі мазмұнын түсіну, сұраққа жауап беру, сұрақ қою;

2) диалогтық сөйлеуге белсенді қатысу, қолдау.

38. Айтылым (16 сағат):

1) қазақ тіліндегі дыбыстарды дұрыс айту, ажырату;

2) сөз ішінде кездесетін дауысты дыбыстардың жуан, жіңішкелігіне қарай үндесуі, айтылуы;

3) өздігінен үндестік заңдылығын тұжырымдауға жаттықтыру;

4) өтілген тақырыптар аясында меңгерген сөз таптарын, сөзтіркестерін және сөзжасам, сөз өзгерту дағдыларын жетілдіріп, ауызша сөйлеу тілінде орынды қолдану.

39. Оқылым (16 сағат):

1) оқу процесінің техникалық және мазмұндық жағын жетілдіру;

2) мәтіннің мазмұнын толық айту;

3) газет, журнал, мақалаларындағы қазақ тіліндегі дыбыстардың айтылу нормасын, интонациясын сақтап, саналы оқып түсіну, сұраққа жауап жазу.

40. Тілдесу (22 сағат):

1) диалогтық, монологтық сөйлеу тілін дамыту, әртүрлі жағдаяттар жағдайында сөйлеу мәдениетін сақтап диалогқа, әңгімеге қатысу, сұрақ қою;

2) өз ойын түсінікті, толық жеткізу. Таныс заттарды, мәтіннің басты кейіпкерлерін өзбетімен сипаттау. Мәтіннің, әңгіменің мазмұнын әртүрлі тәсілдерді (жоспар, сызба) қолданып айту;

3) іс-қағаздарды құрастыру және толтыру дағдыларын жетілдіру;

4) оқыған шығармалар мен мақалалар туралы өз ойын жеткізіп айта білу;

5) өз бетімен кітап, газет, журналды таңдау, кітапхананы пайдалану;

6) "Менің сүйікті қалам", "Тандаған мамандық", "Менің досым", "Отаным - Қазақстан", тақырыптарына шағын көлемді мазмұндама, шығарма жазу, аудару;

7) қысқа әңгіме, ертегілердің, тақпақ, өлеңдердің мазмұнын айту;

8) құрастырған диалогтың мағынасын дұрыс түсіну, оны аудару білу;

9) сөйлем түрлерінің айтылу интонациясына көңіл бөлу, еліктеу.

8-тарау. 5-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

41. Пәндік нәтижелер. Білім алушылар:

- 1) жеңіл мәтіндердің жалпы мазмұнын түсіне;
- 2) мәтіннің мазмұны бойынша негізгі сұрақтарға жауап бере алуды;
- 3) жуан және жіңішке дауысты дыбыстардың дыбысталу ерекшеліктеріне сәйкес дұрыс айту, ажырату, дыбыстық талдау, үндестік заңы туралы түсініктерін практикалық түрде қалыптастырып, сөздерді айта;
- 4) өткен ережелерді сақтап, жай сөйлемдерді, заттың атауларын жаза біледі деп күтіледі.

9-тарау. 6-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

42. Пәндік нәтижелер. Білім алушылар:

- 1) мәтіннің негізгі мағынасын, басты кейіпкерді сипаттайтын, оған қатысты абзацтарды (өзбетімен немесе мұғалімнің көмегімен) табады;
- 2) дауысты, қатаң дауыссыз дыбыстардың сөз соңында өзгеруін сөйлеу үлгілері бойынша танытып, дұрыс айтады;
- 3) жалқы есімдердің емлесін сақтап жазады деп күтіледі.

10-тарау. 7-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

43. Пәндік нәтижелер. Білім алушылар:

- 1) қарапайым әдеби мәтіндерді тындау, түсіну, ондағы басты кейіпкерлердің сипатын, іс-әрекетін тауып, көрсету, синоним, антоним сөздерді түсіну, жалғау, жұрнақтардың мағынасын түсіне;
- 2) жаңа сөздердің мағынасын түсінеді, сөздіктен табуды;
- 3) өтілген дыбыстарды анық айтып, сөйлеуде, жазуда ажыратуды;
- 4) тірек сөздерге, мұғалімнің басшылығымен құрған жоспарға сүйеніп мазмұндама, шығарма жазуды біледі деп күтіледі.

11-тарау. 8-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

44. Пәндік нәтижелер. Білім алушылар:

- 1) сөз таптары туралы қарапайым түсінік алып, анықтамасы, сұрақтары бойынша ажыратуды;
- 2) сөз таптарына қосылған жалғау, жұрнақтарының мағынасын түсінеді, ажыратады, меңгереді, мәтіннен табуды;
- 3) өтілген дыбыстарды және үнді дыбыстарды (м, н, ң, р, л, й) дұрыс айтуын жетілдіріп, ажырата;
- 4) мәтіндегі салыстырған, астарлап айтқан сөздерді тауып, мағынасын түсіне;
- 5) талдау барысында жай, жайылма, бірыңғай мүшелі сөйлемдерді қолдана;
- 6) жаңа сөздердің аудармаларын біледі деп күтіледі.

12-тарау. 9-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

45. Пәндік нәтижелер. Білім алушылар:

- 1) жаңа сөздердің мағынасын;
- 2) қазақ тіліндегі дыбыстарды әртүрлі позицияда, сөз тіркестерінде үндестік заңын сақтап, дұрыс айтып жазуды, ажыратуды;
- 3) әртүрлі сөз таптарын өтілген ережелерді сақтап жазуды;
- 4) мәтінмен жұмыста әңгіменің негізгі құрылымын сақтау (кіріспе, негізгі бөлім, қорытынды) логикалық кезектілігін сақтап, себепті - салдарын ашу, тілдің лексикалық грамматикалық құралдарын дұрыс қолдана біледі деп күтіледі.

13-тарау. 10-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

46. Пәндік нәтижелер. Білім алушылар:

- 1) диалогтық сөйлеуге белсенді қатыса;
- 2) өтілген тақырыптар аясында меңгерген сөз таптарын, сөзтіркестерін және сөзжасам, сөзөзгерту дағдыларын жетілдіріп, ауызша сөйлеу тілінде орынды қолдана,
- 3) диалогтық, монологтық сөйлеу тілін;
- 4) өз ойын түсінікті, толық жеткізуді біледі деп күтіледі.

47. Тұлғалық нәтижелер. Білім алушылар:

- 1) "Қазақ тілі" пәнін оқуға қызығушылық;
- 2) ұжыммен, өз бетінше, мұғалімнің басшылығымен нәтижелі жұмыс атқаруды үйренгенін;
- 3) сөйлеу, ойлау іс-әрекетін белсендіру, қарым-қатынас, танымдық функцияларын танытады деп күтіледі.

48. Жүйелік-әрекеттік нәтижелер білім алушылардың:

- 1) сөзді, сөйлемді, шағын мәтіндерді буындап, байыппен оқи білу; тыңдаған материалдың мазмұны бойынша және мәтінге берілген суреттерге байланысты сұрақтарға жауап бере білуінен, жазу дағдыларын меңгеруінен; шағын тақпақтарды жаттауынан;
- 2) өздігімен жұмыс жасауынан;
- 3) өз әрекеттерін орындау дұрыстығын бақылауынан көрініс табады деп күтіледі.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2017 жылғы 27 шілдедегі
№ 352 бұйрығына 136-қосымша

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 354-қосымша

Жеңіл ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-9 сыныптары үшін "Қазақстан тарихы" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Түсінік хат

1. Оқу бағдарламасы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 23 тамыздағы № 1080 қаулысымен бекітілген Орта білім берудің (бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім беру) мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес және жеңіл ақыл-ой кемістігі бар білім алушылардың ерекше білім алу қажеттіліктерін ескере отырып әзірленген.

2. Оқу пәнінің мақсаты – білім алушыларға тарихи процестің маңызды қырларын ашатын отандық тарихтың кей тұстарын мәлімдеу.

3. Оқу пәнінің міндеттері:

1) білім алушыларда түрлі тарихи дәуірлердегі адамдардың тұрмысы, өмірі, отандық тарихтың ең ірі, жарқын тарихи оқиғалары туралы түсінік қалыптастыру;

2) білім алушыларда тарихи оқиғалар мен құбылыстардың арасындағы қарапайым себеп-салдарының байланысын қалыптастыру;

3) оқулық мәтінімен, ғылыми-кеңінен таралған мақалалармен, тарихи құжаттармен, карталармен, безендірулермен өздігімен жұмыс жасау икемін қалыптастыру;

4) "Отанына, өз еліне" деген сүйіспеншілікке тәрбиелеу; өткен тарихты құрметтеу, осы кезде болып жатқан оқиғаларға өзінің қатыстығы.

4. Тарихты оқу ақыл-ой кемістігі бар білім алушылардың сөйлеу-логикалық ойлау қабілетінің, есте сақтауының, қиялының, сөйлеу тілінің жеткіліксіз дамуына байланысты едәуір қиындақтар туындатады. Сондықтан ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларға Қазақстан тарихы курсы оқыту мазмұны сол курсты жалпы білім беретін мектептерде оқыту мазмұнынан айрықша: оқу ақпаратының көлемі едәуір қысқарған, берілетін терминдер саны қысқарған, курс құрылымы өзгерген. Курс білім алушылардың зерделенген фактыларды қажетті қайталауын қамтамасыз ету, берілген ақпаратты кеңейту және күрделендіру мүмкіндігін беретін концентрлік ұстанымына сәйкес құрылған.

5. Оқу пәнін оқыту процесінде түзете-дамыту міндеттері: білім алушылардың танымдық әрекеттерінің, сөйлеу тілінің, сезімдік-еріктік аймағы, тұлғалық қасиеттерінің дамуы шешіледі.

6. Оқу материалы білім алушыларға көрнекті материалмен безендірілген, бейнесюжеттер, безендірілген материалмен тарихи әңгімелеу түрінде ұсынылады.

7. Оқу жүктемесінің көлемі:

1) 7-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағат;

2) 8-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағат;

3) 9-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағат.

8. Қазақстан тарихын оқыту процесінде келесі пәндермен пәнаралық байланыс орнатылады:

1) ана тілімен. Өз ойын, сөйлемдерді, тарихи мазмұнда қорытындылар пайымдауда ана тілінің ережелерін қолдану;

2) математикамен. Уақыт туралы, уақытты өлшеу бірліктері және олардың сәйкестендіру түсініктерін қолдану;

3) географиямен. Картамен жұмыс жасау;

4) оқу және тіл дамытумен. Тарихи оқиғалар жайлы ғылыми-кеңінен таралған мақалаларды оқу және мазмұндау.

9. Бағдарламаның жеке тақырыптарына сағат бөлу үлгі ретінде берілген. Білім алушылардың мүмкіндігін және қажеттіліктерін ескере отырып мұғалім қажетті өзгерістер енгізе алады. Оқыту процесінде білім алушыларға сараланған және жеке ықпал, үздіксіз қайталау, өткен материалды бекіту ұйымдастырылады.

2-тарау. Оқу пәнінің 7- сыныптағы базалық білім мазмұны

10. Кіріспе сабақ (1 сағат):

1) тарих нені зерттейді?

11. Тарих әлемі (27 сағат):

1) тарих туралы түсінік;

2) тарихты не үшін оқиды. Қазақстан тарихы – дүниежүзілік тарихтың бір бөлігі, Қазақстан тарихының дәуірлері (ежелгі, орта ғасырлар, жаңа және жаңа дәуір тарихы);

3) тарихи қайнар көздер. Тарихи қайнаркөздер түрлері (ауызша, жазбаша, археологиялық), заттық, жазба деректер;

4) тарихи уақыт. Тарихи оқиғалар. "Ғасыр", "мыңжылдық", "біздің дәуірге дейін", "біздің дәуір" түсініктері;

5) тарихи карта. Мемлекет шекаралары. Қазақстан территориялары;

6) топонимика;

7) "Уақыт лентасы";

8) менің Отаным – Қазақстан;

9) Қазақстан табиғаты. Табиғи байлықтар. Көпұлтты Қазақстан. Халықтар арасындағы бейбітшілік және достық – мемлекеттің сәтті дамуының дамуының негізі. Қалалар. Мәдениет. Ғылым;

10) қайталау-қорытындылау сабағы.

12. Тарихқа саяхат (34 сағат):

1) адамның шығу тегі;

2) әлемнің пайда болуы туралы қазақ аңыздары. Адамның шығу тегіне ғылыми көзқарас, Қазақстан территориясындағы ежелгі адамдар;

- 3) Қазақстан территориясындағы тас ғасыры;
- 4) палеолит – ежелгі тас ғасыры;
- 5) еңбектің ертедегі қарулары. Адамдар тобыры, табиғат, климат, мұздану;
- 6) мезолит – орта-тас ғасыры, жылыну, потепление, мұздың шегінуі, садақ және садақ оғын ойлап табу, ұсақ жылдам жүгіретін жануарларды аулауға арналған бумеранг, жеке аң аулау, еңбектің жаңа құралдарының пайда болуы;
- 7) неолит – жаңа тас ғасыры, микролитты мәдениет, жануарларды асырау және жер өңдеу;
- 8) Қазақстан аймағындағы қола дәуірі. Алғашқы металлдар, қоланы табу;
- 9) андрон мәдениеті, қола дәуірі тайпаларының шаруасы; қола дәуірі тайпаларының мәдениеті;
- 10) сақтар – ежелгі Қазақстан тұрғындары;
- 11) сақ тайпалары. Сақтар туралы грек және парсы қайнар көздері, сақтардың шаруасы және тұрмысы, олардың салт-дәстүрлері, сақ қолбасшылары, сақтардың басқару жүйесі, Томирис және Зарина – атақты сақ ханшайымдары, сақтардың өз тәуелсіздігі үшін күресі, парсылармен соғыс, Шырақтың ерлігі, сақ мәдениеті, "Алтын адам" – қазақ халқының баға жетпес мәдени құндылығы;
- 12) Қазақстан территориясындағы ғұндар тайпасы; Модэ – ғұн мемлекетінің негізін қалаушы, ғұндар тарихы, ғұндардың шаруасы және тұрмысы, халықтың ұлы көші, Аттила – ұлықолбасшы;
- 13) Қазақстан территориясындағы ежелгі түркілер. "Түрк" түсінігі. Түрк қағанатының орналуы, Бұмын-қаған – Түрк қағанатының негізін қалаушы, ежелгі түркілердің шаруасы және тұрмысы, мәдениеті, ежелгі түркілердің наным-сенімдері, ежелгі түрк жазбалары;
- 14) шығыс ғұламалары. Әл-Фараби– Шығыстың ұлы ойшылы, Аристотельден кейінгі "Екінші ұстаз", Ж.Баласағұн;
- 15) ұлы Жібек жолы – маңызды сауда жолы. Қазақстанның орта ғасырдағы қалалары, қала құрылымы, ірі қалалар (Түркістан, Сығанақ, Сайрам, Тараз);
- 16) монғолдардың жаулап алуы. Қазақ даласындағы монғолдар. Отырар – батыр-қала (Отырарды қорғау, Отырардың қирауы);
- 17) қазақ халқының және Қазақ хандығының пайда болу тарихы;
- 18) "қазақ" терминінің пайда болуы және маңызы;
- 19) "Алтын орданың" ыдырауы, "Ақ Орданың" пайда болуы, Әбілхайырдың мемлекеті, Жәнібек және Керей сұлтандардың бөлінуі және олардың өз руларымен Моғулістан жеріне көшуі, Қазақ хандығының құрылуы, жүздердің қалыптасуы, Қасым ханның тұсында Қазақ хандығының нығаюы.

13. Туған өлке тарихын зерделеу (4 сағат).

14. Қорытынды жалпылау (2 сағат).

3-тарау. Оқу пәнінің 8-сыныптағы базалық білім мазмұны

15. Қайталау (3 сағат):

1) Қазақстан тарихы нені зерттейді;

2) "уақыт лентасы".

16. Тарихқа саяхат (24 сағат):

1) сақтар – батыл ерлер. Өмір сүруі, шаруасы және тұрмысы. Көшпенді малшаруашылығы. Сақтардың тәуелсіздік үшін күресі. "Алтын адам";

2) ежелгі ғұндар. Модэ – ғұндар державасының негізін қалаушы. Ғұндардың өмірі және тұрмысы. Ғұндардың жорығы. Аттила. Халықтың ұлы көші;

3) ежелгі түркілер. Территориялары. Түрк қағанаты. Ежелгі түрк жазбалары. Білге-қаған, Күл-тегін, Тоньюкөк;

4) Ұлы Жібек жолы;

5) Әл-Фараби;

6) ортағасырдағы қалалар. Ортағасырдағы Қазақстан қалалары;

7) қазақ халқының және Қазақ хандығының құрылуы;

8) қазақ хандары, билері және батырлар тарихы;

9) хан – халықты басқарушы, қазақтың аңыз хандары (Алаша хан, Уыз хан (Оғыз хан), қазақ хандары - Керей, Жәнібек, Бұрындық, Қасым, Хақназар, Тәуке). Қазақ қоғамының өміріндегі билердің ролі, билер (ақылшылар, шешендер, төрешілер), қазақ қоғамындағы батырлар ролі, XVIII ғасырдың ұлы батырлары;

10) қазақ-жоңғар соғысы. Қазақстанның Ресейге қосылуы. Әбілқайыр ханның Кіші жүз қазақтарының Ресей құрамына қосылуындағы әрекеті, Кіші жүздің қазақтарын Ресей империясының құрамына алуы, А.Тевкелев елшілігі;

11) Абылай хан. Абылай ханның өмірі және саяси әрекеті;

12) қазақтың ағартушылары;

13) ұлы қазақ ғалымы Шоқан Уәлиханов (Ш.Уәлихановтың өмірбаяны. Омбы кадет корпусында оқуы. Ф.М.Достоевскиймен достығы. Қашғарияға баруы);

14) Абай Құнанбаев – қазақ жазба әдебиетінің негізін қалаушы (Абайдың балалық шағы. Абай – композитор. Абайдың өлеңдері. Қара сөздері);

15) Ыбрай Алтынсарин – ағартушы-ғалым (Ы.Алтынсарин – ұстаз, Қазақстан әйелдерінің білім алуының негізін қалаушы).

17. Әсемдік әлемінде (16 сағат):

1) қазақ халқының материалдық байлығы. Қазақтардың тұрғын үйі (киіз үй, киіз үйдің жабдықталуы), қазақтың ұлттық киімі, қазақтың әшекей бұйымдары;

2) архитектура ескерткіштері. Қазақстан аймағындағы ежелгі құрылыстар. Орта ғасырдағы архитектура, мовзолей ескерткіштері (Қозы Көрпеш және Баян Сұлу, Бабаджахатун, Айшабibi, Алаша хан, Сырлытам, Қожа Ахмет Яссауи кесенесі);

3) қазақ халқының рухани мәдениеті;

4) қазақтардың ұлттық мерекелері. Наурыз мейрамы (наурыз – жаңа жыл);

5) қазақ халқының ауыз екі халық шығармашылығы және шешендік өнері. Эпос, дастандар, аңызлар, шежіре, қазақ халқының шешендік өнері (Жиренше шешен, Аязби, Алдар Көсе);

6) қазақ халқының музыкалық өнері;

7) күй өнері (Құрманғазы, Тәттімбет, Ықылас, Қорқыт);

8) діннің пайда болуы;

9) ежелгі адамдардың діни танымдары, қазақ халқының наным-сенімдері.

18. 20-ғасырдағы Қазақстан (17 сағат):

1) Ресей құрамындағы Қазақстан;

2) 1917 жылғы көтеріліс. 1917 жылғы қазандағы шаруалардың үкіметті басып алуы. Қазақстанда Кеңес үкіметінің орнауы, азаматтық соғыс, ҚазССР құрылуы;

3) қазақ ұлт зиялылары. Әлихан Бөкейханов, Ахмет Байтұрсынов, Мыржақып Дулатов;

4) Қазақстан Ұлы Отан соғысы жылдары 1941-1945 ж. ССРО-ға қарсы фашистік Германияның әскери жоспарлары. Ұлы Отан соғысының басталуы. Ұлы Жеңіске қазақстандықтардың үлесі, Қазақстан – майдан арсеналы. Соғыс жылдары қазақстандықтардың еңбек ерлігі;

5) тың игеру. Тың жерлерді игеру себептері, тың жерлерді игеру, тың игеру қортындысы;

6) қазақстанда ғылым және мәдениеттің дамуы;

7) Қ.И. Сәтпаев–алғаш қазақ академигі, ҚазССР ҒА бірінші Президенті, "Мәдени мұра" бағдарламасы;

8) ғарышты игеру;

9) Қазақстан – ғарыш мекені (Байқоңыр. Тоқтар Әубәкіров, Талғат Мұсабаев – қазақстандық ғарышкерлер).

19. Тәуелсіз Қазақстан (7 сағат):

1) Қазақстан – тәуелсіз мемлекет. ССРО таралуы. Қазақстан мемлекеттік тәуелсіздігі, Н.Ә. Назарбаев – тәуелсіз Қазақстанның тұңғыш Президенті;

2) Қазақстан Республикасының мемлекеттік рәміздері (мемлекеттік рәміздер туралы түсінік, қазақ халқының мемлекеттік рәміздері тарихынан, Қазақстан

Республикасының символдары, мемлекеттік символдарды құрметтеу – Қазақстан Республикасы азаматтарының конституциялық парызы);

3) Астана – Қазақстанның елордасы (біздің елдің бас қаласы);

4) Қазақстан астаналары (Орынбор, Қызылорда, Алматы, 1997 жылы Астананың Қазақстанның елордасы атануы).

20. Қорытынды жалпылау (1 сағат).

4-тарау. Оқу пәнінің 9-сыныптағы базалық білім мазмұны

21. Кіріспе сабақ (1 сағат).

22. Қазақстан тарихының дәуірлері (8 сағат):

1) ежелгі ғасырдағы Қазақстан;

2) ежелгі Қазақстан (VII ғ. б.э. дейін - VII ғ. б.э.);

3) орта ғасырдағы Қазақстан (VII – XVIII ғ.ғ.);

4) жаңа дәуір тарихы (XIX – XX ғ.ғ.).

23. Қазақстан Ұлы Отан соғысы жылдары (20 сағат):

1) республика өмірінің әскери кестеге көшуі (1941–1945 жж.);

2) қазақстандықтардың ірі шайқастарға қатысуы және соғыс жылдары фашистерге қарсы жасаған ерліктері (1941–1945 жж.);

3) Мәскеу үшін шайқастың тарихи маңызы;

4) Ленинградты қорғаудың тарихи маңызы;

5) Сталинград шайқасының тарихи маңызы;

6) Қазақстан - майдан арсеналы (1941–1945 жж.);

7) майданға бүкілхалықтық көмек көрсету;

8) Ұлы Отан соғысы жылдарының мәдениеті (1941–1945 жж.).

24. Соғыстан кейінгі Қазақстан (1946-1980 жж.) (6 сағат):

1) елдің қоғамдық-саяси өмірі. Өнеркәсіптің дамуы. Тың жерлерді игеру. Жұмысшылардың әлеуметтік жағдайы және өмір сүру деңгейі.

25. Қазақстан қайта құру кезеңінде (4 сағат):

1) 1986 жылғы желтоқсан оқиғасы, оның себеп салдары. Қайта құру жолының қарама-қайшылығы;

2) республикадағы қоғамдық-саяси қозғалыс. Жаңаөзен, Қарағанды оқиғалары;

3) әлеуметтік жағдай, 80-90 жылдардың басындағы Қазақстан мәдениеті.

26. Тәуелсіз Қазақстан (1991 жылдан – қазірге дейін) (22 сағат):

1) Қазақстан 90 жылдардың басындағы саяси оқиғалардың ішінде. Бүкіл халықтық Президент сайлауы;

2) Тәуелсіз Мемлекеттер Достастығын (ТМД) құру. Қазақстан мемлекеттік тәуелсіздігін жариялау;

3) мемлекеттің қасиетті белгілерін бекіту - ту, елтаңба, әнұран. Қазақстан тәуелсіздігінің өткелдері;

4) экономика, халыққа білім беру, ғылым, мәдениет салаларындағы өзгерістер; жақсы нәтижелер және қиындықтар;

5) тәуелсіз Қазақстан Президентінің жолдауы;

6) еліміздің бүгінгі дамуы. Біздің Отан әлем картасында. Қазақстанның сыртқы байланыстары, оның халықаралық процестердегі рөлі.

27. Туған өлке тарихын зерттеу (6 сағат).

28. Қорытынды жалпылау (1 сағат).

5-тарау. 7-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

29. Пәндік нәтижелер.

30. Білім алушылар:

1) тарихи қайнаркөздердің түрлерін;

2) тарихи дәуірлердің аталуын;

3) Қазақстанның орта ғасырдағы қалаларының аттарын біледі деп күтіледі.

31. Білім алушылар:

1) ежелгі мәдениет, ежелгі Қазақстан тұрғындары туралы;

2) Қазақ хандығының пайда болуы, жүздердің қалыптасуы туралы;

3) туған өлке тарихын меңгереді деп күтіледі.

6-тарау. 8-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

32. Пәндік нәтижелер.

33. Білім алушылар:

1) қазақ хандары және батырларының өмірі туралы;

2) қазақ ағартушылары және ғалымдарының аттарын;

3) Қазақстан аймағындағы ежелгі ескерткіштерді атайды;

4) орта ғасырдағы ескерткіштерді, Қазақстан аймағындағы кесенелерді біледі деп күтіледі.

34. Білім алушылар:

1) қазақ ағартушылары және ғалымдарының өмірі және атқарған еңбектерін;

2) Қазақстанның Ресейге қосылуы туралы;

3) қазақ халқының материалдық байлығы туралы меңгереді деп күтіледі.

7-тарау. 9-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

35. Пәндік нәтижелер.

36. Білім алушылар:

1) туған жерде, республика аймағында орналасқан Ұлы Отан соғысының батырларына қойылған ескерткіштерді;

2) қазақстандық батырлардың аттарын;

3) Қазақстанның мемлекеттік рәміздерін (ту, елтаңба, әнұран) біледі деп күтіледі.

37. Білім алушылар:

1) Ұлы Отан соғысы жылдары елдің өмірі туралы;

2) Ұлы Отан соғысында қазақстандықтардың көрсеткен ерліктері туралы;

3) соғыстан кейінгі елдің дамуы туралы;

4) тәуелсіз мемлекет ретінде Қазақстанның дамуы; Қазақстанның халықаралық байланысын меңгереді деп күтіледі.

38. Тұлғалық нәтижелер. Білім алушылар:

1) туған өлке, ел тарихына қызығушылық;

2) танымал тарихи тұлғаларға құрмет сезімін;

3) Отанға деген сүйіспеншілік және ұлтжандылық сезімін танытады деп күтіледі.

39. Жүйелік-әрекеттік нәтижелер білім алушылардың:

1) уақыт лентасын пайдалана білуінен;

2) оқулық мәтінімен жұмыс істеуінен;

3) тарихи деректердің мазмұндау барысында жоспар пайдалануынан;

4) безендірілген материал мазмұнын оқулық мәтінімен сәйкестендіруінен көрініс табады деп күтіледі.

Қазақстан			Республикасы
Білім және ғылым	және	ғылым	министрінің
2017 жылғы		27	шілдедегі
№ 352 бұйрығына 137-қосымша			

Қазақстан			Республикасы
Білім және ғылым	және	ғылым	министрінің
2013 жылғы		3	сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 355-қосымша			

Жеңіл ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Математика" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Түсінік хат

1. Оқу бағдарламасы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 23 тамыздағы № 1080 қаулысымен бекітілген Орта білім берудің (бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім беру) мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес және жеңіл ақыл-ой кемістігі бар білім алушылардың ерекше білім алу қажеттіліктерін ескере отырып әзірленген.

2. Оқу пәнінің мақсаты – білім алушыларды қоғамға сәтті кіріктендіруге және оларды тәуелсіз еңбек әрекетіне дайындауға ықпалдасатын қолжетімді математикалық білім, икем және дағдыларды қалыптастыру.

3. Оқу пәнінің міндеттері:

1) білім алушылардың әлеуметтік бейімделуіне, шаруашылық-еңбектік әрекеттері және қолжетімді кәсіпті меңгеруге мүмкіндік беретін қажетті математикалық білім, икем және дағдыларды қалыптастыру;

2) танымдық аймағының дамуындағы кемшіліктерді еңсеру, жағымды эмоциялық-еріктік және тұлғалық қасиеттерді қалыптастыру;

3) сабаққа қызығушылығын арттыру, басқа балалармен және ересектермен ынтымақтастық орната білу.

4. Математика - жеңіл ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларға арналған оқу жоспарының негізгі жалпы білім беретін пәндердің бірі. Жеңіл ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларға математиканы оқыту зиятындағы кемшіліктерін ескере отырып жүзеге асырылады және практикалық бағыттылыққа ие.

5. Оқу бағдарлама оқытудың әр кезеңінде жаңа білімге, есептеу және өлшеу икемдері мен дағдыларына негіз болатын өткен тақырыпты қайталауға мүмкіндік беретін концентрлік ұстанымға сәйкес құрылған.

6. Оқу жүктемесінің көлемі:

1) 5-сынып – аптасына 5 сағат, оқу жылында 170 сағат;

2) 6-сынып – аптасына 5 сағат, оқу жылында 170 сағат;

3) 7-сынып – аптасына 4 сағат, оқу жылында 136 сағат;

4) 8-сынып – аптасына 4 сағат, оқу жылында 136 сағат;

5) 9-сынып – аптасына 4 сағат, оқу жылында 136 сағат;

6) 10-сынып – аптасына 4 сағат, оқу жылында 136 сағат.

7. Математиканы оқыту барысында келесі пәндермен пәнаралық байланыс орнату қажет:

1) қазақ тілімен. Математикалық мазмұнда өз ойын, сөйлемдерді, қорытынды және пайымдауларын құрастыруға қажетті қазақ тілінің ережелерін қолдану;

2) "Әлеуметтік-тұрмыстық бағдарлау" түзету курсымен. Есептеу және өлшеу қабілеттерін талап ететін өмірде кездесетін жағдайларда қолдану;

3) кәсіби-еңбекке оқытумен. Математика сабақтарында кәсіби-еңбекке оқыту пәндеріне қатысты "алға ұмтылу" іске асырылады, яғни білім алушылар кәсіби-еңбекке оқыту сабақтарында қолданатын есептеу және өлшеу икемдерін меңгереді. Математика сабақтарында кәсіби-еңбектік мазмұны бар есептер шағарылып, практикалық тапсырмалар орындалады;

4) бейнелеу өнерімен. Қарындаш және сызу құралдарымен геометриялық пішіндердің үлгілерін құрастыра білу;

5) география және жаратылыстанумен. Көлем, оларды өлшеу бірліктері жайлы түсініктерді қолдану;

б) Қазақстан тарихымен. Уақыт, уақытты өлшеу бірліктері және олардың сәйкестіктері туралы білімдерін қолдану.

8. Осы бағдарламадағы оқу материалын оқу жылы (сынып) бойынша бөлу үлгі ретінде қарастырылады. Әр тақырыптың оқу материалын меңгеруге берілетін сағат санын мұғалім өзі белгілейді. Мұғалім білім алушыларға хабарланатын математикалық білімнің тереңдігі мен көлемін сынып білім алушыларының құрамын ескере отырып реттейді.

9. Жаңа тақырыпты зерделеуге, шешім қабылдауға В.В.Воронкованың топтамасы бойынша 1 және 2 типологиялық топтағы білім алушылардың оқу материалын сәтті меңгеруі негіз болады. Педагог білім алушыларға қолжетімді оқу материалын ұсынады, яғни сабақта топтық және жеке жұмысты жүзеге асыруды меңзейді.

2 тарау. Оқу пәнінің 5-сыныптағы базалық білім мазмұны

10. Қайталау:

1) 1-100 сандарының нумерациясы. 1, 10, 100 – есептік бірліктер.

11. 1-1000 сандарының нумерациясы:

1) толық жүздіктердің құрылуы және жазылуы. Толық жүздіктердің сандық қатардағы кезеңділігі. Толық жүздіктерді салыстыру. Бірінші ондықтарды салыстыру, толық ондықтар және толық жүздіктерді салыстыру;

2) толық жүздіктер және ондықтардан, толық жүздіктерден, ондықтардан және бірліктерден, толық жүздіктерден және бірліктерден тұратын сандардың құрылуы, жазылуы, оқылуы;

3) разряд туралы түсінік. Разрядтар: бірліктер, ондықтар, жүздіктер. Разрядтік кесте. Сандардың ондық құрамы. Сандағы таңбалардың орналасу мағынасы;

4) сандар қатарындағы сандар кезегі. Сандар қатарының негізгі қасиеті;

5) сандарды салыстыру. Біртаңбалы, екітаңбалы, үштаңбалы сандар;

6) жұп және тақ сандар;

7) сандарды ондықтарға, жүздіктерге дейін толықтыру;

8) сандарды 1 ден 12 ге дейін рим сандармен нөмірлеу;

9) калькулятордың құрылымы және онымен жұмыс жасау ережесі.

12. Қосу және азайту:

1) 100-ге дейін қосу және азайтуды қайталау. Разрядтан асып 100-ге дейін ауызша қосу және азайту;

2) 1000 көлемінде разрядтан аспай ауызша есептеу әдістерімен қосу және азайту (есептеу жоғарғы разрядтардан басталып, мысал жолға жазылады). Жақша ішіндегі мысалдарды орындау реті. Сандарды салыстыру;

3) 1000 көлемінде разрядтан асып жазбаша есептеу әдісімен қосу және азайту (мысалдар бағамға жазылады);

4) қосу мен азайтуды тексеру. Теңдеу.

13. Көбейту және бөлу:

1) көбейту және бөлу кестелерін қайталау;

2) еселік сандарды салыстыру;

3) көбейту және бөлу кезіндегі бір және нөлдің қасиеті;

4) кестеден тыс көбейту және бөлу: толық ондықтарды біртаңбалы санға көбейту және бөлу (30×3 , $60 : 3$), разрядтан аспай екітаңбалы санды біртаңбалы санға көбейту және бөлу (12×3 , $36 : 3$);

14. Мәтінді арифметикалық есептер:

1) қосындыны, қалдықты, санды бірнеше бірлікке көбейтуге және азайтуға арналған, белгісіз қосындыны, азайтқышты, азайтындының мәнін табуға, еселеу сандарды салыстыруға арналған қарапайым мәтінді есептер. Көбейтіндіні табуға, бірдей бөлшектерге бөлуге, мазмұны бойынша бөлуге, санды бірнеше рет көбейтуге және азайтуға, еселеу сандарды салыстыруға арналған қарапайым мәтінді есептер;

2) сандарды бірнеше бірлікке көбейту (азайту) және бірнеше бірлікті қосу (азайту) есептерін салыстыру. Сандардың азайтқышын және еселеу сандарды салыстыруға арналған есептер;

3) көлемдерді сәйкестендіруге арналған қарапайым мәтінді есептер: баға, саны, құны, жолы, уақыты, қашықтығы;

4) 2-3 амал орындауды талап ететін құрылымды арифметикалық есептер;

5) есепті қысқаша жазу. Қарапайым есепті жауабымен жазу, құрылымды есепті – түсініктемесімен немесе әр амалға сұрағы және толық жауабымен жазу. Есептің шешімінде сандардың аталуын жазу міндетті.

15. Құн өлшемдері:

1) құн бірліктері: теңге және тиын. Белгілеу: теңге – тг., тиын – тн. Сәйкестігі: 1 тг. = 100 тн. Монеталар және қағаз ақшалар: 100 тг., 200 тг., 500 тг., 1000 тг. Оларды айырбастау және ұсақтау;

2) ұзындық өлшемі. Ұзындық бірліктерін қайталау: миллиметр, сантиметр, дециметр, метр. Сәйкестігі: 1 см = 10 мм, 1 дм = 10 см, 1 м = 10 дм, 1 км = 1000 м. Ұзындық бірлігі километр. Белгілеу: км. Сәйкестігі: 1 км = 1000 м, 1 м = 1000 мм;

3) салмақ өлшемі. Салмақ бірліктерін қайталау: килограмм, центнер және олардың сәйкестігі. Салмақ бірліктері: грамм, тонна. Белгілеу: г, т. Сәйкестігі: 1

$t = 10$ ц, 1 т = 1000 кг, 1 кг = 1000 г. Гирлер, таразы, оларды қолдану. Таразыны пайдалану арқылы заттардың салмағын анықтау;

4) уақыт өлшемдері. Уақыт бірліктерін қайталау – сағат, минут, секунд, тәулік, апта, ай, жыл. Уақыт өлшемдері бірліктерінің сәйкестігі. Бір жылдағы күндер саны. Кәбиса жыл.

16. Көрнекі геометрия элементтері:

1) қайталау: нүкте, сызық, кесінді, кесіндінің ұзындығын өлшеу, берілген ұзындықтағы кесіндіні салу. Бұрыштардың түрлері. Үшбұрышты сызғыштың көмегімен тік, доғал, сүйір бұрыштарды құрастыру;

2) сызу үшбұрыштың көмегімен шаршы және тіктөртбұрышты берілген ұзындықтары бойынша құрастыру;

3) дөңгелек, шеңбер. Центрі, радиусы. Берілген радиус бойынша циркульдің көмегімен шеңбер құрастыру;

4) үшбұрыштарды бұрыштарының түрлері бойынша бөлу: тікбұрышты, сүйір бұрышты, доғал бұрышты; қырларының ұзындығы бойынша: тең бұрышты, тең қырлы, түрлі қырлы.

3-тарау. Оқу пәнінің 6-сыныптағы базалық білім мазмұны

17. Қайталау: 1-1000 сандарының нумерациясы:

1) толық жүздіктерді құру және жазу. Сан қатарындағы толық ондықтардың бірізділігі. Толық жүздіктерді салыстыру. Бірінші ондық сандарын, толық ондықтар мен толық жүздіктерді салыстыру;

2) толық жүздіктер мен ондықтардан, толық жүздіктерден, ондықтардан және бірліктерден, толық жүздіктер мен бірліктерден тұратын сандарды құру, жазу, оқу;

3) разряд туралы түсінік. Разрядтар: бірліктер, ондықтар, жүздіктер. Разрядтық кесте. Санның ондық құрамы. Цифрдың сандағы орнының маңызы;

4) сандардың сан қатарындағы бірізділігі. Сан қатарының негізгі қасиеті;

5) сандарды салыстыру. Біртаңбалы, екітаңбалы, үштаңбалы сандар;

6) жұп және тақ сандар;

7) сандарды ондыққа дейін, жүздікке дейін дөңгелектеу;

8) 1-ден 12-ге дейінгі сандардың римдік нумерациясы;

9) калькулятормен жұмыстың құрылысы және ережесі.

18. Қосу және азайту:

1) 1000 көлемінде қосуды және азайтуды қайталау. 1000 көлемінде ауызша есептеу тәсілі арқылы (есептеу жоғары разрядтардан басталады, есеп жолға жазылады) разрядтан аттамай қосу және азайту. Жақшалы үлгілермен есеп амалдары. Сандарды айырмашылығы бойынша салыстыру.

19. Көбейту және бөлу:

- 1) көбейту кестесі мен бөлу кестесін қайталау;
- 2) сандарды еселеп салыстыру;
- 3) көбейту мен бөлу кезіндегі бірліктер мен нөлдің қасиеті;

4) кестеден тыс көбейту және бөлу: толық ондықтарды біртаңбалы санға көбейту және бөлу (30×3 , $60 : 3$), разрядтан аспай екітаңбалы санды біртаңбалы санға көбейту және бөлу (12×3 , $36 : 3$);

- 5) 1000 көлемінде ауызша көбейту және бөлу;
- 6) 1000 көлемінде жазбаша көбейту және бөлу;
- 7) сандарды еселеп салыстыру;
- 8) көбейту мен бөлуді тексеру. Теңдеу.

20. Арифметикалық мәтіндік есептер:

1) қосындыны, қалдықты, санды бірнеше бірлікке көбейтуге және азайтуға арналған, белгісіз қосындыны, азайтқышты, азайтындының мәнін табуға, еселеу сандарды салыстыруға арналған қарапайым мәтінді есептер. Көбейтіндіні табуға, бірдей бөлшектерге бөлуге, мазмұны бойынша бөлуге, санды бірнеше есе көбейтуге және азайтуға, сандарды еселеп салыстыруға арналған қарапайым мәтінді есептер;

2) сандарды бірнеше бірлікке көбейту (азайту) және сандарды бірнеше рет қосу (азайту) есептерін салыстыру. Сандарды айырымдық және еселік салыстыруға арналған есептер;

3) көлемдерді сәйкестендіруге арналған қарапайым мәтінді есептер: баға, саны, құны, жолы, уақыты, қашықтығы;

4) 2-3 амал орындауды талап ететін құрылымды арифметикалық есептер;

5) есепті қысқаша жазу. Қарапайым есепті жауабымен жазу, құрылымды есепті – түсініктемесімен немесе әр амалға сұрағы және толық жауабымен жазу. Есептің шешімінде сандардың аталуын жазу міндетті.

21. Құн өлшемдері:

1) құн бірліктері: теңге және тиын. Белгілеу: теңге – тг., тиын – тн. Сәйкестігі: 1 тг. = 100 тн. Шақалар және қағаз ақшалар: 100 тг., 200 тг., 500 тг., 1000 тг. Оларды айырбастау және ұсақтау;

2) ұзындық өлшемі. Ұзындық бірліктерін қайталау: миллиметр, сантиметр, дециметр, метр. Сәйкестігі: 1 см = 10 мм, 1 дм = 10 см, 1 м = 10 дм, 1 км = 1000 м. Ұзындық бірлігі километр. Белгілеу: км. Сәйкестігі: 1 км = 1000 м, 1 м = 1000 мм;

3) салмақ өлшемі. Салмақ бірліктерін қайталау: килограмм, центнер және олардың сәйкестігі. Салмақ бірліктері: грамм, тонна. Белгілеу: г, т. Сәйкестігі: 1

$t = 10$ ц, $1 \text{ т} = 1000$ кг, $1 \text{ кг} = 1000$ г. Гирлер, таразы, оларды қолдану. Таразыны пайдалану арқылы заттардың салмағын анықтау бойынша тәжірибе жұмыстары;

4) уақыт өлшемдері. Уақыт бірліктерін қайталау – сағат, минут, секунд, тәулік, апта, ай, жыл. Уақыт өлшемдері бірліктерінің сәйкестігі. Бір жылдағы күндер саны. Толы жыл.

22. Көрнекі геометрия элементтері:

1) қайталау: нүкте, сызық, кесінді, кесіндінің ұзындығын өлшеу, берілген ұзындықтағы кесіндіні салу;

2) үшбұрыштарды бұрыштарына қарай жіктеу: тікбұрышты, сүйірбұрышты, доғалбұрышты; қабырғасының ұзындығы бойынша: теңқабырғалы; теңбүйірлі, әртүрлі қабырғалы. Үшбұрыштарды қабырғаларының берілген ұзындықтары бойынша циркульдің және сызғыштың көмегімен салу;

3) тікбұрыш. Шаршы. Көршілес жақтары, диагональдары;

4) куб, текше, шар. Биіктігі, жақтары, қырлары;

5) геометриялық пішіндерді белгілеуге арналған кейбір латын әріптерін қолдану;

6) сынық сызық. Латын әріптерімен белгілеу. Кесінділердің берілген ұзындықтары бойынша сынық сызықты құрастыру;

7) жазықтықта геометриялық пішіндердің өзара орналасуы: тыс, қиылысады, бір пішін басқа пішінде орналасқан;

8) масштаб: 1:2, 1:5, 1:10, 1:100.

23. Жай бөлшектер:

1) бүтін заттың, сұйықтық және сусымалы заттардың, санның екінші, үшінші, төртінші, бесінші, оныншы бөлшектерінің құрылуын қайталау;

2) жай бөлшектердің құрылуы. Бөлшектерді жазу және оқу. Бөлшектердің алымы, бөлімі, олардың маңызы. Бөлімі бірдей бөлшектерді салыстыру, алымы бірдей бөлшектерді салыстыру. Ірі, ұсақ бөлшектер;

3) дұрыс, бұрыс бөлшектер. Аралас сандар. Аралас сандарды салыстыру.

4-тарау. Оқу пәнінің 7-сыныптағы базалық білім мазмұны

24. Қайталау:

1) 1000 көлеміндегі сандарының нумерациясы;

2) 1, 10, 100, 1000 – санау бірліктері.

25. 10 000 көлеміндегі сандардың нумерациясы:

1) 10 000 жаңа разрядты бірлік ретінде. Разрядтар кестесі. 10 000-ға дейін сандардың пайда болуы, оқу, салыстыру. Сандардың ондық құрамы. Таңбаның сандағы орнының маңызы. Бірінші ондық сандарын, толық ондықтарды, толық жүздіктерді, мыңдық бірліктерін салыстыру;

2) жұп және тақ сандар. Сандардың натуралды реті, оның қасиеті. Сандарды ондықтар және жүздіктерге дейін толықтыру. 1 ден 20-ға дейін рим сандарымен нөмірлеу.

26. Қосу және азайту:

1) 1000 көлемінде қосу және азайтуды қайталау;

2) 10 000 көлемінде сандарды ауызша (жеңілдерін) және жазбаша түрде қосу және азайту. Қосу және азайту амалдарының компоненттерінің және нәтижелерінің аталуы. Жақша ішіндегі мысалдардың амалдар реті;

3) қосу және азайтуды тексеру. Теңдеулер;

4) сандардың айырмашылығы бойынша салыстыру.

27. Көбейту және бөлу:

1) көбейту және бөлу кестелерін қайталау;

2) кестеден тыс көбейту және бөлу: разрядтан асып екітаңбалы сандарды біртаңбалы санға көбейту және бөлу (15×2 , $30 : 2$, 18×3 , $54 : 3$);

3) сандарды 10, 100, 1000 көбейту; сандарды 10, 100, 1000 бөлу, соның ішінде қалдықпен бөлу жағдайлары. Бөлінді 10, 100, 1000 тең болған жағдайда, сандарды еселік салыстыру;

4) 10 000 дейін сандарды біртаңбалы сандарға жазбаша түрде көбейту және бөлу. 2, 3, 5-ке бөлінетін сандардың белгілері, қалдықпен бөлу;

5) көбейту және бөлуді тексеру. Теңдеу;

6) жазбаша түрде толық ондықтарға көбейту және бөлу. 1 және 2 сатыдағы амалдары бар жақша ішіндегі және жақшасыз күрделі есептердің амалдарын орындау реті. Есептеуді калькуляторды пайдаланып орындау.

28. Арифметикалық есептер:

1) қосындыны, қалдықты, санды бірнеше бірлікке көбейтуге және азайтуға арналған, белгісіз қосындыны, азайтқышты, азайтындыны табуға, сандарды салыстыруға арналған қарапайым мәтінді есептер. Көбейтіндіні табуға, бірдей бөлшекке бөлуге, мазмұны бойынша бөлуге, санды бірнеше ретке көбейтуге және азайтуға, сандарды салыстыруға арналған қарапайым мәтінді есептер;

2) сандарды бірнеше бірлікке көбейту (азайту) және бірнеше бірлікті қосу (алу) есептерін салыстыру. Сандардың айырмашылығы бойынша және бірдей санға бөлінетін сандарды салыстыруға арналған есептер;

3) көлемдерді сәйкестендіруге арналған қарапайым мәтінді есептер: бағасы, саны, құны, жолы, уақыты, қашықтығы. Қарама-қарсы тік жолмен жүру қозғалысына арналған есептер;

4) санның бөлшегін табуға арналған қарапайым мәтінді есептер. Санның бірнеше бөлшегін табуға арналған мәтінді есептер. Білім алушылардың есепті құрастыруы;

5) 2-3 амал орындауды талап ететін құрамды арифметикалық есептер;

6) есепті қысқартып жазу. Қарапайым есепті жауабымен жазу, құрамды есепті – түсініктемесімен немесе әр амалға сурағы және толық жауабымен жазу. Есептің шешімінде сандардың аталуын жазу міндетті.

29. Көлемді өлшеуде алынған сандар және олармен амалдарды орындау:

1) қайталау: ұзындық, құны, салмағы, уақыт өлшемдерінің бірліктерінің сәйкестігі. Көлемді өлшегенде алынатын сандарды жазу;

2) құнын, ұзындықты, салмақты, уақыт өлшемдерін бір, екі бірліктермен өлшегенде алынған сандарды өңдеу;

3) құнын, ұзындығын, салмағын, уақыт өлшеуде алынған сандарды жазбаша түрде қосу және алу;

4) құнын, ұзындығын, салмақты 1-2 бірлікпен өлшегенде алынған сандарды ауызша және жазбаша түрде біртаңбалы санға көбейту және бөлу.

30. Жай бөлшектер:

1) қайталау: бөлігі және бөлшектердің пайда болуы. Алымы және бөлімі, олардың маңызы. Дұрыс, бұрыс бөлшектер, аралас сандар. Бөлімі бірдей бөлшектерді салыстыру. Алымы бірдей бөлшектерді салыстыру. Аралас сандарды салыстыру;

2) бөлшектерді өңдеу: бұрыс бөлшекті толық немесе аралас санмен алмастыру;

3) бөлімі бірдей бөлшектерді қосу және алу. Аралас сандарды қосу және азайту;

4) санның бір және бірнеше бөлшектерін табу.

31. Ондық бөлшектер:

1) құрылуы, ондық бөлшектердің пайда болуы. Ондық бөлшекті бөлімсіз жазу. Қарапайым және ондық бөлшектерді салыстыру. Ондық бөлшектің нумерациялық кестедегі орны. Ондық бөлшектердің сандық түзудегі орны. Толық сандарды және ондық бөлшектерді салыстыру;

2) ондық бөлшектердің негізгі қасиеті. Ондық бөлшектерді салыстыру;

3) ұзындықты, бағасын, салмағын өлшегенде алынған сандарды ондық бөлшектер түрінде жазу ($3\text{ м } 58\text{ см} = 3,58\text{ м}$) және толық сандар түрінде жазу ($3,58\text{ м} = 3\text{ м } 58\text{ см}$);

4) ондық бөлшектерді қосу және азайту.

32. Көрнекі геометрия элементтері:

1) кесінділер, оларды қосу және азайту. Кеңістікте орналасуы: көлденең, тік, көлбеу. Деңгей, тіктеуіш;

2) тік сызықтардың кеңістікте өзара орналасуы: қиылысады (сонымен қатар перпендикулярлы), қиылыспайды (параллельді). Параллельді сызықтардың арасындағы қашықтық және оны өлшеу. Сызғыштың және сызуға арналған бұрыш арқылы перпендикулярлы, параллельді сызықтар құру. Перпендикулярлы және параллельді сызықтарды белгілеу таңбалары;

3) бұрыш. Бұрыштардың түрлері. Градус. Бұрыштарды градуспен өлшеу. Тік, сүйір, ашық, толық бұрыштардың мөлшерлері. Транспортир. Транспортир арқылы бұрыштарды өлшеу және құру;

4) шеңбер, дөңгелек. Ортасы, радиус, диаметр, хорда, доғал. Циркульдің көмегімен берілген радиус, диаметр бойыншы шеңбер сызу. Белгілеу: R , D ;

5) сынық сызық. Сынық сызықтың ұзындығын өлшеу. Үшбұрыштың, шаршының, тіктөртбұрыштың шекаралары сынық сызықтың жабық түрлері ретінде;

6) үшбұрыштың, шаршының, тіктөртбұрыштың периметры. Периметрді белгілеу: P . Периметрді шығару формуласы: $P=a+b+c$; $P = 4a$; $P = 2a+2b$;

7) симметрия. Симметрияның ортасы. Симметриялық пішіндер. Симметрия ортасына симметриялық түрде орналасқан пішіндер;

8) үшбұрыштың, тіктөртбұрыштың, шаршының биіктігі;

9) масштаб: 1:2, 1:5, 1:10, 1:100.

4-тарау. Оқу пәнінің 8-сыныптағы базалық білім мазмұны

33. Қайталау:

1) 10 000 көлемінде сандарды нөмірлеу. Санау бірліктері ретіндегі 1, 10, 100, 1000, 10 000.

34. 100 000 көлемінде сандардың нумерациясы:

1) 100 000 – жаңа разрядты бірлік. Класстар және разрядтар кестесі. 100 000 көлемінде сандардың пайда болуы, жазу, оқу, салыстыру. Сандардың ондық құрамы. Сандағы разрядтық бірліктердің санын анықтау. Сандағы таңбалардың орналасу мағынасы;

2) жұп және тақ сандар. Сандардың натуралдық реті және оның қасиеті. Сандарды онға, жүзге, мыңға дейін толықтыру. 1 ден 30 дейін рим сандарымен белгілеу.

35. Қосу және азайту:

1) 10 000 көлемінде қосу және азайтуды қайталау;

2) 100 000 көлемінде ауызша және жазбаша түрде қосу және азайту. Қосу және азайтуды тексеру. Сандарды азайтқыштың мәні бойынша салыстыру. Жақшасы бар мысалдардағы амалдар реті;

3) теңдеулер.

36. Көбейту және бөлу:

1) көбейту және бөлу кестесін қайталау;

2) 2, 3, 5 сандарға бөліну сипаты;

3) 100 000 көлемінде біртаңбалы санға ауызша және жазбаша түрде көбейту және бөлу (соның ішінде қалдықпен);

4) көбейту және бөлуді тексеру. Теңдеу;

5) 10, 100, 1000 сандарына көбейту және бөлу. Толық ондықтарға көбейту және бөлу;

6) екітаңбалы сандарға көбейту. Екітаңбалы сандарға бөлу;

7) 1 және 2 сатыдағы амалдар бар есептерде амалдардың реті, жақшамен және жақшасыз.

37. Арифметикалық есептер:

1) қосындыны, қалдықты табуға, санды бірнеше бірлікке көбейту және азайтуға, белгісіз қосындыны, азайғышты, азайтқышты, азайтқыштың мәнін салыстыруға арнаған қарапайым мәтінді есептер. Көбейтіндінің мәнін табуға, бірдей бөлшектерге бөлуге, мазмұны бойынша бөлуге, санды бірнешеге көбейту және азайтуға, сандарды салыстыруға арналған қарапайым мәтінді есептер;

2) сандарды бірнеше бірлікке көбейту (азайту) және бірнеше ретке көбейтуге (азайтуға) арналған есептерді салыстыру. Азайтқыштың мәні және еселеу сандарды салыстыруға арналған есептер;

3) құны, саны, бағасы; жолы, уақыт, қашықтықты салыстыруға арналған қарапайым арифметикалық есептер;

4) қарама-қарсы тік жол, бір және қарсы бағыттағы қозғалысқа арналған мәтінді есептер;

5) сандардың бөлшегін табуға арналған қарапайым мәтінді есептер. Санның бірнеше бөлшегін, орта арифметикалық санды табуға арналған мәтінді есептер. Білім алушылардың есептерді құруы;

6) 2-4 амалды орындауды талап ететін құрылымды мәтінді есептер;

7) есепті қысқаша жазу. Қарапайым есепті жауабымен жазу, құрамды есепті – әр амалға түсініктемесімен немесе сұрағымен жазу. Есептің жауабындағы санның аталуын жазу міндетті.

38. Көлемдерді өлшегенде алынған сандар және олармен орындалатын амалдар:

1) қайталау: ұзындық, құны, салмағын, уақыт өлшемдерінің бірліктік сәйкестіктері. Көлемдерді өлшегенде алынған сандарды жазу;

2) ұзындық, құны, салмағын, уақытты өлшегенде алынған сандарды өңдеу;

3) көлемдерді өлшегенде алынған сандарды ауызша және жазбаша түрде қосу және азайту;

39. Жай бөлшектер.

1) қайталау: бөлігі және бөлшектердің пайда болуы, қарапайым бөлшектерді оқу. Алымы және бөлімі, олардың мағынасы. Алымдары және бөлімдері бірдей сандарды салыстыру. Дұрыс, бұрыс бөлшектер. Аралас сандар. Аралас сандарды салыстыру. Бөлшектерді өңдеу: бұрыс бөлшекті толық немесе аралас санға ауыстыру, толық немесе аралас санды бұрыс бөлшекке ауыстыру;

2) қарапайым бөлшектің негізгі қасиеті. Бөлшекті ірі бөлшек ретінде көрсету (қысқарту);

3) бөлімі бірдей қарапайым бөлшектерді қосу және алу. Бөлшекті бірліктен және толық саннан алу. Аралас сандарды қосу және алу;

4) санның бір және бірнеше бөлшегін табу.

40. Ондық бөлшектер:

1) қайталау: ондық бөлшек туралы түсінік. Ондық бөлшектің пайда болуы, оның бөлімі. Ондық бөлшектің бөлімісіз жазылуы. Ондық бөлшектің нумерациялық кестедегі орны. Сандық кескіндідегі ондық бөлшектердің орны. Толық сандарды және ондық бөлшектерді салыстыру. Ондық бөлшектің ірі, ұсақ және бірдей бөліктерде көрсетілуі. Ондық бөлшектерді салыстыру. Көлемдерді өлшегенде алынған сандардың ондық бөлшектер және толық сандар түрінде жазылуы. Ондық бөлшектерді қосу және азайту;

2) ондық бөлшектерді біртаңбалы сандарға көбейту және бөлу;

3) санның ондық бөлшегін табу.

41. Көрнекті геометрия элементтері:

1) сызықтар: түзу, қисық, сәуле, кесінді;

2) бұрыш. Бұрыш түрлері. Градус. Бұрыштарды градуспен өлшеу. Тік, сүйір, ашық, толық бұрыштардың мөлшерлері. Транспортир. Транспортир арқылы бұрыштарды өлшеу және құру;

3) бұрыштың биссектрисасы. Биссектрисаны құру әдісімен бұрышты теңдей екі бөлікке бөлу;

4) үшбұрыш. Үшбұрыш түрлері. Қиылысқан бұрыштар, қиылысатын бұрыштардың қосындысы. Үшбұрыш бұрыштарының қосындысы;

5) дөңгелек, шеңбер. Ортасы, радиус, диаметр, хорда, доғал. Сектор, сегмент;

6) симметрия ортасына сәйкес нүкте, шеңбер, кескін құру;

7) шаршы, тіктөртбұрыш. Шаршының, тіктөртбұрыштың периметрі. Ромб, параллелограмм. Ромб және параллелограммның периметрі;

8) пішіннің ауданы. Аудан бірліктері: шаршы сантиметр, шаршы дециметр, шаршы метр, шаршы миллиметр. Белгілеу: S, кв. см; см², кв. дм; дм², кв. м; м², кв. км; км², кв. мм; мм². Шаршының және тіктөртбұрыштың ауданын палетканың көмегімен өлшеу.

5-тарау. Оқу пәнінің 9-сыныптағы базалық білім мазмұны

42. Қайталау:

1) 100 000 көлемінде нумерациялау. 1, 10, 100, 1000, 10 000 – есептік бірлік ретінде.

43. 1 - 1 000 000 аралықтағы сандар нумерациясы:

1) 1000 000 көлеміндегі сандардың пайда болуы, жазу, оқу. Класстар және разрядтар кестесі. Санның ондық құрамы. Сандағы таңба орнының мәні. Разрядты бірліктер және разрядты сандарды салыстыру;

2) жұп және тақ сандар. Қарапайым және құрылымды сандар. Сандардың натуралды реті және оның қасиеті. Сандарды салыстыру. Сандарды ондықтарға, жүздіктерге, мыңдық бірлікке, мыңдық ондықтарға дейін толықтыру. 1 ден 35 дейін сандарды рим сандарымен белгілеу.

44. Қосу және азайту:

1) 100 000 көлемінде қосу және азайтуды қайталау;

2) 1 000 000 көлемінде ауызша және жазбаша қосу және азайту. Сандар азайтқышының мәні бойынша салыстыру. Жақшасы бар есептердегі амалдарды орындау реті;

3) қосу және азайтуды тексеру. Теңдеу.

45. Көбейту және бөлу:

1) қайталау: кестедегі және кестеден тыс көбейту және бөлу;

2) біртаңбалы санға, 10, 100, 1000, толық ондықтарға, толық жүздіктерге, мыңдық бірлікке сандарына ауызша және жазбаша көбейту және бөлу. Жақша ішіндегі есептерді орындауда амалдар реті;

3) екітаңбалы сандарға көбейту. Екітаңбалы санға бөлу. Сандарды еселеп салыстыру;

4) көбейту және бөлуді тексеру. Теңдеу.

46. Арифметикалық есептер:

1) қосындыны, қалдықты табуға, санды бірнеше бірлікке көбейту және азайтуға, белгісіз қосындыны, азайғышты, азайтқышты, азайтқыштың мәнін салыстыруға арналған қарапайым мәтінді есептер. Көбейтіндінің мәнін табуға, бердей бөлшектерге бөлуге, мазмұны бойынша бөлуге, санды бірнешеге көбейтуге және азайтуға, сандарды салыстыруға арналған қарапайым мәтінді есептер;

2) сандарды бірнеше бірлікке көбейту (азайту) және бірнеше ретке көбейтуге (азайтуға) арналған есептерді салыстыру. Айырымдылыққа есептерді салыстыру және еселенген сандарды салыстыру;

3) құнын, санын, бағасын; жолын, уақытын, қашықтықты салыстыруға арналған қарапайым мәтінді арифметикалық есептер;

4) қарама-қарсы тік бағыттағы қозғалысқа арналған мәтінді есептер. Санның бөлшегін табуға арналған қарапайым мәтінді есептер;

5) санның бірнеше бөлшегін табуға арналған мәтінді есептер. Санның пайыздық мөлшерін табуға арналған қарапайым және құрамды мәтінді есептер;

6) тіктөртбұрыштың (шаршының) периметрін және ауданын табуға арналған мәтінді есептер. Білім алушылардың есептерді құруы;

7) 2-4 амалды орындауды талап ететін құрылымды мәтінді арифметикалық есептер. Санның бөлшегін табуға арналған құрылымды мәтінді есеп;

8) есепті қысқаша жазу. Қарапайым есепті жауабымен жазу, құрамды есепті – әр амалға түсініктемесімен немесе сұрағымен толық жауабымен жазу. Есептің жауабындағы санның аталуын жазу міндетті.

47. Көлемдерді өлшегенде алынған сандар және олармен орындалатын амалдар:

1) ұзындық, күн, салмақ, уақыт өлшемдерінің бірліктік сәйкестіктерін қайталау. Көлемдерді өлшегенде алынған сандарды жазу;

2) ұзындық, құны, салмағын өлшегенде алынған сандарды өңдеу;

3) көлемдерді өлшегенде алынған сандарды қосу және азайту;

4) көлемдерді өлшегенде алынған сандарды біртаңбалы санға, толық ондықтарға көбейту және бөлу, екітаңбалы санға көбейту.

5) ауыстырмалы ақша: АҚШ доллары, еуро. Қазақстанның ұлттық ақшасына шаққанда доллардың және еуроның бағасы.

48. Жай бөлшектер:

1) жай бөлшектердің пайда болуын қайталау. Алымы және бөлімі, олардың маңызы. Дұрыс, бұрыс бөлшектер. Аралас сандар. Жай бөлшектерді және аралас сандарды салыстыру. Бөлшектерді өңдеу: ірі бөлшек ретінде көрсету, бұрыс бөлшекті аралас санға ауыстыру, аралас санды бұрыс бөлшекке ауыстыру. Бөлімі бірдей жай бөлшектерді қосу және азайту. Бөлшекті 1 санынан және толық саннан азайту;

2) бөлшектерді бірдей бөлімге келтіру. Бөлімдері түрлі бөлшектерді салыстыру. Түрлі бөлімді бөлшектерді қосу және азайту;

3) бөлшектер мен аралас сандарды толық санға көбейту және бөлу. Алдын ала қысқарту. Қарапайым бөлшектермен амалдар нәтижесінің және сандардың атаулары;

4) кері амалмен шешімді тексеру. Белгісіз санды табу. Теңдеулерді шешу;

5) мазмұнында 3-4 арифметикалық амалы бар мысалдардың амалдар реті. Санды бөлшегі бойынша табу.

49. Ондық бөлшектер және пайыздар:

1) ондық бөлшектердің пайда болуын, жазылуын, оқылуын, ондық бөлшектерді салыстыруды қайталау. Ондық бөлшектердің сандық тізбектегі және разрядтағы орны. Ондық бөлшектің негізгі қасиеті. Көлемдерді өлшегенде алынған сандардың ондық бөлшек немесе толық сан ретінде жазылуы. Ондық бөлшектерді қосу және азайту;

2) ондық бөлшектерді біртаңбалы санға, 10, 100, 1000 сандарына, толық ондықтарға, толық жүздіктерге көбейту және бөлу;

3) 3-4 арифметикалық амалдары бар мысалдардың амалдар реті.

4) пайыз туралы түсінік. Жүздік бөлшектерді жазудың үш түрі (жай бөлшек түрінде, ондық бөлшек түрінде, пайыз түрінде); 100% - жалпы саны. Санның пайыздық мөлшерін табу (100-ге бөлу және пайыз санына көбейту). Санның 1%, 10%, 20%, 25%, 50%, 75%-ын табу;

50. Көрнекі геометрия элементтері:

1) сызықтар: түзу, қисық, сынық, кесінді. Берілген ұзындық бойынша кесіндіні құру. Кеңістікте орналасуы: қиғаш, көлденең, тік. Параллельді және перпендикулярлы түзулер;

2) бұрыш. Бұрыш түрлері. Бұрыштарды градуспен өлшеу. Транспортир арқылы бұрыштарды өлшеу және құру;

3) бұрыштың градустық өлшемімен және қырының берілген ұзындығымен, бір жағының ұзындығы және соған тиісті екі бұрыштың градустық өлшемі арқылы үшбұрышты құру;

4) дөңгелек, шеңбер. Ортасы, радиус, диаметр. Шеңбердің ұзындығы. Шеңбердің ұзындығын шығаратын формула: $C = 2\pi R$;

5) көпбұрыштылар. Көпбұрыштылардың периметрі;

6) пішіннің ауданы. Аудан бірліктері: шаршы сантиметр, шаршы дециметр, шаршы метр, шаршы миллиметр. Белгілеу: S , кв. см; $см^2$, кв. дм; $дм^2$, кв. м; $м^2$, кв. км; $км^2$, кв. мм; $мм^2$. Шаршының және тіктөртбұрыштың ауданын өлшеу және есептеу. Формуланың практикалық шығуы: $S = a \times a$; $S = a \times b$;

7) геометриялық фигуралар: цилиндр, конус, пирамида, шар. Текше, параллелепипед. Элементтері: қырлары, қабырғалары, биіктіктері, олардың

қасиеттері. Жоғарғы, төмегі негіздері, оң және сол жақ қырлары, қабырғалары. Текше және параллелепипедті ашу, олардың үлгілерін жасау. Текше және параллелепипедтің толық үстіңгі жағы және қырларының аудандарын есептеп шығару. Геометриялық фигураның көлемі. Белгілеу: V. Көлемді өлшеу бірліктері: куб. мм, мм³, куб. см, см³, куб. дм, дм³, куб м, м³, куб. км, км³. Сәйкестігі: 1 куб. дм = 1 000 куб. см., 1 куб. м = 1 000 куб. дм, 1 куб. м = 1 000 000 куб. см. Тікбұрышты параллелепипедтің (текшенің) көлемін өлшеу және есептеу.

6-тарау. Оқу пәнінің 10-сыныптағы базалық білім мазмұны

51. Қайталау:

1) 100 000 көлемінде нумерациялау. Есептік бірлік ретіндегі 1, 10, 100, 1000, 10 000;

52. 1 - 1 000 000 аралықтағы сандар нумерациясы:

1) 1000 000 көлеміндегі сандардың пайда болуы, жазу, оқу. Класстар және разрядтар кестесі. Санның ондық құрамы. Сандағы таңба орнының мәні. Разрядтық бірліктер және разрядтық сандарды салыстыру;

2) жұп және тақ сандар. Қарапайым және құрылымды сандар. Сандардың натуралды реті және оның қасиеті. Сандарды салыстыру. Сандарды ондықтарға, жүздіктерге, мыңдық бірлікке, мыңдық ондықтарға дейін дөңгелету. 1-ден 35-ке дейін сандардың римдік нумерациясы.

53. Қосу және азайту:

1) 100 000 көлемінде қосу және азайтуды қайталау;

2) 1 000 000 көлемінде ауызша және жазбаша қосу және азайту. Сандарды айырымдық салыстыру. Жақшасы бар есептердегі амалдарды орындау реті;

3) қосу және азайтуды тексеру. Теңдеу.

54. Көбейту және бөлу:

1) кестедегі және кестеден тыс көбейту мен бөлуді қайталау;

2) біртаңбалы санға, 10, 100, 1000-ға, толық ондықтарға, толық жүздіктерге, мыңдық бірлікке ауызша және жазбаша көйбету және бөлу. Жақша ішіндегі есептерді орындауда амалдар реті;

3) екітаңбалы сандарға көбейту. Екітаңбалы санға бөлу. Сандарды еселеп салыстыру;

4) көбейту және бөлуді тексеру. Теңдеу.

55. Арифметикалық есептер:

1) қосындыны, қалдықты табуға, санды бірнеше бірлікке көбейту және азайтуға, белгісіз қосындыны, азайғышты, азайтқышты, азайтқыштың мәнін салыстыруға арнаған қарапайым мәтінді есептер. Көбейтіндінің мәнін табуға, бердей бөлшектерге бөлуге, мазмұны бойынша бөлуге, санды бірнешеге

көбейтуге және азайтуға, сандарды айырымдық және еселік салыстыруға арналған қарапайым мәтінді есептер;

2) сандарды бірнеше бірлікке көбейту (азайту) және бірнеше рет көбейтуге (азайтуға) арналған есептерді салыстыру. Айырымдыққа есептерді салыстыру және сандарды еселеп салыстыру;

3) құнын, санын, бағасын; жолын, уақытты, қашықтықты салыстыруға арналған қарапайым арифметикалық есептер;

4) қарама-қарсы тік бағыттағы қозғалысқа арналған мәтінді есептер. Санның бөлшегін табуға арналған қарапайым мәтінді есептер;

5) санның бірнеше бөлшегін табуға арналған мәтінді есептер. Санның пайыздық мөлшерін табуға арналған қарапайым және құрамды мәтінді есептер;

6) тіктөртбұрыштың (шаршының) периметрін және ауданын табуға арналған мәтінді есептер. Білім алушылардың есептерді құруы;

7) 2-4 амалды орындауды талап ететін құрылымды мәтінді арифметикалық есептер. Санның бөлшегін табуға арналған құрылымды мәтінді есеп;

8) есепті қысқаша жазу. Қарапайым есепті жауабымен жазу, құрамды есепті – әр амалға түсініктемесімен немесе сұрағымен толық жауабымен жазу. Есептің жауабындағы санның аталуын жазу міндетті.

56. Көлемдерді өлшегенде алынған сандар және олармен орындалатын амалдар:

1) ұзындық, құн, салмақ, уақыт өлшемдерінің бірліктік сәйкестіктерін қайталау. Көлемдерді өлшегенде алынған сандарды жазу;

2) ұзындықты, құнын, салмағын өлшегенде алынған сандарды түрлендіру;

3) көлемдерді өлшегенде алынған сандарды қосу және азайту;

4) көлемдерді өлшегенде алынған сандарды біртаңбалы санға, толық ондықтарға көбейту және бөлу, екітаңбалы санға көбейту;

5) ұзындықты, салмағын, құнын өлшегенде ондық бөлшек түрінде жазылған сандарды қосу, азайту, көбейту және бөлу;

6) уақыт өлшемдері. Оқиғаның басталған, аяқталған уақытын күнтізбелік күнін арифметикалық санға ауыстырып, бір жыл, ай, күніне дейін дәлдікпен табу;

7) ауыстырмалы ақша: АҚШ доллары, еуро. Қазақстанның ұлттық ақшасына шаққанда доллардың және еуроның бағасы.

57. Жай бөлшектер:

1) жай бөлшектердің пайда болуын қайталау. Алымы және бөлімі, олардың маңызы. Дұрыс, бұрыс бөлшектер. Аралас сан. Жай бөлшектерді және аралас сандарды салыстыру. Бөлшектерді өңдеу: ірі бөлшек ретінде көрсету, бұрыс

бөлшекті аралас санға ауыстыру, аралас санды бұрыс бөлшекке ауыстыру. Бөлімі бірдей жай бөлшектерді қосу және азайту. Бөлшекті 1 санынан және толық саннан азайту;

2) бөлшектерді бірдей бөлімге келтіру. Бөлімдері түрлі бөлшектерді салыстыру. Түрлі бөлімді бөлшектерді қосу және азайту;

3) бөлшектер және аралас сандарды бүтін санға көбейту және бөлу. Алдын ала қысқарту. Жай бөлшектермен амалдар нәтижесінің және сандардың аталулары;

4) шешімді кері амалмен тексеру. Белгісіз санды табу. Тендеулерді шешу;

5) мазмұнында 3-4 арифметикалық амалы бар мысалдардың амалдар реті. Санды бөлшегі бойынша табу.

58. Ондық бөлшектер және пайыздар:

1) ондық бөлшектердің пайда болуын, жазылуын, оқылуын, ондық бөлшектерді салыстыруды қайталау. Ондық бөлшектердің сандық тізбектегі орны. Ондық бөлшектің негізгі қасиеті. Көлемдерді өлшегенде алынған сандардың ондық бөлшек немесе толық сан ретінде жазылуы. Ондық бөлшектерді қосу және азайту;

2) ондық бөлшектерді біртаңбалы санға, 10, 100, 1000 сандарына, толық ондықтарға, толық жүздіктерге көбейту және бөлу;

3) санды ондық бөлшегі арқылы табу: 0,2, 0,5, 0,02, 0,25, 0,75, 0,125;

4) 3-4 арифметикалық амалдары бар мысалдардың амалдар реті. Толық сандар мен ондық бөлшектерді қосу және азайту. Жақшасы бар мысалдардағы амалдар реті;

5) ондық бөлшекті қарапайым бөлшек, қарапайым бөлшекті ондық бөлшек түрінде жазу. Шекті және шексіз ондық бөлшектер;

6) пайыз туралы түсінік. Жүздік бөлшектерді жазудың үш нысаны (жай бөлшек түрінде, ондық бөлшек түрінде, пайыз түрінде); 100% - жалпы саны. Санның пайыздық мөлшерін табу (100-ге бөлу және пайыз санына көбейту). Санның 1%, 10%, 20%, 25%, 50%, 75%-ын табу. Санды оның пайыздық мөлшері бойынша табу;

7) жай және ондық бөлшектермен бірлескен амалдар.

59. Көрнекі геометрия элементтері:

1) сызықтар: түзу, қисық, сынық, кесінді. Берілген ұзындық бойынша кесіндіні құру. Кеңістікте орналасуы: қиғаш, көлденең, тік. Параллельді және перпендикулярлы түзулер;

2) бұрыш. Бұрыш түрлері. Бұрыштарды градуспен өлшеу. Транспортир арқылы бұрыштарды өлшеу және салу;

3) бұрыштың градустық өлшемімен және қырының берілген ұзындығымен, бір жағының ұзындығы және соған тиісті екі бұрыштың градустық өлшемі арқылы үшбұрышты құру;

4) дөңгелек, шеңбер. Ортасы, радиус, диаметр. Шеңбердің ұзындығы. Шеңбердің ұзындығын шығаратын формула: $C = 2\pi R$. Шеңбердің ауданы. Шеңбердің ауданын шығаратын формула: $S = \pi R^2$;

5) көпбұрыштылар. Көпбұрыштылардың периметрі;

6) пішіннің ауданы. Аудан бірліктері: шаршы сантиметр, шаршы дециметр, шаршы метр, шаршы миллиметр. Белгілеу: S , кв. см; см^2 , кв. дм; дм^2 , кв. м; м^2 , кв. км; км^2 , кв. мм; мм^2 . Шаршының және тіктөртбұрыштың ауданын өлшеу және есептеу. Формуланың практикалық шығуы: $S = a \times a$; $S = a \times b$;

7) геометриялық фигуралар: цилиндр, конус, пирамида, шар. Текше, параллелепипед. Элементтері: қырлары, қабырғалары, биіктіктері, олардың қасиеттері. Жоғарғы, төмегі негіздері, оң және сол жақ қырлары, қабырғалары. Текше және параллелепипедті ашу, олардың үлгілерін жасау. Текше және параллелепипедтің толық үстіңгі жағы және қырларының аудандарын есептеп шығару. Геометриялық фигураның көлемі. Белгілеу: V . Көлемді өлшеу бірліктері: куб. мм, мм^3 , куб. см, см^3 , куб. дм, дм^3 , куб. м, м^3 , куб. км, км^3 . Сәйкестігі: 1 куб. дм = 1 000 куб. см., 1 куб. м = 1 000 куб. дм, 1 куб. м = 1 000 000 куб. см. Тікбұрышты параллелепипедтің (текшенің) көлемін өлшеу және есептеу.

7-тарау. 5-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

60. Пәндік нәтижелер.

61. Білім алушылар:

1) 1-ден 1000-ға дейінгі сандардың айтылуын және сандар қатарындағы орнын;

2) үштанбалы сандардың ондық құрылымын;

3) есептеудің ауызша тәсілдерін қолданып, 1000 көлемінде сандарды қосу және азайту, амалдарын орындауды;

4) есептеудің жазбаша тәсілдерін қолданып, 1000 көлемінде сандарды қосу және азайту амалдарын орындауды біледі деп күтіледі.

62. Білім алушылар:

1) 1-ден 1000-ға дейінгі сандарды ретімен айтуды және жазуды;

2) 1000 көлемінде сандарды оқып, есепшотқа салып және салыстыруды;

3) есептеудің ауызша және жазбаша тәсілдерін қолданып, 1000 көлемінде сандарды қосу және азайту амалдарын орындауды;

4) сызу үшбұрышының, сызғыштың, циркульдің көмегімен геометриялық фигураларды сызуды орындауды;

5) зерделенген мәтінді арифметикалық есептерді шығаруды меңгереді деп күтіледі.

8-тарау. 6-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

63. Пәндік нәтижелер.

64. Білім алушылар:

1) 1-ден 1000-ға дейінгі сандардың айтылуын және сандар қатарындағы орнын;

2) үштаңбалы сандардың ондық құрылымын;

3) есептеудің ауызша тәсілдерін қолданып, 1000 көлемінде сандарды қосу және азайту, көбейту және бөлу амалдарын орындауды;

4) есептеудің жазбаша тәсілдерін қолданып, 1000 көлемінде сандарды қосу, азайту, көбейту және бөлу амалдарын орындауды біледі деп күтіледі.

65. Білім алушылар:

1) 1 ден 1000-ға дейінгі сандарды ретімен айтуды және жазуды;

2) 1000 көлеміндегі сандарды оқып, есепшотқа салуды және салыстыруды;

3) есептеудің ауызша және жазбаша тәсілдерін қолданып, 1000 көлеміндегі сандарды қосу және азайту амалдарын орындауды;

4) 1000 санын біртаңбалы санға ауызша көбейту және бөлу амалдарын орындауды (жеңіл есептер);

5) жай бөлшектерді оқу, жазу, салыстыруды;

6) сызу үшбұрышының, сызғыштың, циркульдің көмегімен геометриялық фигураларды сызуды орындауды;

7) зерделенген мәтінді арифметикалық есептерді шығаруды меңгереді деп күтіледі.

9-тарау. 7-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

66. Пәндік нәтижелер.

67. Білім алушылар:

1) 1-ден 10 000 ға дейінгі сандарды атау және сандар қатарындағы орнын;

2) төрттаңбалы сандардың ондық құрамын;

3) 10 000 көлемінде ауызша қосу және азайту, көбейту және бөлу амалдарын орындауды;

4) 10 000 көлемінде жазбаша қосу, азайту, көбейту және бөлу амалдарын орындауды біледі деп күтіледі.

68. Білім алушылар:

1) 1-ден 10 000-ға дейінгі сандарды ретімен атап жазуды;

2) 10 000 көлеміндегі сандарды оқу, есепшотқа салу және салыстыруды; атау ретімен айтуды және жазуды;

3) 10 000 көлемінде ауызша және жазбаша түрде, калькулятордың көмегімен қосу және азайту амалдарын орындауды;

4) есептеуді қажет ететін өмірде кездесетін жағдайларда көптаңбалы сандармен көбейту және бөлу кестесін қолдануды;

5) қарапайым және ондық бөлшектерді оқуды, жазуды, салыстыруды, өңдеуді;

б) қарапайым және ондық бөлшектерді қосу және азайтуды орындауды;

7) сызу үшбұрышының, сызғыштың, циркульдің көмегімен геометриялық фигураларды сызуды орындауды; геометриялық фигуралардың периметрін табуды;

8) 2-3 арифметикалық амалдарды орындауды талап ететін қарапайым, мәтінді арифметикалық есептерді, құрамды есептерді орындауды меңгереді деп күтіледі.

10-тарау. 8-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

69. Пәндік нәтижелер.

70. Білім алушылар:

1) 1-ден 100 000-ға дейінгі сандарды атау және сандар қатарындағы орнын;

2) бестаңбалы сандардың ондық құрамын;

3) 100 000 көлемінде ауызша қосу және азайту, көбейту және бөлу амалдарын орындауды;

4) 100 000 көлемінде жазбаша қосу және азайту, көбейту және бөлу амалдарын орындауды біледі деп күтіледі.

71. Білім алушылар:

1) 1-ден 100 000-ға дейінгі сандарды ретімен айтуды және жазуды;

2) 100 000 көлеміндегі сандарды оқу, есепшотқа салуды және салыстыруды;

3) 100 000 көлемінде ауызша және жазбаша түрде, калькулятордың көмегімен қосу және азайту амалдарын орындауды;

4) көптаңбалы сандарды есептегенде көбейту және бөлу кестесін қолдануды;

5) қарапайым және ондық бөлшектерді оқуды, жазуды, салыстыруды, өңдеуді;

б) қарапайым және ондық бөлшектерді қосу және азайтуды;

7) сызу үшбұрышының, сызғыштың, циркульдің көмегімен геометриялық фигураларды сызуды орындауды; геометриялық фигуралардың периметрін және ауданын табуды;

8) 2-3 арифметикалық амалдарды орындауды талап ететін қарапайым, мәтінді арифметикалық есептерді, құрамды есептерді орындауды меңгереді деп күтіледі.

11-тарау. 9-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

72. Пәндік нәтижелер.

73. Білім алушылар:

1) 1-ден 1 000 000-ға дейінгі сандарды атау және сандар қатарындағы орнын;

2) бестаңбалы сандардың ондық құрамын;

3) 1 000 000 көлемінде ауызша қосу және азайту, көбейту және бөлу амалдарын орындауды;

4) 1 000 000 көлемінде жазбаша қосу, азайту, көбейту және бөлу амалдарын орындауды біледі деп күтіледі.

74. Білім алушылар:

1) 1-ден 1 000 000-ға дейінгі сандарды атау және жазуды;

2) 1 000 000 көлеміндегі сандарды оқу, есепшотқа салу және салыстыруды;

3) ауызша және жазбаша түрде есептеу, калькулятор көмегімен 1 000 000 көлемінде қосу және азайту амалдарын орындауды;

4) қарапайым және ондық бөлшектерді оқуды, жазуды, салыстыруды, өңдеуді;

5) қарапайым және ондық бөлшектерді қосу және азайтуды орындауды;

6) санның бір немесе бірнеше пайызын табуды;

7) сызу үшбұрышының, сызғыштың, циркульдің көмегімен геометриялық фигураларды сызуды орындауды;

8) геометриялық фигуралардың периметрін және ауданын табуды;

9) геометриялық фигуралардың көлемін шығаруды;

10) 2-4 арифметикалық амалдарды орындауды талап ететін қарапайым, мәтінді арифметикалық есептерді, құрамды есептерді орындауды меңгереді деп күтіледі.

12-тарау. 10-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

75. Пәндік нәтижелер.

76. Білім алушылар:

1) 1-ден 1000 000-ға дейінгі сандарды атау және сандар қатарындағы орнын;

2) бестаңбалы сандардың ондық құрамын;

3) 1 000 000 көлемінде ауызша қосу және азайту, көбейту және бөлу амалдарын орындауды;

4) 1 000 000 көлемінде жазбаша қосу, азайту, көбейту және бөлу амалдарын орындауды біледі деп күтіледі.

77. Білім алушылар:

1) 1-ден 1 000 000-ға дейінгі сандарды атау және жазуды;

2) 1 000 000 көлеміндегі сандарды оқуды, есепшотқа салуды және салыстыруды;

3) ауызша және жазбаша есептеу тәсілдерінің, калькулятордың көмегімен 1 000 000 көлемінде қосу және азайту амалдарын орындауды;

4) қарапайым және ондық бөлшектерді оқуды, жазуды, салыстыруды, өңдеуді;

5) қарапайым және ондық бөлшектерді қосуды және азайтуды орындауды;

6) санның бір немесе бірнеше пайызын табу және санды пайызы бойынша табуды;

7) сызу үшбұрышының, сызғыштың, циркульдің көмегімен геометриялық фигураларды сызуды орындауды;

8) геометриялық фигуралардың периметрін және ауданын табуды;

9) геометриялық фигуралардың көлемін шығаруды;

10) 2-4 арифметикалық амалдарды орындауды талап ететін қарапайым мәтінді арифметикалық есептерді, құрамды есептерді орындауды меңгереді деп күтіледі.

78. Тұлғалық нәтижелер. Білім алушылар:

1) жауапкершілік, ұқыптылық, тәртіптілік;

2) еңбекке деген ынта, қиындықтарды еңсеру икемділігі;

3) құрбыларымен және ересектермен ынтымақтастық орнату дағдыларын танытады деп күтіледі.

79. Жүйелік-әрекеттік нәтижелер білім алушылардың:

1) математикалық материалда алгоритмдік жазбалар, ережелер мен үлгілерді қолдануынан;

2) түрлі өмірлік жағдаяттарда математикалық білімдерін, икемдерін және есептеу, өлшеу және графикалық дағдыларын қолдануынан;

3) жоспарлай білуінен, жоспар бойынша түрлі іс-әрекеттерді орындауынан, өзін-өзі бақылауды және өзін-өзі бағалауды жүзе асыруынан көрініс табады деп күтіледі.

Қазақстан			Республикасы
Білім және ғылым	және ғылым	27	министрінің
2017 жылғы	жылғы		шілдедегі
№ 352 бұйрығына	138-қосымша		

Қазақстан			Республикасы
Білім және ғылым	және ғылым	3	министрінің
2013 жылғы	жылғы		сәуірдегі
№ 115 бұйрығына	356-қосымша		

Жеңіл ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-сыныбы үшін "Айналадағы әлем" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Түсінік хат

1. Оқу бағдарламасы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 23 тамыздағы № 1080 қаулысымен бекітілген Орта білім берудің (бастауыш, негізгі

орта, жалпы орта білім беру) мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес және жеңіл ақыл-ой кемістігі бар білім алушылардың ерекше білім алу қажеттіліктерін ескере отырып әзірленген.

2. Оқу пәнінің мақсаты – қоршаған ортаның шынайы заттарымен, құбылыстарымен таныстыру негізінде ауызекі сөйлеу тілін дамыту.

3. Оқу пәнінің міндеттері:

1) қоршаған әлем туралы түсініктерді кеңейту және байыту;

2) басқа оқу пәндеріне оқыту барысында қажетті қарапайым ұғымдар мен түсініктерді қалыптастыру;

3) жалпы және сөйлеу тілдік даму кемшіліктерін жеңу;

4) танымдық әрекеттілікті дамыту;

5) көру, салыстыру, жалпылау, нақтылау дағдыларына, қарапайым тұжырымдама жасауға, қарапайым себеп-салдарлық байланыстарды табуға үйрету;

б) әлеуметтік дағдыларды қалыптастыру болып табылады.

4. "Айналадағы әлем" пәні білім алушылардың психофизикалық дамуындағы бұзылыстарды, өмірлік қажетті білім, икемділіктер мен дағдыларды меңгерудегі қиындықтарды жеңуге және өтеуге бағытталған түзету пәндерінің циклына кіреді.

5. Балаларды айтылған сөзді түсінуге, қажетті нұсқауды орындауға, өзінің әрекетін мұғалімнің талабына бағындыруға үйретеді.

6. Коммуникативтік құрал ретіндегі сөйлеу тіліне үйрету білім алушыларда ересек адамдармен, құрдастарымен қарым-қатынаста болу барысында қалыптастырылуды білдіреді. Сөйлеу тілінің лексикалық, синтаксистік жақтары, байланыстырылған ауызекі сөйлеу тілі дамиды.

7. "Айналадағы әлем" пәні әрі қарай "Жаратылыстану", "География" және "Қазақстан тарихы" пәндерін оқуға арналған дайындық курсы болып табылады, сондықтан бағдарлама негізгі төрт тараудан тұрады және олар шоғырландыру қағидасы бойынша құрылған. Әрбір келесі жылда тараудың мазмұны нақтыланады, тереңдетіледі, жалпыланады.

8. 5-сынып білім алушыларында әрі қарай оқуы үшін қажетті қоршаған орта туралы қарапайым түсінік қалыптасады, көрнекі-бейнелі ойлау қабілеті дамиды.

9. Тірі және өлі табиғат, ауа, су, топырақ туралы, өсімдіктер мен жануарлар өмірі мен құрылысы туралы түсініктер беріледі. Білім алушылар табиғат құбылыстарын және ондағы мезгілдік өзгерістерді бақылауға үйренеді. Оларда табиғат құбылыстарына (қар, жаңбыр, жел, тұман, найзағай) деген дұрыс қатынас пен түсінік қалыптасады. Сабақ барысында олар бірқатар практикалық

әрекеттерді, табиғи материалдардан жапсырмақұрақтар мен бұйымдарды жасау, өсімдіктерді өсіру және жануарларды күту тәсілдерін меңгереді.

10. "Айналадағы әлем" бағдарламасының мазмұны тоқсандықтар бойынша сараланбайды. Тақырыптарды оқыту дәйектілігін мұғалім жергілікті жердің табиғат ерекшеліктеріне қарай түрлендіре алады. Төртінші тоқсанның негізгі уақытын жыл бойы өткендерді бекітуге және жеке білім алушылардың біліміндегі кемшіліктерді жоюға арнау ұсынылады.

11. "Айналадағы әлем" пәнінің мазмұны жеңіл ақыл-ой кемістігі бар білім алушылардың өмірлік тәжірибесін байытуға бағытталған оқытудың коммуникативтік-әрекеттік үлгісіне бағдарланған.

12. Оқу материалын балалардың өнімді әрекет барысында меңгеруі "Айналадағы әлем" пәнін оқытудың маңызды шарты болып табылады. Заттық-практикалық әрекет әрбір білім алушының қажеттілігіне айналады деп жобаланады. Осы мақсатпен мұғалім тақырыпты жобалағанда, алдымен практикалық тапсырмаларды анықтайды, ал сабақта оның мағынасын ашып көрсетеді және оның қажеттілігіне баса назар аударады.

13. Зерде даму бұзылыстары бар балалардың әлеуметтендірілуі, қоғамда бейімделуі өмірлік маңызды қажеттілік болып табылады. Білім алушыларды оқу материалын жеке өмірінде, тұрмыста практикалық тұрғыда қолдану мүмкіндігін табуға үйретеді.

14. "Айналадағы әлем" пәнінің барлық оқу тақырыптары оқу процесінің практикалық бағыттылығын қамтамасыз етуді, білім алушылардың алған білімін, икемділіктер мен дағдыларын қолданудың шынайы мүмкіндіктерін құруды қарастырады.

15. Мәселелік-жағдаяттық міндеттерді құрастырған кезде мұғалім білім алушыларға теориялық білімнің заманауи өмірдегі маңызын көрсетуге міндетті.

16. Оқытуда пәнаралық байланысты тірек ету өзекті болып табылады, ол білім алушыларда білімнің жүйелілігі туралы, әлем туралы түсініктердің тұтастығын қалыптастыру мақсатында пайдаланылады.

17. "Айналадағы әлем" пәні бойынша бағдарламаның мазмұны оқу материалын жалпы білім беру пәндері "Математика", "Ана тілі", сондай-ақ түзету циклының "Тәртіп мәдениеті" мен "Әлеуметтік-тұрмыстық бағдарлау" пәндерімен пәнаралық байланыста жүзеге асыруды талап етеді.

18. Оқу жүктемесінің көлемі:

1) 5-сынып - аптасына 2 сағат, оқу жылында - 68 сағат.

2-тарау. Оқу пәнінің 5-сыныптағы базалық білім мазмұны

19. Табиғаттағы мезгілдік өзгерістер (10 сағат):

1) күннің табиғаттағы өзгерістерге (ауаның, судың температурасы, жылылық көлемі), жыл мезгілінің ауысуына тигізер әсері;

2) жыл мезгілінің ауысуына байланысты табиғаттағы өзгерістер. Жыл айларының атаулары;

3) әртүрлі жыл мезгілдеріндегі өсімдіктер;

4) жылдың әртүрлі мезгілдеріндегі бақ, бақша, егістік, орман, дала, тау;

5) жылдың әртүрлі мезгілдеріндегі жабайы және үй жануарлары;

6) жылдың әртүрлі мезгілдеріндегі қаладағы және ауылдағы адамдардың еңбегі.

20. Менің Отаным – Қазақстан (12 сағат):

1) Қазақстан Республикасының өнеркәсібі. Республиканың ірі өнеркәсіптік қалалары;

2) Қазақстанның пайдалы кендері– көмір, мұнай, газ, сондай-ақ жергілікті жерлердегі пайдалы қазбалар. Олардың адам өмірі үшін маңызы;

3) Қазақстандағы ең ірі кен орындары;

4) Қазақстандағы ауыл шаруашылығы: мал шаруашылығы, өсімдік шаруашылығы;

5) егін егу аймақтары. Адам өміріндегі нанның рөлі. Нанды құнттап ұстау;

6) суретшілер мен жазушылардың шығармаларындағы Қазақстан табиғаты.

21. Өлі табиғат (12 сағат):

1) су – барлық тіршіліктің өмір сүруіне қажетті шарт. Судың табиғаттағы рөлі. Суды өнім шығару өндірісінде пайдалану. Судың ластану себептері. Су қоймасының жанындағы тәртіп ережесі. Суды үнемдеу;

2) ауа – тыныс алудың негізі. Ауаның өсімдік, жануарлар, адам өміріндегі рөлі. Ауаны ластау көздері – фабрикалар, зауыттар, көліктер. Ластанған және таза ауаның адам денсаулығына, жануарлар мен өсімдіктер жағдайларына тигізер әсері;

3) топырақ. Топырақтың өсімдік, жануарлар, адам өміріндегі рөлі. Топырақтың құнарлылығын сақтаудағы адамның рөлі;

4) табиғатқа құнттылықпен қарау, адамның оның алдындағы жауапкершілігі.

22. Тірі табиғат.

23. Өсімдіктер (16 сағат):

1) ағаштардың, бұталардың, шөптік өсімдіктердің ортақ және айырым белгілері. Өсімдік өмірінің шарттары – топырақ, су, ауа, жарық. Өсімдіктің сыртқы түрі бойынша кейбір жағдайлардың жетіспеушіліктерін анықтау;

2) мәдени өсімдіктер (бақ, бақша, егістіктік өсімдіктер). Сыртқы түрі, өсу жағдайы, өсу орны, адам күтіміне тәуелділігі. Жабайы өсімдіктер – сыртқы түрі, өсу орны мен ерекшеліктері;

3) өсімдікті тұқым және кесінді арқылы көбейту. Топырақты тұқым себуге дайындау. Өсімдіктің даму жағдайы және кезеңі (тұқым, өскін, жапырақты сабақ, гүл, жеміс), өсімдікті күтудің негізгі және қосымша ережелері.

24. Жануарлар (18 сағат):

1) жануарлар әлемінің сан алуандығы – аңдар, құстар, балықтар, жәндіктер. Жануарлардың өсімдіктерден айырмашылықтары. Жануарлардың өсімдікті пайдалануы. Жануарлар мен құстардың қозғалу, жауларынан қорғану үшін бейімделуі;

2) үй және жабайы жануарлар – сыртқы түрі, мекендеу орындарына қарай ұқсастықтары мен айырмашылықтары;

3) шөпқоректі жануарлар. Олардың қоректену тәсілдері. Ересек жануарлар мен олардың төлдерінің атаулары;

4) жыртқыш хайуандар. Сыртқы түрі. Қылықтары, қоректену ерекшеліктері, күшіктері;

5) талғаусыз жейтін жануарлар. Жыртқыш және шөпқоректі жануарлардың қоректену тәсілдеріне қарай айырмашылықтары. Пайдалы және зиянды жануарлар (адам үшін, басқа жануарлар үшін зияны мен пайдасы).

3-тарау. 5-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

25. Пәндік нәтижелер.

26. Білім алушылар:

1) табиғаттағы мезгілдік өзгерістерді;

2) жабайы және үй жануарларының атауларын;

3) топырақты тұқым себуге дайындау ережелерін біледі деп күтіледі.

27. Білім алушылар:

1) республиканың ең ірі өнеркәсіптік аймақтарын атай алуды;

2) республикадағы шығарылатын пайдалы қазбалар және ірі кен орындарын;

3) Қазақстандағы бидай өсіру аймақтарын;

4) барлық тіршілік көзінің өмір сүру шартын;

5) өсімдіктің өмір сүру жағдайын;

6) жануарлар әлемінің өкілдерінің сан алуандылығын;

7) жануарлар өміріндегі адамның рөлін меңгереді деп күтіледі.

28. Тұлғалық нәтижелер. Білім алушылар:

1) еліміздің табиғат ресурстарына, өсімдіктерге, жануарларға, суға, нанға ұқыптылықпен қарау қажеттілігін танытады деп күтіледі.

29. Жүйелік-әрекеттік нәтижелер. Білім алушылардың:

- 1) бақ пен бақша өсімдіктерін, үй жануарларын күту дағдыларынан;
- 2) жүргізілген бақылаулар, орындалған тапсырмалар туралы айтып бере алуынан көрініс табады деп күтіледі.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2017 жылғы 27 шілдедегі
№ 352 бұйрығына 139-қосымша

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 357-қосымша

Жеңіл ақыл- ой кемістігі бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 6-9 сыныптары үшін "Жаратылыстану" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Түсінік хат

1. Оқу бағдарламасы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 23 тамыздағы № 1080 қаулысымен бекітілген Орта білім берудің (бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім беру) мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес және жеңіл ақыл-ой кемістігі бар білім алушылардың ерекше білім алу қажеттіліктерін ескере отырып әзірленген.

2. Оқу пәнінің мақсаты – қоршаған әлем, өлі табиғат, өсімдіктер, жануарлар, адам ағзасының құрылымы және қызметі туралы білім алушыларда қолжетімді білім қалыптастыру.

3. Оқу пәнінің міндеттері:

1) өлі және тірі табиғаттың негізгі элементтері туралы, адамның ағзасы және оның денсаулығы туралы білім қалыптастыру;

2) табиғат құбылыстары туралы мәліметтер беру (жаңбыр, қар, жел, тұман, күз, қыс, көктем, жаз);

3) кейбір өсімдіктерді өсіру және оларды баптау дағдыларын қалыптастыру; үй жануарларын күтіп-баптау тәсілдері;

4) салауатты өмір салты дағдыларын қалыптастыру, өз денсаулығын сақтау және нығайту;

5) табиғатты аялап қорғау икемдерін қалыптастыру.

4. Жаратылыстану – табиғат туралы қорытынды білім жүйесін ұсынатын кіріктірілген оқу пәні. Бағдарлама келесі бөлімдерден тұрады: Өлі табиғат (6-сынып). Өсімдіктер (7-сынып). Жануарлар (8-сынып). Адам (9-сынып).

5. Білім алушыларды өлі және тірі табиғатпен, табиғат құбылыстарымен таныстырғанда оларда бақылау икемін, зейін, есте сақтау қабілеттерін дамыту, зерделеу нысандарын сараптап, салыстыруды үйрету, себеп-салдарының

байланыстарын орнату, сөздік қорын кеңейтіп және байланыстырып сөйлеу тілін дамыту.

6. Оқу пәнін оқыту білім алушылардың бақылау жүргізуін, зертханалық және практикалық жұмыстарды орындап, тәжірибе жүргізіп және саяхатқа қатысуды қарастырады. Сабақ арнайы жабдықталған кабинетте өткізіледі.

7. Бағдарлама білім алушылардың "Айналадағы әлем" пәні бойынша алдыңғы дайындықтарын ескере отырып құрастырылған. "Жаратылыстану" пәнін оқыту процесінде келесі: "География", "Оқу және тіл дамыту", "Бейнелеу өнері", "Әлеуметтік-тұрмыстық бағдарлау" пәндерімен пәнаралық байланыс орнатылады.

8. Оқу жүктемесінің көлемі:

- 1) 6-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағат;
- 2) 7-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағат;
- 3) 8-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағат;
- 4) 9-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағат.

9. Жеке тақырыптарға сағат санын бөлу үлгілік сипатта берілген. Білім алушылардың қажеттіліктерін және мүмкіндіктерін ескере отырып мұғалім қажетті өзгерістерді енгізуге мүдделі. Оқыту процесінде білім алушыларды жеке және топпен оқыту, өткен тақырыпты бірнеше рет қайталау, бекіту ұйымдастырылады.

2-тарау. Оқу пәнінің 6-сыныптағы базалық білім мазмұны

10. Өлі табиғат (68 сағат).

11. Табиғат (4 сағат):

- 1) тірі және өлі табиғат. Тірі және өлі табиғат белгілері;
- 2) қатты заттар, сұйықтықтар және газдар. Заттардың бір күйден басқаға ауысуы;
- 3) танымжорықтар: Өлі табиғат нысандарымен танысу. Тірі және өлі табиғаттағы күз белгілері.

12. Су (15 сағат):

- 1) табиғаттағы су: шық, тұман, бұлттар, жауын-шашындар; бұлақ суы, су қоймалары (өзен, тоған, көл, теңіз). Жер асты сулары. Күйінің тұрақсыздығы және судың ағуы;
- 2) судың қызған кезде көлемінің ұлғайуы және суыған кезде көлемінің азаюы. Осы ерекшеліктерін тұрмыста пайдалану;
- 3) судың қатқан кездегі ерекшелігі. Судың осы ерекшелігін адамның ескеруі және қолдануы;
- 4) су еріткіш. Судың кейбір қатты заттарды еріту қасиеті. Суда ерімейтін заттар;

5) мөлдір және лай су. Мөлдір және лай суды салыстыру. Лай суды тазарту. Ішуге арналған су. Оның құндылығы;

6) сулы қоспалар, оларды пайдалану (кір жуғыш және ішуге арналған). Табиғаттағы сулы қоспалар: минералды және теңіз суы. Оның маңызы және адамға пайдасы;

7) судың температурасы және оны өлшеу. Судың температурасын өлшеу бірлігі – градус;

8) судың үш күйі;

9) адамның суды тұрмыста және шаруашылықта пайдалануы. Тұрмыста суды ұқыпты пайдалану.

13. Ауа (15 сағат):

1) ауа. Оның тірі ағзаға маңызы. Ауаның қасиеттері: жеңілдігі, тазалығы, түссіздігі, тұрақты формасының болмауы;

2) ауаның орын алуы. Ауаның тығыздығы және жиырылу қабілеті. Осы ерекшеліктерін пайдалануы;

3) жылы және суық ауа. Табиғатта және тұрмыста ауаны қыздыру түрлері. Бөлмеде және тұрмыстағы ауа қозғалысы. Бөлмені желдету;

4) жылы және суық ауаның табиғаттағы қозғалысы. Жел. Желдің табиғатта пайдалы қызметі. Табиғат апаттары. Ауы райын болжаудың маңызы;

5) ауаның құрамы. Ауа газдар жиынтығы: азот, оттегі, көмірқышқыл;

6) оттегі. Оттегінің жануды қолдау қабілеті;

7) көмірқышқылы және оның жануды қолдамау қабілеті;

8) көмірқышқылын күнделікті өмірде қолдану (құрғақ мұз, газдалған сусындар, өртсөндіргіш);

9) таза және ластанған ауа. Аудағы қоспалар (сулы бу, шаң, күлдің бөлшектері). Ауа ластануының жолдары. Ауаның маңызы және оның тазалығы үшін күрес.

14. Пайдалы қазбалар (20 сағат):

1) пайдалы қазбалар туралы түсініктер, олардың түрлері. Пайдалы қазбалардың адамға маңызы. Табу тәсілдері. Геолог мамандығы;

2) құрылыста қолданатын пайдалы қазбалар. Гранит – құрылыс тасы. Граниттың қасиеті. Табу жолдары, қолдануы. Қазақстанда шығатын жерлер;

3) әктастар, әктастың түрлері. Әктастың басқа тастардан айырмашылығы. Табу жолдары және қолдануы;

4) құм. Балшық. Сырт көрінісі және қасиеттері. Табу және қолдануы. Қазақстанда әйнек, кірпіш және қыш өндіруші ірі кәсіпорындармен заводтар;

5) жанғыш пайдалы қазба байлықтар: Шым тезек. Таскөмір. Мұнай. Табиғи газ. Сырт көрінісі және қасиеті. Табу тәсілдері және пайдалану. Жану қаупі. Шахтер, мұнайшы мамандықтары. Қазақстандағы жанғыш пайдалы қазба байлықтарды шығаратын жерлер;

6) тас тұзы. Сырт көрінісі, қасиеті. Қазақстанда шығатын орындары және тәсілдері. Тас тұзын пайдалану;

7) минералды тыңайтқыштарды алуда қолданылатын пайдалы қазба байлықтар: калий тұзы. Сырт көрінісі, қасиеті, пайда болуы. Табу және қолдану. Тыңайтқыштарды қауіпсіз қолдану тәртібі;

8) фосфориттер. Сырт көрінісі және қасиеттері. Қазақстанда табу, пайдалану;

9) металл шығаруда қолданатын пайдалы қазба байлықтар: темір және мыс кендері, олардың сырт көрінісі және қасиеттері. Металл кендерінен шығатын қара және түрлі түсті металлдар: шойын, болат, мыс, алюминий. Қоспалар. Металл және қоспаларды қолдану. Металл өнімдерін қолдану. Металл бұйымдарының қасиеті және сапасы. Металл өнімдерінің адам өміріндегі маңызы.

15. Топырақ (12 сағат):

1) топырақ – жердің жоғарғы құнарлы қыртысы. Топырақтың құрамы: шірінді, балшық, құм, минералды тұздар, су, ауа. Топырақтың негізгі бөлшегі – шірінді;

2) топырақтың бейорганикалық бөлшегі – құм, балшық, минералды тұздар. Құмды, балшықты топырақтар. Оларды су құрамы бойынша салыстыру: суды сіңіру қабілеті, оны өткізу және сақтау қабілеттері;

3) топырақтың құнарлық қабілеті – өсімдіктер өсуінің шарты;

4) топырақты өңдеу тәсілдері (қазу, шырту). Топырақты өңдеуге арналған ауылшаруашылық машиналары. Топырақты өңдеуде тазалық ережелері;

5) арықтар. Арықтардың пайда болуы. Арықтармен күресу шаралары;

6) Қазақстандағы топырақтар және оларды қолдану. Топырақтың ластануына байланысты экологиялық мәселелер және оларды шешу жолдары.

16. Қайталау. Қорытындылау (2 сағат).

3-тарау. Оқу пәнінің 7-сыныптағы базалық білім мазмұны

17. Өсімдіктер, саңырауқұлақтар, бактериялар (68 сағат).

18. Кіріспе (1 сағат):

1) өсімдіктердің түрлері. Өсімдіктер тірі табиғаттың құрылымды бөлшегі ретінде. Өсімдіктердің маңызы және оларды қорғау.

19. Гүлді өсімдіктермен жалпы танысу (1 сағат):

1) гүлді өсімдіктердің жер асты және жер үстіндегі мүшелері: тамыр, сабақ, жапырақ, гүл, жеміс (мысалы ретінде күзде гүлдейтін өсімдік).

20. Гүл (4 сағат):

1) гүлдің құрылымы;

2) гүлшоғыры туралы түсінік (шашақ, шатыргүл, масақ, собық, себет);

3) гүлді өсімдіктердің тозаңдануы және оның маңызы. Қуарғыш гүл туралы түсінік. Тозаңдану тәсілдері;

4) жемістерінің және тұқымдардың пайда болуы. Құрғақ және балғын жемістер;

5) жемістердің және тұқымдардың таралуы.

21. Тұқымдар (5 сағат):

1) қосжарнақты өсімдіктердің тұқымдарының құрылымы (мысалы үрмебұршақ);

2) даражарнақты өсімдіктердің дәндерінің құрылымы (мысалы бидай);

3) тұқымдардың өсуіне қажетті шарттар;

4) өнетін және өнбейтін тұқымдар. Себептері;

5) тұқымдарды егу агротехникасы (мерзімі, топыраққа егу тереңдігі).

22. Тамыр (2 сағат):

1) тамырдың маңызы, өсуі және дамуы. Оның құрылымы. Тамыр талшықтары, олардың маңызы;

2) тамыр түрлері. Тамыр жүйесі туралы түсінік, тамыр жүйесі түрлері (кіндікті, шашақты);

3) тамырлардың түрлерін өзгертуі (тамыржеміс, тамыртүйнек).

23. Жапырақ (4 сағат):

1) жапырақтың сыртқы құрылымы: жапырақ тақтасы, сағағы. Жүйкелеу. Жай және күрделі жапырақтар. Хлорофилл туралы түсінік;

2) өсімдіктер өмірінде жапырақтардың маңызы –жарықта қоректенетін заттардың жапырақтарда пайда болуы;

3) жапырақтардың суды булауы. Осы құбылыстың маңызы. Өсімдіктердің тыныс алуы;

4) жапырақтардың түсуі және оның маңызы.

24. Сабақ (4 сағат):

1) ағаш сабақтарының ішкі құрылымы. Қабықтың рөлі. Камбия туралы түсінік. Сабақтың жуандап өсуі. Жылдық сақиналар;

2) сабақтың өсімдіктер өміріндегі маңызы - минералды және органикалық заттардың сабақпен таралуы;

3) сабақ түрлері (тік, шырмалып, жармасып, төселіп өсетін, қысқа);

4) түрін өзгертетін өркендер туралы түсінік (жер үстіндегі және жер астындағы): тамыр сабақ, түйнек, пиязшық. Олардың биологиялық және практикалық рөлі.

25. Өсімдік – толыққанды ағза (1 сағат):

1) өсімдік ағзасының және барлық мүшелерінің тіршілік ету ортасымен өзара байланысы.

26. Бактериялар, саңырауқұлақтар, мүктер және қырыққұлақ (4 сағат):

1) бактериялар. Бактериялар туралы жалпы түсінік. Бактериялардың көбеюі және таралуы. Табиғаттағы және адам өміріндегі маңызы;

2) саңырауқұлақтар. Қалпақты саңырауқұлақтың құрылымы: жемісті денесі, саңырауқұлақтың өзге құрылымы. Жеуге жарамды және улы саңырауқұлақтар. Саңырауқұлақтарды жинау ережесі. Саңырауқұлақтардан уланудың алдын алу шаралары;

3) мүк. Мүк туралы түсінік, көпжылдық споротүзгіш өсімдік. Мүктің тіршілік ортасы. Шым тезектің пайда болуы және оны қолдану;

4) қырыққұлақтар. Көпжылдық шөптесін өсімдігі. Құрылым ерекшелігі, тіршілік ортасы.

27. Қазақстанның ағаш өсімдіктері (7 сағат):

1) Қазақстанның дала орманындағы жапырақты өсімдіктері: қайың, көктерек. Сырт құрылымының ерекшеліктері. Табиғаттағы және адам өміріндегі маңызы;

2) Қазақстан тауларындағы қылқан жапырақты өсімдіктер: қарағай, шырша. Сырт құрылымының ерекшеліктері. Табиғаттағы және адам өміріндегі маңызы;

3) Қазақстан тауларындағы бұта өсімдіктері: шырғанақ, итмұрын. Сырт құрылымының ерекшеліктері. Табиғаттағы және адам өміріндегі маңызы;

4) Қазақстанның жеміс өсімдіктері: алма, алмұрт, қара өрік, өрік, грек жаңғағы. Сыртқы құрылымының ерекшеліктері. Жемістерінің пісуі, оларды жинау және пайдалану;

5) Қазақстанның шөлді аймақтарының ағаш өсімдіктері: ақ және қара сексеуіл. Сырт құрылымының ерекшеліктері. Табиғаттағы және адам өміріндегі маңызы. Түрлі талдардың ағаштарын қолдану. Оларды қорғау.

28. Қазақстанның мәдени өсімдіктері (10 сағат):

1) лалагүлділер: пияз, сарымсақ – көпжылдық көкөніс өсімдіктері. Көбеюі және өсіру ерекшеліктері. Адамның пайдалануы;

2) алқа тұқымдастар: картоп, қызанақ, баклажан, бұрыш. Өсіру: егу, күту, жинау. Адамның пайдалануы;

3) бұршақтұқымдастар: ас бұршақ, үрме бұршақ, май бұршақ. Өсіру: егу, күту, жинау. Адамның пайдалануы;

4) алабұта тұқымдастар: асханалық қызылша. Өсіру: егу, күту, жинау. Адамның пайдалануы;

5) асқабақ тұқымдастар: қияр, асқабақ. Өсіру: егу, күту, жинау. Адамның пайдалануы;

6) шаршы гүлділер: қырыққабат. Қырыққабат түрлері, өсіру ерекшеліктері. Адамның пайдалануы.

29. Қазақстанның негізгі ауылшаруашылық өсімдіктері (12 сағат):

1) астық тұқымдар: бидай, қара бидай, арпа, сұлы, жүгері. Құрылымының ерекшеліктері (тамыр жүйесі, сабағы, жапырағы, гүлшоғыры). Астық тұқымдардан өнім алу шарттары. Егісті баптау. Шаруашылықта пайдалану;

2) бақша дақылдары: қарбыз, қауын. Қазақстанда өсіру агротехникасы. Адамның пайдалануы;

3) техникалық дақылдар: қант қызылшасы, мақта, күнбағыс, темекі. Өсіру ерекшеліктері. Жергілікті жағдайда өнімді өсірудің агротехникалық тәсілдері. Адамның пайдалануы.

30. Бақ өсімдіктері (3 сағат):

1) қарақат, таңқурай, бүлдірген. Оларды өсірудің биологиялық ерекшеліктері. Бақ өсімдіктерін зиянды жәндіктерден және аурулардан қорғау шаралары.

31. Қазақстанның шөптесін өсімдіктері (3 сағат):

1) емдік өсімдіктер. Аталуы. Сырт құрылымы. Тұрмыста қолдануы;

2) улы шөптер. Алуан түрлері, жеке улы өсімдіктердің белгілері. Улы өсімдіктерді қауіпсіз қолдану ережелері.

32. Гүлді-сәнді өсімдіктер (5 сағат):

1) күрделігүлді: тырнақ гүл, барқыт гүл, шырай гүл – біржылдық гүлді өсімдіктер. Әсел гүл – екіжылдық өсімдік. Георгин – көпжылдық гүл өсімдігі. Сырт құрылымы және осы өсімдіктерді өсіру ерекшеліктері.

33. Бөлме өсімдіктері (2 сағат):

1) бөлме өсімдіктері туралы жалпы мәліметтер, оларды өсіру және көбейту ерекшеліктері. Вегетативті жолмен көбейту және оларды баптау.

4-тарау. Оқу пәнінің 8-сыныптағы базалық білім мазмұны

34. Жануарлар (68 сағат).

35. Кіріспе (2 сағат):

1) жануарлар әлемінің алуан түрлері. Жануарлардың өсімдіктерден айырмашылығы. Жануарлар тіршілік ету мекені, олардың өмірге бейімделуі;

2) жануарлардың табиғаттағы орны және адамға практикалық маңызы. Адам әрекетінің жануарлардың алуан түрлеріне және көпшілігіне ықпалы. Қорықты аймақтар, Қазақстанның қызыл кітабы.

36. Омыртқасыз жануарлар (2 сағат):

1) омыртқасыз жануарлардың жалпы белгілері: омыртқаның болмауы (сүйек қаңқасы);

2) құрттар. Жаңбыр құрттары – мекені топырақ. Жаңбыр құрттарының тіршілік ету ортасына байланысты сырт құрылымының ерекшеліктері. Тіршілік әрекетінің негізгі процестері. Табиғаттағы орны;

3) дөңгелек құрттар: аскарида, острица – адамның және жануарлардың тоғышарлары. Құрт-тоғышарлардың зияндығы. Құрт ауруларымен күресу және алдын алу шаралары.

37. Жәндіктер (6 сағат):

1) жәндіктердің құрылым ерекшелігі және тіршілік ету ерекшеліктері. Дене бөлімдері, жабыны. Жәндіктердің алуан түрлері. Жәндіктердің табиғаттағы орны;

2) зиянкелтіргіш жәндіктер: қырыққабат көбелек (және оның жұлдызқұрты), зауза қоңыз, маса, бөлме шыбыны. Сырт құрылымы, тіршілік етуі, қоректенуі. Таралуы. Осы жәндіктердің зияндығы (өсімдіктерге келтірер зияны және ауыруқоздырғыш бактерияларды тасымалдауы). Зиянды жәндіктермен күресу жолдары. Пайдалы жәндіктер: ара, жібек көбелек. Сырт құрылымы, тіршілік етуі, қоректенуі. Көбеюі. Араның отбасы және оның тіршілігі. Жібек көбелекті өсіру. Үй жәндіктерінің халық шаруашылығындағы маңызы және оларды баптау.

38. Өрмекші тәрізділер (2 сағат):

1) өрмекшілер. Өмір сүруі және тіршілік ету ортасына байланысты сырт құрылысының, өмір әрекеттерінің ерекшеліктері. Өрмекші тәрізділердің жәндіктерден айырмашылығы. Өрмекшілердің табиғаттағы орны. Қазақстанның шөл даласындағы өрмекшілер: бұзаубас бүйе, қарақұрт, сарышаян – улы өрмекшілер. Улы өрмекшілер шаққанда көрсетілетін алғашқы көмек;

2) кенелер. Кенелердің түрлері. Кенелер – адамның және жануарлардың қауіпті ауруларын тасымалдаушылар. Қышыма кенелері. Қансорғыш кенелердің шағуынан сақтану ережелері. Қышыманы жұқтыру.

39. Омыртқалы жануарлар (5 сағат):

1) балықтар. Судағы омыртқалылар ретінде балықтардың ерекшеліктері. Балықтардың тіршілік ету ортасына бейімделуінің белгілері. Қазақстанның сулы аймақтарында мекендейтін балықтардың түрлері;

2) балықтардың ішкі мүшелері. Балықтардың таралуы және дамуы;

3) өзен балықтары: алабұға, шортан, тұқы;

4) теңіз балықтары: бекіре, ақсерке, сазан. Балықтардың табиғаттағы және адам өміріндегі маңызы. Балық байлығын қорғап көбейтуге бағытталған шаралар (балықтарды өсіру).

40. Қосмекенділер (3 сағат):

1) сан алуан түрлері. Құрбақа. Тіршілік ету ортасы. Құрбақаның сырт құрылымы, қозғалу тәсілі. Қосмекенділердің өміріндегі мерзімдік құбылыстар. Ішкі мүшелері. Құрбақаның таралуы;

2) құрылымының, тіршілік етуі және таралуы бойынша балықтармен ұқсастығы және айырмашылығы. Қосмекенділердің табиғаттағы маңызы. Қосмекенділерді қорғау.

41. Бауырмен жорғалағыштар (4 сағат):

1) Қазақстандағы бауырмен жорғалағыштар: кесіртке, құмдағы, дөңгелек басты, су жылан, сұр жылан, қалқантұмсықты. Бауырмен жорғалағыштар және қосмекенділердің айырмашылығы;

2) ішкі құрылымы: қоректенуі, тыныс алуы, қан айналымы, нерв жүйесі;

3) бауырмен жорғалағыштардың таралуы;

4) жыландардың түрлері. Улы және усыз жыландар (мысалы ақ жылан және сұр жылан). Бауырмен жорғалағыштардың табиғаттағы маңызы. Оларды қорғаудың негізгі шаралары.

42. Құстар (10 сағат):

1) құстардың жалпы сипаты. Тіршілік ету мекендері, сырт құрылымының ерекшеліктері. Құстардың қоректенуі. Қазақстанда мекендейтін құстардың сан алуан түрлері;

2) құстардың ішкі құрылымының ерекшеліктері;

3) құстарды көбейту және таралуы. Құс жұмыртқасының құрылымы. Құс балапандарын ұяда ұстап қоректендіру. Дала құстары: дуадақ, тырна, бозторғай. Жыртқыш құстар: дала бүркіті, лашын, үкі. Суда жүзетін құстар: үйрек, бірқазан, қоқиқаз. Адам үйінің қасында мекендейтін құстар: көгершін, шымшық;

4) әр экологиялық топтағы құстардың тіршілік ету ерекшеліктері. Құстардың маңызы және оларды қорғау;

5) тауық, қаз, үйрек – үй құстары. Үй құстарын құс фабрикаларында ұстау, қоректендіру және өсіру. Құс өсіру – Қазақстан экономикасының негізгі бағыты.

43. Сүтқоректілер, немесе аңдар (4 сағат):

1) сүтқоректілердің алуан түрлері. Қазақстанды мекендейтін жануарлар. Өмір жағдайына бейімделуі. Сүтқоректілердің жалпы белгілері: түк жабыны, ұрпағын тірі туып және оларды сүтпен қоректендіру;

2) сүтқоректілердің ішкі құрылымы және қаңқасы: ас қорыту, тыныс алу, қан айналым, зәр шығару мүшелері.

44. Жабайы сүтқоректілер (18 сағат):

1) кеміргіштер: көртышқан, құм кеміргіші. Кеміргіштердің жалпы белгілері. Сырт көрінісі және әр жануардың айырмашылық ерекшеліктері. Тіршілік етуі, қоректенуі, көбеюі. Кеміргіштердің табиғатта және адамның шаруашылық әрекетіндегі маңызы;

2) қоянтәрізділер: орқоян, құм қояны, үй қояны. Тіршілік етуі, қоянтәрізділердің қоректенуі және таралуы. Қояндардың маңызы және оларды қорғау. Үй қояндарын өсіру;

3) жыртқыш аңдар: қасқыр, аю, сілеусін, қар барысы. Жыртқыш аңдардың жалпы сипаты. Сырт келбеті және осы жануарлардың әрқайсысының айырмашылық ерекшелігі. Қазақстанда жыртқыш аңдардың таралуы. Осы жануарлардың маңызы және оларды қорғау;

4) бағалы терілі жыртқыш аңдар: сусар, бұлғын, түлкі, құндыз. Тіршілік етуі, бағалы терілі аңдардың маңызы және таралуы. Аң фермаларында құндызды ұстау;

5) жарғақ табан теңіз жануарлары: итбалық, морж, теңіз мысығы. Жарғақ табандылардың жалпы сипаты. Осы жануарлардың ерекшеліктері, олардың таралуы және маңызы. Каспий итбалығы. Теңіз аңдарын қорғау;

6) киттәрізділер: кит, дельфин. Киттәрізділердің жалпы сипаттары. Кит және дельфиннің сырт құрылымы. Қоректенуі және қозғалуы. Тыныс алуы. Ұрпақтарын қоректендіру. Осы жануарлардың маңызы және оларды қорғау;

7) өсімдік қоректі жануарлар: ақбөкен, киік, құлан, Пржевальский аты. Жалпы сипаттары, сырт құрылымы, тіршілік ету мекеніне бейімделуі. Қоректенуі, күйіс қайыратын және күйіс қайырмайтын жануарлар, аша тұяқтылар және тақ тұяқтылар. Таралуы, төлдерін өсіру. Жануарларды қорғау.

45. Ауылшаруашылық сүтқоректілер (10 сағат):

1) сиыр. Сырт құрылымы. Ас қорыту жүйесі ерекшеліктері. Сиырдың сүт беруі. Заманауи жануарлар фермасы, оларда сиыр бағу. Бұзауларды өсіру. Қазақстанның ауыл шаруашылығында сиырдың маңызы;

2) қой. Қойдың таралуы. Сырт құрылымының және қойды бағу ерекшеліктері. Қойды бағу және қозыларды өсіру. Қазақстанның ауыл шаруашылығында қойдың маңызы;

3) ат. Аттың сырт құрылымы: дене, бас, аяқтарының, тері жабынының ерекшеліктері. Аттарды бағу. Аттарды ұстау, баптау және қоректендіру. Қазақстанның ауыл шаруашылығында аттардың маңызы;

4) түйе. Сырт құрылымының ерекшелігі, құрғақшылыққа бейімделуі. Түйенің қоректенуі, көбею ерекшеліктері. Қазақстанның ауыл шаруашылығында жануарлардың маңызы;

5) үй жануарлары: иттер, мысықтар. Сыртқы түрінің ерекшеліктері, күтіп баптау. Өсіруге қойылатын санитарлық-тазалық талаптары. Ауырулар, жануарларға алғашқы көмек көрсету. Үй жануарларының түрлері.

46. Жалпылау және қайталау (2 сағат).

5-тарау. Оқу пәнінің 9-сыныптағы базалық білім мазмұны

47. "Адам және оның денсаулығы" (68 сағат).

48. Кіріспе (3 сағат):

1) адам – тірі табиғат бөлігі. Адамның және жануарлардың ұқсастығы және айырмашылығы;

2) адам денсаулығы – оның басты байлығы. Өз денсаулығына жауапкершілікпен қарау. Ауырған адамның тәртіп ережелері. Қазақстандағы медициналық мекемелер және медициналық көмек;

3) адамның пайдалы әдеттері: дене шынықтыру, дұрыс тамақтану, спортпен шұғылдану. Зиянды әдеттер: тамақты көп жеу, аз қозғалу, ішімдік, шылым шегу, нашақорлық, зиянды иістерді иіскеу.

49. Адам ағзасымен жалпы танысу (4 сағат):

1) жасуша, оның негізгі құрылымды бөлшектері. Жасушаның химиялық құрамы;

2) ұлпалар, оларды топтастыру: жабын, бұлшық ет, жүйкелік, дәнекер;

3) мүшелер. Адамның мүшелер жүйесі. Ағза – бірегей толық. Дене қуыстары;

4) адам ағзасы және қоршаған орта. Адам денсаулығының қоршаған ортаның жағдайына тәуелділігі. Адамдардың табиғаттағы өз тәртібіне жауапкершілігі.

50. Тірек және қозғалыс (11 сағат):

1) тірек-қозғалыс аппараты туралы жалпы мәліметтер, оның құрылымы және маңызы. Сүйектердің бірігуі. Буындардың құрылымы;

2) сүйектердің құрамы және құрылымы. Сүйектердің түрлері, олардың қызметтері. Сүйек – тірі құрылым. Сүйектердің өсуі;

3) бас сүйегі. Бас сүйегі, оның бөлімдері, маңызы. Бас қаңқасы сүйектерінің қосылуы;

4) дене қаңқасы. Омыртқа, оның бөлімдері, маңызы. Омыртқа құрылымы. Төс клеткасы, оның құрылым және маңызы;

5) дене бітімі, оның бұзылуы. Омыртқа қисаюының алдын алу және дене бітімінің бұзылуы. Дене бітімінің дұрыс болуы адам денсаулығына маңызы;

6) қол және аяқ сүйектері. Тірек-қозғалыс аппаратының зақымдануы. Алғашқы көмек көрсету;

7) бұлшық ет туралы жалпы мәліметтер, олардың құрылымы және маңызы. Адамның денесіндегі бұлшық еттердің негізгі топтамасы. Бұлшық еттердің жұмысы. Қаңқа және бұлшық еттерді дамытуға және нығайтуға қозғалыс белсенділігінің маңызы.

51. Қан және қан айналымы (8 сағат):

1) қан және қан айналымының маңызы. Қанның құрамы (қызыл және ақ жасушалар), қан плазмасы. Қан айналым мүшелері: жүрек және қан тамырлары. Жүрек құрылымы және жұмысы;

2) қан тамырлары. Қан айналымы;

3) қан тамырларымен қан қозғалуы. Қан қысымы, оны өлшеу. Пульс;

4) қан тамырларының зақымдануы. Қан аққанда алғашқы көмек көрсету;

5) адам өмірін және денсаулығын сақтау үшін қан құю. Қан топтары. Қан тапсыру;

6) жүрек-қан тамырлары аурулары, олардың алдын алу. Жүрек қантамырының гигиенасы. Алкоголь ішімдіктерінің, темекі, есірткінің жүрекке және қан тамырларына әсері.

52. Тыныс алу (7 сағат):

1) тыныс алудың маңызы. Тыныс алу жүйесінің құрылымы және қызметі. Тыныс алу мүшелері. Дауыс аппараты;

2) өкпе, өкпе құрылымы. Өкпеде және ұлпада газ алмасуы,

3) тыныс алу қозғалыстары, олардың жылдамдығы. Ауаны жұтқанда және ауаны шығарғанда төс клеткасының көлемінің өзгеруі;

4) ауа-тамшы жолдарымен берілетін аурулар. Суық тию ауруларының алдын алу. Тыныс алу мүшелерінің гигиенасы. Темекінің тыныс алу жолдарына әсері. Ауа ортасын қорғау.

53. Ас қорыту (13 сағат):

1) тамақтану – ағза өміршеңдігінің қажетті шарты. Негізгі қажетті заттар (нәруыз, липид, көміртегі) және құрамында бар азық-түліктер. Өсімдіктерден және жануарлардан алатын азық-түліктер;

2) дәрумендер, олардың рөлі. Азық-түліктерде оларды сақтау тәсідері;

3) ас қорытудың маңызы. Ас қорыту жүйесінің құрылымы. Ас қорыту мүшелерінің жұмысы;

4) тістер, олардың ас қорытудағы рөлі. Тіс және ауыз қуысының гигиенасы;

5) ауыз қуысында ас қорыту. Крахмалды қорыту. Асқазанда ас қорыту. Нәруыздың ыдырауы. Ішекте ас қорыту. Қажетті заттардың қанға сіңуі. Тамақтану гигиенасы және нормасы. Асқазан, ішек және құрт ауруларының алдын алу. Тамаққа уланудың алдын алу;

6) темекі тарту және ішімдіктің ас қорыту мүшелеріне зияндығы.

54. Зәр шығару (2 сағат):

1) зат алмасу қалдықтарын ағзадан шығарудың маңызы. Зәр шығару жүйесінің мүшелері. Бүйректің сыртқы көрінісі, олардың ағзада орналасуы. Бүйрек ауруларының алдын алу.

55. Тері (4 сағат):

1) тері. Оның құрылымының ерекшелігі және маңызы. Жылуды реттеуде терінің рөлі. Жылу, күн өтудің белгілері. Күйіп, үсіп қалу. Олардың алдын алу және орын алғанда алғашқы көмек көрсету;

2) тері, шаш, тырнақ гигиенасы. Дене күтіміне арналған косметикалық құралдар. Сабын, жөке, сусабынды қолдану ережелері. Таза шаштардың әдімділігі және саулығы. Тырнақ күтімінің маңыздылығы. Тері жарақаттанғанда алғашқы көмек көрсету;

3) ағзаны шынықтыру. Күнмен, сумен, ауамен шынықтыру ережелері.

56. Жүйке жүйесі (6 сағат):

1) жүйке жүйесінің құрылымы және маңызы. Рефлекс және рефлекторлық доға жайлы алғашқы түсініктер;

2) бас миы. Оның құрылымы және маңызы. Жұлын. Оның құрылымы және маңызы;

3) еңбек гигиенасы, оның денсаулыққа маңызы. Күн тәртібі. Ұйқы және оның маңызы. Ішімдіктің және темекінің нерв жүйесіне әсері.

57. Сезім мүшелері (7 сағат):

1) адам өмірінде, оның еңбек әрекетінде сезім мүшелерінің маңызы. Сезім мүшелерін жаттықтыру. Сезім мүшелерінің ауруларының алдын алу;

2) көру мүшесі, құрылымы және қызметі. Көру гигиенасы. Алыстан көрмеу, жақыннан көрмеу. Көз жарақаттанғандағы алғашқы көмек;

3) есту мүшесінің құрылымы және қызметі. Сырт, орта және ішкі құлақ. Есту қабілетінің гигиенасы;

4) иіс және дәм сезу мүшелері;

5) сезім мүшелері. Тері сезімі (жұмсақ – қатты, тегіс – бұлтақ, жылы – суық). Ауырсыну сезімі.

58. Қазақстан Республикасында адамдардың денсаулығын сақтау (3 сағат):

1) Қазақстан Республикасының денсаулық сақтау жүйесі. Елімізде еңбекті қорғауға арналаған шаралар. Дем алуды ұйымдастыру;

2) медициналық көмек. Кәрілік, ауырғанда және еңбекке жарамсыздықты әлеуметтік қамтамасыз ету;

3) қоршаған ортаның мүшелер жүйесіне және жалпы адам денсаулығына әсері. Өркениет аурулары: обыр, ЖИТС - инфекциясы. Алдын алу шаралары.

6-тарау. 6-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

59. Пәндік нәтижелер.

60. Білім алушылар:

1) тірі және өлі табиғат нысандарының аттарын;

2) судың үш күйін және оның қасиетін;

3) тірі ағзаға ауаның қажеттілігін;

4) ауаның құрамын және қасиетін;

5) пайдалы қазбалардың адамға маңызын біледі деп күтіледі.

61. Білім алушылар:

1) тірі және өлі табиғат нысандарын танып, аттарын айту;

2) өлі табиғат нысандарын сырт белгілері бойынша сипаттау (түрі, түсі, көлемі, иісі);

3) түрлі топтамалардың нысандарынан мысалдар келтіру;

4) зерделеу нысандарында байқалатын өзгерістердің қарапайым себептерін түсіндіру;

5) табиғатта қарапайым бақылаулар жүргізу;

6) ауаның, судың, өз денесінің температурасын анықтау икемдерін меңгереді деп күтіледі.

7-тарау. 7-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

62. Пәндік нәтижелер.

63. Білім алушылар:

1) гүлді өсімдіктердің мүшелерін және олардың маңызын;

2) Қазақстанның ағаш өсімдіктерін;

3) Қазақстанның мәдени өсімдіктерін;

4) Қазақстанның ауылшаруашылық өсімдіктерін;

5) Қазақстанның гүлді-сәндік өсімдіктерін біледі деп күтіледі.

64. Білім алушылар:

1) зерттеу өсімдіктерінің тобын жалпылау сөзбен айту;

2) кейбір гүлді-сәндік өсімдіктерді өсіру;

- 3) табиғатта өсімдіктердің мезгілдік өзгерістерін бақылау;
- 4) топырақты қазу, суғару, түптеу, өсімдіктерді будандастыру;
- 5) табиғатты қорғау ережелерін сақтау икемдерін меңгереді деп күтіледі.

8-тарау. 8-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

65. Пәндік нәтижелер.

66. Білім алушылар:

- 1) жануарлардың өсімдіктерден айырмашылығын;
- 2) жануарлардың табиғаттағы орны және адамға практикалық маңызы;
- 3) омыртқасыз жануарлардың жалпы белгілерін;
- 4) табиғаттағы жәндіктердің рөлін;
- 5) омыртқасыз жануарлардың алуан түрлерін біледі деп күтіледі.

67. Білім алушылар:

1) оқыған тақырыптардағы жануарлар топтарының ұқсастығын және айырмашылық белгілерін анықтап, жануарлардың әр тобын сипаттайтын жалпы белгілерді анықтау;

2) жануарлардың қылығын, өмір сүруін, тіршілік ортасын айту;

3) оқылған тақырыптардағы топтарға жататын жануарларды атау;

4) жануарлардың табиғаттағы және адамның шаруашылық әрекеттегі маңызын атау;

5) кейбір ауылшаруашылық жануаларына және үй жануарларына жеңіл күтім жүргізу (ауылды жерлердегі мектептерге);

6) Қазақстанның Қызыл кітабына енген жануарларды сақтау туралы білімдерін қарапайым түрде үгіттеу икемдерін меңгереді деп күтіледі.

9-тарау. 9-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

68. Пәндік нәтижелер.

69. Білім алушылар:

1) адам мүшелері жүйесін, олардың құрылымын және негізгі қызметтерін біледі деп күтіледі.

70. Білім алушылар:

1) өз денсаулығын сақтап нығайту мақсатымен адам ағзасының құрылымы және қызметі жайлы білімдерін күнделікті өмірде қолдануы;

2) санитарлық-тазалық ережелерді сақтау;

3) жарақат алғанда, жылу және күн сәулесі өткенде, күйіп, үсіп, тамаққа уланып қалған жағдайларда алғашқы көмек көрсету икемдерін меңгереді деп күтіледі.

71. Тұлғалық нәтижелер. Білім алушылар:

1) қоршаған табиғатқа және адамдарға адамгершілік аялау қарым-қатынас;

2) туған өлкеге сүйіспеншілік, өз Отанына деген мақтаныш сезімін;

3) өз денсаулығын сақтауға, салауатты өмір салтын ұстану қажеттілігін танытады деп күтіледі.

72. Жүйелік-әрекеттік нәтижелер білім алушылардың:

1) табиғатта жауапкершілік тәртібінен;

2) бөлме және бақша өсімдіктерін күту дағдылары; үй жануарларын күту дағдыларынан;

3) салауатты өмір салты дағдыларынан көрініс табады деп күтіледі.

Қазақстан			Республикасы
Білім және ғылым	және	ғылым	министрінің
2017 жылғы		27	шілдедегі
№ 352 бұйрығына 140-қосымша			
Қазақстан			Республикасы
Білім және ғылым	және	ғылым	министрінің
2013 жылғы		3	сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 358-қосымша			

Жеңіл ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 6-9 сыныптары үшін "География" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Түсінік хат

1. Оқу бағдарламасы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 23 тамыздағы № 1080 қаулысымен бекітілген Орта білім берудің (бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім беру) мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес және жеңіл ақыл-ой кемістігі бар білім алушылардың ерекше білім алу қажеттіліктерін ескере отырып әзірленген.

2. Оқу пәнінің мақсаты – білім алушыларда қолжетімді географиялық түсініктер мен икемдерді қалыптастырып, оны күнделікті әрекеттерде пайдалану.

3. Оқу пәнінің міндеттері:

1) білім алушыларға табиғи нысандар және қоршаған әлемнің аймақтық айырмашылығы туралы қарапайым түсініктерді мәлімдеу;

2) жеке табиғи құбылыстар арасындағы; адам мен табиғаттың арасындағы байланысты түсіндіру;

3) табиғатқа диалектикалық-материализм көзқарасын қалыптастыру;

4) табиғат және табиғат құбылыстарын жүйелі түрде бақылау арқылы білім алушылардың жеке тәжірибесін байыту;

5) білім алушыларда табиғатты қорғау санасын тәрбиелеу;

6) көрнекі-бейне және сөйлеу-логикалық ойлау қабілеттерін дамытуға ықпал ету; сөздік қорын кеңейту, білім алушылардың байланыстырып сөйлеу тілін дамыту.

4. География оқу пәні ретінде үлкен оқу маңызына ие, сонымен қатар ақыл-ойы жеңіл түрде кешеуілдеген балалардың танымдық және тұлғалық дамуының кемшіліктерін еңсеруге ықпал етеді.

5. Бағдарлама концентрлік ұстаным бойынша құрылған. Қазақстан географиясы әр концентрдің негізгі мазмұнын құрайды. 6-сыныпта білім алушылар Қазақстанның физикалық картасымен, оның географиялық орналасуымен, шекараларымен, жердің қыртыстарының түрлерімен танысады. 7-сыныпта Қазақстанның табиғаты туралы оқиды, 8-сыныпта – Қазақстанда тұратын халықтардың шаруашылығы, тұрмысы және мәдениеті туралы оқиды. 9-сыныпта "Қазақстанның экономикалық аймақтарының географиясы", "Өз облысының географиясы" зерделенеді.

6. Оқу жүктемесінің көлемі:

- 1) 6-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағат;
- 2) 7-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағат;
- 3) 8-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағат;
- 4) 9-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағат.

7. Бағдарлама білім алушылардың "Айналадағы әлем" пәні бойынша алдыңғы дайындықтарын ескеріп құрылған. Географияны оқу процесінде келесі: "Жаратылыстану" (топырақ, пайдалы қазбалар, су қоймалары), "Тарих" (өз өлкесінің тарихы), сонымен қатар ана тілі, әдебиет, математика және басқа пәндермен пәнаралық байланыс орнатылады.

8. Ақыл-ойы кем білім алушыларда оқып жатқан түсініктердің шынайы болмысын қалыптастыру үшін оларға практикалық жұмыстарды жүйелі түрде ұсынылады, бақылау, табиғатқа саяхат ұйымдастырылады.

9. Бағдарламаның тақырыптарына және бөлімдеріне сағат бөлу үлгі ретінде берілген. Білім алушылардың ерекше білім алу қажеттіліктерін ескере отырып, оқу жоспарының жалпы сағат санының шеңберінде нақты материалды оқыту үшін мұғалімге өздігімен уақыт көлемін анықтау мүмкіндігі беріледі.

2-тарау. Оқу пәнінің 6-сыныптағы базалық білім мазмұны

10. Физикалық географияның бастауыш курсы (68 сағат).

11. Кіріспе. География нені зерттейді (4 сағат):

1) "География" — Жер табиғаты, халқы және шаруашылығы туралы ғылым;
2) күн биіктігінің өзгеруін және ауа райын бақылау. Ауа райын құрастырушылар: жауын-шашын, жел, бұлт, температура. Жыл мезгілдерінің белгілері;

3) қауіпті табиғи құбылыстар. Қауіптің алдын алу шаралары;

4) өз өңірі және халықтың еңбегі туралы географиялық мәліметтер.

12. Жергілікте бағдарлау (5 сағат):

1) көкжиек. Көкжиек сызығы. Көкжиек тұстары. Жергілікті табиғат белгілерін Күн арқылы бағдарлау;

2) компас. Оның құрылымы. Компаспен жұмыс істеу ережелері. Компас арқылы бағдарлау.

13. Жер қыртысының түрлері (5 сағат):

1) жер рельефы, оның негізгі түрлері;

2) жергілікті рельеф түрлерімен танысу үшін саяхатқа шығу;

3) жазықтықтар (тегіс және таулы). Жазықтықтардың теңіз табанының асты бойынша ажырату (жазықтықтар, таулы жерлер, тегіс таулар). Тегістіктердің физикалық картадағы орны;

4) арықтар, олардың пайда болуы. Арықтармен күресу;

5) таулар, оларды биіктігі бойынша ажырату. Физикалық картада орналасуы. Жер сілкінісі және жанартаулардың атқылауы туралы түсініктер.

14. Жер суы (10 сағат):

1) жердегі өмірге судың маңызы. Табиғаттағы су айналымы;

2) бастау, оның пайда болуы. Құдық. Су құбыры. Адамның пайдалануы;

3) өзен, оның бөлімдері. Таулы және тегістектегі өзендер. Өзендерді пайдалану;

4) көлдер, су оймалары, тоғандар. Балықтарды, құстарды өсіру;

5) балшықтар, оларды құрғату;

6) мұхиттар және теңіздер. Табиғат құбылыстары: дауыл, цунами;

7) аралдар және жарты аралдар;

8) біздің өлкенің сулары. Суды ластанудан қорғау.

15. Жоспар және карта (8 сағат):

1) заттың суреті және жоспар;

2) масштаб. Қашықтықты өлшеу және оны жоспарда масштаб бойынша бейнелеу. Адамның практикалық әрекетінде жоспарды қолдану. Сынып жоспары. Жергілікті жоспардың шартты белгілері;

3) жоспар және географиялық карта. Картадағы негізгі бағыттар. Картаның масштабы. Физикалық картаның белгілері және шартты түстері (шекаралар, қалалар, теңіздер, өзендер, каналдар);

4) Қазақстанның физикалық картасы. Географиялық картаның адам өмірінде және әрекетіндегі маңызы.

16. Жер шары (14 сағат):

1) "Жер, Күн, Ай" туралы қысқа мәліметтер;

2) ғаламшарлар. Жер - ғаламшар. Жердің шар тәрізділігін дәлелдеу. Ғарышты зерттеу (алғашқы ғарышкер - Ю.Гагарин. Алғашқы қазақстандық ғарышкерлер - Т. Әубәкіров, Т.Мұсабаев);

3) глобус – жер шарының үлгісі. Жер осі, экватор, полюстар. Глобуста құрғақтықты және суды бейнелеу ерекшеліктері;

4) жарты шарлар физикалық картасы. Жер бетіндегі судың және құрлықтың орын алуы;

5) жарты шарлар картасында және глобустағы мұхиттар;

6) жарты шарлар картасында және глобустағы материктер. Евразия, Африка, Солтүстік Америка, Оңтүстік Америка, Австралия, Антарктида;

7) алғашқы жер шарындағы саяхат;

8) жер бетінде өмір сүруде күннің маңызы. Жер жазықтығын Күнмен жылытып жарық түсірудің айырмашылығы (қиғаш және ауыспалы күн сәулелері);

9) климат туралы түсінік, оның ауа райынан айырмашылығы. Климаттың негізгі түрлері;

10) жарық түсудің көлбеулері: ыстық, орташа, суық. Оларды глобуста және жарты шар картасында көрсету;

11) тропикалық көлбеудің табиғаты. Орта деңгейлі және полярлы көлбеулердің табиғаты.

17. Қазақстанның физикалық картасы (22 сағат):

1) менің Отаным - Қазақстан. Қазақстан республикасының бас қаласы - Астана;

2) Қазақстанның глобустағы, жарты шар картасында, физикалық картада орналасуы;

3) теңіздегі және құрлықтағы шекаралары;

4) "Каспий теңізі. Арал теңізі";

5) ірі пайдалы қазбалар шығатын орындар;

6) Қазақстан жерінің жалпы сипаты (тегістіктер, таулар);

7) "Шығыс-Еуропа тегістігі. Батыс-Сібір тегістігі. Тұран тегістігі";

8) "Қазақстанның ұсақ жоталары" (Сары-Арқа);

9) "Орал таулары. Алтай таулары. Жоңғар Алатауы. Солтүстік Тянь-Шань";

10) Қазақстанның өзендері және көлдері. Балхаш көлі, Алакөл көлі. Ертіс өзені. Орал өзені. Сырдария өзені. Іле өзені;

11) Қазақстанның табиғат нысандарын қорғау. Табиғатты қорғауда мемлекеттің және қоғамның рөлі.

3-тарау. Оқу пәнінің 7-сыныптағы базалық білім мазмұны

18. Физикалық картадағы Тәуелсіз Мемлекеттер Достастығының (бұдан әрі – ТМД) шекаралары (4 сағат):

- 1) Тәуелсіз Мемлекеттер Достастығының пайда болуы;
- 2) ТМД құрлықтағы және теңіз шекаралары. ТМД рельеф ерекшеліктері;
- 3) ТМД ірі өзендері және көлдері.

19. Арктикалық шөлдала қорықтары (5 сағат):

- 1) картада орналасуы. Теңіздер мен аралдар;
- 2) климат. Табиғат ерекшеліктері;
- 3) өсімдік және жануарлар әлемі. Табиғатты қорғау;
- 4) халқы және оның негізгі кәсіптері;
- 5) солтүстік теңіз жолы. Солтүстік Мұзды мұхитының теңіздері. Навигация ерекшеліктері.

20. Тундра аймағы (8 сағат):

- 1) картада орналасуы. Аралдар және жарты аралдар;
- 2) рельеф және пайдалы қазбалар;
- 3) климат. Тундра су қоймалары;
- 4) өсімдіктер әлемі;
- 5) жануарлар әлемі;
- 6) шаруашылық. Халық және оның негізгі кәсіптері;
- 7) тундра қалалары;
- 8) солтүстіктің экологиялық мәселелері. Тундра табиғатын қорғау.

21. Орман аймағы (10 сағат):

- 1) картада орналасуы. Рельеф және пайдалы қазбалар;
- 2) орман алқабының климаты;
- 3) өзендер, көлдер, каналдар;
- 4) өсімдіктер әлемі. Қылқан жапырақты ормандар (тайга). Аралас және жапырақты ормандар;
- 5) жануарлар әлемі. Бағалы терілі аңдар;
- 6) орманды аймақ тұрғындары және олардың негізгі кәсіптері: өндіріс, ауыл шаруашылығы;
- 7) орманның пайдасы – орман өндірісі, аңшылық, балық аулау;
- 8) орман аймағының қалалары. Орманды қорғау. Орманда жүру ережелері.

22. Дала аймағы (8 сағат):

- 1) картада орналасуы. Жер үсті қыртысы және пайдалы қазбалар. Климат. Өзендер. Сумен қамтамасыз ету мәселелері. Дала өсімдіктерінің әлемі. Дала жануарлары;
- 2) шаруашылық. Халқы және оның негізгі кәсібі;

3) дала аймағының қалалары. Дала аймағы табиғатын сақтау.

23. Шөлдала және жартылай шөлдала қорғандары (6 сағат):

- 1) картада орналасуы. Рельеф және пайдалы қазбалар;
- 2) климат. Өзендер. Сумен қамтамасыз ету мәселелері;
- 3) ерекшеліктері және табиғатты қорғау. Өсімдіктер әлемі. Жануарлар әлемі;
- 4) халықтың негізгі кәсібі;
- 5) шөлдала және жартылай шөлдаланың қалалары.

24. Субтропик аймақтары (4 сағат):

1) картада орналасуы. Жердің сырт қыртысы. Климат. Табиғатты қорғау және ерекшеліктері;

- 2) субтропиктердің өсімдіктер және жануарлар әлемі;
- 3) халқы және оның негізгі кәсібі;
- 4) курортты қалалар. Субтропик табиғатын қорғау.

25. Таулы аймақтар (6 сағат):

- 1) картадағы орны. Рельеф және пайдалы қазбалар. Климат;
- 2) солтүстік Кавказдың табиғат ерекшелігі және шаруашылығы;
- 3) қалалары және Оралдың экологиялық мәселелері,
- 4) Алтай таулары. Халқы және оның негізгі кәсібі. Қалалары;
- 5) Шығыс Сібір таулары. Халқы және оның негізгі кәсібі. Қалалары;
- 6) қорытынды сабақ.

26. Қазақстан табиғаты (15 сағат):

1) Қазақстан. Тәуелсіз мемлекеттің құрылуы. Физикалық және саяси картадағы Қазақстан;

2) жер қыртысының негізгі түрлері. Пайдалы қазбалардың ірі кен орындары. Рельефтың табиғатқа, шаруашылыққа және адам өміріне әсері;

3) климаттық жағдайының ерешеліктері. Климаттың аймақтық айырмашылығы. Жергілікті жағдайдың қалыптасуына және адам денсаулығына әсер етуі;

4) Қазақстанның ішкі суларының ерекшеліктері. Республика аймағында өзендердің таралуы. Өзен және көлдерді шаруашылықта пайдалану. Су қоймаларын қорғау;

5) өсімдіктердің алуан түрлері. Өсімдіктердің адам өмірінде және табиғаттағы маңызы. Қазақстанда сирек кездесетін және жоғалып бара жатқан өсімдіктердің түрлері. Өсімдіктерді қорғау;

6) Қазақстанның жануарлар әлемі. Жануарлардың адам өмірінде және табиғаттағы маңызы. Жануарлар әлемін қорғау заңдылықтары;

7) Қазақстандағы табиғат аймақтары: орманды дала, дала, шөл дала, таулы аймақ;

8) республика халқы. Қазақстан территориясында өмір сүретін халықтар мен ұлттар. Халықтардың салт дәстүрлері;

9) елорда – Астана, Қазақстандағы ірі қалалар, еліміздегі ғылыми, мәдени және өндіріс орталықтары.

27. Өткенді қайталау (2 сағат).

4-тарау. Оқу пәнінің 8-сыныптағы базалық білім мазмұны

28. Материктер және мұхиттар географиясы (68 сағат).

29. Кіріспе (1 сағат):

1) материктер және мұхиттар географиясы нені зерттейді? Материктер және құрлық бөліктері глобуста және жарты шарлар физикалық картасында. Дүниежүзілік мұхит.

30. Мұхиттар (5 сағат):

1) "Атлант мұхиты". Шаруашылық маңызы. Кеме шарушылығы;

2) "Солтүстік Мұзды мұхит". Шаруашылық маңызы. Кеме шарушылығы;

3) "Тынық мұхит". Шаруашылық маңызы. Кеме шарушылығы;

4) "Үнді мұхиты". Шаруашылық маңызы. Кеме шарушылығы;

5) дүниежүзілік мұхитты заманауи зерттеу.

31. Материктер.

32. Африка (7 сағат):

1) географиялық орналасуы, жағалауларын белгілеу, аралдар және шығанақтар;

2) рельефтың алуан түрлері, климат, өзендер, көлдер;

3) тропикалық орман өсімдіктері және жануарлары. Саван өсімдіктері және жануарлары. Африка шөлдаласының өсімдіктері және жануарлары;

4) халқы. Халықтардың өмірі және тұрмысы;

5) Африка мемлекеттері, олардың астаналары (Египет, Эфиопия, Танзания, ОАР, Судан – мұғалімнің таңдауы бойынша).

33. Австралия (5 сағат):

1) географиялық орналасуы. Жағалауларын белгілеу, аралдар;

2) рельефтың алуан түрлері, климат, өзендер мен көлдер;

3) Жаңа Гвинея аралы. Н.Миклухо-Маклайдың Австралияға саяхаты;

4) Австралияның өсімдіктер және жануарлар әлемінің ерекшеліктері;

5) Австралия халқы (жергілікті және көшіп келгендер). Канберра – Австралия астанасы.

34. Антарктида (4 сағат):

1) географиялық орналасуы, жағалауларын белгілеу. Оңтүстік полюс;

2) Антарктиданы орыс теңіз саяхатшыларының ашуы;

3) жер үсті қыртысы және климат. Өсімдіктер және жануарлар әлемі.

Табиғатты қорғау;

4) әртүрлі елдердің ғалымдарының Антарктиданы зерттеуі. Антарктиданы заманауи зерттеу.

35. Америка (1 сағат).

1) Американы ашу.

36. Солтүстік Америка (4 сағат);

1) географиялық орналасуы, жағалауын белгілеу. Аралдар және шығанақтар. Табиғи жағдайы, рельеф, климат. Өзендер мен көлдер;

2) өсімдіктер және жануарлар әлемі;

3) халқы. Солтүстік Америка мемлекеттері және астаналары (АҚШ. Канада. Мексика. Куба – мұғалімнің таңдауы бойынша).

37. Оңтүстік Америка (5 сағат):

1) географиялық орналасуы, жағалауын белгілеу;

2) аралдар және шығанақтар. Табиғи жағдайы, рельеф, климат. Өзендер мен көлдер;

3) Оңтүстік Америка табиғатының ерекшеліктері. Табиғат байлықтарын қорғау;

4) халқы (жергілікті және көшіп келгендер);

5) ірі мемлекеттер (Бразилия, Аргентина, Перу және сол сияқты елдер мұғалімнің таңдауы бойынша), олардың астаналары.

38. Еуразия (8 сағат):

1) Еуразия – шер шарының ең үлкен материгы. Географиялық орналасуы. Дүние бөліктері: Еуропа және Азия. Олардың арасындағы шартты шекара;

2) Еуразия жағалауларын белгілеу. Солтүстік Мұзды және Атлант мұхиттарының теңіздері. Ірі аралдар және шығанақтар;

3) Еуразия жағалауларын белгілеу. Тынық және Үнді мұхиттарының теңіздері. Аралдар және шығанақтар;

4) жердің үстіңгі қыртысы, Еуразияның табиғи жағдайы және пайдалы қазбалары;

5) Еуразияның климат түрлері. Су ресурстары – өзендер және көлдер;

6) Еуразияның өсімдіктер және жануарлар әлемі. Табиғатты қорғауда халықаралық ынтымақтастық;

7) Еуразия халқы. Халықтың тығыздылығы бойынша айырмашылығы. Евразия халықтары. Еуропа және азия халықтарының мәдениеті және тұрмысы.

39. Еуропа мемлекеттері (7 сағат):

1) Ұлыбритания. Франция. Германия. Испания. Италия. Сербия. Хорватия. Албания. Греция. Польша. Чехия. Словакия. Венгрия. Румыния. Болгария. Норвегия. Швеция. Финляндия.

40. Азия мемлекеттері (5 сағат):

1) Түркия, Иран, Ирак, Ауғаныстан;

2) Монғолия. Қытай. Үнді;

3) Оңтүстік және Солтүстік Корея;

4) Вьетнам. Лаос;

5) Жапония.

41. Қазақстан және жақын шет елдері (16 сағат):

1) КСРО тарқауы. Жақын шет ел мемлекеттері – бұрынғы одақтас мемлекеттер;

2) Қазақстан. Географиялық орналасуы. Табиғи жағдайы және ресурстары. Халқы. Астанасы және ірі қалалары;

3) Ресей. Географиялық орналасуы. Табиғи жағдайы және ресурстары. Халқы. Астанасы және ірі қалалары;

4) Өзбекстан. Географиялық орналасуы. Табиғи жағдайы және ресурстары. Халқы. Астанасы және ірі қалалары;

5) Түркменістан. Географиялық орналасуы. Табиғи жағдайы және ресурстары. Халқы. Астанасы және ірі қалалары;

6) Тәжікстан. Географиялық орналасуы. Табиғи жағдайы және ресурстары. Халқы. Астанасы және ірі қалалары;

7) Қырғызстан. Географиялық орналасуы. Табиғи жағдайы және ресурстары. Халқы. Астанасы және ірі қалалары;

8) Грузия. Географиялық орналасуы. Табиғи жағдайы және ресурстары. Халқы. Астанасы және ірі қалалары;

9) Әзірбайжан. Географиялық орналасуы. Табиғи жағдайы және ресурстары. Халқы. Астанасы және ірі қалалары;

10) Армения. Географиялық орналасуы. Табиғи жағдайы және ресурстары. Халқы. Астанасы және ірі қалалары;

11) Молдова. Географиялық орналасуы. Табиғи жағдайы және ресурстары. Халқы. Астанасы және ірі қалалары;

12) Украина. Географиялық орналасуы. Табиғи жағдайы және ресурстары. Халқы. Астанасы және ірі қалалары;

13) Белорусия. Географиялық орналасуы. Табиғи жағдайы және ресурстары. Халқы. Астанасы және ірі қалалары;

14) Эстония. Географиялық орналасуы. Табиғи жағдайы және ресурстары. Халқы. Астанасы және ірі қалалары;

15) Латвия. Географиялық орналасуы. Табиғи жағдайы және ресурстары. Халқы. Астанасы және ірі қалалары;

16) Литва. Географиялық орналасуы. Табиғи жағдайы және ресурстары. Халқы. Астанасы және ірі қалалары;

17) жақын шет ел мемлекеттері. Қорытынды сабақ;

18) "Материктер және мұхиттар географиясы" курсының қайталауы.

5-тарау. Оқу пәнінің 9-сыныптағы базалық білім мазмұны

42. Қазақстан географиясы (68 сағат).

43. Қайталау (1 сағат):

1) Қазақстанның жалпы географиялық сипаты. Дүниежүзілік картадағы Қазақстанның географиялық орны;

2) мемлекеттік шекаралар. Шекаралас мемлекеттер. Қазақстан территориясының көлемі.

44. Қазақстан жері туралы алғашқы географиялық мәліметтер (1 сағат):

1) палеолит дәуірінің ежелгі тұрақтары, мыс және қола кенінің дамуы;

2) Қазақстан табиғаты, халықтары және шаруашылығы туралы алғашқы мәліметтер берген ежелгі ғалымдар (Геродот, Страбон, Птоломей).

45. Қазақстан табиғаты және табиғи ресурстары (6 сағат):

1) табиғаттың алуан түрлері. Рельеф ерекшеліктері;

2) пайдалы қазбалар, олардың негізгі кендері. Тиімді пайдалану жолдары;

3) климат, негізгі факторлары және қалыптасуы. Климатқа тән белгілер. Жыл мезгілдерінің айқынды ауысуы;

4) су шығатын қайнар көздер. Оны халық шаруашылығында пайдалану. Суды тиімді пайдалану;

5) жер ресурстары (топырақ, топырақтың негізгі түрлері). Қазақстанда жер өңдеуді дамыту. Топырақты қорғау;

6) Қазақстанның өсімдік және жануарлар әлемі. Өсімдіктерді және жануарларды қорғау (қорғандар, тапсырмалар). Қазақстанның қызыл кітабы.

46. Қазақстан халқы (3 сағат):

1) Қазақстандағы халықтың саны. Республика аймағында орналасуы. Халық орналасуының тығыздылығының айырмашылығы;

2) Қазақстанда тұратын халықтар;

3) еңбек ресурстары. Олардың саны және құрамы. Республиканың түрлі салаларында жұмысқа жарамды халықтың еңбек етуі.

47. Қазақстан шаруашылығына жалпы шолу (10 сағат):

1) шаруашылықтың негізгі салалары: өнеркәсіп, ауыл шаруашылығы, көлік;

2) Қазақстан шаруашылығында өнеркәсіптің рөлі. Өнеркәсіп салаларының құрылымдары. Өнеркәсіп ұйымдарының түрлері;

3) Қазақстанда ауыл шаруашылығын дамыту. Ауыл шаруашылығының негізгі салалары. Ауылшаруашылық мекемелерінің түрлері;

4) көлік. Оның шаруашылықтағы рөлі. Көлік түрлері. Көлік өнеркәсібі.

48. Қазақстанның экономикалық аудандарының географиясы (2 сағат):

1) экономикалық аудандар туралы түсінік. Қазақстан аймағында бес экономикалық ауданның қалыптасуы.

49. Орталық Қазақстан (6 сағат):

1) географиялық орналасуы. Табиғи ресурстардың байлығы және алуан түрлігі. Су тапшылығы;

2) көмір. Көмір, металлургия және машина жасау өнеркәсібін дамыту. Теміртау, Жезқазған, Балхаш қалалары.

50. Батыс Қазақстан (6 сағат):

1) географиялық орналасуы. Табиғи қорықтар: дала, шөл дала;

2) жер асты байлығы: мұнай және газ шығатын жерлер;

3) балық шаруашылығы. Балықты өңдеу. Табиғатты қорғау. Ақтөбе, Атырау, Орал қалалары.

51. Солтүстік Қазақстан (6 сағат):

1) географиялық орналасуы. Табиғи қорықтар: орман далалары, дала, жартылай шөл далалар;

2) жер асты байлықтары. Темір кенін және тас көмір өндіру;

3) астық өсіру және мал шаруашылығы;

4) қалалар: Қазақстанның бас қаласы – Астана, Қостанай, Петропавл, Павлодар, Көкшетау.

52. Оңтүстік Қазақстан (6 сағат):

1) географиялық орналасуы. Табиғи қорықтар: шөл дала және таулар;

2) химиялық шикізат өндіру;

3) жер игеру, бақ өсіру, жүзім егу;

4) көлік. Алматы, Тараз, Шымкент, Талдықорған, Түркістан қалалары.

53. Шығыс Қазақстан (6 сағат):

1) таулы және тегіс жерлердің табиғи жағдайларының алуан түрлілігі. Жартылай металлмен жер асты байлығы;

2) өнеркәсіп. Ауыл шаруашылығы және көлік;

3) өнеркәсіпті дамыту. Өскемен, Семей, Риддер қалалары.

54. Өз облысының географиясы (15 сағат):

- 1) картада орналасуы. Шекаралары. Жердің үстіңгі қыртысы, пайдалы қазбалар;
- 2) өзендер және көлдер. Оларды шаруашылықта қолдану;
- 3) ауыл шаруашылығын дамытуға табиғат жағдайының қолайлығының ерекшеліктері;
- 4) өсімдіктер әлемі. Жануарлар әлемі. Табиғи байлықтарды қорғау;
- 5) халық және оның құрамы. Шаруашылықтың сипаты;
- 6) өнеркәсіп және оның жетекші салалары;
- 7) өсімдік өсіру және мал шаруашылығы;
- 8) көлік. Облыс және өлке орталығы. Біздің қала (ауыл, село).

6-тарау. 6-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

55. Пәндік нәтижелер.

56. Білім алушылар:

- 1) көкжиек тұстарын; жер бетінің негізгі түрлерін;
- 2) су қоймаларының түрлерін, олардың айырмашылығын;
- 3) суды ластанудан қорғау шараларын;
- 4) табиғатта өзін ұстау ережелерін;
- 5) жоспардың суреттен және географиялық картадан айырмашылығын;
- 6) жоспардағы, географиялық картадағы негізгі бағыттарды;
- 7) географиялық картаның шартты түстері және белгілерін;
- 8) жерде құрлықтың және судың таралуын;
- 9) климаттың негізгі түрлерін;
- 10) жердің дөңгелек екенін дәлелдейтін жер шарын саяхаттауды;
- 11) алғашқы ғарышкерлердің аттарын біледі деп күтіледі.

57. Білім алушылар:

- 1) глобуста және жарты шар карталарында материктер және мұхиттардың орналасуын;
- 2) глобуста және жарты шар карталарында жарықтандыру поястарының орналасуын;
- 3) Қазақстанның физикалық картасында және жарты шар картасында еліміздің географиялық орналасуын меңгереді деп күтіледі.

7-тарау. 7-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

58. Пәндік нәтижелер.

59. Білім алушылар:

- 1) ТМД-на кіретін мемлекеттер аттарын;
- 2) ТМД мемлекеттерінің табиғат қорғандарын;
- 3) олардың орналасуының климаттық жағдайлардан және теңіз үсті биіктігіне тәуелділігін;

- 4) түрлі аймақтардың табиғи жағдайларын;
- 5) әр табиғи аймақтың өсімдік және жануарлар әлемінің жарқын өкілін;
- 6) климат, өсімдік және жануарлар әлемінің, табиғи жағдай және халықтың кәсібі арасындағы өзара байланысты;
- 7) әр табиғи аймақтағы ірі қалаларды;
- 8) Қазақстанның географиялық орналасуының ерекшеліктерін;
- 9) Қазақстанның табиғи байлықтарын;
- 10) Қазақстанда табиғатты қорғауға арналған негізгі шараларды;
- 11) табиғатта өзін ұстау тәртібін біледі деп күтіледі.

60. Білім алушылар:

1) физикалық картада, жарты шар карталарында және глобуста ТМД елдерінің орналасуын;

2) физикалық картада, жарты шар карталарында және глобуста Қазақстанның шекараларын меңгереді деп күтіледі.

8-тарау. 8-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

61. Пәндік нәтижелер.

62. Білім алушылар:

1) әр материктің географиялық орналасуын, жағалау белгілері және табиғи ерекшеліктерін;

2) жақын шетел мемлекеттердің географиялық орналасу ерекшеліктерін;

3) жақын шетелдің табиғи жағдайын, ресурстарын, негізгі халқын және астаналарын;

4) Атлант, Солтүстік Мұзды, Тынық, Үнді мұхиттарының қысқаша сипатын біледі деп күтіледі.

63. Білім алушылар:

1) географиялық картада Атлант, Солтүстік Мұзды, Тынық, Үнді мұхиттарын;

2) жарты шар картасында әр материктің географиялық орналасуын және жағалау белгілерін;

3) саяси картада зерделенген мемлекеттер және астаналарын меңгереді деп күтіледі.

9-тарау. 9-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

64. Пәндік нәтижелер.

65. Білім алушылар:

1) әр экономикалық аймақтың табиғи жағдайы және ресурстары туралы жалпы сипаттауды;

2) Қазақстан шаруашылығының құрылымдарын атап, оның салалары және даму болашағының байланысы туралы;

3) өз облысының шаруашылығының құрылымын атап, оның негізгі салаларының орналасуын біледі деп күтіледі.

66. Білім алушылар:

1) Қазақстанның экономикалық аймақтарға бөлінуі туралы әңгімелеуді;

2) картада Қазақстанның экономикалық аймақтарын көрсетуді;

3) Қазақстан картасында өз өлкесін көрсетуді (облыс, қала, аудан);

4) кескін картасында Қазақстанның экономикалық аймақтарының шекараларын және ірі қалаларын белгілеуді меңгереді деп күтіледі.

67. Тұлғалық нәтижелер. Білім алушылар:

1) географияны оқуға сүйіспеншілігі мен қызығушылығын;

2) табиғатқа жауапкершілікпен қарауды;

3) қоршаған ортаны қорғау қажеттілігін танытады деп күтіледі.

68. Жүйелік-әрекеттік нәтижелер білім алушылардың:

1) өздігімен жұмыс жасау, өз әрекеттерін орындау дұрыстығын бақылауынан;

2) жазылған және ауызша ақпаратпен жұмыс істеу икемін, мәтінмен және суреттермен, географиялық картамен және кескінді картамен жұмыс істеуінен;

3) оқығанының мазмұнындағы негізгі ойларды белгілеуінен;

4) оқулық мәтінінде сұрақтарға жауапты оқулықтың мәтінінен табуынан көрініс табады деп күтіледі.

Қазақстан			Республикасы
Білім және ғылым	және	ғылым	министрінің
2017 жылғы		27	шілдедегі
№ 352 бұйрығына 141-қосымша			

Қазақстан			Республикасы
Білім және ғылым	және	ғылым	министрінің
2013 жылғы		3	сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 359-қосымша			

Жеңіл ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-8 сыныптары үшін "Бейнелеу өнері" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Түсінік хат

1. Оқу бағдарламасы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 23 тамыздағы № 1080 қаулысымен бекітілген Орта білім берудің (бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім беру) мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес және жеңіл ақыл-ой кемістігі бар білім алушылардың ерекше білім алу қажеттіліктерін ескере отырып әзірленген.

2. Оқу пәнінің мақсаты - білім алушыларды бейнелеу өнеріне бейімдеу, қоршаған ортаны өзіндік бейнелеуіне баулу.

3. Оқу пәнінің міндеттері:

1) жан-жақты үйлесімді дамуына ықпалдасу; білім алушылардың нысандарды, құрылымды, көлемді, заттардың түстерін, кеңістіктегі орнын дұрыс қабылдауға жүйелі, мақсатты түрде тәрбиелеу және дамыту арқылы олардың танымдық әрекеттерінің кемшіліктерін түзету;

2) бейнелеу өнерінің негізгі түрлерімен жанрлары туралы, бейнелеу-білдіру құралдары және бейнелеу әрекетінің техникалары туралы түсінікті мәліметтер беру;

3) эстетикалық тәрбие алуына ықпалдасу;

4) білім алушылардың әртүрлі бейнелеу әрекеттерімен шұғылдану тәжірибесін қалыптастыру;

5) ұйымшылдықты дамыту, жұмыс тәртібін ойластыру икемі, жоспармен жұмыс орындау икемі;

б) Отанға, табиғатқа деген сүйіспеншілігін арттыру.

4. Бейнелеу өнері ақыл ақыл-ой кемістігі бар білім алушылардың даму кемшіліктерін еңсеруге мүмкіндікті қамтамасыз етеді. Оқу процесінің міндетті шарты - сабақтың түзету бағыты.

5. Бейнелеу өнерінің оқу материалы сабақтың төрт түрін қамтиды: затқа қарап сурет салу, қолданбалы бейнелеу, тақырып бойынша бейнелеу, өнер туралы әңгімелесу.

6. 5-8 сыныптардағы бейнелеу өнері сабағында білім алушылардың мақсатты түрде бақылау қабілетінің дамуы жалғасады: заттармен құбылыстарды өзара салыстыру, ұқсастықпен айырмашылықтарын анықтау, заттарды нысанымен бет бедері бойынша топтастыру. Сан алуан көріністі саралау, бақылаудан кейін пайымдау және тұжырымдау білім алушылардың танымдық әрекеттерін дамытады.

7. 5-8 сыныптардағы бейнелеу өнері сабағында білім алушылар көрнекті өнер туындыларымен танысуды жалғастырады. Өнер туралы әңгімелесуде бейнелеу өнерінің түрлерімен: сызбамен, кескіндемемен, мүсін өнерімен, сәулет өнерімен, сәндік-қолданбалы өнермен, безендірумен танысады. Бейнелеу өнерінің жанрлары: табиғатты бейнелеу, портрет, натюрмортпен танысуды жалғастырады. Түрлі жанрда жұмыс істеуді үйренеді. Оқытушының міндеті білім алушының санасына қарапайым, түсінікті, қолжетімді түрде білімді жеткізу.

8. Оқыту процесінде "Қазақ тілі", "Оқу және тіл дамыту", "Музыка және ән", "Математика" пәндерімен пәнаралық байланыс орнайды.

9. Оқу жүктемесінің көлемі:

1) 5-сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағат;

2) 6-сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағат;

3) 7-сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағат;

4) 9-сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағат.

10. Оқу жылдары бойынша бағдарламаға сәйкес сағаттар саны:

1-кесте

Сабақтың түрі	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып
Затқа қарап сурет салу	12	12	12	12
Сәндік сурет салу	8	8	8	8
Тақырып бойынша сурет	8	7	7	7
Бейнелеу өнері туралы әңгімелесу	6	7	7	7
Барлық сағат саны	34	34	34	34

2-тарау. Оқу пәнінің 5-сыныптағы базалық білім мазмұны

11. Затқа қарап бейнелеу (12 сағат):

1) бейнеленген нысанды сараптай білу (түрін, түсін анықтау, құрама бөліктерінің көлемін салысту); өзінің суретін бейнеленген нысанмен салыстыру және суреттің бөліктерін бір бірімен салыстыру;

2) сурет салудың кезектілігін анықтап үйрену;

3) суреттің нысанын, құрылымын, үйлесімділігін, түсін келтіруді үйрену;

4) симметриялық нысанды затты бейнелегенде орталық сызықты пайдалану;

5) заттың көлемін қол жетімді құралдармен беру;

6) бояуға су қосу арқылы түстің қанықтылығын азайту.

12. Сәндік сурет салу (8 сағат):

1) жолақта, текшеде, шеңберде осьтік сызықты пайдаланып геометриялық және өсімдік элементтерінен өрнектер құрастыра білу;

2) өрнектер салуда кезектілікті сақтай білу;

3) езілген және су бояулармен жұмыс істегенде түстердің үйлесімділігін табу (бейненің сұлбасын сақтай отырып ою элементтерін түзу бояу);

4) әртүрлі өлшемдегі бояу жаққышты пайдалануды, барлық бояу жаққышпен және оның кері жағымен жұмыс істеуді үйрену.

13. Тақырып бойынша сурет салу (8 сағат):

1) өзінің байқағанын бейнелеп үйрену;

2) суретте бейнеленген заттардың бір - біріне салыстырмалы түрде дұрыс орналастыру мөлшерін көрсету білу (жақынырақ - алыстау);

3) суреттің елеулі сюжетін құрастыру үшін, бақылау негізінде, оқығаннан кейін алған әсердің негізінде туындаған елестерді көрсете білу;

4) езілген және су бояулармен жұмыс істеу, қағаздың реңін өзгерте білу.

14. Бейнелеу өнері туралы әңгімелесу (6 сағат):

- 1) белсенді және мақсатты түрде бейнелеу өнерінің туындыларын қабылдау;
- 2) көркем құралдары туралы жалпы түсінік;
- 3) бейнелеу өнерінің көрген туындыларының мазмұнын ауызша айта білу;
- 4) бейнелеу өнерінің жанрларын (портрет, табиғат суреті, натюрморт) белгілеріне және бейнелеу ерекшелігіне сәйкес ажырата білу;
- 5) картинадағы бейнелердің сезімдік жағдайын анықтай білу.

15. Бағдарламаның мазмұнын тоқсанға бөлу.

16. 1 - тоқсан:

- 1) сәндік сурет салу. Қазақтың ою-өрнегі. "Аяқталмайтын" (апликация);
- 2) табиғат суреті. Сұхбат;
- 3) бұйыммен салу. Үйеңкі жапырағы (қарындаш, акварель);
- 4) бұйыммен салу. Сүйікті мамық ойыншық (анималистика) (қарындаш, акварель);
- 5) тақырып бойынша бейнелеу. "Ойыншықтар дүкенінде" (қарындаш, акварель);
- 6) натюрморт. Жалпы түсінік. Сұхбат;
- 7) бұйыммен салу. Алма мен кружка (қарындаш, акварель);
- 8) сәндік сурет салу. Қазақтың ою-өрнегі "Ажурный" (апликация);
- 9) сәндік сурет салу. Жолаққа өздігінен өрнек құрастыру (қарындаш, гуашь).

17. 2 - тоқсан

- 1) бұйыммен сурет салу. Өсімдік өсірілген ыдыс (қарындаш, акварель);
- 2) бұйыммен сурет салу. Жол белгілері (қарындаш, гуашь);
- 3) сұхбат. Портрет. Жалпы түсінік;
- 4) бұйыммен сурет салу. Қыстық киімдегі қыз (қарындаш, акварель);
- 5) сюжетті сурет. "Аққала жасауда" (қарындаш, гуашь);
- 6) сәндік сурет салу. "Карнавал көзілдірігі" (қарындаш, гуашь);
- 7) сәндік сурет салу. Жаңа жылға шақыру қағазы (қарындаш, акварель);
- 8) сюжеттік сурет. Қысқы табиғат суреті (қарындаш, гуашь).

18. 3 - тоқсан:

- 1) тақырыпқа сурет салу "Қысқы орман" (қарындаш, гуашь);
- 2) бұйыммен сурет салу. Жануарлар (анималистика) (қарындаш);
- 3) сюжетті сурет. Ертегі кейіпкерлері (қарындаш, акварель);
- 4) сәндік сурет салу. Шаршыда өзіндік оюлар құрастыру (қарындаш, гуашь);
- 5) сәндік сурет салу. Жолақта өрнекті шығармашылықпен құрастыру (қарындаш, гуашь);

6) сәндік сурет салу. Шеңберде өзіндік өрнек құрастыру (Табактың эскизі – оюмен өрнектелген ағаш немесе металдан жасалған ыдыс) (қарындаш, гуашь);

7) ұлттық сәндік қолданбалы өнер. Сұхбат;

8) бұйыммен сурет салу. Қазақтың дәстүрлі киімдері, бас киімі (қарындаш, акварель);

9) тақырып бойынша сурет салу. "Наурыз" (қарындаш, акварель).

19. 4 - тоқсан:

1) сұхбат. Анималистика;

2) бұйыммен сурет салу. Қараторғайдың ұясы (қарындаш, акварель);

3) бұйыммен сурет салу. Қоңыздар (симметрия) (қарындаш, акварель);

4) бұйыммен сурет салу. Шегіртке (симметрия) (қарындаш, акварель);

5) көктемгі табиғат көрінісі. Сұхбат;

6) тақырып бойынша сурет салу. "Көктемгі көңіл күй" (қарындаш, акварель);

7) бұйыммен сурет салу. "Ыдыстағы көктем гүлдері" (қарындаш, акварель).

3-тарау. Оқу пәнінің 6 - сыныптағы базалық білім мазмұны

20. Затқа қарап бейнелеу (12 сағат):

1) заттың жалпы формасын анықтап, кезегімен сараптай білу (дөңгелек, тікбұрышты) үйлесімділігін, бөлшектер байланысын, түсін;

2) өзінің жұмысын алдын-ала жоспарлап, анықталған кезектілігімен бейнені құрауды үйрену (жекеден жалпыға, жалпыдан жекеге);

3) қарапайым көмекші сызықпен суреттің дұрыстығын тексере білу;

4) өзінің суретін бұйыммен салыстыра білу;

5) қолжетімді заттармен суреттегі бұйымдардың көлемді формасын, бұйымның түсіне сәйкес бояуды таңдай отырып бейнелеу;

6) ақ және ашық түстің аясында заттардың үлкен көлемін бейнелеу; жұмыстың "шикілей" тәсілін, түстердің қосылуын пайдалану.

21. Сәндік сурет салу (8 сағат):

1) матаға (түсқағазға) торкөзді оюларды құрастыра білу;

2) табиғи формаларды үлгіге келтіре білу;

3) қабырға газеттерін рәсімдеудің негізгі тәртібі;

4) торкөзге қаріптеу тәсілдерін білу.

22. Тақырып бойынша сурет салу (7 сағат):

1) өзінің бақылауларын суретте көрсету білу;

2) суреттің кеңістік композициясы;

3) әдеби шығармадағы образды өз түсінігі бойынша суретте көрсете білу, мұғалім айтқан жеңіл сюжеттің сипатты белгілерін суретте көрсете білу;

4) майлы және құрғақ бояулармен жұмыс жасай білу.

23. Бейнелеу өнері туралы сұхбат (7 сағат):

1) суретші пайдаланған бейнелеудің негізгі құралдарын, суретшінің негізгі ойын, бейнелеу өнерінің түрі мен жанрын, тән белгілері мен ерекшеліктерін атап, қарастырылып отырған шығарманың мазмұнын айта білу;

2) өнер туындысына өзінің сезімдік-эстетикалық көзқарасын білдіру;

3) мүсіндік туындының бейнелеу өнері ретінде ерекшелігі, мүсіндік туындылардың үлгілері;

4) халықтық сәндік-қолданбалы өнер;

5) бейнелеу өнерінің жанры және түрлері туралы қарапайым мәліметтер.

24. Бағдарлама мазмұнын тоқсанға бөлу.

25. 1 - тоқсан (9 сағат):

1) күзгі табиғат көрінісі. Сұхбат;

2) сәндік сурет салу. Жолақта ою-өрнекті шығармашылықпен құрастыру (қарындаш, гуашь);

3) натюрморт. Сұхбат;

4) натюрморт "Жемістер" (қарындаш, акварель);

5) натюрморт "Көкөністер" (қарындаш, акварель);

6) сәндік-қолданбалы өнер. Сұхбат;

7) бұйыммен сурет салу. Барабан (қарындаш);

8) сәндік сурет салу. Шеңберде қазақ оюларын өздігінен құру (табақты әрлеу эскизі) (қарындаш, гуашь).

26. 2 - тоқсан (7 сағат):

1) бұйыммен сурет салу. Кофе шәйнегі (қарындаш);

2) құрамды заттың формасы және оны оюлармен безендіру (торсық) (қарындаш, гуашь);

3) бұйыммен сурет салу (адамның нобайы) (қарындаш, акварель);

4) сюжеттік сурет "Шаңғы тебу", "Таудан сырғанау" (қарындаш, акварель);

5) сәндік сурет салу. "Жаңа жылдық ашық хат" (қарындаш, акварель);

6) сәндік сурет. Карнавалдық маска дайындау "Халық күнтізбесі".

27. 3 - тоқсан (10 сағат):

1) қысқы табиғат көрінісі. Сұхбат;

2) сәндік сурет. Қабырға газетінің эскизі (қарындаш);

3) сәндік сурет. Тікбұрышта қазақтың ою-өрнегін құрастыру (сырмақтың эскизі) (қарындаш, гуашь немесе аппликация);

4) көркем туындыны бейнелеу (қарындаш, акварель);

5) бұйыммен сурет салу. Құстар (анималистика) (қарындаш);

6) сюжетті сурет: "Құстарды қарсы аламыз" (қарындаш, акварель);

7) қазақтың дәстүрлі кәсіптері. Сұхбат;

8) тақырыпқа сурет салу: "Наурыз" (қарындаш, акварель).

28. 4 - тоқсан (8 сағат):

1) көктемдегі табиғат көрінісі. Сұхбат;

2) сюжетті сурет. "Көктем келді" (қарындаш, акварель);

3) сәндік сурет салу. Шеңберде шығармашылық оюлар құрастыру (қарындаш, гуашь);

4) бұйыммен сурет салу "Пиона гүлі" (қарындаш, акварель);

5) бұйыммен сурет салу "Мәйе бұтағы" (қарындаш, акварель);

6) бұйыммен сурет салу "Вазадағы көктемгі гүл шоғы" (қарындаш, акварель);

7) сәндік сурет салу: Дәстүрлі тұрмыстық бұйымдар, оларды ою-өрнекпен әшекейлеу (қарындаш, гуашь);

8) мүсін. Сұхбат.

4-тарау. Оқу пәнінің 7-сыныптағы базалық білім мазмұны

29. Бұйыммен сурет салу (12 сағат):

1) бейнелеу нысанын, құрылымын, бөлшектердің көлемін, түсін, кеңістікте орналасуын сараптау;

2) сурет салудың мақсатты кезеңділігін сақтау;

3) көмекші сызықтарды пайдалана білу, суретте көлемді тікбұрыш, цилиндр, дөңгелек және құрылымды формалы заттарды көрсете білу ережелері;

4) бейнеленген заттардың түстерінің реңін көрсете білу дағдысы.

30. Сәндік сурет салу (8 сағат):

1) ою-өрнектерді әртүрлі геометриялық формада құрастыра білу, табиғи формаларды сәндік үлгіде өңдей білу және безендіру жұмыстарында қолдану;

2) езілген және су бояулармен жұмыс істеу әдістері.

31. Тақырып бойынша сурет салу (7 сағат):

1) суретте байланысты мазмұнды көрсете білу;

2) заттардың өзара орналасуына байланысты бірімен бірін жабуы;

3) заттарды ашық кеңістікке орналастыра білу;

4) кішірейту арқылы заттардың алыста орналасқандығын көрсете білу;

5) суреттегі көрермендік тереңдік туралы түсінік: бірінші жоспар, екінші жоспар.

32. Бейнелеу өнері жөнінде әңгімелер (7 сағат):

1) бейнелеу өнерінің түрлері, жанрлары;

2) айқынды кескіндеменің негізгі құралдары;

3) бейнелеу өнерінде пайдаланылатын материалдар;

4) сәндік-қолданбалы өнер туындыларының негізгі ерекшеліктері.

33. Бағдарлама мазмұнын тоқсанға бөлу.

34. 1 - тоқсан (9 сағат):

1) сәндік құрастыру. Ыдысқа арналған қазақша ою-өрнектің эскизін жасау (гуашь);

2) натюрморт "Қазақтың ұлттық ыдысы" (қарындаш, акварель);

3) сұхбат. Бейнелеу өнерінің түрлері мен жанрлары;

4) тақырыпқа сурет "Күз басы" (қарындаш, акварель);

5) бұйыммен сурет салу. Тікбұрышты көлемді зат (қарындаш, акварель);

6) тақырып бойынша сурет салу "Дала" (қарындаш, акварель);

7) сұхбат. Халық шығармашылығы;

8) натюрморт "Жемістер" (қарындаш, акварель);

9) бұйыммен сурет салу. Цилиндр нысандағы көлемді зат (қарындаш, акварель).

35. 2 - тоқсан (7 сағат):

1) әңгімелесу "Алтын адам";

2) бұйыммен сурет салу. Қазақтың ұлттық музыкалық аспаптары (қарындаш, акварель);

3) бұйыммен сурет салу. Конус түріндегі көлемді зат (қарындаш, акварель);

4) сәндік құрастыру. Ер адамдардың бас киіміне арналған қазақша ою-өрнектің эскизін жасау (гуашь);

5) әңгімелесу. Сәулет ғимараттары;

6) "Менің үйім", "Біздің мектеп" сұлбасы;

7) безендірушілік кескіндеме. Жаңа жылға қабырға газеті.

36. 3 - тоқсан (10 сағат):

1) әңгімелесу. Кескіндеме (кітаптің безендірілуі, плакат, карикатура);

2) сәндік құрастыру. Қазақша ою-өрнек "Сызылған" (қарындаш, қара тушь);

3) натюрморт "Қымыз құйғыш" (қарындаш, акварель);

4) бұйыммен сурет салу. Күрделі зат (құралмалы форма) (қарындаш, акварель);

5) безендірушілік кескіндеме. Паспарту;

6) тақырыптық сурет "Кешкі ауыл", "Ауылдағы таң" (қарындаш, акварель) білім алушылардың таңдауы бойынша сюжет;

7) сұхбат. Қазақстандағы сурет галлерейлары;

8) сәндік құрастыру. Қазақтың ою-өрнегін жасау "Құрақ" (Аппликация).

37. 4 - тоқсан (8 сағат):

1) бұйыммен сурет салу. Шар тәрізді зат (қарындаш);

2) тақырыптық сурет. "Терезенің артында көктем" (қарындаш, акварель);

3) сұхбат. Ұлы кескіндемешілер;

4) сәндік құрастыру. Басқұрдың ою-өрнегінің эскизі (гуашь немесе аппликация);

5) тақырып бойынша сурет салу "Қаладағы көктем" (қарындаш, акварель);

6) бұйыммен сурет. Өртүрлі формалы және түрлі-түстегі көлемді заттар тобы (қарындаш, акварель);

7) безендіру кескіндемесі. "Соңғы қоңырауға" плакат (қарындаш, гуашь);

8) тақырыптық сурет "Жақында жаз!" (қарындаш, акварель).

5-тарау. Оқу пәнінің 8-сыныптағы базалық білім мазмұны

38. Бұйымға қарап сурет салу (12 сағат):

1) бейнелеу нысанын сараптау, оның түрін, құрылымын, құрамды бөлшектерінің көлемін, түсін және кеңістікте орналасуын анықтау;

2) сурет салудың лайықты кезектілігін сақтау (жекеден жалпыға);

3) бейнелеу білімінің негізі, көмекші сызықтарды пайдалана білу, суретте көлемді заттарды тікбұрыш, цилиндрлік, дөңгелек, құрылымдық формада көрсете білудің дұрыс ережелері;

4) суретте бейнеленген заттың анық сызықтық бейнесін, түсін, реңін көрсете білу дағдысы.

39. Сәндік бейнелеу (8 сағат):

1) әртүрлі геометриялық формадағы ою-өрнектерді, өрнектерді жасаудың әртүрлі тәсілдерін қолдана отырып құрастыру;

2) майлы және су бояулармен жұмыс істеу әдістері;

3) ою-өрнек композициясын жасағанда элементтердің мағынасына сәйкес сәндік мәнін (нақты мысалмен) ашу, сәндік суреттің күнделікті өмірдегі қолданбалы орнын ашу.

40. Тақырып бойынша сурет салу (7 сағат):

1) суретте байланысты мазмұнды және бейнеленгенге сезімдік қатынасын білдіру;

2) заттардың өзара орналасуына байланысты бірімен бірін жабу тәсілі;

3) заттарды ашық кеңістікке орналастыра білу;

4) заттарды кішірейту арқылы алыста орналасқандығын көрсете білу;

5) жарықтың түсуіне байланысты түстің өзгеруі: күн сәулесінен, қас қарайған кездегі, бұлтты ауа-райы.

41. Бейнелеу өнері туралы сұхбат (7 сағат):

1) бейнелеу өнерінің туындылығын мақсатты түрде қабылдап, өнер туындысына деген өзінің эмоционалды-эстетикалық көзқарасын айта білу;

2) бейнелеу өнерінің түрлері және жанрлары туралы ұғымы;

3) өнер туындысының түрі мен жанрына байланысты өзгерісті ерекшеліктері;

4) айқын кескіндеменің негізгі құралдары.

42. Бағдарлама мазмұнын тоқсанға бөлу.

43. 1 - тоқсан (9 сағат):

1) табиғат суреті "Күзгі қала" (қарындаш, акварель);

2) натюрморт "Қазақтың ұлттық ыдыстары" (қарындаш, акварель);

3) сәндік құрылымдар. Қазақтың ұлттық киімдеріне арналған ою-өрнектерінің эскизін жасау (қарындаш, акварель);

4) бейнелеу өнерінің түрлері, жанры;

5) тіктөртбұрышты формадағы көлемді зат (қарындаш, акварель);

6) табиғат суреті "Туған өлке" (қарындаш, акварель);

7) сұхбат "Халық шығмашылығының мұражайында";

8) натюрморт "Вазадағы жеміс" (қарындаш, акварель);

9) цилиндр пішіндес зат (қарындаш, акварель).

44. 2 - тоқсан (7 сағат):

1) сұхбат "Түрлі елдермен халықтардың сәндік өнері";

2) натюрморт "Қазақтың ұлттық музыкалық аспаптары" (қарындаш, акварель);

3) конус пішіндес зат (қарындаш, акварель);

4) сәндік құрылымдар. Қазақтың ер адамдарының бас киіміне арналған ою-өрнектердің эскизін жасау;

5) сұхбат "Сәулет бейнелеу өнерінің түрі ретінде";

6) үйдің ішкі көрінісі "Менің бөлмем", "Біздің сынып" (қарындаш, акварель);

7) безендіру кескіндемесі. Жаңа жылға плакат (қарындаш, гуашь).

45. 3 - тоқсан (10 сағат):

1) сұхбат "Алтын адам";

2) сәндік құрылымдар. Қазақтың ою-өрнегін жасау;

3) натюрморт "Дастархан" (қарындаш, акварель);

4) күрделі (құрылымдық) формадағы зат (қарындаш, акварель);

5) безендіру кескіндемесі. Альбом (қарындаш, гуашь);

6) табиғат көрінісі "Даладағы кеш", "Таудағы таң" (қарындаш, акварель) сюжет білім алушының таңдауы бойынша;

7) сұхбат "Қазақстандағы бейнелеу өнерінің мұражайлары";

8) сәндік құрылымдар. Қазақтың ою-өрнектерін жасау "Шексіз".

46. 4 - тоқсан (8 сағат):

1) бұйымға қарап сурет салу. Көлемді заттар тобы (глобус және кітап) (қарындаш, акварель);

2) көркем туындыны безендіру (қарындаш, акварель);

3) сұхбат "Әлемнің ірі мұражайлары";

4) сәндік құрылымдар. Қазақтың әйелдерінің бас киіміне арналған ою-өрнектері эскизін жасау (қарындаш, гуашь);

5) табиғат көрінісі "Жайлаудағы көктем" (қарындаш, акварель);

6) бұйымға қарап сурет салу. "Түрлі көлемді түрлі-түсті заттар тобы" (ағаш шеберінің құралдары) (қарындаш, акварель);

7) безендіру кескіндемесі. Соңғы қоңырауға қабырға газеті (қарындаш, гуашь);

8) тақырыптық сурет "Мектеп ауласы" (қарындаш, акварель).

6-тарау. 5-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

47. Пәндік нәтижелер.

48. Білім алушылар:

1) бейнелеу өнерінің жанрларын;

2) шаршыда және текшеде өрнек құрастыру тәртібін;

3) дәстүрлі қазақ киімі және бас киімдерінің аталуын біледі деп күтеледі.

49. Білім алушылар:

1) суретте бейнелеген заттардың түрін, құрылымын, үйлесімділігін көрсетуді;

2) симметриялық формадағы заттарды анықтау және осьтік сызықты қосымша пайдалана отырып, оларды бейнелеуді;

3) осьтік сызықты пайдаланып жолақта, текшеде, шеңберде геометриялық және өсімдік элементтерінен өрнектер құрастыра білуді;

4) тақырып бойынша сурет салғанда заттың қоршаған ортадағы көлемі жағынан орнын ескере отырып көрсетуді;

5) бояумен жұмыс істеудің қарапайым тәсілдерін қолдана білуді;

6) суреттің мазмұнын өздігінен талдауды; сабақта қарастырылған бейнелеу өнері туындыларының аттарын білуді, олардың авторларын атауды; картинадағы тұлғалардың сезімдік жай-күйін анықтай білуді; шығарманың жанрын анықтауды меңгереді деп күтіледі.

7-тарау. 6-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

50. Пәндік нәтижелер.

51. Білім алушылар:

1) сурет салу ретін;

2) қабырға газетін безендіру ережелерін;

3) негізгі бейнелеу құралдарын;

4) қазақ халқының дәстүрлі өнермен айналысуын;

5) бейнелеу өнерінің бірнеше туындыларын атап және олардың авторларын атай біледі деп күтеледі.

52. Білім алушылар:

1) суреттің дұрыстығын тексеру үшін қарапайым көмекші сызықтарды қолдана білуді;

2) жұмысты орындауға қажетті бейнелеу материалдарын өздігінен таңдап алуды;

3) бейнеленген заттың түсін таңдау және заттардың көлемдік формасын көрсете білуді;

4) сәндік сурет салуда түстерді үйлесімді таңдай білуді;

5) тақырыпқа байланысты салынған суреттердің үйлесімді мазмұнын және кеңістіктегі композициясын іске асыруды; ауа басымдылығы заңдылығын қолдануды;

6) өзі салған суретті үлгімен салыстырып, байқаған қателіктерін түзете білуді;

7) бейнелеу өнерінде қолданылатын терминдерді пайдалана отырып, атқарылған жұмыс туралы есеп беруді;

8) бейнелеу өнерінің түрлері, жанры туралы; оларды бейнелеу белгілері және ерекшеліктері жөнінде қарапайым түсінігі болуын;

9) картинаның басымдылығын табу, оның мазмұнын айта білуді меңгереді деп күтіледі.

8-тарау. 7-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

53. Пәндік нәтижелер.

54. Білім алушылар:

1) суретте түс реңдерін көрсету тәртібін;

2) бейнелеу өнерінде қолданатын материалдарды;

3) қазақ ұлттық ыдыстарының аталуларын біледі деп күтіледі.

55. Білім алушылар:

1) бейнеленген суреттердің формасын, құрылымын, көлемін, түсін, кеңістікте орналасуын көрсете білу, сурет салуда көмекші сызықтарды пайдаланып, анықталған кезектілігін сақтай білуді (жалпыдан жекеге қарай);

2) тікбұрышты, цилиндр формалы заттардың көлемін және түсін көрсетіп салуды;

3) сәндік суреттерді салғанда шығармашылық талғам таныту, осьтік сызықты пайдалана отырып, негізгі геометриялық формаларда ою-өрнектерді құрастыруды;

4) ұсынылған тақырыпқа сәйкес материалдарды таңдауды;

5) әртүрлі материалдарды және бейнелеу тәсілдерін қолдана білуді;

6) бейнелеу өнерінің туындыларына қызығушылық таныту және олар туралы өзіндік бағалаушы пікірін білдіруді меңгереді деп күтіледі.

9-тарау. 8-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

56. Пәндік нәтижелер.

57. Білім алушылар:

- 1) бейнелеу сауаттылығының негіздерін;
- 2) суретте түзу бейнелеуді, түстер реңін көрсету ережелерін;
- 3) акварель және гуашьпен жұмыс жасау тәсілдерін біледі деп күтеледі.

58. Білім алушылар:

1) осьтік (орталық) көмекші сызықтардың көмегімен күрделі (құрылымды) заттардың суреттерін сала білуді;

2) қарапайым безендіру жұмыстарында өткір ұшты бояғышты және плакаттың қаламұшын пайдалануды;

3) берілген тақырыпқа арналған суреттердегі заттардың өзара орналасуына байланысты бірімен бірін жабу тәсілдерін қолдануды; олардың көру қабілетінің кішіреюін ескере отырып, жойылған заттарды бейнелеуді;

4) сәндік сипаттағы суреттерді салуда дербестік және шығармашылық танытуды;

5) өнер туындыларының түрін (кескіндеме, графика, мүсін) және жанрын (портрет, табиғат көрінісі, натюрморт) анықтауды меңгереді деп күтіледі.

59. Тұлғалық нәтижелер. Білім алушылар:

- 1) дербестік, ұқыптылық, тәртіптілік;
- 2) бейнелеу жұмысына ынта, шығармашылық таныта білуі;
- 3) ересектермен және құрбыларымен ынтымақтастық құру дағдыларын танытады деп күтіледі.

60. Жүйелік-әрекеттік нәтижелер білім алушылардың:

1) өзіндік бейнелеу жұмыстарында анықталған кезектілікті сақтай білу ікемінен;

2) күнделікті өмірде бейнелеу өнері сабағында алған дағдыларды пайдалана білуінен;

3) жоспарлай білу, жоспар бойынша әртүрлі іс-әрекеттерді орындау, өзіндік бақылау, өзіндік бағалау, өзінің жұмысын үлгімен салыстыруынан көрініс табады деп күтіледі.

Қосымша

Бейнелеу өнері туралы әңгімелеуге ұсынылатын көркем туындылар

Натюрморт. А. Галимбаева "Дастархан", Г. Исмаилова "Қымызшы", А. Мырзакаримова "Ұлттық ыдыстар", М. Нұрлыбаев "Дастархан", Е.Жижирина "Шығыс натюрморты", Игнац Гаал "Натюрморт".

Гулдер. А.М. Мартова "Канн натюрморты", А. Черкасский "Сирень", Турсын Абуов "Гүлдер", И.Шишкин "Орманды алқап", А. Пластов "Колокольчики и

ромашки", И. Хруцкий "Гүлдер және жемістер", И. Машков "Фрукты и тюльпаны", М. Платунов "Белые пионы", К. Купецио "Анютины глазки", Ю.Пименов "Ромашки", И. Левитан "Васильки", Ю. Пименов "Ромашки", И. Крамской "Цветы", П. П. Кончаловский "Сирень", "Сирень у окна".

Жеміс-жидек және көкөністер. А.А. Риттих "Натюрморт. Алмалар", Т.Тогузбаев "Қарбызбен натюрморт", В.А Эйферт "Көк құмырамен натюрморт", "Кітаптармен натюрморт", Е.П. Карасулова "Лимонмен натюрморт", И.Т.Хруцкий "Саңырауқұлақпен көкөніс", "Гүлдер мен жемістер", И.И. Машков "Саморынмен натюрморт", К. Петров-Водкин "Алма мен лимон", Ю.Саркисов "Натюрморт", А.Бубнов "Натюрморт с синим подносом", И.Михайлов "Көкөністер және жеміс-жидектер".

Табиғат көрінісі. А. Исмаилов "Жуалы даласында", В. А. Эйферт "Кешкі мотив", Н.Г. Хлудов "Тау бұлағының жағасында", Нурбек Тансыкбаев "Іле даласында", М. Кенбаев "Әңгімелесу", "Алматы маңындағы таулар".

Ағаш. А. Черкасский "Қарағаш", И. Бродский "Жерге түскен жапырақтар", И.И. Шишкин "Дубовая роща", "Дубы", "Сосна", И.Э. Грабарь "Февральская лазурь", Н. Нурмухамедов "Ағаш".

Күз. А. Черкасский "Алтын күз", И. Левитан "Алтын күз"; В. Серов "Октябрь. Домотканово"; И. Остроухов "Алтын күз"; В. Поленов "Алтын күз".

Қыс. Ә. Қастеев "Шындағы сырғанақ", И.Э. Грабарь "Қысқы табиғат көрінісі", "Қысқы кеш", "Ақпандағы көкжиек", "Қайың аллеясы", А. Пластов "Алғашқы қар", К. Коровин "Қыста", К. Юон "Қыстың соңы. Күндіз", "Шаңғымен саяхат. Қырау", В. Поленов "Ерте жауған қар".

Көктем. В. Бакшеев "Көгілдір көктем", Ж.Шарденов "Алатаудың бөктерінде", А. Дузельханов "Көктем", О. Зардарян "Көктем", С.Мамбеев "Көктем", М.Нурлыбаев "Гүлденген алма бағы", И.Левитан "Көктем. Тасқын су", С.Герасимов "Мұз еріді", В. Бялыницкий-Бируля "Ерте мамырдың кеші", А.Саврасов "Грачи прилетели", И. Левитан "Наурыз", К. Юон "Наурыздағы күн", Ф.Васильев "Оттепель".

Жаз. С. Мамбеев "Жайлау", К.Қыстаубаев "Менің аулым", А.А.Пластов "Жазда", И. Левитан "Қайың алқабы", И.Шишкин "Рожь", "Лесные дали", К.Маковский "Найзағайдан қашқан балалар".

Портрет. "Суреші бейнелеуіндегі балалар", К. Болтабаев "Менің балалық әлемім", Ж. Кайрамбаев "Табиғат аясындағы қыз", К. Тельжанов "Әжесімен немересі", Ф.Решетников "Демалысқа келдім", "Тағыда екілік", С.А. Григорьев "Қақпашы", А.А. Пластов "Витя-подпасок", "Жазда", "Алғашқы қар", К.Маковский "Найзағайдан қашқан балалар".

Ертегі-аңыз жанры. Анималистика. Кітап кескіндемесі (Ертегілерді безендіру). В. Васнецов "Аленушка", "Иван-Царевич сұр бөріде", "Ұшақ кілем", "Батырлар", И.Я. Билибин, Ю. Васнецов, В. Конашевич, Е. Рачев, В. Сутеев, Н. Чарушин.

Сәндік қолданбалы өнер туындылары: халықтық және ұлттық кәсіппен, халықтық ою-өрнек элементтерімен, олардың мағынасымен және түстік шешімімен танысу. Білім алушыларға түсінуіне оңай болатындай, оқытушының таңдауына сәйкес.

Қазақстан			Республикасы
Білім және ғылым	және	ғылым	министрінің
2017 жылғы		27	шілдедегі
№ 352 бұйрығына 142-қосымша			
Қазақстан			Республикасы
Білім және ғылым	және	ғылым	министрінің
2013 жылғы		3	сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 360-қосымша			

Жеңіл ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-7 сыныптары үшін "Музыка" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Түсінік хат

1. Оқу бағдарламасы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 23 тамыздағы № 1080 қаулысымен бекітілген Орта білім берудің (бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім беру) мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес және жеңіл ақыл-ой кемістігі бар білім алушылардың ерекше білім алу қажеттіліктерін ескере отырып әзірленген.

2. Оқу пәнінің мақсаты – білім алушылардың музыкалық мәдениеттілігін қалыптастыру, музыканы хормен және жеке өлең айту, музыкалық туындыларды тыңдау, күрделі емес этюдтерді аспаптарда орындау процесінде эмоциялық саналы түрде қабылдауды дамыту.

3. Музыка сабақтарында білім беру, түзету, дамыту және тәрбиелеу міндеттері орындалады.

4. Білім беру міндеттері: білім алушылардың өмір туралы түсініктерін айқын және оларға түсінікті музыкалық туындылармен әсер ету арқылы кеңейту; балалардың музыкалық тәжірибесін байыту; музыкаға қызығушылығын дамыту; мазмұны бойынша жақын, тақырыбы мен жанрлары бойынша әртүрлі туындылардан балалардың музыкалық әсерлерін жинау; музыкалық-эстетикалық сөздікті қалыптастыру; музыкалық мәнерлілік құралдарында бағдарлауға үйрету.

5. Түзету міндеттері: білім алушылардың танымдық қызметін түзету (ойлау қабілетін белсендіру, мақсатты қызметті және зейіннің тұрақтылығын қалыптастыру); дыбысты айтудағы бұзылыстарды түзету; тәртіптің ақылға

қонымсыз жақтарын жеңу; ым-ишараттық қасиеттерді дамыту; музыканы тыңдау мен әндерді орындау кезінде өз сезімдері мен эмоцияларын көрсете білу қабілетін қалыптастыру.

6. Дамыту міндеттері: білім алушылардың ән салу аппаратын жетілдіру; қарапайым элементтерден бастап, білім алушыларда өлең айту кезіндегі тыныс алуын біртіндеп дамыту; білім алушылардың дауыстарының жалпы дыбысталуын теңестіру; ырғақ сезімін, жоғары дыбысты есту, музыкалық есте сақтау қабілеттерін дамыту; музыкалық-орындаушылық дағдыларын қалыптастыру; білім алушыда шығармашылық мүмкіндіктерін белсендіру.

7. Тәрбиелеу міндеттері:

- 1) ұйымшылдық пен тәртіпті тәрбиелеу;
- 2) музыкалық талғам элементтерін қалыптастыру;
- 3) айналадағылармен еркін қатынасуға дағдыландыру;
- 4) Қазақстан халықтарының бірлігі мен достық сезімін тәрбиелеу.

8. Зерде даму бұзылыстары бар балаларға арналған арнайы мектептің 5-7 сыныптарында музыкалық талғамды және қоршаған болмысты эмоциялық-эстетикалық тануды қалыптастыруға бағытталған музыкалық оқыту мен тәрбиелеу жұмыстары жалғасады.

9. Сабақтарды дайындау мен өткізу барысында мұғалім бір қатар педагогикалық міндеттерді орындайды. Оларға қатыстылар:

1) музыкалық материалдарды олардың тәрбиелік мағынасын, эстетикалық құндылығын, балалардың даму деңгейіне сәйкестілігін ескере отырып іріктей білу;

2) музыкалық туындыны (сондай-ақ жазбадан жаңғыртудан) орындаудың жоғары деңгейі;

3) музыкалық туындының мазмұнын түсіндіру, жанрлармен танысу мен суреттеу құралдарын көрсету кезінде балалармен алдын ала ойластырылған сөйлеу тілдік қарым-қатынас;

4) музыканы тыңдау кезінде бейнелі көрнекілікті (соның ішінде, туындылардың, бейнесюжеттердің мазмұнына сәйкес суреттер топтамалары) кең пайдалану;

5) балалардың ырғақты суретті, шапшаңдықты, музыкалық туындының динамикасын терең меңгеруіне көмектесетін қозғалыс белсенділігін ұйымдастыру.

10. Ақыл-ойы кем білім алушыларды музыка мәдениетіне тәрбиелеу ұлттық мәдениетке жағымды қатынасты қалыптастырумен қатар жүреді. Осыған байланысты музыка пәнінің мұғалімі сабақтардың құрамына келесілерді қосады:

1) Қазақстан композиторларының өз республикасының өмірін бейнелейтін шығармашылық мұрасын зерделеу;

2) вокалдық және аспаптық тәсілмен орындалған халық әндері мен күйлерін зерделеу;

3) қазақ халық аспаптарының (домбыра, қобыз, сыбызғы) дыбысталуының тембр ерекшеліктерін зерттеу.

11. Оқу бағдарламасына келесідей тараулар енгізілген:

1) ән салу;

2) музыканы тыңдау;

3) музыкалық сауаттылықтың элементтері.

12. "Ән салу" тарауында сынып хорының ән салу репертуарын, орындау дәлділігін, екпін тазалығын, дыбыс көркемділігін, ансамбль үндестілігін, есту арқылы өзін-өзі бақылау тәрбиесін жетілдіруге ерекше көңіл аударылады.

13. 5-7 сыныптарда өткен жылдардағы, сондай-ақ жаңа материалдар негізінде ән салу дағдылары мен икемділіктерді бекіту бойынша жұмыс жүргізіледі.

14. Аспаптың сүйемелдеуінсіз жеңіл, жақсы таныс әндерді айту икемділігін дамыту бойынша жұмыс жүзеге асырылады. Кантиленамен жұмыс істеу.

15. Білім алушылар оқу жылы ішінде бағдарламада көрсетілген 8-10 әнді жатқа білуге және өзінде келесі: тыныс алу, дыбыс шығару, дикция, құрылым, ансамбль дағдыларын қалыптастыруға міндетті.

16. "Музыканы тыңдау" тарауының негізгі міндеті – білім алушыларда көркемділігі жоғары музыкаға жағымды қатынас қалыптастыру. Жанры әртүрлі: фольклор, классика, заманауи (қазақстандық және шетелдік) музыканы есту мен эмоциялық қабылдау икемділіктері.

17. Республиканың өткені мен қазіргі өмірін көрсететін Қазақстан композиторларының шығармашылық мұрасын зерттеу қажеттілігі ерекше ескеріледі.

18. Сонымен қатар, білім алушыларды Қазақстанның музыкалық мәдениетінің көрнекті қайраткерлерінің: әншілердің, аспапшылардың, дирижерлердің, балет өнерінің шеберлерінің тек республикада ғана емес, сондай-ақ шет елдерде жеткен жетістіктері мен беделдерін ерекшелей отырып, олардың орындау шеберлігімен таныстырады.

19. "Музыкалық сауаттылық элементтері" тарауы ноталық сауаттылық пен музыкалық қызмет туралы бастауыш білім минимумын қамтиды.

20. Ән және музыка сабақтарында көрнекі материалдың, әртүрлі оқу құралдарының, техникалық құралдардың пайдаланылуы үлкен танымдық

мағынаға ие. Әрбір әнге, әрбір тыңдалған туындыға сәйкес суретті материал іріктеліп алынады.

21. Арнайы мектептегі музыка сабақтары тек эстетикалық әсер ету шеңберінен шығып, білім алушының танымдық қызметінің және эмоциялық-ерік аясындағы кемшіліктерді түзетудің арнайы міндетін орындайды.

22. "Музыка" пәні бойынша білім алушылардың жетістіктерін бағалау білім алушылардың зерде және музыкалық дамуының жеке деңгейін ескереді.

23. Оқу жүктемесінің көлемі:

1) 5 сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағат;

2) 6 сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағат;

3) 7 сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағат.

2-тарау. Оқу пәнінің 5-сыныптағы базалық білім мазмұны

24. Ән салу. Ән салу дағдылары мен икемділіктерін өткен сыныптарда өткен материалдар, сондай-ақ жаңа материалдар (сөз сөйлеу тазалығы және қосылу тұрақтылығы) негізінде бекіту.

25. Аспаптың сүйемелдеуінсіз жеңіл, жақсы таныс әндерді айту. Кантиленамен жұмыс істеу.

26. Дыбыстарды жоғарылығы мен әуен қозғалысының бағытына қарай ажырату.

27. Әуеннің бағытын (жоғарыдан төменге немесе төменнен жоғарыға қарай) қолмен көрсету. Есту қабілеті арқылы күшті бөлігін анықтау.

28. Мәтінді жылдам қарқында орындау және күрделі әуен кезінде айқын айту.

29. "До мажор" дыбыс қатарын жоғары және төмен, сүйемелдеумен және сүйемелдеусіз әндету.

30. Динамикалық реңктердің айқын мағынасы (форте – қатты, пиано – ақырын).

31. Әуеннің графикалық жазбасы. Графикалық жазба бойынша ән салу кезінде әуен қозғалысын бақылау.

32. Музыканы тыңдау. Марштарды (әскери, спорт, мерекелік, ойнақы, қаралы марш) және билерді (вальс, полька, танго, хоровод) ажырату.

33. Музыкадағы ертегілік сюжеттер. Тән ерекшеліктері. Идеялық және көркемдік мазмұны. Бейнелерді құруға көмектесетін музыкалық құралдар.

34. Музыкалық шығармада дыбыстау түріне қарай әр түрлі бөлімдерді ажырату.

35. Қазақтың халық аспаптар оркестрінің құрамы мен дыбысталуы. Қазақ және орыс аспаптар оркестрлерінің дыбысталуының жіктелуі.

36. Халық музыкалық аспаптар: қылқобыз, сыбызғы, асатаяқ, шаңқобыз, сырнай.

37. Таныс музыкалық аспаптарда ойнау.

38. Орындауға арналған үлгілік музыкалық материал:

1) "Не нәрсе". Музыкасы: Н. Қонырбасованікі;

2) "Туған жер". Музыкасы: К. Дүйсекеевтікі, сөзі: Сариевтікі;

3) "Наурыз біздің жаңа жыл". Музыкасы: Ж. Қалжановтікі;

4) "Әлди-әлди" халық әні;

5) "Шымшық". Музыкасы: Қ. Қуатбаевтікі, сөзі Қ. Мырзалиевтікі;

6) "Ерден атайдың әні". Музыкасы: Е. Хасанғалиевтікі, сөзі: Ә. Асылбековтікі;

7) "Ойлан, тап". Музыкасы: Ә. Еспаевтікі, сөзі: Қ. Ыдырысовтікі.

39. Тыңдауға арналған музыкалық шығармалар:

1) "Қазақ вальсі". Музыкасы: Л. Хамидидікі;

2) "Алма ағаштар жайнайды". Музыкасы: Б. Байқадамовтыкі;

3) "Көбелектер вальсі". Музыкасы: Б. Жамақаевтыкі;

4) Қазақ халық әні "Қамажай";

5) Құрманғазының "Сарыарқа" күйі;

6) Тау королінің үңгірінде. Г. Ибсеннің "Пер Гюнт" драмасының музыкасынан. Музыкасы: Э. Григтікі;

7) "Щелкунчик" балетінен "Марш". Музыкасы: П. Чайковскийдікі;

8) "Лебединое озеро" балетінен "Танец маленьких лебедей". Музыкасы: П. Чайковскийдікі;

Чайковскийдікі;

9) "Времена года" циклінен "Декабрь". Музыкасы: П. Чайковскийдікі;

10) "Детский альбом" циклінен "Баба-яга". Музыкасы: П. Чайковскийдікі;

11) "Вальс цветов". Музыкасы: П. Чайковскийдікі;

12) "Зима". Музыкасы: А. Вивальдидікі;

13) "Щелкунчик" балеті. Музыкасы: П. Чайковскийдікі;

14) "Лебедь". Музыкасы: К. Сен-санстыкі;

15) "Клоуны". Музыкасы: Д. Кабалевскийдікі;

16) "Волк". Музыкасы: С. Прокофьевтыкі;

17) "Смелый наездник". Музыкасы: Р. Шумандікі;

18) "Айгөлек". Музыкасы: Б. Байқадамовтыкі;

19) "Бозторғай әні". Музыкасы: П. Чайковскийдікі;

20) "Қарлығаш". Музыкасы: А. Жұбановтыкі;

21) "Ата толғауы". Музыкасы: Н. Тілендиевтікі;

22) "Кекіл". Музыкасы: Қазанғап күйі.

3-тарау. Оқу пәнінің 6-сыныптағы базалық білім мазмұны

40. Ән айту. До1-ре2 диапазонында ән репертуарын орындау. 5-сыныпта жатталған әндерді қайталау.

41. Ән репертуарын концерттік орындау.

42. 5-сынып материалымен салыстырғанда күрделі материал, сондай-ақ әндету кезінде вокалдық-хор жаттығуларының материалы негізінде ән салу кезінде тыныс алу дағдылары.

43. Әннің мазмұны мен сипатына қарай дыбыстың әртүрлі реңкімен ән салу дағдылары.

44. Хормен ән салу кезінде көркемдік орындау: ырғақты сурет, екпіндік қатар, ансамбльдік үйлесімділік, динамикалық реңктер.

45. Екпін тазалығы: топтың немесе әр білім алушының бөлек күрделі сөз тіркестерін және әуенді айналымдарды әндету.

46. Қозғалмалы сипаттағы әндердің мәтінінде сөздерді айқын және түсінікті айту.

47. Сүйемелдеусіз жатталған әндерді орындағанда вокалдық-хор дағдылары.

48. Жеңіл қозғалмалы дыбыспен және кантиленамен жұмыс істеу.

49. Музыканы тыңдау. Қазақ ұлттық фольклордың ерекшеліктері. Әндердің жанрын, тән ерекшеліктерін анықтау.

50. Дәулеткерейдің, Тәттімбеттің, Құрманғазының, Д. Нұрпейісованың шығармашылық мұрасы.

51. Орыс халық әндерінің көп жанрлығы халық өмірінің және оның тұрмысының музыкамен байланысының әртүрлі көрінісі ретінде.

52. Қазақ ұлттық аспаптар оркестрінің құрамы мен дыбысталуы. Қазақ ұлттық музыкалық аспаптары: домбыра, дауылпаз, желбуаз, сақпан, қоңырау.

53. Орыс ұлттық музыкалық аспаптары: домра, мандолина, баян, сыбызғы, сылдырақ, гармонь, ағаш қасықтар, бас-балалайка.

54. Музыкалық сауаттылық. Нота жазбасы туралы қарапайым түсінік: ноталық стан, нота, дыбыс, пауза.

55. Көлем туралы қарапайым түсініктер: 2/4, 3/4, 4/4.

56. Орындауға арналған музыкалық материалдар үлгісі:

1) "Жалқаубек". Музыкасы: К. Қуатбаевтікі, сөзі: К. Мырзалиевтікі;

2) "Әлди, әлди" халық әні, сөзі: И. Оразбаевтікі;

3) "Бала уату". Музыкасы: халықтікі, сөзі: И. Оразбековтікі;

4) "Аяулы әнім – мектебім". Музыкасы: С. Сапарәлиевтікі, сөзі: Ә.

Аймақтікі;

5) "Мектебім". Музыкасы: М.Омаровтікі, сөзі: Қ. Мыңжановтікі;

6) "Кеш жарық". Музыкасы: А. Қоразбаевтікі, сөзі: Ә. Асылбековтікі;

7) "Менің шөжелерім". Музыкасы: Г.Гусейнлидікі, сөзі: Н.Мұталлибовтікі, аударған М.Әлімбаев.

57. Тыңдауға арналған музыкалық шығармалар:

1) "Айжан қыз" қазақ халық күйі;

2) "Қослақа". Дәулеткерейдің күйі;

3) "Былқылдақ". Тәттімбеттің күйі;

4) "Әсем қоңыр". Д. Нұрпейісованың күйі;

5) "Сары-Арқа". Құрманғазының күйі;

6) Симфониялық оркестердің және Құрманғазы атындағы халық аспаптар оркестрінің орындауындағы Е.Брусиловскийдің Жетінші симфониясынан үзінді;

7) "Сурок", "К Элизе". Л.Бетховен;

8) "Лоэнгрин" операсының 3-ші актісіне увертюра. Р. Вагнер;

9) "Утро", "Танец Анитры". Г. Ибсеннің "Пер Гюнт" драмасына музыкадан үзінді. Музыкасы: Э. Григтікі;

10) "Полька". 15, №7 шығармасынан. Музыкасы: И. Штраустыкі;

11) "Тарантелла". "Анюта" балетінен. Музыкасы: Е. Гаврилиндікі;

12) Увертюра. "Дети капитана Гранта" кинофильмінен. Музыкасы: И. Дунаевскийдікі;

13) "Новые приключения неуловимых" кинофильміне кіріспе. Музыкасы: Я.Френкельдікі.

4-тарау. Оқу пәнінің 7-сыныптағы базалық білім мазмұны

58. Ән салу. Ән репертуарын орындау. 6-сыныпта жатталған әндерді қайталау.

59. Ән мәтіндерін нақты, айқын дыбыстау. Кантиленалдық ән салудың дағдыларын тереңдету: дыбыстаудың түзулігі, саздылығы; дауысты дыбыстарды созыңқы және жинақы әндету, дауыссыз дыбыстарды байсалды, бірақ та тез айту; бір тыныста орындалатын сөз тіркестерінің ұзақтығы.

60. Марш тәрізді сипаттағы шығармаларда дыбысталудың әуезділігі мен жұмсақтығы.

61. Мазмұнның сипатының сан алуандылығын (сергек, көңілді, мейірімді, әуезді) бере отырып, мәнерлі ән салу.

62. Музыканы тыңдау. Музыка мен бейнелеу өнері. Музыка мен көркем суреттегі табиғат суреттері. Музыканың естілетін шынайылықты және кеңістіктік арақатынасты бейнелеу қабілеті. Негізінде бейнелеу өнері болатын бағдарламалық музыка.

63. Музыка, театр, киноөнер мен анимация. Сахна мен экранда болып жатқанның эмоциялық бүкпе мәні, оның өздік мағынасы ретіндегі музыка.

Музыканың қойылымның, фильмнің мазмұнын ашудағы, кейіпкерлердің бейнесін бейнелегендегі, құбылыстар мен оқиғаларды сипаттағандағы рөлі.

64. Естілген шығармалардың көңіл-күйлік сипаттарын салыстыру. Білім алушылардың бұл шығармалардың музыкалық кейіптері туралы тұжырымдамалары.

65. Құрманғазы, А. Жұбанов, Л. Хамиди, М. Төлебаев, Е. Брусиловский сияқты қазақстандық композиторлардың шығармашылық мұралары.

66. В. Моцарт, Л. Бетховен, Э. Григ сияқты композиторлардың туындыларының ерекшеліктері.

67. Симфониялық оркестрдің құрамы мен дыбысталуы. Симфониялық оркестрдің аспаптары: ағаштан жасалған үрме аспаптар (гобой, фагот, кларнет), мыстан жасалған үрме аспаптар (туба, тромбон, валторна), соқпалы аспаптар (литавра, үшбұрыш, тәрелкелер, дабыл, ксилофон, кастаньет), ішекті аспаптар.

68. 6-сынып бағдарламасынан шығармаларды қайталап тыңдау.

69. "Әуенді тап" музыкалық викторинасын орындау.

70. Музыкалық сауаттылық. Композитор қолданатын музыкалық айқындылықтың құралдары: мәнер (мажор, минор); динамикалық реңктер (қатты, ақырын, орташа қатты, күшейтіп, ақырындатып); регистр (жоғары, орташа, төмен) туралы түсініктердің қалыптасуы.

71. Музыкалық кәсіптер, мамандықтар: композитор, дирижер, музыкант, пианиношы, скрипкашы, домбырашы, қобызшы, солист, әртіс, әнші, күйші туралы қарапайым түсініктер.

72. Орындауға арналған музыкалық материалдар үлгісі:

1) "Мектебім әні". Музыкасы: А. Асановтікі, сөзі: Б. Ауданбайдікі;

2) "Кел, жайлауға". Музыкасы: А. Телғозиевтікі, сөзі: Д. Жанботаевтікі;

3) "Наурыз – тәуір қыз". Музыкасы: Б. Аманжоловтікі, сөзі: Е. Өтетілеуовтікі;

4) "Әже". Музыкасы: М. Әубәкіровтікі, сөзі: С. Қалиевтікі;

5) "Айналайын анашым". Музыкасы: А. Байділдаевтікі, сөзі: М. Хакімжанованікі;

6) Қазақстан Республикасының мемлекеттік әнұраны. Музыкасы: Ш. Қалдаяқовтікі, сөзі: Ж. Нажімедтеновтікі, Н. Назарбаевтікі.

73. Тыңдауға арналған музыкалық шығармалар:

1) "Би-күйі". Музыкасы: А. Жұбановтыкі. Халық аспаптар оркестрінің орындауында;

2) "Бұлбұлы". Музыкасы: Л. Хамидидікі. Б. Төлегенованың орындауында;

3) "Абай" операсынан Абай ариясы. Музыкасы: А. Жұбанов пен Л. Хамидидікі. Е. Серкебаевтың орындауында;

4) "Біржан мен Сара" операсынан үзінді. Музыкасы: М. Төлебаевтыкі;

5) "Қыз Жібек" операсынан үзінді. Музыкасы: Е. Брусиловскийдікі және "Қыз Жібек" көркем фильмінен музыка;

6) "Adagio sostenuto" № 14 сонатадан 27 опера, №2. Музыкасы: Л. Бетховендікі;

7) "Весенняя". Музыкасы: А. Моцарттікі, сөзі: Овербектікі, неміс тілінен аударған Т. Сикорская;

8) "Орфей и Эвридика" операсынан "Мелодия". Музыкасы: Х. Глюктыкі;

9) Г. Ибсеннің "Пер Гюнт" драмасына Э. Григтің музыкасынан "Сольвейг" әні. Б. Төлегенованың орындауында;

10) "Мой ласковый и нежный зверь" кинофильмінен вальс. Музыкасы: Е. Догтыкі;

11) "Ромео и Джульетта" балетінен "Танец рыцарей". Музыкасы: С. Прокофьевтікі;

12) "Я тебя никогда не забуду..." "Юнона и Авось" рок-операсынан. Саға. Музыкасы: А. Рыбниковтікі, сөзі: А. Вознесенскийтікі;

13) "Гусарская баллада" кинофильмінен "Колыбельная Светланы". Музыкасы: Т. Хренниковтікі;

14) "Вам и не снилось" кинофильмінен "Последняя поэма". Музыкасы: А. Рыбниковтікі, сөзі: Р. Тагордікі, орыс мәтіні: А. Адалистікі.

5-тарау. 5-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

74. Пәндік нәтижелер.

75. Білім алушылар:

1) 5-6 балалар әндерін орындай;

2) қазақ халық музыкалық аспаптарын (қылқобыз, сыбызғы, асатаяқ, шаңқобыз, сырнай), олардың дыбысталуын тани;

3) атақты балалар сазгерлерінің есімдерін біледі деп күтіледі.

76. Білім алушылар:

1) бірнеше таныс әндерді музыкалық аспаптардың сүйемелдеуінсіз және сүйемелдеуімен орындауды;

2) өлең айтқанда мәтінін анық айтуды;

3) марш пен биді ажыратуды меңгереді деп күтіледі.

6-тарау. 6-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

77. Пәндік нәтижелер.

78. Білім алушылар:

1) 6-7 балалар әндерін орындай;

2) қазақ халқының музыкалық аспаптары (домбыра, дауылпаз, желбуаз, сақпан, қоңырау) мен олардың дыбысталуын;

3) орыс халқының музыкалық аспаптарын (домра, мандолина, баян, сыбызғы, гармон, сылдырақ, ағаш қасықтары, бас-балалайка) тани;

4) атақты қазақ сазгерлерінің есімдерін біледі деп күтіледі.

79. Білім алушылар:

1) өлеңдерді хормен орындауды;

2) өлең айтқанда мәтінін анық айтуды;

3) музыкалық шығармамен берілетін көңіл-күй сипатын түсінуді меңгереді деп күтіледі.

7-тарау. 7-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

80. Пәндік нәтижелер.

81. Білім алушылар:

1) 7-8 балалар әндерін;

2) музыкалық кәсіптер мен мамандықтарды;

3) симфониялық оркестрінің бірнеше аспаптарының атауын;

4) атақты қазақ, орыс композиторларының есімдерін біледі деп күтіледі.

82. Білім алушылар:

1) өлеңдерді хормен орындауды;

2) өлең айтқанда мәтінін анық айтуды;

3) музыкалық шығармамен берілетін көңіл-күй сипатын түсінуді;

4) үрме, ішекті және соқпалы аспаптардың дыбысталуын ажыратуды меңгереді деп күтіледі.

83. Тұлғалық нәтижелер. Білім алушылар:

1) музыканы тыңдауға және танымал балалар әндерін орындауға қызығушылық танытады деп күтіледі.

84. Жүйелік-әрекеттік нәтижеле білім алушылардың:

1) балалар әндерін орындау дағдыларынан;

2) хормен ән айту дағдыларынан;

3) театрлық қойылымдарға үнемі бару қажеттілігінен көрініс табады деп күтіледі.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2017 жылғы 27 шілдедегі
№ 352 бұйрығына 143-қосымша

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 361-қосымша

Жеңіл ақыл-ой кемістігі бар оқушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-9 сыныптары үшін "Тәртіп мәдениеті" пәнінен типтік оқу бағдарламасы

1 - тарау. Түсінік хат

1. Оқу бағдарламасы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 23 тамыздағы № 1080 қаулысымен бекітілген Орта білім берудің (бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім беру) мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес және жеңіл ақыл-ой кемістігі бар оқушылардың ерекше білім алу қажеттіліктерін ескере отырып әзірленген.

2. Мінез-құлықтағы кемшіліктерді жену қажеттілігі мектепке ақыл-ойы кем балаларға тәртіп мәдениеті білімі мен дағдыларын белгілі бір жүйеде, нақты мысалдар мен жаттығулар арқылы беруді міндет етіп қояды.

3. Тәртіп мәдениетіне тәрбиелеу жүйелі түрде жүзеге асырылып, өмірдің барлық жағын қамтиды және баланың тәртібіне қойылатын талаптардың әртүрлі болмауын қадағалайды.

4. Тәртіп мәдениетіне мақсатты бағытталған оқыту зерде дамуы төмен баланың тұлғалық дамуындағы маңызды фактордың бірі болып табылады. Зерде дамуы қалыпты оқушылардан ақыл-ойы кем оқушылардың ерекшелігі - олар үшін тәртіп мәдениеті дағдыларына арнайы оқытуды ұйымдастыру және әдептілік нормаларды орындауға үнемі жаттықтыру.

5. Оқу пәнінің мақсаты – аса өнегелі, мәдениетті тұлғаны қалыптастыруға көмектесу.

6. Оқу пәнінің міндеттері:

1) оқушыны қоғамдық орындардағы этикет ережелерімен және тәртіп нормаларымен таныстыру;

2) басқа адамның жеке басына қатысты сыпайыгершілік және әдептілік қатынасты қалыптастыру;

3) оқушылардың өзін-өзі жағымды түрде тұрақты бағалай білуін қалыптастыру;

4) әртүрлі жағдайлардағы іс-әрекеттердің мәдениеттілігіне үйрету;

5) оқушылардың коммуникативтік қабілеттерін дамыту;

6) эстетикалық талғамын, қоршаған әлемдегі әдемілікті көре білуін дамыту;

7) әрекеттердің әр түрлі түрлерінде өзара жағымды қатынасты қалыптастыру;

8) алған білімдерін өмірде қолдана білуге көмектесу.

7. Тәртіп мәдениетіне оқыту тәсілдері: үйрету, жаттығу, үйретуші жағдайлар (жағдаяттық тапсырмалар, іскерлік ойындар), көтермелеу, ұялту, еліктеуге арналған мысалдар, түсіндіру, этикалық әңгіме.

8. Этикалық және эстетикалық нормалармен негізделген тәртіп ережелері тәртіп мәдениеті бойынша сабақтардың басты мазмұны болып табылады. Оларға әңгімелерді, ойындарды, сахналық қойылымдарды, мерекелік кештерді, қызықты адамдармен кездесуді, ата-аналарды шақыруды, экскурсия, театр, мұражай, кафе, кітапханаларға баруды қосуға болады.

9. Практикалық сабақтар қандай да бір кез-келген, мысалы, көлікте орын беру, сыйлық үшін алғыс айту, үстел басынан тұру, қошемет сөз айту сияқты тәртіп дағдыларын тәжірибелік жетілдіруге мүмкіндік тудырады.

10. Ойындар балаларды қызықты және көрнекі түрде үйретуге мүмкіндік береді; олар өздерін еркін сезініп, ыңғайсыздық пен өздеріне деген сенімсіздік жағдайынан арылады.

11. Сыныптағы оқушылардың құрамының шағын болуы әрбір оқушының ойындар мен жаттығуларға белсенді қатысуына мүмкіндік береді.

12. Тәртіп мәдениетіне оқыту бағдарламасының негізгі тараулары:

- 1) сыртқы көрініс мәдениеті;
- 2) қоғамдық орындардағы тәртіп мәдениеті;
- 3) тұлғааралық қарым-қатынас мәдениеті;
- 4) сөйлеу тілі этикетінің мәдениеті;
- 5) қызмет мәдениеті.

13. Оқу жүктемесінің көлемі:

- 1) 5 сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағат;
- 2) 6 сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағат;
- 3) 7 сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағат;
- 4) 8 сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағат;
- 5) 9 сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағат.

2-тарау. Оқу пәнінің 5-сыныптағы базалық білім мазмұны

14. Сыртқы көрініс мәдениеті (6 сағат):

- 1) шынықтыру шараларын орындау ережелері, құлақ, көз, қол мен аяқ тырнақтарының тазалығына қатысты жеке бас гигиенасы;
- 2) шаш күтімі, мерекелік және күнделікті шаш үлгісі.

15. Тұлғааралық қарым-қатынас мәдениеті (7 сағат):

1) әртүрлі ұлттарда (сынып оқушыларының ұлттық құрамына қарай) қабылданған қарым-қатынастың негізгі этикеті;

2) туысқандық қатынастар: немере аға, немере әпке, апа, көке. Жақын туысқандарының есімдері, әкелерінің есімдері мен тектерін; өзінің ата-анасының, әпкелерінің, ағаларының, аталары мен әжелерінің туылған күндерін білу;

3) отырған және тұрған қалыпта сөйлескен кезде дұрыс тұру;

4) диалогты жүргізу ережелері;

5) қазақ халқына тән үлкендерге деген сыйласымдылық қатынас.

16. Қоғамдық орындардағы тәртіп мәдениеті (7 сағат):

1) мұражайдағы, сурет галереясындағы, көрмедегі, театр немесе концерт залындағы тәртіп ережелері. Қоғамдық орындарда аяқ астынан туындауы мүмкін әртүрлі жағдайларды үлгілеу;

2) болжанбаған кездейсоқ жағдайлардағы (театрға билетін ұмытып кету, нөмірін жоғалту, мұражайда тобынан ажырап қалу) тәртіп.

17. Сөйлеу тілінің қарым-қатынас мәдениеті (7 сағат):

1) сөйлесіп тұрған адамның ұлтына қарай сөйлеу тілінде әртүрлі қаратпа сөздерді пайдалану, қазақ тілінде – ағай, апай, ата, әже деп сөйлесу; қазақ тілінде амандасу және қоштасу;

2) адамдарды бір-біріне таныстыру ережелері: "Апа, ... таныс", "Балалар, танысыңдар!"; кішілерді үлкеніне, ұл баланы қыз балаға таныстырады.

18. Қызмет мәдениеті (7 сағат):

1) еңбек әрекеттерін өтінішсіз, айтпай-ақ орындау қажеттілігі; бөлмедегі, сыныптағы былықтарды байқау, өзінің ынтасымын тәртіпке келтіру;

2) қонақ қарсы алғанда ата-анасына көмек көрсету тәсілдері;

3) мектеп дәрігерінен көмек сұрау тәсілдері, мұғалім мен тәрбиешінің сыныптан тыс берілген тапсырмаларын орындау;

4) тәртіптің табиғи, шын көңілділік, ақ пейілділік тәсілдері; тәртіптегі ұялшақтықты немесе керісінше дөрекілікті жеңу тәсілдері;

5) қарт адамдарға сыйласымдылықты білдіру және қажет болған жағдайда оларға көмек көрсету тәсілдері.

3-тарау. Оқу пәнінің 6-сыныптағы базалық білім мазмұны

19. Сыртқы көрініс мәдениеті (6 сағат):

1) мектепке, мерекелік кешке, театрға, дискотекаға, қонаққа баруға киім таңдау ережелері. Дене күтімі;

2) гигиенаның гигиеналық құралдарын және дене күтіміне арналған: сусабын, бальзам, жақпа май, гельді пайдалану тәсілдері.

20. Тұлғааралық қарым-қатынас мәдениеті (7 сағат):

1) мұғалім мен оқушының қарым-қатынас және серіктестік ережелері. Оқушының рөлі және мұғаліммен қарым-қатынасы. Мұғалім жұмысының ерекшеліктері. Сабақ барысындағы әдеттегі жағдайлардағы қарым-қатынас;

2) оқушының негізгі тәртіп ережелері: сыртқы көрінісінің ұқыптылығы; сабаққа кешікпеу; оқулықтарын ұқыптылықпен ұстау; сыныпты, мектеп дәлізін ластамау; сыныпқа мұғалім немесе басқа да үлкендер кіргенде орнынан жылдам және үндемей-ақ тұру; сабақта алаңдамау, мұғалім мен жолдастарына бөгет

жасамау; егер сұрақ қою, мұғалім мен үлкендерге өтініш білдіру қажет болса қол көтеру; сұрақты немесе өтінішті орнынан тұрып тыңдайды; үзіліс кезінде жүгірмеу, итеріспеу; үлкендердің алдында жүрісін ақырындату.

21. Қоғамдық орындардағы тәртіп мәдениеті (7 сағат):

1) мектеп кештеріндегі, дискотекадағы, ойынханадағы тәртіп ережелері;

2) кітапханадағы, оқу залындағы тәртіп мәдениеті;

3) көліктегі тәртіп мәдениеті. Қысқа мерзімді рөл: жолаушы. Көлікті күтіп тұрғандарға, көлікке кіріп келе жатқандарға, көлікте отырғандарға, көліктен шығып бара жатқандарға арналған тәртіп ережелері;

4) дүкендегі тәртіп ережелері. Қысқа мерзімді рөл: сатып алушы. Сатып алушының дүкенге кіруіне, сатып алатын затын таңдауына, кезекті сақтауына, кассирмен және сатушымен сөйлесуіне арналған тәртіп ережелері;

5) супермаркеттегі, сауда орталықтарындағы тәртіп ережелері. Тауарды таңдау; киімді, аяқ-киімді өлшеп киіп көру; сатып алынған заттары үшін есеп айырысу. Себеттерді, арбаларды, сақтау камераларын пайдалану. Қызмет көрсетуші қызметкерлермен қарым-қатынас ережесі.

22. Сөйлеу тілінің қарым-қатынас мәдениеті (7 сағат):

1) әңгімелесу, диалог, сөйлесу (әңгіменің басталуы, жалғасуы және аяқталуы) ережелері. Әңгімені қолдау мәдениеті. Құрдастарымен, ересек адамдармен әңгімелесуге арналған тақырыптар;

2) телефон арқылы сөйлесу ережелері, телефонды байланыс және қысқа мерзімді қатынас құралы ретінде пайдалану ережелері.

23. Қызмет мәдениеті (7 сағат):

1) жасы кіші балалармен қатынас және оларға қамқорлық көрсету мен күтіміне қатысты ережелер;

2) ұжымдағы жұмыс ережелері, тапсырмаларды орындау, жасалған жұмыс туралы есеп беру.

4-тарау. Оқу пәнінің 7-сыныптағы базалық білім мазмұны

24. Сыртқы көрініс мәдениеті (6 сағат):

1) табиғи әдемі жүре білу дағдылары: басты жоғары ұстау, қол қимылы қадамның мөлшері мен ырғағына сәйкес болады, қыз балалардың қадамының кеңдігі олардың киімі мен аяқ киіміне (шалбар немесе белдемше, өкшелі туфли немесе кроссовки) тәуелді болады;

2) мүсінді дұрыс (тік арқа, жазық иық, жоғары көтерілген бас) ұстау;

3) қыз балаларға күнделікті және мерекелік опа-далап жағу тәсілдері;

4) дезодорант, иісмай, сағыз резенке және басқа да сергіткіш құралдарды пайдалану ережелері.

25. Тұлғааралық қарым-қатынас мәдениеті (7 сағат):

1) этикетті белгілі бір әлеуметтік ортада қабылданған тәртіп, қатынаса білу ережелерінің жинағы ретінде түсіну. Әртүрлі елдердегі этикет ережелері;

2) бейтаныс адамдармен: кафедегі даяшылармен, вокзалдағы кассирлермен, вагондағы жолаушылармен, ұшақтағы көршімен қарым-қатынас ережелері;

3) жақын туысқандарына, достарына, жақсы таныстарына, ер адамдар мен әйел адамдарға, ересек адамдар мен балаларға сыйлық ұсыну салты;

4) жанұялық ішкі байланыстар: келін, күйеу бала, ене, қайын ата.

26. Қоғамдық орындардағы тәртіп мәдениеті (7 сағат):

1) кафе, дискоклуб, саябақтағы, саяхаттағы, вокзалдағы және пойыз вагоны мен ұшақтағы тәртіп ережелері;

2) жолға, саяхатқа қажетті өзінің жеке заттарын анықтау және жинастыру. Саяхатқа ыңғайлы киімді таңдау. Заттарын жолдорбаға, шабаданға, жол сөмкесіне салу тәсілдері.

27. Сөйлеу тілінің қарым-қатынас мәдениеті (7 сағат):

1) сөйлеу тілі этикеті және сөйлеу тіл мәдениеті. Адамның "тілдік төлқұжат" түсінігі. Интонацияның, екпіннің, жайсыз айтылымның, сөйлеу тілі қателерінің, адамдармен қарым-қатынастағы мәдениетсіз және дөрекі сөздердің, адамдардың арасындағы қатынас үшін олардың салдары;

2) сыпайыгершілік сөздер мен "Сізге қиын болмаса маған ... алып беріп жібересіз бе", "Рақым етіңіз", "Сіздің рұқсатыңызбен" сияқты айтылымдарды пайдалануға жаттығу.

28. Қызмет мәдениеті (7 сағат):

1) оқу және еңбек әрекеттерін тиімді жоспарлау, бос уақытын тиімді пайдалану; шамасына қарай өз әрекетіне мақсат қою тәсілдері;

2) уақытты үнемдеп пайдалану; уақытты пайдалы (оқу, еңбек) және пайдасыз (әрекетсіздік) істерге жібергенін есепке алу үшін дәптер бастау; өткен күн, аптаның пайдалылығын талдау; уақытты пайдасыз өткізуді төмендету тәсілдері.

5-тарау. Оқу пәнінің 8-сыныптағы базалық білім мазмұны

29. Сыртқы көрініс мәдениеті (6 сағат):

1) қарым-қатынаста адамның сыртқы көрінісінің маңызы. Алғашқы әсердің маңыздылығы. Сыртқы көріністің адамның жан дүниесіне деген әсері;

2) сыртқы көрініс құрамына адамның дене пішімі, тұрысы мен қимылы, киім киісі, дұрыс мүсіні жатады. Адамның жүрісі. Ым-ишараты. Адамның шаш тарауы. Косметика. Киім;

3) киімнің негізгі атқарымы;

4) киімді өмірдің әртүрлі жағдайларына қарай таңдау критерилері;

5) ер адамға арналған костюм: іскерлік және күнделікті. Галстук. Бозбала стилі;

6) әйел адамға арналған костюм: іскерлік және салтанатты. Нәзіктік және кербездік. Сүйкімділік;

7) күнделікті этикеттің маңызды ұсақ-түйектері. Үйдегі киім.

30. Қоғамдық орындардағы тәртіп мәдениеті (10 сағат):

1) серуендеудегі, көшедегі тәртіп ережелері: айналасындағыларға деген қарым-қатынасы, жол қозғалысы ережелері;

2) бозбала мен бойжеткендердің қоғамдық көліктердегі: автобустағы, трамвайдағы, метродағы тәртіп ережелері. "Жолаушылардың құқықтары мен міндеттері" нұсқауын оқу;

3) ересек адамның дүкендегі, ауруханадағы тәртіп ережесі. Ауру адамға кіріп шығу. Дәрігер мен емделушінің өзара қарым-қатынасы;

4) театрға, кинотеатрға бару. Қысқа мерзімді рөл: көрермен. Театрға барудың әдеттегі жағдайы, сәйкес киім таңдау (мерекелік киім, шаш тарау), тілектестік көңіл-күй, билетті алдын ала сатып алу, кешігу жағдайын болдырмау, гардероб, өз орнын табу, антракт, әртістердің жақсы ойынына қошемет көрсету, көрсетілім кезінде тыныштық сақтау;

5) мұражайға экскурсия кезіндегі тәртіп мәдениеті, экспонаттарға деген қатынас, көзқарас;

6) концертте, стадионда, сауда-сауық орталықтарындағы тәртіп мәдениеті;

7) саяхатқа қалай жиналады, пойыздағы, ұшақтағы тәртіп. Шатырлық қалашықтағы өмір;

8) қонақ үйде тұру ережелері. Тіркелу, нөмірде көрсетілетін қызметтер, қонақ үй қызметкерлерімен өзара қарым-қатынас;

9) әлемнің әртүрлі елдеріндегі ұлттық этикет ерекшеліктері.

31. Тұлғааралық қарым-қатынас мәдениеті (7 сағат):

1) телефон арқылы сөйлесу ережелері. Телефондық этикет жағдайларын шешу, қоғамдық орындарда және мектепте ұялы телефонды пайдалану ережелері. СМС хабарлама этикеті. WhatsApp;

2) интернет және этикет. Электрондық поштамен жұмыс ережелері. Скайп бойынша қарым-қатынас этикеті;

3) жанұядағы тәртіп ережелері. Жанұя портреті. Жанұяның шежіресі, тарихы, жанұялық дәстүрлер. Жақын адамдарына, әулеттің үлкендеріне, көршілеріне деген қарым-қатынас. Жанұя мүшелерінің құқықтары мен міндеттері. Жанұялық салтанатты, жанұялық дәстүрлерді ұйымдастыру мәдениеті. Тұрмыстық мәдениеттілікті жоғарылату. Дастархан басындағы қарапайым тәртіп ережелері, әлем халықтарының дастарханға қатысты дәстүрлері;

4) этикеттік жағдайларды құру және шешу.

32. Сөйлеу тілі этикетінің мәдениеті (4 сағат):

1) өз әрекеттерін талдау, өз әрекеттерін этикеттік тәрбие нормаларымен салыстыру. Өмірлік жағдайға сәйкес айналасындағылары үшін қолдау және жұбату сөздерін пайдалану;

2) сөйлеу тілінде паразит сөздерді қолданудан аулақ болу;

3) ересек адамдардың ортасында танысу және қоштасу мәдениеті. Қол алысу. Қазақтың амандасу дәстүрлері. Қазақстанда өмір сүретін халықтардың сәлемдесу дәстүрлері.

33. Қызмет мәдениеті (7 сағат):

1) үй жануарларына қамқорлық көрсету және олардың күтімі;

2) қонақтарды қарсы алу ережелері. Әртүрлі халықтардың қонақжайлылық дәстүрлері. Қонаққа бару және ондағы тәртіп, қонақтың сыртқы көрінісі, үй иесінің сырт бейнесі;

3) асханалық этикет, ас ішу құралдарын пайдалану. Қонақ қарсы алу заңдары, қонақ шақыру, дастархан жаю ережелері, шай ішу рәсімі, қонақтардың көңілін көтеру түрлері. Этикеттік жағдайларды шешу;

4) мерекелік дата және салтанат. Салтанатты шаралардағы тәртіп ережелері. Құттықтау. Шақыру. Құттықтау ашықхатын безендіру ережелері;

5) сыйлықты ұсыну, алу рәсімдері. Сыйлықтарды безендіру ережелері. Гүл сыйлау, алу этикеті;

6) қошемет сөздерді айту және қабылдау ережелері;

7) би кезіндегі бозбала мен бойжеткеннің тәртіп ережелері. Биге шақыру, биден бас тарту, "ақ би".

6-тарау. Оқу пәнінің 9-сыныптағы базалық білім мазмұны

34. Сыртқы түр мәдениеті (6 сағат):

1) костюмдердің ежелгі заманнан біздің кезімізге дейінгі қысқаша тарихы;

2) қазақ халқының ұлттық киіміне қатысты салт-дәстүрлер;

3) стиль, талғам, бейнесі. Дресс-код туралы түсінік;

4) сән ережелері: киімнің ауа райына, жағдайға, жасына, адамның жеке ерекшеліктеріне сәйкес келуі. Қолданысына қарай киім түрлері. Жұмыс киімінің бір түрі ретіндегі арнайы киім. Әртүрлі жағдайларға арналған киімдер. Киім мен тәртіптегі ансамбль түсінігі.

35. Қоғамдық орындардағы тәртіп мәдениеті (7 сағат):

1) әртүрлі жағдайларда нормаға, тәртіп ережелеріне, этикет ережелеріне сәйкес тәртіп. Тәртіп мәдениеті бойынша практикумдер;

2) банкет, швед үстелі кезіндегі дастархан басындағы тәртіп ережелері. Мерекелік түскі асқа дастархан әзірлеу. Тағамдарды ұсыну тәртібі. Дастарханды

күнделікті әзірлеу ережелері. Қонақтардың көңілін көтеру тәсілдері. Жағдайларды шешу.

36. Тұлғааралық қарым-қатынас мәдениеті (7 сағат):

1) ресми шаралардағы этикет. Қабылдаулар. Қоғамдағы нормалар мен тәртіп ережелері. Өртүрлі жағдайлардағы қарым-қатынас мәдениеті;

2) бір-бірімен және айналасындағы ересек адамдармен сыйпайыгершілік қарым-қатынас. Сыпайыгершіліктің дәлме-дәлділікпен және ұқыптылықпен байланысы;

3) қарым-қатынастағы сын. Сынды елеу және қабылдау;

4) таныстырған кездегі этикет ережелері. Бір адамды басқа адамға таныстыруға қатысты қоғамда қабылданған сөйлеу тілінің нормалары мен түрлері;

5) нағыз достық ережелері, адал ойын мен жарыстар;

6) мәселелерді шешу. Қарым-қатынас мәдениеті бойынша практикумдер.

37. Сөйлеу тілі этикетінің мәдениеті (7 сағат):

1) сөйлеу тілінің қарым-қатынас дағдылары. Әңгіме жүргізу өнері. Әңгімедегі әдептілік. Әңгімелесу ережелері. Пікір талас мәдениеті. Қарым-қатынас мәдениеті;

2) ым, ишарат. Кешірім сұрағандағы және кешіргендегі этикеттік бет әлпет, ым және ишараттар. Сөйлеу тіліндегі ым мен ишараттардың рөлі;

3) диалогты жүргізудің жалпы ережелері. Сөйлеп тұрған адамға арналған ережелер: тілектестілік, сыпайылық, қысқа сөзділік, ойын анық жеткізу, эмоциясын орынды білдіру, сөйлеу тілінің мәдениеттілігі. Тыңдап тұрған адамға арналған ережелер: зейін тоқтату, сөйлеп тұрған адамды сыйлау, қатынасты қолдау;

4) жәбірлеуге жауап тәсілдері. Жәбірлеуді адекватты елеу тәсілдері;

5) іскерлік және зайырлы әңгіме этикетінің ережелері. Күнделікті жағдайлардағы қарым-қатынас тәсілдері.

38. Қызмет мәдениеті (7 сағат):

1) этикеттің қысқаша тарихы. Өртүрлі елдердің этикетінің тарихы;

2) жақсы және жаман әдеттер. Жаман қылықтардан және зиянды құмарлықтан арылу тәсілдері;

3) "жеке тұлға" түсінігі. Өзінің тәртібін қоршағандардың пікірімен салыстыру, өз тәртібін талдау. Өзін-өзі түсіну, көре білу және бағалау;

4) салауатты өмір мәдениеті. Салауатты өмірге құндылықпен және оған деген қатынасты жауапкершілікпен қарауға дағдыландыру;

5) анасына деген қайырымдылық, қыз балаларға, бойжеткендерге, әйел адамдарға деген құрмет;

6) бозбалалар мен бойжеткендер арасындағы қарым-қатынастың этикет нормалары;

7) мәселелерді шешу. Тәртіп мәдениеті бойынша практикумдер.

7-тарау. 5-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

39. Пәндік нәтижелер.

40. Оқушылар:

1) жақын туыстарының есімдерін, олардың әкелерінің есімдерін және тектерін;

2) өзінің ата-анасының, әпкелерінің, ағаларының, аталары мен әжелерінің туылған күндерін;

3) қазақ тіліндегі - ағай, апай, ата, әже қаратпа сөздерін;

4) мұражайдағы, сурет галереясындағы, көрмедегі, театр немесе концерт залындағы тәртіп ережелерін;

5) ересек адамнан көмек сұрау тәсілдерін біледі деп күтіледі.

41. Оқушылар:

1) оқушылар мұражайдағы, сурет галереясындағы, көрмедегі, театр немесе концерт залындағы тәртіп ережелерін орындауды;

2) құрдастары мен балалардың арасындағы және ересек адамдардың арасындағы өзара қарым-қатынас ережелерін ұстануды;

3) үлкендерге сыпайылық танытуды;

4) ересектер және кішілерге қолынан келетін көмегін көрсетуді меңгереді деп күтіледі.

8-тарау. 6-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

42. Пәндік нәтижелер.

43. Оқушылар:

1) ересек адамдармен қарым-қатынас ережелерін;

2) телефон арқылы сөйлесу ережелерін;

3) мектептегі тәртіп ережелерін; қонақтағы мерекелік кештердегі, дискотекадағы тәртіп ережелерін;

4) дүкендегі, супермаркеттегі, сауда орталықтарындағы тәртіп ережелерін біледі деп күтіледі.

44. Оқушылар:

1) өз денесін дұрыс күтуді;

2) барған жеріне, жағдайға, жыл мезгіліне, ауа-райына сәйкес киінуді;

3) қонақта таныс емес адамдармен таныса білуді;

4) телефон арқылы сөйлесуді;

- 5) сыйлықтарды таңдау, сыйлау және қабылдауды;
- 6) мектеп кештерінде, дискотекада өзін мәдениетті ұстауды;
- 7) кітапханада, оқу залында тәртіп ережелерін орындауды;
- 8) кішілерге қамқорлық көрсетуді;
- 9) ұжымның тапсырмасын орындауды, ұжымда жұмыс істей білуді меңгереді деп күтіледі.

9-тарау. 7-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

45. Пәндік нәтижелер.

46. Оқушылар:

- 1) келін, күйеу бала, қайын ене, қайын атаға қатысты ішкі жанұялық байланыстарды;
- 2) мерекелік және күнделікті опа-далапты қолданудың негізгі ережелерін;
- 3) кафедегі, дискотекадағы, саябақтағы, вокзалдағы және пойыздың вагонындағы, ұшақтағы тәртіп ережелерін;
- 4) оқу және еңбек әрекеттерін тиімді пайдалану тәсілдерін;
- 5) кафеде даяшы, вокзалда кассир, вагонда жолаушылар, ұшақта көршісі болатын бейтаныс адамдармен қарым-қатынас жасауды біледі деп күтіледі.

47. Оқушылар:

- 1) сыпайы сөздер мен айтылымдарды пайдалануды;
- 2) сыйлықты беру және алу ережелерін орындауды;
- 3) қолын сермемей, артық қимылсыз дұрыс жүре білуді; мүсінін дұрыс ұстауды;
- 4) қоғамдық сауық орындарында (кафе, дискотекалар) тәртіп ережелерін орындауды;
- 5) саяхатта өзін дұрыс ұстауды;
- 6) пойызда, ұшақта бейтаныс адамдармен қатынаста болуды; өзінің әрекетін жоспарлауды;
- 7) егер жұмыс істеу қажет болса, ойын-сауықтан бас тартуды меңгереді деп күтіледі.

10-тарау. 8-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

48. Пәндік нәтижелер.

49. Оқушылар:

- 1) қоғамдық көлікте ересек адамға қатысты негізгі тәртіп ережелерін, жолаушы міндеттерін орындауды;
- 2) қазақ халқының амандасу ережелерін;
- 3) салтанатты шаралардағы тәртіп ережелерін;
- 4) сыйлықты таңдау, алу және сыйлау, безендіру ережелерін;
- 5) қонақтағы этикет ережелерін;

б) бозбала мен бойжеткен би кезіндегі тәртіп ережелерін біледі деп күтіледі.

50. Оқушылар:

1) киімді адамның бейнесі мен қатысына әсер ететін әртүрлі жағдайға сәйкес дұрыс таңдау қажеттілігін түсінуді;

2) қошемет сөз айту және оны дұрыс қабылдай білуді;

3) ас ішу құралдарын этикет ережелеріне сәйкес пайдалануды;

4) дастарханды әртүрлі жағдайларға қарай жая білуді;

5) өз әрекеттерін этикалық тәртіп нормаларымен байланыстыруды;

б) қоршаған адамдар үшін қайырымды, жұбату сөздерін табуды;

7) сөйлеу тілінде паразит сөздерді қолданбауды меңгереді деп күтіледі.

11-тарау. 9-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

51. Пәндік нәтижелер.

52. Оқушылар:

1) киімді ауа-райына, жағдайға қарай таңдау ережелерін ұстануды;

2) "швед үстелі" кезінде дастарханға қатысты тәртіп ережелерін сақтауды;

3) диалогты жүргізу ережелерін;

4) бозбала мен бойжеткен арасындағы этикалық нормаларын сақтауды біледі деп күтіледі.

53. Оқушылар:

1) киім түрлерін қолданысы бойынша пайдалануды;

2) қазақ халқының ұлттық киімдерінің салт-дәстүрін ұстануды;

3) жәбірлеуді адекватты қабылдауды;

4) іскерлік және айырлы әңгімелесу уақытында этикет ережелерін ұстануды меңгереді деп күтіледі.

54. Тұлғалық нәтижелер. Оқушылар:

1) өзін өзі көре, түсіне және бағалай білу ережелерін;

2) өзінің тәртібін қоршағандардың пікірімен сәйкестендіруді, өзінің әрекеттерін талдауды;

3) салауатты өмір салтын сақтауға құнды қарым-қатынас;

4) өзінің денсаулығына, сыртқы көрінісіне, тәртібіне жауапкершілікпен қарау дағдыларын танытады деп күтіледі.

55. Жүйелік-әрекеттік нәтижелер оқушылардың:

1) үлкен адамдарға, өзінің жанұясының мүшелеріне қатысты сыйластық қарым-қатынастынан;

2) сырт бейнесін күту, денсаулығын сақтау дағдыларынан;

3) әртүрлі өмірлік жағдайлардағы, әртүрлі адамдармен тәртіп ережелерінен;

4) қоғамда қабылданған конфликтсыз қарым-қатынас ережелерінен көрініс табады деп күтіледі.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2017 жылғы 27 шілдедегі
№ 352 бұйрығына 144-қосымша

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 362-қосымша

Жеңіл ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5 - 9 сыныптары үшін "Әлеуметтік-тұрмыстық бағдар" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Түсінік хат

1. Оқу бағдарламасы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 23 тамыздағы № 1080 қаулысымен бекітілген Орта білім берудің (бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім беру) мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес және жеңіл ақыл-ой кемістігі бар білім алушылардың ерекше білім алу қажеттіліктерін ескере отырып әзірленген.

2. Оқу пәнінің мақсаты - түрлі тұрмыстық және әлеуметтік жағдайларда балалардың белсенді және тәуелсіз болуға мүмкіндік беретін арнайы әлеуметтік-бейімдеуге қажет икем және дағдыларды қалыптастыру.

3. Оқу пәнінің міндеттері:

1) білім алушылардың тұрмыстық еңбек икемдерін қалыптастыру;

2) әлеуметтік нысандардың қызметінде (сауда, тұрмыстық қызмет, байланыс, мәдениет, медициналық көмек) бағдарлау дағдысын және пайдалану икемін қалыптастыру;

3) жақын адамдармен және бейтаныс ортада тұрмыстық қатынас құрудың қарапайым икемін қалыптастыру;

4) психофизикалық даму кемшіліктерін түзетуге ықпалдасу; сөздік қорын байытып және жүйелеуге, ауызша диалогтық және монологтық сөйлеуді дамыту.

4. Жеңіл ақыл-ой кемістігі бар білім алушылардың психофизикалық даму ерекшеліктері қоршаған ортада бағдарлаудың төменгі деңгейін көрсетіп, өзіне-өзі қызмет көрсетуге арналған әрекеттерді дербес орындаудағы және түрлі тұрмыстық дағдыларды меңгерудегі қиындықтарды анықтайды.

5. "Әлеуметтік-тұрмыстық бағдар" түзету курсы жеңіл ақыл-ой кемістігі бар білім алушылардың әлеуметке бейімделуіне ықпалдасатын және өз өміршеңдігін қамтамасыз етуге, танымдық қызығушылықтарын, сөйлеу қабілеттерін қалыптастыруға бағытталған.

6. Оқу бағдарлама жаңа әлеуметтік-тұрмыстық икемдер және дағдыларды қалыптастыруға арналған зерделенген материалды әр сыныпта қайталап тереңдетуге мүмкіндік беретін концентрлік ұстанымына сәйкес құрылған.

7. Оқу жүктемесінің көлемі:

- 1) 5-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағат;
- 2) 6-сынып - аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағат;
- 3) 7-сынып - аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағат;
- 4) 8-сынып - аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағат;
- 5) 9-сынып - аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағат.

8. Әлеуметтік-тұрмыстық бағдар түзету курсының оқыту барысында келесі пәндермен пәнаралық байланыс орнатылады:

1) "Қазақ тілі" пәнімен. Өз ойын, сөйлемдерді, қорытынды және пайымдауларын құрастыруға қажетті қазақ тілінің ережелерін қолдану;

2) "Математика" пәнімен. Есептеу және өлшеуді талап ететін өмірдегі жағдайларды көрсету;

3) "Қазақстан тарихы" пәнімен. Қазақ халқының салт-дәстүрлерін, тұрмысын көрсететін жағдайларды қолдану.

9. Сыныптар бойынша бағдарлама материалдарын бөлу үлгі ретінде берілген. Бағдарлама мазмұны тоқсанға бөлінбейді. Тақырыптарды өту ретін мұғалім өзі анықтап күнтізбелік жоспарда көрсетеді. Білім алушылардың қажеттілігіне қарай мұғалім сынып білім алушыларына қолжетімді тақырыптарды таңдап және соған қажетті уақытты белгілеуге мүдделі.

10. Пәннің мазмұны әр білім алушының әлеуметтік және тұрмыстық дербестігіне максималды мүмкін болатын оқытудың қарым-қатынастық үлгісіне бағытталған. Дағдыларды қалыптастырудың маңызды шарты ол білім алушылардың өздігімен орындай алатын жемісті әрекеттерін ұйымдастыру болып табылады.

11. Сабақта меңгерген дағдылар сабақтан тыс уақытта және отбасылық тәрбие жағдайында нақтыланады. Бағдарлама материалының бір бөлігі сабақтан тыс уақытқа шығарылып және білім алушылармен жеке зерделенеді (мысалы, жеке тазалық). Сабақты қажетті жабдықталған арнайы кабинетте өткізеді.

2-тарау. Оқу пәнінің 5-сыныптағы базалық білім мазмұны

12. Денсаулық және қоршаған орта (5 сағат):

1) білім алушының таңертеңгі және кешкі тазалығы; шашты күту (жуу, шаш үлгісі);

2) ағзаны шынықтыру, жаттығу, сүртіну;

3) дене жаттығулары; су процедуралары. Олардың тазалықта және ағзаны шынықтырудағы ролі. Жұмыс барысындағы және жүрген уақытта денені ұстау;

4) жер сілкінісі. Жер сілкінісіндегі өзін ұстау;

5) өрт. Өрт кезінде ұстау.

13. Отбасылық қатынастар (5 сағат):

1) білім алушылардың отбасы құрамы: аттары, тегі, жасы, жұмыс орындары, отбасы мүшелерінің оқу орындары;

2) туысқандық қатынастар (ана, әке, аға, әже);

3) отбасындағы жеке қарым-қатынастар;

4) отбасы мүшелері арасында міндеттерді бөлісу.

14. Бос уақытты өткізу және қызығушылықтар (5 сағат):

1) қызығушылықтар (тігу, тоқу, кесте тігу; ағаш күйдіру, құрастыру, үлгілеу);

2) саяхат, спорт секциялары. Білім алушылар үйі, стадион және жүзу бассейні.

15. Мерекелер. Салтанаттар. Дәстүрлер (5 сағат):

1) туылған күндер. Оны дайындау және өткізу ерекшеліктері;

2) жаңа жыл, Наурыз. Тарихи деректер. Түрлі халықтарда Жаңа жыл мерекесін тойлау дәстүрлері;

3) қоныс тойы. Сыйлық таңдау.

16. Тамақтану (10 сағат):

1) азық-түлік, олардың адам ағзасына маңыздылығы;

2) негізгі азық-түліктің бағасы;

3) тағам дайындағанда қойылатын санитарлық-тазалық талаптары;

4) ас үй құрал-жабдықтары, ыдыс. Пайдалану және қолдану тәртіптері;

5) ыдысты күтуге қажетті химиялық құрамдар;

6) тамақтану тәртібі. Таңғы ас. Таңғы ас мәзірі, үстелді таңғы асқа дайындау;

7) тамақ дайындау: жұмыртқадан жасалған тағамдар. Жұмыртқаны қуыру, қайнату. Қарапайым бутербродтар әзірлеу;

8) қазақтардың шай ішу дәстүрі. Шай демдеу.

17. Сауда (5 сағат):

1) азық-түлік дүкендері, әмбебап дүкендер, арнайы дүкендер;

2) азық-түлік дүкенінде тауарларды сатып алу кезегі.

18. Тұрғылықты жер (5 сағат):

1) қалада және ауыл аймақтағы тұрғын үй түрлері. Жылыту түрлері;

2) тұрғын үй. Уақытша тұратын орын (қонақ үйлер, интернаттар, жатақханалар). Үйдің және мектептің мекен-жайлары.

19. Киім және аяқ-киім (7 сағат):

1) киім және бас киімнің жыл мезгіліне және қажеттілігіне қарай түрлері;

2) киімді күнделікті күту (кірлеудің алдын алу, тазалау, ұсақ-түйек жөндеу);

3) аяқ-киім түрлері, оларды қолдану, аяқ-киімді тазалау (кептіру, тазалау, мезгілдік аяқ-киімді сақтауға дайындау).

20. Көлік (5 сағат):

1) мектеп-интернатқа жол жүру (жол сызбасы, көлік түрлері). Көліктегі тәртіп. Көшедегі тәртіп;

2) жол жүру ережелері.

21. Байланыс құралдары (4 сағат):

1) пошта. Поштамен жіберу түрлері (хаттар, бандерольдар, посылкалар, ақшалай аудармалар, жедел хаттар).

22. Отбасылық экономика (4 сағат):

1) ақша. Заманауи ақша түрлері: қағаз ақша, айырбастайтын ұсақ ақша. Қазақстандық ақшалар (тиын, теңге).

23. Жұмысқа орналасу. Іскерлік қатынас орнату (8 сағат):

1) завод. Фабрика. Ферма. Соларда жұмыс істейтін адамдардың мамандықтары: жұмысшы, тігінші;

2) пошта. Көлік. Адамдардың мамандықтары: пошташы, газет таратушы, жүргізуші (шофёр);

3) құрылыс мамандықтары: сылақшы, бояушы, тас қалаушы.

3-тарау. Оқу пәнінің 6-сыныптағы базалық білім мазмұны

24. Денсаулық және қоршаған орта (8 сағат):

1) ағзаны шынықтыру (жаттығу, сүртінуге, мезгілдік киімдер, денешынықтыру сабақтары). Қолды күту (қолдардың терісін және тырнақты күту, кремдер). Аяқтарды күту (тырнақтарды күту);

2) медицина мекемелері (емханалар, дәріханалар, ауруханалар), олардың қызметі;

3) медицина мекемелерінің қызметкерлері (дәрігерлер, медбикелер, дәріхана қызметкерлері);

4) медициналық көмек түрлері: "жедел жәрдем", үйде көрсетілетін көмек, амбулаторияда қабылдау, ауруханаға жатқызу, жедел жәрдемді және дәрігерді үйге шақырту;

5) су тасқыны, су тасқыны кезіндегі әрекеттер.

25. Отбасылық қатынастар (5 сағат):

1) отбасы мүшелерінің туылған күндерін атап өту; сыйлық таңдау;

2) ата-аналарға және тәрбиешілерге кішкентай балаларды күтуде көмек көрсету.

26. Мерекелер. Салтанаттар. Дәстүрлер (4 сағат):

1) мемлекеттік мерекелер: Тәуелсіздік Күні; Конституция күні; Республика күні; Халықаралық әйелдер күні; Қазақстан халықтарының ынтымақтастық күні; Отан қорғаушылар күні.

27. Бос уақыт және қызығушылық (4 сағат):

1) үй және бөлме жануарлары; үй жағдайында ит және мысықтарды асырау ерекшеліктері;

2) аквариумның құрылымы, балықтарды асырау;

3) үй жағдайында құстарды асырау ерекшеліктері;

4) сырқаттардың алдын алу шаралары (санитарлы-тазалық талаптарды сақтау, жануарлар ауруларының алдын алу).

28. Тамақтану (10 сағат):

1) тамақ дайындау тазалығы, азық-түлікті және суық тамақтарды сақтау;

2) электр және газ плитасы; сіріңке және электртұтатқышты қолдану;

3) кесуге арналған құралдармен жұмыс істегенде сақтандыру ережелері және санитарлы-тазалық талаптары;

4) макарон өнімдерінің түрлері. Кеспеден тамақ дайындау;

5) жарма түрлері. Жарманы бірінші және жылумен өңдеу. Ботқаны (қарақұмық) суда және (ұнтақ жарманы) сүтте дайындау;

6) көкөністер. Көкөністерді бірінші және жылумен өңдеу. Көкөністерден гарнир және салаттар дайындау (пюре, бұқтырылған көкөністер).

29. Сауда (5 сағат):

1) нарық. Базар бөлімдері. Халықты азық-түлікпен қамтамасыз етудегі базардың рөлі. Зат базары, ашық, жабық, уақытша, көп мөлшерде, аз мөлшерде сататын.

30. Тұрғын үй (6 сағат):

1) тұрғын үйге қойылатын тазалық талаптары және оны қамтамасыз ету шаралары;

2) білім алушының жұмыс орнын ұйымдастыруға қойылатын негізгі талаптар;

3) ағаш үй. Заттарды (киім, қажетті бұйымдар) киіз үйде сақтау ерекшеліктері;

4) пәтерді күнделікті жинау (құрғақ және сулы). Шаңсорғыш;

5) төселінуіне қарай еденді күту (лак, бояу, линолеум).

31. Киім және аяқ киім (5 сағат):

1) киімді ұсақ-түйек жөндеу (ілгіштерін, түймелерін қадау);

2) жібек мата және түрлі түсті қалың маталардан тігілген заттарды жуу. Жуғыш құралдар;

3) фартуктерді, орамалдарды, майлықтарды үтіктеу.

32. Байланыс құралдары (5 сағат):

1) байланыстың негізгі құралдары (пошта, телефон, телеграф). Поштамен жіберу түрлері (хаттар, бандерольдар, посылкалар, ақшалай аудармалар, жеделхаттар);

2) хаттардың түрлері (жабық, ашық, жай, тапсырыспен). Өртүрлі хаттарды жіберу реті. Конверттерде мекен-жайды жазу;

3) телеграф. Телеграф қызметінің түрлері. Жеделхаттардың мәтіндерін құрастыру.

33. Көлік (5 сағат):

1) қалалық және қала маңындағы көлікті пайдалану. Жол жүру құнын төлеу ерекшеліктері (бір реттік, бір айлық жол жүру билеті). Қала маңына жүретін автобустардың жүру кестесі, автобусқа отыру тәртібі. Көлікте жүру тәртібі.

34. Отбасылық үнемдеу (5 сағат):

1) ақша. Ақшаның рөлі және қызметі: айырбастау құралы, тауарды немесе қызметті сатып алып-сатқанда төлем түрі, тауардың бағасы және құнының өлшемі; сақтау және жинақтау құралы; тіршілік ету құралы;

2) заманауи ақшалардың түрі: төлеп және төлемсіз (пластик карточкалары).

35. Жұмысқа орналастыру. Іскерлік қатынастар (6 сағат):

1) еңбек және жұмыс. Еңбек және еңбек әрекеті;

2) әрекет нәтижелері: кітап оқу, телебағдарламалар көру, би, достарға бару, қонақ қабылдау және азық-түлік еңбегі;

3) жеңіл және қиын жұмыс, біліктілік.

4-тарау. Оқу пәнінің 7-сыныптағы базалық білім мазмұны

36. Денсаулық және қоршаған орта (10 сағат):

1) жасөспірімнің жеке тазалығы. Күн тәртібі, тамақтануы. Өзіне арналған тамақ тәртібін таңдау;

2) үй дәріханасы. Шөптік өсімдіктер: суық тиген сырқаттар; асқазан-ішек құрылысы жолдарының аурулары; тіс ауруы;

3) жарақат алғандағы: жара, соққы, сүйек шыққанда, сынғанда алғашқы көмек көрсету. Сырқатты емдегенде халықтық емдер;

4) су тасқыны, су тасқыны кезіндегі әрекеттер.

37. Отбасылық қатынастар (6 сағат):

1) сыйлық жасау қазақ халқының салты ретінде;

2) дау-дамайлар. Оның алдын-алу мүмкіндіктері, одан шығу жолдары;

3) ата-аналық міндеттер, балаларға деген сүйіспеншілік. Ажырасу және оның салдары;

4) отбасылық дәстүрлер және мерекелер, олардың отбасы негізін нығайтудағы рөлі.

38. Бос уақыт және әуестенулер (5 сағат):

- 1) кітаптар, газеттер, журналдар;
- 2) теледидар хабарлары, оларды таңдау және көру.

39. Мерекелер. Салтанаттар. Рәсімдер (5 сағат):

- 1) діни мерекелер: Рождество, Пасха, Масленица; Құрбан-айт.

40. Тамақтану (14 сағат):

- 1) ас дайындау. Көкөніс, ет және балық өнімдерін өңдеу;
- 2) ас дайындауда қауіпсіздік техникасын сақтау тәртібі; қайнаған сумен,

тұрмыс техникасын қолданғанда;

- 3) үстелді түскі асқа дайындау және асхана құралдарын қолдану ережелері;

- 4) жеңіл тағамдар, олардың түрлері.

41. Сауда (6 сағат):

- 1) әмбебап дүкендер және арнайы азық-түлік дүкендері, олардың бөлімдері.

Кейбір тауарлардың бағасы, оларды сатып алу тәртібі.

42. Тұрғын үй (6 сағат):

- 1) тұрғын үйді жинау. Үйді мезгілімен жинау. Терезе күтімі. Пешке от жағу;
- 2) жиһазды құрылымына қарай күту (жұмсақ жиһаз, полировка, лак).

43. Киім (6 сағат):

1) түрлі матадан тігілген киімдерді жуу (түрлі түсті және ақ) қолымен және кір жуғыш машинада. Кір жуу құралдары. Кір жуғыш машинаны қолдану ережесі;

- 2) заттарды үтіктеу. Үй жағдайында кішкене дақтарды кетіру;

- 3) қазақтардың сырт киімі, оның ерекшеліктері.

44. Байланыс құралдары (5 сағат):

1) бандероль түрлері (қарапайым, құнды, тапсырыс); посылкалар; оларды салу реті; жіберу бағасы; түбіртеккі толтыру.

45. Көлік (5 сағат):

1) қалааралық, теміржол көлігі, вокзалдар. Вокзалдардың анықтама бөлімі. Поездар кестесі. Жолаушылар вагондарының түрлері. Түрлі орындарға жол жүру бағасы. Теміржол билеттерін сатып алу. Жүк сақтау камералары.

5-тарау. Оқу пәнінің 8-сыныптағы базалық білім мазмұны

46. Денсаулық және қоршаған орта (8 сағат):

1) бет терісін күту. Косметикалық құралдар (лосьондар, кремдер). Қырыну, қырыну жиілігі, электр қырынғыш және станокпен қырыну. Бет әлпетті бояу опалары, оны қолдану;

- 2) құрт аурулары және олардың алдын алу шаралары;

- 3) қышыма, алдын алу шаралары, күресу жолдары;

4) қайғылы жағдайларда көрсетілетін алғашқы көмек (тізенің зақымдалған жерін өңдеу тәртібі, тамаққа уланғанда асқазанды жуу; түрлі деңгейде үсік шалғанда, күн өткенде қолданылатын шаралар);

5) ашушандық түрлері, шабуыл жасағанда қашу жолдары және тәртібі.

47. Тұлғааралық қатынастар (4 сағат):

1) достық сезімнің пайда болуы. Танысу, әңгімелесу. Бойжеткеннің (бозбаланың) сырт келбеті. Махаббат және ғашық болу, оларды ерекшелейтін сипаттар. Сөз байласу, бір-біріне қоятын талаптар.

48. Мерекелер. Салтанаттар. Дәстүрлер (4 сағат):

1) түрлі халықтардың дәстүріндегі жерлеу. Ұйымдастыру және өткізу ерекшеліктері. Қатысушылардың тәртібі. Еске алу;

2) әртүрлі ұлттардың дәстүрлері. Ұйымдастыру және өткізу ерекшеліктері. Қатысушылардың тәртібі.

49. Бос уақытты өткізу және қызығушылық (5 сағат):

1) бақша отырғызу: жерді дайындау. Дәнді егуге дайындау (қияр). Көкөністердің көшеттерін егу; қыс мезгілінде терезенің адына көкөніс егу.

50. Тамақтану (10 сағат):

1) қамырдың түрлері және одан жасалатын өнімдер. Жұмсақ шелпекке арналған қамыр, оны пісіру. Тәтті нанға арналған қамыр, печенье жасау. Бисквитты қамыр, торт жасау. Қатпарлы қамыр;

2) азық-түлікті сақтауға дайындау. Көкөністерді, жеміс-жидектерді сақтау тәсілдері және реті.

51. Сауда (4 сағат):

1) сауда үйлері. Тауар түрлерінің ерекшеліктері. Олардың жұмыс кестесі. Тауар таңдау.

52. Тұрғын үй (6 сағат):

1) үйді жекешелендіру. Тұрғын үйді жалға алу (жалға беру);

2) ас үйді тазалау, дәретхананы жуу, ваннаны, раковинаны жуу. Жуу құралдары.

53. Киім және аяқ киім (6 сағат):

1) киімнің және аяқ киімнің мөлшерлерін білу. Өлшемді алу. Киімдерде қажетті белгіні табу;

2) кір жуатын орын. Қолдану тәртібі (белгілер, бланктарды толтыру). Қызмет түрлері. Өзіне-өзі қызмет жасайтын кір жуатын орын;

3) қазақ халқының ерлерге арналған ұлттық киімі.

54. Байланыс құралдары (5 сағат):

1) телефон. Телефон анықтамасын пайдалану. Милиция шақыру, өрт сөндіру тобын шақыру, газ шыққан уақытта апаттық қызметті шақырту. Телефон арқылы ақпарат алу. Халықаралық телефон байланысы. Автоматты телефон байланысын пайдалану реті. Халықаралық телефон байланысына тапсырыс беру. Телефон байланысының ақысы.

55. Көлік (5 сағат):

1) қаларалық автокөлік; автобекет; негізгі автобус аялдамалары; автобустың жол жүру сызбалары. Автобустардың жүру кестесі, билеттерді алу реті, жол жүру ақысы. Автобекет қызметі.

56. Отбасылық экономика (5 сағат):

1) ірі сатып алуларды жоспарлау (киім, жиһаз). Жазғы демалысты жоспарлау;

2) тұрғын үйді ұстау. Тұрғылықты орынның және коммуналды қызметтердің ақысын төлеу. Жинақ кассалары;

3) ағымдағы қаражат жұмсаулар және мәдени қажеттілікті қанағаттандыруға арналған қаражаттар (киноға, театрға билеттер, жол жүру ақысы, жеке тазалыққа арналған заттар, аяқ киім және киімді жөндеу).

57. Жұмысқа орналасу және іскерлік қарым-қатынас (6 сағат):

1) еңбек келісім шарты – жұмыс беруші мен жұмысшы арасындағы өзара міндеттер туралы келісімдер, мінезі туралы, мазмұны және шарты туралы келісімдер сипаты, жұмыс орындағаны үшін төленетін еңбекақы. Еңбекақы: уақытылы, алыс-беріс, номиналды, нақты, келісімді жалақы.

6-тарау. Оқу пәнінің 9-сыныптағы базалық білім мазмұны

58. Денсаулық және қоршаған орта (8 сағат):

1) темекі шегудің, ішімдіктің, есірткінің зияны;

2) мерез, жұқпалы аурулар және олардың алдын алу шаралары;

3) ауырған адамдарды күту. Еңбекке жарамсыз қағазы. Сақтандыру медицинасы. Диагностикалық орталықтар. Жекеменшік емханалар.

59. Тұлғааралық және отбасылық қатынастар (4 сағат):

1) некеге тұру. Құда түсу, аттастыру, сөз байласу, некені тіркеу, сырға салу. Қазақ халқының дәстүрлі үйлену тойы. Тойға дайындық, салтанатты өткізу, некелесушілер және қонақтардың киімдері.

60. Мерекелер. Салтанаттар. Рәсімдер (4 сағат):

1) мерейтойлар, зейнетке шығу, бала туылу.

61. Бос уақыт және қызығушылық (5 сағат):

1) гүлзар, оны қалыптастыру, күтім (біржылдық және көпжылдық өсімдіктер, гүлдердің көбею тәсілдері). Бөлме өсімдіктерін күту.

62. Тамақтану (10 сағат):

1) әртүрлі халықтардың ас үй ерекшеліктерімен танысу;
2) қазақ дастарханының ерекшеліктері, үстелді дайындау. Ұлттық тағамдарды дайындау;

3) кішкентай балалардың тамақтануы. Ботқа дайындау;

4) диеталық тамақтану, оның ерекшеліктері. Варенник дайындау.

63. Сауда және қызмет (4 сағат):

1) комиссиялық дүкендер (секонд хэнд, сток). Тауарларға мезгілдік жеңілдіктер. Тұрғындардан заттарды сатып алу;

2) жөндеу шеберханалары. Фотаға түсіру ательесі. Сән салондары.

64. Тұрғын үй (6 сағат):

1) интерьер. Пәтерде жиһазды орналастыру. Пәтердегі жөндеу жұмыстары, ағымдағы жөндеу жұмыстары, оны жүргізу тәртібі;

2) киіз үйдің іші, оны безендіруде қолданбалы өнер бұйымдары.

65. Киім және аяқ киім (6 сағат):

1) киім үлгісі, сән, сәннің пайда болу тарихы;

2) киімді жаңалау; киім таңдау, аяқ киімді дүкеннен және базардан сатып алу;

3) кір жуатын орын, көрсетілетін қызмет түрлері; киімдерді өткізуге дайындау тәртібі;

4) қазақтың зергерлік өнері. Зергерлік бұйымдар ұлттық киімге қосымша ретінде.

66. Байланыс құралдары (5 сағат):

1) ақша аударымдары; аударым түрлері (поштамен, телеграф арқылы); түбіртектерді толтыру; аудармалардың бағасы.

67. Көлік (5 сағат):

1) әуекөлік; аэропорт; аэробекет; маршруттар. Билеттерді сатып алу тәртібі (авиакассалар); жол жүру құны. Жүкті және қол жүгін рәсімдеу.

68. Отбасылық экономика (5 сағат):

1) сақтандыру - дүние мүлікті және денсаулықты сақтау тәсілі. Міндетті сақтандыру, өз еркімен сақтандыру. Сақтандыру келісім шарты, жарналар, сомасы, сақтандыру жағдайы;

2) несие беру жүйесі. Несие алуға қажетті құжаттар. Қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді несиелер. Несие алушының тәуекелі.

69. Жұмысқа орналасу. Іскерлік қатынастар (6 сағат):

1) жұмысқа орналасу. Жұмысқа орналасуға қажетті құжаттар, оларды рәсімдеу. Іскерлік қағаздар, оларды толтыру ережелері. Жұмысқа орналастыру мекемелері және бөлімдері (кадрлар бөлімі, халықты жұмыспен қамту

орталықтары). Уақытша жұмыс, үйде орындайтын жұмыс, кіші бизнес. Жұмыссыздық, жәрдемақылар;

2) тұрғындарға көрсетілетін кәсіби емес еңбек қызметтері (пәтер жөндеу, аяқ киім жөндеу, ауру адамға қарау, еден жуу, кір жуу, үй жинау, бала қарау).

7-тарау. 5-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

70. Пәндік нәтижелер.

71. Білім алушылар:

- 1) жер сілкініп және өрт шыққанда өзін ұстау ережелерін;
- 2) негізгі азық-түлік бағаларын;
- 3) тамақ дайындағанда қойылатын санитарлық-тазалық талаптарды;
- 4) азық-түлік дүкендерінде тауар сатып алу тәртібін;
- 5) киім, аяқ киімді күту ережелерін;
- 6) жол жүру ережелерін біледі деп күтіледі.

72. Білім алушылар:

1) таңертең және кешке жуынуды; шаштарын тарап және шаш үлгісін таңдай алады; дене тазалығы және оның күтіміне байланысты әрекеттерді орындауды;

2) төтенше жағдай уақытында ережелерге сәйкес әрекеттенуді;

3) спорттық нысандарда қосалқы бөлмелерді пайдалануды (шешінетін орын, душқа түсетін орын);

4) сабақтар және секциялар кестесінде бағдарлауды;

5) сыйлықтар таңдап және оларды сыйға тартуды;

6) бутербродтарға қажет азық-түлікті пышақпен кесу; сүтпен және сүтсіз шай демдеу; жұмыртқаны қайнату және оны қуыруды, омлет дайындауды;

7) кухняға қажет құралдарды, плитаны, ыдысты тазалап, жууды;

8) сатып алынған затқа, қоғамдық көлікте жүргенде ақшасын төлеуді;

9) дүкендегі азық-түліктің сақталу мерзімін анықтауды;

10) ылғал аяқ-киімді құрғату, оны сақтауға дайындау; крем таңдау және былғары аяқ-киімді тазалауды;

11) жол жүру ережесін сақтауды меңгереді деп күтіледі.

8-тарау. 6-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

73. Пәндік нәтижелер.

74. Білім алушылар:

- 1) медициналық көмек түрлерін;
- 2) су тасқыны кезінде өзін ұстау ережелерін;
- 3) үй жағдайында ит және мысық асырау ережелерін;
- 4) тұрғын үйге қойылатын талаптарды;
- 5) негізгі байланыс құралдарын;
- 6) қоғамдық көлікте өзін ұстау тәртібін біледі деп күтіледі.

75. Білім алушылар:

- 1) сүлгімен сүртініп және денесіне су қуюды; қолдарын жуып, тырнақтарын алып қолдарының терісіне күтім жасауды;
- 2) дәрігер және "жедел жәрдемді" үйге шақыруды;
- 3) өзінің киіміне және сырт келбетіне қарау; кішкентай балаларды серуенге киіндіруді;
- 4) кішкене сыйлықтарды өз қолдарымен жасауды;
- 5) үй жануарларын күту; қажет болған жағдайда мал дәрігерінің көмегіне жүгінуді;
- 6) макарон өнімдерін қорапта, этикеткада берілген стандартты нұсқау бойынша қайнатуды;
- 7) ботқаны суда және сүтте қайнатуды;
- 8) картопты қайнатып пюре даярлауды;
- 9) түрлі ас мәзірін еске ала отырып үстелді кешкі асқа дайындауды;
- 10) бөлмені құрғақ және сумен тазалау; кілемдерді; жұмсақ жиһазды, кітап сөрелерін, батареяларды тазартуды;
- 11) ілгек және түймелерді тігуді;
- 12) конверттерге мекен-жайды жазу; жеделхаттарды жіберуді (мәтінін ересектер құрастырады);
- 13) қоғамдық көліктің қажетті аялдамасын табу, қажет маршрутты таңдау, жол ақысын төлеуді меңгереді деп күтіледі.

9-тарау. 7-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

76. Пәндік нәтижелер.

77. Білім алушылар:

- 1) жеткіншектің тамақтану кестесін;
- 2) жарақаттанғанда, сүйек шыққан, сынған жағдайларда алғашқы медициналық көмек көрсетуді;
- 3) қоғамдық орындарда өзін ұстай алуды;
- 4) тұрмыстық заттарды қолданғанда қауіпсіздік техникасын сақтау ережелерін;
- 5) үстелді дайындау және үстелде өзін ұстау ережелерін;
- 6) вокзалдың анықтама қызметін қолдану ережелерін біледі деп күтіледі.

78. Білім алушылар:

- 1) қораптардағы стандартты нұсқауларға сәйкес шөп дәрілерден тұнбалар жасай алуды;
- 2) жарақаттарды өңдеп және таңуды;
- 3) қарапайым сыйлықтар (сувенирлер) дайындауды;
- 4) отбасындағы демалыс және бос уақытты өткізуге қатысуды;

- 5) үстелді түскі асқа дайындауды;
- 6) қарапайым закускалар дайындауды;
- 7) тұрмыстық бөлмелерді жинастыруды;
- 8) жиһазды тазалай алуды;
- 9) айна және әйнектерді жууды;
- 10) кір жуғыш машинаның көмегімен ақ және түрлі-түсті киімдерді жеке жууды;
- 11) киімді үтіктеуді;
- 12) дақтарды түрлі әдістермен және құралдармен шығаруды;
- 13) басқа жаққа жіберуге тиісті заттарды жұмсақ қорапқа, жәшікке салуды;
- 14) бандероль, посылкаларды толтыра алуды;
- 15) теміржол кассасынан билет сатып алуды меңгереді деп күтіледі.

10-тарау. 8-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

79. Пәндік нәтижелер.

80. Білім алушылар:

- 1) сәндік опа далаптарды қолдану ережелерін;
- 2) қайғылы жағдайда алғашқы көмек көрсету ережелерін;
- 3) духовка және қысқа толқынды пеш пайдалану ережелерін;
- 4) жуу құралдарын қолдану ережелерін;
- 5) аппараттық қызмет телефондарының номерлерін біледі деп күтіледі.

81. Білім алушылар:

- 1) мақсатына, терісінің ерекшелігіне байланысты косметикалық құралдарды таңдап және қолдануды; қырынуды;
- 2) сәндік косметиканы пайдалануды;
- 3) күйіп, үсіп қалған жағдайларда алғашқы көмек көрсетуді;
- 4) суға батып бара жатқан адамға алғашқы көмек көрсетуді;
- 5) жерлеу, еске алу рәсімдерін ұйымдастырып, өткізгенде қажетті көмек көрсетуді;
- 6) егін егуде жерді және дәнді дақылдарды дайындай алуды; көкөністерді, картопты отырғызуға көшеттерді дайындауды;
- 7) рецепт бойынша қамырдан өнім жасай алуды;
- 8) қабырғаларды жуып, раковинаны тазалауды;
- 9) кір жуу қызметін пайдалануды;
- 10) өз киімінің және аяқ киімі мөлшерінде бағдарлауды;
- 11) телефон арқылы анықтамалар алып, уақытты білуді;
- 12) билет сатып алуды, қалааралық автобустардың кестелерін бағдарлай алуды;

13) есеп құралдарының көрсеткіштерін алып пайдаланған электрқуатын және газды санай алуды; түбіртектерді толтыруды меңгереді деп күтіледі.

11-тарау. 9-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

82. Пәндік нәтижелер.

83. Білім алушылар:

- 1) ауырған адамды күту ережелерін;
- 2) диеталық тамақтану ерекшеліктерін;
- 3) негізгі азық-түлік және өндірістік тауарлардың бағасын;
- 4) ақша аудару ережелерін;
- 5) билет алу ережелерін;
- 6) жұмысқа орналасу ережелерін біледі деп күтіледі.

84. Білім алушылар:

- 1) ауырған адамды (ересек, баланы) киіндіріп, жуындырып, тамақтандыруды;
- 2) емханаға барғанда сақтандыру қағазын пайдалана алуды;
- 3) гүлдерді күте алуды; бақшадағы зиянкестермен күресе алуды;
- 4) ұлттық тағамдарды дайындай алуды;
- 5) кішкентай балаларға тамақ дайындай алуды; диеталық тағамдарды;
- 6) жөндеу шеберханаларының, фотоателье, сән салондарының қызметтерін пайдалана алуды;
- 7) пәтерде жиһазды орналастыруды (тұрғылықты жердің ерекшеліктерін және мөлшерін ескере отырып, бөлменің қажеттілігін, жиһаздың болуын);
- 8) пошта және телеграф аудармаларының түбіртектерін толтыруды;
- 9) сауалнама толтыруды; өтініш, өмірбаянын, жеке-іс қағазын, кепілдік хат, түсініктеме жазуды;
- 10) қалалық көлікті пайдалануды: үйден мектепке дейін және кері қарай бара алуды, басқа да керек жеріне баруды меңгереді деп күтіледі.

85. Тұлғалық нәтижелер. Білім алушылар:

- 1) жауапкершілік, жинақылық, әдептілік;
- 2) еңбекке деген ынта, қиындықтарды еңсеру икемін;
- 3) ересектермен және құрбыларымен ынтымақтастық орнату дағдыларын танытады деп күтіледі.

86. Жүйелік-әрекеттік нәтижелер. Білім алушылардың:

- 1) тұрмыстық еңбек икемдерінен;
- 2) әлеуметтік нысандардың (сауда, тұрмыс, байланыс, мәдениет, медициналық көмек) және қоғамдық көлік қызметін пайдалана білу дағдыларынан;
- 3) жақын адамдарымен және бейтаныс ортада қарапайым тұрмыстық қатынас орнату икемдерінен көрініс табады деп күтіледі.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2017 жылғы 27 шілдедегі
№ 352 бұйрығына 145-қосымша

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 363-қосымша

Жеңіл ақыл- ой кемістігі бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5 - 6 сыныптары үшін "Жалпы еңбек дайындығы" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Түсінік хат

1. Оқу бағдарламасы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 23 тамыздағы № 1080 қаулысымен бекітілген Орта білім берудің (бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім беру) мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес және жеңіл ақыл-ой кемістігі бар білім алушылардың ерекше білім алу қажеттіліктерін ескере отырып әзірленген.

2. Оқу пәнінің мақсаты - білім алушылардың қызығушылықтары мен психофизикалық мүмкіндіктерін ескере отырып, болашақ мамандық түрін саналы түрде өздігінен таңдауға үйрету болып табылады.

3. Оқу пәнінің міндеттері:

1) жалпы еңбектік икемділіктер мен дағдыларды: үлгіні талдай, тапсырмада бағдарлай, алдағы тұрған әрекетті жоспарлай, ағымды және қорытынды еңбек нәтижесін бақылай білулерін қалыптастыру;

2) білім алушыларды тәртіптік талаптарды сақтауға, еңбек процесіндегі өзара әрекеттестікте сөйлеу тілін пайдалануға, бастаған ісін аяғына дейін жеткізуге, бұйымның мүмкін болатын ең жоғары сапасына қол жеткізуге үйрету;

3) еңбек әрекетінің уәжділік деңгейін арттыру және еңбекке қажетті тұлғалық қасиеттерді қалыптастыру;

4) білім алушыларды еңбектің әртүрлі түрлеріне қатысты жұмыстармен таныстыру;

5) жұмыс тәсілдеріне үйрету процесінде қимылдық еңбек дағдыларын қалыптастыру, зерделенетін технологиялық операцияларды орындауды меңгерту;

6) білім алушылардың ауызша және жазба нұсқаулықтарды, әртүрлі көрнекіліктерді пайдалана отырып, тапсырмаларда бағдарлай білулерін дамыту;

7) кәсіптік тұрғыда өзін анықтай білумен қамтамасыз ету.

4. Жалпы еңбекке дайындық сабақтары болашақтағы кәсіптік-еңбекке оқытуға арналған дайындық кәсіптік диагностикалық және кәсіптік бағдарлық болып табылады.

5. Оқыту білім беру ұйымының мүмкіндігіне қарай бірнеше бағыт бойынша жүргізіледі. Балалардың қызығушылықтары, икемділіктері мен қабілеттері зерделенеді.

6. Жалпы еңбекке дайындау сабақтарында білім алушыларға:

1) кәсіптік қызметтің нақты түрлері туралы негізгі мәліметтер хабарланады;

2) әртүрлі кәсіптік қызметтердің негізгі элементтері үлгіленеді;

3) әр оқушының қандай да бір еңбек түрінің тапсырмаларын орындауға деген дайындық деңгейі анықталады;

4) оқу тапсырмаларын сапалы түрде орындауға қажетті жағдаймен қамтамасыз етіледі.

7. Оқу жүктемесінің көлемі:

1) 5-сынып – аптасына 8 сағат, оқу жылында 272 сағат;

2) 6-сынып – аптасына 8 сағат, оқу жылында 272 сағат.

8. "Жалпы еңбекке дайындығы" пәні бір мезгілде еңбектің бірнеше түрін зерделеуді ұсынады. Мысалы, ағаш ұсталық ісі – аптасына 5 сағат, ҮМИК жұмысшысы аптасына 3 сағат, барлығы 8 сағат немесе тігін ісі аптасына 3 сағат, шаштараз өнерінің негіздері аптасына 3 сағат, қызмет көрсетуші кіші қызметкер аптасына 2 сағат, барлығы 8 сағат.

9. "Жалпы еңбекке дайындығы" курсы бойынша жұмыс бағдарламаларын құрған кезде әрбір еңбек түріне келесі тараулар енгізіледі:

1) кіріспе сабақ: шеберханадағы тәртіп ережелері; құралдар мен жұмыс орындарын бекіту; жұмыстағы қауіпсіздік ережелер туралы нұсқаулық, кәсіп туралы жалпы мәліметтер, кәсіптік маңызды қасиеттер; медициналық қарама-қарсылық, тоқсандық жұмыс жоспарымен танысу, бұрынғы өткен сабақтарды талдау;

2) таңдаған бағыт бойынша өндіріске, көрмеге экскурсия;

3) зертханалық жұмыстар;

4) материал тану;

5) практикалық қайталау;

6) дербес жұмыс;

7) кәсіптік сынама жүргізу.

10. Еңбектің әрбір түріне оқыту қорытындысы бойынша теориялық білім мен практикалық дағдыларды қамтитын кәсіптік сынама жүргізіледі.

11. Жалпы еңбекке дайындық курсы аяқталғаннан кейін білім алушылардың және олардың ата-анасының (немесе олардың орнындағылардың) қалауларын, кәсіптік сынама нәтижелері, еңбек мұғалімі, психолог, дәрігердің ұсыныстары

ескеріле отырып, оқушының келесі кезеңде (7-9 сыныптар) оқитын еңбек түрі анықталады.

12. Мектептің әкімшілігі "Жалпы еңбекке дайындығы" пәнінің мазмұнына бағдарламада көрсетілмеген еңбектің басқа да түрлерін ендіруге құқылы. Сонымен бірге, ақыл-ойы кем білім алушыларды оқытуда кәсіпті пән ретінде таңдаудағы басшылыққа алынатын факторлар:

1) кәсіптің аймақта кең таралуы, саланың өзіндік ерекшеліктерінің айқын байқалуы және мектеп бітірушілерді жұмысқа орналастыру мүмкіндігінің болуы;

2) мектепте аталған еңбек түрін оқыту үшін қажетті материалдық базаның болуы;

3) ақыл-ойы кем жеткіншектер үшін еңбек түрінің қолжетімділігі;

4) денсаулық үшін қауіпсіздігі.

13. Типтік оқу бағдарламасындағы еңбекке дайындық түрлеріне бөлінген сағаттар саны үлгілік түрде болады. Әрбір сыныпқа жұмыстық оқу бағдарламасы құрылады, сағаттар жергілікті жағдай мен сынып білім алушыларының құрамының ерекшеліктеріне қарай анықталады.

2-тарау. Оқу пәнінің 5-сыныптағы базалық білім мазмұны

14. Ағаш ұсталық ісі (22 сағат):

1) ағаш кесіндісін шектегіші бар стуслода белгіленген жерінен кесу;

2) тесікті станокта бұрғылау, қатар сызықтарды белгілеу;

3) жақ тәрізді арамен кесу, аралау түрлері;

4) сүргімен сүргілеу, қарындашпен белгілеу және сызғышпен, бұрыштықпен бақылау;

5) бөліктерді бұранда шегелердің және ойықтардың көмегімен біріктіру;

6) дайын бөліктерден жәшік жинастыру;

7) ағаштан және басқа материалдардан қуыршақ жасау.

15. Ағаш ұсталық, балташылық іс (22 сағат):

1) сүргімен сүргілеу;

2) жәшік жасау;

3) тесігі бар тақтайшалардан заттың астына салатын бұйым жасау;

4) шегемен және бұрандалы шегемен жинастыру;

5) қарапайым ауылшаруашылық құрал-сайманды және аспаптарды жасау.

16. Гүл шаруашылығы және сәндік бақ өсіру (22 сағат):

1) гүлдік өсімдіктер, сан алуан түрі, сәндік қасиеттері; гүл өсіру үшін тегістелген топырақ және экологиялық талаптар;

2) тұқыммен көбейетін гүлдік өсімдіктер;

3) бір жылдық гүлдік өсімдіктердің тұқымын жинау, бастыру және бөлшектеп өлшеп қою;

4) гүлзардың топырағын қазу;

5) гүлзарды тұқым себуге дайындау, көшет отырғызу;

6) гүлзарды мезгілдік тазарту, жолды түскен жапырақтардан тазарту;

7) бөлме өсімдіктерінің күтімі: суғару, тыңайту;

8) бөлме өсімдіктерін көбейту;

9) интерьерді гүлмен көркем безендіру;

10) бөлме өсімдіктері үшін топырақтық қоспа дайындау;

11) бөлме өсімдіктерінің орнын ауыстыру.

17. Түптеу картонаж ісі (22 сағат):

1) геометриялық пішіндерді белгілеу, бөліктерді пышақпен немесе қайшымен пішу;

2) қалта мен хатқалталарды жасау;

3) қақпақты қораптарды жасау;

4) қағаз бен қатырмақағаздан шырша ойыншықтары мен бетперде жасау;

5) қағазды іріктеумен және сыммен тігумен бүктеу;

6) түптеу жұмыстарын орындау;

7) таза жазылған тауарларды жасау;

8) бауы бар қағаз қалталарды жасау.

18. Тігін ісі (23 сағат):

1) қол жұмысына арналған құралдар мен құрылғылар;

2) бұйымдарды қол тігісін пайдаланып тігу;

3) сәндік қол тігістерімен кестелеу;

4) шытыра моншақпен және пайеткамен кестелеу;

5) машина тану, тігін машинасының күтімі;

6) тігін машинасындағы жұмыс тәсілдері;

7) матамен жұмыс: айқас тігіс, ілмек тігіс, бүрмелеп, тепшіп, қайып, сырып, көктеп тігу, сәндік тігіс, бұрыштарды өңдеу, екі жақты тігіс, қайырып тігу, бау өткізу, жапырмақұрақ тігу;

8) үтікпен жұмыс;

9) бұйымның шынайы көлемінің (майлық), берілген өлшем бойынша (жастықтың тысы, сөмке) сызбасын жасау;

10) бұйымды үлгі бойынша пішу және тігу;

11) киімді қол жұмысын қолдана отырып жөндеу.

19. Слесарлық іс (23 сағат):

1) сыммен жұмыс;

- 2) қаңылтырмен жұмыс;
- 3) металды түзету және майыстыру;
- 4) металды қол қайшымен кесу;
- 5) металды арамен кесу;
- 6) тікбұрышты бөлікті берілген мөлшер бойынша белгілеу және кесу;
- 7) бұйымды егеумен және құм қағазбен өңдеу;
- 8) дөңес және ойыс пішіннің жазық бөліктерін қалып бойынша белгілеп, кесіп алу;

9) тесік тесу;

10) бөліктерді қалпақтары жасырын тойтарма шегемен біріктіру;

11) жұқа қаңылтырмен жұмыс.

20. Шаштараз өнерінің негіздері (23 сағат):

1) шаштараз өнерінің тарихы;

2) шаш туралы қарапайым мәлімет;

3) бас жуу;

4) басқа массаж жасау;

5) шашты қиюға және тарауға арналған құралдар мен жабдықтар;

6) шашты айырықтың көмегімен аймақтарға бөлу;

7) шашты бұрымды өру мен бұрау негізінде сәндеу;

8) ер адамдардың шашын қондырмасы бар машинкамен алу.

21. Сылақ-майлау ісі (23 сағат):

1) тұсқағаз жапсыру жұмысы;

2) майлау жұмысы, ағаштың беткі жағын бояу;

3) сылау жұмыстары, ағаштың беткі жағын дайындау;

4) сылақ жұмысына арналған ерітінділер туралы жалпы мәліметтер;

5) ағаш бетін сылау жұмыстарының технологиясы;

6) металл беттерін сусыз құраммен бояуға дайындау;

7) майлау жұмыстарына арналған материалдар;

8) колер туралы қысқаша мәлімет;

9) трафарет бойынша бояу;

10) сылаудың негізгі кемшіліктері;

11) сыланған беткі жақты сулы құраммен бояу;

12) бұрын боялған терезе кәсектерін бояу.

22. Ауылшаруашылық еңбек (23 сағат):

1) көкөністік өсімдіктер, көкөністер мен картопты жинауға қатысу;

2) өнімді жинап алғаннан кейінгі қалдықтарды жинау;

3) көпжылдық гүлдік-сәндік өсімдіктер;

- 4) үй қояндарына бұтақты азық дайындау;
- 5) үй қояндарын асырау, күту, тамақтандыру;
- 6) үй құстары, үй құстарының күтімі;
- 7) органикалық тыңайтқыштар, тыңайтқышты дайындау;
- 8) негізгі егістік дақылдары (дәнді, бұршақты дақылдар, мал азығы дақылдары, зығыр);

9) картоп, таңдау, егу, өсіру және күтімі;

10) пияз, өсіру және сақтау.

23. ҮМИК жұмысшысы (аула сыпырушы) (23 сағат):

1) тазарту жұмыстары кезіндегі қауіпсіздік техникасы және арнайы киім;

2) құрал-жабдықтар: күтімі, қауіпсіз жұмыс тәсілдері және орын ауыстырып қою;

3) беті асфальтбетонмен жабылған территорияны тазарту;

4) қоқысты жинастыру және тасымалдау;

5) беті топырақты-газонмен жабылған территорияны тазарту.

24. Қызмет көрсетуші кіші қызметкер (23 сағат):

1) күз, көктем мезгілдерінде мектеп ауласын тазарту;

2) қатырмақағазбен және қағазбен жұмыс, "Тұрғын бөлме", "Мектеп" макеттері мен жапсырмақұрақтарын, ашық қорапты жасау;

3) қол тігісі пайдаланылатын матамен жұмыс, жиһазды сүртуге арналған майлықтарды тігу;

4) сүлгінің кесілген шетін қол тігісімен өңдеу;

5) киімді жөндеу: түйме қадау, сыртқы киімнің ілгектерін тігу;

6) электр үтігі: қолданысы, күтімі, пайдалану;

7) жайды тазарту түрлері, санитарлық-гигиеналық талаптар, мектептің еденін тазарту;

8) бөлме өсімдіктерінің күтімі;

9) мектеп территориясын қардан, мұздан тазарту.

25. Аяқ-киім ісі (23 сағат):

1) аяқ-киімді топтастыру;

2) аяқ киімді жөндеуге арналған материалдар, құралдар және құрылғылар;

3) резенке аяқ-киімнің күтімі;

4) аяқ-киімнің үстіңгі бөліктері мен олардың бөлшектерін желім пайдаланылып бекітілетін ұсақ жөндеу жұмысы;

5) аяқ-киімнің астыңғы бөліктері мен олардың бөлшектерін әртүрлі арнайы шегелермен бекітілетін жөндеу жұмысы;

6) аяқ-киімнің астыңғы теріден жасалған бөліктерін желімдеп жөндеу;

- 7) аяқ-киімнің тігісі сөгітіліп кеткен үстіңгі бөліктерін жөндеу;
- 8) аяқ-киімді жасауға жинақтаған кездегі үстіңгі бөліктерін өңдеу;
- 9) аяқ-киімнің табанын құрамды тәсілмен бекітілетін ұсақ жөндеу жұмысы.

3-тарау. Оқу пәнінің 6-сыныптағы базалық білім мазмұны

26. Ағаш ұсталық ісі (22 сағат):

- 1) бұйымдарды домалақ кесінділердің бөліктерінен жасау;
- 2) жону, рейсмуспен белгілеу;
- 3) ағашты геометриялық ою;
- 4) кесінділердің ұштарын бұрыштап біріктіру;
- 5) қисық сызық бойынша аралау, қисық кесілген ағаш шетін өңдеу;
- 6) бұрғылау, "тесіктің диаметрі" түсінігі;
- 7) тесіп өткен және тесіп өтпеген ұяшықтарды ұңғылау;
- 8) ағаштардың негізі түрлерінің қасиеттері;
- 9) БҚ-3 тесіп өткен жалаң керткке бұрыштап ортасынан біріктіру.

37. Ағаш ұсталық, балташылық іс (22 сағат):

- 1) аралау;
- 2) жарты бөренені айқыштап біріктіру;
- 3) жарты бөренені бұрыштап біріктіру;
- 4) жарты бөренені аралық темірмен біріктіру;
- 5) тесіп өткен ұяшықты ұңғылау;
- 6) қисық сызық бойынша аралау;
- 7) қисық кесілген ағаш шетін өңдеу.

28. Гүл шаруашылығы және сәндік бақ өсіру (22 сағат):

- 1) бақтағы гүлдік өсімдіктердің тұқымын жинау;
- 2) вегетативтік өсіп-өнетін гүлдік өсімдіктер;
- 3) бір жылдық және көп жылдық гүлдік өсімдіктер;
- 4) қыстап қалатын көп жылдық гүлдік өсімдіктер;
- 5) көп жылдық гүлдік өсімдіктерді бөлу және отырғызу;
- 6) қыстап қалатын көп жылдық гүлдік өсімдіктердің күзгі күтімі;
- 7) сәндік бұталардың күздік күтімі;
- 8) көп тұқымды сақтайтын ыдыс жасау;
- 9) гүлдік тұқымдарды бастыру және бөлшектеп өлшеп қою;
- 10) бөлмедегі гүлдік өсімдіктердің күтімі;
- 11) гүлдік өсімдіктің құрылысы;
- 12) топырақ, қарашірік, олардың өсімдікті өсірудегі маңызы туралы жалпы түсінік;
- 13) гүлзарды көктем мен жаз мезгілдеріне дайындау;
- 14) қыстап қалатын көп жылдық гүлдік өсімдіктердің күтімі;

15) бір жылдық гүлдік өсімдіктердің күтімі.

29. Түптеу картонаждық іс (22 сағат):

- 1) қалталы және баулы қағаз қалталарды жасау;
- 2) блоктарды біріктіру тәсілдері;
- 3) қойын дәптерді жасау;
- 4) қалың дәптерді жасау;
- 5) кестелер мен көрнекі құралдарды жабыстыру;
- 6) оқаланған қатты мұқабалы қойын дәптер жасау;
- 7) блокнот жасау;
- 8) құжаттарға арналған қынап және қораптар жасау;
- 9) кеңсе кітабын жасау;
- 10) суретті шынының астына жиектеу.

30. Тігін ісі (23 сағат):

- 1) жұмсақ қатпарларды өңдеу;
- 2) кесілген жерді қиғаш тігіспен өңдеу;
- 3) ұстағыштарды қиғаш тігіспен өңдей отырып тігу;
- 4) қондырма қалталарды өңдеу және негізгі бөлікпен біріктіру;
- 5) бүрмелерді өңдеу;
- 6) сызба құруға арналған өлшемдер, өлшемді алу ережелері;
- 7) сызбаны салу және жұмысқа арналған алжапқышты пішу;
- 8) бұйымның бөліктерін белдік арқылы біріктіру және әрлеу тігісімен өңдеу;
- 9) киімді жөндеу (жамау, торлап жамау);
- 10) түзу кесілетін және жұмысы операцияларға бөлінген бір бөлікті бұйым (ішінен қайырылатын жастық тысы) тігу;
- 11) дайын сызба бойынша айқыш кестелеу.

31. Слесарлық іс (23 сағат):

- 1) тақтада шабу;
- 2) бөліктерді сызба бойынша көктеу және өңдеу;
- 3) бөліктерді жартылай домалақ қалпақты тойтармамен біріктіру;
- 4) қисық сызықты шеттерін кесіп тастау;
- 5) бұйымды технологиялық карта бойынша орындау;
- 6) жалпақ тілімді кесіп алу;
- 7) кеңістіктік белгілеу.

32. Шаштараз өнерінің негіздері (23 сағат):

- 1) шаш түрлері және олардың күтімі;
- 2) ер адамдардың шашын қондырмасы бар машинкамен алу;

- 3) шаш қию түрлерінің технологиялық картасын (сызбасын) оқу және құру;
- 4) шаш қиюдың тәсілдері, әдістері және түрлері;
- 5) балалардың шашын қию;
- 6) әйел адамдардың ұзын шашын қию;
- 7) шашты бұрыммен сәндеу түрі;
- 8) шашты бигудиға орау;
- 9) шашты феномен, шаш бұйралайтын электр қысқышпен сәндеп тарау.

33. Сылақ-майлау ісі (23 сағат):

- 1) ғимараттың негізгі құрылымдық элементтері;
- 2) сылақ жұмысына арналған ертінділер;
- 3) ағаш бетін сылауға дайындау;
- 4) заттың сыртқы бетін жақсартылған сылау жұмысы;
- 5) тұсқағаздық жұмыс;
- 6) тұс танудың негізі, жайды әрлеу эстетикасы;
- 7) сулы құрамдар туралы жалпы мәліметтер;
- 8) үстіңгі бетті сулы құраммен бояу;
- 9) металды сусыз бояумен бояуға дайындау және өңдеу;
- 10) металл бетін бояу;
- 11) сылақтың негізгі кемшіліктері;
- 12) бұрын сыланған заттарды сылау;
- 13) ағаш беттерін сусыз бояумен бояуға дайындау және өңдеу.

34. Ауыл шаруашылық еңбегі (23 сағат):

- 1) көкпияз өнімін жинау және өнімді есепке алу;
- 2) картоп өнімін жинау;
- 3) топырақ және оны өңдеу;
- 4) топырақты күздік өңдеу;
- 5) жеміс ағаштарының және жидек бұталарының күздік күтімі;
- 6) топырақты ащы сарымсақ отырғызу үшін дайындау;
- 7) ащы сарымсақты отырғызу;
- 8) қой мен ешкі ұстау және оларға жем беру;
- 9) қой мен ешкінің азығы;
- 10) шошқа фермасы, шошқаларды асырау;
- 11) асханалық тамыр жеміс, тамыр жемісті өсіру;
- 12) көкөніс, көкөністі өсіру;
- 13) басты пияз бен көк пиязды өсіру; шалғамды өсіру.

35. ҮМИК жұмысшысы (аула сыпырушы) (23 сағат):

1) территорияны жаз уақытында тазартуға арналған құралдар, олардың күтімі;

2) беті асфальтбетонмен жабылған территорияны тазарту;

3) қоқысты жинастыру және тасымалдау;

4) беті топырақты-газонмен жабылған территорияны тазарту;

5) беті асфальтбетонмен және топырақты-газонмен жабылған аумақты тазарту;

6) территорияны қыс уақытында тазартуға арналған құралдар, олардың күтімі;

7) территорияны қыс мезгілінде тазарту.

36. Қызмет көрсетуші кіші қызметкер (23 сағат):

1) мектеп жанындағы үлескедегі жұмыс;

2) жатын бөлемлерді күнделікті жинастыру;

3) тігін машинасымен жұмыс тәсілдері;

4) матамен жұмыс: дайын пішілген алжапқыш;

5) төсек-орынды жөндеу;

6) тұратын жайларды жайғастыру, "Ас үй", "Жатын бөлме" жапсырмақұрақтары;

7) паркетті еден күтімі;

8) ламинат жабынының күтімі;

9) линолуем жабынының күтімі;

10) қыштасты еден күтімі;

11) асханадағы жұмыс: тамақ ішетін үстелді жабдықтау және жинау, кір ыдыстарды жинастыру;

12) шаңсорғыш: қолданысы, күтімі, жұмыс ережесі;

13) мектептің шаруашылық жайларын жинастыру.

37. Аяқ киім ісі (23 сағат):

1) бөліктері тігу тәсілімен біріктірілетін аяқ киімді дайындау және жөндеу;

2) бөліктері желімдеу және шегелеу тәсілдерімен біріктірілетін аяқ киімді дайындау және жөндеу;

3) резенке табанды аяқ киімдердің бөліктерін желімдеу тәсілімен біріктіруге дайындау және жөндеу;

4) аяқ киімнің өкшесін жөндеуге дайындау;

5) теріден жасалған өкшелерді жөндеу;

6) теріден жасалған жақтауларын әртүрлі тәсілдермен бекіту және өңдеу;

7) нәлді дайындау және өкшеге бекіту;

8) орташа және биік өкшелерді жөндеу;

9) қапталған өкшелердің қаптамаларын ауыстыру.

4-тарау. 5-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

38. Пәндік нәтижелер.

39. Білім алушылар:

1) шеберханадағы тәртіп және қауіпсіздік техникасының ережелерін;

2) шеберханадағы, мектеп үлескісіндегі жұмыстар кезіндегі санитарлық-гигиеналық талаптарды;

3) құралдармен жұмыстағы қауіпсіздік техникасының ережелерін ұстанады;

4) еңбек түрлері бойынша арнайы терминологияны;

5) құралдардың атауларын біледі деп күтіледі.

40. Білім алушылар:

1) жұмыс тәсілдерін құралдарды пайдалана отырып орындауды;

2) зерделенген жұмыс операцияларының орындау технологиясын ұстануды;

3) сызбаны, жоспарды, технологиялық картаны ұстануды;

4) жұмыс орнын дайындау, жұмыс аяқталғанна кейін жұмыс орнын тәртіпке келтіруді меңгереді деп күтіледі.

5-тарау. 6-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

41. Пәндік нәтижелер.

42. Білім алушылар:

1) шеберханадағы тәртіп және қауіпсіздік техникасының ережелерін;

2) шеберханадағы, мектеп үлескісіндегі жұмыстар кезіндегі санитарлық-гигиеналық талаптарды;

3) құралдармен жұмыстағы қауіпсіздік техникасының ережелерін;

4) еңбек түрлері бойынша арнайы терминологияны;

5) құралдардың, еңбек операцияларының түрлерінің атауларын біледі деп күтіледі.

43. Білім алушылар:

1) жұмыс тәсілдерін құралдарды пайдалана отырып орындауды;

2) зерделенген жұмыс операцияларының орындау технологиясын ұстануды;

3) сызбаны, жоспарды, технологиялық картаны ұстануды;

4) жұмыс орнын дайындау, жұмыс аяқталғанна кейін жұмыс орнын тәртіпке келтіруді меңгереді деп күтіледі.

44. Тұлғалық нәтижелер. Білім алушылар:

1) еңбек әрекетіне уәжін;

2) өзінің еңбегінің нәтижесіне деген қызығушылық;

3) тәртіптілік және өз жұмысына деген жауапкершілік;

4) мақсатқа жетуге деген табандылық;

5) өзінің еңбегі үшін мақтанышы және бөтеннің еңбегіне деген құрмет;

б) ұжымда жұмыс істей білу дағдыларын танытады деп күтіледі.

45. Жүйелік-әрекеттік нәтижелер білім алушылардың:

1) өзінің жұмыс орнын дербес ұйымдастыруынан;

2) тапсырмада үлгі, сурет және технологиялық карта бойынша бағдарлауынан;

3) еңбек құралдарын пайдалануынан, құралдарды орындалатын жұмысқа сәйкес таңдай білуінен;

4) жоспар бойынша жұмыс істеуінен, әрекеттердің орындалу тәртібін сақтауынан, нұсқауды дұрыс және дәл орындауынан;

5) берілген жоспар бойынша орындалған жұмыс туралы ауызша есеп беруінен;

б) орындалған жұмысты және орындау процесін талдауынан;

7) орындалған жұмыстың сапасын бақылауынан көрініс табады деп күтіледі.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2017 жылғы 27 шілдедегі
№ 352 бұйрығына 146-қосымша

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 364-қосымша

Жеңіл ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7 - 9 сыныптары үшін "Кәсіби-еңбекке баулу" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Түсінік хат

1. Оқу бағдарламасы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 23 тамыздағы № 1080 қаулысымен бекітілген Орта білім берудің (бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім беру) мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес және жеңіл ақыл-ой кемістігі бар білім алушылардың ерекше білім алу қажеттіліктерін ескере отырып әзірленген.

2. Оқу пәнінің мақсаты – арнайы мектепті бітірушілерді жеңіл өнеркәсіп орындарында әрі қарай жұмыс істеу үшін "тігінші" мамандығы бойынша оқуға және мектеп бітірушілерді қоғамға кіріктіруге дайындау.

3. Оқу пәнінің міндеттері:

1) кәсіпті әрі қарай меңгеру үшін білім алушыларда қолжетімді кәсіби икемділіктер мен дағдыларды қалыптастыру;

2) технологиялық икемділіктер мен дағдыларды дербес практикалық әрекетте қолдана білу тәжібесін қалыптастыру;

3) жалпы еңбектік икемділіктер мен дағдыларды жетілдіру;

4) білім алушыларда коммуникативтік дағдыларды қалыптастыру;

5) еңбексүйгіштікке, өз еңбегінің нәтижесіне деген жауапкершілікке тәрбиелеу.

4. 7-8 сыныптарды оқытуда ең алдымен еңбек тәсілдерін орындаудың дұрыстығына, тігу процесін жоспарлауға, өзінің әрекеттері мен олардың нәтижелерін талдай білуге үйретуге көңіл бөлінеді; 9-сыныпта жұмыс қарқыны және еңбек дағдыларын меңгеру сапасы артады.

5. Практикалық қайталау сабақтарында білім алушылар мектептің, кәсіпорындардың тапсырыстарын, түрлі-түрлі көрмелерге арналған тігін бұйымдарын орындау барысында алған кәсіби дағдыларын бекітеді және жетілдіреді. Көрмелерге қатысу оқушыларға өзін-өзі бағалай білуін, кәсіби таңдауының дұрыстығына деген сенімін жоғарылатуға, коммуникативтік тәжірибе алуға мүмкіндік береді.

6. Тігін ісі сабақтарындағы білім беру процесіне шығармашылық жобаларды ендіру оқытудың сапасын біршама арттыруға, білім алушыларға мақсат қоя білуге, жоспарлауға, алған білімі мен икемділіктерін жаңа жағдайда қолдануларына мүмкіндік береді.

7. Әрбір тақырыпты өткенде немесе практикалық оқыту процесінде жұмыстың жаңа түріне ауысқанда қауіпсіздік еңбек талаптарын нақты меңгеруге және орындауға үлкен көңіл бөлінеді.

8. Оқу жүктемесінің көлемі:

- 1) 7-сыныпта аптасына – 10 сағат, оқу жылында 340 сағат;
- 2) 8-сыныпта аптасына – 10 сағат, оқу жылында 340 сағат;
- 3) 9-сыныпта аптасына – 12 сағат, оқу жылында 408 сағат;
- 4) 10-сыныпта аптасына – 22 сағат, оқу жылында 748 сағат.

9. Бағдарламамен теориялық және практикалық сабақтар, зертханалық жұмыстар қарастырылған. Әрбір тоқсан соңыда өз бетімен істейтін жұмысқа 7-8-сыныптарда 2 сағаттан, 9-сыныпта 3 сағат бөлінеді.

10. Бағдарлама тараулар бойынша сағаттарды оқу жылына бөлудің үлгісін құрайды. Оқу материалын жыл бойынша бөлу де үлгі ретінде берілген. Мұғалім мектептегі жағдайға, еңбек-оқу тобының нақты мүмкіндігіне, аймақтық еңбек нарығына қарай:

1) бағдарламалық тақырыптың мазмұнын оқуға қажетті сағат санын өзгерте алады;

2) орындау технологиясы мен тәсілдерін сақтай отырып, бағдарлама ұсынған бұйымды ауыстыра алады;

3) осы бағдарламаның "Сынып білім алушыларының дайындық деңгейіне қойылатын талаптарын" басшылыққа ала отырып, тақырыпты өзгерте алады;

4) оқу материалын оқу жылдары бойынша қайтадан бөле алады.

11. Тігін ісіне оқыту процесінде "Математика", "Әлеуметтік-тұрмыстық бағдар", "Тәртіп мәдениеті" оқу пәндерімен пәнаралық байланыс орнатылады.

12. Курс 9-сыныпта оқу емтиханмен аяқталады. Мұғалім емтихан тапсырмаларын сынып білім алушыларының мүмкіндіктерін ескере отырып анықтайды.

13. 10-сынып өндірістік болып табылады және оқу уақытының 80%-ы практикалық кәсіби дағдыларды тереңдетуге бөлінеді.

2-тарау. Оқу пәнінің 7-сыныптағы базалық білім мазмұны

14. Кіріспе сабақ (1 сағат):

- 1) шеберханадағы тәртіп ережесі;
- 2) құралдар мен жұмыс орындарын бекіту;
- 3) қауіпсіз жұмыс ережелері бойынша нұсқаулық;
- 4) кәсіп туралы жалпы мәліметтер, кәсіби маңызды қасиеттер, медициналық қарсы көрсетілім;

5) тоқсандық жұмыс жоспарымен танысу.

15. 6-сыныпта өткен материалдары қайталау (10 сағат).

16. Киім туралы жалпы мәліметтер (1 сағат):

- 1) киімді топтастыру, киімге қойылатын талаптар, өндіріс түрлері: жаппай, сериялы, жеке.

17. Материалтану (20 сағат):

1) матаны жасауға арналған талшықтар, талшықтарды жасалуына қарай топтастыру, талшықтың негізгі қасиеттері, талшықтардың қасиеттерінің матаның қасиетіне тигізетін әсері;

2) өсімдік және жануар текті табиғи талшықтар мен олардан жасалған мата;

3) тігін жіптері, оларды өндіру, ассортимет, сапаға деген талаптар, әртүрлі жіптерді қолдану аясы;

4) түймелер, оларды пішіні, көлемі мен қадау тәсілі және қолданысы бойынша топтастыру;

5) ілмектер, ілгектер, сырма, олардың топтастырылуы және қолданысы;

6) зертханалық жұмыстар: зығыр және мақта маталарының қасиеттері, жүн талшықтардың қасиеттері және олардан жасалған мата;

7) практикалық жұмыстар: түрлері әртүрлі фурнитураны қадау.

18. Тігін құралдары (4 сағат):

1) электр жетекті тұрмыстық тігін машинасы: маркасы, қолданысы, құрылысы, орындалатын жұмыс түрлері;

2) өнеркәсіптік тігін машинасы: қолданысы, орындалатын операциялар түрлері, негізгі механизмдері;

3) тігін машиналардың жұмысындағы кемшіліктер: тігін машинасының күтімі, кемшіліктердің алдын алу шаралары және оларды жою тәсілдері;

4) практикалық жұмыстар: машинаның бұзылыстары, олардың алдын алу шаралары және жою тәсілдері.

19. Дымқылды жылумен өңдеуге арналған құралдар (5 сағат):

1) дымқылды жылумен өңдеу түрлері, сипаттамасы;

2) электр үтіктерінің түрлері, құрылысы және жұмысы;

3) практикалық жұмыс, әртүрлі маталарды дымқылды жылумен өңдеу.

20. Негізгі қолтігін жұмыстары (80 сағат):

1) қол тігін жұмысын ұйымдастыру, қолданылатын құралдар мен жабдықтар; қол тігістерінің түрлері, олардың қолданылуы; қол тігін жұмыстарының терминологиясы; ине мен жіпті мата түріне қарай таңдау;

2) қол тігістерін орындау тәсілдері;

3) түймелерді, ілгектерді, қаптырмаларды тігу тәсілдері;

4) ілмекті тепшу тәсілдері;

5) киімді жөндеу;

6) кесте, кестелеу тарихы, қолданысы, түрлері; кестелеуге арналған құралдар мен жабдықтар;

7) матаны кесте кергішке керу, сурет салу, кестені жуу және үтіктеу;

8) жіпті санау негізіндегі кесте, тығыз кестелеу;

9) практикалық жұмыстар: қол тігістерін орындау, фурнитураны қадау, ілгекті тепшу, киімді жөндеу, тығыз кестелеуді орындау.

21. Тігін машиналарының негізгі жұмыстары (10 сағат):

1) машина тігісінің түрлері, бұйымдардағы тігіс түрлері;

2) практикалық жұмыстар: машина жұмысын жіпсіз қағазда, жіппен қағазда орындау, матада түзу және пішінді тігістерді орындау. Матада түзу тігістерді орындау дағдылары, тігістің соңын бекіту. Жабық және ашық кесіктермен қайып тігіспен, қапталған тігіспен екіге кесілген матаның бөлшегін қайып тігу; Мата жиегі мен түймелікті торлау. Түрлі шеткі және әрлеу тігістерін орындау.

22. Құрылымдау негіздері (30 сағат):

1) адамның мүсінін өлшеудің бірізділігі мен ережелері, өлшемді белгілеу, пішім жасау үшін өлшемін алу;

2) дайын киім үлгісінің көмегімен матаны пішудің бірізділігі және ережелері;

3) практикалық жұмыстар: пішімді құрастыру, иықсыз бұйымдарды құрылымдау және үлгілеу (түнгі жейде), түнгі жейде негізінде иық пішімін дайындау, "жартылай күн", "күн" кең етектегі белдемшелердің пішімін дайындау және пішу, дайын пішім бойынша резенкелі шалбар мен түзу белдемшені пішу.

23. Тігін бұйымдарының жеке бөліктерін өңдеу технологиясы (30 сағат):

- 1) мойын ойындысын пішімдік әдіспен өңдеу;
- 2) белдік бұйымындағы қатпарларды өңдеу;
- 3) белдік бұйымының бүйіріндегі түймелікті торлау;
- 4) белдемше етегінің шетін өңдеу;
- 5) белдемшенің жоғары қиығын белдікпен қайып тігу;
- 6) белдемшенің жоғары қиығын корсаждық лентамен өңдеу;
- 7) бүрмелерді өңдеу;
- 8) қиықты қиғаш тігіспен торлау;
- 9) белдемшенің жоғарғы қиығын, созылмалы лентаны салып, жапсыра тігу;
- 10) практикалық жұмыстар: бөліктерді өңдеу үлгілерін орындау.

24. Тігін бұйымдарын дайындау технологиясы (110 сағат):

- 1) әртүрлі тігін бұйымдарын жинастырудың бірізділігі туралы жалпы түсінік;
- 2) түзу қиықты бір бөлікті бұйым;
- 3) иық тігіссіз әйелдердің түнгі жейдесі;
- 4) кең белдемше;
- 5) резенкелі шалбар;
- 6) түзу белдемше;
- 7) ас үйге арналған ұстағыштар;
- 8) бригадалық тәсілмен тігілетін төсек орын;
- 9) практикалық жұмыстар: бұйымды тігу.

25. Шығармашылық жобалар:

- 1) жоба туралы жалпы түсінік және оның мазмұны, жобаны орындауға дайындық (2 сағат);
- 2) жобаны орындау (жыл бойы).

26. Тігін өнеркәсібінің кәсіпорындарына экскурсия (3 сағат):

- 1) тігінші мамандығымен танысу.

27. Практикалық қайталау (30 сағат):

- 1) түзу және кең белдемшелерді жасау;
- 2) түнгі жейдені тігу;
- 3) бригадалық тәсілмен дайындалатын төсек орын;
- 4) тығыз кестемен кестелеу;
- 5) ас үйге арналған ұстағыштар.

28. Өз бетімен орындайтын жұмыс (4 сағат).

3-тарау. Оқу пәнінің 8-сыныптағы базалық білім мазмұны

29. Кіріспе сабақ (1 сағат):

- 1) шеберханадағы тәртіп ережесі;
- 2) құралдар мен жұмыс орындарын бекіту;

3) қауіпсіз жұмыс ережелері бойынша нұсқаулық;

4) "тігінші-мотористка" мамандығы, кәсіби маңызды қасиеттер, медициналық қарсы көрсетілім;

5) оқу жылының жұмыс жоспарымен және міндеттерімен танысу.

30. 7-сыныпта өткен материалдары қайталау (10 сағат).

31. Киім туралы жалпы мәліметтер (1 сағат):

1) жеңіл киім түрлері; бұйым бөліктері, киықтардың атаулары, жіптің бағыты, бөліктердегі негіздер.

32. Материал тану (4 сағат):

1) табиғи және жасанды жібектен алынған маталар, олардың қасиеттері;

2) синтетикалық талшықтардың түрлері, синтетикалық талшықтардан алынған иірілген жіп және жіптер;

3) маталық емес материалдар;

4) әрлеу материалдары, бау, лента, шілтер;

5) зертханалық жұмыстар: табиғи және жасанды жібектен алынған маталарды анықтау, маталық емес материалдардың қасиеттерін зерттеу, синтетикалық матаны тану.

33. Тігін құралдары (2 сағат):

1) электр жетекті шеттіктеу тігістерін орындайтын тұрмыстық машина: маркасы, қолданысы, құрылысы, орындайтын жұмыс түрлері;

2) өнеркәсіптік тігін машинасы: қолданысы, орындайтын операцияларының түрі, негізгі механизмдері;

3) тігін машинасының әртүрлі аспаптары;

4) практикалық жұмыстар: тігін машинасының жұмысындағы кемшіліктер, тігін машинасының күтімі, кемшіліктердің алдын алу шаралары және оларды жою тәсілдері.

34. Дымқылды жылумен өңдеуге арналған құралдар (2 сағат):

1) дымқылды жылумен өңдеу түрлері және материалды желімдік біріктіру, сипаттамасы;

2) электр үтіктерінің түрлері, құрылыстары мен жұмыстары;

3) практикалық жұмыс: әртүрлі материалдарды дымқылды жылумен өңдеу, материалдарды желімдік біріктіру.

35. Негізгі практикалық тігін жұмыстары (56 сағат):

1) тығыз кестелеу;

2) айқыш кестелеу;

3) тігін бұйымдарын әрлеу материалдарымен қолмен және машинамен сәндеу тәсілдері;

- 4) киімді және төсек орынды қолмен және машинамен жөндеу тәсілдері;
- 5) машиналық шеттік және өңдеу тігістерінің әртүрлі түрлері.

36. Құрылымдау негіздері (10 сағат):

- 1) матаны пішімнің көмегімен пішудің бірізділігі мен ережелері;
- 2) журналдан алынған пішімдермен жұмыстың бірізділігі мен ережелері;
- 3) практикалық жұмыстар: сызба салу, пішімді дайындау және тұтастай пішілетін көйлекті пішу.

37. Тігін бұйымының жеке бөліктері мен түйіндерін өңдеу технологиясы (30 сағат):

- 1) жаға, мойындық, өңір, қолтық ойындысын қиғаш тігіспен өңдеу;
- 2) қымтаулы тігісті өңдеу;
- 3) бұйымның бүрмесін, желбіршегін, ұсақ бүкпесін және бүктесін өңдеу;
- 4) белдемшенің етегін қолдық тігіспен өңдеу;
- 5) өңірдің ішкі жиегін, мойындық әдібін, қолтық ойындысын, бұйымның етегі мен жеңнің шетін ашық қиықты бүгілген тігіспен өңдеу;
- 6) қайырма жағаны өңдеу;
- 7) түймеліктің орнын белгілеу мен торлауды машина тәсілімен орындау;
- 8) қиықтарды тепшу;
- 9) түзу және сопақша кесілген иініштерді өңдеу;
- 10) түзу және сопақша кесілгенқондырмалы иініштерді өңдеу;
- 11) иініштердің бұрышын әрлеу тігісімен өңдеу;
- 12) тұтастай пішілген және жапсырмалы өңірді өңдеу;
- 13) түзу және сопақша кесілген қондырмалы қалталарды өңдеу;
- 14) бүрмелі қалтаны өңдеу;
- 15) сырмалы түймелікті өңдеу;
- 16) жең ұшын шеттік тігістермен өңдеу;
- 17) құрақ құрау (пэчворк) техникасы;
- 18) бөліктер мен тігістерді дымқылды жылумен өңдеу;
- 19) практикалық жұмыстар: бөліктерді өңдеу үлгілерін орындау.

38. Тігін бұйымдарын дайындау технологиясы (60 сағат):

- 1) мақта матадан тігілген, қайырма немесе тұтастай пішілген жағалы, иінішті немесе онсыз, жеңді немесе онсыз үйге киетін халат;
- 2) құрақ құрау техникасы бойынша орындалатын бұйымдар (таңдау бойынша);
- 3) тұтастай пішілген көйлек;
- 4) бригадалық тәсілмен тігілетін төсек орын;
- 5) практикалық жұмыстар: тігін бұйымдарын тігу.

39. Шығармашылық жобалар (жыл бойы).

40. Тігін өнеркәсібінің кәсіпорнына экскурсия (6 сағат):

1) тігін құралдарымен танысу;

2) тігін бұйымдарын жаппай тігу технологиясымен танысу.

41. Практикалық қайталау (150 сағат):

1) дайын пішімдер бойынша төсек-орынды, балалар мен әйел адамдарға арналған түнгі жеңделерді тігу;

2) дайын пішімдер бойынша балалар мен әйел адамдардың жеңіл көйлектерін тігу:

3) тігін бұйымдарын кестемен сәндік безендіру.

42. Өз бетімен орындайтын жұмыс (8 сағат).

4-тарау. Оқу пәнінің 9-сыныптағы базалық білім мазмұны

43. Кіріспе сабақ (1 сағат):

1) шеберханадағы тәртіп ережесі;

2) құралдар мен жұмыс орындарын бекіту;

3) қауіпсіз жұмыс ережелері бойынша нұсқаулық;

4) "тігінші-мотористка" мамандығы, кәсіби маңызды қасиеттер, медициналық қарсы көрсетілім;

5) тігіншілік кәсіби білім алуға арналған мекемелер;

6) оқу жылының жұмыс жоспарымен және міндеттерімен танысу.

44. 8-сыныпта өткен материалдары қайталау (40 сағат).

45. Еңбек қызметінің құқықтық негіздері (3 сағат):

1) Қазақстан Республикасының кәсіпорындық қатынастағы негізгі еңбек заңнамасы мен еңбектік құқық, жұмысшы мен жұмыс берушінің өзара еңбектік қатынасының түрі ретіндегі еңбек шарты, еңбек шартына отырған кездегі жұмыс берушіге беруге қажетті құжаттардың түрлері, жұмысқа қабылданғандағы кепілдік, жұмыс берушінің қоятын талаптары, еңбекақы төлеу түрлері, әлеуметтік қорғау және әлеуметтік қамсыздандырудың құқықтық негіздері, еңбек дауын шешу тәртібі туралы жалпы мәліметтер;

2) еңбектік және кәсіптік нарық: нарықтық экономика жағдайында жастарды еңбекке орналастыру мәселелері, аймақтық еңбек нарығының сұраныстағы кәсіптері мен мамандықтары, кәсіби білім алу;

3) практикалық жұмыс: іс қағаздарды толтыру, еңбек шартын толтыру, өтініш жазу.

46. Іскерлік қатынас мәдениеті (2 сағат):

1) кәсіби қатынас этикасы, ұжымдағы тәртіптің әлеуметтік нормалары;

2) дау, жанжал, жанжалдық жағдайлар, жанжалдасу себептері, жанжалдың алдын алу және шешу тәсілдері.

47. Материал тану (2 сағат):

1) синтетикалық талшықтар мен жіптерден жасалған маталардың ассортименти, олардың қасиеттері;

2) тігін өнеркәсібінде пайдаланылатын жаңа тігін материалдары;

3) зертханалық жұмыстар: жаңа маталардың кесілімділігі, ылғал жұтқыштығы, умаждалуы, үтіктеген кезде түрі мен сапасын өзгертулерін, синтетикалық талшықтар мен жіптерден жасалған маталардың қасиеттерін зерттеу.

48. Тігін құралдары (10 сағат):

1) заманауи тігін өнеркәсібін механизациялау және автоматтандыру бойынша негізгі мәліметтер;

2) дайындық, пішу цехының құралдары;

3) әрлеу цехының құралдары;

4) шет және әрлеуші тігісті машиналар: маркалары, қолданысы, құрылысы, орындайтын жұмыс түрлері;

5) машиналық жұмыстарға арналған қондырғылар, олардың бұйымды өңдеу сапасын және еңбек өнімділігін арттырудағы рөлі;

6) практикалық жұмыс: машиналық жұмысқа арналған жабдықтарды пайдалана отырып, машиналық тігістердің үлгісін орындау.

49. Ылғалды жылумен өңдеуге арналған құралдар (2 сағат):

1) ылғалды жылумен өңдеуге арналған баспақтар.

50. Негізгі тігін жұмыстары (40 сағат):

1) тігін машинасының кері жүрісімен тігісті бекіту;

2) ұсақ бөліктің қиығын қиғаш тігіспен өңдеу;

3) тігін бұйымдарын әрлеу материалдарымен машиналық тәсілмен сәндеу;

4) дастархан төсеніші мен төсек-орынды қолдық кестелеумен сәндеу;

5) бүйір және басқа да қиықтарды бір мезгілде тігін машинасымен жөрмеу және шеттіктеу тігістерін орындау;

6) бөліктерді алдын ала көктемей қайып тігу;

7) практикалық жұмыстар: үлгілерді орындау, бұйымды сәндік әрлеу элементтерімен тігу.

51. Құрамдастыру негіздері (10 сағат):

1) пішімнің көмегімен матаны пішудің бірізділігі мен ережелері;

2) әйелдер киімін дайын пішімдер немесе сызба бойынша пішу;

3) көйлектің негізінде пішім дайындау және белінен немесе жамбас сызығы бойынша кесілген көйлекті пішу.

52. Тігін бұйымдарының жеке бөліктері мен түйіндерін өңдеу технологиясы (20 сағат):

- 1) көкірекшені белдемшемен біріктіру;
- 2) дөңгелете қиылған бөліктерді көмкеру тігісімен өңдеу;
- 3) орташа және қадамдық қиықтарды жөрмеп тігу;
- 4) бүйір немесе ортаңғы тігістегі сырманы өндірістік технология бойынша өңдеу;
- 5) өндірістік технология элементтерін пайдалана отырып, белдікті бұйымның жоғарғы қиығымен біріктіру және өңдеу;
- 6) бұйымның етегін әмбебап және арнайы машинамен өңдеу;
- 7) бұйымның тігісіне бүйірлеп пішілген қалтаны өңдеу;
- 8) тігісті дымқылды жылумен өңдеу;
- 9) практикалық жұмыстар: бөліктерді өңдеу үлгілерін орындау.

53. Киімдерді жаппай тігу өндірісінде қолданылатын тігін бұйымдарын жасау технологиясы (50 сағат):

- 1) белдемшелерді тігу;
- 2) тұтастай пішілген көйлекті тігу;
- 3) шалбарды тігу;
- 4) еңбек операциялары бойынша бөлінген, өндіріс шығаратын негізгі қарапайым бұйымдарды тігу;
- 5) практикалық жұмыстар: тігін бұйымдарын өндірістік технологиялар бойынша тігу, бұйымды алдын ала көктемей тігу бойынша жеке операцияларды орындау.

54. Ұжымдық шығармашылық жоба (оқу жылы бойы).

55. Экскурсиялар (6 сағат):

- 1) тігін фабрикасында еңбек пен өндірісті ұйымдастыру;
- 2) тігін цехы, тігіншінің жұмысын бақылау, тігісті машинаның кері тігісімен бекітуді орындап көру.

56. Практикалық қайталау (210 сағат):

- 1) бұйымды тігуді еңбек операцияларын бөлу арқылы орындау;
- 2) дайын пішімдер бойынша балалар мен әйел адамдардың жеңіл киімдерін тігу;
- 3) тігін бұйымдарын сәндік безендіру;
- 4) көрмеге, тапсырысқа арналған бұйымдарды тігу;
- 5) емтихандарға дайындалу.

57. Өз бетімен орындайтын жұмыс (12 сағат).

5-тарау. Оқу пәнінің 10-сыныптағы базалық білім мазмұны

58. Кіріспе сабақ (1 сағат):

- 1) шеберханадағы тәртіп ережесі;
- 2) құралдарды және жұмыс орындарын бекіту;
- 3) қауіпсіз жұмыс ережесі бойынша нұсқау;
- 4) "тігінші моторшы" мамандығы, кәсіби маңызды қасиеттер; медициналық қарсы көрсетім;

- 5) тігінші мамандығы білімін алу үшін өңірлік мекемелер;
- 6) оқу жылына жұмыс жоспары және міндеттерімен танысу.

59. Өткенді практикалық қайталау (215 сағат).

60. Еңбек заңнамасы негіздері (20 сағат):

- 1) теориялық мәліметтер;
- 2) практикалық жұмыс: іскерлік қағаздарды рәсімдеу.

61. Іскерлік қарым-қатынас мәдениеті (15 сағат).

62. Материалтану (20 сағат).

63. Тігін құралдары (20 сағат).

64. Құрастыру негіздері (50 часов).

65. Практикалық жұмыстар (206 сағат):

- 1) мектеп тапсырыстарын орындау;
- 2) кәсіпорын тапсырыстарын тігу.

66. Шығармашылық жоба (оқу жылы ағымында).

67. Өндірістік практика (173 сағат).

68. Дербес жұмыс (12 сағат).

6-тарау. 7-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

69. Пәндік нәтижелер.

70. Білім алушылар:

1) шеберханада жұмыс кезінде тәртіп ережелерін және қауіпсіздік техникасы ережелерін орындауды;

2) шеберханадағы және құралдармен жұмыс кезіндегі санитарлық-гигиеналық талаптарды ұстануды;

3) арнайы терминологияны;

4) тігін цехында пайдаланылатын материалдарды;

5) тұрмыстық тігін машиналарын қолдану тәсілдері мен ережелерін, машина тігісінің түрлерін;

6) қол тігісін орындау тәсілдерін, түймелерді қадауды, ілмектерді торлауды;

7) матаны пішудің ережелері мен бірізділігін біледі деп күтіледі.

71. Білім алушылар:

1) пішу және сызбаларды құрастыру тәсілдерін қолдануды;

2) тігін машиналарының қолданыс ережелерін ұстануды;

3) тігін бұйымдарын жасау технологиясын пайдалануды;

4) жеке бөліктерді өңдеу технологиясын пайдалануды;

5) дайындалатын бұйымның қолданысы туралы айтуды меңгереді деп күтіледі.

7-тарау. 8-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

72. Пәндік нәтижелер.

73. Білім алушылар:

1) жеңіл киім түрлерін;

2) табиғи және жасанды жібек маталарын;

3) өнеркәсіптік тігін машиналарды қолдану тәсілдері мен құрылысын;

4) электр үтіктерінің түрлері, олардың құрылысын, пайдалану ережелерін;

5) машиналық шет және әрлеу тігістерінің түрлерін біледі деп күтіледі.

74. Білім алушылар:

1) шеберханадағы және құралдармен жұмыс кезіндегі тәртіп ережелерін қауіпсіздік техникасын, санитарлық-гигиеналық талаптарды ұстануды;

2) өзінің сөйлеу тілінде арнайы терминологияны пайдалануды;

3) пішімді және сызбаны жасау тәсілдерін қабылдауды;

4) тігін машиналарының пайдалану ережелерін орындауды;

5) тігін бұйымдарын жасау технологиясын пайдалану; жеке бөліктерді өңдеу технологиясын пайдалануды;

6) тігін өнеркәсібінде қолданылатын еңбекті ұйымдастырудың бригадалық түрін ұстануды;

7) шығармашылық жобаға шамасы келгенше қатысуды меңгереді деп күтіледі.

8-тарау. 9-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

75. Пәндік нәтижелер.

76. Білім алушылар:

1) Қазақстан Республикасының еңбек әрекетінің құқықтық негіздерін;

2) синтетикалық және табиғи талшықты маталардың ассортименттерін;

3) пішіп дайындау цехының құралдарын;

4) әрлеу цехының құралдарын;

5) машиналарға арналған құрылғыларды;

6) пішімнің көмегімен матаны пішуді және бірізділігін;

7) тігін бұйымдарының жеке бөліктері мен түйіндерін өңдеу технологиясын біледі деп күтіледі.

77. Білім алушылар:

1) шеберханадағы және құралдармен жұмыс кезіндегі тәртіп ережелерін қауіпсіздік техникасын, санитарлық-гигиеналық талаптарды ұстануды;

2) әйелдердің жеңіл көйлегін тігудің өнеркәсіптік технологиясын пайдалануды;

3) өзінің сөйлеу тілінде арнайы терминологияны пайдалануды;

4) бұйымды тігу бойынша дайындық және қарапайым операцияларды орындау тәсілдері мен әдістерін қолдануды;

5) тігін машиналарының пайдалану ережелерін орындауды;

6) жұмыс орнын тиімді ұйымдастыру ережесін қолдануды;

7) жеке бөліктерді өңдеу технологиясын пайдалануды;

8) орындалатын әрекеттердің алгоритмін қолдануды;

9) тігуді операцияларға бөліп орындау тәсілінде еңбекті бөлу қағидаларын қолдануды меңгереді деп күтіледі.

9-тарау. 10-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

78. Пәндік нәтижелер.

79. Білім алушылар:

1) Қазақстан Республикасының еңбек қызметінің құқықтық негіздерін;

2) тігін цехының құралдарын;

3) өңдеу цехының құралдарын;

4) тігін кәсіпорынындағы гигиеналық және санитарлық талаптарын;

5) базалық кәсіпорынның бұйым сұрыпталымын;

6) операциядағы өндіру нормаларын;

7) заманауи әрлеу түрлерін;

8) бұйым дайындайтын маталар атауларын;

9) мемлекеттік стандарт бойынша маталарды сұрыптау ережелерін;

10) жалпы өндірістің тігін бұйымдарын тігу технологиясын біледі деп күтіледі.

80. Білім алушылар:

1) тігін өндірісіндегі тәртіп ережелерін және қауіпсіздік техникасын ұстануды;

2) әйелдерге арналған жеңіл көйлек тігудің өндірістік технологиясын қолдануды;

3) өз бетінше сөйлеу тілінде кәсіби терминологияны пайдалануды;

4) фабрикалық сызбаүлгі бойынша киім пішіп шығаруды;

5) арнайы машиналарды жабдықтауды, қарапайым реттеулер жүргізуді;

6) бұйымды тігу бойынша әдістер қолдануды және операцияларды орындау тәсілдерін;

7) өнімнің жұмыс нормаларына жақын қарқынында жұмыс істеуді;

8) операциялық тігін әдісі барысында еңбекті бөлу принциптерін қолдануды меңгереді деп күтіледі.

81. Тұлғалық нәтижелер. Білім алушылар:

1) кәсіби білімін әрі қарай жалғастыруға деген уәждемесін;

2) өзінің еңбегіне деген жауапкершілігін;

3) ұжымда жұмыс істей білуін;

4) өндірістегі қабылданған әлеуметтік тәртіп нормаларын ұстана білуді танытады деп күтіледі.

82. Жүйелік-әрекеттік нәтижелер білім алушылардың:

1) тігінші моторшы жұмыс орнын тиімді ұйымдастыру тәсілдерінен;

2) тапсырмада нұсқаулық-технологиялық карта бойынша бағдарлау тәсілдерінен;

3) орындалған жұмыс туралы ауызша есеп құру дағдыларынан;

4) пішу мен тігу сапасын бақылау тәсілдерінен;

5) бригадалық әдіспен жұмыс істеу дағдыларынан;

6) іс-әрекет алгоритмін құру дағдыларынан көрініс табады деп күтіледі.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2017 жылғы 27 шілдедегі
№ 352 бұйрығына 147-қосымша

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 365-қосымша

Жеңіл ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5 - 6 сыныптары үшін "Тіл дамуы кемшіліктерін түзеу" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы (оқыту қазақ тілінде жүргізілетін сыныптар үшін)

1-тарау. Түсінік хат

1. Оқу бағдарламасы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 23 тамыздағы № 1080 қаулысымен бекітілген Орта білім берудің (бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім беру) мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес және жеңіл ақыл-ой кемістігі бар білім алушылардың ерекше білім алу қажеттіліктерін ескере отырып әзірленген.

2. Оқу пәнінің мақсаты – жеңіл ақыл-ой кемістігі бар білім алушылардың ауызша және жазбаша сөйлеу тілінің бұзылыстарын түзетіп және дамытып, қарым-қатынас құралдары ретінде қолданып, әлеуметтік ортаға бейімдеу.

3. Оқу пәнінің міндеттері:

1) сөйлеу тіліндегі дыбыстарды дұрыс айтып, ажырату;

2) сөз қорын анықтау, кеңейту, толықтыру;

3) сөзжасам, сөз өзгерту дағдыларын меңгеріп, белсенді сөз қорында қолдану;

4) сөздің буындық, дыбыстық құрамын сөйлемді талдау, жинақтау дағдыларын жетілдіру;

5) сөйлем құрау дағдыларын жетілдіру;

6) байланыстырып сөйлеуін дамыту;

7) өтілген ережелерді сақтап сөздерді, сөйлемдерді дұрыс жазуға үйрету;

8) жазбаша сөйлеу тіл бұзылыстарын түзету.

4. Жеңіл ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларға арналған мектептің оқу жүйесінің маңызды бағытына логопедиялық жұмыс жатады. Өйткені балаларда кездесетін тіл бұзылыстары күрделі және тұрақты болып келеді. Сонымен қатар, сөйлеудің бүкіл функционалды жүйесі бұзылады. Ондай балаларға дыбыс айтуының бұзылуы, фонематикалық қабылдау, фонематикалық талдау мен жинақтау, сөзжасам, сөзөзгерту процестерінің жетілмеуі, байланыстырып сөйлеуінің, оқу мен жазу дағдыларының қалыптасуы тән.

5. Аталған бұзылыстар өз бетімен жойылмайды, бұл бағытта арнайы жұмыс жүргізу талап етіледі. Осыған байланысты бастауыш сыныптарда жүргізілген "Тіл дамуы кемшіліктерін түзеу" пәні бойынша өзара логикалық байланысқан түзету жұмысын 5-6 сыныптарда жалғастыру көзделген.

6. Логопедиялық сабақтар кешенді түрде келесі бағыттар бойынша жүргізілуі тиіс:

1) артикуляциялық, ұсақ және жалпы моториканы дамыту;

2) графо-моторлық дағдыларын жетілдіру;

3) оптикалық-кеңістіктік бағдарлауын;

4) сөйлеу тілінің барлық компоненттерін (дыбыс айту, сөз қоры, грамматикалық жағын);

5) просодикалық компоненттерін;

6) психикалық процестерін дамыту;

7) сөзсіз функцияларды жетілдіру;

8) жазбаша сөйлеу тілі бұзылыстарын түзету.

7. Бағдарлама жалпы педагогиканың қағидаларын, сонымен қатар арнайы педагогиканың келесідей:

1) онтогенетикалық;

2) дамуында ауытқуы бар балалардың психикалық процестерімен сөйлеу тілінің даму ерекшеліктерін ескеру;

3) сақталған анализаторларға сүйеніп, түзету жұмысын ұйымдастыру;

4) кешенді ықпал ету;

5) концентрлік қағидаларын басшылыққа ала отырып құрастырылды.

8. Оқу жүктемесінің көлемі:

1) 5-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағат;

2) 6-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағат.

9. Логопедиялық жұмысты ұйымдастыру түрлері:

1) "Тіл дамуы кемшіліктерін түзету" бойынша бағдарлама жеке, шағын және топтық логопедиялық сабақтар түрінде жүзеге асырылады;

2) логопедиялық топтық сабақтарда ауызша және жазбаша сөйлеу тілін түзету жұмыстары қатар жүргізілуі тиіс;

3) қажет болса, дисграфиясы, дислексиясы бар балалармен шағын, топпен жұмыс жүргізуге болады;

4) жоқ дыбыстарды қою, машықтандыру жеке сабақтарда жүзеге асырылады.

10. Пәнаралық байланыстар:

1) "Тіл дамуы кемшіліктерін түзету" курсы сөйлеу тілінің ауызша және жазбаша түрлерінің дағдыларын қалыптастырады, білім алушылардың психикалық процестерін дамытып, олардың тұлғалық қалыптасуын қамтамасыз етеді. Бағдарламадағы қарастырылған міндеттерді іске асыру курстың барлық жалпы білім беру пәндерімен тығыз байланысты болуын талап етеді;

2) "Қазақ тілі": логопедиялық сабақтарда қазақ тіліндегі дыбыстарды дұрыс айтып, ажырату, сөздің дыбыстық, буындық құрамын талдау дағдыларын қалыптастыру, грамматикалық категориялар бойынша сөз қорын анықтау, молайту, сөйлем құру, қолдану, оқу мен жазу дағдыларын бағдарлама талаптарына сай қалыптастырады; сөйтіп "Қазақ тілі" пәнін ойдағыдай меңгеруге мүмкіндік береді;

3) "Айналамен таныстыру": әлеуметтік ортадағы, табиғаттағы құбылыстарды, өзгерістерді әртүрлі процестерді бақылап, талдап, сөзбен жеткізуге үйреніп, қоршаған орта туралы түсініктерін молайтуға әсерін тигізеді;

4) "Математика" білім алушылардың фраза, сөйлем, мәтінді дұрыс түсініп, меңгеруін және өз ойын ауызша жеткізуін қалыптастырады;

5) "Бейнелеу өнері", "Музыка": сабақтарында жалпы және қолдың ұсақ моторикасы, кеңістікте бағдарлау, тыныс алу, дауыс шығару дағдылары дамиды.

2-тарау. Оқу пәнінің 5-сыныптағы базалық білім мазмұны

11. "Тіл дамуы кемшіліктерін түзеу" жеке, шағын топтық сабақтары.

12. Білім алушыларды тексеру (6 сағат):

1) дәстүрлі әдістерді қолданып, білім алушылардың ауызша, жазбаша сөйлеу тілін тексеру. Сөйлеу картасын толтыру, жеке дамыту бағдарламасын құрау.

13. Сөйлеу тілінің дыбыс айтуын жетілдіру (8 сағат):

1) сақталған (айта алатын) дауысты, дауыссыз дыбыстарының айтылуын анықтау. Дыбыстарды айтуда, естуде, жазуда ажырата білу біліктілігін қалыптастыру, бекіту;

- 2) үндестік заңына байланысты дыбыстардың жуан және жіңішке айтылуы;
- 3) дауысты дыбыстардың буын құраудағы маңызды рөлі;
- 4) жоқ және бұзып айтатын дыбыстарды қою және түзету, машықтандыру, ажырату, белсенді сөз қорына енгізу;
- 5) қатаң, ұяң дыбыстар (б-п, т-д, к-қ, с-з, ш-ж) айтылуы, ажыратуы, дұрыс жазуы;
- 6) дыбыс пен әріпті сәйкестендіріп, дұрыс қолдануын жетілдіру;
- 7) әріптің оптикалық-кеңістіктік және графикалық белгілерін талдау; графомоторлық дағдыларын дамыту;
- 8) дыбыстық құрамы күрделі сөздерді дұрыс айтуын, жазуын жетілдіру;
- 9) сөздің дыбыстық, буындық құрамын талдауын дамыту; әртүрлі буын түрлеріндегі сөздегі дауысты, дауыссыз дыбыстардың орнын, санын, кезектілігін анықтау, көмекші құралдардың көмегімен (текше, сызба) көмегінсіз анықтап, талдай білу;
- 10) әртүрлі буыннан тұратын сөздердің құрамын сызба арқылы көрсету;
- 11) сөздегі екпін түсетін дыбыстарды атау, сөздегі екпін түскен буынды табу;
- 12) сөйлеу тілінің жылдамдығын, әуезділігін, мәнерлігін дұрыс пайдалануын қалыптастыру.

14. Сөздің семантикалық, морфологиялық құрылымын қалыптастыру, жетілдіру (6 сағат):

- 1) сөз түсінігін дамыту; 2-3 сатылық нұсқауларды түсіну, орындау, қайталау; заттың атын, қимылын, іс-әрекетін, сынын білдіретін сөздердің, жалпылама сөздердің мағынасын түсініп, белсенді сөз қорында қолдануға жаттықтыру;
- 2) сұрақ қою арқылы сөздерді ажырата білу.

15. Сөз қорын молайту (8 сағат). Лексикалық тақырыптар, мәтіндерді өту барысында сөз қорын кеңейту жұмысын келесі бағыттар бойынша жүргізу:

- 1) сөздің номинативті функциясын дамыту;
- 2) сөздің мағынасын түсінуін дамыту;
- 3) сөздің ассоциативтік байланысын дамыту;
- 4) сөздің семантикалық аясын кеңейту;
- 5) сөз өзгерту дағдыларын қалыптастыру;
- 6) сөз қорын бекіту.

16. Сөзжасау процестерінің кейбір түрлерін меңгеру арқылы сөз қорын молайту (8 сағат):

- 1) қос сөзден тұратын сөздерді қолдану (балмұздақ, шаңсорғыш, мұздатқыш, елбасы) мағынасын түсіндіру, берілген сөздерден бір сөз құрау (жан - ұя, ата-мекен, жол-серік);

2) зат есімнен зат есім тудыратын жұрнақтарды пайдаланып сөздерді өзгерту: шы – хатшы, ші – суретші, хана- асхана, емхана, кер-гер – дәрігер, қызметкер;

3) зат есімнің кішірейту, еркелету мағынасын тудыратын жұрнақтарды қолданып сөзөзгерту: шік, шық – көпшік, қапшық; ша, ше – көрпеше, қобдиша;

4) әртүрлі сөз таптары бойынша синоним, антоним, омоним сөздерді қолдану арқылы сөз қорын молайту;

5) сөздің көпмағыналығы туралы түсінік беру: ара –сайман, ара –жәндік, ара – кеңістік мөлшері. Негізгі түр-түстерді, олардың реңкін анықтау, атау "қандай" деген сұраққа жауап беру, сұрақ қою. Кеңістікті білдіретін сөздердің мағынасын түсіну, белсенді сөз қорында қолдану. Жалпылама сөздердің мағынасын анықтау, қолдану (өсімдіктер, сусындар, мамандықтар, туыстар).

17. Сөздің морфологиялық құрылымын талдау, жинақтау (6 сағат):

1) түбірлес сөздерді табу;

2) жалғау, жұрнақтарды ажырату;

3) түбір, қосымша;

4) қосымша арқылы түбірлес сөздерді құрастыру.

18. Сөйлеу тілінің грамматикалық жағын дамыту (6 сағат):

1) сөзжасам процестерін белсендіру;

2) кішірейту-еркелету және үлкейту мағынасын білдіретін сөздерді түсіну, қолдану: қай-қан, шақ-шек, дай-дей жұрнақтарын үлгі бойынша пайдаланып сөздерді өзгерту мағынасына көңіл бөлу (бала-балақай, балақан; құлын-құлыншақ; тау-таудай);

3) сын есім тудыратын жұрнақтарды пайдаланып сөзөзгерту: сыз- сіз (сусыз, жұмыссыз), ті-ты (күшті, жауынды), уық- уік (жылауық, еріншек); шақ-шек (мақтаншақ, еріншек);

4) күрделі сөздердің мағынасын түсіну, қолдану (өртсөндіруші, кемпірқосақ, қосаяқ).

5) зат есімнің септік жалғауларын дұрыс қолдану, сұрақ қоя білу;

6) етістіктің шақтарын дұрыс түсініп, қолдану, сұрақ бойынша ажырату, сұрақ қоя білу (не істеді? не істеп отыр? не істейді?);

7) есімдіктің жақтарын өзгертіп, қолдану (Мен жаздым, сен жаздың, ол жазды).

19. Қарапайым сөйлем құру дағдыларын бекіту (сұрақ, іс-әрекет, сурет, үлгі бойынша, сызба бойынша) (4 сағат):

1) сөйлемдерді өзгертіп айту (уақытын, басты кейіпкерлерін, оқиғаның орнын өзгертіп);

2) күрделі сөйлемдерді құрастыру (ретсіз берілген сөздерден, екі жай сөйлемнен);

3) сөйлемдегі сөздердің санын, орнын анықтау, сөйлемнің сызбасын сызу;

4) сөйлемге бірыңғай мүшелерді қосу арқылы сөйлемді кеңейту;

5) зат есімнің орнына жіктеу есімдіктерін қоя білу (мен, сен, ол).

20. Байланыстырып сөйлеуін дамыту (4 сағат):

1) диалогтық сөйлеуін дамыту. Этикалық норманы сақтап, диалогты қостай білу, сұрақ қою, тындау;

2) ілеспелі сюжетті суреттер, іс-әрекеттер бойынша шағын әңгімелер құрастыру (сұраққа, жоспарға, сызбаға сүйеніп);

3) әңгіменің кіріспесін, аяғын өзгертіп, қосымша эпизодтар қосып, әңгімені күрделендіріп айтуға үйрету;

4) өтілген синтаксистік құрылымдарды (конструкцияларды) әңгіме барысында қолдануын бекіту;

5) затты ерекше белгілері бойынша сипаттап, әңгіме құрастыру;

6) тақпақ, жұмбақ, жаңылтпаштар жаттау.

21. Мәтінмен жұмыс (мазмұнын сұрақ, жоспар бойынша айту, мәтіндегі ретсіз берілген сөйлемдерді реттеп айту, жазу) (4 сағат):

1) шағын мазмұндама жазу (топпен құрастырған жоспар бойынша немесе мұғалімнің басшылығымен);

2) мәтіндегі себеп-салдарды талдауға, анықтауға үйрету.

22. Жазбаша сөйлеу тілін жетілдіру, түзету (8 сағат):

1) сөзсіз функцияларды жетілдіру, дамыту, бекіту (кеңістікті, уақытты бағдарлау, көріп қабылдауын дамыту);

2) артикуляциялық, жалпы және қолдың ұсақ моторикасын дамыту; графо-моторлы дағдыларын дамыту;

3) фонематикалық қабылдауын, сөздің дыбыстық құрамын талдау және жинақтау дағдыларын жетілдіру, бекіту. Талданған сөздерді өздігінен жазу;

4) мектеп бағдарламасында қарастырылған, өтілген орфографиялық, үндестік заңы, ережелерді сақтап әртүрлі жазба жұмыстарды дұрыс жазуға жаттығу, оқу дағдыларын дамыту;

5) сабақта өтілген дыбыстар, тақырыптар бойынша әртүрлі жазбаша жаттығуларды жатқа жазу;

6) есту, көру диктант түрлерін орындау. Сөйлемнің құрылымын сызба арқылы көрсету;

7) акустикалық, артикуляциялық, оптикалық, кинетикалық ұқсастығы бар дыбыстарды жазуда, айтуда, естуде ажырату;

8) психикалық функцияларын (есте сақтау, зейінін) дамыту.

3-тарау. Оқу пәнінің 6-сыныптағы базалық білім мазмұны

23. "Тіл дамуы кемшіліктерін түзеу" жеке, шағын топтық сабақтары.

24. Білім алушыларды тексеру (6 сағат). Дәстүрлі әдістерді қолданып, білім алушылардың ауызша, жазбаша сөйлеу тілін тексеру. Сөйлеу картасын толтыру, жеке дамыту бағдарламасын құрау.

25. Сөйлеу тілінің дыбыс айту жағын жетілдіру (12 сағат):

1) қойылған дыбыстарды ауызекі сөйлеу тілінде машықтандырып, бекіту жұмысын жалғастыру;

2) естуде, сөйлеуде, жазуда артикуляциясы мен акустикалық жағынан ұқсас дыбыстарды ажыратуын жетілдіру;

3) күрделі буынды сөздерді дұрыс айтуға жаттықтыру;

4) сөйлеу тілінің ырғақтылығын, жылдамдылығын, әуезділігін, мәнерлілігін дамыту жұмысын жалғастыру;

5) бұзылған дыбыстар болса түзету жұмысын ұйымдастыру.

26. Сөздің семантикалық, морфологиялық құрылымын жетілдіру (14 сағат):

1) сөз таптарын (зат есім, етістік, есімдік, сын есім) практикалық түрде меңгеру, септік жалғаулардың мағынасын түсіну, дұрыс қолдану, сұрақ қоя білу;

2) жаңа мәтінді өту, сөзжасам дағдыларын дамыту арқылы сөз қорын молайту, кеңейту;

3) лексикалық тақырыптарға сүйеніп сөздің мағынасын анықтау және молайту;

4) әртүрлі сөз таптары бойынша синоним, антоним сөздерін ауызша сөйлеу тілінде қолдануын жетілдіру;

5) астарлы сөздердің мағынасын түсіндіріп, сөйлеуде қолдануға үйрету (ақжүрек, қолы алтын, ұялғаннан жерге кірді);

6) сын есімнің салыстырмалы түрлерін түсіну, қолдану (биік – биігірек, ыстық - ыстығырақ);

7) жалпылама сөздерді (бақша өсімдіктері, қысқы киімдер) ауызша сөйлеу тілінде қолдануын бекіту;

8) сөздің морфологиялық құрылымымен жұмыс жүргізу, сөздің құрамын (түбір, жалғау, жұрнақ) талдау;

9) түбірлес сөздердің мағынасын түсіну (балапанның аяғы, үстелдің аяғы) ауызша сөйлеу тілінде дұрыс қолдану;

10) түбірлес сөздерді мәтіннен табу, сөздер ойлау, мысал келтіру.

27. Сөйлеу тілінің грамматикалық жағын дамыту (12 сағат):

1) сөзжасам, сөзөзгерту дағдыларын тәжірибелік түрде, үлгі бойынша белсендіру, бекіту;

2) зат есім тудыратын жұрнақтарды пайдаланып сөз жасау ма-ме- (аялдама), ба-бе (сүзбе), қыш-ғыш (жапқыш, сызғыш), уыш-уіш (тырнауыш, өлшеуіш);

3) сын есімнің салыстырмалы түрлерін түсіну, қолдану: жылдам-жылдамырақ, тез–тезірек, қысқа–қысқарақ;

4) етістіктің шақтарын, есімдіктің жақтарын өзгерту, қолдану;

5) грамматикалық категорияларды өзгертуін дамыту (мамандықтардың атауларын түсіну, қолдану. Мысалы: өртсөндіруші өртті сөндіреді, тәрбиеші балаларды тәрбиелейді, би-биші, оқу-оқушы, оқытушы, оқулық; септік жалғауларды дұрыс қолдануға жаттықтыру);

6) сөйлем құрау дағдыларын жетілдіру, сөйлемнің бірыңғай мүшелерін қолданып сөйлемде кеңейту;

7) берілген сөздерден (ретпен, ретсіз) сөйлем құрау; тірек сөздермен сөйлем құрау;

8) сөйлемді сызбамен сәйкестендіру, талдау.

28. Байланыстырып сөйлеуін дамыту (12 сағат):

1) затты ерекше белгілері бойынша салыстырып, сипаттау, жұмбақ құрастыру;

2) ілеспелі, сюжетті суреттер бойынша әңгіме құрастыруын жетілдіру, бекіту;

3) әңгімені бөлімдерге бөліп, олардың арасындағы себеп-салдарды, уақыт кезектілігін анықтап, талдауын бекіту;

4) заттарды өзара салыстырып, әңгіме құрастыру дағдысын жетілдіру, бекіту;

5) мәтін, ертегі, әңгімелердің мазмұнын айту дағдысын жетілдіру жұмысын жалғастыру: сөйлемдерді кеңейту, қосымша эпизодтар қосу, мазмұнына жаңа деректер, өз пікірін қосу;

6) тақпақ, жаңылтпаштар жаттау.

29. Жазбаша сөйлеу тілін жетілдіру, түзету (12 сағат):

1) оптикалық-кеңістікте бағдарлауын дамытуды жалғастыру;

2) графо-моторлық дағдыларын жетілдіру;

3) дыбыс ұғымын сипаттайтын барлық терминдерді меңгеріп, дұрыс қолдану, ажырату;

4) өтілген әріптердің графикалық және оптикалық-кеңістіктік белгілері бойынша талдау және ажырату дағдыларын қалыптастыру, бекіту;

5) сөздің дыбыстық-буындық дағдыларын жетілдіру;

6) сөз құрамын талдау (түбір, жұрнақ, жалғау);

7) буындық құрамы күрделі сөздерді талдау, дұрыс айту, жазу;

8) сөздегі, буындағы әріптерді алмастыру, қосу немесе алып тастау арқылы буынды, сөзді өзгерту дағдысын қалыптастыру (су-шу, түлкі-күлкі, ана-шана, шай –сай, қасық- қашық, күш –күс, қас-қаш), мағынасын түсіну, қолдану, жазу;

9) сөйлемдегі сөздердің санын және кезектілігін анықтау, сызбасын сызу, кеспе әріптерден құрастырып оқу, жазу;

10) сабақ тақырыптары бойынша жазбаша жаттығулар, жатқа жазу, өзіндік жұмыс түрлерін (мазмұндама, шығарма) жазғызу. Өтілген ережелерді сақтап жазу;

11) танымдық процестерін (есте сақтау, зейінін) жазуда, оқуда өзін өзі бағалауын жетілдіру;

12) жылдам, саналы оқу дағдыларын дамыту.

4-тарау. 5-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

30. Пәндік нәтижелер.

31. Білім алушылар:

1) дыбыс айтуын жетілдіру бөлімі бойынша негізгі терминдерді (сөз, сөйлем, буын, дауысты дыбыс, дауыссыз дыбыстар, ызың дыбыстар, ысқырық дыбыстар, қатаң, ұяң, әріп, артикуляция) түсіне, қолдана;

2) сөйлеу тілі ағымында ана тіліндегі дыбыстарды нақты айтып ажыратуды (сөйлеу аппаратының күрделі органикалық зақымдалуы бар балалардан басқа) және әріп пен дыбысты сәйкестендіріп жазуда дұрыс белгілеуді;

3) қарапайым сөздің дыбыстық құрамын талдауды, жинақтауды;

4) ауызша сөйлеуде сөздің буындық құрамын сақтауды;

5) ауызша өздігінен сөйлегенде жайылма, бірыңғай мүшелері бар сөйлемдерді қолдануды; айту мақсаты бойынша сөйлемдерді ажыратуды (сұраулы, лепті, хабарлы) біледі деп күтіледі.

32. Білім алушылар:

1) диалогтық сөйлеуге қатысуды, толық жауап беруді;

2) шағын әңгімелер құрастырып, қарапайым мәтіннің мазмұнын айтуды;

3) қосымшаларды қолданып сөзжасам, сөзөзгерту дағдыларының (сұрақ, үлгі) қарапайым түрлерін тәжірибе жүзінде;

4) қарым-қатынаста әртүрлі сөз таптарын (зат есім, етістік, есімдік, сын есім) қолдануды;

5) антоним, синоним сөздердің мағынасын, ынталандыру, белсендіру арқылы белсенді сөз қорын пайдалануды;

6) әртүрлі тәсілдер арқылы түбір сөздер жасауды;

7) мектеп бағдарламасының талабына сай оқу мен жазу дағдыларын меңгеруді;

8) сөйлеу этикетін сақтап, сәлемдесу, қоштасу, диалогқа қатысуды меңгереді деп күтіледі.

5-тарау. 6-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

33. Пәндік нәтижелер.

34. Логопедиялық жұмыс нәтижесінде білім алушылардың ауызша және жазбаша сөйлеу тілінің біліктері мен дағдылары қалыптасуы тиіс. Білім алушылар:

1) фонематикалық қабылдауды, сөздің дыбыстық-буындық құрамын талдау, жинақтауды;

2) дыбыс ұғымын білдіретін терминдерді;

3) ауызекі сөйлеуде дыбыстарды дұрыс, анық айтуды;

4) өтілген сөзжасам, сөзөзгерту дағдыларын меңгеруді;

5) синоним, антоним, жалпылама сөздерді ауызша сөйлеу тілінде өзбетімен қолдануды;

6) әртүрлі құрылымды сөйлемдерді ауызша сөйлеу тілінде қолдануды, жазуды;

7) әртүрлі тақырыптар бойынша өзбетімен шағын әңгімелер құрастыруды, жазуды;

8) әртүрлі тәсілдерді қолдану нәтижесінде мәтіннің мазмұнын айтуды, жазуды;

9) берілген тақырыпқа қысқа әңгімелер (шығарма) құрауды, жазуды;

10) шағын мәтіндерді көшіріп жазуды, жатқа жазуды;

11) әріптерді оптикалық-кеңістік, графикалық белгілері бойынша ажырата, талдай, дұрыс жаза;

12) өтілген ережелерді сақтап дұрыс жаза;

13) оқу бағдарламасында қарастырылған мәтіндерді саналы түрде, жылдам оқу дағдыларын;

14) сөйлеу жылдамдығын, ырғақтылығы мен интонациясын сақтауды;

15) сөйлеу мәдениетін сақтап диалогқа қатысуды біледі деп күтіледі.

35. Білім алушылар:

1) фонематикалық түсініктерді (тіл дыбыстарын естіп, ажырату, анық айту, сөздің дыбыстық құрамын талдау, жинақтау дағдылары);

2) өтілген тақырыптар аясындағы жаңа сөздерді қолжетімді сөзжасам дағдыларын, жалпылама, антоним, синоним сөздерді игеру арқылы енжар, белсенді сөз қорын;

3) әртүрлі сөйлем құрау дағдыларын;

4) диалогтық және монологтық сөйлеуін;

5) оқу, жазу дағдыларын меңгереді деп күтіледі.

36. Тұлғалық нәтижелер. Білім алушылар:

1) сөйлеу мәдениетін сақтап айналасындағылармен сыпайы қарым-қатынас жасауын қалыптастыру;

2) Отанға, халқына, үлкендерге деген сүйіспеншілігін арттыру, сыйлауға үйрету; патриоттық сезімін қалыптастыру;

3) басқа адамдарға жанашырлық, түсінушілік;

4) ұлттық құндылықтарды (салт-дәстүр, тағылым) үйрену, түсіну, күнделікті өмірде сақтау, қолдану, өз әрекетін бақылау, бағалау дағдыларын танытады деп күтіледі.

37. Жүйелік – әрекеттік нәтижелер білім алушылардың:

1) түзету жұмыс нәтижесінде білім алушылардың тіл дыбыстарын анық айту, естуде, айтуда ажыратуынан;

2) әртүрлі сөз таптары бойынша сөз қорының молаюынан; сөзжасам, сөз өзгерту дағдыларын меңгеруінен;

3) әртүрлі сөйлем түрлерін құрастырып қолдануынан;

4) шағын әңгіме құрастыру, мәтіннің мазмұнын түсіну, ауызша жеткізу; өтілген ережелерді сақтап дұрыс жазу; саналы, жылдам оқу дағдыларын қалыптастыруынан көрініс табады деп күтіледі.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2017 жылғы 27 шілдедегі
№ 352 бұйрығына 148-қосымша

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 366-қосымша

Жеңіл ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5 - 6 сыныптары үшін "Тіл дамуы кемшіліктерін түзеу" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы (оқыту орыс тілінде жүргізілетін сыныптар үшін)

Глава 1. Пояснительная записка

1. Учебная программа разработана в соответствии с Государственным общеобязательным стандартом среднего образования (начального, основного среднего, общего среднего образования), утвержденным постановлением Правительства Республики Казахстан от 23 августа 2012 года №1080 и с учетом особых образовательных потребностей обучающихся с легкой умственной отсталостью.

2. Цель учебного предмета - формирование и систематическое совершенствование речевых умений на основе полноценной системы языковых средств обучающихся.

3. Задачи учебного предмета:

1) создавать условия для коррекции и развития познавательной деятельности обучающихся: сенсомоторных и высших психических функций, приемов умственных действий, учебных навыков;

2) формировать внимание и интерес к звучащей речи, стремление анализировать свою речь и речь окружающих;

3) развивать полноценное фонематическое восприятие, анализ и синтез;

4) совершенствовать звуко-слоговую, семантическую и морфемную структуру слова;

5) расширять грамматические представления, создавая условия для порождения связного высказывания - устно и на письме;

6) направлять и стимулировать коммуникативно-речевую, познавательно - речевую и регулятивно - речевую активность;

7) содействовать планомерному накоплению и систематизации знаний, относящихся к смысловым, звуковым, морфологическим, синтаксическим закономерностям языка.

4. Недостатки когнитивного и речевого развития у детей с легкой умственной отсталостью препятствуют становлению у них полноценных коммуникативных связей с окружающими, подчас приводят к нарушениям поведения и социальной дезадаптации. Нарушения речи у таких детей носят характер системного недоразвития средней и тяжелой степени. Для системного недоразвития речи характерны нарушения всех компонентов: звукопроизношения, фонематического восприятия, грамматического строя речи, словарного запаса и фразовой связной речи в целом; при этом практически отсутствует словотворчество, трудно формируются навыки словообразования.

5. Для обучающихся с легкой умственной отсталостью характерны расстройства произношения по типу полиморфной органической дислалии, стойкой псевдобульбарной дизартрии, ринофонии. Недоразвитие слоговой и семантической структуры слова проходит на фоне стойкого морфемно-структурного аграмматизма. Письменную речь детей с нарушением интеллекта характеризует выраженная дислексия, смешанная дисграфия, стойкие орфографические ошибки.

6. Указанные нарушения в развитии речи детей с легкой умственной отсталостью спонтанно не преодолеваются. Они требуют от педагогов школы специально организованной, планомерной и систематической коррекционной работы. В связи с этим в учебный план для обучающихся с легкой умственной отсталостью введен предмет "Коррекция недостатков развития речи". Программа по данному предмету реализуется с подготовительного по шестой

классы в форме индивидуальных и групповых занятий с логопедом в специально оборудованном кабинете.

7. В системе сложной и многообразной логопедической деятельности в пятом и шестом классах основное место занимает работа по формированию и коррекции связной речи обучающихся, что обусловлено самой структурой дефекта и определенными учебными достижениями по программе за курс начальной школы, когда основное внимание уделялось коррекции произносительной стороны речи. Особенность данной программы состоит в том, что речевые навыки детей с легкой умственной отсталостью на занятиях по "Коррекции недостатков развития речи" отрабатываются в контексте всех функций речи: коммуникативной, познавательной, регулятивной.

8. В программе реализованы:

1) общепедагогические принципы: научности, целостности и системности, гуманистической направленности, педагогической экологии, деятельностного подхода;

2) принципы специальной педагогики, основными из которых являются следующие: онтогенетический, предполагающий, что при разработке методики логопедического воздействия необходимо учитывать закономерности и последовательность формирования различных форм и функций речи в онтогенезе, и этиопатогенетический принцип, предполагающий, что логопедом учитываются факторы и механизмы индивидуальных речевых нарушений.

9. Материал программы структурирован с соблюдением принципа концентричности. Основным дидактическим компонентом программы на каждом занятии является связное высказывание и текст. Работа над текстом включена во все этапы обучения, с постепенным наращиванием объема грамматических сведений и усложнением практических речевых умений. К пятому - шестому классу в речи обучающихся с легкой умственной отсталостью при правильно организованной работе остаются лишь единичные нарушения произношения на фоне недоразвития слоговой структуры слов. Логопед эту работу планирует сугубо индивидуально, в соответствии с результатами логопедического обследования на начало года.

10. Программа содержит разделы, определяющие направления работы с обучающимися: развитие звуко-слоговой структуры слова, развитие семантической и морфемной структуры слова, работа над фразой и диалогом, формирование связной речи. Работа в рамках всех направлений ведется как устно, так и письменно.

11. Объем учебной нагрузки:

1) 5 класс – 2 часа в неделю, 68 часов в учебном году;

2) 6 класс – 2 часа в неделю, 68 часов в учебном году.

12. Для оценки динамики освоения задач обучения и продвижения ребенка по программе "Коррекция недостатков развития речи" балльная отметка не применяется, но обязательно используется квалиметрическое (описательное) оценивание.

13. Курс "Коррекции недостатков развития речи" закладывает фундамент общеобразовательной подготовки, необходимой для усвоения основ наук и формирования научных представлений о мире. Эффективность логопедических занятий и перенос полученных навыков в учебную обстановку значительно повышается, если используется дидактический материал в соответствии с темой программы, которая изучается в классе. Наиболее тесная взаимосвязь предполагается с учебными предметами:

1) "Русский язык", "Чтение и развитие речи", обусловленная тем, что целенаправленная коррекция нарушений речи позволит детям более успешно усваивать программу по русскому языку и чтению, подготовит их к усвоению морфологических и синтаксических категорий на практическом уровне в условиях фронтальной работы в классе, будет способствовать развитию техники чтения (темп, плавность, понимание, интонационная выразительность) и письма;

2) "Мир вокруг" и "Естествознание", так как в ходе логопедических занятий обучающиеся получают практическую речевую подготовку и приучаются наблюдать, анализировать и обобщать различные явления окружающей действительности с помощью речи, что поднимает процесс формирования представлений о природе на качественно новый уровень;

3) "Математика", так как плановая и целенаправленная работа над структурой фразы, предложением, текстом формирует у детей правильное понимание содержания текстовых задач, отвлеченных понятий; помогает различать оттенки значений математических слов-терминов, выраженные в приставках, суффиксах и окончаниях;

4) "Музыка" - в связи с тем, что укрепление дыхательно-голосового и артикуляционного аппарата в процессе специально организованных вокальных упражнений подготавливает физиологическую базу для развития интонационно-мелодической стороны речи. В то же время логопедические занятия способствуют лучшему усвоению текстов песен и музыкальных терминов, правильному произношению и запоминанию имен, фамилий великих композиторов и музыкантов;

5) "Общетрудовая подготовка" - так как это напрямую связано с задачей социальной адаптации и трудовой абилитации выпускника специальной школы; кроме того, именно в пятом-шестом классах лексический материал логопедических занятий наиболее активно обогащается трудовой лексикой, используемой на уроках трудового обучения, в связи с тем, что значительную часть трудовой лексики составляет предикативный (глагольный) словарь, развитие которого, согласно последним научным данным, активизирует всю речевую деятельность обучающегося;

6) "Культура поведения" - так как на логопедических занятиях активно отрабатываются формы культурного речевого поведения в тематических и ситуативных диалогах; в сознании обучающихся укрепляется представление о том, что культурная речь одна из основных составляющих культурного поведения.

Глава 2. Базовое содержание учебного предмета для 5 класса

14. Логопедическое обследование (4 часа).

15. Повторение и обобщение языковых знаний и речевых умений за курс начальной школы (8 часов):

1) звуко-слоговая структура слова и его буквенный образ: быстрое узнавание знакомых предметов в конкретном и абстрактном изображениях; различение и конструирование букв, отличающихся добавочным знаком (и - ц, ш - щ), похожих кинетически (и - у) и зеркально (з - е, с - э), трансформация букв, упражнения на развитие координации "глаз-рука"; уточнение в словах звуков, дефектно произносимых ранее, в соответствии с индивидуальными затруднениями детей;

2) семантическая и морфемная структура слова: нахождение и установление значения слов, группировка словаря по принципу морфемного сходства, сходства по составу, практические упражнения по морфемному анализу и синтезу слов: существительные мужского рода с суффиксами – ик-, -ок-, -онок-, -Унок- и женского рода с суффиксами -к-, -очк-, -ечк-;

3) фраза и диалог: дифференциация понятий "слово", "словосочетание", "предложение", признаки предложения; практические упражнения в составлении предложений модели: "прилагательное плюс существительное плюс глагол: (Хмурый день наступил) и в самостоятельном распространении предложений определениями: (от "День наступил" к "Хмурый день наступил"). Связь слов в предложении; упражнения на развитие диалогической речи: ситуативные диалоги-инсценировки на материале известных сказок;

4) связная речь: распознавание на слух образцов связной речи, сравнение рассказа с набором слов из него, сравнение рассказа с бессмысленным набором

предложений, сравнение рассказа и его деформированного варианта; пересказ короткого текста с иллюстрациями.

16. Лексические средства межфразовой связи: прямые лексические повторы (14 часов):

1) развитие звуко-слоговой структуры слова и его буквенного образа: буквы, обозначающие мягкость согласного на письме; слог, речевые (слоговые) и неречевые ритмы, ударные и безударные слоги. Перенос слов, отработка, различение на слух и на письме гласных и согласных звуков и букв, входящих в состав слов-паронимов. Отработка двусложных слоговых структур с закрытым слогом и стечением согласных (компот, павлин, верблюд, беркут); слоговые ряды с ускорением темпа и изменением последовательности звуков в ряду, воспроизведение слоговых рядов с различным ударением, скороговорки;

2) развитие семантической и морфемной структуры слова: пополнение индикативного словаря по темам: "Осенние изменения в живой и неживой природе"; "Демисезонная одежда и обувь", группировка номинативного и предикативного словаря по темам: "Труд людей осенью". Подбор родственных слов, относящихся к различным грамматическим категориям; упражнения в практическом словообразовании и морфемном анализ существительных общего рода с суффиксами -ишк- (трусишка, шалунишка), -ищ- (ножище), существительных женского рода с суффиксом -ниц-, обозначающимместилище (сахарница, хлебница);

3) работа над фразой и диалогом: понимание двух-трехступенчатых инструкций, включающих фразы с предлогами в, под, над, из-за, из-под; различение предложений распространенных и нераспространенных. Составление и распространение предложений. Связь слов в предложении; нахождение и установление значения слов из контекста; нахождение главных и второстепенных членов простого распространенного предложения; однородные члены предложения и перечислительная интонация. Жесты и мимика при перечислении значимых признаков чего-либо или кого-либо;

4) формирование связной речи: выделение признаков связного текста: тематическое единство, логическая цельность и причинно-следственная обусловленность, наличие средств межфразовой связи; тема текста; подбор заголовка к тексту в связи с выделенной темой или с отражением его темы; прямые лексические повторы. Формирование умения преодолевать разрыв в 2-3 предложениях, связанных по смыслу, путем изменения порядка слов, употребления лексических повторов.

17. "Лексические средства межфразовой связи: лексические повторы с употреблением однокоренных слов" (14 часов):

1) развитие звуко-слоговой структуры слова и его буквенного образа: правильное произношение двухсложных и трехсложных слов с закрытыми слогами, стечением согласных и наличием оппозиционных звуков (телефон, спасибо, солнышко, Кокшетау) и отдельных четырехсложных (статуэтка) употребление заученных слов в составе предложений; сравнение букв с одинаковым рисунком, но разным количеством элементов (и – ш; м – л), проведение усложненного звукового анализа и синтеза слов с йотированными гласными; сильная и слабая позиция гласной в слове;

2) развитие семантической и морфемной структуры слова: пополнение, систематизация и обобщение словаря всех грамматических категорий по теме: "Независимая и свободная страна". Толкование сочетаний: история становления, права человека, ближнее зарубежье, дальнее зарубежье; работа с дополнительной справочной литературой, текстами казахских народных сказок, географической картой; узнавание слова с безударным корнем среди цепочки однокоренных слов, предъявляемых на слух; подбор проверочного слова для корня с безударной гласной или сомнительной согласной по образцу и алгоритму. Написание корня в любой речевой ситуации. Правописание слов с разделительными "ъ и ь";

3) работа над фразой и диалогом: работа над смысловой и интонационной законченностью предложений; предложения вопросительные и повествовательные: сопоставление по интонации, цели высказывания, обыгрывание вопросительных фраз в прямой и косвенной речи; организация коммуникативных взаимоотношений с использованием адекватных вербальных и невербальных средств в процессе совместной со сверстником игровой, предметно-практической, продуктивной деятельности;

4) формирование связной речи: организация наблюдения за использованием повторов как средства межфразовой связи; использование однокоренных слов для связи двух-трех предложений между собой. Основная мысль текста. Короткий, на основе трех сюжетных картинок, рассказ. Более длинный, на основе четырех - пяти сюжетных картинок. Рассказ с использованием повторов родственных слов как средства межфразовой связи. Выделение основной мысли текста.

18. "Лексические средства межфразовой связи: использование личных местоимений" (14 часов):

1) развитие звуко-слоговой структуры слова и его буквенного образа: произношения слов различной слоговой структуры, дикционные тренировки; отработка внятности, темпа и плавности на материале стечений взрывных согласных: бгда, бгду, бгды, бгдэ; преодоление индивидуальных произносительных нарушений обучающихся; развитие осознанности движений артикуляционного аппарата, необходимых для правильного и четкого произношения звуков, усвоение механизмов звукообразования;

2) развитие семантической и морфемной структуры слова: пополнение, систематизация и обобщение словаря всех грамматических категорий, включая причастия и деепричастия, по темам: "Я и моё тело: личная гигиена", "Я и моя семья", "События вокруг меня и средства массовой информации". Подбор группы глаголов к существительному. Многозначные слова, подбор синонимов (дуть в трубу- играть, дуть на чай – остужать) и антонимов (ветреный ребенок - серьезный ребенок, ветреная погода - спокойная погода);

3) работа над фразой и диалогом: составление предложений из слов, данных в начальной форме, составление сложного предложения с союзом "который". Составление диалогов на основе просмотра видеосюжетов (без звука) с участием знакомых лиц (детей, взрослых) в бытовой, учебной, продуктивной, игровой деятельности;

4) формирование связной речи: работа с деформированным текстом выборочный пересказ, составление коротких рассказов-повествований и рассказов-описаний с использованием личных местоимений как средств межфразовой связи.

19. "Лексические средства межфразовой связи: использование слов-синонимов" (14 часов):

1) развитие звуко-слоговой структуры слова и его буквенного образа: произношение трех-четырёхсложных слов со стечениями и закрытыми слогами. Дикционные тренировки; отработка внятности, темпа и плавности на материале скороговорок с оппозиционными согласными. Преодоление индивидуальных произносительных нарушений обучающихся. Развитие осознанности движений артикуляционного аппарата. Понятие о звуковой культуре; дифференциация мягких и твердых, звонких и глухих согласных с опорой на слух;

2) развитие семантической и морфемной структуры слов: пополнение, систематизация и обобщение словаря всех грамматических категорий, включая практические упражнения с причастиями и деепричастиями, по темам: "Труд и профессии", "Моё село, мой город", "Рынок. Торговля". Морфемный анализ,

определение сильных и слабых согласных фонем в корне. Правописание согласной в различных частях слова; составление словообразовательных гнезд;

3) работа над фразой и диалогом: составление сложносочиненных предложений по моделям, отработка приемов адекватного речевого поведения в ситуациях "приветствие и прощание", "благодарность", "вежливый отказ";

4) формирование связной речи: составление рассказов-описаний и рассказов-повествований по схеме с использованием слов-синонимов в качестве средств межфразовой связи. Текст, тема текста, основная мысль текста, опорные слова, тип текста.

Глава 3. Базовое содержание учебного предмета для 6 класса

20. Логопедическое обследование (4 часа).

21. Повторение и обобщение языковых знаний и речевых умений за курс начальной школы (8 часов):

1) звуко-слоговая структура слова и его буквенного образа: актуализация навыка звукового анализа слов, наблюдение за расхождениями в произношении и написании слов, рифмование слов, графемные дифференцировки;

2) семантическая и морфемная структура слова: упражнение в образовании существительных и глаголов известными способами, дополнение ряда родственных слов; подбор родственных слов при решении орфографической задачи по правописанию безударной гласной в корне;

3) фраза и диалог: составление простых и сложных предложений по известным моделям, преодоление индивидуальных проявлений структурно-морфемного и морфемно-структурного аграмматизма, бытовой тематический диалог на тему из школьной жизни, закрепление навыка отвечать на вопросы, задавать вопросы по ситуации ("О чем можно и нужно спросить в данной ситуации?");

4) формирование связной речи: пересказ по цепочке, пересказ в лицах типа простой драматизации, составление коротких рассказов с использованием известных средств межфразовой связи.

22. "Лексические средства межфразовой связи, использование притяжательных местоимений" (14 часов):

1) развитие звуко-слоговой структуры слова и его буквенного образа: дифференциация оппозиционных фонем и графем на материале самостоятельных письменных высказываний. Актуализация навыка языкового анализа сложных форм; работа по преодолению индивидуальных проявлений нарушения слоговых структур (персеверации, метатезы, антиципации, контаминации);

2) развитие семантической и морфемной структуры слова: образование глаголов с помощью синонимичной приставки (отплыть-уплыть) и глаголов от междометий и звукоподражаний (кукует, ахает). Толкование оттенков значений, выраженных в глагольных приставках; группировка номинативного и предикативного словаря по темам: "Труд людей на селе и в городе", "Сезонные изменения в природе";

3) работа над фразой и диалогом: составление предложений по заданной модели: прилагательное + существительное + глагол + наречие, с элементами подчинительной связи и союзами "поэтому" и "потому что". Этикет интернет-переписки;

4) формирование связной речи: компрессия текста; составление рассказа-повествования из 4-5 предложений с использованием притяжательных местоимений в качестве средств межфразовой связи. Составление рассказа на основе нескольких текстов на данную тему.

23. "Лексические средства межфразовой связи, использование указательных местоимений" (14 часов):

1) развитие звуко-слоговой структуры слова и его буквенного образа: осознание различий в механизмах образования гласных и согласных; выделение гласных после шипящих, наблюдение за различием в произношении и написании гласной после шипящей и "ц"; воспроизведение твердых и мягких, звонких и глухих согласных по описанию уклада органов артикуляции, по звучанию, по механизму (взрыв, смычка). Подбор слов по заданному количеству мягких, твердых, звонких и глухих; дифференциация ж-з, ш-с, ж-ш, ч – щ;

2) развитие семантической и морфемной структуры слова: образование глаголов от существительных и прилагательных с помощью суффикса -нича- (бездельничать), образование родственных слов по аналогии; пополнение и актуализация предметного, предикативного и индикативного словаря по темам, "Школьная жизнь"; образование слов с обобщенным значением (молодежь) и отвлеченным значением (бегство);

3) работа над фразой и диалогом: формулирование оценочных высказываний сначала логопеда, потом участников диалога по отношению к дополнительному коммуниканту: "Молодец, Женя, что интересуешься, правильно ли понял просьбу; подумайте, за что еще можно похвалить Женю в этом разговоре, похвалите!";

4) формирование связной речи: элементарный семантический, структурный и языковой анализ текстов. Тексты – повествования с элементами рассуждения на

тему о пользе знаний; составление подробного пересказа и изложения по картинно-графическому плану.

24. "Жанры и виды текстов, различные средства межфразовой связи в текстах разных видов" (14 часов):

1) развитие звуко-слоговой структуры слова и его буквенного образа: распознавание на слух слов и предложений с сочетаниями жи, ши, ча, ща, чк, чн, нч, оро, оло; дифференциация слов, требующих проверки правильного написания и слов, не требующих проверки. Узнавание слова-эталона из двух-трех – четырех, предложенных на слух, по ритмико-интонационной структуре;

2) развитие семантической и морфемной структуры слова: суффиксальный способ образования прилагательных с помощью суффиксов: -е- (большой - больше), -ее- (красный-краснее), -н- (для обозначения времени: зимний, места: лесной, материала: железный, вида продукта: клубничный), -ов- (еловый, сосновый), -ив- (красивый), -ск- (мартовский), -оват- (грязноватый); выбор главного слова в словообразовательном гнезде, замена целого словосочетания одним словом; группировка словаря и обогащение абстрактной лексики в рамках тем "Мои увлечения", "Мои друзья", "Свободное время", "Культура и искусство", практическое употребление деепричастий в речи;

3) работа над фразой и диалогом: отработка всех видов предложно-падежного управления, согласования имени существительного с другими частями речи: именем прилагательным, именем числительным, местоимением, причастием, в роде, числе и падеже; диалог: определение общей цели совместной деятельности или общения, отработка приемов адекватного вербального поведения в процессе личностно-значимой формы совместной деятельности;

4) формирование связной речи: литературные тексты-описания с элементами рассуждения на тему о природе родного края (семантический, языковой и структурный анализ); членение непунктированного текста на предложения; составление текста - описания с элементами рассуждения по картинно-графическому плану.

25. "Создание замысла и реализация смысловой программы" (14 часов):

1) развитие звуко-слоговой структуры слова и его буквенного образа: преодоление индивидуальных затруднений в произношении слов различного звуко-слогового состава, совершенствование навыка выявления тонких дифференцировок внутри одной фонемы. Выявление фонем в функционально сильных и функционально слабых позициях. Решение орфографической задачи по алгоритму, работа с линейными и позиционными моделями слов;

2) развитие семантической и морфемной структуры слова: совершенствование навыка морфемного анализа; образование слов при помощи суффиксов, приставок и соединения слов или корней слов, адекватный выбор словообразовательного средства; работа над семантикой и синонимией слов, обозначающих свойства человеческого характера;

3) работа над фразой и диалогом: диалог, усложненный сообщением новой информации или желанием узнать её, выражением согласия или несогласия с мнением говорящего; создание замысла и программы диалога по вопросительному слову, реализация смысловой программы в творческой сюжетно-ролевой игре;

4) формирование связной речи: создание замысла и программы повествования, рассуждения и описания, составление карты-схемы по тематике, реализация смысловой программы с использованием всех известных средств межфразовой связи: прямых и непрямых повторов, личных местоимений, слов-синонимов, указательных, притяжательных местоимений, местоименных наречий; составление коллективного письма, коллективного рассказа, сказки.

Глава 4. Ожидаемые результаты по завершении 5 класса

26. Предметные результаты.

27. Ожидается, что обучающиеся будут знать:

1) названия и роль артикуляционных органов при произнесении гласных звуков, а также звонких, глухих, твердых и мягких согласных;

2) названия и отличительные признаки всех фонем и графем русского языка;

3) дифференциальные признаки понятий "слово", "словосочетание", "предложение", "текст";

4) алгоритм решения орфографической задачи по написанию безударной гласной в корне слова;

5) формы личных местоимений для использования их в качестве средств межфразовой связи;

5) оттенки значений, выраженные в глагольных приставках, в суффиксах существительных и прилагательных;

6) фразы-клише речевого этикета для ситуаций: "приветствие и прощание", "благодарность", "вежливый отказ".

28. Ожидается, что обучающиеся будут уметь:

1) четко и слитно, с нарастанием темпа произносить цепочку слогов со стечением трех– четырех согласных (всхли, всхла, всхро), включающих оппозиционные звуки;

2) четко, слитно, с правильным ударением произносить трех-четырёх сложные слова, состоящие из недефектных фонем, со стечением согласных в

середине и на конце слов (почтальон, перепорхнуть, однозначное, двузначное, пространство);

3) проводить фонематический и буквенный анализ, графемные и фонемные дифференцировки при письме под диктовку, включая слова с дефектно произносимыми звуками;

4) проводить морфемный анализ слов с целью решения орфографической задачи;

5) строить по модели, произносить с интонацией перечисления простые распространенные предложения с однородными главными и второстепенными членами;

6) инициировать ситуативный диалог на заданную тему по образцу, участвовать в диалоге, демонстрируя адекватное вербальное поведение, выражать интерес к теме и уважение к собеседнику, использовать жесты, мимику и необходимую интонацию, поддерживать информативность диалога;

7) составлять рассказ - повествование из четырех - пяти предложений по картинно-графическому плану с использованием личных местоимений, синонимов и прямых лексических повторов в качестве средств межфразовой связи.

Глава 5. Ожидаемые результаты по завершении 6 класса

29. Предметные результаты.

30. Ожидается, что обучающиеся будут знать:

1) различия в механизмах образования гласных и согласных, шипящих и свистящих, твердых и мягких, звонких и глухих фонем;

2) алгоритм решения орфографической задачи по написанию сомнительной согласной в корне словам на конце приставки;

3) термины, относящиеся к программе по математике, русскому языку, общетрудовой подготовке и другим предметам;

4) переносное значение слов, смысловые оттенки, выраженные в приставках и суффиксах;

5) формы притяжательных и указательных местоимений для использования их в качестве средств межфразовой связи;

6) жанры, типы и виды текстов.

31. Ожидается, что обучающиеся будут уметь:

1) четко и слитно в речевом потоке произносить простые распространенные предложения из слов различной сложности с соблюдением правильной интонации и ударения;

2) выстраивать парадигму словоизменения и проводить словообразование для решения орфографической задачи;

3) сравнивать людей, предметы и явления по их характерным признакам, употребляя для этого наречия, имена существительные, числительные, причастия, обозначающие эмоциональную оценку действия;

4) понимать, толковать и использовать в речи слова и фразы с абстрактным, обобщенным и переносным значением;

5) сообщать о календарных датах, предстоящих или прошедших событиях с указанием времени событий и собственной эмоциональной оценки, поддерживать беседу по тематике урока, по образцу конструировать диалоги от лица персонажей сюжетных картин;

6) составлять по собственному замыслу рассказ - повествование из пяти - шести предложений по картинно-графическому плану с использованием притяжательных и указательных местоимений в качестве средств межфразовой связи.

32. Личностные результаты обучения. Ожидается, что обучающиеся проявят:

1) целостный, конструктивный, социально-ориентированный взгляд на мир и человека;

2) уважительное отношение к иному мнению, эмоционально-нравственную отзывчивость, понимание и сопереживания чувствам других людей; умения консолидироваться и договариваться;

3) эстетические потребности, ценности и чувства;

4) бережное отношение к материальным и духовным ценностям, к результатам своего и чужого труда.

33. Системно-деятельностные результаты обучения. Ожидается, что обучающиеся овладеют:

1) способностью принимать и сохранять учебную цель, планировать под руководством педагога свою деятельность, контролировать и оценивать свои действия;

2) приемами использования знаково-символических средств, в том числе моделирования;

3) различными способами поиска информации;

4) действиями сравнения, анализа, синтеза, обобщения, классификации по родовидовым признакам, установления аналогий и причинно-следственных связей, построения рассуждений, отнесения к известным понятиям.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2017 жылғы 27 шілдедегі
№ 352 бұйрығына 149-қосымша

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің

Жеңіл ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5 - 6 сыныптары үшін "Түзету ырғағы" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы (оқыту қазақ тілінде жүргізілетін сыныптар үшін)

1 - тарау. Түсінік хат

1. Оқу бағдарламасы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 23 тамыздағы № 1080 қаулысымен бекітілген Орта білім берудің (бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім беру) мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес және жеңіл ақыл-ой кемістігі бар білім алушылардың ерекше білім алу қажеттіліктерін ескере отырып әзірленген.

2. Оқу пәнінің мақсаты – ақыл-ой даму бұзылыстары бар бастауыш сынып білім алушыларының жалпы дамуына, дене дамуындағы, жалпы және сөйлеу тілдік қимылдардағы, эмоциялық ерік аясындағы кемшіліктерді түзетуге көмектесу; жеке тұлғалық жағымды қасиеттерді (достық пейілді, тәртіптілік, ұжымшылдық), эстетикалық тәрбиені дамыту.

3. Оқу пәнінің міндеттері:

1) қимыл-қозғалыс аймағын: жинақылықты, мақсаттылықты, қимылдың байсалдылығы мен айқындығын дамыту;

2) ырғақ сабақтарына жағымды қатынас қалыптастыру;

3) ырғақ сезімін қалыптастыру;

4) балаларда музыка аспаптарымен ойнауға деген қажеттілікті қалыптастыру;

5) балаларда музыканың сүйемелдеуімен ырғақты және мәнерлі қозғалу қабілетін, қимыл-қозғалысты музыканың қарқыны мен ырғағына сәйкес үйлестіру қабілетін дамыту;

6) икемділік, тепе-теңділік сезімін, кеңістікте бағдарлау, қимыл-қозғалыс үйлесімділігін қалыптастыру;

7) би қимылдарына үйрету;

8) қимыл мен бейнені жеткізу тәсілдерінің бейнелілігін қалыптастыру;

9) музыканы эмоциялық қабылдау, музыканы жоғарылығына, күшіне, ұзақтығына, тембріне, сипатына қарай ажырату;

10) қимыл-қозғалыстық есте сақтау қабілетін дамыту;

11) достық пейілділікке, тәртіптілікке, ұжымшылдыққа тәрбиелеу.

4. "Түзету ырғағы" пәні білім алушылардың дамуындағы бұзылыстарды жеңуге бағытталған түзету пәндерінің циклына кіреді.

5. Түзету ырғағымен сабақтар жеңіл ақыл-ой кемістігі бар білім алушылардың психикалық және дене дамуы деңгейін жоғарылатуға, еркін ерекетін, жалпы және ұсақ қимылдарын, кеңістікте бағдарлауын, эмоциялық

аясын дамытуға, білім алушылардың танымдық мүмкіндіктерін жоғарылатуға бағытталған.

6. Бағдарламаны жүзеге асырудың негізгі қағидасы – нақты қимылдық әрекет процесінде үйрету.

7. Осы бағдарлама жеңіл ақыл-ой кемістігі бар білім алушылардың жасы мен психофизикалық ерекшеліктерін, олардың білімі мен икемділіктерін ескере отырып құрылған.

8. Бағдарламадағы материал тапсырмалар мен мәліметтер көлемінің артуы мен күрделенуіне қарай орналасқан, бұл білім алушылардың білім мен икемділік аясын кеңейтуге көмектеседі.

9. 5-6-сыныптардағы түзету ырғағы бойынша бағдарлама үш тараудан тұрады:

- 1) ырғақтық-гимнастикалық жаттығулар;
- 2) музыкалық аспаптармен жаттығулар;
- 3) би жаттығулары.

10. Әрбір тарауда жаттығулар жүйелілікпен берілген және олардың көлемдері, сондай-ақ музыкалық-ритмикалық әрекеттің нақты түрімен шұғылданған білім алушылардың меңгеруге міндетті білімі мен икемділіктері көрсетілген.

11. Әрбір сабақта бірізділікпен берілген бағдарламаның барлық тараулары бойынша жұмыс жүргізіледі. Алайда сабақтың міндеттеріне қарай, мұғалім сабақтың басында және соңында ширығуды бәсеңсітуге, босаңсу мен тынышталдыруға арналған жаттығулардың міндетті түрде берілуіне байланысты, бағдарламаның әрбір тарауына әртүрлі уақыт бөле алады.

12. Бірінші тараудың негізгі мазмұнын қажетті музыкалық-қимылдық дағдыларды жетілдіруге көмектесетін ритмикалық-гимнастикалық жаттығулар құрайды. Бұл тарау мойын, иін, дене, аяқ бұлшық еттерін дамытуға берілген жаттығуларды қамтиды. Мұғалімнің қалауы бойынша оны дене шынықтыру бағдарламасынан алынған жаттығулармен толықтыруға болады.

13. Жаттығуларды музыкасыз, санап тұрып үйретуге болмайды.

14. Мұғалім жаттығуды орындаудың басында музыкамен бір мезгілде санауына болады, ал білім алушылар жаттығуды сүйемелдеген музыканың қарқыны мен ырғағына ғана бағдарлап, өздері аяқтайды. Сонымен бірге сабақты музыканың сүйемелдеуімен орындалатын әдеттегі жаттығуларға айналдыруға болмайды. Қимылды музыканы ауыстырумен бір мезгілде ауыстыруға және оның музыкалық-ритмикалық бейнесіне сәйкес болуға міндетті.

15. Ырғақтық-гимнастикалық жаттығулар тарауына ақыл-ойы дамымаған балалар әрекетінің негізгі түрі үйлесімділікпен және ырғақпен байланысты қимылдар басты орын алатын дене еңбегі болатындықтан, олар үшін өте қажетті қимыл-қозғалыс үйлесімділігін жетілдіруге арналған жаттығулар кіреді.

16. Берілген жаттығулардың негізгі мақсаты – жеңіл ақыл-ой кемістігі бар балалардың екі қолының әртүрлі бағыттағы қимылын сәйкестендіруге немесе қол қимылын бастың қандай да бір жаққа бұрылуымен үйлестіруге үйрету, жаттығулар жылдам емес, қимылдары аса жиі ауыспайтын ырғақты музыканың сүйемелдеуімен орындалады. Әрі қарай тапсырма күрделендіріледі, қолды шынтақ буынынан, аяқты тізеден бұғу мен жазу, дене мен басты бұрумен бір мезгілде орындалатын қол мен аяқтың шалыс қимылы қосылады. Музыка қарқыны, соған сәйкес қимылдардың орындалуы жылдамдатылады, тапсырмалар жиі ауысады.

17. Музыкалық аспаптармен жаттығуларды дайындық жаттығуынан: саусақтарды жұдырық етіп бұғу және жазу, күшпен және күш салмай біріктіру, саусақтарды түйістіруден бастау ұсынылады.

18. Музыкалық аспаптармен ойын саусақ бұлшық еттерін дамыту, ширығуды немесе босандықты басу, қол қимылының дәлділігін, ырғақтығы мен үйлесімділігін жетілдіру, тыныс алуды дамыту мақсатында ендіріледі. Сол себепті бағдарламада гамма мен жеңіл жаттығуларды, сөзін жаттауға көп уақыт кетпейтін өлеңдерді меңгеру қарастырылады.

19. Бағдарламаға пианино, аккордеон, үрмелі сырнай ендірілген. Бұл аспаптарда ойнау қағидасы шамамен бірдей және ксилофон, металлофон және цитрамен салыстырғанда саусақтардың еркін, дәл және жүгірте басу қимылдарын талап етеді.

20. Балаларға арналған музыкалық аспаптарда ойнау үшін қарапайым және балаларға жақсы таныс әуендер ұсынылады. Әуеннің арасындағы үлкен интервалдар ақыл-ой даму бұзылысы бар білім алушыда қиындықтар туғызатындықтан оның дыбыстары бір-біріне жақын орналасады. Балалар пианинода ойнап үренген әуенін аккордеон мен үрмелі сырнайда да орындай алады.

21. Саусақ қимылдарын үйлестіруге арналған тапсырмаларды, білім алушыларға белсенді дене жүктемесінен кейін демалуға мүмкіндік беру үшін ырғақтық-гимнастикалық жаттығуларды орындап болғаннан кейін жүргізуге болады.

22. Ақыл-ой даму бұзылысы бар балаларды би билеуге үйрету үшін алдымен бидің жеке қимылдары мен элементтерін дәл және мәнерлі орындауға

дағдыландыру жұмысы жүреді. Әрбір жаттығуға оның қимыл ерекшеліктері бейнеленетін әуен таңдалады.

23. Бейнені сезінуге заттармен орындалатын жаттығулар көмектеседі. Жалаушаны қолға ұстап жүру ширақ және кең басып жүруге мәжбүрлейді. Ашық түсті орамал көңілді және еркін, бір сарынды және жеңіл билеуге көмектеседі.

24. Қимылдың бір сарындылығын жетілдіруге қазақ билерін (мысалы, "Қамажай") үйрету көмектеседі.

25. Бұл тараудың тапсырмалары тек дамыту түрінде ғана емес, сонымен бірге танымдық сипатта да болады.

26. Білім алушылар би билеуді үйрену барысында олардың атауларымен (полька, гопак, хоровод, кадриль, вальс), сондай-ақ осы билердің негізгі қимылдарымен (тапылдату, шоқырату, полька қадамы, ауыспалы адым, тізе бұғу, қазақ халық билерінің және Қазақстан халықтарының ұлттық билерінің қимылдары) танысады.

27. Әртүрлі халықтардың билерін орындау балаларды халық мәдениетіне тартады, әртүрлі ұлттық билердің ерекшеліктеріне тән қимылдарды таба білу оларда интернационализм сезімін тәрбиелейді. 5-6-сыныптарда оқу жылы барысында биді 5-6 биден артық үйретпеді ұсынады.

28. Биге үйретудің бастапқы кезеңінде қимылдары қайтала беретін, қимылдарын балалар алдын ала жақсы үйренген билерді таңдау дұрыс болады. Бұл оларды үйретуге аз уақыт бөлуге мүмкіндік береді. Сонымен бірге, жақын арада болатын жағымды нәтиже ақыл-ой даму бұзылыстары бар балаларда эмоциялық қанағаттандырылғыс сезім мен танымдық қызығушылық тудырады.

29. Ырғақ сабақтарындағы барлық жұмыс кезеңдерінде музыкалық сүйемелдеу үшін қазақстандық композиторлардың шығармаларын пайдаланады.

30. Сөйлеу тілінің ырғағымен жұмыс сабақтың жеке кезеңі ретінде ерекшеленбейді, алайда педагог оны әртүрлі әрекет түрлерімен сәйкесендіруді қарастырады.

31. Музыкалық ырғақ сезімін өлең және тақпақ мәтінінің ырғағымен үйлестіруге болады.

32. Ырғақ сабақтары барлық қажетті құрал-жабдықтармен жабдықталған кең залда өткізіледі. Құрал-жабдықтар: мұғалімге арналған музыкалық аспап, магнитофон, әрбір оқушының жаттығуды орындауына арналған заттар (алуан түрлі жалаушалар, шарлар, ленталар, орамалдар, шеңберлер, доптар, секіргіштер, сылдырмақтар, бубендер, дабылдар), балаларға арналған музыкалық аспаптар (пианино, аккордеондар, үрмелі сырнайлар). Сондай-ақ

залда музыкалық аспаптарда ойнауға қажетті орындықтар мен сүйемелдер болады.

33. Сабақта дәрігердің ұсынысын ескеріп, әрбір білім алушыға арналған дене және қимыл жүктемесін реттей отырып, сараланған тәсілді қолданады.

34. Сабаққа ер балалар спорт киімімен, қыз балалар футболка (немесе топик) және лосина, аяқтарына жұмсақ тәпішке (чешки) киіп келе алады.

35. Оқу жүктемесінің көлемі:

1) 5-сыныпта аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағат;

2) 6-сыныпта аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағат.

36. Ырғақ сабағының негізгі оқу жоспарының "Түзету технологиясы" тарауына кіретіндіктен, бұл сабақтарда әдеттегі балдық бағалар қойылмайды. Балаларды бағалау сөздік мадақтау мен ынталандыру арқылы жүзеге асырылады.

2-тарау. Оқу пәнінің 5-сыныптағы базалық білім мазмұны

37. Ырғақтық-гимнастикалық жаттығулар.

38. Хореографиялық жаттығулар:

1) қол қалпы: қолдың бастапқы қалпы болып табылатын дайындық қалпы; 1-қалып – қол алға қарай диафрагма деңгейінде, шынтактар дөңгелектеген және жанына қараған, алақан денеге қараған, иық төмен түскен, бір қолдың саусақтары екінші қолдың саусақтарынан 5-10 см арақашықтықта; 2-қалып – дөңгеленген қол жан-жағына қарай ажырап, иықтан төмен, дененің алдына қарай созылған, шынтақ 1-қалыпқа қарағанда біршама түзуленген және артқа қарай бағытталған, ал алақандар бір-біріне қараған; 3-қалып – қол жоғарыда (көру аймағында), қол буыны мен шынтақ беттің алдына, алақанды төмен қаратып, жанына қарай созылған;

2) білім алушылар барлық қалыпта қол басын күш салмай, жеңіл ұстайды. Ортаңғы саусақ бірінші саусаққа жақындатылған. Бастапқы кезде қолдың әрбір қалпында кідіріс жасалады. Біртіндеп кідірістер қысқарады, қимылдар бірге қосылып орындала бастайды. Қолға арналған жаттығуды меңгерулеріне қарай, оларды дене қимылымен біріктіре отырып күрделендіріледі;

3) аяқ қалпы: 1-қалып – өкше бірге, аяқ ұшы жанына қарай бұрылған; 2-қалып – аяқ табанның ұзындығына қарай алшақ қойылған, аяқ ұшы жанына қарай бұрылған; 3-қалып – бір аяқтың өкшесі екінші аяқтың ортасына жабыстырыла қойылған, аяқ ұшы жанына қарай бұрылған;

4) тіреудің жанындағы жаттығулар: жартылай тізе бүгу; тізе бүгу, аяқты әртүрлі бағытта тіктеу, аяқты сермеу қимылы;

5) жүріс және жүгіріс. Жүріс түрлері: жұмсақ, жоғары, өткір және кең қадам. Жүріске қарағанда жүгірістің тірексіз фазасы бар және қадам басудан

қарқындырақ орындалады. Жүгірістің түрлері жүріс түрлеріне ұқсас болып, сол анықтамаларды сақтайды: өткір, жоғары және кең жүгірістер. Жүріс пен жүгірісті орындағанда қол қимылдары әртүрлі болады.

39. Көркем гимнастика жаттығулары:

1) серіппелі қимылдар – "серіппе" қимылына қатысатын буынды немесе буындарды біркелкі бұғу және жазу. Олар қолмен, аяқпен және бүкіл денемен орындалады. Музыкадағы екпінді серіппелі қимылдармен ерекшелеуге болады. Қолмен орындалатын серіппелі қимылдар бір мезгілде, кезектестіріле және әртүрлі бағытта бір мезгілде орындалады. Аяқпен орындалатын серіппелі қимылдар – бір орында тұрып екі аяқпен; тізені бүкпей, аяқтың ұшымен көтерілу және табанмен түсу; табанмен толықтай тұрып, тізені бұғу және жазу; бір орында тұрып, алға және артқа қарай қозғала отырып, дененің салмағын аяқтан аяққа серпе ауыстыру; оң аяқпен, содан кейін сол аяқпен тізені жартылай бұғу;

2) толқын тәрізді қимылдар. Барлық буындардағы дәйекті және үзіліссіз қимылдар. Толқын тәрізді қимылдарды қолмен, дененің жоғары бөлігімен және барлық денемен орындауға болады. Музыкалық сүйемелдеу үшін көлемі $3/4$ болатын, баяу немесе орташа қарқынды, лирикалық, жағымды әуен таңдалады. Денемен орындалатын толқын тәрізді қимылдар толқынды бүтіндей орындауға арналған дайындық жаттығуы болып табылады. Жартылай дөңгелеген жүрелеу толқынды бүтіндей орындауға арналған бастапқы қалып болып табылады. Аяқ ұшымен тұрған, алақан алға, қол жоғары қалыпта аяқ пен денені сәл бүгеді. Қол еденге параллель қалыпта, иінмен бірге толқындай қозғалады. Омыртқаның барлық буындары алға қарай бүгілген, аяқ бірге, өкше жерден барынша жоғары көтерілген, арқа домалақ. Қарын, бөксе бұлшық еттері ширыққан, қол мен иін босаңсыған. Дене ауырлығы аяқ ұшында. Бұл қимыл қимыл-қозғалыс аясында бұзылыстары бар балалар үшін өте күрделі. Алайда әрбір бала толқын тәрізді біртұтас қимылды өздерінің мүмкіндіктеріне қарай орындайды, бірақ орындауды жетілдіруге тырысады;

3) сермеу. Бүтіндей дененің немесе жеке мүшелердің (қол, аяқ) дәйектілікпен орындаған біртұтас қимылы. Оларға тән ерекшелік – қимыл инерция бойынша келесі буынға берілетін қысқа түрткі. Сермеуді сүйемелдейтін көлемі $2/4$, $3/4$ болатын музыка екпінді, сергек ойналады. Қарқыны сермеу амплитудасына байланысты дыбысы қатты;

4) секіріс. Бұрылумен, сермеумен, би адымдарымен, ритмикалық тапсырмалармен үйлескен секірістер;

5) тепе-теңдік. Әртүрлі тіректерде тепе-теңдікті сақтау. Тепе-теңдікке берілген динамикалық, статикалық, аралас жаттығулар;

6) динамикалық жаттығулар – тіректің шектеулі алаң жағдайында немесе биіктетілген тіректе – гимнастикалық орындықта, бумда, еденде анық сызылған еңсіз жолақта қадаммен, жүгіріспен, ыршумен орындалатын қозғалыстардың бір түрі;

7) статикалық жаттығулар – екі аяқпен (аяқтың ұшымен) әртүрлі тұрыстар, әртүрлі қалыпта (дененің еңкеюімен, бос аяқ алға, артқа, жанына) бір аяқпен, тізерлеп тұру. Бұл жаттығуларды еденде және сәл биіктетілген тіректе орындауға болады;

8) аралас жаттығулар – тұрақты статикалық қалыппен аяқталатын қимыл әрекеті. Әртүрлі секірістерден кейін жерге қону, бұрылуды, тізерлеуді, еңкеюді орындағаннан кейін тепе-теңдікті сақтау;

9) дыбысы аса қатты емес, қарқыны баяу немесе орташа баяу, жайлы музыкалық сүйемелдеу;

10) бұрылыстар. Дененің вертикальды осі бойынша айналмалы қозғалыс. Бұрылыстарды бір немесе екі аяқпен 180, 360 және одан да үлкен градустан орындайды. Бұрылыстарды меңгеруді тепе-теңділік және би адымдарымен біріктіруге болады. Музыкалық сүйемелдеуге жоғары және орташа регистрдағы, қарқыны орташа, жайлы музыканы пайдалануға болады.

40. Музыкалық аспаптармен жаттығулар.

41. Музыкалық аспаптарды дыбысталуы бойынша тану:

1) пианинода, аккордеонда, үрмелі сырнайда күрделі емес жаттығуларды орындау;

2) пианинода гамманы бір мезгілде екі қолмен до¹ – соль¹ көлемінде орындау;

3) таныс музыканың негізгі ырғағын музыкалық аспаптармен жеткізу және таныс өлеңнің әуенінің берілген ырғағына қарай анықтауға арналған жаттығулар;

4) сандық жүйе бойынша музыкалық аспаптарда ойнауға үйрету.

42. Би жаттығулары мен билер.

43. "Диско" стиліндегі заманауи билердің элементтері:

1) қимылдарының белгілі бір (алдын ала анықталған) дәйектілігі бар билер;

2) сапқа еркін тұруымен ерекшеленетін билер.

44. "Диско" стиліндегі билердің негізгі ерекшеліктері – қимылды еркін орындау, импровизациялау. Бұлардың барлығын музыкалық ырғақ пен биге тән қимылдардың белгілі бір жиынтығы біріктіреді.

45. Заманауи ырғақты билер негізінен бір орында немесе сәл қозғалыспен орындалады. Музыканың сипаты қол, аяқ, дененің нақты, ырғақты қимылдарымен, адымдардың үйлесуімен жетілдіріледі. Адымдардан басқа музыкалық сүйемелдеудің ең бір динамикалық жерлерін баса көрсетуге болатын сан алуан түрлі секірістер пайдаланылады.

46. Оқытудың бірізділігі – балалар бастапқыда жеке қимылдарды қолмен, аяқпен, денемен жеке-жеке, содан кейін оларды үйлестіре, яғни әртүрлі би құрамында орындауға үйренеді. Алдымен заманауи би элементтері музыкасыз, баяу қарқында, бір орында тұрып орындалады, содан кейін музыкалық сүйемелдеумен, қажетті қарқында қайталау ұсынылады.

47. Берілген элементтерді меңгеруге қарай жаңа жаттығулар қосылады, қимылдарды орындау күрделендіріледі, қарқынын жоғарылатады, қимыл амплитудасын арттырады.

48. Әртүрлі қарқында орындалатын заманауи билердің ерекшелігіне екінші және төртінші бөлігіне екпін түсетін, ырғағы анық, әсерлі диско-музыка жатады. Заманауи музыканы білім алушылардың музыкалық қызығушылықтарын есепке ала отырып, мұғалімнің қалауынша пайдалану ұсынылады.

3-тарау. Оқу пәнінің 6-сыныптағы базалық білім мазмұны

49. Ырғақтақ-гимнастикалық жаттығулар.

50. Хореографиялық жаттығуларды қайталау. Қолдың қалпы (1-3 қалып), аяқтың қалпы (1-3 қалып). Аяқтың қалпы тіректің және еркін тіреуіштің жанында. Аяқтың қалпы тіректің жанында және еркін тұрыста.

51. Жүріс және жүгіріс. Метрикалық тамыр соғуына сәйкес: жүрісті тізе бүгумен, жүрелеп отырумен, аяқтың ұшымен, кең және ұсақ адыммен, өкшемен, арқасын тік ұстаумен кезектестіру. Затпен және затсыз әртүрлі түрлендіре отырып жүру. Шұғыл, биік, кең жүгіріс. Қол қимылдары жүріс пен жүгірісті орындаған кезде әртүрлі болады.

52. Көркем гимнастика жаттығулары:

- 1) серіппелі және толқын тәрізді қол қимылдарын орындау;
- 2) қолды бір қалыптан басқа қалыпқа ауыстыру;
- 3) станоктың жанындағы аяққа арналған жаттығулар: жартылай отыру, жүрелей отыру, аяқты түзулеу, аяқты айналдыра қимылдату, сілтеу;
- 4) секірістер;
- 5) тепе-теңдікке берілген жаттығулар;
- 6) динамикалық және статикалық жаттығулар;
- 7) бұрылыстар;
- 8) аралас жаттығулар;
- 9) гимнастикалық заттармен (шеңбер, кегль, доп) жаттығулар.

53. Степ-аэробика:

1) стептегі (платформада) қимылдың тепе-теңдігіне арналған жаттығулар;

2) Basic-step – платформадағы "негізгі қадам", оң және сол аяқты кезектестіру;

3) V-step – платформадағы "ви қадамдар", алақанын шапалақтап, степте оң жаққа, степте сол жаққа қарай адымдау;

4) Top-up – "жоғарғы жанасу", платформадағы қадамдар;

5) Lift-step – степте тізеден көтерілуімен қадам;

6) стептегі қосалқы қадамдар.

54. Музыкалық аспаптармен жаттығулар:

1) ырғақты музыкалық аспаптар көмегімен жеткізу;

2) таныс өлеңдер мен әндерден жеңіл музыкалық тіркестерді үйрету;

3) қарама-қарсы регистрлардағы жоғары және төменгі дыбыстарды ажырату және бір регистрдан басқасына (жоғары-төмен) көшу;

4) пианинода гамманы бір мезгілде екі қолмен до¹ – соль¹ көлемінде орындау;

5) музыкалық аспаптарда берілген ырғаққа сәйкес импровизациялау;

6) музыкалық аспаптармен таныс өлеңдердің негізгі ырғағын беруге және таныс өлеңнің әуенін берілген ырғақ бойынша анықтауға жаттығу;

7) сандық жүйе бойынша музыкалық аспаптарда ойнауға үйрету.

55. Би жаттығулары мен билер.

56. Бал билерінің элементтері:

1) баяу вальс. Музыкалық көлемі 3/4. Баяу, байыпты қимылдарды жетілдіруге арналған жаттығулар. Вальс қадамы;

2) баяу факстрот. Музыкалық көлемі 4/4. Факстротқа тән ұзын, сырғитын, байыпты қадамдарды, еркін, ұстамды, жалқау, асықпайтын қимылдарды жетілдіруге арналған жаттығулар;

3) танго. Музыкалық көлемі 2/4. Тангоға тән баяу, байыпты қимылдарды жетілдіруге арналған жаттығулар. Танго қадамы;

4) латын-американдық бал билері "Самба", "Ча-ча-ча". Латын-американдық билерге тән серіппелі қимылдарды жетілдіруге арналған жаттығулар.

4-тарау. 5-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

57. Пәндік нәтижелер.

58. Білім алушылар:

1) заманауи билердің кейбір негізгі қимылдарын орындай;

2) 1-2 оңай өлеңдерді немесе әуендерді сандық жүйе пайдаланылатын музыкалық аспаптарда орындай;

3) бидің музыкалық сүйемелдеуіне қатысты эмоциялық көңіл-күйін білдіре;

4) түзету ритмикасында алған икемділіктері мен дағдыларын күнделікті өмірде пайдалана біледі деп күтіледі.

59. Білім алушылар:

1) дискотекаларда, кештерде әдемі және дұрыс билеуді, сынып пен мектептегі көркемөнерпаздар үйірмесіне белсенді қатысуды;

2) хореографиялық жаттығуларды (қол, аяқ қалыптары) орындауды;

3) жүріс пен жүгірістің қарқыны мен сипатын музыканың қарқыны мен сипатына қарай өздігінен өзгертуді;

4) көркем гимнастиканың қимылдарын (қолмен және ақпен серіппелі қимылдарды, толқын тәрізді қимылдарды, сермеу, секіру, тепе-теңдікті сақтау, бұрылыстарды) орындауды;

5) би жаттығуларын және "диско" стиліндегі қарапайым заманауи билерді орындауды меңгереді деп күтіледі.

5-тарау. 6-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

60. Пәндік нәтижелер.

61. Білім алушылар:

1) кейбір бал билерінің негізгі қимылдарын орындай;

2) негізгі бал билерінің: вальс, танго, самба, ча-ча-ча, румба шығу тарихын;

3) 2-3 оңай өлеңдерді немесе әуендерді сандық жүйе пайдаланылатын музыкалық аспаптарда орындай біледі деп күтіледі.

62. Тұлғалық нәтижелер. Білім алушылар:

1) вальс, танго, самба билерінің музыкалық сүйемелдеуіне қатысты эмоциялық көңіл күйін білдіру;

2) анық және мәнерлі, ырғақты қимылдардың көмегімен бидің көркем бейнесін құру;

3) түзету ритмикасында алған икемділіктері мен дағдыларын күнделікті өмірде пайдалану;

4) сынып пен мектептегі көркемөнерпаздар үйірмесіне белсенді қатысу дағдыларын танытады деп күтіледі.

63. Жүйелік-әрекеттік нәтижелер білім алушылардың:

1) биді оны сүйемелдейтін музыкасына қарай дұрыс анықтауынан;

2) бидің қажетті қарқыны мен қимылдарын табуынан;

3) қимылдарда қарқынды, екпінді, ырғақты суретті ерекшеленуінен;

4) музыкалық тіркес бөлігінің даусын естуінен және осыған сәйкес қимылдарын өзгертуінен;

5) кейбір бал билерінің негізгі қимылдарын ажыратуынан, билегенде әдемі және мәнерлі қозғалуынан көрініс табады деп күтіледі.

Білім және ғылым министрінің
2017 жылғы 27 шілдедегі
№ 352 бұйрығына 150-қосымша

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 368-қосымша

Жеңіл ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5 - 6 сыныптары үшін "Түзету ырғағы" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы (оқыту орыс тілінде жүргізілетін сыныптар үшін)

Глава 1. Пояснительная записка

1. Учебная программа разработана в соответствии с Государственным общеобязательным стандартом среднего образования (начального, основного среднего, общего среднего образования), утвержденным постановлением Правительства Республики Казахстан от 23 августа 2012 года №1080 и с учетом особых образовательных потребностей обучающихся с легкой умственной отсталостью.

2. Цель учебного предмета - способствовать общему развитию младших умственно отсталых обучающихся, исправлению недостатков физического развития, общей и речевой моторики, эмоционально-волевой сферы; воспитанию положительных качеств личности (дружелюбия, дисциплинированности, коллективизма), эстетическому воспитанию.

3. Задачи учебного предмета:

- 1) развитие двигательной сферы: организованности, целенаправленности, плавности и выразительности движений;
- 2) формирование положительного отношения к занятиям ритмикой;
- 3) формирование чувства ритма;
- 4) формирование у обучающихся потребности в инструментальном музицировании;
- 5) развитие у обучающихся способности ритмично и выразительно двигаться под музыку, согласовывать движения с темпом и ритмом музыки;
- 6) формирование ловкости, чувства равновесия, ориентировки в пространстве, координации движений;
- 7) обучение танцевальным движениям;
- 8) формирование выразительности движений и способов передачи образа;
- 9) воспитание эмоциональной отзывчивости на музыку, различение по высоте, силе, длительности, тембру, характеру;
- 10) развитие двигательной памяти;
- 11) воспитание дисциплинированности, дружелюбия, коллективизма.

4. Предмет "Коррекционная ритмика" входит в цикл коррекционных предметов, направленных на преодоление имеющихся у обучающихся нарушений развития.

5. Занятия коррекционной ритмикой направлены на повышение уровня психического и физического развития обучающихся с легкой умственной отсталостью, на развитие произвольной деятельности, общей и мелкой моторики, пространственной ориентировки, эмоциональной сферы, на повышение познавательных возможностей обучающихся.

6. Основной принцип реализации программы - обучение в процессе конкретной двигательной деятельности.

7. Настоящая программа составлена с учетом возрастных и психофизических особенностей развития умственно отсталых обучающихся, уровня их знаний и умений.

8. Материал в программе расположен по степени усложнения и увеличения объема заданий и сведений, что способствует расширению круга знаний и умений обучающихся.

9. Программа по коррекционной ритмике в 5-6 классах состоит из трех разделов:

- 1) "Ритмико-гимнастические упражнения";
- 2) "Упражнения с музыкальными инструментами";
- 3) "Танцевальные упражнения".

10. В каждом разделе в систематизированном виде изложены упражнения и определен их объем, а также указаны знания и умения.

11. На каждом уроке осуществляется работа по всем разделам программы в изложенной последовательности. Однако в зависимости от задач урока учитель может отводить на каждый раздел программы различное количество времени, имея в виду, что в начале и конце урока предлагаются упражнения на снятие напряжения, расслабление, успокоение.

12. Основное содержание первого раздела составляют ритмико-гимнастические упражнения, способствующие выработке необходимых музыкально-двигательных навыков. Этот раздел включает упражнения на развитие мышц шеи, плечевого пояса, корпуса, ног. По усмотрению учителя дополняются упражнения из программы по физической культуре.

13. Недопустимо разучивание упражнений без музыки, под счет.

14. Учитель может вести счет в начале выполнения упражнения, но одновременно с музыкой, а обучающимся следует самостоятельно заканчивать упражнения, ориентируясь только на темп и ритм музыкального сопровождения.

Вместе с тем не следует превращать урок в обычную зарядку под музыку. Смена движений происходит одновременно со сменой музыки и соответствовать ее музыкально-ритмическому образу.

15. В раздел ритмико-гимнастических упражнений входят задания на выработку координации движений, крайне необходимых умственно отсталым детям, так как основным видом их деятельности будет физический труд, в котором всегда имеют место движения, связанные с координацией и ритмом.

16. Основная цель данных упражнений - научить умственно отсталых детей согласовывать движения обеих рук в разных направлениях или сочетание движений рук с поворотами головы в ту или другую стороны, упражнения выполняются под ритмичную, но не быструю музыку, с нечастой сменой движений. В дальнейшем задания усложняются, добавляются сгибание и разгибание рук в локтевом суставе, ног в коленях, перекрестные одновременные движения рук и ног с поворотами туловища и головы. Убыстряется темп музыки, соответственно и движений, происходит более частая смена заданий.

17. Упражнения с музыкальными инструментами рекомендуется начинать с подготовительных упражнений: сгибание и разгибание пальцев в кулаках, сцепление с напряжением и без напряжения, сопоставление пальцев.

18. Игра на музыкальных инструментах вводится с целью развития мелкой мускулатуры пальцев, снятия напряжения или вялости, выработки точности, ритмичности и координации движений рук, развития дыхания. Именно поэтому программой предусматривается овладение гаммой и легкими упражнениями, песнями, не требующими большого количества времени для разучивания.

19. В программу включена игра на пианино, аккордеоне, духовой гармонике. Принцип игры на этих инструментах примерно одинаковый и требует большей свободы, точности и беглости пальцев по сравнению с ксилофоном, металлофоном и цитрой.

20. Для исполнения на детских музыкальных инструментах подбираются несложные и хорошо знакомые детям мелодии. Звуки мелодии располагаются близко друг от друга, большие интервалы вызывают затруднения у умственно отсталых обучающихся. Выученную на пианино мелодию обучающиеся исполняют на аккордеоне и духовой гармонике.

21. Задания на координацию движений рук лучше проводить после исполнения ритмико-гимнастических упражнений, чтобы дать возможность обучающимся отдохнуть от активной физической нагрузки.

22. Обучению умственно отсталых детей танцам и пляскам предшествует работа по привитию навыков четкого и выразительного исполнения отдельных

движений и элементов танца. К каждому упражнению подбирается такая мелодия, в которой отражены особенности движения.

23. Почувствовать образ помогают упражнения с предметами. Ходьба с флажками в руке заставляет ходить бодрее, шире. Яркий платочек помогает танцевать весело и свободно, плавно и легко.

24. Отработке плавности движений способствует разучивание казахских танцев (например, "Камажай").

25. Задания этого раздела носят не только развивающий, но и познавательный характер.

26. Разучивая танцы и пляски, обучающиеся знакомятся с их названиями (полька, гопак, хоровод, кадрили, вальс), а также основными движениями этих танцев (притопы, галоп, шаг польки, переменный шаг, присядка движения казахских танцев и национальных танцев народов Казахстана).

27. Исполнение танцев разных народов приобщает детей к народной культуре, умению находить в движениях характерные особенности танцев разных национальностей, воспитывает чувство интернационализма. В 5-6 классах рекомендуется разучивать не более 5-6 танцев в течение учебного года.

28. На начальном этапе обучения целесообразно подбирать танцы и пляски с повторяющимися движениями, заранее хорошо отработанными детьми. Это позволяет уделять немного времени на их разучивание. Кроме того, близкий положительный результат вызывает у умственно отсталых детей эмоциональное удовлетворение и познавательный интерес.

29. На всех этапах работы на уроках ритмики необходимо использовать в качестве музыкального сопровождения произведения казахстанских композиторов.

30. Работа над ритмом речи не выделяется в отдельный этап урока, но предусматривается педагогом в сочетании с разными видами деятельности.

31. Развитие чувства музыкального ритма сочетается с ритмом текста песни или стихотворения.

32. Уроки ритмики следует проводить в просторном зале, оснащенном всем необходимым инвентарем: музыкальный инструмент для учителя, магнитофон, предметы для выполнения упражнений на каждого ученика (разноцветные флажки, шары, ленты, платочки, обручи, мячи, скакалки, погремушки, бубны, барабаны), детские музыкальные инструменты (пианино, аккордеоны, духовые гармоника). В зале также необходимо иметь стульчики и подставки для игры на музыкальных инструментах.

33. На уроке необходимо осуществлять дифференцированный подход, регулируя физическую и двигательную нагрузку каждого ребенка с учетом рекомендаций врача.

34. На занятия мальчики приходят в спортивной форме, девочки в футболке (или топик) и лосинах, на ногах мягкие тапочки (чешки).

35. Объем учебной нагрузки:

1) 5 класс – 1 час в неделю, 34 часа в учебном году;

2) 6 класс – 1 час в неделю, 34 часа в учебном году.

36. Учитывая то, что занятия ритмикой входят в раздел "Коррекционные технологии" учебного плана, традиционные балльные оценки на этих уроках не выставляются. Оценивание детей осуществляется словесным поощрением и стимулированием.

Глава 2. Базовое содержание учебного предмета для 5 класса

37. Ритмико-гимнастические упражнения.

38. Хореографические упражнения:

1) позиции рук: подготовительное положение рук, служащее исходным; 1-я позиция – руки вперед на высоте диафрагмы, ладони обращены к туловищу, локти округлены и обращены в стороны, плечи опущены, пальцы одной руки на расстоянии 5-10 см от пальцев другой; 2-я позиция – округленные руки разведены в стороны и находятся несколько ниже плеч и немного впереди туловища, локти по сравнению с 1-й позицией несколько выпрямлены и обращены назад, ладони обращены друг к другу; 3-я позиция – руки вверху (в поле зрения), кисти и локти находятся несколько впереди лица и обращены в стороны, ладони вниз;

2) во всех позициях обучающимся следует кисти рук держать легко, без напряжения. Средний палец приближен к первому пальцу. Первое время в каждой позиции рук делается остановка. Постепенно паузы укорачиваются, и движения начинают выполнять слитно. По мере освоения упражнений для рук их усложняют, соединяя с движениями туловища;

3) позиции ног: 1 позиция – пятки соединены, носки развернуты в стороны; 2 позиция – ноги врозь на расстоянии длины ступни, носки развернуты в стороны; 3 позиция – пятка одной ступни прижата к середине другой, носки развернуты в стороны;

4) упражнения у стойки: полуприседание, приседание, выпрямление ноги в различных направлениях, маховое движение ног;

5) ходьба и бег. Виды ходьбы: мягкий шаг, высокий, острый и широкий. В отличие от ходьбы бег имеет безопорную фазу и выполняется интенсивнее шага. Разновидности бега являются аналогами ходьбы и сохраняют соответствующее

определение: острый бег, высокий, широкий. Движения рук при выполнении ходьбы и бега бывают различными.

39. Упражнения художественной гимнастики:

1) пружинные движения – равномерное сгибание и разгибание сустава или суставов, которые принимают участие в "пружине". Они выполняются руками, ногами и всем телом. Пружинными движениями можно подчеркнуть акценты в музыке. Пружинные движения руками бывают одновременными, попеременными и одновременными в различных направлениях. Пружинные движения ногами – стоя на месте на двух ногах; подъем на полупальцы и опускание на ступню не сгибая коленей; стоя на всей ступне сгибание и разгибание коленей; пружинные переносы тяжести тела с ноги на ногу стоя на месте, передвигаясь вперед и назад; полуприсед на правой, затем на левой ноге;

2) волнообразные движения. Последовательные и непрерывные движения во всех суставах. Волнообразные движения можно выполнять руками, туловищем и всем телом. Для музыкального сопровождения следует подбирать мелодию лирического, спокойного характера, размером 3/4, медленного или умеренного темпа. Волнообразные движения туловищем являются подготовительным упражнением для выполнения целостной волны. Исходным положением для выполнения целостной волны является круглый полуприсед. Из стойки на носках руки вверх, ладонями вперед, слегка согнуть ноги и туловище. Руки плавно движутся вместе с плечевым поясом в положение параллельное полу. Все суставы позвоночника согнуты вперед, ноги плотно сжаты, пятки максимально подняты над полом, спина круглая. Мышцы живота и ягодицы напряжены, руки и плечевой пояс расслаблены. Тяжесть тела на носках. Это движение достаточно сложное для детей с нарушениями двигательной сферы. Тем не менее, каждый ребенок выполняет целостное волнообразное движение по мере своих возможностей, но стремиться к совершенствованию исполнения;

3) взмахи. Целостное движение всего тела или отдельных частей (рук, ног), выполненное последовательно. Характерная их особенность – короткий толчок, которым движение передается следующему суставу по инерции. Характер музыки, сопровождающей выполнение взмахов, энергичный бодрый размер 2/4, 3/4. Звучание громкое, темп зависит от амплитуды взмахов;

4) прыжки. Прыжки в сочетании с поворотами, взмахами, танцевальными шагами, ритмическими заданиями;

5) равновесия. Сохранение равновесия на различных опорах. Упражнения на равновесие – динамические, статические, смешанные;

б) динамические упражнения – разновидности передвижений шагом, бегом, подскоками, выполняемых в условиях ограниченной площади опоры или на повышенной опоре – гимнастической скамейке, буме, четко очерченной не широкой полоске на полу;

7) статические упражнения – различные стойки на двух ногах (на носках), на одной ноге в различных позах (свободная нога вперед, назад, в сторону, с наклонами туловища), на колене. Эти упражнения можно выполнять на полу и на слегка повышенной опоре;

8) смешанные упражнения - двигательное действие, завершающееся устойчивым статическим положением. Приземление после различных прыжков, сохранение равновесия после выполнения поворотов, приседаний, наклонов;

9) музыкальное сопровождение спокойного характера, не очень громкое, темп медленный или умеренно-медленный;

10) повороты. Вращательное движение вокруг вертикальной оси тела. Повороты выполняют на одной или двух ногах на 180, 360 градусов и более. Усвоенные повороты можно соединить с равновесиями и танцевальными шагами. Для музыкального сопровождения следует использовать музыку спокойного характера, в высоком и среднем регистре, умеренного темпа.

40. Упражнения с музыкальными инструментами.

41. Узнавание музыкальных инструментов по звучанию:

1) выполнение несложных упражнений, песен на пианино, аккордеоне, духовой гармонике;

2) исполнение на пианино гаммы двумя руками одновременно в пределах до¹ – соль¹;

3) упражнения в передаче на музыкальных инструментах основного ритма знакомой песни и определении по заданному ритму мелодии знакомой песни;

4) Обучение игре на музыкальных инструментах по цифровой системе.

42. Танцевальные упражнения и танцы.

43. Элементы современных танцев в стиле "диско":

1) танцы, имеющие зафиксированную (заранее определенную) последовательность движений;

2) танцы, отличающиеся свободным построением.

44. Основная отличительная черта танцев в стиле "диско" – произвольное исполнение движений, импровизация. Объединяет все импровизации музыкальный ритм и определенный набор характерных движений.

45. Танцы современных ритмов исполняют в основном на месте или с незначительным продвижением. Характер музыки передается четкими,

ритмичными движениями рук, ног, туловища и ритмическим сочетанием шагов. Помимо шагов используют разнообразные прыжки, которыми можно подчеркнуть наиболее динамичные места музыкального сопровождения.

46. Последовательность обучения – вначале дети учатся выполнять отдельно движения руками, ногами, туловищем, а затем - в сочетании, то есть в различных танцевальных комбинациях. Сначала элементы современного танца следует выполнять без музыкального сопровождения, в медленном темпе, стоя на месте, после чего повторять, но уж в нужном темпе, с музыкальным сопровождением.

47. По мере усвоения предлагаемых элементов добавлять новые, упражнения усложнять, выполнять в движении, повышать темп, увеличивать амплитуду движений.

48. Определяющей в современных танцах, исполняемых в различных темпах, является зажигательная диско-музыка, для которой характерен четкий ритм с акцентом на вторую и четвертую доли. Рекомендуется использовать современную музыку на усмотрение педагога, с учетом музыкальных интересов обучающихся.

Глава 3. Базовое содержание учебного предмета для 6 класса

49. Ритмико-гимнастические упражнения.

50. Повторение хореографических упражнений. Позиции рук (1-3 позиции), позиции ног (1-3 позиции). Позиции ног у опоры и в свободной стойке.

51. Ходьба и бег. Ходьба в соответствии с метрической пульсацией: чередование ходьбы с приседанием, со сгибанием коленей, на носках, широким и мелким шагом, на пятках, держа ровно спину. Ходьба с различными вариациями с предметами и без предметов. Бег острый, высокий, широкий. Движения рук при выполнении ходьбы и бега бывают различными.

52. Упражнения художественной гимнастики:

1) пружинные и волнообразные движения руками;

2) переводы рук из одной позиции в другую;

3) упражнения для ног у станка: полуприседания, приседания, выпрямление ноги, маховые движения ногой, взмахи;

4) прыжки;

5) упражнения на равновесие;

6) динамические и статические упражнения;

7) повороты;

8) смешанные упражнения;

9) упражнения с гимнастическими предметами – обручами, кеглями, мячом.

53. Степ-аэробика:

- 1) упражнения на координацию движений на степе (платформе);
- 2) Basic-step – "базовый шаг" на платформе, чередование левой и правой ног;
- 3) V-step – "ви-шаги" на платформе, с хлопками, на степе вправо, на степе влево;
- 4) Top-up – "верхнее касание", шаги на платформе;
- 5) Lift-step – шаг с подъемом колена на степе;
- 6) приставные шаги на степе.

54. Упражнения с музыкальными инструментами:

- 1) передача ритма при помощи музыкальных инструментов;
- 2) разучивание несложных музыкальных фраз из знакомых песен и попевок;
- 3) различение высоких и низких звуков в контрастных регистрах и переход из одного регистра в другой (вверх-вниз);
- 4) исполнение на пианино гаммы двумя руками одновременно в пределах до¹ – си¹;
- 5) импровизация на музыкальных инструментах в соответствии с заданным ритмом;
- 6) упражнения в передаче на музыкальных инструментах основного ритма знакомой песни и определении по заданному ритму мелодии знакомой песни;
- 7) обучение игре на музыкальных инструментах по цифровой системе.

55. Танцевальные упражнения и танцы.

56. Элементы бального танца:

- 1) медленный вальс. Музыкальный размер 3/4. Упражнения на выработку медленных, плавных движений. Шаг вальса;
- 2) медленный фокстрот. Музыкальный размер 4/4. Упражнения на выработку длинных, скользящих, плавных шагов, непринужденных, сдержанных, ленивых неторопливых движений, характерных для фокстрота;
- 3) танго. Музыкальный размер 2/4. Упражнения на выработку медленных плавных движений, характерных для танго. Шаг танго;
- 4) латино-американские бальные танцы "Самба", "Ча-ча-ча". Упражнения на выработку, характерных для латиноамериканских танцев пружинящих движений.

Глава 4. Ожидаемые результаты по завершении 5 класса

57. Предметные результаты.

58. Ожидается, что обучающиеся будут знать:

- 1) основные характерные движения некоторых современных танцев;
- 2) 1-2 несложные песни или попевки на музыкальном инструменте с использованием цифровой системы;
- 3) эмоционально выразить настроение музыкального сопровождения танца;

4) полученные на уроках коррекционной ритмики умения и навыки в повседневной жизни.

59. Ожидается, что обучающиеся будут уметь:

1) правильно и красиво танцевать на дискотеках, вечерах, активно участвовать в художественной самодеятельности класса и школы;

2) выполнять хореографические упражнения (позиции рук, ног), самостоятельно меняют темп и характер ходьбы и бега в соответствии с темпом и характером музыкального сопровождения;

3) выполнять движения художественной гимнастики - пружинные движения руками и ногами, волнообразные движения, взмахи, прыжки, равновесие, повороты;

4) выполнять танцевальные упражнения и исполняют несложные современные танцы в стиле "диско".

Глава 5. Ожидаемые результаты по завершении 6 класса

60. Предметные результаты.

61. Ожидается, что обучающиеся будут знать:

1) основные характерные движения некоторых бальных танцев;

2) историю появления основных бальных танцев: вальс, танго, самба, ча-ча-ча, румба;

3) 2-3 несложные песни или попевки на музыкальном инструменте с использованием цифровой системы.

62. Личностные результаты. Ожидается, что обучающиеся проявят:

1) настроение музыкального сопровождения танца: вальс, танго, самба;

2) художественный образ танца посредством ритмически четкой и выразительной смены движений;

3) полученные на уроках коррекционной ритмики умения и навыки в повседневной жизни;

4) активное участие в художественной самодеятельности класса и школы.

63. Системно-деятельностные результаты. Ожидается, что обучающиеся овладеют:

1) правильно определять танец по музыкальному сопровождению;

2) находить нужный темп и движения танца;

3) отмечать в движении ритм, ритмический рисунок, акцент;

4) слышать и самостоятельно менять движение в соответствии со сменой частей музыкальных фраз;

5) различать основные характерные движения некоторых бальных танцев, красиво и выразительно двигаются в танце.

Білім және ғылым министрінің
2017 жылғы 27 шілдедегі
№ 352 бұйрығына 151-қосымша

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 369-қосымша

Жеңіл ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5 - 9 сыныптары үшін "Танымдық әрекетін түзеу" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Түсінік хат

1. Оқу бағдарламасы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 23 тамыздағы № 1080 қаулысымен бекітілген Орта білім берудің (бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім беру) мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес және жеңіл ақыл-ой кемістігі бар білім алушылардың ерекше білім алу қажеттіліктерін ескере отырып әзірленген.

2. Оқу пәнінің мақсаты – ақыл-ой даму бұзылыстары бар білім алушылардың танымдық аясы мен танымдық мүмкіндіктерін дамыту, оқу бағдарламасының мазмұнын табысты меңгеруге жағдай тудыру.

3. Оқу пәнінің міндеттері:

1) сыныптағы әрбір оқушының танымдық әрекетін дамыту, білім алу қажеттілігінің ерекшеліктерін анықтау;

2) жалпы даму деңгейін жоғарылату және білім алушылардың мүмкіндіктерін олардың дамуындағы жеке ерекшеліктерін ескере отырып жүзеге асыру;

3) танымдық уәжін қалыптастыру, сенсорлық-перцептивтік, мнемикалық және танымдық процестерін ынталандыру;

4) білім алушылардың танымдық белсенділігі мен дербестігін жоғарылату.

4. Оқу жүктемесінің көлемі:

1) 5-сыныпта аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағат;

2) 6-сыныпта аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағат;

3) 7-сыныпта аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағат;

4) 8-сыныпта аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағат;

5) 9-сыныпта аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағат.

5. Танымдық әрекетті түзету арнайы түзете-дамыту әдістемесінің көмегімен, сондай-ақ "Ана тілі", "Оқу және тіл дамыту", "Математика", "Айналадағы әлем", "Жаратылыстану", "География", "Информатика" сияқты жалпы білім беру пәндерінің материалдарының негізіндегі дамыту жаттығуларын пайдаланумен жүзеге асырылады. Сонымен бірге "Әлеуметтік-тұрмыстық бағдар", "Сөйлеу тілі дамуындағы кемшіліктерді түзету" түзету курстарымен пәнаралық байланыс орнату өте маңызды.

6. Бағдарлама түзету жұмысының үлгілік мазмұнын және "Сенсорлық процестерді дамыту", "Зейінді дамыту", Есте сақтауды дамыту, "Сөйлеу тілі мен ойлауды дамыту", "Қиялдауды дамыту" бағыттарында уақытты үлгілік бөлуді ұсынады. Бағдарламадағы тарауларды орналастыру тәртібі түзету жұмысының дәйектілігін анықтамайды.

7. Мұғалім дефектолог әрбір оқушыға қажетті түзету көмегін сынып білім алушыларын жыл басында тереңдетілген психологиялық-педагогикалық зерделеу мәліметтерін талдау негізінде өзі анықтайды.

8. Танымдық әрекетті түзету бойынша жұмыстың мазмұны түзету жұмысының жеке бағдарламасында бейнеленеді. Әртүрлі тараулардың аясындағы түзету жұмысының мазмұны әрбір оқушының даму ерекшеліктерін есепке ала отырып үйлесуге міндетті.

9. "Танымдық әрекетін түзету" бойынша сабақтар білім алушылардың жеке қажеттіліктеріне қарай жеке немесе шағын топпен өткізіледі.

10. Әртүрлі дағдылар мен икемділіктерді меңгеруге бөлінетін сағат санын түзету жұмысы процесіндегі балалардың жетістіктері мен олардың танымдық әрекеттерінің даму деңгейіне қарай мұғалім дефектолог өзі анықтайды.

11. Түзету жұмысының нәтижелері кешенді психологиялық-педагогикалық тексеру барысында анықталады.

2-тарау. Оқу пәнінің 5-сыныптағы базалық білім мазмұны

12. Сенсорлық процестерді дамыту (7 сағат).

13. Көру арқылы қабылдау:

1) заттардың көлемін (бірнеше градация) қабылдау; заттарды көлемі бойынша жіктеу;

2) түсті қабылдау (түсі бойынша жіктеу);

3) пішінді қабылдау (заттарды пішіні бойынша жіктеу);

4) заттардағы айырмашылықтарды табу;

5) әріптерді, цифрларды, заттарды бейнелердің нобайынан тану.

14. Есту арқылы қабылдауы:

1) дыбысталудың санын есту-көру үлгісі бойынша шығару;

2) дыбысталуы ұқсас сөздерді ажырату.

15. Жанасымдық-қимылдық қабылдау, иіс, дәм және барикалық сезінулерді дамыту:

1) әртүрлі заттардың аурлығын сезінуді қабылдау;

2) тамақ өнімдері мен тағамды дәмі бойынша тану.

16. Мезгіл мен кеңістікті қабылдау:

1) кеңістіктік қатынастарды айту;

2) Сеген тақтасы түріндегі тапсырмаларды орындау, сипай отырып орындау;

- 3) Коос текшелері түріндегі тапсырмаларды орындау;
- 4) тапсырмаларды Пьерон-Рузер әдістемесі бойынша орындау.

17. Зейінді дамыту (6 сағат):

- 1) көру үлгісі және сөздік нұсқау бойынша графикалық диктанттарды орындау;
- 2) тапсырмаларды Ахутина, Мюнстерберг әдістемелерін, Шульте кестесін пайдаланып орындау;
- 3) әріптермен берілген түзету тапсырмаларын орындау.

18. Есте сақтау қабілетін дамыту (7 сағат):

- 1) материалды есте сақтау тәсілдерін пайдалану: топтастыру, тірек бөліктерін ерекшелеу;
- 2) модальаралық икемдерін дамыту: естуден көру модальдігіне ауыстыру (суретті табу);
- 3) геометриялық өрнекті тор көзде орындалған үлгі бойынша салу;
- 4) қимылды және оны бірізділігінің үлгісі бойынша салу;
- 5) сөз қатарларын тікелей және ұзартылған мерзімде есте сақтау.

19. Сөйлеу тілін және ойлау қабілетін дамыту (7 сағат):

- 1) өзінің әрекетінің өнімділігін талдау;
- 2) жіктеудің ортақ белгісін/белгілерін ерекшелеу;
- 3) басқалармен ортақ белгісі жоқ бір затты алып тастау ("Төртінші артық");
- 4) қандай да бір әрекеттердің мақсаттылығын түсіндіру;
- 5) Равен Матрицасы түріндегі тапсырманы шығару;
- 6) заттарды, адамдарды, жануарларды салыстыру;
- 7) заттарды, адамдарды, жануарларды олардың жеке белгілері немесе қасиеттерінің сипаттамасының (атауы) негізінде тану.

20. Қиялдауды дамыту (7 сағат):

- 1) нысандарды сипаттамасы бойынша тану;
- 2) пішіндердің суреттерін аяқтау;
- 3) кесілген суреттері (пазлдарды) біріктіру;
- 4) өзінің ойы бойынша сурет салу;
- 5) сөйлемді аяқтау.

3-тарау. Оқу пәнінің 6-сыныптағы базалық білім мазмұны

21. Сенсорлық процестерді дамыту (7 сағат).

22. Көру арқылы қабылдау:

- 1) заттарды көлемі (градация санының артуы) бойынша жіктеу;
- 2) негізгі түстердің ренктерін қабылдау, заттарды түсі бойынша жіктеу;
- 3) жаңа пішіндермен танысу (көлемді және жазық), заттарды пішіні бойынша жіктеу;

4) заттар мен заттардың бейнесінің арасындағы ұқсастықтар мен айырмашылықтарды табу;

5) әріптерді, цифрларды, заттарды бейнелердің нобайынан тану.

23. Есту арқылы қабылдауы:

1) дыбысталудың санын, ырғағын есту үлгісі бойынша шығару;

2) сыбырлап айтылған сөздерді, сөз тіркестерін елестету;

3) таныс өленді үзінді, әуені бойынша тану.

24. Жанасымдық-қимылдық қабылдау, иіс, дәм және барикалық сезінулерді дамыту:

1) әртүрлі заттардың аурлығын сезінуді қабылдау, заттарды ауырлығы бойынша жіктеу;

2) жанасуды локализациялау;

3) тамақ өнімдері мен тағамды дәмі бойынша тану; әртүрлі иістерді тану.

25. Мезгіл мен кеңістікті қабылдау:

1) күн түзімін, сабақ кестесін құру;

2) кеңістіктік қатынастарды айту;

3) таяқшалардан, саусақтардан рим цифрларын салу;

4) Сеген тақтасы, Коос текшелері түріндегі тапсырмаларды орындау;

5) түзуді үлгі бойынша (түзу, үзік сызықты) белгілі бір бағытта жүргізу;

6) жазық геометриялық пішіндерді бөліктерге бөлу;

7) қимылдарды айна-қатесіз салу;

8) үлгі бойынша құрастыру;

9) болған оқиғаны басынан аяғына дейін және аяғынан басына дейін сипаттау;

10) оқиғаның бірізділігін (ерте, кейін, одан кейін, қалай) анықтау.

26. Зейінді дамыту (6 сағат):

1) графикалық диктанттарды көру үлгісі бойынша орындау;

2) тапсырмаларды Ахутина, Мюнстерберг әдістемелерін, Шульте кестесін пайдаланып орындау;

3) кері және берілген тәртіпте санау, цифрларды, әріптерді, геометриялық пішіндерді белгілі бір тәртіпте бөлу; әріптерді кері және берілген тәртіпте атау;

4) түзету тапсырмаларын әріптермен, цифрлармен (түзету сынамалары) орындау;

5) қандай да бір сызыққа басынан аяғына дейін көз жүгірту;

6) пішіндерді белгілі бір, берілген түрде бояу және штрихтау.

27. Есте сақтау қабілетін дамыту (7 сағат):

1) материалды есте сақтау тәсілдерін пайдалану: топтастыру, тірек бөліктерін ерекшелеу, жоспар құру;

2) есте сақтауға арналған сыртқы тіректерді (пиктограмма, суреттер, суреттемелер, жоспар) пайдалану;

3) модальаралық көшіре білуді дамыту: жанасымдылықтан көру модальділігіне ауыстыру; жанасымдылықтан есту-сөйлеу тілі модальділігіне ауыстыру;

4) геометриялық өрнекті тор көзде орындалған үлгі бойынша салу;

5) қимылды және оны бірізділігінің үлгісі бойынша салу;

6) әріптер мен цифрлардың бірізділігінің үлгісі бойынша салу;

7) тыңдалған және оқылған мәтінді жаңғырту;

8) суретті үлгі бойынша (15-20 секундқа дейінгі экспозиция) салу;

9) сөз қатарларын тікелей есте сақтау;

10) сөздерді берілген қатал тәртіпте жаңғырту;

11) сөздік нұсқаулар топтамасын орындау;

12) жағдаяттық суретті сұрақтар бойынша сипаттау.

28. Сөйлеу тілін және ойлау қабілетін дамыту (7 сағат):

1) өзінің әрекетінің өнімін, тапсырмаларды орындау нәтижелерін, жауаптардың сапасын талдау;

2) жіктеудің ортақ белгісін/белгілерін ерекшелеу;

3) нысандар мен құбылыстарды сипаттайтын маңызды белгілерді ерекшелеу;

4) заттардың қолданысына байланысты атқарымдық белгілерін ерекшелеу;

5) мәтіндегі жетіспейтін сөздерді толықтыру;

6) сөйлемді 5 сөздің ішінен таңдай отырып, сәйкес сөзбен аяқтау;

7) басқалар үшін ортақ белгісі жоқ бір затты алып тастау ("Төртінші артық");

8) аталған бестің төртеуіне мағынасы бойынша сәйкес келмейтін артық сөзді алып тастау;

9) бір/көп белгілері бойынша жіктеу;

10) тапсырманы орындауды жоспарлау (ұжымдық, жекеше);

11) жоспар бойынша ертегі, әңгіме, сюжетті ойдан шығару;

12) сандардың осы байланысының табылған ерекшелігінің негізінде сан қатарын жалғастыру;

13) Равен матрицасы, Линк текшесі түріндегі тапсырманы шығару;

14) заттарды, адамдарды, жануарларды, әрекеттерді, құбылыстарды олардың жеке белгілері немесе қасиеттерінің сипаттамасының (жазбаша сипаттамасы) негізінде тану;

15) әңгіменің, ертегінің логикалық жоспарын құрастыру;

16) заттарды, адамдарды, жануарларды, әрекеттерді, құбылыстарды салыстыру.

29. Қиялдауды дамыту (7 сағат):

- 1) нысандарды сипаттамасы, бөліктері, сұлбасы, нобайы бойынша тану;
- 2) пішіндердің, заттардың, жануарлар мен адамдардың суреттерін аяқтау;
- 3) кесілген суреттері (пазлдарды) біріктіру;
- 4) сурет салу, шытырмандардан өту, өзінің ойы бойынша құрастыру;
- 5) сөйлемді, әңгімені немесе ертегіні аяқтау;
- 6) белгілі бір сөздерді пайдалана отырып әңгімені құрастыру;

7) пантомимиканың көмегімен әртүрлі жануарларды, кейіпкердерді, әрекеттерді бейнелеу.

4-тарау. Оқу пәнінің 7-сыныптағы базалық білім мазмұны

30. Сенсорлық процестерді дамыту (7 сағат).

31. Көру арқылы қабылдау:

1) заттарды берілген параметрлері бойынша саралау (сериациялау): ұзындығы, ені;

2) заттарды түсі және ренктері бойынша жіктеу;

3) заттарды түстері бойынша саралау;

4) адамдар мен жануарлардың арасындағы ұқсастықтар мен айырмашылықтарды табу;

5) әріптерді, цифрларды, заттарды бейнелердің нобайынан тану;

6) ұсынылған қатардағы (түсі, пішіні, көлемі бойынша) заңдылықты орнату;

7) суреттердегі, фотосуреттердегі адамдардың жасын, жынысын анықтау;

32. Есту арқылы қабылдауы:

1) дыбысталудың санын, ырғағын есту үлгісі бойынша шығару;

2) сыбырлау дауыс қаттылығындағы сөз тіркестерін шығару;

3) күрделі ырғақты көріністі қолмен және аяқпен беру;

4) дыбысталуы ұқсас сөздерді ажырату;

5) таныс өленді үзінді, әуені бойынша тану.

33. Жанасымдық-қимылдық қабылдау, иіс, дәм және барикалық сезінулерді дамыту:

1) барикалық сезінуді сөзбен белгілеу;

2) қолда немесе арқада "жазылған" әріптер мен сандарды (екі жағынан) елестету, атау;

3) әртүрлі иістерді тану;

4) жанасқанды дыбыстау;

5) сыртқы беті әртүрлі фактурадан (тегіс, бұдыр, қырлы, тікенекті, жұмсақ) жасалған материалдар мен заттарды үлгі бойынша табу;

б) тамақ өнімдері мен тағамды дәмі бойынша тану.

34. Мезгіл мен кеңістікті қабылдау:

1) бөліктерден пішін құрастыру;

2) сабақ кестесін құру;

3) кеңістіктік қатынастарды айту;

4) таяқшалардан, саусақтардан рим цифрларын салу, құмда, әуеде сурет салу;

5) Сеген тақтасы, Коос текшелері түріндегі тапсырмаларды орындау;

6) кеңістіктік диктанттарды орындау;

7) жазық геометриялық пішіндерді бөліктерге бөлу;

8) ойша құрастыру, үлгі бойынша құрастыру;

9) бейнелерді көшіру;

10) болған оқиғаны басынан аяғына дейін және аяғынан басына дейін сипаттау;

11) антонимдердің және синонимдердің көмегімен кеңістік қатынастарды анықтау;

12) қимылдарды айна-қатесіз салу;

13) фотосуреттегі адамдардың жасын анықтау;

14) оқиғаның бірізділігін (ерте, кейін, одан кейін, қалай) анықтау;

15) бөлме ішінде көзін жұмып бағдарлау (көзін жұмып тақтаға, есікке бару);

16) қарындашты қағаздан алмай белгілі бір бағытта сызық (үзік-үзік сызықты, толқынды) жүргізу.

35. Зейінді дамыту (6 сағат):

1) графикалық диктанттарды сөздік нұсқау бойынша орындау;

2) тапсырмаларды Ахутина, Мюнстерберг әдістемелерін, Шульте кестесін пайдаланып орындау;

3) түзету тапсырмаларын цифрлармен, геометриялық пішіндермен (түзету сынамалары) орындау;

4) мәтіндерді кодтау және шифрлау;

5) әріптерді кері және берілген тәртіпте атау;

6) цифрларды, әріптерді, геометриялық пішіндерді белгілі бір тәртіпте бөлу;

7) пішіндерді белгілі бір берілген бейінде бояу және штрихтау;

8) қандай да бір сызыққа басынан аяғына дейін көз жүгірту.

36. Есте сақтау қабілетін дамыту (7 сағат):

1) материалды есте сақтау тәсілдерін пайдалану: жоспар құру, жіктеу, құрамдастыру;

2) есте сақтауға арналған сыртқы тіректерді (пиктограмма, суреттер, суреттемелер, жоспар) пайдалану;

3) модальаралық көшіре білуді дамыту: жанасымдылықтан көру; жанасымдылықтан есту-сөйлеу тілі; көруден жанасымдылық модальділігіне ауыстыру;

4) үлгісі бойынша қимылды және оның бірізділігін салу;

5) бірнеше әріптер мен цифрлардың бірізділігінің үлгісі бойынша салу;

6) суретті, құрылымды үлгі бойынша (экспозицияны кішірейте отырып) салу;

7) суреттер немесе заттар қатарынан тану (10-15 заттардың ішінен);

8) мультфильм, ертегі, әңгіме, фильм кейіпкерлерін цитата, сөз тіркесі, костюм бөліктері бойынша тану;

9) пішіндерді берілген үлгі бойынша таяқшалардан құрастыру;

10) сөздерді берілген қатал тәртіпте шығару; сандарды және заттардың орналасу қатарының тәртібін шығару;

11) заттық суретті ұзақ мерзімде сипаттау;

12) сөздік нұсқаулар топтамасын орындау;

13) геометриялық өрнекті тор көзде орындалған үлгі бойынша салу;

14) жағдаяттық суретті сұрақтар бойынша, есте сақтау бойынша сипаттау;

15) сөз қатарларын тікелей және ұзартылған мерзімде есте сақтау.

37. Сөйлеу тілін және ойлау қабілетін дамыту (7 сағат):

1) жұмбақтарды, логикалық тапсырмаларды, бас қатырғыштарды, ребустарды шығару; Равен матрицасы, Линк текшесі, Айзенк тесті, Векслер тесті, Кеттел тесті, Коган әдістемесі, Креппелин есебі түріндегі тапсырманы шығару;

2) әңгіменің, ертегінің суреттік, логикалық жоспарын құрастыру;

3) әрекет өнімін, тапсырмаларды орындау нәтижелерін талдау;

4) өзінің әрекетінің орындау нәтижелерін талдау;

5) шығу белгілері белгілі бір жалпылау сөзбен байланыстағы сөздерді таңдау;

6) заттарды, адамдарды, жануарларды, әрекеттерді, құбылыстарды олардың жеке белгілері немесе қасиеттерінің сипаттамасының (жазбаша сипаттамасы, суреттемесі) негізінде тану;

7) жіктеудің ортақ белгісін/белгілерін ерекшелеу;

8) ойын басқа сөздермен жеткізу;

9) заттардың қолданысына байланысты атқарымдық белгілерін ерекшелеу;

10) жоспар бойынша ертегі, әңгіме, сюжетті ойдан шығару;

11) мәтіндегі жетіспейтін сөздерді толықтыру;

12) әдеби шығармаларды драмалау;

13) аталған бестің төртеуіне мағынасы бойынша сәйкес келмейтін артық сөзді алып тастау; сөйлемді 5 сөздің ішінен таңдай отырып, сәйкес сөзбен аяқтау;

14) қарама-қарсылықтық қатынастарды орнату;

15) заттарды, құбылыстарды, адамдарды, жануарларды, адамның тәртібіндегі немесе мінезіндегі жеке ерекшеліктерді, жануарларды елестету бойынша сипаттау;

16) бөлшектерді Кюизенер таяқшаларының көмегімен құрау.

38. Қиялдауды дамыту (7 сағат):

1) нысандарды сипаттамасы, бөліктері, сұлбасы, нобайы бойынша тану;

2) пішіндердің, заттардың, жануарлар мен адамдардың суреттерін аяқтау;

3) кесілген суреттері (пазлдарды) біріктіру;

4) сурет салу, шытырмандардан өту, өзінің ойы бойынша құрастыру;

5) сөйлемді аяқтау; әңгіме немесе ертегіні аяқтау; белгілі бір сөздерді пайдалана отырып әңгімені құрастыру; әңгіме мен ертегілерді жоспар, сурет бойынша құрастыру;

б) пантомимиканың көмегімен әртүрлі жануарларды, кейіпкердерді бейнелеу.

5-тарау. Оқу пәнінің 8-сыныптағы базалық білім мазмұны

39. Сенсорлық процестерді дамыту (7 сағат).

40. Көру арқылы қабылдауы:

1) еріннен оқу (дыбыстарды, буынды, сөзді және сөз тіркестерін);

2) суреттердегі, фотосуреттердегі адамдардың эмоциялық көңіл күйін және қобалжуларын анықтау;

3) жағдаяттық бейнелерді (басты және екінші кезектегі бөліктерді, тұлғаларды анықтау) қабылдауды дамыту;

41. Есту арқылы қабылдауы:

1) сыбырлау дауыс қаттылығындағы сөз тіркестерін шығару;

2) таныс өлеңді үзінді, әуені бойынша тану;

3) күрделі ырғақтық суреттерді қолымен және аяғымен шығару;

4) сөздерді дихотикалық есту;

5) дыбысталуы ұқсас сөздерді ажырату.

42. Жанасымдық-қимылдық қабылдау, иіс, дәм және барикалық сезінулерді дамыту:

1) қолда немесе арқада "жазылған" әріптер мен сандарды (екі жағынан) елестету, атау;

2) екі жерден жанасқанды табу;

3) сыртқы беті әртүрлі жасалған материалдар мен заттарды сөздік нұсқау бойынша сипай отырып табу.

43. Мезгіл мен кеңістікті қабылдау:

1) оқиғалардың (жеке, сыныптың, мектептің) күнделігін жүргізу;

2) кеңістіктік қатынастарды айту;

3) оқиғаны басынан аяғына дейін және аяғынан басына дейін сипаттау;

4) құмда, әуеде цифрлардың суретін салу;

5) тапсырмаларды Сеген тақтасы, Коос текшелері, Пьерон-Рузер әдістемесі бойынша орындау;

6) кеңістіктік диктанттарды орындау;

7) сурет салу, шытырмандардан өту, сөздік нұсқау бойынша құрастыру;

8) екі қолымен бірмезгілде еркін сурет салу;

9) кеңістіктік (бөлменің, сыныптың, көшенің) схемаларды, жоспарды және сызбаны құру;

10) көлемді және жазық пішіндерді бөліктерге бөлу;

11) бөліктерден пішін құрау;

12) қимылдарды айна-қатесіз салу;

13) антонимдердің және синонимдердің көмегімен кеңістік қатынастарды анықтау;

14) пазлдардан үлгі бойынша суреттер құрастыру;

15) күрделі пішінді (конус, шар, цилиндр және басқа да пішіндердің элементтері) заттарды жасау;

16) өз өміріндегі оқиғалардың хронологиясын құрастыру;

17) сөздік нұсқау, схема бойынша құрастыру;

18) күрделі бейнелерді, пішіндерді көшіру және штрихтау;

19) уақытты әртүрлі сағаттар бойынша анықтау;

20) жағдаяттың белгілі бір өткен оқиғаға қатыстығын анықтау;

21) нысандардың кеңістікте орналасу белгілері бойынша олардың арасындағы айырмашылықтар мен ұқсастықтарды анықтау;

22) географиялық картада бағдарлау;

23) бөлме ішінде көзін жұмып бағдарлау;

24) күнтізбеден жақындарының, достарының туылған күнін іздеу.

44. Зейінді дамыту (6 сағат):

1) сөздік нұсқау бойынша графикалық диктанттарды орындау;

2) тапсырмаларды Ахутина әдістемесін, Мюнстерберг әдістемесін, Шульте кестесін пайдаланып орындау;

3) түзету тапсырмаларын ережелерді кезектестіре отырып орындау;

- 4) оқылған мәтінді қарындашпен үстелді ұра отырып есте сақтау;
- 5) кері және берілген тәртіпте санау;
- 6) тапсырмалар мен есептерді ойша шығару;
- 7) цифрларды, әріптерді, геометриялық пішіндерді белгілі бір тәртіпте орналастыру;
- 8) әріптерді кері және берілген тәртіпте атау;
- 9) әртүрлі бағыттағы екі тапсырманы (кедергімен санау және оқу) бір мезгілде орындау;
- 10) нысандарды есте сақтау бойынша сипаттау.

45. Есте сақтау қабілетін дамыту (7 сағат):

- 1) материалды есте сақтау тәсілдерін пайдалану: жіктеу, құрамдастыру, схемаландыру, ұқсастықтарын табу, қайталау;
- 2) қимылды және оның бірізділігін үлгі бойынша салу;
- 3) тыңдалған, оқылған мәтінді жаңғырту;
- 4) ортақ тақырыпқа байланысты сөз қатарын, сөйлемді, сөйлем қатарын шығару (тікелей және мерзімі ұзартылған);
- 5) сөздерді берілген қатаң тәртіпте айту;
- 6) сандарды және заттардың орналасу қатарының тәртібін шығару;
- 7) ойындағы бейнелерді суретте және жазбаша құру;
- 8) сөздік нұсқаулар топтамасын орындау;
- 9) сөздер мен сөз тіркестерін тігінен жазу (көшіріп алу, диктант);
- 10) сөз қатарларын тікелей және ұзартылған мерзімде есте сақтау;
- 11) есте сақтау бойынша мектеп ауласын, жағдаятты суретті сипаттау;
- 12) суреттегі қимылдар қатарын көрсету бойынша шығару;
- 13) сөзжұмбақтарды шешу.

46. Сөйлеу тілін және ойлау қабілетін дамыту (7 сағат):

- 1) тапсырманы орындауды баламалы жоспарлау (ұжымдық, жекеше);
- 2) түсініктік қатынастарды талдау (белгілі бір қатынаста тұрған жұп сөздерді құрау);
- 3) әрекеттік өнімдерді, тапсырманы орындау нәтижесін, сынып білім алушыларының жауаптарын талдау;
- 4) өзінің әрекетінің өнімін, тапсырмаларды орындау нәтижелерін, жауаптардың сапасын талдау;
- 5) дәлелді, түсініктемені (себебі, сондықтан, бола, салдарынан) қолдана отырып, ойлау барысын талдау;
- 6) ойлау тапсырмаларын шешудің балама тәсілдерін таңдау;
- 7) жіктеу, жүйелеу белгілерін ерекшелеу;

- 8) мәтіндегі қателерді түзету;
- 9) нысандар мен құбылыстарды сипаттайтын маңызды белгілерді ерекшелеу;
- 10) Кюизенер таяқшаларының көмегімен бөлшектерді құрау;
- 11) адамның, жануарлардың дара, бірегей, ерекше сапаларын немесе қасиеттерін ерекшелеу және сипаттау;
- 12) ойын басқа сөздермен жеткізу;
- 13) қандай да бір әрекеттердің мақсаттылығын түсіндіру;
- 14) заттарды, адамдарды, жануарларды, әрекеттерді, құбылыстарды олардың жеке белгілері немесе қасиеттерінің сипаттамасының (жазбаша сипаттамасы, суреттемесі) негізінде тану;
- 15) әдеби шығармаларды драмалау;
- 16) сөйлемді 5 сөздің ішінен таңдай отырып, сәйкес сөзбен аяқтау;
- 17) жағдаяттық суреттегі нысандардың арасындағы себеп-салдарлық байланысты анықтау;
- 18) қандай да бір заттарды қолданудың әртүрлі тәсілдерін атау;
- 19) шығу түрі белгілері бойынша жанындағы түсініктермен байланысы жоқ түсінікті алып тастау;
- 20) жұмбақтарды, логикалық тапсырмаларды шығару;
- 21) Равен матрицасы, Линк текшесі, Айзенк, Векслер, Кеттел, Амтхауэр тесттері, Коган әдістемесі, Креппелин есебі түріндегі тапсырманы шығару;
- 22) ортақтық-кереғарлық қатынастарды (не ортақ және айырмашылығы неде?) сипаттау;
- 23) оқиғалардың нәтижесін анықтау (жобалау);
- 24) тапсырманы орындауды жоспарлау (ұжымдық, жекеше);
- 25) жеке өмірінен мысалдарды таңдау;
- 26) әртүрлі негізгі белгілері бойынша ұқсастықтарды табу;
- 27) әңгіменің жетіспейтін бөліктерін ойлап табу;
- 28) сандардың осы байланысының табылған ерекшелігінің негізінде сан қатарын жалғастыру;
- 29) мағынасы бойынша байланыспаған сөздерден сөйлем құрау.

47. Қиялдауды дамыту (7 сағат):

- 1) жануарлар мен адамдардың суреттерін аяқтау;
- 2) белгілі бір сөздерді пайдалана отырып әңгімені құрастыру;
- 3) әңгімені немесе ертегіні аяқтау;
- 4) әңгіме мен ертегілерді өзінің ойы бойынша құрастыру;
- 5) пантомимиканың көмегімен әртүрлі жануарларды, кейіпкерлерді, әрекеттерді бейнелеу.

6-тарау. Оқу пәнінің 9-сыныптағы базалық білім мазмұны

48. Мезгіл мен кеңістікті қабылдау (7 сағат):

1) оқиғалардың (жеке, сыныптың, мектептің) күнделігін жүргізу;

2) тапсырмаларды биноминальды және триноминальды текшелермен орындау;

3) кеңістіктік диктанттарды орындау;

4) "соқыр" сағаттағы (циферблатсыз) уақытты анықтау;

5) аралық уақыт ұзақтығын секундты сағатпен анықтау;

6) әртүрлі пішінді заттардың қаңқалық үлгісін жасау;

7) күрделі құрылымдарды жасау, пазлдардан үлгі бойынша суреттер құрастыру; сөздік нұсқау, схема, сызба бойынша құрастыру;

8) күрделі бейнелерді, пішіндерді екі қолын кезектестіре отырып, көшіру және штрихтау;

9) жағдаяттың белгілі бір өткен оқиғаға (суреттегі, телехабардағы, фильмдегі) қатыстығын анықтау;

10) нысандардың кеңістікте орналасу белгілері бойынша олардың арасындағы айырмашылықтар мен ұқсастықтарды анықтау;

11) географиялық картада, макетте, глобуста бағдарлау;

12) бөлме ішінде көзін жұмып бағдарлау (көзін жұмып тақтаға, есікке бару);

13) күнтізбеден даталарды: туылған күн, жақындарының, достарының туылған күнін, мерекелерді, оқу жылының басталуын немесе саяхатты жоспарлауда іздеу;

14) мезгілдік түсініктердің (өткен-қазіргі-болашақтағы) координаттарын құру;

15) өз өміріндегі оқиғалардың хронологиясын құру;

16) қарама-қарсы тұрған адамның (оң, сол жаққа бағдарлау) схемасы бойынша бағдарлауды дамыту;

17) кеңістіктік (бөлменің, сыныптың, көшенің) схемаларды, жоспарды және сызбаны құру;

18) доминодан, триминодан, тетраминодан, пентаминодан пішіндер құрастыру;

19) әдеттегідей емес жағдайда, басқа нысандар мен бақылаушыға қатысты өзгертілген кеңістікте орналасқан нысандарды тану.

49. Зейінді дамыту (6 сағат):

1) көру үлгісі және сөздік нұсқау бойынша графикалық диктанттарды орындау;

2) тапсырмаларды Ахутина әдістемесін, Мюнстерберг әдістемесін, Шульте кестесін пайдаланып орындау;

3) түзету тапсырмаларын әріптермен, цифрлармен, геометриялық пішіндермен, оның ішінде ережелерді кезектестіре отырып орындау;

4) оқылған мәтінді қарындашпен үстелді ұра отырып есте сақтау;

5) мәтіндерді кодтау және шифрлау.

50. Есте сақтау қабілетін дамыту (7 сағат):

1) материалды есте сақтау тәсілдерін пайдалану: құрамдастыру, схемаландыру, ұқсастықтарын табу, топтамалық ұйымдастыру, ассоциация, қайталау;

2) тыңдалған немесе оқылған мәтінді жаңғырту;

3) ортақ тақырыпқа байланыссыз сөз қатарын, сөйлемді, сөйлем қатарын шығару (тікелей және мерзімі ұзартылған);

4) ортақ тақырыпқа байланысты сөз қатарын, сөйлемді, сөйлем қатарын шығару (тікелей және мерзімі ұзартылған);

5) екі бәсеке топтың сөздерін тікелей және ұзартылған мерзімде есте сақтау;

6) есте сақтау бойынша сипаттау;

7) сөзбен айтылмайтын пішіндерді ұзақ мерзімде шығару;

8) жағдаяттық суретті ұзақ мерзімде сипаттау.

51. Сөйлеу тілін және ойлауды дамыту (7 сағат):

1) тапсырманы орындауды баламалы жоспарлау (ұжымдық, жекеше);

2) түсініктік қатынастарды талдау (белгілі бір қатынаста тұрған жұп сөздерді құрау);

3) әрекеттік өнімдерді, тапсырманы орындау нәтижесін, сынып білім алушыларының жауаптарын талдау;

4) жағдаяттық суреттегі нысандардың арасындағы себеп-салдарлық байланысты анықтау;

5) дәлелді, түсініктемені (себебі, сондықтан, бола, салдарынан) қолдана отырып, ойлау барысын талдау;

6) ойлау тапсырмаларын шешудің балама тәсілдерін таңдау;

7) заттардың қолданысына байланысты атқарымдық белгілерін ерекшелеу;

8) сөздікті, энциклопедияны, анықтаманы пайдалану;

9) қанатты сөйлемдердің жасырын мағынасын, теңеулерді, мақал-мәтелдерді, әңгімелерді түсіну және түсіндіру;

10) қандай да бір әрекеттердің мақсаттылығын түсіндіру;

11) дерексіз түсініктерді (батылдық, сұлулық, теңдік) сипаттау;

12) ортақтық-кереғарлық қатынастарды (не ортақ және айырмашылығы неде?) сипаттау;

13) оқиғаның нәтижесін анықтау (болжау);

14) тапсырманы орындауды жоспарлау (ұжымдық, жекеше);

15) кітаптар мен мақалаларды мектеп кітапханасынан белгілі бір тақырып бойынша таңдау, әдебиет тізімін құру;

16) белгілі бір тақырып бойынша ақпараттарды интернеттен таңдау, интернет-қор тізімін құру, каталог жасау;

17) дәлелдеу үшін жеке тәжірибесінен иллюстрациялар, ақпараттар, нақты жеке жағдайынан мысал келтіру,

18) берілген тақырыпқа тақпақтар таңдау;

19) кездейсоқ сөздердің жұбының арасын байланыстырып тұратын ассоциацияны ойлап табу;

20) Равен матрицасы, Айзенк, Векслер, Кеттел, Амтхауэр тесттері, Линк текшесі, Коган әдістемесі, Креппелин есебі түріндегі тапсырманы шығару;

21) әңгіменің, ертегінің схемалық жоспарын құрастыру (үлгілеу);

22) жанұя бюджетін құру (аптаға, айға, жылға);

23) мағынасы бойынша байланыспаған сөздерден сөйлем құрау.

52. Қиялдауды дамыту (7 сағат):

1) нысандарды сипаттамасы, бөліктері, сұлбасы, нобайы бойынша тану;

2) пішіндердің, заттардың, жануарлар мен адамдардың суреттерін аяқтау;

3) кесілген суреттерді (пазлдарды) біріктіру;

4) сурет салу, шытырмандардан өту, өзінің ойы бойынша құрастыру;

5) өзгеше жануарлардың суретін салу;

6) белгілі бір сөздерді пайдалана отырып әңгімені құрастыру;

7) әңгіме мен ертегілерді өзінің ойы, жоспар, сурет бойынша құрастыру;

8) кез келген өмірлік оқиғаны ертегіге айналдыру;

9) әдеби шығармаларды (сценарий құру, костюмдерді, бутафорияны, декорацияны таңдау және жасау, рөлдерді бөлу, дайындық, қою) театрландыру.

7-тарау. 5-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

53. Пәндік нәтижелер.

54. Білім алушылар:

1) заттардың көлем, пішін, түс және басқа да белгілерін атауды;

2) нысандарды белгілі бір белгі бойынша салыстыруды орындау тәртібін;

3) оқу материалын есте сақтау тәсілдерін;

4) бейнені үлгі бойынша шығару тәсілдерін біледі деп күтіледі.

55. Білім алушылар:

1) көлемнің бірнеше градациясын ажыратуды;

2) заттарды көлемі, түсі және пішіні бойынша жіктеуді;

3) заттардың айырмашылық белгілерін табуды;

4) дыбыстардың санын шығаруды;

- 5) әртүрлі заттардың ауырлығын ажыратуды;
- 6) тамақ өнімдері мен тағамды дәмі бойынша ажыратуды;
- 7) графикалық диктанттарды қарауға берілген үлгі бойынша және сөздік нұсқау бойынша орындауды;
- 8) материалды есте сақтаудың әртүрлі тәсілдерін пайдалануды;
- 9) өзінің әрекетінің өнімдерін талдауды;
- 10) қандай да бір әрекеттердің мақсаттылығын түсіндіруді меңгереді деп күтіледі.

8-тарау. 6-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

56. Пәндік нәтижелер.

57. Білім алушылар:

- 1) заттарды белгілі бір белгілері бойынша жіктеуді орындау тәсілдерін;
- 2) екі затты белгілі бір белгілері бойынша салыстыруды орындау тәсілдерін;
- 3) заттардың кеңістікте орналасуын көрсететін сөздерді біледі деп күтіледі.

58. Білім алушылар:

- 1) заттарды көлемі, түсі, пішіні және тағы да басқа белгілері бойынша жүйелеуді;
- 2) негізгі түс ренктерін ажыратуды;
- 3) заттар мен бейнеленген заттардың арасындағы ұқсастықтары мен айырмашылықтарын табуды;
- 4) есту үлгісі бойынша дыбыстар мен ырғақтардың сандарын шығаруды;
- 5) тапсырманы орындауды жоспарлауды (ұжымдық және жекеше);
- 6) күн түзімін құра білуді;
- 7) кеңістіктік қатынасты сөз арқылы белгілеуді;
- 8) үлгі бойынша құрылымдауды;
- 9) оқиғаны басынан аяғына дейін және аяғынан басына дейін сипаттауды;
- 10) заттардың қолданыстарымен байланысты атқарымдық белгілерін ерекшелеуді;
- 11) жоспар бойынша ертегіні, әңгімені, сюжетті ойдан шығаруды меңгереді деп күтіледі.

9-тарау. 7-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

59. Пәндік нәтижелер.

60. Білім алушылар:

- 1) заттарды белгілі бір белгілері бойынша сериациялауды орындау тәсілдерін;
- 2) заттарды олардың бейнелерімен бірнеше белгілер бойынша салыстыруды орындау тәсілдерін;
- 3) заттық қатардағы заңдылықты орнату тәсілдерін біледі деп күтіледі.

61. Білім алушылар:

- 1) заттарды берілген параметрі бойынша саралауды;
- 2) әріптерді, цифрларды, заттарды нобайы, үстелме бейнелерден тануды;
- 3) суреттердегі, фотосуреттердегі адамдардың жасы мен жынысын анықтауды;
- 4) күрделі ырғақты суретті шығаруды;
- 5) барикалық сезінуді сөзбен белгілеуді;
- 6) сыртқы беті әртүрлі фактурадан (тегіс, бұдыр, қырлы, тікенекті, жұмсақ) жасалған материалдар мен заттарды сипап-сезу арқылы табуды;
- 7) ойша құрастыру, схема бойынша құрастыруды;
- 8) бөлмені көзін жұмып тұрып, еске түсіру арқылы сипаттауды;
- 9) ақпаратты есте сақтаудың әртүрлі тәсілдерін пайдалануды;
- 10) әрекеттің өнімін, тапсырманы орындау нәтижесін талдауды меңгереді деп күтіледі.

10-тарау. 8-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

62. Пәндік нәтижелер.

63. Білім алушылар:

- 1) адамның эмоциялық жағдайының сан алуан түрлі көріністерін;
- 2) заттардың бейнесінің кеңістікте орналасуын көрсететін сөздерді;
- 3) өз өміріндегі оқиғалардың хронологиясын құру тәсілдерін біледі деп күтіледі.

64. Білім алушылар:

- 1) суреттегі, фотосуреттердегі адамдардың эмоциялық жағдайы мен қобалжуын анықтауды;
- 2) сөз тіркестерін сыбырлап дауыс қаттылығында айтуды;
- 3) сыртқы беті әртүрлі фактурадан жасалған материалдар мен заттарды сипау, үлгі және сөздік нұсқау бойынша табуды;
- 4) оқиғалардың (жеке, сыныптың, мектептің) күнделігін жүргізуді;
- 5) кеңістіктік (бөлменің, сыныптың, көшенің) схемаларды, жоспарды және сызбаны құруды;
- 6) өз өміріндегі оқиғалардың хронологиясын құруды;
- 7) сөздік нұсқау, схема бойынша құрастыруды;
- 8) уақытты әртүрлі сағаттар бойынша анықтауды;
- 9) материалды есте сақтау тәсілдерін пайдалануды: жіктеу, құрамдастыру, схемаландыру, ұқсастықтарын табу, қайталау;
- 10) сөздік нұсқаулар топтамасын орындауды;
- 11) оқиғалардың нәтижелерін анықтауды (болжау) меңгереді деп күтіледі.

11-тарау. 9-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

65. Пәндік нәтижелер.

66. Білім алушылар:

- 1) өз өміріндегі оқиғалардың күнделігін жүргізу ережелерін;
- 2) графикалық құралдармен бейнеленген кеңістіктікте бағдарлау ережелерін;
- 3) оқу материалдарын есте сақтау тәсілдерін біледі деп күтіледі.

67. Білім алушылар:

- 1) сөздік нұсқау, схема, сызба бойынша құрамдастыруды;
- 2) жағдаяттың белгілі бір өткен оқиғаға (суреттегі, телехабардағы, фильмдегі) қатыстығын анықтауды;
- 3) географиялық картада, макетте, глобуста бағдарлауды;
- 4) заттарды, адамдарды және құбылыстарды еске түсіру бойынша сипаттауды;
- 5) тапсырманы орындаудың баламалы жоспарын әзірлеуді;
- 6) заттардың, құбылыстардың дара, бірегей, ерекше сапаларын немесе қасиеттерін ерекшелеу және сипаттауды;
- 7) сөздікті, энциклопедияны, анықтаманы пайдалануды;
- 8) қанатты сөздерді, теңеуді, мақал мен мәтелдерді түсіну және олардың жасырын мағынасын түсіндіруді;
- 9) қандай да бір әрекеттердің мақсаттылығын түсіндіруді меңгереді деп күтіледі.

68. Тұлғалық нәтижелер. Білім алушылар:

- 1) өзінің мүмкіндіктері мен қажеттіліктері туралы адекватты түсініктерді;
- 2) тіршілікті қамтамасыз етуге маңызды қажеттіліктер туралы адекватты түсініктерді;
- 3) әлеуметтік өзара әрекеттенудегі (оқудағы, еңбектегі, тұрмыстық) әртүрлі жағдайлардағы қарым-қатынасқа түсу және қолдауды;
- 4) өзінің пікірін білдіре білу және өзінің көзқарасын және оқиғаны бағалауын дәлелдеуді;
- 5) оқу және практикалық тапсырмаларды шығарудағы белсенділік пен мақсатты бағыттылықты танытады деп күтіледі.

69. Жүйелік-әрекеттік нәтижелер білім алушылардың:

- 1) практикалық және оқу міндеттерін шешуге арналған әртүрлі нұсқаулықтардың негізінде саналы түрде әрекеттенуінен;
- 2) өзінің әрекетін жоспарлау, оны бағалау және жоспарға қажетті өзгерістерді енгізуінен;

3) әрекеттенуде өзін-өзі бағалау және өзін-өзі бақылауды жүзеге асыру қабілеттілігінен, сыртқы бақылау мен бағалауға адекватты әсер білдіруінен, осыған байланысты өз әрекетін түзетуінен көрініс табады деп күтіледі.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2017 жылғы 27 шілдедегі
№ 352 бұйрығына 152-қосымша

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 370-қосымша

Жеңіл ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-сыныбы үшін "Емдік дене шынықтыру" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Түсінік хат

1. Оқу бағдарламасы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 23 тамыздағы № 1080 қаулысымен бекітілген Орта білім берудің (бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім беру) мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес және жеңіл ақыл-ой кемістігі бар білім алушылардың ерекше білім алу қажеттіліктерін ескере отырып әзірленген.

2. Оқу пәнінің мақсаты – тұлғаның дене бітімін жан-жақты дамыту, білім алушылардың қимыл-қозғалыс белсенділігін және жинақылығын арттыру, дене дамуындағы ауытқушылықтарды емдік дене шынықтыру (бұдан әрі - ЕДШ) құралдарымен жеңу.

3. Оқу пәнінің міндеттері:

1) балалардың омыртқа мен сүйек жүйесінің, бұлшық ет жүйесінің атқарымдық жағдайын, бұлшық ет күшінің дене жүктемелеріне төзімділігін зерттеу;

2) жаттығуды орындау техникасына баланың денсаулық жағдайын, оның жынысын, дене дамуын, қимыл-қозғалыстық дайындығын, психикалық қасиеттері мен сапасының ерекшеліктеріне сәйкес дербес мөлшер таңдалып, оны біртіндеп арттыра отырып үйрету;

3) омыртқа және барлық сүйек жүйесі мен бұлшық ет жүйесіндегі кемшіліктердің патологиялық процесін тұрақтандыруға көмектесу;

4) дұрыс мүсінді және қимыл-қозғалыстық үйлесімділік дағдыларын үнемі жетілдіру, өзін-өзі бақылауды жүзеге асыру;

5) балаға сауықтыру шараларына белсенді қатысуға ынталандыратын жайлы психологиялық көңіл күй тудыру;

6) ерік сапасын тәрбиелеу, білім алушының өзінің жеке тұлғалық жетілуіне, нәтижені жақсартуға деген ұмтылысын ынталандыру;

7) сауықтырудың қол жеткізген нәтижелерін бекіту;

8) білім алушыларды дене шынықтыру, сауықтыру әрекеттерін өздігінен меңгерген тәсілдерімен жүзеге асыруға (білім мен икемділіктерін қолдануға) ынталандыру.

4. Оқу бағдарламасы түзету процесін тиімді құруға, ағзаны дамытуда жағымды нәтижеге қол жеткізуге және білім алушыларда олардың мүмкіндіктеріне сәйкес қимыл-қозғалыстық дағдыларды қалыптастыруға мүмкіндік беретін теориялық және практикалық мәліметтерді жинақтайды және жүйелейді.

5. Сабақта қолданылатын оқыту тәсілдері:

1) практикалық тәсіл (бөліктерге бөліп үйрету);

2) ойындық;

3) жарысу;

4) көрнекілік қабылдау тәсілі.

6. Оқыту түрлері:

1) ЕДШ нұсқаушысының бақылауымен қимыл-қозғалыстық әрекеттерді жаттау;

2) ЕДШ нұсқаушысының бақылауымен қимыл-қозғалыстық әрекеттерді жетілдіру.

7. Емдік дене шынықтыру бойынша арнайы сабақтар жеңіл ақыл-ой кемістігі бар білім алушылардың дене мүмкіндігін дамыту бойынша шаралар жүйесінің ажырамас бөлігі болып табылады.

8. Білім алушылар ЕДШ сабағына арналған медициналық арнайы топқа білім алушыларды дәрігерлік бақылау туралы қолданыстағы нұсқаулыққа сәйкес жыл сайын өткізілетін тереңдетілген тексеруден кейін ғана жіберіледі.

9. Бағдарлама жүйелі сабақтарға есептелген. Сабақтар әртүрлі заттармен (резенке немесе толтырылма доп, құм салынған дорбалар, шеңберлер мен гимнастикалық таяқшалар) немесе оларсыз да өткізілетін дайындық бөлімінен басталады. Сабақтың негізгі бөлімі ойын түрінде құрылған, бұл кеңістікте бағдарлауды дамытуға, вестибулярлық аппаратты нығайтуға, мүсінді дұрыс қалыптастыруға, тепе-теңдікті сақтау қабілетін жаттықтыруға, бейнелік ойлауды, сондай-ақ білім алушылардың сөйлеу тілдік дағдыларын дамытуға көмектеседі. Сабақтың қорытынды бөлімі релаксациялық, би, ойын түрінде болады, бұнда балалар бойын еркін ұстайды, қарым-қатынас, емін-еркін қимылдау дағдыларын алады.

10. ЕДШ сабақтарының бағыттары:

1) кең жайылған кемшіліктерді (мүсіннің, жүрістің бұзылуы, құрсақ тығыршықтарының, дененің, аяқ-қолдыңбұлшық еттерінің әлсіздігі) түзету;

2) білім алушылардың үйлестіру қабілеттерін, олардың жаттықандарының деңгейі, жаттығуларды орындау тәсілдерін (белсенді, көмекпен, енжар) дамыту;

3) дене даму кемшіліктерін (жалпақтабандылық, бойының, салмағының өспеуі, дисплазия) түзету және өтеу;

4) қимыл-қозғалыстағы бұзылыстарды (үйлесімділіктің, кеңістікте бағдарлаудың, қимылдың нақтылығының, тепе-теңдіктің бұзылыстары) түзету;

5) қимыл-қозғалысындағы және басқа да қасиеттерінің (күш, жылдамдық, ептілік, төзімділік, икемділік, секіргіштік) дамуындағы кемшіліктерді жою;

б) салауатты өмір салтын және әрі қарай әлеуметтенуді қалыптастыру.

11. ЕДШ сабақтарын жоспарлағанда және өткізгенде білім алушылардың ағзаларының ерекшеліктері, олардың атқарымдық мүмкіндіктерінің төмендеуі, дене жүктемелеріне бейімделудің баяулығы ескеріледі. Дене жаттығулары тірек-қимыл аппаратының, атқарымдық мүмкіндіктерінің бұзылуына байланысты әртүрлі дәйектілікте және мөлшерде ұсынылады.

12. Бағдарламаға ендірілген тараулар:

1) білім негіздері;

2) тыныс алу жаттығулары;

3) мүсінді дұрыс қалыптастыруға арналған жаттығулар;

4) майтабандылықтың алдын алуға арналған жаттығулар;

5) тепе-теңдікке, вестибулярлық аппаратты нығайтуға берілген жаттығулар;

6) қимыл үйлесімділігін дамытуға арналған жаттығулар;

7) релаксацияға арналған жаттығулар.

13. Білім алушылардың сабаққа деген қызығушылығын арттыру үшін сабақты музыкалық сүйемелдеумен өткізуге болады. Бұл ырғақ сезімін, қоршаған ортамен үйлесімділікті дамытады.

14. ЕДШ бойынша барлық сабақтар спорт залында немесе санитарлық-гигиеналық талаптар сақталған жағдайда таза ауада өткізіледі.

15. Оқу жүктемесінің көлемі:

1) 5 сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағат.

16. ЕДШ нұсқаушысы әрбір білім алушыға немесе даму бұзылыстарының құрылымы ұқсас балалар тобына арналған жаттығулар кешенін білім алушылардың психофизикалық даму ерекшеліктерін ескере отырып, өзі тандайды.

17. Сабақты ұйымдастыру түрлері: жекеше, жұптық, топтық, жаппай. ЕДШ нұсқаушысы білім алушының хал-жайын, жүктемеге деген әсерін, жасын, жыныстық және жеке ерекшеліктерін ескере отырып, жаттығулардың көлемін, мөлшерін, ұзақтығын және қарқынын өзі анықтайды.

18. ЕДШ сабақтарында баға қойылмайды.

2-тарау. Оқу пәнінің 5 - сыныптағы базалық білім мазмұны

19. Білім негіздері (4 сағат):

- 1) омыртқа деген не және оның құрылысы қандай;
- 2) дұрыс тамақтану және салауатты өмір салты;
- 3) ЕДШ, классикалық массаждың емдік әсерінің механизмі;
- 4) сабаққа ендірілген спорт ойындарының қарапайым ережелері.

20. Тыныс алу жаттығулары (5 сағат):

- 1) Бутейко жүйесі бойынша тыныс алу жаттығулары;
- 2) Стрельникова жүйесі бойынша тыныс алу жаттығулары.

21. Мүсінді дұрыс қалыптастыруға арналған жаттығулар (5 сағат):

1) қабырғаның жанында тұрып, басына дорба қойылған қалыпта қолды жоғары көтеру, жүрелеп отыру. Қарқыны баяу;

2) басына дорба қойылған қалыпта тізерлеу, өкшемен отыру және тұру. Қарқыны баяу;

3) басындағы дорбамен алға қарай тура жүру, арқамен кейін бұрылу. Осыны көзін жұмып қайталау. Қарқыны баяу;

4) басындағы дорбамен еденде жатқан жіп бойымен жүріп, содан кейін көзін жұмған қалпында жүру. Қарқыны баяу;

5) басындағы дорбамен орындыққа отыру және тұру. Қарқыны баяу;

6) басындағы дорбамен орындыққа шығу және оның үстімен жүру. Қарқыны баяу. Орындықтан түсу;

7) басындағы дорбамен тізерлеп отыру, қол алға және тұру. Қарқыны баяу;

8) басындағы дорбамен орындыққа шығу, отырғыштан ұстану, аяғын түзулеп тұру. Қарқыны баяу.

22. Майтабандылықтың алдын алуға арналған жаттығулар (5 сағат):

1) табанның ішкі және сыртқы жақтарымен жүру (қол белде, бағыттаушының артынан);

2) "аю" табанның ішкі жағымен тұру;

3) "балерина" табанның сыртқы жағымен тұру;

4) табанның ішкі және сыртқы жақтарымен жүру (қол белде, бағыттаушының артынан).

23. Тепе-теңдікке, вестибулярлық аппаратты нығайтуға арналған жаттығулар (5 сағат):

1) басты алға, артқа, оңға, солға қарай бұру. Көзін ашқан, жұмған қалыпта орындау;

2) аяқтың ұшымен тұру;

3) биіктікте (орындық, бөрене) тұру;

4) белгіленген нысандар бойымен, әртүрлі заттардың үстімен (күм, поролон, гимнастикалық таяқшалар, арқан, гимнастикалық қабырға) бойымен жүру;

5) тепе-теңдікті сақтауға арналған жаттығулар: өкшемен, аяқтың ұшымен тұру, бүгілген бақайлармен тұру. "Қарлығаш" тепе-теңдік. Көзін ашқан, жұмған қалыпта бекіту:

6) бұрылыстармен жүгіру, қозғалыс бағытына арқасын бере жүгіру. Қарқынды ыршулар;

7) еңкіш, жазықтықта, биіктікте, залда бар биіктіктері әртүрлі орындықтардан, бөренелерден, гимнастикалық орындықтардан және басқа да спорт жабдықтарынан құрылған шытырман бойымен жүру;

8) бөрене бойымен жүру, серіктестерімен орын ауыстыру;

9) екеулеп үш аяқпен (екі аяқты байлап қояды) жүгіру;

10) жұппен орындалатын жаттығулар, қол ұстасып оңға (солға) қарай айналу, екеулеп секіру;

11) биіктіктен секіру: биіктік 30-60 см. 45-90? бұрыла секіру. Аяқты бүгіп, алшақ қойып секіру.

24. Қимыл-қозғалыс үйлесімділігін дамытуға арналған жаттығулар (5 сағат):

1) заттармен (жалауша, доп, шеңбер, секіртпе) орындалатын, күрделі қимыл-қозғалысқа арналған жаттығулар. Музыкалық сүйемелдеумен (даңғара, даң) бірнеше қарапайым ырғақтық көріністерді, бір мезгілде алақан шапалақтау мен аяқты тыпырлатуды орташа және жылдам қарқында орындау;

2) доппен орындалатын жаттығулар, допты лақтыру, нысанаға ату, ұстап алу. Доптар – кішкентай, үлкен. Доппен ойындар: "Қозғалмалы нысан", "Нысанаға дөп тигізу", "Допты көршіге лақтыру";

3) допты 2 м биіктікте керілген, волейбол торы арқылы лақтыру, берілген шаршыларға (нысана) лақтыру.

25. Релаксацияға арналған жаттығулар (5 сағат).

3-тарау. 5-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

26. Пәндік нәтижелер.

27. Білім алушылар :

1) дұрыс тыныс алу негіздері мен салауатты өмір салтын;

2) өзінің омыртқасының денсаулығын сақтау ережелерін;

3) қарапайым спорттық ойындардың ережелерін;

4) қарапайым өзіне-өзі массаждың ережелері мен тәсілдерін біледі деп күтіледі.

28. Білім алушылар:

1) аяқтың ұшымен, өкшемен, табанның ішкі және сыртқы жақтарымен жүруді;

- 2) түзету және жалпы дамыту жаттығуларын орындауды;
- 3) өзін-өзі реттеудің (ширығу және босаңсу) негізгі тәсілдерін;
- 4) аурудың алдын алуға арналған тыныс алу гимнастикаларын орындауды;
- 5) майтабандылық пен мүсінді түзетуге арналған жаттығуларды орындауды меңгереді деп күтіледі.

29. Тұлғалық нәтижелер. Білім алушылар:

- 1) дене шынықтыру жаттығуларының қажеттіліктерін;
- 2) жаттығуды орындағандағы тәртіп пен дербестік;
- 3) әсершілдік, өзіне деген сенімділік;
- 4) серіктестік, өзара көмек сезімін танытады деп күтіледі.

30. Жүйелік-әрекеттік нәтижелер білім алушылардың:

- 1) дұрыс тыныс алу тәсілдерін орындауынан;
- 2) мүсінін бақылауынан;
- 3) әдемі және кербездікпен қозғалуынан көрініс табады деп күтіледі.

Қазақстан			Республикасы
Білім және ғылым	және	ғылым	министрінің
2017 жылғы		27	шілдедегі
№ 352 бұйрығына 153-қосымша			

Қазақстан			Республикасы
Білім және ғылым	және	ғылым	министрінің
2013 жылғы		3	сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 371-қосымша			

Орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-9 сыныптары үшін "Оқу, жазу және тіл дамыту" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы (оқыту қазақ тілінде жүргізілетін сыныптар үшін)

1-тарау. Түсінік хат

1. Оқу бағдарламасы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 23 тамыздағы № 1080 қаулысымен бекітілген Орта білім берудің (бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім беру) мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес және орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушылардың ерекше білім алу қажеттіліктерін ескере отырып әзірленген.

2. Оқу пәнінің мақсаты – балаларда қол жетерлік қарым-қатынас құралдарын (тілдік және тілдік емес), жақсы мінез-құлықты, оқудың қарапайым дағдыларын қалыптастыру болып табылады.

3. Оқу пәнінің міндеттері:

- 1) көріп қабылдауын және естіп қабылдауын дамыту;
- 2) кимыл-қозғалыс координациясын, ұсақ қол бұлшықеттерін дамыту;
- 3) артикуляциялық моторикасын дамыту;
- 4) сөйлеу тілін түсінуін дамыту;
- 5) балаларда қол жетерлік қарым-қатынас құралдарын қалыптастыру;

б) фонематикалық есту қабілетін дамыту.

4. Бағдарлама негізіне зерде дамуы бұзылған балалардың ерік-жігер сферасы мен танымдық әрекеттерін дамытуға бағытталған оқыту жүйесі алынды.

5. Сауаттылықты меңгеру (оқу мен жазудың бастапқы дағдылары) – күрделі психофизиологиялық процесс. Оны жүзеге асыру үшін көру, сөйлеу қимыл-қозғалыстық, сөйлеу-есту және кинестетикалық анализаторлар қатысады. Сауаттылықты табысты меңгеру баланың психикалық процесс деңгейінде қабылдау, зейін, есте сақтау, ойлау, сөйлеу тілі процестерінің ерікті реттелуін қамтамасыз етуін болжайды.

6. Мұғалім бағдарламалық материалды іріктеу барысында әрбір білім алушының танымдық мүмкіндіктерін және қалыптасатын білімдердің өз бетінше күнделікті өміріне пайдалана алуын ескереді, яғни:

1) кейбір балалар жеке сөздер мен сөйлемдерді жазудың қарапайым дағдыларын үйренеді;

2) кейбір балалар әріптер мен сөздерді, графикалық белгілерді танып білуді және көшіріп жазу дағдыларын үйренеді.

7. Оқу жүктемесінің көлемі:

1) 5-сынып аптасына 6 сағат, оқу жылында – 204 сағат;

2) 6-сынып аптасына 6 сағат, оқу жылында – 204 сағат;

3) 7-сынып аптасына 6 сағат, оқу жылында – 204 сағат;

4) 8-сынып аптасына 6 сағат, оқу жылында – 204 сағат;

5) 9-сынып аптасына 6 сағат, оқу жылында – 204 сағат.

8. Мұғалім балалардың ерекшеліктерін ескеріп, оқу материалын кезеңдерге бөлуіне болады. Әр кезеңнің мазмұны құрылымды түрде өзара байланысады. Бағдарламада ұсынылған материалды барлық білім алушылар меңгермеген жағдайда игерілмеген тақырыптар келесі кезеңде өткізіледі.

9. Қазақ тілі, оқу және тіл дамыту сабақтарын өткен материалды көп рет қайталау қажеттілігін, өткен тақырыптарға біртіндеп жаңа элементтерді енгізуді ескеріп жоспарлайды. Оқытудың барысына қарай, әр білім алушының жеке ерекшеліктеріне байланысты материалды өту қарқыны баяулайды немесе көбейе түседі.

10. Оқыту барысында зерде бұзылысы бар білім алушылардың жеке ерекшеліктерін ескеріп, сөйлеу тілін дамытуға, танымдық әрекеттерін белсендіруге, оқу мен жазуды қалыптастыруға бағытталған сөйлеу тілін дамыту және оқу сабақтарын бірегейірікірітірілген сабаққа біріктіріп, басқа сабақтармен де өзара байланыс орнатылады.

11. Мұғалімге игерілетін материал кезектілігін өзгертуге, оны жылдар (сыныптар) мен оқыту кезеңдеріне қайта бөліп қарастыруға, күрделендіруге немесе жетілдіруге, әрбір білім алушыға оқытудың жеке бағдарламаларын жасап шығаруға, оқу жоспары аясында игеретін материал уақытын анықтауға мүмкіндік беріледі. Бір сыныпта оқитын білім алушылар бағдарламалық материалдағы оқытудың әртүрлі кезеңдерінде (сыныптарында) бола отырып, мұғалім жасаған және білім беру мекемесінің кеңесі бекіткен жеке бағдарламалармен және жоспарлармен жұмыс жасай алады.

12. Бағдарлама білім алушылардың танымдық іс-әрекетіндегі ерекшеліктерді және сөйлеу тілі дамуының деңгейін есепке ала отырып құрастырылған және оқытудың қарапайым практикалық-бағыттылығын болжайды. Мұғалім қалыптасқан қимыл дағдыларын ескеріп, жалпы және қол моторикасын дамытуға, сондай-ақ қол саусақтары мен білезіктерінің топтастырылған қозғалыстарын дамытуға арналған жаттығуларды іріктеп, қолданады.

13. Зерде бұзылыстары бар бұл топтағы білім алушылардың сөйлеу тілі әртүрлі деңгейде дамыған. Балалардың белсенді сөйлеу тілін белсендіруді ойын кезінде, көрнекі-бейнелі жағдайларда, баланың затпен практикалық іс-әрекетке түсуі барысында жүзеге асырылады.

14. Сөйлеу тілін дамыту және қоршаған ортаны танып білу біртұтастықты құрайды. Заттардың атауын атамай, олармен жасалатын іс-әрекетті көрсетеді.

15. Сөйлеу тілін дамытуда оқытудың бастапқы кезеңінің басты міндеті – қоршаған әлемдегі заттардың атауларын, заттармен әрекеттесуін білдіретін сөздермен білім алушылардың сөздік қорын байыту. Білім алушыларды сабақ кезінде таныс заттардың, іс-әрекеттің, белгілердің аттарын атауға, өз қалау-тілектерін жеткізе білуге, сұрақ қоя білуге, құрбыларымен және ересектермен әңгімелесуге бағыттау қарастырылады.

16. Оқытуды көрнекіліктер, дидактикалық ойындар мен практикалық іс-әрекеттер негізінде сақталған анализаторларға сүйене отырып, жүзеге асыру ұсынылады. Сөздік ережелер қарапайым, қол жетерлік, біркелкі кезектілікпен бірнеше рет қайталануы, мысал келтірілуі шарт.

17. Мұғалімге сабақта түсінгенін дамытуға және грамматикалық түрлер мен тіл категорияларын практикалық түрде игертуге арналған жұмыстар жүргізу ұсынылады. Сөйлеу тілінің грамматикалық құрылымын меңгеру сөздік қорын байытумен және сөйлемді сөйлеу тілінің бірлігі ретінде практикалық таныстыруымен қатар жүреді. Балаларды жұрнақ-жалғауларды дұрыс қолдана білуге үйрету өте маңызды.

18. Мұғалімнің міндеті сабақта білім алушының айналадағы тұлғалармен, мұғаліммен қарым-қатынасқа түсуге қажеттілігін және өз қалауын келтіретіндей жағдай туғызу болып табылады. Мұғалім сыныпта жағымды эмоционалды көңіл-күйді, әрбір білім алушыға зейін аударуды, мейірімділік аясын қалыптастырады.

2-тарау. Оқу пәнінің 5-сыныптағы базалық білім мазмұны

19. Жағымды көңіл-күйді қалыптастыру:

1) дидактикалық ойындар мен заттық-ойындық әрекеттерді пайдаланып, бала мен ересектің арасындағы жағымды көңіл-күйді орнату үшін жағдай жасау;

2) бала мен ересектің арасында орындалатын жұмысты бірге жасау қабілетін қалыптастыру.

20. Балалардың зейінін, көру және есте сақтау анализаторларын дамыту:

1) ересек адамның бетіне тура қарауды, заттарға көз тоқтатуды, қозғалып жатқан заттарға қарауға, объектінің пайда болуына және жоғалуына зейін аударуға үйрету;

2) әр түрлі музыкалық аспаптар мен ойыншықтардың дыбыстырын ажырата білуге, дыбыстардың бағытталуын анықтауды үйретуді жалғастыру.

21. Қимыл-қозғалыс, ұсақ моторика және қол саусақтарының координациясын дамыту:

1) педагогтың нұсқауы бойынша музыкалық ойыншық-аспаптарды алып, қолдануға үйрету;

2) қол саусақтарына арналған арнайы жаттығуларды орындауға ("Сақина", "Құстар ұшты", "Саусақтар амандасты") үйрету;

3) саусақтарымен ұсақ заттарды алуға, белгілі бір бағытта сырғытып және бір орыннан келесі орынға ауыстыруға, түрлі заттарды бір қорапқа жинауға үйрету;

4) еденнен кіші және үлкен мөлшердегі заттарды, заттық суреттерді, геометриялық кескіндемелерді көтере білуді үйрету.

22. Сөйлеу тілін түсінуді дамыту:

1) әртүрлі дыбыс шығаратын заттарға қатысты балада ізденіс әрекетін ұйымдастыру;

2) тілдік және тілдік емес дыбыстарды ажырата білуді үйрету;

3) баламен қарым-қатынасқа түсіп тұрған адамға зейінін тоқтату, тыңдау, қарау дағдысын дамыту;

4) мұғалімнің сұрауы бойынша нақты музыкалық аспапты, ойыншықты тауып алып, олардан керек дыбыстарды шығара білуді үйрету;

5) қоршаған әлемнің дыбыстарына еліктеуге үйрету (жануарлардың, құстардың, көліктерге, музыкалық аспаптарға);

6) әрекеттерді атауына бағдарлана білуге үйрету (көрсет: кім сурет салып тұр, өлең айтып тұр, өсімдікке су құйып тұр);

7) сөздік нұсқаулықтар бойынша бір әрекеттен келесі әрекетке ауыса білуді үйрету (жүр – тұр, ал – бер), түрлі тапсырмаларды орындауға үйрету (секір – секірме, ал – алма).

23. Балаларға қолжетімді қарым-қатынас амалдарын қалыптастыру:

1) қарым-қатынас кезінде жауапты жағымды эмоционалды (күлімдеу, күлкі) және сөздік (дыбысқа еліктеу) жауап қайтаруды үйрету;

2) ым-ишарамен, дене қозғалыстарымен әрекеттерді көрсетуді үйрету (соғады, жүреді, ұйықтайды, секіреді);

3) өзінің қажеттіліктері мен тілектерін әрекеттер мен дыбыстармен айтуды дамыту.

24. Естіп қабылдауы мен естуін дамыту:

1) түрлі заттар шығаратын дыбыстармен білім алушыларды таныстыру;

2) сынып ішіндегі, терезе сыртындағы, өзге бөлмеден шығатын дыбыстарды тыңдай білуге үйрету.

25. Артикуляциялық моторикасын дамыту:

1) дыбыстарға еліктеу қабілетін дамыту.

3-тарау. Оқу пәнінің 6-сыныптағы базалық білім мазмұны

26. Жағымды көңіл-күйді қалыптастыру:

1) табиғаттағы әр түрлі өзгерістер бақылай алуға, ересектердің әрекеттеріне зейін аудара алуға жағымды көңіл-күйді орнату;

2) балаларды ойын барысында заттардың атауларды, белгілерді, орындалатын әрекеттерді атауға үйрету.

27. Балалардың зейінін, көру және есте сақтау анализаторларын дамыту:

1) объектінің пайда болуына және жоқ болуына зейін аудара білуге үйрету;

2) әр түрлі музыкалық аспаптар мен ойыншықтардың дыбыстырын ажырата білуге, дыбыстардың бағытталуын анықтауды үйретуді жалғастыру.

28. Қимыл-қозғалыс, ұсақ моторика және қол саусақтарының координациясын дамыту:

1) допты және басқа әртүрлі көлемдегі заттарды алуды (ұстауды, қайта қоюды, тасуды, лақтыруды), оларды алдыға, артқа, жоғарыға, төменге екі (бір) қолымен лақтыруды үйрету;

2) әртүрлі көлемдегі және пішіндегі түймелерді жіпке, сымға тағуды және шешуді үйрету;

3) кішкентай затты үлкен заттың ішінен алуды немесе салуды үйрету;

4) мозаикадан әр түрлі геометриялық фигураларды, әріптерді құрастыруға үйрету.

29. Сөйлеу тілін түсінуді дамыту:

1) күн тәртібіндегі, заттық-практикалық әрекеттердегі қимыл-қозғалыстарды, арнайы жаттығуларды орындау барысында сөйлеу тілін түсінуді дамыту;

2) адамдардың есімімен таныстыру. Белгілі есімді нақты бір адамға қарасты айтуды және түсінуді үйрету;

3) өз есіміне жауап беруді үйрету.

30. Білім алушыларға қолжетімді қарым-қатынас амалдарын қалыптастыру:

1) өзінің көңіл-күй жағдайын, ауру сезімдерін, жағымсыз халін ауырып тұрған жерін көрсетіп, ишара, ым-ишара, былдырлау, демеулік шылау (ай, ой, ух) көмегімен айтуды үйрету;

2) суретте бейнеленген әрекеттерді ишара және дыбыстау арқылы жеткізе білу (қай аспаптан қалай дыбыс шығарылады).

31. Естіп қабылдауы мен есту қабілетін дамыту:

1) әртүрлі дыбыс шығаратын заттарға қатысты балада ізденіс әрекетін ұйымдастыру;

2) өзге бөлмеден келетін, сыныпта, терезеден естілетін дыбыстарды анықтай білуді үйрету.

32. Артикуляциялық моторикасын дамыту:

1) дыбыстарға еліктеу қабілетіне үйрету;

2) ерінге, төменгі жаққа, бет ишарасына арналған арнайы жаттығуларды пайдаланып артикуляциялық моториканы дамыту.

33. Белсенді сөйлеу тілін жетілдіру және дамыту, сөйлеу тілі қарым-қатынасының тәжірибесін және меңгеру тәсілдерін жинақтау:

1) балаларға арналған өлеңдерден жеңіл шумақтарын айтуға үйрету;

2) ойын, сабақ барысында, тұрмыстық жағдайларда сөйлеу тіліне еліктеуді белсендіруді жалғастыру;

3) өзінің есімін, басқа балалардың, отбасы мүшелерінің есімдерін, ойын материалы негізінде лексикалық тақырыптары бойынша заттардың (заттық суреттер) атауын айтуды үйрету.

34. Оқу техникасына және оқығаннан ақпарат алуды үйрету:

1) бала тұрмыста, мектепте қолданылатын заттардың (қасық, кесе, табақ, үстел, орындық, дәптер, қалам), киім, аяқ-киім, ыдыс, жиһаз, жануарлар, басқа да заттардың және қоршаған табиғаттың құбылыстарының (күн, шөп, су, аспан, жел, бөлме, үй) атау-сөздерімен таныстыру;

2) баланың айналасындағы заттардың, құбылыстардың, әрекеттердің, заттар белгісінің (көшедегі, ауладағы, бөлмедегі) атау-сөздерімен таныстыру;

3) педагог нұсқауы бойынша бірнеше заттардың ішінен бір затты табуды және атауды үйрету.

35. Қарапайым жазу дағдыларын дамыту:

1) моншақтарды, дөңгелектерді, түймелерді сымға, жіпке тағуды, тізуді үйрету;

2) пунктир бойынша сызықтарды (түзу, қисайған, ирек) саусағымен, бояумен, қарындашпен, фломастермен ең алдымен ересектің көмегімен, содан соң өзі жүргізуді үйрету;

3) белгілі арақашықтықта орналасқан екі заттың сызықтарын қосуды үйрету;

4) серуендеу кезінде балаларды құмда, қарда, асфальтта сызықтар сызуға ынталандыру.

4-тарау. Оқу пәнінің 7-сыныптағы базалық білім мазмұны

36. Жағымды көңіл-күйді қалыптастыру:

1) балаларды ойын және сабақ барысында заттардың атауларын, белгілерін, орындалатын әрекеттерін атауды және ажырата білуге үйрету;

2) бала мен ересектің арасында орындалатын жұмысты бірге жасау қабілетін қалыптастыруды жалғастыру.

37. Балалардың зейінін, көру және есте сақтау анализаторларын дамыту:

1) қоршаған ортаның түрлі дыбыстарын, адамдардың сөйлеу тіліне, әуенге, дыбыс шығаратын заттарды тыңдауға, ажыратуға үйрету;

2) әр түрлі музыкалық аспаптар мен ойыншықтардың дыбыстарын ажырата білуге, дыбыстардың бағытталуын анықтауды үйретуді жалғастыру.

38. Қимыл-қозғалыс, ұсақ моторика және қол саусақтарының координациясын дамыту:

1) қораптарды ашуды (жабуды), ойыншықтарды орындарына қоюды, дөңгелектерді сырғытуды, оларды шелекке жинауды, қорапқа жинауды, пирамидаға сақиналарын кигізуді және алуды үйрету;

2) ұсақ заттарды (түймелер, дәндер, бұршақ) алып, қораптарға орындарына салуды үйрету;

3) балаларды жаңа материалдармен (қағаз, табиғи материалдар) таныстыру;

4) балаларды табиғи материалдардан өз қолдарымен қарапайым заттарды жасауға үйрету.

39. Сөйлеу тілін түсінуді дамыту:

1) объекті мен сөз арасындағы байланысты орнатуға итермелейтін ізденіс әрекеттерін жасау (Ана қайда? Апа қайда? Қасық қайда?);

2) ересектің қимыл-қозғалысына және әрекеттеріне баланың зейінін аударту, олардың бағыттылығын, орналасқан жерін көрсетіп, түсінуді, атауды үйрету;

3) аталған затқа, әрекетке, сапасына баланың зейінін бағыттау;

4) әрекетті орындаушыға, қосалқы заттарға, заттың сынына, атауына, етістіктерге, басты кейіпкерге бағытталған сұрақтардың мазмұнын түсінуді үйрету (Қайраттың қолында не бар? Доп кімнің қолында? Мұғалім кітапты қайда қойды?).

40. Балаларға қолжетімді қарым-қатынас амалдарын қалыптастыру:

1) балалармен, ересектермен қарым-қатынасқа түсуден алшақтау, қорқыныш, қарым-қатынасқа түсе алмау сезімдерінен аулақ болуға үйрету;

2) әңгімеде сипатталған заттарды, әрекеттерді, ойыншықтарды, суреттерді көрсету арқылы мазмұнын түсіну;

3) оқылған мәтін бойынша қарапайым сұрақтарды түсініп, суреттерге сүйеніп жауап беруге және мазмұнын айтуға үйрету.

41. Артикуляциялық моторикасын дамыту:

1) дыбысқа еліктеу және дауысты дыбыстар (а, о, у, и, ы, э) мен дауыссыз дыбыстарды (м, п, б, т, д, к, в, ф, н, г, х, й) дұрыс айтуға еліктету арқылы үйрету;

2) сөйлеу тілдік тыныс алуын дамыту.

42. Белсенді сөйлеу тілін жетілдіру және дамыту, сөйлеу тілі қарым-қатынасының тәжірибесін және меңгеру тәсілдерін жинақтау:

1) балалардың белсенді сөздік қорын дамыту; сөйлеу тіліне еліктеу жағдайлар (ойын кезінде, заттармен практикалық әрекеттер жасағанда, көрнекі жағдайлар барысында) жасау: балаларда ересектің сөзіне еліктеу қабілетін ояту;

2) өзінің қажеттіліктері мен тілектерін (қарным ашты, ұйқым келді, су бер) сөзбен айтуды үйрету;

3) ересекке еліктеу дағдыларын дамыту, сөйлеу кезінде бірізділікті сақтау (ишаралау, дыбыс шығарып еліктеуді, ересекпен бірге кезектесіп сөздерді айту);

4) сөздік қорын есімдік, үстеу, жалғаулар арқылы кеңейту және белсендіру.

43. Оқу техникасына және оқығаннан ақпарат алуды үйрету:

1) заттарды түрлі анализаторлардың көмегімен олардың қасиеттері мен сапасын анықтау мақсатымен тексеруді үйрету;

2) заттардың белгілерінің атау-сөздерін (үлкен-кіші, суық-ыстық, қатты-жұмсақ, түсі, пішіні, мөлшері бойынша) түсінуді үйрету;

3) зат есімнің жекеше және көпше жағының грамматикалық түрлерін (кітап-кітаптар), бір адамға немесе бірнеше адамға қатысты (тында-тыңдаңыздар), зат есімнің кішірейтілген түрде (ботақан) айтылған сөздерді түсінуді және практикалық түрде ажырата білуді үйрету;

4) бұл кім? бұл не? не істеп отыр? сұрақтарын түсінуді үйрету және оларға ишараны, дыбыстап еліктеуді, сөздерді пайдаланып жауап беруді үйрету;

5) сөйлем туралы түсінік қалыптастыру;

- 6) жай сөйлемді құрастыруға үйрету;
- 7) суретке қарап сөйлемді бір сөзбен толықтырып айтуды үйрету;
- 8) көрнекі жағдайларға, суреттерге, практикалық әрекеттерге сүйеніп, 2-3-4 сөзден тұратын сөйлем құрастыруды үйрету;
- 9) 2-4сөйлемнен тұратын қысқа әңгіме құрастыруды үйрету;
- 10) бас және кіші әріптермен таныстыру;
- 11) дыбыс пен әріпті суретте, сыныпта, жазылуы бойынша ұқсас емес әріптердің арасынан тауып, ажырата білуді үйрету;
- 12) таныс әріптер мен буындарды, қарапайым сөздерді оқуға үйрету;
- 13) таныс әріптерді (буындарды) іріктеп алып, оқуға үйрету;
- 14) суреттің соңында жазылған сөздерді, сөйлемдерді бірлесіп оқуға үйрету;
- 15) суретті атауды және карточкадан тиісті сөзді сәйкестендіріп оқуды үйрету;
- 16) таныс әріптерді, сөздерді балаларға арналған кітаптардан, көшедегі жарнамалардан танып оқуды қалыптастыру;
- 17) кейбір сөздерді, қысқа сөйлемдерді, мәтіндерді түсініп, дұрыс оқуға үйрету.

44. Қарапайым жазу дағдыларын дамыту:

- 1) затты контурлы бейнесі бойынша тануды, түрлі түсті бейнелерді табуды, контурлы бейнесінің үстіне қоюды үйрету;
- 2) мұғаліммен бірлесіп, шаблондарды, жай геометриялық пішіндердің және таныс заттарды айналдыра сызу, одан кейін үлгі бойынша өзі сызуды үйрету;
- 3) құрылыс материалдарымен ойындарды, ермексазбен жапсыруды, мозаикамен, аппликациямен жұмыстарды қолдану.

5-тарау. Оқу пәнінің 8-сыныптағы базалық білім мазмұны

45. Қимыл-қозғалыс, ұсақ моторика және қол саусақтарының координациясын, фонематикалық есту қабілетін дамыту:

- 1) сөзбен сүйемелденетін ойындарды, қол саусақтарына арналған жаттығуларды қолданып, қол саусақтарының қимылдарын жетілдіру.

46. Артикуляциялық моторикасын дамыту:

- 1) дауысты және дауыссыз дыбыстарды дұрыс айтуды жаттықтыру.

47. Балаларға қолжетімді қарым-қатынас амалдарын қалыптастыру:

- 1) қарым-қатынасқа түсу ынтасын дамыту;
- 2) адамдармен ым-ишараны, белгілерді, дыбыстарды, буындарды, меңгерілген сөздерді пайдаланып, белсенді қарым-қатынасқа түсуді үйрету;
- 3) ишара, сөз бөліктерін пайдаланып, кездескенде амандасу, қоштасқанда сау бол деп қоштасуды үйрету;

4) сұрақ қоя білуге, халі туралы хабарлауға, мерекемен құттықтауға, көрсетілген көмекке рахмет айтуға, өзгеден көмек сұрай бүліге үйрету.

48. Белсенді сөйлеу тілін жетілдіру және дамыту, сөйлеу тілі қарым-қатынасының тәжірибесін және меңгеру тәсілдерін жинақтау:

1) қоршаған ортадағы заттар мен құбылыстар, өсімдік және жануарлар әлемі, табиғат мезгілдері туралы түсініктерін анықтау және кеңейту;

2) әр түрлі анализаторлар арқылы қабылданатын заттар мен материалдардың белгілерін, қасиеттерін, сапаларын қабылдауды, ажыратуды, атауды үйрету;

3) заттар мен құбылыстардың негізгі белгілерін салыстыруға және жалпылауға, заттың құрылысы мен бағытталығы арасындағы байланысты түсінуді үйрету;

4) заттың, әрекеттің, сынын білдіретін сөздермен сөздік қорын кеңейту және белсендіру;

5) құбылыстар арасындағы қарапайым себеп-салдарының байланысын орната білуін дамыту (жаңбыр жауды – көшені су басып қалды);

6) лексикалық тақырыптар бойынша сөздік қорын нақтылау және кеңейту; белсенді сөздік қорында жалпылама сөздерді түсінуді бекіту және қолдана алуға үйрету;

7) заттың бөліктерін белгілеуге және атауға үйрету;

8) тәулік мерзімдерін, табиғаттың негізгі жағдайларын ажыратуды және атауды үйрету.

49. Оқу техникасына және оқығаннан ақпарат алуды үйрету:

1) басты және кіші әріптермен таныстыруды жалғастыру;

2) дыбыс пен әріпті суретте, сыныпта, жазылуы бойынша ұқсас емес әріптердің арасынан тауып, контуры бойынша ажыра білуді үйрету;

3) таныс әріптермен буындарды, сөздерді оқуға үйрету;

4) заттық суретпен оқылған сөзді сәйкестендіруді үйрету;

5) суреттері бар қысқа мәтіндерді түсініп оқу дағдысын жетілдіру;

6) оқылған мәтін бойынша сұрақтарға жауап беруді үйрету;

7) нақты заттар мен заттық суреттерге сүйеніп, өткен әріптерден сөздер құрастыру, оқыту және оларды түсінуді үйрету;

8) мазмұны бойынша қысқа, жай тақпақтарды, өлеңдерді, әңгімелерді, ертегілерді оқып беру және түсіне білуді үйрету;

9) оқуды мазмұнына сай заттармен, әрекеттермен, ойыншықтармен бірге көрсету;

10) мұғалімнің сұрағына жауап бере отырып, суреттер бойынша сөйлемдер құрастыруды үйрету.

50. Қарапайым жазу дағдыларын дамыту:

1) пунктир, нүкте бойынша жай (күрделі емес) әріптердің бөліктерін жалғастырып жазуға, бояуға, штрихтауға үйрету;

2) өз есімін, тегін жазуға үйрету.

6-тарау. Оқу пәнінің 9-сыныптағы базалық білім мазмұны

51. Қимыл-қозғалыс, ұсақ моторика және қол саусақтарының координациясын, фонематикалық есту қабілетін дамыту:

1) сөзбен сүйемелденетін ойындарды, қол саусақтарына арналған жаттығуларды қолданып, қол саусақтарының қимылдарын жетілдіру.

52. Артикуляциялық моторикасын дамыту:

1) дауысты және дауыссыз дыбыстарды дұрыс айтуды жаттықтыру.

53. Балаларға қолжетімді қарым-қатынас амалдарын қалыптастыру:

1) қарым-қатынасқа түсу ынтасын дамыту;

2) адамдармен ым-ишараны, белгілерді, дыбыстарды, буындарды, меңгерілген сөздерді пайдаланып, белсенді қарым-қатынасқа түсуді үйрету;

3) ишара, сөз бөліктерін пайдаланып, кездескенде амандасу, қоштасқанда сау бол деп қоштасуды үйрету;

4) сұрақ қоя білуге, халі туралы хабарлауға, мерекемен құттықтауға, көрсетілген көмекке рахмет айтуға, өзгеден көмек сұрай білуге үйрету.

54. Белсенді сөйлеу тілін жетілдіру және дамыту, сөйлеу тілі қарым-қатынасының тәжірибесін және меңгеру тәсілдерін жинақтау:

1) қоршаған ортадағы заттар мен құбылыстар, өсімдік және жануарлар әлемі, табиғат мезгілдері туралы түсініктерін анықтау және кеңейту;

2) әр түрлі анализаторлар арқылы қабылданатын заттар мен материалдардың белгілерін, қасиеттерін, сапаларын қабылдауды, ажыратуды, атауды үйрету;

3) заттар мен құбылыстардың негізгі белгілерін салыстыруға және жалпылауға, заттың құрылысы мен бағыттылығы арасындағы байланысты түсінуді үйрету;

4) заттың, әрекеттің сынын білдіретін сөздермен сөздік қорын кеңейту және белсендіру;

5) құбылыстар арасындағы қарапайым себеп-салдарының байланысын орната білуін дамыту (жаңбыр жауды – көшені су басып қалды);

6) лексикалық тақырыптар бойынша сөздік қорын нақтылау және кеңейту, белсенді сөздік қорында жалпылама сөздерді түсінуді бекіту және қолдануға үйрету;

6) заттың бөліктерін белгілеуге және атауға үйрету;

7) тәулік мерзімдерін, табиғаттың негізгі жағдайларын ажыратуды және атауды үйрету;

8) кәсіп атауларымен таныстыру. Балалардың тәжірибесінде жиі кездесетін кәсіптерді түсінуді және қолдануды үйрету;

9) сөздердің мағынасын түсінуді, ажыратуды және айтуды үйрету: сюжетті суреттерде бейнеленген әрекеттер, қимылдың сапасын білдіретін сөздерді (жақсы, жаман, алыс, жақын), кеңістіктік қатынастарды білдіретін сөздерді (басы, соңы, жоғары, төмен), уақыт ұғымдарын білдіретін сөздер (кеше, бүгін, ертең);

10) жалғаулармен практикалық түрде таныстыруды жалғастыру;

11) ішінде, үстінде, бойынша, бірге, астында жалғауларды түсінуді және дұрыс пайдалануды үйрету;

12) мазмұнына сәйкес әрекеттерді дұрыс орындауды қалыптастыру "Гүлдерді вазаға сал". "Допты бұрышқа қой";

13) құрылысы бойынша ұқсас сөздерді ажырата білуді үйрету;

14) сюжетті суреттер бойынша қарама қарсы сөздерді сәйкестендіру (Тұр - Жүгір. Ұзын - Қысқы. Көңілді - Көңілсіз);

15) мұғалімнің сұрағы, заттық (сюжетті) суреттер, көрсетілген әрекеттер бойынша 3-4-5 сөздерден тұратын сөйлемдерді құрастыруға үйрету;

16) сөйлемдерді сұрақтар бойынша толықтыру;

17) монолог элементтеріне үйрету.

55. Оқу техникасына және оқығаннан ақпарат алуды үйрету:

1) бас және кіші әріптермен таныстыруды жалғастыру;

2) дыбыс пен әріпті суретте, сыныпта, жазылуы бойынша ұқсас емес әріптердің арасынан тауып, контуры бойынша ажырата білуді үйрету;

3) таныс әріптермен буындарды, сөздерді оқуға үйрету;

4) заттық суретпен оқылған сөзді сәйкестендіруді үйрету;

5) суреттері бар қысқа мәтіндерді түсініп оқу дағдысын жетілдіру;

6) оқылған мәтін бойынша сұрақтарға жауап беруді үйрету;

7) нақты заттар мен заттық суреттерге сүйеніп, өткен әріптерден сөздер құрастыру, оқыту және оларды түсінуді үйрету;

8) мазмұны бойынша қысқа, жай тақпақтарды, өлеңдерді, әңгімелерді, ертегілерді оқып беру және түсіне білуді үйрету;

9) оқуды мазмұнына сай заттармен, әрекеттермен, ойыншықтармен бірге көрсету;

10) мұғалімнің сұрағына жауап бере отырып, суреттер бойынша сөйлемдер құрастыруды үйрету;

11) таныс заттарды, сюжетті суреттерді сипаттау, қысқа әңгімелерді құрастыруға үйрету;

12) сұрақтарға жауап бере отырып, суреттер, драматизация көмегімен әңгіменің мазмұнын 4-5 сөйлеммен жеткізе білуге үйрету;

13) қажетті бірізділікпен орналастырылған сюжетті суреттер бойынша әңгімелер құрастыруға үйрету;

14) затты түсі, көлемі, формасы бойынша сипаттауды, суреттер бейнеленген заттарды, өзінің өмірінде кездескен оқиғаларды өз бетінше әңгімелеп беруге үйрету.

56. Қарапайым жазу дағдыларын дамыту:

1) пунктир, нүкте бойынша жай (күрделі емес) әріптердің бөліктерін жалғастырып жазуға, бояуға, штрихтауға үйрету;

2) өз есімін, тегін жазуға үйрету;

3) басылған мәтіннен әріптерді, сөздерді, сөйлемдерді көшіріп жазуға үйрету.

7-тарау. 5-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

57. Пәндік нәтижелер.

58. Білім алушылар:

1) әртүрлі музыкалық аспаптардың дыбыстарын;

2) тілдік және тілдік емес дыбыстарды біледі деп күтіледі.

59. Білім алушылар:

1) нұсқау бойынша музыкалық ойыншық аспаптарды табу;

2) объектіге зейінін шоғырландыру дағдыларын меңгереді деп күтіледі.

8-тарау. 6-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

60. Пәндік нәтижелер.

61. Білім алушылар:

1) күн тәртібіндегі, заттық-практикалық әрекеттердегі қимыл-қозғалыстарды;

2) сабақ барысында сөйлеу тілін түсінуді біледі деп күтіледі.

62. Білім алушылар:

1) сызықтарды саусағымен бояу, қаламмен ересекпен бірлесіп өзі сызу;

2) арнайы жаттығуларды орындау барысында сөйлеу тілін түсіну дағдыларын меңгереді деп күтіледі.

9-тарау. 7-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

63. Пәндік нәтижелер.

64. Білім алушылар:

1) әрекетті орындаушыға, қосалқы заттарға, заттың сынына, атауына, етістіктерге, басты кейіпкерге бағытталған сұрақтардың мазмұнын біледі деп күтіледі.

65. Білім алушылар:

1) дене қозғалыстарымен әрекеттерді көрсету;

2) өзіне қатысты қимыл-қозғалыстарды орындау дағдыларын меңгереді деп күтіледі.

10-тарау. 8-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

66. Пәндік нәтижелер.

67. Білім алушылар:

1) заттың, әрекеттің, сынын білдіретін сөздерді біледі деп күтіледі.

68. Білім алушылар:

1) өтілген дыбыстар мен әріптердің орнын анықтау;

2) буын және сөз құрауынан, бас және кіші әріптермен жазу дағдыларын меңгереді деп күтіледі.

11-тарау. 9-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

69. Пәндік нәтижелер.

70. Білім алушылар:

1) тәулік мерзімдерін біледі деп күтіледі.

71. Білім алушылар:

1) табиғаттың негізгі жағдайларын ажырату;

2) кәсіптердің атауын қолдану дағдыларын меңгереді деп күтіледі.

72. Тұлғалық нәтижелер. Білім алушылар:

1) жай өлеңдерді тыңдай білу;

2) дыбысқа қатысты ізденіс әрекеттерін ұйымдастыру;

3) сөздік нұсқаулықтар бойынша бір әрекеттен келесі әрекетке ауысу;

4) объекті мен сөздің арасында байланыс орнату;

6) сұраққа жауап қайтару;

7) бала мен ересектің арасында орындалатын жұмысты бірге жасау қабілеттілігі;

8) әр түрлі анализаторлар арқылы қабылданатын заттар мен материалдардың белгілерін, қасиеттерін, сапаларын қабылдап, ажыратып, атау;

9) заттар мен құбылыстардың негізгі белгілерін салыстырып, жалпылау;

10) заттың құрылысы мен бағытталығы арасындағы байланысты түсіну;

11) таныс заттарды, сюжетті суреттерді сипаттау;

12) қысқа әңгімелерді құрастыру дағдыларын танытады деп күтіледі.

73. Жүйелік-әрекеттік нәтижелер білім алушылардың:

1) дидактикалық ойындар барысында эмоционалды жағымды қарым-қатынасқа түсуінен;

2) сабаққа жағымды көңіл-күй орнатуынан;

3) әрекеттерді бақылау мен ересектердің қозғалыстарына назар аудару білуінен;

4) тұрмыста қолданылатын заттардың атау-сөздерін білуінен;

- 5) артикуляциялық моториканы жаттықтыруынан;
- 6) ұзақ баяу тыныс шығаруынан;
- 7) қарым-қатынасқа түсуде сөздік қатынастарды пайдаланып амандасу, қоштасуынан;
- 8) талдаған, оқыған сөздер мен жай сөйлемдерді тақтадан, мәтіннен көшіріп жаза білуінен;
- 9) сөздердің мағынасын түсініп, ажырата алуынан, айтуынан;
- 10) суреттер бейнеленген заттарды, өзінің өмірінде кездескен оқиғаларды өз бетінше әңгімелеп беруінен көрініс табады деп күтіледі.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2017 жылғы 27 шілдедегі
№ 352 бұйрығына 154-қосымша

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 372-қосымша

Орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-9 сыныптары үшін "Оқу, жазу және тіл дамыту" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы (оқыту орыс тілінде жүргізілетін сыныптар үшін)

Глава 1. Пояснительная записка

1. Учебная программа разработана в соответствии с Государственным общеобязательным стандартом среднего образования (начального, основного среднего, общего среднего образования), утвержденным постановлением Правительства Республики Казахстан от 23 августа 2012 года №1080 и с учетом особых образовательных потребностей обучающихся с умеренной умственной отсталостью.

2. Цель учебного предмета - способствовать формированию у детей доступных (невербальных и вербальных) средств общения, элементарных навыков чтения, которые помогут им наилучшим образом адаптироваться в быту, овладеть доступной хозяйственно-трудовой деятельностью, ориентироваться в реальных жизненных ситуациях, общаться с одноклассниками и взрослыми.

3. Задачи учебного предмета:

- 1) повышение уровня познавательного, социального развития детей;
- 2) развитие артикуляционной моторики;
- 3) развитие фонематического слуха;
- 4) развитие понимания речи;
- 5) формирование средств общения доступных детям;

6) развитие и совершенствование активной речи, усвоение способов и накопление опыта речевого общения;

7) формирование положительных эмоций, связанных с процессом обучения чтению, создание мотивации;

8) развитие навыков элементарного чтения и письма;

9) использование полученные умений и навыков элементарного чтения и письма в жизненных ситуациях;

10) развитие интереса к занятиям, умения взаимодействовать с другими детьми и взрослыми.

4. Учебный предмет является интегрированным курсом, включающим разделы: "Развитие речи", "Чтение", "Письмо". Его преподавание предполагает проведение интегрированных уроков, содержащих материал из каждого раздела.

5. Глубокое недоразвитие познавательной деятельности, особенности психоэмоционального и когнитивного развития детей с умеренной умственной отсталостью не позволяют обучающимся в полной мере овладеть письмом и чтением. Поэтому название учебного предмета носит условный характер. Формирование элементарных навыков чтения и письма имеет прежде всего коррекционную направленность, и служит ориентировке детей в ближайшем окружении.

6. Содержание программы способствует преодолению незрелости познавательного и речевого развития детей с умеренной умственной отсталостью, их социализации, формированию познавательных интересов, речевых способностей. Обучение направлено на развитие регулирующей, так и коммуникативной функций речи.

7. Программа учитывает:

1) специфические особенности моторно-двигательного, эмоционального, сенсорного, умственного, речевого и социально-личностного развития обучающихся с умеренной умственной отсталостью;

2) ведущие мотивы и потребности детей;

3) характер ведущей деятельности;

4) тип общения и его мотивы;

5) социальную ситуацию развития обучающегося.

8. В ходе организации и проведения уроков необходимо исходить из положения о том, что общение является особым видом деятельности, а развитие речи есть усвоение средств общения. Поэтому вся коррекционно-образовательная работа с обучающимися строится таким образом, чтобы были задействованы три составляющие деятельности: мотивационная (Почему

обучающийся должен говорить?), целевая (Зачем он должен говорить?) и исполнительская (Каким образом он может говорить?).

9. Объем учебной нагрузки:

- 1) 5 класс - 6 часов в неделю, 204 часа в учебном году;
- 2) 6 класс - 6 часов в неделю, 204 часа в учебном году;
- 3) 7 класс - 6 часов в неделю, 204 часа в учебном году;
- 4) 8 класс - 6 часов в неделю, 204 часа в учебном году;
- 5) 9 класс - 6 часов в неделю, 204 часа в учебном году.

10. Уроки по предмету "Чтение, письмо и развитие речи" имеют практическую направленность и основываться на конкретной деятельности и наблюдениях детей за окружающим. Поэтому в 5 классе тематику уроков следует согласовывать с содержанием предмета "Мир вокруг", в 6-9 классах – с содержанием предмета "Человек и общество".

11. Межпредметные связи устанавливаются также с предметами: "Счет", "Предметно-практическая деятельность", "Самообслуживание", "Рисование", "Социально-бытовая ориентировка".

12. Программа носит рекомендательный характер, является основой для определения содержания индивидуальной программы обучения обучающегося с умеренной умственной отсталостью. Учитель имеет право вносить любые изменения в содержание занятий с учетом особых образовательных потребностей обучающихся класса. Распределение часов носит примерный характер.

13. При оценивании достижений обучающихся используется описательная оценка.

Глава 2. Базовое содержание учебного предмета для 5 класса

14. Звуки и буквы (68 часов):

1) закрепление и повторение всех изученных звуков и букв. Новые звуки и буквы: "Е, Я, Ю, Ц, Ч, Щ, Ф, Э, Ъ"; практическое различение звуков;

2) усвоение написания новых строчных и прописных букв. Тренировка в печатном и рукописном начертании изученных букв (на доске и в тетради). Упражнения на соотнесение рукописных и печатных букв.

15. Слово (68 часов):

1) чтение слов с изученными звуками;

2) деление слов на слоги и слогов на звуки;

3) составление предложений по вопросам учителя на темы: "Семья", "Школа", "Наша улица";

4) составление предложений с предлогами "у", "около", "за", "над", "под", выражающими пространственные отношения предметов с опорой на собственную деятельность, сюжетную картину.

16. Предложение (68 часов):

1) деление предложений на слова. Списывание с доски, из учебника слов и предложений, состоящих из двух слов;

2) списывание слов и предложений с рукописных образцов;

3) составление коротких предложений по следам предметных действий, по сюжетной картинке;

4) чтение предложений по таблицам;

5) чтение слогов и слов со стечением двух и более согласных;

6) чтение предложений и коротких текстов усвоенными способами;

7) пересказ прочитанного по вопросам учителя;

8) составление подписей к картинкам из 2 - 3 слов. Чтение составленных предложений;

9) заучивание небольших стихотворений.

Глава 3. Базовое содержание учебного предмета для 6 класса

17. Звуки и буквы (68 часов):

1) совпадение звука и буквы в слове;

2) звуки, их различение по основному признаку: наличию или отсутствию голоса;

3) различение на письме сходных по начертанию букв; различение слов, отличающихся одной буквой. Сравнение букв, сходных по начертанию по количеству одинаковых элементов (И-Ш), по наличию или отсутствию одного из элементов (Г-П).

18. Слова (68 часов):

1) слова с буквами "Е, Ё, Я, Ю". Сочетания гласных с шипящими: жи-ши, ча-ща; чу-щу;

2) совершенствование техники письма: выполнение письменных упражнений по инструкции. Упражнения в списывании с рукописного и печатного текста. Письмо под диктовку двусложных слов, произношение которых не расходится с написанием;

3) практическое знакомство со словами, обозначающими названия предметов, умение выделять их в речи, различать по вопросам "Что?", "Кто?" "Называние предметов и различение их по вопросам "Кто?", "Что?", упражнения в подборе слов, отвечающих на вопросы "Кто?", "Что?" на заданную учителем тему. Называние одного предмета и нескольких одинаковых предметов;

4) большая буква в именах, фамилиях людей, кличках животных. Дифференциация понятий: название предмета и имя человека, животного. Упражнения в подборе названий к предметам и имен к людям.

19. Предложения (68 часов):

1) большая буква в начале предложения. Точка в конце предложения.

Глава 4. Базовое содержание учебного предмета для 7 класса

20. Звуки и буквы.(68 часов):

1) совпадение звука и буквы в слове;

2) различение звуков и букв;

3) согласные свистящие и шипящие, аффрикаты. "Р-Л", их различение;

4) буквы, сходные по начертанию, их различение;

5) слова с буквами "Е, Ё, Ю, Я";

6) слова с буквами "И, Й", их различение.

21. Слова (68 часов):

1) деление слов на слоги. Перенос слов по слогам при письме;

2) слова-названия предмета. Называние предметов и различение их по вопросам. Называние предметов и различение их по вопросам "Кто?" "Что?", упражнения в подборе слов, отвечающих на вопросы "Кто?", "Что?" на заданную учителем тему. Называние одного предмета и нескольких одинаковых предметов;

3) большая буква в именах, фамилиях людей, кличках животных. Имена собственные (расширение понятий: названия городов, рек, морей);

4) слова - названия действий. Называние действий предметов по вопросу "Что делает?". Подбор к словам, обозначающим предметы, соответствующие слова, обозначающие действия. Составление словосочетаний;

5) закрепление умения правильно списывать с рукописного и печатного текста (сплошное и со вставкой пропущенных букв);

6) письмо под диктовку слов.

22. Предложение (68 часов):

1) нахождение в тексте или составление предложения на заданную тему по опорным словам, по картинке, по вопросам, по предметным действиям. Записать предложений усвоенным способом. Умение восстановить нарушенный порядок слов в предложении;

2) драматизация простых рассказов и сказок, участие в диалогах, беседе.

Глава 5. Базовое содержание учебного предмета для 8 класса

23. Звуки и буквы (68 часов):

1) различение букв, сходных по начертанию;

2) гласные "Е, Ё, Ю, Я" в начале слова или слога;

3) звонкие и глухие согласные, их различие. Парные звонкие и глухие согласные. Сходство и различие в их произношении;

4) согласные свистящие и шипящие. Сочетание гласных с шипящими. Несоответствие звука и буквы в данных словах. Правописание "жи, ши, ча, ща, чу, шу";

5) согласные твердые и мягкие. Различие твердых и мягких согласных при обозначении мягкости буквами "И, Е Ё Ю Я". Буква "Ь" для обозначения мягкости на конце слова.

24. Слово (68 часов):

1) ударение. Наблюдение за ударным гласным в словах. Упражнения в умении слышать и выделять голосом ударные гласные в словах;

2) слова-названия предмета. Называние предметов и различие их по вопросам. Называние предметов и различие их по вопросам кто? Что? Упражнения в подборе слов, отвечающих на вопросы Кто? Что? на заданную учителем тему. Называние одного предмета и нескольких одинаковых предметов;

3) большая буква в именах, фамилиях людей, кличках животных. Имена собственные (расширение понятий: названия городов, рек, морей);

4) слова - названия действий. Называние действий предметов по вопросам: что делает? Что делают? Подбор к словам, обозначающим предметы, соответствующие слова, обозначающие действия;

5) согласование слов, обозначающих действие со словами, обозначающими предметы;

6) слова-названия признаков данного предмета по вопросам: какой? Какая? Какое? Какие? Выделение данной категории слов в предложении по вопросам. Согласование слов, обозначающих признаки со словами, обозначающими предметы, по вопросам;

7) упражнения в составлении различных словосочетаний по следам предметной деятельности, с опорой на сюжетные картинки;

8) предлог. Раздельное написание предлогов со словами.

25. Предложение (68 часов):

1) предложение как единица речи;

2) выделение предложений из текста. Графическое изображение предложений;

3) прописная буква в начале предложения и точка в конце предложения;

4) построение простого предложения, завершение простого предложения с опорой на предметные действия, сюжетные картинки;

5) составление предложений по вопросам; выбор подписей для серии сюжетных картинок. Составление небольшого рассказа к сюжетной картинке, к наблюдаемой житейской ситуации.

Глава 6. Базовое содержание учебного предмета для 9 класса

26. Звуки и буквы (68 часов):

- 1) закрепление знаний, умений и навыков, полученных в 6 - 8 классах;
- 2) звуки гласные и согласные. Слогообразующая роль гласных. Деление слов на слоги;
- 3) гласные "Е, Ё, Ю, Я" в начале слова;
- 4) согласные твердые и мягкие. Различение твердых и мягких согласных при обозначении мягкости буквами "И, Е, Ё, Ю, Я". Обозначение мягкости согласных в конце и в середине слова буквой Ъ;
- 5) парные звонкие и глухие согласные, их различение. Парные звонкие и глухие согласные в конце слова. Сходство и различие в их произношении.

27. Слово (68 часов):

- 1) ударение. Гласная ударная и безударная;
- 2) слова-названия предмета. Различение их по вопросам. Выделение слов-названий предметов в предложении вне зависимости от формы этих слов;
- 3) большая буква в именах, фамилиях людей, кличках животных. Имена собственные (расширение понятий: названия городов, рек, морей);
- 4) слова - названия действий. Различение слов действий предметов по вопросам: "Что делает?", "Что делал?", "Что сделает?";
- 5) согласование слов, обозначающих действие, со словами, обозначающими предметы по вопросам;
- 6) слова-названия признаков предмета. Выделение данной категории слов в предложении по вопросам и правильное их согласование со словами, обозначающими предметы;
- 7) предлог. Раздельное и написание предлогов со словами;
- 8) расширение знаний обучающихся о словах, обозначающих предметы и действия. Слова, обозначающие признаки предметов - (цвет, вкус, величина, материал и другие), по вопросам: "Какой?", "Какая?", "Какое?", "Какие?".

28. Предложение (68 часов):

- 1) порядок слов в предложении;
- 2) упражнения с деформированным предложением, в которых слова представлены в нужной форме;
- 3) составление рассказа по сюжетной картинке;
- 4) систематические упражнения в разговоре по телефону, диалоги в магазине, в транспорте, на улице.

Глава 7. Ожидаемые результаты по завершении 5 класса

29. Предметные результаты.

30. Ожидается, что обучающиеся будут знать:

- 1) 2-3 коротких стихотворений наизусть;
- 2) графические начертания нескольких букв;
- 3) названия героев сказок и рассказов.

31. Ожидается, что обучающиеся будут уметь:

- 1) правильно, четко произносить изучаемые звуки, различать их в начале и в конце слова;
- 2) различать звуки речи, составлять и читать слова из знакомых букв;
- 3) печатать изученные строчные и прописные буквы;
- 4) различать и называть новые звуки и буквы: "Е, Я, Ю, Ё, Ц, Щ, Ф, Э, Ъ";
- 5) соотносить звук и букву, определять места звука и буквы в слове (в начале и в конце слова);
- 6) составлять слова-слоги и читать их;
- 7) читать по слогам слова, удобным способом;
- 8) составить с опорой на картинки распространенные предложения, с использованием предлогов;
- 9) писать или печатать под диктовку изученные буквы.

Глава 8. Ожидаемые результаты по завершении 6 класса

32. Предметные результаты.

33. Ожидается, что обучающиеся будут знать:

- 1) 2-3 коротких стихотворений наизусть;
- 2) графические начертания нескольких букв;
- 3) имена героев сказок и названия сказок и рассказов.

34. Ожидается, что обучающиеся будут уметь:

- 1) участвовать в беседе, полно и правильно отвечать на вопросы;
- 2) составлять простые распространенные предложения, правильно употребляя формы знакомых слов;
- 3) слушать небольшую сказку, рассказ, стихотворение;
- 4) списывать по слогам с рукописного и печатного текста;
- 5) писать под диктовку слова, написание которых не расходится с произношением, простые по структуре предложения;
- 6) писать предложения с большой буквы, в конце предложения ставить точку;
- 7) выделять слова, обозначающие предметы;
- 8) различать слова - названия предметов по вопросам "Кто? что?";
- 9) писать большую букву в именах и фамилиях людей.

Глава 9. Ожидаемые результаты по завершении 7 класса

35. Предметные результаты.

36. Ожидается, что обучающиеся будут знать:

- 1) 3-5 коротких стихотворений наизусть;
- 2) графические начертания букв;
- 3) названия героев сказок и рассказов.

37. Ожидается, что обучающиеся будут уметь:

- 1) участвовать в беседе, полно и правильно отвечать на вопросы;
- 2) составлять простые распространенные предложения, правильно употребляя формы знакомых слов;
- 3) читать короткие предложения;
- 4) слушать небольшую сказку, рассказ, стихотворение;
- 5) по вопросам учителя и по иллюстрациям рассказывать, о чем читали или слушали;
- 6) списывать по слогам с рукописного и печатного текста;
- 7) писать под диктовку знакомые слова;
- 8) писать предложения с большой буквы, в конце предложения ставить точку;
- 9) выделять слова, обозначающие предметы;
- 10) различать слова - названия предметов по вопросам: "Кто? что?";
- 11) писать большую букву в именах и фамилиях людей;
- 12) выделять слова, обозначающие действия;
- 13) подбирать к словам, обозначающим предметы слова-действия.

Глава 10. Ожидаемые результаты по завершении 8 класса

38. Предметные результаты.

39. Ожидается, что обучающиеся будут знать:

- 1) 3-5 коротких стихотворений наизусть;
- 2) графические начертания букв;
- 3) названия героев сказок и рассказов.

40. Ожидается, что обучающиеся будут уметь:

- 1) участвовать в беседе, полно и правильно отвечать на вопросы;
- 2) составлять простые распространенные предложения, правильно употребляя формы знакомых слов;
- 3) читать удобным способом короткие тексты;
- 4) слушать небольшую сказку, рассказ, стихотворение;
- 5) по вопросам учителя и по иллюстрациям рассказывать, о чем читали или слушали;
- 6) различать звонкие и глухие, твердые и мягкие согласные;

- 7) списывать по слогам с рукописного и печатного текста;
- 8) писать под диктовку слова, написание которых не расходится с произношением, простые по структуре предложения;
- 9) писать предложения с большой буквы, в конце предложения ставить точку;
- 10) выделять слова, обозначающие предметы;
- 11) различать слова названия предметов по вопросам: "Кто? что?";
- 12) писать большую букву в именах и фамилиях людей;
- 13) выделять слова, обозначающие действия;
- 14) подбирать к словам, обозначающим предметы слова-действия;
- 15) выделять слова, обозначающие признак;
- 16) подбирать слова, обозначающие признак к словам, обозначающим предметы.

Глава 11. Ожидаемые результаты по завершении 9 класса

41. Предметные результаты.

42. Ожидается, что обучающиеся будут знать:

- 1) 3-5 коротких стихотворений наизусть;
- 2) графические начертания букв;
- 3) названия героев сказок и рассказов.

43. Ожидается, что обучающиеся будут уметь:

- 1) участвовать в беседе, полно и правильно отвечать на вопросы;
- 2) читать по слогам короткие тексты;
- 3) слушать небольшую сказку, рассказ, стихотворение;
- 4) по вопросам учителя и по иллюстрациям рассказывать, о чем читали или слушали;
- 5) списывать по слогам с рукописного и печатного текста;
- 6) писать под диктовку слова, написание которых не расходится с произношением;
- 7) писать предложения с большой буквы, в конце предложения ставить точку;
- 8) выделять слова, обозначающие предметы;
- 9) различать слова - названия предметов по вопросам: "Кто? что?";
- 10) писать большую букву в именах и фамилиях людей;
- 11) выделять слова, обозначающие действия;
- 12) подбирать к словам, обозначающим предметы, слова-действия;
- 13) согласовывать слова - предметы со словами - действиями;
- 14) выделять слова, обозначающие признак;

15) подбирать слова, обозначающие признак к словам, обозначающим предметы; согласовывать их.

44. Личностные результаты. Ожидается, что обучающиеся проявят:

1) самостоятельность, аккуратность, умение доводить начатое дело до конца;

2) мотивацию к чтению и письму;

3) навыки сотрудничества со взрослыми и сверстниками, умение работать в коллективе.

45. Системно-деятельностные результаты. Ожидается, что обучающиеся овладеют:

1) умением придерживаться определенной последовательности при выполнении письменного задания;

2) умением применять полученные на уроках навыки в повседневной жизни;

3) умением планировать, выполнять по плану различные действия.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2017 жылғы 27 шілдедегі
№ 352 бұйрығына 155-қосымша

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 373-қосымша

Орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-9 сыныптары үшін "Санау" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Түсінік хат

1. Оқу бағдарламасы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 23 тамыздағы № 1080 қаулысымен бекітілген Орта білім берудің (бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім беру) мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес және орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушылардың ерекше білім алу қажеттіліктерін ескере отырып әзірленген.

2. Оқу пәнінің мақсаты – білім алушылардың тұрмыста сәтті бейімделуіне және қолжетімді шаруашылық-еңбекті меңгеруге қажетті қарапайым математикалық түсініктерді, икем және дағдыларды қалыптастыру.

3. Оқу пәнінің міндеттері:

1) қарапайым есептеу әрекеттерін меңгерген икем-дағдыларын күнделікті өмірде қолдануды үйрету;

2) танымдық аймағын, жағымды сезімдік-еріктік қасиеттерін, қозғалыс ептілігін, заттық-тәжірибелік әрекеттерін дамытып, қалыптастыруға ықпалдасу;

3) сабаққа қызығушылығын арттыру, басқа балалармен және үлкендермен қарым-қатынас орната білуін дамыту.

4. Оқу жүктемесінің көлемі:

- 1) 5 сынып – аптасына 3 сағат, оқу жылында 102 сағат;
- 2) 6 сынып – аптасына 3 сағат, оқу жылында 102 сағат;
- 3) 7 сынып – аптасына 3 сағат, оқу жылында 102 сағат;
- 4) 8 сынып – аптасына 3 сағат, оқу жылында 102 сағат;
- 5) 9 сынып – аптасына 3 сағат, оқу жылында 102 сағат.

5. Орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушылардың танымдық әрекеттерінің терең жетіспеушілігі байқалып, соның салдарынан санап есептеуді меңгеруде күрделі қиындықтар туындайды.

6. Орташа ақыл-ой кемістігі бар әр білім алушының даму және оқу материалын жеке дара қарқында және көлемде меңгеру құқығын жүзеге асыра отырып, оқу бағдарламасының материалдары кезегімен, берілетін материалдың күрделене түсетін бөліктермен берілген.

7. Жаңа кезеңге білім алушылар алдыңғы кезеңнің материалын бекіткеннен кейін өткізіледі. Әр білім алушыда қарапайым математикалық икем дағдаларды қалыптастыруға қажетті уақытты мұғалім өзі белгілейді. Мұғалім қолжетімді деңгейдегі күрделі және көлемді материалмен жұмыс істейді. Білім алушылардың Үлгілік бағдарламадағы барлық оқу материалын толық меңгеруі міндеттелмейді.

8. "Санау" бағдарламасы білім алушыларға жеке оқыту бағдарламасын құрастырудың негізі болып табылады. Бағдарлама мазмұны нұсқаулық сипатта берілген, оқу материалын оқу жылына (сыныпқа) бөлу шартты, мұғалім сыныптағы әр білім алушының мүмкіндігі мен оқудағы ерекше қажеттіліктеріне сәйкес оқу мазмұнына қандай да өзгеріс енгізуге құқылы. Осы бағдарламаның оқу материалын сәтті меңгерген жағдайда "Санау" пәні бойынша оқушының жеке оқыту бағдарламасы жеңіл ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларға арналған математика пәнінің бағдарламасындағы қолжетімді материалға бағыттап құрастырылады.

9. Әр сабақтың жетекші ой-пікірі қарапайым математикалық түсініктерді өңдеуге арналған білім алушылардың өмірлік тәжірбиесімен, тұрмыстық мәселелерді шешумен байланысты әрекеттері болып табылады.

10. Орташа ақыл-ой кемістігі бар балаларды есепке үйретуде практикалық және көрнекі әдістер қолданылады. Сөйлеу әдістері білім алушылардың заттық-практикалық әрекеттерімен үйлеседі. Мұғалімнің көмегі түрлі нысанда көрсетіледі: бірлесе әрекеттену, оқушының еліктеп қайталау әрекеті, үлгі бойынша, сөйлеу арқылы нұсқау.

11. Пән аясында білім алушылармен жұмыс процесінде келесі: "Адам және әлем", "Кәсіп", "Шаруашылық еңбек", "Бейнелеу" пәндерімен, "Психомоториканы және сенсорлық үдерістерін дамыту" түзету компоненттерімен пәнаралық байланыс орнатылады.

12. Білім алушылардың жетістіктерін бағалауда сипаттап бағалау қолданылады.

2-тарау. Оқу пәнінің 5-сыныптағы базалық білім мазмұны

13. 1-5 сандарының нумерациясын қайталау.

14. 10 көлеміндегі сандардың нумерациясы:

1) заттық-практикалық әрекеттерде +1, -1 әдісімен 6-дан 10 санына дейін сандардың құралуы;

2) 0 саны. 0, 6, 7, 8, 9 таңбалары;

3) 10 санын екі таңбамен жазу. Санның, реттің, таңбасының сәйкестігі;

4) 10 көлемінде тура және кері санау. Сандар қатарындағы сандардың кезегі. Көп затты пайдалану арқылы қатар тұрған сандарды салыстыру. Үлкен және кішкентай сандарды анықтау;

5) калькулятор. Сандарды калькуляторға салу.

15. Өлшемдер:

1) баға өлшемі. 1, 2, 5, 10 теңге монеталары. Теңгені қосу, алу;

2) уақыт түсініктері: кәрі-жас, үлкен-жасырақ, ерте-кешірек, ақырын-тез. Апта. Апта күндерінің аталулары. Өз өмірлеріндегі жағдайларды апта күндерімен сәйкестендіру.

16. Кеңістікте бағдарлау: арасында, ортасында, қарама қарсы, ішінде-сыртында, үстінде, астында, артында, алдында, қасында.

17. Реттік қатынастар: шеткі, бірінші, соңғы, ізінен, алдында.

18. Көрнекті геометрия элементтері:

1) дөңгелек, шаршы, үшбұрыш, доғал. Тану, айту, сызбасы және үлгісін бастыру.

3-тарау. Оқу пәнінің 6-сыныптағы базалық білім мазмұны

19. 10 саны көлеміндегі нумерацияны қайталау:

1) заттық-тәжірибелік әрекетте 6-дан 10-ға дейінгі сандарды +1, -1 тәсілімен құру;

2) 0 саны. 0, 6, 7, 8, 9 цифрлары;

3) 10 санын екі цифрмен жазу. Сан, сан есім, цифрлардың арақатынасы;

4) 10 көлемінде тура және кері санау. Сан қатарындағы сандардың бірізділігі. Заттық көптікті пайдалана отырып, қатар тұрған сандармен салыстыру. Үлкен және кіші сандарды анықтау;

5) калькулятор. Сандарды калькуляторға салу.

20. 10 саны көлемінде нақты материалда қосу және азайту:

1) екі топ заттарын біріктіру және зат тобынан заттарды алуға негізделген заттық әрекеттер;

2) өмірдегі таныс жағдайларды бейнелейтін қосынды мен айырманы табуға арналған драматизациялық есептер, иллюстрациялық есептер.

21. Өлшемдер:

1) құн өлшемі. 1, 2, 5, 10, 20 теңгелік шақалар. Теңгені санау, қайталап санау;

2) мезгілдік түсініктер: жас-кәрі, үлкен-кіші, ерте-кеш, баяу-жылдам. Апта. Апта күндерінің атаулары. Өз өміріндегі болған оқиғаның апта күндерімен арақатынасы.

22. Кеңістіктік бағдарлау: ортасында, арасында, қарсысында, ішінде-сыртында, үстінде, астында, алдында, жанында.

23. Ілесу тәртібінің қатысы: шеткі, бірінші, соңғы, ізімен, артында, алдында.

24. Көрнекті геометрия элементтері:

1) шаршы, дөңгелек, үшбұрыш, сопақша. Қима үлгілер мен үлгілерді тану, тау, олардың бойымен жүргізу.

4-тарау. Оқу пәнінің 7-сыныптағы базалық білім мазмұны

25. Нумерацияны қайталау, 20 көлемінде қосу және азайту.

26. 1-ден 20-ға дейінгі сандардың нумерациясы:

1) заттық-тәжірибелік әрекетте екінші ондық сандарын +1, -1 тәсілімен құру;

2) екінші ондық сандарын цифрлармен жазу;

3) сандардың ондық құрамы: көрнекі материалдарды пайдалана отырып, 11-19 сандарынан ондықтар мен бірліктерді құрастыру және оларды ондықтар мен бірліктерге бөлу (20 санын екі ондыққа);

4) зат көптігін және сандарды салыстыру;

5) 20 саны көлеміндегі заттарды санау;

6) 1-20 сандарды калькуляторға салу.

27. Өлшемдер:

1) құн өлшемі. 1, 2, 5, 10, 20, 50, 100 теңгелік шақалар. "Дүкен" дидактикалық ойын;

2) мезгілдік түсініктер: сағат. Ай, ай атаулары. Жыл мезгілдері. Жыл. 1 жыл = 12 ай.

28. Кеңістіктік түсініктер: ортасында, үстінде, астында, арқылы.

29. Көрнекі геометрия элементтері:

1) нүкте, түзу сызық;

2) шаршы, дөңгелек, үшбұрыш, сопақша, үшбұрыш, тікбұрыш.

5-тарау. Оқу пәнінің 8-сыныптағы базалық білім мазмұны

30. Нумерацияны қайталау, 10 саны көлемінде қосу және азайту.

31. 1-ден 20-ға дейінгі нумерация:

1) заттық-тәжірибелік әрекетте екінші ондық сандарын $+1$, -1 тәсілімен құру;

2) екінші ондық сандарын цифрлармен жазу;

3) сандардың ондық құрамы: көрнекі материалдарды пайдалана отырып, 11-19 сандарынан ондықтар мен бірліктерді құрастыру және оларды ондықтар мен бірліктерге бөлу (20 санын екі ондыққа);

4) зат көптігін және сандарды салыстыру;

5) 20 саны көлеміндегі заттарды санау;

6) 1-20 сандарды калькуляторға салу.

32. 20 саны көлемінде қосу және азайту:

1) 20 саны көлемінде разрядтан аттамай, санау, қайталап санау және 1-ден санау тәсілімен, калькулятордың көмегімен разрядтан аттай қосу және азайту;

2) өмірдегі таныс жағдайларды бейнелейтін қосынды мен айырманы табуға арналған драматизациялық есептер, иллюстрациялық есептер. Есептерді шығару жолын атаулармен және қысқа жауабын жазу.

33. Өлшемдер:

1) құн өлшемі. 1, 2, 5, 10, 20, 50, 100 теңгелік шақалар. "Дүкен" дидактикалық ойын;

2) мезгілдік түсініктер: сағат. Ай, ай атаулары. Жыл мезгілдері. Жыл. 1 жыл = 12 ай.

34. Кеңістіктік түсініктер: ортасында, үстінде, астында, арқылы.

35. Көрнекі геометрия элементтері:

1) нүкте, түзу сызық;

2) шаршы, дөңгелек, үшбұрыш, сопақша, үшбұрыш, тікбұрыш.

6-тарау. Оқу пәнінің 9-сыныптағы базалық білім мазмұны

36. Нумерацияны қайталау, 20 саны көлемінде қосу және азайту.

37. 21-ден 100-ге дейінгі нумерация:

1) санау бірлігінің жаңа бірлігі ретіндегі ондық. Толық ондықтардың құрылуы, аталауы және жазылуы;

2) көрнекі құралдарды пайдалана отырып, 100 көлеміндегі толық сандардың ондық құрамын құру;

3) көрнекі материалдарды пайдаланып және пайдаланбай, толық ондықтармен тура және кері санау;

4) екітаңбалы толық сандарды атау және жазу;

5) 1-ден 100-ге дейінгі сандардың сан қатарындағы бірізділігі;

б) сандарды көрнекі құралдарды тірек ете отырып салыстыру.

38. Қосу және азайту:

1) сандарды қайталап санау және 1-ден санау тәсілімен, калькулятордың көмегімен разрядтан аттай отырып қосу және азайту;

2) қосу мен азайтуға берілген драматизациялық есептер, иллюстрациялық есептер. Есептерді атауларымен және қысқа жауабын жазу.

39. Өлшемдер:

1) құн өлшемі. 1, 2, 5, 10, 20, 50, 100 теңгелік шақалар. Шақаларды ұсату және айырбастау;

2) мезгілдік түсініктер: 1 сағат = 30 мин. Бір ай – 28, 29, 30, 31 күн. Күнтізбе;

3) ұзындық өлшемі: метр. Нысандардың ұзындығын 1 метрлік өлшеммен өлшеу;

4) сыйымдылық өлшемі: литр. Өлшеуіш ыдыспен тұрмыстық заттардың (банка, кәстрөл) сыйымдылығын өлшеу.

40. Бүтіннің бөлігі:

1) бүтін заттың екінші, төртінші бөліктері.

41. Көрнекі гелметрия элементтері:

1) шар, куб. Шаршы, дөңгелек, үшбұрыш, сопақша, үшбұрыш, тікбұрыш. Түзу, қисық, сынық сызықтар. Бұрыштар (тік және сүйір).

7-тарау. 5-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

42. Пәндік нәтижелер.

43. Білім алушылар:

1) 1-ден 10-ға дейінгі сандар ретін;

2) 1, 2, 5, 10 теңгелік шақаларды;

3) геометриялық фигуралардың: дөңгелектің, шаршының, үшбұрыштың, сопақшаның атауларын және бейнесін біледі деп күтіледі.

44. Білім алушылар:

1) 10 көлемінде нақты заттарды есепшотта, калькуляторда, тура және кері санауды;

2) 1-ден 10-ға дейін сан қатарының фрагментін құруды;

3) заттардың санын саусақтар санымен, сан есіммен, цифрмен сәйкестендіруді;

4) берілген цифрды және 10 санын цифрлар кассасынан, калькулятордан үлгі бойынша, атауы бойынша іздестіруді;

5) санау әрекетін қажет ететін жағдаяттық есептерді шығаруды;

6) 1, 2, 5, 10 теңгелік шақаларды ойындарда және жаттығуларда тануды;

7) заттарды және олардың бейнелерін еліктеу және үлгі бойынша көлденең қатарға реттеуді;

8) геометриялық фигуралардың үлгілерін түрі, түсі, мөлшері бойынша топтастыруды;

9) геометриялық фигуралардың сызбалары мен үлгілерін бастыру, алынған фигураны штрихтау. Дөңгелек және сопақшаны ажыратуды меңгереді деп күтіледі.

8-тарау. 6-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

45. Пәндік нәтижелер.

46. Білім алушылар:

1) 1-ден 10-ға дейінгі сандар ретін;

2) 1, 2, 5, 10 теңгелік шақаларды;

3) геометриялық фигуралардың: дөңгелектің, шаршының, үшбұрыштың, сопақшаның атауын және бейнесін біледі деп күтіледі.

47. Білім алушылар:

1) 10 көлемінде нақты заттарды есепшотта, калькуляторда, тура және кері санауды;

2) 1-ден 10-ға дейін сан қатарының фрагментін құруды;

3) заттардың санын саусақтар санымен, сан есіммен, цифрмен сәйкестендіруді;

4) берілген цифрды және 10 санын цифрлар кассасынан, калькулятордан үлгі бойынша, атауы бойынша іздестіруді;

5) заттық-тәжірибелік әрекет ізі бойынша цифрлар мен таңбалардан қосу мен азайтуға есеп құрастыру. Жауапты заттарды пайдалана отырып, тура санау немесе 1-ден санау және қайталап санау арқылы табуды;

6) калькуляторды пайдалана отырып, 10 саны көлемінде азайту мен қосуға берілген есептерді шығаруды;

7) ашық нәтижелі драматизациялық есептерді, иллюстрациялық есептерді шығару. Шешуін цифрлардың және таңбалардың көмегімен атаусыз жазуды;

8) санау әрекетін пайдалануды талап ететін жағдаяттық есептерді шығаруды;

9) ойын және жаттығу барысында құны 1, 2, 5, 10 теңгелік шақаларды тануды;

10) заттарды және олардың бейнелерін еліктеу және үлгі бойынша көлденең қоюды;

11) пішіні, түсі, көлемі бойынша геометриялық фигуралардың үлгісін топтастыруды;

12) геометриялық фигуралардың үлгілері мен қима үлгілерінің бойымен сызу, шыққан пішінді штрихтауды, сондай-ақ дөңгелек пен сопақшаны ажыратуды меңгереді деп күтіледі.

9-тарау. 7-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

48. Пәндік нәтижелер.

49. Білім алушылар:

1) 1-ден 20-ға дейінгі сандар ретін;

2) құны 20 теңгелік шақаны;

3) геометриялық фигуралардың: нүктенің, түзудің, тікбұрыштың атауын және бейнесін біледі деп күтіледі.

50. Білім алушылар:

1) нақты заттарды, калькуляторды, есепшотты пайдала отырып, сан қатарын негізге алып, тура және кері санауды;

2) сандарды сан қатарындағы орны бойынша салыстыруды;

3) санау әрекетін пайдалануды талап ететін жағдаяттық есептерді;

4) басқа шақалардың арасынан 20 теңгелік шақаны тану және 5, 10, 20 теңгелік шақаларды құны төмен ұсақ шақалармен ұсатуды;

5) уақытты сағат бойынша 1 сағатқа дейінгі дәлдікпен анықтауды меңгереді деп күтіледі.

10-тарау. 8-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

51. Пәндік нәтижелер.

52. Білім алушылар:

1) 1-ден 20-ға дейінгі сандар ретін;

2) құны 20 теңгелік шақаны;

3) геометриялық фигуралардың: нүктенің, түзудің, тікбұрыштың атауын және бейнесін біледі деп күтіледі.

53. Білім алушылар:

1) нақты заттарды, калькуляторды, есепшотты пайдала отырып, сан қатарын негізге алып, тура және кері санауды;

2) сандарды сан қатарындағы орны бойынша салыстыруды;

3) 20 саны көлемінде нақты материалда, есепшотта, калькуляторда разрядтан аттай және аттамай қосу мен азайтуды;

4) ашық және жабық нәтижелі драматизациялық есептер, иллюстрациялық есептерді;

5) қағаз беті жазықтығында (дәптер беті, кітап беті, суретте, иллюстрацияда) бағдарлануды және қағаз бетінің ортасын, жоғарғы-төмен бөлігін, оң жағы мен сол жағын табуды меңгереді деп күтіледі.

11-тарау. 9 сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

54. Пәндік нәтижелер.

55. Білім алушылар:

1) 1-ден 100-ге дейінгі сандар ретін;

- 2) 50 және 100 теңгелік шақалар;
- 3) табель-күнтізбенің қолданысын біледі деп күтіледі.

56. Білім алушылар:

- 1) көрнекі құралдарды қолданып және оларсыз тура және кері санауды;
- 2) көрнекі құралдардың көмегімен 100-ге дейінгі сандарды алуды;
- 3) 1-ден 100-ге дейін сандарды жазуды;
- 4) 1-ден 100-ге дейінгі сандардың ретін сандар жазылған карточкалардың көмегімен көрсетуді;
- 5) көрнекі құралдарды тірек етіп сандарды салыстыруды;
- 6) калькуляторды, көрнекі құралдарды пайдаланып 100 көлемінде сандарды разрядтан аттамай және разрядтан аттай қосу және азайтуды;
- 7) есептің шешімін жазу немесе оны цифрлардың және таңбалардың көмегімен көрсетуді;
- 8) есептеу әрекетін пайдалануды талап ететін жағдаяттық есептерді;
- 9) 1, 2, 5, 10, 20, 50, 100 теңгелік шақаларды тануды және 50 теңгелік, 100 теңгелік шақаларды ұсақ шақаларға ауыстыруды;
- 10) 50 және 100 теңгелерді түрлі шақалармен алуды;
- 11) сағаттың көмегімен уақытты жарты сағатқа және бес минуттық дәлдікпен анықтауды;
- 12) күнтізбенің көмегімен ай күндерінің саны мен апта күнін анықтауды;
- 13) түрлі нысандардың ұзындығын және енін метрлік сызғышпен өлшеуді;
- 14) өлшеуге арналған ыдыстың көмегімен түрлі құтылардың (банкалар, кәстрөлдер, шелектер, бөтелкелер) сыйымдылығын өлшеуді, сонымен қатар, литр және жарты литрлік банкаларды (бөтелкелер) ажыратуды;
- 15) бүтін затты 2 және 4 бірдей бөліктерге бөлуді (тоқаш, кәмпит, алма, қияр, стақандағы су);
- 16) сызуда тік, қисық, сынық сызықтарды ажыратуды;
- 17) сызғыштың көмегімен түзу, сынық сызықтарды құруды меңгереді деп күтіледі.

57. Тұлғалық нәтижелер. Білім алушылар:

- 1) белсенділік, ұқыптылық, бастаған жұмысын аяқтау, күші жететін қиындықтарды еңсеруді;
- 2) сабақтарда мәдениетті тәртіп дағдыларын, үлкендермен және құрбыларымен ынтымақтастық орнатуды;
- 3) сабаққа, ұсынылған әрекет түрлеріне қызығушылық танытады деп күтіледі.

58. Жүйелік-әрекеттік нәтижелер білім алушылардың:

1) есептеудің нәтижесін анықтауда заттық әрекетті, калькуляторды қолдана білуінен;

2) өмірде кездесетін жағдайларда қарапайым математикалық дағдыларды пайдалануынан көрініс табады деп күтіледі.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2017 жылғы 27 шілдедегі
№ 352 бұйрығына 156-қосымша

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 374-қосымша

Орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-сыныбы үшін "Айналадағы әлем" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Түсінік хат

1. Оқу бағдарламасы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 23 тамыздағы № 1080 қаулысымен бекітілген Орта білім берудің (бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім беру) мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес және орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушылардың ерекше білім алу қажеттіліктерін ескере отырып әзірленген.

2. Оқу пәнінің мақсаты – білім алушыларға табиғат туралы қарапайым түсініктерді меңгерту, олардың жақын қоршаған орта заттары және құбылыстары туралы түсініктерін жүйелеу.

3. Негізгі міндеттері:

1) қоршаған әлемде практикалық бағдарлау үшін қажетті икемділіктер мен дағдыларды қалыптастыру;

2) әлеуметтік дағдылар мен құзыреттілікті дамыту және қалыптастыру;

3) заттардың атқарымдық қолданысын есепке ала отырып, олармен әрекеттену тәсілдерін қалыптастыру;

4) сөйлеу тілінің және коммуникацияның басқа түрлерінің көмегімен қоршағандармен түсінісу тәсілдерін қалыптастыру;

5) мәдени, әлеуметтік және қоғамда қабылданған өмірге тарту;

6) жақын әлеуметтік-мәдени ортамен танысу мүмкіндігін тудыру;

7) табиғатты зерттеу мүмкіндігін тудыру және табиғатқа деген құнттылық қарым-қатынасын қалыптастыру.

4. "Айналадағы әлем" оқу пәні білім алушылардың психофизикалық дамуындағы бұзылыстарды, өмірлік қажетті білім, икемділіктер мен дағдыларды меңгерудегі қиындықтарды жеңуге және өтеуге бағытталған түзету пәндерінің циклына кіреді.

5. Оқу жүктемесінің көлемі:

1) 5 сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағат.

6. Орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушылардың қоршаған орта туралы түсінігі өте кедей, сондықтан "Айналадағы әлем" бағдарламасының тараулары бойынша сабақтарда негізінен оларға тірі және өлі табиғат туралы, әр түрлі жыл мезгіліндегі адамдардың еңбектері туралы, қоршаған ортада өсетін кейбір өсімдіктер, үй және жабайы жануарлар туралы бастапқы мәліметтерді ұсыну қарастырылады. Табиғаттағы мезгілдік құбылыстарды бақылау ұйымдастырылады.

7. Мұғалім жоспарлаудан бастап, әрбір кезеңдегі жұмыс тәсілдері мен түрлерін өзі таңдайды. Бұл жағдайда қолданылатын дидактикалық қағидалар:

1) баланың жан-жақты білімі және оған арнайы тиімді көмек көрсету;

2) педагогикалық түпкі ойды білім алушылардың мүмкіндіктері мен қажеттіліктеріне және қоршаған орта жағдайына сәйкес бейімдеу;

3) тәсілдерді, дидактикалық құралдарды, жұмыс қарқынын дараландыру;

4) ұсынылған материалдың қолжетімділігі;

5) қиындықтардың біртіндеп өсуі;

6) баланың үйрету және оқыту процесіне белсенді және саналы түрде қатысуы;

7) жан-жақты көрнекілік пен үлгі;

8) біріктірілген әсер (ішкі және пәнаралық байланыстар, мамандардың өзара әрекеттенуі);

9) тұрақты жетістіктерді қалыптастыру және оларды пайдалана білу (материалды логикалық тұрғыда орналастыру; алынған білім мен дағдыларды тұрақты түрде бекіту, оларды күнделікті өмірде қолдану).

8. Бағдарламаның оқу материалы орташа ақыл-ой кемістігі бар балаларда өмірлік қажетті практикалық икемділіктер мен дағдыларды қалыптастыруға бағытталған.

9. Қоршаған ортада бағдарлау әлеуметтік бейімдеу жұмысы бағыттарының біреуі, бұл көрсетілген санаттағы балалар үшін өзекті болып табылады. Оқыту практикалық түрде іске асырылады. Икемділіктерді қалыптастыру күнделікті өмірдегі қажеттілікті қанағаттандырумен байланысты болады.

10. Бұл курсты тағайындаудың маңыздылығы – қоршаған ортадағы шынайы заттармен және құбылыстармен таныстыру негізінде ауызекі сөйлеу тілін дамыту. Сөйлеу тілінің реттеушілік, сондай-ақ коммуникативтік атқарымы дамиды. Балаларды айтылған сөзді түсінуге, қажетті нұсқауларды орындауға, өзінің әрекетін мұғалімнің талабына бағындыруға үйретеді. Коммуникативтік құрал ретіндегі сөйлеу тіліне үйрету ересек адамдар мен және құрдастарымен

қарым-қатынаста болу барысында қалыптастырылады. Ақыл-ой даму бұзылысы орташа деңгейдегі білім алушылардың мүмкіндіктеріне қарай олардың сөйлеу тілінің лексикалық, синтаксистік жақтары, байланыстырылған ауызекі сөйлеу тілі дамиды.

11. Сабақтарда сөйлеу тілдік уәжді арттыруға арналған жағдайларды құру үшін бірқатар әдістемелік тәсілдер мен жұмыс түрлерін: заттармен әр түрлі әрекеттерді, саналуан жағдаяттық-рөлдік ойындарды, Табиғат күнделігімен және Табиғатты бақылау күнделігімен жұмыстарды, бақылаулар, жағдаяттық суреттер бойынша сөйлемдер мен әңгімелерді құрастыруды пайдалануды талап етеді.

12. "Айналадағы әлем" пәнінің оқу материалын балалардың өнімді әрекеттенуі барысында оқыту өте маңызды болып табылады. Заттық-практикалық әрекет әрбір білім алушының қажеттілігіне айналады деп күтіледі. Осы мақсатта мұғалім тақырыпты оқытуды жобалағанда, алдымен практикалық тапсырмаларды анықтайды, ал сабақта олардың мағынасын ашып, олардың қажеттілігіне назар аударады.

13. Бағдарламамен қарастырылған тақырыптарды дәйектілікпен оқытып қана қоймай, оқытудың әрбір кезеңінде бір тақырыпқа бірнеше рет оралады. Жұмысты осылай ұйымдастыру түсініктермен, сондай-ақ оларды білдіретін сөздермен алғашқы танысуда өте маңызды болады, білім алушылардан толық және жан-жақты түсінуді және есте сақтауды талап етпейді. Алдымен сөз шектелген, бір мағыналы сөз түрінде болады. Біртіндеп арықарайғы жұмыс барысында ол жаңа мағынамен толығады, оның мағынасы кеңейеді. Қандай да бір тақырыпқа бірнеше жыл бойы қайта-қайта оралу ұсынылған білімді бекіту, оларды байыту және дамыту үшін маңызды.

14. "Айналадағы әлем" бағдарламасының мазмұны тоқсандықтар бойынша сараланбайды. Тақырыптарды оқыту дәйектілігін мұғалім жергілікті жердің табиғат ерекшеліктеріне қарай түрлендіре алады. Уақытты қандай да бір тақырыпты оқытуға бөлу білім алушылардың оқу материалдарын сапалы меңгеруін қамтамасыз етуге міндетті.

15. Төртінші тоқсанның негізгі уақытын жыл бойы өткендерді бекітуге және жеке білім алушылардың біліміндегі кемшіліктерді жоюға арнау ұсынылады. Қайталау сабақтарын өткізу оқу материалын тиянақты меңгерумен қамтамасыз етеді, мұғалімге балаларға білімді өзгерген, жаңа жағдайда орындауды ұсынуға мүмкіндік береді. Балалар меңгерген материал негізінде тәжірибе жинақтайды. Бала әрекеттену барысында объективті шындықпен қатынасқа түседі.

16. Баланың болмысты меңгеруі баланың қоршаған әлеммен өзара қатынасын қамтамасыз ететін және қолдайтын ересек адамның басшылығымен жүретін белсенді процесс арқылы жүзеге асады. Бірінші кезекте қоршаған әлем мен әлеуметтік ортада практикалық бағдарлау үшін қажетті әрекеттер, икемділіктер, тәсілдер қалыптасады. Тәжірибе көрсеткендай, ақыл-ой даму бұзылысы орташа деңгейдегі балалардың олар үшін жақын ортаға бейімделу тәсілдері олардың жалпы психикалық дамуының көрсеткіші және нәтижесі болып табылады.

17. Білім алушылардың оқу жетістіктері сипаттамалық бағалау көмегімен тіркеледі. Әрбір білім алушының жетістігін сипаттамалық бағалау процесінде қоршаған әлемнің заттық және сезімдік бейнесі, олардың адамдардың қоғамында өзін-өзі жеке тұлғалық тұрғыда сезінуінің дамуы, әрекеттенудің нақты дағдыларын, тәсілдерін меңгеру және заттық және табиғи әлемде жұмыс істеуін қамтамасыз етуге арналған өзінің сөйлеу тілін пайдалану негіз болып табылатын әлеуметтік алға жылжу тәжірибесі белгіленеді.

18. Бағдарлама орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларды оқытудың жеке бағдарламасын әзірлеу үшін ұсыныс түрінде беріледі және оған негіз болады.

2-тарау. Оқу пәнінің 5-сыныптағы базалық білім мазмұны

19. Менің үйім (10 сағат):

1) тұрғын бөлмелердің атауы мен қолданысы: асүй, жатын бөлме, ортақ пайдаланылатын орын;

2) жиһаздың қолданысы;

3) жиһаздың күтімі;

4) жиһаздың тұрмыстық техникадан айырмашылығы;

5) ыдыс-аяқ. Ыдыстардың атаулары;

6) асүйлік, шай ішетін, асханалық ыдыстардың арасындағы айырмашылық.

Ыдыстарды сақтау және олардың күтімі;

7) жиһазға және ыдыстарға ұқыптылықпен қарау.

20. Мектеп (5 сағат):

1) мектептің атауы, нөмірі және мекенжайы;

2) мектепке баратын және мектептен қайтатын жол;

3) мектеп және сынып жиһазына, мектеп ауласына ұқыптылықпен қарау.

21. Менің Отаным – Қазақстан (5 сағат):

1) Отанымыздың атауы – Қазақстан;

2) еліміздің бас қаласы – Астана;

3) біздің Отанымыздың ірі қаласы – Алматы;

4) мемлекеттік мерекелер мен ерекше мәні бар даталар.

22. Көлік. Жол жүру ережелері (10 сағат):

- 1) көлік құралдары және көлік құралдарының түрлері;
- 2) әр түрлі жағдайлардағы көшеден өту ережелері;
- 3) қоғамдық көліктерге арналған аялдамалар;
- 4) көшедегі және жол қиысындағы (бағдаршам, реттеуші) көліктер мен жүргіншілерді реттеу ережелері;
- 5) қаладағы және ауылдағы көлік құралдары (автобус, троллейбус, трамвай, такси, метро, жеке көлік);
- 6) алыс жолдық көліктер (пойыз, ұшақ).

23. Жыл мезгілдері. Табиғаттағы мезгілдік өзгерістер (10 сағат):

- 1) табиғаттағы мезгілдік өзгерістерді бақылау;
- 2) ауа райы (ашық, бұлтты, жаңбыр, найзағай, жел);
- 3) жаз белгілері: күн қатты қыздырады, ыстық, шық, тұман, бұлт және қара бұлттар, жазғы жаңбыр, нөсер, бұршақ, найзағай, жай;
- 4) өз бетімен бақылау және табиғаттағы өзгерістерді күнделікте тіркеу;
- 5) жаз айларының атаулары;
- 6) күз белгілерін бақылау: күн қысқарады, түн ұзарады, суық жел соғады, жаңбыр жиі жауады, күн суытады, ағаш жапырақтары сарғаяды, түседі;
- 7) жыл құстарының (ұзақ, қараторғай) қысқа дайындығы туралы мәліметтер;
- 8) қатқатты бақылау;
- 9) күз айларының атаулары;
- 10) қысқы айлардағы табиғаттағы өзгерістерді (қыста күн кеш шығады, ерте батады, күн қысқарады, түн ұзарады, аяз, боран, қар жауады, аязды күндердегі қатқан көлдер, аяқ астындағы қар сықырлайды) бақылау;
- 11) қыс айларының атаулары;
- 12) балалардың қыстағы ойындары;
- 13) көктемдегі өзгерістерді (күн ерте көтеріледі, қатты қыздыра бастайды, мұз жүруі, су тасуы, қары еріген ойдым жер, ағаштар бүршіктенеді, жапырақтар мен гүлдер шығады, жеміс ағаштары гүлдейді, ағаштар мен бұталарды отырғызады, бақшаға тұқым себеді, жәндіктер пайда болады, құстар ұшып келеді) өздігінен бақылау;
- 14) көктем айларының атаулары;
- 15) жыл құстары мен жәндіктерді бақылау;
- 16) көктемдегі құстар мен жануардардың өміріндегі өзгерістерді бақылау;
- 17) балалардың көктемдегі ойындары; адамдардың жылдың әр түрлі мезгілдеріндегі еңбектері.

24. Өсімдіктер (14 сағат):

1) көкөніс дақылдарының айырмашылықтары, салыстыру; көкөністердің адам үшін пайдасы;

2) жемістер мен жидектердің айырмашылықтары, салыстыру. Жемістер мен жидектердің адам үшін пайдасы. Тосап, нәрсу;

3) бұталар мен ағаштар. Бұталар (шырғанақ, итмұрын, қарлыған) туралы түсініктерін кеңейту;

4) ағаш (емен), қылқанды ағаштар (шырга, қарағай);

5) бұталар, ағаштар мен гүлдердің айырмашылықтары.

25. Жануарлар (14 сағат):

1) үй жануарлары: ешкі, қой, шошқа, түйе, сиыр, жылқы. Сыртқы түрі. Олардың күтімі, адам үшін пайдасы;

2) жабайы жануарлар. Жабайы және үй жануарларының өмір сүруін, қоректенуін, адамға пайдасын салыстыру;

3) жабайы құстар: үйрек, қаз, аққу. Сыртқы түрі. Мекендейтін жері. Жабайы құстардың үй құстарынан айырмашылықтары;

4) балық және оның құрылысы (бас, желбезек, жүзбеқанат, құйрық). Қозғалу тәсілдері. Балықтардың қоректенуі. Балықтардың мекендейтін жерлері – өзен, теңіз, көлдер. Балықтарды аквариумде ұстау.

3-тарау. 5-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

26. Пәндік нәтижелер.

27. Білім алушылар:

1) үйінің мекенжайын;

2) мектепке баратын жолды;

3) бөлмелердің және асхана, асүй, жатын бөлмелерге арналған жиһаздардың атауларын біледі деп күтіледі.

28. Білім алушылар:

1) балалардың көшедегі, көліктегі, қоғамдық орындардағы тәртіп ережелерін орындауды;

2) қаланың, ауылдың басты көшелерін тануды;

3) жыл мезгілдерінің белгілерін тануды;

4) жергілікті жерде кең тараған көкөніс, жеміс, жидектерді тануды;

5) үй және жабайы жануарларды ажыратуды;

6) ағаштарды, бұталарды, гүлдерді ажыратуды меңгереді деп күтіледі.

29. Тұлғалық нәтижелер. Білім алушылар:

1) ата-анасына, ересек адамдарға өтінішін, қалауын білдіре білуді;

2) ересек адамдарға және құрдастарына сыпайылық пен жайлылық;

3) ересек адамдардың еңбегін сыйлау, жанұяда қолынан келетін тапсырмаларды орындауды;

4) көшеде жүру, қоғамдық орындардағы тәртіп ережелерін орындауды танытады деп күтіледі.

30. Жүйелік-әрекеттік нәтижелер. Білім алушылардың:

- 1) табиғаттағы мезгілдік өзгерістерді бақылауынан;
- 2) жемістер мен көкөністерді сыртқы түрі мен дәміне қарай ажыратуынан;
- 3) бөлме өсімдіктері мен мектеп үлескесіндегі өсімдіктердің күтімінен;
- 4) үй жануарларын, жабайы жануарларды, құстарды, жәндіктерді, балықтарды тануынан және атауынан көрініс табады деп күтіледі.

Қазақстан			Республикасы
Білім және ғылым	және	ғылым	министрінің
2017	жылғы	27	шілдедегі
№ 352 бұйрығына 157-қосымша			

Қазақстан			Республикасы
Білім және ғылым	және	ғылым	министрінің
2013	жылғы	3	сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 375-қосымша			

Орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-9 сыныптары үшін "Бейнелеу" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Түсінік хат

1. Оқу бағдарламасы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 23 тамыздағы № 1080 қаулысымен бекітілген Орта білім берудің (бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім беру) мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес және орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушылардың ерекше білім алу қажеттіліктерін ескере отырып әзірленген.

2. Оқу пәнінің мақсаты - білім алушылардың эстетикалық сезімдерін дамытуға және сезімдік аймағын дамытуға ықпал ету, танымдық қызығушылықтарын, сөйлеу және қозғалыс қабілеттерін қалыптастыру.

3. Оқу пәнінің міндеттері:

1) білім алушылардың бейнелеу әрекетіне жағымды сезімдік көзқарасын қалыптастыру;

2) бейнелеу әрекеті және оның нәтижелеріне қызығушылығын дамыту;

3) қолжетімді бейнелеу құралдарының көмегімен шынайы болмысты бейнелеу қажеттіліктерін қалыптастыру (сурет, аппликация);

4) салынған бейнені нақты нысандармен, құбылыстармен, оқиғалармен салыстыра білуді қалыптастыру;

5) сурет салудың түрлі әдіс тәсілдерін үйрету;

6) бейнеленген нысандардың негізгі қасиеттері мен қатынастарын қабылдауды дамыту;

7) қоршаған ортадағы заттармен құбылыстар туралы түсінігін кеңейту, нақтылау, бекіту;

8) ұсақ қимылдарын, көру-қозғалыс теңестігін, қолдарының қозғалыс тепе-теңдігін жетілдіру;

9) өзінің және басқалардың әрекеттену нәтижелерін дұрыс қабылдауды тәрбиелеу.

4. Бейнелеу сабағы орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушылардың даму кемшіліктерін еңсеру мүмкіндігін қамтамасыз етеді. Оқу процесінің басты шарты - сабақтың түзету бағыты.

5. Бағдарламада сабақтың үш түрі қарастырылған: қоршаған шынайы болмыстағы заттардың суретін бейнелеу, сәндік бейнелеу, тақырып бойынша бейнелеу.

6. Қоршаған шынайы болмыстағы заттарды бейнелеу көлденең, тік, қиғаш сызықтарды сыза білуді қалыптастыру, жақсы таныс заттарды бейнелеуді үйрету, заттардың кеңістікте бір-біріне өзара орналасуын анықтау, заттардың түстерін көрсете білуді қалыптастыруға бағытталған. Сурет салуда білім алушыларға жақсы таныс заттар қолданылады. Білім алушылардан әр түрлі деңгейде дербес сурет салу күтіледі: бұйымға қарап сурет салу, үлгіге қарап салу, тірек нүктелері бойынша, дайын сұлбаны жиектеу.

7. Сәндік бейнелеу сабақтарында білім алушылар оқытушының басқаруымен шеңберде, текшеде, жолақта қарапайым өрнектерді құрастырады. Түстерді ажырата білуді, оларды әдемілеп сәйкестендіруді, берілген тәртіпте ою-өрнектерді салуды үйренеді. Алғашқыда білім алушылар ою-өрнектерді геометриялық пішіндерден құрастырып бояуды үйренеді, кейіннен оларды өсімдік және жануарлар түрлерінен салады, содан кейін қазақтың ұлттық ою өрнектерімен танысады. Өрнектерді құрастырғанда пішіндерді бірдей бөлшектерге бөлу үшін білім алушылар трафарет пайдаланады.

8. Тақырып бойынша бейнелеу қоршаған өмірдегі құбылыстарды және ертегілерді, шағын әңгімелерді бейнелеуді ұйғарады. Тақырып бойынша бейнелеу пәнінде балалар атақты суретшілердің жыл мезгілдерін, мейрамдарды, ертегілерді бейнелеген картиналарды қарастырып, мүмкіндігінше сурақтарға жауап беру арқылы мазмұнын айтады.

9. Мұғалім білім алушыға сурет салуға жайлы орынды, білім алушының орындыққа отырумен ғана шектемейтін, ыңғайлы қалыпты таңдауға көмектеседі. Мысалы: арнайы кресло, жұмсақ модуль, кілем. Қағаз еденде немесе тағанда болуы мүмкін. Бұл мәселені әр білім алушы үшін дербес қарастырады. Білім алушылар бір-біріне жақын орналасуы абзал.

10. Білім алушылардың мүмкіндігіне қарай оқытушының таңдауы бойынша сурет сабағында дәстүрлі оқу әдістемесімен қатар балама әдістер қолданылады

(саусақ кескіндемесі, жемістің табы, бояғыштың табы, тіс пастасымен сурет салу, инемен кескіндеу).

11. Бейнелеудің тақырыбы білім алушының күнделікті өмірімен, күнделікті оқиғалармен, мерекелермен байланыстырылады.

12. Оқу жүктемесінің көлемі:

- 1) 5 сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағат;
- 2) 6 сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағат;
- 3) 7 сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағат;
- 4) 8 сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағат;
- 5) 9 сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағат.

13. Оқу жылдары бойынша сағат саны төменгідей бөлінеді:

1-кесте

Сабақтың түрі	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып
Қоршаған шынайы болмысты суреттеу	12	12	12	12	12
Сәндік сурет салу	12	12	12	12	12
Тақырыпқа сурет салу.	10	10	10	10	10
Барлығы 170 сағат	34	34	34	34	34

14. Бейнелеу сабағы "Айналадағы әлем", "Адам және әлем" "Оқу, жазу және тіл дамыту", "Санау" сабақтарымен тығыз байланысты.

15. Бағдарлама орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларға арналған жеке оқыту бағдарламасын анықтауға негіз болатын, ұсынымды сипатқа ие. Сынып білім алушыларының білім алу қажеттілігіне сәйкес оқытушы оқу сабағының мазмұнына кез келген өзгертулер енгізе алады.

16. Білім алушылардың жетістігін бағалауда сипаттап бағалау қолданылады.

2-тарау. Оқу пәнінің 5-сыныптағы базалық білім мазмұны

17. Қоршаған шынайы болмыстағы заттарды және құбылыстарды бейнелеу (12 сағат):

1) бейнеленетін затты немесе құбылысты сараптай білу (мысалы, табиғи құбылыс) (түрін, түсін және бөлшектерінің көлемін анықтау);

2) тікбұрышты, текше, үшбұрышты, дөңгелек заттарды кеңістікте үлгіге қатап, сұлбадан, тірек нүктелермен, дербес суретін салу;

3) парақ қағазда суреттің үлгісінен, сұлбасынан, тірек нүктесінен дербес орналасқан жерін анықтау;

4) дербес түсті таңдай отырып, затты үлгіге сәйкес бояу;

5) әртүрлі материалдармен сурет салу (гуашь, клей, ермексаз) сондай ақ сурет салуға қарындашпен бояужаққышты ғана пайдаланбай, қолмен, саусақпен, мөрмен, қоршаған ортадағы заттарды пайдалану.

18. Сәндік бейнелеу (12 сағат):

1) шеңберде, текшеде, жолақта, шаршыда үлгіге қарап дербес ойлап кезеңімен өрнектер салу;

2) үлгі бойынша, дербес ойлап өрнектерді шеңбердің ортасында және шеттерінде орналастыру;

3) бейнелеуге түрлі құралдарды қолдану (гуашь, қарындаш, ермексаз);

4) қазақтың ұлттық ою өрнектерінің элементтерін құрылу кезектілігіне сәйкес салу.

19. Тақырып бойынша сурет салу (10 сағат):

1) қарапайым формадағы таныс заттардың суретін трафарет көмекші құралдардың көмегімен салу (мысалы: себеттегі көкөністер, өнімді жинау, автобус, машина, қалалық көлік...), қоршаған өмірдегі құбылыстар (мысалы: күзгі ағаш, қар, көктемгі бұлақ); таныс ертегілерді безендіру (баяу);

2) түрлі ертегілер, мерекелік оқиғалар, жыл мезгілдері бейнеленген қарапайым картиналарды пиктограмма, сұрақтарға жауап беру, суреттерді тірекке ала отырып қарастырып мазмұнын айту;

3) өзі салған бейнеге сезімдік қатынасын білдіру, өзінің және сыныптастарының салған суреттерін тану.

20. Бағдарлама мазмұнын тоқсанға бөлу.

21. 1 тоқсан (9 сағат):

1) қоршаған шынайы болмыстағы заттарды бейнелеу (3 сағат). Мысалы: ағаш жапырағы, көкөністер, жемістер;

2) сәндік бейнелеу (3 сағат). Мысалы: жолақта геометриялық пішіндерден өрнек салу. Жолақта өсетін элементтерден өрнек салу. Шаршыда өрнек салу.

3) тақырып бойынша сурет салу (3сағат). Мысалы: науқан жинау. Күзгі ағаш. Ертегі: Үш аю.

22. 2 тоқсан (7 сағат):

1) қоршаған шынайы болмыстағы заттарды бейнелеу (3 сағат). Мысалы: дөңгелек зат: екі түсті доп;

2) сәндік бейнелеу (2 сағат). Мысалы: Шыршаны безендіру. Жаңа жылдық гирляндар;

3) тақырып бойынша бейнелеу (2 сағат). Мысалы: Қыс, жауған қар. Жаңа жылдық ертегі.

23. 3 тоқсан (10 сағат):

1) қоршаған шынайы болмыстағы заттарды бейнелеу (3 сағат). Мысалы: құмырадағы гүл, бәйшешек, қараторғай.

2) сәндік бейнелеу (4 сағат). Мысалы: анама сыйлық - шай сервизи. Қазақтың ұлттық бас киімі;

3) тақырып бойынша бейнелеу (3 сағат). Мысалы: аналар мерекесі. Наурыз. Ертегі: Қоянның үйшігі.

24. 4 тоқсан (8 сағат):

1) қоршаған шынайы болмыстағы заттарды бейнелеу (3 сағат). Мысалы: Қоңыз. Автобус. Қоңырау сағат.

2) сәндік бейнелеу (3 сағат). Мысалы: матрешка, көбелек.

3) тақырып бойынша бейнелеу (2 сағат). Мысалы: Көктемгі шабындық, жаз.

3-тарау. Оқу пәнінің 5-сыныптағы базалық білім мазмұны

25. Қоршаған шынайы болмыстағы заттар мен құбылыстарды бейнелеу (12 сағат):

1) бейнелейтін заттармен құбылыстарды сараптау (мысалы, табиғат құбылыстары), (формасын, түсін, қосымша бөліктерінің көлемін анықтау);

2) әр түрлі формадағы заттардың бейнесін жеңіл кеңістікте орналасуын үлгіден, сұлбадан, тірек нүктелерінен, дербес суретін салу;

3) парақ қағазда үлгісінен, сұлбасынан, тірек нүктелерінен, дербес суреттің орналасқан жерін анықтау;

4) дербес түсті таңдай отырып, үлгіге сәйкес заттарды бояу;

5) әртүрлі материалдармен сурет салу (гуашь, клей, ермексаз) және сурет салуға қарындашпен бояужақшыты ғана пайдаланбай, қолмен, саусақпен, мөрмен, қоршаған ортадағы заттарды қолдану;

6) жоспар бойынша сурет салудың кезектілігін нақтылау (пиктограмма, карточкалар бойынша).

26. Сәндік бейнелеу (12 сағат):

1) түрлі формадағы ою өрнектерді көрсету бойынша, үлгіге сәйкес, дербес ойлап кезегімен салу;

2) бейнеленген нысандағы сәндеу элементтерін: қатарға, бір бірінің астына, ортасына, шеттеріне, үлгі бойынша және өздігінен орналастыру;

3) сурет салуға түрлі құралдарды пайдалану (гуашь, қарындаш, саусақтарға арналған бояулар, ермексаз);

4) қазақтың ұлттық ою-өрнектерінің элементтерін құрастыру кезектілігіне сәйкес бейнелеу.

27. Тақырып бойынша бейнелеу (10 сағат):

1) қарапайым формадағы таныс заттардың суреттерін трафареттің көмекші құралдардың көмегімен бейнелеу (мысалы: тарелкедегі жемістер, сүйікті ойыншық), қоршаған өмірдегі құбылыстар (мысалы: жаңбыр жауғанда); таныс ертегілерді безендіру (бояу);

2) түрлі ертегілер, мерекелік оқиғалар, жыл мезгілі бейнеленген қарапайым картиналарды қарастырып қойылған сұрақтарға жауап беру арқылы, тірек нүктелері, пиктограммалар бойынша мазмұндап беру;

3) бейнеленген көрініске сезімдік көзқарасын білдіру, өзінің және сыныптастарының суретін тану.

28. Бағдарламаның мазмұнын тоқсанға бөлу.

29. 1 тоқсан (9 сағат):

1) қоршаған шынайы болмыстағы заттарды бейнелеу (3 сағат). Мысалы: ағаш жапырақтары, ойыншықтар, жеміс-жидек;

2) сәндік бейнелеу (3 сағат). Мысалы: жолақта геометриялық пішіндерден өрнек салу. Жолақта өсімдік элементтерінен өрнек салу. Шаршыда өрнек салу;

3) тақырып бойынша сурет салу (3сағат). Мысалы: Жаңбыр жауып тұр. Мультфильм кейіпкерлері: Чебурашка. Ертегі: Бауырсақ.

30. 2 тоқсан (7 сағат):

1) қоршаған шынайы болмыстағы заттарды бейнелеу (3 сағат). Мысалы: жол белгілері, көлік, ыдыс;

2) сәндік бейнелеу (2 сағат). Мысалы: Карнавал маскалары, шақыру қағазы;

3) тақырып бойынша бейнелеу (2 сағат). Мысалы: аққала жасау, жаңа жыл.

31. 3 тоқсан (10 сағат):

1) қоршаған шынайы болмыстағы заттарды бейнелеу (3 сағат). Мысалы: Жануарлар, жиһаз, жанұя;

2) сәндік бейнелеу (4 сағат). Мысалы: анама сыйлық - қол орамал. Қазақтың ұлттық киімі;

3) тақырып бойынша бейнелеу (3 сағат). Мысалы: аналар мерекесі. Наурыз. Ертегі.

32. 4 тоқсан (8 сағат):

1) қоршаған шынайы болмыстағы заттарды бейнелеу (3 сағат). Мысалы: қараторғайдың ұясы, инелік, музыкалық аспаптар;

2) сәндік бейнелеу (3 сағат). Мысалы: жануарлардың, өсімдіктердің сұлбасы;

3) тақырып бойынша бейнелеу (2 сағат). Мысалы: гүлдер, жаз.

4-тарау. Оқу пәнінің 7-сыныптағы базалық білім мазмұны

33. Қоршаған шынайы болмыстағы заттарды бейнелеу (12 сағат):

1) бейнелейтін заттар немесе құбылыстарды сараптау (мысалы, табиғат құбылысы) (формасын, түсін және қосымша бөліктерінің көлемін анықтау);

2) әр түрлі формадағы заттардың бейнесін жеңіл кеңістікте орналасуын үлгіден, сұлбадан, тірек нүктелерінен, дербес суретін салу;

3) парақ қағазда үлгісінен, сұлбасынан, тірек нүктелерінен, дербес суреттің орналасқан жерін анықтау;

4) дербес түсті таңдай отырып, үлгіге сәйкес затты бояу;

5) әртүрлі материалдармен сурет салу (гуашь, клей, ермексаз) және сурет салуға қарындашпен бояу жақшыты ғана пайдаланбай, қолмен, саусақпен, мөрмен, қоршаған ортадағы заттарды қолдану;

6) жоспар бойынша сурет салудың кезектілігін нақтылау (пиктограмма, карточкалар бойынша).

34. Сәндік бейнелеу (12 сағат):

1) түрлі формадағы ою өрнектерді көрсету бойынша, үлгіге сәйкес, дербес ойлап кезегімен салу;

2) бейнеленген нысандағы сәндеу элементтерін: қатарға, бір бірінің астына, ортасына, шеттеріне, үлгі бойынша және өздігінен орналастыру;

3) сурет салуға түрлі құралдарды пайдалану (гуашь, қарындаш, саусақтарға ранылған бояулар, ермексаз);

4) қазақтың ұлттық ою өрнектерінің элементтерін құрастыру кезектілігіне сәйкес бейнелеу.

35. Тақырып бойынша бейнелеу (10 сағат):

1) қарапайым формадағы таныс заттардың суреттерін трафареттің көмекші құралдардың көмегімен бейнелеу (мысалы: құмырадағы гүлдер), қоршаған өмірдегі құбылыстар (мысалы: жазғы, күзгі, қысқы ағаш, қар жауғанда, көктемгі бұлақ); таныс ертегілерді безендіру (бояу);

2) түрлі ертегілер, мерекелік оқиғалар, жыл мезгілі бейнеленген қарапайым картиналарды қарастырып қойылған сұрақтарға жауап беру арқылы, тірек нүктелері, пиктограммалар бойынша мазмұндап беру;

3) бейнеленген көрініске сезімдік көзқарасын білдіру, өзінің және сыныптастарының суретін тану.

36. Бағдарламаның мазмұнын тоқсанға бөлу.

37. 1 тоқсан (9 сағат):

1) қоршаған шынайы болмыстағы заттарды бейнелеу (3 сағат). Мысалы: үй, ағаш, ыдыс;

2) сәндік бейнелеу (3 сағат). Мысалы: геометриялық пішіндерден жолақта өрнек салу. Өсімдік элементтерінен жолақта өрнек салу. Шаршыда өрнек салу;

3) тақырып бойынша сурет салу (3 сағат). Мысалы: Күзгі бақ.

38. 2 тоқсан (7 сағат):

1) қоршаған шынайы болмыстағы заттарды бейнелеу (3 сағат). Мысалы жол белгілері, көлік, ыдыс;

2) сәндік бейнелеу (2 сағат). Мысалы: Құттықтау ашық хаттары;

3) тақырып бойынша бейнелеу (2 сағат). Мысалы: Жауған қар, Жаңа жыл.

39. 3 тоқсан (10 сағат):

1) қоршаған шынайы болмыстағы заттарды бейнелеу (3 сағат). Мысалы: Жануарлар, жиһаз, жанұя;

2) сәндік бейнелеу (4 сағат). Мысалы: анама сыйлық - сөмке. Қазақтың ұлттық киімі;

3) тақырып бойынша бейнелеу (3 сағат). Мысалы: аналар мерекесі. Наурыз. Ертегі.

40. 4 тоқсан (8 сағат):

1) қоршаған шынайы болмыстағы заттарды бейнелеу (3 сағат). Мысалы: көбелек, музыкалық аспаптар;

2) сәндік бейнелеу (3 сағат). Мысалы: жануарлардың, өсімдіктердің сұлбасы;

3) тақырып бойынша бейнелеу (2 сағат). Мысалы: құмырадағы гүлдер, жеміс-жидек.

5-тарау. Оқу пәнінің 8-сыныптағы базалық білім мазмұны

41. Қоршаған шынайы болмыстағы заттарды бейнелеу (12 сағат):

1) бейнелейтін заттар немесе құбылыстарды сараптау (мысалы, табиғат құбылысы) (формасын, түсін және қосымша бөліктерінің көлемін анықтау);

2) әр түрлі формадағы заттардың бейнесін жеңіл кеңістікте орналасуын үлгіден, сұлбадан, тірек нүктелерінен, дербес суретін салу;

3) парақ қағазда үлгісінен, сұлбасынан, тірек нүктелерінен, дербес суреттің орналасқан жерін анықтау;

4) дербес түсті таңдай отырып, үлгіге сәйкес затты бояу;

5) әртүрлі материалдармен сурет салу (гуашь, клей, ермексаз) және сурет салуға қарындашпен бояу жақшыты ғана пайдаланбай, қолмен, саусақпен, мөрмен, қоршаған ортадағы заттарды қолдану;

6) жоспар бойынша сурет салудың кезектілігін нақтылау (пиктограмма, карточкалар бойынша).

42. Сәндік бейнелеу (12 сағат):

1) түрлі формадағы ою өрнектерді көрсету бойынша, үлгіге сәйкес, дербес ойлап кезегімен салу;

2) бейнеленген нысандағы сәндеу элементтерін: қатарға, бір бірінің астына, ортасына, шеттеріне, үлгі бойынша және өздігінен орналастыру;

3) сурет салуға түрлі құралдарды пайдалану (гуашь, қарындаш, саусақтарға арналған бояулар, ермексаз);

4) қазақтың ұлттық ою-өрнектерінің элементтерін құрастыру кезектілігіне сәйкес бейнелеу.

43. Тақырып бойынша бейнелеу (10 сағат):

1) қарапайым формадағы таныс заттардың суреттерін трафареттің көмекші құралдардың көмегімен бейнелеу (мысалы: конфет салынған ваза, дүкеннің сәресі), қоршаған өмірдегі құбылыстар (мысалы: күзгі ағаш, жауған қар, көктемгі бұлақ); таныс ертегілерді безендіру (баяу);

2) түрлі ертегілер, мерекелік оқиғалар, жыл мезгілі бейнеленген қарапайым картиналарды қарастырып қойылған сұрақтарға жауап беру арқылы, тірек нүктелері, пиктограммалар бойынша мазмұндап беру;

3) бейнеленген көрініске сезімдік көзқарасын білдіру, өзінің және сыныптастарының суретін тану.

44. Бағдарламаның мазмұнын тоқсанға бөлу.

45. 1 тоқсан (9 сағат):

1) қоршаған шынайы болмыстағы заттарды бейнелеу (3 сағат). Мысалы: жеміс жидек, ыдыс, жиһаз, ойыншық, мектеп заттары;

2) сәндік бейнелеу (3 сағат). Мысалы: геометриялық пішіндерден жолақта өрнек салу. Орамалдағы өрнек. Қазақтың ұлттық ыдысы;

3) тақырып бойынша бейнелеу (3 сағат). Мысалы: армысың күз, менің үйім. Ертегі.

46. 2 тоқсан (7 сағат):

1) қоршаған шынайы болмыстағы затты бейнелеу (3 сағат). Мысалы: құстар, жануарлар;

2) сәндік бейнелеу (2 сағат). Мысалы: тіктөртбұрышта қазақтың ою өрнегін құру;

3) тақырып бойынша бейнелеу (2 сағат). Мысалы: қыс, жаңа жыл, балалардың қыстағы ермегі.

47. 3 тоқсан (10 сағат):

1) қоршаған шынайы болмыстағы заттарды бейнелеу (3 сағат). Мысалы: құстар, өсімдіктер;

2) сәндік бейнелеу (4 сағат). Мысалы: анама сыйлық. Қазақтың ұлттық үйлері;

3) тақырып бойынша бейнелеу (3 сағат). Мысалы: аналар мерекесі. Наурыз. Ертегі.

48. 4 тоқсан (8 сағат):

1) қоршаған шынайы болмыстағы заттарды бейнелеу (3 сағат). Мысалы: үй құстары, музыкалық аспаптар;

2) сәндік бейнелеу (3 сағат). Мысалы: шеңбердегі өрнек;

3) тақырып бойынша бейнелеу (2 сағат). Мысалы: жақында жаз, қош бол мектеп.

6-тарау. Оқу пәнінің 9-сыныптағы базалық білім мазмұны

49. Қоршаған шынайы болмыстағы заттарды бейнелеу (12 сағат):

1) бейнелейтін заттар немесе құбылыстарды сараптау (мысалы, табиғат құбылысы) (формасын, түсін және қосымша бөліктерінің көлемін анықтау);

2) әр түрлі формадағы заттардың бейнесін жеңіл кеңістікте орналасуын үлгіден, сұлбадан, тірек нүктелерінен, дербес суретін салу;

3) парақ қағазда үлгісінен, сұлбасынан, тірек нүктелерінен, дербес суреттің орналасқан жерін анықтау;

4) дербес түсті таңдай отырып, үлгіге сәйкес затты бояу;

5) әртүрлі материалдармен сурет салу (гуашь, клей, ермексаз) және сурет салуға қарындашпен бояуға қышты ғана пайдаланбай, қолмен, саусақпен, мөрмен, қоршаған ортадағы заттарды қолдану;

6) жоспар бойынша сурет салудың кезектілігін нақтылау (пиктограмма, карточкалар бойынша).

50. Сәндік бейнелеу (12 сағат):

1) түрлі формадағы ою өрнектерді көрсету бойынша, үлгіге сәйкес, дербес ойлап кезегімен салу;

2) бейнеленген нысандағы сәндеу элементтерін: қатарға, бір-бірінің астына, ортасына, шеттеріне, үлгі бойынша және өздігінен орналастыру;

3) сурет салуға түрлі құралдарды пайдалану (гуашь, қарындаш, саусақтарға арналған бояулар, ермексаз);

4) қазақтың ұлттық ою-өрнектерінің элементтерін құрастыру кезектілігіне сәйкес бейнелеу.

51. Тақырып бойынша бейнелеу (10 сағат):

1) қарапайым формадағы таныс заттардың суреттерін трафареттің көмекші құралдардың көмегімен бейнелеу (мысалы: орындықтағы ойыншықтар, мерекелік отшашу), қоршаған өмірдегі құбылыстар (мысалы: күзгі ағаш, жауған қар, жауын жауып тұр); білетін ертегілерді безендіру (бояу);

2) түрлі ертегілер, мерекелік оқиғалар, жыл мезгілі бейнеленген қарапайым картиналарды қарастырып қойылған сұрақтарға жауап беру арқылы, тірек нүктелері, пиктограммалар бойынша мазмұндап беру;

3) бейнеленген көрініске сезімдік көзқарасын білдіру, өзінің және сыныптастарының суретін тану.

52. Бағдарламаның мазмұнын тоқсанға бөлу.

53. 1 тоқсан (9 сағат):

1) қоршаған шынайы болмыстағы заттарды бейнелеу (3 сағат). Мысалы: орындықтағы ойыншықтар. Қабырғадағы сағат;

2) сәндік бейнелеу (3 сағат). Мысалы: геометриялық пішіндерден жолақта өрнек салу. Орамалға өрнек салу. Қазақтың ұлттық ер адамдарға арналған киімі;

3) тақырып бойынша бейнелеу (3сағат). Мысалы: күзгі қала, менің мектебім. Ертегі.

54. 2 тоқсан (7 сағат):

1) қоршаған шынайы болмыстағы затты бейнелеу (3 сағат). Мысалы: оқуға қажетті құралдар, табиғат құбылыстары;

2) сәндік сурет салу (2 сағат). Мысалы: тіктөртбұрышта қазақтың ою өрнегін құру;

3) тақырып бойынша сурет салу (2 сағат). Мысалы: Жаңа жылға мерекелік газет.

55. 3 тоқсан (10 сағат):

1) қоршаған шынайы болмыстағы заттарды бейнелеу (3 сағат). Мысалы: бөлме өсімдіктері, жауған қар;

2) сәндік сурет салу (4 сағат). Мысалы: апама сыйлық. Қазақтың ұлттық тағамдары;

3) тақырып бойынша сурет салу (3 сағат). Мысалы: аналар мерекесі. Наурыз. Ертегі.

56. 4 тоқсан (8 сағат):

1) қоршаған шынайы болмыстағы заттарды бейнелеу (3 сағат). Мысалы: анамның портреті. Құмырадағы гүл;

2) сәндік сурет салу (3 сағат). Мысалы: қазақтың кілемге арналған ою өрнегі;

3) тақырып бойынша сурет салу (2 сағат). Мысалы: Соңғы қоңырауға қабырға газеті.

7-тарау. 5-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

57. Пәндік нәтижелер.

58. Білім алушылар:

1) негізгі түстердің және рендердің аттарын;

2) негізгі геометриялық пішіндердің аттарын;

3) сурет салуға арналған материал мен құралдарды біледі деп күтіледі.

59. Білім алушылар:

1) суретте тікбұрышты, текше, үшбұрышты, дөңгелек заттардың пішінін жеңіл кеңістікте көрсете білуді;

2) суретте бейнелген заттардың түсін көрсете білуді;

3) бояғанда түрлі заттарды пайдалана білуді (гуашь, қарындаш, ермексаз);

4) өзінің және жолдастарының суретін танып, сипаттауды (оқытушының жеке сұрақтары бойынша) меңгереді деп күтіледі.

8-тарау. 6-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

60. Пәндік нәтижелер.

61. Білім алушылар:

- 1) негізгі түстердің және реңдердің аттарын;
- 2) негізгі геометриялық пішіндердің аттарын;
- 3) сурет салуға арналған материал мен құралдарды біледі деп күтіледі.

62. Білім алушылар:

- 1) суретте тікбұрышты, текше, үшбұрышты, дөңгелек заттардың пішінін жеңіл кеңістікте көрсетуді;
- 2) суретте бейнелген заттардың түсін көрсете білуді;
- 3) бояғанда түрлі заттарды пайдалануды (гуашь, қарындаш, ермексаз);
- 4) өзінің және жолдастарының суретін танып, сипаттауды (оқытушының жеке сұрақтары бойынша) меңгереді деп күтіледі.

9-тарау. 7-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

63. Пәндік нәтижелер.

64. Білім алушылар:

- 1) негізгі түстердің және реңдердің аттарын;
- 2) негізгі геометриялық пішіндердің аттарын;
- 3) сурет салуға арналған материал мен құралдарды біледі деп күтіледі.

65. Білім алушылар:

- 1) суретте тікбұрышты, текше, үшбұрышты, дөңгелек заттардың пішінін жеңіл кеңістікте көрсетуді;
- 2) суретте бейнелген заттардың түсін көрсетуді;
- 3) бояғанда түрлі заттарды пайдалануды (гуашь, қарындаш, ермексаз);
- 4) өзінің және жолдастарының суретін танып, сипаттауды (оқытушының жеке сұрақтары бойынша) меңгереді деп күтіледі.

10-тарау. 8-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

66. Пәндік нәтижелер.

67. Білім алушылар:

- 1) негізгі түстердің және реңдердің аттарын;
- 2) негізгі геометриялық пішіндердің аттарын;
- 3) сурет салуға арналған материал мен құралдарды біледі деп күтіледі.

68. Білім алушылар:

- 1) суретте тікбұрышты, текше, үшбұрышты, дөңгелек заттардың пішінін жеңіл кеңістікте көрсетуді;
- 2) суретте бейнелген заттардың түсін;
- 3) бояғанда түрлі заттарды пайдалануды (гуашь, қарындаш, ермексаз);
- 4) өзінің және жолдастарының суретін танып, сипаттауды (оқытушының жеке сұрақтары бойынша) меңгереді деп күтіледі.

11-тарау. 9-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

69. Пәндік нәтижелер.

70. Білім алушылар:

- 1) негізгі түстердің және реңдердің аттарын;
- 2) негізгі геометриялық пішіндердің аттарын;
- 3) сурет салуға арналған материал мен құралдарды біледі деп күтіледі.

71. Білім алушылар:

1) суретте тікбұрышты, текше, үшбұрышты, дөңгелек заттардың пішінін жеңіл кеңістікте көрсетуді;

2) суретте бейнелген заттардың түсін;

3) бояғанда түрлі заттарды пайдалануды (гуашь, қарындаш, ермексаз);

4) өзінің және жолдастарының суретін танып, сипаттауды (оқытушының жеке сұрақтары бойынша) меңгереді деп күтіледі.

72. Тұлғалық нәтижелер. Білім алушылар:

1) ұқыптылық, бастаған істі аяғына дейін жеткізуді;

2) сурет салу ынтасын;

3) үлкендермен және құрбыларымен ынтамақтастық орнату дағдысын, ұжымда жұмыс істеу икемін танытады деп күтіледі.

73. Жүйелік-әрекеттік нәтижелер білім алушылардың:

1) өзіндік бейнелеу жұмыстарында белгіленген кезектілікті сақтай білуінен;

2) бейнелеу өнері сабағында алған дағдыларды күнделікті өмірде пайдалануынан;

3) жоспарлай білуді, түрлі әрекеттерді жоспарлы түрде орындауынан көрініс табады деп күтіледі.

Қазақстан			Республикасы
Білім және ғылым	және ғылым	жылғы 27	министрінің
2017 жылғы			шілдедегі
№ 352 бұйрығына 158-қосымша			

Қазақстан			Республикасы
Білім және ғылым	және ғылым	жылғы 3	министрінің
2013 жылғы			сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 376-қосымша			

Орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-9 сыныптары үшін "Музыка және ырғақ" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Түсінік хат

1. Оқу бағдарламасы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 23 тамыздағы № 1080 қаулысымен бекітілген Орта білім берудің (бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім беру) мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес және орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушылардың ерекше білім алу қажеттіліктерін ескере отырып әзірленген.

2. Оқу пәнінің мақсаты – ақыл-ой даму бұзылысы орташа деңгейдегі балалардың жалпы дамуына; дене дамуының, жалпы және сөйлеу тіл қимылдарының, эмоциялық-ерік аясының кемшіліктерін жеңуге; жеке тұлғалық жағымды қасиеттерді тәрбиелеуге көмектесу.

3. Негізгі міндеттері:

1) музыка сабақтары мен олардың мазмұнына жағымды қатынас қалыптастыру;

2) музыкаға эмоциялық ынта-ықыласын тәрбиелеу; музыканы биіктік, күш, ұзақтық, тембр бойынша ажырату;

3) ырғақ сезімін қалыптастыру;

4) музыкалық жадты дамыту;

5) балалардың қоршаған шындық туралы бар түсініктерін байыту және жаңа музыкалық түсініктерді қалыптастыру;

6) балаларда музыкаға сәйкес ырғақты және нақты қимылдау икемділіктерін дамыту, қимылдарды музыканың екпіні мен ырғағымен келістіру;

7) ептілікті, тепе-теңдік сезімін, кеңістікте бағдарлануды, қимылдардың үйлесімділігін қалыптастыру;

8) би қимылдарына үйрету.

4. Бұл бағдарламаның негізіне ақыл-ой даму бұзылысы орташа деңгейдегі білім алушылардың эмоциялық және қимылдау аясының кемшіліктерін түзетуіне бағытталған музыкалық сабақтар жүйесі алынған.

5. 5-9 сыныптарда музыкалық тәрбиелеу бағдарламасы келесі тарауларды қамтиды:

1) музыка тыңдау;

2) музыкалық аспаптарда ойнау;

3) ән айту;

4) музыкалық-ырғақтық жаттығулар;

5) билер.

6. Оқу жүктемесінің көлемі:

1) 5-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағат;

2) 6-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағат;

3) 7-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағат;

4) 8-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағат;

5) 9-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағат.

7. Шапшаң қимылды ойындар, әнмен орындалатын ойындар, қойылымдық ойындар, музыкалық ертегілер, хоровод, билер, әндер мерекелерді, мерекелік концерттерді, шығармашылық сынау-конкурстарын өткізгенде пайдаланылады.

8. Музыкалық-ырғақтық құралдардың барлық жүйесі сабақтарда баланың дене бұзылыстарына, қимылдау аясының жағдайына, музыкалық-педагогикалық жұмыстың әрбір кезеңінің түзету міндеттеріне, музыкалық сабақтардың мақсаттары мен міндеттеріне байланысты түрленеді. Музыкалық-ырғақтық құралдардың алуан түрін үйлестіре қолдану ақыл-ой даму бұзылысы орташа деңгейдегі балаларды әлеуметтік оңалтудың түпкі мақсаттарына шартты болады.

9. Сабақта дәрігердің ұсыныстарын ескере отырып, әрбір білім алушының дене және қимыл-қозғалыстық жүктемесін реттей отырып, саралау әдісі жүзеге асырылады.

10. Музыка және ырғақ сабақтары түзету бағытында болуын, ал оқыту нәтижелері ақыл-ой даму бұзылысы орташа білім алушылардың жеке музыкалық-ырғақтық мүмкіндіктеріне тәуелділігін ескере отырып, білім алушылардың жетістіктерін бағалау ауызша марапаттау мен ынталандыру арқылы жүзеге асырылады.

2-тарау. Оқу пәнінің 5-сыныптағы базалық білім мазмұны

11. Музыка тыңдау (14 сағат):

1) әр түрлі сипаттағы музыкаға эмоциялық ынта-ықыласын және оларды елеуді дамыту;

2) әнді айтылуы бойынша тану және атау, әннің әр түрлі бөліктерін саралау: айтылуы, әннің бастамасы, қайырмасы, бәсеңсуі, соңы;

3) түрі мен сипаты әр түрлі музыкалық туындыларды анықтау: марш, би, ән (көңілді, мұңды, байсалды), күй;

4) музыкалық жанрлар – опера, балет;

5) аспаптар және олардың дыбысталуымен (виолончель, жетіген) танысу.

12. Музыкалық аспаптарда ойнау (13 сағат):

1) соқпалы-шулы музыкалық аспаптарда (даңғара, даң, үшбұрыш) және пернелі аспаптарда (фортепиано) ойнауға үйрену.

13. Ән салу (13 сағат):

1) ән салу қалпы: дене мен бастың қалпын күш салмай сақтап, ән салу кезінде дұрыс отыру немесе тұру; ән салу дикциясы мен дыбыстың құрылуымен жұмыстың негізі ретіндегі дауысты дыбыстардың (ретімен – у, о, а, и, е, ә) артикуляциясын қою;

2) диапазонда ән салу (ре1-си1). Диапазонның ортаңғы бөлігін бекіту (ми1-ля1);

3) әуенді толық айтқан кезіндегі әуезді дыбысталу. Көңілді бірыңғай интонацияға белсендіру;

4) әндеткенде және ырғақты жаттығуларды орындағанда ырғақты қабылдау және сезіну;

5) ән салғанда дұрыс тыныс алу (музыкалық тіркестердің басында тыныс алу, тыныс алуды бөлу, ұзақ тіркестерде дем шығармау). Иығын көтермей, дыбыссыз, сыныппен бір езгілде дем алу;

6) шапшаң орындалатын әндерді жеңіл дыбыспен әдету және әуезді әндерді бір сарынды әдету;

7) мұғаліммен бірге ән салу, айтылған әнді тыңдау, сыныптастардың ән салуына құлақ салу;

8) әннің мазмұнын әуенінің сипаты (көңілді, мұңды, байсалды) мен мәтінінің негізінде түсіну.

14. Музыкалық-ырғақтық жаттығулар (14 сағат):

1) музыкалық туындының бөліктерін, музыкалық тіркестердің алмасуын қимылмен жеткізу;

2) музыкадағы динамикалық күйді, ырғақтың қатты үлесін қимылмен жеткізу. Алуан түрлі қимылдардың екпінін өз бетімен жеделдету немесе бәсеңдету;

3) қимылдар мен билердің таныс элементтерін пайдаланып, қимылдарды одан да серіппелі, бірқалыпты, байсалды, бар екпінімен орындау;

4) әндерді сахналағанда ойын кейіптерін беру. Музыкалық әңгіменің толық сюжетін қимылмен жеткізу. Рөлдерді бірден кейіпкер рөліне ене білу арқылы ауыстыру. Ойындар мен билерге нұсқалар ойлап табу. Қиялдағы заттармен әрекеттер. Ән салумен және сөзбен сүйемелдеумен орындалатын шапшаң қимылды ойындар.

15. Билеу (14 сағат):

1) өткен сыныптарда үйренген билердің элементтерін қайталау. Аяқтың ұшымен қадам, полька қадамы. Кең, биік жүгіріс. Күшті ыршулар, бүйірлеп шоқырақтау. Орыс билерінің элементтері; жүрелей отырып адымдау, аяқты өкшемен қойып, жүрелеп отыру, бір орында және қозғала отырып тізе бүгу және жартылай отырыңқырау. Жұппен қимылдар: бүйірлеп шоқырақтау, ыршу қимылдарын орындау. Қазақ билерінің элементтері. Халық билерінің негізгі қимылдары. Музыкалық-ырғақтық тапсырмаларды орындауда нақтылыққа қол жеткізу;

2) 3/ 4 көлемдегі музыканың ырғақтық сипатын қабылдау. Дирижердің ишараты – жер (қолдары төмен), тегіс дала (қолдар екі жақта), аспан (қолдары жоғары). Допты шеңбер арқылы лақтыру: күшті үлеске – лақтыру, оң әлсіз үлеске – доп ауада, екінші әлсіз үлеске – ұстап алу. Қадамдарды қолдану: күшті

үлеске – ұзын қадам, екі әлсіз үлеске – екі қысқа қадам (вальс жолындағыдай аяқ ұшымен қозғалу дұрыс). Би – вальс (вальс-әзіл – секірмелі жалынды қимылдар, вальс-мазурка – байсалды қимылдар). Қазақ, орыс, украин билерінің қимылдарын ажыратуға үйрету.

3-тарау. Оқу пәнінің 6-сыныптағы базалық білім мазмұны

16. Музыканы тыңдау (14 сағат):

1) түрлі сипаттағы музыкаға эмоциялық ынта-ықыласты дамыту. Дауыстарды жоғарылығы (жоғары, төмен, орташа) мен ұзақтығы (қысқа, ұзақ) бойынша ажырата білу. Әр түрлі музыкалық туындыларды мазмұны мен сипаты бойынша анықтау: марштық, билейтін, көңілді, мұңды. Соло мен хормен ән айту;

2) музыкалық туындылардағы әуендердің байсалды және үздік-создық жүруі. Музыкалық ұжымдар: ансамбль, оркестр. Опералардан, балеттерден, симфониялардан музыка.

17. Музыкалық аспаптарда ойнау (13 сағат):

1) соқпалы-шулы аспаптарда және фортепианода ойнау дағдыларын бекіту. Музыкалық аспаптар – гитара, арфа.

18. Ән салу (13 сағат):

1) өткен сыныптарда үйренген материалда, сондай-ақ жаңа материалда ән салу дағдылары мен икемділіктері. Ән салу кезінде тыныс алудың қарапайым білімдері негізінде әндете дыбыстау;

2) ән салу диапазонын бекіту және оның шегін до1-си1 (бірінші жартыжылдық), до1-до2 (екінші жылдық) кеңейту;

3) барлық диапазондағы дыбысталуды интонациялау мен тегістетудің тазалығымен ары қарайғы жұмыс. Қосылып ән салу (унисон) және динамикалық реңктердің қарапайым элементтері бар жатталған өлеңдерді эмоциялық мәнерлі орындау жұмысын жалғастыру;

4) дауысты дыбыстарды дұрыс құрастыру икемділігін дамыту және дауыссыз дыбыстарды нақты айту, ән мәтінінде сөздердің мағыналық қатынасына байланысты екпінді буынды және дауысты дыбыстарды ерекшелеу.

19. Музыкалық-ырғақтық (14 сағат):

1) метрді, ырғақ суретті, акцентті, музыкада қарқынды және динамикалық өзгерістерді қимылмен жеткізу;

2) музыкалық тіркестің, бөліктердің, музыканың аз ғана қарама-қарсы бөліктерінің ауысуына сәйкес қимылдарды өздігінен ауыстыру;

3) әннің кіріспесінен кейін қимыл-қозғалыстарды бастау икемділігін қалыптастыруға арналған жаттығулар;

4) ойындардың жаңа нұсқаларын, би қимылдарының элементтерін, ойлап табу және жаттау, олардың құрамдастыру, күрделі емес би композицияларын құрастыру;

5) әнмен, сөзбен сүйемелденетін ойындар. Музыкалық ертегілерді, әндерді сахналау.

20. Билеу (14 сағат):

1) бұрын жатталған билердің элементтерін орындау. Әр түрлі халықтардың би элементтерін ажыратуға арналған жаттығулар. Кадриль қадамдары: үш жай адым және бір жеңіл адым, аяқ ұшы созылған. Серіппелі жүгіріс. Артқа қарай (арқамен) ыршу. Табанымен және аяқ ұшымен жылдам ұсақ адымдар. Халық билерін жаттау.

4-тарау. Оқу пәнінің 7-сыныптағы базалық білім мазмұны

21. Музыканы тыңдау (14 сағат):

1) музыкалық туындылардың бөліктерін ажырату. Әуендерді әнде және аспаптық орындауда тану. Өлеңдегі және музыкалық аспаптармен орындалған әуенді тануды дамыту;

2) музыкалық аспаптар мен олардың дыбысталуы: флейта.

22. Музыкалық аспаптарда ойнау (13 сағат):

1) соқпалы-шулы аспаптарда, фортепианода, металлофонда ойнау дағдыларын бекіту.

23. Ән салу (13 сағат):

1) өткен сыныптарда үйренген материалдағы, сондай-ақ жаңа материалдағы ән салу дағдылары мен икемділіктері;

2) тіркестерінің арасында үзіліс жоқ әндерді орындағанда демді тез, бірақ байсалды бөлу икемділігін дамыту. Әр түрлі динамикалық реңктегі (дыбысталуды күшейткенде және бәсеңдеткенде) әуезді әндерді орындау кезінде демді бөлу;

3) унисонды интонациялау мен тұрақтылығының тазалығы, ән салудың сапасын есту қабілеті арқылы бақылай білу бойынша жұмысты жалғастыру. До1-до (ре)2 әндерді бір дауысты орындау диапазоны. Екі дыбысты бір буынмен әндеткенде дауысты дыбыстарды дұрыс қалыптастыру икемділігін дамыту;

4) музыкалық ырғақ, аспаптың сүйемелдеуімен дыбыссыз артикуляция жолымен жақсы таныс ән тіркесін немесе шумағын орындай білу. Дыбыстарды әуен қозғалысының биіктігі мен бағыты бойынша саралау: дыбыстар жоғары, төмен және орташа; әуеннің жоғары, төмен және биіктік бойынша қозғалысы.

24. Музыкалық-ырғақтық жаттығулар (14 сағат):

1) "диско" стиліндегі заманауи би элементтері. Жеке қимылдарды қолмен, аяқпен, денемен, ал содан кейін – әр түрлі би құрылымдарымен үйлестіре орындау;

2) заманауи би элементтерін музыкалық сүйемелдеусіз, бір орында тұрып, баяу қарқынмен, содан кейін керек қарқында музыкалық сүйемелдеумен қайталап орындау;

3) берілген элементтерді ме байланысты жаңа жаттығуларды қосып, оларды күрделендіру, қозғалмалы жағдайда ор, қарқынды арттыру, қозғалыстар амплитудасын көбейту.

25. Билеу (14 сағат):

1) әр түрлі қарқында орындалатын заманауи билер; екінші және төртінші бөлікке акцент түсіретін нақты ырғақ тән диско музыканы пайдалану. Білім алушылардың музыкалық қызығушылықтарын есепке ала отырып, заманауи музыканы пайдалануды мұғалімнің өзі шешеді.

5-тарау. Оқу пәнінің 8-сыныптағы базалық білім мазмұны

26. Музыканы тыңдау (14 сағат):

1) әуенді және әнді сүйемелдеуде және аспаптық орындауда ажыратуды дамыту;

2) музыкалық аспаптардың: саксофонмен, виолончельмен танысу дыбысталуымен.

27. Музыкалық аспаптарда ойнау (13 сағат):

1) соқпалы-шулы аспаптарда, металлофонда ойнау дағдыларын бекіту;

2) күрделі емес жаттығуларды, әндерді балалар пианиносында, аккордеонда, үрмелі сырнайда орындау;

3) таныс әннің негізгі ырғағын музыкалық аспаптармен жеткізуге және таныс әннің әуенін берілген ырғағы бойынша анықтауға берілген жаттығулар.

28. Ән салу (13 сағат):

1) өткен сыныптардағы материалда, сондай-ақ жаңа материалда ән салу дағдылары және икемділігі;

2) тіркестерінің арасында үзіліс жоқ әндерді орындағанда тынысты тез, байсалды ауыстыру;

3) әр түрлі динамикалық реңктегі (дыбысталууды күшейткенде және бәсеңдеткенде) әуезді әндерді орындау кезінде демді бөлу;

4) екі дыбысты бір буынмен әндеткенде дауысты дыбыстарды дұрыс қалыптастыру икемділігін дамыту;

5) есту арқылы ән салу сапасын бақылай білу;

6) әндерді мәнерлі орындау жұмысы үшін әр түрлі музыкалық құралдарды (қарқын, динамикалық реңктер) пайдалану;

7) музыкалық қарқынды, аспаптың сүйемелдеуімен дыбыссыз артикуляциялық тәсілмен жақсы таныс ән тіркесін немесе шумағын орындай білуін дамыту;

8) қосылып ән салғандағы интонация мен тұрақтылықтың тазалығы бойынша жұмыс; құрылым мен ансамбльді сақтай отырып, жатталған өлеңдерді ырғақпен және мәнерлеп айту;

9) музыкалық туындының бөліктерін саралау.

29. Музыкалық-ырғақтық жаттығулар (14 сағат):

1) метрді, ырғақ суретті, акцентті, музыкада қарқынды және динамикалық өзгерістерді қимылмен жеткізу. Музыкалық тіркестің, бөліктердің, музыканың бөліктерінің азғана қарама-қарсы ауысуына сәйкес қимылдарды өздігінен ауыстыру;

2) әуен басталғаннан кейін қимылдау икемділігін қалыптастыруға берілген жаттығулар;

3) ойындардың жаңа нұсқаларын, би қимылдарының элементтерін, ойлап табу және жаттау, олардың құрамдастыру, күрделі емес би композицияларын құрастыру;

4) әнмен, сөзбен сүйемелденетін ойындар;

5) музыкалық ертегілерді, әндерді сахналау.

30. Билеу (14 сағат):

1) ойынның, би қимылдарының элементтерінің жаңа нұсқаларын үйрену және ойлап табу, оларды құрамдастыру, қарапайым би композициясын құру.

6-тарау. Оқу пәнінің 9-сыныптағы базалық білім мазмұны

31. Музыканы тыңдау (14 сағат):

1) динамикалық реңктердің мәнерлілік мағынасы туралы қарапайым түсінік (форте – қатты, пиано – ақырын) қалыптастыру;

2) музыкадағы көркем бейнелер. Тән ерекшеліктері. Идеялық және көркемдік мазмұны. Бейнелерді жасауға көмектесетін музыкалық құралдар;

3) марштарды (әскери, спорт, мерекелік, әзілдік, азалы), билер (вальс, полька, полонез, танго, хоровод) ажырата білу;

4) музыканың көп функционалдығы туралы қарапайым түсініктер (ойын-сауық, спорт, демалу мен релаксацияға арналған музыка);

5) халық музыкалық аспаптар оркестрінің құрамы мен дыбысталуы туралы түсінік. Қазақ халқының музыкалық аспаптары: домбыра, қобыз, жетіген, қылқобыз, сыбызғы, асатаяқ, шаңқобыз, сырнай;

6) орыс халқының музыкалық аспаптары: домра, мандолина, баян, гусли, сыбызғы, гармон, сылдырақ, ағаш қасықтары, бас-балалайка.

32. Музыкалық аспаптарда ойнау (13 сағат):

1) гамманы балалар пианиносында, аккордеонда, үрмелі сырнайда жылдам қарқында бір октава шегінде орындау дағдыларын қалыптастыру;

2) қарапайым әуендерді жаттау. Дабыл мен данда әр түрлі ырғақтарды орындау дағдыларын қалыптастыру;

3) таныс музыкалық аспаптарда ойнау дағдыларын бекіту.

33. Ән салу (13 сағат):

1) өткен сыныптарда өткен материалдармен жаңа материалдардағы ән салу дағдылары мен икемділіктерін дамыту;

2) таныс өлеңдерін музыкалық аспаптың сүйемелеуінсіз айтуын бекіту;

3) әуеннің қимылының бағыты және биіктігі бойынша дыбыстарды жіктеу, биік, төмен, орташа дыбыстар, бір биіктіктегі әуен;

4) әуеннің бағытын қолмен көресете білуді дамыту (жоғарыдан төмен немесе төменнен жоғары);

5) есту арқылы ең күшті бөлігін анықтауды дамыту;

6) жылдам қарқында орындалатын шығарманың мәтінін анық айтуға үйрету.

34. Музыкалық-ырғақтық жаттығулар (14 сағат):

1) музыкалық туындының бөліктерін, музыкалық тіркестердің кезектесуін қимылда беру;

2) музыкадағы, тактінің үлесін, музыканың динамикалық өсуін қимылмен беру;

3) әр түрлі қимыл-қозғалыстың қарқынын өздігінен жылдамдату және ақырындату. Қимыл-қозғалыстардың және бидің таныс элементтерін пайдаланып, қимыл-қозғалыстарды серіппелі, бірқалыпты, сабырлы, бар екпінмен орындау;

4) әндерді сахналау кезіндегі ойын бейнелерін жеткізу. Музыкалық әңгіменің толық сюжетін қимыл-қозғалыспен жеткізу. Рөлдерді бірден кейіпкер рөліне ене білу арқылы ауыстыру. Ойындар мен билердің нұсқаларын ойлап табу. Қиялдағы заттармен әрекеттер. Ән салу мен сөйлеу арқылы сүйемелдеуімен орындалатын шапшаң қимылды ойындар.

35. Билеу (14 сағат):

1) "диско" стиліндегі заманауи билердің элементтері;

2) дәйектілігі бекітілген (алдын-ала анық) қимыл-қозғалыстары бар билер; еркін билер;

3) еркін билер. Музыканың сипаты қолдың, аяқтың, дененің нақты, ырғақты қимылдары және адымдардың ырғақты тіркесі арқылы жеткізіледі. Білім алушылардың музыкалық қызығушылығын есепке ала отырып, педагогтың қалауынша заманауи музыканы пайдалану ұсынылады.

7-тарау. 5-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

36. Пәндік нәтижелер.

37. Білім алушылар:

- 1) білім алушылар 1-2 әнді орындауды;
- 2) 1-2 бидің негізгі қимылдарын орындауды біледі деп күтілетіндер.

38. Білім алушылар:

- 1) білім алушылардың әр түрлі сипаттағы музыкаға әсері сезеді;
- 2) айтылуына қарай әнді таниды және атайды;
- 3) әннің әр түрлі бөліктерін саралайды: айтылуы, ән бастамасы, қайырма, қайталау, соңын жіктейді;
- 4) білім алушылар музыкалық тіркестің басының алдында дұрыс таныс алуды, тыныс алуды бөлуді, ұзын тіркестерде демді үнемдеуге үйренді;
- 5) шапшаң орындалатын әндерді жеңіл дыбыспен және әуенді сипаттағы әндерді бір сарынды орындау, сыныптастардың ән салуына құлақ салу;
- 6) музыкалық туындының бөліктерін қимыл-қозғалыста жеткізу, музыкалық тіркестерді кезектестіру;
- 7) әр түрлі қимыл-қозғалыстың қарқынын өздігінен жылдамдату және ақырындатуды меңгереді деп күтіледі.

8-тарау. 6-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

39. Пәндік нәтижелер.

40. Білім алушылар:

- 1) білім алушылар 2-3 әнді өздігінен орындауды;
- 2) 2-3 бидің негізі қимыл-қозғалыстарын орындауды біледі деп күтіледі.

41. Білім алушылар:

- 1) мазмұны мен сипатына қарай әр түрлі музыкалық туындылардың: марштық, би, көңілді, мұнды түрлерін анықтайды;
- 2) топ құрамында және өз бетінше жатталған әндерді дұрыс айтуды;
- 3) музыкада ырғақтық суретті, акцентті, қарқынды және динамикалық өзгерістерді ұстанады; бөліктердің, музыкалық фразалардың ауысуымен сәйкес қимыл-қозғалысты ауыстыруды;
- 4) халық билерді оларға тән қимыл-қозғалыстар бойынша ажыратады және оларды орындауды меңгереді деп күтіледі.

9-тарау. 7-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

42. Пәндік нәтижелер.

43. Білім алушылар:

- 1) білім алушылар 2-3 әнді орындауды;
- 2) 2-3 бидің негізгі қимыл-қозғалыстарын орындауды;
- 3) бағдарламамен қарастырылған музыкалық аспаптардың дыбысталуын ажыратуды біледі деп күтіледі.

44: Білім алушылар:

1) білім алушылар дыбыстарды жоғарылығына (жоғары, төмен, орташа) және ұзақтығына (қысқа, ұзақ) қарай ажыратуды;

2) мазмұны мен сипаты бойынша әр түрлі музыкалық туындылардың: марштық, би, көңілді, мұңды түрлерін анықтауды;

3) халық билерді оларға тән қимыл-қозғалыстар бойынша ажыратады және оларды орындауды;

4) "Диско" стиліндегі заманауи билердің элементтерін орындауды меңгереді деп күтіледі.

10-тарау. 8-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

45. Пәндік нәтижелер.

46. Білім алушылар:

1) білім алушылар 3-4 әнді орындауды;

2) 3-4 бидің негізгі қимыл-қозғалыстарын орындауды;

3) бағдарламамен қарастырылған музыкалық аспаптардың дыбысталуын ажыратуды біледі деп күтіледі.

47. Білім алушылар:

1) білім алушылар әуенді әнде және аспаптық туындыда ерекшелеуді;

2) түрлі динамикалық реңктермен әуенді әндерді орындағанда дем шығаруды;

3) музыкалық үзіндінің сипаты мен құрылысына сәйкес жүгіріс пен жүрістің қажетті қарқынын табуды;

4) музыкалық тіркестердің бөліктерінің ауысуын естиді және соған сәйкес қимыл-қозғалысты өзгертуді меңгереді деп күтіледі.

11-тарау. 9-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

48. Пәндік нәтижелер.

49. Білім алушылар:

1) білім алушылар 3-4 әнді орындауды;

2) 3-4 бидің негізгі қимыл-қозғалыстарын орындауды;

3) бағдарламамен қарастырылған музыкалық аспаптардың дыбысталуын ажыратуды біледі деп күтіледі.

50. Білім алушылар:

1) білім алушылар хормен ән айтуды;

2) жылдам айтылатын әндердің сөздерін анық және нақты айтады; жақсы жатталған әндерді сүйемелдеусіз орындауды;

3) колоннада үштен және шоғырланған шеңберде дұрыс арақашықтықты сақтауды;

4) музыкалық туындының бөліктерінің ауысуын сезуді;

5) "диско" стиліндегі замануи билердің элементтерін орындауды меңгереді деп күтіледі.

51. Тұлғалық нәтижелер. Білім алушылар:

1) танымал балар әндерін орындауға және музыканы тыңдауға қызығушылық;

2) мерекелерде, салтанатты шараларда ұжымдық қолжетімді билерді орындауға қатысуды танытады деп күтіледі.

52. Жүйелік-әрекеттік нәтижелер білім алушылардың:

1) балалардың өлеңін орындауынан;

2) хормен өлең айтуынан;

3) музыкалық шығарманы тыңдауға деген қажеттілігінен көрініс табады деп күтіледі.

1-қосымша

5-сыныпқа арналған үлгілік музыкалық репертуар

54. Музыканы тыңдау: "Күшік пен көбелек" муз.: Л.Хамидидікі, сөзі: Ш.Мұхамеджановтікі. "Әлди-әлди", қазақ халық әні. "Өртеке" муз.: А.Еспаевтікі. "Сары-арқа" муз.: А.Затаевичтікі. "Би-күй" муз.: А.Жұбановтікі. "Ақсақ-құлан" қазақ халық күйі. "Қосалқа-күй" муз.: Дәулеткерейдікі. "Көкпар" муз.: К.Қуатбековтікі, "Елим-ай" қазақ халық әні. "Перовск маршы" муз.: Құрманғазынікі. "Бесік жыры" муз.: Б.Байқадамовтікі. "Қараторғай" қазақ халық әні. "Ақ құс туралы аңыз" балетінен "Халық биі" сюитасы, муз.: Ғ.Жұбанованікі. К.Сен-Санстың "Карнавал животных" сюитасынан "Лебедь". "Менуэт" муз.: Л.Боккериндікі. С.Прокофьевтің "Петя и волк" симфониялық ертегісінен "Марш". "Лебединое озеро" балетінен "Неаполитанский танец", муз.: П.Чайковскийдікі. "Сказка о царе Салтане" операсынан "Полет шмеля" муз.: Римский-Корсаковтікі.

55. Ән салу: "Ақ бота" муз.: Т.Базарбаевтікі, сөзі: А.Дүйсенбиевтікі. "Кел, билейік" муз.: Б.Байқадамовтікі, сөзі: М.Әлімбаевтікі, "Достық" муз.: И.Нүсіпбаевтікі, сөзі Е.Елубаевтікі. "Әлди-әлди" қазақ халық әні. "Кел, билейік!" муз.: Б. Байқадамовтікі, сөзі М. Әлімбаевтікі.

56. Билер: "Гүлдерайым" қазақ халық биі. "Көркем" муз.: Б.Байқадамовтікі, өндеген Л.Хамиди. "Келіншек" халық күйінің музыкасына "Қазақ биі". "Балалар вальсі" музыкасы: И.Нүсіпбаевтікі, өндеген Л.Хамиди. "Қара жорға" қазақ халық биі. "Дружные тройки" (полька) муз.: И.Штраусстікі. Украин биі "Коло" украин халық әуені. "Парная пляска" чех халық биі. Ұлдар биі "Чеботуха" орыс халық биі. "Танец с хлопками" карел халық әуені.

2-қосымша

6-сыныпқа арналған үлгілік музыкалық репертуар

57. Музыканы тыңдау: "Жалбыр" операсына кіріспе (үзінді), муз.: Е.Брусиловскийдікі. "Қазақ вальсі" муз.: Л.Хамидидікі. Е.Брусиловскийдің "Қыз Жібек" операсынан "Шәшу". Ғ.Жұбанованың "Теміртау таңы" симфониялық поэмасынан үзінді. Ғ.Жұбанованың "Ақсақ құлан" симфониялық поэмасынан "Ақсақ құлан" күйі, Дәулеткерейдің "Қос-алқа" күйі. "Гәкку" қазақ халық әні. "Жас қазақ марсельезасы", муз.: Руже де Лильдікі, сөзі: С.Сейфуллиндікі. "Туған ел", муз.: М.Сағатовтікі, сөзі: Н. Әлімқұловтікі. Н.Римский-Корсаковтың "Садко" операсынан "Песня индийского гостя". В.Моцарттың к.331 ля минор фортепианосы үшін сонатасынан "Турецкое рондо". Г.Ибсеннің "Пер Гюнт" драмасының музыкасынан "В пещере горного короля", "Шествие гномов", муз.: Э.Григтікі. Н. Римский-Корсаковтың "Руслан и Людмила" операсынан "Марш Черномора". "Аве-Мария", муз.: Ф.Шуберттікі. "Кармен" операсынан Тереодордың ариясы, муз.: Дж.Бизенікі. "Аида" операсынан "Триумфальный марш", муз.: Дж.Вердидікі.

58. Ән салу: "Біздің сынып" муз.: А.Еспаевтікі, сөзі: М.Әлімбаевтікі. "Бүгін қай күн?" муз.: С.Мұхамеджановтікі, сөзі: Ш.Мұхамеджановтікі. "Күшік пен көбелек" муз.: Л.Хамидидікі, сөзі: Ш.Мұхамеджановтікі. "Ерке күн-ау, ерке күн" муз.: К.Шілдебаевтікі, сөзі И. Сапарбаевтікі. "Мысығым" муз.: М. Әубәкіровтікі, сөзі И.Сапарбаевтікі.

59. Билер: "Көктем", муз.: Б.Ерзаковичтікі. "Қамажай" қазақ биі. Шілдебаевтің өңдеуімен ұйғыр биі. "Круговой галоп" венгр халық әуені. "Кадриль" орыс халық әуені. "Бульба" белорус халық әуені. "Веселый танец" украин халық әуені. "Өзбек биі", музыкасы: Р.Глиэрдтікі. "Лезгинка" грузин халық биі.

3-қосымша

7-сыныпқа арналған үлгілік музыкалық репертуар

60. Музыканы тыңдау: "Айжан қыз" қазақ музыкалық күйі. Дәулеткерейдің "Қос алқа күйі". Тәттімбеттің "Былқылдақ" күйі, Д.Нұрпейісованың "Әсем қоңыр" күйі. Құрманғазының "Сары-Арқа" күйі. Симфониялық оркестрдің орындауындағы Е.Брусиловскийдің 7 симфониясынан үзінді. Құрманғазы атындағы ұлттық аспаптар оркестрінің орындауындағы "Ақсақ құлан" симфониялық поэмасынан үзінділер муз.: Ғ.Жұбанованікі. "Туған жер" муз.: К.Дүйсекеевтікі, сөзі: Ш.Сариевтікі. "Сурок" муз.: Л.Бетховендікі. "К Элизе" муз.: Л.Бетховендікі. "Лоэнгрин" операсынан 3 актіге увертюра, муз.: Р.Вагнердікі. Г.Ибсеннің "Пер Гюнт" драмасының музыкасынан "Утро", "Танец

Аниты", муз.: Э.Григтікі. "Полька" 15. № 7 шығ. муз.: И.Штраустікі. "Анюта" балетінен "Тарантелла", муз. И.Дунаевскийдікі. "Новые приключения неуловимых" кинофильмінен, муз.: Я.Френкельдікі.

61. Өн салу: "Жалқаубек" муз.: К.Қуатбаевтікі, сөзі: К.Мырзалиевтікі. "Әлди, әлди" қазақ әні, сөзі И.Оразбаевтікі. "Қызыл жалау" муз.: И.Нүсіпбаевтікі, сөзі Ж.Смақовтікі. "Айналада ақша қар" муз.: М. Бестібаевтікі, сөзі К.Ыдырысовтікі. "Апорт деген тәтті алма" муз.: Д. Ботбаевтікі, сөзі Н.Әлімқұловтікі.

62. Билер: "Быстрый фокстрот" муз.: А.Цфасмандікі. "Старый автомобиль", муз.: Р.Петерсондікі. "Чарльстон", муз.: Ю.Чичковтікі. "Регтайм", муз.: С.Джоплиндікі. Білім алушылардың қызығушылығын есепке алып, педагогтың қалауынша замануи музыка.

4-қосымша

8-сыныпқа арналған үлгілік музыкалық репертуар

63. Өнді тыңдау "Сказочка", муз.: С.Прокопьевтікі. П. Чайковскийдің "Лебединое озеро" балетінен "Танец маленьких лебедей". М.Мусогорскийдің "Сорочинская ярмарка" операсынан "Гопак". Дж.Вердинің "Аида" операсынан "Триумфальный марш". П.Чайковскийдің "Щелкунчик" балетінен "Вальс цветов". "Гостья из будущего" фильмінен "Прекрасное далеко" муз.: Е.Крылатовтікі, сөзі: Ю.Энтиндікі. "Зима в Простоквашино" мультфильмінен "Кабы не было зимы" муз.: Е.Крылатовтікі, сөзі: Ю.Энтиндікі. Қазақ вальсі муз.: Л.Хамидидікі. Е.Брусиловскийдің "Қыз Жібек" операсынан "Шашу". "Би-күй", муз.: А.Жұбановтікі. "Ақсақ құлан" қазақ халық күйі. Дәулеткерейдің "Қосалқа" күйі.

64. Өн салу. Мейрам вальсі муз.: А.Филиппенконікі, сөзі: Т.Волгинанікі. "Наурыз" муз. және сөзі: Л.Мельникованікі. Біздің сынып" муз.: А.Еспаевтікі, сөзі: М.Әлімбаевтікі. "Бүгін қандай күн?" муз.: С.Мұхамеджановтікі, сөзі: Ш.Мұхамеджановтікі.

65. Билер. "Көктем" муз.: Б.Ерзаковичтікі. "Қамажай" қазақ биі. Шілдебаевтың өңдеуімен "Ұйғыр биі". "Бульба" белорус халық әуені. "Веселый танец" украин халық әуені. "Өзбек биі" муз.: Р.Глиэранікі.

5-қосымша

9-сыныпқа арналған үлгілік музыкалық репертуар

66. Өнді тыңдау. "Вальс бабочек" Б.Жамақбаевтікі. "Қамажай" қазақ халық әні. Құрманғазының "Сары арқа" күйі. "Қарлығаш" А.Жұбановтың өңдеуімен. Н.Тілендиевтің "Ата толғауы". Қазанғаптың "Кекіл" күйі. Д.Нұрпейісованың

"Әсем қоңыр" күйі. Н.Римский-Корсаковтың "Садко" операсынан "Песня индийского гостя". Ж.Оффенбахтың "Парижские радости" опереттасынан "Канкан". В.Моцарттың ля минор, к. 331 фортепиано үшін сонатадан "Турецкое рондо". Э.Григтің "В пещере горного короля". Г.Ибсеннің "Пер Гюнт" драмасының музыкасынан "Шествие гномов". М.Глинканың "Руслан и Людмила" операсынан "Марш Черномора". Н.Римский-Корсаковтың "Сказка о царе Салтане" операсынан "Три чуда". П. Чайковскийдің "Вальс цветов". А.Вивальдидің "Зима", "Наша школьная страна" муз.: Ю.Чичковтікі, сөзі: К.Ибряевтікі.

67. Ән салу. "Кел, жайлауға" муз.: А. Телғозиевтікі, сөзі Д.Жанботаевтікі. "Наурыз – тәуір қыз" муз.: Б.Аманжоловтікі, сөзі Е.Өтетілеуовтікі. "Жалқаубек" муз.: К.Қуатбаевтікі, сөзі Қ.Мырзалиевтікі. "Әже" муз.: М.Әубәкіровтікі, сөзі С.Қалиевтікі. "Айналайын анашым" муз.: А.Байділдаевтікі, сөзі М.Хакімжанованікі.

68. Билер. Л.Хамидидің өңдеуіндегі "Келіншек" халық күйінің музыкасына қазақ биі. "Балалар вальсі" муз.: И.Нүсіпбаевтікі. Л.Хамидидің өңдеуіндегі "Қара жорға" қазақ халық күйі, "Круговой галоп" венгер халық әуені. "Кадриль" орыс халық әуені. "Диско" стиліндегі билер.

Қазақстан			Республикасы
Білім және ғылым	және	ғылым	министрінің
2017 жылғы		27	шілдедегі
№ 352 бұйрығына 159-қосымша			
Қазақстан			Республикасы
Білім және ғылым	және	ғылым	министрінің
2013 жылғы		3	сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 377-қосымша			

Орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-9 сыныптары үшін "Тәртіп мәдениеті" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Түсінік хат

1. Оқу бағдарламасы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 23 тамыздағы № 1080 қаулысымен бекітілген Орта білім берудің (бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім беру) мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес және орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушылардың ерекше білім алу қажеттіліктерін ескере отырып әзірленген.

2. Тәртіп мәдениетінің түпкі мақсаты білім алушылардың әлеуметке бейімделуі болып табылады.

3. Оқу пәнінің міндеттері:

1) білім алушыларға қажетті тазалық дағдыларын меңгерту;

2) орын алған жағдайда бағдарлауды үйрету, нақты жағдайда өзін соған сәйкес ұстау;

- 3) тәртіп мәдениетін үйрету;
- 4) қоғамдық көлікті пайдалануды үйрету;
- 5) әртүрлі әрекеттерде жағымды өзара қарым-қатынастар қалыптастыру;
- 6) адамгершілік сана-сезімдердің нақты элементтерін тәрбиелеу;
- 7) еңбекке жағымды қатынас қалыптастыру;
- 8) қарым-қатынасқа үйрету, өзара әңгімелесуді үйрету.

4. Орын алған тәртіп бұзылыстарын еңсеру қажеттілігі мектеп алдында ақыл-ойы кешеуілдеген білім алушыларға нақты жүйеде, мысалдар мен жаттығулар арқылы тәртіп мәдениетінің дағдыларын беруді міндет етіп қояды.

5. "Тәртіп мәдениеті" курсының мазмұны ұқыптылықты және тазалықты, әдептілік пен нақтылықты тәрбиелеуге, мектепте, үйде, көшеде және қоғамдық орындарда өзін мәдениетті ұстауды үйретуге, мәдениеттің аса күрделі көріністерін меңгеруге бағытталған.

6. Тәртіп мәдениетінің басты мазмұны этикалық және эстетикалық нормалармен нақтыланған тәртіп сақтау ережелері болып табылады. Сабакқа әңгімелесу, ойындар, сахналанған қойылымдар, мерекелік кештер, танымал адамдармен кездесу, ата-аналарды шақыру, экскурсиялар, театрға, мұражайға, дәмханаға, кітапханаға баруды енгізуге болады – өйткені, мұның барлығы қоғамда қабылданған тәртіпті жақсы меңгеруге жағдай тудырады.

7. Практикалық сабақтар тәртіп дағдысын техникалық түрде қайталауға мүмкіндік береді, мысалы, көлікте орын беру, сыйлыққа алғыс айту, үстелден тұру, комплимент айту.

8. Бағдарлама меңгерілген дағдыларға қайта айналып келіп және оларды жетілдіруге мүмкіндік беретін концентрлік құрылымға ие. Бағдарламаның негізгі бөлімдері: "Сырт келбетінің мәдениеті", "Қоғамдық орындарда тәртіп сақтау мәдениеті", "Тұлғааралық қарым-қатынас мәдениеті", "Сөйлеу этикетінің мәдениеті", "Әрекеттер мәдениеті" болып табылады.

9. Оқу жүктемесінің көлемі:

- 1) 5-сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағат;
- 2) 6-сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағат;
- 3) 7-сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағат;
- 4) 8-сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағат;
- 5) 9-сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағат.

10. Оқу материалын сыныптарға бөлу үлгі болып табылады. Бағдарлама нұсқаулық сипатта беріліп, ақыл-ойы орта деңгейде кешеуілдеген білім алушыларды жеке бағдарлама бойынша оқытудың мазмұнын анықтаушы негізі болып табылады. Сынып білім алушыларының білім алудағы ерекше

қажеттіліктерін ескере отырып сабақ мазмұнына мұғалім қандай да бір өзгерістер енгізуге құқылы.

11. Білім алушылармен жұмыс процесінде пәнді оқыту барысында келесі пәндермен пәнаралық байланыс орнатылады: "Адам және әлем", "Кәсіп", "Шаруашылық еңбек", "Әлеуметтік-тұрмыстық бағдар". Аталған пәндердің бағдарламаларын "Тәртіп мәдениеті" пәнімен бір сабақта ұштастыруға болады.

12. Білім алушылардың оқу жетістіктерін бағалау барысында сипаттап бағалау қолданылады. Бағалау баламен жиі қатынасқа түсетін адамдар кіретін мамандар тобымен жүзеге асады (ұстаздар, тәрбиеші, ата-аналар, мектептегі басқа да мамандар).

2-тарау. Оқу пәнінің 5-сыныптағы базалық білім мазмұны

13. Сырт келбетінің мәдениеті (7 сағат):

1) тазалық дағдылары: тамақтың алдында, дәретханадан кейін, ойнағаннан кейін қолдарын сабындап жуу;

2) ұйқыдан тұрғанда және ұйықтар алдында жуыну, жуыну процесінің әрекеттер кезегін сақтау, жуынған кезде су шашпау;

3) сүлгімен құрғатылып сүртіну;

4) тамақтан кейін ауыз қуысын шайқау;

5) дұрыс және өзі киіне білуі, күртеше және пальтолардың түймелерін түймелеу;

6) бәтіңкенің бауларын байлау, шкафқа киімдерді жинау және ілу, киіну әрекеттерінің кезеңділік дағдысы.

14. Қоғамдық жерлерде тәртіп сақтау мәдениеті (6 сағат):

1) тамақтану мәдениетінің дағдылары: столдағы өзінің тұрақты орнын білу, тамақты өзі және ұқыпты жеу, дұрыс және тыныш отыру;

2) қасықты дұрыс ұстау, қасыққа тамақты аздан салу, тыныш тамақтану.

15. Тұлғааралық қарым-қатынас мәдениеті (7 сағат):

1) құрбыларымен таныса білу, кездескенде жарқын амандасу, әдепті бас изеп қоштасу;

2) сәлемдесу сөздердің күлімсіреп, нақты, сергек айту.

16. Сөйлеу этикетінің мәдениеті (7 сағат):

1) қаратпа сөздерді сыпайы қолдану: "Сәлеметсіз бе", "Кездескенше", "Рахмет", "Оқасы жоқ".

17. Әрекеттер мәдениеті (7 сағат):

1) күнде бір уақытта тұрып, бөлмені желдетіп және жаттығу жасау;

2) сыныпта, жатын бөлмеде, ойын бөлмесінде, жуынатын және дәретхана бөлмелерінде, шешінетін бөлмеде бағдарлау дағдысы;

3) заттарды жинай білу, мектепке қажетті заттарды өз орындарына қою, оларды ұқыпты пайдалану.

3-тарау. Оқу пәнінің 6-сыныптағы базалық білім мазмұны

18. Сырт келбетінің мәдениеті (7 сағат):

1) тазалық сақтауға арналған заттарға күтім жасау: тіс жуатын щетканы сабындап жуу, тарақты тазалап және жуу;

2) бет орамал. Қызметі, түшкіргенде және жөтелгенде қолдану ережелері;

3) жатын бөлмені ұйықтауға дайындау, ұйықтар алдында жатын бөлмені желдету. Ұйықтауға арналған көйлек, пижама. Қолдану ережелері және күтім.

19. Қоғамдық орындардағы тәртіп мәдениеті (6 сағат):

1) бөлмеге кіру. Бөлмеге кіргенде ұл балалардың бас киімді шешуі. Бөлмеге кірердің алдында аяқ киімнің табанын сүрту;

2) мектепте тәртіп сақтау ережелері: айнаның алдында киімді ретке келтіру; сабақтағы жинақылық.

20. Тұлғааралық қатынастар мәдениеті (7 сағат):

1) жақын адамдарына сүйіспеншілік таныту – анасына, әкесіне, әпкесіңілдеріне, бауырларына; отбасымен тығыз байланыс;

2) отбасында анасы, әкесі, әжесі орындайтын еңбек әрекеттерін бақылау қабілеті;

3) білім алушылардың мұғаліммен, ұлдардың қыздармен, кішкентайлардың үлкендермен сәлемдесу ережелері. Басқа адамдардың сәлемдесуіне жауап беру;

4) үлкендерге жасына қарай "Сіз" деп сөйлеу.

21. Сөйлеу этикетінің мәдениеті (7 сағат):

1) әдепті сөйлесу сөздерін пайдалану ережелері: "Кешіріңіз", "Кіруге рұқсат етіңіз", "Кіруге болады ма";

2) мұғалімді мұқият тыңдау, сурақтарға жауап беру.

22. Іс-әрекет мәдениеті (7 сағат):

1) құрдастарымен қарым-қатынас мәдениетінің ережелері: тыныш ойнау; басқаларға кедергі жасамау, сабақта өзін дұрыс ұстау; сөзшеңдік таныту, достарына көмектесу;

2) басқа балаларға, ата-анасына, жақындарына, ұстаздарына мейірімділік таныту;

3) жақын адамдарының жақсы қылықтарын байқау.

4-тарау. Оқу пәнінің 7-сыныптағы базалық білім мазмұны

23. Сырт келбетінің мәдениеті (7 сағат):

1) білім алушының сабақтан кейінгі сырт келбеті: ескертусіз үй киімдерін кию;

2) өз киіміне және аяқ киіміне ұқыпты қарау, киім тазалығына өзінің қарай білуі;

3) ұсақ түйек киімдерді қолмен жуу. Кір жұғыш машинада кір жуу;

4) мектепке киетін киімді бір күн бұрын кешке дайындап қою. Серуендеуге арналған киімді алдын ала дайындап қою. Аяқ киімді күту.

24. Қоғамдық орындарда тәртіп мәдениеті (7 сағат):

1) қоғамдық орындарда тәртіп ережелері: көшедегі урналар және олардың қажеттілігі;

2) жаман әдеттер (шемішке шағу, қағаз, кәмпиттің қағаздарын, балмұздақтың сыртын ораған қағазды, алма шөпегін тастау; үйлердің тамдарында және шарбақтарда сурет салу және жазу);

3) жаяу жүргіншіге арналған жолда жүру тәртібі: тротуардың оң жағымен жүру; балалар топпен келе жатқан жағдайда тротуардың барлығын алмау;

4) көшеде жолдасымен сөйлесу ережелері: әңгімелесу үшін шетке шығу. Дауыстап қатты сөйлеспеу, айқайламау, күлмеу, адамдардың назарын өзіне аудармау.

25. Тұлғааралық қатынастар мәдениеті (6 сағат):

1) ең жақын адамдарына деген байланыс сезімі – анасына, әкесіне, бауырларына, әпке-сіңілдеріне, әжесіне, атасына;

2) үлкендердің күнделікті еңбектерін сыйлау, ата-анаға қамқорлығы үшін алғыс айту;

3) балалардың бір біріне деген жағымды қатынасы, жақсы қылықтарға үйрету.

26. Сөйлеу этикетінің мәдениеті (7 сағат):

1) күнделікті өмірде әдепті сөздерді қолдану: "Қайырлы таң", "Қайырлы күн", "Қайырлы кеш", "Жайлы жатыңыз";

2) сөйлесіп отырған адамның көзіне тік қарап сөйлеу.

27. Әрекеттер мәдениеті (7 сағат):

1) өз уақытын бөлу ережесі: серуеннен кейін кешікпеу, теледидар алдында ұзақ отырмау, ешқашан және ешқайда кешікпеу, күн тәртібін бұлжытпай орындау;

2) қоғамдық жұмыстарға қатысу, мұғалімге, тәрбиешіге, ата-аналарға көмектесу;

3) қамқорлық, жауапкершілік таныту;

4) келісімге келе білу және бірлесе әрекеттену, бір біріне көмектесу.

5-тарау. Оқу пәнінің 8-сыныптағы базалық білім мазмұны

28. Сырт келбетінің мәдениеті (7 сағат):

1) сусабындарды және шаш күтіміне арналған басқа да құралдарды қолдану ережелері;

2) қолдарының және аяқтарының тырнақтарын күту;

3) кезеңділікпен киіну, шешіну ережелері;

4) қонаққа, серуенге, мерекелерге барғанда киетін киім;

5) ауа-райына сәйкес киім.

29. Қоғамдық орындардағы тәртіп сақтау мәдениеті (7 сағат):

1) көлікте өзін ұстау тәртібі: көлікке міну және одан шығу ережелері; автобуста, трамвайда, троллейбуста, метрода жол ақысын төлеу;

2) басқа жолаушылармен әдепті сөйлесу, үлкен адамдарға және балалы жолаушыларға орын беру, дауыстап сөйлеспеу, салонда жүгірмеу, отыратын орынға аяқпен шықпау, отыратын орындарды құртпау.

30. Тұлғааралық қатынастар мәдениеті (6 сағат):

1) ескертусіз, өз еркімен жақындарына қамқорлық таныту;

2) өз жолдастарына, олардың адамгершілік қасиеттеріне, әуестіктеріне қызығушылық таныту.

31. Сөйлеу этикетінің мәдениеті (7 сағат):

1) әдепті сөздерді қолдану: "Алғыс айтамын", "Көмектесіңізші";

2) жақсы әдеп тәртібі – сөзін бөлмей жолдасын тыңдау.

32. Әрекеттер мәдениеті (7 сағат):

1) әдеп ережесіне сәйкес тәртібін сараптау;

2) балалардың жеке әуесқойлықтары: жинау; мектептің спорт секцияларында айналысу, спешиалимпиакс шеруінде; көркем үйірмелер, би, ән; бөлме гүлдерін отырғызу; кәсіптің басқа түрлерімен айналысу;

3) алдына кішкене міндеттер қойып және оны соңына дейін жеткізе білу.

6-тарау. Оқу пәнінің 9-сыныптағы базалық білім мазмұны

33. Сырт келбетінің мәдениеті (7 сағат):

1) тамақтану ережелері: столда түзу отыру, столға шынтақтарын қоймау; асхана құралдарын қолдану – пышақ, шанышқы; ауызды жауып тамақ жеу, асықпай, әдепті, тамақты жақсылап шайнау; нанды кесекке бөлу, компоттағы жемістердің дәмін шай қасықпен алып тарелкаға салу; тамақ ішіп болған соң қасықты, шанышқыны, пышақты дастарханға қоймай тарелкаға салу; тамақ ішкенде салфетка қолдану;

2) қызмет көрсету мекемелеріне экскурсия жасау. Халыққа қызмет көрсету түрлері – шаштараз, киім тазалау, киім тігу ательесі, аяқ киім жөндейтін шеберхана.

34. Тұлғаралық қатынастар мәдениеті (6 сағат):

1) жақсы әдеттер ережелері: орындық ұсыну немесе кіріп келген үлкен адамға орын беру; біреудің түсіріп алған затын көтеріп және әдепті беру; ұлдарға – қыздарды бөлмеге, көлікке кіргенде алдыға өткізу; кішкентай балаға шарф тағу, замогын салуға көмектесу;

2) қонақта құрбыларымен және үлкендермен танысу ережелері;

3) үлкендердің және жолдастарының сенімдерін ақтау.

35. Қоғамдық жерлерде тәртіп мәдениеті (7 сағат):

1) қонақта, дәмханада, мейрамханадағы тәртіп ережелері;

2) кинотеатрда, театрда, мұражайда тәртіп ережелері.

36. Сөйлеу этикетінің мәдениеті (7 сағат):

1) әдепті сөздерді қолдану: "Сәлеметсізбе", "Кездескенше", "Оқасы жоқ", "Көмектесіңізші", "Кешіріңіз", "Рахмет", "Алғыс айтамын", "Кіруге рұқсат етіңіз";

2) үлкендердің сөздерін бөлмей, олардың әңгімелеріне араласпау;

3) әдепті сөздерді тапсырма беру арқылы қолдануды бекітуге арналған практикум-тренингтер.

37. Әрекеттер мәдениеті (7 сағат):

1) сыныпта, шеберханада, ойын бөлмесінде, үйде өзінің жұмыс орнында тазалық және тәртіп сақтау ережелері;

2) әртүрлі тапсырмаларды орындауға қойылатын талаптар – қандай жұмыс болса да тек жақсы орындау;

3) оқулықтарды және кітаптарды қолдану ережелері: парақтарын бүктемеу, кір қолдарымен ұстамау. Кітаптардың, оқулықтардың күтімі;

4) бүгін орындауға тиісті жұмысты ертеңгі күнге қалдырмау.

7-тарау. 5-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

38. Пәндік нәтижелер.

39. Білім алушылар:

1) басқа адамдармен "сыпайы" қаратпа сөздерді қолдану ережелерін;

2) тамақтану кезінде тәртіп сақтау ережелерін;

3) күнделікті тазалық сақтау дағдыларын орындау ережелерін біледі деп күтіледі.

40. Білім алушылар:

1) танысуды, кездескенде сәлемдесуді, үлкендермен және құрбыларымен амандасуды;

2) қарапайым тазалық дағдыларын орындауды – жуынады, тіс тазалауды, шаш тарауды, таңертең жаттығу жасауды, ваннада, душта, моншада үлкен адамның бақылауымен жуынуды;

3) өзі киінуді, бәтеңкенің бауларын байлауды, пальто немесе куртканы түймелеуді, қолғап киюдi, ұқыпты жүруді;

4) жеке заттарын, тазалық сақтауға арналған заттарды, ойыншықтарын, кітап дәптерлерін жинап, ұқыпты сақтауды;

5) ересек адамдардың және құрбыларының көрсеткен қызметі мен көмегіне алғыс айтуды;

б) дұрыс тамақтану, столды шашпай, киімді кірлетпеуді меңгереді деп күтіледі.

8-тарау. 6-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

41. Пәндік нәтижелер.

42. Білім алушылар:

1) жатын бөлмені ұйықтауға дайындау ережелерін;

2) мектепте тәртіп сақтау ережелерін;

3) мұғаліммен сәлемдесу ережелерін біледі деп күтіледі.

43. Білім алушылар:

1) негізгі тазалық сақтау заттарын қолданып және оларға күтім жасауды (тіс тазалау щеткасы, тарақ), бет орамалды пайдалануды;

2) сөйлегенде сыпайы сөздерді қолдануды: "Кешіріңіз", "Кіруге рұқсат етіңіз", "Кіруге болама";

3) ұқыпты киінуді, өзінің сырт келбетіне қарауды: аяқ киіміне, киіміне;

4) түрлі әрекеттерде өзін дұрыс ұстауды: оқу, ойын, еңбек;

5) құрбыларына, мұғалімге, ата-аналарына көмектесуді меңгереді деп күтіледі.

9-тарау. 7-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

44. Пәндік нәтижелер.

45. Білім алушылар:

1) оқу күні қарсаңында мектеп формасын дайындау тәртібін;

2) қоғамдық орындарда өзін ұстау тәртібінің ережесін;

3) жолдан өту тәртібінің ережесін біледі деп күтіледі.

46. Білім алушылар:

1) өз киімдеріне және аяқ киімдеріне қарауды, ескертусіз үй киімін киюдi;

2) ата-анасының, ересектердің қамқорлығын бағалауды;

3) күнделікті сыпайы сөздерді қолдануды "Қайырлы таң", "Қайырлы күн", "Қайырлы кеш", "Қайырлы түн";

4) ата-анасына, ұстаздарға, құрбыларына күнделікті жұмыстарына көмектесуді;

5) қоғамдық орындарда, көшеде ластамауды меңгереді деп күтіледі.

10-тарау. 8-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

47. Пәндік нәтижелер.

48. Білім алушылар:

- 1) мектеп формасын күні бұрын дайындау тәртібін;
- 2) қоғамдық орындарда тәртіп сақтау ережелерін;
- 3) жаяу жүргіншінің көшеде жүру тәртібін біледі деп күтіледі.

49. Білім алушылар:

- 1) мектепке, қонаққа, мерекеге барғанда дұрыс және ұқыпты киінуді;
- 2) ауа райына сәйкес киінуді;
- 3) носкиді, іш киімдерін өзі жууды;
- 4) өзінің және басқалардың қылықтарын сараптауды;
- 5) достарының қызығушылықтары және әуестіктеріне сыйластық танытуды;
- 6) күнделікті өмірде: "Алғыс айтамын", "Көмектесіңізші" сөздерін пайдалануды меңгереді деп күтіледі.

11-тарау. 9-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

50. Пәндік нәтижелер.

51. Білім алушылар:

- 1) көлікте жүру тәртібін;
- 2) тазалық әрекеттерінн орындау ретін;
- 3) киім күтімінің ретін біледі деп күтіледі.

52. Білім алушылар:

- 1) тамақтану кезінде шынышқы және қасықты ұстауды, салфетка пайдалануды, стөлдiң үстiнде өзiн дұрыс ұстауды;
- 2) жақсы әдептер ережелерiн ескертусiз орындауды;
- 3) қонақта отырғанда өзiн таныстыруды;
- 4) қонақта, театрда, кинотеатрда өзiн дұрыс ұстауды;
- 5) күнделiктi өмiрде әдептi сөздердi пайдалануды;
- 6) айналасында тазалық және тәртiп сақтауды;
- 7) кiтаптарды және оқулықтарды, оқу құралдарын сақтауды меңгередi деп күтiледi.

53. Тұлғалық нәтижелер. Білім алушылар:

- 1) мектепте, отбасында және қоғмдық орындарды әдеп сақтау ережелерiн;
- 2) бастаған iстi аяқтауға деген табандылық;
- 3) құрбыларымен, ересектермен қатынас орнату мәдениетiн танытады деп күтiледi.

54. Жүйелік-әрекеттік нәтижелер білім алушылардың:

- 1) сыныпта, шеберханада, ойын бөлмесінде, үйде өз жұмыс орнында тазалық және тәртіп сақтауынан;

2) әдепті сөздерді күнделікті қолдануынан: "Сәлеметсізбе", "Сау болыңыз", "Оқасы жоқ", "Көмектесіңізші", "Кешіріңіз", "Рахмет", "Алғыс айтамын", "Кіруге рұқсат етіңіз";

3) асхана құралдарын колданып әртүрлі жағдайда өзін дұрыс ұстау икемдерінен көрініс табады деп күтіледі.

Қазақстан			Республикасы
Білім және ғылым	және	ғылым	министрінің
2017 жылғы		27	шілдедегі
№ 352 бұйрығына 160-қосымша			

Қазақстан			Республикасы
Білім және ғылым	және	ғылым	министрінің
2013 жылғы		3	сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 378-қосымша			

Орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-9 сыныптары үшін "Шаруашылық еңбек" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Түсінік хат

1. Оқу бағдарламасы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 23 тамыздағы № 1080 қаулысымен бекітілген Орта білім берудің (бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім беру) мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес және орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушылардың ерекше білім алу қажеттіліктерін ескере отырып әзірленген.

2. Оқу пәнінің мақсаты – өмір сүруге қажетті күнделікті тұрмыстағы жағдайда білім алушыға тәуелсіз болуға мүмкіндік беретін дағдыларды қалыптастыру.

3. Оқу пәнінің міндеттері:

1) қызметіне қарай тұрмыстық заттарды қолдануға үйрету;

2) санитарлық-гигиеналық нормаларын, тұрмыста қауіпсіз жұмыс жасау ережелерін сақтауды үйрету;

3) жеке заттарын, жақын қоршаған ортадағы заттарға қарау дағдыларын қалыптастыру;

4) тұрмыстық және жеке заттарға қарауға арналған арнайы жабдықтар және материалдарды пайдалану тәсілдерін үйрету;

5) сабаққа деген қызығушылығын қолдау, басқа білім алушылармен және ересектермен қарым-қатынас орнату икемін қалыптастыру.

4. Шаруашылық еңбекті оқыту тұрмыс жағдайларында білім алушылардың дербестігін дамытуға бағытталған, өмірлік-практикалық бағыты бар. Сонымен қатар дене бітімінің және психикалық даму кемшіліктерін еңсеру міндеттері шешіледі.

5. Оқу жүктемесінің көлемі:

1) 5-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағат;

- 2) 6-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағат;
- 3) 7-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағат;
- 4) 8-сынып – аптасына 3 сағат, оқу жылында 102 сағат;
- 5) 9-сынып – аптасына 3 сағат, оқу жылында 102 сағат.

6. Бағдарлама "Өзіне-өзі қызмет көрсету" пәні аясында білім алушылардың алдыңғы дайындықтарын ескере отырып құрастырылған. Оның зерделенген дағдыларға қайта оралуға және оларды жетілдіруге мүмкіндік беретін концентрлік құрылымы бар.

7. Оқу материалын сыныптарға бөлу үлгі ретінде қарастырылады. Бағдарлама нұсқаулық сипатта беріліп, орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларды жеке бағдарлама бойынша оқытудың мазмұнын анықтау негізі болып табылады. Практикалық жұмыстардың мазмұны және көлемі медициналық нұсқауларды ескере отырып, әр білім алушыға жеке анықталады. Бағдарламада қалыптастыруға тиісті дағдыларды білім алушы өзінің шартсыз түрде дербес орындауы қарастырылмаған. Сынып білім алушыларының білім алудағы ерекше қажеттіліктерін ескере отырып, мұғалім сабақ мазмұнына қандай да бір өзгерістер енгізуге құқылы.

8. Бағдарламада келесі бөлімдер көрсетілген: "Үйге және тұрмыстық заттарға қарау", "Киімді және аяқ киімді күту", "Бақша өсімдіктеріне және үй өсімдіктеріне қарау", "Үй жануарларына қарау". Қажет болған жағдайда мұғалім бөлімдерді алмастырып немесе басқа бөлімдерді енгізе алады.

9. Бір сабақта сынып білім алушылары әртүрлі күрделі тапсырмаларды орындайды. Кейбір білім алушылар тек ұжымдық жұмыстарға қатыса алады немесе мұғалімнің көмегімен ғана жұмыс жасайды. Барлық оқыту жылдарында білім алушылар сабақта ұсынылған әрекеттерді жеке дара ұсынуға және мұғалімнің әртүрлі көмегіне, соның ішінде бірлесе орындау, көрсету арқылы жұмыс жасау, сөздік нұсқау, бейінді технологиялық карталарды қолдану арқылы, пиктограмма, сурет, фото қолданып көрсету нұсқауларына мұқтаж.

10. Пән аясында білім алушылармен жұмыс жүргізу барысында келесі курстармен пәнаралық байланыс орнатылады: "Адам және әлем", "Кәсіп", "Тәртіп мәдениеті", "Әлеуметтік-тұрмыстық бағдарлау", "Психомоториканы және сенсорлық процесстерді дамыту". Аталған пәндер бойынша бағдарламалар мазмұнын бір сабақ аясында "Шаруашылық еңбек" пәнімен кіріктіруге болады.

11. Шаруашылық еңбек сабағын өткізу үшін әлеуметтік-тұрмыстық бағдарлау сабағын өткізетін кабинетті пайдалануға немесе арнайы кабинет жабдықтауға болады. Әлеуметтік-тұрмыстық бағдарлау және шаруашылық еңбек сабақтарын бір тақырыпта кезегімен өткізуге болады. Оқыту процесінде

дағдыларды қайталау және бекітуге арналған жаттығулар үлкен рөл атқарады. Үздіксіз қайталау қалыптастырылатын дағдылардың жағдайын және білім алушының дербестілік сатысын анықтауға жағдай тудырады.

12. Білім алушылардың жетістіктерін бағалауда сипаттап бағалау қолданылады. Бағалауды білім алушымен жиі қатынасқа түсетін топ жүзеге асырады (мектептегі мамандар, ата-аналар).

2-тарау. Оқу пәнінің 5-сыныптағы базалық білім мазмұны

13. Үйге және тұрмыстық заттарға күтім жасау (18 сағат):

- 1) тұрмыс нысандарының түрлері (жеке үй, көппәтерлі үй);
- 2) қаланың және ауылдың тұрғын үй ерекшеліктері;
- 3) менің үйім (пәтерім). Бөлмелер атауы, олардың қажеттілігі;
- 4) тұрғын үйді құрғақ тазалау: еден сыпыру, шаң сүрту. Оны өткізу тәртібі, қажетті құралдар (сыпыртқы, еденге арналған щҰтка, жиһаздан, электр жабдықтардан (телевизор, компьютер, музыкалық орталық) шаң сүртуге арналған шүберектер;

5) кір киімді жууға дайындау: (кір киімді себетке салу, жастықтың тыстарын, төсеніштерді, көрпенің сыртын шешу);

6) қоқыс шығару. Қоқыс шығарушы құбырды пайдалану;

7) тоңазытқыш сөрелерінде азық-түлікті, дайын тамақтарды сақтау. Тамақ сақтауға контейнерлерді пайдалану;

8) жемістерді кепсерде жуу;

9) түскі ас үстелінде нан қоқымдарын сүрту, тарелкелерді тамақ қалдықтарынан тазарту, ыдысты жууға дайындау;

10) шай ыдыстарын жуып сүлгімен сүрту;

11) асхана құралдарын тазалау (қасық, шанышқы, пышақ).

14. Киімді және аяқ киімді күту (18 сағат):

1) сырт киімді күту: щҰткамен тазалау, түйме тігу;

2) былғары аяқ киімді күту: су аяқ киімді кептіру; суланған былғары аяқ киімді құрғақ шүберекпен сүрту;

3) резинкадан жасалған аяқ киімдерді күту: жуу және сүрту;

4) аяқ киімдерді мерзімді сақтауға қораптарға салу.

15. Бақша өсімдіктерін және үй өсімдіктерін күту (16 сағат):

1) бөлме өсімдіктерінің жапырақтарын сүрту;

2) бөлме өсімдіктерін суғару;

3) бақша өсімдіктерін суғару. Суғаруға лейканы қолдану;

4) бақта күзгі жапырақтарды жинау. Тырманы қолдану;

5) қарды күрекпен тазарту.

16. Үй жануарларын күту (16 сағат):

- 1) мысықты және итті тамақтандыру;
- 2) ыдыстарын жуу;
- 3) итпен серуендеу;
- 4) итті тарау;
- 5) аквариум балықтарына тамақ беру ("тірі бұрыштағы" басқа да жәндіктер);
- 6) тордағы тотықұстарды тамақтандыру (басқа құстар).

3-тарау. Оқу пәнінің 6-сыныптағы базалық білім мазмұны

17. Үйге және тұрмыстық заттарға күтім жасау (18 сағат):

- 1) 5 сыныпта өткен материалды қайталау;
- 2) жатын төсеніштерін ауыстыру;
- 3) өзі жататын төсеніштерін ауыстыру;
- 4) шкаф сөрелеріне өз заттарын орналастыру;
- 5) өрмекші толарын алу;

6) асхана ыдыстарын жуу, сүлгімен сүрту. Шкаф сөрелерінде ыдыстарды, асхана құралдарын сәйкес жәшікке орналастыру.

18. Киім және аяқ киімге күтім жасау (18 сағат):

- 1) 5-сыныпта өткен материалды қайталау,
- 2) аяқ киім түрлері, оның қажеттілігі. Былғары аяқ киімді күту;
- 3) түсі бойынша крем таңдау; былғары аяқ киімді крем қолданып щеткамен тазарту;
- 4) мезгіл арасында киімдерді сақтауға дайындау;
- 5) жуыну құралдары: шаруашылық сабыны, кір жуатын ұнтақ, сусабын.

Оларды қолдану тәртібі;

6) ұсақ заттарды қолмен жуу: бет орамалды, нәскилер.

19. Бақша өсімдіктерін және үй өсімдіктеріне күтім жасау (16 сағат):

- 1) 5-сыныпта өткен тақырыптарды қайталау;
- 2) бөлме және бақша өсімдіктерін дәнмен және бас пияздан өсіру;
- 3) гүлдерді қосымша дәрумендеу;
- 4) бақ гүлдерін суғару және отау;

5) ауланы сыпырғышпен және аула сыпыруға арналаған сыпырғышпен сыпыру;

6) бақтағы түскен жапырақтарды тырманың көмегімен жинау. Түскен жапырақтарды себетке, қорапқа, үлкен қапқа жинау;

7) қарды күрекпен жинау.

20. Үй жануарларын күту (16 сағат):

- 1) арнайы дүкендерде итке және мысыққа арналған тағамдарды сатып алу;
- 2) мысықты және итті тамақтандыру;
- 3) ыдыстарын жуу;

- 4) итпен серуендеу;
- 5) итті тарау;
- 6) аквариум балықтарына тамақ беру ("тірі бұрыштағы" басқа да жәндіктер);
- 7) тордағы тотықұстарды тамақтандыру (басқа құстар).

4-тарау. Оқу пәнінің 7-сыныптағы базалық білім мазмұны

21. Тұрғын үй және тұрмыстық заттарға күтім жасау (18 сағат):

- 1) 5 және 6 сыныптарда өткен материалды қайталау;
- 2) еден жуу, тазалық, ерекшеліктері (қолымен, швабраның көмегімен);
- 3) айнаны жуу. Жуу құралдарын қолдану;
- 4) тазалау түрлері. Қажетті құралдар және оларды сақтау (сыпыртқы, еден жуатын шүберек, швабра, шелек, шаң сүртуге және әйнекке арналған шүберектер, шаң және өрмекші торларын тазалауға арналған шүберектер, жууға арналған құрамдар);

5) жатын бөлме, оның қолданысы. Жатын бөлмедегі жиһаз, оны орналастыру ерекшелігі. Жатын бөлменің тазалығы және оны сақтау тәртібі;

6) жатын төсеніштерін күту (кептіру, желдету, көрпелерді, жастықтарды, матрастарды қағу);

7) ыдыстарды қарау. Кәстрөлдерді, манти пісіруге арналған қазан, қазанды жуу. Кәстрөлді сақтау.

22. Киім және аяқ киімдерді күту (18 сағат):

- 1) 5 және 6 сыныптарда өткенді қайталау;
- 2) іш киімді қолмен жуу (ақ және түрлі-түсті): шолақ дамбалдар, майкалар, футболкалар;

3) үтік. Онымен жұмыс жасағанда қауіпсіздік техника ережелері. Іш киімді үтіктеу;

4) бас киімдердің күтімі. Шкафта бас киімдерді сақтау тәртібі;

5) киімдерді ұсақ-түйек жөндеу: түрлі түймелерді қадау;

6) үй жағдайында трикотаж мата бұйымдарын жуу және кептіру.

23. Бақша өсімдіктерін және үй өсімдіктеріне күтім жасау (16 сағат):

1) 5-сыныпта өткен материалдарды қайталау;

2) бөлме және бақша өсімдіктерін дәннен және пияздың басынан өсіру;

3) гүлдерді қосымша дәрумендеу;

4) бақ гүлдерін суғару және отау;

5) ауланы сыпырғышпен және аула сыпыруға арналаған сыпырғышпен сыпыру;

6) бақтағы түскен жапырақтарды тырманың көмегімен жинау. Түскен жапырақтарды себетке, қорапқа, үлкен қапқа жинау;

7) қарды күрекпен жинау.

24. Үй жануарларын күту (16 сағат):

- 1) арнайы дүкендерден итке және мысыққа арналған тағамдарды сатып алу;
- 2) мысықты және итті тамақтандыру;
- 3) ыдыстарын жуу;
- 4) итпен серуендеу;
- 5) итті тарау;
- 6) аквариум балықтарына тамақ беру ("тірі бұрыштағы" басқа да жәндіктер);
- 7) тордағы тотықұстарды тамақтандыру (басқа құстар).

5-тарау. Оқу пәнінің 8-сыныптағы базалық білім мазмұны

25. Тұрғын үй және тұрмыстық заттарға күтім жасау (26 сағат):

- 1) 5-7 сыныптарда өткен материалдарды қайталау;
- 2) ас үй, оның қажеттілігі. Жиһаз, оның ас үйде орналасуы. Ас үйде тазалық сақтау тәртібі;
- 3) ас үйді ылғалды тазарту: терезе алдын, газ плитасын, тоңазытқышты, шкафтар мен сөрелерді жуу;
- 4) табаларды тазарту;
- 5) арнайы жуу және тазарту құралдарын пайдалану. Тұрмыстық химия заттарын қауіпсіз пайдалану.

26. Киім және аяқ киімді күту (26 сағат):

- 1) 5 -7 сыныптарда өткенді қайталау;
- 2) киімді ұсақ жөндеу жұмыстары. Киімнің жыртылған жерін тігу (адым жолымен, қолтықтың астында) "инемен кері" тігісімен;
- 3) жүннен жасалған бұйымдарды үйде жуу;
- 4) блузкалар және ерлер көйлектерін үтіктеу ерекшеліктері;
- 5) қыры бар шалбарларды үтіктеу ерекшеліктері;
- 6) қыстық аяқ киімдердің күтімі, мезгілдік сақтауға дайындау.

27. Бақша өсімдіктеріне және үй өсімдіктеріне күтім жасау (25 сағат):

- 1) 5-7 сыныптарда өткен материалдарды қайталау;
- 2) бөлме және бақша өсімдіктерін дәннен және пияздың басынан өсіру;
- 3) гүлдерді қосымша дәрумендеу;
- 4) бақша гүлдерін суғару және отау;
- 5) ауланы сыпырғышпен және аула сыпыруға арналаған сыпырғышпен сыпыру;
- 6) бақтағы жерге түскен жапырақтарды тырмамен жинау. Түскен жапырақтарды себетке, қорапқа, үлкен қапқа жинау;
- 7) қарды күрекпен жинау.

28. Үй жануарларын күту (25 сағат):

- 1) арнайы дүкендерде итке және мысыққа арналған тағамдарды сатып алу;

- 2) мысықты және итті тамақтандыру;
- 3) ыдыстарын жуу;
- 4) итпен серуендеу;
- 5) итті тарау;
- 6) аквариум балықтарына тамақ беру ("тірі бұрыштағы" басқа да жәндіктер);
- 7) тордағы тотықұстарды тамақтандыру (басқа құстар).

6-тарау. Оқу пәнінің 9-сыныптағы базалық білім мазмұны

29. Тұрғын үй және тұрмыстық заттарды күту (36 сағат):

1) 5-8 сынып материалдарын қайталау;

2) шаңсорғыш. Оның құрылымының ерекшеліктері, жұмыс істеу тәртібі.

Шаңсорғышпен жұмыс жасағанда сақтандыру ережелері;

3) кілем, палас, еден, батареяларды шаңсорғышпен тазалау;

4) қонақ бөлмесі (зал), оның қажеттілігі. Жиһаз, оның қонақ бөлмеде орналасу ерекшелігі. Қонақ бөлмедегі тазалық сақтау ережелері;

5) жабынуына: жұмсақ қаптама, пластик, лакталуына байланысты жиһазды күту;

6) жұмсақ жиһазды шаңсорғышсыз және шаңсорғышпен тазалау;

7) шкафтардың айналарын және әйнектерін жуу;

8) дәретхананы, ваннаны тазалау;

9) раковина, кафель, ванна жуғанда жуу және тазалау құралдарын пайдалану;

10) жуу және тазалау құралдарын қолданғанда қауіпсіздік техникасы;

11) тұрғылықты жердің мезгілдік тазартылуы. Пәтерді қысқа дайындау. Пәтерді жазға дайындау;

12) терезе жуудың тәсілдері және жиілігі. Терезе жууға арналған жуу құралдарын қолдану. Терезені жылылау тәсілдері.

30. Киімді және аяқ киімді күту (36 сағат):

1) 5-8 сыныптағы материалдарды қайталау;

2) киімді ұсақ жөндеу жұмыстары. Сүлгіге ілгектің дайын пішінін қиғаштап тігу;

3) кір жуғыш машина, оның құрылымы, қолдану ережесі;

4) кір жуғыш машинаның көмегімен кір жуу. Жуылған киімдерді кептіруге ілу;

5) киімді, жатын төсемдерді үтіктеу, үтіктелген заттың сапасына қойылатын талаптар.

31. Бақша өсімдіктерін және үй өсімдіктеріне күтім жасау (15 сағат):

1) 5-8 сыныпта өткен материалдарды қайталау;

2) бөлме және бақша өсімдіктерін дәннен және пияздың басынан өсіру;

3) гүлдерді қосымша дәрумендеу;

4) бақша гүлдерін суғару және отау;

5) ауланы сыпырғышпен және аула сыпыруға арналған сыпырғышпен сыпыру;

6) бақтағы жерге түскен жапырақтарды тырманың көмегімен жинау. Түскен жапырақтарды себетке, қорапқа, үлкен қапқа жинау;

7) қарды күрекпен жинау.

32. Үй жануарларын күту (15 сағат):

1) арнайы дүкендерден итке және мысыққа арналған тағамдарды сатып алу;

2) мысықты және итті тамақтандыру;

3) ыдыстарын жуу;

4) итпен серуендеу;

5) итті тарау;

6) аквариум балықтарына тамақ беру ("тірі бұрыштағы" басқа да жәндіктер);

7) тордағы тотықұстарды тамақтандыру (басқа құстар).

7-тарау. 5-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

33. Пәндік нәтижелер.

34. Білім алушылар:

1) тұрғын үй аттарын;

2) құрғақ тазартуға арналған құралдардың аттарын және қажеттілігін;

3) асхана құралдарын тазарту тәртібін;

4) аяқ-киімдерді қорапқа салу ретін біледі деп күтіледі.

35. Білім алушылар:

1) тұратын бөлмесіне құрғақ тазарту жұмыстарын жүргізу;

2) кірлеген киімдерді жууға дайындау;

3) тамақтанғаннан кейін ыдысты жинау (тарелканы тамақ қалдығынан тазарту, раковинаға қою), столды суланған майлықпен сүрту;

4) суланған аяқ киімді кептіру; былғары аяқ киімді сүрту және тазалау;

5) бөлмедегі және бақша гүлдерін лейкамен суғару;

6) бақшада түскен жапырақтарды тырмамен жинау;

7) жолдарды күрекпен қардан тазалау;

8) үй жануарларын тамақтандырып қыдырту дағдыларын меңгереді деп күтіледі.

8-тарау. 6-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

36. Пәндік нәтижелер.

37. Білім алушылар:

1) төсеніштерді ауыстыру тәртібін;

2) өз заттарын шкаф сөрелеріне орналастыру тәртібін;

3) жуу құралдарын қолдану ережелерін;

4) ит және мысықты тамақтандыру ретін біледі деп күтіледі.

38. Білім алушылар:

1) өзі (немесе басқа адамның көмегімен) төсеніштерді ауыстыру және қайта салу;

2) щҰтка, шүберектің көмегімен тұрғын үйді құрғақ тазалау;

3) асхана ыдысын жуу және сүлгімен сүрту;

4) көбік пайда болғанша кір жуатын ұнтақты суда еріту;

5) кірді қолмен жуғанда әрекеттердің ретін сақтау;

6) кір жуып болғаннан кейін жұмыс орнын жинау;

7) бақта өсетін гүлдерді суғаруды және арам шөптен тазарту;

8) үй жануарларына тамақ беріп, қыдырту; оларға дүкеннен тамақ сатып алу;

9) ауланы сыпыру, жерге түскен жапырақтарды жинау;

10) жолдарды күрекпен қардан тазалау дағдыларын меңгереді деп күтіледі.

9-тарау. 7-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

39. Пәндік нәтижелер.

40. Білім алушылар:

1) ылғалды тазалау жұмыстарының тәртібін;

2) үтікті қолданғанда қауіпсіздік техникасын;

3) трикотаж заттарды жуып кептіру ерекшеліктерін біледі деп күтіледі.

41. Білім алушылар:

1) жатын бөлмеге құрғақ және ылғал тазарту жұмыстарын өткізу;

2) өзі (немесе басқа адамның көмегімен) төсеніштерді ауыстыру;

3) төсек салу (өзі немесе біреудің көмегімен);

4) жастық, көрпе қағу (балалардың жеке мүмкіндіктеріне қарай);

5) түрлі материалдардан жасалған бас киімдерді тазалау және оларды сақтауға дайындау;

6) трикотаж бұйымдарын жуып және олардың қатпарланып қалуының алдын алып дұрыс кептіру;

7) іш киімдерді жуу және үтіктеу;

8) бас киімдерді дұрыс сақтау;

9) бақша гүлдерін суғарып арам шөптерден тазалау;

10) үй жануарларына тамақ беріп, қыдырту; оларға дүкеннен тамақ сатып алу;

11) ауланы сыпыру, түскен жапырақтарды жинау;

12) жолдарды күрекпен қардан тазалау дағдыларын меңгереді деп күтіледі.

10-тарау. 8-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

42. Пәндік нәтижелер.

43. Білім алушылар:

- 1) ас үй тазалығын сақтау ережелерін;
- 2) тоқыма заттарды жуу ережелерін;
- 3) заттарды үтіктеу ережелерін біледі деп күтіледі.

44. Білім алушылар:

- 1) ас үйге ылғалды тазарту жұмыстарын жасау;
- 2) еден жуу, терезенің алдын су шүберекпен сүрту;
- 3) жуу ұнтақтарын қосып плита және тоңазытқышты жуу;
- 4) киімнің ұсақ жөндеу жұмыстарын орындау;
- 5) қыстық аяқ киімді күту;
- 6) блузкаларды, жейделер және шалбарларды үтіктеу;
- 7) бақша гүлдерін суғарып арам шөптен тазалау;
- 8) үй жануарларына тамақ беріп, қыдырту; оларға дүкеннен тамақ сатып алу;
- 9) ауланы сыпыру, жерге түскен жапырақтарды жинау;
- 10) жолдарды күрекпен қардан тазалау дағдыларын меңгереді деп күтіледі.

11-тарау. 9-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

45. Пәндік нәтижелер.

46. Білім алушылар:

- 1) тұрмыстық техниканы қолданғанда қауіпсіздік техника ережелерін;
- 2) шаңсорғыштың көмегімен жұмсақ жиһазды тазарту ережелерін;
- 3) кір жуғыш машинаны қолдану ережелерін біледі деп күтіледі.

47. Білім алушылар:

- 1) қонақ бөлменің (құрғақ және ылғалды) тазалау жұмыстарын жүргізу;
- 2) шаңсорғышты қолданады: оны жұмысқа дайындайды, еденді, паластарды, кілемдерді, батареяларды шаңсорғышпен тазалау;
- 3) тұрғын үйді мезгілді тазалау жұмыстарын жүргізеді, пәтерде қысқа, жазға дайындық жұмыстарын жүргізу;
- 4) жуу құралдарының көмегімен терезені, айнаны қауіпсіздік техникасы бойынша ережелерді сақтап жуу;
- 5) раковина, кафель, ваннаны тазалау;
- 6) кір жуғыш машинада мақта-мата киім-кешекті жуу;
- 7) мақта-мата киімді үтіктеу;
- 8) бақша гүлдерін суғарып арам шөптен тазалау;
- 9) үй жануарларына тамақ беріп, қыдырту; оларға дүкеннен тамақ сатып алу;
- 10) ауланы сыпыру, жерге түскен жапырақтарды жинау;
- 11) жолдарды күрекпен қардан тазалау дағдыларын меңгереді деп күтіледі.

48. Тұлғалық нәтижелер. Білім алушылар:

- 1) жауапкершілік, жинақылық, әдептілік;
- 2) еңбекке деген ынта, қиындықтарды еңсеру икемін;

3) ересектермен және құрбыларымен ынтымақтастық орнату дағдыларын танытады деп күтіледі.

49. Жүйелік-әрекеттік нәтижелер білім алушылардың:

1) тұрмыстық еңбек;

2) жақын адамдарымен және бейтаныс ортада қарапайым тұрмыстық қатынас орнату икемдерінен көрініс табады деп күтіледі.

Қазақстан			Республикасы
Білім және ғылым	және	ғылым	министрінің
2017	жылғы	27	шілдедегі
№ 352 бұйрығына 161-қосымша			

Қазақстан			Республикасы
Білім және ғылым	және	ғылым	министрінің
2013	жылғы	3	сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 379-қосымша			

Орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-9 сыныптары үшін "Әлеуметтік-тұрмыстық бағдар" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Түсінік хат

1. Оқу бағдарламасы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 23 тамыздағы № 1080 қаулысымен бекітілген Орта білім берудің (бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім беру) мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес және орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушылардың ерекше білім алу қажеттіліктерін ескере отырып әзірленген.

2. Оқу пәнінің мақсаты: түрлі тұрмыстық және әлеуметтік жағдайларда білім алушылардың белсенді және тәуелсіз болуына мүмкіндік беретін қажетті икем және дағдыларды қалыптастыру.

3. Оқу пәнінің міндеттері:

1) білім алушылардың тұрмыстық еңбек икемдерін қалыптастыру;

2) жақын адамдарымен және бейтаныс ортада қарапайым тұрмыстық қатынастар орнату икемін қалыптастыру;

3) психофизикалық даму кемшіліктерін түзетуге ықпалдасу; сөздік қорын байытып және жүйелеуге, ауызша сөйлеу тілін дамыту.

4. Оқу пәні білім алушылардың әлеуметке бейімделуіне ықпалдасатын, тұрмыстық жағдайларда дербес өмір сүруіне қажетті дағдыларды қалыптастыруға бағытталған.

5. Оқу бағдарлама меңгерген әлеуметтік-тұрмыстық дағдыларды қолдауға және жаңасын қалыптастыруға арналған әр сыныпта өткен материалды қайталап тереңдетуге мүмкіндік беретін концентрлік ұстанымына сәйкес құрастырылған.

6. Оқу жүктемесінің көлемі:

1) 5-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағат;

2) 6-сынып - аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағат;

- 3) 7-сынып - аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағат;
- 4) 8-сынып - аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағат;
- 5) 9-сынып - аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағат.

7. Әлеуметтік-тұрмыстық бағдарлау түзету курсының оқыту барысында келесі пәндермен пәнаралық байланыс орнатылады: "Шаруашылық еңбек", "Кәсіп", "Адам және әлем", "Тәртіп мәдениеті". Аталған пәндердің бағдарлама мазмұны "Әлеуметтік тұрмыстық бағдар" пәнімен бір сабақта ұштаса алады.

8. Оқу бағдарламасының мазмұны нұсқау ретінде беріледі және жеке бағдарламаларды құру үшін негіз болып табылады. Тақырыптарды өту ретін мұғалім өзі анықтап күнтізбелік жоспарда көрсетеді. Бағдарламада тақырып бойынша сағат санын бөлу үлгі ретінде берілген. Білім алушылардың қажеттілігіне қарай мұғалім оны өзгертуге мүдделі.

9. Пәннің мазмұны әр білім алушының әлеуметтік және тұрмыстық дербестігін қалыптастыруға бағытталған оқытудың қарым-қатынастық әрекеттік үлгісінде берілген. Дағдыларды қалыптастырудың маңызды шарты болып білім алушылардың өздігімен орындаған өндірістік әрекеті болып табылады.

10. Сабақтар қажетті жабдықталған арнайы кабинетте өткізіледі.

11. Білім алушылардың оқу жетістіктері сипаттап бағаланады. Бағалау баламен жиі қатынасқа түсетін адамдар кіретін мамандар тобымен жүзеге асырылады (ата-аналар, мектептегі мамандар).

2-тарау. Оқу пәнінің 5-сыныптағы базалық білім мазмұны

12. Денсаулық және қоршаған орта (8 сағат):

- 1) білім алушының жеке тазалығы;
- 2) бет орамалды қолдану;
- 3) тістерді тазалау. Тістерді тазалауда әрекеттерді орындау тәсілдері және кезеңділігі;
- 4) қолдардың және аяқтардың күтімі. Қолдарды және аяқтарды жуғанда іс-әрекеттер реті;
- 5) шаш күтімі. Тарақты қолдану тәртібі. Айнаның алдында шаш тарау;
- 6) таңертеңгі және кешкі жуыну. Ұқыптылық дағдылады;
- 7) жүргенде, отырғанда арқасын түзу ұстау;
- 8) күн тәртібі. Мектепте және үйде күн тәртібін орындау;
- 9) өз денсаулығы жайлы, орын алған мәселе туралы айту үшін ересек адамды дұрыс таңдау.

13. Отбасылық қатынастар (4 сағат):

- 1) өзінің атын, жасын білу және атау;
- 2) ересек адамдарға және құрбыларына амандасу, қош айтысу түрлері, ым-ишаралар және айтар сөздері;

3) ересектерге және құрбыларына өтініш білдіру, сурақ қою түрлері;

4) білім алушылардың отбасы құрамы: әкесі, анасы, ата, әже, ағалары, әпкелері.

14. Бос уақытын өткізу. Мерекелер. Салтанаттар. Дәстүрлер (8 сағат):

1) бос уақытын өткізу (құрастыру (лего), бөлме өсімдіктерін күту, телебағдарламалар қарау);

2) спорт секциялары (стадион, жүзу бассейні);

3) туылған күндер. Дайындау және өткізуге қатысу;

4) "Жаңа жыл". "Наурыз". Дайындау және тойлау.

15. Тамақтану (14 сағат):

1) азық-түліктер: нан, ет, көкөністер, жемістер. Болмысы, аталуы;

2) көкөністер: қызанақ, қияр. Таңдау және жеуге дайындау;

3) жемістер: алма, алмұрт, жүзім, қара өрік, шие. Таңдау және жеуге дайындау (жуу, дәндерін алу);

4) столды дайындау. Тамақтан кейін лас ыдысты жинау.

16. Сауда. Ақша (10 сағат):

1) азық-түлік дүкендері, әмбебап дүкендер, арнайы дүкендер;

2) товарларды топтастыру (азық-түлік, киім, аяқ киім, ыдыс);

3) ақша. Заманауи ақша түрлері: қағаз ақша, ауыстырмалы монеталар. Қазақстандық ақшалар (тиын, теңге).

17. Тұрғын үй (6 сағат):

1) менің үйім. Менің мектебім. Мектептегі экскурсия; мектептегі негізгі дәліздер: асхана, дәретханалар, сынып бөлмелері, ойын бөлмелері, кітапхана.

18. Киім және аяқ киім (10 сағат):

1) киім түрлері, қажеттілігі;

2) сырт киім: пальто, куртка;

3) қыздардың киімі (көйлек, кофта, юбка, блузка);

4) ер балалардың киімі;

5) киімдерді күту: құрғақ щеткамен тазалау, сақтау (сөрелерде, ілгіштерде);

6) аяқ киім түрлері (туфли, ботинкалар, тәпішкелер, етіктер), олардың қажеттілігі, аяқ киімді күту (су шүберекпен сүрту, щеткамен тазарту).

19. Көлік (8 сағат):

1) мектепке жол жүру (маршрут, көлік түрлері); көліктегі тәртіп, көшедегі тәртіп;

2) жол жүру ережелері. Жаяу жүргінші өткелі.

3-тарау. Оқу пәнінің 6-сыныптағы базалық білім мазмұны

20. Денсаулық және қоршаған орта (10 сағат):

1) жеке тазалығының ережелері; таңертеңгі және кешкі жуыну. Ұқыптылық дағдылары;

2) мойын. Оны күту ережелері;

3) тістерді және тілді жуу; тілді жуу ережесі; тілді жуғанда орындайтын әрекеттердің кезегі; тамақтанған соң ауыз қуысын шайқау ережелері;

4) қолдарға және аяқтарға күтім жасау. Қолдарды жуу және қолдардың тырнақтарын алу;

5) құлақтарға күтім жасау. Құлақтардың тазалықтары. Құлақтарды тазалау тәртібі және жиілігі;

6) шаштардың күтімі (жуу, тарау). Шаштарды күтіміне арналған құралдар (тарақ, щетка, сабын, сусабын);

7) өз денсаулығы жайлы, орын алған мәселе туралы айту үшін ересек адамды дұрыс таңдау.

21. Отбасылық қатынастар, мерекелер, салтанаттар, дәстүрлер (8 сағат):

1) отбасы мүшелерінің туылған күндерін тойлау; сыйлық дайындау (апликация, сурет);

2) үй шаруасында ата-аналарына көмек көрсету;

3) тұрғылықты жер, мекен жай.

22. Бос уақытты өткізу және қызығушылықтар (6 сағат):

1) үй және бөлме жануарлары; үйде мысықты және итті ұстау;

2) хайуанаттар бағына бару. Жануарларды тамақтандыру ережелері.

23. Тамақтану (12 сағат):

1) азық-түлікті тоңазытқышта сақтау, мұздытылған азық-түлікті пайдалану;

2) пышақты қауіпсіз қолдану;

3) бутербродтар дайындау;

4) көкөністер және жемістерді жуу ережелері.

24. Сауда. Ақша (8 сағат):

1) тез бұзылатын азық-түліктер (ет, балмұздақ, мұздалған азықтар), оларды қолдану ережесі, сусындарды салқындату;

2) сауда жасау. Сатып алынған заттың құнын төлеу.

25. Тұрғын үй (8 сағат):

1) пәтердің, үйдің негізгі бөлмелерінің аталуы және қажеттілігі;

2) білім алушының жұмыс орнын ұйымдастыру;

3) жиһаз. Бөлмеде орналастыру. Ыдыс, сақтау тәсілдері.

26. Киім және аяқ киім (8 сағат):

1) жеке киімдерін дұрыс сақтау; шкафқа ілу, сөреге реттеу;

2) киімдерді түрі бойынша топтастыру (жейделер, көйлектер, шортылар, шалбарлар);

3) келесі жыл мезгіліне дейін аяқ киімдерді сақтау ережелері.

27. Көлік (8 сағат):

1) қалалық көлік түрлері (автобус, троллейбус, трамвай, метро); көлікке отыру және көліктен түсу реті, көлікте жүру тәртібі.

4-тарау. Оқу пәнінің 7-сыныптағы базалық білім мазмұны

28. Денсаулық және қоршаған орта (12 сағат):

1) жеткіншектің жеке тазалығы; күн тәртібі, тамақтануы;

2) кремдер, лосьондар, дезодоранттар қолдануы;

3) денсаулығының жағдайын, орын алған мәселе жайында айту үшін ересек адамды дұрыс таңдау;

4) жарақат алғанда алғашқы көмек көрсету: кішкентай кесілген жараны өңдеу; жараны таңу;

5) сел, су тасқыны кезінде, өрт шыққанда қарапайым қауісіздік ережелері.

29. Отбасылық қатынастар, мерекелер, салтанаттар, дәстүрлер (6 сағат):

1) ата-анасының жұмыс орындары;

2) тұрмыстық әрекеттерге байланысты қарапайым тапсырмаларды орындау.

30. Бос уақытты өткізу және қызығушылықтар (6 сағат):

1) табиғатта демалу; судың қасында және суға түскенде тәртіп сақтау ережелері; танымайтын жерде суға түсу; күннің өтуін және салқындаудың алдын алу; азық-түлік, киім және табиғатта демалуға қажетті заттар.

31. Тамақтану (12 сағат):

1) электр және газ плитасы; сіріңке және электртұтатқышты қолдану;

2) қысқатолқынды пеш. Қолдану ережелері;

3) шайнекте су қайнату. Сүт қайнату. Қайнаудың белгілері. Сүт сақтауға арналған ыдыс. Сүт сорпасын дайындау;

4) шұжықтарды немесе сосискаларды қайнату;

5) сүзбеден жасалған тағамдар: сүзбеден жасалған запеканка, сырниктер. Оларды дайындау;

6) тамақ пісіргенде, қайнаған суды пайдаланғанда, тұрмыстық техниканы пайдаланғанда сақтандыру техникасы ережелері;

7) түскі асқа столды дайындау және асхана құралдарын қолдану ережелері.

32. Сауда. Ақша (8 сағат):

1) сауда-ойын сауық орталықтары, олардың бөлімдері; товарлар және оларды сатып алу реті;

2) жеке тазалығы құралдарын таңдау (ересектердің көмегімен).

33. Тұрғын үй (8 сағат):

- 1) пәтердегі, үйдегі бөлмелердің аталуы және қызметі;
- 2) жиһаз, оның қажеттілігі (стол, орындық, диван, шкаф, төсек);
- 3) төсеміне қарай жиһазды күту (жұмсақ төселім, полировка, лак).

34. Киім (8 сағат):

- 1) үйге және көшеге арналған аяқ киім түрлері;
- 2) қолдарға және аяқтарға арналған киімдер: қолғаптар, носкилер, колготкилер. Сақтау.

35. Көлік (8 сағат):

- 1) жол жүру тәртібі: "жүруге рұқсат" белгісі бар жерлерде бағдаршамның жасыл шамынан жолдан өту;
- 2) теміржол және әуе көлігі жайлы жалпы түсініктер (поезд, ұшақ); жалпы түрі, қозғалу тәсілі; жүру тәртібі.

5-тарау. Оқу пәнінің 8-сыныптағы базалық білім мазмұны

36. Денсаулық және қоршаған орта (10 сағат):

- 1) жеке тазалық тәртібі. Білімдері қайталау және кеңейту;
- 2) денсаулығының жағдайын, орын алған мәселе жайында айту үшін ересек адамды дұрыс таңдау;
- 3) суық тиген жағдайда мұрын тазалығы;
- 4) ауыз қуысының тазалығы. Тіс, қызыл иек және ауыз қуысы ауыруларының алдын алу. Суық тиген жағдайда тамақты шайқау;
- 5) қолдарының және аяқтарының тырнақтарына күтім жасау. Тырнақ алудың жиілігі;
- 6) суық тиюдің алдын алу шаралары; дене шынықтыру; маска тағу, бет орамалды қолдану.

37. Отбасылық және өзара қарым-қатынас. Мерекелер, салтанаттар, дәстүрлер (8 сағат):

- 1) жақын тұыстарының аттары (бауырлары, әпке-сіңілдері, әже, ата);
- 2) үй мекен-жайы, мектептің мекен-жайы;
- 3) мектеп директорының, мұғалімдердің, дәрігердің, тәрбиешілердің аты, тегі;
- 4) мереке, салтанат. Сырт келбеті, салтанатты өткізуде көмек көрсету, қарым-қатынас, мерекенің маңызы, қонақтармен сөйлесу.

38. Бос уақытты өткізу және қызығушылықтар (8 сағат):

- 1) саябақтарға, әткеншектерге бару. Аттракциондарда қауіпсіздік ережелері;
- 2) циркке бару;
- 3) өсімдіктерді пәтерде отырғызу (терезе алдындағы бақ).

39. Тамақтану (10 сағат):

- 1) шай демдеу. Сүт пісіру;

- 2) жұмыртқа қайнату, қуыру;
- 3) винегрет дайындау;
- 4) көкөністерден сорпа қайнату;
- 5) қол үккішін, электр ұсатқыштарды қолдану ережесі.

40. Сауда. Ақша (8 сағат):

- 1) бір талдап, өлшеп сататын товарлар;
- 2) базар. Дүкендерден айырмашылығы. Базар бөлімдері;
- 3) жол ақысы.

41. Тұрғын үй (8 сағат):

1) ас үй, оның қызметі. Ас үй жиһазы, оны ас үйде орналастыру ерекшеліктері;

2) ыдыс: шайға арналған, түскі асқа арналған, ас үй құралдары. Сақтау.

42. Киім және аяқ киім (8 сағат):

- 1) ауа райына, мезгілге сәйкес киімді және аяқ киімді таңдау;
- 2) бойжекенге, бозбалаға арналған киімдер;
- 3) аяқ киім. Мезгілге арналған аяқ киім таңдау.

43. Көлік (8 сағат):

1) жол жүру ережесі, көшеден дұрыс өтудің барлық жағдайлары. Жол ақысын төлеу;

2) әртүрлі көлікпен мектепке дейінгі жолдың ең тиімді маршруты, басқа көлікке отыру, жаяу жүргіншінің маршруты.

6-тарау. Оқу пәнінің 9-сыныптағы базалық білім мазмұны

44. Денсаулық және қоршаған орта (10 сағат):

1) жеткіншектің жеке тазалығы. Тазалық құралдарын таңдау. Дезодорант түрлері: себетін, шар тәрізді, қатты. Аяқ киім төсеніші. тазалық төсемелері. Душқа арналған сұйық сабын;

2) өз денсаулығы жайлы, орын алған мәселе туралы айту үшін ересек адамды дұрыс таңдау.

45. Тұлғааралық және отбасылық қатынастар. Мерекелер, салтанаттар, дәстүрлер (8 сағат):

1) досының туылған күні. Сыйлық таңдау және безендіру (өзі немесе ересектердің көмегімен). Гүл шоғын таңдау және сыйлау. Салтанатты жиынға сәйкес киім таңдау.

46. Бос уақыт және қызығушылық (8 сағат):

1) терезенің алдындағы гүлзар. Дәнмен, бас пияз арқылы өсімдіктерді өсіру, өсімдіктерге, гүлдерге арнап ыдыс таңдау;

2) кинотеатрға бару. Көркемфильм таңдау.

47. Тамақтану (10 сағат):

- 1) салатқа арнап көкөністерді тазалап және турау;
- 2) электрқұралдарды қолдану; тостер, еттұрағыш, миксер;
- 3) картоп қайнату, пюре дайындау;
- 4) вермишель қайнату (макарон);
- 5) бауырсақ пісіру.

48. Сауда. Қызметтер (8 сағат):

- 1) жақын арадағы дүкеннен нан сатып алу, нақты белгіленген ақшаға товар сатып алу (2-3 аталуы бар); кискіден газет сатып алу;
- 2) шаштараз; бару ережелері.

49. Тұрғын үй (8 сағат):

- 1) пәтер жайлылығы. Жиһаз, перде, шамдар, картиналар;
- 2) жиһазды пәтерде орналастыру.

50. Киім және аяқ киім (8 сағат):

- 1) киім жөндеу. Ателье қызметі: көйлектің етегін, шалбардың ұзындығын кесіп тігу. Ательеге дейін жол;
- 2) аяқ киім жөндеу. Аяқ киім шеберханасы. Шеберхана қызметі, аяқ киім жөндеу түрлері. Шеберханаға дейін жол.

51. Көлік (8 сағат):

- 1) жол маршруттары: базарға дейін, мектепке дейін, дүкенге дейін, туысының үйіне дейін, жүзу бассейініне дейін (өзі немесе ересектердің көмегімен).

7-тарау. 5-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

52. Пәндік нәтижелер.

53. Білім алушылар:

- 1) жеке тазалық ережелерін;
- 2) күн тәртібін;
- 3) өзінің атын, тегін және жасын;
- 4) ересектерге және құрбыларына өтініш, білдіруді, сұрақ қою түрлерін;
- 5) сырт келбеті және кейбір азық-түлік аттарын;
- 6) кейбір жол жүру ережелерін біледі деп күтіледі.

54. Білім алушылар:

- 1) таңертең және кешке жуынуды; шаштарын тарауды; дене тазалығы және оның күтіміне байланысты әрекеттерді орындауды;
- 2) спорт нысандарында қосымша бөлмелерді пайдалануды (шешінетін орын, душ);
- 3) салфетканы қолдануды;
- 4) тамақтан кейін ыдысты жинауды (тарелканы тамақ қалдықтарынан тазартады, раковинаға қояды), столды сулы шүберекпен сүртуді;

- 5) ылғал аяқ киімді кептіруді; былғары аяқ киімді сүртіп және тазартуды;
- 6) жолды өтуге рұқсат етілген жерден өтуді меңгереді деп күтіледі.

8-тарау. 6-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

55. Пәндік нәтижелер.

56. Білім алушылар:

- 1) ауыз қуысы, мұрын, қол, аяқ, құлақтардың жеке тазалық ережелерін;
- 2) отбасылық мерекелер және отбасы мүшелерінің туылған күндерін;
- 3) киім және аяқ киімді түрлері бойынша топтастыруды;
- 4) азық-түлікті тоңазытқышта сақтау ережелерін біледі деп күтіледі.

57. Білім алушылар:

- 1) жуынады: қолдарын, мойынын, құлақтарын, шаштарын жууды;
- 2) серуендеуге ауа райына сәйкес киінуді;
- 3) өз қолымен сыйлықтар жасауға үлес қосуды;
- 4) үй жануарларын қарағанда қатысуды;
- 5) жай бутербродтарды дайындауды (ірімшік, шұжық кесу, нанға май жағу);
- 6) көкөністерді және жемістерді жууды;
- 7) азық-түлікті сақтауға тоңазытқышты қолдануды;
- 8) өз киімдерін жинау және ілу, аяқ киімді орнына қоюды меңгереді деп күтіледі.

күтіледі.

9-тарау. 7-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

58. Пәндік нәтижелер.

59. Білім алушылар:

- 1) кремдер, лосьондар қолдану ережелерін;
- 2) кішкентай жарақатта алғашқы көмек көрсету ережелерін;
- 3) сел кезінде, су тасқынында, өрт шыққанда қарапайым қауіпсіздік ережелерін;
- 4) ата-аналарының жұмыс орындарын;
- 5) қысқа толқында пеш, духовка, электршайнек, электр және газ плиталарын қолдану ережелерін;
- 6) жер үсті және әуе көлігі түрлерін біледі деп күтіледі.

60. Білім алушылар:

- 1) пәтердің, үйдің бөлмелерінде бағдарлауды;
- 2) жиһазды қажеттілі бойынша ажыратуды;
- 3) сутегі қышқылымен, зеленкамен жарақаттарды өңдеу; лейкопластырь жабыстыруды;
- 4) судың жанында және суға түскенде тәртіп сақтау; білмейтін жерде алыстан жүгіріп келіп суға секіру; салқындап немесе күн өтіп кетуді болдырмауды;

- 5) табиғатта демалуға қажетті азық-түлікті, киімдер мен заттарды таңдауды;
- 6) газ және электрплитаны жағуды және өшіруді (ересектердің көмегімен немесе өзі);
- 7) шәйнекке су қайнатуды (ересектердің көмегімен немесе өзі);
- 8) дайындалған тағамдарды ескеріп өз стөлін әзірлеуді;
- 9) жеке тазалық сақтауға арналған құралдарды ажыратуды және таңдауды;
- 10) үйге және көшеге арналған киім және аяқ киімді ажыратуды;
- 11) іш киімдерді қолымен жууды;
- 12) кішкене заттарды үтіктеуді;
- 13) көшені бағдаршамның жасыл көзі жанғанда өтуді меңгереді деп күтіледі.

10-тарау. 8-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

61. Пәндік нәтижелер.

62. Білім алушылар:

- 1) суық тию ауыруларын емдеу және алдын алу жолдарын;
- 2) үй және мектептің мекен жайын;
- 3) ұстаздардың, мектеп тәрбиешілерінің аттары және әкелерінің аттарын;
- 4) әткеншектерге отырғанда қауіпсіздік және өзін ұстау ережелерін;
- 5) тұрмыс құралдарын қолдану ережелерін;
- 6) түрлі көлікпен мектепке дейін тиімді жүру жол сызбасын біледі деп күтіледі.

63. Білім алушылар:

- 1) ауыз қуысы, мұрын тазалығын сақтауды;
- 2) қолдарының және аяқтарының тырнақтарына қарауды;
- 3) үй өсімдіктерін күтуді;
- 4) салтанатты өткізуде шамасы жеткенше көмек көрсетуді;
- 5) шай демдеуді;
- 6) сүт пісіруді;
- 7) жұмыртқаны қайнатуды, қуыруды;
- 8) үккішті пайдалануды меңгереді деп күтіледі.

11-тарау. 9-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

64. Пәндік нәтижелер.

65. Білім алушылар:

- 1) досының, туысының туылған күнін атап өтуге байланысты рәсімдерді;
- 2) халыққа қызмет көрсету қызметіне өтініш жасауға байланысты жол сызбалары және өзін ұстау тәртібін (шаштараз, ателье, аяқ киім жөндеу шеберханасы);
- 3) картоп, макарон қайнатқанда қауіпсіздік ережелерін;
- 4) кейбір товарларды сатып алуға байланысты әрекеттерді (қалдықсыз);

5) жиі баратын орындардың жол сызбасын біледі деп күтіледі.

66. Білім алушылар:

1) жеке тазалыққа арналған құралдарды қолдануды;

2) дүкеннің түрлі бөлімдерінде бағдарлай алуды;

3) өсімдіктерді дәннен ыдысқа өсіріп шығаруды;

4) салатқа көкөністер турауды;

5) картоп, вермешель қайнатуды;

6) берілген ақшаға зат сатып алуды;

7) шаш қырқытып, шаштаразда шаш үлгісін жасай алуды;

8) аяқ киімді өзі шеберханаға алып бара алуды;

9) таныс маршрутпен өзі немесе ересектердің көмегімен қоғамдық көлікте жүре алуды меңгереді деп күтіледі.

67. Тұлғалық нәтижелер. Білім алушылар:

1) жауапкершілік, жинақылық, әдептілік;

2) еңбекке деген ынта, қиындықтарды еңсеру икемін;

3) ересектермен және құрбыларымен ынтымақтастық орнату дағдыларын танытады деп күтіледі.

68. Жүйелік-әрекеттік нәтижелер білім алушылардың:

1) тұрмыстық еңбек икемдерінен;

2) әлеуметтік нысандарда (сауда, тұрмыс, байланыс, мәдениет, медициналық көмек көрсету) және қоғамдық көліктерде әлеуметтік қолдау табатын тәртіп дағдыларынан;

3) жақын адамдарымен және бейтаныс ортада қарапайым тұрмыстық қатынас орнату икемдерінен көрініс табады деп күтіледі.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2017 жылғы 27 шілдедегі
№ 352 бұйрығына 162-қосымша

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 380-қосымша

Орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-9 сыныптары үшін "Кәсіп" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Түсінік хат

1. Оқу бағдарламасы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 23 тамыздағы №1080 қаулысымен бекітілген Орта білім берудің (бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім беру) мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес және орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушылардың ерекше білім алу қажеттіліктерін ескере отырып әзірленген.

2. Оқу пәнінің мақсаты білім алушыларды қарапайым еңбек дағдыларына үйрету, сондай-ақ оларда еңбек ұжымында қабылданған нормалар мен ережелерді қалыптастыру.

3. Оқу пәнінің міндеттері:

1) қарапайым еңбек икемділіктері мен дағдыларын қалыптастыру, өнімді еңбектің күш жетерлік түрлеріне дайындау;

2) еңбек әрекетіне жағымды уәждемені қалыптастыру;

3) еңбектенуге тырысу, ұжымда жұмыс істеу қабілетін қалыптастыру;

4) әлеуметтік бейімделудің негізгі шарты ретіндегі сөйлеу тілінің коммуникативтік атқарымын дамыту.

4. Орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушылар үшін еңбек өмірде бейімделудің негізгі құралы болып табылады. Білім алушылар оқыту барысында арнайы жасалған жағдайларда күрделі емес жұмыстарды орындау үшін қажетті қарапайым икемділіктер мен дағдыларға ие болады.

5. Орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларды еңбекке баулу қағидалары:

1) барлық оқытудың тәжірибелік бағыттылығы;

2) оқытудың түзету, дамытушылық бағыттылығы;

3) оқыту процесінің тұтас құрылымы;

4) оқу материалының қол жетімділігі;

5) оқытудағы дербестік тәсіл;

6) көрнекілік және заттармен тікелей әрекеттену.

6. Оқу жүктемесінің көлемі:

1) 5-сынып – аптасына 5 сағат, оқу жылында 170 сағат;

2) 6-сынып – аптасына 8 сағат, оқу жылында 272 сағат;

3) 7-сынып – аптасына 8 сағат, оқу жылында 272 сағат;

4) 8-сынып – аптасына 8 сағат, оқу жылында 272 сағат;

5) 9-сынып – аптасына 10 сағат, оқу жылында 340 сағат.

7. "Кәсіп" пәні бойынша сабақтар қарапайым еңбек дағдыларының кеңеюіне, қайталануына және бекітілуіне көмектесетін әрекеттердің алуан түрлерін: ойындық (жағдаяттық-рөлдік, дидактикалық, қойылымдық, шапшаң қимылды ойын), қарапайым еңбек, құрылымдық, бейнелеу әрекеттері (сомдау, сурет салу, жапсырмақұрақ) пайдаланумен бірге кешенді негізде құрылады.

8. Бағдарламалық тәжірибелік материал білім алушылардың психофизикалық даму ерекшеліктерін есепке ала отырып, іріктелген. Материал мәліметтердің біртіндеп күрделенуі, көлемі мен дербестіктің артуы қағидасы бойынша орналасқан.

9. Орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларды еңбекке баулу процесінде келесі әдістер мен тәсілдер:

- 1) бірлескен іс-әрекеттер, мұғалімге еліктеу іс-әрекеттері;
- 2) үлгі, сөздік нұсқау бойынша іс-әрекеттер пайдаланылады.

10. "Кәсіп" пәнінің оқу бағдарламасының бөлімлары: "Қағаз және қатырмақағазбен жұмыс", "Моншақ шытыра моншақпен жұмыс", "Қалдық материалдармен жұмыс", "Ағашпен жұмыс", "Табиғи материалдармен жұмыс", "Саз және тұзды қамырмен жұмыс", "Тоқыма материалдармен жұмыс". Оларды сынып білім алушыларының психофизикалық мүмкіндіктеріне және білім беру ұйымдарының материалдық мүмкіндіктері мен жергілікті дәстүрлерге қарай, басқалармен ауыстыруға және толықтыруға, күрделендіруге немесе қысқартуға болады.

11. Орташа ақыл-ой кемістігі бар әрбір баланың дамуға және оқу материалдарын жеке қарқында және көлемде меңгеруге құқығын жүзеге асыра отырып, бағдарламаның әрбір бөлімінің оқу материалдары жүйелі түрде, бөліктері (оқыту кезеңдері) біртіндеп күрделендіріле, дәйекті түрде берілген.

12. Бағдарламаның әрбір бөлімінің материалы оқытудың үш кезеңімен ұсынылған. Әрбір келесі оқыту кезеңінің мазмұны өткен бөлімде қалыптасатын икемділіктер мен дағдыларға негізделеді және құрамындағы материалдар одан да күрделі және көлемді болады.

13. Мұғалім бағдарламаның әрбір бөлімі үшін, әрбір кезең көлеміндегі жұмысқа қажетті сағаттар санын өздігінен анықтайды. Жаңа тақырыпқа, оқытудың келесі кезеңіне өту туралы шешімге өткен оқу материалын табысты меңгеру негіз болады. Педагог білім алушыларға түсінуге қолжетімді оқу материалын ұсынады, бұл сабақта жіктелген және жекеше тәсілдерді жүзеге асыруды талап етеді.

14. Бағдарлама орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушылардың қол еңбегі әрекеттерінің мүмкін (үлгілік, нұсқаулық) мазмұнынан тұрады. Мұғалім сыныптағы балалардың мүмкіндіктерін, сәйкес материалдардың болуын ескере отырып, күнтізбелік жоспарды құрайды. Осыған байланысты мұғалім жоспарындағы тақырыптардың өту тәртібі ұсынылған бағдарламадан айрықшаланады.

15. Орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушылардың оқудағы жетістіктерін бағалағанда сипаттамалық бағалау қолданылады.

2-тарау. Оқу пәнінің 5-сыныптағы базалық білім мазмұны

16. "Қағаз және қатырмақағазбен жұмыс" бөлімі. Бөліммен танысу:

- 1) шеберханада өзін ұстау ережесі;
- 2) материалдар мен құралдармен танысу;

3) қауіпсіз жұмыс техникасы;

4) қағаздың, қатырмақағаздың түрлері мен сұрыптары туралы қарапайым мәліметтер;

5) қағаздың түрлі сұрыптарының қасиеттері.

17. Жыртылған қағаздың бөліктерімен жұмыс жасау:

1) қағазды бүгу мен кішкене бөліктерге жырту;

2) қағазды бүгу сызығы бойынша бөліктерге бөлу;

3) жыртылған қағаз бөліктерінен аппликация жасау.

18. Умаждалған қағазмен жұмыс жасау:

1) кішкентай шарларды домалатуға арналған жұқа қағаздың қасиеттері;

2) желіммен жұмыстағы қауіпсіздік ережелері;

3) қағазды жырту және умаждау;

4) суреттің ішіне және кескіні бойынша бөліктерін желімдеу;

5) умаждалған қағаздан аппликация жасау.

19. Қағазды бүгу:

1) қағазды бүгу тәсілдері;

2) үтіктеу тақтасының көмегімен бүктеп, сипалау;

3) желім, жіп пен иненің көмегімен бүгілген сызық бойынша қосу;

4) қағазды "гормашкаға" жинау тәсілі: тік, көлденең, қиғашынан;

5) қағаз "гармошкалардан" бұйымдар жасау.

20. Геометриялық пішіндерден жасалған аппликация:

1) геометриялық пішіндер (аталуы, топтастыру);

2) қағаздың бет жағы және теріс жағы;

3) қағаз текшелерін – тік төртбұрыш, үшбұрыш жинақтау арқылы қарапайым геометриялық пішіндерді алу тәсілі;

4) геометриялық пішіндерден өрнек құрастыру;

5) аппликациялық жұмыстарды орындағанда кеңістікте бағдарлау (қағаздың жоғарғы-төмен жағы, бүгілген жері, оң-сол);

6) қағаздан аппликация жасау ережелері;

7) жапсырмақұрақ пайдаланып бұйым жасау.

21. Қағазды кесу:

1) қағазды тік сызықпен кесу;

2) тік жолақтарды кесу;

3) жолақтарды кесу және жинау тәсілдері;

4) қағаздан жасалған тік жолақтарды қолданып ашық хаттарды, рамаларды, қораптарды безендіру үшін көлемді бұйымдар жасау.

22. Қағаз өру:

1) кесілген газет жолақтарынан өру;

2) кесілген газет жолақтарынан өрмелерден бұйымдар жасау (рамкалар, панно, мұғалімнің таңдауы бойынша басқа да бұйымдар).

23. "Тоқыма материалдарымен жұмыс" бөлімі. "Изонить" техникасы бойынша жұмыс:

1) материалдар мен құралдармен танысу (олардың аталуы, қолдану, қауіпсіздік техникасы);

2) жұмыс орнын ұйымдастыру ережелерімен таныстыру;

3) қатырмақағаздың бет жағы және теріс жағы;

4) қатырмақағазда "ине алдында" тігісімен қиғаш тігіспен дайын тік тесіктер арқылы қол жіктерімен кестелеу.

24. Жұмсақ ойыншық:

1) қол иненің құрылымы;

2) иненің ұзындық, қалыңдық, тесігінің көлемі бойынша түрлері;

3) жұмыс жібінің ұзындығын анықтау;

4) матаның бет жағы, теріс жағы;

5) қатырмақағаздан және поролоннан жазық ойыншықтар жасау;

6) мата "доптарынан" жұмсақ ойыншықтар жасау.

25. Құрақ құрау:

1) жұмыс үшін қол инесін таңдау;

2) тігін инелері: жуандығы, күштілігі;

3) түйнек байлау;

4) қайшының түрлері, қажеттілігі, құрылымы;

5) бұйымдарды құрақ құраудың "йо-йо" және "пицца" техникасымен қол тігіспен жасау (әр түрлі панно, жұмсақ ойыншықтар).

26. Тоқыма жапсырмақұрақ:

1) "ине алдында" тігісімен жапсырмақұрақ жасау (панно, ашық хаттар);

2) екі тесікті түймелермен жұмыс жасау (панно, түймелері бар ашықхаттар, ыстық тамақтың астына қоятын бұйым);

3) электр үтігі (қажеттілігі, тарихы, жұмыс барысындағы қауіпсіздік техника ережелері);

4) үтіктің бөлшектері;

5) түймелер, олардың қызметі;

6) моншақ пен шытыра моншақтарды тігу.

27. Саз бен тұзды қамырмен жұмыс бөлімі. Қыш шеберханасындағы жұмыс.

1) шеберханада өзін ұстау ережесі;

2) материалдар мен құралдар;

- 3) табиғи балшықпен жұмыс істегенде тазалық сақтау және қауіпсіз жұмыс;
- 4) жұмыс орнын ұйымдастыру.

28. Балшық илеу:

- 1) балшық кесегін мыжғылау және жалпақтау;
- 2) балшықты оқтаумен жаю;
- 3) батпақты тегістікке пішін үлгісін қою, үлгі бойынша кесу;
- 4) пішінді үлгі бойынша безендіру, ұсақ бөлшектерді жабыстыру, суретпен әрлеу, тырнау;
- 5) түрлі текстурадағы сәнді пластиналарды тіктөрбұрыш, дөңгелек, доғал пішінде илеу;
- 6) тырналған суреттермен сәнді пластиналарды илеу;
- 7) рельефті сәнді пластинкаларды илеу;
- 8) балшықтан түрлі кішкене сыйлық-сияпап жасау; түрлі алқалар, ыстық тамақтың астына қоятын бұйым, қарындаш салғыш, "жапырақ" шам қойғыш;
- 9) балшық бұраудан илеу (жылан, ұлу, үйшік);
- 10) әр түрлі моншақтар илеу (дөңгелек, доғал, цилиндр тәрізді, сақина тәрізді, текшелер);
- 11) 2 шар негізінде үлгі және көрсету бойынша сындарлы тәсілмен илеу.

29. Тұзды қамырмен жұмыс жасау:

- 1) қамырмен жұмыс істеу ережесі;
- 2) тұзды қамырмен жұмыс істеуге арналған құралдар-жабдықтар;
- 3) құралдармен жұмыс істеудің қауіпсіздік техникасы;
- 4) жұмыс орнын ұйымдастыру;
- 5) умаждау, жырту, қосу, оқтаумен жаю;
- 6) түрлі көлемдегі шарларды илеу;
- 7) қарапайым заттарды илеу: таяқша, шұжық, доп, құймақ, шелпек;
- 8) бұйымның түрлі бөлшектерін алу тәсілдері;
- 9) бұйым жасағанда қолда бар құралдарды пайдалану (нобайлар, үлгілер);
- 10) бөлшектерді қылқалам және су арқылы жабыстыру;
- 11) сындарлы тәсілмен илеу (бөлшектен тұтасқа).

30. Бұйымдарды суретпен әрлеу:

- 1) суретке арналған бояу түрлері (гуашь, майлы бояу) – аталуы, қолдану;
- 2) "Түрткі" жасау;
- 3) бояу кезінде "түрткілерді" нүктелеу арқылы бейнелеу;
- 4) былғау арқылы бояу техникасы.

31. "Қалдық материалдармен жұмыс" бөлімі. Шеберхана жұмысы:

- 1) шеберханада өзін ұстау ережесі;

- 2) материалдар мен құралдар;
- 3) құралдармен жұмыс істеудің қауіпсіздік техникасы;
- 4) жұмыс орнын ұйымдастыру.

32. Кәмпит қағазынан жасалған жапсырмақұрақ:

- 1) кәмпит қағазын негізге желімдеу үдерісімен таныстыру;
- 2) кәмпит қағазынан алынған материал: түсі, өлшемі, кәмпит қағазының құрылымы;

- 3) геометриялық өрнектің қағаздағы жиынтығы;
- 4) мозаика – геометриялық оюды қатырмақағазға орналастыру.

33. Кәмпит қағаздарынан көлемді бұйым жасау:

- 1) гармошка - кәмпит қағаздарын бұйым жасау үшін бүктеу техникасы;
- 2) қағаздарды бір-біріне біріктіру тәсілдері.

34. Ағаш үгіндісінен жапсырмақұрақ жасау:

- 1) ағаш үгіндісінен жапсырмақұрақ жасау ережелері;
- 2) ағаш үгіндісін жұмысқа дайындау (елеу, әр түрлі түстерге бояу);
- 3) үгінділерді негізге салу әдістері.

35. Моншақ пен шытыра моншақтармен жұмыс:

- 1) шеберханада өзін ұстау ережесі;
- 2) материалдар мен құралдар;
- 3) жұмыс істегенде тазалық сақтау және қауіпсіз жұмыс;
- 4) жұмыс орнын ұйымдастыру;
- 5) бір түсті ірі моншақтарды бір жіпке тізу;
- 6) түсі мен көлемі әр түрлі моншақтарды бір жіпке өру;
- 7) көлемі орташа моншақтарлы бір жіпке өру;
- 8) инеге жіп сабақтау, түйіншектеп байлау, жіпті бекіту;
- 9) алғашқы және соңғы шытыра моншақты бекіту;
- 10) жіптің бас-аяғын бекіту;
- 11) моншақтарды жіпке ретпен тізу;
- 12) сымдағы шытыра моншақтардан өру;
- 13) моншақты көлемі бойынша іріктеу;
- 14) шытыра моншақты сымға тізу, бұрау.

36. Табиғи материалмен жұмыс:

- 1) шеберханада өзін ұстау ережесі;
- 2) материалдар мен құралдар;
- 3) жұмыс істегенде тазалық сақтау және қауіпсіз жұмыс;
- 4) жұмыс орнын ұйымдастыру;
- 5) материалмен танысу: табиғи материал түрлері, қасиеттері, қолдануы;

- 6) табиғи материалды жұмысқа дайындау;
- 7) жарма және дәнмен жұмыс жасау;
- 8) тік жинақтау техникасы, себелеу арқылы жапсырмақұрақ жасау;
- 9) суреттің үлгісімен жұмыс істеу;
- 10) иілген формаларға дәндерді қою;

11) түрлі заттарды безендіру, безендіру кезінде түрлі қосымша материалдарды пайдалану.

3-тарау. Оқу пәнінің 6-сыныптағы базалық білім мазмұны

37. "Қағаз және қатырмақағазбен жұмыс" бөлімі. Қағазды кесу:

- 1) 5-сыныптың материалын қайталау;
- 2) қисық сызық бойымен кесу;
- 3) түрлі көлемді шеңбер кесу;
- 4) кесілген пішіндерден жапсырмақұрақ жасау;
- 5) кесілген пішіндерден ашықхаттар және басқа да бұйымдар жасау;
- 6) симметрия сызығымен кесу;
- 7) симметрия сызығымен кесілген гирлянда-шынжырлар жасау;
- 8) қағаздан шашақ кесу;

9) қағаздан жасалған шашақты қолданып бұйымдар жасау (қанаттар, шырша, гүлдер, мұғалімнің таңдауы бойынша басқа бұйымдар);

10) бұғу сызығымен қатар кесуді орындау тәсілі;

11) қағадан жарықшам жасау.

38. Жапсырмақұрақ:

- 1) 5-сыныптың материалын қайталау;
- 2) пішінді үлгі бойынша кесу;
- 3) композиция құру;
- 4) қағаздан жасалған жапсырмақұрақты әрлеу.

39. Қағазды бүктеу:

- 1) 5-сыныптың материалын қайталау;
- 2) оригами – бүктеу тәсілімен танысу;
- 3) текшені диагональмен бүктеу;
- 4) оригами әдісін қолданып қызғалдақ жинау;
- 5) оригами әдісін қолданып нарцисс гүлін жинау;
- 6) қағаз гармошкадан шырша жасау;
- 7) белгілі тәсілдерді қолданып түрлі бұйымдар жасау (панно, ашықхат).

40. "Тоқыма материалымен жұмыс" бөлімі. Изонить:

1) 5-сыныптың материалын қайталау;

2) жіптің түрлері (кестеге, машинаға), олардың ерекшеліктері және қолдануы;

- 3) ирис жіптері;
- 4) бұрыш, бұрыш шыңы, бұрыш жақтары;
- 5) бұрышты толтыру техникасында бұйымдар жасау.

41. Құрақ құрау:

- 1) 5-сыныптың материалын қайталау;
- 2) тігін қол машинасы (жұмысы, қолданылуы, қауіпсіз жұмыс ережесі);
- 3) тігін машинасы туралы қарапайым мәліметтер (қолымен ұстағыш, аяқ бастырғыш, дөңгелек, аяқ көтершіш, жіп тартқыш, қалқаны, ине);
- 4) бұйым жасауға арналған материалдар, олардың аталуы және қасиеттері;
- 5) құрақтарды жұмысқа дайындау (жуу, үтіктеу);
- 6) сыртқы тігіс жасау;
- 7) қайта тігу;
- 8) тігін қол машинасында "пицца" және "тік жолақтар" құрақ техникасында бұйымдар жасау (сәнді панно, жұмсақ ойыншықтар, ыстық тамақты ұстауға арналған бұйым, басқа да тұрмысқа қажетті заттар).

42. Жұмсақ ойыншық:

- 1) 5-сыныптың материалын қайталау;
- 2) ілмекті тігіс;
- 3) ілмекті тігіспен қарапайым ойыншықтарды дайындау.

43. Тоқыма жапсырмақұрақ.

- 1) 5-сыныптың материалын қайталау;
- 2) ілек қол тігістерімен жапсырмақұрақ жасау;
- 3) тұра тігіспен қарапайым пішіндерден жапсырмақұрақ жасау;
- 4) төрт тесікті түймелермен жұмыс жасау.

44. "Саз бен тұзды қамырмен жұмыс" бөлімі. Балшық илеу:

- 1) 5 сыныптың материалын қайталау;
- 2) балшықты илеудің негізгі тәсілі;
- 3) "шикі" балшықты сәндеу тәсілі: жапсыру, тырналау, түрлі фактураны қолдану (қолда бар құралдар, маталар, бейімдемелер), саусақты өрнек;
- 4) әр түрлі құралдарды (оқтау, пішіндер, үлгілер) пайдаланылатын илеп жасау әдістері;
- 5) түрлі көлемдегі геометриялық пішіндердің бөлшектерін илеу (доп – допша, текше);
- 6) сәнді элементтерді илеу (бұрау, гүл жапырақ, жапырақ);
- 7) бедерлі тілімдерді белгілі сәндеу тәсілдерімен илеу;
- 8) бөлшектерді созу тәсілдері;

9) саздан жасалған бұйымдарды кептіру: кептіру кезеңдері, кебу деңгейіне қарай саз қасиеттерінің өзгеруі;

10) 2 шар негізінде үлгі және көрсету арқылы сындарлы әдіспен қосымша бөлшектерімен илеу (аяқтары, бас киёмдері, канатары, басқа да қосымша бөлшектері).

45. Тұзды қамырмен жұмыс істеу:

1) 5-сыныптың материалын қайталау;

2) қамыр дайындау, құрам мөлшерін сақтау, сақтау шарттары, жұмысқа дайындау;

3) жаю және созу, бұйымның түрлі бөлшектерін жалпайту (бұру, ермексаз, доптар);

4) пішіндерді үлгі бойынша кесу;

5) оқтаумен жаю;

6) түрлі көлемдегі созбаларды созу;

7) екі бұрауды өру (өру тәсілі);

8) тесу, бұйым бөлшектерінде іс қадыру, оларды негізіне жабыстыру;

9) сәнді бұйымдарды илеу, панно, бижутерия, картиналар, түрлі моншақтар, белгілі жұмыс тәсілдерін қолданып кәдесыйлар жасау.

46. Суретпен әрлеу:

1) 5-сыныптың материалын қайталау;

2) өрнекпен бояу: дөңбелектеп, жолақпен;

3) "құрғақ бояуыш" суретпен әрлеу технологиясы.

47. "Қалдық материалдармен жұмыс" бөлімі. Кәмпит қағазынан жапсырмақұрақ жасау:

1) 5-сыныптың материалын қайталау;

2) белгілі жұмыс әдісін пайдаланып бұйымдар дайындау.

48. Кәмпит қағазынан көлемді бұйымдар дайындау:

1) 5-сыныптың материалын қайталау;

2) белгілі жұмыс әдісін пайдаланып бұйымдар дайындау.

49. Ағаш үгіндісінен жапсырмақұрақ жасау:

1) 5-сыныптың материалын қайталау;

2) белгілі жұмыс әдісін пайдаланып бұйымдар дайындау.

50. Сіріңке қораптарынан құрастыру:

1) материалдар мен құралдар;

2) жұмыс барысындағы тазалық ережесі және қауіпсіздік техникасы;

3) сіріңке қораптарынан құрастыру әдістері;

4) қораптарды ПВАмен желімдеу;

5) дайын бұйымды (түсті қағаз, майда моншақтар, фломастерлер) безендіру;
6) сіріңке қораптарынан қуыршаққа арналған жиһаз жасау (орындық, кресло, диван, шкаф, телевизор, таңдау бойынша басқа да жиһаз түрлері).

51. Киндер-сюрприз сауыттарынан бұйымдар жасау:

- 1) материалдар мен құралдар;
- 2) жұмыс барысындағы тазалық ережесі және қауіпсіздік техникасы;
- 3) киндер-сюрприз сауыттарынан материал;
- 4) киндер-сюрприз сауыттарының төлемі, өлшемі, құрамы;
- 5) киндер-сюрприз сауыттарын өзара біріктіру әдістері;
- 6) ермексаздан жасалған бөлшектерді сауытқа жабыстыру;
- 7) киндер-сюрприз сауыттарын бұйымдар жасау (балапан, саңырауқұлақ, таңдау бойынша басқа бұйымдар).

52. Ағашпен жұмыс жасау:

- 1) ағаш шеберханада өзін ұстау ережесі;
- 2) материалдар мен құралдар;
- 3) жұмыс барысындағы тазалық ережесі және қауіпсіздік техникасы;
- 4) жұмыс орнын ұйыдастыру;
- 5) шектегіші бар стуслода аралау;
- 6) қарапайым геометриялық пішіндерден ойыншықтар жасау.

53. Моншақ пен шытыра моншақтармен жұмыс:

- 1) 5-сыныптың материалын қайталау;
- 2) шытыра моншақты бір жіпке өру;
- 3) екі-үш түсті ірі шытыра моншақтарды бір жіпке тізіп ары қарай санын өзгерту;
- 4) негізгі қаңқасын және әрлеу элементтерін өру;
- 5) екі шытыра моншақтан "бұтақ" өру;
- 6) төрт шытыра моншақтан "бүршік" жасау;
- 7) белгілі жұмыс әдісін пайдаланып бұйымдар дайындау.

54. Табиғи материалмен жұмыс:

- 1) 5-сыныптың материалын қайталау;
- 2) бүршіктермен жұмыс: жұмыс әдістері, жинау, сақтау, пайдалану ережелері;
- 3) бөлшектерді ермексаз немесе желімнің көмегімен жабыстыру;
- 4) бүршіктің "құлақтарын" жапсырмақұраққа арнап қою тәсілі;
- 5) белгілі жұмыс әдісін пайдаланып бұйымдар дайындау.

4-тарау. Оқу пәнінің 7-сыныптағы базалық білім мазмұны

55. "Қағаз және қатырмақағазбен жұмыс" бөлімі. Жапсырмақұрақ:

- 1) 5-6 сынып материалдарын қайталау;

- 2) үлгіні бастыру және кесу;
- 3) матаны қатырмақағазға жабыстыру;
- 4) көлемді бөлшектер қолданып жапсырмақұрақ жасау.

56. Қағазды бүктеу:

- 1) 5-6 сынып материалдарын қайталау;
- 2) белгіленген сызықтар бойынша қағазды жинау және бүктеу;
- 3) бастыру – бөлшекті жинастыру алдында қайшының дөкір жағымен бүгілген жердің сызықтарын белгілеу;
- 4) гүл тәріздес қойын дәптер;
- 5) жүрек тәріздес конверт жасау;
- 6) сумка-пакет сыйкәдесі;
- 7) мұғалімнің таңдауы бойынша оригами техникасында қарапайым бұйымдар жасау.

57. Қағаздан көлемді кәдесыйлар жасау:

- 1) қағаздан конус жасау тәсілдері;
- 2) қағаздан цилиндр жасау тәсілдері;
- 3) дайын бұйымды әрлеу тәсілдері;
- 4) "Саңырауқұлақ" көлемді ойыншығын жасау;
- 5) бір түсті шашақты конустан шырша жасау;
- 6) шеттеті бұралған бір түсті шашақты конустан шырша жасау;
- 7) бірнеше конустан шырша жасау;
- 8) жолақтардан жасалған ілмектерден шырша жасау;
- 9) шеңберлі конустан шырша жасау;
- 10) мұғалімнің таңдауы бойынша конустан бұйым жасау.

58. Ашықхаттар жасау:

- 1) 5-6 сыныптарда меңгерген жұмыс тәсілдерін қайталау;
- 2) "Жаңа жылғы орман" ашықхаты;
- 3) "Шырша" жаңа жылдық көлемді ашықхат;
- 4) ұлдарға арналған "Жейде" ашықхаты.

59. Газет қағазымен жұмыс жасау:

- 1) 5-6 сыныптарда меңгерген жұмыс тәсілдерін қайталау;
- 2) газет жолақтарын кеңсе пышағымен кесу;
- 3) өруге арналған жолақтарды жинау;
- 4) жолақтарды бұрау;
- 5) бұралған газет жолақтарынан аңдардың пішінін жасау.

60. "Тоқыма материалымен жұмыс" бөлімі. Изонить:

- 1) 5-6 сыныптардың материалын қайталау;

- 2) жіптің түстерінің сәйкестігі;
- 3) бір жақтағы бірнеше нүктені толтыру;
- 4) шеңберді диаметр бойынша толтыру;
- 5) белгілі техникаларды қолданып бұйымдар жасау.

61. Құрақ құрау:

- 1) 5-6 сыныптардың материалын қайталау;
- 2) қол жетекті машинаның үстіңгі және астыңғы жіптерін салу;
- 3) қайып тігу тігісі;
- 4) машиналық шегелеу;
- 5) "рама" тәріздес қиындыларды әрлеу;
- 6) жіптен мата алу туралы қарапайым мәліметтер;
- 7) өлшеу құралдары: бұрыш, сантиметр;
- 8) таныс құрақ техникаларын қолдана отырып бұйымдар жасау.

62. Жұмсақ ойыншық:

- 1) 5-6 сыныптардың материалын қайталау;
- 2) таныс жұмыс тәсілдерін қолдана отырып, ойыншықтар жасау;
- 3) қол жетегі бар тігін машинасымен қарапайым ойыншықтарды жасау.

63. Тоқыма жапсырмақұрақ:

- 1) 5-6 сыныптардың материалын қайталау;
- 2) таныс жапсырмақұрақ жұмыстарын қолдана отырып бұйымдар жасау;
- 3) "аяғы бар" түймелермен жұмыс жасау;
- 4) тік жолмен әртүрлі жапсырмақұрақ жасау; өрнек (түрлері, қолдану, қажеттілігі);
- 5) машиналық жапсырмақұрақпен қарапайым өрнектерді жасау;
- 6) таныс жапсырмақұрақ техникасымен бұйымдар дайындау.

64. "Саз бен тұзды қамырмен жұмыс" бөлімі. Сазбен жұмыс:

- 1) 5-6 сыныптардың материалын қайталау;
- 2) ойыншықпен бөлшектері өлшемдерінің сәйкестігі;
- 3) көлемді пішіндерді конус негізінде үлгіні тірек ете отырып құрылымдық тәсілмен сомдау;
- 4) көлемді пішіндерді конус негізінде үлгіні тірек ете отырып құрылымдық тәсілмен сомдау;
- 5) табиғи саз балшықты жұмысқа дайындау, балшықты илеу.

65. Тұзды қамырмен жұмыс істеу:

- 1) 5-6 сыныптардың материалын қайталау;
- 2) түрлі бұйымдарды жасағанда жұмыс тәсілдері мен құралдарды таңдау;
- 3) үстелдің үстінде қолымен және оқтаумен қамырды жаю тәсілдері;

- 4) пішіндер және үлгілер қолдану тәсілдері;
- 5) аңдардың пішіндері туралы қарапайым түсініктер;
- 6) қарапайым құрылым құрастыру.

66. Бұйымдарды бояу:

- 1) 5-6 сыныптардың материалын қайталау;
- 2) мұғалім ұсынған үлгі бойынша гуашьпен әрлеу;
- 3) өрнектермен әрлеу: шеңберлермен, жолақтармен, нүктелермен,

сызықшалармен.

67. "Қалдық материалдармен жұмыс" бөлімі. Сіріңке қораптарын құрастыру:

- 1) 5-6 сыныптардың материалын қайталау;
- 2) сіріңке қораптарына құрастыру тәсілдері;
- 3) ұйымды құрау бөлшектерін біріктіру тәртібі;
- 4) жұмыс барысында тазалық сақтау және қауіпсіздік ережесі;
- 5) белгіленген сызықтар бойымен қайшымен кесу;
- 6) сызба бойынша желімдеумен бөлшектерді біріктіру;
- 7) түрлі-түсті қағазды жабыстыру;
- 8) сәнді бөлшектермен әрлеу;

9) сіріңке қораптарынан бұйымдар жасау ("Жүк машинасы", "Ұшақ", "Кеме", "Ат" және таңдау бойынша басқа бұйымдар).

68. Ағаш ши және ағаш үгіндісінен жапсырмақұрақ жасау:

- 1) материалдар мен құралдар;
- 2) жұмыс барысында тазалық сақтау және қауіпсіздік ережесі;
- 3) ағаш үгінділері және сіріңке қораптарынан жапсырмақұрақ жасау реті;
- 4) ағаш үгінділерін жұмысқа дайындау (елеу, түрлі түске бояу);
- 5) сіріңкені күкірттен тазарту;
- 6) қажетті ұзындықтағы сіріңкені дайындау;
- 7) сіріңкелерді ретпен жинау;
- 8) сіріңкені негізге жабыстыру;
- 9) ағаш ши және ағаш үгіндісінен жапсырмақұрақ жасау.

69. Киндер-сюрприз сауыттарынан бұйымдар жасау:

- 1) 5-6 сыныптардың материалын қайталау;
- 2) үйренген жұмыс тәсілдерін қолданып бұйымдар жасау.

70. Ағашпен жұмыс жасау:

- 1) 5-6 сыныптардың материалын қайталау;
- 2) тесіктерді бұрғылау;
- 3) қозғалмайтын ойыншықтар жасау.

71. Моншақ және шытыра моншақпен жұмыс:

- 1) 5-6 сыныптардың материалын қайталау;
- 2) шытыра моншақты сымға өру;
- 3) сымды өлшеу, қашетті өлшемді секатормен кесу;
- 4) шытыра моншақты сымға тізу, бұрау;
- 5) бүршік, гүл жапырақ, гүл өру;
- 6) бұйымдарды жинау;
- 7) меңгерген жұмыс тәсілдерін қолданып бұйымдарды тоқу.

72. Табиғи материалдармен жұмыс:

- 1) 5-6 сыныптардың материалын қайталау;
- 2) бүрлерден көлемді бұйымдар жасау;
- 3) бөлшектерді жабыстыру;
- 4) жұмыртқаның қабығымен жұмыс жасау;
 - 5) жұмыртқа қабығының қасиеттері;
- 6) материалды жұмысқа дайындау;
- 7) жұмыртқаның қабығын сақтау шарттары;
- 8) бүтін жұмыртқа қабығынан бөлу, бояу;
- 9) жұмыртқа қабығын суретке жапсыру(апликация)
- 10) үйренген жұмыс тәсілдерін қолданып бұйымдар жасау.

5-тарау. Оқу пәнінің 8-сыныптағы базалық білім мазмұны

73. "Қағаз және қатырмақағазбен жұмыс" бөлімі. Қағазды бүктеу:

- 1) 5-7 сынып материалдарын қайталау;
- 2) оригами – қағазды бүктеу өнері, негізгі тәсілдері;
- 3) гирлянданы құрастыру;

4) модульдерден "Оригами" техникасымен қарапайым бұйымдарды құрастыру.

74. Газет қағаздарымен жұмыс:

- 1) 5-7 сынып материалдарын қайталау;
- 2) бүгілген қағаз жолақтарынан өру (табаққа төсеніш, қорапша, бетбелгілер);
- 3) қағазды ширатып бұрау;

4) ширатылған газет қағаздарынан қарапайым заттарды өру (дөңгелек тақтайша).

75. Қағаздан көлемді кәдесыйлар, сәнді бұйымдар жасау:

- 1) 5-7 сынып материалдарын қайталау;
- 2) қағаз жолақтарын стерженьге орау тәсілі;
- 3) қағаздан моншақтар әзірлеу;

4) қатырмақағаз немесе ашықхаттардан бұйымдар әзірлеу, белгіленген сызықтар бойынша бүгу.

76. Гүлдерді әзірлеу:

- 1) қағаздан гүлдерді әзірлеудің әртүрлі әдіс-тәсілдері;
- 2) ширатпа (спираль) гүлдерді әзірлеу (керексіз кітап немесе газетен);
- 3) газеттен раушан гүлін әзірлеу;
- 4) оригами тәсілінде гүлдер әзірлеу әдістері;
- 5) гофриленген қағаздан гүлдерді әзірлеу әдістері;
- 6) сулық, майлық қағаздардан гүлдер әзірлеу әдістері.

77. "Квиллинг" техникасында жұмыс:

- 1) "Квиллинг" техникасымен танысу;
- 2) квиллинг үшін қажетті материалдар мен құралдар;
- 3) квиллингке қажетті құралдармен жұмыс істеу қауіпсіздігінің ережелері;
- 4) тығыз және босаңсыған домалақ роллдарды әзірлеу;
- 5) "тамшы" түріндегі роллдарды әзірлеу;
- 6) қарапайым ораманы әзірлеу;
- 7) үйренген әдістерді қолдана отырып, гүлдер композициясын әзірлеу;
- 8) үйренген әдістерді қолдана отырып, түрлі бұйымдар әзірлеу.

78. Ашықхат жасау:

- 1) 5-7 сынып материалдарын қайталау;
- 2) үйренген жұмыс тәсілдерін қолданып, ашықхаттар жасау.

79. "Изонить" техникасы бойынша шеңбердің ішін тігіспен толтыру:

- 1) 5-7 сынып материалдарын қайталау;
- 2) шеңбер, дөңгелек (аталуы, айырмашылығы);
- 3) шеңберді бір хорда бойынша толтыру;
- 4) үйренген әдістермен бұйымдар жасау.

80. Бұйымдарды құрақ құрау техникасымен тігу:

- 1) 5-7 сынып материалдарын қайталау;
- 2) электр жетекті машина бөліктері (табаны, жіп тартқыш, қорабы, сермер, ине, басқыш);
- 3) электр жетекті тігін машинасымен жұмыстағы қауіпсіздік ережелері;
- 4) үстіңгі және астыңғы жіптерін салу;
- 5) жіптері ұзын бойымен және көлденең орналасқан маталар және мата қиықтары, олардың қасиеттері;
- 6) тоқыма бау, сырма, ілмекті тігуде қайып тігу әдістері;
- 7) "Қиғаш жолақтар" құрақ техникасы;
- 8) "Крейзи" құрақ техникасы;
- 9) кестелеу және шытыра моншақтардан өру элементтері бар "Пицца" құрақ техникасы;
- 10) таныс құрақ құрау техникаларын қолданып, бұйым жасау.

81. Жұмсақ ойыншық:

- 1) 5-7 сынып материалдарын қайталау;
- 2) электр жетекті тігін машинасымен қарапайым ойыншықтарды тігу;
- 3) құрақтардан жұмсақ ойыншықтар жасау.

82. Тоқыма жапсырмақұрағы:

- 1) 5-7 сынып материалдарын қайталау;
- 2) сәндік тігістер;
- 3) сәндәк тігісті реттегіш;
- 4) "зиг-заг" тігісі;
- 5) "зиг-заг" тігісімен қарапайым нобайларды машинада тігу;
 - б) ыстық затты ұстағыш, шәйнек жылытқыштар, тұтас пішілген жапсырмақұрақты алжапқыш жасау;
 - 7) ұлттық ою элементтерінің атаулары мен символдық мағынасы;
 - 8) тәжірибелік мақсаттағы бұйымдарды, киімдерді және тұрғын үйді безендіру элементтерінде қазақ оюларын қолдану;
 - 9) оюды жасауға пайдаланылатын матаның қасиеттері;
 - 10) бұйымдарды (тұтас пішілген жапсырмақұрақты алжапқыш жасау, ыстық затты ұстағыш, шәйнек жылытқыштар, көрпе, қалта) безендіру элементтерінде қазақ оюларын қолдану.

83. "Саз бен тұзды қамырмен жұмыс" бөлімі. Саздан илеу:

- 1) 5-7 сынып материалдарын қайталау;
- 2) жалпақ пішіндерді және текстурасы әр түрлі сәндік тілімдерді сомдау;
- 3) көлемді пішіндегі ойыншықтар мүсіндеу;
- 4) Филимонов халық ойыншығын мүсіндеу ("Жылқы", "Сиыр", "Қой", "Әтеш", "Еркек", "Әйел", "Бұғы");
- 5) Карагополь халық ойыншығын мүсіндеу ("Жылқы", "Әйел", "Құс", "Аю", "Бұғы");
- 6) Дымков халық ойыншығын мүсіндеу ("Жылқы", "Қой", "Әйел", "Үйрек", "Ешкі", "Әйел", "Үндік");
- 7) замануи қазақ кәдесыйларын мүсіндеу.

84. Халықтық керамикалық кәсіптермен танысу:

- 1) кәсіптердің пайда болуы туралы мәліметтер (Филимонов, Карагополь, Дымков ойыншықтары, қазақ кәдесыйлары);
- 2) Филимонов, Карагополь, Дымков ойыншықтарының сюжеттері және композициялық ерекшеліктері;
- 3) қазақ кәдесыйларының сюжеттері және композициялық ерекшеліктері;
- 4) ойыншықтарды жасау дәйектілігі (алгоритмі);

5) өрнекпен әшекейлеудің негізгі элементтері мен ерекшеліктері.

85. Тұзды қамырмен жұмыс:

1) 5-7 сынып материалдарын қайталау;

2) ұсақ жарықшаларды қыру және сұрту;

3) жиектеменің бетіне сурет салу үшін ұсақ заттарды пайдалану;

4) ертегі кейіпкерлерін мүсіндеу;

5) өсімдіктерді мүсіндеу;

6) кәдесыйлардың, панноның, суреттердің, тоназытқышқа жапсыратын магниттердің кейіптері.

86. Кескіндеу:

1) 5-7 сынып материалдарын қайталау;

2) акрил бояуы (құрамы, қолданылуы, кескіндеу әдісі);

3) Филимонов халық ойыншығын кескіндеу;

4) Карагополь халық ойыншығын кескіндеу;

5) Дымков халық ойыншығын кескіндеу;

6) заманауи қазақ кәдесыйларын кескіндеу.

87. "Қалдық материалдармен жұмыс" бөлімі. Ағаш сабанынан және ұнтағынан жапсырмақұрақ:

1) 5-7 сынып материалдарын қайталау;

2) қолөнер туындыларын жасау.

88. "Киндер-сюрприз" сауытынан бұйымдар жасау:

1) 5-7 сынып материалдарын қайталау;

2) екіжақты скотч көмегімен киндер-сюрприз құтысына жүннен иірілген жіпті жапсыру;

3) біздің көмегімен құтыны тесу;

4) түрлі бұйымдар жасау.

89. Пластикалық бөтелкелерден бұйымдар жасау:

1) материалдар мен құралдар;

2) жұмыс істеу кезінде тазалық ережесін сақтау және қауіпсіз жұмыс техникасы;

3) пластикалық материалдардың түрлері мен қасиеттері;

4) пластикалық бөтелкелерді кесу әдістері;

5) пластикалық бөлшектерді біріктіру;

6) пластикалық бөтелкелерге түсті қатырмақағаздардың бөліктерін жапсыру;

7) түрлі бұйымдар жасау.

90. "Ағашпен жұмыс":

1) 5-7 сынып материалдарын қайталау;

- 2) қозғалмалы ойыншықтарды құрастыру;
- 3) бұйымдарды шегелерді қолданып жасау.

91. "Моншак пен шытыра моншақтармен жұмыс":

- 1) 5-7 сынып материалдарын қайталау;
- 2) сымдағы шытыра моншақтардан өру;
- 3) шытыра моншақты сымға тізу;
- 4) бұрау;
- 5) бұйымды қабаттап жинау;
- 6) сымдағы шытыра моншақтан бұйым өру.

92. "Табиғи материалдармен жұмыс":

- 1) 5-7 сынып материалдарын қайталау;
- 2) түрлі бұйымдарды жұмыртқа қабығымен әсемдеу;
- 3) әсемдеуге қосымша заттарды қолдану;
- 4) үйренген әдістерге сүйене отырып бұйымдар жасау.

6-тарау. Оқу пәнінің 9-сыныптағы базалық білім мазмұны

93. "Қағазбен және қатырмақағазбен жұмыс" бөлімі. Газет қағазымен жұмыс:

- 1) 5-8 сынып материалдарын қайталау;
- 2) бүгілген қағаз жолақтарынан өру (табаққа төсеніш, қорапша, бетбелгілер);
- 3) ширатылған газет қағаздарынан қарапайым заттарды өру (табаққа төсеніш,

себет, қорапшалар).

94. Қағаздан көлемді сәндік бұйымдарды жасау:

- 1) 5-8 сынып материалдарын қайталау;
- 2) оригами – қағазды бүктеу өнері, негізгі тәсілдері;
- 3) "Оригами" тәсілін қолдана отырып бұйымдар жасау (жұлдыз, қорапша,

шырша);

4) көлемді бұйымдар алу үшін қосымша материалдар қолдану (синтепон, фетр, моншак, страздар, басқа да материалдар);

- 5) қағаз жолақтарынан көлемді қарларды жасау;
- 6) қағазпластика техникасында қарапайым бұйымдар жасау.

95. Гүлдер жасау:

- 1) 5-8 сынып материалдарын қайталау;
- 2) қағаздан гүлдерді әзірлеудің әртүрлі әдіс-тәсілдері.

96. "Квиллинг" техникасында жұмыс:

- 1) 5-8 сынып материалдарын қайталау;
- 2) "гофрошариктер" жасау;
- 3) "гофрошариктерден" бұйымдар жасау;
- 4) S орамасын жасау;
- 5) V орамасын жасау;

- 6) "Жүрек" орамасын жасау;
- 7) "ромб" пішінінде роллдар жасау;
- 8) "квадрат" пішінінде роллдар жасау;
- 9) екіге бүгілген қағаздан шашақ немесе шеті ширатылған шашақ жасау;
- 10) үйлесімді композиция жасау;
- 11) жұмысты дайын үлгілер бойынша орындау.

97. Қатырмақағазбен жұмыс:

- 1) қатырмақағазбен жұмыс істеу үшін материалдар мен құралдар;
- 2) қатырмақағазбен жұмыс істеуге арналған құралдармен жұмыстағы қауіпсіздік техникасы;
- 3) қатырмақағазды бүгу және кесу;
- 4) қатырмақағаздан әртүрлі пішіндегі қорапшалар (шаршы, дөңгелек, үшбұрыш) жасау;
- 5) қатырмақағаздан жасалған бұйымдарды әрлеу.

98. Ашықхат әзірлеу:

- 1) 5-8 сынып материалдарын қайталау;
- 2) композицияларды сәндік материалдармен әсемдеу;
- 3) "Изонить" техникасын қолданып ашықхат жасау;
- 4) ашықхаттар жасау және әрлеу.

99. "Тоқыма материалдармен жұмыс" бөлімі. Изонить:

- 1) 5-8 сынып материалдарын қайталау;
- 2) ширатпа (атауы, пішіндердің әртүрлілігі);
- 3) ширатпаны толықтыру;
- 4) екі хорда бойынша шеңберді толтыру;
- 5) үйренген техникалар бойынша бұйымдар жасау.

100. Құрақ құрау техникасы:

- 1) 5-8 сынып материалдарын қайталау;
- 2) "Бес таңба" құрағы;
- 3) "Сынық мүйіз" құрағы;
- 4) "Сатылы" құрағы;
- 5) "Тышқан із" құрағы;
- 6) "Жұлдыз" құрағы;
- 7) "Шахматты" құрағы;
- 8) "құрақ" техникасында көрпе жасау;
- 9) "крэйзи" құрақ техникасымен танысу;
- 10) мұғалімнің таңдауы бойынша құрақ құраудың түрлі техникаларымен танысу;

11) қазақтың ұлттық көрпелерін, әр түрлі құрақ құрау техникасымен жасалған құрақ панноны, ыстық затты ұстағышты, шәйнек жылытқыштарды, сәндік жастыққаптарды жасау.

101. Жұмсақ ойыншық:

- 1) 5-8 сынып материалдарын қайталау;
- 2) үйренген әдістер бойынша жұмсақ ойыншықтар жасау;
- 3) құрақтардан жұмсақ ойыншық жасау.

102. Тоқыма жапсырмақұрақ жасау:

- 1) 5-8 сынып материалдарын қайталау;
- 2) бұйымдарды шытыра моншақтармен, пайеткалармен, тоқыма баумен және баумен көркемдік безендіру;

3) бұйымдарды (тұтас пішілген жапсырмақұрақты алжапқыш жасау, ыстық затты ұстағыш, шәйнек жылытқыштар, көрпе, қалта) безендіру элементтерінде қазақ оюларын, қолдану.

103. "Саз бен тұзды қамырмен жұмыс" сазды күйдіру:

- 1) муфель пеші, оның міндеті;
- 2) күйдіру үдерісі;
- 3) муфель пешімен жұмыстағы қауіпсіздік ережелері;
- 4) пешке салу және шығару тәртібі;
- 5) күйдіру температурасы мен уақыты;
- 6) күйдірілген саздың қасиеттері.

104. Сазды илеу:

- 1) 5-8 сынып материалдарын қайталау;
- 2) жалпақ пішіндерді және текстурасы әр түрлі сәндік тілімдерді сомдау;
- 3) көлемді пішіндегі ойыншықтар мүсіндеу;
- 4) Филимонов халық ойыншығын мүсіндеу ("Атты адам", "Сауыншы", "Түлкі және тауық", "Әтеш және тауық", "Ешкі", "Құсшы", "Жауынгер мен бойжеткен" басқа да сюжетті мүсіндер);

5) Карагополь халық ойыншығын мүсіндеу ("Атты адам", "Құсшы", "Асыраушы", "Құсты аю", "Итер - тарт", "Еркек");

6) Дымков халық ойыншығын мүсіндеу ("Атты адам", "Бақташы", "Үйрек балапандарымен", "Сөмкелі әйел", "Ит ұстаған әйел", "Үндік");

7) замануи қазақ кәдесыйларын мүсіндеу ("Құс", "Қошақан", "Түйе", декоративті, магнитті тастар, "Киіз үй", "Жылқы").

105. Тұзды қамырмен жұмыс:

- 1) 5-8 сынып материалдарын қайталау;

2) мүсіндеу: ертегі кейіпкерлері мен өсімдіктердің, кәдесыйлардың, панноның, суреттердің, тоңазытқышқа жапсыратын магниттердің кейіптері.

106. Кескіндеу:

- 1) 5-8 сынып материалдарын қайталау;
- 2) акрил бояуы (қасиеті, қолданылуы, кескіндеу әдісі);
- 3) бұйымдарды кескіндеу.

107. "Қалдық материалдармен жұмыс". Пластикалық бөтелкелерден бұйымдар жасау:

- 1) 5-8 сынып материалдарын қайталау;
- 2) үйренген әдістерді қолдана отырып, бұйымдар жасау;
- 3) пластикалық бөтелкелерде тесіктер тесу;
- 4) темір сым арқылы бөлшектерді өзара біріктіру;
- 5) пластикке мата, фанерден түрлі бөліктерді, өрме жіпті жапсыру;
- 6) пластикалық бөтелкелерден жасалған бұйымдарды көркемдеп әрлеу;
- 7) пластикалық бөтелкелерден киіз үй жасау;
- 8) түрлі әдістерді қолданып, бұйымдарды жасау.

108. "Ағашпен жұмыс":

- 1) 5-8 сынып материалдарын қайталау;
- 2) білте тақтайшалардан бұйымдар жасау;
- 3) кеспе ағаштан бұйымдар жасау.

109. "Моншақ пен шытыра моншақтармен жұмыс":

- 1) 5-8 сынып материалдарын қайталау;
- 2) шытыра моншақты екі жіпке өру;
- 3) сымдағы шытыра моншақтардан өру;
- 4) екі жіпке өру;
- 5) түстерді кезектестіру;
- 6) үлгі бойынша қарапайым сұлбаларды қолдану;
- 7) шытыра моншақтарды сымға тізу, дайындамаларды бұрау. Гүлді, оның

шанағын, жапырағын өру;

- 8) бұйымды жинастыру;
- 9) үлгілер бойынша бұйымдар өру, жасау.

7-тарау. 5-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

110. Пәндік нәтижелер. Білім алушылар:

- 1) шеберханадағы тәртіп ережелері;
- 2) шеберханадағы қауіпсіздік техника ережелерін;
- 3) жұмыс орнын ұйымдастыру ережесін;
- 4) құралдар мен материалдардың аталуын;
- 5) үлгіні пайдалана отырып, жұмысты орындау бірізділігін;

6) әр түрлі материалдардың құрамы мен түрлері жайлы қарапайым мәліметтерді;

7) мата мен қағаздың жұмыс жасауға ынғайлы бетін айыруды;

8) қағаз жолақтарын бүктеу арқылы шаршы, үшбұрыш секілді жеңіл геометриялық пішіндерді алу жолдарын;

9) қол иненің құрылымын;

10) инені ұзындығына, қалыңдығына, көзінің көлеміне қарай анықтауды;

11) қайшының түрлерін және қандай мақсатта қолданатынын;

12) тігін жіптерін: қалыңдығын және мықтылығын;

13) электр үтігін (тарихы, қолданылуы, жұмыс барысындағы қауіпсіздік ережесін білу);

14) түймелер және оны қолдану жолдарын білуге ұмтылады деп күтіледі.

111. Білім алушылар:

1) үтіктеу құрылғысын пайдаланып, инеге жіпті сабақтап және ұшын түйіншектеп бекітіп, тескіштің көмегімен қағазды тесуді;

2) белгі жасауды, мөлшерін салуды және үлгі бойымен жүргізуді;

3) қағаз бетін ортасынан жартылай бүгіп және қатпарлап бүгуді;

4) қағазды түзу, шеңбер және шиыршық бойымен кесуді;

5) қағазды жыртуды, умаждауды және қағазды домалатуды;

6) газет жолақтарынан түтікшелерді ширатып орауды;

7) қатпарланған қағаздардан бұйымдар жасауды;

8) геометриялық пішіндерден жапсырмалар жасауды;

9) жұмыс жіптерінің ұзындығын анықтауды;

10) геометриялық пішіндерден оюлар құрастыруды;

11) жапсырма жұмыстар барысында кеңістікті бағдарлауды;

12) қағаздан жасалынған тік жолақтарды пайдалана отырып қораптар, бұйымның жиегін, ашық хаттарды әшекейлеуді;

13) "Изонить" техникасы бойынша тоқыма материалдармен жұмыс жасауды;

14) қатырмақағазды "инені алға" тігісімен дайын тесіктер бойынша кестелеуді, қиғаш тігісті;

15) картон мен паралоннан ойыншықтар жасауды;

16) мата "доптармен" жұмсақ ойыншықтар жасауды;

17) бұйымдарды қол тігісімен "йо-йо" мен "пицца" техникасы бойынша орындауды, панно, жұмсақ ойыншықтар жасауды;

18) жапсырмақұрақтарды "ине алға" қолтігістермен орындауды (панно мен ашық хаттар);

19) екі тесікті түймелермен жұмысты (түймелі панно мен ашық хаттар, ыстық затты ұстағыш);

20) пайеткалар және моншақтарды тіге білуді;

21) тұзды қамырмен және сазбен жұмыс жасауды

22) саз балшықты илеуді және тегістеуді;

23) сазды оқтаумен жаюды;

24) үлгі бойынша қиылған пішіндерді балшық бетіне орналастыруды, кесуді;

25) тікбұрышты, домалақ, сопақша пішінді, текстурасы әр түрлі сәндік тілімдер сомдауды;

26) тырналған суретті сәндік тілімдерді; бедерлі сәндік тілімдер сомдауды;

27) тұзды қамырдан қарапайым заттарды: таяқша, шұжық, доп, құймақ, шелпекті мүсіндеуді;

28) бөліктерді қылқалам мен судың көмегімен біріктіруді;

29) қалдық материалдармен жұмыс жасауды;

30) кәмпит қағаздарынан жапсырмақұрақ жасауды;

31) кәмпит қағазынан көлемді бұйымдар жасауды;

32) ағаш үгіндісінен жапсырмақұрақ жасауды;

33) моншақ пен шытыра моншақтармен жұмысты;

34) бір түсті ірі моншақтарды бір жіпке тізуді;

35) түсі мен көлемі әр түрлі моншақтарды бір жіпке өруді;

36) сымдағы шытыра моншақтардан өруді;

37) табиғи материалдармен жұмыс жасауды;

38) табиғи материалдарды жұмыс жасауға даярлауды;

39) жармамен және дәндермен жұмысты;

40) әр түрлі жарма мен дәндердің түрлерін дайын суретке себу, салу тәсілдерін (тура салу мен себу әдісі);

41) табиғи материалдарды негізге салу кезінде үлгіні пайдалануды;

42) әр түрлі заттарды әшекейлеуді және әшекейлеуге қосымша материалдарды қолдануды меңгереді деп күтіледі.

8-тарау. 6-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

112. Пәндік нәтижелер. Білім алушылар:

1) қол жетекті тігін машинасын (қолданылуы, жұмыс барысындағы қауіпсіздік ережесін);

2) қол жетекті машина бөлшектерін (табаны, жіп тартқыш, қорабы, сермер, ине);

3) бұйымдарды жасау барысында пайдаланылатын маталардың атауын, сипатын;

4) жіптің түрлерін (тігіске, машинаға), олардың ерекшеліктерін және қолданылуын;

5) ирис жіптерді;

6) "Кеппеген" сазды сәндік өңдеу әдістерін: жапсыру, тырнау. Әр түрлі фактураларды пайдалануды (қолдағы бар саймандар, маталар, құрылғылар). Саусақпен оюды;

7) әр түрлі құралдарды (оқтау, пішіндер, үлгілер) пайдаланылатын илеп жасау әдістері;

8) саздан бұйымдарды кептіру үдерісін, кептіру кезеңдерін, кебу деңгейіне қарай саз қасиеттерінің өзгеруін білуге ұмтылады деп күтіледі.

113. Білім алушылар:

1) қағазбен және қатырмақағазбен жұмыс жасауды;

2) қиылып алынған пішіндерден қатырмақағаз және қағаз көмегімен жапсырмалар жасауды;

3) қиылып алынған пішіндерден ашық хаттар жасауды;

4) қағаз шашақтарды қолдана отырып, бұйымдар жасауды (шырша, гүлдер, мұғалімнің таңдауы бойынша кез келген бұйым);

5) "Оригами" техникасын қолдана отырып, бұйымдар жасауды;

6) изонить, тоқыма материалдарымен жұмыс жасауды;

7) бұрышты толтыру техникасымен бұйымдар жасауды;

8) бұйымдарды қол жетекті тігін машинасымен "пицца" және "түзу жолақтар" құрақ техникасымен, сәндік панно, ыстық затты ұстағыш, жұмсақ ойыншықтар тігуді;

9) ілмекті тігіспен қарапайым ойыншықтар, ине шанышқыш, жазық ойыншықтар тігуді;

10) ілмекті тегіспен қол тігістері арқылы жапсырмалар жасауды;

11) түзу тігісті машиналық жапсырмақұрақты орындауды;

12) төрт тесікті түймелермен жұмысты;

13) саз бен тұзды қамырмен жұмысты;

14) әр көлемдегі геометриялық пішіндерді сомдауды;

15) сәндік элементтерді сомдауды (жапырақ, күлте);

16) бедерлі тілімдерді мүсіндеуді, көлемді пішіндерді конус негізінде құрылымдық тәсілмен сомдауды;

17) үлгі және көрсетілім бойынша екі дөңгелектің негізінде, қосымша бөлшектерді (аяқтары, бас киімі, қанаты) құрастыра отырып, құламайтын ойыншықтар жасауды;

18) қамырды құрамын сақтай отырып дайындауды, сақтау шарттарын, жұмысқа дайындауды;

19) сәнді бұйымды, панноны, бижутерияны, суретті, әр түрлі пішінді моншақтарды, кәдесыйларды мүсіндеуді;

20) жұмыста меңгерген тәсілдерді пайдалана отырып, қалдық материалдардан бұйымдар жасауды;

21) ағашпен жұмыс жасауды:

бөлшектерді ұсақ тісті арамен белгі бойынша кесуді;

қарапайым геометриялық пішіндерден ойыншықтар жасауды меңгереді деп күтіледі.

9-тарау. 7-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

114. Пәндік нәтижелер. Білім алушылар:

1) қағаздан конус даярлау тәсілдерін;

2) қағаздан цилиндр даярлау тәсілдерін;

3) дайын бұйымды әшекейлеу тәсілдерін;

4) қол жетекті тігін машинасының үстіңгі және астыңғы жіптерін салуды;

5) машиналық қайып тігу тігісін, тігісті жатқыза және айыра үтіктеуді;

6) машиналық бекітуді;

7) кесілген жердің шеттерін өңдеуді;

8) матаны жіптен алу туралы қарапайым мәліметтерді;

9) өлшеу құралдарын: сантиметр, бұрыштық;

10) табиғи сазды даярлау ережесін, сазды илеуді;

11) қолдың және оқтаудың көмегімен үстелде қамырды илеу тәсілдерін;

12) үлгілер мен пішіндерді қолдану тәсілдерін;

13) жануарлар пішіндері жайлы қарапайым түсініктерді білуге ұмтылады деп күтіледі.

115. Білім алушылар:

1) қағазбен және қатырмақағазбен жұмыс істеуді;

2) гүл пішіндес блокноттар даярлауды;

3) жүрекше пішіндегі конверттер даярлауды;

4) сыйлық-сөмкелер даярлауды;

5) мұғалімнің таңдауы бойынша оригами техникасын қолданып, қарапайым бұйымдар даярлауды;

6) қағаздан көлемді кәдесыйлар даярлауды;

7) мұғалімнің таңдауы бойынша конустан бұйымдар жасауды;

8) көлемді, жалпақ ашық хаттар даярлауды;

9) газет қағаздарымен жұмысты;

10) ширатылған газет жолақтары көмегімен жануарлардың пішінін даярлауды;

11) изонить, тоқыма материалымен жұмысты;

12) қабырғалары ортақ бірнеше бұрыштарды толтыруды;

13) шеңберді диаметр бойынша толтыруды;

14) меңгерілген техникалар бойынша бұйымдар жасауды;

15) құрақ техникасы бойынша жұмысты;

16) таныс құрақ техникасын қолданып, бұйымдар жасауды;

17) қол жетекті тігін машинасымен жұмсақ ойыншықтар жасауды;

18) "сабақты" түймелермен жұмыс жасауды;

19) тұзу тігісті машиналық жапсырмақұрақты орындауды, оюларды (атаулары мен символдық мағынасы);

20) машиналық жапсырмақұрақ бойынша қарапайым оюларды орындауды;

21) сазбен және тұзды қамырмен жұмысты;

22) конус негізінде көлемді ойыншықтарды құрастыру әдісі бойынша үлгіге негіздеп, аралас тәсілмен мүсіндеуді;

23) халық ойыншықтары негізінде көлемді ойыншықтарды құрастыру әдісі бойынша үлгіге негіздеп, аралас тәсілмен мүсіндеуді;

24) қалдық материалдармен жұмыс жасауды;

25) сіріңке қорабшасынан бұйымдар әзірлеуді ("Ұшақ", "Кеме", "Жылқы", "Жүк көлігі", басқа да бұйымдар);

26) ағаш үгінділерінен және сабаннан жапсырмалар жасауды;

27) киндер сауытынан бұйымдар жасауды;

28) ағашпен жұмысты:

ағашты теспей бұрғылауды;

қозғалмайтын ойыншықтар жасауды;

29) моншақ пен шытыра моншақтармен жұмысты;

30) меңгерілген жұмыс тәсілдері бойынша бұйымдар өруді;

31) табиғи материалдармен жұмысты (жұмыртқаның қабығы, бүрлер) меңгереді деп күтіледі.

10-тарау. 8-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

116. Пәндік нәтижелер. Білім алушылар:

1) оригами техникасы бойынша модульді бүктеу тәсілдерін;

2) қағаз жолақтарды стерженьге орау тәсілдерін;

3) шиыршықталған (спиральді) гүлдер даярлау әдістерін;

4) гофрирленген қағаздан гүлдер жасауды;

5) қағаз сүлгілердің көмегімен гүлдер жасауды;

6) электр жетекті машина бөліктерін (табаны, жіп тартқыш, қорабы, сермер, ине, басқыш);

7) электр жетекті тігін машинасымен жұмыстағы қауіпсіздік ережелерін;

8) үстіңгі және астыңғы жіптерін салуды;

9) жіптері ұзын бойымен және көлденең орналасқан маталар мен мата қиықтарын, олардың қасиеттерін;

10) тоқыма бау, сырма, ілмек тігуде қайып тігу әдістерін;

11) сәндік тігістерді;

12) сәндік тігісті реттегішті;

13) "зиг-заг" тігісін;

14) акрил бояуын (қолдану ерекшелігі);

15) Филимонов дәстүрлі ойыншығының суретін;

16) Карагополь дәстүрлі ойыншығының суретін;

17) Дымков дәстүрлі ойыншығының суретін;

18) заманауи қазақ кәдесыйының суретін;

19) қазақ оюларының атауы мен мағынасын;

20) оюды даярлауға қолданатын матаның ерекшелігін;

21) керамикалық бұйымдардың пайда болуы туралы мәліметтерді (Филимонов, Карагополь, Дымков ойыншықтары, қазақтың дәстүрлі ескерткіштері);

22) Филимонов, Карагополь, Дымков ойыншықтарының ерекшеліктерін;

23) қазақтың дәстүрлі ескерткіштерінің композициялық ерекшеліктерін;

24) ойыншық жасау алгоритмін;

25) пластикалық материалдардың ерекшеліктері мен түрлерін;

26) пластикалық бөтелкелерді кесу тәсілдерін;

27) пластикалық бөлшектерді біріктіруді;

28) пластикалық бөтелкелерге түрлі-түсті қатырмақағаз жасалған бұйымдарды жапсыруды білуге ұмтылады деп күтіледі.

117. Білім алушылар:

1) қағаз және қатырмақағазбен жұмыс жасауды;

2) оригами техникасының үлгісі бойынша жинақтау тәсілдерін;

3) бүктелген қағаз жолақтарынан бұйымдар тоқуды;

4) газет түтіктерінен қарапайым бұйымдар тоқуды;

5) қағаздан көлемді кәдесый даярлауды;

6) қатырмақағаздан және ашық хаттардан қиғаш немесе ілмектігіспен бұйымдар даярлауды;

7) "Квиллинг" техникасы бойынша жұмыс жасауды;

- 8) "Изонить" техникасы және тоқу материалдарымен жұмыс жасауды;
- 9) шеңберді бір хорда бойынша толтыруды;
- 10) "құрақ тігіс" техникасы бойынша жұмыс жасауды;
- 11) "Диагональді жолақтар", "Крейзи", "Пицца" тігу және тоқу элементтері бар құрақ техникасын;
- 12) электр жетекті тігін машинасында жұмсақ ойыншықтар тігуді;
- 13) құрақтан жұмсақ ойыншықтар тігуді;
- 14) жапсырмақұрақтарды тігін машинасының "зиг-заг" тігісімен орындауды;
- 15) ыстық затты ұстағыш, шәйнек жылытқыштар, ыдыстың астына салғыш, тұтас пішілген жапсырмақұрақты алжапқыш тігуді;
- 16) бұйымдарды, киімдерді және тұрғын үйді безендіру элементтерінде қазақ оюларын қолдануды;
- 17) ою жапсырмаларын қолданып, ыстық затты ұстағыш, тұтас пішілген жапсырмақұрақты алжапқыш, шәйнек жылытқыштар, қазақи оюлармен орындаған жапсырмақұрақты көрпе, ұлттық стильдегі сөмкелер (қалта), ұлттық стильдеге ыдыстың астына салғыш, сәндік панно тігуді;
- 18) сазбен және тұзды қамырмен жұмысты;
- 19) Филимонов ұлттық ойыншығының стилінде мүсіндеуді;
- 20) Карагополь ұлттық ойыншығының стилінде мүсіндеуді;
- 21) Дымков ұлттық ойыншығының стилінде мүсіндеуді;
- 22) заманауи қазақ ескерткіштерін мүсіндеуді (сәнді пластиналар және магнит);
- 23) қамырдан ертегі кейіпкерлерін сомдауды;
- 24) кәдесыйлар, панно, суреттер, тоңазытқышқа магниттер жасауды;
- 25) пластикалық бөтелкелерден бұйымдар жасауды;
- 26) ағашпен жұмысты;
- 27) қозғалмалы ойыншықтарды модельдеуді;
- 28) шегелерді қолданып, бұйымдар жасауды меңгереді деп күтіледі.

11-тарау. 9-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

118. Пәндік нәтижелер. Білім алушылар:

- 1) "Оригами" бойынша қағазды бүгу әдістерін;
- 2) "Бес таңба" оюын;
- 3) "Сынық мүйіз" оюын;
- 4) "Сатылы" оюын;
- 5) "Тышқан із" оюын;
- 6) "Жұлдыз" оюын;
- 7) "Шахматты" оюын;
- 8) акрил бояуын (қасиеті, қолданылуы);

- 9) муфель пешін, оның қолданылуын;
- 10) күйдіру үдерісін;
- 11) муфель пешімен жұмыс жасаудағы қауіпсіздік ережесін;
- 12) пешке салу және шығару тәртібін;
- 13) күйдіру температурасы мен уақытын;
- 14) күйдірілген саздың қасиеттерін білуге ұмтылады деп күтіледі.

119. Білім алушылар:

- 1) қатырмақағаз және қағазбен, газет қағазымен жұмыс жасауды;
- 2) бүктелген газет жолақтарынан бұйымдар тоқуды (себеттер, ыстыққа қоятын қолдаулар, мұғалімнің таңдауымен кез келген бұйым);
- 3) газет түтіктерінен қарапайым бұйымдар тоқуды (себеттер, ыстыққа қоятын қолдаулар, мұғалімнің таңдауымен кез келген бұйым);
- 4) қағаздан көлемді ескерткіштер даярлауды;
- 5) оригами техникасының үлгісі бойынша жинақтау тәсілдерін (жұлдызша, қорабша, шырша);
- 6) көлемді бұйымдар жасауда көмекші материалдарды (фетр, моншақтар, жылтырауықтар басқа да әшекей бұйымдар) қолдануды;
- 7) қағаз пластик техникасы бойынша қарапайым бұйымдар жасауды;
- 8) "Квиллинг" техникасында жұмысты;
- 9) қатырмақағаздың әр түрлі пішінінен (шаршы, шеңбер, үшбұрыш) қорапшалар әзірледі;
- 10) картоннан жасалған бұйымдарды әсемдеуді;
- 11) "Изонить" техникасын қолданып ашық хаттар жасауды;
- 12) тоқыма материалдарымен жұмысты;
- 13) "Құрақ" техникасы бойынша көрпелер даярлауды;
- 14) бұйымдарды құрақ құрау техникасы бойынша (құрақ панноны, ыстық затты ұстағышты, шәйнек жылытқыштарды, сәндік жастыққаптарды, мұғалімнің таңдауы бойынша кез келген бұйым) жасауды;
- 15) құрақ техникасы арқылы жұмсақ ойыншықтар даярлауды;
- 16) шытыра моншақтармен, пайеткалармен, тоқыма баумен және баумен көркемдік безендіруді;
- 17) бұйымдарды қазақи оюлармен құрақ құрау техникасымен тұтас пішілген жапсырмақұрақты алжапқыш, шәйнек жылытқыштар, көрпе, ұлттық стильдегі сөмкелер (қалта), ұлттық стильдегі ыдыстың астына салғыш, сәндік панно жасауды;
- 18) сазбен және тұзды қамырмен жұмысты;

19) Филимонов халық ойыншықтарын ("Атты адам", "Сауыншы", "Түлкі мен тауық", "Әтеш және тауық", "Ешкі", "Құсшы", "Жауынгер мен бойжеткен" басқа да сюжетті мүсіндер) мүсіндеуді;

20) Карагополь халық ойыншықтарын ("Атты адам", "Құсшы", "Асыраушы", "Құсты аю", "Итер - тарт", "Еркек") мүсіндеуді;

21) Дымков халық ойыншықтарын ("Атты адам", "Бақташы", "Үйрек балапандарымен", "Сөмкелі әйел", "Ит ұстаған әйел", "Үндік") мүсіндеуді;

22) замануи қазақ кәдесыйларын ("Құс", "Қошақан", "Түйе", декоративті, магнитті тастар, "Киіз үй", "Жылқы" мүсіндеуді;

23) меңгерілген тәсілдердің көмегімен тұзды қамырдан ескерткіштер, панно, суреттер, тоңазытқышқа магниттер жасауды;

24) қалдық материалдармен, пластикалық бөтелкелермен жұмысты;

25) ағашпен жұмыс жасау:

бірте тақтайшалардан бұйымдар жасауды;

кеспе ағаштан бұйымдар жасауды меңгереді деп күтіледі.

120. Тұлғалық нәтижелер. Білім алушылар:

1) өз еңбегінің нәтижесіне қызығушылық;

2) еңбекке деген ынтасын;

3) мақсатқа жетуде табандылық, өз еңбегіне мақтаныш және өзгенің еңбегіне құрмет;

4) ұжымда жұмыс істеу білігін танытады деп күтіледі.

121. Жүйелік-әрекеттік нәтижелер білім алушылардың:

1) өз жұмыс орнын ұйымдастыруынан, қауіпсіздік техникасы ережелерін сақтауынан;

2) еңбек құралдарын қолдануынан;

3) жоспар бойынша жұмыс істеуінен, іс-әрекет тәртібін сақтауынан;

4) берілген жоспар бойынша жасалған жұмыс туралы ауызша есеп құрастыруынан;

5) орындалған жұмыс сапасын бақылауынан көрініс табады деп күтіледі.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2017 жылғы 27 шілдедегі
№ 352 бұйрығына 163-қосымша

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 381-қосымша

Орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-7 сыныптары үшін "Тіл дамуы кемшіліктерін түзеу" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы (оқыту қазақ тілінде жүргізілетін сыныптар үшін)

1-тарау. Түсінік хат

1. Оқу бағдарламасы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 23 тамыздағы № 1080 қаулысымен бекітілген Орта білім берудің (бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім беру) мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес және орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушылардың ерекше білім алу қажеттіліктерін ескере отырып әзірленген.

2. Оқу пәнінің мақсаты – орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушылардың ауызша және жазбаша сөйлеу тілінің қарапайым дағдыларын қалыптастыру және дамыту, оны қарым-қатынас құралы ретінде қолдану дағдыларын жетілдіру, әлеуметтік ортаға бейімдеу.

3. Негізгі міндеттері:

- 1) сөйлеу тіліндегі дыбыстарды дұрыс айтып, ажырату;
- 2) сөз қорын анықтау, кеңейту, толықтыру;
- 3) сөзжасам, сөзөзгерту дағдыларын меңгеріп, белсенді сөз қорында қолдану;
- 4) сөйлем құрау дағдыларын жетілдіру;
- 5) байланыстырып сөйлеуін дамыту;
- 6) өтілген ережелерді сақтап сөздерді, сөйлемдерді дұрыс жазуға үйрету;
- 7) жазбаша сөйлеу тіл бұзылыстарын түзету.

4. Орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларда кездесетін тіл бұзылыстары күрделі және тұрақты болуына байланысты сөйлеу тілінің функционалды жүйесінің бұзылыстары көрініс табады. Яғни, дыбыс айтуының бұзылуы, фонематикалық қабылдау, фонематикалық талдау мен жинақтау, сөзжасам, сөзөзгерту процестерінің жетілмеуі, байланыстырып сөйлеуінің, оқу мен жазу дағдыларының қалыптасуы тән.

5. Аталған бұзылыстар арнайы жұмыс жүргізуді талап етеді. Осыған орай бастауыш сыныптарда жүргізілген "Тіл дамуы кемшіліктерін түзеу" пәні бойынша өзара логикалық байланысқан түзету жұмысын 5, 6, 7 сыныптарда жалғастыру көзделген.

6. Логопедиялық сабақтар кешенді түрде келесідей:

- 1) артикуляциялық, ұсақ және жалпы моториканы дамыту;
- 2) графо-моторлық дағдыларын жетілдіру;
- 3) оптикалық-кеңістіктік бағдарлауын;
- 4) сөйлеу тілінің барлық компоненттерін (дыбыс айту, сөз қоры, грамматикалық жағын);
- 5) просодикалық компоненттерін;
- 6) психикалық процестерін дамыту;
- 7) сөзсіз функцияларды жетілдіру;

8) жазбаша сөйлеу тілінің қарапайым дағдыларын қалыптастыру бағыттары бойынша жүргізіледі.

7. Бағдарлама жалпы педагогиканың қағидаларын, сонымен қатар арнайы педагогиканың келесідей қағидаларын басшылыққа ала отырып құрастырылды:

1) онтогенетикалық;

2) дамуында ауытқуы бар балалардың психикалық процестерімен сөйлеу тілінің даму ерекшеліктерін ескеру;

3) сақталған анализаторларға сүйеніп, түзету жұмысын ұйымдастыру;

4) кешенді ықпал ету;

5) концентрлік.

8. Оқу жүктемесінің көлемі:

1) 5-сынып – аптасына 4 сағат, оқу жылында 136 сағат;

2) 6-сынып - аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағат;

3) 7-сынып - аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағат.

9. Логопедиялық жұмысты ұйымдастыру түрлері:

1) "Тіл дамуы кемшіліктерін түзеу" бойынша бағдарлама жеке, шағын және топтық логопедиялық сабақтар түрінде жүзеге асырылады;

2) логопедиялық топтық сабақтарда ауызша және жазбаша сөйлеу тілін түзету жұмыстары қатар жүргізілуі тиіс;

3) жоқ дыбыстарды қою, машықтандыру жеке сабақтарда жүзеге асырылады.

10. Пәнаралық байланыстар:

1) "Тіл дамуы кемшіліктерін түзеу" курсы сөйлеу тілінің ауызша және жазбаша түрлерінің дағдыларын қалыптастырады, білім алушылардың психикалық процестерін дамытып, олардың тұлғалық қалыптасуын қамтамасыз етеді. Бағдарламадағы қарастырылған міндеттерді іске асыру курстың барлық жалпы білім беру пәндерімен тығыз байланысты болуын талап етеді;

2) "Қазақ тілі": логопедиялық сабақтарда қазақ тіліндегі дыбыстарды дұрыс айтып, ажырату, сөздің дыбыстық, буындық құрамын талдау дағдыларын қалыптастыру, грамматикалық категориялар бойынша сөз қорын анықтау, солайту, сөйлем құру, қолдану, оқу мен жазу дағдыларын бағдарлама талаптарына сай қалыптастырады; сөйтіп "Қазақ тілі" пәнінің ойдағыдай меңгеруге мүмкіндік береді;

3) "Айналадағы әлем": әлеуметтік ортадағы, табиғаттағы құбылыстарды, өзгерістерді әртүрлі процестерді бақылап, талдап, сөзбен жеткізуге үйреніп, қоршаған орта туралы түсініктерін молайтуға әсерін тигізеді;

4) "Санау" білім алушылардың фраза, сөйлем, мәтінді дұрыс түсініп, меңгеруін және өз ойын ауызша жеткізуін қалыптастырады;

5) "Бейнелеу", "Музыка және ырғақ": сабақтарында жалпы және қолдаың ұсақ моторикасы, кеңістікті бағдарлау, тыныс алу, дауыс шығару дағдылары дамиды.

2-тарау. Оқу пәнінің 5-сыныптағы базалық білім мазмұны

11. Сөйлеу тілін тексеру (жылына екі рет: оқу жылының басында және соңында 8 сағат):

1) білім алушылардың ауызша сөйлеу тілінің барлық компоненттерін (фонетика, лексика, грамматика дәстүрлі әдістеме бойынша тексеру. Оқу мен жазудың қарапайым дағдыларының қалыптасу деңгейін анықтау. Сөзсіз функциялардың (кеңістікті бағдарлау, көріп естіп қабылдауы, моторикасының жалпы даму деңгейін) жағдайын анықтау, сөйлеу картасын толтыру; оқу жылының соңында сөйлеу тілінің динамикасын анықтау.

12. Сөз түсінігін дамыту (12 сағат):

- 1) айналасындағылардың сөзіне көңіл бөлу, тындау дағдыларын дамыту;
- 2) қарапайым нұсқауларды түсіну, дұрыс орындау дағдыларын жетілдіру;
- 3) сөздің жалпылама мағынасын түсінуін жетілдіру;
- 4) кейбір жалғау, жұрнақтардың мағынасын түсінуін практикалық түрде қалыптастыру (зат есімнің көптік жалғауларын, септік жалғауларын);
- 5) септік жалғаулардың сұрақтарын түсінуге, дұрыс жауап беруге үйрету;
- 6) 2-3 сөйлемнен тұратын шыған көлемді әңгіменің мазмұнын түсінуін қалыптастыру.

13. Дыбыс айтуын жетілдіру (28 сағат):

- 1) артикуляциялық аппараттың моторикасын дамыту;
- 2) бала айта алатын дауысты дыбыстардың айтылуын анықтау. көрнекіліктерге (текше, сызба) сүйене отырып сақталған дыбыстарды естуде, айтуда ажыратуын дамыту;
- 3) "ж, ч, щ, в, э" дыбыстарының артикуляциясын анықтау, сөйлеу ағымында анық айтып, ажыратуын қалыптастыру, дамыту;
- 4) жоқ және бұзылған дыбыстарды қою, машықтандыру, бекіту (буында, сөзде, сөйлемде);
- 5) тіл дыбыстарын, сөзсіз дыбыстарды ажырату;
- 6) сөздің буындық, дыбыстық құрылымын сақтап айтуын жетілдіру, дамыту;
- 7) қысқа, ұзын сөздерді ажырату;
- 8) әртүрлі буын қатарларын есте сақтап қайталауын қалыптастыру (па-ба-та, па-та-қа, кра-кта-тға);
- 9) екі-үш буыннан тұратын сөздердің буындық-ырғақтық құрылымын көрсету, қайталау, айту, білу;
- 10) жуан "а, ә, о, ө, ү, ұ, ы, і" жіңішке дауыстыларды ажыратуға жаттықтыру.

14. Сөздің семантикалық, морфологиялық құрылымын қалыптастыру (20 сағат):

1) тақырыптар аясында заттың атын, іс-әрекетін, сынын білдіретін сөздерді түсініп қолдану, сөз қорын молайту;

2) түр-түсті, көлемді (ұзын-қысқа, жуан – жіңішке) білдіретін сөздерді түсіну, тәжірибе жүзінде қолдануға үйрету;

3) септік жалғаулардың сұрақтарын түсіну, жауап беру (іс-әрекет, үлгі бойынша, сурет бойынша);

4) сөйлемнен қандай? не істеді? кім? не? қайда? кімге? немен? Деген сұрақтарға сөз табуға, сұрақтарға толық жауап беруге үйрету;

5) кеңістік, жыл мезгілдері, уақыт түсініктерін білдіретін сөздерді түсіну;

6) есімдіктің түрлерін (мен, сен, ол, олар) қолдану дағдыларын қалыптастыру.

15. Сөйлеу тілінің грамматикалық жағын дамыту (28 сағат):

1) сөзжасамның қарапайым дағдыларын (көрнекілік, үлгі бойынша) қалыптастыру. Зат есімнің көпше түрлері (бала-балалар), еркелетіп-кішірейтіп айтылуы (кітап-кітапша);

2) жай, жайылма сөйлемдерді үлгі, сұрақ бойынша құрастыру. Бұл кім? не істеп отыр? Қайда отыр? Мысалы, Бұл бала. Бала отыр. Бала орындықта отыр;

3) іс-әрекет, сұрақ, сурет бойынша сөйлем құрау;

4) етістіктерді өзгертіп сөйлем құрау, мысалы, нұсқау беру: Алмас тұр! Алмас не істеді? Алмас тұрды;

5) есімдіктің түрлерін қолдануға үйрету: мынау кімнің дәптері? Менің дәптерім. Сенің дәптерің;

6) логопедтің бастаған сөйлемін аяқтау.

16. Байланыстырып сөйлеу тілін дамыту (24 сағат):

1) диалогтық сөйлеу дағдыларын қалыптастыру: қойылған сұрақты толық тындау, мағынасын түсіну, сұрақтың сөзін қолданып жауап беру, айтушының сөзін бөлмеу;

2) заттарды ерекше белгілер бойынша салыстыру (қуыршақ –үлкен, кіші; көйлек – қызыл, көк);

3) сұрақ бойынша 2-3 сөйлемнен тұратын шағын әңгіме құрастыру;

4) сөйлеу мәдениетін сақтап сәлемдесу, қоштасу;

5) жазбаша сөйлеу тілін дамыту;

6) дауысты, дауыссыз дыбыстарды естіп ажырату;

7) жуан, жіңішке дауысты дыбыстарды естіп ажырату;

8) сөздің басындағы дауысты дыбысты созып айтылған жағдайда тану, атау (аа-ат, оо-от, өө-өрт, әә-әтеш);

9) қысқа мәтіндерді буынға бөліп, дауыстап оқу, түсіну;

10) дыбыс пен әріпті сәйкестендіру дағдысын бекіту.

17. Жазбаша сөйлеу тілін жетілдіру (16 сағат):

1) өтілген ережелерді сақтап (бас әріппен жазу, сөйлем соңында нүкте қою) сөзді, қарапайым сөйлемді көшіріп жазу;

2) артикуляциялық, ұсақ және жалпы моториканы дамыту;

3) сөзсіз функцияларды жетілдіру (кеңістікті, уақытты бағдарлау, көріп, естіп қабылдауын, сукцессивтік процестерін);

4) танымдық процестерін (зейін, есте сақтау) дамыту.

3-тарау. Оқу пәнінің 6-сыныптағы базалық білім мазмұны

18. Сөйлеу тілін тексеру (4 сағат).

19. Сөз түсінігін дамыту (8 сағат):

1) қаратылып айтылған сөйлеу тілін түсінудің көлемін молайту;

2) бір-екі сатылық нұсқауларды түсіну, қайталау, орындау дағдыларын бекіту;

3) тақырыптар аясында, мәтінде кездесетін жаңа сөздердің мағынасын дұрыс түсініп, анық айту;

4) жалпылама сөздердің мағынасын түсіну (құстар, ағаштар, жемістер).

20. Дыбыс айтуын жетілдіру (12 сағат):

1) жуан, жіңішке дауысты дыбыстарды дұрыс, анық айту, ажырату;

2) дауысты дыбыстардың буын жасаудағы орнын, рөлін түсіндіру;

3) үндестік заңына байланысты сөздердің жуан, жіңішке болып айтылуы туралы түсінік беру;

4) сөздер арасынан сөз ағымынан жуан, жіңішке айтылған сөздерді табу;

5) қатаң, ұяң дауыссыз дыбыстарды айту, ажырату;

6) бұзылған дыбыстарды түзету, бекіту;

7) фонематикалық қабылдауын дамыту;

8) буындық құрамы әртүрлі 2-3 ашық, жабық буын, сөздерді дұрыс, анық айтуын қалыптастыру, бекіту.

21. Сөз қорын молайту (8 сағат):

1) сөздің семантикалық, морфологиялық құрылымын қалыптастыру;

2) өтілетін тақырыптар аясында заттың атын, қимылын, сапасын, санын білдіретін сөздерді түсініп, қолдануын белсендіру арқылы енжар, белсенді сөз қорын молайту;

3) түр-түсті, геометриялық пішіндердің атауларын ауызша сөйлеуде қолдануға жағдай жасау, бекіту;

4) есімдіктің түрлерін қолдану дағдыларын дамыту, бекіту; жалғау, жұрнақ қосылған сөздердің мағынасына көңіл бөлу, дұрыс түсініп қолдануын жетілдіру (бала – балалар, балаға, баламен; тау – тауға, таудай);

5) қолданыста жиі кездесетін қолжетімді антоним, синоним сөздерді түсініп, қолдануға үйрету (жаман- жақсы; биік- аласа; әдемі –сұлу; тәртіпті – сыпайы; үлкен үй – биік үй, зәулім үй);

6) қос сөзден тұратын сөздердің мағынасын түсіндіру (шаңсорғыш, балмұздақ), қолдану;

7) жалпылама сөздердің мағынасын түсіну, қолдану;

8) уақыт мөлшерін білдіретін сөздерді (бүгін, кеше, ертең, кешке) түсінуге, қолдануға үйрету;

9) таныс заттардың бөліктерін атау (үстелдің аяғы, беті; орындықтың арқасы, аяғы);

10) қимыл әрекеті бойынша затты табу, атау жүреді, ұшады –құс; суда жүзеді –балық; үреді –ит;

11) еңістікті білдіретін сөздерді түсіндіру (арасында, қасында, жаңында, алыста).

22. Сөйлеу тілінің грамматикалық жағын дамыту (12 сағат):

1) сөзжасам дағдыларын қалыптастыруды жалғастыру, зат есімнен зат есім тудыратын жұрнақтарды пайдаланып үлгі бойынша сөзжасау: шы, ші – малшы, суретші; хана – асхана, емхана; гер-кер – дәрігер, бапкер (тренер);

2) қоссөзден тұратын сөздерді түсіну, сөйлемнен табу, берілген сөздерден бір сөз құрау (жан- ұя, ата- мекен, ел-басы, шаң-сорғыш);

3) сұрақ, үлгі, сурет бойынша септік жалғаулардың мағынасын түсініп, дұрыс қолдануын жетілдіру;

4) етістіктің шақтарын түсініп, меңгеру. "Кеше не істедің? Мен киноға бардым. Ертең не істейсің? Мен киноға барамын. Ол кеше не істеді? Сендер не істейсіңдер?";

5) әртүрлі сөйлемдер құру дағдысын дамыту. Сурет, сұрақ, іс-әрекет бойынша жай, жайылма сөйлемдер құрастыру;

6) баланың орындаған іс-әрекетінің кезектілігін сақтап, толық айтып беруге үйрету (Алма орнынан тұрып, үстелден доп алды. Немесе Алма тұрды, үстелге барды, доп алды);

7) өзі істеген іс-әрекетін айтып беру (нұсқау: сен барып тақтаны сұрт! Не істедің? Мен тақтаны сұрттім. Немен сұрттің?);

8) сөйлемдегі сөздің санын анықтау;

9) мәтіннен керекті сөйлемді бөліп айту;

10) бастаған сөйлемді аяқтау.

23. Байланыстырып сөйлеуін дамыту (12 сағат):

1) диалогтық сөйлеу тілін жетілдіру. Әртүрлі жағдаяттарды қолданып балаларды сұрақ қоюға ммәжбүрлеу, үйрету (Кімнің қаламы екенін сұра!) тақырыптар аясында драматизация ойынын ұйымдастыру;

2) шағын мәтіндердің, сюжетті суреттердің мазмұнын түсіну. Мазмұны бойынша сұраққа жауап беру;

3) ұқсас заттарды салыстыру (алма- алмұрт, көйлек -палте), үлгі бойынша сипаттау;

4) ілеспелі әртүрлі суреттер бойынша сөйлем құрап, сосын сөйлемдердің барлығын қайталау;

5) тақырыптар аясында шағын көлемді, қысқа, ұқсас сөз тіркестерінен тұратын тақпақ, жұмбақ жаттау;

6) сөйлеу мәдениетін сақтап амандасу, қоштасу, сөйлесу дағдыларын бекіту.

24. Жазбаша сөйлеу тілін жетілдіру (12 сағат):

1) дыбыстар қатарынан керекті дыбысты табу;

2) сөзде керекті дыбыстық бар, жоғын анықтау;

3) сөз басындағы дыбысты (созып айтқанда) атау (aaa-й, ooo-т, эээ-ке);

4) әртүрлі буын қатарларын, бір буынды сөздерді қайталау;

5) дыбыс пен әріпті сәйкестендіруін бекіту;

6) өтілген ережелерді жазу кезінде сақтауға үйрету (бас әріп, нүкте қою, тасымал);

7) қысқа сөйлемдерді (қадағалаумен, көмекпен) көшіріп жазу;

8) түсіп қалған әріпті қойып сөздерді көшіріп жазу;

9) кеспе әліппе әріптерінен сөз құрау, жазу;

10) оқу техникасын жетілдіру;

11) білім алушылардың сөзсіз функцияларын дамыту (кеңістікті, уақытты бағдарлауы, көріп қабылдауы, ажыратуы, графо-моторлы дағдыларын қалыптастыру), психикалық процестерін дамыту.

4-тарау. Оқу пәнінің 7-сыныптағы базалық білім мазмұны

25. Сөйлеу тілін тексеру (4 сағат).

26. Сөз түсінігін дамыту (8 сағат):

1) білім алушыға қаратылып айтылған нұсқау, тапсырмаларды тындап, түсіну;

2) сөз ағымындағы септік жалғаулар мен әртүрлі жұрнақтардың мағынасын түсіну;

3) шағын мәтін, ертегі, әңгіме, жұмбақтарды тындап, мағынасын түсіну.

27. Дыбыс айтуын жетілдіру (12 сағат):

1) жуан, жіңішке жұп дауысты дыбыстардың айтылуын, ажыратуын меңгеру (а-ә, о-ө, ы-і, ұ-ү);

2) дауыстылардың әсерімен дауыссыздардың жуан-жіңішке айтылуын тәжірибе жүзінде меңгерту;

3) сөйлемнен жуан, жіңішке айтылатын сөздерді табу;

4) қатаң, ұяң дауыссыз дыбыстарды анық айту, ажырату;

5) буындық құрамы әртүрлі сөздерді айтуға жаттықтыру, буындық құрамы күрделі сөздерді қайталау, түсіну;

6) сөйлеу тілінің ырғақтық-интонациялық жағын сақтауға тәрбиелеу;

7) артикуляциялық моторикасын дамыту;

8) қойылған дыбыстарды машықтандыру, бекіту;

9) "дыбыс", "әріп", "буын", "сөз", "сөйлем" ұғымдарын ажырату, білу.

28. Сөздің семантикалық, морфологиялық құрылымын қалыптастыру (12 сағат):

1) жалпылама сөздердің мағынасын түсіну, сөйлеуде қолдану;

2) тақырыптар аясында кездесетін жаңа сөздердің мағынасын түсіну, тәжірибе жүзінде қолдану;

3) балалардың грамматикалық категориялар (зат есім, сын есім, есімдік, етістік, сөйлем) бойынша меңгерген сөздерін ауызша сөйлеу тілінде қолдануын белсендіру;

4) заттарды атаулары іс-әрекеттері, ерекше белгілері бойынша табу, атау.

29. Сөйлеу тілінің грамматикалық жағын дамыту (12 сағат):

1) сөзжасау дағдыларын жетілдіру, көрнекілік, сұрақ, үлгі бойынша жалғауларды (-шы, -ші, -хана, -гер) қолданып сөзөзгерту, мағынасына көңіл аудару, түсіндіру. Тәжірибе жүзінде сөздерді қолдануға жаттықтыру (Суретті көрсет. Суретшіні көрсет. Суретші не істейді? Суретші не салды? Суретті кім салды?);

2) қос сөздердің мағынасын меңгерту, түсіндіру, қолдану;

3) септік жалғаулардың сұрақтары бойынша сөйлем құрау (көрнекілікке, көз алдындағы іс-әрекетті бақылауға сүйеніп);

4) етістіктің шақтарын дұрыс қолдануға жаттықтыру (үлгі, сұрақ, көрнекілік негізінде), тәжірибе жүзінде ауызша сөйлеу тілінде бекіту. Сен кеше қайда бардың? Не істедің? Бүгін не істейсің? Қазір не істеп отырсың? (қажет болса логопедтің көмегімен жауап құрастыру, қайталау);

5) іс-әрекет (қимыл) негізінде кеңістікті білдіретін сөздерді қолдануға жаттықтыру, бекіту (қуыршақты екі заттың арасына, қасына, үстіне отырғызып "қуыршақ қайда?" деген сұраққа жауап беру);

6) заттарды көрсетіп оның қимыл әрекетін атау (балық - жүзеді) керісінше қимыл- әрекеті бойынша затты атап, сөйлем құрау (жорғалайды – жылан жорғалайды, өрмелейді - өрмекші өрмелейді);

7) заттың бөлшектерін (мәшиненің бөлшектерін беріп (дөңгелек, кабина) айтып отырып мәшине құрастыру);

8) жай, жайылма сөйлем құрастыру жалғастыру;

9) ретсіз берілген сөздерден сөйлем құрау, жазу, бастаған сөзді аяқтау;

10) сөйлемдегі сөздің санын анықтау;

11) мәтіннен керекті сөйлемді тауып, қайталау, айту.

30. Байланыстырып сөйлеуін жетілдіру (8 сағат):

1) диалогтық сөйлеу тілін дамыту жұмысын жалғастыру, сөйлеу этикетін сақтап дұрыс тындау, жауап беру, сұрақ қою;

2) қарапайым мәтін, ертегі, өлеңдердің мазмұнын түсініп сұрақ, көрнекілікке сүйене отырып айту;

3) ретсіз берілген қысқа сөйлемдерден мәтінді ретке келтіріп құрастыру (әртүрлі көмек түрін қолдануға болады);

4) заттарды ерекше белгілері бойынша салыстырып, бірігіп сипаттау (түлкі - қоян);

5) өзі орындаған іс-әрекетін айту;

6) шағын жұмбақ, тақпақтарды жаттау.

31. Жазбаша сөйлеу тілін дамыту (12 сағат):

1) сөзсіз функцияларды дамыту жұмысын жалғастыру (кеңістікті, уақытты бағдарлау, моторикасын дамыту, көру-есту қабілетін жетілдіру);

2) сөздің дыбыстық, буындық құрамын талдаудың қарапайым түрлерін түсіндіру, жаттықтыру; ашық, жабық буындарды, бірбуынды сөздердегі дыбыстың орнын, санын анықтау, сөзді буынға бөлу;

3) графо-моторлы процестерін дамыту;

4) тіл дыбыстарын анық айту, оптикалық, акустикалық кинетикалық ұқсастығы бойынша ажырату;

5) дыбыстарды әріптермен дұрыс сәйкестендіру;

6) өтілген ережелерді сақтап сөз, сөйлем, қарапайым мәтінді көшіріп жазу;

7) орны ауысқан сөздерді реттеп, жеңіл сөйлемдер жазу;

8) түсіп қалған әріпті орнына қойып жазу;

9) қарапайым мәтін, ертегі, тақпақ, өлеңдерді буындап оқу, мағынасын түсіну;

10) сөйлеу мәдениетін сақтап күнделікті ортада қарым-қатынас жасау;

11) психикалық процестерін дамыту.

5-тарау. 5-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

32. Пәндік нәтижелер.

33. Білім алушылар:

1) әріп, дыбыс, дауысты және дауыссыз дыбыстар, сөз, сөйлем ұғымдарын түсіну, ажыратуды;

2) тақырыптар аясында заттың атын, қимылын, кейбір белгілерін білдіретін сөздеді түсініп, қолданып енжар және белсенді сөз қорын молайту, бекітуді;

3) сақталған тіл дыбыстарының айтылуын анықтап, жетілдіру, жоқ дыбыстарды қою, машықтандыру, бекітуді;

4) сөзжасам, сөз өзгертудің қарапайым түрлерін қалыптастыру, бекітуді;

5) сөйлем құрау дағдыларын қалыптастыруды;

6) диалогтық монологтық сөйлеудің қарапайым түрелірін меңгеруді;

7) қысқа мәтіндерді буынға бөліп, дауыстап, анық оқу, көшіріп жазуды біледі деп күтіледі.

6-тарау. 6-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

34. Пәндік нәтижелер.

35. Білім алушылар:

1) дауысты, дауыссыз дыбыстарды дұрыс айту, ажыратуды;

2) фонематикалық есту қабілетін дамытуды;

3) тақырыптар аясында жаңа сөздерді түсініп, меңгеру және қолжетімді сөзжасау дағдыларын қалыптастыру арқылы енжар, белсенді сөз қорын молайту, қолдануды;

4) жай, жайылма сөйлем түрлерін меңгеруді;

5) диалогтық сөйлеу тілін меңгеру, практикалық түрде қолдануды;

6) қысқа мәтіндерді буынға бөліп оқуды;

7) сұрақ, сурет бойынша мәтіннің мазмұнын айтуды;

8) өтілген ережелерді сақтап, жазылуы мен айтылуы бірдей сөздерді, жай сөйлемдерді көшіріп жазуды біледі деп күтіледі.

7-тарау. 7-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

36. Пәндік нәтижелер.

37. Білім алушылар:

1) дауысты, дауыссыз дыбыстарды анық айту, сөйлеу ағымында қолдана білу, тіл дыбыстарын сөзсіз дыбыстардан ажыратуды;

2) тақырып аясында қарастырылған заттың атын, сынын, қимылын білдіретін және антоним, синоним, жалпылама сөздердің мағынасын түсініп, қарым-қатынаста қолдануды;

3) қарапайым сөзжасау, сөз өзгерту дағдыларын;

4) диалогтық сөйлеу тілін меңгеріп, күнделікті өмірде қолдануды, бекітуді;

5) жай, жайылма сөйлем түрлерін меңгеруді;

- 6) қысқа мәтін, ертегі, өлеңдерді буындап, жылдам оқу, мазмұнын түсіну;
- 7) сөздегі дыбыстың бар-жоғын, орнын анықтауды;
- 8) сөз тіркестерін, жеңіл сөйлемдерді өтілген ережелерді сақтап, көшіріп жазуды;

9) сөйлеу мәдениетін сақтап қарым-қатынас жасауды біледі деп күтіледі.

38. Тұлғалық нәтижелер. Білім алушылар:

- 1) халқына, ата-аналарына, үлкендерге деген сүйіспеншілігін, отанға деген патриоттық сезімін қалыптастыру;
- 2) ұлттық құндылықтарды (қарапайым салт-дәстүр, тағылым) түсіну, сақтау;
- 3) ересектермен, достарымен, ұстаздарымен қарым-қатынаста сөйлеу мәдениетін, сыпайылықты сақтау;
- 4) ұқыпты, таза жүруге үйрену дағдыларын танытады деп күтіледі.

39. Жүйелік – әрекеттік нәтижелер білім алушылардың:

- 1) түзету жұмысы нәтижесінде білім алушыларда тіл дыбыстарын дұрыс айтып, ажырату, дыбысты әріппен сәйкестендіруінен;
- 2) ауызша сөйлеуде әртүрлі сөз таптарын, кейбір жалпылама, антоним, синоним сөздердің мағынасын түсініп қолдауынан;
- 3) қарапайым сөйлемдерді құрастыруынан;
- 4) шағын мәтін, ертегілерді буындап, жылдам оқып мазмұнын түсінуінен;
- 5) сөз, сөйлемдерді өтілген ережелерге сай көшіріп жазуынан көрініс табады деп күтіледі.

Қазақстан			Республикасы
Білім және ғылым	және ғылым	27	министрінің
2017 жылғы			шілдедегі
№ 352 бұйрығына 164-қосымша			
Қазақстан			Республикасы
Білім және ғылым	және ғылым	3	министрінің
2013 жылғы			сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 382-қосымша			

Орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-7 сыныптары үшін "Тіл дамуы кемшіліктерін түзеу" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы (оқыту орыс тілінде жүргізілетін сыныптар үшін)

Глава 1. Пояснительная записка

1. Учебная программа разработана в соответствии с Государственным общеобязательным стандартом среднего образования (начального, основного среднего, общего среднего образования), утвержденным постановлением Правительства Республики Казахстан от 23 августа 2012 года №1080 и с учетом особых образовательных потребностей обучающихся с умеренной умственной отсталостью.

2. Цель учебного предмета - формирование у обучающихся коммуникативной компетентности и совершенствование речевых умений.

3. Задачи учебного предмета:

1) развивать сенсорно-перцептивную способность, внимание и интерес к звучащей речи;

2) формировать потребность к использованию вербальных и невербальных средств общения, основы речевого поведения;

3) развивать зрительно-моторную координацию, тонкую и артикуляционную моторику;

4) развивать чувство речевого ритма, голос и дыхание для формирования звуко-слоговой структуры слов;

6) расширять пассивный словарный запас;

7) способствовать развитию обобщающей и регулятивной функции речи.

4. Содержание данной программы имеет ярко выраженную практическую направленность на приобретение жизненно необходимых адаптивно-речевых умений и навыков. Обучение в рамках коррекционного предмета способствует развитию мыслительной деятельности, усвоению школьной программы и социальной адаптации обучающихся.

5. Логопедическая работа строится с учетом общедидактических принципов:

1) научности коррекционного воздействия, что предполагает использование новых научных данных о возможностях детей, применение нетрадиционных передовых методик;

2) доступности, что предусматривает учет возрастных и коммуникативных особенностей детей с умеренной степенью умственной отсталости;

3) систематичности и последовательности, предполагающего постепенность воздействия, чтобы все последующие задания основывались на использовании навыков, сформированных на основе предыдущих;

4) сознательности и активности детей, что обеспечивается разнообразием заданий игрового характера, позволяющим осуществлять многократное выполнение аналогичных действий на различном материале и в разных условиях, сохраняя и поддерживая интерес детей к различным упражнениям;

5) дифференцированного и индивидуального подхода: речевое задание, как правило, выполняет каждый обучающийся в соответствии со своими возможностями и с использованием необходимой помощи педагога.

6. Логопедическое воздействие опирается и на специальные принципы: учета единства диагностики и коррекции, онтогенетический, деятельностного подхода.

7. В основу построения программы положен принцип концентричности. Содержание программы каждого года обучения содержит 5 взаимосвязанных разделов: "Развитие психологической базы речи", "Становление звуко-слоговой структуры слова", "Развитие понимания речи и активизация словаря", "Формирование фразовой речи", "Формирование навыков общения.

8. Объем учебной нагрузки:

1) 5 класс – 4 часа в неделю, 136 часов в учебном году;

2) 6 класс – 2 часа в неделю, 68 часов в учебном году;

3) 7 класс – 2 часа в неделю, 68 часов в учебном году.

9. В связи с уникальностью образовательной ситуации обучающихся с умеренной умственной отсталостью невозможно однозначно определить рамки ожидаемых результатов. У каждого обучающегося собственный темп и ритм развития, свои способности и ограничения, своя специфика речевого дефекта. Все эти особенности логопед учитывает при составлении на каждого обучающегося индивидуальных программ коррекционной логопедической работы, ориентируясь на данную Программу.

10. Для оценки динамики продвижения ребенка по программе "Коррекция недостатков развития речи" балльная отметка не применяется. Используются методы наблюдения и регистрации. В течение учебного года логопед проводит мониторинг достижений каждого обучающегося, используя для этого Речевые карты, Карты учебных достижений.

11. В рамках предмета устанавливаются межпредметные связи с учебными предметами: "Чтение, письмо и развитие речи", "Мир вокруг", "Культура поведения", при изучении которых коммуникативные и другие речевые навыки, формируемые на логопедических занятиях, играют особо важную роль.

12. Занятия по коррекции недостатков развития речи проводит логопед в специально оборудованном кабинете. Логопедические группы комплектуются из трУх – пяти человек, имеющих однородные нарушения речи, уровень развития. В зависимости от сложности речевой патологии и этапа коррекции обучающийся посещает занятия с логопедом 2 - 3 раза в неделю.

Глава 2. Базовое содержание учебного предмета для 5 класса

13. Логопедическое обследование (8 часов):

1) определение уровня импрессивной и экспрессивной речи, выявление индивидуальных нарушений звуко-слоговой структуры слов, результатов начального этапа коррекции и развития речи.

14. Актуализация речевых умений за курс начальной школы (14 часов):

1) развитие психологической базы речи: быстрое узнавание знакомых предметов в конкретном и абстрактном изображениях;

2) становление звуко-слоговой структуры слова: дыхательные-голосовые и артикуляционные упражнения по подражанию. Преодоление индивидуальных нарушений произношения: постановка, закрепление и уточнение свистящих, шипящих и сонорных звуков, буквы и звуки: а, у, о, м, с, х. Правильное и отчетливое произнесение их в изолированной позиции, различение их в начале или в конце слов; уточнение и закрепление звуко-слогового состава слов из двух-трех слогов без стечения и со стечением в середине (Сауле, ручка, тарелка, панамка); различение и конструирование похожих букв;

3) развитие понимания речи и активизация словаря: образование слов ау, уа, ах, ух,- уточнение их смысла, соотнесение с сюжетными изображениями и глаголами (зовёт, плачет, удивляется, устал). Систематизация предикативного словаря: возвратные глаголы, словосочетания по типу предложно-падежного управления названиями хорошо знакомых предметов. Понимание многоступенчатой инструкции с притяжательными местоимениями (мой – твой), качественными прилагательными в сравнительной степени (меньше-больше, толще-тоньше);

4) формирование фразовой речи: проговаривание вслед за учителем чистоговорок. Формирование понимания смысла коротких простых сюжетов (сказок, потешек, чистоговорок.). Составление простой нераспространенной фразы по образцу, модели и графической схеме;

5) формирование навыков общения: развитие мотивации на высказывание и повторение отдельных слов, обозначающих просьбы.

15. "Общение с внешним миром, отношение к природе" (14 часов):

1) развитие психологической базы речи: сенсорно-перцептивный гнозис и праксис элементов объектов и их изображений;

2) становление звуко-слоговой структуры слова: преодоление индивидуальных нарушений произношения, слова с йотированными гласными (я, е), определение места дифтонга, отработка двусложных слов с закрытым слогом и стечением в середине (Нурлан, Павлик);

3) развитие понимания и активизация словаря: накопление пассивного и активного предметного словаря: овощи (редис), ягоды (клубника и малина). Называние, распознавание, сравнение по окраске, форме и вкусу; деревья (ель, сосна). Распознавание, сравнение по листочкам (хвоинкам), по шишкам и семенам; грибы - съедобные и несъедобные, комнатные растения и домашние животные; глагольная лексика со значением действий по сбору урожая, уходу за комнатными растениями и животными;

4) формирование фразовой речи: совместно с логопедом составление рассказа по модели "Уход за комнатными растениями" (обмывание листьев от пыли, поливка), рассказ-описание по сенсорному плану "Домашние животные (кролик): внешний вид, чем питается, какую пользу приносит человеку; практические упражнения в падежном управлении;

5) формирование навыков общения: активизация вербального общения, активное участие в беседе на тему о природе; знание правил поведения в парке, коллективное раскрашивание запрещающих знаков (по следам экскурсии в парк), умение попросить передать предмет, например, карандаш или ластик.

16. "Общение с внешним миром. Культура быта" (16 часов):

1) развитие психологической базы речи: статические пальцевые позы воспроизведение положений пальцев рук, упражнения на координацию и динамическую организацию движений, мимические упражнения (закрывание глаз, зажмуривание глаз, надувание щёк). Развитие артикуляторных движений – по образцу и словесной инструкции, развитие длительного выдоха без участия речи;

2) становление звуко-слоговой структуры слова: воспроизведение ритмического рисунка одно-, двух-, трёхсложных слов. Отработка трёхсложных слов с закрытым слогом (телефон, самолет); преодоление индивидуальных нарушений произношения; дифференциация твёрдых и мягких согласных;

3) развитие понимания речи и активизация словаря: понимание и употребление множественного числа существительных и глаголов настоящего и прошедшего времени с безударным окончанием во множественном числе, уменьшительно-ласкательных суффиксов. Различение глаголов: мыть, вытирать, чистить, полоскать, заправлять, расправлять, сушить - в сочетании с зависимыми существительными в винительном падеже. Название предметов мебели и постельного белья, их назначение; делать (уборку), наводить (порядок), мокрый, сухой;

4) формирование фразовой речи: формулировка фразы по моделям: глагол в повелительном наклонении (Полей!), глагол плюс существительное в винительном падеже (Собери малину!), существительное плюс глагол (Нурлан моет);

5) формирование навыков общения: использование сопряжённой, отражённой и хоровой речи с движениями. Развитие элементов адекватного вербального поведения: уметь держаться прямо, смотреть в лицо говорящему, реагировать на обращение к нему.

17. "Я – сам, моё тело" (20 часов):

1) развитие психологической базы речи: концентрация внимания и реагирование на окружающие события, умение прислушиваться, наблюдения по схематическому плану, соотнесение предмета, рисунка и пиктограммы;

2) становление звуко-слоговой структуры слова: нахождение на слух и при чтении слов с заданным звуком (буквой), в соответствии с индивидуальными фонетическими затруднениями; (ц-с, ч-ть, ч-щ);

3) развитие понимания речи и активизация словаря: названия частей тела и их функций; организм; понимание значения суффиксов -онок-, -Унок-, описание человека, частей его тела предметы туалета. Возвратные глаголы: умывается, купается, одевается, раздевается, причУсывается, практическое словообразование с суффиксами -к-, -ок-, -чик- (ручка, ножка, чубчик, гребешок) находить, показывать по инструкции и называть части тела и их функции у себя, у куклы;

4) формирование фразовой речи: формулировка фразы по моделям: существительное плюс глагол плюс существительное, прилагательное плюс существительное плюс глагол. У меня глаза. Я вижу книгу. У меня есть нос(ик). Я нюхаю цветок (чек);

5) формирование навыков общения: активизация речевого подражания слову педагога в любых рече-звуковых выражениях; символы и пиктограммы в рамках темы "Я - сам, моУ тело"; проговаривание коротких стихотворений, речевок, чистоговорок в сопровождении двигательных действий, - на фоне эмоционального единения, взаимодействия.

18. "Я – сам, мои чувства и желания, мой портрет" (18 часов):

1) развитие психологической базы речи: ритмические упражнения; мимические, жестовые и пантомимические позы во время общения: распознавание, воссоздание; подбор предметов одежды по признаку цвета-путем приложения полосок цветной бумаги;

2) становление звуко-слоговой структуры слова: умение плавно тянуть ряд гласных, наращивая количество; плавное переключение с одного слога на другой; дифференциация свистящих и шипящих фонем (с-ш, з-ж, ц-ч);

3) развитие понимания речи и активизация словаря: горе, радость, смех, плач, равнодушие, печаль, удивление; прилагательные, обозначающие индивидуальные признаки и внешние качества;

4) формирование фразовой речи: составление рассказа – описания по плану, схеме, фото- и видеоматериалу. Комментированное рисование портретов себя и друг друга, педагога или родителей; элементы одежды: воротник, карман;

сравнение предметов одежды, согласование (заучивание): кофта голубая, а брюки черные;

5) формирование навыков общения: сопровождение своих чувств и настроения адекватным словом, позой, жестом и мимикой. Составление коллективного рассказа-описания "Портрет нашего друга"; беседы об интересах и увлечениях.

19. "Я-сам, представляю себя" (18 часов):

1) развитие психологической базы речи: развитие подвижности артикуляционного аппарата и пальцевой моторики, знакомство с разнообразием форм, звуков, ритмических движений, - выделение по образцу, узнавание, сравнение, объединение в группы, воспроизведение по подражанию и простейшему образцу;

2) становление звуко-слоговой структуры слова: отчетливое произнесение слоговых комплексов и слов с различной интонацией и темпом (на основе подражания); отработка трехсложных слов со стечением и закрытым слогом (памятник, начальник, продавец, Акмарал);

3) развитие понимания речи и активизация словаря: мои имя, фамилия и отчество, сколько мне лет, где я живу, у меня есть, - произнести, написать, показать, составить из букв;

4) формирование фразовой речи: составление рассказа-описания "моя любимая еда" по сенсорному плану;

5) формирование навыков общения: комментированное рисование автопортрета по графическому плану, выбор инструментов и палитры, обмен портретами друг друга и узнавание изображений.

20. "Мои чувства и желания, моё настроение" (28 часов):

1) психологическая база речи: логические упражнения, - подбор необходимой одежды и обуви человеку по его внешнему виду, по настроению, - с аргументацией: дядя большой - ботинки большие, Асхат веселый - рубашка красная;

2) становление звуко-слоговой структуры слова: слова с гласными "е, Ё, и, ю, я" в начале слова и после гласных, деление слов на слоги, парные звонкие и глухие согласные; работа с буквами разрезной азбуки, графическая запись, работа с моделями;

3) развитие понимания речи и активизация словаря: выражение лица, эмоции, настроение человека: хорошее, плохое, нормальное, его эмоции: радость, печаль(-ный), грусть(-ный), удивление, злость, сожаление, жалеть,

радоваться, грустить, болеть, скучать по кому-либо: личные чувства; любовь, нежность; префиксальные и залоговые отношения глагола;

4) формирование фразовой речи: умение закончить предложение по вопросу кто? что?; ответы на заданный вопрос с опорой на слова этого вопроса; списывание предложений с классной доски, книги, печатных таблиц;

5) формирование навыков общения: проговаривание коротких стихотворений, речевок, чистоговорок в сопровождении двигательных действий.

Глава 3. Базовое содержание учебного предмета для 6 класса

21. Логопедическое обследование (4 часа).

22. "Образ жизни, мой внешний вид" (20 часов):

1) развитие психологической базы речи: тренировка линейной слуховой памяти: наращивание слов в предложении с последующим отраженным повтором - по цепочке: я; я хочу; я хочу гулять; я хочу гулять один;

2) становление звуко-слоговой структуры слова: отработка односложных слов со стечениями в начале или конце (хлеб, танк);

3) развитие понимания речи и активизация словаря: праздничная одежда, украшения, бусы, лицо, зубы, волосы, прическа, уход за руками, волосами; причесываться, ухаживать за собой, соблюдать гигиену, гигиенические средства; холодно, тепло, удобно; спорт, физкультура, делать зарядку;

4) формирование фразовой речи: составление рассказа по практическим действиям; написание прописной буквы в начале предложения и точка в конце предложения;

5) формирование навыков общения: игра "Одень куклу"; рассматривание журналов с изображением моделей одежды, причесок и их обсуждение; дидактические игры "Фанты", "И я", диалог с элементами анализа жизненных ситуаций, предложенных педагогом; игра "Так или не так"; участие в беседе, дополнение высказываний собеседников собственными наблюдениями; правила ведения спора.

23. "Образ жизни, хорошие манеры" (20 часов):

1) развитие психологической базы речи: развитие движений кистей рук совместно с речью в заданном ритме; раскладывание в коробку мелких предметов одновременно двумя руками разными захватами;

2) становление звуко-слоговой структуры слова: преодоление индивидуальных затруднений в произношении; графемные и фонемные дифференцировки;

3) развитие понимания речи и активизация словаря: хорошие манеры, как правильно ходить (ровно), сидеть (прямо), вставать (быстро, но не торопиться), держать руки, взгляд, кашель, чихание, смех; стоять, сидеть в очереди, уступить

место, открыть дверь, быть доброжелательным; если ты доброжелателен, то тебе отвечают тем же, невежливый - неприятно, вежливый – приятно; спасибо, извините;

4) формирование фразовой речи: самостоятельное построение картинно-графического плана (выбрать и разложить по порядку нужные картинки) отработка модели: прилагательное плюс существительное, плюс предлог плюс наречие и ли существительное: Вежливый мальчик благодарит врача; реплики, сопровождающие открывание дверей, помощь в переноске тяжестей, предложение занять твое место;

5) формирование навыков общения: "Я принес тебе подарок" составление высказываний, дополнение высказываний на основе личных наблюдений. дети, не владеющие речью, участвуют в диалоге при помощи средств невербальной коммуникации(пиктограмма, жест, мимика) беседы об историях, изображенных на картинках: "Кто прав, а кто не прав?", ролевая игра "В ожидании приема у врача".

24. "Образ жизни, мой характер" (24 часа):

1) развитие психологической базы речи: определение причины и следствия, логика явлений и событий: что было в начале, а что потом,- по сюжетным картинкам;

2) становление звуко-слоговой структуры слова: повторение пройденных звуков и букв; буквы, сходные по начертанию, отличающиеся добавочными элементами (и-ш, о-а), пространственным расположением элементов (б-д), а также трудные по начертанию (з, к);

3) развитие понимания речи и активизация словаря: успокоиться, не надо обижаться в некоторых случаях; ситуации, когда случайно сделал больно или обидел, доставил неприятность, добрый; определение черт характера по сюжетным картинкам;

4) формирование фразовой речи: определение характера по поступкам - составление предложений по сюжетной картинке по модели: существительное (местоимение) плюс глагол – местоимение плюс прилагательное (с пропущенным предикативным компонентом) (Он дерется - он злой). Участие в беседе;

5) формирование навыков общения: коллективное обсуждение достоинств и недостатков обучающихся; "Путешествие в страну добра и зла": закрыть глаза, представить Добро и Зло; написать: "добро – это" + рисунок, "зло-это" + рисунок; составление рассказа; игра "Расскажи всѐ обо мне", коллективное

изготовление масок и костюмов; о вредных привычках; активное участие в беседе, ответы на вопросы педагога и родителей.

Глава 4. Базовое содержание учебного предмета для 7 класса

25. Логопедическое обследование (4 часа).

26. "Образ жизни, общение с незнакомыми взрослыми" (14 часов):

1) развитие психологической базы речи: родо-видовые обобщения по моделям для классификации;

2) становление звуко-слоговой структуры слова: преодоление индивидуальных затруднений; повторение гласных и согласных звуков, их различение; звонкие и глухие, твердые и мягкие согласные; различение твердых и мягких согласных при обозначении мягкости буквами е, Ё, и, ю, я. буква ь для обозначения мягкости согласных в конце и в середине слова; сочетания жи, ши, ча, ща, чу, щу;

3) развитие понимания речи и активизация словаря: слова приветствия на работе, утром, днем, вечером. Различение оттенков "привет" и "Добрый день", реплики и мимика при прощании (пишем в облаке) "Добрый день, здравствуй, привет (весело и бодро), работа со стикерами (чтение и распределение реплик приветствия по сюжетам), Различение понятий "Улыбка" и "Смех";

4) формирование фразовой речи: Фразы, которые говорят незнакомому взрослому. Вежливый отказ на приглашение сесть в машину. Не смотри на его "доброе" лицо. Заучивание правила (хором) никогда не соглашайся пойти с незнакомым человеком. Всегда сообщай родным или друзьям, куда ты идешь и с кем Разграничение ситуаций, когда надо называть своё имя, а когда нет;

5) формирование навыков общения: плохое настроение – грубое поведение. Ролевая игра "Супермаркет": просьба помочь найти те или иные товары.

27. "Общение с друзьями. День рождения" (14 часов):

1) развитие психологической базы речи: кинестетический праксис и гнозис, стереогноз моделей букв "Л и А"; мимические позы радости, восхищения; жесты радостного приветствия;

2) становление звуко-слоговой структуры слова: различение артикуляторно сходных звуков "Р и Л; М и Б"; согласные носовые и ротовые (кинестетический контроль направления воздушной струи);

3) развитие понимания речи и активизация словаря: день рождения, накрыть стол, подарок, слова благодарности;

4) формирование фразовой речи: составление и запись поздравления, пожелания на поздравительной открытке; фразы при вручении подарков младшим и старшим, фразы в момент приема подарка;

5) формирование навыков общения: ситуация: Ерлан пригласил Сауле и Катю на День рождения. Сауле и Катя рассказывают родителям Ерлана о себе, о том, где и с кем они живут. Работа с "комиксами",- вписывание в "облако" своего имени, фамилии, адреса; кому и что дарить, обыгрывание ситуации "День рождения": ты получил подарок, который тебе не нравится или у тебя уже такой есть.

28. "Про меня и мою семью" (18 часов):

1) развитие психологической базы речи: родо-видовые обобщения на практическом уровне, операция сериации, синтез предмета из его частей, стереогноз знакомых предметов;

2) становление звуко-слоговой структуры слова: глобальное чтение (узнавание) распространенных знаков безопасности и информации (стоп, опасно, яд; не пригодно для еды; переход, магазин, аптека);

3) развитие понимания речи и активизация словаря: наблюдение за словообразованием существительных с помощью суффикса -ник- названия учебных предметов, предметов быта нормы и режим питания; основные продукты питания: хлеб, крупа, мучные изделия, молоко и молочные продукты, сахар, овощи, фрукты, рыба; последовательность в обработке овощей и фруктов: сортировка, мытье; хранить (пищу);

4) формирование фразовой речи: повседневная бытовая деятельность членов семьи: покупки, приготовление пищи, уборка, мытье, стирка, мелкий ремонт. Связный рассказ "Экскурсия по квартире (по фотографиям)"- описание и назначение помещений, мебели, функции, убранство; дополнение фразы педагога одним-двумя словами, показом, жестом, преобразование фразы (Зеленая кастрюля стоит в шкафу. Синяя кастрюля стоит на столе. Желтая кастрюля стоит за чайником);

5) формирование навыков общения: разговор со взрослым, беседа, ответы на вопросы, оформление в виде пиктограмм или картинок рассказа "Что я делаю дома", коллаж "Я и моя семья", подбор фотографий, картинок из журналов и газет с изображением событий, похожих на события из жизни их семьи в процессе ведения диалога на темы о жизни семьи. Умение задать вопрос (ответить на него): "Где ты живешь", "Сколько человек", "Какая мебель", "Какая комната", "Что ты любишь делать?", занятия членов семьи и праздники, дружба с соседями, друзьями, поездки; на каждую тему подбирается картинка и делается к ней подпись (краткий комментарий); интервью с родителями и другими родными.

29. "Культурный отдых. Идем в театр" (9 часов):

1) развитие психологической базы речи: мимика, жест при общении; дидактическая игра "Зеркало"; ситуации для изображения удивления, испуга, грусти; умение применять в речи соответствующие слова и обороты;

2) становление звуко-слоговой структуры слова: преодоление индивидуальных затруднений, работа с деформированным словом, соотнесение слова и схемы, слова и модели;

3) развитие понимания речи и активизация словаря: наблюдение за префиксальным словообразованием глаголов; нарядно, красиво, сдать пальто, гардероб, купить программку, в фойе;

4) формирование фразовой речи: отработка фразы по модели, - существительное (местоимение) плюс глагол плюс существительное плюс наречие или существительное (Я одеваюсь в театр нарядно. Мама сдает пальто в гардероб. Составление рассказа с помощью установления последовательности фотографий – по следам экскурсии (Мама и я заходим в театр. Мама показывает билеты. В билете есть номер ряда и места. Мы покупаем программку в фойе; в программке написаны имена актеров. Гаснут лампы, начинается спектакль. Все сидят тихо. Спектакль закончился Люди благодарят актеров и аплодируют. Актеры кланяются);

5) формирование навыков общения: инициирование диалога (по подражанию) или с организующей направляющей помощью); беседа "Почему в театре надо сидеть тихо?"; ролевая игра "Наш театр. Наш спектакль"; ответы на вопросы по театральному билету (какое у тебя место?). Задавание простейших вопросов.

30. "Поведение при разговоре, разговор по телефону" (9 часов):

1) развитие психологической базы речи: различение качества, направления и силы звукового сигнала; ассоциации: звуки природы-звуки речи;

2) становление звуко-слоговой структуры слова и его буквенного образа: преодоление индивидуальных дефектов произношения, чтение рукописного материала, работа с двусложными словами с двумя стечениями (клетка), четырехсложными словами из открытых слогов (гусеница), дифференциация звонких и глухих, твердых и мягких согласных;

3) развитие понимания речи и активизация словаря: понимание пространственных взаимоотношений, выраженных предлогами и падежными окончаниями, наблюдение за словообразованием прилагательных от сказать, снять трубку, набрать номер, мобильный телефон, слушаю, слова и фразы для представления себя (Акмарал слушает), говорить прямо в трубку: внятно, не шепчем, не кричим, слушаем внимательно, заканчиваю разговор;

4) формирование фразовой речи: составление рассказов по вопросам педагога; приклеивание картинок к репликам, выбор подходящей по стилистике реплики из нескольких предложенных;

5) формирование навыков общения: не всем людям можно доверять, игра-диалог "Разговор по телефону" по картинно-графическому плану; план разговора по звонку: назвать свое имя, откуда звонишь; рассказать, что случилось, где случилось; слушать внимательно, что скажет взрослый; сделать то, что тебе сказали.

Глава 5. Ожидаемые результаты по завершении 5 класса

31. Предметные результаты.

32. Ожидается, что обучающиеся будут знать:

1) названия и место расположения органов артикуляции;

2) короткие стихотворения, речевки в сопровождении двигательных действий;

3) своё имя и фамилию и возраст;

4) имя и отчество родителей, педагогов;

5) названия окружающих, самых необходимых для жизни, предметов.

33. Ожидается, что обучающиеся будут уметь:

1) сопряженно с логопедом и по подражанию выполнять основные артикуляционные, дыхательные и голосовые упражнения;

2) достаточно четко и плавно произносить двусложные слова, состоящие из недефектных фонем;

3) узнавать на слух и при чтении слова с заданным звуком (буквой), включая дефектно произносимые фонемы;

4) строить по модели простое нераспространенное предложение по демонстрируемым действиям, по сюжетным картинкам с опорой на вопросы педагога;

5) участвовать в составлении рассказа-повествования и рассказа описания из трех-четырех предложений.

Глава 6. Ожидаемые результаты по завершении 6 класса

34. Предметные результаты.

35. Ожидается, что обучающиеся будут знать:

1) содержание двух-трех известных народных сказок;

2) речевые клише, сопровождающие режимные моменты и моменты ситуативного общения;

3) свой домашний адрес, адрес школы (детского дома), названия страны, столицы;

4) слова, обозначающие признаки предметов, качества характера и настроение человека;

5) слова, обозначающие основные ощущения, переживания и потребности человека;

6) названия пройденных звуков и букв, их основные отличительные признаки.

36. Ожидается, что обучающиеся будут уметь:

1) по подражанию и образцу выполнять основные артикуляционные, дыхательные и голосовые упражнения; имитировать вопросительную интонацию;

2) достаточно четко и плавно произносить трехсложные слова, из открытых слогов, не содержащие дефектных фонем;

3) самостоятельно или с помощью логопеда описывать предметы и явления природы, используя вновь усвоенные слова и обороты речи;

4) понимать по выражению лица состояние человека, значение мимики, жестов и поз во время общения и характера;

5) осознавать и называть свои чувства, эмоции и потребности;

6) в процессе коллективного общения демонстрировать адекватное речевое поведение: держать правильную позу, применять нужные жесты, внятно выражать свою просьбу, отвечать на вопросы партнеров;

7) дополнять высказывания своих собеседников, используя материал из личных наблюдений, из услышанного или прочитанного.

Глава 7. Ожидаемые результаты по завершении 7 класса

37. Предметные результаты.

38. Ожидается, что обучающиеся будут знать:

1) термины, относящиеся к математике, русскому языку, общетрудовой подготовке и другим предметам;

2) короткое стихотворение о семье или о школе - по выбору педагога;

3) формы знакомых, наиболее употребительных слов, относящихся к номинативной, предикативной и атрибутивной лексике;

4) имена всех членов семьи, род занятий и обязанности в семье каждого из членов, названия и назначение помещений в доме или квартире;

5) орфоэпические правила для сочетаний жи, ши, чт;

6) значение предлогов на, в, под, у, за, перед, из;

7) правила речевого этикета, базовые слова и выражения для ситуаций "В гостях", "Прием гостей", "Разговор по телефону", "Встреча со взрослым", "Встреча со сверстником".

39. Ожидается, что обучающиеся будут уметь:

1) по образцу и словесной инструкции выполнять основные артикуляционные, дыхательные и голосовые упражнения; имитировать интонацию перечисления;

2) инициировать ситуативный диалог по образцу на тему о жизни в семье, участвовать в диалоге, демонстрируя адекватное речевое поведение;

3) выражать интерес и уважение к собеседнику, использовать жесты, мимику и необходимую интонацию, поддерживать информативность диалога, выполнять правила ведения дискуссии;

4) последовательно рассказывать о выполнении поручений или законченном трудовом процессе, об интересном случае из своей жизни (с помощью вопросов учителя);

5) определять ситуации, в которых не следует давать информацию о себе или своей семье;

6) читать с помощью педагога и выполнять текстовые и пиктографические инструкции;

7) ориентироваться в содержании газетных полос и разделов, читать статьи в детских журналах.

40. Личностные результаты освоения программы выражаются в формировании у обучающихся:

1) стремления к демонстрации хороших манер, культурного поведения, красивой речи;

2) способности обращать внимание и реагировать на эмоциональное состояние себя и окружающих, адекватно понимая и используя жесты, мимику, позы в сочетании со словом;

3) умения, используя специальные приемы, устанавливать и поддерживать контакты с окружающими, находить общий язык, находить выход из сомнительной ситуации, запросив помощь;

4) бережного отношению к материальным и духовным ценностям, к результатам своего и чужого труда.

41. Системно-деятельностные результаты освоения выражаются в:

1) умении повторять и выполнять простые словесные инструкции;

2) умении осуществлять классификацию предметов и другие действия по наглядному образцу с использованием речи;

3) способности использовать знаково-символические средства, в том числе пиктограммы, модели;

4) умении сопровождать разные виды деятельности доступными видами речевой продукции: звукокомплексами, словами, простой фразой.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2017 жылғы 27 шілдедегі
№ 352 бұйрығына 165-қосымша

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 383-қосымша

Орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-9 сыныптары үшін "Психомотрика мен сенсорлық үдерістерін дамыту" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Түсінік хат

1. Оқу бағдарламасы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 23 тамыздағы № 1080 қаулысымен бекітілген Орта білім берудің (бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім беру) мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес және орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушылардың ерекше білім алу қажеттіліктерін ескере отырып әзірленген.

2. Оқу пәнінің мақсаты – білім алушылардың одан әрі сенсомоторлық дамуы және қоршаған болмыс туралы адекватты түсініктерін қалыптастыру үшін қолайлы жағдай жасау.

3. Оқу пәнінің міндеттері:

1) әрбір білім алушының танымдық әрекетінің дамуы ерекшеліктері мен мәселелерін анықтау;

2) әрбір білім алушының сенсорлық аясын байыту және сенсорлық-перцептивтік әрекетін дамыту:

әртүрлі модальдылық түйсіктерді белсендіру;

қабылдаудың барлық түрлерін дамыту;

3) кеңістіктік-мезгілдік бағдарларды қалыптастыру және графикалық дағдыларды дамыту;

4) білім алушының танымдық белсенділігін және дербестігін жоғарылату.

4. Орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларға бәсеңділік, қабылдаудың шектеулігі мен сараланбаған, моторлық ыңғайсыздық, қимыл-қозғалыс үйлесімділігінің бұзылуы, талдау-синтетикалық әрекеттің бұзылуы тән, олар тек қана оқу процесін ғана емес, сондай-ақ қоршаған ортаға бейімделуде де қиналады.

5. Оқу жүктемесінің көлемі:

1) 5-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағат;

2) 6-сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағат;

3) 7-сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағат;

4) 8-сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағат;

5) 9-сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағат.

6. Бағдарлама шоғырлану қағидасына сәйкес құрылған, ол бағдарламаның әрбір тарауында қалыптасатын әрекеттердің дағдылары мен әдістерін үздіксіз қайталауға, бекітуге және жетілдіруге мүмкіндік береді.

7. Бағдарлама келесі тарауларда түзету жұмыстарының болжалды мазмұнын анықтайды: "Сенсорлық үдерістердің дамуы", "Кеңістікте бағдарлау дағдыларының дамуы", "Уақытты қабылдаудың дамуы", "Ұсақ қимыл мен графикалық дағдылардың дамуы". Бағдарлама ұсынбалы сипатта және ақыл-ой дамуы орташа деңгейде бұзылған білім алушыны оқытудың жеке бағдарламасының негізі болып табылады.

8. "Психомотрика және сенсорлық үдерістерін дамыту" курсының мазмұны тек қарастырылатын пән бойынша сабақтарда ғана емес "Бейнелеу", "Оқу, жазу және тіл дамыту", "Санау", "Айналадағы әлем", "Адам мен әлем", "Әлеуметтік-тұрмыстық бағдар", "Әлеуметтік бейімдеу және еңбекке дайындық" пәндер сабақтарында арнайы түзете дамыту әдістемелерді, дамыту жаттығуларын қолдануды талап етеді.

9. Сағаттарды бағдарламаның тараулары бойынша бөлу болжалды сипатта болады. Педагог білім алушының оқудағы арнайы қажеттіліктерін есепке ала отырып, сағаттарды қайта бөлуге құқылы.

10. Білім алушылардың жетістіктерін бағалағанда сипаттамалық бағалау қолданылады. Нәтижелер әрбір білім алушының психологиялық-педагогикалық кешенді зерттеу арқылы анықталады.

2-тарау. Оқу пәнінің 5-сыныптағы базалық білім мазмұны

11. Сенсорлық үдерістердің дамуы (20 сағат):

12. Көру қабылдау және зейін:

1) заттарды ерекшеленген белгілері бойынша топтастыру (пішін, көлем, түс);

2) заттардың орналасу жерлерін есте сақтау және жаңғырту (5-9);

3) заттарды көлеміне қарай біріктіру (жіктеу, жүйелеу);

4) заттарды пішініне қарай біріктіру (жіктеу, жүйелеу);

5) заттарды түсі мен олардың реңктеріне қарай біріктіру (жүйелеу);

6) негізгі түстердің реңктерін ажырату;

7) заттармен, жазық пішіндермен, суреттермен ойындар мен жаттығулар процесінде олардың көлем параметрлерін ажырату;

8) өрнектерді үлгі бойынша салу;

9) қасиеттері анық ерекшеленетін заттар мен нысандардың (2-4) сұлбалы бейнелерін салыстыру;

10) қағаз бетінде әр түрлі орналасқан заттық бейнелерді салыстыру;

11) болмашы қасиеттерімен (құрылысымен, бөліктер санымен, бір түстің реңктерімен, көлемімен, бөлек бөліктерінің орналасуымен) ерешеленетін ұқсас заттар мен нысандарды салыстыру;

12) заттарды көлеміне және елестету бойынша салыстыру ("Сен енді, еңсіз туралы не білесің?");

13) әріптер мен цифрлардың өздеріне тән бөліктері бойынша оларды тану;

14) заттарды стильденген бейнелерден тану (сұлбалы, нұсқалы, сызықшалы, пунктирлі).

13. Есту қабылдау және зейін:

1) дыбысталуды жаңғырту (сөздер, тіркестер, музыкалық ойыншықтардың дыбысталуы, тықылдату, шапалақтау);

2) музыканың сүйемелдеуімен ырғақты суретке сәйкес қозғалу;

3) дыбысталу көзін анықтау (музыкалық ойыншықтар, дауыс);

4) алда-артта, алда-артта-оң жақтан-сол жақтан орналасқан дыбыс бағытын есту арқылы анықтау;

5) дыбысталу көзінің бағытын және алыстауын, оқшаулану деңгейін анықтау;

6) естілген сөйлеу тілдік емес дыбыстар мен ырғақтық суреттер арасындағы ұқсастық пен айырмашылықты анықтау;

7) дыбысталудың біріккен және үзілмелі дыбысталуды есту қабілеті арқылы ажырату;

8) табиғи, тұрмыстық және музыкалық дыбыстарды ажырату;

9) дыбысталуда қарама-қайшылықты анықтау.

14. Жанасымдық-қимылдық қабылдау және заттардың ерекше қасиеттерін қабылдау:

1) заттардың пішінін сипау арқылы қабылдау (жазық және көлемді);

2) қимылды немесе қалыпты сурет бойынша, еліктеу және сөздік нұсқау бойынша орындау;

3) бірнеше ұсынылған заттардың ішінен сұлбалары бірдей екі затты сипау арқылы табу;

4) заттарды сипаттамасы бойынша сипау арқылы табу;

5) сөйлеу тілдік емес қатынастың әр түрлі тәсілдерін меңгеру (мимика, паномимика);

6) тамақтың консистенциясын ажырату (қатты, жұмсақ, құрғақ сұйық);

7) көру үлгісі және сөздік тапсырма бойынша пішіні әр түрлі заттарды сипай отырып ажырату (4 заттан таңдау);

8) өзінің денесінің қимылдағы жағымды бейнесін және мәнерлі қозғалысын қалыптастыру.

15. Кеңістікте бағдарлау дағдыларын дамыту (14 сағат):

1) заттардың өзара көлденеңінен орналасуын анықтау: арғы жағында (артында, соңында), алдында (алдағы жақта, ілгеріде), оң жақта, сол жақта, бүйірінен;

2) оң және сол қолды ажырату;

3) заттардың, адамның оң және сол жақтарын ажырату;

4) берілген бағытта қозғалу;

5) мектептің ғимаратында, үлескеде бағдарлау.

16. Уақытты қабылдауды дамыту (14 сағат):

1) "апта", "ай", "жыл" түсініктерін өз тәжірибесінде қолдану;

2) жыл мезгілдерінің, олардың белгілерінің дәйектілігін ажырату;

3) оқиғалардың (тәулік уақытының алмасуы) дәйектілігін ажырату.

17. Ұсақ қимыл мен графикалық дағдыларды дамыту (20 сағат):

1) сөздік сүйемелдеумен саусақ гимнастикасының жаттығуларын орындау;

2) заттар сұлбасын қайшымен кесіп алу;

3) геометриялық пішіндерді үлгінің көмегімен, трафареттермен жүргізе отырып бейнелеу;

4) қолды босаңсату икемділігін игеру; пішін тудырушы қимылды игеру (ермексазбен жұмыс);

5) қолдың буындары мен саусақтарының бір қимылдан басқа қимылға ауыстыру;

6) үлгі бойынша өрнектердің, жиектердің суретін салу;

7) қол саусақтарының төмпешіктерін мен саусақтарын өздігінен уқалау;

8) саусақтардан әр түрлі пішіндер құрастыру;

9) бейнені екі қолмен штрихтау (кезектестіріп, бір мезгілде);

10) қолдың статикалық және динамикалық үйлесімділігін, қимылдардың ырғақтық ұйымдастыруын, қол буындарының ауысуын дамыту.

3-тарау. Оқу пәнінің 6-сыныптағы базалық білім мазмұны

18. Сенсорлық үдерістерді дамыту (10 сағат).

19. Көру қабылдау және зейін:

1) заттардың түсін, пішінін, көлемін қабылдау;

2) заттық және жағдаяттық суреттердегі ерекше және жалпы қасиеттерді анықтау;

3) аяқталмаған бейнелердің суреттерін салып бітіру;

4) суреттердегі, фотосуреттердегі бейтаныс адамдарды салыстыру (жынысы, жасы);

- 5) заттарды еске түсіру бойынша сурет салу;
- 6) теріс және төңкеріліп көрсетілген әріптер мен цифрларды жаз;
- 7) әр түрлі ракурста орналасқан заттардың пішіндерін анықтау;
- 8) заттармен, жазық пішіндермен, суреттермен ойындар мен жаттығулардағы заттардың көлемінің параметрлерін ажырату;

9) 2-3 бөлікке кесілген суреттерді құрастыру;

10) анық байқалатын белгілерімен (түсімен, пішінімен, көлемімен, бөліктердің санымен, жеке бөліктердің орналасуымен) ерекшеленетін заттар мен нысандардың бейнелерін (2-4-тен таңдағанда) салыстыру;

11) анық байқалатын белгілерімен (түсімен, пішінімен, көлемімен, бөліктердің санымен, жеке бөліктердің орналасуымен) ерекшеленетін заттар мен нысандарды (2-4-тен таңдағанда) салыстыру;

12) заттарды көлемі бойынша (жуан-жұқа) салыстыру;

13) шимақталған суреттерді тану;

14) заттарды сөздік сипаттамасы бойынша тану.

20. Есту қабылдау:

1) музыкалық туындыларды, ән салуды тыңдау, музыканың сүйемелдеуімен қозғалу, музыкалық аспаптарда ойнау;

2) дыбысталудың санын ажырату (дауыс, тықыл, шапалақ, музыкалық ойыншықтардың дыбысталуы);

3) дыбысталудың ырғақтарын ажырату (дауыс, музыкалық ойыншықтар);

4) дыбысталудың ұзақтығы мен күшін ажырату.

21. Жанасымдық-қимылдық қабылдау және заттардың ерекше қасиеттерін қабылдау:

1) сурет, схема бойынша қимылдарды немесе дене қалпын көрсету;

2) еліктеу бойынша қимылдарды көрсету ("Айна");

3) босаңсуға, бұлшық ет қысымынан құтылуға, ширығуды басуға, эмоциялық еркіндікке берілген жаттығулар орындау;

4) сипау арқылы, сипаттамасы бойынша нобайы бірдей екі затты, (2-5 заттардың ішінен);

5) тамақ өнімдерінің дәмдік қасиеттерін ажырату (шикі, пісірілген, дәмсіз);

6) заттарды қасиеттері мен сапасы бойынша ажырату (күрғақ – одан да күрғақ, дымқыл – сулы);

7) заттарды сұлбасы бойынша сипап табу.

22. Кеңістікте бағдарлау дағдыларын дамыту (7 сағат):

1) Сеген тақтасы, Коос текшелерінің түріндегі, Пьерон-Рузер әдістемесі бойынша тапсырмаларды орындау;

- 2) тапсырманы көзді жұмып орындау;
- 3) кеңістіктік диктанттарды орындау;
- 4) берілген бағытта қозғалу (алға, артқа, оң жаққа, сол жаққа);
- 5) қағаз бетінде, үстел бетінде орналасу орнын анықтау (жоғарыда – төменде, ортада, оң жақта – сол жақта);
- 6) заттардың орналасу орынын анықтау: үстелде, үстелдің астында, шкафта, терезенің қасында, есіктің артында;
- 7) өзінің және қарама-қарсы отырған адамның денесінің мүшелерінің оң-сол жағында бағдарлау;
- 8) жазық және көлемді заттардың тік және көлденең бағытта (солдан оңға қарай, жоғарыдан төменге қарай) орналасуы;
- 9) өзінің тұратын ауданында бағдарлай білу, инфрақұрылымдық маңызды нысандарды тану.

23. Мезгілдік қабылдауды дамыту (7 сағат):

- 1) түзімдік сәттердің уақыт аралығымен ара қатынасын табу, әрекеттердің күнтізбесі, күн тәртібі көмегімен оқиғалардың бірізділігін бақылау;
- 2) жыл мезгілдері, оларға тән қасиеттері, ауа райы өзгерістері, олардың адам өміріне әсері туралы түсініктер;
- 3) оқиғалардың хронологиясы туралы түсініктер: әлдеқашан, бүгін, болашақта;
- 4) күн оқиғаларының кеңістіктік-мезгілдік қатынастарында бағдаралау (дейін, кейін, сосын, алдында, басында).

24. Ұсақ қимыл мен графикалық дағдыларды дамыту (10 сағат):

- 1) геометриялық пішіндерді әр түрді әдістермен (ою, сурет салу, құру, мүсіндеу, таяқшалардан салу) қайталау;
- 2) саусақтар гимнастикасының жаттығуларын орындау;
- 3) пішін тудырушы қимылдарды орындау (ермексазбен жұмыс);
- 4) суреттің екінші жағын симметриялы салып бітіру;
- 5) қол саусақтарының атауларын білу;
- 6) суреттерді сұлба бойынша белдеулеу; түзу, толқынды, пунктирлі сызықтарды белдеулеу;
- 7) суреттерді шегінен шықпай бояу;
- 8) қол саусақтарының бастыры мен саусақ буындарын өздігінен уқалау.

4-тарау. Оқу пәнінің 7-сыныптағы базалық білім мазмұны

25. Сенсорлық үдерістерді дамыту (10 сағат).

26. Көру қабылдау және зейін:

- 1) нысандар мен заттардың көлемін олардың бейнеленген көрінісіне тәуелсіз қабылдау;

- 2) заттарды пішіндері бойынша топтастыру (сөз бойынша);
- 3) күрделі геометриялық пішіндерді әр түрлі тәсілдермен ажырату және жасау (суретін салу, мүсіндеу);
- 4) дербестендіріліген суреттерді сәйкестендіру, суреттердегі, фотосуреттердегі адамдардың эмоциялық көңіл күйлерін сәйкестендіру;
- 5) әріптер мен цифрларды бөліктерден құрастыру;
- 6) суреттің жетіспейтін бөліктерін табу; 2 сюжеттік суреттегі айырмашылықтар мен ұқсастықтарды табу;
- 7) шамалы белгілері бойынша ерекшеленетін заттарды салыстыру (құрылысымен, бөліктердің санымен, бір түстік реңктерімен, көлемімен, жеке бөліктердің орналасуымен);
- 8) әріптер мен цифрларды шимақталған суреттерден тану; заттарды үстіне салынған, сызылып тасталған, аяғына дейін салынбаған нобайлы суреттерден тану; қасиеттері жетіспейтін заттарды табу;
- 9) ұсынылған түс қатарында заңдылықты орнату.

27. Есту қабылдау:

- 1) сыбырлап айтылған сөздер мен сөз тіркестерін ажырату және қайталап айту;
- 2) күрделі ырғақты ажырату және шығару (дауыс, тықыл, шапалақ, музыкалық ойыншықтар);
- 3) тұрмыстық және табиғи шуларды ажырату;
- 4) жануарлардың дауыстарын ажырату.

28. Жанасымдық-қимылдық қабылдау мен заттардың ерекше қасиеттерін қабылдау:

- 1) беттің бейнелілігі мен өз қимылдарын бақылау;
- 2) босаңсудың, бұлшық ет қысымын босатудың, ширығуды бәсеңсіту, эмоциялық еркіндік элементтерін игеру;
- 3) әр түрлі сөйлеу тілдік емес коммуникативтік тәсілдерді пайдалану (мимика, пантомимика).

29. Кеңістікте бағдарлау дағдыларын дамыту (7 сағат):

- 1) нысандардың өзара қатармен, коллонамен орналасуын талдау;
- 2) қимыл-қозғалыстың бағытын өзгертумен байланысты сөздік нұсқауларды орындау;
- 3) нысандардың өзара орналасуын үлгілеу;
- 4) суреттерде сандырақтарды табу ("болады – болмайды");
- 5) суреттегі кейіпкердің қандай қолмен әрекеттенуін анықтау;
- 6) заттарды өз денесіне қатысты берілген кеңістікте орналастыру.

30. Мезгілді қабылдауды дамыту (7 сағат):

1) кеңістіктік-мезгілдік қатынастарда бағдарлау (бүгін, кеше, ертең, бүрсігүні, алдыңгүні);

2) уақыт аралығын ажырату: сағат, минут, секунд.

31. Ұсақ қимылды және графикалық дағдыларды дамыту (10 сағат):

1) статикалық қалыпты екі қолмен бір мезгілде ұстау;

2) бір қимылдан екінші қимылға бірқалыпты ауыстыру;

3) үлгі бойынша тура, толқынды, пунктирлі сызықтарды салу;

4) нүктелер бойынша өрнек салу.

5-тарау. Оқу пәнінің 8-сыныптағы базалық білім мазмұны

32. Сенсорлық үдерістерді дамыту (10 сағат):

33. Көру қабылдау және зейін:

1) заттарды берілген белгілер бойынша таңдау (көлемі, түсі, пішіні);

2) заттардың қарама-қарсы белгілерін ерекшелеу; түсі, пішіні, көлемі бойынша салыстыру;

3) заттар мен нысандардың бөліктерін, бөлшектерін ерекшелеу;

4) бір әріптің немесе цифрдің басқаша болып (таяқшадан) қайта құрылуы;

5) көлемді геометриялық пішіндерді әр түрлі әдістермен жасау (қаңқа үлгілерін жасау);

6) заттың суретін оның бөлшектерінің жиынтығынан жинап салу (үлгі немесе түсінігі бойынша);

7) болмашы белгілермен (құрылысымен, бөлшектер санымен, бір түстің реңктерімен, көлемімен, бөлек бөлшектердің орналасуымен) ерекшеленген заттар мен нысандарды (2-4) салыстыру, олардың суреттерін салыстыру;

8) сұлбасы толық емес заттарды тану;

10) заттардың арасындағы көлем бойынша арақатынасын табу, салыстыру.

34. Есту қабылдау:

1) сөз және буын және сөз қатарында ырғақты айту;

2) сөздегі буын санын анықтау;

3) сөз және буын және сөз қатарында ырғақты анықтау;

4) дыбы үндестігі ұқсас сөздер мен буындарды ажырату.

35. Жанасымдық-қимылдық қабылдау және заттардың ерекше қасиеттерін қабылдау:

1) босаңсудың, бұлшық ет қысымын босаңсытуға, ширығуды бәсеңсітуге, эмоциялық босаңсу элементтерін игеру жаттығулары;

2) қиялдағы заттармен жаттығулар;

3) мәнерлі қозғалыстарды қалыптастыру;

4) сөйлеу тілдік емес коммуникативтік құралдардың әр түрлі тәсілдерін меңгеру (мимика пантомимика).

36. Кеңістіктік бағдарлау дағдыларын дамыту (7 сағат):

1) нысандардың үлгі, нұсқау бойынша кеңістікте бір-біріне қатысты өзара орналасуын үлгілеу;

2) өз денесіне қатысты кеңістікте бағытты анықтау;

3) қағаздың бетінде бағдарлау (барлық бұрыштарды ерекшелеу, ортасы, оң жақта – сол жақта, жоғарыда – төменде);

4) нысандарды берілген қалыпта қағаз немесе үстел бетінде орналастыру;

5) үлгі, сурет, жағдай, сөздік нұсқау бойынша заттар мен нысандардың кеңістіктік қатынасын өздік үлгілеу;

б) бөлменің қарапайым схема-жоспарын құрастыру.

37. Ұсақ қимыл мен графикалық дағдыларды дамыту (10 сағат):

1) қолды жазуға дайындауға арналған жаттығулар: әр түрлі басумен және қол қимылының амплитудасымен әр түрлі бағытта штрихтау; боялатын бетті шектеп және шектемей әр түрлі бағытта бояу; суретті сұлба бойынша белдеулеу, көшіру; тірек нүктелері бойынша сурет салу; суреттерді салып бітіру; тормен және басқа да шектелген бетте сурет салу;

2) сызықтарды белгілі бір бағытта салу (графикалық диктант).

38. Мезгілдік қабылдауды дамыту (7 сағат):

1) уақытты әр түрлі сағаттар бойынша анықтау;

2) уақыт ағымының өзгешелігінің айырмашылықтары (кеше, бүгін, ертең, баяғыда, жуырда).

6-тарау. Оқу пәнінің 9-сыныптағы базалық білім мазмұны

39. Сенсорлық үдерістерді дамыту (14 сағат).

40. Көзбен қабылдау және зейін:

1) жағдаяттық бейненің маңызды және екінші кезектегі бөліктерін ерекшелеу;

2) түс реңкілерінің сериациялық қатарын тізбектеу;

3) заттарды екі (үш) белгілері бойынша топтастыру;

4) суреттегі жағдаяттық желісті, негізгі әрекет етуші тұлғаларды өздік ерекшелеу;

5) болмашы белгілермен ерекшеленген заттар мен нысандардың (2-4) сұлбалық суреттерін салыстыру;

б) болмашы элементтермен ерекшеленетін жағдаяттық суреттерді салыстыру;

7) шынайы бейнелерді әр түрлі қырынан тану.

41. Есту қабылдау:

- 1) сөздегі дыбыстардың санын, бірізділігін анықтау;
- 2) дыбысталу сипаттарын ажырату (сөйлеу тілдік емес және сөйлеу тілдік);
- 2) сыбырлап айтылған сөздер мен сөз тіркестерін ажырату және айту.

42. Жанасымдық-қимылдық қабылдау және заттардың ерекше қасиеттерін қабылдау:

- 1) шартты өлшем көмегімен сусымалы денелердің көлемін өлшеу;
- 2) температураны қызуөлшегіштер көмегімен өлшеу;
- 3) заттардың ұзындығын өлшеу үшін қарапайым өлшемдерді пайдалану;
- 4) заттектердің әр түрлі қасиеттерін анықтау (сусымалылық, қаттылық, ергіштік, жабысқақтық);
- 5) әр түрлі жанасу тітіркендіргіштерін тану және сәйкестендіру (бұжыр – тегіс – үлпілдек, суық – ыстық, жұмсақ – қатты, сулы – құрғақ).

43. Кеңістікте бағдарлау дағдыларын дамыту (10 сағат):

- 1) заттар мен нысандардың орналасуын және өзара орналасуын сөзбен белгілеу;
- 2) қатынасты анықтау: "оң жақта – сол жақта", "солдан оңға қарай", "жоғарыдан төменге қарай", "төменнен жоғарыға қарай", "арасында", "қасында";
- 3) заттар арасындағы ара қашықтықты көз мөлшерімен анықтау;
- 4) қағаз бетінде бағдарлау (сол жақтағы жоғарғы бұрыш, оң жақтағы төменгі бұрыш);
- 5) әр түрлі форматтағы (дәптерлік, альбомдық, ватман) және әр түрлі орналасқан (көлденең, тік, бұрыш астында) қағаз бетінде бағдарлау;
- 6) көшеде бағдарлау (мекенжай, көлік бағыты, инфрақұрылымның маңызды нысандары);
- 7) заттар мен нысандардың кеңістіктік қатынастарын сөздік нұсқау бойынша үлгілеу.

44. Мезгілдік қабылдауды дамыту (10 сағат):

- 1) мезгіл түсініктердерін сөзімен белгілеу және күнделікте өмірде оларды қолдану;
- 2) уақытты сағатқа қарай анықтау (1 сағат дейінгі дәлдікпен);
- 3) білім алушының өз өміріндегі оқиғалардың уақыт түсініктерімен арақатынасын белгілеу: кеше, бүгін, ертең, баяғыда, жуырда;
- 4) күнтізбені пайдалану.

7-тарау. 5-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

45. Пәндік нәтижелер.

46. Білім алушылар:

- 1) заттардың көлемдік, пішіндік, түстік және басқа да белгілерін атауды;
- 2) үлгі бойынша өрнектерді салу тәсілдерін;

3) нысандарды белгілі бір белгісі бойынша салыстыруды орындау тәртібін біледі деп күтіледі.

47. Білім алушылар:

- 1) заттарды, суреттерді ұсыну реттілігін есте сақтау;
- 2) заттық және жағдаяттық суреттердің ерекше және жалпы белгілерін табу;
- 3) 2-3 кесілген бөліктерден жағдаяттық суреттерді құрастыру;
- 4) сөздік сипаттама бойынша заттарды тану;
- 5) тамақ өнімдердің дәмдік сапалығын, тамақтың құрылымын ажырату;
- 6) берілген бағытта қозғалу;
- 7) мектеп ғимаратында, мектеп ауласында бағдарлау;

8) сөйлеу тілдік және сөйлеу тілдік емес коммуникативтік тәсілдерді қолдану дағдыларын меңгереді деп күтіледі.

8-тарау. 6-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

48. Пәндік нәтижелер.

49. Білім алушылар:

- 1) заттарды белгілі бір белгілері бойынша жіктеуді орындау тәсілдерін;
- 2) белгілі бір белгі бойынша екі затты салыстыру тәсілдерін;

3) заттардың кеңістікте орналасу орнын білдеретін сөздерді біледі деп күтіледі.

50. Білім алушылар:

1) айқын белгілермен ерекшеленетін шынайы көлемді заттарды және объектілерді (2-4) салыстыру;

2) әр түрлі қырынан шынайы суреттерді тану;

3) 2 жағдаяттық суреттерден айырмашылықтар табу;

4) үстінен басылған, "шималанған", сызып тасталған, аяғына дейін салынған сұлбалы суреттерде берілген заттың суретін табу;

5) заттармен, жазық пішіндермен, суреттермен ойындар мен жаттығулар процесінде және түсінік бойынша өлшемдер көрсеткіштерін ажырату;

6) пайдаланылатын материалдың қасиеттері мен сапасын, заттардың белгілерін сәйкес сөздермен белгілеу;

7) сурет бойынша қимылдарды немесе кейіпті жаңғырту;

8) бір-біріне қатысты заттардың көлденең орналасуын анықтау дағдыларын меңгереді деп күтіледі.

9-тарау. 7-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

51. Пәндік нәтижелер.

52. Білім алушылар:

1) таяқшалардан таныс әріптер мен цифрларды құрастыру тәсілдерін;

2) заттардың кеңістікте орналасу орнын білдеретін сөздерді;

3) екі затты салыстыру тәсілдерін біледі деп күтіледі.

53. Білім алушылар:

1) шынайы суреттерді әр түрлі қырынан тану;

2) болар-болмас белгілермен ерекшеленген заттар мен объектілердің контурлы суреттерін салыстыру;

3) 2 жағдаяттық суреттерде айырмашылықтарды табу;

4) үстінен бастырылған, "шимаыланған", сызып тасталған, аяғына дейін салынған сұлбалы суреттерде берілген заттың суретін табу;

5) схема бойынша қимылдарды немесе қалыпты жаңғырту;

6) нысандардың өзара орналасуын үлгілеу;

7) берілген кеңістікте заттарды өз денесіне қатысты орналастыру;

8) уақыт аралығын: сағат, минут, секунд ажырату дағдыларын меңгереді деп күтіледі.

10-тарау. 8-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

54. Пәндік нәтижелер.

55. Білім алушылар:

1) үлгіні тірек ете отырып, заттардың кеңістіктік қатынасын үлгілеу тәсілдерін;

2) заттардың екі бейнесін салыстыруды;

3) бір белгісі бойынша заттардың сериялық қатарын табу тәртібін біледі деп күтіледі.

56. Білім алушылар:

1) әр түрлі басумен және қол қимылының амплитудасымен әр түрлі бағытта сызықпен штрихтап түрлеу;

2) боялатын бетті шектеп және шектемей әр түрлі бағытта бояу;

3) кескіні бойынша суретті сызу;

4) суретті көшіру;

5) тірек нүктелері бойынша сурет салу;

6) суреттерді салып бітіру;

7) тормен және басқа да шектелген бетте сурет салу;

8) заттың суретін оның бөлшектерінің жиынтығынан жинау (үлгі және түсінік бойынша);

9) нысандарды қағаз немесе үстел бетінде берілген қалыпта орналастыру;

10) бір-біріне қатысты нысандардың кеңістіктік өзара орналасуын үлгі, нұсқама бойынша үлгілеу;

11) уақыт аралығын: сағат, минут, секунд ажырату дағдыларын меңгереді деп күтіледі.

11-тарау. 9-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

57. Пәндік нәтижелер.

58. Білім алушылар:

1) нысанның ұзындығын анықтайтын қарапайым құралдарды қолдану тәсілдерін;

2) заттың бейнесінің жазықтықта орналасуын білдіретін сөздер;

3) заттарды белгілі бір нышаны бойынша топтастыру тәсілдерін біледі деп күтіледі.

59. Білім алушылар:

1) температураны қызуөлшегіш көмегімен өлшеу;

2) заттардың және сусымалы заттардың көлемін және мөлшерін өлшеу үшін қарапайым шамаларды қолдану;

3) уақытты сағат бойынша анықтау (1 сағат дейінгі дәлдікпен);

4) заттектердің әр түрлі қасиеттерін анықтау (сусымалылық, қаттылық, ергіштік, жабысқақтық);

5) әр түрлі форматтағы (дәптерлік, альбомдық, ватман) және әр түрлі орналасқан (көлденең, тік, бұрыш астында) қағаз бетінде бағдарлау;

6) заттардың суретін аяғына дейін салу;

7) көшеде бағдарланады: оң, сол жақта және мектепке қарама-қарсы жақта, артқы аулада не бар екенін білу;

8) күнтізбені пайдалану;

9) сағаттарды пайдалану дағдыларын меңгереді деп күтіледі.

60. Тұлғалық нәтижелер. Білім алушылар:

1) өз мүмкіндіктері мен қажеттіліктері туралы адекватты түсініктер;

2) тіршілікті қамтамасыз ету туралы адекватты түсініктер;

3) әлеуметтік өзара әрекет етудің әр түрлі жағдайларында (оқу, еңбек, тұрмыстық) сөйлеу тілдік және сөйлеу тілдік емес коммуникативтік қатынасты алмаса бастау және қолдау икемділік;

4) қолжетімді оқу және тәжірибелік тапсырмаларды шешудегі белсенділік пен мақсатқа бағытталығын танытады деп күтіледі.

61. Жүйелік-әрекеттік нәтижелер білім алушылардың:

1) мұғалімнің көрсетуіне немесе ауызша нұсқауына сәйкес заттық жағдайда әрекет ету қабілетінен;

2) көрсетілімге немесе ауызша нұсқауға сәйкес жақын кеңістікте бағдарлау, тәжірибелік сипаттағы тапсырысты орындау икемділігінен көрініс табады деп күтіледі.

Орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-7 сыныптары үшін "Емдік дене шынықтыру" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Түсінік хат

1. Оқу бағдарламасы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 23 тамыздағы № 1080 қаулысымен бекітілген Орта білім берудің (бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім беру) мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес және орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушылардың ерекше білім алу қажеттіліктерін ескере отырып әзірленген.

2. Оқу пәнінің мақсаты – тұлғаның дене дамуын жан-жақты дамыту, білім алушылардың қимыл-қозғалыс белсенділігін және жинақылығын арттыру, дене дамуындағы ауытқушылықтарды емдік дене шынықтыру (бұдан әрі - ЕДШ) құралдарымен жеңу.

3. Оқу пәнінің міндеттері:

1) ағза жүйесінің физиологиялық белсенділігін арттыру;

2) өмірде маңызды және қолданбалы дағдыларды және жүріс, жүгіріс, секіріс, өрмелеу икемділіктерін жетілдіру және дене жаттығуларымен қимыл-қозғалыстық тәжірибені молайту;

3) дұрыс мүсінді тұрақты жетілдіру, омыртқаның иілімділігін нығайту және сақтау, оның өзгеруінің алдын алу;

4) бұлшық ет жүйесін бекіту және дамыту, тірек-қимыл аппаратының жұмысын қалпына келтіру;

5) негізгі дене сапаларын дамыту;

6) сауықтыру және түзету бағытындағы дене жаттығулар кешенін үйрету;

7) дене мәдениеті, оның адам өміріндегі, денсаулықты нығайтудағы маңызы туралы жалпы түсініктерді қалыптастыру.

4. Орташа ақыл-ойы кемістігі бар білім алушылардың басым бөлігінде дене даму бұзылыстары байқалады, бұл олармен түзету жұмысын жүргізуді талап етеді. Балалардың тыныс алуы мен қимыл-қозғалыс жүктемесінің үйлесімді болмауы, бойының өсуінің артта қалуы, дене бітімінің үйлесімсіздігі, мүсіндегі әр түрлі ауытқушылықтар, жалпақтабандылық пен әртүрлі қимыл-қозғалыстық бұзылыстары байқалады. Мүсін бұзылыстары арқа және іш бұлшық еттерінің әлсіз дамуынан, табанның дамымауы мен жалпақтабандылыққа байланысты жүрістің дұрыс болмауынан туындайды.

5. Сабақтарда қолданылатын оқыту тәсілдері:

1) практикалық тәсіл (бөліктерге бөліп үйрету);

2) ойындық;

3) жарысу;

4) көрнекілік қабылдау тәсілі.

6. Оқыту түрлері:

1) ЕДШ нұсқаушысының бақылауымен қимыл-қозғалыстық әрекеттерді жаттау;

2) ЕДШ нұсқаушысының бақылауымен қимыл-қозғалыстық әрекеттерді жетілдіру.

7. Емдік дене шынықтыру бойынша арнайы сабақтар орташа ақыл-ой кемістігі бар білім алушылардың дене мүмкіндігін дамыту бойынша шаралар жүйесінің ажырамас бөлігі болып табылады.

8. Білім алушылар ЕДШ сабағына арналған медициналық арнайы топқа дәрігерлік бақылау туралы қолданыстағы нұсқаулыққа сәйкес жыл сайын өткізілетін тереңдетілген тексеруден кейін ғана жіберіледі.

9. Бағдарлама жүйелі сабақтарға есептелген. Сабақтар әр түрлі заттармен (резенке немесе толтырылма доп, құм салынған дорбалар, шеңберлер мен гимнастикалық таяқшалар) немесе оларсыз да өткізілетін дайындық бөлімінен басталады. Сабақтың негізгі бөлімі ойын түрінде құрылған, бұл кеңістікте бағдарлауды дамытуға, вестибулярлық аппаратты нығайтуға, мүсінді дұрыс қалыптастыруға, тепе-теңдікті сақтау қабілетін жаттықтыруға, бейнелік ойлауды, сондай-ақ білім алушылардың сөйлеу тілдік дағдыларын дамытуға көмектеседі. Сабақтың қорытынды бөлімі релаксациялық, би, ойын түрінде болады, бұнда балалар бойын еркін ұстау, қарым-қатынас, емін-еркін қимылдау дағдыларын алады.

10. ЕДШ сабақтарының бағыттары:

1) кең жайылған кемшіліктерді (мүсіннің, жүрістің бұзылуы, құрсақ тығыршықтарының, дененің, аяқ-қолдың бұлшық еттерінің әлсіздігі) түзету;

2) білім алушылардың үйлестіру қабілеттерін, олардың жаттықандарының деңгейін, жаттығуларды орындау тәсілдерін (белсенді, көмекпен, енжар) дамыту;

3) дене даму кемшіліктерін (жалпақтабандылық, бойының, салмағының өспеуі, дисплазия) түзету және өтеу;

4) қимыл қозғалыстағы бұзылыстарды (үйлесімділіктің, кеңістікте бағдарлаудың, қимылдың нақтылығының, тепе-теңдіктің бұзылыстары) түзету;

5) қимыл-қозғалысындағы және басқа да қасиеттерінің (күш, жылдамдық, ептілік, төзімділік, икемділік, секіргіштік) дамуындағы кемшіліктерді жою;

б) салауатты өмір салтын және ары қарай әлеуметтенуді қалыптастыру.

11. Білім алушылардың сабаққа деген қызығушылығын арттыру үшін сабақ музыкалық сүйемелдеумен өткізіледі. Бұл ырғақ сезімін, қоршаған ортамен үйлесімділікті дамытады.

12. ЕДШ-дың барлық сабақтары спорт залында немесе санитарлық-гигиеналық талаптар сақталған жағдайда таза ауада өткізіледі.

13. Оқу жүктемесінің көлемі:

- 1) 5-сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағат;
- 2) 6-сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағат;
- 3) 7-сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағат.

14. ЕДШ нұсқаушысы әрбір білім алушыға немесе даму бұзылыстарының құрылымы ұқсас балалар тобына арналған жаттығулар кешенін олардың психофизикалық даму ерекшеліктерін ескере отырып, өзі белгілейді.

15. Сабақты ұйымдастыру түрлері: жекеше, жұптық, топтық, ойындық, жаппай. ЕДШ нұсқаушысы білім алушының хал-жайын, жүктемеге деген әсерін, жасын, жыныстық және жеке ерекшеліктерін есепке ала отырып, жаттығулардың көлемін, мөлшерін, ұзақтығын және қарқынын өзі анықтайды.

16. ЕДШ сабақтарында баға қойылмайды.

2-тарау. Оқу пәнінің 5-сыныптағы базалық білім мазмұны

17. Тыныс алу жаттығулары (5 сағат):

- 1) Бутейко жүйесі бойынша тыныс алу жаттығулары;
- 2) Стрельникова жүйесі бойынша тыныс алу жаттығулары.

18. Мүсінді дұрыс қалыптастыруға арналған жаттығулар (6 сағат):

- 1) аяқтың ұшымен, өкшесімен жүру (қол бастың артында);
- 2) еденде жатқан арқан бойынша жүру;
- 3) зал бойымен еденде жатқан гимнастикалық таяқшалар бойынша жүру;
- 4) еденде жатқан секіртпе жіп бойынша жүру, өкше ішке;
- 5) еденде жатқан шеңберлер бойынша жүру;

б) орындықта отырған қалыпта қарындаштарды, таяқшаларды, текшелерді домалату, ауыстырып қою және көтеру.

19. Жалпақтабандылықтың алдын алуға арналған жаттығулар (6 сағат):

1) табанның ішкі және сыртқы жақтарымен жүру (қол белде, бағыттаушының артынан);

2) "аю" табанның ішкі жағымен тұру;

3) "балерина" табанның сыртқы жағымен тұру;

4) табанның ішкі және сыртқы жақтарымен жүру (қол белде, бағыттаушының артынан).

20. Тепе-теңдікке, вестибулярлық аппаратты нығайтуға арналған жаттығулар (6 сағат):

1) тізені жоғары көтеріп, аяқтың ұшымен, өкшемен жүру;

2) әр түрлі қалыптағы қол қимылы: бастың артында, белде, жан-жағына, алға қарай созылған. Алдымен көре отырып, содан кейін көз жұмылған қалыпта орындау;

3) жылдамдатып және тоқтай отырып жүгіру;

4) статистикалық тепе-теңдік: біріктірілген өкшемен тұру, сызық бойынша (аяқтың ұшы өкшемен біріктірілген), сол жақ табанға оң жақ аяқ ұшы, оң жақ табанға сол жақ аяқ ұшы біріктіріліп тұру;

5) акробаттық жаттығулар, топтасып алға, артқа, жанына қарай домалау. Көзді ашқан және жапқан қалыпта орындау.

21. Үйлесімділік қабілетті дамытуға және жетілдіруге арналған жаттығулар (6 сағат):

1) оң қолдың жоғары-төмен қимылын сол қолдың кеуде алдындағы өзінен-өзіне қимылымен (қолды ауыстыру) бір мезгілде орындау;

2) оң аяқпен сол қолдың, сол аяқпен оң қолдың қайшыласқан сан алуан қимылдары (оң аяқтың жанына қарай созылуының сол қолдың иыққа қарай бүгілген және жазылған қимылымен бір мезгілде бастапқы қалыпқа оралуы, тізеден бүгілген сол аяқтың жоғары көтерілуінің сол қолдың көтерілу және түсу қимылымен бір мезгілде бастапқы қалыпқа оралуы);

3) доппен орындалатын жаттығулар, допты лақтыру, нысанаға ату, ұстап алу. Доппен ойындар: "Қозғалмалы нысан", "Нысанаға дөп тигізу", "Допты көршіге лақтыру".

22. Релаксацияға арналған жаттығулар.

3-тарау. Оқу пәнінің 6-сыныптағы базалық білім мазмұны

23. Тыныс алу жаттығулары (5 сағат):

1) Бутейко жүйесі бойынша тыныс алу жаттығулары;

2) Стрельникова жүйесі бойынша тыныс алу жаттығулары.

24. Мүсінді дұрыс қалыптастыруға арналған жаттығулар (6 сағат):

1) гимнастикалық қабырғаның таяқшалары бойынша жүру;

2) "Жүгіретін жол" жаттығу құрылғысы бойынша жүру;

3) басындағы дорбамен жүру, қол белде (бағыттаушының артынан);

4) басына қойылған дорбамен орындыққа шығу және орындықтан түсу;

5) басына қойылған дорбамен орындыққа отыру және тұру. Қарқыны баяу;

6) қабырғаның жанында тұрып, басына дорба қойылған қалыпта сол жақ тізені бүгіп кеудеге қарай көтеру, содан кейін оң жақ аяқпен қайталайды. Қарқыны орташа.

25. Жалпақтабандылықтың алдын алуға арналған жаттығулар (6 сағат):

1) табанның ішкі және сыртқы жақтарымен жүру (қол белде, бағыттаушының артынан);

2) "аю" табанның ішкі жағымен тұру;

3) "балерина" табанның сыртқы жағымен тұру;

4) табанның ішкі және сыртқы жақтарымен жүру (қол белде, бағыттаушының артынан).

26. Вестибулярлық аппараттың тұрақтылығын нығайтуға арналған жаттығулар (6 сағат):

1) тізені көтеріп, аяқтың ұшымен және өкшесімен жүру;

2) әр түрлі қалыптағы қол қимылы: бастың артында, белде, жан-жағына, алға қарай созылған. Алдымен көре отырып, содан кейін көз жұмылған қалыпта орындау;

3) жылдамдатып және тоқтай отырып жүгіру;

4) статистикалық тепе-теңдік: біріктірілген өкшемен тұру, сызық бойынша (аяқтың ұшы өкшемен біріктірілген), сол жақ табанға оң жақ аяқ ұшы, оң жақ табанға сол жақ аяқ ұшы біріктіріліп тұру;

5) акробаттық жаттығулар, топтасып алға, артқа, жанына қарай домалау. Алдымен көре отырып, содан кейін көз жұмылған қалыпта орындау;

6) бұрылыстармен, шапшаңдата, серіппе адымдай жүру. Қозғалыс бағытына арқасын бере жүру;

7) бір және екі аяқпен секіру, төмен және барынша биік секірістер. Жоғары секіріп барып, терең жүрелеп төмен түсу және қайтадан секіру.

27. Үйлесімділік қабілетті дамытуға және жетілдіруге арналған жаттығулар (6 сағат):

1) оң аяқты жанына қарай созу және қолды жанынан жоғары көтеру, алақанды шапалақтау, басты аяққа қарама-қарсы жаққа қарай жанына бұру. Сол аяқтың айналдыра қозғалған қиымылына сәйкес оң аяқты айналдыра қимылдату. Заттармен (жалауша, доп, шеңбер, секіртпе жіп) орындалатын күрделі қимыл үйлесімділігіне арналған жаттығулар. Музыкалық сүйемелдеумен (даңғара, даң) орташа және жылдам қарқында орындалатын қарапайым көріністерді бірмезгілде шапалақтау және аяқты тыпырлату арқылы беру;

2) доппен орындалатын жаттығулар, допты лақтыру, нысанаға ату, ұстап алу. Доппен ойындар: "Қозғалмалы нысан", "Нысанаға дөп тигізу", "Допты көршіге лақтыру" допты 2 м биіктікте керілген, волейбол торы арқылы лақтыру, берілген шаршыларға (нысана) лақтыру.

28. Релаксацияға арналған жаттығулар (5 сағат).

4-тарау. Оқу пәнінің 7-сыныптағы базалық білім мазмұны

29. Тыныс алу жаттығулары (5 сағат):

1) Бутейко жүйесі бойынша тыныс алу жаттығулары;

2) Стрельникова жүйесі бойынша тыныс алу жаттығулары.

30. Мүсінді дұрыс қалыптастыруға арналған жаттығулар (6 сағат):

1) қабырғаның жанында тұрып, басына дорба қойылған қалыпта қолды жоғары көтеру, жүрелеп отыру. Қарқыны баяу;

2) басына дорба қойылған қалыпта тізерлеу, өкшемен отыру және тұру. Қарқыны баяу;

3) басындағы дорбамен алға қарай тура жүру, арқамен кейін бұрылу. Осыны көзін жұмып қайталау. Қарқыны баяу;

4) басындағы дорбамен еденде жатқан жіп бойымен жүріп, содан кейін көзін жұмған қалпында жүру. Қарқыны баяу;

5) басына қойылған дорбамен орындыққа отыру және тұру. Қарқыны баяу;

6) басына қойылған дорбамен орындыққа шығу және оның үстімен жүру. Қарқыны баяу. Орындықтан түсу;

7) басына қойылған дорбамен тізерлеп отыру, қол алға және тұру. Қарқыны баяу;

8) басына қойылған дорбамен орындыққа шығу, отырғыштан ұстану, аяғын түзулеп тұру. Қарқыны баяу.

31. Вестибулярлық аппараттың тұрақтылығын нығайтуға арналған жаттығулар (6 сағат):

1) басты алға, артқа, оңға, солға қарай бұру. Алдымен көре отырып, содан кейін көз жұмылған қалыпта орындау;

2) аяқтың ұшымен тұру;

3) биіктікте (орындық, бөрене) тұру;

4) белгіленген нысандар бойымен, әр түрлі заттардың үстімен (құм, поролон, гимнастикалық таяқшалар, арқан, гимнастикалық қабырға) бойымен жүру;

5) тепе-теңдікті сақтауға арналған жаттығулар: өкшемен, аяқтың ұшымен тұру, бүгілген бақайлармен тұру. "Қарлығаш" тепе-теңдікке берілген жаттығу. Алдымен көре отырып, содан кейін көз жұмылған қалыпта орындау;

6) бұрылыстармен жүгіру, қозғалыс бағытына арқасын бере жүгіру. Қарқынды ыршулар;

7) еңкіш, жазықтықта, биіктікте, залда бар биіктіктері әр түрлі орындықтардан, бөренелерден, гимнастикалық орындықтардан және басқа да спорт жабдықтарынан құрылған шытырман бойымен жүру;

8) бөрене бойымен жүру, серіктестерімен орын ауыстыру;

9) екеулеп үш аяқпен (екі аяқты байлап қояды) жүгіру;

10) жұппен орындалатын жаттығулар, қол ұстасып оңға (солға) қарай айналу, екеулеп секіру;

11) биіктіктен секіру, биіктік 30-60 см. 45-90? бұрыла секіру. Аяқты бүгіп, алшақ қойып секіру.

32. Жалпақтабандылықтың алдын алуға арналған жаттығулар (6 сағат):

1) табанның ішкі және сыртқы жақтарымен жүру (қол белде, бағыттаушының артынан);

2) "аю" табанның ішкі жағымен тұру;

3) "балерина" табанның сыртқы жағымен тұру;

4) табанның ішкі және сыртқы жақтарымен жүру (қол белде, бағыттаушының артынан).

33. Қимыл-қозғалыс үйлесімділігін дамытуға арналған жаттығулар (6 сағат):

1) заттармен (жалауша, доп, шеңбер, секіртпе) орындалатын, күрделі қимыл-қозғалысқа арналған жаттығулар. Музыкалық сүйемелдеумен (даңғара, даң) бірнеше қарапайым ырғақтық көріністерді, алақан шапалақтау мен аяқты тыпырлатуды бірмезгілде орташа және жылдам қарқында орындау;

2) доппен орындалатын жаттығулар, допты лақтыру, нысанаға ату, ұстап алу. Доппен ойындар: "Қозғалмалы нысан", "Нысанаға дөп тигізу", "Допты көршіге лақтыру" допты 2 м биіктікте керілген, волейбол торы арқылы лақтыру, берілген шаршыларға (нысана) лақтыру.

34. Релаксацияға арналған жаттығулар (5 сағат).

5-тарау. 5-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

35. Пәндік нәтижелер.

36. Білім алушылар:

1) дұрыс тыныс алу тәсілдерін;

2) релаксация ережелерін;

3) ойын тапсырмаларының ережелерін біледі деп күтіледі.

37. Білім алушылар:

1) қимыл үйлесімділігіне, бұлшық еттің әр түрлі топтарына арналған жаттығуларды орындау;

2) дұрыс тыныс алу тәсілдерін орындау;

3) басындағы дорбамен тура жүру;

4) басты еңкейтуді орындайды; аяқ ұшынан өкшеге ауысады; заттарды тасымалдау және орнын ауыстыру; өрмелеу және өрмелеп өту дағдыларын меңгереді деп күтіледі.

6-тарау. 6-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

38. Пәндік нәтижелер.

39. Білім алушылар:

- 1) дұрыс тыныс алу тәсілдерін;
- 2) жаттығуларды заттармен орындау ережелерін;
- 3) жаттығуларды жұптасып орындау ережелерін біледі деп күтіледі.

40. Білім алушылар:

- 1) қимыл үйлесімділігіне, бұлшық еттің әр түрлі топтарына арналған жаттығуларды орындау;
- 2) өзін-өзі реттеудің (ширығу және босаңсу) негізгі тәсілдерін;
- 3) аурудың алдын алуға арналған тыныс алу гимнастикаларын орындау;
- 4) жалпақтабандылық пен мүсінді түзетуге арналған жаттығуларды орындау дағдыларын меңгереді деп күтіледі.

7-тарау. 7-сыныпты аяқтағанда күтілетін нәтижелер

41. Пәндік нәтижелер.

42. Білім алушылар:

- 1) дұрыс тыныс алу тәсілдерін;
- 2) жаттығуларды топта орындау ережелері;
- 3) шапшаң қимылды ойындардың ережелерін біледі деп күтіледі.

43. Білім алушылар:

- 1) аяқтың ұшымен, өкшемен, табанның ішкі және сыртқы жақтарымен жүру;
- 2) түзету және жалпы дамыту жаттығуларын орындау;
- 3) өзін-өзі реттеудің (ширығу және босаңсу) негізгі тәсілдерін;
- 4) аурудың алдын алуға арналған тыныс алу гимнастикаларын орындау;
- 5) жалпақтабандылық пен мүсінді түзетуге арналған жаттығуларды орындау дағдыларын меңгереді деп күтіледі.

44. Тұлғалық нәтижелер. Білім алушылар:

- 1) дене шынықтыру жаттығуларын орындағандағы тырысу;
- 2) жаттығуларды орындағандағы тәртіптілік пен дербестік;
- 3) әсершілдігі, өзіне деген сенімділік;
- 4) серіктестік, өзара көмек сезімін танытады деп күтіледі.

45. Жүйелік - әрекеттік нәтижелер білім алушылардың:

- 1) дұрыс тыныс алу тәсілдерін орындауынан;
- 2) мүсінді бақылауынан;
- 3) әдемі және кербез қозғалуынан көрініс табады деп күтіледі.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2017 жылғы 27 шілдедегі
№ 352 бұйрығына 167-қосымша

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі

Көру қабілеті бұзылған (көрмейтін және нашар көретін) білім алушыларға арналған жалпы орта білім беру деңгейінің 11-12 сыныптары үшін "Әлеуметтік-тұрмыстық бағдар" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Түсінік хат

1. Оқу бағдарламасы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 23 тамыздағы №1080 қаулысымен бекітілген Орта білім берудің (бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім) жалпыға міндетті мемлекеттік стандартына сәйкес әзірленген.

2. Оқу пәнінің мақсаты - қоршаған орта туралы біртұтас түсініктің қалыптасу негізінде көру қабілеті бұзылған балалардың адекватты мінез-құлық жүйесін қалыптастыру және қазіргі өмір жағдайларына әлеуметтік-психологиялық жағынан бейімдету.

3. Оқу пәнінің міндеттері:

1) көру қабілеті бұзылған тұлғалардың өзіне-өзі қызмет етуге, жеке гигиена сақтауға, үй шаруасын жасауға, қоршаған ортада бағдарлауға қажетті дағдыларын қалыптастыру және жетілдіру;

2) әлеуметтік ортаның ерекшеліктерін дұрыс түсініп бағалауды және өз мінез-құлығын, жүріс-тұрысын өздігінен бақылау мен өзін-өзі реттеу дағдыларын қалыптастыру;

3) дүниетанымы мен ой-өрісін кеңейту, жүріс-тұрыстың адамгершілік-этикалық нормаларын қалыптастыру, эстетикалық талғамын дамыту;

4) әлеуметтік-мәдени мекемелеріне жататын кәсіпорындары іс жүзінде таныстыру;

5) еңбекқорлық, басқалардың қайғысы мен сезімдеріне ортақ бола білу, үлкендерді сыйлау, отаншылдық сезімдері және сол сияқты адамгершілік-тұлғалық қасиеттерін тәрбиелеу.

4. Көру қабілеті бұзылған білім алушыларды әлеуметтік-тұрмыстық бағдарлауға үйрету – бұл олардың әлеуметтік бейімделу және интеграция аясына жататын өзекті және күрделі мәселелердің бірі. "Әлеуметтік-тұрмыстық бағдарлау" пәні көру қабілеті зақымдалған (көрмейтін және нашар көретіндер) білім алушыларды арнайы оқыту мен тәрбиелеудің коррекциялық бағыттағы пәндерінің бірі болып табылады.

5. Көру қабілетінің бұзылуына шалдыққан тұлғаларды әлеуметтік-тұрмыстық бағдарлауға дағдыландыру арнайы ұйымдастырылған оқыту жүйесі, оның негізінде тұлғаның қалыптасу процесіне жағымды ықпал тигізетін және оның қоршаған ортамен әрекеттесуін қамтамасыз ететін құзыреттіліктер қалыптасады.

6. Әлеуметтік-тұрмыстық бағдарлауды оқыту бағдарлама мазмұнын анықтауда кешенділікті және "Емдік дене шынықтыру", "Кеністіктік бағдар", "Мимика және пантомимиканы дамыту" пәндерімен өзара байланысты жүзеге асыруды қарастырады. Сабақтың нәтижелі болуы педагогтың ата-аналармен тығыз байланыс орнату кезінде ғана қамтамасыз етіледі.

7. Оқу бағдарламасы концентрикалық әдісі бойынша құрылған, яғни оқу материалы жылдан жылға қайталанып ұсынылғанымен, білім беру мазмұны күрделеніп, кеңейтіледі, жеке элементтерінің нақтылану және тереңдетілуін көзделеді.

8. Әлеуметтік-тұрмыстық бағдарлауды оқытудың негізгі ұйымдастыру формасы түзету сабағы болып табылады. Дегенмен, бағдарламалық материалын нәтижелі меңгеру қалыптасқан икемдері мен дағдыларын сабақтан тыс уақытында бекітуді талап етеді.

9. "Әлеуметтік-тұрмыстық бағдар" курстың базалық мазмұны келесі бөлімдерден тұрады:

1) тамақтану: ас ішу ережелері; асүй/ас ішу бөлмесінде бағдарлау; асүйдің жабдыктануы; азық-түлік/шырын-сусындар; ас дайындау; қазақ ұлттық тағамдары; дастарханға тағамдарды реттеп қою;

2) тұрмыстық бейімделу: жеке тазалық; киім және аяқ киім; үйдің/пәтердің жиһаздары мен жабдықтары; үй жинау; қазақ халқының ұлттық дәстүрлері; бюджет;

3) әлеуметтік әрекеттесу: қарым-қатынас ережелері мен этикеті; гендерлік тәрбие; әлеуметтік желілер ішіндегі қарым-қатынас; туыстық/отбасылық қатынастар; әлеуметтік-мәдени мекемелерде және көлік аясындағы әлеуметтік әрекеттесу; нормативтік-құқықтық сауаттылық.

10. Көру қабілеті терең бұзылған білім алушыларға дифференциалды және жеке оқытуды жүзеге асыру жағдайындағы олардың жетістіктерін бағалау балдық емес, сапалық-сипаттау, эмоциональді түрде болып, әлеуметтік бағдарлаудағы құзыреттілігінің қалыптасу мен даму мониторингіне негізделуі керек.

11. Көрмейтін және нашар көретін білім алушыларды әлеуметтік-тұрмыстық бағдарлауға оқыту арнайы жабдықталған кабинеттің болуын талап етеді.

12. Әлеуметтік-тұрмыстық бағдарлау сабақтары типтік оқу жоспарына сәйкес аптасына 1 рет өткізіледі. Оқу жүктемесінің (сағаттар санының) бөлінуі білім алушылардың тақырыпты меңгеру деңгейіне байланысты өзгереді.

13. Оқу жүктемесінің көлемі:

1) 11 сынып – аптасына 1сағат, оқу жылына 34 сағат;

2) 12 сынып – аптасына 1сағат, оқу жылына 34 сағат.

2-тарау. Оқу пәнінің 11-сыныптағы базалық білім мазмұны

14. Тамақтану (5 сағат):

1) азық-түлік/сусындар: ашытқан қамырдан тағам жасау; диеталық тағамдар; қазақстан халықтарының ұлттық тағамдары;

2) тамақ дайындау: диеталық тағамдарды әзірлеу; лағман, палау пісіру; тұшпара, вареник дайындау;

3) дастарханды реттеп, дайындау: дастарханды дайындаудың түрлері (фуршет, коктейль).

15. Тұрмыстық бейімделу (8 сағат):

1) жеке тазалық: салауатты өмір салты туралы түсініктерді кеңейту және бекіту; зиянды әдеттерден (шылым шегуден, ішімдік, есіртке қабылдаудан) сақтану;

2) жарақат алу, күйіп қалу немесе жараланып қалу кезіндегі алғашқы көмек бере білу;

3) киім және аяқ киім: этикет және сән, костюм тандау (оқу, іскерлік, мерекелік);

4) үйді тазалау: сантехникалық жабдығын тазалау және күту, бөлме ішін қарапайым жөндеуден өткізу;

5) қазақтың ұлттық дәстүрлері: қазақ ұлттық киімдері.

16. Әлеуметтік әрекеттесу (12 сағат):

1) қарым-қатынас этикеті мен ережелері: адамдармен қатынас жасаудың қағидалары; әдеп сақтау;

2) рефлекторлық әрекет пен еріксіз қосарласқан қозғалыстарды (шайқалу, қышыну, есneu, ықылықтау, қолды қалта ішіне ұстау) бақылау;

3) қоғамдық жерде (театр, әуежай, мешіт, шіркеу, спорттық жарыстар) әлеуметтік әрекеттесудің алгоритмін жаттықтыру;

4) түрлі жағдаяттағы жүріс-тұрысты модельдеу, көршілермен қарым-қатынас жасау; диалог жүргізу өнері, "Интервью", "Сұрақ-жауап" тренингтері;

5) гендерлік тәрбие: ерте жастан жүкті болудан және соз аурулардан сақтану;

6) туыстық қатынас/отбасы: отбасының замануи модельдері, түрлі отбасылық жағдаяттарды талдау және оларға баға бере білу.

17. Әлеуметтік-мәдени мекемелеріндегі және көлік аясындағы әлеуметтік әрекеттесу (7 сағат):

1) "Сектанттың құрбаны болмаудың амалы", "Алаяқтың алдауына түсіп қалмау", "Гипноз құрбаны болып қалмау" жағдаяттарды модельдеу және талдау;

- 2) отбасының бюджеті, бюджет көздері; бір айға, жылға бюджетті бөлу;
- 3) жазғы демалысты жоспарлау; туристік алаяқтықты алдын алу.

18. Нормативті-құқықтық сауаттылық (2 сағат):

1) Қазақстан Республикасының азаматтарының құқығы мен міндеттері;

2) Қазақстан Республикасы Заңдарын бұзғаны үшін жауапкершілікке тартылу өлшемі.

3-тарау. Оқу пәнінің 12-сыныптағы базалық білім мазмұны

19. Тамақтану (6 сағат):

1) азық-түлік/сусындар: дұрыс тамақтанудың тәртібі;

2) тамақ дайындау: дәстүрлі емес тағам (қытай тағамдары, итальяндық тағам);

3) дастарханды дайындау: мерекелік дастархан дәстүрлері; спирттік ішімдіктерді ішу мәдениеті.

20. Тұрмыстық бейімделу (8 сағат):

1) жеке тазалық: салауатты өмір салтын насихаттау, "Есірткі/ішімдік қабылдау – тұңғыққа апаратын жол" тақырыбында фильм көру, әңгіме жүргізу, тренинг;

2) алғашқы медициналық көмек көрсетудің дағдылары;

3) шашты сәндеп кесу, сәндеп жасалған шаш, шашты бояу және бұйралау;

4) киім және аяқ киім: сән, этикет туралы түсініктер; киімді қажетті үлгі мен түсі және жыл маусымына сәйкес таңдау; аяқ-киімнің маусымды күтімі;

5) үйді тазалау: үйді/пәтерді маусымды "басты" толық тазалау; пәрделерге, жалюзи және кілем бұйымдарына күтім жасау, тазалау;

6) қазақтың ұлттық дәстүрлері: қазақтың ұлттық декоративтік бұйымдары, ыдыстары мен әшекейлері.

21. Әлеуметтік әрекеттесу (10 сағат):

1) қарым-қатынас этикеті мен ережелері: іскерлік қарым-қатынас этикеті; іскерлік әңгіме жүргізудің этикасы, нормалары мен ережелері; "Жұмысқа қабылдану", "Резюме құрастыру", "Әңгімелесу", "Мен туралы портфолио" тренингтері;

2) тұлға аралық қарым-қатынас (достарымен, көршілермен, туысқандармен) "Өмірдің түкке тұрмайтын ұсақ-түйектері";

3) өмірге, қоршаған ортаға жағымды позитивті көзқараспен қарау, айналадағыларға жылы ықылас білдірту;

4) түрлі ұлттардың сөйлеу тілі арқылы тілдесудің және сөйлеу тілден тыс құрал арқылы қарым-қатынастың ұлттық ерекшеліктері, оларды дұрыс түсіну және дұрыс жауап беру;

5) гендерлік тәрбие: ерте жастан жүкті болуды, жыныстық қатынас арқылы берілетін инфекциялық және соз аурулардан сақтану;

6) туыстық қатынас/отбасы: отбасы тіршілігінің психологиялық, экономикалық, шаруашылық аспектілері; отбасылық түрлі жағдайларды талдау және оларға баға бере білу.

22. Әлеуметтік-мәдени мекемелеріндегі және көлік аясындағы әлеуметтік әрекеттесу (6 сағат):

1) әлеуметтік-мәдени мағынасы бар ғимараттарда белгілі алгоритм бойынша бағдарлай білу және қарым-қатынасқа түсу дағдыларын машықтандыру: ұйымның мән-мағынасы, қызметкерлердің міндеттері, бөлімдері (бөлмелері), олардың орналасуы (қай этажда, негізгі есіктен қай жаққа қарай бару қажет, дәліздің қандай жағында, реттік саны бойынша қай есік), жұмыс уақыты;

2) әлеуметтік-мәдени мекемелеріндегі түрлі жағдаяттардың болуын модельдеу; "Сатушы-сатып алушы", "Дәріханашы-клиент", "Касса қызметкері-клиент" тренингтері.

23. Нормативті-құқықтық сауаттылық (4 сағат):

1) Қазақстан Республикасында мүгедектерді жұмыспен қамтудың қағидаларымен танысу, жолдары мен амалдарын зерттеу;

2) көрмейтіндердің Дүниежүзілік Кеңесінің Жарғысымен танысу;

3) кәсіпке бағдарлау жұмысы;

4) "ЖОО-ға, басқа оқу орындарға түсу үшін құжаттарды жинау", "Көру қабілетінің бұзылуынан болған мүгедектерге тиісті жеңілдік, жәрдемақы және зейнетақысын алу үшін құжаттарды жинау" тренингтері.

4-тарау. 11-сынып білім алушыларының дайындық деңгейіне қойылатын талаптар

24. Пәндік нәтижелер.

25. Білім алушылар:

1) диеталық тағамдарын, дүние жүзі халықтардың тағамдарын;

2) асүйлік техникасыны қауіпсіздік қолданудың ережелерін;

3) адамның деңсаулығы үшін зиянды әрекеттердің әсерін;

4) алғашқы медициналық көмек көрсетудің ережелерін;

5) қоғамдық жерде әлеуметтік әрекеттесудің алгоритмін;

6) тұрғын үйдің сантехникалық жабдықтарына күтім жасаудың және жөндеудің ережелерін;

7) сән процестері мен беталыстарын;

8) қазақтың ұлттық дәстүрлері мен киімдерін;

9) бюджет көздері мен бюджет бөлудің негідерін;

10) өз құқығы мен міндеттерін, Қазақстан Республикасы Заңын бұзғаны үшін жауапкершілік өлшемін білетін болады.

26. Жыл соңында білім алушылар:

- 1) ашымаған-тұщы, ашыған, ашымаған-тәтті қамырдан тағамдарды даярлау;
- 2) іс-шараның мағынасына қарай дастархан бетін дұрыс реттеп, безендіру;
- 3) костюмді, киімдерді ұсынылған жағдайға сәйкес таңдау;
- 4) қолдан келерлік медициналық көмек көрсету;
- 5) белгіленген мерзімге бюджетті жоспарлау;
- 6) сантехникалық құрал-жабдықтарға күтім жасауды және бөлменің ішіне қарапайым ремонт жасай білу дағдыларын меңгеретін болады.

5-тарау. 12-сынып білім алушыларының дайындық деңгейіне қойылатын талаптар

27. Пәндік нәтижелер.

28. Білім алушылар:

- 1) дұрыс тамақтанудың тәртібін, мөлшерлерін;
 - 2) дәстүрлі емес тамақтың тағамдарын және мерекелік отырыстың дәстүрлерін;
 - 3) алғашқы медициналық көмек көрсетудің ережелерін;
 - 4) тұрғын үйге кешенді күтім жасаудың негіздерін;
 - 5) қазақтың ұлттық дәстүрлерін, ыдыстарын, әшекейлерін;
 - 6) айналадағыларымен іскерлік әрекеттесудің алгоритмін;
 - 7) түрлі ұлттардың сөйлеу тілі арқылы тілдесудің және сөйлеу тілден тыс құрал арқылы қарым-қатынастың ұлттық ерекшеліктерін және олардың дұрыс тұжырымдамаларын;
 - 8) ерте жастан жүкті болудан және соз аурулардан сақтанудың ережелерін;
 - 9) әлеуметтік-мәдени мекемелерінде қарым-қатынас жасаудың және жалпы жүріп-тұрудың ережелерін;
 - 10) өзінің кәсіптік мүмкіндіктерін және деңсаулықтың жағдайына байланысты еңбекке жарамдылықтың шектелу деңгейін білетін болады.
29. Білім алушылар:
- 1) гигиеналық талаптарды сақтап, қамырдың түр-түрінен тағам жасау;
 - 2) шашқа, тырнақтарға, жеке заттарға, өз киіміне, аяқ киіміне, жиһазға жүйелі түрде күтім жасау;
 - 3) жол ережелерін сақтауды, түрлі қоғамдық көліктерде бағдарлау;
 - 4) азаматтарды қорғау және қызмет көрсету органдарға, қалалық және аппараттан құтқарушы қызметтерге хабарласу;
 - 5) резюме, портфолио құрастыру;
 - 6) ер мен әйел арасындағы қатынастар туралы білімді іс жүзінде қолдану дағдыларын меңгеретін болады.

30. Тұлғалық нәтижелер. Білім алушылар:

- 1) әлеуметтік қызмет көрсету және өзара іс-әрекет дағдыларын меңгеру;
- 2) рефлкторлық және қосарласқан қозғалыстарды бақылай алу;
- 3) күнделікті өмірде қазақ ұлттық салттарын сақтай білу;
- 4) қоғамдық жерлерде қарым-қатынас жасаудың этикасын және жүріп-тұрудың ережелерін меңгеру дағдыларын танытады.

31. Жүйелік – әрекеттік нәтижелер білім алушылардың:

- 1) әлеуметтік-мәдени мекеме-ұйымдарындағы өзара іс-әрекет алгоритмін меңгеруінен;
- 2) өмірлік ұстанымдарының белсенділігінен көрініс табады.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2017 жылғы 27 шілдедегі
№ 352 бұйрығына 168-қосымша

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 386-қосымша

Көру қабілеті бұзылған (көрмейтін және нашар көретін) білім алушыларға арналған жалпы орта білім беру деңгейінің 11-12 сыныптары үшін "Кеңістіктік бағдар" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы

(оқыту қазақ тілінде жүргізілетін сыныптар үшін)

1-тарау. Түсінік хат

1. Оқу бағдарламасы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 23 тамыздағы №1080 қаулысымен бекітілген Орта білім берудің (бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім) жалпыға міндетті мемлекеттік стандартына сәйкес әзірленген.

2. Оқу пәнінің мақсаты - көрмейтін және нашар көретін білім алушыларға кеңістікте бағдарлаудағы жалпылама әдіс-тәсілдерді меңгерту, қоғамда оқшаулануды жеңе білу, қоршаған әлем туралы біртұтас түсінігін қалыптастыру мен тұлғаның жеткілікті дамуына ықпал ету болып табылады.

3. Оқу пәнінің міндеттері:

- 1) сыртқы ортаның тітіркеніштерін адекватты түсінуге үйрету;
- 2) көру қабілеті бұзылған тұлғалардың заттық және кеңістіктік елестерін дұрыс қалыптасуына ықпал ету;
- 3) өмір сүрудегі түрлі жағдайларда қолайлы әрекет ету дағдыларын қалыптастыру.

4. Көру қабілеті бұзылған тұлғаларды кеңістікті бағдарлауға оқыту - әлеуметтік ортаға бейімделуі мен енуіндегі ең өзекті де қиын мәселелердің бірі. "Кеңістіктік бағдар" көру қабілеті бұзылған (нашар көретін және көрмейтін)

білім алушыларды арнайы оқыту мен тәрбиелеудегі түзету компонентінің ең маңызды пәндерінің бірі болып табылады.

5. Кеңістікте бағдарлауға оқыту курсының мазмұнын анықтауда "Емдік дене шынықтыру", "Әлеуметтік-тұрмыстық бағдар", "Қалдық көру қабілетімен көру түйсігін дамыту және сақтау" пәндерімен өзара байланысындағы кешенді тәсілдерді қарастырады. Сонымен қатар, педагогтардың, тәрбиешілердің, ата-аналардың, көру қабілеті бұзылған білім алушылардың дағдылары мен біліктіліктерін меңгеруіне қойылатын бірыңғай талаптарын да көздейді.

6. Оқу бағдарламасы концентрикалық әдіс бойынша құрылған, яғни оқу материалы жылдан жылға қайталанып ұсынылғанымен, білім беру мазмұны күрделеніп, кеңейтіледі, жеке элементтерінің нақтылануын және тереңдетілуін көздейді.

7. Коррекциялық сабақ - кеңістікте бағдарлауға бағытталған оқытудың негізгі ұйымдастырылған түрі болып табылады. Бағдарлама материалын жақсы меңгеру үшін білім алушылардың дағды мен біліктіліктерін сабақтан тыс уақытта бекіту ұсынылады.

8. Көру қабілеті бұзылған білім алушылардың кеңістіктік бейнесінің қалыптасуын шартты түрде үш кезеңге бөлуге болады және олардың әрқайсысы өз алдына көрнекіліктерді, әдістерді және оқыту түрлерін қолданатын нақты міндеттерді қояды:

1) бірінші кезеңде маршруттың алғашқы кеңістіктік бейнесі қалыптасады: маршрут бойындағы заттардың орналасуы жайлы жалпы елесі, маршруттың бастапқы нүктесі анықталады, бағыттың конфигурациясы, маршруттың әр бөлігі нақтыланады;

2) екінші кезеңде осы құрылған кеңістіктің жалпылама бейнесі бөлшектеніп, маршруттың әр бөлігі егжей-тегжейлі зерттеледі;

3) үшінші кезеңде зерттелген маршруттың әр бөлігі біртұтас, адекватты кеңістіктік бейнеге айналады. Осы жүйемен оқығанның нәтижесінде кеңістіктік бейненің тұрақтылығы, дәлдігі, толықтығы және адекваттылығы өседі.

9. "Кеңістіктік бағдар" курсының базалық мазмұны төмендегі бөлімдерде жүзеге асырылады:

- 1) шағын кеңістікте бағдарлау;
- 2) жабық және еркін кеңістікте бағдарлау;
- 3) топографиялық көріністердің қалыптасуы;
- 4) ақ тросттың көмегімен бағдарлау;
- 5) қоғамдық көліктерді пайдалану;
- 6) қоғамдық әлеуметтік-мәдени орындарда бағдарлауы мен тәртібі;

7) айналасындағы адамдармен бірлескен бағдарлау дағдылары.

10. "Кеңістіктік бағдар" пәні бойынша көру қабілеті терең бұзылған балаларды оқытудағы жеткен жетістіктерін бағалау балдық емес, білім алушылардың сапалы-сипаттағы, эмоционалды ерекшеліктер мүмкіндігінің деңгейінде, кеңістікте бағдарлаудағы күзiреттiлiгiнiң қалыптасу мен даму мониторингiне негiзделедi.

11. Көрмейтін және нашар көретін білім алушыларға кеңістікке бағдарлауды оқытуда құрылғылармен, көрнекілік, дидактикалық және техникалық құралдармен (бедерлі-графикалық карталар, тірек-сызбалар, "Школьник", "Ориентир" құралдары, айналар, тросттар, тактильді және дыбысты жолдар, дыбыстық сигналдар) жабдықталған арнайы кабинеттің болуы талап етіледі.

12. Кеңістіктік бағдар сабақтары топпен (3-5 адам), аптасына 3 рет жүргізіледі. Сабақ ұзақтығы – 45 минут. Білім алушылардың тақырыпты қабылдауына байланысты оқу жүктемесін (сағат) бөлуі өзгертіледі.

13. Оқу жүктемесінің көлемі:

1) 11-сынып – аптасына 3 сағат, оқу жылында 102 сағат;

2) 12-сынып – аптасына 3 сағат, оқу жылында 102 сағат.

2-тарау. Оқу пәнінің 11-сыныпқа арналған базалық білім мазмұны

14. Шағын кеңістікте бағдарлау (10 сағат):

1) өндірістік оқуда пайдаланатын кеңістік туралы ұғымды нақтылау және бекіту: бірінші, соңғы, ең жақын, ең алыс, келесі, тігінен, көлденеңнен, перпендикулярмен, параллелмен, төменгі/ жоғарғы шетпен, төменнен жоғары, диагональмен.

15. Жабық және еркін кеңістікте бағдарлау (20 сағат):

1) аталған бағдарлар бойынша жабық және еркін кеңістікте бағдарлай білу;

2) көрмейтіндер үшін ақпараттық маңызды бөлімдері бар, белгісіз кеңістікте (маршрутта) сөзбен сипаттау арқылы бағдарлауды қалыптастыру;

3) өздігінен бағытты егжей-тегжейлі сөзбен сипаттауды қалыптастыру;

4) бейтаныс белгілі бір жерде және ашық кеңістікте бағдарлауда сақталған анализаторларды барынша қолдану;

5) дүкенге, концерт залына, дәріханаға, поштаға баратын жолын сөзбен сипаттау.

16. Топографиялық көріністерінің қалыптасуы (10 сағат):

1) "Ориентир" құралында өздігінен жоспарлау және аппликациялау;

2) қалыптасқан топографиялық түсінігін жоспарға түсіру: ғимаратты, бағытты, меңгерген кеңістікті өздігінен зерттеу немесе сөздік сипаттама арқылы сызба құрастыру.

17. Ақ трость көмегімен бағдарлау (14 сағат):

1) тростпен бағдарлау тәсілдерін бекіту, тростті пайдалану кезіндегі техникалық қауіпсіздік;

2) тростпен жүру, баспалдақпен, еңіспен көтерілу және түсу тәсілдерін жетілдіру;

3) трость көмегімен кедергіні анықтап өту;

4) ғимаратта, көлікте сүйемелдеушімен жүргенде тростті пайдалану.

18. Қоғамдықкөлітерді пайдалану (22 сағат):

1) қоғамдық көлікті пайдалануда қауіпсіздік ережелерін сақтау;

2) баратын жердің бағытын оңтайлы таңдай білу, оның ұзақтығы емес, қауіпсіздігі және қолайлылығын ескеру (көлікке қайта отыру, көше қиылысынан өту санының аз болуы);

3) алдын ала белгіленген бағыт бойынша қоғамдық көлікпен тура жүріп өту.

19. Қоғамдық әлеуметтік- мәдени орындарда бағдарлауы мен тәртібі (20 сағат):

1) өндірістік шеберханаларды өздігінен бағдарлау;

2) белгіленген алгоритм бойынша әлеуметтік- мәдени ғимаратта бағдарлау тәсілін автоматтандыру: ұйымның қызметі, қызметкерлердің функционалдық міндеттері, ғимарат ішіндегі бөлімдері және олардың орналасуы (қай қабатта, негізгі кіретін есіктен қалай бұрылады, дәліздің қай бөлігінде, есеп бойынша нешінші есік), жұмыс уақыты;

3) әлеуметтік- мәдени мекемелерде түрлі жағдаяттарды модельдеу;

4) "сатушы- сатып алушы", "дәріханашы- клиент" - тренингтері.

20. Айналасындағы адамдармен бірлескен бағдарлау дағдылары (6 сағат):

1) қиын жағдайда көмек сұрай білу;

2) айналасындағы адамдарға көрмейтін адамның нақты қандай көмек керек екенін түсіндіре білу ("Мені есікке жеткізіңізші", "менің қолымды ұстағышқа қойыңызшы", "автобустың нөмірін айтыңызшы", "кедергіге дейін қанша қадам бар").

3-тарау. Оқу пәнінің 12-сыныпқа арналған базалық білім мазмұны

21. Жабық және еркін кеңістікте бағдарлау (18 сағат):

1) аталған бағдар бойынша жабық және ашық кеңістікте бағдарлау дағдысын бекіту;

2) бейтаныс кеңістікте (бағытта) бағдарлауды қалыптастыруда, көрмейтіндер үшін сөзбен сипаттау және нақты ақпараттық маңызды белгілерді пайдалануға үйрету;

3) маршрутты белгілерімен бірге сипаттауға жаттықтыру;

4) бейтаныс ғимаратта және ашық кеңістікте бағдарлауда қалдық көру, есту, сипап сезу, иіс сезу, дәм сезу анализаторларын кешенді пайдалану;

5) супермаркетке, кинотеатрға, дәріханаға, мешітке бару жолын сөзбен сипаттау.

22. Топографиялық көріністерінің қалыптасуы (12 сағат):

1) жергілікті жердің жоспарын өздігінен жобалау;

2) жергілікті жердің бедерлі жоспарын құру;

3) қалыптасқан топографиялық түсініктерін сызбаға түсіру: ғимараттың, бағыттардың, меңгерген кеңістікті өздігінен зерттеуден кейін немесе алған сөздік сипаттаудың негізінді сызбаға түсіру.

23. Ақ тросттың көмегімен бағдарлау (12 сағат):

1) тростпен бағдарлаудың тәсілдерін бекіту, тростті пайдалану кезіндегі техника қауіпсіздігі;

2) тростпен жүру жүру тәсілдерін жетілдіру;

3) трость көмегімен кедергіні анықтап өту;

4) ғимаратта, көлікте, сүйемелдеушімен жүргенде тростті пайдалану.

24. Қоғамдық көліктерді пайдалану (26 сағат):

1) қоғамдық көлікті пайдалануда қауіпсіздік ережелерін бекіту;

2) баратын жердің бағытын оңтайлы таңдай білуге жаттығу;

3) алдын ала белгіленген маршрут бойынша жүруде бірнеше қоғамдық көліктерді пайдалана білу: қолданатын көліктері мен олардың маршруттарын анықтау, көліктерді ауыстыратын аялдамаларды нақтылау.

25. Қоғамдық әлеуметтік мәдени орындарда бағдарлауы мен тәртібі (26 сағат):

1) белгіленген алгоритм бойынша әлеуметтік-мәдени ғимараттарда бағдарлау тәсілін автоматтандыру: мекеме қызметі, қызметкерлердің функционалдық міндеттері, ғимарат ішіндегі бөлімдері және олардың орналасуы (қай қабатта, негізгі кіретін есіктен қалай бұрылады, дәліздің қай бөлігінде, нешінші есік), жұмыс уақыты;

2) әлеуметтік-мәдени мекемелерінде түрлі жағдаяттарды моделдеу. "Кассир-клиент", "Бассейнде", "Театрда" тренингтері.

26. Айналасындағы адамдармен бірлескен бағдарлау дағдылар (8 сағат):

1) қиын жағдайда көмек сұрай білу;

2) айналасындағы адамдардан көрмейтін адамға нақты қандай көмек керек екенін түсіндіре білу.

4-тарау. 11-сынып білім алушыларының дайындық деңгейіне қойылатын талаптар

27. Пәндік нәтижелер.

28. Білім алушылар:

- 1) кеңістік жайлы түсініктері және көріністерін, олардың өзара орналасуын;
- 2) таныс маршруттың негізгі бағдарлары мен бөлімдерін;
- 3) бағдарлау кезінде сақталған анализаторлардың мәнін;
- 4) ғимараттардың сызбасын, бағыттардың жоспарын құру ережелерін;
- 5) өзін-өзі ұстау ережелері мен қоғамдық көлікті пайдаланудағы қауіпсіздігін;
- 6) әлеуметтік-мәдени ғимараттардағы бағдарлау алгоритмін білетін болады.

29. Білім алушылар:

- 1) өндірістік оқуда қолданатын, шағын кеңістік туралы түсініктерді қолдану;
- 2) аталған бағдарлар бойынша бейтаныс еркін және ашық кеңістікте бағдарлай білу;
- 3) бағытты егжей-тегжейлі сөзбен сипаттау;
- 4) қалыптасқан топографиялық көріністерді жоспарға көшіру;
- 5) күнделікті бағдарлауда тростты қолдану;
- 6) өздігінен бағытты жоспарлап, қоғамдық көлікте керекті жеріне бару;
- 7) әлеуметтік-мәдени ғимараттарда бағдарлау алгоритмін пайдалану дағдыларын меңгеретін болады.

5-тарау. 12-сынып білім алушыларының дайындық деңгейіне қойылатын талаптар

30. Пәндік нәтижелер.

31. Білім алушылар:

- 1) кеңістік жайлы түсініктері мен көріністерін, олардың өзара орналасуын;
- 2) таныс маршруттың негізгі бағдарлары мен бөлімдерін;
- 3) бағдарлау кезінде сақталған анализаторлардың мәнін;
- 4) ғимараттардың сызбасын, бағыттардың жоспарын құру ережелерін;
- 5) өзін-өзі ұстау ережелері және қоғамдық көлікті пайдаланудағы қауіпсіздігін;
- 6) әлеуметтік-мәдени ғимараттардағы бағдарлау алгоритмін білетін болады.

32. Білім алушылар:

- 1) таныс және бейтаныс кеңістікте бағдарлаудың қалыптасқан дағдыларын қолдану;
- 2) бейтаныс кеңістікті (бағытты) сөзбен сипаттау арқылы елестету;
- 3) бағдарлауда топографиялық түсініктерді пайдалану;
- 4) тростпен бағдарлау;
- 5) қалалық/жергілікті көліктің барлық түрлерін қолдану;
- 6) өздігінен бағытты жоспарлап, қоғамдық көлікте керекті жеріне дейін бірнеше көлікпен бару;
- 7) әлеуметтік-мәдени ғимараттардағы бағдарлау алгоритмін қолдану дағдыларын меңгеретін болады.

33. Тұлғалық нәтижелер. Білім алушылар:

1) әлеуметтік ортаның ерекшеліктерін адекватты бағалау, адамдармен қарым-қатынаста жоғары мәдениеттілік;

2) шағын және макро кеңістіктерде бағдарлауда қорқыныш сезімін жеңе білу;

3) өз тәртібін талдауға және айналасындағылардың іс-әрекетінің сыртқы көріністеріне бағытталған өзін-өзі бақылау, реттеу және адекватты бағалау дағдыларын танытады.

34. Жүйелік - әрекеттік нәтижелер білім алушылардың:

1) танымдық, зияткерлік және шығармашылық қабілеттерінің жетілуінен;

2) пән бойынша жүйелі білімді меңгеру, оны іс жүзінде қолдануынан;

3) көлік қозғалысы және көшелердің, алаңдардың орналасуы және өзара байланысы жайлы біртұтас түсінігінен көрініс табады.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2017 жылғы 27 шілдедегі
№ 352 бұйрығына 169-қосымша

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 387-қосымша

Көру қабілеті бұзылған (көрмейтін және нашар көретін) білім алушыларға арналған жалпы орта білім беру деңгейінің 11-12 сыныптары үшін "Кеңістіктік бағдар" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы

(оқыту орыс тілінде жүргізілетін сыныптар үшін)

Глава 1. Пояснительная записка

1. Учебная программа разработана в соответствии с Государственным общеобязательным стандартом среднего образования (начального, основного среднего, общего среднего образования), утвержденным постановлением Правительства Республики Казахстан от 23 августа 2012 года №1080.

2. Цель учебного предмета заключается в формировании целостного представления об окружающем мире, овладении обобщенными способами ориентировки в пространстве, преодолении изолированности в обществе, способствующего наилучшему развитию личности.

3. Задачи учебного предмета:

1) обучение адекватному толкованию внешних раздражителей среды;

2) формирование у лиц с нарушениями зрения правильных предметных и пространственных представлений;

3) выработка навыков для успешных действий в любых условиях жизнедеятельности.

4. Обучение ориентировке в пространстве лиц с нарушениями зрения - одна из актуальных и трудных проблем, входящих в сферу их социальной адаптации и интеграции. "Пространственная ориентировка" является одним из основных предметов коррекционного компонента специального обучения и воспитания детей с нарушениями зрения (незрячие и слабовидящие).

5. Обучение пространственной ориентировке предполагает осуществление комплексного подхода к определению содержания программы и взаимосвязи с предметами: "Лечебная физическая культура", "Социально-бытовая ориентировка", "Охрана и развитие остаточного зрения и зрительного восприятия"; а также единые требования педагога, воспитателя и родителей к овладению навыками и умениями ориентировки в пространстве.

6. Программа обучения построена концентрическим способом, при котором один и тот же учебный материал представлен в ней несколько раз, но повторное изучение предполагает усложнение и расширение содержания образования, углубление и конкретизацию отдельных его элементов.

7. Основной организационной формой обучения является коррекционный урок. Однако успешное усвоение программного материала предполагает закрепление навыков и умений во внеурочное время.

8. Формирование пространственного образа у детей с нарушением зрения можно условно разделить на три этапа, каждый из которых ставит конкретную задачу с использованием средств наглядности, методов и форм их использования:

1) на первом этапе формируется первичный пространственный образ маршрута: создается общее представление (образ) о расположении маршрута на местности, определяется точка отсчета, конфигурация маршрута; пространственный образ об относительной длине отрезков, составляющих маршрут;

2) на втором этапе этот сложившийся обобщенный образ пространства дробится на части и более подробно изучается каждый из участков маршрута;

3) на третьем этапе изученные части маршрута соединяются в целостный, адекватный пространственный образ. При обучении по данной системе возрастает точность, устойчивость, полнота и адекватность пространственного образа.

9. Базовое содержание учебной программы реализуется в следующих разделах:

- 1) ориентировка в микропространстве;
- 2) навыки ориентировки в свободном и замкнутом пространстве;

3) формирование топографических представлений;

4) ориентировка с помощью трости;

5) пользование общественным транспортом;

6) навыки ориентировки и поведения в общественных местах социокультурного назначения;

7) навыки совместной ориентировки со зрячими.

10. Оценка достижений обучающихся в условиях реализации дифференцированного и индивидуального подхода к обучающимся с глубоким нарушением зрения носит не балльный, а качественно-описательный, эмоциональный характер (формирование правильного отношения к своим возможностям), основана на мониторинге успешности развития и формирования у детей компетенций по пространственной ориентировке.

11. При обучении незрячих и слабовидящих обучающихся пространственной ориентировке обязательно наличие специального кабинета, включающего необходимый минимум оборудования, наглядных, дидактических и технических средств обучения: рельефно-графические карты, схемы, приборы "Школьник", "Ориентир", зеркала, трости, тактильные и звуковые дорожки, звуковые сигналы.

12. Занятия по пространственной ориентировке проводятся с группой (3-5 человек). Длительность урока – 45 минут. Распределение учебной нагрузки (часов) меняется в зависимости от уровня усвоения темы обучающимися.

13. Объем учебной нагрузки:

1) 11 класс – 3 часа в неделю, 102 часа в учебном году;

2) 12 класс – 3 часа в неделю, 102 часа в учебном году.

Глава 2. Базовое содержание учебного предмета для 11 класса

14. Ориентировка в микропространстве (10 часов):

1) уточнение и закрепление пространственных понятий: первый, последний, ближе всего к, дальше всего от, предпоследний, следующий;

2) уточнение и закрепление пространственных понятий: по вертикали, по горизонтали, перпендикулярно, параллельно, крест-накрест;

3) уточнение и закрепление пространственных понятий: по нижнему/верхнему краю, снизу-вверх, по диагонали, используемых в производственной учебной деятельности.

15. Навыки ориентировки в замкнутом и свободном пространстве (20 часов):

1) умение ориентироваться в незнакомом замкнутом и открытом пространстве по названным ориентирам;

2) формирование представлений о незнакомом пространстве (маршруте) по словесному описанию и при конкретизации информационно значимых деталей именно для незрячего;

3) формирование умений самому (незрячему) словесно описывать маршрут, детализируя его. При ориентировке в незнакомом помещении и открытом пространстве максимально использовать сохранные анализаторы;

4) словесное описание посещений магазинов, аптек, почты, концертных залов.

16. Формирование топографических представлений (10 часов):

1) самостоятельное конструирование планов местности, аппликация на приборе "Ориентир";

2) перенос сформированных топографических представлений на план: составление схемы помещений, маршрутов, изученного пространства после их самостоятельного обследования или на основе получения словесной информации.

17. Ориентировка с помощью трости (14 часов):

1) закрепление способов ориентировки с тростью, техника безопасности при обращении с ней;

2) приемы ходьбы с тростью, подъемы и спуски по лестнице;

3) обнаружение и преодоление препятствий с помощью трости. Обращение с тростью в помещениях, в транспорте, при ходьбе со зрячими провожатыми.

18. Пользование общественным транспортом (22 часа):

1) соблюдение правил безопасного пользования общественным транспортом;

2) умение выбирать оптимальный маршрут до места назначения, учитывая при этом не протяженность маршрута, а его безопасность и удобство (меньшее количество пересадок и переходов, перекрестков);

3) самостоятельная беспересадочная поездка на общественном транспорте по заранее определенному маршруту.

19. Навыки ориентировки и поведения в общественных местах социокультурного назначения (20 часов):

1) самостоятельная ориентировка в производственных мастерских;

2) автоматизация приемов ориентировки в зданиях социокультурного назначения по определенному алгоритму: назначение организации, функциональные обязанности работников, отделы (помещения), их расположение (на каком этаже, куда следует повернуть от главного входа, на какой стороне коридора, какая дверь по счету), время работы;

3) моделирование различных ситуаций в организациях социокультурного назначения. Тренинги "Продавец-покупатель", "Аптекарь - клиент".

20. Навыки совместной ориентировки со зрячими (6 часов):

1) как обратиться за помощью в затруднительной ситуации;

2) как объяснить зрячему меру помощи, в которой нуждается незрячий ("подведите меня к двери", "положите мою руку на поручень", "подскажите номер маршрута автобуса", "доведите меня до ступенек").

Глава 3. Базовое содержание учебного предмета для 12 класса

21. Навыки ориентировки в замкнутом и свободном пространстве (18 часов):

1) отработка навыка ориентировки в незнакомом замкнутом и открытом пространстве по названным ориентирам;

2) представления о незнакомом пространстве (маршруте) по словесному описанию при конкретизации информационно значимых деталей именно для незрячего;

3) тренировка в описании маршрута с указанием деталей. При ориентировке в незнакомом помещении и открытом пространстве комплексно использовать остаточные зрительные, слуховые, тактильные, обонятельные и вкусовые анализаторы;

4) словесное описание посещений магазинов, аптек, почты, концертов.

22. Формирование топографических представлений (12 часов):

1) самостоятельное конструирование планов местности;

2) рельефные планы местности;

3) переносить сформированные топографические представления на план: составлять схемы помещений, маршрутов, изученного пространства после их самостоятельного обследования или на основе получения словесной информации.

23. Ориентировка с помощью трости (12 часов):

1) закрепление способов ориентировки с тростью, техника безопасности при обращении с ней;

2) совершенствование приемов ходьбы с тростью, подъемов и спусков по лестнице;

3) обнаружение и преодоление препятствий с помощью трости;

4) обращение с тростью в помещениях, в транспорте, при ходьбе со зрячими провожатыми.

24. Пользование городским транспортом (26 часов):

1) закрепление правил безопасного пользования общественным транспортом;

2) тренировка в выборе оптимального маршрута до места назначения;

3) самостоятельная поездка на общественном транспорте по заранее определенному маршруту с учетом пересадок.

25. Навыки ориентировки и поведения в общественных местах социокультурного назначения (26 часов):

1) автоматизация приемов ориентировки в зданиях социокультурного назначения по определенному алгоритму: назначение организации, функциональные обязанности работников, отделы (помещения), их расположение (на каком этаже, куда следует повернуть от главного входа, на какой стороне коридора, какая дверь по счету), время работы;

2) моделирование различных ситуаций в организациях социокультурного назначения;

3) тренинги "Кассир – клиент", "В бассейне", "В театре".

26. Навыки совместной ориентировки со зрячими (8 часов):

1) как обратиться за помощью в затруднительной ситуации;

2) как объяснить зрячему меру помощи, в которой нуждается незрячий ("подскажите примерное расстояние от окна о двери", "сколько шагов до лестницы").

Глава 4. Требования к уровню подготовки обучающихся 11 класса

27. Предметные результаты.

28. Обучающиеся будут знать:

1) пространственные понятия и представления, и их взаиморасположение;

2) основные ориентиры и детали знакомых маршрутов;

3) значение сохранных анализаторов при ориентировке;

4) правила составления схем помещений, планов маршрутов;

5) правила поведения и безопасного пользования общественным транспортом;

6) алгоритм ориентировки в зданиях социокультурного назначения.

29. Обучающиеся будут уметь:

1) использовать микропространственные понятия и представления, применяемые в производственной учебной деятельности;

2) ориентироваться в незнакомом замкнутом и открытом пространстве по названным ориентирам;

3) словесно описывать маршрут, детализируя его;

4) переносить сформированные топографические представления на план;

5) пользоваться тростью в повседневной ориентировке;

6) доехать до назначенного места на общественном транспорте, самостоятельно спланировав маршрут;

7) пользоваться алгоритмом ориентировки в зданиях социокультурного назначения.

Глава 5. Требования к уровню подготовки обучающихся 12 класса

30. Предметные результаты.

31. Обучающиеся будут знать:

- 1) пространственные понятия и представления, и их взаиморасположение;
- 2) основные ориентиры и детали знакомых маршрутов;
- 3) значение сохранных анализаторов при ориентировке;
- 4) правила составления схем помещений, планов маршрутов;
- 5) правила поведения и безопасного пользования общественным транспортом;
- 6) алгоритм ориентировки в зданиях социокультурного назначения.

32. Обучающиеся будут уметь:

- 1) пользоваться сформированными навыками ориентировки в знакомом и незнакомом пространстве;
- 2) представлять незнакомое пространство (маршрут) по словесному описанию;
- 3) пользоваться при ориентировке топографическими представлениями;
- 4) ориентироваться с тростью;
- 5) пользоваться всеми видами городского/местного транспорта;
- 6) планировать маршрут, добираться до места назначения с учетом пересадок;
- 7) пользоваться алгоритмом ориентировки в зданиях социокультурного назначения.

33. Личностные результаты выражаются в:

- 1) ориентировании в знакомом и незнакомом пространстве по названным ориентирам;
- 2) умении адекватно оценивать особенности социальной среды, проявлении высокой культуры человеческого общения и поведения;
- 3) преодолении чувства страха при ориентировке в микро-и макропространстве;
- 4) саморегуляции поведения, самоконтроле и адекватной оценочной деятельности, направленной на анализ собственного поведения и поступков окружающих по внешним проявлениям.

34. Системно-деятельностные результаты выражаются в:

- 1) активизации познавательных, интеллектуальных и творческих способностей;

2) владении системой знаний по предмету, умении применять их в практической деятельности;

3) целостном представлении о расположении и взаимосвязи улиц, площадей и движении транспорта;

4) умении адекватно оценивать особенности социальной среды, проявления высокой культуры человеческого общения и поведения.

Қазақстан			Республикасы
Білім және ғылым	және	ғылым	министрінің
2017 жылғы		27	шілдедегі
№ 352 бұйрығына 170-қосымша			

Қазақстан			Республикасы
Білім және ғылым	және	ғылым	министрінің
2013 жылғы		3	сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 388-қосымша			

Көру қабілеті бұзылған (көрмейтін және нашар көретін) білім алушыларға арналған жалпы орта білім беру деңгейінің 11-12 сыныптары үшін "Мимика және пантомимиканы дамыту" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Түсінік хат

1. Оқу бағдарламасы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 23-тамыздағы №1080 қаулысымен бекітілген Орта білім берудің (бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім беру) мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес әзірленген.

2. Оқу пәнінің мақсаты - адамдарға қатысты эмоционалды-уәждемелік ұстанымдары туралы жүйелі білімді қалыптастыру мен тұлғалық дамуына септігін тигізетін, қоғамдағы адекватты тәртіп үшін қажетті коммуникативті дағдыларды, біліктілікті және тәжірибені меңгерту.

3. Оқу пәнінің міндеттері:

1) айналадағы адамдардың эмоционалды жай-күйін қабылдауға және өзінің сезімін білдіруге үйрету;

2) қарым-қатынаста қажетті мимиканы, мәнерлі қимылдарды, жесттер мен дене қалыптарын қабылдау және өздігінен жасау біліктілігін қалыптастыру;

3) өзіндегі, әңгімелесушідегі, әдеби шағарма кейіпкеріндегі эмоционалды жай-күйін айтып жеткізу және олардың сыртқы көріністерін сипаттау дағдыларын дамыту;

4) қарым-қатынас жасауға қызығушылығын дамыту;

5) айналадағы адамдардың істерін сыртқы көріністері бойынша адекватты тани білу және өзінің тәртібін реттеу, өзін бақылау мен бағалау іс-әрекетінің негіздерін қалыптастыру;

6) қарым-қатынастың қалыптасқан дағдыларын өмірлік жағдаяттарда қолдану.

4. Көру қабілеті зақымдалған білім алушыларда эмоциялар, мимика, жесттер мен пантомимика туралы түсініктері беріксіз, көмескі болады, оның барлығы тұлға аралық қарым-қатынасты едәуір дәрежеде қиындатады. Соның нәтижесінде балалар қарым-қатынас процесінде енжар, оған қызығушылық танытпайды.

5. Көрмейтін және нашар көретін балалар мен жасөспірімдерде сенсорлық көру депривация жағдайындағы таным іс-әрекетінің ерекшелігін ескере отырып, қарым-қатынастың вербальді және вербалсіз құралдарын дамыту процесін басқарудың мақсатқа бағытталу қажеттігін көрсетеді.

6. Курс мазмұны келесі тараулар арқылы шартты түрде берілген:

1) мимикалық бұлшық аппаратын жаттықтыру;

2) эмоционалды жай-күйін қабылдай білуге, сәйкесінше сөйлеу мәнерімен қоса оларды мимикалық және пантомимикалық қимылдарымен жаңғыртуға үйрету;

3) қарым-қатынастың тілдік және тілдік емес құралдарын практикада пайдалану және оларды іс-әрекетте дұрыс жаңғырту біліктілігін қалыптастыру;

4) сөйлеу тілінің интонациясын дамыту;

5) түйсік пен ұсақ моториканы дамыту;

6) мәдени тәртіп дағдыларын қалыптастыру;

7) мимика және пантомимика құралдары арқылы көңіл-күй мен мінездің жеке қасиеттерін түзету.

7. Курстың барлық тараулары өзара байланысты, практикалық жұмыста бұл тараулар өзара қиыстырылады, бір-бірін өзара толықтырады. Соның нәтижесінде бір сабақта тараулар мен оқу әрекеті үйлеседі. Мысалға, "Практикада қарым-қатынастың тілдік емес құралдарын пайдалану және оларды іс-әрекетте дұрыс жасай алу біліктілігін қалыптастыру" тарауының мазмұнын "Сөйлеу тілінің мәнерлігін дамыту" тарауының элементтерімен үйлестіруге болады.

8. Көру қабілеті зақымдалған білім алушылардың жетістіктерін бағалау баллдық жүйеде емес, сапалық-сипаттамалық, эмоционалды түрде болады (өзінің мүмкіндіктеріне дұрыс қатынас қалыптастыру), олардың коммуникативті дағдыларының дамуы мен қалыптасуының табысты мониторингіне негізделеді.

9. Оқу жүктемесінің көлемі:

1) 11-сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағат;

2) 12-сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағат.

2-тарау. Оқу пәнінің 11-сыныптағы базалық білім мазмұны

10. Мимикалық бұлшық аппаратын жаттықтыру (4 сағат):

1) аутогенді психобұлшықтық жаттықтыру дағдысын жетілдіру.

11. Эмоционалды жай-күйді қабылдай білуге, сәйкесінше сөйлеу мәнерімен қоса оларды мимикалық және пантомимикалық қимылдарымен жаңғыртуға үйрету (10 сағат):

1) жағымпаздану, паңдылық, менмендік, қапалану, мұң, қуаныш, шаттық, басылу, рухтану, жақтырмау, құрметтеу сияқты көңіл-күйлерді, сезімдерді, эмоционалды жай-күйді білдіруге байланысты мимикалық, пантомимикалық қимылдарды және сөйлеу интонациясын бекіту;

2) жайраңдау - ызалану, дәмелену - өкіну, қанағаттану - көңіл толмау көңіл-күйлерімен, сезімдерімен, эмоционалды жай-күйлерімен танысу;

3) қанағаттану/рақаттану, жайраңдау/шаттану, азсыну/наразы болу сезімдерінің және эмоционалды жай-күйлерінің реңктерін саралау;

4) басқа адамның эмоционалды жай-күйіне, сезімін, көңіл-күйін білдіруіне адекватты түрде жауап қайтару;

5) бағдарламалық көркем шығармалар материалында берілген эмоцияларды тану, табу;

6) сыртқы белгілер бойынша эмоционалды жай-күйді, көңіл-күйді, сезімдерді тауып машықтану;

7) жайраңдау, ызалану, қанағаттану, азсыну (көңіл толмау) өкініш, дәмелену сезімдері мен эмоцияларын мимикалық, пантомимикалық қимылдармен және сөйлеу интонациясымен жеткізу.

12. Қарым-қатынастың тілдік және тілдік емес құралдарын практикада пайдалану және оларды іс-әрекетте дұрыс жаңғырту біліктілігін қалыптастыру (8 сағат):

1) эмоционалды жай-күйлерді жеткізуге байланысты жайғдаяттарды қойылымдауға жаттығу;

2) көпшілік алдында сөз сөйлеу;

3) "Қатып қалған" нұсқаларды жаңғыртуға машықтану.

13. Сөйлеу тілінің интонациясын дамыту (6 сағат):

1) бұрында меңгерген сөйлеу интонацияларын бекіту;

2) көпшілік алдында сөз сөйлеу кезінде дауыс күші мен сарынын өзгертуге жаттығу;

3) бір фразаны, мәтінді өкіну, қанағаттану, көңіл толмау, жайраңдау, ызалану интонацияларымен айтуға машықтану.

14. Мимика және пантомимика құралдары арқылы көңіл-күй мен мінездің жеке қасиеттерін түзету (6 сағат):

1) өзінің сезімдерін, көңіл-күйін талдау және оларды айтып жеткізу;

2) берілген эмоцияға өзінің сезімін білдіру және оларды сипаттау;

3) іштарлық, азсыну сияқты жағымсыз эмоцияларға өзіндік баға беру.

3-тарау. Оқу пәнінің 12-сыныптағы базалық білім мазмұны

15. Мимикалық бұлшық аппаратын жаттықтыру (2 сағат):

1) аутогенді психобұлшықтық жаттықтыруды күнделікті өмірде қолдану.

16. Эмоционалды жай-күйді қабылдай білуге, сәйкесінше сөйлеу мәнерімен қоса оларды мимикалық және пантомимикалық қимылдарымен жаңғыртуға үйрету (10 сағат):

1) қанағаттану, рақаттану, жайраңдау, шаттану, іштарлық, көңіл толмау, ызалану сияқты эмоционалды жай-күйді білдіруге байланысты мимикалық, пантомимикалық қимылдарды және сөйлеу интонациясын бекіту;

2) аңқаулық - жәдігөлік; сүйкімсіз көру - ұнату көңіл-күйлерімен, сезімдерімен, эмоционалды жай-күйлерімен танысу;

3) мысқылдау/жәдігөйлік, келекету/мазақтау/ызақорлық, ұнату/сүйсіну, әуестік/албырттық, түсінбестік/абдырап қалу сезімдерінің, көңіл-күйлерінің, эмоционалды жай-күйлерінің реңктерін саралау;

4) басқа адамның эмоционалды жай-күйін, сезімін, көңіл-күйін білдіруіне адекватты түрде жауап қайтару;

5) бағдарламалық көркем шығармалар материалында берілген эмоцияларды табу және таныс шығармаларындағы мәні бойынша қарама-қарсы эмоцияларды іріктеу;

6) берілген эмоцияға көрініс үзінділерін ойнап жаттығу;

7) сыртқы белгілер бойынша эмоционалды жай-күйді тауып машықтану;

8) әртүрлі эмоционалды жай-күйлерді жеткізу кезіндегі мәнерлі қимылдарды, дене қалыптарын, жесттерді, мимиканы бекіту.

17. Қарым-қатынастың тілдік және тілдік емес құралдарын практикада пайдалану және оларды іс-әрекетте дұрыс жаңғырту біліктілігін қалыптастыру (8 сағат):

1) драматизациялау, театрландыру тәсілдерін қолдана отырып, түсінбестік, сүйсіну, әуестік, мазақтау, аңқаулық сияқты эмоционалды жай-күйлерді жеткізу;

2) сюжеттерді ойнап жаттығу және оны түрлі көзқарас тұрғысынан сипаттау.

18. Сөйлеу тілінің интонациясын дамыту (6 сағат):

1) меңгерген сөйлеу интонацияларын бекіту;

2) көпшілік алдында сөз сөйлеу кезінде дауыс күші мен сарынын өзгертуге жаттығу;

3) бір фразаны, мәтінді өкіну, мысқылдау, түсінбестік, мазақтау, ызақорлық, әуестік интонацияларымен айтуға машықтану.

19. Мимика және пантомимика құралдары арқылы көңіл-күй мен мінездің жеке қасиеттерін түзету (8 сағат):

- 1) өзінің сезімін, көңіл-күйін талдау және оларды сипаттау;
- 2) ұсынылған эмоцияға өзінің сезімін білдіру және оларды сипаттау;
- 3) келекету, ызақорлық сияқты жағымсыз эмоцияларға өзіндік баға беру.

4-тарау. 11-сынып білім алушыларының дайындық деңгейіне қойылатын талаптар

20. Пәндік нәтижелер.

21. Білім алушылар:

- 1) көңіл-күйін түзету мақсатында психобұлшықтық жаттықтыруды;
- 2) басқа адамның эмоционалды жай-күйінің сыртқы белгілерін;
- 3) қанағаттану, рақаттану, жайраңдау, шаттану, көңіл толмау, ызалану

сияқты мінез қасиеттері мен эмоцияларды білетін болады.

22. Білім алушылар:

- 1) көңіл-күйін түзету мақсатында психобұлшықтық жаттықтыруды орындау;
- 2) басқа адамның эмоционалды жай-күйін сыртқы белгілер бойынша табу;
- 3) қанағаттану, рақаттану, жайраңдау, шаттану, көңіл толмау, ызалану

сияқты мінез қасиеттерін, эмоцияларды, сезімдерді жеткізу;

4) өзінің сезімдерін талдау және оларды бағалау дағдыларын меңгеретін болады.

5-тарау. 12-сынып білім алушыларының дайындық деңгейіне қойылатын талаптар

23. Пәндік нәтижелер.

24. Білім алушылар:

- 1) көңіл-күйін түзету мақсатында психобұлшықтық жаттығулар жүйесін;
- 2) басқа адамның эмоционалды жай-күйінің сыртқы белгілерін;

3) мысқылдау, жәдігөйлік, мазақтау, ызақорлық, келекету, ұнату, сүйсіну, әуестік, албырттық, түсінбестік, абдырап қалу сияқты мінез қасиеттері мен эмоцияларын білетін болады.

25. Білім алушылар:

- 1) көңіл-күйін түзету мақсатында психобұлшықтық жаттықтыруды орындау;
- 2) басқа адамның эмоционалды жай-күйін сыртқы белгілер бойынша табу;
- 3) қанағаттану, рақаттану, жайраңдау, шаттану, көңіл толмау, ызалану

сияқты мінез қасиеттерін, эмоцияларды, сезімдерді жеткізу;

4) өзінің сезімдерін талдай және оларды бағалау дағдыларын меңгеретін болады.

26. Тұлғалық нәтижелер. Білім алушылар:

- 1) оңтайлы және жағымсыз мінез қасиеттеріне өзіндік баға беру;
- 2) өзінің сезімдерін талдау және оларды бағалау;
- 3) ұнату сезімін адекватты түрде көрсету;
- 4) жағымсыз сезімдерді жоя білу;
- 5) қызықты әңгімелесуші бола білу дағдыларын танытады.

27. Жүйелік - әрекеттік нәтижелер білім алушылардың:

- 1) жеткілікті коммуникативті тәсілдері мен қарым-қатынас мәдениетін меңгеруінен;
- 2) көпшілік алдында шығып сөйлеуінен;
- 3) танымдық зияткерлік және шығармашылық қабілеттерінің жетілуінен көрініс табады.

Қазақстан	Республикасы
Білім және ғылым	министрінің
2017 жылғы	27 шілдедегі
№ 352 бұйрығына 171-қосымша	

Қазақстан	Республикасы
Білім және ғылым	министрінің
2013 жылғы	3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 389-қосымша	

Көру қабілеті бұзылған (көрмейтін және нашар көретін) білім алушыларға арналған жалпы орта білім беру деңгейінің 11-12 сыныптары үшін "Мимика және пантомимиканы дамыту" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы

Глава 1. Пояснительная записка

1. Учебная программа разработана в соответствии с Государственным общеобязательным стандартом среднего образования (начального, основного среднего, общего среднего образования), утвержденным постановлением Правительства Республики Казахстан от 23 августа 2012 года № 1080.

2. Цель учебного предмета заключается в формировании системы знаний об искусстве человеческих взаимоотношений; эмоционально-мотивационных установок по отношению к себе, сверстникам, взрослым людям; приобретении коммуникативных навыков, умений и опыта, необходимых для адекватного поведения в обществе, способствующего наилучшему развитию личности.

3. Задачи учебного предмета:

1) обучение восприятию эмоционального состояния собеседника и выражению собственных чувств;

2) формирование умения воспроизводить мимику, выразительные движения, жесты и позы, необходимые человеку;

3) развитие навыка словесно описывать эмоциональное состояния и характеризовать их внешние проявления у себя, у собеседника, персонажа литературного произведения;

4) развитие интереса к общению и к окружающим людям;

5) формирование основ саморегуляции поведения, самоконтроля и адекватной оценочной деятельности, направленной на анализ собственного поведения и поступков окружающих по внешним проявлениям;

6) развитие чувства взаимоуважения, взаимодоверия и сопереживания к окружающим;

7) использование сформированных навыков культурного поведения и общения в свободной практической деятельности при помощи вербальных и невербальных средств общения.

4. У обучающихся с нарушением зрения без специально организованного обучения представления об эмоциях, мимике, жестах и пантомимике фрагментарные, неполные, непрочные, расплывчатые, что проявляется в отсутствии интереса к общению, пассивности, несформированных коммуникативных способностях и подчеркивает необходимость целенаправленного развития невербальных и вербальных средств общения.

5. Учебная программа построена концентрическим способом, при котором один и тот же учебный материал представлен в ней несколько раз, при этом повторное изучение предполагает усложнение и расширение содержания образования, углубление и конкретизацию отдельных его элементов.

6. Содержание учебной программы представлено в следующих разделах:

1) психомышечная тренировка;

2) воспроизводить эмоциональные состояния мимическими и пантомимическими движениями с соответствующей речевой интонацией;

3) формирование умения пользоваться неречевыми средствами общения на практике и правильно воспроизводить их в деятельности;

4) развитие речевой интонации;

5) развитие осязания и тонкой моторики;

6) формирование навыков культурного поведения;

7) коррекция настроения и отдельных черт характера средствами мимики и пантомимики.

7. Все разделы курса взаимосвязаны. В практической работе эти разделы предлагаются совмещенно и взаимно дополняют друг друга. На одном занятии возможно сочетание как разделов, так и видов учебной деятельности. Например, содержание раздела "Формирование умения пользоваться неречевыми средствами общения на практике и правильно воспроизводить их в деятельности" можно сочетать с элементами раздела "Развитие речевой интонации".

8. Занятия по развитию мимики и пантомимики проводятся 1 раз в неделю длительностью 45 минут.

9. Объем учебной нагрузки:

1) 11 класс – 1 час в неделю, 34 часа в учебном году;

2) 12 класс – 1 час в неделю, 34 часа в учебном году.

10. Оценка достижений обучающихся по предмету носит качественно-описательный, эмоциональный характер (формирование правильного отношения к своим возможностям), основана на мониторинге успешности развития и формирования у обучающихся коммуникативных навыков.

Глава 2. Базовое содержание учебного предмета для 11 класса

11. Психомышечная тренировка (4 часа):

1) совершенствование навыка аутогенной психомышечной тренировки.

12. Воспроизводить эмоциональные состояния мимическими и пантомимическими движениями с соответствующей речевой интонацией (10 часов):

1) закрепление мимическими, пантомимическими движениями, речевыми интонациями настроения, чувств и эмоциональных состояний заискивания, заносчивости, надменности, уныния, печали, радости, восторга, подавленности, воодушевленности, презрения, уважения;

2) знакомство с настроением, чувствами и эмоциональными состояниями: ликование – негодование; предвкушение – сожаление; удовлетворение – недовольство; зависть;

3) дифференцировка оттенков чувств, настроения, эмоциональных состояний: удовлетворение/удовольствие; ликование/восторг; недовольство/негодование;

4) дифференцирование и оценка положительных и отрицательных черт характера: отзывчивость – равнодушие, активность – пассивность, жизнерадостность – уныние;

5) адекватное реагирование на эмоциональное состояние, проявление чувств, настроение другого человека;

6) угадывание заданных эмоций на материале программных художественных произведений;

7) тренировка в узнавании эмоциональных состояний, настроений, чувств по внешним сигналам;

8) передача мимическими, пантомимическими движениями, речевыми интонациями чувств и эмоций ликования, негодования, удовлетворения, недовольства, сожаления, предвкушения.

13. Формирование умения пользоваться речевыми и неречевыми средствами общения на практике и правильно воспроизводить их в деятельности (8 часов):

1) упражнение в инсценировке ситуаций, связанных с передачей эмоциональных состояний;

2) обучение умению выступать публично;

3) упражнение в воспроизведении "застывших" этюдов.

14. Развитие речевой интонации (6 часов):

1) закрепление ранее изученных речевых интонаций;

2) упражнение в изменении силы голоса и тона при публичных выступлениях;

3) тренировка в произнесении одной фразы, текста с интонациями сожаления, удовлетворения, недовольства, ликования, негодования.

15. Коррекция настроения и отдельных черт характера средствами мимики и пантомимики (6 часов):

1) анализ собственных ощущений, настроений и описывание их;

2) выражение своих чувств на заданную эмоцию и их описывание;

3) личная оценка негативных эмоций зависти, недовольства.

Глава 3. Базовое содержание учебного предмета для 12 класса

16. Психомышечная тренировка (2 часа):

1) применение навыков аутогенной психомышечной тренировки в повседневной жизни.

17. Воспроизводить эмоциональные состояния мимическими и пантомимическими движениями с соответствующей речевой интонацией (10 часов):

1) закрепление мимическими, пантомимическими движениями и речевыми интонациями настроения, чувств и эмоциональных состояний удовлетворения, удовольствия, ликования, восторга, зависти, недовольства, негодования;

2) знакомство с чертами характера, чувствами, эмоциональными состояниями: простодушие – лукавство; антипатия – симпатия;

3) дифференцировка оттенков чувств, настроения, эмоциональных состояний: ирония/лукавство; язвительность/сарказм/желчность; симпатия/любование; увлеченность/порывистость; недоумение/оторопь;

4) развитие способности адекватно реагировать на настроение, эмоциональное состояние и чувства другого человека;

5) угадывание заданных эмоций на материале программных художественных произведений и подбор противоположных по значению эмоций в знакомых произведениях;

6) упражнение в обыгрывании этюдов на заданную эмоцию;

7) тренировка в узнавании эмоциональных состояний по внешним сигналам;

8) закрепление выразительных движений, поз, жестов, мимики при передаче разных эмоциональных состояний.

18. Формирование умения пользоваться речевыми и неречевыми средствами общения на практике и правильно воспроизводить их в деятельности (8 часов):

1) передача эмоциональных состояний недоумения, любования, увлеченности, сарказма, простодушия с использованием приемов драматизации, театрализации;

2) упражнение в обыгрывании сюжета и описании с его разных точек зрения.

19. Развитие речевой интонации (6 часов):

1) закрепление ранее изученных речевых интонаций;

2) упражнение в изменении силы голоса и тона при публичных выступлениях;

3) тренировка в произнесении одной фразы, текста с разными интонациями (иронично, недоуменно, саркастично, желчно, увлеченно).

20. Коррекция настроения и отдельных черт характера средствами мимики и пантомимики (8 часов):

1) анализ и оценка собственных ощущений, настроений, чувств;

2) выражение своих чувств на заданную эмоцию и их описывание;

3) личная оценка негативных эмоций язвительности, желчности.

Глава 4. Требования к уровню подготовки обучающихся 11 класса

21. Предметные результаты.

22. Обучающиеся будут знать:

1) способы корректировки поведения и чувств посредством аутогенной тренировки;

2) значимость невербальных проявлений настроения, эмоций, чувств;

3) значение общения для полноценной жизнедеятельности в социуме;

4) черты характера, их положительную и отрицательную моральную оценку.

23. Обучающиеся будут уметь:

1) применять в целях коррекции настроения психомышечную тренировку;

2) угадывать эмоциональное состояние другого человека по внешним проявлениям;

3) передавать эмоции, чувства удовлетворения, удовольствия, ликования, восторга, недовольства, негодования;

4) давать личную оценку положительным и негативным чертам характера;

5) анализировать собственные чувства и давать им оценку;

6) адекватно проявлять чувство симпатии;

7) подавлять антипатию к другому человеку и выражать ее в адекватной форме;

8) преодолевать чувства зависти, негодования, неудовольствия;

9) выступать публично.

Глава 5. Требования к уровню подготовки обучающихся 12 класса

24. Предметные результаты.

25. Обучающиеся будут знать:

1) приемы коррективы поведения и чувств посредством аутогенной тренировки;

2) оттенки чувств и эмоциональных состояний;

3) значение внешних проявлений эмоций, чувств;

4) значение общения для полноценной жизнедеятельности в социуме;

5) черты характера, их положительную и отрицательную моральную оценку.

26. Обучающиеся будут уметь:

1) применять в целях коррекции настроения психомышечную тренировку;

2) угадывать эмоциональное состояние другого человека по внешним сигналам;

3) передавать черты характера, эмоции, чувства иронии, лукавства, язвительности, сарказма, желчности, симпатии, любования, увлеченности, порывистости, недоумения, оторопи;

4) давать личную оценку положительным и негативным чертам характера;

5) анализировать собственные чувства и давать им оценку;

6) адекватно проявлять чувство симпатии;

7) подавлять антипатию к другому человеку и выражать ее в адекватной форме;

8) преодолевать чувства язвительности, желчности, сарказма;

9) выступать публично.

27. Личностные результаты выражаются в:

1) применении навыков культурного поведения и общения в повседневной жизни;

2) умении быть интересным собеседником;

3) выражении эмоций социально-приемлемыми способами.

28. Системно-деятельностные результаты выражаются в:

1) владении развитыми коммуникативными способностями, языковой культурой;

2) мобилизации собственных познавательных интеллектуальных и творческих способностей.

Тірек-қозғалыс аппаратында бұзылыстары бар білім алушыларға арналған жалпы орта білім беру деңгейінің 11-12 сыныптары үшін "Емдік дене шынықтыру" пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Түсінік хат

1. Оқу бағдарламасы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 23 тамыздағы № 1080 қаулысымен бекітілген Орта білім берудің (бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім беру) мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес әзірленген.

2. Оқу пәнінің мақсаты - осы санаттағы білім алушылардың оңтайлы денсалығын сақтау, емдік дене шынықтыру (бұдан әрі - ЕДШ) туралы білімін жетілдіру, емдік әрекеттерді жүзеге асыру арқылы денсаулық жағдайын тұрақтандыру, қимыл әрекеттерінің қайталай бұзылуынан сақтау, түзеу, ауырудың шырқауының алдын алуға негізделген емдік дене шынықтырудың ілімін меңгеру.

3. Оқу бағдарламасының міндеттері:

1) білім берудегі міндеттері:

білімін қалыптастыру, емдік дене шынықтыруға қажетті қимылды үйренуі және дағдылануы;

қолданбалы мәндегі қимылды үйренуі және дағдылануын қалыптастыру;

белгілік жүйе арқылы (ыммен, символикалық, жанасу-қозғалысы) қозғалыс әрекеттерін үйрету;

2) жетілдіру міндеттері:

негізгі дене қимылы қабілетін жетілдіру, нығайту, қимылды үйренуі және дағдылануы;

ұсақ моторикасын дұрыс сөйлеу, дикция, дұрыс тыныс алуын жетілдіруге септесу;

өз денесінің кескіндемесін дұрыс тұспалдау дағдысын қалыптастыру (өз денесіне жөніндегі кеңістік бағытын игеру);

кеңістіктегі тұспалдау қабілетін дамыту;

3) тәрбиелік міндеттері:

моральді-жігерін қалыптастыруға тәрбиелеу;

дене тәрбиесі мәдениетіне баулу, өзінің денсаулығын сақтау және денсаулығын күтуге деген жауапкершілігін артыру;

салауатты өмір салты жөніндегі білімін қалыптастыру;

4) сауықтыру міндеттері:

денсаулығын нығайтуға септесу, ағзаны шынықтыру;

тән ауруларының алдын алуға септесу;

тиімді физикалық жүктеменің негізінде ағзаның және ағза жүйесінің функционалдық деңгейін көтеру;

ағза жүйелерінің қимыл тірек аппараты, жүрек-тамыр, жүйке, көру, тыныс алу функционалдық ауытқуларын түзеу;

дұрыс келбет қалыптастыруға септесу;

физикалық және ақыл ойдың жұмыс қабілетін артыру;

ауруды азайту;

5) түзету міндеттері:

тепе-теңдікті және түзетуді жетілдіру, яғни бастың кеңістікте және денеге байланысты дұрыс қадағалауын қамтамасыз ететін пастурат механизмін жетілдіру;

қолдың және манипуляциялық қызмет функцияларын жетілдіру;

зейінді-моторлы үйлестіру, тежеу және ыңғайсыз қалыппен жағдайды жеңу қабілетін жетілдіру;

екінші қозғалыс таптауырынын қалыптастыру, ескерту;

жүріс, келбет, бармақ бастары қозғалысының бұзылуын түзеу;

тепе-теңдікті қалыптастыру;

қалыпты дем алу функциясын қалыптасыру;

жүйке тамырының, көңіл бұзылуын болдырмау немесе азайту мақсатында қан айналымын, зақымдану аумағында зат алмасуды жақсарту;

қозғалыс үйлесімділігін қалпына келтіру, қозғалыс бұзылуымен жалғасатын бел омыртқаның қисайуымен қозғалыс шектелуі күресу мақсатында осал бұлшық етті қатайту.

4. Емдік дене шынықтыру тірек-қозғалыс аппаратында бұзылыстары бар (бұдан әрі - ТҚАБ) білім алушыларды арнайы оқыту және тәрбиелеудің арнайы түзету құрылымының негізгі пәні болып табылады.

5. Емдік дене шынықтыру дене бітімде мүмкіндігі шектеулі тұлғалардың әлеуметтік, психологиялық және дене бітімін оңалтуға аса маңызды, ТҚАБ бар білім алушылардың бұзылған психофизикалық қызметтерін толықтыруды және тиімді кешенді түрде түзетуге бағытталған бірегей білім беру кеңістігін жетілдіруді, әлеуметтік бейімделу мен оларды қоғамға кіріктіруді қамтиды. ЕДШ қолдану әдістерінің физиологиялық сипатымен ерекшеленеді, өйткені ол білім алушының табиғи қозғалысына және емдік педагогика мен психология әдістерін практикалық жұмыста кеңінен қолдануға байланысты.

6. Сабақтар дене шынықтыру сабақтарын құрудың негізгі ұстанымдарына, мазмұны бойынша – аталған аурудың жетекші емдік міндеттеріне сәйкес.

Бөлімдерге және тақырыптарға сағаттарды бөлу шартты болып табылады, өйткені көпшілік сабақтарда теориялық және практикалық материалдардың мазмұны, бір сабақта түрлі бөлімдер және тақырыптардың жаттығулары және кешенді жаттығулар ұштасады.

7. Емдік дене шынықтыру сабақтары санитарлық гигиеналық және өрт қауіпсіздігі талаптарына сай арнайы спорттық, тренажерлық жабдықталған бөлмелерде өтеді. Бөлмелер түзету бағдарламаларын жүзеге асыруға лайықты спорттық құралдармен қондырғылармен жабдықталады.

8. Емдік дене шынықтыру пәні дене тәрбиесі, түзету ырғағы, логопед және емдік гимнастика пәндері бірлестігімен сипатталады. ЕДШ пәнінде пәнаралық байланыс рөлдік қозғалыс функцияларымен байланысты ертегі, драма, ойынтерапия, тақырып бойынша ойын композициясы, ойлау, сөйлеу, есте сақтау қабілеттерінің белсенділігін арттыратын көркем-музыка, хореография, би жаттығуынан көрініс табады.

9. Барлық оқу процесі физикалық жетілудің бұзылуын, танымдық, сөйлеу қызметтерін түзеуге бағытталған. ЕДШ қимыл-қозғалыс өршуі, кейіп кемістігін, бұлшық ет тонусын қалпына келтіруге көмектеседі.

10. ЕДШ сабағын беру білім алушылардың жас мөлшеріне балалар патологиясының ерекшелігіне сәйкес құрылады. Балалардың мүмкіндіктері мұқият зерттелгеннен кейін олардың медициналық тексеріс нәтижелеріне, педагогикалық қадағалау мен білім алушыларды бақылаудан кейін: білім алушылар ауру диагнозына қарай, жүрек тамырларымен демалыс жүйесінің қызмет атқару жағдайына, физикалық дайындықтарына сәйкес топтарға бөлінеді.

11. Емдік дене шынықтыру пәнінің нәтижелілігін қадағалау мақсатында барлық сыныптарда жылына екі рет балалардың физикалық дайындығы тексеріледі. ЕДШ тиімділік динамикасын және білім алушылардың физикалық жетілуін анықтау мақсатында: педагогикалық бақылау, тестлеу, медициналық бақылау сияқты мониторлық зерттеу тәсілдері қолданылады. Тексеру қортындысы талданып, білім алушылардың дайындығынан анықталған кемшіліктер түзетіліп, білім алушыларға, ата-анаға, педагогика ұжымына мәлімет үшін беріледі.

12. ЕДШ сабағынан уақытша шектетілген білім алушылар мектеп дәрігерінің рұқсатымен ғана сабақты жалғастырады. Сабақтан уақытша шектетілген білім алушылар ден дамуы кемшілігін түзеуге бағытталған жеке тапсырмаларды орындайды.

13. Тірек қимыл аппараты бұзылған білім алушыларға басқа сабақтарда, үзілістерде дене тәрбие үзілісі, профилактикалық гимнастика, логомоторика дене тәрбиесі-емдік формасындағы жаттығулар қолданылады.

14. Дәстүрлі емес жаттығулар тірек аппараты бұзылу түріне сәйкес әр білім алушыға жеке көңіл бөлу формасымен ерекшеленеді:

- 1) фитбол-гимнастика;
- 2) заттармен-жаттығулар;
- 3) идеомоторлы жаттығулар;
- 4) стретчинг-гимнастика;
- 5) тренажермен гимнастика;
- 6) автономды гимнастика;
- 7) өзіндік массаж;
- 8) аутотренинг;
- 9) жүйке жүйесін босатуға күшейтуге арналған жаттығулар (релаксация);
- 10) гидрокинезотерапия.

15. Оқу жүктемесінің көлемі:

- 1) 11-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында - 68 сағат;
- 2) 12-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында - 68 сағат.

16. Барлық ЕДШ әдістемесіне жалпы және міндетті қағида:

- 1) тұрақты, жүйелі және үздіксіз емдік дене шынықтыруды қолдану;
- 2) баланың жасына психикалық жетілуіне, аурудың сатысына сәйкес қатаң түрде емдеу дене шынықтырумен дербес жаттықтыру;
- 3) біртіндеп, мөлшерлеп физикалық ауыртпалықты көбейту.

2-тарау. Оқу пәнінің 11-сыныптағы базалық білім мазмұны

17. Сабақтағы негізгі білім: психофизикалық өзін өзі реттеу, заттармен жаттығу, жаттығу құрылғысымен және жеке гимнастика арқылық емдік жаттығулардың кешені.

18. Кеміс қалыпты және әдетті түзету (8 сағат): майтабандылықтың алдын алу және түзету; жүріс түрлері: өкшелеп жүру, аяқтың ұшымен жүру, табанның сыртқы жағымен, жаттығулар: табанның сыртқы жағымен тұрып, отырып, заттардың қолдың және аяқтың саусақтарымен кезекпен ұстау (гимнастикалық таяқтар, су-джоки, түймелер, кішкене доптар) кілемшені саусақпен сыпыру, табанмен дөңгелек заттарды айналдыру, етбетінің жатып жаттығу жасау аяқтарды кезекпен және бірдей созып қисайту, айналдыру;

19. Қол буындарының қозғалысын ұлғайту (8 сағат): бір уақытта қолдармен бірге жоғары, алдыға, жан-жаққа, төмен қозғау; білекті бұғу, бүктеу, саусақтарды бірдей немесе кезекпен жұмып ашу, білектерді шеңбердей

айналдыру; білекті ішке, сыртқа айналдыру; саусақтарды, қолдарды алдыға артқа айналдыру, дөңгелетіп айналдыру, алдыға артқа.

20. Аяқтардың буындарының қозғалысын ұлғайту (8 сағат): бүгу, жазу, бұрып жіберу, ішке, сыртқа айналдыру, жамбас буыны айнала қозғалысқа келтіру; буын-байланыс аппаратын нығайтуға арналған жаттығулар; бұру, қалпына келтіру, табанды отырып және тұрып майыстыру.

21. Заттармен жаттығу (12 сағат): Үрленген доппен немесе гантелмен жаттығу (1 кг).

22. Дербес гимнастика (12 сағат): өзіне қарсы арналған жаттығулар; саусақтарымен буындарының бұлшық еттеріне; қолдың саусақтарын кезекпен ию (бір қолының бас бармағын екінші қолымен ұстап қозғалмайтын тірек ретінде саусақты пайдаланып жазу, жазылған саусақтың қарсылығын жеңу); Бірінші саусақты бүгуді жеңіл желпі бой жазу режимінде жасау, келесі қайталағанда бұлшық етке күш салып қайталау, саусақтарды бүгу, саусақтарды бүгу кезінде тірек ретінде алақанды саусақтармен пайдалану, алақанды тіреп (немесе саусақтарды) жеңіл бүгілген келесі қолдың саусағымен оны түзеу, сондай-ақ қарсы бағытта тегеуірінді сақтау.

23. Жаттығу қондырғыларымен гимнастика (12 сағат): Жаттығу қондырғысында жаттығу: зорға қозғалушылықты жою, табан жілік, тізенің, жамбас буын, амплитудасын күшейту; жүгіру қондырғысында жаттығу: жүрісті оңалту үшін, табан кемдігін түзеу, аяқ саусақтары буындарының қозғалысын жетілдіру, жүрек тамырларын, ағзаның бұлшықет буындары жүйесін жаттықтырады; велотренажер аяқ буындарының қозғалысын жиілету, табанның паталогиялық орналасуын, жүрек соғысын, қан айналымы жүйесін жақсарту үшін; арқа бұлшық еттерін жаттықтыру қондырғысы бұлшық етті қалыптастыру, сымбат бұзылуын қалпына келтіру, бел омыртқаның өзгермеуі үшін; көпқызметті жаттығу қондырғысында (фитнес комплекс) жаттығу; жоғарғы және төменгі аяқ буындарының қозғалысын жақсарту, дененің барлық бұлшықеттерінің тиімді шынығуы үшін маңызды.

24. Аутотренинг (8 сағат): өзін өзі иландыру жүйесі, жүйке жүйесін тыныштандыру, барлық дене бұлшық еттерін босатумен қатар жүзеге асырылады; қан тамырларының кеңейуінің нәтижесінде ағзаның қажеті жеріне немесе барлық денеге жылылықты беруді мақсат еткен бармақ бастары және барлық дене бұлшық еттерін босаңсыту-жатқан күйі жасалынады.

3-тарау. Оқу пәнінің 12-сыныптағы базалық білім мазмұны

25. Сабақтағы негізгі білім: Өзінің денсаулығын бағалау; ортопедиялық режим тәртібі; дене тәрбиесі жаттығуларында өзін өзі қадағалау қағидасы, саламатты өмір салтының артықшылығы; тыныс алу түрлері; суыққа шалдығу

ауруларының алдын алудың қол жетімді шаралары; кемістік қалыпты және әдетті түзетуде ден шынықтыру жаттығуларының маңызы.

26. Кеміс қалыпты және әдетті түзету (8 сағат): басты вертикальді ұстауға арналған жаттығу; допқа ішпен жатып алдыға артқа, оңға, солға тербелу, қолды алдыға созып, басты көтеріп ұстау; сопақ допқа ішпен жатыпқолды алыдға созу, басты көтеріп,қолды алдыға тіреп алдыға тербелу; басты қадағалау; орындыққа отырып, өздігінен немесе еріксіз басты оңға немесе зорға бұру, жоғары көтеру, төмен түсіру, оң ыйыққа, сол ыйыққа қисайту,еңкею, еденнен затты алу, түзелу және басты вертикальді ұстау.

27. Қолдар буындарының қозғалысын жақсарту (8 сағат).

28. Аяқтардың буындарының қозғалысын жақсарту (8 сағат).

29. Көкетті күшейтуге арналған жаттығулар (4 сағат): ішпен тыныс алу, салмақпен, салмақсыз ет бетінен жату.

30. Зейінді түзеуге арналған жаттығулар (8 сағат): "Сатылы гимнастика" - илiктiру аппаратын жылдам белсендi iске қосады,оның барлық элементтерiн жаттықтырады сол арқылы зейiндi қысқа мерзiмде жақсартады; "Сандық гимнастика" - кеңiстiкте 1-ден 10-ға дейiн және керiсiнше салу,көз қарашығының екпiнi жоғарғы деңгейде болады; "Нүктелi гимнастика" зейiннiң өткiрлiгiн жақсартуға бағытталған; "Көрү доғасы" машықтану кезiнде қолданылады, зейiннiң өткiрлiгiн жақсартады, компьютер синдромын азайтады.

31. Затпен жаттығу (4 сағат): үлкен допен жаттығу (волейбол, баскетбол, жағажай добы); серiгiне қарай домалату, керiсiнше, отырып, тұрып; допты гимнастика орындығын жағалай сырғыту; допты өзiнен асырып лақтыру, екi қолмен қағып алу және еденге ұрылғаннан кейiн қағып алу, допты қабырғаға ұру, қағып алу, еденнен ыршығаннан кейiн қағып алу, алақанмен шапалақтағаннан кейiн қағып алу, допты қос қолмен астынан ұру, серiгiнiң басынан екi қолмен қағып алу; допты бiр орында оң, сол қолмен ұру, жүрiп келе жатып ұру; гимнастика таяғымен жаттығу-таяқтв қос қолмен вертикальдi ұстау, қолдың буынымен жоғары төмен ауыстыру, таяқты алдығабуынды iшке сыртқа айналдыру,таяқы тұрған күйi жоғары төмен көтеру,отырып жоғары көсеу, таяқты алдыға-алдыға илiгу, отырып төменге көсеу, бiлек буындарын бұгу. Етбеттеп жатып қолды алдыға созып дененi ию, етбеттеп жатып аяқты тiзе буынынан бұгу, таяқты сирақта ұстап дененi алдыға артқа ию.

32. Дербес гимнастика (8 сағат): дененiн жоғарғы буын еттерiн жетiлдiруге арналған жаттығулар-үлкен көкiрек бұлшықеттерi, iштiң, қабырғаның бұлшықеттерi; дененiң бұлшықеттерiне арналған жаттығулар (остеохондроздың алдын алу) бiр уақытта бел омыртқа бұлшықетiне күш салумен байланысты;

табанның сыртқы және ұлтандық бұлшықеттерін жетілдіруге арналған жаттығулар.

33. ТренажҰрмен гимнастика (12 сағат).

34. Аутотренинг (8 сағат).

4-тарау. 11-сынып білім алушыларының дайындық деңгейіне қойылатын талаптар

35. Пәндік нәтижелер.

36. Білім алушылар:

1) қозғалыс әрекеттерінің базалық негізін, дұрыс келбеттің қалыптасқан дағдысын;

2) дербес гимнастика жаттығуларын;

3) аутотренинг әдістемесін;

4) өзіндік массаж элементтерін, таза тыныс алуды білетін болады.

37. Білім алушылар:

1) тән саулығын, психологиялық, әлеуметтік денсаулықты, "Денсаулық кодесін" - саламатты өмір салтының негізгі жиынтығын сипаттауды;

2) денсаулықты ұлғайтудың негізгі әдістерімен қырларын;

3) денсаулықты нығайту, қоғамдық саулықты, ағзаның негізгі жүйелерінің жетілдіру факторларын;

4) тәнін игеруді, кемістігін түзетуді, өздігінен дене тұрысын қадағалауды меңгеретін болады.

5-тарау. 12-сынып білім алушыларының дайындық деңгейіне қойылатын талаптар

38. Пәндік нәтижелер.

39. Білім алушылар:

1) қозғалыс әрекеттерінің базалық негізін, дербес гимнастика жаттығуларын;

2) аутотренинг әдістемесін;

3) мектепте үйде ортопедиялық режим тәртібін;

4) суық тиюдің алдын алудың қол жетімді шараларын;

5) дене жаттығуымен айналысқанда өзін-өзі бақылаудың негізгі қағидаларын;

6) тыныс алу түрлерін;

7) кемістікті қалыпты және әдетті түзетуде дене шынықтырудың маңызын білетін болады.

40. Білім алушылар:

1) "дене тәрбиесі", "күн тәртібі" туралы түсінікті;

2) денсаулықты нығайтуда спортпен айналысудың маңызын, ағзаның негізгі жүйелерін нығайтуды;

3) өзінің денесін игеруді, кемістікті түзетуді;

4) өзінің денсаулығын сипаттауды меңгеретін болады.

41. Тұлғалық нәтижелер. Білім алушылар:

1) тұлғаның дене және эстетикалық мәдениеті туралы, салауатты өмір салты туралы және өзін-өзі қадағалау, талдау туралы қалыптасқан түсінігі болу;

2) өзінің эмоциясын басқара алады, қатарларымен араласу дағдысы бар, қарым-қатынас мәдениетін игерген, бастамашылдық, жауапкершілік қасиеттерге ие болу;

3) ағзаның қызметтік мүмкіндіктерін білу, ауырудың немесе шаршаудың алдын алу;

4) өзіндік дамуға икемділігі, дайындығы, танып білуге ынтаның қалыптасуы, мектеп бітірушінің жеке тұлғалық позициясынан, әлеуметтік біліктілігінен жеке қасиетінен байқалатын бағалы-мағыналы түсініктерінің болу;

5) Отанға деген сүйіспеншілігінің, қазақ халқының рухани мұрасына деген мақтаныш сезімінің болу дағдыларын танытады.

42. Жүйелік-әрекеттік нәтижелер білім алушылардың:

1) өз бетімен нәтижелі түрде жаңа білім, біліктілік қызметін игеруге негіз болатындай пән бойынша жүйелі білімі болуы, білімін практикалық қызметте пайдалан білуінен;

2) танымдық, интеллектуалдық, творчестволық қабілетінің белсенділігін артыру: жауапкершілік, ұстамдылық, әділеттілік қасиеттерінің дамуы; пәндік жетістіктердің деңгейінен сырт, тұлғалық білім беру және түзету бағдарламаларын зерделей білуінен;

3) үлкендерімен және қатарларымен ынтымақтастық дағдысының қалыптасуы, айналасына риясыз қол үшін беру, нақты нәтижеге бағытталған жұмыста, түзету мәселесінде творчестволық дағдысын қалыптастыруынан;

4) жетілген коммуникативтік қабілетпен; өзіндік дамуға икемділігі, дайындығы, танып білуге ынтасының қалыптасуынан көрініс табады.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2017 жылғы 27 шілдедегі
№ 352 бұйрығына 173-қосымша

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 391-қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математикалық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "Қазақ тілі" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Оқу бағдарламасы "Білім берудің барлық деңгейінің мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттарын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы №604 бұйрығымен бекітілген Жалпы орта білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес әзірленген (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 17669 болып тіркелген).

Ескерту. 1-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Білім және ғылым министрінің 07.03.2019 № 105 (10-сынып оқушылары үшін 01.09.2019, 11-сынып оқушылары үшін 01.09.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

2. Жалпы орта білім беретін мектептерде "Қазақ тілі" пәнін оқытудың мақсаты – ана тілін қадірлейтін, қоғамдық мәнін түсінетін тұлға қалыптастыру, сондай-ақ қазақ әдеби тілі нормаларын сақтап, дұрыс қолдана білуге, еркін сөйлесуге және сауатты жазуға үйрету.

3. "Қазақ тілі" оқу пәнін оқытудың негізгі міндеттері:

1) қазақ тілін ана тілі ретінде тани отырып, өмірлік қажеттіліктерінде коммуникативтік әрекеттер түрінде (тыңдалым, оқылым, айтылым, жазылым) сауаттылықпен қолдану дағдыларын қалыптастырады;

2) білім алушыларда қазақ тілін күнделікті өзі еркін қолданып жүрген қарым-қатынас құралынан енді оны тілдік заңдылықтар негізінде танып-білу дағдыларын қалыптастырады;

3) қазақ тілі жүйесін құраушы кіші жүйелерді, тіл бірліктерін және олардың табиғатын танып біледі;

4) тіл бірліктерінің қарым-қатынас құралы болу, ойды білдіру, таным құралы болу, ақпаратты сақтау құралы болу қасиеттерін функционалдық-коммуникативтік бағдарда танып біледі, соған лайықты машықтар мен дағдыларды қалыптастырады;

5) "Қазақ тілі" пәні бағдарламасы білім алушының тіл сауаттылығы мен сөйлеу сауаттылығын, сөз байлығын, басқалармен еркін қарым-қатынасқа түсу қабілетін дамытуды және ойлау қабілеті мен танымдық дағдыларын жетілдіруді көздейді.

2-тарау. "Қазақ тілі" пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

4. "Қазақ тілі" пәні бойынша оқу жүктемесінің жоғары шекті көлемі:

1) 10-сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағатты;

2) 11-сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағатты құрайды.

Оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі "Қазақстан Республикасындағы бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспарларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2012 жылғы 8 қарашадағы № 500 бұйрығымен бекітілген үлгілік оқу жоспарына

тәуелді (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 8170 болып тіркелген).

Ескерту. 4-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Білім және ғылым министрінің 07.03.2019 № 105 (10-сынып оқушылары үшін 01.09.2019, 11-сынып оқушылары үшін 01.09.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

5. Оқу мақсаттары мұғалім мен білім алушыларға болашақ қадамдары жөнінде өзара ой бөлісуге, оларды жоспарлау мен бағалауға мүмкіндік беретін біріділік пен сабақтастықты көрсететін 4 бөлімнен тұрады:

1) тыңдалым және айтылым;

2) оқылым;

3) жазылым.

4) әдеби тіл нормасы

6. "Тыңдалым және айтылым" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

1) болжау;

2) әртүрлі жанрдағы мәтіндерді талдау;

3) негізгі ойды анықтау;

4) тыңдалым материалы бойынша сұрақтар құрастыру және бағалау;

5) сөйлеу мәдениетін дамыту;

7. "Оқылым" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

1) ақпаратты түсіну;

2) мәтіннің стильдік ерекшелігін тану;

3) мәтіннің жанрлық ерекшелігін ажырату;

4) мәтіндерге салыстырмалы талдау жасау;

5) мәліметтерді өңдей білу;

6) әртүрлі ресурс көздерінен қажетті ақпарат алу.

8. "Жазылым" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

1) әртүрлі ресурс көздерінен қажетті ақпарат алу;

2) жазба жұмыстарын әртүрлі формада ұсыну;

3) эссе жазу;

4) оқылым және тыңдалым материалдары негізінде жинақы мәтін жазу;

5) шығармашылық жұмыс;

6) мәтіндерді түзету және редакциялау;

9. Әдеби тіл нормасы бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

1) орфография;

2) орфоэпия.

3) лексика

4) грамматика

5) пунктуация

10. Оқу пәнінің 10-сыныптағы базалық мазмұны:

1) тыңдалым және айтылым: мәтін үзінділері бойынша болжам жасау, өз біліміне сүйеніп тақырыпты жалғастыру; мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі (дәріс, интервью, пікірталас, мақала) мақсатты аудиторияға арналған терминдер мен ұғымдарды, тілдік оралымдарды талдау; тыңдалған мәтіндегі ақпаратты ғаламдық мәселелермен байланыстыра білу; мәтінде көтерілген мәселені (қоғамдық-саяси) талдай отырып, негізгі ойды анықтау; мәтінде көтерілген мәселеге автор мен оқырманның қарым-қатынасын ескере отырып, сұрақтар құрастыру және бағалау; коммуникативтік жағдаятқа сай көпшілік алдында тиісті сөйлеу әдебін сақтай отырып, дұрыс сөйлеу тілінің лексикалық, фонетикалық-морфологиялық, синтаксистік ерекшеліктерін ажыратып, орынды қолдану;

2) оқылым: әртүрлі графикалық мәтіндердегі (кесте, диаграмма, сызба, шартты белгі) мәліметтерді талдау, негізгі үрдістерді анықтау; ғылыми-көпшілік және публицистикалық стильді тілдік құралдар арқылы тану (терминдер, тілдік оралымдар, өзге стиль элементтері); әртүрлі стильдегі мәтіндердің жанрлық ерекшеліктерін таба білу; ауызекі сөйлеудің стильдік бедерін дұрыс қолдану; публицистикалық шығарма тілінің стильдік бедерін дұрыс қолдана білу; ресми ісқағаздары тілінің сөз бедерін дұрыс қолдана білу; көркем әдебиет тілінің сөз бедерін дұрыс қолдана білу; әртүрлі стильдегі мәтіндердің тақырыбын, мақсатты аудиторияға сәйкес қызметін, құрылымын, тілдік ерекшелігін салыстыра талдау (фонетикалық деңгей, лексикалық деңгей, морфологиялық деңгей, синтаксистік деңгей негізінде); мәтіндегі негізгі ойды анықтау, көтерілген мәселеге баға беріп, мәліметтер мен пікірлерді өңдей білу; белгілі бір мақсат үшін оқылым стратегияларын жүйелі қолдана білу; БАҚ, энциклопедиялық, ғылыми-көпшілік деректерді ала білу, сілтеме жасау жолдарын білу;

3) жазылым: жоспар түрлерін құру (қарапайым, күрделі, тезистік); ауызекі сөйлеу стилінде әлеуметтік жағдайларға сай мәтін құрастыру; ресми қарым-қатынас аясында ресми құжат түрлерін жазу: сенімхат, кепілхат, өтінім, тапсырыс, келісімшарт, еңбек шарты, шарт, еңбек келісімі және мәтіндер құрастыру; ғылыми стильдің стильдік және жанрлық ерекшеліктерін ескере отырып, баяндама, мақала, лекция, баяндама тезистері, аннотация, түйіндеме, рецензия мәтіндер құрастыру; публицистикалық стильдің стильдік және жанрлық ерекшеліктерін ескере отырып, мақала, репортаж, сұхбат, ақпарат, информациялық хабар, очерк, памфлет жазу; көркем әдебиет стилінің стильдік және жанрлық ерекшеліктерін ескере отырып мәтіндер құрастыру (таңдау

бойынша); мәтін құрылымын сақтай отырып, әртүрлі графиктік мәтіндегі деректерді салыстырып, маңызды тұстары мен үрдістерді талдап жазу; эссе түрлерінің құрылымын сақтай отырып, көтерілген мәселе бойынша өзіндік пікір жаза білу; оқылым және тыңдалым материалдары бойынша негізгі ақпаратты іріктей отырып, түртіп жазу (конспектілеу); әртүрлі тақырып бойынша көркемдегіш құралдарды ұтымды қолданып, шығармашылық жұмыстар (өлең, хат, әңгіме, шығарма) ұсына білу; жазба жұмысын абзац пен бөліктерге бөлу, ойын (ақпарат, идея) дұрыс жүйелеп, логикалық және стильдік түзетулер енгізу, редакциялау;

4) әдеби тіл нормалары:орфографиялық нормаға сай жазу; сөздерді фонетикалық принцип негізінде жазу; сөздерді морфологиялық-фонематикалық принцип негізінде жазу; сөздерді тарихи-дәстүрлік принцип негізінде жазу; сөйлем соңында қойылатын тыныс белгілерді дұрыс қою (нүкте, сұрау белгісі, леп белгісі, көп нүкте); сөйлем ішінде қойылатын тыныс белгілерді дұрыс қою (үтір, нүктелі үтір, жақша, қос нүкте, тырнақша, сызықша).

11. Оқу пәнінің 11-сыныптағы базалық мазмұны:

1) тыңдалым және айтылым: мәтін үзінділері бойынша болжам жасау, тиісті ақпаратты анықтай білу; мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі (дәріс, интервью, пікірталас, мақала, бейнебаян) мақсатты аудиторияға арналған терминдер мен ұғымдарды, тілдік оралымдарды, мәтін үзінділерін талдау; тыңдалған мәтіндегі ақпаратты ғаламдық (отандық) мәселелермен байланыстыра білу, салыстыру; мәтінде көтерілген мәселені, автор позициясын (қоғамдық-саяси, ғылыми) талдай отырып, негізгі ойды анықтау; мәтінде көтерілген мәселеге автор мен оқырманның қарым-қатынасын ескере отырып, талқылау сұрақтарын құрастыру және сыни тұрғыда бағалау; коммуникативтік жағдаятқа сай көпшілік алдында дұрыс сөйлеу, тыңдаушыларға ықпал ете білу, шешен сөйлеу; сөйлеу тілінің лексикалық, фонетикалық-морфологиялық, синтаксистік ерекшеліктерін ажыратып, орынды қолдану;

2) оқылым: әртүрлі графиктік мәтіндердегі (кесте, диаграмма, сызба, шартты белгі) мәліметтерді салыстырып талдау, негізгі үрдістерді анықтау; таза ғылыми және публицистикалық стильдерін тілдік құралдар арқылы тану (терминдер, ұғымдар, шартты белгілер, синтаксистік құрылымы); әртүрлі стильдегі мәтіндердің жанрлық ерекшеліктерін таба білу; ауызекі сөйлеудің стильдік бедерін дұрыс қолдану; публицистикалық шығарма тілінің стильдік бедерін дұрыс қолдана білу; ресми ісқағаздары тілінің сөз бедерін дұрыс қолдана білу; көркем әдебиет тілінің сөз бедерін дұрыс қолдана білу; Әртүрлі стильдегі мәтіндердің тақырыбын, автор көзқарасын, мақсатты аудиторияға сәйкес

қызметін, құрылымын, тілдік ерекшелігін салыстыра талдау (фонетикалық деңгей, лексикалық деңгей, морфологиялық деңгей, синтаксистік деңгей негізінде); мәтіндегі негізгі ойды анықтау, берілген мәліметтер мен пікірлерді өңдеу және толықтыру; белгілі бір мақсат үшін оқылым стратегияларын жүйелі қолдана білу; БАҚ, энциклопедиялық, ғылыми-көпшілік, ғылыми еңбектерден деректерді ала білу, сілтеме жасау, дәйексөз келтіру жолдарын білу;

3) жазылым: жоспар түрлерін құру (күрделі, тезистік, тірек-схема түріндегі жоспар); ауызекі сөйлеу стилінде әлеуметтік жағдайларға сай мәтін құрастыру; ресми қарым-қатынас аясында ресми құжат түрлерін жазу: сенімхат, кепілхат, өтінім, тапсырыс, келісімшарт, еңбек шарты, шарт, еңбек келісімі, мәтіндер құрастыру; ғылыми стильдің стильдік және жанрлық ерекшеліктерін ескере отырып, баяндама, мақала, лекция, баяндама тезистері, аннотация, түйіндеме, рецензия, мәтіндер құрастыру; публицистикалық стильдің стильдік және жанрлық ерекшеліктерін ескере отырып, мақала, репортаж, сұхбат, ақпарат, информациялық хабар, очерк, памфлет жазу; көркем әдебиет стилінің стильдік және жанрлық ерекшеліктерін ескере отырып мәтіндер құрастыру (таңдау бойынша); мәтін құрылымын сақтай отырып, әртүрлі графикалық мәтіндегі деректерді салыстырып, маңызды тұстары мен үрдістерді талдап жазу, өзіндік тұжырым жасау; көтерілген мәселе бойынша академиялық тұрғыдан эссе жаза білу, мәселенің артықшылықтары мен кемшіліктерін талдап жазу; оқылым және тыңдалым материалдары бойынша түртіп жазудың (конспектілеудің) әртүрлі жолдарын меңгеру арқылы негізгі ақпаратты іріктеу; әртүрлі тақырып бойынша көркемдегіш құралдарды ұтымды қолданып, шығармашылық жұмыстар (өлең, әңгіме, естелік, шығарма) ұсына білу; жазба жұмысын абзац пен бөліктерге бөлу, ойын (ақпарат, идея) дұрыс жүйелеп, логикалық және стильдік түзетулер енгізу, редакциялау;

4) әдеби тіл нормалары: мәнмәтін бойынша тілдік бірліктерді қазіргі орфографиялық нормаға сай жазу; сөздерді фонетикалық принцип негізінде жазу; сөздерді морфологиялық-фонематикалық принцип негізінде жазу; сөздерді тарихи-дәстүрлік принцип негізінде жазу; сөйлеу ағымындағы интонацияның құрамдас бөліктері: әуен, әуез, тембр, қарқын, кідірісті сөйлеу мәнеріне сай қолдану; әлеуметтік-саяси шешендік қатынас аясында сөз әдебі мен сөйлеу мәнерін дұрыс қолдану; мәтін нормаларын сақтап жазу (мәтін құрылымы, абзац, мәтін бөліктері, тақырып); мәтін және мәтін үзінділері деңгейінде тыныс белгілерін қолдана білу.

3-тарау. Оқу мақсаттарының жүйесі

12. Бағдарламада "оқу мақсаттары" төрт саннан тұратын кодтық белгімен белгіленді. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сандар

бөлім және бөлімше ретін, төртінші сан бөлімшедегі оқу мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 10.2.1.4. кодында "10" - сынып, "2.1" - екінші бөлімнің бірінші бөлімшесі, "4" - оқу мақсатының реттік саны.

13. Оқу мақсаттарының жүйесі бөлім бойынша әр сыныпқа берілген:

1) тыңдалым және айтылым:

Білім алушылар...

	10-сынып	11-сынып
1. Болжау	10.1.1.1 - мәтін үзінділері бойынша болжам жасау, өз біліміне сүйеніп тақырыпты жалғастыру	11.1.1.1 - мәтін үзінділері бойынша болжам жасау, тиісті ақпаратты анықтай білу
2. Әртүрлі жанрдағы мәтіндерді талдау	10.1.2.1- мамандандырылған тар арнайы мәтіндердегі (дәріс, пікірталас, мақала) мақсатты аудиторияға бейнебаян арналған терминдер мен ұғымдарды, тілдік оралымдарды талдау	11.1.2.1- мамандандырылған тар арнайы мәтіндердегі (дәріс, пікірталас, мақала) мақсатты аудиторияға арналған терминдер мен ұғымдарды, тілдік оралымдарды талдау
3. Негізгі ойды анықтау	10.1.3.1 -мәтінде көтерілген мәселені (қоғамдық –саяси) талдай отырып, негізгі ойды анықтау және ғаламдық мәселелермен байланыстыру	11.1.3.1 - мәтінде көтерілген мәселені (қоғамдық – саяси, ғылыми) талдай отырып, негізгі ойды анықтау және ғаламдық мәселелермен салыстыру
4. Тыңдалым материалы бойынша сұрақтар құрастыру және бағалау	10.1.4.1 -мәтінде көтерілген мәселеге автор мен оқырманның қарым-қатынасын ескере отырып, сұрақтар құрастыру және бағалау	11.1.4.1 - мәтінде көтерілген мәселеге автор мен оқырманның қарым-қатынасын ескере отырып, талқылау сұрақтарын құрастыру және сыни тұрғыда бағалау
5. Сөйлеу мәдениетін дамыту	10.1.5.1 - коммуникативтік жағдаятқа көпшілік алдында тиісті сөйлеу әдебін сақтай отырып, дұрыс сөйлеу.	11.1.5.1 - коммуникативтік жағдаятқа сай көпшілік алдында дұрыс сөйлеу, тыңдаушыларға ықпал ете білу, шешен сөйлеу.

2) Оқылым

Білім алушылар...

	10 - сынып	11-сынып
1. Ақпаратты түсіну	10. 2.1.1 -әртүрлі графиктік мәтіндердегі (кесте, диаграмма, сызба, шартты белгі) мәліметтерді талдау, негізгі үрдістерді анықтау	11.2.1.1 - әртүрлі графиктік мәтіндердегі (кесте, диаграмма, сызба, шартты белгі) мәліметтерді талдау, негізгі үрдістерді анықтау
2. Мәтіннің стильдік ерекшелігін тану	10. 2.2.1 -ғылыми-көпшілік стильді құралдар арқылы тану (терминдер, оралымдар, өзге стиль элементтері)	11.2.2.1 - таза ғылыми стильді тілдік құралдар арқылы тану (терминдер, ұғымдар, шартты белгілер, синтаксистік құрылымы)
3. Мәтіннің жанрлық ерекшелігін ажырату	10. 2.3.1 - көпшілікке арналған дәріс, интервью, мақала, очерктің құрылымы мен рәсімделуін жанрлық ерекшеліктерін талдау.	11.2.3.1 - таза ғылыми стильдегі дәріс, интервью, мақала, баяндама, тезис, аннотация, рецензияның құрылымы мен рәсімделуін білу, жанрлық ерекшеліктерін талдау.
4. Мәтіндерге салыстырмалы қағаздар,	10. 2.4.1 -әртүрлі стильдегі (ғылыми, ресми іс- публицистикалық, көркем әдебиет,	11.2.4.1 - әртүрлі стильдегі (ғылыми, ресми іс- публицистикалық, көркем әдебиет,

талдау жасау	ауызекі сөйлеу стилі) мәтіндердің тақырыбын, ауызекі сөйлеу стилі) мәтіндердің тақырыбын, мақсатты аудиторияға сәйкес қызметін, автор көзқарасын, мақсатты аудиторияға сәйкес құрылымын, тілдік ерекшелігін салыстыра қызметін, құрылымын, тілдік ерекшелігін талдау	салыстыра талдау
5. Мәліметтерді өңдей білу	10.2.5.1-мәтіндегі негізгі ойды анықтау, көтерілген мәселеге баға беріп, мәліметтер мен пікірлерді өңдей білу	11.2.5.1- мәтіндегі негізгі ойды анықтау, берілген мәліметтер мен пікірлерді өңдеу және толықтыру
6. Өртүрлі ресурс көздерінен қажетті ақпарат алу	10. 2.6.1-БАҚ, энциклопедиялық, ғылыми-көпшілік, ғылыми еңбектерден деректерді ала білу, сілтеме жасау жолдарын білу	11.2.6.1- БАҚ, энциклопедиялық, ғылыми-көпшілік, ғылыми еңбектерден деректерді ала білу, сілтеме жасау жолдарын білу, дәйексөз келтіру

3) жазылым

Білім алушылар...

	10 - сынып	11-сынып
1. Өртүрлі жанрда мәтіндер құрастыру	10.3.1.1- ғылыми-көпшілік стильдің және стильдік ерекшеліктеріне сай құралдарды орынды қолданып, интервью, нұсқаулық жазу.	11.3.1.1-. таза ғылыми стильдің жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай тілдік ерекшеліктеріне сай тілдік құралдарды орынды қолданып, мақала, интервью, тезис, аннотация, рецензия жазу.
2. Жазба жұмыстарын өртүрлі формада ұсыну	10. 3.2.1-мәтін құрылымын сақтай отырып, өртүрлі графиктік мәтіндегі деректерді салыстырып, маңызды тұстары мен үрдістерді талдап жазу	11.3.2.1- мәтін құрылымын сақтай отырып, өртүрлі графиктік мәтіндегі деректерді салыстырып, маңызды тұстары мен үрдістерді талдап жазу, өзіндік тұжырым жасау
3. Эссе жазу	10. 3.3.1-қажетті клишелер мен лексикалық құрылымдарды қолданып, көтерілген мәселе бойынша өз ойын дәлелдеп эссе жазу ("келісу, келіспеу" эссесі, дискуссивті эссе, аргументативті эссе)	11.3.3.1- қажетті ақпараттарды орынды қолданып, көтерілген мәселе бойынша өз ойын дәлелдеп эссе жазу ("келісу, келіспеу" эссесі, дискуссивті эссе, аргументативті эссе)
4. Оқылым және тыңдалым материалдары негізінде жинақы мәтін жазу	10. 3.4.1-оқылым және тыңдалым материалдары бойынша негізгі ақпаратты іріктей отырып, түртіп жазу (конспектілеу)	11.3.4.1- оқылым және тыңдалым материалдары бойынша түртіп жазудың (конспектілеудің) өртүрлі жолдарын меңгеру арқылы негізгі ақпаратты іріктеу
5. Шығармашылық жұмыс	10.3.5.1-өртүрлі тақырып бойынша көркемдегіш құралдарды ұтымды қолданып, шығармашылық жұмыстар (өлең, хат, әңгіме, шығарма) ұсына білу	11.3.5.1-. өртүрлі тақырып бойынша көркемдегіш құралдарды ұтымды қолданып, шығармашылық жұмыстар (өлең, әңгіме, естелік, шығарма) ұсына білу
6. Мәтіндерді түзету және редакциялау	10.3.6.1-жазба жұмысын абзац пен бөліктерге бөлу, ойын (ақпарат, идея) дұрыс жүйелеп, логикалық және стильдік түзетулер редакциялау	11.3.6.1-жазба жұмысын абзац пен бөліктерге бөлу, ойын (ақпарат, идея) дұрыс жүйелеп, логикалық және стильдік түзетулер енгізу, редакциялау)

4) әдеби тіл нормасы

Білім алушылар...		
	10-сынып	11-сынып
1.	10. 4.1.1- мәнмәтін бойынша тілдік бірліктерді	11.4.1.1- мәнмәтін бойынша тілдік

Орфографиялық норма	орфографиялық нормаға сай жазу	бірліктерді орфографиялық нормаға сай жазу
2. Орфоэпиялық норма	10. 4.2.1-сөйлеу ағымындағы интонацияның құрамдас бөліктері: әуен, әуез, тембр, қарқын, кідірісті сөйлеу мәнеріне сай қолдану	11.4.2.1- сөйлеу ағымындағы интонацияның құрамдас бөліктері: әуен, әуез, тембр, қарқын, кідірісті сөйлеу мәнеріне сай қолдану
3. Лексикалық норма	10.4.3.1- белгілі бір тақырып аясында сөздерді іріктеп, түрлендіріп, талғаммен қолдана білу	11.4.3.1- белгілі бір тақырып аясында тілдегі көркемдік құралдарды орынды пайдалану: көркемдеу, айшықтау, дәлелдеу, сөздерді сұрыптай білу (образды-эстетикалық)
4. Грамматикалық норма	10. 4.4.1- сөзжасамдық және синтаксистік нормаларды сақтай білу	11.4.4.1- мәтін нормаларын сақтап жазу (мәтін құрылымы, абзац, мәтін бөліктері, тақырып)
5. Пунктуациялық норма	10. 4.5.1- сөйлем және мәтін деңгейінде тыныс белгілерін қолдана білу	11.4.5.1- мәтін және мәтін үзінділері деңгейінде тыныс белгілерін қолдана білу

14. Осы оқу бағдарламасы қосымшада берілген жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математикалық бағытындағы 10-11-сыныптарға арналған "Қазақ тілі" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының Ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес жүзеге асырылады.

15. Тоқсандағы бөлімдер және бөлімдер ішіндегі тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математикалық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "Қазақ тілі" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасына қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математикалық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "Қазақ тілі" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

Ескерту. Қосымша жаңа редакцияда – ҚР Білім және ғылым министрінің 07.03.2019 № 105 (10-сынып оқушылары үшін 01.09.2019, 11-сынып оқушылары үшін 01.09.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

1) 10-сынып:

Лексика-грамматикалық бөлім	Грамматикалық материал	Сөйлеу әрекетінің түрлері	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан			
1. Қазіргі қоғам құндылықтары: мәдениет және өркениет. Сөз мәдениеті	Кітаби тіл. Сөйлеу тілі	Тыңдалым және айтылым	10.1.1.1 мәтін үзінділері бойынша болжам жасау, өз біліміне сүйеніп тақырыпты жалғастыру; 10.1.3.1 мәтінде көтерілген мәселені (қоғамдық- саяси) талдай отырып, негізі ойды анықтау және ғаламдық мәселелермен байланыстыру

		Оқылым	10.2.2.1 ғылыми-көпшілік стильді тілдік құралдар арқылы тану (терминдер, тілдік оралымдар, өзге стиль элементтері); 10.2.5.1 мәтіндегі негізгі ойды анықтау, көтерілген мәселеге баға беріп, мәліметтер мен пікірлерді өңдей білу
		Жазылым	10.3.3.1 қажетті клишелер мен лексикалық құрылымдарды қолданып, көтерілген мәселе бойынша өз ойын дәлелдеп эссе жазу ("келісу, келіспеу" эссесі)
		Әдеби тіл нормалары	11.4.2.1 сөйлеу ағымындағы интонацияның құрамдас бөліктері: әуен, әуез, тембр, қарқын, кідірісті сөйлеу мәнеріне сай қолдану; 10.4.1.1 мәнмәтін бойынша тілдік бірліктерді орфографиялық нормаға сай жазу
2-тоқсан			
2. Индустрияландыру: ұлттық өндіріс. Сөз мәдениеті	Сөз дәлдігі	Тыңдалым және айтылым	10.1.2.1 мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі (дәріс) мақсатты аудиторияға арналған терминдер мен ұғымдарды, тілдік оралымдарды талдау; 10.1.4.1 мәтінде көтерілген мәселеге автор мен оқырманның қарым-қатынасын ескере отырып, сұрақтар құрастыру және бағалау
		Оқылым	10.2.1.1 әртүрлі графиктік мәтіндердегі (кесте, диаграмма, сызба, шартты белгі) мәліметтерді талдау, негізгі үрдістерді анықтау; 10.2.3.1 көпшілікке арналған дәрістің құрылымы мен рәсімделуін білу, жанрлық ерекшеліктерін талдау
		Жазылым	10.3.2.1 мәтін құрылымын сақтай отырып, әртүрлі графиктік мәтіндегі деректерді салыстырып, маңызды тұстары мен үрдістерді талдап жазу; 10.3.6.1 жазба жұмысын абзац пен бөліктерге бөлу, ойын (ақпарат, идея) дұрыс жүйелеп, логикалық және стильдік түзетулер енгізу, редакциялау
		Әдеби тіл нормалары	10.4.3.1 белгілі бір тақырып аясында сөздерді іріктеп, түрлендіріп, талғаммен қолдана білу
3-тоқсан			
3. Адамзат дамуының жаһандық мәселелері. Тілдік жүйе және норма	Сөз қолданысындағы ерекшеліктер және стиль. Ғылыми әдебиет тілінің ерекшеліктері	Тыңдалым және айтылым	10.1.2.1 мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі (интервью) мақсатты аудиторияға арналған терминдер мен ұғымдарды, тілдік оралымдарды талдау; 10.1.5.1 коммуникативтік жағдаятқа сай көпшілік алдында тиісті сөйлеу әдебін сақтай отырып, дұрыс сөйлеу
		Оқылым	10.2.3.1 көпшілікке арналған интервью құрылымы мен рәсімделуін білу, жанрлық ерекшеліктерін талдау; 10.1.5.1 коммуникативтік жағдаятқа сай көпшілік алдында тиісті сөйлеу әдебін сақтай отырып, дұрыс сөйлеу; 10.2.4.1 әртүрлі стильдегі (ғылыми, ресми іс-қағаздар, публицистикалық, көркем әдебиет, ауызекі сөйлеу стилі) мәтіндердің тақырыбын, мақсатты аудиторияға сәйкес қызметін, құрылымын, тілдік ерекшелігін салыстыра талдау
		Жазылым	10.3.1.1 ғылыми-көпшілік стильдің жанрлық және стильдік

			ерекшеліктеріне сай тілдік құралдарды орынды қолданып, интервью жазу; 10.3.5.1 әртүрлі тақырып бойынша көркемдегіш құралдарды ұтымды қолданып, шығармашылық жұмыстар (өлең, хат, әңгіме, шығарма) ұсына білу
		Әдеби тіл нормалары	10.4.4.1 сөзжасамдық және синтаксистік нормаларды сақтай білу
4. Адам өмірін сақтау. Тілдік жүйе және норма	Сөз тазалығы. Көркем әдебиет стилінің ерекшеліктері	Тыңдалым және айтылым	10.1.2.1 мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі (пікірталас) мақсатты аудиторияға арналған терминдер мен ұғымдарды, тілдік оралымдарды талдау; 10.1.4.1 мәтінде көтерілген мәселеге автор мен оқырманның қарым-қатынасын ескере отырып, сұрақтар құрастыру және бағалау
		Оқылым	10.2.3.1 көпшілікке арналған очерктің құрылымы мен рәсімделуін білу, жанрлық ерекшеліктерін талдау; 10.2.4.1 әртүрлі стильдегі (ғылыми, ресми ісқағаздар, публицистикалық, көркем әдебиет, ауызекі сөйлеу стилі) мәтіндердің тақырыбын, мақсатты аудиторияға сәйкес қызметін, құрылымын, тілдік ерекшелігін салыстыра талдау
		Жазылым	10.3.3.1 қажетті клишелер мен лексикалық құрылымдарды қолданып, көтерілген мәселе бойынша өз ойын дәлелдеп эссе жазу (дискуссивті эссе); 10.3.1.1 ғылыми-көпшілік стильдің жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай тілдік құралдарды орынды қолданып, нұсқаулық жазу; 10.3.4.1 оқылым және тыңдалым материалдары бойынша түртіп жазудың (конспектілеудің) әртүрлі жолдарын меңгеру арқылы негізгі ақпаратты іріктеу
		Әдеби тіл нормалары	10.4.4.1 сөзжасамдық және синтаксистік нормаларды сақтай білу
4-тоқсан			
5. Сәулет өнері. Тілдік жүйе және норма	Жаңа қолданыстағы сөздер. Ғылыми әдебиет атауларының ерекшелігі	Тыңдалым және айтылым	10.1.2.1 мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі (мақала) мақсатты аудиторияға арналған терминдер мен ұғымдарды, тілдік оралымдарды талдау; 10.1.5.1 коммуникативтік жағдаятқа сай көпшілік алдында тиісті сөйлеу әдебін сақтай отырып, дұрыс сөйлеу
		Оқылым	10.2.3.1 көпшілікке арналған мақаланың құрылымы мен рәсімделуін білу, жанрлық ерекшеліктерін талдау; 10.2.6.1 БАҚ, энциклопедиялық, ғылыми-көпшілік, ғылыми еңбектерден деректерді ала білу, сілтеме жасау жолдарын білу
		Жазылым	10.3.3.1 қажетті клишелер мен лексикалық құрылымдарды қолданып, көтерілген мәселе бойынша өз ойын дәлелдеп эссе жазу (аргументативті эссе); 10.3.1.1 ғылыми-көпшілік стильдің жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай тілдік құралдарды орынды қолданып, мақала жазу; 10.3.4.1 оқылым және тыңдалым материалдары бойынша түртіп жазудың (конспектілеудің) әртүрлі жолдарын

		меңгеру арқылы негізгі ақпаратты іріктеу
Әдеби тіл нормалары	10.4.5.1 сөйлем және мәтін деңгейінде тыныс белгілерін қолдана білу	

2) 11-сынып

Лексика-грамматикалық бөлім	Грамматикалық материал	Сөйлеу әрекетінің түрлері	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан			
1. Қазақстан бүгінгі әлемде: Қазақстанның өткені мен келешегі. Шешендік сөздер	Ойталқы (диспут). Ғылыми стильдің тілдік ерекшеліктері	Тыңдалым және айтылым	11.1.1.1 мәтін үзінділері бойынша болжам жасау, тиісті анықтай білу; 11.1.3.1 мәтінде көтерілген мәселені (қоғамдық-саяси, ғылыми) талдай отырып, негізі ойды анықтау және ғаламдық мәселелермен салыстыру
		Оқылым	11.2.2.1 таза ғылыми стильді тілдік құралдар арқылы тану (терминдер, ұғымдар, шартты белгілер, синтаксистік құрылымы); 11.2.3.1 таза ғылыми стильдегі тезис, аннотацияның құрылымы мен рәсімделуін білу, жанрлық ерекшеліктерін талдау
		Жазылым	11.3.1.1 таза ғылыми стильдің жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай тілдік құралдарды орынды қолданып, тезис, аннотация жазу; 11.3.5.1 әртүрлі тақырып бойынша көркемдегіш құралдарды ұтымды қолданып, шығармашылық жұмыстар (өлең, әңгіме, естелік, шығарма) ұсына білу; 11.3.6.1 жазба жұмысын абзац пен бөліктерге бөлу, ойын (ақпарат, идея) дұрыс жүйелеп, логикалық және стильдік түзетулер енгізу, редакциялау)
		Әдеби тіл нормалары	11.4.1.1 мәнмәтін бойынша тілдік бірліктерді орфографиялық нормаға сай жазу; 11.4.5.1 мәтін және мәтін үзінділері деңгейінде тыныс белгілерін қолдана білу
2-тоқсан			
2. Экология: ядролық және мұнай өндірістері. Шешендік сөздер	Айтыс. Сыни пікірдің өзіндік ерекшелігі	Тыңдалым және айтылым	11.1.2.1 мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі (дәріс) мақсатты аудиторияға арналған терминдер мен ұғымдарды, тілдік оралымдарды, мәтін үзінділерін талдау; 11.1.4.1 мәтінде көтерілген мәселеге автор мен оқырманның қарым-қатынасын ескере отырып, талқылау сұрақтарын құрастыру және сыни тұрғыда бағалау
		Оқылым	11.2.3.1 таза ғылыми стильдегі дәрістің құрылымы мен рәсімделуін білу, жанрлық ерекшеліктерін талдау; 11.2.4.1 әртүрлі стильдегі (ғылыми, ресми іс-қағаздар, публицистикалық, көркем әдебиет, ауызекі сөйлеу стилі) мәтіндердің тақырыбын, автор көзқарасын, мақсатты аудиторияға сәйкес қызметін, құрылымын, тілдік ерекшелігін салыстыра талдау; 11.2.6.1 БАҚ, энциклопедиялық, ғылыми-көпшілік, ғылыми еңбектерден деректерді ала білу, сілтеме жасау жолдарын білу, дәйексөз келтіру

		Жазылым	11.3.4.1 оқылым және тыңдалым материалдары бойынша түртіп жазудың (конспектілеудің) әртүрлі жолдарын меңгеру арқылы негізгі ақпаратты іріктеу; 11.3.5.1 әртүрлі тақырып бойынша көркемдегіш құралдарды ұтымды қолданып, шығармашылық жұмыстар (өлең, әңгіме, естелік, шығарма) ұсына білу
		Әдеби тіл нормалары	11.4.3.1 белгілі бір тақырып аясында тілдегі көркемдік құралдарды орынды пайдалану: көркемдеу, айшықтау, дәлелдеу, сөздерді сұрыптай білу (образды-эстетикалық)
3-тоқсан			
3. Қазіргі қоғам: миграция және зияткерлік миграция. Шешендік сөздер	Сөзталас. Ресми ісқағаздар стилінің тілдік ерекшеліктері	Тыңдалым және айтылым	11.1.2.1 мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі (интервью, мақала) мақсатты аудиторияға арналған терминдер мен ұғымдарды, тілдік оралымдарды, мәтін үзінділерін талдау; 11.1.4.1 мәтінде көтерілген мәселеге автор мен оқырманның қарым-қатынасын ескере отырып, талқылау сұрақтарын құрастыру және сыни тұрғыда бағалау; 11.1.5.1 коммуникативтік жағдаятқа сай көпшілік алдында дұрыс сөйлеу, тыңдаушыларға ықпал ете білу, шешен сөйлеу
		Оқылым	11.2.1.1 әртүрлі графиктік мәтіндердегі (кесте, диаграмма, сызба, шартты белгі) мәліметтерді салыстырып талдау, негізгі үрдістерді анықтау; 11.2.3.1 таза ғылыми стильдегі интервью, мақаланың құрылымы мен рәсімделуін білу, жанрлық ерекшеліктерін талдау; 11.2.5.1 мәтіндегі негізгі ойды анықтау, берілген мәліметтер мен пікірлерді өңдеу және толықтыру
		Жазылым	11.3.1.1 таза ғылыми стильдің жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай тілдік құралдарды орынды қолданып, мақала, интервью жазу; 11.3.2.1 мәтін құрылымын сақтай отырып, әртүрлі графиктік мәтіндегі деректерді салыстырып, маңызды тұстары мен үрдістерді талдап жазу, өзіндік тұжырым жасау; 11.3.6.1 жазба жұмысын абзац пен бөліктерге бөлу, ойын (ақпарат, идея) дұрыс жүйелеп, логикалық және стильдік түзетулер енгізу, редакциялау)
		Әдеби тіл нормалары	11.4.2.1 сөйлеу ағымындағы интонацияның құрамдас бөліктері: әуен, әуез, тембр, қарқын, кідірісті сөйлеу мәнеріне сай қолдану
4. Әлемді өзгерткен өнертабыстары Шешендік сөздер	Пікір алмасу. Публицистикалық стильдің тілдік ерекшеліктері	Тыңдалым және айтылым	11.1.1.1 мәтін үзінділері бойынша болжам жасау, тиісті ақпаратты анықтай білу; 11.1.2.1 мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі (бейнебаян) мақсатты аудиторияға арналған терминдер мен ұғымдарды, тілдік оралымдарды, мәтін үзінділерін талдау
		Оқылым	11.2.3.1 таза ғылыми стильдегі рецензияның құрылымы мен рәсімделуін білу, жанрлық ерекшеліктерін талдау; 11.2.5.1 мәтіндегі негізгі ойды анықтау, берілген мәліметтер

			мен пікірлерді өңдеу және толықтыру
		Жазылым	11.3.1.1 таза ғылыми стильдің жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай тілдік құралдарды орынды қолданып, рецензия жазу; 11.3.3.1 қажетті ақпараттарды орынды қолданып, көтерілген мәселе бойынша өз ойын дәлелдеп эссе жазу (дискуссивті эссе, аргументативті эссе)
		Әдеби тіл нормалары	11.4.4.1 мәтін нормаларын сақтап жазу (мәтін құрылымы, абзац, мәтін бөліктері, тақырып)
4-тоқсан			
5. Туризм: экотуризм. Шешендік сөздер	Өңгіме және дөңгелек үстел. Ой айқындылығы. Сөз дәлдігі. Пікірталас мәдениетіндегі сөз қолданыстар	Тыңдалым және айтылым	11.1.2.1 мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі (пікірталас) мақсатты аудиторияға арналған терминдер мен ұғымдарды, тілдік оралымдарды, мәтін үзінділерін талдау; 11.1.5.1 коммуникативтік жағдаятқа сай көпшілік алдында дұрыс сөйлеу, тыңдаушыларға ықпал ете білу, шешен сөйлеу
		Оқылым	11.2.1.1 әртүрлі графиктік мәтіндердегі (кесте, диаграмма, сызба, шартты белгі) мәліметтерді салыстырып талдау, негізгі үрдістерді анықтау; 11.2.3.1 таза ғылыми стильдегі баяндаманың құрылымы мен рәсімделуін білу, жанрлық ерекшеліктерін талдау
		Жазылым	11.3.2.1 мәтін құрылымын сақтай отырып, әртүрлі графиктік мәтіндегі деректерді салыстырып, маңызды тұстары мен үрдістерді талдап жазу, өзіндік тұжырым жасау; 11.3.3.1 қажетті ақпараттарды орынды қолданып, көтерілген мәселе бойынша өз ойын дәлелдеп эссе жазу ("келісу, келіспеу" эссесі)
		Әдеби тіл нормалары	11.4.5.1 мәтін және мәтін үзінділері деңгейінде тыныс белгілерін қолдана білу

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2017 жылғы 27 шілдедегі
№ 352 бұйрығына 174-қосымша
Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 392-қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "Қазақ тілі" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы
1-тарау. Жалпы ережелер

1. Оқу бағдарламасы "Білім берудің барлық деңгейінің мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттарын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы №604 бұйрығымен бекітілген Жалпы орта білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес әзірленген (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 17669 болып тіркелген).

Ескерту. 1-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Білім және ғылым министрінің 07.03.2019 № 105 (10-сынып оқушылары үшін 01.09.2019, 11-сынып оқушылары үшін 01.09.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

2. Жалпы орта білім беретін мектептерде "Қазақ тілі" пәнін оқытудың мақсаты – ана тілін қадірлейтін, қоғамдық мәнін түсінетін тұлға қалыптастыру, сондай-ақ қазақ әдеби тілі нормаларын сақтап, дұрыс қолдана білуге, еркін сөйлесуге және сауатты жазуға үйрету.

3. "Қазақ тілі" оқу пәнін оқытудың негізгі міндеттері:

1) қазақ тілін ана тілі ретінде тани отырып, өмірлік қажеттіліктерінде коммуникативтік әрекеттер түрінде (тыңдалым, оқылым, айтылым, жазылым) сауаттылықпен қолдану дағдыларын қалыптастырады;

2) білім алушыларда қазақ тілін күнделікті өзі еркін қолданып жүрген қарым-қатынас құралынан енді оны тілдік заңдылықтар негізінде танып-білу дағдыларын қалыптастырады;

3) қазақ тілі жүйесін құраушы кіші жүйелерді, тіл бірліктерін және олардың табиғатын танып біледі;

4) тіл бірліктерінің қарым-қатынас құралы болу, ойды білдіру, таным құралы болу, ақпаратты сақтау құралы болу қасиеттерін функционалдық-коммуникативтік бағдарда танып-біледі, соған лайықты машықтар мен дағдыларды қалыптастырады.

5) "Қазақ тілі" пәні бағдарламасы білім алушының тіл сауаттылығы мен сөйлеу сауаттылығын, сөз байлығын, басқалармен еркін қарым-қатынасқа түсу қабілетін дамытуды және ойлау қабілеті мен танымдық дағдыларын жетілдіруді көздейді.

2-тарау. "Қазақ тілі" пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

4. "Қазақ тілі" пәні бойынша оқу жүктемесінің жоғары шекті көлемі:

1) 10-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағатты;

2) 11-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағатты құрайды.

Оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі "Қазақстан Республикасындағы бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспарларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2012 жылғы 8 қарашадағы № 500 бұйрығымен бекітілген үлгілік оқу жоспарына тәуелді (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 8170 болып тіркелген).

Ескерту. 4-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Білім және ғылым министрінің 07.03.2019 № 105 (10-сынып оқушылары үшін 01.09.2019, 11-сынып оқушылары үшін 01.09.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

5. Оқу мақсаттары мұғалім мен білім алушыларға болашақ қадамдары жөнінде өзара ой бөлісуге, оларды жоспарлау мен бағалауға мүмкіндік беретін бірлілік пен сабақтастықты көрсететін 4 бөлімнен тұрады:

- 1) тыңдалым және айтылым;
- 2) оқылым;
- 3) жазылым.
- 4) әдеби тіл нормасы

6. "Тыңдалым және айтылым" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) болжау;
- 2) әртүрлі жанрдағы мәтіндерді талдау;
- 3) негізгі ойды анықтау;
- 4) тыңдалым материалы бойынша сұрақтар құрастыру және бағалау;
- 5) сөйлеу мәдениетін дамыту;

7. "Оқылым" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) ақпаратты түсіну;
- 2) мәтіннің стильдік ерекшелігін тану;
- 3) мәтіннің жанрлық ерекшелігін ажырату;
- 4) мәтіндерге салыстырмалы талдау жасау;
- 5) мәліметтерді өңдей білу;
- 6) әртүрлі ресурс көздерінен қажетті ақпарат алу.

8. "Жазылым" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) әртүрлі ресурс көздерінен қажетті ақпарат алу;
- 2) жазба жұмыстарын әртүрлі формада ұсыну;
- 3) эссе жазу;
- 4) оқылым және тыңдалым материалдары негізінде жинақы мәтін жазу;
- 5) шығармашылық жұмыс;
- 6) мәтіндерді түзету және редакциялау;

9. Әдеби тіл нормасы бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) орфография;
- 2) орфоэпия.
- 3) лексика
- 4) грамматика
- 5) пунктуация

10. Оқу пәнінің 10-сыныптағы базалық мазмұны:

1) тыңдалым және айтылым: мәтін үзінділері бойынша болжам жасау, өз біліміне сүйеніп тақырыпты жалғастыру; мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі (дәріс, интервью, пікірталас, мақала) мақсатты аудиторияға

арналған терминдер мен ұғымдарды, тілдік оралымдарды талдау; тыңдалған мәтіндегі ақпаратты ғаламдық мәселелермен байланыстыра білу; мәтінде көтерілген мәселені (қоғамдық-саяси) талдай отырып, негізгі ойды анықтау; мәтінде көтерілген мәселеге автор мен оқырманның қарым-қатынасын ескере отырып, сұрақтар құрастыру және бағалау; коммуникативтік жағдаятқа сай көпшілік алдында тиісті сөйлеу әдебін сақтай отырып, дұрыс сөйлеу тілінің лексикалық, фонетикалық-морфологиялық, синтаксистік ерекшеліктерін ажыратып, орынды қолдану;

2) оқылым: әртүрлі графиктік мәтіндердегі (кесте, диаграмма, сызба, шартты белгі) мәліметтерді талдау, негізгі үрдістерді анықтау; ғылыми-көпшілік және публицистикалық стильді тілдік құралдар арқылы тану (терминдер, тілдік оралымдар, өзге стиль элементтері); әртүрлі стильдегі мәтіндердің жанрлық ерекшеліктерін таба білу; ауызекі сөйлеудің стильдік бедерін дұрыс қолдану; публицистикалық шығарма тілінің стильдік бедерін дұрыс қолдана білу; ресми ісқағаздары тілінің сөз бедерін дұрыс қолдана білу; көркем әдебиет тілінің сөз бедерін дұрыс қолдана білу; әртүрлі стильдегі мәтіндердің тақырыбын, мақсатты аудиторияға сәйкес қызметін, құрылымын, тілдік ерекшелігін салыстыра талдау (фонетикалық деңгей, лексикалық деңгей, морфологиялық деңгей, синтаксистік деңгей негізінде); мәтіндегі негізгі ойды анықтау, көтерілген мәселеге баға беріп, мәліметтер мен пікірлерді өңдей білу; белгілі бір мақсат үшін оқылым стратегияларын жүйелі қолдана білу; БАҚ, энциклопедиялық, ғылыми-көпшілік деректерді ала білу, сілтеме жасау жолдарын білу;

3) жазылым: жоспар түрлерін құру (қарапайым, күрделі, тезистік); ауызекі сөйлеу стилінде әлеуметтік жағдайларға сай мәтін құрастыру; ресми қарым-қатынас аясында ресми құжат түрлерін жазу: сенімхат, кепілхат, өтінім, тапсырыс, келісімшарт, еңбек шарты, шарт, еңбек келісімі және мәтіндер құрастыру; ғылыми стильдің стильдік және жанрлық ерекшеліктерін ескере отырып, баяндама, мақала, лекция, баяндама тезистері, аннотация, түйіндеме, рецензия және мәтіндер құрастыру; публицистикалық стильдің стильдік және жанрлық ерекшеліктерін ескере отырып, мақала, репортаж, сұхбат, ақпарат, информациялық хабар, очерк, памфлет жазу; көркем әдебиет стилінің стильдік және жанрлық ерекшеліктерін ескере отырып мәтіндер құрастыру (таңдау бойынша); мәтін құрылымын сақтай отырып, әртүрлі графиктік мәтіндегі деректерді салыстырып, маңызды тұстары мен үрдістерді талдап жазу; эссе түрлерінің құрылымын сақтай отырып, көтерілген мәселе бойынша өзіндік пікір жаза білу; оқылым және тыңдалым материалдары бойынша негізгі ақпаратты іріктей отырып, түртіп жазу (конспектілеу); әртүрлі тақырып бойынша

көркемдегіш құралдарды ұтымды қолданып, шығармашылық жұмыстар (өлең, хат, әңгіме, шығарма) ұсына білу; жазба жұмысын абзац пен бөліктерге бөлу, ойын (ақпарат, идея) дұрыс жүйелеп, логикалық және стильдік түзетулер енгізу, редакциялау;

4) әдеби тіл нормалары: орфографиялық нормаға сай жазу; сөздерді фонетикалық принцип негізінде жазу; сөздерді морфологиялық-фонематикалық принцип негізінде жазу; сөздерді тарихи-дәстүрлік принцип негізінде жазу; сөйлем соңында қойылатын тыныс белгілерді дұрыс қою (нүкте, сұрау белгісі, леп белгісі, көп нүкте); сөйлем ішінде қойылатын тыныс белгілерді дұрыс қою (үтір, нүктелі үтір, жақша, қос нүкте, тырнақша, сызықша).

11. Оқу пәнінің 11-сыныптағы базалық мазмұны:

1) тыңдалым және айтылым: мәтін үзінділері бойынша болжам жасау, тиісті ақпаратты анықтай білу; мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі (дәріс, интервью, пікірталас, мақала, бейнебаян) мақсатты аудиторияға арналған терминдер мен ұғымдарды, тілдік оралымдарды, мәтін үзінділерін талдау; тыңдалған мәтіндегі ақпаратты ғаламдық (отандық) мәселелермен байланыстыра білу, салыстыру; мәтінде көтерілген мәселені, автор позициясын (қоғамдық-саяси, ғылыми) талдай отырып, негізгі ойды анықтау; мәтінде көтерілген мәселеге автор мен оқырманның қарым-қатынасын ескере отырып, талқылау сұрақтарын құрастыру және сыни тұрғыда бағалау; коммуникативтік жағдаятқа сай көпшілік алдында дұрыс сөйлеу, тыңдаушыларға ықпал ете білу, шешен сөйлеу; сөйлеу тілінің лексикалық, фонетикалық-морфологиялық, синтаксистік ерекшеліктерін ажыратып, орынды қолдану;

2) оқылым: әртүрлі графикалық мәтіндердегі (кесте, диаграмма, сызба, шартты белгі) мәліметтерді салыстырып талдау, негізгі үрдістерді анықтау; таза ғылыми және публицистикалық стильдерін тілдік құралдар арқылы тану (терминдер, ұғымдар, шартты белгілер, синтаксистік құрылымы); әртүрлі стильдегі мәтіндердің жанрлық ерекшеліктерін таба білу; ауызекі сөйлеудің стильдік бедерін дұрыс қолдану; публицистикалық шығарма тілінің стильдік бедерін дұрыс қолдана білу; ресми ісқағаздары тілінің сөз бедерін дұрыс қолдана білу; көркем әдебиет тілінің сөз бедерін дұрыс қолдана білу; әртүрлі стильдегі мәтіндердің тақырыбын, автор көзқарасын, мақсатты аудиторияға сәйкес қызметін, құрылымын, тілдік ерекшелігін салыстыра талдау (фонетикалық деңгей, лексикалық деңгей, морфологиялық деңгей, синтаксистік деңгей негізінде); мәтіндегі негізгі ойды анықтау, берілген мәліметтер мен пікірлерді өңдеу және толықтыру; белгілі бір мақсат үшін оқылым стратегияларын жүйелі

қолдана білу; БАҚ, энциклопедиялық, ғылыми-көпшілік, ғылыми еңбектерден деректерді ала білу, сілтеме жасау, дәйексөз келтіру жолдарын білу;

3) жазылым: жоспар түрлерін құру (күрделі, тезистік, тірек-схема түріндегі жоспар); ауызекі сөйлеу стилінде әлеуметтік жағдайларға сай мәтін құрастыру; ресми қарым-қатынас аясында ресми құжат түрлерін жазу: сенімхат, кепілхат, өтінім, тапсырыс, келісімшарт, еңбек шарты, шарт, еңбек келісімі және мәтіндер құрастыру; ғылыми стильдің стильдік және жанрлық ерекшеліктерін ескере отырып, баяндама, мақала, дәріс, баяндама тезистері, аннотация, түйіндеме, рецензия мәтіндер құрастыру; публицистикалық стильдің стильдік және жанрлық ерекшеліктерін ескере отырып, мақала, репортаж, сұхбат, ақпарат, ақпараттық хабар, очерк, памфлет жазу; көркем әдебиет стилінің стильдік және жанрлық ерекшеліктерін ескере отырып мәтіндер құрастыру (таңдау бойынша); мәтін құрылымын сақтай отырып, әртүрлі графикалық мәтіндегі деректерді салыстырып, маңызды тұстары мен үрдістерді талдап жазу, өзіндік тұжырым жасау; көтерілген мәселе бойынша академиялық тұрғыдан эссе жаза білу, мәселенің артықшылықтары мен кемшіліктерін талдап жазу; оқылым және тыңдалым материалдары бойынша түртіп жазудың (конспектілеудің) әртүрлі жолдарын меңгеру арқылы негізгі ақпаратты іріктеу; әртүрлі тақырып бойынша көркемдегіш құралдарды ұтымды қолданып, шығармашылық жұмыстар (өлең, әңгіме, естелік, шығарма) ұсына білу; жазба жұмысын абзац пен бөліктерге бөлу, ойын (ақпарат, идея) дұрыс жүйелеп, логикалық және стильдік түзетудер енгізу, редакциялау;

4) әдеби тіл нормалары: мәнмәтін бойынша тілдік бірліктерді қазіргі орфографиялық нормаға сай жазу; сөздерді фонетикалық принцип негізінде жазу; сөздерді морфологиялық-фонематикалық принцип негізінде жазу; сөздерді тарихи-дәстүрлік принцип негізінде жазу; сөйлеу ағымындағы интонацияның құрамдас бөліктері: әуен, әуез, тембр, қарқын, кідірісті сөйлеу мәнеріне сай қолдану; әлеуметтік-саяси шешендік қатынас аясында сөз әдебі мен сөйлеу мәнерін дұрыс қолдану; мәтін нормаларын сақтап жазу (мәтін құрылымы, абзац, мәтін бөліктері, тақырып); мәтін және мәтін үзінділері деңгейінде тыныс белгілерін қолдана білу.

3-тарау. Оқу мақсаттарының жүйесі

12. Бағдарламада "оқу мақсаттары" төрт саннан тұратын кодтық белгімен белгіленді. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сандар бөлім және бөлімше ретін, төртінші сан бөлімшедегі оқу мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 10.2.1.4. кодында "10" - сынып, "2.1" - екінші бөлімнің бірінші бөлімшесі, "4" - оқу мақсатының реттік саны.

13. Оқу мақсаттарының жүйесі бөлім бойынша әр сыныпқа берілген:

1) тыңдалым және айтылым:

Білім алушылар...		
	10-сынып	11-сынып
1. Болжау	10.1.1.1 - . мәтін үзінділері бойынша болжам жасау, өз біліміне сүйеніп тақырыпты жалғастыру	11.1.1.1 - мәтін үзінділері бойынша болжам жасау, тиісті ақпаратты анықтай білу
2. Әртүрлі жанрдағы мәтіндерді талдау	10.1.2.1- мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі (дәріс, интервью, пікірталас, мақала) мақсатты аудиторияға арналған терминдер мен ұғымдарды, тілдік оралымдарды талдау	11.1.2.1- мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі (дәріс, интервью, пікірталас, мақала, бейнебаян) мақсатты аудиторияға арналған терминдер мен ұғымдарды, тілдік оралымдарды, мәтін үзінділерін талдау
3. Мәтіннен ақпаратты анықтау	10.1.3.3-тыңдалған мәтіндегі ақпаратты ғаламдық мәселелермен байланыстыра білу, астарлы ойды анықтау	11.1.3.3- тыңдалған мәтіндегі ақпаратты ғаламдық (отандық) мәселелермен байланыстыра білу, салыстыру, факті мен көзқарасты ажырата білу
4. Негізгі ойды анықтау	10.1.4.1- мәтінде көтерілген мәселені (қоғамдық-саяси) талдай отырып, негізгі ойды анықтау және ғаламдық мәселелермен байланыстыру	11.1.4.1- мәтінде көтерілген мәселені, автор позициясын (қоғамдық-саяси, ғылыми) талдай отырып, негізгі ойды анықтау
5. Тыңдалым материалы бойынша сұрақтар құрастыру және бағалау	10.1.5.1 - мәтінде көтерілген мәселеге автор мен оқырманның қарым-қатынасын ескере отырып, сұрақтар құрастыру және бағалау	11.1.5.1 - мәтінде көтерілген мәселеге автор мен оқырманның қарым-қатынасын ескере отырып, талқылау сұрақтарын құрастыру және сыни тұрғыда бағалау
6. Сөйлеу мәдениетін дамыту	10.1.6.1 - коммуникативтік жағдаятқа сай көпшілік алдында тиісті сөйлеу әдебін сақтай отырып, дұрыс сөйлеу	11.1.6.1 - коммуникативтік жағдаятқа сай көпшілік алдында дұрыс сөйлеу, тыңдаушыларға ықпал ете білу, шешен сөйлеу

2) оқылым:

Білім алушылар...

	10-сынып	11-сынып
1. Ақпаратты түсіну	10. 2.1.1 - әртүрлі графиктік мәтіндердегі (кесте, диаграмма, сызба, шартты белгі) мәліметтерді талдау, негізгі үрдістерді анықтау	11.2.1.1 - әртүрлі графиктік мәтіндердегі (кесте, диаграмма, сызба, шартты белгі) мәліметтерді салыстырып талдау, негізгі үрдістерді анықтау
2. Мәтіннің стильдік ерекшелігін таны	10.2.2.1 - ғылыми-көпшілік және публицистикалық стильді тілдік құралдар арқылы тану (терминдер, тілдік оралымдар, өзге стиль элементтері)	11.2.2.1 - таза ғылыми стильді тілдік құралдар арқылы тану (терминдер, ұғымдар, шартты белгілер, синтаксистік құрылымы)
3. Мәтіннің жанрлық ерекшелігін ажырату	10.2.3.1 – көпшілікке арналған дәріс, интервью, мақала, очерктің құрылымы мен рәсімделуін білу, жанрлық ерекшеліктерін талдау	11.2.3.1 – таза ғылыми стильдегі дәріс, интервью, мақала, баяндама, тезис, аннотация, рецензияның құрылымы мен рәсімделуін білу, жанрлық ерекшеліктерін талдау
4. Мәтіндерге салыстырмалы талдау жасау	10.2.4.1- әртүрлі стильдегі (ғылыми, ресми іс-қағаздар, публицистикалық, ауызекі сөйлеу, көркем әдебиет стилі) мәтіндердің тақырыбын, мақсатты аудиторияға сәйкес	11.2.4.1 - әртүрлі стильдегі (ғылыми, ресми іс-қағаздар, публицистикалық, ауызекі сөйлеу, көркем әдебиет стилі) мәтіндердің тақырыбын, мақсатты аудиторияға сәйкес

	қызметін, құрылымын, тілдік ерекшелігін қызметін, құрылымын, тілдік ерекшелігін салыстыра талдау	салыстыра талдау
5. Мәліметтерді өңдей білу	10.2.5.1 - мәтіндегі негізгі ойды анықтау, көтерілген мәселеге баға беріп, мәліметтер мен пікірлерді өңдей білу	11.2.5.1 - мәтіндегі негізгі ойды анықтау, берілген мәліметтер мен пікірлерді өңдеу және толықтыру
6. Оқылым стратегияларын қолдану	10.2.6.1 - белгілі бір мақсат үшін оқылым стратегияларын жүйелі қолдана білу	11. 2.6.1 - белгілі бір мақсат үшін оқылым стратегияларын жүйелі қолдана білу
7. Әртүрлі ресурс көздерінен қажетті ақпарат алу	10. 2.7.1 - БАҚ, энциклопедиялық, ғылыми-көпшілік деректерді ала білу, сілтеме жасау жолдарын білу	11.2.7.1 - БАҚ, энциклопедиялық, ғылыми-көпшілік, ғылыми еңбектерден деректерді ала білу, сілтеме жасау, дәйексөз келтіру жолдарын білу

3) жазылым:

Білім алушылар...

	10-сынып	11-сынып
1. Жоспар құру	10.3.1.1-жоспар түрлерін құру (қарапайым, күрделі, тезистік)	11.3.1.1 -жоспар түрлерін құру (күрделі, тезистік, тірек-схема түріндегі жоспар)
2. Әртүрлі жанрда мәтіндер құрастыру	10.3.2.1 - ғылыми-көпшілік стильдің жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай құралдарды орынды қолданып, мақала, интервью, нұсқаулық жазу	11.3.2.1 - таза ғылыми стильдің жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай тілдік құралдарды орынды қолданып, мақала, интервью, тезис, аннотация, рецензия жазу
3. Жазба жұмыстарын әртүрлі формада ұсыну	10.3.3.1 - мәтін құрылымын сақтай отырып, әртүрлі графиктік мәтіндегі деректерді салыстырып, маңызды тұстары мен үрдістерді талдап жазу	11.3.3.1 - мәтін құрылымын сақтай отырып, әртүрлі графиктік мәтіндегі деректерді салыстырып, маңызды тұстары мен үрдістерді талдап жазу, өзіндік тұжырым жасау
4. Эссе жазу	10.3.4.1 - қажетті клишелер мен лексикалық құрылымдарды қолданып, көтерілген мәселе бойынша өз ойын дәлелдеп эссе жазу ("келісу, келіспеу" эссесі, дискуссивті эссе, аргументативті эссе)	11.3.4.1 - қажетті ақпараттарды орынды қолданып, көтерілген мәселе бойынша өз ойын дәлелдеп эссе жазу (дискуссивті эссе, аргументативті эссе)
5. Оқылым және тыңдалым материалдары негізінде жинақы мәтін жазу	10.3.5.1 - оқылым және тыңдалым материалдары бойынша негізгі ақпаратты іріктей отырып, түртіп жазу (конспектілеу)	11.3.5.1 - оқылым және тыңдалым материалдары бойынша түртіп жазудың (конспектілеудің) әртүрлі жолдарын меңгеру арқылы негізгі ақпаратты іріктеу
6. Шығармашылық жұмыс	10.3.6.1 - әртүрлі тақырып бойынша көркемдегіш құралдарды ұтымды қолданып, шығармашылық жұмыстар (өлең, хат, әңгіме, шығарма) білу	11.3.6.1 - әртүрлі тақырып бойынша көркемдегіш құралдарды ұтымды қолданып, шығармашылық жұмыстар (өлең, әңгіме, естелік, шығарма) ұсына білу
7. Мәтіндерді түзету және редакциялау	10.3.7.1 - жазба жұмысын абзац пен бөліктерге бөлу, ойын (ақпарат, идея) дұрыс жүйелеп, логикалық және стильдік түзетулер редакциялау	11.3.7.1 - жазба жұмысын абзац пен бөліктерге бөлу, ойын (ақпарат, идея) дұрыс жүйелеп, логикалық және стильдік түзетулер енгізу, редакциялау)

4) әдеби тіл нормасы:

Білім алушылар...

	10-сынып	11-сынып
1. Орфографиялық норма	10. 4.1.1- мәнмәтін бойынша тілдік бірліктерді орфографиялық нормаға сай жазу	11.4.1.1-мәнмәтін бойынша тілдік бірліктерді орфографиялық нормаға сай жазу
2. Орфоэпиялық норма	10. 4.2.1 - сөйлеу ағымындағы интонацияның құрамдас бөліктері: әуен, әуез, тембр, қарқын, кідірісті сөйлеу мәнеріне сай қолдану	11.4.2.1 - сөйлеу ағымындағы интонацияның құрамдас бөліктері: әуен, әуез, тембр, қарқын, кідірісті сөйлеу мәнеріне сай қолдану
3. Лексикалық норма	10.4.3.1 белгілі бір тақырып аясында сөздерді іріктеп, түрлендіріп, талғаммен қолдана білу	11.4.3.1- белгілі бір тақырып аясында тілдегі көркемдік құралдарды орынды пайдалану: көркемдеу, айшықтау, дәлелдеу, сөздерді сұрыптай білу (образды-эстетикалық)
4. Грамматикалық норма	10. 4.4.1- сөзжасамдық және синтаксистік нормаларды сақтай білу	11.4.4.1- мәтін нормаларын сақтап жазу (мәтін құрылымы, абзац, мәтін бөліктері, тақырып)
5. Пунктуациялық норма	10. 4.5.1- сөйлем және мәтін деңгейінде тыныс белгілерін қолдана білу	11.4.5.1- мәтін және мәтін үзінділері деңгейінде тыныс белгілерін қолдана білу

14. Осы оқу бағдарламасы қосымшада берілген жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математикалық бағытындағы 10-11-сыныптарға арналған "Қазақ тілі" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының Ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес жүзеге асырылады.

15. Тоқсандағы бөлімдер және бөлімдер ішіндегі тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "Қазақ тілі" пәнінен жаңартылған үлгілік оқу бағдарламасына қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "Қазақ тілі" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

Ескерту. Қосымша жаңа редакцияда – ҚР Білім және ғылым министрінің 07.03.2019 № 105 (10-сынып оқушылары үшін 01.09.2019, 11-сынып оқушылары үшін 01.09.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

1) 10-сынып:

Лексика-грамматикалық бөлім	Грамматикалық материал	Сөйлеу әрекетінің түрлері	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан			
1. Тіл және алаш идеясы.	Кітаби	тіл.	Тыңдалым және біліміне сүйеніп
			10.1.1.1 мәтін үзінділері бойынша болжам жасау, өз тақырыпты жалғастыру;

Сөз мәдениеті	Сөйлеу тілі	айтылым	10.1.4.1 мәтінде көтерілген мәселені (қоғамдық-саяси) талдай отырып, негізгі ойды анықтау және ғаламдық мәселелермен байланыстыру
		Оқылым	10.2.2.1 ғылыми-көпшілік және публицистикалық стильді тілдік құралдар арқылы тану (терминдер, тілдік оралымдар, өзге стиль элементтері); 10.2.7.1 БАҚ, энциклопедиялық, ғылыми-көпшілік деректерді ала білу, сілтеме жасау жолдарын білу
		Жазылым	10.3.4.1 қажетті клишелер мен лексикалық құрылымдарды қолданып, көтерілген мәселе бойынша өз ойын дәлелдеп эссе жазу ("келісу, келіспеу" эссесі); 10.3.7.1 жазба жұмысын абзац пен бөліктерге бөлу, ойын (ақпарат, идея) дұрыс жүйелеп, логикалық және стильдік түзетулер енгізу, редакциялау
		Әдеби тіл нормалары	10.4.1.1 мәнмәтін бойынша тілдік бірліктерді орфографиялық нормаға сай жазу
2. Әлем жаңалықтары: өнер және мәдениет. Сөз мәдениеті	Сөз құрамы мен сөз байлығы. Сөйлеу стильдеріндегі тілдік оралымдар және олардың қолданысы	Тыңдалым және айтылым	10.1.2.1 мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі (дәріс) мақсатты аудиторияға арналған терминдер мен ұғымдарды, тілдік оралымдарды талдау; 10.1.3.3 тыңдалған мәтіндегі ақпаратты ғаламдық мәселелермен байланыстыра білу, астарлы ойды анықтау
		Оқылым	10.2.3.1 көпшілікке арналған дәрістің құрылымы мен рәсімделуін білу, жанрлық ерекшеліктерін талдау; 10.2.6.1 белгілі бір мақсат үшін оқылым стратегияларын жүйелі қолдана білу
		Жазылым	10.3.5.1 оқылым және тыңдалым материалдары бойынша негізгі ақпаратты іріктей отырып, түртіп жазу (конспектілеу); 10.3.4.1 қажетті клишелер мен лексикалық құрылымдарды қолданып, көтерілген мәселе бойынша өз ойын дәлелдеп эссе жазу (дискуссивті эссе)
		Әдеби тіл нормалары	10.4.1.1 мәнмәтін бойынша тілдік бірліктерді орфографиялық нормаға сай жазу
2-тоқсан			
3. Қазіргі қоғам құндылықтары: мәдениет және өркениет. Тілдік жүйе және норма	Сөз қолданысындағы ерекшеліктер және стиль. Ғылыми әдебиет тілінің ерекшеліктері	Тыңдалым және айтылым	10.1.2.1 мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі (интервью) мақсатты аудиторияға арналған терминдер мен ұғымдарды талдау; 10.1.5.1 мәтінде көтерілген мәселеге автор мен оқырманның қарым-қатынасын ескере отырып, сұрақтар құрастыру және бағалау
		Оқылым	10.2.3.1 көпшілікке арналған интервьюдің құрылымы мен рәсімделуін білу, жанрлық ерекшеліктерін талдау; 10.2.7.1 БАҚ, энциклопедиялық, ғылыми-көпшілік деректерді ала білу, сілтеме жасау жолдарын білу
		Жазылым	10.3.2.1 ғылыми-көпшілік стильдің жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай тілдік құралдарды

			орынды қолданып, интервью жазу; 10.3.6.1 әртүрлі тақырып бойынша көркемдегіш құралдарды ұтымды қолданып, шығармашылық жұмыстар (өлең, хат, әңгіме, шығарма) ұсына білу
		Әдеби тіл нормалары	10.4.2.1 сөйлеу ағымындағы интонацияның құрамдас бөліктері: әуен, әуез, тембр, қарқын, кідірісті сөйлеу мәнеріне сай қолдану
4. Экономикалық интеграция – бүгінгі күннің даму үрдісі. Тілдік жүйе және норма	Сөз тазалығы. Ресми ісқағаздары тілінің ерекшеліктері	Тыңдалым және айтылым	10.1.2.1 мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі (мақала) мақсатты аудиторияға арналған терминдер мен ұғымдарды, тілдік оралымдарды талдау; 10.1.6.1 коммуникативтік жағдаятқа сай көпшілік алдында тиісті сөйлеу әдебін сақтай отырып, дұрыс сөйлеу
		Оқылым	10.2.3.1 көпшілікке арналған мақаланың құрылымы мен рәсімделуін білу, жанрлық ерекшеліктерін талдау; 10.2.1.1 әртүрлі графиктік мәтіндердегі (кесте, диаграмма, сызба, шартты белгі) мәліметтерді талдау, негізгі үрдістерді анықтау
		Жазылым	10.3.2.1 ғылыми-көпшілік стильдің жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай тілдік құралдарды орынды қолданып, мақала, интервью, нұсқаулық жазу; 10.3.3.1 мәтін құрылымын сақтай отырып, әртүрлі графиктік мәтіндегі деректерді салыстырып, маңызды тұстары мен үрдістерді талдап жазу; 10.3.7.1 жазба жұмысын абзац пен бөліктерге бөлу, ойын (ақпарат, идея) дұрыс жүйелеп, логикалық және стильдік түзетулер енгізу, редакциялау
		Әдеби тіл нормалары	10.4.3.1 белгілі бір тақырып аясында сөздерді іріктеп, түрлендіріп, талғаммен қолдана білу
3-тоқсан			
5. Білім. Ғылым. Инновация. Тілдік жүйе және норма	Сөз дәлдігі	Тыңдалым және айтылым	10.1.3.3 тыңдалған мәтіндегі ақпаратты ғаламдық мәселелермен байланыстыра білу, астарлы ойды анықтау; 10.1.5.1 мәтінде көтерілген мәселеге автор мен оқырманның қарым-қатынасын ескере отырып, сұрақтар құрастыру және бағалау
		Оқылым	10.2.3.1 көпшілікке арналған очерктің құрылымы мен рәсімделуін білу, жанрлық ерекшеліктерін талдау; 10.2.6.1 белгілі бір мақсат үшін оқылым стратегияларын жүйелі қолдана білу
		Жазылым	10.3.6.1 әртүрлі тақырып бойынша көркемдегіш құралдарды ұтымды қолданып, шығармашылық жұмыстар (өлең, хат, әңгіме, шығарма) ұсына білу; 10.3.5.1 оқылым және тыңдалым материалдары бойынша негізгі ақпаратты іріктей отырып, түртіп жазу (конспектілеу)
		Әдеби тіл нормалары	10.4.3.1 белгілі бір тақырып аясында сөздерді іріктеп, түрлендіріп, талғаммен қолдана білу

6. Қазіргі қоғам: әлеуметтік теңсіздік. Тілдік жүйе және стиль	Әлеуметтік-тұрмыстық қатынастағы сөздер. Публицистикалық шығарма тілінің стильдік ерекшеліктері	Тыңдалым және айтылым	10.1.1.1 мәтін үзінділері бойынша болжам жасау, өз біліміне сүйеніп тақырыпты жалғастыру; 10.1.2.1 мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі (пікірталас) мақсатты аудиторияға арналған терминдер мен ұғымдарды, тілдік оралымдарды талдау
		Оқылым	10.2.4.1 әртүрлі стильдегі (ғылыми, ресми ісқағаздар, публицистикалық, ауызекі сөйлеу, көркем әдебиет стилі) мәтіндердің тақырыбын, мақсатты аудиторияға сәйкес қызметін, құрылымын, тілдік ерекшелігін салыстыра талдау; 10.2.1.1 әртүрлі графиктік мәтіндердегі (кесте, диаграмма, сызба, шартты белгі) мәліметтерді талдау, негізгі үрдістерді анықтау
		Жазылым	10.3.3.1 мәтін құрылымын сақтай отырып, әртүрлі графиктік мәтіндегі деректерді салыстырып, маңызды тұстары мен үрдістерді талдап жазу; 10.3.4.1 қажетті клишелер мен лексикалық құрылымдарды қолданып, көтерілген мәселе бойынша өз ойын дәлелдеп эссе жазу ("келісу, келіспеу" эссесі, аргументативті эссе)
		Әдеби тіл нормалары	10.4.4.1 сөзжасамдық және синтаксистік нормаларды сақтай білу
7. Сәулет өнері. Стильдік ерекшеліктер	Жаңа қолданыстағы сөздер. Ғылыми және ғылыми-көпшілік стиль атаулары	Тыңдалым және айтылым	10.1.4.1 мәтінде көтерілген мәселені (қоғамдық-саяси) талдай отырып, негізгі ойды анықтау және ғаламдық мәселелермен байланыстыру; 10.1.6.1 коммуникативтік жағдаятқа сай көпшілік алдында тиісті сөйлеу әдебін сақтай отырып, дұрыс сөйлеу
		Оқылым	10.2.4.1 әртүрлі стильдегі (ғылыми, ресми ісқағаздар, публицистикалық, ауызекі сөйлеу, көркем әдебиет стилі) мәтіндердің тақырыбын, мақсатты аудиторияға сәйкес қызметін, құрылымын, тілдік ерекшелігін салыстыра талдау; 10.2.1.1 әртүрлі графиктік мәтіндердегі (кесте, диаграмма, сызба, шартты белгі) мәліметтерді талдау, негізгі үрдістерді анықтау
		Жазылым	10.3.2.1 ғылыми-көпшілік стильдің жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай тілдік құралдарды орынды қолданып, нұсқаулық жазу; 10.3.3.1 мәтін құрылымын сақтай отырып, әртүрлі графиктік мәтіндегі деректерді салыстырып, маңызды тұстары мен үрдістерді талдап жазу; 10.3.4.1 қажетті клишелер мен лексикалық құрылымдарды қолданып, көтерілген мәселе бойынша өз ойын дәлелдеп эссе жазу (дискуссивті эссе, аргументативті эссе)
		Әдеби тіл нормалары	10.4.4.1 сөзжасамдық және синтаксистік нормаларды сақтай білу

8. Қазіргі әлемдегі саясат және жаһандық мәселелер. Пунктуация	Публицистикалық шығарма тілінің стильдік ерекшеліктері. Сөйлем ішіндегі даралаушы, ерекшелеуші, ойдың аражігін ажырататын тыныс белгілерді ережеге сай қолдану	Тыңдалым және айтылым	10.1.1.1 мәтін үзінділері бойынша болжам жасау, өз біліміне сүйеніп тақырыпты жалғастыру; 10.1.3.3 тыңдалған мәтіндегі ақпаратты ғаламдық мәселелермен байланыстыра білу, астарлы ойды анықтау
		Оқылым	10.2.4.1 әртүрлі стильдегі (ғылыми, ресми ісқағаздар, публицистикалық, ауызекі сөйлеу, көркем әдебиет стилі) мәтіндердің тақырыбын, мақсатты аудиторияға сәйкес қызметін, құрылымын, тілдік ерекшелігін салыстыра талдау; 10.2.5.1 мәтіндегі негізгі ойды анықтау, көтерілген мәселеге баға беріп, мәліметтер мен пікірлерді өңдей білу
		Жазылым	10.3.2.1 ғылыми-көпшілік стильдің жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай тілдік құралдарды орынды қолданып, мақала жазу; 10.3.5.1 оқылым және тыңдалым материалдары бойынша негізгі ақпаратты іріктей отырып, түртіп жазу (конспектілеу)
		Әдеби тіл нормалары	10.4.5.1 сөйлем және мәтін деңгейінде тыныс белгілерін қолдана білу
9. Сөз мәдениеті және шешендік өнер. Пунктуация	Көркем әдебиет тілінің ерекшеліктері. Сөйлем ішіндегі даралаушы, ерекшелеуші, ойдың аражігін ажырататын тыныс белгілерді ережеге сай қолдану	Тыңдалым және айтылым	10.1.2.1 мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі (пікірталас) мақсатты аудиторияға арналған терминдер мен ұғымдарды, тілдік оралымдарды талдау; 10.1.6.1 коммуникативтік жағдаятқа сай көпшілік алдында тиісті сөйлеу әдебін сақтай отырып, дұрыс сөйлеу
		Оқылым	10.2.5.1 мәтіндегі негізгі ойды анықтау, көтерілген мәселеге баға беріп, мәліметтер мен пікірлерді өңдей білу; 10.2.7.1 БАҚ, энциклопедиялық, ғылыми-көпшілік деректерді ала білу, сілтеме жасау жолдарын білу
		Жазылым	10.3.6.1 әртүрлі тақырып бойынша көркемдегіш құралдарды ұтымды қолданып, шығармашылық жұмыстар (өлең, хат, әңгіме, шығарма) ұсына білу; 10.3.7.1 жазба жұмысын абзац пен бөліктерге бөлу, ойын (ақпарат, идея) дұрыс жүйелеп, логикалық және стильдік түзетулер енгізу, редакциялау
		Әдеби тіл нормалары	10.4.5.1 сөйлем және мәтін деңгейінде тыныс белгілерін қолдана білу

2) 11-сынып:

Лексика-грамматикалық бөлім	Грамматикалық материал	Сөйлеу әрекетінің түрлері	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан			
1. Қазақстан бейнесі. Қазақстанның	Ойталқы (диспут). Ғылыми стильдің тілдік	Тыңдалым және айтылым	11.1.1.1 мәтін үзінділері бойынша болжам жасау, тиісті анықтай білу; 11.1.5.1 мәтінде көтерілген мәселеге автор мен

өткені мен ерекшеліктері келешегі. Шешендік сөздер			оқырманның қарым-қатынасын ескере отырып, талқылау сұрақтарын құрастыру және сыни тұрғыда бағалау
		Оқылым	11.2.2.1 таза ғылыми стильді тілдік құралдар арқылы тану (терминдер, ұғымдар, шартты белгілер, синтаксистік құрылымы); 11.2.5.1 мәтіндегі негізгі ойды анықтау, берілген мәліметтер мен пікірлерді өңдеу және толықтыру; 11.2.7.1 БАҚ, энциклопедиялық, ғылыми-көпшілік, ғылыми еңбектерден деректерді ала білу, сілтеме жасау, дәйексөз келтіру жолдарын білу
		Жазылым	11.3.4.1 қажетті ақпараттарды орынды қолданып, көтерілген мәселе бойынша өз ойын дәлелдеп эссе жазу (дискуссивті эссе); 11.3.7.1 жазба жұмысын абзац пен бөліктерге бөлу, ойын (ақпарат, идея) дұрыс жүйелеп, логикалық және стильдік түзетулер енгізу, редакциялау)
		Әдеби тіл нормалары	11.4.1.1 мәнмәтін бойынша тілдік бірліктерді орфографиялық нормаға сай жазу
2. Жастар Ой көкпар (дебат). мәдениеті және Публицистикалық стильдің тілдік мәселесі. Шешендік сөздер	Ой көкпар (дебат). Публицистикалық стильдің тілдік ерекшеліктері	Тыңдалым және айтылым	11.1.2.1 мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі (дәріс) мақсатты аудиторияға арналған терминдер мен ұғымдарды, тілдік оралымдарды, мәтін үзінділерін талдау; 11.1.3.3 тыңдалған мәтіндегі ақпаратты ғаламдық (отандық) мәселелермен байланыстыра білу, салыстыру
		Оқылым	11.2.3.1 таза ғылыми стильдегі дәрістің құрылымы мен рәсімделуін білу, жанрлық ерекшеліктерін талдау; 11.2.4.1 әртүрлі стильдегі (ғылыми, ресми ісқағаздар, публицистикалық, ауызекі сөйлеу, көркем әдебиет стилі) мәтіндердің тақырыбын, автор көзқарасын, мақсатты аудиторияға сәйкес қызметін, құрылымын, тілдік ерекшелігін салыстыра талдау
		Жазылым	11.3.5.1 оқылым және тыңдалым материалдары бойынша түртіп жазудың (конспектілеудің) әртүрлі жолдарын меңгеру арқылы негізгі ақпаратты іріктеу; 11.3.6.1 әртүрлі тақырып бойынша көркемдегіш құралдарды ұтымды қолданып, шығармашылық жұмыстар (өлең, әңгіме, естелік, шығарма) ұсына білу
		Әдеби тіл нормалары	11.4.1.1 мәнмәтін бойынша тілдік бірліктерді орфографиялық нормаға сай жазу
2-тоқсан			
3. Қазіргі қоғам. Миграция. Зияткерлік миграция. Шешендік сөздер	Сөзталас. Ресми ісқағаздар стилінің тілдік ерекшеліктері	Тыңдалым және айтылым	11.1.2.1 мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі (интервью) мақсатты аудиторияға арналған терминдер мен ұғымдарды, тілдік оралымдарды, мәтін үзінділерін талдау; 11.1.6.1 коммуникативтік жағдаятқа сай көпшілік алдында дұрыс сөйлеу, тыңдаушыларға ықпал ете білу, шешен сөйлеу
		Оқылым	11.2.2.1 таза ғылыми стильді тілдік құралдар арқылы тану (терминдер, ұғымдар, шартты белгілер, синтаксистік құрылымы);

			11.2.1.1 әртүрлі графиктік мәтіндердегі (кесте, диаграмма, сызба, шартты белгі) мәліметтерді салыстырып талдау, негізгі үрдістерді анықтау
		Жазылым	11.3.2.1 таза ғылыми стильдің жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай тілдік құралдарды орынды қолданып, интервью жазу; 11.3.3.1 мәтін құрылымын сақтай отырып, әртүрлі графиктік мәтіндегі деректерді салыстырып, маңызды тұстары мен үрдістерді талдап жазу, өзіндік тұжырым жасау
		Әдеби тіл нормалары	11.4.2.1 сөйлеу ағымындағы интонацияның құрамдас бөліктері: әуен, әуез, тембр, қарқын, кідірісті сөйлеу мәнеріне сай қолдану
4. Әлемді өзгерткен өнертабыстары. Шешендік сөздер	Пікір алмасу. Публицистикалық стильдің тілдік ерекшеліктері	Тыңдалым және айтылым	11.1.2.1 мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі (мақала) мақсатты аудиторияға арналған терминдер мен ұғымдарды, тілдік оралымдарды, мәтін үзінділерін талдау; 11.1.3.3 тыңдалған мәтіндегі ақпаратты ғаламдық (отандық) мәселелермен байланыстыра білу, салыстыру, факті мен көзқарасты ажырата білу
		Оқылым	11.2.3.1 таза ғылыми стильдегі мақаланың құрылымы мен рәсімделуін білу, жанрлық ерекшеліктерін талдау; 11.2.4.1 әртүрлі стильдегі (ғылыми, ресми ісқағаздар, публицистикалық, ауызекі сөйлеу, көркем әдебиет стилі) мәтіндердің тақырыбын, автор көзқарасын, мақсатты аудиторияға сәйкес қызметін, құрылымын, тілдік ерекшелігін салыстыра талдау
		Жазылым	11.3.1.1 жоспар түрлерін құру (күрделі, тезистік, тірек-схема түріндегі жоспар); 11.3.2.1 таза ғылыми стильдің жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай тілдік құралдарды орынды қолданып, мақала жазу
		Әдеби тіл нормалары	11.4.3.1 белгілі бір тақырып аясында тілдегі көркемдік құралдарды орынды пайдалану: көркемдеу, айшықтау, дәлелдеу, сөздерді сұрыптай білу (образды-эстетикалық)
3-тоқсан			
5. Бейбітшілік, қауіпсіздік және жаһандық экономика. Шешендік сөздер	Пікірталас. Көркем әдебиет стилінің тілдік ерекшеліктері	Тыңдалым және айтылым	11.1.2.1 мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі (пікірталас) мақсатты аудиторияға арналған терминдер мен ұғымдарды, тілдік оралымдарды, мәтін үзінділерін талдау; 11.1.4.1 мәтінде көтерілген мәселені, автор позициясын (қоғамдық-саяси, ғылыми) талдай отырып, негізгі ойды анықтау
		Оқылым	11.2.3.1 таза ғылыми стильдегі баяндаманың құрылымы мен рәсімделуін білу, жанрлық ерекшеліктерін талдау; 11.2.5.1 мәтіндегі негізгі ойды анықтау, берілген мәліметтер мен пікірлерді өңдеу және толықтыру; 11.2.6.1 белгілі бір мақсат үшін оқылым стратегияларын жүйелі қолдана білу
		Жазылым	11.3.4.1 қажетті ақпараттарды орынды қолданып,

			көтерілген мәселе бойынша өз ойын дәлелдеп эссе жазу (аргументативті эссе); 11.3.5.1 оқылым және тыңдалым материалдары бойынша түртіп жазудың (конспектілеудің) әртүрлі жолдарын меңгеру арқылы негізгі ақпаратты іріктеу
		Әдеби тіл нормалары	11.4.3.1 белгілі бір тақырып аясында тілдегі көркемдік құралдарды орынды пайдалану: көркемдеу, айшықтау, дәлелдеу, сөздерді сұрыптай білу (образды-эстетикалық)
6. Ұлттың тарихи жәдігерлерін сақтау. Шешендік сөздер	Өңгіме және дөңгелек үстел. Ой айкындылығы. Сөз дәлдігі. Пікірталас мәдениетіндегі сөз қолданыстар	Тыңдалым және айтылым	11.1.2.1 мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі (бейнебаян) мақсатты аудиторияға арналған терминдер мен ұғымдарды, тілдік оралымдарды, мәтін үзінділерін талдау; 11.1.6.1 коммуникативтік жағдаятқа сай көпшілік алдында дұрыс сөйлеу, тыңдаушыларға ықпал ете білу, шешен сөйлеу
		Оқылым	11.2.3.1 таза ғылыми стильдегі тезис, аннотацияның құрылымы мен рәсімделуін білу, жанрлық ерекшеліктерін талдау; 11.2.4.1 әртүрлі стильдегі (ғылыми, ресми іс-қағаздар, публицистикалық, ауызекі сөйлеу, көркем әдебиет стилі) мәтіндердің тақырыбын, автор көзқарасын, мақсатты аудиторияға сәйкес қызметін, құрылымын, тілдік ерекшелігін салыстыра талдау
		Жазылым	11.3.2.1 таза ғылыми стильдің жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай тілдік құралдарды орынды қолданып, тезис, аннотация, рецензия жазу; 11.3.6.1 әртүрлі тақырып бойынша көркемдегіш құралдарды ұтымды қолданып, шығармашылық жұмыстар (өлең, әңгіме, естелік, шығарма) ұсына білу
		Әдеби тіл нормалары	11.4.4.1 мәтін нормаларын сақтап жазу (мәтін құрылымы, абзац, мәтін бөліктері, тақырып)
7. Табиғат және экология. Шешендік сөздер	Айтыс. Сыни пікірдің өзіндік ерекшелігі	Тыңдалым және айтылым	11.1.1.1 мәтін үзінділері бойынша болжам жасау, тиісті ақпаратты анықтай білу; 11.1.5.1 мәтінде көтерілген мәселеге автор мен оқырманның қарым-қатынасын ескере отырып, талқылау сұрақтарын құрастыру және сыни тұрғыда бағалау
		Оқылым	11.2.1.1 әртүрлі графиктік мәтіндердегі (кесте, диаграмма, сызба, шартты белгі) мәліметтерді салыстырып талдау, негізгі үрдістерді анықтау; 11.2.6.1 белгілі бір мақсат үшін оқылым стратегияларын жүйелі қолдана білу
		Жазылым	11.3.3.1 мәтін құрылымын сақтай отырып, әртүрлі графиктік мәтіндегі деректерді салыстырып, маңызды тұстары мен үрдістерді талдап жазу, өзіндік тұжырым жасау; 11.3.6.1 әртүрлі тақырып бойынша көркемдегіш құралдарды ұтымды қолданып, шығармашылық жұмыстар (өлең, әңгіме, естелік, шығарма) ұсына білу
		Әдеби тіл нормалары	11.4.4.1 мәтін нормаларын сақтап жазу (мәтін құрылымы, абзац, мәтін бөліктері, тақырып)

4-тоқсан			
8. Жаңа әлемдегі театр мен киноматография. Шешендік сөздер	Көпшілік алдында сөйленетін сөздің ерекшелігі. Даралаушы, ерекшелеуші, ойдың аражігін ажырататын тыныс белгілерді ережеге сай қолдану	Тыңдалым және айтылым	11.1.2.1 мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі (дәріс, интервью, бейнебаян) мақсатты аудиторияға арналған терминдер мен ұғымдарды, тілдік оралымдарды, мәтін үзінділерін талдау; 11.1.6.1 коммуникативтік жағдаятқа сай көпшілік алдында дұрыс сөйлеу, тыңдаушыларға ықпал ете білу, шешен сөйлеу
		Оқылым	11.2.3.1 таза ғылыми стильдегі рецензияның құрылымы мен рәсімделуін білу, жанрлық ерекшеліктерін талдау; 11.2.6.1 белгілі бір мақсат үшін оқылым стратегияларын жүйелі қолдана білу
		Жазылым	11.3.2.1 таза ғылыми стильдің жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай тілдік құралдарды орынды қолданып, рецензия жазу; 11.3.7.1 жазба жұмысын абзац пен бөліктерге бөлу, ойын (ақпарат, идея) дұрыс жүйелеп, логикалық және стильдік түзетулер енгізу, редакциялау)
		Әдеби тіл нормалары	11.4.5.1 мәтін және мәтін үзінділері деңгейінде тыныс белгілерін қолдана білу
9. Еңбек нарығы және сұраныс. Шешендік сөздер	Сөйлеу мәнерлілігі	Тыңдалым және айтылым	11.1.4.1 мәтінде көтерілген мәселені, автор позициясын (қоғамдық-саяси, ғылыми) талдай отырып, негізгі ойды анықтау; 11.1.5.1 мәтінде көтерілген мәселеге автор мен оқырманның қарым-қатынасын ескере отырып, талқылау сұрақтарын құрастыру және сыни тұрғыда бағалау
		Оқылым	11.2.1.1 әртүрлі графиктік мәтіндердегі (кесте, диаграмма, сызба, шартты белгі) мәліметтерді салыстырып талдау, негізгі үрдістерді анықтау; 11.2.7.1 БАҚ, энциклопедиялық, ғылыми-көпшілік, ғылыми еңбектерден деректерді ала білу, сілтеме жасау, дәйексөз келтіру жолдарын білу
		Жазылым	11.3.1.1 жоспар түрлерін құру (күрделі, тезистік, тірек-схема түріндегі жоспар); 11.3.4.1 қажетті ақпараттарды орынды қолданып, көтерілген мәселе бойынша өз ойын дәлелдеп эссе жазу (дискуссивті эссе, аргументативті эссе)
		Әдеби тіл нормалары	11.4.5.1 мәтін және мәтін үзінділері деңгейінде тыныс белгілерін қолдана білу

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2017 жылғы 27 шілдедегі
№352 бұйрығына 175-қосымша
Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№115 бұйрығына 393-қосымша

Жалпы білім беру деңгейінің 10-11-сыныптарына арналған "Қазақ тілі мен әдебиеті"
жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы
1-тарау. Жалпы ережелер

1. Оқу бағдарламасы "Білім берудің барлық деңгейінің мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттарын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы №604 бұйрығымен бекітілген Жалпы орта білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес әзірленген (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 17669 болып тіркелген).

Ескерту. 1-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Білім және ғылым министрінің 07.03.2019 № 105 (10-сынып оқушылары үшін 01.09.2019, 11-сынып оқушылары үшін 01.09.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

2. "Қазақ тілі мен әдебиеті" пәнінің оқу мақсаты – қазақ тілі мен әдебиетін кіріктіріп оқыту негізінде білім алушылардың тілдік дағдыларын жетілдіру, тіл нормаларын сақтап, еркін сөйлеу және сауатты жазу дағдыларын дамыту, мемлекеттік тілге құрметпен қарауын қалыптастыру.

3. "Қазақ тілі мен әдебиеті" оқу пәнінің негізгі міндеттері:

1) білім алушының мемлекеттік тілге деген құрмет сезімін қазақ халқының мәдениетімен танысу арқылы тәрбиелеу;

2) адамзаттық ойдағыдай кірігу үшін қазақ тілін мемлекеттік тіл ретінде оқыту;

3) қазақ тілі мен әдебиеті пәніне құндылық ретінде қарауды қалыптастыру;

4) коммуникативтік оқыту негізінде барлық сөйлеу әрекетінің түрлерін әлеуметтік ортада қолдану дағдыларын дамыту;

5) қазақ әдебиетінің стилистикалық және жанрлық ерекшеліктерін тану негізінде шығармашылық тұрғыда жұмыс істеу, сын тұрғысынан ойлаудағы дағдыларын дамыту;

6) көпмәдени ортада лингвистикалық қажеттілікті іске асыруға дайын жеке тұлғаны тәрбиелеу;

7) білім деңгейі жоғары, ой-өрісі дамыған тұлғаны қалыптастыру.

4. Жалпы орта білім беру деңгейіндегі "Қазақ тілі мен әдебиеті" пәні бойынша білім алушылардың білім, білік және дағдыға қойылатын талаптары CEFR -Шет тілін меңгерудің жалпы еуропалық құзыреті деңгейлерін (B2-C1) негізге ала отырып айқындалған.

2-тарау. "Қазақ тілі мен әдебиеті" пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

5. "Қазақ тілі мен әдебиеті" пәні бойынша оқу жүктемесінің жоғары шекті көлемі:

1) 10-сынып – аптасына 5 сағат, оқу жылында 170 сағатты;

2) 11-сынып – аптасына 5 сағат, оқу жылында 170 сағатты құрайды.

Оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі "Қазақстан Республикасындағы бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспарларын

бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2012 жылғы 8 қарашадағы № 500 бұйрығымен бекітілген үлгілік оқу жоспарына тәуелді (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 8170 болып тіркелген).

Ескерту. 5-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Білім және ғылым министрінің 07.03.2019 № 105 (10-сынып оқушылары үшін 01.09.2019, 11-сынып оқушылары үшін 01.09.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

6. Оқыту мақсаттары арқылы мұғалімдер сөйлеу қызметінің төрт дағдысын (тыңдалым, айтылым, оқылым, жазылым) қалыптастырады, сонымен қатар, оқушылардың жетістігін бағалайды және оқытудың келесі кезеңі туралы ақпарат береді.

7. Оқыту пәнінің мазмұнын 5 бөлім құрайды:

- 1) тыңдалым;
- 2) айтылым;
- 3) оқылым;
- 4) жазылым;
- 5) тілдік бағдар.

8. "Тыңдалым" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) болжау;
- 2) назарын шоғырландырып тыңдау;
- 3) сөздер мен сөз тіркестерінің мағынасын түсіну;
- 4) көркем шығармаларды тыңдау;
- 5) негізгі ойды анықтау;
- 6) тыңдалым материалдары бойынша жауап беру.

9. "Оқылым" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) мәтіндегі ақпаратты анықтау;
- 2) стильдік ерекшеліктерді анықтау;
- 3) көркем шығармаларды оқу;
- 4) мәтіндерге салыстырмалы талдау жасау;
- 5) қосымша ақпарат көздерінен алынған мәліметтерді оқу;
- 6) өзіндік көзқарасын білдіру және бағалау.

10. "Жазылым" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) әртүрлі стильде мәтіндер құрастыру;
- 2) эссе жазу;
- 3) шығармашылық жазба жұмысы;
- 4) мәліметтерді жинақтау;
- 5) жинақы мәтін құрастыру;

б) орфография және пунктуация.

11. "Айтылым" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) сөздік қорының алуандығы;
 - 2) сөз мәнері мен сөйлеу этикеті;
 - 3) орфоэпиялық нормаларды сақтау;
 - 4) мәтіннің негізгі аспектілерін анықтау және талқылау;
 - 5) сенімді және еркін жауап беру;
- б) визуалды материалдар арқылы тілді дамыту.

12. "Тілдік бағдар" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) сөз таптары;
- 2) сөйлем.

13. "Қазақ тілі мен әдебиеті" пәнінің 10-сыныптағы білім мазмұны:

1) тыңдалым: мәтін үзінділері бойынша болжам жасау, тыңдалған мәтіндегі негізгі ақпараттарды түртіп жазу, оқу-кәсіби, қоғамдық-саяси, әлеуметтік-мәдени тақырыптар аясында қолданылған сөздер мен термин сөздердің мағынасын түсіну, драмалық, прозалық, поэзиялық шығарманы тыңдау, мәтіннен автордың көзқарасын (негізгі ойын) негіздейтін аргументтерді талдай отырып, астарлы ойды анықтау, көтерілген мәселе бойынша әртүрлі дереккөздерден алынған мәтіндерді тыңдау және салыстыру, өз көзқарасын аргументтер негізінде дәлелдеу;

2) айтылым: ғылыми-көпшілік және публицистикалық стильдегі мәтіндерден күрделі сөздердің жасалу жолын анықтау, ғылыми-көпшілік және публицистикалық мәтіндерге сүйеніп, монолог және диалог құрау, сөз әдебі мен сөйлеу этикеті формаларын орынды қолданып, тыңдаушыға әсер ету, сөйлеу ағымындағы интонацияның құрамдас бөліктері: әуен, әуез, тембр, қарқын, кідірісті сөйлеу мәнеріне сай қолдану, мәтіндегі абзацтардың, бөлімдердің орналасу тәртібін, ақпараттың тақырыппен байланысын анықтау, пікірталастың "пікірталас-монолог", "пікірталас-диалог", "пікірталас-полилог" түрлерінде сенімді және еркін сөйлеу, әртүрлі графиктік мәтіндердегі (иллюстрация, фотосурет, сызба, шартты белгі) ақпараттарды салыстыру, негізгі идеясын түсіндіру;

3) оқылым: мәтіндегі негізгі және қосымша ақпараттарды анықтай отырып, факт мен көзқарасты ажырату, мәтін идеясымен байланысын анықтау, ғылыми-көпшілік және публицистикалық стильдегі мәтіндердің (мақала, эссе, тезис, интервью, баспасөз парағы) құрылымы мен рәсімделуін білу, жанрлық және тілдік ерекшеліктерін талдау, әдеби шығармада көтерілген әлеуметтік-қоғамдық мәселені талдау және кейіпкерлерді шынайы өмірмен салыстырып бағалау,

ғылыми-көпшілік және публицистикалық стильдегі мәтіндер (мақала, эссе, тезис, интервью, баспасөз парағы) бойынша салыстырмалы (жанры, құрылымы, тілдік құралдары, мақсатты аудиториясы) талдау жасау, мәтін тақырыбына байланысты қосымша материалдарды энциклопедиялардан тауып, ортақ қорытындылар жасау, мәтін мазмұнындағы деректі ақпаратты толық анықтап, негізгі ойға өз көзқарасын білдіру және оны бағалау;

4) жазылым: публицистикалық стильдің жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай тілдік құралдарды орынды қолданып, мақала, баспасөз парағы, тезис, интервью жазу, қажетті клишелер мен лексикалық құрылымдарды қолданып, көтерілген мәселе бойынша өз ойын дәлелдеп эссе жазу ("келісу, келіспеу" эссесі, дискуссивті эссе, аргументативті эссе), шығармашылық жазба жұмыстарында көркемдегіш құралдар мен айшықтау амалдарын тиімді қолданып жазу, тақырып бойынша мәтінге жоспар құрып, әр тармақшаға қажетті негізгі және қосымша мәліметтерді жинақтап ұсыну, ғылыми-көпшілік және көркем мәтіндердегі негізгі ұғымдарды анықтай отырып, жинақы мәтін құрастыру, мәнмәтін бойынша тілдік бірліктерді орфографиялық нормаға сай жазу, сөйлем деңгейінде тыныс белгілерін қолдана білу;

5) тілдік бағдар: сөз таптары, тәуелдік жалғауды (оңаша және ортақ тәуелдеу) және көптік мәнді есімдер мен көптік жалғауларды ажырата танып дұрыс қолдану, сын есімнің жасалу жолдарын білу, сан есімнің жасалу жолдарын білу, есімдіктердің жасалу жолдарын білу, мәтін құрауда есімше сөздерді стильдік қызметіне сай орынды қолдану, үстеудің жасалу жолы мен сөйлемдегі қызметін білу, шылаулардың сөйлемдегі қызметін білу, мәтін құрауда орынды қолдану, сөздердің байланысу түрлері мен тәсілдерін орынды қолдану, құрмалас сөйлемдердің (аралас) жасалу жолдарын білу.

14. "Қазақ тілі мен әдебиеті" пәнінің 11-сыныптағы білім мазмұны:

1) тыңдалым: мәтін үзінділері бойынша болжам жасау, тиісті ақпаратты анықтай білу, тыңдалған мәтіндегі негізгі және қосымша ақпараттарды түртіп жазу және ақпараттарды жүйелеу, оқу-кәсіби, қоғамдық-саяси, әлеуметтік-мәдени тақырыптар аясында және мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі сөздер мен термин сөздердің мағынасын түсіну, көркем шығарманы тыңдау, басқа өнер туындыларымен (кино, театр, музыка, би, сурет-мүсін өнері, сәулет) салыстырып, тақырып ортақтығына сипаттама жасау, мәтін бойынша автор позициясын және көтерілген мәселеге қарым-қатынасын, тыңдаушыға ықпал ету тәсілін талдай отырып, негізгі ойды анықтау, көтерілген мәселе бойынша әртүрлі дереккөздерден алынған мәтіндерді тыңдау және салыстыру, өз ойын логикалық дұрыс, аргументті және айқын жеткізу;

2) айтылым: ғылыми және кәсіби мәтіндердегі күрделі сөздер мен терминдердің жасалу жолын анықтау, ауызша мәтін құрауда орынды қолдану, ғылыми және кәсіби мәтіндерге сүйеніп, монолог пен диалогті үйлестіре қолдану, сөз әдебі мен сөйлеу этикеті формаларын орынды қолданып, тыңдаушылармен қарым-қатынас орнату, сөйлеу ағымындағы интонацияның құрамдас бөліктері: әуен, әуез, тембр, қарқын, кідірісті сөйлеу мәнеріне сай қолдану, кәсіби бағыттағы түпнұсқа мәтіндерден қажетті ақпаратты (деректерді, сипаттамаларды, сандық көрсеткіштерді, сілтемелерді) анықтау, олардың қолданылу мақсатын талдау, көпшілік алдында сөз сөйлеуде маңызды орын алатын тілдік (вербалдық) және бейвербалдық элементтерді қолданып, сенімді және еркін сөйлеу, әртүрлі графиктік мәтіндердегі (кесте, диаграмма, сызба, шартты белгі) мәліметтерді салыстырып талдау, негізгі үрдістерді анықтау;

3) оқылым: мәтіннен детальді ақпараттарды, факті мен көзқарасты, астарлы ойды анықтау, ақпараттың оқырманға әсерін және автор позициясын талқылау, ғылыми және публицистикалық стильдегі мәтіндердің (мақала, аннотация, үндеу, очерк, дәріс, баспасөз парағы) құрылымы мен рәсімделуін білу, жанрлық және тілдік ерекшеліктерін талдау, әдеби шығармада көтерілген әлеуметтік-қоғамдық мәселеге баға беру және әлем әдебиеті үлгілерімен салыстыру, ғылыми және публицистикалық стильдегі мәтіндер (мақала, аннотация, үндеу, очерк, дәріс, баспасөз парағы) бойынша салыстырмалы (құрылымы, қызметі, мақсатты аудиториясы, оқырманға әсері) талдау жасау, қосымша ғылыми-анықтамалық ақпарат көздерінен алынған материалдар негізінде мәтін мазмұнына сыни тұрғыдан талдау жасау, мәтінді негізгі мәселеге баға бере отырып, өзіндік көзқарасын жүйелі, дәлелді жеткізу;

4) жазылым: ғылыми стильдің жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай тілдік құралдарды орынды қолданып, мақала, аннотация, баспасөз парағы, тезис, үндеу жазу, қажетті ақпараттарды орынды қолданып, көтерілген мәселе бойынша өз ойын дәлелдеп эссе жазу ("келісу, келіспеу" эссесі, дискуссивті эссе, аргументативті эссе), шығармашылық жазба жұмыстарында көркемдегіш құралдар мен айшықтау амалдарын тиімді қолданып жазу, тақырып бойынша мәтінге жоспар құрып, әр тармақшаға қажетті негізгі және қосымша мәліметтерді жинақтау, дереккөздерге сілтеме көрсетіп таныстыру (тірек-схема, менталды карта, презентация), кәсіби және публицистикалық бағыттағы мәтіндердегі басты лексикалық бірліктерді нақтылап, мәтіннің ақпараттық-маңызды фрагменттерін анықтап, (компрессия) жинақы мәтін құрастыру,

мәнмәтін бойынша тілдік бірліктерді орфографиялық нормаға сай жазу; мәтін деңгейінде тыныс белгілерін қолдана білу;

5) тілдік бағдар:сөз таптары, ғылыми және кәсіби мәтіндер құрауда грамматикалық омонимдерді ажырата танып, ауызша және жазбаша дұрыс қолдану, сын есім сөздердің синонимдік қатарын стильдік ерекшеліктеріне сәйкес қолдану, мәтін құрауда сан есімнің мағыналық түрлерін стильдік ерекшеліктеріне сай қолдану, есімдіктердің мағыналық түрлерін стильдік ерекшеліктеріне сай қолдану, мәтіндерден көсемше оралымды сөйлемдерді анықтап,оларды ауызша және жазбаша мәтіндер құрауда орынды қолдану, үстеудің мағыналық түрлерін стильдік ерекшеліктеріне сай орынды қолдану, мәтін құрауда шылаудың мағыналық түрлерін стильдік қызметіне сай орынды қолдану; сөйлем, оқшау сөздердің қызметін білу, айқындауыш мүшелер (қосалқы, қосарлы, оңашаланған) жасалу жолдарын білу, жазба жұмыстарында орынды қолдану.

3-тарау.Оқу мақсаттарының жүйесі

15. Бағдарламада "оқу мақсаттары" төрт саннан тұратын кодтық белгімен белгіленді. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сандар бөлім және бөлімше ретін, төртінші сан бөлімшедегі оқу мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 10.2.1.4. кодында "10" - сынып, "2.1" - екінші бөлімнің бірінші бөлімшесі, "4" - оқу мақсатының реттік саны.

16.Оқу мақсаттарының жүйесі бөлім бойынша әр сыныпқа берілген:

1) тыңдалым:

Білім алушылар...		
	10-сынып	11-сынып
1. Болжау	10.1.1.1 - мәтін үзінділері бойынша болжам жасау, өз біліміне сүйеніп тақырыпты жалғастыру	11.1.1.1 -мәтін үзінділері бойынша болжам жасау, тиісті ақпаратты анықтай білу
2. Назарын шоғырландырып тыңдау	10.1.2.1 - мәтінді тыңдай отырып, негізгі идеяларды (ақпараттарды)қысқаша түртіп жазу (конспектілеу), жазбаға сүйеніп мәтін мазмұнын түсіндіру	11.1.2.1 - мәтінді тыңдай отырып, негізгі идеяларды (ақпараттарды) қысқаша түртіп жазу (конспектілеу) және берілген ақпараттарды жүйелеу
3. Сөздер мен сөз тіркестерінің мағынасын түсіну	10.1.3.1 - оқу-кәсіби, қоғамдық-саяси, әлеуметтік-мәдени тақырыптар аясында қолданылған сөздер мен термин сөздердің мағынасын түсіну	11.1.3.1 -оқу-кәсіби, қоғамдық-саяси, әлеуметтік-мәдени тақырыптар аясында және мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі сөздер мен термин сөздердің мағынасын түсіну
4. Көркем шығармаларды тыңдау	10.1.4.1 - драмалық, прозалық, поэзиялық шығарманы тыңдау, шығармада көтерілген жалпыадамзаттық мәселені айқындау	11.1.4.1 - көркем шығарманы тыңдау, басқа өнер туындыларымен (кино, театр, музыка, би, сурет-мүсін өнері, сәулет) салыстырып, тақырып ортақтығына сипаттама жасау
5.Негізгі ойды	10.1.5.1 - мәтіннен автордың көзқарасын	11.1.5.1 - мәтін бойынша автор позициясын және

анықтау	(негізгі ойын) негіздейтін аргументтерді талдай отырып, астарлы ойды анықтау	көтерілген мәселеге қарым-қатынасын, тыңдаушыға ықпал ету тәсілін талдай отырып, негізгі ойды анықтау
6. Тыңдалым материалдары бойынша жауап беру	10.1.6.1 - көтерілген мәселе бойынша әртүрлі дереккөздерден алынған мәтіндерді тыңдау және салыстыру, өз көзқарасын аргументтер негізінде дәлелдеу	11.1.6.1 - көтерілген мәселе бойынша әртүрлі дереккөздерден алынған мәтіндерді тыңдау және салыстыру, өз ойын логикалық дұрыс, аргументті және айқын жеткізу

2) айтылым:

Білім алушылар...		
	10-сынып	11-сынып
1. Сөздік қорының алуандығы	10.2.1.1 - ғылыми-көпшілік және публицистикалық стильдегі мәтіндерден күрделі сөздердің жасалу жолын анықтау, ауызша мәтін құрауда орынды қолдану	11.2.1.1 - ғылыми және кәсіби мәтіндердегі күрделі сөздер мен терминдердің жасалу жолын анықтау, ауызша мәтін құрауда орынды қолдану
2. Сөз мәнері мен сөйлеу этикеті	10.2.2.1 - ғылыми-көпшілік және публицистикалық мәтіндерге сүйеніп, монолог және диалог құрау, сөз әдебі мен сөйлеу этикеті формаларын орынды қолданып, тыңдаушыға әсер ету	11.2.2.1 - ғылыми және кәсіби мәтіндерге сүйеніп, монологпен диалогті үйлестіре қолдану, сөз әдебі мен сөйлеу этикеті формаларын орынды қолданып, тыңдаушылармен қарым-қатынас орнату
3. Орфоэпиялық нормаларды сақтау	10.2.3.1 - сөйлеу ағымындағы интонацияның құрамдас бөліктері: әуен, әуез, тембр, қарқын, кідірісті сөйлеу мәнеріне сай қолдану	11.2.3.1 - сөйлеу ағымындағы интонацияның құрамдас бөліктері: әуен, әуез, тембр, қарқын, кідірісті сөйлеу мәнеріне сай қолдану
4. Мәтіннің негізгі аспектілерін анықтау және талқылау	10.2.4.1 - мәтіндегі бөлімдердің, абзацтардың орналасу тәртібін, ақпараттың тақырыппен байланысын анықтау, оған түсініктеме беру	11.2.4.1 - кәсіби бағыттағы түпнұсқа мәтіндерден қажетті ақпаратты (деректерді, сипаттамаларды, сандық көрсеткіштерді, сілтемелерді) анықтау, олардың қолданылу мақсатын талдау
5. Сенімді және еркін жауап беру	10.2.5.1 - пікірталастың "пікірталас -монолог", "пікірталас-диалог", "пікірталас-полилог" түрлерінде сенімді және еркін сөйлеу	11.2.5.1 - көпшілік алдында сөз сөйлеуде маңызды орын алатын тілдік (вербалдық) және бейвербалдық элементтерді қолданып, сенімді және еркін сөйлеу
6. Визуалды материалдар арқылы тілді дамыту	10.2.6.1 - әртүрлі графиктік мәтіндердегі (иллюстрация, фотосурет, сызба, шартты белгі) ақпараттарды салыстыру, негізгі идеясын түсіндіру	11.2.6.1 - әртүрлі графиктік мәтіндердегі (кесте, диаграмма, сызба, шартты белгі) мәліметтерді салыстырып талдау, негізгі үрдістерді анықтау

3) оқылым:

Білім алушылар...		
	10-сынып	11-сынып
1. Мәтіндегі ақпаратты анықтау	10.3.1.1 - мәтіндегі негізгі және қосымша ақпараттарды анықтай отырып, факті мен көзқарасты ажырату, мәтін идеясымен байланысын анықтау	11.3.1.1 - мәтіннендетальді ақпараттарды, факті мен көзқарасты, астарлы ойды анықтау, берілген ақпараттың оқырманға әсерін және автор позициясын талқылау
2. Стильдік ерекшеліктерді	10.3.2.1 - ғылыми-көпшілік және публицистикалық стильдегі мәтіндердің	11.3.2.1 - ғылыми және публицистикалық стильдегі мәтіндердің (мақала, аннотация,

анықтау	(мақала, эссе, тезис, интервью, баспасөз парағы) құрылымы мен рәсімделуін білу, жанрлық және тілдік ерекшеліктерін талдау	үндеу, очерк, дәріс, баспасөз парағы) құрылымы мен рәсімделуін білу, жанрлық және тілдік ерекшеліктерін талдау
3. Көркем шығармаларды оқу	10.3.3.1 - әдеби шығармада көтерілген әлеуметтік-қоғамдық мәселені талдау және кейіпкерлерді шынайы өмірмен салыстырып бағалау	11.3.3.1 - әдеби шығармада көтерілген әлеуметтік-қоғамдық мәселеге баға беру және әлем әдебиеті үлгілерімен салыстыру
4. Мәтіндерге салыстырмалы талдау жасау	10.3.4.1 - ғылыми-көпшілік және публицистикалық стильдегі мәтіндер (мақала, эссе, тезис, интервью, баспасөз парағы) бойынша салыстырмалы (жанры, құрылымы, тілдік құралдары, мақсатты аудиториясы) талдау жасау	11.3.4.1 - ғылыми және публицистикалық стильдегі мәтіндер (мақала, аннотация, очерк, үндеу, дәріс, баспасөз парағы) бойынша салыстырмалы (құрылымы, қызметі, мақсатты аудиториясы, оқырманға әсері) талдау жасау
5. Қосымша ақпарат көздерінен алынған мәліметтерді оқу	10.3.5.1 - мәтін тақырыбына байланысты қосымша материалдарды энциклопедиялардан тауып, ортақ қорытындылар жасау	11.3.5.1 - қосымша ғылыми-анықтамалық ақпарат көздерінен алынған материалдар негізінде мәтін мазмұнына сыни тұрғыдан талдау жасау
6. Өзіндік көзқарасын білдіру және бағалау	10.3.6.1 - мәтін мазмұнындағы деректі ақпаратты толық анықтап, негізгі ойға өз көзқарасын білдіру және оны бағалау	11.3.6.1 - мәтіндегі негізгі ойды анықтап, көтерілген мәселеге баға беру, өзіндік көзқарасын жүйелі, дәлелді жеткізу

4) жазылым:

Білім алушылар...		
	10-сынып	11-сынып
1. Өртүрлі стильде мәтіндер құрастыру	10.4.1.1- публицистикалық және ғылыми стильдің жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай тілдік құралдарды орынды қолданып, шағын мақала, баспасөз парағы, тезис, интервью жазу	11.4.1.1 - ғылыми және публицистикалық стильдің жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай тілдік құралдарды орынды қолданып, шағын мақала, баспасөз парағы, аннотация, үндеу жазу
2. Эссе жазу	10.4.2.1 - қажетті клишелер мен лексикалық құрылымдарды қолданып, көтерілген мәселе бойынша өз ойын дәлелдеп эссе жазу ("келісу, келіспеу" эссесі, дискуссивті эссе, аргументативті эссе)	11.4.2.1 - қажетті ақпараттарды орынды қолданып, көтерілген мәселе бойынша өз ойын дәлелдеп эссе жазу ("келісу, келіспеу" эссесі, дискуссивті эссе, аргументативті эссе)
3. Шығармашылық жазба жұмысы	10.4.3.1 - шығармашылық жазба жұмыстарында көркемдегіш құралдар мен айшықтау амалдарын тиімді қолданып жазу	11.4.3.1 - шығармашылық жазба жұмыстарында көркемдегіш құралдар мен айшықтау амалдарын тиімді қолданып жазу
4. Мәліметтерді жинақтау	10.4.4.1 - тақырып бойынша мәтінге жоспар құрып, әр тармақшаға қажетті негізгі және қосымша мәліметтерді жинақтап ұсыну (тірек-схема, менталды карта, презентация)	11.4.4.1 - тақырып бойынша мәтінге жоспар құрып, әр тармақшаға қажетті негізгі және қосымша мәліметтерді жинақтау, дереккөздерге сілтеме көрсетіп таныстыру (тірек-схема, менталды карта, презентация)
5. Жинақы мәтін құрастыру (компрессия)	10.4.5.1 - ғылыми-көпшілік және публицистикалық стильдегі мәтіндерден негізгі ұғымдарды анықтай отырып, жинақы мәтін (компрессия) құрастыру	11.4.5.1 - ғылыми және публицистикалық стильдегі мәтіндерден басты лексикалық бірліктерді нақтылап, мәтіннің ақпараттық-маңызды фрагменттерін анықтап,

		(компрессия) жинақы мәтін құрастыру
6. Орфография және пунктуация	10.4.6.1- мәнмәтін бойынша тілдік бірліктерді орфографиялық нормаға сай жазу; Сөйлем деңгейінде тыныс белгілерін қолдана білу	11.4.6.1 - мәнмәтін бойынша тілдік бірліктерді орфографиялық нормаға сай жазу; мәтін деңгейінде тыныс белгілерін қолдана білу

5) тілдік бағдар:

Білім алушылар...		
	10-сынып	11-сынып
1. Сөз таптары	10.5.1.1-тәуелдік жалғауды (оңаша және ортақ тәуелдеу) және көптік мәнді есімдер мен көптік жалғауларды ажырата танып, дұрыс қолдану	11.5.1.1- ғылыми және кәсіби мәтіндер құрауда грамматикалық омонимдерді ажырата танып, ауызша және жазбаша дұрыс қолдану
	10.5.1.2- сын есімнің жасалу жолдарын білу, мәтін құрауда орынды қолдану	11.5.1.2- сын есім сөздердің синонимдік қатарын стильдік ерекшеліктеріне сәйкес қолдану
	10.5.1.3- сан есімнің жасалу жолдарын білу, мәтін құрауда орынды қолдану	11.5.1.3- мәтін құрауда сан есімнің мағыналық түрлерін стильдік ерекшеліктеріне сай қолдану
	10.5.1.4- есімдіктердің жасалу жолдарын білу, мәтін құрауда орынды қолдану	11.5.1.4- мәтін құрауда есімдіктердің мағыналық түрлерін стильдік ерекшеліктеріне сай қолдану
	10.5.1.5- мәтін құрауда есімше сөздерді стильдік қызметіне сай орынды қолдану	11.5.1.5- мәтіндерден көсемше оралымды сөйлемдерді анықтап, оларды ауызша және жазбаша мәтіндер құрауда орынды қолдану
	10.5.1.6- үстеудің жасалу жолы мен сөйлемдегі қызметін білу, мәтін құрауда орынды қолдану	11.5.1.6 - мәтін құрауда үстеудің мағыналық түрлерін стильдік ерекшеліктеріне сай орынды қолдану
	10.5.1.7- шылаулардың сөйлемдегі қызметін білу, мәтін құрауда орынды қолдану	11.5.1.7- мәтін құрауда шылаудың мағыналық түрлерін стильдік қызметіне сай орынды қолдану
2. Сөйлем	10.5.2.1- мәтін құрауда сөздердің байланысу түрлері мен тәсілдерін орынды қолдану	11.5.2.1 - оқшау сөздердің қызметін білу, жазба жұмыстарында орынды қолдану
	10.5.2.2 - құрмалас сөйлемдердің (аралас) жасалу жолдарын білу, жазба жұмыстарында орынды қолдану	11.5.2.2 - айқындауыш мүшелелер (қосалқы, қосарлы, оңашаланған) жасалу жолдарын білу, жазба жұмыстарында орынды қолдану

17. Осы оқу бағдарламасы қосымшада берілген жалпы орта білім беру деңгейінің (жаратылыстану-математикалық бағыттағы, қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы) 10-11-сыныптарына арналған "Қазақ тілі мен әдебиеті" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының Ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес жүзеге асырылады.

18. Тоқсандағы бөлімдер және бөлімдер ішіндегі тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Жалпы	орта	білім	беру
деңгейінің		10-11-сыныптарына	
арналған	"Қазақ	тілі	мен
әдебиеті"	оқу		пәнінен
жаңартылған			мазмұндағы
үлгілік	оқу	бағдарламасына	
қосымша			

Жалпы орта білім беру деңгейінің 10-11-сыныптарына арналған (жаратылыстану-математикалық бағыт, қоғамдық-гуманитарлық бағыт) "Қазақ тілі мен әдебиеті" оқу пәнінен жанартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

Ескерту. Қосымша жаңа редакцияда – ҚР Білім және ғылым министрінің 07.03.2019 № 105 (10-сынып оқушылары үшін 01.09.2019, 11-сынып оқушылары үшін 01.09.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

1) 10-сынып:

Тақырыптар	Көркем шығармалар	Коммуникативтік дағдылар	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан			
Еңбек нарығы және сұраныс	Балғабек Қыдырбекұлы "Теміржолшы"	Тыңдалым	10.1.1.1 мәтін үзінділері бойынша болжам жасау, өз біліміне сүйеніп тақырыпты жалғастыру; 10.1.3.1 оқу-кәсіби, қоғамдық-саяси, әлеуметтік-мәдени тақырыптар аясында қолданылған сөздер мен термин сөздердің мағынасын түсіну
		Айтылым	10.2.2.1 ғылыми-көпшілік және публицистикалық мәтіндерге сүйеніп, монолог және диалог құрау, сөз әдеби мен сөйлеу этикеті формаларын орынды қолданып, тыңдаушыға әсер ету; 10.2.3.1 сөйлеу ағымындағы интонацияның құрамдас бөліктері: әуен, әуез, тембр, қарқын, кідірісті сөйлеу мәнеріне сай қолдану
		Оқылым	10.3.2.1 ғылыми-көпшілік және публицистикалық стильдегі мәтіндердің (мақала) құрылымы мен рәсімделуін білу, жанрлық және тілдік ерекшеліктерін талдау; 10.3.3.1 әдеби шығармада көтерілген әлеуметтік-қоғамдық мәселені талдау және кейіпкерлерді шынайы өмірмен салыстырып бағалау
		Жазылым	10.4.1.1 публицистикалық және ғылыми стильдің жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай тілдік құралдарды орынды қолданып, шағын мақала жазу; 10.4.6.1 мәнмәтін бойынша тілдік бірліктерді орфографиялық нормаға сай жазу
		Тілдік бағдар	10.5.1.1 тәуелдік жалғауды (оңаша және ортақ тәуелдеу) дұрыс қолдану
Отандық өнеркәсіп өнімі	Ғабиден Мұстафин "Қарағанды" романынан үзінді	Тыңдалым	10.1.4.1 прозалық шығарманы тыңдау, шығармада көтерілген жалпыадамзаттық мәселені айқындау; 10.1.6.1 көтерілген мәселе бойынша әртүрлі дереккөздерден алынған мәтіндерді тыңдау және салыстыру, өз көзқарасын аргументтер негізінде дәлелдеу
		Айтылым	10.2.1.1 ғылыми-көпшілік және публицистикалық стильдегі мәтіндерден күрделі сөздердің жасалу жолын анықтау, ауызша мәтін құрауда орынды қолдану; 10.2.6.1 әртүрлі графикалық мәтіндердегі

			(иллюстрация, фотосурет, сызба, шартты белгі) ақпараттарды салыстыру, негізгі идеясын түсіндіру
		Оқылым	10.3.2.1 ғылыми-көпшілік және публицистикалық стильдегі мәтіндердің (интервью) құрылымы мен рәсімделуін білу, жанрлық және тілдік ерекшеліктерін талдау; 10.3.1.1 мәтіндегі негізгі және қосымша ақпараттарды анықтай отырып, факті мен көзқарасты ажырату, мәтін идеясымен байланысын анықтау
		Жазылым	10.4.1.1 публицистикалық және ғылыми стильдің жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай тілдік құралдарды орынды қолданып, интервью жазу; 10.4.4.1 тақырып бойынша мәтінге жоспар құрып, әр тармақшаға қажетті негізгі және қосымша мәліметтерді жинақтап ұсыну (тірек-схема, менталды карта, презентация)
		Тілдік бағдар	10.5.1.1 көптік мәнді есімдер мен көптік жалғауларды ажырата танып, дұрыс қолдану
Қазақ киносы мен театрының қазіргі келбеті	Дулат Исабеков "Әпке" драмасы	Тыңдалым	10.1.4.1 драмалық шығарманы тыңдау, шығармада көтерілген жалпыадамзаттық мәселені айқындау; 10.1.5.1 мәтіннен автордың көзқарасын (негізгі ойын) негіздейтін аргументтерді талдай отырып, астарлы ойды анықтау
		Айтылым	10.2.2.1 ғылыми-көпшілік және публицистикалық мәтіндерге сүйеніп, монолог және диалог құрау, сөз әдеби мен сөйлеу этикеті формаларын орынды қолданып, тыңдаушыға әсер ету; 10.2.3.1 сөйлеу ағымындағы интонацияның құрамдас бөліктері: әуен, әуез, тембр, қарқын, кідірісті сөйлеу мәнеріне сай қолдану
		Оқылым	10.3.4.1 ғылыми-көпшілік және публицистикалық стильдегі мәтіндер (эссе) бойынша салыстырмалы (жанры, құрылымы, тілдік құралдары, мақсатты аудиториясы) талдау жасау; 10.3.3.1 әдеби шығармада көтерілген әлеуметтік-қоғамдық мәселені талдау және кейіпкерлерді шынайы өмірмен салыстырып бағалау
		Жазылым	10.4.2.1 қажетті клишелер мен лексикалық құрылымдарды қолданып, көтерілген мәселе бойынша өз ойын дәлелдеп эссе жазу ("келісу, келіспеу" эссесі); 10.4.3.1 шығармашылық жазба жұмыстарында көркемдегіш құралдар мен айшықтау амалдарын тиімді қолданып жазу
		Тілдік бағдар	10.5.1.2. сын есімнің жасалу жолдарын білу, мәтін құрауда орынды қолдану
2-тоқсан			
Ұлттық экологиялық	Қадыр Мырзалиев	Тыңдалым	10.1.2.1 мәтінді тыңдай отырып, негізгі идеяларды (ақпараттарды) қысқаша түртіп жазу (конспектiлеу),

мәдениет	"Аралым" өлеңі		жазбаға сүйеніп мәтін мазмұнын түсіндіру; 10.1.4.1 поэзиялық шығарманы тыңдау, шығармада көтерілген жалпыадамзаттық мәселені айқындау
		Айтылым	10.2.2.1 ғылыми-көпшілік және публицистикалық мәтіндерге сүйеніп, монолог және диалог құрау, сөз әдебі мен сөйлеу этикеті формаларын орынды қолданып, тыңдаушыға әсер ету; 10.2.5.1 пікірталастың "пікірталас -монолог", "пікірталас-диалог", "пікірталас-полилог" түрлерінде сенімді және еркін сөйлеу
		Оқылым	10.3.2.1 ғылыми-көпшілік және публицистикалық стильдегі мәтіндердің (тезис) құрылымы мен рәсімделуін білу, жанрлық және тілдік ерекшеліктерін талдау; 10.3.5.1 мәтін тақырыбына байланысты қосымша материалдарды энциклопедиялардан тауып, ортақ қорытындылар жасау
		Жазылым	10.4.1.1 публицистикалық және ғылыми стильдің жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай тілдік құралдарды орынды қолданып, тезис жазу; 10.4.6.1 сөйлем деңгейінде тыныс белгілерін қолдана білу
		Тілдік бағдар	10.5.1.3 сан есімнің жасалу жолдарын білу, мәтін құрауда орынды қолдану
Мұхит – тіршілік мекені	Әбдіжәміл Нұрпейсов "Қан мен тер"	Тыңдалым	10.1.2.1 мәтінді тыңдай отырып, негізгі идеяларды (ақпараттарды) қысқаша түртіп жазу (конспекттеу), жазбаға сүйеніп мәтін мазмұнын түсіндіру; 10.1.3.1 оқу-кәсіби, қоғамдық-саяси, әлеуметтік-мәдени тақырыптар аясында қолданылған сөздер мен термин сөздердің мағынасын түсіну
		Айтылым	10.2.1.1 ғылыми-көпшілік және публицистикалық стильдегі мәтіндерден күрделі сөздердің жасалу жолын анықтау, ауызша мәтін құрауда орынды қолдану; 10.2.6.1 әртүрлі графиктік мәтіндердегі (иллюстрация, фотосурет, сызба, шартты белгі) ақпараттарды салыстыру, негізгі идеясын түсіндіру
		Оқылым	10.3.2.1 ғылыми-көпшілік және публицистикалық стильдегі мәтіндердің (баспасөз парағы) құрылымы мен рәсімделуін білу, жанрлық және тілдік ерекшеліктерін талдау; 10.3.3.1 әдеби шығармада көтерілген әлеуметтік-қоғамдық мәселені талдау және кейіпкерлерді шынайы өмірмен салыстырып бағалау
		Жазылым	10.4.1.1 публицистикалық және ғылыми стильдің жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай тілдік құралдарды орынды қолданып, баспасөз парағын жазу; 10.4.2.1 қажетті клишелер мен лексикалық құрылымдарды қолданып, көтерілген мәселе

			бойынша өз ойын дәлелдеп эссе жазу (дискуссивті эссе)
		Тілдік бағдар	10.5.1.4 есімдіктердің жасалу жолдарын білу, мәтін құрауда орынды қолдану
Ұлттық таным және мерекелер	Жүсіпбек Аймауытов "Өнші" әңгімесі	Тыңдалым	10.1.4.1 прозалық шығарманы тыңдау, шығармада көтерілген жалпыадамзаттық мәселені айқындау; 10.1.5.1 мәтіннен автордың көзқарасын (негізгі ойын) негіздейтін аргументтерді талдай отырып, астарлы ойды анықтау
		Айтылым	10.2.2.1 ғылыми-көпшілік және публицистикалық мәтіндерге сүйеніп, монолог және диалог құрау, сөз әдебі мен сөйлеу этикеті формаларын орынды қолданып, тыңдаушыға әсер ету; 10.2.3.1 сөйлеу ағымындағы интонацияның құрамдас бөліктері: әуен, әуез, тембр, қарқын, кідірісті сөйлеу мәнеріне сай қолдану
		Оқылым	10.3.4.1 ғылыми-көпшілік және публицистикалық стильдегі мәтіндер (мақала, интервью) бойынша салыстырмалы (жанры, құрылымы, тілдік құралдары, мақсатты аудиториясы) талдау жасау; 10.3.1.1 мәтіндегі негізгі және қосымша ақпараттарды анықтай отырып, факті мен көзқарасты ажырату, мәтін идеясымен байланысын анықтау
		Жазылым	10.4.1.1 публицистикалық және ғылыми стильдің жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай тілдік құралдарды орынды қолданып, интервью жазу; 10.4.3.1 шығармашылық жазба жұмыстарында көркемдегіш құралдар мен айшықтау амалдарын тиімді қолданып жазу
		Тілдік бағдар	10.5.1.5 мәтін құрауда есімше сөздерді стильдік қызметіне сай орынды қолдану
3-тоқсан			
Сауда мен көмек: екі жақты келісімді сауда	Ыбырай Алтынсарин "Дүние қалай етсең табылады?"	Тыңдалым	10.1.3.1 оқу-кәсіби, қоғамдық-саяси, әлеуметтік-мәдени тақырыптар аясында қолданылған сөздер мен термин сөздердің мағынасын түсіну; 10.1.6.1 көтерілген мәселе бойынша әртүрлі дереккөздерден алынған мәтіндерді тыңдау және салыстыру, өз көзқарасын аргументтер негізінде дәлелдеу
		Айтылым	10.2.4.1 мәтіндегі бөлімдердің, абзацтардың орналасу тәртібін, ақпараттың тақырыппен байланысын анықтау, оған түсініктеме беру; 10.2.6.1 әртүрлі графикалық мәтіндердегі (иллюстрация, фотосурет, сызба, шартты белгі) ақпараттарды салыстыру, негізгі идеясын түсіндіру
		Оқылым	10.3.2.1 ғылыми-көпшілік және публицистикалық стильдегі мәтіндердің (мақала, баспасөз парағы) құрылымы мен рәсімделуін білу, жанрлық және тілдік ерекшеліктерін талдау;

			10.3.6.1 мәтін мазмұнындағы деректі ақпаратты толық анықтап, негізгі ойға өз көзқарасын білдіру және оны бағалау
		Жазылым	10.4.2.1 қажетті клишелер мен лексикалық құрылымдарды қолданып, көтерілген мәселе бойынша өз ойын дәлелдеп эссе жазу (аргументативті эссе); 10.4.5.1 ғылыми-көпшілік және публицистикалық стильдегі мәтіндерден негізгі ұғымдарды анықтай отырып, жинақы мәтін (компрессия) құрастыру
		Тілдік бағдар	10.5.1.6 үстеудің жасалу жолы мен сөйлемдегі қызметін білу, мәтін құрауда орынды қолдану
Бұқаралық ақпарат құралдарындағы гендерлік бейне	Жанболат Ауыпбаев "Ашылмаған аралдар" кітабынан "Диктор" деректі әңгімесі	Тыңдалым	10.1.1.1 мәтін үзінділері бойынша болжам жасау, өз біліміне сүйеніп тақырыпты жалғастыру; 10.1.5.1 мәтіннен автордың көзқарасын (негізгі ойын) негіздейтін аргументтерді талдай отырып, астарлы ойды анықтау
		Айтылым	10.2.2.1 ғылыми-көпшілік және публицистикалық мәтіндерге сүйеніп, монолог және диалог құрау, сөз әдеби мен сөйлеу этикеті формаларын орынды қолданып, тыңдаушыға әсер ету; 10.2.3.1 сөйлеу ағымындағы интонацияның құрамдас бөліктері: әуен, әуез, тембр, қарқын, кідірісті сөйлеу мәнеріне сай қолдану
		Оқылым	10.3.1.1 мәтіндегі негізгі және қосымша ақпараттарды анықтай отырып, факті мен көзқарасты ажырату, мәтін идеясымен байланысын анықтау; 10.3.5.1 мәтін тақырыбына байланысты қосымша материалдарды энциклопедиялардан тауып, ортақ қорытындылар жасау
		Жазылым	10.4.3.1 шығармашылық жазба жұмыстарында көркемдегіш құралдар мен айшықтау амалдарын тиімді қолданып жазу; 10.4.2.1 қажетті клишелер мен лексикалық құрылымдарды қолданып, көтерілген мәселе бойынша өз ойын дәлелдеп эссе жазу ("келісу, келіспеу" эссесі)
		Тілдік бағдар	10.5.1.7 шылаулардың сөйлемдегі қызметін білу, мәтін құрауда орынды қолдану
Жер планетасындағы қауіпті қалдықтар	Думан Рамазан "Соңғы дем" әңгімесі, Қайнар Олжай "Жер мен аспан арасындағы дастан" кітабы	Тыңдалым	10.1.4.1 прозалық шығарманы тыңдау, шығармада көтерілген жалпыадамзаттық мәселені айқындау; 10.1.2.1 мәтінді тыңдай отырып, негізгі идеяларды (ақпараттарды) қысқаша түртіп жазу (конспектiлеу), жазбаға сүйеніп мәтін мазмұнын түсіндіру
		Айтылым	10.2.1.1 ғылыми-көпшілік және публицистикалық стильдегі мәтіндерден күрделі сөздердің жасалу жолын анықтау, ауызша мәтін құрауда орынды қолдану; 10.2.4.1 мәтіндегі бөлімдердің, абзацтардың

			орналасу тәртібін, ақпараттың тақырыппен байланысын анықтау, оған түсініктеме беру
		Оқылым	10.3.4.1 ғылыми-көпшілік және публицистикалық стильдегі мәтіндер (мақала, тезис) бойынша салыстырмалы (жанры, құрылымы, тілдік құралдары, мақсатты аудиториясы) талдау жасау; 10.3.6.1 мәтін мазмұнындағы деректі ақпаратты толық анықтап, негізгі ойға өз көзқарасын білдіру және оны бағалау
		Жазылым	10.4.1.1 публицистикалық және ғылыми стильдің жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай тілдік құралдарды орынды қолданып, шағын мақала жазу; 10.4.5.1 ғылыми-көпшілік және публицистикалық стильдегі мәтіндерден негізгі ұғымдарды анықтай отырып, жинақы мәтін (компрессия) құрастыру
		Тілдік бағдар	10.5.2.1 мәтін құрауда сөздердің байланысу түрлері мен тәсілдерін орынды қолдану
Өлеуметтік теңсіздік: адам құқықтары және көмек	Ұлықбек Есдәулет "Қара пима" поэмасы	Тыңдалым	10.1.3.1 оқу-кәсіби, қоғамдық-саяси, әлеуметтік-мәдени тақырыптар аясында қолданылған сөздер мен термин сөздердің мағынасын түсіну; 10.1.5.1 мәтіннен автордың көзқарасын (негізгі ойын) негіздейтін аргументтерді талдай отырып, астарлы ойды анықтау
		Айтылым	10.2.2.1 ғылыми-көпшілік және публицистикалық мәтіндерге сүйеніп, монолог және диалог құрау, сөз әдеби мен сөйлеу этикеті формаларын орынды қолданып, тыңдаушыға әсер ету; 10.2.5.1 пікірталастың "пікірталас -монолог", "пікірталас-диалог", "пікірталас-полилог" түрлерінде сенімді және еркін сөйлеу
		Оқылым	10.3.1.1 мәтіндегі негізгі және қосымша ақпараттарды анықтай отырып, факті мен көзқарасты ажырату, мәтін идеясымен байланысын анықтау; 10.3.3.1 әдеби шығармада көтерілген әлеуметтік-қоғамдық мәселені талдау және кейіпкерлерді шынайы өмірмен салыстырып бағалау
		Жазылым	10.4.2.1 қажетті клишелер мен лексикалық құрылымдарды қолданып, көтерілген мәселе бойынша өз ойын дәлелдеп эссе жазу ("келісу, келіспеу" эссесі, дискуссивті эссе, аргументативті эссе); 10.4.4.1 тақырып бойынша мәтінге жоспар құрып, әр тармақшаға қажетті негізгі және қосымша мәліметтерді жинақтап ұсыну (тірек-схема, менталды карта, презентация)
		Тілдік бағдар	10.5.2.1 мәтін құрауда сөздердің байланысу түрлері мен тәсілдерін орынды қолдану
4-тоқсан			
Жастардың	Бердібек Соқпақбаев	Тыңдалым	10.1.4.1 прозалық шығарманы тыңдау, шығармада

денсаулығы - қоғам байлығы	"Он алты жасар чемпион" әңгімесі		көтерілген жалпыадамзаттық мәселені айқындау; 10.1.6.1 көтерілген мәселе бойынша әртүрлі дереккөздерден алынған мәтіндерді тыңдау және салыстыру, өз көзқарасын аргументтер негізінде дәлелдеу
		Айтылым	10.2.1.1 ғылыми-көпшілік және публицистикалық стильдегі мәтіндерден күрделі сөздердің жасалу жолын анықтау, ауызша мәтін құрауда орынды қолдану; 10.2.4.1 мәтіндегі бөлімдердің, абзацтардың орналасу тәртібін, ақпараттың тақырыппен байланысын анықтау, оған түсініктеме беру
		Оқылым	10.3.2.1 ғылыми-көпшілік және публицистикалық стильдегі мәтіндердің (мақала, эссе, баспасөз парағы) құрылымы мен рәсімделуін білу, жанрлық және тілдік ерекшеліктерін талдау; 10.3.6.1 мәтін мазмұнындағы деректі ақпаратты толық анықтап, негізгі ойға өз көзқарасын білдіру және оны бағалау
		Жазылым	10.4.2.1 қажетті клишелер мен лексикалық құрылымдарды қолданып, көтерілген мәселе бойынша өз ойын дәлелдеп эссе жазу (дискуссивті эссе, аргументативті эссе); 10.4.3.1 шығармашылық жазба жұмыстарында көркемдегіш құралдар мен айшықтау амалдарын тиімді қолданып жазу
		Тілдік бағдар	10.5.2.2 құрмалас сөйлемдердің (аралас) жасалу жолдарын білу, жазба жұмыстарында орынды қолдану
Сандық технологияны пайдаланудағы теңсіздік	Мұхтар Шаханов "Өркениеттің адасуы" романынан үзінді "Компьютер басты жарты адамдар"	Тыңдалым	10.1.1.1 мәтін үзінділері бойынша болжам жасау, өз біліміне сүйеніп тақырыпты жалғастыру; 10.1.3.1 оқу-кәсіби, қоғамдық-саяси, әлеуметтік-мәдени тақырыптар аясында қолданылған сөздер мен термин сөздердің мағынасын түсіну
		Айтылым	10.2.5.1 пікірталастың "пікірталас -монолог", "пікірталас-диалог", "пікірталас-полилог" түрлерінде сенімді және еркін сөйлеу; 10.2.6.1 әртүрлі графикалық мәтіндердегі (иллюстрация, фотосурет, сызба, шартты белгі) ақпараттарды салыстыру, негізгі идеясын түсіндіру
		Оқылым	10.3.1.1 мәтіндегі негізгі және қосымша ақпараттарды анықтай отырып, факті мен көзқарасты ажырату, мәтін идеясымен байланысын анықтау; 10.3.3.1 әдеби шығармада көтерілген әлеуметтік-қоғамдық мәселені талдау және кейіпкерлерді шынайы өмірмен салыстырып бағалау
		Жазылым	10.4.2.1 қажетті клишелер мен лексикалық құрылымдарды қолданып, көтерілген мәселе бойынша өз ойын дәлелдеп эссе жазу (дискуссивті

			эссе, аргументативті эссе); 10.4.4.1 тақырып бойынша мәтінге жоспар құрып, әр тармақшаға қажетті негізгі және қосымша мәліметтерді жинақтап ұсыну (тірек-схема, менталды карта, презентация)
		Тілдік бағдар	10.5.2.2 құрмалас сөйлемдердің (аралас) жасалу жолдарын білу, жазба жұмыстарында орынды қолдану
Қоғам және заң	Ермек Өтетілеуұлы "Ата Заң", Шешендік сөздер	Тыңдалым	10.1.4.1 драмалық, прозалық, поэзиялық шығарманы тыңдау, шығармада көтерілген жалпыадамзаттық мәселені айқындау; 10.1.6.1 көтерілген мәселе бойынша әртүрлі дереккөздерден алынған мәтіндерді тыңдау және салыстыру, өз көзқарасын аргументтер негізінде дәлелдеу
		Айтылым	10.2.1.1 ғылыми-көпшілік және публицистикалық стильдегі мәтіндерден күрделі сөздердің жасалу жолын анықтау, ауызша мәтін құрауда орынды қолдану; 10.2.4.1 мәтіндегі бөлімдердің, абзацтардың орналасу тәртібін, ақпараттың тақырыппен байланысын анықтау, оған түсініктеме беру
		Оқылым	10.3.4.1 ғылыми-көпшілік және публицистикалық стильдегі мәтіндер (мақала, интервью, баспасөз парағы) бойынша салыстырмалы (жанры, құрылымы, тілдік құралдары, мақсатты аудиториясы) талдау жасау; 10.3.6.1 мәтін мазмұнындағы деректі ақпаратты толық анықтап, негізгі ойға өз көзқарасын білдіру және оны бағалау
		Жазылым	10.4.3.1 шығармашылық жазба жұмыстарында көркемдегіш құралдар мен айшықтау амалдарын тиімді қолданып жазу; 10.4.6.1 мәнмәтін бойынша тілдік бірліктерді орфографиялық нормаға сай жазу, сөйлем деңгейінде тыныс белгілерін қолдана білу
		Тілдік бағдар	10.5.2.2 құрмалас сөйлемдердің (аралас) жасалу жолдарын білу, жазба жұмыстарында орынды қолдану

2) 11-сынып:

Тақырыптар	Көркем шығармалар	Коммуникативтік дағдылар	Оқу мақсаттары
1-тоқсан			
Қазіргі қоғамдағы әлеуметтік теңсіздік	Ерболат Әбікенұлы "Пәтер іздеп жүр едік" әңгімесі	Тыңдалым	11.1.1.1 мәтін үзінділері бойынша болжам жасау, тиісті ақпаратты анықтай білу; 11.1.3.1 оқу-кәсіби, қоғамдық-саяси, әлеуметтік-мәдени тақырыптар аясында және мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі сөздер мен термин сөздердің

			мағынасын түсіну	
		Айтылым	11.2.4.1 кәсіби бағыттағы түпнұсқа мәтіндерден қажетті ақпаратты (деректерді, сипаттамаларды, сандық көрсеткіштерді, сілтемелерді) анықтау, олардың қолданылу мақсатын талдау; 11.2.5.1 көпшілік алдында сөз сөйлеуде маңызды орын алатын тілдік (вербалдық) және бейвербалдық элементтерді қолданып, сенімді және еркін сөйлеу	
		Оқылым	11.3.2.1 ғылыми және публицистикалық стильдегі мәтіндердің (мақала) құрылымы мен рәсімделуін білу, жанрлық және тілдік ерекшеліктерін талдау; 11.3.3.1 әдеби шығармада көтерілген әлеуметтік-қоғамдық мәселеге баға беру және әлем әдебиеті үлгілерімен салыстыру	
		Жазылым	11.4.1.1 ғылыми және публицистикалық стильдің жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай тілдік құралдарды орынды қолданып, шағын мақала жазу; 11.4.6.1 мәнмәтін бойынша тілдік бірліктерді орфографиялық нормаға сай жазу	
		Тілдік бағдар	11.5.1.1 ғылыми және кәсіби мәтіндер құрауда грамматикалық омонимдерді ажырата танып, ауызша және жазбаша дұрыс қолдану	
Экология. және индустрия	Мұнай атомдық	Гауһар Сейітжан алтыны "Қара халқымның ..."	Тыңдалым	11.1.3.1 оқу-кәсіби, қоғамдық-саяси, әлеуметтік-мәдени тақырыптар аясында және мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі сөздер мен термин сөздердің мағынасын түсіну; 11.1.5.1 мәтін бойынша автор позициясын және көтерілген мәселеге қарым-қатынасын, тыңдаушыға ықпал ету тәсілін талдай отырып, негізгі ойды анықтау
			Айтылым	11.2.1.1 ғылыми және кәсіби мәтіндердегі күрделі сөздер мен терминдердің жасалу жолын анықтау, ауызша мәтін құрауда орынды қолдану; 11.2.4.1 кәсіби бағыттағы түпнұсқа мәтіндерден қажетті ақпаратты (деректерді, сипаттамаларды, сандық көрсеткіштерді, сілтемелерді) анықтау, олардың қолданылу мақсатын талдау
			Оқылым	11.3.2.1 ғылыми және публицистикалық стильдегі мәтіндердің (аннотация) құрылымы мен рәсімделуін білу, жанрлық және тілдік ерекшеліктерін талдау; 11.3.3.1 әдеби шығармада көтерілген әлеуметтік-қоғамдық мәселеге баға беру және әлем әдебиеті үлгілерімен салыстыру
			Жазылым	11.4.1.1 ғылыми және публицистикалық стильдің жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай тілдік құралдарды орынды қолданып, аннотация

			жазу; 11.4.2.1 қажетті ақпараттарды орынды қолданып, көтерілген мәселе бойынша өз ойын дәлелдеп эссе жазу ("келісу, келіспеу" эссесі); 11.4.4.1 тақырып бойынша мәтінге жоспар құрып, әр тармақшаға қажетті негізгі және қосымша мәліметтерді жинақтау, дереккөздерге сілтеме көрсетіп таныстыру (тірек-схема, менталды карта, презентация)
		Тілдік бағдар	11.5.1.1 ғылыми және кәсіби мәтіндер құрауда грамматикалық омонимдерді ажырата танып, ауызша және жазбаша дұрыс қолдану
Тіл. Өнер. Әдебиет	Лияс Жансүгіров "Күй" поэмасы	Тыңдалым	11.1.2.1 мәтінді тыңдай отырып, негізгі идеяларды (ақпараттарды) қысқаша түртіп жазу (конспектілеу) және берілген ақпараттарды жүйелеу; 11.1.4.1 көркем шығарманы тыңдау, басқа өнер туындыларымен (кино, театр, музыка, би, сурет-мүсін өнері, сәулет) салыстырып, тақырып ортақтығына сипаттама жасау
		Айтылым	11.2.1.1 ғылыми және кәсіби мәтіндердегі күрделі сөздер мен терминдердің жасалу жолын анықтау, ауызша мәтін құрауда орынды қолдану; 11.2.2.1 ғылыми және кәсіби мәтіндерге сүйеніп, монологпен диалогті үйлестіре қолдану, сөз әдеби мен сөйлеу этикеті формаларын орынды қолданып, тыңдаушылармен қарым-қатынас орнату
		Оқылым	11.3.4.1 ғылыми және публицистикалық стильдегі мәтіндер (дәріс) бойынша салыстырмалы (құрылымы, қызметі, мақсатты аудиториясы, оқырманға әсері) талдау жасау; 11.3.6.1 мәтіндегі негізгі ойды анықтап, көтерілген мәселеге баға беру, өзіндік көзқарасын жүйелі, дәлелді жеткізу
		Жазылым	11.4.3.1 шығармашылық жазба жұмыстарында көркемдегіш құралдар мен айшықтау амалдарын тиімді қолданып жазу; 11.4.6.1 мәтін деңгейінде тыныс белгілерін қолдана білу
		Тілдік бағдар	11.5.1.2 сын есім сөздердің синонимдік қатарын стильдік ерекшеліктеріне сәйкес қолдану
2-тоқсан			
Қоғамдағы жұмыссыздық мәселесі	Ыбырай Алтынсарин "Атымтай жомарт"	Тыңдалым	11.1.2.1 мәтінді тыңдай отырып, негізгі идеяларды (ақпараттарды) қысқаша түртіп жазу (конспектілеу) және берілген ақпараттарды жүйелеу; 11.1.6.1 көтерілген мәселе бойынша әртүрлі дереккөздерден алынған мәтіндерді тыңдау және салыстыру, өз ойын логикалық дұрыс, аргументті

			және айқын жеткізу
		Айтылым	11.2.4.1 кәсіби бағыттағы түпнұсқа мәтіндерден қажетті ақпаратты (деректерді, сипаттамаларды, сандық көрсеткіштерді, сілтемелерді) анықтау, олардың қолданылу мақсатын талдау; 11.2.6.1 әртүрлі графиктік мәтіндердегі (кесте, диаграмма, сызба, шартты белгі) мәліметтерді салыстырып талдау, негізгі үрдістерді анықтау
		Оқылым	11.3.2.1 ғылыми және публицистикалық стильдегі мәтіндердің (үндеу) құрылымы мен рәсімделуін білу, жанрлық және тілдік ерекшеліктерін талдау; 11.3.3.1 әдеби шығармада көтерілген әлеуметтік-қоғамдық мәселеге баға беру және әлем әдебиеті үлгілерімен салыстыру
		Жазылым	11.4.1.1 ғылыми және публицистикалық стильдің жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай тілдік құралдарды орынды қолданып, үндеу жазу; 11.4.4.1 тақырып бойынша мәтінге жоспар құрып, әр тармақшаға қажетті негізгі және қосымша мәліметтерді жинақтау, дереккөздерге сілтеме көрсетіп таныстыру (тірек-схема, менталды карта, презентация); 11.4.2.1 қажетті ақпараттарды орынды қолданып, көтерілген мәселе бойынша өз ойын дәлелдеп эссе жазу (дискуссивті эссе)
		Тілдік бағдар	11.5.1.3 мәтін құрауда сан есімнің мағыналық түрлерін стильдік ерекшеліктеріне сай қолдану
Тәуелсіз еліміздің өткені мен келешегі	Дүкенбай Досжан патшаны көрген хикаяты кейуана"	Тыңдалым	11.1.4.1 көркем шығарманы тыңдау, басқа өнер туындыларымен (кино, театр, музыка, би, сурет-мүсін өнері, сәулет) салыстырып, тақырып ортақтығына сипаттама жасау; 11.1.5.1 мәтін бойынша автор позициясын және көтерілген мәселеге қарым-қатынасын, тыңдаушыға ықпал ету тәсілін талдай отырып, негізгі ойды анықтау
		Айтылым	11.2.2.1 ғылыми және кәсіби мәтіндерге сүйеніп, монологпен диалогті үйлестіре қолдану, сөз әдебі мен сөйлеу этикеті формаларын орынды қолданып, тыңдаушылармен қарым-қатынас орнату; 11.2.5.1 көпшілік алдында сөз сөйлеуде маңызды орын алатын тілдік (вербалдық) және бейвербалдық элементтерді қолданып, сенімді және еркін сөйлеу
		Оқылым	11.3.2.1 ғылыми және публицистикалық стильдегі мәтіндердің (очерк) құрылымы мен рәсімделуін білу, жанрлық және тілдік ерекшеліктерін талдау; 11.3.1.1 мәтіннен детальді ақпараттарды, факті мен көзқарасты, астарлы ойды анықтау, берілген ақпараттың оқырманға әсерін және автор

			позициясын талқылау
		Жазылым	11.4.3.1 шығармашылық жазба жұмыстарында көркемдегіш құралдар мен айшықтау амалдарын тиімді қолданып жазу; 11.4.5.1 ғылыми және публицистикалық стильдегі мәтіндерден басты лексикалық бірліктерді нақтылап, мәтіннің ақпараттық-маңызды фрагменттерін анықтап, (компрессия) жинақы мәтін құрастыру
		Тілдік бағдар	11.5.1.4 мәтін құрауда есімдіктердің мағыналық түрлерін стильдік ерекшеліктеріне сай қолдану
Ұлттық театр –өнер ордасы	Сәбит Оразбай "Өмірдің өзі театр" әңгімесі	Тыңдалым	11.1.1.1 мәтін үзінділері бойынша болжам жасау, тиісті ақпаратты анықтай білу; 11.1.4.1 көркем шығарманы тыңдау, басқа өнер туындыларымен (кино, театр, музыка, би, сурет-мүсін өнері, сәулет) салыстырып, тақырып ортақтығына сипаттама жасау
		Айтылым	11.2.1.1 ғылыми және кәсіби мәтіндердегі күрделі сөздер мен терминдердің жасалу жолын анықтау, ауызша мәтін құрауда орынды қолдану; 11.2.3.1 сөйлеу ағымындағы интонацияның құрамдас бөліктері: әуен, әуез, тембр, қарқын, кідірісті сөйлеу мәнеріне сай қолдану
		Оқылым	11.3.2.1 ғылыми және публицистикалық стильдегі мәтіндердің (баспасөз парағы) құрылымы мен рәсімделуін білу, жанрлық және тілдік ерекшеліктерін талдау; 11.3.5.1 қосымша ғылыми-анықтамалық ақпарат көздерінен алынған материалдар негізінде мәтін мазмұнына сыни тұрғыдан талдау жасау
		Жазылым	11.4.3.1 шығармашылық жазба жұмыстарында көркемдегіш құралдар мен айшықтау амалдарын тиімді қолданып жазу; 11.4.1.1 ғылыми және публицистикалық стильдің жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай тілдік құралдарды орынды қолданып, баспасөз парағын жазу
		Тілдік бағдар	11.5.1.5 мәтіндерден көсемше оралымды сөйлемдерді анықтап, оларды ауызша және жазбаша мәтіндер құрауда орынды қолдану
3-тоқсан			
Туризм: экотуризм	Сәкен Сейфуллин "Көкшетау" поэмасы, Ілияс Жансүгіров "Жетісу суреттері" өлеңі	Тыңдалым	11.1.4.1 көркем шығарманы тыңдау, басқа өнер туындыларымен (кино, театр, музыка, би, сурет-мүсін өнері, сәулет) салыстырып, тақырып ортақтығына сипаттама жасау; 11.1.6.1 көтерілген мәселе бойынша әртүрлі дереккөздерден алынған мәтіндерді тыңдау және салыстыру, өз ойын логикалық дұрыс, аргументті және айқын жеткізу
		Айтылым	11.2.1.1 ғылыми және кәсіби мәтіндердегі күрделі

			сөздер мен терминдердің жасалу жолын анықтау, ауызша мәтін құрауда орынды қолдану; 11.2.4.1 кәсіби бағыттағы түпнұсқа мәтіндерден қажетті ақпаратты (деректерді, сипаттамаларды, сандық көрсеткіштерді, сілтемелерді) анықтау, олардың қолданылу мақсатын талдау
		Оқылым	11.3.4.1 ғылыми және публицистикалық стильдегі мәтіндер (мақала, аннотация, үндеу) бойынша салыстырмалы (құрылымы, қызметі, мақсатты аудиториясы, оқырманға әсері) талдау жасау; 11.3.1.1 мәтіннен детальді ақпараттарды, факті мен көзқарасты, астарлы ойды анықтау, берілген ақпараттың оқырманға әсерін және автор позициясын талқылау
		Жазылым	11.4.1.1 ғылыми және публицистикалық стильдің жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай тілдік құралдарды орынды қолданып, үндеу жазу; 11.4.2.1 қажетті ақпараттарды орынды қолданып, көтерілген мәселе бойынша өз ойын дәлелдеп эссе жазу (аргументативті эссе)
		Тілдік бағдар	11.5.1.5 мәтіндерден көсемше оралымды сөйлемдерді анықтап, оларды ауызша және жазбаша мәтіндер құрауда орынды қолдану
Әлемдегі ерлер мен әйелдердің құқықтары мен теңдігі	Мұхтар Әуезов "Абай жолы" романы 1,2-кітабы	Тыңдалым	11.1.1.1 мәтін үзінділері бойынша болжам жасау, тиісті ақпаратты анықтай білу; 11.1.3.1 оқу-кәсіби, қоғамдық-саяси, әлеуметтік-мәдени тақырыптар аясында және мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі сөздер мен термин сөздердің мағынасын түсіну
		Айтылым	11.2.3.1 сөйлеу ағымындағы интонацияның құрамдас бөліктері: әуен, әуез, тембр, қарқын, кідірісті сөйлеу мәнеріне сай қолдану; 11.2.5.1 көпшілік алдында сөз сөйлеуде маңызды орын алатын тілдік (вербалдық) және бейвербалдық элементтерді қолданып, сенімді және еркін сөйлеу
		Оқылым	11.3.4.1 ғылыми және публицистикалық стильдегі мәтіндер (мақала, баспасөз парағы) бойынша салыстырмалы (құрылымы, қызметі, мақсатты аудиториясы, оқырманға әсері) талдау жасау; 11.3.3.1 әдеби шығармада көтерілген әлеуметтік-қоғамдық мәселеге баға беру және әлем әдебиеті үлгілерімен салыстыру
		Жазылым	11.4.2.1 қажетті ақпараттарды орынды қолданып, көтерілген мәселе бойынша өз ойын дәлелдеп эссе жазу (дискуссивті эссе, аргументативті эссе); 11.4.5.1 ғылыми және публицистикалық стильдегі мәтіндерден басты лексикалық бірліктерді нақтылап, мәтіннің ақпараттық-маңызды

			фрагменттерін анықтап, (компрессия) жинақы мәтін құрастыру
		Тілдік бағдар	11.5.1.6 мәтін құрауда үстеудің мағыналық түрлерін стильдік ерекшеліктеріне сай орынды қолдану
Жастар мәселесінің түйіткілдері	Мұхтар Әуезов "Абай жолы" романы 3,4-кітабы	Тыңдалым	11.1.4.1 көркем шығарманы тыңдау, басқа өнер туындыларымен (кино, театр, музыка, би, сурет-мүсін өнері, сәулет) салыстырып, тақырып ортақтығына сипаттама жасау; 11.1.6.1 көтерілген мәселе бойынша әртүрлі дереккөздерден алынған мәтіндерді тыңдау және салыстыру, өз ойын логикалық дұрыс, аргументті және айқын жеткізу
		Айтылым	11.2.1.1 ғылыми және кәсіби мәтіндердегі күрделі сөздер мен терминдердің жасалу жолын анықтау, ауызша мәтін құрауда орынды қолдану; 11.2.2.1 ғылыми және кәсіби мәтіндерге сүйеніп, монологпен диалогті үйлестіре қолдану, сөз әдебі мен сөйлеу этикеті формаларын орынды қолданып, тыңдаушылармен қарым-қатынас орнату
		Оқылым	11.3.1.1 мәтіннен детальді ақпараттарды, факті мен көзқарасты, астарлы ойды анықтау, берілген ақпараттың оқырманға әсерін және автор позициясын талқылау; 11.3.6.1 мәтіндегі негізгі ойды анықтап, көтерілген мәселеге баға беру, өзіндік көзқарасын жүйелі, дәлелді жеткізу
		Жазылым	11.4.2.1 қажетті ақпараттарды орынды қолданып, көтерілген мәселе бойынша өз ойын дәлелдеп эссе жазу ("келісу, келіспеу" эссесі, дискуссивті эссе); 11.4.4.1 тақырып бойынша мәтінге жоспар құрып, әр тармақшаға қажетті негізгі және қосымша мәліметтерді жинақтау, дереккөздерге сілтеме көрсетіп таныстыру (тірек-схема, менталды карта, презентация)
		Тілдік бағдар	11.5.1.7 мәтін құрауда шылаудың мағыналық түрлерін стильдік қызметіне сай орынды қолдану
Жаһандық мәселелер: көші-қон саясаты	Қабдеш Жұмаділов "Қаздар қайтып барады"	Тыңдалым	11.1.2.1 мәтінді тыңдай отырып, негізгі идеяларды (ақпараттарды) қысқаша түртіп жазу (конспектілеу) және берілген ақпараттарды жүйелеу; 11.1.3.1 оқу-кәсіби, қоғамдық-саяси, әлеуметтік-мәдени тақырыптар аясында және мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі сөздер мен термин сөздердің мағынасын түсіну
		Айтылым	11.2.4.1 кәсіби бағыттағы түпнұсқа мәтіндерден қажетті ақпаратты (деректерді, сипаттамаларды,

			сандық көрсеткіштерді, сілтемелерді) анықтау, олардың қолданылу мақсатын талдау; 11.2.6.1 әртүрлі графиктік мәтіндердегі (кесте, диаграмма, сызба, шартты белгі) мәліметтерді салыстырып талдау, негізгі үрдістерді анықтау
		Оқылым	11.3.3.1 әдеби шығармада көтерілген әлеуметтік-қоғамдық мәселеге баға беру және әлем әдебиеті үлгілерімен салыстыру; 11.3.1.1 мәтіннен детальді ақпараттарды, факті мен көзқарасты, астарлы ойды анықтау, берілген ақпараттың оқырманға әсерін және автор позициясын талқылау
		Жазылым	11.4.5.1 ғылыми және публицистикалық стильдегі мәтіндерден басты лексикалық бірліктерді нақтылап, мәтіннің ақпараттық-маңызды фрагменттерін анықтап, (компрессия) жинақы мәтін құрастыру; 11.4.6.1 мәнмәтін бойынша тілдік бірліктерді орфографиялық нормаға сай жазу, мәтін деңгейінде тыныс белгілерін қолдана білу
		Тілдік бағдар	11.5.1.7 мәтін құрауда шылаудың мағыналық түрлерін стильдік қызметіне сай орынды қолдану
4-тоқсан			
Толеранттылық – ел бірлігі	Сайын Мұратбеков "Телі өскен ұл" повесі	Тыңдалым	11.1.4.1 көркем шығарманы тыңдау, басқа өнер туындыларымен (кино, театр, музыка, би, сурет-мүсін өнері, сәулет) салыстырып, тақырып ортақтығына сипаттама жасау; 11.1.5.1 мәтін бойынша автор позициясын және көтерілген мәселеге қарым-қатынасын, тыңдаушыға ықпал ету тәсілін талдай отырып, негізгі ойды анықтау
		Айтылым	11.2.2.1 ғылыми және кәсіби мәтіндерге сүйеніп, монологпен диалогті үйлестіре қолдану, сөз әдебі мен сөйлеу этикеті формаларын орынды қолданып, тыңдаушылармен қарым-қатынас орнату; 11.2.5.1 көпшілік алдында сөз сөйлеуде маңызды орын алатын тілдік (вербалдық) және бейвербалдық элементтерді қолданып, сенімді және еркін сөйлеу
		Оқылым	11.3.2.1 ғылыми және публицистикалық стильдегі мәтіндердің (мақала, дәріс, очерк) құрылымы мен рәсімделуін білу, жанрлық және тілдік ерекшеліктерін талдау; 11.3.5.1 қосымша ғылыми-анықтамалық ақпарат көздерінен алынған материалдар негізінде мәтін мазмұнына сыни тұрғыдан талдау жасау
		Жазылым	11.4.1.1 ғылыми және публицистикалық стильдің жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай тілдік құралдарды орынды қолданып, баспасөз

			<p>парағын жазу;</p> <p>11.4.3.1 шығармашылық жазба жұмыстарында көркемдегіш құралдар мен айшықтау амалдарын тиімді қолданып жазу</p>
		Тілдік бағдар	11.5.2.1 оқшау сөздердің қызметін білу, жазба жұмыстарында орынды қолдану
Ұлт мұраты - ұлттық қауіпсіздік	Несіпбек Айтұлы "Бәйтерек"	Тыңдалым	11.1.1.1 мәтін үзінділері бойынша болжам жасау, тиісті ақпаратты анықтай білу; 11.1.3.1 оқу-кәсіби, қоғамдық-саяси, әлеуметтік-мәдени тақырыптар аясында және мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі сөздер мен термин сөздердің мағынасын түсіну
		Айтылым	11.2.1.1 ғылыми және кәсіби мәтіндердегі күрделі сөздер мен терминдердің жасалу жолын анықтау, ауызша мәтін құрауда орынды қолдану; 11.2.4.1 кәсіби бағыттағы түпнұсқа мәтіндерден қажетті ақпаратты (деректерді, сипаттамаларды, сандық көрсеткіштерді, сілтемелерді) анықтау, олардың қолданылу мақсатын талдау
		Оқылым	11.3.3.1 әдеби шығармада көтерілген әлеуметтік-қоғамдық мәселеге баға беру және әлем әдебиеті үлгілерімен салыстыру; 11.3.6.1 мәтіндегі негізгі ойды анықтап, көтерілген мәселеге баға беру, өзіндік көзқарасын жүйелі, дәлелді жеткізу
		Жазылым	11.4.2.1 қажетті ақпараттарды орынды қолданып, көтерілген мәселе бойынша өз ойын дәлелдеп эссе жазу ("келісу, келіспеу" эссесі, дискуссивті эссе, аргументативті эссе); 11.4.5.1 ғылыми және публицистикалық стильдегі мәтіндерден басты лексикалық бірліктерді нақтылап, мәтіннің ақпараттық-маңызды фрагменттерін анықтап, (компрессия) жинақы мәтін құрастыру
		Тілдік бағдар	11.5.2.1 оқшау сөздердің қызметін білу, жазба жұмыстарында орынды қолдану
Бос уақыт – қоғам дамуының көрсеткіші	Мұқағали Мақатаев "Сағатым қайда, сағатым?" өлеңі	Тыңдалым	11.1.1.1 мәтін үзінділері бойынша болжам жасау, тиісті ақпаратты анықтай білу; 11.1.4.1 көркем шығарманы тыңдау, басқа өнер туындыларымен (кино, театр, музыка, би, сурет-мүсін өнері, сәулет) салыстырып, тақырып ортақтығына сипаттама жасау
		Айтылым	11.2.1.1 ғылыми және кәсіби мәтіндердегі күрделі сөздер мен терминдердің жасалу жолын анықтау, ауызша мәтін құрауда орынды қолдану; 11.2.3.1 сөйлеу ағымындағы интонацияның құрамдас бөліктері: әуен, әуез, тембр, қарқын, кідірісті сөйлеу мәнеріне сай қолдану
		Оқылым	11.3.1.1 мәтіннен детальді ақпараттарды, факті

			мен көзқарасты, астарлы ойды анықтау, берілген ақпараттың оқырманға әсерін және автор позициясын талқылау; 11.3.6.1 мәтіндегі негізгі ойды анықтап, көтерілген мәселеге баға беру, өзіндік көзқарасын жүйелі, дәлелді жеткізу
		Жазылым	11.4.4.1 тақырып бойынша мәтінге жоспар құрып, әр тармақшаға қажетті негізгі және қосымша мәліметтерді жинақтау, дереккөздерге сілтеме көрсетіп таныстыру (тірек-схема, менталды карта, презентация); 11.4.2.1 қажетті ақпараттарды орынды қолданып, көтерілген мәселе бойынша өз ойын дәлелдеп эссе жазу (дискуссивті эссе, аргументативті эссе); 11.4.6.1 мәнмәтін бойынша тілдік бірліктерді орфографиялық нормаға сай жазу, мәтін деңгейінде тыныс белгілерін қолдана білу
		Тілдік бағдар	11.5.2.2 айқындауыш мүшелер (қосалқы, қосарлы, оңашаланған) жасалу жолдарын білу, жазба жұмыстарында орынды қолдану

10-сыныпқа арналған лексикалық минимум

1-тоқсан – 68 сөз					
Еңбек		нарығы		және	сұраныс.
Балғабек Қыдырбекұлы "Теміржолшы"					
№	№	Лексикалық минимум (актив)	СТ	Абсолютті жиілік	
1.	1	уақытша	үс	698	
2.	2	бағам	зт	87	
3.	3	біліктілік	зт	1808	
4.	4	жалақы	зт	434	
5.	5	қала	ет	3456	
6.	6	келісімшарт	зт	590	
7.	7	нарық	зт	2166	
8.	8	несие	зт	837	
9.	9	жайлы	шл	1225	
10.	10	салық	зт	1616	
11.	11	кәсіподақ	зт	256	
12.	12	серіктестік	зт	296	
13.	13	өндірістік	сн	447	
14.	14	тәртіп	зт	4144	
15.	15	сыйақы	зт	188	
16.	16	тез	үс	1978	
17.	17	жанама	сн	169	
18.	18	жарамды	сн	170	
19.	19	көтерме	сн	12	
20.	20	қысқамерзімді	сн	6	

21.	21	пысық	сн	85
22.	22	үстеме	сн	59
23.	23	айырбаста	ет	156
24.	24	саудалас	ет	13
Отандық				өнеркәсіп.
Ғабиден Мұстафин "Қарағанды" романынан үзінді				
25.	1	бөлшек	зт	834
26.	2	кәсіпорын	зт	2805
27.	3	серпін	зт	162
28.	4	өнеркәсіп	зт	1420
29.	5	кеден	зт	178
30.	6	жекеменшік	зт	200
31.	7	одақ	зт	1858
32.	8	қосалқы	сн	10
33.	9	отандық	сн	480
34.	10	жабдықта	ет	239
35.	11	күшейт	ет	260
36.	12	құрастыр	ет	1236
37.	13	өндіріл	ет	24
38.	14	ілгері	үс	30
39.	15	кеңейт	ет	706
40.	16	тігіншілік	зт	12
41.	17	тұс	зт	1830
42.	18	бәсекелестік	зт	491
43.	19	барабар	сн	40
44.	20	әрараптандыру	зт	71
Қазақ киносы мен театрының қазіргі келбеті.				
Дулат Исабеков "Әпке" драмасы				
45.	1	жетекші	зт	1057
46.	2	бойынша	шл	12861
47.	3	қаламгер	зт	352
48.	4	аудармашы	зт	225
49.	5	орда	зт	934
50.	6	өнертанушы	зт	22
51.	7	сыншы	зт	253
52.	8	деректі	сн	202
53.	9	қолтаңба	зт	142
54.	10	тұсаукесер	зт	121
55.	11	үгіт-насихат	зт	62
56.	12	шабыт	зт	180
57.	13	астарлы	сн	21
58.	14	тарихи-рухани	сн	6
59.	15	көкейкесті	сн	114

60.	16	түсірілім	зт	37
61.	17	шығармашылық	зт	1720
62.	18	әсерлен	ет	7
63.	19	сомда	ет	164
64.	20	сүйсін	ет	149
65.	21	түй	ет	593
66.	22	ғылыми-көпшілік	сн	73
67.	23	қазы	зт	302
68.	24	ойландыр	зт	3
2-тоқсан – 52 сөз				
Ұлттық		экологиялық		мәдениет.
Қадыр Мырзалиев "Аралым" өлеңі				
69.	1	ғалам	зт	269
70.	2	арт	ет	925
71.	3	жер-ана	зт	35
72.	4	зардап	зт	299
73.	5	қуаңшылық	зт	50
74.	6	өзгеріс	зт	2082
75.	7	өкілеттік	зт	317
76.	8	өркениет	зт	444
77.	9	экожүйе	зт	23
78.	10	жойқын	сн	101
79.	11	мұздақ	зт	8
80.	12	жігерлендір	ет	20
81.	13	өрші	ет	167
82.	14	нұқсан	зт	204
83.	15	тапшылық	зт	137
Мұхит		тіршілік		мекені.
Әбдіжамал Нұрпейсов "Қан мен тер"				
84.	1	бұғаз	зт	63
85.	2	балдыр	зт	72
86.	3	игілік	зт	365
87.	4	құрлық	зт	325
88.	5	мүйіс	зт	60
89.	6	ғаламат	сн	80
90.	7	себеп-салдар	зт	47
91.с	8	сүңгі	ет	227
92.	9	шығанақ	зт	100
93.	10	айдын	зт	95
94.	11	қырыл	ет	217
95.	12	оқшаула	ет	76
96.	13	гауһар	зт	287
97.	14	бат	ет	597

98.	15	уылдырық	зт	30
99.	16	қайшылық	зт	350
Ұлттық таным және мерекелер. Жүсіпбек Аймауытов "Өнші" әңгімесі				
100.	1	ағым	зт	634
101.	2	азап	зт	510
102.	3	айт	зт	63
103.	4	ғибадатхана	зт	60
104.	5	күнә	зт	293
105.	6	қажылық	зт	39
106.	7	құдірет	зт	353
107.	8	құлшылық	зт	77
108.	9	мешіт	зт	326
109.	10	құрбандық	зт	154
110.	11	сабыр	зт	377
111.	12	төзім	зт	184
112.	13	шіркеу	зт	250
113.	14	от	зт	1527
114.	15	мүшкіл	сн	57
115.	16	тылсым	зт	80
116.	17	өкін	ет	303
117.	18	сен	ет	2006
118.	19	табын	ет	364
119.	20	ұстан	ет	506
120.	21	ұсын	ет	3260
3-тоқсан – 76 сөз				
Сауда мен көмек: екіжақты келісімді сауда. Ыбырай Алтынсарин "Дүние қалай етсең табылады?"				
121.	1	әріптес	зт	707
122.	2	басымдық	зт	403
123.	3	бедел	зт	726
124.	4	делдал	зт	62
125.	5	қожалық	зт	263
126.	6	өтемақы	зт	147
127.	7	екіжақты	сн	110
128.	8	мәміле	зт	149
129.	9	әлі	үс	3087
130.	10	ақшалай	үс	116
131.	11	бөгде	сн	297
132.	12	көпсалалы	сн	18
133.	13	үшін	шл	22598
134.	14	кіріс	зт	596
135.	15	барлық	ес	8146

136.	16	қаржылай	үс	28
137.	17	көмек	зт	3322
138.	18	тарап	зт	2228
139.	19	толыққанды	сн	1825
140.	20	берешек	зт	88
Бұқаралық ақпарат құралдарындағы гендерлік бейне. Жанболат Ауыпбаев "Ашылмаған аралдар" кітабынан "Диктор" әңгімесі				
141.	1	әлеует	зт	660
142.	2	хабарлама	зт	437
143.	3	бөлініс	зт	86
144.	4	бейне	зт	1647
145.	5	зорлық-зомбылық	зт	104
146.	6	хабар	зт	1676
147.	7	теңдік	зт	330
148.	8	байыпты	сн	33
149.	9	жеткілікті	сн	458
150.	10	тән	сн	1622
151.	11	дамушы	сн	329
152.	12	екіталай	үс	76
153.	13	шамамен	үс	697
154.	14	екіұшты	сн	30
155.	15	бұқаралық	сн	168
156.	16	шиеленіс	зт	171
157.	17	ізгілендір	ет	28
158.	18	тапта	ет	291
159.	19	бері	шл	1169
Жер планетасындағы қауіпті қалдықтар. Думан Рамазан "Соңғы дем", Қайнар Олжай "Жер мен аспан"				
160.	1	айыппұл	зт	183
161.	2	қауіпсіздік	зт	1192
162.	3	қалдық	зт	547
163.	4	өрте	ет	374
164.	5	сарапшы	зт	728
165.	6	үйінді	зт	51
166.	7	жұмыр	сн	64
167.	8	кері	үс	635
168.	9	бықсы	ет	30
169.	10	жарыл	ет	718
170.	11	залалсыздандыру	ет	13
171.	12	тірлік	зт	367
172.	13	өнде	ет	1386
173.	14	сұрыпта	ет	19
174.	15	шірі	ет	149

175.	16	жарамсыз	сн	105
176.	17	орай	шл	281
177.	18	талпыныс	зт	111
178.	19	төтенше	сн	212
179.	20	көм	ет	281
Өлеуметтік теңсіздік: адам құқықтары және көмек. Ұлықбек Есдәулет "Қара пима" поэмасы				
180.	1	бірдей	үс	3537
181.	2	дәйек	зт	70
182.	3	жарлық	зт	344
183.	4	жат	ет	14144
184.	5	қақтығыс	ет	40
185.	6	қарар	зт	149
186.	7	мұқтаж	зт	252
187.	8	нәсіл	зт	120
188.	9	сағы	зт	953
189.	10	тепе-теңдік	зт	490
190.	11	түсіністік	зт	622
191.	12	дәулетті	сн	72
192.	13	жарлы	сн	98
193.	14	кемсіт	ет	98
194.	15	ұғын	ет	246
195.	16	ұлтаралық	сн	342
196.	17	сот	зт	3781
4-тоқсан – 60 сөз				
Жастардың денсаулығы – қоғам байлығы. Бердібек Соқпақбаев "Он алты жасар чемпион" әңгімесі				
197.	1	әл-ауқат	зт	110
198.	2	екпе	зт	17
199.	3	емші	зт	61
200.	4	есірткі	зт	94
201.	5	жүйке	зт	178
202.	6	құмарлық	зт	85
203.	7	жігерлі	сн	62
204.	8	ем	зт	686
205.	9	айырыл	ет	1155
206.	10	шарасыз	сн	31
207.	11	амал	зт	955
208.	12	ширақ	сн	54
209.	13	арыл	ет	303
210.	14	әуестен	ет	41
211.	15	сырқаттан	ет	34
212.	16	әрбір	ес	2595

213.	17	душар	үс	74
Сандық технологияны пайдаланудағы теңсіздік. Мұхтар Шаханов "Өркениеттің адасуы" романынан үзінді "Компьютер басты жарты адамдар"				
214.	1	бейнежазба	зт	32
215.	2	бейнетаспа	зт	78
216.	3	ұшқыр	сн	62
217.	4	адас	ет	446
218.	5	біркелкі	сн	584
219.	6	желілік	сн	23
220.	7	сандық	сн	375
221.	8	қарышта	ет	57
222.	9	тиіс	мд	9179
223.	10	теңсіздік	зт	112
224.	11	ілгеріле	ет	129
225.	12	жарты	сн	1457
226.	13	шектеулі	сн	184
227.	14	ұялы	сн	176
228.	15	бүкіләлемдік	сн	1204
Қоғам және заң. Ермек Өтетілеуұлы "Ата Заң". Шешендік сөздер				
229.	1	айыпталушы	зт	171
230.	2	бостандық	зт	985
231.	3	қатаң	сн	537
232.	4	жәбірленуші	зт	156
233.	5	қорғаушы	зт	474
234.	6	жоқшылық	зт	92
235.	7	кек	зт	377
236.	8	қастандық	зт	118
237.	9	қорлық	зт	218
238.	10	сотталушы	зт	98
239.	11	түрме	зт	634
240.	12	үкім	зт	281
241.	13	үстемдік	зт	280
242.	14	бейкүнә	сн	26
243.	15	бейхабар	сн	123
244.	16	даулы	сн	19
245.	17	кінәлі	сн	395
246.	18	отырыс	зт	383
247.	19	құзырлы	сн	71
248.	20	бұз	ет	1928
249.	21	жүгін	ет	567
250.	22	кесіл	ет	346

251.	23	қамау	зт	310
252.	24	әділетті	сн	53
253.	25	ізгі	сн	159
254.	26	ұрын	ет	162
255.	27	қасақана	үс	80
256.	28	тәркіле	ет	289

11-сыныпқа арналған лексикалық минимум

1-тоқсан – 68 сөз				
Қазіргі	қоғамдағы		әлеуметтік	теңсіздік.
Ерболат Әбікенұлы "Пәтер іздеп жүр едік" әңгімесі				
№	№	Лексикалық минимум (актив)	СТ	Абсолютті жиілік
1.	1	ауқатты	сн	108
2.	2	аянышты	сн	93
3.	3	әлсіз	сн	265
4.	4	жіктел	ет	237
5.	5	садақа	зт	55
6.	6	баршылық	зт	116
7.	7	бейшара	сн	267
8.	8	билеп-төсте	ет	33
9.	9	жарылқа	ет	117
10.	10	жетім-кедей	зт	1
11.	11	жоқтық	зт	365
12.	12	кәріп	зт	10
13.	13	күйзеліс	зт	54
14.	14	күйлі	сн	9
15.	15	қарыз	зт	1273
16.	16	қиын-қыстау	сн	95
17.	17	құнсыздан	ет	53
18.	18	шағым	зт	434
19.	19	сес	зт	48
20.	20	сүйеніш	зт	52
21.	21	тоқ	сн	170
22.	22	шиеттей	сн	7
23.	23	бақытсыз	сн	87
24.	24	панасыз	сн	37
25.	25	жанталас	ет	87
Экология.	Мұнай	және	атомдық	индустрия.
Гауһар Сейітжан "Қара алтыны халқымның..."				
26.	1	қыр	ет	320
27.	2	жаңашыл	сн	70
28.	3	бастама	зт	788
29.	4	тоқтат	ет	1039

30.	5	биоәртүрлілік	зт	2
31.	6	жанармай	зт	80
32.	7	жарылыс	зт	106
33.	8	залал-зардап	зт	1
34.	9	ұңғыма	зт	21
35.	10	кемтар	сн	31
36.	11	қайғылы	сн	86
37.	12	қару	зт	940
38.	13	қасірет	зт	312
39.	14	қират	ет	98
40.	15	қозғалыс	зт	1271
41.	16	қою	сн	297
42.	17	құлдыра	ет	213
43.	18	мұнайлы	сн	54
44.	19	мұншалықты	сн	9
45.	20	нәрсе	зт	2834
46.	21	ерітінді	зт	1962
47.	22	шаң-тозаң	зт	42
48.	23	қошқыл	сн	19
Тіл.		Өнер.		Әдебиет.
Илияс Жансүгіров "Күй" поэмасы				
49.	1	арқау	зт	314
50.	2	ойшыл	сн	269
51.	3	әуезді	сн	27
52.	4	бедерле	ет	7
53.	5	жөн-жоралғы	зт	12
54.	6	зерле	ет	15
55.	7	қағида	зт	1202
56.	8	нақыш	зт	120
57.	9	өнегелі	сн	66
58.	10	өрнекте	ет	97
59.	11	өткір	сн	443
60.	12	жазу	зт	1034
61.	13	тоқыма	сн	247
62.	14	шешендік	зт	278
63.	15	сырла	ет	44
64.	16	сондай-ақ	мд	1522
65.	17	шанақ	зт	27
66.	18	ғажап	зт	450
67.	19	бойы	шл	2340
68.	20	шытырман	сн	32
2-тоқсан – 52 сөз				

Қоғамдағы		жұмыссыздық			мәселесі.
Ыбырай Алтынсарин "Атымтай жомарт"					
69.	1	асыра	ет	1168	
70.	2	асыраушы	зт	28	
71.	3	боса	ет	272	
72.	4	тіркеу	зт	420	
73.	5	даярла	ет	888	
74.	6	жалдан	ет	99	
75.	7	жұмыскер	зт	64	
76.	8	жұмыссыздық	зт	160	
77.	9	жұмысшы	зт	1040	
78.	10	кеңсе	зт	327	
79.	11	қызметкер	зт	2242	
80.	12	қысқарт	ет	405	
81.	13	кепілдік	зт	470	
82.	14	қоғам	зт	4463	
83.	15	өтіл	зт	13	
84.	16	мәселен	мд	1254	
85.	17	түйіндеме	зт	18	
Тәуелсіз		еліміздің		өткені мен келешегі.	
Дүкенбай Досжан "Төрт патшаны көрген кейуана" хикаяты					
86.	1	айғақ	зт	366	
87.	2	наразылық	зт	461	
88.	3	баяндама	зт	389	
89.	4	бекем	сн	62	
90.	5	буын	зт	2842	
91.	6	еңселі	сн	39	
92.	7	төңкеріс	зт	520	
93.	8	желбіре	ет	80	
94.	9	бірегей	сн	190	
95.	10	қарбалас	ет	30	
96.	11	мәртебе	зт	791	
97.	12	некен-саяқ	сн	27	
98.	13	өрескел	сн	95	
99.	14	өскелең	сн	103	
100.	15	серпіліс	зт	264	
101.	16	тұғырлы	сн	33	
102.	17	ізбасар	зт	28	
Ұлттық		театр		— өнер ордасы.	
Сәбит Оразбай "Өмірдің өзі театр" әңгімесі					
103.	1	қошемет	зт	122	
104.	2	әзіл-оспақ	зт	15	
105.	3	есептік	сн	181	

106.	4	жаңғыр	ет	172
107.	5	көрнекі	сн	134
108.	6	қойылым	зт	283
109.	7	маусымдық	сн	25
110.	8	әншілік	зт	87
111.	9	сабақтастық	зт	170
112.	10	тарлан	сн	45
113.	11	ұстаным	зт	573
114.	12	үзінді	зт	660
115.	13	шапалақ	зт	112
116.	14	шымалдық	зт	163
117.	15	саңлақ	сн	55
118.	16	ықылас	зт	395
119.	17	ынтызар	сн	10
120.	18	ілттипат	зт	91

3-тоқсан – 76 сөз

Туризм:

экотуризм.

Сәкен Сейфуллин "Көкшетау" поэмасы, Илияс Жансүгіров "Жетісу суреттері" өлеңі

121.	1	бүлін	ет	120
122.	2	алыс-жақын	сн	65
123.	3	күдіктен	ет	39
124.	4	күмәндан	ет	67
125.	5	қажетсін	ет	13
126.	6	қыруар	сн	190
127.	7	ойластыр	ет	113
128.	8	сәт	зт	1688
129.	9	солай	үс	1923
130.	10	таңсық	сн	37
131.	11	тапталтүс	үс	14
132.	12	тап-тұйнақтай	сн	18
133.	13	төңірек	зт	574
134.	14	түрлі-түрлі	сн	21
135.	15	тамсан	ет	118
136.	16	ішінара	үс	100
137.	17	ізденімпаз	сн	344
138.	18	заң	зт	5799
139.	19	керісінше	үс	606
140.	20	сағым	зт	65

Әлемдегі ерлер мен әйелдердің құқықтары мен теңдігі.

Мұхтар Әуезов "Абай жолы" 1,2-кітабы

141.	1	дәстүршілдік	зт	2
142.	2	белсенділік	зт	719
143.	3	жабырқау	сн	9

144.	4	жанжал	зт	181
145.	5	зайырлы	сн	220
146.	6	итермеле	ет	117
147.	7	ғана	шл	18395
148.	8	сыйластық	зт	171
149.	9	татулас	ет	81
150.	10	тұрпайы	сн	43
151.	11	ұйытқы	зт	121
152.	12	өзін-өзі	үс	1517
153.	13	ұрыс-төбелес	зт	2
154.	14	әлеумет	зт	124
155.	15	ерік-жігер	зт	113
Жастар мәселесінің түйіткілдері.				
Мұхтар Әуезов "Абай жолы" 3,4-кітабы				
156.	1	бозбала	зт	124
157.	2	нашақорлық	зт	68
158.	3	елікте	ет	210
159.	4	ескір	ет	122
160.	5	тәкаппар	сн	86
161.	6	жора-жолдас	зт	14
162.	7	жылжы	ет	555
163.	8	жіті	сн	84
164.	9	келбет	зт	253
165.	10	қамсыздандыр	ет	29
166.	11	мәнгүрт	зт	23
167.	12	сауалнама	зт	322
168.	13	субмәдениет	зт	2
169.	14	жалғыз	сн	2213
170.	15	тоғыс	ет	224
171.	16	бастамашыл	сн	36
172.	17	түйткіл	зт	101
173.	18	бұзақы	сн	77
Жаһандық мәселелер: көші-қон саясаты				
Қабдеш Жұмаділов "Қаздар қайтып барады"				
174.	1	ас	ет	2511
175.	2	әділеттілік	зт	51
176.	3	белең	зт	83
177.	4	біржолата	ус	55
178.	5	жемқор	сн	35
179.	6	жырақ	сн	58
180.	7	теңқұқылы	сн	8
181.	8	көші-қон	зт	170
182.	9	қоныс	зт	901

183.	10	жалынды	сн	60
184.	11	шенеунік	зт	440
185.	12	сатқындық	зт	40
186.	13	сылтау	зт	186
187.	14	талан-тараж	зт	62
188.	15	тәлкек	зт	40
189.	16	тәрк ет	ет	15
190.	17	келімсек	сн	70
191.	18	атажұрт	зт	133
192.	19	қатынас	ет	184
193.	20	мәжбүрлі	сн	26
194.	21	ушық	ет	397
195.	22	жаппай	үс	517
196.	23	теже	ет	238
4-тоқсан – 60 сөз				
Толеранттылық		–	ел	бірлігі.
Сайын Мұратбеков "Тел өскен ұл" повесі				
197.	1	алауыздық	зт	30
198.	2	демеулік	зт	11
199.	3	төзімсіз	сн	4
200.	4	қандас	зт	1
201.	5	құт-қазына	зт	1
202.	6	ауызбіршілік	зт	31
203.	7	көнбіс	сн	17
204.	8	отандас	сн	121
205.	9	қарама-қайшы	сн	106
206.	10	ниет	зт	451
207.	11	сән-салтанат	зт	32
208.	12	тауқымет	зт	74
209.	13	төз	ет	129
210.	14	тұс-тұстан	үс	10
211.	15	ұлттық-этностық	сн	5
212.	16	шегаралас	сн	1277
213.	17	сіңір	ет	1379
214.	18	қызуқанды	сн	8
215.	19	сенімділік	зт	107
Ұлт мұраты		-	ұлттық	қауіпсіздік.
Несіпбек Айтұлы "Бәйтерек"				
216.	1	абзал	сн	301
217.	2	аңса	ет	431
218.	3	ая	зт	1506
219.	4	бақуатты	сн	3
220.	5	берекесіздік	зт	3

221.	6	мағлұмат	зт	242
222.	7	төлтума	зт	16
223.	8	кедендік	сн	547
224.	9	қайталанбас	сн	27
225.	10	қауіптілік	зн	23
226.	11	құрдым	зт	103
227.	12	лаңкес	зт	85
228.	13	мәңгілік	зт	489
229.	14	өміршең	сн	101
230.	15	текті	сн	103
231.	16	түйсін	ет	70
232.	17	түпқазық	сн	10
233.	18	ұлықта	ет	89
Бос уақыт – қоғам дамуының көрсеткіші. Мұқағали Мақатаев "Сағатым қайда, сағатым?" өлеңі				
234.	1	мөлшер	зт	1349
235.	2	рақат	зт	360
236.	3	бесін	зт	240
237.	4	ғұмыр	зт	337
238.	5	елең-алаң	үс	81
239.	6	енжар	сн	9
240.	7	зер	зт	121
241.	8	зерік	ет	58
242.	9	кәсіби	сн	908
243.	10	көңілсіз	сн	85
244.	11	күйтабақ	зт	9
245.	12	кірбің	зт	22
246.	13	қанағаттандыр	ет	335
247.	14	қаяу	зт	25
248.	15	мезет	зт	102
249.	16	құлшын	ет	87
250.	17	құштарлық	зт	179
251.	18	сәске	зт	70
252.	19	сергі	ет	67
253.	20	бағыт-бағдар	зт	120
254.	21	теңдессіз	сн	39
255.	22	ымырт	зт	71
256.	23	іңір	зт	22

Ескертпе: қысқартылған сөздердің толық нұсқасы:

СТ – сөз таптары

ЗТ – зат есім

СН – сын есім

ЕТ- етістік
ШЛ- шылау
Үс- үстеу

Қазақстан			Республикасы
Білім және ғылым	және	ғылым	министрінің
2017 жылғы		27	шілдедегі
№ 352 бұйрығына 176-қосымша			
Қазақстан			Республикасы
Білім және ғылым	және	ғылым	министрінің
2013 жылғы		3	сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 394-қосымша			

Жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математика бағытындағы 10-11-сыныптарға арналған "Қазақ әдебиеті" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Оқу бағдарламасы "Білім берудің барлық деңгейінің мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттарын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы №604 бұйрығымен бекітілген Жалпы орта білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес әзірленген (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 17669 болып тіркелген).

Ескерту. 1-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Білім және ғылым министрінің 07.03.2019 № 105 (10-сынып оқушылары үшін 01.09.2019, 11-сынып оқушылары үшін 01.09.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

2. Қазақ әдебиеті бағдарламасының мақсаты – білім алушыларды креативті ойлауға бағыттау. Олардың ойларын ауызша еркін жеткізуіне және жаза білуіне қолдау көрсету, дәлелдер келтіру, салыстыру және анализ жасау, бағалау дағдыларын қалыптастыру. Білім алушылар әдеби жанрларға эксперимент жасау арқылы драмалық шығарманы проза тілімен, прозаны поэзия тілімен жазу тәсілдерін меңгере алады.

3. "Қазақ әдебиеті" оқу пәнін оқытудың негізгі міндеттері:

1) "Қазақ әдебиеті" бағдарламасы білім алушылардың сауаттылығын, олардың әдеби және эстетикалық талғамдары мен сезімдерін дамыту, ойлау қабілеттері мен танымдық және коммуникативтік дағдыларын қалыптастыру бағытында құрастырылған;

2) қазақ әдебиетінің құндылық ретіндегі болмысын, ұлттық мәдениеттегі маңызды орнын құрметтейді және бағалайды;

3) қазақ әдебиетінің мәдениетаралық қарым-қатынастағы рөлін, қазақ халқының қалыптасқан тарихын, алға қойған міндеттерін, мәселелерін, қарама-қайшылық пен қиындықтарын анықтайды және түсінеді;

4) түрлі жағдайларға бейімделе білу және өздігінен шешім қабылдау дағдыларын қалыптастырады;

5) заманауи, ғылыми және қоғамдық дамуға сәйкес дүниетанымын дамытады.

2-тарау. "Қазақ әдебиеті" пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

4. "Қазақ әдебиеті" пәні бойынша оқу жүктемесінің жоғары шекті көлемі:

1) 10-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағатты;

2) 11-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағатты құрайды.

Оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі "Қазақстан Республикасындағы бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспарларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2012 жылғы 8 қарашадағы № 500 бұйрығымен бекітілген үлгілік оқу жоспарына тәуелді (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 8170 болып тіркелген).

Ескерту. 4-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Білім және ғылым министрінің 07.03.2019 № 105 (10-сынып оқушылары үшін 01.09.2019, 11-сынып оқушылары үшін 01.09.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

5. "Қазақ әдебиеті" пәндік білімнің мазмұны бөлімдерге бөлінген: түсіну және жауап беру, анализ және интерпретация, бағалау және салыстырмалы анализ, сонымен қатар, дағдыларды қалыптастыратын бөлімшелерден тұрады. Бағдарламаның бұл бөлімі пән бойынша оқу мақсаттарынан тұрады.

6. "Түсіну және жауап беру" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

1) көркем шығарма мазмұны мен пішіні;

2) әдеби шығарманың тұжырымдамасы;

3) көркем шығармадағы образ;

4) шығарма үзінділерімен жұмыс;

5) қазақ әдебиетіндегі ұлттық құндылықтардың әлемдегі орнын білу.

7. "Анализ және интерпретация" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

1) әдеби шығарманың композициясы;

2) автор бейнесі;

3) көркем шығарманың тілі;

4) шығармашылық жұмыс;

5) қазақ және әлем әдебиетіндегі құндылықтар.

8. "Бағалау және салыстыру" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

1) тарихи және көркемдік құндылығы;

2) заманауилығы мен жаңашылдығы;

3) әдеби эссе;

4) әдеби сын.

9. Оқу пәнінің 10-сыныптағы базалық білім мазмұны:

1) түсіну және жауап беру: әдеби шығармаға сюжеттік-композициялық талдау жасау арқылы идеялық мазмұнын түсіну; әдеби шығарманың жанрлық табиғатын тану; көркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтау мен даралау; көркем шығармалардан алған үзінділерді шығармашылық жұмыстарда қолдану; ұлттық құндылықтардың маңыздылығын контекстермен үндестіру;

2) анализ және интерпретация: әдеби шығарманың әртүрлі композициялық ерекшеліктерін талдау; автор бейнесінің шығармадағы белгілі бір оқиғадағы көрінісі; шығармадағы көркемдегіш құралдардың орны мен қызметін ашу; көркем шығармада көтерілген мәселелерге талдау жасау арқылы шығармашылық жұмыс жазу; қазақ әдебиеті мен әлем әдебиетіндегі ортақ құндылықтарды анықтау;

3) бағалау және салыстыру: шығарманың тарихи және көркемдік құндылығын анықтап, бағалау; көркем шығармадағы көтерілген мәселелердің жаңашылдығына баға беру; шығарманың идеясын адамгершілік құндылық тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу; ғылыми еңбектерді негізге ала отырып, әдеби сын жазу.

10. Оқытылатын көркем шығармалар тізімі:

1) Абай Құнанбаев "Сегіз аяқ", "Қалың елім, қазағым, қайран жұртым", "Лай суға май бітпес қой өткенге" өлеңдері; Он жетінші қарасөз, Отыз екінші қарасөз, "Масғұт" поэмасы;

2) М.Сәрсек "Қаныш Сәтбаев" роман-эссе;

3) А.Кемелбаева "Шашты" әңгімесі;

4) Т.Сұлтанбеков "Көшпелі алтын" ғылыми фантастикалық әңгіме;

5) Оразақын Асқар "Шетте жүрген бауырларға" өлеңі;

6) Ш. Мұртаза "Бесеудің хаты" драмасы;

7) Ж.Бөдеш "Жалғыз" поэмасы.

11. Оқу пәнінің 11-сыныптағы базалық білім мазмұны:

1) түсіну және жауап беру: әдеби шығармаға сюжеттік-композициялық талдау жасау арқылы жанрлық ерекшелігін түсіну; әдеби шығарманың жанрлық ерекшелігін өзге жанрлармен салыстыра отырып талдау; көркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтау мен даралау арқылы өмір шындығын көрсету; көркем шығармалардан алған үзінділерді, қанатты сөздер мен дәйексөздерді шығармашылық жұмыстарда қолдану; ұлттық құндылықтардың маңыздылығын ғаламдық тақырыптағы контекстермен байланыстыру;

2) анализ және интерпретация: әдеби шығарманың жанрына қарай композициялық ерекшеліктерін айқындау; шығармадағы авторлық идеяның өмір

шындығымен байланысы; шығарма идеясы мен көркемдегіш құралдардың байланысын ашу; әдеби туындыдағы көтерілген мәселелерге өзіндік көзқарас тұрғысынан шығармашылық жұмыс жазу; әлем және қазақ әдебиетіндегі ортақ құндылықтардың үндестігін талдау;

3) бағалау және салыстыру: шығарманы әлем әдебиеті үлгілерімен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау; көркем шығармадағы заман көрінісі мен қазіргі заман көрінісін салыстырып бағалау; шығарманы көркемдік-эстетикалық құндылық тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу; шығарманы идеялық жағынан мазмұндас туындылармен салыстыра отырып, әдеби сын жазу.

12. Оқытылатын көркем шығармалар тізімі:

- 1) О.Бөкей "Атау кере" повесі;
- 2) Ж.Әбдірашев "Дала, сенің ұлыңмын" өлеңі;
- 3) Б.Мұқай "Өмірзая" романы;
- 4) Лира Қоныс "Тиын" әңгімесі;
- 5) М. Әуезов "Абай жолы" роман-эпопеясы 1, 2-том;
- 6) Қ.Мырзалиев "Қызыл кітап" поэмасы;
- 7) С.Балғабаев "Тойдан қайтқан қазақтар" комедиялық драмасы.

3-тарау. Оқу мақсаттарының жүйесі

13. Бағдарламада "оқу мақсаттары" төрт саннан тұратын кодтық белгімен белгіленді. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сандар бөлім және бөлімше ретін, төртінші сан бөлімшедегі оқу мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 10.2.1.4. кодында "10" - сынып, "2.1" - екінші бөлімнің бірінші бөлімшесі, "4" - оқу мақсатының реттік саны.

14. Оқу мақсаттарының жүйесі бөлім бойынша әр сыныпқа берілген:

1) түсіну және жауап беру:

Білім алушылар...		
	10-сынып	11-сынып
1.Көркем шығарманың мазмұны мен пішіні	10.1.1.1 - әдеби шығармаға сюжеттік-композициялық талдау жасау арқылы идеялық мазмұнын түсіну	11.1.1.1 - әдеби шығармаға сюжеттік-композициялық талдау жасау арқылы жанрлық ерекшелігін түсіну
2.Әдеби шығарманың тұжырымдамасы	10.1.2.1 - әдеби шығарманың жанрлық табиғатын тану	11.1.2.1 - әдеби шығарманың жанрлық ерекшелігін өзге жанрлармен салыстыра отырып талдау
3.Көркем шығармадағы образ	10.1.3.1 - көркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтау мен даралау	11.1.3.1 - көркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтау мен даралау арқылы өмір шындығын көрсету
4.Шығарма үзінділерімен жұмыс	10.1.4.1 - көркем шығармалардан алған үзінділерді шығармашылық жұмыстарда қолдану	11.1.4.1 - көркем шығармалардан алған үзінділерді, қанатты сөздер, дәйексөздерді шығармашылық жұмыстарда қолдану

5	.Қазақ әдебиетіндегі ұлттық құндылықтардың әлемдегі орнын білу	10.1.5.1 - ұлттық құндылықтардың маңыздылығын контекстермен үндестіру	11.1.5.1 - ұлттық құндылықтардың маңыздылығын ғаламдық тақырыптағы контекстермен байланыстыру
---	----------------------------------------------------------------	-----------------------------------------------------------------------	-----------------------------------------------------------------------------------------------

2) анализ және интерпретация:

	10-сынып	11-сынып
1. Әдеби шығарманың композициясы	10.2.1.1 - әдеби шығарманың композициялық ерекшеліктерін талдау	11.2.1.1 - әдеби шығарманың жанрына қарай композициялық ерекшеліктерін айқындау
2. Автор бейнесі	10.2.2.1 - автор бейнесінің шығармадағы белгілі бір оқиғадағы көрінісін анықтау	11.2.2.1 - шығармадағы авторлық идеяның өмір шындығымен байланысын анықтау
3. Көркем шығарманың тілі	10.2.3.1 - шығармадағы көркемдегіш құралдардың орыны мен қызметін талдау	11.2.3.1 - шығарма идеясы мен көркемдегіш құралдардың байланысын талдау
4. Шығармашылық жұмыс	10.2.4.1 - көркем шығармада көтерілген мәселелерге талдау жасау арқылы шығармашылық жұмыс (эссе, әңгіме, өлең, әдеби және еркін тақырыптарға шығарма) жазу.	11.2.4.1 - әдеби туындыдағы көтерілген мәселелерге өзіндік көзқарас тұрғысынан шығармашылық жұмыс (эссе, әңгіме, өлең, әдеби және еркін тақырыптарға шығарма) жазу
5. Қазақ және әлем әдебиетіндегі құндылықтар	10.2.5.1 - қазақ әдебиеті мен әлем әдебиетіндегі ортақ құндылықтарды анықтау	11.2.5.1 - әлем және қазақ әдебиетіндегі ортақ құндылықтардың үндестігін талдау

3) бағалау және салыстыру

	10-сынып	11-сынып
1. Тарихи және көркемдік құндылығы	10.3.1.1 - шығарманың тарихи және көркемдік құндылығын анықтап, бағалау	11.3.1.1 - шығарманы әлем әдебиеті үлгілерімен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау
2. Заманауилығы мен жаңашылдығы	10.3.2.1 - көркем шығармадағы көтерілген мәселелердің жаңашылдығына баға беру	11.3.2.1 - көркем шығармадағы заман көрінісі мен қазіргі заман көрінісін салыстырып бағалау
3. Әдеби эссе	10.3.3.1 - шығарманың идеясын адамгершілік құндылық тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу	11.3.3.1 - шығарманы көркемдік-эстетикалық құндылық тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу
4. Әдеби сын	10.3.4.1 - ғылыми еңбектерге сүйене отырып әдеби сын жазу	11.3.4.1 - шығарманы идеялық жағынан мазмұндас туындылармен салыстыра отырып, әдеби сын жазу

15. Осы оқу бағдарламасы қосымшада берілген жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математикалық бағытындағы 10-11-сыныптарға арналған "Қазақ әдебиеті" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының Ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес жүзеге асырылады.

16. Тоқсандағы бөлімдер және бөлімдер ішіндегі тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математика бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған жаңартылған үлгілік оқу бағдарламасына қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математика бағыттағы 10-11-сыныптарға арналған "Қазақ әдебиеті" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

Ескерту. Қосымшаға өзгеріс енгізілді – ҚР Білім және ғылым министрінің 07.03.2019 № 105 (10-сынып оқушылары үшін 01.09.2019, 11-сынып оқушылары үшін 01.09.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

1) 10-сынып:

Бөлім	Оқытылатын шығармалар	Дағдылар	Оқу мақсаттары
I-тоқсан			
Қалың елім, қазағым	Абай шығармашылығы. "Сегіз аяқ", "Қалың елім, қазағым, қайран жұртым", "Лай суға май бітпес қой өткенге" өлеңдері; он жетінші қарасөз, отыз екінші қарасөз, "Масғұт" поэмасы	Түсіну және жауап беру	10.1.1.1 - әдеби шығармаға сюжеттік-композициялық талдау жасау арқылы идеялық мазмұнын түсіну; 10.1.2.1 - әдеби шығарманың жанрлық табиғатын тану; 10.1.3.1 - көркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтау мен даралау; 10.1.4.1 - көркем шығармалардан алған үзінділерді шығармашылық жұмыстарда қолдану; 10.1.5.1 - ұлттық құндылықтардың маңыздылығын контекстермен үндестіру
		Анализ және интерпретация	10.2.1.1 - әдеби шығарманың композициялық ерекшеліктерін талдау; 10.2.2.1 - автор бейнесінің шығармадағы белгілі бір оқиғадағы көрінісін анықтау ; 10.2.3.1 - шығармадағы көркемдегіш құралдардың орны мен қызметін талдау; 10.2.4.1 - көркем шығармада көтерілген мәселелерге талдау жасау арқылы шығармашылық жұмыс (әңгіме, өлең, әдеби және еркін тақырыптарға шығарма) жазу; 10.2.5.1 - қазақ әдебиеті мен әлем әдебиетіндегі ортақ құндылықтарды анықтау
		Бағалау және салыстыру	10.3.1.1 - шығарманың тарихи және көркемдік құндылығын анықтап, бағалау; 10.3.2.1 - көркем шығармадағы көтерілген мәселелердің жаңашылдығына баға беру; 10.3.3.1 - шығарманың идеясын адамгершілік құндылық тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу;

			10.3.4.1 - ғылыми еңбектерге сүйене отырып әдеби сын жазу
2-тоқсан			
Қазақтың Қанышы	М.Сәрсек "Қаныш Сәтбаев" роман-эссе	Түсіну және жауап беру	10.1.2.1.- әдеби шығармаға сюжеттік-композициялық талдау жасау арқылы идеялық мазмұнын түсіну; 10.1.2.1 - әдеби шығарманың жанрлық табиғатын тану; 10.1.3.1 - көркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтау мен даралау; 10.1.4.1 - көркем шығармалардан алған үзінділерді шығармашылық жұмыстарда қолдану; 10.1.5.1-ұлттық құндылықтардың маңыздылығын контекстермен үндестіру
		Анализ және интерпретация	10.2.1.1 - әдеби шығарманың композициялық ерекшеліктерін талдау; 10.2.2.1 - автор бейнесінің шығармадағы белгілі бір оқиғадағы көрінісін анықтау; 10.2.4.1 - көркем шығармада көтерілген мәселелерге талдау жасау арқылы шығармашылық жұмыс (эссе, әңгіме) жазу
		Бағалау және салыстыру	10.3.1.1 - шығарманың тарихи және көркемдік құндылығын анықтап, бағалау; 10.3.2.1 - көркем шығармадағы көтерілген мәселелердің жаңашылдығына баға беру; 10.3.4.1- ғылыми еңбектерді негізге ала отырып, шығармаға әдеби сын жазу
3-тоқсан			
Парасат пайымы	А.Кемелбаева "Шашты" әңгімесі Т.Сұлтанбеков "Көшпелі алтын" ғылыми фантастикалық әңгіме Оразақын Асқар "Шетте жүрген бауырларға" өлеңі	Түсіну және жауап беру	10.1.1.1 - әдеби шығармаға сюжеттік-композициялық талдау жасау арқылы идеялық мазмұнын түсіну; 10.1.2.1 - әдеби шығарманың жанрлық табиғатын тану; 10.1.3.1 - көркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтау мен даралау; 10.1.4.1 - көркем шығармалардан алған үзінділерді шығармашылық жұмыстарда қолдану; 10.1.5.1-ұлттық құндылықтардың маңыздылығын контекстермен үндестіру
		Анализ және интерпретация	10.2.1.1 - әдеби шығарманың композициялық ерекшеліктерін талдау; 10.2.2.1 - автор бейнесінің шығармадағы белгілі бір оқиғадағы көрінісін анықтау; 10.2.3.1 - шығармадағы көркемдегіш құралдардың орны мен қызметін талдау; 10.2.4.1 - көркем шығармада көтерілген мәселелерге талдау жасау арқылы

			шығармашылық жұмыс (әңгіме, өлең, әдеби және еркін тақырыптарға шығарма) жазу; 10.2.5.1 - қазақ әдебиеті мен әлем әдебиетінде гі ортақ құндылықтарды анықтау
		Бағалау және салыстыру	10.3.1.1 - шығарманың тарихи және көркемдік құндылығын анықтап, бағалау; 10.3.2.1 - көркем шығармадағы көтерілген мәселелердің жаңашылдығына баға беру; 10.3.3.1 - шығарманың идеясын адамгершілік құндылық тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу; 10.3.4.1- ғылыми еңбектерді негізге ала отырып, шығармаға әдеби сын жазу

4-тоқсан

			10.1.1.1 - әдеби шығармаға сюжеттік-композициялық талдау жасау арқылы идеялық мазмұнын түсіну; 10.1.2.1 - әдеби шығарманың жанрлық табиғатын тану; 10.1.3.1 - көркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтау мен даралау; 10.1.4.1 - көркем шығармалардан алған үзінділерді шығармашылық жұмыстарда қолдану
Тарих тағылымы	Ш. Мұртаза "Бесеудің хаты" драмасы Ж.Бөдеш "Жалғыз" поэмасы	Түсіну және жауап беру	10.2.1.1 - әдеби шығарманың композициялық ерекшеліктерін талдау; 10.2.2.1 - автор бейнесінің шығармадағы белгілі бір оқиғадағы көрінісін анықтау; 10.2.3.1 - шығармадағы көркемдегіш құралдардың орыны мен қызметін талдау; 10.2.4.1 - көркем шығармада көтерілген мәселелерге талдау жасау арқылы шығармашылық жұмыс (өлең, әңгіме) жазу; 10.2.5.1 - қазақ әдебиеті мен әлем әдебиетінде гі ортақ құндылықтарды анықтау
		Бағалау және салыстыру	10.3.1.1 - шығарманың тарихи және көркемдік құндылығын анықтап, бағалау; 10.3.3.1 - шығарманың идеясын адамгершілік құндылық тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу; 10.3.4.1- ғылыми еңбектерді негізге ала отырып, шығармаға әдеби сын жазу

11 - сынып:

Бөлім	Оқытылатын шығармалар	Дағдылар	Оқу мақсаттары
1-тоқсан			
Кеңістік	О.Бөкей "Атау кере"	Түсіну және	11.1.1.1 - әдеби шығармаға сюжеттік-композициялық

пен уақыт	повесі Ж.Әбдірашев "Дала, сенің ұлыңмын" өлеңі	жауап беру	талдау жасау арқылы жанрлық ерекшелігін түсіну; 11.1.3.1 - көркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтау мен даралау арқылы өмір шындығын көрсету; 11.1.2.1 - әдеби шығарманың жанрлық ерекшелігін өзге жанрлармен салыстыра отырып талдау; 11.1.4.1 - көркем шығармалардан алған үзінділерді, қанатты сөздер, дәйексөздерді шығармашылық жұмыстарда қолдану; 11.1.3.1 - көркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтау мен даралау арқылы өмір шындығын көрсету; 11.1.5.1- ұлттық құндылықтардың маңыздылығын ғаламдық тақырыптағы контекстермен байланыстыру
		Анализ және интерпретация	11.2.1.1 - әдеби шығарманың жанрына қарай композициялық ерекшеліктерін айқындау; 11.2.2.1 - шығармадағы авторлық идеяның өмір шындығымен байланысын анықтау; 11.2.3.1 - шығарма идеясы мен көркемдегіш құралдардың байланысын талдау; 11.2.4.1 - әдеби туындыдағы көтерілген мәселелерге өзіндік көзқарас тұрғысынан шығармашылық жұмыс (әңгіме, өлең) жазу; 11.2.5.1 - әлем және қазақ әдебиетіндегі ортақ құндылықтардың үндестігін талдау
		Бағалау және салыстыру	11.3.1.1 - шығарманы әлем әдебиеті үлгілерімен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау; 11.3.2.1 - көркем шығармадағы заман көрінісі мен қазіргі заман көрінісін салыстырып бағалау; 11.3.3.1 - шығарманы көркемдік-эстетикалық құндылық тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу; 11.3.4.1 - шығарманы идеялық жағынан мазмұндас туындылармен салыстыра отырып, әдеби сын жазу
2-тоқсан			
Заман шындығы	Б. Мұқай "Өмірзая" романы, Ерболат Әбікен "Пәтер іздеп жүр едік" әңгімесі	Түсіну және жауап беру	11.1.1.1 – әдеби шығармаға сюжеттік-композициялық талдау жасау арқылы жанрлық ерекшелігін түсіну; 11.1.2.1 – әдеби шығарманың жанрлық ерекшелігін өзге жанрлармен салыстыра отырып талдау; 11.1.3.1 – көркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтау мен даралау арқылы өмір шындығын көрсету; 11.1.5.1- ұлттық құндылықтардың маңыздылығын ғаламдық тақырыптағы контекстермен байланыстыру
		Анализ және интерпретация	11.2.1.1 – әдеби шығарманың жанрына қарай композициялық ерекшеліктерін айқындау; 11.2.2.1 – шығармадағы авторлық идеяның өмір шындығымен байланысын анықтау; 11.2.3.1 – шығарма идеясы мен көркемдегіш құралдардың байланысын талдау; 11.2.4.1 – әдеби туындыдағы көтерілген мәселелерге өзіндік көзқарас тұрғысынан шығармашылық жұмыс (эссе, әңгіме, өлең, әдеби және еркін тақырыптарға шығарма) жазу;

			11.2.5.1-әлем және қазақ әдебиетіндегі ортақ құндылықтардың үндестігін талдау
		Бағалау және салыстыру	11.3.1.1 – шығарманы әлем әдебиеті үлгілерімен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау; 11.3.2.1 – көркем шығармадағы заман көрінісі мен қазіргі заман көрінісін салыстырып бағалау; 11.3.4.1 – шығарманы идеялық жағынан мазмұндас туындылармен салыстыра отырып, әдеби сын жазу
3 – тоқсан			
Ғасырлық туынды	М. Әуезов "Абай жолы" роман-эпопеясы 1, 2-том	Түсіну және жауап беру	11.1.1.1 - әдеби шығармаға сюжеттік-композициялық талдау жасау арқылы жанрлық ерекшелігін түсіну; 11.1.2.1 - әдеби шығарманың жанрлық ерекшелігін өзге жанрлармен салыстыра отырып талдау; 11.1.3.1 - көркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтау мен даралау арқылы өмір шындығын көрсету; 11.1.4.1 - көркем шығармалардан алған үзінділерді, қанатты сөздер, дәйексөздерді шығармашылық жұмыстарда қолдану; 11.1.5.1- ұлттық құндылықтардың маңыздылығын ғаламдық тақырыптағы контекстермен байланыстыру
		Анализ және интерпретация	11.2.1.1 - әдеби шығарманың жанрына қарай композициялық ерекшеліктерін айқындау ; 11.2.2.1 - шығармадағы авторлық идеяның өмір шындығымен байланысын анықтау; 11.2.3.1- шығарма идеясы мен көркемдегіш құралдардың байланысын талдау; 11.2.4.1 - әдеби туындыдағы көтерілген мәселелерге өзіндік көзқарас тұрғысынан шығармашылық жұмыс (әңгіме, өлең, әдеби және еркін тақырыптарға шығарма) жазу; 11.2.5.1 - әлем және қазақ әдебиетіндегі құндылықтардың үндесуін талдау
		Бағалау және салыстыру	11.3.1.1 - шығарманы әлем әдебиеті үлгілерімен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау; 11.3.2.1 - көркем шығармадағы заман көрінісі мен қазіргі заман көрінісін салыстырып бағалау; 11.3.3.1 - шығарманы көркемдік-эстетикалық құндылық тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу; 11.3.4.1 - шығарманы идеялық жағынан мазмұндас туындылармен салыстыра отырып, әдеби сын жазу
4-тоқсан			
Табиғат және адам	Қ.Мырзалиев "Қызыл кітап" поэмасы С.Балғабаев "Тойдан қайтқан қазақтар" комедиялық драмасы	Түсіну және жауап беру	11.1.1.1 - әдеби шығармаға сюжеттік-композициялық талдау жасау арқылы жанрлық ерекшелігін түсіну; 11.1.2.1 - әдеби шығарманың жанрлық ерекшелігін өзге жанрлармен салыстыра отырып талдау; 11.1.3.1 - көркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтау мен даралау арқылы өмір шындығын көрсету; 11.1.4.1 - көркем шығармалардан алған үзінділерді, қанатты сөздер, дәйексөздерді шығармашылық жұмыстарда қолдану

		Анализ және интерпретация	11.2.1.1 - әдеби шығарманың жанрына қарай композициялық ерекшеліктерін айқындау; 11.2.2.1 - шығармадағы авторлық идеяның өмір шындығымен байланысы анықтау; 11.2.3.1 - шығарма идеясы мен көркемдегіш құралдардың байланысын талдау; 11.2.4.1- әдеби туындыдағы көтерілген мәселелерге өзіндік көзқарас тұрғысынан шығармашылық жұмыс (эссе, әңгіме, өлең, әдеби және еркін тақырыптарға шығарма) жазу; 11. 2.5.1- әлем және қазақ әдебиетіндегі ортақ құндылықтардың үндестігін талдау
		Бағалау және салыстыру	11.3.2.1 - көркем шығармадағы заман көрінісі мен қазіргі заман көрінісін салыстырып бағалау; 11.3.4.1 - шығарманы идеялық жағынан мазмұндас туындылармен салыстыра отырып, әдеби сын жазу.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2017 жылғы 27 шілдедегі
№ 352 бұйрығына 177-қосымша
Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 395-қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11-сыныптарға арналған "Қазақ әдебиеті" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы 1-тарау. Жалпы ережелер

1. Оқу бағдарламасы "Білім берудің барлық деңгейінің мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттарын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы №604 бұйрығымен бекітілген Жалпы орта білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес әзірленген (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 17669 болып тіркелген).

Ескерту. 1-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Білім және ғылым министрінің 07.03.2019 № 105 (10-сынып оқушылары үшін 01.09.2019, 11-сынып оқушылары үшін 01.09.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

2. Қазақ әдебиеті бағдарламасының мақсаты – білім алушыларды креативті ойлауға бағыттау. Олардың ойларын ауызша еркін жеткізуіне және жаза білуіне қолдау көрсету, дәлелдер келтіру, салыстыру және анализ жасау, бағалау дағдыларын қалыптастыру. Білім алушылар әдеби жанрларға эксперимент жасау арқылы драмалық шығарманы проза тілімен, прозаны поэзия тілімен жазу тәсілдерін меңгере алады.

3. "Қазақ әдебиеті" оқу пәнін оқытудың негізгі міндеттері:

1) "Қазақ әдебиеті" бағдарламасы білім алушылардың сауаттылығын, олардың әдеби және эстетикалық талғамдары мен сезімдерін дамыту, ойлау

қабілеттері мен танымдық және коммуникативтік дағдыларын қалыптастыру бағытында құрастырылған;

2) қазақ әдебиетінің құндылық ретіндегі болмысын, ұлттық мәдениеттегі маңызды орнын құрметтейді және бағалайды;

3) қазақ әдебиетінің мәдениетаралық қарым-қатынастағы рөлін, қазақ халқының қалыптасқан тарихын, алға қойған міндеттерін, мәселелерін, қарама-қайшылық пен қиындықтарын анықтайды және түсінеді;

4) түрлі жағдайларға бейімделе білу және өздігінен шешім қабылдау дағдыларын қалыптастырады;

5) заманауи, ғылыми және қоғамдық дамуға сәйкес дүниетанымын дамытады.

2-тарау. "Қазақ әдебиеті" пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

4. "Қазақ әдебиеті" пәні бойынша оқу жүктемесінің жоғары шекті көлемі:

1) 10-сынып – аптасына 3 сағат, оқу жылында 102 сағатты;

2) 11-сынып – аптасына 3 сағат, оқу жылында 102 сағатты құрайды.

Оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі "Қазақстан Республикасындағы бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспарларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2012 жылғы 8 қарашадағы № 500 бұйрығымен бекітілген үлгілік оқу жоспарына тәуелді (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 8170 болып тіркелген).

Ескерту. 4-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Білім және ғылым министрінің 07.03.2019 № 105 (10-сынып оқушылары үшін 01.09.2019, 11-сынып оқушылары үшін 01.09.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

5. "Қазақ әдебиеті" пәндік білімнің мазмұны бөлімдерге бөлінген: түсіну және жауап беру, анализ және интерпретация, бағалау және салыстырмалы анализ, сонымен қатар, дағдыларды қалыптастыратын бөлімшелерден тұрады. Бағдарламаның бұл бөлімі пән бойынша оқу мақсаттарынан тұрады.

6. "Түсіну және жауап беру" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

1) көркем шығарма мазмұны мен пішіні;

2) әдеби шығарманың тұжырымдамасы;

3) көркем шығармадағы образ;

4) шығарма үзінділерімен жұмыс;

5) қазақ әдебиетіндегі ұлттық құндылықтардың әлемдегі орнын білу.

7. "Анализ және интерпретация" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

1) әдеби шығарманың композициясы;

2) автор бейнесі;

3) көркем шығарманың тілі;

- 4) шығармашылық жұмыс;
- 5) қазақ және әлем әдебиетіндегі құндылықтар.

8. "Бағалау және салыстыру" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) тарихи және көркемдік құндылығы;
- 2) заманауилығы мен жаңашылдығы;
- 3) әдеби эссе;
- 4) әдеби сын.

9. Оқу пәнінің 10-сыныптағы базалық білім мазмұны:

1) түсіну және жауап беру: әдеби шығарманың сюжеттік-композициялық құрылысын талдау арқылы идеялық мазмұнын терең түсіну; әдеби шығармадағы көтерілген мәселелерді ұлттық мүдде тұрғысынан ашу; көркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтау мен даралау; көркем шығармалардан алған үзінділерді ғаламдық тақырыптағы мәселелермен байланыстыру; шығармадағы ұлттық құндылықтардың әлемдік тақырыптармен үндестігін ашу;

2) анализ және интерпретация: әдеби шығарманың композициясын уақыт пен кеңістік тұрғысынан талдау; шығармадағы авторлық идеяның өмір шындығымен байланысы; шығармадағы автор стилі мен көркемдегіш құралдардың қызметін ашу; көркем шығармадағы көтерілген мәселелерге талдау жасау арқылы өзіндік пікірін қосып, шығармашылық жұмыс жазу; әлем және қазақ әдебиетіндегі құндылықтардың үндесуін талдап, өзіндік ой қорыту;

3) бағалау және салыстыру: шығарманы мазмұндас туындылардың үлгілерімен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау; көркем шығармадағы көтерілген мәселелердің жаңашылдығына сыни тұрғыдан баға беру; шығарманың идеясын жалпыадамзаттық құндылық тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу; шығарманы идеялық жағынан мазмұндас туындылармен салыстыра отырып, әдеби сын жазу.

10. Оқытылатын көркем шығармалар тізімі:

1) Абай Құнанбаев "Сегіз аяқ", "Өлең – сөздің патшасы, сөз сарасы", "Көңілім қайтты достан да, дұшпаннан да", "Сабырсыз, арсыз, еріншек", "Қалың елім, қазағым, қайран жұртым", "Болыс болдым, мінеки", "Лай суға май бітпес қой өткенге" өлеңдері; Он жетінші қарасөз, Отыз екінші қарасөз, Отыз үшінші қарасөз, "Ескендір" поэмасы;

- 2) Жүсіпбек Аймауытов "Ақбілек" романы;
- 3) Ә. Кекілбаев "Аңыздың ақыры" повесі;
- 4) М.Мағауин "Шақан - шері" романы;
- 5) Ш.Айтматов "Боранды бекет" романы;
- 6) Ұ.Есдәулетов "Біз түркілерміз";

- 7) Қ.Жұмаділов "Тағдыр" романы;
- 8) Шахмардан Құсайынов "Томирис" драмасы;
- 9) Ш. Мұртаза "Тәуекел той" әңгімесі.

11. Оқу пәнінің 11-сыныптағы базалық білім мазмұны:

1) түсіну және жауап беру: әдеби шығарманың сюжеттік-композициялық құрылысын талдау арқылы көтерілген ғаламдық мәселелерді терең түсіну; әдеби шығармадағы көтерілген мәселелерді қазіргі өмірмен байланыстырып, ұлттық мүдде тұрғысынан ашу; көркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтау мен даралау арқылы өмір шындығын көрсету; көркем шығармалардан алған үзінділерді ғаламдық тақырыптағы мәселелермен байланыстырып, шығармашылық жұмыстарда қолдану; шығармадағы ұлттық және жалпыадамзаттық құндылықтардың әлемдік тақырыптармен үндестігін ашу;

2) анализ және интерпретация: әдеби шығарманың композициясын жанрлық ерекшеліктерін айқындап, уақыт пен кеңістік тұрғысынан талдау; автор бейнесінің шығарманың негізгі идеясымен байланысын айқындау; шығармадағы көркемдегіш құралдардың образ жасаудағы орны; көркем шығармадағы ғаламдық тақырыптарға креативті ой қосып, шығармашылық жұмыс жазу; қазақ әдебиеті мен әлем әдебиетіндегі ортақ бағыт, әдеби ағым, жалпыадамзаттық құндылықтарды анықтау, талдау жасау;

3) бағалау және салыстыру: шығарманы ғаламдық тақырыптармен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау; көркем шығарманың жаңашылдығын ғаламдық тақырыптармен байланыстыра отырып, сыни тұрғыдан баға беру; шығарманың идеясын көркемдік-эстетикалық құндылық тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу; шығарманы идеялық жағынан мазмұндас әлем әдебиеті үлгілерімен салыстыра талдап, әдеби сын жазу.

12. Оқытылатын көркем шығармалар тізімі:

- 1) С.Сейфуллин "Сыр сандық" өлеңі;
- 2) И.Есенберлин "Қаһар" романы;
- 3) А.Сүлейменов "Бесатар" повесі;
- 4) С. Елубай "Жалған дүние" романы;
- 5) Қасым Аманжолов "Өзім туралы" өлеңі;
- 6) М. Әуезов "Абай жолы" роман-эпопеясы;
- 7) Т.Молдағалиев "Бауырлар" өлеңі;
- 8) М. Райымбекұлы "Көшбасшы" поэмасы;
- 9) Эрнест Хемингуэй "Шал мен теңіз" повесі.

3-тарау. Оқу мақсаттарының жүйесі

13. Бағдарламада "оқу мақсаттары" төрт саннан тұратын кодтық белгімен белгіленді. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сандар

бөлім және бөлімше ретін, төртінші сан бөлімшедегі оқу мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 10.2.1.4. кодында "10" - сынып, "2.1" - екінші бөлімнің бірінші бөлімшесі, "4" - оқу мақсатының реттік саны

14. Оқу мақсаттарының жүйесі бөлім бойынша әр сыныпқа берілген.

1) түсіну және жауап беру:

Білім алушылар...		
	10-сынып	11-сынып
1.Көркем шығарманың мазмұны мен пішіні	10.1.1.1 - әдеби шығарманың сюжеттік-композициялық құрылысын талдау арқылы идеялық мазмұнын терең түсіну	11.1.1.1 - әдеби шығарманың сюжеттік-композициялық құрылысын талдау арқылы көтерілген ғаламдық мәселелерді терең түсіну
2.Әдеби шығарманың тұжырымдамасы	10.1.2.1 - әдеби шығармадағы көтерілген мәселелерді ұлттық мүдде тұрғысынан ашу	11.1.2.1 - әдеби шығармадағы көтерілген мәселелерді қазіргі өмірмен байланыстырып, ұлттық мүдде тұрғысынан ашу
3.Көркем шығармадағы образ	10.1.3.1 - көркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтау мен даралау	11.1.3.1 - көркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтау мен даралау арқылы өмір шындығын көрсету
4.Шығарма үзінділерімен жұмыс	10.1.4.1 - көркем шығармалардан алған үзінділерді ғаламдық тақырыптағы өзекті мәселелермен байланыстыру	11.1.4.1 - көркем шығармалардан алған үзінділерді ғаламдық тақырыптағы өзекті мәселелермен байланыстырып, шығармашылық жұмыстарда қолдану
5.Қазақ әдебиетіндегі ұлттық құндылықтардың әлемдегі орнын білу	10.1.5.1 - шығармадағы ұлттық құндылықтардың әлемдік тақырыптармен үндестігін ашу	11.1.5.1 - шығармадағы ұлттық және жалпыадамзаттық құндылықтардың әлемдік тақырыптармен үндестігін ашу

2) анализ және интерпретация:

Білім алушылар...		
	10-сынып	11-сынып
1. Әдеби шығарманың композициясы	10.2.1.1 - әдеби шығарманың композициясын уақыт пен кеңістік тұрғысынан талдау	11.2.1.1 - әдеби шығарманың композициясын жанрлық ерекшеліктерін айқындап, уақыт пен кеңістік тұрғысынан талдау
2. Автор бейнесі	10.2.2.1 - шығармадағы авторлық идеяның өмір шындығымен байланысы айқындау	11.2.2.1 - автор бейнесінің шығарманың негізгі идеясымен байланысын айқындау
3. Көркем шығарманың тілі	10.2.3.1 - шығармадағы көркемдегіш құралдар мен айшықтау амалдарының қызметін талдау	11.2.3.1 - шығармадағы көркемдегіш құралдар мен айшықтау амалдарының қызметін талдай отырып, автор стилін анықтау
4. Шығармашылық жұмыс	10.2.4.1 - көркем шығармадағы көтерілген мәселелерге талдау жасау арқылы өзіндік пікірін қосып, шығармашылық жұмыс (эссе, әңгіме, өлең, әдеби және еркін тақырыптарға шығарма) жазу	11.2.4.1 - көркем шығармадағы ғаламдық тақырыптарға креативті ой қосып, шығармашылық жұмыс (эссе, әңгіме, өлең, әдеби және еркін тақырыптарға шығарма) жазу
5. Қазақ және	10.2.5.1 - әлем және қазақ әдебиетіндегі	11.2.5.1 - қазақ әдебиеті мен әлем

әлем әдебиетіндегі құндылықтар	құндылықтардың үндесуін талдап, өзіндік ой қорыту	әдебиетіндегі ортақ бағыт, әдеби ағым, жалпыадамзаттық құндылықтарды анықтау, талдау жасау
--------------------------------	---------------------------------------------------	--------------------------------------------------------------------------------------------

3) бағалау және салыстыру:

Білім алушылар...		
	10-сынып	11-сынып
1.Тарихи және көркемдік құндылығы	10.3.1.1 - шығарманы мазмұндас туындылардың үлгілерімен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау	11.3.1.1 - шығарманы ғаламдық тақырыптармен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау
2.Заманауилығы мен жаңашылдығы	10.3.2.1 - көркем шығармадағы көтерілген мәселелердің жаңашылдығына сыни тұрғыдан баға беру	11.3.2.1 - . көркем шығарманың жаңашылдығын ғаламдық тақырыптармен байланыстыра отырып, сыни тұрғыдан баға беру
3. Әдеби эссе	10.3.3.1 - шығарманың идеясын жалпыадамзаттық құндылық тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу	11.3.3.1 - шығарманың идеясын көркемдік-эстетикалық құндылық тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу
4. Әдеби сын	10.3.4.1 - шығарманы идеялық жағынан мазмұндас туындылармен салыстыра отырып, әдеби сын жазу	11.3.4.1 - шығарманы идеялық жағынан мазмұндас әлем әдебиеті үлгілерімен салыстыра талдап, әдеби сын жазу

15. Осы оқу бағдарламасы қосымшада берілген жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағытындағы 10-11-сыныптарға арналған "Қазақ әдебиеті" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының Ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес жүзеге асырылады.

16. Тоқсандағы бөлімдер және бөлімдер ішіндегі тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "Қазақ әдебиеті" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасына қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11-сыныптаға арналған "Қазақ әдебиеті" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

Ескерту. Қосымшаға өзгеріс енгізілді – ҚР Білім және ғылым министрінің 07.03.2019 № 105 (10-сынып оқушылары үшін 01.09.2019, 11-сынып оқушылары үшін 01.09.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

10-сынып:

Бөлім	Оқытылатын шығармалар	Дағдылар	Оқу мақсаттары
1-тоқсан			
Өлең сөздің	Абай шығармашылығы. "Сегіз аяқ", "Өлең – сөздің патшасы, сөз сарасы", "Көңілім қайтты достан да, дұшпаннан да", "Сабырсыз, арсыз, еріншек",	Түсіну және жауап беру	10.1.1.1 - әдеби шығарманың сюжеттік-композициялық құрылысын талдау арқылы

патшасы	"Қалың елім, қазағым, қайран жұртым", "Болыс болдым, мінеки", "Лай суға май бітпес қой өткенге" өлеңдері; он жетінші қарасөз, отыз екінші қарасөз, отыз үшінші қарасөз, "Ескендір" поэмалары.		идеялық мазмұнын терең түсіну; 10.1.2.1 - әдеби шығармадағы көтерілген мәселелерді ұлттық мүдде тұрғысынан ашу; 10.1.3.1 - көркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтау мен даралау; 10.1.4.1 - көркем шығармалардан алған үзінділерді ғаламдық тақырыптағы өзекті мәселелермен байланыстыру; 10.1.5.1 - шығармадағы ұлттық құндылықтардың әлемдік тақырыптармен үндестігін ашу
		Анализ және интерпретация	10.2.1.1 - әдеби шығарманың композициясын уақыт пен кеңістік тұрғысынан талдау; 10.2.2.1 - шығармадағы авторлық идеяның өмір шындығымен байланысы айқындау; 10.2.3.1 - шығармадағы көркемдегіш құралдар мен айшықтау амалдарының қызметін талдау; 10.2.4.1 - көркем шығармадағы көтерілген мәселелерге талдау жасау арқылы өзіндік пікірін қосып, шығармашылық жұмыс (эссе, әңгіме, өлең, әдеби және еркін тақырыптарға шығарма) жазу; 10.2.5.1 - әлем және қазақ әдебиетіндегі құндылықтардың үндесуін талдап, өзіндік ой қорыту
		Бағалау және салыстыру	10.3.1.1 - шығарманы мазмұндас туындылардың үлгілерімен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау; 10.3.2.1 - көркем шығармадағы көтерілген мәселелердің жаңашылдығына сыни тұрғыдан баға беру; 10.3.3.1 - шығарманың идеясын жалпыадамзаттық құндылық тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу; 10.3.4.1 - шығарманы идеялық

			жағынан мазмұндас туындылармен салыстыра отырып, әдеби сын жазу
2-тоқсан			
Прозадағы Жүсіпбек Аймауытов "Ақбілек" романы көркем ой Ә.Кекілбаев "Аңыздың ақыры" повесі		Түсіну және жауап беру	10.1.1.1 - әдеби шығарманың сюжеттік-композициялық құрылысын талдау арқылы идеялық мазмұнын терең түсіну; 10.1.3.1 - көркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтау мен даралау; 10.1.4.1 - көркем шығармалардан алған үзінділерді ғаламдық тақырыптағы өзекті мәселелермен байланыстыру; 10.1.5.1 - шығармадағы ұлттық құндылықтардың әлемдік тақырыптармен үндестігін ашу
		Анализ және интерпретация	10.2.1.1 - әдеби шығарманың композициясын уақыт пен кеңістік тұрғысынан талдау; 10.2.2.1 - шығармадағы авторлық идеяның өмір шындығымен байланысын айқындау; 10.2.3.1 - шығармадағы көркемдегіш құралдар мен айшықтау амалдарының қызметін талдау; 10.2.4.1 - көркем шығармадағы көтерілген мәселелерге талдау жасау арқылы өзіндік пікірін қосып, шығармашылық жұмыс (эссе, әдеби және еркін тақырыптарға шығарма) жазу ;
		Бағалау және салыстыру	10.3.1.1 - шығарманы мазмұндас туындылардың үлгілерімен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау; 10.3.4.1 - шығарманы идеялық жағынан мазмұндас туындылармен салыстыра отырып, әдеби сын жазу
3 -тоқсан			
Аңызбен өрілген көркем	М. Мағауин "Шақан-шері" романы, Ш. Айтматов "Алғашқы ұстаз" повесі, Ұ. Есдәулетов "Біз түркілерміз"	Түсіну және жауап беру	10.1.1.1 әдеби шығарманың сюжеттік-композициялық құрылысын талдау арқылы идеялық мазмұнын терең

сөз			<p>түсіну; 10.1.2.1 әдеби шығармадағы көтерілген мәселелерді ұлттық мүдде тұрғысынан ашу; 10.1.3.1 көркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтау мен даралау; 10.1.4.1 көркем шығармалардан алған үзінділерді ғаламдық тақырыптағы өзекті мәселелермен байланыстыру; 10.1.5.1 шығармадағы ұлттық құндылықтардың әлемдік тақырыптармен үндестігін ашу</p>
		Анализ және интерпретация	<p>10.2.1.1 әдеби шығарманың композициясын уақыт пен кеңістік тұрғысынан талдау; 10.2.2.1 шығармадағы авторлық идеяның өмір шындығымен байланысы айқындау; 10.2.3.1 шығармадағы көркемдегіш құралдар мен айшықтау амалдарының қызметін талдау; 10.2.4.1 көркем шығармадағы көтерілген мәселелерге талдау жасау арқылы өзіндік пікірін қосып, шығармашылық жұмыс (эссе, әңгіме, өлең, әдеби және еркін тақырыптарға шығарма) жазу; 10.2.5.1 әлем және қазақ әдебиетіндегі құндылықтардың үндесуін талдап, өзіндік ой қорыту</p>
		Бағалау және салыстыру	<p>10.3.1.1 шығарманы мазмұндас туындылардың үлгілерімен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау; 10.3.2.1 көркем шығармадағы көтерілген мәселелердің жаңашылдығына сыни тұрғыдан баға беру; 10.3.3.1 шығарманың идеясын жалпыадамзаттық құндылық тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу; 10.3.4.1 шығарманы идеялық жағынан мазмұндас туындылармен салыстыра отырып, әдеби сын жазу</p>

Заман, дәуір тұлғасы	Қ.Жұмаділов "Тағдыр" романы Шахмардан Құсайынов "Томирис" драмасы. Ш.Мұртаза "Тәуекел той" әңгімесі	Түсіну және жауап беру	<p>10.1.1.1 - әдеби шығарманың сюжеттік-композициялық құрылысын талдау арқылы идеялық мазмұнын терең түсіну;</p> <p>10.1.2.1 - әдеби шығармадағы көтерілген мәселелерді ұлттық мүдде тұрғысынан ашу;</p> <p>10.1.3.1 - көркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтау мен даралау;</p> <p>10.1.4.1 - көркем шығармалардан алған үзінділерді ғаламдық тақырыптағы өзекті мәселелермен байланыстыру;</p> <p>10.1.5.1 - шығармадағы ұлттық құндылықтардың әлемдік тақырыптармен үндестігін ашу</p>
		Анализ және интерпретация	<p>10.2.1.1 - әдеби шығарманың композициясын уақыт пен кеңістік тұрғысынан талдау;</p> <p>10.2.2.1 - шығармадағы авторлық идеяның өмір шындығымен байланысын айқындау;</p> <p>10.2.3.1 - шығармадағы көркемдегіш құралдар мен айшықтау амалдарының қызметін талдау;</p> <p>10.2.4.1 - көркем шығармадағы көтерілген мәселелерге талдау жасау арқылы өзіндік пікірін қосып, шығармашылық жұмыс (әңгіме, өлең, әдеби және еркін тақырыптарға шығарма) жазу</p>
		Бағалау және салыстыру	<p>10.3.1.1 - шығарманы мазмұндас туындылардың үлгілерімен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау;</p> <p>10.3.3.1 - шығарманың идеясын жалпыадамзаттық құндылық тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу;</p> <p>10.3.4.1 - шығарманы идеялық жағынан мазмұндас туындылармен салыстыра отырып, әдеби сын жазу</p>

Бөлім	Оқытылатын шығармалар	Дағдылар	Оқу мақсаттары
1-тоқсан			
Тарихтың шертiп пернесiн	С.Сейфуллин "Сыр сандық" өлеңi И. Есенберлин "Қаһар" романы А.Сүлейменов "Бесатар" повесi	Түсiну және жауап беру	11.1.1.1 - әдеби шығарманың сюжеттiк-композициялық құрылысын талдау арқылы көтерiлген ғаламдық мәселелердi терең түсiну; 11.1.2.1 - әдеби шығармадағы көтерiлген мәселелердi қазiргi өмiрмен байланыстырып, ұлттық мүдде тұрғысынан ашу; 11.1.3.1 - көркем шығармадағы кейiпкерлер жүйесiн жинақтау мен даралау арқылы өмiр шындығын көрсету; 11.1.4.1 - көркем шығармалардан алған үзiндiлердi ғаламдық тақырыптағы өзектi мәселелермен байланыстырып, шығармашылық жұмыстарда қолдану; 11.1.5.1 - шығармадағы ұлттық және жалпыадамзаттық құндылықтардың әлемдiк тақырыптармен үндестiгiн ашу
		Анализ және интерпретация	11.2.1.1 - әдеби шығарманың композициясын жанрлық ерекшелiктерiн айқындап, уақыт пен кеңiстiк тұрғысынан талдау; 11.2.2.1 - автор бейнесiнiң шығарманың негiзгi идеясымен байланысын айқындау; 11.2.3.1 - шығармадағы көркемдегiш құралдар мен айшықтау амалдарының қызметiн талдай отырып, автор стилiн анықтау; 11.2.4.1 - көркем шығармадағы ғаламдық тақырыптарға креативтi ой қосып, шығармашылық жұмыс (эссе, әңгiме, өлең, әдеби және еркiн тақырыптарға шығарма) жазу; 11.2.5.1 - қазақ әдебиетi мен әлем әдебиетiндегi ортақ бағыт, әдеби ағым, жалпыадамзаттық құндылықтарды анықтау, талдау жасау
		Бағалау және салыстыру	11.3.1.1 - шығарманы ғаламдық тақырыптармен салыстырып, тарихи және көркемдiк құндылығын бағалау. 11.3.2.1 - . көркем шығарманың жаңашылдығын ғаламдық тақырыптармен байланыстыра отырып, сыни тұрғыдан баға беру; 11.3.3.1 - шығарманың идеясын көркемдiк-эстетикалық құндылық тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу; 11.3.4.1 - шығарманы идеялық жағынан мазмұндас әлем әдебиетi үлгiлерiмен салыстыра талдап, әдеби сын жазу
2-тоқсан			
Пайым мен парасат	С. Елубай "Жалған дүние" романы Қасым Аманжолов "Өзiм туралы" өлеңi	Түсiну және жауап беру	11.1.1.1 - әдеби шығарманың сюжеттiк-композициялық құрылысын талдау арқылы көтерiлген ғаламдық мәселелердi терең түсiну; 11.1.2.1 - әдеби шығармадағы көтерiлген мәселелердi қазiргi өмiрмен байланыстырып, ұлттық мүдде тұрғысынан ашу; 11.1.3.1 - көркем шығармадағы кейiпкерлер жүйесiн жинақтау мен даралау арқылы өмiр шындығын көрсету; 11.1.4.1 - көркем шығармалардан алған үзiндiлердi ғаламдық тақырыптағы өзектi мәселелермен байланыстырып, шығармашылық жұмыстарда қолдану
		Анализ және интерпретация	11.2.1.1 - әдеби шығарманың композициясын жанрлық ерекшелiктерiн айқындап, уақыт пен кеңiстiк тұрғысынан

			талдау; 11.2.2.1 - автор бейнесінің шығарманың негізгі идеясымен байланысын айқындау; 11.2.3.1 - шығармадағы көркемдегіш құралдар мен айшықтау амалдарының қызметін талдай отырып, автор стилін анықтау; 11.2.4.1 - көркем шығармадағы ғаламдық тақырыптарға креативті ой қосып, шығармашылық жұмыс (эссе, әдеби және еркін тақырыптарға шығарма) жазу
		Бағалау және салыстыру	11.3.1.1 - шығарманы ғаламдық тақырыптармен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау; 11.3.4.1 - шығарманы идеялық жағынан мазмұндас әлем әдебиеті үлгілерімен салыстыра талдап, әдеби сын жазу

3 - тоқсан

Ғасырлық туынды	М. Әуезов "Абай жолы" роман-эпопеясы	Түсіну және жауап беру	11.1.1.1 - әдеби шығарманың сюжеттік-композициялық құрылысын талдау арқылы көтерілген ғаламдық мәселелерді терең түсіну; 11.1.2.1 - әдеби шығармадағы көтерілген мәселелерді қазіргі өмірмен байланыстырып, ұлттық мүдде тұрғысынан ашу; 11.1.3.1 - көркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтау мен даралау арқылы өмір шындығын көрсету; 11.1.4.1 - көркем шығармалардан алған үзінділерді ғаламдық тақырыптағы өзекті мәселелермен байланыстырып, шығармашылық жұмыстарда қолдану; 11.1.5.1 - шығармадағы ұлттық және жалпыадамзаттық құндылықтардың әлемдік тақырыптармен үндестігін ашу
		Анализ және интерпретация	11.2.1.1 - әдеби шығарманың композициясын жанрлық ерекшеліктерін айқындап, уақыт пен кеңістік тұрғысынан талдау; 11.2.2.1 - автор бейнесінің шығарманың негізгі идеясымен байланысын айқындау; 11.2.3.1 - шығармадағы көркемдегіш құралдар мен айшықтау амалдарының қызметін талдай отырып, автор стилін анықтау; 11.2.4.1 - көркем шығармадағы ғаламдық тақырыптарға креативті ой қосып, шығармашылық жұмыс (эссе, әңгіме, өлең) жазу; 11.2.5.1 - қазақ әдебиеті мен әлем әдебиетіндегі ортақ бағыт, әдеби ағым, жалпыадамзаттық құндылықтарды анықтау, талдау жасау
		Бағалау және салыстыру	11.3.1.1 - шығарманы ғаламдық тақырыптармен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау; 11.3.2.1 - көркем шығарманың жаңашылдығын ғаламдық тақырыптармен байланыстыра отырып, сыни тұрғыдан баға беру; 11.3.3.1 - шығарманың идеясын көркемдік-эстетикалық құндылық тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу; 11.3.4.1 - шығарманы идеялық жағынан мазмұндас әлем әдебиеті үлгілерімен салыстыра талдап, әдеби сын жазу

4- тоқсан

Әдебиеттегі сан сарын	Т.Молдағалиев "Бауырлар" өлеңі	Түсіну және жауап беру	11.1.2.1 - әдеби шығармадағы көтерілген мәселелерді қазіргі өмірмен байланыстырып, ұлттық мүдде тұрғысынан ашу;
-----------------------	--------------------------------	------------------------	-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------

М.Райымбекұлы "Көшбасшы" поэмасы Эрнест Хемингуэй "Шал мен теңіз" повесі	Анализ және интерпретация	11.1.3.1 - көркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтау мен даралау арқылы өмір шындығын көрсету; 11.1.4.1 - көркем шығармалардан алған үзінділерді ғаламдық тақырыптағы өзекті мәселелермен байланыстырып, шығармашылық жұмыстарда қолдану
		11.2.1.1 - әдеби шығарманың композициясын жанрлық ерекшеліктерін айқындап, уақыт пен кеңістік тұрғысынан талдау; 11.2.2.1 - автор бейнесінің шығарманың негізгі идеясымен байланысын айқындау; 11.2.3.1 - шығармадағы көркемдегіш құралдар мен айшықтау амалдарының қызметін талдай отырып, автор стилін анықтау; 11.2.4.1 - көркем шығармадағы ғаламдық тақырыптарға креативті ой қосып, шығармашылық жұмыс (эссе, әңгіме, өлең, әдеби және еркін тақырыптарға шығарма) жазу; 11.2.5.1 - қазақ әдебиеті мен әлем әдебиетіндегі ортақ бағыт, әдеби ағым, жалпыадамзаттық құндылықтарды анықтау, талдау жасау
		11.3.2.1 - көркем шығарманың жаңашылдығын ғаламдық тақырыптармен байланыстыра отырып, сыни тұрғыдан баға беру; 11.3.3.1 - шығарманың идеясын көркемдік-эстетикалық құндылық тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу; 11.3.4.1 - шығарманы идеялық жағынан мазмұндас әлем әдебиеті үлгілерімен салыстыра талдап, әдеби сын жазу.
Бағалау және салыстыру		11.3.2.1 - көркем шығарманың жаңашылдығын ғаламдық тақырыптармен байланыстыра отырып, сыни тұрғыдан баға беру; 11.3.3.1 - шығарманың идеясын көркемдік-эстетикалық құндылық тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу; 11.3.4.1 - шығарманы идеялық жағынан мазмұндас әлем әдебиеті үлгілерімен салыстыра талдап, әдеби сын жазу.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2017 жылғы 27 шілдедегі
№ 352 бұйрығына 178-қосымша

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 396-қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математикалық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "Орыс тілі" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы

Ескерту. Бағдарлама жаңа редакцияда – ҚР Білім және ғылым министрінің 07.03.2019 № 105 (10-сынып оқушылары үшін 01.09.2019, 11-сынып оқушылары үшін 01.09.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Оқу бағдарламасы "Білім берудің барлық деңгейінің мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттарын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы № 604 бұйрығымен бекітілген Жалпы орта білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес әзірленген (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 17669 болып тіркелген).

2. "Орыс тілі" пәні оқу процесінде екі функция орындайды: біріншіден, оқу пәні, екіншіден, басқа оқу пәндерін оқудағы құрал болып табылады.

3. "Орыс тілі" пәнін оқытудың мақсаты әртүрлі деңгейдегі құралдардың қолдану нормаларын және әртүрлі қарым-қатынас салаларында олардың белсенді түрде тиімді қолданылуын ескере отырып, тілдің қалыптасқан біліміне негізделген сөйлеу әрекеттерінің барлық түрлерінде (тыңдалым, айтылым, оқылым және жазылым) білім алушылардың функционалдық сауаттылығын арттыру арқылы шығармашылық белсенді тілдік тұлғаны дамыту.

4. Оқу пәні – заманауи көпұлтты және көп тілді Қазақстан жағдайындағы қолданыстағы қазіргі орыс әдеби тілі.

5. Оқыту міндеттері:

1) әртүрлі салалардағы және қарым-қатынас жағдайында орыс тілін меңгеру, әдеби тіл нормаларын (орфоэпиялық, орфографиялық, лексикалық және грамматикалық) және сөйлеу этикетінің ережелерін ауызша және жазбаша тілде сақтау;

2) ақпараттарды іздеу, өндіру және ақпаратты қайта өңдеу дағдыларын жетілдіру;

3) сөздік қорды байыту және академиялық тілдің қолданылатын грамматикалық құралдарының ауқымын кеңейту;

4) сыни ойлау дағдыларын жетілдіру: алынған ақпаратты талдау, талдау, синтездеу, бағалау, түсіндіру;

5) коммуникативтік міндеттерге байланысты әртүрлі оқылым түрлерін қолдану;

6) тыңдау және сөйлеу дағдыларын жетілдіру;

7) көпшілік алдында сөйлеудің әртүрлі жанрларында монолог құру дағдыларын, нормативтік тұрғыдан тілдік құралдарды таңдап, сыни бағалауды жетілдіру;

8) диалогты коммуникациялық қарым-қатынастың дағдыларын жетілдіру, түрлі салалардағы пікірталастар мен коммуникативтік жағдайларды талқылау, проблеманы шешу жолдарын ұсынады;

8) туындаған мәселелерді шешу мақсатында қарым-қатынас жасау үшін әртүрлі салалар мен коммуникативтік жағдайларда диалог құру, дискуссия жүргізу дағдыларын дамыту;

9) түрлі жанрларда мәтіндер құрастыру кезінде стилистикалық сауаттылықты жетілдіру; жеке авторлық стильді қалыптастыру; мәтінді түзету және өңдеу мүмкіндігі; жеке авторлық стильді қалыптастыру;

10) орыс тілінің ұлттық және мәдени ерекшеліктері, орыс, қазақ және басқа халықтар мәдениеті туралы түсініктерді кеңейту;

11) тілді қоғамға табысты әлеуметтендіруге ықпал ететін лингвистикалық капитал ретіндегі қарым-қатынас құралы, білімнің, рухани және адамгершілік құндылықтардың көзі ретінде қабылдап, саналы көзқарасты қалыптастыру.

6. Грамматикалық материал сөйлеу тақырыбы бойынша оқытылады. Тілді оқыту басқа оқу пәндерімен ортақ тақырыптары арқылы кіріктіре оқыту, әртүрлі пәндер бойынша мәтіндерді пайдалану, академиялық тілді дамыту арқылы жүзеге асырылады.

7. "Орыс тілі" пәні бойынша оқу жоспары жоғарғы мектептің 2 жылына арналған.

2-тарау. "Орыс тілі" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

8. "Орыс тілі" оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің жоғары шекті көлемі:

1) 10-сыныпта – аптасына 1 сағат, оқу жылына 34 сағатты;

2) 11- сыныпта – аптасына 1 сағат, оқу жылына 34 сағатты құрайды.

Оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі "Қазақстан Республикасындағы бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспарларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2012 жылғы 8 қарашадағы № 500 бұйрығымен бекітілген үлгілік оқу жоспарына тәуелді (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 8170 тіркелген).

9. "Орыс тілі" оқу пәнінің мазмұны оқыту бөлімдері бойынша ұйымдастырылған. Бөлімдер сыныптар бойынша күтілетін нәтижелер түрінде оқыту мақсаттарын қамтитын бөлімшелерден тұрады.

10. Әрбір бөлімшеде көрсетілген оқытудың мақсаты мұғалімге сөйлеу әрекетінің төрт түрін (тыңдалым, айтылым, оқылым, жазылым) дамыту бойынша жұмыстарды жүйелі түрде жоспарлауға, сондай-ақ оқушылардың жетістіктерін бағалауға, оқытудың келесі кезеңдері туралы хабарлауға мүмкіндік береді.

11. Оқу пәнінің мазмұны 4 бөлімнен тұрады:

1) тыңдалым және айтылым;

2) оқылым;

3) жазылым;

4) сөйлеу нормаларын сақтау.

12. "Тыңдалым және айтылым" бөлімінде:

1) хабардың / ақпараттың мазмұнын түсіну;

2) негізгі идеяны анықтау;

3) оқиғаны болжау;

- 4) диалогқа қатысу;
- 5) монологтық сөйлемдер құрастыру;
- 6) тыңдалған материалды бағалауды қамтитын бөлімшелер бар.

13. "Оқылым" бөлімінде:

- 1) ақпаратты түсінуді;
- 2) мәтіннің құрылымдық бөліктерін және негізгі ойды анықтауды;
- 3) оқылған мәтінде лексикалық және синтаксистік бірліктердің қолданылуын түсінуді;
- 4) мәтіннің түрлері мен стильдерін анықтауды;
- 5) сұрақтарды құрастыруды және бағалауды;
- 6) оқылым түрін;
- 7) әртүрлі дереккөздерден ақпарат алуды;
- 8) мәтіндерді салыстырмалы талдауды;
- 9) мәтінді интерпретациялауды қамтитын бөлімшелер бар.

14. "Жазылым" бөлімінде:

- 1) тыңдалған, оқылған және аудиовизуалды материалдардың мазмұнын жаза білуді;
- 2) ақпаратты әртүрлі формаларды ұсынуды;
- 3) түрлі типтер мен стильдердегі мәтіндер құруды;
- 4) эссе жазуды;
- 5) шығармашылық жазба жұмыстарын;
- 6) мәтіндерді түзетуді және редакциялауды қамтитын бөлімшелер бар.

15. "Сөйлеу нормаларын сақтау" бөлімінде:

- 1) орфографиялық нормаларды сақтауды;
- 2) лексикалық нормаларды сақтауды;
- 3) грамматикалық нормаларды сақтауды;
- 4) пунктуациялық нормаларды сақтауды қамтитын бөлімшелер бар.

16. Базалық мазмұны

17. 10-сыныпта:

- 1) тыңдалым және айтылым: мәтіндегі негізгі және толық ақпаратты түсіну, факт және пікірдің айырмашылығы, бейвербалды қарым-қатынас құралдарының қолданылуын ескере отырып, негізгі идеяны анықтау, мәтінде көтерілген мәселе бойынша мазмұнды болжау, пікірсайыстарға қатысып, өз позициясын дәлелдеу, проблеманы шешудің әртүрлі жолдарын ұсыну, кемінде 3 микротақырыпты қамтитын қоғамдық-саяси, әлеуметтік-мәдени, оқу және ғылым салаларында кешенді монолог құру (белгіленген тақырып бойынша ойлау, өз ойына

сенімділікті білдіру), ақпараттың өзектілігіне, шынайылығына байланысты өз пікірін білдіру тұрғысынан тыңдаған материалдарды бағалау;

2) оқылым: мәтіндегі ақпаратты басқа дереккөздерден алынған/ жеке тәжірибедегі ақпаратпен салыстырып, әртүрлі мәтіндердегі негізгі, детальді, жасырын ақпаратты түсіну, мәтіннің негізгі идеясын беруде ескертпе жазбалардың, иллюстрациялардың, тақырыпшалардың рөлін анықтау, мәтіндегі арнайы лексика, аббревиатуралар, перифразалар, аллюзия, эвфемизмдер және басқа өрнектердің қолданылуын түсіну, әр түрлі жанрдағы мәтіндердің типтерін, белгілерін және тілдік ерекшеліктерін анықтау, көпшілікке арналған ғылыми стильдегі (очерк, эссе, мақала) мәтіндердің, публицистикалық стильдегі мәтіндердің (жазба, баспасөз хабарламасы, саяхат очеркі) ерекшеліктері, оқылған мәтін бойынша сұрақтар құрастырып, зерттеу идеяларын қалыптастыру, оқу, сканерлеу және детальді оқу әдістерін қолдану, түрлі дереккөздерден ақпарат алу және синтездеу, түрлі көзқарастарды салыстыру, тақырыпты, негізгі ойды, проблеманы, мақсатты, мәтіннің кімге арналғанын, авторлық ұстанымын ескере отырып, мәтіндердің стильдік (композициялық, тілдік және жанрлық) ерекшеліктерін салыстыру, сөйлемнің, абзацтың мазмұнын тақырыпқа, негізгі идеяға, авторлық ұстанымға қатысты түсіндіру;

3) жазылым: тыңдалған, оқылған және аудиовизуалды материалдың мазмұнын жазу, бастапқы материалдағы негізгі ойды сақтай отырып, мазмұнын беру, графиктер, кестелер, диаграммалар, диаграммалар, сызбалар, инфографика, соның ішінде АКТ пайдалана отырып, ақпарат ұсыну, көпшілікке арналған ғылыми стильдегі (очерк, эссе, мақала) мәтіндер, публицистикалық стильдегі мәтіндер (жазба, баспасөз хабарламасы, саяхат очеркі) құрастыру, әртүрлі эсселер, оның ішінде сыни эсселер жазу, ғылыми және публицистикалық әдебиеттерді талдау, автормен келісу / келіспеушілікті білдіру және негіздеу, оқырманға әсер ету құралдарын қолданып, түрлі жанрлардағы сипаттама мәтіндер мен әңгімелеу мәтіндер жазу, мәтіннің мақсатын, кімге арналғанын, қатынас жағдайын және оқырманға әсер етуін ескере отырып, мәтіндегі барлық кемшіліктерді түзету және редакциялау, мәтіннің белгілі композициялық элементтері болып табылатын фрагменттер/ мәтіннің үзінділерін, шығармашылық жұмыстар жазу;

4) сөйлеу нормаларын сақтау: орфографиялық нормаларды сақтау, қатынас мақсаты мен жағдайына сәйкес ресми іс қағаздар стилінің, публицистикалық және ғылыми стиль лексикасын, стилистикалық фигураларды қолдану, сөзжасам және морфологиялық нормаларды (дерексіз мағыналы етістіктерді, осы шақ

формасындағы етістіктерді қолдану) сақтау, жай сөйлемдерде, күрделенген жай сөйлемдерде және құрмалас сөйлемдерде тыныс белгілерінің қолданылуы.

18. 11-сыныпта:

1) тыңдалым және айтылым: мәтіндегі негізгі және детальді ақпаратты түсіну, автордың позициясына сыни көзқарас білдіру, мәтін авторының мақсаты мен позициясына негізделген негізгі ойды анықтау, мәтіннің мазмұнын кестелер мен сұлбалар бойынша болжау, іскерлік әңгімеге қатысу, мәселені шешу және келісімге қол жеткізу, қоғамдық-саяси, әлеуметтік-мәдени, әлеуметтік-экономикалық және білім мен ғылым салалары шеңберінде көпшілік алдында сөйлеу үшін кешенді монолог құру, тыңдалған материалды дәлелді сендіру тұрғысынан бағалау, оған сыни баға беру;

2) оқылым: әртүрлі мәтіндердегі негізгі, детальді, жасырын ақпаратты түсіну, авторлық ұстанымды сыни бағалау, мәтіннің негізгі ойын беруде түс, реңктің, дыбыстық және графикалық бейнелердің, гиперсілтемелердің ролін анықтау, мәтіндегі суреттердің, стилистикалық фигуралардың және басқа да әдістердің қолданылуын түсіну, ғылыми және публицистикалық стильдердегі мәтіндердің (аннотация, тезистер, репортаж, көпшілік алдында сөйлеу) типтерін, сипаттамаларын және тілдік ерекшеліктерін анықтау, оқылған мәтін бойынша зерттеу сұрақтарын құрастырып, гипотезаларды қалыптастыру, оқырманның өзі белгілеген коммуникативтік міндеттеріне байланысты оқылымның әртүрлі түрлерін қолдану, әртүрлі дереккөздерден ақпарат алу, өзара қатынасын анықтап, негізделген тұжырымдар жасау, тақырыпты, негізгі ойды, проблеманы, мақсатты, мәтіннің кімге арналғанын, автор ұстанымын, оқырманға әсер етуін ескере отырып, мәтіндердің стильдік (композициялық, тілдік және жанрлық) ерекшеліктерін салыстыру, мәтіннің фрагментінің мазмұнын түсіндіру, оның тақырыпқа, негізгі идеяға, авторлық ұстанымға қатысын анықтау;

3) жазылым: тыңдалған, оқылған және аудиовизуалды материалдың мазмұнын жазу, бастапқы материалдағы негізгі ойды сақтай отырып, мазмұнын қысқарту және өңдеп жазу, кесте, диаграмма, графиктер, диаграммалар, аудио файлдарды, фотосуреттерді, жылжымалы иллюстрацияларды пайдаланып, презентация түрінде ақпаратты ұсыну, мәтіннің мақсатын, кімге арналғанын, қатынас жағдайын ескере отырып, ғылыми және публицистикалық стильде (аннотация, тезистер, репортаж, көпшілік алдында сөйлеу), әр түрлі эссе жазу, оның ішінде дәлдер келтірілген және пікірталас тудыратын эсселер, ғылыми, публицистикалық әдебиеттерде ұсынылған мәселені қарау және талдау, осы мәселені шешудің жолдарын ұсыну және негіздеу, автордың сенімдерін, көзқарастарын және сезімдерін көрсететін тәсілдерді қолдана отырып, түрлі

жанрдағы сипаттау мәтіндер және хабарлы мәтіндер жазу, мәтіннің мақсатын, кімге арналғанын, қатынас жағдайын және оқырманға әсер етуін ескере отырып, мәтіндегі барлық кемшіліктерді түзету және редакциялау, шығармашылық жұмыстар жазу (хабарлы мәтіндер мен аралас түрдегі мәтіндер);

4) сөйлеу нормаларын сақтау: орфографиялық нормаларды сақтау, қатынас мақсаты мен жағдайына сәйкес ресми іс қағаздар стилінің, публицистикалық және ғылыми стиль лексикасын, стилистикалық фигураларды қолдану, сөзжасам және морфологиялық нормаларды (дерексіз мағыналы етістіктерді, осы шақ формасындағы етістіктерді қолдану), синтаксистік нормаларды (жақсыз сөйлемдердегі қысқарған формадағы есімшелер және ырықсыз етіс формасындағы етістік қатысқан пассивті конструкциялар) және стилистикалық нормаларды сақтау, жай сөйлемдерде, күрделенген жай сөйлемдерде және байланыстың әр түрлі түріндегі құрмалас сөйлемдерде тыныс белгілерінің қолданылуы.

3-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

19. Бағдарламада оқыту мақсаттары код түрінде белгіленген. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші сан - бөлімше ретін және үшінші сан мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 10.2.1 кодында "10" - сынып, "2" - екінші бөлім, "1" - оқыту мақсатының реттік саны.

20. Оқыту мақсаттарының жүйесі:

1) тыңдалым және айтылым:

Білім алушылар міндетті:		
Бөлімше	10 сынып	11 сынып
1. Хабарламаның /ақпараттың мазмұнын түсіну	10.1.1 фактілер мен көзқарастарды ажыратып, мәтіндегі негізгі және детальді ақпаратты түсіну, мәтінні кімге арналғанын анықтау	11.1.1 автордың ұстанымын сыни бағалап, әртүрлі жанрдағы мәтіндердегі негізгі, детальді, жасырын ақпаратты түсіну
2. Негізгі ойды анықтай білу	10.1.2 қатынастың бейвербалды құралдарының қолданылуын ескеріп, негізгі ойды анықтау	11.1.2 мәтін авторының мақсаты мен позициясына негізделген негізгі ойды анықтау
3. Болжай білу	10.1.3 Мәтінде көтерілген мәселеге байланысты мазмұнын болжау	11.1.3 мәтіннің мазмұнын кестелер мен сұлбалар бойынша болжау
4. Диалогқа қатысу	10.1.4 өз ұстанымын дәлелдеп, дебаттарға қатысу, мәселені шешудің жолдарын ұсыну	11.1.4 іскерлік әңгімеге қатысу, мәселені шешу және келісімге қол жеткізу
5. Монолог құрастыру	10.1.5 кемінде 3 микротақырыпты қамтитын қоғамдық-саяси, әлеуметтік-мәдени, оқу және ғылым салаларында кешенді монолог құру (белгіленген тақырып бойынша ойлау, өз ойына сенімділікті білдіру)	11.1.5 көпшілік алдында сөйлеу мақсатында қоғамдық-саяси, әлеуметтік-мәдени, оқу және ғылым салаларында кешенді монолог құру
6. Тыңдалған материалды	10.1.6 ақпараттың өзектілігіне, шынайылығына байланысты өз пікірін білдіру тұрғысынан тыңдаған	11.1.6 тыңдалған материалды дәлелді сендіру тұрғысынан

бағалау	материалдарды бағалау	бағалау, оған сыни баға беру
---------	-----------------------	------------------------------

2) ОҚЫЛЫМ:

Білім алушылар міндетті:		
Бөлімше	10 сынып	11 сынып
1. Ақпаратты түсіну	10.2.1 мәтіндегі ақпаратты басқа дереккөздерден алынған/жеке тәжірибедегі ақпаратпен салыстырып, тұтас және тұтас емес мәтіндердегі негізгі, детальді, жасырын ақпаратты түсіну	11.2.1 тұтас және тұтас емес мәтіндердегі негізгі, детальді, жасырын ақпаратты түсініп, автор ұстанымына сыни баға беру
2. мәтіннің құрылымдық бөлімдерін анықтау және негізгі ойды анықтау	10.2.2 мәтіннің негізгі ойын беруде ескертпе жазбалардың, иллюстрациялардың, тақырыпшалардың ролін анықтау	11.2.2 мәтіннің негізгі ойын беруде түс, реңктің, дыбыстық және графикалық бейнелердің, гиперсілтемелердің ролін анықтау
3. Оқылған мәтінде лексикалық және синтаксистік бірліктердің қолданылуын түсіну	10.2.3 мәтіндегі арнайы лексика, аббревиатуралар, перифразалар, аллюзия, эвфемизмдердің қолданылуын түсіну	11.2.3 мәтінде стилистикалық фигуралардың және басқа да әдістердің қолданылуын түсіну
4. Мәтіндердің түрлері мен стильдерін анықтау	10.2.4 көпшілікке арналған ғылыми стильдегі (очерк, мақала, эссе) мәтіндердің, публицистикалық стильдегі мәтіндердің (баспасөз хабарламасы) әр түрлі жанрдағы мәтіндердің типтерін, белгілерін және тілдік ерекшеліктерін анықтау	11.2.4 ғылыми және публицистикалық стильдердегі мәтіндердің (аннотация, ғылыми мақала, репортаж, көпшілік алдында сөйлеу) типтерін, сипаттамаларын және тілдік ерекшеліктерін анықтау
5. Сұрақтарды құрастыруды	10.2.5 оқылған мәтін бойынша сұрақтар құрастырып, зерттеу идеяларын қалыптастыру	11.2.5 оқылған мәтіндегі мәселе бойынша зерттеу және болжам жасау үшін сұрақтар құрастыру
6. Оқылым түрлері	10.2.6 оқу, сканерлеу және детальді оқу әдістерін қолдану	11.2.6 оқырманның алдына қойған коммуникативтік міндеттеріне байланысты әртүрлі оқылым түрлерін қолдану
7. Әртүрлі дереккөздерден ақпарат алу	10.2.7 әртүрлі дереккөздерден ақпаратты алу және синтездеу, түрлі көзқарастарды салыстыру	11.2.7 әртүрлі дереккөздерден ақпарат алу, өзара қатынасын анықтап, негізделген тұжырымдар жасау
8. Мәтіндерді салыстырып талдау	10.2.8 мәтіннің тақырыбын, негізгі ойын, мәтінде көтерілген мәселені, мәтіннің мақсатын, мәтіннің кімге арналғанын, автор ұстанымын ескере отырып, мәтіндердің стильдік (композициялық, тілдік және жанрлық) ерекшеліктерін салыстыру,	11.2.8 мәтіннің тақырыбын, негізгі ойын, мәтінде көтерілген мәселені, мәтіннің мақсатын, мәтіннің кімге арналғанын, автор ұстанымы мен оқырманға әсер етуін ескере отырып, мәтіндердің стильдік (композициялық, тілдік және жанрлық) ерекшеліктерін салыстыру,
9. Мәтінді интерпретациялау	10.2.9 сөйлемнің, абзацтың мазмұнын тақырыпқа, негізгі идеяға, авторлық ұстанымға қатысты түсіндіру	11.2.9 сөйлемнің мазмұнын тақырыпқа, негізгі идеяға, авторлық ұстанымға қатысты түсіндіру

3) ЖАЗЫЛЫМ:

Білім алушылар міндетті:		
Бөлімше	10 сынып	11 сынып
1. Тындалған, оқылған және аудиовизуалды материалдардың мазмұнын жаза білу	10.3.1 тыңдалған, оқылған және аудиовизуалды материалдардың мазмұнын толық және қысқартылған жоспарлар, толық және қысқаша мазмұндау, тезистер, резюме, конспект түрлерінде жаза білу	11.3.1 тыңдалған, оқылған және аудиовизуалды материалдардың мазмұнын толық және қысқартылған жоспарлар, толық және қысқаша мазмұндау, тезистер, резюме, конспект, аннотация, хабарлама, баяндама түрлерінде жаза білу
2. Өртүрлі формадағы ақпараттарды ұсыну	10.3.2 графиктер, кестелер, диаграммалар, диаграммалар, сызбалар, инфографика, соның ішінде АКТ пайдалана отырып, ақпарат ұсыну	11.3.2 кесте, сызба, графиктер, диаграммалар, аудио файлдарды, фотосуреттерді пайдаланып, ақпаратты презентация түрінде ұсыну
3. Өртүрлі типтегі және стильдегі мәтіндер құрастыру	10.3.3 көпшілікке арналған ғылыми стильдегі мәтіндер (мақала, эссе, очерк, конспект), публицистикалық стильдегі мәтіндер (жазба, баспасөз хабарламасы) құрастырып жазу	11.3.3 Өртүрлі типтегі және стильдегі мәтіндер (аннотация, тезистер, репортаж, көпшілік алдында сөйлеу) құрастырып жазу, мәтіннің мақсатын, кімге арналғанын және қатынас жағдайын ескере отырып, цитаталарды орынды қолдану
4. Эссе жазу	10.3.4 ғылыми және публицистикалық әдебиеттерді талдап, автормен келісу/келіспеушілікті негіздеп, әртүрлі эсселер, оның ішінде сыни эсселер жазу	11.3.4 әр түрлі эссе жазу, оның ішінде дәлдер келтірілген және пікірталас тудыратын эсселер, ғылыми, публицистикалық әдебиеттерде ұсынылған мәселені қарау және талдау, осы мәселені шешудің жолдарын ұсыну және негіздеу
5. Шығармашылық жазылым	10.3.5 белгілі композициялық элемент болып табылатын мәтіннің үзіндісіне/үзінділеріне шығармашылық жұмыстар жазу	11.3.5 шығармашылық жұмыстар жазу (хабарлы мәтіндер мен аралас түрдегі мәтіндер)
6. Мәтіндерді түзету және редакциялау	10.3.6 мәтіннің мақсатын, кімге арналғанын, қатынас жағдайын және оқырманға әсер етуін ескере отырып, мәтіндегі барлық кемшіліктерді түзету және редакциялау	11.3.6 мәтіннің мақсатын, кімге арналғанын, қатынас жағдайын және оқырманға әсер етуін ескере отырып, мәтіндегі барлық кемшіліктерді түзету және редакциялау

4) сөйлеу нормаларын сақтау:

Білім алушылар міндетті:		
Бөлімше	10 сынып	11 сынып
1. орфографиялық нормаларды сақтау	10.4.1 орфографиялық нормаларды сақтау	11.4.1 орфографиялық нормаларды сақтау
2. лексикалық нормаларды сақтау	10.4.2 қатынас мақсаты мен жағдайына сәйкес ресми іс қағаздар стилінің, публицистикалық және ғылыми стиль лексикасын қолдану	11.4.2 қатынас мақсаты мен жағдайына сәйкес тілдің әртүрлі бейнелеу құралдарын, стилистикалық фигураларды қолдану
3. грамматикалық нормаларды сақтау	10.4.3 сөзжасам және морфологиялық нормаларды сақтау	11.4.3 синтаксистік нормаларды сақтау
4. Пунктуациялық нормаларды	10.4.4 жай сөйлемдерде, күрделенген жай сөйлемдерде және құрмалас сөйлемдерде тыныс белгілерінің қолдану	11.4.4 жай сөйлемдерде, күрделенген жай сөйлемдерде және әртүрлі байланыс түрлеріндегі құрмалас сөйлемдерде тыныс

сақтау	белгілерінің қолдану
--------	----------------------

21. Осы оқу бағдарламасы осы бұйрыққа сәйкес қосымшада берілген жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математикалық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "Орыс тілі" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес жүзеге асырылады.

22. Тоқсандағы бөлімдер және бөлімдер ішіндегі тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математикалық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "Орыс тілі" пәнінен жаңартылған үлгілік оқу бағдарламасына қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математикалық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "Орыс тілі" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 10-сынып:

Тақырып. Бөлім	Сөйлеу әрекетінің түрлері	Лексика-грамматикалық материал	Оқыту мақсаты
1 тоқсан			
Толеранттылық және ұлтаралық мәдениеттер диалогі Лексика және сөйлеу мәдениеті	Тыңдалым және айтылым	Публицистикалық стильдің қоғамдық-саяси лексикасы. Фразеологизмдер. Стилистикалық фигуралар.	10.1.1 фактілер мен көзқарастарды ажыратып, мәтіндегі негізгі және детальді ақпаратты түсіну, мәтінні кімге арналғанын анықтау; 10.1.2 қатынастың бейвербалды құралдарының қолданылуын ескеріп, негізгі ойды анықтау; 10.1.3 Мәтінде көтерілген мәселеге байланысты мазмұнын болжау
	Оқылым		10.2.2 мәтіннің негізгі ойын беруде ескертпе жазбалардың, иллюстрациялардың, тақырыпшалардың рөлін анықтау; 10.2.6 оқу, сканерлеу және детальді оқу әдістерін қолдану; 10.2.7 әртүрлі дереккөздерден ақпаратты алу және синтездеу, түрлі көзқарастарды салыстыру
	Жазылым		10.3.1 тыңдалған, оқылған және аудиовизуалды материалдардың мазмұнын толық және қысқартылған жоспарлар, толық және қысқаша мазмұндау, тезистер, резюме, конспект

			түрлерінде жаза білу; 10.3.3 көпшілікке арналған ғылыми стильдегі мәтіндер (мақала, эссе, очерк, конспект), публицистикалық стильдегі мәтіндер (жазба, баспасөз хабарламасы) құрастырып жазу
	Сөйлеу нормаларын сақтау		10.4.1 орфографиялық нормаларды сақтау; 10.4.2 қатынас мақсаты мен жағдайына сәйкес ресми іс қағаздар стилінің, публицистикалық және ғылыми стиль лексикасын қолдану; 10.4.3 сөзжасам және морфологиялық нормаларды сақтау
2 тоқсан			
Физика в современном мире: возможное и невозможное в природе. Лексика. Синтаксис и пунктуация.	Тыңдалым және айтылым	Арнайы терминология. Күрделі сөздер. Дерексіз мағыналы етістіктер. Етістіктің осы шақ категориясы. Туынды предлогтар. Қыстырма сөздер мен сөз тіркестері қатысқан сөйлемдерде қолданылатын тыныс белгілері. Толықтауышпен күрделенген сөйлемдерде қолданылатын тыныс белгілері.	10.1.2 қатынастың бейвербалды құралдарының қолданылуын ескеріп, негізгі ойды анықтау; 10.1.3 мәтінде көтерілген мәселеге байланысты мазмұнын болжау; 10.1.4 өз ұстанымын дәлелдеп, дебаттарға қатысу, мәселені шешудің жолдарын ұсыну
	Оқылым		10.2.3 мәтіндегі арнайы лексика, аббревиатуралар, перифразалар, аллюзия, эвфемизмдердің қолданылуын түсіну; 10.2.4 көпшілікке арналған ғылыми стильдегі (очерк, мақала, эссе) мәтіндердің, публицистикалық стильдегі мәтіндердің (баспасөз хабарламасы) әр түрлі жанрдағы мәтіндердің типтерін, белгілерін және тілдік ерекшеліктерін анықтау; 10.2.5 оқылған мәтін бойынша сұрақтар құрастырып, зерттеу идеяларын қалыптастыру
	Жазылым		10.3.2 графиктер, кестелер, диаграммалар, диаграммалар, сызбалар, инфографика, соның ішінде АКТ пайдалана отырып, ақпарат ұсыну; 10.3.3 көпшілікке арналған ғылыми стильдегі мәтіндер (мақала, эссе, очерк, конспект), публицистикалық стильдегі мәтіндер (жазба, баспасөз хабарламасы) құрастырып жазу; 10.3.5 белгілі композициялық элемент болып табылатын мәтіннің үзіндісіне/үзінділеріне шығармашылық жұмыстар жазу
	Сөйлеу		10.4.1 орфографиялық нормаларды

	нормаларын сақтау		сақтау; 10.4.2 қатынас мақсаты мен жағдайына сәйкес ресми іс қағаздар стилінің, публицистикалық және ғылыми стиль лексикасын қолдану; 10.4.3 сөзжасам және морфологиялық нормаларды сақтау; 10.4.4 жай сөйлемдерде, күрделенген жай сөйлемдерде және құрмалас сөйлемдерде тыныс белгілерінің қолдану
3-тоқсан			
Настоящее и будущее цифровых технологий. Лексика. Морфология. Синтаксис и пунктуация.	Тыңдалым және айтылым	Арнайы терминология. Күрделі сөздер. Дерексіз мағыналы етістіктер. Етістіктің осы шақ формалары. Предлогтар. Сөйлемнің оқшауланған мүшелері (предлогы бар зат есімнен жасалған қиыспаған анықтауыштар, пысықтауыштар). Күрделенген анықтауышы бар сөйлемдерде тыныс белгілерінің қолданылуы. Есімше оралымдары. Күрделенген пысықтауышы бар сөйлемдерде тыныс белгілерінің қолданылуы. Көсемше оралымдары.	10.1.5 кемінде 3 микротақырыпты қамтитын қоғамдық-саяси, әлеуметтік-мәдени, оқу және ғылым салаларында кешенді монолог құру (белгіленген тақырып бойынша ойлау, өз ойына сенімділікті білдіру); 10.1.6 ақпараттың өзектілігіне, шынайылығына байланысты өз пікірін білдіру тұрғысынан тыңдаған материалдарды бағалау
	Оқылым		10.2.2 мәтіннің негізгі ойын беруде ескертпе жазбалардың, иллюстрациялардың, тақырыпшалардың рөлін анықтау; 10.2.3 мәтіндегі арнайы лексика, аббревиатуралар, перифразалар, аллюзия, эвфемизмдердің қолданылуын түсіну; 10.2.4 көпшілікке арналған ғылыми стильдегі (очерк, мақала, эссе) мәтіндердің, публицистикалық стильдегі мәтіндердің (баспасөз хабарламасы) әр түрлі жанрадағы мәтіндердің типтерін, белгілерін және тілдік ерекшеліктерін анықтау; 10.2.5 оқылған мәтін бойынша сұрақтар құрастырып, зерттеу идеяларын қалыптастыру
	Жазылым		10.3.3 көпшілікке арналған ғылыми стильдегі мәтіндер (мақала, эссе, очерк, конспект), публицистикалық стильдегі мәтіндер (жазба, баспасөз хабарламасы) құрастырып жазу; 10.3.6 мәтіннің мақсатын, кімге арналғанын, қатынас жағдайын және оқырманға әсер етуін ескере отырып, мәтіндегі барлық кемшіліктерді түзету және редакциялау
	Сөйлеу нормаларын сақтау		10.4.1 орфографиялық нормаларды сақтау; 10.4.2 қатынас мақсаты мен жағдайына

			сәйкес ресми іс қағаздар стилінің, публицистикалық және ғылыми стиль лексикасын қолдану; 10.4.3 сөзжасам және морфологиялық нормаларды сақтау; 10.4.4 жай сөйлемдерде, күрделенген жай сөйлемдерде және құрмалас сөйлемдерде тыныс белгілерінің қолдану
Биотехнологии для жизни. Лексика. Морфология. Синтаксис и пунктуация.	Тыңдалым және айтылым	Канцеляризмдер. Аббревиатура.	10.1.1 фактілер мен көзқарастарды ажыратып, мәтіндегі негізгі және детальді ақпаратты түсіну, мәтінні кімге арналғанын анықтау; 10.1.4 өз ұстанымын дәлелдеп, дебаттарға қатысу, мәселені шешудің жолдарын ұсыну
	Оқылым	Күрделі сөздер. Предлогтар. Күрделенген сөйлемдерде, цитата қолданғанда және толымсыз сөйлемдерде қолданылатын тыныс белгілері. Салалас құрмалас сөйлемде тыныс белгілерінің қолданылуы.	10.2.5 оқылған мәтін бойынша сұрақтар құрастырып, зерттеу идеяларын қалыптастыру; 10.2.8 мәтіннің тақырыбын, негізгі ойын, мәтінде көтерілген мәселені, мәтіннің мақсатын, мәтіннің кімге арналғанын, автор ұстанымын ескере отырып, мәтіндердің стильдік (композициялық, тілдік және жанрлық) ерекшеліктерін салыстыру; 10.2.9 сөйлемнің, абзацтың мазмұнын тақырыпқа, негізгі идеяға, авторлық ұстанымға қатысты түсіндіру
	Жазылым		10.3.2 графиктер, кестелер, диаграммалар, диаграммалар, сызбалар, инфографика, соның ішінде АКТ пайдалана отырып, ақпарат ұсыну; 10.3.4 ғылыми және публицистикалық әдебиеттерді талдап, автормен келісу/ келіспеушілікті негіздеп, әртүрлі эсселер, оның ішінде сыни эсселер жазу; 10.3.5 белгілі композициялық элемент болып табылатын мәтіннің үзіндісіне/үзінділеріне шығармашылық жұмыстар жазу
	Сөйлеу нормаларын сақтау		10.4.1 орфографиялық нормаларды сақтау; 10.4.2 қатынас мақсаты мен жағдайына сәйкес ресми іс қағаздар стилінің, публицистикалық және ғылыми стиль лексикасын қолдану; 10.4.3 сөзжасам және морфологиялық нормаларды сақтау; 10.4.4 жай сөйлемдерде, күрделенген жай сөйлемдерде және құрмалас сөйлемдерде тыныс белгілерінің қолдану

Глобальные проблемы энергетики. Лексика. Морфология. Синтаксис и пунктуация.	Тыңдалым және айтылым	Аббревиатура. Терминдер. Күрделі сөздер. Туынды предлогтар. Сабақтас құрмалас сөйлемдер де қолданылатын тыныс белгілері	10.1.5 кемінде 3 микротақырыпты қамтитын қоғамдық-саяси, әлеуметтік-мәдени, оқу және ғылым салаларында кешенді монолог құру (белгіленген тақырып бойынша ойлау, өз ойына сенімділікті білдіру); 10.1.6 ақпараттың өзектілігіне, шынайылығына байланысты өз пікірін білдіру тұрғысынан тыңдаған материалдарды бағалау
	Оқылым		10.2.4 көпшілікке арналған ғылыми стильдегі (очерк, мақала, эссе) мәтіндердің, публицистикалық стильдегі мәтіндердің (баспасөз хабарламасы) әр түрлі жанрдағы мәтіндердің типтерін, белгілерін және тілдік ерекшеліктерін анықтау; 10.2.8 мәтіннің тақырыбын, негізгі ойын, мәтінде көтерілген мәселені, мәтіннің мақсатын, мәтіннің кімге арналғанын, автор ұстанымын ескере отырып, мәтіндердің стильдік (композициялық, тілдік және жанрлық) ерекшеліктерін салыстыру; 10.2.9 сөйлемнің, абзацтың мазмұнын тақырыпқа, негізгі идеяға, авторлық ұстанымға қатысты түсіндіру
	Жазылым		10.3.3 көпшілікке арналған ғылыми стильдегі мәтіндер (мақала, эссе, очерк, конспект), публицистикалық стильдегі мәтіндер (жазба, баспасөз хабарламасы) құрастырып жазу; 10.3.6 мәтіннің мақсатын, кімге арналғанын, қатынас жағдайын және оқырманға әсер етуін ескере отырып, мәтіндегі барлық кемшіліктерді түзету және редакциялау
	Сөйлеу нормаларын сақтау		10.4.1 орфографиялық нормаларды сақтау; 10.4.2 қатынас мақсаты мен жағдайына сәйкес ресми іс қағаздар стилінің, публицистикалық және ғылыми стиль лексикасын қолдану; 10.4.3 сөзжасам және морфологиялық нормаларды сақтау; 10.4.4 жай сөйлемдерде, күрделенген жай сөйлемдерде және құрмалас сөйлемдерде тыныс белгілерінің қолдану

Тақырып. Бөлім	Сөйлеу әрекетінің түрлері	Лексика-грамматикалық материал	Оқыту мақсаты
1-тоқсан			
Экология: мұнай және ядролық өнеркәсіп Сөйлеу мәдениеті. Морфология. Синтаксис.	Тыңдалым және айтылым	Ғылыми сөзжасам. Бұйрықты Осы шақ етістіктер.	11.1.1 автордың ұстанымын сыни бағалап, әртүрлі жанрдағы мәтіндердегі негізгі, детальді, жасырын ақпаратты түсіну; 11.1.2 мәтін авторының мақсаты мен позициясына негізделген негізгі ойды анықтау; 11.1.3 мәтіннің мазмұнын кестелер мен сұлбалар бойынша болжау
	Оқылым		11.2.1 тұтас және тұтас емес мәтіндердегі негізгі, детальді, жасырын ақпаратты түсініп, автор ұстанымына сыни баға беру; 11.2.2 мәтіннің негізгі ойын беруде түс, реңктің, дыбыстық және графикалық бейнелердің, гиперсілтемелердің ролін анықтау; 11.2.6 оқырманның алдына қойған коммуникативтік міндеттеріне байланысты әртүрлі оқылым түрлерін қолдану
	Жазылым		11.3.1 тыңдалған, оқылған және аудиовизуалды материалдардың мазмұнын толық және қысқартылған жоспарлар, толық және қысқаша мазмұндау, тезистер, резюме, конспект, аннотация, хабарлама, баяндама түрлерінде жаза білу; 11.3.3 Әртүрлі типтегі және стильдегі мәтіндер (аннотация, тезистер, репортаж, көпшілік алдында сөйлеу) құрастырып жазу, мәтіннің мақсатын, кімге арналғанын және қатынас жағдайын ескере отырып, цитаталарды орынды қолдану; 11.3.5 шығармашылық жұмыстар жазу (хабарлы мәтіндер мен аралас түрдегі мәтіндер)
	Сөйлеу нормаларын сақтау		11.4.1 орфографиялық нормаларды сақтау; 11.4.2 қатынас мақсаты мен жағдайына сәйкес тілдің әртүрлі бейнелеу құралдарын, стилистикалық фигураларды қолдану; 11.4.3 синтаксистік нормаларды сақтау; 11.4.4 жай сөйлемдерде, күрделенген жай сөйлемдерде және әртүрлі байланыс түрлеріндегі құрмалас сөйлемдерде тыныс белгілерінің қолдану
2-тоқсан			
Ғылымнан бастау алған бизнес-идеялар: математика, химия. Сөйлеу мәдениеті. Синтаксис және пунктуация	Тыңдалым және айтылым	Бейнелеу құралдары. Бұйрықты сөйлемдер. Қысқарған формадағы қатысқан есімшелер	11.1.3 мәтіннің мазмұнын кестелер мен сұлбалар бойынша болжау; 11.1.4 іскерлік әңгімеге қатысу, мәселені шешу және келісімге қол жеткізу
	Оқылым	пассивті конструкциялар. Қаратпа сөздер. Қаратпа сөздер қатысқан жай сөйлемдерде қолданылатын тыныс	11.2.3 мәтінде стилистикалық фигуралардың және басқа да әдістердің қолданылуын түсіну; 11.2.4 ғылыми және публицистикалық стильдердегі мәтіндердің (аннотация, ғылыми мақала, репортаж, көпшілік алдында сөйлеу) типтерін, сипаттамаларын

		белгілері	және тілдік ерекшеліктерін анықтау; 11.2.5 оқылған мәтіндегі мәселе бойынша зерттеу және болжам жасау үшін сұрақтар құрастыру
	Жазылым		11.3.2 кесте, сызба, графиктер, диаграммалар, аудио файлдарды, фотосуреттерді пайдаланып, ақпаратты презентация түрінде ұсыну; 11.3.4 әр түрлі эссе жазу, оның ішінде дәлдер келтірілген және пікірталас тудыратын эсселер, ғылыми, публицистикалық әдебиеттерде ұсынылған мәселені қарау және талдау, осы мәселені шешудің жолдарын ұсыну және негіздеу
	Сөйлеу нормаларын сақтау		11.4.1 орфографиялық нормаларды сақтау; 11.4.2 қатынас мақсаты мен жағдайына сәйкес тілдің әртүрлі бейнелеу құралдарын, стилистикалық фигураларды қолдану; 11.4.3 синтаксистік нормаларды сақтау; 11.4.4 жай сөйлемдерде, күрделенген жай сөйлемдерде және әртүрлі байланыс түрлеріндегі құрмалас сөйлемдерде тыныс белгілерінің қолдану
3-тоқсан			
Жастар мәдениеті: жас ұрпақ проблемалары Фразеология және сөйлеу мәдениеті Морфология. Синтаксис және пунктуация	Тыңдалым және айтылым	Сын есімнің асырмалы шырайы. Фразеологизмдер. Мақалдар. Қанатты сөздер.	11.1.2 мәтін авторының мақсаты мен позициясына негізделген негізгі ойды анықтау; 11.1.5 көпшілік алдында сөйлеу мақсатында қоғамдық-саяси, әлеуметтік-мәдени, оқу және ғылым салаларында кешенді монолог құру; 11.1.6 тыңдалған материалды дәлелді сендіру тұрғысынан бағалау, оған сыни баға беру
	Оқылым	Жақсыз сөйлемдердегі пассив конструкциялар. Жалғаулықсыз сөйлемдерде қолданылатын тыныс белгілері.	11.2.3 мәтінде стилистикалық фигуралардың және басқа да әдістердің қолданылуын түсіну; 11.2.4 ғылыми және публицистикалық стильдердегі мәтіндердің (аннотация, ғылыми мақала, репортаж, көпшілік алдында сөйлеу) типтерін, сипаттамаларын және тілдік ерекшеліктерін анықтау; 11.2.5 оқылған мәтіндегі мәселе бойынша зерттеу және болжам жасау үшін сұрақтар құрастыру
	Жазылым		11.3.3 Әртүрлі типтегі және стильдегі мәтіндер (аннотация, тезистер, репортаж, көпшілік алдында сөйлеу) құрастырып жазу, мәтіннің мақсатын, кімге арналғанын және қатынас жағдайын ескере отырып, цитаталарды орынды қолдану; 11.3.6 мәтіннің мақсатын, кімге арналғанын, қатынас жағдайын және оқырманға әсер етуін ескере отырып, мәтіндегі барлық кемшіліктерді түзету және редакциялау
	Сөйлеу нормаларын сақтау		11.4.2 қатынас мақсаты мен жағдайына сәйкес тілдің әртүрлі бейнелеу құралдарын, стилистикалық фигураларды қолдану; 11.4.3 синтаксистік нормаларды сақтау; 11.4.4 жай сөйлемдерде, күрделенген жай сөйлемдерде және әртүрлі байланыс түрлеріндегі

			құрмалас сөйлемдерде тыныс белгілерінің қолдану
Экономика және оның қоғамдағы рөлі Синтаксис және пунктуация	Тыңдалым және айтылым	Сөйлемнің бірыңғай мүшелерімен, окшауланған сөйлем мүшелерімен, қыстырма сөздер және конструкциялармен күрделенген сөйлемдерде қолданылатын тыныс белгілері. Құрмалас сөйлемдер.	11.1.1 автордың ұстанымын сыни бағалап, әртүрлі жанрадағы мәтіндердегі негізгі, детальді, жасырын ақпаратты түсіну; 11.1.4 іскерлік әңгімеге қатысу, мәселені шешу және келісімге қол жеткізу
	Оқылым		11.2.5 оқылған мәтіндегі мәселе бойынша зерттеу және болжам жасау үшін сұрақтар құрастыру; 11.2.7 әртүрлі дереккөздерден ақпарат алу, өзара қатынасын анықтап, негізделген тұжырымдар жасау; 11.2.8 мәтіннің тақырыбын, негізгі ойын, мәтінде көтерілген мәселені, мәтіннің мақсатын, мәтіннің кімге арналғанын, автор ұстанымы мен оқырманға әсер етуін ескере отырып, мәтіндердің стильдік (композициялық, тілдік және жанрлық) ерекшеліктерін салыстыру; 11.2.9 сөйлемнің мазмұнын тақырыпқа, негізгі идеяға, авторлық ұстанымға қатысты түсіндіру
	Жазылым		11.3.2 кесте, сызба, графиктер, диаграммалар, аудио файлдарды, фотосуреттерді пайдаланып, ақпаратты презентация түрінде ұсыну; 11.3.4 әр түрлі эссе жазу, оның ішінде дәлдер келтірілген және пікірталас тудыратын эсселер, ғылыми, публицистикалық әдебиеттерде ұсынылған мәселені қарау және талдау, осы мәселені шешудің жолдарын ұсыну және негіздеу
	Сөйлеу нормаларын сақтау		11.4.1 орфографиялық нормаларды сақтау; 11.4.2 қатынас мақсаты мен жағдайына сәйкес тілдің әртүрлі бейнелеу құралдарын, стилистикалық фигураларды қолдану; 11.4.3 синтаксистік нормаларды сақтау; 11.4.4 жай сөйлемдерде, күрделенген жай сөйлемдерде және әртүрлі байланыс түрлеріндегі құрмалас сөйлемдерде тыныс белгілерінің қолдану
4-тоқсан			
Ғылым және этика: киборгтер мен клондар. Лексика. Синтаксис және пунктуация. Стилистика.	Тыңдалым және айтылым	Терминдер. Жалпы ғылыми лексика Жақсыз сөйлемдердегі қысқарған формадағы есімшелер және ырықсыз етіс формасындағы етістік қатысқан пассивті конструкциялар. Әртүрлі байланыс түрлеріндегі құрмалас сөйлемдерде тыныс белгілерінің қолданылуы.	11.1.5 көпшілік алдында сөйлеу мақсатында қоғамдық-саяси, әлеуметтік-мәдени, оқу және ғылым салаларында кешенді монолог құру; 11.1.6 тыңдалған материалды дәлелді сендіру тұрғысынан бағалау, оған сыни баға беру
	Оқылым		11.2.4 ғылыми және публицистикалық стильдердегі мәтіндердің (аннотация, ғылыми мақала, репортаж, көпшілік алдында сөйлеу) типтерін, сипаттамаларын және тілдік ерекшеліктерін анықтау; 11.2.8 мәтіннің тақырыбын, негізгі ойын, мәтінде көтерілген мәселені, мәтіннің мақсатын, мәтіннің кімге арналғанын, автор ұстанымы мен оқырманға әсер етуін ескере отырып, мәтіндердің стильдік (композициялық, тілдік және жанрлық) ерекшеліктерін салыстыру;

		11.2.9 сөйлемнің мазмұнын тақырыпқа, негізгі идеяға, авторлық ұстанымға қатысты түсіндіру
	Жазылым	11.3.3 Әртүрлі типтегі және стильдегі мәтіндер (аннотация, тезистер, репортаж, көпшілік алдында сөйлеу) құрастырып жазу, мәтіннің мақсатын, кімге арналғанын және қатынас жағдайын ескере отырып, цитаталарды орынды қолдану; 11.3.6 мәтіннің мақсатын, кімге арналғанын, қатынас жағдайын және оқырманға әсер етуін ескере отырып, мәтіндегі барлық кемшіліктерді түзету және редакциялау
	Сөйлеу нормаларын сақтау	11.4.1 орфографиялық нормаларды сақтау; 11.4.2 қатынас мақсаты мен жағдайына сәйкес тілдің әртүрлі бейнелеу құралдарын, стилистикалық фигураларды қолдану; 11.4.3 синтаксистік нормаларды сақтау; 11.4.4 жай сөйлемдерде, күрделенген жай сөйлемдерде және әртүрлі байланыс түрлеріндегі құрмалас сөйлемдерде тыныс белгілерінің қолдану

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2017 жылғы 27 шілдедегі
№ 352 бұйрығына 179-қосымша

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 397-қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "Орыс тілі" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы

Ескерту. Бағдарлама жаңа редакцияда – ҚР Білім және ғылым министрінің 07.03.2019 № 105 (10-сынып оқушылары үшін 01.09.2019, 11-сынып оқушылары үшін 01.09.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Оқу бағдарламасы "Білім берудің барлық деңгейінің мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттарын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы № 604 бұйрығымен бекітілген Жалпы орта білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес әзірленген (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 17669 болып тіркелген).

2. Жалпы орта білім беретін мектептерде "Орыс тілі" пәнін оқытудың мақсаты – ана тілін қадірлейтін, қоғамдық мәнін түсінетін тұлға қалыптастыру, сондай-ақ қазақ әдеби тілі нормаларын сақтап, дұрыс қолдана білуге, еркін сөйлесуге және сауатты жазуға үйрету.

3. "Орыс тілі" пәнін оқытудың мақсаты - әртүрлі деңгейдегі құралдарды пайдаланудың нормаларын ескере отырып, тілдің қалыптасқан біліміне

негізделген сөйлеу белсенділігінің барлық түрлерінде (тыңдалым, сөйлесім, оқылым және жазылым) функционалдық сауаттылығын арттыру арқылы шығармашылық белсенді тілдік тұлғаны дамыту. Сөйлеудің түрлерінде салаларында жемісті сөйлеу белсенділігінде.

4. Зерттеудің тақырыбы - заманауи көпұлтты және көп тілді Қазақстан жағдайында нақты жұмыс істейтін қазіргі орыс әдеби тілі.

5. Оқу тапсырмалары:

1) әр түрлі салаларда және қарым-қатынас жағдайында орыс тілін меңгеру, әдеби тіл нормаларын (ортофизикалық, орфографиялық, лексикалық және грамматикалық) және сөйлеу этикетінің ережелерін сақтау;

2) ақпараттарды іздеу, өндіру және ақпаратты трансформациялау дағдыларын жетілдіру;

3) лексиканы байыту және академиялық тілдің грамматикалық құралдарын кеңейту;

4) Сыни ойлау дағдыларын жетілдіру: алынған ақпаратты талдау, талдау, синтездеу, бағалау, түсіндіру;

5) коммуникативтік тапсырмаларға байланысты әртүрлі оқу түрлерін қолдану;

6) тыңдау және сөйлеу дағдыларын жетілдіру;

7) Көптеген жанрда жария сөз сөйлеуде монолог туралы сөз сөйлеу мүмкіндігін жетілдіру;

8) Диалогты коммуникацияны табысты дамыту, түрлі салалардағы және коммуникативтік жағдайларды талқылау, проблеманы шешу жолдарын ұсынады;

9) әртүрлі жанрлардың мәтіндерін жасау кезінде стилистикалық сауаттылықты жетілдіру, жеке авторлық стильді қалыптастыру, мәтінді түзету және өңдеу мүмкіндігі, жеке авторлық стильді қалыптастыру;

10) орыс тілінің ұлттық-мәдени ерекшелігі, орыс, қазақ және басқа халықтар мәдениеті туралы идеяларды кеңейту;

11) қоғамға табысты әлеуметтендіруге ықпал ететін лингвистикалық капитал ретінде қарым-қатынас құралы, білім көзі, рухани және моральдық құндылықтар ретінде саналы көзқарас қалыптастыру.

6. Грамматикалық материал сөйлеу тақырыбы бойынша зерттеледі. Тілдік оқыту басқа пәндермен интеграциялау арқылы әртүрлі пәндер бойынша мәтіндерді қолдану, академиялық тілдің дамуы арқылы кесілген тақырыптарды зерттеу арқылы жүзеге асырылады.

7. "Орыс тілі" пәні бойынша оқу жоспары орта мектепте 2 жыл оқуға арналған.

2-тарау. "Қазақ тілі" пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

8. "Орыс тілі" пәні бойынша оқу жүктемесінің жоғары шекті көлемі:

- 1) 10-сыныпта - аптасына 2 сағат, оқу жылыда - 68 сағат;
- 2) 11-сыныпта - аптасына 2 сағат, оқу жылыда - 68 сағатты құрайды.

Оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі "Қазақстан Республикасындағы бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспарларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2012 жылғы 8 қарашадағы № 500 бұйрығымен бекітілген үлгілік оқу жоспарына тәуелді (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 8170 тіркелген).

9. "Орыс тілі" пәні бойынша оқу жоспарының мазмұны оқу бөлімдері ұйымдастырады. Бөлімдер сынып бойынша күтілетін нәтижелер түрінде оқыту мақсаттарын қамтитын бөлімдерден тұрады.

10. Әрбір бөлімде көрсетілген оқытудың мақсаты мұғалімге сөйлеу қызметінің төрт түрін (тыңдалым, сөйлеміс, оқылым, жазылым) дамыту бойынша жұмыстарды жүйелі түрде жоспарлауға, сондай-ақ оқушылардың жетістіктерін бағалауға, оқытудың келесі кезеңдері туралы хабарлауға мүмкіндік береді.

11. Тақырыптың мазмұны 4 бөлімнен тұрады:

- 1) тыңдалым және айтылым;
- 2) оқылым;
- 3) жазылым;
- 4) әдеби тіл нормасы.

12. "Тыңдалым және айтылым" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) Хабардың / ақпараттың мазмұнын түсіну;
- 2) Негізгі идеяны анықтау;
- 3) Оқиғаларды болжамдау;
- 4) Диалогқа қатысу;
- 5) Монологтық сөзді құру.

6) Тыңдалған материалдарды бағалау.

13. "Оқу" бөлімінде келесі бөлімдер бар:

- 1) Понимание информации;
- 2) Мәтіннің құрылымдық бөліктерін және негізгі идеяны анықтау;
- 3) Оқылған мәтінде лексикалық және синтаксистік бірліктерді қолдануды түсіну;
- 4) Мәтіндердің түрлерін және стильдерін анықтау;

5) Сұрақтарды қалыптастыру және бағалау;

6) Оқу түрлері;

7) Түрлі дереккөздерден ақпарат алу;

8) Мәтіндерді салыстырмалы талдау;

9) Мәтінді интерпретациялау.

14. "Жазылым" бөлімінде келесі бөлімдер бар:

1) Жоспар жасау;

2) Тыңдау, оқу және аудиовизуалды материалдардың мазмұнын ұсыну;

3) Түрлі ұсыну формаларын пайдаланатын мәтіндерді жазу;

4) Түрлі типтер мен стильдердің мәтіндерін жасау;

5) Эссе жазу;

6) Шығармашылық жазу;

7) Мәтіндерді түзету және редакциялау.

15. "Сөйлеу нормаларына сәйкестік" секциясы келесідей бөлімдерді қамтиды:

1) Орфографиялық нормаларды сақтау;

2) лексикалық нормаларды сақтау;

3) грамматикалық нормаларды сақтау;

4) пунктуациялық нормаларды сақтау.

16. Базалық мазмұны

17. 10 сынып

1) тыңдалым және айтылым: мәтін үзінділері бойынша болжам жасау, өз біліміне сүйеніп тақырыпты жалғастыру, мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі (дәріс, интервью, пікірталас, мақала) мақсатты аудиторияға арналған терминдер мен ұғымдарды, тілдік оралымдарды талдау, тыңдалған мәтіндегі ақпаратты ғаламдық мәселелермен байланыстыра білу, мәтінде көтерілген мәселені (қоғамдық-саяси) талдай отырып, негізгі ойды анықтау, мәтінде көтерілген мәселеге автор мен оқырманның қарым-қатынасын ескере отырып, сұрақтар құрастыру және бағалау, коммуникативтік жағдаятқа сай көпшілік алдында тиісті сөйлеу әдебін сақтай отырып, дұрыс сөйлеу тілінің лексикалық, фонетикалық-морфологиялық, синтаксистік ерекшеліктерін ажыратып, орынды қолдану;

2) оқылым: әртүрлі графикалық мәтіндердегі (кесте, диаграмма, сызба, шартты белгі) мәліметтерді талдау, негізгі үрдістерді анықтау, ғылыми-көпшілік және публицистикалық стильді тілдік құралдар арқылы тану (терминдер, тілдік оралымдар, өзге стиль элементтері), әртүрлі стильдегі мәтіндердің жанрлық ерекшеліктерін таба білу, ауызекі сөйлеудің стильдік бедерін дұрыс қолдану,

публицистикалық шығарма тілінің стильдік бедерін дұрыс қолдана білу, ресми ісқағаздары тілінің сөз бедерін дұрыс қолдана білу, көркем әдебиет тілінің сөз бедерін дұрыс қолдана білу, әртүрлі стильдегі мәтіндердің тақырыбын, мақсатты аудиторияға сәйкес қызметін, құрылымын, тілдік ерекшелігін салыстыра талдау (фонетикалық деңгей, лексикалық деңгей, морфологиялық деңгей, синтаксистік деңгей негізінде), мәтіндегі негізгі ойды анықтау, көтерілген мәселеге баға беріп, мәліметтер мен пікірлерді өңдей білу, белгілі бір мақсат үшін оқылым стратегияларын жүйелі қолдана білу, БАҚ, энциклопедиялық, ғылыми-көпшілік деректерді ала білу, сілтеме жасау жолдарын білу;

3) жазылым: жоспар түрлерін құру (қарапайым, күрделі, тезистік), ауызекі сөйлеу стилінде әлеуметтік жағдайларға сай мәтін құрастыру, ресми қарым-қатынас аясында ресми құжат түрлерін жазу: сенімхат, кепілхат, өтінім, тапсырыс, келісімшарт, еңбек шарты, шарт, еңбек келісімі және т.б.мәтіндер құрастыру, ғылыми стильдің стильдік және жанрлық ерекшеліктерін ескере отырып, баяндама, мақала, лекция, баяндама тезистері, аннотация, түйіндеме, рецензия және мәтіндер құрастыру, публицистикалық стильдің стильдік және жанрлық ерекшеліктерін ескере отырып, мақала, репортаж, сұхбат, ақпарат, информациялық хабар, очерк, памфлет жазу, көркем әдебиет стилінің стильдік және жанрлық ерекшеліктерін ескере отырып мәтіндер құрастыру (таңдау бойынша), мәтін құрылымын сақтай отырып, әртүрлі графиктік мәтіндегі деректерді салыстырып, маңызды тұстары мен үрдістерді талдап жазу, эссе түрлерінің құрылымын сақтай отырып, көтерілген мәселе бойынша өзіндік пікір жаза білу, оқылым және тыңдалым материалдары бойынша негізгі ақпаратты іріктей отырып, түртіп жазу (конспектілеу), әртүрлі тақырып бойынша көркемдегіш құралдарды ұтымды қолданып, шығармашылық жұмыстар (өлең, хат, әңгіме, шығарма) ұсына білу, жазба жұмысын абзац пен бөліктерге бөлу, ойын (ақпарат, идея) дұрыс жүйелеп, логикалық және стильдік түзетулер енгізу, редакциялау;

4) әдеби тіл нормалары: орфографиялық нормаға сай жазу, сөздерді фонетикалық принцип негізінде жазу, сөздерді морфологиялық-фонематикалық принцип негізінде жазу, сөздерді тарихи-дәстүрлік принцип негізінде жазу, сөйлем соңында қойылатын тыныс белгілерді дұрыс қою (нүкте, сұрау белгісі, леп белгісі, көп нүкте), сөйлем ішінде қойылатын тыныс белгілерді дұрыс қою (үтір, нүктелі үтір, жақша, қос нүкте, тырнақша, сызықша).

18. Оқу пәнінің 11-сыныптағы базалық мазмұны:

1) тыңдалым және айтылым: мәтін үзінділері бойынша болжам жасау, тиісті ақпаратты анықтай білу, мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі

(дәріс, интервью, пікірталас, мақала, бейнебаян) мақсатты аудиторияға арналған терминдер мен ұғымдарды, тілдік оралымдарды, мәтін үзінділерін талдау, тыңдалған мәтіндегі ақпаратты ғаламдық (отандық) мәселелермен байланыстыра білу, салыстыру, мәтінде көтерілген мәселені, автор позициясын (қоғамдық-саяси, ғылыми) талдай отырып, негізгі ойды анықтау, мәтінде көтерілген мәселеге автор мен оқырманның қарым-қатынасын ескере отырып, талқылау сұрақтарын құрастыру және сыни тұрғыда бағалау, коммуникативтік жағдаятқа сай көпшілік алдында дұрыс сөйлеу, тыңдаушыларға ықпал ете білу, шешен сөйлеу, сөйлеу тілінің лексикалық, фонетикалық-морфологиялық, синтаксистік ерекшеліктерін ажыратып, орынды қолдану;

2) оқылым: әртүрлі графикалық мәтіндердегі (кесте, диаграмма, сызба, шартты белгі) мәліметтерді салыстырып талдау, негізгі үрдістерді анықтау, таза ғылыми және публицистикалық стильдерін тілдік құралдар арқылы тану (терминдер, ұғымдар, шартты белгілер, синтаксистік құрылымы), әртүрлі стильдегі мәтіндердің жанрлық ерекшеліктерін таба білу, ауызекі сөйлеудің стильдік бедерін дұрыс қолдану, публицистикалық шығарма тілінің стильдік бедерін дұрыс қолдана білу, ресми ісқағаздары тілінің сөз бедерін дұрыс қолдана білу, көркем әдебиет тілінің сөз бедерін дұрыс қолдана білу, әртүрлі стильдегі мәтіндердің тақырыбын, автор көзқарасын, мақсатты аудиторияға сәйкес қызметін, құрылымын, тілдік ерекшелігін салыстыра талдау (фонетикалық деңгей, лексикалық деңгей, морфологиялық деңгей, синтаксистік деңгей негізінде), мәтіндегі негізгі ойды анықтау, берілген мәліметтер мен пікірлерді өңдеу және толықтыру, белгілі бір мақсат үшін оқылым стратегияларын жүйелі қолдана білу, БАҚ, энциклопедиялық, ғылыми-көпшілік, ғылыми еңбектерден деректерді ала білу, сілтеме жасау, дәйексөз келтіру жолдарын білу;

3) жазылым: жоспар түрлерін құру (күрделі, тезистік, тірек-схема түріндегі жоспар), ауызекі сөйлеу стилінде әлеуметтік жағдайларға сай мәтін құрастыру, ресми қарым-қатынас аясында ресми құжат түрлерін жазу: сенімхат, кепілхат, өтінім, тапсырыс, келісімшарт, еңбек шарты, шарт, еңбек келісімі және т.б. мәтіндер құрастыру, ғылыми стильдің стильдік және жанрлық ерекшеліктерін ескере отырып, баяндама, мақала, дәріс, баяндама тезистері, аннотация, түйіндеме, рецензия мәтіндер құрастыру, публицистикалық стильдің стильдік және жанрлық ерекшеліктерін ескере отырып, мақала, репортаж, сұхбат, ақпарат, ақпараттық хабар, очерк, памфлет жазу, көркем әдебиет стилінің стильдік және жанрлық ерекшеліктерін ескере отырып мәтіндер құрастыру (таңдау бойынша), мәтін құрылымын сақтай отырып, әртүрлі графикалық мәтіндегі деректерді салыстырып, маңызды тұстары мен үрдістерді

талдап жазу, өзіндік тұжырым жасау, көтерілген мәселе бойынша академиялық тұрғыдан эссе жаза білу, мәселенің артықшылықтары мен кемшіліктерін талдап жазу, оқылым және тыңдалым материалдары бойынша түртіп жазудың (конспектiлеудің) әртүрлі жолдарын меңгеру арқылы негізгі ақпаратты іріктеу, әртүрлі тақырып бойынша көркемдегіш құралдарды ұтымды қолданып, шығармашылық жұмыстар (өлең, әңгіме, естелік, шығарма) ұсына білу, жазба жұмысын абзац пен бөліктерге бөлу, ойын (ақпарат, идея) дұрыс жүйелеп, логикалық және стильдік түзетудер енгізу, редакциялау;

4) әдеби тіл нормалары: мәнмәтін бойынша тілдік бірліктерді қазіргі орфографиялық нормаға сай жазу, сөздерді фонетикалық принцип негізінде жазу, сөздерді морфологиялық-фонематикалық принцип негізінде жазу, сөздерді тарихи-дәстүрлік принцип негізінде жазу, сөйлеу ағымындағы интонацияның құрамдас бөліктері: әуен, әуез, тембр, қарқын, кідірісті сөйлеу мәнеріне сай қолдану, әлеуметтік-саяси шешендік қатынас аясында сөз әдебі мен сөйлеу мәнерін дұрыс қолдану, мәтін нормаларын сақтап жазу (мәтін құрылымы, абзац, мәтін бөліктері, тақырып), мәтін және мәтін үзінділері деңгейінде тыныс белгілерін қолдана білу.

3-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

19. Бағдарламада "оқыту мақсаттары" төрт саннан тұратын кодтық белгімен белгіленді. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сандар бөлім және бөлімше ретін, төртінші сан бөлімшедегі оқыту мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 10.2.1.4. кодында "10" - сынып, "2.1" - екінші бөлімнің бірінші бөлімшесі, "4" - оқу мақсатының реттік саны.

13. Оқыту мақсаттарының жүйесі бөлім бойынша әр сыныпқа берілген:

1) тыңдалым және айтылым:

Білім алушылар:		
	10-сынып	11-сынып
1. Болжау	10.1.1.1 мәтін үзінділері бойынша болжам жасау, өз біліміне сүйеніп тақырыпты жалғастыру	11.1.1.1 мәтін үзінділері бойынша болжам жасау, тиісті ақпаратты анықтай білу
2. Негізгі идеяны анықтау	10.1.2 естіген мәтіннің семантикалық бөліктерін айқындау және олардың микротемаларын анықтау негізінде негізгі идеяны анықтау	11.1.2 мәтін авторының мақсаты мен позициясына негізделген негізгі идеяны анықтаңыз
3. Оқиғалардың болжауы	10.1 3 мәтіндегі мәселе бойынша мазмұнды болжау	11.1.3 кестелер мен диаграммалардағы мәтіннің мазмұнын болжау
4. Диалогқа қатысу	10.1.4 пікірсайысқа қатысып, өздерінің позициясын талқылап, проблеманы шешудің әртүрлі жолдарын ұсынады	11.1.4 іскерлік әңгімеге қатысу, мәселені шешу және келісімге қол жеткізу
5. Монологтық	10.1.5 әлеуметтік-саяси, әлеуметтік-мәдени, ағартушылық және ғылыми салалардағы кемінде	11.1.5 әлеуметтік-саяси, әлеуметтік-мәдени, әлеуметтік-экономикалық және білім беру

сөзді құру	3 микро-тақырыпты қамтитын кешенді монологты (нақты тақырып бойынша дәлелдеу, сенім) жасау	салалары шеңберінде көпшілік алдында сөз сөйлеу үшін жан-жақты монолог жасау
6. Тыңдау материалын бағалау	10.1.6 тыңдалған материалдарды сенімділік, ақпараттың өзектілігі, өз пікіріңізді білдіру тұрғысынан бағалаңыз	11.1.6 тыңдаған материалды сенімділік тұрғысынан бағалаңыз, оны сыни түрде бағалаңыз

2) ОҚЫЛЫМ:

Білім алушылар білуі керек:		
Бөлім	10 сынып	11 сынып
1. Ақпаратты түсіну	10.1.1 үздіксіз және үздіксіз мәтіндердің негізгі, егжей-тегжейлі, жасырын ақпаратын түсініп, естігендеріне сыни көзқарас танытатын, мақсатты аудиторияны, жанрларды анықтау	11.1.1 мәтіннің негізгі және егжей-тегжейлі, жасырын және толық емес мәтіндерін түсіну, автордың позициясын сыни тұрғыдан бағалау және мәтіннің жасырын мәні
2. Мәтіннің құрылымдық бөліктерін және негізгі идеяны анықтау	10.2.2 мәтіннің басты идеясын берудегі жазбалар, иллюстрациялар, субтитрлердің рөлін анықтау	11.2.2 түстердің реңін, қаріптердің түрлерін, дыбыстық жән графикалық бейнелерді, негізгі ой мәтінін берудегі гиперсілтемелерді анықтайды
3. Оқылған мәтінде лексикалық және синтаксистік бірліктерді қолдануды түсіну	10.2.3 арнайы сөздік, аббревиатура, парафрада, аллюзия, эвфемизм және басқа да сөйлеу тәсілдерін қолдануды түсіну	11.2.3 графикалық экспрессивтік құралдарды, стилистикалық фигураларды және басқа да мәтіндерді қолдануды түсіну
4. Мәтін түрлерін және мәнерлерін анықтау	10.2.4 танымал ғылыми субтильдің (мақала, эссе, эссе, синопсис), журналистік стильдің (ескерту, пресс-релиз, саяхат эссесі) әртүрлі жанрдағы мәтіндерінің түрлерін анықтау	11.2.4 әртүрлі жанрлар, стильдер және кіші стильдердің (реферат, ғылыми мақала, баяндама, жұртшылық алдында сөйлеу) және олардың қосалқы стильдерінің түрлерін, сипаттамаларын және тілдік ерекшеліктерін анықтау
5. Сұрақтарды құрастыру	10.2.5 оқылған мәтін бойынша зерттеуге арналған сұрақтар мен идеяларды қалыптастырады	11.2.5 оқылған мәтін бойынша зерттеулер мен гипотеза сұрақтарын қалыптастырады
6. Оқу түрлері	10.2.6 оқу, сканерлеу және егжей-тегжейлі оқу әдістерін қолданады	11.2.6 оқырманның өзі белгілеген коммуникативтік тапсырмаларға байланысты әртүрлі оқу түрлерін қолданыңыз
7. Әртүрлі дереккөздерден ақпарат алу	10.2.7 әртүрлі көздерден ақпаратты алу және синтездеу, түрлі көзқарастарды салыстыру	11.2.7 әртүрлі дереккөздерден ақпарат алу, қарым-қатынас орнату және дұрыс тұжырымдар жасау
8. Салыстырмалы мәтінді талдау	10.2.8 тақырыпты, негізгі идеяны, міндеттерді, мақсатты, мақсатты аудиторияны, автордың ұстанымын және оқырманға әсерін ескере отырып, мәтіннің стилистикалық ерекшеліктерін (композициялық, тілдік және жанрлық) салыстырады	11.2.8 тақырыпты, негізгі идеяны, міндеттерді, мақсатты, мақсатты аудиторияны, автордың ұстанымын және оқырманға әсерін ескере отырып, мәтіннің стилистикалық ерекшеліктерін (композициялық, тілдік және жанрлық) салыстырады
9.	10.2.9 тақырыпты, негізгі идеяны, міндеттерді,	11.2.9 тақырыпты, негізгі идеяны, міндеттерді,

Салыстырмалы мәтінді талдау	мақсатты, мақсатты аудиторияны, автордың ұстанымын ескере отырып, мәтіннің стилистикалық ерекшеліктерін (композициялық, лингвистикалық және жанрлық) салыстыру	мақсатты, мақсатты аудиторияны, автордың ұстанымын және оқырманға әсерін ескере отырып, мәтіннің стилистикалық ерекшеліктерін (композициялық, тілдік және жанрлық) салыстырады
10. Мәтін түсіндіру	10.2.10 сөйлемнің мазмұнын түсіндіріп, оны тақырыппен, негізгі идеямен, авторлық ұстаныммен салыстырыңыз	11.2.10 мәтіннің фрагменті мазмұнын түсіндіреді, оны тақырыппен, негізгі идеямен, авторлық ұстаныммен салыстырады

3) жазылым:

Білім алушылар:		
Бөлім	10 сынып	11 сынып
1. Жоспар жасау	10.1.1 әртүрлі жоспарларды жасау, соның ішінде атау және сұрақ	11.1.1 жоспардың түрлі схемасын қоса алғанда, әртүрлі жоспарларды жасау
2. Тыңдау, оқу және аудиовизуалды материалдардың мазмұнын ұсыну	10.3.2 тыңдаған, оқылған және аудиовизуалды материалдардың мазмұны толық және қысылған жоспарлар түрінде, толық немесе қысылған ретлеулер, рефераттар, түйіндемелер, түйіндемелер	11.3.2 тыңдаған, оқылған және аудиовизуалды материалдардың мазмұны толық және қысылған жоспарлар түрінде, толық немесе қысқартылған ретлеулер, рефераттар, түйіндемелер, түйіндемелер, қорытындылар, есептер, есептер
3. Түрлі нысандардағы ақпаратты ұсыну	10.3.3 графиктер, кестелер, диаграммалар, диаграммалар, инфографика түрінде, соның ішінде АКТ-ны пайдалану арқылы ақпаратты ұсынуға мүмкіндік береді	11.3.3 кестелерді, диаграммаларды, графиктерді, диаграммаларды, аудио файлдарды, фотосуреттерді, қозғалыстағы суреттерді пайдаланып, презентация түрінде ақпаратты ұсынуға болады
4. Түрлі типтер мен стильдердің мәтіндерін құру	10.3.4 мақсатты, мақсатты аудиторияны және сөйлеу жағдайын ескере отырып, танымал ғылыми мақаланың (мақала, эссе, эссе, синопсис), журналистік стильдің (жазба, баспасөз хабарламасы, саяхат эссесі) түрлі типтері мен жанрларының мәтіндерін жасау	11.3.4 әртүрлі типтегі және стильдегі мәтіндерді (реферат, мақала, баяндама, сөз сөйлеу) жасай отырып, мақсатты, мақсатты аудиторияны және сөйлеу жағдайын ескере отырып, баға белгілерін қолдануға болады, дәйексөзді қолдану орынды
5. Эссе жазу	10.3.5 әртүрлі эссе жазу, соның ішінде сыни тақырыптар, ғылыми және журналистік әдебиеттерді талдау, автормен келісу / келіспеушілікті білдіру және ақтау	11.3.5 әртүрлі эссе жазу, оның ішінде аргументативті және пікірталас, ғылыми, журналистік әдебиетте ұсынылған мәселені қарастыру және талдау, осы мәселені шешудің өз жолдарын ұсынып, негіздеу
6. Шығармашылық жазба	10.3.6. оқырманға әсер етудің құралдарын пайдаланып, әртүрлі жанрдағы сипаттама және мәтінді мәтіндерді жазыңыз	11.3.6. автордың сенімдерін, көзқарастары мен сезімдерін бейнелейтін техниканы қолдана отырып, әртүрлі жанрдағы сипаттама-әңгімелеу мәтіндерін жазыңыз
7. Мәтіндерді түзету және редакциялау	10.3.7 бар барлық мәтіндік ақауларды ескере отырып мақсатты, мақсатты аудитория, байланыс жағдайлары және оқырманға әсер етуді дұрыс және түзету	11.3.7 мақсаттағы, мақсатты аудиториядағы, қарым-қатынас жағдайын және оқырманға әсерін ескере отырып, мәтіндегі бар барлық кемшіліктерді дұрыстау және түзету

4) әдеби тіл нормасы:

Білім алушылар білуі керек:		
Бөлім	10 сынып	11 сынып
1. орфографиялық	10.4.1 орфографиялық нормаларды сақтау	11.4.1 орфографиялық нормаларды сақтау

нормаларды сақтау		
2. Лексикалық нормаларды сақтау	10.4.2 ресми бизнес стилінің сөздік қорын, публицистикалық және ғылыми стильді, коммуникацияның мақсаты мен жағдайына сәйкес стилистикалық фигураларды қолдануға	11.4.2 арнайы лексика, әртүрлі графикалық және мәнерлі сөйлеу құралдарын, қарым-қатынас мақсаттары мен жағдайына сәйкес стилистикалық фигураларды пайдаланыңыз
3. Грамматикалық нормаларды сақтау	10.4.3 сөзжасамдық және морфологиялық нормаларды сақтау (абстракттілі семантиканың етістіктерін қолдану, қазіргі шиеленің жетілмеген формасының етістіктері)	11.4.3 синтаксистік нормативтерді (рефлексиялық етістіктермен және қысқа пассивті қатысуымен пассивті конструкциялармен, жеке емес сөйлемдермен), стилистикалық нормаларды сақтауға
4. Пунктуация нормаларын сақтау	10.4.4 қарапайым, күрделі (жеке терминдер, кіріспе сөздер, кірістірілген құрылымдар) және кешенді сөйлемдерде тыныс белгілерін пайдаланыңыз.	11.4. 4 қарапайым, күрделі (жеке мүшелер, кіріспе сөздер және қосылатын модульдер) тыныс белгілерін және түрлі байланыс түрлерімен күрделі сөйлемдерді қолданыңыз

21. Осы оқу бағдарламасы осы бұйрыққа сәйкес қосымшада берілген жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағытындағы 10-11-сыныптарға арналған "Орыс тілі" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес жүзеге асырылады.

22. Тоқсандағы бөлімдер және бөлімдер ішіндегі тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "Орыс тілі" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасына қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "Орыс тілі" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 10-сынып:

Тақырып. Бөлім	Тілдік қызметтің түрлері	Лексика-грамматикалық материал	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан			
Қазақстан бейнесі: қазіргі және тарихи шолу. Сөйлеу мәдениеті. Морфология. Синтаксис	Тыңдалым және айтылым	Тұрақты сөйлемдер. Графикалық және мәнерлі құралдар. Асырмалы сын есімдер. Рефлексивті етістіктерімен пассивті конструкциялар.	10.1.1 мәтіннің негізгі және егжей-тегжейлі ақпаратын түсініп, тыңдаған нәрсеге сыни көзқарас білдіре білу, мақсатты аудиторияны, жанрларды анықтау; 10.1.3 мәтіндегі мәселе бойынша мазмұнды болжау
	Оқылым		10.2.1 үздіксіз және үздіксіз мәтіндердің негізгі, егжей-тегжейлі, жасырын мәліметтерін түсіну, естігендерге сыни көзқарас білдіре отырып,

			<p>мақсатты аудиторияны, жанрларды анықтау;</p> <p>10.2.2 мәтіннің негізгі идеясын аударудағы жазбалар, иллюстрациялар, субтитрлердің рөлін анықтау;</p> <p>10.2.4 әртүрлі жанрдағы мәтіндердің түрлерін, сипаттамаларын және тілдік ерекшеліктерін, журналистік стильді (ескерту, пресс-релиз) анықтау</p>
	Жазылым		<p>10.3.1 әртүрлі жоспарларды жасау, соның ішінде атаулы және сұрақ қоятын;</p> <p>10.3.4 мақсатты, мақсатты аудиторияны және сөйлеу жағдайын ескере отырып, танымал ғылыми мақаланың (мақала, эссе, эссе, синопсис), журналистік стильдің (жазба, баспасөз хабарламасы, саяхат эссесі) түрлі типтері мен жанрларының құру</p>
	Тілдік нормалардың сақтау		<p>10.4.1 орфографиялық нормаларды қадағалау;</p> <p>10.4.2 публицистикалық лексиканы, коммуникацияның мақсаты мен жағдайына сәйкес стилистикалық деректерді қолдану;</p> <p>10.4.3 сөзжасам, морфологиялық нормаларды сақтау (аса сын есімдерді пайдалану)</p>
Өнер және әдебиет: әртүрлі көркемдік өрнектер. Орфография. Сөзді құрастыру және морфология. Стилистика.	Тыңдалым және айтылым	Орыс жазуының принциптері. Сөзді құрастыру. Императивті сөйлемдер. Көпше түрдегі жеке, көпше зат есімдері.	<p>10.1.2 мәтіннің негізгі және егжей-тегжейлі ақпаратын түсіну, фактілер мен көзқарастарды айқындау, мақсатты аудиторияны, жанрларды анықтау (лекция, сұхбат, зерттеу, талқылау);</p> <p>10.1.5 әлеуметтік-саяси, әлеуметтік-мәдени, ағартушылық және ғылыми салалардағы кемінде 3 микро-тақырыпты қамтитын кешенді монологты (нақты тақырып бойынша дәлелдеу, сенім) жасау</p>
	Оқылым		<p>10.2.3 қысқартулардың, парафрастардың, мәтіндегі басқа сөйлеу құралдарының қолданылуын түсіну;</p> <p>10.2.5 оқылған мәтін бойынша зерттеуге арналған сұрақтар мен идеяларды қалыптастыру;</p> <p>10.2.6 оқу, сканерлеу және егжей-тегжейлі оқу әдістерін қолданады</p>
	Жазылым		<p>10.3.1 әртүрлі жоспарларды, соның ішінде сауалнама жүргізу;</p> <p>10.3.3 графиктер, кестелер, диаграммалар, диаграммалар, инфографика түрінде, соның ішінде АКТ-ны пайдалану арқылы ақпаратты ұсынуға мүмкіндік береді</p>
	Тілдік нормалардың сақталуы		<p>10.4.1 орфографиялық нормаларды сақтау;</p> <p>10.4.3 сөзді қалыптастыру, морфологиялық нормаларды сақтау (көпше түрдегі сингулярлы, зат есімнің көптелуі)</p>
2-тоқсан			
Ғылым және этика: киборг және клондар.	Тыңдалым және айтылым	Ғылыми танымал стилдің лексикасы	<p>10.1.2 естіген мәтіннің семантикалық бөліктерін және олардың микрограммаларын анықтауға негізделген негізгі идеяны анықтайды;</p>

Лексика және сөйлеу мәдениеті.			10.1.4 пікірсайысқа қатысып, өздерінің позициясын талқылап, проблеманы шешудің әр түрлі жолдарын ұсынады
	Оқылым		10.2.3 мәтінді қысқартулар, парафразиялар, аллюзиялар, эфемизмдер және басқа да сөйлеу тәсілдерін қолдануды түсіну; 10.2.4 оқылған мәтін бойынша зерттеуге арналған сұрақтар мен идеяларды қалыптастыру; 10.2.5 оқу, сканерлеу және егжей-тегжейлі оқу әдістерін қолданады
	Жазылым		10.3.2 тыңдаған, оқылған және аудиовизуалды материалдардың мазмұнын толық және қысылған жоспарлар, рефераттар, қорытындылар, түйіндемелер түрінде баяндау; 10.3.4 мақсаты, мақсатты аудитория және сөйлеу жағдайын ескере отырып, танымал ғылыми субтильдің (мақала, синопсис) түрлі типтері мен жанрларының мәтіндерін жасау
	Тілдік нормалардың сақталуы		10.4.2 ресми бизнес стилінің сөздік қорын, публицистикалық және ғылыми стильді, коммуникацияның мақсаты мен жағдайына сәйкес стилистикалық фигураларды қолдануға
Адам: құқықтар мен міндеттер. Сөзжасам және морфология.	Тыңдалым және айтылым		10.1.1 мәтіннің негізгі және егжей-тегжейлі ақпаратын түсіну, фактілер мен көзқарастарды айқындау, мақсатты аудиторияны, жанрларды анықтау (лекция, сұхбат, зерттеу, талқылау); 10.1.3 мәтіндегі мәселе бойынша мазмұнды болжау
	Оқылым	Ғылыми стильді қалыптастыру. Императивті сөйлем. Осы шақтың жетілмеген формалы етістіктері.	10.2.1 қатты және үзіліссіз мәтіндердің негізгі, егжей-тегжейлі, жасырын ақпаратын түсіну, мәтінге қосылған ақпараттың басқа көздерден / жеке тәжірибеден ақпаратпен байланысын; 10.2.3 мәтінде арнайы лексика және басқа да сөйлеу құралдарын қолдануды түсіну; 10.2.4 танымал ғылыми мақаланың (мақаланың) әртүрлі жанрларының мәтіндерін, сипаттамаларын және тілдік ерекшеліктерін анықтау, журналистік стиль (саяхат эссесі)
	Жазылым		10.3.2 тыңдаған, оқылған және аудиовизуалды материалдардың мазмұнын толық және қысылған жоспарлар, рефераттар, қорытындылар, түйіндемелер түрінде баяндау; 10.3.4 мақсаты, мақсатты аудитория және сөйлеу жағдайын ескере отырып, танымал ғылымның әртүрлі типтері мен жанрларының мәтіндерін (мақала, эссе) жасау; 10.3.5 әртүрлі эссе жазу, соның ішінде сыни тақырыптар, ғылыми және журналистік әдебиеттерді талдау, автормен келісу / келіспеушілікті білдіру және ақтау

	Тілдік нормалардың сақталуы		10.4.3 сөзжасамдық, морфологиялық нормаларды сақтау (шиеленісті етістіктерді пайдалану)
3-тоқсан			
Туризм: экотуризм Пунктуация.	Тыңдалым және айтылым	Біртекті, окшауланған мүшелері, кіріспе сөздері мен конструкцияларымен қиындатылған сөйлемдегі тыныс белгілері, сөйлемдер. күрделі	10.1.4 пікірсайыстарға қатысып, өздерінің позицияларын талдап, проблеманы шешудің әр түрлі жолдарын ұсынады; 10.1.6 тыңдалған материалдарды сенімділік, ақпараттың өзектілігі, өз пікіріңізді білдіру тұрғысынан бағалаңыз
	Оқылым		10.2.3 мәтінде арнайы лексика, қысқартулар, парафразиялар, аллюзия, эвфемизм және басқа да сөйлеу құралдарын қолдануды түсіну; 10.2.7 әртүрлі көздерден ақпаратты алу және синтездеу, түрлі көзқарастарды салыстыру; 10.2.8 тақырыпты, негізгі идеяны, міндеттерді, мақсатты, мақсатты аудиторияны, автордың ұстанымын ескере отырып, мәтіннің стилистикалық ерекшеліктерін (композициялық, лингвистикалық және жанрлық) салыстыру
	Жазылым		10.3.2 тыңдаған, оқылған және аудиовизуалды материалдардың мазмұнын толық және қысылған жоспарлар, рефераттар, түйіндемелер түрінде баяндау; 10.3.6 оқырманға әсер етудің құралдарын пайдаланып, әртүрлі жанрдағы сипаттама және мәтінді мәтіндерді жазыңыз
	Тілдік нормалардың сақталуы		10.4.4 қарапайым, жай, күрделі (жеке терминдер, кіріспе сөздер, кірістірілген құрылымдар) және кешенді сөйлемдерде тыныс белгілерін пайдаланыңыз.
Жанның экологиясы. Синтаксис Тыныс белгісі.	Тыңдалым және айтылым	Біртекті, окшауланған мүшелері, кіріспе сөздері мен конструкцияларымен күрделенген сөйлемдегі тыныс белгілері. Күрделі сөйлемдер.	10.1.6 тыңдалған материалдарды сенімділік, ақпараттың өзектілігі, өз пікіріңізді білдіру тұрғысынан бағалаңыз
	Оқылым		10.2.5 оқылған мәтін бойынша зерттеуге арналған сұрақтар мен идеяларды қалыптастыру; 10.2.7 әртүрлі көздерден ақпаратты алу және синтездеу, түрлі көзқарастарды салыстыру; 10.2.9 сөйлемнің мазмұнын түсіндіріп, оны тақырыппен, негізгі идеямен, авторлық ұстаныммен салыстырыңыз
	Жазылым		10.3.3 әртүрлі эссе жазу, оның ішінде сыни тақырыптар, ғылыми және журналистік әдебиеттерді талдау, автормен келісу / келіспеушіліктерді білдіру және дәлелдеу; 10.3.5 әртүрлі эссе жазу, оның ішінде сыни тақырыптар, ғылыми және журналистік әдебиеттерді талдау, автормен келісу / келіспеушіліктерді білдіру және дәлелдеу; 10.3.7 дұрыс және түзету мақсаттағы, мақсатты

			аудиторияны, қарым-қатынас жағдайын және оқырманға әсерін ескере отырып, мәтіндегі бар барлық кемшіліктер
	Тілдік нормалардың сақталуы		10.4.4 жай, қарапайым және күрделі сөйлемдерде тыныс белгілерін қолданыңыз
4-тоқсан			
Бос уақыт - қоғам дамуының көрсеткіші ретінде. Орфография	Тыңдалым және айтылым	Орфография.	10.1.4 пікірсайыстарға қатысып, өздерінің позицияларын талдап, проблеманы шешудің әртүрлі жолдарын ұсынады; 10.1.6 тыңдалған материалдарды сенімділік, ақпараттың өзектілігі, өз пікіріңізді білдіру тұрғысынан бағалаңыз
	Оқылым		10.2.2 мәтіннің негізгі идеясын аударудағы жазбалар, иллюстрациялар, субтитрлердің рөлін анықтау; 10.2.8 тақырыпты, негізгі идеяны, міндеттерді, мақсатты, мақсатты аудиторияны, автордың ұстанымын ескере отырып, мәтіннің стилистикалық ерекшеліктерін (композициялық, лингвистикалық және жанрлық) салыстыру
	Жазылым		10.3.6 оқырманға әсер ету құралдарын қолданып, әртүрлі жанрдағы сипаттама және мәтінді жазуға; 10.3.7 дұрыстау және түзетулері бар барлық мәтіндік ақауларды ескере отырып мақсатты, мақсатты аудитория, байланыс жағдайлары және оқырманға әсер ету
	Тілдік нормалардың сақталуы		10.4.1 Орфографиялық нормаларын қадағалаңыз
Этникалық мәдениеттердің толеранттылығымен диалогы. Сөздік Стилистика.	Тыңдалым және айтылым	Терминдер. Жалпы ғылыми лексика. Жоғары мамандандырылған терминология.	10.1.5 әлеуметтік-саяси, әлеуметтік-мәдени, ағартушылық және ғылыми салалардағы кемінде 3 микро-тақырыпты қамтитын кешенді монологты (нақты тақырып бойынша дәлелдеу, сенім) жасау; 10.1.6 тыңдалған материалдарды сенімділік, ақпараттың өзектілігі, өз пікіріңізді білдіру тұрғысынан бағалаңыз
	Оқылым		10.2.6 оқу, қайталау және егжей-тегжейлі оқу әдістерін қолданады; 10.2.7 әртүрлі көздерден ақпаратты алу және синтездеу, түрлі көзқарастарды салыстыру; 10.2.9 сөйлемнің мазмұнын түсіндіріп, оны тақырыппен, негізгі идеямен, авторлық ұстаныммен салыстырыңыз
	Жазылым		10.3.5 әртүрлі эссе жазу, оның ішінде сыни тақырыптар, ғылыми және журналистік әдебиеттерді талдау, автормен келісу / келіспеушіліктерді білдіру және дәлелдеу; 10.3.7 дұрыс және түзету мақсаттағы, мақсатты

		аудиторияны, қарым-қатынас жағдайын және оқырманға әсерін ескере отырып, мәтіндегі бар барлық кемшіліктер
	Тілдік нормалардың сақталуы	10.4.2 ресми бизнес стилінің сөздік қорын, публицистикалық және ғылыми стильді, коммуникацияның мақсаты мен жағдайына сәйкес стилистикалық фигураларды қолдануға

2) 11 сынып:

Тақырып. Бөлім	Тілдік қызметтің түрлері	Лексика-грамматикалық материал	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан			
Әлеуметтік теңсіздік қоғамның ғаламдық проблемасы. Синтаксис Стилистика.	Тыңдалым және айтылым	Рефлексивті етістіктерімен пассивті конструкциялар. Жеке емес сөйлемдердегі пассивті құрылымдар.	11.1.1 автордың ұстанымына сыни көзқарас білдіретін мәтіннің негізгі және егжей-тегжейлі ақпаратын түсіну, мақсатты аудиторияны, жанрларды анықтау; 11.1.3 кестелер мен диаграммалардағы мәтіннің мазмұнын болжау
	Оқылым		11.2.1 автордың ұстанымын сыни түрде бағалайтын қатты және үздіксіз мәтіндердің негізгі, егжей-тегжейлі, жасырын мәліметтерін түсіну; 11.2.2 түстің, қаріптің сан алуандылығының, дыбыстық және графикалық бейнелердің рөлін анықтау, мәтіннің негізгі ойларын берудегі гиперсілтемелер
	Жазылым		11.3.1 жоспарды қоса алғанда, жоспардың әртүрлі түрлерін жасау - анықтамалық схема; 11.3.2 тыңдаған, оқылған және аудиовизуалды материалдардың мазмұны кеңейтілген және қысылған жоспарлар түрінде баяндалған, тезистер, түйіндеме, рефераттар, аннотациялар, есептер, есептер
	Тілдік нормалардың сақталуы		11.4.3 синтаксистік нормативтерді (рефлексиялық етістіктерімен пассивті конструкциялармен), стилистикалық нормаларды сақтауға болады
Ғылыми-техникалық прогресс: жасанды және табиғи барлау. Орфография Синтаксис Стилистика.	Тыңдалым және айтылым	Орфографиялық нормалар. Пассивті қатыстылықты конструкциялық көсемше.	11.1.2 мәтін авторының мақсаты мен ұстанымына негізделген негізгі идеяны айқындау; 11.1.5 әлеуметтік-саяси, әлеуметтік-мәдени, әлеуметтік-экономикалық және білім беру салалары шеңберінде көпшілік алдында сөз сөйлеу үшін жан-жақты монолог жасау
	Оқылым		11.2.4 ғылыми стильдің түрлі жанрдағы мәтіндерін (сипаттамасын) анықтайды; 11.2.6 оқырманның өзі белгілеген коммуникативтік тапсырмаларға байланысты әртүрлі оқу түрлерін қолданыңыз
	Жазылым		11.3.1 жоспарды қоса алғанда, жоспардың әртүрлі түрлерін жасау - анықтамалық схема; 11.3.4 мақсатты, мақсатты аудиторияны және

			сөйлеу жағдайын ескере отырып, әртүрлі типтегі және стильдегі мәтіндерді (реферат) жасауға, дәйексөзді орынды қолдану
	Тілдік нормалардың сақталуы		11.4.1 орфографиялық нормаларды сақтау; 11.4.3 синтаксистік нормативтерді (рефлексиялық етістіктермен және қысқа пассивті қатысуымен пассивті конструкциялармен, жеке емес сөйлемдермен), стилистикалық нормаларды сақтауға
2-тоқсан			
Қазіргі әлемдегі театр. Стилистика. Сөйлеу мәдениеті.	Тыңдалым және айтылым	Фразеология. Нақыл сөздер. Тұрақты сөйлемдер. Графикалық және мәнерлі құралдар.	11.1.1 мәтіннің негізгі және егжей-тегжейлі ақпаратын түсініп, автордың ұстанымына сыни көзқарас білдіре (кіріспе құрылымдар, терминология), мақсатты аудиторияны, жанрларды (лекция, сұхбат, пікірталас, пікірталас, пікірталас, мақала, бейне) анықтау; 11.1.2 мәтін авторының мақсаты мен позициясына негізделген негізгі идеяны анықтаңыз
	Оқылым		11.2.4 ғылыми (ғылыми мақала) әртүрлі жанрдағы мәтіндердің түрлерін, сипаттамаларын және тілдік ерекшеліктерін анықтау; 11.2.5 оқылған мәтін бойынша зерттеулер мен гипотеза сұрақтарын қалыптастырады
	Жазылым		11.3.4 мақсатты, мақсатты аудиторияны және сөйлеу жағдайын ескере отырып, әр түрлі типтегі және стильдегі мәтіндерді (ғылыми мақала) цитата жасау; 11.3.5 әртүрлі эссе жазу, оның ішінде аргументативті және пікірталас, ғылыми, журналистік әдебиетте ұсынылған мәселені зерделеу және талдау, өздерінің сөйлемын ұсынып, ақтау
	Тілдік нормалардың сақталуы		11.4.2 тілдің әртүрлі графикалық-экспрессивті құралдарын, коммуникацияның мақсаты мен жағдайына сәйкес стилистикалық фигураларды қолдануға болады
Қазіргі қоғам: көші-қон проблемалары. Сөйлеу стилі мен мәдениеті.	Тыңдалым және айтылым	Қанатты сөз тіркесі. Тұрақты сөйлемдер. Графикалық және мәнерлі құралдар.	11.1.3 кестелер мен диаграммалардағы мәтіннің мазмұнын болжау; 11.1.4 іскерлік әңгімеге қатысу, мәселені шешу және келісімге қол жеткізу
	Оқылым		11.2.1 автордың ұстанымын сыни түрде бағалайтын қатты және үздіксіз мәтіндердің негізгі, егжей-тегжейлі, жасырын мәліметтерін түсіну; 11.2.3 графикалық экспрессивтік құралдарды, стилистикалық фигураларды және басқа да мәтіндерді қолдануды түсіну
	Жазылым		11.3.2 тыңдаған, оқылған және аудиовизуалды материалдардың мазмұнды және сығылған жоспарларының, рефераттардың, түйіндемелердің, рефераттардың, аннотациялардың, есептердің,

			есептердің мазмұнын баяндайды; 11.3.3 кестелерді, диаграммаларды, графиктерді, диаграммаларды, аудио файлдарды, фотосуреттерді, қозғалыстағы суреттерді пайдаланып, презентация түрінде ақпаратты ұсынуға болады
	Тілдік нормалардың сақталуы		11.4.2 тілдің әртүрлі графикалық-экспрессивті құралдарын, коммуникацияның мақсаты мен жағдайына сәйкес стилистикалық фигураларды қолдануға болады
3-тоқсан			
XXI ғасырдағы заманауи медицина. Синтаксис және пунктуация.	Тыңдалым және айтылым	Қатысым. Айналыстағы қарапайым сөйлемдегі пунктуация. Түрлі байланыс түрлерімен күрделі сөйлемдегі пунктуация.	11.1.6 тыңдаған материалды сенімділік тұрғысынан бағалаңыз, оны сыни түрде бағалаңыз
	Оқылым		11.2.2 түстің, қаріптің саналуандылығының, дыбыстық және графикалық бейнелердің рөлін анықтау, мәтіннің негізгі ойларын берудегі гиперсілтемелер; 11.2.3 мәтіндік графикалық құралдарды, стилистикалық формаларды және басқа әдістерді қолдануды түсіну; 11.2.4 журналистік стильдік мәтіндердің (репортаждың) және субстраттардың түрлерін, сипаттамаларын және тілдік ерекшеліктерін анықтау
	Жазылым		11.3.5 әртүрлі эссе жазу, оның ішінде аргументативті және пікірталас, ғылыми, журналистік әдебиетте ұсынылған мәселені қарастыру және талдау, осы мәселені шешудің өз жолдарын ұсынып, негіздеу; 11.3.7 дұрыс және түзету мақсаттағы, мақсатты аудиторияны, қарым-қатынас жағдайын және оқырманға әсерін ескере отырып, мәтіндегі бар кемшіліктерді; 11.3.4 мақсаты, мақсатты аудитория және сөйлеу жағдайын есепке ала отырып, журналистік стильдің (есептердің) мәтіндерін жасау, дәйексөзді қолдану орынды
	Тілдік нормалардың сақталуы		11.4.4 қарапайым, күрделі (жеке мүшелер, кіріспе сөздер және қосылатын модульдер) тыныс белгілерін және түрлі байланыс түрлерімен күрделі сөйлемдерді қолданыңыз
Жастар мәдениеті: жас ұрпақтың мәселелері. Синтаксис және пунктуация.	Тыңдалым және айтылым	Қарапайым, қарапайым, күрделі (жеке мүшелер, кіріспе сөздер және қосылатын модульдер) және әртүрлі байланыс түрлерімен күрделі сөйлемдегі тыныс белгілер.	11.1.6 тыңдаған материалдарды сенімділік тұрғысынан бағалауға, оны сыни бағалауға; 11.1.4 іскерлік әңгімеге қатысу, мәселені шешу және келісімге қол жеткізу
	Оқылым		11.2.6 оқырманның өзі белгілеген коммуникативтік тапсырмаларға байланысты әртүрлі оқу түрлерін қолдану; 11.2.7 әртүрлі көздерден ақпарат алу, қарым-қатынас орнату;

			<p>11.2.8 тақырыпты, негізгі идеяны, міндеттерді, мақсатты, мақсатты аудиторияны, автордың ұстанымын және оқырманға әсерін ескере отырып, мәтіннің стилистикалық ерекшеліктерін (композициялық, лингвистикалық және жанрлық) салыстыру.</p>
	Жазылым		<p>11.3.5 әртүрлі эссе жазу, оның ішінде аргументативті және пікірталас, ғылыми, журналистік әдебиетте ұсынылған мәселені қарастыру және талдау, осы мәселені шешудің өз жолдарын ұсынып, негіздеу;</p> <p>11.3.7 дұрыс және түзету мақсаттағы, мақсатты аудиторияны, қарым-қатынас жағдайын және оқырманға әсерін ескере отырып, мәтіндегі бар барлық кемшіліктер</p>
	Тілдік нормалардың сақталуы		<p>11.4.4 қарапайым, қарапайым, күрделі (жеке мүшелер, кіріспе сөздер және қосылатын модульдер) тыныс белгілерін және түрлі байланыс түрлерімен күрделі сөйлемдерді қолданыңыз</p>
4-тоқсан			
Бейбітшілік пен қауіпсіздік. Орфография	Тыңдалым және айтылым	Орфографиялық нормалар.	<p>11.1.5 әлеуметтік-саяси, әлеуметтік-мәдени, әлеуметтік-экономикалық және білім беру салалары шеңберінде көпшілік алдында сөйлеу үшін егжей-тегжейлі монолог құру;</p> <p>11.1.6 тыңдаған материалды сенімділік тұрғысынан бағалаңыз, оны сыни түрде бағалаңыз</p>
	Оқылым		<p>11.2.2 түстің, қаріптің саналуандылығының, дыбыстық және графикалық бейнелердің рөлін анықтау, мәтіннің негізгі ойларын берудегі гиперсілтемелер;</p> <p>11.2.8 тақырыпты, негізгі идеяны, міндеттерді, мақсатты, мақсатты аудиторияны, автордың позициясын және оқырманға әсерін ескере отырып, мәтіннің стилистикалық ерекшеліктерін (композициялық, тілдік және жанрлық) салыстыруға;</p> <p>11.2.9 мәтіннің фрагменті мазмұнын түсіндіреді, оны тақырыппен, негізгі идеямен, авторлық ұстаныммен салыстырады</p>
	Жазылым		<p>11.3.6 авторлық сенімдерін, көзқарастарын және сезімдерін көрсететін техниканы қолдана отырып, әртүрлі жанрдағы сипаттама мәтіндерін және повесті мәтіндерді жазуға;</p> <p>11.3.7 дұрыс және түзету мақсаттағы, мақсатты аудиторияны, қарым-қатынас жағдайын және оқырманға әсерін ескере отырып, мәтіндегі бар барлық кемшіліктер</p>
	Тілдік нормалардың сақталуы		<p>11.4.1 Орфографиялық нормаларын қадағалаңыз</p>

Тарихи және мұра есте сақтау. Синтаксис Пунктуация	Тыңдалым және айтылым		11.1.6 тыңдаған материалды сенімділік тұрғысынан бағалаңыз, оны сыни түрде бағалаңыз
	Оқылым	Рефлексивті етістіктерімен және қысқа пассивті қатысуымен пассивтік конструкциялар, адамсыз сөйлемдерде. Өртүрлі байланыс түрлерімен сөйлемдегі пунктуация және күрделі сөйлемдер.	11.2.4 публицистикалық стильдің (жалпыға ортақ орындаушылық) әртүрлі жанрадағы мәтіндердің түрлерін, сипаттамаларын және тілдік ерекшеліктерін анықтау; 11.2.8 тақырыпты, негізгі идеяны, проблеманы, мақсатты, мақсатты аудиторияны, автордың позициясын және оқырманның әсерін ескере отырып, мәтіннің стилистикалық ерекшеліктерін (композициялық, лингвистикалық және жанрлық) салыстыруға; 11.2.9 мәтіннің фрагменті мазмұнын түсіндіреді, оны тақырыппен, негізгі идеямен, авторлық ұстаныммен салыстырады
	Жазылым		11.3.4 мақсатты, мақсатты аудиторияны және сөйлеу жағдайын ескере отырып, әртүрлі типтегі және стильдегі мәтіндерді (ашық сөйлеу) сілтеме дұрысжасау; 11.3.5 әртүрлі эссе жазу, оның ішінде аргументативті және пікірталас, ғылыми, журналистік әдебиетте ұсынылған мәселені қарастыру және талдау, осы мәселені шешудің өз жолдарын ұсынып, негіздеу; 11.3.6 автордың сенімдерін, көзқарастары мен сезімдерін бейнелейтін техниканы қолдана отырып, әртүрлі жанрадағы сипаттама-әңгімелеу мәтіндерін жазыңыз
	Тілдік нормалардың сақталуы		11.4.3 синтаксистік нормативтерді (рефлексиялық етістіктермен және қысқа пассивті қатысушылары бар, пассивтік сөйлемдермен), стилистикалық нормаларды сақтауға; 11.4.4 әртүрлі байланыс түрлерімен комплекстік сөйлемдерде тыныс белгілерін қолданыңыз

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2017 жылғы 27 шілдедегі
№ 352 бұйрығына 180-қосымша
Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 398-қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің 10-11-сыныптарына арналған "Орыс тілі мен әдебиеті" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (жаратылыстану-математикалық бағыт, қоғамдық-гуманитарлық бағыт)

1. Оқу бағдарламасы "Білім берудің барлық деңгейінің мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттарын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы №604 бұйрығымен

бекітілген Жалпы орта білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес әзірленген (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 17669 болып тіркелген).

Ескерту. 1-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Білім және ғылым министрінің 07.03.2019 № 105 (10-сынып оқушылары үшін 01.09.2019, 11-сынып оқушылары үшін 01.09.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

2. "Орыс тілі мен әдебиеті" пәніне арналған оқу бағдарламасы білім алушылардың дүниетанымының қалыптасуына, түрлі саладағы: әлеуметтік-мәдени, әлеуметтік-экономикалық, ғылыми-техникалық, оқу-кәсіби ақпараттарды пайдалануға мүмкіндік береді, жалпы әлемдік білім кеңістігінде бағдарлануға көмектеседі

3. "Орыс тілі мен әдебиеті" пәніне арналған оқу бағдарламасының мақсаты – білім алушылардың түрлі деңгейдегі тілдік құралдар жүйесін меңгеруге негізделген тілдік дағдыларын жетілдіруге, орыс әдеби тілінің ережелері мен нормаларын, сөйлеу этикеті ережелерін сақтауға, функционалдық сауаттылығын дамытуға мүмкіндік береді.

4. Оқу бағдарламасы барлық тілдік дағдылардың түрлерін дамытуға бағытталған.

5. Білім алушылар орта мектепті аяқтаған соң "Шет тілін меңгерудің жалпы еуропалық құзыреті" (CEFR) C1 деңгейіне сәйкес тілді еркін меңгеруі тиіс.

6. "Орыс тілі мен әдебиеті" оқу бағдарламасының негізгі міндеттері:

1) әлеуметтік-мәдени, әлеуметтік-экономикалық, ғылыми-техникалық, оқу-кәсіби өмір саласына қажетті тыңдалым, айтылым, жазылым, оқылым қарым-қатынас дағдыларын дамыту;

2) тілдік бірліктер жүйесі туралы білімдерін жетілдіру, олардың ережелерінің құрылымы, қызметі, орыс тілінің ережелері мен нормаларына, синтаксистік құрылымға сәйкестігі туралы дағдылары мен біліктіліктері, сондай-ақ әдеби-теориялық ұғымы туралы білімін жетілдіру;

3) көркем мәтінді талдау дағдысын дамыту, әдеби шығарманың тегі мен жанрын анықтау, бейнелеу-мәнерлеу құралдарының рөлін сипаттау, шығарманың идеясы мен проблемасын тұжырымдау;

4) оқылған мәтін бойынша өзіндік көзқарасын білдіру дағдысын дамыту, авторлық ұстанымын көрсету;

5) орыс әдеби тілінің нормалары негізіне сәйкес тақырып бойынша келісілген мәтін құрау дағдыларын жетілдіру (ауызша және жазбаша);

6) білік, дағдыларын жетілдіру, келісілген мәтінді іздеу, ақпаратты өңдеу және тиянақтау;

7) білім алушылардың басқа пәндер бойынша алған білімдерін оқу және жазу, зерттеушілік біліктері, талдау, жинақтау, бағалау, ақпаратты интерпретациялау негізін қалыптастыруға бағытталған сын тұрғысынан ойлау дағдыларын жетілдіру;

8) коммуникативтік міндеттермен сәйкес келетін оқу түрлерін қолдану;

9) білім алушылардың орыс тіліндегі сөздік қорын мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндер лексикасымен және фразеологиясымен толықтыру;

10) ақпараттық-коммуникативтік және компьютерлік технологияны қолдану дағдыларын жетілдіру;

11) Қазақстанда және шетелде тұратын түрлі этностардың мәдениеті мен тіліне толеранттық қарым-қатынасын қалыптастыру.

7. Грамматикалық материалдар лексикалық тақырыптардың контекстінде әдеби көркем шығармалар мәтіні негізінде оқытылады.

8. "Орыс тілі мен әдебиеті" пәні бойынша оқу бағдарламасы жоғары сыныпта екі жыл оқытуға арналған.

2-тарау. "Орыс тілі мен әдебиеті" пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

9. "Орыс тілі мен әдебиеті" пәні бойынша оқу жүктемесінің жоғары шекті көлемі:

1) 10-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағатты;

2) 11-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағатты құрайды.

Оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі "Қазақстан Республикасындағы бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспарларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2012 жылғы 8 қарашадағы № 500 бұйрығымен бекітілген үлгілік оқу жоспарына тәуелді (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 8170 болып тіркелген).

Ескерту. 9-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Білім және ғылым министрінің 07.03.2019 № 105 (10-сынып оқушылары үшін 01.09.2019, 11-сынып оқушылары үшін 01.09.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

10. Оқу бағдарламасының мазмұны бөлім бойынша тілдік дағдылардың түрлері мен тілдік бірліктерді қолданып оқытуға арналған.

11. "Орыс тілі мен әдебиеті" пәнінің оқу мазмұны 5 бөлімге бөлінеді. Бөлімдерді бөлімшелер құрайды, олар сыныптар бойынша күтілетін нәтижелер түрінде оқыту мақсаттарынан тұрады.

12. Оқыту мақсаттары арқылы мұғалімдер сөйлеу қызметінің төрт дағдысын (тыңдалым, айтылым, оқылым, жазылым) қалыптастырады, сонымен қатар, оқушылардың жетістігін бағалайды және оқытудың келесі кезеңі туралы ақпарат береді.

13. "Тыңдалым" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) ауызша айтылған хабарды түсіну /аудио/бейнематериалдар;
- 2) сөздің лексикалық мағынасын түсіну;
- 3) әдеби көркем шығармалардың мазмұнын түсіну;
- 4) мәтіннің негізгі ойын анықтау;
- 5) мәтін мазмұнын болжау;

14. "Айтылым" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) сөздік қордың алуандығы;
- 2) ауызша айтылған мәтінді айтып беру тыңдалған/оқылған мәтін;
- 3) сөйлеу нормаларын сақтау;
- 4) монологті сөз сөйлеуді құрау;
- 5) диалогке қатысу;
- 6) ауызша сөйлеуді бағалау;

15. "Оқылым" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) мәтіннің мазмұнын түсіну;
- 2) сөйлеу стилі мен типін анықтау;
- 3) сұрақтар мен жауаптарды тұжырымдау;
- 4) оқудың әртүрлі түрлерін меңгеру;
- 5) көркем шығармаларды талдау;
- 6) әртүрлі ресурстардан ақпараттарды алу;
- 7) мәтіндерді салыстырмалы талдау

16. "Жазылым" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) әртүрлі сөйлеу жанрлары және стиліндегі мәтіндерді құрау;
- 2) тыңдалған, оқылған және аудиовизуалды материалдарды жинақтау;
- 3) түрлі нысандағы ақпараттарды көрсету ;
- 4) шығармашылық хат;
- 5) эссе жазу;
- 6) орфографиялық нормаларды сақтау;
- 7) пунктуациялық нормаларды сақтау.

17. "Тілдік бірліктерді қолдану" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) сөздердің грамматикалық нысандарын пайдалану;
- 2) синтаксистік құрылымдарды пайдалану.

3-тарау. Оқу мақсаттарының жүйесі

18. Бағдарламада "оқу мақсаттары" үш саннан тұратын кодтық белгімен белгіленді. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші бөлімше ретін, үшінші бағдарлама бөлімшесіндегі оқу мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 10.2.1. кодында "10" - сынып, "2" - бөлімше, "1" - оқу мақсатының реттік саны.

- 1) тыңдалым:

Білім алушылар:		
Дағдылар	Оқыту мақсаттары	
	10-сынып	11-сынып
1. Ауызша айтылған хабарды түсіну /аудио/ бейнематериалдар	10.1.1- сөйлеуші сөзінің әлеуметтік және эмоциялық-экспрессивті ерекшеліктерін анықтай отырып хабардың негізгі, егжей-тегжейлі және жасырын ақпараттарын түсіну	11.1.1 - сөйлеушінің әлеуметтік-мінез-құлық сипаттағы және коммуникативтік ниетін анықтау арқылы негізгі, егжей-тегжейлі және жасырын хабарланған ақпараттарды түсіну
2. Сөздің лексикалық мағынасын түсіну	10.1.2 - ғылыми-техникалық, қоғамдық-саяси, оқу-кәсіби тақырыптағы сөздердің мағынасын түсіну	11.1.2 - құқықтық, қоғамдық-саяси, экономикалық тақырыптағы сөздердің мағынасын түсіну
3. Әдеби көркем шығармалардың мазмұнын түсіну	10.1.3 – мәтіннің негізгі ойын және мәселені анықтау, мүмкін болатын шешу жолдарын көрсету	11.1.3 - мәтіннің негізгі ойын және автор ұстанымын анықтау , оған өзінің қарым-қатынасын көрсету
4. Мәтіннің негізгі ойын анықтау	10.1.4 - мәтіннің қорытынды сөйлемдеріне, тұжырымдарына сүйене отырып, барлық мәтіннің мазмұнын болжау	11.1.4 - ұсынылған мәселе бойынша себеп , салдарын болжау
5. Мәтін мазмұнын болжау	10.1.5 - мақсатты аудиторияға назар аудару тәсілдерін пайдалану арқылы пікірді бағалау; сұхбаттасумен келісу/келіспеуге негізделген қақтығыс жағдаятын реттеу біліктілігі, мәтіннің формасы мен құрылымдық және тілдік ерекшелігі	11.1.5 - кең ауқымды тақырыптар бойынша ауызша сөйлеудің түрлі нысандарын сөйлеу тәртібі тактикасы тұрғысында іске асыру біліктілігі ұстанымында сөз сөйлеуді бағалау

2) айтылым:

Білім алушылар:		
Дағдылар	Оқыту мақсаттары	
	10-сынып	11-сынып
1. Сөздік қордың алуандығы	10.2.1- сөздік қорға кіретін ғылыми-техникалық, қоғамдық-саяси, оқу-кәсіби тақырыптардағы лексиканы меңгеру	11.2.1 - сөздік қорға кіретін заңнамалық, қоғамдық-саяси және экономикалық тақырыптардағы лексиканы меңгеру
2. Ауызша айтылған мәтінді айтып беру тыңдалған/оқылған мәтін;	10.2.2 - мәселені өз түсінуінде көрсете және оқығанын/тыңдағанын өз тәжірибесімен байланыстыра отырып мәтіннің мазмұнын айту	11.2.2 - назар аудару құралдарын пайдалану арқылы нақты мақсатты аудиторияда мәтіннің мазмұнын бейімдеп айту;
3. Сөйлеу нормаларын сақтау	10.2.3- лексикалық үйлесімділіктің бұзылуын болдырмай тілдік нормаларды сақтау, сөздерді өзіне тән мәнінде қолдану;	11.2.3 -лексикалық жетіспеушілікті немесе артықшылықты, логикалық қателіктерді болдырмау үшін сөйлеу нормаларын дұрыс сақтау
4. Монологті сөз сөйлеуді құрау	10.2.4 - мақсатты аудиторияны ескере отырып, назар аудару тәсілдерін пайдаланып пікір құрау (талаптану, сенім, ақпараттық әңгіме)	11.2.4 - көпшіліктің алдында сөйлеу үшін назар аударуды, аудиториямен байланыста болуды ескере отырып монологті сөз сөйлеуді құрау
5. Диалогке қатысу	10.2.5 - проблемаларды шешуді ұсына отырып және әртүрлі тұрғыдан жинақтау жасай отырып пікірталасқа қатысу	11.2.5- проблемаларды шеше отырып келісімге қол жеткізу арқылы іскерлік әңгімеге қатысу
6. Ауызша сөйлеуді бағалау	10.2.6 - нақты мақсатты аудиторияға назар аудару тәсілдерін пайдалану арқылы	11.2.6 - кең ауқымды тақырыптар бойынша ауызша сөйлеудің түрлі формаларын сөйлеу

	мәселеге өзіндік қарым-қатынасын көрсетіп, қақтығыс жағдаятын реттей алу біліктілігі, өзіндік көзқарасы негізінде ауызша сөйлеуді бағалау	тәртібі тактикасы тұрғысында іске асыру біліктілігі, тыңдаушыларға әсер етуде өз ұстанымында тұру, өз көзқарасын қорғауда ауызша сөз сөйлеуді бағалау
--	-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

3) оқылым:

Білім алушылар:		
Дағдылар	Оқыту мақсаттары	
	10-сынып	11-сынып
1. Мәтіннің мазмұнын түсіну	10.3.1 - мәтіннің жалпы идеясын бөлшектерімен салыстыра әрі түсіндіре отырып тұтас және тұтас емес мәтіндердің мазмұнын егжей-тегжейлі түсіну;	11.3.1- мәтінді түсіндіре отырып және график, кестелер, иллюстрациялардың негізгі ойы мен міндеттерін анықтай отырып, мәтіндер мазмұнын түсіндіру және егжей-тегжейлі түсіну
2. Сөйлеу стилі мен типтерін анықтау	10.3.2 - түрлі жанрлар мен стильдердегі, оның ішінде, ғылыми стильдегі (ғылыми-көпшілік мақала, аналитикалық мақала, баспасөз хабарламасы, репортаж) мәтіндердің ерекшеліктерін анықтау; өзіне тән белгілер негізінде мәтіндердің аралас түрге жататындығын анықтау	11.3.2 - түрлі жанрлар мен стильдердегі оның ішінде, ресми-іскери стильдегі (ғылыми мақала, іскерлік хат, тезистер, көпшілік алдында сөз сөйлеу) мәтіндердің стилистикалық ерекшеліктерін анықтау, өзіне тән белгілері негізінде мәтіндердің аралас түрге жататындығын анықтау
3. Сұрақтар мен жауаптарды тұжырымдау	10.3.3 - оқылған мәтін бойынша сұрақтарды қалыптастыру және өз көзқарасын растау үшін мәтіннен ақпараттарды пайдалана отырып сұрақтарға жауап беру	11.3.3 - мәтінде айқын көрсетілмеген ақпараты бар сұрақтарға жауап беру және сұрақтар қалыптастыру
4. Оқудың әртүрлі түрлерін меңгеру	10.3.4 - жүгіртіп оқу, сканерлеу және егжей-тегжейлі оқуды қоса алғанда оқулар стратегияларын меңгеру	11.3.4 - мақсаты мен міндеттеріне байланысты оқудың әртүрлі түрлерін және стратегияларын меңгеру
5. Көркем шығармаларды талдау	10.3.5 - негізгі ойды ашудағы композиция, бейнелеу-білдіру тәсілдері, бөлшектердің рөлін анықтай отырып әдеби көркем шығармалар мазмұнын талдау	11.3.5 - әдеби көркем шығармалардың нысаны мен мазмұнын бағалай отырып, олардың мазмұнына талдау жасау
6. Әртүрлі ресурстардан ақпарат алу	10.3.6 - дерек пен пікірді анықтай отырып әртүрлі дереккөздерден қажетті ақпаратты алу	11.3.6 - ақпараттағы айғақтарды сыни тұрғыдан бағалай отырып, әртүрлі дереккөздерден қажетті ақпаратты алу
7. Мәтіндерді салыстырмалы талдау	10.3.7 - олардың ортақ және ерекше белгілерін анықтай отырып мәтіндердің мақсаттарын, мақсатты аудиторияны, жанрлық және стилистикалық қатыстылығын салыстыру (статистикалық есеп, ғылыми-көпшілік мақала, баспасөз хабарламасы және басқалар)	11.3.7 - олардың ортақ және айырмашылық белгілерін анықтай отырып мәтіндердің мақсаттарын, мақсатты аудиторияны, авторлық ұстанымын, жанрлық және стилистикалық қатыстылығын салыстыру (ғылыми мақала тезистері, іскерлік хат, көпшілік алдында сөз сөйлеу, аналитикалық мақала және басқалар)

3) жазылым:

Білім алушылар:		
Дағдылар	Оқыту мақсаттары	
	10-сынып	11-сынып
1. Әртүрлі сөйлеу жанрлары және	10.4.1 - әртүрлі жанрдағы, стильдегі аралас типтегі мәтіндерді құрау (мақала, баспасөз-релизі, репортаж, аннотация)	11.4.1 - әртүрлі жанрдағы және стильдегі аралас типтегі мәтіндерді құрау (мақала, хат, тезис, резюме)

стиліндегі мәтіндерді құрау		
2. Тыңдалған, оқылған және аудиовизуалдық материалдарды синтездеу	10.4.2 - негізгі ойды сақтай және жеке баға бере отырып тыңдалған, оқылған және/немесе дыбыс-бейне жазу мәтіні ақпаратын ықшамдап баяндау	11.4.2 - негізгі ойды сақтай және бастапқы материалды қайта айта отырып тыңдалған, оқылған және/немесе дыбыс-бейне жазу мәтіні, соның ішінде, БАҚ-тың материалдары ақпаратын ықшамдап баяндау
3. Әртүрлі нысандағы ақпараттарды ұсыну	10.4.3 - екі және одан да көп мәтіндердің ақпараттарын пайдалана отырып ақпаратты тұтас емес мәтін түрінде ұсыну	11.4.3 - бір мәтінмен немесе проблемамен біріктірілген кестелердің, схемалардың, диаграммалардың деректерін салыстыра отырып ақпаратты тұтас мәтін (есеп, аналитикалық мақала) түрінде ұсыну
4. Шығармашылық хат	10.4.4 - басқа пәндік салалардан алған білімдерін пайдалана отырып шығармашылық жұмыстар жазу (сипаттау, баяндау)	11.4.4 - айқын немесе жасырын авторлық ұстанымда шығармашылық жұмыстар жазу (сипаттау, баяндау, аралас типті мәтіндер)
5. Эссе жазу	10.4.5 - көлемі 250-300 сөзден тұратын, соның ішінде себеп-тергеуімен, айғақты эссе жазу	11.4.5 - көлемі 250-300 сөзден тұратын, соның ішінде дискуссиялық, салғастырмалы-салыстырмалы эссе жазу
6. Орфографиялық нормаларды сақтау	10.4.6 - орфографиялық нормаларды сақтау (Н және НН әртүрлі сөз таптарында, Ы және Ы-нің, сандардың, күрделі сөздердің емле ережесі)	11.4.6 - орфографиялық нормаларды сақтау (шылаулар, үстеу, септеулік мен жалғаулық шылаулардың емле ережесі)
7. Пунктуациялық нормаларды сақтау	10.4.7 - күрделі синтаксистік құрылымдардағы тыныс белгілері нормаларын сақтау	11.4.7 - қиын жағдайларда пунктуациялық нормаларды сақтау (СҚС-дегі бірнеше бағыныңқы, септеулік шылаулармен)

4) тілдік бірліктерді пайдалану:

Білім алушылар:		
Дағдылар	10-сынып	11-сынып
1. Сөздердің грамматикалық нысандарын пайдалану	10.5.1 - әртүрлі нысандарда сөз таптарын дұрыс пайдалану;	11.5.1 - етістіктердің, үстеу және қызметтік сөз таптарының нысандарын дұрыс пайдалану
2. Синтаксистік құрылымдарды пайдалану	10.5.2 - функционалды-стистикалық қасиеттері тұрғысынан алғанда күрделі синтаксистік құрылымдарды орынды пайдалану	11.5.2 - сөйлеу сөздерін құрау кезінде орыс әдеби тілінің нормалары мен ережелерін пайдалану, заманауи орыс әдеби тілінің нормаларына сәйкес синтаксистік бірліктерді пайдалану

19. Осы оқу бағдарламасы қосымшада берілген жалпы орта білім беру деңгейінің 10-11-сыныптарға арналған "Орыс тілі мен әдебиеті" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының Ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес жүзеге асырылады.

20. Тоқсандағы бөлімдер және бөлімдер ішіндегі тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Жалпы орта білім беру деңгейінің 10-11-сыныптарына арналған орыс тілі мен

Жалпы орта білім беру деңгейінің 10-11-сыныптарына арналған "Орыс тілі мен әдебиеті" жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар (жаратылыстану-математикалық бағыт, қоғамдық-гуманитарлық бағыт)

Ескерту. Қосымша жаңа редакцияда – ҚР Білім және ғылым министрінің 07.03.2019 № 105 (10-сынып оқушылары үшін 01.09.2019, 11-сынып оқушылары үшін 01.09.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

1) 10 –сынып:

Тақырып	Оқытылатын шығармалар бойынша)	көркем (таңдау	Сөйлеу қызметінің түрлері	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан				
Туризм. Экотуризм	А.С.Пушкин "Казбектегі Монастырь", В.С. Высоцкий "Теңіз бен таулар гимні", А.К. Толстой "Жазық кеңістікке созылған"		Тыңдалым	10.1.1 сөйлеуші сөзінің әлеуметтік және эмоциялық-экспрессивті ерекшеліктерін анықтай отырып хабардың негізгі, егжей-тегжейлі және жасырын ақпараттарын түсіну; 10.1.2 ғылыми-техникалық, қоғамдық-саяси, оқу-кәсіби тақырыптағы сөздердің мағынасын түсіну
			Айтылым	10.2.1 сөздік қорға кіретін ғылыми-техникалық, қоғамдық-саяси, оқу-кәсіби тақырыптағы лексиканы меңгеру; 10.2.2 мәселені өз түсінуінде көрсете және оқығанын/тыңдағанын өз тәжірибесімен байланыстыра отырып мәтіннің мазмұнын айту
			Оқылым	10.3.1 мәтіннің жалпы идеясын бөлшектерімен салыстыра әрі түсіндіре отырып тұтас және тұтас емес мәтіндердің мазмұнын егжей-тегжейлі түсіну; 10.3.3 оқылған мәтін бойынша сұрақтарды қалыптастыру және өз көзқарасын растау үшін мәтіннен ақпараттарды пайдалана отырып сұрақтарға жауап беру
			Жазылым	10.4.1 әртүрлі жанрдағы, стильдегі аралас типтегі мәтіндерді құрау (мақала, баспасөз-релизі, репортаж, аннотация); 10.4.3 екі және одан да көп мәтіндердің ақпараттарын пайдалана отырып ақпаратты тұтас емес мәтін түрінде ұсыну
			Тілдік бірліктерді пайдалану	10.5.1 әртүрлі нысандарда сөз таптарын дұрыс пайдалану; 10.5.2 функционалды-стилистикалық қасиеттері тұрғысынан алғанда күрделі синтаксистік құрылымдарды орынды пайдалану
Адам және Отан	М. Ю. Лермонтов "Отаным", Ш. Айтматов "Боранды бекет" Г. Бельгер " Серғали ата "		Тыңдалым	10.1.4 мәтіннің қорытынды сөйлемдеріне, тұжырымдарына сүйене отырып, барлық мәтіннің мазмұнын болжау
			Айтылым	10.2.3 лексикалық үйлесімділіктің бұзылуын

	С. Есенин. "Ақын шығармашылығындағы Отан тақырыбы" (мұғалімдердің таңдауына). М.Д. Симашко. "Емшан". К.Г.Паустовский. "Бескорыстие". "Мәңгілік Ел" бағдарламасы.		болдырмай тілдік нормаларды сақтау, сөздерді өзіне тән мәнінде қолдану; 10.2.4 мақсатты аудиторияны ескере отырып, назар аударту тәсілдерін пайдаланып пікір құру (талаптану, сенім, ақпараттық әңгіме)
		Оқылым	10.3.2 түрлі жанрлар мен стильдердегі, соның ішінде, ғылыми стильдегі (ғылыми-көпшілік мақала, аналитикалық мақала, баспасөз хабарламасы, репортаж) мәтіндерінің ерекшеліктерін анықтау, өзіне тән белгілер негізінде мәтіндердің аралас түрге жататындығын анықтау; 10.3.4 қарап отырып оқу, сканерлеу және егжей-тегжейлі оқуды қоса алғанда оқулар стратегияларын меңгеру
		Жазылым	10.4.1 әртүрлі жанрдағы, стильдегі аралас типтегі мәтіндерді құрау (мақала, баспасөз-релизі, репортаж, аннотация); 10.4.2 негізгі ойын сақтай және жеке баға бере отырып тыңдалған, оқылған және/немесе дыбыс-бейне жазу мәтіні ақпаратын ықшамдап баяндау
		Тілдік бірліктерді пайдалану	10.5.1 әртүрлі нысандарда сөз таптарын дұрыс пайдалану; 10.5.2 функционалды-стилистикалық қасиеттері тұрғысынан алғанда күрделі синтаксистік құрылымдарды орынды пайдалану

2-тоқсан

Ғылым және этика	М. А. Булгаков "Иттің жүрегі" А. Беляев "Профессор Доуэлдің басы"	Тыңдалым	10.1.3 мәтіннің негізгі ойын және мәселені анықтау, мүмкін болатын шешу жолдарын көрсету
		Айтылым	10.2.1 сөздік қорға кіретін ғылыми-техникалық, қоғамдық-саяси, оқу-кәсіби тақырыптағы лексиканы меңгеру; 10.2.3 лексикалық үйлесімділіктің бұзылуын болдырмай тілдік нормаларды сақтау, сөздерді өзіне тән мәнінде қолдану; 10.2.5 проблемаларды шешуді ұсына отырып және әртүрлі тұрғыдан жинақтау жасай отырып пікірталасқа қатысу
		Оқылым	10.3.2 түрлі жанрлар мен стильдердегі, оның ішінде, ғылыми стильдегі (ғылыми-көпшілік мақала, аналитикалық мақала, баспасөз-релизі, репортаж) мәтіндердің ерекшеліктерін анықтау, өзіне тән белгілер негізінде мәтіндердің аралас түрге жататындығын анықтау; 10.3.6 дерек пен пікірді анықтай отырып әртүрлі дереккөздерден қажетті ақпаратты алу
		Жазылым	10.4.4 басқа пәндік салалардан алған білімдерін пайдалана отырып шығармашылық жұмыстар жазу (сипаттау, баяндау); 10.4.6 орфографиялық нормаларды сақтау (Н және НН әртүрлі сөз таптарында, Ы және Ы-нің,

			сандардың, күрделі сөздердің емле ережесі); 10.4.7 күрделі синтаксистік құрылымдардағы тыныс белгілері нормаларын сақтау
		Тілдік бірліктерді пайдалану	10.5.1 әртүрлі нысандарда сөз таптарын дұрыс пайдалану; 10.5.2 функционалды-стистикалық қасиеттері тұрғысынан алғанда күрделі синтаксистік құрылымдарды орынды пайдалану
Ғаламшар. Жер. Мұхиттар.	В.В. Маяковский "Атлант мұхиты" А.де Сент Экзюпери. "Маленький принц".	Тыңдалым	10.1.1 сөйлеуші сөзінің әлеуметтік және эмоциялық-экспрессивті ерекшеліктерін анықтай отырып хабардың негізгі, егжей-тегжейлі және жасырын ақпараттарын түсіну; 10.1.5 мақсатты аудиторияға назар аударту тәсілдерін пайдалану тұрғысында пікірді бағалау; сұхбаттасымен келісу/келіспеуге негізделген қақтығыс жағдаятын реттеу біліктілігі, мәтіннің формасы мен құрылымдық және тілдік ерекшелігі
		Айтылым	10.2.1 сөздік қорға кіретін ғылыми-техникалық, қоғамдық-саяси, оқу-кәсіби тақырыптағы лексиканы меңгеру; 10.2.4 мақсатты аудиторияны ескере отырып, назар аударту тәсілдерін пайдаланып пікір құру (талаптану, сенім, ақпараттық әңгіме)
		Оқылым	10.3.1 мәтіннің жалпы идеясын бөлшектерімен салыстыра әрі түсіндіре отырып тұтас және тұтас емес мәтіндердің мазмұнын егжей-тегжейлі түсіну; 10.3.7 олардың ортақ және ерекше белгілерін анықтай отырып мәтіндердің мақсаттарын, мақсатты аудиторияны, жанрлық және стилистикалық қатыстылығын салыстыру (статистикалық есеп, ғылыми-көпшілік мақала, баспасөз хабарламасы және басқалар)
		Жазылым	10.4.4 басқа пәндік салалардан алған білімдерін пайдалана отырып шығармашылық жұмыстар жазу (сипаттау, баяндау); 10.4.6 орфографиялық нормаларды сақтау (Н және НН әртүрлі сөз таптарында, Ы және Ы-нің, сандардың, күрделі сөздердің емле ережесі); 10.4.7 күрделі синтаксистік құрылымдардығы тыныс белгілері нормаларын сақтау
		Тілдік бірліктерді пайдалану	10.5.1 әртүрлі нысандарда сөз таптарын дұрыс пайдалану; 10.5.2 функционалды-стистикалық қасиеттері тұрғысынан алғанда күрделі синтаксистік құрылымдарды орынды пайдалану
3-тоқсан			
Әдебиет және өнер	А.С. Пушкин "Моцарт пен Сальери", "Е.Онегин". А.И. Куприн "Гранат білезік", В.М. Гаршин "Суретшілер".	Тыңдалым	10.1.1 сөйлеуші сөзінің әлеуметтік және эмоциялық-экспрессивті ерекшеліктерін анықтай отырып хабардың негізгі, егжей-тегжейлі және жасырын ақпараттарын түсіну;

	<p>О.Сулейменов. "Махамбету" ("Ақын әні" үзінді).</p>		<p>10.1.5 мақсатты аудиторияға назар аударту тәсілдерін пайдалану тұрғысында пікірді бағалау, сұхбаттасымен келісу/келіспеуге негізделген қақтығыс жағдаятын реттеу біліктілігі, мәтіннің формасы мен құрылымдық және тілдік ерекшелігі</p>
		Айтылым	<p>10.2.1 сөздік қорға кіретін ғылыми-техникалық, қоғамдық-саяси, оқу-кәсіби тақырыптағы лексиканы меңгеру; 10.2.5 проблемаларды шешуді ұсына отырып және әртүрлі тұрғыдан жинақтау жасай отырып пікірталасқа қатысу</p>
		Оқылым	<p>10.3.3 оқылған мәтін бойынша сұрақтарды қалыптастыру және өз көзқарасын растау үшін мәтіннен ақпараттарды пайдалана отырып сұрақтарға жауап беру; 10.3.5 негізгі ойын ашудағы композиция, бейнелеу-білдіру тәсілдері, бөлшектердің рөлін анықтай отырып әдеби көркем шығармалар мазмұнын талдау; 10.3.7 олардың ортақ және ерекше белгілерін анықтай отырып мәтіндердің мақсаттарын, мақсатты аудиторияны, жанрлық және стилистикалық қатыстылығын салыстыру (статистикалық есеп, ғылыми-көпшілік мақала, баспасөз хабарламасы және басқалар)</p>
		Жазылым	<p>10.4.7 күрделі синтаксистік құрылымдардығы тыныс белгілері нормаларын сақтау</p>
		Тілдік бірліктерді пайдалану	<p>10.5.1 әртүрлі нысандарда сөз таптарын дұрыс пайдалану; 10.5.2 функционалды-стилистикалық қасиеттері тұрғысынан алғанда күрделі синтаксистік құрылымдарды орынды пайдалану</p>
Әдебиеттегі және БАҚ-тағы әлеуметтік теңсіздік тақырыбы	<p>А.П. Чехов "Жуан және жіңішке", Н. А. Островский "Жасаусыз қалыңдық", Н. В. Гоголь "Шинель". И.С.Тургенев. "Екі бай"</p>	Тыңдалым	<p>10.1.2 ғылыми-техникалық, қоғамдық-саяси, оқу-кәсіби тақырыптағы сөздердің мағынасын түсіну; 10.1.3 мәтіннің негізгі ойын және мәселені анықтау, мүмкін болатын шешу жолдарын көрсету</p>
		Айтылым	<p>10.2.3 лексикалық үйлесімділіктің бұзылуын болдырмай тілдік нормаларды сақтау, сөздерді өзіне тән мәнінде қолдану; 10.2.4 мақсатты аудиторияны ескере отырып, назар аударту тәсілдерін пайдаланып пікір құру (талаптану, сенім, ақпараттық әңгіме)</p>
		Оқылым	<p>10.3.2 түрлі жанрлар мен стильдердегі, оның ішінде, ғылыми стильдегі (ғылыми-көпшілік мақала, аналитикалық мақала, баспасөз хабарламасы, репортаж) мәтіндердің ерекшеліктерін анықтау, өзіне тән белгілер негізінде мәтіндердің аралас түрге жататындығын анықтау; 10.3.5 негізгі ойын ашудағы композиция, бейнелеу-білдіру тәсілдері, бөлшектердің рөлін анықтай</p>

			отырып әдеби көркем шығармалар мазмұнын талдау
		Жазылым	10.4.2 негізгі ойын сақтай және жеке баға бере отырып тыңдалған, оқылған және/немесе дыбыс-бейне жазу мәтіні ақпаратын ықшамдап баяндау; 10.4.3 екі және одан да көп мәтіндердің ақпараттарын пайдалана отырып ақпаратты тұтас емес мәтін түрінде ұсыну; 10.4.5 көлемі 200-250 сөзден тұратын, соның ішінде себеп-тергеуімен, айғақты әссе жазу
		Тілдік бірліктерді пайдалану	10.5.1 әртүрлі нысандарда сөз таптарын дұрыс пайдалану; 10.5.2 функционалды-стилистикалық қасиеттері тұрғысынан алғанда күрделі синтаксистік құрылымдарды орынды пайдалану
4-тоқсан			
Қоғамның дамуы: экономика және ынтымақтастық	О. Бальзак "Гобсек". Н.А. Назарбаев. "Тарих толқынында" (үзінді).	Тыңдалым	10.1.1 сөйлеуші сөзінің әлеуметтік және эмоциялық-экспрессивті ерекшеліктерін анықтай отырып хабардың негізгі, егжей-тегжейлі және жасырын ақпараттарын түсіну; 10.1.5 мақсатты аудиторияға назар аударту тәсілдерін пайдалану тұрғысында пікірді бағалау, сұхбаттасымен келісу/келіспеуге негізделген қақтығыс жағдаятын реттеу біліктілігі, мәтіннің формасы мен құрылымдық және тілдік ерекшелігі
		Айтылым	10.2.2 мәселені өз түсінуінде көрсете және оқығанын/тыңдағанын өз тәжірибесімен байланыстыра отырып мәтіннің мазмұнын айту; 10.2.5 проблемаларды шешуді ұсына отырып және әртүрлі тұрғыдан жинақтау жасай отырып пікірталасқа қатысу
		Оқылым	10.3.4 жүгіртіп оқу, сканерлеу және егжей-тегжейлі оқуды қоса алғанда оқулар стратегияларын меңгеру; 10.3.5 негізгі ойын ашудағы композиция, бейнелеу-білдіру тәсілдері, бөлшектердің ролін анықтай отырып әдеби көркем шығармалар мазмұнын талдау
		Жазылым	10.4.1 әртүрлі жанрдағы, стильдегі аралас типтегі мәтіндерді құрау (мақала, баспасөз-релизі, репортаж, аннотация); 10.4.3 екі және одан да көп мәтіндердің ақпараттарын пайдалана отырып ақпаратты тұтас емес мәтін түрінде ұсыну
		Тілдік бірліктерді пайдалану	10.5.1 әртүрлі нысандарда сөз таптарын дұрыс пайдалану; 10.5.2 функционалды-стилистикалық қасиеттері тұрғысынан алғанда күрделі синтаксистік құрылымдарды орынды пайдалану
Еңбектің адам және қоғам өміріндегі	А. П. Платонов "Құмды жердің мұғалімі", М.Е. Салтыков - Щедрин "Бір мұжықтың екі генералды	Тыңдалым	10.1.2 ғылыми-техникалық, қоғамдық-саяси, оқу-кәсіби тақырыптағы сөздердің мағынасын түсіну; 10.1.5 мақсатты аудиторияға назар аударту тәсілдерін пайдалану тұрғысында пікірді бағалау,

маңызы	қалай асырағаны туралы" повесть. М.Е. Салтыков – Щедрин. "Дикий помещик".		сұхбаттасымен келісу/келіспеуге негізделген қақтығыс жағдаятын реттеу біліктілігі, мәтіннің формасы мен құрылымдық және тілдік ерекшелігі
		Айтылым	10.2.1 сөздік қорға кіретін ғылыми-техникалық, қоғамдық-саяси, оқу-кәсіби тақырыптағы лексиканы меңгеру; 10.2.4 мақсатты аудиторияны ескере отырып, назар аударту тәсілдерін пайдаланып пікір құру (талаптану, сенім, ақпараттық әңгіме)
		Оқылым	10.3.2 түрлі жанрлар мен стильдердегі, оның ішінде, ғылыми стильдегі (ғылыми-көпшілік мақала, аналитикалық мақала, баспасөз-релизі, репортаж) мәтіндердің ерекшеліктерін анықтау, өзіне тән белгілер негізінде мәтіндердің аралас түрге жататындығын анықтау; 10.3.7 олардың ортақ және ерекше белгілерін анықтай отырып мәтіндердің мақсаттарын, мақсатты аудиторияны, жанрлық және стилистикалық қатыстылығын салыстыру (статистикалық есеп, ғылыми-көпшілік мақала, баспасөз хабарламасы және басқалар)
		Жазылым	10.4.5 көлемі 200-250 сөзден тұратын, оның ішінде, себеп-тергеуімен, айғақты эссе жазу; 10.4.6 орфографиялық нормаларды сақтау (Н және НН әртүрлі сөз таптарында, Ы және Ы-нің, сандардың, күрделі сөздердің емле ережесі); 10.4.7 күрделі синтаксистік құрылымдардығы тыныс белгілері нормаларын сақтау
		Тілдік бірліктерді пайдалану	10.5.1 әртүрлі нысандарда сөз таптарын дұрыс пайдалану; 10.5.2 функционалды-стилистикалық қасиеттері тұрғысынан алғанда күрделі синтаксистік құрылымдарды орынды пайдалану

2) 11 –сынып:

Тақырып	Оқытылатын көркем шығармалар (тандау бойынша)	Сөйлеу қызметінің түрлері	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан			
Қоғам дамуының көрсеткіші: экология, биоресурстар	Р. Сейсенбаев "Күйреу". М.Дудин. "Жерді қорғандар!".	Тыңдалым	11.1.1 сөйлеуші сөзінің әлеуметтік және эмоциялық-экспрессивті ерекшеліктерін анықтай отырып хабардың негізгі, егжей-тегжейлі және жасырын ақпараттарын түсіну; 11.1.2 құқықтық, қоғамдық-саяси, экономикалық тақырыптағы сөздердің мағынасын түсіну
		Айтылым	11.2.2 назар аудару құралдарын пайдалану арқылы нақты мақсатты аудиторияда мәтіннің мазмұнын бейімдеп айту; 11.2.5 проблемаларды шеше отырып келісімге қол жеткізу арқылы іскерлік әңгімеге қатысу

		Оқылым	11.3.1 мәтінді түсіндіре отырып және график, кестелер, иллюстрациялардың негізгі ойы мен міндеттерін анықтай отырып, мәтіндер мазмұнын түсіндіру және егжей-тегжейлі түсіну; 11.3.3 мәтінде айқын көрсетілмеген ақпараты бар сұрақтарға жауап беру және сұрақтар қалыптастыру
		Жазылым	11.4.1 әртүрлі жанрдағы және стильдегі аралас типтегі мәтіндерді құрау (мақала, хат, тезис, резюме); 11.4.3 бір мәтінмен немесе проблемамен біріктірілген кестелердің, схемалардың, диаграммалардың деректерін салыстыра отырып ақпаратты тұтас мәтін (есеп, аналитикалық мақала) түрінде ұсыну
		Тілдік бірліктерді пайдалану	11.5.1 егістіктердің, үстеу және қызметтік сөз таптарының дұрыс нысандарын пайдалану; 11.5.2 сөйлеу сөздерін құрау кезінде орыс әдеби тілінің нормалары мен ережелерін пайдалану, заманауи орыс әдеби тілінің нормаларына сәйкес синтаксистік бірліктерді пайдалану
Қоғам дамуының көрсеткіші: бос уақыт	И.А. Гончаров "Обломов".	Тыңдалым	11.1.4 ұсынылған мәселе бойынша себеп, салдарын болжау
		Айтылым	11.2.3 лексикалық жетіспеушілікті немесе артықшылықты, логикалық қателіктерді болдырмау үшін сөйлеу нормаларын дұрыс сақтау; 11.2.4 көпшіліктің алдында сөз сөйлеу үшін назар аудартуды, аудиториямен байланыста болуды ескере отырып монологті сөз сөйлеуді құру
		Оқылым	11.3.1 мәтінді түсіндіре отырып және график, кестелер, иллюстрациялардың негізгі ойы мен міндеттерін анықтай отырып, мәтіндер мазмұнын түсіндіру және егжей-тегжейлі түсіну; 11.3.3 мәтінде айқын көрсетілмеген ақпараты бар сұрақтарға жауап беру және сұрақтар қалыптастыру; 11.3.4 мақсаты мен міндеттеріне байланысты оқудың әртүрлі түрлерін және стратегияларын меңгеру
		Жазылым	11.4.1 әртүрлі жанрдағы және стильдегі аралас типтегі мәтіндерді құрау (мақала, хат, тезис, резюме); 11.4.2 негізгі ойды сақтай және бастапқы материалды қайта айта отырып тыңдалған, оқылған және/немесе дыбыс-бейне жазу мәтіні, соның ішінде, БАҚ-тың материалдары ақпаратын ықшамдап баяндау
		Тілдік бірліктерді пайдалану	11.5.1 егістіктердің, үстеу және қызметтік сөз таптарының нысандарын дұрыс пайдалану; 11.5.2 сөйлеу сөздерін құрау кезінде орыс әдеби

			тілінің нормалары мен ережелерін пайдалану, заманауи орыс әдеби тілінің нормаларына сәйкес синтаксистік бірліктерді пайдалану
2-тоқсан			
Адам және тарих	А.С.Пушкин "Евгений Онегин", О.Сүлейменов "Бір соғыс екінші соғыспен аяқталды...", А.Ахматова "Реквием".	Тыңдалым	11.1.3 мәтіннің негізгі ойын және автор ұстанымын анықтау , оған өзінің қарым-қатынасын көрсету
		Айтылым	11.2.3 лексикалық жетіспеушілікті немесе артықшылықты, логикалық қателіктерді болдырмау үшін сөйлеу нормаларын дұрыс сақтау; 11.2.5 проблемаларды шеше отырып келісімге қол жеткізу арқылы іскерлік әңгімеге қатысу
		Оқылым	11.3.2 түрлі жанрлар мен стильдердегі соның ішінде ресми-іскери стильдегі (ғылыми мақала, іскерлік хат, тезистер, көпшілік алдында сөз сөйлеу) мәтіндердің стилистикалық ерекшеліктерін анықтау, өзіне тән белгілері негізінде мәтіндердің аралас түрге жататындығын анықтау; 11.3.5 әдеби көркем шығармалардың нысаны мен мазмұнын бағалай отырып, олардың мазмұнына талдау жасау; 11.3.6 ақпараттағы айғақтарды сыни тұрғыдан бағалай отырып, әртүрлі дереккөздерден қажетті ақпаратты алу
		Жазылым	11.4.4 айқын немесе жасырын авторлық ұстанымда шығармашылық жұмыстар жазу (сипаттау, баяндау, аралас типті мәтіндер); 11.4.6 орфографиялық нормаларды сақтау (шылаулар, үстеу, септеулік мен жалғаулық шылаулардың емле ережесі); 11.4.7 қиын жағдайларда тыныс белгілері нормаларын сақтау (СҚС-дегі бірнеше бағыныңқымен, септеулік шылаулармен)
		Тілдік бірліктерді пайдалану	11.5.1 етістіктердің, үстеу және қызметтік сөз таптарының нысандарын дұрыс пайдалану; 11.5.2 сөйлеу сөздерін құрау кезінде орыс әдеби тілінің нормалары мен ережелерін пайдалану, заманауи орыс әдеби тілінің нормаларына сәйкес синтаксистік бірліктерді пайдалану
Болашақ энергиясы. Сөз энергиясы	К. Алтай "Қазақша дұғалар". С.Назарова "Менің көк көзді аруағым". В.Высоцкий "Уақыт туралы баллада". О.Сабина. "ЭКСПО дене не: көрме туралы ең қызықтылар. Астанадағы ЭКСПО-2017" (мақалалар).	Тыңдалым	11.1.4 ұсынылған мәселе бойынша себеп , салдарын болжау
		Айтылым	11.2.1 сөздік қорға кіретін заңнамалық, қоғамдық-саяси және экономикалық тақырыптағы лексиканы меңгеру; 11.2.4 көпшіліктің алдында сөз сөйлеу үшін назар аудартуды, аудиториямен байланыста болуды ескере отырып монологті сөз сөйлеуді құру
		Оқылым	11.3.1 мәтінді түсіндіре отырып және график, кестелер, иллюстрациялардың негізгі ойы мен

			<p>міндеттерін анықтай отырып, мәтіндер мазмұнын түсіндіру және егжей-тегжейлі түсіну;</p> <p>11.3.6 ақпараттағы айғақтарды сыни тұрғыдан бағалай отырып, әртүрлі дереккөздерден қажетті ақпаратты алу</p>
		Жазылым	<p>11.4.1 әртүрлі жанрдағы және стильдегі аралас типтегі мәтіндерді құрау (мақала, хат, тезис, резюме);</p> <p>11.4.6 орфографиялық нормаларды сақтау (шылаулар, үстеу, септеулік мен жалғаулық шылаулардың емле ережесі);</p> <p>11.4.7 қиын жағдайларда пунктуациялық нормаларды сақтау (СҚС-дегі бірнеше бағыныңқы, септеулік шылаулармен)</p>
		Тілдік бірліктерді пайдалану	<p>11.5.1 етістіктердің, үстеу және қызметтік сөз таптарының нысандарын дұрыс пайдалану;</p> <p>11.5.2 сөйлеу сөздерін құрау кезінде орыс әдеби тілінің нормалары мен ережелерін пайдалану, заманауи орыс әдеби тілінің нормаларына сәйкес синтаксистік бірліктерді пайдалану</p>
3-тоқсан			
Өлем және қауіпсіздік	Л.Н. Толстой "Соғыс және бейбітшілік" (Бородино шайқасы туралы бөлімді оқу), А.А.Сурков, К.М.Симонов, М.В.Исаков, Ю.В.Друниннің өлеңдері	Тыңдалым	<p>11.1.1 сөйлеушінің әлеуметтік-мінез-құлық сипаттағы және коммуникативтік ниетін анықтау арқылы негізгі, егжей-тегжейлі және жасырын хабарланған ақпараттарды түсіну;</p> <p>11.1.2 құқықтық, қоғамдық-саяси, экономикалық тақырыптағы сөздердің мағынасын түсіну</p>
		Айтылым	<p>11.2.3 лексикалық жетіспеушілікті немесе артықшылықты, логикалық қателіктерді болдырмау үшін сөйлеу нормаларын дұрыс сақтау;</p> <p>11.2.5 проблемаларды шеше отырып келісімге қол жеткізу арқылы іскерлік әңгімеге қатысу</p>
		Оқылым	<p>11.3.2 түрлі жанрлар мен стильдердегі оның ішінде, ресми-іскери стильдегі (ғылыми мақала, іскерлік хат, тезистер, көпшілік алдында сөз сөйлеу) мәтіндердің стилистикалық ерекшеліктерін анықтау, өзіне тән белгілері негізінде мәтіндердің аралас түрге жататындығын анықтау;</p> <p>11.3.3 мәтінде айқын көрсетілмеген ақпараты бар сұрақтарға жауап беру және сұрақтар қалыптастыру;</p> <p>11.3.4 мақсаты мен міндеттеріне байланысты оқудың әртүрлі түрлерін және стратегияларын меңгеру</p>
		Жазылым	<p>11.4.4 айқын немесе жасырын авторлық ұстанымда шығармашылық жұмыстар жазу (сипаттау, баяндау, аралас типті мәтіндер);</p> <p>11.4.6 орфографиялық нормаларды сақтау (шылаулар, үстеу, септеулік мен жалғаулық</p>

			шылаулардың емле ережесі); 11.4.7 қиын жағдайларда пунктуациялық нормаларды сақтау (СҚС-дегі бірнеше бағыныңқы, септеулік шылаулармен)
		Тілдік бірліктерді пайдалану	11.5.1 егістіктердің, үстеу және қызметтік сөз таптарының нысандарын дұрыс пайдалану; 11.5.2 сөйлеу сөздерін құрау кезінде орыс әдеби тілінің нормалары мен ережелерін пайдалану, заманауи орыс әдеби тілінің нормаларына сәйкес синтаксистік бірліктерді пайдалану
Заманауи әлемдегі театр мен кино	А.П. Чехов "Шие бағы"	Тыңдалым	11.1.2 құқықтық, қоғамдық-саяси, экономикалық тақырыптағы сөздердің мағынасын түсіну; 11.1.3 мәтіннің негізгі ойын және автор ұстанымын анықтау , оған өзінің қарым-қатынасын көрсету
		Айтылым	11.2.3 лексикалық жетіспеушілікті немесе артықшылықты, логикалық қателіктерді болдырмау үшін сөйлеу нормаларын дұрыс сақтау; 11.2.4 көпшіліктің алдында сөйлеу үшін назар аудартуды, аудиториямен байланыста болуды ескере отырып монологті сөз сөйлеуді құру
		Оқылым	11.3.5 әдеби көркем шығармалардың нысаны мен мазмұнын бағалай отырып, олардың мазмұнына талдау жасау; 11.3.7 олардың ортақ және айырмашылық белгілерін анықтай отырып мәтіндердің мақсаттарын, мақсатты аудиторияны, авторлық ұстанымын, жанрлық және стилистикалық қатыстылығын салыстыру (ғылыми мақала тезистері, іскерлік хат, көпшілік алдында сөз сөйлеу, аналитикалық мақала және басқалар)
		Жазылым	11.4.2 негізгі ойды сақтай және бастапқы материалды қайта айта отырып тыңдалған, оқылған және/немесе дыбыс-бейне жазу мәтіні, соның ішінде, БАҚ-тың материалдары ақпаратын ықшамдап баяндау; 11.4.5 көлемі 250-300 сөзден тұратын, соның ішінде дискуссиялық, салғастырмалы-салыстырмалы эссе жазу
		Тілдік бірліктерді пайдалану	11.5.1 егістіктердің, үстеу және қызметтік сөз таптарының нысандарын дұрыс пайдалану; 11.5.2 сөйлеу сөздерін құрау кезінде орыс әдеби тілінің нормалары мен ережелерін пайдалану, заманауи орыс әдеби тілінің нормаларына сәйкес синтаксистік бірліктерді пайдалану
4-тоқсан			
Адам құқығы - ең басты құндылық	О.О. Сулейменов "Жабайы дала", Ю.О. Домбровский "Ежелгіні сақтаушы". Ч.Айтматов. "Мәңгірт туралы"	Тыңдалым	11.1.5 кең ауқымды тақырыптар бойынша ауызша сөйлеудің түрлі нысандарын сөйлеу тәртібі тактикасы тұрғысында, іске асыру біліктілігі ұстанымында сөз сөйлеуді бағалау

	аңыз".	Айтылым	11.2.1 сөздік қорға кіретін заңнамалық, қоғамдық-саяси және экономикалық тақырыптағы лексиканы меңгеру; 11.2.2 назар аудару құралдарын пайдалану арқылы нақты мақсатты аудиторияда мәтіннің мазмұнын бейімдеп айту; 11.2.3 лексикалық жетіспеушілікті немесе артықшылықты, логикалық қателіктерді болдырмау үшін сөйлеу нормаларын дұрыс сақтау
		Оқылым	11.3.4 мақсаты мен міндеттеріне байланысты оқудың әртүрлі түрлерін және стратегияларын меңгеру; 11.3.7 олардың ортақ және айырмашылық белгілерін анықтай отырып мәтіндердің мақсаттарын, мақсатты аудиторияны, авторлық ұстанымын, жанрлық және стилистикалық қатыстылығын салыстыру (ғылыми мақала тезистері, іскерлік хат, көпшілік алдында сөз сөйлеу, аналитикалық мақала және басқалар)
		Жазылым	11.4.1 әртүрлі жанрдағы және стильдегі аралас типтегі мәтіндерді құрау (мақала, хат, тезис, резюме); 11.4.3 бір мәтінмен немесе проблемамен біріктірілген кестелердің, схемалардың, диаграммалардың деректерін салыстыра отырып ақпаратты тұтас мәтін (есеп, аналитикалық мақала) түрінде ұсыну
		Тілдік бірліктерді пайдалану	11.5.1 егістіктердің, үстеу және қызметтік сөз таптарының нысандарын дұрыс пайдалану; 11.5.2 сөйлеу сөздерін құрау кезінде орыс әдеби тілінің нормалары мен ережелерін пайдалану заманауи орыс әдеби тілінің нормаларына сәйкес синтаксистік бірліктерді пайдалану
Заманауи қоғам: көші-кон	В.В. Набоков "Отан", Н. А. Тэффи "Аңсау", М.И. Цветаева "Отан", П. Васильев "Қоныс аударушылар". Н.А.Назарбаев "Болашаққа көзқарас: қоғамдық танымды жаңғырту" (мақала).	Тыңдалым	11.1.4 ұсынылған мәселе бойынша себеп, салдарын болжау; 11.1.5 кең ауқымды тақырыптар бойынша ауызша сөйлеудің түрлі нысандарын сөйлеу тәртібі тактикасы тұрғысында іске асыру біліктілігі ұстанымында сөз сөйлеуді бағалау
		Айтылым	11.2.1 сөздік қорға кіретін заңнамалық, қоғамдық-саяси және экономикалық тақырыптағы лексиканы меңгеру; 11.2.4 көпшіліктің алдында сөйлеу үшін назар аудартуды,аудиториямен байланыста болуды ескере отырып монологті сөз сөйлеуді құру
		Оқылым	11.3.5 әдеби көркем шығармалардың нысаны мен мазмұнын бағалай отырып, олардың мазмұнына талдау жасау; 11.3.7 олардың ортақ және айырмашылық белгілерін анықтай отырып мәтіндердің мақсаттарын, мақсатты аудиторияны, авторлық

		ұстанымын, жанрлық және стилистикалық қатыстылығын салыстыру (ғылыми мақала тезистері, іскерлік хат, көпшілік алдында сөз сөйлеу, аналитикалық мақала және басқалар)
	Жазылым	11.4.5 көлемі 250-300 сөзден тұратын, оның ішінде, дискуссиялық, салғастырмалы-салыстырмалы эссе жазу; 11.4.6 орфографиялық нормаларды сақтау (шылаулар, үстеу, септеулік мен жалғаулық шылаулардың емле ережесі); 11.4.7 қиын жағдайларда пунктуациялық нормаларды сақтау (СҚС-дегі бірнеше бағыныңқы, септеулік шылаулармен)
	Тілдік бірліктерді пайдалану	11.5.1 етістіктердің, үстеу және қызметтік сөз таптарының нысандарын дұрыс пайдалану; 11.5.2 сөйлеу сөздерін құрау кезінде орыс әдеби тілінің нормалары мен ережелерін пайдалану, заманауи орыс әдеби тілінің нормаларына сәйкес синтаксистік бірліктерді пайдалану.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2017 жылғы 27 шілдедегі
№ 352 бұйрығына 181-қосымша

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 399-қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математикалық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "Орыс әдебиеті" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы

Ескерту. Бағдарлама жаңа редакцияда – ҚР Білім және ғылым министрінің 07.03.2019 № 105 (10-сынып оқушылары үшін 01.09.2019, 11-сынып оқушылары үшін 01.09.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Оқу бағдарламасы "Білім берудің барлық деңгейінің мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттарын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы № 604 бұйрығымен бекітілген Жалпы орта білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес әзірленген (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 17669 болып тіркелген).

2. "Орыс әдебиеті" пәнін оқытудың мақсаты - шығарманың әлеуметтік-тарихи және рухани-эстетикалық аспектілерін ескере отырып, идеялық-көркемдік мазмұнды талдауға қабілетті, сыни ойлаушы, құзыретті оқырмандарды тәрбиелеу арқылы өзін-өзі дамытуға және жетілдіруге дайын адамның рухани құндылықтарын қалыптастыруға мүмкіндік беру.

3. "Орыс әдебиеті" оқу пәнін оқытудың міндеттері:

1) қазақ және әлем әдебиетімен өзара байланысын ескере отырып, орыс әдебиетінің негізінде табысты әлеуметтік бейімделуге мүмкіндік беретін білім, білік және дағдыларды қалыптастыру;

2) көркемдік әдебиет құралдарымен "Мәңгілік Ел" жалпыұлттық идеясының негізінде патриотизмді, азаматтылықты, белсенді өмірлік ұстанымды қалыптастыру;

3) қазіргі әлемнің жаһандану жағдайында рухани мұра ретінде әдебиет құндылығын түсінуді қалыптастыру;

4) сыни талдау, салыстыру, жалпылау дағдыларын жетілдіру, ұқсастықтарды және себеп-салдарлық байланыстарды орнату білігі, құбылыстарды жіктеу, логикалық және сыни пікірлерді құру, шығарманы талдау негізінде ой қорыту және қорытынды жасау;

5) оқудың рухани және интеллектуалды қажеттілігін қалыптастыру, әр білім алушының шығармашылық қабілеттерін дамыту арқылы мәтінді сыни оқу және интерпретациялау дағдыларын жетілдіру;

6) әртүрлі жанрадағы шығармалардың идеялық-көркемдік, әлеуметтік-тарихи және рухани-эстетикалық аспектілерін талдау, терең түсіну негізінде қарым-қатынастық дағдыларды дамыту;

7) зерттеу мәдениеті саласындағы құзыреттілікті көрсету арқылы шығарман, ауызша немесе жазбаша формадағы әдеби-сыни мақалаларды бағалау дағдыларын жетілдіру;

8) әдеби құбылыстарды мәнмәтіндік қарастыру қабілеттілігін, әдеби фактілерді салғастыру білігін жетілдіру, ұқсастықтарды жүргізу, әдеби параллельдерді құру.

2-тарау. "Орыс әдебиеті" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

4. "Орыс әдебиеті" пәні бойынша оқу жүктемесінің жоғары шекті көлемі:

1) 10-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында – 68 сағатты;

2) 11-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылына – 68 сағатты құрайды.

Оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі "Қазақстан Республикасындағы бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспарларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2012 жылғы 8 қарашадағы № 500 бұйрығымен бекітілген үлгілік оқу жоспарына тәуелді (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 8170 тіркелген).

5. "Орыс әдебиеті" оқу пәні бойынша бағдарламаның мазмұны оқу бөлімдері бойынша ұйымдастырылған. Бөлімдер күтілетін нәтижелер түріндегі сыныптар

бойынша оқу мақсаттарын қамтитын бөлімшелерден тұрады: дағды немесе білік, білім немесе түсінік.

6. Әрбір бөлімше ішінде бірізділікпен ұйымдастырылған оқу мақсаттары, мұғалімдерге өз жұмыстарын жоспарлауға және білім алушылардың жетістіктерін бағалауға, сондай-ақ, оларды оқытудың келесі кезеңдері туралы ақпараттандыруға мүмкіндік береді.

7. Оқу пәнінің мазмұны 3 бөлімнен тұрады: "Түсіну және мәтін бойынша жауаптар", "Мәтінді талдау және интерпретациялау", "Бағалау және салыстырмалы талдау".

8. "Түсіну және мәтін бойынша жауаптар" келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) терминдерді түсіну;
- 2) көркемдік шығарманы түсіну;
- 3) жатқа оқу және цитата келтіру;
- 4) жоспар құру;
- 5) мазмұндау;
- 6) сұрақтарға жауаптар.

9. "Мәтінді талдау және интерпретациялау" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) жанр;
- 2) тақырып және идея;
- 3) композиция;
- 4) эпизодтарды талдау;
- 5) кейіпкерлерге мінездеме;
- 6) түрлі түсінік формасындағы шығарманың көркемдік әлемі;
- 7) автордың қатынасы;
- 8) әдебиеттік тәсілдер және бейнелеу құралдары;
- 9) шығармашылық хат.

10. "Бағалау және салыстырмалы талдау" келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) көркемдік туындыны бағалау;
- 2) көркемдік туындыны өнердің өзге түрлеріндегі туындылармен салыстыру;
- 3) әдебиет туындыларын салғастыру;
- 4) пікірді бағалау.

3-тарау. Оқу мақсаттарының жүйесі

11. Бағдарламада оқу мақсаттары кодтық белгімен берілген. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сандар – бағдарлама бөлімшесін, төртінші сан оқу мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. 10.2.1.4 кодында: "10" – сынып, "2" – бөлімше, "4" – оқу мақсатының реттік нөмірі.

- 1) Мәтін бойынша түсінік және жауаптар:

Білім алушылар міндетті:		
Бөлімше	10-сынып	11-сынып
1. Терминдерді түсіну	10.1.1 терминдерді түсіну: алтын ғасыр, онегиндік шумақ, мотив, роман-эпопея, өлең түріндегі роман, психологизм, желі	11.1.1 терминдерді түсіну: ретроспекция, күміс ғасыр, имажинизм, символизм, футуризм, акмеизм
2. Көркем шығарманы түсіну	10.1.2 көркем шығарма мазмұнын түсіну, оның мәселелер жиынтығын, сыни ойлау арқылы естігеніне немесе оқығанына өз көзқарасын білдіру	11.1.2 көркем шығарма мазмұнын және оның әдеби процестегі рөлін түсіну, сыни ойлау арқылы естігеніне немесе оқығанына өз көзқарасын білдіру
3. Жатқа оқу және цитата келтіру	10.1.3 мәтін бойынша автор көзқарасының берілуімен байланысты цитаталарды, фрагменттерді өз бетінше тауып, мәнерлеп оқу	11.1.3 мәтін бойынша автор көзқарасының берілуімен және мәселелер жиынтығымен байланысты цитаталарды, фрагменттерді өз бетінше тауып, мәнерлеп оқу
4. жоспар құру	10.1.4 әдеби және еркін тақырыптарға шығарма жоспарын құру	11.1.4 әдеби және еркін тақырыптарға шығарма мен рецензия жоспарын құру
5. мазмұндау	10.1.5 мазмұнды шығармашылық қайта ойлау және бейнелік құралдарды пайдалану арқылы туынды мәтінін немесе эпизодты мазмұндау	11.1.5 шығармашылық қайта ойлау, авторлық өзгешелікті сақтау арқылы туынды мазмұнын қайта айту
6. сұрақтарға жауаптар.	10.1.6 тақырып және бейнелер туралы өз пікірін білдіру арқылы, туынды мәтініне сілтеме жасай отырып, проблемалық сұрақтарға толық дәлелді жауап беру	11.1.6 мәселе және бейнелер жүйесі туралы өз пікірін білдіру арқылы, әдеби материалдарға сілтеме жасай отырып, проблемалық сұрақтарға толық дәлелді жауап беру

2) талдау және интерпретациялау:

Білім алушылар міндетті:		
Бөлімше	10-сынып	11-сынып
1. Жанр	10.2.1 жанр мен оның ерекшеліктерін анықтау (роман-эпопея, өлең түріндегі роман, психологиялық роман), философиялық лириканың ерекшеліктері	11.2.1 жанр мен оның ерекшеліктерін анықтау (синкретикалық жанр), күміс ғасыр лирикасының ерекшеліктері
2. Тақырып және идея	10.2.2 туынды тақырыбы мен мәселелер жиынтығын анықтау, олардың өзектілігі туралы пікір білдіріп, өз көзқарасына дәлел келтіру арқылы	11.2.2 туынды тақырыбы мен мәселелер жиынтығын анықтау, мәтіннің көркемдік ерекшеліктеріне сүйене отырып, олардың өзектілігі туралы пікір білдіріп, өз көзқарасына дәлел келтіру арқылы
3. Композиция	10.2.3 композицияның туынды идеясын, кейіпкерлер бейнесін ашудағы рөлін анықтау	11.2.3 композицияның автор ойын (тақырыпты, мәселелер жиынтығын, кейіпкерлер бейнесін) ашудағы рөлін анықтау
4. Эпизодтарды талдау	10.2.4 туынды композициясындағы рөлі мен орнын анықтау арқылы эпизодты талдау, идеялық-тақырыптық ойды ашу үшін эпизод мағынасын түсіндіру	11.2.4 көркемдік құралдар мен тәсілдерді талдау негізінде, эпизод рөлін, оның туынды тақырыбы, мәселелер жиынтығымен өзара байланысын анықтау
5. Кейіпкерлерге мінездеме	10.2.5 туынды кейіпкерлеріне мінездеме беру, олардың кейіпкерлер жүйесіндегі рөлі мен маңыздылығын анықтау арқылы	11.2.5 туынды кейіпкерлеріне мінездеме беру, олардың туындының идеялық-тақырыптық ойын ашудағы рөлін анықтау арқылы
6. Түрлі түсінік формасындағы шығарманың көркемдік әлемі	10.2.6 ақпаратты берудің түрлі формасындағы (символдар, формулалар, заңдар, буктрейлерлер) кейіпкерлердің идеясы мен өзара қарым-қатынасын көрсету арқылы	11.2.6 көрсетілімнің түрлі формаларында (символдар, формулалар, заңдар, буктрейлерлер) мәселелер жиынтығын ұсыну арқылы шығарманың көркемдік әлемін талдау

	шығарманың көркемдік әлемін талдау	
7. Автордың қатынасы	10.2.7 автор көзқарасын мәтіндегі мысалдармен түсіндіру арқылы автордың кейіпкерлерге, мәселелерге деген қарым-қатынасын білдіру әдістерін анықтау	11.2.7 автор көзқарасын өз ойымен салғастыру арқылы автордың кейіпкерлерге, мәселелерге көзқарасын білдіру әдістерін анықтау
8. Әдебиеттік тәсілдер және бейнелеу құралдары	10.2.8 поэзиялық синтаксистің фигураларын және бейнелеу құралдарын, үлгілерді қалыптастыру құралдары мен тәсілдерін талдау	11.2.8 үлгілерді, көркемдік кеңістікті және уақытты, бейнелеу құралдары және поэзиялық синтаксистің фигураларын қалыптастыру құралдары мен тәсілдерін талдау, оларды автордың қандай мақсатта пайдаланатындығын түсіндіру
9. Шығармашылық хат	10.2.9 әдебиеттік материалға сүйене отырып, туындының өзектілігі туралы өз ойын білдіру мен нақты және бейнелі тілді пайдалана отырып, шығармашылық жұмыстарды (эссе, әдебиеттік және еркін тақырыптарға шығарма, аннотациялар) логикалық және бірізділікпен жазу	11.2.9 туындының өзектілігі туралы өз ойын білдіру арқылы нақты және бейнелі тілді пайдалана және әдебиеттік материал мен өз тәжірибесіне сүйене отырып, шығармашылық жұмыстарды (эссе, әдебиеттік және еркін тақырыптарға шығарма, рецензиялар) логикалық және бірізділікпен жазу

3) бағалау және салыстыру:

Білім алушылар міндетті:		
Бөлімше	10-сынып	11-сынып
1. Көркемдік туындыны бағалау	10.3.1 туындыны оқырманға эстетикалық әсер ету тұрғысынан бағалау, идеяға, кейіпкерлерге деген өз көзқарастарын ауызша және жазбаша пікірлер формасында түсіндіру арқылы	11.3.1 туындыға адамгершілік және эстетикалық тұрғыдан сыни баға беру, мәселелер жиынтығына деген өз көзқарастарын ауызша және жазбаша пікірлер формасында түсіндіру арқылы
2. Көркемдік туындыны өнердің өзге түрлеріндегі туындылармен салыстыру	10.3.2 бейнелерді тұтастай қабылдауға әсер ететін ұқсастықтары мен айырмашылықтарын сипаттау, эмоционалдық әсер ету деңгейін бағалау арқылы көркемдік туындыны өнердің өзге түрлеріндегі туындылармен салыстыру	11.3.2 бейнелерді тұтастай қабылдауға, мәселелер жиынтығына әсер ететін ұқсастықтары мен айырмашылықтарын сипаттау, эмоционалдық әсер ету деңгейін бағалау арқылы көркемдік туындыны өнердің өзге түрлеріндегі туындылармен салыстыру
3. Әдебиет туындыларын салғастыру	10.3.3 ортақ және айрықша белгілерін түсіндіру арқылы оқырманға эстетикалық әсер ету тұрғысынан орыс, қазақ және әлем әдебиетінің туындыларын (немесе фрагменттерін) салғастыру	11.3.3 ортақ және айрықша белгілерін түсіндіру арқылы адамгершілік және эстетикалық құндылықтар тұрғысынан орыс, қазақ және әлем әдебиетінің туындыларын (немесе фрагменттерін) салғастыру
4. Пікірді бағалау	10.3.4 тақырыпты ашудың толықтығы пен тереңдігі, композициялық және стильдік бірлігі, фактологиялық нақтылығы мен тыңдаушы немесе оқырманға эмоционалдық әсері тұрғысынан ауызша және жазбаша пікірлерді (өзінің, сыныптастарының және өзгелердің) бағалау	11.3.4 тақырыпты ашудың толықтығы пен тереңдігі, композициялық және стильдік бірлігі, фактологиялық нақтылығы мен тыңдаушының немесе оқырманның назарын аудару құралдары тұрғысынан ауызша және жазбаша пікірлерді бағалау

12. Осы оқу бағдарламасы осы бұйрыққа сәйкес қосымшада жаңартылған білім беру мазмұны бойынша жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математикалық бағытының 10-11-сыныптарына арналған "Орыс әдебиеті" оқу

пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша Ұзақ мерзімді жоспарға сәйкес жүзеге асырылады.

13. Тоқсандағы сағаттарды бөлімдер және бөлім ішінде бөлу мұғалім қарауы бойынша өзгеріп отырады.

Жаңартылған білім беру мазмұны бойынша жалпы орта білім беру деңгейінің 10-11-сыныптары үшін "Орыс әдебиеті" оқу пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасына қосымша

Жаңартылған білім беру мазмұны бойынша жалпы орта білім беру деңгейінің 10-11-сыныптары үшін "Орыс әдебиеті" оқу пәні бойынша Үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 10-сынып:

Тақырыптар	Оқытылатын шығармалар	Дағдылар	Оқу мақсаттары
1-тоқсан			
Артық адамдар	1. А.С. Пушкин. "Евгений Онегин".	Түсіну және сұрақтарға жауап беру	10.1.1 терминдерді түсіну: алтын ғасыр, онегиндік шумақ, мотив, роман-эпопея, өлең түріндегі роман, психологизм, желі; 10.1.2 көркем шығарма мазмұнын түсіну, оның мәселелер жиынтығын, сыни ойлау арқылы естігеніне немесе оқығанына өз көзқарасын білдіру; 10.1.3 мәтін бойынша автор көзқарасының берілуімен байланысты цитаталарды, фрагменттерді өз бетінше тауып, мәнерлеп оқу; 10.1.6 тақырып және бейнелер туралы өз пікірін білдіру арқылы, туынды мәтініне сілтеме жасай отырып, проблемалық сұрақтарға толық дәлелді жауап беру
		Талдау және интерпретация	10.2.1 жанр мен оның ерекшеліктерін анықтау (роман-эпопея, өлең түріндегі роман, психологиялық роман), философиялық лириканың ерекшеліктері; 10.2.2 туынды тақырыбы мен мәселелер жиынтығын анықтау, олардың өзектілігі туралы пікір білдіріп, өз көзқарасына дәлел келтіру арқылы; 10.2.5 туынды кейіпкерлеріне мінездеме беру, олардың кейіпкерлер жүйесіндегі ролі мен маңыздылығын анықтау арқылы; 10.2.8 поэзиялық синтаксистің фигураларын және бейнелеу құралдарын, үлгілерді қалыптастыру құралдары мен тәсілдерін талдау
		Бағалау және салыстырмалы талдау	10.3.1 туындыны оқырманға эстетикалық әсер ету тұрғысынан бағалау, идеяға, кейіпкерлерге деген өз көзқарастарын ауызша және жазбаша пікірлер формасында түсіндіру арқылы
2-тоқсан			
Біздің	1. М.Ю. Лермонтов.	Түсіну және	10.1.2 көркем шығарма мазмұнын түсіну, оның

уақыттың кейіпкерлері	"Біздің уақыттың кейіпкерлері".	сұрақтарға жауап беру	мәселелер жиынтығын, сыни ойлау арқылы естігеніне немесе оқығанына өз көзқарасын білдіру; 10.1.3 мәтін бойынша автор көзқарасының берілуімен байланысты цитаталарды, фрагменттерді өз бетінше тауып, мәнерлеп оқу; 10.1.4 әдеби және еркін тақырыптарға шығарма жоспарын құру; 10.1.5 мазмұнды шығармашылық қайта ойлау және бейнелік құралдарды пайдалану арқылы туынды мәтінін немесе эпизодты мазмұндау
		Талдау және интерпретация	10.2.3 композицияның туынды идеясын, кейіпкерлер бейнесін ашудағы рөлін анықтау; 10.2.5 туынды кейіпкерлеріне мінездеме беру, олардың кейіпкерлер жүйесіндегі рөлі мен маңыздылығын анықтау арқылы; 10.2.6 ақпаратты берудің түрлі формасындағы (символдар, формулалар, заңдар, буктрейлерлер) кейіпкерлердің идеясы мен өзара қарым-қатынасын көрсету арқылы шығарманың көркемдік әлемін талдау; 10.2.7 автор көзқарасын мәтіндегі мысалдармен түсіндіру арқылы автордың кейіпкерлерге, мәселелерге деген қарым-қатынасын білдіру әдістерін анықтау; 10.2.9 әдебиеттік материалға сүйене отырып, туындының өзектілігі туралы өз ойын білдіру мен нақты және бейнелі тілді пайдалана отырып, шығармашылық жұмыстарды (эссе, әдебиеттік және еркін тақырыптарға шығарма, аннотациялар) логикалық және бірізділікпен жазу
		Бағалау және салыстырмалы талдау	10.3.2 бейнелерді тұтастай қабылдауға әсер ететін ұқсастықтары мен айырмашылықтарын сипаттау, эмоционалдық әсер ету деңгейін бағалау арқылы көркемдік туындыны өнердің өзге түрлеріндегі туындылармен салыстыру
3-тоқсан			
Адам және құқық	1. Ф.М. Достоевский. "Қылмыс пен жаза". 2. Н.А. Островский "Жасаусыз қалыңдық".	Түсіну және сұрақтарға жауап беру	10.1.1 терминдерді түсіну: алтын ғасыр, онегиндік шумақ, мотив, роман-эпопея, өлең түріндегі роман, психологизм, желі; 10.1.3 мәтін бойынша автор көзқарасының берілуімен байланысты цитаталарды, фрагменттерді өз бетінше тауып, мәнерлеп оқу; 10.1.6 тақырып және бейнелер туралы өз пікірін білдіру арқылы, туынды мәтініне сілтеме жасай отырып, проблемалық сұрақтарға толық дәлелді жауап беру
		Талдау және интерпретация	10.2.2 туынды тақырыбы мен мәселелер жиынтығын анықтау, олардың өзектілігі туралы пікір білдіріп, өз көзқарасына дәлел келтіру арқылы; 10.2.4 туынды композициясындағы рөлі мен орнын анықтау арқылы эпизодты талдау, идеялық-тақырыптық ойды ашу үшін эпизод мағынасын түсіндіру; 10.2.5 туынды кейіпкерлеріне мінездеме беру, олардың кейіпкерлер жүйесіндегі рөлі мен маңыздылығын

			анықтау арқылы; 10.2.6 ақпаратты берудің түрлі формасындағы (символдар, формулалар, заңдар, буктрейлерлер) кейіпкерлердің идеясы мен өзара қарым-қатынасын көрсету арқылы шығарманың көркемдік әлемін талдау; 10.2.7 автор көзқарасын мәтіндегі мысалдармен түсіндіру арқылы автордың кейіпкерлерге, мәселелерге деген қарым-қатынасын білдіру әдістерін анықтау
		Бағалау және салыстырмалы талдау	10.3.1 туындыны оқырманға эстетикалық әсер ету тұрғысынан бағалау, идеяға, кейіпкерлерге деген өз көзқарастарын ауызша және жазбаша пікірлер формасында түсіндіру арқылы; 10.3.3 ортақ және айрықша белгілерін түсіндіру арқылы оқырманға эстетикалық әсер ету тұрғысынан орыс, қазақ және әлем әдебиетінің туындыларын (немесе фрагменттерін) салғастыру
4-тоқсан			
Отбасы құндылықтары	1. Л.Н. Толстой. "Соғыс және бейбітшілік".	Түсіну және сұрақтарға жауап беру	10.1.1 терминдерді түсіну: алтын ғасыр, онегиндік шумақ, мотив, роман-эпопея, өлең түріндегі роман, психологизм, желі; 10.1.4 әдеби және еркін тақырыптарға шығарма жоспарын құру; 10.1.5 мазмұнды шығармашылық қайта ойлау және бейнелік құралдарды пайдалану арқылы туынды мәтінін немесе эпизодты мазмұндау
		Талдау және интерпретация	10.2.1 жанр мен оның ерекшеліктерін анықтау (роман-эпопея, өлең түріндегі роман, психологиялық роман), философиялық лириканың ерекшеліктері; 10.2.3 композицияның туынды идеясын, кейіпкерлер бейнесін ашудағы рөлін анықтау; 10.2.4 туынды композициясындағы рөлі мен орнын анықтау арқылы эпизодты талдау, идеялық-тақырыптық ойды ашу үшін эпизод мағынасын түсіндіру; 10.2.5 туынды кейіпкерлеріне мінездеме беру, олардың кейіпкерлер жүйесіндегі рөлі мен маңыздылығын анықтау арқылы; 10.2.8 поэзиялық синтаксистің фигураларын және бейнелеу құралдарын, үлгілерді қалыптастыру құралдары мен тәсілдерін талдау; 10.2.9 әдебиеттік материалға сүйене отырып, туындының өзектілігі туралы өз ойын білдіру мен нақты және бейнелі тілді пайдалана отырып, шығармашылық жұмыстарды (эссе, әдебиеттік және еркін тақырыптарға шығарма, аннотациялар) логикалық және бірізділікпен жазу
		Бағалау және салыстырмалы талдау	10.3.2 бейнелерді тұтастай қабылдауға әсер ететін ұқсастықтары мен айырмашылықтарын сипаттау, эмоционалдық әсер ету деңгейін бағалау арқылы көркемдік туындыны өнердің өзге түрлеріндегі туындылармен салыстыру; 10.3.4 тақырыпты ашудың толықтығы пен тереңдігі,

			композициялық және стильдік бірлігі, фактологиялық нақтылығы мен тыңдаушы немесе оқырманға эмоционалдық әсері тұрғысынан ауызша және жазбаша пікірлерді (өзінің, сыныптастарының және өзгелердің) бағалау
--	--	--	-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

2) 11-сынып:

Тақырыптар	Оқытылатын шығармалар	Дағдылар	Оқу мақсаттары
1-тоқсан			
Адам өзгеріс дәуірінде	1. М. А. Шолохов. "Донские рассказы" (мұғалім таңдауы бойынша). 2. С.А. Есенин. Өлеңдер (мұғалім таңдауы бойынша). 3. А.А. Блок. Өлеңдер "Қорқынышты әлем" жинақтағынан, "Әдемі Леди туралы өлеңдер" циклынан, поэмалар (мұғалім таңдауы бойынша).	Түсіну және сұрақтарға жауап беру	11.1.1 терминдерді түсіну: ретроспекция, күміс ғасыр, имажинизм, символизм, футуризм, акмеизм; 11.1.2 көркем шығарма мазмұнын және оның әдеби процестегі рөлін түсіну, сыни ойлау арқылы естігеніне немесе оқығанына өз көзқарасын білдіру; 11.1.3 мәтін бойынша автор көзқарасының берілуімен және мәселелер жиынтығымен байланысты цитаталарды, фрагменттерді өз бетінше тауып, мәнерлеп оқу; 11.1.6 мәселе және бейнелер жүйесі туралы өз пікірін білдіру арқылы, әдеби материалдарға сілтеме жасай отырып, проблемалық сұрақтарға толық дәлелді жауап беру
		Талдау және интерпретация	11.2.2 туынды тақырыбы мен мәселелер жиынтығын анықтау, мәтіннің көркемдік ерекшеліктеріне сүйене отырып, олардың өзектілігі туралы пікір білдіріп, өз көзқарасына дәлел келтіру арқылы; 11.2.5 туынды кейіпкерлеріне мінездеме беру, олардың туындының идеялық-тақырыптық ойын ашудағы рөлін анықтау арқылы; 11.2.7 автор көзқарасын өз ойымен салғастыру арқылы автордың кейіпкерлерге, мәселелерге көзқарасын білдіру әдістерін анықтау; 11.2.8 үлгілерді, көркемдік кеңістікті және уақытты, бейнелеу құралдары және поэзиялық синтаксистің фигураларын қалыптастыру құралдары мен тәсілдерін талдау, оларды автордың қандай мақсатта пайдаланатындығын түсіндіру
		Бағалау және салыстырмалы талдау	11.3.1 туындыға адамгершілік және эстетикалық тұрғыдан сыни баға беру, мәселелер жиынтығына деген өз көзқарастарын ауызша және жазбаша пікірлер формасында түсіндіру арқылы
2-тоқсан			

		Түсіну және сұрақтарға жауап беру	11.1.1 терминдерді түсіну: ретроспекция, күміс ғасыр, имажинизм, символизм, футуризм, акмеизм; 11.1.4 әдеби және еркін тақырыптарға шығарма мен рецензия жоспарын құру
Тоталитарлық режим дәуіріндегі адам	1. А. Н. Рыбаков. "Арбат балалары". 2. А.А. Ахматова. Өлеңдері мен поэмалары (мұғалім таңдауы бойынша).	Талдау және интерпретация	11.2.1 жанр мен оның ерекшеліктерін анықтау (синкретикалық жанр), күміс ғасыр лирикасының ерекшеліктері; 11.2.3 композицияның автор ойын (тақырыпты, мәселелер жиынтығын, кейіпкерлер бейнесін) ашудағы рөлін анықтау; 11.2.4 көркемдік құралдар мен тәсілдерді талдау негізінде, эпизод рөлін, оның туынды тақырыбы, мәселелер жиынтығымен өзара байланысын анықтау; 11.2.5 туынды кейіпкерлеріне мінездеме беру, олардың туындының идеялық-тақырыптық ойын ашудағы рөлін анықтау арқылы; 11.2.6 көрсетілімнің түрлі формаларында (символдар, формулалар, заңдар, буктрейлерлер) мәселелер жиынтығын ұсыну арқылы шығарманың көркемдік әлемін талдау; 11.2.7 автор көзқарасын өз ойымен салғастыру арқылы автордың кейіпкерлерге, мәселелерге көзқарасын білдіру әдістерін анықтау; 11.2.9 туындының өзектілігі туралы өз ойын білдіру арқылы нақты және бейнелі тілді пайдалана және әдебиеттік материал мен өз тәжірибесіне сүйене отырып, шығармашылық жұмыстарды (эссе, әдебиеттік және еркін тақырыптарға шығарма, рецензиялар) логикалық және бірізділікпен жазу
		Бағалау және салыстырмалы талдау	11.3.2 бейнелерді тұтастай қабылдауға, мәселелер жиынтығына әсер ететін ұқсастықтары мен айырмашылықтарын сипаттау, эмоционалдық әсер ету деңгейін бағалау арқылы көркемдік туындыны өнердің өзге түрлеріндегі туындылармен салыстыру
3-тоқсан			
Адамдар тағдырындағы соғыс	1. В.В.Быков. "Сотников". 2. Б. Васильев. "Мұнда таңертең тыныштық орнады". 3. В.Л.Кондратьев. "Сашка". 4. Соғыс лирикасы. Д. С. Самойлов,	Түсіну және сұрақтарға жауап беру	11.1.2 көркем шығарма мазмұнын және оның әдеби процестегі рөлін түсіну, сыни ойлау арқылы естігеніне немесе оқығанына өз көзқарасын білдіру; 11.1.5 шығармашылық қайта ойлау,

	<p>Б. Ш. Оқуджава, Н.А. Заболоцкий, А.Т. Твардовский, Е.А. Евтушенко, В.С. Высоцкий (мұғалім таңдауы бойынша).</p>		<p>авторлық өзгешелікті сақтау арқылы туынды мазмұнын қайта айту; 11.1.6 мәселе және бейнелер жүйесі туралы өз пікірін білдіру арқылы, әдеби материалдарға сілтеме жасай отырып, проблемалық сұрақтарға толық дәлелді жауап беру</p> <p>11.2.2 туынды тақырыбы мен мәселелер жиынтығын анықтау, мәтіннің көркемдік ерекшеліктеріне сүйене отырып, олардың өзектілігі туралы пікір білдіріп, өз көзқарасына дәлел келтіру арқылы; 11.2.4 көркемдік құралдар мен тәсілдерді талдау негізінде, эпизод рөлін, оның туынды тақырыбы, мәселелер жиынтығымен өзара байланысын анықтау; 11.2.5 туынды кейіпкерлеріне мінездеме беру, олардың туындының идеялық-тақырыптық ойын ашудағы рөлін анықтау арқылы; 11.2.6 көрсетілімнің түрлі формаларында (символдар, формулалар, заңдар, буктрейлерлер) мәселелер жиынтығын ұсыну арқылы шығарманың көркемдік әлемін талдау; 11.2.7 автор көзқарасын өз ойымен салғастыру арқылы автордың кейіпкерлерге, мәселелерге көзқарасын білдіру әдістерін анықтау</p> <p>11.3.2 бейнелерді тұтастай қабылдауға, мәселелер жиынтығына әсер ететін ұқсастықтары мен айырмашылықтарын сипаттау, эмоционалдық әсер ету деңгейін бағалау арқылы көркемдік туындыны өнердің өзге түрлеріндегі туындылармен салыстырмалы салыстыру; 11.3.3 ортақ және айрықша белгілерін түсіндіру арқылы адамгершілік және эстетикалық құндылықтар тұрғысынан орыс, қазақ және әлем әдебиетінің туындыларын (немесе фрагменттерін) салғастыру</p>
4-тоқсан			
Адамгершілік таңдау тақырыбы	<p>А.В. Вампилов. "Утиная охота". Заманауи ақындардың өлеңдері (мұғалім таңдауы бойынша) (Р. Рождественский, Е. Евтушенко, А. Вознесенский, Л. Мартынов, О. Сулейменов және т.б.).</p>	Түсіну және сұрақтарға жауап беру	<p>11.1.3 мәтін бойынша автор көзқарасының берілуімен және мәселелер жиынтығымен байланысты цитаталарды, фрагменттерді өз бетінше тауып, мәнгерлеп оқу; 11.1.4 әдеби және еркін тақырыптарға шығарма мен рецензия жоспарын құру;</p>

			11.1.5 шығармашылық қайта ойлау, авторлық өзгешелікті сақтау арқылы туынды мазмұнын қайта айту
		Талдау және интерпретация	11.2.1 жанр мен оның ерекшеліктерін анықтау (синкретикалық жанр), күміс ғасыр лирикасының ерекшеліктері; 11.2.3 композицияның автор ойын (тақырыпты, мәселелер жиынтығын, кейіпкерлер бейнесін) ашудағы рөлін анықтау; 11.2.5 туынды кейіпкерлеріне мінездеме беру, олардың туындының идеялық-тақырыптық ойын ашудағы рөлін анықтау арқылы; 11.2.8 үлгілерді, көркемдік кеңістікті және уақытты, бейнелеу құралдары және поэзиялық синтаксистің фигураларын қалыптастыру құралдары мен тәсілдерін талдау, оларды автордың қандай мақсатта пайдаланатындығын түсіндіру; 11.2.9 туындының өзектілігі туралы өз ойын білдіру арқылы нақты және бейнелі тілді пайдалана және әдебиеттік материал мен өз тәжірибесіне сүйене отырып, шығармашылық жұмыстарды (эссе, әдебиеттік және еркін тақырыптарға шығарма, рецензиялар) логикалық және бірізділікпен жазу
		Бағалау және салыстырмалы талдау	11.3.3 ортақ және айрықша белгілерін түсіндіру арқылы адамгершілік және эстетикалық құндылықтар тұрғысынан орыс, қазақ және әлем әдебиетінің туындыларын (немесе фрагменттерін) салғастыру; 11.3.4 тақырыпты ашудың толықтығы пен тереңдігі, композициялық және стильдік бірлігі, фактологиялық нақтылығы мен тыңдаушының немесе оқырманның назарын аудару құралдары тұрғысынан ауызша және жазбаша пікірлерді бағалау

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2017 жылғы 27 шілдедегі
№ 352 бұйрығына 182-қосымша
Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 400-қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "Орыс әдебиеті" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы

Ескерту. Бағдарлама жаңа редакцияда – ҚР Білім және ғылым министрінің 07.03.2019 № 105 (10-сынып оқушылары үшін 01.09.2019, 11-сынып оқушылары үшін 01.09.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Оқу бағдарламасы "Білім берудің барлық деңгейінің мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттарын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы № 604 бұйрығымен бекітілген Жалпы орта білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес әзірленген (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 17669 болып тіркелген).

2. "Орыс әдебиеті" оқу пәні бағдарламасының мақсаты – өзін-өзі дамытуға және өзін-өзі жетілдіруге дайын адамның рухани құндылықтарын қалыптастыруға үлес қосу, жұмыстың әлеуметтік-тарихи және рухани-эстетикалық аспектілерін есепке ала отырып, идеологиялық және көркем мазмұнды талдай алатын құзыретті, сын тұрғысынан ойлайтын оқырман тәрбиелеу.

3. "Орыс әдебиеті" оқу пәнін оқытудың негізгі міндеттері:

1) орыс әдебиетіне негізделген, қазақ және әлем әдебиетімен және мәдениетімен өзара байланысын ескере отырып, табысты әлеуметтік бейімделуге көмектесетін білім, дағды және қабілеттерді қалыптастыру;

2) патриотизмді, азаматтықты, "Мәңгілік Ел" жалпыұлттық идеясының негізінде көркем әдебиет арқылы белсенді өмірлік жағдайды қалыптастыру;

3) қазіргі әлемнің жаһандану контекстінде рухани мұра ретінде әдебиеттің құндылығын түсіну;

4) сыни талдау, салыстыру, жалпылау, ұқсастықтар мен себеп-салдар байланысын қалыптастыру, құбылыстарды сыныптау, жұмыстарды талдау негізінде логикалық және критикалық негіздеу, дәлелдеу және тұжырымдау дағдыларын жетілдіру;

5) әрбір студенттің шығармашылық қабілеттерін дамыта отырып, оқудың рухани және зияткерлік қажеттілігін қалыптастыру, мәтінді сыни оқу және интерпретация дағдыларын жетілдіру;

6) әртүрлі жанрдағы шығармалардың идеялық, көркем, әлеуметтік-тарихи және рухани-эстетикалық аспектілерін терең түсінуге негізделген қарым-қатынас дағдыларын дамыту;

7) шығарманың мазмұнын, әдеби-танымдық мақалаларды, ғылыми-зерттеу мәдениеті саласындағы құзыреттілігін көрсете отырып, ауызша немесе жазбаша түрде бағалау дағдыларын жетілдіру;

8) әдеби құбылыстардың контекстін қарастыру, әдеби фактілерді салыстыруға, ұқсастығын құру, әдеби параллельді қалыптастыру қабілеттерін жетілдіру.

2-тарау. "Орыс әдебиеті" пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

4. "Орыс әдебиеті" пәні бойынша оқу жүктемесінің жоғары шекті көлемі:

- 1) 10-сынып – аптасына 3 сағат, оқу жылында 102 сағатты;
- 2) 11-сынып – аптасына 3 сағат, оқу жылында 102 сағатты құрайды.

Оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі "Қазақстан Республикасындағы бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспарларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2012 жылғы 8 қарашадағы № 500 бұйрығымен бекітілген үлгілік оқу жоспарына тәуелді (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 8170 тіркелген).

5. "Қазақ әдебиеті" пәндік білімнің мазмұны бөлімдерге бөлінген. Бөлімдер біліктілік немесе қабілет, білім немесе түсінік күтілетін нәтижелер түрінде сыныпты оқыту мақсаттары бар бөлімшелерден тұрады.

6. Әрбір бөлімшеде реттік тәртіпті сақтап ұйымдастырылған оқыту мақсаттары мұғалімдерге өз жұмыстарын жоспарлауға және оқушылардың жетістіктерін бағалауға, сондай-ақ оларды келесі оқу кезеңдері туралы хабардар етуге мүмкіндік береді.

7. Оқу пәнінің мазмұны 3 бөлімнен тұрады: "Түсіну және жауап беру", "Анализ және интерпретация", "Бағалау және салыстыру".

8. "Түсіну және жауап беру" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) терминдерді түсіну;
- 2) көркем әдебиет шығармаларын түсіну;
- 3) жатқа оқу және цитата келтіру;
- 4) жоспар құру;
- 5) мазмұндау;
- 6) сұраққа жауап беру.

9. "Анализ және интерпретация" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) жанр;
- 2) тақырып және идея;
- 3) композиция;
- 4) эпизодтарды талдау;
- 5) кейіпкерлерді сипаттау;
- 6) әр түрлі формасындағы шығарманың көркем әлемі;
- 7) автор көзқарасы;
- 8) әдеби тәсілдер және көрнекі құралдар;

9) шығармашылық жазу.

10. "Бағалау және салыстыру" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

1) көркем әдебиет шығармаларын бағалау;

2) көркем әдебиет шығармаларын басқа өнер туындыларымен салыстыру;

3) әдеби шығармаларды салғастыру;

4) сөйлеуді бағалау.

3-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

11. Бағдарламада "оқыту мақсаттары" төрт саннан тұратын кодтық белгімен белгіленді. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сандар бөлім және бөлімше ретін, төртінші сан бөлімшедегі оқыту мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 10.2.1 кодында "10" - сынып, "2" – бөлімшесі, "1" – оқыту мақсатының реттік саны.

1) түсіну және жауап беру:

Білім алушылар:		
Бөлімше	10-сынып	11-сынып
1. Терминдерді түсіну	10.1.1 синкретикалық жанр, алтын ғасыр, Онегин строфасы, мотив, роман-эпопея, өлең түріндегі роман, психологизм, полифония, әдеби егіз, фабула терминдерін түсіну	11.1.1 ретроспекция, күміс ғасыр, имажинизм, символизм, акмеизм, футуризм терминдерін түсіну
2. Көркем әдебиет шығармаларын түсіну	10.1.2 проблематикасын, сыни түсіндіріп, естігендеріне немесе оқығандарына деген көзқарасын білдіре отырып, көркем әдебиет шығармаларының мазмұнын түсіну	11.1.2 сыни түсіндіріп, естігендеріне немесе оқығандарына деген көзқарасын білдіре отырып, әдеби процесте көркем әдебиет шығармаларының мазмұнын және оның ролін түсіну
3. Жатқа оқу және цитата келтіру	10.1.3 мәтінде авторлық ұстанымға байланысты үзінділер мен цитаталарды өздігінен табу, мәнерлеп жатқа оқу	11.1.3 мәтінде авторлық ұстанымға және проблематикаға байланысты үзінділер мен цитаталарды өздігінен табу, мәнерлеп жатқа оқу
4. Жоспар құру	10.1.4 әдеби және еркін тақырып бойынша эссе, шығарма жоспарын құру	11.1.4 әдеби және еркін тақырып бойынша эссе, сыни мақала, шығарма жоспарын құру
5. Мазмұндау	10.1.5 бейнелеу құралдарын пайдаланып мазмұнды шығармашылық түрде қайта қарастыра отырып, шығарма мәтінін немесе эпизодты мазмұндау	11.1.5 автор ерекшелігін сақтап, мазмұнды шығармашылық түрде қайта қарастыра отырып, шығарма мәтінін немесе эпизодты мазмұндау
6. Сұраққа жауап беру	10.1.6 тақырып, сюжет және бейне туралы өз пікірін білдіре, мәтіннің шығармасына сілтеме жасай отырып, проблемалық сұраққа толық негізделген жауап беру	11.1.6 тақырып, проблема және бейне жүйесі туралы өз пікірін білдіре, әдеби материалға сілтеме жасай отырып, проблемалық сұраққа толық негізделген жауап беру

2) анализ және интерпретация:

Білім алушылар:		
Бөлімше	10-сынып	11-сынып
1. Жанр	10.2.1 жанр және оның белгілерін (роман-эпопея, өлең түріндегі роман,	11.2.1 жанр және оның белгілерін (синкретикалық жанр), күміс ғасыр лирикасының

	психологиялық роман), философиялық лириканың ерекшеліктерін анықтау	ерекшеліктерін, әскери поэзия, бард әнін анықтау
2. Тақырып және идея	10.2.2 өз позициясын дәлелдеу және өзектілігіне байланысты ойын көрсету арқылы, шығарманың тақырыбы мен проблематикасын анықтау	11.2.2 мәтіннің көркем шығармалық ерекшеліктеріне сүйене отырып, шығарманың тақырыбы мен проблематикасын анықтау
3.Композиция	10.2.3 шығарманың идеясын ашуда композицияның ролін, кейіпкерлердің бейнелерін анықтайды, сюжеттен тыс элементтердің мағынасын түсіндіреді	11.2.3 автордың ниетін ашуда (тематика, проблематика, кейіпкер бейнелері) композицияның ролін анықтау
4. Эпизодтарды талдау	10.2.4 эпизодтарды талдау, олардың шығарма композициясындағы ролі мен орнын айқындау, идеологиялық және тақырыптық ойын ашуда эпизодтың маңыздылығын түсіндіру	11.2.4 эпизод ролін, көркем құралдар мен тәсілдерді талдау негізінде оның тақырыппен және шығарма проблемасымен байланысын анықтау
5. Кейіпкерлерді сипаттау	10.2.5 кейіпкерлердің жүйесінде ролі мен маңыздылығын айқындай отырып, шығарма кейіпкерлерін сипаттау	11.2.5 шығарманың идеялық және тақырыптық мазмұнын ашудағы ролін айқындай отырып, шығарма кейіпкерлерін сипаттау
6. Әр түрлі формасындағы шығарманың көркем әлемі	10.2.6 идеяны түрлі формада (қойылым, буктрейлер) көрсете отырып, көркем шығарма әлемін талдау	11.2.6 идеяны түрлі формада (қойылым, буктрейлер) көрсете отырып, көркем шығарма әлемін талдау
7. Автор көзқарасы	10.2.7 мәтіндегі мысалдарымен автордың позициясын түсіндіре отырып, проблемаларға, кейіпкерлерге деген автордың көзқарасын білдіру жолдарын анықтау	11.2.7 автор позициясын өз ойымен салғастыра отырып, проблемаларға, кейіпкерлерге деген автордың көзқарасын білдіру жолдарын анықтау
8. Әдеби тәсілдер және көрнекі құралдар	10.2.8 поэтикалық синтаксис фигуралары және бейнелеу құралдары, бейне құру тәсілдері мен құралдарын талдау, оларды пайдалануда автордың мақсатын түсіндіру	11.2.8 поэтикалық синтаксис фигуралары және бейнелеу құралдары, көркем әдеби кеңістік пен уақыт, бейне құру тәсілдері мен құралдарын талдау, оларды пайдалануда автордың мақсатын түсіндіру
9. Шығармашылық жазу	10.2.9 әдеби материалдарға, әдеби терминдерге сүйене, тура және бейнелі тілдерді пайдалана отырып, шығармашылық жұмыстарды (эссе, әдеби және еркін тақырып бойынша шығарма, аннотациялар) логикалық және дәйекті түрде жазу	11.2.9 әдеби материалдарға және өмірлік тәжірибеге сүйене сүйене, тура және бейнелі тілдерді пайдалана, өзектілік жайлы өз ойын білдіре отырып, шығармашылық жұмыстарды (эссе, әдеби және еркін тақырып бойынша шығарма, сыни мақалалар) логикалық және дәйекті түрде жазу

3) бағалау және салыстыру:

Білім алушылар:		
Бөлімше	10-сынып	11-сынып
1. Көркем әдебиет шығармаларын бағалау	10.3.1 идеяға, кейіпкерге деген өз көзқарастарын ауызша және жазбаша өтініштер түрінде түсіндіре отырып, жұмысты оқырманға эстетикалық әсер ету тұрғысынан бағалау	11.3.1 мәтін проблематикасына деген өз көзқарастарын ауызша және жазбаша өтініштер түрінде түсіндіре отырып, жұмысты адамгершілік және эстетикалық құндылықтар, автор тәсілдері тұрғысынан сыни бағалау
2. Көркем әдебиет	10.3.2 эмоциялық әсер дәрежесін бағалай, бейнелердің тұтас қабылдауын	11.3.2 эмоциялық әсер дәрежесін бағалай, бейнелердің, тақырыптардың, проблемалардың

шығармаларын басқа өнер туындыларымен салыстыру	қалыптастыратын әдістер мен тәсілдердің ұқсастықтары мен айырмашылығын сипаттай отырып, көркем әдеби шығармаларды басқа өнер шығармаларымен салыстыру	тұтас қабылдауын қалыптастыратын әдістер мен тәсілдердің ұқсастықтары мен айырмашылығын сипаттай отырып, көркем әдеби шығармаларды басқа өнер шығармаларымен салыстыру
3. Әдеби шығармаларды салғастыру	10.3.3 оқырманға эстетикалық әсері тұрғысынан жалпы және жеке ерекшеліктерін түсіндіре отырып, шығармаларды (немесе үзінділерін) орыс, қазақ және әлем әдебиетімен салғастыру	11.3.3 оқырманға адамгершілік және эстетикалық құндылық тұрғысынан жалпы және жеке ерекшеліктерін, автор позициясын түсіндіре отырып, шығармаларды (немесе үзінділерін) орыс, қазақ және әлем әдебиетімен салғастыру
4. Сөйлеуді бағалау	10.3.4 әдеби тақырып ашлуының толықтығы мен тереңдігі, композициялық және стилистикалық бірлігі, тыңдаушы немесе оқырманға эмоционалдық әсер етуі және фактологиялық дұрыстығы бойынша ауызша және жазбаша мәлімдемелерді (достар, сыныптастар) бағалау	11.3.4 әдеби тақырып ашлуының толықтығы мен тереңдігі, композициялық және стилистикалық бірлігі, тыңдаушы немесе оқырман назарын аудару құралдары және фактологиялық дұрыстығы бойынша ауызша және жазбаша мәлімдемелерді (достар, сыныптастар) бағалау

12. Осы оқу бағдарламасы осы бұйрыққа сәйкес қосымшада берілген жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағытындағы 10-11-сыныптарына арналған "Орыс әдебиеті" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес жүзеге асырылады.

13. Тоқсандағы бөлімдер және бөлімдер ішіндегі тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "Орыс әдебиеті" оқу пәнінен жаңартылған үлгілік оқу бағдарламасына қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "Орыс әдебиеті" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 10-сынып:

Тақырыптар	Оқытылатын шығармалар	Дағдылар	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан			
Артық адамдар	1. А.С. Пушкин. "Евгений Онегин". 2. И.А. Гончаров "Обломов" (фрагменттер)	Түсіну және сұрақтарға жауап беру	10.1.1 синкретикалық жанр, алтын ғасыр, Онегин строфасы, мотив, роман-эпопея, өлең түріндегі роман, психологизм, полифония, әдеби егіз, фабула терминдерін түсіну; 10.1.2 проблематикасын, сыни түсіндіріп, естігендеріне немесе оқығандарына деген көзқарасын білдіре отырып, көркем әдебиет шығармаларының мазмұнын түсіну;

			<p>10.1.3 мәтінде авторлық ұстанымға байланысты үзінділер мен цитаталарды өздігінен табу, мәнерлеп жатқа оқу;</p> <p>10.1.5 бейнелеу құралдарын пайдаланып мазмұнды шығармашылық түрде қайта қарастыра отырып, шығарма мәтінін немесе эпизодты мазмұндау;</p> <p>10.1.6 тақырып, сюжет және бейне туралы өз пікірін білдіре, мәтіннің шығармасына сілтеме жасай отырып, проблемалық сұраққа толық негізделген жауап беру</p>
		Анализ және интерпретация	<p>10.2.1 жанр және оның белгілерін (роман-эпопея, өлең түріндегі роман, психологиялық роман), философиялық лириканың ерекшеліктерін анықтау;</p> <p>10.2.2 өз позициясын дәлелдеу және өзектілігіне байланысты ойын көрсету арқылы, шығарманың тақырыбы мен проблематикасын анықтау;</p> <p>10.2.5 кейіпкерлердің жүйесінде ролі мен маңыздылығын айқындай отырып, шығарма кейіпкерлерін сипаттау;</p> <p>10.2.7 мәтіндегі мысалдарымен автордың позициясын түсіндіре отырып, проблемаларға, кейіпкерлерге деген автордың көзқарасын білдіру жолдарын анықтау</p>
		Бағалау және салыстыру	<p>10.3.1 идеяға, кейіпкерге деген өз көзқарастарын ауызша және жазбаша өтініштер түрінде түсіндіре отырып, жұмысты оқырманға эстетикалық әсер ету тұрғысынан бағалау</p>
2-тоқсан			
Біздің уақыттың кейіпкерлері	<p>1.1. М.Ю. Лермонтов. "Біздің уақыттың кейіпкерлері".</p> <p>2.2. Ч.Т. Айтматов. "Жан пида".</p>	<p>Түсіну және сұрақтарға жауап беру</p>	<p>10.1.2 проблематикасын, сыни түсіндіріп, естігендеріне немесе оқығандарына деген көзқарасын білдіре отырып, көркем әдебиет шығармаларының мазмұнын түсіну;</p> <p>10.1.4 әдеби және еркін тақырып бойынша эссе, шығарма жоспарын құру;</p> <p>10.1.6 тақырып, сюжет және бейне туралы өз пікірін білдіре, мәтіннің шығармасына сілтеме жасай отырып, проблемалық сұраққа толық негізделген жауап беру</p>
		Анализ және интерпретация	<p>10.2.2 өз позициясын дәлелдеу және өзектілігіне байланысты ойын көрсету арқылы, шығарманың тақырыбы мен проблематикасын анықтау;</p> <p>10.2.3 шығарманың идеясын ашуда композицияның ролін, кейіпкерлердің бейнелерін анықтайды, сюжеттен тыс элементтердің мағынасын түсіндіреді;</p> <p>10.2.4 эпизодтарды талдау, олардың шығарма композициясындағы ролі мен орнын айқындау, идеологиялық және тақырыптық ойын ашуда эпизодтың маңыздылығын түсіндіру;</p> <p>10.2.5 кейіпкерлердің жүйесінде ролі мен маңыздылығын айқындай отырып, шығарма кейіпкерлерін сипаттау;</p>

			10.2.7 мәтіндегі мысалдарымен автордың позициясын түсіндіре отырып, проблемаларға, кейіпкерлерге деген автордың көзқарасын білдіру жолдарын анықтау
		Бағалау және салыстыру	10.3.1 идеяға, кейіпкерге деген өз көзқарастарын ауызша және жазбаша өтініштер түрінде түсіндіре отырып, жұмысты оқырманға эстетикалық әсер ету тұрғысынан бағалау; 10.3.3 оқырманға эстетикалық әсері тұрғысынан жалпы және жеке ерекшеліктерін түсіндіре отырып, шығармаларды (немесе үзінділерін) орыс, қазақ және әлем әдебиетімен салғастыру
3-тоқсан			
Адам және құқық	1. Ф.М. Достоевский. "Қылмыс пен жаза". 3.2. Н.А. Островский "Жасаусыз қалыңдық".	Түсіну және сұрақтарға жауап беру	10.1.1 синкретикалық жанр, алтын ғасыр, Онегин строфасы, мотив, роман-эпопея, өлең түріндегі роман, психологизм, полифония, әдеби егіз, фабула терминдерін түсіну; 10.1.4 әдеби және еркін тақырып бойынша эссе, шығарма жоспарын құру; 10.1.5 бейнелеу құралдарын пайдаланып мазмұнды шығармашылық түрде қайта қарастыра отырып, шығарма мәтінін немесе эпизодты мазмұндау
		Анализ және интерпретация	10.2.3 шығарманың идеясын ашуда композицияның рөлін, кейіпкерлердің бейнелерін анықтайды, сюжеттен тыс элементтердің мағынасын түсіндіреді; 10.2.4 эпизодтарды талдау, олардың шығарма композициясындағы ролі мен орнын айқындау, идеологиялық және тақырыптық ойын ашуда эпизодтың маңыздылығын түсіндіру; 10.2.5 кейіпкерлердің жүйесінде ролі мен маңыздылығын айқындай отырып, шығарма кейіпкерлерін сипаттау; 10.2.6 идеяны түрлі формада (қойылым, буктрейлер) көрсете отырып, көркем шығарма әлемін талдау; 10.2.8 поэтикалық синтаксис фигуралары және бейнелеу құралдары, бейне құру тәсілдері мен құралдарын талдау, оларды пайдалануда автордың мақсатын түсіндіру; 10.2.9 әдеби материалдарға, әдеби терминдерге сүйене, тура және бейнелі тілдерді пайдалана отырып, шығармашылық жұмыстарды (эссе, әдеби және еркін тақырып бойынша шығарма, аннотациялар) логикалық және дәйекті түрде жазу
		Бағалау және салыстыру	10.3.2 эмоциялық әсер дәрежесін бағалай, бейнелердің тұтас қабылдауын қалыптастыратын әдістер мен тәсілдердің ұқсастықтары мен айырмашылығын сипаттай отырып, көркем әдеби шығармаларды басқа өнер шығармаларымен салыстыру; 10.3.3 оқырманға эстетикалық әсері тұрғысынан жалпы және жеке ерекшеліктерін түсіндіре отырып,

			шығармаларды (немесе үзінділерін) орыс, қазақ және әлем әдебиетімен салғастыру
4-тоқсан			
Отбасы құндылықтары	1. Л.Н. Толстой. "Соғыс және бейбітшілік". 2. А. В. Вампилов "Үлкен ұл".	Түсіну және сұрақтарға жауап беру	10.1.1 синкретикалық жанр, алтын ғасыр, Онегин строфасы, мотив, роман-эпопея, өлең түріндегі роман, психологизм, полифония, әдеби егіз, фабула терминдерін түсіну; 10.1.3 мәтінде авторлық ұстанымға байланысты үзінділер мен цитаталарды өздігінен табу, мәнерлеп жатқа оқу
		Анализ және интерпретация	10.2.1 жанр және оның белгілерін (роман-эпопея, өлең түріндегі роман, психологиялық роман), философиялық лириканың ерекшеліктерін анықтау; 10.2 4 эпизодтарды талдау, олардың шығарма композициясындағы рөлі мен орнын айқындау, идеологиялық және тақырыптық ойын ашуда эпизодтың маңыздылығын түсіндіру; 10.2.5 кейіпкерлердің жүйесінде рөлі мен маңыздылығын айқындай отырып, шығарма кейіпкерлерін сипаттау; 10.2.6 идеяны түрлі формада (қойылым, буктрейлер) көрсете отырып, көркем шығарма әлемін талдау; 10.2.8 поэтикалық синтаксис фигуралары және бейнелеу құралдары, бейне құру тәсілдері мен құралдарын талдау, оларды пайдалануда автордың мақсатын түсіндіру; 10.2.9 әдеби материалдарға, әдеби терминдерге сүйене, тура және бейнелі тілдерді пайдалана отырып, шығармашылық жұмыстарды (эссе, әдеби және еркін тақырып бойынша шығарма, аннотациялар) логикалық және дәйекті түрде жазу
		Бағалау және салыстыру	10.3.2 эмоциялық әсер дәрежесін бағалай, бейнелердің тұтас қабылдауын қалыптастыратын әдістер мен тәсілдердің ұқсастықтары мен айырмашылығын сипаттай отырып, көркем әдеби шығармаларды басқа өнер шығармаларымен салыстыру; 10.3.4 әдеби тақырып ашлуының толықтығы мен тереңдігі, композициялық және стилистикалық бірлігі, тыңдаушы немесе оқырманға эмоционалдық әсер етуі және фактологиялық дұрыстығы бойынша ауызша және жазбаша мәлімдемелерді (достар, сыныптастар) бағалау

2) 11-сынып:

Тақырыптар	Оқытылатын шығармалар	Дағдылар	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан			
Адам өзгеріс дәуірінде	5.1. Р. Брэдбери. "Улыбка". 6.2. Б.Л. Пастернак. "Доктор Живаго". 3. С.А. Есенин. Өлеңдер (мұғалім	Түсіну және сұрақтарға жауап беру	11.1.1 ретроспекция, күміс ғасыр, имажинизм, символизм, акмеизм, футуризм терминдерін түсіну; 11.1.2 сыни түсіндіріп, естігендеріне немесе

	<p>таңдауы бойынша). 4. А.А. Блок. Өлеңдер "Қорқынышты әлем" жинақтағынан, "Әдемі Леди туралы өлеңдер" циклынан, поэмалар (мұғалім таңдауы бойынша).</p>		<p>оқығандарына деген көзқарасын білдіре отырып, әдеби процесте көркем әдебиет шығармаларының мазмұнын және оның ролін түсіну; 11.1.3 мәтінде авторлық ұстанымға және проблематикаға байланысты үзінділер мен цитаталарды өздігінен табу, мәнерлеп жатқа оқу; 11.1.6 тақырып, проблема және бейне жүйесі туралы өз пікірін білдіре, әдеби материалға сілтеме жасай отырып, проблемалық сұраққа толық негізделген жауап беру</p> <p>11.2.1 жанр және оның белгілерін (синкретикалық жанр), күміс ғасыр лирикасының ерекшеліктерін, әскери поэзия, бард әнін анықтау; 11.2.4 эпизод ролін, көркем құралдар мен тәсілдерді талдау негізінде оның тақырыппен және шығарма проблемасымен байланысын анықтау; 11.2.5 шығарманың идеялық және тақырыптық мазмұнын ашудағы ролін айқындай отырып, шығарма кейіпкерлерін сипаттау; 11.2.7 автор позициясын өз ойымен салғастыра отырып, проблемаларға, кейіпкерлерге деген автордың көзқарасын білдіру жолдарын анықтау; 11.2.8 поэтикалық синтаксис фигуралары және бейнелеу құралдары, көркем әдеби кеңістік пен уақыт, бейне құру тәсілдері мен құралдарын талдау, оларды пайдалануда автордың мақсатын түсіндіру</p> <p>11.3.1 мәтін проблематикасына деген өз көзқарастарын ауызша және жазбаша өтініштер түрінде түсіндіре отырып, жұмысты адамгершілік және эстетикалық құндылықтар, автор тәсілдері тұрғысынан сыни бағалау</p>
2-тоқсан			
Тоталитарлық режим дәуіріндегі адам	<p>1.1. А. Н. Рыбаков "Арбат балалары". 2. А.А. Ахматова. Поэзия. 3. Е.И. Замятин "Біз".</p>	Түсіну және сұрақтарға жауап беру	<p>11.1.2 сыни түсіндіріп, естігендеріне немесе оқығандарына деген көзқарасын білдіре отырып, әдеби процесте көркем әдебиет шығармаларының мазмұнын және оның ролін түсіну; 11.1.3 мәтінде авторлық ұстанымға және проблематикаға байланысты үзінділер мен цитаталарды өздігінен табу, мәнерлеп жатқа оқу; 11.1.4 әдеби және еркін тақырып бойынша</p>

			<p>эссе, сыни мақала, шығарма жоспарын құру;</p> <p>11.1.5 автор ерекшелігін сақтап, мазмұнды шығармашылық түрде қайта қарастыра отырып, шығарма мәтінін немесе эпизодты мазмұндау</p>
		Анализ және интерпретация	<p>11.2.1 жанр және оның белгілерін (синкретикалық жанр), күміс ғасыр лирикасының ерекшеліктерін, әскери поэзия, бард әнін анықтау;</p> <p>11.2.3 автордың ниетін ашуда (тематика, проблематика, кейіпкер бейнелері) композицияның рөлін анықтау;</p> <p>11.2.4 эпизод ролін, көркем құралдар мен тәсілдерді талдау негізінде оның тақырыппен және шығарма проблемасымен байланысын анықтау;</p> <p>11.2.5 шығарманың идеялық және тақырыптық мазмұнын ашудағы рөлін айқындай отырып, шығарма кейіпкерлерін сипаттау;</p> <p>11.2.7 автор позициясын өз ойымен салғастыра отырып, проблемаларға, кейіпкерлерге деген автордың көзқарасын білдіру жолдарын анықтау;</p> <p>11.2.9 әдеби материалдарға және өмірлік тәжірибеге сүйене сүйене, тура және бейнелі тілдерді пайдалана, өзектілік жайлы өз ойын білдіре отырып, шығармашылық жұмыстарды (эссе, әдеби және еркін тақырып бойынша шығарма, сыни мақалалар) логикалық және дәйекті түрде жазу</p>
		Бағалау және салыстыру	<p>11.3.2 эмоциялық әсер дәрежесін бағалай, бейнелердің, тақырыптардың, проблемалардың тұтас қабылдауын қалыптастыратын әдістер мен тәсілдердің ұқсастықтары мен айырмашылығын сипаттай отырып, көркем әдеби шығармаларды басқа өнер шығармаларымен салыстыру</p>
3-тоқсан			
Адамдардың тағдырындағы соғыс	<p>1.В.В.Быков. "Сотников".</p> <p>2. Б. Васильев. "Мұнда танертең тыныштық орнады".</p> <p>3.В.Л.Кондратьев. "Сашка" (мұғалім таңдауы бойынша).</p> <p>4. Э.М. Ремарк. "Үш дос".</p> <p>5. Соғыс лирикасы.</p> <p>Д. С. Самойлов,</p> <p>Б.Ш. Окуджава,</p>	Түсіну және сұрақтарға жауап беру	<p>11.1.2 сыни түсіндіріп, естігендеріне немесе оқығандарына деген көзқарасын білдіре отырып, әдеби процесте көркем әдебиет шығармаларының мазмұнын және оның ролін түсіну;</p> <p>11.1.3 мәтінде авторлық ұстанымға және проблематикаға байланысты үзінділер мен цитаталарды өздігінен табу, мәнерлеп жатқа оқу;</p>

	<p>Н.А. Заболоцкий, А.Т. Твардовский, Е.А. Евтушенко, Б.В.С. Высоцкий (мұғалім таңдауы бойынша).</p>	<p>Анализ және интерпретация</p>	<p>11.1.6 тақырып, проблема және бейне жүйесі туралы өз пікірін білдіре, әдеби материалға сілтеме жасай отырып, проблемалық сұраққа толық негізделген жауап беру</p> <p>11.2.2 мәтіннің көркем шығармалық ерекшеліктеріне сүйене отырып, шығарманың тақырыбы мен проблематикасын анықтау; 11.2.5 шығарманың идеялық және тақырыптық мазмұнын ашудағы рөлін айқындай отырып, шығарма кейіпкерлерін сипаттау; 11.2.6 идеяны түрлі формада (қойылым, буктрейлер) көрсете отырып, көркем шығарма әлемін талдау; 11.2.7 автор позициясын өз ойымен салғастыра отырып, проблемаларға, кейіпкерлерге деген автордың көзқарасын білдіру жолдарын анықтау; 11.2.8 поэтикалық синтаксис фигуралары және бейнелеу құралдары, көркем әдеби кеңістік пен уақыт, бейне құру тәсілдері мен құралдарын талдау, оларды пайдалануда автордың мақсатын түсіндіру</p> <p>Бағалау және салыстыру</p> <p>11.3.1 мәтін проблематикасына деген өз көзқарастарын ауызша және жазбаша өтініштер түрінде түсіндіре отырып, жұмысты адамгершілік және эстетикалық құндылықтар, автор тәсілдері тұрғысынан сыни бағалау; 11.3.3 оқырманға адамгершілік және эстетикалық құндылық тұрғысынан жалпы және жеке ерекшеліктерін, автор позициясын түсіндіре отырып, шығармаларды (немесе үзінділерін) орыс, қазақ және әлем әдебиетімен салғастыру</p>
4-тоқсан			
<p>Моральды таңдау тақырыбы</p>	<p>1. А.В. Вампилов. "Үйрек аулау". 2. М. Горький. "Изергиль кемпір". 3. Заманауи ақындардың моральды таңдау тақырыбында өлеңдері (Р. Рождественский, Е. Евтушенко, А. Вознесенский, Л. Мартынов, О. О. Сулейменов, Б. Канапьянов және т.б.).</p>	<p>Түсіну және сұрақтарға жауап беру</p> <p>Анализ және интерпретация</p>	<p>11.1.1 ретроспекция, күміс ғасыр, имажинизм, символизм, акмеизм, футуризм терминдерін түсіну; 11.1.4 әдеби және еркін тақырып бойынша эссе, сыни мақала, шығарма жоспарын құру; 11.1.5 автор ерекшелігін сақтап, мазмұнды шығармашылық түрде қайта қарастыра отырып, шығарма мәтінін немесе эпизодты мазмұндау</p> <p>11.2.2 мәтіннің көркем шығармалық ерекшеліктеріне сүйене отырып, шығарманың тақырыбы мен</p>

		<p>проблематикасын анықтау; 11. 2.3 определять роль композиции в раскрытии авторского замысла (тематики, проблематики, образов героев); 11. 2.5 характеризовать героев произведения, определяя их роль в раскрытии идейно-тематического содержания произведения; 11.2.6 идеяны түрлі формада (қойылым, буктрейлер) көрсете отырып, көркем шығарма әлемін талдау; 11.2.7 автор позициясын өз ойымен салғастыра отырып, проблемаларға, кейіпкерлерге деген автордың көзқарасын білдіру жолдарын анықтау; 11.2.9 әдеби материалдарға және өмірлік тәжірибеге сүйене сүйене, тура және бейнелі тілдерді пайдалана, өзектілік жайлы өз ойын білдіре отырып, шығармашылық жұмыстарды (эссе, әдеби және еркін тақырып бойынша шығарма, сыни мақалалар) логикалық және дәйекті түрде жазу</p>
	<p>Бағалау және салыстыру</p>	<p>11.3.2 эмоциялық әсер дәрежесін бағалай, бейнелердің, тақырыптардың, проблемалардың тұтас қабылдауын қалыптастыратын әдістер мен тәсілдердің ұқсастықтары мен айырмашылығын сипаттай отырып, көркем әдеби шығармаларды басқа өнер шығармаларымен салыстыру; 11.3.3 оқырманға адамгершілік және эстетикалық құндылық тұрғысынан жалпы және жеке ерекшеліктерін, автор позициясын түсіндіре отырып, шығармаларды (немесе үзінділерін) орыс, қазақ және әлем әдебиетімен салғастыру; 11.3.4 әдеби тақырып ашлуының толықтығы мен тереңдігі, композициялық және стилистикалық бірлігі, тыңдаушы немесе оқырман назарын аудару құралдары және фактологиялық дұрыстығы бойынша ауызша және жазбаша мәлімдемелерді (достар, сыныптастар) бағалау</p>

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2017 жылғы 27 шілдедегі
№ 352 бұйрығына 183-қосымша
Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі

Жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математикалық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "Ағылшын тілі" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы

Ескерту. Бағдарлама жаңа редакцияда – ҚР Білім және ғылым министрінің 07.03.2019 № 105 (10-сынып оқушылары үшін 01.09.2019, 11-сынып оқушылары үшін 01.09.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Оқу бағдарламасы "Білім берудің барлық деңгейінің мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттарын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы № 604 бұйрығымен бекітілген Жалпы орта білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес әзірленген (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 17669 болып тіркелген).

2. Оқу бағдарламасының айрықша ерекшелігі - ол тек пән бойынша білімді ғана емес, сонымен қатар кең ауқымды дағдыларды қалыптастыруға бағытталған. Оқу мақсаттарының жүйесі білім алушыларда келесі негізгі құндылықтарды қалыптастыруға негізделген: Қазақстандық патриотизм мен азаматтық жауапкершілік, сыйластық, қарым-қатынас, еңбек және шығармашылық, өмір бойына білім алу. Ағылшын тілі бойынша оқу бағдарламасы білім алушыларға әртүрлі аудиториямен тиімді қарым-қатынас жасау мүмкіндігін береді. Бұл мақсатқа мектептегі ортада болатын сыныптастармен, мұғалімдермен және мектепке келушілермен өзара әрекеттесу, сондай-ақ бейресми және ресми ауызша және жазбаша презентацияларды қамтитын интерактивті тапсырмалар арқылы қол жеткізіледі. Әртүрлі мемлекеттердегі ағылшын тілін тасымалдаушылармен Интернет мүмкіндіктерін қолданып онлайн қарым-қатынас орнату үшін мектептен тыс шаралар іске асырылады.

Ағылшын тілін үйрену арқылы білім алушылар:

- 1) ағылшын тілінің құрылымын және тіл үйренуге қатысты ережелер;
- 2) жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымында сөйлесуді ашық және тиімді тұрғыдан қолдау;
- 3) қосымша мәтіндердің, сөйлесу мен талқылаулардың мағынасын және егжей-тегжейлі ақпаратты;
- 4) аргументтерді құрастыру кезінде жеке тақырыптар бойынша лексикалық материалдардың кең ауқымын қалай пайдалану жөнінде түсінік алады.

Білім алушылар келесілерді орындай алатын болады:

- 1) көркем әдебиет мәнмәтіндегі бейтаныс сөздердің мағынасын түсіну;

2) сөздің дұрыс екпінін, интонациясын, ресмилігін сақтай отырып, дұрыс және еркін сөйлеу;

3) университетте және одан тыс жерлерде ағылшын тілін қолданғысы келгенде пайдалы пайымдаулар мен пікірлерді, түсініктемелер мен жауаптарды беру үшін сыныптастармен қарым-қатынасқа түсу;

4) көркем және ғылыми әдебиеттің кең ауқымын сенімді және қызығушылықпен оқу;

5) ағылшын тілі ана тілі болып табылатын тіл тасымалдаушыларымен сәтті қарым-қатынас жасауда сенімді сөйлеу.

3. "Ағылшын тілі" оқу пәні бойынша оқу бағдарламасы төмендегілер арқылы тіл меңгеру дағдысының жоғары B2 деңгейін меңгерген білім алушыларды дамытуды көздейді:

1) талдауға, бағалауға және шығармашылық тұрғыдан ойлауға ықпал ететін әртүрлі тапсырмалар;

2) ауызша және жазбаша дереккөздердің кең ауқымымен танысу;

3) ынталандыратын қызықтыратын пән.

2-тарау. "Ағылшын тілі" пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

4. "Ағылшын тілі" оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің жоғары шекті көлемі:

1) 10-сыныпта - аптасына 3 сағат, оқу жылына 102 сағат;

2) 11-сыныпта - аптасына 3 сағат, оқу жылына 102 сағат.

Оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі "Қазақстан Республикасындағы бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспарларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2012 жылғы 8 қарашадағы № 500 бұйрығымен бекітілген үлгілік оқу жоспарына тәуелді (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 8170 болып тіркелген).

5. Ағылшын тілі бағдарламасының мазмұны.

10-сынып:

1) Мазмұны. Топ ішінде мәселелерді креативті және бірлесе отырып шешу үшін айтылым және тыңдалым дағдыларын пайдалану, сыныптастарына орынды кері байланыс жасау. Өзгелердің ой-пікірін сыйлау, есепке алу. Өзгелердің кері байланысын бағалау және сындарлы жауап беру, жеке бас оқу мақсаттарын белгілеу үшін кері байланысты қолдану. Ақпаратты басқаларға түсінікті болатындай етіп ұйымдастыру және таныстыру. Айтылым немесе жазылым кезінде дәйекті дәлел келтіру. Оқылым мен талдау арқылы мәдениаралық хабардарлықты дамыту. Ойды, идеяларды, тәжірибелер мен сезімдерді білдіру үшін қиялды қолдану. Сөйлеу және жазылымды бірқатар әлем басымдықтары бойынша рефлексия жасау және оларды тану құралдары ретінде қолдану;

2) Тыңдалым. Көмексіз берілген қосымша сөйлесудегі негізгі идеяларды түсіну, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген саналуан тақырыптарға қатысты көмексіз берілген қосымша сөйлесудегі дәлелдің арнайы ақпаратын және бөліктерін, оның ішінде саны шектеулі таныс емес тақырыптар бойынша сөйлесуді түсіну. Жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген саналуан тақырыптарға қатысты қолдаусыз қосымша сөйлесудегі сөйлеушінің(лердің) қатынасы мен ойын, оның ішінде саны шектеулі білім алушыларға бейтаныс тақырыптағы сөйлесуді түсіну. Еркін сөйлесудегі мәнмәтіннен мағынаны анықтау. Жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға қатысты сөйлеушілердің арасындағы көзқарастар мен нақты келісім деңгейін. Жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясындағы қосымша сөйлесудегі дәлелдің қарамақайшылықтарын анықтау;

3) Айтылым. Ресми және бейресми тілдік тіркеулерді қолдану, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген саналуан тақырыптарына қатысты ақпаратты алу үшін күрделі сұрақтар қою және оларға жауап беру. Өзіңіздің және өзгелердің көзқарастарын түсіндіру және нақтылау, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарға қатысты саны өсіп келе жатқан саналуан сөйлеу мәнмәтіндерінде өзгелердің көзқарасын бағалау және түсініктеме беру. Жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген саналуан тақырыптарына қатысты болжам жасау үшін сыныптастарымен өзара қарым-қатынасқа түсу. Өз сөзімен айту және сөйлесуге түзетулер енгізу арқылы сөйлесуді басқару және тілді өзгерту. Жалпы тақырыптар және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптар туралы сөйлесу үшін тиісті пәнге қатысты лексиканы және синтаксисті пайдалану;

4) Оқылым. Қосымша мәтіндердегі негізгі ойларды түсіну, білім алушыларға таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген саналуан тақырыптардағы және кейбір таныс емес тақырыптардағы қосымша мәтіндердегі арнайы ақпаратты түсіну және толық түсіну. Едәуір мұқият оқуды талап ететін. Оқу бағдарламасындағы тақырыптар мен жалпы тақырыптар мәтіннің мазмұнын анықтау үшін ұзақ мәтіндерді шолып оқу. Көркем және ғылыми әдебиеттердегі, сондай-ақ, оқу бағдарламасындағы таныс және таныс емес әртүрлі мәтіндерді оқу. Оқу бағдарламаларынан әртүрлі кейбір таныс және таныс емес мәтіндердің мазмұнынан шығатын шешімдер. Әртүрлі таныс тақырыптар мен оқу бағдарламалардағы көлемді мәтіндердің қатынасы мен автордың ойын анықтау. Әртүрлі жалпы тақырыптар мен оқу бағдарламасындағы тақырыптардың ұзақ мәтіндер моделін дамыту (абзацтар аралығындағы интервал). Мағынаны тексеру және түсінігін тереңдету мақсатында өзіне таныс және кейбір бейтаныс сандық

немесе баспадан шыққан ресурстардың алуан түрі. Жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясындағы қосымша мәтіндерде дәлелдің сәйкессіздіктері. Таныс және таныс емес мәтіндердің мағынасын анықтау және терең түсіну үшін қағазға түскен және цифрлы ақпарат ресурстарын жан-жақты пайдалану. Әртүрлі жалпы тақырыптар мен оқу бағдарламасындағы үкен көлемдегі мәтін көлеміндегі аргументтердің сәйкес келмеуі;

5) Жазылым. Мәтін деңгейінде тақырып пен жанрға сәйкес келетін саны өсіп келе жатқан және сан алуан жазбаша жанрларда дұрыс жазылған лексиканы тәуелсіз қолдана отырып, жоспарлау, жазу, редакциялау және оқу. Жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясындағы саны өсіп келе жатқан жазбаша жанрлардағы сәйкес ресмилік деңгейіне қол жеткізу үшін грамматикалық тұрғыдан дұрыс жазу, стильді қолдану. Қолдауымен жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарына қатысты бірқатар жазбаша жанрларына қатысты логикалық дәлелдер қажет болғанда мысалдар мен себептерді келтіре отырып дамыту. Жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға бағыт беруші жалғаулықтардың бірнеше түрін пайдалана отырып мәтін ретінде дәлел келтіріп жазу. Бірқатар жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарға қатысты мәтінді жазған кезде қажетті құрылымды өз бетімен жазу. Әртүрлі функциялар арқылы хат-хабарлардағы жаңалықтар мен сезімдерге қатысты қарым-қатынас жасау және жауап беру. Жазбаша жұмыстардағы мәтіндік деңгейдегі дұрыс дәлдікпен келтірілген пунктуация;

б) Ағылшын тілін қолдану. Түрлі дерексіз күрделі зат есімдерді және күрделі есім фразаларын қолдану, саналатын және саналмайтын зат есімдерге қажетті көптік есімдер және әртүрлі есім фразалар қолдану, әртүрлі күрделі сын есімдер, сын есімдерді есімше ретінде, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарға қатысты сын есімдердің деңгейін анықтауда және күшейтудегі салыстырмалы құрылымдар қолдану, анықтаушы сөздердің, сонымен қатар сөз алдында келетін анықтаушы құрылымдардың кең қатарын қолдану, сұрақтардың кең қатары, қатыстық, сілтеу, белгісіз, есептік есімдіктерді (relative, demonstrative, indefinite, quantitative of pronouns pronouns/релатив, демонстратив, индефинит, куантатив оф пронаунс), сонымен қатар өздік есімдік құрылымдарының (reflexive pronoun structures/рефлексив пронаун стракчес) кең қатарын қолдану. Perfect continuous/пәрфект континиус формасын, сонымен қатар қарапайым ырықсыз және өздік етістерін (simple perfect active and passive forms/симпл перфект актив энд пассив формс), оның ішінде time adverbials so far,

lately, all my life/тайм әдвербиалс сөу фар, лейтли, ол май лайф деген мезгілді білдіретін сөздерді (time adverbials/тайм әдвербиалс) қолдану, төл және төлеу сөздерде өздік және ырықсыз етіс түрінде берілген осы шақ, өткен шақ және past perfect/паст пәрфект шақтың саналуан түрін орынды қолдану, нақ осы шақты (present continuous/презент континиус) және past continuous/паст континиустің өздік және ырықсыз етістерін қолдану. Білім алушыларға таныс, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген саналуан тақырыптарға қатысты айтылған мәлімдемелер мен сұрақтардың кең қатарын пайдалану, салыстыру деңгейін білдіретін бірқатар үстеу құрылымдарын дара және күрделі үстеулермен қолдану, етістіктің алдында, етістіктің артында және етістіктің соңында келетін үстеулердің алуан түрін қолдану, өткен шақтағы модальды формалардың алуан түрін, оның ішінде must have, can't have, might have/маст хэв, кэнт хэв, майт хэвты өткен оқиға бойынша қорытындыны білдіру үшін қолдану, зат есімдер мен сын есімдердің алдында келетін әртүрлі көмекші сөздерден құралған фразалар қолдану, зат есім мен сын есімнен соң келетін бірқатар тәуелді көмекші сөздерді және етістіктерден соң келетін алуан түрлі көмекші сөздерді қолдану. Етістіктер мен сын есімдерге инфинитив формаларын қолдану, бірнеше етістіктер мен көмекші сөздерден кейін герундий формасында қолдану, кейбір көмекші сөздердің формалары мен сөз тіркесінен тұратын етістікті қолдану. Білім алушыларға таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан түрлі тақырыптарға жалғаулықтардың бірнеше түрін қолдану. Білім алушыларға таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген саналуан тақырыптарға қатысты if/if only/иф/иф онли үшінші шартты құрылымда (third conditional structures/сөрд кэндишнэл стракчес) қолдану, which/уич сөзін қоса алғанда бірнеше анықтаушы шартты сөйлемдер (relative clauses/релэтив клозес) қолдану.

11-сынып:

1) Мазмұны. Топ ішінде мәселелерді креативті және бірлесе отырып шешу үшін айтылым және тыңдалым дағдыларын пайдалану, сыныптастарына орынды кері байланыс жасау. Өзгелердің ой-пікірін сыйлау, есепке алу. Өзгелердің кері байланысын бағалау және сындарлы жауап беру, жеке тұлғаға қатысты оқу мақсаттарын белгілеу үшін кері байланысты қолдану. Айтылым немесе жазылым кезінде дәйекті дәлел келтіру. Оқылым мен талдау арқылы мәдениаралық хабардарлықты дамыту. Ойды, идеяларды, тәжірибелер мен сезімдерді білдіру үшін қиялды қолдану. Сөйлеу және жазылымды бірқатар әлем басымдықтары бойынша рефлексия жасау және оларды тану құралдары ретінде қолдану;

2) Тыңдалым. Дәлел келтірілген мағынаның негізгі ойларын, арнайы ақпаратты, егжей-тегжейлі түсіндіру, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген саналуан тақырыптарға қатысты көмексіз берілген қосымша сөйлесудегі сөйлеушінің(лердің) қатынасы мен ойын, оның ішінде саны өсіп келе жатқан білім алушыларға бейтаныс тақырыптағы сөйлесуді түсіну. Білім алушыларға таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптардағы қосымша мәтіндердегі (оның ішінде кейбір қосымша мәтіндер де бар) мәнмәтіннен мағынаны шығару, сөйлеушінің көзқарасын түсіндіру және сөйлеушілердің арасындағы дәлелдердің сәйкес келуін кеңейту, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясындағы қосымша мәтіндердегі дәлелдің сәйкессіздіктерін түсіну;

3) Айтылым. Сөйлесуде ресми және бейресми тілді пайдалану. Ашық жоғары дәрежелі сұрақтарды қоюда және сондай сұрақтарға жауап беруде сәйкес синтаксис пен лексиканы қолдану. Өзіңіздің және өзгелердің көзқарастарын түсіндіру және нақтылау, саны өсіп келе жатқан сөйлеу мәнмәтіндерінде өзгелердің көзқарасын бағалау, түсініктеме беру, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген саналуан тақырыптарына қатысты болжам жасау үшін сыныптастарымен өзара қарым-қатынасқа түсу, жалпы тақырыптар мен оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптарға қатысты өз сөзімен айту, сөйлесуде түзетулер енгізу арқылы сөйлеуді басқару және тілді өзгерту. Жалпы тақырыптар және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптар туралы әңгімелерде пәнге қатысты лексиканы және синтаксисті пайдалану;

4) Оқылым. Қосымша мәтіндердің күрделі және дерексіз идеясын түсіну, қосымша мәтіндердегі арнайы ақпарат пен дәйекті ақпарат. Білім алушыларға күрделірек және деректі емес, таныс жалпы тақырыптар, сондай-ақ оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясында толық оқуды қажет ететін мазмұнды анықтау үшін жылдамдықпен ұзақ мәтіндерді жылдам қарап шығыңыз. Білім алушыларға күрделірек және дерексіз, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптардағы көркем және ғылыми жанрдағы қосымша мәтіндердің алуан түрін оқу. Қосымша мәтіндердегі мәнмәтіннен мағынаны шығару, қосымша мәтіндерде күрделірек және дерексіз жалпы тақырыптар, сондай-ақ оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар бойынша автордың пікірін немесе көзқарасын және ұзақ мәтіндерді (параграф аралық деңгей) дамыту заңдылықтарын анықтау. Мағынаны тексеру және түсінігін тереңдету мақсатында сандық немесе баспадан шыққан ресурстарды таңдау және бағалау. Күрделірек және дерексіз жалпы және оқу

бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясындағы қосымша мәтіндерде дәлелдегі сәйкессіздіктерді түсіну;

5) Жазылым. Мәтін деңгейінде тақырып пен жанрға сәйкес келетін саналуан дұрыс жазылған лексиканы қолдана отырып, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптар бойынша тәуелсіз жоспарлау, жазу, редакциялау және оқу, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптар бойынша саналуан жазбаша жанрлардың сәйкес ресми деңгейіне жету үшін стильді пайдалана отырып, жалпы және оқу бағдарламаларының кең ауқымына грамматикалық дәлдікпен жазу. Жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарына қатысты саналуан жазбаша жанрларында қатысты логикалық дәлелдер қажет болғанда мысалдар мен себептерді келтіре отырып дамытатын мұғалім. Шамалы көмек ұсынылған. Жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген саналуан тақырыптарға бағыт беруші жалғаулықтардың бірнеше түрін пайдалана отырып мәтін ретінде дәлел келтіріп жазу. Саналуан жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарға қатысты мәтінді жазған кезде қажетті құрылымды өз бетімен жазу. Жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарға қатысты көптеген функциялар арқылы хат-қатынастағы жаңалықтар мен сезімдерге байланысты қарым-қатынас орнату және жауап беру. Жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген саналуан тақырыптарға қатысты жазбаша түрде берілген мәтінге тыныс белгілерін бар назарын салып қойып шығу;

б) Ағылшын тілін қолдану. Тиісті функцияларды білдіру үшін әртүрлі өткен шақтағы модальды формаларды қолдану, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген саналуан тақырыптарына қатысты бірқатар модальды құрылымдар, соның ішінде *supposed to*, *bound to*, *due*, *willing to*/*саппозед ту*, *баунд ту*, *дию*, *уиллиң ту* қолдану, жалпы есім, сын есім және етістіктен соң келетін бірқатар тәуелді көмекші сөздерді қолдану, концессия мен құрметке жататын күрделі көмекші сөз тіркестерді қоса алғанда алуан түрін қолдану, білім алушыларға таныс жалпы тақырыптар, сондай-ақ оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясында әртүрлі синтаксистік типтердегі бірнеше сөзден тұратын етістіктердің алуан түрін қолдану, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген біршама тақырыптар аясында концессия мен контрастты білдіру үшін күрделірек жалғаулықтың өсіп келе жатқан түрін қолдану, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптарға қатысты *pre-/пре-* және *post- modifying/пост модифайң зат есім құрылымын* қолдану, білім алушыларға таныс, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптарға қатысты анықтаушы сөздердің, сонымен қатар сөз алдында келетін анықтаушы

құрылымдардың және мәтіндік сілтемелердің кең қатарын қолдану, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген саналуан тақырыптар аясында that/зәт, инфинитив және wh- clauses/x- кюзес толықтырылған сын есімді қолдану, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптарға қатысты ауыспалы және сабақты етістіктерді толықтыратын үлгілерді, жақсыз және cleft-/клефт- сөйлемдерді қолдану, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген саналуан тақырыптар аясында simple perfect active/симпл пәрфект әктив және passive forms/пәссив формс пен future continuous/фюче континиус формасын қолдану, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген саналуан тақырыптар аясында келер шақ және future perfect/фюче пәрфект формасын қолдану, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген саналуан тақырыптарға қатысты төл және төлеу сөздерде өздік және ырықсыз етіс түрінде берілген осы шақ, өткен шақ және past perfect/паст пәрфект шақтың саналуан түрін орынды қолдану, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген саналуан тақырыптарға қатысты айтылған мәлімдемелер мен сұрақтардың кең қатарын қолдану, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген білім алушыға таныс бірқатар тақырыптарға қатысты етістіктің алдында, етістіктің артында және етістіктің соңында келетін үстеулердің/үстеулік фазалардың алуан түрін қолдану, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген саналуан тақырыптар аясында that/зәт, инфинитив және wh- clauses/x- кюзес толықтырылған сын есімді қолдану

Бұл бағдарламаның мазмұндық білімі болып табылады және біз бұл пән бойынша не білетінімізді және осы білімді қалай алғанымызды қамтиды. Бұл пән бойынша білім оқыту бағыттары бойынша ұйымдастырылған. Бағыттар одан әрі қарай бағытшаларға бөлінеді, яғни дағды немесе тақырып, білім немесе түсінік деңгейінде. Бағдаршалар, сыныпқа байланысты күтулер ретінде, пән бойынша оқу мақсаттарын қалыптастырады.

6. Оқу мақсаттары әрбір бағдаршалар бойынша ілгерілеу деңгейін көрсетеді және мұғалімдерге білім алушылармен келесі қадамдармен бөлісе отырып, жоспарлауға және бағалауға мүмкіндік береді.

7. 1-бағыт: Мазмұны. Білім алушылар проблемаларды шешу үшін айтылым мен тыңдалым, басқа адамдар үшін нақты ақпаратты ұйымдастыру және оқылым және талдау арқылы мәдениетаралық хабардарлықты дамыту секілді дағдыларды қолдана отырып бірқатар академиялық пәндер бойынша жақсы болу үшін дағдыларды дамытады.

8. 2-бағыт: Тыңдалым. Білім алушы бірқатар жанрлардың түпнұсқалық мәтіндерінің негізгі идеяларын, таныс және ішінара таныс тақырыптар бойынша әңгімелесулерді түсінеді, функционалды маңызды мәндерді, соның ішінде

мәліметтерді, кестелерді, схемаларды толтыру үшін қажетті егжей-тегжейлі және арнайы ақпаратты түсінеді, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген саналуан тақырыптарына қатысты терминдердің мәнін және мәтіннің негізгі бірліктерін түсінеді, факті мен пікір арасындағы айырмашылықты біледі, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген саналуан тақырыптарына қатысты түрлі жанрлар мен стильдерде берілген орта көлемді мәтіндердегі сәйкессіздіктерді біледі және салыстырады, мәнмәтінді пайдалана отырып, бейтаныс сөздердің мағынасын анықтайды.

9. 3-бағыт: Айтылым. Білім алушы ресми және бейресми күнделікті қарым-қатынастарда сөйлесуге қатысады, тілдің лексикалық және грамматикалық ресурстарын пайдалана отырып сөйлеу мәнерін дұрыс тұжырымдайды, осының алдында ұсынылған ауызша қарым-қатынас стратегиясын қолдана отырып, шындыққа эмоционалды және бағалайтын көзқарасты білдіреді, өздерінің пікірлерін қолдау үшін қажетті дәлелдерді қамтамасыз ету үшін мәтіндерді салыстырады және талдайды, оқиғаларды, пікірлерді және проблемаларды бағалау себептері, берілген мәселенің шешу жолдарын ұсынады және қорытындылар жасайды.

10. 4-бағыт: Оқылым. Білім алушы гуманитарлық ғылымдарға арналған жанрлар мен стильдердің бірқатар әдеби және ғылыми мәтіндерінің негізгі идеяларын түсінеді, оқылымның түрлі стратегияларын түсінеді, оқиғалар мен құбылыстардың уақыт бойынша және себеп-салдарлық байланыстарын анықтайды, қағаз және сандық ресурстарды пайдалана отырып, сөздердің мағынасын талдайды және салыстырады, бірқатар жанрлар мен стильдердегі мәтіндерінің мазмұнын сыни тұрғыдан бағалайды.

11. 5-бағыт: Жазылым. Білім алушы жазбаша мәтіннің қысқаша сипаттамасын жоспарлайды және жасайды, бірқатар жанрлар мен стильдердегі мәтіндерді түзетеді және редакциялайды, емле және грамматика ережелерін қадағалайды, медиа ақпаратқа негізделген жазбаша мәтінде дәлелдер ұсынады, іскери хаттар мен басқа да құжаттар жазады, бірқатар тақырыптарға қатысты, оның ішінде әлеуметтік зерттеулер мен гуманитарлық ғылымдармен байланысты тақырыптарға қатысты пікірді білдіретін дискурстық мәтіндерді жазады.

12. 6-бағыт: білім алушы өзін жақсы лексикалық диапазонды және жоғары дәрежелі дәлдіктегі әртүрлі тілдің қолданушысы ретінде сипаттайды. Білім алушы өткен, осы және келер шақ формаларын, модальдарды, етістіктің актив және пассивті формаларын, төл және төлеу сөз үлгілерін қолдану қабілеттерін дамытады.

3-тарау. Оқу мақсаттарының жүйесі

13. Білім берудің мақсаттары бағдарламада кодтармен берілген. Кодтағы бірінші нөмір - сыныпты, екіншісі бағыттың нөмірін, ал үшіншісі - мақсаттың нөмірін білдіреді.

14. 1) 1-бағыт. Мазмұны:

10- сынып	11-сынып
Орташадан төмен деңгей В2	Жоғары деңгей В2
10.1.1 - топ ішінде мәселелерді креативті және бірлесе отырып шешу үшін айтылым және тыңдалым дағдыларын пайдалану	11.1.1 -топ ішінде мәселелерді креативті және бірлесе отырып шешу үшін айтылым және тыңдалым дағдыларын пайдалану
10.1.2 - сыныптастарының көңілін ескере отырып орынды кері байланыс беру үшін айтылым және тыңдалым дағдыларын қолдану	11.1.2 - сыныптастарының көңілін ескере отырып орынды кері байланыс беру үшін айтылым және тыңдалым дағдыларын қолдану
10.1.3 - өзгелердің ой-пікірін сыйлау, есепке алу	11.1.3 - өзгелердің ой-пікірін сыйлау, есепке алу
10.1.4 - басқалар берген кері байланысты конструктивті бағалау және оған жауап қайтару	11.1.4 - басқалар берген кері байланысты конструктивті бағалау және оған жауап қайтару
10.1.5 - өзіне оқу мақсаттарын белгілеу үшін кері байланысты қолдану	11.1.5 - өзіне оқу мақсаттарын белгілеу үшін кері байланысты қолдану
10.1.6 - ақпаратты басқаларға түсінікті болатындай етіп ұйымдастыру және таныстыру	11.1.6 - ақпаратты басқаларға түсінікті болатындай етіп ұйымдастыру және таныстыру
10.1.7 - айтылым немесе жазылым кезінде дәйекті дәлел келтіру	11.1.7 - айтылым немесе жазылым кезінде дәйекті дәлел келтіру
10.1.8 - оқылым мен дискуссия арқылы мәдениаралық сезімталдықты дамыту	11.1.8 - оқылым мен дискуссия арқылы мәдениаралық сезімталдықты дамыту
10.1.9 - ойды, идеяларды, тәжірибелер мен сезімдерді білдіру үшін қиялды қолдану	11.1.9 - ойды, идеяларды, тәжірибелер мен сезімдерді білдіру үшін қиялды қолдану
10.1.10 - сөйлеу және жазылымды бірқатар әлем басымдықтары бойынша рефлексия жасау және оларды тану құралдары ретінде қолдану	11.1.10 - сөйлеу және жазылымды бірқатар әлем басымдықтары бойынша рефлексия жасау және оларды тану құралдары ретінде қолдану

2) 2-бағыт. Тыңдалым:

10-сынып	11-сынып
Орташадан төмен деңгей В2	Жоғары деңгей В2
10.2.1 - шектеулі бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты еркін сөйлесудегі негізгі ойларды түсіну	11.2.1 - саны өсіп келе жатқан бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты еркін сөйлесудегі негізгі ойларды түсіну
10.2.2 - шектеулі бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты көмексіз еркін сөйлесудегі нақты ақпаратты түсіну	11.2.2 - саны өсіп келе жатқан бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты көмексіз еркін сөйлесудегі нақты ақпаратты түсіну
10.2.3 - шектеулі бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты көмексіз еркін сөйлесудегі аргумент бөліктерін түсіну	11.2.3 - саны өсіп келе жатқан бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты көмексіз еркін сөйлесудегі аргумент бөліктерін түсіну
10.2.4 - шектеулі бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында	11.2.4 - саны өсіп келе жатқан бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында

көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты көмексіз еркін сөйлесудегі болжалды мазмұнды түсіну	көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты көмексіз еркін сөйлесудегі болжалды мазмұнды түсіну
10.2.5 - шектеулі бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты көмексіз еркін сөйлесудегі сөйлеушінің(лердің) қатынасы мен ойын анықтап түсіну	11.2.5 - саны өсіп келе жатқан бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты көмексіз еркін сөйлесудегі сөйлеушінің(лердің) қатынасы мен ойын анықтап түсіну
10.2.6 - шектеулі бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты көмексіз еркін сөйлесу контекстінен мағынаны анықтап тану	11.2.6 - саны өсіп келе жатқан бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты көмексіз еркін сөйлесу контекстінен мағынаны анықтап тану
10.2.7 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарына әңгіме барысында сөйлеушілердің сөйлеушілердің арасындағы анықталатын келісім деңгейін және көзқарасын түсіну	11.2.7 - кейбір бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарына әңгіме барысында сөйлеушілердің арасындағы анықталатын келісім деңгейін және көзқарасын түсіну
10.2.8 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарда еркін сөйлесу аргументтеріндегі сәйкессіздіктерді анықтап түсіну	11.2.8 - кейбір бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарда еркін сөйлесу аргументтеріндегі сәйкессіздіктерді анықтап түсіну

3) 3-бағыт. Айтылым:

10- сынып	11- сынып
Орташадан төмен деңгей B2	Жоғары деңгей B2
10.3.1 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарына әңгіме барысында ресми және бейресми тілді пайдалану	11.3.1 - кейбір бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарына әңгіме барысында ресми және бейресми тілді пайдалану
10.3.2 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарына қатысты ақпаратты алу үшін күрделі сұрақтар қою және оларға жауап беру	11.3.2 - кейбір бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптардағы ашық жоғары дәрежелі сұрақтарды қоюда және сондай сұрақтарға жауап беруде сәйкес синтаксис пен лексиканы қолдану
10.3.3 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар бойынша өзінің және өзгенің пікірін түсіндіріп, дәлелдеу	11.3.3 - кейбір бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар бойынша өзінің және өзгенің пікірін түсіндіріп, дәлелдеу
10.3.4 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген көбеюші тақырыптардағы сан алуан әңгіменің мәнмәтініне қатысты басқалардың көзқарасын бағалау және пікір білдіру	11.3.4 - кейбір бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптардағы әңгіменің мәнмәтініне қатысты басқалардың көзқарасын бағалау және пікір білдіру
10.3.5 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген түрлі тақырыптарға қатысты болжам жасау үшін сыныптастармен өзара қарым-қатынасқа түсу	11.3.5 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген таныс және бейтаныс түрлі тақырыптарға қатысты болжам жасау және баламалы ұсыныстарды бағалау үшін сыныптастарымен өзара қарым-қатынасқа түсу
10.3.6 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға қатысты әңгімеде түзетулер және перефразалар арқылы тілді өзгерту және әңгімені басқару	11.3.6 - таныс және кейбір таныс емес жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптарға қатысты әңгімеде түзетулер және перефразалар арқылы тілді өзгерту және әңгімені басқару
10.3.7 - жалпы және оқу бағдарламасында	11.3.7 - таныс және кейбір таныс емес жалпы және оқу

көрсетілген бірқатар тақырыптар туралы әңгімелерде сәйкес лексиканы және синтаксисті пайдалану	бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар туралы әңгімелерде сәйкес лексиканы және синтаксисті пайдалану
------------------------------------------------------------------------------------------------	----------------------------------------------------------------------------------------------------------------

4) 4-бағыт. Оқылым:

10- сынып	11- сынып
Орташадан төмен деңгей B2	Жоғары деңгей B2
10.4.1 - бейтаныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясындағы еркін әңгіменің негізгі идеясын түсіну	11.4.1- таныс және бейтаныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясындағы еркін әңгіменің комплексті және абстрактілі негізгі идеясын түсіну
10.4.2 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген таныс және кейбір бейтаныс көлемді тақырыптардағы арнайы ақпаратты және бөлшегін түсіну	11.4.2 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан таныс және кейбір бейтаныс көлемді тақырыптардағы арнайы ақпаратты және бөлшегін түсіну
10.4.3 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясында толық оқуды қажет ететін мазмұнды анықтау үшін жылдамдықпен ұзақ мәтіндерді жылдам қарап шығу	11.4.3 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар күрделі және абстрактілі тақырыптар аясында толық оқуды қажет ететін мазмұнды анықтау үшін жылдамдықпен ұзақ мәтіндерді жылдам қарап шығу
10.4.4 - таныс және бейтаныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптардағы көркем және ғылыми жанрдағы көлемді мәтіндердің алуан түрін оқу	11.4.4 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген күрделірек және абстрактілі тақырыптардағы көркем және ғылыми жанрдағы көлемді мәтіндердің алуан түрін оқу
10.4.5 - сан алуан таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген және кейбір бейтаныс тақырыптардағы көлемді мәтіндердегі мәнмәтіннен мағынаны шығару	11.4.5 - сан алуан таныс және бейтаныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптардағы көлемді мәтіндердегі мәнмәтіннен мағынаны шығару
10.4.6 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар бойынша көлемді мәтіндердегі автордың пікірін немесе көзқарасын анықтау	11.4.6 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген күрделірек және абстрактілі тақырыптар бойынша көлемді мәтіндердегі автордың пікірін, көзқарасын немесе тонын анықтау
10.4.7 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясындағы ұзақ мәтіндерде (параграф аралық деңгей) даму заңдылықтарын тану	11.4.7 - күрделірек және дерексіз жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясындағы ұзақ мәтіндерде (параграф аралық деңгей) даму заңдылықтарын тану
10.4.8 - мағынаны тексеру және түсінігін тереңдету мақсатында таныс және бейтаныс сандық немесе баспа ресурстардың алуан түрін қолдану	11.4.8 - мағынаны тексеру және түсінігін тереңдету мақсатында сандық немесе баспа ресурстарды таңдау және бағалау
10.4.9 - түрлі жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясындағы көлемді мәтіндердің дәлелдегі сәйкессіздіктерді анықтау	11.4.9 - күрделірек және дерексіз жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясындағы көлемді мәтіндердің дәлелдегі сәйкессіздіктерді анықтау

5) 5- бағыт. Жазылым:

10- сынып	11- сынып
Орташадан төмен деңгей B2	Жоғары деңгей B2
10.5.1 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға өз бетімен мәтін жоспарлау, жазу, түзету және тексеру	11.5.1 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға өз бетімен мәтін жоспарлау, жазу, түзету және тексеру
10.5.2 - тақырыпқа, жанрға және дұрыс жазу ережесіне	11.5.2 - тақырыпқа, жанрға және дұрыс жазу ережесіне

сәйкес көбейіп келе жатқан түрлі лексиканы қолдану	сәйкес көбейіп келе жатқан алуан түрлі лексиканы қолдану
10.5.3 - грамматикалық ережелерді ескере отырып, жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға жазу	11.5.3 - грамматикалық ережелерді ескере отырып, жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға жазу
10.5.4 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарға қатысты түрлі жазу жанрларында нақты ресми деңгейде жазу үшін сәйкес стильді және регистрді пайдалану	11.5.4 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарға қатысты алуан түрлі жазу жанрларында нақты ресми деңгейде жазу үшін сәйкес стильді және регистрді пайдалану
10.5.5 - қолдауымен таныс жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарға қатысты бірқатар жазу жанрларына логикалық дәлелдерді, қажет болғанда мысалдар мен себептерді келтіре отырып дамыту	11.5.5 - шамалы қолдауымен таныс жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарға қатысты бірқатар жазу жанрларына логикалық дәлелдерді, қажет болғанда мысалдар мен себептерді келтіре отырып дамыту
10.5.6 - жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарға түрлі дәнекер сөздерді пайдалана отырып мәтін деңгейінде байланыстыра жазу	11.5.6 - жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға түрлі дәнекер сөздерді пайдалана отырып мәтін деңгейінде байланыстыра жазу
10.5.7 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға қатысты мәтін деңгейінде жазған кезде қажетті құрылымды өз бетімен пайдалану	11.5.7 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты мәтін деңгейінде жазған кезде қажетті құрылымды өз бетімен пайдалану
10.5.8 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға қатысты хат алмасуда түрлі функциялар арқылы жаңалықтар мен сезімдерге байланысты қарым-қатынас орнату және жауап беру	11.5.8 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты хат алмасуда түрлі функциялар арқылы жаңалықтар мен сезімдерге байланысты қарым-қатынас орнату және жауап беру
10.5.9 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты жазбаша түрде берілген мәтінге тыныс белгілерін барынша дұрыс қою	11.5.9 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты жазбаша түрде берілген мәтінге тыныс белгілерін барынша дұрыс қою

б) 6- бағыт. Ағылшын тілін қолдану:

10- сынып	11- сынып
Орташадан төмен деңгей B2	Жоғары деңгей B2
10.6.1 - таныс және бейтаныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға қатысты дерексіз күрделі зат есімдер мен күрделі сөз тіркестердің алуан түрін қолдану	11.6.1 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптарға қатысты pre-/пре- және post-modifying/пост- модифайң зат есім құрылымын қолдану
10.6.2 - саналатын және саналмайтын зат есімдер және сонымен қатар көптеген зат есімнен тұратын сөз тіркестері үшін түрлі квантификаторларды жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында қолдану	11.6.2 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында кең, кейбір қосымша қолданыстағы зат есімдерге қатысты және мәтіндік сілтемелерде түрлі детерминаторларды қолдану
10.6.3 - таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында күрделі сын есімдерді және есімше орнында қолданылатын сын есімдерді, кейбір салыстырмалы құрылымдарды, сонымен қатар күшейтуші сын есімдердің (intensifying adjectives/интенсифайң әджективс) алуан түрін қолдану	11.6.3 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында that/зәт, инфинитив және wh- clauses/x-кюзес толықтырылған сын есімді қолдану

<p>10.6.4 - таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптарға қатысты бірқатар детерминативтерді және предетерминатив құрылымдарды қолдану</p>	<p>11.6.4 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптарға қатысты қажетті мағынасы бар және емлесі дұрыс бірқатар аффикстерді қолдану</p>
<p>10.6.5 - таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты сұрақтардың кең қатарын пайдалану</p>	<p>11.6.5 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптарға қатысты транзитив және интранзитив етістіктерді толықтыратын құрылымдарды қолдану</p>
<p>10.6.6 - таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты қатыстық, сілтеу, белгісіз, есептік есімдіктерді (relative, demonstrative, indefinite, quantitative of pronouns/релатив, демонстратив, индефинит, куантататив оф пронаунс), сонымен қатар өздік есімдік құрылымдарының (reflexive pronoun structures/рефлексив пронаун стракчес) кең қатарын қолдану</p>	<p>11.6.6 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптарға қатысты жақсыз сөйлемдерді және cleft-/клефт- құрылымдарын қолдану</p>
<p>10.6.7 - таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында perfect continuous/пәрфект континиус формасын, сонымен қатар қарапайым ырықсыз және өздік етістерін (simple perfect active and passive forms/смпл пәрфект әктив энд пәссив формс), оның ішінде so far, lately, all my life/тайм әдвербиалс со фар, лейтли, ол май лайф деген мезгілді білдіретін сөздерді (time adverbials/тайм әдвербиалс) қолдану</p>	<p>11.6.7 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында simple perfect active/смпл пәрфект әктив және passive forms/пәссив формс пен perfect continuous/пәрфект континиус формасын қолдану</p>
<p>10.6.8 - таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында өздік және ырықсыз райда тұрған келер шақ (future active and passive/фюче әктив энд пәссив) пен future continuous/фюче континиус формасын қолдану</p>	<p>11.6.8 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында келер шақ және future perfect/фючә пәрфект формасын қоса қолдану</p>
<p>10.6.9 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген таныс сан алуан тақырыптарға қатысты төл және төлеу сөздерде өздік және ырықсыз етіс түрінде берілген осы шақ, өткен шақ және past perfect/паст пәрфект шақтың сан алуан түрін орынды қолдану</p>	<p>11.6.9 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген таныс сан алуан тақырыптарға қатысты осы шақ, өткен шақ соның ішінде (past and perfective aspect/simple and progressive aspect/паст энд пәрфектив әспект/смпл энд прогрессив әспект) алуан түрін орынды қолдану</p>
<p>10.6.10 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген таныс сан алуан тақырыптарға қатысты созылыңқы осы шақты (present continuous/презент континиус) және созылыңқы өткен шақты past continuous/паст континиустің өздік және ырықсыз етістерінде қолдану</p>	<p>11.6.10 - таныс, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты айтылған мәлімдемелер, топқа арналған сұрақтардың мен командалардың кең қатарын пайдалану</p>
<p>10.6.11 - таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты айтылған мәлімдемелер мен сұрақтардың кең қатарын пайдалану</p>	<p>11.6.11 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген таныс бірқатар тақырыптарға қатысты етістіктің алдында, етістіктің артында және етістіктің соңында келетін үстеулердің/үстеулік фазалардың алуан түрін қолдану</p>
<p>10.6.12 - салыстыру деңгейін білдіретін бірқатар үстеу құрылымдарын дара және күрделі үстеулермен қолдану, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген таныс бірқатар</p>	<p>11.6.12 - тиісті функцияларды білдіру үшін өткен шақтағы модальды формалардың алуан түрлерін қолдану, жалпы және оқу</p>

тақырыптарға қатысты етістіктің алдында, етістіктің артында және етістіктің соңында келетін үстеулердің/үстеулік фазалардың алуан түрін қолдану	бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарына қатысты бірқатар модальды құрылымдар, соның ішінде supposed to, bound to, due, willing to/саппозед ту, баунд ту, дию, уиллиң ту қолдану
10.6.13 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген таныс сан алуан тақырыптарға қатысты өткен шақтағы модальды формалардың алуан түрін, оның ішінде must have, can't have, might have/маст хэв кэнт хэв, майт хэвты өткен оқиға бойынша қорытындыны білдіру үшін қолдану	11.6.13 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген таныс сан алуан тақырыптарға қатысты жалпы есім, сын есім және етістіктен соң келетін бірқатар тәуелді көмекші сөздерді қолдану
10.6.14 - зат есім мен сын есімдердің алдында көмекші сөз тіркестердің алуан түрін қолдану жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген таныс сан алуан тақырыптарға қатысты зат есім мен сын есімнен соң келетін бірқатар тәуелді көмекші сөздерді және етістіктерден соң келетін алуан түрлі көмекші сөздерді қолдану	11.6.14 - концессия мен құрметке жататын күрделі көмекші сөз тіркестерді қоса алғанда алуан түрін қолдану, таныс жалпы тақырыптар, сондай-ақ оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясында әртүрлі синтаксистік типтердегі бірнеше сөзден тұратын етістіктердің алуан түрін қолдану
10.6.15 - жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген сан түрлі тақырыптарға алуан түрлі етістіктер мен сын есімдерге инфинитив формаларын қолдану, жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға кейбір көмекші сөздердің формалары мен сөз тіркесінен тұратын етістікті қолдану	11.6.15 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан түрлі тақырыптарға күрделі жалғаулықтардың бірнеше түрін шартты концессия және контрасты көрсету үшін қолдану
10.6.16 - таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға жалғаулықтардың бірнеше түрін қолдану	
10.6.17 - if/if only/иф/иф онли үшінші шартты құрылымда (third conditional structures/сөрд кэндшнэл стракчес) қолдану, which/уич сөзін қоса алғанда бірнеше қатыстық бағынышты сөйлемдер (relative clauses/релэтив клюзес) қолдану	

15. Осы оқу бағдарламасы осы бұйрыққа қосымшаға сәйкес жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математика бағытындағы 10-11 сыныптары үшін (орыс тілінде оқытатын) "Ағылшын тілі" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес іске асырылады.

16. Тоқсандағы бөлімдер мен бөлімдер ішіндегі тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математикалық бағыттағы 10-11-сыныптарға арналған "Ағылшын тілі" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасына қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математикалық бағыттағы 10-11-сыныптары үшін "Ағылшын тілі" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын іске асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 10-сынып:

Бөлімдер	Бөлімшелер	Оқу мақсаттары
1-тоқсан		
Ғылым және ғылыми құбылыстар	Кіріспе сабақтар	
	Генетика туралы қызықты деректер. ДНҚ	<p>10.1.6 - ақпаратты басқаларға түсінікті болатындай етіп ұйымдастыру және таныстыру;</p> <p>10.2.1 - шектеулі бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты еркін сөйлесудегі негізгі ойларды түсіну;</p> <p>10.2.2 - шектеулі бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты көмексіз еркін сөйлесудегі нақты ақпаратты түсіну;</p> <p>10.3.4 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген көбеюші тақырыптардағы сан алуан әңгіменің мәнмәтініне қатысты басқалардың көзқарасын бағалау және пікір білдіру;</p> <p>10.4.1 - бейтаныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясындағы еркін әңгіменің негізгі идеясын түсіну;</p> <p>10.4.3 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясында толық оқуды қажет ететін мазмұнды анықтау үшін жылдамдықпен ұзақ мәтіндерді жылдам қарап шығу;</p> <p>10.5.2 - тақырыпқа, жанрға және дұрыс жазу ережесіне сәйкес көбейіп келе жатқан түрлі лексиканы қолдану;</p> <p>10.6.7 - таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында perfect continuous/пәрфект континиус формасын, сонымен қатар қарапайым ырықсыз және өздік етістерін (simple perfect active and passive forms/симпл пәрфект актив энд пассив формс), оның ішінде so far, lately, all my life/тайм әдвербиалс со фар, лейтли, ол май лайф деген мезгілді білдіретін сөздерді (time adverbials/тайм әдвербиалс) қолдану;</p> <p>10.6.11 - таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты айтылған мәлімдемелер мен сұрақтардың кең қатарын пайдалану;</p> <p>10.6.12 - салыстыру деңгейін білдіретін бірқатар үстеу құрылымдарын дара және күрделі үстеулермен қолдану, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген таныс бірқатар тақырыптарға қатысты етістіктің алдында, етістіктің артында және етістіктің соңында келетін үстеулердің/үстеулік фазалардың алуан түрін қолдану;</p> <p>10.6.13 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген таныс сан алуан тақырыптарға қатысты өткен шақтағы модальды формалардың алуан түрін, оның ішінде must have, can't have, might have/маст хэв кэнт хэв, майт хэвты өткен оқиға бойынша қорытындыны білдіру үшін қолдану</p>
	Мифті бұзушылар (физика, химия, биология)	<p>10.1.2 - сыныптастарының көңілін ескере отырып орынды кері байланыс беру үшін айтылым және тыңдалым дағдыларын қолдану;</p> <p>10.1.4 - басқалар берген кері байланысты конструктивті бағалау және оған жауап қайтару;</p> <p>10.2.2 - шектеулі бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты көмексіз</p>

		<p>еркін сөйлесудегі нақты ақпаратты түсіну; 10.2.3 - шектеулі бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты көмексіз еркін сөйлесудегі аргумент бөліктерін түсіну; 10.3.6 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға қатысты әңгімеде түзетулер және перефразалар арқылы тілді өзгерту және әңгімені басқару; 10.3.7 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар туралы әңгімелерде сәйкес лексиканы және синтаксисті пайдалану; 10.4.7 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясындағы ұзақ мәтіндерде (параграф аралық деңгей) даму заңдылықтарын тану; 10.4.8 - мағынаны тексеру және түсінігін тереңдету мақсатында таныс және бейтаныс сандық немесе баспа ресурстардың алуан түрін қолдану</p>
	<p>Мақала жазу</p>	<p>10.1.10 - сөйлеу және жазылымды бірқатар әлем басымдықтары бойынша рефлексия жасау және оларды тану құралдары ретінде қолдану; 10.5.4 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарға қатысты түрлі жазу жанрларында нақты ресми деңгейде жазу үшін сәйкес стильді және регистрді пайдалану; 10.5.6 - жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарға түрлі дәнекер сөздерді пайдалана отырып мәтін деңгейінде байланыстыра жазу; 10.5.7 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға қатысты мәтін деңгейінде жазған кезде қажетті құрылымды өз бетімен пайдалану; 10.6.2 - саналатын және саналмайтын зат есімдер және сонымен қатар көптеген зат есімнен тұратын сөз тіркестері үшін түрлі квантификаторларды жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында қолдану; 10.6.9 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген таныс сан алуан тақырыптарға қатысты төл және төлеу сөздерде өздік және ырықсыз етіс түрінде берілген осы шақ, өткен шақ және past perfect/паст пәрфект шақтың сан алуан түрін орынды қолдану; 10.6.10 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген таныс сан алуан тақырыптарға қатысты созылыңқы осы шақты (present continuous/презент континиус) және созылыңқы өткен шақты past continuous/паст континиустің өздік және ырықсыз етістерінде қолдану; 10.6.12 - салыстыру деңгейін білдіретін бірқатар үстеу құрылымдарын дара және күрделі үстеулермен қолдану, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген таныс бірқатар тақырыптарға қатысты етістіктің алдында, етістіктің артында және етістіктің соңында келетін үстеулердің/үстеулік фазалардың алуан түрін қолдану; 10.6.16 - таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға жалғаулықтардың бірнеше түрін қолдану</p>
<p>Табиғи апаттар</p>	<p>Табиғи апаттардың себептері мен салдары (атмосфера, литосфера, гидросфера)</p>	<p>10.1.9 - ойды, идеяларды, тәжірибелер мен сезімдерді білдіру үшін қиялды қолдану; 10.2.1 - шектеулі бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты еркін сөйлесудегі негізгі ойларды түсіну; 10.2.2 - шектеулі бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты көмексіз еркін сөйлесудегі нақты ақпаратты түсіну;</p>

		<p>10.3.5 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген түрлі тақырыптарға қатысты болжам жасау үшін сыныптастармен өзара қарым-қатынасқа түсу;</p> <p>10.4.5 - сан алуан таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген және кейбір бейтаныс тақырыптардағы көлемді мәтіндердегі мәнмәтіннен мағынаны шығару;</p> <p>10.5.3 - грамматикалық ережелерді ескере отырып, жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға жазу;</p> <p>10.6.3 - таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында күрделі сын есімдерді және есімше орнында қолданылатын сын есімдерді, кейбір салыстырмалы құрылымдарды, сонымен қатар күшейтуші сын есімдердің (intensifying adjectives/интенсифайң әджективс) алуан түрін қолдану;</p> <p>10.6.4 - таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптарға қатысты бірқатар детерменативтерді және предетерменатив құрылымдарды қолдану;</p> <p>10.6.15 - жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға сан алуан етістіктер мен сын есімдерге инфинитив формаларын қолдану, бірнеше етістіктер мен көмекші сөздерден кейін герундий формасында қолдану, кейбір көмекші сөздердің формалары мен сөз тіркесінен тұратын етістікті қолдану</p>
	<p>Қазақстанға назар аударамыз: табиғи апаттардың себептері мен салдары туралы баяндама жасау</p>	<p>10.1.1 - топ ішінде мәселелерді креативті және бірлесе отырып шешу үшін айтылым және тыңдалым дағдыларын пайдалану;</p> <p>10.1.5 - өзіне оқу мақсаттарын белгілеу үшін кері байланысты қолдану;</p> <p>10.3.1 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарына әңгіме барысында ресми және бейресми тілді пайдалану;</p> <p>10.3.7 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар туралы әңгімелерде сәйкес лексиканы және синтаксисті пайдалану;</p> <p>10.4.3 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясында толық оқуды қажет ететін мазмұнды анықтау үшін жылдамдықпен ұзақ мәтіндерді жылдам қарап шығу;</p> <p>10.4.7 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясындағы ұзақ мәтіндерде (параграф аралық деңгей) даму заңдылықтарын тану;</p> <p>10.5.1 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға өз бетімен мәтін жоспарлау, жазу, түзету және тексеру;</p> <p>10.5.3 - грамматикалық ережелерді ескере отырып, жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға жазу;</p> <p>10.5.8 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға қатысты хат алмасуда түрлі функциялар арқылы жаңалықтар мен сезімдерге байланысты қарым-қатынас орнату және жауап беру;</p> <p>10.6.7 - таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында perfect continuous/пәрфект континуус формасын, сонымен қатар қарапайым ырықсыз және өздік етістерін (simple perfect active and passive forms/симпл пәрфект әктив энд пәссив формс), оның ішінде so far, lately, all my life/тайм әдвербиалс со фар, лейтли, ол май лайф деген мезгілді білдіретін сөздерді (time adverbials/тайм әдвербиалс) қолдану;</p> <p>10.6.17 - if/if only/иф/иф онли үшінші шартты құрылымда (third conditional structures/сөрд кәндшнәл стракчес) қолдану, which/уич сөзін қоса алғанда бірнеше қатыстық бағынышты сөйлемдер (relative clauses/реләтив клозес) қолдану</p>
	<p>Табиғи апаттарды</p>	<p>10.1.1 - топ ішінде мәселелерді креативті және бірлесе отырып шешу үшін айтылым және тыңдалым дағдыларын пайдалану;</p>

болжау және алдын алу		<p>10.2.7 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарына әңгіме барысында сөйлеушінің көзқарасын түсіндіру және сөйлеушілердің арасындағы дәлелдердің сәйкес келуін кеңейту;</p> <p>10.3.5 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген түрлі тақырыптарға қатысты болжам жасау үшін сыныптастармен өзара қарым-қатынасқа түсу;</p> <p>10.5.5 - қолдауымен таныс жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарға қатысты бірқатар жазу жанрларына логикалық дәлелдерді, қажет болғанда мысалдар мен себептерді келтіре отырып дамыту;</p> <p>10.6.3 - таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында күрделі сын есімдерді және есімше орнында қолданылатын сын есімдерді, кейбір салыстырмалы құрылымдарды, сонымен қатар күшейтуші сын есімдердің (intensifying adjectives/интенсифайн әджективс) алуан түрін қолдану</p>
2-тоқсан		
Виртуалды шындық	Мобильді қосымшаларды әзірлеу және бағалау	<p>10.1.1 - топ ішінде мәселелерді креативті және бірлесе отырып шешу үшін айтылым және тыңдалым дағдыларын пайдалану;</p> <p>10.1.4 - басқалар берген кері байланысты конструктивті бағалау және оған жауап қайтару;</p> <p>10.1.5 - өзіне оқу мақсаттарын белгілеу үшін кері байланысты қолдану;</p> <p>10.2.1 - шектеулі бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты еркін сөйлесудегі негізгі ойларды түсіну;</p> <p>10.2.8 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарда еркін сөйлесу аргументтеріндегі сәйкессіздіктерді анықтап түсіну;</p> <p>10.3.5 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген түрлі тақырыптарға қатысты болжам жасау үшін сыныптастармен өзара қарым-қатынасқа түсу;</p> <p>10.3.7 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар туралы әңгімелерде сәйкес лексиканы және синтаксисті пайдалану;</p> <p>10.4.1 - бейтаныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясындағы еркін әңгіменің негізгі идеясын түсіну;</p> <p>10.4.2 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген таныс және кейбір бейтаныс көлемді тақырыптардағы арнайы ақпаратты және бөлшегін түсіну;</p> <p>10.5.4 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарға қатысты түрлі жазу жанрларында нақты ресми деңгейде жазу үшін сәйкес стильді және регистрді пайдалану;</p> <p>10.6.1 - таныс және бейтаныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға қатысты дерексіз күрделі зат есімдер мен күрделі сөз тіркестердің алуан түрін қолдану;</p> <p>10.6.4 - таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптарға қатысты бірқатар детерминативтерді және предетерминатив құрылымдарды қолдану;</p> <p>10.6.15 - жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға сан алуан етістіктер мен сын есімдерге инфинитив формаларын қолдану, бірнеше етістіктер мен көмекші сөздерден кейін герундий формасында қолдану, кейбір көмекші сөздердің формалары мен сөз тіркесінен тұратын етістікті қолдану</p> <p>10.1.7 - айтылым немесе жазылым кезінде дәйекті дәлел келтіру;</p> <p>10.1.10 - сөйлеу және жазылымды бірқатар әлем басымдықтары бойынша рефлексия жасау және оларды тану құралдары ретінде қолдану;</p> <p>10.2.8 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарда еркін</p>
	2D-ойындар туралы білдіру негіздеу	

		<p>сөйлесу аргументтеріндегі сәйкессіздіктерді анықтап түсіну;</p> <p>10.3.3 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар бойынша өзінің және өзгенің пікірін түсіндіріп, дәлелдеу;</p> <p>10.4.3 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясында толық оқуды қажет ететін мазмұнды анықтау үшін жылдамдықпен ұзақ мәтіндерді жылдам қарап шығу;</p> <p>10.4.5 - сан алуан таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген және кейбір бейтаныс тақырыптардағы көлемді мәтіндердегі мәнмәтіннен мағынаны шығару;</p> <p>10.4.7 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясындағы ұзақ мәтіндерде (параграф аралық деңгей) даму заңдылықтарын тану;</p> <p>10.5.1 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға өз бетімен мәтін жоспарлау, жазу, түзету және тексеру;</p> <p>10.5.3 - грамматикалық ережелерді ескере отырып, жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға жазу;</p> <p>10.5.6 - жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарға түрлі дәнекер сөздерді пайдалана отырып мәтін деңгейінде байланыстыра жазу;</p> <p>10.5.7 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға қатысты мәтін деңгейінде жазған кезде қажетті құрылымды өз бетімен пайдалану;</p> <p>10.5.8 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға қатысты хат алмасуда түрлі функциялар арқылы жаңалықтар мен сезімдерге байланысты қарым-қатынас орнату және жауап беру;</p> <p>10.5.9 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты жазбаша түрде берілген мәтінге тыныс белгілерін барынша дұрыс қою;</p> <p>10.6.2 - саналатын және саналмайтын зат есімдер және сонымен қатар көптеген зат есімнен тұратын сөз тіркестері үшін түрлі квантификаторларды жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында қолдану;</p> <p>10.6.9 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген таныс сан алуан тақырыптарға қатысты төл және төлеу сөздерде өздік және ырықсыз етіс түрінде берілген осы шақ, өткен шақ және past perfect/паст пәрфект шақтың сан алуан түрін орынды қолдану</p>
<p>Органикалық және бейорганикалық әлем</p>	<p>Органикалық және бейорганикалық тағамдардың арасындағы айырмашылықты талқылау</p>	<p>10.1.5 - өзіне оқу мақсаттарын белгілеу үшін кері байланысты қолдану;</p> <p>10.2.2 - шектеулі бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты көмексіз еркін сөйлесудегі нақты ақпаратты түсіну;</p> <p>10.2.4 - шектеулі бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты көмексіз еркін сөйлесудегі болжалды мазмұнды түсіну;</p> <p>10.2.5 - шектеулі бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты көмексіз еркін сөйлесудегі сөйлеушінің(лердің) қатынасы мен ойын анықтап түсіну;</p> <p>10.3.3 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар бойынша өзінің және өзгенің пікірін түсіндіріп, дәлелдеу;</p> <p>10.3.6 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға қатысты әңгімеде түзетулер және перефразалар арқылы тілді өзгерту және әңгімені басқару;</p> <p>10.4.1 - бейтаныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан</p>

	<p>тақырыптар аясындағы еркін әңгіменің негізгі идеясын түсіну;</p> <p>10.4.5 - сан алуан таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген және кейбір бейтаныс тақырыптардағы көлемді мәтіндердегі мәнмәтіннен мағынаны шығару;</p> <p>10.6.2 - саналатын және саналмайтын зат есімдер және сонымен қатар көптеген зат есімнен тұратын сөз тіркестері үшін түрлі квантификаторларды жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында қолдану;</p> <p>10.6.6 - Білім алушыларға таныс, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты қатыстық, сілтеу, белгісіз, есептік есімдіктерді (relative, demonstrative, indefinite, quantitative of pronouns/реләтив, демонстратив, индефинит, куантататив оф пронаунс), сонымен қатар өздік есімдік құрылымдарының (reflexive pronoun structures/рефлексив пронаун стракчес) кең қатарын қолдану;</p> <p>10.6.8 - таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында өздік және ырықсыз райда тұрған келер шақ (future active and passive/фюче әктив энд пассив) пен future continuous/фюче континиус формасын қолдану;</p> <p>10.6.13 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген таныс сан алуан тақырыптарға қатысты өткен шақтағы модальды формалардың алуан түрін, оның ішінде must have, can't have, might have/маст хэв кәнт хэв, майт хэвты өткен оқиға бойынша қорытындыны білдіру үшін қолдану</p>
<p>Биоотынның артықшылықтары мен кемшіліктерін талдау</p>	<p>10.1.9 - ойды, идеяларды, тәжірибелер мен сезімдерді білдіру үшін қиялды қолдану;</p> <p>10.2.4 - шектеулі бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты көмексіз еркін сөйлесудегі болжалды мазмұнды түсіну;</p> <p>10.2.7 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарына әңгіме барысында сөйлеушінің көзқарасын түсіндіру және сөйлеушілердің арасындағы дәлелдердің сәйкес келуін кеңейту;</p> <p>10.3.4 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген көбеюші тақырыптардағы сан алуан әңгіменің мәнмәтініне қатысты басқалардың көзқарасын бағалау және пікір білдіру;</p> <p>10.4.6 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар бойынша көлемді мәтіндердегі автордың пікірін немесе көзқарасын анықтау;</p> <p>10.5.2 - тақырыпқа, жанрға және дұрыс жазу ережесіне сәйкес көбейіп келе жатқан түрлі лексиканы қолдану;</p> <p>10.5.9 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты жазбаша түрде берілген мәтінге тыныс белгілерін барынша дұрыс қою;</p> <p>10.6.2 - саналатын және саналмайтын зат есімдер және сонымен қатар көптеген зат есімнен тұратын сөз тіркестері үшін түрлі квантификаторларды жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында қолдану;</p> <p>10.6.4 - таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптарға қатысты бірқатар детерминативтерді және предетерминатив құрылымдарды қолдану;</p> <p>10.6.8 - таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында өздік және ырықсыз райда тұрған келер шақ (future active and passive/фюче әктив энд пассив) пен future continuous/фюче континиус формасын қолдану;</p>

		10.6.17 - if/if only/иф/иф онли үшінші шартты құрылымда (third conditional structures/сөрд кәндшнәл стракчес) қолдану, which/уич сөзін қоса алғанда бірнеше қатыстық бағынышты сөйлемдер (relative clauses/реләтив клозес) қолдану
3-тоқсан		
Сүйсініп оқу	Білім алушылар ғылыми мәтіндерді оқиды	<p>10.1.2 - сыныптастарының көңілін ескере отырып орынды кері байланыс беру үшін айтылым және тыңдалым дағдыларын қолдану;</p> <p>10.1.3 - өзгелердің ой-пікірін сыйлау, есепке алу;</p> <p>10.1.4 - басқалар берген кері байланысты конструктивті бағалау және оған жауап қайтару;</p> <p>10.1.6 - ақпаратты басқаларға түсінікті болатындай етіп ұйымдастыру және таныстыру;</p> <p>10.2.7 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарына әңгіме барысында сөйлеушінің көзқарасын түсіну және сөйлеушілердің арасындағы дәлелдердің сәйкес келуін кеңейту;</p> <p>10.2.8 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарда еркін сөйлесу аргументтеріндегі сәйкессіздіктерді анықтап түсіну;</p> <p>10.3.1 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарына әңгіме барысында ресми және бейресми тілді пайдалану;</p> <p>10.3.4 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген көбеюші тақырыптардағы сан алуан әңгіменің мәнмәтініне қатысты басқалардың көзқарасын бағалау және пікір білдіру;</p> <p>10.4.4 - таныс және бейтаныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптардағы көркем және ғылыми жанрдағы көлемді мәтіндердің алуан түрін оқу;</p> <p>10.4.9 - түрлі жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясындағы көлемді мәтіндердің дәлелдегі сәйкессіздіктерді анықтау;</p> <p>10.5.2 - тақырыпқа, жанрға және дұрыс жазу ережесіне сәйкес көбейіп келе жатқан түрлі лексиканы қолдану;</p> <p>10.5.4 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарға қатысты түрлі жазу жанрларында нақты ресми деңгейде жазу үшін сәйкес стильді және регистрді пайдалану;</p> <p>10.6.5 - Білім алушыларға таныс, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты сұрақтардың кең қатарын пайдалану;</p> <p>10.6.16 - таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға жалғаулықтардың бірнеше түрін қолдану</p>
Адам миының мүмкіндіктері	Мидың функцияларын зерттеу және баяндама дайындау	<p>10.1.1 - топ ішінде мәселелерді креативті және бірлесе отырып шешу үшін айтылым және тыңдалым дағдыларын пайдалану;</p> <p>10.1.8 - оқылым мен дискуссия арқылы мәдениаралық сезімталдықты дамыту;</p> <p>10.1.10 - сөйлеу және жазылымды бірқатар әлем басымдықтары бойынша рефлексия жасау және оларды тану құралдары ретінде қолдану;</p> <p>10.2.2 - шектеулі бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты көмексіз еркін сөйлесудегі нақты ақпаратты түсіну;</p> <p>10.2.3 - шектеулі бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты көмексіз еркін сөйлесудегі аргумент бөліктерін түсіну;</p> <p>10.2.7 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар</p>

		<p>тақырыптарына әңгіме барысында сөйлеушінің көзқарасын түсіну және сөйлеушілердің арасындағы дәлелдердің сәйкес келуін кеңейту;</p> <p>10.3.2 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарына қатысты ақпаратты алу үшін күрделі сұрақтар қою және оларға жауап беру;</p> <p>10.4.2 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген таныс және кейбір бейтаныс көлемді тақырыптардағы арнайы ақпаратты және бөлшегін түсіну;</p> <p>10.4.8 - мағынаны тексеру және түсінігін тереңдету мақсатында таныс және бейтаныс сандық немесе баспа ресурстардың алуан түрін қолдану;</p> <p>10.5.8 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға қатысты хат алмасуда түрлі функциялар арқылы жаңалықтар мен сезімдерге байланысты қарым-қатынас орнату және жауап беру;</p> <p>10.6.5 - Білім алушыларға таныс, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты сұрақтардың кең қатарын пайдалану</p>
	<p>Көптік интеллект (дербес жоба)</p>	<p>10.1.2 - сыныптастарының көңілін ескере отырып орынды кері байланыс беру үшін айтылым және тыңдалым дағдыларын қолдану;</p> <p>10.1.4 - басқалар берген кері байланысты конструктивті бағалау және оған жауап қайтару;</p> <p>10.1.6 - ақпаратты басқаларға түсінікті болатындай етіп ұйымдастыру және таныстыру;</p> <p>10.1.10 - сөйлеу және жазылымды бірқатар әлем басымдықтары бойынша рефлексия жасау және оларды тану құралдары ретінде қолдану;</p> <p>10.2.6 - шектеулі бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты көмексіз еркін сөйлесу контекстінен мағынаны анықтап тану;</p> <p>10.3.2 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарына қатысты ақпаратты алу үшін күрделі сұрақтар қою және оларға жауап беру;</p> <p>10.3.7 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар туралы әңгімелерде сәйкес лексиканы және синтаксисті пайдалану;</p> <p>10.4.4 - таныс және бейтаныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптардағы көркем және ғылыми жанрдағы көлемді мәтіндердің алуан түрін оқу;</p> <p>10.4.7 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясындағы ұзақ мәтіндерде (параграф аралық деңгей) даму заңдылықтарын тану;</p> <p>10.5.1 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға өз бетімен мәтін жоспарлау, жазу, түзету және тексеру;</p> <p>10.5.5 - қолдауымен таныс жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарға қатысты бірқатар жазу жанрларына логикалық дәлелдерді, қажет болғанда мысалдар мен себептерді келтіре отырып дамыту;</p> <p>10.6.5 - Білім алушыларға таныс, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты сұрақтардың кең қатарын пайдалану;</p> <p>10.6.17 - if/if only/иф/иф онли үшінші шартты құрылымда (third conditional structures/сөрд кәндшнәл стракчес) қолдану, which/уич сөзін қоса алғанда бірнеше қатыстық бағынышты сөйлемдер (relative clauses/реләтив клозес) қолдану</p>
	<p>Күйзелістің белгілерін</p>	<p>10.1.5 - өзіне оқу мақсаттарын белгілеу үшін кері байланысты қолдану;</p> <p>10.2.2 - шектеулі бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу</p>

сипаттау және күйзелісті төмендетуге арналған ұсыныстар	бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты көмексіз еркін сөйлесудегі нақты ақпаратты түсіну; 10.2.3 - шектеулі бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты көмексіз еркін сөйлесудегі аргумент бөліктерін түсіну; 10.2.5 - шектеулі бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты көмексіз еркін сөйлесудегі сөйлеушінің(лердің) қатынасы мен ойын анықтап түсіну; 10.3.3 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар бойынша өзінің және өзгенің пікірін түсіндіріп, дәлелдеу; 10.3.4 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген көбеюші тақырыптардағы сан алуан әңгіменің мәнмәтініне қатысты басқалардың көзқарасын бағалау және пікір білдіру; 10.3.5 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген түрлі тақырыптарға қатысты болжам жасау үшін сыныптастармен өзара қарым-қатынасқа түсу; 10.3.7 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар туралы әңгімелерде сәйкес лексиканы және синтаксисті пайдалану; 10.4.1 - бейтаныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясындағы еркін әңгіменің негізгі идеясын түсіну; 10.4.2 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген таныс және кейбір бейтаныс көлемді тақырыптардағы арнайы ақпаратты және бөлшегін түсіну; 10.4.5 - сан алуан таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген және кейбір бейтаныс тақырыптардағы көлемді мәтіндердегі мәнмәтіннен мағынаны шығару; 10.5.1 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға өз бетімен мәтін жоспарлау, жазу, түзету және тексеру; 10.5.2 - тақырыпқа, жанрға және дұрыс жазу ережесіне сәйкес көбейіп келе жатқан түрлі лексиканы қолдану; 10.5.3 - грамматикалық ережелерді ескере отырып, жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға жазу; 10.5.7 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға қатысты мәтін деңгейінде жазған кезде қажетті құрылымды өз бетімен пайдалану; 10.6.1 - таныс және бейтаныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға қатысты дерексіз күрделі зат есімдер мен күрделі сөз тіркестердің алуан түрін қолдану; 10.6.2 - саналатын және саналмайтын зат есімдер және сонымен қатар көптеген зат есімнен тұратын сөз тіркестері үшін түрлі квантификаторларды жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында қолдану; 10.6.4 - таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптарға қатысты бірқатар детерминативтерді және предетерминатив құрылымдарды қолдану; 10.6.9 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген таныс сан алуан тақырыптарға қатысты төл және төлеу сөздерде өздік және ырықсыз етіс түрінде берілген осы шақ, өткен шақ және past perfect/паст пәрфект шақтың сан алуан түрін орынды қолдану; 10.6.15 - жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға сан алуан етістіктер мен сын есімдерге инфинитив формаларын қолдану, бірнеше етістіктер мен көмекші сөздерден кейін герундий формасында қолдану, кейбір көмекші сөздердің формалары мен сөз тіркесінен тұратын етістікті қолдану;
---------------------------------------------------------	-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

		10.6.16 - таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға жалғаулықтардың бірнеше түрін қолдану
Серпінді технологиялар	Нанотехнология	<p>10.1.3 - өзгелердің ой-пікірін сыйлау, есепке алу;</p> <p>10.1.8 - оқылым мен дискуссия арқылы мәдениаралық сезімталдықты дамыту;</p> <p>10.2.3 - шектеулі бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты көмексіз еркін сөйлесудегі аргумент бөліктерін түсіну;</p> <p>10.2.8 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарда еркін сөйлесу аргументтеріндегі сәйкессіздіктерді анықтап түсіну;</p> <p>10.3.2 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарына қатысты ақпаратты алу үшін күрделі сұрақтар қою және оларға жауап беру;</p> <p>10.4.6 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар бойынша көлемді мәтіндердегі автордың пікірін немесе көзқарасын анықтау;</p> <p>10.4.7 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясындағы ұзақ мәтіндерде (параграф аралық деңгей) даму заңдылықтарын тану;</p> <p>10.5.5 - қолдауымен таныс жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарға қатысты бірқатар жазу жанрларына логикалық дәлелдерді, қажет болғанда мысалдар мен себептерді келтіре отырып дамыту;</p> <p>10.5.7 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға қатысты мәтін деңгейінде жазған кезде қажетті құрылымды өз бетімен пайдалану;</p> <p>10.5.9 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты жазбаша түрде берілген мәтінге тыныс белгілерін барынша дұрыс қою;</p> <p>10.6.1 - таныс және бейтаныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға қатысты дерексіз күрделі зат есімдер мен күрделі сөз тіркестердің алуан түрін қолдану;</p> <p>10.6.3 - таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында күрделі сын есімдерді және есімше орнында қолданылатын сын есімдерді, кейбір салыстырмалы құрылымдарды, сонымен қатар күшейтуші сын есімдердің (intensifying adjectives/интенсифайң әджективс) алуан түрін қолдану;</p> <p>10.6.8 - таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында өздік және ырықсыз райда тұрған келер шақ (future active and passive/фюче актив энд пассив) пен future continuous/фюче континиус формасын қолдану;</p> <p>10.6.11 - таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты айтылған мәлімдемелер мен сұрақтардың кең қатарын пайдалану;</p> <p>10.6.14 - зат есім мен сын есімдердің алдында көмекші сөз тіркестердің алуан түрін қолдану жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген таныс сан алуан тақырыптарға қатысты зат есім мен сын есімнен соң келетін бірқатар тәуелді көмекші сөздерді және етістіктерден соң келетін алуан түрлі көмекші сөздерді қолдану;</p> <p>10.6.17 - if/if only/иф/иф онли үшінші шартты құрылымда (third conditional structures/сөрд кәндшнәл стракчес) қолдану, which/уич сөзін қоса алғанда бірнеше қатыстық бағынышты сөйлемдер (relative clauses/реләтив клозес)</p>

		қолдану
	Робототехника	<p>10.1.1 - топ ішінде мәселелерді креативті және бірлесе отырып шешу үшін айтылым және тыңдалым дағдыларын пайдалану;</p> <p>10.1.2 - сыныптастарының көңілін ескере отырып орынды кері байланыс беру үшін айтылым және тыңдалым дағдыларын қолдану;</p> <p>10.1.8 - оқылым мен дискуссия арқылы мәдениаралық сезімталдықты дамыту;</p> <p>10.2.3 - шектеулі бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты көмексіз еркін сөйлесудегі аргумент бөліктерін түсіну;</p> <p>10.3.2 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарына қатысты ақпаратты алу үшін күрделі сұрақтар қою және оларға жауап беру;</p> <p>10.3.5 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген түрлі тақырыптарға қатысты болжам жасау үшін сыныптастармен өзара қарым-қатынасқа түсу;</p> <p>10.3.6 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға қатысты әңгімеде түзетулер және перефразалар арқылы тілді өзгерту және әңгімені басқару;</p> <p>10.3.7 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар туралы әңгімелерде сәйкес лексиканы және синтаксисті пайдалану;</p> <p>10.4.6 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар бойынша көлемді мәтіндердегі автордың пікірін немесе көзқарасын анықтау;</p> <p>10.4.9 - түрлі жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясындағы көлемді мәтіндердің дәлелдегі сәйкессіздіктерді анықтау;</p> <p>10.5.5 - қолдауымен таныс жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарға қатысты бірқатар жазу жанрларына логикалық дәлелдерді, қажет болғанда мысалдар мен себептерді келтіре отырып дамыту;</p> <p>10.6.8 - таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында өздік және ырықсыз райда тұрған келер шақ (future active and passive/фюче актив энд пассив) пен future continuous/фюче континиус формасын қолдану</p>
4- тоқсан		
Space X	Ғарыш туралы сіз білмейтін деректер	<p>10.1.9 - ойды, идеяларды, тәжірибелер мен сезімдерді білдіру үшін қиялды қолдану;</p> <p>10.2.5 - шектеулі бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты көмексіз еркін сөйлесудегі сөйлеушінің(лердің) қатынасы мен ойын анықтап түсіну;</p> <p>10.2.6 - шектеулі бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты көмексіз еркін сөйлесу контекстінен мағынаны анықтап тану;</p> <p>10.3.7 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар туралы әңгімелерде сәйкес лексиканы және синтаксисті пайдалану;</p> <p>10.4.2 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген таныс және кейбір бейтаныс көлемді тақырыптардағы арнайы ақпаратты және бөлшегін түсіну;</p> <p>10.4.5 - сан алуан таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген және кейбір бейтаныс тақырыптардағы көлемді мәтіндердегі мәнмәтіннен мағынаны шығару;</p> <p>10.5.6 - жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарға</p>

	<p>түрлі дәнекер сөздерді пайдалана отырып мәтін деңгейінде байланыстыра жазу;</p> <p>10.6.2 - саналатын және саналмайтын зат есімдер және сонымен қатар көптеген зат есімнен тұратын сөз тіркестері үшін түрлі квантификаторларды жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында қолдану;</p> <p>10.6.7 - таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында perfect continuous/пәрфект континиус формасын, сонымен қатар қарапайым ырықсыз және өздік етістерін (simple perfect active and passive forms/сimpl пәрфект актив энд пассив формс), оның ішінде so far, lately, all my life/тайм әдвербиалс со фар, лейтли, ол май лайф деген мезгілді білдіретін сөздерді (time adverbials/тайм әдвербиалс) қолдану;</p> <p>10.6.8 - таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында өздік және ырықсыз райда тұрған келер шақ (future active and passive/фюче актив энд пассив) пен future continuous/фюче континиус формасын қолдану;</p> <p>10.6.15 - жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген сан түрлі тақырыптарға алуан түрлі етістіктер мен сын есімдерге инфинитив формаларын қолдану, жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға кейбір көмекші сөздердің формалары мен сөз тіркесінен тұратын етістікті қолдану</p>
<p>Ғылыми фантастикалық фильмдерді әртүрлі даму тұрғысынан талдау (физика, биология, экономика)</p>	<p>10.1.6 - ақпаратты басқаларға түсінікті болатындай етіп ұйымдастыру және таныстыру;</p> <p>10.1.7 - айтылым немесе жазылым кезінде дәйекті дәлел келтіру;</p> <p>10.1.10 - сөйлеу және жазылымды бірқатар әлем басымдықтары бойынша рефлексия жасау және оларды тану құралдары ретінде қолдану;</p> <p>10.2.1 - шектеулі бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты еркін сөйлесудегі негізгі ойларды түсіну;</p> <p>10.2.7 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарына әңгіме барысында сөйлеушінің көзқарасын түсіндіру және сөйлеушілердің арасындағы дәлелдердің сәйкес келуін кеңейту;</p> <p>10.3.3 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар бойынша өзінің және өзгенің пікірін түсіндіріп, дәлелдеу;</p> <p>10.4.8 - мағынаны тексеру және түсінігін тереңдету мақсатында таныс және бейтаныс сандық немесе баспа ресурстардың алуан түрін қолдану;</p> <p>10.5.1 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға өз бетімен мәтін жоспарлау, жазу, түзету және тексеру;</p> <p>10.5.2 - тақырыпқа, жанрға және дұрыс жазу ережесіне сәйкес көбейіп келе жатқан түрлі лексиканы қолдану;</p> <p>10.5.6 - жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарға түрлі дәнекер сөздерді пайдалана отырып мәтін деңгейінде байланыстыра жазу;</p> <p>10.5.7 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға қатысты мәтін деңгейінде жазған кезде қажетті құрылымды өз бетімен пайдалану;</p> <p>10.6.8 - таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында өздік және ырықсыз райда тұрған келер шақ (future active and passive/фюче актив энд пассив) пен future continuous/фюче континиус формасын қолдану;</p> <p>10.6.10 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген таныс сан алуан тақырыптарға қатысты созылыңқы осы шақты (present continuous/презент</p>

	<p>континиус) және созылыңқы өткен шақты past continuous/паст континиустің өздік және ырықсыз етістерінде қолдану; 10.6.11 - таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты айтылған мәлімдемелер мен сұрақтардың кең қатарын пайдалану; 10.6.14 - зат есім мен сын есімдердің алдында көмекші сөз тіркестердің алуан түрін қолдану жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген таныс сан алуан тақырыптарға қатысты зат есім мен сын есімнен соң келетін бірқатар тәуелді көмекші сөздерді және етістіктерден соң келетін алуан түрлі көмекші сөздерді қолдану; 10.6.16 - таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға жалғаулықтардың бірнеше түрін қолдану</p>
Тәуелсіз жоба	<p>10.1.1 - топ ішінде мәселелерді креативті және бірлесе отырып шешу үшін айтылым және тыңдалым дағдыларын пайдалану; 10.1.2 - сыныптастарының көңілін ескере отырып орынды кері байланыс беру үшін айтылым және тыңдалым дағдыларын қолдану; 10.1.3 - өзгелердің ой-пікірін сыйлау, есепке алу; 10.1.8 - оқылым мен дискуссия арқылы мәдениаралық сезімталдықты дамыту; 10.2.1 - шектеулі бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты еркін сөйлесудегі негізгі ойларды түсіну; 10.2.2 - шектеулі бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты көмексіз еркін сөйлесудегі нақты ақпаратты түсіну; 10.2.3 - шектеулі бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты көмексіз еркін сөйлесудегі аргумент бөліктерін түсіну; 10.2.8 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарда еркін сөйлесу аргументтеріндегі сәйкессіздіктерді анықтап түсіну; 10.3.2 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарына қатысты ақпаратты алу үшін күрделі сұрақтар қою және оларға жауап беру; 10.3.5 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген түрлі тақырыптарға қатысты болжам жасау үшін сыныптастармен өзара қарым-қатынасқа түсу; 10.3.6 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға қатысты әңгімеде түзетулер және перефразалар арқылы тілді өзгерту және әңгімені басқару; 10.3.7 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар туралы әңгімелерде сәйкес лексиканы және синтаксисті пайдалану; 10.4.1 - бейтаныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясындағы еркін әңгіменің негізгі идеясын түсіну; 10.4.2 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген таныс және кейбір бейтаныс көлемді тақырыптардағы арнайы ақпаратты және бөлшегін түсіну; 10.4.3 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясында толық оқуды қажет ететін мазмұнды анықтау үшін жылдамдықпен ұзақ мәтіндерді жылдам қарап шығу; 10.4.4 - таныс және бейтаныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптардағы көркем және ғылыми жанрдағы көлемді мәтіндердің алуан түрін оқу; 10.4.6 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар бойынша көлемді мәтіндердегі автордың пікірін немесе</p>

	<p>көзқарасын анықтау;</p> <p>10.4.7 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясындағы ұзақ мәтіндерде (параграф аралық деңгей) даму заңдылықтарын тану;</p> <p>10.4.9 - түрлі жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясындағы көлемді мәтіндердің дәлелдегі сәйкессіздіктерді анықтау;</p> <p>10.5.5 - қолдауымен таныс жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарға қатысты бірқатар жазу жанрларына логикалық дәлелдерді, қажет болғанда мысалдар мен себептерді келтіре отырып дамыту;</p> <p>10.5.7 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға қатысты мәтін деңгейінде жазған кезде қажетті құрылымды өз бетімен пайдалану;</p> <p>10.5.8 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға қатысты хат алмасуда түрлі функциялар арқылы жаңалықтар мен сезімдерге байланысты қарым-қатынас орнату және жауап беру;</p> <p>10.5.9 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты жазбаша түрде берілген мәтінге тыныс белгілерін барынша дұрыс қою;</p> <p>10.6.1 - таныс және бейтаныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға қатысты дерексіз күрделі зат есімдер мен күрделі сөз тіркестердің алуан түрін қолдану;</p> <p>10.6.3 - таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында күрделі сын есімдерді және есімше орнында қолданылатын сын есімдерді, кейбір салыстырмалы құрылымдарды, сонымен қатар күшейтуші сын есімдердің (intensifying adjectives/интенсифайң әджективс) алуан түрін қолдану;</p> <p>10.6.8 - таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында өздік және ырықсыз райда тұрған келер шақ (future active and passive/фюче әктив энд пассив) пен future continuous/фюче континиус формасын қолдану;</p> <p>10.6.11 - таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты айтылған мәлімдемелер мен сұрақтардың кең қатарын пайдалану;</p> <p>10.6.14 - зат есім мен сын есімдердің алдында көмекші сөз тіркестердің алуан түрін қолдану жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген таныс сан алуан тақырыптарға қатысты зат есім мен сын есімнен соң келетін бірқатар тәуелді көмекші сөздерді және етістіктерден соң келетін алуан түрлі көмекші сөздерді қолдану;</p> <p>10.6.17 - if/if only/иф/иф онли үшінші шартты құрылымда (third conditional structures/сөрд кәндшнәл стракчес) қолдану, which/уич сөзін қоса алғанда бірнеше қатыстық бағынышты сөйлемдер (relative clauses/реләтив клозес) қолдану</p>
--	-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

2) 11-сынып:

Бөлімдер	Бөлімшелер	Оқу мақсаттары
1-тоқсан		
Биологияда байланыстарды құру	Кіріспе сабақтар Жаңа оқу жылына қатысты міндеттер	

<p>Биологиялық түсінуге саяхат жасау</p>	<p>11.1.6 - ақпаратты басқаларға түсінікті болатындай етіп ұйымдастыру және таныстыру; 11.1.8 - оқылым мен дискуссия арқылы мәдениаралық сезімталдықты дамыту; 11.2.5 - саны өсіп келе жатқан бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты көмексіз еркін сөйлесудегі сөйлеушінің(лердің) қатынасы мен ойын анықтап түсіну; 11.3.2 - кейбір бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптардағы ашық жоғары дәрежелі сұрақтарды қоюда және сондай сұрақтарға жауап беруде сәйкес синтаксис пен лексиканы қолдану; 11.3.5 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген таныс және бейтаныс түрлі тақырыптарға қатысты болжам жасау және баламалы ұсыныстарды бағалау үшін сыныптастарымен өзара қарым-қатынасқа түсу; 11.4.3 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар күрделі және абстрактілі тақырыптар аясында толық оқуды қажет ететін мазмұнды анықтау үшін жылдамдықпен ұзақ мәтіндерді жылдам қарап шығу; 11.5.2 - тақырыпқа, жанрға және дұрыс жазу ережесіне сәйкес көбейіп келе жатқан алуан түрлі лексиканы қолдану; 11.5.5 - шамалы қолдауымен таныс жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарға қатысты бірқатар жазу жанрларына логикалық дәлелдерді, қажет болғанда мысалдар мен себептерді келтіре отырып дамыту; 11.6.3 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында that/зәт, инфинитив және wh- clauses/x- кюзес толықтырылған сын есімді қолдану</p>
<p>Ресми және бейресми стильдері жазу</p>	<p>11.1.2 - сыныптастарының көңілін ескере отырып орынды кері байланыс беру үшін айтылым және тыңдалым дағдыларын қолдану; 11.1.4 - басқалар берген кері байланысты конструктивті бағалау және оған жауап қайтару; 11.2.1 - саны өсіп келе жатқан бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты еркін сөйлесудегі негізгі ойларды түсіну; 11.2.2 - саны өсіп келе жатқан бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты көмексіз еркін сөйлесудегі нақты ақпаратты түсіну; 11.3.2 - кейбір бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптардағы ашық жоғары дәрежелі сұрақтарды қоюда және сондай сұрақтарға жауап беруде сәйкес синтаксис пен лексиканы қолдану; 11.3.4 - кейбір бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптардағы әңгіменің мәнмәтініне қатысты басқалардың көзқарасын бағалау және пікір білдіру; 11.4.1- таныс және бейтаныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясындағы еркін әңгіменің комплексті және абстрактілі негізгі идеясын түсіну; 11.4.5 - сан алуан таныс және бейтаныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптардағы көлемді мәтіндердегі мәнмәтіннен мағынаны шығару; 11.5.1 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға өз бетімен мәтін жоспарлау, жазу, түзету және тексеру;</p>

		<p>11.5.3 - грамматикалық ережелерді ескере отырып, жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға жазу;</p> <p>11.5.4 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарға қатысты алуан түрлі жазу жанрларында нақты ресми деңгейде жазу үшін сәйкес стильді және регистрді пайдалану;</p> <p>11.6.1 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптарға қатысты pre-/пре- және post- modifying/пост- модифайң зат есім құрылымын қолдану;</p> <p>11.6.2 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында кең, кейбір қосымша қолданыстағы зат есімдерге қатысты және мәтіндік сілтемелерде түрлі детерминаторларды қолдану;</p> <p>11.6.3 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында that/зәт, инфинитив және wh- clauses/x- кловес толықтырылған сын есімді қолдану</p>
<p>Жануарлар әлемін зерттеу және олар туралы есеп беру:</p> <p>жарқанаттар, бүркіттер, аралар және дельфиндер</p>	<p>Тақырыпқа кіріспе</p> <p>Жануарлардың ерекше белгілерін талдау</p>	<p>11.1.1 - топ ішінде мәселелерді креативті және бірлесе отырып шешу үшін айтылым және тыңдалым дағдыларын пайдалану;</p> <p>11.1.10 - сөйлеу және жазылымды бірқатар әлем басымдықтары бойынша рефлексия жасау және оларды тану құралдары ретінде қолдану;</p> <p>11.1.3 - өзгелердің ой-пікірін сыйлау, есепке алу;</p> <p>11.3.1 - кейбір бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарына әңгіме барысында ресми және бейресми тілді пайдалану;</p> <p>11.4.2 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан таныс және кейбір бейтаныс көлемді тақырыптардағы арнайы ақпаратты және бөлшегін түсіну;</p> <p>11.4.3 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар күрделі және абстрактілі тақырыптар аясында толық оқуды қажет ететін мазмұнды анықтау үшін жылдамдықпен ұзақ мәтіндерді жылдам қарап шығу;</p> <p>11.4.5 - сан алуан таныс және бейтаныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптардағы көлемді мәтіндердегі мәнмәтіннен мағынаны шығару;</p> <p>11.4.8 - мағынаны тексеру және түсінігін тереңдету мақсатында сандық немесе баспа ресурстарды таңдау және бағалау</p> <p>11.1.2 - сыныптастарының көңілін ескере отырып орынды кері байланыс беру үшін айтылым және тыңдалым дағдыларын қолдану;</p> <p>11.1.3 - өзгелердің ой-пікірін сыйлау, есепке алу;</p> <p>11.1.6 - ақпаратты басқаларға түсінікті болатындай етіп ұйымдастыру және таныстыру;</p> <p>11.1.7 - айтылым немесе жазылым кезінде дәйекті дәлел келтіру;</p> <p>11.2.3 - саны өсіп келе жатқан бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты көмексіз еркін сөйлесудегі аргумент бөліктерін түсіну;</p> <p>11.2.5 - саны өсіп келе жатқан бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты көмексіз еркін сөйлесудегі сөйлеушінің(лердің) қатынасы мен ойын анықтап түсіну;</p> <p>11.3.4 - кейбір бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптардағы әңгіменің мәнмәтініне қатысты басқалардың көзқарасын бағалау және пікір білдіру;</p> <p>11.3.5 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген таныс және бейтаныс түрлі тақырыптарға қатысты болжам жасау және баламалы ұсыныстарды бағалау үшін сыныптастарымен өзара қарым-қатынасқа түсу;</p>

	<p>11.5.1 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға өз бетімен мәтін жоспарлау, жазу, түзету және тексеру;</p> <p>11.5.4 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарға қатысты алуан түрлі жазу жанрларында нақты ресми деңгейде жазу үшін сәйкес стильді және регистрді пайдалану;</p> <p>11.6.7 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында simple perfect active/смпл пәрфект әктив және passive forms/пассив формс пен perfect continuous/пәрфект континиус формасын қолдану;</p> <p>11.6.9 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген таныс сан алуан тақырыптарға қатысты осы шақ, өткен шақ соның ішінде (past and perfective aspect/simple and progressive aspect/паст энд пәрфектив әспект/смпл энд прогрессив әспект) алуан түрін орынды қолдану</p>
<p>Жануарлардың ерекше белгілері туралы презентация жасау</p>	<p>11.1.4 - басқалар берген кері байланысты конструктивті бағалау және оған жауап қайтару;</p> <p>11.1.5 - өзіне оқу мақсаттарын белгілеу үшін кері байланысты қолдану;</p> <p>11.1.7 - айтылым немесе жазылым кезінде дәйекті дәлел келтіру;</p> <p>11.1.10 - сөйлеу және жазылымды бірқатар әлем басымдықтары бойынша рефлексия жасау және оларды тану құралдары ретінде қолдану;</p> <p>11.2.3 - саны өсіп келе жатқан бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты көмексіз еркін сөйлесудегі аргумент бөліктерін түсіну;</p> <p>11.2.8 - кейбір бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарда еркін сөйлесу аргументтеріндегі сәйкессіздіктерді анықтап түсіну;</p> <p>11.3.1 - кейбір бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарына әңгіме барысында ресми және бейресми тілді пайдалану;</p> <p>11.3.4 - кейбір бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптардағы әңгіменің мәнмәтініне қатысты басқалардың көзқарасын бағалау және пікір білдіру;</p> <p>11.3.5 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген таныс және бейтаныс түрлі тақырыптарға қатысты болжам жасау және баламалы ұсыныстарды бағалау үшін сыныптастарымен өзара қарым-қатынасқа түсу;</p> <p>11.3.6 - таныс және кейбір таныс емес жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптарға қатысты әңгімеде түзетулер және перефразалар арқылы тілді өзгерту және әңгімені басқару;</p> <p>11.6.6 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптарға қатысты жақсыз сөйлемдерді және cleft-/клефт-құрылымдарын қолдану;</p> <p>11.6.9 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген таныс сан алуан тақырыптарға қатысты осы шақ, өткен шақ соның ішінде (past and perfective aspect/simple and progressive aspect/паст энд пәрфектив әспект/смпл энд прогрессив әспект) алуан түрін орынды қолдану;</p> <p>11.6.10 - таныс, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты айтылған мәлімдемелер, топқа арналған сұрақтардың мен командалардың кең қатарын пайдалану</p>
2-тоқсан	
Адамның миы	<p>Адамның миы туралы таңғажайып</p> <p>11.1.2 - сыныптастарының көңілін ескере отырып орынды кері байланыс беру үшін айтылым және тыңдалым дағдыларын қолдану;</p> <p>11.1.4 - басқалар берген кері байланысты конструктивті бағалау және оған</p>

<p>деректер (соңғы ғылыми деректерге негізделген)</p>	<p>жауап кайтару;</p> <p>11.2.1 - саны өсіп келе жатқан бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты еркін сөйлесудегі негізгі ойларды түсіну;</p> <p>11.2.6 - саны өсіп келе жатқан бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты көмексіз еркін сөйлесу контекстінен мағынаны анықтап тану;</p> <p>11.3.2 - кейбір бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптардағы ашық жоғары дәрежелі сұрақтарды қоюда және сондай сұрақтарға жауап беруде сәйкес синтаксис пен лексиканы қолдану;</p> <p>11.3.3 - кейбір бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар бойынша өзінің және өзгенің пікірін түсіндіріп, дәлелдеу;</p> <p>11.4.1 - таныс және бейтаныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясындағы еркін әңгіменің комплексті және абстрактілі негізгі идеясын түсіну;</p> <p>11.4.3 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар күрделі және абстрактілі тақырыптар аясында толық оқуды қажет ететін мазмұнды анықтау үшін жылдамдықпен ұзақ мәтіндерді жылдам қарап шығу;</p> <p>11.4.7 - күрделірек және дерексіз жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясындағы ұзақ мәтіндерде (параграф аралық деңгей) даму заңдылықтарын тану;</p> <p>11.5.7 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты мәтін деңгейінде жазған кезде қажетті құрылымды өз бетімен пайдалану;</p> <p>11.6.4 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптарға қатысты қажетті мағынасы бар және емлесі дұрыс бірқатар аффикстерді қолдану;</p> <p>11.6.13 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген таныс сан алуан тақырыптарға қатысты жалпы есім, сын есім және етістіктен соң келетін бірқатар тәуелді көмекші сөздерді қолдану;</p> <p>11.6.14 - концессия мен құрметке жататын күрделі көмекші сөз тіркестерді қоса алғанда алуан түрін қолдану, таныс жалпы тақырыптар, сондай-ақ оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясында әртүрлі синтаксистік типтердегі бірнеше сөзден тұратын етістіктердің алуан түрін қолдану</p>
<p>Нұсқауларды беру және орындау (құрылғыны қалай пайдалану керек)</p>	<p>11.1.10 - сөйлеу және жазылымды бірқатар әлем басымдықтары бойынша рефлексия жасау және оларды тану құралдары ретінде қолдану;</p> <p>11.2.2 - саны өсіп келе жатқан бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты көмексіз еркін сөйлесудегі нақты ақпаратты түсіну;</p> <p>11.3.2 - кейбір бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптардағы ашық жоғары дәрежелі сұрақтарды қоюда және сондай сұрақтарға жауап беруде сәйкес синтаксис пен лексиканы қолдану;</p> <p>11.3.4 - кейбір бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптардағы әңгіменің мәнмәтініне қатысты басқалардың көзқарасын бағалау және пікір білдіру;</p> <p>11.4.2 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан таныс және кейбір бейтаныс көлемді тақырыптардағы арнайы ақпаратты және бөлшегін түсіну;</p>

		<p>11.5.4 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарға қатысты алуан түрлі жазу жанрларында нақты ресми деңгейде жазу үшін сәйкес стильді және регистрді пайдалану;</p> <p>11.6.4 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптарға қатысты қажетті мағынасы бар және емлесі дұрыс бірқатар аффикстерді қолдану;</p> <p>11.6.12 - тиісті функцияларды білдіру үшін өткен шақтағы модальды формалардың алуан түрлерін қолдану, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарына қатысты бірқатар модальды құрылымдар, соның ішінде supposed to, bound to, due, willing to/саппозед ту, баунд ту, дию, уиллиң ту қолдану;</p> <p>11.6.15 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан түрлі тақырыптарға күрделі жалғаулықтардың бірнеше түрін шартты концессия және контрасты көрсету үшін қолдану</p>
	<p>Есте сақтау және техникасын пайдалану</p>	<p>11.1.7 - айтылым немесе жазылым кезінде дәйекті дәлел келтіру;</p> <p>11.1.9 - ойды, идеяларды, тәжірибелер мен сезімдерді білдіру үшін қиялды қолдану;</p> <p>11.2.4 - саны өсіп келе жатқан бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты көмексіз еркін сөйлесудегі болжалды мазмұнды түсіну;</p> <p>11.2.7 - кейбір бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарына әңгіме барысында сөйлеушілердің сөйлеушілердің арасындағы анықталатын келісім деңгейін және көзқарасын түсіну;</p> <p>11.3.7 - таныс және кейбір таныс емес жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар туралы әңгімелерде сәйкес лексиканы және синтаксисті пайдалану;</p> <p>11.4.4 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген күрделірек және абстрактілі тақырыптардағы көркем және ғылыми жанрдағы көлемді мәтіндердің алуан түрін оқу;</p> <p>11.5.8 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты хат алмасуда түрлі функциялар арқылы жаңалықтар мен сезімдерге байланысты қарым-қатынас орнату және жауап беру;</p> <p>11.6.4 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптарға қатысты қажетті мағынасы бар және емлесі дұрыс бірқатар аффикстерді қолдану</p> <p>11.6.12 - тиісті функцияларды білдіру үшін өткен шақтағы модальды формалардың алуан түрлерін қолдану, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарына қатысты бірқатар модальды құрылымдар, соның ішінде supposed to, bound to, due, willing to/саппозед ту, баунд ту, дию, уиллиң ту қолдану;</p>
<p>Уақытты өлшеу құрылғыларын зерттеу және баяндама жасау/Ғылыми видео</p>	<p>Тақырыпқа кіріспе</p>	<p>11.1.1 - топ ішінде мәселелерді креативті және бірлесе отырып шешу үшін айтылым және тыңдалым дағдыларын пайдалану;</p> <p>11.2.3 - саны өсіп келе жатқан бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты көмексіз еркін сөйлесудегі аргумент бөліктерін түсіну;</p> <p>11.3.3 - кейбір бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар бойынша өзінің және өзгенің пікірін түсіндіріп, дәлелдеу;</p> <p>11.3.5 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген таныс және бейтаныс түрлі тақырыптарға қатысты болжам жасау және баламалы ұсыныстарды бағалау үшін сыныптастарымен өзара қарым-қатынасқа түсу;</p>

		<p>11.4.2 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан таныс және кейбір бейтаныс көлемді тақырыптардағы арнайы ақпаратты және бөлшегін түсіну</p>
<p>Уақыты өлшеу құрылғыларының тарихы</p>		<p>11.1.1 - топ ішінде мәселелерді креативті және бірлесе отырып шешу үшін айтылым және тыңдалым дағдыларын пайдалану; 11.1.3 - өзгелердің ой-пікірін сыйлау, есепке алу 11.1.6 - ақпаратты басқаларға түсінікті болатындай етіп ұйымдастыру және таныстыру; 11.1.10 - сөйлеу және жазылымды бірқатар әлем басымдықтары бойынша рефлексия жасау және оларды тану құралдары ретінде қолдану; 11.2.3 - саны өсіп келе жатқан бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты көмексіз еркін сөйлесудегі аргумент бөліктерін түсіну; 11.2.4 - саны өсіп келе жатқан бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты көмексіз еркін сөйлесудегі болжалды мазмұнды түсіну; 11.3.3 - кейбір бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар бойынша өзінің және өзгенің пікірін түсіндіріп, дәлелдеу; 11.3.5 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген таныс және бейтаныс түрлі тақырыптарға қатысты болжам жасау және баламалы ұсыныстарды бағалау үшін сыныптастарымен өзара қарым-қатынасқа түсу; 11.4.2 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан таныс және кейбір бейтаныс көлемді тақырыптардағы арнайы ақпаратты және бөлшегін түсіну; 11.4.7 - күрделірек және дерексіз жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясындағы ұзақ мәтіндерде (параграф аралық деңгей) даму заңдылықтарын тану; 11.4.8 - мағынаны тексеру және түсінігін тереңдету мақсатында сандық немесе баспа ресурстарды таңдау және бағалау; 11.5.1 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға өз бетімен мәтін жоспарлау, жазу, түзету және тексеру; 11.6.7 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында simple perfect active/символ пәрфект әктив және passive forms/пассив формс пен perfect continuous/пәрфект континиус формасын қолдану</p>
<p>Ақпаратты РРТ арқылы презентациялау</p>		<p>11.1.2 - сыныптастарының көңілін ескере отырып орынды кері байланыс беру үшін айтылым және тыңдалым дағдыларын қолдану; 11.1.4 - басқалар берген кері байланысты конструктивті бағалау және оған жауап қайтару; 11.1.7 - айтылым немесе жазылым кезінде дәйекті дәлел келтіру; 11.2.3 - саны өсіп келе жатқан бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты көмексіз еркін сөйлесудегі аргумент бөліктерін түсіну; 11.2.6 - саны өсіп келе жатқан бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты көмексіз еркін сөйлесу контекстінен мағынаны анықтап тану; 11.2.8 - кейбір бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарда еркін сөйлесу аргументтеріндегі сәйкессіздіктерді анықтап түсіну; 11.3.6 - таныс және кейбір таныс емес жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптарға қатысты әңгімеде түзетулер және</p>

		<p>перефразалар арқылы тілді өзгерту және әңгімені басқару; 11.3.7 - таныс және кейбір таныс емес жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар туралы әңгімелерде сәйкес лексиканы және синтаксисті пайдалану; 11.6.6 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптарға қатысты жақсыз сөйлемдерді және cleft-/клефт-құрылымдарын қолдану; 11.6.7 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында simple perfect active/симпл пәрфект әктив және passive forms/пассив формс пен perfect continuous/пәрфект континиус формасын қолдану</p>
3-тоқсан		
Жұмыс және өнертабыстар	Жұмыс әлемін зерттеу	<p>11.1.6 - ақпаратты басқаларға түсінікті болатындай етіп ұйымдастыру және таныстыру; 11.1.8 - оқылым мен дискуссия арқылы мәдениаралық сезімталдықты дамыту; 11.1.5 - өзіне оқу мақсаттарын белгілеу үшін кері байланысты қолдану; 11.2.2 - саны өсіп келе жатқан бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты көмексіз еркін сөйлесудегі нақты ақпаратты түсіну; 11.3.3 - кейбір бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар бойынша өзінің және өзгенің пікірін түсіндіріп, дәлелдеу; 11.3.6 - таныс және кейбір таныс емес жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптарға қатысты әңгімеде түзетулер және перефразалар арқылы тілді өзгерту және әңгімені басқару; 11.3.7 - таныс және кейбір таныс емес жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар туралы әңгімелерде сәйкес лексиканы және синтаксисті пайдалану; 11.4.1- таныс және бейтаныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясындағы еркін әңгіменің комплексті және абстрактілі негізгі идеясын түсіну; 11.4.3 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар күрделі және абстрактілі тақырыптар аясында толық оқуды қажет ететін мазмұнды анықтау үшін жылдамдықпен ұзақ мәтіндерді жылдам қарап шығу; 11.5.2 - тақырыпқа, жанрға және дұрыс жазу ережесіне сәйкес көбейіп келе жатқан алуан түрлі лексиканы қолдану; 11.5.3 - грамматикалық ережелерді ескере отырып, жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға жазу; 11.5.6 - жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға түрлі дәнекер сөздерді пайдалана отырып мәтін деңгейінде байланыстыра жазу; 11.6.1 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптарға қатысты pre-/пре- және post- modifying/пост- модифайң зат есім құрылымын қолдану; 11.6.5 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптарға қатысты транзитив және интранзитив етістіктерді толықтыратын құрылымдарды қолдану</p>
	Бизнестегі табысты қарастыру	<p>11.1.9 - ойды, идеяларды, тәжірибелер мен сезімдерді білдіру үшін қиялды қолдану; 11.2.4 - саны өсіп келе жатқан бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы</p>

	<p>және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты көмексіз еркін сөйлесудегі болжалды мазмұнды түсіну;</p> <p>11.3.6 - таныс және кейбір таныс емес жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптарға қатысты әңгімеде түзетулер және перефразалар арқылы тілді өзгерту және әңгімені басқару;</p> <p>11.4.1- таныс және бейтаныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясындағы еркін әңгіменің комплексті және абстрактілі негізгі идеясын түсіну;</p> <p>11.4.3 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар күрделі және абстрактілі тақырыптар аясында толық оқуды қажет ететін мазмұнды анықтау үшін жылдамдықпен ұзақ мәтіндерді жылдам қарап шығу;</p> <p>11.5.8 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты хат алмасуда түрлі функциялар арқылы жаңалықтар мен сезімдерге байланысты қарым-қатынас орнату және жауап беру;</p> <p>11.6.5 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптарға қатысты транзитив және интранзитив етістіктерді толықтыратын құрылымдарды қолдану</p>
<p>Өнертабыстарды салыстыру, талдау және рейтингілеу</p> <p>Өз өнертабысыңызды жасаңыз</p>	<p>11.1.1 - топ ішінде мәселелерді креативті және бірлесе отырып шешу үшін айтылым және тыңдалым дағдыларын пайдалану;</p> <p>11.1.7 - айтылым немесе жазылым кезінде дәйекті дәлел келтіру;</p> <p>11.1.9 - ойды, идеяларды, тәжірибелер мен сезімдерді білдіру үшін қиялды қолдану;</p> <p>11.1.10 - сөйлеу және жазылымды бірқатар әлем басымдықтары бойынша рефлексия жасау және оларды тану құралдары ретінде қолдану;</p> <p>11.2.7 - кейбір бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарына әңгіме барысында сөйлеушілердің сөйлеушілердің арасындағы анықталатын келісім деңгейін және көзқарасын түсіну;</p> <p>11.3.3 - кейбір бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар бойынша өзінің және өзгенің пікірін түсіндіріп, дәлелдеу;</p> <p>11.3.4 - кейбір бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптардағы әңгіменің мәнмәтініне қатысты басқалардың көзқарасын бағалау және пікір білдіру;</p> <p>11.3.5 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген таныс және бейтаныс түрлі тақырыптарға қатысты болжам жасау және баламалы ұсыныстарды бағалау үшін сыныптастарымен өзара қарым-қатынасқа түсу;</p> <p>11.3.7 - таныс және кейбір таныс емес жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар туралы әңгімелерде сәйкес лексиканы және синтаксисті пайдалану;</p> <p>11.4.8 - мағынаны тексеру және түсінігін тереңдету мақсатында сандық немесе баспа ресурстарды таңдау және бағалау;</p> <p>11.5.4 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарға қатысты алуан түрлі жазу жанрларында нақты ресми деңгейде жазу үшін сәйкес стильді және регистрді пайдалану;</p> <p>11.6.3 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында that/зәт, инфинитив және wh- clauses/x- кюзес толықтырылған сын есімді қолдану;</p> <p>11.6.5 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптарға қатысты транзитив және интранзитив етістіктерді толықтыратын құрылымдарды қолдану;</p> <p>11.6.14 - концессия мен құрметке жататын күрделі көмекші сөз тіркестерді</p>

		қоса алғанда алуан түрін қолдану, таныс жалпы тақырыптар, сондай-ақ оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясында әртүрлі синтаксистік типтердегі бірнеше сөзден тұратын етістіктердің алуан түрін қолдану
STEM	Ақылды энергияны сақтау	<p>11.1.2 - сыныптастарының көңілін ескере отырып орынды кері байланыс беру үшін айтылым және тыңдалым дағдыларын қолдану;</p> <p>11.1.9 - ойды, идеяларды, тәжірибелер мен сезімдерді білдіру үшін қиялды қолдану;</p> <p>11.2.1 - саны өсіп келе жатқан бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты еркін сөйлесудегі негізгі ойларды түсіну;</p> <p>11.2.7 - кейбір бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарына әңгіме барысында сөйлеушілердің сөйлеушілердің арасындағы анықталатын келісім деңгейін және көзқарасын түсіну;</p> <p>11.2.8 - кейбір бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарда еркін сөйлесу аргументтеріндегі сәйкессіздіктерді анықтап түсіну;</p> <p>11.3.2 - кейбір бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптардағы ашық жоғары дәрежелі сұрақтарды қоюда және сондай сұрақтарға жауап беруде сәйкес синтаксис пен лексиканы қолдану;</p> <p>11.3.3 - кейбір бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар бойынша өзінің және өзгенің пікірін түсіндіріп, дәлелдеу;</p> <p>11.3.4 - кейбір бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптардағы әңгіменің мәнмәтініне қатысты басқалардың көзқарасын бағалау және пікір білдіру;</p> <p>11.3.5 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген таныс және бейтаныс түрлі тақырыптарға қатысты болжам жасау және баламалы ұсыныстарды бағалау үшін сыныптастарымен өзара қарым-қатынасқа түсу;</p> <p>11.4.3 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар күрделі және абстрактілі тақырыптар аясында толық оқуды қажет ететін мазмұнды анықтау үшін жылдамдықпен ұзақ мәтіндерді жылдам қарап шығу;</p> <p>11.4.7 - күрделірек және дерексіз жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясындағы ұзақ мәтіндерде (параграф аралық деңгей) даму заңдылықтарын тану;</p> <p>11.5.1 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға өз бетімен мәтін жоспарлау, жазу, түзету және тексеру;</p> <p>11.5.6 - жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға бағыт беруші жалғаулықтардың бірнеше түрін пайдалана отырып мәтін ретінде дәлел келтіріп жазу;</p> <p>11.6.8 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында келер шақ және future perfect/фьючэ пәрфект формасын қоса қолдану;</p> <p>11.6.9 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген таныс сан алуан тақырыптарға қатысты осы шақ, өткен шақ соның ішінде (past and perfective aspect/simple and progressive aspect/паст энд пәрфектив әспект/симпл энд прогрессив әспект) алуан түрін орынды қолдану</p>
	Даулы мәселелерді талқылау	<p>11.1.10 - сөйлеу және жазылымды бірқатар әлем басымдықтары бойынша рефлексия жасау және оларды тану құралдары ретінде қолдану;</p> <p>11.2.1 - саны өсіп келе жатқан бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы</p>

<p>Академиялық тілді талдау</p>	<p>және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты еркін сөйлесудегі негізгі ойларды түсіну; 11.2.2 - саны өсіп келе жатқан бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты көмексіз еркін сөйлесудегі нақты ақпаратты түсіну; 11.3.1 - кейбір бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарына әңгіме барысында ресми және бейресми тілді пайдалану; 11.3.6 - таныс және кейбір таныс емес жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптарға қатысты әңгімеде түзетулер және перефразалар арқылы тілді өзгерту және әңгімені басқару; 11.4.6 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген күрделірек және абстрактілі тақырыптар бойынша көлемді мәтіндердегі автордың пікірін, көзқарасын немесе тонын анықтау; 11.6.4 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптарға қатысты қажетті мағынасы бар және емлесі дұрыс бірқатар аффикстерді қолдану; 11.6.5 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптарға қатысты транзитив және интранзитив етістіктерді толықтыратын құрылымдарды қолдану</p>
<p>Сүйсініп оқу</p>	<p>Білім алушылар ғылыми әдебиетті оқиды</p> <p>11.1.1 - топ ішінде мәселелерді креативті және бірлесе отырып шешу үшін айтылым және тыңдалым дағдыларын пайдалану; 11.1.8 - оқылым мен дискуссия арқылы мәдениаралық сезімталдықты дамыту; 11.1.9 - ойды, идеяларды, тәжірибелер мен сезімдерді білдіру үшін қиялды қолдану; 11.1.10 - сан алуан бейтаныс тақырыптарға қатысты сөйлеу мен жазылымды әлем тақырыптарына қатысты тану және ой қозғау құралы ретінде қолдану; 11.2.4 - саны өсіп келе жатқан бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты көмексіз еркін сөйлесудегі болжалды мазмұнды түсіну; 11.3.3 - кейбір бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар бойынша өзінің және өзгенің пікірін түсіндіріп, дәлелдеу; 11.3.4 - кейбір бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптардағы әңгіменің мәнмәтініне қатысты басқалардың көзқарасын бағалау және пікір білдіру; 11.3.7 - таныс және кейбір таныс емес жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар туралы әңгімелерде сәйкес лексиканы және синтаксисті пайдалану; 11.4.1- таныс және бейтаныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясындағы еркін әңгіменің комплексті және абстрактілі негізгі идеясын түсіну; 11.4.2 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан таныс және кейбір бейтаныс көлемді тақырыптардағы арнайы ақпаратты және бөлшегін түсіну; 11.4.4 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген күрделірек және абстрактілі тақырыптардағы көркем және ғылыми жанрдағы көлемді мәтіндердің алуан түрін оқу; 11.4.5 - сан алуан таныс және бейтаныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптардағы көлемді мәтіндердегі мәнмәтіннен мағынаны</p>

		<p>шығару;</p> <p>11.4.6 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген күрделірек және абстрактілі тақырыптар бойынша көлемді мәтіндердегі автордың пікірін, көзқарасын немесе тонын анықтау;</p> <p>11.4.7 - күрделірек және дерексіз жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясындағы ұзақ мәтіндерде (параграф аралық деңгей) даму заңдылықтарын тану;</p> <p>11.4.8 - мағынаны тексеру және түсінігін тереңдету мақсатында сандық немесе баспа ресурстарды таңдау және бағалау;</p> <p>11.4.9 - күрделірек және дерексіз жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясындағы көлемді мәтіндердің дәлелдегі сәйкессіздіктерді анықтау;</p> <p>11.5.1 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға өз бетімен мәтін жоспарлау, жазу, түзету және тексеру;</p> <p>11.5.4 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарға қатысты алуан түрлі жазу жанрларында нақты ресми деңгейде жазу үшін сәйкес стильді және регистрді пайдалану;</p> <p>11.5.5 - шамалы қолдауымен таныс жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарға қатысты бірқатар жазу жанрларына логикалық дәлелдерді, қажет болғанда мысалдар мен себептерді келтіре отырып дамыту;</p> <p>11.6.9 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген таныс сан алуан тақырыптарға қатысты осы шақ, өткен шақ соның ішінде (past and perfective aspect/simple and progressive aspect/паст энд пәрфектив әспект/симпл энд прогрессив әспект) алуан түрін орынды қолдану</p>
4- тоқсан		
Технологиялар саласындағы соңғы жетістіктер	Жеке, білім беру және кәсіби пайдалануға арналған технологиялық, мобильдік және қолданбалы құралдардың сан алуандылығы	<p>11.1.10 - сөйлеу және жазылымды бірқатар әлем басымдықтары бойынша рефлексия жасау және оларды тану құралдары ретінде қолдану;</p> <p>11.2.2 - саны өсіп келе жатқан бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты көмексіз еркін сөйлесудегі нақты ақпаратты түсіну;</p> <p>11.3.2 - кейбір бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптардағы ашық жоғары дәрежелі сұрақтарды қоюда және сондай сұрақтарға жауап беруде сәйкес синтаксис пен лексиканы қолдану;</p> <p>11.3.6 - таныс және кейбір таныс емес жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптарға қатысты әңгімеде түзетулер және перефразалар арқылы тілді өзгерту және әңгімені басқару;</p> <p>11.4.2 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан таныс және кейбір бейтаныс көлемді тақырыптардағы арнайы ақпаратты және бөлшегін түсіну;</p> <p>11.4.3 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар күрделі және абстрактілі тақырыптар аясында толық оқуды қажет ететін мазмұнды анықтау үшін жылдамдықпен ұзақ мәтіндерді жылдам қарап шығу;</p> <p>11.5.7 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты мәтін деңгейінде жазған кезде қажетті құрылымды өз бетімен пайдалану;</p> <p>11.6.5 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптарға қатысты транзитив және интранзитив етістіктерді толықтыратын құрылымдарды қолдану;</p> <p>11.6.10 - таныс, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты айтылған мәлімдемелер, топқа арналған</p>

		<p>сұрақтардың мен командалардың кең қатарын пайдалану; 11.6.13 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген таныс сан алуан тақырыптарға қатысты жалпы есім, сын есім және етістіктен соң келетін бірқатар тәуелді көмекші сөздерді қолдану</p>
Химия киімдері	Болашақ мансапқа мүмкіндіктер Ақпараттық парақшалар шығару	<p>11.1.8 - оқылым мен дискуссия арқылы мәдениаралық сезімталдықты дамыту; 11.1.10 - сөйлеу және жазылымды бірқатар әлем басымдықтары бойынша рефлексия жасау және оларды тану құралдары ретінде қолдану; 11.2.2 - саны өсіп келе жатқан бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты көмексіз еркін сөйлесудегі нақты ақпаратты түсіну; 11.3.2 - кейбір бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптардағы ашық жоғары дәрежелі сұрақтарды қоюда және сондай сұрақтарға жауап беруде сәйкес синтаксиспен лексиканы қолдану; 11.3.3 - кейбір бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар бойынша өзінің және өзгенің пікірін түсіндіріп, дәлелдеу; 11.4.3 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар күрделі және абстрактілі тақырыптар аясында толық оқуды қажет ететін мазмұнды анықтау үшін жылдамдықпен ұзақ мәтіндерді жылдам қарап шығу; 11.4.4 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген күрделірек және абстрактілі тақырыптардағы көркем және ғылыми жанрдағы көлемді мәтіндердің алуан түрін оқу; 11.4.7 - күрделірек және дерексіз жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясындағы ұзақ мәтіндерде (параграф аралық деңгей) даму заңдылықтарын тану; 11.5.3 - грамматикалық ережелерді ескере отырып, жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға жазу; 11.5.5 - шамалы қолдауымен таныс жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарға қатысты бірқатар жазу жанрларына логикалық дәлелдерді, қажет болғанда мысалдар мен себептерді келтіре отырып дамыту; 11.5.7 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты мәтін деңгейінде жазған кезде қажетті құрылымды өз бетімен пайдалану; 11.6.14 - концессия мен құрметке жататын күрделі көмекші сөз тіркестерді қоса алғанда алуан түрін қолдану, таныс жалпы тақырыптар, сондай-ақ оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясында әртүрлі синтаксистік типтердегі бірнеше сөзден тұратын етістіктердің алуан түрін қолдану</p>
	Тақырыпқа кіріспе	<p>11.1.10 - сөйлеу және жазылымды бірқатар әлем басымдықтары бойынша рефлексия жасау және оларды тану құралдары ретінде қолдану; 11.2.5 - саны өсіп келе жатқан бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты көмексіз еркін сөйлесудегі сөйлеушінің(лердің) қатынасы мен ойын анықтап түсіну; 11.3.6 - таныс және кейбір таныс емес жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптарға қатысты әңгімеде түзетулер және перефразалар арқылы тілді өзгерту және әңгімені басқару; 11.4.3 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар күрделі және абстрактілі тақырыптар аясында толық оқуды қажет ететін мазмұнды</p>

		анықтау үшін жылдамдықпен ұзақ мәтіндерді жылдам қарап шығу; 11.4.4 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген күрделірек және абстрактілі тақырыптардағы көркем және ғылыми жанрдағы көлемді мәтіндердің алуан түрін оқу
	Киімді өндіру процестерін және ресурстарын зерттеу	11.1.6 - ақпаратты басқаларға түсінікті болатындай етіп ұйымдастыру және таныстыру; 11.1.8 - оқылым мен дискуссия арқылы мәдениаралық сезімталдықты дамыту; 11.3.2 - кейбір бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптардағы ашық жоғары дәрежелі сұрақтарды қоюда және сондай сұрақтарға жауап беруде сәйкес синтаксис пен лексиканы қолдану; 11.3.3 - кейбір бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар бойынша өзінің және өзгенің пікірін түсіндіріп, дәлелдеу; 11.3.5 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген таныс және бейтаныс түрлі тақырыптарға қатысты болжам жасау және баламалы ұсыныстарды бағалау үшін сыныптастарымен өзара қарым-қатынасқа түсу; 11.4.5 - сан алуан таныс және бейтаныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптардағы көлемді мәтіндердегі мәнмәтіннен мағынаны шығару; 11.4.6 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген күрделірек және абстрактілі тақырыптар бойынша көлемді мәтіндердегі автордың пікірін, көзқарасын немесе тонын анықтау; 11.4.9 - күрделірек және дерексіз жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясындағы көлемді мәтіндердің дәлелдегі сәйкессіздіктерді анықтау; 11.5.3 - грамматикалық ережелерді ескере отырып, жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға жазу; 11.5.5 - шамалы қолдауымен таныс жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарға қатысты бірқатар жазу жанрларына логикалық дәлелдерді, қажет болғанда мысалдар мен себептерді келтіре отырып дамыту; 11.5.6 - жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға түрлі дәнекер сөздерді пайдалана отырып мәтін деңгейінде байланыстыра жазу; 11.5.9 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты жазбаша түрде берілген мәтінге тыныс белгілерін барынша дұрыс қою; 11.6.3 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында that/зәт, инфинитив және wh- clauses/x- кюзес толықтырылған сын есімді қолдану; 11.6.11 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген таныс бірқатар тақырыптарға қатысты етістіктің алдында, етістіктің артында және етістіктің соңында келетін үстеулердің/үстеулік фазалардың алуан түрін қолдану
	Индустриядағы мәселелерді зерттеу	11.1.2 - сыныптастарының көңілін ескере отырып орынды кері байланыс беру үшін айтылым және тыңдалым дағдыларын қолдану; 11.1.3 - өзгелердің ой-пікірін сыйлау, есепке алу; 11.1.5 - өзіне оқу мақсаттарын белгілеу үшін кері байланысты қолдану; 11.1.6 - ақпаратты басқаларға түсінікті болатындай етіп ұйымдастыру және таныстыру;

	<p>11.3.7 - таныс және кейбір таныс емес жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар туралы әңгімелерде сәйкес лексиканы және синтаксисті пайдалану;</p> <p>11.6.2 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында кең, кейбір қосымша қолданыстағы зат есімдерге қатысты және мәтіндік сілтемелерде түрлі детерминаторларды қолдану;</p> <p>11.6.11 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген таныс бірқатар тақырыптарға қатысты етістіктің алдында, етістіктің артында және етістіктің соңында келетін үстеулердің/үстеулік фазалардың алуан түрін қолдану</p>
--	-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2017 жылғы 27 шілдедегі
№ 352 бұйрығына 184-қосымша

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 402-қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11 сыныптарына арналған "Ағылшын тілі" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы

Ескерту. Бағдарлама жаңа редакцияда – ҚР Білім және ғылым министрінің 07.03.2019 № 105 (10-сынып оқушылары үшін 01.09.2019, 11-сынып оқушылары үшін 01.09.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Оқу бағдарламасы "Білім берудің барлық деңгейінің мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттарын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы № 604 бұйрығымен бекітілген Жалпы орта білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес әзірленген (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 17669 болып тіркелген).

2. Оқу бағдарламасының айрықша ерекшелігі, ол тек пән бойынша білімді ғана емес, сонымен қатар кең ауқымды дағдыларды қалыптастыруға бағытталған. Оқу мақсаттарының жүйесі келесі: қазақстандық патриотизм мен азаматтық жауапкершілік, құрмет, ынтымақтастық, еңбек пен шығармашылық, ашықтық және өмір бойы білім алу сияқты негізгі құндылықтарға негізделген. Ағылшын тілі бойынша оқу бағдарламасы білім алушыларға әртүрлі аудиториямен тиімді қарым-қатынас жасау мүмкіндігін береді. Бұл мақсатқа мектептегі ортада болатын жиі мүмкіндіктер арқылы сыныптастармен, мұғалімдермен және қонақтармен өзара әрекеттесу, сондай-ақ бейресми және ресми ауызша және жазбаша презентацияларды қамтитын интерактивті тапсырмалар арқылы қол жеткізіледі. Бұл жұмыс түрлі елдердің ағылшын тілін тасымалдаушы өкілдерімен онлайн қарым-қатынас орнатып, Интернет

мүмкіндіктерін пайдалана отырып, мектептен тыс іс-шаралар арқылы іске асырылады.

Ағылшын тілін үйрену арқылы білім алушылар төмендегілерді:

- 1) ағылшын тілінің құрылымын және тіл үйренуге қатысты ережелерді;
- 2) жалпы және оқу тақырыптарының кең ауқымын ашық және тиімді тұрғыдан қалай қарастыруға болатынын;
- 3) қосымша мәтіндерде, сөйлесулер мен әңгімелерде нақты және егжей-тегжейлі ақпаратты;
- 4) аргументтерді әзірлеу кезінде жекелеген тақырыптар бойынша лексикалық материалдық әртүрлілігін қалай пайдалануға болатынын түсінеді.

Білім алушылар:

- 1) сан алуан көркем әдебиеттегі бейтаныс сөздердің мәнін түсіне алады;
- 2) сөз екпінін, интонация және ресмилікті сақтай отырып, еркін және дұрыс сөйлей алады;
- 3) сыныптастарымен қарым-қатынасқа түс алады, білім алушылармен университетте және одан тыс жерлерде ағылшын тілін қолдануға үміттенетін, білім алушыларға пайдалы пайымдаулармен және пікірлермен, түсініктемелермен және жауаптармен бөлісе алады;
- 4) ғылыми және көркем әдебиеттерді қызығушылықпен оқи алады;
- 5) ағылшын тілінде сөйлейтін және сөйлемейтін адамдармен сәтті қарым-қатынас жасай алатын болады.

3. "Ағылшын тілі" пәні бойынша оқу бағдарламасы төмендегілер арқылы тіл меңгеру дағдысының жоғары В2 деңгейін меңгерген білім алушыларды дамытуды көздейді:

- 1) талдауға, бағалауға және шығармашылық тұрғыдан ойлауға ықпал ететін әртүрлі тапсырмалар;
- 2) ауызша және жазбаша дереккөздердің кең ауқымымен танысу;
- 3) ынталандыратын және қызық тақырыптар.

2-тарау. "Ағылшын тілі" пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

4. "Ағылшын тілі" пәні бойынша оқу жүктемесінің жоғары шекті көлемі:

- 1) 10-сыныпта - аптасына 3 сағат, оқу жылына 102 сағат;
- 2) 11-сыныпта - аптасына 3 сағат, оқу жылына 102 сағатты құрайды.

Оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі "Қазақстан Республикасындағы бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспарларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2012 жылғы 8 қарашадағы № 500 бұйрығымен бекітілген үлгілік оқу жоспарына тәуелді (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 8170 тіркелген).

5. Ағылшын тілі бағдарламасының мазмұны.

10-сынып:

1) Мазмұны. Топ ішінде мәселелерді бірлесе отырып шешу үшін айтылым және тыңдалым дағдыларын пайдалану, сыныптастарымен орынды кері байланыс жасау. Өзгелердің ой-пікірін сыйлау, есепке алу. Өзгелердің кері байланысын бағалау және сындарлы жауап беру, жеке оқу мақсаттарын белгілеу үшін кері байланысты қолдану. Ақпаратты басқаларға түсінікті болатындай етіп ұйымдастыру және таныстыру. Айтылым немесе жазылым кезінде дәйекті дәлел келтіру. Оқылым мен талдау арқылы мәдениаралық хабардарлықты дамыту. Айтылым мен жазылымда логикалық дәлел келтіру және оны дәлелдеу. Оқылым мен талқылау арқылы мәдениаралық қатынасты дамыту. Ойды, идеяларды, тәжірибелер мен сезімдерді білдіру үшін қиялды қолдану. Талқылауды немесе жазылымды рефлексия жасау және өмірге деген көзқарасты зерделеу құралы ретінде қолдану;

2) Тыңдалым. Еркін талқылаудағы негізгі идеяларды түсіну, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты көмексіз ұзақ талқылаудағы дәлелдің, оның ішінде саны шектеулі бейтаныс тақырыптағы талқылауды қоса алғанда анық ақпаратты және бөліктерін түсіну. Жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты еркін сөйлесудегі сөйлеушінің(лердің) қатынасын немесе ойын, оның ішінде саны шектеулі білім алушыларға бейтаныс тақырыптағы сөйлесуді түсіну. Еркін сөйлесу мәнмәтінінен мағынаны анықтау. Жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға қатысты сөйлеушілердің арасындағы көзқарастар мен дәреже. Жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясында еркін сөйлесудегі дәлелдің сәйкессіздіктерін анықтау;

3) Айтылым. Ресми және бейресми тілдік тіркеулерді қолдану, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты ақпаратты алу үшін күрделі сұрақтар қою және оларға жауап беру. Өзіңіздің және өзгелердің көзқарастарын түсіндіру және нақтылау, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарға қатысты саны өсіп келе жатқан сан алуан сөйлеу мәнмәтіндерінде өзгелердің көзқарасын бағалау және түсініктеме беру. Жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты болжам жасау үшін сыныптастарымен өзара қарым-қатынасқа түсу. Өз сөзімен айту және сөйлесуге түзетулер енгізу арқылы сөйлесуді басқару және тілді өзгерту. Жалпы және оқу тақырыптары аясында тиісті арнайы лексиканы және синтаксисті пайдалану;

4) Оқылым. Көлемді мәтіндердегі негізгі ойларды түсіну, білім алушыларға таныс тақырыптарға, оқу бағдарламасындағы және таныс емес тақырыптардағы түрлі стильдегі және жанрдағы көлемді мәтіндерден арнайы ақпаратты және бөліктерді түсіну. Білім алушыларға таныс жалпы тақырыптар, сондай-ақ оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясында толық оқуды қажет ететін мазмұнды анықтау үшін жылдамдықпен ұзақ мәтіндерді жылдам қарап шығу. Білім алушыларға таныс және бейтаныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптардағы көркем және ғылыми жанрдағы қосымша мәтіндердің алуан түрін оқу. Білім алушыларға таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптардағы қосымша мәтіндердегі (оның ішінде кейбір қосымша мәтіндер де бар) мәнмәтіннен мағынаны анықтау. Қосымша мәтіндерде білім алушыларға таныс, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар бойынша автордың пікірін және көзқарасын анықтау. Жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясындағы ұзақ мәтіндерде (абзацтар арасындағы интервал) даму заңдылықтары. Мағынаны тексеру және түсінігін тереңдету мақсатында өзіне таныс және кейбір бейтаныс сандық немесе баспадан шыққан ресурстардың алуан түрі. Жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясындағы қосымша мәтіндерде дәлелдің сәйкессіздіктері;

5) Жазылым. Мәтін деңгейінде тақырып пен жанрға сәйкес келетін саны артып келе жатқан және сан алуан жазбаша жанрларда дұрыс жазылған лексикалық қорды қолдана отырып, жеке жоспарлау, жазу, редакциялау және мәтін деңгейінде түзету. Жалпы және оқу тақырыптары аясындағы саны артып келе жатқан жазбаша жанрлардағы сәйкес ресмилік деңгейіне қол жеткізу үшін грамматикалық тұрғыдан дұрыс жазу, стильді қолдану. Жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарға қатысты бірқатар жазбаша жанрлардағы логикалық дәлелдерді көмексіз, қажет болғанда мысалдар мен себептерді келтіре отырып дамыту. Жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға бағыт беруші жалғаулықтардың бірнеше түрін пайдалана отырып мәтін ретінде дәлел келтіріп жазу. Бірқатар жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарға қатысты мәтінді жазған кезде қажетті құрылымды өз бетімен жазу. Әр түрлі функциялар арқылы хат-хабарлардағы жаңалықтар мен сезімдерге қатысты қарым-қатынас жасау және жауап беру. Жазбаша жұмыстардағы мәтіндік деңгейдегі дұрыс дәлдікпен келтірілген пунктуация;

6) Ағылшын тілін қолдану. Түрлі дерексіз күрделі зат есімдерді және күрделі есім фразаларын қолдану, саналатын және саналмайтын зат есімдерге қажетті

көптік есімдер мен әр түрлі есім фразаларды қолдану, әр түрлі күрделі сын есімдер, сын есімдерді есімше ретінде, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарға қатысты сын есімдердің деңгейін анықтауда және күшейтудегі салыстырмалы құрылымдарды қолдану, анықтаушы сөздердің, сонымен қатар сөз алдында келетін анықтаушы құрылымдардың кең қатарын қолдану, сұрақтардың кең ауқымын, қатыстық, сілтеу, белгісіздік, есептік есімдіктерді (relative, demonstrative, indefinite, quantitative of pronouns / релатив, демонстратив, индефинит, куантатив оф пронаунс), сонымен қатар өздік есімдік құрылымдарының (reflexive pronoun structures / рефлексив пронаун стракчес) кең қатарын қолдану. Perfect continuous / пәрфект континиус формасын, сонымен қатар қарапайым ырықсыз және өздік етістерін (simple perfect active and passive forms / симпл әктив энд пәссив фомс), оның ішінде time adverbials so far, lately, all my life / тайм әдвәрбиалс сөу фар, лейтли, ол май лайф деген мезгілді білдіретін сөздерді (time adverbials / тайм әдвәрбиалс) қолдану, төл және төлеу сөздерде өздік және ырықсыз етіс түрінде берілген осы шақ, өткен шақ және past perfect / паст пәрфект шақтың сан алуан түрін орынды қолдану, нақ осы шақты (present continuous / презент континиус) және past continuous / паст континиустің өздік және ырықсыз етістерін қолдану. Білім алушыларға таныс, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты айтылған мәлімдемелер мен сұрақтардың кең қатарын пайдалану, салыстыру деңгейін білдіретін бірқатар үстеу құрылымдарын дара және күрделі үстеулермен қолдану, етістіктің алдында, етістіктің соңында және соңында келетін үстеулердің алуан түрін қолдану, өткен шақтағы модальды формалардың алуан түрін, оның ішінде must have, can't have, might have / маст хэв, кәнт хэв, майт хэвты өткен оқиға бойынша қорытындыны білдіру үшін қолдану, зат есімдер мен сын есімдердің алдында келетін әр түрлі көмекші сөздерден құралған фразалар қолдану, зат есім мен сын есімнен соң келетін бірқатар тәуелді көмекші сөздерді және етістіктерден соң келетін алуан түрлі көмекші сөздерді қолдану. Етістіктер мен сын есімдерге инфинитив формаларын қолдану, бірнеше етістіктер мен көмекші сөздерден кейін герундий формасында қолдану, кейбір көмекші сөздердің формалары мен сөз тіркесінен тұратын етістікті қолдану. Білім алушыларға таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан түрлі тақырыптарға жалғаулықтардың бірнеше түрін қолдану. Білім алушыларға таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты if / if only / иф / иф онли үшінші шартты құрылымда (third conditional structures / сөрд кәндишнәл стракчес) қолдану, which / уич сөзін қоса алғанда

бірнеше анықтаушы шартты сөйлемдерді (relative clauses / релатив клозес) қолдану.

11-сынып:

1) Мазмұны. Топ ішінде мәселелерді креативті және бірлесе отырып шешу үшін айтылым және тыңдалым дағдыларын пайдалану, сыныптастарына орынды кері байланыс беру. Өзгелердің ой-пікірін сыйлау, есепке алу. Өзгелердің кері байланысын бағалау және сындарлы жауап беру, жеке оқу мақсаттарын анықтау үшін кері байланысты қолдану. Айтылым немесе жазылым кезінде дәйекті дәлел келтіру. Оқылым мен талдау арқылы мәдениаралық хабардарлықты дамыту. Ойды, идеяларды, тәжірибелер мен сезімдерді білдіру үшін қиялды қолдану. Сөйлеу және жазылымды бірқатар әлем басымдықтары бойынша рефлексия жасау және оларды тану құралдары ретінде қолдану;

2) Тыңдалым. Дәлел келтірілген мағынаның негізгі ойларын, арнайы ақпаратты, егжей-тегжейлі түсіндіру, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты көмексіз берілген қосымша сөйлесудегі сөйлеушінің(лердің) қатынасы мен ойын, оның ішінде саны өсіп келе жатқан білім алушыларға бейтаныс тақырыптағы сөйлесуді түсіну. Білім алушыларға таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптардағы қосымша мәтіндердегі (оның ішінде кейбір қосымша мәтіндер де бар) мәнмәтіннен мағынаны шығару, сөйлеушінің көзқарасын түсіндіру және сөйлеушілердің арасындағы дәлелдердің сәйкес келуін кеңейту, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясындағы қосымша мәтіндердегі дәлелдің сәйкессіздіктерін түсіну;

3) Айтылым. Сөйлесуде ресми және бейресми тілді пайдалану. Ашық жоғары дәрежелі сұрақтарды қоюда және сондай сұрақтарға жауап беруде сәйкес синтаксис пен лексиканы қолдану. Өзіңіздің және өзгелердің көзқарастарын түсіндіру және нақтылау, саны көбейіп келе жатқан сөйлеу мәнмәтіндерінде өзгелердің көзқарасын бағалау және түсініктеме беру, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарына қатысты болжам жасау үшін сыныптастарымен өзара қарым-қатынасқа түсу, жалпы тақырыптар және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптарға қатысты өз сөзімен айту және сөйлесуге түзетулер енгізу арқылы сөйлесуді басқару және тілді өзгерту. Жалпы тақырыптар және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптар туралы әңгімелерде пәнге қатысты лексиканы және синтаксисті пайдалану;

4) Оқылым. Қосымша мәтіндердің күрделі және дерексіз идеясын түсіну, қосымша мәтіндердегі арнайы ақпарат пен дәйекті ақпарат. Білім алушыларға

күрделірек және деректі емес, таныс жалпы тақырыптар, сондай-ақ оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясында толық оқуды қажет ететін мазмұнды анықтау үшін жылдамдықпен ұзақ мәтіндерді жылдам оқып шығу. Көркем және ғылыми жанрдағы қосымша мәтіндердің алуан түрін оқу. Қосымша мәтіндердегі мәнмәтіннен мағынаны анықтау, қосымша мәтіндерде күрделірек және дерексіз жалпы тақырыптар, сондай-ақ оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар бойынша автордың пікірін немесе көзқарасын және көлемді мәтіндерді (параграф арасындағы аралық) дамыту заңдылықтарын анықтау. Мағынаны тексеру және түсінігін тереңдету мақсатында сандық немесе баспадан шыққан ресурстарды таңдау және бағалау. Бірқатар тақырыптар аясындағы қосымша мәтіндерде дәлелді сәйкессіздіктерді түсіну;

5) Жазылым. Мәтін деңгейінде тақырып пен жанрға сәйкес келетін сан алуан дұрыс жазылған лексиканы қолдана отырып, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарды өз бетінше жоспарлау, жазу, редакциялау және оқу, сан алуан жазбаша жанрлардың сәйкес ресмилік деңгейіне жету үшін стильді пайдалана отырып, жалпы және оқу бағдарламаларының кең ауқымына грамматикалық дәлдікпен жазу. Жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарына қатысты сан алуан жазбаша жанрларға қатысты логикалық дәлелдер қажет болғанда, мысалдар мен себептерді келтіре отырып дамыту. Жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға бағыт беруші жалғаулықтардың бірнеше түрін пайдалана отырып мәтін ретінде дәлел келтіріп жазу. Сан алуан жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарға қатысты мәтінді жазған кезде қажетті құрылымды өз бетінше жазу. Көптеген функциялар арқылы хат-қатынастағы жаңалықтар мен сезімдерге байланысты қарым-қатынас орнату және жауап беру. Сан алуан тақырыптар бойынша жазбаша түрде берілген мәтіндердің тыныс белгілерін қойып шығу;

б) Ағылшын тілін қолдану. Тиісті функцияларды білдіру үшін әртүрлі өткен шақтағы модальды формаларды қолдану, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарына қатысты бірқатар модальды құрылымдар, соның ішінде *supposed to, bound to, due, willing to* / *саппозед ту, баунд ту, дю, уиллиң ту* қолдану, жалпы есім, сын есім және етістіктен соң келетін бірқатар тәуелді көмекші сөздерді қолдану, күрделі көмекші сөз тіркестерінің алуан түрін қолдану, білім алушыларға таныс жалпы тақырыптар, сондай-ақ оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясында әртүрлі синтаксистік типтердегі бірнеше сөзден тұратын етістіктердің алуан түрін қолдану, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген біршама тақырыптар аясында концессия

мен контрастты білдіру үшін күрделірек жалғаулықтың көбейіп келе жатқан түрін қолдану, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптарға қатысты pre- / пре - және post- modifying / пост модифайң зат есім құрылымын қолдану, білім алушыларға таныс, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптарға қатысты анықтаушы сөздердің, сонымен қатар сөз алдында келетін анықтаушы құрылымдардың және мәтіндік сілтемелердің кең қатарын қолдану, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында / зет, инфинитив және wh- clauses / x- кюзес толықтырылған сын есімді қолдану, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптарға қатысты ауыспалы және сабақты етістіктерді толықтыратын үлгілерді, жақсыз және cleft- / клефт - сөйлемдерді қолдану, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында simple perfect active / симпл пөрфект актив және passive forms / пассив фомс пен future continuous / фюче континиус формасын қолдану, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында келер шақ және future perfect / фюче пөрфект формасын қолдану, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты төл және төлеу сөздерде өздік және ырықсыз етіс түрінде берілген осы шақ, өткен шақ және past perfect / паст пөрфект шақтың сан алуан түрін орынды қолдану, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты айтылған мәлімдемелер мен сұрақтардың кең қатарын қолдану, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген білім алушыға таныс бірқатар тақырыптарға қатысты етістіктің алдында, етістіктің артында және етістіктің соңында келетін үстеулердің/үстеулік фазалардың алуан түрін қолдану, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында that / зет, инфинитив және wh- clauses / x- кюзес толықтырылған сын есімді қолдану.

Бұл бағдарламаның мазмұндық білімі болып табылады және біз бұл пән бойынша не білетінімізді және осы білімді қалай алғанымызды қамтиды. Бұл пән бойынша оқыту бағыттары бойынша ұйымдастырылған. Бағыттар одан әрі қарай бағытшаларға бөлінеді, яғни дағды немесе тақырып, білім немесе түсінік деңгейінде. Бағдаршалар, сыныпқа байланысты күтулер ретінде, пән бойынша оқу мақсаттарын қалыптастырады.

6. Оқу мақсаттары әрбір бөлімшелер бойынша ілгерілеу деңгейін көрсетеді және мұғалімдерге білім алушылармен келесі қадамдармен бөлісе отырып, жоспарлауға және бағалауға мүмкіндік береді.

7. 1-бағыт: Мазмұны. Білім алушылар проблемаларды шешу үшін айтылым мен тыңдалым, басқа адамдар үшін нақты ақпаратты ұйымдастыру және оқылым

және талдау арқылы мәдениетаралық хабардарлықты дамыту секілді дағдыларды қолдана отырып бірқатар академиялық пәндер бойынша жақсы болу үшін дағдыларды дамытады.

8. 2-бағыт: Тыңдалым. Білім алушы бірқатар жанрлардың түпнұсқалық мәтіндерінің негізгі идеяларын, таныс және ішінара таныс тақырыптар бойынша әңгімелесулерді түсінеді, функционалды маңызды мәндерді, соның ішінде мәліметтерді, кестелерді, схемаларды толтыру үшін қажетті егжей-тегжейлі және арнайы ақпаратты түсінеді, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарына қатысты терминдердің мәнін және мәтіннің негізгі бірліктерін түсінеді, факті мен пікір арасындағы айырмашылықты біледі, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарына қатысты түрлі жанрлар мен стильдерде берілген орта көлемді мәтіндердегі сәйкессіздіктерді біледі және салыстырады, мәнмәтінді пайдалана отырып, бейтаныс сөздердің мағынасын анықтайды.

9. 3-бағыт: Айтылым. Білім алушы ресми және бейресми күнделікті қарым-қатынастарда сөйлесуге қатысады, тілдің лексикалық және грамматикалық ресурстарын пайдалана отырып сөйлеу мәнерін дұрыс тұжырымдайды, осының алдында ұсынылған ауызша қарым-қатынас стратегиясын қолдана отырып, шындыққа эмоционалды және бағалайтын көзқарасты білдіреді, өздерінің пікірлерін қолдау үшін қажетті дәлелдерді қамтамасыз ету үшін мәтіндерді салыстырады және талдайды, оқиғаларды, пікірлерді және проблемаларды бағалау себептерін, берілген мәселенің шешу жолдарын ұсынады және қорытындылар жасайды.

10. 4-бағыт: Оқылым. Білім алушы гуманитарлық ғылымдарға арналған жанрлар мен стильдердің бірқатар әдеби және ғылыми мәтіндерінің негізгі идеяларын түсінеді, оқылымның түрлі стратегияларын түсінеді, оқиғалар мен құбылыстардың уақыт бойынша және себеп-салдарлық байланыстарын анықтайды, қағаз және сандық ресурстарды пайдалана отырып, сөздердің мағынасын талдайды және салыстырады, бірқатар жанрлар мен стильдердегі мәтіндердің мазмұнын сыни тұрғыдан бағалайды.

11. 5-бағыт: Жазылым. Білім алушы жазбаша мәтіннің қысқаша сипаттамасын жоспарлайды және жасайды, бірқатар жанрлар мен стильдердегі мәтіндерді түзетеді және редакциялайды, емле және грамматика ережелерін қадағалайды, медиа ақпаратқа негізделген жазбаша мәтінде дәлелдер ұсынады, тақырыпқа қатысты ойды білдіретін дискурстық мәтіндерді жазады, іскери хаттар мен басқа да құжаттар жазады, бірқатар тақырыптарға қатысты, оның ішінде аса күрделі гуманитарлық тақырыптарға эссе жазады.

12. 6-бағыт: Білім алушы өзін жақсы лексикалық қатар және жоғары дәрежелі дәлдіктегі әртүрлі тілдің қолданушысы ретінде сипаттайды. Білім алушы өткен, осы және келер шақ формаларын, модальдарды, етістіктің актив және пассивті формаларын, төл және төлеу сөз үлгілерін қолдану қабілеттерін дамытады.

3-тарау. Оқу мақсаттарының жүйесі

13. Білім берудің мақсаттары бағдарламады кодтармен берілген. Кодтағы бірінші нөмір - сыныпты, екіншісі бағдаршаның нөмірін, ал үшіншісі - мақсаттың нөмірін білдіреді.

14. 1) 1-бағыт. Мазмұны:

10-сынып	11-сынып
Орташадан төмен деңгей B2	Жоғары деңгей B2
10.1.1 - топ ішінде мәселелерді креативті және бірлесе отырып шешу үшін айтылым және тыңдалым дағдыларын пайдалану	11.1.1 - топ ішінде мәселелерді креативті және бірлесе отырып шешу үшін айтылым және тыңдалым дағдыларын пайдалану
10.1.2 - сыныптастарының көңілін ескере отырып орынды кері байланыс беру үшін айтылым және тыңдалым дағдыларын қолдану	11.1.2 - сыныптастарының көңілін ескере отырып орынды кері байланыс беру үшін айтылым және тыңдалым дағдыларын қолдану
10.1.3 - өзгелердің ой-пікірін сыйлау, есепке алу	11.1.3 - өзгелердің ой-пікірін сыйлау, есепке алу
10.1.4 - басқалар берген кері байланысты конструктивті бағалау және оған жауап қайтару	11.1.4 - басқалар берген кері байланысты конструктивті бағалау және оған жауап қайтару
10.1.5 - өзіне оқу мақсаттарын белгілеу үшін кері байланысты қолдану	11.1.5 - өзіне оқу мақсаттарын белгілеу үшін кері байланысты қолдану
10.1.6 - ақпаратты басқаларға түсінікті болатындай етіп ұйымдастыру және таныстыру	11.1.6 - ақпаратты басқаларға түсінікті болатындай етіп ұйымдастыру және таныстыру
10.1.7 - айтылым немесе жазылым кезінде дәйекті дәлел келтіру	11.1.7 - айтылым немесе жазылым кезінде дәйекті дәлел келтіру
10.1.8 - оқылым мен дискуссия арқылы мәдениаралық сезімталдықты дамыту	11.1.8 - оқылым мен дискуссия арқылы мәдениаралық сезімталдықты дамыту
10.1.9 - ойды, идеяларды, тәжірибелер мен сезімдерді білдіру үшін қиялды қолдану	11.1.9 - ойды, идеяларды, тәжірибелер мен сезімдерді білдіру үшін қиялды қолдану
10.1.10 - сөйлеу және жазылымды бірқатар әлем басымдықтары бойынша рефлексия жасау және оларды тану құралдары ретінде қолдану	11.1.10 - сөйлеу және жазылымды бірқатар әлем басымдықтары бойынша рефлексия жасау және оларды тану құралдары ретінде қолдану

2) 2-бағыт. Тыңдалым:

10-шы сынып	11-ші сынып
Орташадан төмен деңгей B2	Жоғары деңгей B2
10.2.1 - шектеулі бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты еркін сөйлесудегі негізгі ойларды түсіну	11.2.1 - саны өсіп келе жатқан бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты еркін сөйлесудегі негізгі ойларды түсіну
10.2.2 - шектеулі бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты	11.2.2 - саны өсіп келе жатқан бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты көмексіз

көмексіз еркін сөйлесудегі нақты ақпаратты түсіну	еркін сөйлесудегі нақты ақпаратты түсіну
10.2.3 - шектеулі бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты көмексіз еркін сөйлесудегі аргумент бөліктерін түсіну	11.2.3 - саны өсіп келе жатқан бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты көмексіз еркін сөйлесудегі аргумент бөліктерін түсіну
10.2.4 - шектеулі бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты көмексіз еркін сөйлесудегі болжалды мазмұнды түсіну	11.2.4 - саны өсіп келе жатқан бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты көмексіз еркін сөйлесудегі болжалды мазмұнды түсіну
10.2.5 - шектеулі бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты көмексіз еркін сөйлесудегі сөйлеушінің(лердің) қатынасы мен ойын анықтап түсіну	11.2.5 - саны өсіп келе жатқан бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты көмексіз еркін сөйлесудегі сөйлеушінің(лердің) қатынасы мен ойын анықтап түсіну
10.2.6 - шектеулі бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты көмексіз еркін сөйлесу контекстінен мағынаны анықтап тану	11.2.6 - саны өсіп келе жатқан бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты көмексіз еркін сөйлесу контекстінен мағынаны анықтап тану
10.2.7 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарына әңгіме барысында сөйлеушілердің сөйлеушілердің арасындағы анықталатын келісім деңгейін және көзқарасын түсіну	11.2.7 - кейбір бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарына әңгіме барысында сөйлеушілердің арасындағы анықталатын келісім деңгейін және көзқарасын түсіну
10.2.8 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарыда еркін сөйлесу аргументтеріндегі сәйкессіздіктерді анықтап түсіну	11.2.8 - кейбір бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарыда еркін сөйлесу аргументтеріндегі сәйкессіздіктерді анықтап түсіну

3) 3-бағыт. Айтылым:

10-шы сынып	11-ші сынып
Орташадан төмен деңгей B2	Жоғары деңгей B2
10.3.1 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарына әңгіме барысында ресми және бейресми тілді пайдалану	11.3.1 - кейбір бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарына әңгіме барысында ресми және бейресми тілді пайдалану
10.3.2 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарына қатысты ақпаратты алу үшін күрделі сұрақтар қою және оларға жауап беру	11.3.2 - кейбір бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптардағы ашық жоғары дәрежелі сұрақтарды қоюда және сондай сұрақтарға жауап беруде сәйкес синтаксис пен лексиканы қолдану
10.3.3 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар бойынша өзінің және өзгенің пікірін түсіндіріп, дәлелдеу	11.3.3 - кейбір бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар бойынша өзінің және өзгенің пікірін түсіндіріп, дәлелдеу
10.3.4 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген көбеюші тақырыптардағы сан алуан әңгіменің мәнмәтініне қатысты басқалардың көзқарасын бағалау және пікір білдіру	11.3.4 - кейбір бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптардағы әңгіменің мәнмәтініне қатысты басқалардың көзқарасын бағалау және пікір білдіру
10.3.5 - жалпы және оқу бағдарламасында	11.3.5 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген таныс

көрсетілген түрлі тақырыптарға қатысты болжам жасау үшін сыныптастармен өзара қарым-қатынасқа түсу	және бейтаныс түрлі тақырыптарға қатысты болжам жасау және баламалы ұсыныстарды бағалау үшін сыныптастарымен өзара қарым-қатынасқа түсу
10.3.6 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға қатысты әңгімеде түзетулер және перефразалар арқылы тілді өзгерту және әңгімені басқару	11.3.6 - таныс және кейбір таныс емес жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптарға қатысты әңгімеде түзетулер және перефразалар арқылы тілді өзгерту және әңгімені басқару
10.3.7 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар туралы әңгімелерде сәйкес лексиканы және синтаксисті пайдалану	11.3.7 - таныс және кейбір таныс емес жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар туралы әңгімелерде сәйкес лексиканы және синтаксисті пайдалану

4) 4-бағыт. Оқылым:

10-шы сынып	11-ші сынып
Орташадан төмен деңгей B2	Жоғары деңгей B2
10.4.1 - бейтаныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясындағы еркін әңгіменің негізгі идеясын түсіну	11.4.1- таныс және бейтаныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясындағы еркін әңгіменің комплексті және абстрактілі негізгі идеясын түсіну
10.4.2 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген таныс және кейбір бейтаныс көлемді тақырыптардағы арнайы ақпаратты және бөлшегін түсіну	11.4.2 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан таныс және кейбір бейтаныс көлемді тақырыптардағы арнайы ақпаратты және бөлшегін түсіну
10.4.3 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясында толық оқуды қажет ететін мазмұнды анықтау үшін жылдамдықпен ұзақ мәтіндерді жылдам қарап шығу	11.4.3 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар күрделі және абстрактілі тақырыптар аясында толық оқуды қажет ететін мазмұнды анықтау үшін жылдамдықпен ұзақ мәтіндерді жылдам қарап шығу
10.4.4 - таныс және бейтаныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптардағы көркем және ғылыми жанрдағы көлемді мәтіндердің алуан түрін оқу	11.4.4 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген күрделірек және абстрактілі тақырыптардағы көркем және ғылыми жанрдағы көлемді мәтіндердің алуан түрін оқу
10.4.5 - сан алуан таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген және кейбір бейтаныс тақырыптардағы көлемді мәтіндердегі мәнмәтіннен мағынаны шығару	11.4.5 - сан алуан таныс және бейтаныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптардағы көлемді мәтіндердегі мәнмәтіннен мағынаны шығару
10.4.6 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар бойынша көлемді мәтіндердегі автордың пікірін немесе көзқарасын анықтау	11.4.6 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген күрделірек және абстрактілі тақырыптар бойынша көлемді мәтіндердегі автордың пікірін, көзқарасын немесе тонын анықтау
10.4.7 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясындағы ұзақ мәтіндерде (параграф аралық деңгей) даму заңдылықтарын тану	11.4.7 - күрделірек және дерексіз жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясындағы ұзақ мәтіндерде (параграф аралық деңгей) даму заңдылықтарын тану
10.4.8 - мағынаны тексеру және түсінігін тереңдету мақсатында таныс және бейтаныс сандық немесе баспа ресурстардың алуан түрін қолдану	11.4.8 - мағынаны тексеру және түсінігін тереңдету мақсатында сандық немесе баспа ресурстарды таңдау және бағалау
10.4.9 - түрлі жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясындағы көлемді мәтіндердің дәлелдегі сәйкессіздіктерді анықтау	11.4.9 - күрделірек және дерексіз жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясындағы көлемді мәтіндердің дәлелдегі сәйкессіздіктерді анықтау

5) 5-бағдар. Жазылым:

10-шы сынып	11-ші сынып
Орташадан төмен деңгей B2	Жоғары деңгей B2
10.5.1 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға өз бетімен мәтін жоспарлау, жазу, түзету және тексеру	11.5.1 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға өз бетімен мәтін жоспарлау, жазу, түзету және тексеру
10.5.2 - тақырыпқа, жанрға және дұрыс жазу ережесіне сәйкес көбейіп келе жатқан түрлі лексиканы қолдану	11.5.2 - тақырыпқа, жанрға және дұрыс жазу ережесіне сәйкес көбейіп келе жатқан алуан түрлі лексиканы қолдану
10.5.3 - грамматикалық ережелерді ескере отырып, жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға жазу	11.5.3 - грамматикалық ережелерді ескере отырып, жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға жазу
10.5.4 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарға қатысты түрлі жазу жанрларында нақты ресми деңгейде жазу үшін сәйкес стильді және регистрді пайдалану	11.5.4 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарға қатысты алуан түрлі жазу жанрларында нақты ресми деңгейде жазу үшін сәйкес стильді және регистрді пайдалану
10.5.5 - қолдауымен таныс жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарға қатысты бірқатар жазу жанрларына логикалық дәлелдерді, қажет болғанда мысалдар мен себептерді келтіре отырып дамыту	11.5.5 - шамалы қолдауымен таныс жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарға қатысты бірқатар жазу жанрларына логикалық дәлелдерді, қажет болғанда мысалдар мен себептерді келтіре отырып дамыту
10.5.6 - жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарға түрлі дәнекер сөздерді пайдалана отырып мәтін деңгейінде байланыстыра жазу	11.5.6 - жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға түрлі дәнекер сөздерді пайдалана отырып мәтін деңгейінде байланыстыра жазу
10.5.7 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға қатысты мәтін деңгейінде жазған кезде қажетті құрылымды өз бетімен пайдалану	11.5.7 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты мәтін деңгейінде жазған кезде қажетті құрылымды өз бетімен пайдалану
10.5.8 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға қатысты хат алмасуда түрлі функциялар арқылы жаңалықтар мен сезімдерге байланысты қарым-қатынас орнату және жауап беру	11.5.8 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты хат алмасуда түрлі функциялар арқылы жаңалықтар мен сезімдерге байланысты қарым-қатынас орнату және жауап беру
10.5.9 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты жазбаша түрде берілген мәтінге тыныс белгілерін барынша дұрыс қою	11.5.9 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты жазбаша түрде берілген мәтінге тыныс белгілерін барынша дұрыс қою

б) 6-бағыт. Ағылшын тілін қолдану:

10-шы сынып	11-ші сынып
Орташадан төмен деңгей B2	Жоғары деңгей B2
10.6.1 - таныс және бейтаныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға қатысты дерексіз күрделі зат есімдер мен күрделі сөз тіркестердің алуан түрін қолдану	11.6.1 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптарға қатысты pre- / пре- және post- modifying / пост- модифайң зат есім құрылымын қолдану
10.6.2 - саналатын және саналмайтын зат есімдер және сонымен қатар көптеген зат есімнен тұратын сөз тіркестері үшін түрлі квантификаторларды жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген	11.6.2 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында кең, кейбір қосымша

сан алуан тақырыптар аясында қолдану	қолданыстағы зат есімдерге қатысты және мәтіндік сілтемелерде түрлі детерминаторларды қолдану
10.6.3 - таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында күрделі сын есімдерді және есімше орнында қолданылатын сын есімдерді, кейбір салыстырмалы құрылымдарды, сонымен қатар күшейтуші сын есімдердің (intensifying adjectives / интенсифайң әджективе) алуан түрін қолдану	11.6.3 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында that / зәт, инфинитив және wh-clauses / х- кюзес толықтырылған сын есімді қолдану
10.6.4 - таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптарға қатысты бірқатар детерменативтерді және предетерменатив құрылымдарды қолдану	11.6.4 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптарға қатысты қажетті мағынасы бар және емлесі дұрыс бірқатар аффикстерді қолдану
10.6.5 - таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты сұрақтардың кең қатарын пайдалану	11.6.5 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптарға қатысты транзитив және интранзитив етістіктерді толықтыратын құрылымдарды қолдану
10.6.6 - таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты қатыстық, сілтеу, белгісіз, есептік есімдіктерді (relative, demonstrative, indefinite, quantitative of pronouns / реләтив, демонстратив, индефинит, куантататив оф пронаунс), сонымен қатар өздік есімдік құрылымдарының (reflexive pronoun structures / рефлексив пронаун стракчес) кең қатарын қолдану	11.6.6 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптарға қатысты жақсыз сөйлемдерді және cleft- / клефт- құрылымдарын қолдану
10.6.7 - таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында perfect continuous / пәрфект континиус формасын, сонымен қатар қарапайым ырықсыз және өздік етістерін (simple perfect active and passive forms / симпл пәрфект әктив энд пәссив формс), оның ішінде so far, lately, all my life / тайм әдвербиалс со фар, лейтли, ол май лайф деген мезгілді білдіретін сөздерді (time adverbials / тайм әдвербиалс) қолдану	11.6.7 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында simple perfect active / симпл пәрфект әктив және passive forms / пәссив формс пен perfect continuous / пәрфект континиус формасын қолдану
10.6.8 - таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында өздік және ырықсыз райда тұрған келер шақ (future active and passive / фюче әктив энд пәссив) пен future continuous / фюче континиус формасын қолдану	11.6.8 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында келер шақ және future perfect / фючә пәрфект формасын қоса қолдану
10.6.9 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген таныс сан алуан тақырыптарға қатысты төл және төлеу сөздерде өздік және ырықсыз етіс түрінде берілген осы шақ, өткен шақ және past perfect / паст пәрфект шақтың сан алуан түрін орынды қолдану	11.6.9 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген таныс сан алуан тақырыптарға қатысты осы шақ, өткен шақ соның ішінде (past and perfective aspect/simple and progressive aspect / паст энд пәрфектив әспект/симпл энд прогрессив әспект) алуан түрін орынды қолдану
10.6.10 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген таныс сан алуан тақырыптарға қатысты созылыңқы осы шақты (present continuous / презент континиус) және созылыңқы өткен шақты past continuous / паст континиустің өздік және ырықсыз етістерінде қолдану	11.6.10 - таныс, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты айтылған мәлімдемелер, топқа арналған сұрақтардың мен командалардың кең қатарын пайдалану

10.6.11 - таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты айтылған мәлімдемелер мен сұрақтардың кең қатарын пайдалану	11.6.11 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген таныс бірқатар тақырыптарға қатысты етістіктің алдында, етістіктің артында және етістіктің соңында келетін үстеулердің/үстеулік фазалардың алуан түрін қолдану
10.6.12 - салыстыру деңгейін білдіретін бірқатар үстеу құрылымдарын дара және күрделі үстеулермен қолдану, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген таныс бірқатар тақырыптарға қатысты етістіктің алдында, етістіктің артында және етістіктің соңында келетін үстеулердің/үстеулік фазалардың алуан түрін қолдану	11.6.12 - тиісті функцияларды білдіру үшін өткен шақтағы модальды формалардың алуан түрлерін қолдану, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарына қатысты бірқатар модальды құрылымдар, соның ішінде supposed to, bound to, due, willing to / саппозед ту, баунд ту, дию, уиллиң ту қолдану
10.6.13 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген таныс сан алуан тақырыптарға қатысты өткен шақтағы модальды формалардың алуан түрін, оның ішінде must have, can't have, might have / маст хэв кэнт хэв, майт хэвты өткен оқиға бойынша қорытындыны білдіру үшін қолдану	11.6.13 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген таныс сан алуан тақырыптарға қатысты жалпы есім, сын есім және етістіктен соң келетін бірқатар тәуелді көмекші сөздерді қолдану
10.6.14 - зат есім мен сын есімдердің алдында көмекші сөз тіркестердің алуан түрін қолдану жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген таныс сан алуан тақырыптарға қатысты зат есім мен сын есімнен соң келетін бірқатар тәуелді көмекші сөздерді және етістіктерден соң келетін алуан түрлі көмекші сөздерді қолдану	11.6.14 - концессия мен құрметке жататын күрделі көмекші сөз тіркестерді қоса алғанда алуан түрін қолдану, таныс жалпы тақырыптар, сондай-ақ оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясында әртүрлі синтаксистік типтердегі бірнеше сөзден тұратын етістіктердің алуан түрін қолдану
10.6.15 - жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген сан түрлі тақырыптарға алуан түрлі етістіктер мен сын есімдерге инфинитив формаларын қолдану, жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға кейбір көмекші сөздердің формалары мен сөз тіркесінен тұратын етістікті қолдану	11.6.15 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан түрлі тақырыптарға күрделі жалғаулықтардың бірнеше түрін шартты концессия және контрасты көрсету үшін қолдану
10.6.16 - таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға жалғаулықтардың бірнеше түрін қолдану	
10.6.17 - if / if only / иф / иф онли үшінші шартты құрылымда (third conditional structures / сөрд кэндшнэл стракчес) қолдану, which / уич сөзін қоса алғанда бірнеше қатыстық бағынышты сөйлемдер (relative clauses / релэтив клозес) қолдану	

15. Берілген оқу бағдарламасы осы бұйрыққа қосымшаға сәйкес жаңартылған мазмұн бойынша қоғамдық-гуманитарлық бағытындағы негізгі орта білім берудің 10-11 сынып Білім алушыларына (орыс тілінде білім алатын)"Ағылшын тілі" оқу пәні бойынша Типтік оқу бағдарламасының Ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес жүзеге асырылады (Қосымшаға сәйкес)

16. Тоқсандағы бөлімдер мен бөлімдер ішіндегі тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11-сыныптарға арналған "Ағылшын тілі" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасына қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "Ағылшын тілі" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 10-сынып:

Бөлімдер	Тақырыптар	Оқу мақсаттары
1-тоқсан		
	Кіріспе сабақтар	
Аңыз немесе ақиқат?	Аңыз немесе ақиқат (қалалық аңыздарды талдау және айту) (Қазақстанға қосымша фокус)	<p>10.1.6 - ақпаратты басқаларға түсінікті болатындай етіп ұйымдастыру және таныстыру;</p> <p>10.2.1 - шектеулі бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты еркін сөйлесудегі негізгі ойларды түсіну;</p> <p>10.2.2 - шектеулі бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты көмексіз еркін сөйлесудегі нақты ақпаратты түсіну;</p> <p>10.3.4 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген көбеюші тақырыптардағы сан алуан әңгіменің мәнмәтініне қатысты басқалардың көзқарасын бағалау және пікір білдіру;</p> <p>10.4.1 - бейтаныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясындағы еркін әңгіменің негізгі идеясын түсіну;</p> <p>10.4.3 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясында толық оқуды қажет ететін мазмұнды анықтау үшін жылдамдықпен ұзақ мәтіндерді жылдам қарап шығу;</p> <p>10.5.2 - тақырыпқа, жанрға және дұрыс жазу ережесіне сәйкес көбейіп келе жатқан түрлі лексиканы қолдану;</p> <p>10.6.7 - таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында perfect continuous / пәрфект континиус формасын, сонымен қатар қарапайым ырықсыз және өздік етістерін (simple perfect active and passive forms / симпл пәрфект актив энд пәссив формс), оның ішінде so far, lately, all my life / тайм әдвербиалс со фар, лейтли, ол май лайф деген мезгілді білдіретін сөздерді (time adverbials / тайм әдвербиалс) қолдану;</p> <p>10.6.11 - таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты айтылған мәлімдемелер мен сұрақтардың кең қатарын пайдалану;</p> <p>10.6.12 - салыстыру деңгейін білдіретін бірқатар үстеу құрылымдарын дара және күрделі үстеулермен қолдану, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген таныс бірқатар тақырыптарға қатысты етістіктің алдында, етістіктің артында және етістіктің соңында келетін үстеулердің/үстеулік фазалардың алуан түрін қолдану;</p> <p>10.6.13 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген таныс сан алуан</p>

	тақырыптарға қатысты өткен шақтағы модальды формалардың алуан түрін, оның ішінде must have, can't have, might have / маст хэв кэнт хэв, майт хэвты өткен оқиға бойынша қорытындыны білдіру үшін қолдану
Мифті бұзушылар (тарих, география)	<p>10.1.2 - сыныптастарының көңілін ескере отырып орынды кері байланыс беру үшін айтылым және тыңдалым дағдыларын қолдану;</p> <p>10.1.4 - басқалар берген кері байланысты конструктивті бағалау және оған жауап қайтару;</p> <p>10.1.8 - оқылым мен талдау арқылы мәдениаралық сезімталдықты дамыту;</p> <p>10.2.3 - шектеулі бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты көмексіз еркін сөйлесудегі аргумент бөліктерін түсіну;</p> <p>10.3.6 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға қатысты әңгімеде түзетулер және перефразалар арқылы тілді өзгерту және әңгімені басқару;</p> <p>10.3.7 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар туралы әңгімелерде сәйкес лексиканы және синтаксисті пайдалану;</p> <p>10.4.7 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясындағы ұзақ мәтіндерде (параграф аралық деңгей) даму заңдылықтарын тану;</p> <p>10.4.8 - мағынаны тексеру және түсінігін тереңдету мақсатында таныс және бейтаныс сандық немесе баспа ресурстардың алуан түрін қолдану</p>
Мақала жазу	<p>10.1.10 - сөйлеу және жазылымды бірқатар әлем басымдықтары бойынша рефлексия жасау және оларды тану құралдары ретінде қолдану;</p> <p>10.5.4 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарға қатысты түрлі жазу жанрларында нақты ресми деңгейде жазу үшін сәйкес стильді және регистрді пайдалану;</p> <p>10.5.6 - жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарға түрлі дәнекер сөздерді пайдалана отырып мәтін деңгейінде байланыстыра жазу;</p> <p>10.5.7 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға қатысты мәтін деңгейінде жазған кезде қажетті құрылымды өз бетімен пайдалану;</p> <p>10.5.9 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты жазбаша түрде берілген мәтінге тыныс белгілерін барынша дұрыс қою;</p> <p>10.6.2 - саналатын және саналмайтын зат есімдер және сонымен қатар көптеген зат есімнен тұратын сөз тіркестері үшін түрлі квантификаторларды жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында қолдану;</p> <p>10.6.9 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген таныс сан алуан тақырыптарға қатысты төл және төлеу сөздерде өздік және ырықсыз етіс түрінде берілген осы шақ, өткен шақ және past perfect / паст пәрфект шақтың сан алуан түрін орынды қолдану;</p> <p>10.6.10 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген таныс сан алуан тақырыптарға қатысты созылыңқы осы шақты (present continuous / презент континиус) және созылыңқы өткен шақты past continuous / паст континиустің өздік және ырықсыз етістерінде қолдану;</p> <p>10.6.12 - салыстыру деңгейін білдіретін бірқатар үстеу құрылымдарын дара және күрделі үстеулермен қолдану, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген таныс бірқатар тақырыптарға қатысты етістіктің алдында, етістіктің артында және етістіктің соңында келетін үстеулердің/үстеулік</p>

		<p>фазалардың алуан түрін қолдану; 10.6.16 - таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға жалғаулықтардың бірнеше түрін қолдану</p>
Даулы сұрақтар	<p>Иммиграцияның артықшылықтары мен кемшіліктерін талқылау</p>	<p>10.1.9 - ойды, идеяларды, тәжірибелер мен сезімдерді білдіру үшін қиялды қолдану; 10.2.1 - шектеулі бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты еркін сөйлесудегі негізгі ойларды түсіну; 10.2.2 - шектеулі бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты көмексіз еркін сөйлесудегі нақты ақпаратты түсіну; 10.3.5 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген түрлі тақырыптарға қатысты болжам жасау үшін сыныптастармен өзара қарым-қатынасқа түсу; 10.4.5 - сан алуан таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген және кейбір бейтаныс тақырыптардағы көлемді мәтіндердегі мәнмәтіннен мағынаны шығару; 10.4.9 - түрлі жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясындағы көлемді мәтіндердің дәлелдегі сәйкессіздіктерді анықтау; 10.6.3 - таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында күрделі сын есімдерді және есімше орнында қолданылатын сын есімдерді, кейбір салыстырмалы құрылымдарды, сонымен қатар күшейтуші сын есімдердің (intensifying adjectives / интенсифайң әджективс) алуан түрін қолдану; 10.6.4 - таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптарға қатысты бірқатар детерменативтерді және предетерменатив құрылымдарды қолдану; 10.6.15 - жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген сан түрлі тақырыптарға алуан түрлі етістіктер мен сын есімдерге инфинитив формаларын қолдану, жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға кейбір көмекші сөздердің формалары мен сөз тіркесінен тұратын етістікті қолдану</p>
	<p>Гендерлік теңдік мәселелеріне қатысты пікірлерді білдіру</p>	<p>10.1.5 - өзіне оқу мақсаттарын белгілеу үшін кері байланысты қолдану; 10.2.6 - шектеулі бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты көмексіз еркін сөйлесу контекстінен мағынаны анықтап тану; 10.3.1 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарына әңгіме барысында ресми және бейресми тілді пайдалану; 10.3.7 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар туралы әңгімелерде сәйкес лексиканы және синтаксисті пайдалану; 10.4.3 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясында толық оқуды қажет ететін мазмұнды анықтау үшін жылдамдықпен ұзақ мәтіндерді жылдам қарап шығу; 10.4.7 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясындағы ұзақ мәтіндерде (параграф аралық деңгей) даму заңдылықтарын тану; 10.5.1 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға өз бетімен мәтін жоспарлау, жазу, түзету және тексеру; 10.5.3 - грамматикалық ережелерді ескере отырып, жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға жазу; 10.5.8 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар</p>

		<p>тақырыптарға қатысты хат алмасуда түрлі функциялар арқылы жаңалықтар мен сезімдерге байланысты қарым-қатынас орнату және жауап беру;</p> <p>10.6.7 - таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында perfect continuous / пәрфект континиус формасын, сонымен қатар қарапайым ырықсыз және өздік етістерін (simple perfect active and passive forms / симпл пәрфект актив энд пәссив формс), оның ішінде so far, lately, all my life / тайм әдвербиалс со фар, лейтли, ол май лайф деген мезгілді білдіретін сөздерді (time adverbials / тайм әдвербиалс) қолдану;</p> <p>10.6.12 - салыстыру деңгейін білдіретін бірқатар үстеу құрылымдарын дара және күрделі үстеулермен қолдану, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген таныс бірқатар тақырыптарға қатысты етістіктің алдында, етістіктің артында және етістіктің соңында келетін үстеулердің/үстеулік фазалардың алуан түрін қолдану;</p> <p>10.6.14 - зат есім мен сын есімдердің алдында көмекші сөз тіркестердің алуан түрін қолдану жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген таныс сан алуан тақырыптарға қатысты зат есім мен сын есімнен соң келетін бірқатар тәуелді көмекші сөздерді және етістіктерден соң келетін алуан түрлі көмекші сөздерді қолдану;</p> <p>10.6.17 - if / if only / иф / иф онли үшінші шартты құрылымда (third conditional structures / сөрд кәндшнәл стракчес) қолдану, which / уич сөзін қоса алғанда бірнеше қатыстық бағынышты сөйлемдер (relative clauses / реләтив клозес) қолдану;</p> <p>10.1.1 - топ ішінде мәселелерді креативті және бірлесе отырып шешу үшін айтылым және тыңдалым дағдыларын пайдалану;</p> <p>10.2.7 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарына әңгіме барысында сөйлеушілердің сөйлеушілердің арасындағы анықталатын келісім деңгейін және көзқарасын түсіну;</p> <p>10.4.6 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар бойынша көлемді мәтіндердегі автордың пікірін немесе көзқарасын анықтау;</p> <p>10.3.5 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген түрлі тақырыптарға қатысты болжам жасау үшін сыныптастармен өзара қарым-қатынасқа түсу;</p> <p>10.5.5 - қолдауымен таныс жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарға қатысты бірқатар жазу жанрларына логикалық дәлелдерді, қажет болғанда мысалдар мен себептерді келтіре отырып дамыту;</p> <p>10.6.3 - таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында күрделі сын есімдерді және есімше орнында қолданылатын сын есімдерді, кейбір салыстырмалы құрылымдарды, сонымен қатар күшейтуші сын есімдердің (intensifying adjectives / интенсифайң әджективс) алуан түрін қолдану</p>
2-тоқсан		
Виртуальды шындық	Ойдан шығарылған ел жасау және түсіндіру (география, экономика, өнеркәсіп) заң,	<p>10.1.1 - топ ішінде мәселелерді креативті және бірлесе отырып шешу үшін айтылым және тыңдалым дағдыларын пайдалану;</p> <p>10.1.4 - басқалар берген кері байланысты конструктивті бағалау және оған жауап қайтару;</p> <p>10.1.5 - өзіне оқу мақсаттарын белгілеу үшін кері байланысты қолдану;</p> <p>10.2.1 - шектеулі бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты еркін сөйлесудегі негізгі ойларды түсіну;</p>

		<p>10.3.5 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген түрлі тақырыптарға қатысты болжам жасау үшін сыныптастармен өзара қарым-қатынасқа түсу;</p> <p>10.3.7 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар туралы әңгімелерде сәйкес лексиканы және синтаксисті пайдалану;</p> <p>10.4.1 - бейтаныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясындағы еркін әңгіменің негізгі идеясын түсіну;</p> <p>10.4.2 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген таныс және кейбір бейтаныс көлемді тақырыптардағы арнайы ақпаратты және бөлшегін түсіну;</p> <p>10.5.4 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарға қатысты түрлі жазу жанрларында нақты ресми деңгейде жазу үшін сәйкес стильді және регистрді пайдалану;</p> <p>10.6.1 - таныс және бейтаныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға қатысты дерексіз күрделі зат есімдер мен күрделі сөз тіркестердің алуан түрін қолдану;</p> <p>10.6.4 - таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптарға қатысты бірқатар детерминативтерді және предетерминатив құрылымдарды қолдану;</p> <p>10.6.15 - жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген сан түрлі тақырыптарға алуан түрлі етістіктер мен сын есімдерге инфинитив формаларын қолдану, жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға кейбір көмекші сөздердің формалары мен сөз тіркесінен тұратын етістікті қолдану</p>
	<p>Фэнтези кітаптар мен фильмдер туралы пікір айту және дәлелдеу (эссе)</p>	<p>10.1.7 - айтылым немесе жазылым кезінде дәйекті дәлел келтіру</p> <p>10.1.10 - сөйлеу және жазылымды бірқатар әлем басымдықтары бойынша рефлексия жасау және оларды тану құралдары ретінде қолдану;</p> <p>10.2.8 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарыда еркін сөйлесу аргументтеріндегі сәйкессіздіктерді анықтап түсіну;</p> <p>10.3.3 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар бойынша өзінің және өзгенің пікірін түсіндіріп, дәлелдеу;</p> <p>10.4.3 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясында толық оқуды қажет ететін мазмұнды анықтау үшін жылдамдықпен ұзақ мәтіндерді жылдам қарап шығу;</p> <p>10.4.5 - сан алуан таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген және кейбір бейтаныс тақырыптардағы көлемді мәтіндердегі мәнмәтіннен мағынаны шығару;</p> <p>10.5.1 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға өз бетімен мәтін жоспарлау, жазу, түзету және тексеру;</p> <p>10.5.3 - грамматикалық ережелерді ескере отырып, жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға жазу;</p> <p>10.5.6 - жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарға түрлі дәнекер сөздерді пайдалана отырып мәтін деңгейінде байланыстыра жазу;</p> <p>10.5.7 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға қатысты мәтін деңгейінде жазған кезде қажетті құрылымды өз бетімен пайдалану;</p> <p>10.5.8 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға қатысты хат алмасуда түрлі функциялар арқылы жаңалықтар мен сезімдерге байланысты қарым-қатынас орнату және жауап беру;</p> <p>10.5.9 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан</p>

		<p>тақырыптарға қатысты жазбаша түрде берілген мәтінге тыныс белгілерін барынша дұрыс қою;</p> <p>10.6.2 - саналатын және саналмайтын зат есімдер және сонымен қатар көптеген зат есімнен тұратын сөз тіркестері үшін түрлі квантификаторларды жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында қолдану;</p> <p>10.6.9 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген таныс сан алуан тақырыптарға қатысты төл және төлеу сөздерде өздік және ырықсыз етіс түрінде берілген осы шақ, өткен шақ және past perfect / паст пәрфект шақтың сан алуан түрін орынды қолдану</p>
Бұл әлемнен тыс	Сіз ғарыш туралы білмеген нәрселер	<p>10.1.9 - ойды, идеяларды, тәжірибелер мен сезімдерді білдіру үшін қиялды қолдану;</p> <p>10.2.5 - шектеулі бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты көмексіз еркін сөйлесудегі сөйлеушінің(лердің) қатынасы мен ойын анықтап түсіну;</p> <p>10.2.6 - шектеулі бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты көмексіз еркін сөйлесу контекстінен мағынаны анықтап тану;</p> <p>10.3.2 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарына қатысты ақпаратты алу үшін күрделі сұрақтар қою және оларға жауап беру;</p> <p>10.3.7 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар туралы әңгімелерде сәйкес лексиканы және синтаксисті пайдалану;</p> <p>10.4.2 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген таныс және кейбір бейтаныс көлемді тақырыптардағы арнайы ақпаратты және бөлшегін түсіну;</p> <p>10.4.5 - сан алуан таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген және кейбір бейтаныс тақырыптардағы көлемді мәтіндердегі мәнмәтіннен мағынаны шығару;</p> <p>10.6.2 - саналатын және саналмайтын зат есімдер және сонымен қатар көптеген зат есімнен тұратын сөз тіркестері үшін түрлі квантификаторларды жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында қолдану;</p> <p>10.6.7 - таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында perfect continuous / пәрфект континиус формасын, сонымен қатар қарапайым ырықсыз және өздік етістерін (simple perfect active and passive forms / симпл пәрфект әктив энд пәссив формс), оның ішінде so far, lately, all my life / тайм әдвербиалс со фар, лейтли, ол май лайф деген мезгілді білдіретін сөздерді (time adverbials / тайм әдвербиалс) қолдану;</p> <p>10.6.8 - таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында өздік және ырықсыз райда тұрған келер шақ (future active and passive / фюче әктив энд пәссив) пен future continuous / фюче континиус формасын қолдану;</p> <p>10.6.15 - жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген сан түрлі тақырыптарға алуан түрлі етістіктер мен сын есімдерге инфинитив формаларын қолдану, жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға кейбір көмекші сөздердің формалары мен сөз тіркесінен тұратын етістікті қолдану</p>
	Ғылыми-фантастикалық	<p>10.1.6 - ақпаратты басқаларға түсінікті болатындай етіп ұйымдастыру және таныстыру;</p>

фильмге шолу		<p>10.1.7 - айтылым немесе жазылым кезінде дәйекті дәлел келтіру;</p> <p>10.1.10 - сөйлеу және жазылымды бірқатар әлем басымдықтары бойынша рефлексия жасау және оларды тану құралдары ретінде қолдану;</p> <p>10.2.1 - шектеулі бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты еркін сөйлесудегі негізгі ойларды түсіну;</p> <p>10.2.7 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарына әңгіме барысында сөйлеушілердің сөйлеушілердің арасындағы анықталатын келісім деңгейін және көзқарасын түсіну;</p> <p>10.3.3 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар бойынша өзінің және өзгенің пікірін түсіндіріп, дәлелдеу;</p> <p>10.4.8 - мағынаны тексеру және түсінігін тереңдету мақсатында таныс және бейтаныс сандық немесе баспа ресурстардың алуан түрін қолдану;</p> <p>10.5.1 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға өз бетімен мәтін жоспарлау, жазу, түзету және тексеру;</p> <p>10.5.2 - тақырыпқа, жанрға және дұрыс жазу ережесіне сәйкес көбейіп келе жатқан түрлі лексиканы қолдану;</p> <p>10.5.6 - жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарға түрлі дәнекер сөздерді пайдалана отырып мәтін деңгейінде байланыстыра жазу;</p> <p>10.5.7 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға қатысты мәтін деңгейінде жазған кезде қажетті құрылымды өз бетімен пайдалану;</p> <p>10.6.8 - таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында өздік және ырықсыз райда тұрған келер шақ (future active and passive / фюче актив энд пассив) пен future continuous / фюче континиус формасын қолдану;</p> <p>10.6.10 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген таныс сан алуан тақырыптарға қатысты созылыңқы осы шақты (present continuous / презент континиус) және созылыңқы өткен шақты past continuous / паст континиустің өздік және ырықсыз етістерінде қолдану;</p> <p>10.6.11 - таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты айтылған мәлімдемелер мен сұрақтардың кең қатарын пайдалану;</p> <p>10.6.14 - зат есім мен сын есімдердің алдында көмекші сөз тіркестердің алуан түрін қолдану жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген таныс сан алуан тақырыптарға қатысты зат есім мен сын есімнен соң келетін бірқатар тәуелді көмекші сөздерді және етістіктерден соң келетін алуан түрлі көмекші сөздерді қолдану;</p> <p>10.6.16 - таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға жалғаулықтардың бірнеше түрін қолдану</p>
3-тоқсан		
Стресс және қорқыныш	Стресс симптомдарын сипаттау	<p>10.1.5 - өзіне оқу мақсаттарын белгілеу үшін кері байланысты қолдану;</p> <p>10.2.2 - шектеулі бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты көмексіз еркін сөйлесудегі нақты ақпаратты түсіну;</p> <p>10.3.7 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар туралы әңгімелерде сәйкес лексиканы және синтаксисті пайдалану;</p> <p>10.4.1 - бейтаныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясындағы еркін әңгіменің негізгі идеясын түсіну;</p> <p>10.4.2 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген таныс және кейбір</p>

		<p>бейтаныс көлемді тақырыптардағы арнайы ақпаратты және бөлшегін түсіну;</p> <p>10.5.2 - тақырыпқа, жанрға және дұрыс жазу ережесіне сәйкес көбейіп келе жатқан түрлі лексиканы қолдану;</p> <p>10.5.3 - грамматикалық ережелерді ескере отырып, жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға жазу;</p> <p>10.6.1 - таныс және бейтаныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға қатысты дерексіз күрделі зат есімдер мен күрделі сөз тіркестердің алуан түрін қолдану;</p> <p>10.6.4 - таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптарға қатысты бірқатар детерминативтерді және предетерминатив құрылымдарды қолдану;</p> <p>10.6.9 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген таныс сан алуан тақырыптарға қатысты төл және төлеу сөздерде өздік және ырықсыз етіс түрінде берілген осы шақ, өткен шақ және past perfect / паст перфект шақтың сан алуан түрін орынды қолдану</p>
	Стресті азайту бойынша кеңес беру (психология)	<p>10.1.4 - басқалар берген кері байланысты конструктивті бағалау және оған жауап қайтару;</p> <p>10.2.3 - шектеулі бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты көмексіз еркін сөйлесудегі аргумент бөліктерін түсіну;</p> <p>10.2.5 - шектеулі бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты көмексіз еркін сөйлесудегі сөйлеушінің(лердің) қатынасы мен ойын анықтап түсіну;</p> <p>10.3.4 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген көбеюші тақырыптардағы сан алуан әңгіменің мәнмәтініне қатысты басқалардың көзқарасын бағалау және пікір білдіру;</p> <p>10.3.5 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген түрлі тақырыптарға қатысты болжам жасау үшін сыныптастармен өзара қарым-қатынасқа түсу;</p> <p>10.4.5 - сан алуан таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген және кейбір бейтаныс тақырыптардағы көлемді мәтіндердегі мәнмәтіннен мағынаны шығару;</p> <p>10.5.1 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға өз бетімен мәтін жоспарлау, жазу, түзету және тексеру;</p> <p>10.5.3 - грамматикалық ережелерді ескере отырып, жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға жазу;</p> <p>10.5.7 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға қатысты мәтін деңгейінде жазған кезде қажетті құрылымды өз бетімен пайдалану;</p> <p>10.6.15 - жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген сан түрлі тақырыптарға алуан түрлі етістіктер мен сын есімдерге инфинитив формаларын қолдану, жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға кейбір көмекші сөздердің формалары мен сөз тіркесінен тұратын етістікті қолдану;</p> <p>10.6.16 - таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға жалғаулықтардың бірнеше түрін қолдану</p>
	Фобия мен қорқынышты жағдайларды талдау және сипаттау	<p>10.1.7 - айтылым немесе жазылым кезінде дәйекті дәлел келтіру;</p> <p>10.1.10 - сөйлеу және жазылымды бірқатар әлем басымдықтары бойынша рефлексия жасау және оларды тану құралдары ретінде қолдану;</p> <p>10.2.4 - шектеулі бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты көмексіз еркін сөйлесудегі болжалды мазмұнды түсіну;</p>

		<p>10.3.1 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарына әңгіме барысында ресми және бейресми тілді пайдалану;</p> <p>10.3.3 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар бойынша өзінің және өзгенің пікірін түсіндіріп, дәлелдеу;</p> <p>10.4.2 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген таныс және кейбір бейтаныс көлемді тақырыптардағы арнайы ақпаратты және бөлшегін түсіну;</p> <p>10.5.7 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға қатысты мәтін деңгейінде жазған кезде қажетті құрылымды өз бетімен пайдалану;</p> <p>10.6.6 - таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты қатыстық, сілтеу, белгісіз, есептік есімдіктерді (relative, demonstrative, indefinite, quantitative of pronouns / релатив, демонстратив, индефинит, куантатив оф пронаунс), сонымен қатар өздік есімдік құрылымдарының (reflexive pronoun structures / рефлексив пронаун стракчес) кең қатарын қолдану;</p> <p>10.6.2 - саналатын және саналмайтын зат есімдер және сонымен қатар көптеген зат есімнен тұратын сөз тіркестері үшін түрлі квантификаторларды жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында қолдану;</p> <p>10.6.7 - таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында perfect continuous / пәрфект континиус формасын, сонымен қатар қарапайым ырықсыз және өздік етістерін (simple perfect active and passive forms / симпл пәрфект актив энд пәссив формс), оның ішінде so far, lately, all my life / тайм әдвербиалс со фар, лейтли, ол май лайф деген мезгілді білдіретін сөздерді (time adverbials / тайм әдвербиалс) қолдану;</p> <p>10.6.9 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген таныс сан алуан тақырыптарға қатысты төл және төлеу сөздерде өздік және ырықсыз етіс түрінде берілген осы шақ, өткен шақ және past perfect / паст пәрфект шақтың сан алуан түрін орынды қолдану;</p> <p>10.6.12 - салыстыру деңгейін білдіретін бірқатар үстеу құрылымдарын дара және күрделі үстеулермен қолдану, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген таныс бірқатар тақырыптарға қатысты етістіктің алдында, етістіктің артында және етістіктің соңында келетін үстеулердің/үстеулік фазалардың алуан түрін қолдану</p>
Қиял және шығармашылық	Шабьт не екенін және оның қайдан келетінін түсіндіру	<p>10.1.1 - топ ішінде мәселелерді креативті және бірлесе отырып шешу үшін айтылым және тыңдалым дағдыларын пайдалану;</p> <p>10.1.9 - ойды, идеяларды, тәжірибелер мен сезімдерді білдіру үшін қиялды қолдану;</p> <p>10.2.2 - шектеулі бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты көмексіз еркін сөйлесудегі нақты ақпаратты түсіну;</p> <p>10.2.3 - шектеулі бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты көмексіз еркін сөйлесудегі аргумент бөліктерін түсіну;</p> <p>10.3.4 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген көбеюші тақырыптардағы сан алуан әңгіменің мәнмәтініне қатысты басқалардың көзқарасын бағалау және пікір білдіру;</p> <p>10.3.6 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға қатысты әңгімеде түзетулер және перефразалар арқылы тілді өзгерту және әңгімені басқару;</p>

	<p>10.4.2 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген таныс және кейбір бейтаныс көлемді тақырыптардағы арнайы ақпаратты және бөлшегін түсіну;</p> <p>10.4.5 - сан алуан таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген және кейбір бейтаныс тақырыптардағы көлемді мәтіндердегі мәнмәтіннен мағынаны шығару;</p> <p>10.5.2 - тақырыпқа, жанрға және дұрыс жазу ережесіне сәйкес көбейіп келе жатқан түрлі лексиканы қолдану;</p> <p>10.6.1 - таныс және бейтаныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға қатысты дерексіз күрделі зат есімдер мен күрделі сөз тіркестердің алуан түрін қолдану;</p> <p>10.6.5 - таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты сұрақтардың кең қатарын пайдалану;</p> <p>10.6.6 - таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты қатыстық, сілтеу, белгісіз, есептік есімдіктерді (relative, demonstrative, indefinite, quantitative of pronouns / реләтив, демонстратив, индефинит, куантатив оф пронаунс), сонымен қатар өздік есімдік құрылымдарының (reflexive pronoun structures / рефлексив пронаунстракчес) кең қатарын қолдану;</p> <p>10.6.17 - if / if only / иф / иф онли үшінші шартты құрылымда (third conditional structures / сөрд кәндшнәл стракчес) қолдану, which / уич сөзін қоса алғанда бірнеше қатыстық бағынышты сөйлемдер (relative clauses / реләтив клозес) қолдану;</p> <p>10.6.16 - таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға жалғаулықтардың бірнеше түрін қолдану</p>
Шығармашылық адамдар (өнер, әдебиет, музыка)	<p>10.1.8 - оқылым мен талдау арқылы мәдениаралық сезімталдықты дамыту;</p> <p>10.2.7 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарына әңгіме барысында сөйлеушілердің сөйлеушілердің арасындағы анықталатын келісім деңгейін және көзқарасын түсіну;</p> <p>10.2.8 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарыда еркін сөйлесу аргументтеріндегі сәйкессіздіктерді анықтап түсіну;</p> <p>10.1.2 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарына қатысты ақпаратты алу үшін күрделі сұрақтар қою және оларға жауап беру;</p> <p>10.4.4 - таныс және бейтаныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптардағы көркем және ғылыми жанрдағы көлемді мәтіндердің алуан түрін оқу;</p> <p>10.4.8 - мағынаны тексеру және түсінігін тереңдету мақсатында таныс және бейтаныс сандық немесе баспа ресурстардың алуан түрін қолдану;</p> <p>10.5.1 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға өз бетімен мәтін жоспарлау, жазу, түзету және тексеру;</p> <p>10.6.3 - таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында күрделі сын есімдерді және есімше орнында қолданылатын сын есімдерді, кейбір салыстырмалы құрылымдарды, сонымен қатар күшейтуші сын есімдердің (intensifying adjectives / интенсифайң әджективс) алуан түрін қолдану;</p> <p>10.6.5 - таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты сұрақтардың кең қатарын пайдалану;</p> <p>10.6.11 - таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты айтылған мәлімдемелер мен сұрақтардың кең қатарын пайдалану;</p> <p>10.6.13 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген таныс сан алуан</p>

		тақырыптарға қатысты өткен шақтағы модальды формалардың алуан түрін, оның ішінде must have, can't have, might have / маст хэв кэнт хэв, майт хэвты өткен оқиға бойынша қорытындыны білдіру үшін қолдану
	Көптік интеллект (өзіндік зерттеу жобасы)	<p>10.1.2 - сыныптастарының көңілін ескере отырып орынды кері байланыс беру үшін айтылым және тыңдалым дағдыларын қолдану;</p> <p>10.1.6 - ақпаратты басқаларға түсінікті болатындай етіп ұйымдастыру және таныстыру;</p> <p>10.1.7 - айтылым немесе жазылым кезінде дәйекті дәлел келтіру;</p> <p>10.1.10 - сөйлеу және жазылымды бірқатар әлем басымдықтары бойынша рефлексия жасау және оларды тану құралдары ретінде қолдану;</p> <p>10.2.6 - шектеулі бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты көмексіз еркін сөйлесу контекстінен мағынаны анықтап тану;</p> <p>10.3.2 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарына қатысты ақпаратты алу үшін күрделі сұрақтар қою және оларға жауап беру;</p> <p>10.3.3 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар бойынша өзінің және өзгенің пікірін түсіндіріп, дәлелдеу;</p> <p>10.3.7 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар туралы әңгімелерде сәйкес лексиканы және синтаксисті пайдалану;</p> <p>10.4.4 - таныс және бейтаныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптардағы көркем және ғылыми жанрдағы көлемді мәтіндердің алуан түрін оқу;</p> <p>10.4.7 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясындағы ұзақ мәтіндерде (параграф аралық деңгей) даму заңдылықтарын тану;</p> <p>10.5.1 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға өз бетімен мәтін жоспарлау, жазу, түзету және тексеру;</p> <p>10.5.3 - грамматикалық ережелерді ескере отырып, жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға жазу;</p> <p>10.5.5 - қолдауымен таныс жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарға қатысты бірқатар жазу жанрларына логикалық дәлелдерді, қажет болғанда мысалдар мен себептерді келтіре отырып дамыту;</p> <p>10.6.5 - таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты сұрақтардың кең қатарын пайдалану;</p> <p>10.6.17 - if / if only / иф / иф онли үшінші шартты құрылымда (third conditional structures / сөрд кәндшнәл стракчес) қолдану, which / уич сөзін қоса алғанда бірнеше қатыстық бағынышты сөйлемдер (relative clauses / реләтив клозес) қолдану</p>
Сүйсініп оқу	Білім алушылар классикалық фантастика кітаптарын оқиды	<p>10.1.2 - сыныптастарының көңілін ескере отырып орынды кері байланыс беру үшін айтылым және тыңдалым дағдыларын қолдану;</p> <p>10.1.3 - өзгелердің ой-пікірін сыйлау, есепке алу;</p> <p>10.3.4 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген көбеюші тақырыптардағы сан алуан әңгіменің мәнмәтініне қатысты басқалардың көзқарасын бағалау және пікір білдіру;</p> <p>10.4.4 - таныс және бейтаныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптардағы көркем және ғылыми жанрдағы көлемді мәтіндердің алуан түрін оқу;</p> <p>10.4.9 - түрлі жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясындағы көлемді мәтіндердің дәлелдегі сәйкессіздіктерді</p>

		анықтау; 10.5.2 - тақырыпқа, жанрға және дұрыс жазу ережесіне сәйкес көбейіп келе жатқан түрлі лексиканы қолдану; 10.5.4 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарға қатысты түрлі жазу жанрларында нақты ресми деңгейде жазу үшін сәйкес стильді және регистрді пайдалану; 10.6.5 - таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты сұрақтардың кең қатарын пайдалану; 10.6.16 - таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға жалғаулықтардың бірнеше түрін қолдану
4-тоқсан		
Өмір сүрудің әр түрлі жолдары	Ақша бақыт алып келеді ме сұрағын талқылау	10.1.5 - өзіне оқу мақсаттарын белгілеу үшін кері байланысты қолдану; 10.2.2 - шектеулі бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты көмексіз еркін сөйлесудегі нақты ақпаратты түсіну; 10.2.5 - шектеулі бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты көмексіз еркін сөйлесудегі сөйлеушінің(лердің) қатынасы мен ойын анықтап түсіну; 10.2.8 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарыда еркін сөйлесу аргументтеріндегі сәйкессіздіктерді анықтап түсіну; 10.3.3 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар бойынша өзінің және өзгенің пікірін түсіндіріп, дәлелдеу; 10.3.6 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға қатысты әңгімеде түзетулер және перефразалар арқылы тілді өзгерту және әңгімені басқару; 10.4.1 - бейтаныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясындағы еркін әңгіменің негізгі идеясын түсіну; 10.4.5 - сан алуан таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген және кейбір бейтаныс тақырыптардағы көлемді мәтіндердегі мәнмәтіннен шығару; 10.6.2 - саналатын және саналмайтын зат есімдер және сонымен қатар көптеген зат есімнен тұратын сөз тіркестері үшін түрлі квантификаторларды жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында қолдану; 10.6.6 - таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты қатыстық, сілтеу, белгісіз, есептік есімдіктерді (relative, demonstrative, indefinite, quantitative of pronouns / реләтив, демонстратив, индефинит, куантататив оф пронаунс), сонымен қатар өздік есімдік құрылымдарының (reflexive pronoun structures / рефлексив пронаунстракчес) кең қатарын қолдану; 10.6.8 - таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында өздік және ырықсыз райда тұрған келер шақ (future active and passive / фюче әктив энд пассив) пен future continuous / фюче континиус формасын қолдану; 10.6.13 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген таныс сан алуан тақырыптарға қатысты өткен шақтағы модальды формалардың алуан түрін, оның ішінде must have, can't have, might have / маст хэв кэнт хэв, майт хэвты өткен оқиға бойынша қорытындыны білдіру үшін қолдану
	Ақшасыз өмір сүрудің артықшылықтарын	10.1.9 - ойды, идеяларды, тәжірибелер мен сезімдерді білдіру үшін қиялды қолдану; 10.2.4 - шектеулі бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу

бағалау	<p>бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты көмексіз еркін сөйлесудегі болжалды мазмұнды түсіну;</p> <p>10.2.7 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарына әңгіме барысында сөйлеушілердің сөйлеушілердің арасындағы анықталатын келісім деңгейін және көзқарасын түсіну;</p> <p>10.3.4 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген көбеюші тақырыптардағы сан алуан әңгіменің мәнмәтініне қатысты басқалардың көзқарасын бағалау және пікір білдіру;</p> <p>10.4.6 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар бойынша көлемді мәтіндердегі автордың пікірін немесе көзқарасын анықтау;</p> <p>10.4.9 - түрлі жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясындағы көлемді мәтіндердің дәлелдегі сәйкессіздіктерді анықтау;</p> <p>10.5.2 - тақырыпқа, жанрға және дұрыс жазу ережесіне сәйкес көбейіп келе жатқан түрлі лексиканы қолдану;</p> <p>10.5.9 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты жазбаша түрде берілген мәтінге тыныс белгілерін барынша дұрыс қою;</p> <p>10.6.2 - саналатын және саналмайтын зат есімдер және сонымен қатар көптеген зат есімнен тұратын сөз тіркестері үшін түрлі квантификаторларды жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында қолдану;</p> <p>10.6.4 - таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптарға қатысты бірқатар детерминативтерді және предетерминатив құрылымдарды қолдану;</p> <p>10.6.8 - таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында өздік және ырықсыз райда тұрған келер шақ (future active and passive / фюче актив энд пассив) пен future continuous / фюче континиус формасын қолдану;</p> <p>10.6.17 - if / if only / иф / иф онли үшінші шартты құрылымда (third conditional structures / сөрд кэндшнэл стракчес) қолдану, which / уич сөзін қоса алғанда бірнеше қатыстық бағынышты сөйлемдер (relative clauses / реләтив клозес) қолдану</p>
Дауншифтинг ұғымын зерттеу	<p>10.1.3 - өзгелердің ой-пікірін сыйлау, есепке алу;</p> <p>10.1.6 - ақпаратты басқаларға түсінікті болатындай етіп ұйымдастыру және таныстыру</p> <p>10.1.8 - оқылым мен талдау арқылы мәдениаралық сезімталдықты дамыту;</p> <p>10.2.5 - шектеулі бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты көмексіз еркін сөйлесудегі сөйлеушінің(лердің) қатынасы мен ойын анықтап түсіну;</p> <p>10.2.6 - шектеулі бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты көмексіз еркін сөйлесу контекстінен мағынаны анықтап тану;</p> <p>10.3.3 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар бойынша өзінің және өзгенің пікірін түсіндіріп, дәлелдеу;</p> <p>10.3.5 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген түрлі тақырыптарға қатысты болжам жасау үшін сыныптастармен өзара қарым-қатынасқа түсу;</p> <p>10.4.3 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясында толық оқуды қажет ететін мазмұнды анықтау үшін жылдамдықпен ұзақ мәтіндерді жылдам қарап шығу;</p> <p>10.4.6 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан</p>

		<p>тақырыптар бойынша көлемді мәтіндердегі автордың пікірін немесе көзқарасын анықтау;</p> <p>10.5.1 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға өз бетімен мәтін жоспарлау, жазу, түзету және тексеру;</p> <p>10.5.3 - грамматикалық ережелерді ескере отырып, жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға жазу;</p> <p>10.5.4 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарға қатысты түрлі жазу жанрларында нақты ресми деңгейде жазу үшін сәйкес стильді және регистрді пайдалану;</p> <p>10.5.5 - қолдауымен таныс жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарға қатысты бірқатар жазу жанрларына логикалық дәлелдерді, қажет болғанда мысалдар мен себептерді келтіре отырып дамыту;</p> <p>10.6.8 - таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында өздік және ырықсыз райда тұрған келер шақ (future active and passive / фюче актив энд пассив) пен future continuous / фюче континиус формасын қолдану;</p> <p>10.6.10 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген таныс сан алуан тақырыптарға қатысты созылыңқы осы шақты (present continuous / презент континиус) және созылыңқы өткен шақты past continuous / паст континиустің өздік және ырықсыз етістерінде қолдану</p>
Өзіндік жоба	Өзіндік нұсқаулығы жоба	<p>10.1.3 - өзгелердің ой-пікірін сыйлау, есепке алу;</p> <p>10.1.8 - оқылым мен талдау арқылы мәдениаралық сезімталдықты дамыту;</p> <p>10.2.8 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарыда еркін сөйлесу аргументтеріндегі сәйкессіздіктерді анықтап түсіну;</p> <p>10.2.4 - шектеулі бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты көмексіз еркін сөйлесудегі болжалды мазмұнды түсіну;</p> <p>10.3.2 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарына қатысты ақпаратты алу үшін күрделі сұрақтар қою және оларға жауап беру;</p> <p>10.4.6 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар бойынша көлемді мәтіндердегі автордың пікірін немесе көзқарасын анықтау;</p> <p>10.4.7 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясындағы ұзақ мәтіндерде (параграф аралық деңгей) даму заңдылықтарын тану;</p> <p>10.5.5 - қолдауымен таныс жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарға қатысты бірқатар жазу жанрларына логикалық дәлелдерді, қажет болғанда мысалдар мен себептерді келтіре отырып дамыту;</p> <p>10.5.7 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға қатысты мәтін деңгейінде жазған кезде қажетті құрылымды өз бетімен пайдалану;</p> <p>10.5.8 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға қатысты хат алмасуда түрлі функциялар арқылы жаңалықтар мен сезімдерге байланысты қарым-қатынас орнату және жауап беру;</p> <p>10.5.9 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты жазбаша түрде берілген мәтінге тыныс белгілерін барынша дұрыс қою;</p> <p>10.6.1 - таныс және бейтаныс жалпы және оқу бағдарламасында</p>

		<p>көрсетілген бірқатар тақырыптарға қатысты дерексіз күрделі зат есімдер мен күрделі сөз тіркестердің алуан түрін қолдану;</p> <p>10.6.3 - таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында күрделі сын есімдерді және есімше орнында қолданылатын сын есімдерді, кейбір салыстырмалы құрылымдарды, сонымен қатар күшейтуші сын есімдердің (intensifying adjectives / интенсифайң әджективс) алуан түрін қолдану;</p> <p>10.6.8 - таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында өздік және ырықсыз райда тұрған келер шақ (future active and passive / фюче әктив энд пассив) пен future continuous / фюче континиус формасын қолдану;</p> <p>10.6.11 - таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты айтылған мәлімдемелер мен сұрақтардың кең қатарын пайдалану;</p> <p>10.6.14 - зат есім мен сын есімдердің алдында көмекші сөз тіркестердің алуан түрін қолдану жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген таныс сан алуан тақырыптарға қатысты зат есім мен сын есімнен соң келетін бірқатар тәуелді көмекші сөздерді және етістіктерден соң келетін алуан түрлі көмекші сөздерді қолдану;</p> <p>10.6.17 - if / if only / иф / иф онли үшінші шартты құрылымда (third conditional structures / сөрд кәндшнәл стракчес) қолдану, which / уич сөзін қоса алғанда бірнеше қатыстық бағынышты сөйлемдер (relative clauses / реләтив клозес) қолдану</p>
<p>Болашақтың тұрақты қаласын жоспарлау (экономикалық фокус) (Қазақстан бойынша қосымша фокус)</p>		<p>10.1.1 - топ ішінде мәселелерді креативті және бірлесе отырып шешу үшін айтылым және тыңдалым дағдыларын пайдалану</p> <p>10.1.2 - сыныптастарының көңілін ескере отырып орынды кері байланыс беру үшін айтылым және тыңдалым дағдыларын қолдану;</p> <p>10.2.3 - шектеулі бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты көмексіз еркін сөйлесудегі аргумент бөліктерін түсіну;</p> <p>10.3.5 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген түрлі тақырыптарға қатысты болжам жасау үшін сыныптастармен өзара қарым-қатынасқа түсу;</p> <p>10.3.6 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға қатысты әңгімеде түзетулер және перефразалар арқылы тілді өзгерту және әңгімені басқару;</p> <p>10.3.7 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар туралы әңгімелерде сәйкес лексиканы және синтаксисті пайдалану;</p> <p>10.4.4 - таныс және бейтаныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптардағы көркем және ғылыми жанрдағы көлемді мәтіндердің алуан түрін оқу;</p> <p>10.4.9 - түрлі жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясындағы көлемді мәтіндердің дәлелдегі сәйкессіздіктерді анықтау;</p> <p>10.5.5 - қолдауымен таныс жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарға қатысты бірқатар жазу жанрларына логикалық дәлелдерді, қажет болғанда мысалдар мен себептерді келтіре отырып дамыту;</p> <p>10.6.8 - таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында өздік және ырықсыз райда тұрған келер шақ (future active and passive / фюче әктив энд пассив) пен future continuous / фюче континиус формасын қолдану</p>

2) 11-сынып:

Бөлімдер	Тақырыптар	Оқу мақсаттары
1-тоқсан		
Байланыс орнату	Кіріспе сабақтар Жаңа оқу жылына қатысты шешім	11.1.1 - топ ішінде мәселелерді креативті және бірлесе отырып шешу үшін айтылым және тыңдалым дағдыларын пайдалану; 11.1.5 - өзіне оқу мақсаттарын белгілеу үшін кері байланысты қолдану; 11.2.6 - саны өсіп келе жатқан бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты көмексіз еркін сөйлесу контекстінен мағынаны анықтап тану; 11.3.2 - кейбір бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптардағы ашық жоғары дәрежелі сұрақтарды қоюда және сондай сұрақтарға жауап беруде сәйкес синтаксис пен лексиканы қолдану; 11.5.2 - тақырыпқа, жанрға және дұрыс жазу ережесіне сәйкес көбейіп келе жатқан алуан түрлі лексиканы қолдану; 11.6.8 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында келер шақ және future perfect / фьючэ пәрфект формасын қоса қолдану
	Елдер мен қалаларды сипаттау (Сәулет) Тарих және дәстүр үйлердің сәулеттік құндылығы)	11.1.6 - ақпаратты басқаларға түсінікті болатындай етіп ұйымдастыру және таныстыру; 11.1.8 - оқылым мен талдау арқылы мәдениаралық сезімталдықты дамыту; 11.2.5 - саны өсіп келе жатқан бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты көмексіз еркін сөйлесудегі сөйлеушінің(лердің) қатынасы мен ойын анықтап түсіну; 11.3.5 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген таныс және бейтаныс түрлі тақырыптарға қатысты болжам жасау және баламалы ұсыныстарды бағалау үшін сыныптастарымен өзара қарым-қатынасқа түсу; 11.4.3 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар күрделі және абстрактілі тақырыптар аясында толық оқуды қажет ететін мазмұнды анықтау үшін жылдамдықпен ұзақ мәтіндерді жылдам қарап шығу; 11.5.2 - тақырыпқа, жанрға және дұрыс жазу ережесіне сәйкес көбейіп келе жатқан алуан түрлі лексиканы қолдану; 11.5.5 - шамалы қолдауымен таныс жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарға қатысты бірқатар жазу жанрларына логикалық дәлелдерді, қажет болғанда мысалдар мен себептерді келтіре отырып дамыту; 11.6.3 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында that / зэт, инфинитив және wh- clauses / х- кюзес толықтырылған сын есімді қолдану
	Мәдени еңсеру шокты	11.1.3 - өзгелердің ой-пікірін сыйлау, есепке алу; 11.1.4 - басқалар берген кері байланысты конструктивті бағалау және оған жауап қайтару; 11.2.1 - саны өсіп келе жатқан бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты еркін сөйлесудегі негізгі ойларды түсіну; 11.3.3 - кейбір бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар бойынша өзінің және өзгенің пікірін түсіндіріп, дәлелдеу; 11.3.4 - кейбір бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда, жалпы және оқу

	<p>бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптардағы әңгіменің мәнмәтініне қатысты басқалардың көзқарасын бағалау және пікір білдіру;</p> <p>11.4.1 - таныс және бейтаныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясындағы еркін әңгіменің комплексті және абстрактілі негізгі идеясын түсіну;</p> <p>11.5.3 - грамматикалық ережелерді ескере отырып, жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға жазу;</p> <p>11.6.2 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында кең, кейбір қосымша қолданыстағы зат есімдерге қатысты және мәтіндік сілтемелерде түрлі детерминаторларды қолдану;</p> <p>11.6.3 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында that / зәт, инфинитив және wh- clauses / x- клөзес толықтырылған сын есімді қолдану;</p> <p>11.6.15 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан түрлі тақырыптарға күрделі жалғаулықтардың бірнеше түрін шартты концессия және контрасты көрсету үшін қолдану</p>
<p>Ресми және бейресми жазылым</p>	<p>11.1.4 - басқалар берген кері байланысты конструктивті бағалау және оған жауап қайтару;</p> <p>11.2.1 - саны өсіп келе жатқан бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты еркін сөйлесудегі негізгі ойларды түсіну;</p> <p>11.2.2 - саны өсіп келе жатқан бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты көмексіз еркін сөйлесудегі нақты ақпаратты түсіну;</p> <p>11.3.4 - кейбір бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптардағы әңгіменің мәнмәтініне қатысты басқалардың көзқарасын бағалау және пікір білдіру;</p> <p>11.4.2 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан таныс және кейбір бейтаныс көлемді тақырыптардағы арнайы ақпаратты және бөлшегін түсіну;</p> <p>11.4.5 - сан алуан таныс және бейтаныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптардағы көлемді мәтіндердегі мәнмәтіннен мағынаны шығару;</p> <p>11.5.1 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға өз бетімен мәтін жоспарлау, жазу, түзету және тексеру;</p> <p>11.5.3 - грамматикалық ережелерді ескере отырып, жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға жазу;</p> <p>11.5.4 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарға қатысты алуан түрлі жазу жанрларында нақты ресми деңгейде жазу үшін сәйкес стильді және регистрді пайдалану;</p> <p>11.6.1 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптарға қатысты pre- / пре- және post- modifying / пост- модифайн зат есім құрылымын қолдану;</p> <p>11.6.2 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында кең, кейбір қосымша қолданыстағы зат есімдерге қатысты және мәтіндік сілтемелерде түрлі детерминаторларды қолдану;</p> <p>11.6.5 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптарға қатысты транзитив және интранзитив етістіктерді толықтыратын құрылымдарды қолдану;</p> <p>11.6.13 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген таныс сан алуан тақырыптарға қатысты жалпы есім, сын есім және етістіктен соң келетін бірқатар тәуелді көмекші сөздерді қолдану</p>

	Тақырыпқа кіріспе	<p>11.1.1 - топ ішінде мәселелерді креативті және бірлесе отырып шешу үшін айтылым және тыңдалым дағдыларын пайдалану;</p> <p>11.1.3 - өзгелердің ой-пікірін сыйлау, есепке алу;</p> <p>11.3.1 - кейбір бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарына әңгіме барысында ресми және бейресми тілді пайдалану;</p> <p>11.4.3 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар күрделі және абстрактілі тақырыптар аясында толық оқуды қажет ететін мазмұнды анықтау үшін жылдамдықпен ұзақ мәтіндерді жылдам қарап шығу;</p> <p>11.4.5 - сан алуан таныс және бейтаныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптардағы көлемді мәтіндердегі мәнмәтіннен мағынаны шығару;</p> <p>11.4.8 - мағынаны тексеру және түсінігін тереңдету мақсатында сандық немесе баспа ресурстарды таңдау және бағалау;</p> <p>11.6.6 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптарға қатысты жақсыз сөйлемдерді және cleft- / клефт-құрылымдарын қолдану</p>
Жануарлар әлемін зерттеу және олар туралы баяндау: жарқанаттар, бүркіттер, аралар және дельфиндер	Жануарлардың ерекшеліктерін талдау	<p>11.1.3 - өзгелердің ой-пікірін сыйлау, есепке алу;</p> <p>11.1.7 - айтылым немесе жазылым кезінде дәйекті дәлел келтіру;</p> <p>11.2.3 - саны өсіп келе жатқан бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты көмексіз еркін сөйлесудегі аргумент бөліктерін түсіну;</p> <p>11.3.4 - кейбір бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптардағы әңгіменің мәнмәтініне қатысты басқалардың көзқарасын бағалау және пікір білдіру;</p> <p>11.3.5 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген таныс және бейтаныс түрлі тақырыптарға қатысты болжам жасау және баламалы ұсыныстарды бағалау үшін сыныптастарымен өзара қарым-қатынасқа түсу;</p> <p>11.5.1 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға өз бетімен мәтін жоспарлау, жазу, түзету және тексеру;</p> <p>11.5.4 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарға қатысты алуан түрлі жазу жанрларында нақты ресми деңгейде жазу үшін сәйкес стильді және регистрді пайдалану;</p> <p>11.6.7 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында simple perfect active / симпл пәрфект әктив және passive forms / пассив формс пен perfect continuous / пәрфект континиус формасын қолдану;</p> <p>11.6.9 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген таныс сан алуан тақырыптарға қатысты осы шақ, өткен шақ соның ішінде (past and perfective aspect/simple and progressive aspect / паст энд пәрфектив әспект/симпл энд прогрессив әспект) алуан түрін орынды қолдану</p>
	Жануарлардың ерекшеліктері туралы презентация жасау	<p>11.1.4 - басқалар берген кері байланысты конструктивті бағалау және оған жауап қайтару;</p> <p>11.1.5 - өзіне оқу мақсаттарын белгілеу үшін кері байланысты қолдану;</p> <p>11.1.7 - айтылым немесе жазылым кезінде дәйекті дәлел келтіру;</p> <p>11.2.3 - саны өсіп келе жатқан бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты көмексіз еркін сөйлесудегі аргумент бөліктерін түсіну;</p> <p>11.2.8 - кейбір бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарыда еркін сөйлесу аргументтеріндегі сәйкессіздіктерді анықтап түсіну;</p>

		<p>11.3.1 - кейбір бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарына әңгіме барысында ресми және бейресми тілді пайдалану;</p> <p>11.3.4 - кейбір бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптардағы әңгіменің мәнмәтініне қатысты басқалардың көзқарасын бағалау және пікір білдіру;</p> <p>11.3.6 - таныс және кейбір таныс емес жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптарға қатысты әңгімеде түзетулер және перефразалар арқылы тілді өзгерту және әңгімені басқару;</p> <p>11.6.11 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген таныс бірқатар тақырыптарға қатысты етістіктің алдында, етістіктің артында және етістіктің соңында келетін үстеулердің/үстеулік фазалардың алуан түрін қолдану</p>
2-тоқсан		
Сұхбаттар мен нұсқаулар	<p>Сұхбат кезінде қалай табысты болуға болады</p> <p>Сұхбатты талдау</p> <p>Нұсқауларды беру және орындау (Құрылғыны пайдалану әдісі)</p>	<p>11.1.2 - сыныптастарының көңілін ескере отырып орынды кері байланыс беру үшін айтылым және тыңдалым дағдыларын қолдану;</p> <p>11.1.4 - басқалар берген кері байланысты конструктивті бағалау және оған жауап қайтару;</p> <p>11.2.1 - саны өсіп келе жатқан бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты еркін сөйлесудегі негізгі ойларды түсіну;</p> <p>11.2.6 - саны өсіп келе жатқан бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты көмексіз еркін сөйлесу контекстінен мағынаны анықтап тану;</p> <p>11.3.2 - кейбір бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптардағы ашық жоғары дәрежелі сұрақтарды қоюда және сондай сұрақтарға жауап беруде сәйкес синтаксис пен лексиканы қолдану;</p> <p>11.4.3 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар күрделі және абстрактілі тақырыптар аясында толық оқуды қажет ететін мазмұнды анықтау үшін жылдамдықпен ұзақ мәтіндерді жылдам қарап шығу;</p> <p>11.5.7 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты мәтін деңгейінде жазған кезде қажетті құрылымды өз бетімен пайдалану;</p> <p>11.6.4 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптарға қатысты қажетті мағынасы бар және емлесі дұрыс бірқатар аффикстерді қолдану;</p> <p>11.6.13 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген таныс сан алуан тақырыптарға қатысты жалпы есім, сын есім және етістіктен соң келетін бірқатар тәуелді көмекші сөздерді қолдану;</p> <p>11.6.14 - концессия мен құрметке жататын күрделі көмекші сөз тіркестерді қоса алғанда алуан түрін қолдану, таныс жалпы тақырыптар, сондай-ақ оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясында әртүрлі синтаксистік типтердегі бірнеше сөзден тұратын етістіктердің алуан түрін қолдану</p> <p>11.1.10 - сөйлеу және жазылымды бірқатар әлем басымдықтары бойынша рефлексия жасау және оларды тану құралдары ретінде қолдану;</p> <p>11.2.2 - саны өсіп келе жатқан бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты көмексіз еркін сөйлесудегі нақты ақпаратты түсіну;</p> <p>11.4.2 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан таныс</p>

		<p>және кейбір бейтаныс көлемді тақырыптардағы арнайы ақпаратты және бөлшегін түсіну;</p> <p>11.5.4 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарға қатысты алуан түрлі жазу жанрларында нақты ресми деңгейде жазу үшін сәйкес стильді және регистрді пайдалану;</p> <p>11.6.12 - тиісті функцияларды білдіру үшін өткен шақтағы модальды формалардың алуан түрлерін қолдану, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарына қатысты бірқатар модальды құрылымдар, соның ішінде supposed to, bound to, due, willing to / саппозед ту, баунд ту, дию, уиллиң ту қолдану;</p> <p>11.6.15 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан түрлі тақырыптарға күрделі жалғаулықтардың бірнеше түрін шартты концессия және контрасты көрсету үшін қолдану</p>
	Жады техникаларын пайдалану	<p>11.1.9 - ойды, идеяларды, тәжірибелер мен сезімдерді білдіру үшін қиялды қолдану;</p> <p>11.2.4 - саны өсіп келе жатқан бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты көмексіз еркін сөйлесудегі болжалды мазмұнды түсіну;</p> <p>11.4.4 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген күрделірек және абстрактілі тақырыптардағы көркем және ғылыми жанрдағы көлемді мәтіндердің алуан түрін оқу;</p> <p>11.5.8 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты хат алмасуда түрлі функциялар арқылы жаңалықтар мен сезімдерге байланысты қарым-қатынас орнату және жауап беру;</p> <p>11.6.4 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптарға қатысты қажетті мағынасы бар және емлесі дұрыс бірқатар аффикстерді қолдану;</p> <p>11.6.12 - тиісті функцияларды білдіру үшін өткен шақтағы модальды формалардың алуан түрлерін қолдану, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарына қатысты бірқатар модальды құрылымдар, соның ішінде supposed to, bound to, due, willing to / саппозед ту, баунд ту, дию, уиллиң ту қолдану</p>
Уақытты қадағалау құрылғыларын зерттеу және баяндау /Ғылыми видео	Сабакқа кіріспе	<p>11.1.1 - топ ішінде мәселелерді креативті және бірлесе отырып шешу үшін айтылым және тыңдалым дағдыларын пайдалану;</p> <p>11.2.3 - саны өсіп келе жатқан бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты көмексіз еркін сөйлесудегі аргумент бөліктерін түсіну;</p> <p>11.3.5 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген таныс және бейтаныс түрлі тақырыптарға қатысты болжам жасау және баламалы ұсыныстарды бағалау үшін сыныптастарымен өзара қарым-қатынасқа түсу;</p> <p>11.4.2 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан таныс және кейбір бейтаныс көлемді тақырыптардағы арнайы ақпаратты және бөлшегін түсіну</p>
	Уақыты қадағалау құрылғыларының тарихы	<p>11.1.3 - өзгелердің ой-пікірін сыйлау, есепке алу;</p> <p>11.1.6 - ақпаратты басқаларға түсінікті болатындай етіп ұйымдастыру және таныстыру;</p> <p>11.2.3 - саны өсіп келе жатқан бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты көмексіз еркін сөйлесудегі аргумент бөліктерін түсіну;</p>

		<p>11.3.3 - кейбір бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар бойынша өзінің және өзгенің пікірін түсіндіріп, дәлелдеу;</p> <p>11.3.5 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген таныс және бейтаныс түрлі тақырыптарға қатысты болжам жасау және баламалы ұсыныстарды бағалау үшін сыныптастарымен өзара қарым-қатынасқа түсу;</p> <p>11.4.7 - күрделірек және дерексіз жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясындағы ұзақ мәтіндерде (параграф аралық деңгей) даму заңдылықтарын тану;</p> <p>11.4.8 - мағынаны тексеру және түсінігін тереңдету мақсатында сандық немесе баспа ресурстарды таңдау және бағалау;</p> <p>11.5.1 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға өз бетімен мәтін жоспарлау, жазу, түзету және тексеру;</p> <p>11.6.7 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында simple perfect active / симпл пәрфект әктив және passive forms / пассив формс пен perfect continuous / пәрфект континиус формасын қолдану</p>
	<p>Ақпаратты PPT арқылы презентациялау</p>	<p>11.1.2 - сыныптастарының көңілін ескере отырып орынды кері байланыс беру үшін айтылым және тыңдалым дағдыларын қолдану;</p> <p>11.1.4 - басқалар берген кері байланысты конструктивті бағалау және оған жауап қайтару;</p> <p>11.1.7 - айтылым немесе жазылым кезінде дәйекті дәлел келтіру;</p> <p>11.2.3 - саны өсіп келе жатқан бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты көмексіз еркін сөйлесудегі аргумент бөліктерін түсіну;</p> <p>11.2.6 - саны өсіп келе жатқан бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты көмексіз еркін сөйлесу контекстінен мағынаны анықтап тану;</p> <p>11.2.8 - кейбір бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарыда еркін сөйлесу аргументтеріндегі сәйкессіздіктерді анықтап түсіну;</p> <p>11.3.7 - таныс және кейбір таныс емес жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар туралы әңгімелерде сәйкес лексиканы және синтаксисті пайдалану;</p> <p>11.6.6 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптарға қатысты жақсыз сөйлемдерді және cleft- / клефт- құрылымдарын қолдану;</p> <p>11.6.7 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында simple perfect active / симпл пәрфект әктив және passive forms / пассив формс пен perfect continuous / пәрфект континиус формасын қолдану</p>
3-тоқсан		
<p>Кәсіп және өнертабыстар</p>	<p>Кәсіптер әлемін зерттеу</p>	<p>11.1.8 - оқылым мен талдау арқылы мәдениаралық сезімталдықты дамыту;</p> <p>11.1.5 - өзіне оқу мақсаттарын белгілеу үшін кері байланысты қолдану;</p> <p>11.2.2 - саны өсіп келе жатқан бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты көмексіз еркін сөйлесудегі нақты ақпаратты түсіну;</p> <p>11.3.6 - таныс және кейбір таныс емес жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптарға қатысты әңгімеде түзетулер және перефразалар арқылы тілді өзгерту және әңгімені басқару;</p>

		<p>11.4.3 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар күрделі және абстрактілі тақырыптар аясында толық оқуды қажет ететін мазмұнды анықтау үшін жылдамдықпен ұзақ мәтіндерді жылдам қарап шығу;</p> <p>11.5.2 - тақырыпқа, жанрға және дұрыс жазу ережесіне сәйкес көбейіп келе жатқан алуан түрлі лексиканы қолдану;</p> <p>11.5.3 - грамматикалық ережелерді ескере отырып, жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан ақырыптарға жазу;</p> <p>11.5.6 - жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға түрлі дәнекер сөздерді пайдалана отырып мәтін деңгейінде байланыстыра жазу;</p> <p>11.6.1 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптарға қатысты pre- / пре- және post- modifying / пост- модифайнзат есім құрылымын қолдану</p>
	<p>Бизнестегі табысты қарастыру</p>	<p>11.1.9 - ойды, идеяларды, тәжірибелер мен сезімдерді білдіру үшін қиялды қолдану;</p> <p>11.2.4 - саны өсіп келе жатқан бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты көмексіз еркін сөйлесудегі болжалды мазмұнды түсіну;</p> <p>11.4.1 - таныс және бейтаныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясындағы еркін әңгіменің комплексті және абстрактілі негізгі идеясын түсіну;</p> <p>11.5.8 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты хат алмасуда түрлі функциялар арқылы жаңалықтар мен сезімдерге байланысты қарым-қатынас орнату және жауап беру;</p> <p>11.6.5 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптарға қатысты транзитив және интранзитив етістіктерді толықтыратын құрылымдарды қолдану</p>
	<p>Өнертабыстарды салыстыру, талдау және рейтингілеу Өз өнертабысыңызды жасаңыз</p>	<p>11.1.1 - топ ішінде мәселелерді креативті және бірлесе отырып шешу үшін айтылым және тыңдалым дағдыларын пайдалану;</p> <p>11.2.7 - кейбір бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарына әңгіме барысында сөйлеушілердің сөйлеушілердің арасындағы анықталатын келісім деңгейін және көзқарасын түсіну;</p> <p>11.3.3 - кейбір бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар бойынша өзінің және өзгенің пікірін түсіндіріп, дәлелдеу;</p> <p>11.3.4 - кейбір бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптардағы әңгіменің мәнмәтініне қатысты басқалардың көзқарасын бағалау және пікір білдіру;</p> <p>11.3.7 - таныс және кейбір таныс емес жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар туралы әңгімелерде сәйкес лексиканы және синтаксисті пайдалану;</p> <p>11.4.8 - мағынаны тексеру және түсінігін тереңдету мақсатында сандық немесе баспа ресурстарды таңдау және бағалау;</p> <p>11.5.1 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға өз бетімен мәтін жоспарлау, жазу, түзету және тексеру;</p> <p>11.5.4 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарға қатысты алуан түрлі жазу жанрларында нақты ресми деңгейде жазу үшін сәйкес стильді және регистрді пайдалану;</p> <p>11.6.3 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында that / зәт, инфинитив және wh- clauses / x- кюзес</p>

		толықтырылған сын есімді қолдану; 11.6.14 - концессия мен құрметке жататын күрделі көмекші сөз тіркестерді қоса алғанда алуан түрін қолдану, таныс жалпы тақырыптар, сондай-ақ оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясында әртүрлі синтаксистік типтердегі бірнеше сөзден тұратын етістіктердің алуан түрін қолдану
Өлеуметтік өзгерістер мен одан кейінгі зерттеу	Табысты сөйлеу ингредиенттерін талдау	11.1.2 - сыныптастарының көңілін ескере отырып орынды кері байланыс беру үшін айтылым және тыңдалым дағдыларын қолдану; 11.1.9 - ойды, идеяларды, тәжірибелер мен сезімдерді білдіру үшін қиялды қолдану; 11.2.1 - саны өсіп келе жатқан бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты еркін сөйлесудегі негізгі ойларды түсіну; 11.2.7 - кейбір бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарына әңгіме барысында сөйлеушілердің сөйлеушілердің арасындағы анықталатын келісім деңгейін және көзқарасын түсіну; 11.2.8 - кейбір бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарыда еркін сөйлесу аргументтеріндегі сәйкессіздіктерді анықтап түсіну; 11.3.4 - кейбір бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптардағы әңгіменің мәнмәтініне қатысты басқалардың көзқарасын бағалау және пікір білдіру; 11.4.2 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан таныс және кейбір бейтаныс көлемді тақырыптардағы арнайы ақпаратты және бөлшегін түсіну; 11.5.6 - жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға түрлі дәнекер сөздерді пайдалана отырып мәтін деңгейінде байланыстыра жазу; 11.6.4 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптарға қатысты қажетті мағынасы бар және емлесі дұрыс бірқатар аффикстерді қолдану; 11.6.8 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында келер шақ және future perfect / фьючэ пәрфект формасын қоса қолдану; 11.6.9 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген таныс сан алуан тақырыптарға қатысты осы шақ, өткен шақ соның ішінде (past and perfective aspect/simple and progressive aspect / паст энд пәрфектив әспект/симпл энд прогрессив әспект) алуан түрін орынды қолдану
	Қарама-қайшы сұрақтарды талқылау Академиялық тілді талдау	11.1.10 - сөйлеу және жазылымды бірқатар әлем басымдықтары бойынша рефлексия жасау және оларды тану құралдары ретінде қолдану; 11.2.1 - саны өсіп келе жатқан бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты еркін сөйлесудегі негізгі ойларды түсіну; 11.2.2 - саны өсіп келе жатқан бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты көмексіз еркін сөйлесудегі нақты ақпаратты түсіну; 11.3.1 - кейбір бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарына әңгіме барысында ресми және бейресми тілді пайдалану; 11.3.6 - таныс және кейбір таныс емес жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптарға қатысты әңгімеде түзетулер және

		<p>перифразалар арқылы тілді өзгерту және әңгімені басқару;</p> <p>11.4.6 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген күрделірек және абстрактілі тақырыптар бойынша көлемді мәтіндердегі автордың пікірін, көзқарасын немесе тонын анықтау</p> <p>11.5.1 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға өз бетімен мәтін жоспарлау, жазу, түзету және тексеру;</p> <p>11.6.4 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптарға қатысты қажетті мағынасы бар және емлесі дұрыс бірқатар аффикстерді қолдану;</p> <p>11.6.5 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптарға қатысты транзитив және интранзитив етістіктерді толықтыратын құрылымдарды қолдану</p>
Сүйсініп оқу	<p>Білім алушылар ғылыми әдебиетті оқиды</p>	<p>11.1.8 - оқылым мен талдау арқылы мәдениаралық сезімталдықты дамыту;</p> <p>11.1.10 - сөйлеу және жазылымды бірқатар әлем басымдықтары бойынша рефлексия жасау және оларды тану құралдары ретінде қолдану;</p> <p>11.2.4 - саны өсіп келе жатқан бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты көмексіз еркін сөйлесудегі болжалды мазмұнды түсіну;</p> <p>11.3.4 - кейбір бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптардағы әңгіменің мәнмәтініне қатысты басқалардың көзқарасын бағалау және пікір білдіру;</p> <p>11.4.2 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан таныс және кейбір бейтаныс көлемді тақырыптардағы арнайы ақпаратты және бөлшегін түсіну;</p> <p>11.4.4 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген күрделірек және абстрактілі тақырыптардағы көркем және ғылыми жанрдағы көлемді мәтіндердің алуан түрін оқу;</p> <p>11.4.5 - сан алуан таныс және бейтаныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптардағы көлемді мәтіндердегі мәнмәтіннен мағынаны шығару;</p> <p>11.4.6 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген күрделірек және абстрактілі тақырыптар бойынша көлемді мәтіндердегі автордың пікірін, көзқарасын немесе тонын анықтау;</p> <p>11.4.8 - мағынаны тексеру және түсінігін тереңдету мақсатында сандық немесе баспа ресурстарды таңдау және бағалау;</p> <p>11.4.9 - күрделірек және дерексіз жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясындағы көлемді мәтіндердің дәлелдегі сәйкессіздіктерді анықтау;</p> <p>11.5.4 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарға қатысты алуан түрлі жазу жанрларында нақты ресми деңгейде жазу үшін сәйкес стильді және регистрді пайдалану;</p> <p>11.5.5 - шамалы қолдауымен таныс жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарға қатысты бірқатар жазу жанрларына логикалық дәлелдерді, қажет болғанда мысалдар мен себептерді келтіре отырып дамыту;</p> <p>11.6.9 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген таныс сан алуан тақырыптарға қатысты осы шақ, өткен шақ соның ішінде (past and perfective aspect/simple and progressive aspect / паст энд пәрфектив әспект/симпл энд прогрессив әспект) алуан түрін орынды қолдану</p>
4-тоқсан		
Пайымдауларды	Өзін-өзі	11.1.10 - сөйлеу және жазылымды бірқатар әлем басымдықтары бойынша

<p>құру және ақпаратпен қамтамасыз ету</p>	<p>танытудың әртүрлі тәсілдері</p>	<p>рефлексия жасау және оларды тану құралдары ретінде қолдану; 11.2.2 - саны өсіп келе жатқан бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты көмексіз еркін сөйлесудегі нақты ақпаратты түсіну; 11.3.6 - таныс және кейбір таныс емес жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптарға қатысты әңгімеде түзетулер және перефразалар арқылы тілді өзгерту және әңгімені басқару; 11.4.2 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан таныс және кейбір бейтаныс көлемді тақырыптардағы арнайы ақпаратты және бөлшегін түсіну; 11.5.1 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға өз бетімен мәтін жоспарлау, жазу, түзету және тексеру; 11.5.7 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты мәтін деңгейінде жазған кезде қажетті құрылымды өз бетімен пайдалану; 11.6.10 - таныс, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты айтылған мәлімдемелер, топқа арналған сұрақтардың мен командалардың кең қатарын пайдалану; 11.6.13 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген таныс сан алуан тақырыптарға қатысты жалпы есім, сын есім және етістіктен соң келетін бірқатар тәуелді көмекші сөздерді қолдану</p>
	<p>Болашақ мансап мүмкіндіктері Ақпараттық парақшалар шығару</p>	<p>11.1.8 - оқылым мен талдау арқылы мәдениаралық сезімталдықты дамыту; 11.3.3 - кейбір бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар бойынша өзінің және өзгенің пікірін түсіндіріп, дәлелдеу; 11.4.2 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан таныс және кейбір бейтаныс көлемді тақырыптардағы арнайы ақпаратты және бөлшегін түсіну; 11.4.4 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген күрделірек және абстрактілі тақырыптардағы көркем және ғылыми жанрдағы көлемді мәтіндердің алуан түрін оқу; 11.4.7 - күрделірек және дерексіз жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясындағы ұзақ мәтіндерде (параграф аралық деңгей) даму заңдылықтарын тану; 11.5.3 - грамматикалық ережелерді ескере отырып, жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға жазу; 11.5.5 - шамалы қолдауымен таныс жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарға қатысты бірқатар жазу жанрларына логикалық дәлелдерді, қажет болғанда мысалдар мен себептерді келтіре отырып дамыту; 11.5.7 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты мәтін деңгейінде жазған кезде қажетті құрылымды өз бетімен пайдалану; 11.6.5 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптарға қатысты транзитив және интранзитив етістіктерді толықтыратын құрылымдарды қолдану; 11.6.14 - концессия мен құрметке жататын күрделі көмекші сөз тіркестерді қоса алғанда алуан түрін қолдану, таныс жалпы тақырыптар, сондай-ақ оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясында әртүрлі синтаксистік типтердегі бірнеше сөзден тұратын етістіктердің алуан түрін қолдану</p>
<p>Киімдер</p>	<p>Сабаққа кіріспе</p>	<p>11.1.10 - сөйлеу және жазылымды бірқатар әлем басымдықтары бойынша</p>

әлеміне саяхат		<p>рефлексия жасау және оларды тану құралдары ретінде қолдану; 11.2.5 - саны өсіп келе жатқан бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты көмексіз еркін сөйлесудегі сөйлеушінің(лердің) қатынасы мен ойын анықтап түсіну; 11.3.6 - таныс және кейбір таныс емес жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптарға қатысты әңгімеде түзетулер және перефразалар арқылы тілді өзгерту және әңгімені басқару; 11.4.4 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген күрделірек және абстрактілі тақырыптардағы көркем және ғылыми жанрдағы көлемді мәтіндердің алуан түрін оқу</p>
<p>Киім өндіруге қатысты ресурстар мен үдерістерді зерттеу Сән саласына қатысты мәселені зерттеу</p>		<p>11.1.8 - оқылым мен талдау арқылы мәдениаралық сезімталдықты дамыту; 11.3.2 - кейбір бейтаныс тақырыптарды қоса алғанда, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптардағы ашық жоғары дәрежелі сұрақтарды қоюда және сондай сұрақтарға жауап беруде сәйкес синтаксис пен лексиканы қолдану; 11.3.5 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген таныс және бейтаныс түрлі тақырыптарға қатысты болжам жасау және баламалы ұсыныстарды бағалау үшін сыныптастарымен өзара қарым-қатынасқа түсу; 11.4.5 - сан алуан таныс және бейтаныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптардағы көлемді мәтіндердегі мәнмәтіннен мағынаны шығару; 11.4.6 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген күрделірек және абстрактілі тақырыптар бойынша көлемді мәтіндердегі автордың пікірін, көзқарасын немесе тонын анықтау; 11.4.7 - күрделірек және дерексіз жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясындағы ұзақ мәтіндерде (параграф аралық деңгей) даму заңдылықтарын тану; 11.4.9 - күрделірек және дерексіз жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясындағы көлемді мәтіндердің дәлелдегі сәйкессіздіктерді анықтау; 11.5.3 - грамматикалық ережелерді ескере отырып, жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан ақырыптарға жазу; 11.5.5 - шамалы қолдауымен таныс жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарға қатысты бірқатар жазу жанрларына логикалық дәлелдерді, қажет болғанда мысалдар мен себептерді келтіре отырып дамыту; 11.5.6 - жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға түрлі дәнекер сөздерді пайдалана отырып мәтін деңгейінде байланыстыра жазу; 11.5.9 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты жазбаша түрде берілген мәтінге тыныс белгілерін барынша дұрыс қою; 11.6.3 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында that / зәт, инфинитив және wh- clauses / x- кюзес толықтырылған сын есімді қолдану; 11.6.11 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген таныс бірқатар тақырыптарға қатысты етістіктің алдында, етістіктің артында және етістіктің соңында келетін үстеулердің/үстеулік фазалардың алуан түрін қолдану</p>
Нәтижелерді		11.1.2 - сыныптастарының көңілін ескере отырып орынды кері байланыс

салыстыру және баяндама жасау	беру үшін айтылым және тыңдалым дағдыларын қолдану; 11.1.3 - өзгелердің ой-пікірін сыйлау, есепке алу; 11.1.5 - өзіне оқу мақсаттарын белгілеу үшін кері байланысты қолдану; 11.1.6 - ақпаратты басқаларға түсінікті болатындай етіп ұйымдастыру және таныстыру; 11.3.7 - таныс және кейбір таныс емес жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар туралы әңгімелерде сәйкес лексиканы және синтаксисті пайдалану; 11.6.11 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген таныс бірқатар тақырыптарға қатысты етістіктің алдында, етістіктің артында және етістіктің соңында келетін үстеулердің/үстеулік фазалардың алуан түрін қолдану; 11.6.2 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында кең, кейбір қосымша қолданыстағы зат есімдерге қатысты және мәтіндік сілтемелерде түрлі детерминаторларды қолдану; 11.6.6 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптарға қатысты жақсыз сөйлемдерді және cleft- / клефт-құрылымдарын қолдану
-------------------------------	--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2017 жылғы 27 шілдедегі
№ 352 бұйрығына 185-қосымша

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 403-қосымша

РҚАО-ның

ескертпесі!

Бағдарлама жаңа редакцияда көзделген – ҚР Білім және ғылым министрінің 07.03.2019 № 105 (10-сынып оқушылары үшін 01.09.2029 бастап, 11-сынып оқушылары үшін 01.09.2030 бастап қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

Жалпы орта білім беру деңгейінің 10-11-сыныптарына арналған қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы "Неміс тілі" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы

Kapitel 1. Allgemeines

1. Das Bildungsprogramm ist in Ubereinstimmung mit dem Staatlichen all gemein verbindlichen Standard der Mittelausbildung (Elementarbildung, Grundallgemeinbildung, allgemeine Mittelschulbildung), der durch den Beschluss der Regierung der Republik Kasachstan vom 23. August 2012 №1080 genehmigt wurde, ausgearbeitet.

2. Die Relevanz des Schulfachs wird dadurch bestimmt, dass es als Kommunikations-, Wissenschafts-, Geschäfts-, Tourismus- und Sportssprache gilt. Das Erlernen der deutschen Sprache:

1) erhöht die Sicherheit der Lernenden bei der Kommunikation in verschiedenen Lebenssituationen;

2) ermöglicht den Zugang zur Hochschulausbildung nicht nur in Kasachstan, sondern auch im Ausland;

- 3) ermöglicht die berufliche Weiterbildung in Kasachstan und im Ausland;
- 4) ermöglicht den Lernenden den Zugang zu den Nachrichten und Informationen, die in der deutschen Sprache verbreitet werden;
- 5) ermöglicht den Lernenden den Zugang zu den authentischen Texten der schonggeistigen Literaturwerken in der deutschen Sprache;
- 6) ermöglicht den Lernenden Kasachstan im In- und Ausland vorzustellen;
- 7) ermöglicht das lebenslange Lernen, das auf die Fertigkeiten, Lernstrategien und Kenntnisse, die in der Schule erworben wurden, basiert.

3. Das Bildungsprogramm zum Schulfach „Deutsch“ ist auf die Entwicklung von Sprachfertigkeiten der Lernenden in vier Sprechatigkeiten (Horen, Sprechen, Lesen und Schreiben) gerichtet. Nach dem Abschluss der allgemeinen Mittelschulbildung (10.-11. Klassen) erreichen die Lernenden Sprachniveau B1 (mittleres Niveau – B1.2) dem Common European Framework of Reference (CEFR) gema?.

Kapitel 2. Inhaltsaufbau vom Schulfach „Deutsch“

4. Umfang von Unterrichtsbelastung im Schulfach „Deutsch“ betragt:

- 1) in der 10. Klasse – 4, 3 Unterrichtsstunden pro Woche, 136/ 112 Stunden im Schuljahr;
- 2) in der 11. Klasse – 4, 3 Unterrichtsstunden pro Woche, 136/ 112 Stunden im Schuljahr.

5. Das Bildungsprogramm enthalt Lernschritte fur Schulfach „Deutsch“ (Klassen) in Ubereinstimmung mit dem Sprachniveau, Bewertungskriterien fur Sprachfertigkeiten und –fahigkeiten in vier Sprechatigkeiten (Horen, Sprechen, Lesen und Schreiben), den Langzeitplan fur die ganze Lernzeit (10.- 11. Klassen).

6. Der Inhalt des Bildungsprogramms in Schulfach „Deutsch“ ist nach Lernabschnitten (Horen, Sprechen, Lesen, Schreiben, Sprachverwendung) strukturiert.

7. Lernziele, die fur jeden Abschnitt bestimmt sind, ermöglichen dem Lehrer, die Arbeit nach der Entwicklung der vier Sprechatigkeiten (Horen, Sprechen, Lesen, Schreiben) systematisch zu planen, Leistungen der Lernenden einzuschatzen, sie uber die weiteren Lernschritte zu informieren.

8. Im Grundinhalt sind allgemeine Lernziele im Bezug auf die deutsche Sprache fur bestimmte Klassen dargestellt.

9. In Abschnitten „Horen“, „Sprechen“, „Lesen“ und „Schreiben“ sind die Lernziele in vier Sprechatigkeiten niedergeschrieben, die mit den Sprachniveaus (10.Klasse - B1.1, 11.Klasse – B1.2) ubereinstimmen. Das Erreichen der Lernziele entspricht dem Endlernergebnis in der deutschen Sprache.

10. Im Abschnitt „Sprachverwendung“ wird der Lernende mit Forderungen der korrekten Rede Verwendung von lexisch-grammatischen, syntaktischen Strukturen der deutschen Sprache vertraut gemacht.

11. Grundinhalt 10 Klasse (Niveau B1.1)

12. Interkulturell-kommunikativer Aspekt:

1) mit Vertretern fremdsprachiger Kultur auf der sozialkulturellen Ebene kommunizieren;

2) den Grundinhalt dauernder Diskussionen verstehen; im freundschaftlichen Gespräch eigene Meinung äußern oder mit anderen Personen Interview führen; die Menge von einfachen Sprachmitteln ziemlich frei verwenden, um beliebigem Gedanken Ausdruck zu verleihen; normgerechtere Situationen, die im Leben entstehen, lösen;

3) an einem Gespräch zu einem bekannten Thema ohne Vorbereitung teil nehmen;

4) eine Beschwerde erheben;

5) die Initiative bei Interview/ Beratung ergreifen;

6) einfache zusammenhängende Texte zu bekannten Themen, die den Lernenden interessieren, schreiben;

7) Briefe persönlichen Charakters über Erlebnisse und Eindrücke schreiben;

8) landeskundliche und kulturologische Kenntnisse haben; Umgangsnormen und Stereotype, Spezifik vom Nationalcharakter und Besonderheiten der Mentalität von Deutschsprachigen erkennen, sie im realen Sprach- und Kulturmilieu gebrauchen;

9) Regeln von Aussagebildung kennen, sie zu einem Text zusammenstellen;

10) Aussagen/ Erklärungen für verschiedene kommunikative Zwecke verwenden;

11) Aussagen gemäß den Kollaborationsschemen folgerichtig bilden.

13. Erzieherischer Aspekt:

1) positives Verhalten zur deutschen Sprache und Kultur bilden;

2) verschiedene Standpunkte respektieren, Toleranz, Vaterlandsliebe zeigen.

14. Allgemeinbildender Aspekt:

1) allgemeine Kulturerhöhung; den Gesichtskreis, Kenntnisse über deutschsprachige Länder und die Welt um unser Heimatland und der deutschen Sprache erweitern.

15. Entwicklungsaspekt:

1) Sprachfähigkeiten und – Vermutungen, Kultur des Sprachverhaltens, Interesse an deutscher Sprache, positive Persönlichkeitseigenschaften: Willensqualitäten, Gedächtnis u.a. entwickeln;

2) Nachschlagewerke, moderne Lerntechnologien, die Effizienz beim Spracherwerb gewährleisten, verwenden;

3) eigene Gedanken logisch und nachvollziehbar darstellen, zu allgemeinen Themen diskutieren, nichtstandardisierte kommunikative Situationen lösen;

4) breite Vorstellungen über Erfolge der Nationalkulturen (eigener und fremdsprachiger) bei der Entwicklung von menschheitlicher Kultur und über die Rolle der Muttersprache und Kultur im Spiegel fremder Kultur haben.

16. Strategischer Aspekt:

1) grundsätzliche Eigenschaften von sekundärer Sprachpersonlichkeit, die zu selbstständiger fremdsprachiger Kommunikation bereit und fähig ist, erwerben.

11 Klasse (Niveau B1.2)

17. Interkulturell-kommunikativer Aspekt:

1) mit Vertretern fremdsprachiger Kultur praktisch auf allen Ebenen erfolgreich kommunizieren;

2) den Grundinhalte dauernder Diskussionen detailliert verstehen;

3) Mitteilungen, Anfragen über entstandene Probleme annehmen;

4) bei Interview/ Beratung notwendige Informationen bereitstellen (z.B. eigene Symptome dem Arzt beschreiben);

5) erklären, warum etwas zu einem Problem wird;

6) Handlung von kurzer Erzählung, Artikel, Gesprächsinhalt, Diskussion, Besprechung eines Dokumentarfilms wiedergeben;

7) eigenes Verhalten äußern und Antwort auf Klärungsfragen geben;

8) im voraus vorbereitetes Gespräch führen, vorhandene Informationen nachprüfen und bestätigen; eine Erzählung mit deutlichen Anweisungen, wie etwas gemacht wird, zusammenstellen;

9) gesammelte Fakteninformationen zu Haushalts- und Nichthaushaltsfragen ziemlich sicher austauschen;

10) kurze einfache Essays zu den Themen, die den Lernenden interessieren, schreiben;

11) landeskundliche und kulturologische Kenntnisse haben; Umgangsnormen und Stereotype, Spezifik vom Nationalcharakter und Besonderheiten der Mentalität von Deutschsprachigen kennen, sie im realen Sprach- und Kulturmilieu gebrauchen;

12) Regeln von Aussagebildung kennen, sie zu einem Text zusammenstellen;

13) Aussagen für verschiedene kommunikative Zwecke frei und unreflektiert verwenden;

14) Aussagen gemäß den Kollaborationsschemen folgerichtig bilden.

18. Erzieherischer Aspekt:

1) positives Verhalten zur deutschen Sprache und Kultur bilden;

2) verschiedene Standpunkte respektieren, Toleranz, Vaterlandsliebe zeigen.

19. Allgemeinbildender Aspekt:

1) allgemeine Kultur erhöhen; den Gesichtskreis, Kenntnisse über deutschsprachige Länder und die Welt um unsern Hand der deutschen Sprache erweitern.

20. Entwicklungsaspekt:

1) Sprachfähigkeiten und –Vermutungen, Kultur des Sprachverhaltens, Interesse an deutscher Sprache, positive Personeneigenschaften: Willensqualitäten, Gedächtnis u.a. entwickeln;

2) Nachschlagewerke, moderne Lerntechnologien, die Effizienz beim Spracherwerb gewährleisten, verwenden;

3) eigene Gedanken logisch und nachvollziehbar darstellen, zu allgemeinen Themen diskutieren, nichtstandardisierte kommunikative Situationen lösen

4) breite Vorstellungen über Erfolge der Nationalkulturen (eigener und fremdsprachiger) bei der Entwicklung von menschheitlicher Kultur und über die Rolle der Muttersprache und Kultur im Spiegel fremder Kultur haben.

21. Strategischer Aspekt:

5) grundsätzliche Eigenschaften von sekundärer Sprachpersonlichkeit, die zu selbstständiger fremdsprachiger Kommunikation bereit und fähig ist, erwerben.

Kapitel 3. System von Lernzielen

22. Lernziele werden im Bildungsprogramm kodiert. Im Codesystem bezeichnet die erste Ziffer die Klasse, die zweite Ziffer – den Abschnitt, die dritte Ziffer - die Nummer vom Lernziel.

Abschnitt 1. Hören

Der Lernende muss:

10. Klasse	11. Klasse
B1.1	B1.2
10.1.1 - grundsätzliche Festlegungen deutlich ausgesprochener Aussagen im Rahmen der Literaturnormen zu bekannten Themen, denen man in der Schule, in den Ferien u.a. begegnet, verstehen	11.1.1 - grundsätzliche Festlegungen deutlich ausgesprochener Aussagen im Rahmen der Literaturnormen zu bekannten Themen, denen man im Berufsleben begegnet, verstehen
10.1.2 - einfache Informationsmitteilungen über gewöhnliche alltägliche Fragen und Themen, die mit dem Lernen verbunden sind, verstehen; Hauptideen und konkrete Details verstehen, wenn man deutlich und richtig ausspricht	11.1.2 - einfache Informationsmitteilungen über gewöhnliche alltägliche Fragen und Themen, die mit dem Lernen und zukünftiger Berufstätigkeit verbunden sind, detailliert verstehen
10.1.3 - den Hauptfestlegungen dauernder Diskussion im Allgemeinen folgen, wenn alles deutlich und in der Literatursprache ausgesprochen wird	11.1.3 - den Hauptfestlegungen dauernder Diskussion im Allgemeinen folgen, wenn alles deutlich und in der Literatursprache ausgesprochen wird
10.1.4 - eine Vorlesung oder ein Gespräch zu Lernthemen verstehen, wenn deren Gegenstand bekannt ist und die Rede selbst einfach ist und klare Struktur hat	11.1.4 - eine Vorlesung oder ein Gespräch zu Lern- und Berufsthemen verstehen, wenn deren Gegenstand bekannt ist und die Rede selbst einfach ist und klare Struktur hat
10.1.5 - kurze einfache Gespräche zu bekannten Themen verstehen, wenn man langsam und normgerecht spricht	11.1.5 - kurze einfache Gespräche zu bekannten Themen verstehen, wenn man langsam und normgerecht spricht

10.1.6 - einfache technische Informationen verstehen, z.B. Betriebsanleitungen von Geräten alltäglichen Gebrauchs	11.1.6 - detaillierte technische Instruktionen verstehen
10.1.7 - grundsätzliche Festlegungen der Nachrichten per Radio und einfache Texte zu bekannten Themen in Aufnahmen, die relativ langsam und deutlich klingen, verstehen	11.1.7 - Informationen, die per Radio oder in Aufnahmen klingen und durch deutliche, normgerechte Aussprache gekennzeichnet sind, verstehen
10.1.8 - den größten Teil von TV-Programmen zu Themen, die den Lernenden interessieren, verstehen, z.B. Interviews, kurze Vorlesungen, Reportagen beim langsamen und deutlichen Klingen	11.1.8 - den größten Teil von TV-Programmen zu Themen, die den Lernenden interessieren, verstehen, z.B. Interviews, kurze Vorlesungen, Reportagen beim langsamen und deutlichen Klingen

Abschnitt 2. Sprechen

Der Lernende muss:

10. Klasse	11. Klasse
B1.1	B1.2
10.2.1 - eine der Fragen, die den Lernenden interessieren, in Form der folgerichtigen Aussagen ganz flussig und mit einfachen Sprachmitteln beschreiben können	11.2.1 - eine der Fragen, die den Lernenden interessieren, in Form der folgerichtigen Aussagen ganz flussig und mit einfachen Sprachmitteln beschreiben können
10.2.2 - bekannte Themen, die den Lernenden interessieren, eigene Erfahrung und deren Reflexion, eigene Gefühle beschreiben	11.2.2 - etwas ganz flussig beschreiben oder in Form der folgerichtigen Aussagen erzählen; Handlung eines Buches oder eines Films erzählen, und eigene Reaktion darauf beschreiben
10.2.3 - etwas auf solche Weise argumentieren, damit man den Gedanken des Sprechenden ohne Muhe folgen kann	11.2.3 - eigenen Standpunkt erklären und begründen; die Meinung des Sprechpartners zu allgemeinen und Lernthemen einschätzen
10.2.4 - Ursachen und verschiedene Lösungswege von etwas, Plane und Handlungen kurz erklären	11.2.4 - Ursachen und verschiedene Lösungswege von etwas, Plane und Handlungen ausführlich erklären
10.2.5 - kurze Anzeigen, die ungeachtet fehlerhafter Betonung und Intonation leicht zu verstehen sind, zu alltäglichen und Lernthemen machen	11.2.5 - kurze Anzeigen, die ungeachtet fehlerhafter Betonung und Intonation leicht zu verstehen sind, zu Lern- und Berufsthemen machen
10.2.6 - einfachen, im voraus vorbereiteten Vortrag zu bekannten Themen verstehen, dabei soll er so leichtverständlich sein, dass man dem Gedanken während ganzen Vortrags folgen kann und seine grundsätzlichen Festlegungen ganz eindeutig erklärt sind	11.2.6 - umfassenden Vortrag zu bekannten Themen halten, dabei soll er so leichtverständlich sein, dass man dem Gedanken während ganzen Vortrags folgen kann und seine grundsätzlichen Festlegungen ganz eindeutig erklärt sind
10.2.7 - auf die Fragen zu eigenem Redebeitrag antworten und dabei zwischendurch um Wiederholung der Frage bitten, wenn sie zu schnell gesprochen worden ist	11.2.7 - auf die Fragen zu eigenem Redebeitrag antworten und dabei zwischendurch um Wiederholung der Frage bitten, wenn sie zu schnell gesprochen worden ist
10.2.8 - eigene Erfahrung, Gefühle und Reaktionen auf die Erfahrung mit Hilfe von einem einfachen zusammenhängenden Text beschreiben	11.2.8 - eigene Erfahrung, Gefühle und Reaktionen auf die Erfahrung mit Hilfe von einem komplizierten zusammenhängenden Text beschreiben

Abschnitt 3: Lesen

Der Lernenden muss:

10. Klasse	11. Klasse
B1.1	B1.2
10.3.1 - einfache Texte lesen, die Fakteninformationen zu Themen, die den Lernenden interessieren, enthalten, und	11.3.1 - einfache Texte in Details verstehen, die Fakteninformationen zu Themen, die den Lernenden

diese Texte ganz gut verstehen	interessieren, enthalten
10.3.2 - Beschreibung von Ereignissen, Gefühlen und Wünschen in regelmäßiger persönlicher Korrespondenz unter Freunden verstehen	11.3.2 - Beschreibung von Ereignissen, Gefühlen und Wünschen in regelmäßiger persönlicher Korrespondenz unter Freunden verstehen
10.3.3 - ziemlich langen Text durchsehen, um notwendige Informationen zu finden; Informationen aus verschiedenen Textteilen oder aus verschiedenen Texten sammeln, um konkrete Aufgabe zu erfüllen	11.3.3 - langen umfangreichen Text durchsehen, um notwendige Informationen zu finden; Informationen aus verschiedenen Textteilen oder aus verschiedenen Texten sammeln, um konkrete Aufgabe zu erfüllen
10.3.4 - aktuelle Informationen im alltäglichen schriftlichen Materialien finden und verstehen, z.B. in Briefen, Druckschriften und kurzen offiziellen Dokumenten	11.3.4 - lange Texte schonegeistiger und nichtschonegeistiger Literatur zu einigen unbekanntem allgemeinen und Lernthemen lesen
10.3.5 - mitkriegen, welche Hauptschlusfolgerungen in den Texten, die auf die Beweise irgendeines Standpunktes offensichtlich gerichtet sind, gemacht worden waren	11.3.5 - Überlegungsweise zum Thema, das in einem Text angeschnitten ist, mitkriegen
10.3.6 - grundsätzliche Festlegungen eines einfachen Zeitungsartikels zu einem bekannten Thema aufzeigen	11.3.6 - grundsätzliche Festlegungen verschiedenartiger Zeitungsartikel zu einem bekannten Thema aufzeigen
10.3.7 - Regeln verstehen, z.B. Sicherheitsvorschriften, wenn sie einfach geschrieben sind	11.3.7 - einfach geschriebene Betriebsanleitungen verstehen
10.3.8 - einige unbekanntes Papier- und Digitalhilfsmitteln für Bedeutungüberprüfung und Erweiterung des Leseverstehens verwenden	11.3.8 - unbekanntes Papier- und Digitalhilfsmitteln für Bedeutungüberprüfung und Erweiterung des Leseverstehens verwenden
10.3.9 - Widersprüche in angeführten Argumenten in kurzen Texten zu allgemeinen und Lernthemen feststellen	11.3.9 - Widersprüche in angeführten Argumenten in langen Texten zu verschiedenen allgemeinen und Lernthemen feststellen

Abschnitt 4: Schreiben

Der Lernenden muss:

10. Klasse	11.Klasse
B1.1	B1.2
10.4.1 - einfache zusammenhängende Texte zum breiten Kreis bekannter und den Lernenden interessierender Fragen schreiben, indem man einzelne kurze Elemente zusammen verbindet	11.4.1 - einfache zusammenhängende Texte zum breiten Kreis bekannter und den Lernenden interessierender Fragen schreiben, indem man einzelne kurze Elemente zusammen verbindet
10.4.2 - einfache, ausführliche Beschreibungen zu bekannten und den Lernenden interessierenden Fragen machen	11.4.2 - eigene Erfahrung, Gefühle und Reaktionen auf die Erfahrung mit Hilfe von einem einfachen zusammenhängenden Text beschreiben
10.4.3 - kurze einfache Essays zu den Themen, die den Lernenden interessieren, schreiben	11.4.3 - eigene Meinung zu gesammelten Fakteninformationen zu bekannten alltäglichen und sozialen Fragen zusammenfassen und ganz frei äußern
10.4.4 - persönliche Briefe und Zetteln schreiben; einfache notwendige Informationen anfragen; eindeutig darlegen, was man für wichtig halt	11.4.4 - persönliche Briefe und Zetteln schreiben; beliebige notwendige Informationen anfragen; eindeutig darlegen, was man für wichtig halt
10.4.5 - persönliche Briefe schreiben, indem man eigene Erfahrung, Ereignisse und Gefühle ausführlich beschreibt	11.4.5 - persönliche Briefe schreiben, indem man über Nachrichten und eigene Gedanken zu abstrakten und kulturbezogenen Themen wie Musik und Film erzählt
10.4.6 - Mitteilungen, die Probleme erläuternde Fragen enthalten, schriftlich niederlegen	11.4.6 - Zetteln mit kurzer wichtiger Information den Freunden, Lehrern, dem Dienstpersonal und allen, die einen

	im Alltag umgeben, schreiben, indem man klar darlegt, was man für wichtig hält
10.4.7 - ganz genaue Notizen, die man später gebrauchen kann, nach Diktat schreiben, wenn die Rede von einem Thema, das den Lernenden interessiert, geht	11.4.7 - Notizen während einer Vorlesung in Form einer Liste von Schlüsselpunkten machen, wenn das Thema bekannt und die Rede einfach, klar ausgesprochen und dialektnormativ ist
10.4.8 - kurze schriftliche Auszüge in einfachen Worten wiedergeben, indem man Formulierung und Struktur des Ausgangstextes verwendet	11.4.8 - kurze schriftliche Auszüge in einfachen Worten wiedergeben, indem man Formulierung und Struktur des Ausgangstextes verwendet
10.4.9 - eine Geschichte schriftlich wiedergeben	11.4.9 - eine Geschichte schriftlich wiedergeben

Abschnitt 5: Spracheverwendung

Der Lernende muss:

10. Klasse	11. Klasse
B1.1	B1.2
10.5.1 - abstrakte zusammengesetzte Substantive und komplizierte Nominalgruppen zu bekannten allgemeinen und Lernthemen, auch zu unbekanntem Themen verwenden	11.5.1 - abstrakte zusammengesetzte Substantive und komplizierte Nominalgruppen zu unbekanntem allgemeinen und Lernthemen verwenden
10.5.2 - Demonstrativ-, Relativ- und unbestimmte Pronomen, auch Adjektive und Adverbien, ihre Steigerungsstufen im Redefluss unbegrenzt verwenden	11.5.2 - Demonstrativ-, Relativ- und unbestimmte Pronomen, auch Adjektive und Adverbien, ihre Steigerungsstufen im Redefluss unbegrenzt verwenden
10.5.3 - Wissen über Deklination der Substantive und Adjektive, Pluralbildung der Substantive systematisieren; dieses Wissen bei der Aussagebildung zu bekannten allgemeinen und Lernthemen verwenden	11.5.3 - Wissen über Deklination der Substantive und Adjektive, Pluralbildung der Substantive systematisieren; dieses Wissen bei der Aussagebildung zu bekannten allgemeinen und Lernthemen verwenden
10.5.4	11.5.4 - produktive Wortbildungsarten (Affigierung, Wortzusammensetzung, Konversion);

Wortbildungsarten (Affigierung, Wortzusammensetzung, Konversion); Hauptnormen der Sprachetikette (Klischees, verbreitete Bewertungslexik); Synonyme, Antonyme und andere Hilfsörter bei der Aussagebildung zu bekannten allgemeinen und Lernthemen unbegrenzt verwenden	Hauptnormen der Sprachetikette (Klischees, verbreitete Bewertungslexik); Synonyme, Antonyme und andere Hilfsörter bei der Aussagebildung zu unbekanntem allgemeinen und Lernthemen unbegrenzt verwenden
10.5.5 - Fragen, die verschiedene Zeit- und Modalformen der Verben einschließen, zu bekannten allgemeinen und Lernthemen verwenden	11.5.5 - verschiedene Arten der Fragen, die verschiedene Zeit- und Modalformen der Verben einschließen, zu unbekanntem allgemeinen und Lernthemen verwenden
10.5.6 - erweiterte Attribute mit Partizip I und Partizip II (der lesende Schüler; das gelesene Buch) im Rahmen bekannter allgemeiner und Lernthemen verwenden	11.5.6 - erweiterte Attribute mit Partizip I und Partizip II (der lesende Schüler; das gelesene Buch) im Rahmen zum Teil unbekannter allgemeiner und Lernthemen verwenden
10.5.7 - Vielfalt von Zeitformen der Verben, Modalverben und ihrer Äquivalente, einige Passivformen der Verben zu bekannten allgemeinen und Lernthemen verwenden	11.5.7 - Vielfalt von Zeitformen der Verben, Modalverben und ihrer Äquivalente, unter anderem Vielfalt von Passivformen der Verben zu bekannten und zum Teil unbekanntem allgemeinen und Lernthemen verwenden
10.5.8 Konstruktionen	11.5.8 - Vielfalt von Modalkonstruktionen, Satzreihe und Satzgefüge zu unbekanntem allgemeinen und Lernthemen verwenden

<p>haben/ sein + zu + Infinitiv zum Ausdruck der Notwendigkeit, Möglichkeit verwenden; Wissen über verschiedene Arten vom Modalausdruck systematisieren</p>	
<p>10.5.9 - Konjunktivformen der Verben <i>haben</i>, <i>sein</i>, <i>werden</i>, <i>können</i>, <i>mögen</i> zum Ausdruck der hofflichen Bitte, des Wunsches; indirekte Frage mit Konjunktion <i>ob</i> zu bekannten allgemeinen und Lernthemen verwenden</p>	<p>11.5.9 - substantivierte Partizipien, Konjunktivformen: wurde + Infinitiv, Präteritum Konjunktiv im Rahmen bekannter allgemeiner und Kernthemen verwenden</p>
<p>10.5.10 - oft gebräuchliche Rektionsverben verwenden; nach den Verben <i>beginnen</i>, <i>vorhaben</i> und Wortverbindungen wie <i>den Wunsch</i> <i>haben</i> + Bedeutungsverb im Infinitiv mit <i>zu</i>(Ichhabevor, eine Reisezumachen) zu bekannten und zum Teil unbekannt allgemeinen und Lernthemen verwenden</p>	<p>11.5.10 -Verben und dauerhafte Verbalgruppen mit komplizierterer Rektion wie <i>aufhören mit D.</i>, <i>gratulieren zu D.</i>, <i>bedanken sich bei D./ für A.</i>, <i>Angst haben vor D.</i> zu bekannten und zum Teil unbekannt allgemeinen und Lernthemen verwenden</p>
<p>10.5.11 Satzreihe und Satzgefüge mit einleitenden Konjunktionen und Bindewörtern zu bekannten und zum Teil unbekannt allgemeinen und</p>	<p>11.5.11 - Konzessivsätze mit Konjunktionen <i>obwohl/ obgleich</i> zu bekannten und zum Teil unbekannt allgemeinen und Lernthemen verwenden</p>

Lernthemen verwenden	
10.5.12 - Wissen über funktionale Bedeutung der Prapositionen, über verschiedene Verbindungsmitteln im Text für Gewährleistung seiner Ganzheit und Verbundenheit (z.B. mit Hilfe von Adverbien <i>zuerst, dann, nachher, zuletzt</i>) im Redefluss verwenden	11.5.12 - Wissen über funktionale Bedeutung der Prapositionen, über verschiedene Verbindungsmitteln im Text für Gewährleistung seiner Ganzheit und Verbundenheit (z.B. mit Hilfe von Adverbien <i>zuerst, dann, nachher, zuletzt</i>) im Redefluss verwenden
10.5.13 - Ausdrucksweisen der direkten und indirekten Rede zu bekannten allgemeinen und Lernthemen verwenden	10.5.13 - Ausdrucksweisen der direkten und indirekten Rede zu bekannten allgemeinen und Lernthemen verwenden

13. Beiliegendes Bildungsprogramm wird entsprechend dem Langzeitplan zum Einheitsbildungsprogramm zum Schulfach „Deutsch“ für die 10.-11. Klassen der allgemeinen Mittelschulbildung dem modernisierten Inhalt gemäß realisiert.

14. Aufteilung der Stunden in einem Viertel der Abteilungen und Abschnitte innerhalb der Bereiche des Ermessens der Lehrer.

Жалпы орта білім беру деңгейінің арналған гуманитарлық "Неміс тілі" оқу пәнінен жаңартылған үлгілік оқу бағдарламасына қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің 10-11-сыныптарына арналған қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы "Неміс тілі" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) Klasse (B1.1)

Themen	Abschnitte	Lernziele. Der Lernende muss:
1. Soziale Sicherheit – Staatsfortschritt: 1.1 Soziale Sicherheit und Garantien	Hören	10.1.1 - grundsätzliche Festlegungen deutlich ausgesprochener Aussagen im Rahmen der Literaturnormen zu bekannten Themen, denen man in der Schule, in den Ferien u.a. begegnet, verstehen; 10.1.3 - den Hauptfestlegungen dauernder Diskussion im

1.2 Aktive Position von Burgern		Allgemeinen folgen, wenn alles deutlich und in der Literatursprache ausgesprochen wird; 10.1.5 - kurze einfache Gespräche zu bekannten Themen verstehen, wenn man langsam und normgerecht spricht; 10.1.8 - den größten Teil von TV-Programmen zu Themen, die den Lernenden interessieren, verstehen, z.B. Interviews, kurze Vorlesungen, Reportagen beim langsamen und deutlichen Klingen
	Sprechen	10.2.1 - eine der Fragen, die den Lernenden interessieren, in Form der folgerichtigen Aussagen ganz flüssig und mit einfachen Sprachmitteln beschreiben können; 10.2.2 - bekannte Themen, die den Lernenden interessieren, eigene Erfahrung und deren Reflexion, eigene Gefühle beschreiben; 10.2.3 - etwas auf solche Weise argumentieren, damit man den Gedanken des Sprechenden ohne Mühe folgen kann; 10.2.4 - Ursachen und verschiedene Lösungswege von etwas, Pläne und Handlungen kurz erklären; 10.2.5 - kurze Anzeigen, die ungeachtet fehlerhafter Betonung und Intonation leicht zu verstehen sind, zu alltäglichen und Lernthemen machen; 10.2.7 - auf die Fragen zu eigenem Redebeitrag antworten und dabei zwischendurch um Wiederholung der Frage bitten, wenn sie zu schnell gesprochen worden ist; 10.2.8 - eigene Erfahrung, Gefühle und Reaktionen auf die Erfahrung mit Hilfe von einem einfachen zusammenhängenden Text beschreiben
	Lesen	10.3.1 - einfache Texte lesen, die Fakteninformationen zu Themen, die den Lernenden interessieren, enthalten, und diese Texte ganz gut verstehen; 10.3.3 - ziemlich langen Text durchsehen, um notwendige Informationen zu finden; Informationen aus verschiedenen Textteilen oder aus verschiedenen Texten sammeln, um konkrete Aufgabe zu erfüllen; 10.3.4 - aktuelle Informationen im alltäglichen schriftlichen Materialien finden und verstehen, z.B. in Briefen, Druckschriften und kurzen offiziellen Dokumenten; 10.3.5 - mitkriegen, welche Hauptschlusfolgerungen in den Texten, die auf die Beweise irgendeines Standpunktes offensichtlich gerichtet sind, gemacht worden waren; 10.3.6 - grundsätzliche Festlegungen eines einfachen Zeitungsartikels zu einem bekannten Thema aufzeigen; 10.3.8 - einige unbekannte Papier- und Digitalhilfsmitteln für Bedeutungsüberprüfung und Erweiterung des Leseverstehens verwenden; 10.3.9 - Widersprüche in angeführten Argumenten in kurzen Texten zu allgemeinen und Lernthemen feststellen
	Schreiben	10.4.1 - einfache zusammenhängende Texte zum breiten Kreis bekannter und den Lernenden interessierender Fragen schreiben, indem man einzelne kurze Elemente zusammen verbindet; 10.4.2 - einfache, ausführliche Beschreibungen zu bekannten und den Lernenden interessierenden Fragen machen; 10.4.3 - kurze einfache Essays zu den Themen, die den Lernenden

		<p>interessieren, schreiben; 10.4.6 - Mitteilungen, die Probleme erlauternde Fragen enthalten, schriftlich niederlegen; 10.4.7 - ganz genaue Notizen, die man spater gebrauchen kann, nach Diktat schreiben, wenn die Rede von einem Thema, das den Lernenden interessiert, geht; 10.4.8 - kurze schriftliche Auszuge in einfachen Worten wiedergeben, indem man Formulierung und Struktur des Ausgangstextes verwendet</p>
	Sprachverwendung	<p>10.5.1 - abstrakte zusammengesetzte Substantive und komplizierte Nominalgruppen zu bekannten allgemeinen und Lernthemen, auch zu unbekanntem Themen verwenden; 10.5.2 - Demonstrativ-, Relativ- und unbestimmte Pronomen, auch Adjektive und Adverbien, ihre Steigerungsstufen im Redefluss unbegrenzt verwenden; 10.5.3 - Wissen über Deklination der Substantive und Adjektive, Pluralbildung der Substantive systematisieren; dieses Wissen bei der Aussagebildung zu bekannten allgemeinen und Lernthemen verwenden; 10.5.4 - Wortbildungsarten (Affigierung, Wortzusammensetzung, Konversion); Hauptnormen der Sprachetikette (Klischees, verbreitete Bewertungslexik); Synonyme, Antonyme und andere Hilfsörter bei der Aussagebildung zu bekannten allgemeinen und Lernthemen unbegrenzt verwenden; 10.5.5 - Fragen, die verschiedene Zeit- und Modalformen der Verben einschließen, zu bekannten allgemeinen und Lernthemen verwenden; 10.5.6 - erweiterte Attribute mit Partizip I und Partizip II (der lesende Schuler; das gelesene Buch) im Rahmen bekannter allgemeiner und Lernthemen verwenden; 10.5.7 - Vielfalt von Zeitformen der Verben, Modalverben und ihrer Aquivalente, einige Passivformen der Verben zu bekannten allgemeinen und Lernthemen verwenden; 10.5.8 - Konstruktionen haben/ sein + zu + Infinitiv zum Ausdruck der Notwendigkeit, Möglichkeit verwenden; Wissen über verschiedene Arten vom Modalausdruck systematisieren; 10.5.10 - oft gebräuchliche Rektionsverben verwenden; nach den Verben beginnen, vorhaben und Wortverbindungen wie den Wunsch haben + Bedeutungsverb im Infinitiv mit zu (Ich habe vor, eine Reise zu machen) zu bekannten und zum Teil unbekanntem allgemeinen und Lernthemen verwenden; 10.5.11 - Satzreihe und Satzgefüge mit einleitenden Konjunktionen und Bindewörtern zu bekannten und zum Teil unbekanntem allgemeinen und Lernthemen verwenden; 10.5.12 - Wissen über funktionale Bedeutung der Präpositionen, über verschiedene Verbindungsmitteln im Text für Gewährleistung seiner Ganzheit und Verbundenheit (z.B. mit Hilfe von Adverbien zuerst, dann, nachher, zuletzt) im Redefluss verwenden</p>
2. Professionalismus – Forderung der Zeit: 2.1 Bildung –Weg zum		10.1.2 - einfache Informationsmitteilungen über gewöhnliche alltägliche Fragen und Themen, die mit dem Lernen verbunden sind, verstehen; Hauptideen und konkrete Details verstehen, wenn

<p>Erfolg 2.2 Berufseigenschaften von zukünftigen Spezialisten</p>		<p>man deutlich und richtig ausspricht; 10.1.3 - den Hauptfestlegungen dauernder Diskussion im Allgemeinen folgen, wenn alles deutlich und in der Literatursprache ausgesprochen wird; 10.1.4 - eine Vorlesung oder ein Gespräch zu Lernthemen verstehen, wenn deren Gegenstand bekannt ist und die Rede selbst einfach ist und klare Struktur hat; 10.1.5 - kurze einfache Gespräche zu bekannten Themen verstehen, wenn man langsam und normgerecht spricht; 10.1.6 - einfache technische Informationen verstehen, z.B. Betriebsanleitungen von Geräten alltäglichen Gebrauchs; 10.1.7 - grundsätzliche Festlegungen der Nachrichten per Radio und einfache Texte zu bekannten Themen in Aufnahmen, die relativ langsam und deutlich klingen, verstehen; 10.1.8 - den größten Teil von TV-Programmen zu Themen, die den Lernenden interessieren, verstehen, z.B. Interviews, kurze Vorlesungen, Reportagen beim langsamen und deutlichen Klingen</p>
	<p>Sprechen</p>	<p>10.2.1 - eine der Fragen, die den Lernenden interessieren, in Form der folgerichtigen Aussagen ganz flussig und mit einfachen Sprachmitteln beschreiben können; 10.2.2 - bekannte Themen, die den Lernenden interessieren, eigene Erfahrung und deren Reflexion, eigene Gefühle beschreiben; 10.2.3 - etwas auf solche Weise argumentieren, damit man den Gedanken des Sprechenden ohne Muhe folgen kann; 10.2.4 - Ursachen und verschiedene Lösungswege von etwas, Pläne und Handlungen kurz erklären; 10.2.6 - einfachen, im voraus vorbereiteten Vortrag zu bekannten Themen verstehen, dabei soll er so leichtverständlich sein, dass man dem Gedanken während ganzen Vortrags folgen kann und seine grundsätzlichen Festlegungen ganz eindeutig erklärt sind; 10.2.7 - auf die Fragen zu eigenem Redebeitrag antworten und dabei zwischendurch um Wiederholung der Frage bitten, wenn sie zu schnell gesprochen worden ist</p>
	<p>Lesen</p>	<p>10.3.1 - einfache Texte lesen, die Fakteninformationen zu Themen, die den Lernenden interessieren, enthalten, und diese Texte ganz gut verstehen; 10.3.2 - Beschreibung von Ereignissen, Gefühlen und Wünschen in regelmäßiger persönlicher Korrespondenz unter Freunden verstehen; 10.3.3 - ziemlich langen Text durchsehen, um notwendige Informationen zu finden; Informationen aus verschiedenen Textteilen oder aus verschiedenen Texten sammeln, um konkrete Aufgabe zu erfüllen; 10.3.5 - mitkriegen, welche Hauptschlusfolgerungen in den Texten, die auf die Beweise irgendeines Standpunktes offensichtlich gerichtet sind, gemacht worden waren; 10.3.6 - grundsätzliche Festlegungen eines einfachen Zeitungsartikels zu einem bekannten Thema aufzeigen; 10.3.7 - Regeln verstehen, z.B. Sicherheitsvorschriften, wenn sie einfach geschrieben sind; 10.3.8 - einige unbekannte Papier- und Digitalhilfsmitteln für Bedeutungsüberprüfung und Erweiterung des Leseverstehens</p>

	<p>verwenden; 10.3.9 - Widersprüche in angeführten Argumenten in kurzen Texten zu allgemeinen und Lernthemen feststellen</p>
Schreiben	<p>10.4.2 - einfache, ausführliche Beschreibungen zu bekannten und den Lernenden interessierenden Fragen machen; 10.4.3 - kurze einfache Essays zu den Themen, die den Lernenden interessieren, schreiben; 10.4.4 - persönliche Briefe und Zettel schreiben; einfache notwendige Informationen anfragen; eindeutig darlegen, was man für wichtig hält; 10.4.5 - persönliche Briefe schreiben, indem man eigene Erfahrung, Ereignisse und Gefühle ausführlich beschreibt; 10.4.6 - Mitteilungen, die Probleme erläuternde Fragen enthalten, schriftlich niederlegen; 10.4.7 - ganz genaue Notizen, die man später gebrauchen kann, nach Diktat schreiben, wenn die Rede von einem Thema, das den Lernenden interessiert, geht; 10.4.8 - kurze schriftliche Auszüge in einfachen Worten wiedergeben, indem man Formulierung und Struktur des Ausgangstextes verwendet; 10.4.9 - eine Geschichte schriftlich wiedergeben</p>
Sprachverwendung	<p>10.5.1 - abstrakte zusammengesetzte Substantive und komplizierte Nominalgruppen zu bekannten allgemeinen und Lernthemen, auch zu unbekanntem Themen verwenden; 10.5.2 - Demonstrativ-, Relativ- und unbestimmte Pronomen, auch Adjektive und Adverbien, ihre Steigerungsstufen im Redefluss unbegrenzt verwenden; 10.5.3 - Wissen über Deklination der Substantive und Adjektive, Pluralbildung der Substantive systematisieren; dieses Wissen bei der Aussagebildung zu bekannten allgemeinen und Lernthemen verwenden; 10.5.4 - Wortbildungsarten (Affigierung, Wortzusammensetzung, Konversion); Hauptnormen der Sprachetikette (Klischees, verbreitete Bewertungslexik); Synonyme, Antonyme und andere Hilswörter bei der Aussagebildung zu bekannten allgemeinen und Lernthemen unbegrenzt verwenden; 10.5.5 - Fragen, die verschiedene Zeit- und Modalformen der Verben einschließen, zu bekannten allgemeinen und Lernthemen verwenden; 10.5.6 - erweiterte Attribute mit Partizip I und Partizip II (der lesende Schüler; das gelesene Buch) im Rahmen bekannter allgemeiner und Lernthemen verwenden; 10.5.7 - Vielfalt von Zeitformen der Verben, Modalverben und ihrer Äquivalente, einige Passivformen der Verben zu bekannten allgemeinen und Lernthemen verwenden; 10.5.8 - Konstruktionen haben/ sein + zu + Infinitiv zum Ausdruck der Notwendigkeit, Möglichkeit verwenden; Wissen über verschiedene Arten vom Modalausdruck systematisieren; 10.5.10 - oft gebräuchliche Rektionsverben verwenden; nach den Verben beginnen, vorhaben und Wortverbindungen wie den Wunsch haben + Bedeutungsverb im Infinitiv mit zu (Ich habe vor, eine Reise zu machen) zu bekannten und zum Teil</p>

		<p>unbekannten allgemeinen und Lernthemen verwenden; 10.5.11 - Satzreihe und Satzgefüge mit einleitenden Konjunktionen und Bindewörtern zu bekannten und zum Teil unbekanntem allgemeinen und Lernthemen verwenden; 10.5.12 - Wissen über funktionale Bedeutung der Präpositionen, über verschiedene Verbindungsmittel im Text für Gewährleistung seiner Ganzheit und Verbundenheit (z.B. mit Hilfe von Adverbien zuerst, dann, nachher, zuletzt) im Redefluss verwenden)</p>
<p>3. Wiesind Fuhrereigenschaften zu entfalten: 3.1 Freizeitgestaltung der Jugendlichen 3.2 Zwischenmenschlicher Umgang. Lösung von Konfliktsituationen</p>	Hören	<p>10.1.1 - grundsätzliche Festlegungen deutlich ausgesprochener Aussagen im Rahmen der Literaturnormen zu bekannten Themen, denen man in der Schule, in den Ferien u.a. begegnet, verstehen; 10.1.3 - den Hauptfestlegungen dauernder Diskussion im Allgemeinen folgen, wenn alles deutlich und in der Literatursprache ausgesprochen wird; 10.1.4 - eine Vorlesung oder ein Gespräch zu Lernthemen verstehen, wenn deren Gegenstand bekannt ist und die Rede selbst einfach ist und klare Struktur hat; 10.1.5 - kurze einfache Gespräche zu bekannten Themen verstehen, wenn man langsam und normgerecht spricht; 10.1.7 - grundsätzliche Festlegungen der Nachrichten per Radio und einfache Texte zu bekannten Themen in Aufnahmen, die relativ langsam und deutlich klingen, verstehen; 10.1.8 - den größten Teil von TV-Programmen zu Themen, die den Lernenden interessieren, verstehen, z.B. Interviews, kurze Vorlesungen, Reportagen beim langsamen und deutlichen Klingen</p>
	Sprechen	<p>10.2.1 - eine der Fragen, die den Lernenden interessieren, in Form der folgerichtigen Aussagen ganz flüssig und mit einfachen Sprachmitteln beschreiben können; 10.2.2 - bekannte Themen, die den Lernenden interessieren, eigene Erfahrung und deren Reflexion, eigene Gefühle beschreiben; 10.2.3 - etwas auf solche Weise argumentieren, damit man den Gedanken des Sprechenden ohne Mühe folgen kann; 10.2.4 - Ursachen und verschiedene Lösungswege von etwas, Pläne und Handlungen kurz erklären; 10.2.6 - einfachen, im voraus vorbereiteten Vortrag zu bekannten Themen verstehen, dabei soll er so leichtverständlich sein, dass man dem Gedanken während ganzen Vortrags folgen kann und seine grundsätzlichen Festlegungen ganz eindeutig erklärt sind; 10.2.7 - auf die Fragen zu eigenem Redebeitrag antworten und dabei zwischendurch um Wiederholung der Frage bitten, wenn sie zu schnell gesprochen worden ist; 10.2.8 - eigene Erfahrung, Gefühle und Reaktionen auf die Erfahrung mit Hilfe von einem einfachen zusammenhängenden Text beschreiben</p>
	Lesen	<p>10.3.1 - einfache Texte lesen, die Fakteninformationen zu Themen, die den Lernenden interessieren, enthalten, und diese Texte ganz gut verstehen; 10.3.2 - Beschreibung von Ereignissen, Gefühlen und Wünschen in regelmäßiger persönlicher Korrespondenz unter Freunden verstehen;</p>

	<p>10.3.3 - ziemlich langen Text durchsehen, um notwendige Informationen zu finden; Informationen aus verschiedenen Textteilen oder aus verschiedenen Texten sammeln, um konkrete Aufgabe zu erfüllen;</p> <p>10.3.5 - mitkriegen, welche Hauptschlusfolgerungen in den Texten, die auf die Beweise irgendeines Standpunktes offensichtlich gerichtet sind, gemacht worden waren;</p> <p>10.3.6 - grundsätzliche Festlegungen eines einfachen Zeitungsartikels zu einem bekannten Thema aufzeigen;</p> <p>10.3.8 - einige unbekannte Papier- und Digitalhilfsmitteln für Bedeutungsüberprüfung und Erweiterung des Leseverstehens verwenden;</p> <p>10.3.9 - Widersprüche in angeführten Argumenten in kurzen Texten zu allgemeinen und Lernthemen feststellen</p>
Schreiben	<p>10.4.1 - einfache zusammenhängende Texte zum breiten Kreis bekannter und den Lernenden interessierender Fragen schreiben, indem man einzelne kurze Elemente zusammen verbindet;</p> <p>10.4.2 - einfache, ausführliche Beschreibungen zu bekannten und den Lernenden interessierenden Fragen machen;</p> <p>10.4.3 - kurze einfache Essays zu den Themen, die den Lernenden interessieren, schreiben;</p> <p>10.4.5 - persönliche Briefe schreiben, indem man eigene Erfahrung, Ereignisse und Gefühle ausführlich beschreibt;</p> <p>10.4.6 - Mitteilungen, die Probleme erläuternde Fragen enthalten, schriftlich niederlegen;</p> <p>10.4.7 - ganz genaue Notizen, die man später gebrauchen kann, nach Diktat schreiben, wenn die Rede von einem Thema, das den Lernenden interessiert, geht;</p> <p>10.4.8 - kurze schriftliche Auszüge in einfachen Worten wiedergeben, indem man Formulierung und Struktur des Ausgangstextes verwendet</p>
Sprachverwendung	<p>10.5.1 - abstrakte zusammengesetzte Substantive und komplizierte Nominalgruppen zu bekannten allgemeinen und Lernthemen, auch zu unbekannt Themen verwenden;</p> <p>10.5.2 - Demonstrativ-, Relativ- und unbestimmte Pronomen, auch Adjektive und Adverbien, ihre Steigerungsstufen im Redefluss unbegrenzt verwenden;</p> <p>10.5.3 - Wissen über Deklination der Substantive und Adjektive, Pluralbildung der Substantive systematisieren; dieses Wissen bei der Aussagebildung zu bekannten allgemeinen und Lernthemen verwenden;</p> <p>10.5.4 - Wortbildungsarten (Affigierung, Wortzusammensetzung, Konversion); Hauptnormen der Sprachetikette (Klischees, verbreitete Bewertungslexik); Synonyme, Antonyme und andere Hilfswörter bei der Aussagebildung zu bekannten allgemeinen und Lernthemen unbegrenzt verwenden;</p> <p>10.5.5 - Fragen, die verschiedene Zeit- und Modalformen der Verben einschließen, zu bekannten allgemeinen und Lernthemen verwenden;</p> <p>10.5.7 - Vielfalt von Zeitformen der Verben, Modalverben und ihrer Äquivalente, einige Passivformen der Verben zu bekannten allgemeinen und Lernthemen verwenden;</p>

		<p>10.5.8 - Konstruktionen haben/ sein + zu + Infinitiv zum Ausdruck der Notwendigkeit, Möglichkeit verwenden; Wissen über verschiedene Arten vom Modalausdruck systematisieren;</p> <p>10.5.9 - Konjunktivformen der Verben haben, sein, werden, können, mögen zum Ausdruck der hofflichen Bitte, des Wunsches; indirekte Frage mit Konjunktion ob zu bekannten allgemeinen und Lernthemen verwenden;</p> <p>10.5.11 - Satzreihe und Satzgefüge mit einleitenden Konjunktionen und Bindewörtern zu bekannten und zum Teil unbekanntem allgemeinen und Lernthemen verwenden;</p> <p>10.5.12 - Wissen über funktionale Bedeutung der Präpositionen, über verschiedene Verbindungsmitteln im Text für Gewährleistung seiner Ganzheit und Verbundenheit (z.B. mit Hilfe von Adverbien zuerst, dann, nachher, zuletzt) im Redefluss verwenden);</p> <p>10.5.13. Ausdrucksweisen der direkten und indirekten Rede zu bekannten allgemeinen und Lernthemen verwenden</p>
<p>4. Wissenschaft und Technik:</p> <p>4.1 Kasachstan auf der Weltebene</p> <p>4.2 Konkurrenzfähigkeit von Nationalwirtschaft Kasachstans</p> <p>4.3 Politisches System Kasachstans und Deutschlands</p>	<p>Hören</p>	<p>10.1.3 - den Hauptfestlegungen dauernder Diskussion im Allgemeinen folgen, wenn alles deutlich und in der Literatursprache ausgesprochen wird;</p> <p>10.1.4 - eine Vorlesung oder ein Gespräch zu Lernthemen verstehen, wenn deren Gegenstand bekannt ist und die Rede selbst einfach ist und klare Struktur hat;</p> <p>10.1.5 - kurze einfache Gespräche zu bekannten Themen verstehen, wenn man langsam und normgerecht spricht;</p> <p>10.1.7 - grundsätzliche Festlegungen der Nachrichten per Radio und einfache Texte zu bekannten Themen in Aufnahmen, die relativ langsam und deutlich klingen, verstehen;</p> <p>10.1.8 - den größten Teil von TV-Programmen zu Themen, die den Lernenden interessieren, verstehen, z.B. Interviews, kurze Vorlesungen, Reportagen beim langsamen und deutlichen Klingen</p>
	<p>Sprechen</p>	<p>10.2.1 - eine der Fragen, die den Lernenden interessieren, in Form der folgerichtigen Aussagen ganz flüssig und mit einfachen Sprachmitteln beschreiben können;</p> <p>10.2.3 - etwas auf solche Weise argumentieren, damit man den Gedanken des Sprechenden ohne Mühe folgen kann;</p> <p>10.2.4 - Ursachen und verschiedene Lösungswege von etwas, Pläne und Handlungen kurz erklären;</p> <p>10.2.5 - kurze Anzeigen, die ungeachtet fehlerhafter Betonung und Intonation leicht zu verstehen sind, zu alltäglichen und Lernthemen machen;</p> <p>10.2.6 - einfachen, im voraus vorbereiteten Vortrag zu bekannten Themen verstehen, dabei soll er so leichtverständlich sein, dass man dem Gedanken während ganzen Vortrags folgen kann und seine grundsätzlichen Festlegungen ganz eindeutig erklärt sind;</p> <p>10.2.7 - auf die Fragen zu eigenem Redebeitrag antworten und dabei zwischendurch um Wiederholung der Frage bitten, wenn sie zu schnell gesprochen worden ist</p>
	<p>Lesen</p>	<p>10.3.1 - einfache Texte lesen, die Fakteninformationen zu Themen, die den Lernenden interessieren, enthalten, und diese Texte ganz gut verstehen;</p>

	<p>10.3.3 - ziemlich langen Text durchsehen, um notwendige Informationen zu finden; Informationen aus verschiedenen Textteilen oder aus verschiedenen Texten sammeln, um konkrete Aufgabe zu erfüllen;</p> <p>10.3.4 - aktuelle Informationen im alltäglichen schriftlichen Materialien finden und verstehen, z.B. in Briefen, Druckschriften und kurzen offiziellen Dokumenten;</p> <p>10.3.5 - mitkriegen, welche Hauptschlusfolgerungen in den Texten, die auf die Beweise irgendeines Standpunktes offensichtlich gerichtet sind, gemacht worden waren;</p> <p>10.3.6 - grundsätzliche Festlegungen eines einfachen Zeitungsartikels zu einem bekannten Thema aufzeigen;</p> <p>10.3.8 - einige unbekannte Papier- und Digitalhilfsmitteln für Bedeutungsüberprüfung und Erweiterung des Leseverstehens verwenden</p>
Schreiben	<p>10.4.1 - einfache zusammenhängende Texte zum breiten Kreis bekannter und den Lernenden interessierender Fragen schreiben, indem man einzelne kurze Elemente zusammen verbindet;</p> <p>10.4.2 - einfache, ausführliche Beschreibungen zu bekannten und den Lernenden interessierenden Fragen machen;</p> <p>10.4.3 - kurze einfache Essays zu den Themen, die den Lernenden interessieren, schreiben;</p> <p>10.4.6 - Mitteilungen, die Probleme erlauternde Fragen enthalten, schriftlich niederlegen;</p> <p>10.4.7 - ganz genaue Notizen, die man später gebrauchen kann, nach Diktat schreiben, wenn die Rede von einem Thema, das den Lernenden interessiert, geht;</p> <p>10.4.8 - kurze schriftliche Auszüge in einfachen Worten wiedergeben, indem man Formulierung und Struktur des Ausgangstextes verwendet</p>
Sprachverwendung	<p>10.5.1 - abstrakte zusammengesetzte Substantive und komplizierte Nominalgruppen zu bekannten allgemeinen und Lernthemen, auch zu unbekannt Themen verwenden;</p> <p>10.5.2 - Demonstrativ-, Relativ- und unbestimmte Pronomen, auch Adjektive und Adverbien, ihre Steigerungsstufen im Redefluss unbegrenzt verwenden;</p> <p>10.5.3 - Wissen über Deklination der Substantive und Adjektive, Pluralbildung der Substantive systematisieren; dieses Wissen bei der Aussagebildung zu bekannten allgemeinen und Lernthemen verwenden;</p> <p>10.5.4 - Wortbildungsarten (Affigierung, Wortzusammensetzung, Konversion); Hauptnormen der Sprachetikette (Klischees, verbreitete Bewertungslexik); Synonyme, Antonyme und andere Hilswörter bei der Aussagebildung zu bekannten allgemeinen und Lernthemen unbegrenzt verwenden;</p> <p>10.5.5 - Fragen, die verschiedene Zeit- und Modalformen der Verben einschließen, zu bekannten allgemeinen und Lernthemen verwenden;</p> <p>10.5.6 - erweiterte Attribute mit Partizip I und Partizip II (der lesende Schuler; das gelesene Buch) im Rahmen bekannter allgemeiner und Lernthemen verwenden;</p> <p>10.5.7 - Vielfalt von Zeitformen der Verben, Modalverben und</p>

		<p>ihrer Aquivalente, einige Passivformen der Verben zu bekannten allgemeinen und Lernthemen verwenden;</p> <p>10.5.8 - Konstruktionen haben/ sein + zu + Infinitiv zum Ausdruck der Notwendigkeit, Möglichkeit verwenden; Wissen über verschiedene Arten vom Modalausdruck systematisieren;</p> <p>10.5.9 - Konjunktivformen der Verben haben, sein, werden, können, mögen zum Ausdruck der hofflichen Bitte, des Wunsches; indirekte Frage mit Konjunktion ob zu bekannten allgemeinen und Lernthemen verwenden;</p> <p>10.5.11 - Satzreihe und Satzgefüge mit einleitenden Konjunktionen und Bindewörtern zu bekannten und zum Teil unbekanntem allgemeinen und Lernthemen verwenden;</p> <p>10.5.12 - Wissen über funktionale Bedeutung der Präpositionen, über verschiedene Verbindungsmittel im Text für Gewährleistung seiner Ganzheit und Verbundenheit (z.B. mit Hilfe von Adverbien zuerst, dann, nachher, zuletzt) im Redefluss verwenden.</p>
--	--	-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

2) Klasse (B1.2)

Themen	Abschnitte	Lernziele. Der Lernende muss:
1. Soziale Sicherheit Staatsfortschritt: 1.1 Verfassung Grundgesetz der Republik Kasachstan 1.2 Gesundheit der Nation – Grundlage der erfolgreichen Zukunft. Krankenversicherung	Hören	11.1.1 - grundsätzliche Festlegungen deutlich ausgesprochener Aussagen im Rahmen der Literaturnormen zu bekannten Themen, denen man im Berufsleben begegnet, verstehen; 11.1.3 - den Hauptfestlegungen dauernder Diskussion im Allgemeinen folgen, wenn alles deutlich und in der Literatursprache ausgesprochen wird; 11.1.4 - eine Vorlesung oder ein Gespräch zu Lern- und Berufsthemen verstehen, wenn deren Gegenstand bekannt ist und die Rede selbst einfach ist und klare Struktur hat; 11.1.5 - kurze einfache Gespräche zu bekannten Themen verstehen, wenn man langsam und normgerecht spricht; 11.1.7 - Informationen, die per Radio oder in Aufnahmen klingen und durch deutliche, normgerechte Aussprache gekennzeichnet sind, verstehen; 11.1.8 - den größten Teil von TV-Programmen zu Themen, die den Lernenden interessieren, verstehen, z.B. Interviews, kurze Vorlesungen, Reportagen beim langsamen und deutlichen Klingen
	Sprechen	11.2.1 - eine der Fragen, die den Lernenden interessieren, in Form der folgerichtigen Aussagen ganz flüssig und mit einfachen Sprachmitteln beschreiben können; 11.2.3 - eigenen Standpunkt erklären und begründen; die Meinung des Sprechpartners zu allgemeinen und Lernthemen einschätzen; 11.2.4 - Ursachen und verschiedene Lösungswege von etwas, Pläne und Handlungen ausführlich erklären; 11.2.6 - umfassenden Vortrag zu bekannten Themen halten, dabei soll er so leichtverständlich sein, dass man dem Gedanken während ganzen Vortrags folgen kann und seine grundsätzlichen Festlegungen ganz eindeutig erklärt sind; 11.2.7 - auf die Fragen zu eigenem Redebeitrag antworten und dabei zwischendurch um Wiederholung der Frage bitten, wenn sie zu schnell gesprochen worden ist; 11.2.8 - eigene Erfahrung, Gefühle und Reaktionen auf die

	Erfahrung mit Hilfe von einem komplizierten zusammenhängenden Text beschreiben
Lesen	<p>11.3.1 - einfache Texte in Details verstehen, die Fakteninformationen zu Themen, die den Lernenden interessieren, enthalten;</p> <p>11.3.3 - langen umfangreichen Text durchsehen, um notwendige Informationen zu finden; Informationen aus verschiedenen Textteilen oder aus verschiedenen Texten sammeln, um konkrete Aufgabe zu erfüllen;</p> <p>11.3.5 - Überlegungsweise zum Thema, das in einem Text angeschnitten ist, mitkriegen;</p> <p>11.3.6 - grundsätzliche Festlegungen verschiedenartiger Zeitungsartikel zu einem bekannten Thema aufzeigen;</p> <p>11.3.8 - unbekannte Papier- und Digitalhilfsmitteln für Bedeutungsüberprüfung und Erweiterung des Leseverstehens verwenden</p>
Schreiben	<p>11.4.2 - eigene Erfahrung, Gefühle und Reaktionen auf die Erfahrung mit Hilfe von einem einfachen zusammenhängenden Text beschreiben;</p> <p>11.4.3 - eigene Meinung zu gesammelten Fakteninformationen zu bekannten alltäglichen und sozialen Fragen zusammenfassen und ganz frei äußern;</p> <p>11.4.4 - persönliche Briefe und Zettel schreiben; beliebige notwendige Informationen anfragen; eindeutig darlegen, was man für wichtig hält;</p> <p>11.4.7 - Notizen während einer Vorlesung in Form einer Liste von Schlüsselpunkten machen, wenn das Thema bekannt und die Rede einfach, klar ausgesprochen und dialektnormativ ist;</p> <p>11.4.8 - kurze schriftliche Auszüge in einfachen Worten wiedergeben, indem man Formulierung und Struktur des Ausgangstextes verwendet</p>
Sprachverwendung	<p>11.5.1 - abstrakte zusammengesetzte Substantive und komplizierte Nominalgruppen zu unbekanntem allgemeinen und Lernthemen verwenden;</p> <p>11.5.2 - Demonstrativ-, Relativ- und unbestimmte Pronomen, auch Adjektive und Adverbien, ihre Steigerungsstufen im Redefluss unbegrenzt verwenden;</p> <p>11.5.3 - Wissen über Deklination der Substantive und Adjektive, Pluralbildung der Substantive systematisieren; dieses Wissen bei der Aussagebildung zu bekannten allgemeinen und Lernthemen verwenden;</p> <p>11.5.4 - produktive Wortbildungsarten (Affigierung, Wortzusammensetzung, Konversion); Hauptnormen der Sprachetikette (Klischees, verbreitete Bewertungslexik); Synonyme, Antonyme und andere Hilfsörter bei der Aussagebildung zu unbekanntem allgemeinen und Lernthemen unbegrenzt verwenden;</p> <p>11.5.5 - verschiedene Arten der Fragen, die verschiedene Zeit- und Modalformen der Verben einschließen, zu unbekanntem allgemeinen und Lernthemen verwenden;</p> <p>11.5.6 - erweiterte Attribute mit Partizip I und Partizip II (der</p>

		<p>lesende Schuler; das gelesene Buch) im Rahmen zum Teil unbekannter allgemeiner und Lernthemen verwenden;</p> <p>11.5.7 - Vielfalt von Zeitformen der Verben, Modalverben und ihrer Aquivalente, unter anderem Vielfalt von Passivformen der Verben zu bekannten und zum Teil unbekanntem allgemeinen und Lernthemen verwenden;</p> <p>11.5.8 - Vielfalt von Modalkonstruktionen, Satzreihe und Satzgefuge zu unbekanntem allgemeinen und Lernthemen verwenden;</p> <p>11.5.10 - Verben und dauerhafte Verbalgruppen mit komplizierterer Rektion wie aufhoren mit D., gratulieren zu D., bedanken sich bei D./ fur A., Angst haben vor D. zu bekannten und zum Teil unbekanntem allgemeinen und Lernthemen verwenden;</p> <p>11.5.11 - Konzessivsätze mit Konjunktionen obwohl/ obgleich zu bekannten und zum Teil unbekanntem allgemeinen und Lernthemen verwenden;</p> <p>11.5.12 - Wissen über funktionale Bedeutung der Präpositionen, über verschiedene Verbindungsmittel im Text für Gewährleistung seiner Ganzheit und Verbundenheit (z.B. mit Hilfe von Adverbien zuerst, dann, nachher, zuletzt) im Redefluss verwenden</p>
<p>2. Professionalismus – Forderung der Zeit: 2.1 IT-Technologien 2.2 Dialog der Kulturen</p>	<p>Hören</p>	<p>11.1.1 - grundsätzliche Festlegungen deutlich ausgesprochener Aussagen im Rahmen der Literaturnormen zu bekannten Themen, denen man im Berufsleben begegnet, verstehen;</p> <p>11.1.2 - einfache Informationsmitteilungen über gewöhnliche alltägliche Fragen und Themen, die mit dem Lernen und zukünftiger Berufstätigkeit verbunden sind, detailliert verstehen;</p> <p>11.1.3 - den Hauptfestlegungen dauernder Diskussion im Allgemeinen folgen, wenn alles deutlich und in der Literatursprache ausgesprochen wird;</p> <p>11.1.4 - eine Vorlesung oder ein Gespräch zu Lern- und Berufsthemen verstehen, wenn deren Gegenstand bekannt ist und die Rede selbst einfach ist und klare Struktur hat;</p> <p>11.1.5 - kurze einfache Gespräche zu bekannten Themen verstehen, wenn man langsam und normgerecht spricht;</p> <p>11.1.6 - detaillierte technische Instruktionen verstehen;</p> <p>11.1.7 - Informationen, die per Radio oder in Aufnahmen klingen und durch deutliche, normgerechte Aussprache gekennzeichnet sind, verstehen;</p> <p>11.1.8 - den größten Teil von TV-Programmen zu Themen, die den Lernenden interessieren, verstehen, z.B. Interviews, kurze Vorlesungen, Reportagen beim langsamen und deutlichen Klingen.</p>
	<p>Sprechen</p>	<p>11.2.1 - eine der Fragen, die den Lernenden interessieren, in Form der folgerichtigen Aussagen ganz flüssig und mit einfachen Sprachmitteln beschreiben können;</p> <p>11.2.2 - etwas ganz flüssig beschreiben oder in Form der folgerichtigen Aussagen erzählen; Handlung eines Buches oder eines Films erzählen, und eigene Reaktion darauf beschreiben;</p> <p>11.2.3 - eigenen Standpunkt erklären und begründen; die Meinung des Sprechpartners zu allgemeinen und Lernthemen</p>

		<p>einschätzen; 11.2.4 - Ursachen und verschiedene Lösungswege von etwas, Pläne und Handlungen ausführlich erklären; 11.2.6 - umfassenden Vortrag zu bekannten Themen halten, dabei soll er so leichtverständlich sein, dass man dem Gedanken während ganzen Vortrags folgen kann und seine grundsätzlichen Festlegungen ganz eindeutig erklärt sind; 11.2.7 - auf die Fragen zu eigenem Redebeitrag antworten und dabei zwischendurch um Wiederholung der Frage bitten, wenn sie zu schnell gesprochen worden ist; 11.2.8 - eigene Erfahrung, Gefühle und Reaktionen auf die Erfahrung mit Hilfe von einem komplizierten zusammenhängenden Text beschreiben</p>
	Lesen	<p>11.3.1 - einfache Texte in Details verstehen, die Fakteninformationen zu Themen, die den Lernenden interessieren, enthalten; 11.3.2 - Beschreibung von Ereignissen, Gefühlen und Wünschen in regelmäßiger persönlicher Korrespondenz unter Freunden verstehen; 11.3.3 - langen umfangreichen Text durchsehen, um notwendige Informationen zu finden; Informationen aus verschiedenen Textteilen oder aus verschiedenen Texten sammeln, um konkrete Aufgabe zu erfüllen; 11.3.4 - lange Texte schoneistiger und nichtschoneistiger Literatur zu einigen unbekanntem allgemeinen und Lernthemen lesen; 11.3.5 - Überlegungsweise zum Thema, das in einem Text angeschnitten ist, mitkriegen; 11.3.6 - grundsätzliche Festlegungen verschiedenartiger Zeitungsartikel zu einem bekannten Thema aufzeigen; 11.3.7 - einfach geschriebene Betriebsanleitungen verstehen; 11.3.8 - unbekanntem Papier- und Digitalhilfsmitteln für Bedeutungsüberprüfung und Erweiterung des Leseverstehens verwenden</p>
	Schreiben	<p>11.4.1 - einfache zusammenhängende Texte zum breiten Kreis bekannter und den Lernenden interessierender Fragen schreiben, indem man einzelne kurze Elemente zusammen verbindet; 11.4.2 - eigene Erfahrung, Gefühle und Reaktionen auf die Erfahrung mit Hilfe von einem einfachen zusammenhängenden Text beschreiben; 11.4.3 - eigene Meinung zu gesammelten Fakteninformationen zu bekannten alltäglichen und sozialen Fragen zusammenfassen und ganz frei äußern; 11.4.5 - persönliche Briefe schreiben, indem man über Nachrichten und eigene Gedanken zu abstrakten und kulturbezogenen Themen wie Musik und Film erzählt; 11.4.6 - Zetteln mit kurzer wichtiger Information den Freunden, Lehrern, dem Dienstpersonal und allen, die einen im Alltag umgeben, schreiben, indem man klar darlegt, was man für wichtig hält; 11.4.7 - Notizen während einer Vorlesung in Form einer Liste von Schlüsselpunkten machen, wenn das Thema bekannt und die Rede</p>

	<p>einfach, klar ausgesprochen und dialektnormativ ist; 11.4.8 - kurze schriftliche Auszüge in einfachen Worten wiedergeben, indem man Formulierung und Struktur des Ausgangstextes verwendet; 11.4.9 - eine Geschichte schriftlich wiedergeben</p>
<p>Sprachverwendung</p>	<p>11.5.1 - abstrakte zusammengesetzte Substantive und komplizierte Nominalgruppen zu unbekanntem allgemeinen und Lernthemen verwenden; 11.5.2 - Demonstrativ-, Relativ- und unbestimmte Pronomen, auch Adjektive und Adverbien, ihre Steigerungsstufen im Redefluss unbegrenzt verwenden; 11.5.3 - Wissen über Deklination der Substantive und Adjektive, Pluralbildung der Substantive systematisieren; dieses Wissen bei der Aussagebildung zu bekannten allgemeinen und Lernthemen verwenden; 11.5.4 - produktive Wortbildungsarten (Affigierung, Wortzusammensetzung, Konversion); Hauptnormen der Sprachetikette (Klischees, verbreitete Bewertungslexik); Synonyme, Antonyme und andere Hilfsörter bei der Aussagebildung zu unbekanntem allgemeinen und Lernthemen unbegrenzt verwenden; 11.5.5 - verschiedene Arten der Fragen, die verschiedene Zeit- und Modalformen der Verben einschließen, zu unbekanntem allgemeinen und Lernthemen verwenden; 11.5.6 - erweiterte Attribute mit Partizip I und Partizip II (der lesende Schüler; das gelesene Buch) im Rahmen zum Teil unbekannter allgemeiner und Lernthemen verwenden; 11.5.7 - Vielfalt von Zeitformen der Verben, Modalverben und ihrer Äquivalente, unter anderem Vielfalt von Passivformen der Verben zu bekannten und zum Teil unbekanntem allgemeinen und Lernthemen verwenden; 11.5.8 - Vielfalt von Modalkonstruktionen, Satzreihe und Satzgefüge zu unbekanntem allgemeinen und Lernthemen verwenden; 11.5.9 - substantivierte Partizipien, Konjunktivformen: wurde + Infinitiv, Präteritum Konjunktiv im Rahmen bekannter allgemeiner und Kernthemen verwenden; 11.5.10 - Verben und dauerhafte Verbalgruppen mit komplizierterer Rektion wie aufhören mit D., gratulieren zu D., bedanken sich bei D./ für A., Angst haben vor D. zu bekannten und zum Teil unbekanntem allgemeinen und Lernthemen verwenden; 11.5.11 - Konzessivsätze mit Konjunktionen obwohl/ obgleich zu bekannten und zum Teil unbekanntem allgemeinen und Lernthemen verwenden; 11.5.12 - Wissen über funktionale Bedeutung der Präpositionen, über verschiedene Verbindungsmittel im Text für Gewährleistung seiner Ganzheit und Verbundenheit (z.B. mit Hilfe von Adverbien zuerst, dann, nachher, zuletzt) im Redefluss verwenden 10.5.13. - Ausdrucksweisen der direkten und indirekten Rede zu bekannten und zum Teil unbekanntem allgemeinen und</p>

		Lernthemen verwenden
<p>3. Wiesind Fuhrereigenschaften zu entfalten:</p> <p>3.1 Diskussion. Disput. Offentliche Rede</p> <p>3.2 Selbstbildung und Selbstentwicklung gegenwartiger Jugendlichen</p> <p>3.3 Kasachstanischer Patriotismus, Rechte und Pflichten der Jugendlichen</p>	Horen	<p>11.1.1 - grundsatzliche Festlegungen deutlich ausgesprochener Aussagen im Rahmen der Literaturnormen zu bekannten Themen, denen man im Berufsleben begegnet, verstehen;</p> <p>11.1.2 - einfache Informationsmitteilungen uber gewohnliche alltagliche Fragen und Themen, die mit dem Lernen und zukunftiger Berufstatigkeit verbunden sind, detailliert verstehen;</p> <p>11.1.3 - den Hauptfestlegungen dauernder Diskussion im Allgemeinen folgen, wenn alles deutlich und in der Literatursprache ausgesprochen wird;</p> <p>11.1.4 - eine Vorlesung oder ein Gespräch zu Lern- und Berufsthemen verstehen, wenn deren Gegenstand bekannt ist und die Rede selbst einfach ist und klare Struktur hat;</p> <p>11.1.5 - kurze einfache Gespräche zu bekannten Themen verstehen, wenn man langsam und normgerecht spricht;</p> <p>11.1.7 - Informationen, die per Radio oder in Aufnahmen klingen und durch deutliche, normgerechte Aussprache gekennzeichnet sind, verstehen;</p> <p>11.1.8 - den gro?ten Teil von TV-Programmen zu Themen, die den Lernenden interessieren, verstehen, z.B. Interviews, kurze Vorlesungen, Reportagen beim langsamen und deutlichen Klingen</p>
	Sprechen	<p>11.2.1 - eine der Fragen, die den Lernenden interessieren, in Form der folgerichtigen Aussagen ganz flussig und mit einfachen Sprachmitteln beschreiben konnen;</p> <p>11.2.2 - etwas ganz flussig beschreiben oder in Form der folgerichtigen Aussagen erzahlen; Handlung eines Buches oder eines Films erzahlen, und eigene Reaktion darauf beschreiben;</p> <p>11.2.3 - eigenen Standpunkt erklaren und begrunden; die Meinung des Sprechpartners zu allgemeinen und Lernthemen einschutzen;</p> <p>11.2.4 - Ursachen und verschiedene Losungswege von etwas, Plane und Handlungen ausfuhrlich erklaren;</p> <p>11.2.5 - kurze Anzeigen, die ungeachtet fehlerhafter Betonung und Intonation leicht zu verstehen sind, zu Lern- und Berufsthemen machen;</p> <p>11.2.6 - umfassenden Vortrag zu bekannten Themen halten, dabei soll er so leichtverstandlich sein, dass man dem Gedanken wahrend ganzen Vortrags folgen kann und seine grundsatzlichen Festlegungen ganz eindeutig erklart sind;</p> <p>11.2.7 - auf die Fragen zu eigenem Redebeitrag antworten und dabei zwischendurch um Wiederholung der Frage bitten, wenn sie zu schnell gesprochen worden ist;</p> <p>11.2.8 - eigene Erfahrung, Gefuhle und Reaktionen auf die Erfahrung mit Hilfe von einem komplizierten zusammenhangenden Text beschreiben</p>
	Lesen	<p>11.3.1 - einfache Texte in Details verstehen, die Fakteninformationen zu Themen, die den Lernenden interessieren, enthalten;</p> <p>11.3.2 - Beschreibung von Ereignissen, Gefuhlen und Wunschen in regelma?iger personlicher Korrespondenz unter Freunden verstehen;</p>

	<p>11.3.3 - langen umfangreichen Text durchsehen, um notwendige Informationen zu finden; Informationen aus verschiedenen Textteilen oder aus verschiedenen Texten sammeln, um konkrete Aufgabe zu erfüllen;</p> <p>11.3.4 - lange Texte schongeeistiger und nichtschongeeistiger Literatur zu einigen unbekanntem allgemeinen und Lernthemen lesen;</p> <p>11.3.5 - Überlegungsweise zum Thema, das in einem Text angeschnitten ist, mitkriegen;</p> <p>11.3.6 - grundsätzliche Festlegungen verschiedenartiger Zeitungsartikel zu einem bekannten Thema aufzeigen;</p> <p>11.3.8 - unbekanntem Papier- und Digitalhilfsmitteln für Bedeutungsüberprüfung und Erweiterung des Leseverstehens verwenden;</p> <p>11.3.9 - Widersprüche in angeführten Argumenten in langen Texten zu verschiedenen allgemeinen und Lernthemen feststellen</p>
Schreiben	<p>11.4.1 - einfache zusammenhängende Texte zum breiten Kreis bekannter und den Lernenden interessierender Fragen schreiben, indem man einzelne kurze Elemente zusammen verbindet;</p> <p>11.4.2 - eigene Erfahrung, Gefühle und Reaktionen auf die Erfahrung mit Hilfe von einem einfachen zusammenhängenden Text beschreiben;</p> <p>11.4.3 - eigene Meinung zu gesammelten Fakteninformationen zu bekannten alltäglichen und sozialen Fragen zusammenfassen und ganz frei äußern;</p> <p>11.4.6 - Zetteln mit kurzer wichtiger Information den Freunden, Lehrern, dem Dienstpersonal und allen, die einen im Alltag umgeben, schreiben, indem man klar darlegt, was man für wichtig hält;</p> <p>11.4.7 - Notizen während einer Vorlesung in Form einer Liste von Schlüsselpunkten machen, wenn das Thema bekannt und die Rede einfach, klar ausgesprochen und dialektnormativ ist;</p> <p>11.4.8 - kurze schriftliche Auszüge in einfachen Worten wiedergeben, indem man Formulierung und Struktur des Ausgangstextes verwendet;</p> <p>11.4.9 - eine Geschichte schriftlich wiedergeben</p>
Sprachverwendung	<p>11.5.1 - abstrakte zusammengesetzte Substantive und komplizierte Nominalgruppen zu unbekanntem allgemeinen und Lernthemen verwenden;</p> <p>11.5.2 - Demonstrativ-, Relativ- und unbestimmte Pronomen, auch Adjektive und Adverbien, ihre Steigerungsstufen im Redefluss unbegrenzt verwenden;</p> <p>11.5.3 - Wissen über Deklination der Substantive und Adjektive, Pluralbildung der Substantive systematisieren; dieses Wissen bei der Aussagebildung zu bekannten allgemeinen und Lernthemen verwenden;</p> <p>11.5.4 - produktive Wortbildungsarten (Affigierung, Wortzusammensetzung, Konversion); Hauptnormen der Sprachetikette (Klischees, verbreitete Bewertungslexik); Synonyme, Antonyme und andere Hilfsörter bei der Aussagebildung zu unbekanntem allgemeinen und Lernthemen unbegrenzt verwenden;</p>

		<p>11.5.5 - verschiedene Arten der Fragen, die verschiedene Zeit- und Modalformen der Verben einschließen, zu unbekanntem allgemeinen und Lernthemen verwenden;</p> <p>11.5.7 - Vielfalt von Zeitformen der Verben, Modalverben und ihrer Äquivalente, unter anderem Vielfalt von Passivformen der Verben zu bekannten und zum Teil unbekanntem allgemeinen und Lernthemen verwenden;</p> <p>11.5.8 - Vielfalt von Modalkonstruktionen, Satzreihe und Satzgefüge zu unbekanntem allgemeinen und Lernthemen verwenden;</p> <p>11.5.9 - substantivierte Partizipien, Konjunktivformen: wurde + Infinitiv, Präteritum Konjunktiv im Rahmen bekannter allgemeiner und Kernthemen verwenden;</p> <p>11.5.10 - Verben und dauerhafte Verbalgruppen mit komplizierterer Rektion wie aufhören mit D., gratulieren zu D., bedanken sich bei D./ für A., Angst haben vor D. zu bekannten und zum Teil unbekanntem allgemeinen und Lernthemen verwenden;</p> <p>11.5.11 - Konzessivsätze mit Konjunktionen obwohl/ obgleich zu bekannten und zum Teil unbekanntem allgemeinen und Lernthemen verwenden;</p> <p>11.5.12 Wissen über funktionale Bedeutung der Präpositionen, über verschiedene Verbindungsmittel im Text für Gewährleistung seiner Ganzheit und Verbundenheit (z.B. mit Hilfe von Adverbien zuerst, dann, nachher, zuletzt) im Redefluss verwenden;</p> <p>10.5.13. - Ausdrucksweisen der direkten und indirekten Rede zu bekannten und zum Teil unbekanntem allgemeinen und Lernthemen verwenden</p>
<p>4. Wirtschaft und Konkurrenzfähigkeit des Landes:</p> <p>4.1 Diplomatische Beziehungen Kasachstans und Deutschlands</p> <p>4.2 Grüne Wirtschaft</p>	<p>Hören</p> <p>Sprechen</p>	<p>11.1.1 - grundsätzliche Festlegungen deutlich ausgesprochener Aussagen im Rahmen der Literaturnormen zu bekannten Themen, denen man im Berufsleben begegnet, verstehen;</p> <p>11.1.3 - den Hauptfestlegungen dauernder Diskussion im Allgemeinen folgen, wenn alles deutlich und in der Literatursprache ausgesprochen wird;</p> <p>11.1.4 - eine Vorlesung oder ein Gespräch zu Lern- und Berufsthemen verstehen, wenn deren Gegenstand bekannt ist und die Rede selbst einfach ist und klare Struktur hat;</p> <p>11.1.5 - kurze einfache Gespräche zu bekannten Themen verstehen, wenn man langsam und normgerecht spricht;</p> <p>11.1.7 - Informationen, die per Radio oder in Aufnahmen klingen und durch deutliche, normgerechte Aussprache gekennzeichnet sind, verstehen;</p> <p>11.1.8 - den größten Teil von TV-Programmen zu Themen, die den Lernenden interessieren, verstehen, z.B. Interviews, kurze Vorlesungen, Reportagen beim langsamen und deutlichen Klingen</p> <p>11.2.1 - eine der Fragen, die den Lernenden interessieren, in Form der folgerichtigen Aussagen ganz flüssig und mit einfachen Sprachmitteln beschreiben können;</p> <p>11.2.3 - eigenen Standpunkt erklären und begründen; die Meinung des Sprechpartners zu allgemeinen und Lernthemen einschätzen;</p> <p>11.2.4 - Ursachen und verschiedene Lösungswege von etwas,</p>

	<p>Plane und Handlungen ausführlich erklären; 11.2.6 - umfassenden Vortrag zu bekannten Themen halten, dabei soll er so leichtverständlich sein, dass man dem Gedanken während ganzen Vortrags folgen kann und seine grundsätzlichen Festlegungen ganz eindeutig erklärt sind; 11.2.7 - auf die Fragen zu eigenem Redebeitrag antworten und dabei zwischendurch um Wiederholung der Frage bitten, wenn sie zu schnell gesprochen worden ist</p>
Lesen	<p>11.3.1 - einfache Texte in Details verstehen, die Fakteninformationen zu Themen, die den Lernenden interessieren, enthalten; 11.3.3 - langen umfangreichen Text durchsehen, um notwendige Informationen zu finden; Informationen aus verschiedenen Textteilen oder aus verschiedenen Texten sammeln, um konkrete Aufgabe zu erfüllen; 11.3.4 - lange Texte schongeeistiger und nichtschongeeistiger Literatur zu einigen unbekanntem allgemeinen und Lernthemen lesen; 11.3.6 - grundsätzliche Festlegungen verschiedenartiger Zeitungsartikel zu einem bekannten Thema aufzeigen; 11.3.7 - einfach geschriebene Betriebsanleitungen verstehen; 11.3.8 - unbekanntem Papier- und Digitalhilfsmitteln für Bedeutungsüberprüfung und Erweiterung des Leseverstehens verwenden; 11.3.9 - Widersprüche in angeführten Argumenten in langen Texten zu verschiedenen allgemeinen und Lernthemen feststellen</p>
Schreiben	<p>11.4.3 - eigene Meinung zu gesammelten Fakteninformationen zu bekannten alltäglichen und sozialen Fragen zusammenfassen und ganz frei äußern; 11.4.5 - persönliche Briefe schreiben, indem man über Nachrichten und eigene Gedanken zu abstrakten und kulturbezogenen Themen wie Musik und Film erzählt; 11.4.6 - Zetteln mit kurzer wichtiger Information den Freunden, Lehrern, dem Dienstpersonal und allen, die einen im Alltag umgeben, schreiben, indem man klar darlegt, was man für wichtig hält; 11.4.7 - Notizen während einer Vorlesung in Form einer Liste von Schlüsselpunkten machen, wenn das Thema bekannt und die Rede einfach, klar ausgesprochen und dialektnormativ ist; 11.4.8 - kurze schriftliche Auszüge in einfachen Worten wiedergeben, indem man Formulierung und Struktur des Ausgangstextes verwendet; 11.4.9 - eine Geschichte schriftlich wiedergeben</p>
Sprachverwendung	<p>11.5.1 - abstrakte zusammengesetzte Substantive und komplizierte Nominalgruppen zu unbekanntem allgemeinen und Lernthemen verwenden; 11.5.2 - Demonstrativ-, Relativ- und unbestimmte Pronomen, auch Adjektive und Adverbien, ihre Steigerungsstufen im Redefluss unbegrenzt verwenden; 11.5.3 - Wissen über Deklination der Substantive und Adjektive, Pluralbildung der Substantive systematisieren; dieses Wissen bei</p>

	<p>der Aussagebildung zu bekannten allgemeinen und Lernthemen verwenden;</p> <p>11.5.4 - produktive Wortbildungsarten (Affigierung, Wortzusammensetzung, Konversion); Hauptnormen der Sprachetikette (Klischees, verbreitete Bewertungslexik); Synonyme, Antonyme und andere Hilfsörter bei der Aussagebildung zu unbekanntem allgemeinen und Lernthemen unbegrenzt verwenden;</p> <p>11.5.5 - verschiedene Arten der Fragen, die verschiedene Zeit- und Modalformen der Verben einschließen, zu unbekanntem allgemeinen und Lernthemen verwenden;</p> <p>11.5.6 -erweiterte Attribute mit Partizip I und Partizip II (der lesende Schüler; das gelesene Buch) im Rahmen zum Teil unbekannter allgemeiner und Lernthemen verwenden;</p> <p>11.5.7 - Vielfalt von Zeitformen der Verben, Modalverben und ihrer Äquivalente, unter anderem Vielfalt von Passivformen der Verben zu bekannten und zum Teil unbekanntem allgemeinen und Lernthemen verwenden;</p> <p>11.5.8 -Vielfalt von Modalkonstruktionen, Satzreihe und Satzgefüge zu unbekanntem allgemeinen und Lernthemen verwenden;</p> <p>11.5.9 - substantivierte Partizipien, Konjunktivformen: wurde + Infinitiv, Präteritum Konjunktiv im Rahmen bekannter allgemeiner und Kernthemen verwenden;</p> <p>11.5.10 -Verben und dauerhafte Verbalgruppen mit komplizierterer Rektion wie aufhören mit D., gratulieren zu D., bedanken sich bei D./ für A., Angst haben vor D. zu bekannten und zum Teil unbekanntem allgemeinen und Lernthemen verwenden;</p> <p>11.5.11 -Konzessivsätze mit Konjunktionen obwohl/ obgleich zu bekannten und zum Teil unbekanntem allgemeinen und Lernthemen verwenden;</p> <p>11.5.12Wissen über funktionale Bedeutung der Präpositionen, über verschiedene Verbindungsmitteln im Text für Gewährleistung seiner Ganzheit und Verbundenheit (z.B. mit Hilfe von Adverbien zuerst, dann, nachher, zuletzt) im Redefluss verwenden.</p> <p>11.5.13. - Ausdrucksweisen der direkten und indirekten Rede zu bekannten und zum Teil unbekanntem allgemeinen und Lernthemen verwenden.</p>
--	-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2017 жылғы 27 шілдедегі
№ 352 бұйрығына 186-қосымша

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 404-қосымша

РҚАО-ның

ескертпесі!

Бағдарлама жаңа редакцияда көзделген – ҚР Білім және ғылым министрінің

07.03.2019 № 105 (10-сынып оқушылары үшін 01.09.2029 бастап, 11-сынып оқушылары үшін 01.09.2030 бастап қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

Жалпы орта білім беру деңгейінің 10-11-сыныптарына арналған қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы "Француз тілі" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы

Chapitre 1. Conditions generales

1. Programme scolaire de type est determine dans le cadre du Standart obligatoire d'Etat de l'enseignement secondaire (elementaire, primaire, secondaire) approuve par la Decision gouvernementale de la Republique du Kazakhstan du 23 aout 2012 №1080.

2. L'importance de la discipline est definie par ce que le francais est la langue de la communication, de la science, du business, du tourisme et du sport. La connaissance de la langue francaise permet de:

1) augmenter l'assurance des apprenants aux relations dans de diverses situations de vie;

2) accorder l'acces a l'enseignement superieure non seulement au Kazakhstan, mais aussi a l'etranger;

3) continuer la formation technique au Kazakhstan et a l'etranger;

4) elargir l'acces des apprenants aux nouvelles et a l'information qui sont repandues en francais;

5) accorder les apprenants l'acces aux textes authentiques des oeuvres litteraires en francais;

6) presenter le Kazakhstan a l'interieur du pays et a l'etranger;

7) apprendre pendant toute la vie en s'appuyant sur les habitudes, la strategie de l'enseignement et les connaissances recues a l'ecole.

3. Le programme scolaire de la discipline "Langue francaise" est oriente vers le developpement des competences langagieres des apprenants (comprehension de l'oral, production orale, production ecrite, comprehension des ecrits). A la fin de l'enseignement secondaire general (10-11 classes) les apprenants doivent atteindre le niveau de langue B1.2 conformement au Cadre europeen commun de reference pour les langues.

Chapitre 2. Organisation du contenu de la discipline "Langue francaise"

1. Le volume du travail scolaire selon la discipline "Langue francaise" est :

1) en classe de 10e - 3 heures par semaine, 102 heures de l'annee scolaire;

2) en classe de 11e – 3 heures par semaine, 102 heures de l'annee scolaire.

2. Le programme scolaire contient les etapes de l'enseignement de la langue francaise (les classes) conformement aux niveaux de langue, les criteres d'evaluation de la langue selon competences (comprehension de l'oral, production orale, production ecrite, comprehension des ecrits), le plan a long terme pour toute la periode

de l'enseignement (classes de 10e et 11e) avec le sujet, les buts de l'enseignement, les criteres d'évaluation et les resultats attendus selon les classes et les niveaux.

3. Le contenu du programme scolaire selon la discipline " Langue francaise" est structure selon les paragraphes de l'enseignement (Contenu, Comprehension de l'oral, Production orale, Production ecrite, Comprehension des ecrits, Utilisation de la langue francaise).

4. Les buts de l'enseignement designes dans chaque chapitre permettent au professeur de planifier systematiquement le travail du developpement de tous les aspects de langue (comprehension de l'oral, production orale, production ecrite, comprehension des ecrits), evaluer les competences aquises des apprenants, les informer des etapes suivantes de l'apprentissage.

5. Dans le chapitre " Contenu " on presente les objectifs communs de l'enseignement de la langue francaise par classes.

6. Dans les chapitres " Comprehension de l'oral ", " Production orale ", " Production ecrite ", " Comprehension des ecrits " on prescrit les buts de l'enseignement selon les competences langagieres selon les niveaux de langue (B1.1, B1.2), l'acquisition desquels est orientee vers le resultat final de l'enseignement de la langue francaise.

7. Dans le chapitre "Utilisation de la langue francaise" l'apprenant fait connaissance avec les exigences de l'utilisation correcte des structures lexicales, grammaticales et syntaxiques de la langue francaise.

8. Contenu:

9. Classe de 10e (B1.1)

10. Aspect interculturel et communicatif :

1) participation a la communication interculturelle aux niveaux de vie sociau-culturelle avec les natifs ;

2) comprehension du contenu essentiel des discussions de longue duree, expression de son opinion ou interrogation sur les opinions des autres dans la conversation amicale, utilisation assez libre d'une grande quantite de moyens simples de langue pour exprimer presque n'importe quelle idee, decision des situations moins ordinaires de la vie ;

3) participation sans preparation a la conversation sur le sujet familier ;

4) depose de la plainte ;

5) charge de son initiative dans l'interview/consultation ;

6) redaction des textes simples coherents sur des sujets familiers ou interessants;

7) redaction des lettres personnelles en presentant ses emotions personnelles et ses impressions ;

8) possession des connaissances de culture et de civilisation, connaissance des normes de la communication et des stereotypes, des traits du caractere national et des particularites de la mentalite nationale des natifs, leur application dans la sphere reelie de langue et de culture ;

9) connaissances des regles de la construction des enonciations, leur groupement au texte ;

10) utilisation des enoces pour effectuer de diverses fonctions communicatives;

11) construction successive de l'ennonciation conformement aux modeles de la cooperation.

11. Aspect educatif :

1) formation de l'attitude positive a la langue francaise et la culture ;

2) respect de divers points de vue, manifestation de la tolerance, du sens civique pour la Patrie.

12. Aspect instructif :

levation du niveau de culture, de l'intelligence, de la connaissance du pays de la langue etudiee, du monde entier en employant la langue francaise.

13. Aspect pratique :

1) developpement des competences langagieres et de la perspicacite linguistique ; interet pour l'apprentissage de la langue francaise, developpement des caracteristiques positives de la personnalite : la volonte, la memoire, etc. ;

2) utilisation de la litterature referentielle, des nouvelles technologies de l'enseignement assurant l'efficacite de l'apprentissage de la langue dans les parametres donnees ;

3) expose logique et successif de ses idees, discussion sur des sujets courants, decision des situations communicatives inhabituelles ;

4) possession de larges representations sur le succes des cultures nationales (propre et de langue etrangere) dans le developpement de la culture humaine et sur le role de la langue maternelle et la culture et leur reflet dans la culture etrangere.

14. Aspect strategique:

1)possession des caracteristiques principales la personnalite linguistique secondaire qui est de maniere autonome capable et prete a la communication en langue etrangere.

15. Classe de 11e (B1.2)

16. Aspect interculturel et communicatif :

1) communication avec succes presque a tous les niveaux de vie avec les natifs ;

2) comprehension en detail du contenu essentiel des discussions de longue duree ;

3) comprehension du message-demande sur quelques problemes ;

4) mise a disposition de l'information necessaire en train des interviews/consultations (par exemple, decription des symptomes au medecin);

5) explication pourquoi il y a un probleme ;

6) expose en bref du sujet du recit, de l'article, du contenu de la conversation, de la discussion, du film documentaire ;

7) expression de son opinion et reponse a une serie de questions ;

8) participation dans la conversation preparee d'avance en controlant et en confirmant l'information presentee, recit comment quelque chose se fait en donnant les instructions precises ;

9) echange de l'information sur les problemes quotidiens et inhabituels ;

10) redaction des essais courts et simples sur les sujets interesses ;

11) possession des connaissances de culture et de civilisation, connaissance des normes de la communication et des stereotypes, des traits du caractere national et des particularites de la mentalite nationale des natifs, leur application dans la sphere reelle de langue et de culture ;

12) connaissances des regles de la construction des enonciations, leur groupement au texte ;

13) utilisation des enonciations d'une maniere autonome et sans conscience pour effectuer de diverses fonctions communicatives; savoir successivement construire l'ensonciation conformement aux modeles de la cooperation ;

14) construction successive de l'ensonciation conformement aux modeles de la cooperation.

17. Aspect educatif :

1) formation de l'attitude positive a la langue francaise et la culture;

2) respect de divers points de vue, manifestation de la tolerance, du sens civique pour la Patrie.

18. Aspect instructif :

1) elevation du niveau de culture, de l'intelligence, de la connaissance du pays de la langue etudiee, du monde entier en employant la langue francaise.

19. Aspect pratique :

1) developpement des competences langagieres et de la perspicacite linguistique ; interet pour l'apprentissage de la langue francaise, developpement des caracteristiques positives de la personnalite : la volonte, la memoire, etc. ;

2) utilisation de la litterature referentielle, des nouvelles technologies de l'enseignement assurant l'efficacite de l'apprentissage de la langue dans les parametres donnees ;

3) expose logique et successif de ses idées, discussion sur des sujets courants, décision des situations communicatives inhabituelles ;

4) possession de larges représentations sur le succès des cultures nationales (propre et de langue étrangère) dans le développement de la culture humaine et sur le rôle de la langue maternelle et la culture et leur reflet dans la culture étrangère.

20. Aspect stratégique:

1) possession des caractéristiques principales la personnalité linguistique secondaire qui est de manière autonome capable et prête à la communication en langue étrangère.

Chapitre 3. Système des objectifs d'apprentissage

21. Les objectifs d'apprentissage dans le programme sont présentés par le codage. Dans le code la première chiffre désigne la classe, la deuxième chiffre désigne le sous-chapitre, la troisième montre le numérotage de l'objet.

1) Compréhension de l'oral

L'apprenant doit:	
Classe de 10 ^e	Classe de 11 ^e
1.1	1.2
10.1.1 - comprendre les points essentiels quand un langage clair et standard est utilisé et s'il s'agit de sujets familiers concernant l'école, les loisirs, etc.	11.1.1 - comprendre les points essentiels quand un langage clair et standard est utilisé et s'il s'agit de sujets familiers concernant la sphère professionnelle
10.1.2 - comprendre une information factuelle directe sur des sujets de la vie quotidienne ou relatifs aux études en reconnaissant les messages généraux et les points de détail, à condition que l'articulation soit claire et l'accent courant.	11.1.2 - comprendre les messages généraux et les points de détail sur des sujets de la vie quotidienne relatifs aux études et aux activités professionnelles
10.1.3 - suivre les points principaux d'une longue discussion se déroulant en sa présence, à condition que la langue soit standard et clairement articulée	11.1.3 - suivre les points principaux d'une longue discussion se déroulant en sa présence, à condition que la langue soit standard et clairement articulée
10.1.4 - suivre une conférence ou un exposé dans le domaine scolaire à condition que le sujet soit familier et la présentation directe, simple et clairement structurée	11.1.4 - suivre une conférence ou un exposé dans le domaine scolaire et professionnel à condition que le sujet soit familier et la présentation directe, simple et clairement structurée
10.1.5 - suivre le plan général d'exposés courts sur des sujets familiers à condition que la langue en soit standard et clairement articulée	11.1.5 - suivre le plan général d'exposés courts en détail sur des sujets familiers à condition que la langue en soit standard et clairement articulée
10.1.6 - comprendre des informations techniques simples, tels que des modes d'emploi pour un équipement d'usage courant	11.1.6 - comprendre des informations techniques en détail
10.1.7 - comprendre l'information essentielle contenue dans la plupart des documents enregistrés ou radiodiffusés, dont le sujet est d'intérêt personnel et la langue standard clairement articulée	11.1.7 - comprendre les points principaux des bulletins d'information radiophoniques et de documents enregistrés simples, sur un sujet familier, si le débit est assez lent et la langue relativement articulée
10.1.8 - comprendre une grande partie des programmes télévisés sur des sujets d'intérêt personnel, tels que brèves interviews, conférences et journal télévisé si le débit est	11.1.8 - comprendre une grande partie des programmes télévisés sur des sujets d'intérêt personnel, tels que brèves interviews, conférences et journal télévisé si le débit est

relativement lent et la langue assez clairement articulée	relativement lent et la langue assez clairement articulée
-----------------------------------------------------------	-----------------------------------------------------------

2) Production orale

L'apprenant doit:	
Classe de 10 ^e	Classe de 11 ^e
1.1	1.2
10.2.1 - mener à assez bien une description directe et non compliquée de sujets variés dans son domaine en la présentant comme une succession linéaire de points	11.2.1 - mener à bien une description directe et non compliquée de sujets variés dans son domaine en la présentant comme une succession linéaire de points
10.2.2 - faire une description directe et simple de sujets familiers variés dans le cadre de son domaine d'intérêt, en décrivant ses sentiments et ses réactions	11.2.2 - rapporter assez couramment une narration ou une description simples sous forme d'une suite de points, raconter une histoire ou l'intrigue d'un livre ou d'un film et exprimer mes réactions
10.2.3 - développer une argumentation suffisamment bien pour être compris sans difficulté la plupart du temps	11.2.3 - expliquer, argumenter le point de vue et estimer le point de vue de l'interlocuteur sur les sujets totaux et d'étude
10.2.4 - donner brièvement raisons et explications relatives à des opinions, projets et actions	11.2.4 - donner brièvement raisons et explications relatives à des opinions, projets et actions
10.2.5 - faire de brèves annonces préparées sur un sujet proche des faits quotidiens dans son domaine scolaire, éventuellement même avec un accent et une intonation étrangers qui n'empêchent pas d'être clairement intelligible	11.2.5 - faire de brèves annonces préparées sur un sujet total dans son domaine scolaire et professionnel, éventuellement même avec un accent et une intonation étrangers qui n'empêchent pas d'être clairement intelligible
10.2.6 - faire un exposé simple et direct, préparé, sur un sujet familier dans son domaine qui soit assez clair pour être suivi sans difficulté la plupart du temps et dans lequel les points importants soient expliqués avec assez de précision	11.2.6 - faire un exposé détaillé sur un sujet familier dans son domaine qui soit assez clair pour être suivi sans difficulté la plupart du temps et dans lequel les points importants soient expliqués avec assez de précision
10.2.7 - gérer les questions qui suivent mais peut devoir faire répéter si le débit était rapide	11.2.7 - gérer les questions qui suivent mais peut devoir faire répéter si le débit était rapide
10.2.8 - relater en général ses expériences en décrivant ses sentiments et ses réactions	11.2.8 - relater en détail ses expériences en décrivant ses sentiments et ses réactions

3) Compréhension des écrits

L'apprenant doit:

Classe de 10 ^e	Classe de 11 ^e
1.1	1.2
10.3.1 - lire des textes factuels directs sur des sujets relatifs à son domaine et à ses intérêts avec un niveau satisfaisant de compréhension	11.3.1 - comprendre dans les détails les textes simples contenant l'information réelle au sujet intéressant
10.3.2 - comprendre la description d'événements, de sentiments et de souhaits suffisamment bien pour entretenir une correspondance régulière avec un correspondant ami	11.3.2 - comprendre la description d'événements, de sentiments et de souhaits suffisamment bien pour entretenir une correspondance régulière avec un correspondant ami
10.3.3 - parcourir un texte assez long pour y localiser une information cherchée et peut réunir des informations provenant de différentes parties du texte ou de textes différents afin d'accomplir une tâche spécifique	11.3.3 - parcourir un texte long pour y localiser une information cherchée et peut réunir des informations provenant de différentes parties du texte ou de textes différents afin d'accomplir une tâche spécifique
10.3.4 - trouver et comprendre l'information pertinente dans des écrits quotidiens tels que lettres, prospectus et courts	11.3.4 - lire de longs textes de belles lettres dans le cadre de certains sujets inconnus généraux et d'étude

documents officiels

- | | |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 10.3.5 - saisir quelles conclusions principales sont faites dans les textes evidemment diriges sur la preuve de quelque point de vue | 11.3.5 - saisir le fil des raisonnements selon le sujet aborde dans le texte |
| 10.3.6 - reconnaitre les points significatifs d'un article de journal direct et non complexe sur un sujet familier | 11.3.6 - reconnaitre les points significatifs d'un article de journal de differents type sur un sujet familier |
| 10.3.7 - comprendre le mode d'emploi d'un appareil s'il est direct, non complexe et redige clairement | 11.3.7 - comprendre le mode d'emploi d'un appareil |
| 10.3.8 - utiliser certaines ressources inconnues en papier et en chiffre pour le controle de la signification et l'elargissement de la comprehension | 11.3.8 - utiliser certaines ressources inconnues en papier et en chiffre pour le controle de la signification et l'elargissement de la comprehension |
| 10.3.9 - definir les non-conformites dans les arguments amenes dans les textes courts surdes sujets generaux et amenes dans les textes longssur des sujets generaux et d'etude | 11.3.9 - definir les non-conformites dans les arguments amenes dans les textes longssur des sujets generaux et d'etude |

4) Production ecrite

L'apprenant doit:	
Classe de 10 ^e	Classe de 11 ^e
1.1	1.2
10.4.1 - ecrire des textes articles simplement sur une gamme de sujets varies dans son domaine en liant une serie d'elements discrets en une sequence lineaire	11.4.1 - ecrire des textes articles simplement sur une gamme de sujets varies dans son domaine en liant une serie d'elements discrets en une sequence lineaire
10.4.2 - ecrire des descriptions detaillees simples et directes sur une gamme etendue de sujets familiers dans le cadre de son domaine d'interet	11.4.2 - decrire l'experience, en formulant les sentiments et la reaction a lui au texte simple coherent
10.4.3 - ecrire de brefs essais simples sur des sujets d'interet general	11.4.3 - additionner et communiquer assez librement opinion au sujet de l'information recueillie reelle sur les connaissances journalier et les problemes sociaux se trouvant dans le cadre du champ d'activite
10.4.4 - ecrire les lettres personnelles et les notes, en demandant l'information simple necessaire, en exposant nettement ce que trouve important	11.4.4 - ecrire les lettres personnelles et les notes, en demandant l'information simple necessaire, en exposant nettement ce que trouve important
10.4.5 - ecrire les lettres personnelles, en decrivant assez en detail l'experience, les evenements et les sentiments	11.4.5 - ecrire les lettres personnelles, en racontant des nouvelles et les idees selon les sujets abstraits ou les sujets concernant la culture: les musiques, les films
10.4.6 - inscrire les messages contenant les questions, les problemes expliquant	11.4.6 - ecrire les notes avec une importante information courte aux amis, aux professeurs, au personnel ou celui qui figure dans la vie journaliere, en exposant intelligiblement ce que trouve important
10.4.7 - faire sous la dictee les inscriptions assez exactes, de qui on peut se servir plus tard, a condition qu'il s'agit du sujet interessant	11.4.7 - faire l'inscription en forme de la liste des moments cles pendant le cours simple, a condition que le sujet soit familier, les paroles sont simples et est prononce nettement, sur le dialecte normatif
10.4.8 - paraphraser par la langue simple les fragments courts ecrits, en utilisant la formulation et la structure du texte initial	11.4.8 - paraphraser par la langue simple les fragments courts ecrits, en utilisant la formulation et la structure du texte initial
10.4.9 - reproduire l'histoire a l'ecrit	10.4.9 - reproduire l'histoire a l'ecrit

5) Utilisation de la langue

L'apprenant doit:	
Classe de 10 ^e	Classe de 11 ^e
1.1	1.2
10.5.1 - utiliser les noms abstraits composés et les groupes nominatifs composés sur des sujets familiers généraux et d'étude ainsi que des sujets inconnus	11.5.1 - utiliser les noms abstraits composés et les groupes nominatifs composés sur des sujets familiers généraux et d'étude ainsi que des sujets inconnus
10.5.2 - utiliser de divers adjectifs quantitatifs pour les noms calculables et incalculables sur des sujets généraux et d'étude familiers	11.5.2 - utiliser les adjectifs quantitatifs pour les noms calculables incalculables et les groupes nominatifs des sujets généraux et d'étude inconnus
10.5.3 - utiliser de divers adjectifs complexes et les adjectifs ordinaires à titre des participes et les degrés de comparaison sur des sujets généraux et d'étude familiers	11.5.3 - utiliser les adjectifs complexes et les adjectifs ordinaires à titre des participes, les structures comparatives à l'aide desquelles on peut former les structures comparatives sur des sujets généraux et d'étude inconnus
10.5.4 - utiliser les synonymes, les antonymes et d'autres mots-outils à titre des prédéterminatifs sur des sujets généraux et d'étude familiers	11.5.4 - utiliser les mots déterminants et prédéterminatifs sur des sujets généraux et d'étude inconnus
10.5.5 - utiliser les questions qui comprennent de différentes formes temporelles et modales des verbes sur des sujets généraux et d'étude familiers	11.5.5 - utiliser de différents types des questions sur des sujets généraux et d'étude inconnus
10.5.6 - utiliser les pronoms, y compris le pronom indéfini "on" et les pronoms quantitatifs sur des sujets généraux et d'étude familiers	11.5.6 - utiliser les pronoms relatifs, démonstratifs, indéfinis quantitatifs et une grande quantité de pronoms sur des sujets généraux et d'étude familiers et partiellement inconnus
10.5.7 - utiliser la variété des formes achevées simples, y compris certaines formes passives, compléments circonstanciels de temps et de lieu sur des sujets généraux et d'étude familiers	11.5.7 - utiliser la variété des formes achevées simples, y compris certaines formes passives, compléments circonstanciels de temps et de lieu sur des sujets généraux et d'étude inconnus
10.5.8 - utiliser de diverses formes du futur, y compris la forme passive sur des sujets généraux et d'étude familiers	11.5.8 - utiliser de diverses formes du futur, y compris la forme passive sur des sujets généraux et d'étude inconnus
10.5.9 - utiliser une grande variété de formes actives et passives simples du Présent et du Passé au discours direct et indirect sur des sujets généraux et d'étude familiers	11.5.9 - utiliser une grande variété de formes actives et passives simples du Présent et du Passé au discours direct et indirect sur des sujets généraux et d'étude inconnus
10.5.10 - utiliser les formes du présent continu et les formes inachevées au passé, y compris la variété des formes passives sur des sujets généraux et d'étude familiers	11.5.10 - utiliser les formes du présent continu et les formes inachevées au passé, y compris la variété des formes passives sur des sujets généraux et d'étude inconnus
10.5.11 - utiliser une grande variété de formes présentées pour les demandes, les questions et les ordres, y compris les questions indirectes et insérées sur des sujets généraux et d'étude familiers	11.5.11 - utiliser une grande variété de formes présentées pour les demandes, les questions et les ordres, y compris les questions indirectes sur des sujets généraux et d'étude inconnus
10.5.12 - utiliser une grande variété de formes des adverbes comparatifs réguliers et irréguliers sur des sujets généraux et d'étude familiers	11.5.12 - utiliser une grande variété de formes des adverbes comparatifs réguliers et irréguliers sur des sujets généraux et d'étude inconnus
10.5.13 - utiliser les formes modales du passé pour exprimer le regret, la critique sur des sujets généraux et d'étude familiers	11.5.13 - utiliser les formes modales du passé pour exprimer le regret, la critique sur des sujets généraux et d'étude familiers et partiellement inconnus
10.5.14 - utiliser les prépositions devant les noms et les adjectifs, les noms géographiques sur des sujets	11.5.14 - utiliser les prépositions devant les noms et les adjectifs, les noms géographiques sur des sujets généraux et

generaux et d'etude familiares	d'etude familiares et partiellement inconnus
10.5.15 - utiliser les formes de l'infinitif apres les verbes et les adjectifs; les formes du gerondif et du Subjonctif et commencer a utiliser les verbes de phrase sur des sujets generaux et d'etude familiares	11.5.15 - utiliser les formes de l'infinitif des verbes, du gerondif utiliser les verbes de phrase, les propositions subordonnees composees de but, de condition, de mode d'emploi sur des sujets generaux et d'etude familiares
10.5.16 - utiliser de differentes conjonctions, le conditionnel avec " SI " sur des sujets generaux et d'etude familiares	11.5.16 - utiliser le conditionnel avec SI, les structures infinitives (les complements et les sujets composes); les constructions participes et impersonnelles dans les propositions sur des sujets generaux et d'etude familiares
10.5.17 - employer activement les formes de l'Indicatif et du Subjonctif des verbes sur des sujets generaux et d'etude familiares	11.5.17 - employer activement les formes de l'Indicatif et du Subjonctif des verbes sur des sujets generaux et d'etude familiares et partiellement inconnus

22. Ce programme scolaire est effectue en conformite avec le Plan a long terme du Programme scolaire de type de la discipline " Langue francaise " pour les classes de 10^e a 11^e au niveau de l'enseignement secondaire general d'apres le nouveau contenu.

23. La repartition des heures dans le trimestre par section et dans les sections varie a la discretion de l'enseignant.

Жалпы орта білім беру деңгейінің 10-11-сыныптарына арналған қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы "Француз тілі" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасына қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің 10-11-сыныптарына арналған қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы бағыттағы "Француз тілі" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) Classe de 10^e:

Sujet	Chapitres	Les objectifs d'apprentissage.
1. Garanties sociales – reussite de l'Etat: 1.1 Securite sociale et garanties 1.2 Position civique active	Comprehension de l'oral	10.1.1 - comprendre les points essentiels quand un langage clair et standard est utilise et s'ils'agit de sujets familiares concernant l'ecole, les loisirs, etc.; 10.1.3 - suivre les points principaux d'une longue discussion se deroulant en sa presence, a condition que la langue soit standard et clairement articulee; 10.1.5 - suivre le plan general d'exposes courts sur des sujets familiares a condition que la langue en soit standard et clairement articulee; 10.1.8 - comprendre une grande partie des programmes televises sur des sujets d'interet personnel, tels que breves interviews, conferences et journal televises si le debit est relativement lent et la langue assez clairement articulee
	Production orale	10.2.1 - mener a assez bien une description directe et non compliquee de sujets varies dans son domaine en la presentant comme une succession lineaire de points; 10.2.2 - faire une description directe et simple de sujets familiares varies dans le cadre de son domaine d'interet, en decrivant ses sentiments et ses reactions; 10.2.3 - developper une argumentation suffisamment bien pour etre compris

		<p>sans difficulté la plupart du temps;</p> <p>10.2.4 - donner brièvement raisons et explications relatives a des opinions, projets et actions;</p> <p>10.2.5 - faire de breves annonces preparees sur un sujet proche des faits quotidiens dans son domaine scolaire, eventuellement meme avec un accent et une intonation etrangers qui n'empechent pas d'etre clairement intelligible;</p> <p>10.2.7 - gerer les questions qui suivent mais peut devoir faire repeter si le debit etait rapide;</p> <p>10.2.8 - relater en general ses experiences en decrivant ses sentiments et ses reactions</p>
	Comprehension des ecrits	<p>10.3.1 - lire des textes factuels directs sur des sujets relatifs a son domaine et a ses interets avec un niveau satisfaisant de comprehension;</p> <p>10.3.3 - parcourir un texte assez long pour y localiser une information cherchee et peut reunir des informations provenant de differentes parties du texte ou de textes differents afin d'accomplir une tache specifique;</p> <p>10.3.4 - trouver et comprendre l'information pertinente dans des ecrits quotidiens tels que lettres, prospectus et courts documents officiels;</p> <p>10.3.5 - saisir, quelles conclusions principales sont faites dans les textes evidemment diriges sur la preuve de quelque point de vue;</p> <p>10.3.6 - reconnaitre les points significatifs d'un article de journal direct et non complexe sur un sujet familier;</p> <p>10.3.8 - utiliser certaines ressources inconnues en papier et en chiffre pour le controle de la signification et l'elargissement de la comprehension;</p> <p>10.3.9 - definir les non-conformites dans les arguments amenes dans les textes courts surdes sujets generaux et d'etude</p>
	Production ecrite	<p>10.4.1 - ecrire des textes articles simplement sur une gamme de sujets varies dans son domaine en liant une serie d'elements discrets en une sequence lineaire;</p> <p>10.4.2 - ecrire des descriptions detaillees simples et directes sur une gamme etendue de sujets familiers dans le cadre de son domaine d'interet;</p> <p>10.4.3 - ecrire de brefs essais simples sur des sujets d'interet general;</p> <p>10.4.6 - inscrire les messages contenant les questions, les problemes expliquant;</p> <p>10.4.7 - faire sous la dictee les inscriptions assez exactes, de qui on peut se servir plus tard, a condition qu'il s'agit du sujet interessant;</p> <p>10.4.8 - paraphraser par la langue simple les fragments courts ecrits, en utilisant la formulation et la structure du texte initial</p>
	Utilisation de la langue francaise	<p>10.5.5 - utiliser les questions qui comprennent de differentes formes temporelles et modales des verbes sur des sujets generaux et d'etude familiers;</p> <p>10.5.9 - utiliser une grande variete de formes actives et passives simples du Present et du Passe au discours direct et indirect sur des sujets generaux et d'etude familiers;</p> <p>10.5.15 - utiliser les formes de l'infinitif apres les verbes et les adjectifs;les formes du gerondif et du Subjonctif et commencer a utiliser les verbes de phrase sur des sujets generaux et d'etude familiers;</p> <p>10.5.16 - utiliser de differentes conjonctions, le conditionnel avec " SI "sur des sujets generaux et d'etude familiers.</p>
2. Professionnalisme - exigence du temps:	Comprehension de l'oral	10.1.2 - comprendre une information factuelle directe sur des sujets de la vie quotidienne ou relatifs aux etudes en reconnaissant les messages

<p>2.1 Formation - voievers le succes</p> <p>2.2 Qualites professionnelles du futur specialiste</p>		<p>generaux et les points de detail, a condition que l'articulation soit claire et l'accent courant;</p> <p>10.1.3 - suivre les points principaux d'une longue discussion se deroulant en sa presence, a condition que la langue soit standard et clairement articulee;</p> <p>10.1.4 - suivre une conference ou un expose dans le domaine scolaire a condition que le sujet soit familier et la presentation directe, simple et clairement structuree;</p> <p>10.1.5 - suivre le plan general d'exposes courts sur des sujets familiers a condition que la langue en soit standard et clairement articulee;</p> <p>10.1.6 - comprendre des informations techniques simples, tels que des modes d'emploi pour un equipement d'usage courant;</p> <p>10.1.7 - comprendre l'information essentiel contenue dans la plupart des documents enregistres ou radiodiffuses, dont le sujet est d'interet personnel et la langue standard clairement articulee;</p> <p>10.1.8 - comprendre une grande partie des programmes televises sur des sujets d'interet personnel, tels que breves interviews, conferences et journal televise si le debit est relativement lent et la langue assez clairement articulee</p>
	<p>Production orale</p>	<p>10.2.1 - mener a assez bien une description directe et non compliquee de sujets varies dans son domaine en la presentant comme une succession lineaire de points;</p> <p>10.2.2 - faire une description directe et simple de sujets familiers varies dans le cadre de son domaine d'interet, en decrivant ses sentiments et ses reactions;</p> <p>10.2.3 - developper une argumentation suffisamment bien pour etre compris sans difficulte la plupart du temps;</p> <p>10.2.4 - donner brievement raisons et explications relatives a des opinions, projets et actions;</p> <p>10.2.6 - faire un expose simple et direct, prepare, sur un sujet familier dans son domaine qui soit assez clair pour etre suivi sans difficulte la plupart du temps et dans lequel les points importants soient expliques avec assez de precision;</p> <p>10.2.7 - gerer les questions qui suivent mais peut devoir faire repeter si le debit etait rapide</p>
	<p>Comprehension des ecrits</p>	<p>10.3.1 - lire des textes factuels directs sur des sujets relatifs a son domaine et a ses interets avec un niveau satisfaisant de comprehension;</p> <p>10.3.2 - comprendre la description d'evenements, de sentiments et de souhaits suffisamment bien pour entretenir une correspondance reguliere avec un correspondant ami;</p> <p>10.3.3 - parcourir un texte assez long pour y localiser une information cherchee et peut reunir des informations provenant de differentes parties du texte ou de textes differents afin d'accomplir une tache specifique;</p> <p>10.3.5 - saisir, quelles conclusions principales sont faites dans les textes evidemment diriges sur la preuve de quelque point de vue</p> <p>10.3.6 - reconnaitre les points significatifs d'un article de journal direct et non complexe sur un sujet familier</p> <p>10.3.7 - comprendre le mode d'emploi d'un appareil s'il est direct, non complexe et redige clairement</p> <p>10.3.8 - utiliser certaines ressources inconnues en papier et en chiffre pour le controle de la signification et l'elargissement de la comprehension</p> <p>10.3.9 - definir les non-conformites dans les arguments amenes dans les</p>

		textes courts surdes sujets generaux et d'etude
	Production ecrite	<p>10.4.1 - ecrire des textes articles simplement sur une gamme de sujets varies dans son domaine en liant une serie d'elements discrets en une sequence lineaire;</p> <p>10.4.2 - ecrire des descriptions detaillees simples et directes sur une gamme etendue de sujets familiers dans le cadre de son domaine d'interet;</p> <p>10.4.3 - ecrire de brefs essais simples sur des sujets d'interet general;</p> <p>10.4.4 - ecrire les lettres personnelles et les notes, en demandant l'information simple necessaire, en exposant nettement ce que trouve important;</p> <p>10.4.5 - ecrire les lettres personnelles, en decrivant assez en detail l'experience, les evenements et les sentiments;</p> <p>10.4.6 - inscrire les messages contenant les questions, les problemes expliquant;</p> <p>10.4.7 - faire sous la dictee les inscriptions assez exactes, de qui on peut se servir plus tard, a condition qu'il s'agit du sujet interessant;</p> <p>10.4.8 - paraphraser par la langue simple les fragments courts ecrits, en utilisant la formulation et la structure du texte initial;</p> <p>10.4.9 -reproduire l'histoire a l'ecrit</p>
	Utilisation de la langue francaise	<p>10.5.1 - utiliser les noms abstraits composes et les groupes nominatifs composes sur des sujets familiers generaux et d'etude ainsi que des sujets inconnus;</p> <p>10.5.2 - utiliser de divers adjectifs quantitatifs pour les noms calculables et incalculables sur des sujets generaux et d'etude familiers;</p> <p>10.5.3 - utiliser de divers adjectifs complexes et les adjectifs ordinaires a titre des participes et les degre de comparaison sur des sujets generaux et d'etude familiers;</p> <p>10.5.5 - utiliser les questions qui comprennent de differentes formes temporelles et modales des verbes sur des sujets generaux et d'etude familiers;</p> <p>10.5.7 - utiliser la variete des formes achevees simples, y compris certaines formes passives, complements circonstanciels de temps et de lieu sur des sujets generaux et d'etude familiers;</p> <p>10.5.13 - utiliser les formes modales du passe pour exprimer le regret, la critique sur des sujets generaux et d'etude familiers;</p> <p>10.5.14 - utiliser les prepositions devant les noms et les adjectifs, les noms geographiques sur des sujets generaux et d'etude familiers;</p> <p>10.5.15 - utiliser les formes de l'infinitif apres les verbes et les adjectifs;les formes du gerondif et du Subjonctif et commencer a utiliser les verbes de phrase sur des sujets generaux et d'etude familiers;</p> <p>10.5.17 - employer activement les formes de l'Indicatif et du Subjonctif des verbes sur des sujets generaux et d'etude familiers</p>
3. Comment developper les qualites de leader: 3.1 Organisation des loisirs de la jeunesse 3.2 Relations interpersonnelles.	Comprehension de l'oral	<p>10.1.1 - comprendre les points essentiels quand un langage clair et standard est utilise et s'ils'agit de sujets familiers concernant l'ecole, lesloisirs, etc.;</p> <p>10.1.3 - suivre les points principaux d'une longue discussion se deroulant en sa presence, a condition que la langue soit standard et clairement articulee;</p> <p>10.1.4 - suivre une conference ou un expose dans le domaine scolaire a condition que le sujet soit familier et la presentation directe, simple et clairement structuree;</p> <p>10.1.5 - suivre le plan general d'exposes courts sur des sujets familiers a</p>

<p>Resolution des conflits</p>		<p>condition que la langue en soit standard et clairement articulee; 10.1.7 - comprendre l'information essentiel contenue dans la plupart des documents enregistres ou radiodiffuses, dont le sujet est d'interet personnel et la langue standard clairement articulee; 10.1.8 - comprendre une grande partie des programmes televises sur des sujets d'interet personnel, tels que breves interviews, conferences et journal televise si le debit est relativement lent et la langue assez clairement articulee</p>
	<p>Production orale</p>	<p>10.2.1 - mener a assez bien une description directe et non compliquee de sujets varies dans son domaine en la presentant comme une succession lineaire de points; 10.2.2 - faire une description directe et simple de sujets familiers varies dans le cadre de son domaine d'interet, en decrivant ses sentiments et ses reactions; 10.2.3 - developper une argumentation suffisamment bien pour etre compris sans difficulte la plupart du temps; 10.2.4 - donner brievement raisons et explications relatives a des opinions, projets et actions; 10.2.6 - faire un expose simple et direct, prepare, sur un sujet familier dans son domaine qui soit assez clair pour etre suivi sans difficulte la plupart du temps et dans lequel les points importants soient expliques avec assez de precision; 10.2.7 - gerer les questions qui suivent mais peut devoir faire repeter si le debit etait rapide; 10.2.8 - relater en general ses experiences en decrivant ses sentiments et ses reactions</p>
	<p>Comprehension des ecrits</p>	<p>10.3.1 - lire des textes factuels directs sur des sujets relatifs a son domaine et a ses interets avec un niveau satisfaisant de comprehension; 10.3.2 - comprendre la description d'evenements, de sentiments et de souhaits suffisamment bien pour entretenir une correspondance reguliere avec un correspondant ami; 10.3.3 - parcourir un texte assez long pour y localiser une information cherchee et peut reunir des informations provenant de differentes parties du texte ou de textes differents afin d'accomplir une tache specifique; 10.3.5 - saisir, quelles conclusions principales sont faites dans les textes evidemment diriges sur la preuve de quelque point de vue 10.3.6 - reconnaitre les points significatifs d'un article de journal direct et non complexe sur un sujet familier 10.3.8 - utiliser certaines ressources inconnues en papier et en chiffre pour le controle de la signification et l'elargissement de la comprehension 10.3.9 - definir les non-conformites dans les arguments amenes dans les textes courts surdes sujets generaux et d'etude</p>
	<p>Production ecrite</p>	<p>10.4.1 - ecrire des textes articles simplement sur une gamme de sujets varies dans son domaine en liant une serie d'elements discrets en une sequence lineaire; 10.4.2 - ecrire des descriptions detaillees simples et directes sur une gamme etendue de sujets familiers dans le cadre de son domaine d'interet; 10.4.3 - ecrire de brefs essais simples sur des sujets d'interet general; 10.4.5 - ecrire les lettres personnelles, en decrivant assez en detail l'experience, les evenements et les sentiments; 10.4.6 - inscrire les messages contenant les questions, les problemes</p>

		<p>expliquant; 10.4.7 - faire sous la dictée les inscriptions assez exactes, de qui on peut se servir plus tard, à condition qu'il s'agit du sujet intéressant; 10.4.8 - paraphraser par la langue simple les fragments courts écrits, en utilisant la formulation et la structure du texte initial</p>
<p>4. Science et technique : 4.1 Kazakhstan sur l'arène mondiale 4.2 Compétitivité de l'économie nationale du Kazakhstan</p>	<p>Utilisation de la langue française</p> <p>Comprehension de l'oral</p>	<p>10.5.1 - utiliser les noms abstraits composés et les groupes nominatifs composés des sujets familiers généraux et d'étude ainsi que des sujets inconnus; 10.5.2 - utiliser de divers adjectifs quantitatifs pour les noms calculables et incalculables sur des sujets généraux et d'étude familiers; 10.5.4 - utiliser les synonymes, les antonymes et d'autres mots-outils à titre des prédéterminatifs sur des sujets généraux et d'étude familiers; 10.5.6 - utiliser les pronoms, y compris le pronom indéfini "on" et les pronoms quantitatifs sur des sujets généraux et d'étude familiers; 10.5.7 - utiliser la variété des formes achevées simples, y compris certaines formes passives, compléments circonstanciels de temps et de lieu sur des sujets généraux et d'étude familiers; 10.5.9 - utiliser une grande variété de formes actives et passives simples du Présent et du Passé au discours direct et indirect sur des sujets généraux et d'étude familiers; 10.5.10 - utiliser les formes du présent continu et les formes inachevées au passé, y compris la variété des formes passives sur des sujets généraux et d'étude familiers; 10.5.11 - utiliser une grande variété de formes présentées pour les demandes, les questions et les ordres, y compris les questions indirectes et insérées sur des sujets généraux et d'étude familiers; 10.5.12 - utiliser une grande variété de formes des adverbes comparatifs réguliers et irréguliers sur des sujets généraux et d'étude familiers; 10.5.14 - utiliser les prépositions devant les noms et les adjectifs, les noms géographiques sur des sujets généraux et d'étude familiers; 10.5.15 - utiliser les formes de l'infinitif après les verbes et les adjectifs; les formes du gérondif et du Subjonctif et commencer à utiliser les verbes de phrase sur des sujets généraux et d'étude familiers; 10.5.16 - utiliser de différentes conjonctions, le conditionnel avec " SI " sur des sujets généraux et d'étude familiers</p> <p>10.1.3 - suivre les points principaux d'une longue discussion se déroulant en sa présence, à condition que la langue soit standard et clairement articulée; 10.1.4 - suivre une conférence ou un exposé dans le domaine scolaire à condition que le sujet soit familier et la présentation directe, simple et clairement structurée; 10.1.5 - suivre le plan général d'exposés courts sur des sujets familiers à condition que la langue en soit standard et clairement articulée; 10.1.7 - comprendre l'information essentielle contenue dans la plupart des documents enregistrés ou radiodiffusés, dont le sujet est d'intérêt personnel et la langue standard clairement articulée; 10.1.8 - comprendre une grande partie des programmes télévisés sur des sujets d'intérêt personnel, tels que brèves interviews, conférences et journal télévisé si le débit est relativement lent et la langue assez clairement articulée</p>

	Production orale	<p>10.2.1 - mener a assez bien une description directe et non compliquee de sujets varies dans son domaine en la presentant comme une succession lineaire de points;</p> <p>10.2.3 - developper une argumentation suffisamment bien pour etre compris sans difficulte la plupart du temps ;</p> <p>10.2.4 - donner brievement raisons et explications relatives a des opinions, projets et actions;</p> <p>10.2.5 - faire de breves annonces preparees sur un sujet proche des faits quotidiens dans son domaine scolaire, eventuellement meme avec un accent et une intonation etrangers qui n'empechent pas d'etre clairement intelligible;</p> <p>10.2.6 - faire un expose simple et direct, prepare, sur un sujet familier dans son domaine qui soit assez clair pour etre suivi sans difficulte la plupart du temps et dans lequel les points importants soient expliques avec assez de precision;</p> <p>10.2.7 - gerer les questions qui suivent mais peut devoir faire repeter si le debit etait rapide</p>
	Comprehension des ecrits	<p>10.3.1 - lire des textes factuels directs sur des sujets relatifs a son domaine et a ses interets avec un niveau satisfaisant de comprehension;</p> <p>10.3.3 - parcourir un texte assez long pour y localiser une information cherchee et peut reunir des informations provenant de differentes parties du texte ou de textes differents afin d'accomplir une tache specifique;</p> <p>10.3.4 - trouver et comprendre l'information pertinente dans des ecrits quotidiens tels que lettres, prospectus et courts documents officiels</p> <p>10.3.5 - saisir, quelles conclusions principales sont faites dans les textes evidemment diriges sur la preuve de quelque point de vue</p> <p>10.3.6 - reconnaitre les points significatifs d'un article de journal direct et non complexe sur un sujet familier</p> <p>10.3.8 - utiliser certaines ressources inconnues en papier et en chiffre pour le controle de la signification et l'elargissement de la comprehension</p>
	Production ecrite	<p>10.4.1 - ecrire des textes articles simplement sur une gamme de sujets varies dans son domaine en liant une serie d'elements discrets en une sequence lineaire;</p> <p>10.4.2 - ecrire des descriptions detaillees simples et directes sur une gamme etendue de sujets familiers dans le cadre de son domaine d'interet;</p> <p>10.4.3 - ecrire de brefs essais simples sur des sujets d'interet general;</p> <p>10.4.6 - inscrire les messages contenant les questions, les problemes expliquant;</p> <p>10.4.7 - faire sous la dictee les inscriptions assez exactes, de qui on peut se servir plus tard, a condition qu'il s'agit du sujet interessant;</p> <p>10.4.8 - paraphraser par la langue simple les fragments courts ecrits, en utilisant la formulation et la structure du texte initial;</p>
	Utilisation de la langue francaise	<p>10.5.1 - utiliser les noms abstraits composes et les groupes nominatifs composessur des sujets familiers generaux et d'etude ainsi que des sujets inconnus;</p> <p>10.5.3 - utiliser de divers adjectifs complexes et les adjectifs ordinaires a titre des participes et les degre de comparaison sur des sujets generaux et d'etude familiers;</p> <p>10.5.4 - utiliser les synonymes, les antonymes et d'autres mots-outils a titre des predeterminatifs sur des sujets generaux et d'etude familiers;</p> <p>10.5.5 - utiliser les questions qui comprennent de differentes formes</p>

	<p>temporelles et modales des verbes sur des sujets generaux et d'etude familiaux;</p> <p>10.5.6 - utiliser les pronoms, y compris le pronom indefini "on" et les pronoms quantitatifs sur des sujets generaux et d'etude familiaux;</p> <p>10.5.7 - utiliser la variete des formes achevees simples, y compris certaines formes passives, complements circonstanciels de temps et de lieu sur des sujets generaux et d'etude familiaux;</p> <p>10.5.9 - utiliser une grande variete de formes actives et passives simples du Present et du Passe au discours direct et indirect sur des sujets generaux et d'etude familiaux;</p> <p>10.5.13 - utiliser les formes modales du passe pour exprimer le regret, la critique sur des sujets generaux et d'etude familiaux;</p> <p>10.5.14 - utiliser les prepositions devant les noms et les adjectifs, les noms geographiques sur des sujets generaux et d'etude familiaux</p>
--	------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

2) Classe de 11^e:

Sujet	Chapitres	Les objectifs d'apprentissage.
<p>1. Garanties sociales – reussite de l'Etat:</p> <p>1.1 Constitution – loi fondamentale du Kazakhstan</p> <p>1.2 Sante de la nation – base du futur fructueux. Assurance medicale</p>	Comprehension de l'oral	<p>11.1.1 - comprendre les points essentiels quand un langage clair et standard est utilise et s'il s'agit de sujets familiaux concernant la sphere professionnelle;</p> <p>11.1.3 - suivre les points principaux d'une longue discussion se deroulant en sa presence, a condition que la langue soit standard et clairement articulee;</p> <p>11.1.4 - suivre une conference ou un expose dans le domaine scolaire et professionnel a condition que le sujet soit familier et la presentation directe, simple et clairement structuree;</p> <p>11.1.5 - suivre le plan general d'exposes courts en detail sur des sujets familiaux a condition que la langue en soit standard et clairement articulee;</p> <p>11.1.7 - comprendre les points principaux des bulletins d'information radiophoniques et de documents enregistres simples, sur un sujet familier, si le debit est assez lent et la langue relativement articulee;</p> <p>11.1.8 - comprendre une grande partie des programmes televises sur des sujets d'interet personnel, tels que breves interviews, conferences et journal televises si le debit est relativement lent et la langue assez clairement articulee</p>
	Production orale	<p>11.2.1 - mener a bien une description directe et non compliquee de sujets varies dans son domaine en la presentant comme une succession lineaire de points;</p> <p>11.2.3 - expliquer, argumenter le point de vue et estimer le point de vue de l'interlocuteur sur les sujets totaux et d'etude;</p> <p>11.2.4 - donner brievement raisons et explications relatives a des opinions, projets et actions;</p> <p>11.2.6 - faire un expose detaille sur un sujet familier dans son domaine qui soit assez clair pour etre suivi sans difficulte la plupart du temps et dans lequel les points importants soient expliques avec assez de precision;</p> <p>11.2.7 - gerer les questions qui suivent mais peut devoir faire repeter si le debit etait rapide;</p> <p>11.2.8 - relater en detail ses experiences en decrivant ses sentiments et ses reactions</p>
	Comprehension	11.3.1 - comprendre dans les details les textes simples contenant

des écrits	<p>l'information réelle au sujet intéressant;</p> <p>11.3.3 - parcourir un texte long pour y localiser une information cherchée et peut réunir des informations provenant de différentes parties du texte ou de textes différents afin d'accomplir une tâche spécifique;</p> <p>11.3.5 - saisir le fil des raisonnements selon le sujet abordé dans le texte;</p> <p>11.3.6 - reconnaître les points significatifs d'un article de journal de différents types sur un sujet familier;</p> <p>11.3.8 - utiliser certaines ressources inconnues en papier et en chiffre pour le contrôle de la signification et l'élargissement de la compréhension;</p>
Production écrite	<p>11.4.2 - décrire l'expérience, en formulant les sentiments et la réaction à lui au texte simple cohérent;</p> <p>11.4.3 - additionner et communiquer assez librement opinion au sujet de l'information recueillie réelle sur les connaissances journalières et les problèmes sociaux se trouvant dans le cadre du champ d'activité;</p> <p>11.4.4 - écrire les lettres personnelles et les notes, en demandant l'information simple nécessaire, en exposant nettement ce que trouve important;</p> <p>11.4.7 - faire l'inscription en forme de la liste des moments clés pendant le cours simple, à condition que le sujet soit familier, les paroles sont simples et est prononcées nettement, sur le dialecte normatif;</p> <p>11.4.8 - paraphraser par la langue simple les fragments courts écrits, en utilisant la formulation et la structure du texte initial;</p>
Utilisation de la langue française	<p>11.5.5 - utiliser de différents types des questions sur des sujets généraux et d'étude inconnus</p> <p>11.5.7 - utiliser la variété des formes achevées simples, y compris certaines formes passives, compléments circonstanciels de temps et de lieu sur des sujets généraux et d'étude inconnus</p> <p>11.5.8 - utiliser de diverses formes du futur, y compris la forme passive sur des sujets généraux et d'étude inconnus</p> <p>11.5.9 - utiliser une grande variété de formes actives et passives simples du Présent et du Passé au discours direct et indirect sur des sujets généraux et d'étude inconnus</p> <p>11.5.10 - utiliser les formes du présent continu et les formes inachevées au passé, y compris la variété des formes passives sur des sujets généraux et d'étude inconnus</p> <p>11.5.11 - utiliser une grande variété de formes présentées pour les demandes, les questions et les ordres, y compris les questions indirectes sur des sujets généraux et d'étude inconnus</p> <p>11.5.12 - utiliser une grande variété de formes des adverbes comparatifs réguliers et irréguliers sur des sujets généraux et d'étude inconnus</p> <p>11.5.15 - utiliser les formes de l'infinitif des verbes, du gérondif utiliser les verbes de phrase, les propositions subordonnées composées de but, de condition, de mode d'emploi sur des sujets généraux et d'étude familiaux</p> <p>11.5.16 - utiliser le conditionnel avec SI, les structures infinitives (les compléments et les sujets composés); les constructions participes et impersonnelles dans les propositions sur des sujets généraux et d'étude familiaux</p>

	Comprehension de l'oral	<p>11.1.1 - comprendre les points essentiels quand un langage clair et standard est utilise et s'il s'agit de sujets familiers concernant la sphere professionnelle;</p> <p>11.1.2 - comprendre les messages generaux et les points de detail sur des sujets de la vie quotidienne relatifs aux etudes et aux activites professionnelles;</p> <p>11.1.3 - suivre les points principaux d'une longue discussion se deroulant en sa presence, a condition que la langue soit standard et clairement articulee;</p> <p>11.1.4 - suivre une conference ou un expose dans le domaine scolaire et professionnel a condition que le sujet soit familier et la presentation directe, simple et clairement structuree;</p> <p>11.1.5 - suivre le plan general d'exposes courts en detail sur des sujets familiers a condition que la langue en soit standard et clairement articulee;</p> <p>11.1.6 - comprendre des informations techniques en detail;</p> <p>11.1.7 - comprendre les points principaux des bulletins d'information radiophoniques et de documents enregistres simples, sur un sujet familier, si le debit est assez lent et la langue relativement articulee;</p> <p>11.1.8 - comprendre une grande partie des programmes televises sur des sujets d'interet personnel, tels que breves interviews, conferences et journal televises si le debit est relativement lent et la langue assez clairement articulee</p>
<p>2. Professionnalisme - exigence du temps:</p> <p>2.1 IT technologies</p> <p>2.2 Dialogue des cultures</p>	Production orale	<p>11.2.1 - mener a bien une description directe et non compliquee de sujets varies dans son domaine en la presentant comme une succession lineaire de points;</p> <p>11.2.2 - rapporter assez couramment une narration ou une description simples sous forme d'une suite de points, raconter une histoire ou l'intrigue d'un livre ou d'un film et exprimer mes reactions;</p> <p>11.2.3 - expliquer, argumenter le point de vue et estimer le point de vue de l'interlocuteur sur les sujets totaux et d'etude;</p> <p>11.2.4 - donner brievement raisons et explications relatives a des opinions, projets et actions;</p> <p>11.2.6 - faire un expose detaille sur un sujet familier dans son domaine qui soit assez clair pour etre suivi sans difficulte la plupart du temps et dans lequel les points importants soient expliques avec assez de precision;</p> <p>11.2.7 - gerer les questions qui suivent mais peut devoir faire repeter si le debit etait rapide;</p> <p>11.2.8 - relater en detail ses experiences en decrivant ses sentiments et ses reactions</p>
	Comprehension des ecrits	<p>11.3.1 - comprendre dans les details les textes simples contenant l'information reelle au sujet interessant;</p> <p>11.3.2 - comprendre la description d'evenements, de sentiments et de souhaits suffisamment bien pour entretenir une correspondance reguliere avec un correspondant ami;</p> <p>11.3.3 - parcourir un texte long pour y localiser une information cherchee et peut reunir des informations provenant de differentes parties du texte ou de textes differents afin d'accomplir une tache specifique;</p> <p>11.3.4 - lire de longs textes de belles lettres dans le cadre de certains sujets inconnus generaux et d'etude;</p>

	<p>11.3.5 - saisir le fil des raisonnements selon le sujet aborde dans le texte;</p> <p>11.3.6 - reconnaitre les points significatifs d'un article de journal de differents type sur un sujet familier;</p> <p>11.3.7 -comprendre le mode d'emploi d'un appareil;</p> <p>11.3.8 - utiliser certaines ressources inconnues en papier et en chiffre pour le controle de la signification et l'elargissement de la comprehension;</p>
Production ecrite	<p>11.4.1 - ecrire des textes articles simplement sur une gamme de sujets varies dans son domaine en liant une serie d'elements discrets en une sequence lineaire;</p> <p>11.4.2 - decrire l'experience, en formulant les sentiments et la reaction a lui au texte simple coherent;</p> <p>11.4.3 - additionner et communiquer assez librement opinion au sujet de l'information recueillie reelle sur les connaissances journalier et les problemes sociaux se trouvant dans le cadre du champ d'activite;</p> <p>11.4.5 - ecrire les lettres personnelles, en racontant des nouvelles et les idees selon les sujets abstraits ou les sujets concernant la culture: les musiques, les films;</p> <p>11.4.6 - ecrire les notes avec une importante information courte aux amis, aux professeurs, au personnel ou celui qui figure dans la vie journaliere, en exposant intelligiblement ce que trouve important;</p> <p>11.4.7 - faire l'inscription en forme de la liste des moments cles pendant le cours simple, a condition que le sujet soit familier, les paroles sont simples et est prononce nettement, sur le dialecte normatif;</p> <p>11.4.8 - paraphraser par la langue simple les fragments courts ecrits, en utilisant la formulation et la structure du texte initial;</p> <p>11.4.9 - reproduire l'histoire a l'ecrit</p>
Utilisation de la langue francaise	<p>11.5.5 - utiliser de differents types des questions sur des sujets generaux et d'etude inconnus</p> <p>11.5.9 - utiliser une grande variete de formes actives et passives simples du Present et du Passe au discours direct et indirect sur des sujets generaux et d'etude inconnus</p> <p>11.5.11 - utiliser une grande variete de formes presentees pour les demandes, les questions et les ordres, y compris les questions indirectes sur des sujets generaux et d'etude inconnus</p> <p>11.5.12 - utiliser une grande variete de formes des adverbes comparatifs reguliers et irreguliers sur des sujets generaux et d'etude inconnus</p> <p>11.5.13 - utiliser les formes modales du passe pour exprimer le regret, la critique sur des sujets generaux et d'etude familiers et partiellement inconnus</p> <p>11.5.14 - utiliser les prepositions devant les noms et les adjectifs, les noms geographiques sur des sujets generaux et d'etude familiers et partiellement inconnus</p> <p>11.5.15 - utiliser les formes de l'infinitif des verbes, du gerondif utiliser les verbes de phrase, les propositions subordonnees composees de but, de condition, de mode d'emploi sur des sujets generaux et d'etude familiers</p> <p>11.5.16 - utiliser le conditionnel avec SI, les structures infinitives (les complements et les sujets composes); les constructions participes et impersonnelles dans les propositions sur des sujets generaux et d'etude</p>

		<p>familiers</p> <p>11.5.17 - employer activement les formes de l'Indicatif et du Subjonctif des verbes sur des sujets generaux et d'etude familiers et partiellement inconnus</p>
<p>3. Comment developper les qualites de leader:</p> <p>3.1</p> <p>Dispute. Discussion. Prise de parole</p> <p>3.2</p> <p>Auto-education et auto-developpement de la jeunesse contemporaine</p>	<p>Comprehension de l'oral</p>	<p>11.1.1 - comprendre les points essentiels quand un langage clair et standard est utilise et s'il s'agit de sujets familiers concernant la sphere professionnelle;</p> <p>11.1.2 - comprendre les messages generaux et les points de detail sur des sujets de la vie quotidienne relatifs aux etudes et aux activites professionnelles;</p> <p>11.1.3 - suivre les points principaux d'une longue discussion se deroulant en sa presence, a condition que la langue soit standard et clairement articulee;</p> <p>11.1.4 - suivre une conference ou un expose dans le domaine scolaire et professionnel a condition que le sujet soit familier et la presentation directe, simple et clairement structuree;</p> <p>11.1.5 - suivre le plan general d'exposes courts en detail sur des sujets familiers a condition que la langue en soit standard et clairement articulee;</p> <p>11.1.7 - comprendre les points principaux des bulletins d'information radiophoniques et de documents enregistres simples, sur un sujet familier, si le debit est assez lent et la langue relativement articulee;</p> <p>11.1.8 - comprendre une grande partie des programmes televises sur des sujets d'interet personnel, tels que breves interviews, conferences et journal televises si le debit est relativement lent et la langue assez clairement articulee</p>
	<p>Production orale</p>	<p>11.2.1 - mener a bien une description directe et non compliquee de sujets varies dans son domaine en la presentant comme une succession lineaire de points;</p> <p>11.2.2 - rapporter assez couramment une narration ou une description simples sous forme d'une suite de points, raconter une histoire ou l'intrigue d'un livre ou d'un film et exprimer mes reactions;</p> <p>11.2.3 - expliquer, argumenter le point de vue et estimer le point de vue de l'interlocuteur sur les sujets totaux et d'etude;</p> <p>11.2.4 - donner brievement raisons et explications relatives a des opinions, projets et actions;</p> <p>11.2.5 - faire de breves annonces preparees sur un sujet total dans son domaine scolaire et professionnel, eventuellement meme avec un accent et une intonation etrangers qui n'empechent pas d'etre clairement intelligible;</p> <p>11.2.6 - faire un expose detaille sur un sujet familier dans son domaine qui soit assez clair pour etre suivi sans difficulte la plupart du temps et dans lequel les points importants soient expliques avec assez de precision;</p> <p>11.2.7 - gerer les questions qui suivent mais peut devoir faire repeter si le debit etait rapide;</p> <p>11.2.8 - relater en detail ses experiences en decrivant ses sentiments et ses reactions</p>
	<p>Comprehension des ecrits</p>	<p>11.3.1 - comprendre dans les details les textes simples contenant l'information reelle au sujet interessant;</p> <p>11.3.2 - comprendre la description d'evenements, de sentiments et de</p>

	<p>souhaits suffisamment bien pour entretenir une correspondance régulière avec un correspondant ami;</p> <p>11.3.3 - parcourir un texte long pour y localiser une information cherchée et peut réunir des informations provenant de différentes parties du texte ou de textes différents afin d'accomplir une tâche spécifique;</p> <p>11.3.4 - lire de longs textes de belles lettres dans le cadre de certains sujets inconnus généraux et d'étude;</p> <p>11.3.5 - saisir le fil des raisonnements selon le sujet abordé dans le texte;</p> <p>11.3.6 - reconnaître les points significatifs d'un article de journal de différents types sur un sujet familier;</p> <p>11.3.8 - utiliser certaines ressources inconnues en papier et en chiffre pour le contrôle de la signification et l'élargissement de la compréhension;</p> <p>11.3.9 - définir les non-conformités dans les arguments amenés dans les textes longs sur des sujets généraux et d'étude</p>
Production écrite	<p>11.4.1 - écrire des textes articulés simplement sur une gamme de sujets variés dans son domaine en liant une série d'éléments discrets en une séquence linéaire;</p> <p>11.4.2 - décrire l'expérience, en formulant les sentiments et la réaction à lui au texte simple cohérent;</p> <p>11.4.3 - additionner et communiquer assez librement opinion au sujet de l'information recueillie réelle sur les connaissances journalières et les problèmes sociaux se trouvant dans le cadre du champ d'activité;</p> <p>11.4.6 - écrire les notes avec une importante information courte aux amis, aux professeurs, au personnel ou celui qui figure dans la vie journalière, en exposant intelligiblement ce que trouve important;</p> <p>11.4.7 - faire l'inscription en forme de la liste des moments clés pendant le cours simple, à condition que le sujet soit familier, les paroles sont simples et est prononcées nettement, sur le dialecte normatif;</p> <p>11.4.8 - paraphraser par la langue simple les fragments courts écrits, en utilisant la formulation et la structure du texte initial;</p> <p>11.4.9 - reproduire l'histoire à l'écrit</p>
Utilisation de la langue française	<p>11.5.1 - utiliser les noms abstraits composés et les groupes nominatifs composés sur des sujets familiers généraux et d'étude ainsi que des sujets inconnus;</p> <p>11.5.3 - utiliser les adjectifs complexes et les adjectifs ordinaires à titre des participes, les structures comparatives à l'aide desquelles on peut former les structures comparatives sur des sujets généraux et d'étude inconnus;</p> <p>11.5.4 - utiliser les mots déterminants et prédéterminants sur des sujets généraux et d'étude inconnus;</p> <p>11.5.7 - utiliser la variété des formes achevées simples, y compris certaines formes passives, compléments circonstanciels de temps et de lieu sur des sujets généraux et d'étude inconnus;</p> <p>11.5.8 - utiliser de diverses formes du futur, y compris la forme passive sur des sujets généraux et d'étude inconnus;</p> <p>11.5.13 - utiliser les formes modales du passé pour exprimer le regret, la critique sur des sujets généraux et d'étude familiers et partiellement inconnus</p>

<p>4. Economie et competitivite du pays: 4.1 Relations diplomatiques du Kazakhstan et de la France 4.2 Economieverte</p>	<p>Comprehension de l'oral</p>	<p>11.1.1 - comprendre les points essentiels quand un langage clair et standard est utilise et s'il s'agit de sujets familiers concernant la sphere professionnelle; 11.1.3 - suivre les points principaux d'une longue discussion se deroulant en sa presence, a condition que la langue soit standard et clairement articulee; 11.1.4 - suivre une conference ou un expose dans le domaine scolaire et professionnel a condition que le sujet soit familier et la presentation directe, simple et clairement structuree; 11.1.5 - suivre le plan general d'exposes courts en detail sur des sujets familiers a condition que la langue en soit standard et clairement articulee; 11.1.7 - comprendre les points principaux des bulletins d'information radiophoniques et de documents enregistres simples, sur un sujet familier, si le debit est assez lent et la langue relativement articulee; 11.1.8 - comprendre une grande partie des programmes televises sur des sujets d'interet personnel, tels que breves interviews, conferences et journal televises si le debit est relativement lent et la langue assez clairement articulee</p>
	<p>Production orale</p>	<p>11.2.1 - mener a bien une description directe et non compliquee de sujets varies dans son domaine en la presentant comme une succession lineaire de points; 11.2.3 - expliquer, argumenter le point de vue et estimer le point de vue de l'interlocuteur sur les sujets totaux et d'etude; 11.2.4 - donner brievement raisons et explications relatives a des opinions, projets et actions; 11.2.6 - faire un expose detaille sur un sujet familier dans son domaine qui soit assez clair pour etre suivi sans difficulte la plupart du temps et dans lequel les points importants soient expliques avec assez de precision; 11.2.7 - gerer les questions qui suivent mais peut devoir faire repeter si le debit etait rapide</p>
	<p>Comprehension des ecrits</p>	<p>11.3.1 - comprendre dans les details les textes simples contenant l'information reelle au sujet interessant; 11.3.3 - parcourir un texte long pour y localiser une information cherchee et peut reunir des informations provenant de differentes parties du texte ou de textes differents afin d'accomplir une tache specifique; 11.3.4 - lire de longs textes de belles lettres dans le cadre de certains sujets inconnus generaux et d'etude; 11.3.6 - reconnaitre les points significatifs d'un article de journal de differents type sur un sujet familier; 11.3.7 - comprendre le mode d'emploi d'un appareil; 11.3.8 - utiliser certaines ressources inconnues en papier et en chiffre pour le controle de la signification et l'elargissement de la comprehension; 11.3.9 - definir les non-conformites dans les arguments amenes dans les textes longsur des sujets generaux et d'etude</p>
	<p>Production ecrite</p>	<p>11.4.3 - additionner et communiquer assez librement opinion au sujet de l'information recueillie reelle sur les connaissances journalier et les problemes sociaux se trouvant dans le cadre du champ d'activite;</p>

	<p>11.4.5 - écrire les lettres personnelles, en racontant des nouvelles et les idées selon les sujets abstraits ou les sujets concernant la culture: les musiques, les films;</p> <p>11.4.6 - écrire les notes avec une importante information courte aux amis, aux professeurs, au personnel ou celui qui figure dans la vie journalière, en exposant intelligiblement ce que trouve important;</p> <p>11.4.7 - faire l'inscription en forme de la liste des moments clés pendant le cours simple, à condition que le sujet soit familier, les paroles sont simples et est prononcée nettement, sur le dialecte normatif;</p> <p>11.4.8 - paraphraser par la langue simple les fragments courts écrits, en utilisant la formulation et la structure du texte initial;</p> <p>11.4.9 - reproduire l'histoire à l'écrit</p>
Utilisation de la langue française	<p>11.5.1 - utiliser les noms abstraits composés et les groupes nominatifs composés sur des sujets familiers généraux et d'étude ainsi que des sujets inconnus;</p> <p>11.5.2 - utiliser les adjectifs quantitatifs pour les noms calculables incalculables et les groupes nominatifs des sujets généraux et d'étude inconnus;</p> <p>11.5.4 - utiliser les mots déterminants et prédéterminants sur des sujets généraux et d'étude inconnus;</p> <p>11.5.8 - utiliser de diverses formes du futur, y compris la forme passive sur des sujets généraux et d'étude inconnus;</p> <p>11.5.12 - utiliser une grande variété de formes des adverbes comparatifs réguliers et irréguliers sur des sujets généraux et d'étude inconnus;</p> <p>11.5.13 - utiliser les formes modales du passé pour exprimer le regret, la critique sur des sujets généraux et d'étude familiers et partiellement inconnus;</p> <p>11.5.14 - utiliser les prépositions devant les noms et les adjectifs, les noms géographiques sur des sujets généraux et d'étude familiers et partiellement inconnus;</p> <p>11.5.15 - utiliser les formes de l'infinitif des verbes, du gérondif utiliser les verbes de phrase, les propositions subordonnées composées de but, de condition, de mode d'emploi sur des sujets généraux et d'étude familiers.</p>

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2017 жылғы 27 шілдедегі
№ 352 бұйрығына 187-қосымша

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 405-қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математика бағытындағы 10-11-сыныптарына арналған "Алгебра және анализ бастамалары" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Оқу бағдарламасы "Білім берудің барлық деңгейінің мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттарын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы №604 бұйрығымен

бекітілген Жалпы орта білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес әзірленген (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 17669 болып тіркелген).

Ескерту. 1-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Білім және ғылым министрінің 07.03.2019 № 105 (10-сынып оқушылары үшін 01.09.2019, 11-сынып оқушылары үшін 01.09.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

2. Жалпы орта білім беру деңгейінде "Алгебра және анализ бастамалары" пәнін оқыту маңызды болып табылады, себебі оқушылардың функционалдық сауаттылығын қалыптастыру үшін неғұрлым тиімді әдістерді ұсынады және логикалық, абстрактілік, кеңістіктік, сыни ойлау қабілетін дамытуға ықпал етеді, шынайылықты танудың ғылыми әдістерін меңгереді, математиканың практикалық маңыздылығын жете түсінеді. Пайымдаулардағы қорытындыларды негіздеуде математикалық тілдің қолдану қажеттілігі оқушылардан математикалық терминологияны, логикалық конструкциялар мен таңбаларды еркін пайдалануын талап етеді, адамның жалпы мәдениетін қалыптастыруға ықпал етеді.

3. Мақсаты: практикалық іс-әрекетте қолдануға, басқа пәндерді игеруге, білім алуды жалғастыруға қажетті математикалық білімді оқушылардың меңгеруі; жалпы адами құндылықтар және ұлттық мәдениеттің озық салт-дәстүрлер негізінде оқушылардың зияткерлігін дамыту.

4. Міндеттері:

1) Бағдарламаның "Сандар", "Алгебра", "Статистика және ықтималдықтар теориясы", "Математикалық модельдеу және анализ" бөлімдері бойынша математикалық білім, білік және дағдыларын әрі қарай қалыптастыру мен дамытуға жағдай жасау;

2) математикалық тіл мен негізгі математикалық заңдарды қолдану дағдыларын дамытуға ықпал ету;

3) әртүрлі мәнмәтіндегі есептерді шешуде санды қатынастар мен кеңістіктік формаларды оқып білуге жәрдем беру;

4) нақты процестерді сипаттайтын математикалық модельдерді құру және интерпретациялау дағдыларын дамыту;

5) әртүрлі теориялық облыстар мен практикалық іс-әрекеттерде зерттеулер және есептер шешу үшін математикалық әдістерді қолданудың дағдыларын дамыту;

6) логикалық және сын тұрғысынан ойлау, шығармашылық қабілеттерін дамыту;

7) коммуникативтік, әртүрлі дереккөздерден ақпаратты іздеу және қолдану дағдыларын дамыту;

8) өздігінен, топта жұмыс істеуге қажетті тәуелсіздік, жауапкершілік, бастамашылдық, табандылық пен толеранттылық сияқты тұлғалық қасиеттерді дамыту;

9) қоғамның ілгерілеуі үшін математиканың маңыздылығын түсінуін қамтамасыз ету;

10) математиканы оқыту процесінде ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдану дағдыларын дамыту.

2-тарау. "Алгебра және анализ бастамалары" пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

5. "Алгебра және анализ бастамалары" пәні бойынша оқу жүктемесінің жоғары шекті көлемі:

1) 10-сынып – аптасына 4 сағат, оқу жылында 136 сағатты;

2) 11-сынып – аптасына 4 сағат, оқу жылында 136 сағатты құрайды.

Оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі "Қазақстан Республикасындағы бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспарларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2012 жылғы 8 қарашадағы № 500 бұйрығымен бекітілген үлгілік оқу жоспарына тәуелді (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 8170 болып тіркелген).

Ескерту. 5-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Білім және ғылым министрінің 07.03.2019 № 105 (10-сынып оқушылары үшін 01.09.2019, 11-сынып оқушылары үшін 01.09.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

6. 10-сыныпқа арналған "Алгебра және анализ бастамалары" пәнінің базалық білім мазмұны келесі тараулардан тұрады:

1) 7-9-сыныптардағы алгебра курсы қайталау;

2) "Функция, оның қасиеттері және графигі". Функция және оның берілу тәсілдері. Функциялардың графиктерін түрлендіру. Функцияның қасиеттері. Бөлшек-сызықты функция. Күрделі және кері функция ұғымдары;

3) "Тригонометриялық функциялар". Тригонометриялық функциялар, олардың қасиеттері мен графиктері. Тригонометриялық функциялардың графиктерін түрлендірулер көмегімен салу;

4) "Кері тригонометриялық функциялар". Арксинус, арккосинус, арктангенс, аркотангенс. Кері тригонометриялық функциялар, олардың қасиеттері мен графиктері. Кері тригонометриялық функциялары бар қарапайым теңдеулер;

5) "Тригонометриялық теңдеулер". Қарапайым тригонометриялық теңдеулер. Тригонометриялық теңдеулер және олардың жүйелерін шешу әдістері;

6) "Тригонометриялық теңсіздіктер". Тригонометриялық теңсіздіктерді шешу;

7) "Ықтималдық". Комбинаторика элементтері және оларды оқиғалардың ықтималдықтарын табуда қолданылуы. Жуықтап есептеулер үшін Ньютон биномы (натурал көрсеткішті). Оқиға ықтималдығы және оның қасиеттері. Шартты ықтималдық. Ықтималдықтарды қосу және көбейту ережелері. Толық ықтималдық формуласы және Байес формуласы. Бернулли формуласы және оның салдарлары. Нақты құбылыстар мен процестердің ықтималдық модельдері;

8) "Көпмүшелер". Бірнеше айнымалысы бар көпмүшелер және олардың стандарт түрі. Біртекті және симметриялы көпмүшелер. Бір айнымалысы бар көпмүшенің жалпы түрі. Көбейткіштерге жіктеу әдісі арқылы бір айнымалысы бар көпмүше түбірлерін табу. Көпмүшені көпмүшеге "бұрыштап" бөлу. Безу теоремасы, Горнер схемасы. Анықталмаған коэффициенттер әдісі. Бүтін коэффициентті көпмүшенің рационал түбірлері туралы теорема. Квадрат теңдеу түріне келтірілетін жоғары дәрежелі теңдеулер. Үшінші дәрежелі көпмүше үшін жалпыланған Виет теоремасы;

9) "Функцияның шегі және үзіліссіздігі". Функцияның нүктедегі және шексіздіктегі шегі. Функция графигінің асимптоталары. Сан тізбегінің шегі. Функцияның нүктедегі және жиындағы үзіліссіздігі. Шектерді табу. Бірінші тамаша шек;

10) "Туынды". Туындының анықтамасы. Функция дифференциалы ұғымы. Туынды табу ережелері. Күрделі функция туындысы. Тригонометриялық функциялардың туындылары. Кері тригонометриялық функциялардың туындылары. Туындының физикалық және геометриялық мағынасы. Функция графигіне жүргізілген жанаманың теңдеуі;

11) "Туындының қолданылуы". Функцияның өсу және кему белгілері. Функцияның кризистік нүктелері мен экстремум нүктелері. Функция графигінің иілу нүктелері, функция графигінің дөңестігі. Функцияны дөңестікке зерттеу. Туындының көмегімен функцияны зерттеу және графигін салу. Функцияның кесіндідегі ең үлкен және ең кіші мәндері.

12). "Кездейсоқ шамалар және олардың сандық сипаттамалары". Кездейсоқ шамалар. Дискретті кездейсоқ шамалар. Үзіліссіз кездейсоқ шама ұғымы. Дискретті кездейсоқ шамалардың сандық сипаттамалары. Дискретті кездейсоқ шамалардың үлестірім түрлері. Үлкен сандар заңы.

13) 10-сыныптағы алгебра және анализ бастамалары курсың қайталау.

7. 11-сыныпқа арналған "Алгебра және анализ бастамалары" пәнінің базалық білім мазмұны келесі тараулардан тұрады:

1) 10-сыныптағы математика курсы қайталау;

2) "Алғашқы функция және интеграл". Алғашқы функция және анықталмаған интеграл. Анықталмаған интеграл қасиеттері. Интегралдау әдістері. Қисықсызықты трапеция және оның ауданы. Анықталған интеграл. Анықталған интегралдың геометриялық және физикалық есептерді шығаруда қолданылуы;

3) "Математикалық статистика элементтері". Бас жиын және таңдама. Дискретті және интервалды вариациялық қатарлар. Кездейсоқ шаманың сандық сипаттамаларын таңдамалар бойынша бағалау;

4) "Дәрежелер және түбірлер. Дәрежелік функция". n -ші дәрежелі түбір және оның қасиеттері. Рационал көрсеткішті дәреже. Рационал көрсеткішті дәрежесі бар өрнектерді түрлендіру. Иррационал өрнектерді түрлендіру. Дәрежелік функция, оның қасиеттері және графигі. Нақты көрсеткішті дәрежелік функцияның туындысы мен интегралы;

5) "Иррационал теңдеулер мен теңсіздіктер". Иррационал теңдеулер мен олардың жүйелері. Иррационал теңсіздіктер;

6) "Комплекс сандар". Жорамал сандар. Комплекс сандар анықтамасы. Алгебралық түрдегі комплекс сандарға амалдар қолдану. Квадрат теңдеулердің комплекс түбірлері. Алгебраның негізгі теоремасы;

7) "Көрсеткіштік және логарифмдік функциялар". Көрсеткіштік функция, оның қасиеттері және графигі. Санның логарифмі және оның қасиеттері. Логарифмдік функция, оның қасиеттері және графигі. Көрсеткіштік функцияның туындысы мен интегралы. Логарифмдік функцияның туындысы;

8) "Көрсеткіштік және логарифмдік теңдеулер мен теңсіздіктер". Көрсеткіштік теңдеулер және олардың жүйелері. Логарифмдік теңдеулер және олардың жүйелері. Көрсеткіштік теңсіздіктер. Логарифмдік теңсіздіктер;

9) "Дифференциалдық теңдеулер". Дифференциалдық теңдеулер туралы жалпы мағлұмат. Айнымалылары ажыратылатын бірінші ретті дифференциалдық теңдеулер. Екінші ретті тұрақты коэффициентті біртекті сызықтық дифференциалдық теңдеулер;

10) 10-11-сыныптардағы алгебра және анализ бастамалары курсы қайталау.

8. Оқу пәнінің білім мазмұны бөлімдерге бөлінген. Бұл бөлімдер күтілетін нәтижелер (біліктер немесе дағдылар, білім немесе түсініктер) түрінде берілген сыныптар бойынша оқу мақсаттарын қамтитын бөлімшелерден тұрады. Әр бөлімше ішінде тізбектеліп жазылған оқу мақсаттары мұғалімге өз жұмысын

жоспарлап, оқушылардың жетістіктерін бағалауға, сонымен қатар оқытудың келесі кезеңдері туралы ақпарат беруге мүмкіндік жасайды.

9. Оқу пәнінің мазмұны төрт бөлімді қамтиды: "Сандар", "Алгебра", "Статистика және ықтималдықтар теориясы", "Математикалық модельдеу және анализ".

10. "Сандар" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) Сандар және шамалар туралы түсініктер;
- 2) Сандарға амалдар қолдану.

11. "Алгебра" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) Алгебралық өрнектер және оларды түрлендіру;
- 2) Теңдеулер және теңсіздіктер, олардың жүйелері және жиынтықтары;
- 3) Тригонометрия.

12. "Статистика және ықтималдықтар теориясы" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) Комбинаторика негіздері;
- 2) Ықтималдықтар теориясының негіздері;
- 3) Статистика және деректерді талдау.

13. "Математикалық модельдеу және анализ" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) Математикалық анализ бастамалары;
- 2) Математикалық тіл және математикалық модель;
- 3) Математикалық модельдеудің көмегімен есептер шығару.

3 тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

14. Бағдарламада оқыту мақсаттары кодтық белгімен берілген. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сан бөлімше ретін, төртінші сан оқыту мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 10.2.1.4. кодында "10" - сынып, "2.1" - екінші бөлімнің бірінші бөлімшесі, "4" - оқу мақсатының реттік саны.

15. Білім алушыларға қойылатын талаптар:

1-бөлім. "Сандар"		
Бөлімше	10-сынып	11-сынып
1. Сандар және шамалар туралы түсініктер	10.1.1.	11.1.1.
		11.1.1.1 - комплекс санның және оның модулінің анықтамаларын білу; 11.1.1.2 - комплекс санды комплекс жазықтықта кескіндей алу; 11.1.1.3 - түйіндес комплекс сандар анықтамасы мен олардың қасиеттерін білу;
2. Сандарға амалдар қолдану	10.1.2.	11.1.2.
		11.1.2.1 - алгебралық түрде берілген комплекс

		сандарға арифметикалық амалдар қолдану; 11.1.2.2 - алгебралық түрдегі комплекс санды бүтін дәрежеге шығарғанда i^n i^n мәнінің заңдылығын қолдану; 11.1.2.3 - комплекс санның квадрат түбірін таба алу; 11.1.2.4 - квадрат тендеулерді комплекс сандар жиынында шешу; 11.1.2.5 - алгебраның негізгі теоремасын және оның салдарларын білу;
2-бөлім. "Алгебра"		
Бөлімше	10-сынып	11-сынып
1. Алгебралық өрнектер және түрлендірулер	10.2.1.	11.2.1.
	<p>10.2.1.1 - бірнеше айнымалысы бар көпмүшенің анықтамасын білу және оны стандарт түрге келтіру, стандарт түрдегі көпмүшенің дәрежесін анықтау;</p> <p>10.2.1.2 - симметриялы және біртекті көпмүшелерді танып білу;</p> <p>10.2.1.3 - бір айнымалысы бар көпмүшелерді ажырата және оны стандарт түрге келтіре алу;</p> <p>10.2.1.4 - бір айнымалысы бар көпмүшенің бас коэффициентін, дәрежесін және бос мүшесін табу;</p> <p>10.2.1.5 - көбейткіштерге жіктеу әдісі арқылы бір айнымалысы бар көпмүшенің түбірлерін табу;</p> <p>10.2.1.6 - көпмүшелерді көбейткіштерге жіктеу үшін</p> $x^n - a^n, x^{2n+1} + a^{2n+1}, n \in \mathbb{N}$ $x^n - a^n, x^{2n+1} + a^{2n+1}$ <p>формулаларын қолдану;</p> <p>10.2.1.7 - көпмүшені көпмүшеге "бұрыштап" бөлуді орындау;</p> <p>10.2.1.8 - Безу теоремасын және оның салдарларын есеп шығаруда қолдану;</p> <p>10.2.1.9 - симметриялы және біртекті көпмүшелер түбірлерін табудың түрлі тәсілдерін қолдану;</p> <p>10.2.1.10 - көпмүше түбірлерін табу үшін Горнер схемасын қолдану;</p> <p>10.2.1.11 - бір айнымалысы бар бүтін коэффициентті көпмүшенің рационал түбірі туралы теореманы оның түбірлерін табуда қолдану;</p> <p>10.2.1.12 - жалпыланған Виет теоремасын білу</p>	<p>11.2.1.1 - n-ші дәрежелі түбір және n-ші дәрежелі арифметикалық түбір анықтамасын білу;</p> <p>11.2.1.2 - n-ші дәрежелі түбір қасиеттерін білу;</p> <p>11.2.1.3 - рационал көрсеткішті дәреже анықтамасын және қасиеттерін білу;</p> <p>11.2.1.4 - алгебралық өрнектерді түрлендіру үшін рационал көрсеткішті дәреже қасиеттерін қолдану;</p> <p>11.2.1.5 - иррационал өрнектерді түрлендіру үшін n-ші дәрежелі түбір қасиеттерін қолдану;</p>

	және оны үшінші ретті көпмүшелерге қолдану; 10.2.1.13 - анықталмаған коэффициенттер әдісін білу және оны көпмүшені көбейткіштерге жіктеуде қолдану.	
2. Теңдеулер және теңсіздіктер, олардың жүйелері және жиынтықтары	10.2.2.	11.2.2.
	10.2.2.1 - жоғары дәрежелі теңдеулерді шешуде көбейткіштерге жіктеу әдісін қолдану; 10.2.2.2 - жоғары дәрежелі теңдеулерді шешуде жаңа айнымалы енгізу әдісін қолдану;	11.2.2.1 - иррационал теңдеудің анықтамасын білу, оның мүмкін мәндер жиынын анықтай алу; 11.2.2.2 - теңдеудің екі жағын бірдей n -ші дәрежеге шығару әдісі арқылы иррационал теңдеулерді шеше алу; 11.2.2.3 - айнымалыны алмастыру әдісі арқылы иррационал теңдеулерді шеше алу; 11.2.2.4 - иррационал теңдеулер жүйелерін шеше алу; 11.2.2.5 - иррационал теңсіздіктерді шеше алу; 11.2.2.6 - көрсеткіштік теңдеулерді шешу әдістерін білу және қолдану; 11.2.2.7 - көрсеткіштік теңдеулер жүйелерін шеше білу; 11.2.2.8 - логарифмдік теңдеулерді шешу әдістерін білу және қолдану; 11.2.2.9 - логарифмдік теңдеулер жүйелерін шеше білу; 11.2.2.10 - көрсеткіштік теңсіздіктер мен олардың жүйелерін шеше білу; 11.2.2.11 - логарифмдік теңсіздіктер мен олардың жүйелерін шеше білу;
3. Тригонометрия	10.2.3.	11.2.3.
	10.2.3.1 - тригонометриялық функциялар анықтамаларын, қасиеттерін білу және олардың графиктерін сала білу; 10.2.3.2 - тригонометриялық функциялардың графиктерін түрлендірулер көмегімен сала білу; 10.2.3.3 - арксинус, арккосинус, арктангенс, арккотангенс анықтамаларын білу және олардың мәндерін таба білу; 10.2.3.4 - кері тригонометриялық функциялардың анықтамалары мен қасиеттерін білу; 10.2.3.5 - кері тригонометриялық функциялардың графиктерін салу; 10.2.3.6 - кері тригонометриялық функциялары бар өрнектерге түрлендірулер орындау; 10.2.3.7 - кері тригонометриялық функциялары бар қарапайым теңдеулерді шеше алу; 10.2.3.8 - қарапайым тригонометриялық	

	<p>теңдеулерді шеше алу; 10.2.3.9 - тригонометриялық теңдеулерді көбейткіштерге жіктеу арқылы шешу; 10.2.3.10 - квадрат теңдеуге келтірілетін тригонометриялық теңдеулерді шеше алу; 10.2.3.11 - тригонометриялық теңдеулерді тригонометриялық өрнектерді түрлендіру формулаларын қолдану арқылы шеше алу; 10.2.3.12 - біртекті тригонометриялық теңдеулерді шеше алу; 10.2.3.13 - тригонометриялық теңдеулерді тригонометриялық функциялардың дәрежесін төмендету формулалары арқылы шеше алу; 10.2.3.14 - тригонометриялық теңдеулерді қосымша аргумент енгізу әдісі арқылы шеше алу; 10.2.3.15 - тригонометриялық теңдеулерді универсал алмастыру арқылы шеше алу; 10.2.3.16 - тригонометриялық теңдеулер жүйелерін шеше алу; 10.2.3.17 - қарапайым тригонометриялық теңсіздіктерді шеше алу; 10.2.3.18 - тригонометриялық теңсіздіктерді шеше алу;</p>	
3-бөлім. "Статистика және ықтималдықтар теориясы"		
Бөлімше	10-сынып	11-сынып
1. Комбинаторика негіздері	10.3.1.	11.3.1.
	<p>10.3.1.1 - қайталанбайтын және қайталанбалы "алмастырулар", "орналастырулар", "терулер" ұғымдарын ажырата білу; 10.3.1.2 - қайталанбайтын алмастырулар, орналастырулар және терулерді есептеу үшін формулаларды қолдану; 10.3.1.3 - қайталанбалы алмастырулар, орналастырулар және терулерді есептеу үшін формулаларды қолдану; 10.3.1.4 - комбинаторика формулаларын қолданып, ықтималдықтарды табуға есептер шығару; 10.3.1.5 - жуықтап есептеу үшін Ньютон биномын (натурал көрсеткішпен) қолдану;</p>	
2. Ықтималдықтар теориясының негіздері	10.3.2.	11.3.2.
	<p>10.3.2.1 - кездейсоқ оқиға ұғымын, кездейсоқ оқиға түрлерін білу және оларға мысалдар келтіру; 10.3.2.2 - ықтималдықтар қасиеттерін қолданып, кездейсоқ оқиғалардың ықтималдығын есептеу; 10.3.2.3 - ықтималдықтарды қосу ережелерін түсіну және қолдану * $P(A + B) = P(A) + P(B)$</p>	

	<p>* $P(A + B) = P(A) + P(B) - P(A \cdot B)$; 10.3.2.4 - ықтималдықтарды көбейту ережелерін түсіну және қолдану * $P(A \cdot B) = P(A) \cdot P(B)$ * $P(A \cdot B) = P(A) \cdot P_A(B) = P(B) \cdot P_B(A)$; 10.3.2.5 - толық ықтималдық формуласын білу және оны есептер шығаруда қолдану; 10.3.2.6 - Байес формуласын білу және оны есептер шығаруда қолдану; 10.3.2.7 - Бернуллі схемасын қолдану шартын және Бернуллі формуласын білу; 10.3.2.8 - Бернуллі формуласы мен оның салдарларын есептер шығаруда қолдану; 10.3.2.9 - кездейсоқ шаманың не екенін түсіну және кездейсоқ шамаларға мысалдар келтіру; 10.3.2.10 - дискретті және үзіліссіз кездейсоқ шамалардың анықтамаларын білу және оларды ажырата алу; 10.3.2.11 - кейбір дискретті кездейсоқ шамалардың үлестірім заңы кестесін құру; 10.3.2.12 - дискретті кездейсоқ шаманың математикалық күтімі ұғымын және оның қасиеттерін білу; 10.3.2.13 - дискретті кездейсоқ шаманың математикалық күтімін есептеу; 10.3.2.14 - дискретті кездейсоқ шаманың дисперсиясы мен орташа квадраттық (стандартты) ауытқуын есептеу; 10.3.2.15 - дискретті кездейсоқ шамалардың сандық сипаттамаларын қолдану арқылы есептер шығару; 10.3.2.16 - дискретті кездейсоқ шамалардың үлестірім түрлерін ажырата білу: биномдық үлестірім, геометриялық үлестірім, гипергеометриялық үлестірім; 10.3.2.17 - үлкен сандар заңының тұжырымдамасын білу;</p>	
3. Статистика және деректерді талдау	10.3.3.	11.3.3. 11.3.3.1 - математикалық статистиканың негізгі терминдерін білу және түсіну; 11.3.3.2 - дискретті және аралық вариациялық қатарларды құрастыру үшін таңдаманы өңдеу; 11.3.3.3 - берілген шартқа сәйкес вариациялық қатарлардың деректерін талдау; 11.3.3.4 - таңдама бойынша кездейсоқ шамалардың сандық сипаттамаларын бағалау;
4-бөлім. "Математикалық модельдеу мен анализ"		
Бөлімше	10-сынып	11-сынып
1. Математикалық анализ	10.4.1. 10.4.1.1 - функция анықтамасын және берілу тәсілдерін	11.3.1. 11.4.1.1 - алғашқы функция және анықталмаған интеграл анықтамаларын білу;

бастамалары

10.4.1.2 - функция графигіне түрлендірулер орындай алу (параллель көшіру, сығу және созу);

10.2.1.3 - функция қасиеттерін анықтай алу;

10.4.1.4 - функцияның берілген графигі бойынша оның қасиеттерін:

1) функцияның анықталу облысы;

2) функцияның мәндер жиыны;

3) функцияның нөлдері;

4) функцияның периодтылығы;

5) функцияның бірсарындылық аралықтары;

6) функцияның таңбатұрақтылық аралықтары;

7) функцияның ең үлкен және ең кіші мәндері;

8) функцияның жұптылығы, тақтылығы;

9) функцияның шектелгендігі;

10) функция үзіліссіздігі;

11) функцияның экстремумдары сипаттай алу;

10.4.1.5 –

$$y = \frac{ax+b}{cx+d}, c \neq 0$$

бөлшек-сызықты функциясының қасиеттерін анықтау және оның графигін салу;

10.4.1.6 - кері функцияның анықтамасын білу және берілген функцияға кері функцияны табу және өзара кері функциялар графигінің орналасу қасиетін білу;

10.4.1.7 - $f(g(x))$ күрделі функциясын ажырата білу және функциялар композициясын құру;

10.4.1.8 - функцияның нүктедегі шегінің анықтамасын білу және оны есептеу;

10.4.1.9 - функцияның шексіздіктегі шегінің анықтамасын білу және оны есептеу;

10.4.1.10 - функция графигіне жүргізілген асимптотаның анықтамасын білу және асимптоталардың теңдеулерін құра білу;

10.4.1.11 - функцияның шексіздіктегі шегінің қасиеттерін қолданып сан тізбектерінің графигін шектерін табу;

10.4.1.12 - функцияның нүктедегі үзіліссіздігінің және функцияның жиындағы үзіліссіздігінің анықтамаларын білу;

10.4.1.13 - үзіліссіз функциялардың қасиеттерін білу және оларды функция үзіліссіздігін дәлелдеуде қолдану;

10.4.1.14 - шектерді есептеуде

$$\frac{0}{0}; \frac{\infty}{\infty}$$

11.4.1.2 - анықталмаған интеграл қасиеттерін білу және қолдану;

11.4.1.3 - негізгі анықталмаған интегралдарды

$$1. \int k dx = kx + C$$

$$2. \int x^n dx = \frac{x^{n+1}}{n+1} + C, n \neq -1;$$

$$3. \int \cos x dx = \sin x + C;$$

$$4. \int \sin x dx = -\cos x + C;$$

$$5. \int \frac{dx}{\cos^2 x} = \operatorname{tg} x + C;$$

$$6. \int \frac{dx}{\sin^2 x} = -\operatorname{ctg} x + C$$

білу және оларды есептер шығаруда қолдану;

11.4.1.4 - айнымалыны алмастыру әдісімен интегралды есептеу;

11.4.1.5 - бөліктеп интегралдау әдісімен интегралды есептеу;

11.4.1.6 - қисықсызықты трапецияның анықтамасын білу және оның ауданын табу үшін Ньютон – Лейбниц формуласын қолдану;

11.4.1.7 - анықталған интеграл ұғымын білу, анықталған интегралды есептей білу;

11.4.1.8 - берілген сызықтармен шектелген жазық фигураның ауданын есептеу;

11.4.1.9 - айналу денесінің көлемін анықталған интеграл көмегімен есептеу формуласын білу және қолдану;

11.4.1.10 - нақты көрсеткішті дәрежелік функция анықтамасын білу; дәреже көрсеткішіне тәуелді дәрежелік функция графигін салу;

11.4.1.11 - дәрежелік функция қасиеттерін білу;

11.4.1.12 - нақты көрсеткішті дәрежелік функцияның туындысын табу ережелерін білу және қолдану;

11.4.1.13 - нақты көрсеткішті дәрежелік функцияның интегралын табу ережесін білу және қолдану;

11.4.1.14 көрсеткіштік функция анықтамасын білу және оның графигін салу;

11.4.1.15 көрсеткіштік функция қасиеттерін есептер шығаруда қолдану;

<p> $\frac{0}{0}; \frac{\infty}{\infty}$ және $\infty - \infty$ $\infty - \infty$ </p> <p> түріндегі анықталмағандықтарды ашу әдістерін қолдану; 10.4.1.15 - бірінші тамаша шекті қолданып шектерді есептеу; 10.4.1.16 - аргумент өсімшесі мен функция өсімшесінің анықтамаларын білу; 10.4.1.17 - функция туындысының анықтамасын білу және анықтама бойынша функцияның туындысын табу; 10.4.1.18 - тұрақты функцияның және дәрежелік функцияның туындыларын табу; 10.4.1.19 - функция дифференциалы анықтамасын және дифференциалдың геометриялық мағынасын білу; 10.4.1.20 - функция дифференциалын табу; 10.4.1.21 - дифференциалдаудың ережелерін білу және қолдану; 10.4.1.22 - күрделі функцияның туындысын табу; 10.4.1.23 - тригонометриялық функциялардың туындыларын табу; 10.4.1.24 - кері тригонометриялық функциялардың туындыларын табу; 10.4.1.25 - берілген нүктеде функция графигіне жүргізілген жанама теңдеуін құру; 10.4.1.26 - функцияның аралықта өсуінің (кемуінің) қажетті және жеткілікті шартын білу; 10.4.1.27 - функцияның өсу (кему) аралықтарын табу; 10.4.1.28 - функцияның кризистік нүктелерінің және экстремум нүктелерінің анықтамаларын, функция экстремумының бар болу шартын білу; 10.4.1.29 - функцияның кризистік нүктелері мен экстремум нүктелерін табу; 10.4.1.30 - функцияның екінші ретті туындысын табу; 10.4.1.31 - функция графигінің иілу нүктесінің анықтамасын және функция графигінің аралықтағы дөңестігінің (ойыстығының) қажетті және жеткілікті шартын білу; 10.4.1.32 - функция графигінің дөңес (ойыс) аралықтарын табу білу; 10.4.1.33 - туындының көмегімен функцияның </p>	<p> 11.4.1.16 сан логарифмі, ондық және натурал логарифмдер анықтамаларын білу; 11.4.1.17 логарифм қасиеттерін білу және оны логарифмдік өрнектерді түрлендіруде қолдану; 11.4.1.18 логарифмдік функцияның анықтамасын білу және оның графигін салу; 11.4.1.19 логарифмдік функция қасиеттерін білу және қолдану; 11.4.1.20 көрсеткіштік функцияның туындысы мен интегралын табу; 11.4.1.21 логарифмдік функцияның туындысын табу; 11.4.1.22 дифференциалдық теңдеулер туралы негізгі ұғымдарды білу; 11.4.1.23 дифференциалдық теңдеулердің жалпы және дербес шешімдері анықтамаларын білу; 11.4.1.24 - айнымалылары ажыратылатын дифференциалдық теңдеулерді шешу; 11.4.1.25 - екінші ретті біртекті сызықты дифференциалдық теңдеулерді шешу ($ay''+by'+cy=0$ түріндегі ,мұндағы a,b,c - тұрақты шамалар); </p>
-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

	қасиеттерін зерттеу және оның графигін салу; 10.4.1.34 - функцияның кесіндідегі ең үлкен және ең кіші мәндерін табу;	
2. Математикалық тіл және математикалық модель	10.4.2.	11.3.2.
	10.4.2.1 - туындының геометриялық мағынасын білу; 10.4.2.2 - туындының физикалық мағынасын білу; 10.4.2.3 - нақты құбылыстар мен процестердің ықтималдық модельдерін құру;	11.3.2.1 - анықталған интегралды жұмыс пен арақашықтықты есептеуге берілген физикалық есептерді шығару үшін қолдану; 11.3.2.2 - математикалық статистиканың негізгі терминдерін білу және түсіну;
	10.4.3.	11.3.3.
3. Математикалық модельдеудің көмегімен есеп шығару	10.4.3.1 - туындының физикалық мағынасына сүйене отырып, қолданбалы есептер шығару; 10.4.3.2 - туындының геометриялық мағынасын қолданып есептер шығару; 10.4.3.3 - функцияның ең үлкен (ең кіші) мәндерін табуға байланысты қолданбалы есептер шығару;	11.3.3.1 - физикалық есептерді шығаруда дифференциалдық теңдеулерді қолдану; 11.3.3.2 - гармоникалық тербелістің теңдеуін құру және шешу;

16. Осы оқу бағдарламасы жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математика бағытындағы 10-11-сыныптарына арналған "Алгебра және анализ бастамалары" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының Ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес жүзеге асырылады.

17. Тоқсандағы бөлімдер және бөлімдер ішіндегі тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математика бағытындағы 10-11-сыныптарына арналған "Алгебра және анализ бастамалары" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасына қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математика бағытындағы 10-11-сыныптарына арналған "Алгебра және анализ бастамалары" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 10-сынып

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
7-9-сыныптардағы алгебра курсы қайталау		
Функция, оның қасиеттері және графигі	Функция және оның берілу тәсілдері. Функциялардың графиктерін түрлендіру	10.4.1.1 - функция анықтамасын және берілу тәсілдерін білу; 10.4.1.2 - функция графигіне түрлендірулер орындай алу (параллель көшіру, сығу және созу);.

	Функцияның қасиеттері	<p>10.2.1.3 - функция қасиеттерін анықтай алу;</p> <p>10.4.1.4 - функцияның берілген графигі бойынша оның қасиеттерін:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) функцияның анықталу облысы; 2) функцияның мәндер жиыны; 3) функцияның нөлдері; 4) функцияның периодтылығы; 5) функцияның бірсарындылық аралықтары; 6) функцияның таңбатұрақтылық аралықтары; 7) функцияның ең үлкен және ең кіші мәндері; 8) функцияның жұптылығы, тақтылығы; 9) функцияның шектелгендігі; 10) функция үзіліссіздігі; 11) функцияның экстремумдары сипаттай алу;
	Бөлшек-сызықты функция	<p>10.4.1.5 -</p> $y = \frac{ax+b}{cx+d}, c \neq 0$ $y = \frac{ax+b}{cx+d}$ <p>бөлшек-сызықты функциясының қасиеттерін анықтау және оның графигін салу;</p>
	Күрделі және кері функция ұғымдары	<p>10.4.1.6 - кері функцияның анықтамасын білу және берілген функцияға кері функцияны табу және өзара кері функциялар графигтерінің орналасу қасиетін білу;</p> <p>10.4.1.7 - $f(g(x))$ күрделі функциясын ажырата білу және функциялар композициясын құру;</p>
Тригонометриялық функциялар	Тригонометриялық функциялар, олардың қасиеттері мен графигтері	10.2.3.1 - тригонометриялық функциялар анықтамаларын, қасиеттерін білу және олардың графигтерін сала білу;
	Тригонометриялық функциялардың графигтерін түрлендірулер көмегімен салу	10.2.3.2 - тригонометриялық функциялардың графигтерін түрлендірулер көмегімен сала білу;
Кері тригонометриялық функциялар	Арксинус, арккосинус, арктангенс және арккотангенс	10.2.3.3 - арксинус, арккосинус, арктангенс, арккотангенс анықтамаларын білу және олардың мәндерін таба білу;
	Кері тригонометриялық функциялар, олардың қасиеттері мен графигтері	<p>10.2.3.4 - кері тригонометриялық функциялардың анықтамалары мен қасиеттерін білу;</p> <p>10.2.3.5 - кері тригонометриялық функциялардың графигтерін салу;</p> <p>10.2.3.6 - кері тригонометриялық функциялары бар өрнектерді түрлендірулер орындау;</p>
	Кері тригонометриялық функциялары бар қарапайым теңдеулер	10.2.3.7 - кері тригонометриялық функциялары бар қарапайым теңдеулерді шеше алу;

2-тоқсан		
Тригонометриялық теңдеулер	Қарапайым тригонометриялық теңдеулер	10.2.3.8 - қарапайым тригонометриялық теңдеулерді шеше алу; 10.2.3.9 - тригонометриялық теңдеулерді көбейткіштерге жіктеу арқылы шешу;
	Тригонометриялық теңдеулер және олардың жүйелерін шешу әдістері	10.2.3.10 - квадрат теңдеуге келтірілетін тригонометриялық теңдеулерді шеше алу; 10.2.3.11 - тригонометриялық теңдеулерді тригонометриялық өрнектерді түрлендіру формулаларын қолдану арқылы шеше алу; 10.2.3.12 - біртекті тригонометриялық теңдеулерді шеше алу; 10.2.3.13 - тригонометриялық теңдеулерді тригонометриялық функциялардың дәрежесін төмендету формулалары арқылы шеше алу; 10.2.3.14 - тригонометриялық теңдеулерді қосымша аргумент енгізу әдісі арқылы шеше алу; 10.2.3.15 - тригонометриялық теңдеулерді универсал алмастыру арқылы шеше алу; 10.2.3.16 - тригонометриялық теңдеулер жүйелерін шеше алу;
Тригонометриялық теңсіздіктер	Тригонометриялық теңсіздіктерді шешу	10.2.3.17 - қарапайым тригонометриялық теңсіздіктерді шеше алу; 10.2.3.18 - тригонометриялық теңсіздіктерді шеше алу;
Ықтималдық	Комбинаторика элементтері және оларды оқиғалардың ықтималдықтарын табуда қолданылуы. Жуықтап есептеулер үшін Ньютон биномы	10.3.1.1 - қайталанбайтын және қайталанбалы "алмастырулар", "орналастырулар", "терулер" ұғымдарын ажырата білу; 10.3.1.2 - қайталанбайтын алмастырулар, орналастырулар және терулерді есептеу үшін формулаларды қолдану; 10.3.1.3 - қайталанбалы алмастырулар, орналастырулар және терулерді есептеу үшін формулаларды қолдану; 10.3.1.4 - комбинаторика формулаларын қолданып, ықтималдықтарды табуға есептер шығару; 10.3.1.5 - жуықтап есептеулер үшін Ньютон биномын (натурал көрсеткішпен) қолдану;
	Оқиға ықтималдығы және оның қасиеттері	10.3.2.1 - кездейсоқ оқиға ұғымын, кездейсоқ оқиға түрлерін білу және оларға мысалдар келтіру; 10.3.2.2 - ықтималдықтар қасиеттерін қолданып, кездейсоқ оқиғалардың ықтималдығын есептеу;
	Шартты ықтималдық. Ықтималдықтарды қосу және көбейту ережелері	10.3.2.3 - ықтималдықтарды қосу ережелерін түсіну және қолдану * $P(A + B) = P(A) + P(B)$ * $P(A \cdot B) = P(A) + P(B) - P(A \cdot B)$; 10.3.2.4 - ықтималдықтарды көбейту ережелерін түсіну және қолдану * $P(A \cdot B) = P(A) \cdot P(B)$ * $P(A \cdot B) = P(A) \cdot P_A(B) = P(B) \cdot P_B(A)$;
	Толық ықтималдық формуласы және Байес формуласы	10.3.2.5 - толық ықтималдық формуласын білу және оны есептер шығаруда қолдану; 10.3.2.6 - Байес формуласын білу және оны есептер шығаруда қолдану;
	Бернулли формуласы және оның салдарлары	10.3.2.7 - Бернулли схемасын қолдану шартын және Бернулли формуласын білу; 10.3.2.8 - Бернулли формуласы мен оның салдарларын есептер шығаруда қолдану;
	Нақты құбылыстар мен процестердің ықтималдық	10.4.2.3 - нақты құбылыстар мен процестердің ықтималдық модельдерін құру;

	моделдері	
3-тоқсан		
Көпмүшелер	Бірнеше айнымалысы бар көпмүшелер және олардың стандарт түрі	10.2.1.1 - бірнеше айнымалысы бар көпмүшенің анықтамасын білу және оны стандарт түрге келтіру, стандарт түрдегі көпмүшенің дәрежесін анықтау;
	Біртекті және симметриялы көпмүшелер	10.2.1.2 - симметриялы және біртекті көпмүшелерді танып білу;
	Бір айнымалысы бар көпмүшенің жалпы түрі	10.2.1.3 - бір айнымалысы бар көпмүшелерді ажырата және оны стандарт түрге келтіре алу; 10.2.1.4 - бір айнымалысы бар көпмүшенің бас коэффициентін, дәрежесін және бос мүшесін табу;
	Көбейткіштерге жіктеу әдісі арқылы бір айнымалысы бар көпмүше түбірлерін табу	10.2.1.5 - көбейткіштерге жіктеу әдісі арқылы бір айнымалысы бар көпмүшенің түбірлерін табу; 10.2.1.6 - көпмүшелерді көбейткіштерге жіктеу үшін $x^n - a^n, x^{2n+1} + a^{2n+1}, n \in \mathbb{N}$ формулаларын қолдану;
	Көпмүшені көпмүшеге "бұрыштап" бөлу	10.2.1.7 - көпмүшені көпмүшеге "бұрыштап" бөлуді орындау;
	Безу теоремасы, Горнер схемасы	10.2.1.8 - Безу теоремасын және оның салдарларын есеп шығаруда қолдану; 10.2.1.9 - симметриялы және біртекті көпмүшелер түбірлерін табудың түрлі тәсілдерін қолдану; 10.2.1.10 - көпмүше түбірлерін табу үшін Горнер схемасын қолдану;
	Анықталмаған коэффициенттер әдісі	10.2.1.13 - анықталмаған коэффициенттер әдісін білу және оны көпмүшені көбейткіштерге жіктеуде қолдану.
	Бүтін коэффициентті көпмүшенің рационал түбірлері туралы теорема	10.2.1.11 - бір айнымалысы бар бүтін коэффициентті көпмүшенің рационал түбірі туралы теореманы оның түбірлерін табуда қолдану;
	Квадрат теңдеу түріне келтірілетін жоғары дәрежелі теңдеулер	10.2.2.1 - жоғары дәрежелі теңдеулерді шешуде көбейткіштерге жіктеу әдісін қолдану; 10.2.2.2 - жоғары дәрежелі теңдеулерді шешуде жаңа айнымалы енгізу әдісін қолдану;
	Үшінші дәрежелі көпмүше үшін жалпыланған Виет теоремасы	10.2.1.12 - жалпыланған Виет теоремасын білу және оны үшінші ретті көпмүшелерге қолдану;
Функцияның шегі және үзіліссіздігі	Функцияның нүктедегі және шексіздіктегі шегі	10.4.1.8 - функцияның нүктедегі шегінің анықтамасын білу және оны есептеу; 10.4.1.9 - функцияның шексіздіктегі шегінің анықтамасын білу және оны есептеу;
	Функция графигінің асимптоталары	10.4.1.10 - функция графигіне жүргізілген асимптотаның анықтамасын білу және асимптоталардың теңдеулерін құра білу;

	Сан тізбегінің шегі	10.4.1.11 - функцияның шексіздіктегі шегінің қасиеттерін қолданып сан тізбектерінің шектерін табу;
	Функцияның нүктедегі және жиындағы үзіліссіздігі	10.4.1.12 - функцияның нүктедегі үзіліссіздігінің және функцияның жиындағы үзіліссіздігінің анықтамаларын білу; 10.4.1.13 - үзіліссіз функциялардың қасиеттерін білу және оларды функция үзіліссіздігін дәлелдеуде қолдану;
	Шектерді табу. Бірінші тамаша шек	10.4.1.14 - шектерді есептеуде $\frac{0}{0}; \frac{\infty}{\infty}$ $\frac{0}{\infty}; \frac{\infty}{0}$ және $\infty - \infty$ түріндегі анықталмағандықтарды ашу әдістерін қолдану; 10.4.1.15 - бірінші тамаша шекті қолданып шектерді есептеу;
Туынды	Туындының анықтамасы	10.4.1.16 - аргумент өсімшесі мен функция өсімшесінің анықтамаларын білу; 10.4.1.17 - функция туындысының анықтамасын білу және анықтама бойынша функцияның туындысын табу; 10.4.1.18 - тұрақты функцияның және дәрежелік функцияның туындыларын табу;
	Функция дифференциалы ұғымы	10.4.1.19 - функция дифференциалы анықтамасын және дифференциалдың геометриялық мағынасын білу; 10.4.1.20 - функция дифференциалын табу;
	Туынды ережелері	10.4.1.21 - дифференциалдаудың ережелерін білу және қолдану;
	Күрделі функция туындысы	10.4.1.22 - күрделі функцияның туындысын табу;
	Тригонометриялық функциялардың туындылары	10.4.1.23 - тригонометриялық функциялардың туындыларын табу;
	Кері тригонометриялық функциялардың туындылары	10.4.1.24 - кері тригонометриялық функциялардың туындыларын табу
	Туындының физикалық және геометриялық мағынасы	10.4.2.1 - туындының геометриялық мағынасын білу; 10.4.2.2 - туындының физикалық мағынасын білу; 10.4.3.1 - туындының физикалық мағынасына сүйене отырып, қолданбалы есептер шығару; 10.4.3.2 - туындының геометриялық мағынасын қолданып есептер шығару;
	Функция графигіне жүргізілген жанаманың теңдеуі	10.4.1.25 - берілген нүктеде функция графигіне жүргізілген жанаманың теңдеуін құру;
4-тоқсан		
Туындының қолданылуы	Функцияның өсу және кему белгілері	10.4.1.26 - функцияның аралықта өсуінің (кемуінің) қажетті және жеткілікті шартын білу;

		10.4.1.27 - функцияның өсу (кему) аралықтарын табу;
	Функцияның кризистік нүктелері мен экстремум нүктелері	10.4.1.28 - функцияның кризистік нүктелерінің және экстремум нүктелерінің анықтамаларын, функция экстремумының бар болу шартын білу; 10.4.1.29 - функцияның кризистік нүктелері мен экстремум нүктелерін табу;
	Функция графигінің иілу нүктелері, функция графигінің дөңестігі. Функцияны дөңестікке зерттеу	10.4.1.30 - функцияның екінші ретті туындысын табу; 10.4.1.31 - функция графигінің иілу нүктесінің анықтамасын және функция графигінің аралықтағы дөңестігінің (ойыстығының) қажетті және жеткілікті шартын білу, 10.4.1.32 - функция графигінің дөңес (ойыс) аралықтарын таба білу;
	Туындының көмегімен функцияны зерттеу және графигін салу.	10.4.1.33 - туындының көмегімен функцияның қасиеттерін зерттеу және оның графигін салу;
	Функцияның кесіндідегі ең үлкен және ең кіші мәндері	10.4.1.34 - функцияның кесіндідегі ең үлкен және ең кіші мәндерін табу; 10.4.3.3 - функцияның ең үлкен (ең кіші) мәндерін табуға байланысты қолданбалы есептер шығару;
Кездейсоқ шамалар және олардың сандық сипаттамалары	Кездейсоқ шамалар	10.3.2.9 - кездейсоқ шаманың не екенін түсіну және кездейсоқ шамаларға мысалдар келтіру;
	Дискретті кездейсоқ шамалар	10.3.2.10 - дискретті және үзіліссіз кездейсоқ шамалардың анықтамаларын білу және оларды ажырата алу; 10.3.2.11 - кейбір дискретті кездейсоқ шамалардың үлестірім заңы кестесін құру;
	Үзіліссіз кездейсоқ шама ұғымы	10.3.2.12 - дискретті кездейсоқ шаманың математикалық күтімі ұғымын және оның қасиеттерін білу;
	Дискретті кездейсоқ шамалардың сандық сипаттамалары	10.3.2.13 - дискретті кездейсоқ шаманың математикалық күтімін есептеу; 10.3.2.14 - дискретті кездейсоқ шаманың дисперсиясы мен орташа квадраттық (стандартты) ауытқуын есептеу; 10.3.2.15 - дискретті кездейсоқ шамалардың сандық сипаттамаларын
	Дискретті кездейсоқ шамалардың үлестірім түрлері. Үлкен сандар заңы	10.3.2.16 - дискретті кездейсоқ шамалардың үлестірім түрлерін ажырата білу: биномдық үлестірім, геометриялық үлестірім, гипергеометриялық үлестірім; 10.3.2.17 - үлкен сандар заңының тұжырымдамасын білу;
10-сыныптағы алгебра және анализ бастамалары курсы қайталау		

2) 11-сынып

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
10-сыныптағы алгебра және анализ бастамалары курсы қайталау		
Алғашқы функция және интеграл	Алғашқы функция және анықталмаған интеграл. Анықталмаған	11.3.1.1 - алғашқы функция және анықталмаған интеграл білу; 11.3.1.2 - анықталмаған интеграл қасиеттерін білу және қолдану; 11.3.1.3 - негізгі анықталмаған интегралдарды

	интеграл қасиеттері	$1. \int k dx = kx + C$ $2. \int x^n dx = \frac{x^{n+1}}{n+1} + C, n \neq -1;$ $3. \int \cos x dx = \sin x + C;$ $4. \int \sin x dx = -\cos x + C;$ $5. \int \frac{dx}{\cos^2 x} = \operatorname{tg} x + C;$ $6. \int \frac{dx}{\sin^2 x} = -\operatorname{ctg} x + C$ <p>білу және оларды есептер шығаруда қолдану;</p>	
	Интегралдау тәсілдері	11.3.1.4 - айнымалыны алмастыру әдісімен интегралды есептеу; 11.3.1.5 - бөліктеп интегралдау әдісімен интегралды есептеу;	
	Қисықсыздықты трапеция және оның ауданы. Анықталған интеграл.	11.3.1.6 - қисықсыздықты трапецияның анықтамасын білу және оның ауданын табу үшін Ньютон – Лейбниц формуласын қолдану;	
	Анықталған интегралдың геометриялық және физикалық есептерді шығаруда қолданылуы	11.3.1.7 - анықталған интеграл ұғымын білу, анықталған интегралды есептей білу; 11.3.1.8 - берілген сызықтармен шектелген жазық фигураның ауданын есептеу; 11.3.1.9 - айналу денесінің көлемін анықталған интеграл көмегімен есептеу формуласын білу және қолдану; 11.3.2.1 - анықталған интегралды жұмыс пен арақашықтықты есептеуге берілген физикалық есептерді шығару үшін қолдану;	
Математикалық статистика элементтері	Бас жиын және таңдама	11.3.2.2 - математикалық статистиканың негізгі терминдерін білу және түсіну;	
	Дискретті және интервалды вариациялық қатарлар	11.3.3.1 - математикалық статистиканың негізгі терминдерін білу және түсіну; 11.3.3.2 - дискретті және аралық вариациялық қатарларды құрастыру үшін таңдаманы өңдеу;	
	Кездейсоқ шаманың сандық сипаттамаларын таңдамалар бойынша бағалау	11.3.3.3 - берілген шартқа сәйкес вариациялық қатарлардың деректерін талдау; 11.3.3.4 - таңдама бойынша кездейсоқ шамалардың сандық сипаттамаларын бағалау;	
2-тоқсан			
Дәрежелер түбірлер. Дәрежелік функция	мен	п-ші дәрежелі түбір және оның қасиеттері	11.2.1.1 - n -ші дәрежелі түбір және n -ші дәрежелі арифметикалық түбір анықтамасын білу; 11.2.1.2 - n -ші дәрежелі түбір қасиеттерін білу;
		Рационал көрсеткішті	11.2.1.3 - рационал көрсеткішті дәреже анықтамасын және қасиеттерін білу;

	дәреже. Рационал көрсеткішті дәрежесі бар өрнектерді түрлендіру.	11.2.1.4 - алгебралық өрнектерді түрлендіру үшін рационал көрсеткішті дәреже қасиеттерін қолдану;
	Иррационал өрнектерді түрлендіру.	11.2.1.5 - иррационал өрнектерді түрлендіру үшін n -ші дәрежелі түбір қасиеттерін қолдану;
	Дәрежелік функция, қасиеттері графигі оның мен	11.3.1.10 - нақты көрсеткішті дәрежелік функция анықтамасын білу; дәреже көрсеткішіне тәуелді дәрежелік функция графигін салу; 11.3.1.11 - дәрежелік функция қасиеттерін білу;
	Нақты көрсеткішті дәрежелік функцияның туындысы мен интегралы	11.3.1.12 - нақты көрсеткішті дәрежелік функцияның туындысын табу ережелерін білу және қолдану; 11.3.1.13 - нақты көрсеткішті дәрежелік функцияның интегралын табу ережесін білу және қолдану;
Иррационал теңдеулер мен теңсіздіктер	Иррационал теңдеулер мен олардың жүйелері	11.2.2.1 - иррационал теңдеудің анықтамасын білу, оның мүмкін мәндер жиынын анықтай алу; 11.2.2.2 - теңдеудің екі жағын бірдей n -ші дәрежеге шығару әдісі арқылы иррационал теңдеулерді шеше алу; 11.2.2.3 - айнымалыны алмастыру әдісі арқылы иррационал теңдеулерді шеше алу; 11.2.2.4 - иррационал теңдеулер жүйелерін шеше алу;
	Иррационал теңсіздіктер	11.2.2.5 - иррационал теңсіздіктерді шеше алу;
3-тоқсан		
Комплекс сандар	Жорамал сандар. Комплекс сандар анықтамасы	11.1.1.1 - комплекс санның және оның модулінің анықтамаларын білу; 11.1.1.2 - комплекс санды комплекс жазықтықта кескіндеу алу; 11.1.1.3 - түйіндес комплекс сандар анықтамасы мен олардың қасиеттерін білу;
	Алгебралық түрдегі комплекс сандарға амалдар қолдану	11.1.2.1 - алгебралық түрде берілген комплекс сандарға арифметикалық амалдар қолдану; 11.1.2.2 - алгебралық түрдегі комплекс санды бүтін дәрежеге шығарғанда i^n мәнінің заңдылығын қолдану; 11.1.2.3 - комплекс санның квадрат түбірін таба алу;
	Квадрат теңдеулердің комплекс түбірлері	11.1.2.4 - квадрат теңдеулерді комплекс сандар жиынында шешу;
	Алгебраның негізгі теоремасы	11.1.2.5 - алгебраның негізгі теоремасын және оның салдарларын білу;
Көрсеткіштік және логарифмдік функциялар	Көрсеткіштік функция, қасиеттері графигі оның және	11.3.1.14 көрсеткіштік функция анықтамасын білу және оның графигін салу; 11.3.1.15 көрсеткіштік функция қасиеттерін есептер шығаруда қолдану;
	Сан логарифмі және оның қасиеттері	11.3.1.16 сан логарифмі, ондық және натурал логарифмдер анықтамаларын білу; 11.3.1.17 логарифм қасиеттерін білу және оны логарифмдік өрнектерді

		түрлендіруде қолдану;
	Логарифмдік функция, оның қасиеттері және графигі	11.3.1.18 логарифмдік функцияның анықтамасын білу және оның графигін салу; 11.3.1.19 логарифмдік функция қасиеттерін білу және қолдану;
	Көрсеткіштік функцияның туындысы мен интегралы	11.3.1.20 көрсеткіштік функцияның туындысы мен интегралын табу;
	Логарифмдік функцияның туындысы	11.3.1.21 логарифмдік функцияның туындысын табу;
Көрсеткіштік және логарифмдік теңдеулер мен теңсіздіктер	Көрсеткіштік теңдеулер және олардың жүйелері	11.2.2.6 - көрсеткіштік теңдеулерді шешу әдістерін білу және қолдану; 11.2.2.7 - көрсеткіштік теңдеулер жүйелерін шеше білу;
	Логарифмдік теңдеулер және олардың жүйелері	11.2.2.8 - логарифмдік теңдеулерді шешу әдістерін білу және қолдану; 11.2.2.9 - логарифмдік теңдеулер жүйелерін шеше білу;
	Көрсеткіштік теңсіздіктер	11.2.2.10 - көрсеткіштік теңсіздіктер мен олардың жүйелерін шеше білу;
	Логарифмдік теңсіздіктер	11.2.2.11 - логарифмдік теңсіздіктер мен олардың жүйелерін шеше білу;
4-тоқсан		
Дифференциалдық теңдеулер	Дифференциалдық теңдеулер туралы жалпы мағлұмат	11.3.1.22 дифференциалдық теңдеулер туралы негізгі ұғымдарды білу; 11.3.1.23 дифференциалдық теңдеулердің жалпы және дербес шешімдері анықтамаларын білу;
	Айнымалылары ажыратылатын бірінші ретті дифференциалдық теңдеулер	11.3.1.24 - айнымалылары ажыратылатын дифференциалдық теңдеулерді шешу; 11.3.3.1 - физикалық есептерді шығаруда дифференциалдық теңдеулерді қолдану;
	Екінші ретті тұрақты коэффициентті біртекті сызықтық дифференциалдық теңдеулер.	11.3.1.25 - екінші ретті біртекті сызықтық дифференциалдық теңдеулерді шешу ($ay''+by'+cy=0$ түріндегі, мұндағы a, b, c - тұрақты шамалар); 11.3.3.2 - гармоникалық тербелістің теңдеуін құру және шешу;
10-11-сыныптардағы алгебра және анализ бастамалары курсы қайталау		

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым
министрінің
2017 жылғы 27 шілдедегі
№ 352 бұйрығына 188-
қосымша
Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым
министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 406-

Жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математика бағытындағы 10-11-сыныптарына арналған "Геометрия" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Оқу бағдарламасы "Білім берудің барлық деңгейінің мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттарын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы №604 бұйрығымен бекітілген Жалпы орта білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес әзірленген (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 17669 болып тіркелген).

Ескерту. 1-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Білім және ғылым министрінің 07.03.2019 № 105 (10-сынып оқушылары үшін 01.09.2019, 11-сынып оқушылары үшін 01.09.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

2. Жалпы орта білім беру (қоғамдық-гуманитарлық бағытындағы) деңгейінде "Геометрия" пәнін оқыту маңызды болып табылады, себебі оны оқып-үйрену барысында математиканың практикалық маңыздылығы, тұлғаның логикалық және сыни тұрғыдан ойлау қабілетін қалыптастыру мен дамыту арқылы оқушылардың функционалдық сауаттылығын қалыптастыруға мүмкіндік жасайды. Сондай-ақ, ғылыми-жаратылыстану пәндерін оқып-білуге қажетті математикалық білім мен білік негіздерін игеру қоршаған ортаның бір тұтастығы туралы түсінікті қалыптастыруға ықпал етеді.

3. Мақсаты: практикалық іс-әрекетте қолдануға, басқа пәндерді игеруге, білім алуды жалғастыруға қажетті математикалық білімді оқушылардың меңгеруі; жалпы адами құндылықтар және ұлттық мәдениеттің озық салт-дәстүрлер негізінде оқушылардың зияткерлігін дамыту.

4. Міндеттері:

1) Геометрияның бөлімдері бойынша математикалық білім, білік және дағдыларын қалыптастыру мен дамытуға жағдай жасау;

2) математикалық тіл мен негізгі математикалық заңдарды қолдану дағдыларын дамытуға ықпал ету;

3) әртүрлі мәнмәтіндегі есептерді шешуде санды қатынастар мен кеңістіктік формаларды оқып білуге жәрдем беру;

4) нақты процестерді сипаттайтын математикалық модельдерді құру және интерпретациялау дағдыларын дамыту;

5) әртүрлі теориялық облыстар мен практикалық іс-әрекеттерде зерттеулер және есептер шешу үшін математикалық әдістерді қолданудың дағдыларын дамыту;

6) логикалық және сын тұрғысынан ойлау, шығармашылық қабілеттерін дамыту;

7) коммуникативтік, әртүрлі дереккөздерден ақпаратты іздеу және қолдану дағдыларын дамыту;

8) өздігінен, топта жұмыс істеуге қажетті тәуелсіздік, жауапкершілік, бастамашылдық, табандылық пен толеранттылық сияқты тұлғалық қасиеттерді дамыту;

9) қоғамның ілгерілеуі үшін математиканың маңыздылығын түсінуін қамтамасыз ету;

10) математиканы оқыту процесінде ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдану дағдыларын дамыту.

2-тарау. "Геометрия" пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

5. "Геометрия" пәні бойынша оқу жүктемесінің жоғары шекті көлемі:

1) 10-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағатты;

2) 11-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағатты құрайды.

Оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі "Қазақстан Республикасындағы бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспарларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2012 жылғы 8 қарашадағы № 500 бұйрығымен бекітілген үлгілік оқу жоспарына тәуелді (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 8170 болып тіркелген).

Ескерту. 5-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Білім және ғылым министрінің 07.03.2019 № 105 (10-сынып оқушылары үшін 01.09.2019, 11-сынып оқушылары үшін 01.09.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

6. 10-сыныпқа арналған "Геометрия" пәнінің базалық білім мазмұны келесі тараулардан тұрады:

1) 7-9-сыныптардағы геометрия курсы қайталау;

2) "Стереометрия аксиомалары. Кеңістіктегі параллельдік". Стереометрия аксиомалары және олардың салдарлары. Кеңістіктегі түзулердің өзара орналасуы. Тетраэдр. Параллелепипед. Түзу мен жазықтықтың өзара орналасуы. Жазықтықтардың параллельдігі;

3) "Кеңістіктегі перпендикулярлық". Түзу мен жазықтықтың перпендикулярлығы. Үш перпендикуляр туралы теорема. Кеңістіктегі арақашықтықтар. Кеңістіктегі бұрыштар. Жазықтықтардың перпендикулярлығы. Тікбұрышты параллелепипед. Жазық фигураның жазықтыққа ортогональ проекциясы және оның ауданы;

4) "Кеңістіктегі тікбұрышты координаталар жүйесі және векторлар". Кеңістіктегі векторлар және оларға амалдар қолдану. Коллинеар және

компланар векторлар. Кеңістіктегі тікбұрышты координаталар жүйесі. Кеңістіктегі вектордың координаталары. Координатасымен берілген векторларды қосу және азайту, координатасымен берілген векторды санға көбейту. Векторды үш компланар емес вектор бойынша жіктеу. Екі нүктенің арақашықтығы. Кесіндіні берілген қатынаста бөлу. Кесінді ортасының координаталары. Векторлардың скаляр көбейтіндісі. Сфера теңдеуі. Жазықтық теңдеуі. Кеңістіктегі түзудің теңдеуі;

5) 10-сыныптағы алгебра және анализ бастамалары курсы қайталау.

7. 11-сыныпқа арналған "Геометрия" пәнінің базалық білім мазмұны келесі тараулардан тұрады:

1) 10-сыныптағы геометрия курсы қайталау;

2) "Көпжақтар". Көпжақты бұрыш, геометриялық дене туралы түсінік. Көпжақ ұғымы. Призма және оның элементтері, призма түрлері. Призманың жазбасы, бүйір және толық бетінің аудандары. Пирамида және оның элементтері. Дұрыс пирамида. Қиық пирамида. Пирамиданың, қиық пирамиданың жазбасы, бүйір және толық бетінің аудандары. Көпжақтардың жазықтықпен қималары. Дұрыс көпжақтар;

3) "Кеңістіктегі түзу мен жазықтық теңдеулерінің қолданылуы". Кеңістіктегі түзу мен жазықтықтың өзара орналасуы. Кеңістіктегі нүктеден жазықтыққа дейінгі арақашықтық. Кеңістіктегі түзулер арасындағы бұрышты, түзу мен жазықтық арасындағы бұрышты табу;

4) "Айналу денелері және олардың элементтері". Цилиндр және оның элементтері. Цилиндрдің жазбасы, бүйір және толық бетінің аудандары. Конус және оның элементтері. Конустың жазбасы, бүйір және толық бетінің аудандары. Қиық конус және оның элементтері. Қиық конустың жазбасы, бүйір және толық бетінің аудандары. Сфера, шар және олардың элементтері. Сфераға жүргізілген жанама жазықтық. Сфера бетінің ауданы. Шар және оның элементтері. Шардың, сфераның жазықтықпен қималары. Цилиндр, конус және шардың жазықтықпен қималары;

5) "Денелердің көлемдері". Денелер көлемдерінің жалпы қасиеттері. Призма көлемі. Пирамида және қиық пирамида көлемдері. Цилиндр көлемі. Конус және қиық конус көлемдері. Кеңістік фигураларының ұқсастығы. Шар және оның бөліктерінің көлемдері. Геометриялық денелердің комбинациялары;

6) 10-11-сыныптардағы алгебра және анализ бастамалары курсы қайталау.

8. Оқу пәнінің білім мазмұны бөлімдерге бөлінген. Бұл бөлімдер күтілетін нәтижелер (біліктер немесе дағдылар, білім немесе түсініктер) түрінде берілген сыныптар бойынша оқу мақсаттарын қамтиды. Әр бөлім ішінде тізбектеліп

жазылған оқу мақсаттары мұғалімге өз жұмысын жоспарлап, оқушылардың жетістіктерін бағалауға, сонымен қатар оқытудың келесі кезеңдері туралы ақпарат беруге мүмкіндік жасайды.

9. "Геометрия" оқу пәнінің мазмұны келесі бөлімдерден тұрады:

- 1) Геометриялық фигуралар туралы түсінік;
- 2) Геометриялық фигуралардың өзара орналасуы;
- 3) Метрикалық қатынастар;
- 4) Векторлар және түрлендірулер.

3 тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

10. Бағдарламада оқыту мақсаттары кодтық белгімен берілген. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші сан бөлім ретін, үшінші сан оқыту мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 10.1.2. кодында "10" - сынып, "1" - бөлім, "2" - оқу мақсатының реттік саны.

11. Білім алушыларға қойылатын талаптар:

Бөлім	10-сынып	11-сынып
1.Геометриялық фигуралар туралы түсінік	10.1.	11.1.
	10.1.1 - тетраэдр және параллелепипедтің анықтамаларын білу, тетраэдр, параллелепипедті және олардың элементтерін жазықтықта кескіндей алу; 10.1.2 - тікбұрышты параллелепипед анықтамасын және қасиеттерін білу;	11.1.1 - көпжақты бұрыш пен геометриялық дене ұғымдарын білу, оларды жазықтықта кескіндей алу; 11.1.2 - көпжақтың анықтамасын және оның элементтерін білу; 11.1.3 - призманың анықтамасын, оның элементтерін, призма түрлерін білу; оларды жазықтықта кескіндей алу; 11.1.4 - пирамиданың анықтамасын, оның элементтерін, пирамида түрлерін білу; оларды жазықтықта кескіндей алу; 11.1.5 - қиық пирамида анықтамасын білу, оны жазықтықта кескіндей алу; 11.1.6 - дұрыс көпжақтың анықтамасын білу, дұрыс көпжақтардың түрлерін ажырата білу; 11.1.7 - цилиндрдің анықтамасын, оның элементтерін білу; цилиндрді жазықтықта кескіндей алу; 11.1.8 - конустың анықтамасын, оның элементтерін білу; конусты жазықтықта кескіндей алу; 11.1.9 - қиық конустың анықтамасын, оның элементтерін білу, қиық конусты жазықтықта кескіндей алу; 11.1.10 - сфера, шардың анықтамаларын білу; жазықтықта кескіндей алу; 11.1.11 - көпжақтар мен айналу

		денелерінің жазбаларын жасай алу;
2. Геометриялық фигуралардың өзара орналасуы	10.2.	11.2.
	<p>10.2.1 - стереометрия аксиомаларын, олардың салдарларын білу; оларды кескіндеу және математикалық символдар арқылы жазып көрсету;</p> <p>10.2.2 - кеңістіктегі параллель және айқас түзулер анықтамаларын білу, оларды анықтау және кескіндеу;</p> <p>10.2.3 - кеңістіктегі параллель түзулердің қасиеттерін білу және оларды есептер шығаруда қолдану;</p> <p>10.2.4 - түзу мен жазықтықтың параллельдік белгісін және қасиеттерін білу, оларды есептер шығаруда қолдану;</p> <p>10.2.5 - жазықтықтардың параллельдік белгісін және қасиеттерін білу, оларды есептер шығаруда қолдану;</p> <p>10.2.6 - перпендикуляр түзулердің анықтамасы мен қасиеттерін білу және оларды есептер шығаруда қолдану;</p> <p>10.2.7 - түзу мен жазықтықтың перпендикулярлық анықтамасын, белгісін және қасиеттерін білу, оларды есептер шығаруда қолдану;</p> <p>10.2.8 - кеңістіктегі перпендикуляр, көлбеу және көлбеудің проекциясы анықтамаларын білу;</p> <p>10.2.9 - кеңістіктегі екі түзу арасындағы бұрыш анықтамасын білу;</p> <p>10.2.10 - айқас түзулер арасындағы бұрыш пен олардың ортақ перпендикулярын сызбада кескіндей алу;</p> <p>10.2.11 - жазық фигураның ортогональ проекциясын жазықтықта салу;</p>	<p>11.2.1 - көпжақтың жазықтықпен қималарын сала білу;</p> <p>11.2.2 - цилиндрдің, конустың және шардың жазықтықпен қималарын кескіндеу;</p> <p>11.2.3 - сфера мен жазықтықтың өзара орналасуын білу;</p> <p>11.2.4 - пирамида төбесінің табан жазықтығына проекциясының орналасуын анықтау;</p> <p>11.2.5 - көпжақтар мен айналу денелерінің комбинацияларын жазықтықта кескіндеу;</p>
3. Метрикалық қатыстар	10.3.	11.3.
	<p>10.3.1 - үш перпендикуляр туралы теореманы білу және оны есептер шығаруда қолдану;</p> <p>10.3.2 - түзу мен жазықтық арасындағы бұрыштың анықтамасын білу, кескіндей алу және оның шамасын табу;</p> <p>10.3.3 - жазықтықтар арасындағы бұрыштың (екіжақты бұрыш) анықтамасын білу, кескіндей алу және оның шамасын табу;</p> <p>10.3.4 - жазықтықтардың перпендикулярлық белгісі мен қасиетін білу және оларды есептер шығаруда қолдану;</p> <p>10.3.5 - нүктеден жазықтыққа дейінгі және айқас түзулер арасындағы арақашықтықтарды табу білу;</p> <p>10.3.6 - жазық фигураның жазықтыққа ортогональ проекциясы ауданының формуласын білу және оны есептер шығаруда қолдану;</p> <p>10.3.7 - тікбұрышты параллелепипедтің қасиеттерін қорытып шығару және есептер шығаруда қолдану;</p>	<p>11.3.1 - призманың бүйір және толық бетінің аудандары формулаларын қорытып шығару және оларды есептер шығаруда қолдану;</p> <p>11.3.2 - пирамиданың (қиық пирамиданың) бүйір және толық бетінің аудандары формулаларын қорытып шығару және оларды есептер шығаруда қолдану;</p> <p>11.3.3 - көпжақтардың элементтерін табуға есептер шығару;</p> <p>11.3.4 - цилиндрдің бүйір беті және толық беті аудандары формулаларын қорытып шығару және оларды есептер шығаруда қолдану;</p> <p>11.3.5 - айналу денелерінің (цилиндр, конус, қиық конус, шар) элементтерін табуға есептер шығару;</p> <p>11.3.6 - конустың бүйір және толық беті аудандары формулаларын қорытып шығару және оларды есептер</p>

		<p>шығаруда қолдану; 11.3.7 - қиық конустың бүйір беті және толық беті аудандары формуларын қорытып шығару және оларды есептер шығаруда қолдану; 11.3.8 - сфера бетінің ауданын табуға есептер шығару; 11.3.9 - сфераға жанама жазықтықтың анықтамасын және қасиетін білу; 11.3.10 - шар мен сфераның жазықтықпен қималарына байланысты есептер шығару; 11.3.11 - кеңістік денелерінің көлемдерінің қасиеттерін білу және қолдану; 11.3.12 - призма көлемін табу формуласын білу және оны есептер шығаруда қолдану; 11.3.13 - пирамида және қиық пирамида көлемдерін табу формулаларын білу және оларды есептер шығаруда қолдану; 11.3.14 - цилиндр көлемін табу формуласын білу және оны есептер шығаруда қолдану; 11.3.15 - конус және қиық конус көлемдерін табу формулаларын білу және оларды есептер шығаруда қолдану; 11.3.16 - шар және оның бөліктері көлемдерін табу формулаларын білу және оларды есеп шығаруда қолдану; 11.3.17 - кеңістіктегі ұқсас фигуралар көлемдерінің қасиетін білу және оны есептер шығаруда қолдану; 11.3.18 - геометриялық денелерінің комбинациясына берілген практикалық мазмұнды есептер шығару;</p>
<p>4. Векторлар және түрлендірулер</p>	<p>10.4. 10.4.1 - кеңістіктегі вектор, вектордың ұзындығы, тең векторлар анықтамаларын білу, 10.4.2 - векторларды қосу және векторды санға көбейтуді орындау; 10.4.3 - кеңістіктегі коллинеар және компланар векторлардың анықтамаларын білу; 10.4.4 - кеңістіктегі векторлардың скаляр көбейтіндісінің анықтамасы мен қасиеттерін білу; 10.4.5 - кеңістіктегі тікбұрышты координаталар жүйесі анықтамасын білу және оны кескіндей алу; 10.4.6 - кеңістіктегі нүктені оның координаталары бойынша тікбұрышты координаталар жүйесінде кескіндеу;</p>	<p>11.4. 11.4.1 - нүктеден жазықтыққа дейінгі арақашықтықты табу формуласын білу және оны есептер шығаруда қолдану; 11.4.2 - түзулер арасындағы бұрышты (түзулердің теңдеулері бойынша) табу; 11.4.3 - координаталардағы түзулердің параллельдігі мен перпендикулярлығы шартын есептер шығаруда қолдану; 11.4.4 - координаталардағы сфера мен жазықтықтың өзара орналасуына есептер шығару; 11.4.5 - түзу мен жазықтық арасындағы бұрышты табу;</p>

10.4.7 - кеңістіктегі екі нүкте арасындағы арақашықтықты таба білу;

10.4.8 - кесіндіні берілген қатынаста бөлетін нүкте координаталарының формулаларын қорытып шығару және оларды есептер шығаруда қолдану;

10.4.9 - кесінді ортасының координаталары формулаларын білу және оларды есептер шығаруда қолдану;

10.4.10 - сфера теңдеуін білу және оны есептер шығаруда қолдану;

10.4.11 - вектордың координаталары ұғымын білу, вектор координаталарын бірлік векторлар бойынша жіктеп таба білу;

10.4.12 - кеңістіктегі вектордың координаталарын және ұзындығын таба білу;

10.4.13 - координаталарымен берілген векторларды қосуды және векторды санға көбейтуді орындау;

10.4.14 - векторлардың коллинеарлық және компланарлық шартын білу және оны есептер шығаруда қолдану;

10.4.15 - векторды үш компланар емес векторлар бойынша жіктеу;

10.4.16 - координаталық түрдегі векторлардың скаляр көбейтіндісі формуласын білу және оны есептер шығаруда қолдану;

10.4.17 - кеңістіктегі екі вектордың арасындағы бұрышты есептеу;

10.4.18 - кеңістіктегі векторлардың перпендикулярлық шартын білу және қолдану;

10.4.19 - жазықтықтың жалпы теңдеуін $(ax+by+cz+d=0)$ нормаль вектор $\vec{n}(a; b; c)$

және осы жазықтықтағы нүкте бойынша қорытып шығару;

10.4.20 - түзудің канондық теңдеуін құрастыру;

10.4.21 - түзу теңдеуінің канондық түрінен параметрлік түріне көше алу;

10.4.22 - берілген екі нүкте арқылы өтетін түзудің теңдеуін құру;

12. Осы оқу бағдарламасы жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математика бағытындағы 10-11-сыныптарына арналған "Геометрия" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының Ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес жүзеге асырылады.

13. Тоқсандағы бөлімдер және бөлімдер ішіндегі тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Жалпы	орта	білім	беру
деңгейінің		жаратылыстану-	
математика		бағытындағы	

10-11-сыныптарына арналған
 "Геометрия" оқу пәнінен
 жаңартылған мазмұндағы
 үлгілік оқу бағдарламасына
 қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математика бағытындағы 10-11-сыныптарына арналған "Геометрия" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

Ескерту. Қосымша жаңа редакцияда – ҚР Білім және ғылым министрінің 07.03.2019 № 105 (10-сынып оқушылары үшін 01.09.2019, 11-сынып оқушылары үшін 01.09.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

1) 10-сынып

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
7-9-сыныптардағы геометрия курсы қайталау		
Стереометрия аксиомалары. Кеңістіктегі параллельдік	Стереометрия аксиомалары және олардың салдарлары	10.2.1 - стереометрия аксиомаларын, олардың салдарларын білу; оларды кескіндеу және математикалық символдар арқылы жазып көрсету;
	Кеңістіктегі түзулердің өзара орналасуы	10.2.2 - кеңістіктегі параллель және айқас түзулер анықтамаларын білу, оларды анықтау және кескіндеу; 10.2.3 - кеңістіктегі параллель түзулердің қасиеттерін білу және оларды есептер шығаруда қолдану;
	Тетраэдр, параллелепипед	10.1.1 - тетраэдр және параллелепипедтің анықтамаларын білу, тетраэдр, параллелепипедті және олардың элементтерін жазықтықта кескіндей алу;
	Түзу мен жазықтықтың өзара орналасуы. Жазықтықтардың параллельдігі	10.2.4 - түзу мен жазықтықтың параллельдік белгісін және қасиеттерін білу, оларды есептер шығаруда қолдану; 10.2.5 - жазықтықтардың параллельдік белгісін және қасиеттерін білу, оларды есептер шығаруда қолдану;
2-тоқсан		
Кеңістіктегі перпендикулярлық	Түзу мен жазықтықтың перпендикулярлығы. Үш перпендикуляр туралы теорема	10.2.6 - перпендикуляр түзулердің анықтамасы мен қасиеттерін білу және оларды есептер шығаруда қолдану; 10.2.7 - түзу мен жазықтықтың перпендикулярлық анықтамасын, белгісін және қасиеттерін білу, оларды есептер шығаруда қолдану; 10.2.8 - кеңістіктегі перпендикуляр, көлбеу және көлбеудің проекциясы анықтамаларын білу;
	Кеңістіктегі арақашықтықтар	10.3.1 - үш перпендикуляр туралы теореманы білу және оны есептер шығаруда қолдану; 10.3.5 - нүктеден жазықтыққа дейінгі және айқас түзулер арасындағы арақашықтықтарды таба білу;
	Кеңістіктегі бұрыштар	10.2.9 - кеңістіктегі екі түзу арасындағы бұрыш анықтамасын білу; 10.2.10 - айқас түзулер арасындағы бұрыш пен олардың ортақ перпендикулярларын сызбада кескіндей алу; 10.3.2 - түзу мен жазықтық арасындағы бұрыштың анықтамасын білу, кескіндей алу және оның шамасын табу; 10.3.3 - жазықтықтар арасындағы бұрыштың (екіжақты бұрыш)

		анықтамасын білу, кескіндей алу және оның шамасын табу;
	Жазықтықтардың перпендикулярлығы	10.3.4 - жазықтықтардың перпендикулярлық белгісі мен қасиетін білу және оларды есептер шығаруда қолдану;
3-тоқсан		
Кеңістіктегі перпендикулярлық	Тікбұрышты параллелепипед	10.1.2 - тікбұрышты параллелепипед анықтамасын және қасиеттерін білу; 10.3.7 - тікбұрышты параллелепипедтің қасиеттерін қорытып шығару және есептер шығаруда қолдану;
	Жазық фигураның жазықтыққа ортогональ проекциясы және оның ауданы	10.2.11 - жазық фигураның ортогональ проекциясын жазықтықта салу; 10.3.6 - жазық фигураның жазықтыққа ортогональ проекциясы ауданының формуласын білу және оны есептер шығаруда қолдану;
Кеңістіктегі векторлар және оларға амалдар қолдану. Коллинеар және компланар векторлар	Кеңістіктегі векторлар және оларға амалдар қолдану. Коллинеар және компланар векторлар	10.4.1 - кеңістіктегі вектор, вектордың ұзындығы, тең векторлар анықтамаларын білу, 10.4.2 - векторларды қосу және векторды санға көбейтуді орындау; 10.4.3 - кеңістіктегі коллинеар және компланар векторлардың анықтамаларын білу;
	Кеңістіктегі тікбұрышты координаталар жүйесі	10.4.5 - кеңістіктегі тікбұрышты координаталар жүйесі анықтамасын білу және оны кескіндей алу; 10.4.6 - кеңістіктегі нүктені оның координаталары бойынша тікбұрышты координаталар жүйесінде кескіндеу;
	Кеңістіктегі вектордың координаталары	10.4.11 - вектордың координаталары ұғымын білу, вектор координаталарын бірлік векторлар бойынша жіктеп таба білу;
	Координатасымен берілген векторларды қосу және азайту, координатасымен берілген векторды санға көбейту	10.4.13 - координаталарымен берілген векторларды қосуды және векторды санға көбейтуді орындау;
	Векторды компланар вектор бойынша жіктеу	10.4.14 - векторлардың коллинеарлық және компланарлық шартын білу және оны есептер шығаруда қолдану; 10.4.15 - векторды үш компланар емес векторлар бойынша жіктеу;
	Екі нүктенің арақашықтығы	10.4.7 - кеңістіктегі екі нүкте арасындағы арақашықтықты таба білу; 10.4.12 - кеңістіктегі вектордың координаталарын және ұзындығын таба білу;
	Кесіндіні берілген қатынаста бөлу	10.4.8 - кесіндіні берілген қатынаста бөлетін нүкте координаталарының формулаларын қорытып шығару және оларды есептер шығаруда қолдану;
	Кесінді ортасының координаталары	10.4.9 - кесінді ортасының координаталары формулаларын білу және оларды есептер шығаруда қолдану;
4-тоқсан		
Кеңістіктегі тікбұрышты координаталар жүйесі және	Векторлардың скаляр көбейтіндісі	10.4.4 - кеңістіктегі векторлардың скаляр көбейтіндісінің анықтамасы мен қасиеттерін білу; 10.4.16 - координаталық түрдегі векторлардың скаляр көбейтіндісі формуласын білу және оны есептер шығаруда қолдану;

векторлар		10.4.17 - кеңістіктегі екі вектордың арасындағы бұрышты есептеу; 10.4.18 - кеңістіктегі векторлардың перпендикулярлық шартын білу және қолдану;
	Сфера теңдеуі	10.4.10 - сфера теңдеуін білу және оны есептер шығаруда қолдану;
	Жазықтық теңдеуі	10.4.19 - жазықтықтың жалпы теңдеуін ($ax+by+cz+d=0$) нормаль вектор және осы жазықтықтағы нүкте бойынша қорытып шығару;
	Кеңістіктегі түзудің теңдеуі	10.4.20 - түзудің канондық теңдеуін құрастыру; 10.4.21 - түзу теңдеуінің канондық түрінен параметрлік түріне көше алу; 10.4.22 - берілген екі нүкте арқылы өтетін түзудің теңдеуін құру;
10-сыныптағы геометрия курсын қайталау		

2) 11-сынып

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
10-сыныптағы геометрия курсын қайталау		
Көпжақтар	Көпжақты геометриялық туралы түсінік	бұрыш, дене 11.1.1 - көпжақты бұрыш пен геометриялық дене ұғымдарын білу, оларды жазықтықта кескіндеу алу;
	Көпжақ ұғымы	11.1.2 - көпжақтың анықтамасын және оның элементтерін білу; 11.3.3 - көпжақтардың элементтерін табуға есептер шығару;
	Призма және оның элементтері, призма түрлері	11.1.3 - призманың анықтамасын, оның элементтерін, призма түрлерін білу; оларды жазықтықта кескіндей алу; 11.3.3 - көпжақтардың элементтерін табуға есептер шығару;
	Призманың бүйір және толық бетінің аудандары	жазбасы, формулаларын қорытып шығару және оларды есептер шығаруда қолдану; 11.1.11 - көпжақтар мен айналу денелерінің жазбаларын жасай алу;
	Пирамида және оның элементтері. пирамида	Дұрыс 11.1.4 - пирамиданың анықтамасын, оның элементтерін, пирамида түрлерін білу; оларды жазықтықта кескіндей алу; 11.2.4 - пирамида төбесінің табан жазықтығына проекциясының орналасуын анықтау; 11.3.3 - көпжақтардың элементтерін табуға есептер шығару;
	Қиық пирамида	11.1.5 - қиық пирамида анықтамасын білу, оны жазықтықта кескіндей алу; 11.3.3 - көпжақтардың элементтерін табуға есептер шығару;
2-тоқсан		
Көпжақтар	Пирамиданың, қиық пирамиданың жазбасы, бүйір беті және толық бетінің аудандары	11.3.2 - пирамиданың (қиық пирамиданың) бүйір және толық бетінің аудандары формулаларын қорытып шығару және оларды есептер шығаруда қолдану; 11.1.11 - көпжақтар мен айналу денелерінің жазбаларын жасай алу;
	Көпжақтардың жазықтықпен қималары	11.2.1 - көпжақтың жазықтықпен қималарын сала білу;
	Дұрыс көпжақтар	11.1.6 - дұрыс көпжақтың анықтамасын білу, дұрыс көпжақтардың түрлерін ажырата білу;
Кеңістіктегі	Кеңістіктегі түзу мен	11.2.6 - кеңістіктегі түзу мен жазықтықтың өзара орналасуын білу;

түзу мен жазықтық теңдеулерінің қолданылуы	жазықтықтың өзара орналасуы		
	Кеңістіктегі жазықтыққа арақашықтық	нүктеден дейінгі	
	Кеңістіктегі арасындағы түзу мен арасындағы бұрышты табу	түзулер бұрышты, бойынша)	
		11.4.1 - нүктеден жазықтыққа дейінгі арақашықтықты табу формуласын білу және оны есептер шығаруда қолдану;	
		11.4.2 - түзулер арасындағы бұрышты (түзулердің теңдеулері бойынша) табу;	
		11.4.3 - координаталардағы түзулердің параллельдігі мен перпендикулярлығы шартын есептер шығаруда қолдану;	
		11.4.5 - түзу мен жазықтық арасындағы бұрышты табу;	
3-тоқсан			
Айналу денелері және олардың элементтері	Цилиндр және оның элементтері. Цилиндрдің жазбасы, бүйір және толық бетінің аудандары	11.1.7 - цилиндрдің анықтамасын, оның элементтерін білу; цилиндрді жазықтықта кескіндей алу; 11.3.4 - цилиндрдің бүйір беті және толық беті аудандары формулаларын қорытып шығару және оларды есептер шығаруда қолдану; 11.3.5 - айналу денелерінің (цилиндр, конус, қиық конус, шар) элементтерін табуға есептер шығару; 11.1.11 - көпжақтар мен айналу денелерінің жазбаларын жасай алу;	
	Конус және оның элементтері. Конустың жазбасы, бүйір және толық бетінің аудандары	11.1.8 - конустың анықтамасын, оның элементтерін білу; конусты жазықтықта кескіндей алу; 11.3.5 - айналу денелерінің (цилиндр, конус, қиық конус, шар) элементтерін табуға есептер шығару; 11.3.6 - конустың бүйір және толық беті аудандары формулаларын қорытып шығару және оларды есептер шығаруда қолдану; 11.1.11 - көпжақтар мен айналу денелерінің жазбаларын жасай алу;	
	Қиық конус және оның элементтері. Қиық конустың жазбасы, бүйір және толық бетінің аудандары	11.1.9 - қиық конустың анықтамасын, оның элементтерін білу, қиық конусты жазықтықта кескіндей алу; 11.3.5 - айналу денелерінің (цилиндр, конус, қиық конус, шар) элементтерін табуға есептер шығару; 11.3.7 - қиық конустың бүйір беті және толық беті аудандары формулаларын қорытып шығару және оларды есептер шығаруда қолдану; 11.1.11 - көпжақтар мен айналу денелерінің жазбаларын жасай алу;	
	Сфера, шар және олардың элементтері. Сфера бетінің ауданы	11.1.10 - сфера, шардың анықтамаларын білу; жазықтықта кескіндей алу; 11.3.8 - сфера бетінің ауданын табуға есептер шығару;	
	Сфераға жүргізілген жанама жазықтық	11.2.3 - сфера мен жазықтықтың өзара орналасуын білу; 11.4.4 - координаталардағы сфера мен жазықтықтың өзара орналасуына есептер шығару; 11.3.9 - сфераға жанама жазықтықтың анықтамасын және қасиетін білу; 11.3.10 - шар мен сфераның жазықтықпен қималарына байланысты есептер шығару;	
	Цилиндр, конус және шардың жазықтықпен қималары	11.2.2 - цилиндрдің, конустың және шардың жазықтықпен қималарын кескіндеу;	
	4-тоқсан		
	Денелердің	Денелер көлемдерінің	11.3.11 - кеңістік денелерінің көлемдерінің қасиеттерін білу және

көлемдері	жалпы қасиеттері	қолдану;
	Призма көлемі	11.3.12 - призма көлемін табу формуласын білу және оны есептер шығаруда қолдану;
	Пирамида және қиық пирамида көлемдері	11.3.13 - пирамида және қиық пирамида көлемдерін табу формулаларын білу және оларды есептер шығаруда қолдану;
	Цилиндр көлемі	11.3.14 - цилиндр көлемін табу формуласын білу және оны есептер шығаруда қолдану;
	Конус және қиық конус көлемдері	11.3.15 - конус және қиық конус көлемдерін табу формулаларын білу және оларды есептер шығаруда қолдану;
	Кеңістік фигураларының ұқсастығы	11.3.17 - кеңістіктегі ұқсас фигуралар көлемдерінің қасиетін білу және оны есептер шығаруда қолдану;
	Шар және оның бөліктерінің көлемдері	11.3.16 - шар және оның бөліктері көлемдерін табу формулаларын білу және оларды есеп шығаруда қолдану;
	Геометриялық денелердің комбинациялары	11.2.5 - көпжақтар мен айналу денелерінің комбинацияларын жазықтықта кескіндеу; 11.3.18 - геометриялық денелерінің комбинациясына берілген практикалық мазмұнды есептер шығару;
10-11-сыныптардағы геометрия курсы қайталау		

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2017 жылғы 27 шілдедегі
№ 352 бұйрығына 189-қосымша

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 407-қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "Алгебра және анализ бастамалары" пәнінен жанартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Оқу бағдарламасы "Білім берудің барлық деңгейінің мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттарын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы №604 бұйрығымен бекітілген Жалпы орта білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес әзірленген (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 17669 болып тіркелген).

Ескерту. 1-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Білім және ғылым министрінің 07.03.2019 № 105 (10-сынып оқушылары үшін 01.09.2019, 11-сынып оқушылары үшін 01.09.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

2. Жалпы орта білім беру деңгейінде "Алгебра және анализ бастамалары" пәнін оқыту маңызды болып табылады, себебі оны оқып-үйрену барысында математиканың практикалық маңыздылығы, тұлғаның логикалық және сыни тұрғыдан ойлау қабілетін қалыптастыру мен дамыту арқылы оқушылардың функционалдық сауаттылығын қалыптастыруға мүмкіндік жасайды. Сондай-ақ,

ғылыми-жаратылыстану пәндерін оқып-білуге қажетті математикалық білім мен білік негіздерін игеру қоршаған ортаның біртұтастығы туралы түсінікті қалыптастыруға ықпал етеді.

3. Мақсаты: қазіргі замандағы қоғамда өзін еркін сезінуге адамға қажетті ойлау қасиеттерін қалыптастыру арқылы оқушылардың зияткерлік деңгейін дамыту; практикалық іс-әрекеттерде қолдануда, басқа пәндерді үйренуде, білім алуды жалғастыруда қажетті математикалық білімді меңгеру.

4. Міндеттері:

1) Бағдарламаның "Алгебра", "Статистика және ықтималдықтар теориясы", "Математикалық модельдеу және анализ" бөлімдері бойынша математикалық білім, білік және дағдыларын қалыптастыру мен дамытуға жағдай жасау;

2) әртүрлі мәнмәтіндегі есептерді шешуде математикалық тілді және негізгі математикалық заңдарды қолдануға, сандық қатынастар мен кеңістіктік формаларды оқып білуге ықпал ету;

3) есептерді шешу мақсатында оқушылардың білімдерін математикалық модельдерді құруға және керісінше, шынайы процестерді сипаттайтын математикалық модельдерді суреттеп беруге бағыттау;

4) практикалық есептерді шешуде, алынған нәтижелерді бағалау мен олардың нақтылығын айқындауда лайықты математикалық әдістерді таңдап алу үшін логикалық және сыни тұрғыдан ойлауын, шығармашылық қабілеттерін дамыту;

5) коммуникативтік дағдыларын, оның ішінде, ақпаратты дұрыс және сауатты түрде беру, сонымен қатар түрлі ақпарат көздерінен, басылымдар мен электрондық құралдардан алынған ақпаратты қолдану қабілетін дамыту;

6) өздігінен және топта жұмыс істеуде қажетті тәуелсіздік, жауапкершілік, белсенділік, табандылық пен толеранттылық сияқты тұлғалық қасиеттерді дамыту;

7) математиканы оқыту процесінде ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдану дағдыларын дамыту.

2-тарау. "Алгебра және анализ бастамалары" пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

5. "Алгебра және анализ бастамалары" пәні бойынша оқу жүктемесінің жоғары шекті көлемі:

1) 10-сынып – аптасына 3 сағат, оқу жылында 102 сағатты;

2) 11-сынып – аптасына 3 сағат, оқу жылында 102 сағатты құрайды.

Оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі "Қазақстан Республикасындағы бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспарларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2012 жылғы 8 қарашадағы № 500 бұйрығымен бекітілген үлгілік оқу жоспарына

тәуелді (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 8170 болып тіркелген).

Ескерту. 5-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Білім және ғылым министрінің 07.03.2019 № 105 (10-сынып оқушылары үшін 01.09.2019, 11-сынып оқушылары үшін 01.09.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

6. 10-сыныпқа арналған "Алгебра және анализ бастамалары" пәнінің базалық білім мазмұны келесі тараулардан тұрады:

1) 7-9-сыныптардағы алгебра курсы қайталау;

2) "Функция, оның қасиеттері және графигі". Функция және оның берілу тәсілдері. Функцияның графиктерін түрлендіру. Функцияның қасиеттері. Кері функция ұғымы. Күрделі функция;

3) "Тригонометриялық функциялар". Тригонометриялық функциялар, олардың қасиеттері мен графиктері. Арксинус, арккосинус, арктангенс, арккотангенс;

4) "Тригонометриялық теңдеулер мен теңсіздіктер". Қарапайым тригонометриялық теңдеулер. Тригонометриялық теңдеулерді шешу әдістері. Қарапайым тригонометриялық теңсіздіктерді шешу;

5) "Ықтималдық". Оқиға ықтималдығы және оның қасиеттері. Ықтималдықтарды қосу және көбейту ережелері;

6) "Туынды". Функцияның нүктедегі және шексіздіктегі шегі. Функцияның нүктедегі және жиындағы үзіліссіздігі. Туындының анықтамасы. Туындыны табу ережелері. Туындының физикалық және геометриялық мағынасы. Функция графигіне жүргізілген жанаманың теңдеуі. Күрделі функцияның туындысы. Тригонометриялық функциялардың туындылары;

7) "Туындының қолданылуы". Функцияның өсу және кему белгілері. Функцияның кризистік нүктелері мен экстремум нүктелері. Туындының көмегімен функцияны зерттеу және оның графигін салу. Функцияның кесіндідегі ең үлкен және ең кіші мәндері;

8) "Кездейсоқ шамалар және олардың сандық сипаттамалары". Кездейсоқ шамалар. Дискретті және үздіксіз кездейсоқ шамалар. Дискретті кездейсоқ шамалардың сандық сипаттамалары;

9) 10-сыныптағы алгебра және анализ бастамалары курсы қайталау.

7. 11-сыныпқа арналған "Алгебра және анализ бастамалары" пәнінің базалық білім мазмұны келесі тараулардан тұрады:

1) 10-сыныптағы алгебра және анализ бастамалары курсы қайталау;

2) "Алғашқы функция және интеграл". Алғашқы функция және анықталмаған интеграл. Анықталмаған интеграл қасиеттері. Қисықсызықты

трапеция және оның ауданы. Анықталған интеграл. Жазық фигуралар аудандары мен айналу денелерінің көлемдерін анықталған интеграл көмегімен есептеу;

3) "Дәреже және түбір. Дәрежелік функция". n -ші дәрежелі түбір және оның қасиеттері. Рационал көрсеткішті дәреже. Рационал көрсеткішті дәрежесі бар өрнектерді түрлендіру. Иррационал өрнектерді түрлендіру. Дәрежелік функция, оның қасиеттері мен графигі. Нақты көрсеткішті дәрежелік функцияның туындысы мен интегралы;

4) "Көрсеткіштік және логарифмдік функциялар". Көрсеткіштік функция, оның қасиеттері мен графигі. Санның логарифмі және оның қасиеттері. Логарифмдік функция, оның қасиеттері мен графигі. Көрсеткіштік функцияның туындысы мен интегралы. Логарифмдік функцияның туындысы;

5) "Көрсеткіштік және логарифмдік теңдеулер мен теңсіздіктер". Көрсеткіштік теңдеулер. Логарифмдік теңдеулер. Көрсеткіштік теңсіздіктер. Логарифмдік теңдеулер. Логарифмдік теңсіздіктер;

6) "Иррационал теңдеулер". Иррационал теңдеулер. Иррационал теңдеулерді шешу әдістері;

7) "Математикалық статистика элементтері". Бас жиын және таңдама. Дискретті және интервалды вариациялық қатарлар. Кездейсоқ шаманың сандық сипаттамаларын таңдама бойынша бағалау;

8) 10-11 сыныптардағы алгебра және анализ бастамалары курсы қайталау.

8. Оқу пәнінің білім мазмұны бөлімдерге бөлінген. Бұл бөлімдер күтілетін нәтижелер (біліктер немесе дағдылар, білім немесе түсініктер) түрінде берілген сыныптар бойынша оқыту мақсаттарын қамтитын бөлімшелерден тұрады. Әр бөлімше ішінде тізбектеліп жазылған оқыту мақсаттары мұғалімге өз жұмысын жоспарлап, оқушылардың жетістіктерін бағалауға, сонымен қатар оқытудың келесі кезеңдері туралы ақпарат беруге мүмкіндік жасайды.

9. Оқу пәнінің мазмұны үш бөлімді қамтиды: "Алгебра", "Статистика және ықтималдықтар теориясы", "Математикалық модельдеу және анализ".

10. "Алгебра" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) Алгебралық өрнектер және оларды түрлендіру,
- 2) Теңдеулер және теңсіздіктер, олардың жүйелері және жиынтықтары;
- 3) Тригонометрия.

11. "Статистика және ықтималдықтар теориясы" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) Ықтималдықтар теориясының негіздері;
- 2) Статистика және деректерді талдау.

12. "Математикалық модельдеу және анализ" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) Математикалық анализ бастамалары;
- 2) Математикалық тіл және математикалық модель;
- 3) Математикалық модельдеудің көмегімен есептер шығару.

3 тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

13. Бағдарламада оқыту мақсаттары кодтық белгімен берілген. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сан бөлімше ретін, төртінші сан оқыту мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 10.2.1.4. кодында "10" - сынып, "2.1" - екінші бөлімнің бірінші бөлімшесі, "4" - оқу мақсатының реттік саны.

14. Білім алушыларға қойылатын мақсаттар:

1-бөлім. "Алгебра"		
Бөлімше	10-сынып	11-сынып
1. Алгебралық өрнектер және оларды түрлендіру	10.1.1.	11.1.1.
		11.1.1.1 - n -ші дәрежелі түбір және n -ші дәрежелі арифметикалық түбірдің анықтамасын білу; 11.1.1.2 - n -ші дәрежелі түбір қасиеттерін білу; 11.1.1.3 - рационал көрсеткішті дәреже анықтамасын және қасиеттерін білу; 11.1.1.4 - алгебралық өрнектерді түрлендіру үшін рационал көрсеткішті дәреже қасиеттерін қолдану; 11.1.1.5 - иррационал өрнектерді түрлендіруде n -ші дәрежелі түбір қасиеттерін қолдану;
2. Теңдеулер және теңсіздіктер, олардың жүйелері және жиынтықтары	10.1.2.	11.1.2.
		11.1.2.1 - иррационал теңдеудің анықтамасын білу, оның мүмкін болатын мәндер жиынын анықтай алу; 11.1.2.2 - теңдеудің екі жағын n дәрежеге шығару әдісі арқылы иррационал теңдеулерді шеше алу; 11.1.2.3 - айнымалыны алмастыру әдісі арқылы иррационал теңдеулерді шеше алу; 11.1.2.4 - көрсеткіштік теңдеулерді шеше алу; 11.1.2.5 - логарифмдік теңдеулерді шеше алу; 11.1.2.6 - көрсеткіштік теңсіздіктерді шеше алу; 11.1.2.7 - логарифмдік теңсіздіктерді шеше алу;
3. Тригонометрия	10.1.3.	11.1.3.
	10.1.3.1 - тригонометриялық функциялар анықтамаларын, қасиеттерін білу және олардың графиктерін сала білу; 10.1.3.2 - тригонометриялық функциялардың графиктерін түрлендірулер көмегімен сала білу; 10.1.3.3 - арксинус, арккосинус, арктангенс, арккотангенс анықтамаларын білу және олардың мәндерін таба білу;	

	<p>10.1.3.4 - құрамында кері тригонометриялық функциялары бар өрнектердің мәндерін табу;</p> <p>10.1.3.5 - қарапайым тригонометриялық теңдеулерді шеше алу;</p> <p>10.1.3.6 - тригонометриялық теңдеулерді көбейткіштерге жіктеу арқылы шеше алу;</p> <p>10.1.3.7 - квадрат теңдеуге келтірілетін тригонометриялық теңдеулерді шеше алу;</p> <p>10.1.3.8 - біртекті тригонометриялық теңдеулерді шеше алу;</p> <p>10.1.3.9 - қарапайым тригонометриялық теңсіздіктерді шеше алу;</p>	
2-бөлім. "Статистика және ықтималдықтар теориясы"		
Бөлімше	10-сынып	11-сынып
1. Ықтималдықтар теориясының негіздері	10.2.1.	11.2.1.
	<p>10.2.1.1 - кездейсоқ оқиға ұғымын, кездейсоқ оқиға түрлерін білу және оларға мысалдар келтіру;</p> <p>10.2.1.2 - ықтималдықтар қасиеттерін қолданып, кездейсоқ оқиғалардың ықтималдығын есептеу;</p> <p>10.2.1.3 - ықтималдықтарды қосу және көбейту ережелерін: * $P(A \cdot B) = P(A) \cdot P(B)$; * $P(A + B) = P(A) + P(B)$; * $P(A + B) = P(A) + P(B) - P(A \cdot B)$ түсіну және қолдану;</p> <p>10.2.1.4 - кездейсоқ шаманың не екенін түсіну және кездейсоқ шамаларға мысалдар келтіру;</p> <p>10.2.1.5 - дискретті және үзіліссіз кездейсоқ шамалардың анықтамаларын білу және оларды ажырата алу;</p> <p>10.2.1.6 - кейбір дискретті кездейсоқ шамалардың үлестірім заңы кестесін құру;</p> <p>10.2.1.7 - дискретті кездейсоқ шаманың математикалық күтімі ұғымын және оның қасиеттерін білу;</p> <p>10.2.1.8 - дискретті кездейсоқ шаманың математикалық күтімін есептеу;</p> <p>10.2.1.9 - дискретті кездейсоқ шаманың дисперсиясы мен орташа квадраттық (стандартты) ауытқуын есептеу;</p> <p>10.2.1.10 - дискретті кездейсоқ шамалардың сандық сипаттамаларын қолдану арқылы есептер шығару;</p>	
2. Статистика	10.2.2.	11.2.2.

және деректерді талдау		11.2.2.1 - математикалық статистиканың негізгі терминдерін білу және түсіну; 11.2.2.2 - дискретті және аралық вариациялық қатарларды құрастыру үшін таңдаманы өңдеу; 11.2.2.3 - таңдама бойынша кездейсоқ шамалардың сандық сипаттамаларын бағалау;
------------------------	--	-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

3-бөлім. "Математикалық модельдеу және анализ"

Бөлімше	10-сынып	11-сынып
---------	----------	----------

1. Математикалық анализ бастамалары	10.3.1.	11.3.1.
	<p>10.3.1.1 - функция анықтамасын және берілу тәсілдерін білу;</p> <p>10.3.1.2 - функция графигіне түрлендірулер орындай алу (параллель көшіру, сығу және созу);</p> <p>10.1.1.3 - функция қасиеттерін анықтай алу;</p> <p>10.3.1.4 - функцияның берілген графигі бойынша оның қасиеттерін:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) функцияның анықталу облысы; 2) функцияның мәндер жиыны; 3) функцияның нөлдері; 4) функцияның периодтылығы; 5) функцияның бірсарындылық аралықтары; 6) функцияның таңбатұрақтылық аралықтары; 7) функцияның ең үлкен және ең кіші мәндері; 8) функцияның жұптылығы, тақтылығы; 9) функцияның шектелгендігі; 10) функция үзіліссіздігі; 11) функцияның экстремумдары сипаттай алу; <p>10.3.1.5 - кері функцияның анықтамасын білу және берілген функцияға кері функцияны табу және өзара кері функциялар графиктерінің орналасу қасиетін білу;</p> <p>10.3.1.6 - $f(g(x))$ күрделі функциясын ажырата білу және функциялар композициясын құру;</p> <p>10.3.1.7 - функцияның нүктедегі және шексіздіктегі шегінің анықтамасын білу;</p> <p>10.3.1.8 - үзіліссіз функцияның анықтамасын білу;</p> <p>10.3.1.9 - функция туындысының анықтамасын білу және анықтама бойынша функцияның туындысын табу;</p> <p>10.3.1.10 - тұрақты функцияның және дәрежелік функцияның туындыларын табу;</p>	<p>11.3.1.1 - алғашқы функция және анықталмаған интеграл анықтамаларын білу;</p> <p>11.3.1.2 - анықталмаған интеграл қасиеттерін білу және қолдану;</p> <p>11.3.1.3 - негізгі анықталмаған интегралдарды</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. $\int x^n dx = \frac{x^{n+1}}{n+1} + C, n \neq -1;$ 2. $\int \cos x dx = \sin x + C;$ 3. $\int \sin x dx = -\cos x + C ;$ 4. $\int \frac{dx}{\cos^2 x} = \operatorname{tg}x + C ;$ 5. $\int \frac{dx}{\sin^2 x} = -\operatorname{ctg}x + C$ <p>білу және оларды есептер шығаруда қолдану;</p> <p>11.3.1.4 - қисық сызықты трапецияның анықтамасын білу және оның ауданын табу үшін Ньютон-Лейбниц формуласын қолдану;</p> <p>11.3.1.5 - анықталған интеграл ұғымын білу және оны есептеу;</p> <p>11.3.1.6-берілген сызықтармен шектелген жазық фигураның ауданын есептеу;</p> <p>11.3.1.7 - айналу денесінің көлемін анықталған интеграл көмегімен есептеу формуласын білу және қолдану;</p> <p>11.3.1.8 - дәрежелік функция анықтамасын білу және дәреже көрсеткішіне тәуелді дәрежелік функция графигін салу;</p> <p>11.3.1.9 - нақты көрсеткішті дәрежелік функцияның туындысын табу ережелерін білу және қолдану;</p> <p>11.3.1.10 - нақты көрсеткішті дәрежелік функцияның интегралын табу ережелерін білу және қолдану;</p> <p>11.3.1.11 - көрсеткіштік функция анықтамасын білу және оның графигін салу;</p>

	10.3.1.11 - дифференциалдаудың ережелерін білу және қолдану; 10.3.1.12 - функция графигіне жүргізілген жанаманың теңдеуін құрастыру; 10.3.1.13 - тригонометриялық функциялардың туындыларын табу; 10.3.1.14 - күрделі функцияның анықтамасын білу және оның туындысын табу; 10.3.1.15 - функцияның аралықта өсуінің (кемуінің) қажетті және жеткілікті шартын білу және қолдану; 10.3.1.16 - функцияның кризистік нүктелері мен экстремум нүктелерінің анықтамаларын және экстремумының бар болу шартын білу; 10.3.1.17 - функцияның кризистік нүктелері мен экстремум нүктелерін табу; 10.3.1.18 - туындының көмегімен функция қасиеттерін зерттеу және оның графигін салу; 10.3.1.19 - функцияның кесіндідегі ең үлкен және ең кіші мәндерін табу;	11.3.1.12 - көрсеткіштік функцияның негізіне қатысты қасиеттерін білу; 11.3.1.13 - сан логарифмі, ондық және натурал логарифмдер анықтамаларын білу; 11.3.1.14 - логарифм қасиеттерін білу және оны логарифмдік өрнектерді түрлендіруде қолдану; 11.3.1.15 - логарифмдік функцияның анықтамасын, қасиеттерін білу және оның графигін салу; 11.3.1.16 - көрсеткіштік функцияның туындысы мен интегралын табу; 11.3.1.17 - логарифмдік функцияның туындысын табу;
2. Математикалық тіл және математикалық модель	10.3.2. 10.3.2.1 - туындының геометриялық мағынасын білу; 10.3.2.2 - туындының физикалық мағынасын білу;	11.3.2.
3. Математикалық модельдеудің көмегімен есептер шығару	10.3.3. 10.3.3.1 - туындының физикалық мағынасына сүйене отырып, қолданбалы есептер шығару; 10.3.3.2 - туындының геометриялық мағынасын қолданып есептер шығару; 10.3.3.3 - функцияның ең үлкен (ең кіші) мәндерін табуға байланысты қолданбалы есептер шығару;	11.3.3.

15. Осы оқу бағдарламасы жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "Алгебра және анализ бастамалары" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының Ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес жүзеге асырылады.

16. Тоқсандағы бөлімдер және бөлімдер ішіндегі тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Жалпы орта білім беру деңгейінің гуманитарлық 10-11-сыныптарына "Алгебра және анализ	қоғамдық бағыттағы арналған анализ
--------------------------------------------------------------------------------------	------------------------------------

бастамалары" оқу пәнінен
жаңартылған мазмұндағы
үлгілік оқу бағдарламасына
қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "Алгебра және анализ бастамалары" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 10-сынып

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
7-9-сыныптардағы алгебра курсы қайталау		
Функция, оның қасиеттері және графигі	Функция және оның берілу тәсілдері	10.3.1.1 - функция анықтамасын және берілу тәсілдерін білу;
	Функциялардың графиктерін түрлендіру	10.3.1.2 - функция графигіне түрлендірулер орындай алу (параллель көшіру, сығу және созу);
	Функция қасиеттері	10.1.1.3 - функция қасиеттерін анықтай алу;
		10.3.1.4 - функцияның берілген графигі бойынша оның қасиеттерін:
		1) функцияның анықталу облысы;
2) функцияның мәндер жиыны;		
3) функцияның нөлдері;		
4) функцияның периодтылығы;		
5) функцияның бірсарындылық аралықтары;		
6) функцияның таңбатұрақтылық аралықтары;		
7) функцияның ең үлкен және ең кіші мәндері;		
8) функцияның жұптылығы, тақтылығы;		
9) функцияның шектелгендігі;		
10) функция үзіліссіздігі;		
11) функцияның экстремумдары сипаттай алу;		
Кері функция ұғымы	10.3.1.5 - кері функцияның анықтамасын білу және берілген функцияға кері функцияны табу және өзара кері функциялар графиктерінің орналасу қасиетін білу;	
Күрделі функция	10.3.1.6 - $f(g(x))$ күрделі функциясын ажырата білу және функциялар композициясын құру;	
Тригонометриялық функциялар	Тригонометриялық функциялар, олардың қасиеттері мен графиктері	10.1.3.1 - тригонометриялық функциялар анықтамаларын, қасиеттерін білу және олардың графиктерін сала білу; 10.1.3.2 - тригонометриялық функциялардың графиктерін түрлендірулер көмегімен сала білу;
	Арксинус, арккосинус, арктангенс, арккотангенс	10.1.3.3 - арксинус, арккосинус, арктангенс, арккотангенс анықтамаларын білу және олардың мәндерін таба білу; 10.1.3.4 - құрамында кері тригонометриялық функциялары бар өрнектердің мәнін табу;
2-тоқсан		
Тригонометриялық теңдеулер мен	Қарапайым тригонометриялық	10.1.3.5 - қарапайым тригонометриялық теңдеулерді шеше алу;

теңсіздіктер	теңдеулер	
	Тригонометриялық теңдеулерді шешу әдістері	10.1.3.6 - тригонометриялық теңдеулерді көбейткіштерге жіктеу арқылы шеше алу; 10.1.3.7 - квадрат теңдеуге келтірілетін тригонометриялық теңдеулерді шеше алу; 10.1.3.8 - біртекті тригонометриялық теңдеулерді шеше алу;
	Қарапайым тригонометриялық теңсіздіктерді шешу	10.1.3.9 - қарапайым тригонометриялық теңсіздіктерді шеше алу
Ықтималдық	Оқиға ықтималдығы және оның қасиеттері	10.2.1.1 - кездейсоқ оқиға ұғымын, кездейсоқ оқиға түрлерін білу және оларға мысалдар келтіру; 10.2.1.2 - ықтималдықтар қасиеттерін қолданып, кездейсоқ оқиғалардың ықтималдығын есептеу;
	Ықтималдықтарды қосу және көбейту ережелері	10.2.1.3 - ықтималдықтарды қосу және көбейту ережелерін: * $P(A \cdot B) = P(A) \cdot P(B)$; * $P(A + B) = P(A) + P(B)$; * $P(A + B) = P(A) + P(B) - P(A \cdot B)$ түсіну және қолдану;
3-тоқсан		
Туынды	Функцияның нүктедегі және шексіздіктегі шегі	10.3.1.7 - функцияның нүктедегі және шексіздіктегі шегінің анықтамасын білу;
	Функцияның нүктедегі және жиындағы үзіліссіздігі	10.3.1.8 - үзіліссіз функцияның анықтамасын білу;
	Туындының анықтамасы	10.3.1.9 - функция туындысының анықтамасын білу білу және анықтама бойынша функцияның туындысын табу;
	Туындыны табу ережелері	10.3.1.10 - тұрақты функцияның және дәрежелік функцияның туындыларын табу; 10.3.1.11 - дифференциалдаудың ережелерін білу және қолдану;
	Туындының физикалық және геометриялық мағынасы	10.3.2.1 - туындының геометриялық мағынасын білу; 10.3.2.2 - туындының физикалық мағынасын білу; 10.3.3.1 - туындының физикалық мағынасына сүйене отырып, қолданбалы есептер шығару; 10.3.3.2 - туындының геометриялық мағынасын қолданып есептер шығару;
	Функция графигіне жүргізілген жанаманың теңдеуі	10.3.1.12 - функция графигіне жүргізілген жанаманың теңдеуін құрастыру;
	Күрделі функцияның туындысы	10.3.1.14 - күрделі функцияның анықтамасын білу және оның туындысын табу;
	Тригонометриялық функциялардың туындылары	10.3.1.13 - тригонометриялық функциялардың туындыларын табу;
Туындының	Функцияның өсу	10.3.1.15 - функцияның аралықта өсуінің (кемуінің) қажетті және

қолданылуы	және кему белгілері	жеткілікті шартын білу және қолдану;
	Функцияның кризистік нүктелері мен экстремум нүктелері	10.3.1.16 - функцияның кризистік нүктелері мен экстремум нүктелерінің анықтамаларын және экстремумының бар болу шартын білу; 10.3.1.17 - функцияның кризистік нүктелері мен экстремум нүктелерін табу;
	Туындының көмегімен функцияны зерттеу және оның графигін салу	10.3.1.18 - туындының көмегімен функция қасиеттерін зерттеу және оның графигін салу;
	Функцияның кесіндідегі ең үлкен және ең кіші мәндері	10.3.1.19 - функцияның кесіндідегі ең үлкен және ең кіші мәндерін табу; 10.3.3.3 - функцияның ең үлкен (ең кіші) мәндерін табуға байланысты қолданбалы есептер шығару;
4-тоқсан		
Кездейсоқ шамалар және олардың сандық сипаттамалары	Кездейсоқ шамалар	10.2.1.4 - кездейсоқ шаманың не екенін түсіну және кездейсоқ шамаларға мысалдар келтіру;
	Дискретті және үздіксіз кездейсоқ шамалар	10.2.1.5 - дискретті және үзіліссіз кездейсоқ шамалардың анықтамаларын білу және оларды ажырата алу; 10.2.1.6 - кейбір дискретті кездейсоқ шамалардың үлестірім заңы кестесін құру;
	Дискретті кездейсоқ шамалардың сандық сипаттамалары	10.2.1.7 - дискретті кездейсоқ шаманың математикалық күтімі ұғымын және оның қасиеттерін білу; 10.2.1.8 - дискретті кездейсоқ шаманың математикалық күтімін есептеу; 10.2.1.9 - дискретті кездейсоқ шаманың дисперсиясы мен орташа квадраттық (стандартты) ауытқуын есептеу; 10.2.1.10 - дискретті кездейсоқ шамалардың сандық сипаттамаларын қолдану арқылы есептер шығару;
10-сыныптағы алгебра және анализ бастамалары курсы қайталау		

2) 11-сынып

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
10-сыныптағы алгебра және анализ бастамалары курсы қайталау		
Алғашқы функция және интеграл	Алғашқы функция және анықталмаған интеграл. Анықталмаған интеграл қасиеттері	11.3.1.1 - алғашқы функция және анықталмаған интеграл анықтамаларын білу; 11.3.1.2 - анықталмаған интеграл қасиеттерін білу және қолдану; 11.3.1.3 - негізгі анықталмаған интегралдарды

		$1. \int x^n dx = \frac{x^{n+1}}{n+1} + C, n \neq -1;$ $2. \int \cos x dx = \sin x + C;$ $3. \int \sin x dx = -\cos x + C;$ $4. \int \frac{dx}{\cos^2 x} = \operatorname{tg}x + C;$ $5. \int \frac{dx}{\sin^2 x} = -\operatorname{ctg}x + C$ <p>білу және оларды есептер шығаруда қолдану;</p>
	Қисықсызықты трапеция және оның ауданы. Анықталған интеграл.	11.3.1.4 - қисықсызықты трапецияның анықтамасын білу және оның ауданын табу үшін Ньютон-Лейбниц формуласын қолдану; 11.3.1.5 - анықталған интеграл ұғымын білу және оны есептеу;
	Жазық фигуралар аудандары мен айналу денелерінің көлемдерін анықталған интеграл көмегімен есептеу	11.3.1.6 - берілген сызықтармен шектелген жазық фигураның ауданын есептеу; 11.3.1.7 - айналу денесінің көлемін анықталған интеграл көмегімен есептеу формуласын білу және қолдану;
2-тоқсан		
Дәреже мен түбір. Дәрежелік функция	n -ші дәрежелі түбір және оның қасиеттері	11.1.1.1 - n -ші дәрежелі түбір және n -ші дәрежелі арифметикалық түбірдің анықтамасын білу; 11.1.1.2 - n -ші дәрежелі түбір қасиеттерін білу;
	Рационал көрсеткішті дәреже	11.1.1.3 - рационал көрсеткішті дәреже анықтамасын және қасиеттерін білу;
	Рационал көрсеткішті дәрежесі өрнектерді түрлендіру	11.1.1.4 - алгебралық өрнектерді түрлендіру үшін рационал көрсеткішті дәреже қасиеттерін қолдану;
	Иррационал өрнектерді түрлендіру	11.1.1.5 - иррационал өрнектерді түрлендіруде n -ші дәрежелі түбір қасиеттерін қолдану;
	Дәрежелік функция, оның қасиеттері мен графигі	11.3.1.8 - дәрежелік функция анықтамасын білу және дәреже көрсеткішіне тәуелді дәрежелік функция графигін салу;
	Нақты көрсеткішті дәрежелік	11.3.1.9 - нақты көрсеткішті дәрежелік функцияның туындысын табу ережелерін білу және қолдану;

	функцияның туындысы мен интегралы	11.3.1.10 - нақты көрсеткішті дәрежелік функцияның интегралын табу ережелерін білу және қолдану;
Иррационал теңдеулер	Иррационал теңдеулер. Иррационал теңдеулерді шешу әдістері	11.1.2.1 - иррационал теңдеудің анықтамасын білу, оның мүмкін болатын мәндер жиынын анықтай алу; 11.1.2.2 - теңдеудің екі жағын n дәрежеге шығару әдісі арқылы иррационал теңдеулерді шеше алу; 11.1.2.3 - айнымалыны алмастыру әдісі арқылы иррационал теңдеулерді шеше алу;
3-тоқсан		
Көрсеткіштік және логарифмдік функциялар	Көрсеткіштік функция, оның қасиеттері мен графигі	11.3.1.11 - көрсеткіштік функция анықтамасын білу және оның графигін салу; 11.3.1.12 - көрсеткіштік функцияның негізіне қатысты қасиеттерін білу;
	Сан логарифмі және оның қасиеттері	11.3.1.13 - сан логарифмі, ондық және натурал логарифмдер анықтамаларын білу; 11.3.1.14 - логарифм қасиеттерін білу және оны логарифмдік өрнектерді түрлендіруде қолдану;
	Логарифмдік функция, оның қасиеттері мен графигі	11.3.1.15 - логарифмдік функцияның анықтамасын, қасиеттерін білу және оның графигін салу
	Көрсеткіштік функцияның туындысы мен интегралы	11.3.1.16 - көрсеткіштік функцияның туындысы мен интегралын табу;
	Логарифмдік функцияның туындысы	11.3.1.17 - логарифмдік функцияның туындысын табу;
Көрсеткіштік және логарифмдік теңдеулер мен теңсіздіктер	Көрсеткіштік теңдеулер	11.1.2.4 - көрсеткіштік теңдеулерді шеше алу;
	Логарифмдік теңдеулер	11.1.2.5 - логарифмдік теңдеулерді шеше алу;
	Көрсеткіштік теңсіздіктер	11.1.2.6 - көрсеткіштік теңсіздіктерді шеше алу;
	Логарифмдік теңсіздіктер	11.1.2.7 - логарифмдік теңсіздіктерді шеше алу;
4-тоқсан		
Математикалық статистика элементтері	Бас жиын және таңдама	11.2.2.1 - математикалық статистиканың негізгі терминдерін білу және түсіну;
	Дискретті және интервалды вариациялық қатарлар	11.2.2.2 - дискретті және аралық вариациялық қатарларды құрастыру үшін таңдаманы өңдеу;
	Кездейсоқ шаманың сандық	11.2.2.3 - таңдама бойынша кездейсоқ шамалардың сандық сипаттамаларын бағалау;

сипаттамаларын таңдамалар бойынша бағалау	
10-11 сыныптардағы алгебра және анализ бастамалары курсы қайталау	

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2017 жылғы 27 шілдедегі
№ 352 бұйрығына 190-қосымша

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 408-қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "Геометрия" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы
1-тарау. Жалпы ережелер

1. Оқу бағдарламасы "Білім берудің барлық деңгейінің мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттарын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы №604 бұйрығымен бекітілген Жалпы орта білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес әзірленген (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 17669 болып тіркелген).

Ескерту. 1-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Білім және ғылым министрінің 07.03.2019 № 105 (10-сынып оқушылары үшін 01.09.2019, 11-сынып оқушылары үшін 01.09.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

2. Жалпы орта білім беру (қоғамдық-гуманитарлық бағытындағы) деңгейінде "Геометрия" пәнін оқыту маңызды болып табылады, себебі оны оқып-үйрену барысында математиканың практикалық маңыздылығы, тұлғаның логикалық және сыни тұрғыдан ойлау қабілетін қалыптастыру мен дамыту арқылы оқушылардың функционалдық сауаттылығын қалыптастыруға мүмкіндік жасайды. Сондай-ақ, ғылыми-жаратылыстану пәндерін оқып-білуге қажетті математикалық білім мен білік негіздерін игеру қоршаған ортаның бір тұтастығы туралы түсінікті қалыптастыруға ықпал етеді.

3. Мақсаты: қазіргі замандағы қоғамда өзін еркін сезінуге адамға қажетті ойлау қасиеттерін қалыптастыру арқылы оқушылардың зияткерлік деңгейін дамыту; практикалық іс-әрекеттерде қолдануда, басқа пәндерді үйренуде, білім алуды жалғастыруда қажетті математикалық білімді меңгеру.

4. Міндеттері:

1) Геометрия бойынша математикалық білім, білік және дағдыларын қалыптастыру мен дамытуға жағдай жасау;

2) әр түрлі мәнмәтіндегі есептерді шешуде математикалық тілді және негізгі математикалық заңдарды қолдануға, сандық қатынастар мен кеңістіктік формаларды оқып білуге ықпал ету;

3) есептерді шешу мақсатында оқушылардың білімдерін математикалық модельдерді құруға және керісінше, шынайы процестерді сипаттайтын математикалық модельдерді суреттеп беруге бағыттау;

4) практикалық есептерді шешуде, алынған нәтижелерді бағалау мен олардың нақтылығын айқындауда лайықты математикалық әдістерді таңдап алу үшін логикалық және сыни тұрғыдан ойлауын, шығармашылық қабілеттерін дамыту;

5) коммуникативтік дағдыларын, оның ішінде, ақпаратты дұрыс және сауатты түрде беру, сонымен қатар әр түрлі ақпарат көздерінен, басылымдар мен электрондық құралдардан алынған ақпаратты қолдану қабілетін дамыту;

6) өздігінен және топта жұмыс істеуде қажетті тәуелсіздік, жауапкершілік, белсенділік, табандылық пен толеранттылық сияқты тұлғалық қасиеттерді дамыту;

7) геометрияны оқыту процесінде ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдану дағдыларын дамыту.

2-тарау. "Геометрия" пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

5. "Геометрия" пәні бойынша оқу жүктемесінің жоғары шекті көлемі:

1) 10-сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағатты;

2) 11-сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағатты құрайды.

Оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі "Қазақстан Республикасындағы бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспарларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2012 жылғы 8 қарашадағы № 500 бұйрығымен бекітілген үлгілік оқу жоспарына тәуелді (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 8170 болып тіркелген).

Ескерту. 5-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Білім және ғылым министрінің 07.03.2019 № 105 (10-сынып оқушылары үшін 01.09.2019, 11-сынып оқушылары үшін 01.09.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

6. 10-сыныпқа арналған "Геометрия" пәнінің базалық білім мазмұны келесі тараулардан тұрады:

1) 7-9-сыныптардағы геометрия курсы қайталау;

2) "Стереометрия аксиомалары. Кеңістіктегі түзулер мен жазықтықтардың өзара орналасуы". Стереометрия аксиомалары және олардың салдарлары. Кеңістіктегі екі түзудің өзара орналасуы. Түзу мен жазықтықтың өзара орналасуы. Екі жазықтықтың өзара орналасуы:

3) "Кеңістіктегі бұрыш. Кеңістіктегі арақашықтық". Кеңістіктегі түзулер арасындағы бұрыш. Перпендикуляр және көлбеу. Үш перпендикуляр туралы теорема. Түзу мен жазықтық арасындағы бұрыш. Жазықтықтар арасындағы бұрыш. Кеңістіктегі арақашықтық;

4) "Кеңістіктегі тікбұрышты координаталар жүйесі және векторлар". Кеңістіктегі тікбұрышты координаталар жүйесі. Екі нүктенің арақашықтығы. Кесінді ортасының координаталары. Сфера теңдеуі. Кеңістіктегі вектордың координаталары. Векторлардың коллинеарлығы және компланарлығы. Векторларды қосу, векторды санға көбейту. Векторлардың скаляр көбейтіндісі:

5) 10-сыныптағы геометрия курсы қайталау.

7. 11-сыныпқа арналған "Геометрия" пәнінің базалық білім мазмұны келесі тараулардан тұрады:

1) 10-сыныптағы геометрия курсы қайталау;

2) "Көпжақтар". Көпжақ ұғымы. Призма және оның элементтері. Тік және дұрыс призма. Тікбұрышты параллелепипед және оның қасиеттері. Призманың жазбасы, бүйір және толық бетінің аудандары. Пирамида және оның элементтері. Қиық пирамида. Пирамиданың жазбасы, бүйір және толық бетінің аудандары. Қиық пирамида бетінің ауданы. Дұрыс көпжақтар;

3) "Айналу денелері және олардың элементтері". Цилиндр және оның элементтері. Цилиндрдің жазбасы, бүйір және толық бетінің аудандары. Конус және оның элементтері. Конустың жазбасы, бүйір және толық бетінің аудандары. Қиық конус және оның элементтері. Қиық конус бетінің ауданы. Сфера және шар. Сфера бетінің ауданы. Айналу денелерінің жазықтықпен қималары;

4) "Денелер көлемдері". Денелер көлемдерінің жалпы қасиеттері. Призма көлемі. Пирамида және қиық пирамида көлемдері. Цилиндр көлемі. Конус және қиық конус көлемдері. Шар көлемі;

5) 10-11-сыныптардағы геометрия курсы қайталау.

8. Оқу пәнінің білім мазмұны бөлімдерге бөлінген. Бұл бөлімдер күтілетін нәтижелер (біліктер немесе дағдылар, білім немесе түсініктер) түрінде берілген сыныптар бойынша оқу мақсаттарын қамтиды. Әр бөлім ішінде тізбектеліп жазылған оқу мақсаттары мұғалімге өз жұмысын жоспарлап, оқушылардың жетістіктерін бағалауға, сонымен қатар оқытудың келесі кезеңдері туралы ақпарат беруге мүмкіндік жасайды.

9. "Геометрия" Оқу пәнінің мазмұны келесі бөлімдерді қамтиды:

1) Геометриялық фигуралар туралы түсінік;

2) Геометриялық фигуралардың өзара орналасуы;

3) Метрикалық қатынастар;

4) Векторлар және түрлендірулер.

3 тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

10. Бағдарламада оқыту мақсаттары кодтық белгімен берілген. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші сан бөлім ретін, үшінші сан оқыту мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 10.2.4. кодында "10" - сынып, "2" - бөлім, "4" - оқу мақсатының реттік саны.

11. Білім алушыларға қойылатын талаптар:

Бөлім	10-сынып	11-сынып
1. Геометриялық фигуралар туралы түсінік	10.1.1.	11.1.1. 11.1.1 - көпжақ анықтамасын және оның элементтерін білу; 11.1.2 - призманың анықтамасын, оның элементтері, призма түрлерін білу; оларды жазықтықта кескіндей алу; 11.1.3 - тікбұрышты параллелепипедтің анықтамасы мен қасиеттерін білу және оны жазықтықта кескіндеу; 11.1.4 - пирамиданың анықтамасын, оның элементтері, пирамида түрлерін білу; оларды жазықтықта кескіндей алу; 11.1.5 - қиық пирамиданың анықтамасын білу, оны жазықтықта кескіндей алу; 11.1.6 - дұрыс көпжақтың анықтамасын білу және дұрыс көпжақтардың түрлерін ажырату; 11.1.7 - цилиндрдің анықтамасын, оның элементтерін білу; цилиндрді жазықтықта кескіндей алу; 11.1.8 - конустың анықтамасын, оның элементтерін білу; конусты жазықтықта кескіндей алу; 11.1.9 - қиық конустың анықтамасын, оның элементтерін білу; қиық конусты жазықтықта кескіндей алу; 11.1.10 - сфера, шардың анықтамаларын білу; оларды жазықтықта кескіндей алу; 11.1.11 - көпжақтар мен айналу денелерінің жазбаларын жасай білу.
	10.2.	11.2. 11.2.1 - цилиндрдің, конустың және шардың жазықтықпен қималарын кескіндеу; 11.2.2 - сфера мен жазықтықтың өзара орналасуын білу; 11.2.3 - пирамида төбесінің табан жазықтығына проекциясының орналасуын анықтау.
2. Геометриялық фигуралардың өзара орналасуы	10.2.1 - стереометрия аксиомаларын, олардың салдарларын білу және оларды математикалық символдар арқылы жазып көрсету; 10.2.2 - кеңістіктегі параллель және айқас түзулердің анықтамаларын білу және оларды анықтау және кескіндеу; 10.2.3 - кеңістіктегі параллель түзулердің қасиеттерін білу және оларды есептер шығаруда қолдану;	

	<p>10.2.4 - түзу мен жазықтықтың параллельдік және перпендикулярлық белгілерін, қасиеттерін білу және оларды есептер шығаруда қолдану;</p> <p>10.2.5 - жазықтықтардың параллельдігі мен перпендикулярлығының белгілерін білу және оларды есептер шығаруда қолдану;</p> <p>10.2.6 - кеңістіктегі екі түзу арасындағы бұрыш анықтамасын білу.</p>	
3.Метрикалық қатынастар	10.3.	11.3.
	<p>10.3.1 - үш перпендикуляр туралы теореманы білу және оны есептер шығаруда қолдану;</p> <p>10.3.2 - түзу мен жазықтық арасындағы бұрыштың анықтамасын білу, кескіндей алу және оның шамасын табу;</p> <p>10.3.3 - жазықтықтар арасындағы бұрыштың (екіжақты бұрыш) анықтамасын білу, кескіндей алу және оның шамасын табу;</p> <p>10.3.4 - нүктеден жазықтыққа дейінгі және айқас түзулер арасындағы арақашықтықтарды табу білу;</p> <p>10.3.5 – кеңістіктегі перпендикуляр, көлбеу және көлбеудің проекциясы анықтамаларын білу.</p>	<p>11.3.1 - призманың бүйір және толық бетінің аудандары формулаларын есептер шығаруда қолдану;</p> <p>11.3.2 - пирамиданың (қиық пирамиданың) бүйір және толық бетінің аудандары формулаларын есептер шығаруда қолдану;</p> <p>11.3.3 - көпжақтардың элементтерін табуға есептер шығару;</p> <p>11.3.4 - айналу денелерінің (цилиндр, конус, қиық конус, шар) элементтерін табуға есептер шығару;</p> <p>11.3.5 - цилиндрдің бүйір және толық беті аудандарының формулаларын есептер шығаруда қолдану;</p> <p>11.3.6 - конустың бүйір және толық беті аудандарының формулаларын есептер шығаруда қолдану;</p> <p>11.3.7 - қиық конустың бүйір және толық беті аудандарының формулаларын есептер шығаруда қолдану;</p> <p>11.3.8 - сфера бетінің ауданын табуға есептер шығару;</p> <p>11.3.9 - кеңістік денелерінің көлемдерінің қасиеттерін білу және қолдану;</p> <p>11.3.10 - призма көлемін табу формуласын қолдану;</p> <p>11.3.11 - пирамида және қиық пирамида көлемдерін табу формулаларын қолдану;</p> <p>11.3.12 - цилиндр көлемін табу формуласын қолдану;</p> <p>11.3.13 - конус және қиық конус көлемдерін табу формулаларын қолдану;</p> <p>11.3.14 - шар көлемін табу формуласын қолдану.</p>
4. Векторлар және түрлендірулер	10.4.	11.4.
	<p>10.4.1 - кеңістіктегі тікбұрышты координаталар жүйесін жазықтықта кескіндей алу және оны сипаттау;</p> <p>10.4.2 - кеңістіктегі екі нүкте арасындағы арақашықтықты табу білу;</p> <p>10.4.3 - кеңістіктегі кесінді ортасының координаталарын табу білу;</p>	

10.4.4 - сфера теңдеуін білу және оны есептер шығаруда қолдану;	
10.4.5 - кеңістіктегі вектордың координаталарын және ұзындығын таба білу;	
10.4.6 - кеңістіктегі коллинеар және компланар векторлардың анықтамаларын, векторлардың коллинеарлық шартын білу;	
10.4.7 - векторларды қосу және азайтуды, векторды санға көбейтуді орындау;	
10.4.8 - координаталық түрдегі векторлардың скаляр көбейтіндісі формуласын білу және оны есептер шығаруда қолдану.	

12. Осы оқу бағдарламасы жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "Геометрия" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының Ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес жүзеге асырылады.

13. Тоқсандағы бөлімдер және бөлімдер ішіндегі тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық гуманитарлық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "Геометрия" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасына қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "Геометрия" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 10-сынып

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
7-9-сыныптардағы геометрия курсы қайталау		
Стереометрия аксиомалары. Кеңістіктегі түзулер мен жазықтықтар өзара орналасуы	Стереометрия аксиомалары және олардың салдарлары	10.2.1 - стереометрия аксиомаларын, олардың салдарларын білу және оларды математикалық символдар арқылы жазып көрсету;
	Кеңістіктегі екі өзара түзудің орналасуы	10.2.2 - кеңістіктегі параллель және айқас түзулердің анықтамаларын білу және оларды анықтау және кескіндеу; 10.2.3 - кеңістіктегі параллель түзулердің қасиеттерін білу және оларды есептер шығаруда қолдану;
	Түзу мен жазықтықтың өзара орналасуы	10.2.4 - түзу мен жазықтықтың параллельдік және перпендикулярлық белгілерін, қасиеттерін білу және оларды есептер шығаруда қолдану;
	Екі жазықтықтың	10.2.5 - жазықтықтардың параллельдігі мен

	өзара орналасуы	перпендикулярлығының белгілерін білу және оларды есептер шығаруда қолдану;
2-тоқсан		
Кеңістіктегі бұрыш. Кеңістіктегі арақашықтық	Кеңістіктегі түзулер арасындағы бұрыш	10.2.6 - кеңістіктегі екі түзу арасындағы бұрыш анықтамасын білу;
	Перпендикуляр және көлбеу	10.3.5 – кеңістіктегі перпендикуляр, көлбеу және көлбеудің проекциясы анықтамаларын білу;
	Үш перпендикуляр туралы теорема	10.3.1 - үш перпендикуляр туралы теореманы білу және оны есептер шығаруда қолдану;
3-тоқсан		
Кеңістіктегі бұрыш. Кеңістіктегі арақашықтық	Түзу мен жазықтық арасындағы бұрыш	10.3.2 - түзу мен жазықтық арасындағы бұрыштың анықтамасын білу, кескіндей алу және оның шамасын табу;
	Екі жазықтық арасындағы бұрыш. Екіжақты бұрыш	10.3.3 - жазықтықтар арасындағы бұрыштың (екіжақты бұрыш) анықтамасын білу, кескіндей алу және оның шамасын табу;
	Кеңістіктегі арақашықтық.	10.3.4 - нүктеден жазықтыққа дейінгі және айқас түзулер арасындағы арақашықтықтарды таба білу;
Кеңістіктегі тікбұрышты координаталар жүйесі және векторлар	Кеңістіктегі тікбұрышты координаталар жүйесі	10.4.1 - кеңістіктегі тікбұрышты координаталар жүйесін жазықтықта кескіндей алу және оны сипаттау;
	Екі нүктенің арақашықтығы	10.4.2 - кеңістіктегі екі нүкте арасындағы арақашықтықты таба білу;
	Кесінді ортасының координаталары	10.4.3 - кеңістіктегі кесінді ортасының координаталарын таба білу;
	Сфера теңдеуі	10.4.4 - сфера теңдеуін білу және оны есептер шығаруда қолдану;
4-тоқсан		
Кеңістіктегі тікбұрышты координаталар жүйесі және векторлар	Кеңістіктегі вектордың координаталары	10.4.5 - кеңістіктегі вектордың координаталарын және ұзындығын таба білу;
	Векторлардың коллинеарлығы және компланарлығы	10.4.6 - кеңістіктегі коллинеар және компланар векторлардың анықтамаларын, векторлардың коллинеарлық шартын білу;
	Векторларды қосу, векторды санға көбейту	10.4.7 - векторларды қосу және азайтуды, векторды санға көбейтуді орындау;
	Векторлардың скаляр көбейтіндісі	10.4.8 - координаталық түрдегі векторлардың скаляр көбейтіндісі формуласын білу және оны есептер шығаруда қолдану;
10-сыныптағы геометрия курсын қайталау		

2) 11-сынып

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар мазмұны	Оқыту мақсаттары
-----------------------------	------------------------------	------------------

1-тоқсан		
10-сыныптағы геометрия курсын қайталау		
Көпжақтар	Көпжақ ұғымы	11.1.1 - көпжақ анықтамасын және оның элементтерін білу;
	Призма және оның элементтері. Тік және дұрыс призма	11.1.2 - призманың анықтамасын, оның элементтері, призма түрлерін білу; оларды жазықтықта кескіндей алу; 11.3.3 - көпжақтардың элементтерін табуға есептер шығару;
	Тікбұрышты параллелепипед және оның қасиеттері	11.1.3 - тікбұрышты параллелепипедтің анықтамасы мен қасиеттерін білу және оны жазықтықта кескіндеу;
	Призманың жазбасы, бүйір және толық бетінің аудандары	11.1.11 - көпжақтар мен айналу денелерінің жазбаларын жасай білу; 11.3.1 - призманың бүйір және толық бетінің аудандары формулаларын есептер шығаруда қолдану;
	Пирамида және оның элементтері	11.1.4 - пирамиданың анықтамасын, оның элементтері, пирамида түрлерін білу; оларды жазықтықта кескіндей алу; 11.3.3 - көпжақтардың элементтерін табуға есептер шығару;
	Қиық пирамида	11.1.5 - қиық пирамиданың анықтамасын білу, оны жазықтықта кескіндей алу; 11.3.3 - көпжақтардың элементтерін табуға есептер шығару;
2-тоқсан		
Көпжақтар	Пирамиданың жазбасы, бүйір және толық бетінің аудандары	11.1.11 - көпжақтар мен айналу денелерінің жазбаларын жасай білу; 11.3.2 - пирамиданың (қиық пирамиданың) бүйір және толық бетінің аудандары формулаларын есептер шығаруда қолдану;
	Қиық пирамида бетінің ауданы	11.3.2 - пирамиданың (қиық пирамиданың) бүйір және толық бетінің аудандары формулаларын есептер шығаруда қолдану;
	Дұрыс көпжақтар	11.1.6 - дұрыс көпжақтың анықтамасын білу және дұрыс көпжақтардың түрлерін ажырату;
3-тоқсан		
Айналу денелері және олардың элементтері	Цилиндр және оның элементтері	11.1.7 - цилиндрдің анықтамасын, оның элементтерін білу; цилиндрді жазықтықта кескіндей алу; 11.3.4 - айналу денелерінің (цилиндр, конус, қиық конус, шар) элементтерін табуға есептер шығару;
	Цилиндрдің жазбасы, бүйір және толық бетінің аудандары	11.1.11 - көпжақтар мен айналу денелерінің жазбаларын жасай білу; 11.3.5 - цилиндрдің бүйір және толық беті аудандарының формулаларын есептер шығаруда қолдану;
	Конус және оның элементтері	11.1.8 - конустың анықтамасын, оның элементтерін білу; конусты жазықтықта кескіндей алу; 11.3.4 - айналу денелерінің (цилиндр, конус, қиық конус, шар) элементтерін табуға есептер шығару;
	Конустың жазбасы, бүйір және толық бетінің аудандары	11.1.11 - көпжақтар мен айналу денелерінің жазбаларын жасай білу; 11.3.6 - конустың бүйір және толық беті аудандарының формулаларын есептер шығаруда қолдану;
	Қиық конус және оның элементтері	11.1.9 - қиық конустың анықтамасын, оның элементтерін білу; қиық конусты жазықтықта кескіндей алу; 11.3.4 - айналу денелерінің (цилиндр, конус, қиық конус, шар) элементтерін

		табуға есептер шығару;
Қиық конус бетінің ауданы		11.3.7 - қиық конустың бүйір және толық беті аудандарының формулаларын есептер шығаруда қолдану;
Сфера және шар		11.1.10 - сфера, шардың анықтамаларын білу; оларды жазықтықта кескіндей алу; 11.2.2 - сфера мен жазықтықтың өзара орналасуын білу; 11.3.4 - айналу денелерінің (цилиндр, конус, қиық конус, шар) элементтерін табуға есептер шығару;
Сфера бетінің ауданы		11.3.8 - сфера бетінің ауданын табуға есептер шығару;
Айналу денелерінің жазықтықпен қималары		11.2.1 - цилиндрдің, конустың және шардың жазықтықпен қималарын кескіндеу;
4-тоқсан		
Денелер көлемдері	Денелер көлемдерінің жалпы қасиеттері	11.3.9 - кеңістік денелерінің көлемдерінің қасиеттерін білу және қолдану;
	Призма көлемі	11.3.10 - призма көлемін табу формуласын қолдану;
	Пирамида және қиық пирамида көлемдері	11.3.11 - пирамида және қиық пирамида көлемдерін табу формулаларын қолдану;
	Цилиндр көлемі	11.3.12 - цилиндр көлемін табу формуласын қолдану;
	Конус және қиық конус көлемдері	11.3.13 - конус және қиық конус көлемдерін табу формулаларын қолдану;
	Шар көлемі	11.3.14 - шар көлемін табу формуласын қолдану;
10-11-сыныптардағы геометрия курсы қайталау		

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2017 жылғы 27 шілдедегі
№ 352 бұйрығына 191-қосымша
Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 409-қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математикалық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "Информатика" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы

Ескерту. Үлгілік оқу бағдарламасы жаңа редакцияда – ҚР Білім және ғылым министрінің 07.03.2019 № 105 (10-сынып оқушылары үшін 01.09.2019, 11-сынып оқушылары үшін 01.09.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Оқу бағдарламасы "Білім берудің барлық деңгейінің мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттарын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы № 604 бұйрығымен бекітілген Жалпы орта білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына

сәйкес әзірленген (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 17669 болып тіркелген).

2. Жаратылыстану-математикалық бағыттағы 10-11 сыныптарда "Информатика" оқу пәнін оқытудың мақсаты білім алушыларды аппараттық және бағдарламалық қамтамасыз ету саласында терең біліммен, іскерлікпен және дағдылармен қамтамасыз ету, қазіргі заманғы ақпараттық технологияларды практикада тиімді пайдалану үшін деректерді, ақпараттық процестер мен жүйелерді ұсыну, ақпараттық объектілерді, Компьютерлік желілер мен ақпараттық қауіпсіздікті құру және қайта құру болып табылады.

3. Негізгі міндеттері:

1) білім алушылардың ақпараттық процестердің қоғамдағы рөлі жайлы, сондай-ақ ақпараттық технологияларды пайдаланудың техникалық мүмкіндіктері мен перспективалары туралы түсінігін қалыптастыру;

2) білім алушыларға жүйені талдау, шешім ұсыну, бағдарламалық қосымшалар жасау, оларды дамытып жетілдіру, сонымен қатар, өздерінің өнімдерін бағалау мүмкіндігін беру мақсатында компьютердің жұмыс істеуінің негізгі қағидаларын түсінуін қамтамасыз ету;

3) талдау, абстракция, үлгілеу мен программалау арқылы білім алушыларға әртүрлі тапсырмаларды шешуді үйрету;

4) білім алушылардың логикалық, алгоритмдік, сондай-ақ, жалпылау және үйлестік тапсырмаларды құрамдас бөліктерге бөлу және ортақ заңдылықтарды табу, қойылған міндеттерді орындауға қажетті тиімді және рационалды тәсілдер табу сияқты қамтитын есептік ойлау қабілетін дамыту;

5) білім алушылардың ақпараттық мәдениетін қалыптастыру – жалпы ережелерді ұстану және жеке тұлға мен бүкіл Қазақстандық қауымның мүддесінде әрекет ету;

6) білім алушылардың пән аясында академиялық тілді меңгеруіне және терминологиялық лексиканы байытуға жағдай жасау;

7) есептеуіш платформалар негізінде басқарылатын электрондық құрылғыларды құру, құру, программалаудың тәсілдері және қағидаттарымен білім алушыларды таныстыру;

8) қазіргі таңдағы программалау ортасында программалау дағдыларын дамыту;

9) тәжірибеде қолдану арқылы білімді тереңдету және оқуға деген ынтаны арттыру;

10) әртүрлі білім саласында (математика, физика, информатика) алған білімдерін кіріктіріп қолдану;

11) ғылыми-техникалық әзірлемелерге деген қызығушылықтарын дамыту;

12) білім алушылардың шығармашылық қабілеттерін дамыту.

2 – тарау. "Информатика" пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

4. "Информатика" пәні бойынша оқу жүктемесінің жоғары шекті көлемі:

1) 10-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағатты;

2) 11-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағатты құрайды.

Оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі "Қазақстан Республикасындағы бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспарларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2012 жылғы 8 қарашадағы № 500 бұйрығымен бекітілген үлгілік оқу жоспарына тәуелді (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде №8170 тіркелген).

5. Оқу пәнінің мазмұны оқыту бөлімдерінен тұрады. Бөлімшелер күтілетін нәтижелер: дағды немесе білік, білім немесе түсінік түрінде сыныптар бойынша оқыту мақсаттарын қамтитын әр бөлім бөлімшелерге бөлінген.

6. Жаратылыстану-математика бағытындағы "Информатика" оқу пәнінің базалық мазмұны 6 бөлімді қамтиды:

1) аппараттық және программалық қамтамасыз ету;

2) деректерді ұсыну;

3) ақпараттық процестер мен жүйелер;

4) ақпараттық объектілерді құру және түрлендіру ;

5) қосымшаларды әзірлеу;

6) компьютерлік желілер және ақпараттық қауіпсіздік

7. "Аппараттық және программалық қамтамасыз ету" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

1) аппараттық қамтамасыз ету;

2) программалық қамтамасыз ету.

8. "Деректерді ұсыну" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

1) есептеу жүйелері;

2) компьютердің логикалық негіздері;

3) ақпаратты кодтау.

9. "Ақпараттық процестер мен жүйелер" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

1) реляциялық деректер қоры;

2) мәліметтер қорын құру;

3) құрылымдалған сұраныстар;

4) ақпараттық технологияларды дамытудағы қазіргі заманғы процестер.

10. "Ақпараттық объектілерді құру және түрлендіру" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) 3D – модельдеу;
- 2) web (веб)-жобалау.

11. "Қосымшаларды әзірлеу" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) алгоритмдер және программалар;
- 2) мобильдік қосымшалар;
- 3) IT Startup (ай-ти стартап).

12. "Компьютерлік желілер және ақпараттық қауіпсіздік" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) компьютерлік желілерді ұйымдастыру;
- 2) желіде жұмыс жасау кезіндегі қауіпсіздік шаралары.

13. 10-сыныпқа арналған "Информатика" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) Аппараттық және программалық қамтамасыз ету: басқару құрылғысының (бұдан әрі - БҚ), арифметика- логикалық құрылғының (бұдан әрі - АЛҚ) және жад регистрінің процессордың бір бөлігі ретінде функциясын сипаттау.

2) Деректерді ұсыну: есептеу жүйелері: ондық жүйедегі бүтін сандарды екілік, сегіздік, он алтылық санау жүйесіне аудару және кері аудару. Компьютердің логикалық негіздері: логикалық операциялар (дизъюнкция, конъюнкция, инверсия); логикалық өрнектер; ақиқат кестесі; Компьютердің логикалық элементтері (конъюнктор, дизъюнктор, инвертор); логикалық сызбалар. Ақпаратты кодтау: Unicode (юникод) және ASCII (аск(и)и) символдарын кодтау кестелері.

3) Ақпараттық процестер мен жүйелер: реляциондық деректер қоры: жол, жазба, индекс, бірінші кілт; Bigdata (бигдейта) (үлкен деректер). Деректер қорын "structured query language" (стракчуред куери лангуйдж) ("құрылымдалған сұраныстар тілі") (бұдан әрі SQL (эс кю эль)) әзірлеу: деректер қорын, мәліметтер типін, біркестелі және көпкестелі деректер қоры; формалар; есептер; сұраныстар. Құрылымдық сұраныстар: конструктор режимінде іріктеуге сұраныстар жасау, SQL (эс кю эль), конструктордың және (SQL) (эс кю эль) көмегімен іріктеуге бағытталған сұраныстарды жасау; web (веб)-беттердің деректер қорымен байланысы.

4) Ақпараттық объектілерді құру және түрлендіру: web-жобалау: HTML (аш ти эм эл) (Hyper Text Markup Language — (хайпер текст маркап лангуйдж) "гипермәтіндік белгілеу тілі"), CSS (си эс эс) (Cascading Style Sheets — (каскадинг стайл шит) каскадты кестелер стилі); скрипттерді пайдалану, web (веб)-парақшаға мультимедиа нысандарын енгізу.

5) Қосымшаларды әзірлеу: алгоритмдер мен программалар: пайдаланушы функциялары және процедуралары, жолдармен жұмыс жасау, файлдармен жұмыс жасау, сұрыптау әдістері; графтардағы іздеу алгоритмдері.

6) Компьютерлік желілер және ақпараттық қауіпсіздік: компьютерлік желілерді ұйымдастыру: желілік компоненттер (тораптар, маршрутизаторлар, коммутаторлар); IP (ай-пи)-мекен-жайы; DNS (ди эн эс) (Domain Name System (домейн нейм систем) — домендік атаулар жүйесі); жеке виртуалды желілер. Ақпараттық қауіпсіздік: ақпараттық қауіпсіздік, құпиялық, тұтастық және қол жетімділік; деректерді шифрлау; пайдаланушы деректерінің қауіпсіздік шаралары - құпиясөздер, есеп жазбалары, сәйкестендіру, биометриялық сәйкестендіру.

14. 11-сыныпқа арналған "Информатика" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) аппараттық және программалық қамтамасыз ету: мобильдік құрылғылар сипаттамасы. Программалық қамтамасыз ету: Виртуалды машиналар; аппараттық және программалық қамтамасыз етудің даму заңдылықтары;

2) ақпараттық процестер мен жүйелер: ақпараттық технологияларды дамытудағы қазіргі заманғы процестер: машина оқыту қағидаттары, нейрондық желілер; жасанды интеллект; нейрондық желілерді жобалау; "мұғаліммен оқыту" әдісі; Blockchain технологиясы; Қазақстанда цифрландыру процесінің ағымдағы үрдістері; электрондық үкімет порталы; "заттар интернеті";

3) ақпараттық объектілерді құру және түрлендіру: 3D – модельдеу: виртуалды және кеңейтілген шындық; олардың адам денсаулығына әсері; бірінші тұлға көрінісімен 3D панорама (виртуалды саяхат) жасау;

4) қосымшаларды әзірлеу: мобильді қосымшалар: мобильді қосымшалар интерфейсі; мобильді қосымшаларды әзірлеу және орнату; ақылды үй, ақылды үй құрылғысымен басқару үшін программаларды әзірлеу. IT Startup (ай-ти стартап): Crowdfunding (краудфандинг) платформаларының жұмыс қағидалары; маркетингтік жарнама, өнімді өткізу және сату жолдары;

5) компьютерлік желілер және ақпараттық қауіпсіздік: ақпараттық қауіпсіздік: ақпараттарды және зияткерлік меншікті қорғау; электрондық цифрлық қолтаңба, сипаттау, пайдалану алгоритмі.

3-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

15. Бағдарламада "оқыту мақсаттары" кодтық белгімен белгіленді. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сандар бөлім және бөлімше ретін, төртінші сан бөлімшедегі оқу мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 10.2.1.4. кодында "10" – сынып, "2.1" – екінші бөлімнің бірінші бөлімшесі, "4" – оқу мақсатының реттік саны.

16. Білім алушыларға қойылатын мақсаттар:

1) Аппараттық және программалық қамтамасыз ету

Білім алушылар міндетті:		
Бөлімше	10-сынып	11-сынып
1. Аппараттық қамтамасыз ету	10.1.1.1 басқару құрылғысының (БҚ), арифметика-логикалық құрылғының (АЛҚ) және жад регистрінің процессордың бір бөлігі ретінде функциясын сипаттау	11.1.1.1 ұялы құрылғылардың негізгі құрауыштарының сипаттамасын салыстыру: планшеттер, телефондар
2. Программалық қамтамасыз ету		11.1.2.1 виртуалды машиналардың қызметін сипаттау; 11.1.2.2 аппараттық және программалық қамтамасыз етуде даму заңдылықтарын сипаттайтын мысалдар келтіру.

2) Деректерді ұсыну

Бөлімше	10-сынып	11-сынып
1. Есептеу жүйелері	10.2.1.1 ондық жүйедегі бүтін сандарды екілік, сегіздік, он алтылық санау жүйесіне аудару және кері аудару	
2. Компьютердің логикалық негіздері	10.2.2.1 логикалық операцияларды қолдану (дизъюнкция, конъюнкция, инверсия); 10.2.2.2 берілген логикалық элементтер үшін ақиқат кестесін құру; 10.2.2.3 1 негізгі логикалық элементтердің нысаналы мақсатын түсіндіру: конъюнктор, дизъюнктор, инвертор; 10.2.2.4 логикалық өрнектерді логикалық сызбаға және керісінше ауыстыру	
3. Ақпаратты кодтау	10.2.3.1 Unicode және ASCII символдарын кодтау кестесін салыстыру	

3) Ақпараттық процестер мен жүйелер

Бөлімше	10-сынып	11-сынып
1. Реляциондық деректер қоры	10.3.1.1 "реляциондық деректер қоры" ұғымын түсіндіру 10.3.1.2 жол, жазба, индекс терминдерінің анықтамасын құрастыру 10.3.1.3 деректер қорында бірінші кілтті анықтау 10.3.1.4 Bigdata оң және теріс әсерлерін бағалау	
2. Мәліметтер қорын жасау	10.3.2.1 деректер қорында мәліметтер типін анықтау (SQL); 10.3.2.2 біркестелі деректер қорын құру (SQL); 10.3.2.3 көпкестелі деректер қорын құру (SQL); 10.3.2.4 деректерді енгізуге арналған форма жасау (SQL); 10.3.2.5 алынған мәліметтерді қолдана отырып, есептерді жасау (SQL);	
3. Құрылымдалған сұраныстар	10.3.3.1 конструктордың көмегімен іріктеуге бағытталған сұраныстарды жасау (SQL (эс кю эль)); 10.3.3.2 web –парақша мен деректер	

	қорынның байланысын орнату	
4. Ақпараттық технологияларды дамытудағы қазіргі заманғы үрдістер		<p>11.3.4.1 машиналық оқыту принциптерін, нейрондық желілерді (нейрондық және синапстар) түсіндіру;</p> <p>11.3.4.2 өнеркәсіпте, білім беруде, ойын индустриясында, қоғамда жасанды интеллект қолдану саласын сипаттау;</p> <p>11.3.4.3 дайын алгоритмдермен математикалық модельдеудің электрондық кестелеріндегі/бағдарламаларындағы нейрондық желілерді жобалау;</p> <p>11.3.4.4 жасанды интеллектіні әзірлеуде "мұғаліммен оқыту" әдісін қолдану ауқымын сипаттау;</p> <p>11.3.4.5 Blockchain технологиясының мақсаты мен жұмысын түсіндіру;</p> <p>11.3.4.6 Қазақстанда цифрландыру процесінің ағымдағы үрдістерін талдау; 11.3.4.7 2 электрондық үкімет порталының функцияларын сипаттау;</p> <p>11.3.4.8 "заттар интернетінің" жұмыс қағидаларын сипаттау;</p> <p>11.3.4.9 "заттар интернетінің" перспективасы туралы айту</p>

4) Ақпараттық объектілерді құру және түрлендіру

1. 3D - модельдеу		<p>11.4.1.1 виртуалды және кеңейтілген шындықтың мақсатын түсіндіру;</p> <p>11.4.1.2 адамның психикалық және физикалық денсаулығына виртуалды және кеңейтілген шындықтың әсері туралы айту</p> <p>11.4.1.3 бірінші тұлға көрінісімен 3D панорама (виртуалды саяхат) жасау;</p>
2. Web (веб)-жобалау	<p>10.4.2.1 web (веб)-парақшаларды жасауда HTML (аш ти эм эл)-тегтерін қолдану</p> <p>10.4.2.2 web-парақшаларды жасауда CSS (си эс эс) қолдану</p> <p>10.4.2.3 web (веб)-парақшаларды жасауда дайын скриптілерді қолдану</p> <p>10.4.2.4 Web (Веб)-бетке мультимедиа нысандарын кірістіру үшін HTML (аш ти эм эл) тегтерін қолдану</p>	

5) Қосымшалар әзірлеу

Бөлімше	10-сынып	11-сынып
1. Алгоритмдер және программалар	<p>10.5.1.1 Функциялар мен процедураларды пайдаланып бағдарламалау тілінде кодты жазу;</p> <p>10.5.1.2 жолдарды өңдеу үшін</p>	

	<p>процедуралар мен функцияларды пайдалану;</p> <p>10.5.1.3 ақпаратты оқу және жазу үшін файлдарды пайдалану;</p> <p>10.5.1.4 практикалық есептерді шешу үшін сұрыптау алгоритмдерін іске асыру;</p> <p>10.5.1.5 практикалық есептерді шешу үшін іздеу алгоритмдерін іске асыру</p>	
2. Мобильдік қосымшалар		<p>11.5.2.1 конструкторде ыңғайлы мобильдік қосымшасының интерфейсін құру;</p> <p>11.5.2.2 разрабатывать мобильное приложение, используя блоки кода с условиями и циклами;</p> <p>11.5.2.3 әзірленген мобильді қосымшаны орнату жолын түсіндіру</p> <p>11.5.2.4 ақылды үй датчиктерінен деректер жіберуді ұйымдастыру;</p> <p>11.5.2.5 ақылды үй датчиктерінен алынған деректерді шығару бағдарламаларын өңдеу;</p> <p>11.5.2.6 ақылды үй құрылғысын басқару үшін бағдарлама әзірлеу</p>
3. IT Startup (ай-ти стартап)		<p>11.5.3.1 Startup (стартап) түсінігін баяндау; 11.5.3.2 Crowdfunding (краудфандинг) платформаларының жұмыс істеу қағидаларын сипаттау;</p> <p>11.5.3.3 өнімді насихаттау және сату жолдарын сипаттау;</p> <p>11.5.3.4 маркетингтік жарнама жасау (инфографика, бейне)</p>

б) Компьютерлік желілер және ақпараттық қауіпсіздік

Бөлімше	10-сынып	11-сынып
1. Компьютерлік желілерді ұйымдастыру	<p>10.6.1.1 желілік компоненттердің қызметін сипаттау (желілік түйіндер, бағдарлауыш, коммутатор)</p> <p>10.6.1.2 IP (ай пи)–адресінің жазылуы мен қызметтерін, ұсынылуын түсіндіре алу</p> <p>10.6.1.3 (DNS (ди эн эс)) домен аттар жүйесінің қызметтерін сипаттау</p> <p>10.6.1.4 жеке виртуалды желінің мақсатын түсіндіру</p>	
2. Ақпараттық қауіпсіздік	<p>10.6.2.1 "Ақпараттық қауіпсіздік", "күпиялық", "тұтастық" және "қолжетімділік" терминдерінің мағынасын түсіндіру;</p>	<p>11.6.2.1 ақпараттарды немесе зияткерлік меншікті қорғау қажеттіліктерін дәлелдеу (1996 жылғы 10 маусымдағы "Авторлық құқық және сабақтас құқықтар туралы", 2015 жылғы 16 қарашадағы "Ақпаратқа қол жеткізу туралы", 2003 жылғы 7 қаңтарғы "Электрондық құжат және электрондық цифрлық қолтаңба туралы" Қазақстан Республикасының Заңдары);</p>

10.6.2.2 Деректерді шифрлау қажеттілігін бағалау;	11.6.2.2 электронды сандық қолтаңба және сертификаттың қолданылуын сипаттау;
10.6.2.3 қолданушының мәліметтеріне қатысты қауіпсіздік шаралардың қолданылуын түсіндіру: құпиясөз, тіркелу жазулары, аутентификация, биометриялық аутентификация	11.6.2.3 электронды сандық қолтаңба қолдану алгоритмін сипаттау

18. Осы оқу бағдарламасы осы бұйрыққа сәйкес қосымшаға сәйкес жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математика бағытындағы 10-11-сыныптарына арналған "Информатика" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес іске асырылады.

Жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математика бағытындағы 10-11-сыныптарына арналған "Информатика" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасына қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математика бағытындағы 10-11-сыныптарына арналған "Информатика" оқу пәнінен жаңартылған мазмұн бойынша үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 10-сынып

Бөлімдер	Тақырыптар, мазмұны	Оқу мақсаттары
1-тоқсан		
10.1А Компьютерлік желілер және ақпараттық қауіпсіздік	Компьютерлік желілердің жұмыс жасау принциптері	10.6.1.1 желілік компоненттердің мақсатын сипаттау (тораптар, маршрутизаторлар, коммутаторлар); 10.6.1.2 IP (ай пи)-мекен-жайының мақсатын және көрсетілуін түсіндіру; 10.6.1.3 домендік атаулардың жүйесінің (DNS (ди эн эс)) мақсатын түсіндіру 10.6.1.4 жеке виртуалды желінің мақсатын түсіндіру
	Ақпараттық қауіпсіздік	10.6.2.1 1 "ақпараттық қауіпсіздік", "құпиялық", "тұтастық" және "қол жетімділік" терминдер маңызын түсіндіру
	Ақпаратты қорғау әдістері	10.6.2.2 Деректерді шифрлау қажеттілігін бағалау
	Идентификациялау әдістері	10.6.2.3 Пайдаланушы деректерін қорғау шараларын қолдануды түсіндіру: парольдер, тіркеулік жазба, аутентификация, биометриялық аутентификация
10.1В Деректерді ұсыну	Бір санау жүйесінен екінші санау жүйесіне сандарды аудару	10.2.2.1 ондық жүйедегі бүтін сандарды екілік, сегіздік, он алтылық санау жүйесіне және кері аудару
	Логикалық операциялар (дизъюнкция, конъюнкция, инверсия)	10.2.2.1 логикалық операцияларды қолдану (дизъюнкция, конъюнкция, инверсия)

	Ақиқат кестесін құру	10.2.2.2 берілген логикалық элементтер үшін ақиқат кестесін құру
	Компьютердің логикалық элементтері	10.2.2.3 маңызды логикалық элементтердің мақсатын түсіндіру: конъюнктор, дизъюнктор, инвертор
	Компьютердің логикалық негіздері	10.2.2.4 логикалық өрнекті логикалық сызбаға өзгерту немесе керісінше; 10.1.1.1 басқару құрылғысының (БК), арифметика-логикалық құрылғының (АЛҚ) және жад регистрінің процессордың бір бөлігі ретінде функциясын сипаттау
	Мәтіндік ақпаратты кодтау принциптері	10.2.3.1 Unicode (юникод) және ASCII(аск(и)й) символдарын кодтау кестесін салыстыру
2-тоқсан		
10.2А Алгоритмдеу және программалау	Пайдаланушы функциялары мен процедуралары	10.5.1.1 функциялар мен процедураларды пайдаланып бағдарламалау тілінде код жазу
	Жолдармен жұмыс жасау	10.5.1.2 жолдарды өңдеу үшін процедуралар мен функцияларды пайдалану
	Файлдармен жұмыс жасау	10.5.1.3 Ақпаратты оқу және жазу үшін файлдарды пайдалану
	Сұрыптау әдістері	10.5.1.4 практикалық есептерді шешу үшін сұрыптау алгоритмдерін іске асыру
	Графтардағы алгоритмдер	10.5.1.5 практикалық есептерді шешу үшін графтардағы алгоритмдерді іске асыру
3-тоқсан		
10.4 А Веб-жобалау	HTML (аш ти эм эл) web (веб)-сайттарын әзірлеу әдістері.	10.4.2.1 web (веб)-парақшаларды әзірлеуде HTML (аш ти эм эл)-тегтерін қолдану
	Мәтінді форматтау (қаріп, абзац, тізімдер)	10.4.2.1 web (веб)-парақшаларды әзірлеуде HTML (аш ти эм эл)-тегтерін қолдану
	Таблицалар	10.4.2.1 web (веб)-парақшаларды әзірлеуде HTML (аш ти эм эл)-тегтерін қолдану
	CSS (си эс эс)	10.4.2.2 web (веб)-парақшаларды жасауда CSS (си эс эс) қолдану
	Мультимедианы енгізу	10.4.2.4 веб -бетте мультимедиа нысандарын енгізу үшін HTML (аш ти эм эл) тегтерін қолдану
	Скрипттер пайдалану	10.4.2.3 web (веб)-беттерді әзірлеу кезінде дайын скрипттерді пайдалану
	Деректер базасымен web (веб)-беттердің байланысы	10.3.3.3 web (веб)-беттердің деректер базасымен байланысын орнату
4-тоқсан		
10.3А Ақпараттық жүйелер	Bigdata (бигдейта)	10.3.1.4 Bigdata(бигдейта)-ны пайдалануда оң және теріс әсерлерін бағалау
	Деректер қорының негізгі ұғымдары	10.3.1.1 "реляциондық деректер қоры" ұғымын түсіндіру 10.3.1.2. жол, жазба, индекс терминдерінің анықтамасын құрастыру
	Деректер қорында бастапқы кілт	10.1.2.4 программалық жасақтаманы суреттерді өңдеу үшін пайдалану

	деректер қорында бірінші кілтті анықтау
Деректер қорын әзірлеу	10.3.2.1 деректер қоры жолдарының мәліметтер типін анықтау (SQL) (эс кю эль); 10.3.2.2 біркестелі деректер қорын құру (SQL) (эс кю эль); 10.3.2.3 көпкестелі деректер қорын құру (SQL) (эс кю эль);
Формалар	10.3.2.4 деректерді енгізуге арналған форма жасау (SQL) (эс кю эль);
Есептер	10.3.2.5 алынған мәліметтерді қолдана отырып, есептер жасау (SQL) (эс кю эль);
Сұраныстар	10.3.3.1 конструкторды пайдаланып іріктеу сұрауын құру
Құрылымдалған сұраныстар	10.3.3.2 кестеден деректер таңдау үшін құрылымдалған сұраныстар тілін пайдалану (SQL) (эс кю эль);

2) 11-сынып

Бөлімдер	Тақырыптар, мазмұны	Оқу мақсаттары
1-тоқсан		
11.1А Жасанды интеллект	Жасанды интеллект	11.3.4.1 машина оқыту, нейрондық желілер (нейрондар және синапстардың) қағидағдарын түсіндіру; 11.3.4.2 өнеркәсіпте, білім беруде, ойын индустриясында, қоғамда жасанды интеллект қолдану саласын сипаттау;
	Жасанды интеллектті жобалау	11.3.4.3 электрондық кестелердегі/математикалық модельдеу бағдарламаларындағы нейрондық желілерді жобалау; 11.3.4.4 жасанды интеллектіні әзірлеуде "мұғаліммен оқыту" әдісін қолдану ауқымын сипаттау;
2-тоқсан		
11.2А 3D - жобалау	Виртуалды және кеңейтілген шындық	11.4.1.1 виртуалды және кеңейтілген шындықтың мақсатын түсіндіру;
	Виртуалды шындықтағы адам	11.4.1.2 Виртуалды және кеңейтілген шындықтың психикалық және физикалық денсаулыққа әсері туралы айту;
	3D-панорама және виртуалды тур	11.4.1.3 бірінші тұлға көрінісі бар 3D-панорама жасау (виртуалды тур);
	Виртуалды турдың 3D-панорамасын әзірлеу	11.4.1.3 бірінші тұлға көрінісі бар 3D-панорама жасау;
11.2В Аппараттық қамтамасыз ету	Виртуалды машиналар	11.1.2.1 виртуалды машиналардың мақсатын сипаттау;
	Мобильдік құрылғылар сипаттамасы	11.1.1.1 мобильді құрылғылардың негізгі компоненттерінің сипаттамаларын салыстыру: планшеттер, телефондар; 11.1.2.2 аппараттық және программалық қамтамасыз етуде даму заңдылықтарын сипаттайтын мысалдар келтіру;
3-тоқсан		
11.3А Заттар	Заттар интернеті	11.3.4.8 "заттар интернетінің" жұмыс қағидаларын сипаттау;

интернеті	деген не	11.3.4.9 "заттар интернетінің" перспективалары туралы айту;
	Мобильді қосымшаны құру	11.5.2.1 конструкторде ыңғайлы мобильдік қосымшасының интерфейсін құру; 11.5.2.2 кодтың блоктарымен және циклдарымен мобильді қосымшаны жасау; 11.5.2.3 әзірленген мобильді қосымшаны орнату жолын түсіндіру;
	Ақылды үй	11.5.2.4 ақылды үй датчиктерінен алынған деректерді шығаруды ұйымдастыру; 11.5.2.5 ақылды үй датчиктерінен алынған деректерді шығару бағдарламаларын әзірлеу;
	Ақылды үй жобасын әзірлеу	11.5.2.6 ақылды үй құрылғысын басқару үшін бағдарлама әзірлеу;
11.3В IT Startup (ай-ти стартап)	Startup (стартап)-ты іске қалай қосады?	11.5.3.1 Startup (стартап) түсінігін баяндау 11.5.3.2 Crowdfunding (краудфандинг) платформасының жұмыс принциптерін сипаттау;
	Жобаны алға жылжыту	11.5.3.3 өнімді нарықта алға жылжыту және сату жолдарын сипаттау;
	IT Startup (ай-ти стартап) және жарнама	11.5.3.4 маркетингтік жарнама құру (инфографика, видео);
4-тоқсан		
11.4А Сандық сауаттылық	Қазақстандағы цифрландыру	11.3.4.6 Қазақстанда цифрландыру процесінің ағымдағы үрдістерін талдау;
	Blockchain (блокчейн) технологиясы	11.3.4.5 Blockchain (блокчейн) технологиясының мақсаты мен жұмыс істеу қағидатын түсіндіру;
	Ақпараттарды құқылы қорғау	11.6.2.1 ақпараттарды және зияткерлік меншікті (1996 жылғы 10 маусымдағы "Авторлық құқық және сабақтас құқықтар туралы", 2015 жылғы 16 қарашадағы "Ақпаратқа қол жеткізу туралы", 2003 жылғы 7 қаңтарғы "Электрондық құжат және электрондық цифрлық қолтаңба туралы" Қазақстан Республикасының Заңдары) қорғаудың қажеттілігін негіздеу;
	Электронды цифрлық қолтаңба және сертификат	11.6.2.2 описывать назначение электронной цифровой подписи и сертификата 11.6.2.3 Электрондық үкімет порталында электрондық цифрлық қолтаңбаны қолдану
	Электронды үкімет	11.3.4.7 электрондық үкімет порталының функцияларын сипаттау

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2017 жылғы 27 шілдедегі
№ 352 бұйрығына 192-қосымша
Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 410-қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "Информатика" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы

Ескерту. Үлгілік оқу бағдарламасы жаңа редакцияда – ҚР Білім және ғылым министрінің 07.03.2019 № 105 (10-сынып оқушылары үшін 01.09.2019, 11-сынып оқушылары үшін 01.09.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Оқу бағдарламасы "Білім берудің барлық деңгейінің мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттарын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы № 604 бұйрығымен бекітілген Жалпы орта білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес әзірленген (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 17669 болып тіркелген).

2. "Информатика" оқу пәнін оқыту мақсаты білім алушыларды негізгі біліммен, тиімді пайдалануға арналған заманауи ақпараттық технологиялармен жүретін жұмыс дағдылары және қабілеттерімен қамтамасыз ету болып табылады.

3. Негізгі міндеттері:

1) білім алушылардың ақпараттық процестердің қоғамдағы түсінігін, ақпараттық технологияларды адам іс-әрекетінің әр түрлі салаларында пайдаланудың техникалық мүмкіндіктері мен перспективаларын қалыптастыру;

2) білім алушылардың ақпараттық технологияларды күнделікті өмірде, оқуда және одан әрі жұмысында тиімді пайдалана алу мүмкіндігін қалыптастыру;

3) білім алушыларға жүйені талдау, шешімдерді әзірлеу, программалық қосымшалар жасау, өздерінің өнімдерін бағалау үшін, олардың компьютермен жұмыс істеудің базалық қағидаларды түсіну түсініктерін дамыту;

4) талдау, абстракция, модельдеу мен программалау арқылы білім алушыларға әр түрлі тапсырмаларды шешуді үйрету;

5) білім алушыларда логикалық, алгоритмдік, сонымен қатар, жалпылау мен үйлестік, тапсырмаларды құрамдас бөлікке ажырату мен ортақ заңдылықтарды бөлу, қойылған тапсырмаларды шешуге тиімді және рационалды тәсілдер табу мүмкіндіктерін қосатын есептік ойлауды дамыту;

6) білім алушыларда ақпараттық мәдениетті қалыптастыру – жалпы ережелерді ұстану және жеке тұлға мен бүкіл қазақстандық әлеуметтің мүддесін көздеу;

7) жасанды интеллект, Blockchain, Startup, Crowdfunding терминдерін түсіну;

8) білім алушылардың академикалық тілді меңгеруіне және пән бойынша ұғымдық аппаратты байытуға септік жасау.

2 – тарау. "Информатика" пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

4. "Информатика" пәні бойынша оқу жүктемесінің жоғары шекті көлемі:

1) 10-сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағатты;

2) 11-сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағатты құрайды.

Оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі "Қазақстан Республикасындағы бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспарларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2012 жылғы 8 қарашадағы № 500 бұйрығымен бекітілген үлгілік оқу жоспарына тәуелді (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде №8170 тіркелген).

5. Оқу пәнінің мазмұны бағдарламаның пән бойынша оқыту бөлімдерінен тұрады. Әр бөлім бөлімшелерге бөлінген. Бөлімшелер күтілетін нәтиже, дағды немесе білік, білім немесе түсінік түрінде оқыту мақсаттарын қамтиды.

6. Қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы "Информатика" оқу пәнінің базалық мазмұны 4 бөлімді қамтиды:

- 1) компьютерлік жүйелер;
- 2) ақпараттық нысандарды құру және түрлендіру;
- 3) ақпараттық процестер және жүйелер;
- 4) қосымшаны құру;

7. "Компьютерлік жүйелер" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) бұлттық технологиялар;
- 2) ақпараттық қауіпсіздік.

8. "Ақпараттық объектілерді құру және түрлендіру" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) дизайн теориясы;
- 2) видео контент құру;
- 3) веб-жобалау;
- 4) 3D – модельдеу.

9. "Ақпараттық процестер мен жүйелер" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды: ақпараттық технологияларды дамытудың заманауи үрдістері.

10. "Қосымшаларды әзірлеу" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) мобильдік қосымшалар;
- 2) IT STARTUP (ай-ти стартап).

11. 10-сыныпқа арналған "Информатика" оқу пәнінің базалық білім мазмұны:

1) "Компьютерлік жүйелер"

Ақпараттық қауіпсіздік: "ақпараттық қауіпсіздік", деректер "құпиялылығы" және "тұтастығы"; қауіпсіздік шаралары - деректерді резервтік көшіру және шифрлау; жеке тұлғаны сәйкестендіру әдістері;

2) "Ақпараттық объектілерді құру және түрлендіру"

Дизайн теориясы: "дизайн", "қолданылуы", визуалды дизайнның классификациясы; Ақпаратты қабылдау принциптері; "жақсы дизайн" қағидаттары (ыңғайлылық, қарапайымдылық); графикалық файл пішімдері; графикалық файлдарды түрлендіру; сайттың дизайн-макетін әзірлеу.

Бейне контентін құру: видео түсірілімнің негізгі қағидалары және бейнелерді өңдеу; бейнемен жұмыс істеу бағдарламалары; бейне клиптерді өңдеу.

Веб-жобалау: сайттар конструкторы; веб-беттегі мультимедиа; сайтты алға жылжыту әдістері; сайтты жариялау.

3) "Ақпараттық процестер мен жүйелер"

Ақпараттық технологияларды дамытудың қазіргі заманғы үрдістері: машиналық оқытудың принциптері, нейрондық желілер; жасанды интеллект қолдану салалары; Blockchain (блокчейн) технологиясының мақсаты мен жұмыс принципі.

12. 11-сыныпқа арналған "Информатика" оқу пәнінің базалық білім мазмұны:

1) "Компьютерлік жүйелер"

Бұлттық технологиялар: файлдарды ортақ пайдалану.

Ақпараттық қауіпсіздік: ақпаратты және зияткерлік меншікті қорғау; электрондық цифрлық қолтаңба, мақсат, қолдану алгоритмі.

2) "Ақпараттық объектілерді құру және түрлендіру"

3D – модельдеу: виртуалды және кеңейтілген шындық; олардың адам денсаулығына әсері; бірінші тұлға көрінісімен 3D панорама (виртуалды саяхат) жасау.

3) "Ақпараттық процестер мен жүйелер"

Ақпараттық технологияларды дамытудағы заманауи үрдістер: Қазақстанда цифрландыру процесінің қазіргі заманғы үрдістері; электрондық үкімет порталы.

4) "Қосымшаларды әзірлеу"

Мобильді қосымшалар: мобильді қосымшалар интерфейсі; мобильді қосымшаларды әзірлеу және орнату.

IT Startup (ай-ти стартап): Crowdfunding (краудфандинг) платформаларының жұмыс қағидалары; маркетингтік жарнама, өнімді өткізу және сату жолдары.

3-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

13. Бағдарламада оқыту мақсаттары кодтық белгімен белгіленді. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сандар бөлім және бөлімше ретін, төртінші сан бөлімшедегі оқу мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 10.1.2.1. кодында "10" – сынып, "1.2" – бірінші бөлімнің екінші бөлімшесі, "1" – оқу мақсатының реттік саны.

14. Білім алушыларға қойылатын мақсаттар:

1) Компьютерлік жүйелер

Білім алушылар міндетті		
Бөлімше	10-сынып	11-сынып
1. Бұлттық технологиялар		11.1.1.1 бұлтты технологияның не екенін түсіндіру 11.1.1.2 жалпыға қолжетімділікке арналған файлдарды (мәтіндік құжаттар, күнтізбелер, презентациялар, кестелер) қолдану, қашықтан және бірлесіп өңдеу
2. Ақпараттық қауіпсіздік	10.1.2.1 "ақпараттық қауіпсіздігі", "құпиялылық" және "тұтастық" терминдерінің мағынасын түсіндіру 10.1.2.2 қауіпсіздік шараларын, оның ішінде түсініктерді сипаттаңыз: деректерді резервтік көшіру және шифрлау 10.1.2.3 әртүрлі сәйкестендіру әдістерін қолдануды дәйектеу	11.1.2.1 ақпараттарды және зияткерлік меншікті (1996 жылғы 10 маусымдағы "Авторлық құқық және сабақтас құқықтар туралы", 2015 жылғы 16 қарашадағы "Ақпаратқа қол жеткізу туралы", 2003 жылғы 7 қаңтарғы "Электрондық құжат және электрондық цифрлық қолтаңба туралы" Қазақстан Республикасының Заңдары) қорғаудың қажеттілігін негіздеу 11.1.2.2 электрондық цифрлық қолтаңбаның және сертификаттың мақсатын сипаттау 11.1.2.3 электрондық үкімет порталында электрондық цифрлық қолтаңбаны қолдану

2) Ақпараттық нысандарды құру және түрлендіру

Бөлімше	10-сынып	11-сынып
1. Дизайн теориясы	10.2.1.1 "дизайн", "қолдану" ұғымдарын түсіндіру 10.2.1.2 түрлер бойынша көрнекі дизайнды жіктеу 10.2.1.3 ақпараттарды қабылдау принциптері жобала қалай іске асырылатынын түсіндіру 10.2.1.4 "жақсы дизайн" қағидаттарын іске асыру (ыңғайлылық, қарапайымдылық және т.б.) 10.2.1.5 сурет файл форматтары арасындағы айырмашылықты түсіндіру 10.2.1.6 графикалық файлдарды түрлендіру қажеттілігін түсіндіру 10.2.1.7 Веб-эргономиканың ерекшеліктерін ескере отырып, графикалық редактор арқылы сайттың дизайн-макетін жасау	
2. Бейне контенттер құру	10.2.2.1 бейнемонтаж және бейнежазбаның негізгі қағидаларын қадағалау 10.2.2.2 бейне клиптерді өз сценарийіңізге сәйкес өңдеп, дыбыстарды, суреттерді, әсерлерді, өтулерді және мәтінді қосу 10.2.2.3 бейнемен жұмыс істеу үшін бағдарламалардың мүмкіндіктерін салыстыру	
3. Веб-жобалау	10.2.3.1 сайттар конструкторын қолданып веб-сайт жасау 10.2.3.2 мультимедианы веб-бетте орналастыру (дыбыс және бейне) 10.2.3.3 веб-сайтты насихаттау әдістерін	

	сипаттау 10.2.3.4 сайты жариялау үшін файлды алмастырғышты пайдалану	
4.3D - модельдеу		11.2.4.1 виртуалды және кеңейтілген шындықтың мақсатын түсіндіру 11.2.4.2 адамның психикалық және физикалық денсаулығына виртуалды және кеңейтілген шындықтың әсері туралы айту 11.2.4.3 бірінші тұлға көрінісімен 3D панорама (виртуалды саяхат) жасау

3) Ақпараттық процестер және жүйелер

Бөлімше	10-сынып	11-сынып
1. Ақпараттық технологияларды дамытудағы қазіргі заманғы үрдістер	10.3.1.1 Машиналық оқыту принциптерін, нейрондық желілерді (нейрондық және синапстар) түсіндіру 10.3.1.2 өнеркәсіпте, білім беруде, ойын индустриясында, қоғамда жасанды интеллект қолдану саласын сипаттау 10.3.1.3 Blockchain технологиясының мақсаты мен жұмысын түсіндіру	11.3.1.1 Қазақстанда цифрландыру процесінің ағымдағы үрдістерін талдау 11.3.1.2 электрондық үкімет порталының функцияларын сипаттау

4) Қосымшаларды әзірлеу

Бөлімше	10-сынып	11-сынып
1. Мобильді қосымшалар		11.4.1.1 конструкторде ыңғайлы мобильдік қосымшасының интерфейсін құру 11.4.1.2 кодтың блоктарымен және циклдарымен мобильді қосымшаны жасау 11.4.1.3 әзірленген мобильді қосымшаны орнату жолын түсіндіру
2. IT STARTUP (ай-ти стартап)		11.4.2.1 Startup (стартап) түсінігін баяндау 11.4.2.2 Crowdfunding (краудфандинг) платформаларының жұмыс істеу қағидаларын сипаттау 11.4.2.3 өнімді насихаттау және сату жолдарын сипаттау 11.4.2.4 маркетингтік жарнама жасау (инфографика, бейне)

15. Осы оқу бағдарламасы осы бұйрыққа қосымшаға сәйкес жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "Информатика" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес іске асырылады.

Жалпы орта білім беру деңгейінің Қоғамдық-гуманитарлық бағытындағы 10-11-сыныптарына арналған "Информатика" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасына қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "Информатика" оқу пәнінен жаңартылған мазмұн бойынша үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 10-сынып

Бөлімдер	Тақырыптар, мазмұны	Оқу мақсаттары
1-тоқсан		
10.1А Ақпараттық қауіпсіздік	Ақпараттық қауіпсіздік	10.1.2.1 "ақпарат қауіпсіздігі", "құпиялылық" және "тұтастық" терминдерінің мағынасын түсіндіру
	Ақпаратты қорғау әдістері	10.1.2.2 қауіпсіздік шараларын, оның ішінде түсініктерді сипаттаңыз: деректерді резервтік көшіру және шифрлау
	Жеке тұлғаны идентификациялау әдістері	10.1.2.3 әртүрлі сәйкестендіру әдістерін қолдануды дәйектеу
10.1В Бейне контент құру	Бейнемен жұмыс істеуге арналған программалар	10.2.2.3 бейнемен жұмыс істеу үшін бағдарламалардың мүмкіндіктерін салыстыру
	Бейне түсіру	10.2.2.1 бейнемонтаж және бейнежазбаның негізгі қағидаларын қадағалау
	Бейнемонтаждаудың ережесі	10.2.2.1 бейнемонтаж және бейнежазбаның негізгі қағидаларын қадағалау
	Бейнені монтаждау	10.2.2.2 бейне клиптерді өз сценарийіңізге сәйкес өңдеп, дыбыстарды, суреттерді, әсерлерді, өтулерді және мәтінді қосу
	Жобаны әзірлеу және қорғау	10.2.2.1 бейнемонтаж және бейнежазбаның негізгі қағидаларын қадағалау 10.2.2.2 бейне клиптерді өз сценарийіңізге сәйкес өңдеп, дыбыстарды, суреттерді, әсерлерді, өтулерді және мәтінді қосу
2-тоқсан		
10.2А Дизайн теориясы	Біздің өміріміздегі дизайн	10.2.1.1 "Дизайн", "қолдану" ұғымдардың түсіндіру 10.2.1.2 түрлер бойынша көрнекі дизайнды жіктеу
	"Жақсы дизайн" принципі	10.2.1.3 ақпараттарды қабылдау принциптері жобада қалай іске асырылатынын түсіндіру 10.2.1.4 "жақсы дизайн" қағидаттарын іске асыру (ыңғайлылық, қарапайымдылық және т.б.)
	Веб-бетке арналған графика	10.2.1.5 сурет файл форматтары арасындағы айырмашылықты түсіндіру 10.2.1.6 графикалық файлдарды түрлендіру қажеттілігін түсіндіру
	Сайт дизайнын әзірлеу	10.2.1.7 Веб-эргономиканың ерекшеліктерін ескере отырып, графикалық редактор арқылы сайттың дизайн-макетін жасау
3-тоқсан		
10.3А Веб-жобалау	Сайттың картасы	10.2.1.7 Веб-эргономиканың ерекшеліктерін ескере отырып, графикалық редактор арқылы сайттың дизайн-макетін жасау

	Сайттың басты беті	10.2.3.1 сайттар конструкторын қолданып веб-сайт жасау
	Мазмұны	10.2.3.1 сайттар конструкторын қолданып веб-сайт жасау
	Веб-беттегі мультимедия	10.2.3.2 мультимедианы веб-бетте орналастыру (дыбыс және бейне)
	Сайтты жариялау	10.2.3.4 сайтты жариялау үшін файлды алмастырғышты пайдалану
	Сайтты насихаттау	10.2.3.3 веб-сайтты насихаттау әдістерін сипаттау
4-тоқсан		
10.4А Жасанды интеллект және Blockchain (блокчейн) технологиясы	Машиналық оқыту принциптері	10.3.1.1 машиналық оқыту принциптерін, нейрондық желілерді (нейрондық және синапстар) түсіндіру
	Нейронды желілердің жұмысы және ұйымдастыру принциптері	10.3.1.1 машиналық оқыту принциптерін, нейрондық желілерді (нейрондық және синапстар) түсіндіру
	Жасанды интеллектіні қолдану саласы	10.3.1.2 өнеркәсіпте, білім беруде, ойын индустриясында, қоғамда жасанды интеллект қолдану саласын сипаттау
	Blockchain (блокчейн) технологиясы	10.3.1.3 Blockchain (блокчейн) технологиясының мақсаты мен жұмысын түсіндіру

2) 11-сынып

Бөлімдер	Тақырыптар, мазмұны	Оқу мақсаттары
1-тоқсан		
11.1А Бұлттық технологиялар	Бұлттық технологияны іскерлік саласында қолдану	11.1.1.1 бұлтты технологияның не екенін түсіндіру 11.1.1.2 жалпыға қолжетімділікке арналған файлдарды (мәтіндік құжаттар, күнтізбелер, презентациялар, кестелер) қолдану, қашықтан және бірлесіп өңдеу
2-тоқсан		
11.2А 3D – модельдеу	Виртуалды және кеңейтілген шындық	11.2.4.1 виртуалды және кеңейтілген шындықтың мақсатын түсіндіру
	Виртуалды шындықтағы адам	11.2.4.2 адамның психикалық және физикалық денсаулығына виртуалды және кеңейтілген шындықтың әсері туралы айту
	Виртуалды тур	11.2.4.3 бірінші тұлғадан көрінісі бар 3D панорама (виртуалды саяхат) жасау
3-тоқсан		
11.3В Мобильді қосымшалар	Мобильді қосымшаларды құру	11.4.1.1 конструкторде ыңғайлы мобильдік қосымшасының интерфейсін құру 11.4.1.2 кодтың блоктарымен және циклдарымен мобильді қосымшаны жасау 11.4.1.3 әзірленген мобильді қосымшаны орнату жолын түсіндіру
11.3В IT Startup (ай-ти)	Өзіңнің Startup-ыңды қалай іске	11.4.2.1 Startup (стартап) түсінігін баяндау; 11.4.2.2 Crowdfunding (краудфандинг) платформаларының жұмыс

стартап)	қосу керек	істеу қағидаларын сипаттау
	Жобаны жылжыту алға	11.4.2.3 өнімді насихаттау және сату жолдарын сипаттау
	IT Startup (ай-ти стартап) және жарнама	11.4.2.4 маркетингтік жарнама жасау (инфографика, бейне)
4-тоқсан		
11.4В сауаттылық	Қазақстандағы цифрлау	11.3.1.1 Қазақстанда цифрландыру процесінің ағымдағы үрдістерін талдау
	Ақпараттарды құқылы қорғау	11.1.2.1 ақпараттарды және зияткерлік меншікті (1996 жылғы 10 маусымдағы "Авторлық құқық және сабақтас құқықтар туралы", 2015 жылғы 16 қарашадағы "Ақпаратқа қол жеткізу туралы", 2003 жылғы 7 қаңтарғы "Электрондық құжат және электрондық цифрлық қолтаңба туралы" Қазақстан Республикасының Заңдары) қорғаудың қажеттілігін негіздеу
	Электронды цифрлық қолтаңба және сертификат	11.1.2.2 электрондық цифрлық қолтаңбаның және сертификаттың мақсатын сипаттау 11.1.2.3 электрондық үкімет порталында электрондық цифрлық қолтаңбаны қолдану
	Электронды үкімет	11.3.1.2 электрондық үкімет порталының функцияларын сипаттау

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2017 жылғы 27 шілдедегі
№ 352 бұйрығына 193-қосымша

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 411-қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математикалық бағыттағы 10-11-сыныптарға арналған "Химия" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы

Ескерту. Үлгілік оқу бағдарламасы жаңа редакцияда – ҚР Білім және ғылым министрінің 07.03.2019 № 105 (10-сынып оқушылары үшін 01.09.2019, 11-сынып оқушылары үшін 01.09.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Оқу бағдарламасы "Білім берудің барлық деңгейінің мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттарын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы № 604 бұйрығымен бекітілген Жалпы орта білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес әзірленген (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 17669 болып тіркелген).

2. "Химия" пәнін оқытудың мақсаты - білім алушыларға зат және олардың айналымы, заттар қасиеттерінің олардың құрамы мен құрылысына тәуелділігін түсіндіретін заңдар мен теориялар туралы білім жүйесін ұсыну, білім алушыларға химиялық үдерістердің мағынасын, негізгі заңдар мен

заңдылықтарды түсініп, оларды шынайы өмірде қауіпсіз қолдана алуға, ақпаратты сыни бағалауға және шешім қабылдауға мүмкіндік беру.

3. Негізгі міндеттері:

1) заттар және олардың бір-бірімен әрекеттесу заңдылығы туралы білім жүйесін қалыптастыру (фактілер, түсініктер, заңдар және теориялар);

2) зияткерлік және экспериментальдық және зерттеушілік біліктер мен дағдылар түрінде іс-әрекеттердің танымал әдістерін жүзеге асыру тәжірибелерін қалыптастыру;

3) жаңа проблемаларды шешуде жаңа бір жағдайда бұрын меңгерілген білім және білікті өз бетімен жаңғыртуды талап ететін шығармашылық, ізденіс іс-әрекеттер тәжірибесін қалыптастыру, танымал іс-әрекеттер негізінде жаңа әдісін қалыптастыру;

4) қоғамның әрбір мүшесінің өмірлік проблемасын шешуге әсер ететін, "Химия" пәнінің жиынтық үлесі болып табылатын өзекті және пәндік күзiреттiлiктiң қалыптасуында көрінетін, қоршаған ортаға қарым-қатынасын көрсететін адам әрекетінің объектіге немесе қаражатқа құнды және сындарлы қарым-қатынас тәжірибесін қалыптастыру.

2-тарау. "Химия" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

4. "Химия" оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің жоғары шекті көлемі:

1) 10-сынып – аптасына 4 сағат, оқу жылында 136 сағатты;

2) 11-сынып – аптасына 4 сағат, оқу жылында 136 сағатты құрайды.

Оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі "Қазақстан Республикасындағы бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспарларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2012 жылғы 8 қарашадағы № 500 бұйрығымен бекітілген үлгілік оқу жоспарына тәуелді (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 8170 тіркелген).

5. Оқу пәнінің мазмұны 5 бөлімнен тұрады:

1) заттардың бөлшектері;

2) химиялық реакциялардың жүру заңдылықтары;

3) химиялық реакциялардың энергетикасы;

4) химия және қоршаған орта;

5) химия және өмір.

6. "Заттардың бөлшектері" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

1) атомдар, иондар және молекулалар;

2) атом құрамы мен құрылысы;

3) атомда электрондардың қозғалысы мен таралуы;

4) химиялық байланыстың түрлері.

7. "Химиялық реакциялардың жүру заңдылықтары" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) периодтық заң мен периодтық жүйе;
- 2) заттар массасының сақталу заңы;
- 3) стандартты электрондық потенциалдар.

8. "Химиялық реакциялардың энергетикасы" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) экзотермиялық және эндотермиялық реакциялар;
- 2) химиялық реакцияның жылдамдығы;
- 3) химиялық тепе-теңдік;
- 4) қышқылдар мен негіздер теориялары. Электролиттер ерітінділеріндегі иондық тепе-теңдіктер.

9. "Химия және қоршаған орта" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) Жер химиясы;
- 2) көміртек және оның қосылыстары.

10. "Химия және өмір" бөлімі "Биохимия" бөлімшесінен тұрады.

11. "Химия" оқу пәнінің 10-сыныптағы базалық білім мазмұны:

1) "Атом құрылысы. Атом – күрделі бөлшек", радиоактивтілік, энергетикалық деңгейлер және деңгейшелер, кванттық сандар және орбитальдар;

"Орташа салыстырмалы атомдық массаны есептеу" тақырыбына есептер шығару;

2) Периодтар мен топтардағы "Элементтер мен олардың қосылыстарының периодты өзгеруі", период және топ бойынша қышқылды-негіздік қасиеттерінің өзгеру заңдылықтары, периодтар және топтарда қосылыстардың тотығу-тотықсыздану қасиеттерінің өзгеру заңдылықтары;

3) "Химиялық байланыс". Ковалентті байланыс, ковалентті байланыс қасиеттері, гибридтену түрлері: sp , sp^2 , sp^3 , электртерістілік және байланыс полярлығы, иондық байланыс, электронды жұптардың тебісу теориясы, металдық байланыс, сутекті байланыс, кристалдық торлар;

№ 1 зертханалық тәжірибе: "Ковалентті байланысты заттардың (N_2 , O_2 , алмаз) модельдерін құрастыру";

4) "Стехиометрия". Химияның негізгі стехиометриялық заңдары, салыстырмалы атомдық және молекулалық масса, зат мөлшері, стехиометриялық заңдар;

5) "Термодинамикаға кіріспе". Ішкі энергия және энтальпия, Гесс заңы, Гиббстің бос энергиясы, энтропия;

№ 1 практикалық жұмыс: "Бейтараптану реакциясының жылу эффектісін анықтау";

"Гесс заңы және оның салдарын қолдану" тақырыбына есептер шығару;

6) "Кинетика". Химиялық реакция жылдамдығы, концентрацияның реакция жылдамдығына әсері, қысымның химиялық реакция жылдамдығына әсері, температураның химиялық реакция жылдамдығына әсері, катализ;

"Әрекеттесуші массалар заңы" тақырыбына есептер шығару;

№ 2 практикалық жұмыс: "Химиялық реакция жылдамдығына әртүрлі факторлардың әсерін зерттеу";

"Вант-Гофф ережесі, химиялық реакциялар жылдамдығы" тақырыбына есеп шығару;

№ 2 зертханалық тәжірибе: "Химиялық реакция жылдамдығына әртүрлі катализаторлар әсерінің тиімділігін зерттеу";

7) "Химиялық тепе-теңдік". Химиялық тепе-теңдікке әсер ететін факторлар, Ле-Шателье-Браун принципі, тепе-теңдік константасы, өнеркәсіптік процестердегі химиялық тепе-теңдік;

№ 3 зертханалық тәжірибе: "Әртүрлі факторлардың динамикалық тепе теңдік күйіне әсерін зерделеу";

"Тепе-теңдік константасын мен тепе-теңдік күйдегі концентрацияларды табу". Өнеркәсіптік процестердегі химиялық тепе-теңдік тақырыбына есептер шығару;

8) "Тотығу-тотықсыздану реакциялары". Электрохимиялық потенциалдар қатары, гальваникалық элементтер, электролиз;

№ 3 практикалық жұмыс: "Металдардың электрохимиялық кернеу қатарын құрастыру";

9) "Аналитикалық әдістер". Заманауи зерттеулердегі аналитикалық әдістер, хроматография;

№ 4 зертханалық тәжірибе: "Қағаз хроматографиясы";

10) "17-топ элементтері". Галогендер қасиеттерінің өзгеру заңдылықтары, галогендердің тотығу-тотықсыздану қасиеттері, сулы ерітіндідегі галогенид иондарын анықтау, галогендер және олардың қосылыстарының қолданылуы;

№ 5 зертханалық тәжірибе: "Галогендер қасиеттерін зерттеу және сулы ерітіндідегі галогенид иондарын анықтау";

11) "2 (II)-топ элементтері". 2 (II)-топ элементтерінің физикалық қасиеттері; 2 (II)-топ элементтерінің химиялық қасиеттері; табиғи карбонаттар;

№ 6 зертханалық тәжірибе: "2 (II)-топ элементтері және оның қосылыстары қасиеттерін зерделеу";

№4 практикалық жұмыс: "Эксперименттік есептер шығару";

12) "Органикалық химияға кіріспе". Органикалық заттардың құрамы мен құрылысы, функционалдық топтар, гомологтық қатар, алифатты қосылыстардың IUPAC номенклатурасы, изомерия түрлері, алкандар, алкандардың жану өнімдері, алкандардың бос-радикалды орынбасу реакциясы механизмі, галогендеу, циклоалкандар;

№ 7 зертханалық тәжірибе: "Органикалық заттар молекулаларының модельдерін құрастыру";

"Жану өнімдері және гомологиялық қатар бойынша заттардың молекулярлық формулаларын анықтау" тақырыбына есептер шығару.

13) "Қанықпаған көмірсутектер". Алкендердің құрамы, құрылымы және реакцияға түсу қабілеті, стереоизомерия (цис-транс немесе E-Z); алкендердің, алкадиендердің, алкиндердің қосылу реакциялары, мұнайдың құрамы, мұнай өнімдерін өңдеу әдістері, табиғи газ және көмір, олардың өндірудегі негізгі өнімдер, полимеризация;

№ 8 зертханалық тәжірибе: "Байланыстың қанықпағандығына сапалық реакция";

14) "Галогеналкандар". Галогеналкандарды алу, галогеналкандардың элиминирлеу реакциялары;

15) "Спирттер: біратомды, көпатомды спирттер". Спирттердің жіктелуі және химиялық қасиеттері, этил спиртін өнеркәсіптік өндіру, фенол, оның құрылысы мен қасиеттері;

№ 9 зертханалық тәжірибе: "Спирттердің судағы ерігіштігі, жануы, бір атомды және көпатомды спирттерге сапалық реакциялар";

№1 көрсетілім: "Глюкозаны ашыту арқылы этил спиртін алу";

12. "Химия" оқу пәнінің 11-сыныптағы базалық білім мазмұны:

1) Ароматты қосылыстар қатары". Бензол молекуласының құрылысы, бензол және оның гомологтарын алу, бензол және оның гомологтарының химиялық қасиеттері;

№ 1 зертханалық тәжірибе: "Бензол молекуласының моделін құрастыру";

2) "Циклді қосылыстардың номенклатурасы және изомериясы". Ароматты және гетероциклді қосылыстар үшін IUPAC номенклатурасы, Ассимметриялық көміртегі атомы, кеңістіктік изомерлер;

3) "Карбонилді қосылыстар". Карбонильді қосылыстардың құрылысы және номенклатурасы, альдегидтер мен кетондардың, карбон қышқылдарының алынуы және қасиеттері, этерификация реакциясы, күрделі эфирлер және сабын;

№2 зертханалық тәжірибе: "Сірке қышқылының қасиеттерін зерттеу";

№ 3 зертханалық тәжірибе: "Күрделі эфирлердің алынуы және қасиеттері";

4) "Аминдер және аминқышқылдары". Аминдердің жіктелуі және номенклатурасы, аминдердің физикалық, химиялық қасиеттері және алынуы, аминқышқылдарының құрамы, құрылысы, биологиялық ролі, аминқышқылдардың физикалық және химиялық қасиеттері;

№ 4 зертханалық тәжірибе: "Аммиак және аминдер молекуласының модельдерін құрастыру";

№ 5 зертханалық тәжірибе: "Аминқышқылы молекуласының модельдерін құрастыру және ассиметриялы көміртек атомын анықтау";

№ 6 зертханалық тәжірибе: "Аминқышқылдар қасиеттері";

5) "Тірі ағза химиясы". Көмірсулардың жіктелуі және олардың құрылысы, көмірсулардың қасиеттері және қолданылуы, нәруыздар, нәруыз молекулаларының құрылымы, полипептидтер құрылымын анықтау, ферменттер ролі және қолданылуы, ДНҚ құрылымы, АТФ және энергия, биологиялық маңызды металдар, қоршаған ортаның ауыр металдармен ластануы, ауыр металдардың нәруыздарға әсері;

№ 7 зертханалық тәжірибе: "Альдегидоспирт ретінде глюкозаның химиялық қасиеттері. Крахмалға сапалық реакция";

№ 1 практикалық жұмыс: "Денатурация және ақуыздардың түсті реакциялары";

№ 8 зертханалық тәжірибе: "ДНҚ моделін жасау";

6) "Синтетикалық полимерлер". Жоғары молекулалы қосылыстар, полимерлену реакциясы, поликонденсация реакциялары, полиамидтер мен полиэфирлер, пластиктердің қолданылуы және қоршаған ортаға әсері;

№ 9 зертханалық тәжірибе: "Полимерлер және олардың қасиеттері";

№ 2 практикалық жұмыс: "Пластмассаларды және талшықтарды тану";

7) "Органикалық синтез". Органикалық қосылыстардағы негізгі функционалдық топтар, органикалық заттардың генетикалық байланысы;

№ 3 практикалық жұмыс: "Экспериментальды есептер шығару";

8) "14-топ элементтері". 14 (IV)-топ элементтері қасиеттерінің өзгеруі;

14 (IV) топ элементтері және олардың қосылыстарының химиялық қасиеттері, 14 (IV)-топ элементтері оксидтерінің қасиеттері, жай заттардың табиғатта таралу түрлері және алыну әдістері;

№ 10 зертханалық тәжірибе: "Қорғасын, қалайы және олардың қосылыстарының химиялық қасиеттері";

9) "Азот және күкірт". Азот молекуласы құрылысының ерекшеліктері мен қасиеттері, аммиак және аммоний тұздары, аммиакты өнеркәсіпте алу, азотты

тыңайтқыштардың өнеркәсіптік алынуы, азот оксидтері және нитраттарының қоршаған ортаға экологиялық әсері, күкірттісутек және сульфидтер, күкірт оксидтері, күкірт диоксидінің қоршаған ортаға әсері және қолданылуы; күкірт қышқылын алудың жанасу әдісі;

№ 11 зертханалық тәжірибе: "Аммоний, сульфаттар ионына сапалық реакция";

№ 1 көрсетілім: "Күкірт және азот қышқылдарының тотықтырғыш қасиеттері";

10) "Қышқыл және негіз ерітінділері". Қышқыл және негіздер теориясы, судың иондық көбейтіндісі, сутектік көрсеткіш, қышқыл және негіздер күші, диссоциациялану дәрежесі, буферлі ерітінділер; қышқылды-негіздік титрлеу;

№ 4 практикалық жұмыс: "Күшті негізді күшті қышқылмен титрлеу";

11) "Ауыспалы металдар". Ауыспалы металдардың жалпы сипаттамасы, кешенді қосылыстар, ауыспалы металдардың биологиялық рөлі, кешенді қосылыстар;

№ 12 зертханалық тәжірибе: "Ауыспалы металдардың кешенді иондарының қасиеттері";

12) "Металдар өндірісі". Металдар және құймаларды алу, электролизді өнеркәсіпте қолдану, химиялық өндірістің ғылыми принциптері, металл өндірісі кезіндегі қоршаған ортаны қорғау проблемалары;

№ 13 зертханалық тәжірибе: "Металл бұйымдарды гальваникалық қаптау";

13) "Жаңа заттарды және материалдарды өндіру". Жаңа материалдарды әзірлеу және құру, физиологиялық белсенді табиғи және синтетикалық қосылыстар, дәрілік препараттарды синтездеу және өндіру, нанотехнология, нанокөміртекті бөлшектердің құрылымы, жаңа полимерлерді алу, жаңа материалдардың практикалық мәні;

14) "Жасыл химия". "Жасыл химияның" 12 принципі. Атмосфера, гидросфера, литосфераның ластануы. Жердің озон қабатының бұзылуы, Ғаламдық жылыну.

3-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

13. Бағдарламада "оқыту мақсаттары" төрт саннан тұратын кодтық белгімен белгіленді. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сандар бөлім және бөлімше ретін, төртінші сан бөлімшедегі оқыту мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 10.2.1.4. кодында "10"-сынып, "2.1" – екінші бөлімнің бірінші бөлімшесі, "4" - оқыту мақсатының реттік саны.

1. Заттардың бөлшектері:

Білім алушылар жасай алады		
	10-сынып	11-сынып

1.1 Атомдар, молекулалар және иондар	<p>10.1.1.1 химияның негізгі стехиометриялық заңдарының тұжырымдамасын, қолдану аясын атау: зат массасының сақталу заңы, көлем қатынастар заңы, Авогадро заңы;</p> <p>10.1.1.2 "салыстырмалы атомдық масса", "салыстырмалы молекулалық масса" және "молярлық масса" ұғымдарының физикалық мәнін түсіндіру;</p> <p>10.1.1.3 зат мөлшері шамасын және стехиометриялық заңдарды қолданып есептеулер жүргізу</p>	
1.2 Атомның құрамы мен құрылысы	<p>10.1.2.1 "нуклидтер" мен "нуклондар" ұғымының мағынасын түсіндіру;</p> <p>10.1.2.2 қоспадағы химиялық элементтің табиғи изотоптарының орташа салыстырмалы атомдық массаларын есептеу;</p> <p>10.1.2.3 радиоактивтіліктің табиғатын және радиоактивті изотоптарды қолдануды түсіндіру;</p> <p>10.1.2.4 изотоптардың ядросы тұрақтылығын анықтау үшін химиялық элементтердің атом ядроларындағы протон/нейтрон қатынасы қисығын қолдану;</p> <p>10.1.2.6 ядролық реакциялар теңдеулерін құрастыру</p>	
1.3 Атомда электрондардың қозғалысы мен таралуы	<p>10.1.3.1 квант сандарының сипаттамасы мен мәндерін атау;</p> <p>10.1.3.2 электрон орбитальдарын толтыру үшін минимальді энергия принципі, Паули принципі, Хунд ережесін қолдану;</p> <p>10.1.3.3 - s-, p-, d-, f- орбитальдарының пішінін ажырату;</p> <p>10.1.3.4 алғашқы 36 химиялық элементтің электрондық конфигурациясын жазу</p>	
1.4 Химиялық байланыстың түрлері	<p>10.1.4.1 донор-акцепторлы және алмасу механизмі бойынша ковалентті байланыстың түзілуін түсіндіру;</p> <p>10.1.4.2 қос және үш еселі байланыстың түзілуін түсіндіру;</p> <p>10.1.4.3 ковалентті байланыстың қасиеттерін сипаттау;</p> <p>10.1.4.4 әртүрлі гибридтену түрлерін түсіндіру;</p> <p>10.1.4.5 заттың құрылысы мен қасиеттерінің өзара байланысын түсіндіру;</p> <p>10.1.4.6 атомдардың электртерістілік ұғымының физикалық мәнін түсіндіру және оның негізінде химиялық байланыстың түрін болжау;</p> <p>10.1.4.7 ковалентті байланысты қосылыстар үшін "нүктелер мен айқыштар" диаграммасын құрастыру;</p> <p>10.1.4.8 иондық байланыстың қарама-қарсы</p>	

	<p>зарядталған иондардың электростатикалық тартылуы нәтижесінде түзілетіндігін түсіну;</p> <p>10.1.4.9 ионды байланысты қосылыстар үшін "нүктелер мен айқыштар" диаграммасын құрастыра алу;</p> <p>10.1.4.10 молекулалардың және иондардың кеңістіктік пішінін жорамалдау үшін электрон жұптарының тебісу теориясын қолдану;</p> <p>10.1.4.11 металдық байланыстың табиғатын және оның металдардың физикалық қасиеттеріне әсерін түсіндіру;</p> <p>10.1.4.12 сутекті байланыстың түзілу механизмін түсіндіру;</p> <p>10.1.4.13 кристалл тор типтері және байланыс түрлері әртүрлі қосылыстардың қасиеттерін болжау</p>	
<p>2. Химиялық реакциялардың жүру заңдылықтары:</p>		
<p>Білім алушылар білуі тиіс:</p>		
	10-сынып	11-сынып
2.1 Периодтық заң және периодтық жүйе	<p>10.2.1.1 химиялық элемент атомдарының қасиеттерінің өзгеру заңдылықтарының сипаттау: радиусы, иондану энергиясы, электронтартқыштық, электртерістілік және тотығу дәрежесі;</p> <p>10.2.1.2 период және топ бойынша химиялық элементтердің оксидтерінің, гидроксидтерінің және сутекті қосылыстарының қышқылдық-негіздік қасиеттерінің өзгеру заңдылығын түсіндіру;</p> <p>10.2.1.3 периодтар және топтарда бойынша химиялық элементтердің қосылыстарының тотығу-тотықсыздану қасиеттерінің өзгеру заңдылығын болжау;</p> <p>10.2.1.4 периодтық кестеде орналасуы бойынша химиялық элементтердің және олардың қосылыстарының қасиеттерін болжау;</p> <p>10.2.1.5 топ бойынша галогендердің физикалық және химиялық қасиеттерінің өзгеру заңдылықтарын түсіндіру;</p> <p>10.2.1.6 галогендердің тотығу-тотықсыздану реакция теңдеулерін құрастыр;</p> <p>10.2.1.7 галогенид-иондарды тәжірибе жүзінде анықтауды жоспарлау және анықтау;</p> <p>10.2.1.8 хлордың суды залалсыздандыруда қолдануын түсіндіру және осы процестің артықшылықтары мен кемшіліктерін бағалау;</p> <p>10.2.1.9 галогендер және олардың қосылыстарының физиологиялық ролін</p>	<p>11.2.1.1 14 (IV) топ элементтерінің физикалық және химиялық қасиеттерінің өзгеру заңдылықтарын түсіндіру;</p> <p>11.2.1.2 14 (IV) элементтерінің және олардың қосылыстарының химиялық қасиеттерін сипаттайтын реакция теңдеулерін құрастыру;</p> <p>11.2.1.3 14 (IV) топ элементтерінің +2 және +4 тотығу дәрежелі оксидтерінің қасиеттерін түсіндіре алу;</p> <p>11.2.1.4 14 (IV) топ элементтерінің сулы ерітіндідегі +2 және +4 тотығу дәрежелі қосылыстардың салыстырмалы тұрақтылығын болжау;</p> <p>11.2.1.5 14 (IV) топ элементтерінің жай заттары және химиялық қосылыстарының алыну әдістерін сипаттау;</p> <p>11.2.1.6 14 (IV) топ элементтерінің және оның қосылыстарының таралуы және қолданылуы туралы мәліметтерді талдау;</p> <p>11.2.1.7 азот молекуласының химиялық белсенділігінің төменділігін түсіндіру;</p> <p>11.2.1.8 аммоний ионындағы байланыстардың түзілу механизмін түсіндіру;</p> <p>11.2.1.9 газ тәрізді аммиактың және оның сулы ерітіндісінің химиялық қасиеттерін сипаттайтын реакция теңдеулерін құрастыру;</p> <p>11.2.1.10 аммиакты өнеркәсіпте өндірудің (Габер процесі) ғылыми принциптерін</p>

	<p>анықтау; 10.2.1.10 -2 (II) топ элементтерінің физикалық қасиеттерінің өзгеру заңдылықтарын түсіндіру; 10.2.1.11 2 (II) топ элементтерінің химиялық қасиеттерінің өзгеру заңдылықтарын түсіндіру; 10.2.1.12 сілтілік-жер металдардың маңызды қосылыстарының қолданылу аясын атау; 10.2.1.13 - 2 (II) топ металдары катиондарын сапалық анықтауды жоспарлау және оны тәжірибе жүзінде жасау; 10.2.1.14 - табиғаттағы карбонаттар айналымының схемасын құру және олардың қолданылу аймағын атау</p>	<p>түсіндіру; 11.2.1.11 азот тыңайтқыштары өндірісі үдерісін түсіндіру; 11.2.1.12 азот оксидтерінің атмосфераға, нитраттардың топыраққа және су ресурстарына әсерін талдау; 11.2.1.13 азот қосылыстарының қоршаған ортаға әсерін азайту мәселелерін шешудің жолдарын ұсыну; 11.2.1.14 - күкіртсутектің тотықсыздандырғыш қасиеттерін түсіндіру; 11.2.1.15 - сульфид-ионының сапалық реакциясын білу; 11.2.1.16 - атмосфераның күкірт диоксидімен ластану көздерін және қышқыл жаңбырдың түзілу мәселелерін атау; 11.2.1.17 - тағам өнеркәсібінде күкірт (IV) оксидін қолданылу аймағын атау; 11.2.1.18 - күкірт қышқылын жанасу әдісімен алу процесін түсіндіру; 11.2.1.19 - күкірт қышқылын өнеркәсіптік өндірудің ғылыми принциптерін түсіндіру; 11.2.1.20 - күкірт қышқылының қолдану аймағын атау; 11.2.1.21 - Ti –Cu атомдарының электрондық құрылысы негізінде қандай металдар ауыспалы болатындығын түсіндіру; 11.2.1.22 - ауыспалы элементтер айнмалы тотығу дәрежесін көрсететінін білу; 11.2.1.23 атомдар құрылысы негізінде ауыспалы металдардың физикалық және химиялық қасиеттерін түсіндіру; 11.2.1.24 кешенді қосылыстың құрылымын сипаттау; 11.2.1.25 ауыспалы металдардың кешен түзу реакцияларын, оның ішінде мыс (+2) кешендерінің, темір (+2, +3) кешендерінің сумен және аммиакпен реакцияларын сипаттау және олардың түсін білу; 11.2.1.26 - ауыспалы металдардың кешенді қосылыстарының химиялық қасиеттерін сипаттау; 11.2.1.27 гемоглобин құрамында темір (+2) кешенінің болатынын түсіндіру және оттегін тасымалдаудағы оның ролін түсіну; 11.2.1.28 иіс газымен улану қалай жүретіндігін түсіндіру және алғашқы көмек көрсету әдісін сипаттау</p>
<p>2.2 Заттар массасының сақталу заңы</p>	<p>10.2.2.1 қалыпты және стандартты жағдайда "молярлық концентрация", "молярлық көлем" шамаларын қолданып есептеулер жүргізу; 10.2.2.2 бастапқы заттардың белгілі зат</p>	<p>11.2.2.1 параллель жүретін реакциялар теңдеулері бойынша есептер шығару; 11.2.2.2 тізбектеле жүретін реакция теңдеулері бойынша есептер шығару;</p>

	<p>мөлшерлері (массалары, көлемдері, бөлшек сандары) бойынша реакцияға қатысқан заттардың біреуі артық мөлшерде және құрамында белгілі үлесте қоспалары бар болған жағдайда реакция өнімдерінің зат мөлшерлерін (массаларын, көлемдерін, бөлшек сандарын) есептеу;</p> <p>10.2.2.3 теориялық мүмкіндікпен салыстырғандағы реакция өнімінің шығымын пайызбен есептеу;</p> <p>10.2.2.4 элементтердің белгілі массалық үлестері және олардың буларының салыстырмалы тығыздығы бойынша органикалық заттардың қарапайым және молекулалық формуласын шығару</p>	<p>11.2.2.3 олеумнің түзілуіне және сұйытылуына есептер шығару;</p> <p>11.2.2.4 орынбасу реакциялары теңдеулері бойынша есептер шығару</p>
2.3 Стандартты электрондық потенциалдар	<p>10.2.3.1 электронды баланс әдісімен тотығу-тотықсыздану реакциясы теңдеулерін құрастыру;</p> <p>10.2.3.2 жартылай иондық реакция әдісімен тотығу – тотықсыздану реакцияларының электрондық-иондық теңдеулерін құрастыру;</p> <p>10.2.3.3 "стандартты электродтық потенциал" ұғымын түсіндіру;</p> <p>10.2.3.4 сулы ерітіндідегі химиялық реакциялардың жүру мүмкіндігін болжау үшін стандартты электродтық потенциалдар кестесін қолдану;</p> <p>10.2.3.5 гальваникалық элементті химиялық реакция энергиясын электр энергиясына айналдыратын құрылғы есебінде түсіну;</p> <p>10.2.3.6 гальваникалық элементтің жұмыс принципі түсіндіру;</p> <p>10.2.3.7 аккумуляторларды зарядтау және разрядтау процесін сипаттау;</p> <p>10.2.3.8 электролиз процесінің мәнін сипаттау;</p> <p>10.2.3.9 электродтардағы электролиз өнімдерін болжау үшін эмпирикалық ережелерді қолдану</p>	<p>11.2.3.1 металдарды алудың маңызды әдістерін талдау: гидрометаллургия, пирометаллургия, электрометаллургия және олардың артықшылықтары мен кемшіліктерін бағалау;</p> <p>11.2.3.2 ғылымда, техникада және тұрмыста қолданылатын маңызды құймалардың құрамын білу: шойын, болат, жез, қола, мельхиор, дюралюминий;</p> <p>11.2.3.3 шойын және болатты алу әдістерін және қасиеттерін сипаттау;</p> <p>11.2.3.4 металдарды электролизбен алу әдісін түсіндіру;</p> <p>11.2.3.5 гальваностегия, гальванопластика процесстерін ажырату;</p> <p>11.2.3.6 коррозиядан қорғау және декоративті мақсаттар үшін гальваникалық жабындарды қолдану принциптерін зерделеу;</p> <p>11.2.3.7 химиялық өндірістің жалпы ғылыми принциптерін атау;</p> <p>11.2.3.8 материалдарды екіншілік қайта өңдеудің қажеттілігін негіздеу;</p> <p>11.2.3.9 металлургия өнеркәсібінің экологиялық проблемаларын түсіндіру</p>

3. Химиялық реакциялар энергетикасы:

Білім алушылар жасай алады		
	10-сынып	11-сынып
3.1 Экзотермиялық және эндотермиялық реакциялар	<p>10.3.1.1 ішкі энергия және энтальпия өзгерістер жылу эффектісі болып табылатындығын түсіну</p> <p>10.3.1.2 химиялық реакциялар - байланыстардың үзілуі мен жаңа байланыстардың түзілу процесін қамтитындығын түсіну;</p> <p>10.3.1.3 реакцияның энтальпия өзгерісін</p>	

	<p>тәжірибе жүзінде анықтау және оны анықтамалық деректер негізінде есептеу;</p> <p>10.3.1.4 Гесс заңының физикалық мәнін түсіндіру және оны химиялық реакцияның энтальпия өзгерісін есептеу үшін қолдана алу;</p> <p>10.3.1.5 энтропияны жүйенің ретсіздік өлшемі ретінде түсіндіру және оны анықтамалық деректер бойынша есептеу;</p> <p>10.3.1.6 Гиббстің бос энергия өзгерісін түсіндіру және анықтамалық деректер арқылы есептеу;</p> <p>10.3.1.7 термодинамикалық мәндер бойынша реакцияның өздігінен жүру бағытын болжау</p>	
<p>3.2 Химиялық реакциялардың жылдамдығы</p>	<p>10.3.2.1 гомогенді және гетерогенді реакциялар үшін жылдамдық өрнегін білу;</p> <p>10.3.2.2 қарапайым реакциялардың орташа жылдамдығына есептеулер жүргізу;</p> <p>10.3.2.3 реакциялар үшін әрекеттесуші массалар заңының қолданылатындығын түсіндіру;</p> <p>10.3.2.4 әрекеттесуші массалар заңы бойынша есептеулер жүргізу;</p> <p>10.3.2.5 химиялық реакция жылдамдығына қысымның әсерін түсіндіру;</p> <p>10.3.2.6 химиялық реакция жылдамдығына температураның әсерін тәжірибе жүзінде зерделеу;</p> <p>10.3.2.7 химиялық реакция жылдамдығына концентрацияның әсерін тәжірибе жүзінде зерделеу;</p> <p>10.3.2.8 - Вант-Гофф ережесі бойынша есептеулер жүргізу;</p> <p>10.3.2.9 "белсендіру энергиясы" ұғымының физикалық түсіндіру;</p> <p>10.3.2.10 катализ процесінің мәнін түсіндіру;</p> <p>10.3.2.11 гомогенді және гетерогенді катализді ажырату;</p> <p>10.3.2.12 катализаторлардың әсер ету механизмін түсіндіру;</p> <p>10.3.2.13 сутек пероксидінің айырылу жылдамдығына әртүрлі катализаторлардың әсерін тәжірибе жүзінде зерделеу</p>	
<p>3.3 Химиялық тепе-теңдік</p>	<p>10.3.3.1 химиялық тепе-теңдіктің динамикалық сипатын түсіндіру;</p> <p>10.3.3.2 химиялық тепе-теңдікке</p>	

	<p>температура, концентрация және қысым өзгерісінің әсерін болжау;</p> <p>10.3.3.3 не себепті катализатор тепе-теңдіктің тез орнауына әсер ететінін, бірақ ығысуына әсер етпейтіндігін түсіндіру;</p> <p>10.3.3.4 әр түрлі факторлардың тепе-теңдіктің ығысуына әсерін тәжірибе жүзінде зерттеу;</p> <p>10.3.3.5 реакция үшін тепе-теңдік константасының өрнегін құру;</p> <p>10.3.3.6 тепе-теңдік константасына әр түрлі факторлардың әсерін болжау;</p> <p>10.3.3.7 тепе-теңдік константасына қатысты есептерді шығару;</p> <p>10.3.3.8 Габер процесі мысалында химиялық өнеркәсіптегі өнімнің шығымын арттыруда химиялық тепе-теңдіктің ығысу ролін және күкірт оксиді мен азот оксидінің тотығу процесін түсіндіру</p>	
3.4 Қышқылдар мен негіздер теориясы. Электродиттер ерітінділеріндегі иондық тепе-теңдіктер		<p>11.3.4.1 Аррениус, Льюис және Бренстед-Лоури теорияларын және олардың қолдану шектерін сипаттау және түсіну;</p> <p>11.3.4.2 судың иондық көбейтіндісін білу;</p> <p>11.3.4.3 сутектік көрсеткішті $\lg[H^+]$ ретінде түсіну және ерітіндінің рН ін концентрацияға $[H^+]$ және кері түрлендіру;</p> <p>11.3.4.4 күшті қышқыл және күшті негіздің рН ін есептеу;</p> <p>11.3.4.5 буферлі ерітінділердің әсер ету принципін түсіндіру;</p> <p>11.3.4.6 буферлі ерітінділердің қолдану аймағын атау;</p> <p>11.3.4.7 қышқыл-негіздік титрлеудің мәнін түсіну;</p> <p>11.3.4.8 күшті негізді күшті қышқылмен титрлеуді жүргізу;</p> <p>11.3.4.9 титрлеу нәтижесі бойынша есептеулер жүргізу</p>

4. Химия және қоршаған орта:

Білім алушылар жасай алады		
	10-сынып	11-сынып
4.1 Жер химиясы		<p>11.4.1.1 "Жасыл химияның" 12 принципін атау және оны түсіндіру;</p> <p>11.4.1.2 атмосфера, гидросфера және литосфераның ластану масштабын түсіндіру;</p> <p>11.4.1.3 озон қабатының бұзылу себептерін зерделеу;</p> <p>11.4.1.4 "парникті эффектінің" салдарларын болжау;</p>

		11.4.1.5 "парникті эффектiнiң" және озон қабатының бұзылу мәселелерiн ажырату; 11.4.1.6 ғаламдық мәселелердi шешудiң жолдарын бағалау
4.2 Көмiртек және оның қосылыстары	10.4.2.1 - органикалық химия - бұл көмiрсутектер және олардың туындыларының химиясы деп түсiну; 10.4.2.2 - көмiрсутектердiң эмпирикалық, молекулалық, құрылымдық және кеңiстiктiк формулаларын ажырату; 10.4.2.3 - функционалдық топтар бойынша органикалық қосылыстардың негiзгi кластарын ажырату; 10.4.2.4 - гомологтық қатардың қалыптасуын және оның өкiлдерi қасиеттерiнiң ұқсастығын түсiндiру; 10.4.2.5 - қосылыстардың құрылымдық формуласын құру және оларды IUPAC номенклатурасы бойынша атау; 10.4.2.6 - изомерия түрлерiн атау және изомерлер формулаларын құрастыру; құрылымдық, байланыстың орны бойынша, функционалдық топтар және классаралық изомерлер; 10.4.2.7 - әр түрлi алкандардың жану процесiн зерттеу және олардың отын ретiнде қолдануын түсiндiру; 10.4.2.8 - алкандардың жану өнiмдерiн және қоршаған ортаға экологиялық салдарын бағалау; 10.4.2.9 - берiлген жану өнiмдерi бойынша заттың гомологтық қатары бойынша молекулалық формуласын анықтау; 10.4.2.10 - алкандардың галогендену реакциясы мысалында орынбасу реакциясының бос радикалды механизмiн түсiндiру; 10.4.2.11 - алкандардың галогендеу реакция теңдеулерiн құру; 10.4.2.12 Циклоалкандардың гомологтық қатарын, құрылысын, химиялық, физикалық қасиеттерiн бiлу; 10.4.2.13 - "қанықпағандық" терминiн және оның қосылыстың қасиеттерiне әсерiн түсiндiру; 10.4.2.14 - алкендердiң қанықпағандығын тәжiрибе жүзiнде дәлелдеу; 10.4.2.15 - цис- және транс- изомерлер молекулаларының модельдерiн құру және оны стереоизомерияның бiр түрi ретiнде түсiну; 10.4.2.16 - электрофильдi және	11.4.2.1 альдегидтердiң, кетондардың және карбон қышқылдарының функционалды топтарының сипаттау; 11.4.2.2 альдегидтердiң, кетондардың және карбон қышқылдарының құрылымдық формулаларын құрастыру және оларды IUPAC бойынша атау; 11.4.2.3 альдегидтер және кетондарды алудың түрлi әдiстерiн түсiндiру; 11.4.2.4 альдегидтер және кетондарды тәжiрибе жүзiнде анықтау; 11.4.2.5 альдегидтер және кетондардың тотығу және тотықсыздану өнiмдерiн атау; 11.4.2.6 альдегидтер және кетондардың нуклеофильдi қосылу реакциясына мысалдар келтiру; 11.4.2.7 карбон қышқылдарының физикалық қасиеттерiн және алыну жолдарын түсiндiру; 11.4.2.8 карбон қышқылдарының химиялық қасиеттерiн сипаттайтын реакция теңдеулерiн құрастыру; 11.4.2.9 этерификация реакциясының механизмiн сипаттау; 11.4.2.10 карбон қышқылдары, күрделi эфирлер, сабын, синтетикалық жуғыш заттар және биодизельдi отындардың қолданылу аймағын атау; 11.4.2.11 Майлардың құрамы мен құрылысын бiлу 11.4.2.12 бензол молекуласының құрылымын түсiндiру; 11.4.2.13 бензол және оның гомологтарын алу реакцияларын құрастыру; 11.4.2.14 электрондардың делокализациясы тұрғысынан бензол молекуласындағы байланыстардың түзiлу энергиясын түсiндiру; 11.4.2.15- бензол және оның гомологтарына тән қосылу реакцияларының теңдеулерiн құрастыру; 11.4.2.16 бензолды нитрлеу және галогендеу реакциясының механизмiн түсiндiру; 11.4.2.17 органикалық қосылыстар синтезi үшiн бензол реакциясының маңыздылығын түсiндiру; 11.4.2.18 толуол молекуласындағы атомдардың өзара әсерлесуiн түсiндiру; 11.4.2.19 "мономер", "құрылымдық буын", "олигомер", "полимер", "полимерлену дәрежесi" негiзгi ұғымдарын ажырату; 11.4.2.20 полимерлену реакциясының теңдеуiн құрастыру; 11.4.2.21 поликонденсация реакциясының теңдеуiн құру;

<p>нуклеофильді бөлшектерді ажырату;</p> <p>10.4.2.17 - алкендер үшін электрофильді қосылу реакциясы механизмін түсіндіру;</p> <p>10.4.2.18 - асимметриялы алкендерге қосылу реакциясының өнімдерін болжау;</p> <p>10.4.2.19 - қосылу реакциялары теңдеулерін құру: галогендеу, гидратациялау, гидрогалогендеу;</p> <p>10.4.2.20 - полимерлеу реакциясының мәнін түсіндіру;</p> <p>10.4.2.21 - химиялық реагенттерге қатысы бойынша пластиктердің салыстырмалы инерттілігін тәжірибе жүзінде дәлелдеу;</p> <p>10.4.2.22 полиэтилен өндірісі процесінің схемасын құру;</p> <p>10.4.2.23 полиалкендердің қолдану аймағын атау және олардың өнімдерін қайта өңдеудің маңыздылығын бағалау;</p> <p>10.4.2.24 алкадиендердің құрылысы негізінде олардың қасиеттерін түсіндіру</p> <p>10.4.2.25 каучук пен резинаның табиғатта таралуын, алыну жолдарын оқу</p> <p>10.4.2.26 алкиндердің құрылымдық формулаларын құрастыру, химиялық қасиеттері мен алыну жолдарын оқу</p> <p>10.4.2.27 мұнайды айдау үдерісінің маңызын түсіну және қолданылу аясын сипаттау;</p> <p>10.4.2.28 термиялық және катализдік крекинг процесін түсіндіру;</p> <p>10.4.2.29 мұнайға серік газдардан маңызды өнімдер алу жолдарын білу</p> <p>10.4.2.30 спирттерді функционалдық топтардың орналасуы және гидроксил тобының саны бойынша жіктеу;</p> <p>10.4.2.31 - молекуладағы атомдардың өзара әсері негізінде спирттердің химиялық қасиеттерін түсіндіру;</p> <p>10.4.2.32- біратомды және көпатомды спирттерге сапалық реакция жүргізу;</p> <p>10.4.2.33 - этанолды этиленді гидратациялау және глюкозаны ашыту арқылы алу реакциясының теңдеулерін құрастыру;</p> <p>10.4.2.34 - этанолды алу әдістерінің артықшылықтары мен кемшіліктерін бағалау;</p> <p>10.4.2.35 спирттердің адам ағзасына уытты әсерін зерделеу;</p> <p>10.4.2.36 галогеналкандарды алу реакциясының радикалды механизмін түсіндіру;</p>	<p>11.4.2.22 поликонденсация реакциясы негізінде алынатын полимерлер гидролизденетінін және биологиялық ыдырай алатынын түсіну;</p> <p>11.4.2.23 полиэтилен, полипропилен, полистирол, тефлон, поливинилхлорид, полиметилметакрилат, полиэфир, фенолформальдегид шайыры полимерлерінің негізінде алынған пластмассалардың қасиеттерін, қолдану аймағын атау;</p> <p>11.4.2.24 пластмасса және талшықтарды тәжірибе жүзінде анықтау;</p> <p>11.4.2.25 қоршаған ортаға пластиктер өндірісінің және қолданысының әсерін талдау;</p> <p>11.4.2.26 полимерлерді утилизациялау процесін сипаттау;</p> <p>11.4.2.27 жаңа материалдарды жасаумен және өндірумен айналысатын ғылымдар саласын атау;</p> <p>11.4.2.28 аспиринді, таксолды физиологиялық белсендігі жоғары табиғи және синтетикалық қосылыстардың өкілдері ретінде атау;</p> <p>11.4.2.29 физиологиялық белсенділік үшін хиральділік және молекулалық қабаттың маңыздылығын түсіндіру;</p> <p>11.4.2.30 синтетикалық дәрілік препарат үлгісі ретінде аспиринді алу процесін сипаттау;</p> <p>11.4.2.31 дәрілік заттарды өндіру проблемаларын атау;</p> <p>11.4.2.32 "нанобөлшек", "нанохимия" және "нанотехнология" ұғымдарының физикалық мәнін түсіндіру;</p> <p>11.4.2.33 нанобөлшектерді синтездеу және зерттеу әдістерін сипаттау;</p> <p>11.4.2.34 нанобөлшектердің қолдану аймағын атау;</p> <p>11.4.2.35 наноматериалдардың ерекшеліктерін сипаттау;</p> <p>11.4.2.36 -көміртекті нанобөлшектер құрылымын сипаттау: фуллерен C₆₀, графен, нанотүтік, наножіп, наноталшықтар;</p> <p>11.4.2.37 кристалдарды өсіру және полимеризациялау жолымен наноматериалдардың алынуын сипаттау;</p> <p>11.4.2.38 жаңа полимерлер және композициялық материалдар өндірудің маңыздылығын түсіндіру;</p> <p>11.4.2.39 адамзаттың әр түрлі бағыттағы іс-әрекетін дамыту үшін жаңа материалдардың практикалық маңызын бағалау;</p> <p>11.4.2.40 сапалық реакциялар көмегімен функционалды топтарды анықтау;</p> <p>11.4.2.41 физикалық және химиялық сынақ көмегімен қосылыстарды анықтау</p> <p>11.4.2.42 физикалық және химиялық қасиеттері бойынша заттарды анықтауға арналған есептер</p>
-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

10.4.2.37 галогеналкандардың әсеріне байланысты қоршаған ортада туындаған мәселелерді айқындау;	шығару;
10.4.2.38 нуклеофильді реагенттермен галогеналкандардың реакция теңдеулерін құрастыру;	11.4.2.43 органикалық қосылыстардың негізгі кластарының генетикалық байланысын сипаттау;
10.4.2.39 галогеналкандардың нуклеофильді орынбасу реакциясының механизмін түсіндіру;	11.4.2.44 қарапайым органикалық синтезді жүргізе алу және түзілген өнімнің шығымын бағалау;
10.4.2.40 элиминирлеу реакциясының механизмін түсіндіру	11.4.2.45 органикалық заттардың генетикалық байланысы негізінде өзгерістер тізбегін құрастыру және есептерді шешу
10.4.2.41 фенолдың құрамы мен құрылысын, пластмасса өндіруде фенолдың қолданылуын білу	

5. Химия және өмір:

Білім алушылар жасай алады		
	10-сынып	11-сынып
5.1 Биохимия		<p>11.5.1.1 аминдердің жіктелуін және номенклатурасын білу;</p> <p>11.5.1.2 аммиак және аминдер құрылымын салыстыру;</p> <p>11.5.1.3 аминдердің физикалық қасиеттерін түсіндіру;</p> <p>11.5.1.4 аммиак, аминдер және анилиннің негіздік қасиеттерін салыстыру;</p> <p>11.5.1.5 нитрилдерді тотықсыздандыру арқылы және галогеналкандардан нуклеофильді орынбасу реакциялары арқылы аминдердің түзілу механизмін сипаттау;</p> <p>11.5.1.6 нитроқосылыстарды тотықсыздандырып анилин алу реакциясы теңдеуін құрастыру;</p> <p>11.5.1.7 аминқышқылдардың жүйелі және тривиальді аталуын білу;</p> <p>11.5.1.8 аминқышқылдар молекулаларының құрамын, құрылысын сипаттау;</p> <p>11.5.1.9 алмастырылатын және алмастырылмайтын аминқышқылдардың биологиялық ролін түсіндіру;</p> <p>11.5.1.10 аминқышқылдардың биполярлы иондар түзу қабілетін түсіндіру;</p> <p>11.5.1.11 аминқышқылдардың екідайлылығын тәжірибе жүзінде дәлелдеу;</p> <p>11.5.1.12 а-аминқышқылдардан ақуыздар алу кезінде пептидтік байланыстардың түзілуін түсіну;</p> <p>11.5.1.13 ақуыздар гидролизнің реакция теңдеуін құрастыру;</p> <p>11.5.1.14 глюкоза, фруктоза, рибоза, дезоксирибоза, сахароза, крахмал және целлюлозаның молекулаларының сызықты және циклді формасын құрастыру;</p> <p>11.5.1.15 глюкозаның функционалдық топтарын тәжірибе жүзінде анықтай алу;</p> <p>11.5.1.16 глюкозаның спирттік, сүт қышқылды, май қышқылды ашу реакцияларының теңдеулерін құрастыру;</p> <p>11.5.1.17 крахмалға сапалық реакция жүргізе алу;</p> <p>11.5.1.18 сахароза, крахмал, целлюлозаның гидролиз өнімдерін атау;</p> <p>11.5.1.19 крахмал және целлюлозаның құрылысын, қасиеттерін салыстыру;</p> <p>11.5.1.20 ақуыздардың өмір үшін ролін сипаттау;</p> <p>11.5.1.21 ақуыздың бірінші, екінші, үшінші реттік құрылымдарын ажырату;</p> <p>11.5.1.22 ақуыздың әр түрлі құрылымдарының пішінін анықтайтын факторларды атау;</p> <p>11.5.1.23 ақуыз қасиеттерінің аминқышқылдардың сапалық және сандық</p>

	<p>құрамына тәуелділігін сипаттау; 11.5.1.24 гидролиз реакциясы бойынша берілген деректер негізінде полипептидтің құрамын анықтау; 11.5.1.25 ақуызға сапалық реакцияларды тәжірибе жүзінде жасау; 11.5.1.26 ақуыздардың денатурациясы реакциясын тәжірибе жүзінде жасау; 11.5.1.27 "құлып және кілт" моделі тұрғысынан ферменттердің әрекетін және ферментативті катализ процесін түсіндіру; 11.5.1.28 ингибирлі бәсекелестікті түсіндіру; 11.5.1.29 ДНҚ құрылымының моделін сипаттау; 11.5.1.30 ДНҚ молекуласындағы ақуыздың біріншілік құрылымын кодтау жүйесін түсіндіру; 11.5.1.31 АТФ гидролизі құрылымын және сызбасын құрастыру; 11.5.1.32 биологиялық маңызды металдардың: темір, магний, кальций, калий, натрийдің ролін бағалау; 11.5.1.33 қоршаған ортаның ауыр металдармен ластану көздерін атау; 11.5.1.34 ауыр металдардың тірі ағзаға уытты әсерін түсіндіру</p>
--	----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

14. Осы оқу бағдарламасы осы бұйрыққа қосымшаға сәйкес жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математикалық бағыттағы 10-11-сыныптарға арналған "Химия" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының Ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес жүзеге асырылады.

15. Тоқсандағы бөлімдер және бөлімдер ішіндегі тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математикалық бағыттағы 10-11-сыныптарға арналған "Химия" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасына қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математикалық бағыттағы 10-11-сыныптарға арналған "Химия" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 10-сынып:

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Тақырыбы/Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
10.1 А Атом құрылысы	Атом – күрделі бөлшек. "Орташа салыстармалы атомдық массаны есептеу" тақырыбына есептер шығару	10.1.2.1 "нуклидтер" мен "нуклондар" ұғымының физикалық мәнін түсіндіру; 10.1.2.2 табиғи қоспадағы химиялық элемент изотоптарының орташа салыстырмалы атомдық массаларын есептеу
	Радиоактивтілік	10.1.2.3 радиоактивтіліктің табиғатын және радиоактивті изотоптарды қолдануды түсіндіру; 10.1.2.4 изотоптардың ядросы тұрақтылығын анықтау үшін химиялық элементтердің протон/нейтрон қисығын қолдану; 10.1.2.5 ядролық реакциялар теңдеулерін құрастыру

	Энергетикалық деңгейлер. Кванттық сандар және орбитальдар	10.1.3.1 Квант сандарының мәні мен сипаттамасын атау; 10.1.3.2 электрон орбитальдарын толтыру ережесін: минимальді энергия принципін, Паули принципін, Хунд ережесін қолдану; 10.1.3.3 s, p, d, f орбитальдарының пішінін ажырату; 10.1.3.4 алғашқы 36 химиялық элементтің электрондық конфигурациясын жазу
10.1 В Элементтер мен олардың қосылыстарының периодты өзгеруі	Период және топ бойынша элементтер қасиеттерінің өзгеру заңдылықтары	10.2.1.1 химиялық элемент атомдарының физикалық қасиеттерінің өзгеру заңдылықтарының сипаттау: атом радиусы, иондану энергиясы, электронтартқыштық, электртерістілік және тотығу дәрежесі; 10.2.1.2 период және топ бойынша химиялық элементтердің оттекті және сутекті қосылыстарының қышқылдық – негіздік қасиеттерінің өзгеру заңдылығын түсіндіру
	Периодтар және топтарда қосылыстардың тотығу-тотықсыздану қасиеттерінің өзгеру заңдылықтары	10.2.1.3 периодтар және топтарда бойынша химиялық элементтердің қосылыстарының тотығу - тотықсыздану қасиеттерінің өзгеру заңдылығын болжау; 10.2.1.4 периодтық кестеде орналасуы бойынша химиялық элементтердің және олардың қосылыстарының қасиеттерін болжау
10.1 С Химиялық байланыс	Ковалентті байланыс. Ковалентті байланыс қасиеттері	10.1.4.1 донор-акцепторлы және алмасу механизмі бойынша ковалентті байланыстың түзілуін түсіндіру; 10.1.4.2 қос және үш еселі байланыстың түзілуін түсіндіру; 10.1.4.3 ковалентті байланыстың қасиеттерін сипаттау
	Гибридтену түрлері: sp, sp ² , sp ³ . №1 зертханалық тәжірибе "Ковалентті байланысты заттардың (N ₂ , O ₂ , алмаз) моделін құрастыру"	10.1.4.4 гибридтелу түрінің әртүрлілігінің физикалық мәнін түсіндіру; 10.1.4.5 заттың құрылысы мен қасиеттерінің өзара байланысын түсіндіру
	Электртерістілік және байланыс полярлығы	10.1.4.6 атомдардың электртерістілік ұғымының физикалық мәнін түсіндіру және оның негізінде химиялық байланыстың түрін болжау; 10.1.4.7 ковалентті байланысты қосылыстар үшін "нүктелер мен айқыштар" диаграммасын құрастыру
	Иондық байланыс	10.1.4.8 иондық байланыстың қарама-қарсы зарядталған иондардың электростатикалық тартылуы нәтижесінде түзілетіндігін түсіну; 10.1.4.9 ионды байланысты қосылыстар үшін "нүктелер мен айқыштар" диаграммасын құрастыру
	Валентті электрон жұбы бұлттарының тебісу теориясы	10.1.4.10 молекулалардың және иондардың кеңістіктік пішінін жорамалдау үшін валентті электрон жұбы бұлттарының тебісу теориясын қолдану
	Металдық байланыс	10.1.4.11 металдық байланыстың табиғатын және оның металдардың физикалық қасиеттеріне әсерін түсіндіру

	Сутектік байланыс	10.1.4.12 сутекті байланыстың түзілу механизмін түсіндіру
	Кристалдық торлар.	10.1.4.13 кристалл тор типтері және байланыс түрлері әртүрлі қосылыстардың қасиеттерін болжау
10.1 D Стехио-метрия	Химияның негізгі стехиометриялық заңдары	10.1.1.1 химияның негізгі стехиометриялық заңдарының тұжырымдамасын, қолдану аясын атау: зат массасының сақталу заңы, көлем қатынастар заңы, Авогадро заңы
	Салыстырмалы атомдық және молекулалық масса	10.1.1.2 "салыстырмалы атомдық масса", "салыстырмалы молекулалық масса" және "молярлық масса" ұғымдарының физикалық мәнін түсіндіру
	Зат мөлшері. Стехиометриялық заңдар	10.1.1.3 зат мөлшері ұғымын және стехиометриялық заңдарды қолданып есептеулер жүргізу
	Реакция теңдеулері бойынша есептеулер. "Теориялық мүмкіндікпен салыстырғандағы өнімнің проценттік шығымын есептеу"	10.2.2.1 қалыпты және стандартты жағдайда "молярлық концентрация", "молярлық көлем" ұғымдарын қолданып есептеулер жүргізу; 10.2.2.2 бастапқы заттардың белгілі зат мөлшерлері (массалары, көлемдері, бөлшек сандары) бойынша реакцияға қатысқан заттардың біреуі артық мөлшерде және құрамында белгілі үлесте қоспалары бар болған жағдайда реакция өнімдерінің зат мөлшерлерін (массаларын, көлемдерін, бөлшек сандарын) есептеу; 10.2.2.3 теориялық мүмкіндікпен салыстырғандағы реакция өнімінің шығымын процентпен есептеу
2 тоқсан		
10.2 А Термо-динамикаға кіріспе	Ішкі энергия және энтальпия. Практикалық жұмыс №1 "Бейтараптану реакциясының жылу эффектісін анықтау"	10.3.1.1 ішкі энергия және энтальпия өзгерістер жылу эффектісі болып табылатындығын түсіну; 10.3.1.2 химиялық реакциялар - байланыстардың үзілуі мен жаңа байланыстардың түзілу процесін қамтитындығын түсіну; 10.3.1.3 реакцияның энтальпия өзгерісін тәжірибе жүзінде анықтау және оны анықтамалық деректер негізінде есептеу
	Гесс заңы және оның салдары. Есеп шығару "Гесс заңы және оның салдарын қолдану"	10.3.1.4 Гесс заңының физикалық мәнін түсіндіру және оны химиялық реакцияның энтальпия өзгерісін есептеу үшін қолдана алу
	Энтропия	10.3.1.5 энтропияны жүйенің ретсіздік өлшемі ретінде түсіндіру және оны анықтамалық деректер арқылы есептеу
	Гиббстің бос энергиясы	10.3.1.6 Гиббстің бос энергия өзгерісін түсіндіру және анықтамалық деректер арқылы есептеу; 10.3.1.7 термодинамикалық мәндер бойынша реакцияның өздігінен жүру бағытын болжау
10.2 B Кинетика	Химиялық реакция жылдамдығы	10.3.2.1 гомогенді және гетерогенді реакциялар үшін жылдамдық өрнегін білу; 10.3.2.2 - қарапайым реакциялардың орташа жылдамдығына есептеулер жүргізу
	Концентрацияның реакция	10.3.2.3 реакциялар үшін әрекеттесуші массалар

	жылдамдығына Қысымның жылдамдығына Есеп "Әрекеттесуші массалар заңы"	әсері. реакция әсері. шығару	заңының қолданылатындығын түсіндіру; 10.3.2.4 әрекеттесуші массалар заңы бойынша есептеулер жүргізу; 10.3.2.5 химиялық реакция жылдамдығына қысымның әсерін түсіндіру
	Температураның жылдамдығына Практикалық жұмыс №2 "Химиялық жылдамдығына әр түрлі факторлардың әсерін зерттеу". Есеп "Вант -Гофф ережесі" Химиялық реакциялардың жылдамдығы	реакция әсері. №2 реакция әсерінің	10.3.2.6 химиялық реакция жылдамдығына температураның әсерін тәжірибе жүзінде зерделеу; 10.3.2.7 химиялық реакция жылдамдығына концентрацияның әсерін тәжірибе жүзінде зерделеу; 10.3.2.8 Вант-Гофф ережесі бойынша есептеулер жүргізе алу; 10.3.2.9 "белсендіру энергиясы" ұғымының физикалық мәнін түсіндіру
	Катализ. №2 зертханалық тәжірибе "Реакция жылдамдығына әр түрлі катализаторлар тиімділігін зерттеу"	әсерінің	10.3.2.11 катализ процесінің мәнін түсіндіру; 10.3.2.12 гомогенді және гетерогенді катализді ажырату; 10.3.2.13 катализаторлардың әсер ету механизмін түсіндіру; 10.3.2.14 сутек пероксидінің айырылу жылдамдығына әр түрлі катализаторлардың әсерін тәжірибе жүзінде зерделеу
10.2 С Химиялық тепе-теңдік	Химиялық тепе-теңдік		10.3.3.1 химиялық тепе-теңдіктің динамикалық сипатын түсіндіру
	Химиялық тепе-теңдікке әсер ететін факторлар. Ле-Шателье-Браун принципі. №3 зертханалық тәжірибе "Динамикалық тепе-теңдік күйін зерттеу"		10.3.3.2 химиялық тепе-теңдікке температура, концентрация және қысым өзгерісінің әсерін болжау; 10.3.3.3 не себепті катализатор тепе-теңдіктің тез орнауына әсер ететінін, бірақ ығысуына әсер етпейтіндігін түсіндіру; 10.3.3.4 әр түрлі факторлардың тепе-теңдіктің ығысуына әсерін тәжірибе жүзінде зерттеу
	Тепе-теңдік константасы. "Тепе-теңдік константасын мен тепе-теңдік күйдегі концентрацияларды табу" тақырыбына есептер шығару		10.3.3.5 берілген реакция үшін тепе-теңдік константасын жазу; 10.3.3.6 тепе-теңдік константасына әр түрлі факторлардың әсерін болжау; 10.3.3.7 тепе-теңдік константасына қатысты есептерді шығару
	Өнеркәсіптік процестердегі химиялық тепе-теңдік		10.3.3.8 Габер процесі мысалында химиялық өнеркәсіптегі өнімнің шығымын арттыруда химиялық тепе-теңдіктің ығысу ролін және күкірт оксиді мен азот оксидінің тотығу процесін түсіндіру
3-тоқсан			
10.3 А Тотығу-тотықсыздану реакциялары	Тотығу-тотықсыздану процесі		10.2.3.1 электрондық-иондық баланс әдісімен тотығу-тотықсыздану реакциясы теңдеулерін құрастыру; 10.2.3.2 жартылай иондық реакция әдісімен тотығу-тотықсыздану реакция теңдеулерін құрастыру
	Электрохимиялық потенциалдар қатары		10.2.3.3 "стандартты электродтық потенциал" ұғымын сипаттау
	Гальваникалық элементтер.		10.2.3.4 сулы ерітіндідегі химиялық реакциялардың

	Практикалық жұмыс №3 "Металдардың электрохимиялық кернеу қатарын құрастыру"	жүру мүмкіндігін болжау үшін стандартты электродтық потенциалдар кестесін қолдану; 10.2.3.5 гальваникалық элементті химиялық реакция энергиясын электр энергиясына айналдыратын құрылғы есебінде түсіну; 10.2.3.6 гальваникалық элементтің жұмыс принципі түсіндіру; 10.2.3.7 аккумуляторларды зарядтау және разрядтау процесін сипаттау
	Электролиз	10.2.3.8 электролиз процесінің мәнін сипаттау; 10.2.3.9 электродтардағы электролиз өнімдерін болжау үшін эмпирикалық ережелерді қолдану
10.3 В Аналитикалық әдістер	Заманауи зерттеулердегі аналитикалық әдістер Хроматография. №4 зертханалық тәжірибе "Қағаз хроматографиясы"	10.1.4.15 инструменталды талдау әдістердің қолданылу аймақтарын атау 10.1.4.16 қағаз хроматографиясы әдісімен заттарды бөлу принципін сипаттау және бөлінетін компоненттің сіңіру коэффициентін есептеу
10.3С элементтері	17-топ Галогендер қасиеттерінің өзгеру заңдылықтары	10.2.1.5 топ бойынша галогендердің физикалық және химиялық қасиеттерінің өзгеру заңдылықтарын түсіндіру
	Галогендердің тотығу-тотықсыздану қасиеттері	10.2.1.6 галогендердің тотығу-тотықсыздану реакция теңдеулерін құрастыру
	Сулы ерітіндідегі галогенид иондарын анықтау. №5 зертханалық тәжірибе "Галогендер қасиеттерін зерттеу және сулы ерітіндідегі галогенид иондарын анықтау"	10.2.1.7 галогенид-иондарды тәжірибе жүзінде анықтауды жоспарлау және анықтау
	Галогендер және олардың қосылыстарының қолданылуы	10.2.1.8 хлордың суды залалсыздандыруда қолдануын түсіндіру және осы процестің артықшылықтары мен кемшіліктерін бағалау; 10.2.1.9 галогендер және олардың қосылыстарының физиологиялық ролін анықтау
10.3D Элементы 2 (II) группы	2 (II)-топ элементтерінің физикалық қасиеттері	10.2.1.10 2 (II) топ элементтерінің физикалық қасиеттерінің өзгеру заңдылықтарын түсіндіре алу
	2 (II) -топ элементтерінің химиялық қасиеттері. №6 зертханалық тәжірибе "2 (II) - топ элементтері және оның қосылыстары қасиеттерін зерделеу"	10.2.1.11 2 (II) топ элементтерінің химиялық қасиеттерінің өзгеру заңдылықтарын түсіндіре алу; 10.2.1.12 сілтілік-жер металдардың маңызды қосылыстарының қолданылу аясын атау
	Практикалық жұмыс №4 "Эксперименттік есептер шығару"	10.2.1.13 2 (II) топ металдарын сапалық анықтауды жоспарлау және оны тәжірибе жүзінде жасау
	Табиғи карбонаттар	10.2.1.14 табиғаттағы карбонаттар айналымының схемасын құру және олардың қолданылу аймағын атау
10.3 Е Органикалық химияға кіріспе	Органикалық заттардың құрамы мен құрылысы	10.4.2.1 органикалық химия - бұл көмірсутектер және олардың туындыларының химиясы деп түсіну;

		10.4.2.2 көмірсутектердің эмпирикалық, молекулалық, құрылымдық және кеңістіктік формулаларын ажырату; 10.2.2.3 элементтердің белгілі массалық үлестері және олардың буларының салыстырмалы тығыздығы бойынша органикалық заттардың қарапайым және молекулалық формуласын табу
	Гомологтық қатар. Алифатты қосылыстардың Теориялық және қолданбалы химияның халықаралық одағы номенклатурасы. №7 зертханалық тәжірибе "Гомологтық қатардағы органикалық заттар молекулаларының модельдерін құрастыру"	10.4.2.4 гомологтік қатардың қалыптасуын және оның өкілдері қасиеттерінің ұқсастығын түсіндіру; 10.4.2.5 қосылыстардың құрылымдық формуласын құру және оларды Теориялық және қолданбалы химияның халықаралық одағы номенклатурасы бойынша атау
	Изомерия түрлері.	10.4.2.6 изомерия түрлерін атау және изомерлер формулаларын құрастыру: құрылымдық, байланыстың орны бойынша, функционалдық топтар және классаралық изомерлер
	Алкандар. Алкандардың жану өнімдері. "Жану өнімдері және гомологтық қатарлар бойынша заттардың формулаларын анықтау" тақырыбына есептер шығару	10.4.2.7 әр түрлі алкандардың жану процесін зерттеу және олардың отын ретінде қолдануын түсіндіру; 10.4.2.8 алкандардың жану өнімдерін және қоршаған ортаға экологиялық салдарын бағалау; 10.4.2.9 берілген жану өнімдері бойынша заттың молекулалық формуласын анықтау
	Алкандардың бос-радикалды орынбасу реакциясы механизмі. Галогендеу	10.4.2.10 - алкандардың галогендену реакциясы мысалында орынбасу реакциясының бос радикалды түсіндіру; 10.4.2.11- алкандардың галогендеу реакция теңдеулерін құру
	Циклоалкандар	10.4.2.12 циклоалкандардың гомологтық қатарын, құрылысын, физикалық, химиялық қасиеттерін білу
4-тоқсан		
10.4А Қанықпаған көмірсутектер	Құрамы, құрылымы және реакцияға түсу қабілеті. №8 зертханалық тәжірибе "Байланыстың қанықпағандығына сапалық реакция"	10.4.2.13 "қанықпағандық" терминін және оның қосылыстың қасиеттеріне әсерін түсіндіру; 10.4.2.14 алкендердің қанықпағандығын тәжірибе жүзінде дәлелдеу
	Сtereoизомерия (цис-транс немесе E-Z).	10.4.2.15 цис-және транс-изомерлер формулаларының моделін құра білу және оны стереоизомерияның бір түрі ретінде түсіну
	Алкендердің реакциялары	10.4.2.16 электрофильді және нуклеофильді бөлшектерді ажырату; 10.4.2.17 алкендер үшін электрофильді қосылу реакциясы механизмін түсіндіру; 10.4.2.18 асимметриялы алкендерге қосылу реакциясының өнімдерін болжау;

		10.4.2.19- қосылу реакциялары теңдеулерін құру: галогендеу, гидратациялау, гидрогалогендеу
	Полимеризация.	10.4.2.20 полимерлеу реакциясының физикалық мәнін түсіндіру; 10.4.2.21 химиялық реагенттерге қатысы бойынша пластиктердің салыстырмалы инерттілігін тәжірибе жүзінде дәлелдеу; 10.4.2.22 полиэтилен өндірісі процесінің схемасын құру; 10.4.2.23 полиалкендердің қолдану аймағын атау және олардың өнімдерін қайта өңдеудің маңыздылығын бағалау
	Алкадиендер	10.4.2.24 алкадиендердің қасиеттерін олардың құрылысы негізінде түсіндіру; 10.4.2.25 алкиндердің табиғатта таралуын, каучук пен резинаның алынуын зерделеу
	Алкиндер	10.4.2.26 алкиндердің құрылымдық формулаларын құрастыру, алкиндердің химиялық қасиеттері мен алыну жолдарын зерделеу
	Мұнай, құрамы, алыну жолдары. Табиғи газдар және көмір: негізгі өнімдер және оны өндіру жолдары	10.4.2. 27 мұнайды фракциялау процесін және фракциялардың қолдану аясын түсіндіру; 10.4.2.28 термиялық және катализдік крекинг процесін түсіндіру; 10.4.2.29 мұнайға серік газдардан маңызды өнімдер алу жолдарын білу
10.4 В Галоген-алкандар	Галогеналкандарды алу	10.4.2.36 галогеналкандарды алу реакциясының радикалды механизмін түсіндіру; 10.4.2.37 галогеналкандардың әсеріне байланысты қоршаған ортада туындаған мәселелерді айқындау
	Галогендердің нуклеофильді орынбасу реакциялары	10.4.2.38 нуклеофильді реагенттермен галогеналкандардың реакция теңдеулерін құрастыру; 10.4.2.39 нуклеофильді орынбасу реакциясының механизмін түсіндіру
	Галогендердің элиминирлеу реакциялары	10.4.2.40 элиминирлеу реакциясының механизмін түсіндіру
10.4 С Спирттер	Спирттердің жіктелуі және химиялық қасиеттері. №9 зертханалық тәжірибе "Біріншілік, екіншілік, үшіншілік спирттерге клий дихроматы әсерін зерттеу".	10.4.2.30 спирттерді функционалдық топтардың орналасуы және гидроксил тобының саны бойынша жіктеу; 10.4.2.31 молекуладағы атомдардың өзара әсері негізінде спирттердің химиялық қасиеттерін түсіндіру; 10.4.2.32 біратомды және көпатомды спирттерге сапалық реакция жүргізу
	Этил спиртін өнеркәсіптік өндіру Көрсетілім №2 "Глюкозаны ашыту арқылы этил спиртін алу"	10.4.2.33 этанолды этиленді гидратациялау және глюкозаны ашыту арқылы алу реакциясының теңдеулерін құрастыру; 10.4.2.34 этанолды алу әдістерінің артықшылықтары мен кемшіліктерін бағалау; 10.4.2.35 спирттердің адам ағзасына уытты әсерін зерттеу

	Фенол, оның құрамы мен қасиеттері	10.4.2.41 фенолдың құрамы мен қасиеттерін білу, пластмасса өндіруде фенолдың қолданылуы
--	-----------------------------------	-----------------------------------------------------------------------------------------

2) 11-сынып:

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Тақырып/Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі мазмұны	Оқыту мақсаттары
I тоқсан		
11.1 А Ароматты қосылыстар қатары	Бензол молекуласының құрылысы. №1 зертханалық тәжірибе "Бензол және толуол молекуласының моделін құрастыру"	11.4.2.12 бензол молекуласының құрылымын түсіндіру
	Бензол және оның гомологтарын алу	11.4.2.13 бензол және оның гомологтарын алу реакцияларын құрастыру
	Бензол және оның гомологтарының химиялық қасиеттері.	11.4.2.14 электрондардың делокализациясы тұрғысынан бензол молекуласындағы байланыстардың түзілу және үзілу энергиясын түсіндіру; 11.4.2.15 бензол және оның гомологтарына тән қосылу реакцияларының теңдеулерін құрастыру; 11.4.2.16 бензолды нитрлеу және галогендеу реакциясының механизмін түсіндіру; 11.4.2.17 органикалық қосылыстар синтезі үшін бензол реакциясының маңыздылығын түсіндіру; 11.4.2.18 толуол молекуласындағы атомдардың өзара әсерлесуін түсіндіру
11.1 В Карбонилді қосылыстар	Карбонильді қосылыстардың құрылысы және номенклатурасы	11.4.2.1 альдегидтер және кетондардың; карбонды қышқылдар функциональды топтарының құрылысын білу; 11.4.2.2 альдегидтер және кетондардың, карбонды қышқылдардың құрылымдық формулаларын құрастыру және оларды Теориялық және қолданбалы химияның халықаралық одағы бойынша атау
	Альдегидтер және кетондардың алынуы	11.4.2.3 альдегидтер және кетондарды алудың түрлі әдістерін түсіндіру
	Альдегидтер және кетондардың тотығу, нуклеофильді қосылу реакциялары.	11.4.2.4 альдегидтер және кетондарды тәжірибе жүзінде анықтау; 11.4.2.5 альдегидтер және кетондардың тотығу және тотықсыздану өнімдерінің реакция теңдеулерін құрастыру; 11.4.2.6 альдегидтер және кетондардың нуклеофильді қосылу реакциясына мысалдар келтіру
	Карбон қышқылдарының қасиеттері. №2 зертханалық тәжірибе "Карбон қышқылының алынуы және қасиеттері"	11.4.2.7 карбон қышқылдарының физикалық қасиеттерін және алыну жолдарын түсіндіру; 11.4.2.8 карбон қышқылдарының химиялық қасиеттерін сипаттайтын реакция теңдеулерін құрастыру
	Этерификация реакциясы. Күрделі эфирлер және сабын.	11.4.2.9 этерификация реакциясының механизмін сипаттау; 11.4.2.10 карбон қышқылдары, күрделі эфирлер, сабын, синтетикалық жуғыш заттар және биодизельді отындардың

	№3 зертханалық тәжірибе "Күрделі эфирлердің алынуы және қасиеттері"	қолданылу аймағын атау
	Майлар. Майлардың құрылысы мен қасиеттері	11.4.2.11 Майлардың құрамы мен құрылысын білу
2-тоқсан		
11.2 А Аминдер және амин-қышқылдар	Аминдердің жіктелуі және номенклатурасы. №4 зертханалық тәжірибе "Аммиак және аминдер молекуласының модельдерін құрастыру"	11.5.1.1 аминдердің жіктелуін және номенклатурасын атау; 11.5.1.2 аммиак және аминдер құрылымын салыстыру
	Аминдердің физикалық, химиялық қасиеттері және алынуы.	11.5.1.3 аминдердің физикалық қасиеттерін түсіндіру; 11.5.1.4 аммиак, аминдер және анилиннің негіздік қасиеттерін салыстыру; 11.5.1.5 нитрилдерді тотықсыздандыру арқылы және галогеналкандардан нуклеофильді орынбасу реакциялары арқылы аминдердің түзілу механизмін сипаттау; 11.5.1.6 нитроқосылыстарды тотықсыздандырып анилин алу реакциясы теңдеуін құрастыру
	Аминқышқылдар: құрамы, құрылысы, биологиялық ролі №5 зертханалық тәжірибе "Аминқышқылы молекуласының модельдерін құрастыру және ассиметриялы көміртегі атомдарын анықтау"	11.5.1.7 аминқышқылдардың жүйелі және тривиальді аталуын атау; 11.5.1.8 аминқышқылдардың құрамын, құрылысын сипаттау; 11.5.1.9 алмастырылатын және алмастырылмайтын аминқышқылдардың биологиялық ролін түсіндіру
	Аминқышқылдар қасиеттері. №6 зертханалық тәжірибе "Аминқышқылдар қасиеттері"	11.5.1.10 аминқышқылдардың биполярлы иондар түзу қабілетін түсіндіру; 11.5.1.11 аминқышқылдардың екідайлылығын тәжірибе жүзінде дәлелдеу
	Пептидтік байланыс. Ақуыздың түзілуі	11.5.1.12 а-аминқышқылдардан ақуыздар алу кезінде пептидтік байланыстардың түзілуін түсіндіру; 11.5.1.13 ақуыздар гидролизнің реакция теңдеуін құрастыру
	11.2В Тірі ағза химиясы	Көмірсулар: глюкоза, фруктоза, рибоза, дезоксирибоза, сахароза, крахмал және целлюлоза
	Құрылысы, қасиеттері және қолданылуы. №7 зертханалық тәжірибе "Альдегидоспирт ретінде глюкозаның химиялық қасиеттері. Крахмалға сапалық реакция"	11.5.1.15 глюкозаның функционалдық топтарын тәжірибе жүзінде анықтау; 11.5.1.16 глюкозаның спирттік, сүт қышқылды, май қышқылды ашу реакцияларының теңдеулерін құрастыру; 11.5.1.17 крахмалға сапалық реакция жүргізу; 11.5.1.18 сахароза, крахмал, целлюлозаның гидролиз өнімдерін атау; 11.5.1.19 крахмал және целлюлозаның құрылысын,

		қасиеттерін салыстыру
	Ақуыздар. Ақуыз молекулаларының құрылымы	11.5.1.20 өмір үшін ақуыздардың ролін сипаттау; 11.5.1.21 ақуыздың бірінші, екінші, үшінші реттік құрылымдарын ажырату; 11.5.1.22 ақуыздың әр түрлі құрылымдарының пішінін анықтайтын факторларды атау; 11.5.1.23 ақуыз қасиеттерінің аминқышқылдардың сапалық және сандық құрамына тәуелділігін сипаттау
	Полипептидтер құрылымын анықтау. Практикалық жұмыс №1 "Денатурация және ақуыздардың түсті реакциялары"	11.5.1.24 гидролиз реакциясы бойынша берілген деректер негізінде полипептидтің құрамын анықтау; 11.5.1.25 ақуызға сапалық реакцияларды тәжірибе жүзінде жасау; 11.5.1.26 ақуыздардың денатурациясы реакциясын тәжірибе жүзінде жасау
	Ферменттер ролі және қолданылуы	11.5.1.27 "кұлып және кілт" моделі тұрғысынан ферменттердің әрекетін және ферментативті катализ процесін түсіндіру; 11.5.1.28 ингибирилі бәсекелестікті түсіндіру
	дезоксирибонуклеин қышқылының құрылымы. №8 зертханалық тәжірибе "дезоксирибонуклеин қышқылының моделін жасау"	11.5.1.29 дезоксирибонуклеин және рибонуклеин қышқылының құрылымы моделін сипаттау; 11.5.1.30 дезоксирибонуклеин қышқылының молекуласындағы ақуыздың біріншілік құрылымын кодтау жүйесін түсіндіру
	Аденозинтрифосфат және энергия	11.5.1.31 аденозинтрифосфат гидролизі құрылымын және сызбасын құрастыру
	Биологиялық маңызды металдар	11.5.1.32 биологиялық маңызды металдар: темір, магний, кальций, калий, натрийдің ролін бағалау
	Қоршаған ортаның ауыр металдармен ластануы	11.5.1.33 қоршаған ортаның ауыр металдармен ластану көздерін атау
	Ауыр металдардың ақуызға әсері.	11.5.1.34 ауыр металдардың тірі ағзаға уытты әсерін түсіндіру
11.2С Синтетикалық полимерлер	Жоғары молекулалы қосылыстар химиясының негізгі ұғымдары	11.4.2.19 "мономер", "құрылымдық" "буын", "олигомер", "полимер", "полимерлену дәрежесі" негізгі ұғымдарын білу
	Полимерлену реакциясы №9 зертханалық тәжірибе "Полимерлену реакциясы"	11.4.2.20 полимерлену реакциясы теңдеулерін құрастыру
	Поликонденсация реакциялары: полиамидтер мен полиэфирлер	11.4.2.21 поликонденсация реакциясы теңдеулерін құру; 11.4.2.22 поликонденсация реакциясы негізінде алынатын полимерлер гидролизденіп, биологиялық ыдырай алатынын түсіну
	Пластиктердің қолданылуы және қоршаған ортаға әсері. Практикалық жұмыс №2 "Пластмассаларды және талшықтарды тану"	11.4.2.23 полиэтилен, полипропилен, полистирол, тефлон, поливинилхлорид, полиметилметакрилат, полиэфир, фенолформальдегид шайыры және олардың негізінде алынған пластмассалардың қасиеттерін, қолдану аймағын атау; 11.4.2.24 пластмасса және талшықтарды тәжірибе жүзінде анықтау;

		11.4.2.25 қоршаған ортаға пластиктер өндірісінің және қолданысының әсерін талдау; 11.4.2.26 полимерлерді утилизациялау процесін сипаттау
3 тоқсан		
11.3А Органикалық синтез	Органикалық қосылыстардағы негізгі функционалдық топтар.	11.4.2.42 сапалық реакциялар көмегімен функционалды топтарды анықтау; 11.4.2.43 физикалық және химиялық сынақ көмегімен қосылыстарды анықтау; 11.4.2.44 физикалық және химиялық қасиеттері бойынша заттарды анықтауға арналған есептер шығару
	Органикалық заттардың генетикалық байланысы. Практикалық жұмыс №3 "Экспериментальды есептер шығару"	11.4.2.45 органикалық қосылыстардың негізгі кластарының генетикалық байланысын сипаттау; 11.4.2.46 қарапайым органикалық синтезді жүргізе алу және түзілген өнімнің шығымын бағалау; 11.4.2.47 органикалық заттардың генетикалық байланысы негізінде өзгерістер тізбегін құрастыру
11.3В 14-топ элементтері	14 (IV)топ элементтері қасиеттерінің өзгеруі	11.2.1.1 14 (IV) топ элементтерінің физикалық және химиялық қасиеттерінің өзгеру заңдылықтарын түсіндіру
	14(IV) топ элементтері және олардың қосылыстарының химиялық қасиеттері. №10 зертханалық тәжірибе "Қорғасын, қалайы және олардың қосылыстарының химиялық қасиеттері"	11.2.1.2 14 (IV) элементтерінің және олардың қосылыстарының химиялық қасиеттерін сипаттайтын реакция теңдеулерін құрастыру; 11.2.2.1 параллель жүретін реакциялар теңдеулері бойынша есептер шығару
	Әр түрлі тотығу дәрежелерін көрсететін 14 (IV) -топ элементтері оксидтерінің қасиеттері	11.2.1.3 14 (IV) топ элементтерінің +2 және +4 тотығу дәрежелі оксидтерінің қасиеттерін түсіндіру; 11.2.1.4 14 (IV) топ элементтерінің сулы ерітіндідегі +2 және +4 тотығу дәрежелі қосылыстардың салыстырмалы тұрақтылығын болжау
	Жай заттардың табиғатта таралу түрлері және алыну әдістері	11.2.1.5 14 (IV) топ элементтерінің жай заттары және химиялық қосылыстарының алыну әдістерінің реакция теңдеулерін құру; 11.2.1.6 14 (IV) топ элементтерінің және оның қосылыстарының таралуы және қолданылуы туралы мәліметтерді талдай білу
11.3С Азот және күкірт	Азот молекуласы құрылысының ерекшеліктері мен қасиеттері	11.2.1.7 азот молекуласының химиялық белсенділігінің төменділігін түсіндіру
	Аммиак және аммоний тұздары. №11 зертханалық тәжірибе 1 "Аммоний ионына сапалық реакция"	11.2.1.8 аммоний ионындағы байланыстардың түзілу механизмін ажырату; 11.2.1.9 газ тәрізді аммиактың және оның сулы ерітіндісінің химиялық қасиеттерін сипаттайтын реакция теңдеулерін құрастыру
	Аммиакты өнеркәсіпте алу	11.2.1.10 аммиакты өнеркәсіпте өндірудің (Габер процесі) ғылыми принциптерін түсіндіру
	Азотты тыңайтқыштардың	11.2.1.11 азот тыңайтқыштары өндірісі үдерісінің химизмін

	өнеркәсіптік алынуы	түсіндіру
	Азот оксидтері және нитраттарының қоршаған ортаға экологиялық әсері	11.2.1.12 азот оксидтерінің атмосфераға, нитраттардың топыраққа және су ресурстарына әсерін талдау; 11.2.1.13 азот қосылыстарының қоршаған ортаға әсерін азайту мәселелерін шешудің жолдарын ұсыну
	Күкірттісутек және сульфидтер	11.2.1.14 күкіртсутектің тотықсыздандырғыш қасиеттерін түсіндіру; 11.2.1.15 сульфид ионын тәжірибе жүзінде анықтау
	Күкірт диоксиді және қышқыл жаңбырлар. Тағам өнеркәсібінде күкірт диоксидін қолдану. Көрсетілім №1 "Күкірт және азот қышқылдарының тотықтырғыш қасиеттері"	11.2.1.16 атмосфераның күкірт диоксидімен ластану көздерін атау және қышқыл жаңбырдың түзілу мәселелерін сипаттау; 11.2.1.17 тағам өнеркәсібінде күкірт диоксиді қолданылу аймағын атау; 11.2.2.2 тізбектеле жүретін реакция теңдеулері бойынша есептер шығару
	Күкірт қышқылын алудың контакт әдісі	11.2.1.18 күкірт қышқылын жанау әдісімен алу процесін түсіндіру; 11.2.1.19 күкірт қышқылын өнеркәсіптік өндірудің ғылыми принциптерін түсіндіре алу; 11.2.1.20 күкірт қышқылының қолданылу аймағын атау; 11.2.2.3 олеумнің түзілуіне және сұйытылуына есептер шығару
11.3D Қышқыл және негіз ерітінділері	Қышқыл-негіздік теория	11.3.4.1 Аррениус, Льюис және Бренстед-Лоури теорияларын және олардың қолдану шектерін сипаттау
	Судың иондық көбейтіндісі. Сутектік көрсеткіш	11.3.4.2 судың иондық көбейтіндісін білу; 11.3.4.3 сутектік көрсеткішті $-\log[H^+]$ ретінде түсіну және ерітіндінің рНін концентрацияға $[H^+]$ және кері түрлендіру; 11.3.4.4 күшті қышқыл және күшті негіздің рНін есептеу
	Буферлі ерітінділер	11.3.4.5 буферлі ерітінділердің әсер ету принципін түсіндіру; 11.3.4.6 буферлі ерітінділердің қолдану аймағын атау
	Қышқыл және негіздер күші. Диссоциациялану дәрежесі. Оствальдтың сұйылу заңы	11.3.4.7 әлсіз қышқылдар мен негіздердің сулы ерітіндіде диссоциациялануын түсіндіру; 11.3.4.8 әлсіз қышқылдар мен негіздердің диссоциациялану константасының өрнегін жаза алу және Оствальдтың сұйылу заңының қолданылуына есептер шығару
	Қышқылды -негіздік титрлеу. Практикалық жұмыс №4 "Күшті негізді күшті қышқылмен титрлеу"	11.3.4.9 титрлеу нәтижесі бойынша есептеулер жүргізу
4 тоқсан		
11.4A Металдар өндірісі	Металдар және құймаларды алу	11.2.3.1 металдарды алудың маңызды әдістерін талдау: гидрометаллургия, пирометаллургия, электрометаллургия және олардың артықшылықтары мен кемшіліктерін бағалау; 11.2.3.2 ғылымда, техникада және тұрмыста қолданылатын маңызды құймалардың құрамын атау: шойын, болат, жез, қола, мельхиор, дюралюминий; 11.2.3.3 шойын және болатты алу әдістерін және қасиеттерін

		сипаттау
	Электролизді өнеркәсіпте қолдану. №12 зертханалық тәжірибе "Металл заттарын гальваникалық қаптау"	11.2.3.4 металдарды электролизбен алу әдісін түсіндіру; 11.2.3.5 гальваностегия, гальванопластика процестерін ажырату; 11.2.3.6 коррозиядан қорғау және декоративті мақсаттар үшін гальваникалық жабындарды қолдану принциптерін зерделеу
	Химиялық өндірістің ғылыми принциптері	11.2.3.7 химиялық өндірістің жалпы ғылыми принциптерін атау; 11.2.3.8 екіншілік қайта өңдеудің қажеттілігін негіздеу
	Металл өндірісі кезіндегі қоршаған ортаны қорғау проблемалары	11.2.3.9 металлургия өнеркәсібінің экологиялық проблемаларын түсіндіру
11.4В Ауыспалы металдар	Ауыспалы металдардың жалпы сипаттамасы.	11.2.1.21 Ti –Cu атомдарының электрондық құрылысына сүйене отырып, қандай металдар ауыспалы болатындығын түсіндіру; 11. 2.1.22 ауыспалы элементтер айнымалы тотығу дәрежесін көрсететінін білу; 11.2.1.23 атомдар құрылысы негізінде ауыспалы металдардың физикалық және химиялық қасиеттерін түсіндіру; 11.2.2.4 орынбасу реакциялары теңдеулері бойынша есептер шығару
	Кешенді қосылыстар. №13 зертханалық тәжірибе "Ауыспалы металдар кешенді иондарының қасиеттері"	11.2.2.24 комплексті қосылыстардың құрылысын сипаттау; 11.2.1.25 ауыспалы металдардың кешен түзу реакцияларының оның шінде мыс (+2) кешендерінің, темір (+2, +3) кешендерінің сумен және аммиакпен құрастыру және олардың түсін білу; 11.2.1.26 ауыспалы металдардың кешенді қосылыстарының химиялық қасиеттерін сипаттау
	Ауыспалы металдардың биологиялық ролі.	11.2.1.27 гемоглобин құрамында темір (+2) кешенінің болатынын түсіндіру және оттегін тасымалдаудағы оның ролін түсіну; 11.2.1.28 иіс газымен улану қалай жүретіндігін түсіндіру және алғашқы көмек көрсету әдісін сипаттау
11.4 С Жаңа заттарды материалдарды өндіру	Жаңа материалдар	11.4.2.29 жаңа материалдарды жасаумен және өндірумен айналысатын ғылымдар саласын білу
	Физиологиялық белсенді табиғи және синтетикалық қосылыстар	11.4.2.30 аспиринді, таксолды физиологиялық белсенділігі жоғары табиғи және синтетикалық қосылыстардың өкілдері ретінде атау; 11.4.2.31 физиологиялық белсенділік үшін хиральділік және молекулалық қабаттың маңыздылығын түсіндіру
	Дәрілік препараттарды синтездеу және өндіру	11.4.2.32 синтетикалық дәрілік препарат үлгісі ретінде аспиринді алу процесін сипаттау; 11.4.2.33 - дәрілік заттарды өндіру проблемаларын тізімдеу
	Нанотехнология.	11.4.2.34 "нанохимия" және "нанотехнология" ұғымдарының физикалық мәнін түсіндіру; 11.4.2.35 нанобөлшектерді синтездеу және зерттеу әдістерін сипаттау; 11.4.2.36 нанобөлшектердің қолдану аймағын атау

	Нанокөміртекті бөлшектердің құрылымы	11.4.2.37 наноматериалдардың ерекшеліктерін сипаттау; 11.4.2.38 көміртекті нанобөлшектер құрылымын сипаттау: фуллерен C60, графен, нанотүтік, наножіп, наноталшықтар; 11.4.2.39 кристалдарды өсіру және полимеризациялау жолымен наноматериалдардың алынуын сипаттау
	Полимерлер	11.4.2.40 жаңа полимерлер және композициялық материалдар өндірудің маңыздылығын түсіндіру;
	Жаңа материалдардың практикалық мәні	11.4.2.41 адамзаттың әр түрлі бағыттағы ісәрекетін дамыту үшін жаңа материалдардың практикалық маңызын бағалау
11.4 D "Жасыл химия"	"Жасыл химияның" 12 принципі.	11.4.1.1 "Жасыл химияның" 12 принципін атау және оны түсіндіру;
	Атмосфера, гидросфера, литосфераның ластануы	11.4.1.2 атмосфера, гидросфера және литосфераның ластану масштабын түсіндіру
	Жердің озон қабатының бұзылуы	11.4.1.3 озон қабатының бұзылу себептерін зерделеу
	Ғаламдық жылыну Мини- жоба: "Қоршаған ортаны қорғау"	11.4.1.4 "парникті эффектiнiң" әсерiн болжау; 11.4.1.5 "парниктi эффектiнiң" және озон қабатының бұзылу мәселелерiн ажырату; 11.4.1.6 ғаламдық мәселелердi шешудiң жолдарын бағалау

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2017 жылғы 27 шілдедегі
№ 352 бұйрығына 194-қосымша

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 412-қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11-сыныптарға арналған "Химия" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Оқу бағдарламасы "Білім берудің барлық деңгейінің мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттарын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы №604 бұйрығымен бекітілген Жалпы орта білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес әзірленген (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 17669 болып тіркелген).

Ескерту. 1-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Білім және ғылым министрінің 07.03.2019 № 105 (10-сынып оқушылары үшін 01.09.2019, 11-сынып оқушылары үшін 01.09.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

2. "Химия" пәнін оқытудың мақсаты - білім алушыларға зат және олардың айналымы, заттар қасиеттерінің олардың құрамы мен құрылысына тәуелділігін түсіндіретін заңдар мен теориялар туралы білім жүйесін ұсыну, білім алушыларға химиялық үдерістердің мағынасын, негізгі заңдар мен

заңдылықтарды түсініп, оларды шынайы өмірде қауіпсіз қолдана алуға, ақпаратты сыни бағалауға және шешім қабылдауға мүмкіндік беру.

3. Негізгі міндеттері:

1) заттар және олардың бір-бірімен әрекеттесу заңдылығы туралы білім жүйесін қалыптастыру (фактілер, түсініктер, заңдар және теориялар);

2) зияткерлік және экспериментальдық біліктер мен дағдылар түрінде іс-әрекеттердің танымал әдістерін жүзеге асыру тәжірибелерін қалыптастыру;

3) жаңа проблемаларды шешуде жаңа бір жағдайда бұрын меңгерілген білім және білікті өз бетімен жаңғыртуды талап ететін шығармашылық, ізденіс іс-әрекеттер тәжірибесін қалыптастыру, танымал іс-әрекеттер негізінде жаңа әдісін қалыптастыру;

4) қоғамның әрбір мүшесінің өмірлік проблемасын шешуге әсер ететін, "Химия" пәнінің жиынтық үлесі болып табылатын өзекті және пәндік күзиреттіліктің қалыптасуында көрінетін, қоршаған ортаға қарым-қатынасын көрсететін адам әрекетінің объектіге немесе қаражатқа құнды және сындарлы қарым-қатынас тәжірибесін қалыптастыру.

2-тарау. "Химия" пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

4. "Химия" пәні бойынша оқу жүктемесінің жоғары шекті көлемі:

1) 10-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағатты;

2) 11-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағатты құрайды.

Оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі "Қазақстан Республикасындағы бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспарларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2012 жылғы 8 қарашадағы № 500 бұйрығымен бекітілген үлгілік оқу жоспарына тәуелді (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 8170 болып тіркелген).

Ескерту. 4-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Білім және ғылым министрінің 07.03.2019 № 105 (10-сынып оқушылары үшін 01.09.2019, 11-сынып оқушылары үшін 01.09.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

5. Оқу мақсаттары мұғалім мен білім алушыларға болашақ қадамдары жөнінде өзара ой бөлісуге, оларды жоспарлау мен бағалауға мүмкіндік беретін бірізділік пен сабақтастықты көрсететін 5 бөлімнен тұрады:

1) заттардың бөлшектері;

2) химиялық реакциялардың жүру заңдылықтары;

3) химиялық реакциялардың энергетикасы;

4) химия және қоршаған орта;

5) химия және өмір.

6. "Заттардың бөлшектері" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) атомдар, иондар және молекулалар;
- 2) атом құрамы мен құрылысы;
- 3) атомда электрондардың қозғалысы мен таралуы;
- 4) химиялық байланыстардың түрлері.

7."Химиялық реакциялардың жүру заңдылықтары" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) периодтық заң мен периодтық жүйе;
- 2) заттар массасының сақталу заңы;
- 3) стандартты электрондық потенциалдар.

8."Химиялық реакциялардың энергетикасы" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) экзотермиялық және эндотермиялық реакциялар;
- 2) химиялық реакцияның жылдамдығы;
- 3) химиялық тепе-теңдік;

4) қышқылдар мен негіздер теориясы. Электролиттер ерітінділеріндегі иондық тепе-теңдіктер.

9." Химия және қоршаған орта" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) жер химиясы;
- 2) көміртек және оның қосылыстары.

10." Химия және өмір" бөлімі "Биохимия" бөлімшесінен тұрады.

11. "Химия" оқу пәнінің 10-сыныптағы базалық білім мазмұны:

1) "Атом құрылысы". Атом құрылысының заманауи теориясы; атомдағы электрон күйі және қозғалысы; Квант саны; Паули принципі; Хунд ережесі; Клечковский ережесі; изотоптар; радиоактивті заттар туралы түсінік; ядролық реакциялар және олардың Қазақстанның энергетикалық потенциалындағы маңызы;

№1 көрсетілім: "Атом құрылысы моделі";

Есеп шығару: "құрамындағы химиялық элемент атомының массалық үлесі бойынша қосылыстың химиялық формуласын табу".

2) "Периодтық заң және химиялық элементтердің периодтық жүйесі". Периодтық заң және периодтық жүйе атом құрылысы тұрғысынан; атом валенттілігі және валенттілік мүмкіндігі; атомның тотығу дәрежесі; негізгі топшада және периодта элемент қасиеттерінің периодты өзгеруі; Периодта және топта қосылыстардың қышқылды-негіздік қасиеттерінің өзгеру заңдылықтары; қоршаған ортаның химиялық бейнесін және технология мен ғылымның дамуы үшін периодтық заңның мәнін түсіну.

3) Химиялық байланыс және зат құрылысы; химиялық байланыс түрінің біртұтас электронды табиғаты; ковалентті химиялық байланыс; ковалентті химиялық байланыс қасиеттері; ковалентті байланыстың донорлы- акцепторлы механизммен түзілуі ; атом орбитальдарының гибридтелуі (sp , sp^2 , sp^3) және молекула геометриясы; электртерістілік және байланыс полярлығы; ионды химиялық байланыс және иондық кристалдық тор; металдық байланыс және металдық кристалдық тор; сутектік байланыс; жай және күрделі заттардың қасиеттерінің химиялық байланыс және кристалдық тор типіне тәуелділігі;

№2 көрсетілім: "Графит, алмаз, көміртегі (IV) оксидінің кристалдық тор моделі";

№3 көрсетілім: "Натрий, мыс хлоридтерінің кристалдық тор моделі";

№ 1 зертханалық тәжірибе: " Әр түрлі химиялық байланысты заттардың молекуласын даярлау. Түрлі кристалдық торлы заттардың қасиеттерін оқу".

4) "Химиялық реакциялар заңдылығы". Химиялық реакциялардың жіктелуі; жай, бинарлы және күрделі бейорганикалық заттардың қатысуымен тотығу-тотығу реакциялары; тұз ерітінділерінің және балқымаларының электролизі; қышқыл, сілті және тұз ерітінділерінің рН-і; тұздар гидролизі; химиялық реакциялардың жылу эффектісі және оның маңызы;

№4 көрсетілім: "Өнеркәсіптік үдерістер электролизінің бейне көрсетілімдері: мыс, алюминий, натрий гидроксиді және хлоридінің өнеркәсіптік өндірісі";

№ 2 зертханалық тәжірибе: "Гидроксидтер, қышқыл және тұздар қасиеттерін зерттеу. Тұздар гидролизі";

№ 3 зертханалық тәжірибе: "Ерітінділер рН –ын, тұздар, негіздер және қышқылдардың сапалық құрамын тәжірибе арқылы дәлелдеу";

№5 көрсетілім: "Экзо-эндотермиялық реакциялар".

5) "Кинетика". Химиялық реакция жылдамдығы; химиялық реакция жылдамдығына әсер ететін факторлар; катализаторлар мен ингибиторлар; гомогенді және гетерогенді катализ; Қазақстанда катализдік химия ғылымының дамуы;

№ 4 зертханалық тәжірибе: "Химиялық реакция жылдамдығының әртүрлі факторларға: температура, концентрация, қысымға тәуелділігін тану"

№ 5 зертханалық тәжірибе: "Химиялық реакция жылдамдығының әртүрлі факторларға тәуелділігін зерттеу, гомогенді және гетерогенді катализ".

6) "Химиялық тепе-теңдік". Химиялық тепе-теңдік және оның ығысуына әсер етуші жағдайлар. Ле Шателье-Браун принциптері;

№6 зертханалық тәжірибе: "Химиялық тепе-теңдіктің ығысуы (аммоний не калий тиоционаты мен темір (III) хлориді концентрациясының өзгеруі бойынша)".

7) "Металдар мен бейметалдардың жалпы сипаттамасы". Металдар және бейметалдар: химиялық элементтер және жай заттар; металдар мен бейметалдардың (атом, ион) құрылысы және кристалдық торларының ерекшелігі, металдар мен бейметалдар, олардың қосылыстарының қасиеттерінің период және топ бойынша өзгеруі; металдар және бейметалдар: негізгі физикалық және химиялық қасиеттері; металдардың электрохимиялық кернеу қатары; металдар, бейметалдар және олардың қосылыстарының табиғатта кездесуі; тірі ағзалардың іс-әрекетінде металдар және бейметалдардың биологиялық ролі;

№6 көрсетілім: "Металдар, бейметалдар және олардың қосылыстарының үлгілері, металдардың кристалдық тор модельдері";

№7 зертханалық тәжірибе: "Типтік металдар, бейметалдар мен амфотерлі элементтердің химиялық қасиеттері".

8) "Маңызды s-элементтер және олардың қосылыстары". Химиялық элементтердің периодтық жүйесіндегі s-элементтердің орны, атом құрылысының ерекшелігі, олардың металдық және тотықсыздандырғыштық қасиеттерін салыстыру; натрий, калий және олардың маңызды қосылыстарының физикалық, химиялық қасиеттері, алынуы, қолданылуы, биологиялық маңызы; кальций, магний және олардың қосылыстарының физикалық, химиялық қасиеттері, алынуы, қолданылуы, биологиялық маңызы; судың кермектігі, оны жою жолдары; сілтілік металдар мен сілтілік жер металдарының табиғи қосылыстарының Қазақстандағы кен орындары;

№7 көрсетілім: "Натрий, калий және кальцийдің сумен әрекеттесуі. Натрий, калий және кальций иондарына сапалық реакция (жалын түсінің өзгеруі);

№8 зертханалық тәжірибе: "Натрий, калий, магний, кальцийдің маңызды тұздарының үлгілерімен танысу, металдардың химиялық белсенділігін салыстыру. Сілтілік және сілтілік-жер металдары тұздарының жалынды бояуы".

9) "Маңызды d-элементтер және олардың қосылыстары". d-элементтердің периодтық жүйедегі орны, атом құрылысының ерекшелігі; Қазақстандағы мыс, мырыш, темір, хром және олардың қосылыстарының кен орындары; мыс, мырыш және олардың маңызды қосылыстары. Хром және оның қосылыстары; темір және оның қосылыстары; коррозия түрлері және коррозияның алдын алу шаралары;

№9 зертханалық тәжірибе: " Cu^{2+} , Zn^{2+} иондарын тануға сапалық реакция";

№10 зертханалық тәжірибе: №10 " Fe^{2+} , Fe^{3+} иондарын тануға сапалық реакция";

№1 практикалық жұмыс: "Темір (II), (III), мыс (II), мырыш, хром (III) гидроксидтерін алу; қышқыл мен сілтінің гидроксидтерге әсерін зерттеу".

10) "Маңызды р-элементтер және олардың қосылыстары". Периодтық жүйедегі р-элементтердің орны, олардың атом құрылысының ерекшеліктері; алюминий және олардың қосылыстары; көміртек, кремний және олардың қосылыстарының қасиеттері; көміртек, кремний және олардың қосылыстарының табиғатта таралуы; азот молекуласы құрылысы және қасиеттерінің ерекшеліктері; аммиак, аммоний тұздары; ортофосфор қышқылы және фосфаттар; азот және фосфор қосылыстарының тыңайтқыш ретінде қолданылуы; азот оксидтерінің, нитраттар және фосфаттардың қоршаған ортаға экологиялық әсері; күкірт, оның оксидтері, қышқылдары, сульфаттар; күкірт қышқылының қасиеттері; галогендер; хлорсутек, тұз қышқылы және хлоридтер;

"йод ерітіндісінің крахмалға әсері"; адам тіршілігіндегі йодтың биологиялық ролі; йод жетіспеушілігінен туындайтын аурулардан Қазақстан тұрғындарын сақтандыру шаралары;

№ 8 көрсетілім: "Еріген заттың белсендірілген көмірге сіңірілуі (адсорбция);

№2 практикалық жұмыс: "Аммиак алу, оның сулы ерітіндісінің және аммоний тұздарының қасиеттерін зерттеу";

№ 3 практикалық жұмыс: "Кейбір аниондарға сапалық реакция" тақырыбына эксперименттік есептер шығару.

11) "Бейорганикалық қосылыстарды және құймаларды өндіру"; Қазақстанда қара және түсті металдарды және олардың құймаларын алу; жанасу әдісімен күкірт қышқылын өндіру; аммиак, азот қышқылыш өндіру; Қазақстандағы силикат өндірісі; химиялық және металлургиялық өндіріс қалдықтарымен қоршаған ортаның ластануы.

12. "Химия" оқу пәнінің 11-сыныптағы базалық білім мазмұны:

1) "Органикалық химияға кіріспе". Көміртек атомы құрылысының ерекшеліктері; гибридизация; органикалық қосылыстардағы химиялық байланыстардың сипаттамасы және электрондық табиғаты А.М.Бутлеровтың органикалық қосылыстардың химиялық құрылыс теориясының негізгі қағидалары; изомерия және гомологтық қатар; бос радикалдар туралы ұғым және олардың тірі ағзалар өміріндегі маңызы; органикалық заттардың номенклатурасы мен жіктелуі; органикалық қосылыстардың табиғаттағы және

адам өміріндегі маңызы; органикалық химияның дамуындағы Қазақстандық ғалымдардың ролі;

№1 көрсетілім: " Органикалық заттар үлгілері (мұнай, керосин, этанол, глицерин, глюкоза, сахароза, парафин, мақта, ағаш сүрегі)";

№1 зертханалық тәжірибе: "Метан, этан, этилен, ацетилен, бензол, метанол, этанол, сірке қышқылы молекулаларының модельдері".

2) "Көмірсутектер және олардың көздері". Алкандар; циклоалкандар; алкендер . полиэтилен;

№2 көрсетілім: "Метан, этилен, ацетиленнің жануы. Каучуктер.резина, эбонит үлгілерімен танысу";

№ 2 зертханалық тәжірибе: "Этиленнің, ацетиленнің, мұнай үлгісінің және бензолдың калий;

№2 практикалық жұмыс: "Этиленді алу және қасиеттерін зерттеу"перманганаты және бром/ йод суы ерітінділеріне әсері".

3) "Көмірсутектер және олардың көздері". Алкадиендер; алкиндер; арендер және олардың туындылары; көмірсутектердің және олардың туындыларының генетикалық байланысы; көмірсутектердің табиғи көздері және олардың Қазақстандағы кен орындары; газ, мұнай, көмірді өңдеу; Қазақстанда көмір және мұнай-газ өндірістерінің дамуы; Қазақстанда өнімді өндірудегі, өңдеудегі экологиялық аспектілер;

№ 3 зертханалық тәжірибе: "Изопренді каучуктің шарөзекті моделін құрастыру".

4) "Оттекті органикалық қосылыстар". Оттекті органикалық қосылыстардың жіктелуі, номенклатурасы; біратомды және көпатомды спирттер; фенол; альдегидтер; кетондар; карбон қышқылдары;

№ 4 зертханалық тәжірибе: "Этанолды этилен гидратациясы және глюкозаның ашуы арқылы алу";

№5 зертханалық тәжірибе: "Спирттердің суда еруі, жануы және біратомды және көпатомды спирттерге сапалық реакциялары";

№ 2 практикалық жұмыс: " Оттекті органикалық қосылыстарға сапалық реакциялар".

5) "Оттекті органикалық қосылыстар". Жай және күрделі эфирлер; майлар; сабын және жуғыш заттар; Қазақстандағы сабын және синтетикалық жуғыш заттар өндірісі; көмірсулардың жіктелуі, биологиялық ролі; моносахаридтер; глюкоза; фруктоза; дисахаридтер; сахароза; лактоза; полисахаридтер; крахмал; целлюлоза.

№ 3 көрсетілім: "Сабын және жуғыш ұнтақ ерітінділерін индикаторлармен сынау"

№ 6 зертханалық тәжірибе: "Тамақ өнімдеріндегі крахмалды анықтау"

б) "Құрамында азоты бар органикалық қосылыстар. Гетероциклді қосылыстар. Нуклеин қышқылдары". Аминдер; анилин; аминқышқылдары; нәруыздар; нуклеин қышқылдары;

№ 4 көрсетілім: "Аминқышқылдарында функционалдық топтардың барын дәлелдеу";

№ 5 көрсетілім: "Нәруыздардың еруі және тұнбаға түсуі, белоктар денатурациясы; белоктардың жануы (жүн, құс қауырсыны);

№ 7 зертханалық тәжірибе: "Нәруыздардың түсті реакциялары";

№ 6 көрсетілім: "ДНК мен РНК молекулаларының модельдері".

7) "Жасанды және синтетикалық полимерлер Химия адам өмірінде".

Жасанады және синтетикалық полимерлер; пластмассалар, каучуктер, талшықтар; Қазақстандағы полимерлер өндірісі; дәрумендер және гормондар туралы түсінік; биогенді органикалық заттардың рөлі; химия және өмір; экологиялық мәселелер;

№ 7 көрсетілім: "Пластмассалар, синтетикалық каучуктер және талшықтар үлгілерімен таныстыру".

№8 зертханалық тәжірибе: "Пластмассалар мен талшықтарды анықтау".

3-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

13. Бағдарламада "оқыту мақсаттары" төрт саннан тұратын кодтық белгімен белгіленді. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сандар бөлім және бөлімше ретін, төртінші сан бөлімшедегі оқыту мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 10.2.1.4. кодында "10"-сынып, "2.1" – екінші бөлімнің бірінші бөлімшесі, "4" – оқыту мақсатының реттік саны.

1. Заттардың бөлшектері

Білім алушылар орындауы тиіс...		
	10-сынып	11-сынып
1.1 Атомдар, молекулалар және иондар	10.1.1.1 - құрамындағы химиялық элемент атомының массалық үлесі бойынша қосылыстың химиялық формуласын шығару	
1.2 Атомның құрамы мен құрылысы	10.1.2.1 - атом құрылысының заманауи теориясын білу 10.1.2.2 - s, p, d, f орбитальдарының пішінін ажырату; 10.1.2.3 - радиоактивтілік табиғатын және радиоактивті изотоптардың қолданылуын түсіндіру	
1.3 Атомда электрондардың қозғалысы және	10.1.3.1 - квант сандарының сипаттамасы мен мәндерін білу; 10.1.3.2 - электрон орбитальдарын толтыру ережелерін: минималді энергия принципі, Паули принципі, Хунд ережесін қолдану;	

таралуы	10.1.3.3 - алғашқы 36 химиялық элементтің электрондық конфигурациясын жазу	
1.4 Химиялық байланыстың түрлері	<p>10.1.4.1 - донор-акцепторлы және алмасу механизмі бойынша ковалентті байланыстың түзілуін түсіндіру;</p> <p>10.1.4.2 - ковалентті байланыстың қасиеттерін сипаттау;</p> <p>10.1.4.3 - H_2, Cl_2, O_2, N_2, HCl, NH_3 молекулалары үшін Льюис диаграммасын құру</p> <p>10.1.4.4 - әртүрлі гибридтелу түрлерінің мәнін түсіндіру;</p> <p>10.1.4.5 - BF_3, CH_4, NH_3, H_2O, $BeCl_2$ мысалында молекуланың электронды және кеңістіктік құрылысына зат қасиетінің тәуелділігін түсіндіру</p> <p>10.1.4.6 - атомдардың электртерістілік ұғымының физикалық мәнін түсіндіру және оның негізінде химиялық байланыстың түрін болжау;</p> <p>10.1.4.7 - иондық байланыстың қарама-қарсы зарядталған иондардың электростатикалық тартылуы нәтижесінде түзілетіндігін түсіну;</p> <p>10.1.4.8 - $NaCl$, CaO, MgF_2, KH қосылыстары үшін Льюис диаграммасын құру</p> <p>10.1.4.9 - металдық байланыстың табиғатын және оның металдардың физикалық қасиеттеріне әсерін түсіндіру;</p> <p>10.1.4.10 - сутекті байланыстың түзілу механизмін түсіндіру;</p> <p>10.1.4.11 - кристалл тор типтері және байланыс түрлері әртүрлі қосылыстардың қасиеттерін болжау</p>	

2. Химиялық реакциялардың жүру заңдылықтары

Білім алушылар орындауы тиіс...		
	10-сынып	11-сынып
2.1 Периодтық заң және периодтық жүйе	<p>10.2.1.1 - периодтық заңның физикалық мәнін түсіндіру;</p> <p>10.2.1.2 - валенттілік және атомның тотығу дәрежесі ұғымдарының физикалық мәнін түсіндіру;</p> <p>10.2.1.3 - химиялық элемент атомдарының қасиеттерінің өзгеру заңдылықтарының сипаттау: радиусы, иондану энергиясы, электронтартқыштық, электртерістілік және тотығу дәрежесі;</p> <p>10.2.1.4 - период және топ бойынша химиялық элементтердің оксидтерінің, гидроксидтерінің және сутекті қосылыстарының қышқылдық-негіздік қасиеттерінің өзгеру заңдылығын түсіндіру;</p> <p>10.2.1.5 - периодтық кестеде орналасуы бойынша химиялық элементтердің және олардың қосылыстарының қасиеттерін болжау;</p> <p>10.2.1.6 - периодтық кестенің ашылуымен байланысты дамыған ғылымдардың негізгі бағыттарын тізімдеу;</p> <p>10.2.1.7 - химиялық реакцияларды үдерістің бағыты, саны мен құрамы, реагенттер мен реакция өнімдеріндегі химиялық элементтердің тотығу дәрежелерінің өзгеруі бойынша жіктей білу;</p> <p>10.2.1.8 - радиоактивті заттар ұғымын білу;</p> <p>10.2.1.9 - радиоактивті ыдырау типін білу және қарапайым ядролық реакциялар тендеуін құра алу (a, b^-, b^+, g ыдырау);</p> <p>10.2.1.10 - Қазақстан энергетикалық потенциалында ядролық реакциялар мәнін түсіну;</p> <p>10.2.1.11 - металдар және бейметалдар құрылысының ерекшелігін сипаттау: радиусы, иондану энергиясы, электронтартқыштық, кристалл торы;</p> <p>10.2.1.12 - период және топта металл, бейметалл және олардың қосылыстарының қасиеттерінің өзгеру заңдылығын болжау;</p> <p>10.2.1.13 - металдар және бейметалдардың негізгі физикалық қасиеттерін түсіндіру;</p> <p>10.2.1.14 - электрохимиялық кернеу қатарында металдардың орналасу</p>	

принципін	түсіну;
10.2.1.15 - металдар және бейметалдардың химиялық қасиеттерін сипаттайтын реакция теңдеулерін құрастыру;	
10.2.1.16 - типтік металдар, бейметалдар мен амфотерлі элементтердің химиялық қасиеттерін тәжірибе жүзінде зерттеу;	
10.2.1.17 - металдар, бейметалдар және олардың қосылыстарының табиғатта таралуы туралы білу	
10.2.1.18 - атом құрылысы негізінде s-элементтердің жалпы қасиеттерін түсіндіру	
10.2.1.19 - s-элементтердің металдық, тотықсыздандырғыштық қасиеттерін салыстыру және реакция теңдеулерін құрастыру	
10.2.1.20 - натрий, калий және олардың маңызды қосылыстарының алыну әдістерін білу;	
10.2.1.21 - натрий, калий және кальцийдің сумен реакциясының химиялық белсенділігін ажыратуды түсіндіру ;	
10.2.1.22 - кальций, магний және олардың қосылыстарының негізгі қасиеттерін сипаттайтын реакция теңдеулерін құрастыру	
10.2.1.23 - калий, натрий, кальций иондарының сапалық реакциясын зерттеу (жалынды бояуы)	
10.2.1.24 - атом құрылысы негізінде d-элементтердің периодтық жүйедегі орнын түсіндіру	
10.2.1.25 - мыс, мырыш және олардың маңызды қосылыстарының қасиеттерін және қолданылуын түсіндіру	
10.2.1.26 - Cu^{2+} , Zn^{2+} иондарын тани білу;	
10.2.1.27 - хром және оның қосылыстарының қасиеттерін және қолданылуын түсіндіру	
10.2.1.28 - темір және оның қосылыстарының алынуын, тән физикалық және химиялық қасиеттерін сипаттау;	
10.2.1.29 - Fe^{2+} , Fe^{3+} иондарын тани білу;	
10.2.1.30 - темір (II), (III), мыс (II), мырыш, хром (III) гидроксидтерін тәжірибе жүзінде ала білу және олардың қышқыл және сілтілермен әрекеттесуін зерделеу	
10.2.1.31 - атом құрылысы көзқарасы тұрғысынан периодта және топта р-элементтердің қасиеттерінің өзгеру заңдылықтарын түсіндіру	
10.2.1.32 - алюминий оксиді және гидроксидінің екедайлы қасиеттерін оқып білу	
10.2.1.33 - алюминий және оның құймаларының қолданылуын сипаттау	
10.2.1.34 - көміртек, кремний және олардың қосылыстарының физикалық, химиялық қасиеттерін оқып білу	
10.2.1.35 - иіс газымен уланудың қалай жүретінін түсіндіру және алғашқы көмек көрсету әдістерін сипаттау	
10.2.1.36 - молекула құрылысы негізінде азоттың төмен химиялық белсенділігін түсіндіру;	
10.2.1.37 - газтәрізді аммиактың және оның сулы ерітіндісінің химиялық қасиеттерін және алынуын сипаттайтын реакция теңдеулерін құрастыру;	
10.2.1.38 - ортофосфор қышқылының және фосфаттардың физикалық, химиялық қасиеттерін оқып білу;	
10.2.1.39 - құрамында күкірті бар қазбалы отындардың жануы кезіндегі күкірт диоксидінің түзілуін сипаттау;	
10.2.1.40 - сұйылтылған және концентрлі күкірт қышқылының қасиеттерін салыстыру	
10.2.1.41 - топ бойынша галогендердің физикалық және химиялық	

		қасиеттерінің өзгеру заңдылығын түсіндіру 10.2.1.42 - тұз қышқылының химиялық қасиеттерін оқып білу және оның қолданылу аймағын білу; 10.2.1.43 - хлорид-, бромид-, йодид-, сульфат-, карбонат-, фосфат-, нитрат-, силикат- иондарына сапалық реакцияны білу; 10.2.1.44 - аниондарды анықтау бойынша тәжірибе жоспарын құру және оны іс-жүзінде жүзеге асыру; 10.2.1.45 - күкірт қышқылын өнеркәсіптік өндірудің жанасу үдерісін сипаттау және оның өнеркәсіп үшін мәнін білу 10.2.1.46 - аммиак және азот қышқылын өнеркәсіптік өндіру әдістерін және оның өнімдерінің қолданылу саласын сипаттау	
2.2	Заттар массасының сақталу заңы	10.2.2.1 - металдар мен оның қосылыстарындағы генетикалық байланысты көрсететін химиялық реакция теңдеулері бойынша реагенттің немесе өнімнің массасына, зат мөлшеріне есептер шығару; 10.2.2.2 - металдар қатысуымен жүретін химиялық реакциялар теңдеуі бойынша (құрамында қоспасы бар реагенттер, теориялық мүмкіндікпен салыстырғандағы практикалық шығымның массалық үлесі) есептер шығару	
2.3	Стандартты электрондық потенциалдар	10.2.3.1 - зат формуласы бойынша элементтің тотығу дәрежесін анықтай алу; 10.2.3.2 - электронды баланс әдісін қолданып тотығу және тотықсыздану теңдеулерін құрастыра алу; 10.2.3.3 - ерітінді және балқыма арқылы электр тоғы өткен кезде жүретін үдерістерді оқу және түсіндіру 10.2.3.4 - электролит ерітінділерін және балқымаларын электролиздеу кезінде электродтарда түзілетін электролиз өнімдерін болжау; 10.2.3.5 - ерітінді және балқыма электролизі үдерісі сызбанұсқасын құра алу 10.2.3.6 - электролиз өнімдерінің массасын, көлемін (газ) есептей алу; 10.2.3.7 - коррозия түрлерін, коррозияның болу себептерін білу және оның конструкцияларының пайдалану ұзақтығына кері әсерін түсіндіру; 10.2.3.8 - өнеркәсіпте металдарды алу әдістерін білу; 10.2.3.9 - тұрмыста, техникада және ғылымда қолданылатын маңызды құймалардың құрамын атау: шойын, болат, жез, қола, мельхиор, дюраль; 10.2.3.10 - шойын және болаттың алыну әдістерін және қасиеттерін сипаттау; 10.2.3.11 - шыны, цемент өндіру үдерісін және олардың қолданылуын сипаттау	

3. Химиялық реакциялардың энергетикасы

Білім алушылар орындауы тиіс...		
	10-сынып	11-сынып
3.1	Экзотермиялық және эндотермия-лық реакциялар	10.3.1.1 - жылу эффектісі бойынша химиялық реакцияларды жіктей алу; 10.3.1.2 - химиялық реакциялардың жылу эффектісі мәнін түсіндіру; 10.3.1.3 - химиялық реакциялардың жылу эффектісін есептей алу
3.2	Химиялық реакциялардың жылдамдығы	10.3.2.1 - химиялық реакция жылдамдығына температура, концентрация, қысымның әсерін тәжірибелік зерттеу; 10.3.2.2 - химиялық реакция жылдамдығына әртүрлі факторлар өзгерісінің әсерін түсіндіру; 10.3.2.3 - әрекеттесуші заттар концентрациясы және температурасы өзгеруі кезіндегі реакция жылдамдығының өзгерісін есептей алу;

	10.3.2.4 - химиялық реакция жылдамдығына катализаторлар және ингибиторлар әсерін түсіндіру 10.3.2.5 - гомогенді және гетерогенді катализ механизмін түсіндіру 10.3.2.6 - Қазақстанда катализдік химияның дамуын білу	
3.3 Химиялық тепе-теңдік	10.3.3.1 - әр түрлі факторлардың тепе-теңдіктің ығысуына әсерін тәжірибе жүзінде зерттеу; 10.3.3.2 - химиялық тепе-теңдікке температура, концентрация және қысым өзгерісінің әсерін болжау; 10.3.3.3 - тепе-теңдік константасы өрнегін құра алу	
3.4 Қышқылдар мен негіздер теориясы. Электролиттер ерітінділеріндегі иондық тепе-теңдіктер	10.3.4.1 - ерітіндінің рН мәні бойынша тұздар, қышқылдар және гидроксид ерітінділерінің сапалық құрамын дәлелдеу; 10.3.4.2 - оның сапалық құрамы бойынша тұз ерітінділерінің ортасын болжау	

4. Химия және қоршаған орта

Білім алушылар орындауы тиіс...		
	10-сынып	11-сынып
4.1 Жер химиясы	<p>10.4.1.1 - кейбір металдар мен бейметалдардың және олардың қосылыстарының қоршаған ортаға әсерін зерделеу;</p> <p>10.4.1.2 - тірі ағзалардың іс- әрекетінде металдар және бейметалдардың биологиялық рөлін түсіндіру;</p> <p>10.4.1.3 - натрий және калий қосылыстарының биологиялық рөлін түсіндіру</p> <p>10.4.1.4 - кальций және магнийдің биологиялық рөлін түсіндіру;</p> <p>10.4.1.5 - судың кермектілігін және оны жою әдістерін түсіндіру;</p> <p>10.4.1.6 - Қазақстанда таралған сілтілік және сілтілік жер металдардың табиғи қосылыстарын білу</p> <p>10.4.1.7 - Қазақстандағы мыс, мырыш, темір, хром және олардың қосылыстарының кен орындары атау;</p> <p>10.4.1.8 - азот оксидтерінің атмосфераға, нитраттардың топырақ және су ресурстарына әсерін анализдеу;</p> <p>10.4.1.9 - азот және фосфор қосылыстарының қоршаған ортаға әсерін азайтудың мәселелерін шешу жолдарын ұсыну;</p> <p>10.4.1.10 - қышқыл жаңбырлардың қалыптасуындағы күкірт диоксидінің ролін және оның қоршаған ортаға әсерін түсіндіру;</p> <p>10.4.1.11 - тағам өнімдерін консервілеуде</p>	<p>11.4.1.1 - "Жасыл химияның" 12 принципін білу және түсіндіру;</p> <p>11.4.1.2 - атмосфера, гидросфера және литосфераның ластану көздерін білу, жаһандану мәселелерін шешу жолдарын ұсыну;</p> <p>11.4.1.3 - "парниктік эффект" пен озон қабатының бұзылу мәселелері арасындағы айырмашылықты түсіндіру ;</p> <p>11.4.1.4 - Қазақстан химиялық өнеркәсібінің әр түрлі саласындағы экологиялық мәселелерді болжау және оның шешу жолдарын ұсыну</p>

	<p>күкірт диоксидінің қолданылуын түсіндіру; 10.4.1.12 - адам ағзасындағы йодтың биологиялық рөлін білу және Қазақстан территориясында йод жетіспеушілігіне байланысты туындайтын ауруларды түсіндіру және осы мәселелерді шешу жолын ұсыну; 10.4.1.13 - Қазақстандағы химиялық өндірістердің экологиялық мәселелерін түсіндіру; 10.4.1.14 - химиялық және металлургиялық өндіріс қалдықтарының қоршаған ортаға әсерін бағалау</p>	
<p>4.2 Көміртек және оның қосылыстары</p>		<p>11.4.2.1 - көмірсутектердегі көміртектің гибридизациясын зерделеу; 11.4.2.1 - C-C байланысының түзілу қабылетін және көміртек атомының құрылыс ерекшеліктерін түсіндіру; 11.4.2.3 - А.М. Бутлеровтың органикалық қосылыстар теориясының негізгі қағидаларын білу; 11.4.2.4 - көмірсутектердің молекулалық, эмпирикалық, құрылымдық формулаларын ажырату; 11.4.2.5 - изомерлердің түрлерін атау және құрылымдық, байланыстардың орналасуы, функционалдық топтар және класаралық изомерлерінің формулаларын құру; 11.4.2.6 - бос радикалдар туралы ұғымды қалыптастыру 11.4.2.7 - тірі ағзалар өміріндегі радикалдардың рөлін білу; 11.4.2.8 - гомологтық қатарлардың қалай түзілетіндігін түсіну 11.4.2.9 - гомологтардың ұқсастығы мен айырмашалығын түсіндіру; 11.4.2.10 - қосылыстардың құрылымдық формулаларын құру және оларды IUPAC номенклатурасы бойынша атау; 11.4.2.11 - органикалық қосылыстардың адам өміріндегі маңызын түсіну; 11.4.2.12 - қазақстандық ғалымдардың органикалық химияны дамуындағы үлесі 11.4.2.13 - әртүрлі алкандардың жану үдерісін зерттеу және олардың отын ретінде қолданылуын түсіндіру; 11.4.2.14 - алкандардың жану өнімдерін білу және олардың қоршаған ортаға әсерін бағалау ; 11.4.2.15 - берілген жану өнімдері бойынша заттардың молекулалық формулаларын анықтау; 11.4.2.16 - органикалық заттардың массалық үлестері және олардың буының салыстырмалы тығыздығы бойынша органикалық заттардың қарапайым молекулалық формуларын анықтау;</p>

	<p>11.4.2.17 - циклоалкандардың гомологтық қатарын, құрылысын, физикалық, химиялық қасиеттерін қарастыру</p> <p>11.4.2.18 - изомерлерінің формулаларын құрастыру, IUPAC бойынша атау;</p> <p>11.4.2.19 - алкендердің көмірсутектердің алыну жолдарын, физикалық және химиялық қасиеттерін, құрылысын, гомологтық қатарын қарастыру;</p> <p>11.4.2.20 - полимерлену реакция теңдеулерін құра білу (полиэтилен, полипропилен, поливинилхлорид);</p> <p>11.4.2.21 - этиленнен этанолды алу және оның физикалық және химиялық қасиеттерін зерттеу;</p> <p>11.4.2.22 - алкендердің сапалық реакциясын білу (қанықпағандық);</p> <p>11.4.2.23 - алкадиендердің құрылысы, қасиеттерін білу;</p> <p>11.4.2.24 - алкадиендердің қасиеттерін құрылысы негізінде түсіндіру;</p> <p>11.4.2.25 - диендердің полимерлену реакциялары өнімдерінің шаростерженді модельдерін құрастыру (изопрен);</p> <p>11.4.2.26 - алкиндердің алыну жолдарын, физикалық және химиялық қасиеттерін, құрылысын, гомологтық қатарын қарастыру;</p> <p>11.4.2.27 - электрондардың делокализациясы тұрғысынан бензол молекуласының құрылымын түсіндіру;</p> <p>11.4.2.28 - бензолды және оның гомологтарын алу, реакцияларының теңдеулерін құру;</p> <p>11.4.2.29 - бензол және оның гомологтарына тән қасиеттерді сипаттау;</p> <p>11.4.2.30 - органикалық синтезде бензолды қолдануды білу</p> <p>11.4.2.31 - органикалық қосылыстардың негізгі кластарының генетикалық байланысының сызбанұсқасын құру;</p> <p>11.4.2.32 - өнімнің шығымын реагент мөлшері (көлем. масса) және реакция өнімнің берілген шамасы (көлем, масса) бойынша есептеу;</p> <p>11.4.2.33 - көміртек қосылыстарын отын ретінде қолдануға болатынын білу;</p> <p>11.4.2.34 - көмір, мұнай, табиғи газдардың Қазақстандағы кен орындарын карта бойынша анықтау;</p> <p>11.4.2.35 - шикі мұнайды айдау үдерісінің маңызын түсіну және өндіру үдерісін сипаттау;</p> <p>11.4.2.36 - шикі мұнайды айдау өнімдерінің қолдану аясын білу;</p> <p>11.4.2.37 - қазба отындар қорының шектеулі екенін түсіну;</p> <p>11.4.2.38 - көмірсутек отындарын жағу қоршаған</p>
--	------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

	<p>ортаның ластануына әкеп соғатынын және оның климатқа әсерін білу;</p> <p>11.4.2.39 - спирттер, альдегидтер, кетондар, карбон қышқылдары, эфирлердің функционалдық топтарының құрылысын сипаттау;</p> <p>11.4.2.40 - спирттер, альдегидтер, кетондар, карбон қышқылдары, эфирлердің құрылымдық формулаларын құру және IUPAC бойынша атау;</p> <p>11.4.2.41 - спирттердің құрылымдық, функционалдық топ, класаралық изомерлерінің формуларын құру және жіктелуін атау;</p> <p>11.4.2.42 - спирттердің және фенолдың алу жолдарын білу;</p> <p>11.4.2.43 - спирттер мен фенолдың химиялық қасиеттерін сипаттайтын реакция теңдеулерін құрастыру;</p> <p>11.4.2.44 - спирттер мен фенолдың қолдану аясын атау;</p> <p>11.4.2.45 - спирттердің адам ағзасына уытты әсерін зерделеу;</p> <p>11.4.2.46 - альдегидтер мен кетондардың құрылымдық формулаларын құру және оларды IUPAC бойынша атау ;</p> <p>11.4.2.47 - альдегидтер мен кетондарды алу реакция теңдеулерін құрастыру;</p> <p>11.4.2.48 - альдегидтер мен кетондарды тәжірибе жүзінде анықтау;</p> <p>11.4.2.49 - альдегидтер мен кетондардың тотығу және тотықсыздану реакция өнімдерін атау;</p> <p>11.4.2.50 - карбон қышқылдарының алу тәсілдерін және физикалық қасиеттерін түсіндіру;</p> <p>11.4.2.51 - карбон қышқылының химиялық қасиеттерін сипаттайтын реакция теңдеулерін құрастыру;</p> <p>11.4.2.52 - карбон қышқылдары, күрделі эфирлер, сабын, синтетикалық жуғыш заттардың қолдану аясын атау;</p> <p>11.4.2.53 - синтетикалық жуғыш заттардан табиғатты қорғау қажеттігін түсіну;</p> <p>11.4.2.54 - аминдердің номенклатурасы мен жіктелуін білу;</p> <p>11.4.2.55 - анилин, аминдар, аммиактың негізгі қасиеттері мен құрылымын салыстыру;</p> <p>11.4.2.56 - аминдер мен анилиннің физикалық қасиеттерін түсіндіру;</p> <p>11.4.2.57 - анилин мен аминдерді алу реакция теңдеулерін құрастыру;</p> <p>11.4.2.58 - "мономер", "элементарлық буын", "олигомер", "полимер", "полимерлену дәрежесі" ұғымдарын ажырату;</p> <p>11.4.2.59 - полимеризация мен поликонденсация реакцияларының теңдеулерін құру;</p>
--	--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

		11.4.2.60 - кейбір полимерлер мен пластмассалардың қолдану аясын және қасиеттерін атау; 11.4.2.61 - тәжірибе жүзінде пластмассалар мен талшықтарды анықтау; 11.4.2.62 - Қазақстанда өндірілетін полимерлердің түрлерін білу
--	--	-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

5. Химия және өмір

Білім алушылар орындауы тиіс ...		
	10-сынып	11- сынып
5.1 Биохимия		11.5.1.1 - жай және күрделі эфирлерді алу реакцияларының теңдеулерін құрастыру; 11.5.1.2 - майлардың құрамы мен құрылысын білу ; 11.5.1.3 - майлардың функциясын түсіну; 11.5.1.4 - майларға сапалық реакция жасау; 11.5.1.5 - майлардың сабындану және гидролиз өнімдерін атау; 11.5.1.6 - глюкоза, фруктоза, рибоза, дезоксирибоза, сахароза, крахмал және целлюлоза молекулалары формулаларының айырмашылығын білу; 11.5.1.7 - глюкозада функционалдық топтардың болуын тәжірибе жүзінде анықтау; 11.5.1.8 - глюкозаның сүт қышқылды және спирттік ашуының реакция теңдеуін құрастыру; 11.5.1.9 - крахмалға сапалық реакцияны жасау; 11.5.1.10 - сахароза, крахмал және целлюлоза гидролизінің реакция өнімдерін атау; 11.5.1.11 - крахмал мен целлюлозаның құрылысы мен қасиеттерін салыстыру; 11.5.1.12 - аминқышқылдарын тривиалды және жүйелі номенклатуралар бойынша атауларын білу; 11.5.1.13 - аминқышқылдары молекулаларының құрамы мен құрылысын сипаттау; 11.5.1.14 - аминқышқылдарының екідайлығын қарастыру; 11.5.1.15 - а – аминқышқылдарынан нәруыздарды алудағы пептидтік байланыстың түзілуін түсіндіру; 11.5.1.16 - нәруыздар гидролизі өнімдерін білу; 11.5.1.17 - нәруыздардың қызметін білу; 11.5.1.18 - нәруыздардың сапалық реакцияларын және денатурациясын білу; 11.5.1.19 - нуклеин қышқылдары туралы жалпы ұғымды және олардың жіктелуін білу; 11.5.1.20 - ДНК мен РНК құрылымдарын салыстыру; 11.5.1.21 - ДНК мен РНК биологиялық рөлін түсіндіру; 11.5.1.22 - гендік инженерия мен биотехнологияның маңыздылығын түсіну; 11.5.1.23 - дәрумендер мен гормондардың адам ағзасындағы функциясын сипаттау; 11.5.1.24 - кейбір дәрумендердің табиғаттағы көздерін білу

14. Осы оқу бағдарламасы жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11-сыныптарға арналған "Химия" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының Ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес жүзеге асырылады.

15. Тоқсандағы бөлімдер және бөлімдер ішіндегі тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11-сыныптарға арналған "Химия" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасына қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "Химия" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 10-сынып

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Тақырыбы/Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
10.1 Атом құрылысы	Атом құрылысының заманауи теориясы. Атомдағы электрон күйі және қозғалысы. Көрсетілім №1 "Атом құрылысы моделі"	10.1.2.1 - атом құрылысының заманауи теориясын білу 10.1.2.2 - s, p, d, f орбитальдарының пішінін ажырату
	Квант саны. Паули принципі, Хунд ережесі, Клечковский ережесі	10.1.3.1 - квант сандарының сипаттамасы мен мәндерін білу; 10.1.3.2 - электрон орбитальдарын толтыру ережелерін: минимальді энергия принципі, Паули принципі, Хунд ережесін қолдану; 10.1.3.3 - алғашқы 36 химиялық элементтің электрондық конфигурациясын жазу
	Изотоптар. Есеп шығару: "Құрамындағы химиялық элемент атомының массалық үлесі бойынша қосылыстың химиялық формуласын табу"	10.1.2.3 - радиоактивтілік табиғатын және радиоактивті изотоптардың қолданылуын түсіндіру; 10.1.1.1 - құрамындағы химиялық элемент атомының массалық үлесі бойынша қосылыстың химиялық формуласын шығару
10.1 Периодтық заң және химиялық элементтердің периодтық жүйесі	Радиоактивті заттар туралы түсінік. Ядролық реакциялар және олардың Қазақстанның энергетикалық потенциалындағы маңызы	10.2.1.8 - радиоактивті заттар ұғымын білу; 10.2.1.9 - радиоактивті ыдырау типін білу және қарапайым ядролық реакциялар теңдеуін құра алу (α , β^- , β^+ , γ ыдырау); 10.2.1.10 - Қазақстан энергетикалық потенциалында ядролық реакциялар мәнін түсіну
	Периодтық заң және периодтық жүйе атом құрылысы тұрғысынан. Атом валенттілігі және валенттілік мүмкіндігі. Атомның тотығу дәрежесі Негізгі топшада және периодта	10.2.1.1 - периодтық заңның физикалық мәнін түсіндіру 10.2.1.2 - валенттілік және атомның тотығу дәрежесі ұғымдарының физикалық мәнін түсіндіру; 10.2.1.3 - химиялық элемент атомдарының қасиеттерінің өзгеру заңдылықтарының сипаттау: радиусы, иондану энергиясы, электронтартқыштық, электртерістілік және тотығу дәрежесі

	элемент қасиеттерінің периодты өзгеруі	
	Периодта және топта қосылыстардың қышқылды-негіздік қасиеттерінің өзгеру заңдылықтары	10.2.1.4 - период және топ бойынша химиялық элементтердің оксидтерінің, гидроксидтерінің және сутекті қосылыстарының қышқылдық-негіздік қасиеттерінің өзгеру заңдылығын түсіндіру
	Қоршаған ортаның химиялық бейнесін және технология мен ғылымның дамуы үшін периодтық заңның мәнін түсіну	10.2.1.5 - периодтық кестеде орналасуы бойынша химиялық элементтердің және олардың қосылыстарының қасиеттерін болжау; 10.2.1.6 - периодтық кестенің ашылуымен байланысты дамыған ғылымдардың негізгі бағыттарын тізімдеу
10.1 Химиялық байланыс және зат құрылысы	Химиялық байланыс түрінің біртұтас электронды табиғаты Ковалентті химиялық байланыс. Ковалентті химиялық байланыс қасиеттері Ковалентті байланыстың донорлы-акцепторлы механизммен түзілуі Көрсетілім №2 "Графит, алмаз, көміртегі (IV) оксидінің кристалдық тор моделі"	10.1.4.1 - донор-акцепторлы және алмасу механизмі бойынша ковалентті байланыстың түзілуін түсіндіру; 10.1.4.2 - ковалентті байланыстың қасиеттерін сипаттау; 10.1.4.3 - H ₂ , Cl ₂ , O ₂ , N ₂ , HCl, NH ₃ молекулалары үшін Льюис диаграммасын құру
	Атом орбитальдарының гибридтелуі (sp, sp ² , sp ³) және молекула геометриясы	10.1.4.4 - әртүрлі гибридтелу түрлерінің мәнін түсіндіру; 10.1.4.5 - BF ₃ , CH ₄ , NH ₃ , H ₂ O, BeCl ₂ мысалында молекуланың электронды және кеңістіктік құрылысына зат қасиетінің тәуелділігін түсіндіру
	Электртерістілік және байланыс полярлығы	10.1.4.6 - атомдардың электртерістілік ұғымының физикалық мәнін түсіндіру және оның негізінде химиялық байланыстың түрін болжау
	Ионды химиялық байланыс және иондық кристалдық тор. Металдық байланыс және металдық кристалдық тор. Көрсетілім №3 "Натрий, мыс хлоридтерінің кристалдық тор моделі"	10.1.4.7 - иондық байланыстың қарама-қарсы зарядталған иондардың электростатикалық тартылуы нәтижесінде түзілетіндігін түсіну; 10.1.4.8 - NaCl, CaO, MgF ₂ , KН қосылыстары үшін Льюис диаграммасын құру; 10.1.4.9 - металдық байланыстың табиғатын және оның металдардың физикалық қасиеттеріне әсерін түсіндіру
	Сутектік байланыс. Жай және күрделі заттардың қасиеттерінің химиялық байланыс және кристалдық тор типіне тәуелділігі. Зертханалық тәжірибе № 1 "Әртүрлі химиялық байланысты заттардың молекуласын даярлау. Түрлі кристалдық торлы заттардың қасиеттерін оқу"	10.1.4.10 - сутекті байланыстың түзілу механизмін түсіндіру; 10.1.4.11 - кристалл тор типтері және байланыс түрлері әртүрлі қосылыстардың қасиеттерін болжау
	2-тоқсан	
10.2 Химиялық реакциялар	Химиялық реакциялардың жіктелуі	10.2.1.7 - химиялық реакцияларды үдерістің бағыты, саны мен құрамы, реагенттер мен реакция өнімдеріндегі химиялық элементтердің тотығу дәрежелерінің өзгеруі

заңдылығы		бойынша жіктей білу
	Жай, бинарлы және күрделі бейорганикалық заттардың қатысуымен тотығу-тотығу реакциялары	10.2.3.1 - зат формуласы бойынша элементтің тотығу дәрежесін анықтай алу; 10.2.3.2 - электронды баланс әдісін қолданып тотығу және тотықсыздану теңдеулерін құрастыра алу
	Тұз ерітінділерінің және балқымаларының электролизі. Көрсетілім №4 "Өнеркәсіптік үдерістер электролизінің бейне көрсетілімдері: мыс, алюминий, натрий гидроксиді және хлоридінің өнеркәсіптік өндірісі"	10.2.3.3 - ерітінді және балқыма арқылы электр тоғы өткен кезде жүретін үдерістерді оқу және түсіндіру; 10.2.3.4 - электролит ерітінділерін және балқымаларын электролиздеу кезінде электродтарда түзілетін электролиз өнімдерін болжау; 10.2.3.5 - ерітінді және балқыма электролизі үдерісі сызбанұсқасын құра алу; 10.2.3.6 - электролиз өнімдерінің массасын, көлемін (газ) есептей алу
	Қышқыл, сілті және тұз ерітінділерінің рН-і Тұздар гидролизі Зертханалық тәжірибе № 2 "Гидроксидтер, қышқыл және тұздар қасиеттерін зерттеу. Тұздар гидролизі" Зертханалық тәжірибе № 3 "Ерітінділер рН -ын, тұздар, негіздер және қышқылдардың сапалық құрамын тәжірибе арқылы дәлелдеу"	10.3.4.1 - ерітіндінің рН мәні бойынша тұздар, қышқылдар және гидроксид ерітінділерінің сапалық құрамын дәлелдеу; 10.3.4.2 - оның сапалық құрамы бойынша тұз ерітінділерінің ортасын болжау
	Химиялық реакциялардың жылу эффектiсі және оның маңызы Көрсетілім №5 "Экзо – эндотермиялық реакциялар"	10.3.1.1 - жылу эффектiсі бойынша химиялық реакцияларды жіктей алу; 10.3.1.2 - химиялық реакциялардың жылу эффектiсі мәнін түсіндіру; 10.3.1.3 - химиялық реакциялардың жылу эффектiсін есептей алу
10.2 Кинетика	Химиялық реакция жылдамдығы. Химиялық реакция жылдамдығына әсер ететін факторлар. Зертханалық тәжірибе № 4 "Химиялық реакция жылдамдығының әртүрлі факторларға: температура, концентрация, қысымға тәуелділігін тану"	10.3.2.1 - химиялық реакция жылдамдығына температура, концентрация, қысымның әсерін тәжірибелік зерттеу; 10.3.2.2 - химиялық реакция жылдамдына әртүрлі факторлар өзгерісінің әсерін түсіндіру; 10.3.2.3 - әрекеттесуші заттар концентрациясы және температурасы өзгеруі кезіндегі реакция жылдамдығының өзгерісін есептей алу
	Катализаторлар мен ингибиторлар. Гомогенді және гетерогенді катализ. Зертханалық тәжірибе № 5 "Химиялық реакция жылдамдығының әртүрлі факторларға тәуелділігін зерттеу, гомогенді және гетерогенді катализ".	10.3.2.4 - химиялық реакция жылдамдығына катализаторлар және ингибиторлар әсерін түсіндіру; 10.3.2.5 - гомогенді және гетерогенді катализ механизмін түсіндіру; 10.3.2.6 - Қазақстанда катализдік химияның дамуын білу

	Қазақстанда катализдік химия ғылымының дамуы	
10.2 Химиялық тепе-теңдік	Химиялық тепе-теңдік және оның ығысуына әсер етуші жағдайлар. Ле Шателье-Браун принциптері. Зертханалық тәжірибе №6 "Химиялық тепе-теңдіктің ығысуы (аммоний не калий тиоционаты мен темір (III) хлориді концентрациясының өзгеруі бойынша"	10.3.3.1 - әр түрлі факторлардың тепе-теңдіктің ығысуына әсерін тәжірибе жүзінде зерттеу; 10.3.3.2 - химиялық тепе-теңдікке температура, концентрация және қысым өзгерісінің әсерін болжау; 10.3.3.3 - тепе-теңдік константасы өрнегін құра алу
3-тоқсан		
10.3 Металдар мен бейметалдардың жалпы сипат-тамасы	Металдар және бейметалдар: химиялық элементтер және жай заттар. Металдар мен бейметалдардың (атом, ион) құрылысы және кристалдық торларының ерекшелігі, металдар мен бейметалдар, олардың қосылыстарының қасиеттерінің период және топ бойынша өзгеруі. Көрсетілім №6 "Металдар, бейметалдар және олардың қосылыстарының үлгілері; металдардың кристалдық тор модельдері"	10.2.1.11 - металдар және бейметалдар құрылысының ерекшелігін сипаттау: атом радиусы, иондану энергиясы, электронтартқыштық, кристалл торы; 10.2.1.12 - период және топта металл, бейметалл және олардың қосылыстарының қасиеттерінің өзгеру заңдылығын болжау
	Металдар және бейметалдар: негізгі физикалық және химиялық қасиеттері. Металдардың электрохимиялық кернеу қатары. Зертханалық тәжірибе №7 "Типтік металдар, бейметалдар мен амфотерлі элементтердің химиялық қасиеттері"	10.2.1.13 - металдар және бейметалдардың негізгі физикалық қасиеттерін түсіндіру; 10.2.1.14 - электрохимиялық кернеу қатарында металдардың орналасу принципін түсіну; 10.2.1.15 - металдар және бейметалдардың химиялық қасиеттерін сипаттайтын реакция теңдеулерін құрастыру; 10.2.1.16 - типтік металдар, бейметалдар мен амфотерлі элементтердің химиялық қасиеттерін тәжірибе жүзінде зерттеу
	Металдар, бейметалдар және олардың қосылыстарының табиғатта кездесуі	10.2.1.17 - металдар, бейметалдар және олардың қосылыстарының табиғатта таралуы туралы білу; 10.4.1.1 - кейбір металдар мен бейметалдардың және олардың қосылыстарының қоршаған ортаға әсерін зерделеу
	Тірі ағзалардың іс- әрекетінде металдар және бейметалдардың биологиялық ролі	10.4.1.2 - тірі ағзалардың іс- әрекетінде металдар және бейметалдардың биологиялық ролін түсіндіру
10.3 Маңызды s-элементтер және олардың қосылыстары	Химиялық элементтердің периодтық жүйесіндегі s-элементтердің орны, атом құрылысының ерекшелігі, олардың металдық және	10.2.1.18 - атом құрылысы негізінде s-элементтердің жалпы қасиеттерін түсіндіру; 10.2.1.19 - s-элементтердің металдық, тотықсыздандырғыштық қасиеттерін салыстыру және реакция теңдеулерін құрастыру

	тотықсыздандырғыштық қасиеттерін салыстыру	
	Натрий, калий және олардың маңызды қосылыстарының физикалық, химиялық қасиеттері, алынуы, қолданылуы, биологиялық маңызы. Көрсетілім №7 "Натрий, калий және кальцийдің сумен әрекеттесуі. Натрий, калий және кальций иондарына сапалық реакция (жалын түсінің өзгеруі)	10.2.1.20 - натрий, калий және олардың маңызды қосылыстарының алыну әдістерін білу; 10.2.1.21 - натрий, калий және кальцийдің сумен реакциясының химиялық белсенділігін ажыратуды түсіндіру 10.4.1.3 - натрий және калий қосылыстарының биологиялық рөлін түсіндіру
	Кальций, магний және олардың қосылыстарының физикалық, химиялық қасиеттері, алынуы, қолданылуы, биологиялық маңызы Зертханалық тәжірибе №8 "Натрий, калий, магний, кальцийдің маңызды тұздарының үлгілерімен танысу, металдардың химиялық белсенділігін салыстыру. Сілтілік және сілтілік-жер металдары тұздарының жалынды бояуы"	10.2.1.22 - кальций, магний және олардың қосылыстарының негізгі қасиеттерін сипаттайтын реакция теңдеулерін құрастыру; 10.2.1.23 - калий, натрий, кальций иондарының сапалық реакциясын зерттеу (жалынды бояуы) 10.4.1.4 - кальций және магнийдің биологиялық рөлін түсіндіру
	Судың кермектігі, оны жою жолдары. Сілтілік металдар мен сілтілік жер металдарының табиғи қосылыстарының Қазақстандағы кен орындары	10.4.1.5 - судың кермектігін және оны жою әдістерін түсіндіру; 10.4.1.6 - Қазақстанда таралған сілтілік және сілтілік жер металдардың табиғи қосылыстарын білу; 10.2.2.1 - металдар мен оның қосылыстарындағы генетикалық байланысты көрсететін химиялық реакция теңдеулері бойынша реагенттің немесе өнімнің массасына, зат мөлшеріне есептер шығару
10.3 Маңызды d-элементтер және олардың қосылыстары	d-элементтердің периодтық жүйедегі орны, атом құрылысының ерекшелігі. Қазақстандағы мыс, мырыш, темір, хром және олардың қосылыстарының кен орындары	10.2.1.24 - атом құрылысы негізінде d-элементтердің периодтық жүйедегі орнын түсіндіру; 10.4.1.7 - Қазақстандағы мыс, мырыш, темір, хром және олардың қосылыстарының кен орындары атау
	Мыс, мырыш және олардың маңызды қосылыстары. Зертханалық тәжірибе №9 "Cu ²⁺ , Zn ²⁺ иондарын тануға сапалық реакция"	10.2.1.25 - мыс, мырыш және олардың маңызды қосылыстарының қасиеттерін және қолданылуын түсіндіру; 10.2.1.26 - Cu ²⁺ , Zn ²⁺ иондарын тани білу
	Хром және оның қосылыстары	10.2.1.27 - хром және оның қосылыстарының қасиеттерін және қолданылуын түсіндіру
	Темір және оның қосылыстары. Зертханалық тәжірибе №10 "Fe ²⁺ , Fe ³⁺ иондарын тануға сапалық	10.2.1.28 - темір және оның қосылыстарының алынуын, тән физикалық және химиялық қасиеттерін сипаттау; 10.2.1.29 Fe ²⁺ , Fe ³⁺ иондарын тани білу

	реакция"	
	Практикалық жұмыс №1 "Темір (II), (III), мыс (II), мырыш, хром (III) гидроксидтерін алу; қышқыл мен сілтінің гидроксидтерге әсерін зерттеу"	10.2.1.30 - темір (II), (III), мыс (II), мырыш, хром (III) гидроксидтерін тәжірибе жүзінде ала білу және олардың қышқыл және сілтілермен әрекеттесуін зерделеу
	Коррозия түрлері және коррозияның алдын алу шаралары	10.2.3.7 - коррозия түрлерін, коррозияның болу себептерін білу және оның конструкцияларының пайдалану ұзақтығына кері әсерін түсіндіру 10.2.2.2 - металдар қатысуымен жүретін химиялық реакциялар теңдеуі бойынша (құрамында қоспасы бар реагенттер, теориялық мүмкіндікпен салыстырғандағы практикалық шығымның массалық үлесі) есептер шығару
4-тоқсан		
10.4 Маңызды р-элементтер және олардың қосылыстары	Периодтық жүйедегі р-элементтердің орны, олардың атом құрылысының ерекшеліктері. Алюминий және олардың қосылыстары.	10.2.1.31 - атом құрылысы көзқарасы тұрғысынан периодта және топта р-элементтердің қасиеттерінің өзгеру заңдылықтарын түсіндіру; 10.2.1.32 - алюминий оксиді және гидроксидінің екедайлы қасиеттерін оқып білу; 10.2.1.33 - алюминий және оның құймаларының қолданылуын сипаттау;
	Көміртек, кремний және олардың қосылыстарының қасиеттері. Көміртек, кремний және олардың қосылыстарының табиғатта таралуы. Көрсетілім № 8 "Еріген заттың белсендірілген көмірге сіңірілуі (адсорбция)	10.2.1.34 - көміртек, кремний және олардың қосылыстарының физикалық, химиялық қасиеттерін оқып білу; 10.2.1.35 - иіс газымен уланудың қалай жүретінін түсіндіру және алғашқы көмек көрсету әдістерін сипаттау
	Азот молекуласы құрылысы және қасиеттерінің ерекшеліктері. Аммиак, аммоний тұздары. Ортофосфор қышқылы және фосфаттар. Азот және фосфор қосылыстарының тыңайтқыш ретінде қолданылуы. Азот оксидтерінің, нитраттар және фосфаттардың қоршаған ортаға экологиялық әсері. Практикалық жұмыс №2 "Аммиак алу, оның сулы ерітіндісінің және аммоний тұздарының қасиеттерін зерттеу"	10.2.1.36 - молекула құрылысы негізінде азоттың төмен химиялық белсенділігін түсіндіру; 10.2.1.37 - газтәрізді аммиактың және оның сулы ерітіндісінің химиялық қасиеттерін және алынуын сипаттайтын реакция теңдеулерін құрастыру; 10.4.1.8 - азот оксидтерінің атмосфераға, нитраттардың топырақ және су ресурстарына әсерін анализдеу; 10.4.1.9 - азот және фосфор қосылыстарының қоршаған ортаға әсерін азайтудың мәселелерін шешу жолдарын ұсыну; 10.2.1.38 - ортофосфор қышқылының және фосфаттардың физикалық, химиялық қасиеттерін оқып білу
	Күкірт, оның оксидтері, қышқылдары, сульфаттар. Күкірт қышқылының қасиеттері	10.2.1.39 - құрамында күкірті бар қазбалы отындардың жануы кезіндегі күкірт диоксидінің түзілуін сипаттау; 10.4.1.10 - қышқыл жаңбырлардың қалыптасуындағы күкірт диоксидінің ролін және оның қоршаған ортаға әсерін түсіндіру; 10.2.1.40 - сұйылтылған және концентрлі күкірт

		қышқылының қасиеттерін салыстыру; 10.4.1.11 - тағам өнімдерін консервілеуде күкірт диоксидінің қолданылуын түсіндіру
	Галогендер. Хлорсутек, тұз қышқылы және хлоридтер. Зертханалық тәжірибе №11 "Йод ерітіндісінің крахмалға әсері" Адам тіршілігіндегі йодтың биологиялық ролі. Йод жетіспеушілігінен туындайтын аурулардан Қазақстан тұрғындарын сақтандыру шаралары	10.2.1.41 - топ бойынша галогендердің физикалық және химиялық қасиеттерінің өзгеру заңдылығын түсіндіру; 10.2.1.42 - тұз қышқылының химиялық қасиеттерін оқып білу және оның қолданылу аймағын білу; 10.4.1.12 - адам ағзасындағы йодтың биологиялық ролін білу және Қазақстан территориясында йод жетіспеушілігіне байланысты туындайтын ауруларды түсіндіру және осы мәселелерді шешу жолын ұсыну
	Практикалық жұмыс № 3 "Кейбір аниондарға сапалық реакция" тақырыбына эксперименттік есептер шығару	10.2.1.43 - хлорид-, бромид-, йодид-, сульфат-, карбонат-, фосфат-, нитрат-, силикат- иондарына сапалық реакцияны білу; 10.2.1.44 - аниондарды анықтау бойынша тәжірибе жоспарын құру және оны іс –жүзінде жүзеге асыру
10.4	Қазақстанда кара және түсті металдарды және олардың құймаларын алу	10.2.3.8 - өнеркәсіпте металдарды алу әдістерін білу; 10.2.3.9 - Тұрмыста, техникада және ғылымда қолданылатын маңызды құймалардың құрамын атау: шойын, болат, жез, қола, мельхиор, дюралюминий; 10.2.3.10 - шойын және болаттың алыну әдістерін және қасиеттерін сипаттау; 10.4.1.13 - Қазақстандағы химиялық өндірістердің экологиялық мәселелерін түсіндіру
Бейорганикалық қосылыстарды және құймаларды өндіру	Жанасу әдісімен күкірт қышқылын өндіру	10.2.1.45 - күкірт қышқылын өнеркәсіптік өндірудің жанасу үдерісін сипаттау және оның өнеркәсіп үшін мәнін білу
	Аммиак, азот қышқылыш өндіру	10.2.1.46 - аммиак және азот қышқылын өнеркәсіптік өндіру әдістерін және оның өнімдерінің қолданылу саласын сипаттау
	Қазақстандағы силикат өндірісі	10.2.3.11 - шыны, цемент өндіру үдерісін және олардың қолданылуын сипаттау
	Химиялық және металлургиялық өндіріс қалдықтарымен қоршаған ортаның ластануы	10.4.1.14 - химиялық және металлургиялық өндіріс қалдықтарының қоршаған ортаға әсерін бағалау

2. 11-сынып

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар/ Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
11.1 Органикалық химияға кіріспе Ораганикалық қосылыстардың	Көміртек атомы құрылысының ерекшеліктері. Гибридизация. Органикалық қосылыстардағы химиялық байланыстардың сипаттамасы және электрондық табиғаты. Көрсетілім №1 "Органикалық заттар үлгілері (мұнай, керосин, этанол, глицерин, глюкоза, сахароза,	11.4.2.1 - көмірсутектердегі көміртектің гибридизациясын зерделеу; 11.4.2.1 - C-C байланысының түзілуін және көміртек атомының құрылыс ерекшеліктерін түсіндіру

кұрылыс теориясы	парафин, мақта, ағаш сүрегі)" <p>.А.М.Бутлеровтың органикалық қосылыстардың химиялық құрылыс теориясының негізгі қағидалары. Изомерия және гомологтық қатар</p> <p>Бос радикалдар туралы ұғым және олардың тірі ағзалар өміріндегі маңызы</p> <p>Органикалық заттардың номенклатурасы мен жіктелуі. Зертханалық тәжірибе №1 "Метан, этан, этилен, ацетилен, бензол, метанол, этанол, сірке қышқылы молекулаларының модельдері"</p> <p>Органикалық қосылыстардың табиғаттағы және адам өміріндегі маңызы. Органикалық химияның дамуындағы Қазақстандық ғалымдардың ролі</p>	<p>11.4.2.3 - А.М. Бутлеровтың органикалық қосылыстардың құрылыс теориясының негізгі қағидаларын білу;</p> <p>11.4.2.4 - көмірсутектердің молекулалық, эмпирикалық, құрылымдық формулаларын ажырату;</p> <p>11.4.2.5 - изомерлердің түрлерін атау және көміртек қаңқасы, еселі байланыстың орналасуы, функционалдық топтар және класаралық изомерлерінің формулаларын құру</p> <p>11.4.2.6 - бос радикалдар туралы ұғымды қалыптастыру;</p> <p>11.4.2.7 - тірі ағзалар өміріндегі радикалдардың ролін білу</p> <p>11.4.2.8 - гомологтық қатарлардың қалай түзілетіндігін түсіну;</p> <p>11.4.2.9 - гомологтардың ұқсастығы мен айырмашалығын түсіндіру;</p> <p>11.4.2.10 - қосылыстардың құрылымдық формулаларын құру және оларды IUPAC номенклатурасы бойынша атау</p> <p>11.4.2.11 - органикалық қосылыстардың адам өміріндегі маңызын түсіну</p> <p>11.4.2.12 - қазақстандық ғалымдардың органикалық химияны дамуындағы үлесін түсіну</p>
11.1 Көмірсутек-тер және олардың көздері	<p>Алкандар. Көрсетілім №2 "Метан, этилен, ацетиленнің жануы. Каучуктер.резина, эбонит үлгілерімен танысу"</p> <p>Циклоалкандар</p>	<p>11.4.2.13 - әртүрлі алкандардың жану үдерісін зерттеу және олардың отын ретінде қолданылуын түсіндіру;</p> <p>11.4.2.14 - алкандардың жану өнімдерін білу және олардың қоршаған ортаға әсерін бағалау;</p> <p>11.4.2.15 - берілген жану өнімдері бойынша заттардың молекулалық формулаларын анықтау;</p> <p>11.4.2.16 - органикалық заттардың масссалық үлестері және олардың буының салыстырмалы тығыздығы бойынша органикалық заттардың қарапайым молекулалық формуларын анықтау</p> <p>11.4.2.17 - циклоалкандардың гомологтық қатарын, құрылысын, физикалық, химиялық қасиеттерін. қарастыру</p> <p>11.4.2.18 - изомерлерінің формулаларын құрастыру, IUPAC бойынша атау</p>
	Алкендер . Полиэтилен. Зертханалық тәжірибе № 2 "Этиленнің, ацетиленнің, мұнай үлгісінің және бензолдың	11.4.2.19 - алкендердің алыну жолдарын, физикалық және химиялық қасиеттерін, құрылысын, гомологтық

	калий перманганаты және бром/ йод суы ерітінділеріне әсері"	қатарын қарастыру: 11.4.2.20 - полимерлену реакция теңдеулерін құра білу (полиэтилен, полипропилен, поливинилхлорид)
	Практикалық жұмыс №2 "Этиленді алу және қасиеттерін зерттеу"	11.4.2.21 - этиленнен этанолды алу және оның физикалық және химиялық қасиеттерін зерттеу 11.2.4.22 - алкендердің сапалық реакциясын білу (қанықпағандық)
2-тоқсан		
11.2 Көмірсутектер және олардың көздері	Алкадиендер Зертханалық тәжірибе № 3 "Изопренді каучуктің шарөзекті моделін құрастыру"	11.4.2.23 - алкадиендердің құрылысы, қасиеттерін білу; 11.4.2.24 - алкадиендердің қасиеттерін құрылысы негізінде түсіндіру; 11.4.2.25 - диендердің полимерлену реакциялары өнімдерінің шаростерженді модельдерін құрастыру (изопрен)
	Алкиндер	11.4.2.26 - алкиндердің алыну жолдарын, физикалық және химиялық қасиеттерін, құрылысын, гомологтық қатарын қарастыру
	Арендер және олардың туындылары	11.4.2.27 - электрондардың делокализациясы тұрғысынан бензол молекуласының құрылымын түсіндіру; 11.4.2.28 - бензолды және оның гомологтарын алу реакцияларының теңдеулерін құру; 11.4.2.29 - бензол және оның гомологтарына тән қасиеттерді сипаттау; 11.4.2.30 - органикалық синтезде бензолды қолдануды білу
	Көмірсутектердің және олардың туындыларының генетикалық байланысы	11.4.2.31 - органикалық қосылыстардың негізгі кластарының генетикалық байланысының сызбанұсқасын құру; 11.4.2.32 - өнімнің шығымын реагент мөлшері (көлем, масса) және реакция өнімнің берілген шамасы (көлем, масса) бойынша есептеу
	Көмірсутектердің табиғи көздері және олардың Қазақстандағы кен орындары. Газ, мұнай, көмірді өңдеу. Қазақстанда көмір және мұнай-газ өндірістерінің дамуы. Қазақстанда өнімді өндірудегі, өңдеудегі экологиялық аспектілер	11.4.2.33 - көміртек қосылыстарын отын ретінде қолдануға болатынын білу; 11.4.2.34 - көмір, мұнай, табиғи газдардың Қазақстандағы кен орындарын карта бойынша анықтау; 11.4.2.35 - шикі мұнайды айдау үдерісінің маңызын түсіну және өндіру үдерісін сипаттау; 11.4.2.36 - шикі мұнайды айдау өнімдерінің қолдану аясын білу; 11.4.2.37 - қазба отындар қорының

		шектеулі екенін түсіну; 11.4.2.38 - көмірсутек отындарын жағу қоршаған ортаның ластануына әкеп соғатынын және оның климатқа әсерін білу
3-тоқсан		
11.3 Оттекті органикалық қосылыстар	Оттекті органикалық қосылыстардың жіктелуі, номенклатурасы	11.4.2.39 - спирттер, альдегидтер, кетондар, карбон қышқылдары, эфирлердің функционалдық топтарының құрылысын сипаттау.; 11.4.2.40 - спирттер, альдегидтер, кетондар, карбон қышқылдары, эфирлердің құрылымдық формулаларын құру және IUPAC бойынша атау
	Біратомды және көпатомды спирттер. Фенол Зертханалық тәжірибе № 4 "Этанолды этилен гидратациясы және глюкозаның ашуы арқылы алу." Зертханалық тәжірибе №5 "Спирттердің суда еруі, жануы және біратомды және көпатомды спирттерге сапалық реакциялары"	11.4.2. 41 - спирттердің құрылымдық, функционалдық топ, класаралық изомерлерінің формуларын құру және жіктелуін атау 11.4.2.42 - спирттердің және фенолдың алу жолдарын білу; 11.4.2.43 - спирттер мен фенолдың химиялық қасиеттерін сипаттайтын реакция теңдеулерін құрастыру; 11.4.2.44 - спирттер мен фенолдың қолдану аясын атау; 11.4.2.45 - спирттердің адам ағзасына уытты әсерін зерделеу
	Альдегидтер. Кетондар. Карбон қышқылдары. Практикалық жұмыс № 2 "Оттекті органикалық қосылыстарға сапалық реакциялар"	11.4.2.46 - альдегидтер мен кетондардың құрылымдық формулаларын құру және оларды IUPAC бойынша атау ; 11.4.2.47 - альдегидтер мен кетондарды алу реакция теңдеулерін құрастыру; 11.4.2.48 - альдегидтер мен кетондарды тәжірибе жүзінде анықтау; 11.4.2.49 - альдегидтер мен кетондардың тотығу және тотықсыздану реакция өнімдерін атау; 11.4.2.50 - карбон қышқылдарының алу тәсілдерін және физикалық қасиеттерін түсіндіру; 11.4.2.51 - карбон қышқылының химиялық қасиеттерін сипаттайтын реакция теңдеулерін құрастыру
11.3 Оттекті органикалық қосылыстар	Жай және күрделі эфирлер. Майлар. Сабын және жуғыш заттар .Қазақстандағы сабын және синтетикалық жуғыш заттар өндірісі. Көрсетілім № 3 "Сабын және жуғыш ұнтақ ерітінділерін индикаторлармен сынау"	11.5.1.1 - жай және күрделі эфирлерді алу реакцияларының теңдеулерін құрастыру; 11.5.1.2 - майлардың құрамы мен құрылысын білу ; 11.5.1.3 - майлардың функциясын түсіну; 11.5.1.4 - майларға сапалық реакция жасау; 11.5.1.5 - майлардың сабындану және гидролиз өнімдерін атау; 11.4.2.52 - карбон қышқылдары, күрделі

		эфирлер,сабын, синтетикалық жуғыш заттардың қолдану аясын атау; 11.4.2.53 - синтетикалық жуғыш заттардан табиғатты қорғау қажеттігін түсіну
	Көмірсулардың жіктелуі, биологиялық рөлі. Моносахаридтер. Глюкоза. Фруктоза Дисахаридтер. Сахароза. Лактоза. Полисахаридтер. Крахмал. Целлюлоза. Зертханалық тәжірибе № 6 " Тамақ өнімдеріндегі крахмалды анықтау"	11.5.1.6 - глюкоза, фруктоза, рибоза, дезоксирибоза, сахароза, крахмал және целлюлоза молекулалары формулаларының айырмашылығын білу; 11.5.1.7 - глюкозада функционалдық топтардың болуын тәжірибе жүзінде анықтау; 11.5.1.8 - глюкозаның сүт қышқылды және спирттік ашуының реакция теңдеуін құрастыру; 11.5.1.9 - крахмалға сапалық реакцияны жасау; 11.5.1.10 - сахароза, крахмал және целлюлоза гидролизінің реакция өнімдерін атау; 11.5.1.11 - крахмал мен целлюлозаның құрылысы мен қасиеттерін салыстыру
4-тоқсан		
11.4 Құрамында азоты бар органикалық қосылыстар. Гетероциклді қосылыстар. Нуклеин қышқылдары	Аминдер. Анилин	11.4.2.54 - аминдердің номенклатурасы мен жіктелуін білу; 11.4.2.55 - анилин, аминдер, аммиактың негізгі қасиеттері мен құрылымын салыстыру; 11.4.2.56 - аминдер мен анилиннің физикалық қасиеттерін түсіндіру; 11.4.2.57 - анилин мен аминдерді алу реакция теңдеулерін құрастыру
	Аминқышқылдары. Көрсетілім № 4: "Аминқышқылдарында функционалдық топтардың барын дәлелдеу"	11.5.1.12 - аминқышқылдарын тривиалды және жүйелі номенклатуралар бойынша атауларын білу; 11.5.1.13 - аминқышқылдары молекулаларының құрамы мен құрылысын сипаттау; 11.5.1.14 - аминқышқылдарының екідайлылығын қарастыру
	Нәруыздар Көрсетілім № 5 : "Нәруыздардың еруі және тұнбаға түсуі, белоктар денатурациясы;белоктардың жануы (жүн, құс қауырсыны) Зертханалық тәжірибе № 7 "Нәруыздардың түсті реакциялары "	11.5.1.15 - а – аминқышқылдарынан нәруыздарды алудағы пептидтік байланыстың түзілуін түсіндіру; 11.5.1.16 - нәруыздар гидролизі өнімдерін білу; 11.5.1.17 - нәруыздардың функциясын білу ; 11.5.1.18 - нәруыздардың сапалық реакцияларын және денатурациясын білу
	Нуклеин қышқылдары Көрсетілім № 6 "ДНК мен РНК молекулаларының модельдері"	11.5.1.19 - нуклеин қышқылдары туралы жалпы ұғымды және олардың жіктелуін білу;

		<p>11.5.1.20 - ДНК мен РНК құрылымдарын салыстыру;</p> <p>11.5.1.21 - ДНК мен РНК биологиялық рөлін түсіндіру ;</p> <p>11.5.1.22 - гендік инженерия мен биотехнологияның маңыздылығын түсіну</p>
<p>11.4. Жасанды және синтетикалық поли-мерлер Химия адам өмірінде</p>	<p>Жасанады және синтетикалық полимерлер; пластмассалар, каучуктер, талшықтар Қазақстандағы полимерлер өндірісі. Көрсетілім № 7 "Пластмассалар, синтетикалық каучуктер және талшықтар үлгілерімен таныстыру".</p> <p>Зертханалық тәжірибе №8 "Пластмассалар мен талшықтарды анықтау"</p>	<p>11.4.2.58 - "мономер", "элементарлық буын", "олигомер", "полимер", "полимерлену дәрежесі" ұғымдарын ажырату;</p> <p>11.4.2.59 - полимеризация мен поликонденсация реакцияларының теңдеулерін құру;</p> <p>11.4.2.60 - кейбір полимерлер мен пластмассалардың қолдану аясын және қасиеттерін атау;</p> <p>11.4.2.61 - тәжірибе жүзінде пластмассалар мен талшықтарды анықтау;</p> <p>11.4.2.62 - Қазақстанда өндірілетін полимерлердің түрлерін білу</p>
	<p>Дәрумендер және гормондар туралы түсінік. Биогенді органикалық заттардың рөлі.</p>	<p>11.5.1.23 - дәрумендер мен гормондардың адам ағзасындағы функциясын сипаттау;</p> <p>11.5.1.24 - кейбір дәрумендердің табиғаттағы көздерін білу</p>
	<p>Химия және өмір. Экологиялық мәселелер.</p>	<p>11.4.1.1 - "Жасыл химияның" 12 принципін атау және түсіндіру;</p> <p>11.4.1.2 - атмосфера, гидросфера және литосфераның ластану көздерін білу, жаһандану мәселелерін шешу жолдарын ұсыну;</p> <p>11.4.1.3 - "парниктік эффект" пен озон қабатының бұзылу мәселелері арасындағы айырмашылықты түсіндіру;</p> <p>11.4.1.4 - Қазақстан химиялық өнеркәсібінің әр түрлі саласындағы экологиялық мәселелерді болжау және оның шешу жолдарын ұсыну</p>

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2017 жылғы 27 шілдедегі
№ 352 бұйрығына 195-қосымша

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 413-қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математикалық бағытындағы 10-11-сыныптары үшін "Физика" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы 1-тарау. Жалпы ережелер

1. Оқу бағдарламасы "Білім берудің барлық деңгейінің мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттарын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім

және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы №604 бұйрығымен бекітілген Жалпы орта білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес әзірленген (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 17669 болып тіркелген).

Ескерту. 1-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Білім және ғылым министрінің 07.03.2019 № 105 (10-сынып оқушылары үшін 01.09.2019, 11-сынып оқушылары үшін 01.09.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

2. 10-11-сыныптардағы физика курсының оқу мақсаты - білім алушылардың ғылыми дүниетанымдық негіздерін, әлемнің жаратылыстанымдық-ғылыми бейнесін тұтастай қабылдауын, өмірде маңызды практикалық мәселелерді шешуде табиғат құбылыстарын бақылау, жазу, талдау қабілеттерін қалыптастыру.

3. Мақсатқа сәйкес оқу пәнін оқытудың негізгі міндеттері:

1) білім алушылардың әлемнің заманауи физикалық бейнесінің негізінде жатқан заңдылықтар мен принциптер туралы іргелі білімді, табиғатты танудың ғылыми әдістерді меңгеруіне ықпал ету;

2) білім алушылардың интеллектуалдық, ақпараттық, коммуникативтік және рефлексивтік мәдениетін дамытуға, физикалық экспериментті және зерттеу жұмыстарын орындау дағдыларын қалыптастыру;

3) оқу және зерттеу қызметіне жауапкершілікпен қарауға тәрбиелеу;

4) меңгерген дағдыларды табиғат ресурстарын пайдалану мен қоршаған ортаны қорғауда, қоғам мен адам өмірінің қауіпсіздігін қамтамасыз етуде қолдану.

2-тарау. "Физика" пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

4. "Физика" пәні бойынша оқу жүктемесінің жоғары шекті көлемі:

1) 10-сынып – аптасына 4 сағат, оқу жылында 136 сағатты;

2) 11-сынып – аптасына 4 сағат, оқу жылында 136 сағатты құрайды.

Оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі "Қазақстан Республикасындағы бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспарларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2012 жылғы 8 қарашадағы № 500 бұйрығымен бекітілген үлгілік оқу жоспарына тәуелді (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 8170 болып тіркелген).

Ескерту. 4-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Білім және ғылым министрінің 07.03.2019 № 105 (10-сынып оқушылары үшін 01.09.2019, 11-сынып оқушылары үшін 01.09.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

5. Оқу пәнінің мазмұны 10 бөлімді қамтиды:

1) механика;

- 2) жылу физикасы;
- 3) электр және магнетизм;
- 4) электромагниттік тербелістер;
- 5) электромагниттік толқындар;
- 6) оптика;
- 7) салыстырмалы теорияның элементтері;
- 8) кванттық физика;
- 9) нанотехнология және наноматериалдар;
- 10) космология.

6. "Механика" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) кинематика;
- 2) динамика;
- 3) статика;
- 4) сақталу заңдары;
- 5) сұйықтар мен газдардың механикасы.

7. "Жылу физикасы" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) молекулалы-кинетикалық теория негіздері;
- 2) газ заңдары;
- 3) термодинамика негіздері;
- 4) сұйық және қатты денелер.

8. "Электр және магнетизм" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) электростатика;
- 2) тұрақты ток;
- 3) әртүрлі ортадағы электр тогы;
- 4) магнит өрісі;
- 5) электромагниттік индукция.

9. "Электромагниттік тербелістер" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) механикалық тербелістер;
- 2) электромагниттік тербелістер;
- 3) айнымалы ток.

10. "Электромагниттік толқындар" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) толқындық қозғалыс;
- 2) электромагниттік толқындар.

11. "Оптика" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) толқындық оптика;
- 2) геометриялық оптика.

12. "Салыстырмалы теорияның элементтері" бөлімі "Салыстырмалы теорияның элементтері" бөлімшесінен тұрады.

13. "Кванттық физика" бөлімі келесі бөлімшесінен тұрады:

- 1) атомдық және кванттық физика;
- 2) атом ядросының физикасы.

14. "Нанотехнология және наноматериалдар" бөлімі "Нанотехнология және наноматериалдар" бөлімшесінен тұрады.

15. "Космология" бөлімі "Космология" бөлімшесінен тұрады.

16. Оқу пәнінің 10-сыныптағы базалық білім мазмұны:

1) "Кинематика". Қазіргі замандағы физиканың рөлі. Физикалық өлшеулер; физикалық шамалардың қателіктері; өлшеулер нәтижесін өңдеу;

№1 Зертханалық жұмыс: көлбеу жазықтық бойымен қозғалатын дененің үдеуін анықтау;

Практикалық жұмыстар: сапалық және мәтінді есептер шығару.

2) Теңудемелі қозғалыс кинематикасының негізгі теңдеулері мен ұғымдары; инвариантты және салыстырмалы физикалық шамалар; Галилейдің салыстырмалылық принципі; қисық сызықты қозғалыс кинематикасы; көкжиекке бұрыш жасай лақтырылған дененің қозғалысы;

№ 2 Зертханалық жұмыс: ұшу қашықтығының лақтыру бұрышына тәуелділігін зерттеу;

Практикалық жұмыстар: сапалық және мәтінді есептер шығару.

3) "Динамика". Күштер; күштерді қосу; Ньютон заңдары; бүкіл әлемдік тартылыс заңы; абсолют қатты дененің инерция моменті; импульс моменті; импульс моментінің сақталу заңы және оның кеңістік қасиеттерімен байланысы; айналмалы қозғалыс динамикасының негізгі теңдеуі;

№ 3 Зертханалық жұмыс: көлбеу науамен сырғанайтын дененің қозғалысын оқып үйрену;

Практикалық жұмыстар: сапалық және мәтінді есептер шығару.

4) "Статика". Массалар центрі; тепе-теңдік түрлері.

№ 4 Зертханалық жұмыс: бір-біріне бұрыш жасай бағытталған күштерді қосу;

Практикалық жұмыстар: сапалық және мәтінді есептер шығару.

5) "Сақталу заңдары". Механикадағы импульс пен энергияның сақталу заңдары және олардың кеңістік пен уақыттың қасиеттерімен байланысы;

Практикалық жұмыстар: сапалық және мәтінді есептер шығару.

6) "Сұйықтар мен газдардың механикасы". Гидродинамика. Сұйықтар мен газдардың ламинарлық және турбуленнттік ағыстары; Үзіліссіздік теңдеуі.

Бернулли теңдеуі. Көтергіш күш; Тұтқыр сұйықтың қозғалысы. Стокс формуласы. Денелерді қапталдай ағуы;

№5 Зертханалық жұмыс: тұтқыр сұйықта қозғалатын кішкентай шардың жылдамдығының оның радиусынан тәуелділігін зерттеу;

Практикалық жұмыстар: эксперименттік есептер шығару; нүктенің қозғалысын компьютерлік модельдеу.

7) "Газдардың молекулалық- кинетикалық теория негіздері". Газдардың молекулалық кинетикалық теориясының негізгі қағидалары және оның тәжірибелік дәлелдемелері; термодинамикалық жүйелер және термодинамикалық параметрлер; тепе-теңдік және тепе-теңдік емес күйдегі термодинамикалық жүйе; температура - зат бөлшектерінің жылулық қозғалысының орташа кинетикалық энергиясының өлшемі; идеал газ; газдардың молекулалық-кинетикалық теориясының негізгі теңдеуі;

Практикалық жұмыстар: сапалық және мәтінді есептер шығару.

8) "Газ заңдары". Идеал газ күйінің теңдеуі; изопроцестер; изопроцестер графиктері; Дальтон заңы;

Практикалық жұмыстар: сапалық және мәтінді есептер шығару; молекулалық физиканың заңын компьютерлік модельдеу.

9) "Термодинамика негіздері". Идеал газдың ішкі энергиясы; термодинамикалық жұмыс; жылу мөлшері; жылу сыйымдылық; термодинамиканың бірінші заңы; термодинамиканың бірінші заңын изопроцестерге қолдану; адиабаталық процесс, Пуассон теңдеуі; қайтымды және қайтымсыз процестер; энтропия; термодинамиканың екінші заңы; айналмалы үдерістер және оның пайдалы әсер коэффициенті; Карно циклі;

Практикалық жұмыстар: сапалық және мәтінді есептер шығару.

10) "Сұйық және қатты денелер". Қаныққан және қанықпаған бу; ауаның ылғалдылығы; фазалық диаграммалар; үштік нүкте; заттың кризистік күйі; сұйықтың беткі қабатының қасиеттері; жұғу, қылтүтіктік құбылыстар; кристалл және аморф денелер; қатты денелердің механикалық қасиеттері;

Практикалық жұмыстар: сапалық және мәтінді есептер шығару.

11) "Электростатика". Электр заряды; зарядтың беттік және көлемдік тығыздығы; зарядтың сақталу заңы; Кулон заңы; электр өрісі; біртекті және біртекті емес электр өрісі; электр өрісінің кернеулігі; электр өрісінің суперпозиция принципі; электр өрісінің кернеулік векторының ағыны; Гаусс теоремасы; зарядтың орын ауыстыруы кезіндегі электр өрісінің жұмысы; потенциал; электр өрісінің потенциалдар айырымы; эквипотенциал беттер; біртекті электр өрісі үшін кернеулік пен потенциалдар айырымы арасындағы

байланыс; электр өрісіндегі өткізгіштер мен диэлектриктер; электр сыйымдылығы; конденсаторлар; конденсаторларды жалғау; электр өрісінің энергиясы;

Практикалық жұмыстар: сапалық және мәтінді есептер шығару.

12) "Тұрақты ток". Электр тогы; тізбек бөлігіне арналған Ом заңы; өткізгіштерді аралас жалғау; ток көзінің электр қозғаушы күші мен ішкі кедергісі; толық тізбек үшін Ом заңы; Кирхгоф заңдары; электр тогының жұмысы мен қуаты; Джоуль – Ленц заңы; ток көзінің пайдалы әсер коэффициенті;

№6 Зертханалық жұмыс: өткізгіштерді аралас жалғауды оқып үйрену;

№7 Зертханалық жұмыс: ток көзінің электр қозғаушы күші мен ішкі кедергісін анықтау;

Практикалық жұмыстар: сапалық және мәтінді есептер шығару.

13) "Өртүрлі ортадағы электр тогы". Металдардағы электр тогы; асқын өткізгіштік; жартылай өткізгіштердегі электр тогы; жартылай өткізгішті құралдар; электролит ерітінділеріндегі және балқыламалардағы электр тогы; электролиз заңы; газдардағы электр тогы; вакуумдегі электр тогы; электронды-сәулелік түтікше;

№ 8 Зертханалық жұмыс: шамның қыл сымның, резистордың және жартылай өткізгішті диодтың вольт-амперлік сипаттамасы;

№ 9 Зертханалық жұмыс: Бір валентті ионның электр зарядын өлшеу;

Практикалық жұмыстар: сапалық және мәтінді есептер шығару.

14) "Магнит өрісі". Магнит өрісі; тогы бар өткізгіштің өзара әрекеттесуі, Ампер тәжірибелері; магнит индукция векторы; дөңгелек және шексіз түзу тогы бар өткізгіштердің индукциясы; бұрғы ережесі; Ампер күші, сол қолы ережесі; Лоренц күші; магнит өрісіндегі зарядталған бөлшектердің қозғалысы; заттың магниттік қасиеттері; кюри температурасы;

Практикалық жұмыстар: сапалық және мәтінді есептер шығару.

15) "Электромагниттік индукция". Ампер күшінің жұмысы; магнит ағыны; электромагниттік индукция құбылысы; электромагниттік индукция заңы; Ленц ережесі; өздік индукция; индуктивтілік; магнит өрісінің энергиясы; электр қозғалтқыш және тұрақты токтың электр генераторы.

Практикалық жұмыстар: сапалық және мәтінді есептер шығару.

17. Оқу пәнінің 11-сыныптағы базалық білім мазмұны:

1) "Механикалық тербелістер". Гармоникалық тербелістердің теңдеулері мен графиктері.

2) "Электромагниттік тербелістер". Еркін және еріксіз электромагниттік тербелістер; механикалық тербелістер мен электромагниттік тербелістер арасындағы ұқсастық.

Практикалық жұмыстар: эксперименталдық және мазмұндық есептерді шығару; электромагниттік тербелістерді компьютерлік модельдеу; тербелмелі контурдың әртүрлі параметрлері үшін электрлік тербелістер кезіндегі кернеудің және ток күшінің, электр және магнит энергиясының уақытқа тәуелділігін компьютерлік модельдеу.

3) "Айнымалы ток". Айнымалы ток генераторы; еріксіз электромагниттік тербелістер; айнымалы ток; айнымалы ток тізбегінде активті және реактивті кедергі; активті және реактивті кедергілерден тұратын айнымалы токтың тізбектелген электр тізбегі үшін Ом заңы; айнымалы ток тізбегіндегі қуат; электр тізбегіндегі кернеу резонансы; Қазақстандағы және дүние жүзіндегі электр энергиясын өндіру және қолдану;

№ 1 Зертханалық жұмыс: трансформатор орамасындағы орам санын анықтау;

Практикалық жұмыстар: сапалық және мәтінді есептер шығару.

4) "Толқындық қозғалыс". Серпімді механикалық толқындар; бойлық және тұрғын толқындардың теңдеуі; механикалық толқындардың таралуы; механикалық толқындардың интерференциясы; Гюйгенс принципі; механикалық толқындардың дифракциясы;

№ 2 Зертханалық жұмыс: ауадағы дыбыс жылдамдығын анықтау.

5) "Электромагниттік толқындар". Электромагниттік толқындардың жұтылуы мен шығарылуы; радиобайланыс; детекторлы радиоқабылдағыш; аналогты-сандық түрлендірулер; байланыс арналары; байланыс құралдары;

Практикалық жұмыстар: эксперименттік есептерді шығару; электромагниттік толқындарды компьютерлік модельдеу және олардың қасиеттерін зерделеу.

6) "Толқындық оптика". Жарықтың электромагниттік табиғаты; жарықтың жылдамдығы; жарықтың дисперсиясы; жарықтың интерференциясы; жарықтың дифракциясы; дифракциялық торлар; жарықтың поляризациясы;

№ 3 Зертханалық жұмыс: дифракциялық тордың көмегімен жарықтың толқын ұзындығын анықтау;

№ 4 Зертханалық жұмыс: жарықтың интерференциясын, дифракциясын және поляризациясын бақылау;

Практикалық жұмыстар: эксперименталдық және мазмұндық есептерді шығару; компьютерлік модельдеу (жарықтың интерференциясы мен дифракциясы).

7) "Геометриялық оптика". Гюйгенс принципі; жарықтың шағылу заңы; жазық және сфералық айналар; жарықтың сыну заңы; толық ішкі шағылу; линзалар жүйесінде кескін салу; жұқа линза формуласы; оптикалық құралдар;

№ 5 Зертханалық жұмыс: шынының сыну көрсеткішін анықтау;

Практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару; ойыс айнаға түскен және шағылған стандартты сәулелердің жүрісі; жинағыш және шашыратқыш линзадағы негізгі сәулелердің жүрісі; көз бен фотоаппараттың оптикалық жүйелерін салыстыру.

8) "Салыстырмалы теорияның элементтері". Салыстырмалы теорияның постулаттары; Лоренц түрлендірулері; энергия; релятивистік динамикадағы импульс және масса; материалдық дене үшін энергия мен массаның байланыс заңы;

9) "Атомдық және кванттық физика". Сәулеленудің түрлері; спектрлер; спектрлік құралдар; спектрлік анализ; инфрақызыл және ультракүлгін сәулелену; рентген сәулелері; жылулық сәулелену; Стефан –Больцман және Винн заңдары; ультракүлгін апаты; Планк формуласы; фотондар; фотоэффект; электромагниттік сәулелену шкаласы фотоэффектіні қолдану; жарық қысымы; жарықтың химиялық әсері; рентгендік сәулелену; жарықтың корпускулярлық-толқындық табиғатының біртұтастығы; альфа бөлшектің шашырауы бойынша Резерфорд тәжірибесі; Бор постулаттары; Франк және Герц тәжірибелері; сызықты емес оптика туралы түсінік; лазерлер; бөлшектің толқындық қасиеттері; Бор теориясының қиыншылығы; де Бройль толқындары;

№ 6 Зертханалық жұмыс: сәулеленудің тұтас және сызықтық спектрлерін бақылау;

Практикалық жұмыстар: эксперименттік және мазмұндық есептерді шығару; Майкельсон және Морли тәжірибесін компьютерлік моделдеу.

10) "Атом ядросның физикасы". Табиғи радиоактивтілік; радиоактивті ыдырау заңы; атомдық ядро; ядроның нуклондық моделі; изотоптар; ядродағы нуклондардың байланыс энергиясы; ядролық реакциялар; жасанды радиоактивтілік; ауыр ядролардың бөлінуі; тізбекті ядролық реакция; сындық масса; радиоактивті сәулелердің биологиялық әсері; радиациядан қорғану; ядролық реактор; ядролық энергетика; термоядролық реакциялар;

№ 7 Зертханалық жұмыс: дайын сурет бойынша зарядталған бөлшектердің траектерін оқып үйрену;

11) "Нанотехнология және наноматериалдар". Нанотехнологияның негізгі жетістіктері, өзекті мәселелер және даму кезеңдері; наноматериалдар.

12) "Космология". Жұлдыздар әлемі; жұлдызға дейінгі қашықтық; айнымалы жұлдыздар; Күн-Жер байланыстары; жұлдыздардың планеталық жүйелері; Жер топтарындағы планеталар және гигант-планеталар; Күн жүйесіндегі кіші денелер; біздің Галактика; басқа Галактикалардың ашылуы; квазарлар; Үлкен жарылыс теориясы; қызыл ығысу және Галактикаға дейінгі қашықтықты анықтау; Әлемнің ұлғаюы; Әлемнің эволюциясының негізгі кезеңдері; әлемнің моделдері; өмір және Әлем туралы ойлар; адамзаттың космостық болашағы және космосты игеру.

3-тарау. Оқу мақсаттарының жүйесі

18. Бағдарламада "оқу мақсаттары" төрт саннан тұратын кодтық белгімен белгіленді. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сандар бөлім және бөлімше ретін, төртінші сан бөлімшедегі оқу мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 10.2.1.4. кодында "10" – сынып, "2.1" – екінші бөлімнің бірінші бөлімшесі, "4" – оқу мақсатының реттік саны.

19. Білім алушылар білуі тиіс:

Бөлімшелер	10-сынып	11-сынып
1.1 Кинематика	10.1.1.1 - қазіргі заманғы физиканың рөлі туралы пікірін айту және өз пікірін дәлелдеу	
	10.1.1.2 - жүйелік және кездейсоқ қателіктерді ажырата білу	
	10.1.1.3 - тәуелсіз, тәуелді және тұрақты физикалық шамаларды анықтау	
	10.1.1.4 - физикалық шамалардың өлшеу дәлдігін ескере отырып, эксперименттік зерттеудің соңғы нәтижесін жазу	
	10.1.1.5 - жылдамдықтың уақытқа тәуелділігі графигін пайдалана отырып, теңдемелі қозғалыс кезіндегі орын ауыстыру формуласын қорытып шығару	
	10.1.1.6 - сандық және графикалық есептерді шығаруда кинематика теңдеулерін қолдану	
	10.1.1.7- инварианты және салыстырмалы физикалық шамаларды ажырату	
	10.1.1.8 - жылдамдықтарды қосу мен орын ауыстыруды қосудың классикалық заңын есеп шығаруда қолдану	
	10.1.1.9 - қисықсыздықты қозғалыс кезіндегі траекторияның қисықтық радиусын, дененің тангенциалды, центрге тартқыш және толық үдеуін анықтау	
	10.1.1.10 - көкжиекке бұрыш жасай	

	лақтырылған дененің қозғалысы кезіндегі кинематикалық шамаларын анықтау	
	10.1.1.11 - көкжиекке бұрыш жасай лақтырылған дененің қозғалыс траекториясын зерттеу	
1.2 Динамика	10.1.2.1 - бірнеше күштің әрекетінен болатын дененің қозғалысына есеп шығарудың алгоритмдерін құру	
	10.1.2.2 - инертті масса мен гравитациялық массаның физикалық мағынасын түсіндіру	
	10.1.2.3 - материалдық нүктенің гравитациялық өріс кернеулігі мен потенциалының қашықтыққа тәуелділік графигін түсіндіру	
	10.1.2.4 - бүкіл әлемдік тартылыс заңын есептер шығаруда қолдану	
	10.1.2.5 - материалдық дененің инерция моментін есептеу үшін Штейнер теоремасын қолдану	
	10.1.2.6 - айналмалы қозғалыс динамикасының негізгі теңдеуін есеп шығаруда қолдану	
	10.1.2.7 - айналмалы және ілгерілемелі қозғалысты сипаттайтын физикалық шамалардың арасындағы сәйкестікті жүргізу	
	10.1.2.8 - дененің инерция моментін тәжірибелік әдіспен анықтау	
1.3 Статика	10.1.3.1 - абсолют қатты дененің және денелер жүйесінің массалар центрін анықтау	
	10.1.3.2 - әртүрлі тепе-теңдікті түсіндіру кезінде себеп-салдар байланысын орнату	
	10.1.3.3 - күштерді қосудың заңдылығын эксперименттік тексеру және күш шамасын тәжірибелік жолмен анықтау	
1.4. Сақталу заңдары	10.1.4.1 - сақталу заңдарын сандық және эксперименттік есептерді шығаруда қолдану	
1.5. Сұйықтар мен газдардың механикасы	10.1.5.1 - сұйықтар мен газдардың ламинарлық және турбуленттік ағыстарын сипаттау	
	10.1.5.2 - үзіліссіздік теңдеуі мен Бернулли теңдеуін эксперименттік, сандық және сапалық есептерді шығаруда қолдану	
	10.1.5.3 - Торричелли теңдеуін	

	эксперименттік, сандық және сапалық есептерді шығаруда қолдану	
	10.1.5.4 - эксперименттің нәтижесіне әсер етуші факторларды анықтау және нәтижені жақсартудың жолдарын ұсыну	
2.1 Молекулалық кинетикалық теорияның негіздері	10.2.1.1 - температура мен молекулалардың ілгерілемелі қозғалысының орташа кинетикалық энергиясының байланысын сипаттау	
	10.2.1.2 - идеал газ моделін сипаттау	
	10.2.1.3- молекулалық кинетикалық теорияның негізгі теңдеуін есептер шығаруда қолдану	
2.2 Газ заңдары	10.2.2.1 - идеал газ күйінің негізгі теңдеуін есептер шығаруда қолдану	
	10.2.2.2 - тұрақты температура кезінде қысымның газ көлеміне тәуелділігін зерттеу(Бойль-Мариотт заңы)	
	10.2.2.3 - тұрақты қысым кезінде газ көлемінің температураға тәуелділігін зерттеу (Гей-Люссак заңы)	
	10.2.2.4 - тұрақты көлем кезінде қысымның газ температурасына тәуелділігін зерттеу (Шарль заңы)	
	10.2.2.5 - газ заңдарын сандық және графикалық есептер шығаруда қолдану	
2.3 Термодинамика негіздері	10.2.3.1 - бір атомды және екі атомды идеал газдың ішкі энергиясының формуласын есептер шығаруда қолдану	
	10.2.3.2 - термодинамиканың бірінші заңын изопрцестерге және адиабаталық процеске қолдану	
	10.2.3.3 - идеал жылу қозғалтқышы үшін Карно циклін сипаттау	
	10.2.3.4 - жылу қозғалтқышының пайдалы әсер коэффициенті формуласын есептерді шығаруда қолдану	
2.4 Сұйық және қатты денелер	10.2.4.1 - гигрометрдің және психрометрдің көмегімен ауаның салыстырмалы ылғалдылығын анықтау	
	10.2.4.2 - сұйықтың беттік керілу коэффициентін әртүрлі тәсілдермен анықтау	
	10.2.4.3 - әртүрлі қатты денелер мысалында кристалдық және аморфты денелердің құрылымын ажырату	

	10.2.4.4 - серпімді деформация кезіндегі Юнг модулін анықтау	
3.1 Электростатика	10.3.1.1 - электр зарядының сақталу заңы мен Кулон заңын есептер шығаруда қолдану	
	10.3.1.2 - суперпозиция принципін электр өрісінің қорытқы кернеулігін анықтау үшін пайдалану	
	10.3.1.3 - зарядталған жазықтықтың, шардың, сфераның және шексіз жіптің электр өрісінің кернеулігін анықтау үшін Гаусс теоремасын қолдану	
	10.3.1.4 - нүктелік зарядтың электр өрісінің потенциалы мен жұмысын есептеу	
	10.3.1.5 - электростатикалық өрісте күшті және энергетикалық сипаттамаларды байланыстыратын формуланы есептер шығаруда қолдану	
	10.3.1.6 - гравитациялық және электростатикалық өрістерде күшті және энергетикалық сипаттамаларды салыстыру	
	10.3.1.7 - диэлектриктердегі поляризация құбылысы мен өткізгіштердегі электростатикалық индукция құбылысына салыстырмалы талдау жасау	
	10.3.1.8 - конденсатор сыйымдылығының оның параметрлеріне тәуелділігін зерттеу	
	10.3.1.9 - конденсаторларды тізбектей және параллель жалғау формулаларын есеп шығаруда	
	10.3.1.10 - электр өрісінің энергиясын есептеу;	
3.2 Тұрақты ток	10.3.2.1 - аралас жалғанған өткізгіштерден тұратын тізбек бөлігі үшін Ом заңын қолдану	
	10.3.2.2 - өткізгіштерді аралас жалғауды зерттеу	
	10.3.2.3 - электр қозғаушы күші мен кернеу көзінің әртүрлі жұмыс режиміндегі (жұмыстық, бос жүріс, қысқа тұйықталу) байланысын зерттеу	
	10.3.2.4 - толық тізбек үшін Ом заңын қолдану	
	10.3.2.5 - эксперимент арқылы ток көзінің электр қозғаушы күші мен ішкі кедергісін анықтау	

	10.3.2.6 - тармақталған электр тізбегіне Кирхгоф заңын қолдану	
	10.3.2.7 - электр тогының жұмысы, қуаты және ток көзінің пайдалы әсер коэффициентінің формулаларын есептер шығаруда қолдану	
3.3 Өртүрлі ортадағы электр тогы	10.3.3.1 - металдардағы электр тогын сипаттау және кедергінің температураға тәуелділігін талдау	
	10.3.3.2 - жоғары температурада асқын өткізгішті материалдарды алудың келешегін талқылау	
	10.3.3.3-жартылай өткізгіштердегі электр тогын сипаттау және жартылай өткізгіш құралдарын қолдану принципін түсіндіру	
	10.3.3.4-шамның қылсымының, резистордың және жартылай өткізгіш диодтың вольт-амперлік сипаттамасын зерттеу	
	10.3.3.5 - электролиттердегі электр тогын сипаттау және электролиз заңын есептер шығаруда қолдану	
	10.3.3.6 - электролиз үдерісіндегі электронның зарядын эксперимент арқылы анықтау	
	10.3.3.7 - газдардағы және вакуумдағы электр тогын сипаттау	
	10.3.3.8 - электронды-сәулелік түтікшенің жұмыс істеу принципін және қолданылуын түсіндіру	
3.4 Магнит өрісі	10.3.4.1 - магнит индукция векторының физикалық мағынасын заманауи техниканың жетістіктері мен есептер шығару арқылы түсіндіру	
	10.3.4.2 - электр өлшеуіш құралдардың, электр қозғалтқыштың жұмыс істеу принципін түсіндіру	
	10.3.4.3 - токомак, циклотрон, андронды коллайдер, магниттік тордың жұмыс істеу принципін талдау және поляр шұғыласының табиғатын түсіндіру	
	10.3.4.4 - зарядталған бөлшектердің қозғалысына магнит өрісінің әсерін зерттеу	
	10.3.4.5 - заттың магниттік қасиеттері бойынша топтастыру және олардың қолдану аймағын анықтау	
	10.3.4.6 - магниттік	

	материалдарды(неодим магниттер, датчиктер, сейсмометрлер, металл іздегіш) заманауи қолдану аймағын және олардың қолдану үрдісін талқылау	
3.5 Электромагниттік индукция	10.3.5.1 - электромагниттік құралдардың (электромагниттік реле, генератор, трансформатор) жұмыс істеу принципін зерттеу	
	10.3.5.2 - электромагниттік индукция заңын есептер шығаруда қолдану	
	10.3.5.3 - механикалық және магнит өрісінің энергиялары арасындағы сәйкестікті жүргізу	
	10.3.5.4 - қолданыстағы электрқозғалтқыштың моделін зерттеу және Фарадей заңы мен Ленц ережесін қолданып алынған нәтижелерді пайдалана отырып дәлелді түрде түсіндіру	
4.1 Механикалық тербелістер		11.4.1.1 - эксперименттік, аналитикалық және графикалық тәсілмен гармоникалық тербелісті $x(t)$, $v(t)$, $a(t)$ зерттеу
4.2 Электромагниттік тербелістер		11.4.2.1 - еркін және еріксіз тербелістердің пайда болу шарттарын сипаттау
		11.4.2.2 - механикалық тербелістер мен электромагниттік тербелістерді сәйкестендіру
		11.4.2.3 - компьютерлік моделдеу арқылы заряд пен ток күшінің уақытқа тәуелді графиктерін зерттеу
4.3 Айнымалы ток		11.4.3.1 - генератор моделін қолданып, айнымалы ток генераторының жұмыс істеу принципін зерттеу
		11.4.3.2 - физикалық шамаларды (период, жиілік, кернеу, ток күші мен электр қозғаушы күшінің максималды және әсерлік мәндері) қолданып, айнымалы токты сипаттау
		11.4.3.3 - синусоидалы айнымалы ток немесе кернеуді гармоникалық функция түрінде көрсете алу
		11.4.3.4 - айнымалы ток тізбегінде тек активті жүктеме кезінде(резистор) фаза ығысуын сипаттау
		11.4.3.5 - айнымалы ток тізбегінде реактивті жүктемелер кезінде (катушка, конденсатор) фаза ығысуын сипаттау
		11.4.3.6 - R, L, C -дан тұратын айнымалы токтың тізбектелген электр тізбегін есептеу
		11.4.3.7 - айнымалы токтың активті және реактивті қуат ұғымының физикалық мағынасын түсіндіру

		11.4.3.8 - векторлық диаграмма салу арқылы қуат коэффициентін анықтау
		11.4.3.9 - резонанс шартын түсіндіру және оның қолданылуына мысал келтіру;
		11.4.3.10 - резонанстық жиілікті есептеу
		11.4.3.11 - қуат формуласының негізінде трансформатордың жұмыс істеу принципін талдау
		11.4.3.12 - электр энергиясын тасымалдау үшін жоғары кернеудегі айнымалы токтың экономикалық артықшылықтарын түсіндіру
		11.4.3.13 - трансформатор орамасындағы орам санын эксперимент арқылы анықтау;
		11.4.3.14 - Қазақстандағы электр энергиясы көздерінің артықшылықтары мен кемшіліктерін бағалау
5.1 Толқындық қозғалыс		11.5.1.1 - ауадағы тұрғын дыбыс толқындарының пайда болуын зерттеу
		11.5.1.2 - графикалық әдісті қолданып түйіндер мен шоғырларды анықтау және тұрғын толқындардың пайда болуын түсіндіру
		11.5.1.3 - судың бетінде екі көзде пайда болған интерференцияны зерттеу
		11.5.1.4 - Гюйгенс принципін және механикалық толқындарда дифракциялық көріністі бақылаудың шарттарын түсіндіру
5.2 Электромагниттік толқындар		11.5.2.1 - электромагниттік толқындардың пайда болу шарттарын түсіндіру және олардың қасиеттерін сипаттау
		11.5.2.2 - жоғары жиілікті электромагниттік тербелістердің модуляциясы мен детекторлауды сипаттау
		11.5.2.3 - амплитудалық (АМ) және жиіліктік (FM) модуляцияны ажырату
		11.5.2.4 - детекторлы радиоқабылдағыштың жұмыс істеу принципін түсіндіру
		11.5.2.5 - аналогтықпен салыстырғанда сандық форматтағы сигналды берудің артықшылықтарын түсіндіру
		11.5.2.6 - байланыс құралдарын жүйелеу және оларды жетілдірудің жолдарын ұсыну
6.1 Толқындық оптика		11.6.1.1 - жарық жылдамдығын анықтаудың зертханалық және астрономиялық әдістерін түсіндіру
		11.6.1.2 - призма арқылы өткен кездегі ақ жарықтың жіктелуін түсіндіру

		11.6.1.3 - механикалық және жарық толқындарының интерференциялық көріністеріне салыстырмалы талдау жүргізу
		11.6.1.4 - жұқа пленкаға түскен және шағылған жарықтардан пайда болған интерференциялық максимумдар мен минимумдарды бақылау шарттарын анықтау
		11.6.1.5 - Френель теориясын қолданып, қылдан, саңылаулардан, дөңгелек саңылаудан пайда болған дифракциялық көріністерді түсіндіру
		11.6.1.6 - жарықтың толқын ұзындығын дифракциялық тордың көмегімен эксперимент арқылы анықтау
		11.6.1.7 - жарықтың интерференция, дифракция және поляризация құбылысын талдай отырып, эксперимент арқылы жарықтың электромагниттік табиғатын дәлелдеу
6.2 Геометриялық оптика		11.6.2.1 - Гюйгенс принципінің көмегімен жарықтың шағылу заңын түсіндіру
		11.6.2.2 - сфералық айнадағы сәуленің жолын салу және сфералық айнаның формуласын есептер шығаруда қолдану
		11.6.2.3 - Гюйгенс принципінің көмегімен жарықтың сыну заңын түсіндіру
		11.6.2.4 - жарық сигналдарын тасымалдауда оптогалшықты технологияның артықшылығын түсіндіру
		11.6.2.5 - шынының сыну көрсеткішін эксперименттік жолмен анықтау және экспериментті жақсартудың жолдарын ұсыну
		11.6.2.6 - линзалар жүйесінде сәулелердің жолын салу;
		11.6.2.7 - әртүрлі радиустағы екі сфералық беттен тұратын жұқа линзаның формуласын есептер шығаруда қолдану
		11.6.2.8 - телескоп, микроскоп және лупадағы сәуленің жолын салу және түсіндіру
7.1 Салыстырмалы теорияның элементтері		11.7.1.1 - Галилейдің салыстырмалы принципі мен Эйнштейннің салыстырмалы принципінің сәйкестендіру
		11.7.1.2 - Эйнштейн постулаттары мен Лоренц түрлендірулерін есептер шығаруда қолдана отырып, релятивистік эффектіні түсіндіру
		11.7.1.3 - зарядталған бөлшектердің үдеткіштерінің жұмыс істеу принципін, оларда орын алатын релятивистік эффектіні ескере отырып түсіндіру
8.1 Атомдық		11.8.1.1 - сәулеленудің көздері мен түрлерін

және кванттық физика		топтастыру
		11.8.1.2 - спектрлік құралдардың жұмыс істеу принципін және олардың қолданылуын сипаттау
		11.8.1.3 - электромагниттік сәулелену, олардың табиғатта пайда болуы мен затпен өзара әрекеттесуін ажырату
		11.8.1.4 - Стефан-Больцман, Винн заңдарын және Планк формуласын ультракүлгін апаттын негіздеу және абсолют қара дененің жылулық сәулеленуін сипаттау үшін қолдану
		11.8.1.5 - фотоэффектінің табиғатын түсіндіру және оны қолдануға мысалдар келтіру
		11.8.1.6 - фотоэффектінің заңдары мен Эйнштейн теңдеуін есеп шығаруда қолдану
		11.8.1.7 - жарықтың кванттық теориясы негізінде жарық қысымының табиғатын түсіндіру
		11.8.1.8 - фотосинтез және фотография үдерісін мысалға келтіре отырып, жарықтың химиялық әсерін сипаттау
		11.8.1.9 - компьютерлік және магниттік-резонанстық томографияны салыстыру
		11.8.1.10 - электромагниттік сәулеленудің корпускулярлық-толқындық табиғатының дәлелдейтін мысалдар келтіру
		11.8.1.11 - жарықтың корпускулалық – толқындық теориясын пайдаланып, табиғат заңдарының ғылыми даму тарихы туралы пікір айту
		11.8.1.12 - атомның планетарлық моделін альфа бөлшектің ыдырауы бойынша Резерфорд тәжірибесіне сүйене отырып негіздеу
		11.8.1.13 - бор постулаттарына сүйеніп атомның орнықты күйінің шартын түсіндіру
		11.8.1.14 - сутегі атомының энергетикалық құрылымына сүйене отырып, сызықтық спектрдің табиғатын түсіндіру
		11.8.1.15 - лазер құрылымын және әсер ету принципін түсіндіру
		11.8.1.16 - голографияның даму кезеңдерін талқылау
		11.8.1.17 - элементар бөлшектердің толқындық табиғатының пайда болуы мен практикада қолданылуына мысалдар келтіру
		11.8.1.18 - де Бройль толқын ұзындығының формуласын есептер шығаруда қолдану
		11.8.1.19 - де Бройль болжамын түсіндіру

8.2 Атом ядросының физикасы		11.8.2.1 - радиоактивті ыдырау заңы негізінде ядролық қалдықтармен аймақтың зақымдануының ұзаққа созылу себептерін түсіндіру
		11.8.2.2 - радиоактивті ыдыраудың формуласын есептер шығаруда қолдану
		11.8.2.3 - атомдық ядроның байланыс энергиясын есептеу және меншікті байланыс энергиясының ядроның массалық санына тәуелділігін түсіндіру
		11.8.2.4 - ядролық реакцияны жазу кезінде массалық және зарядтық санның сақталу заңын қолдану
		11.8.2.5 - ядролық синтездің және табиғи радиоактивтіліктің табиғатын түсіну
		11.8.2.6 - магнит өрісіндегі зарядталған бөлшектердің қозғалыс сипатын түсіндіру
		11.8.2.7 - α , β және γ сәулелерінің табиғатын, қасиеттерін және биологиялық әсерін түсіндіру
		11.8.2.8 - ядролық реакторлардың құрылысы мен жұмыс істеу принципін сипаттау
		11.8.2.9 - ядролық энергетиканың даму кезеңдерін талқылау
9.1 Нанотехнология және наноматериалдар		11.9.1.1 - наноматериалдардың физикалық қасиеттерін және оларды алудың жолдарын түсіндіру
		11.9.2.2 - нанотехнологияның қолданылуын талқылау
10.1 Космология		11.10.1.1 - жұлдыздардың басты спектрлік класын сипаттау
		11.10.1.2 - көрінерлік жұлдыздық шама және абсолют жұлдыздық шама ұғымдарын ажырату
		11.10.1.3 - көрінерлік және абсолют жұлдыздық шаманы анықтау үшін формулаларды қолдану
		11.10.1.4 - Күннің сәулеленуін сипаттау үшін Стефан-Больцман және Винн заңдарын қолдану
		11.10.1.5 - Жұлдыздар эволюциясын түсіндіру үшін Герцшпрунг-Рассель диаграммасын қолдану
		11.10.1.6 - кара құрдымдар, нейтронды жұлдыздар және аса жаңа жұлдыздардың қасиеттерін сипаттау
		11.10.1.7 - ара қашықтықты анықтау үшін, "карапайым май шамдар" әдісін пайдалануды сипаттау
		11.10.1.8 - Әлемнің жеделдеуі мен кара энергия туралы пікірталасты талқылау
		11.10.1.9 - берілген астрономиялық бақылауларға сүйене отырып, Әлемнің жеделдеуі туралы

		болжамды талқылау
		11.10.1.10 - Хаббл заңын қолданып, Әлемнің жасын бағалай алу
		11.10.1.11 - микротолқынды фондық сәулелену туралы ақпаратты қолданып, Үлкен Жарылыс теориясын түсіндіру
Бөлімшелер	10-сынып	11-сынып
1.1 Кинематика	10.1.1.1 - қазіргі заманғы физиканың рөлі туралы пікірін айту және өз пікірін дәлелдеу	
	10.1.1.2 - жүйелік және кездейсоқ қателіктерді ажырата білу	
	10.1.1.3 - тәуелсіз, тәуелді және тұрақты физикалық шамаларды анықтау	
	10.1.1.4 - физикалық шамалардың өлшеу дәлдігін ескере отырып, эксперименттік зерттеудің соңғы нәтижесін жазу	
	10.1.1.5 - жылдамдықтың уақытқа тәуелділігі графигін пайдалана отырып, теңүдемелі қозғалыс кезіндегі орын ауыстыру формуласын қорытып шығару	
	10.1.1.6 - сандық және графиктік есептерді шығаруда кинематика теңдеулерін қолдану	
	10.1.1.7- инварианты және салыстырмалы физикалық шамаларды ажырату	
	10.1.1.8 - жылдамдықтарды қосу мен орын ауыстыруды қосудың классикалық заңын есеп шығаруда қолдану	
	10.1.1.9 - қисықсызқты қозғалыс кезіндегі траекторияның қисықтық радиусын, дененің тангенциалды, центрге тартқыш және толық үдеуін анықтау	
	10.1.1.10 - көкжиекке бұрыш жасай лақтырылған дененің қозғалысы кезіндегі кинематикалық шамаларын анықтау	
	10.1.1.11 - көкжиекке бұрыш жасай лақтырылған дененің қозғалыс траекториясын зерттеу	
1.2 Динамика	10.1.2.1 - бірнеше күштің әрекетінен болатын дененің қозғалысына есеп шығарудың алгоритмдерін құру	
	10.1.2.2 - инертті масса мен гравитациялық массаның физикалық мағынасын түсіндіру	
	10.1.2.3 - материалдық нүктенің гравитациялық өріс кернеулігі мен	

	потенциалының қашықтыққа тәуелділік графигін түсіндіру	
	10.1.2.4 - бүкіл әлемдік тартылыс заңын есептер шығаруда қолдану	
	10.1.2.5 - материалдық дененің инерция моментін есептеу үшін Штейнер теоремасын қолдану	
	10.1.2.6 - айналмалы қозғалыс динамикасының негізгі теңдеуін есеп шығаруда қолдану	
	10.1.2.7 - айналмалы және ілгерілемелі қозғалысты сипаттайтын физикалық шамалардың арасындағы сәйкестікті жүргізу	
	10.1.2.8 - дененің инерция моментін тәжірибелік әдіспен анықтау	
1.3 Статика	10.1.3.1 - абсолют қатты дененің және денелер жүйесінің массалар центрін анықтау	
	10.1.3.2 - әртүрлі тепе-теңдікті түсіндіру кезінде себеп-салдар байланысын орнату	
	10.1.3.3 - күштерді қосудың заңдылығын эксперименттік тексеру және күш шамасын тәжірибелік жолмен анықтау	
1.4. Сақталу заңдары	10.1.4.1 - сақталу заңдарын сандық және эксперименттік есептерді шығаруда қолдану	
1.5. Сұйықтар мен газдардың механикасы	10.1.5.1 - сұйықтар мен газдардың ламинарлық және турбуленттік ағыстарын сипаттау	
	10.1.5.2 - үзіліссіздік теңдеуі мен Бернулли теңдеуін эксперименттік, сандық және сапалық есептерді шығаруда қолдану	
	10.1.5.3 - Торричелли теңдеуін эксперименттік, сандық және сапалық есептерді шығаруда қолдану	
	10.1.5.4 - эксперименттің нәтижесіне әсер етуші факторларды анықтау және нәтижені жақсартудың жолдарын ұсыну	
2.1 Молекулалық кинетикалық теорияның негіздері	10.2.1.1 - температура мен молекулалардың ілгерілемелі қозғалысының орташа кинетикалық энергиясының байланысын сипаттау	
	10.2.1.2 - идеал газ моделін сипаттау	
	10.2.1.3- молекулалық кинетикалық теорияның негізгі теңдеуін есептер	

	шығаруда қолдану	
2.2 Газ заңдары	10.2.2.1 - идеал газ күйінің негізгі теңдеуін есептер шығаруда қолдану	
	10.2.2.2 - тұрақты температура кезінде қысымның газ көлеміне тәуелділігін зерттеу(Бойль-Мариотт заңы)	
	10.2.2.3 - тұрақты қысым кезінде газ көлемінің температураға тәуелділігін зерттеу (Гей-Люссак заңы)	
	10.2.2.4 - тұрақты көлем кезінде қысымның газ температурасына тәуелділігін зерттеу(Шарль заңы)	
	10.2.2.5 - газ заңдарын сандық және графиктік есептер шығаруда қолдану	
2.3 Термодинамика негіздері	10.2.3.1 - бір атомды және екі атомды идеал газдың ішкі энергиясының формуласын есептер шығаруда қолдану	
	10.2.3.2 - термодинамиканың бірінші заңын изопроецестерге және адиабаталық процеске қолдану	
	10.2.3.3 - идеал жылу қозғалтқышы үшін Карно циклін сипаттау	
	10.2.3.4 - жылу қозғалтқышының пайдалы әсер коэффициенті формуласын есептерді шығаруда қолдану	
2.4 Сұйық және қатты денелер	10.2.4.1 - гигрометрдің және психрометрдің көмегімен ауаның салыстырмалы ылғалдылығын анықтау	
	10.2.4.2 - сұйықтың беттік керілу коэффициентін әртүрлі тәсілдермен анықтау	
	10.2.4.3 - әртүрлі қатты денелер мысалында кристалдық және аморфты денелердің құрылымын ажырату	
	10.2.4.4 - серпімді деформация кезіндегі Юнг модулін анықтау	
3.1 Электростатика	10.3.1.1 - электр зарядының сақталу заңы мен Кулон заңын есептер шығаруда қолдану	
	10.3.1.2 - суперпозиция принципін электр өрісінің қорытқы кернеулігін анықтау үшін пайдалану	
	10.3.1.3 - зарядталған жазықтықтың, шардың, сфераның және шексіз жіптің электр өрісінің кернеулігін анықтау үшін Гаусс теоремасын қолдану	
	10.3.1.4 - нүктелік зарядтың электр өрісінің потенциалы мен жұмысын	

	есептеу	
	10.3.1.5 - электростатикалық өрісте күшті және энергетикалық сипаттамаларды байланыстыратын формуланы есептер шығаруда қолдану	
	10.3.1.6 - гравитациялық және электростатикалық өрістерде күшті және энергетикалық сипаттамаларды салыстыру	
	10.3.1.7 - диэлектриктердегі поляризация құбылысы мен өткізгіштердегі электростатикалық индукция құбылысына салыстырмалы талдау жасау	
	10.3.1.8 - конденсатор сыйымдылығының оның параметрлеріне тәуелділігін зерттеу	
	10.3.1.9 - конденсаторларды тізбектей және параллель жалғау формулаларын есеп шығаруда	
	10.3.1.10 - электр өрісінің энергиясын есептеу	
3.2 Тұрақты ток	10.3.2.1 - аралас жалғанған өткізгіштерден тұратын тізбек бөлігі үшін Ом заңын қолдану	
	10.3.2.2 - өткізгіштерді аралас жалғауды зерттеу	
	10.3.2.3 - электр қозғаушы күші мен кернеу көзінің әртүрлі жұмыс режиміндегі (жұмыстық, бос жүріс, қысқа тұйықталу) байланысын зерттеу	
	10.3.2.4 - толық тізбек үшін Ом заңын қолдану	
	10.3.2.5 - эксперимент арқылы ток көзінің электр қозғаушы күші мен ішкі кедергісін анықтау	
	10.3.2.6 - тармақталған электр тізбегіне Кирхгоф заңын қолдану	
	10.3.2.7 - электр тогының жұмысы, қуаты және ток көзінің пайдалы әсер коэффициентінің формулаларын есептер шығаруда қолдану	
3.3 Өртүрлі ортадағы электр тогы	10.3.3.1 - металдардағы электр тогын сипаттау және кедергінің температураға тәуелділігін талдау	
	10.3.3.2- жоғары температурада асқын өткізгішті материалдарды алудың келешегін талқылау	
	10.3.3.3 - жартылай өткізгіштердегі электр тогын сипаттау және жартылай	

	өткізгіш құралдарын қолдану принципін түсіндіру	
	10.3.3.4 - шамның қылсымының, резистордың және жартылай өткізгіш диодтың вольт-амперлік сипаттамасын зерттеу	
	10.3.3.5 - электролиттердегі электр тогын сипаттау және электролиз заңын есептер шығаруда қолдану	
	10.3.3.6 - электролиз үдерісіндегі электронның зарядын эксперимент арқылы анықтау	
	10.3.3.7 - газдардағы және вакуумдағы электр тогын сипаттау	
	10.3.3.8 - электронды-сәулелік түтікшенің жұмыс істеу принципін және қолданылуын түсіндіру	
3.4 Магнит өрісі	10.3.4.1 - магнит индукция векторының физикалық мағынасын заманауи техниканың жетістіктері мен есептер шығару арқылы түсіндіру	
	10.3.4.2 - электр өлшеуіш құралдардың, электр қозғалтқыштың жұмыс істеу принципін түсіндіру	
	10.3.4.3 - токомак, циклотрон, андронды коллайдер, магниттік тордың жұмыс істеу принципін талдау және поляр шұғыласының табиғатын түсіндіру	
	10.3.4.4 - зарядталған бөлшектердің қозғалысына магнит өрісінің әсерін зерттеу	
	10.3.4.5 - заттың магниттік қасиеттері бойынша топтастыру және олардың қолдану аймағын анықтау	
	10.3.4.6 - магниттік материалдарды(неодим магниттер, датчиктер, сейсмометрлер, металл іздегіш) заманауи қолдану аймағын және олардың қолдану үрдісін талқылау	
3.5 Электромагниттік индукция	10.3.5.1 - электромагниттік құралдардың (электромагниттік реле, генератор, трансформатор) жұмыс істеу принципін зерттеу	
	10.3.5.2 - электромагниттік индукция заңын есептер шығаруда қолдану	
	10.3.5.3 - механикалық және магнит өрісінің энергиялары арасындағы сәйкестікті жүргізу	

	10.3.5.4 - қолданыстағы электрқозғалтқыштың моделін зерттеу және Фарадей заңы мен Ленц ережесін қолданып алынған нәтижелерді пайдалана отырып дәлелді түрде түсіндіру	
4.1 Механикалық тербелістер		11.4.1.1 - эксперименттік, аналитикалық және графикалық тәсілмен гармоникалық тербелісті ($x(t)$, $v(t)$, $a(t)$) зерттеу
4.2 Электромагниттік тербелістер		11.4.2.1 - еркін және еріксіз тербелістердің пайда болу шарттарын сипаттау
		11.4.2.2 - механикалық тербелістер мен электромагниттік тербелістерді сәйкестендіру
		11.4.2.3 - компьютерлік моделдеу арқылы заряд пен ток күшінің уақытқа тәуелді графиктерін зерттеу
4.3 Айнымалы ток		11.4.3.1 - генератор моделін қолданып, айнымалы ток генераторының жұмыс істеу принципін зерттеу
		11.4.3.2 - физикалық шамаларды (период, жиілік, кернеу, ток күші мен электр қозғаушы күшінің максималды және әсерлік мәндері) қолданып, айнымалы токты сипаттау
		11.4.3.3 - синусоидалы айнымалы ток немесе кернеуді гармоникалық функция түрінде көрсете алу
		11.4.3.4 - айнымалы ток тізбегінде тек активті жүктеме кезінде (резистор) фаза ығысуын сипаттау
		11.4.3.5 - айнымалы ток тізбегінде реактивті жүктемелер кезінде (катушка, конденсатор) фаза ығысуын сипаттау
		11.4.3.6 - R, L, C - дан тұратын айнымалы токтың тізбектелген электр тізбегін есептеу
		11.4.3.7 - айнымалы токтың активті және реактивті қуат ұғымының физикалық мағынасын түсіндіру
		11.4.3.8 - векторлық диаграмма салу арқылы қуат коэффициентін анықтау
		11.4.3.9 - резонанс шартын түсіндіру және оның қолданылуына мысал келтіру
		11.4.3.10 - резонанстық жиілікті есептеу
		11.4.3.11 - қуат формуласының негізінде трансформатордың жұмыс істеу принципін талдау
		11.4.3.12 - электр энергиясын тасымалдау үшін жоғары кернеудегі айнымалы токтың экономикалық артықшылықтарын түсіндіру
		11.4.3.13 - трансформатор орамасындағы орам

		санын эксперимент арқылы анықтау
		11.4.3.14 - Қазақстандағы электр энергиясы көздерінің артықшылықтары мен кемшіліктерін бағалау
5.1 Толқындық козғалыс		11.5.1.1 - ауадағы тұрғын дыбыс толқындарының пайда болуын зерттеу
		11.5.1.2 - графикалық әдісті қолданып түйіндер мен шоғырларды анықтау және тұрғын толқындардың пайда болуын түсіндіру
		11.5.1.3 - судың бетінде екі көзде пайда болған интерференцияны зерттеу
		11.5.1.4 - Гюйгенс принципі және механикалық толқындарда дифракциялық көріністі бақылаудың шарттарын түсіндіру
5.2 Электромагниттік толқындар		11.5.2.1 - электромагниттік толқындардың пайда болу шарттарын түсіндіру және олардың қасиеттерін сипаттау
		11.5.2.2 - жоғары жиілікті электромагниттік тербелістердің модуляциясы мен детекторлауды сипаттау
		11.5.2.3 - амплитудалық (АМ) және жиіліктік (FM) модуляцияны ажырату
		11.5.2.4 - детекторлы радиоқабылдағыштың жұмыс істеу принципі түсіндіру
		11.5.2.5 - аналогтікпен салыстырғанда сандық форматтағы сигналды берудің артықшылықтарын түсіндіру
		11.5.2.6 - байланыс құралдарын жүйелеу және оларды жетілдірудің жолдарын ұсыну
6.1 Толқындық оптика		11.6.1.1 - жарық жылдамдығын анықтаудың зертханалық және астрономиялық әдістерін түсіндіру
		11.6.1.2 - призма арқылы өткен кездегі ақ жарықтың жіктелуін түсіндіру
		11.6.1.3 - механикалық және жарық толқындарының интерференциялық көріністеріне салыстырмалы талдау жүргізу
		11.6.1.4 - жұқа пленкаға түскен және шағылған жарықтардан пайда болған интерференциялық максимумдар мен минимумдарды бақылау шарттарын анықтау
		11.6.1.5 - Френель теориясын қолданып, қылдан, саңылаулардан, дөңгелек саңылаудан пайда болған дифракциялық көріністерді түсіндіру
		11.6.1.6 - жарықтың толқын ұзындығын дифракциялық тордың көмегімен эксперимент арқылы анықтау

		11.6.1.7 - жарықтың интерференция, дифракция және поляризация құбылысын талдай отырып, эксперимент арқылы жарықтың электромагниттік табиғатын дәлелдеу
6.2 Геометриялық оптика		11.6.2.1 - Гюйгенс принципінің көмегімен жарықтың шағылу заңын түсіндіру
		11.6.2.2 - сфералық айнадағы сәуленің жолын салу және сфералық айнаның формуласын есептер шығаруда қолдану
		11.6.2.3 - Гюйгенс принципінің көмегімен жарықтың сыну заңын түсіндіру
		11.6.2.4 - жарық сигналдарын тасымалдауда оптоалшықты технологияның артықшылығын түсіндіру
		11.6.2.5 - шынының сыну көрсеткішін эксперименттік жолмен анықтау және экспериментті жақсартудың жолдарын ұсыну
		11.6.2.6 - линзалар жүйесінде сәулелердің жолын салу
		11.6.2.7 - әртүрлі радиустағы екі сфералық беттен тұратын жұқа линзаның формуласын есептер шығаруда қолдану
		11.6.2.8 - телескоп, микроскоп және лупадағы сәуленің жолын салу және түсіндіру
7.1 Салыстырмалы теорияның элементтері		11.7.1.1 - Галилейдің салыстырмалы принципі мен Эйнштейннің салыстырмалы принципін сәйкестендіру
		11.7.1.2 - Эйнштейн постулаттары мен Лоренц түрлендірулерін есептер шығаруда қолдана отырып, релятивистік эффектіні түсіндіру
		11.7.1.3 - зарядталған бөлшектердің үдеткіштерінің жұмыс істеу принципін, оларда орын алатын релятивистік эффектіні ескере отырып түсіндіру
8.1 Атомдық және кванттық физика		11.8.1.1 - сәулеленудің көздері мен түрлерін топтастыру
		11.8.1.2 - спектрлік құралдардың жұмыс істеу принципін және олардың қолданылуын сипаттау
		11.8.1.3 - электромагниттік сәулелену, олардың табиғатта пайда болуы мен затпен өзара әрекеттесуін ажырату
		11.8.1.4 - Стефан-Больцман, Винн заңдарын және Планк формуласын ультракүлгін апаттын негіздеу және абсолют қара дененің жылулық сәулеленуін сипаттау үшін қолдану
		11.8.1.5 - фотоэффектінің табиғатын түсіндіру және оны қолдануға мысалдар келтіру

		11.8.1.6 - фотоэффектінің заңдары мен Эйнштейн теңдеуін есеп шығаруда қолдану
		11.8.1.7 - жарықтың кванттық теориясы негізінде жарық қысымының табиғатын түсіндіру
		11.8.1.8 - фотосинтез және фотография үдерісін мысалға келтіре отырып, жарықтың химиялық әсерін сипаттау
		11.8.1.9 - компьютерлік және магниттік-резонанстық томографияны салыстыру
		11.8.1.10 - электромагнитік сәулеленудің корпускулярлық-толқындық табиғатының дәлелдейтін мысалдар келтіру
		11.8.1.11 - жарықтың корпускулалық-толқындық теориясын пайдаланып, табиғат заңдарының ғылыми даму тарихы туралы пікір айту
		11.8.1.12 - атомның планетарлық моделін альфа бөлшектің ыдырауы бойынша Резерфорд тәжірибесіне сүйене отырып негіздеу
		11.8.1.13 - Бор постулаттарына сүйеніп атомның орнықты күйінің шартын түсіндіру
		11.8.1.14 - сутегі атомының энергетикалық құрылымына сүйене отырып, сызықтық спектрдің табиғатын түсіндіру
		11.8.1.15 - лазер құрылғысын және әсер ету принципін түсіндіру
		11.8.1.16 - голографияның даму кезеңдерін талқылау
		11.8.1.17 - элементар бөлшектердің толқындық табиғатының пайда болуы мен практикада қолданылуына мысалдар келтіру
		11.8.1.18 - де Бройль толқын ұзындығының формуласын есептер шығаруда қолдану;
		11.8.1.19 - де Бройль болжамын түсіндіру
8.2 Атом ядросының физикасы		11.8.2.1 - радиоактивті ыдырау заңы негізінде ядролық қалдықтармен аймақтың зақымдануының ұзаққа созылу себептерін түсіндіру
		11.8.2.2 - радиоактивті ыдыраудың формуласын есептер шығаруда қолдану
		11.8.2.3 - атомдық ядроның байланыс энергиясын есептеу және меншікті байланыс энергиясының ядроның массалық санына тәуелділігін түсіндіру
		11.8.2.4 - ядролық реакцияны жазу кезінде массалық және зарядтық санның сақталу заңын қолдану
		11.8.2.5 - ядролық синтездің және табиғи радиоактивтіліктің табиғатын түсіну

		11.8.2.6 - магнит өрісіндегі зарядталған бөлшектердің қозғалыс сипатын түсіндіру
		11.8.2.7 - α , β және γ сәулелерінің табиғатын, қасиеттерін және биологиялық әсерін түсіндіру
		11.8.2.8 - ядролық реакторлардың құрылысы мен жұмыс істеу принципін сипаттау
		11.8.2.9 - ядролық энергетиканың даму кезеңдерін талқылау
9.1 Нанотехнология және наноматериалдар		11.9.1.1 - наноматериалдардың физикалық қасиеттерін және оларды алудың жолдарын түсіндіру
		11.9.2.2 - нанотехнологияның қолданылуын талқылау
10.1 Космология		11.10.1.1 - жұлдыздардың басты спектрлік класын сипаттау
		11.10.1.2 - көрінерлік жұлдыздық шама және абсолют жұлдыздық шама ұғымдарын ажырату
		11.10.1.3 - көрінерлік және абсолют жұлдыздық шаманы анықтау үшін формулаларды қолдану
		11.10.1.4 - Күннің сәулеленуін сипаттау үшін Стефан-Больцман және Винн заңдарын қолдану
		11.10.1.5 - Жұлдыздар эволюциясын түсіндіру үшін Герцшпрунг-Рассель диаграммасын қолдану
		11.10.1.6 - қара құрдымдар, нейтронды жұлдыздар және аса жаңа жұлдыздардың қасиеттерін сипаттау
		11.10.1.7 - ара қашықтықты анықтау үшін, "қарапайым май шамдар" әдісін пайдалануды сипаттау
		11.10.1.8 - Әлемнің жеделдеуі мен қара энергия туралы пікірталасты талқылау
		11.10.1.9 - берілген астрономиялық бақылауларға сүйене отырып, Әлемнің жеделдеуі туралы болжамды талқылау
		11.10.1.10 - Хаббл заңын қолданып, Әлемнің жасын бағалай алу
		11.10.1.11 - микротолқынды фондық сәулелену туралы ақпаратты қолданып, Үлкен Жарылыс теориясын түсіндіру

20. Осы оқу бағдарламасы жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математикалық бағытындағы 10-11-сыныптары үшін "Физика" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының Ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес жүзеге асырылады.

21. Тоқсандағы бөлімдер және бөлімдер ішіндегі тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математикалық бағытындағы 10-11-сыныптары үшін "Физика" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасына қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математикалық бағытындағы 10-11-сыныптары үшін "Физика" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 10-сынып:

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Тақырыптар/ Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқу мақсаттары
1-тоқсан		
Кинематика	Қазіргі заманғы физиканың рөлі	10.1.1.1 - қазіргі заманғы физиканың рөлі туралы пікір айту және өз пікірін дәлелдеу
	Физикалық шамалардың қателіктері. Өлшеулер нәтижесін № 1 Зертханалық жұмыс "Көлбеу жазықтық бойымен қозғалатын дененің үдеуін анықтау"	10.1.1.2 - жүйелік және кездейсоқ қателіктерді ажырата білу; 10.1.1.3 - тәуелсіз, тәуелді және тұрақты физикалық шамаларды анықтау; 10.1.1.4 - физикалық шамалардың өлшеу дәлдігін ескере отырып, тәжірибелік зерттеудің соңғы нәтижесін жазу
	Теңдемелі қозғалыс кинематикасының негізгі теңдеулері мен ұғымдары	10.1.1.5 - жылдамдықтың уақытқа тәуелділігі графигін пайдалана отырып, теңдемелі қозғалыс кезіндегі орын ауыстыру формуласын қорытып шығару; 10.1.1.6 - сандық және графиктік есептерді шығаруда кинематика теңдеулерін қолдану
	Инвариантты және салыстырмалы физикалық шамалар. Галилейдің салыстырмалылық принципі	10.1.1.7 - инварианты және салыстырмалы физикалық шамаларды ажырату; 10.1.1.8 - жылдамдықтарды қосу мен орын ауыстыруды қосудың классикалық заңын есеп шығаруда қолдану
	Қисық сызықты қозғалыс кинематикасы	10.1.1.9 - қисықсызықты қозғалыс кезіндегі траекторияның қисықтық радиусын, дененің тангенциалды, центрге тартқыш және толық үдеуін анықтау;
	Көкжиекке бұрыш жасай лақтырылған дененің қозғалысы.	10.1.1.10 - көкжиекке бұрыш жасай лақтырылған дененің қозғалысы

	№ 2 Зертханалық жұмыс "Ұшу қашықтығының лақтыру бұрышына тәуелділігін зерттеу"	кезіндегі кинематикалық шамаларын анықтау; 10.1.1.11 - көкжиекке бұрыш жасай лақтырылған дененің қозғалыс траекториясын зерттеу
Динамика	Күштер. Күштерді қосу. Ньютон заңдары	10.1.2.1 - бірнеше күштің әрекетінен болатын дененің қозғалысына есеп шығарудың алгоритмдерін құру
	Бүкіл әлемдік тартылыс заңы	10.1.2.2 - инертті масса мен гравитациялық массаның физикалық мағынасын түсіндіру; 10.1.2.3 - материалдық нүктенің гравитациялық өріс кернеулігі мен потенциалының қашықтыққа тәуелділік графигін түсіндіру; 10.1.2.4 - бүкіл әлемдік тартылыс заңын есептер шығаруда қолдану
	Абсолют қатты дененің инерция моменті	10.1.2.5 - материалдық дененің инерция моментін есептеу үшін Штейнер теоремасын қолдану
	Импульс моменті. Импульс моментінің сақталу заңы және оның кеңістік қасиеттерімен байланысы. Айналмалы қозғалыс динамикасының негізгі теңдеуі	10.1.2.6 - айналмалы қозғалыс динамикасының негізгі теңдеуін есеп шығаруда қолдану; 10.1.2.7 - айналмалы және ілгерілемелі қозғалысты сипаттайтын физикалық шамалардың арасындағы сәйкестікті жүргізу
	№ 3 Зертханалық жұмыс "Көлбеу науамен сырғанайтын дененің қозғалысын оқып үйрену"	10.1.2.8 - дененің инерция моментін тәжірибелік әдіспен анықтау
Статика	Массалар центрі.	10.1.3.1 - абсолют қатты дененің және денелер жүйесінің массалар центрін анықтау
	Тепе-теңдік түрлері.	10.1.3.2 - әртүрлі тепе-теңдікті түсіндіру кезінде себеп-салдар байланысын орнату
	№ 4 Зертханалық жұмыс "Бір-біріне бұрыш жасай бағытталған күштерді қосу"	10.1.3.3 - күштерді қосудың заңдылығын эксперименттік тексеру және күш шамасын тәжірибелік жолмен анықтау
Сақталу заңдары	Механикадағы импульс пен энергияның сақталу заңдары және олардың кеңістік пен уақыттың қасиеттерімен байланысы.	10.1.4.1 - сақталу заңдарын сандық және эксперименттік есептерді шығаруда қолдану
Сұйықтар мен газдардың механикасы	Гидродинамика. Сұйықтар мен газдардың ламинарлық және турбуленттік ағыстары	10.1.5.1 - сұйықтар мен газдардың ламинарлық және турбуленттік ағыстарын сипаттау
	Үзіліссіздік теңдеуі. Бернулли теңдеуі. Көтергіш күш	10.1.5.2 - үзіліссіздік теңдеуі мен Бернулли теңдеуін эксперименттік, сандық және сапалық есептерді

		шығаруда қолдану
	Тұтқыр сұйықтың қозғалысы. Стокс формуласы. Денелерді қапталдай ағу	10.1.5.3 - Торричелли теңдеуін эксперименттік, сандық және сапалық есептерді шығаруда қолдану
	№ 5 Зертханалық жұмыс "Тұтқыр сұйықта қозғалатын кішкентай шардың жылдамдығының оның радиусынан тәуелділігін зерттеу"	10.1.5.4 - эксперименттің нәтижесіне әсер етуші факторларды анықтау және нәтижені жақсартудың жолдарын ұсыну
2-тоқсан		
Молекулалық-кинетикалық теория негіздері	Газдардың молекулалық кинетикалық теориясының негізгі қағидалары және оның тәжірибелік дәлелдемелері. Термодинамикалық жүйелер және термодинамикалық параметрлер. Тепе-теңдік және тепе-теңдік емес күйдегі термодинамикалық жүйе. Температура - зат бөлшектерінің жылулық қозғалысының орташа кинетикалық энергиясының өлшемі ретінде	10.2.1.1 - температура мен молекулалардың ілгерілемелі қозғалысының орташа кинетикалық энергиясының байланысын сипаттау
	Идеал газ. Газдардың молекулалық-кинетикалық теориясының негізгі теңдеуі	10.2.1.2 - идеал газ моделін сипаттау; 10.2.1.3 - молекулалық кинетикалық теорияның негізгі теңдеуін есептер шығаруда қолдану
Газ заңдары	Идеал газ күйінің теңдеуі	10.2.2.1 - идеал газ күйінің негізгі теңдеуін есептер шығаруда қолдану;
	Изопроцестер. Изопроцестер графиктері. Дальтон заңы	10.2.2.2 - тұрақты температура кезінде қысымның газ көлеміне тәуелділігін зерттеу(Бойль-Мариотт заңы); 10.2.2.3 - тұрақты қысым кезінде газ көлемінің температураға тәуелділігін зерттеу (Гей-Люссак заңы); 10.2.2.4 - тұрақты көлем кезінде қысымның газ температурасына тәуелділігін зерттеу(Шарль заңы); 10.2.2.5 - газ заңдарын сандық және графикалық есептер шығаруда қолдану
Термодинамика негіздері	Идеал газдың ішкі энергиясы. Термодинамикалық жұмыс. Жылу мөлшері, жылусыйымдылық	10.2.3.1 - бір атомды және екі атомды идеал газдың ішкі энергиясының формуласын есептер шығаруда қолдану
	Термодинамиканың бірінші заңы. Термодинамиканың бірінші заңын изопроцестерге қолдану. Адиабаталық процесс, Пуассон теңдеуі	10.2.3.2 - термодинамиканың бірінші заңын изопроцестерге және адиабаталық процеске қолдану
	Қайтымды және қайтымсыз процестер. Энтропия. Термодинамиканың екінші заңы. Айналмалы процесс және оның пайдалы әсер коэффициенті, Карно циклі	10.2.3.3 - идеал жылу қозғалтқышы үшін Карно циклін сипаттау; 10.2.3.4 жылу қозғалтқышының пайдалы әсер коэффициенті формуласын есептерді шығаруда қолдану
Сұйық және	Қаныққан және қанықпаған бу. Ауаның	10.2.4.1 - гигрометрдің және

қатты денелер	ылғалдылығы. Фазалық диаграммалар. Үштік нүкте. Заттың кризистік күйі	психрометрдің көмегімен ауаның салыстырмалы ылғалдылығын анықтау
	Сұйықтың беткі қабатының қасиеттері. Жұғу, қылтүтіктік құбылыстар	10.2.4.2 - сұйықтың беттік керілу коэффициентін әртүрлі тәсілдермен анықтау
	Кристалл және аморф денелер. Қатты денелердің механикалық қасиеттері	10.2.4.3 - әртүрлі қатты денелер мысалында кристалдық және аморфты денелердің құрылымын ажырату; 10.2.4.4 - серпімді деформация кезіндегі Юнг модулін анықтау
3-тоқсан		
Электростатика	Электр заряды. Зарядтың беттік және көлемдік тығыздығы. Зарядтың сақталу заңы. Кулон заңы	10.3.1.1 - электр зарядының сақталу заңы мен Кулон заңын есептер шығаруда қолдану
	Электр өрісі. Біртекті және біртекті емес электр өрісі. Электр өрісінің кернеулігі. Электр өрісінің суперпозиция принципі	10.3.1.2 - суперпозиция принципін электр өрісінің қорытқы кернеулігін анықтау үшін пайдалану
	Электр өрісінің кернеулік векторының ағыны. Гаусс теоремасы	10.3.1.3 - зарядталған жазықтықтың, шардың, сфераның және шексіз жіптің электр өрісінің кернеулігін анықтау үшін Гаусс теоремасын қолдану
	Зарядтың орын ауыстыруы кезіндегі электр өрісінің жұмысы. Потенциал. Электр өрісінің потенциалдар айырымы	10.3.1.4 - нүктелік зарядтың электр өрісінің потенциалы мен жұмысын есептеу
	Эквипотенциал беттер. Біртекті электр өрісі үшін кернеулік пен потенциалдар айырымы арасындағы байланыс	10.3.1.5 - электростатикалық өрісте күшті және энергетикалық сипаттамаларды байланыстыратын формуланы есептер шығаруда қолдану; 10.3.1.6 - гравитациялық және электростатикалық өрістерде күшті және энергетикалық сипаттамаларды салыстыру
	Электр өрісіндегі өткізгіштер мен диэлектриктер	10.3.1.7 - диэлектриктердегі поляризация құбылысы мен өткізгіштердегі электростатикалық индукция құбылысына салыстырмалы талдау жасау
	Электр сыйымдылығы. Конденсаторлар. Конденсаторларды жалғау	10.3.1.8 - конденсатор сыйымдылығының оның параметрлеріне тәуелділігін зерттеу; 10.3.1.9 - конденсаторларды тізбектей және параллель жалғау формулаларын есеп шығаруда қолдану
	Электр өрісінің энергиясы;	10.3.1.10 - электр өрісінің энергиясын есептеу
Тұрақты ток	Электр тогы. Тізбек бөлігіне арналған Ом заңы. Өткізгіштерді аралас жалғау	10.3.2.1 - аралас жалғанған өткізгіштерден тұратын тізбек бөлігі

		үшін Ом заңын қолдану
	№ 6 Зертханалық жұмыс "Өткізгіштерді аралас жалғауды оқып үйрену"	10.3.2.2 - өткізгіштерді аралас жалғауды зерттеу
	Ток көзінің элерктр қозғаушы күші мен ішкі кедергісі	10.3.2.3 - элерктр қозғаушы күші мен кернеу көзінің әртүрлі жұмыс режиміндегі (жұмыстық, бос жүріс, қысқа тұйықталу) байланысын зерттеу
	Толық тізбек үшін Ом заңы;	10.3.2.4 - толық тізбек үшін Ом заңын қолдану
	№ 7 Зертханалық жұмыс "Ток көзінің элерктр қозғаушы күші мен ішкі кедергісін анықтау"	10.3.2.5 - эксперимент арқылы ток көзінің элерктр қозғаушы күші мен ішкі кедергісін анықтау
	Кирхгоф заңдары	10.3.2.6 - тармақталған элерктр тізбегіне Кирхгоф заңын қолдану
	Элерктр тогының жұмысы мен қуаты. Джоуль –Ленц заңы. Ток көзінің пайдалы әсер коэффициенті	10.3.2.7 - элерктр тогының жұмысы, қуаты және ток көзінің пайдалы әсер коэффициентінің формулаларын есептер шығаруда қолдану
Өртүрлі ортадағы элерктр тогы	Металдардағы элерктр тогы. Асқын өткізгіштік	10.3.3.1 - металдардағы элерктр тогын сипаттау және кедергінің температураға тәуелділігін талдау; 10.3.3.2 - жоғары температурада асқын өткізгішті материалдарды алудың келешегін талқылау
	Жартылай өткізгіштердегі элерктр тогы. Жартылай өткізгішті құралдар	10.3.3.3 - жартылай өткізгіштердегі элерктр тогын сипаттау және жартылай өткізгіш құралдарын қолдану принципін түсіндіру
	№ 8 Зертханалық жұмыс "Шамның қыл сымының, резистордың және жартылай өткізгіш диодтың вольт-амперлік сипаттамасы"	10.3.3.4 - шамның қыл сымының, резистордың және жартылай өткізгіш диодтың вольт-амперлік сипаттамасын зерттеу
	Элерктролит ерітінділеріндегі және балқыламалардағы элерктр тогы. Элерктролиз заңы	10.3.3.5 - элерктролиттердегі элерктр тогын сипаттау және элерктролиз заңын есептер шығаруда қолдану
	№ 9 Зертханалық жұмыс "Бір валетті ионның элерктр зарядын өлшеу"	10.3.3.6 - элерктролиз үдерісіндегі элерктронның зарядын эксперимент арқылы анықтау
	Газдардағы элерктр тогы. Вакуумдегі элерктр тогы. Элерктронды-сәулелік түтікше	10.3.3.7 - газдардағы және вакуумдағы элерктр тогын сипаттау; 10.3.3.8 - элерктронды-сәулелік түтікшенің жұмыс істеу принципін және қолданылуын түсіндіру
	4-тоқсан	
Магнит өрісі	Магнит өрісі. Тогы бар өткізгіштің өзара әрекеттесуі. Ампер тәжірибелері Магнит индукция векторы. Дөңгелек және шексіз түзу тогы бар өткізгіштердің индукциясы. Бұрғы ережесі	10.3.4.1 - магнит индукция векторының физикалық мағынасын заманауи техниканың жетістіктері мен есептер шығару арқылы түсіндіру;

	Ампер күші, сол қолы ережесі;	10.3.4.2 - электр өлшеуіш құралдардың, электр қозғалтқыштың жұмыс істеу принципін түсіндіру;
	Лоренц күші. Магнит өрісіндегі зарядталған бөлшектердің қозғалысы	10.3.4.3 - токомак, циклотрон, андронды коллайдер, магниттік тордың жұмыс істеу принципін талдау және поляр шұғылласының табиғатын түсіндіру; 10.3.4.4 - зарядталған бөлшектердің қозғалысына магнит өрісінің әсерін зерттеу;
	Заттың магниттік қасиеттері. Кюри температуры	10.3.4.5 - заттың магниттік қасиеттері бойынша топтастыру және олардың қолдану аймағын анықтау; 10.3.4.6 - магниттік материалдарды(неодим магниттер, датчиктер, сейсмометрлер, металл іздегіш) заманауи қолдану аймағын және олардың қолдану үрдісін талқылау
Электромагниттік индукция	Ампер күшінің жұмысы. Магнит ағыны. Электромагниттік индукция құбылысы	10.3.5.1 - Электромагниттік құралдардың(электромагниттік реле, генератор, трансформатор) жұмыс істеу принципін зерттеу
	Электромагниттік индукция заңы. Ленц ережесі. Өздік индукция. Индуктивтілік	10.3.5.2 - электромагниттік индукция заңын есептер шығаруда қолдану
	Магнит өрісінің энергиясы	10.3.5.3 - механикалық және магнит өрісінің энергиялары арасындағы сәйкестікті жүргізу
	Электр қозғалтқыш және тұрақты токтың электр генераторы	10.3.5.4 - қолданыстағы электрқозғалтқыштың моделін зерттеу және Фарадей заңы мен Ленц ережесін қолданып алынған нәтижелерді пайдалана отырып дәлелді түрде түсіндіру
	Физикалық практикум	

2) 11-сынып

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Тақырыптар/ Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқу мақсаттары
1-тоқсан		
Механикалық тербелістер	Гармоникалық тербелістердің теңдеулері мен графиктері	11.4.1.1 - эксперименттік, аналитикалық және графиктік тәсілмен гармоникалық тербелісті $(x(t), v(t), a(t))$ зерттеу
Электромагниттік тербелістер	Еркін және еріксіз электромагниттік тербелістер Механикалық тербелістер	11.4.2.1 - еркін және еріксіз тербелістердің пайда болу шарттарын сипаттау 11.4.2.2 - механикалық тербелістер мен электромагниттік тербелістерді сәйкестендіру;

	мен электромагниттік тербелістер арасындағы ұқсастық	11.4.2.3 - компьютерлік моделдеу арқылы заряд пен ток күшінің уақытқа тәуелді графиктерін зерттеу
Айнымалы ток	Айнымалы ток генераторы	11.4.3.1 - генератор моделін қолданып, айнымалы ток генераторының жұмыс істеу принципін зерттеу
	Еріксіз электромагниттік тербелістер. Айнымалы ток	11.4.3.2 - физикалық шамаларды (период, жиілік, кернеу, ток күші мен электр қозғаушы күшінің максималды және әсерлік мәндері) қолданып, айнымалы токты сипаттау; 11.4.3.3 - синусоидалы айнымалы ток немесе кернеуді гармоникалық функция түрінде көрсете алу
	Айнымалы ток тізбегінде активті және реактивті кедергі	11.4.3.4 - айнымалы ток тізбегінде тек активті жүктеме кезінде(резистор) фаза ығысуын сипаттау; 11.4.3.5 - айнымалы ток тізбегінде реактивті жүктемелер кезінде (катушка, конденсатор) фаза ығысуын сипаттау
	Активті және реактивті кедергілерден тұратын айнымалы токтың тізбектелген электр тізбегі үшін Ом заңы	11.4.3.6 - R, L, C -дан тұратын айнымалы токтың тізбектелген электр тізбегін есептеу
	Айнымалы ток тізбегіндегі қуат	11.4.3.7 - айнымалы токтың активті және реактивті қуат ұғымының физикалық мағынасын түсіндіру; 11.4.3.8 - векторлық диаграмма салу арқылы қуат коэффициентін анықтау
	Электр тізбегіндегі кернеу резонансы	11.4.3.9 - резонанс шартын түсіндіру және оның қолданылуына мысал келтіру; 11.4.3.10 - Резонанстық жиілікті есептеу
		Электр энергиясын өндіру, тасымалдау және қолдану, трансформатор
	№ 1 Зертханалық жұмыс. "Трансформатор орамасындағы орам санын анықтау"	11.4.3.13 - трансформатор орамасындағы орам санын эксперимент арқылы анықтау
	Қазақстандағы және дүние жүзіндегі электр энергиясын өндіру және қолдану	11.4.3.14 - Қазақстандағы электр энергиясы көздерінің артықшылықтары мен кемшіліктерін бағалау
2-тоқсан		
Толқындық қозғалыс	Серпімді механикалық толқындар. Бойлық және тұрғын толқындардың теңдеуі.	11.5.1.1 - ауадағы тұрғын дыбыс толқындарының пайда болуын зерттеу; 11.5.1.2 - графикалық әдісті қолданып түйіндер мен шоғырларды анықтау және тұрғын толқындардың пайда болуын түсіндіру
	№ 2 Зертханалық жұмыс "Ауадағы дыбыс жылдамдығын анықтау"	
	Механикалық толқындардың таралуы.	11.5.1.3 - судың бетінде екі көзде пайда болған интерференцияны зерттеу

	Механикалық толқындардың интерференциясы	
	Гюйгенс принципі. Механикалық толқындардың дифракциясы	11.5.1.4 - Гюйгенс принципі және механикалық толқындарда дифракциялық көріністі бақылаудың шарттарын түсіндіру
Электромагниттік толқындар	Электромагниттік толқындардың жұтылуы мен шығарылуы	11.5.2.1 - электромагниттік толқындардың пайда болу шарттарын түсіндіру және олардың қасиеттерін сипаттау
	Радиобайланыс. Детекторлы радиоқабылдағыш	11.5.2.2 - жоғары жиілікті электромагниттік тербелістердің модуляциясы мен детекторлауды сипаттау; 11.5.2.3 - амплитудалық (АМ) және жиіліктік (FM) модуляцияны ажырату; 11.5.2.4 - детекторлы радиоқабылдағыштың жұмыс істеу принципі түсіндіру
	Аналогты-сандық түрлендірулер. Байланыс арналары	11.5.2.5 - аналогтықпен салыстырғанда сандық форматтағы сигналды берудің артықшылықтарын түсіндіру
	Байланыс құралдары	11.5.2.6 - байланыс құралдарын жүйелеу және оларды жетілдірудің жолдарын ұсыну
Толқындық оптика	Жарықтың электромагниттік табиғаты. Жарықтың жылдамдығы	11.6.1.1 - жарық жылдамдығын анықтаудың зертханалық және астрономиялық әдістерін түсіндіру
	Жарықтың дисперсиясы. Жарықтың интерференциясы	11.6.1.2 - призма арқылы өткен кездегі ақ жарықтың жіктелуін түсіндіру; 11.6.1.3 - механикалық және жарық толқындарының интерференциялық көріністеріне салыстырмалы талдау жүргізу; 11.6.1.4 - жұқа пленкаға түскен және шағылған жарықтардан пайда болған интерференциялық максимумдар мен минимумдарды бақылау шарттарын анықтау
	Жарықтың дифракциясы. Дифракциялық торлар	11.6.1.5 - Френель теориясын қолданып, қылдан, саңылаулардан, дөңгелек саңылаудан пайда болған дифракциялық көріністерді түсіндіру
	№ 3 Зертханалық жұмыс "Дифракциялық тордың көмегімен жарықтың толқын ұзындығын анықтау"	11.6.1.6 - жарықтың толқын ұзындығын дифракциялық тордың көмегімен эксперимент арқылы анықтау
	Жарықтың поляризациясы. № 4 Зертханалық жұмыс "Жарықтың интерференциясын, дифракциясын және поляризациясын бақылау "	11.6.1.7 - жарықтың интерференция, дифракция және поляризация құбылысын талдай отырып, эксперимент арқылы жарықтың электромагниттік табиғатын дәлелдеу
3-тоқсан		
Геометриялық оптика	Гюйгенс принципі. Жарықтың шағылу заңы	11.6.2.1 - Гюйгенс принципінің көмегімен жарықтың шағылу заңын түсіндіру

	Жазық және сфералық айналар	11.6.2.2 - сфералық айнадағы сәуленің жолын салу және сфералық айнаның формуласын есептер шығаруда қолдану
	Жарықтың сыну заңы	11.6.2.3 - Гюйгенс принципінің көмегімен жарықтың сыну заңын түсіндіру
	Толық ішкі шағылу	11.6.2.4 - жарық сигналдарын тасымалдауда оптоалшықты технологияның артықшылығын түсіндіру
	№ 5 Зертханалық жұмыс "Шынының сыну көрсеткішін анықтау"	11.6.2.5 - шынының сыну көрсеткішін эксперименттік жолмен анықтау және экспериментті жақсартудың жолдарын ұсыну
	Линзалар жүйесінде кескін салу. Жұқа линза формуласы. Оптикалық құралдар	11.6.2.6 - линзалар жүйесінде сәулелердің жолын салу; 11.6.2.7 - әртүрлі радиустағы екі сфералық беттен тұратын жұқа линзаның формуласын есептер шығаруда қолдану; 11.6.2.8 - телескоп, микроскоп және лупадағы сәуленің жолын салу және түсіндіру
Салыстырмалы теорияның элементтері	Салыстырмалы теорияның постулаттары. Лоренц түрлендірулері	11.7.1.1 - Галилейдің салыстырмалы принципі мен Эйнштейннің салыстырмалы принципін сәйкестендіру; 11.7.1.2 - Эйнштейн постулаттары мен Лоренц түрлендірулерін есептер шығаруда қолдана отырып, релятивистік эффектіні түсіндіру
	Энергия. Релятивистік динамикадағы импульс және масса. Материалдық дене үшін энергия мен массаның байланыс заңы	11.7.1.3 - зарядталған бөлшектердің үдеткіштерінің жұмыс істеу принципін, оларда орын алатын релятивистік эффектіні ескере отырып түсіндіру
Атомдық және кванттық физика	Сәулеленудің түрлері	11.8.1.1 - сәулеленудің көздері мен түрлерін топтастыру
	Спектрлер. Спектрлік құралдар. Спектрлік анализ	11.8.1.2 - спектрлік құралдардың жұмыс істеу принципін және олардың қолданылуын сипаттау
	Инфракызыл және ультракүлгін сәулелену. Рентген сәулелері. Электромагниттік сәулелену шкаласы	11.8.1.3 - электромагниттік сәулелену, олардың табиғатта пайда болуы мен затпен өзара әрекеттесуін ажырату
	Жылулық сәулелену. Стефан –Больцман және Винн заңдары. Ультракүлгін апаты. Планк формуласы. Фотондар. Фотоэффект	11.8.1.4 - - Стефан-Больцман, Винн заңдарын және Планк формуласын ультракүлгін апаттын негіздеу және абсолют қара дененің жылулық сәулеленуін сипаттау үшін қолдану
	Фотоэффектіні қолдану	11.8.1.5 - фотоэффектінің табиғатын түсіндіру және оны қолдануға мысалдар келтіру; 11.8.1.6 - фотоэффектінің заңдары мен Эйнштейн теңдеуін есеп шығаруда қолдану
	Жарық қысымы	11.8.1.7 - жарықтың кванттық теориясы негізінде жарық қысымының табиғатын түсіндіру
	Жарықтың химиялық әсері	11.8.1.8 - фотосинтез және фотография үдерісін мысалға келтіре отырып, жарықтың химиялық әсерін сипаттау
	Рентгендік сәулелену	11.8.1.9 - компьютерлік және магниттік-резонанстық томографияны салыстыру

Жарықтың корпускулярлық-толқындық табиғатының біртұтастығы	11.8.1.10 - электромагниттік сәулеленудің корпускулярлық-толқындық табиғатының дәлелдейтін мысалдар келтіру; 11.8.1.11 - жарықтың корпускулалық -толқындық теориясын пайдаланып, табиғат заңдарының ғылыми даму тарихы туралы пікір айту	
Альфа бөлшектің шашырауы бойынша Резерфорд тәжірибесі. Бор постулаттары. Франк және Герц тәжірибелері	11.8.1.12 - атомның планетарлық моделін альфа бөлшектің ыдырауы бойынша Резерфорд тәжірибесіне сүйене отырып негіздеу; 11.8.1.13 - Бор постулаттарына сүйеніп атомның орнықты күйінің шартын түсіндіру	
№ 6 Зертханалық жұмыс "Сәулеленудің тұтас және сызықтық спектрлерін бақылау"	11.8.1.14 - сутегі атомының энергетикалық құрылымына сүйене отырып, сызықтық спектрдің табиғатын түсіндіру;	
Сызықты емес оптика туралы түсінік. Лазерлер	11.8.1.15 - лазер құрылғысын және әсер ету принципін түсіндіру; 11.8.1.16 - голографияның даму кезеңдерін талқылау	
Бөлшектің толқындық қасиеттері. Бор теориясының қиыншылығы. де Бройль толқындары	11.8.1.17 - элементар бөлшектердің толқындық табиғатының пайда болуы мен практикада қолданылуына мысалдар келтіру; 11.8.1.18 - де Бройль толқын ұзындығының формуласын есептер шығаруда қолдану; 11.8.1.19 - де Бройль болжамын түсіндіру	
Атом ядросының физикасы	Табиғи радиоактивтілік. Радиоактивті ыдырау заңы	11.8.2.1 - радиоактивті ыдырау заңы негізінде ядролық қалдықтармен аймақтың зақымдануының ұзаққа созылу себептерін түсіндіру; 11. 8.2.2 - радиоактивті ыдыраудың формуласын есептер шығаруда қолдану
	Атомдық ядро. Ядроның нуклондық моделі. Изотоптар. Ядродағы нуклондардың байланыс энергиясы	11. 8.2.3 - атомдық ядроның байланыс энергиясын есептеу және меншікті байланыс энергиясының ядроның массалық санына тәуелділігін түсіндіру
	Ядролық реакциялар. Жасанды радиоактивтілік. Ауыр ядролардың бөлінуі. Тізбекті ядролық реакция. Сындық масса	11. 8.2.4 - ядролық реакцияны жазу кезінде массалық және зарядтық санның сақталу заңын қолдану; 11.8.2.5 - ядролық синтездің және табиғи радиоактивтіліктің табиғатын түсіну
	№ 7 Зертханалық жұмыс "Дайын сурет бойынша зарядталған бөлшектердің тректерін оқып үйрену"	11. 8.2.6 - магнит өрісіндегі зарядталған бөлшектердің қозғалыс сипатын түсіндіру
	Радиоактивті сәулелердің биологиялық әсері. Радиациядан қорғану	11. 8.2.7 - α , β және γ сәулелерінің табиғатын, қасиеттерін және биологиялық әсерін

		түсіндіру
	Ядролық реактор. Ядролық энергетика. Термоядролық реакциялар	11. 8.2.8 - ядролық реакторлардың құрылысы мен жұмыс істеу принципін сипаттау; 11. 8.2.9 - ядролық энергетиканың даму кезеңдерін талқылау
Нанотехнология және наноматериалдар	Нанотехнологияның негізгі жетістіктері, өзекті мәселелер және даму кезеңдері. Наноматериалдар	11.9.1.1 - наноматериалдардың физикалық қасиеттерін және оларды алудың жолдарын түсіндіру; 11.9.1.2 - нанотехнологияның қолданылуын талқылау
4-тоқсан		
Космология	Жұлдыздар әлемі. Жұлдызға дейінгі қашықтық. Айнымалы жұлдыздар	11.10.1.1 - жұлдыздардың басты спектрлік класын сипаттау; 11.10.1.2 - көрінерлік жұлдыздық шама және абсолют жұлдыздық шама ұғымдарын ажырату; 11.10.1.3 - көрінерлік және абсолют жұлдыздық шаманы анықтау үшін формулаларды қолдану
	Күн-Жер байланыстары	11.10.1.4 - Күннің сәулеленуін сипаттау үшін Стефан-Больцман және Винн заңдарын қолдану
	Жұлдыздардың планеталық жүйелері. Жер топтарындағы планеталар және гигант- планеталар. Күн жүйесіндегі кіші денелер	11.10.1.5 - Жұлдыздар эволюциясын түсіндіру үшін Герцшпрунг-Рассель диаграммасын қолдану; 11.10.1.6 - кара құрдымдар, нейтронды жұлдыздар және аса жаңа жұлдыздардың қасиеттерін сипаттау
	Біздің Галактика. Басқа Галактикалардың ашылуы. Квазарлар	11.10.1.7 - ара қашықтықты анықтау үшін, "қарапайым май шамдар" әдісін пайдалануды сипаттау
	Үлкен жарылыс теориясы. Қызыл ығысу және Галактикаға дейінгі қашықтықты анықтау. Әлемнің кеңейуі	11.10.1.8 - Әлемнің жеделдеуі мен кара энергия туралы пікірталасты талқылау; 11.10.1.9 - берілген астрономиялық бақылауларға сүйене отырып, Әлемнің жеделдеуі туралы болжамды талқылау
	Әлемнің эволюциясының негізгі кезеңдері. Әлемнің моделдері. Өмір және Әлем туралы ойлар. Адамзаттың космостық болашағы және космосты игеру	11.10.1.10 - Хаббл заңын қолданып, Әлемнің жасын бағалай алу; 11.10.1.11 - микротолқынды фондық сәулелену туралы ақпаратты қолданып, Үлкен Жарылыс теориясын түсіндіру
	Физикалық практикум	

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2017 жылғы 27 шілдедегі
№ 352 бұйрығына 196-қосымша
Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 414-қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағытындағы 10-11-сыныптары үшін "Физика" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Оқу бағдарламасы "Білім берудің барлық деңгейінің мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттарын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы №604 бұйрығымен бекітілген Жалпы орта білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес әзірленген (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 17669 болып тіркелген).

Ескерту. 1-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Білім және ғылым министрінің 07.03.2019 № 105 (10-сынып оқушылары үшін 01.09.2019, 11-сынып оқушылары үшін 01.09.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

2. 10-11-сыныптардағы физика курсының мақсаты - білім алушылардың ғылыми дүниетанымдық негіздерін, әлемнің жаратылыстанымдық-ғылыми бейнесін тұтастай қабылдауын, өмірде маңызды практикалық мәселелерді шешуде табиғат құбылыстарын бақылау, жазу, талдау қабілеттерін қалыптастыру.

3. Мақсатқа сәйкес оқу пәнін оқытудың негізгі міндеттері мынадай болып табылады:

1) білім алушылардың әлемнің заманауи физикалық бейнесінің негізінде жатқан заңдылықтар мен принциптер туралы іргелі білімді, табиғатты танудың ғылыми әдістерді меңгеруіне ықпал ету;

2) білім алушылардың интеллектуалдық, ақпараттық, коммуникативтік және рефлексивтік мәдениетін дамытуға, физикалық экспериментті және зерттеу жұмыстарын орындау дағдыларын қалыптастыру;

3) оқу және зерттеу қызметіне жауапкершілікпен қарауға тәрбиелеу;

4) меңгерген дағдыларды табиғат ресурстарын пайдалану мен қоршаған ортаны қорғауда, қоғам мен адам өмірінің қауіпсіздігін қамтамасыз етуде қолдану.

3. "Физика" пәнінің оқу процесін ұйымдастыруға қойылатын талаптар

4. "Физика" пәні бойынша оқу жүктемесінің жоғары шекті көлемі:

1) 10-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағатты;

2) 11-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағатты құрайды.

Оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі "Қазақстан Республикасындағы бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспарларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2012 жылғы 8 қарашадағы № 500 бұйрығымен бекітілген үлгілік оқу жоспарына

тәуелді (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 8170 болып тіркелген).

Ескерту. 4-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Білім және ғылым министрінің 07.03.2019 № 105 (10-сынып оқушылары үшін 01.09.2019, 11-сынып оқушылары үшін 01.09.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

5. Оқу пәнінің мазмұны 9 бөлімді қамтиды:

- 1) механика;
- 2) молекулалық физика;
- 3) электр және магнетизм;
- 4) тербелістер;
- 5) толқындар;
- 6) оптика;
- 7) кванттық физика;
- 8) нанотехнология және наноматериалдар;
- 9) космология.

6. "Механика" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) кинематика;
- 2) динамика;
- 3) статика және гидростатика
- 4) сақталу заңдары;
- 5) гидродинамика.

7. "Молекулалық физика" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) молекулалық физика;
- 2) газ заңдары;
- 3) термодинамика негіздері;
- 4) сұйық және қатты денелер.

8. "Электр және магнетизм" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) электростатика;
- 2) тұрақты ток;
- 3) әртүрлі ортадағы электр тогы.
- 4) магнит өрісі;
- 5) электромагниттік индукция.

9. "Тербелістер" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) механикалық тербелістер;
- 2) электромагниттік тербелістер;
- 3) айнымалы ток.

10. "Толқындар" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

1) электромагниттік толқындар.

11. "Оптика" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

1) толқындық оптика;

2) геометриялық оптика.

12. "Кванттық физика" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

1) атомдық және кванттық физика;

2) атом ядросының физикасы.

13. Оқу пәнінің 10-сыныптағы базалық білім мазмұны:

1) "Кинематика". Дене қозғалысы кинематикасының негізгі теңдеулері мен графиктері; салыстырмалы қозғалыс, қисық сызықты қозғалыс кинематикасы;

2) "Динамика". Күштер; күштерді қосу; Ньютон заңдары; бүкіл әлемдік тартылыс заңы; гравитациялық өрістегі дене қозғалысы;

3) "Статика және гидростатика". Массалар центрі; тепе-теңдік түрлері, қатынас ыдыстар; Паскаль заңы, атмосфералық қысым, Торричелли тәжірибесі.

4) "Сақталу заңдары". Механикадағы импульс және энергияның сақталу заңдары, серпімді және серпімсіз соқтығысулар;

5) "Гидродинамика". Газдар мен сұйықтардың ламинарлық және турбуленттік ағысы, денелердің тұтқыр сұйықтағы қозғалысы;

№ 1 Зертханалық жұмыс: "Тұтқыр сұйықта қозғалатын кішкентай шардың қозғалысын зерттеу";

6) "Молекулалық физика". Молекулалық кинетикалық теориясының негізгі қағидалары, термодинамикалық параметрлер; кристалл және кристалл емес заттар, қатты денелердің, сұйықтар мен газдардың моделі, молекула-кинетикалық теорияның негізгі теңдеуі;

7) "Газ заңдары". Идеал газ күйінің теңдеуі; изопроцестер; адиабаталық процесс;

8) "Термодинамика негіздері". Идеал газдың ішкі энергиясы, термодинамикалық жұмыс, жылу мөлшері, жылусыйымдылық, термодинамиканың бірінші заңы, термодинамиканың бірінші заңын әртүрлі процестерге қолдану, адиабаталық процесс, термодинамиканың екінші заңы, жылу қозғалтқыштары;

9) "Сұйық және қатты денелер". Қаныққан және қанықпаған бу, ауаның ылғалдылығы, шық нүктесі, сұйықтың беттік керілуі, жұғу, қылтүтіктік құбылыстар;

10) "Электростатика". Электр заряды, Кулон заңы, электр өрісі, электр өрісінің кернеулігі, біртекті электр өрісіндегі электр өрісінің кернеулігі мен

потенциалдар арасындағы байланыс, электрсыйымдылық; конденсаторлар; сыйымдылықтың өлшем бірлігі және электр өрісінің энергиясы;

11) "Тұрақты ток". Электр тогы, ток көзінің электр қозғаушы күші мен ішкі кедергісі; толық тізбек үшін Ом заңы, электр тогының жұмысы мен қуаты, ток көзінің пайдалы әсер коэффициенті, пайдаланылған энергия құны;

Практикалық жұмыс: "Тұрмыстық құралдардың тұтынатын қуаты мен жұмысын есептеу";

12) "Өртүрлі ортадағы электр тогы". Металдардағы электр тогы; асқын өткізгіштік, жартылай өткізгіштердегі электр тогы, жартылай өткізгішті құралдар, электролит ерітінділеріндегі электр тогы, электролиз заңы, газдардағы және вакуумдегі электр тогы;

№ 2 Зертханалық жұмыс: "Электролиттердегі электр тогының пайда болуын зерттеу";

13) "Магнит өрісі". Магнит өрісі; тогы бар өткізгіштердің әсері, Ампер тәжірибесі, магнит индукциясының векторы; бұрғы ережесі; Ампер күші; зарядталған бөлшектердің магнит өрісіндегі қозғалысы; заттардың магниттік қасиеттері; жасанды магниттер; соленоид;

14) "Электромагниттік индукция". Магнит ағыны, электромагниттік индукция, электромагниттік индукция заңы; Ленц ережесі; магнит өрісінің энергиясы; электрқозғалтқыш және тұрақты токтың электрогенераторы;

14. Оқу пәнінің 11-сыныптағы базалық білім мазмұны:

1) "Механикалық тербелістер". Гармоникалық тербелістердің теңдеулері мен графиктері;

2) "Электромагниттік тербелістер". Еркін және еріксіз электромагниттік тербелістер; механикалық тербелістер мен электромагниттік тербелістер арасындағы ұқсастық;

3) "Айнымалы ток". Айнымалы ток генераторы; еріксіз электромагниттік тербелістер; айнымалы ток; электр тізбегіндегі кернеу резонансы; Қазақстандағы және дүние жүзіндегі электр энергиясын өндіру және қолдану;

№ 1 Зертханалық жұмыс: "Трансформатор орамасындағы орам санын анықтау";

4) "Электромагниттік толқындар". Электромагниттік толқындардың жұтылуы мен шығарылуы; радиобайланыс; детекторлы радиоқабылдағыш; аналогты-сандық түрлендірулер; байланыс арналары; байланыс құралдары;

5) "Толқындық оптика". Жарықтың интерференциясы; жарықтың дифракциясы; дифракциялық торлар; жарықтың поляризациясы;

№ 2 Зертханалық жұмыс: "Дифракциялық тордың көмегімен жарықтың толқын ұзындығын анықтау";

№ 3 Зертханалық жұмыс: "Поляризация құбылысын бақылау";

6) "Геометриялық оптика". Геометриялық оптика заңдары, жазық-параллель пластинадан шағылу, толық ішкі шағылу; оптика-талшықты тасымалдаушылар, оптикалық құралдар;

№ 4 Зертханалық жұмыс: "Шынының сыну көрсеткішін анықтау";

7) "Атомдық және кванттық физика". Жарықтың корпускулярлық-толқындық табиғатының біртұтастығы; сәулеленудің түрлері; спектрлер; спектрлік құралдар; спектрлік анализ; инфракызыл және ультракүлгін сәулелену; рентген сәулелері; электромагниттік сәулелену шкаласы; фотоэффект; фотоэффектіні қолдану; жарық қысымы; жарықтың химиялық әсері; лазерлер; голография; фотография; томография;

8) "Атом ядросының физикасы". Табиғи радиоактивтілік; радиоактивті ыдырау заңы; атомдық ядро; ядроның нуклондық моделі; изотоптар; ядродағы нуклондардың байланыс энергиясы; ядролық реакциялар; жасанды радиоактивтілік; ауыр ядроларды бөлінуі; тізбекті ядролық реакция; сындық масса; радиоактивті сәулелердің биологиялық әсері; радиациядан қорғану; ядролық реактор; ядролық энергетика; термоядролық реакциялар;

№ 5 Зертханалық жұмыс: "Жартылай ырау периоды анықтау";

9) "Нанотехнология және наноматериалдар". Нанотехнологияның негізгі жетістіктері, өзекті мәселелері және дамуы; наноматериалдар;

10) "Космология". Жұлдыздар әлемі; жұлдызға дейінгі қашықтық; айнымалы жұлдыздар; біздің Галактика; басқа Галактикалардың ашылуы; квазарлар; Үлкен жарылыс теориясы; қызыл ығысу және Галактикаға дейінгі қашықтықты анықтау; қара құрдым; Әлемнің ұлғаюы; Әлемнің эволюциясының негізгі кезеңдері; әлемнің моделдері; өмір және Әлем туралы ойлар; қара материя; нейтронды жұлдыздар; аса жаңа жұлдыздар; Герцшпрунг-Рассел диаграммасы.

4. Оқу мақсаттарының жүйесі

15. Оқу мақсаттары әр бөлімше ішінде мұғалім мен білім алушыға болашақ қадамдары жөнінде өзара ой бөлісуге, оларды жоспарлау мен бағалауға мүмкіндік беретін бірізділік пен сабақтастықты көрсетеді. Бағдарламада "оқу мақсаттары" төрт саннан тұратын кодтық белгімен белгіленді. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сандар бөлім және бөлімше ретін, төртінші сан бөлімшедегі оқу мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 10.2.1.4. кодында "10" - сынып, "2.1" - екінші бөлімнің бірінші бөлімшесі, "4" - оқу мақсатының реттік саны.

Білім алушылар білуі тиіс:

Бөлімше	10-сынып	11-сынып
1.1 Кинематика	10.1.1.1 - кинематика теңдеулерін қолдану және орын ауыстыру, жылдамдық, үдеудің графиктерін талдай білу	
	10.1.1.2 - жылдамдықтар мен орын ауыстыруды қосудың классикалық заңына күнделікті өмірден мысалдар келтіру	
	10.1.1.3 - қисықсыздықты қозғалысты сипаттайтын шамаларды анықтау	
1.2 Динамика	10.1.2.1 - Ньютон заңдарын түсіну және теңәрекетті күшті табу	
	10.1.2.2 - бүкіл әлемдік тартылыс заңын түсіну және ғарыш аппаратының қозғалысын сипаттау	
	10.1.2.3 - көкжиекке бұрыш жасай және вертикаль лақтырылған дененің қозғалысы кезіндегі физикалық шамалардың өзгерісін сипаттау	
1.3 Статика және гидростатика	10.1.3.1 - абсолют қатты дененің және денелер жүйесінің массалар центрін анықтау	
	10.1.3.2- Паскаль заңын сипаттау және оның қолданылуы	
	10.1.3.3- гидростатикалық қысым терминін түсіндіру	
1.4. Сақталу заңдары	10.1.4.1 - сақталу заңдарын түсіндіру	
1.5 Гидродинамика	10.1.5.1 - сұйықтар мен газдардың ағыстарын сипаттау	
	10.1.5.2 - тәуелсіз, тәуелді және тұрақты физикалық шамаларды анықтау және физикалық шамалардың өлшеу дәлдігін ескереру	
	10.1.5.3 - эксперименттің нәтижесіне әсер етуші факторларды анықтау және нәтижені жақсартудың жолдарын ұсыну	
2.1 Молекулалық кинетикалық теорияның негіздері	10.2.1.1 - молекулалық кинетикалық теорияның негізгі қағидалары мен идеал газды сипаттау	
	10.2.1.2 - қатты дененің, сұйықтың, газдың модельдерін молекулалық кинетикалық теорияның негізінде сипаттау	
	10.2.1.3-кристалл және кристалл емес қатты заттардың құрылысын ажырату	
2.2 Газ заңдары	10.2.2.1 - идеал газ күйінің негізгі теңдеуін қолдану және изопроцестер графиктерін ажырату	

2.3 Термодинамика негіздері	10.2.3.1 - термодинамиканың бірінші және екінші заңының мағынасын түсіндіру	
	10.2.3.2 - жылу қозғалтқышының жұмыс істеу принципі мен қолданылуын сипаттау	
2.4 Сұйық және қатты денелер	10.2.4.1 - ауаның салыстырмалы ылғалдылығын анықтау	
	10.2.4.2- сұйықтың беттік керілу құбылысының табиғатын түсіну және қылтүтік құбылыстардың өмірдегі маңызы	
3.1 Электростатика	10.3.1.1 - электр өрісінің қасиетін талқылау және оның күштік сипаттамасын анықтау	
	10.3.1.2 - электр өрісінің қозғалыстағы зарядтарға әсерін сипаттау;	
	10.3.1.3 - гравитациялық және электростатикалық өрістердің қасиеттерін салыстыру	
	10.3.1.4 - қарапайым электр тізбегіндегі конденсатордың ролі	
3.2 Тұрақты ток	10.3.2.1 - ток көзінің электр қозғаушы күші мен ішкі кедергі ұғымын түсіну	
	10.3.2.2 - сыртқы тізбектегі электр қозғаушы күші мен кернеу түсуінің айырмашылығын түсіну	
	10.3.2.3- толық тізбек үшін Ом заңын қолдану және қысқа тұйықталудың салдарын түсіну	
	10.3.2.4 - тұрмыстағы электр құралдарының жұмыс құны мен қуатына практикалық есептеулер жүргізу	
3.3 Өртүрлі ортадағы электр тогы	10.3.3.1 - өртүрлі ортадағы электр тогының пайда болуын салыстыру	
	10.3.3.2 - электролиз үдерісіндегі электр тогы шартын эксперимент арқылы анықтау	
	10.3.3.3-жартылай өткізгішті құралдардың қолданылуына мысалдар келтіру	
	10.3.3.4 - асқын өткізгіштік құбылысы мен практикалық қолданылуын сипаттау;	
3.4 Магнит өрісі	10. 3.4.1 - өткізгіштің магнит өрісін сипаттайтын шамаларды түсіну	
	10. 3.4.2 - сол қол ережесін қолдануды және зарядталған бөлшектердің қозғалысы мен тогы бар өткізгішке магнит өрісінің әсерін сипаттау	
	10. 3.4 .3 - магниттік	

	материалдардың(неодим магниттер, датчиктер, сейсмометрлер, металл детекторлар) заманауи қолдану аймағын және олардың қолдану үрдісін талқылау	
	10.3.4.4 - жасанды магниттерді эксперимент жүзінде жинау және қолданылу аясын түсіндіру	
	10.3.4.5 - соленоидтың магнит өрісіне әсер ететін факторларды сипаттау	
3.5 Электромагниттік индукция	10.3.5.1 - магнит ағыны өзгеруі салдарынан электр қозғаушы күштің пайда болуын түсіндіру	
	10.3.5.2 - Ленц ережесін түсіндіру	
	10.3.5.3 - электромагниттік құралдардың (электромагниттік реле, генератор, трансформатор) жұмыс істеу принципін түсіну	
	10.3.5.4 - магниттік-резонанстық томографияның практикалық маңызын түсіну	
4.1 Механикалық тербелістер		11.4.1.1 - эксперименттік, аналитикалық және графикалық тәсілмен гармоникалық тербелісті $(x(t), v(t), a(t))$ зерттеу
4.2 Электромагниттік тербелістер		11.4.2.1 - еркін және еріксіз тербелістердің пайда болу шарттарын сипаттау 11.4.2.2 - механикалық тербелістер мен электромагниттік тербелістерді сәйкестендіру
4.3 Айнымалы ток		11.4.3.1 - генератор моделін қолданып, айнымалы ток генераторының жұмыс істеу принципін зерттеу
		11.4.3.2 - физикалық шамаларды (период, жиілік, кернеу, ток күші мен электр қозғаушы күші максималды және әсерлік мәндері) қолданып, айнымалы токты сипаттау
		11.4.3.3 - резонанс шартын түсіндіру және оның қолданылуына мысал келтіру; 11.4.3.4 - Резонанстық жиілікті есептеу
		11.4.3.5 - электр энергиясын тасымалдау үшін жоғары кернеудегі айнымалы токтың экономикалық артықшылықтарын түсіндіру
		11.4.3.6 - трансформатор орамасындағы орам санын эксперимент арқылы анықтау
		11.4.3.7 - Қазақстандағы электр энергиясы көздерінің артықшылықтары мен кемшіліктерін бағалау
5.1 Электромагниттік		11.5.1.1 - электромагниттік толқындардың пайда болу шарттарын түсіндіру және олардың

толқындар		қасиеттерін сипаттау
		11.5.1.2 - жоғары жиілікті электромагниттік тербелістердің амплитудалық (АМ) және жиіліктік (FM) мен детектрленуін сипатт ау; 11.5.1.3-радиоқабылдағыштың жұмыс істеу принципін түсіндіру
		11.5.1.4 - аналогтықпен салыстырғанда сандық форматтағы сигналды берудің артықшылықтарын түсіндіру
		11.5.1.5 - байланыс құралдарын жүйелеу және оларды жетілдірудің жолдарын ұсыну
6.1 Толқындық оптика		11.6.1.1 – жарық толқындарының интерференциясы және дифракциясы пайда болуын шарттарын сипаттау
		11.6.1.2 – дифракциялық торды толқын ұзындығын анықтау үшін қолдану
		11.6.1.3 - жарықтың поляризация құбылысын эксперимент арқылы зерттеу
6.2 Геометриялық оптика		11.6.2.1 - шынының сыну көрсеткішін эксперименттік жолмен анықтау; 11.6.2.2 - жарық сигналдарын тасымалдауда оптоалшықты технологияның артықшылығын түсіндіру
		11.6.2.3 - телескоп, микроскоп және лупадағы сәуленің жолын салу және түсіндіру
		11.7.1.1 - электромагниттік сәулеленудің корпускулярлық-толқындық табиғатынын дәлелдейтін мысалдар келтіру(элементар бөлшектердің толқындық табиғаты);
7.1 Атомдық және кванттық физика		11.7.1.2 - спектрлік талдау әдісін және оның қолданылуын сипаттау
		11.7.1.3 - электромагниттік сәулеленуді, олардың пайда болу табиғаты мен затпен әрекеттесуіне қарай ажырату
		11.7.1.4 - фотоэффектінің табиғатын түсіндіру және оны қолдануға мысалдар келтіру
		11.7.1.5 - фотосинтез және фотография үдерісін мысалға келтіре отырып, жарықтың химиялық әсерін сипаттау
		11.7.1.6 - компьютерлік және магниттік-резонанстық томографияны салыстыру
		11.7.1.7-лазер құрылғысының әсері мен қолданылуын түсіндіру;
		11.7.1.8 - голографияның даму кезеңдерін талқылау
7.2 Атом ядросының		11. 7.2.1- Табиғи радиоактивті ыдырау құбылысын (

физикасы		α , β және γ) және жартылай ыдырау периоды терминін түсіндіру
		11. 7.2.2 - графикалық тәсіл арқылы жартылай ыдырау периодын анықтау
		11. 7.2.3- ядролық ыдырау және синтез процестерін түсіндіру
		11. 7.2.4 - α , β және γ сәулелердің иондалу және өтімділік қабілеттерін түсіндіру; 11. 7.2.5 - радиоактивті материалдарды өңдеуді, қолдануды, сақтауды және олармен жұмыс кезіндегі қауіпсіздік ережелерін сипаттау
		11. 7.2.6 - ядролық реакторлардың құрылысы мен жұмыс істеу принципін сипаттау; 11. 7.2.7 - ядролық энергетиканың даму кезеңдерін талқылау
8.1 Нанотехнология және наноматериалдар		11.8.1.1- наноматериалдардың физикалық қасиеттерін және оларды алудың жолдарын, қолдануын түсіндіру
9.1 Космология		11.9.1.1 - жұлдыздардың жырақтылығы бойынша жіктелетінін, көрінерлік жұлдыздық шамамен және абсолют жұлдыздық шамамен сипатталатынын түсіндіру
		11.9.1.2 - Жұлдыздар эволюциясын түсіндіру үшін Герцшпрунг-Рассель диаграммасын қолдану; 11.9.1.3 - кара құрдымдар, нейтронды жұлдыздар және аса жаңа жұлдыздардың қасиеттерін сипаттау
		11.9.1.4 - ара қашықтықты анықтау үшін қолданылатын "жаңа тәсілдерді" әдісін пайдалануды сипаттау
		11.9.1.5 - Әлемнің ұлғаюы мен күңгірт энергия туралы пікірталасты талқылау; 11.9.1.6 - берілген астрономиялық бақылауларға сүйене отырып әлемнің ұлғаюы туралы

		болжамды талқылау
		11.9.1.7 - Хаббл заңын қолданып, Әлемнің жасын бағалай алу; 11.9.1.8 - микротолқынды фондық сәулелену туралы ақпаратты қолданып, Үлкен Жарылыс теориясын түсіндіру
Бөлімше	10-сынып	11-сынып
1.1 Кинематика	10.1.1.1 - кинематика теңдеулерін қолдану және орын ауыстыру, жылдамдық, үдеудің графиктерін талдай білу	
	10.1.1.2 - жылдамдықтар мен орын ауыстыруды қосудың классикалық заңына күнделікті өмірден мысалдар келтіру	
	10.1.1.3 - қисықсыздықты қозғалысты сипаттайтын шамаларды анықтау	
1.2 Динамика	10.1.2.1 - Ньютон заңдарын түсіну және теңәрекетті күшті табу	
	10.1.2.2 - бүкіл әлемдік тартылыс заңын түсіну және ғарыш аппаратының қозғалысын сипаттау	
	10.1.2.3 - көкжиекке бұрыш жасай және вертикаль лақтырылған дененің қозғалысы кезіндегі физикалық шамалардың өзгерісін сипаттау	
1.3 Статика және гидростатика	10.1.3.1 - абсолют қатты дененің және денелер жүйесінің массалар центрін анықтау	
	10.1.3.2- Паскаль заңын сипаттау және оның қолданылуы	
	10.1.3.3- гидростатикалық қысым терминін түсіндіру	
1.4. Сақталу заңдары	10.1.4.1 - сақталу заңдарын түсіндіру	
1.5 Гидродинамика	10.1.5.1 - сұйықтар мен газдардың ағыстарын сипаттау	
	10.1.5.2 - тәуелсіз, тәуелді және тұрақты физикалық шамаларды анықтау және физикалық шамалардың өлшеу дәлдігін ескереру	
	10.1.5.3 - эксперименттің нәтижесіне әсер етуші факторларды анықтау және нәтижені жақсартудың жолдарын ұсыну	
2.1 Молекулалық кинетикалық теорияның негіздері	10.2.1.1 - молекулалық кинетикалық теорияның негізгі қағидалары мен идеал газды сипаттау	
	10.2.1.2 - қатты дененің, сұйықтың, газдың модельдерін молекулалық кинетикалық	

	теорияның негізінде сипаттау	
	10.2.1.3-кристалл және кристалл емес қатты заттардың құрылысын ажырату	
2.2 Газ заңдары	10.2.2.1 - идеал газ күйінің негізгі теңдеуін қолдану және изопроестер графиктерін ажырату	
2.3 Термодинамика негіздері	10.2.3.1 - термодинамиканың бірінші және екінші заңының мағынасын түсіндіру	
	10.2.3.2 – жылу қозғалтқышының жұмыс істеу принципі мен қолданылуын сипаттау	
2.4 Сұйық және қатты денелер	10.2.4.1 - ауаның салыстырмалы ылғалдылығын анықтау	
	10.2.4.2- сұйықтың беттік керілу құбылысының табиғатын түсіну және қылтүтік құбылыстардың өмірдегі маңызы	
3.1 Электростатика	10.3.1.1 – электр өрісінің қасиетін талқылау және оның күштік сипаттамасын анықтау	
	10.3.1.2 - электр өрісінің қозғалыстағы зарядтарға әсерін сипаттау	
	10.3.1.3 - гравитациялық және электростатикалық өрістердің қасиеттерін салыстыру	
	10.3.1.4 – қарапайым электр тізбегіндегі конденсатордың ролі	
3.2 Тұрақты ток	10.3.2.1 – ток көзінің электр қозғаушы күші мен ішкі кедергі ұғымын түсіну	
	10.3.2.2 - сыртқы тізбектегі электр қозғаушы күші мен кернеу түсуінің айырмашылығын түсіну	
	10.3.2.3- толық тізбек үшін Ом заңын қолдану және қысқа тұйықталудың салдарын түсіну	
	10.3.2.4 – тұрмыстағы электр құралдарының жұмыс құны мен қуатына практикалық есептеулер жүргізу	
3.3 Өртүрлі ортадағы электр тогы	10.3.3.1 – өртүрлі ортадағы электр тогының пайда болуын салыстыру	
	10.3.3.2 - электролиз үдерісіндегі электр тогы шартын эксперимент арқылы анықтау	
	10.3.3.3 –жартылай өткізгішті құралдардың қолданылуына мысалдар келтіру	
	10.3.3.4 - Асқын өткізгіштік құбылысы мен практикалық қолданылуын сипаттау	

3.4 Магнит өрісі	10. 3.4.1 – өткізгіштің магнит өрісін сипаттайтын шамаларды түсіну	
	10. 3.4.2 – сол қол ережесін қолдануды және зарядталған бөлшектердің қозғалысы мен тогы бар өткізгішке магнит өрісінің әсерін сипаттау	
	10. 3.4 .3 – магниттік материалдардың(неодим магниттер, датчиктер, сейсмометрлер, металл детекторлар) заманауи қолдану аймағын және олардың қолдану үрдісін талқылау	
	10.3.4.4 - жасанды магниттерді эксперимент жүзінде жинау және қолданылу аясын түсіндіру	
	10.3.4.5 - соленоидтың магнит өрісіне әсер ететін факторларды сипаттау	
3.5 Электромагниттік индукция	10.3.5.1 - магнит ағыны өзгеруі салдарынан электр қозғаушы күштің пайда болуын түсіндіру	
	10.3.5.2 - Ленц ережесін түсіндіру	
	10.3.5.3 - электромагниттік құралдардың (электромагниттік реле, генератор, трансформатор) жұмыс істеу принципін түсіну	
	10.3.5.4 - магниттік-резонанстық томографияның практикалық маңызын түсіну	
4.1 Механикалық тербелістер		11.4.1.1 - эксперименттік, аналитикалық және графиктік тәсілмен гармоникалық тербелісті ($x(t)$, $v(t)$, $a(t)$) зерттеу
4.2 Электромагниттік тербелістер		11.4.2.1 - еркін және еріксіз тербелістердің пайда болу шарттарын сипаттау; 11.4.2.2 - механикалық тербелістер мен электромагниттік тербелістерді сәйкестендіру
4.3 Айнымалы ток		11.4.3.1 - генератор моделін қолданып, айнымалы ток генераторының жұмыс істеу принципін зерттеу
		11.4.3.2 - физикалық шамаларды (период, жиілік, кернеу, ток күші мен электр қозғаушы күші максималды және әсерлік мәндері) қолданып, айнымалы токты сипаттау
		11.4.3.3 - резонанс шартын түсіндіру және оның қолданылуына мысал келтіру; 11.4.3.4 -резонанстық жиілікті есептеу
		11.4.3.5 - электр энергиясын тасымалдау үшін жоғары кернеудегі айнымалы токтың экономикалық артықшылықтарын түсіндіру

		11.4.3.6 - трансформатор орамасындағы ораманын эксперимент арқылы анықтау
		11.4.3.7 - Қазақстандағы электр энергиясы көздерінің артықшылықтары мен кемшіліктерін бағалау
5.1 Электромагниттік толқындар		11.5.1.1 - электромагниттік толқындардың пайда болу шарттарын түсіндіру және олардың қасиеттерін сипаттау
		11.5.1.2 - жоғары жиілікті электромагниттік тербелістердің амплитудалық (АМ) және жиіліктік (FM) мен детектрленуін сипаттау; 11.5.1.3-радиоқабылдағыштың жұмыс істеу принципін түсіндіру
		11.5.1.4 - аналогтықпен салыстырғанда сандық форматтағы сигналды берудің артықшылықтарын түсіндіру
		11.5.1.5 - байланыс құралдарын жүйелеу және оларды жетілдірудің жолдарын ұсыну
6.1 Толқындық оптика		11.6.1.1 – жарық толқындарының интерференциясы және дифракциясы пайда болуын шарттарын сипаттау
		11.6.1.2 – дифракциялық торды толқын ұзындығын анықтау үшін қолдану
		11.6.1.3 - жарықтың поляризация құбылысын эксперимент арқылы зерттеу
6.2 Геометриялық оптика		11.6.2.1 - шынының сыну көрсеткішін эксперименттік жолмен анықтау; 11.6.2.2 - жарық сигналдарын тасымалдауда оптоалшықты технологияның артықшылығын түсіндіру
		11.6.2.3 - телескоп, микроскоп және лупадағы сәуленің жолын салу және түсіндіру
7.1 Атомдық және кванттық физика		11.7.1.1 - электромагниттік сәулеленудің корпускулярлық-толқындық табиғатының дәлелдейтін мысалдар келтіру(элементар бөлшектердің толқындық табиғаты)
		11.7.1.2 - спектрлік талдау әдісін және оның қолданылуын сипаттау
		11.7.1.3 - электромагниттік сәулеленуді, олардың пайда болу табиғаты мен затпен әрекеттесуіне қарай ажырату
		11.7.1.4 - фотоэффектінің табиғатын түсіндіру және оны қолдануға мысалдар келтіру
		11.7.1.5 - фотосинтез және фотография үдерісін мысалға келтіре отырып, жарықтың химиялық әсерін сипаттау
		11.7.1.6 - компьютерлік және магниттік-

		резонанстық томографияны салыстыру
		11.7.1.7-лазер құрылғысының әсері мен қолданылуын түсіндіру; 11.7.1.8 - голографияның даму кезеңдерін талқылау
7.2 Атом ядросының физикасы		11. 7.2.1- Табиғи радиоактивті ыдырау құбылысын (α , β және γ) және жартылай ыдырау периоды терминін түсіндіру
		11. 7.2.2 - графикалық тәсіл арқылы жартылай ыдырау периоды анықтау
		11. 7.2.3- ядролық ыдырау және синтез процестерін түсіндіру
		11. 7.2.4 - α , β және γ сәулелердің иондалу және өтімділік қабілеттерін түсіндіру; 11. 7.2.5 - радиоактивті материалдарды өңдеуді, қолдануды, сақтауды және олармен жұмыс кезіндегі қауіпсіздік ережелерін сипаттау
		11. 7.2.6 - ядролық реакторлардың құрылысы мен жұмыс істеу принципін сипаттау; 11. 7.2.7 - ядролық энергетиканың даму кезеңдерін талқылау
8.1 Нанотехнология және наноматериалдар		11.8.1.1- наноматериалдардың физикалық қасиеттерін және оларды алудың жолдарын, қолдануын түсіндіру
9.1 Космология		11.9.1.1 - жұлдыздардың жырақтылығы бойынша жіктелетінін, көрінерлік жұлдыздық шамамен және абсолют жұлдыздық шамамен сипатталатынын түсіндіру
		11.9.1.2 - Жұлдыздар эволюциясын түсіндіру үшін Герцшпрунг-Рассель диаграммасын қолдану; 11.9.1.3 - кара құрдымдар, нейтронды жұлдыздар және аса жаңа жұлдыздардың қасиеттерін сипаттау

	11.9.1.4 - ара қашықтықты анықтау үшін қолданылатын "жаңа тәсілдерді" әдісін пайдалануды сипаттау
	11.9.1.5 - Әлемнің ұлғаюы мен күңгірт энергия туралы пікірталасты талқылау; 11.9.1.6 - берілген астрономиялық бақылауларға сүйене отырып әлемнің ұлғаюы туралы болжамды талқылау
	11.9.1.7 - Хаббл заңын қолданып, Әлемнің жасын бағалай алу; 11.9.1.8 - микротолқынды фондық сәулелену туралы ақпаратты қолданып, Үлкен Жарылыс теориясын түсіндіру

16. Осы оқу бағдарламасы жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағытындағы 10-11-сыныптарға арналған "Физика" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының Ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес жүзеге асырылады.

17. Тоқсандағы бөлімдер және бөлімдер ішіндегі тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағытындағы 10-11-сыныптарына арналған "Физика" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасына қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағытындағы 10-11-сыныптарға арналған "Физика" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

10-сынып

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімшесі	Тақырыптар	Оқу мақсаттары
1-тоқсан		
Кинематика	Дене қозғалысы кинематикасының теңдеулері мен графиктері	10.1.1.1- кинематика теңдеулерін қолдану және орын ауыстыру, жылдамдық, үдеудің графиктерін талдай білу
	Салыстырмалы қозғалыс	10.1.1.2 - жылдамдықтар мен орын ауыстыруды қосудың классикалық заңына күнделікті өмірден мысалдар келтіру
	Қисық сызықты қозғалыс кинематикасы	10.1.1.3 - қисықсызықты қозғалысты сипаттайтын шамаларды анықтау
Динамика	Күштер. Күштерді қосу. Ньютон заңдары	10.1.2.1 - Ньютон заңдарын түсіну және теңәрекетті күшті табу
	Бүкіл әлемдік тартылыс заңы	10.1.2.2 - бүкіл әлемдік тартылыс заңын түсіну және ғарыш аппаратының қозғалысын сипаттау
	Гравитациялық өрістегі	10.1.2.3 - көкжиекке бұрыш жасай және вертикаль

	снарядтың қозғалысы	лақтырылған дененің қозғалысы кезіндегі физикалық шамалардың өзгерісін сипаттау
Статика және гидростатика	Массалар центрі. Тепе-теңдік түрлері	10.1.3.1 - абсолют қатты дененің массалар центрін анықтау және әртүрлі тепе-теңдікті түсіндіру
	Қатынас ыдыстар. Гидравликалық пресс. Паскаль заңын қолдану Торичелли тәжірибесі	10.1.3.2- Паскаль заңын сипаттау және оның қолданылуы 10.1.3.3- гидростатикалық қысым терминін түсіндіру
Сақталу заңдары	Механикадағы импульс пен энергияның сақталу заңдары	10.1.4.1 - сақталу заңдарын түсіндіру
Гидродинамика	Сұйықтық кинематикасы	10.1.5.1 - сұйықтар мен газдардың ағыстарын сипаттау
	№ 1 Зертханалық жұмыс: "Тұтқырлығы әртүрлі сұйықта қозғалатын кішкентай шардың қозғалысын зерттеу"	10.1.5.2. - тәуелсіз, тәуелді және тұрақты физикалық шамаларды анықтау және физикалық шамалардың өлшеу ескеру; 10.1.5.3 - эксперименттің нәтижесіне әсер етуші факторларды анықтау және нәтижені жақсартудың жолдарын ұсыну
2-тоқсан		
Молекулалық кинетикалық теорияның негіздері	Молекулалық кинетикалық теорияның негіздері қағидалары. Термодинамикалық параметрлер Кристалл және кристалл емес заттар	10.2.1.1 – молекулалық кинетикалық теорияның негізгі қағидалары мен идеал газды сипаттау; 10.2.1.2 - қатты дененің, сұйықтың, газдың модельдерін Молекулалық кинетикалық теорияның негізінде сипаттау; 10.2.1.3 - кристалл және кристалл емес қатты заттардың құрылысын ажырату
Газ заңдары	Идеал газ күйінің теңдеуі Изопроцестер.Адиабаталық процесс	10.2.2.1 - идеал газ күйінің негізгі теңдеуін қолдану және изопроцестер графиктерін ажырату
Термодинамика негіздері	Термодинамика заңдарын қолдану Жылу қозғалтқыштары.	10.2.3.1 – термодинамиканың бірінші және екінші заңының мағынасын түсіндіру; сипаттау; 10.2.3.2 – жылу қозғалтқышының жұмыс істеу принципі мен қолданылуын сипаттау
Сұйық және қатты денелер	Ауаның ылғалдылығы, шық нүктесі Сұйықтың беттік керілуі. Жұғу, қылтүтіктік құбылыстар	10.2.4.1 - ауаның салыстырмалы ылғалдылығын анықтау; 10.2.4.2 - сұйықтың беттік керілу құбылысының табиғатын түсіну және қылтүтіктік құбылыстардың өмірдегі маңызы
3-тоқсан		
Электростатика	Электр өрісі	10.3.1.1 – электр өрісінің қасиетін талқылау және оның күштік сипаттамасын анықтау; 10.3.1.2 - электр өрісінің қозғалыстағы зарядтарға әсерін сипаттау; 10.3.1.3 - гравитациялық және электростатикалық өрістердің қасиеттерін салыстыру
	Электр сыйымдылық. Конденсаторлар. Сыйымдылықтың өлшем бірлігі және электр мөлшері	10.3.1.4 – қарапайым электр тізбегіндегі конденсатордың ролі
Тұрақты ток	Ток көзінің электр қозғаушы күші мен ішкі кедергісі. Кернеу және потенциалдар	10.3.2.1 – ток көзінің электр қозғаушы күші мен ішкі кедергі түсіну; 10.3.2.2 - сыртқы тізбектегі электр қозғаушы күші пен

	айырмасы	кернеу түсуінің айырмашылығын түсіну
	Толық тізбек үшін Ом заңы	10.3.2.3- толық тізбек үшін Ом заңын қолдану және қысқа тұйықталудың салдарын түсіну
	Электр тогының жұмысы мен қуаты	10.3.2.4 –тұрмыстағы электр құралдарының жұмыс құны мен қуатына практикалық есептеулер жүргізу
Өртүрлі ортадағы электр тогы	Металдардағы, жартылай өткізгіштердегі, электролиттердегі, газдар мен вакуумдағы электр тогы. № 2 Зертханалық жұмыс: "Электролиттердегі электр тогының пайда болу шарттарын зерттеу"	10.3.3.1 – әртүрлі ортадағы электр тогының пайда болуын салыстыру; 10.3.3.2 - электролиз үдерісіндегі электр тогы шартын эксперимент арқылы анықтау
	Жартылай өткізгішті құралдар	10.3.3.3 – жартылай өткізгішті құралдардың қолданылуына мысалдар келтіру
	Асқын өткізгіштік	10.3.3.4 - асқын өткізгіштік құбылысы мен практикалық қолданылуын сипаттау
4-тоқсан		
Магнит өрісі	Магнит өрісі. Магнит индукциясының векторы. Бұрғы ережесі.	10.3.4.1 – өткізгіштің магнит өрісін сипаттайтын шамаларды түсіну
	Ампер күші, Лоренц күші.	10.3.4.2 – сол қол ережесін қолдануды және зарядталған бөлшектердің қозғалысы мен тогы бар өткізгішке магнит өрісінің әсерін сипаттау
	Заттың магниттік қасиеттері.	10.3.4.3 – магниттік материалдардың(неодим магниттер, датчиктер, сейсмометрлер, металл детекторлар) заманауи қолдану аймағын және олардың қолдану үрдісін талқылау
	Жасанды магниттер.Соленоид	10.3.4.4 - жасанды магниттерді эксперимент жүзінде жинау және қолданылу аясын түсіндіру; 10.3.4.5- соленоидтың магнит өрісіне әсер ететін факторларды сипаттау
Электромагниттік индукция	Электромагниттік индукция заңы. Электромагниттік құралдар	10.3.5.1- магнит ағыны өзгеруі салдарынан электр қозғаушы күштің пайда болуын түсіндіру; 10.3.5.2- Ленц ережесін түсіндіру; 10.3.5.3 - электромагниттік құралдардың (электромагниттік реле, генератор, трансформатор) жұмыс істеу принципіні түсіну
	Магниттік-резонанстық томография	10.3.5.4 - магниттік-резонанстық томографияның практикалық маңызын түсіну
	Физикалық практикум	

11-сынып

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімшесі	Тақырыптар	Оқу мақсаттары
1-тоқсан		
Механикалық тербелістер	Гармоникалық тербелістер	11.4.1.1 - эксперименттік, аналитикалық және графикалық тәсілмен гармоникалық тербелісті $(x(t), v(t), a(t))$ зерттеу

Электромагниттік тербелістер	Еркін және еріксіз электромагниттік тербелістер	11.4.2.1 - еркін және еріксіз тербелістердің пайда болу шарттарын сипаттау; 11.4.2.2 - механикалық тербелістер мен электромагниттік тербелістерді сәйкестендіру
Айнымалы ток	Айнымалы ток генераторы	11.4.3.1 - генератор моделін қолданып, айнымалы ток генераторының жұмыс істеу принципін зерттеу
	Еріксіз электромагниттік тербелістер. Айнымалы ток	11.4.3.2 - физикалық шамаларды (период, жиілік, кернеу, ток күші мен электр қозғаушы күшінің максималды және әсерлік мәндері) қолданып, айнымалы токты сипаттау
	Айнымалы ток тізбегіндегі резонанс	11.4.3.3 - резонанс шартын түсіндіру және оның қолданылуына мысал келтіру; 11.4.3.4 - резонанстық жиілікті есептеу
	Электр энергиясын өндіру, тасымалдау және қолдану, трансформатор	11.4.3.5 - электр энергиясын тасымалдау үшін жоғары кернеудегі айнымалы токтың экономикалық артықшылықтарын түсіндіру
	№ 1 Зертханалық жұмыс: "Трансформатор орамасындағы орам санын анықтау"	11.4.3.6 - трансформатор орамасындағы орам санын эксперимент арқылы анықтау
	Қазақстандағы және дүние жүзіндегі электр энергиясын өндіру және қолдану	11.4.3.7 - Қазақстандағы электр энергиясы көздерінің артықшылықтары мен кемшіліктерін бағалау
2 - тоқсан		
Электромагниттік толқындар	Электромагниттік толқындардың жұтылуы мен шығарылуы	11.5.1.1 - электромагниттік толқындардың пайда болу шарттарын түсіндіру және олардың қасиеттерін сипаттау
	Радиобайланыс	11.5.1.2 - жоғары жиілікті электромагниттік тербелістердің модуляциясы (АМ және FM) мен детектрленуін сипаттау; 11.5.1.3 - радиоқабылдағыштың жұмыс істеу принципін түсіндіру
	Аналогты-сандық түрлендірулер. Байланыс арналары	11.5.1.4 - аналогтықпен салыстырғанда сандық форматтағы сигналды берудің артықшылықтарын түсіндіру
	Байланыс құралдары	11.5.1.5 - байланыс құралдарын жүйелеу және оларды жетілдірудің жолдарын ұсыну
Толқындық оптика	Жарықтың интерференциясы Жарықтың дифракциясы	11.6.1.1 – жарық толқындарының интерференциясы және дифракциясы пайда болуын шарттарын сипаттау
	Дифракциялық торлар № 2 Зертханалық жұмыс: "Дифракциялық тордың көмегімен жарықтың толқын ұзындығын анықтау"	11.6.1.2 – дифракциялық торды толқын ұзындығын анықтау үшін қолдану
	Жарықтың поляризациясы.	11.6.1.3 - жарықтың поляризация құбылысын эксперимент арқылы зерттеу

	№ 3 Зертханалық жұмыс: "Жарықтың поляризациясын бақылау"	
Геометриялық оптика	Геометриялық оптика заңдары	11.6.2.1 - шынының сыну көрсеткішін эксперименттік жолмен анықтау; 11.6.2.2 - жарық сигналдарын тасымалдауда оптоалшықты технологияның артықшылығын түсіндіру
	Оптикалық құралдар	11.6.2.3 - телескоп, микроскоп және лупадағы сәуленің жолын салу және түсіндіру
3-тоқсан		
Кванттық физика	Жарықтың корпускулярлық-толқындық табиғатының біртұтастығы	11.7.1.1 - электромагниттік сәулеленудің корпускулярлық-толқындық табиғатының дәлелдейтін мысалдар келтіру (элементар бөлшектердің толқындық табиғаты)
	Спектрлік талдау	11.7.1.2 - спектрлік талдау әдісін және оның қолданылуын сипаттау
	Электромагниттік сәулелену шкаласы	11.7.1.3 - электромагниттік сәулеленуді, олардың пайда болу табиғаты мен затпен әрекеттесуіне қарай ажырату
	Фотоэффектіні қолдану	11.7.1.4 - фотоэффектінің табиғатын түсіндіру және оны қолдануға мысалдар келтіру
	Жарықтың химиялық әсері	11.7.1.5 - фотосинтез және фотография үдерісін мысалға келтіре отырып, жарықтың химиялық әсерін сипаттау
	Рентгендік сәулелену	11.7.1.6 - компьютерлік және магниттік-резонанстық томографияны салыстыру
	Лазерлер.	11.7.1.7 - лазер құрылғысының әсері мен қолданылуын түсіндіру; 11.7.1.8 - голографияның даму кезеңдерін талқылау
Атом ядросының физикасы	Табиғи радиоактивтілік. Радиоактивті ыдырау заңы	11.7.2.1- табиғи радиоактивті ыдырау құбылысын (a, b және g) және жартылай ыдырау периоды терминін түсіндіру
	№4 Зертханалық жұмыс: "Жартылай ыдырау периоды анықтау"	11.7.2.2 - графикалық тәсіл арқылы жартылай ыдырау периоды анықтау
	Ядролық реакциялар. Ауыр ядролардың бөлінуі. Тізбекті ядролық реакция	11. 7.2. 3 - ядролық ыдырау және синтез процестерін түсіндіру
	Радиоактивті сәулелердің биологиялық әсері. Радиациядан қорғану	11.7.2.4 - a, b және g сәулелердің иондалу және өтімділік қабілеттерін түсіндіру; 11.7.2.5 - радиоактивті материалдарды өңдеуді, қолдануды, сақтауды және олармен жұмыс кезіндегі қауіпсіздік ережелерін сипаттау
	Ядролық реактор. Ядролық энергетика	11.7.2.6 - ядролық реакторлардың құрылысы мен жұмыс істеу принципін сипаттау; 11.7.2.7 - ядролық энергетиканың даму кезеңдерін талқылау
	Нанотехнология және	Нанотехнологияның негізгі жетістіктері,

наноматериалдар	өзекті мәселелер және даму кезеңдері. Наноматериалдар	
4-тоқсан		
Космология	Жұлдыздар әлемі. Жұлдыздық шамалар.	11.9.1.1 - жұлдыздардың жырақтылығы бойынша жіктелетінін, көрінерлік жұлдыздық шамамен және абсолют жұлдыздық шамамен сипатталатынын түсіндіру
	Жұлдыздардың классификациясы	11.9.1.2 - жұлдыздар эволюциясын түсіндіру үшін Герцшпрунг-Рассель диаграммасын қолдану; 11.9.1.3 - кара құрдымдар, нейтронды жұлдыздар және аса жаңа жұлдыздардың қасиеттерін сипаттау
	Қашықтықты анықтау	11.9.1.4 - ара қашықтықты анықтау үшін қолданылатын "жаңа тәсілдер" әдісін пайдалануды сипаттау
	Күңгірт энергия. Әлемнің үдеуі мен ұлғаюы	11.9.1.5 - Әлемнің ұлғаюы мен күңгірт энергия туралы пікірталасты талқылау; 11.9.1.6 - берілген астрономиялық бақылауларға сүйене отырып әлемнің ұлғаюы туралы болжамды талқылау
	Үлкен жарылыс теориясы. Қызыл ығысу	11.9.1.7 - Хаббл заңын қолданып, Әлемнің жасын бағалай алу; 11.9.1.8 - микротолқынды фондық сәулелену туралы ақпаратты қолданып, Үлкен Жарылыс теориясын түсіндіру
	Физикалық практикум	

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2017 жылғы 27 шілдедегі
№ 352 бұйрығына 197-қосымша

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 415-қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математикалық бағыттағы 10-11-сыныптарға арналған "Биология" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы 1-тарау. Жалпы ережелер

1. Оқу бағдарламасы "Білім берудің барлық деңгейінің мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттарын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы №604 бұйрығымен бекітілген Жалпы орта білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес әзірленген (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 17669 болып тіркелген).

Ескерту. 1-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Білім және ғылым министрінің 07.03.2019 № 105 (10-сынып оқушылары үшін 01.09.2019, 11-сынып оқушылары үшін 01.09.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

2. "Биология" оқу пәнінің мақсаты – білім алушылардың заман талаптарына сай білімдері мен біліктерін дамыту; өмірдің мәнін, дамуын, оның түрлі

ұйымдасу деңгейлерінде көрініс табуын түсіну; өмірдің ең басты құндылық ретіндегі маңызын түсінетін жан-жақты дамыған тұлғаны дайындау.

3. Оқу пәнінің міндеттері:

1) табиғаттың даму заңдарын түсінуге негізделе отырып, адамның табиғаттағы рөлін анықтайтын маңызды биологиялық білімдер мен біліктер ауқымын кеңейту;

2) табиғаттың даму және тіршілігін жалғастыру заңдарын жана білімдерді алу, оларды ары қарай дамыту және тереңдету негізі және құралы ретінде пайдалану;

3) жүйені меңгеру барысында ғылым білім мен дүниетаным негіздерін; шығармашылық дербестік пен сын тұрғысынан ойлау қабілетін; зерттеушілік дағдыларын қалыптастыру;

4) әдеп мәселелерімен және қоғамның әлеуметтік өмірі мен еңбек әрекетіне тікелей қатысумен байланысты қоршаған шынайылықта еркін бағдарлануға мүмкіндік беретін, бастамашыл тұлғаның қасиеттерін дамыту;

5) білім алушылардың білім алуды және өздігінен білім алуды жалғастыруы үшін қажетті зияткерлік біліктерді дамыту.

2-тарау. "Биология" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

4. "Биология" пәні бойынша оқу жүктемесінің жоғары шекті көлемі:

1) 10-сынып – аптасына 4 сағат, оқу жылында 136 сағатты;

2) 11-сынып – аптасына 4 сағат, оқу жылында 136 сағатты құрайды.

Оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі "Қазақстан Республикасындағы бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспарларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2012 жылғы 8 қарашадағы № 500 бұйрығымен бекітілген үлгілік оқу жоспарына тәуелді (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 8170 болып тіркелген).

Ескерту. 4-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Білім және ғылым министрінің 07.03.2019 № 105 (10-сынып оқушылары үшін 01.09.2019, 11-сынып оқушылары үшін 01.09.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

5. Оқу пәнінің мазмұны 4 бөлімді қамтиды:

1) тірі ағзалардың көптүрлілігі, құрылымы мен қызметтері;

2) көбею, тұқым қуалаушылық, өзгергіштік. Эволюциялық даму;

3) ағза мен қоршаған орта;

4) қолданбалы кіріктірілген ғылымдар.

6. "Тірі ағзалардың көптүрлілігі, құрылымы мен қызметтері" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

1) тірі ағзалардың көптүрлілігі;

2) қоректену;
3) заттардың тасымалдануы;

4) тыныс алу;

5) бөліп шығару;

6) қозғалыс;

7) координация және реттелу.

7. "Көбею, тұқым қуалаушылық, өзгергіштік. Эволюциялық даму" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

1) көбею;

2) жасушалық айналым;

3) өсу және даму;

4) тұқым қуалаушылық пен өзгергіштік заңдылықтары;

5) селекция негіздері;

6) эволюциялық даму.

8. "Ағза мен қоршаған орта" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

1) биосфера, экожүйе, популяция;

2) адам қызметінің қоршаған ортаға әсері.

9. "Қолданбалы кіріктірілген ғылымдар" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

1) молекулалық биология мен биохимия;

2) жасушалық биология;

3) микробиология және биотехнология;

4) биомедицина және биоинформатика.

10. Биология пәнінің 10-сыныпқа арналған базалық білім мазмұны келесі тараулардан тұрады:

1) "Тірі ағзалардың әртүрлілігі". Жер бетінде тіршіліктің қалыптасу кезеңдері. Филогенетикалық шежіре ағашы. Кладограммалар. Түсінік "Соңғы әмбебап жалпы ата тек". Модельдеу "Кладограмма құру". Филогенетикалық картаның әр түрлі формалары. Кладограммалар мен филогенетикалық ағаштардың айырмашылығы. Кладограммалар мен филогенетикалық ағаштардың эволюциялық маңызы.

2) "Қоректену". Ферменттер белсенділігіне әсер ететін факторлар мен жағдайлар: рН; температура; субстрат концентрациясы, фермент ингибитор және активатор;

Зертханалық жұмыс "Ферменттер белсенділігіне әр түрлі жағдайлардың әсері".

3) "Заттардың тасымалдануы". Адам гемоглобині мен миоглобинінің құрылысы мен қызметі. Адам гемоглобині мен миоглобині үшін оттектің диссоциациялануының қисық сызығы. Беттік аудан мөлшерінің көлемге қатынасының диффузия жылдамдығына әсері. Эритроцит жасушасы беттік аудан мөлшерінің, көлемге қатынасының маңызы;

Зертханалық жұмыс "Жасушаның беттік аудан мөлшерінің көлемге қатынасын анықтау".

4) Пассивті тасымалдау механизмі: қарапайым тасымал, мембраналық каналдар арқылы диффузия, жеңілдетілген диффузия.

5) "Тыныс алу". Аденозинүшфосфаттың (АТФ) құрылысы мен қызметі. Аденозинүшфосфаттың синтезі: глюкозаның анаэробты және аэробты ыдырау кезеңдері. Метаболизм түрлері. Энергетикалық алмасу кезеңдері. Митохондрияның құрылымы мен қызметтері. Митохондрия құрылымдары мен жасушалық тынысалу үдерістерінің өзара байланысы. Кребс циклі. Циклдің негізгі және аралық қосылыстары мен реакцияның соңғы өнімдері. Электрондық-тасымалдау тізбегі. Биологиялық жүйелер үшін маңызы.

6) "Бөліп шығару". Абсорбция және реабсорбция. Зәрдің түзілуі. Су мөлшерін реттеу. Нысана мүшелер. Әсер ету эффектісі. Гипофункция. Гиперфункция. Адам денесіндегі қан мен басқа сұйықтықтарды жасанды тазарту. Диализ әсерінің себептері. Диализ әдістері: перитонеальды, гемодиализ. Созылмалы бүйрек жетіспеушілігі. Диализ және бүйрек трансплантациясы. Артықшылықтары мен кемшіліктері.

7) "Қозғалыс". Көлденең жолақты бұлшықет ұлпаларының құрылысы. Миофибрилла құрылымы (аймақ, дисклер, саркомерлер, актин, миозин). Бұлшықет талшықтарының жиырылу механизмі. Бұлшықет талшығының Т-жүйесі. Жылдам және баяу жиырылатын бұлшықет талшықтарының ортақ қасиеттерін, орналасуы мен құрылысы. Актинге қатысты қаңқа бұлшықет ұлпаларының түрлері.

8) "Координация және реттеу". Жүйке жасушаларының құрылысы. Мембраналық потенциал. Әрекет потенциалы. Әрекет потенциалының инициациясы мен трансмиссиясы. Нейронның аксон бойымен қозудың берілуі. Рефрактерлық кезең мен оның маңызы. Миелинденген нейрондардың артықшылығы. Миелинденген және миелинденбеген нейрондарды салыстыру. Орталық жүйке жүйесінің құрылысы. Мидың құрылысы мен қызметтері. Жұлынның құрылысы мен. Механорецепторлардың түрлері. Пачини денешігі мысалында рецепторлардың тітіркендіргіштің өзгерісіне жауап беру реакциясы.

Холинергиялық синапстың құрылысы мен қызметі арасындағы байланыс. Холинергиялық синапстың мысалында синапстық берілудің механизмі.

9) "Жасушалық цикл". Митоз. Жасушада митоздың әр түрлі кезеңдерінде жүретін үрдістер.

Зертханалық жұмыс "пияз тамыры ұшындағы жасушалардан митоздың белсенділік деңгейін анықтау".

10) Өсімдіктер мен жануарлардағы гаметогенез. Гаметалар. Гаметогенез кезеңдері. Өсімдіктердегі спорогенез және гаметогенез. Онкологиялық жаңатүзілулердің пайда болуы. Обыралды жағдайлардың туындауына әсер етуші факторлар. Қартаю. Қартаю үрдісі туралы теориялар.

11) "Тұқым қуалаушылық пен өзгергіштік заңдылықтары". Модификациялық өзгергіштік. Белгілердің өзгеруіндегі вариациялық қатарлар.

Зертханалық жұмыс "Вариациялық қатар мен қисыққа құрылған модификациялық өзгергіштікті зерттеу".

12) Белгілердің тұқымқуалауындағы цитологиялық негіздер. Дигибридті будандастыру кезіндегі хромосомалардың тәуелсіз ажырауы. Жынысқа тіркес тұқым қуалау. Көптік аллельділік;

Есептер шығару.

13) Тұқымқуалаушылықтың хромосомалық теориясы. Кроссинговер нәтижесінде белгілердің тұқымқуалау заңдылықтарының бұзылуы. Аллельді және аллельді емес гендердің өзара әрекеттесуі. Эпистаз. Комплиментарлық. Полимерия. Хуго де Фризадің мутация теориясы. Кенеттен және индукцияланған мутация. Нүктелік, хромосомалық, геномдық, ядролық және цитоплазмалық мутациялар. Модельдеу "Адам хромосомасы жиынтығынан кариограмм құру. Геномдық мутацияны оқып білу". Хромосомалар санының ауытқуымен байланысты адамның хромосомдық аурулары.

14) "Селекция негіздері". Селекция әдістері арқылы ауыл шаруашылық өсімдіктері мен жануарлардың қолтұқымдарын жақсарту тәсілдері. Гибридизация (будандастыру). Полиплоидия. Жасанды мутагенез.

15) "Эволюциялық даму". Тұқымқуалайтын өзгергіштік пен эволюция арасындағы өзара байланыс. Тұқымқуалайтын өзгергіштік – эволюция негізі. Комбинативтік өзгергіштік, мутациялар. Табиғи сұрыпталу. Тіршілік үшін күрес. Гендер дрейфі. Популяциялық толқындар. Эволюцияның дәлелдемелері. Салыстырмалы-анатомиялық. Эмбриологиялық. Палеонтологиялық. Биогеографиялық. Биохимиялық. Түр түзілудің тәсілдері. Түр түзілудің механизмі. Түр түзілудің оқшаулаушы механизмі. Түртүзілудегі репродуктивті

оқшаулану. Полиплоидия және гибридизация. Антропогенез кезеңдері. Проантроптар. Архантроптар. Палеоантроптар. Неоантроптар.

16) "Молекулалық биология және биохимия". Жердегі тіршілік үшін судың маңызы. Көмірсуларды жіктеу: моносахаридтер, дисахаридтер, полисахаридтер. Химиялық құрылымы. Көмірсулардың қасиеті және қызметтері. Редуцирленетін және редуцирленбейтін қанттар.

Зертханалық жұмыс "Редуцирленетін және редуцирленбейтін қанттардың тотықсыздандыру қабілетін зерттеу".

17) Липидтердің құрылымдық компоненттері. Майлардың химиялық құрылысы мен қызметтері. Нәруыздарды құрамы (жай, күрделі) және қызметі бойынша жіктеу. Нәруыздардың құрылымдық деңгейлері мен құрылысы. Нәруыз денатурациясы мен ренатурациясы;

Зертханалық жұмыс "Нәруыздардың құрылымына әр түрлі жағдайлардың әсері (температура, рН)".

18) Биологиялық нысандарда нәруыздың болуы;

Зертханалық жұмыс "биологиялық нысандарда нәруыздың болуын анықтау".

19) Дезоксирибонуклеин қышқылы (ДНК) құрылысы. Дезоксирибонуклеин қышқылы құрылымы (бірінші және екінші реттік). Дезоксирибонуклеин қышқылы молекуласының қызметі. Репликация механизмі. Дезоксирибонуклеин қышқылы. Мезелсон мен Сталь тәжірибесі. Чаргафф ережесі. Рибонуклеин қышқылы (РНҚ) молекуласының құрылысы мен қызметтері. Матрицалық рибонуклеин қышқылы. Рибосомалық рибонуклеин қышқылы. Транспорттық рибонуклеин қышқылы. Рибонуклеин қышқылы және дезоксирибонуклеин қышқылы молекулалары құрылысының ұқсастықтары мен айырмашылықтары.

20) "Жасушалық биология". Жасуша органоидтерінің құрылысы мен қызметтерінің ерекшеліктері. Жасушаның негізгі компоненттері: жасуша қабырғасы, плазмалық мембрана, цитоплазма және оның органоидтары (мембранасыз, бірмембраналы және қосмембраналы). Ядро. Жасушаның негізгі компоненттерінің қызметтері. Жасуша мембранасының құрылымы, қасиеттері және қызметтері арасындағы байланыс. Жасуша мембранасының сұйық кристалды моделі. Мембраналық нәруыздардың, фосфолипидтердің, гликопротеиндердің, гликолипидтердің, холестеролдың қызметі.

Зертханалық жұмыс "Жасуша мембранасына әр түрлі жағдайлардың әсері".

21) Бактерия, саңырауқұлақ, өсімдік және жануар жасушаларының құрылым ерекшеліктері мен қызметтері.

22) "Биотехнология". Микроағзаларды өндірісте, ауыл шаруашылығында, медицинада, тұрмыста қолданудың артықшылықтары мен кемшіліктері. Полимеразды тізбекті реакцияны қолдану. Медициналық диагностикалауда, әкелікті негіздеуде, тұлғаларды дербестендіру медицинасында, гендерді клондауда, дезоксирибонуклеин қышқылы секвенирлеуде мутагенезде полимеразды тізбекті реакцияның маңызы. Гендік-инженериялық манипуляциялаудың кезеңдері. Гендік инженерияның маңызы. Гендік модификацияланған ағзаларды қолданудың оң және теріс тұстары. Гендік модификацияланған ағзаларды қолданудың этикалық сұрақтары.

23) "Биомедицина және биоинформатика". Биомеханиканы робототехникада қолдану. Инженерлік биомеханика (экзоқаңқа, робототехника). Медициналық биомеханика (протездеу). Эргометриялық биомеханика (оптимизация). Модельдеу "Жердегі тірі ағзалар қозғалысының биомеханикасын зерттеу". Жүректің өткізгіш жүйесі. Жүрек автоматиясының механизмі. Жүректегі қозудың өту жылдамдығы. Жүрек бұлшықеттерінің жиырылғыштығы. Электрокардиография, оның диагностикалық маңызы. Модельдеу " Жүректе өтетін электрлік үрдісті зерттеу".

11. Биология пәнінің 11-сыныпқа арналған базалық білім мазмұны келесі тараулардан тұрады:

1) "Қоректену". Хлоропластың құрылымдық компоненттері және олардың қызметтері. Фотосинтездің пигменттері. R_f мәні.

Зертханалық жұмыс "Әртүрлі өсімдік жасушаларында фотосинтездеуші пигменттердің болуын зерттеу".

2) Фотосинтездің жарық кезеңі. Фотофосфорлану. Фотосинтездің қараңғы кезеңі. Кальвин циклі. C_3 және C_4 өсімдіктер жапырақтарының анатомиясы. Мезофилл жасушаларында көмірқышқыл газын фиксациялаудың ерекшеліктері. Көмірқышқыл газының акцепторлары.

Зертханалық жұмыс " C_3 және C_4 өсімдіктер жапырақтарының мезофилін микропрепараттар арқылы зерттеу".

3) Фотосинтездің жылдамдығына әсер ететін факторлар. Фотосинтездің шектеуші факторлары: жарық толқынының ұзындығы мен жарық интенсивтілігі, көмірқышқыл газының концентрациясы, температура.

Зертханалық жұмыс "Шектеуші факторлардың фотосинтездің интенсивтілігіне әсерін зерттеу".

4) Хемосинтез. Фотосинтез бен хемосинтез үдерістерін салыстыру.

5) "Заттардың тасымалдануы". Өсімдіктердегі заттар транслокациясының механизмі. Заттар тасымалдануының симпласттық, апопласттық, вакуолярлық

жолдары және олардың маңызы. Жасуша мембранасы арқылы заттар тасымалдануының типтері. Натрий-калий сорғысы белсенді тасымал механизмінің мысалы ретінде. Мембраналық потенциалды сақтаудағы белсенді тасымалдың ролі. Су потенциалы.

Зертханалық жұмыс "Түрлі концентрациялы тұз ерітінділеріндегі жасушалардың су потенциалын анықтау".

6) "Координация және реттелу". Биологиядағы басқару жүйесі. "Басқару жүйесі" ұғымы. Басқару жүйесінің негізгі компоненттері. Температураның/көмірқышқыл газының/оттегі газының деңгейлерінің реттелуі мысалында кері байланыс принципі. Мембраналық рецепторлар арқылы гормондық сигналдардың берілуі. Инсулин мен эстроген мысалдарында гормондардың нысана-жасушаларға әсер ету механизмі. Өсіргіш заттар. Өсіргіш заттардың өсімдіктерге әсер ету механизмі. Ауксин мен гиббериллиннің әсері.

Зертханалық жұмыс "Ауксиннің тамырдың өсуіне ықпал етуі".

7) "Көбею". Гаметогенез. Адам гаметогенезінің сатылары. Сперматогенез бен оогенездің айырмашылықтары. Сперматогенез бен оогенезді салыстыру.

8) "Өсу және даму". Бағаналы жасушалар ұғымы және олардың қасиеттері (қайта жаңаруы, жіктелуі). Бағаналы жасушалардың түрлері: эмбрионалды және соматикалық. Практикада қолданылуы. Этикалық аспектісі.

9) "Тұқым қуалаушылық пен өзгергіштік заңдылықтары". Дезоксирибонуклеин қышқылының кездейсоқ мутациясы. Репликацияның, репарацияның, рекомбинацияның генетикалық үдерістердің қателері. Белгілердің тұқым қуалауының нақтылығын талдаудың статистикалық әдістері (с? критерий, t-критерий);

Зертханалық жұмыс "Белгілердің тұқым қуалауының нақтылығын талдау".

10) "Адам геномы" жобасы. Адамның геномдық дезоксирибонуклеин қышқылын секвенирлеу. Жоба аясында жүргізілген зерттеулердің маңызы.

11) "Биосфера, экожүйе, популяция". Экологиялық пирамидалар. Трофикалық деңгейлер. Қарым-қатынас түрлері. Модельдеу "Қоректік тізбектерде энергияның тасымалдануының сызбасын құрастыру".

Экологиялық жағдайлар мен экологиялық есептер шешу.

12) Түрлердің алуан түрлілігі. Харди - Вайнбергтің генетикалық тепе-теңдік заңы. Сирек кездесетін және жойылып бара жатқан өсімдіктер мен жануарлардың түрлерін қорғау. Жергілікті экожүйедегі ағзалардың саны мен таралуын анықтауда түрлі статистикалық әдістерді қолдану. Жергілікті экожүйенің биоалуантүрлі-лігін анықтауда кездейсоқ іріктеу әдісінің маңызы;

Зертханалық жұмыс "Талдаудың статистикалық әдістерін қолдану арқылы өз регионы экожүйесінің жағдайын анықтау".

13) "Экология және адам іс-әрекетінің қоршаған ортаға әсері". Ғаламдық жылыну: себептері, салдарлары және шешу жолдары. Модельдеу "Климаттың ғаламдық жылынуын компьютерлік модельдеу". Қазақстанның экологиялық проблемалары және оларды шешу жолдары.

14) "Молекулярлық биология және биохимия". Антиденелердің құрылысы мен құрылымы. Антиденелердің арнайылығы (белсенді орталығының). Антиген мен антидененің әрекеттесуі. Фермент пен субстраттың өзара әрекеттесуі. Ферментативті катализде белсенді орталықтың ролі. Фишердің теориясы. Ферменттердің иммобилизациясы;

Зертханалық жұмыс "Иммобилизациялаудың ферменттердің белсенділігіне әсерін зерттеу".

15) Ферменттердің бәсекелес және бәсекелес емес ингибирленуі. Ферменттердің белсенділігін реттеу. Дәрілік препараттар мен ауыр металдар иондарының ферменттердің белсенділігіне әсері;

Зертханалық жұмыс "Активаторлар мен ингибиторлардың ферменттік реакцияның жылдамдығына әсерін зерттеу".

16) Транскрипция. Пре-м рибонуклеин қышқылы посттранскрипциялық модификациясы. Трансляцияның кезеңдері. Генетикалық кодтың қасиеттері: үшөрімділігі, көптігі, әмбебаптығы, бірін-бірі жаппайтындығы.

17) "Жасушалық биология". Жасушалардың негізгі компоненттерін анықтау.

Зертханалық жұмыс "Жасушалардың негізгі компоненттерін микрофотографиялар қолданып сипаттау".

18) Органелдердің сызықтық ұлғаюын есептеу. Оптикалық және электронды микроскоптардың үлкейту және айқындау мүмкіндіктері арасындағы айырмашылықтар. Окулярмикромметр мен объективмикромметрді жасушалардың мөлшерін есептеуде қолдану. Зертханалық жұмыс "Микромметр мен объективмикромметрді жасушалардың нақты мөлшерін анықтауға қолдану".

19) "Биотехнология". Микробиологиялық зерттеулердің кезеңдері. Микроағзалармен жұмыс жасағандағы дезинфекциялау және стерильдеу әдістері. Қоректік орталардың түрлері және оларды әзірлеу. Қоректік орталарға себу тәсілдері мен техникасы. Инкубация;

Зертханалық жұмыс "Сүтқышқылды өнімдердің түрлі қоректік ортадағы микрофлорасын зерттеу".

20) Грамм оң және грамм теріс бактериялар және олардың құрылыс ерекшеліктері. Өкілдері;

Зертханалық жұмыс "Бактерияларды Грамм әдісі бойынша бояу".

21) "Рекомбинантты дезоксирибонуклеин қышқылы" ұғымы. Рекомбинантты дезоксирибонуклеин қышқылыалу тәсілдері. Рекомбинантты дезоксирибонуклеин қышқылының қолданылуы. Плазмиданың қасиеттері және олардың генетикалық клондауда қолданылуы. "Клондау" ұғымы. Ағзаларды клондау тәсілдері. "Микроклоналды көбею" ұғымы. Өсімдіктерді микроклоналды көбейтудің кезеңдері мен әдістері. Маңызы. Ферменттердің медицинада, химияда және өнеркәсіпте қолданылуы.

22) "Биомедицина және биоинформатика". Электромагниттік және дыбыс толқындарының адам ағзасына әсер ету ерекшеліктері. "Эпигенетика" ұғымы. Эпигенетика туралы жалпы түсініктер. Эпигенетиканың молекулярлық негіздері. Адамдағы эпигенетикалық салдарлар. Эпигенетика және эпигеномика. дезоксирибонуклеин қышқылының метилденуі. "Биоинформатика" ұғымы. Биоинформатиканың құралдарын зерттеулерге қолдану. Экстракорпоральды ұрықтандыру әдісі және оның маңызы. Экстракорпоральды ұрықтандырудың этикалық аспектілері. Моноклоналды антиденелердің маңызы. Моноклоналды антиденелердің өндірісі. Моноклоналды антиденелер көмегімен ауруларды диагностикалау және емдеу.

3-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

12. Бағдарламада оқыту мақсаттарын пайдалану ыңғайлылығы үшін кодтау енгізілді. Кодта бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сандар – бөлім мен бөлімшенің, төртінші сан – оқыту мақсатының реттік санын білдіреді. Мысалы, 10.1.1.1. кодында "10" - сынып, "1.1" - бірінші бөлімнің бірінші бөлімшесі, "1" - оқыту мақсатының реттік саны.

13. Оқыту мақсаттарының жүйесі бөлім бойынша әр сыныпқа берілген.

Бөлім	Бөлімше	Оқыту мақсаттары	
		10-сынып	11-сынып
1. Ағзалардың көптүрлілігі, құрылымы мен қызметтері	1.1 Тірі организмдердің әртүрлілігі	10.1.1.1 - Жер бетінде тіршіліктің қалыптасу кезеңдерін және сызбаларын сипаттау; 10.1.1.2 филогенетикалық карталарды (кладограммалар мен филогенетикалық ағаштарды) құру және (интерпретациялау) түсіндіріп беру; 10.1.1.3 әр алуан филогенетикалық карталар-дың (кладограммалар мен филогенетикалық ағаштар) принциптерін салыстыру	
	1.2 Қоректену	10.1.2.1 - әр түрлі жағдай-лардың (температура, рН, субстрат пен ингибитор концен-трациясы) ферменттер белсенділігіне әсерін зерттеу	11.1.2.1 - хлоропласттың құрылымы мен қызметі арасындағы өзара байланысты орнату; 11.1.2.2 - фотосинтездің жарық

		<p>кезеңінде өтетін үдерістерді түсіндіру;</p> <p>11.1.2.3 - фотосинтездің қараңғы кезеңінде өтетін үдерістерді түсіндіру;</p> <p>11.1.2.4 - C₃ және C₄ өсімдіктердегі көмір-текті тұту (фиксация) жолдарын оқып білу;</p> <p>11.1.2.5 - фотосинтездің шектеуші факторларын зерттеу және түсіндіру;</p> <p>11.1.2.6 - фотосинтез және хемосинтез процестерінің ерекшеліктерін салыстыру</p>
1.3 Заттардың тасымалдануы	<p>10.1.3.1 - эмбрион мен ересек ағзаның гемо-глобині мен миогло-бині үшін оттектің диссоциациялануы-ның қисық сызығын түсіндіру;</p> <p>10.1.3.2 - беттік аудан мөлшерінің көлемге қатынасының мәнін есептеу және олардың заттарды тасымалдауға қатысты маңызын түсіндіру;</p> <p>10.1.3.3 - пассивті тасымалдау механизмін түсіндіру</p>	<p>11.1.3.1 - өсімдіктердегі заттар транслокация механизмін түсіндіру;</p> <p>11.1.3.2 - заттар тасымалданудың симпласттық, апопласттық, вакуолярлық жолдарының мәнін түсіндіру;</p> <p>11.1.3.3 - жасуша мембранасы арқылы заттарды тасымалдаудың әр түрлі типтерінің механизмдерін түсіндіру;</p> <p>11.1.3.4 - натрий-калий сорғысы мысалында белсенді тасымалды түсіндіру;</p> <p>11.1.3.5 - мембраналық потенциалды сақтаудағы активті тасымалдың маңызын анықтау;</p> <p>11.1.3.6 - түрлі концентрациялы тұз ерітінділеріндегі жасушалардың су потенциалын зерттеу</p>
1.4 Тыныс алу	<p>10.1.4.1 - аденозинүшфосфаттың (АТФ) құрылысы мен қызметтерін сипаттау;</p> <p>10.1.4.2 - анаэробты және аэробты тыныс алу барысындағы аденозинүшфосфаттың синтезін салыстыру;</p> <p>10.1.4.3 - метоболизмнің түрлерін атау;</p> <p>10.1.4.4 энергетикалық алмасу кезеңдерін сипаттау;</p> <p>10.1.4.5 - митохондрия құрылымдары мен жасушалық тынысалу үдерістерінің өзара байланысты орнату;</p> <p>10.1.4.6 - Кребс циклін сипаттау</p>	
1.5 Бөліп шығару	<p>10.1.5.1 - зәрдің сүзілу (фльтрация) және түзілуі механизмін түсіндіру;</p> <p>10.1.5.2 - су мөлшерін бақылаудағы антидиуретикалық гормонның (АДГ) рөлін түсіндіру;</p>	

		10.1.5.3 - диализ механизмін түсіндіру; 10.1.5.4 - бүйрек трансплантациясы мен диализдің артықшылықтары мен кемшіліктерін талқылау	
	1.6 Қозғалыс	10.1.6.1 - көлденең жолақты бұлшықеттердің ультрақұрылымын зерттеу; 10.1.6.2 - бұлшықеттің жиырылу механизмін түсіндіру; 10.1.6.3 - жылдам және баяу жиырылатын бұлшықет талшықтарының ортақ қасиеттерін, орналасуы мен құрылысының байланысын орналастыру	
	1.7 Координация және реттеу	10.1.7.1 - миеленденген нейрон аксонында әрекет потенциалының инициациясы мен трансмиссиясын сипаттау және түсіндіру; 10.1.7.2 - рефрактерлық кезең мен миелин қабығының маңызын түсіндіру; 10.1.7.3 - жұлын мен мидың құрылысы мен қызметтерін оқып білу; 10.1.7.4 - механорецепторлардың тітіркендіргіштің өзгерісіне жауап беруін (Пачини денешігі) сипаттау; 10.1.7.5 - холинергиялық синапстың құрылысы мен қызметі арасындағы байланысты орнату	11.1.7.1 - биологиядағы басқару жүйесін сипаттау; 11.1.7.2 - гормондардың әрекет ету механизмін түсіндіру; 11.1.7.3 - өсімдіктердің өсуіне стимуляторлардың (өсуді тездететін) әсер ету механизмін зерттеу
2. Көбею, тұқым қуалаушылық, өзгергіштік. Эволюциялық даму	2.1 Көбею		11.2.1.1 - адам гаметогенезінің сызбасын талдау; 11.2.1.2 - сперматогенез бен оогенездің айырмашылығын түсіндіру
	2.2 Жасушалық цикл	10.2.2.1 - дайын микропрепараттар көмегімен митоз фазаларын зерттеу; 10.2.2.2 - өсімдіктер мен жануарлардағы гаметалардың қалыптасу ерекшелігін түсіндіру; 10.2.2.3 - жасушалардың бақылауға бағынбайтын бөлінуі нәтижесінде обырдың түзілуін түсіндіру; 10.2.2.4 - қартаю үдерісін түсіндіру	
	2.3 Өсу және даму		11.2.3.1 - бағаналы жасушалардың мамандану үдерісін және олардың практикалық қолданылуын түсіндіру
	2.4 Тұқым қуалаушы-лық пен өзгергіштік заңдылық-тары	10.2.4.1 - модификациялық өзгергіштіктің заңдылықтарын зерттеу; 10.2.4.2 - дигибридті будандастыру, жыныспен тіркес-кен тұқым қуалау мен көп аллельділіктің цитологиялық	11.2.4.1 - мутациялардың дезоксирибонуклеин қышқылы репарациясы, дезоксирибонуклеин қышқылы рекомбинациясы, дезоксирибонуклеин қышқылы

		негіздерін есептер шығаруда қолдану; 10.2.4.3 - кроссинговер нәтиже-сінде белгілердің тұқымқуалау заңдылықтарының бұзылуын түсіндіру; 10.2.4.4 - аллельді және аллельді емес гендердің өзара әрекеттесуін салыстыру; 10.2.4.5 - Хуго де Фриздің мутация теориясын, мутагенез себептер, мутагенез себептерін және мутация түрлерін зерттеу; 10.2.4.6 - хромосомалар санының ауытқуымен байланысты адам-ның хромосомдық ауруларын (аутосомдық және жыныстық) сипаттау	репликациясы арасындағы байланысын табу; 11.2.4.2 - белгілердің тұқымқуалауының нақтылығын талдауда статистикалық әдістерді қолдану (t-критерий, c? критерий); 11.2.4.3 - "Адам геномы" жобасының маңызын талқылау
	2.5 Селекция негіздері	10.2.5.1 - селекция әдістері арқылы ауыл шаруашылық өсімдіктері мен жануарлардың қолтұқымдарын жақсарту тәсілдердің зерттеу	
	2.6 Эволюциялық даму	10.2.6.1 – тұқым қуалайтын өзгергіштік пен эволюция арасындағы өзара байланысты түсіндіру 10.2.6.2 - эволюция үдерісіне әсер ететін факторларды талдау 10.2.6.3 - эволюцияның дәлелдемелерін талдау 10.2.6.4 - түр түзілудің тәсілдерін атау 10.2.6.5 - түр түзілудің негізгі механизмдерін жіктеу 10.2.6.6 - антропогенездің кезеңдерін атау	
3. Ағза мен қоршаған орта	3.1 Биосфера, экожүйе, популяция		11.3.1.1 - экологиялық пирамида ережесін түсіндіру 11.3.1.2 - экожүйелердегі трофикалық деңгейлердің сызбасын құрастыру; 11.3.1.3 - экожүйенің алуан түрлілігі мен тұрақтылығы арасындағы өзара байланысын орнату; 11.3.1.4 - өз аймақтың экожүйесін статистика-лық талдау әдістерін (Стьюденттің t-критерийі, c2-критерий) қолданып зерттеу
	3.2 Адам іс-әрекетінің қоршаған ортаға әсері		11.3.2.1 - мүмкін болатын климаттың жаһандық жылыну салдарына болжау; 11.3.2.2 - Қазақстанның экологиялық проблемаларын оқып білу және шешу жолдарын ұсыну
4. Қолданбалы кіріктірілген	4.1 Молекулалық биология және	10.4.1.1 - Жердегі тіршілік үшін судың іргелі маңызын түсіндіру;	11.4.1.1 - антиген мен антидененің әрекеттесуін түсіндіру;

ғылымдар	биохимия	<p>10.4.1.2 - көмірсуларды құрылымы, құрамы және қызметтері бойынша жіктеу;</p> <p>10.4.1.3 - редуцирленетін және редуцирленбейтін канттарды анықтау;</p> <p>10.4.1.4 - майлардың химиялық құрылысы мен қызметтерін сипаттау;</p> <p>10.4.1.5 - нәруыздарды олардың құрылымы, құрамы, атқаратын қызметтері бойынша жіктеу;</p> <p>10.4.1.6 - түрлі жағдайлардың нәруыздар құрылымына әсерін зерттеу;</p> <p>10.4.1.7 - биологиялық нысандарда нәруыздың болуын анықтау;</p> <p>10.4.1.8 - дезоксирибонуклеин қышқылы құрылымы мен қызметі арасындағы байланысты орнату;</p> <p>10.4.1.9 - Чаргафф ережелері негізінде дезоксирибонуклеин қышқылы репликациясы үдерісін сипаттау;</p> <p>10.4.1.10 -рибонуклеин қышқылы (РНҚ) типтерінің құрылысы мен қызметтерін ажырату;</p> <p>10.4.1.11 -рибонуклеин қышқылы және дезоксирибонуклеин қышқылы молекулаларының құрылысын салыстыру</p>	<p>11.4.1.2 - фермент-субстрат комплексінің түзілу механизмін түсіндіру;</p> <p>11.4.1.3 - фермент-тердің бәсекелес және бәсекелес емес ингибируін салыстыру;</p> <p>11.4.1.4 - нәруыз биосинтезі үдерісіндегі транскрипция мен трансляцияны сипаттау;</p> <p>11.4.1.5 - генетикалық кодтың қасиеттерін түсіндіру</p>
	4.2 Жасушалық биология	<p>10.4.2.1 - электронды микроскоп арқылы көрінетін жасуша органоидтерінің құрылысы мен қызметтерінің ерекшеліктерін түсіндіру;</p> <p>10.4.2.2 - жасуша мембранасының сұйық кристалды моделін пайдаланып, жасуша мембранасының құрылымы, қасиеттері және қызметтері арасындағы байланысты орнату;</p> <p>10.4.2.3 - прокариот және эукариот жасушаларының құрылым ерекшеліктері мен қызметтерін салыстыру</p>	<p>11.4.2.1 - микрофотография қолданып жасушалардың негізгі компоненттерін анықтау және сипаттау;</p> <p>11.4.2.2 - жасушалардың нақты мөлшерін анықтау</p>
	4.3 Биотехнология	<p>10.4.3.1 - биотехнологияда қолданылатын тірі ағзалардың артықшылықтары мен кемшіліктерін талқылау;</p> <p>10.4.3.2 - полимеразды тізбекті реакцияның таксономияда, медицина мен криминалистикадағы маңызын сипаттау;</p> <p>10.4.3.3- гендік-инженерия-лық манипуляциялаудың кезеңдерін түсіндіру;</p> <p>10.4.3.4 - гендік модификацияланған</p>	<p>11.4.3.1 - микробиологиялық зерттеу кезеңдерін сипаттау және түсіндіру;</p> <p>11.4.3.2 - грамм "оң" және грамм "теріс" бактерияларды зерттеу;</p> <p>11.4.3.3 - рекомбинантты дезоксирибонуклеин қышқылын алу тәсілдерін түсіндіру;</p> <p>11.4.3.4 - ағзаларды клондау тәсілдерін түсіндіру;</p> <p>11.4.3.5 - өсімдіктердің микроклоналды көбейту тәсілін сипаттау;</p>

	ағзаларды қолданудың этикалық сұрақтарын талқылау	11.4.3.6 - ферменттерді медицинада, өнеркәсіпте қолдану мүмкіндігін талқылау
4.4 Биомедицина және биоинформатика	10.4.4.1 - биомеханикада робототехникада қолданылуын зерттеу; 10.4.4.2 - электрокардиограм-маны қолдана отырып жүрек автоматиясы механизмін түсіндіру	11.4.4.1 - электромагниттік және дыбыс толқындарының адам ағзасына әсерін түсіндіру; 11.4.4.2 - гендердің реттілігін бұзбайтын, гендерді реттеудің механизмін зерттеудегі эпигенетиканың маңызын түсіндіру; 11.4.4.3- биоинформатика-ның рөлін сипаттау 11.4.4.4 -экстракорпоральды ұрықтандыру(ЭКО) әдісінің маңызын түсіндіру; 11.4.4.5 - ауруларды диагностикалау және емдеуде моноклональды антиденелерді қолдануды түсіндіру

14. Осы оқу бағдарламасы жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математикалық бағыттағы 10-11-сыныптарға арналған "Биология" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының Ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес жүзеге асырылады.

15. Тоқсандағы бөлімдер және бөлімдер ішіндегі тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математикалық бағыттағы 10-11-сыныптарға арналған "Биология" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасына қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математикалық бағыттағы 10-11-сыныптарға арналған "Биология" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 10-сынып

Тараулар	Тақырып	Оқыту+ мақсаты
1-тоқсан		
Молекулалық биология және биохимия	Жердегі тіршілік үшін судың маңызы	10.4.1.1 - Жердегі тіршілік үшін судың іргелі маңызын түсіндіру
	Көмірсуларды жіктеу: моносахаридтер, дисахаридтер, полисахарид-тер. Химиялық құрылымы. Көмірсу-лардың қасиеті және қызметтері	10.4.1.2 - көмірсуларды құрылымы, құрамы және қызметтері бойынша жіктеу
	Редуцирленетін және редуцирлен-бейтін қанттар. Зертханалық жұмыс "Редуцирленетін және редуцирлен-бейтін қанттардың тотықсыздан-дыру қабілетін зерттеу"	10.4.1.3 - редуцирленетін және редуцирленбейтін қанттарды анықтау
	Липидтердің құрылымдық компо-нен-тері. Майлардың	10.4.1.4 - майлардың химиялық

	химиялық құрылысы мен қызметтері	құрылысы мен қызметтерін сипаттау
	Нәруыздарды құрамы (жай, күрде-лі) және қызметі бойынша жіктеу. Нәруыздардың құрылымдық деңгейлері мен құрылысы. Нәруыз денатурациясы мен ренатурациясы. Зертханалық жұмыс "Нәруыздардың құрылымына әр түрлі жағдай-лардың әсері (температура, рН)"	10.4.1.5 - нәруыздарды олардың құрылымы, құрамы, атқаратын қызметтері бойынша жіктеу 10.4.1.6 - түрлі жағдайлардың нәруыздар құрылымына әсерін зерттеу
	Биологиялық нысандарда нәруыздың болуы. Зертханалық жұмыс "биологиялық нысандарда нәруыздың болуын анықтау"	10.4.1.7 - биологиялық нысандарда нәруыздың болуын анықтау
	Дезоксирибонуклеин қышқылы құрылысы. Дезоксирибонук-леин қышқылы құрылымы (бірінші және екінші реттік). Дезоксирибо-нуклеин қышқылы молекуласының қызметі	10.4.1.8 -дезоксирибонуклеин қышқылы құрылымы мен қызметі арасындағы байланысты орнату
	Репликация механизмі. Дезоксири-бонуклеин қышқылы. Мезелсон мен Сталь тәжірибесі. Чаргафф ережесі	10.4.1.9 - Чаргафф ережелері негізінде дезоксирибонуклеин қышқылы репликациясы үдерісін сипаттау
	Рибонуклеин қышқылы молекуласының құрылысы мен қызметтері. Матрицалық рибонуклеин қышқылы. Рибосомалық рибонуклеин қышқылы. Транспорттық рибонуклеин қышқылы	10.4.1.10 -рибонуклеин қышқылы типтерінің құрылысы мен қызметтерін ажырату
	Рибонуклеин қышқылы және дезоксирибонуклеин қышқылы молекулалары құрылысының ұқсастықтары мен айырмашылықтары	10.4.1.11 -рибонуклеин қышқылы және дезоксирибонуклеин қышқылы молекулаларының құрылысын салыстыру
Жасушалық биология	Жасуша органоидтерінің құрылысы мен қызметтерінің ерекшеліктері. Жасушаның негізгі компоненттері: жасуша қабырғасы, плазмалық мембрана, цитоплазма және оның органоидтары (мембранасыз, бірмембраналы және қосмембра-налы). Ядро. Жасушаның негізгі компоненттерінің қызметтері	10.4.2.1 - электронды микроскоп арқылы көрінетін жасуша органоидтерінің құрылысы мен қызметтерінің ерекшеліктерін түсіндіру
	Жасуша мембранасының құрылымы, қасиеттері және қызметтері арасындағы байланыс. Жасуша мембранасының сұйық кристалды моделі. Мембраналық нәруыздардың, фосфолипидтердің, гликопротеиндердің, гликолипид-тердің, холестеролдың қызметі. Зертханалық жұмыс"Жасуша мембранасына әр түрлі жағдайлардың әсері"	10.4.2.2 - жасуша мембранасының сұйық кристалды моделін пайдаланып, жасуша мембранасының құрылымы, қасиеттері және қызметтері арасындағы байланысты орнату
	Бактерия, саңырауқұлақ, өсімдік және жануар жасушаларының құрылым ерекшеліктері мен қызметтері	10.4.2.3 - прокариот және эукариот жасушаларының құрылым ерекшеліктері мен қызметтерін салыстыру
Қоректену	Ферменттер белсенділігіне әсер ететін факторлар мен жағдайлар: рН; температура; субстрат концентрациясы, фермент ингибитор және активатор. Зертханалық жұмыс "Ферменттер белсенділігіне әр түрлі жағдайлардың әсері"	10.1.2.1 - әр түрлі жағдайлардың (температура, рН, субстрат пен ингибитор концентрациясы
2-тоқсан		
Заттардың	Адам гемоглобині мен миоглобинінің құрылысы мен	10.1.3.1 - эмбрион мен ересек ағзаның

тасымалда Нуы	кыз-меті. Адам гемоглобині мен миоглобині үшін оттектің диссоциация-лануының қисық сызығы	гемоглобині мен миоглобині үшін оттектің диссоциациялануының қисық сызығын түсіндіру
	Беттік аудан мөлшерінің көлемге қатынасының диффузия жылдамдығына әсері. Эритроцит жасушасы беттік аудан мөлшерінің, көлемге қатынасының маңызы. Зертханалық жұмыс "Жасушаның беттік аудан мөлшерінің көлемге қатынасын анықтау"	10.1.3.2 - беттік аудан мөлшерінің көлемге қатынасының мәнін есептеу және олардың заттарды тасымалдауға қатысты маңызын түсіндіру
	Пассивті тасымалдау механизмі: қарапайым тасымал, мембраналық каналдар арқылы диффузия, жеңілдетілген диффузия.	10.1.3.3 - пассивті тасымалдау механизмін түсіндіру
Тыныс алу	Аденозинүшфосфаттың (АТФ) құрылысы мен қызметі	10.1.4 - аденозинүшфосфаттың құрылысы мен қызметтерін сипаттау
	Аденозинүшфосфаттың синтезі: глюкозаның анаэробты және аэробты ыдырау кезеңдері	10.1.4.2 - анаэробты және аэробты тыныс алу барысындағы аденозинүшфосфаттың синтезін салыстыру
	Метаболизм түрлері. Энергетикалық алмасу кезеңдері	10.1.4.3 - метоболизмнің түрлерін атау; 10.1.4.4 - энергетикалық алмасу кезеңдерін сипаттау
	Митохондрияның құрылымы мен қызметтері. Митохондрия құрылымдары мен жасушалық тынысалу үдерістерінің өзара байланысы	10.1.4.5 - митохондрия құрылымдары мен жасушалық тынысалу үдерістерінің өзара байланысты орнату
	Кребс циклі. Циклдің негізгі және аралық қосылыстары мен реакцияның соңғы өнімдері. Электрондық-тасымалдау тізбегі. Биологиялық жүйелер үшін маңызы	10.1.4.6 - Кребс циклін сипаттау
Бөліп шығару	Абсорбция және реабсорбция. Зәрдің түзілуі.	10.1.5.1 - зәрдің сүзілу (фльтрация) және түзілуі механизмін түсіндіру
	Су мөлшерін реттеу. Нысана мүшелер. Әсер ету эффектісі. Гипофункция. Гиперфункция	10.1.5.2 - су мөлшерін бақылаудағы антидиуретикалық гормонның рөлін түсіндіру
	Адам денесіндегі қан мен басқа сұйықтықтарды жасанды тазарту. Диализ әсерінің себептері. Диализ әдістері: перитонеальды, гемодиализ	10.1.5.3 - диализ механизмін түсіндіру
	Созылмалы бүйрек жетіспеушілігі. Диализ және бүйрек трансплантациясы. Артықшылықтары мен кемшіліктері	10.1.5.4 - бүйрек трансплантациясы мен диализдің артықшылықтары мен кемшіліктерін талқылау
3-тоқсан		
Жасушалық цикл	Митоз. Жасушада митоздың әр түрлі кезеңдерінде жүретін үрдістер. Зертханалық жұмыс "пияз тамыры ұшындағы жасушалардан митоздың белсенділік деңгейін анықтау"	10.2.2.1 - дайын микропрепараттар көмегімен митоз фазаларын зерттеу
	Өсімдіктер мен жануарлардағы гаметогенез. Гаметалар. Гаметогенез кезеңдері. Өсімдіктердегі спорогенез және гаметогенез	10.2.2.2 - өсімдіктер мен жануарлардағы гаметалардың қалыптасу ерекшелігін түсіндіру
	Онкологиялық жанатүзілулердің пайда болуы. Обыралды жағдайлардың туындауына әсер етуші факторлар	10.2.2.3 - жасушалардың бақылауға бағынбайтын бөлінуі нәтижесінде обырдың түзілуін түсіндіру

	Қартаю. Қартаю үрдісі туралы теориялар.	10.2.2.4 - қартаю үдерісін түсіндіру
Тұқым қуалаушылық пен өзгергіштік заңдылықтары	Модификациялық өзгергіштік. Белгілердің өзгеруіндегі вариациялық қатарлар. Зертханалық жұмыс "Вариациялық қатар мен қисыққа құрылған модификациялық өзгергіштікті зерттеу".	10.2.4.1 - модификациялық өзгергіштіктің заңдылықтарын зерттеу
	Белгілердің тұқымқуалауындағы цитологиялық негіздер. Дигибридті будандастыру кезіндегі хромосома-лардың тәуелсіз ажырауы. Жынысқа тіркес тұқым қуалау. Көптік аллельділік. Есептер шығару	10.2.4.2 - дигибридті будандастыру; жыныспен тіркескен тұқым қуалау мен көп аллельділіктің цитологиялық негіздерін есептер шығаруда қолдану
	Тұқымқуалаушылықтың хромосома-малық теориясы. Кроссинговер нәтижесінде белгілердің тұқымқуалау заңдылықтарының бұзылуы	10.2.4.3 - кроссинговер нәтижесінде белгілердің тұқымқуалау заңдылықтарының бұзылуын түсіндіру
	Аллельді және аллельді емес ген-дердің өзара әрекеттесуі. Эпистаз. Комплиментарлық. Полимерия	10.2.4.4 - аллельді және аллельді емес гендердің өзара әрекеттесуін салыстыру
	Хуго де Фризадің мутация теория-сы. Кенеттен және индуцияланған мутация. Нүктелік, хромосомалық, геномдық, ядролық және цитоплазмалық мутациялар. Модельдеу "Адам хромосомасы жиынтығынан кариограмм құру. Геномдық мутацияны оқып білу"	10.2.4.5 - Хуго де Фризадің мутация теориясын, мутагенез себептер, мутагенез себептерін және мутация түрлерін зерттеу
	Хромосомалар санының ауытқуымен байланысты адамның хромосомдық аурулары.	10.2.4.6 - хромосомалар санының ауытқуымен байланысты адамның хромосомдық ауруларын (ауто-сомдық және жыныстық) сипаттау
Эволюциялық даму. Селекция негіздері. Тірі ағзалардың көптүрлілігі	Тұқымқуалайтын өзгергіштік пен эволюция арасындағы өзара байланыс. Тұқымқуалайтын өзгергіштік – эволюция негізі. Комбинативтік өзгергіштік, мутациялар. Табиғи сұрыпталу. Тіршілік үшін күрес. Гендер дрейфі. Популяциялық толқындар	10.2.6.1 - тұқымқуалайтын өзгергіштік пен эволюция арасындағы өзара байланысты түсіндіру; 10.2.6.2 - эволюция үдерісіне әсер ететін факторларды талдау
	Эволюцияның дәлелдемелері. Салыстырмалы-анатомиялық. Эмбриологиялық. Палеонтологиялық. Биогеографиялық. Биохимиялық	10.2.6.3 - эволюцияның дәлелдемелерін талдау
	Жер бетінде тіршіліктің қалыптасу кезеңдері	10.1.1.1 - Жер бетінде тіршіліктің қалыптасу кезеңдерін және сызбаларын сипаттау
	Филогенетикалық шежіре ағашы. Кладограммалар. Түсінік "Соңғы әмбебап жалпы ата тек". Модельдеу "Кладограмма құру". Филогенетикалық картаның әр түрлі формалары. Кладограммалар мен филогенетикалық ағаштардың айырмашылығы. Кладограммалар мен филогенетикалық ағаштардың эволюциялық маңызы	10.1.1.2 - филогенетикалық карталарды (кладограммалар мен филогенетикалық ағаштарды) құру және түсіндіріп беру 10.1.1.3 - әр алуан филогенетикалық карталардың (кладограммалар мен филогенетикалық ағаштар) принциптерін салыстыру
	Түр түзілудің тәсілдері. Түр түзілудің механизмі. Түр түзілудің оқшаулаушы механизмі. Түртүзілу-дегі репродуктивті оқшаулану. Полиплоидия және гибридизация	10.2.6.4 - түр түзілудің тәсілдерін атау; 10.2.6.5 - түр түзілудің негізгі механизмдерін жіктеу
	Селекция әдістері арқылы ауыл шаруашылық өсімдіктері	10.2.5.1 - селекция әдістері арқылы

	мен жануарлардың қолтұқымдарын жақсарту тәсілдері. Гибридизация (будандастыру). Полиплоидия. Жасанды мутагенез	ауыл шаруашылық өсімдіктері мен жануарлардың қолтұқымдарын жақсарту тәсілдердің зерттеу
	Антропогенез кезеңдері. Проантроптар. Архантроптар. Палеоантроптар. Неоантроптар	10.2.6.6 - антропогенездің кезеңдерін атау
4-тоқсан		
Координация және реттеу	Жүйке жасушаларының құрылысы. Мембраналық потенциал. Өрекет потенциалы. Өрекет потенциалының инициациясы мен трансмиссия-сы. Нейронның аксон бойымен қозудың берілуі	10.1.7.1 - миеленденген нейрон аксонында өрекет потенциалының инициациясы мен трансмиссиясын сипаттау және түсіндіру
	Рефрактерлық кезең мен оның маңызы. Миелинденген нейрондар-дың артықшылығы. Миелинденген және миелинденбеген нейрондарды салыстыру	10.1.7.2 - рефрактерлық кезең мен миелин қабығының маңызын түсіндіру
	Орталық жүйке жүйесінің құрылысы. Мидың құрылысы мен қызметтері. Жұлынның құрылысы мен	10.1.7.3 - жұлын мен мидың құрылысы мен қызметтерін оқып білу
	Механорецепторлардың түрлері. Пачини денешігі мысалында рецепторлардың тітіркендіргіштің өзгерісіне жауап беру реакциясы	10.1.7.4 - механорецепторлардың тітіркендіргіштің өзгерісіне жауап беруін (Пачини денешігі) сипаттау
	Холинергиялық синапстың құрылысы мен қызметі арасындағы байла-ныс. Холинергиялық синапстың мысалында синапстық берілудің механизмі	10.1.7.5 - холинергиялық синапстың құрылысы мен қызметі арасындағы байланысты орнату
Қозғалыс	Көлденең жолақты бұлшықет ұлпаларының құрылысы. Миофибрилла құрылымы (аймақ, дисклер, саркомерлер, актин, миозин)	10.1.6.1 - көлденең жолақты бұлшықеттердің ультрақұрылымын зерттеу
	Бұлшықет талшықтарының жиырылу механизмі. Бұлшықет талшығының Т-жүйесі	10.1.6.2 - бұлшықеттің жиырылу механизмін түсіндіру
	Жылдам және баяу жиырылатын бұлшықет талшықтарының ортақ қасиеттерін, орналасуы мен құрылысы. Актинге қатысты қаңқа бұлшықет ұлпаларының түрлер	10.1.6.3 - жылдам және баяу жиырылатын бұлшықет талшықтарының ортақ қасиеттерін, орналасуы мен құрылысының байланысын орналастыру
Биомедицина және биоинформатика	Биомеханиканы робототехникада қолдану. Инженерлік биомеханика (экзоқаңқа, робототехника). Медициналық биомеханика (протездеу). Эргометриялық биомеханика(оптимизация).Модельдеу "Жердегі тірі ағзалар қозғалысының биомеханикасын зерттеу"	10.4.4.1 - биомеханиканы робототехникада қолдалынуын зерттеу
	Жүректің өткізгіш жүйесі. Жүрек автоматиясының механизмі. Жүректегі қозудың өту жылдамды-ғы. Жүрек бұлшықеттерінің жиырылғыштығы. Электрокардиография, оның диагностикалық маңызы. Модельдеу " Жүректе өтетін электрлік үрдісті зерттеу"	10.4.4.2 - электрокардиограмманы қолдана отырып жүрек автоматиясы механизмін түсіндіру
Биотехнология	Микроағзаларды өндірісте, ауыл шаруашылығында, медицинада, тұрмыста қолданудың артықшылықтары мен кемшіліктері	10.4.3.1 биотехнологияда қолданылатын тірі ағзалардың артықшылықтары мен кемшіліктерін талқылау
	Полимеразды тізбекті реакцияны қолдану. Медициналық диагности-калауда, әкелікті негіздеуде, тұлға-ларды дербестендіру медицинасын-да, гендерді клондауда, дезоксири-бонуклеин қышқылысеквенирлеуде	10.4.3.2 - полимеразды тізбекті реакцияның таксономияда, медицинада мен криминалистикада және,маңызын сипаттау

мутагенезде полимеразды тізбекті реакцияның маңызы	
Гендік -инженериялық манипуляциялаудың кезеңдері. Гендік инженерияның маңызы	10.4.3.3 - гендік-инженериялық манипуляциялаудың кезеңдерін түсіндіру
Гендік модификацияланған ағзаларды қолданудың оң және теріс тұстары. Гендік модификация-ланған ағзаларды қолданудың этикалық сұрақтары	10.4.3.4 - гендік модификацияланған ағзаларды қолданудың этикалық сұрақтарын талқылау

2) 11-сынып:

Тараулар	Тақырыптар	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Молекулярлық және биология және биохимия	Антиденелердің құрылысы мен құры-лымы. Антиденелердің арнайылығы (белсенді орталығының). Антиген мен антидененің әрекеттесуі	11.4.1.1 - антиген мен антидененің әрекеттесуін түсіндіру
	Фермент пен субстраттың өзара әрекет-тесуі. Ферментативті катализде белсен-ді орталықтың ролі. Фишердің теория-сы. Ферменттердің иммобилизациясы. Зертханалық жұмыс "Иммобилизация-лаудың ферменттердің белсенділігіне әсерін зерттеу"	11.4.1.2 - фермент-субстрат комплексінің түзілу механизмін түсіндіру
	Ферменттердің бәсекелес және бәсеке-лес емес ингибирленуі. Ферменттердің белсенділігін реттеу. Дәрілік препарат-тар мен ауыр металдар иондарының ферменттердің белсенділігіне әсері. Зертханалық жұмыс "Активаторлар мен ингибиторлардың ферменттік реакцияның жылдамдығына әсерін зерттеу"	11.4.1.3 - ферменттердің бәсекелес және бәсекелес емес ингибирленуін салыстыру
	Транскрипция. Пре-рибонуклеин қышқылы посттранскрипциялық модификациясы. Трансляцияның кезеңдері	11.4.1.4 - нәруыз биосинтезі үдерісіндегі транскрипция мен трансляцияны сипаттау
	Генетикалық кодтың қасиеттері: үшөрімділігі, көптігі, әмбебаптығы, бірін-бірі жаппайтындығы	11.4.1.5 - генетикалық кодтың қасиеттерін түсіндіру
Қоректену	Хлоропластың құрылымдық компо-ненттері және олардың қызметтері. Фотосинтездің пигменттері. R _f мәні. Зертханалық жұмыс "Әртүрлі өсімдік жасушаларында фотосинтездеуші пигменттердің болуын зерттеу"	11.1.2.1 - хлоропластың құрылымы мен қызметі арасындағы өзара байланысты орнату
	Фотосинтездің жарық кезеңі. Фотофосфорлану	11.1.2.2 - фотосинтездің жарық кезеңінде өтетін үдерістерді түсіндіру
	Фотосинтездің қараңғы кезеңі. Кальвин циклі	11.1.2.3 - фотосинтездің қараңғы кезеңінде өтетін үдерістерді түсіндіру
	C ₃ және C ₄ өсімдіктер жапырақтары-ның анатомиясы. Мезофилл жасушала-рында көмірқышқыл газын фиксация-лаудың ерекшеліктері. Көмірқышқыл газының акцепторлары. Зертханалық жұмыс "C ₃ және C ₄ өсімдіктер жапырақтарының мезофилін микропрепараттар арқылы зерттеу"	11.1.2.4 - C ₃ және C ₄ өсімдіктердегі көміртекті тұту (фиксация) жолдарын оқып білу

	Фотосинтездің жылдамдығына әсер ететін факторлар. Фотосинтездің шектеуші факторлары: жарық толқынының ұзындығы мен жарық интенсивтілігі, көмірқышқыл газының концентрациясы, температура. Зертханалық жұмыс "Шектеуші факторлардың фотосинтездің интенсивтілігіне әсерін зерттеу"	11.1.2.5 - фотосинтездің шектеуші факторларын зерттеу және түсіндіру
	Хемосинтез. Фотосинтез бен хемосинтез үдерістерін салыстыру	11.1.2.6 - фотосинтез және хемосинтез үдерістерінің ерекшеліктерін салыстыру
Заттардың тасымалдануы	Өсімдіктердегі заттар транслокациясының механизмі	11.1.3.1 - өсімдіктердегі заттар транслокациясы механизмін түсіндіру
	Заттар тасымалдануының симпласттық, апопласттық, вакуолярлық жолдары және олардың маңызы	11.1.3.2 - заттар тасымалданудың симпласттық, апопласттық, вакуолярлық жолдарының мәнін түсіндіру
	Жасуша мембранасы арқылы заттар тасымалдануының типтері	11.1.3.3 - жасуша мембранасы арқылы заттар тасымалының әр түрлі типтерінің механизмдерін түсіндіру
	Натрий-калий сорғысы белсенді тасымал механизмінің мысалы ретінде	11.1.3.4 - натрий-калий сорғысы мысалында белсенді тасымалды түсіндіру
	Мембраналық потенциалды сақтаудағы белсенді тасымалдың ролі	11.1.3.5 - мембраналық потенциалды сақтаудағы активті тасымалдың маңызын анықтау
	Су потенциалы. Зертханалық жұмыс "Түрлі концентрациялы тұз ерітінділеріндегі жасушалардың су потенциалын анықтау"	11.1.3.6 - түрлі концентрациялы тұз ерітінділеріндегі жасушалардың су потенциалын зерттеу
2-тоқсан		
Координация және реттелу	Биологиядағы басқару жүйесі. "Басқару жүйесі" ұғымы. Басқару жүйесінің негізгі компоненттері. Температураның/көмірқышқыл газының/оттегі газының деңгейлерінің реттелуі мысалында кері байланыс принципі	11.1.7.1 - биологиядағы басқару жүйесін сипаттау
	Мембраналық рецепторлар арқылы гормондық сигналдардың берілуі. Инсулин мен эстроген мысалдарында гормондардың нысана-жасушаларға әсер ету механизмі	11.1.7.2 - гормондардың әсер ету механизмін түсіндіру
	Өсіргіш заттар. Өсіргіш заттардың өсімдіктерге әсер ету механизмі. Ауксин мен гиббериллиннің әсері. Зертханалық жұмыс "Ауксиннің тамырдың өсуіне ықпал етуі"	11.1.7.3 - өсімдіктердің өсуіне стимуляторлардың (өсіргіш заттар) әсер ету механизмін зерттеу
Көбею	Гаметогенез. Адам гаметогенезінің сатылары	11.2.1.1 - адам гаметогенезінің сызбасын талдау
	Сперматогенез бен оогенездің айырмашылықтары. Сперматогенез бен оогенезді салыстыру	11.2.1.2 - сперматогенез бен оогенездің айырмашылығын түсіндіру
Өсу және даму	Бағаналы жасушалар ұғымы және олардың қасиеттері (қайта жаңаруы, жіктелуі). Бағаналы жасушалардың	11.2.3.1 - бағаналы жасушалардың мамандану үдерісін және олардың

	түрлері: эмбрионалды және соматикалық. Практикада қолданылуы. Этикалық аспектісі	практикалық қолданылуын түсіндіру
Тұқым Қуалаушылықпен өзгергіштік зандылықтары	Дезоксирибонуклеин қышқылының кездейсоқ мутациясы. Репликацияның, репарацияның, рекомбинацияның генетикалық үдерістердің қателері	11.2.4.1 - мутациялардың дезоксирибонуклеин қышқылы репарациясы, дезоксирибонуклеин қышқылы рекомбинациясы, дезоксирибонуклеин қышқылы репликациясы арасындағы байланысын табу
	Белгілердің тұқым қуалауының нақтылығын талдаудың статистикалық әдістері (с? критерий, t-критерий). Зертханалық жұмыс "Белгілердің тұқым қуалауының нақтылығын талдау"	11.2.4.2 - белгілердің тұқым қуалауының нақтылығын талдауда статистикалық әдістерді қолдану (t-критерий, с? критерий)
	"Адам геномы" жобасы. Адамның геномдық ДНҚ-ін секвенирлеу. Жоба аясында жүргізілген зерттеулердің маңызы	11.2.4.3 - "Адам геномы" жобасының маңызын талқылау
3-тоқсан		
Жасушалық биология	Жасушалардың негізгі компоненттерін анықтау. Зертханалық жұмыс "Жасушалардың негізгі компоненттерін микрофотографиялар қолданып сипаттау"	11.4.2.1 - микрофотография қолданып жасушалардың негізгі компоненттерін анықтау және сипаттау
	Органелдердің сызықтық ұлғаюын есептеу. Оптикалық және электронды микроскоптардың үлкейту және айқындау мүмкіндіктері арасындағы айырмашылықтар. Окулярмикрометр мен объективмикрометрді жасушалардың мөлшерін есептеуде қолдану. Зертханалық жұмыс "Микрометр мен объективмикрометрді жасушалардың нақты мөлшерін анықтауға қолдану"	11.4.2.2 - жасушалардың нақты мөлшерін анықтау
Биотехнология	Микробиологиялық зерттеулердің кезеңдері. Микроағзалармен жұмыс жасағандағы дезинфекциялау және стерильдеу әдістері. Қоректік орталардың түрлері және оларды әзірлеу. Қоректік орталарға себу тәсілдері мен техникасы. Инкубация. Зертханалық жұмыс "Сүтқышқылды өнімдердің түрлі қоректік ортадағы микрофлорасын зерттеу"	11.4.3.1 - микробиологиялық зерттеу кезеңдерін сипаттау және түсіндіру
	Грамм оң және грамм теріс бактериялар және олардың құрылыс ерекшеліктері. Өкілдері. Зертханалық жұмыс "Бактерияларды Грамм әдісі бойынша бояу"	11.4.3.2 -грамм оң және грамм теріс бактерияларды зерттеу
	"Рекомбинантты дезоксирибонуклеин қышқылы" ұғымы. Рекомбинантты дезоксирибонуклеин қышқылы алу тәсілдері. Рекомбинантты дезоксирибонуклеин қышқылының қолданылуы. Плазмиданың қасиеттері және олардың генетикалық клондауда қолданылуы. "Клондау" ұғымы	11.4.3.3 - рекомбинантты дезоксирибонуклеин қышқылы алу тәсілдерін түсіндіру
	Ағзаларды клондау тәсілдері	11.4.3.4 - ағзаларды клондау тәсілдерін түсіндіру
	"Микроклоналды көбею" ұғымы. Өсімдіктерді микроклоналды көбейтудің кезеңдері мен әдістері.	11.4.3.5 - өсімдіктерді микроклоналды көбейту тәсілін

	Маңызы	сипаттау
	Ферменттердің медицинада, химияда және өнеркәсіпте қолданылуы	11.4.3.6 - ферменттерді медицинада, өнеркәсіпте қолдану мүмкіндігін талқылау
Биомедицина және биоинформатика	Электромагниттік және дыбыс толқындарының адам ағзасына әсер ету ерекшеліктері	11.4.4.1 - электромагниттік және дыбыс толқындарының адам ағзасына әсерін түсіндіру
	"Эпигенетика" ұғымы. Эпигенетика туралы жалпы түсініктер. Эпигенетиканың молекулярлық негіздері. Адамдағы эпигенетикалық салдарлар. Эпигенетика және эпигеномика. дезоксирибонуклеин қышқылын метилденуі.	11.4.4.2 - гендердің реттілігін бұзбайтын, гендерді реттеудің механизмін зерттеудегі эпигенетиканың маңызын түсіндіру
	"Биоинформатика" ұғымы. Биоинформатиканың құралдарын зерттеулерге қолдану.	11.4.4.3 - биоинформатиканың ролін сипаттау
	Экстракорпоральды ұрықтандыру әдісі және оның маңызы. Экстракорпоральды ұрықтандырудың этикалық аспектілері	11.4.4.4 -экстракорпоральды ұрықтандыру әдісінің маңызын түсіндіру
	Моноклоналды антиденелердің маңызы. Моноклоналды антиденелердің өндірісі. Моноклоналды антиденелер көмегімен ауруларды диагностикалау және емдеу	11.4.4.5 - ауруларды диагностикалау және емдеуде моноклоналды антиденелерді қолдануды түсіндіру
4-тоқсан		
Биосфера, экожүйе, популяция	Экологиялық пирамидалар. Трофикалық деңгейлер. Қарым-қатынас түрлері. Модельдеу "Қоректік тізбектерде энергияның тасымалдануының сызбасын құрастыру". Экологиялық жағдайлар мен экологиялық есептер шешу	11.3.1.1 - экологиялық пирамида ережесін түсіндіру; 11.3.1.2 - экожүйелердегі трофикалық деңгейлердің сызбасын құрастыру
	Түрлердің алуантүрлілігі. Харди - Вайнбергтің генетикалық тепе-теңдік заңы. Сирек кездесетін және жойылып бара жатқан өсімдіктер мен жануарлардың түрлерін қорғау.	11.3.1.3 - экожүйенің алуан түрлілігі мен тұрақтылығы арасындағы өзара байланысты орнату
	Жергілікті экожүйедегі ағзалардың саны мен таралуын анықтауда түрлі статистикалық әдістерді қолдану. Жергілікті экожүйенің биоалуантүрлі-лігін анықтауда кездейсоқ іріктеу әдісінің маңызы. Зертханалық жұмыс "Талдаудың статистикалық әдістерін қолдану арқылы өз регионы экожүйесінің жағдайын анықтау"	11.3.1.4 - өз аймақтың экожүйесін статистикалық талдау әдістерін (Студенттің t-критерийі, с2-критерий) қолданып зерттеу
Экология және адам іс-әрекетінің қоршаған ортаға әсері	Ғаламдық жылыну: себептері, салдарлары және шешу жолдары. Модельдеу "Климаттың ғаламдық жылынуын компьютерлік модельдеу"	11.3.2.1 - мүмкін болатын климаттың жаһандық жылыну салдарын болжау
	Қазақстанның экологиялық проблемалары және оларды шешу жолдары	11.3.2.2 - Қазақстанның экологиялық проблемаларын оқып білу және шешу жолдарын ұсыну.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым
министрінің
2017 жылғы 27 шілдедегі
№ 352 бұйрығына 198-
қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11-сыныптарға арналған "Биология" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Оқу бағдарламасы "Білім берудің барлық деңгейінің мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттарын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы №604 бұйрығымен бекітілген Жалпы орта білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес әзірленген (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 17669 болып тіркелген).

Ескерту. 1-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Білім және ғылым министрінің 07.03.2019 № 105 (10-сынып оқушылары үшін 01.09.2019, 11-сынып оқушылары үшін 01.09.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

2. "Биология" оқу пәнінің мақсаты – білім алушылардың заман талаптарына сай білімдері мен біліктерін дамыту; өмірдің мәнін, дамуын, оның түрлі ұйымдасу деңгейлерінде көрініс табуын түсіну; өмірдің ең басты құндылық ретіндегі маңызын түсінетін жан-жақты дамыған тұлғаны дайындау.

3. Міндеттері:

1) табиғаттың даму заңдарын түсінуге негізделі отырып, адамның табиғаттағы рөлін анықтайтын маңызды биологиялық білімдер мен біліктер ауқымын кеңейту;

2) табиғаттың даму және тіршілігін жалғастыру заңдарын жаңа білімдерді алу, оларды ары қарай дамыту және тереңдету негізі және құралы ретінде пайдалану;

3) жүйені меңгеру барысында ғылым білім мен дүниетаным негіздерін; шығармашылық дербестік пен сын тұрғысынан ойлау қабілетін; зерттеушілік дағдыларын қалыптастыру;

4) әдеп мәселелерімен және қоғамның әлеуметтік өмірі мен еңбек әрекетіне тікелей қатысумен байланысты қоршаған шынайылықта еркін бағдарлануға мүмкіндік беретін, бастамашыл тұлғаның қасиеттерін дамыту;

5) білім алушылардың білім аруды және өздігінен білім аруды жалғастыруы үшін қажетті зияткерлік біліктерді дамыту.

2-тарау. "Биология" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

4. "Биология" пәні бойынша оқу жүктемесінің жоғары шекті көлемі:

1) 10-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағатты;

2) 11-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағатты құрайды.

Оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі "Қазақстан Республикасындағы бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспарларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2012 жылғы 8 қарашадағы № 500 бұйрығымен бекітілген үлгілік оқу жоспарына тәуелді (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 8170 болып тіркелген).

Ескерту. 4-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Білім және ғылым министрінің 07.03.2019 № 105 (10-сынып оқушылары үшін 01.09.2019, 11-сынып оқушылары үшін 01.09.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

5. Оқу пәнінің мазмұны 4 бөлімді қамтиды:

- 1) тірі ағзалардың көптүрлілігі, құрылымы мен қызметтері;
- 2) көбею, тұқым қуалаушылық, өзгергіштік. Эволюциялық даму;
- 3) ағза мен қоршаған орта;
- 4) қолданбалы кіріктірілген ғылымдар.

6. "Тірі ағзалардың көптүрлілігі, құрылымы мен қызметтері" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) тірі ағзалардың көптүрлілігі;
- 2) қоректену;
- 3) заттардың тасымалдануы;
- 4) тыныс алу;
- 5) бөліп шығару;
- 6) қозғалыс;
- 7) координация және реттелу.

7. "Көбею, тұқым қуалаушылық, өзгергіштік. Эволюциялық даму" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) көбею;
- 2) жасушалық айналым;
- 3) өсу және даму;
- 4) тұқым қуалаушылық пен өзгергіштік заңдылықтары;
- 5) селекция негіздері;
- 6) эволюциялық даму.

8. "Ағза мен қоршаған орта" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) биосфера, экожүйе, популяция;
- 2) экология және адам қызметінің қоршаған ортаға әсері.

9. "Қолданбалы кіріктірілген ғылымдар" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) молекулалық биология мен биохимия;
- 2) жасушалық биология;
- 3) микробиология және биотехнология;
- 4) биомедицина және биоинформатика.

10. Биология пәнінің 10-сыныпқа арналған базалық білім мазмұны келесі тараулардан тұрады:

1) "Тірі ағзалардың әртүрлілігі". Жер бетінде тіршіліктің қалыптасу кезеңдері. Филогенетикалық шежіре ағашы. Кладограммалар. Кладограммалар мен филогенетикалық ағаштардың айырмашылығы. Кладограммалар мен филогенетикалық ағаштардың эволюциялық маңызы.

2) "Заттардың тасымалдануы". Беттік аудан мөлшерінің көлемге қатынасының диффузия жылдамдығына әсері. Эритроцит жасушасы беттік аудан мөлшерінің, көлемге қатынасының маңызы.

Зертханалық жұмыс "Жасушаның беттік аудан мөлшерінің көлемге қатынасын анықтау".

3) Пассивті тасымалдау механизмі: қарапайым диффузия, жеңілдетілген диффузия. Белсенді тасымалдың механизмі.

4) "Тыныс алу". Аденозинтүшфосфаттың (АТФ) құрылысы мен қызметі. Аденозинтүшфосфаттың синтезі: глюкозаның анаэробты және аэробты ыдырау кезеңдері. Метаболизм түрлері. Энергетикалық алмасу кезеңдері. Митохондрияның құрылымы мен қызметтері. Митохондрия құрылымдары мен жасушалық тынысалу үдерістерінің өзара байланысы.

5) "Бөліп шығару". Су мөлшерінің реттелуі. Нысана мүшелер. Әсер ету эффектісі. Гипофункция. Гиперфункция. Адам денесіндегі қан мен басқа сұйықтықтарды жасанды тазарту. Диализ әсерінің себептері. Диализ әдістері: перитонеальды, гемодиализ. Созылмалы бүйрек жетіспеушілігі. Диализ және бүйрек трансплантациясы. Артықшылықтары мен кемшіліктері.

6) "Қозғалыс". Көлденең жолақты бұлшықет ұлпаларының құрылысы. Миофибрилла құрылымы (саркомерлер, актин, миозин т.б.). Жылдам және баяу жиырылатын бұлшықет талшықтарының ортақ қасиеттерін, орналасуы мен құрылысы.

7) "Координация және реттеу". Орталық жүйке жүйесінің құрылысы. Мидың құрылысы мен қызметтері. Жұлынның құрылысы мен. Механорецепторлардың түрлері. Пачини денешігі мысалында рецепторлардың тітіркендіргіштің өзгерісіне жауап беру реакциясы.

8) "Жасушалық цикл" Өсімдіктер мен жануарлардағы гаметогенез. Гаметалар. Гаметогенез кезеңдері. Өсімдіктердегі спорогенез және гаметогенез.

Ісіктің пайда болуы. Обыр алды жағдайлардың туындауына әсер етуші факторлар. Қартаю. Қартаю үрдісі туралы теориялар.

9) "Тұқым қуалаушылық пен өзгергіштік заңдылықтары". Модификациялық өзгергіштік. Белгілердің өзгеруіндегі вариациялық қатарлар.

Зертханалық жұмыс "Вариациялық қатар мен қисыққа құрылған модификациялық өзгергіштікті зерттеу".

10) Белгілердің тұқым қуалауындағы цитологиялық негіздер. Дигибридті будандастыру кезіндегі хромосомалардың тәуелсіз ажырауы. Жынысқа тіркес тұқым қуалау.

Есептер шығару.

11) Тұқымқуалаушылықтың хромосомалық теориясы. Кроссинговер нәтижесінде белгілердің тұқымқуалау заңдылықтарының бұзылуы. Аллельді және аллельді емес гендердің өзара әрекеттесуі. Көптік аллельділік. Комплиментарлық. Полимерия. Кенеттен және индукцияланған мутация. Гендік, хромосомалық, геномдық мутациялар. Модельдеу "Адам кариограммасын құру. Геномдық мутацияны оқып білу". Хромосомалар санының ауытқуымен байланысты адамның хромосомдық аурулары.

12) "Селекция негіздері". Селекция әдістері арқылы ауыл шаруашылық өсімдіктері мен жануарлардың қолтұқымдарын жақсарту тәсілдері. Гибридизация (будандастыру). Полиплоидия. Жасанды мутагенез.

13) "Эволюциялық даму". Тұқымқуалайтын өзгергіштік пен эволюция арасындағы өзара байланыс. Тұқымқуалайтын өзгергіштік – эволюция негізі. Комбинативтік өзгергіштік, мутациялар. Табиғи сұрыпталу. Тіршілік үшін күрес. Гендер дрейфі. Популяциялық толқындар. Эволюцияның дәлелдемелері: молекулалық-генетикалық, салыстырмалы-анатомиялық, эмбриологиялық, палеонтологиялық, биогеографиялық, биохимиялық дәлелдемелер. Түр түзілудің механизмі. Түр түзілудің оқшаулаушы механизмі. Түртүзілудегі репродуктивті оқшаулану. Антропогенез кезеңдері. Проантроптар. Архантроптар. Палеоантроптар. Неоантроптар.

14) "Молекулалық биология және биохимия". Жердегі тіршілік үшін судың маңызы. Көмірсуларды жіктеу: моносахаридтер, дисахаридтер, полисахаридтер. Химиялық құрылымы. Көмірсулардың қасиеті және қызметтері. Зертханалық жұмыс "Редуцирленетін және редуцирленбейтін қанттардың тотықсыздандыруы зерттеу". Липидтердің құрылымдық компоненттері. Майлардың химиялық құрылымы мен қызметтері. Нәруыздарды құрамы (жай, күрделі) және қызметі бойынша жіктеу. Нәруыздардың құрылымдық деңгейлері мен құрылымы. Нәруыз денатурациясы мен ренатурациясы.

Зертханалық жұмыс "Нәруыздардың құрылымына әртүрлі жағдайлардың әсері (температура, рН)".

15) Биологиялық нысандарда нәруыздың болуы.

Зертханалық жұмыс "биологиялық нысандарда нәруыздың болуын анықтау".

16) Дезоксирибонуклеин қышқылы молекуласының қызметі. Репликация механизмі. Дезоксирибонуклеин қышқылы. Мезелсон мен Сталь тәжірибесі. Чаргафф ережесі. Рибонуклеин қышқылы (РНҚ) молекуласының құрылысы мен қызметтері. Матрицалық рибонуклеин қышқылы. Рибосомалық рибонуклеин қышқылы. Транспорттық рибонуклеин қышқылы. Рибонуклеин қышқылы және дезоксирибонуклеин қышқылы молекулалары құрылысының ұқсастықтары мен айырмашылықтары.

17) "Жасушалық биология". Жасуша органоидтерінің құрылысы мен қызметтерінің ерекшеліктері. Жасушаның негізгі компоненттері: жасуша қабырғасы, плазмалық мембрана, цитоплазма және оның органоидтары (мембранасыз, бірімембраналы және қосмембраналы). Ядро. Жасушаның негізгі компоненттерінің қызметтері. Жасуша мембранасының құрылымы, қасиеттері және қызметтері арасындағы байланыс. Жасуша мембранасының сұйық-мозаикалық моделі. Мембраналық нәруыздардың, фосфолипидтердің, гликопротеиндердің, гликолипидтердің, холестеролдың қызметі.

Зертханалық жұмыс "Жасуша мембранасына әртүрлі жағдайлардың әсері".

18) "Биотехнология" Микроағзаларды өндірісте, ауыл шаруашылығында, медицинада, тұрмыста қолданудың артықшылықтары мен кемшіліктері. Полимеразды тізбекті реакцияны (ПТР) қолдану. Медициналық диагностикалауда, әкелікті негіздеуде, тұлғаларды дербестендіру медицинасында, гендерді клондауда, дезоксирибонуклеин қышқылы секвенирлеуде мутагенезде полимеразды тізбекті реакцияның маңызы. Гендік - инженериялық манипуляциялаудың кезеңдері. Гендік инженерияның маңызы. Гендік модификацияланған ағзаларды қолданудың оң және теріс тұстары. Гендік модификацияланған ағзаларды қолданудың этикалық сұрақтары.

19) "Биомедицина и биоинформатика". Биомеханиканы робототехникада қолдану. Инженерлік биомеханика (экзоқаңқа, робототехника т.б.). Медициналық биомеханика (протездеу т.б. Эргометриялық биомеханика (оптимизация т.б.) Жүрек автоматиясының механизмі. Жүрек бұлшықеттерінің жиырылғыштығы. Электрокардиография, оның диагностикалық маңызы.

11. Биология пәнінің 11-сыныпқа арналған базалық білім мазмұны келесі тараулардан тұрады:

1) "Қоректену". Хлоропластың құрылымдық компоненттері және олардың қызметтері. Фотосинтездің пигменттері.

Зертханалық жұмыс "Әртүрлі өсімдік жасушаларында фотосинтездеуші пигменттердің болуын зерттеу".

2) Фотосинтездің жарық кезеңі. Фотофосфорлану. Фотосинтездің қараңғы кезеңі. Кальвин циклі. Фотосинтездің жылдамдығына әсер ететін факторлар. Фотосинтездің шектеуші факторлары: жарық толқынының ұзындығы немесе жарық интенсивтілігі, көмірқышқыл газының концентрациясы, температура.

Зертханалық жұмыс "Шектеуші факторлардың фотосинтездің интенсивтілігіне әсерін зерттеу".

3) Хемосинтез. Фотосинтез бен хемосинтез үдерістерін салыстыру.

4) "Заттардың тасымалдануы". Заттар тасымалдануының симпласттық, апопласттық, вакуолярлық жолдары және олардың маңызы. Жасуша мембранасы арқылы заттар тасымалдануының типтері. Натрий-калий сорғысы белсенді тасымал механизмінің мысалы ретінде. Мембраналық потенциалды сақтаудағы белсенді тасымалдың ролі. Су потенциалы.

Зертханалық жұмыс "Түрлі концентрациялы тұз ерітінділеріндегі жасушалардың су потенциалын анықтау".

5) "Координация және реттеу". Биологиядағы басқару жүйесі. "Басқару жүйесі" ұғымы. Температураның/көмірқышқыл газының/оттегі газының деңгейлерінің реттелуі мысалында кері байланыс принципі. Гормондардың әсер ету механизмі. Инсулин мен эстроген мысалдарында гормондардың нысана-жасушаларға әсер ету механизмі. Өсіргіш заттар. Өсіргіш заттардың өсімдіктерге әсер ету механизмі. Ауксин әсері.

Зертханалық жұмыс "Ауксиннің тамырдың өсуіне ықпал етуі".

6) "Көбею". Гаметогенез. Адам гаметогенезінің сатылары. Сперматогенез бен оогенезді салыстыру.

7) "Өсу және даму". Бағаналы жасушалар ұғымы және олардың қасиеттері (қайта жаңаруы, жіктелуі). Бағаналы жасушалардың түрлері: эмбрионалды және соматикалық. Практикада қолданылуы. Этикалық аспектісі.

8) "Тұқым қуалаушылық пен өзгергіштік заңдылықтары". Дезоксирибонуклеин қышқылының кездейсоқ мутациясы. генетикалық үдеріс кателері: репликация және рекомбинауия. Халықаралық "Адам геномы" жобасы. Адамның геномдық дезоксирибонуклеин қышқылынын секвенирлеу. Жоба аясында жүргізілген зерттеулердің маңызы.

9) "Биосфера, экожүйе, популяция". Түрлердің биоалуантүрлілігі мен экожүйенің тұрақтылығының арасындағы бйланыс. Түрлердің биоалуантүрлілігі.

Харди - Вайнбергтің генетикалық тепе-теңдік заңы. Сирек кездесетін және жойылып бара жатқан өсімдіктер мен жануарлардың түрлерін қорғау. Жергілікті экожүйедегі ағзалардың саны мен таралуын анықтауда түрлі статистикалық әдістерді қолдану. Жергілікті экожүйенің биоалуантүрлілігін анықтауда кездейсоқ іріктеу әдісінің маңызы.

Зертханалық жұмыс "Талдаудың статистикалық әдістерін қолдану арқылы өз аймағының экожүйесінің жағдайын анықтау".

10) "Экология және адам іс-әрекетінің қоршаған ортаға әсері". Ғаламдық жылыну: себептері, салдарлары және шешу жолдары. Модельдеу "климаттың ғаламдық жылынуының компьютерлік моделі". Қазақстанның экологиялық проблемалары және оларды шешу жолдары.

11) "Молекулалық биология және биохимия". Антиденелердің құрылысы мен құрылымы. Антиген мен антидененің әрекеттесу механизмі. Фермент пен субстраттың өзара әрекеттесуі. Ферментативті катализде белсенді орталықтың рөлі. Ферменттердің иммобилизациясы;

Зертханалық жұмыс "Иммобилизациялаудың ферменттердің белсенділігіне әсерін зерттеу".

12) Транскрипция. Трансляцияның кезеңдері. Генетикалық кодтың қасиеттері: үшөрімділігі, көптігі, әмбебаптығы, бірін-бірі жаппайтындығы.

13) "Жасушалық биология". Жасушалардың негізгі компоненттерін анықтау.

Зертханалық жұмыс "Жасушалардың негізгі компоненттерін микрофотографиялар қолданып сипаттау".

14) Органелдердің сызықтық ұлғаюын есептеу. Оптикалық және электронды микроскоптардың үлкейту және айқындау мүмкіндіктері арасындағы айырмашылықтар.

15) "Биотехнология". Грамм оң және грамм теріс бактериялар және олардың құрылыс ерекшеліктері. "Рекомбинантты дезоксирибонуклеин қышқылы" ұғымы. Рекомбинантты дезоксирибонуклеин қышқылын алу тәсілдері. Рекомбинантты дезоксирибонуклеин қышқылының қолданылуы. "Клондау" ұғымы. Ағзаларды клондау тәсілдері. "Микроклондау арқылы көбейту" ұғымы. Микроклондау арқылы көбейтудің кезеңдері мен әдістері. Маңызы. Ферменттердің медицинада, химияда және өнеркәсіпте қолданылуы.

16) "Биомедицина және биоинформатика". Электромагниттік және дыбыс толқындарының адам ағзасына әсер ету ерекшеліктері. "Биоинформатика" ұғымы. Биоинформатиканың құралдарын зерттеулерге қолдану. Экстрокорпоральды ұрықтандыру (ЭКҰ) әдісі және оның маңызы.

Экстрокорпоральды ұрықтандырудың этикалық аспектілері. Моноклоналды антиденелердің маңызы. Моноклоналды антиденелердің өндірісі. Моноклоналды антиденелер көмегімен ауруларды диагностикалау және емдеу.

3-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

12. Бағдарламада оқыту мақсаттарын пайдалану ыңғайлылығы үшін кодтау енгізілді. Кодта бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сандар – бөлім мен бөлімшенің, төртінші сан – оқыту мақсатының реттік санын білдіреді. Мысалы, 10.1.1.1. кодында "10" - сынып, "1.1" - бірінші бөлімнің бірінші бөлімшесі, "1" - оқыту мақсатының реттік саны.

13. Оқыту мақсаттарының жүйесі бөлім бойынша әр сыныпқа берілген.

Бөлім	Бөлімше	Оқыту мақсаттары		
1. Тірі ағзалардың көптүрлілігі, құрылымы мен қызметтері	1.1 Тірі организмдердің әртүрлілігі	10-сынып	11-сынып	
		10.1.1.1 - жер бетінде тіршіліктің қалыптасу кезеңдерін және сызбаларын сипаттау		
		10.1.1.2 - кладограммалар мен филогенетикалық ағаштарды түсіндіріп беру		
	1.2 Қоректену		11.1.2.1. - хлоропласттың құрылымы мен қызметі арасындағы өзара байланысты орнату; 11.1.2.2 - фотосинтездің жарық кезеңінде өтетін үдерістерді түсіндіру; 11.1.2.3 - фотосинтездің қараңғы кезеңінде өтетін үдерістерді түсіндіру; 11.1.2.4 - фотосинтездің шектеуші факторларын зерттеу және түсіндіру; 11.1.2.5 - фотосинтез және хемосинтез процестерінің ерекшеліктерін салыстыру	
	1.3 Заттардың тасымалдануы	10.1.3.1.- беттік аудан мөлшерінің көлемге қатынасының мәнін есептеу және олардың заттарды тасымалдауға қатысты маңызын түсіндіру; 10.1.3.2 - пассивті және активті тасымалдау механизмдерін салыстыру	11.1.3.1 - заттар тасымалданудың симпласттық, апопласттық, вакуолярлық жолдарының мәнін түсіндіру; 11.1.3.2 - натрий-калий сорғысы мысалында белсенді тасымалды түсіндіру; 11.1.3.3 - түрлі концентрациялы тұз ерітінділеріндегі жасушалардың су потенциалын зерттеу	
	1.4 Тыныс алу	10.1.4.1 - аденозинүшфосфаттың (АТФ) құрылысы мен қызметтерін сипаттау; 10.1.4.2 - анаэробты және аэробты		

		тыныс алу барысындағы аденозинүшфосфаттың синтезін салыстыру; 10.1.4.3 - метоболизмнің түрлерін сипаттау; 10.1.4.4 - энергетикалық алмасу кезеңдерін сипаттау 10.1.4.5 - митохондрия құрылымдары мен жасушалық тынысалу үдерістерінің өзара байланысты орнату	
	1.5 Бөліп шығару	10.1.5.1 - су мөлшерін реттеудегі антидиурети-калық гормонның (АДГ) рөлін түсіндіру; 10.1.5.2 - диализ механизмін түсіндіру; 10.1.5.3 - бүйрек трансплантациясы мен диализдің артықшылықтары мен кемшіліктерін талқылау	
	1.6 Қозғалыс	10.1.6.1 - көлденең жолақты бұлшықеттердің құрылымы мен бұлшықеттің жиырылу механизмін арасындағы байланысты түсіндіру; 10.1.6.2 - жылдам және баяу жиырылатын бұлшықет талшықтарының ортақ қасиеттерін, орналасуы мен құрылысының байланысын орналастыру	
	1.7 Координация және реттеу	10.1.7.1 - жұлын мен мидың құрылысы мен қызметтерін оқып білу; 10.1.7.2 - механорецептор-лардың тітіркендіргіштің өзгерісіне жауап беруін (Пачини денешігі) сипаттау; 10.1.7.3 - синапстың құрылысы мен қызметі арасындағы байланысты орнату	11.1.7.1 - биологиядағы басқару жүйесін сипаттау; 11.1.7.2 - гормондардың әрекет ету механизмін түсіндіру; 11.1.7.3 - өсімдіктердің өсуіне стимуляторлардың (өсуді тездететін) әсер етуін зерттеу
2 Көбею, тұқым қуалаушылық, өзгергіштік, эволюциялық даму	2.1 Көбею		11.2.1.1. - адам гаметогенезін түсіндіру; 11.2.1.2 - сперматогенез бен оогенездің айырмашылығын түсіндіру
	2.2 Жасушалық цикл	10.2.2.1 - өсімдіктер мен жануарлардағы гаметалардың қалыптасу ерекшелігін түсіндіру; 10.2.2.2 - жасушалардың бақылауға бағынбайтын бөлінуі нәтижесінде обырдың түзілуін түсіндіру; 10.2.2.3 - қартаю үдерісін түсіндіру	
	2.3 Өсу және даму		11.2.3.1 - бағаналы жасуша-лардың мамандану үдерісін және олардың практикалық қолданылуын түсіндіру

	2.4 Тұқым қуалаушылық пен өзгергіштік заңдылықтары	10.2.4.1 - модификациялық өзгергіштіктің заңдылықтарын зерттеу; 10.2.4.2 - дигибридті будандастыру, жыныспен тіркескен тұқым қуалаудың цитологиялық негіздерін есептер шығаруда қолдану; 10.2.4.3 - аллельді және аллельді емес гендердің өзара әрекеттесуін салыстыру; 10.2.4.4 - мутация типтері мен мутагенез себептерін зерттеу; 10.2.4.5 - хромосомалар санының ауытқуымен байланысты адамның хромосомдық ауруларын (аутосомдық және жыныстық) сипаттау	11.2.4.1 - мутациялардың ДНҚ репликациясы арасындағы байланысын табу 11.2.4.2 - Халықаралық "Адам геномы" жобасының маңызын талқылау
	2.5 Селекция негіздері	10.2.5.1 - селекция әдістері арқылы ауыл шаруашылық өсімдіктері мен жануарлардың қолтұқымдарын жақсарту тәсілдерін зерттеу	
	2.6 Эволюциялық даму	10.2.6.1 - тұқымқуалайтын өзгергіштік пен эволюция арасындағы өзара байланысты түсіндіру; 10.2.6.2 - эволюцияның дәлелдемелерін талдау; 10.2.6.3 - эволюцияның дәлелдемелерін оқып-білу; 10.2.6.4 - антропогенездің кезеңдерін атау	
3. Ағза мен қоршаған орта	3.1 Биосфера, экожүйе, популяция		11.3.1.1 - экожүйенің алуан түрлілігі мен тұрақтылығы арасындағы өзара байланысын орнату; 11.3.1.2 - өз аймағының экожүйесін статистикалық талдау әдістерін қолданып зерттеу
	3.2 Адам іс-әрекетінің қоршаған ортаға әсері		11.3.2.1 - мүмкін болатын климаттың жаһандық жылыну салдарына болжау; 11.3.2.2 Қазақстанның экологиялық проблемала-рының шешу жолдарын ұсыну
4. Қолданбалы кіріктірілген ғылымдар	4.1 Молекулалық биология және биохимия	10.4.1.1 - Жердегі тіршілік үшін судың іргелі маңызын түсіндіру; 10.4.1.2 - көмірсуларды құрылымы, құрамы және қызметтері бойынша жіктеу; 10.4.1.3 - майлардың химиялық құрылысы мен қызметтерін сипаттау; 10.4.1.4 - нәруыздарды олардың құрылымы, құрамы, атқаратын	11.4.1.1 - антиген мен антидененің әрекеттесуін түсіндіру; 11.4.1.2 - фермент-субстрат комплексінің түзілу механизмін түсіндіру; 11.4.1.3 - нәруыз биосинтезі үдерісінің кезеңдерін сипаттау; 11.4.1.4 - генетикалық кодтың қасиеттерін түсіндіру

		<p>қызметтері бойынша жіктеу, 10.4.1.5 - түрлі жағдай-лардың нәруыздар құрылы-мына әсерін зерттеу; 10.4.1.6 - биологиялық нысандарда нәруыздың болуын анықтау; 10.4.1.7 - Чаргафф ережелері негізінде дезоксирибо-нуклеин қышқылы репликациясы үдерісін сипаттау; 10.4.1.8 - рибонуклеин қышқылы типтерінің құрылысы мен қызметтерін ажырату; 10.4.1.9 – рибонуклеин қыш-қылы және дезоксири-бонуклеин қышқылы молекулаларының құрылысын салыстыру</p>	
	4.2 Жасушалық биология	<p>10.4.2.1 - электронды микроскоп арқылы көрінетін жасуша органоидтерінің құрылысы мен қызметтерінің ерекшеліктерін түсіндіру; 10.4.2.2 - жасуша мембранасының сұйық кристалды моделін пайдаланып, жасуша мембранасының құрылымы, қасиеттері және қызметтері арасындағы байланысты орнату</p>	<p>11.4.2.1 - микрофотография қолданып жасушалардың негізгі компоненттерін анықтау және сипаттау 11.4.2.2 - жасушалардың компоненттерінің нақты мөлшерін анықтау</p>
	4.3 Биотехнология	<p>10.4.3.1 - биотехнологияда қолданылатын тірі ағзалардың артықшылықтары мен кемшіліктерін талқылау; 10.4.3.2 - полимеразды тізбекті реакцияның таксономияда, медицина мен криминалистикадағы маңызын сипаттау; 10.4.3.3 - рекомбинантты дезоксирибонуклеин қышқылын алу тәсілдерін түсіндіру; 10.4.3.4 - Гендік модифика-цияланған ағзаларды қолданудың этикалық тұрғыдан талқылау</p>	<p>11.4.3.1 - грамм "оң" және грамм "теріс" бактерияларды зерттеу; 11.4.3.2 - рекомбинантты дезоксирибонуклеин қышқылын алу тәсілдерін түсіндіру; 11.4.3.3 - ағзаларды клондау тәсілдерін түсіндіру; 11.4.3.4 - ферменттерді медицинада, өнеркәсіпте қолдану мүмкіндігін талқылау;</p>
	4.4 Биомедицина және биоинформатика	<p>10.4.4.1- биомеханиканы робототехникада қолдалынуын зерттеу; 10.4.4.2 -электрокардиограмманы қолдана отырып жүрек автоматиясы механизмін түсіндіру</p>	<p>11.4.4.1 - электромагниттік және дыбыс толқындарының адам ағзасына әсерін түсіндіру; 11.4.4.2 - биоинформатиканың рөлін сипаттау; 11.4.4.3 – экстракорпоральды ұрықтандыру (ЭҚҰ) әдісінің маңызын түсіндіру; 11.4.4.4 - ауруларды диагностикалау және емдеуде моноклональды антиденелерді</p>

14. Осы оқу бағдарламасы жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11-сыныптарға арналған "Биология" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының Ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес жүзеге асырылады.

15. Тоқсандағы бөлімдер және бөлімдер ішіндегі тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық 10-11-сыныптарға арналған "Биология" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасына қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11-сыныптарға арналған "Биология" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 10-сынып

Бөлім	Тақырып	Оқыту мақсаттары
1- тоқсан		
Молекулалық биология және биохимия	Жердегі тіршілік үшін судың маңызы.	10.4.1.1 - Жердегі тіршілік үшін судың іргелі маңызын түсіндіру
	Көмірсуларды жіктеу: моносахаридтер, дисахаридтер, полисахаридтер. Химиялық құрылымы. Көмірсулардың қасиеті және қызметтері.	10.4.1.2 - көмірсуларды құрылымы, құрамы және қызметтері бойынша жіктеу
	Липидтердің құрылымдық компоненттері. Майлардың химиялық құрылысы мен қызметтері.	10.4.1.3 - майлардың химиялық құрылысы мен қызметтерін сипаттау
	Нәруыздарды құрамы (жай, күрделі) және қызметі бойынша жіктеу. Нәруыздардың құрылымдық деңгейлері мен құрылысы. Нәруыз денатурациясы мен ренатурациясы. Зертханалық жұмыс "Нәруыздардың құрылымына әртүрлі жағдайлардың әсері (температура, рН)".	10.4.1.4 - нәруыздарды олардың құрылымы, құрамы, атқаратын қызметтері бойынша жіктеу 10.4.1.5 - түрлі жағдайлардың нәруыздар құрылымына әсерін зерттеу
	Биологиялық нысандарда нәруыздың болуы. Зертханалық жұмыс "Биологиялық нысандарда нәруыздың болуын анықтау".	10.4.1.6 - биологиялық нысандарда нәруыздың болуын анықтау
	Репликация механизмі. ДНҚ. Мезелсон мен Сталь тәжірибесі. Чаргафф ережесі.	10.4.1.7 – дезоксирибонуклеин қышқылы репликациясы үдерісін сипаттау
	РНҚ молекуласының құрылысы мен қызметтері. Матрицалық (ақпараттық) рибонуклеин қышқылы. Рибосомалық рибонуклеин қышқылы. Транспорттық рибонуклеин қышқылы.	10.4.1.8 - рибонуклеин қышқылы типтерінің құрылысы мен қызметтерін ажырату
	рибонуклеин қышқылы және дезоксирибонуклеин қышқылы молекулалары құрылысынның ұқсастықтары	10.4.1.9 - рибонуклеин қышқылы және дезоксирибонуклеин қышқылы

	мен айырмашылықтары.	молекулаларының құрылысын салыстыру
Жасушалық биология	Жасуша органоидтерінің құрылысы мен қызметтерінің ерекшеліктері. Жасушаның негізгі компоненттері: жасуша қабырғасы, плазмалық мембрана, цитоплазма және оның органоидтары (мембранасыз, бірмембраналы және қосмем-браналы). Ядро. Жасуша-ның негізгі компоненттерінің қызметтері.	10.4.2.1 - электронды микроскоп арқылы көрінетін жасуша органоидтерінің құрылысы мен қызметтерінің ерекшеліктерін түсіндіру
	Жасуша мембранасының құрылымы, қасиеттері және қызметтері арасындағы байланыс. Жасуша мембранасының сұйық -мозаикалық моделі. Мембраналық нәруыздардың, фосфолипид-тердің, гликопротеиндердің, гликолипидтердің, холестеролдың қызметі. Зертханалық жұмыс "Жасуша мембранасына әртүрлі жағдайлардың әсері". Бактерия, саңырауқұлақ., өсімдік және жануар жасушаларының құрылым ерекшеліктері мен қызметтері.	10.4.2.2 - жасуша мембрана-сының сұйық кристалды моделін пайдаланып, жасуша мембранасының құрылымы, қасиеттері және қызметтері арасындағы байланысты орнату
2- тоқсан		
Заттардың тасымалдануы	Беттік аудан мөлшерінің көлемге қатынасының диффузия жылдамдығына әсері. Эритроцит жасушасы беттік аудан мөлшерінің, көлемге қатынасының маңызы. Зертханалық жұмыс "Жасушаның беттік аудан мөлшерінің көлемге қатынасын анықтау".	10.1.3.1 - беттік аудан мөлшерінің көлемге қатынасының мәнін есептеу
	Пассивті тасымалдау механизмі: қарапайым тасымал, мембраналық каналдар арқылы диффузия, жеңілдетілген диффузия Белсенді тасымалдау механизмі	10.1.3.2 - пассивті және активті тасымалдау механизмдерін салыстыру
Тыныс алу	Аденозинүшфосфор қышқылының құрылысы мен қызметі	10.1.4.1 - аденозинүшфосфор қышқылының құрылысы мен қызметтерін сипаттау
	Аденозинүшфосфор қышқылының синтезі: глюкозаның анаэробты және аэробты ыдырау кезеңдері.	10.1.4.2 - анаэробты және аэробты тыныс алу барысындағы аденозинүш-фосфор қышқылы синтезін салыстыру
	Метаболизм түрлері. Энергетикалық алмасу кезеңдері.	10.1.4.3 - метоболизмнің түрлерін атау 10.1.4.4 - энергетикалық алмасу кезеңдерін сипаттау
	Митохондрияның құрылымы мен қызметтері. Митохондрия құрылымдары мен жасушалық тынысалу үдерістерінің өзара байланысы.	10.1.4.5 - митохондрия құрылымдары мен жасушалық тынысалу үдерістерінің өзара байланысты орнату
Бөліп шығару	Су мөлшерін реттеу. Нысана мүшелер. әсер ету эффектісі. Гипофункция. Гиперфункция.	10.1.5.1 - су мөлшерін бақы-лаудағы антидиуретикалық гормонның (АДГ) ролін түсіндіру
	Адам денесіндегі қан мен басқа сұйықтықтарды жасанды тазарту. Диализ әсерінің себептері,. Диализ әдістері: перитонеальды, гемодиализ.	10.1.5.2 - диализ механизмін түсіндіру
	Созылмалы бүйрек жетіспеушілігі. Диализ және бүйрек трансплантациясы. Артықшы-лықтары мен кемшіліктері.	10.1.5.3 - бүйрек трансплан-тациясы мен диализдің артықшылықтары мен

		кемшіліктерін талқылау
3 тоқсан		
Жасушалық цикл	Өсімдіктер мен жануарлардағы гаметогенез. Гаметалар. Гаметогенез кезеңдері. Өсімдіктердегі спорогенез және гаметогенез.	10.2.2.1 - өсімдіктер мен жануарлардағы гаметалардың қалыптасу ерекшелігін түсіндіру
	Онкологиялық жаңа түзілулердің пайда болуы. Обыралды жағдайлардың туындауына әсер етуші факторлар	10.2.2.2 - жасушалардың бақылауға бағынбайтын бөлінуі нәтижесінде обырдың түзілуін түсіндіру
	Қартаю. Қартаю үрдісі туралы теориялар	10.2.2.3 - қартаю үдерісін түсіндіру
Тұқым қуалаушылық пен өзгергіштік заңдылықтары	Модификациялық өзгергіштік. Белгілердің өзгеруіндегі вариациялық қатарлар. Зертханалық жұмыс "Вариациялық қатар мен қисыққа құрылған модификациялық өзгергіштікті зерттеу".	10.2.4.1 - модификациялық өзгергіштіктің заңдылықтарын зерттеу
	Белгілердің тұқымқуалауындағы цитологиялық негіздер. Дигибридті будандастыру кезіндегі хромосомалардың тәуелсіз ажырауы Жыныспен тіркесіп тұқым қуалау. Есептер шығару.	10.2.4.2 - дигибридті будандастыру; жыныспен тіркескен тұқым қуалаудың цитологиялық негіздерін есептер шығаруда қолдану
		10.2.4.3 - жыныспен тіркескен тұқым қуалауға есептер шығару
	Аллельді және аллельді емес гендердің өзара әрекеттесуі. Комплиментарлық. Полимерия, көп аллельділік. Кодоминанттылық. Көп аллельділік.	10.2.4.4 - аллельді және аллельді емес гендердің өзара әрекеттесуін салыстыру
	Кенеттен және индукцияланған мутация. Гендік, хромосомалық, геномдық мутациялар. Модельдеу "Адам кариогаммасын құру. Геномдық мутацияны оқып білу".	10.2.4.5 - мутагенез себептерін және мутация түрлерін зерттеу
	Хромосомалар санының ауытқуына байланысты адамның хромосомалық аурулары	10.2.4.6 - хромосомалар санының ауытқуымен байланысты адамның хромосомдық ауруларын (аутосомдық және жыныстық) сипаттау
Эволюциялық даму Селекция негіздері. Тірі ағзалардың алуантүрлілігі	Кладограммалар. Түсінік "Соңғы әмбебап жалпы ата тек". Кладограммалар мен филогенетикалық ағаштардың айырмашылығы. Кладограммалар мен филогенетикалық ағаштардың эволюциялық маңызы.	10.1.1.1 - Жер бетінде тіршіліктің қалыптасу кезеңдерін және сызбаларын сипаттау 10.1.1.2 кладограммалар мен филогенетикалық ағаштарды түсіндіріп беру
	Селекция әдістері арқылы ауыл шаруашылық өсімдіктері мен жануарлардың қолтұқымдарын жақсарту тәсілдері. Гибридизация (будандастыру). Полиплоидия. Жасанды мутагенез.	10.2.5.1 - селекция әдістері арқылы ауыл шаруашылық өсімдіктері мен жануарлардың қолтұқымдарын жақсарту тәсілдердің зерттеу
	Тұқымқуалайтын өзгергіштік пен эволюция арасындағы өзара байланыс. Тұқымқуалайтын өзгергіштік – эволюция негізі. Комбинативтік өзгергіштік, мутациялар. Табиғи сұрыпталу. Тіршілік үшін күрес. Гендер дрейфі. Популяциялық толқындар.	10.2.6.1 - тұқымқуалайтын өзгергіштік пен эволюция арасындағы өзара байланысты түсіндіру
	Эволюцияның дәлелдемелері. Салыстырмалы-анатомиялық, молекулалық – генетикалық эмбриологиялық, палеонтоло-гиялық, биогеографиялық, биохимиялық, дәлелдемелер.	10.2.6.2 - эволюцияның дәлелдемелерін талдау

	Түр түзілудің механизмі. Түр түзілудің окшаулаушы механизмі. Түртүзілудегі репродуктивті окшаулану. Полиплоидия және гибридизация.	10.2.6.3 - түр түзілудің негізгі механизмдерін жіктеу
	Антропогенез кезеңдері. Проантроптар. Архантроптар. Палеоантроптар. Неоантроптар	10.2.6.4 - антропогенездің кезеңдерін атау
4 -тоқсан		
Координация және реттеу	Орталық жүйке жүйесінің құрылысы. Мидың құрылысы мен қызметтері. Жұлынның құрылысы мен қызметтері.	10.1.7.3 - жұлын мен мидың құрылысы мен қызметтерін оқып білу
	Холинергиялық синапстың құрылысы мен қызметі арасындағы байланыс. Холинергиялық синапстың мысалында синапстық берілудің механизмі	10.1.7.4 - синапстың құрылысы мен қызметі арасындағы байланысты орнату
	Механорецепторлардың түрлері. Пачини денешігі мысалында рецепторлардың тітіркендіргіштің өзгерісіне жауап беру реакциясы.	10.1.7.5 – механорецептор-лардың тітіркендіргіштің өзгерісіне жауап беруін сипаттау
Қозғалыс	Көлденең жолақты бұлшықет ұлпаларының құрылысы. Миофибрилла құрылысы (саркомерлер, актин, миозин т.б.). Бұлшықет талшықтарының жиырылу механизмі.	10.1.6.1 - көлденең жолақты бұлшықеттердің құрылымы мен бұлшықеттің жиырылу механизмінің өзара байланысын түсіндіру
	Жылдам және баяу жиырылатын бұлшықет талшықтарының ортақ қасиеттерін, орналасуы мен құрылысы.	10.1.6.2 - жылдам және баяу жиырылатын бұлшықет талшықтарының ортақ қасиеттерін, орналасуы мен құрылысының байланысын орналастыру
Биофизика	Биомеханиканы робототехникада қолдану. Инженерлік биомеханика (экзоқанқа, робототехника т.б.). Медициналық биомеханика (протездеу т.б.). Эргометриялық биомеханика (оптимизация т.б.)	10.4.4.1 - биомеханиканы робототехникада қолдалынуын зерттеу
	Жүрек автоматиясының механизмі. Жүректегі қозудың өту жылдамдығы. Жүрек бұлшықеттерінің жиырылғыштығы. Электрокардиография, оның диагностикалық маңызы.	10.4.4.2 - электрокардио-грамманы қолдана отырып жүрек автоматиясы механизмін түсіндіру
Биотехнология	Микроағзаларды өндірісте, ауыл шаруашылығында, медицинада, тұрмыста қолданудың артықшылықтары мен кемшіліктері. Гендік инженерияның маңызы.	10.4.3.1 - биотехнологияда қолданылатын тірі ағзалардың артықшылықтары мен кемшіліктерін талқылау
	Полимеразды тізбекті реакцияны қолдану. Медициналық диагностикалауда, әкелікті негіздеуде, тұлғаларды дербестендіру медицинасында, гендерді клондауда, Дезоксирибонуклеин қышқылын секвенирлеуде мутагенезде полимеразды тізбекті реакцияның маңызы.	10.4.3.2 - полимеразды тізбекті реакцияның таксономияда, медицинада мен криминалистикада және маңызын сипаттау
	Гендік модификацияланған ағзаларды қолданудың оң және теріс тұстары. Гендік модификацияланған ағзаларды қолданудың этикалық сұрақтары.	10.4.3.3 - гендік модификация-ланған ағзаларды қолданудың этикалық сұрақтарын талқылау

2) 11- сынып

Тарау	Тақырыптар	Оқыту мақсаттары
I - тоқсан		
Молекулярлық биология және	Антиген мен антидененің әрекеттесу механизмі	11.4.1.1 - антиген мен антидененің әрекеттесуін түсіндіру

биохимия	Фермент пен субстраттың өзара әрекеттесуі. Ферментативті катализде белсенді орталықтың рөлі. Зертханалық жұмыс "Иммобилизациялаудың ферменттердің белсенділігіне әсерін зерттеу".	11.4.1.2 - фермент-субстрат комплексінің түзілу механизмін түсіндіру
	Транскрипция. Трансляцияның кезеңдері.	11.4.1.3 - нәруыз биосинтезі үдерісі кезеңдерін сипаттау
	Генетикалық кодтың қасиеттері: үшөрімділігі, көптігі, әмбебаптығы, бірін-бірі жаппайтындығы.	11.4.1.4 - генетикалық кодтың қасиеттерін түсіндіру
Қоректену	Хлоропластың құрылымдық компоненттері және олардың қызметтері. Фотосинтездің пигменттері. Зертханалық жұмыс "Әртүрлі өсімдік жасушаларында фотосинтездеуші пигменттердің болуын зерттеу".	11.1.2.1. - хлоропластың құрылымы мен қызметі арасындағы өзара байланысты орнату
	Фотосинтездің жарық кезеңі. Фотофосфорлану.	11.1.2.2 - фотосинтездің жарық кезеңінде өтетін үдерістерді түсіндіру
	Фотосинтездің қараңғы кезеңі. Кальвин циклі.	11.1.2.3 - фотосинтездің қараңғы кезеңінде өтетін үдерістерді түсіндіру
	Фотосинтездің жылдамдығына әсер ететін факторлар. Фотосинтездің шектеуші факторлары: жарық толқынының ұзындығы немесе жарық интенсивтілігі, көмірқышқыл газының концентрациясы, температура. Зертханалық жұмыс "Шектеуші факторлардың фотосинтездің интенсивтілігіне әсерін зерттеу".	11.1.2.4 - фотосинтездің шектеуші факторларын зерттеу және түсіндіру
	Хемосинтез. Фотосинтез бен хемосинтез үдерістерін салыстыру.	11.1.2.5 - фотосинтез және хемосинтез үдерістерінің ерекшеліктерін салыстыру
2- тоқсан		
Заттар тасымалы	натрий-калий сорғысы мысалында белсенді тасымалдың механизмі	11.1.3.1 - натрий-калий сорғысы мысалында белсенді тасымалды түсіндіру
	Заттар тасымалдануының симпластық, апопластық, вакуолярлық жолдары және олардың маңызы.	11.1.3.2 - заттар тасымалданудың симпластық, апопластық, вакуолярлық жолдарының мәнін түсіндіру
	Су потенциалы. Зертханалық жұмыс "Түрлі концентрациялы тұз ерітінділеріндегі жасушалардың су потенциалын анықтау"	11.1.3.3 - түрлі концентрациялы тұз ерітінділеріндегі жасушалардың су потенциалын зерттеу
Координация және реттелу	Биологиядағы басқару жүйесі. "Басқару жүйесі" ұғымы. Температураның/көмірқышқыл газының/оттегі газының деңгейлерінің реттелуі мысалында кері байланыс принципі.	11.1.7.1 - биологиядағы басқару жүйесін сипаттау
	Гормондардың әсер ету механизмі. Инсулин мен эстроген мысалдарында гормондардың нысана - жасушаларға әсер ету механизмі.	11.1.7.2 - гормондардың әсер ету механизмін түсіндіру
	Өсіргіш заттар. Өсіргіш заттардың өсімдіктерге әсер ету механизмі. Ауксин әсері. Зертханалық жұмыс "Ауксиннің тамырдың өсуіне ықпал етуі".	11.1.7.3 - өсімдіктердің өсуіне стимуляторлардың (өсіргіш заттар) әсер етуін зерттеу
Көбею	Гаметогенез. Адам гаметогенезінің сатылары.	11.2.1.1. - адам гаметогенезін түсіндіру

	Сперматогенез бен оогенезді салыстыру.	11.2.1.2 - сперматогенез бен оогенездің айырмашылығын түсіндіру
3- тоқсан		
Өсу және даму	Бағаналы жасушалар ұғымы және олардың қасиеттері (қайта жаңаруы, жіктелуі). Бағаналы жасушалардың түрлері: эмбрионалды және соматикалық. Практикада қолданылуы. Этикалық аспектісі.	11.2.3.1 - бағаналы жасушалардың мамандану үдерісін және олардың практикалық қолданылуын түсіндіру
Тұқым қуалаушылық пен өзгергіштік заңдылықтары	Дезоксирибонуклеин қышқылының кездейсоқ мутациясы. генетикалық үдеріс қателері: репликация.	11.2.4.1 - дезоксирибонуклеин қышқылы рекомбинациясы мен мутациялардың арасындағы байланысын табу
	Халықаралық "Адам геномы" жобасы. Адамның геномдық Дезокси-рибонуклеин қышқылын секвенирлеу. Жоба аясында жүргізілген зерттеулердің маңызы.	11.2.4.2 - Халықаралық "Адам геномы" жобасының маңызын талқылау
Жасушалық биология	Жасушалардың негізгі компоненттерін анықтау. Зертханалық жұмыс "Жасушалардың негізгі компоненттерін микрофотографиялар қолданып сипаттау".	11.4.2.1 - микрофотография қолданып жасушалардың негізгі компоненттерін анықтау және сипаттау
	Органелдердің сызықтық ұлғаюын есептеу. Оптикалық және электронды микроскоптардың үлкейту және айқындау мүмкіндіктері арасындағы айырмашылықтар.	11.4.2.2 - жасушалардың компоненттерінің нақты мөлшерін анықтау
Биотехнология	Грамм оң және грамм теріс бактериялар және олардың құрылыс ерекшеліктері.	11.4.3.1 - грамм оң және грамм теріс бактерияларды салыстыру
	"Рекомбинантты дезоксирибонуклеин қышқылы" ұғымы. Рекомбинантты дезоксирибонуклеин қышқылының алу тәсілдері. Рекомбинантты дезоксирибонуклеин қышқылының қолданылуы. "Клондау" ұғымы.	11.4.3.2 - рекомбинантты Дезоксирибонуклеин қышқылын алу тәсілдерін түсіндіру
	Ағзаларды клондау тәсілдері.	11.4.3.3 - ағзаларды клондау тәсілдерін түсіндіру
	Ферменттердің медицинада, химияда және өнеркәсіпте қолданылуы.	11.4.3.4 - ферменттерді медицинада, өнеркәсіпте қолдану мүмкіндігін талқылау
4- тоқсан		
Биомедицина және биоинформатика	Электромагниттік және дыбыс толқындарының адам ағзасына әсер ету ерекшеліктері.	11.4.4.1 - электромагниттік және дыбыс толқындарының адам ағзасына әсерін түсіндіру
	"Биоинформатика" ұғымы. Биоинформатиканың құралдарын зерттеулерге қолдану.	11.4.4.2 - биоинформатиканың рөлін сипаттау
	экстракорпоральды ұрықтандыру (ЭКҰ) әдісі және оның маңызы. экстракорпоральды ұрықтандырудың этикалық аспектілері.	11.4.4.3 - экстракорпоральды ұрықтандыру (ЭКҰ) әдісінің маңызын түсіндіру
	Моноклоналды антиденелердің маңызы. Моноклоналды антиденелердің өндірісі. Моноклоналды антиденелер көмегімен ауруларды диагностикалау және емдеу.	11.4.4.4 - ауруларды диагностикалау және емдеуде моноклоналды антиденелерді қолдануды түсіндіру

Биосфера, экожүйе, популяция	Түрлердің биоалуантүрлілігі. Харди - Вайнбергтің генетикалық тепе-теңдік заңы. Сирек кездесетін және жойылып бара жатқан өсімдіктер мен жануарлардың түрлерін қорғау.	11.3.1.1 - экожүйенің биоалуан түрлілігі мен тұрақтылығы арасындағы өзара байланысты орнату
	Жергілікті экожүйедегі ағзалардың саны мен таралуын анықтауда түрлі статистикалық әдістерді қолдану. Жергілікті экожүйенің биоалуантүрлілігін анықтауда кездейсоқ іріктеу әдісінің маңызы. Зертханалық жұмыс "Талдаудың статистикалық әдістерін қолдану арқылы өз аймағының экожүйесінің жағдайын анықтау".	11.3.1.2 - өз аймағының экожүйесін статистикалық талдау әдістерін пайдаланып зерттеу
Адам іс-әрекетінің қоршаған ортаға әсері	Ғаламдық жылыну: себептері, салдарлары және шешу жолдары. Модельдеу "климаттың ғаламдық жылынуының компьютерлік моделі"	11.3.2.1 - мүмкін болатын климаттың жаһандық жылыну салдарын болжау
	Қазақстанның экологиялық проблемалары және оларды шешу жолдары.	11.3.2.2 - Қазақстанның экологиялық проблемаларының шешу жолдарын ұсыну

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2017 жылғы 27 шілдедегі
№ 352 бұйрығына 199-қосымша

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 417-қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математикалық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "География" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Оқу бағдарламасы "Білім берудің барлық деңгейінің мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттарын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы №604 бұйрығымен бекітілген Жалпы орта білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес әзірленген (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 17669 болып тіркелген).

Ескерту. 1-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Білім және ғылым министрінің 07.03.2019 № 105 (10-сынып оқушылары үшін 01.09.2019, 11-сынып оқушылары үшін 01.09.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

2. Жоғары мектептегі "География" пәнінің мақсаты – оқушылардың қоғам мен географиялық кеңістіктің барлық деңгейлерінде туындаған геоэкологиялық, геоэкономикалық, әлеуметтік, геосаяси және ғаламдық проблемаларды шешуге бағытталған географиялық білімдерін, біліктері мен дағдыларын қолдану үшін жағдай жасау.

3. Пәннің міндеттері:

1) оқушылардың бойында географиялық кеңістіктік ойлауды, географиялық мәдениет пен тілді дамыту;

2) геоэкологиялық, геосаяси, геоэкономикалық, әлеуметтік үдерістер мен құбылыстарды зерттеу үшін ғаламдық, аймақтық және жергілікті ұстанымдардың түсінуін дамыту;

3) оқушыларға картографияны, геоэкологияны, геоэкономиканы, геосаясатты, елтану мен адамзаттың ғаламдық проблемаларын зерттеу барысында геокеңістіктік деректерді өңдеудің заманауи әдістерін қолдану үшін жағдай жасау;

4) оқушының бойында қазіргі дүниенің географиялық көрінісін іс-әрекеттер арқылы зерттеп-тану барысында құндылықтар жүйесін қалыптастыру;

5) геокеңістіктік әдістер және деректермен жұмыс істейтін мамандық пен кәсіп иелері атқаратын әрекеттерді орындату арқылы оқушыларға кәсіби бағдар беру.

2-тарау. "География" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

4. "География" пәні бойынша оқу жүктемесінің жоғары шекті көлемі:

1) 10-сынып – аптасына 4 сағат, оқу жылында 136 сағатты;

2) 11-сынып – аптасына 4 сағат, оқу жылында 136 сағатты құрайды.

Оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі "Қазақстан Республикасындағы бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспарларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2012 жылғы 8 қарашадағы № 500 бұйрығымен бекітілген үлгілік оқу жоспарына тәуелді (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 8170 болып тіркелген).

Ескерту. 4-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Білім және ғылым министрінің 07.03.2019 № 105 (10-сынып оқушылары үшін 01.09.2019, 11-сынып оқушылары үшін 01.09.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

5. Оқу пәнінің мазмұны 7 бөлімді қамтиды:

1) географиялық зерттеу әдістері;

2) картография және геоинформатика;

3) табиғатты пайдалану және геоэкология;

4) геоэкономика;

5) геосаясат;

6) елтану;

7) адамзаттың ғаламдық проблемалары.

6. Оқу пәнінің мазмұны оқытудың бөлімдері арқылы ұйымдастырылған. Бөлімдер білім, білік, түсінік және дағдыларды қамтитын күтілетін нәтижелер түріндегі оқу мақсаттарынан тұратын бөлімшелерге бөлінген.

7. "Географиялық зерттеу әдістері" бөлімі "Жалпы географиялық әдістер" бөлімшесінен тұрады

8. "Картография және геоинформатика" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

1) картография;

2) геоинформатика негіздері.

9. "Табиғатты пайдалану және геоэкология" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

1) табиғатты пайдалану;

2) геоэкологиялық зерттеу негіздері.

10. "Геоэкономика" бөлімі "Геоэкономика негіздері" бөлімшесінен тұрады.

11. "Геосаясат" бөлімі "Геосаясат негіздері" бөлімшесінен тұрады.

12. "Елтану" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

1) дүниежүзі аймақтары;

2) елдерді салыстыру әдістемесі.

13. "Адамзаттың ғаламдық проблемалары" бөлімі "Ғаламдық проблемаларды шешу" бөлімшесінен тұрады.

14. Оқу пәнінің 10-сыныпқа арналған базалық білім мазмұны:

1) "Географиялық зерттеу әдістері". Жалпы географиялық әдістер; зерттеу әдістерінің түрлері;

2) "Картография және геоинформатика". Картография; заманауи картографиялық әдістер; геоинформатика негіздері; географиялық деректер базасы; географиялық деректерді визуализациялау;

3) "Табиғатты пайдалану және геоэкология". Табиғатты пайдалану; табиғатты пайдалану түрлері. табиғатты пайдалану түрлерінің қоршаған ортаға әсерін бағалау; табиғатты тиімді пайдаланудың қағидаттары, экологиялық таза өндірістерді жобалау; геоэкологиялық зерттеулер негіздері; геоэкологияның зерттеу пәні мен өзектілігі, геосфералардың ластануы, геоэкологиялық аудандастыру; геоэкологиядағы антропогендік факторлар; ғаламдық экологиялық проблемалар, экологиядағы инновациялық технологиялар; Қазақстанның экологиялық проблемалары,

4) "Геоэкономика". Геоэкономика негіздері; геоэкономиканың зерттеу пәні мен өзектілігі; шаруашылықты ұйымдастырудың аумақтық факторлары; дүниежүзілік шаруашылықтың құрылымы; дүниежүзілік шаруашылықтың аумақтық модельдері; дүниежүзі елдерінің экономикалық даму көрсеткіштері; экономикалық дамудағы әлемдік тәжірибе; Қазақстан Республикасы экономикалық дамуындағы мақсатты көрсеткіштер;

5) "Геосаясат". Геосаясат негіздері; геосаясаттың өзектілігі; дүниежүзінің геосаяси кеңістігі; геосаясат және географиялық факторлар; мемлекеттік аумақтың морфологиясы; мемлекеттік шекара;

6) "Елтану". Дүниежүзі аймақтары; кешенді географиялық аудандастыру; дүниежүзі елдерін салыстыру әдістері; салыстырмалы елтану;

7) "Адамзаттың ғаламдық проблемалары". Ғаламдық проблемаларды шешу; ғаламдық проблемалардың географиялық аспектілері.

15. Оқу пәнінің 11-сыныпқа арналған базалық білім мазмұны:

1) "Географиялық зерттеу әдістері". Жалпыгеографиялық әдістер; географиялық зерттеулердің өзекті әдістері;

2) "Картография және геоинформатика". Картография; заманауи картографиялық әдістер; геоинформатика негіздері; геоақпараттық жүйелер; географиялық деректер базасы; географиялық деректерді визуализациялау;

3) "Табиғатты пайдалану және геоэкология". Табиғатты пайдалану; табиғатты пайдалануды реттеу, табиғатты қорғау шаралары; табиғатты қорғауда жеке тұлғаның рөлі; геоэкологиялық зерттеулер негіздері; қоршаған ортаның антропогендік өзгеруі; қоршаған ортаның сапасы; геоэкологиялық жобалау;

4) "Геоэкономика". Геоэкономика негіздері; Қазақстан Республикасы аймақтарының геоэкономикалық жағдайы мен әлеуеті; геоэкономикалық даму стратегиялары;

5) "Геосаясат". Геосаясат негіздері; заманауи геосаяси процестер; Қазақстанның геосаяси жағдайы; Қазақстанның геосаяси қауіпсіздігі; Қазақстанның геосаяси интеграциясы;

6) "Елтану". Дүниежүзі аймақтары; дүниежүзін аймақтарға аудандастырудың қолданбалы аспектілері; дүниежүзі аймақтары картасындағы Қазақстанның орны; елдері салыстыру әдістері; дүниежүзі елдерінің салыстырмалы көрсеткіштері; дүниежүзі елдерін халықаралық салыстырулардағы Қазақстанның орны; өмір сүру деңгейін жоғарлатудағы азаматтың рөлі; қолданбалы елтану;

7) "Адамзаттың ғаламдық проблемалары". Ғаламдық проблемаларды шешу; ғаламдық проблемаларды шешу жолдары.

3-тарау. Оқу мақсаттарының жүйесі

16. Бағдарламада оқу мақсаттары қолдануға ыңғайлы болу үшін төрт саннан тұратын кодтық белгімен белгіленді. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сан бөлімшені, төртінші сан оқу мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 10.2.1.1 кодында: "10" – сынып, "2.1." - бөлімше; "1" - оқу мақсатының реттік нөмірі.

Бөлім	Бөлімше	Оқу мақсаттары	
		10-сынып	11-сынып
1. Географиялық зерттеу әдістері	1.1 Жалпы географиялық әдістер	10.1.1.1 - зерттеу тақырыбына сәйкес географиялық мониторинг әдістерін қолдану; 10.1.1.2 - зерттеу тақырыбына сәйкес салыстыру әдістерін қолдану; 10.1.1.3 - зерттеу тақырыбына сәйкес сандық әдістерді қолдану; 10.1.1.4 - зерттеу тақырыбына сәйкес географиялық сараптама әдістерін қолдану; 10.1.1.5 - зерттеу тақырыбына сәйкес аудандастыру әдістерін қолданады	11.1.1.1 - зерттеу тақырыбына сәйкес географиялық сараптама әдістерін қолдану; 11.1.1.2 - зерттеу тақырыбына сәйкес expertтік бағалау әдістерін қолдану; 11.1.1.3 - зерттеу тақырыбына сәйкес модельдеу әдістерін қолдану; 11.1.1.4 - зерттеу тақырыбына сәйкес аудандастыру әдістерін қолдану
2. Картография және геоинформатика	2.1 Картография	10.2.1.1 - тақырыпқа сәйкес картографиялық зерттеулер әдістерін қолдану	11.2.1.1 - тақырыпқа сәйкес электронды картографиялық ресурстардың мүмкіндіктерін пайдалану (сандық карталар-ды оқу, оларды қолданумен географиялық объектілер мен аумақтардың орналасуын, сандық және сапалық көрсеткіштерін анықтау, сипаттау және талдау)
	2.2 Геоинформатика негіздері	10.2.2.1 - Microsoft Excel бағдарламасын қолдану арқылы тақырыпқа сәйкес географиялық деректер базасын құрастыру; 10.2.2.2 - статистикалық деректерді талдау нәтижелері бойынша картограммалар мен картодиаграммаларды жасау; 10.2.2.3 - ақпараттық-коммуникациялық технологиялар (АКТ) графикалық редактор-ларын қолдану арқылы тақырыптық картасызбалар жасау	11.2.2.1 - қашықтықтан зерделеу әдістерінің ерекшеліктерін түсіндіру; 11.2.2.2 - геоақпараттық әдістер мен геоақпараттық жүйе-лер (ГАЗ) технологиялары-ның ерекшеліктерін, басқа ғылымдар мен өндіріс салаларымен байланыстарын түсіндіру; 11.2.2.3 - компьютерлік бағдарламаларды қолдану арқылы тақырыпқа сәйкес географиялық деректер базасын құрастыру; 11.2.2.4 - компьютерлік бағдарламаларды қолданумен тақырыптық картасызбалар жасау
3. Табиғатты пайдалану және геоэкология	3.1 Табиғатты пайдалану	10.3.1.1 - табиғатты пайдаланудың қажеттілігін түсіндіріп, түрлерін (шаруашылық тұрғысынан) анықтау, графикалық түрде ұсыну; 10.3.1.2 - табиғатты пайдалану түрлерінің қоршаған ортаға тигізетін әсерін анықтап, баға беру (жергілікті/аймақтық компоненттің негізінде); 10.3.1.3 - табиғатты пайдалану түрлерінің қоршаған ортаға тигізетін кері әсерін азайтудың жолдарын	11.3.1.1 - шаруашылық және тұтыну салалары бойынша табиғатты пайдалануды реттеу механизмін талдау; 11.3.1.2 - табиғатты пайдалану түрлерінің заңнамалық тәртіппен бекітілген нормаларға сәйкестігін анықтау (жергілікті/аймақтық компоненттің негізінде); 11.3.1.3 - табиғатты қорғау шараларының тиімділігіне баға беру(жергілікті/ аймақтық

		<p>ұсыну(жергілікті/аймақтық компоненттің негізінде); 10.3.1.4 - тиімді табиғатты пайдаланудың қағидаттарын анықтау; 10.3.1.5 - табиғатты пайдалану түрлерінің тиімділігін арттыру жөнінде ұсыныстар әзірлеу (жергілікті аймақтық компоненттің негізінде); 10.3.1.6 - экологиялық таза өндірістік жобаларды ұсыну(жергілікті/аймақтық компоненттің негізінде)</p>	<p>компонентті қосымша қамту негізінде); 11.3.1.4 - жеке тұлғаның табиғатты пайдаланудағы рөлін анықтап, "экологиялық ізін" есептеу; 11.3.1.5 - жеке тұлғаның табиғатты қорғауға бағытталған өмір сүру салтының басты қағидаттарын ұсыну (тұтыну тұрғысынан)</p>
	<p>3.2 Геоэкологиялық зерттеулер негіздері</p>	<p>10.3.2.1 - геоэкологиялық зерттеулердің мәнін, мазмұнын, бағыттарын графикалық түрде ұсыну; 10.3.2.2 - геоэкологияның негізгі категорияларын түсіндіру; 10.3.2.3 - геосфералардың ластану деңгейін анықтап, себеп-салдарын зерттеу; 10.3.2.4 - дүниежүзі аумағын ластану және табиғи ортаның бұзылу деңгейі бойынша аудандастыру; 10.3.2.5 - табиғатқа әсер ететін антропогендік факторларды топтастыру және графикалық түрде ұсыну; 10.3.2.6 - табиғатқа әсер ететін антропогендік факторлардың азайту жолдарын ұсыну; 10.3.2.7 - ғаламдық экология-лық проблемалардың пайда болу механизмін түсіндіру; 10.3.2.8 - геоэкологиялық үдерістерде географиялық қабық заңдылықтарының рөлін анықтау; 10.3.2.9 - ғаламдық экология-лық проблемаларды шешудегі әлемдік тәжірибені зерттеу; 10.3.2.10 - экологиялық проблемаларды шешудегі иннова-циялық технологиялардың рөлін анықтау; 10.3.2.11 - Қазақстан аумағын экологиялық тұрғыдан аудандастыру; 10.3.2.12 - Қазақстандағы экологиялық проблемалардың шешу жолдарын ұсыну</p>	<p>11.3.2.1 - қоршаған ортаның антропогендік өзгерістерін жіктеу; 11.3.2.2 - қоршаған орта сапасының көрсеткіштерін жіктеу; 11.3.2.3 - ластанған қоршаған ортаның адам өміріне тигізетін әсеріне баға беру(жергілікті/аймақтық компонентті қосымша қамту негізінде); 11.3.2.4 - дүниежүзі елдерін қоршаған ортаның сапасы бойынша жіктеу; 11.3.2.5 - қоршаған орта сапасын тәжірибелік зерттеу арқылы анықтау (жергілікті/ аймақтық компоненттің негізінде); 11.3.2.6 - қоршаған орта сапасын арттыру жөнінде ұсыныстар әзірлеу(жергілікті/ аймақтық компоненттің негізінде); 11.3.2.7 - қоршаған ортаның бұзылған аумақтарын қалпына келтіру жөнінде жобаларды ұсыну (жергілікті/аймақтық компоненттің негізінде)</p>
<p>4. Геоэкономика</p>	<p>4.1 Геоэкономика негіздері</p>	<p>10.4.1.1 - геоэкономика бағытының мақсаты мен міндеттерін түсіндіру; 10.4.1.2 - геоэкономиканың негізгі категорияларын түсіндіру; 10.4.1.3 - геоэкономика мен экономикалық география арасындағы айырмашылықтарды анықтау;</p>	<p>11.4.1.1 - Қазақстан аймақтарын шаруашылығының салалық және аумақтық құрылымы мен экономикалық даму көрсеткіштері бойынша салыстырып талдау; 11.4.1.2 - Қазақстан аймақтарының экономикалық дамуын теңестіру</p>

		<p>10.4.1.4 - елдер мен аймақтар-дың экономикалық дамуындағы географиялық кеңістіктің рөлін анықтау(қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде);</p> <p>10.4.1.5 - шаруашылық салаларын орналастыруда кеңістіктік (аумақтық) факторларды талдау;</p> <p>10.4.1.6 - дүниежүзілік шаруашылықтың салаларын заманауи орналастыру факторларын талдау;</p> <p>10.4.1.7 - дүниежүзі елдерінің шаруашылық құрылымын бағалау;</p> <p>10.4.1.8 - дүниежүзі елдерін шаруашылық құрылымы бойынша жіктеу;</p> <p>10.4.1.9 - дүниежүзі шаруашылығының аумақтық модельдерін талдау;</p> <p>10.4.1.10 - дүниежүзі елдерінің экономикалық даму көрсеткіштерін салыстыру (қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде);</p> <p>10.4.1.11 - дүниежүзі елдерін экономикалық даму деңгейі бойынша жіктеу;</p> <p>10.4.1.12 - дүниежүзі елдерінің экономикалық даму стратегия-ларына баға беру (қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде);</p> <p>10.4.1.13 - Қазақстан Республикасы үшін тиімді шаруашылықтың құрылымын, шаруашылық салаларының арақатынасын, шаруашылығының аумақтық құрылымын, экономикалық дамуындағы тиімді көрсеткіштерді анықтау</p>	<p>жөнінде идеяларды ұсыну;</p> <p>11.4.1.3 - Қазақстан аймақтарының экономикалық даму әлеуетін анықтау(өз аймағы негізінде);</p> <p>11.4.1.4 - талдау негізінде Қазақстан аймақтарының экономикалық даму кедергілерін жою жөнінде ұсыныстар әзірлеу (өз аймағы мысалында);</p> <p>11.4.1.5 - Қазақстан Республикасының аймақтарында қосымша құны жоғары өнімдер мен қызметтерді өндіру жөнінде бизнес-идеяларды ұсыну (өз аймағы негізінде);</p> <p>11.4.1.6 - Қазақстан аймақтарын экономикалық тұрғыда дамыту жөнінде стратегиялардың жобаларын ұсыну (өз аймағы негізінде);</p> <p>11.4.1.7 - Қазақстан өнімдерінің танымалдығын арттыру жөнінде шығармашылық идеяларды ұсыну</p>
5. Геосаясат	5.1 Геосаясат негіздері	<p>10.5.1.1 - геосаясаттың мақсаты мен міндеттерін, зерттеу пәнін түсіндіру;</p> <p>10.5.1.2 - геосаясаттың негізгі категорияларын түсіндіру;</p> <p>10.5.1.3 - негізгі геосаяси объектілер мен субъектілерді анықтау;</p> <p>10.5.1.4 - геосаяси ықпал көрсетудің негізгі құралдарын зерттеу;</p> <p>10.5.1.5 - дүниежүзінің геосаяси кеңістігін талдау;</p> <p>10.5.1.6 - геосаясаттағы физикалық-географиялық, экономикалық, әлеуметтік, демографиялық, саяси, әскери, технологиялық факторларға баға беру;</p>	<p>11.5.1.1 - қазіргі заманның геосаяси үдерістерін түсіндіру;</p> <p>11.5.1.2 - Қазақстанның геосаяси жағдайына кешенді баға беру;</p> <p>11.5.1.3 - Қазақстан Республикасының геосаяси қауіпсіздігіне әсер ететін факторларды анықтау;</p> <p>11.5.1.4 - Қазақстанның геосаяси қауіпсіздігін күшейту жөнінде ұсыныстарды әзірлеу;</p> <p>11.5.1.5 - Қазақстанның дүниежүзі елдері мен дүниежүзілік және аймақтық ұйымдармен байланыстарын күшейту жөнінде</p>

		<p>10.5.1.7 - мемлекеттік аумақтың морфологиялық ерекшеліктерін талдау;</p> <p>10.5.1.8 - мемлекеттерді аумағының морфологиялық ерекшеліктері бойынша жіктеу;</p> <p>10.5.1.9 - Қазақстан Республикасы мемлекеттік аумағының морфологиялық ерекшеліктеріне кешенді баға беру;</p> <p>10.5.1.10 - мемлекеттік шекаралардың функциясын, түрлерін, анықтау және белгі-леу шараларын, динамикасын талдау;</p> <p>10.5.1.11 - Қазақстан Республикасының мемлекеттік шекараларының қалыптасу үдерісін, басты көрсеткіштері мен динамикасын зерттеу;</p> <p>10.5.1.12 - Қазақстан Республикасының шекараларын күшейту жөнінде ұсыныстар әзірлеу</p>	<p>ұсыныстар әзірлеу</p>
6. Елтану	6.1 Дүниежүзі аймақтары	<p>10.6.1.1 - дүниежүзінің түрлі белгілер бойынша физикалық географиялық, тарихи-мәдени, саяси-географиялық, геосаяси аудандарға бөлінуін түсіндіру;</p> <p>10.6.1.2 - кешенді географиялық және тарихи-географиялық аудандастырудың өз үлгісін ұсыну;</p> <p>10.6.1.3 - дүниежүзінің тарихи-географиялық аймақтарын, олардың құрамы мен ерекшеліктерін, географиялық сипаттамасын шығармашылық түрде ұсыну</p>	<p>11.6.1.1 - дүниежүзін аймақ-тарға аудандастыру қажетті-лігін аргументтер келтіріп түсіндіру;</p> <p>11.6.1.2 - ғаламдану жағдай-ында тарихи-мәдени аймақ-тардың өзгеруін зерттеу арқылы болжау;</p> <p>11.6.1.3 - Қазақстан Республикасының физикалық-географиялық, тарихи-географиялық, саяси-географиялық және геосаяси аймақтарында орналасуын анықтау;</p> <p>11.6.1.4 - ғаламдану жағдай-ында Қазақстанның географиялық аймақтар картасын-дағы орнының өзгеруін зерттеу арқылы болжау</p>
	6.2 Дүниежүзі елдерін салыстыру	<p>11.6.2.1 - дүниежүзі елдерін салыстыруда қолданылатын белгілерді анықтау;</p> <p>10.6.2.2 - дүниежүзі елдерін салыстыруда қолданылатын көрсеткіштердің бірін есептеу әдісін түсіндіру (таңдау бойынша: жалпы ішкі өнім (ЖІӨ), ұлттық жалпы өнім (ҰЖӨ), оның ішінде жан басына шаққанда, сатып алу қабілетінің паритеті (СҚП), гендерлік тепе-теңдік);</p> <p>10.6.2.3 - көрсеткіштердің бірі бойынша графикалық түрде дүниежүзі елдерінің рейтингін көрсету (таңдау бойынша);</p>	<p>11.6.2.1 - жиынтық көрсеткіштер бойынша есептелінетін индекстер мен рейтингтердегі Қазақстан орнының динамикасын зерттеу (таңдау бойынша бір рейтингтің мысалында);</p> <p>11.6.2.2 - Қазақстанның жиынтық көрсеткіштер бойынша есептелінетін рейтингтерде орналасқан орына әсер ететін географиялық, әлеуметтік, экономикалық және саяси факторларды анықтау (таңдау бойынша бір рейтингтің мысалында);</p> <p>11.6.2.3 - көрсеткіштердің</p>

		<p>10.6.2.4 - жиынтық көрсеткіштер бойынша есептелінетін дүниежүзі елдерінің индекстері мен рейтингтерін сипаттау (есепке/бағалауға алынатын көрсеткіштер, бағалау субъектісі, нәтижелерінің қолдану аясы);</p> <p>10.6.2.5 - жиынтық көрсеткіштер бойынша есептелінетін дүниежүзі елдерінің рейтингтерін графикалық түрде көрсету;</p> <p>10.6.2.6 - елдің рейтингте орналасқан орына әсер ететін географиялық, әлеуметтік, экономикалық және саяси факторларды анықтау (таңдау бойынша рейтингтің басында, ортасында және соңында орналасқан үш елдің мысалында)</p>	<p>жиынтығы бойынша анықтал-ған рейтингтер мен индекс-терде есептерді қолданумен Қазақстанның орнын жоғарылату идеяларды ұсыну (таңдау бойынша бір рейтингтің мысалында);</p> <p>11.6.2.4 - елдің индекстер мен рейтингтерде орнын анықтағанда есепке алынатын өмір сүру деңгейінің жеке көрсеткіштерін жоғарылату жөнінде жеке азаматтың рөлін түсіндіру;</p> <p>11.6.2.5 - қолданбалы елтанушылық ақпараттың маңыздылығын, субъектілері мен тұтынушыларын анықтау;</p> <p>11.6.2.6 - түрлі мақсатты аудиториялар үшін кешенді дүниежүзі елдерінің кешенді елтанушылық сипаттамаларды әзірлеу және шығармашылық түрде ұсыну (елдер мен ұсыну формасы – таңдау бойынша)</p>
7. Адамзатың ғаламдық проблемалары	7.1 Ғаламдық проблема-ларды шешу	<p>10.7.1.1 - адамзаттың дамуындағы проблемаларын топтастыру;</p> <p>10.7.1.2 - ғаламдық проблемалардың критерийлерін анықтау;</p> <p>10.7.1.3 - ғаламдық проблемалардың себептері мен салдарын анықтап, топтастыру;</p> <p>10.7.1.4 - ғаламдық проблемалардың аумақтық көріністерін анықтау</p>	<p>11.7.1.1 - ғаламдық проблемаларды шешу жөнінде әлемдік тәжірибені зерттеу;</p> <p>11.7.1.2 - Қазақстанның аумағында көрініс тапқан ғаламдық проблемаларды анықтау;</p> <p>11.7.1.3 - ғаламдық, оның ішінде Қазақстан аумағында байқалатын проблемалардың алдын алудың немесе шешудің өзіндік жобасын ұсыну</p>

17. Осы оқу бағдарламасы жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математикалық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "География" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының Ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес жүзеге асырылады.

18. Тоқсандағы бөлімдер және бөлімдер ішіндегі тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математикалық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "География" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасына Қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математикалық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "География" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 10-сынып

Бөлімше	Тақырып	Оқу мақсаттары
1-тоқсан		
1. Географиялық зерттеу әдістері		
1.1 Жалпы географиялық әдістер	Зерттеу әдістерінің түрлері	10.1.1.1 - зерттеу тақырыбына сәйкес географиялық мониторинг әдістерін қолдану; 10.1.1.2 - зерттеу тақырыбына сәйкес салыстыру әдістерін қолдану; 10.1.1.3 - зерттеу тақырыбына сәйкес сандық әдістерді қолдану; 10.1.1.4 - зерттеу тақырыбына сәйкес географиялық сараптама әдістерін қолдану; 10.1.1.5 - зерттеу тақырыбына сәйкес аудандастыру әдістерін қолданады
2. Картография және геоинформатика		
2.1 Картография	Заманауи картографиялық әдістер	10.2.1.1 - тақырыпқа сәйкес картографиялық зерттеулер әдістерін қолдану
2.2 Геоинформатика негіздері	Географиялық деректер базасы	10.2.2.1 - Microsoft Excel бағдарламасын қолдану арқылы тақырыпқа сәйкес географиялық деректер базасын құрастыру
	Географиялық деректерді визуализациялау	10.2.2.2 - статистикалық деректерді талдау нәтижелері бойынша картограммалар мен картодиаграммаларды жасау; 10.2.2.3 - ақпараттық-коммуникациялық технологиялардың графикалық редакторларын қолданумен тақырыптық картасызбалар жасау
3. Табиғатты пайдалану және геоэкология		
3.1 Табиғатты пайдалану	Табиғатты пайдалану түрлері	10.3.1.1 - табиғатты пайдаланудың қажеттілігін түсіндіріп, түрлерін (шаруашылық тұрғысынан) анықтау, графикалық түрде ұсыну
	Табиғатты пайдалану түрлерінің қоршаған ортаға әсерін бағалау	10.3.1.2 - табиғатты пайдалану түрлерінің қоршаған ортаға тигізетін әсерін анықтап, баға беру (жергілікті/аймақтық компоненттің негізінде); 10.3.1.3 - табиғатты пайдалану түрлерінің қоршаған ортаға тигізетін кері әсерін азайтудың жолдарын ұсыну(жергілікті / аймақтық компоненттің негізінде)
	Табиғатты тиімді пайдаланудың қағидаттары	10.3.1.4 - табиғатты тиімді пайдаланудың қағидаттарын анықтау; 10.3.1.5 - табиғатты пайдалану түрлерінің тиімділігін арттыру жөнінде ұсыныстар әзірлеу (жергілікті/аймақтық компоненттің негізінде)
	Экологиялық таза өндірістерді жобалау	10.3.1.6 - экологиялық таза өндірістік жобаларды ұсыну (жергілікті/аймақтық компоненттің негізінде)
1.1 Жалпы географиялық әдістер	Зерттеу әдістерінің түрлері	10.1.1.1 - зерттеу тақырыбына сәйкес географиялық мониторинг әдістерін қолдану; 10.1.1.4 - зерттеу тақырыбына сәйкес географиялық сараптама әдістерін қолдану
2.1 Картография	Заманауи картографиялық әдістер	10.2.1.1 - тақырыпқа сәйкес картографиялық зерттеулер әдістерін қолдану
2.2 Геоинформатика	Географиялық деректерді	10.2.2.3 - ақпараттық-коммуникациялық технологиялардың графикалық редакторларын қолданумен тақырыптық картасызбалар жасау

негіздері	визуализациялау	
2-тоқсан		
3. Табиғатты пайдалану және геоэкология		
3.2 Геоэкологиялық зерттеу негіздері	Геоэкологияның зерттеу пәні мен өзектілігі	10.3.2.1 - геоэкологиялық зерттеулердің мәнін, мазмұнын, бағыттарын графикалық түрде ұсыну; 10.3.2.2 - геоэкологияның негізгі категорияларын түсіндіру
	Геосфералардың ластануы	10.3.2.3 - геосфералардың ластану деңгейін анықтап, себеп-салдарын зерттеу
	Геоэкологиялық аудандастыру	10.3.2.4 - дүниежүзі аумағын ластану және табиғи ортаның бұзылу деңгейі бойынша аудандастыру
	Геоэкологиядағы антропогендік факторлар	10.3.2.5 - табиғатқа әсер ететін антропогендік факторларды топтастыру және графикалық түрде ұсыну; 10.3.2.6 - табиғатқа әсер ететін антропогендік факторлардың азайту жолдарын ұсыну
	Ғаламдық экологиялық проблемалар	10.3.2.7 - ғаламдық экологиялық проблемалардың пайда болу механизмін түсіндіру; 10.3.2.8 - геоэкологиялық үдерістерде географиялық қабық заңдылықтарының рөлін анықтау; 10.3.2.9 - ғаламдық экологиялық проблемаларды шешудегі әлемдік тәжірибені зерттеу
	Экологиядағы инновациялық технологиялар	10.3.2.10 - экологиялық проблемаларды шешудегі инновациялық технологиялардың рөлін анықтау
	Қазақстанның экологиялық проблемалары	10.3.2.11 - Қазақстан аумағын экологиялық тұрғыдан аудандастыру; 10.3.2.12 - Қазақстандағы экологиялық проблемалардың шешу жолдарын ұсыну
1.1 Жалпы географиялық әдістер	Зерттеу әдістерінің түрлері	10.1.1.2 - зерттеу тақырыбына сәйкес салыстыру әдістерін қолдану; 10.1.1.3 - зерттеу тақырыбына сәйкес сандық әдістерді қолдану; 10.1.1.4 - зерттеу тақырыбына сәйкес географиялық сараптама әдістерін қолдану
2.1 Картография	Заманауи картографиялық әдістер	10.2.1.1 - тақырыпқа сәйкес картографиялық зерттеулер әдістерін қолдану
2.2 Геоинформатика негіздері	География-лық дерек-тер базасы	10.2.2.1 - Microsoft Excel бағдарламасын қолдану арқылы тақырыпқа сәйкес географиялық деректер базасын құрастыру
	Географиялық деректерді визуализациялау	10.2.2.2 - статистикалық деректерді талдау нәтижелері бойынша картограммалар мен картодиаграммаларды жасау; 10.2.2.3 - ақпараттық-коммуникациялық технологиялардың графикалық редакторларын қолданумен тақырыптық картасызбалар жасау
3-тоқсан		
4. Геоэкономика		
4.1 Геоэкономика негіздері	Геоэкономиканың зерттеу пәні мен өзектілігі	10.4.1.1 - геоэкономика бағытының мақсаты мен міндеттерін түсіндіру; 10.4.1.2 - геоэкономиканың негізгі категорияларын түсіндіру; 10.4.1.3 - геоэкономика мен экономикалық география арасындағы айырмашылықтарды анықтау; 10.4.1.4 - елдер мен аймақтардың экономикалық дамуындағы географиялық кеңістіктің рөлін анықтау (қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде)

	Шаруашылықты ұйымдастырудың аумақтық факторлары	10.4.1.5 - шаруашылық салаларын орналастыруда кеңістіктік (аумақтық) факторларды талдау; 10.4.1.6 - дүниежүзілік шаруашылықтың салаларын заманауи орналастыру факторларын талдау
	Дүниежүзілік шаруашылықтың құрылымы	10.4.1.7 - дүниежүзі елдерінің шаруашылық құрылымын бағалау; 10.4.1.8 - дүниежүзі елдерін шаруашылық құрылымы бойынша жіктеу
	Дүниежүзілік шаруашылықтың аумақтық модельдері	10.4.1.9 - дүниежүзі шаруашылығының аумақтық модельдерін талдау
	Дүниежүзі елдерінің экономикалық даму көрсеткіштері	10.4.1.10 - дүниежүзі елдерінің экономикалық даму көрсеткіштерін салыстыру (қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде); 10.4.1.11 - дүниежүзі елдерін экономикалық даму деңгейі бойынша жіктеу
	Экономикалық дамудағы әлемдік тәжірибе	10.4.1.12 - дүниежүзі елдерінің экономикалық даму стратегияларына баға беру (қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде)
	Қазақстан Республикасы экономикалық дамуындағы мақсатты көрсеткіштер мен индикаторлар	10.4.1.13 - Қазақстан Республикасы үшін тиімді шаруашылықтың құрылымын, шаруашылық салаларының арақатынасын, шаруашылығының аумақтық құрылымын, экономикалық дамуындағы тиімді көрсеткіштерді анықтау
1.1 Жалпы географиялық әдістер	Зерттеу әдістерінің түрлері	10.1.1.2 - зерттеу тақырыбына сәйкес салыстыру әдістерін қолдану; 10.1.1.3 - зерттеу тақырыбына сәйкес сандық әдістерді қолдану; 10.1.1.5 - зерттеу тақырыбына сәйкес аудандастыру әдістерін қолданады
2.1 Картография	Заманауи картографиялық әдістер	10.2.1.1 - тақырыпқа сәйкес картографиялық зерттеулер әдістерін қолдану
2.2 Геоинформатика негіздері	Географиялық деректер базасы	10.2.2.1 - Microsoft Excel бағдарламасын қолданумен тақырыпқа сәйкес географиялық деректер базасын құрастыру
	Географиялық деректерді визуализациялау	10.2.2.2 - статистикалық деректерді талдау нәтижелері бойынша картограммалар мен картодиаграммаларды жасау 10.2.2.3 - ақпараттық-коммуникациялық технологиялардың графикалық редакторларын қолданумен тақырыптық картасызбалар жасау
5. Геосаясат		
5.1 Геосаясат негіздері	Геосаясаттың өзектілігі	10.5.1.1 - геосаясаттың мақсаты мен міндеттерін, зерттеу пәнін түсіндіру; 10.5.1.2 - геосаясаттың негізгі категорияларын түсіндіру; 10.5.1.3 - негізгі геосаяси объектілер мен субъектілерді анықтау; 10.5.1.4 - геосаяси ықпал көрсетудің негізгі құралдарын зерттеу
	Дүниежүзінің геосаяси кеңістігі	10.5.1.5 - дүниежүзінің геосаяси кеңістігін талдау
	Геосаясаттағы географиялық факторлар	10.5.1.6 - геосаясаттағы физикалық-географиялық, экономикалық, әлеуметтік, демографиялық, саяси, әскери, технологиялық факторларға баға беру
	Мемлекеттік	10.5.1.7 - мемлекеттік аумақтың морфологиялық ерекшеліктерін талдау;

	аумақтың морфологиясы	10.5.1.8 - мемлекеттерді аумағының морфологиялық ерекшеліктері бойынша жіктеу; 10.5.1.9 - Қазақстан Республикасы мемлекеттік аумағының морфологиялық ерекшеліктеріне кешенді баға беру
	Мемлекеттік шекара	10.5.1.10 - мемлекеттік шекаралардың функциясын, түрлерін, анықтау және белгілеу шараларын, динамикасын талдау; 10.5.1.11 - Қазақстан Республикасының мемлекеттік шекараларының қалыптасу үдерісін, басты көрсеткіштері мен динамикасын зерттеу; 10.5.1.12 - Қазақстан Республикасының шекараларын күшейту жөнінде ұсыныстар әзірлеу
1.1 Жалпы географиялық әдістер	Зерттеу әдістерінің түрлері	10.1.1.2 - зерттеу тақырыбына сәйкес салыстыру әдістерін қолдану; 10.1.1.3 - зерттеу тақырыбына сәйкес сандық әдістерді қолдану; 10.1.1.5 - зерттеу тақырыбына сәйкес аудандастыру әдістерін қолданады
2.1 Картография	Заманауи картографиялық әдістер	10.2.1.1 - тақырыпқа сәйкес картографиялық зерттеулер әдістерін қолдану
2.2 Геоинформатика негіздері	Географиялық деректерді визуализациялау	10.2.2.2 - статистикалық деректерді талдау нәтижелері бойынша картограммалар мен картодиаграммаларды жасау 10.2.2.3 - ақпараттық-коммуникациялық технологиялардың графикалық редакторларын қолданумен тақырыптық картасызбалар жасау
4-тоқсан		
6. Елтану		
6.1 Дүниежүзі аймақтары	Кешенді географиялық аудандастыру	10.6.1.1 - дүниежүзінің түрлі белгілер бойынша физикалық географиялық, тарихи-мәдени, саяси-географиялық, геосаяси аудандарға бөлінуін түсіндіру; 10.6.1.2 - кешенді географиялық және тарихи-географиялық аудандастырудың өз үлгісін ұсыну; 10.6.1.3 - дүниежүзінің тарихи-географиялық аймақтарын, олардың құрамы мен ерекшеліктерін, географиялық сипаттамасын шығармашылық түрде ұсыну
6.2 Дүниежүзі елдері	Салыстырмалы елтану	10.6.2.1 - дүниежүзі елдерін салыстыруда қолданылатын белгілерді анықтау; 10.6.2.2 - дүниежүзі елдерін салыстыруда қолданылатын көрсеткіштердің бірін есептеу әдісін түсіндіру (таңдау бойынша: жалпы ішкі өнім (ЖІӨ), ұлттық жалпы өнім (ҰЖӨ), оның ішінде жан басына шаққанда, сатып алу қабілетінің паритеті (СҚП), гендерлік тепе-теңдік); 10.6.2.3 - көрсеткіштердің бірі бойынша графикалық түрде дүниежүзі елдерінің рейтингін көрсету (таңдау бойынша); 10.6.2.4 - жиынтық көрсеткіштер бойынша есептелінетін дүниежүзі елдерінің индекстері мен рейтингтерін сипаттау (есепке/бағалауға алынатын көрсеткіштер, бағалау субъектісі, нәтижелерінің қолдану аясы); 10.6.2.5 - жиынтық көрсеткіштер бойынша есептелінетін дүниежүзі елдерінің рейтингтерін графикалық түрде көрсету; 10.6.2.6 - елдің рейтингте орналасқан орына әсер ететін географиялық, әлеуметтік, экономикалық және саяси факторларды анықтау (таңдау бойынша рейтингтің басында, ортасында және соңында орналасқан үш елдің мысалында)
1.1 Жалпы географиялық әдістер	Зерттеу әдістерінің түрлері	10.1.1.2 - зерттеу тақырыбына сәйкес салыстыру әдістерін қолдану; 10.1.1.3 - зерттеу тақырыбына сәйкес сандық әдістерді қолдану; 10.1.1.5 - зерттеу тақырыбына сәйкес аудандастыру әдістерін қолданады

2.1 Картография	Заманауи картографиялық әдістер	10.2.1.1 - тақырыпқа сәйкес картографиялық зерттеулер әдістерін қолдану
2.2 Геоинформатика негіздері	Географиялық деректер базасы	10.2.2.1 - Microsoft Excel бағдарламасын қолданумен тақырыпқа сәйкес географиялық деректер базасын құрастыру
	Географиялық деректерді визуализациялау	10.2.2.2 - статистикалық деректерді талдау нәтижелері бойынша картограммалар мен картодиаграммаларды жасау
		10.2.2.3 - ақпараттық-коммуникациялық технологиялардың графикалық редакторларын қолданумен тақырыптық картасызбалар жасау
7. Адамзаттың ғаламдық проблемалары		
7.1 Ғаламдық проблемаларды шешу	Ғаламдық проблемалардың географиялық аспектілері	10.7.1.1 - адамзаттың дамуындағы проблемаларын топтастыру; 10.7.1.2 - ғаламдық проблемалардың критерийлерін анықтау; 10.7.1.3 - ғаламдық проблемалардың себептері мен салдарын анықтап, топтастыру; 10.7.1.4 - ғаламдық проблемалардың аумақтық көріністерін анықтау
1.1 Жалпы географиялық әдістер	Зерттеу әдістерінің түрлері	10.1.1.2 - зерттеу тақырыбына сәйкес салыстыру әдістерін қолдану; 10.1.1.3 - зерттеу тақырыбына сәйкес сандық әдістерді қолдану; 10.1.1.5 - зерттеу тақырыбына сәйкес аудандастыру әдістерін қолданады
2.1 Картография	Заманауи картографиялық әдістер	10.2.1.1 - тақырыпқа сәйкес картографиялық зерттеулер әдістерін қолдану
2.2 Геоинформатика негіздері	Географиялық деректерді визуализациялау	10.2.2.2 - статистикалық деректерді талдау нәтижелері бойынша картограммалар мен картодиаграммаларды жасау
		10.2.2.3 - ақпараттық-коммуникациялық технологиялардың графикалық редакторларын қолданумен тақырыптық картасызбалар жасау

2) 11-сынып

Бөлімше	Тақырып	Оқу мақсаттары
1 тоқсан		
1. Географиялық зерттеулер әдістері		
1.1 Жалпы географиялық әдістер	Өзекті географиялық зерттеу әдістері	11.1.1.1 - зерттеу тақырыбына сәйкес географиялық сараптама әдістерін қолдану; 11.1.1.2 - зерттеу тақырыбына сәйкес эксперттік бағалау әдістерін қолдану; 11.1.1.3 - зерттеу тақырыбына сәйкес модельдеу әдістерін қолдану; 11.1.1.4 - зерттеу тақырыбына сәйкес аудандастыру әдістерін қолдану
2. Картография және геоинформатика		
2.1 Картография	Заманауи картографиялық әдістер	11.2.1.1 - тақырыпқа сәйкес электронды картографиялық ресурстардың мүмкіндіктерін пайдалану (сандық карталарды оқу, олардың қолданысымен географиялық объектілер мен аумақтардың орналасуын, сандық және сапалық көрсеткіштерін анықтау, сипаттау және талдау)
2.2 Геоинформатика негіздері	Геоақпараттық зерттеу әдістері	11.2.2.1 - қашықтықтан зерделеу әдістерінің ерекшеліктерін түсіндіру; 11.2.2.2 - геоақпараттық әдістер мен геоақпараттық жүйелер (ГАЗ) технологияларының ерекшеліктерін, басқа ғылымдар мен өндіріс салаларымен байланыстарын түсіндіру
	Географиялық деректер базасы	11.2.2.3 - компьютерлік бағдарламаларды қолданумен тақырыпқа сәйкес географиялық деректер базасын құрастыру
	Географиялық	11.2.2.4 - компьютерлік бағдарламаларды қолданумен тақырыптық

	деректерді визуализациялау	картасызбалар жасау
3. Табиғатты пайдалану және геоэкология		
3.1 Табиғатты пайдалану	Табиғатты пайдалануды реттеу	11.3.1.1 - шаруашылық және тұтыну салалары бойынша табиғатты пайдалануды реттеу механизмін талдау; 11.3.1.2 - табиғатты пайдалану түрлерінің заңнамалық тәртіппен бекітілген нормаларға сәйкестігін анықтау(жергілікті/аймақтық компоненттің негізінде)
	Табиғатты қорғау шаралары	11.3.1.3 - табиғатты қорғау шараларының тиімділігіне баға беру (жергілікті/аймақтық компонентті қосымша қамту негізінде)
	Табиғатты қорғауда жеке тұлғаның рөлі	11.3.1.4 - жеке тұлғаның табиғатты пайдаланудағы рөлін анықтап, "экологиялық ізін" есептеу; 11.3.1.5 - жеке тұлғаның табиғатты қорғауға бағытталған өмір сүру салтының басты қағидаттарын ұсыну (тұтыну тұрғысынан)
1.1 Жалпы географиялық әдістер	Өзекті географиялық зерттеу әдістері	11.1.1.1 - зерттеу тақырыбына сәйкес географиялық сараптама әдістерін қолдану; 11.1.1.2 - зерттеу тақырыбына сәйкес эксперттік бағалау әдістерін қолдану
2.1 Картография	Заманауи картографиялық әдістер	11.2.1.1 - тақырыпқа сәйкес электронды картографиялық ресурстардың мүмкіндіктерін пайдалану (сандық карталарды оқу, олардың қолданысымен географиялық объектілер мен аумақтардың орналасуын, сандық және сапалық көрсеткіштерін анықтау, сипаттау және талдау)
2.2 Геоинформатика негіздері	Географиялық деректер базасы	11.2.2.3 - компьютерлік бағдарламаларды қолданумен тақырыпқа сәйкес географиялық деректер базасын құрастыру
2-тоқсан		
3. Табиғатты пайдалану және геоэкология		
3.2 Геоэкологиялық зерттеулер негіздері	Қоршаған ортаның антропогендік өзгеруі	11.3.2.1 - қоршаған ортаның антропогендік өзгерістерін жіктеу
	Қоршаған ортаның сапасы	11.3.2.2 - қоршаған орта сапасының көрсеткіштерін жіктеу; 11.3.2.3 - ластанған қоршаған ортаның адам өміріне тигізетін әсеріне баға беру(жергілікті/аймақтық компонентті қосымша қамту негізінде); 11.3.2.4 - дүниежүзі елдерін қоршаған ортаның сапасы бойынша жіктеу; 11.3.2.5 - қоршаған орта сапасын практикалық зерттеу арқылы анықтау (жергілікті / аймақтық компоненттің негізінде); 11.3.2.6 - қоршаған орта сапасын арттыру жөнінде ұсыныстар әзірлеу(жергілікті / аймақтық компоненттің негізінде)
	Геоэкологиялық жобалау	11.3.2.7 - қоршаған ортаның бұзылған аумақтарын қалпына келтіру жөнінде жобаларды ұсыну (жергілікті / аймақтық компоненттің негізінде)
1.1 Жалпы географиялық әдістер	Өзекті географиялық зерттеу әдістері	11.1.1.1 - зерттеу тақырыбына сәйкес географиялық сараптама әдістерін қолдану; 11.1.1.2 - зерттеу тақырыбына сәйкес эксперттік бағалау әдістерін қолдану; 11.1.1.3 - зерттеу тақырыбына сәйкес модельдеу әдістерін қолдану; 11.1.1.4 - зерттеу тақырыбына сәйкес аудандастыру әдістерін қолдану
2.1 Картография	Заманауи	11.2.1.1 - тақырыпқа сәйкес электронды картографиялық ресурстардың

	картографиялық әдістер	мүмкіндіктерін пайдалану (сандық карталарды оқу, олардың қолданысымен географиялық объектілер мен аумақтардың орналасуын, сандық және сапалық көрсеткіштерін анықтау, сипаттау және талдау)
2.2 Геоинформатика негіздері	Географиялық деректер базасы	11.2.2.3 - компьютерлік бағдарламаларды қолданумен тақырыпқа сәйкес географиялық деректер базасын құрастыру
	Географиялық деректерді визуализациялау	11.2.2.4 - компьютерлік бағдарламаларды қолданумен тақырыптық картасызбалар жасау
3-тоқсан		
4. Геоэкономика		
4.1 Геоэкономика негіздері	Қазақстан Республикасы аймақтарының геоэкономикалық жағдайы мен әлеуеті	11.4.1.1 - Қазақстан аймақтарын шаруашылығының салалық және аумақтық құрылымы мен экономикалық даму көрсеткіштері бойынша салыстырып талдау; 11.4.1.2 - Қазақстан аймақтарының экономикалық дамуын теңестіру жөнінде идеяларды ұсыну; 11.4.1.3 - Қазақстан аймақтарының экономикалық даму әлеуетін анықтау(өз аймағы негізінде); 11.4.1.4 - талдау негізінде Қазақстан аймақтарының экономикалық даму кедергілерін жою жөнінде ұсыныстар әзірлеу(өз аймағы мысалында)
	Геоэкономикалық даму стратегиялары	11.4.1.5 - Қазақстан Республикасының аймақтарында қосымша құны жоғары өнімдер мен қызметтерді өндіру жөнінде бизнес-идеяларды ұсыну(өз аймағы негізінде); 11.4.1.6 - Қазақстан аймақтарын экономикалық тұрғыда дамыту жөнінде стратегиялардың жобаларын ұсыну(өз аймағы негізінде); 11.4.1.7 - Қазақстан өнімдерінің танымалдығын арттыру жөнінде шығармашылық идеяларды ұсыну
1.1 Жалпы географиялық әдістер	Өзекті географиялық зерттеу әдістері	11.1.1.2 - зерттеу тақырыбына сәйкес эксперттік бағалау әдістерін қолдану; 11.1.1.3 - зерттеу тақырыбына сәйкес модельдеу әдістерін қолдану; 11.1.1.4 - зерттеу тақырыбына сәйкес аудандастыру әдістерін қолдану
2.1 Картография	Заманауи картографиялық әдістер	11.2.1.1 - тақырыпқа сәйкес электронды картографиялық ресурстардың мүмкіндіктерін пайдалану (сандық карталарды оқу, олардың қолданысымен географиялық объектілер мен аумақтардың орналасуын, сандық және сапалық көрсеткіштерін анықтау, сипаттау және талдау)
2.2 Геоинформатика негіздері	Географиялық деректер базасы	11.2.2.3 - компьютерлік бағдарламаларды қолданумен тақырыпқа сәйкес географиялық деректер базасын құрастыру
	Географиялық деректерді визуализациялау	11.2.2.4 - компьютерлік бағдарламаларды қолданумен тақырыптық картасызбалар жасау
5. Геосаясат		
5.1 Геосаясат негіздері	Заманауи геосаяси үдерістер	11.5.1.1 - қазіргі заманның геосаяси үдерістерін түсіндіру
	Қазақстанның геосаяси жағдайы	11.5.1.2 - Қазақстанның геосаяси жағдайына кешенді баға беру
	Қазақстанның геосаяси қауіпсіздігі	11.5.1.3 - Қазақстан Республикасының геосаяси қауіпсіздігіне әсер ететін факторларды анықтау; 11.5.1.4 - Қазақстанның геосаяси қауіпсіздігін күшейту жөнінде ұсыныстарды әзірлеу
	Қазақстанның	11.5.1.5 - Қазақстанның дүниежүзі елдері мен дүниежүзілік және

	геосаяси интеграциясы	аймақтық ұйымдармен байланыстарын күшейту жөнінде ұсыныстар әзірлеу
1.1 Жалпы географиялық әдістер	Өзекті географиялық зерттеу әдістері	11.1.1.2 - зерттеу тақырыбына сәйкес эксперттік бағалау әдістерін қолдану; 11.1.1.3 - зерттеу тақырыбына сәйкес модельдеу әдістерін қолдану; 11.1.1.4 - зерттеу тақырыбына сәйкес аудандастыру әдістерін қолдану
2.1 Картография	Заманауи картографиялық әдістер	11.2.1.1 - тақырыпқа сәйкес электронды картографиялық ресурстардың мүмкіндіктерін пайдалану (сандық карталарды оқу, олардың қолданысымен географиялық объектілер мен аумақтардың орналасуын, сандық және сапалық көрсеткіштерін анықтау, сипаттау және талдау)
2.2 Геоинформатика негіздері	Географиялық деректер базасы	11.2.2.3 - компьютерлік бағдарламаларды қолданумен тақырыпқа сәйкес географиялық деректер базасын құрастыру
	Географиялық деректерді визуализациялау	11.2.2.4 - компьютерлік бағдарламаларды қолданумен тақырыптық картасызбалар жасау
4-тоқсан		
6. Елтану		
6.1 Дүниежүзі аймақтары	Дүниежүзі елдерін аймақтарға аудандастырудың қолданбалы аспектілері	11.6.1.1 - дүниежүзін аймақтарға аудандастыру қажеттілігін аргументтер келтіріп түсіндіру; 11.6.1.2 - ғаламдану жағдайында тарихи-мәдени аймақтардың өзгеруін зерттеу арқылы болжау
	Дүниежүзі аймақтар картасында Қазақстанның орны	11.6.1.3 - Қазақстан Республикасының физикалық-географиялық, тарихи-географиялық, саяси-географиялық және геосаяси аймақтарында орналасуын анықтау; 11.6.1.4 - ғаламдану жағдайында Қазақстанның географиялық аймақтар картасындағы орнының өзгеруін зерттеу арқылы болжау
6.2 Дүниежүзі елдерін салыстыру	Қазақстанның халықаралық салыстырулардағы орны	11.6.2.1 - жиынтық көрсеткіштер бойынша есептелінетін индекстер мен рейтингтердегі Қазақстан орнының динамикасын зерттеу (таңдау бойынша бір рейтингтің мысалында); 11.6.2.2 - Қазақстанның жиынтық көрсеткіштер бойынша есептелінетін рейтингтерде орналасқан орына әсер ететін географиялық, әлеуметтік, экономикалық және саяси факторларды анықтау (таңдау бойынша бір рейтингтің мысалында); 11.6.2.3 - көрсеткіштердің жиынтығы бойынша анықталған рейтингтер мен индекстерде есептердің қолданысымен Қазақстанның орнын жоғарлату жөнінде идеяларды ұсыну (таңдау бойынша бір рейтингтің мысалында)
	Өмір деңгейін жоғарылатудағы азаматтың орны	11.6.2.4 - елдің индекстер мен рейтингтерде орнын анықтағанда есепке алынатын өмір сүру деңгейінің жеке көрсеткіштерін жоғарлату жөнінде жеке азаматтың рөлін түсіндіру
	Қолданбалы елтану	11.6.2.5 - қолданбалы елтанушылық ақпараттың маңыздылығын, субъектілері мен тұтынушыларын анықтау; 11.6.2.6 - түрлі мақсатты аудиториялар үшін кешенді дүниежүзі елдерінің кешенді елтанушылық сипаттамаларды әзірлеу және шығармашылық түрде ұсыну (елдер мен ұсыну формасы – таңдау бойынша)
1.1 Жалпы	Өзекті	11.1.1.2 - зерттеу тақырыбына сәйкес эксперттік бағалау әдістерін

географиялық әдістер	географиялық зерттеу әдістері	қолдану; 11.1.1.3 - зерттеу тақырыбына сәйкес модельдеу әдістерін қолдану; 11.1.1.4 - зерттеу тақырыбына сәйкес аудандастыру әдістерін қолдану
2.1 Картография	Заманауи картографиялық әдістер	11.2.1.1 - тақырыпқа сәйкес электронды картографиялық ресурстардың мүмкіндіктерін пайдалану (сандық карталарды оқу, олардың қолданысымен географиялық объектілер мен аумақтардың орналасуын, сандық және сапалық көрсеткіштерін анықтау, сипаттау және талдау)
2.2	Географиялық деректер базасы	11.2.2.3 - компьютерлік бағдарламаларды қолданумен тақырыпқа сәйкес географиялық деректер базасын құрастыру
Геоинформатика негіздері	Географиялық деректерді визуализациялау	11.2.2.4 - компьютерлік бағдарламаларды қолданумен тақырыптық картасызбалар жасау
7. Адамзаттың ғаламдық проблемалары		
7.1 Ғаламдық проблемаларды шешу	Ғаламдық проблемаларды шешу жолдары	11.7.1.1 - ғаламдық проблемаларды шешу жөнінде әлемдік тәжірибені зерттеу; 11.7.1.2 - Қазақстанның аумағында көрініс тапқан ғаламдық проблемаларды анықтау; 11.7.1.3 - ғаламдық, оның ішінде Қазақстан аумағында байқалатын проблемалардың алдын алудың немесе шешудің өзіндік жобасын ұсыну
1.1 Жалпы географиялық әдістер	Өзекті географиялық зерттеу әдістері	11.1.1.1 - зерттеу тақырыбына сәйкес географиялық сараптама әдістерін қолдану; 11.1.1.2 - зерттеу тақырыбына сәйкес эксперттік бағалау әдістерін қолдану; 11.1.1.3 - зерттеу тақырыбына сәйкес модельдеу әдістерін қолдану; 11.1.1.4 - зерттеу тақырыбына сәйкес аудандастыру әдістерін қолдану
2.1 Картография	Заманауи картографиялық әдістер	11.2.1.1 - тақырыпқа сәйкес электронды картографиялық ресурстардың мүмкіндіктерін пайдалану (сандық карталарды оқу, олардың қолданысымен географиялық объектілер мен аумақтардың орналасуын, сандық және сапалық көрсеткіштерін анықтау, сипаттау және талдау)
2.2	Географиялық деректер базасы	11.2.2.3 - компьютерлік бағдарламаларды қолданумен тақырыпқа сәйкес географиялық деректер базасын құрастыру
Геоинформатика негіздері	Географиялық деректерді визуализациялау	11.2.2.4 - компьютерлік бағдарламаларды қолданумен тақырыптық картасызбалар жасау

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2017 жылғы 27 шілдедегі
№ 352 бұйрығына 200-қосымша
Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 418-қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "География" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы
1-тарау. Жалпы ережелер

1. Оқу бағдарламасы "Білім берудің барлық деңгейінің мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттарын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы №604 бұйрығымен

бекітілген Жалпы орта білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес әзірленген (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 17669 болып тіркелген).

Ескерту. 1-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Білім және ғылым министрінің 07.03.2019 № 105 (10-сынып оқушылары үшін 01.09.2019, 11-сынып оқушылары үшін 01.09.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

2. Жоғары мектептегі "География" пәнінің мақсаты – білім алушылар қоғам мен географиялық кеңістіктің барлық деңгейлерінде туындаған геоэкологиялық, геоэкономикалық, әлеуметтік, геосаяси және ғаламдық проблемаларды шешуге бағытталған географиялық білімдерін, біліктері мен дағдыларын қолдану үшін жағдай жасау.

3. Пәннің міндеттері:

1) білім алушының бойында географиялық кеңістіктік ойлауды, географиялық мәдениет пен тілді дамыту;

2) геоэкологиялық, геосаяси, геоэкономикалық, әлеуметтік үдерістер мен құбылыстарды зерттеу үшін ғаламдық, аймақтық және жергілікті ұстанымдардың түсінуін дамыту;

3) білім алушылар картографияны, геоэкологияны, геоэкономиканы, геосаясатты, елтану мен адамзаттың ғаламдық проблемаларын зерттеу барысында геокеңістіктік деректерді өңдеудің заманауи әдістерін қолдану үшін жағдай жасау;

4) білім алушының бойында қазіргі дүниенің географиялық көрінісін іс-әрекеттер арқылы зерттеп-тану барысында құндылықтар жүйесін қалыптастыру;

5) геокеңістіктік әдістер және деректермен жұмыс істейтін мамандық пен кәсіп иелері атқаратын әрекеттерді орындату арқылы оқушыларға кәсіби бағдар беру.

2-тарау. "География" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

4. "География" пәні бойынша оқу жүктемесінің жоғары шекті көлемі:

1) 10-сынып – аптасына 3 сағат, оқу жылында 102 сағатты;

2) 11-сынып – аптасына 3 сағат, оқу жылында 102 сағатты құрайды.

Оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі "Қазақстан Республикасындағы бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспарларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2012 жылғы 8 қарашадағы № 500 бұйрығымен бекітілген үлгілік оқу жоспарына тәуелді (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 8170 болып тіркелген).

Ескерту. 4-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Білім және ғылым министрінің 07.03.2019 № 105 (10-сынып оқушылары үшін 01.09.2019, 11-сынып оқушылары үшін 01.09.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

5. Оқу пәнінің мазмұны 7 бөлімді қамтиды:

- 1) географиялық зерттеу әдістері;
- 2) картография және геоинформатика;
- 3) табиғатты пайдалану және геоэкология;
- 4) геоэкономика;
- 5) геосаясат;
- 6) елтану;
- 7) адамзаттың ғаламдық проблемалары.

6. Оқу пәнінің мазмұны оқытудың бөлімдері арқылы ұйымдастырылған. Бөлімдер білім, түсінік, білік және дағдыларды қамтитын күтілетін нәтижелер түріндегі оқу мақсаттарынан тұратын бөлімшелерге бөлінген.

7. "Географиялық зерттеу әдістері" бөлімі "Жалпы географиялық әдістер" бөлімшесінен тұрады.

8. "Картография және геоинформатика" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) картография;
- 2) геоинформатика негіздері.

9. "Табиғатты пайдалану және геоэкология" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) табиғатты пайдалану;
- 2) геоэкологиялық зерттеу негіздері.

10. "Геоэкономика" бөлімі "Геоэкономика негіздері" бөлімшесінен тұрады.

11. "Геосаясат" бөлімі "Геосаясат негіздері" бөлімшесінен тұрады.

12. "Елтану" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) дүниежүзі аймақтары;
- 2) елдерді салыстыру әдістемесі.

13. "Адамзаттың ғаламдық проблемалары" бөлімі "Ғаламдық проблемаларды шешу" бөлімшесінен тұрады.

14. 10-сыныпқа арналған оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) "Географиялық зерттеу әдістері". Жалпы географиялық әдістер; зерттеу әдістерінің түрлері;

2) "Картография және геоинформатика". Картография; заманауи картографиялық әдістер; геоинформатика негіздері; географиялық деректер базасы; географиялық деректерді визуализациялау;

3) "Табиғатты пайдалану және геоэкология". Табиғатты пайдалану; табиғатты пайдалану түрлері; табиғатты пайдалану түрлерінің қоршаған ортаға әсерін бағалау; табиғатты тиімді пайдаланудың қағидаттары; геоэкологиялық зерттеулер негіздері; геоэкологияның зерттеу пәні мен өзектілігі; геосфералардың ластануы; геоэкологиялық аудандастыру; геоэкологиядағы антропогендік факторлар; ғаламдық экологиялық проблемалар; экологиялық проблемаларды шешудегі ғылыми-техникалық прогресс; Қазақстанның экологиялық проблемалары;

4) "Геоэкономика". Геоэкономика негіздері; геоэкономиканың зерттеу пәні мен өзектілігі; шаруашылықты ұйымдастырудың факторлары мен алғышарттары; дүниежүзілік шаруашылықтың құрылымы; дүниежүзілік шаруашылықтың аумақтық модельдері; дүниежүзі елдерінің экономикалық даму көрсеткіштері; экономикалық дамудағы әлемдік тәжірибе; Қазақстан Республикасы экономикалық дамуындағы мақсатты көрсеткіштері;

5) "Геосаясат". Геосаясат негіздері; геосаясаттың өзектілігі; дүниежүзінің геосаяси аймақтары; геосаясат және географиялық факторлар; мемлекеттік аумақтың морфологиясы; мемлекеттік шекара;

6) "Елтану". Дүниежүзі аймақтары; кешенді географиялық аудандастыру; елдері салыстыру әдістемесі; салыстырмалы елтану;

7) "Адамзаттың ғаламдық проблемалары". Ғаламдық проблемаларды шешу; ғаламдық проблемалардың географиялық аспектілері.

15. 11-сыныпқа арналған оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) "Географиялық зерттеу әдістері". Жалпы географиялық әдістер; географиялық зерттеулердің өзекті әдістері;

2) "Картография және геоинформатика". Картография; заманауи картографиялық әдістер; геоинформатика негіздері; геоақпараттық жүйелер; географиялық деректер базасы; географиялық деректерді визуализациялау;

3) "Табиғатты пайдалану және геоэкология". Табиғатты пайдалану; табиғатты пайдалануды реттеу; табиғатты қорғау шаралары; табиғатты қорғауда жеке тұлғаның рөлі; геоэкологиялық зерттеулер негіздері; қоршаған ортаның антропогендік өзгеруі; қоршаған ортаның сапасы;

4) "Геоэкономика". Геоэкономика негіздері; Қазақстан Республикасы аймақтарының геоэкономикалық жағдайы мен әлеуеті; геоэкономикалық даму стратегиялары;

5) "Геосаясат". Геосаясат негіздері; заманауи геосаяси үдерістер, Қазақстанның геосаяси жағдайы; Қазақстанның геосаяси қауіпсіздігі; Қазақстанның геосаяси интеграциясы;

6) "Елтану". Дүниежүзі аймақтары; дүниежүзі аймақтар картасында Қазақстанның орны; дүниежүзі елдерін салыстыру әдістемесі; Қазақстанның халықаралық салыстырулардағы орны; қолданбалы елтану;

7) "Адамзаттың ғаламдық проблемалары". Ғаламдық проблемаларды шешу; ғаламдық проблемаларды шешу жолдары.

3-тарау. Оқу мақсаттарының жүйесі

16. Бағдарламада оқу мақсаттары қолдануға ыңғайлы болу үшін төрт саннан тұратын кодтық белгімен белгіленді. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сан бөлімшені, төртінші сан оқу мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 10.2.1.1 кодында: "10" – сынып, "2.1." - бөлімше; "1" - оқу мақсатының реттік нөмірі.

Бөлім	Бөлімше	Оқу мақсаттары	
		10-сынып	11-сынып
1. Географиялық зерттеу әдістері	1.1 Жалпы географиялық әдістер	10.1.1.1 - зерттеу тақырыбына сәйкес салыстыру әдістерін қолдану; 10.1.1.2 - зерттеу тақырыбына сәйкес сандық әдістерді қолдану; 10.1.1.3 - зерттеу тақырыбына сәйкес аудандастыру әдістерін қолдану	11.1.1.1 - зерттеу тақырыбына сәйкес географиялық сараптама әдістерін қолдану; 11.1.1.2 - зерттеу тақырыбына сәйкес эксперттік бағалау әдістерін қолдану; 11.1.1.3 - зерттеу тақырыбына сәйкес модельдеу әдістерін қолдану; 11.1.1.4 - зерттеу тақырыбына сәйкес аудандастыру әдістерін қолдану
2. Картография және геоинформатика	2.1 Картография	10.2.1.1 - тақырыпқа сәйкес картографиялық зерттеу әдістерін қолдану	11.2.1.1 - тақырыпқа сәйкес электронды картографиялық ресурстардың мүмкіндіктерін пайдалану (сандық карталарды оқу, олардың қолданысымен географиялық объектілер мен аумақтардың орналасуын, сандық және сапалық көрсеткіштерін анықтау, сипаттау және талдау)
	2.2 Геоинформатика негіздері	10.2.2.1 - Microsoft Excel бағдарламасының қолданысымен тақырыпқа сәйкес географиялық деректер базасын құрастыру; 10.2.2.2 - статистикалық деректерді талдау нәтижелері бойынша картограммалар мен картодиаграммаларды жасау; 10.2.2.3 - ақпараттық-коммуникациялық технологиялар (бұдан әрі - АКТ) графикалық редакторларының қолдану арқылы тақырыптық картасызбалар жасау	11.2.2.1 - геоақпараттық әдістер мен геоақпараттық жүйелер (ГАЖ) технологияларының ерекшеліктерін, басқа ғылымдар мен өндіріс салаларымен байланыстарын түсіндіру; 11.2.2.2 - компьютерлік бағдарламалардың қолданумен тақырыпқа сәйкес географиялық деректер базасын құрастыру; 11.2.2.3 - компьютерлік бағдарламаларды қолдану арқылы тақырыптық картасызбалар жасау

	3.1 Табиғатты пайдалану	<p>10.3.1.1 - табиғатты пайдаланудың қажеттілігін түсіндіріп, түрлерін (шаруашылық тұрғысынан) анықтау, графикалық түрде ұсыну;</p> <p>10.3.1.2 - табиғатты пайдалану түрлерінің қоршаған ортаға тигізетін әсерін анықтап, баға беру (жергілікті / аймақтық компонент негізінде);</p> <p>10.3.1.3 - табиғатты пайдалану түрлерінің қоршаған ортаға тигізетін кері әсерін азайтудың жолдарын ұсыну(жергілікті / аймақтық компонент негізінде);</p> <p>10.3.1.4 - тиімді табиғатты пайдаланудың қағидаттарын анықтау</p>	<p>11.3.1.1 - шаруашылық және тұтыну салалары бойынша табиғатты пайдалануды реттеу механизмін талдау;</p> <p>11.3.1.2 - табиғатты пайдалану түрлерінің заңнамалық тәртіппен бекітілген нормаларға сәйкестігін анықтау (жергілікті/ аймақтық компонент негізінде);</p> <p>11.3.1.3 - табиғатты қорғау шараларының тиімділігіне баға беру(жергілікті/аймақтық компонентті қосымша қамту негізінде);</p> <p>11.3.1.4 - жеке тұлғаның табиғатты пайдаланудағы рөлін анықтап, "экологиялық ізін" есептеу</p>
3. Табиғатты пайдалану және геоэкология	3.2 Геоэкологиялық зерттеулер негіздері	<p>10.3.2.1 - геоэкологиялық зерттеулердің мәнін, мазмұнын, бағыттарын және негізгі категорияларын графикалық түрде ұсыну;</p> <p>10.3.2.2 - геосфералардың ластану деңгейін анықтап, себеп-салдарын зерттеу;</p> <p>10.3.2.3 - дүниежүзі аумағын ластану және табиғи ортаның бұзылу деңгейі бойынша аудандастыру;</p> <p>10.3.2.4 - табиғатқа әсер ететін антропогендік факторларды топтастыру және графикалық түрде ұсыну;</p> <p>10.3.2.5 - табиғатқа әсер ететін антропогендік факторлардың азайту жолдарын ұсыну;</p> <p>10.3.2.6 - ғаламдық экология-лық проблемалардың пайда болуында географиялық заңдылықтардың орнын анықтау;</p> <p>10.3.2.7 - ғаламдық экология-лық проблемаларды шешудегі әлемдік тәжірибені зерттеу;</p> <p>10.3.2.8 - экологиялық пробле-маларды шешудегі ғылыми-техникалық прогрестің рөлін анықтау;</p> <p>10.3.2.9 - Қазақстан аумағын экологиялық тұрғыдан аудандастыру негізінде экологиялық проблемаларды шешу жолдарын ұсыну</p>	<p>11.3.2.1 - қоршаған ортаның антропогендік өзгерістерін жіктеу;</p> <p>11.3.2.2 - қоршаған орта сапасының көрсеткіштерін жіктеу;</p> <p>11.3.2.3 - ластанған қоршаған ортаның адам өміріне тигізетін әсеріне баға беру(жергілікті/ аймақтық компонентті қосымша қамту негізінде);</p> <p>11.3.2.4 - дүниежүзі елдерін қоршаған ортаның сапасы бойынша жіктеу;</p> <p>11.3.2.5 - қоршаған орта сапасын тәжірибелік зерттеу арқылы анықтау (жергілікті / аймақтық компоненттің негізінде);</p> <p>11.3.2.6 - қоршаған орта сапасын арттыру жөнінде ұсыныстар әзірлеу (жергілікті/аймақтық компоненттің негізінде)</p>
4. Геоэкономика	4.1 Геоэкономика негіздері	<p>10.4.1.1 - геоэкономиканың мақсаты мен міндеттерін, негізгі категорияларын түсіндіру;</p> <p>10.4.1.2 - елдер мен аймақтардың экономикалық дамуын-дағы</p>	<p>11.4.1.1 - Қазақстан аймақтарын шаруашылығының салалық және аумақтық құрылымы мен экономикалық даму көрсеткіштері бойынша салыстырып талдау;</p>

		<p>географиялық кеңістіктің рөлін анықтау(қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде);</p> <p>10.4.1.3 - шаруашылық сала-ларын орналастыруда фактор-лар мен алғышарттардың жиынтығын талдау;</p> <p>10.4.1.4 - дүниежүзі елдерінің шаруашылық құрылымын бағалау;</p> <p>10.4.1.5 - дүниежүзі елдерін шаруашылық құрылымы бойынша жіктеу;</p> <p>10.4.1.6 - дүниежүзі шаруашы-лығының аумақтық модель-дерін талдау;</p> <p>10.4.1.7 - дүниежүзі елдерінің экономикалық даму көрсеткіштерін салыстыру (қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде);</p> <p>10.4.1.8 - дүниежүзі елдерін экономикалық даму деңгейі бойынша жіктеу;</p> <p>10.4.1.9 - дүниежүзі елдерінің экономикалық даму стратегия-ларына баға беру (қазақстан-дық компонентті қосымша қамту негізінде);</p> <p>10.4.1.10 - Қазақстан Республикасы үшін тиімді шаруашылықтың құрылымын, шаруашылық салаларының арақатынасын, шаруашылығы-ның аумақтық құрылымын, экономикалық дамуындағы тиімді көрсеткіштерді анықтау</p>	<p>11.4.1.2 - Қазақстан аймақтарының экономикалық дамуын теңестіру жөнінде идеяларды ұсыну;</p> <p>11.4.1.3 - Қазақстан аймақтарының экономикалық даму әлеуетін анықтау(өз аймағы негізінде);</p> <p>11.4.1.4 - талдау негізінде Қазақстан аймақтарының экономикалық даму кедергілерін жою жөнінде ұсыныстар әзірлеу (өз аймағы мысалында);</p> <p>11.4.1.5 - Қазақстан аймақтарын экономикалық тұрғыда дамыту жөнінде стратегиялардың жобаларын ұсыну(өз аймағы негізінде)</p>
5. Геосаясат	5.1 Геосаясат негіздері	<p>10.5.1.1 - геосаясаттың мақсаты мен міндеттерін, зерттеу пәнін, негізгі категорияларын түсіндіру;</p> <p>10.5.1.2 - негізгі геосаяси объектілер мен субъектілерді анықтау;</p> <p>10.5.1.3 - геосаяси ықпал көрсетудің негізгі құралдарын зерттеу;</p> <p>10.5.1.4 - түрлі көрсеткіштер немесе олардың жиынтығы бойынша ерекшеленген геосаяси аймақтарды анықтау;</p> <p>10.5.1.5 - геосаясаттағы физикалық-географиялық, экономикалық, әлеуметтік, демографиялық, саяси, әскери, технологиялық факторларға баға беру;</p> <p>10.5.1.6 - мемлекеттік аумақтың морфологиялық ерекшеліктерін талдау;</p> <p>10.5.1.7 - мемлекеттерді аумағының морфологиялық ерекшеліктері бойынша жіктеу;</p>	<p>11.5.1.1 - қазіргі заманның геосаяси үдерістерін түсіндіру;</p> <p>11.5.1.2 - Қазақстанның геосаяси жағдайына кешенді баға беру;</p> <p>11.5.1.3 - Қазақстан Республикасының геосаяси қауіпсіздігіне әсер ететін факторларды анықтау;</p> <p>11.5.1.4 - Қазақстанның геосаяси қауіпсіздігін күшейту жөнінде ұсыныстарды әзірлеу;</p> <p>11.5.1.5 - Қазақстанның дүниежүзі елдері мен дүниежүзілік және аймақтық ұйымдармен байланыстарын күшейту жөнінде ұсыныстар әзірлеу</p>

		<p>10.5.1.8 - Қазақстан Республикасы мемлекеттік аумағының морфологиялық ерекшеліктеріне кешенді баға беру;</p> <p>10.5.1.9 - мемлекеттік шекаралардың функциясын, түрлерін, анықтау және белгілеу шараларын талдау;</p> <p>10.5.1.10 - Қазақстан Республикасының мемлекеттік шекараларының қалыптасу үдерісін, негізгі көрсеткіштерін, динамикасын және күшейту жөнінде шараларды зерттеу</p>	
6. Елтану	6.1 Дүниежүзі аймақтары	<p>10.6.1.1 - дүниежүзінің түрлі белгілер бойынша физикалық географиялық, тарихи-мәдени, саяси-географиялық, геосаяси аудандарға бөлінуін түсіндіру;</p> <p>10.6.1.2 - дүниежүзінің тарихи-географиялық аймақтарын, олардың құрамы мен ерекшеліктерін, географиялық сипаттамасын шығармашылық түрде ұсыну</p>	<p>11.6.1.1 - Қазақстан Республикасының физикалық-географиялық, тарихи-географиялық, саяси-географиялық және геосаяси аймақтарында орналасуын анықтау;</p> <p>11.6.1.2 - ғаламдану жағдайында Қазақстанның географиялық аймақтар картасындағы орнының өзгеруін зерттеу арқылы болжау</p>
	6.2 Дүниежүзі елдері	<p>11.6.2.1 - дүниежүзі елдерін салыстыруда қолданылатын белгілерді анықтау;</p> <p>10.6.2.2 - дүниежүзі елдерін салыстыруда қолданылатын көрсеткіштердің бірін есептеу әдісін түсіндіру (таңдау бойынша: жалпы ішкі өнім (ЖІӨ), ұлттық жалпы өнім (ҰЖӨ), оның ішінде жан басына шаққанда, сатып алу қабілетінің (СҚП) паритеті, гендерлік тепе-теңдік және);</p> <p>10.6.2.3 - көрсеткіштердің бірі бойынша графикалық түрде дүниежүзі елдерінің рейтингін көрсету(таңдау бойынша);</p> <p>10.6.2.4 - жиынтық көрсеткіштер бойынша есептелінетін дүниежүзі елдерінің индекстері мен рейтингтерін сипаттау (есепке/ бағалауға алынатын көрсеткіштер, бағалау субъектісі, нәтижелерінің қолдану аясы);</p> <p>10.6.2.5 - жиынтық көрсеткіштер бойынша есептелінетін дүниежүзі елдерінің рейтингтерін графикалық түрде көрсету;</p> <p>10.6.2.6 - елдің рейтингте орналасқан орына әсер ететін географиялық, әлеуметтік, экономикалық және саяси факторларды анықтау (таңдау бойынша рейтингтің басында, ортасында және соңында орналасқан үш елдің мысалында)</p>	<p>11.6.2.1 - жиынтық көрсеткіштер бойынша есептелінетін индекстер мен рейтингтердегі Қазақстан орнының динамикасын зерттеу (таңдау бойынша бір рейтингтің мысалында);</p> <p>11.6.2.2 - Қазақстанның жиынтық көрсеткіштер бойынша есептелінетін рейтингтерде орналасқан орына әсер ететін географиялық, әлеуметтік, экономикалық және саяси факторларды анықтау (таңдау бойынша бір рейтингтің мысалында);</p> <p>11.6.2.3 - көрсеткіштердің жиынтығы бойынша анықталған рейтингтер мен индекстерде есептердің қолданысымен Қазақстанның орнын жоғарлату жөнінде идеяларды ұсыну (таңдау бойынша бір рейтингтің мысалында);</p> <p>11.6.2.4 - қолданбалы елтанушылық ақпараттың маңыздылығын, субъектілері мен тұтынушыларын анықтау;</p> <p>11.6.2.5 - түрлі мақсатты аудиториялар үшін кешенді дүниежүзі елдерінің кешенді елтанушылық сипаттамаларды</p>

			әзірлеу және шығармашылық түрде ұсыну (елдер мен ұсыну формасы – таңдау бойынша)
7. Адамзаттың ғаламдық проблемалары	7.1 Ғаламдық проблемаларды шешу	10.7.1.1 - адамзаттың дамуындағы проблемаларын топтастыру; 10.7.1.2 - ғаламдық проблема-лардың критерийлерін анықтау; 10.7.1.3 - ғаламдық проблема-лардың себептері мен салдарын анықтап, топтастыру; 10.7.1.4 - ғаламдық проблемалардың аумақтық көріністерін анықтау	11.7.1.1 - ғаламдық проблемаларды шешу жөнінде әлемдік тәжірибені зерттеу; 11.7.1.2 - Қазақстанның аумағында көрініс тапқан ғаламдық проблемаларды анықтау; 11.7.1.3 - ғаламдық, оның ішінде Қазақстан аумағында байқалатын проблемалардың алдын алу немесе шешу жөнінде өзіндік жобасын ұсыну

17. Осы оқу бағдарламасы жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "География" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының Ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес жүзеге асырылады.

18. Тоқсандағы бөлімдер және бөлімдер ішіндегі тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "География" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасына қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "География" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 10-сынып

Бөлімше	Тақырып	Оқу мақсаттары
1-тоқсан		
1. Географиялық зерттеулер әдістері		
1.1 Жалпы географиялық әдістер	Зерттеу әдістерінің түрлері	10.1.1.1 - зерттеу тақырыбына сәйкес салыстыру әдістерін қолдану; 10.1.1.2 - зерттеу тақырыбына сәйкес сандық әдістерді қолдану; 10.1.1.3 - зерттеу тақырыбына сәйкес аудандастыру әдістерін қолданады
2. Картография және геоинформатика		
2.1 Картография	Заманауи картографиялық әдістер	10.2.1.1 - тақырыпқа сәйкес картографиялық зерттеулер әдістерін қолдану
2.2 Геоинформатика негіздері	Географиялық деректер базасы	10.2.2.1 - Microsoft Excel бағдарламасының қолданысымен тақырыпқа сәйкес географиялық деректер базасын құрастыру
	Географиялық деректерді визуализациялау	10.2.2.2 - статистикалық деректерді талдау нәтижелері бойынша картограммалар мен картодиаграммаларды жасау
		10.2.2.3 - ақпараттық-коммуникациялық технологиялар (АКТ) графикалық

		редакторларының қолданысымен тақырыптық картасызбаларды жасау
3. Табиғатты пайдалану және геоэкология		
3.1 Табиғатты пайдалану	Табиғатты пайдалану түрлері	10.3.1.1 - табиғатты пайдаланудың қажеттілігін түсіндіріп, түрлерін (шаруашылық тұрғысынан) анықтау, графикалық түрде ұсыну
	Табиғатты пайдалану түрлерінің қоршаған ортаға әсерін бағалау	10.3.1.2 - табиғатты пайдалану түрлерінің қоршаған ортаға тигізетін әсерін анықтап, баға беру (жергілікті /аймақтық компоненттің негізінде); 10.3.1.3 табиғатты пайдалану түрлерінің қоршаған ортаға тигізетін кері әсерін азайтудың жолдарын ұсыну (жергілікті / аймақтық компоненттің негізінде)
	Табиғатты тиімді пайдаланудың қағидаттары	10.3.1.4 - тиімді табиғатты пайдаланудың қағидаттарын анықтау
1.1 Жалпы географиялық әдістер	Зерттеу әдістерінің түрлері	10.1.1.1 - зерттеу тақырыбына сәйкес салыстыру әдістерін қолдану; 10.1.1.2 - зерттеу тақырыбына сәйкес сандық әдістерді қолдану
2.1 Картография	Заманауи картографиялық әдістер	10.2.1.1 - тақырыпқа сәйкес картографиялық зерттеулер әдістерін қолдану
2.2 Геоинформатика негіздері	Географиялық деректерді визуализациялау	10.2.2.3 - АКТ графикалық редакторларының қолданысымен тақырыптық картасызбаларды жасау
2-тоқсан		
3. Табиғатты пайдалану және геоэкология		
3.2 Геоэкологиялық зерттеулер негіздері	Геоэкологияның зерттеу пәні мен өзектілігі	10.3.2.1 - геоэкологиялық зерттеулердің мәнін, мазмұнын, бағыттарын және негізгі категорияларын графикалық түрде ұсыну
	Геосфералардың ластануы	10.3.2.2 - геосфералардың ластану деңгейін анықтап, себеп-салдарын зерттеу
	Геоэкологиялық аудандастыру	10.3.2.3 - дүниежүзі аумағын ластану және табиғи ортаның бұзылу деңгейі бойынша аудандастыру
	Геоэкологиядағы антропогендік факторлар	10.3.2.4 - табиғатқа әсер ететін антропогендік факторларды топтастыру және графикалық түрде ұсыну
		10.3.2.5 - табиғатқа әсер ететін антропогендік факторлардың азайту жолдарын ұсыну
	Ғаламдық экологиялық проблемалар	10.3.2.6 ғаламдық экологиялық проблемалардың пайда болуында географиялық заңдылықтардың орнын анықтау
		10.3.2.7 - ғаламдық экологиялық проблемаларды шешудегі әлемдік тәжірибені зерттеу
Экологиялық проблемаларды шешудегі ғылыми-техникалық прогресс	10.3.2.8 - экологиялық проблемаларды шешудегі ғылыми-техникалық прогрестің рөлін анықтау	
Қазақстанның экологиялық проблемалары	10.3.2.9 - Қазақстан аумағын экологиялық тұрғыдан аудандастыру негізінде экологиялық проблемалардың шешу жолдарын ұсыну	

1.1	Жалпы географиялық әдістер	Зерттеу әдістерінің түрлері	10.1.1.1 - зерттеу тақырыбына сәйкес салыстыру әдістерін қолдану; 10.1.1.2 - зерттеу тақырыбына сәйкес сандық әдістерді қолдану
2.1	Картография	Заманауи картографиялық әдістер	10.2.1.1 - тақырыпқа сәйкес картографиялық зерттеулер әдістерін қолдану
2.2	Геоинформатика негіздері	Географиялық деректер базасы	10.2.2.1 - Microsoft Excel бағдарламасының қолданысымен тақырыпқа сәйкес географиялық деректер базасын құрастыру
		Географиялық деректерді визуализациялау	10.2.2.2 - статистикалық деректерді талдау нәтижелері бойынша картограммалар мен картодиаграммаларды жасау 10.2.2.3 - ақпараттық-коммуникациялық технология-лар графикалық редакторларын қолданумен тақырыптық картасызбалар жасау
3-тоқсан			
4. Геоэкономика			
4.1	Геоэкономика негіздері	Геоэкономика-ның зерттеу пәні мен өзектілігі	10.4.1.1 - геоэкономиканың мақсаты мен міндеттерін, негізгі категорияларын түсіндіру; 10.4.1.2 - елдер мен аймақтардың экономикалық дамуындағы географиялық кеңістіктің рөлін анықтау(қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде)
		Шаруашылықты ұйымдастырудың аумақтық факторлары	10.4.1.3 - шаруашылық салаларын орналастыруда факторлар мен алғышарттардың жиынтығын талдау
		Дүниежүзілік шаруашылықтың құрылымы	10.4.1.4 - дүниежүзі елдерінің шаруашылық құрылымын бағалау; 10.4.1.5 - дүниежүзі елдерін шаруашылық құрылымы бойынша жіктеу
		Дүниежүзілік шаруашылықтың аумақтық модельдері	10.4.1.6 - дүниежүзі шаруашылығының аумақтық модельдерін талдау
		Дүниежүзі елдерінің экономикалық даму көрсеткіштері	10.4.1.7 - дүниежүзі елдерінің экономикалық даму көрсеткіштерін салыстыру (қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде); 10.4.1.8 - дүниежүзі елдерін экономикалық даму деңгейі бойынша жіктеу
		Экономикалық дамудағы әлемдік тәжірибе	10.4.1.9 - дүниежүзі елдерінің экономикалық даму стратегияларына баға беру (қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде)
		Қазақстан Республикасы экономикалық дамуындағы мақсатты көрсеткіштер мен индикаторлар	10.4.1.10 - Қазақстан Республикасы үшін тиімді шаруашылықтың құрылымын, шаруашылық салаларының арақатынасын, шаруашылығының аумақтық құрылымын, экономикалық дамуындағы тиімді көрсеткіштерді анықтау
1.1	Жалпы географиялық әдістер	Зерттеу әдістерінің түрлер	10.1.1.1 - зерттеу тақырыбына сәйкес салыстыру әдістерін қолдану; 10.1.1.2 - зерттеу тақырыбына сәйкес сандық әдістерді қолдану; 10.1.1.3 - зерттеу тақырыбына сәйкес аудандастыру әдістерін қолданады

2.1 Картография	Заманауи картографиялық әдістер	10.2.1.1 - тақырыпқа сәйкес картографиялық зерттеулер әдістерін қолдану
2.2 Геоинформатика негіздері	Географиялық деректер базасы	10.2.2.1 - Microsoft Excel бағдарламасының қолданысымен тақырыпқа сәйкес географиялық деректер базасын құрастыру
	Географиялық деректерді визуализациялау	10.2.2.2 - статистикалық деректерді талдау нәтижелері бойынша картограммалар мен картодиаграммаларды жасау 10.2.2.3 - ақпараттық-коммуникациялық технологиялар графикалық редакторларының қолданысымен тақырыптық картасызбаларды жасау
5. Геосаясат		
5.1 Геосаясат негіздері	Геосаясаттың өзектілігі	10.5.1.1 - геосаясаттың мақсаты мен міндеттерін, зерттеу пәнін, негізгі категорияларын түсіндіру; 10.5.1.2 - негізгі геосаяси объектілер мен субъектілерді анықтау; 10.5.1.3 - геосаяси ықпал көрсетудің негізгі құралдарын зерттеу
	Дүниежүзінің геосаяси аймақтары	10.5.1.4 - түрлі көрсеткіштер немесе олардың жиынтығы бойынша ерекшеленген геосаяси аймақтарды анықтау
	Геосаясаттағы географиялық факторлар	10.5.1.5 - геосаясаттағы физикалық-географиялық, экономикалық, әлеуметтік, демографиялық, саяси, әскери, технологиялық факторларға баға беру
	Мемлекеттік аумақтың морфологиясы	10.5.1.6 - мемлекеттік аумақтың морфологиялық ерекшеліктерін талдау; 10.5.1.7 - мемлекеттерді аумағының морфологиялық ерекшеліктері бойынша жіктеу; 10.5.1.8 - Қазақстан Республикасы мемлекеттік аумағының морфологиялық ерекшеліктеріне кешенді баға беру
	Мемлекеттік шекара	10.5.1.9 - мемлекеттік шекаралардың функциясын, түрлерін, анықтау және белгілеу шараларын талдау; 10.5.1.10 - Қазақстан Республикасының мемлекеттік шекараларының қалыптасу үдерісін, негізгі көрсеткіштерін, динамикасын және күшейту жөнінде шараларды зерттеу
1.1 Жалпы географиялық әдістер	Зерттеу әдістерінің түрлері	10.1.1.1 - зерттеу тақырыбына сәйкес салыстыру әдістерін қолдану; 10.1.1.2 - зерттеу тақырыбына сәйкес сандық әдістерді қолдану; 10.1.1.3 - зерттеу тақырыбына сәйкес аудандастыру әдістерін қолданады
2.1 Картография	Заманауи картографиялық әдістер	10.2.1.1 - тақырыпқа сәйкес картографиялық зерттеулер әдістерін қолдану
2.2 Геоинформатика негіздері	Географиялық деректерді визуализациялау	10.2.2.2 - статистикалық деректерді талдау нәтижелері бойынша картограммалар мен картодиаграммаларды жасау 10.2.2.3 - ақпараттық-коммуникациялық технологиялардың графикалық редакторларын қолданумен тақырыптық картасызбалар жасау
4-тоқсан		
6. Елтану		
6.1 Дүниежүзі аймақтары	Кешенді географиялық аудандастыру	10.6.1.1 - дүниежүзінің түрлі белгілер бойынша физикалық географиялық, тарихи-мәдени, саяси-географиялық, геосаяси аудандарға бөлінуін түсіндіру 10.6.1.2 - дүниежүзінің тарихи-географиялық аймақтарын, олардың құрамы мен ерекшеліктерін, географиялық сипаттамасын шығармашылық түрде ұсыну
6.2 Дүниежүзі	Салыстырмалы	10.6.2.1 - дүниежүзі елдерін салыстыруда қолданылатын белгілерді

елдері	елтану	анықтау; 10.6.2.2 - дүниежүзі елдерін салыстыруда қолданылатын көрсеткіштердің бірін есептеу әдісін түсіндіру (таңдау бойынша: жалпы ішкі өнім, ұлттық жалпы өнім, оның ішінде жан басына шаққанда, сатып алу қабілетінің паритеті, гендерлік тепе-теңдік) 10.6.2.3 - көрсеткіштердің бірі бойынша графикалық түрде дүниежүзі елдерінің рейтингін көрсету (таңдау бойынша); 10.6.2.4 - жиынтық көрсеткіштер бойынша есептелінетін дүниежүзі елдерінің индекстері мен рейтингтерін сипаттау (есепке/бағалауға алынатын көрсеткіштер, бағалау субъектісі, нәтижелерінің қолдану аясы); 10.6.2.5 - жиынтық көрсеткіштер бойынша есептелінетін дүниежүзі елдерінің рейтингтерін графикалық түрде көрсету; 10.6.2.6 - елдің рейтингте орналасқан орына әсер ететін географиялық, әлеуметтік, экономикалық және саяси факторларды анықтау (таңдау бойынша рейтингтің басында, ортасында және соңында орналасқан үш елдің мысалында)
1.1 Жалпы географиялық әдістер	Зерттеу әдістерінің түрлері	10.1.1.1 - зерттеу тақырыбына сәйкес салыстыру әдістерін қолдану; 10.1.1.2 - зерттеу тақырыбына сәйкес сандық әдістерді қолдану; 10.1.1.3 - зерттеу тақырыбына сәйкес аудандастыру әдістерін қолданады
2.1 Картография	Заманауи картографиялық әдістер	10.2.1.1 - тақырыпқа сәйкес картографиялық зерттеулер әдістерін қолдану
2.2 Геоинформатика негіздері	Географиялық деректер базасы	10.2.2.1 - Microsoft Excel бағдарламасының қолданысымен тақырыпқа сәйкес географиялық деректер базасын құрастыру
	Географиялық деректерді визуализациялау	10.2.2.2 - статистикалық деректерді талдау нәтиже-лері бойынша картограммалар мен картодиаграмма-лар жасау; 10.2.2.3 - ақпараттық-коммуникациялық технология-лардың графикалық редакторларын қолданумен тақырыптық картасызбалар жасау
7. Адамзаттың ғаламдық проблемалары		
7.1 Ғаламдық проблемаларды шешу	Ғаламдық проблемалардың географиялық аспектілері	10.7.1.1 - адамзаттың дамуындағы проблемаларын топтастыру; 10.7.1.2 - ғаламдық проблемалардың критерийлерін анықтау; 10.7.1.3 - ғаламдық проблемалардың себептері мен салдарын анықтап, топтастыру; 10.7.1.4 - ғаламдық проблемалардың аумақтық көріністерін анықтау
1.1 Жалпы географиялық әдістер	Зерттеу әдістерінің түрлері	10.1.1.1 - зерттеу тақырыбына сәйкес салыстыру әдістерін қолдану; 10.1.1.2 - зерттеу тақырыбына сәйкес сандық әдістерді қолдану; 10.1.1.3 - зерттеу тақырыбына сәйкес аудандастыру әдістерін қолданады
2.1 Картография	Заманауи картографиялық әдістер	10.2.1.1 - тақырыпқа сәйкес картографиялық зерттеулер әдістерін қолдану
2.2 Геоинформатика негіздері	Географиялық деректерді визуализациялау	10.2.2.2 - статистикалық деректерді талдау нәтиже-лері бойынша картограммалар мен картодиаграммалар жасау; 10.2.2.3 - ақпараттық-коммуникациялық технологиялардың графикалық редакторларын қолданумен тақырыптық картасызбалар жасау

2) 11-сынып

Бөлімше	Тақырып	Оқу мақсаттары
1-тоқсан		
1. Географиялық зерттеулер әдістері		
1.1 Жалпы	Өзекті	11.1.1.1 - зерттеу тақырыбына сәйкес географиялық сараптама әдістерін

географиялық әдістер	географиялық зерттеулер әдістері	қолдану; 11.1.1.2 - зерттеу тақырыбына сәйкес эксперттік бағалау әдістерін қолдану; 11.1.1.3 - зерттеу тақырыбына сәйкес модельдеу әдістерін қолдану; 11.1.1.4 - зерттеу тақырыбына сәйкес аудандастыру әдістерін қолдану
2. Картография және геоинформатика		
2.1 Картография	Заманауи картографиялық әдістер	11.2.1.1 - тақырыпқа сәйкес электронды картографиялық ресурстардың мүмкіндіктерін пайдалану (сандық карталарды оқу, олардың қолданысымен географиялық объектілер мен аумақтардың орналасуын, сандық және сапалық көрсеткіштерін анықтау, сипаттау және талдау)
2.2 Геоинформатика негіздері негіздері	Геоақпараттық жүйелер	11.2.2.1 - геоақпараттық әдістер мен геоақпараттық жүйелер технологияларының ерекшеліктерін, басқа ғылымдар мен өндіріс салаларымен байланыстарын түсіндіру
	Географиялық деректер базасы	11.2.2.2 - компьютерлік бағдарламаларды қолдану-мен тақырыпқа сәйкес географиялық деректер базасын құрастыру
	Географиялық деректерді визуализациялау	11.2.2.3 - компьютерлік бағдарламалардың қолданыумен тақырыптық картасызбалар жасау
3. Табиғатты пайдалану және геоэкология		
3.1 Табиғатты пайдалану	Табиғатты пайдалануды реттеу	11.3.1.1 - шаруашылық және тұтыну салалары бойынша табиғатты пайдалануды реттеу механизмін талдау 11.3.1.2 - табиғатты пайдалану түрлерінің заңнамалық тәртіпшен бекітілген нормаларға сәйкестігін анықтау (жергілікті/аймақтық компоненттің негізінде)
	Табиғатты қорғау шаралары	11.3.1.3 - табиғатты қорғау шараларының тиімділігіне баға беру(жергілікті/аймақтық компонентті қосымша қамту негізінде)
	Табиғатты қорғауда жеке тұлғаның рөлі	11.3.1.4 - жеке тұлғаның табиғатты пайдаланудағы рөлін анықтап, "экологиялық ізін" есептеу
1.1 Жалпы географиялық әдістер	Өзекті географиялық зерттеулер әдістері	11.1.1.1 - зерттеу тақырыбына сәйкес географиялық сараптама әдістерін қолдану; 11.1.1.2 - зерттеу тақырыбына сәйкес эксперттік бағалау әдістерін қолдану
2.1 Картография	Заманауи картографиялық әдістер	11.2.1.1 - тақырыпқа сәйкес электронды картографиялық ресурстардың мүмкіндіктерін пайдалану (сандық карталарды оқу, олардың қолданысымен географиялық объектілер мен аумақтардың орналасуын, сандық және сапалық көрсеткіштерін анықтау, сипаттау және талдау)
2.2 Геоинформатика негіздері	Географиялық деректер базасы	11.2.2.2 - компьютерлік бағдарламаларды қолданумен тақырыпқа сәйкес географиялық деректер базасын құрастыру
2-тоқсан		
3. Табиғатты пайдалану және геоэкология		
3.2 Геоэкологиялық зерттеулер негіздері	Қоршаған ортаның антропогендік өзгеруі	11.3.2.1 - қоршаған ортаның антропогендік өзгерістерін жіктеу
	Қоршаған ортаның сапасы	11.3.2.2 - қоршаған орта сапасының көрсеткіштерін жіктеу; 11.3.2.3 - ластанған қоршаған ортаның адам өміріне тигізетін әсеріне

		баға беру (жергілікті/аймақтық компонентті қосымша қамту негізінде); 11.3.2.4 - дүниежүзі елдерін қоршаған ортаның сапасы бойынша жіктеу; 11.3.2.5 - қоршаған орта сапасын тәжірибелік зерттеу арқылы анықтау (жергілікті/аймақтық компоненттің негізінде); 11.3.2.6 - қоршаған орта сапасын арттыру жөнінде ұсыныстар әзірлеу(жергілікті/аймақтық компоненттің негізінде)
1.1 Жалпы географиялық әдістер	Өзекті географиялық зерттеулер әдістері	11.1.1.1 - зерттеу тақырыбына сәйкес географиялық сараптама әдістерін қолдану; 11.1.1.2 - зерттеу тақырыбына сәйкес эксперттік бағалау әдістерін қолдану; 11.1.1.3 - зерттеу тақырыбына сәйкес модельдеу әдістерін қолдану; 11.1.1.4 - зерттеу тақырыбына сәйкес аудандастыру әдістерін қолдану
2.1 Картография	Заманауи картографиялық әдістер	11.2.1.1 - тақырыпқа сәйкес электронды картографиялық ресурстардың мүмкіндіктерін пайдалану (сандық карталарды оқу, олардың қолданысымен географиялық объектілер мен аумақтардың орналасуын, сандық және сапалық көрсеткіштерін анықтау, сипаттау және талдау)
2.2 Геоинформатика негіздері	Географиялық деректер базасы	11.2.2.2 - компьютерлік бағдарламаларды қолданумен тақырыпқа сәйкес географиялық деректер базасын құрастыру
	Географиялық деректерді визуализациялау	11.2.2.3 - компьютерлік бағдарламаларды қолданумен тақырыптық картасызбалар жасау
3-тоқсан		
4. Геоэкономика		
4.1 Геоэкономика негіздері	Қазақстан Республикасы аймақтарының геоэкономика-лық жағдайы мен әлеуеті	11.4.1.1 - Қазақстан аймақтары шаруашылығының салалық және аумақтық құрылымы мен экономика-лық даму көрсеткіштері бойынша салыстырып талдау; 11.4.1.2 - Қазақстан аймақтарының экономикалық дамуын теңестіру жөнінде идеяларды ұсыну; 11.4.1.3 - Қазақстан аймақтарының экономикалық даму әлеуетін анықтау(өз аймағы негізінде); 11.4.1.4 - талдау негізінде Қазақстан аймақтарының экономикалық даму кедергілерін жою жөнінде ұсыныстар әзірлеу(өз аймағы мысалында)
	Геоэкономикалық даму стратегиялары	11.4.1.5 - Қазақстан аймақтарын экономикалық тұрғыда дамыту жөнінде стратегиялардың жобаларын ұсыну(өз аймағы негізінде)
1.1 Жалпы географиялық әдістер	Өзекті географиялық зерттеулер әдістері	11.1.1.2 - зерттеу тақырыбына сәйкес эксперттік бағалау әдістерін қолдану; 11.1.1.3 - зерттеу тақырыбына сәйкес модельдеу әдістерін қолдану; 11.1.1.4 - зерттеу тақырыбына сәйкес аудандастыру әдістерін қолдану
2.1 Картография	Заманауи картографиялық әдістер	11.2.1.1 - тақырыпқа сәйкес электронды картографиялық ресурстардың мүмкіндіктерін пайдалану (сандық карталарды оқу, олардың қолданысымен географиялық объектілер мен аумақтардың орналасуын, сандық және сапалық көрсеткіштерін анықтау, сипаттау және талдау)
2.2 Геоинформатика негіздері	Географиялық деректер базасы	11.2.2.2 - компьютерлік бағдарламаларды қолданумен тақырыпқа сәйкес географиялық деректер базасын құрастыру
	Географиялық деректерді визуализациялау	11.2.2.3 - компьютерлік бағдарламаларды қолданумен тақырыптық картасызбалар жасау
5. Геосаясат		

5.1	Геосаясат негіздері	Заманауи геосаяси үдерістер	11.5.1.1 - қазіргі заманның геосаяси үдерістерін түсіндіру
		Қазақстанның геосаяси жағдайы	11.5.1.2 - Қазақстанның геосаяси жағдайына кешенді баға беру
		Қазақстанның геосаяси қауіпсіздігі	11.5.1.3 - Қазақстан Республикасының геосаяси қауіпсіздігіне әсер ететін факторларды анықтау
			11.5.1.4 - Қазақстанның геосаяси қауіпсіздігін күшейту жөнінде ұсыныстар әзірлеу
	Қазақстанның геосаяси интеграциясы	11.5.1.5 - Қазақстанның дүниежүзілік және аймақтық ұйымдармен байланыстарын күшейту жөнінде ұсыныстар әзірлеу	
1.1	Жалпы географиялық әдістер	Өзекті географиялық зерттеулер әдістері	11.1.1.2 - зерттеу тақырыбына сәйкес эксперттік бағалау әдістерін қолдану; 11.1.1.3 - зерттеу тақырыбына сәйкес модельдеу әдістерін қолдану; 11.1.1.4 - зерттеу тақырыбына сәйкес аудандастыру әдістерін қолдану
2.1	Картография	Заманауи картографиялық әдістер	11.2.1.1 - тақырыпқа сәйкес электронды картографиялық ресурстардың мүмкіндіктерін пайдалану (сандық карталарды оқу, олардың қолданысымен географиялық объектілер мен аумақтардың орналасуын, сандық және сапалық көрсеткіштерін анықтау, сипаттау және талдау)
2.2	Геоинформатика негіздері	Географиялық деректер базасы	11.2.2.2 - компьютерлік бағдарламаларды қолданумен тақырыпқа сәйкес географиялық деректер базасын құрастыру
		Географиялық деректерді визуализациялау	11.2.2.3 - компьютерлік бағдарламаларды қолданумен тақырыптық картасызбалар жасау
4-тоқсан			
6. Елтану			
6.1	Дүниежүзі аймақтары	Дүниежүзі аймақтар картасында Қазақстанның орны	11.6.1.1 - Қазақстан Республикасының физикалық-географиялық, тарихи-географиялық, саяси-географиялық және геосаяси аймақтарында орналасуын анықтау
			11.6.1.2 - ғаламдану жағдайында Қазақстанның географиялық аймақтар картасындағы орнының өзгеруін зерттеу арқылы болжау
6.2	Дүниежүзі елдері	Қазақстанның халықаралық салыстырулардағы орны	11.6.2.1 - жиынтық көрсеткіштер бойынша есептелінетін индекстер мен рейтингтердегі Қазақстан орнының динамикасын зерттеу (таңдау бойынша бір рейтингтің мысалында); 11.6.2.2 - Қазақстанның жиынтық көрсеткіштер бойынша есептелінетін рейтингтерде орналасқан орына әсер ететін географиялық, әлеуметтік, экономикалық және саяси факторларды анықтау (таңдау бойынша бір рейтингтің мысалында); 11.6.2.3 - көрсеткіштердің жиынтығы бойынша анықталған рейтингтер мен индекстерде есептердің қолданысымен Қазақстанның орнын жоғарлату жөнінде идеяларды ұсыну (таңдау бойынша бір рейтингтің мысалында)
		Қолданбалы елтану	11.6.2.4 - қолданбалы елтанушылық ақпараттың маңыздылығын, субъектілері мен тұтынушыларын анықтау; 11.6.2.5 - түрлі мақсатты аудиториялар үшін кешенді дүниежүзі елдерінің кешенді елтанушылық сипаттамаларды әзірлеу және шығармашылық түрде ұсыну (елдер мен ұсыну формасы – таңдау бойынша)
1.1	Жалпы	Өзекті	11.1.1.1 - зерттеу тақырыбына сәйкес географиялық сараптама әдістерін

географиялық әдістер	географиялық зерттеулер әдістері	қолдану; 11.1.1.2 - зерттеу тақырыбына сәйкес эксперттік бағалау әдістерін қолдану; 11.1.1.3 - зерттеу тақырыбына сәйкес модельдеу әдістерін қолдану; 11.1.1.4 - зерттеу тақырыбына сәйкес аудандастыру әдістерін қолдану
2.1 Картография	Заманауи картографиялық әдістер	11.2.1.1 - тақырыпқа сәйкес электронды картографиялық ресурстардың мүмкіндіктерін пайдалану (сандық карталарды оқу, олардың қолданысымен географиялық объектілер мен аумақтардың орналасуын, сандық және сапалық көрсеткіштерін анықтау, сипаттау және талдау)
2.2	Географиялық деректер базасы	11.2.2.2 - компьютерлік бағдарламаларды қолданумен тақырыпқа сәйкес географиялық деректер базасын құрастыру
Геоинформатика негіздері	Географиялық деректерді визуализациялау	11.2.2.3 - компьютерлік бағдарламаларды қолданумен тақырыптық картасызбалар жасау
7. Адамзаттың ғаламдық проблемалары		
7.1 Ғаламдық проблемаларды шешу	Ғаламдық проблемаларды шешу жолдары	11.7.1.1 - ғаламдық проблемаларды шешу жөнінде әлемдік тәжірибені зерттеу; 11.7.1.2 - Қазақстанның аумағында көрініс тапқан ғаламдық проблемаларды анықтау; 11.7.1.3 - ғаламдық, оның ішінде Қазақстан аумағында байқалатын проблемалардың алдын алу немесе шешу жөнінде өзіндік жобасын ұсыну
1.1 Жалпы географиялық әдістер	Өзекті географиялық зерттеулер әдістері	11.1.1.1 - зерттеу тақырыбына сәйкес географиялық сараптама әдістерін қолдану; 11.1.1.2 - зерттеу тақырыбына сәйкес эксперттік бағалау әдістерін қолдану; 11.1.1.3 - зерттеу тақырыбына сәйкес модельдеу әдістерін қолдану; 11.1.1.4 - зерттеу тақырыбына сәйкес аудандастыру әдістерін қолдану
2.1 Картография	Заманауи картографиялық әдістер	11.2.1.1 - тақырыпқа сәйкес электронды картографиялық ресурстардың мүмкіндіктерін пайдалану (сандық карталарды оқу, олардың қолданысымен географиялық объектілер мен аумақтардың орналасуын, сандық және сапалық көрсеткіштерін анықтау, сипаттау және талдау)
2.2	Географиялық деректер базасы	11.2.2.2 - компьютерлік бағдарламаларды қолданумен тақырыпқа сәйкес географиялық деректер базасын құрастыру
Геоинформатика негіздері	Географиялық деректерді визуализациялау	11.2.2.3 - компьютерлік бағдарламаларды қолданумен тақырыптық картасызбалар жасау

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2017 жылғы 27 шілдедегі
№ 352 бұйрығына 201-қосымша

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 419-қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің 10-11-сыныптарға арналған "Қазақстан тарихы" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (жаратылыстану-математикалық бағыт, қоғамдық-гуманитарлық бағыт)

Ескерту. Үлгілік оқу бағдарламасы жаңа редакцияда – ҚР Білім және ғылым министрінің 07.03.2019 № 105 (10-сынып оқушылары үшін 01.09.2019, 11-сынып оқушылары үшін 01.09.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Оқу бағдарламасы "Білім берудің барлық деңгейінің мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттарын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы № 604 бұйрығымен бекітілген Жалпы орта білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес әзірленген (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 17669 болып тіркелген).

2. Отандық тарихты зерделеу өткен тарихи оқиғаларды түсіну және оларды талдау негізінде қазіргі замандағы орнын анықтау, азаматтық ұстанымын қалыптастыру және оқиғалар мен құбылыстарға жеке көзқарасын білдіре отырып, олардың маңызы мен мәнін түсінуді қамтамасыз ететін жеке тұлғаның тарихи санасын қалыптастыруға бағытталған.

3. Оқу пәнінің мазмұны білім алушыларға әртүрлі тарихи кезеңдердегі Қазақстанның әлемдік тарихи процестегі орны мен ролін анықтай отырып, этникалық, саяси, әлеуметтік-экономикалық және мәдени даму жолдарының негізгі ерекшеліктерін түсінуге мүмкіндік береді.

4. Оқу пәнінің мақсаты – отандық тарихтың негізгі оқиғалары мен процестерін оқыту негізінде тарихи санаға, азаматтылық пен отансүйгіштік қасиеттерге ие, тарихи білім мен дағдыларды оқу және қоғамдық іс-әрекеттерде тиімді және шығармашылықпен қолдана алатын тұлға қалыптастыру.

5. Оқу пәнінің міндеттері:

1) Қазақстан аумағындағы қоғамның әртүрлі тарихи кезеңдеріндегі этникалық, әлеуметтік, экономикалық, саяси және мәдени дамуының негізгі мәселелері туралы білім қалыптастыру;

2) тарихи қалыптасқан мәдени, ұлттық дәстүр, әлеуметтік және адамгершілік нормаларды білімалушылардың түсінуі негізінде оларда азаматтылық пен қазақстандық бірегейлікті, дүниетанымдық ұстанымдарды тәрбиелеу;

3) әлемдік тарихи процестегі Қазақстанның орны мен ролі туралы жалпы тұтас түсінік қалыптастыру;

4) тарихи оқиғалар, құбылыстарды тарихи заңдылықтарды ескере отырып зерттеу, оқиғалар мен тұлғаларға қатысты пікірлер мен берілген бағаларды салыстыру және сыни тұрғыдан талдау дағдыларын дамыту, өткен кезеңмен қазіргі уақытқа қатысты пікірталастық мәселелерге өзіндік көзқарасты қалыптастыру;

5) өлке тарихын зерделеу, өлкетанулық жұмыстарды жүргізу дағдыларын дамыту;

6) әртүрлі тарихи деректермен жұмыс істеу, тарихи ақпаратты іздеу және жүйелеу дағдыларын дамыту;

7) әртүрлі деректерді қолдана отырып, жобалық, зерттеу әрекетін және тарихи реконструкция дағдыларын дамыту;

8) қазіргі кездегі саяси, әлеуметтік-экономикалық және мәдени процестерді түсіну үшін тарихи білімдерін қолдана білу дағдыларын қалыптастыру;

9) коммуникативтік дағдыларды қалыптастыру, оның ішінде, өз ойын ауызша және жазбаша түрде анық білдіру, командада жұмыс істей алу, түрлі деректерден алынған ақпараттарды қолдану.

2-тарау. "Қазақстан тарихы" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

6. "Қазақстан тарихы" оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің жоғары шекті көлемі:

1) 10-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағатты;

2) 11-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағатты құрайды.

Оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі "Қазақстан Республикасындағы бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспарларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2012 жылғы 8 қарашадағы № 500 бұйрығымен бекітілген үлгілік оқу жоспарына тәуелді (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 8170 тіркелген).

7. "Қазақстан тарихы" оқу пәнінен білім мазмұны бөлімдер арқылы қамтылған. Аталған бөлімдер сыныптар бойынша оқыту мақсаттарын қамтитын бөлімшелерден тұрады.

8. Оқу пәнінің білім мазмұны төрт бөлімді қамтиды:

10-сыныпта:

1) өркениет: даму ерекшеліктері;

2) этникалық және әлеуметтік процестер;

3) мемлекет, соғыс және революциялар тарихынан;

4) мәдениеттің дамуы.

11-сыныпта:

1) өркениет: даму ерекшеліктері;

2) саяси-құқықтық процестер;

3) қоғамдық-саяси ойдың дамуы;

4) білім мен ғылымның дамуы.

9. "Өркениет: даму ерекшеліктері" бөлімі 10-сыныпта келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) Орталық Азия өркениеттері: саналуандылығы және мәдени ортақтығы;
- 2) Ұлы дала өркениеті;
- 3) Орталық Азия және әлемдік өркениет.

10. "Этникалық және әлеуметтік процестер" бөлімі 10-сыныпта келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) қазақ халқының шығу тегінің бастауы;
- 2) дәстүрлі қазақ қоғамы: этникалық құрылымы және әлеуметтік ұйымдасуы.

11. "Мемлекет, соғыс және революциялар тарихынан" бөлімі 10-сыныпта келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) Қазақстан аумағындағы ерте мемлекеттер;
- 2) Ұлы даланың көшпенді империялары;
- 3) қазақ хандығы - Орталық Азиядағы алғашқы ұлттық мемлекет;
- 4) тәуелсіздікке жол және ұлттық мемлекеттілікті жаңғырту.

12. "Мәдениеттің дамуы" бөлімі 10-сыныпта келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) қазақ халқының дәстүрлі мәдениеті - дала өркениетінің мұрасы;
- 2) кеңестік кезеңдегі Қазақстан мәдениеті;
- 3) ұлттық жаңғыру кезеңіндегі мәдениет.

13. "Өркениет: даму ерекшеліктері" бөлімі 11-сыныпта келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) қазақтардың тіршілікті қамтамасыз етудің дәстүрлі жүйесі;
- 2) дала мен қала: өзара қарым-қатынас және өзара әсері;
- 3) Қазақстанның қазіргі замандағы әлеуметтік- экономикалық дамуы.

14. "Саяси-құқықтық процестер" бөлімі 11-сыныпта келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) Қазақстанда полиэтникалық қоғамның қалыптасу тарихы;
- 2) Қазақстан Республикасының этносаралық қатынастар саласындағы саясаты.

15. "Қоғамдық-саяси ойдың дамуы" бөлімі 11-сыныпта келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) Қазақстандағы қоғамдық-саяси ойдың эволюциясы;
- 2) "Алаш" – қоғамдық ой және ұлттық идея;
- 3) "Мәңгілік Ел" ұлттық идеясы – ХХІ ғасырдағы Қазақстан қоғамын біріктіруші негізі.

16. "Білім мен ғылымның дамуы" бөлімі 11-сыныпта келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) ортағасырлық Қазақстанның ғылыми мұрасы;
- 2) ХVІІІ-ХХ ғасырлардағы Қазақстандағы білім мен ғылымның дамуы;

3) қазіргі кезеңдегі Қазақстандық білім және ғылым жүйесі.

17. Оқыту мақсаттары әр бөлімше ішінде мұғалім мен білім алушыға болашақ қадамдары жөнінде өзара ой бөлісуге, оларды жоспарлау мен бағалауға мүмкіндік беретін бірізділік пен сабақтастықты көрсетеді.

18. Оқу бағдарламасы базалық тарихи ойлау дағдыларын: тарихи деректердің интерпретациясы, уақыт пен кеңістікте бағдарлану, тарихи талдау және түсіндіруді қалыптастыруға бағытталған.

19. "Қазақстан тарихы" пәні бойынша тарихи ойлау дағдыларын қалыптастыру және оқыту мақсаттарын тиімді жүзеге асыру төмендегі тарихи концептілерге (түсініктерге) негізделеді:

- 1) өзгеріс пен сабақтастық;
- 2) себеп пен салдар;
- 3) дәлел;
- 4) ұқсастық пен айырмашылық;
- 5) маңыздылық;
- 6) интерпретация.

20. Тарихи концептілер негізінде оқытудың күтілетін нәтижелері:

1) "Өзгеріс пен сабақтастық" бойынша білім алушылар: сабақтастық пен өзгеріске қатысты тарихи мысалдарды уақыт пен кеңістікте талдайды және бағалайды; сабақтастық пен өзгеріске қатысты тарихи мысалдарды ұзақ уақыт бойы ауқымды тарихи процестер мен тақырыптарға дейін біріктіреді; тарихи оқиғалар мен процестердің белгілі бір уақыт межесінде жүйеленуі мен ұйымдасуының негізін (критерийлер) түсіндіреді;

2) "Себеп және салдар" бойынша білім алушылар: бір немесе бірнеше себептердің және/немесе ықпалдардың өзара әрекеттесуін талдайды және бағалайды; ұқсастықтарды, себеп-салдарды, өзара байланысты көрсете отырып тарихи себептілікті түсінеді; тарихи құбылыс, оқиға немесе процесті басқа ұқсас тарихи құбылыстармен уақыт пен кеңістікте байланыстырудың әдістерін түсіндіреді және бағалайды;

3) "Дәлел" бойынша білім алушылар: қарастырылып отырған дәлелге қатысты: аудитория, мақсаттар, көзқарастар, формат, аргумент, шектеулер және контекст сынды тарихи айғақтардың ерекшеліктерін талдайды, тарихи айғақтарды талдау және бағалау негізінде дәйекті қорытынды жасайды, өткен заман туралы объективті түсінік қалыптастыру мақсатында түпнұсқалық және қосалқы деректерден әртүрлі, қарама-қайшы айғақтарды талдайды;

4) "Ұқсастық пен айырмашылық" бойынша білім алушылар: белгілі бір жерде, белгіленген бір уақыт кезеңінде және/немесе әртүрлі қоғамдарда, немесе бір қоғамның ішіндегі өзара байланысқан тарихи оқиғаларды салыстырады;

5) "Маңыздылық" бойынша білім алушылар: қоғамның дамуы үшін тарихи оқиғаның, құбылыстың, процестің маңыздылығын анықтайды;

6) "Интерпретация" бойынша білім алушылар: белгілі бір тарихи оқиғаға, құбылысқа, процеске қатысты әртүрлі көзқарастарды түсіндіреді және бағалайды.

21. 10-сыныпқа арналған "Қазақстан тарихы" пәнінің базалық білім мазмұны келесі тараулардан тұрады:

1) өркениет: даму ерекшеліктері. Орталық Азия өркениеттері: саналуандылығы және мәдени ортақтығы. "Орталық Азия" ұғымының тарихи және географиялық аспектілері. Орталық Азияның дәстүрлі өркениеттерін зерттеу тарихы. Орталық Азия өркениеттері пайда болуының факторлары. Орталық Азия өркениеттерінің ежелгі ошақтарының ерекшеліктері. Ұлы Дала өркениеті. "Ұлы Дала" ұғымының тарихи-географиялық сипаттамасы. Ұлы дала өркениетінің қайнар көзі және қалыптасуының ерекшеліктері (энеолит, қола дәуірі). Қазақстан аумағындағы ежелгі археологиялық мәдениеттердің ерекшеліктері. Ерте көшпенділер дәуіріндегі Ұлы Дала өркениеті. Ұлы Дала ежелгі мәдениеттерінің сабақтастығы және өзара байланысы. Ерте көшпенділер өркениетінің әлемдік тарихи процестер барысына әсері. Орталық Азия және әлемдік өркениет. Орталық Азия халықтарының әлемдік материалдық мәдениеттің дамуына қосқан үлесі. Орталық Азия халықтарының әлемдік рухани мәдениеттің дамуына қосқан үлесі. Зерттеу жұмысы: Әлемдік өркениет тарихындағы Ұлы Дала;

2) этникалық және әлеуметтік процестер. Қазақ халқының шығу тегі. "Антропогенез", "этногенез", "этнос" ұғымдары. Қазақстан аумағындағы этногенез және этникалық процестер. Қазақ этносының қалыптасуы – көп ғасырларлық этникалық процестердің нәтижесі. Мәдени-генетикалық код - ұлттың негізі. Дәстүрлі қазақ қоғамы: этникалық құрылымы және әлеуметтік ұйымдасуы. Қазақтарда ру-тайпалық құрылым қалыптасуының тарихи шарттары. Қазақтардың ру-тайпалық құрылымының эволюциясы. Туыстық принциптердің және рулық құрылымның функционалдық маңызы. "Ауызша тарихнама", "шежіре", "ру", "тайпа", "ата-жұрт", "атамекен", "ел" ұғымы. Қазақтардың ру-тайпалық ұйымдасуының біріктіруші рөлі. Дәстүрлі қазақ қоғамының әлеуметтік жіктелуі. "Ақсүйек", "қарасүйек", "хан", "сұлтан", "би", "батыр" ұғымдары. Дәстүрлі қазақ қоғамындағы әлеуметтік институттардың

қызметі. Зерттеу жұмысы: Дәстүрлі қазақ қоғамының этноәлеуметтік ұйымдасуы;

3) мемлекет, соғыс және революциялар тарихынан. Қазақстан аумағындағы ерте мемлекеттер. Қазақстан аумағындағы ерте мемлекеттердің саяси ұйымдасуы. "Мемлекет", "билік", "саяси ұйым" ұғымдары. Ұлы Дала көшпенділерінің империялары. Түркі империясы - көшпенділер мемлекеттілігінің классикалық үлгісі. Ұлы Түрік қағанатының қалыптасуы мен дамуы. Түркі империясының мұрагерлері. Мемлекеттік құрылым түрлерінің сабақтастығы. Ерте және дамыған орта ғасырлардағы түркі мемлекеттерінің геосаяси белсенділігі. Түркі әлемінің қалыптасуы мен дамуындағы түркі империясының рөлі. Шыңғысхан империясы және оның мұрагерлері. Шыңғысханның әлем тарихындағы рөлі. Қазақстан аумағында ұлыс жүйесінің дамуы. XIII-XV ғасырлардағы мемлекеттердің геосаяси белсенділігі және олардың Еуразиядағы тарихи процестердің барысына әсер етуі. Қазақ хандығы – Орталық Азиядағы алғашқы ұлттық мемлекет. Ақ Орда мен Қазақ хандығының тарихи сабақтастығы. Қазақ хандығының құрылуы – Қазақстан аумағындағы тарихи процестердің заңды нәтижесі. Қазақ хандарының Қазақ мемлекетінің қалыптасуы мен нығаюындағы рөлі. Қазақ хандығының саяси институттары. Мемлекеттік құрылым түрлерінің сабақтастығы. Бабаларымыздың ұлан-ғайыр аумақты қорғап сақтаудағы рөлі. Тәуелсіздікке жол және ұлттық мемлекеттіліктің қайта жаңғыртылуы. Қазақстанның мемлекеттік егемендігінен айрылуы. Қазақ халқының мемлекеттік егемендікті қалпына келтіру үшін жүргізген ұлт-азаттық күресі. Түркістан (Қоқан) және Алаш автономиясы түрінде мемлекеттік егемендіктің қалпына келтірілуі. Қазақ мемлекеттілігінің кеңестік түрі. "Автономдық кеңес республикасы", "Кеңес одағы республикасы", "унитарлы мемлекет" ұғымдары. Кеңестік кезеңдегі Қазақстанның қоғамдық-саяси дамуының жетістіктері мен қайшылықтары. Ұлттық мемлекеттіліктің жаңғыртылуы. Ұлттық мемлекеттіліктің жаңғыртылуындағы Тұңғыш Президент Н.Ә. Назарбаевтың рөлі. Қазақстанның мемлекеттік тәуелсіздігінің қалпына келтірілуі – тарихи процестердің заңды нәтижесі. Қазақстан Республикасының мемлекеттік стратегиялары мен бағдарламалары; Зерттеу жұмысы: Қазақ мемлекеттілігінің эволюциясы;

4) мәдениеттің дамуы. Қазақ халқының дәстүрлі мәдениеті – дала өркениетінің мұрасы. Қазақ халқының материалдық мәдениеті және қолданбалы қолөнері. "Мәдениет", "дала өркениеті", "материалдық мәдениет", "рухани мәдениет", "қолданбалы өнер", "мәдени мұра" ұғымдары. Қазақстандағы тарихи-этнографиялық процестердің эволюциясы және сабақтастығы. Қазақтардың

дәстүрлі дүниетанымы. "Әдет-ғұрып" "рәсім", "салт-дәстүр", "діл (менталитет)" ұғымдары. Қазақ халқының рухани-адамгершілік құндылықтары: әдет-ғұрыптар мен салт-дәстүрлер. Туған жерге, оның мәдениеті мен салт-дәстүріне құрмет көрсету- шынайы патриотизмнің көрінісі. Дала өркениеті тарихымен мәдениетінің ескерткіштері. Тарихи және мәдени ескерткіштердің классификациясы. Қазақстанның рухани құндылықтары – ұлттық бірегейліктің негізі. Қазақ халқының әдеби және музыкалық мұрасы: бастауы, дәстүрі, қазіргі уақыттағы дамуы. Кеңестік кезеңдегі Қазақстанның мәдениеті. Кеңестік кезеңдегі мәдениет саласындағы жетістіктер мен қайшылықтар. Жаңа бағыттар мен жанрлар. Ұлттық жаңғыру кезеңіндегі мәдениет. Қазақстандық мәдениеттің дамуы. Жаңа бағыттар мен жанрлар. Халықаралық мәдени кеңістікке кірігу процесі. Зерттеу жұмысы: Мәдениет және дәстүр – ұлттың генетикалық коды.

22. 11-сыныпқа арналған "Қазақстан тарихы" пәнінің базалық білім мазмұны келесі тараулардан тұрады:

1) өркениет: даму ерекшеліктері. Қазақтардың тіршілігін қамтамасыз етудің дәстүрлі жүйесі. Қазақстан аумағындағы көшпелі мал шаруашылығы және егіншілік. Қазақстан халқының тіршілікті қамтамасыз ету жүйесінің қалыптасуына және дамуына табиғи-географиялық факторлардың әсері. "Тіршілікті қамтамасыз ету жүйесі", "қоныстану жүйесі", "экожүйе" ұғымдары. Дәстүрлі шаруашылық қызмет түрлерінің классификациясы. Қазақ халқының тіршілікті қамтамасыз етудің дәстүрлі жүйесіндегі кәсіптері мен қолөнері. Қазақтардың қолөнері мен кәсіптерінің этнографиялық зерттелуі. Дала мен қала: өзара қарым-қатынас және өзара әсері. Ұлы Жібек жолының Қазақстан аумағындағы бағыттары мен жолдары. Қазақстан аумағында қалалардың пайда болуы мен дамуындағы Ұлы Жібек жолының рөлі. Отырықшы және көшпенді халықтардың экономикалық және мәдени өзара қарым-қатынасы және өзара әсері. Қазақстанның қазіргі замандағы әлеуметтік-экономикалық дамуы. "Экономикалық жүйе", "дәстүрлі (аграрлы) экономика", "жоспарлы (социалистік) экономика" ұғымдары. XX ғасырда Қазақстанның әлеуметтік-экономикалық даму бағыттарын анықтаған факторлар. Қазақстан Республикасы экономикасының даму кезеңдері. Қазақстан Республикасының әлеуметтік-экономикалық даму болашағы. Зерттеу жұмысы: Өртүрлі тарихи кезеңдердегі Қазақстанның экономикалық даму ерекшеліктері;

2) саяси-құқықтық процестер. Қазақстанда полиэтникалық қоғамның қалыптасу тарихы. "Аграрлық саясат", "көші-қон саясаты", "моноэтностық құрам" ұғымдары. Қазақстан аумағындағы халықтың этникалық құрамының өзгеру кезеңдері. Кеңестік кезеңде Қазақстандағы полиэтникалық қоғамның

қалыптасуы. "Депортация", "арнайы қоныс аударылғандар", "полиэтникалық қоғам", "ұлттық саясат", "интернационализм" ұғымдары. Кеңестік кезеңдегі Қазақстан этностарының өзара мәдени әсерлері. Қазақстан Республикасының этносаралық қатынастар саласындағы саясаты."Көші-қон", "эмиграция", "иммиграция", "репатриант", "диаспора", "ирридента" ұғымдары. Қазақстан Республикасының көші-қон саясатының негізгі бағыттары мен басымдықтары. Ұлтаралық және конфессияаралық келісімнің қазақстандық моделі. Қазақстанның саяси-әлеуметтік және мәдени өміріндегі Қазақстан халқы Ассамблеясының рөлі. Зерттеу жұмысы: Қазақстан этностары: тарихы мен тағдыры;

3) қоғамдық-саяси ойдың дамуы. Қазақстандағы әлеуметтік-саяси ойдың эволюциясы.Ежелгі және ортағасырлық Қазақстанда қоғамдық-саяси ойдың дамуы. Қазақ хандығы дәуіріндегі қоғамдық-саяси ойдың дамуы. "Зар заман" ағымы өкілдерінің идеологиялық құндылықтары. ХІХ ғасырдағы қазақ ағартушыларының қоғамдық-саяси көзқарастары. "Алаш" – қоғамдық ой және ұлттық идея."Алаш" ұлттық идеясының тұжырымдамалық негіздері. Қазақ мемлекеттілігінің даму жолдары туралы ұлттық зиялылардың қоғамдық-саяси көзқарастары ("Алаш" қозғалысы және қазақ революционер-демократтарының саяси көзқарастары). "Мәңгілік Ел" жалпыұлттық идеясы – ХХІ ғасырдағы Қазақстан қоғамын біріктіруші негіз."Мәңгілік Ел" жалпыұлттық идеясының тарихи негізі. Қазақстан қоғамының жалпыұлттық құндылықтары. "Мәңгілік Ел" идеясының біріктіруші құндылықтарының маңыздылығы. Мемлекеттің идеология саласындағы саясаты("Мәңгілік Ел" – патриоттық актісі" және "Қазақстандық бірегейлікті және бірлікті нығайту және дамыту тұжырымдамасы"). Зерттеу жұмысы: Қоғамдық-саяси ойдың біріктіруші рөлі;

4) білім мен ғылымның дамуы. Ортағасырлық Қазақстанның ғылыми мұрасы.Ортағасырлық Қазақстандағы ғылымның дамуы. Ортағасырлық Қазақстанның көрнекті ғалымдары мен ойшылдары. ХVІІІ-ХХ ғасырлардағы Қазақстандағы білім мен ғылымның дамуы. ХVІІІ-ХХ ғасырдың басындағы Қазақстандағы зерттеулер. Зерттеушілердің Қазақстандағы ғылымды дамытуға қосқан үлесі. ХІХ ғасырда Қазақстанда оқу орындарының пайда болуы мен дамуы. ХІХ ғасырда -ХХ ғасырдың басында Қазақстанда өмір сүрген білім беру мекемелерінің ерекшеліктері. Кеңестік білім беру жүйесінің жетістіктері мен қайшылықтары. Сауатсыздықты жою. Мектептік, кәсіби және жоғары білім беру. Кеңестік білім беру жүйесінің реформалары. Қазақстан ғылымын дамытудағы Қазақ КСР Ғылым академиясының рөлі. Қазақстанның көрнекті ғалымдары. Кеңестік саяси жүйе жағдайында Қазақстан ғылымы дамуының

қиындықтары және қарама-қайшылықтары. Қазіргі кезеңдегі Қазақстандағы білім және ғылым жүйесі. Тәуелсіздік жылдарындағы Қазақстан Республикасының білім және ғылым жүйесінің дамуы: жетістіктері, проблемалары және болашағы. Қазақстан Республикасы білім беру жүйесінің жаңғыртылуы. Қазақстанның әлемдік білім және ғылым кеңістігіне кірігуі. Қазақстан Республикасының білім және ғылым саласындағы стратегиялары мен бағдарламалары. Қазақстан Республикасының "Болашақ" халықаралық білім беру бағдарламасы. Қазақстан Республикасының инновациялық ғылыми және білім беру ұйымдары. Зерттеу жұмысы: Білім мен ғылымға үлес қосқан менің өлкемнің тұлғалары.

3-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

23. Бағдарламада оқыту мақсаттары кодтық белгімен берілген. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сан бөлім мен бөлімше ретін, төртінші сан оқыту мақсатының реттік санын көрсетеді. Мысалы, 10.2.1.2 кодында "10" – сынып, "2.1." – бөлім мен бөлімше, "2" – оқыту мақсатының реттік саны.

1- бөлім:

10-сынып Өркениет: даму ерекшеліктері	11-сынып Өркениет: даму ерекшеліктері
Білім алушылар:	
10.1.1.1 "Орталық Азия" түсінігін аймақтың тарихи және географиялық ерекшеліктерін сипаттау үшін пайдалану	11.1.1.1 Қазақстан халқының тіршілікті қамтамасыз ету жүйесінің қалыптасуына және дамуына табиғи-географиялық факторлардың әсерін зерттеу
10.1.1.2 әлемдік өркениеттегі Орталық Азияның рөлі туралы ғалымдардың пікірін зерттеу	11.1.1.2 көшпелі мал шаруашылығы мен егіншіліктің ерекшеліктерін "тіршілікті қамтамасыз ету жүйесі", "қоныстану жүйесі", "экожүйе" ұғымдарын пайдалана отырып анықтау
10.1.1.3 Орталық Азия өркениеттерінің ежелгі ошақтарының ерекшеліктерін сипаттау	11.1.1.3 картаны пайдаланып дәстүрлі шаруашылық қызмет түрлерін классификациялау
10.1.2.1 картаны пайдаланып "Ұлы Дала" тарихи-географиялық аймағын анықтау	11.1.1.4 этнографиялық материалдар негізінде қазақтарда қолөнер мен кәсіптердің дамуын сипаттау
10.1.2.2 тарихи дерек көздерді талдау негізінде "Ұлы Дала" ұғымының мәнін түсіндіру	11.1.2.1 картаны пайдаланып, Ұлы Жібек жолының Қазақстан аумағындағы бағыттары мен жолдарын зерттеу
10.1.2.3 Ұлы дала өркениетінің пайда болуы мен қалыптасу ерекшеліктерін түсіндіру	11.1.2.2 Қазақстан аумағында қалалардың пайда болуы мен дамуындағы Ұлы Жібек жолының рөліне талдау жасау
10.1.2.4 Қазақстан аумағындағы ежелгі археологиялық мәдениеттердің ерекшеліктерін сипаттау	11.1.2.3 сауда-экономикалық қарым-қатынастар жүйесіндегі көшпелі және отырықшы халықтың өзара қарым-қатынасын сипаттау
10.1.2.5 Ұлы Дала ежелгі мәдениеттерінің сабақтастығын және өзара байланысын талдау	11.1.2.4 дереккөздер негізінде көшпелі және отырықшы халықтың мәдени өзара әсерін анықтау
10.1.2.6 "Өркениет" ұғымын айқындау	11.1.3.1 Қазақстанның экономикалық даму ерекшеліктерін талдау

критерийлерін пайдалана отырып, Ұлы Дала көшпелі өркениетінің ерекшеліктерін сипаттау	үшін "экономикалық жүйе", "дәстүрлі (аграрлы) экономика", "жоспарлы (социалистік) экономика" ұғымдарын пайдалану
10.1.2.7 әртүрлі көзқарастарды талдау арқылы ерте көшпенділер өркениетінің әлемдік тарихи процестер барысына әсерін бағалау	11.1.3.2 XX ғасырда Қазақстанның әлеуметтік-экономикалық даму бағыттарын анықтаған факторларды талдау
10.1.3.1 Орталық Азия халықтарының материалдық мәдениет жетістіктерін талдау арқылы адамзаттың дамуына қосқан үлесін қорытындылау	11.1.3.3 Қазақстан Республикасы экономикасының даму кезеңдерін талдау, олардың ерекшеліктерін анықтау
10.1.3.2 Орталық Азия халықтарының рухани мәдениеті мен ғылым саласындағы жетістіктерін талдау арқылы адамзаттың дамуына қосқан үлесін қорытындылау	11.1.4.4 мемлекеттік стратегиялар мен бағдарламалардың мазмұнын зерттеу және Қазақстан Республикасы әлеуметтік-экономикалық даму болашағын болжау

2-бөлім:

10- Этникалық және әлеуметтік процестер	сынып	11- Саяси-құқықтық процестер	сынып
Білім алушылар:			
10.2.1.1 Қазақстандағы этникалық процестерді түсіндіру үшін "антропогенез", "этногенез", "этнос" ұғымдарын пайдалану		11.2.1.1 Қазақстанның этникалық құрамының өзгеру үрдісін түсіндіру үшін "аграрлық саясат", "көші-қон саясаты", "моноэтностық құрам" ұғымдарын пайдалану	
10.2.1.2 этникалық процестердің сабақтастығын анықтай отырып, Қазақстан аумағында этногенездің кезеңдерін айқындау		11.2.1.2 Қазақстан аумағындағы халықтың этникалық құрамының өзгеру кезеңдерін зерттеу	
10.2.2.1 қазақтардың этникалық құрылымын сипаттау үшін "ру", "тайпа", "жүз", "ата-жұрт", "ата-мекен" ұғымдарын пайдалану		11.2.1.3 Қазақстанның этникалық құрамының өзгеру үрдісін түсіндіру үшін "депортация", "арнайы қонысаударылғандар", "полиэтникалық қоғам", "ұлттық саясат", "интернационализм" ұғымдарын пайдалану	
10.2.2.2 тарихи кезеңдерді талдау негізінде қазақтардың ру-тайпалық ұйымдасу түрінің қалыптасу алғышарттарын талдау		11.2.1.4 Кеңестік кезеңде Қазақстан этностарының өзара мәдени әсерлесу ерекшеліктерін түсіндіру	
10.2.2.3 қазақтардың ру-тайпалық құрылымының ерекшеліктерін ауызша тарихнама негізінде түсіндіру (шежіре, генеалогиялық аңыздар)		11.2.2.1 көші-қон саясатының ерекшеліктерін анықтау үшін "көші-қон", "эмиграция", "иммиграция", "репатриант", "диаспора", "иридента" ұғымдарын пайдалану	
10.2.2.4 қазақ көшпелі өркениетінің ерекшеліктерін ескере отырып, туыстық принциптердің және рулық құрылымның функционалдық маңызын түсіндіру		11.2.2.2 Қазақстандық заңнаманың және мемлекеттік бағдарламалардың негізінде көші-қон саясатының негізгі бағыттары мен басымдықтарын түсіндіру	
10.2.2.5 қазақтардың ру-тайпалық ұйымдасуының біріктіруші рөлін түсіндіру		11.2.2.3 мемлекеттік стратегияларды және бағдарламаларды зерттеу негізінде ұлтаралық және конфессияаралық келісімнің қазақстандық үлгісін бағалау	
10.2.2.6 қазақтардың әлеуметтік жіктелуіне тән ерекшеліктерді анықтау үшін "ақсүйек", "қарасүйек", "хан", "сұлтан", "би", "батыр" ұғымдарын пайдалану		11.2.2.4 Ұлттық бірлікті және қазақстандық бірегейлікті нығайтудағы Қазақстан халқы Ассамблеясының рөлін сипаттау	
10.2.2.7 дәстүрлі қазақ қоғамындағы әлеуметтік институттардың функционалдық рөлін түсіндіру			

10.2.2.8 туған жердің мәдениеті, салт дәстүрінің маңызына баға беруде "мәдени-генетикалық код" ұғымын қолдану	
---------------------------------------------------------------------------------------------------------------	--

3- бөлім:

10-сынып Мемлекет, соғыс және революциялар тарихынан:	11-сынып Қоғамдық саяси ойдың дамуы
Білім алушылар:	
10.3.1.1 Қазақстандағы ерте көшпенділердегі мемлекеттілік белгілерін анықтау үшін "мемлекет", "билік", "саяси ұйым" ұғымдарын пайдалану	11.3.1.1 ежелгі және ортағасырлық Қазақстанның тарихи тұлғаларының қоғамдық-саяси идеяларын анықтау
10.3.1.2 Қазақстанда мемлекеттіліктің қалыптасуының тарихи кезеңдерін түсіндіру	11.3.1.2 Қазақстандағы қоғамдық-саяси ойдың дамуына тарихи қайраткерлердің қосқан үлесін бағалау
10.3.1.3 Қазақстан территориясындағы ерте мемлекеттердің саяси құрылымының ерекшеліктерін сипаттау	11.3.1.3 қазақ хандығы дәуіріндегі тарихи тұлғалардың қоғамдық-саяси идеяларын анықтау
10.3.2.1 деректерді талдау негізінде түркі мемлекеттерінің дамуын зерттеу, мемлекет құрылысындағы сабақтастықты анықтау	11.3.1.4 қазақ ұлттық мемлекеттілігінің тарихи тағдыры туралы "Зар-заман" өкілдерінің идеяларын түсіндіру
10.3.2.2 ерте және дамыған ортағасырлардағы түркі мемлекеттерінің геосаяси белсенділігін сипаттау	11.3.1.5 XIX ғасырдағы қазақ ағартушыларының қоғамдық-саяси қызметін талдау
10.3.2.3 түркі әлемінің қалыптасуы мен дамуындағы Түркі империясының рөлін бағалау	11.3.2.1 "Алаш" ұлттық идеясының тарихи негіздерін анықтау
10.3.2.4 мемлекет құрылысындағы сабақтастықты анықтай отырып, Қазақстан аумағындағы ұлыс жүйесінің дамуын зерттеу	11.3.2.2 қазақ мемлекеттілігінің даму жолдары туралы ұлттық зиялылардың қоғамдық-саяси көзқарастарын салыстыру
10.3.2.5 XIII -XV ғасырлардағы мемлекеттердің геосаяси белсенділігін сипаттау арқылы, олардың Еуразиядағы тарихи процестердің барысына әсер ету дәрежесін анықтау	11.3.3.1 "Мәңгілік Ел" жалпыұлттық идеясының тарихи негіздерін анықтау
10.3.3.1 Ақ Орда және Қазақ хандығының тарихи сабақтастығын анықтау	11.3.3.3 "Мәңгілік Ел" – патриоттық актісін" және "Қазақстандық бірегейлікті және бірлікті нығайту және дамыту тұжырымдамасын" зерттеу негізінде мемлекеттің идеология саласындағы саясатын түсіндіру
10.3.3.2 Қазақ хандығының құрылуын Қазақстан аумағындағы тарихи процестердің заңды нәтижесі ретінде тұжырымдау	
10.3.3.3 мемлекет құрылысындағы сабақтастықты анықтай отырып, Қазақ хандығының саяси институттарының ерекшеліктерін зерттеу	
10.3.4.1 Қазақстанның мемлекеттік егемендігінен айрылуының себеп-салдарын анықтау	
10.3.4.2 қазақ халқының мемлекеттік егемендікті қалпына келтіру үшін жүргізген күресін зерттеу	
10.3.4.3 Түркістан (Қоқан) және Алаш автономиясы түрінде мемлекеттік егемендікті қалпына келтіру тарихын зерттеу	

10.3.4.4 Қазақ мемлекеттілігінің кеңестік түрін түсіндіру үшін "автономдық кеңес республикасы", "кеңес одағы республикасы", "унитарлы мемлекет" ұғымдарын пайдалану	
10.3.4.5 Кеңестік кезеңдегі Қазақстанның қоғамдық-саяси дамуының жетістіктері мен қайшылықтарын талдау	
10.3.4.6 Ұлттық мемлекеттіліктің жаңғыртылуындағы Тұңғыш Президент Н.Ә. Назарбаевтың рөлін анықтау	
10.3.4.7 мемлекеттік стратегиялар мен бағдарламалардың мазмұнын зерттей отырып, Қазақстан Республикасының даму бағдарларын болжау	

4- бөлім:

10	-	сынып	11-	сынып
Мәдениеттің дамуы			Білім мен ғылымның дамуы	
Білім алушылар:				
10.4.1.1 қазақ халқының мәдени жетістіктерін сипаттау үшін "мәдениет", "дала өркениеті", "материалдық мәдениет", "рухани мәдениет", "қолданбалы өнер", "мәдени мұра" ұғымдарын пайдалану			11.4.1.1 әртүрлі тарихи кезеңдердегі ғылымның жетістіктерін анықтау	
10.4.1.2 қазақ халқының материалдық мәдениетінің маңызды жетістіктерін анықтау; - Қазақстандағы тарихи-этнографиялық процестердің сабақтастығын талдау			11.4.1.2 ғылымның дамуына Қазақстан ортағасырлық ғалымдардың қосқан үлесін зерттеу	
10.4.1.3 қазақ халқының дәстүрлі дүниетанымын анықтау үшін "әдет-ғұрып" "рәсім", "салт-дәстүр", "діл (менталитет)" ұғымдарын пайдалану			11.4.2.1 XVIII ғасырдағы -XX ғасырдың басындағы Қазақстандағы ғылыми зерттеулердің негізгі бағыттарын түсіндіру	
10.4.1.4 қазақ халқының рухани-адамгершілік құндылықтарын салт-дәстүрлерді зерттеу негізінде түсіндіру			11.4.2.2 XVIII ғасырдағы-XX ғасырдың басындағы зерттеушілердің еңбектерін зерделеу негізінде Қазақстандағы ғылымды дамытуға қосқан үлесін бағалау	
10.4.1.5 дала өркениетінің белгілі тарихи және мәдени ескерткіштерін зерттеу			11.4.2.3 XIX-XX ғасырдың басында Қазақстан аумағында оқу орындарының дамуындағы өзгерістер мен сабақтастықты анықтау	
10.4.1.6 типологиялық ерекшеліктерін ескере отырып, тарихи және мәдени ескерткіштерді классификациялау			11.4.2.4 XIX-XX ғасырдың басындағы Қазақстандағы білім беру мекемелерін қызметтік ерекшеліктеріне сәйкес жіктеу	
10.4.1.7 қазақ халқының мәдени мұрасындағы ауыз әдебиетінің маңызын анықтау			11.4.2.5 Кеңестік білім беру жүйесінің даму ерекшеліктерін анықтау үшін "сауатсыздықты жою", "қызыл отау", "мұғалімдер институты", "мектептегі білім беру", "кәсіби білім беру", "жоғары оқу орындары" ұғымдарын пайдалану	
10.4.1.8 халықтың рухани -адамгершілік құндылықтарын сипаттайтын қазақ әдебиетінің маңызды жетістіктерін анықтау			11.4.2.6 Қазақстандағы кеңестік білім беру жүйесін реформалауды талдау, жетістіктері мен қайшылықтарын анықтау	
10.4.1.9 фольклор және зерттеушілер еңбектерінің негізінде дәстүрлі музыкалық мәдениеттің бастаулары мен ерекшеліктерін анықтау			11.4.2.7 Қазақстан ғылымын дамытудағы Қазақ КСР Ғылым академиясының рөлін анықтау	

10.4.2.1 Кеңестік дәуірдегі Қазақстанның мәдениет саласындағы жаңа бағыттарын және жанрларды анықтау	11.4.2.8 Кеңестік кезеңде ғылымның дамуына Қазақстанның көрнекті ғалымдарының қосқан үлесін бағалау
10.4.2.2 кеңестік дәуірдегі мәдениеттің даму ерекшеліктерін қорытындылай келе, жетістіктер мен қайшылықтарды талдау	11.4.2.9 Кеңестік саяси жүйе жағдайында Қазақстан ғылымы дамуының қиындықтарын және қарама-қайшылықтарын талдау
10.4.3.1 Қазақстан Республикасының мәдениет саласындағы жаңа бағыттарын және жанрларды сипаттау	11.4.3.1 Қазақстан Республикасының стратегиялары мен бағдарламаларын зерттеу негізінде білім және ғылым жүйесін жаңартудың алғышарттары мен маңызын талдау
10.4.3.2 халықаралық мәдени кеңістікке кірігу процесін түсіндіру	11.4.3.2 әлемдік білім мен ғылым кеңістігіне ену үшін инновациялық ғылыми және білім беру ұйымдарын құру маңыздылығын бағалау
10.4.3.3 ұлттық мәдениет туралы білімді қорытындылау	11.4.3.3 Қазақстан Республикасының "Болашақ" халықаралық білім беру бағдарламасының елді жаңғыртудағы маңыздылығын талдау
10.4.3.4 халықтың тарихи мәдени мұрасының маңызын зерттеуде "Туған жер" ұғымын қолдану	

24. Осы оқу бағдарламасы осы бұйрыққа қосымшаға сәйкес жалпы орта білім беру деңгейінің 10-11-сыныптарына арналған "Қазақстан тарихы" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының Ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес жүзеге асырылады.

25. Тұлғаның танымдық белсенділігін, шығармашылық, жобалық-зерттеушілік қабілеттерін дамыту үшін әр тақырыптық бөлім білім алушылардың зерттеу жұмысымен аяқталады. Ұзақ мерзімді жоспарда зерттеу тақырыптары жалпылама берілген. Білім алушылар осы белгіленген тақырып шеңберінде түрлі мәселелерді қарастыра алады.

26. Тоқсандағы бөлімдер және бөлімдер ішіндегі тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Жалпы орта білім беру деңгейінің 10-11-сыныптарына арналған "Қазақстан тарихы" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасына қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің 10-11-сыныптарына арналған "Қазақстан тарихы" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 10-сынып:

Бөлім	Тарау	Тақырыптар	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан			
Өркениет: даму ерекшеліктері	Орталық Азия өркениеттері: саналуандылығы және мәдени	Орталық Азия: ұғымының тарихи және географиялық аспектілері	10.1.1.1 "Орталық Азия" түсінігін аймақтың тарихи және географиялық ерекшеліктерін сипаттау үшін пайдалану

ортақтығы	Орталық Азияның дәстүрлі өркениеттерін зерттеу тарихы	10.1.1.2 әлемдік өркениеттегі Орталық Азияның рөлі туралы ғалымдардың пікірін зерттеу	
	Орталық Азия өркениеттерінің ежелгі ошақтары	10.1.1.3 Орталық Азия өркениеттерінің ежелгі ошақтарының ерекшеліктерін сипаттау	
"Ұлы өркениеті	"Ұлы Дала": тарихи-географиялық сипаттамасы	10.1.2.1 картаны пайдаланып "Ұлы Дала" тарихи-географиялық аймағын анықтау; 10.1.2.2 тарихи дерек көздерді талдау негізінде "Ұлы Дала" ұғымының мәнін түсіндіру	
	Ұлы дала өркениетінің қайнар көзі және қалыптасуының ерекшеліктері (энеолит, қола дәуірі)	10.1.2.3 Ұлы дала өркениетінің пайда болуы мен қалыптасу ерекшеліктерін түсіндіру; 10.1.2.4 Қазақстан аумағындағы ежелгі археологиялық мәдениеттердің ерекшеліктерін сипаттау; 10.1.2.5 Ұлы Дала ежелгі мәдениеттерінің сабақтастығын және өзара байланысын талдау	
	Ерте көшпенділер дәуіріндегі Ұлы Дала өркениеті	10.1.2.6 "Өркениет" ұғымын айқындау критерийлерін пайдалана отырып, Ұлы Дала көшпелі өркениетінің ерекшеліктерін сипаттау; 10.1.2.7 әртүрлі көзқарастарды талдау арқылы ерте көшпенділер өркениетінің әлемдік тарихи процестер барысына әсерін бағалау	
	Орталық Азия және әлемдік өркениет	10.1.3.1 Орталық Азия халықтарының материалдық мәдениет жетістіктерін талдау арқылы адамзаттың дамуына қосқан үлесін қорытындылау; 10.1.3.2 Орталық Азия халықтарының рухани мәдениеті мен ғылым саласындағы жетістіктерін талдау арқылы адамзаттың дамуына қосқан үлесін қорытындылау	
Зерттеу жұмысы	Әлемдік өркениет тарихындағы Ұлы Дала		
2-тоқсан			
Этникалық және әлеуметтік процестер	Қазақ халқының шығу тегі	Қазақстандағы этногенез және этникалық процестер	10.2.1.1 Қазақстандағы этникалық процестерді түсіндіру үшін "антропогенез", "этногенез", "этнос" ұғымдарын пайдалану; 10.2.1.2 этникалық процестердің сабақтастығын анықтай отырып, Қазақстан аумағындағы этногенездің кезеңдерін айқындау
	Дәстүрлі қазақ қоғамы: этникалық құрылымы және әлеуметтік ұйымдасуы	Қазақтардың ру-тайпалық құрылымы қалыптасуының тарихи шарттары	10.2.2.1 қазақтардың этникалық құрылымын сипаттау үшін "ру", "тайпа", "жүз", "ата-жұрт", "ата-мекен" ұғымдарын пайдалану; 10.2.2.2 тарихи кезеңдерді талдау негізінде қазақтардың ру-тайпалық ұйымдасу түрінің қалыптасу алғышарттарын талдау; 10.2.2.8 туған жердің мәдениеті, салт дәстүрінің маңызына баға беруде "мәдени-генетикалық код" ұғымын қолдану
		Қазақтардың ру-тайпалық	10.2.2.3 қазақтардың ру-тайпалық құрылымының ерекшеліктерін ауызша тарихнама негізінде түсіндіру

		құрылымының ерекшеліктері	(шежіре, генеалогиялық аңыздар); 10.2.2.4 қазақ көшпелі өркениетінің ерекшеліктерін ескере отырып, туыстық принциптердің және рулық құрылымның функционалдық маңызын түсіндіру; 10.2.2.5 қазақтардың ру-тайпалық ұйымдасуының біріктіруші рөлін түсіндіру
		Дәстүрлі қазақ қоғамының әлеуметтік жіктелуінің ерекшеліктері	10.2.2.6 қазақтардың әлеуметтік жіктелуіне тән ерекшеліктерді анықтау үшін "ақсүйек", "қарасүйек", "хан", "сұлтан", "би", "батыр" ұғымдарын пайдалану; 10.2.2.7 дәстүрлі қазақ қоғамындағы әлеуметтік институттардың функционалдық рөлін түсіндіру
	Зерттеу жұмысы	Дәстүрлі қазақ қоғамының этноәлеуметтік ұйымдасуы	
3-тоқсан			
Мемлекет, соғыс және революциялар тарихынан	Қазақстан территориясындағы ерте мемлекеттер	Қазақстан аумағындағы ерте мемлекеттердің саяси ұйымдасуы	10.3.1.1 Қазақстандағы ерте көшпенділердегі мемлекеттік белгілерін анықтау үшін "мемлекет", "билік", "саяси ұйым" ұғымдарын пайдалану; 10.3.1.2 Қазақстанда мемлекеттіліктің қалыптасуының тарихи кезеңдерін түсіндіру; 10.3.1.3 Қазақстан территориясындағы ерте мемлекеттердің саяси құрылымының ерекшеліктерін сипаттау
	Ұлы Дала көшпенділерінің империялары	Түркі империясы - көшпенділер мемлекеттілігінің классикалық үлгісі. Түркі империясының мұрагерлері	10.3.1.2 Қазақстанда мемлекеттіліктің қалыптасуының тарихи кезеңдерін түсіндіру; 10.3.2.1 деректерді талдау негізінде түркі мемлекеттерінің дамуын зерттеу, мемлекет құрылысындағы сабақтастықты анықтау; 10.3.2.2 ерте және дамыған орта ғасырлардағы түркі мемлекеттерінің геосаяси белсенділігін сипаттау; 10.3.2.3 Түркі әлемінің қалыптасуы мен дамуындағы Түркі империясының рөлін бағалау
		Шыңғысхан империясы және оның мұрагерлері	10.3.1.2 Қазақстанда мемлекеттіліктің қалыптасуының тарихи кезеңдерін түсіндіру; 10.3.2.4 мемлекет құрылысындағы сабақтастықты анықтай отырып, Қазақстан аумағында ұлыс жүйесінің дамуын зерттеу; 10.3.2.5 XIII -XV ғасырлардағы мемлекеттердің геосаяси белсенділігін сипаттау арқылы, олардың Еуразиядағы тарихи процестердің барысына әсер ету дәрежесін анықтау
	Қазақ хандығы - Орталық Азиядағы алғашқы ұлттық мемлекет	Ақ Орда - Қазақ хандығының негізі	10.3.1.2 Қазақстанда мемлекеттіліктің қалыптасуының тарихи кезеңдерін түсіндіру; 10.3.3.1 Ақ Орда және Қазақ хандығының тарихи сабақтастығын анықтау
		Қазақ хандығы: мемлекеттің саяси институттары	10.3.1.2 Қазақстанда мемлекеттіліктің қалыптасуының тарихи кезеңдерін түсіндіру; 10.3.3.2 Қазақ хандығының құрылуын Қазақстан аумағындағы тарихи процестердің заңды нәтижесі ретінде тұжырымдау; 10.3.3.3 мемлекет құрылысындағы сабақтастықты анықтай отырып, Қазақ хандығының саяси

			институттарының ерекшеліктерін зерттеу
	Тәуелсіздікке жол және ұлттық мемлекеттіліктің қайта жаңғыртылуы	Мемлекеттік егемендікті қалпына келтіру жолындағы қазақ халқының күресі	10.3.4.1 Қазақстанның мемлекеттік егемендігінен айрылуының себеп-салдарын анықтау; 10.3.4.2 қазақ халқының мемлекеттік егемендікті қалпына келтіру үшін жүргізген күресін зерттеу; 10.3.4.3 Түркістан (Қоқан) және Алаш автономиясы түрінде мемлекеттік егемендікті қалпына келтіру тарихын зерттеу
		Қазақ мемлекеттілігінің кеңестік түрі	10.3.1.2 Қазақстанда мемлекеттіліктің қалыптасуының тарихи кезеңдерін түсіндіру; 10.3.4.4 Қазақ мемлекеттілігінің кеңестік түрін түсіндіру үшін "автономдық кеңес республикасы", "кеңес одағы республикасы", "унитарлы мемлекет" ұғымдарын пайдалану; 10.3.4.5 Кеңестік кезеңдегі Қазақстанның қоғамдық-саяси дамуының жетістіктері мен қайшылықтарын талдау
		Ұлттық мемлекеттіліктің жаңғыртылуы	10.3.1.2 Қазақстанда мемлекеттіліктің қалыптасуының тарихи кезеңдерін түсіндіру; 10.3.4.6 Ұлттық мемлекеттіліктің жаңғыртылуындағы Тұңғыш Президент Н.Ә. Назарбаевтың рөлін анықтау; 10.3.4.7 мемлекеттік стратегиялар мен бағдарламалардың мазмұнын зерттей отырып Қазақстан Республикасының даму бағдарларын болжау
	Зерттеу жұмысы	Қазақ мемлекеттілігінің эволюциясы	
4-тоқсан			
Мәдениеттің дамуы	Қазақ халқының дәстүрлі мәдениеті - дала өркениетінің мұрасы	Қазақ халқының материалдық мәдениеті және қолданбалы қолөнері	10.4.1.1 Қазақ халқының мәдени жетістіктерін сипаттау үшін "мәдениет", "дала өркениеті", "материалдық мәдениет", "рухани мәдениет", "қолданбалы өнер", "мәдени мұра" ұғымдарын пайдалану; 10.4.1.2 қазақ халқының материалдық мәдениетінің маңызды жетістіктерін анықтау; - Қазақстандағы тарихи-этнографиялық процестердің сабақтастығын талдау
		Қазақтардың дәстүрлі дүниетанымы	10.4.1.3 қазақ халқының дәстүрлі дүниетанымын анықтау үшін "әдет-ғұрып" "рәсім", "салт-дәстүр", "діл (менталитет)" ұғымдарын пайдалану; 10.4.1.4 қазақ халқының рухани-адамгершілік құндылықтарын салт-дәстүрлерді зерттеу негізінде түсіндіру
		Тарихи және мәдени ескерткіштер	10.4.1.5 дала өркениетінің белгілі тарихи және мәдени ескерткіштерін зерттеу; 10.4.1.6 типологиялық ерекшеліктерін ескере отырып, тарихи және мәдени ескерткіштерді классификациялау
		Қазақ халқының әдеби және музыкалық мұрасы	10.4.1.7 Қазақ халқының мәдени мұрасындағы ауыз әдебиетінің маңызын анықтау; 10.4.1.8 халықтың рухани -адамгершілік құндылықтарын сипаттайтын қазақ әдебиетінің

		маңызды жетістіктерін анықтау; 10.4.1.9 фольклор және зерттеушілер еңбектерінің негізінде дәстүрлі музыкалық мәдениеттің бастаулары мен ерекшеліктерін анықтау
Кеңестік кезеңдегі Қазақстан мәдениеті	Кеңестік кезеңдегі мәдениет саласындағы жетістіктер мен қайшылықтар	10.4.2.1 Кеңестік дәуірдегі Қазақстан мәдениеті саласындағы жаңа бағыттарды және жанрларды анықтау; 10.4.2.2 кеңестік дәуірдегі мәдениеттің даму ерекшеліктерін қорытындылай отырып, жетістіктер мен қайшылықтарды талдау
Ұлттық жаңғыру кезеңіндегі мәдениет	Мәдениеттің қазіргі кезеңдегі дамуы	10.4.3.1 Қазақстан Республикасының мәдениет саласындағы жаңа бағыттарын және жанрларды сипаттау; 10.4.3.2 халықаралық мәдени кеңістікке кірігу процесін түсіндіру; 10.4.3.3 ұлттық мәдениет туралы білімді қорытындылау; 10.4.3.4 халықтың тарихи мәдени мұрасының маңызын зерттеуде "Туған жер" ұғымын қолдану
Зерттеу жұмысы	Мәдениет және дәстүр – ұлттың генетикалық коды	

2) 11-сынып:

Бөлім	Тарау	Тақырып	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан			
Өркениет: даму ерекшеліктері	Қазақтардың тіршілікті қамтамасыз етудің дәстүрлі жүйесі	Қазақстанда көшпелі мал шаруашылығы және егіншіліктің дамуы	11.1.1.1 Қазақстан халқының тіршілікті қамтамасыз ету жүйесінің қалыптасуына және дамуына табиғи-географиялық факторлардың әсерін зерттеу; 11.1.1.2 көшпелі мал шаруашылығы және егіншіліктің ерекшеліктерін "тіршілікті қамтамасыз ету жүйесі", "қоныстану жүйесі", "экожүйе" ұғымдарын пайдалана отырып анықтау; 11.1.1.3 картаны пайдаланып дәстүрлі шаруашылық қызмет түрлерін жіктеу
		Қолөнер мен кәсіптер	11.1.3.4 этнографиялық материалдардың қазақтарда қолөнер мен кәсіптердің дамуын сипаттау
	Дала мен қала: өзара қарым-қатынас және өзара әсері	Қазақстан қала мәдениетінің дамуындағы Ұлы Жібек жолының рөлі	11.1.2.1 картаны пайдаланып, Ұлы Жібек жолының Қазақстан аумағындағы бағыттары мен жолдарын зерттеу; 11.1.2.2 Қазақстан аумағында қалалардың пайда болуы мен дамуындағы Ұлы Жібек жолының рөлін талдау
		Экономикалық және мәдени өзара қарым-қатынас және өзара әсері	11.1.2.3 сауда-экономикалық қарым-қатынастар жүйесінде көшпелі және отырықшы халықтың өзара қарым-қатынасын сипаттау; 11.1.2.4 дереккөздер негізінде көшпелі және

			отырықшы халықтың мәдени өзара әсерін анықтау
Қазақстанның қазіргі замандағы әлеуметтік-экономикалық дамуы	XX ғасырдағы Қазақстан экономикасының дамуы		11.1.3.1 Қазақстанның экономикалық даму ерекшеліктерін талдау үшін "экономикалық жүйе", "дәстүрлі (аграрлы) экономика", "жоспарлы (социалистік) экономика" ұғымдарын пайдалану; 11.1.3.2 XX ғасырда Қазақстанның әлеуметтік-экономикалық даму бағыттарын анықтаған факторларды талдау
		Қазақстан Республикасының экономикасының дамуы	11.1.3.3 Қазақстан Республикасы экономикасының даму кезеңдерін талдау, олардың ерекшеліктерін анықтау; 11.1.4.4 мемлекеттік стратегиялар мен бағдарламалардың мазмұнын зерттеу және Қазақстан Республикасы әлеуметтік-экономикалық даму болашағын болжау
	Зерттеу жұмысы	Әртүрлі тарихи кезеңдердегі Қазақстанның экономикалық даму ерекшеліктері	
2-тоқсан			
Саяси-құқықтық процестер	Қазақстанда полиэтникалық қоғамның қалыптасу тарихы	Қазақстан халқының моноэтникалық құрамының өзгеруі (XVIII ғасыр - XX ғасырдың басы)	11.2.1.1 Қазақстанның этникалық құрамының өзгеру үрдісін түсіндіру үшін "аграрлық саясат", "көші-қон саясаты", "моноэтностық құрам" ұғымдарын пайдалану; 11.2.1.2 Қазақстан аумағындағы халықтың этникалық құрамының өзгеру кезеңдерін зерттеу
		Кеңестік кезеңде Қазақстанда полиэтникалық қоғамның қалыптасуы	11.2.1.3 Қазақстанның этникалық құрамының өзгеру үрдісін түсіндіру үшін "депортация", "арнайы қонысаударылған дар", "полиэтникалық қоғам", "ұлттық саясат", "интернационализм" ұғымдарын пайдалану; 11.2.1.2 Қазақстанда халықтың этникалық құрамының өзгеру кезеңдерін зерттеу; 11.2.1.4 Кеңестік кезеңде Қазақстан этностарының өзара мәдени әсерлесу ерекшеліктерін түсіндіру;
	Қазақстан Республикасының этносаралық қатынастар саласындағы саясаты	Қазақстан Республикасының көші-қон саясаты	11.2.2.1 көші-қон саясатының ерекшеліктерін анықтау үшін "көші-қон", "эмиграция", "иммиграция", "репатриант", "диаспора", "ирридента" ұғымдарын пайдалану; 11.2.2.2 Қазақстандық заңнаманың және мемлекеттік бағдарламалардың негізінде көші-қон саясатының негізгі бағыттары мен басымдықтарын түсіндіру
		Ұлтаралық және конфессияаралық келісімнің қазақстандық моделі	11.2.2.3 мемлекеттік стратегияларды және бағдарламаларды зерттеу негізінде ұлтаралық және конфессияаралық келісімнің қазақстандық үлгісін бағалау
		Қазақстанның саяси-	11.2.2.4 Ұлттық бірлікті және қазақстандық

		әлеуметтік және мәдени өміріндегі Қазақстан халқы Ассамблеясының рөлі	бірегейлікті нығайтудағы Қазақстан халқы Ассамблеясының рөлін сипаттау
	Зерттеу жұмысы	Қазақстан этностары: тарихы мен тағдыры	
3-тоқсан			
Қоғамдық-саяси ойдың дамуы	Қазақстандағы әлеуметтік-саяси ойдың эволюциясы	Қоғамдық-саяси ойдың бастауы және дамуы	11.3.1.1 Ежелгі және ортағасырлық Қазақстанның тарихи тұлғаларының қоғамдық-саяси идеяларын анықтау; 11.3.1.2 Қазақстандағы қоғамдық-саяси ойдың дамуына тарихи қайраткерлердің қосқан үлесін бағалау
		Қазақ хандығы дәуіріндегі қоғамдық-саяси ойдың дамуы	11.3.1.3 Қазақ хандығы дәуіріндегі тарихи тұлғалардың қоғамдық-саяси идеяларын анықтау; 11.3.1.2 Қазақстандағы қоғамдық-саяси ойдың дамуына тарихи қайраткерлердің қосқан үлесін бағалау
		"Зарзаман" ағымы өкілдерінің идеологиялық құндылықтары	11.3.1.4 Қазақ ұлттық мемлекеттілігінің тарихи тағдыры туралы "Зар-заман" өкілдерінің идеяларын түсіндіру; 11.3.1.2 Қазақстандағы қоғамдық-саяси ойдың дамуына тарихи қайраткерлердің қосқан үлесін бағалау
		XIX ғасырдағы қазақ ағартушыларының қоғамдық-саяси көзқарастары	11.3.1.5 XIX ғасырдағы қазақ ағартушыларының қоғамдық-саяси қызметін талдау; 11.3.1.2 Қазақстандағы қоғамдық-саяси ойдың дамуына тарихи қайраткерлердің қосқан үлесін бағалау
	"Алаш" –қоғамдық ой және ұлттық идея	"Алаш" ұлттық идеясының тұжырымдамалық негіздері	11.3.2.1 "Алаш" ұлттық идеясының тарихи негіздерін анықтау
		"Алаш" қозғалысы және қазақ революционер-демократтарының саяси көзқарастары	11.3.2.2 Қазақ мемлекеттілігінің даму жолдары туралы ұлттық зиялылардың қоғамдық-саяси көзқарастарын салыстыру; 11.3.1.2 Қазақстандағы қоғамдық-саяси ойдың дамуына тарихи қайраткерлердің қосқан үлесін бағалау
	"Мәңгілік Ел" жалпыұлттық идеясы - XXI ғасырдағы Қазақстан қоғамын біріктіруші негіз	"Мәңгілік Ел" жалпыұлттық идеясының тарихи негізі	11.3.3.1 "Мәңгілік Ел" жалпыұлттық идеясының тарихи негіздерін анықтау
Қазақстан қоғамының жалпыұлттық құндылықтары		11.3.3.2 "Мәңгілік Ел" идеясының біріктіруші құндылықтарының маңыздылығын анықтау; 11.3.3.3 "Мәңгілік Ел – патриоттық актісін" және "Қазақстандық бірегейлікті және бірлікті нығайту және дамыту тұжырымдамасын" зерттеу негізінде мемлекеттің идеология саласындағы саясатын түсіндіру	

	Зерттеу жұмысы	Қоғамдық-саяси ойдың біріктіруші рөлі	
4-тоқсан			
Білім мен ғылымның дамуы	Ортағасырлық Қазақстанның ғылыми мұрасы	Ортағасырлық Қазақстандағы ғылымның дамуы	11.4.1.1 әртүрлі тарихи кезеңдердегі ғылымның жетістіктерін анықтау; 11.4.1.2 ғылымның дамуына Қазақстан ортағасырлық ғалымдардың қосқан үлесін зерттеу
	XVIII-XX ғасырлардағы Қазақстандағы білім мен ғылымның дамуы	XVIII-XX ғасырдың басында Қазақстандағы зерттеулер	11.4.2.1 XVIII-XX ғасырдың басында Қазақстандағы ғылыми зерттеулердің негізгі бағыттарын түсіндіру; 11.4.2.2 XVIII-XX ғасырдың басында зерттеушілердің еңбектерін зерделеу негізінде Қазақстандағы ғылымды дамытуға қосқан үлесін бағалау
		XIX - XX ғасырдың басында Қазақстандағы оқу орындарының қызметі	11.4.2.3 XIX-XX ғасырдың басындағы Қазақстан аумағында оқу орындардың дамуындағы өзгерістер мен сабақтастықты анықтау; 11.4.2.4 XIX-XX ғасырдың басындағы Қазақстанда өмір сүрген білім беру мекемелерін қызметтік ерекшеліктеріне сәйкес жіктеу
		Кеңестік білім беру жүйесінің жетістіктері мен қайшылықтары	11.4.2.5 Кеңестік білім беру жүйесінің даму ерекшеліктерін анықтау үшін "сауатсыздықты жою", "қызыл отау", "мұғалімдер институты", "мектептегі білім беру", "кәсіби білім беру", "жоғары оқу орындары" ұғымдарын пайдалану; 11.4.2.6 Қазақстандағы кеңестік білім беру жүйесін реформалауды талдау, жетістіктері мен қайшылықтарын анықтау
	Қазақ КСР Ғылым академиясы – КСРО-ның ірі ғылыми орталығы	11.4.2.7 Қазақстан ғылымын дамытудағы Қазақ КСР Ғылым академиясының рөлін анықтау; 11.4.2.8 Кеңестік кезеңдегі ғылымның дамуына Қазақстанның көрнекті ғалымдарының қосқан үлесін бағалау; 11.4.2.9 Кеңестік саяси жүйе жағдайында Қазақстан ғылымы дамуының қиындықтарын және қарама-қайшылықтарын талдау	
Бүгінгі таңдағы Қазақстандағы білім және ғылым жүйесі	Қазақстан Республикасы білімімен ғылымы дамуының мәселелері мен болашағы	11.4.3.1 Қазақстан Республикасының стратегиялары мен бағдарламаларын зерттеу негізінде білім және ғылым жүйесін жаңартудың алғышарттары мен маңызын талдау; 11.4.3.2 әлемдік білім және ғылым кеңістігіне ену үшін инновациялық ғылыми және білім беру ұйымдарын құрудың маңыздылығын бағалау; 11.4.3.3 Қазақстан Республикасы "Болашақ"	

		халықаралық білім беру бағдарламасының елді жаңғыртудағы маңыздылығын талдау
Зерттеу жұмысы	Білім мен ғылымға үлес қосқан менің өлкемнің тұлғалары.	

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2017 жылғы 27 шілдедегі
№ 352 бұйрығына 202-қосымша

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 420-қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математикалық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "Дүниежүзі тарихы" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы

Ескерту. Үлгілік оқу бағдарламасы жаңа редакцияда – ҚР Білім және ғылым министрінің 07.03.2019 № 105 (10-сынып оқушылары үшін 01.09.2019, 11-сынып оқушылары үшін 01.09.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Оқу бағдарламасы "Білім берудің барлық деңгейінің мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттарын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы № 604 бұйрығымен бекітілген Жалпы орта білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес әзірленген (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 17669 болып тіркелген).

2. "Дүниежүзі тарихы" пәнін оқыту өткен тарихты ұғыну және қазіргі әлемде өз орнын, азаматтық ұстанымын және оқиғалар мен құбылыстарға деген қарым-қатынасын анықтап, олардың мәні мен бағытын түсіну арқылы тұлғаның тарихи санасын қалыптастыруға бағытталған. Тарихты зерделеу патриотизмге тәрбиелеу, білім алушылардың бойында азаматтық-құқықтық сананың қалыптасуына, жалпы мәдениеттік даму, ұлттық және жалпыадамзаттық құндылықтар арқылы әлеуметтенуге септігін тигізеді.

3. Дүниежүзі тарихы пәнін оқу оқушылардың әр түрлі тарихи кезеңдегі әлем тарихының этникалық, саяси, әлеуметтік-экономикалық және мәдени дамуының негізгі сұрақтары бойынша түсінік қалыптастыруды көздейді.

4. Оқу пәнінің мақсаты - дүниежүзі тарихының негізгі оқиғалары мен процестерін оқу негізінде тарихи санасы қалыптасқан, азаматтық-патриоттық қасиеттерге ие, ұлттық және жалпыадамзаттық құндылықтарды құрметтейтін, тарихи білім мен дағдыларын оқу процесінде және әлеуметтік жағдайда белсенді әрі шығармашылықпен қолдана алатын тұлға қалыптастыру.

5. Оқу пәнінің міндеттері:

1) тарихи кезеңдегі қоғамдағы негізгі этникалық, әлеуметтік, экономикалық, саяси, мәдени мәселелер туралы білімдерді қалыптастыру;

2) тарихи кезеңдер бойы адамзат қалыптастырған патриотизмді, толеранттылықты, гуманистік ғұрыптар мен демократиялық құндылықтарды құрметтеуге тәрбиелеу;

3) әлемдік-тарихи процесс туралы толық біртұтас білім қалыптастыру;

4) оқиғалар мен құбылыстарды тарихи себептілігі, салыстырмалылығы мен көзқарастар, тарихи оқиғалар және тұлғаларға баға беруде сыни тұрғыдан зерттеу барысында, өткен және қазіргі таңдағы пікірталастық мәселелерге білім алушы тарапынан өзіндік көзқарас білдіруді дамыту;

5) тарихи деректердің типтерімен жұмыс жасау, іздеу және тарихи материалды жіктеу дағдыларын дамыту;

6) деректерді қолдана отырып жобалық, зерттеу әрекетін және тарихи реконструкция дағдыларын дамыту;

7) қазіргі кездегі саяси, әлеуметтік-экономикалық және мәдени мәселелерді ұғыну үшін тарихи білімдері мен дағдыларын қолдана білу қабілетін дамыту;

-8) коммуникативтік дағдыларды дамыту: өз ойын ауызша және жазбаша түрде анық жеткізе білу, топта жұмыс жасау, деректерден алынған ақпараттарды пайдалану.

2-тарау. "Дүниежүзі тарихы" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

6. "Дүниежүзі тарихы" оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің жоғары шекті көлемі:

1) 10-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағатты;

2) 11-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағатты құрайды.

Оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі "Қазақстан Республикасындағы бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспарларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2012 жылғы 8 қарашадағы № 500 бұйрығымен бекітілген үлгілік оқу жоспарына тәуелді (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 8170 тіркелген).

7. "Дүниежүзі тарихы" оқу пәнінен білім мазмұны бөлімдер арқылы қамтылған. Аталған бөлімдер сыныптар бойынша оқыту мақсаттарын қамтитын бөлімшелерден тұрады.

8. Оқу пәнінің білім мазмұны төрт бөлімді қамтиды:

10-сынып:

1) өркениет: даму ерекшеліктері;

2) этникалық және әлеуметтік процестер;

3) мемлекет, соғыс және революциялар тарихынан;

4) мәдениеттің дамуы.

11-сынып:

1) өркениет: даму ерекшеліктері;

2) саяси-құқықтық процестер;

3) қоғамдық-саяси ойдың дамуы;

4) білім мен ғылымның дамуы.

9. "Өркениет: даму ерекшеліктері" бөлімі 10-сыныпта келесі бөлімшелерден тұрады:

1) өркениет: зерттеудің теориялары мен әдістері;

2) өркениеттердің жіктелуі;

3) әлем өркениеттерінің тарихы;

4) өркениеттердің өзара әрекеттесуі.

10. "Этникалық және әлеуметтік процестер" бөлімі 10-сыныпта келесі бөлімшелерден тұрады:

1) антропогенез және этногенез;

2) әлем тарихындағы этносаралық қатынастар;

3) қоғамның әлеуметтік ұйымдасуының тарихи формалары.

11. "Мемлекет, соғыс және революциялар тарихынан" бөлімі

10-сыныпта келесі бөлімшелерден тұрады:

1) мемлекеттің тарихи типтері, формалары және саяси режимдер;

2) әлем тарихының барысына әсер еткен әскери-саяси оқиғалар;

3) революциялар қоғам өзгеруінің бір факторы ретінде.

12. "Мәдениеттің дамуы." бөлімі 10-сыныпта келесі бөлімшелерден тұрады:

1) адамзаттың мәдени мұрасын сақтап қалу жолдары;

2) өнер – қоғам дамуының бейнесі;

3) қазіргі қоғамның рухани-адамгершілік құндылықтары.

13. "Өркениет: даму ерекшеліктері" бөлімі 11-сыныпта келесі бөлімшелерден тұрады:

1) экономикалық жүйелердің тарихи типтері: өзгеріс пен сабақтастық;

2) мемлекеттердің экономикалық дамуына табиғи-географиялық фактордың әсері;

3) қазіргі кезеңде әлем елдерінің экономикалық даму деңгейі бойынша жіктелуі.

14. "Саяси-құқықтық процестер" бөлімі 11-сыныпта келесі бөлімшелерден тұрады:

1) құқықтық мемлекет және азаматтық қоғам;

2) әлемнің қазіргі саяси жүйесі;

3) қазіргі кездегі бейбітшілік пен қауіпсіздікті сақтау мәселесі.

15. "Қоғамдық-саяси ойдың дамуы" бөлімі 11-сыныпта келесі бөлімшелерден тұрады:

1) жаңа заман және қазіргі кездегі қоғамдық ойдың эволюциясы;

2) XX ғасырдағы бостандық пен әділеттілік үшін күресушілер;

3) XX ғасырдағы- XXI ғасырдың басындағы көрнекті саясаткер-реформаторлар.

16. "Білім мен ғылымның дамуы" бөлімі 11-сыныпта келесі бөлімшелерден тұрады:

1) білім алу бүкіл адамзаттық құндылық ретінде;

2) ғылыми-техникалық прогресс;

3) қазіргі заманғы ғылыми технологиялар.

17. Оқыту мақсаттары әр тарау ішінде мұғалім мен білім алушыға болашақ қадамдары жөнінде өзара ой бөлісуге, оларды жоспарлау мен бағалауға мүмкіндік беретін бірізділік пен сабақтастықты көрсетеді.

18. "Дүниежүзі тарихы" пәні бойынша оқыту мақсаттары мен тәсілдерін тиімді жүзеге асыру төмендегі тарихи концептілерге (түсініктерге) негізделеді:

1) дәлел;

2) өзгеріс пен сабақтастық;

3) себеп пен салдар;

4) ұқсастық пен айырмашылық;

5) маңыздылық;

6) интерпретация.

19. Тарихи концептілер негізінде оқытудың күтілетін нәтижелері:

1) "Дәлел" бойынша білім алушылар: қарастырылып отырған дәлелге қатысты: аудитория, мақсаттар, көзқарастар, формат, аргумент, шектеулер және контекст сынды тарихи айғақтың ерекшеліктерін талдайды, тарихи айғақтарды талдау және бағалау негізінде дәйекті қорытынды жасайды, өткен заман туралы объективті түсінік қалыптастыру мақсатында түпнұсқалық және қосалқы деректерден, қарама-қайшы айғақтарды талдайды;

2) "Өзгеріс пен сабақтастық" бойынша білім алушылар: сабақтастық пен өзгеріске қатысты тарихи мысалдарды уақыт пен кеңістікте талдайды және бағалайды, сабақтастық пен өзгеріске қатысты тарихи мысалдарды ұзақ уақыт бойы ауқымды тарихи процестер мен тақырыптарға дейін біріктіреді, тарихи оқиғалар мен процестердің белгілі бір уақыт межесінде жүйеленуі мен ұйымдасуының негізін (критерийлер) түсіндіреді;

3) "Себеп және салдар" бойынша білім алушылар: бір немесе бірнеше себептердің және/немесе ықпалдардың өзара әрекеттесуін талдайды және бағалайды, ұқсастықтарды, себеп-салдарды, өзара байланысты көрсете отырып тарихи себептілікті түсінеді, тарихи құбылыс, оқиға немесе процесті басқа ұқсас тарихи құбылыстармен уақыт пен кеңістікте байланыстырудың әдістерін түсіндіреді және бағалайды;

4) "Ұқсастық пен айырмашылық" бойынша білім алушылар: белгілі бір жерде, белгіленген бір уақыт кезеңінде және/немесе қоғамдарда, немесе бір қоғамның ішіндегі өзара байланысқан тарихи оқиғаларды салыстырады;

5) "Маңыздылық" бойынша білім алушылар: қоғамның дамуы үшін тарихи оқиғаның, құбылыстың, процестің маңыздылығын анықтайды;

6) "Интерпретация" бойынша білім алушылар: белгілі бір тарихи оқиғаға, құбылысқа, процеске қатысты көзқарастарды түсіндіреді және бағалайды.

20. 10 - сыныпқа арналған "Дүниежүзі тарихы" пәнінің базалық білім мазмұны келесі тараулардан тұрады:

1) өркениет: даму ерекшеліктері. Өркениет: зерттеудің теориялары мен тәсілдері. "Өркениет" түсінігі. "Өркениет" түсінігін зерттеудегі негізгі тәсілдер. Өркениеттердің жіктелуі. Өркениеттің дәстүрлі (аграрлы) түрі: отырықшы-егіншілік, көшпелі. Өркениет дамуының индустриалдық және постиндустриалдық кезеңдері. Қазіргі заманғы өркениеттің дамуына ақпараттық технологиялардың ықпалы. Әлем өркениеттерінің тарихы. Ежелгі әлем өркениеттері (Ежелгі Египет, Ежелгі Месопотамия, Ежелгі Қытай, Ежелгі Үндістан, Ежелгі Греция, Ежелгі Рим). Ежелгі діни наным-сенімдер (синтоизм, индуизм, иудаизм, зороастризм, манихейлік, даосизм). Ежелгі философиялық ілімдер (Платон, Сократ, Аристотель, Конфуций, Лао Цзы). Африка (бушмендер, нубийлер, Гана, Мали, Сунгай), Америка (майя, инктер, ацтектер) және Австралия мен Океанияның (полинезиялық, Таити аралының тайпалары, гавайлықтар) дәстүрлі өркениеттері. Әлемдік діндер және өркениеттің дамуы (буддизм, христиандық, ислам). Қазіргі заманғы әлемдік діндердің даму тенденциялары. Қазіргі заманғы деструктивті діни ұйымдар мен ағымдар. Өркениеттердің өзара әрекеттесуі. Өркениеттердің сауда-экономика саласындағы өзара әрекеттесулері (Ұлы жібек жолы, халықаралық ұйымдар: Дүниежүзілік сауда ұйымы (ДСҰ), Халықаралық валюта қоры (ХВҚ), Мұнай экспорттаушы елдер ұйымы(МЭЕҰ), Шанхай Ынтымақтастық Ұйымы (ШЫҰ), Еуразиялық Экономикалық Одақ (ЕАЭО) және тағы басқалар. Өркениеттердің дипломатиялық саладағы өзара әрекеттесулері. Дипломатия өркениеттердің өзара жақындасу факторы ретінде. Өркениеттердің өзара әрекеттесуінің әскери-

саяси аспектісі (жаулаушылық соғыстар, отарлық экспансия, әскери-саяси одақтар, дүниежүзілік соғыстар, қырғи-қабақ соғыс, жергілікті қақтығыстар, этносаралық қақтығыстар). Мәдениеттер диалогі (мәдениеттердің өзара әрекеттесуі мен өзара ықпалдары);

2) этникалық және әлеуметтік процестер. Антропогенез және этногенез. Адамның пайда болуы туралы теориялар (діни, ғарыштық, эволюциялық). "Этнос", "этногенез", "ұлт" ұғымдары. Этностардың пайда болуына байланысты теориялар. Әлемнің этникалық картасы: өткен заман және қазіргі уақытта (ұлттық мемлекеттердің қалыптасуы мен ыдырауы, "ұлттық сана", этностардың ассимиляциясы, шағын этностардың проблемалары). Әлем тарихындағы этносаралық қатынастар. Ұлтаралық қатынастар: мәселелер және қарама-қайшылықтар. Ұлтаралық қақтығыстардың себептері мен салдарлары (ұлтшылдық, шовинизм, нәсілдік кемсітушілік, нацизм). Этностардың бейбіт өзара әрекеттесуінің тәсілдері (халықаралық интеграция, Біріккен Ұлттар Ұйымы (БҰҰ), Еуропа Одағы (ЕО), Түркі мәдениетін және өнерін дамыту халықаралық ұйымы (ТҮРКСОЙ), Еуразиялық Экономикалық Одақ (ЕАЭО), Ислам Ұнтымақтастық Ұйымы (ИЫҰ), Қазақстан халқы Ассамблеясы және тағы басқалар). Қоғамның әлеуметтік ұйымдасуының тарихи формалары. Социогенез туралы теориялардың әртүрлілігі (формациялық тәсіл, өркениеттік тәсіл және тағы басқалар). Қоғамның әлеуметтік ұйымдасуының тарихи формалары (қоғам ұйымдасуының қандық-туыстық, көршілік-аумақтық, макроэтникалық қағидалары). Қазіргі қоғамның әлеуметтік стратификациясы;

3) мемлекет, соғыс және революциялар тарихынан. Мемлекеттің тарихи типтері, формалары және саяси режимдер. "Мемлекет", "билік", "басқару институты" ұғымдары. Мемлекеттің пайда болу теориялары (Аристотель, Платон, Конфуций, Ф. Аквинский, Н. Макиавелли, Дж. Локк, Т. Гоббс, Т. Джефферсон, Ф. Энгельс және тағы басқалар). Мемлекет формаларының эволюциясы: ежелгі заманнан бүгінгі күнге дейін (монархия, республика, теократиялық мемлекеттер). Саяси режимдердің типтері (тоталитарлық, авторитарлық, демократиялық). Әлем тарихының барысына әсер еткен әскери - саяси оқиғалар. Антикалық дәуірдегі әлемдік империяларының қалыптасуы (Парсы империясы, Александр Македонский империясы, Рим империясы). Ғұндардың жаулап алушылық жорықтары Батыс Рим империясының ыдырауы мен антикалық кезеңінен орта ғасырларға көшу процесінің бір факторы ретінде. Араб шапқыншылықтары мен Крест жорықтары (Араб халифаты мен кресшілер мемлекеттерінің құрылуы мен ыдырауы). Еуразия картасының өзгеруіне Шыңғысхан жорықтарының әсері (Моңғол империясы, Алтын Орда, Әмір Темір

империясы, Мәскеу мемлекеті, Құбылай мемлекеті, Ильханат). Еуропаның өзгеруіне Наполеон жорықтарының әсері (капиталистік дамудың жеделдетілуі, Еуропада либералдық әлеуметтік идеялардың таратылуы). Дүниежүзілік соғыстар және халықаралық қатынастар жүйесі: Версаль - Вашингтон, Ялта - Потсдам жүйелері. Революциялар қоғам өзгеруінің бір факторы ретінде. Буржуазиялық революциялар индустриалды қоғам қалыптасуының катализаторы ретінде (XVII ғасырдағы Ағылшын буржуазиялық революциясы, XVIII ғасырдағы Француз буржуазиялық революциясы, АҚШ-ғы тәуелсіздік үшін соғыс, Еуропадағы 1848 жылғы "ұлттар көктемі"). Социалистік революция әлеуметтік теңдік идеяларын жүзеге асырудың радикалды тәсілі ретінде (1917 жылғы Қазан Социалистік революциясы, Қытайдағы 1946-1949 жылдардағы Азаматтық соғыс, 1959 жылғы Куба революциясы). Социалистік революциялар нәтижесіндегі қоғамдық құрылымының өзгеруі. Қазіргі заманның революциялары: себептері мен салдарлары (Шығыс Еуропадағы 1989-1990 жылдардағы "барқыт революциясы", Таяу Шығыстағы 2010-2011 жылдардағы "Араб көктемі", бұрынғы Кеңес Одағы елдеріндегі "түрлі-түсті революциялар"). Қоғам проблемаларын революциялық жолмен шешудің салдарлары;

4) мәдениеттің дамуы. Адамзаттың мәдени мұрасын сақтап қалу жолдары. Адамзаттың тарихи-мәдени мұрасын сақтап қалуға бағытталған ЮНЕСКО-ның қызметі. ЮНЕСКО-ның Дүниежүзілік мұрасының тізімі. Әлемнің ең ірі мұражайлары: адамзаттың тарихи зердесінің қазынасы (Эрмитаж, Лувр, Британ мұражайы, Метрополитен, Жапония Ұлттық мұражайы, Египет мұражайы, Уффици галереясы, Қазақстан Республикасының Ұлттық мұражайы және тағы басқалар). Әлем халықтарының тарихи-мәдени мұрасын зерттеу және сақтау барысындағы мұражайлардың рөлі. Өнер – қоғам дамуының көрінісі. Тарихи процестер аясындағы өнердің бағыттары мен стильдері (абстракционизм, модернизм, постмодернизм, авангардизм, футуризм, кубизм, сюрреализм, экспрессионизм, гиперреализм, хайтек стилі және тағы басқалар). Өнердің бағыттары мен стильдерінің дамуына қоғамдық процестердің тигізетін әсері. Қазіргі кездегі өнердің даму тенденциялары. Бұқаралық мәдениет және оның қазіргі қоғамға тигізетін әсері (кино, радио, теледидар, интернет, спорт, музыка, қазіргі заманғы әдебиет, қазіргі заманғы бейнелеу өнері). Қазіргі қоғамның рухани-адамгершілік құндылықтары. Жалпыадамзаттық моральдық құндылықтардың қалыптасуы (діни және философиялық идеялар, ұлттық әдет-ғұрыптар мен салт-дәстүрлер, фольклор, дәстүрлі музыка мен әдебиет, отбасылық құндылықтар). Тарихи оқиғалар аясындағы құндылықтардың өзгеруі (ұлттық мемлекеттердің қалыптасуы, дүниежүзілік соғыстар, қырғи-қабақ

соғыстың аяқталуы). Қоғамның адамгершілік құндылықтарды қайта бағалауына ықпал еткен ХХ ғасырдың тарихи оқиғалары. Жаһандану жағдайындағы рухани-адамгершілік құндылықтардың өзгеру мәселесі (прагматизм, рационализм, шектен тыс дарашылдық, нигилизм, конформизм, әлеуметтік апатия, тұтынушылық психология, діни фанатизм, неофашизм, бейресми жастар ұйымдары);

21. 11-сыныпқа арналған "Дүниежүзі тарихы" пәнінің базалық білім мазмұны келесі тараулардан тұрады:

1) өркениеттер: даму ерекшеліктері. Экономикалық жүйелердің тарихи типтері: өзгеріс пен сабақтастық. Экономика және экономикалық жүйелердің типтері ("экономика" және "экономикалық жүйе" ұғымдары). Елдердің экономикалық дамуының ерекшеліктері. Дәстүрлі (аграрлық) экономика. Нарықтық экономика (либералды экономика). Жоспарлы (социалистік) экономика. Аралас экономика. Табиғи және географиялық факторлардың мемлекеттердің экономикалық дамуына тигізетін әсері. Табиғи және географиялық факторларға байланысты елдердің экономикалық мамандандырылуы (Парсы шығанағы елдері, Канада, Австралия, Түркия, Бразилия және тағы басқалар). Мемлекеттердің экономикалық дамуындағы табиғи-географиялық шектеуші факторларға төтеп берудің тарихи мысалдары (Жапония, Израиль, Сингапур, Малайзия және тағы басқалар). Қазіргі кезеңде әлем елдерінің экономикалық даму деңгейі бойынша жіктелуі. Мемлекеттердің экономикалық даму деңгейі бойынша жіктелуі. Қазіргі кезеңдегі мемлекеттердің біркелкі емес экономикалық даму мәселелері (бұрынғы отарлардың экономикалық дамуы, неоколониализм, шикізатқа бағытталған экономикалар). Мемлекеттер мен аймақтардың кедейшілік пен экономикалық артта қалушылыққа төтеп берудегі халықаралық ұйымдардың рөлі;

2) саяси-құқықтық процестер. Құқықтық мемлекет және азаматтық қоғам. Құқықтық мемлекет ұғымы, принциптері мен қалыптасуының тарихи алғышарттары (мемлекеттік билікті бөлу принципі, заңның үстемдігі, құқықтар мен бостандықтардың кепілдігі). Құқықтық мемлекет принциптерінің жүзеге асырылуының тарихи тәжірибесі (Адам мен азаматтың құқықтары туралы декларациясы, АҚШ-тың тәуелсіздік туралы декларациясы, АҚШ-та құлдықты жою туралы Заң, Жалпыға бірдей адам құқықтарының декларациясы, Қазақстан Республикасының Конституциясы). Азаматтық қоғамның түсінігі мен жалпы сипаттамасы (Үкіметтік емес ұйымдар, лоббизм, қоғамдық ұйымдар мен қозғалыстар). Мемлекеттердің саяси-құқықтық жүйесінің қазіргі заманғы даму тенденциялары. Үкіметтік емес ұйымдар және олардың азаматтық қоғамның

қалыптасуы мен дамуындағы рөлі. Әлемнің қазіргі саяси жүйесі. Әлемнің саяси жүйесінің өзгеруі. Халықаралық қатынастардағы Ялта-Потсдам жүйесінің ыдырау себептері. Әлемнің биполярлы жүйесінің ерешеліктері. Әлем құрылысының постбиполярлық жүйесі. "Постбиполярлы жүйе", "көпвекторлы саясат", "бірполярлы әлем" ұғымдары. Халықаралық қатынастардың қазіргі замандағы тенденциялары. Қазіргі кезеңдегі бейбітшілік пен қауіпсіздікті сақтау мәселесі. Халықаралық қауіпсіздіктің қазіргі кездегі қауіп-қатерлері (сепаратизм, ланкестік, фундаментализм, экстремизм, босқындар мәселесі, ірі мемлекеттердің қарсыласуы). Бейбітшілік пен қауіпсіздікті сақтаудағы мемлекеттердің бірлескен әрекеттері. Халықаралық және аймақтық ұйымдары: Біріккен Ұлттар Ұйымы (БҰҰ), Еуропадағы Қауіпсіздік және Ынтымақтастық Ұйымы (ЕҚЫҰ), НАТО, Шанхай Ынтымақтастық Ұйымы (ШЫҰ), Азиядағы Өзара Ықпалдастық және Сенім Шаралары жөніндегі Кеңес (АӨСШК), Ұжымдық Қауіпсіздік туралы Шарт Ұйымы (ҰҚШҰ) және тағы басқалар;

3) қоғамдық-саяси ойдың дамуы. Жаңа замандағы және қазіргі кездегі қоғамдық ойдың эволюциясы. Жаңа замандағы және қазіргі кездегі қоғамдық ойдың дамуының негізгі бағыттары (либерализм, ұлтшылдық, социал-демократия, марксизм, экзистенциализм, прагматизм, позитивизм). XX ғасырдағы бостандық пен әділеттілік үшін күресушілер. Бостандық пен азаматтық құқықтар үшін күрес. М. Ганди және оның бейбіт жолмен қарсыласу идеясы (сатьяграха, сиваджа, свадеша). Мартин Лютер Кингтің ұлы арманы (нәсілдік кемсітушілік, сегрегация, азаматтық құқықтар үшін күрес). Н. Манделла – апартеидке қарсы күресуші (апартеид, азаматтық құқықтар). XX ғасырдағы – XXI ғасырдың басындағы көрнекті саясаткер-реформаторлар. Мемлекет тархындағы тұлғаның рөлі. Мұстафа Кемал Ататүрік – Түрік Республикасының негізін қалаушысы (зайырлы мемлекет, этатизм). Франклин Делано Рузвельт және оның "жаңа бағыты". Ф. Рузвельттің бейбіт және соғыс кезіндегі ішкі және сыртқы саясатының ерекшеліктері. Шарль де Голль: Франция ұлылығының қайта өрлеуі (голлизм, Бесінші республика). Дэн Сяопин – көрнекті Қытай реформаторы ("қытайлық ерекшелігі бар социализм", "бір ел – екі жүйе"). Ли Куан Ю, Махатхир Мохаммад: "үшінші әлемнен бірінші әлемге" ("экономикалық ғажайып", "азиялық серпініс", жаңа индустриалды елдер). Н.Ә.Назарбаев және модернизацияның қазақстандық моделі. "Қазақстан - 2030", "Қазақстан - 2050" даму стратегиялары, "Мәңгілік Ел" жалпыұлттық идеясы. Мемлекет тарихының өтпелі кезеңдеріндегі реформалардың маңыздылығы.

4) білім мен ғылымның дамуы. Білім алу жалпы адамзаттық құндылық ретінде. Жазу мен кітап бастыру – адамзаттың ұлы жетістіктері (пиктография,

иероглифтер, сына жазу, руникалық жазу, кітап бастыру және тағы басқалары). Мектептегі білім беру: ежелгі кезеңнен бүгінгі күнге дейін (гимназия, палестра, академия, спарталық мектеп, схоластика, жеті "еркін өнер", мектептер, медреселер, жексенбілік мектептер, қолөнер мектептері және тағы басқалар). Мектептегі білім берудің заманауи модельдері. Жоғары білім беру жүйесі: тарих пен қазіргі кезең (Кордова, Прага, Оксфорд, Кембридж, Сорбонна университеттері және тағы басқалары). Ағартушылық пен ғылымды өрістетудегі алғашқы университеттердің рөлі. Жоғарғы білім берудің заманауи модельдері. Ғылыми-техникалық прогресс. Ғылыми-техникалық прогрестің тарихи кезеңдері. "Өнеркәсіп төңкерісі", "ғылыми-техникалық революция" ұғымдары. Қазіргі кездегі өркениеттің дамуындағы ғылыми-техникалық революцияның маңыздылығын бағалау. Ғылыми-техникалық прогресс және қазіргі заманның жаһандық мәселелері. Қазіргі кездегі ғылыми технологиялар. Қазіргі заманғы ақпараттық технологиялар. Қоғамның дамуына ақпараттық технологиялардың әсері. Қазіргі ғылымның перспективалық салалары (робототехника, космонавтика, гендік инженерия).

3- тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

22. Бағдарламада оқыту мақсаттары кодтық белгімен берілген. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сан бөлім мен бөлімше ретін, төртінші сан оқыту мақсатының реттік санын көрсетеді. Мысалы, 10.2.1.2 кодында "10" – сынып, "2.1." – бөлім мен бөлімше, "2" – оқу мақсатының реттік саны.

1- бөлім:

10- сынып	11- сынып
Өркениет: даму ерекшеліктері	Өркениет: даму ерекшеліктері
Білім алушылар:	
10.1.1.1 тарихи оқиғаларды, процестер мен құбылыстарды түсіндіру үшін "өркениет", "өркениет типі" терминдерін қолдану	11.1.1.1 мемлекеттердің экономикалық даму ерекшеліктерін талдау үшін "экономика" және "экономикалық жүйе" ұғымдарын қолдану
10.1.1.2 "Өркениет" түсінігін зерттеудің негізгі әдістерін түсіндіру	11.1.1.2 экономикалық жүйелердің тарихи типтерінің белгілерін түсіндіре отырып оларды жіктеу
10.1.2.1 өркениеттің дәстүрлі түрінің ерекшеліктерін түсіндіру	11.1.1.3 мемлекеттердің мысалында экономиканың дәстүрлі (аграрлы) түріне тән белгілерін анықтау
10.1.2.2 шаруашылық қызмет пен өркениеттік даму арасындағы байланысты талдау	11.1.1.4 экономикалық жүйелердің түрлері туралы білімдерін пайдалана отырып, экономикалық дамудың ерекшеліктерін түсіндіру
10.1.2.3 өркениеттің индустриалды түрінің ерекшеліктерін түсіндіру	11.1.1.5 елдердің мысалында нарықтық экономикаға тән белгілерді анықтау
10.1.2.4 өркениеттің постиндустриалды дамуының ерекшеліктерін түсіндіру	11.1.1.6 мемлекеттердің мысалында жоспарлы (социалистік) экономикаға тән белгілерін анықтау
10.1.2.5 ақпараттық технологиялардың қазіргі	11.1.1.7 экономиканың аралас түріне тән белгілерді

өркениеттің дамуына әсерін анықтау	анықтай отырып, оған көшудің себептерін зерттеу
10.1.3.1 ежелгі өркениеттердің ерекшеліктерін оларға тән белгілерін салыстырмалы талдау негізінде анықтау	11.1.2.1 мемлекеттер мен аймақтардың шаруашылық мамандануының қалыптасуындағы табиғи-географиялық фактордың рөлін негіздеу
10.1.3.2 ежелгі өркениеттердің дамуына діни наным-сенімдердің әсерін анықтау	11.1.2.2 экономиканың дамуындағы табиғи-географиялық шектеуші факторларға төтеп берудің амалдарын зерттеу
10.1.3.3 мемлекет пен қоғамның дамуы туралы ежелгі философиялық ілімдерді зерттеу	11.1.2.3 қазіргі заман тарихында шектеуші табиғи-географиялық факторлар жағдайындағы мемлекеттердің сәтті экономикалық дамуының мысалдарын тұжырымдау
10.1.3.4 локальді өркениеттердің ерекшеліктерін оларға тән белгілерін салыстырмалы талдау негізінде анықтау	11.1.3.1 мемлекеттер мен аймақтардың әркелкі экономикалық дамуының тарихи алғышарттарын анықтау
10.1.3.5 аймақтардың өркениеттік ерекшеліктер трансформациясының себептерін анықтау	11.1.3.2 өлшемшарттар негізінде мемлекеттерді экономикалық даму деңгейі бойынша жіктеу
10.1.3.6 әлемдік діндердің даму кезеңдері мен ерекшеліктерін сипаттау	11.1.3.3 мемлекеттердің кедейшілік мәселесін шешуге бағытталған іс-әрекетін зерттеп, оның тиімділігін анықтау
10.1.3.7 әлемдік діндердің философиялық негіздерін түсіндіру	11.1.3.4 мемлекеттер мен аймақтардың кедейшілік пен экономикалық артта қалушылыққа төтеп берудегі халықаралық ұйымдардың рөлін бағалау
10.1.3.8 әлемдік діндер ілімдеріндегі жалпы адамгершілік құндылықтарды анықтау	11.1.3.5 дамушы елдердің әлеуметтік-экономикалық артта қалушылыққа төтеп берудің ықтимал жолдарын болжау
10.1.3.9 қазіргі кездегі өркениет жағдайында әлемдік діндердің даму тенденцияларын анықтау	
10.1.3.10 қазіргі кездегі деструктивті діни ұйымдар мен ағымдардың қоғамға әсерін бағалау	
10.1.4.1 себеп-салдарлық байланысты анықтай отырып, әлемдік сауданың өркениет дамуындағы рөлін анықтау	
10.1.4.2 әлемдік экономиканың дамуындағы халықаралық ұйымдардың рөлін анықтау	
10.1.4.3 өркениеттерді жақындастыру факторы ретінде дипломатияның маңызын анықтау	
10.1.4.4 қазіргі өркениеттің дамуындағы дипломатияның рөлін анықтау	
10.1.4.5 ежелгі және орта ғасырлардағы жаулап алушылық жорықтардың себептерін түсіндіру	
10.1.4.6 отаршыл экспансия мен қазіргі замандағы жаһандық мәселелердің себеп-салдарлық байланысын анықтау	
10.1.4.7 қазіргі өркениеттің даму контекстінде әскери қақтығыстардың ерекшеліктері мен салдарларын анықтау	
10.1.4.8 өркениеттердің жетістіктерін зерттей отырып, мәдениеттердің өзара әрекеттестігі мен өзара ықпалын сипаттау	

10.1.4.9 жаһандандудың жағымды және жағымсыз жақтарын анықтай отырып, оның қоғамның рухани дамуына әсерін бағалау	
-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	--

2- бөлім:

10-сынып Этникалық және әлеуметтік процестер	11-сынып Саяси-құқықтық процестер
Білім алушылар:	
10.2.1.1 антропогенездің әртүрлі теорияларын жүйелеу және тұжырымдау	11.2.1.1 мемлекеттердің саяси-құқықтық жүйесінің дамуының қазіргі тенденцияларын түсіндіру үшін "құқықтық мемлекет" ұғымын қолдану
10.2.1.2 тарихи оқиғаларды, процестер мен құбылыстарды түсіндіру үшін "этнос", "этногенез", "ұлт" ұғымдарын қолдану	11.2.1.2 құқықтық мемлекеттің қалыптасуының алғышарттарын зерттеу
10.2.1.3 этногенездің әртүрлі теорияларын жүйелеу және тұжырымдау	11.2.1.3 мемлекеттердің мысалында құқықтық мемлекеттің қалыптасу жолдарын талдау
10.2.1.4 Л.Н. Гумилевтің этностардың пайда болуы мен дамуы туралы ғылыми көзқарастарының ерекшеліктерін зерттеу	11.2.1.4 мемлекеттердің мысалында құқықтық мемлекет принциптерінің жүзеге асу ерекшеліктерін салыстыру
10.2.1.5 әлем картасын пайдалана отырып әртүрлі тарихи кезеңдердегі этникалық процестерді түсіндіру	11.2.1.5 қазіргі кездегі адам құқықтарының Жалпы Декларациясының маңызын негіздеу
10.2.1.6 қазіргі кездегі ассимиляция мен саны аз этностардың жойылып кету себептерін анықтау	11.2.1.6 мемлекеттердің саяси-құқықтық жүйесі дамуының қазіргі тенденцияларын түсіндіру үшін "азаматтық қоғам" ұғымын қолдану
10.2.1.7 жаһандану жағдайындағы этникалық және мәдени лікті сақтаудың маңыздылығын негіздеу	11.2.1.7 құқықтық мемлекет пен азаматтық қоғамның құрылуының байланысын анықтау
10.2.2.1 тарихи оқиғаларды, процестер мен құбылыстарды түсіндіру үшін "ұлтшылдық", "шовинизм", "нәсілдік кемсітушілік" терминдерін қолдану	11.2.1.8 азаматтық қоғамның қалыптасуы мен дамуындағы үкіметтік емес ұйымдардың рөлін анықтау
10.2.2.2 ұлтаралық қақтығыстардың пайда болуының себеп-салдарлық байланысын анықтау	11.2.1.9 мемлекеттердегі үкіметтік емес ұйымдардың қызметін бағалау
10.2.2.3 тарихи оқиғаларды талдау негізінде қазіргі кездегі ұлтаралық қатынастардың сипатын бағалау	11.2.2.1 Ялта-Потсдам халықаралық қатынастар жүйесінің ыдырау себептерін талдау
10.2.2.4 ұлтаралық қатынастарды реттеудегі халықаралық ұйымдардың рөлін талдау	11.2.2.2 әлемнің биполярлы жүйесінің ерекшеліктерін сипаттау
10.2.2.5 қазіргі кездегі интеграциялық процестердің тиімділігін бағалау	11.2.2.3 қазіргі кездегі халықаралық қатынастарды сипаттау үшін "постбиполярлық жүйе", "көпвекторлы саясат", "бір полярлы әлем" ұғымдарын қолдану
10.2.2.6 ұлтаралық келісімнің қазақстандық үлгісінің мысалында этностар арасындағы бейбіт әрекеттестіктің мүмкіндігін дәлелдеу	11.2.2.4 тарихи оқиғалар, процестер мен құбылыстарды талдау негізінде қазіргі кездегі халықаралық қатынастардың даму тенденцияларын сипаттау
10.2.3.1 тарихи процестерді түсіндіру үшін "социогенез", "формациялық әдіс", "өркениеттік	11.2.3.1 тарихи оқиғалар мен процестерді түсіндіру үшін "сепаратизм", "терроризм", "фундаментализм", "экстремизм",

әдіс" ұғымдарын қолдану	"миграция", "босқындар" терминдерін қолдану
10.2.3.2 социгенездің әртүрлі теорияларын жүйелеу және тұжырымдау	11.2.3.2 сепаратизм, экстремизм және халықаралық лаңкестіктің таралу себептері мен салдарларын анықтау
10.2.3.3 қоғамның әлеуметтік ұйымдасуының тарихи формаларын, оларға тән белгілерін анықтай отырып түсіндіру	11.2.3.3 халықаралық қауіпсіздік жүйесінің дамуының ықтимал нұсқаларын болжау
10.2.3.4 қазіргі қоғамның әлеуметтік стратификациясын зерттеу	11.2.3.4 бейбітшілік пен қауіпсіздікті сақтауға бағытталған халықаралық ұйымдардың қызметін талдау
	11.2.3.5 қауіпсіз әлем дамуының ықтимал жолдарын болжау

3- бөлім:

10-сынып Мемлекет, соғыс және революциялар тарихынан	11-сынып Қоғамдық-саяси ойдың дамуы
Білім алушылар:	
10.3.1.1 тарихи оқиғалар мен процестерді түсіндіру үшін "мемлекет", "билік", "басқару институты" терминдерін қолдану	11.3.1.1 қоғамдық ойдың дамуын түсіндіру үшін "либерализм", "ұлтшылдық", "социал -демократия", "марксизм", "экзистенциализм", "прагматизм", "позитивизм" түсініктерін қолдану
10.3.1.2 мемлекеттік құрылыстың ерекшеліктерін түсіндіру үшін мемлекеттің пайда болу теорияларын салыстыру	11.3.1.2 қоғамдық-саяси ойдың дамуы үшін Ағартушылық дәуір идеяларының маңыздылығын бағалау
10.3.1.3 тарих контекстінде мемлекеттік құрылыс формасының өзгеруінің заңдылықтарын анықтау және талдау	11.3.1.3 XIX-XX ғасырлардағы қоғамдық құрылыс туралы философиялық ойдың даму ерекшеліктерін зерттеу
10.3.1.4 мемлекеттердің тарихи түрлеріне тән белгілерін анықтай отырып, салыстыру	11.3.2.1 Үндістанның қоғамдық-саяси даму идеологиясы ретінде "гандизм" ұғымын түсіндіру
10.3.1.5 деректерді талдау негізінде саяси режимдер түрлерінің мықты және әлсіз жақтарын анықтай отырып, салыстыру	11.3.2.2 Үндістанның ұлттық тәуелсіздікке жетудегі бейбіт жолмен қарсыласу идеяларының маңыздылығын анықтау
10.3.1.6 тоталитарлық саяси режимнен қазіргі замандағы демократияға ауысудың ерекшеліктерін талдау	11.3.2.3 қоғамдық-саяси өмірдегі тұлғаның рөлі жайлы қорытындылар жасау
10.3.2.1 деректерді қолдана отырып грек-парсы соғыстарының мысалында ерте империялардың пайда болу процесін түсіндіру	11.3.2.4 АҚШ-тағы тарихи оқиғаларды түсіндіру үшін "нәсілдік кемсітушілік", "сегрегация" ұғымдарын қолдану
10.3.2.2 антикалық дәуірде империялардың пайда болуының себептері мен салдарларын талдау	11.3.2.5 азаматтық құқықтар үшін күресте тұлғаның белсенді азаматтық позициясының маңыздылығын бағалау
10.3.2.3 эллинизмді таратудағы А.Македонскийдің жорықтарының рөлін бағалау	11.3.2.6 Оңтүстік Африка Республикасындағы тарихи оқиғаларды түсіндіру үшін "апартеид" ұғымын қолдану
10.3.2.4 халықтардың ұлы қоныс аударуының жағымды және жағымсыз салдарларын анықтау	11.3.3.1 мемлекет тарихының өтпелі кезеңдеріндегі реформалардың маңыздылығын бағалау
10.3.2.5 тарихи деректердің негізінде антикалық дәуірден орта ғасырларға өтудің	11.3.3.2 тарихи оқиғаларды түсіндіру үшін "этатизм", "зайырлы

заңдылығын тұжырымдау	мемлекет" ұғымдарын қолдану
10.3.2.6 дәйекті қорытындылар жасау арқылы араб шапқыншылықтары мен крест жорықтарының себептерін анықтау	11.3.3.3 мемлекет тарихындағы тұлғаның рөлі туралы қорытындылар жасау
10.3.2.7 әлемдегі өзгерістерді зерттей отырып араб шапқыншылықтары мен крест жорықтарының салдарларын салыстыру	11.3.3.4 бейбіт және соғыс кезеңіндегі Ф. Рузвельттің ішкі және сыртқы саясатының ерекшеліктерін анықтау
10.3.2.8 моңғол шапқыншылығының Еуразиядағы ұлттық мемлекеттердің қалыптасу процесіне әсерін талдау	11.3.3.5 Франциядағы әлеуметтік-саяси процестерді түсіндіру үшін "голлизм" ұғымын қолдану
10.3.2.9 әлемдегі өзгерістерді зерттей отырып моңғол шапқыншылығының салдарларын бағалау	11.3.3.6 Ш. Голль қызметінің мысалында мықты президенттік билік институтының маңыздылығын дәлелдеу
10.3.2.10 Наполеон соғыстары мен Еуропа мемлекеттеріндегі капиталистік дамудың ілгерілеуі арасындағы себеп-салдарлық байланысты орнату	11.3.3.7 әлеуметтік-экономикалық процестерді түсіндіру үшін "қытайлық ерекшелігі бар социализм" ұғымын қолдану
10.3.2.11 Наполеон Кодексінің Еуропадағы либералды қоғамдық идеялардың таралуындағы маңыздылығын бағалау	11.3.3.8 Қытай Халық Республикасы мысалында жоспарлы экономикадан нарықтық экономикаға көшудің себептерін талдау
10.3.2.12 тарихи құжаттарды талдау негізінде Бірінші және Екінші дүниежүзілік соғыстардың себептері мен салдарларын түсіндіру	11.3.3.9 тарихи оқиғаларды талдау негізінде Оңтүстік-Шығыс Азиядағы "экономикалық ғажайып" факторларын тұжырымдау
10.3.2.13 Версаль-Вашингтон және Ялта-Потсдам жүйелерінің тиімділігін және олардың қазіргі заманға әсерін бағалау	11.3.3.10 Сингапур және Малайзия мысалында мемлекет модернизациясының ерекшеліктерін салыстыру
10.3.2.14 дүниежүзілік соғыстар кезеңінде халықаралық қатынастардың даму тенденцияларын талдау	11.3.3.11 қазақстандық модернизация үлгісін құрастыру және жүзеге асырудағы Қазақстан Республикасы Тұңғыш Президентінің рөлін бағалау
10.3.3.1 аграрлы қоғамнан индустриалды қоғамға өту заңдылықтарын тұжырымдау	11.3.3.12 "Қазақстан - 2030", "Қазақстан - 2050" стратегияларының мысалында мемлекет дамуының ұзақ мерзімді жоспарының тиімділігін дәлелдеу
10.3.3.2 буржуазиялық революциялардың нәтижесіндегі әлеуметтік құрылымдағы өзгерістерді түсіндіру	11.3.3.13 Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президентінің "Мәңгілік Ел" жалпыұлттық идеясын ұсынудың өзектілігін негіздеу
10.3.3.3 революциялардың жағымды және жағымсыз салдарларын бағалау	
10.3.3.4 социалистік революцияның мәнін түсіну үшін әлеуметтік теңдік идеясының даму кезеңдерін зерттеу	
10.3.3.5 капитализмнен социализмге өтудің әлеуметтік-экономикалық және саяси алғышарттарын анықтау	
10.3.3.6 социалистік революциялардың нәтижесінде қоғамның әлеуметтік құрылымындағы өзгерістерін түсіндіру	
10.3.3.7 Шығыс Еуропадағы "барқыт"	

революцияларының мазмұны мен нәтижелерін талдау	
10.3.3.8 "араб көктемi" және "түрлі-түсті революциялардың" ішкі және сыртқы факторларын анықтау	
10.3.3.9 қоғамдық мәселелерді шешудің революциялық тәсілінің салдары жайлы қорытынды жасау	

4-бөлім:

10-сынып Мәдениеттің дамуы	11-сынып Білім мен ғылымның дамуы
Білім алушылар:	
10.4.1.1 ЮНЕСКО қызметін мысалға ала отырып тарихи-мәдени мұраны сақтап қалу жолдарын түсіндіру	11.4.1.1 тарихи даму контекстіндегі әлем халықтарының жазу түрлерін жіктеу
10.4.1.2 ЮНЕСКО-ның Әлемдік мұра нысандар тізімі ескерткіштерінің мысалында тарихи-мәдени мұраның маңыздылығын анықтау	11.4.1.2 адамзат өркениетінің дамуындағы жазу мен кітап бастыру ісінің маңыздылығын анықтау
10.4.1.3 әлемнің ең ірі мұражайларын зерттеп, ерекшеліктерін анықтау	11.4.1.3 адамзат тарихы контекстінде мектептегі білім берудің дамуындағы өзгерістер мен сабақтастықтарды сипаттау
10.4.1.4 әлем халықтарының тарихи-мәдени мұрасын зерттеу және сақтап қалудағы мұражайлардың рөлін түсіндіру	11.4.1.4 мемлекеттердің әлеуметтік-экономикалық дамуындағы білім берудің рөлін талдау
10.4.2.1 қоғамдағы өзгерістерді түсіну үшін "абстракционизм", "модернизм", "постмодернизм", "авангардизм", "футуризм", "кубизм", "сюрреализм", "экспрессионизм", "гиперреализм", "хайтек" терминдерін қолдану	11.4.1.5 мектептегі білім берудің заманауи үлгілерін, оның ерекшеліктері мен артықшылықтарын анықтай отырып салыстыру
10.4.2.2 өнердің стильдері мен бағыттарының дамуына қоғамдық процестердің әсерін анықтау	11.4.1.6 жоғары оқу орындарының пайда болу тарихын, олардың ортақ даму тенденцияларын анықтай отырып зерттеу
10.4.2.3 әлем мәдениетінің көрнекті өкілдерінің шығармашылық туындыларын талдап, олардың ерекшеліктерін анықтау	11.4.1.7 ағартушылық пен ғылымды өрістетудегі алғашқы университеттердің рөлін талдау
10.4.2.4 өзгерістер пен сабақтастықтарды анықтай отырып, қазіргі кездегі өнердің даму тенденцияларын анықтау	
10.4.2.5 бұқаралық мәдениеттің ерекшеліктерін түсіндіріп, оның қазіргі қоғамға әсерін талдау	11.4.1.8 тарихи даму контекстінде жоғары білім беру жүйесінің дамуындағы өзгерістер мен сабақтастықтарды анықтау
10.4.3.1 деректерді талдау негізінде адамзаттың рухани-адагершілік құндылықтардың қалыптасу қайнар көздерін анықтау	11.4.1.9 заманауи жоғарғы білім беру үлгілерін салыстырып, артықшылықтары мен ерекшеліктерін анықтау
10.4.3.2 дәйекті қорытындылар жасай отырып, қоғамның тарихи даму контекстіндегі рухани-адамгершілік құндылықтардың өзгеру	11.4.2.1 мемлекеттердің әлеуметтік-экономикалық дамуын талдау үшін

мысалдарын зерттеу	"өнеркәсіп революциясы", "ғылыми-техникалық революция" ұғымдарын қолдану
10.4.3.3 қоғамның моральдық құндылықтарын қайта бағалауға септігін тигізген XX ғасырдың тарихи оқиғаларының ерекшеліктерін анықтау	11.4.2.2 әртүрлі мемлекеттердегі өнеркәсіп революциясының ерекшеліктерінің анықтап, олардың ұқсастықтары мен айырмашылықтарын анықтау
10.4.3.4 қоғамның тұрақты дамуы үшін қазіргі әлемнің жалпыадамзаттық адамгершілік құндылықтарының маңызын түсіндіру	11.4.2.3 қазіргі кездегі өркениеттің дамуындағы ғылыми-техникалық революцияның маңыздылығын бағалау
10.4.3.5 жаһандандудың ұлттық-мәдени дамуға әсерін талдау	11.4.2.4 әлеуметтік-экономикалық процестердің ерекшеліктерін түсіндіру үшін "ғылыми-техникалық прогресс" ұғымын қолдану
10.4.3.6 болашақтағы адамның моральдық бейнесін анықтай отырып, адамзаттың рухани-адамгершілік дамуының ықтимал жолдарын болжау	11.4.2.5 қазіргі заманның жаһандық мәселелерінің туындауына ғылыми-техникалық прогрестің әсерін зерттеу
	11.4.2.6 қазіргі заманның жаһандық мәселелерін шешудегі ғылыми-техникалық прогрестің дамуының ықтимал жолдарын болжау
	11.4.3.1 қоғамның дамуына ақпараттық технологиялардың әсерін зерттеу
	11.4.3.2 адамзат өркениетінің дамуы үшін ақпараттық технологиялар саласындағы жетістіктердің ықтимал салдарын болжау
	11.4.3.3 робототехника және космонавтиканың мемлекеттердің бәсекеге қабілетті дәрежесіне әсерін зерттеу
	11.4.3.4 ғылымның заманауи тенденцияларының дамуын түсіндіру үшін "гендік инженерия", "нанотехнология", "энергияның балама көздері" ұғымдарын қолдану
	11.4.3.5 жаңа ғылыми бағыттар жетістіктерінің әлеуметтік-экономикалық дамуға әсерін талдау
	11.4.3.6 қазіргі заманның жаһандық мәселелерін шешу үшін ғылым мен техниканың заманауи түрлерінің дамуының маңызын түсіндіру

23. Осы оқу бағдарламасы осы бұйрыққа қосымшаға сәйкес жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математикалық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "Дүниежүзі тарихы" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының Ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес жүзеге асырылады.

24. Тоқсандағы бөлімдер және бөлімдер ішіндегі тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математикалық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "Дүниежүзі тарихы" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасына қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математикалық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "Дүниежүзі тарихы" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 10-сынып:

Бөлім	Бөлімше	Тақырып	Оқыту мақсаттары
I-тоқсан			
Өркениет: даму ерекшеліктері	Өркениет: зерттеудің теориялары мен әдістері	"Өркениет" түсінігі	10.1.1.1 тарихи оқиғаларды, процестер мен құбылыстарды түсіндіру үшін "өркениет", "өркениет типі" терминдерін қолдану; 10.1.1.2 "Өркениет" түсінігін зерттеудің негізгі әдістерін түсіндіру
	Өркениеттердің жіктелуі	Өркениеттің дәстүрлі (аграрлық) түрі: көшпелі және отырықшы-егіншілік	10.1.2.1 өркениеттің дәстүрлі түрінің ерекшеліктерін түсіндіру; 10.1.2.2 шаруашылық қызмет пен өркениеттік даму арасындағы байланысты талдау
		Өркениеттің индустриалдық даму кезеңі	10.1.2.2 шаруашылық қызмет пен өркениеттік даму арасындағы байланысты талдау; 10.1.2.3 өркениеттің индустриалды түрінің ерекшеліктерін түсіндіру
		Өркениеттің постиндустриалды даму кезеңі	10.1.2.4 өркениеттің постиндустриалды дамуының ерекшеліктерін түсіндіру; 10.1.2.5 ақпараттық технологиялардың қазіргі өркениеттің дамуына әсерін анықтау
	Әлем өркениеттерінің тарихы	Ежелгі әлем өркениеті	10.1.2.2 шаруашылық қызмет пен өркениеттік даму арасындағы байланысты талдау; 10.1.3.1 ежелгі өркениеттердің ерекшеліктерін оларға тән белгілерін салыстырмалы талдау негізінде анықтау; 10.1.3.2 ежелгі өркениеттердің дамуына діни сенімдердің әсерін анықтау; 10.1.3.3 мемлекет пен қоғамның дамуы туралы ежелгі философиялық ілімдерді зерттеу
Африка, Америка, Австралия және Океанияның дәстүрлі өркениеттері		10.1.2.2 шаруашылық қызмет пен өркениеттік даму арасындағы байланысты талдау; 10.1.3.2 ежелгі өркениеттердің дамуына діни наным-сенімдердің әсерін анықтау; 10.1.3.4 локальді өркениеттердің ерекшеліктерін, оларға тән белгілерін салыстырмалы талдау негізінде анықтау;	

			10.1.3.5 аймақтардың өркениеттік ерекшеліктер трансформациясының себептерін анықтау
	Әлемдік діндер және өркениеттердің дамуы		10.1.3.6 әлемдік діндердің даму кезеңдері мен ерекшеліктерін сипаттау; 10.1.3.7 әлемдік діндердің философиялық негіздерін түсіндіру; 10.1.3.8 әлемдік діндер ілімдеріндегі жалпы адамгершілік құндылықтарды анықтау; 10.1.3.9 қазіргі кездегі өркениет жағдайында әлемдік діндердің даму тенденцияларын анықтау; 10.1.3.10 қазіргі кездегі деструктивті діни ұйымдар мен ағымдардың қоғамға әсерін бағалау
	Өркениеттердің өзара әрекеттесуі	Өркениеттер әрекеттестігінің сауда-экономикалық аясы	10.1.4.1 себеп-салдарлық байланыс ты анықтай отырып, әлемдік сауданың өркениет дамуындағы рөлін анықтау; 10.1.4.2 әлемдік экономиканың дамуындағы халықаралық ұйымдардың рөлін анықтау
Өркениеттер әрекеттестігінің дипломатиялық аясы		10.1.4.3 өркениеттерді жақындас тыру факторы ретінде дипломатияның маңызын анықтау; 10.1.4.4 қазіргі өркениеттің дамуындағы дипломатияның рөлін анықтау	
Өркениеттер әрекеттестігінің әскери-саяси аясы		10.1.4.5 ежелгі және орта ғасырлардағы жаулап алушылық жорықтардың себептерін түсіндіру; 10.1.4.6 отаршыл экспансия мен қазіргі замандағы жаһандық мәселе лердің себеп-салдарлық байланысын анықтау; 10.1.4.7 қазіргі өркениеттің даму контекстінде әскери қақтығыстардың ерекшеліктері мен салдарларын анықтау	
Мәдениеттер диалогі		10.1.4.8 өркениеттердің жетістіктерін зерттей отырып, мәдениеттердің өзара әрекеттестігі мен өзара ықпалын сипаттау; 10.1.4.9 жаһанданудың жағымды және жағымсыз жақтарын анықтай отырып, оның қоғамның рухани дамуына әсерін бағалау	
2-тоқсан			
Этникалық және әлеуметтік процестер	Антропогенез және этногенез	Адамның шығу тегі теориялары	10.2.1.1 антропогенездің теорияларын жүйелеу және тұжырымдау
		Этностардың пайда болуы туралы теориялар	10.2.1.2 тарихи оқиғаларды, процестер мен құбылыстарды түсіндіру үшін "этнос", "этногенез", "ұлт" ұғымдарын қолдану; 10.2.1.3 этногенездің теорияларын жүйелеу және тұжырымдау; 10.2.1.4 Л.Н. Гумилевтің этностардың пайда болуы мен дамуы туралы ғылыми көзқарастарының ерекшеліктерін зерттеу
		Әлемнің этникалық картасы: өткен заманда және қазіргі уақытта	10.2.1.5 әлем картасын пайдалана отырып тарихи кезеңдердегі этникалық процестерді түсіндіру; 10.2.1.6 қазіргі кездегі ассимиляция мен саны аз этностардың жойылып кету себептерін анықтау; 10.2.1.7 жаһандану жағдайындағы этникалық және мәденилікті сақтаудың маңыздылығын негіздеу

	Әлем тарихындағы этносаралық қатынастар	Этносаралық қатынастар: проблемалары және қарама-қайшылықтары	10.2.2.1 тарихи оқиғаларды, процестер мен құбылыстарды түсіндіру үшін "ұлтшылдық", "шовинизм", "нәсілдік кемсітушілік"терминдерін қолдану; 10.2.2.2 ұлтаралық қақтығыстардың пайда болуының себеп-салдарлық байланысын анықтау; 10.2.2.3 тарихи оқиғаларды талдау негізінде қазіргі кездегі ұлтаралық қатынастардың сипатын бағалау
		Этносаралық қатынастар: бейбіт өзара әрекеттестік тәсілдері	10.2.2.4 ұлтаралық қатынастарды реттеудегі халықаралық ұйымдардың рөлін талдау; 10.2.2.5 қазіргі кездегі интеграциялық процестердің тиімділігін бағалау; 10.2.2.6 ұлтаралық келісімнің қазақстандық үлгісінің мысалында этностар арасындағы бейбіт әрекеттестіктің мүмкіндігін дәлелдеу
	Қоғамның әлеуметтік ұйымдасуының тарихи формалары	Социогенез туралы теориялардың алуан түрлілігі	10.2.3.1 тарихи процестерді түсіндіру үшін "социогенез", "формациялық әдіс", "өркениеттік әдіс" ұғымдарын қолдану; 10.2.3.2 социогенез теорияларын жүйелеу және тұжырымдау
		Қоғамның әлеуметтік ұйымдасуының тарихи формалары	10.2.3.3 қоғамның әлеуметтік ұйымдасуының тарихи формаларын, оларға тән белгілерін анықтай отырып түсіндіру; 10.2.3.4 қазіргі қоғамның әлеуметтік стратификациясын зерттеу
3 - тоқсан			
Мемлекет, соғыс және революциялар тарихынан	Мемлекеттің тарихи типтері, формалары және саяси режимдер	Мемлекет түсінігі. Мемлекеттің пайда болу теориялары	10.3.1.1 тарихи оқиғалар мен процестерді түсіндіру үшін "мемлекет", "билік", "басқару институты" терминдерін қолдану; 10.3.1.2 мемлекеттік құрылыстың ерекшеліктерін түсіндіру үшін мемлекеттің пайда болу теорияларын салыстыру
		Мемлекет формаларының эволюциясы: ежелгі кезеңнен бүгінгі күнге дейін	10.3.1.3 тарих контекстінде мемлекеттік құрылыс формасының өзгеруінің заңдылықтарын анықтау және талдау; 10.3.1.4 мемлекеттердің тарихи формаларына тән белгілерін анықтай отырып, салыстыру
		Саяси режимдердің типтері	10.3.1.5 деректерді талдау негізінде саяси режимдер түрлерінің мықты және әлсіз жақтарын анықтай отырып, салыстыру; 10.3.1.6 тоталитарлық саяси режимнен қазіргі замандағы демократияға ауысудың ерекшеліктерін талдау
		Әлем тарихының барысына әсер еткен әскери - саяси оқиғалар	Антикалық кезеңдегі әлемдік империялардың қалыптасуы
		Ғұндардың жаулап алушылық жорықтары ежелгі заманнан	10.3.2.4 халықтардың ұлы қоныс аударуының жағымды және жағымсыз салдарларын анықтау; 10.3.2.5 тарихи деректердің негізінде антикалық дәуірден орта ғасырларға өту заңдылығын тұжырымдау

	ортағасырларға өтудің бір факторы ретінде	
	Араб шапқыншылықтары мен Крест жорықтары	10.3.2.6 дәйекті қорытындылар жасай отырып, араб шапқыншылықтары мен крест жорықтарының себептерін анықтау; 10.3.2.7 әлемдегі өзгерістерді зерттей отырып араб шапқыншылықтары мен крест жорықтарының салдарларын салыстыру
	Еуразия картасының өзгеруіне Шыңғысхан жорықтарының ықпалы	10.3.2.8 моңғол шапқыншылығының Еуразиядағы ұлттық мемлекеттердің қалыптасу процесіне әсерін талдау; 10.3.2.9 әлемдегі өзгерістерді зерттей отырып моңғол шапқыншылығының салдарларын бағалау
	Еуропаның өзгеруіне Наполеон жорықтарының әсері	10.3.2.10 наполеон соғыстары мен Еуропа мемлекеттеріндегі капиталистік дамудың ілгерілеуі арасындағы себеп-салдарлық байланысты орнату; 10.3.2.11 Наполеон Кодексінің Еуропадағы либералды қоғамдық идеялардың таралуындағы маңыздылығын бағалау
	XX ғасырдағы дүниежүзілік соғыстардың халықаралық қатынастар жүйесіне әсері	10.3.2.12 тарихи құжаттарды талдау негізінде Бірінші және Екінші дүниежүзілік соғыстардың себептері мен салдарларын түсіндіру; 10.3.2.13 Версаль-Вашингтон және Ялта-Потсдам жүйелерінің тиімділігін және олардың қазіргі заманға әсерін бағалау; 10.3.2.14 дүниежүзілік соғыстар кезеңінде халықаралық қатынастардың даму тенденцияларын талдау
Революциялар қоғам өзгеруінің бір факторы ретінде	Буржуазиялық революциялар – индустриалды қоғамның құрылуының катализаторы	10.3.3.1 аграрлы қоғамнан индустриалды қоғамға өту заңдылықтарын тұжырымдау; 10.3.3.2 буржуазиялық революциялардың нәтижесіндегі әлеуметтік құрылымдағы өзгерістерді түсіндіру; 10.3.3.3 революциялардың жағымды және жағымсыз салдарларын бағалау
	Социалистік революция әлеуметтік идеяларын асырудың радикалды ретінде	10.3.3.3 революциялардың жағымды және жағымсыз салдарларын бағалау; 10.3.3.4 социалистік революцияның мәнін түсіну үшін әлеуметтік теңдік идеясының даму кезеңдерін зерттеу; 10.3.3.5 капитализмнен социализмге өтудің әлеуметтік-экономикалық және саяси алғышарттарын анықтау; 10.3.3.6 социалистік революциялардың нәтижесінде қоғамның әлеуметтік құрылымдағы өзгерістерді түсіндіру
	Қазіргі революциялар: себептері мен салдары	10.3.3.7 Шығыс Еуропадағы "барқыт" революцияларының мазмұны мен нәтижелерін талдау; 10.3.3.8 "араб көктемі" және "түрлі-түсті революциялардың" ішкі және сыртқы факторларын анықтау; 10.3.3.9 қоғамдық мәселелерді шешудің революциялық тәсілінің салдары жайлы қорытынды жасау

4 - тоқсан

Мәдениеттің дамуы	Адамзаттың мәдени мұрасын сақтап қалу жолдары	Адамзаттың тарихи-мәдени мұрасын сақтап қалудағы ЮНЕСКО-ның қызметі	10.4.1.1 ЮНЕСКО қызметін мысалға ала отырып тарихи-мәдени мұраны сақтау жолдарын түсіндіру; 10.4.1.2 ЮНЕСКО-ның Әлемдік мұра нысандар тізімі ескерткіштерінің мысалында тарихи-мәдени мұраның маңыздылығын анықтау	
		Әлемнің ең ірі мұражайлары: адамзаттың тарихи зердесінің қазынасы	10.4.1.3 әлемнің ең ірі мұражайларын зерттеп, ерекшеліктерін анықтау; 10.4.1.4 әлем халықтарының тарихи-мәдени мұрасын зерттеу және сақтап қалудағы мұражайлардың рөлін түсіндіру;	
		Өнер – қоғам дамуының бейнесі	Тарихи процестер контекстіндегі өнердің бағыттары мен стильдері	10.4.2.1 қоғамдағы өзгерістерді түсіну үшін "абстракционизм", "модернизм", "постмодернизм", "авангардизм", "футуризм", "кубизм", "сюрреализм", "экспрессионизм", "гиперреализм", "хайтек" терминдерін қолдану; 10.4.2.2 өнердің стильдері мен бағыттарының дамуына қоғамдық процестердің әсерін анықтау; 10.4.2.3 әлем мәдениетінің көрнекті өкілдерінің шығармашылық туындыларын талдап, олардың ерекшеліктерін анықтау
			Зманауи өнердің даму тенденциялары	10.4.2.4 өзгерістер пен сабақтастықтарды анықтай отырып, қазіргі кездегі өнердің даму тенденцияларын анықтау; 10.4.2.5 бұқаралық мәдениеттің ерекшеліктерін түсіндіріп, оның қазіргі қоғамға әсерін талдау
	Қазіргі қоғамның рухани-адамгершілік құндылықтары	Жалпыадамзаттық адамгершілік құндылықтардың қалыптасуы	10.4.3.1 деректерді талдау негізінде адамзаттың рухани-моральдық құндылықтарының қалыптасуы қайнар көздерін анықтау	
		Тарихи оқиғалар контекстіндегі құндылықтардың өзгеруі	10.4.3.2 дәйекті қорытындыларды жасай отырып, қоғамның тарихи даму контекстіндегі рухани-адамгершілік құндылықтардың өзгеруінің мысалдарын зерттеу; 10.4.3.3 қоғамның моральдық құндылықтарын қайта бағалауға септігін тигізген XX ғасырдың тарихи оқиғаларының ерекшеліктерін анықтау	
		Жаһандану жағдайындағы рухани-адамгершілік құндылықтардың өзгеру мәселесі	10.4.3.4 қоғамның тұрақты дамуы үшін қазіргі әлемнің жалпыадамзаттық адамгершілік құндылықтардың маңызын түсіндіру; 10.4.3.5 жаһанданудың ұлттық-мәдени дамуға әсерін талдау; 10.4.3.6 болашақтағы адамның моральдық бейнесін анықтай отырып, адамзаттың рухани-адамгершілік дамуының ықтимал жолдарын болжау	

2) 11-сынып:

Бөлім	Бөлімше	Тақырып	Оқу мақсаттары. Білім алушылар тиісті:
1-тоқсан			
Өркениет:	Экономикалық	Экономика және	11.1.1.1 мемлекеттердің экономикалық даму

даму ерекшеліктері	жүйелердің тарихи типтері: өзгеріс пен сабақтастық	экономикалық жүйелердің типтері	ерекшеліктерін талдау үшін "экономика" және "экономикалық жүйе" ұғымдарын қолдану; 11.1.1.2 экономикалық жүйелердің тарихи типтерінің белгілерін түсіндіре отырып оларды жіктеу
		Дәстүрлі (аграрлық) экономика	11.1.1.3 мемлекеттердің мысалында экономиканың дәстүрлі (аграрлы) түріне тән белгілерін анықтау; 11.1.1.4 экономикалық жүйелердің түрлері туралы білімдерін пайдалана отырып, экономикалық дамудың ерекшеліктерін түсіндіру
		Нарықтық экономика	11.1.1.4 экономикалық жүйелердің түрлері туралы білімдерін пайдалана отырып, экономикалық дамудың ерекшеліктерін түсіндіру; 11.1.1.5 елдердің мысалында нарықтық экономикаға тән белгілерді анықтау
		Жоспарлы (социалистік) экономика	11.1.1.4 экономикалық жүйелердің түрлері туралы білімдерін пайдалана отырып, экономикалық дамудың ерекшеліктерін түсіндіру; 11.1.1.6 мемлекеттердің мысалында жоспарлы (социалистік) экономикаға тән белгілерін анықтау
		Экономиканың аралас түрі	11.1.1.4 экономикалық жүйелердің түрлері туралы білімдерін пайдалана отырып, экономикалық дамудың ерекшеліктерін түсіндіру; 11.1.1.7 экономиканың аралас түріне тән белгілерді анықтай отырып, оған көшудің себептерін зерттеу
Мемлекеттің экономикалық дамуына табиғи-географиялық фактордың әсері	Табиғи-географиялық факторларға қарай мемлекеттердің шаруашылық мамандандырылуы	11.1.2.1 мемлекеттер мен аймақтардың шаруашылық мамандануының қалыптасуындағы табиғи-географиялық фактордың рөлін негіздеу	
	Мемлекеттердің экономикалық дамуындағы табиғи-географиялық шектеуші факторларға төтеп берудің тарихи мысалдары	11.1.2.2 экономиканың дамуындағы табиғи-географиялық шектеуші факторларға төтеп берудің амалдарын зерттеу; 11.1.2.3 қазіргі заман тарихында шектеуші табиғи-географиялық факторлар жағдайындағы мемлекеттердің сәтті экономикалық дамуының мысалдарын тұжырымдау	
Қазіргі кезеңде әлем елдерінің экономикалық даму деңгейі бойынша жіктелуі	Мемлекеттердің экономикалық даму деңгейі бойынша жіктелуі	11.1.3.1 мемлекеттер мен аймақтардың әрқелкі экономикалық дамуының тарихи алғышарттарын анықтау; 11.1.3.2 алғышарттардың негізінде мемлекеттерді экономикалық даму деңгейі бойынша жіктеу	
	Жекелеген мемлекеттер мен аймақтардың кедейшілікке және экономикалық артта қалушылыққа төтеп беру жолдары	1.1.3.3 мемлекеттердің кедейшілік мәселесін шешуге бағытталған іс-әрекетін зерттеп, оның тиімділігін анықтау; 11.1.3.4 мемлекеттер мен аймақтардың кедейшілік пен экономикалық артта қалушылыққа төтеп берудегі халықаралық ұйымдардың рөлін бағалау; 11.1.3.5 дамушы елдердің әлеуметтік-экономикалық	

			артта қалушылыққа төтеп берудің ықтимал жолдарын болжау
2-тоқсан			
Саяси-құқықтық процестер	Құқықтық мемлекет және азаматтық қоғам	Құқықтық мемлекет түсінігі	11.2.1.1 мемлекеттердің саяси-құқықтық жүйесінің дамуының қазіргі тенденцияларын түсіндіру үшін "құқықтық мемлекет" ұғымын қолдану; 11.2.1.2 құқықтық мемлекеттің қалыптасуының алғышарттарын зерттеу
		Құқықтық мемлекет принциптерінің жүзеге асырылуының тарихи тәжірибесі	11.2.1.3 мемлекеттердің мысалында құқықтық мемлекеттің қалыптасу жолдарын талдау; 11.2.1.4 мемлекеттердің мысалында құқықтық мемлекет принципіне рiнiңжүзеге асу ерекшелiктерiн салыстыру; 11.2.1.5 қазіргі кездегі адам құқықтарының Жалпы Декларациясының маңызын негіздеу
		Азаматтық қоғам түсінігі және жалпы сипаттамасы	11.2.1.6 мемлекеттердің саяси-құқықтық жүйесінің дамуының қазіргі тенденцияларын түсіндіру үшін "азаматтық қоғам" ұғымын қолдану; 11.2.1.7 құқықтық мемлекет пен азаматтық қоғамның құрылуының тарихи байланысын анықтау
		Азаматтық қоғамдағы үкіметтік емес ұйымдар	11.2.1.8 азаматтық қоғамның қалыптасуы мен дамуында үкіметтік емес ұйымдардың ролін анықтау; 11.2.1.9 мемлекеттердегі үкіметтік емес ұйымдардың қызметін бағалау
	Әлемнің қазіргі саяси жүйесі	Әлемнің саяси жүйесінің өзгеруі	11.2.2.1 Ялта-Потсдам халықаралық қатынастар жүйесінің ыдырау себептерін талдау; 11.2.2.2 әлемнің биполярлы жүйесінің ерекшеліктерін сипаттау
		Әлем құрылысының постбиполярлық жүйесі	11.2.2.3 қазіргі кездегі халықаралық қатынастарды сипаттау үшін "постбиполярлық жүйе", "көпвекторлы саясат", "бір полярлы әлем" ұғымдарын қолдану; 11.2.2.4 тарихи оқиғалар, процестер мен құбылыстарды талдау негізінде қазіргі кездегі халықаралық қатынастардың даму тенденцияларын сипаттау
	Қазіргі кездегі бейбітшілік пен қауіпсіздікті сақтау мәселесі	Халықаралық қауіпсіздікке төнген қазіргі кездегі қауіп-қатерлер	11.2.3.1 тарихи оқиғалар мен процестерді түсіндіру үшін "сепаратизм", "терроризм", "фундаментализм", "экстремизм", "миграция", "босқын" терминдерін қолдану; 11.2.3.2 сепаратизм, экстремизм және халықаралық терроризмнің таралу себептері мен салдарларын анықтау; 11.2.3.3 халықаралық қауіпсіздік жүйесінің дамуының ықтимал нұсқаларын болжау
		Бейбітшілік пен қауіпсіздікті сақтауда мемлекеттердің бірлескен әрекеттері	11.2.2.4 тарихи оқиғалар, процестер мен құбылыстарды талдау негізінде қазіргі кездегі халықаралық қатынастардың даму тенденцияларын сипаттау; 11.2.3.4 бейбітшілік пен қауіпсіздікті сақтауға бағытталған халықаралық ұйымдардың қызметін талдау; 11.2.3.5 қауіпсіз әлем дамуының ықтимал жолдарын болжау

Қоғамдық-саяси ойдың дамуы	Жаңа заман және қазіргі кездегі қоғамдық ойдың эволюциясы	Жаңа заман және қазіргі кездегі қоғамдық ойдың дамуының негізгі бағыттары	11.3.1.1 қоғамдық ойдың дамуын түсіндіру үшін "либерализм", "ұлтшылдық", "социал-демократия", "марксизм", "экзистенциализм", прагматизм", "позитивизм" түсініктерін қолдану; 11.3.1.2 қоғамдық-саяси ойдың дамуы үшін Ағартушылық дәуір идеяларының маңыздылығын бағалау; 11.3.1.3 XIX-XX ғасырлардағы қоғамдық құрылыс туралы философиялық ойдың даму ерекшеліктерін зерттеу
	XX ғасырдағы бостандық пен әділеттілік үшін күресушілер	М. Ганди және оның бейбіт жолмен қарсыласу идеясы	11.3.2.1 Үндістанның қоғамдық-саяси даму идеологиясы ретінде "гандизм" ұғымын түсіндіру; 11.3.2.2 Үндістанның ұлттық тәуелсіздікке жетудегі бейбіт жолмен қарсыласу идеяларының маңыздылығын анықтау; 11.3.2.3 қоғамдық-саяси өмірдегі тұлғаның рөлі жайлы қорытындылар жасау
		Мартин Лютер Кингтің ұлы арманы	11.3.2.3 қоғамдық-саяси өмірдегі тұлғаның рөлі жайлы қорытындылар жасау; 11.3.2.4 АҚШ-тағы тарихи оқиғаларды түсіндіру үшін "нәсілдік кемсітушілік", "сегрегация" ұғымдарын қолдану; 11.3.2.5 - азаматтық құқықтар үшін күресте тұлғаның белсенді азаматтық позициясының маңыздылығын бағалау
		Н. Манделла – апартеидке қарсы күресуші	11.3.2.3 қоғамдық-саяси өмірдегі тұлғаның рөлі жайлы қорытындылар жасау; 11.3.2.5 азаматтық құқықтар үшін күресте тұлғаның белсенді азаматтық позициясының маңыздылығын бағалау; 11.3.2.6 Оңтүстік Африка Республикасындағы тарихи оқиғаларды түсіндіру үшін "апартеид" ұғымын қолдану
	XX ғасырдағы – XXI ғасырдың басындағы көрнекті саясаткер-реформаторлар	Мұстафа Кемал Ататүрік –Түрік Республикасының негізін қалаушы	11.3.3.1 мемлекет тарихының өтпелі кезеңдеріндегі реформалардың маңыздылығын бағалау; 11.3.3.2 тарихи оқиғаларды түсіндіру үшін "этатизм", "зайырлы мемлекет" ұғымдарын қолдану; 11.3.3.3 мемлекет тарихындағы тұлғаның рөлі жайлы қорытындылар жасау
		Франклин Делано Рузвельт және оның "жаңа бағыты"	11.3.3.3 мемлекет тарихындағы тұлғаның рөлі жайлы қорытындылар жасау; 11.3.3.4 бейбіт және соғыс кезеңіндегі Ф. Рузвельттің ішкі және сыртқы саясатының ерекшеліктерін анықтау
Шарль де Голль: Франция ұлылығының қайта жаңғыруы		11.3.3.3 мемлекет тарихындағы тұлғаның рөлі жайлы қорытындылар жасау; 11.3.3.5 Франциядағы әлеуметтік-саяси процестерді түсіндіру үшін "голизм" ұғымын қолдану; 11.3.3.6 Ш. Голль қызметінің мысалында мықты президенттік билік институтының маңыздылығын дәлелдеу	

		Дэн Сяопин – көрнекті кытай реформаторы	11.3.3.1 мемлекет тарихының өтпелі кезеңдеріндегі реформалардың маңыздылығын бағалау; 11.3.3.3 мемлекет тарихындағы тұлғаның рөлі жайлы қорытындылар жасау; 11.3.3.7 әлеуметтік-экономикалық процестерді түсіндіру үшін "қытайлық ерекшелігі бар социализм" ұғымын қолдану; 11.3.3.8 ҚХР мысалында жоспарлы экономикадан нарықтық экономикаға көшу себептерін талдау
		Ли Куан Ю и Махатхир Мохаммад: "үшінші әлемнен бірінші әлемге"	11.3.3.1 мемлекет тарихының өтпелі кезеңдеріндегі реформалардың маңыздылығын бағалау; 11.3.3.3 мемлекет тарихындағы тұлғаның рөлі жайлы қорытындылар жасау 11.3.3.9 тарихи оқиғаларды талдау негізінде Оңтүстік-Шығыс Азиядағы "экономикалық ғажайып" факторларын тұжырымдау; 11.3.3.10 Сингапур және Малайзия мысалында мемлекет модернизациясының ерекшеліктерін салыстыру
		Н. Назарбаев және модернизацияның қазақстандық моделі	11.3.3.3 мемлекет тарихындағы тұлғаның рөлі жайлы қорытындылар жасау; 11.3.3.11 қазақстандық модернизация үлгісін құрастыру және жүзеге асырудағы Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президентінің рөлін бағалау; 11.3.3.12 "Қазақстан - 2030", "Қазақстан - 2050" стратегияларының мысалында мемлекет дамуын ұзақ мерзімді жоспарлау қажеттілігін дәлелдеу; 11.3.3.13 Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президентінің "Мәңгілік Ел" жалпыұлттық идеясын ұсыну өзектілігін негіздеу
4 тоқсан			
Білім мен ғылымның дамуы	Білім алу бүкіл адамзаттық құндылық ретінде	Жазу мен кітап бастыру – жазу түрлерін жіктеу; адамзаттың ұлы жетістіктері	11.4.1.1 тарихи даму контекстіндегі әлем халықтарының жазу түрлерін жіктеу; 11.4.1.2 адамзат өркениетінің дамуындағы жазу мен кітап бастыру ісінің маңыздылығын анықтау
		Мектептегі білім беру: ежелгі заманнан бүгінгі күнге дейін	11.4.1.3 адамзат тарихы контекстінде мектептегі білім берудің дамуындағы өзгерістер мен сабақтастықтарды сипаттау; 11.4.1.4 мемлекеттердің әлеуметтік-экономикалық дамуындағы білім берудің рөлін талдау; 11.4.1.5 мектептегі білім берудің заманауи үлгілерін, оның ерекшеліктері мен артықшылықтарын анықтай отырып салыстыру
		Жоғары білім беру жүйесі: өткені мен бүгіні	11.4.1.6 жоғары оқу орындарының пайда болу тарихын, олардың ортақ даму тенденцияларын анықтай отырып зерттеу; 11.4.1.7 ағартушылық пен ғылымды өрістетудегі алғашқы университеттердің рөлін талдау; 11.4.1.8 тарихи даму контекстінде жоғары білім беру жүйесінің дамуындағы өзгерістер мен сабақтастықтарды анықтау; 11.4.1.9 заманауи жоғары білім беру үлгілерін

		салыстырып, артықшылықтары мен ерекшеліктерін анықтау
Ғылыми-техникалық прогресс	Ғылыми-техникалық прогресстің тарихи кезеңдері	11.4.2.1 мемлекеттердің әлеуметтік-экономикалық дамуын талдау үшін "өнеркәсіп революциясы", "ғылыми-техникалық революция" ұғымдарын қолдану; 11.4.2.2 мемлекеттердегі өнеркәсіп революциясының ерекшеліктерін анықтап, олардың ұқсастықтары мен айырмашылықтарын анықтау; 11.4.2.3 қазіргі кездегі өркениеттің дамуындағы ғылыми-техникалық революцияның маңыздылығын бағалау;
	Ғылыми-техникалық прогресс және қазіргі заманның жаһандық проблемалары	11.4.2.4 әлеуметтік-экономикалық процестердің ерекшеліктерін түсіндіру үшін "ғылыми-техникалық прогресс" ұғымын қолдану; 11.4.2.5 қазіргі заманның жаһандық мәселелерінің туындауына ғылыми-техникалық прогресстің әсерін зерттеу; 11.4.2.6 қазіргі заманның жаһандық мәселелерін шешудегі ғылыми-техникалық прогрестің дамуының ықтимал жолдарын болжау
Қазіргі заманғы ғылыми технологиялар	Қазіргі кездегі ақпараттық технологиялар	11.4.3.1 қоғамның дамуына ақпараттық технологиялардың әсерін зерттеу; 11.4.3.2 адамзат өркениетінің дамуы үшін ақпараттық технологиялар саласындағы жетістіктердің ықтимал салдарын болжау
	Қазіргі ғылымның перспективті салалары	11.4.3.3 робототехника және космонавтиканың мемлекеттердің бәсекеге қабілетті дәрежесіне әсерін зерттеу; 11.4.3.4 ғылымның заманауи тенденцияларының дамуын түсіндіру үшін "гендік инженерия", "нано-технология", "энергияның балама көздері" ұғымдарын қолдану; 11.4.3.5 жаңа ғылыми бағыттар жетістіктерінің әлеуметтік-экономикалық дамуға әсерін талдау; 11.4.3.6 қазіргі заманның жаһандық мәселелерін шешу үшін ғылым мен техниканың заманауи түрлері дамуының маңызын түсіндіру

Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2017 жылғы 27 шілдедегі № 352 бұйрығына 203-қосымша
Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2013 жылғы 3 сәуірдегі № 115 бұйрығына 421-қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11-сыныптарға арналған "Дүниежүзі тарихы" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы

Ескерту. Үлгілік оқу бағдарламасы жаңа редакцияда – ҚР Білім және ғылым министрінің 07.03.2019 № 105 (10-сынып оқушылары үшін 01.09.2019, 11-сынып оқушылары үшін 01.09.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Оқу бағдарламасы "Білім берудің барлық деңгейінің мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттарын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы № 604 бұйрығымен бекітілген Жалпы орта білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес әзірленген (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 17669 болып тіркелген).

2. "Дүниежүзі тарихы" пәнін оқыту өткен тарихты ұғыну және қазіргі әлемде өз орнын, азаматтық ұстанымын және оқиғалар мен құбылыстарға деген қарым-қатынасын анықтап, олардың мәні мен бағытын түсіну арқылы тұлғаның тарихи санасын қалыптастыруға бағытталған. Тарихты зерделеу патриотизмге тәрбиелеу, білімалушылардың бойында азаматтық-құқықтық сананың қалыптасуына, жалпы мәдениеттік даму, ұлттық және жалпыадамзаттық құндылықтар арқылы әлеуметтенуге септігін тигізеді.

3. Дүниежүзі тарихы пәнін тереңдетіп оқу оқушылардың әлем тарихының этникалық, саяси, әлеуметтік-экономикалық және мәдени дамуының әртүрлі тарихи кезеңдегі негізгі сұрақтары бойынша түсінік қалыптастыруды көздейді.

4. Оқу пәнінің мақсаты - дүниежүзі тарихының негізгі оқиғалары мен процестерін тереңдете және жан-жақты оқытуын қамтамасыз ету негізінде тарихи санасы қалыптасқан, азаматтық-патриоттық қасиеттерге ие, ұлттық және жалпыадамзаттық құндылықтарды құрметтейтін, тарихи білім мен дағдыларын оқу процесінде және әлеуметтік жағдайда белсенді әрі шығармашылықпен қолдана алатын тұлға қалыптастыру.

5. Оқу пәнінің міндеттері:

1) әртүрлі тарихи кезеңдегі қоғамдағы негізгі этникалық, әлеуметтік, экономикалық, саяси, мәдени мәселелер туралы білімдерді қалыптастыру;

2) тарихи кезеңдер бойы адамзат қалыптастырған патриотизмді, толеранттылықты, гуманистік ғұрыптар мен демократиялық құндылықтарды құрметтеуге тәрбиелеу;

3) әлемдік-тарихи процесс туралы толық біртұтас білім қалыптастыру;

4) оқиғалар мен құбылыстарды тарихи себептілігі, салыстырмалылығы мен әртүрлі көзқарастар, тарихи оқиғалар және тұлғаларға баға беруде сыни тұрғыдан зерттеу барысында, өткен және қазіргі таңдағы пікірталастық мәселелерге білім алушы тарапынан өзіндік көзқарас білдіруді дамыту;

5) тарихи деректердің әртүрлі типтерімен жұмыс жасау, іздеу және тарихи материалды жіктеу дағдыларын дамыту;

6) әртүрлі деректерді қолдана отырып жобалық, зерттеу әрекетін және тарихи реконструкция дағдыларын дамыту;

7) қазіргі кездегі саяси, әлеуметтік-экономикалық және мәдени мәселелерді ұғыну үшін тарихи білімдері мен дағдыларын қолдана білу қабілетін дамыту;

8) коммуникативтік дағдыларды дамыту: өз ойын ауызша және жазбаша түрде анық жеткізе білу, топта жұмыс жасау, әртүрлі деректерден алынған ақпараттарды пайдалану.

2-тарау. "Дүниежүзі тарихы" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

6. "Дүниежүзі тарихы" оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің жоғары шекті көлемі:

1) 10-сынып – аптасына 3 сағат, оқу жылында 102 сағатты;

2) 11-сынып – аптасына 3 сағат, оқу жылында 102 сағатты құрайды.

Оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі "Қазақстан Республикасындағы бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспарларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2012 жылғы 8 қарашадағы № 500 бұйрығымен бекітілген үлгілік оқу жоспарына тәуелді (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 8170 тіркелген).

7. "Дүниежүзі тарихы" оқу пәнінен білім мазмұны бөлімдер арқылы қамтылған. Аталған бөлімдер сыныптар бойынша оқыту мақсаттарын қамтитын бөлімшелерден тұрады.

8. Оқу пәнінің білім мазмұны төрт бөлімді қамтиды:

10-сынып:

1) өркениет: даму ерекшеліктері;

2) этникалық және әлеуметтік процестер;

3) мемлекет, соғыс және революциялар тарихынан;

4) мәдениеттің дамуы.

11-сынып:

1) өркениет: даму ерекшеліктері;

2) саяси-құқықтық процестер;

3) қоғамдық-саяси ойдың дамуы;

4) білім мен ғылымның дамуы.

9. "Өркениет: даму ерекшеліктері" бөлімі 10-сыныпта келесі бөлімшелерден тұрады:

1) өркениет: зерттеудің теориялары мен әдістері;

2) өркениеттердің жіктелуі;

3) әлем өркениеттерінің тарихы;

4) өркениеттердің өзара әрекеттесуі.

10. "Этникалық және әлеуметтік процестер" бөлімі 10-сыныпта келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) антропогенез және этногенез;
- 2) әлем тарихындағы этносаралық қатынастар;
- 3) қоғамның әлеуметтік ұйымдасуының тарихи формалары.

11. "Мемлекет, соғыс және революциялар тарихынан" бөлімі 10-сыныпта келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) мемлекеттің тарихи типтері, формалары және саяси режимдер;
- 2) әлем тарихының барысына әсер еткен әскери-саяси оқиғалар;
- 3) революциялар қоғам өзгеруінің бір факторы ретінде.

12. "Мәдениеттің дамуы" бөлімі 10-сыныпта келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) адамзаттың мәдени мұрасын сақтап қалу жолдары;
- 2) өнер – қоғам дамуының бейнесі;
- 3) қазіргі қоғамның рухани-адамгершілік құндылықтары.

13. "Өркениет: даму ерекшеліктері" бөлімі 11-сыныпта келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) экономикалық жүйелердің тарихи типтері: өзгеріс пен сабақтастық;
- 2) мемлекеттердің экономикалық дамуына табиғи-географиялық фактордың әсері;
- 3) қазіргі кезеңде әлем елдерінің экономикалық даму деңгейі бойынша жіктелуі.

14. "Саяси-құқықтық процестер" бөлімі 11-сыныпта келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) құқықтық мемлекет және азаматтық қоғам;
- 2) әлемнің қазіргі саяси жүйесі;
- 3) қазіргі кездегі бейбітшілік пен қауіпсіздікті сақтау мәселесі.

15. "Қоғамдық-саяси ойдың дамуы" бөлімі 11-сыныпта келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) жаңа заман және қазіргі кездегі қоғамдық ойдың эволюциясы;
- 2) ХХ ғасырдағы бостандық пен әділеттілік үшін күресушілер;
- 3) ХХ ғасырдағы - ХХІ ғасырдың басындағы көрнекті саясаткер-реформаторлар.

16. "Білім мен ғылымның дамуы" бөлімі 11-сыныпта келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) білім алу бүкіл адамзаттық құндылық ретінде;
- 2) ғылыми-техникалық прогресс;
- 3) қазіргі заманғы ғылыми технологиялар.

17. Оқыту мақсаттары әр тарау ішінде мұғалім мен білім алушыға болашақ қадамдары жөнінде өзара ой бөлісуге, оларды жоспарлау мен бағалауға мүмкіндік беретін бірізділік пен сабақтастықты көрсетеді.

18. "Дүниежүзі тарихы" пәні бойынша оқыту мақсаттары мен тәсілдерін тиімді жүзеге асыру төмендегі тарихи концептілерге (түсініктерге) негізделеді:

- 1) дәлел;
- 2) өзгеріс пен сабақтастық;
- 3) себеп пен салдар;
- 4) ұқсастық пен айырмашылық;
- 5) маңыздылық;
- 6) интерпретация.

19. Тарихи концептілер негізінде оқытудың күтілетін нәтижелері:

1) "Дәлел" бойынша білім алушылар: қарастырылып отырған дәлелге қатысты: аудитория, мақсаттар, көзқарастар, формат, аргумент, шектеулер және контекст сынды тарихи айғақтың ерекшеліктерін талдайды, тарихи айғақтарды талдау және бағалау негізінде дәйекті қорытынды жасайды, өткен заман туралы объективті түсінік қалыптастыру мақсатында түпнұсқалық және қосалқы деректерден әртүрлі, қарама-қайшы айғақтарды талдайды;

2) "Өзгеріс пен сабақтастық" бойынша білім алушылар: сабақтастық пен өзгеріске қатысты тарихи мысалдарды уақыт пен кеңістікте талдайды және бағалайды; сабақтастық пен өзгеріске қатысты тарихи мысалдарды ұзақ уақыт бойы ауқымды тарихи процестер мен тақырыптарға дейін біріктіреді, тарихи оқиғалар мен процестердің белгілі бір уақыт межесінде жүйеленуі мен ұйымдасуының негізін (критерийлер) түсіндіреді;

3) "Себеп және салдар" бойынша білім алушылар: бір немесе бірнеше себептердің және/немесе ықпалдардың өзара әрекеттесуін талдайды және бағалайды; ұқсастықтарды, себеп-салдарды, өзара байланысты көрсете отырып тарихи себептілікті түсінеді, тарихи құбылыс, оқиға немесе процесті басқа ұқсас тарихи құбылыстармен уақыт пен кеңістікте байланыстырудың әдістерін түсіндіреді және бағалайды;

4) "Ұқсастық пен айырмашылық" бойынша білім алушылар: белгілі бір жерде, белгіленген бір уақыт кезеңінде және/немесе әртүрлі қоғамдарда, немесе бір қоғамның ішіндегі өзара байланысқан тарихи оқиғаларды салыстырады;

5) "Маңыздылық" бойынша білім алушылар: қоғамның дамуы үшін тарихи оқиғаның, құбылыстың, процестің маңыздылығын анықтайды;

б) "Интерпретация" бойынша білім алушылар: белгілі бір тарихи оқиғаға, құбылысқа, процеске қатысты әртүрлі көзқарастарды түсіндіреді және бағалайды.

20. 10- сыныпқа арналған "Дүниежүзі тарихы" пәнінің базалық білім мазмұны келесі тараулардан тұрады:

1) өркениет: даму ерекшеліктері:

Өркениет: зерттеудің теориялары мен тәсілдері. "Өркениет" түсінігі. "Өркениет" түсінігін зерттеудегі негізгі тәсілдер. Өркениеттердің жіктелуі. Өркениеттің дәстүрлі (аграрлы) түрі: отырықшы-егіншілік, көшпелі. Өркениет дамуының индустриалдық және постиндустриалдық кезеңдері. Қазіргі заманғы өркениеттің дамуына ақпараттық технологиялардың ықпалы. Әлем өркениеттерінің тарихы. Ежелгі әлем өркениеттері (Ежелгі Египет, Ежелгі Месопотамия, Ежелгі Қытай, Ежелгі Үндістан, Ежелгі Греция, Ежелгі Рим). Ежелгі діни наным-сенімдер (синтоизм, индуизм, иудаизм, зороастризм, манихейлік, даосизм). Ежелгі философиялық ілімдер (Платон, Сократ, Аристотель, Конфуций, Лао Цзы). Африка (бушмендер, нубийлер, Гана, Мали, Сунгай), Америка (майя, инктер, ацтектер) және Австралия мен Океанияның (полинезиялық, Таити аралының тайпалары, гавайлықтар) дәстүрлі өркениеттері. Әлемдік діндер және өркениеттің дамуы (буддизм, христиандық, ислам). Қазіргі заманғы әлемдік діндердің даму тенденциялары. Қазіргі заманғы деструктивті діни ұйымдар мен ағымдар. Өркениеттердің өзара әрекеттесуі. Өркениеттердің сауда-экономика саласындағы өзара әрекеттесулері (Ұлы жібек жолы, халықаралық ұйымдар: Дүниежүзілік сауда ұйымы (ДСҰ), Халықаралық валюта қоры (ХВҚ), Мұнай экспорттаушы елдер ұйымы (МЭЕҰ), Шанхай Ынтымақтастық Ұйымы (ШЫҰ), Еуразиялық Экономикалық Одақ (ЕАЭО) және тағы басқалар). Өркениеттердің дипломатиялық саладағы өзара әрекеттесулері. Дипломатия өркениеттердің өзара жақындасу факторы ретінде. Өркениеттердің өзара әрекеттесуінің әскери-саяси аспектісі (жаулаушылық соғыстар, отарлық экспансия, әскери-саяси одақтар, дүниежүзілік соғыстар, қырғи-қабақ соғыс, жергілікті қақтығыстар, этносаралық қақтығыстар). Мәдениеттер диалогі (мәдениеттердің өзара әрекеттесуі мен өзара ықпалдары). Зерттеу жұмысы: Әлемдік тарих контекстіндегі өркениеттердің өзара әрекеттесу және өзара ықпалдасу тәсілдері.

2) этникалық және әлеуметтік процестер: Антропогенез және этногенез. Адамның пайда болуы туралы теориялар (діни, ғарыштық, эволюциялық). "Этнос", "этногенез", "ұлт" ұғымдары. Этностардың пайда болуына байланысты теориялар. Әлемнің этникалық картасы: өткен заман және қазіргі уақытта

(ұлттық мемлекеттердің қалыптасуы мен ыдырауы, "ұлттық сана", этностардың ассимиляциясы, шағын этностардың проблемалары). Әлем тарихындағы этносаралық қатынастар. Ұлтаралық қатынастар: мәселелер және қарама-қайшылықтар. Ұлтаралық қақтығыстардың себептері мен салдарлары (ұлтшылдық, шовинизм, нәсілдік кемсітушілік, нацизм). Этностардың бейбіт өзара әрекеттесуінің тәсілдері (халықаралық интеграция, Біріккен Ұлттар Ұйымы (БҰҰ), Еуропа Одағы (ЕО), Түркі мәдениетін және өнерін дамыту халықаралық ұйымы(ТҮРКСОЙ), Еуразиялық Экономикалық Одақ (ЕАЭО), Ислам Ұнтымақтастық Ұйымы (ИЫҰ), Қазақстан халқы Ассамблеясы және тағы басқалар). Қоғамның әлеуметтік ұйымдасуының тарихи формалары. Социогез туралы теориялардың әртүрлілігі (формациялық тәсіл, өркениеттік тәсіл және тағы басқалар). Қоғамның әлеуметтік ұйымдасуының тарихи формалары (қоғам ұйымдасуының қандық-туыстық, көршілік-аумақтық, макроэтникалық қағидалары). Қазіргі қоғамның әлеуметтік стратификациясы. Зерттеу жұмысы: Әлем тарихындағы этникалық және әлеуметтік процестер;

3) мемлекет, соғыс және революциялар тарихынан: Мемлекеттің тарихи типтері, формалары және саяси режимдер. "Мемлекет", "билік", "басқару институты" ұғымдары. Мемлекеттің пайда болу теориялары (Аристотель, Платон, Конфуций, Ф. Аквинский, Н. Макиавелли, Дж. Локк, Т. Гоббс, Т. Джефферсон, Ф. Энгельс және тағы басқалар). Мемлекет формаларының эволюциясы: ежелгі заманнан бүгінгі күнге дейін (монархия, республика, теократиялық мемлекеттер). Саяси режимдердің типтері (тоталитарлық, авторитарлық, демократиялық). Әлем тарихының барысына әсер еткен әскери - саяси оқиғалар. Антикалық дәуірдегі әлемдік империяларының қалыптасуы (Парсы империясы, Александр Македонский империясы, Рим империясы). Ғұндардың жаулап алушылық жорықтары Батыс Рим империясының ыдырауы мен антикалық кезеңінен орта ғасырларға көшу процесінің бір факторы ретінде. Араб шапқыншылықтары мен Крест жорықтары (Араб халифаты мен кресшілер мемлекеттерінің құрылуы мен ыдырауы). Еуразия картасының өзгеруіне Шыңғысхан жорықтарының әсері (Моңғол империясы, Алтын Орда, Әмір Темір империясы, Мәскеу мемлекеті, Құбылай мемлекеті, Ильханат). Еуропаның өзгеруіне Наполеон жорықтарының әсері (капиталистік дамудың жеделдетілуі, Еуропада либералдық әлеуметтік идеялардың таратылуы). Дүниежүзілік соғыстар және халықаралық қатынастар жүйесі: Версаль - Вашингтон, Ялта - Потсдам жүйелері. Революциялар қоғам өзгеруінің бір факторы ретінде. Буржуазиялық революциялар индустриалды қоғам қалыптасуының катализаторы ретінде (XVII ғасырдағы Ағылшын буржуазиялық революциясы,

XVIII ғасырдағы Француз буржуазиялық революциясы, АҚШ-ғы тәуелсіздік үшін соғыс, Еуропадағы 1848 жылғы "ұлттар көктемі"). Социалистік революция әлеуметтік теңдік идеяларын жүзеге асырудың радикалды тәсілі ретінде (1917 жылғы Қазан Социалистік революциясы, Қытайдағы 1946-1949 жылдардағы Азаматтық соғыс, 1959 жылғы Куба революциясы). Социалистік революциялар нәтижесіндегі қоғамдық құрылымының өзгеруі. Қазіргі заманның революциялары: себептері мен салдарлары (Шығыс Еуропадағы 1989-1990 жылдардағы "барқыт революциясы", Таяу Шығыстағы 2010-2011 жылдардағы "Араб көктемі", бұрынғы Кеңес Одағы елдеріндегі "түрлі-түсті революциялар"). Қоғам проблемаларын революциялық жолмен шешудің салдарлары. Зерттеу жұмысы: Әлеуметтік-экономикалық және саяси мәселелерді шешу жолдары;

4) мәдениеттің дамуы. Адамзаттың мәдени мұрасын сақтап қалу жолдары. Адамзаттың тарихи-мәдени мұрасын сақтап қалуға бағытталған ЮНЕСКО-ның қызметі. ЮНЕСКО-ның Дүниежүзілік мұрасының тізімі. Әлемнің ең ірі мұражайлары: адамзаттың тарихи зердесінің қазынасы (Эрмитаж, Лувр, Британ мұражайы, Метрополитен, Жапония Ұлттық мұражайы, Египет мұражайы, Уффици галереясы, Қазақстан Республикасының Ұлттық мұражайы және тағы басқалар). Әлем халықтарының тарихи-мәдени мұрасын зерттеу және сақтау барысындағы мұражайлардың рөлі. Өнер – қоғам дамуының көрінісі. Тарихи процестер аясындағы өнердің бағыттары мен стильдері (абстракционизм, модернизм, постмодернизм, авангардизм, футуризм, кубизм, сюрреализм, экспрессионизм, гиперреализм, хайтек стилі және тағы басқалар). Өнердің бағыттары мен стильдерінің дамуына қоғамдық процестердің тигізетін әсері. Қазіргі кездегі өнердің даму тенденциялары. Бұқаралық мәдениет және оның қазіргі қоғамға тигізетін әсері (кино, радио, теледидар, интернет, спорт, музыка, қазіргі заманғы әдебиет, қазіргі заманғы бейнелеу өнері). Қазіргі қоғамның рухани-адамгершілік құндылықтары. Жалпыадамзаттық моральдық құндылықтардың қалыптасуы (діни және философиялық идеялар, ұлттық әдет-ғұрыптар мен салт-дәстүрлер, фольклор, дәстүрлі музыка мен әдебиет, отбасылық құндылықтар). Тарихи оқиғалар аясындағы құндылықтардың өзгеруі (ұлттық мемлекеттердің қалыптасуы, дүниежүзілік соғыстар, қырғи-қабақ соғыстың аяқталуы). Қоғамның адамгершілік құндылықтарды қайта бағалауына ықпал еткен XX ғасырдың тарихи оқиғалары. Жаһандану жағдайындағы рухани-адамгершілік құндылықтардың өзгеру мәселесі (прагматизм, рационализм, шектен тыс дарашылдық, нигилизм, конформизм, әлеуметтік апатия, тұтынушылық психология, діни фанатизм, неофашизм, бейресми жастар

ұйымдары). Зерттеу жұмысы: Мәдениет – адамзаттың рухани-адамгершілік құндылықтарының көрінісі ретінде;

21. 11-сыныпқа арналған "Дүниежүзі тарихы" пәнінің базалық білім мазмұны келесі тараулардан тұрады:

1) өркениет: даму ерекшеліктері:

Экономикалық жүйелердің тарихи типтері: өзгеріс пен сабақтастық. Экономика және экономикалық жүйелердің типтері ("экономика" және "экономикалық жүйе" ұғымдары). Елдердің экономикалық дамуының ерекшеліктері. Дәстүрлі (аграрлық) экономика. Нарықтық экономика (либералды экономика). Жоспарлы (социалистік) экономика. Аралас экономика. Табиғи және географиялық факторлардың мемлекеттердің экономикалық дамуына тигізетін әсері. Табиғи және географиялық факторларға байланысты елдердің экономикалық мамандандырылуы (Парсы шығанағы елдері, Канада, Австралия, Түркия, Бразилия және тағы басқалар). Мемлекеттердің экономикалық дамуындағы табиғи-географиялық шектеуші факторларға төтеп берудің тарихи мысалдары (Жапония, Израиль, Сингапур, Малайзия және тағы басқалар). Қазіргі кезеңде әлем елдерінің экономикалық даму деңгейі бойынша жіктелуі. Мемлекеттердің экономикалық даму деңгейі бойынша жіктелуі. Қазіргі кезеңдегі мемлекеттердің біркелкі емес экономикалық даму мәселелері (бұрынғы отарлардың экономикалық дамуы, неоколониализм, шикізатқа бағытталған экономикалар). Мемлекеттер мен аймақтардың кедейшілік пен экономикалық артта қалушылыққа төтеп берудегі халықаралық ұйымдардың рөлі. Зерттеу жұмысы: Әлемдік тәжірибені талдау негізінде Қазақстанның шектеуші табиғи-географиялық факторларға төтеп беру перспективалары;

2) саяси-құқықтық процестер: Құқықтық мемлекет және азаматтық қоғам. Құқықтық мемлекет ұғымы, принциптері мен қалыптасуының тарихи алғышарттары (мемлекеттік билікті бөлу принципі, заңның үстемдігі, құқықтар мен бостандықтардың кепілдігі). Құқықтық мемлекет принциптерінің жүзеге асырылуының тарихи тәжірибесі (Адам мен азаматтың құқықтары туралы декларациясы, АҚШ-тың тәуелсіздік туралы декларациясы, АҚШ-та құлдықты жою туралы Заң, Жалпыға бірдей адам құқықтарының декларациясы, Қазақстан Республикасының Конституциясы). Азаматтық қоғамның түсінігі мен жалпы сипаттамасы (Үкіметтік емес ұйымдар, лоббизм, қоғамдық ұйымдар мен қозғалыстар). Мемлекеттердің саяси-құқықтық жүйесінің қазіргі заманғы даму тенденциялары. Үкіметтік емес ұйымдар және олардың азаматтық қоғамның қалыптасуы мен дамуындағы рөлі. Әлемнің қазіргі саяси жүйесі. Әлемнің саяси жүйесінің өзгеруі. Халықаралық қатынастардағы Ялта-Потсдам жүйесінің

ыдырау себептері. Әлемнің биполярлы жүйесінің ерешеліктері. Әлем құрылысының постбиполярлық жүйесі. "Постбиполярлы жүйе", "көпвекторлы саясат", "бірполярлы әлем" ұғымдары. Халықаралық қатынастардың қазіргі замандағы тенденциялары. Қазіргі кезеңдегі бейбітшілік пен қауіпсіздікті сақтау мәселесі. Халықаралық қауіпсіздіктің қазіргі кездегі қауіп-қатерлері (сепаратизм, ланкестік, фундаментализм, экстремизм, босқындар мәселесі, ірі мемлекеттердің қарсыласуы). Бейбітшілік пен қауіпсіздікті сақтаудағы мемлекеттердің бірлескен әрекеттері. Халықаралық және аймақтық ұйымдары: Біріккен Ұлттар Ұйымы (БҰҰ), Еуропадағы Қауіпсіздік және Ынтымақтастық Ұйымы (ЕҚЫҰ), НАТО, Шанхай Ынтымақтастық Ұйымы (ШЫҰ), Азиядағы Өзара Ықпалдастық және Сенім Шаралары жөніндегі Кеңес (АӨСШК), Ұжымдық Қауіпсіздік туралы Шарт Ұйымы (ҰҚШҰ) және тағы басқалар. Зерттеу жұмысы. ХХІ ғасырдағы әлем: халықаралық қауіпсіздікті қамтамасыз етудің жолдары мен тәсілдері;

3) қоғамдық-саяси ойдың дамуы: Жаңа замандағы және қазіргі кездегі қоғамдық ойдың эволюциясы. Жаңа замандағы және қазіргі кездегі қоғамдық ойдың дамуының негізгі бағыттары (либерализм, ұлтшылдық, социал-демократия, марксизм, экзистенциализм, прагматизм, позитивизм). ХХ ғасырдағы бостандық пен әділеттілік үшін күресушілер. Бостандық пен азаматтық құқықтар үшін күрес. М. Ганди және оның бейбіт жолмен қарсыласу идеясы (сатьяграха, сараджа, свадеши). Мартин Лютер Кингтің ұлы арманы (нәсілдік кемсітушілік, сегрегация, азаматтық құқықтар үшін күрес). Н. Манделла – апартеидке қарсы күресуші (апартеид, азаматтық құқықтар). ХХ ғасырдағы – ХХІ ғасырдың басындағы көрнекті саясаткер-реформаторлар. Мемлекет тархындағы тұлғаның ролі. Мұстафа Кемал Ататүрік – Түрік Республикасының негізін қалаушысы (зайырлы мемлекет, этатизм). Франклин Делано Рузвельт және оның "жаңа бағыты". Ф. Рузвельттің бейбіт және соғыс кезіндегі ішкі және сыртқы саясатының ерекшеліктері. Шарль де Голль: Франция ұлылығының қайта өрлеуі (голлизм, Бесінші республика). Дэн Сяопин - көрнекті Қытай реформаторы ("қытайлық ерекшелігі бар социализм", "бір ел – екі жүйе"). Ли Куан Ю, Махатхир Мохаммад: "үшінші әлемнен бірінші әлемге" ("экономикалық ғажайып", "азиялық серпініс", жаңа индустриалды елдер). Н. Ә. Назарбаев және модернизацияның қазақстандық моделі. "Қазақстан - 2030", "Қазақстан - 2050" даму стратегиялары, "Мәңгілік Ел" жалпыұлттық идеясы. Мемлекет тарихының өтпелі кезеңдеріндегі реформалардың маңыздылығы. Зерттеу жұмысы: Тарихтағы тұлғаның ролі;

4) білім мен ғылымның дамуы: Білім алу жалпы адамзаттық құндылық ретінде. Жазу мен кітап бастыру – адамзаттың ұлы жетістіктері (пиктография, иероглифтер, сына жазу, руникалық жазу, кітап бастыру және тағы басқалары). Мектептегі білім беру: ежелгі кезеңнен бүгінгі күнге дейін (гимназия, палестра, академия, спарталық мектеп, схоластика, жеті "еркін өнер", мектептер, медреселер, жексенбілік мектептер, қолөнер мектептері және тағы басқалар). Мектептегі білім берудің заманауи модельдері. Жоғары білім беру жүйесі: тарих пен қазіргі кезең (Кордова, Прага, Оксфорд, Кембридж, Сорбонна университеттері және тағы басқалары). Ағартушылық пен ғылымды өрістетудегі алғашқы университеттердің рөлі. Жоғарғы білім берудің заманауи модельдері. Ғылыми-техникалық прогресс. Ғылыми-техникалық прогрестің тарихи кезеңдері. "Өнеркәсіп төңкерісі", "ғылыми-техникалық революция" ұғымдары. Қазіргі кездегі өркениеттің дамуындағы ғылыми-техникалық революцияның маңыздылығын бағалау. Ғылыми-техникалық прогресс және қазіргі заманның жаһандық мәселелері. Қазіргі кездегі ғылыми технологиялар. Қазіргі заманғы ақпараттық технологиялар. Қоғамның дамуына ақпараттық технологиялардың әсері. Қазіргі ғылымның перспективалық салалары (робототехника, космонавтика, гендік инженерия және тағы басқалар). Зерттеу жұмысы: Жаһандану жағдайындағы ғылым мен техниканың перспективті салалары.

3- тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

22. Бағдарламада оқыту мақсаттары кодтық белгімен берілген. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сан бөлім мен бөлімше ретін, төртінші сан оқыту мақсатының реттік санын көрсетеді. Мысалы, 10. 2. 1. 2 кодында "10" – сынып, "2. 1. " – бөлім мен бөлімше, "2" – оқу мақсатының реттік саны.

1-бөлім:

10- сынып	11- сынып
Өркениет: даму ерекшеліктері	Өркениет: даму ерекшеліктері
Білім алушылар:	
10.1.1.1 тарихи оқиғаларды, процестер мен құбылыстарды түсіндіру үшін "өркениет", "өркениет типі" терминдерін қолдану	11.1.1.1 мемлекеттердің экономикалық даму ерекшеліктерін талдау үшін "экономика" және "экономикалық жүйе" ұғымдарын қолдану
10.1.1.2 "Өркениет" түсінігін зерттеудің негізгі әдістерін түсіндіру	11.1.1.2 экономикалық жүйелердің тарихи типтерінің белгілерін түсіндіре отырып оларды жіктеу
10.1.2.1 өркениеттің дәстүрлі түрінің ерекшеліктерін түсіндіру	11.1.1.3 әртүрлі мемлекеттердің мысалында экономиканың дәстүрлі (аграрлы) түріне тән белгілерін анықтау
10.1.2.2 шаруашылық қызмет пен өркениеттік даму арасындағы байланысты талдау	11.1.1.4 экономикалық жүйелердің түрлері туралы білімдерін пайдалана отырып, экономикалық дамудың ерекшеліктерін түсіндіру
10.1.2.3 өркениеттің индустриалды түрінің	11.1.1.5 әртүрлі елдердің мысалында нарықтық

ерекшеліктерін түсіндіру	экономикаға тән белгілерді анықтау
10.1.2.4 өркениеттің постиндустриалды дамуының ерекшеліктерін түсіндіру	11.1.1.6 әртүрлі мемлекеттердің мысалында жоспарлы (социалистік) экономикаға тән белгілерін анықтау
10.1.2.5 ақпараттық технологиялардың қазіргі өркениеттің дамуына әсерін анықтау	11.1.1.7 экономиканың аралас түріне тән белгілерді анықтай отырып, оған көшудің себептерін зерттеу
10.1.3.1 ежелгі өркениеттердің ерекшеліктерін оларға тән белгілерін салыстырмалы талдау негізінде анықтау	11.1.2.1 мемлекеттер мен аймақтардың шаруашылық мамандануының қалыптасуындағы табиғи-географиялық фактордың рөлін негіздеу
10.1.3.2 ежелгі өркениеттердің дамуына діни наным-сенімдердің әсерін анықтау	11.1.2.2 экономиканың дамуындағы табиғи-географиялық шектеуші факторларға төтеп берудің әртүрлі амалдарын зерттеу
10.1.3.3 мемлекет пен қоғамның дамуы туралы ежелгі философиялық ілімдерді зерттеу	11.1.2.3 қазіргі заман тарихында шектеуші табиғи-географиялық факторлар жағдайындағы мемлекеттердің сәтті экономикалық дамуының мысалдарын тұжырымдау
10.1.3.4 локальді өркениеттердің ерекшеліктерін оларға тән белгілерін салыстырмалы талдау негізінде анықтау	11.1.3.1 мемлекеттер мен аймақтардың әркелкі экономикалық дамуының тарихи алғышарттарын анықтау
10.1.3.5 аймақтардың өркениеттік ерекшеліктер трансформациясының себептерін анықтау	11.1.3.2 әртүрлі өлшемшарттар негізінде мемлекеттерді экономикалық даму деңгейі бойынша жіктеу
10.1.3.6 әлемдік діндердің даму кезеңдері мен ерекшеліктерін сипаттау	11.1.3.3 мемлекеттердің кедейшілік мәселесін шешуге бағытталған іс-әрекетін зерттеп, оның тиімділігін анықтау
10.1.3.7 әлемдік діндердің философиялық негіздерін түсіндіру	11.1.3.4 мемлекеттер мен аймақтардың кедейшілік пен экономикалық артта қалушылыққа төтеп берудегі халықаралық ұйымдардың рөлін бағалау
10.1.3.8 әлемдік діндер ілімдеріндегі жалпы адамгершілік құндылықтарды анықтау	11.1.3.5 дамушы елдердің әлеуметтік-экономикалық артта қалушылыққа төтеп берудің ықтимал жолдарын болжау
10.1.3.9 қазіргі кездегі өркениет жағдайында әлемдік діндердің даму тенденцияларын анықтау	
10.1.3.10 қазіргі кездегі деструктивті діни ұйымдар мен ағымдардың қоғамға әсерін бағалау	
10.1.4.1 себеп-салдарлық байланысты анықтай отырып, әлемдік сауданың өркениет дамуындағы рөлін анықтау	
10.1.4.2 әлемдік экономиканың дамуындағы халықаралық ұйымдардың рөлін анықтау	
10.1.4.3 өркениеттерді жақындастыру факторы ретінде дипломатияның маңызын анықтау	
10.1.4.4 қазіргі өркениеттің дамуындағы дипломатияның рөлін анықтау	
10.1.4.5 ежелгі және орта ғасырлардағы жаулап алушылық жорықтардың себептерін түсіндіру	
10.1.4.6 отаршыл экспансия мен қазіргі замандағы жаһандық мәселелердің себеп-салдарлық байланысын	

анықтау	
10.1.4.7 қазіргі өркениеттің даму контекстінде әскери қатынастардың ерекшеліктері мен салдарларын анықтау	
10.1.4.8 әртүрлі өркениеттердің жетістіктерін зерттей отырып, мәдениеттердің өзара әрекеттестігі мен өзара ықпалын сипаттау	
10.1.4.9 жаһандандудың жағымды және жағымсыз жақтарын анықтай отырып, оның қоғамның рухани дамуына әсерін бағалау	

2-бөлім:

10-сынып	11-сынып
Этникалық және әлеуметтік процестер	Саяси-құқықтық процестер
Білім алушылар:	
10.2.1.1 антропогенездің әртүрлі теорияларын жүйелеу және тұжырымдау	11.2.1.1 мемлекеттердің саяси-құқықтық жүйесінің дамуының қазіргі тенденцияларын түсіндіру үшін "құқықтық мемлекет" ұғымын қолдану
10.2.1.2 тарихи оқиғаларды, процестер мен құбылыстарды түсіндіру үшін "этнос", "этногенез", "ұлт" ұғымдарын қолдану	11.2.1.2 құқықтық мемлекеттің қалыптасуының алғышарттарын зерттеу
10.2.1.3 этногенездің әртүрлі теорияларын жүйелеу және тұжырымдау	11.2.1.3 әртүрлі мемлекеттердің мысалында құқықтық мемлекеттің қалыптасу жолдарын талдау
10.2.1.4 Л. Н. Гумилевтің этностардың пайда болуы мен дамуы туралы ғылыми көзқарастарының ерекшеліктерін зерттеу	11.2.1.4 әртүрлі мемлекеттердің мысалында құқықтық мемлекет принциптерінің жүзеге асу ерекшеліктерін салыстыру
10.2.1.5 әлем картасын пайдалана отырып әртүрлі тарихи кезеңдердегі этникалық процестерді түсіндіру	11.2.1.5 қазіргі кездегі адам құқықтарының Жалпы Декларациясының маңызын негіздеу
10.2.1.6 қазіргі кездегі ассимиляция мен саны аз этностардың жойылып кету себептерін анықтау	11.2.1.6 мемлекеттердің саяси-құқықтық жүйесі дамуының қазіргі тенденцияларын түсіндіру үшін "азаматтық қоғам" ұғымын қолдану
10.2.1.7 жаһандану жағдайындағы этникалық және мәдени әртүрлілікті сақтаудың маңыздылығын негіздеу	11.2.1.7 құқықтық мемлекет пен азаматтық қоғамның құрылуының байланысын анықтау
10.2.2.1 тарихи оқиғаларды, процестер мен құбылыстарды түсіндіру үшін "ұлтшылдық", "шовинизм", "нәсілдік кемсітушілік" терминдерін қолдану	11.2.1.8 азаматтық қоғамның қалыптасуы мен дамуындағы үкіметтік емес ұйымдардың ролін анықтау
10.2.2.2 ұлтаралық қатынастардың пайда болуының себеп-салдарлық байланысын анықтау	11.2.1.9 әртүрлі мемлекеттердегі үкіметтік емес ұйымдардың қызметін бағалау
10.2.2.3 тарихи оқиғаларды талдау негізінде қазіргі кездегі ұлтаралық қатынастардың сипатын бағалау	11.2.2.1 Ялта-Потсдам халықаралық қатынастар жүйесінің ыдырау себептерін талдау
10.2.2.4 ұлтаралық қатынастарды реттеудегі халықаралық ұйымдардың ролін талдау	11.2.2.2 әлемнің биполярлы жүйесінің ерекшеліктерін сипаттау
10.2.2.5 қазіргі кездегі интеграциялық процестердің тиімділігін бағалау	11.2.2.3 қазіргі кездегі халықаралық қатынастарды сипаттау үшін "постбиполярлық жүйе", "көпвекторлы саясат", "бір

	полярлы әлем" ұғымдарын қолдану
10.2.2.6 ұлтаралық келісімнің қазақстандық үлгісінің мысалында этностар арасындағы бейбіт әрекеттестіктің мүмкіндігін дәлелдеу	11.2.2.4 тарихи оқиғалар, процестер мен құбылыстарды талдау негізінде қазіргі кездегі халықаралық қатынастардың даму тенденцияларын сипаттау
10.2.3.1 тарихи процестерді түсіндіру үшін "социогенез", "формациялық әдіс", "өркениеттік әдіс" ұғымдарын қолдану	11.2.3.1 тарихи оқиғалар мен процестерді түсіндіру үшін "сепаратизм", "терроризм", "фундаментализм", "экстремизм", "миграция", "босқындар" терминдерін қолдану
10.2.3.2 социогенездің әртүрлі теорияларын жүйелеу және тұжырымдау	11.2.3.2 сепаратизм, экстремизм және халықаралық лаңкестіктің таралу себептері мен салдарларын анықтау
10.2.3.3 қоғамның әлеуметтік ұйымдасуының тарихи формаларын, оларға тән белгілерін анықтай отырып түсіндіру	11.2.3.3 халықаралық қауіпсіздік жүйесінің дамуының ықтимал нұсқаларын болжау
10.2.3.4 қазіргі қоғамның әлеуметтік стратификациясын зерттеу	11.2.3.4 бейбітшілік пен қауіпсіздікті сақтауға бағытталған халықаралық ұйымдардың қызметін талдау
	11.2.3.5 қауіпсіз әлем дамуының ықтимал жолдарын болжау

3-бөлім :

10-сынып Мемлекет, соғыс және революциялар тарихынан	11-сынып Қоғамдық-саяси ойдың дамуы
Білім алушылар:	
10.3.1.1 тарихи оқиғалар мен процестерді түсіндіру үшін "мемлекет", "билік", "басқару институты" терминдерін қолдану	11.3.1.1 қоғамдық ойдың дамуын түсіндіру үшін "либерализм", "ұлтшылдық", "социал -демократия", "марксизм", "экзистенциализм", "прагматизм", "позитивизм" түсініктерін қолдану
10.3.1.2 мемлекеттік құрылыстың ерекшеліктерін түсіндіру үшін мемлекеттің пайда болу теорияларын салыстыру	11.3.1.2 қоғамдық-саяси ойдың дамуы үшін Ағартушылық дәуір идеяларының маңыздылығын бағалау
10.3.1.3 тарих контекстінде мемлекеттік құрылыс формасының өзгеруінің заңдылықтарын анықтау және талдау	11.3.1.3 XIX-XX ғасырлардағы қоғамдық құрылыс туралы философиялық ойдың даму ерекшеліктерін зерттеу
10.3.1.4 мемлекеттердің тарихи түрлеріне тән белгілерін анықтай отырып, салыстыру	11.3.2.1 Үндістанның қоғамдық-саяси даму идеологиясы ретінде "гандизм" ұғымын түсіндіру
10.3.1.5 деректерді талдау негізінде саяси режимдер түрлерінің мықты және әлсіз жақтарын анықтай отырып, салыстыру	11.3.2.2 Үндістанның ұлттық тәуелсіздікке жетудегі бейбіт жолмен қарсыласу идеяларының маңыздылығын анықтау
10.3.1.6 тоталитарлық саяси режимнен қазіргі замандағы демократияға ауысудың ерекшеліктерін талдау	11.3.2.3 қоғамдық-саяси өмірдегі тұлғаның рөлі жайлы қорытындылар жасау
10.3.2.1 деректерді қолдана отырып грек-парсы соғыстарының мысалында ерте империялардың пайда болу процесін түсіндіру	11.3.2.4 АҚШ-тағы тарихи оқиғаларды түсіндіру үшін "нәсілдік кемсітушілік", "сегрегация" ұғымдарын қолдану
10.3.2.2 антикалық дәуірде империялардың пайда болуының себептері мен салдарларын талдау	11.3.2.5 азаматтық құқықтар үшін күресте тұлғаның белсенді азаматтық позициясының маңыздылығын бағалау
10.3.2.3 эллинизмді таратудағы А. Македонскийдің жорықтарының рөлін	11.3.2.6 Оңтүстік Африка Республикасындағы тарихи оқиғаларды

бағалау	түсіндіру үшін "апартеид" ұғымын қолдану
10.3.2.4 халықтардың ұлы қоныс аударуының жағымды және жағымсыз салдарларын анықтау	11.3.3.1 мемлекет тарихының өтпелі кезеңдеріндегі реформалардың маңыздылығын бағалау
10.3.2.5 тарихи деректердің негізінде антикалық дәуірден орта ғасырларға өтудің заңдылығын тұжырымдау	11.3.3.2 тарихи оқиғаларды түсіндіру үшін "этатизм", "зайырлы мемлекет" ұғымдарын қолдану
10.3.2.6 дәйекті қорытындылар жасау арқылы араб шапқыншылықтары мен крест жорықтарының себептерін анықтау	11.3.3.3 мемлекет тарихындағы тұлғаның рөлі туралы қорытындылар жасау
10.3.2.7 әлемдегі өзгерістерді зерттей отырып араб шапқыншылықтары мен крест жорықтарының салдарларын салыстыру	11.3.3.4 бейбіт және соғыс кезеңіндегі Ф. Рузвельттің ішкі және сыртқы саясатының ерекшеліктерін анықтау
10.3.2.8 моңғол шапқыншылығының Еуразиядағы ұлттық мемлекеттердің қалыптасу процесіне әсерін талдау	11.3.3.5 Франциядағы әлеуметтік-саяси процестерді түсіндіру үшін "голлизм" ұғымын қолдану
10.3.2.9 әлемдегі өзгерістерді зерттей отырып моңғол шапқыншылығының салдарларын бағалау	11.3.3.6 Ш. Голль қызметінің мысалында мықты президенттік билік институтының маңыздылығын дәлелдеу
10.3.2.10 Наполеон соғыстары мен Еуропа мемлекеттеріндегі капиталистік дамудың ілгерілеуі арасындағы себеп-салдарлық байланысты орнату	11.3.3.7 әлеуметтік-экономикалық процестерді түсіндіру үшін "қытайлық ерекшелігі бар социализм" ұғымын қолдану
10.3.2.11 Наполеон Кодексінің Еуропадағы либералды қоғамдық идеялардың таралуындағы маңыздылығын бағалау	11.3.3.8 Қытай Халық Республикасы мысалында жоспарлы экономикадан нарықтық экономикаға көшудің себептерін талдау
10.3.2.12 тарихи құжаттарды талдау негізінде Бірінші және Екінші дүниежүзілік соғыстардың себептері мен салдарларын түсіндіру	11.3.3.9 тарихи оқиғаларды талдау негізінде Оңтүстік-Шығыс Азиядағы "экономикалық ғажайып" факторларын тұжырымдау
10.3.2.13 Версаль-Вашингтон және Ялта-Потсдам жүйелерінің тиімділігін және олардың қазіргі заманға әсерін бағалау	11.3.3.10 Сингапур және Малайзия мысалында мемлекет модернизациясының ерекшеліктерін салыстыру
10.3.2.14 дүниежүзілік соғыстар кезеңінде халықаралық қатынастардың даму тенденцияларын талдау	11.3.3.11 қазақстандық модернизация үлгісін құрастыру және жүзеге асырудағы Қазақстан Республикасы Тұңғыш Президентінің рөлін бағалау
10.3.3.1 аграрлы қоғамнан индустриалды қоғамға өту заңдылықтарын тұжырымдау	11.3.3.12 "Қазақстан - 2030", "Қазақстан - 2050" стратегияларының мысалында мемлекет дамуының ұзақ мерзімді жоспарының тиімділігін дәлелдеу
10.3.3.2 буржуазиялық революциялардың нәтижесіндегі әлеуметтік құрылымдағы өзгерістерді түсіндіру	11.3.3.13 Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президентінің "Мәңгілік Ел" жалпыұлттық идеясын ұсынудың өзектілігін негіздеу
10.3.3.3 революциялардың жағымды және жағымсыз салдарларын бағалау	
10.3.3.4 социалистік революцияның мәнін түсіну үшін әлеуметтік теңдік идеясының даму кезеңдерін зерттеу	
10.3.3.5 капитализмнен социализмге өтудің	

әлеуметтік-экономикалық және саяси алғышарттарын анықтау	
10.3.3.6 социалистік революциялардың нәтижесінде қоғамның әлеуметтік құрылымындағы өзгерістерін түсіндіру	
10.3.3.7 Шығыс Еуропадағы "барқыт" революцияларының мазмұны мен нәтижелерін талдау	
10.3.3.8 "араб көктемі" және "түрлі-түсті революциялардың" ішкі және сыртқы факторларын анықтау	
10.3.3.9 қоғамдық мәселелерді шешудің революциялық тәсілінің салдары жайлы қорытынды жасау	

4-бөлім:

10-сынып	11-сынып
Мәдениеттің дамуы	Білім мен ғылымның дамуы
Білім алушылар:	
10.4.1.1 ЮНЕСКО қызметін мысалға ала отырып тарихи-мәдени мұраны сақтап қалу жолдарын түсіндіру	11.4.1.1 тарихи даму контекстіндегі әлем халықтарының жазу түрлерін жіктеу
10.4.1.2 ЮНЕСКО-ның Әлемдік мұра нысандар тізімі ескерткіштерінің мысалында тарихи-мәдени мұраның маңыздылығын анықтау	11.4.1.2 адамзат өркениетінің дамуындағы жазу мен кітап бастыру ісінің маңыздылығын анықтау
10.4.1.3 әлемнің ең ірі мұражайларын зерттеп, ерекшеліктерін анықтау	11.4.1.3 адамзат тарихы контекстінде мектептегі білім берудің дамуындағы өзгерістер мен сабақтастықтарды сипаттау
10.4.1.4 әлем халықтарының тарихи-мәдени мұрасын зерттеу және сақтап қалудағы мұражайлардың рөлін түсіндіру	11.4.1.4 мемлекеттердің әлеуметтік-экономикалық дамуындағы білім берудің рөлін талдау
10.4.2.1 қоғамдағы өзгерістерді түсіну үшін "абстракционизм", "модернизм", "постмодернизм", "авангардизм", "футуризм", "кубизм", "сюрреализм", "экспрессионизм", "гиперреализм", "хайтек" терминдерін қолдану	11.4.1.5 - мектептегі білім берудің заманауи үлгілерін, оның ерекшеліктері мен артықшылықтарын анықтай отырып салыстыру
10.4.2.2 өнердің стильдері мен бағыттарының дамуына қоғамдық процестердің әсерін анықтау	11.4.1.6 жоғары оқу орындарының пайда болу тарихын, олардың ортақ даму тенденцияларын анықтай отырып зерттеу
10.4.2.3 әлем мәдениетінің көрнекті өкілдерінің шығармашылық туындыларын талдап, олардың ерекшеліктерін анықтау	11.4.1.7 ағартушылық пен ғылымды өрістетудегі алғашқы университеттердің рөлін талдау
10.4.2.4 өзгерістер пен сабақтастықтарды анықтай отырып, қазіргі кездегі өнердің даму тенденцияларын анықтау	
10.4.2.5 бұқаралық мәдениеттің ерекшеліктерін түсіндіріп, оның қазіргі қоғамға әсерін талдау	11.4.1.8 тарихи даму контекстінде жоғары білім беру жүйесінің дамуындағы өзгерістер мен сабақтастықтарды анықтау

10.4.3.1 деректерді талдау негізінде адамзаттың рухани-адагершілік құндылықтардың қалыптасу қайнар көздерін анықтау	11.4.1.9 заманауи жоғарғы білім беру үлгілерін салыстырып, артықшылықтары мен ерекшеліктерін анықтау
10.4.3.2 дәйекті қорытындылар жасай отырып, қоғамның тарихи даму контекстіндегі рухани-адамгершілік құндылықтардың өзгеру мысалдарын зерттеу	11.4.2.1 мемлекеттердің әлеуметтік-экономикалық дамуын талдау үшін "өнеркәсіп революциясы", "ғылыми-техникалық революция" ұғымдарын қолдану
10.4.3.3 қоғамның моральдық құндылықтарын қайта бағалауға септігін тигізген XX ғасырдың тарихи оқиғаларының ерекшеліктерін анықтау	11.4.2.2 әртүрлі мемлекеттердегі өнеркәсіп революциясының ерекшеліктерінің анықтап, олардың ұқсастықтары мен айырмашылықтарын анықтау
10.4.3.4 қоғамның тұрақты дамуы үшін қазіргі әлемнің жалпыадамзаттық адамгершілік құндылықтарының маңызын түсіндіру	11.4.2.3 қазіргі кездегі өркениеттің дамуындағы ғылыми-техникалық революцияның маңыздылығын бағалау
10.4.3.5 жаһандандудың ұлттық-мәдени дамуға әсерін талдау	11.4.2.4 әлеуметтік-экономикалық процестердің ерекшеліктерін түсіндіру үшін "ғылыми-техникалық прогресс" ұғымын қолдану
10.4.3.6 болашақтағы адамның моральдық бейнесін анықтай отырып, адамзаттың рухани-адамгершілік дамуының ықтимал жолдарын болжау	11.4.2.5 қазіргі заманның жаһандық мәселелерінің туындауына ғылыми-техникалық прогрестің әсерін зерттеу
	11.4.2.6 қазіргі заманның жаһандық мәселелерін шешудегі ғылыми-техникалық прогрестің дамуының ықтимал жолдарын болжау
	11.4.3.1 қоғамның дамуына ақпараттық технологиялардың әсерін зерттеу
	11.4.3.2 адамзат өркениетінің дамуы үшін ақпараттық технологиялар саласындағы жетістіктердің ықтимал салдарын болжау
	11.4.3.3 робототехника және космонавтиканың мемлекеттердің бәсекеге қабілетті дәрежесіне әсерін зерттеу
	11.4.3.4 ғылымның заманауи тенденцияларының дамуын түсіндіру үшін "гендік инженерия", "нанотехнология", "энергияның балама көздері" ұғымдарын қолдану
	11.4.3.5 жаңа ғылыми бағыттар жетістіктерінің әлеуметтік-экономикалық дамуға әсерін талдау
	11.4.3.6 қазіргі заманның жаһандық мәселелерін шешу үшін ғылым мен техниканың заманауи түрлерінің

23. Осы оқу бағдарламасы осы бұйрыққа қосымшаға сәйкес жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "Дүниежүзі тарихы" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының Ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес жүзеге асырылады.

24. Тұлғаның танымдық белсенділігін, шығармашылық, жобалық-зерттеушілік қабілеттерін дамыту үшін әр тақырыптық бөлім білім алушылардың зерттеу жұмысымен аяқталады. Ұзақ мерзімді жоспарда зерттеу тақырыптары жалпылама берілген. Білім алушылар осы белгіленген тақырып шеңберінде түрлі мәселелерді қарастыра алады.

25. Тоқсандағы бөлімдер және бөлімдер ішіндегі тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "Дүниежүзі тарихы" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасына қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "Дүниежүзі тарихы" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 10-сынып:

Бөлім	Бөлімше	Тақырып	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан			
Өркениет: даму ерекшеліктері	Өркениет: зерттеудің теориялары мен әдістері	"Өркениет" түсінігі	10.1.1.1 тарихи оқиғаларды, процестер мен құбылыстарды түсіндіру үшін "өркениет", "өркениет типі" терминдерін қолдану; 10.1.1.2 "Өркениет" түсінігін зерттеудің негізгі әдістерін түсіндіру
	Өркениеттердің жіктелуі	Өркениеттің дәстүрлі (аграрлық) түрі: көшпелі және отырықшы-егіншілік	10.1.2.1 өркениеттің дәстүрлі түрінің ерекшеліктерін түсіндіру; 10.1.2.2 шаруашылық қызмет пен өркениеттік даму арасындағы байланысты талдау
		Өркениеттің индустриалдық даму кезеңі	10.1.2.2 шаруашылық қызмет пен өркениеттік даму арасындағы байланысты талдау; 10.1.2.3 өркениеттің индустриалды түрінің ерекшеліктерін түсіндіру
		Өркениеттің постиндустриалды даму кезеңі	10.1.2.4 өркениеттің постиндустриалды дамуының ерекшеліктерін түсіндіру; 10.1.2.5 ақпараттық технологиялардың қазіргі өркениеттің

		дамуына әсерін анықтау
Әлем өркениеттерінің тарихы	Ежелгі әлем өркениеті	10.1.2.2 шаруашылық қызмет пен өркениеттік даму арасындағы байланысты талдау; 10.1.3.1 ежелгі өркениеттердің ерекшеліктерін оларға тән белгілерін салыстырмалы талдау негізінде анықтау; 10.1.3.2 ежелгі өркениеттердің дамуына діни сенімдердің әсерін анықтау; 10.1.3.3 мемлекет пен қоғамның дамуы туралы ежелгі философиялық ілімдерді зерттеу
	Африка, Америка, Австралия және Океанияның дәстүрлі өркениеттері	10.1.2.2 шаруашылық қызмет пен өркениеттік даму арасындағы байланысты талдау; 10.1.3.2 ежелгі өркениеттердің дамуына діни наным-сенімдердің әсерін анықтау; 10.1.3.4 жергілікті өркениеттердің ерекшеліктерін, оларға тән белгілерін салыстырмалы талдау негізінде анықтау; 10.1.3.5 аймақтардың өркениеттік ерекшеліктер трансформациясының себептерін анықтау
	Әлемдік діндер және өркениеттердің дамуы	10.1.3.6 әлемдік діндердің даму кезеңдері мен ерекшеліктерін сипаттау; 10.1.3.7 әлемдік діндердің философиялық негіздерін түсіндіру; 10.1.3.8 әлемдік діндер ілімдерін дегі жалпы адамгершілік құндылықтарды анықтау; 10.1.3.9 қазіргі кездегі өркениет жағдайында әлемдік діндердің даму тенденцияларын анықтау; 10.1.3.10 қазіргі кездегі деструктивті діни ұйымдар мен ағымдардың қоғамға әсерін бағалау
Өркениеттердің өзара әрекеттесуі	Өркениеттер әрекеттестігінің сауда-экономикалық аясы	10.1.4.1 себеп-салдарлық байланысты анықтай отырып, әлемдік сауданың өркениет дамуындағы рөлін анықтау; 10.1.4.2 әлемдік экономиканың дамуындағы халықаралық ұйымдардың рөлін анықтау
	Өркениеттер әрекеттестігінің дипломатиялық аясы	10.1.4.3 өркениеттерді жақындас тыру факторы ретінде дипломатияның маңызын анықтау; 10.1.4.4 қазіргі өркениеттің дамуындағы дипломатияның рөлін анықтау
	Өркениеттер әрекеттестігінің әскери-саяси аясы	10.1.4.5 ежелгі және орта ғасырлардағы жаулап алушылық жорықтардың себептерін түсіндіру; 10.1.4.6 отаршыл экспансия мен қазіргі замандағы жаһандық мәселелердің себеп-салдарлық байланысын анықтау; 10.1.4.7 қазіргі өркениеттің даму контекстінде әскери қақтығыстардың ерекшеліктері мен салдарларын анықтау
	Мәдениеттер диалогі	10.1.4.8 әртүрлі өркениеттердің жетістіктерін зерттей отырып, мәдениеттердің өзара әрекеттестігі мен өзара ықпалын сипаттау; 10.1.4.9 жаһанданудың жағымды және жағымсыз жақтарын анықтай отырып, оның қоғамның рухани дамуына әсерін бағалау
Зерттеу жұмысы	Әлемдік тарих тұрғысындағы өркениеттердің өзара әрекеттестігі мен өзара ықпал ету тәсілдері	

2-тоқсан				
Этникалық және әлеуметтік процестер	Антропогенез және этногенез	Адамның шығу тегі теориялары	10.2.1.1 антропогенездің әртүрлі теорияларын жүйелеу және тұжырымдау	
		Этностардың пайда болуы туралы теориялар	10.2.1.2 тарихи оқиғаларды, процестер мен құбылыстарды түсіндіру үшін "этнос", "этногенез", "ұлт" ұғымдарын қолдану; 10.2.1.3 этногенездің әртүрлі теорияларын жүйелеу және тұжырымдау; 10.2.1.4 Л. Н. Гумилевтің этностардың пайда болуы мен дамуы туралы ғылыми көзқарастарының ерекшеліктерін зерттеу	
		Әлемнің этникалық картасы: өткен заманда және қазіргі уақытта	10.2.1. 5 әлем картасын пайдалана отырып әртүрлі тарихи кезеңдердегі этникалық процестерді түсіндіру; 10.2.1.6 қазіргі кездегі ассимиляция мен саны аз этностардың жойылып кету себептерін анықтау; 10.2.1.7 жаһандану жағдайындағы этникалық және мәдени әртүрлілікті сақтаудың маңыздылығын негіздеу	
	Әлем тарихындағы этносаралық қатынастар	Этносаралық қатынастар: проблемалары және қарама-қайшылықтары	10.2.2.1 тарихи оқиғаларды, процестер мен құбылыстарды түсіндіру үшін "ұлтшылдық", "шовинизм", "нәсілдік кемсітушілік" терминдерін қолдану; 10.2.2.2 ұлтаралық қақтығыстардың пайда болуының себеп-салдарлық байланысын анықтау; 10.2.2.3 тарихи оқиғаларды талдау негізінде қазіргі кездегі ұлтаралық қатынастардың сипатын бағалау	
		Этносаралық қатынастар: бейбіт өзара әрекеттестік тәсілдері	10.2.2.4 ұлтаралық қатынастарды реттеудегі халықаралық ұйымдардың рөлін талдау; 10.2.2.5 қазіргі кездегі интеграциялық процестердің тиімділігін бағалау; 10.2.2.6 ұлтаралық келісімнің қазақстандық үлгісінің мысалында этностар арасындағы бейбіт әрекеттестіктің мүмкіндігін дәлелдеу	
	Қоғамның әлеуметтік ұйымдасуының тарихи формалары	Социогенез туралы теориялардың алуан түрлілігі	10.2.3.1 тарихи процестерді түсіндіру үшін "социогенез", "формациялық әдіс", "өркениеттік әдіс" ұғымдарын қолдану; 10.2.3.2 социогенездің әртүрлі теорияларын жүйелеу және тұжырымдау	
		Қоғамның әлеуметтік ұйымдасуының тарихи формалары	10.2.3.3 қоғамның әлеуметтік ұйымдасуының тарихи формаларын, оларға тән белгілерін анықтай отырып түсіндіру; 10.2.3.4 қазіргі қоғамның әлеуметтік стратификациясын зерттеу	
	Зерттеу жұмысы	Әлем тарихындағы этникалық және әлеуметтік процестер		
	3 - тоқсан			
	Мемлекет, соғыс және революциялар тарихынан	Мемлекеттің тарихи типтері, формалары және саяси режимдер	Мемлекет түсінігі. Мемлекеттің пайда болу теориялары	10.3.1.1 тарихи оқиғалар мен процестерді түсіндіру үшін "мемлекет", "билік", "басқару институты" терминдерін қолдану; 10.3.1.2 мемлекеттік құрылыстың ерекшеліктерін түсіндіру үшін мемлекеттің пайда болу теорияларын салыстыру

	Мемлекет формаларының эволюциясы: ежелгі кезеңнен бүгінгі күнге дейін	10.3.1.3 тарих контекстінде мемлекеттік құрылыс формасының өзгеруінің заңдылықтарын анықтау және талдау; 10.3.1.4 мемлекеттердің тарихи формаларына тән белгілерін анықтай отырып, салыстыру
	Саяси режимдердің типтері	10.3.1.5 деректерді талдау негізінде саяси режимдер түрлерінің мықты және әлсіз жақтарын анықтай отырып, салыстыру; 10.3.1.6 тоталитарлық саяси режимнен қазіргі замандағы демократияға ауысудың ерекшеліктерін талдау
Әлем тарихының барысына әсер еткен әскери-саяси оқиғалар	Антикалық кезеңдегі әлемдік империялардың қалыптасуы	10.3.2.1 деректерді қолдана отырып грек -парсы соғыстарының мысалында ерте империялардың пайда болу процесін түсіндіру; 10.3.2.2 антика дәуірінде империялардың пайда болуының себептері мен салдарларын талдау; 10.3.2.3 эллинизмді таратуда А. Македонскийдің жорықтарының рөлін бағалау
	Ғұндардың жаулап алушылық жорықтары ежелгі заманнан ортағасырларға өтудің бір факторы ретінде	10.3.2.4 халықтардың ұлы қоныс аударуының жағымды және жағымсыз салдарларын анықтау; 10.3.2.5 тарихи деректердің негізінде антикалық дәуірден орта ғасырларға өту заңдылығын тұжырымдау
	Араб шапқыншылықтары мен Крест жорықтары	10.3.2.6 дәйекті қорытындылар жасай отырып, араб шапқыншылықтары мен крест жорықтарының себептерін анықтау; 10.3.2.7 әлемдегі өзгерістерді зерттей отырып араб шапқыншылықтары мен крест жорықтарының салдарларын салыстыру
	Еуразия картасының өзгеруіне Шыңғысхан жорықтарының ықпалы	10.3.2.8 моңғол шапқыншылығының Еуразиядағы ұлттық мемлекеттердің қалыптасу процесіне әсерін талдау; 10.3.2.9 әлемдегі өзгерістерді зерттей отырып моңғол шапқыншылығының салдарларын бағалау
	Еуропаның өзгеруіне Наполеон жорықтарының әсері	10.3.2.10 наполеон соғыстары мен Еуропа мемлекеттеріндегі капиталистік дамудың ілгерілеуі арасындағы себеп-салдарлық байланысты орнату; 10.3.2.11 Наполеон Кодексінің Еуропадағы либералды қоғамдық идеялардың таралуындағы маңыздылығын бағалау
	XX ғасырдағы дүниежүзілік соғыстардың халықаралық қатынастар жүйесіне әсері	10.3.2.12 тарихи құжаттарды талдау негізінде Бірінші және Екінші дүниежүзілік соғыстардың себептері мен салдарларын түсіндіру; 10.3.2.3 Версаль-Вашингтон және Ялта-Потсдам жүйелерінің тиімділігін және олардың қазіргі заманға әсерін бағалау; 10.3.2.14 дүниежүзілік соғыстар кезеңінде халықаралық қатынастардың даму тенденцияларын талдау

	Революциялар қоғам өзгеруінің бір факторы ретінде	Буржуазиялық революциялар – индустриалды қоғамның құрылуының катализаторы	10.3.3.1 аграрлы қоғамнан индустриалды қоғамға өту заңдылықтарын тұжырымдау; 10.3.3.2 буржуазиялық революциялардың нәтижесіндегі әлеуметтік құрылымдағы өзгерістерді түсіндіру; 10.3.3.3 революциялардың жағымды және жағымсыз салдарларын бағалау
		Социалистік революция әлеуметтік теңдік идеяларын жүзеге асырудың радикалды әдісі ретінде	10.3.3.3 революциялардың жағымды және жағымсыз салдарларын бағалау; 10.3.3.4 социалистік революцияның мәнін түсіну үшін әлеуметтік теңдік идеясының даму кезеңдерін зерттеу; 10.3.3.5 капитализмнен социализмге өтудің әлеуметтік-экономикалық және саяси алғышарттарын анықтау; 10.3.3.6 социалистік революциялардың нәтижесінде қоғамның әлеуметтік құрылымдағы өзгерістерді түсіндіру
		Қазіргі кездегі революциялар: себептері мен салдары	10.3.3.7 Шығыс Еуропадағы "барқыт" революцияларының мазмұны мен нәтижелерін талдау; 10.3.3.8 "араб көктемі" және "түрлі-түсті революциялардың" ішкі және сыртқы факторларын анықтау; 10.3.3.9 қоғамдық мәселелерді шешудің революциялық тәсілінің салдары жайлы қорытынды жасау
	Зерттеу жұмысы	Әлеуметтік-экономикалық және саяси мәселелерді шешудің тәсілдері	
4 - тоқсан			
Мәдениеттің дамуы	Адамзаттың мәдени мұрасын сақтап қалу жолдары	Адамзаттың тарихи-мәдени мұрасын сақтап қалудағы ЮНЕСКО-ның қызметі	10.4.1.1 ЮНЕСКО қызметін мысалға ала отырып тарихи-мәдени мұраны сақтау жолдарын түсіндіру; 10.4.1.2 ЮНЕСКО-ның Әлемдік мұра нысандар тізімі ескерткіштерінің мысалында тарихи-мәдени мұраның маңыздылығын анықтау
		Әлемнің ең ірі мұражайлары: адамзаттың тарихи зердесінің қазынасы	10.4.1.3 әлемнің ең ірі мұражайларын зерттеп, ерекшеліктерін анықтау; 10.4.1.4 әлем халықтарының тарихи-мәдени мұрасын зерттеу және сақтап қалудағы мұражайлардың ролін түсіндіру;
	Өнер – қоғам дамуының бейнесі	Тарихи процестер контекстіндегі өнердің бағыттары мен стильдері	10.4.2.1 қоғамдағы өзгерістерді түсіну үшін "абстракционизм", "модернизм", "постмодернизм", "авангардизм", "футуризм", "кубизм", "сюрреализм", "экспрессионизм", "гиперреализм", "хайтек" терминдерін қолдану; 10.4.2.2 өнердің стильдері мен бағыттарының дамуына қоғамдық процестердің әсерін анықтау; 10.4.2.3 әлем мәдениетінің көрнекті өкілдерінің шығармашылық туындыларын талдап, олардың ерекшеліктерін анықтау
		Зманауи өнердің даму тенденциялары	10.4.2.4 өзгерістер пен сабақтастықтарды анықтай отырып, қазіргі кездегі өнердің даму тенденцияларын анықтау; 10.4.2.5 бұқаралық мәдениеттің ерекшеліктерін түсіндіріп, оның қазіргі қоғамға әсерін талдау
	Қазіргі	Жалпыадамзаттық	10.4.3.1 деректерді талдау негізінде адамзаттың рухани-

қоғамның рухани-адамгершілік құндылықтары	адамгершілік құндылықтардың қалыптасуы	моральдық құндылықтарының қалыптасуы қайнар көздерін анықтау
	Тарихи оқиғалар контекстіндегі құндылықтардың өзгеруі	10.4.3.2 дәйекті қорытындыларды жасай отырып, қоғамның тарихи даму контекстіндегі рухани-адамгершілік құндылықтардың өзгеруінің мысалдарын зерттеу; 10.4.3.3 қоғамның моральдық құндылықтарын қайта бағалауға септігін тигізген XX ғасырдың тарихи оқиғаларының ерекшеліктерін анықтау
	Жаһандану жағдайындағы рухани-адамгершілік құндылықтардың өзгеру мәселесі	10.4.3.4 қоғамның тұрақты дамуы үшін қазіргі әлемнің жалпыадамзаттық адамгершілік құндылықтардың маңызын түсіндіру; 10.4.3.5 жаһанданудың ұлттық-мәдени дамуға әсерін талдау; 10.4.3.6 болашақтағы адамның моральдық бейнесін анықтай отырып, адамзаттың рухани-адамгершілік дамуының ықтимал жолдарын болжау
Зерттеу жұмысы	Мәдениет адамзаттың рухани-адамгершілік құндылықтардың бейнесі ретінде	

2) 11-сынып:

Бөлім	Бөлімше	Тақырып	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан			
Өркениет: даму ерекшеліктері	Экономикалық жүйелердің тарихи типтері: өзгеріс пен сабақтастық	Экономика және экономикалық жүйелердің типтері	11.1.1.1 мемлекеттердің экономикалық даму ерекшеліктерін талдау үшін "экономика" және "экономикалық жүйе" ұғымдарын қолдану; 11.1.1.2 экономикалық жүйелердің тарихи типтерінің белгілерін түсіндіре отырып оларды жіктеу
		Дәстүрлі (аграрлық) экономика	11.1.1.3 әртүрлі мемлекеттердің мысалында экономиканың дәстүрлі (аграрлы) түріне тән белгілерін анықтау; 11.1.1.4 экономикалық жүйелердің түрлері туралы білімдерін пайдалана отырып, экономикалық дамудың ерекшеліктерін түсіндіру
		Нарықтық экономика	11.1.1.4 экономикалық жүйелердің түрлері туралы білімдерін пайдалана отырып, экономикалық дамудың ерекшеліктерін түсіндіру; 11.1.1.5 әртүрлі елдердің мысалында нарықтық экономикаға тән белгілерді анықтау
		Жоспарлы (социалистік) экономика	11.1.1.4 экономикалық жүйелердің түрлері туралы білімдерін пайдалана отырып, экономикалық дамудың ерекшеліктерін түсіндіру; 11.1.1.6 әртүрлі мемлекеттердің мысалында жоспарлы (социалистік) экономикаға тән белгілерін анықтау
		Экономиканың аралас түрі	11.1.1.4 экономикалық жүйелердің түрлері туралы білімдерін пайдалана отырып, экономикалық дамудың ерекшеліктерін түсіндіру; 11.1.1.7 экономиканың аралас түріне тән белгілерді анықтай отырып, оған көшудің себептерін зерттеу
Мемлекеттің	Табиғи-	11.1.2.1 мемлекеттер мен аймақтардың шаруашылық	

	экономикалық дамуына табиғи-географиялық фактордың әсері	географиялық факторларға қарай мемлекеттердің шаруашылық мамандандырылуы	мамандануының қалыптасуындағы табиғи-географиялық фактордың рөлін негіздеу
		Мемлекеттердің экономикалық дамуындағы табиғи-географиялық шектеуші факторларға төтеп берудің тарихи мысалдары	11.1.2.2 экономиканың дамуындағы табиғи-географиялық шектеуші факторларға төтеп берудің әртүрлі амалдарын зерттеу; 11.1.2.3 қазіргі заман тарихында шектеуші табиғи-географиялық факторлар жағдайындағы мемлекеттердің сәтті экономикалық дамуының мысалдарын тұжырымдау
	Қазіргі кезеңде әлем елдерінің экономикалық даму деңгейі бойынша жіктелуі	Мемлекеттердің экономикалық даму деңгейі бойынша жіктелуі	11.1.3.1 мемлекеттер мен аймақтардың әрқелкі экономикалық дамуының тарихи алғышарттарын анықтау; 11. 1. 3. 2 әртүрлі алғышарттардың негізінде мемлекеттерді экономикалық даму деңгейі бойынша жіктеу
	Зерттеу жұмысы	Жекелеген мемлекеттер мен аймақтардың кедейшілікке және экономикалық артта қалушылыққа төтеп беру жолдары	1.1.3.3 мемлекеттердің кедейшілік мәселесін шешуге бағытталған іс-әрекетін зерттеп, оның тиімділігін анықтау; 11.1.3.4 мемлекеттер мен аймақтардың кедейшілік пен экономикалық артта қалушылыққа төтеп берудегі халықаралық ұйымдардың рөлін бағалау; 11.1.3.5 дамушы елдердің әлеуметтік-экономикалық артта қалушылыққа төтеп берудің ықтимал жолдарын болжау
2-тоқсан			
Саяси-құқықтық процестер	Құқықтық мемлекет және азаматтық қоғам	Құқықтық мемлекет түсінігі	11.2.1.1 мемлекеттердің саяси-құқықтық жүйесінің дамуының қазіргі тенденцияларын түсіндіру үшін "құқықтық мемлекет" ұғымын қолдану; 11.2.1.2 құқықтық мемлекеттің қалыптасуының алғышарттарын зерттеу
		Құқықтық мемлекет принциптерінің жүзеге асырылуының тарихи тәжірибесі	11.2.1.3 әртүрлі мемлекеттердің мысалында құқықтық мемлекеттің қалыптасу жолдарын талдау; 11.2.1.4 әртүрлі мемлекеттердің мысалында құқықтық мемлекет принципіне рiнiңжүзеге асу ерекшелiктерiн салыстыру; 11.2.1.5 қазіргі кездегі адам құқықтарының Жалпы Декларациясының маңызын негіздеу
		Азаматтық қоғам түсінігі және жалпы сипаттамасы	11.2.1.6 мемлекеттердің саяси-құқықтық жүйесінің дамуының қазіргі тенденцияларын түсіндіру үшін "азаматтық қоғам" ұғымын қолдану; 11.2.1.7 құқықтық мемлекет пен азаматтық қоғамның құрылуының тарихи байланысын анықтау
		Азаматтық қоғамдағы үкіметтік	11.2.1.8 азаматтық қоғамның қалыптасуы мен дамуында үкіметтік емес ұйымдардың рөлін анықтау;

		емес ұйымдар	11.2.1.9 әртүрлі мемлекеттердегі үкіметтік емес ұйымдардың қызметін бағалау
Әлемнің қазіргі саяси жүйесі		Әлемнің саяси жүйесінің өзгеруі	11.2.2.1 Ялта-Потсдам халықаралық қатынастар жүйесінің ыдырау себептерін талдау; 11.2.2.2 әлемнің биполярлы жүйесінің ерекшеліктерін сипаттау
		Әлем құрылысының постбиполярлық жүйесі	11.2.2.3 қазіргі кездегі халықаралық қатынастарды сипаттау үшін "постбиполярлық жүйе", "көпвекторлы саясат", "бір полярлы әлем" ұғымдарын қолдану; 11.2.2.4 тарихи оқиғалар, процестер мен құбылыстарды талдау негізінде қазіргі кездегі халықаралық қатынастардың даму тенденцияларын сипаттау
Қазіргі кездегі бейбітшілік пен қауіпсіздікті сақтау мәселесі		Халықаралық қауіпсіздікке төнген қазіргі кездегі қауіп-қатерлер	11.2.3.1 тарихи оқиғалар мен процестерді түсіндіру үшін "сепаратизм", "терроризм", "фундаментализм", "экстремизм", "миграция", "босқын" терминдерін қолдану; 11.2.3.2 сепаратизм, экстремизм және халықаралық терроризмнің таралу себептері мен салдарларын анықтау; 11.2.3.3 халықаралық қауіпсіздік жүйесінің дамуының ықтимал нұсқаларын болжау
		Бейбітшілік пен қауіпсіздікті сақтауда мемлекеттердің бірлескен әрекеттері	11.2.3.4 тарихи оқиғалар, процестер мен құбылыстарды талдау негізінде қазіргі кездегі халықаралық қатынастардың даму тенденцияларын сипаттау; 11.2.3.5 бейбітшілік пен қауіпсіздікті сақтауға бағытталған халықаралық ұйымдардың қызметін талдау; 11.2.3.5 қауіпсіз әлем дамуының ықтимал жолдарын болжау
Зерттеу жұмысы		XXI ғасырдағы әлем:	халықаралық қауіпсіздікті қамтамасыз етудің жолдары мен тәсілдері
3 - тоқсан			
Қоғамдық-саяси ойдың дамуы	Жаңа заман және қазіргі кездегі қоғамдық ойдың эволюциясы	Жаңа заман және қазіргі кездегі қоғамдық ойдың дамуының негізгі бағыттары	11.3.1.1 қоғамдық ойдың дамуын түсіндіру үшін "либерализм", "ұлтшылдық", "социал-демократия", "марксизм", "экзистенциализм", прагматизм", "позитивизм" түсініктерін қолдану; 11.3.1.2 қоғамдық-саяси ойдың дамуы үшін Ағартушылық дәуір идеяларының маңыздылығын бағалау; 11.3.1.3 XIX-XX ғасырлардағы қоғамдық құрылыс туралы философиялық ойдың даму ерекшеліктерін зерттеу
	XX ғасырдағы бостандық пен әділеттілік үшін күресушілер	М. Ганди және оның бейбіт жолмен қарсыласу идеясы	11.3.2.1 Үндістанның қоғамдық-саяси даму идеологиясы ретінде "гандизм" ұғымын түсіндіру; 11.3.2.2 Үндістанның ұлттық тәуелсіздікке жетудегі бейбіт жолмен қарсыласу идеяларының маңыздылығын анықтау; 11.3.2.3 қоғамдық-саяси өмірдегі тұлғаның рөлі жайлы қорытындылар жасау
		Мартин Лютер	11.3.2.3 қоғамдық-саяси өмірдегі тұлғаның рөлі жайлы

	Кингтің ұлы арманы	қорытындылар жасау; 11.3.2.4 АҚШ-тағы тарихи оқиғаларды түсіндіру үшін "нәсілдік кемсітушілік", "сегрегация" ұғымдарын қолдану; 11.3.2.5 азаматтық құқықтар үшін күресте тұлғаның белсенді азаматтық позициясының маңыздылығын бағалау
	Н. Манделла – апартеидке қарсы күресуші	11.3.2.3 қоғамдық-саяси өмірдегі тұлғаның рөлі жайлы қорытындылар жасау; 11.3.2.5 азаматтық құқықтар үшін күресте тұлғаның белсенді азаматтық позициясының маңыздылығын бағалау; 11.3.2.6 Оңтүстік Африка Республикасындағы тарихи оқиғаларды түсіндіру үшін "апартеид" ұғымын қолдану
XX ғасыр дағы – XXI ғасыр дағы көрнекті саясаткер-реформаторлар	Мұстафа Кемал Ататүрік –Түрік Республикасының негізін қалаушы	11.3.3.1 мемлекет тарихының өтпелі кезеңдеріндегі реформалардың маңыздылығын бағалау; 11.3.3.2 тарихи оқиғаларды түсіндіру үшін "этатизм", "зайырлы мемлекет" ұғымдарын қолдану; 11.3.3.3 мемлекет тарихындағы тұлғаның рөлі жайлы қорытындылар жасау
	Франклин Делано Рузвельт және оның "жаңа бағыты"	11.3.3.3 мемлекет тарихындағы тұлғаның рөлі жайлы қорытындылар жасау; 11.3.3.4 бейбіт және соғыс кезеңіндегі Ф. Рузвельттің ішкі және сыртқы саясатының ерекшеліктерін анықтау
	Шарль де Голль: Франция ұлылығының қайта жаңғыруы	11.3.3.3 мемлекет тарихындағы тұлғаның рөлі жайлы қорытындылар жасау; 11.3.3.5 Франциядағы әлеуметтік-саяси процестерді түсіндіру үшін "голлизм" ұғымын қолдану; 11.3.3.6 Ш. Голль қызметінің мысалында мықты президенттік билік институтының маңыздылығын дәлелдеу
	Дэн Сяопин – көрнекті қытай реформаторы	11.3.3.1 мемлекет тарихының өтпелі кезеңдеріндегі реформалардың маңыздылығын бағалау; 11.3.3.3 мемлекет тарихындағы тұлғаның рөлі жайлы қорытындылар жасау; 11.3.3.7 әлеуметтік-экономикалық процестерді түсіндіру үшін "қытайлық ерекшелігі бар социализм" ұғымын қолдану; 11.3.3.8 ҚХР мысалында жоспарлы экономикадан нарықтық экономикаға көшу себептерін талдау
	Ли Куан Ю и Махатхир Мохаммад: "үшінші әлемнен бірінші әлемге"	11.3.3.1 мемлекет тарихының өтпелі кезеңдеріндегі реформалардың маңыздылығын бағалау; 11.3.3.3 мемлекет тарихындағы тұлғаның рөлі жайлы қорытындылар жасау; 11.3.3.9 тарихи оқиғаларды талдау негізінде Оңтүстік-Шығыс Азиядағы "экономикалық ғажайып" факторларын тұлғаның тұлғасындау; 11.3.3.10 Сингапур және Малайзия мысалында мемлекет модернизациясының ерекшеліктерін салыстыру

		Н. Назарбаев және модернизацияның қазақстандық моделі	11.3.3.3 мемлекет тарихындағы тұлғаның рөлі жайлы қорытындылар жасау; 11.3.3.11 қазақстандық модернизация үлгісін құрастыру және жүзеге асырудағы Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президентінің рөлін бағалау; 11.3.3.12 "Қазақстан - 2030", "Қазақстан - 2050" стратегияларының мысалында мемлекет дамуын ұзақ мерзімді жоспарлау қажеттілігін дәлелдеу; 11.3.3.13 Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президентінің "Мәңгілік Ел" жалпыұлттық идеясын ұсыну өзектілігін негіздеу
	Зерттеу жұмысы	Тарихтағы тұлғаның рөлі	
4 тоқсан			
Білім мен ғылымның дамуы	Білім алу бүкіл адамзаттық құндылық ретінде	Жазу мен кітап бастыру – адамзаттың жетістіктері	11.4.1.1 тарихи даму контекстіндегі әлем халықтарының жазу түрлерін жіктеу; 11.4.1.2 адамзат өркениетінің дамуындағы жазу мен кітап бастыру ісінің маңыздылығын анықтау
		Мектептегі білім беру: ежелгі заманнан бүгінгі күнге дейін	11.4.1.3 адамзат тарихы контекстінде мектептегі білім берудің дамуындағы өзгерістер мен сабақтастықтарды сипаттау; 11.4.1.4 мемлекеттердің әлеуметтік-экономикалық дамуындағы білім берудің рөлін талдау; 11.4.1.5 мектептегі білім берудің заманауи үлгілерін, оның ерекшеліктері мен артықшылықтарын анықтай отырып салыстыру
		Жоғары білім беру жүйесі: өткені мен бүгіні	11.4.1.6 жоғары оқу орындарының пайда болу тарихын, олардың ортақ даму тенденцияларын анықтай отырып зерттеу; 11.4.1.7 ағартушылық пен ғылымды өрістетудегі алғашқы университеттердің рөлін талдау; 11.4.1.8 тарихи даму контекстінде жоғары білім беру жүйесінің дамуындағы өзгерістер мен сабақтастықтарды анықтау; 11.4.1.9 заманауи жоғары білім беру үлгілерін салыстырып, артықшылықтары мен ерекшеліктерін анықтау
	Ғылыми-техникалық прогресстің тарихи кезеңдері	11.4.2.1 мемлекеттердің әлеуметтік-экономикалық дамуын талдау үшін "өнеркәсіп революциясы", "ғылыми-техникалық революция" ұғымдарын қолдану; 11. 4. 2. 2 - әртүрлі мемлекеттердегі өнеркәсіп революциясының ерекшеліктерін анықтап, олардың ұқсастықтары мен айырмашылықтарын анықтау; 11.4.2.3 қазіргі кездегі өркениеттің дамуындағы ғылыми-техникалық революцияның маңыздылығын бағалау;	
	Ғылыми-техникалық прогресс және қазіргі заманның жаһандық проблемалары	11.4.2.4 әлеуметтік-экономикалық процестердің ерекшеліктерін түсіндіру үшін "ғылыми-техникалық прогресс" ұғымын қолдану; 11.4.2.5 қазіргі заманның жаһандық мәселелерінің	

		туындауына ғылыми-техникалық прогрестің әсерін зерттеу; 11.4.2.6 қазіргі заманның жаһандық мәселелерін шешудегі ғылыми-техникалық прогрестің дамуының ықтимал жолдарын болжау
Қазіргі заманғы ғылыми технологиялар	Қазіргі кездегі ақпараттық технологиялар	11.4.3.1 қоғамның дамуына ақпараттық технологиялардың әсерін зерттеу; 11.4.3.2 адамзат өркениетінің дамуы үшін ақпараттық технологиялар саласындағы жетістіктердің ықтимал салдарын болжау
	Қазіргі ғылымның перспективті салалары	11.4.3.3 робототехника және космонавтиканың мемлекеттердің бәсекеге қабілетті дәрежесіне әсерін зерттеу; 11.4.3.4 ғылымның заманауи тенденцияларының дамуын түсіндіру үшін "гендік инженерия", "нанотехнология", "энергияның балама көздері" ұғымдарын қолдану; 11.4.3.5 жаңа ғылыми бағыттар жетістіктерінің әлеуметтік-экономикалық дамуға әсерін талдау; 11.4.3.6 қазіргі заманның жаһандық мәселелерін шешу үшін ғылым мен техниканың заманауи түрлері дамуының маңызын түсіндіру
Зерттеу жұмысы	Жаһандану жағдайындағы ғылым мен техниканың перспективті салалары	

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2017 жылғы 27 шілдедегі
№ 352 бұйрығына 204-қосымша
Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 422-қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математикалық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "Құқық негіздері" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Оқу бағдарламасы "Білім берудің барлық деңгейінің мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттарын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы №604 бұйрығымен бекітілген Жалпы орта білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес әзірленген (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 17669 болып тіркелген).

Ескерту. 1-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Білім және ғылым министрінің 07.03.2019 № 105 (10-сынып оқушылары үшін 01.09.2019, 11-сынып оқушылары үшін 01.09.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

2. "Құқық негіздері" пәнін оқыту білім алушылардың қазіргі қоғамдағы құқықтық және саяси қатынастардың субъектісі ретінде, өз құқықтары мен

міндеттемелерін жүзеге асыру үшін қажетті білім мен дағдыларды игеруге бағытталған.

3. Оқу пәнінің мақсаты – белсенді азаматтық ұстанымы бар, құқықтық тұрғыдан сауатты тұлғаны тәрбиелеу, құқықтық мәдениетті қалыптастыру, құқықтық білімді тәжірибеде қолдана алу дағдыларын дамыту.

4. Оқу пәнінің міндеттері:

1) әлеуметтік және құқықтық нормалар жүйесі: адам құқығы, құқықтық мемлекет, азаматтық қоғам, заңдылық және құқықтық тәртіп туралы білімдерін тереңдету және кеңейту;

2) қазақстандық құқық пен халықаралық құқықтың базалық салаларының негізгі түсініктері мен мазмұны туралы білімдерін дамыту;

3) құқыққа деген оң көзқарасты қалыптастыру және заңдарды білу мен орындаудың әлеуметтік пайдалылығын түсіну;

4) қазақстандық патриотизм, жалпыадамзаттық құндылықтар, гуманизм мен әділеттілік негізінде тұлғаның құқықтық санасын қалыптастыру;

5) оқу және тәжірибелік іс-әрекетте құқықтық ақпаратты табу, талдау және қолдану дағдыларын қалыптастыру;

6) әртүрлі өмірлік жағдайларда құқықтық нормаларға сәйкес іс-әрекеттерді таңдау кезінде құқықтық білім мен дағдыларды қолдана алу біліктерін дамыту;

7) қоғамдағы құқықтық қатынастармен байланысты практикалық жағдаяттарды сын тұрғысынан талдау және бағалау дағдыларын дамыту;

8) қазіргі уақыттағы өзекті қоғамдық және құқықтық мәселелерге қатысты пікірталасқа қатысу дағдыларын дамыту.

2-тарау. "Құқық негіздері" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

5. "Құқық негіздері" пәні бойынша оқу жүктемесінің жоғары шекті көлемі:

1) 10-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағатты;

2) 11-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағатты құрайды.

Оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі "Қазақстан Республикасындағы бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспарларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2012 жылғы 8 қарашадағы № 500 бұйрығымен бекітілген үлгілік оқу жоспарына тәуелді (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 8170 болып тіркелген).

Ескерту. 5-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Білім және ғылым министрінің 07.03.2019 № 105 (10-сынып оқушылары үшін 01.09.2019, 11-сынып оқушылары үшін 01.09.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

6. Құқық негіздері" оқу пәнінің білім мазмұны бөлімдер арқылы қамтылған. Аталған бөлімдер сыныптар бойынша оқыту мақсаттарын қамтитын бөлімшелерден тұрады.

7. Оқу пәнінің білім мазмұны бес бөлімді қамтиды:

- 1) Мемлекет және құқық;
- 2) Жария құқық;
- 3) Жеке құқық;
- 4) Іс жүргізу құқығының негіздері;
- 5) Халықаралық құқық.

8. "Мемлекет және құқық" бөлімі 10-сыныпта келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) Мемлекет және құқық туралы негізгі ұғымдар;
- 2) Құқықтық мемлекет, азаматтық қоғам;
- 3) Адам құқықтары түсінігі;
- 4) Сот төрелігінің қағидаттары. Құқық қорғау органдары.

9. "Жария құқық" бөлімі 10-сыныпта келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) Қазақстан Республикасының конституциялық құқық жүйесі;
- 2) Әкімшілік құқық жүйесі;
- 3) Экологиялық құқық негіздері;
- 4) Қылмыстық құқық жүйесі;
- 5) Қазақстан Республикасының сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес жүйесі.

10. "Жеке құқық" бөлімі 10-сыныпта келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) Азаматтық құқық жүйесі және оның негізгі институттары;
- 2) Тұтынушылар құқығы туралы заңнама;
- 3) Отбасы құқығы жүйесі;
- 4) Еңбек құқығы жүйесі.

11. "Іс жүргізу құқығының негіздері" бөлімі 10-сыныпта келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) Қылмыстық іс жүргізу құқығының негіздері;
- 2) Азаматтық іс жүргізу құқығының негіздері;
- 3) Әкімшілік іс жүргізу құқығының негіздері.

12. "Халықаралық құқық" бөлімі 10-сыныпта келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) Халықаралық жария құқығы;
- 2) Халықаралық құқықтағы адам құқықтарының қорғалуы.

13. "Мемлекет және құқық" бөлімі 11-сыныпта келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) Заң шығару, құқықтық мәдениет, мемлекет қоғамның саяси жүйесінде;

2) Қазақстан Республикасында құқықтық мемлекет пен азаматтық қоғамның дамуы;

3) Қазақстан Республикасында адам құқығын қорғау;

4) Сот жүйесі.

14. "Жария құқық" бөлімі 11-сыныпта келесі бөлімшелерден тұрады:

1) Қазақстан Республикасындағы азаматтық және сайлау ;

2) Әкімшілік құқық бұзушылық түрлері;

3) Жер құқығы негіздері;

4) Қылмыстық құқық бұзушылық түрлері;

5) Сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылық үшін жауапкершілік.

15. "Жеке құқық" бөлімі 11-сыныпта келесі бөлімшелерден тұрады:

1) Азаматтық құқықтағы келісімшарттар мен міндеттемелердің жекелеген түрлері;

2) Тұтынушылар құқығының жүзеге асырылуы;

3) Авторлық құқық негіздері;

4) Отбасы құқығының институттары;

5) Еңбек құқығының базалық нормалары.

16. "Іс жүргізу құқығының негіздері" бөлімі 10-сыныпта келесі бөлімшелерден тұрады:

1) Қылмыстық іс жүргізу құқығының институттары;

2) Азаматтық іс жүргізу құқығының институттары;

3) Әкімшілік іс жүргізу құқығының институттары.

17. "Халықаралық құқық" бөлімі 11-сыныпта келесі бөлімшелерден тұрады:

1) Қазақстан Республикасы – халықаралық құқық субъектісі.

18. Оқыту мақсаттары әр бөлімше ішінде мұғалім мен білім алушыға болашақ қадамдары жөнінде өзара ой бөлісуге, оларды жоспарлау мен бағалауға мүмкіндік беретін бірізділік пен сабақтастықты көрсетеді.

19. 10-сыныпқа арналған "Құқық негіздері" пәнінің базалық білім мазмұны келесі тараулардан тұрады:

1) Мемлекет және құқық;

Мемлекет және құқық туралы негізгі ұғымдар. Құқықтың негізгі белгілері мен функциясы. Құқық жүйесі: сала, құқықтық институт, құқықтық норма. Мемлекет құқықтың ерекше субъектісі: құқықтық нормаларды шығарушы және құқық субъектісі ретінде. Құқықтық мемлекет, азаматтық қоғам. Құқықтық мемлекет түсінігі және оның принциптері. Азаматтық қоғам түсінігі, оның негізгі элементтері мен институттары. Адам құқықтары түсінігі. Адам құқығы түсінігі және оның негізгі түрлері. Сот төрелігі принциптері. Құқық қорғау

органдары. Сот төрелігі принциптері. Қазақстан Республикасының құқық қорғау органдары: ішкі істер министрлігі, прокуратура, сыбайлас жемқорлыққа қарсы қызмет органдары.

2) Жария құқық:

Қазақстан Республикасының конституциялық құқық жүйесі. Қазақстан Республикасы конституциялық құқығының институттары: Президент, Парламент, Үкімет, Соттар және сот төрелігі, Конституциялық кеңес, Жергілікті мемлекеттік басқару және өзін-өзі басқару. Әкімшілік құқық жүйесі. Қазақстан Республикасындағы мемлекеттік басқарудың құқықтық реттелуі: салалық және аймақтық басқару. Экологиялық құқық негіздері. Экологиялық құқықтың құқықтық реттелу түсінігі мен нысаны. Қылмыстық құқық жүйесі. Қылмыстық құқықтың мазмұны мен құрылымы. Қылмыстық құқық бұзушылық және қылмыстық жауапкершілікке тартылатын тұлғалар. Қылмыстық жаза түсінігі және одан босату шарттары. Қазақстан Республикасының сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес жүйесі. Қазақстан Республикасындағы сыбайлас жемқорлыққа қарсы күреске бағытталған құқықтық және саяси актілер: Сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес туралы Қазақстан Республикасының заңы. 2015-2025 жылдарға арналған Қазақстан Республикасының сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес туралы стратегиясы.

3) Жеке құқық:

Азаматтық құқық жүйесі және оның негізгі институттары. Азаматтық құқықтың принциптері мен субъектілері. Азаматтық құқықтың объектілері. Мәміле түсінігі және оның түрлері. Меншік құқығы түсінігі және оның қорғалуы. Міндеттемелік құқық. Тұтынушылар құқығы туралы заңнама. Қазақстан Республикасында тұтынушылар құқықтарының заңды түрде бекітілуі. Отбасы құқығы жүйесі. Қазақстан Республикасындағы отбасы құқығының қайнар көздері. Қазақстан Республикасында отбасылық қарым-қатынастардың құқықтық реттелуі. Еңбек құқығы жүйесі. Қазақстан Республикасында еңбек қатынастарының құқықтық реттелуі.

4) Іс жүргізу құқығының негіздері:

Қылмыстық іс жүргізу құқығының негіздері. Қылмыстық процестің міндеттері мен принциптері. Қылмыстық процесс субъектілері. Қылмыстық іс жүргізу құқығындағы сот талқылауы негіздері: қылмыстық процестегі субъектілердің функционалдық рөлдері. Азаматтық іс жүргізу құқығының негіздері. Азаматтық процестің міндеттері мен принциптері. Азаматтық процесстің субъектілері. Әкімшілік іс жүргізу құқығының негіздері. Әкімшілік процесс түсінігі, міндеттері мен принциптері.

5) Халықаралық құқық:

Халықаралық жария құқығы. Халықаралық жария құқығы түсінігі. Негізгі мемлекет субъектілері, халықаралық ұйымдар. Халықаралық құқықтағы адам құқықтарының қорғалуы. Қазіргі халықаралық құқықта адам құқықтарын қорғау механизмдері мен процедуралары.

20. 11 - сыныпқа арналған "Құқық негіздері" пәнінің базалық білім мазмұны келесі тараулардан тұрады:

1) Мемлекет және құқық.

Заң шығару, құқықтық мәдениет, мемлекет қоғамның саяси жүйесінде.

Заң шығару жүйесі: құқықтық актілердің құрылымы мен заң шығарудың кезеңдері. Заңдылық және құқықтық тәртіп. Құқықтық сана және құқықтық мәдениет. Мемлекет қоғамның саяси жүйесінде. Қазақстан Республикасында құқықтық мемлекет пен азаматтық қоғамның дамуы. Қазақстан Республикасы - құқықтық мемлекет. Қазақстан Республикасында азаматтық қоғам институттарының дамуы. Қазақстан Республикасында адам құқығын қорғау. Қазақстан Республикасында адам және азаматтың құқықтары мен бостандықтарының қорғалуы. Қазақстан Республикасындағы ювеналды юстиция: жасөспірімнің құқығын қорғау. Мүмкіндігі шектеулі тұлғалар құқықтарының қорғалуы және жүзеге асырылуы. Сот жүйесі. Сот жүйесі және судьялардың мәртебесі.

2) Жария құқық:

Қазақстан Республикасындағы азаматтық және сайлау. Қазақстан Республикасының азаматтылығы. "Қан құқығы" және "Топырақ құқығы" принциптері. Қазақстан Республикасындағы сайлау құқығы. Сайлаушы, сайлау комиссиясы, бақылаушы. Әкімшілік құқық бұзушылық түрлері. Қоғамдық тәртіпке және адамгершілікке қол сұғатын әкімшілік құқық бұзушылық түрлері. Жер құқығы негіздері. Жер құқығының құқықтық реттелу түсінігі мен нысаны. Жер және жер қойнауы түсініктерінің заңды айырмашылықтары. Қылмыстық құқық бұзушылық түрлері. Адам және азаматтардың конституциялық және басқа да құқықтары мен бостандықтарына қарсы қылмыстық құқық бұзушылық. Қоғамдық қауіпсіздік пен қоғамдық тәртіпке қарсы қылмыстық құқық бұзушылық. Сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылық үшін жауапкершілік. Сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылық үшін тәртіптік, әкімшілік және қылмыстық жауапкершілік.

3) Жеке құқық:

Азаматтық құқықтағы келісімшарттар мен міндеттемелердің жекелеген түрлері. Сату-сатып алу келісімшарты. Айырбас және сыйға тарту келісімшарты.

Жалға беру келісімшарты. Тұрғын үйді жалдау. Қарыз келісімшарты. Сақтандыру келісімшарты. Мұрагерлік құқық. Тұтынушылар құқығының жүзеге асырылуы. Қазақстан Республикасындағы тұтынушылар құқығын қорғау механизмдері. Авторлық құқық негіздері. Авторлық және сабақтас құқықтың құқықтық реттелу түсінігі мен нысаны. Отбасы құқығының институттары. Отбасы. Ерлі-зайыптылардың құқықтары мен міндеттемелері. Ата-анасының қамқорлығынсыз қалған және жетім балалардың құқығы мен мүддесін қорғау түрлері. Отбасы мүшелерінің алименттік міндеттемелері. Еңбек құқығының базалық нормалары. Еңбек қарым-қатынасы субъектілерінің құқықтары мен міндеттемелері және олардың мемлекеттік кепілдіктері. Еңбек дауларының қаралуы.

4) Іс жүргізу құқығының негіздері:

Қылмыстық іс жүргізу құқығының институттары. Қылмыстық қудалау – қылмыстық іс жүргізу құқығының институты. Кәмелетке толмағандардың қылмыстық құқық бұзушылығы бойынша іс жүргізу. Алқабилер соты ұғымы және оның қызметінің негіздері. Азаматтық іс жүргізу құқығының институттары. Талап қою іс жүргізуінің негіздері. Азаматтық іс жүргізу құқығындағы соттық талқылаудың негіздері. Әкімшілік іс жүргізу құқығының институттары. Әкімшілік құқық бұзушылық бойынша істерді қарастыратын уәкілетті органдар. Әкімшілік іс жүргізу құқығындағы соттық талқылаудың негіздері.

5) Халықаралық құқық:

Қазақстан Республикасы - халықаралық құқық субъектісі. Қазақстан халықаралық ұйымдардың қатысушысы. Халықаралық актілер негізінде Қазақстан Республикасы азаматтары құқығының жүзеге асырылуы.

3-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

21. Бағдарламада оқыту мақсаттары кодтық белгімен берілген. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сан бөлім мен бөлімше ретін, төртінші сан оқыту мақсатының реттік санын көрсетеді. Мысалы, 10.2.1.2 кодында "10" – сынып, "2.1." – бөлім мен бөлімше, "2" – оқыту мақсатының реттік саны.

1) Мемлекет және құқық:

Білім алушылар:	
10-сынып	11-сынып
10.1.1.1 - құқық белгілерін қорытындылай отырып, ұғымын түсіндіру	11.1.1.1 - нормативтік құқықтық актілердің негізгі элементтерін анықтау
10.1.1.2 - құқықтың функционалды маңызын нақты мысалдар арқылы ашу	11.1.1.2 - нормативтік құқықтық актілердің әзірленуі, қабылдануы мен күшіне ену процесін зерттеу
10.1.1.3 - құқық жүйесі және оның негізгі элементтерін түсіндіру (құқық нормалары, сала, ішкі	11.1.1.3 - заңдылық пен құқықтық тәртіп ұғымдарын нақты мысалдармен түсіндіру

сала, құқықтық институт)	
10.1.1.4 - мемлекетті құқық және құқықтық қатынастың негізгі субъектісі ретінде анықтау	11.1.1.4 - заңдарды білу және оларды орындаудың әлеуметтік пайдалылығы мен қажеттілігін түсіндіру
	11.1.1.5 - қазақстандық қоғамның саяси жүйесінің негізгі элементін анықтау
10.1.2.1 - құқықтық мемлекет принциптерін айқындау	11.1.2.1 - Қазақстан Республикасының саяси-құқықтық актілері (Қазақстан Республикасының құқықтық саясат концепциясы, Қазақстан Республикасының адам құқығы саласындағы ұлттық іс-қимыл жоспары концепциясы және тағы басқалар) негізінде құқықтық мемлекет принциптерінің жүзеге асырылуын түсіндіру
10.1.2.2 - әлемдік тәжірибедегі құқықтық мемлекеттің мәні мен функционалдық маңызы туралы білімін көрсету	11.1.2.2 - Қазақстан Республикасының азаматтық қоғамының негізгі функционалдық қажеттілігін түсіндіру
10.1.2.3 - конституциялық принциптер негізінде азаматтық қоғамның элементтері мен институттарын ажырату	11.1.2.3 - Қазақстан Республикасының азаматтық қоғам институттары қызметінің тиімділігін бағалау (Үкіметтік емес ұйымдар және тағы басқалар)
10.1.2.4 - азаматтық қоғамның мәні мен функционалдық маңызы туралы білімін көрсету	
10.1.3.1 - тұлғаның құқықтық мүмкіндіктері түсінігін көрсете отырып, адамның құқығы мен бостандығы ұғымдарын түсіндіру	11.1.3.1 - нақты мысал келтіре отырып, Қазақстан Республикасындағы адам және азаматтың құқығы мен бостандықтарын қорғау механизмін түсіндіру
10.1.3.2 - адам және азаматтың құқықтары мен бостандықтарын жіктеу (саяси, азаматтық, әлеуметтік, экономикалық және мәдени)	11.1.3.2 - азаматтардың құқығын қорғайтын (адвокат, медиатор және тағы басқалардың) тұлғалардың функциялары мен құқықтық мәртебесін анықтау
10.1.3.3 - адам құқықтары саласындағы халықаралық құжаттардың маңыздылығын бағалау (Адам құқықтарының жалпыға бірдей декларациясы, Азаматтық және саяси құқықтар туралы халықаралық пакт, Экономикалық, әлеуметтік және мәдени құқықтар туралы халықаралық пакт)	11.1.3.3 - Қазақстан Республикасындағы кәмелетке толмағандардың құқығын қорғау механизмдерін нақты жағдаяттар мысалында түсіндіру
	11.1.3.4 - Қазақстан Республикасындағы мүмкіндігі шектеулі адамдардың құқығын жүзеге асыру және қорғау механизмдерін нақты жағдаяттар мысалында түсіндіру
10.1.4.1 - сот төрелігінің принциптерін нақты мысалдар келтіре отырып түсіндіру	11.1.4.1 - сот жүйесі элементтерін анықтау және оны графикалық түрде көрсету
10.1.4.2 - Қазақстан Республикасы құқық қорғау органдарының функциялары мен құқықтық мәртебесін анықтау	11.1.4.2 - судьялар мәртебесі және олардың қызметінің кепілдемесін ашып көрсету

2) Жария құқық:

Білім алушылар:	
10-сынып	11-сынып
10.2.1.1 - Конституциялық құқық институт тарын құқықтық норма жүйесі ретінде түсіндіру	11.2.1.1 - азаматтық ұғымын ашып көрсету
10.2.1.2 - Конституциялық құқықтың қайнар көздерін анықтау және олардың міндеттерін түсіндіру (Конституция, Конституциялық заңдар, Конституциялық	11.2.1.2 - қазақстандық азаматтықты алу және азаматтықтан айырылудың негіздемелерін нақты мысалдар арқылы түсіндіру

Кеңестің актілері және тағы басқалар)	
	11.2.1.3 – Қазақстан Республикасы сайлаушыларының және сайлау процесінің басқа да субъектілерінің құқықтары мен міндеттерін анықтау
10.2.2.1 - мемлекеттік басқарудың құқықтық реттелу ерекшеліктерін графикалық сызба құру арқылы түсіндіру	11.2.2.1 Қазақстан Республикасының әкімшілік құқық нормаларына сәйкес тұлғалардың әрекетін саралау
10.2.3.1 - экологиялық құқықтың құқықтық реттеу ұғымы мен нысанын түсіндіру	11.2.3.1 - жер құқығының құқықтық реттеу ұғымы мен нысанын түсіндіру
10.2.3.2 - Экологиялық кодекс негізінде өзекті экологиялық проблемаларды шешудің құқықтық жолдарын ұсыну	11.2.3.2 - Қазақстан Республикасының Жер кодексі негізінде жерге меншік құқығы, пайдалану құқығы, және басқа да құқық түрлерін ажырату
10.2.4.1 - Қылмыстық кодекстің мазмұны мен құрылымын анықтау	11.2.4.1 - Қазақстан Республикасының қылмыстық құқық нормаларына сәйкес тұлғалардың әрекетін саралау
10.2.4.2 - нақты өмірлік жағдаяттарды қылмыстық құқық нормаларына сәйкестендіру	
10.2.4.3 - нақты мысалдар арқылы қылмыстық теріс қылық пен қылмысты қоғамдық қауіптілік дәрежесіне сәйкес сипаттау	
10.2.4.4 - кәмелетке толмағандарды қылмыстық жауапкершілікке тарту ерекшеліктерін құқықтық жағдаят мысалында анықтау	
10.2.4.5 - жеңілдететін және ауырлататын мән-жайларды ескере отырып, қылмыстық құқық бұзушылықты бағалау	
10.2.4.6 - қылмыстық жауаптылықтан адамның босатылу шарттарын айқындау	
10.2.5.1 - сыбайлас жемқорлыққа қарсы бағдарламалық саяси және құқықтық актілердің негізгі ережелерін түсіндіру	11.2.5.1 - сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықты басқа құқық бұзушылық түрлерінен (заңсыз сыйақы алу, алаяқтық) ажырату
10.2.5.2 - нақты жағдаяттарды талдау кезінде сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес туралы заңның негізгі ережелерін пайдалану	11.2.5.2 – Қазақстан Республикасының сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнама нормаларына сәйкес адамдардың әрекетін саралау

3) Жеке құқық:

Білім алушылар:	
10-сынып	11-сынып
10.3.1.1 – Қазақстан Республикасы азаматтық құқығының қайнар көздерін түсіндіру (Азаматтық кодексі, заңдар, заңға тәуелді актілер, Азаматтық кодексін толықтыратын және нақтылайтын ережелер)	11.3.1.1 - келісімшарттың ерекше белгілерін айқындай отырып мазмұнын түсіндіру
10.3.1.2 - азаматтық құқық принциптерін нақты мысалдар арқылы түсіндіру	11.3.1.2 - келісімшарттың негізгі шарттарын нақты мысалдар арқылы түсіндіру
10.3.1.3 - азаматтық құқық субъектілерін анықтау	11.3.1.3 - мұрагерлік құқықтың құқықтық реттелу ұғымы мен нысанын түсіндіру
10.3.1.4 - азаматтық құқық объектілерін олардың елеулі белгілері бойынша ажырата білу	11.3.1.4 - заң және өсиет бойынша мұрагерлікке ие болуды ажырату

10.3.1.5 - нақты мысал негізінде жеке мүліктік емес құқықтардың ерекшеліктерін анықтау	
10.3.1.6 - құқықтық жағдаят мысалында мәміле ұғымы және оның түрлерін түсіндіру	
10.3.1.7 - мысалдар келтіре отырып, меншік құқығы ұғымы және оның негізгі өкілеттілігін түсіндіру	
10.3.1.8 - құқықтық жағдаятты (казусты) талдай отырып, меншік құқығын қорғау жолдарын түсіндіру	
10.3.1.9 - заң терминдерін пайдаланып, міндеттемелік құқықтың мәнін ашу	
10.3.1.10 - міндеттемелердің орындалуын қамтамасыз ету тәсілдерін құқықтық жағдаятты талдай отырып анықтау	
10.3.2.1 – Қазақстан Республикасы тұтынушылар құқығы туралы заңына сәйкес құқықтық қатынастар субъектілерінің құқықтары мен міндеттерін анықтау	11.3.2.1 - қылмыстық, әкімшілік, азаматтық кодекстердің жеке нормаларын қолдана отырып, тұтынушылар құқығын қорғау механизмдерін түсіндіру
10.3.2.2 - заң терминдерін пайдалана отырып, тұтынушылардың құқықтарын қорғау жолдарын нақты жағдаяттық мысалдармен (казустармен) түсіндіру	11.3.2.2 - нақты мысалдар келтіре отырып сатушы (өндіруші, орындаушы) және басқа да жұмысты орындаушы (қызмет көрсету) тұлғалардың құқығы мен міндеттерін анықтау
10.3.3.1 - отбасылық қарым-қатынастар саласын дағы нормативтік құқықтық актілердің қажеттілігін түсіндіру ("Қазақстан Республикасының неке және отбасы туралы кодексі", "Қазақстан Республикасының бала құқықтары туралы заңы")	11.3.3.1 - авторлық және сабақтас құқықтарды құқықтық реттеу ұғымы мен нысанын түсіндіру
10.3.3.2 - Қазақстан Республикасының отбасылық қарым-қатынастарының құқықтық реттелуінің негізгі ұғымдары мен принциптерін түсіндіру	11.3.3.2 - авторлық құқық саласында нақты жағдаятты шешудің құқықтық жолдарын ұсыну
10.3.3.3 - әртүрлі өмірлік жағдайларда балалар құқықтарының жүзеге асырылуын зерттеу	
10.3.4.1 - Қазақстан Республикасының еңбек қатынастарын құқықтық реттеудің негізгі ұғымдары мен принциптерін түсіндіру	11.3.4.1 - Отбасын отбасы құқығының институты ретінде айқындау
10.3.4.2 - әртүрлі өмірлік жағдаяттарда еңбек құқықтарын жүзеге асыруды зерттеу	11.3.4.2 - ерлі-зайыптылардың жеке және мүліктік құқықтары мен міндеттерінің мазмұнын нақты мысалдар арқылы түсіндіру
	11.3.4.3 - жетім балалар мен ата-анасының қамқорлығысыз қалған балалардың құқығы мен мүддесін қорғау формаларын айқындау
	11.3.4.4 - алименттік қатынастардың субъектілерін және алименттік қатынастардың пайда болу негіздерін құқықтық жағдаяттар мысалында анықтау
	11.3.5.1 - еңбек құқығын қамтамасыз ету тәсілдерінің тиімділігін құқықтық жағдаяттар мысалында бағалау
	11.3.5.2 - кәмелетке толмағандардың еңбек

	құқығын жүзеге асыруын зерттеу
	11.3.5.3 - жеке және ұжымдық еңбек дауларын қарастыру механизмдерін құқықтық жағдаяттар мысалында анықтау

4) Іс жүргізу құқығының негіздері:

Білім алушылар:	
10-сынып	11-сынып
10.4.1.1 - қылмыстық процестің негізгі міндеттері мен принциптерін түсіндіру	11.4.1.1 - қылмыстық қудалауды жүзеге асыру шарттарын түсіндіру
10.4.1.2 - қылмыстық процесс субъектілерін ажырату	11.4.1.2 - кәмелетке толмағандардың қатысуымен болатын қылмыстық құқық бұзушылық істері бойынша іс жүргізу ерекшеліктерін айқындау
10.4.1.3 - Қазақстан Республикасының Қылмыстық іс жүргізу кодексіне сәйкес сот талқылауының негіздері бойынша білімін шығармашылық түрде көрсету	11.4.1.3 - Қазақстан Республикасының алқабилер соты қызметінің құқықтық негіздерін анықтау
10.4.2.1 - азаматтық процестің негізгі міндеттері мен принциптерін талдау	11.4.2.1 - талап қою шарттарын түсіндіру
10.4.2.2 - азаматтық процестің субъектілерін ажырату	11.4.2.2 - талап қою арызын оның мазмұны мен формасына қойылатын шарттарға сәйкес құрастыру
10.4.2.3 - кәмелетке толмағандардың азаматтық процеске қатысу ерекшеліктерін анықтау	11.4.2.3 - Қазақстан Республикасының Азаматтық іс жүргізу кодексіне сәйкес соттың істі қарау негіздері мен ерекшеліктері бойынша білімдерін шығармашылық түрде көрсету
10.4.3.1 - әкімшілік процесс ұғымын, оның міндеттері мен принциптерін түсіндіру	11.4.3.1 - әкімшілік құқық бұзушылық бойынша істерді қарастыратын уәкілетті органдардың (лауазымды тұлғалардың) құзыретін құқықтық жағдаяттар мысалында ажырата білу
10.4.3.2 - әкімшілік процесті жүзеге асырудың құқықтық негіздерін анықтау	11.4.3.2 - әкімшілік құқық бұзушылық бойынша соттың істі қарау ерекшеліктері туралы білімдерін шығармашылық түрде көрсету

5) Халықаралық құқық:

10-сынып	11-сынып
10.5.1.1 - халықаралық жария құқық ұғымын түсіндіру және оның реттейтін қоғамдық қатынастар салаларын анықтау	11.5.1.1 - Қазақстан Республикасы таныған халықаралық құқықтың қайнар көздері негізінде Қазақстан Республикасының халықаралық құқығы мен міндеттемелерін түсіндіру
10.5.2.1 - қазіргі халықаралық құқықтағы адам құқықтарын қорғауды жүзеге асыратын органдар мен ұйымдарды анықтау	11.5.1.2 - Қазақстан Республикасы азаматтарының шетелде адам құқығы, еңбек қатынастары, білім беру салалары бойынша құқықтарын жүзеге асыруын халықаралық актілер негізінде зерттеу

22. Осы оқу бағдарламасы жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математикалық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "Құқық негіздері" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының Ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес жүзеге асырылады.

23. Тоқсандағы бөлімдер және бөлімдер ішіндегі тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математикалық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "Құқық негіздері" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасына қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математикалық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "Құқық негіздері" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 10 сынып:

Бөлім	Бөлімше	Тақырыптар	Оқыту мақсаттары. Білім алушылар тиісті:
1-тоқсан			
Мемлекет және құқық	Мемлекет және құқық туралы негізгі ұғымдар	Құқықтың негізгі белгілері мен функциясы	10.1.1.1 - құқық белгілерін қорытындылай отырып түсіндіру; 10.1.1.2 - құқықтың функционалдық маңызын нақты мысалдар арқылы ашу
		Құқық жүйесі. Мемлекет құқықтың ерекше субъектісі ретінде	10.1.1.3 - құқық жүйесі және оның негізгі элементтерін түсіндіру (құқық нормалары, сала, ішкі сала, құқықтық институт); 10.1.1.4 - мемлекетті құқық және құқықтық қатынастың негізгі субъектісі ретінде анықтау
	Құқықтық мемлекет, азаматтық қоғам	Құқықтық мемлекет түсінігі және оның принциптері	10.1.2.1 - құқықтық мемлекеттің принциптері ретінде айқындау; 10.1.2.2 - әлемдік тәжірибедегі құқықтық мемлекеттің мәні мен функционалдық маңызы туралы білімін көрсету
		Азаматтық қоғам түсінігі, оның негізгі элементтері мен институттары	10.1.2.3 - конституциялық принциптер негізінде азаматтық қоғамның элементтері мен институттарын ажырату; 10.1.2.4 - азаматтық қоғамның мәні мен функционалдық маңызы туралы білімін көрсету
	Адам құқықтары түсінігі	Адам құқығы түсінігі және оның негізгі түрлері	10.1.3.1 - тұлғаның құқықтық мүмкіндіктері түсінігін көрсете отырып, адамның құқығы мен бостандығы ұғымдарын түсіндіру; 10.1.3.2 - адам және азаматтың құқықтары мен бостандықтарын жіктеу (саяси, азаматтық, әлеуметтік, экономикалық және мәдени); 10.1.3.3 - адам құқықтары саласындағы халықаралық құжаттардың маңыздылығын бағалау (Адам құқықтарының жалпыға бірдей декларациясы, Азаматтық және саяси құқықтар туралы халықаралық пакт, Экономикалық, әлеуметтік және мәдени құқықтар туралы халықаралық пакт)
Сот төрелігінің принциптері.	Сот төрелігінің принциптері	10.1.4.1 - сот төрелігінің принциптерін нақты мысалдар келтіре отырып түсіндіру	

	Құқық қорғау органдары	Қазақстан Республикасының құқық қорғау органдары	10.1.4.2 - Қазақстан Республикасының құқық қорғау органдарының функциялары мен құқықтық мәртебесін анықтау
2-тоқсан			
Жария құқық	Қазақстан Республикасының конституциялық құқық жүйесі	Қазақстан Республикасы конституциялық құқығының институттары	10.2.1.1 - Конституциялық құқық институт тарын құқықтық норма жүйесі ретінде түсіндіру; 10.2.1.2 - Конституциялық құқықтың қайнар көздерін анықтау және олардың міндеттерін түсіндіру (Конституция, Конституциялық заңдар, Конституциялық Кеңестің актілері және тағы басқалар)
	Әкімшілік құқық жүйесі	Қазақстан Республикасындағы мемлекеттік басқарудың құқықтық реттелуі	10.2.2.1 - мемлекеттік басқарудың құқықтық реттелу ерекшеліктерін графикалық сызба құру арқылы түсіндіру
	Экологиялық құқық негіздері	Экологиялық құқықтың құқықтық реттелу түсінігі мен нысаны	10.2.3.1 - экологиялық құқықтың құқықтық реттеу ұғымын және нысанын түсіндіру; 10.2.3.2 - экологиялық кодекс негізінде өзекті экологиялық проблемаларды шешудің құқықтық жолдарын ұсыну
	Қылмыстық құқық жүйесі	Қылмыстық кодекс қылмыстық құқықтың негізгі қайнар көзі ретінде	10.2.4.1 - қылмыстық кодекстің мазмұны мен құрылымын анықтау; 10.2.4.2 - нақты өмірлік жағдаяттарды қылмыстық құқық нормаларына сәйкестендіру
		Қылмыстық құқық бұзушылық және қылмыстық жауапкершілікке тартылатын тұлғалар	10.2.4.3 - нақты мысалдар арқылы қылмыстық теріс қылық пен қылмысты қоғамдық қауіптілік дәрежесіне сәйкес сипаттау; 10.2.4.4 - кәмелетке толмағандарды қылмыстық жауапкершілікке тарту ерекшеліктерін құқықтық жағдаят мысалында анықтау
		Қылмыстық жаза түсінігі және одан босату шарттары	10.2.4.5 - жеңілдететін және ауырлататын мән-жайларды ескере отырып қылмыстық құқық бұзушылықты бағалау; 10.2.4.6 - адамның қылмыстық жауаптылықтан босатылу шарттарын айқындау
	Қазақстан Республикасының сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес жүйесі	Қазақстан Республикасындағы сыбайлас жемқорлыққа қарсы күреске бағытталған құқықтық және саяси актілер	10.2.5.1 - сыбайлас жемқорлыққа қарсы бағдарламалық-саяси және құқықтық актілердің негізгі ережелерін түсіндіру; 10.2.5.2 - нақты жағдаяттарды талдау кезінде сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес туралы заңның негізгі ережелерін пайдалану
3-тоқсан			
Жеке құқық	Азаматтық құқық жүйесі және оның негізгі институттары	Азаматтық құқықтың принциптері мен субъектілері	10.3.1.1 - Қазақстан Республикасының азаматтық құқығының қайнар көздерін түсіндіру (Азаматтық кодексі, заңдар, заңға тәуелді актілер, Азаматтық кодексін толықтыратын және нақтылайтын ережелер); 10.3.1.2 - азаматтық құқық принциптерін нақты мысалдар арқылы түсіндіру; 10.3.1.3 - азаматтық құқық субъектілерін анықтау

		Азаматтық құқықтың объектілері	10.3.1.4 - азаматтық құқық объектілерін олардың елеулі белгілері бойынша ажырата білу; 10.3.1.5 - нақты мысал негізінде жеке мүліктік емес құқықтардың ерекшеліктерін анықтау
		Мәміле түсінігі және оның түрлері	10.3.1.6 - құқықтық жағдаят мысалында мәміле ұғымын және оның түрлерін түсіндіру
		Меншік құқығы түсінігі және оның қорғалуы	10.3.1.7 - мысалдар келтіре отырып, меншік құқығы ұғымын және оның негізгі өкілеттілігін түсіндіру; 10.3.1.8 - құқықтық жағдаятты (казусты) талдай отырып, меншік құқығын қорғау жолдарын түсіндіру
		Міндеттемелік құқық	10.3.1.9 - заң терминдерін пайдаланып, міндеттемелік құқықтың мәнін ашу; 10.3.1.10 - міндеттемелердің орындалуын қамтамасыз ету тәсілдерін құқықтық жағдаятты талдай отырып анықтау
	Тұтынушылар құқығы туралы заңнама	Қазақстан Республикасында тұтынушылар құқықтарының заңды түрде бекітілуі	10.3.2.1 - Қазақстан Республикасының тұтынушылар құқығы туралы заңына сәйкес құқықтық қатынастар субъектілерінің құқықтары мен міндеттерін анықтау; 10.3.2.2 - заң терминдерін пайдалана отырып, тұтынушылардың құқықтарын қорғау жолдарын нақты жағдаяттық мысалдармен (казустармен) түсіндіру
	Отбасы құқығы жүйесі	Қазақстан Республикасындағы отбасы құқығының қайнар көздері	10.3.3.1 - отбасылық қарым-қатынастар саласындағы нормативтік құқықтық актілердің қажеттілігін түсіндіру ("Қазақстан Республикасының неке және отбасы туралы кодексі", "Қазақстан Республикасының бала құқықтары туралы заңы")
		Қазақстан Республикасында отбасылық қарым-қатынастардың құқықтық реттелуі	10.3.3.2 - Қазақстан Республикасының отбасылық қарым-қатынастарының құқықтық реттелуінің негізгі ұғымдары мен принциптерін түсіндіру; 10.3.3.3 - әртүрлі өмірлік жағдайларда балалар құқықтарының жүзеге асырылуын зерттеу
	Еңбек құқығы жүйесі	Қазақстан Республикасында еңбек қатынастарының құқықтық реттелуі	10.3.4.1 - Қазақстан Республикасы еңбек қатынастарын құқықтық реттеудің негізгі ұғымдары мен принциптерін түсіндіру; 10.3.4.2 - әртүрлі өмірлік жағдаяттарда еңбек құқықтарының іске асуын зерттеу
4-тоқсан			
Іс жүргізу құқығының негіздері	Қылмыстық іс жүргізу құқығының негіздері	Қылмыстық процестің міндеттері мен принциптері	10.4.1.1 - қылмыстық процестің негізгі міндеттері мен қағидаттарын түсіндіру
		Қылмыстық процесс субъектілері	10.4.1.2 - қылмыстық процесс субъектілерін ажырату
		Қылмыстық іс жүргізу құқығындағы сот талқылауының негіздері	10.4.1.3 - Қазақстан Республикасының Қылмыстық іс жүргізу кодексіне сәйкес сот талқылауының негіздері бойынша білімін шығармашылық түрде көрсету
	Азаматтық іс жүргізу	Азаматтық процестің	10.4.2.1 - азаматтық процестің негізгі міндеттері мен принциптерін талдау

	құқығының негіздері	міндеттері мен принциптері	
		Азаматтық процестің субъектілері	10.4.2.2 - азаматтық процестің негізгі міндеттері мен принциптерін талдау; 10.4.2.3 - кәмелетке толмағандардың азаматтық процеске қатысу ерекшеліктерін анықтау
	Әкімшілік жүргізу құқығының негіздері	іс Әкімшілік процесс түсінігі, міндеттері мен принциптері	10.4.3.1 - әкімшілік процесс ұғымын, оның міндеттері мен принциптерін түсіндіру; 10.4.3.2 - әкімшілік процесті жүзеге асырудың құқықтық негіздерін анықтау
Халықаралық құқық	Халықаралық жария құқығы	Халықаралық жария құқығы түсінігі	10.5.1.1 - халықаралық жария құқық ұғымын түсіндіру және оның реттейтін қоғамдық қатынастар саласын анықтау
	Халықаралық құқықтағы адам құқықтарының қорғалуы	Қазіргі халықаралық құқықта адам құқықтарын қорғау механизмдері мен процедуралары	10.5.2.1 - қазіргі халықаралық құқықтағы адам құқықтарын қорғауды жүзеге асыратын органдар мен ұйымдарды анықтау

2) 11 сынып:

Бөлім	Бөлімше	Тақырыптар	Оқыту мақсаттары Білім алушылар тиісті:
1-тоқсан			
Мемлекет және құқық	Заң шығару, құқықтық мәдениет, мемлекет қоғамның саяси жүйесінде	Заң шығару жүйесі	11.1.1.1 - нормативтік құқықтық актілердің негізгі элементтерін анықтау; 11.1.1.2 - нормативтік құқықтық актілердің әзірленуі, қабылдануы мен күшіне ену процесін зерттеу
		Заңдылық және құқықтық тәртіп.	11.1.1.3 - заңдылық және құқықтық тәртіп ұғымдарын нақты мысалдармен түсіндіру;
		Құқықтық сана және құқықтық мәдениет	11.1.1.4 - заңдарды білу және оларды орындаудың әлеуметтік пайдалылығы мен қажеттілігін түсіндіру
	Қазақстан Республикасында құқықтық мемлекет пен азаматтық қоғамның дамуы	Қазақстан Республикасы құқықтық мемлекет	11.1.1.5 - қазақстандық қоғамның саяси жүйесінің негізгі элементін анықтау
		Қазақстан Республикасында азаматтық қоғам институттарының дамуы	11.1.2.1 - Қазақстан Республикасының саяси-құқықтық актілері (Қазақстан Республикасының құқықтық саясат концепциясы, Қазақстан Республикасының адам құқығы саласындағы ұлттық іс-қимыл жоспары концепциясы және тағы басқалар) негізінде құқықтық мемлекеттің принциптерінің жүзеге асырылуын түсіндіру 11.1.2.2 - Қазақстан Республикасы азаматтық қоғамының негізгі функционалдық қажеттілігін түсіндіру; 11.1.2.3 - Қазақстан Республикасының азаматтық қоғам институттары қызметінің тиімділігін бағалау (Үкіметтік емес ұйымдар және тағы басқалар)
	Қазақстан Республикасында адам құқығын	Қазақстан Республикасында адам және азаматтың құқықтары мен	11.1.3.1 - нақты мысал келтіре отырып, Қазақстан Республикасының адам және азаматтың құқығы мен бостандықтарын қорғау механизмін түсіндіру; 11.1.3.2 - азаматтардың құқығын қорғайтын

	қорғау	бостандықтарының қорғалуы	(адвокат, медиатор және тағы басқа) тұлғалардың функциялары мен құқықтық мәртебесін анықтау
		Қазақстан Республикасындағы ювеналды юстиция	11.1.3.3 - Қазақстан Республикасындағы кәмелетке толмағандардың құқығын қорғау механизмдерін нақты жағдаяттар мысалында түсіндіру
		Мүмкіндігі шектеулі тұлғалар құқықтарының қорғалуы және жүзеге асырылуы	11.1.3.4 - Қазақстан Республикасындағы мүмкіндігі шектеулі адамдардың құқығын жүзеге асыру және қорғау механизмдерін нақты жағдаяттар мысалында түсіндіру
	Сот жүйесі	Сот жүйесі және судьялардың мәртебесі	11.1.4.1 - сот жүйесі элементтерін анықтау және оны графикалық түрде көрсету; 11.1.4.2 - судьялар мәртебесі және олардың қызметінің кепілдемесін ашып көрсету
2-тоқсан			
Жария құқық	Қазақстан Республикасындағы азаматтық және сайлау	Азаматтық Қазақстан Республикасы конституциялық құқығының институты	11.2.1.1 - азаматтық ұғымын ашу; 11.2.1.2 - қазақстандық азаматтықты алу және азаматтықтан айырылудың негіздемелерін нақты мысалдар арқылы түсіндіру
		Қазақстан Республикасындағы сайлау құқығы	11.2.1.3 - Қазақстан Республикасы сайлаушыларының және сайлау процесінің басқа да субъектілерінің құқықтары мен міндеттерін анықтау
	Әкімшілік құқық бұзушылық түрлері	Қоғамдық тәртіпке және адамгершілікке қол сұғатын әкімшілік құқық бұзушылық түрлері	11.2.2.1 - Қазақстан Республикасының әкімшілік құқық нормаларына сәйкес адамдардың әрекетін саралау
	Жер құқығы негіздері	Жер құқығының құқықтық реттелу түсінігі мен нысаны	11.2.3.1 - жер құқығының құқықтық реттеу ұғымы мен нысанын түсіндіру; 11.2.3.2 - Қазақстан Республикасының Жер кодексі негізінде жерге меншік құқығы, пайдалану құқығы, және басқа да құқық түрлерін ажырату
	Қылмыстық құқық бұзушылық түрлері	Адам және азаматтардың конституциялық және басқа да құқықтары мен бостандықтарына қарсы қылмыстық құқық бұзушылық	11.2.4.1 - Қазақстан Республикасының қылмыстық құқық нормаларына сәйкес адамдардың әрекетін саралау
		Қоғамдық қауіпсіздік пен қоғамдық тәртіпке қарсы қылмыстық құқық бұзушылық	11.2.4.1 - Қазақстан Республикасының қылмыстық құқық нормаларына сәйкес адамдардың әрекетін саралау
	Сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылық үшін	Сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылық үшін тәртіптік,	11.2.5.1 - сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықты басқа құқық бұзушылық түрлерінен (заңсыз сыйақы алу, алаяқтық) ажырату;

	жауапкершілік	әкімшілік және қылмыстық жауапкершілік	11.2.5.2 - Қазақстан Республикасының сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнама нормаларына сәйкес адамдардың әрекетін саралау
3-тоқсан			
Жеке құқық	Азаматтық құқықтағы келісімшарттар мен міндеттемелердің жекелеген түрлері	Сату-сатып алу келісімшарты. Айырбас және сыйға тарту келісімшарты	11.3.1.1 - келісімшарттың ерекше белгілерін айқындай отырып мазмұнын түсіндіру; 11.3.1.2 - келісімшарттың негізгі шарттарын нақты мысалдар арқылы түсіндіру
		Жалға беру келісімшарты. Тұрғын үйді жалдау. Қарыз келісімшарты. Сақтандыру келісімшарты	11.3.1.1 - келісімшарттың ерекше белгілерін айқындай отырып мазмұнын түсіндіру; 11.3.1.2 - келісімшарттың негізгі шарттарын нақты мысалдар арқылы түсіндіру
		Мұрагерлік құқық	11.3.1.3 - мұрагерлік құқықтың құқықтық реттелу ұғымы мен нысанын түсіндіру; 11.3.1.4 - заң және өсиет бойынша мұрагерлікке ие болуды ажырату
	Тұтынушылар құқығының жүзеге асырылуы	Қазақстан Республикасындағы тұтынушылар құқығын қорғау механизмдері	11.3.2.1 - қылмыстық, әкімшілік, азаматтық кодекстердің жеке нормаларын қолдана отырып, тұтынушылар құқығын қорғау механизмдерін түсіндіру; 11.3.2.2 - нақты мысалдар келтіре отырып сатушы (өндіруші, орындаушы) және басқа да жұмысты орындаушы (қызмет көрсету) тұлғалардың құқығы мен міндеттерін анықтау
	Авторлық құқық негіздері	Авторлық және сабақтас құқықтың құқықтық реттелу түсінігі мен нысаны	11.3.3.1 - авторлық және сабақтас құқықтарды құқықтық реттеу ұғымы мен нысанын түсіндіру; 11.3.3.2 - авторлық құқық саласында нақты жағдайды шешудің құқықтық жолдарын ұсыну
	Отбасы құқығы институттары	Отбасы. Ерлі-зайыптылардың құқықтары мен міндеттемелері	11.3.4.1 - Отбасын отбасы құқығының институты ретінде айқындау; 11.3.4.2 - ерлі-зайыптылардың жеке және мүлдіктік құқықтары мен міндеттерінің мазмұнын нақты мысалдар арқылы түсіндіру
		Ата-анасының қамқорлығысыз қалған және жетім балалардың құқығы мен мүддесін қорғау түрлері	11.3.4.3 - жетім балалар мен ата-анасының қамқорлығысыз қалған балалардың құқығы мен мүддесін қорғау формаларын айқындау
		Отбасы мүшелерінің алименттік міндеттемелері	11.3.4.4 - алименттік қатынастардың субъектілерін және алименттік қатынастардың пайда болу негіздерін құқықтық жағдаяттар мысалында анықтау
	Еңбек құқығының базалық нормалары	Еңбек қарым-қатынасы субъектілерінің құқықтары мен міндеттемелері және олардың мемлекеттік	11.3.5.1 - еңбек құқығын қамтамасыз ету тәсілдерінің тиімділігін құқықтық жағдаяттар мысалында бағалау; 11.3.5.2 - кәмелетке толмағандардың еңбек құқығын жүзеге асыруын зерттеу

		кепілдіктері	
		Еңбек дауларының қаралуы	11.3.5.3 - жеке және ұжымдық еңбек дауларын қарастыру механизмдерін құқықтық жағдаяттар мысалында анықтау
4-тоқсан			
Іс жүргізу құқығының негіздері	Қылмыстық іс жүргізу құқығының институттары	Қылмыстық қудалау – қылмыстық іс жүргізу құқығының институты	11.4.1.1 - қылмыстық қудалауды жүзеге асыру шарттарын түсіндіру
		Кәмелетке толмағандардың қылмыстық құқық бұзушылығы бойынша іс жүргізу	11.4.1.2 - кәмелетке толмағандардың қатысуымен болатын қылмыстық құқық бұзушылық істері бойынша іс жүргізу ерекшеліктерін айқындау
		Алқабилер соты ұғымы және оның қызметінің негіздері	11.4.1.3 – Қазақстан Республикасы алқабилер соты қызметінің құқықтық негіздерін анықтау
	Азаматтық іс жүргізу құқығының институттары	Талап қою іс жүргізуінің негіздері	11.4.2.1 - талап қою шарттарын түсіндіру; 11.4.2.2 - талап қою арызын оның мазмұны мен формасына қойылатын шарттарға сәйкес құрастыру
		Азаматтық іс жүргізу құқығындағы соттық талқылаудың негіздері	11.4.2.3 - Қазақстан Республикасының азаматтық іс жүргізу кодексіне сәйкес соттың істі қарау негіздері мен ерекшеліктері бойынша білімдерін шығармашылық түрде көрсету
	Әкімшілік іс жүргізу құқығының институттары	Әкімшілік құқық бұзушылық бойынша істерді қарастыратын уәкілетті органдар	11.4.3.1 - әкімшілік құқық бұзушылық бойынша істерді қарастыратын уәкілетті органдардың (лауазымды тұлғалардың) құзыретін құқықтық жағдаяттар мысалында ажырата білу
Әкімшілік іс жүргізу құқығындағы соттық талқылаудың негіздері		11.4.3.2 - әкімшілік құқық бұзушылық бойынша соттың істі қарау ерекшеліктері туралы білімдерін шығармашылық түрде көрсету	
Халықаралық құқық	Қазақстан Республикасы халықаралық құқық субъектісі	Халықаралық актілер негізінде Қазақстан Республикасы азаматтарының жүзеге асырылуы	11.5.1.1 - Қазақстан Республикасы таныған халықаралық құқықтың қайнар көздері негізінде Қазақстан Республикасының халықаралық құқығы мен міндеттемелерін түсіндіру; 11.5.1.2 - Қазақстан Республикасы азаматтарының шетелде адам құқығы, еңбек қатынастары, білім беру салалары бойынша құқықтарын жүзеге асыруын халықаралық актілер негізінде зерттеу.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым
министрінің
2017 жылғы 27 шілдедегі
№ 352 бұйрығына 205-
қосымша
Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым
министрінің

Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "Құқық негіздері" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы
1-тарау. Жалпы ережелер

1. Оқу бағдарламасы "Білім берудің барлық деңгейінің мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттарын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы №604 бұйрығымен бекітілген Жалпы орта білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес әзірленген (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 17669 болып тіркелген).

Ескерту. 1-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Білім және ғылым министрінің 07.03.2019 № 105 (10-сынып оқушылары үшін 01.09.2019, 11-сынып оқушылары үшін 01.09.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

2. "Құқық негіздері" пәнін оқыту білім алушылардың қазіргі қоғамдағы құқықтық және саяси қатынастардың субъектісі ретінде, өз құқықтары мен міндеттемелерін жүзеге асыру үшін қажетті білім мен дағдыларды игеруге бағытталған.

3. Оқу пәнінің мақсаты – белсенді азаматтық ұстанымы бар, құқықтық тұрғыдан сауатты тұлғаны тәрбиелеу, құқықтық мәдениетті қалыптастыру, құқықтық білімді тәжірибеде қолдана алу дағдыларын дамыту.

4. Оқу пәнінің міндеттері:

1) әлеуметтік және құқықтық нормалар жүйесі: адам құқығы, құқықтық мемлекет, азаматтық қоғам, заңдылық және құқықтық тәртіп туралы білімдерін тереңдету және кеңейту;

2) қазақстандық құқық пен халықаралық құқықтың базалық салаларының негізгі түсініктері мен мазмұны туралы білімдерін дамыту;

3) құқыққа деген оң көзқарасты қалыптастыру және заңдарды білу мен орындаудың әлеуметтік пайдалылығын түсіну;

4) қазақстандық патриотизм, жалпыадамзаттық құндылықтар, гуманизм мен әділеттілік негізінде тұлғаның құқықтық санасын қалыптастыру;

5) оқу және тәжірибелік іс-әрекетте құқықтық ақпаратты табу, талдау және қолдану дағдыларын қалыптастыру;

6) әртүрлі өмірлік жағдайларда құқықтық нормаларға сәйкес іс-әрекеттерді тандау кезінде құқықтық білім мен дағдыларды қолдана алу біліктерін дамыту;

7) қоғамдағы құқықтық қатынастармен байланысты практикалық жағдаяттарды сын тұрғысынан талдау және бағалау дағдыларын дамыту;

8) қазіргі уақыттағы өзекті қоғамдық және құқықтық мәселелерге қатысты пікірталасқа қатысу дағдыларын дамыту.

2-тарау. "Құқық негіздері" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

5. "Құқық негіздері" пәні бойынша оқу жүктемесінің жоғары шекті көлемі:

- 1) 10-сынып – аптасына 3 сағат, оқу жылында 102 сағатты;
- 2) 11-сынып – аптасына 3 сағат, оқу жылында 102 сағатты құрайды.

Оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі "Қазақстан Республикасындағы бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспарларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2012 жылғы 8 қарашадағы № 500 бұйрығымен бекітілген үлгілік оқу жоспарына тәуелді (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 8170 болып тіркелген).

Ескерту. 5-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Білім және ғылым министрінің 07.03.2019 № 105 (10-сынып оқушылары үшін 01.09.2019, 11-сынып оқушылары үшін 01.09.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

6. Құқық негіздері" оқу пәнінің білім мазмұны бөлімдер арқылы қамтылған. Аталған бөлімдер сыныптар бойынша оқыту мақсаттарын қамтитын бөлімшелерден тұрады.

7. Оқу пәнінің білім мазмұны бес бөлімді қамтиды:

- 1) Мемлекет және құқық;
- 2) Жария құқық;
- 3) Жеке құқық;
- 4) Іс жүргізу құқығының негіздері;
- 5) Халықаралық құқық.

8. "Мемлекет және құқық" бөлімі 10-сыныпта келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) Мемлекет және құқық туралы негізгі ұғымдар;
- 2) Құқықтық мемлекет, азаматтық қоғам;
- 3) Адам құқықтары түсінігі;
- 4) Сот төрелігінің қағидаттары. Құқық қорғау органдары.

9. "Жария құқық" бөлімі 10-сыныпта келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) Қазақстан Республикасының конституциялық құқық жүйесі;
- 2) Әкімшілік құқық жүйесі;
- 3) Экологиялық құқық негіздері;
- 4) Қылмыстық құқық жүйесі;
- 5) Қазақстан Республикасының сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес жүйесі.

10. "Жеке құқық" бөлімі 10-сыныпта келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) Азаматтық құқық жүйесі және оның негізгі институттары;
- 2) Тұтынушылар құқығы туралы заңнама;

3) Отбасы құқығы жүйесі;

4) Еңбек құқығы жүйесі.

11. "Іс жүргізу құқығының негіздері" бөлімі 10-сыныпта келесі бөлімшелерден тұрады:

1) Қылмыстық іс жүргізу құқығының негіздері;

2) Азаматтық іс жүргізу құқығының негіздері;

3) Әкімшілік іс жүргізу құқығының негіздері.

12. "Халықаралық құқық" бөлімі 10-сыныпта келесі бөлімшелерден тұрады:

1) Халықаралық жария құқығы;

2) Халықаралық құқықтағы адам құқықтарының қорғалуы.

13. "Мемлекет және құқық" бөлімі 11-сыныпта келесі бөлімшелерден тұрады:

1) Заң шығару, құқықтық мәдениет, мемлекет қоғамның саяси жүйесінде;

2) Қазақстан Республикасында құқықтық мемлекет пен азаматтық қоғамның дамуы;

3) Қазақстан Республикасында адам құқығын қорғау;

4) Сот жүйесі.

14. "Жария құқық" бөлімі 11-сыныпта келесі бөлімшелерден тұрады:

1) Қазақстан Республикасындағы азаматтық және сайлау ;

2) Әкімшілік құқық бұзушылық түрлері;

3) Жер құқығы негіздері;

4) Қылмыстық құқық бұзушылық түрлері;

5) Сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылық үшін жауапкершілік.

15. "Жеке құқық" бөлімі 11-сыныпта келесі бөлімшелерден тұрады:

1) Азаматтық құқықтағы келісімшарттар мен міндеттемелердің жекелеген түрлері;

2) Тұтынушылар құқығының жүзеге асырылуы;

3) Авторлық құқық негіздері;

4) Отбасы құқығының институттары;

5) Еңбек құқығының базалық нормалары.

16. "Іс жүргізу құқығының негіздері" бөлімі 10-сыныпта келесі бөлімшелерден тұрады:

1) Қылмыстық іс жүргізу құқығының институттары;

2) Азаматтық іс жүргізу құқығының институттары;

3) Әкімшілік іс жүргізу құқығының институттары.

17. "Халықаралық құқық" бөлімі 11-сыныпта келесі бөлімшелерден тұрады:

1) Қазақстан Республикасы - халықаралық құқық субъектісі.

18. Оқыту мақсаттары әр бөлімше ішінде мұғалім мен білім алушыға болашақ қадамдары жөнінде өзара ой бөлісуге, оларды жоспарлау мен бағалауға мүмкіндік беретін бірізділік пен сабақтастықты көрсетеді.

19. 10 - сыныпқа арналған "Құқық негіздері" пәнінің базалық білім мазмұны келесі тараулардан тұрады:

1) Мемлекет және құқық:

Мемлекет және құқық туралы негізгі ұғымдар.

Құқықтың негізгі белгілері мен функциясы. Құқық жүйесі: саласы, құқықтық институт, құқықтық норма. Мемлекет құқықтың ерекше субъектісі: құқықтық нормаларды шығарушы және құқық субъектісі ретінде. Құқықтық мемлекет, азаматтық қоғам. Құқықтық мемлекет түсінігі және оның қағидаттары. Азаматтық қоғам түсінігі, оның негізгі элементтері мен институттары. Адам құқықтары түсінігі. Адам құқығы түсінігі және оның негізгі түрлері. Сот төрелігінің қағидаттары. Құқық қорғау органдары. Сот төрелігінің қағидаттары. Қазақстан Республикасының құқық қорғау органдары: ішкі істер министирлігі, прокуратура, сыбайлас жемқорлыққа қарсы қызмет органдары.

Жобалық-зерттеу жұмысы: Мемлекет және құқық формаларының эволюциясы

2) Жария құқық: Қазақстан Республикасының конституциялық құқық жүйесі. Қазақстан Республикасы конституциялық құқығының институттары: Президент, Парламент, Үкімет, Соттар және сот төрелігі, Конституциялық кеңес, Жергілікті мемлекеттік басқару және өзін-өзі басқару. Әкімшілік құқық жүйесі. Қазақстан Республикасындағы мемлекеттік басқарудың құқықтық реттелуі: салалық және аймақтық басқару. Экологиялық құқық негіздері. Экологиялық құқықтың құқықтық реттелу түсінігі мен нысаны. Қылмыстық құқық жүйесі. Қылмыстық құқықтың мазмұны мен құрылымы. Қылмыстық құқық бұзушылық және қылмыстық жауапкершілікке тартылатын тұлғалар. Қылмыстық жаза түсінігі және одан босату шарттары. Қазақстан Республикасының сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес жүйесі. Қазақстан Республикасындағы сыбайлас жемқорлыққа қарсы күреске бағытталған құқықтық және саяси актілер: Сыбайлас жемқорлыққа қарсы күресі туралы ҚР заңы. 2015-2025 жылдарға арналған ҚР сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес туралы стратегиясы. Жобалық-зерттеу жұмысы: Жария құқық салалары ерекшеліктерінің сипаттамасы.

3) Жеке құқық:

Азаматтық құқық жүйесі және оның негізгі институттары. Азаматтық құқықтың қағидаттары мен субъектілері. Азаматтық құқықтың объектілері.

Мәміле түсінігі және оның түрлері. Меншік құқығы түсінігі және оның қорғалуы. Міндеттемелік құқық. Тұтынушылар құқығы туралы заңнама. Қазақстан Республикасында тұтынушылар құқықтарының заңды түрде бекітілуі. Отбасы құқығы жүйесі. Қазақстан Республикасындағы отбасы құқығының қайнар көздері. Қазақстан Республикасында отбасылық қарым-қатынастардың құқықтық реттелуі. Еңбек құқығы жүйесі. Қазақстан Республикасында еңбек қатынастарының құқықтық реттелуі. Жобалық-зерттеу жұмысы: Жеке құқық – адамның табиғи құқықтары мен бостандықтарының жүзеге асуының кепілдігі

4) Іс жүргізу құқығының негіздері: Қылмыстық іс жүргізу құқығының негіздері. Қылмыстық процестің міндеттері мен қағидаттары. Қылмыстық процесс субъектілері. Қылмыстық іс жүргізу құқығындағы сот талқылауы негіздері: қылмыстық процестегі субъектілердің функционалдық рөлдері. Азаматтық іс жүргізу құқығының негіздері. Азаматтық процестің міндеттері мен қағидаттары. Азаматтық процесстің субъектілері. Әкімшілік іс жүргізу құқығының негіздері. Әкімшілік процесс түсінігі, міндеттері мен қағидаттары. Жобалық-зерттеу жұмысы: Құқыққа қатысты процестер қадамдарының сипаттамасы.

5) Халықаралық құқық:

Халықаралық жария құқығы. Халықаралық жария құқығы түсінігі. Негізгі мемлекет субъектілері, халықаралық ұйымдар. Халықаралық құқықтағы адам құқықтарының қорғалуы. Қазіргі халықаралық құқықта адам құқықтарын қорғау механизмдері мен процедуралары. Жобалық-зерттеу жұмысы: Адам құқықтарын қорғау жөніндегі қазіргі заманғы халықаралық ұйымдар.

20. 11 - сыныпқа арналған "Құқық негіздері" пәнінің базалық білім мазмұны келесі тараулардан тұрады:

1) Мемлекет және құқық. Заң шығару, құқықтық мәдениет, мемлекет қоғамның саяси жүйесінде. Заң шығару жүйесі: құқықтық актілердің құрылымы мен заң шығарудың кезеңдері. Заңдылық және құқықтық тәртіп. Құқықтық сана және құқықтық мәдениет. Мемлекет қоғамның саяси жүйесінде. Қазақстан Республикасында құқықтық мемлекет пен азаматтық қоғамның дамуы. Қазақстан Республикасы – құқықтық мемлекет. Қазақстан Республикасында азаматтық қоғам институттарының дамуы. Қазақстан Республикасында адам құқығын қорғау. Қазақстан Республикасында адам және азаматтың құқықтары мен бостандықтарының қорғалуы. Қазақстан Республикасындағы ювеналды юстиция: жасөспірімнің құқығын қорғау. Мүмкіндігі шектеулі тұлғалар құқықтарының қорғалуы және жүзеге асырылуы.

Сот жүйесі. Сот жүйесі және судьялардың мәртебесі. Жобалық-зерттеу жұмысы: Қазіргі кезеңдегі Қазақстан Республикасының құқық жүйесі және мемлекеттік органдар жүйесі.

2) Жария құқық: Қазақстан Республикасындағы азаматтық және сайлау.

Қазақстан Республикасының азаматтылығы. "Қан құқығы" және "Топырақ құқығы" қағидаттары. Қазақстан Республикасындағы сайлау құқығы. Сайлаушы, сайлау комиссиясы, бақылаушы. Әкімшілік құқық бұзушылық түрлері. Қоғамдық тәртіпке және адамгершілікке қол сұғатын әкімшілік құқық бұзушылық түрлері. Жер құқығы негіздері. Жер құқығының құқықтық реттелу түсінігі мен нысаны. Жер және жер қойнауы түсініктерінің заңды айырмашылықтары. Қылмыстық құқық бұзушылық түрлері. Адам және азаматтардың конституциялық және басқа да құқықтары мен бостандықтарына қарсы қылмыстық құқық бұзушылық. Қоғамдық қауіпсіздік пен қоғамдық тәртіпке қарсы қылмыстық құқық бұзушылық. Сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылық үшін жауапкершілік. Сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылық үшін тәртіптік, әкімшілік және қылмыстық жауапкершілік. Жобалық-зерттеу жұмысы: Мемлекеттік билік пен басқару органдарының қызметін реттеудегі жария құқықтың рөлі.

3) Жеке құқық: Азаматтық құқықтағы келісімшарттар мен міндеттемелердің жекелеген түрлері. Сату-сатып алу келісімшарты. Айырбас және сыйға тарту келісімшарты. Жалға беру келісімшарты. Тұрғын үйді жалдау. Қарыз келісімшарты. Сақтандыру келісімшарты. Мұрагерлік құқық. Тұтынушылар құқығының жүзеге асырылуы. Қазақстан Республикасындағы тұтынушылар құқығын қорғау механизмдері. Авторлық құқық негіздері. Авторлық және сабақтас құқықтың құқықтық реттелу түсінігі мен нысаны.

Отбасы құқығының институттары. Отбасы. Ерлі-зайыптылардың құқықтары мен міндеттемелері. Ата-анасының қамқорлығынсыз қалған және жетім балалардың құқығы мен мүддесін қорғау түрлері. Отбасы мүшелерінің алименттік міндеттемелері. Еңбек құқығының базалық нормалары. Еңбек қарым-қатынасы субъектілерінің құқықтары мен міндеттемелері және олардың мемлекеттік кепілдіктері. Еңбек дауларының қаралуы. Жобалық-зерттеу жұмысы: Жеке меншік құқықты қорғауды қамтамасыз етудегі жеке құқықтың рөлі.

4) Іс жүргізу құқығының негіздері: Қылмыстық іс жүргізу құқығының институттары. Қылмыстық қудалау – қылмыстық іс жүргізу құқығының институты. Кәмелетке толмағандардың қылмыстық құқық бұзушылығы бойынша іс жүргізу. Алқабилер соты ұғымы және оның қызметінің

негіздері. Азаматтық іс жүргізу құқығының институттары. Талап қою іс жүргізуінің негіздері. Азаматтық іс жүргізу құқығындағы соттық талқылаудың негіздері. Әкімшілік іс жүргізу құқығының институттары. Әкімшілік құқық бұзушылық бойынша істерді қарастыратын уәкілетті органдар. Әкімшілік іс жүргізу құқығындағы соттық талқылаудың негіздері. Жобалық-зерттеу жұмысы: Қазақстан Республикасында азаматтық құқықтарды қорғау әдістері.

5) Халықаралық құқық: Қазақстан Республикасы - халықаралық құқық субъектісі. Қазақстан халықаралық ұйымдардың қатысушысы. Халықаралық актілер негізінде Қазақстан Республикасы азаматтары құқығының жүзеге асырылуы. Жобалық-зерттеу жұмысы: Қазақстан Республикасының құқықтық жүйесінде халықаралық құқық нормаларын іске асыру.

3-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

21. Бағдарламада оқыту мақсаттары кодтық белгімен берілген. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сан бөлім мен бөлімше ретін, төртінші сан оқыту мақсатының реттік санын көрсетеді. Мысалы, 10.2.1.2 кодында "10" – сынып, "2.1." – бөлім мен бөлімше, "2" – оқыту мақсатының реттік саны.

1) Мемлекет және құқық:

Білім алушылар:	
10-сынып	11-сынып
10.1.1.1 - құқық белгілерін қорытындылай отырып, ұғымын түсіндіру	11.1.1.1 - нормативтік құқықтық актілердің негізгі элементтерін анықтау
10.1.1.2 - құқықтың функционалдық маңызын нақты мысалдар арқылы ашу	11.1.1.2 - нормативтік құқықтық актілердің әзірленуі, қабылдануы мен күшіне ену процесін зерттеу
10.1.1.3 - құқық жүйесі және оның негізгі элементтерін түсіндіру (құқық нормалары, сала, ішкі сала, құқықтық институт)	11.1.1.3 - заңдылық пен құқықтық тәртіп ұғымдарын нақты мысалдармен түсіндіру
10.1.1.4 - мемлекетті құқық және құқықтық қатынастың негізгі субъектісі ретінде анықтау	11.1.1.4 - заңдарды білу және оларды орындаудың әлеуметтік пайдалылығы мен қажеттілігін түсіндіру
	11.1.1.5 - қазақстандық қоғамның саяси жүйесінің негізгі элементін анықтау
10.1.2.1 - құқықтық мемлекет принциптерін айқындау	11.1.2.1 - Қазақстан Республикасының саяси-құқықтық актілері (Қазақстан Республикасының құқықтық саясат концепциясы, Қазақстан Республикасының адам құқығы саласындағы ұлттық іс-қимыл жоспары концепциясы және тағы басқалар) негізінде құқықтық мемлекет принциптерінің жүзеге асырылуын түсіндіру
10.1.2.2 - әлемдік тәжірибедегі құқықтық мемлекеттің мәні мен функционалдық маңызы туралы білімін көрсету	11.1.2.2 - Қазақстан Республикасының азаматтық қоғамының негізгі функционалдық қажеттілігін түсіндіру
10.1.2.3 - конституциялық принциптер негізінде азаматтық қоғамның элементтері мен институттарын ажырату	11.1.2.3 - Қазақстан Республикасының азаматтық қоғам институттары қызметінің тиімділігін бағалау (Үкіметтік емес ұйымдар және тағы басқалар)

10.1.2.4 - азаматтық қоғамның мәні мен функционалдық маңызы туралы білімін көрсету	
10.1.3.1 - тұлғаның құқықтық мүмкіндіктері түсінігін көрсете отырып, адамның құқығы мен бостандығы ұғымдарын түсіндіру	11.1.3.1 - нақты мысал келтіре отырып, Қазақстан Республикасындағы адам және азаматтың құқығы мен бостандықтарын қорғау механизмін түсіндіру
10.1.3.2 - адам және азаматтың құқықтары мен бостандықтарын жіктеу (саяси, азаматтық, әлеуметтік, экономикалық және мәдени)	11.1.3.2 - азаматтардың құқығын қорғайтын (адвокат, медиатор және тағы басқалардың) тұлғалардың функциялары мен құқықтық мәртебесін анықтау
10.1.3.3 - адам құқықтары саласындағы халықаралық құжаттардың маңыздылығын бағалау (Адам құқықтарының жалпыға бірдей декларациясы, Азаматтық және саяси құқықтар туралы халықаралық пакт, Экономикалық, әлеуметтік және мәдени құқықтар туралы халықаралық пакт)	11.1.3.3 - Қазақстан Республикасындағы кәмелетке толмағандардың құқығын қорғау механизмдерін нақты жағдаяттар мысалында түсіндіру
	11.1.3.4 - Қазақстан Республикасындағы мүмкіндігі шектеулі адамдардың құқығын жүзеге асыру және қорғау механизмдерін нақты жағдаяттар мысалында түсіндіру
10.1.4.1 - сот төрелігінің принциптерін нақты мысалдар келтіре отырып түсіндіру	11.1.4.1 - сот жүйесі элементтерін анықтау және оны графикалық түрде көрсету
10.1.4.2 - Қазақстан Республикасы құқық қорғау органдарының функциялары мен құқықтық мәртебесін анықтау	11.1.4.2 - судьялар мәртебесі және олардың қызметінің кепілдемесін ашып көрсету

2) Жария құқық:

Білім алушылар:	
10-сынып	11-сынып
10.2.1.1 - Конституциялық құқық институт тарын құқықтық норма жүйесі ретінде түсіндіру	11.2.1.1 - азаматтық ұғымын ашып көрсету
10.2.1.2 - Конституциялық құқықтың қайнар көздерін анықтау және олардың міндеттерін түсіндіру (Конституция, Конституциялық заңдар, Конституциялық Кеңестің актілері және тағы басқалар)	11.2.1.2 - қазақстандық азаматтықты алу және азаматтықтан айырылудың негіздемелерін нақты мысалдар арқылы түсіндіру
	11.2.1.3 - Қазақстан Республикасы сайлаушыларының және сайлау процесінің басқа да субъектілерінің құқықтары мен міндеттерін анықтау
10.2.2.1 - мемлекеттік басқарудың құқықтық реттелу ерекшеліктерін графикалық сызба құру арқылы түсіндіру	11.2.2.1 Қазақстан Республикасының әкімшілік құқық нормаларына сәйкес тұлғалардың әрекетін саралау
10.2.3.1 - экологиялық құқықтың құқықтық реттеу ұғымы мен нысанын түсіндіру	11.2.3.1 - жер құқығының құқықтық реттеу ұғымы мен нысанын түсіндіру
10.2.3.2 - Экологиялық кодекс негізінде өзекті экологиялық проблемаларды шешудің құқықтық жолдарын ұсыну	11.2.3.2 - Қазақстан Республикасының Жер кодексі негізінде жерге меншік құқығы, пайдалану құқығы, және басқа да құқық түрлерін ажырату
10.2.4.1 - Қылмыстық кодекстің мазмұны мен құрылымын анықтау	11.2.4.1 - Қазақстан Республикасының қылмыстық құқық нормаларына сәйкес тұлғалардың әрекетін саралау
10.2.4.2 - нақты өмірлік жағдаяттарды қылмыстық құқық нормаларына сәйкестендіру	

10.2.4.3 - нақты мысалдар арқылы қылмыстық теріс қылық пен қылмысты қоғамдық қауіптілік дәрежесіне сәйкес сипаттау	
10.2.4.4 - кәметке толмағандарды қылмыстық жауапкершілікке тарту ерекшеліктерін құқықтық жағдаят мысалында анықтау	
10.2.4.5 - жеңілдететін және ауырлататын мән-жайларды ескере отырып, қылмыстық құқық бұзушылықты бағалау	
10.2.4.6 - қылмыстық жауаптылықтан адамның босатылу шарттарын айқындау	
10.2.5.1 - сыбайлас жемқорлыққа қарсы бағдарламалық саяси және құқықтық актілердің негізгі ережелерін түсіндіру	11.2.5.1 - сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықты басқа құқық бұзушылық түрлерінен (заңсыз сыйақы алу, алаяқтық) ажырату
10.2.5.2 - нақты жағдаяттарды талдау кезінде сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес туралы заңның негізгі ережелерін пайдалану	11.2.5.2 – Қазақстан Республикасының сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнама нормаларына сәйкес адамдардың әрекетін саралау

3) Жеке құқық:

Білім алушылар:	
10-сынып	11-сынып
10.3.1.1 – Қазақстан Республикасы азаматтық құқығының қайнар көздерін түсіндіру (Азаматтық кодексі, заңдар, заңға тәуелді актілер, Азаматтық кодексін толықтыратын және нақтылайтын ережелер)	11.3.1.1 - келісімшарттың ерекше белгілерін айқындай отырып мазмұнын түсіндіру
10.3.1.2 - азаматтық құқық принциптерін нақты мысалдар арқылы түсіндіру	11.3.1.2 - келісімшарттың негізгі шарттарын нақты мысалдар арқылы түсіндіру
10.3.1.3 - азаматтық құқық субъектілерін анықтау	11.3.1.3 - мұрагерлік құқықтың құқықтық реттелу ұғымы мен нысанын түсіндіру
10.3.1.4 - азаматтық құқық объектілерін олардың елеулі белгілері бойынша ажырата білу	11.3.1.4 - заң және өсиет бойынша мұрагерлікке ие болуды ажырату
10.3.1.5 - нақты мысал негізінде жеке мүліктік емес құқықтардың ерекшеліктерін анықтау	
10.3.1.6 - құқықтық жағдаят мысалында мәміле ұғымы және оның түрлерін түсіндіру	
10.3.1.7 - мысалдар келтіре отырып, меншік құқығы ұғымы және оның негізгі өкілеттілігін түсіндіру	
10.3.1.8 - құқықтық жағдаятты (казусты) талдай отырып, меншік құқығын қорғау жолдарын түсіндіру	
10.3.1.9 - заң терминдерін пайдаланып, міндеттемелік құқықтың мәнін ашу	
10.3.1.10 - міндеттемелердің орындалуын қамтамасыз ету тәсілдерін құқықтық жағдаятты талдай отырып анықтау	
10.3.2.1 – Қазақстан Республикасы тұтынушылар құқығы туралы заңына сәйкес құқықтық қатынастар субъектілерінің құқықтары мен міндеттерін анықтау	11.3.2.1 - қылмыстық, әкімшілік, азаматтық кодекстердің жеке нормаларын қолдана отырып, тұтынушылар құқығын қорғау механизмдерін түсіндіру

10.3.2.2 - заң терминдерін пайдалана отырып, тұтынушылардың құқықтарын қорғау жолдарын нақты жағдаяттық мысалдармен (казустармен) түсіндіру	11.3.2.2 - нақты мысалдар келтіре отырып сатушы (өндіруші, орындаушы) және басқа да жұмысты орындаушы (қызмет көрсету) тұлғалардың құқығы мен міндеттерін анықтау
10.3.3.1 - отбасылық қарым-қатынастар саласын дағы нормативтік құқықтық актілердің қажетті лігін түсіндіру ("Қазақстан Республикасының неке және отбасы туралы кодексі", "Қазақстан Республикасының бала құқықтары туралы заңы")	11.3.3.1 - авторлық және сабақтас құқықтарды құқықтық реттеу ұғымы мен нысанын түсіндіру
10.3.3.2 - Қазақстан Республикасының отбасылық қарым-қатынастарының құқықтық реттелуінің негізгі ұғымдары мен принциптерін түсіндіру	11.3.3.2 - авторлық құқық саласында нақты жағдаятты шешудің құқықтық жолдарын ұсыну
10.3.3.3 - әртүрлі өмірлік жағдайларда балалар құқықтарының жүзеге асырылуын зерттеу	
10.3.4.1 - Қазақстан Республикасының еңбек қатынастарын құқықтық реттеудің негізгі ұғымдары мен принциптерін түсіндіру	11.3.4.1 - отбасын отбасы құқығының институты ретінде айқындау
10.3.4.2 - әртүрлі өмірлік жағдаяттарда еңбек құқықтарын жүзеге асыруды зерттеу	11.3.4.2 - ерлі-зайыптылардың жеке және мүліктік құқықтары мен міндеттерінің мазмұнын нақты мысалдар арқылы түсіндіру
	11.3.4.3 - жетім балалар мен ата-анасының қамқорлығысыз қалған балалардың құқығы мен мүддесін қорғау формаларын айқындау
	11.3.4.4 - алименттік қатынастардың субъектілерін және алименттік қатынастардың пайда болу негіздерін құқықтық жағдаяттар мысалында анықтау
	11.3.5.1 - еңбек құқығын қамтамасыз ету тәсілдерінің тиімділігін құқықтық жағдаяттар мысалында бағалау
	11.3.5.2 - кәмелетке толмағандардың еңбек құқығын жүзеге асыруын зерттеу
	11.3.5.3 - жеке және ұжымдық еңбек дауларын қарастыру механизмдерін құқықтық жағдаяттар мысалында анықтау

4) Іс жүргізу құқығының негіздері:

Білім алушылар:	
10-сынып	11-сынып
10.4.1.1 - қылмыстық процестің негізгі міндеттері мен принциптерін түсіндіру	11.4.1.1 - қылмыстық қудалауды жүзеге асыру шарттарын түсіндіру
10.4.1.2 - қылмыстық процесс субъектілерін ажырату	11.4.1.2 - кәмелетке толмағандардың қатысуымен болатын қылмыстық құқық бұзушылық істері бойынша іс жүргізу ерекшеліктерін айқындау
10.4.1.3 - Қазақстан Республикасының Қылмыстық іс жүргізу кодексіне сәйкес сот талқылауының негіздері бойынша білімін шығармашылық түрде көрсету	11.4.1.3 - Қазақстан Республикасының алқабилер соты қызметінің құқықтық негіздерін анықтау

10.4.2.1 - азаматтық процестің негізгі міндеттері мен принциптерін талдау	11.4.2.1 - талап қою шарттарын түсіндіру
10.4.2.2 - азаматтық процестің субъектілерін ажырату	11.4.2.2 - талап қою арызын оның мазмұны мен формасына қойылатын шарттарға сәйкес құрастыру
10.4.2.3 - кәмелетке толмағандардың азаматтық процеске қатысу ерекшеліктерін анықтау	11.4.2.3 - Қазақстан Республикасының Азаматтық іс жүргізу кодексіне сәйкес соттың істі қарау негіздері мен ерекшеліктері бойынша білімдерін шығармашылық түрде көрсету
10.4.3.1 - әкімшілік процесс ұғымын, оның міндеттері мен принциптерін түсіндіру	11.4.3.1 - әкімшілік құқық бұзушылық бойынша істерді қарастыратын уәкілетті органдардың (лауазымды тұлғалардың) құзыретін құқықтық жағдаяттар мысалында ажырата білу
10.4.3.2 - әкімшілік процесті жүзеге асырудың құқықтық негіздерін анықтау	11.4.3.2 - әкімшілік құқық бұзушылық бойынша соттың істі қарау ерекшеліктері туралы білімдерін шығармашылық түрде көрсету

5) Халықаралық құқық:

10-сынып	11-сынып
10.5.1.1 - халықаралық жария құқық ұғымын түсіндіру және оның реттейтін қоғамдық қатынастар салаларын анықтау	11.5.1.1 - Қазақстан Республикасы таныған халықаралық құқықтың қайнар көздері негізінде Қазақстан Республикасының халықаралық құқығы мен міндеттемелерін түсіндіру
10.5.2.1 - қазіргі халықаралық құқықтағы адам құқықтарын қорғауды жүзеге асыратын органдар мен ұйымдарды анықтау	11.5.1.2 - Қазақстан Республикасы азаматтарының шетелде адам құқығы, еңбек қатынастары, білім беру салалары бойынша құқықтарын жүзеге асыруын халықаралық актілер негізінде зерттеу

22. Осы оқу бағдарламасы жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "Құқық негіздері" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының Ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес жүзеге асырылады.

23. Тұлғаның танымдық белсенділігін, шығармашылық, жобалық-зерттеушілік дағдыларын дамыту үшін білім алушыларды зерттеу жұмысына тарту қарастырылған. Әр тақырыптық тарау білім алушылардың жобалық-зерттеу жұмысымен аяқталуы оқу бағдарламасының бірден-бір ерекшелігі болып табылады. Ұзақ мерзімді жоспарда зерттеу тақырыптары жалпылама берілген. Білім алушылар осы белгіленген тақырып шеңберінде түрлі мәселелерді қарастыруға мүмкіндігі бар.

24. Тоқсандағы бөлімдер және бөлімдер ішіндегі тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Жалпы орта білім беру деңгейінің гуманитарлық 10-11-сыныптарына "Құқық негіздері" оқу пәнінен жаңартылған үлгілік оқу бағдарламасына қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы арналған оқу мазмұндағы бағдарламасына

Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "Құқық негіздері" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 10 сынып:

Бөлім	Бөлімше	Тақырыптар	Оқыту Білім алушылар тиісті:	мақсаттары.
1-тоқсан				
Мемлекет және құқық	Мемлекет және құқық туралы негізгі ұғымдар	Құқықтың негізгі белгілері мен функциясы	10.1.1.1 - құқық белгілерін қорытындылай отырып ұғымын түсіндіру; 10.1.1.2 - құқықтың функционалдық маңызын нақты мысалдар арқылы ашу	
		Құқық жүйесі. Мемлекет құқықтың ерекше субъектісі ретінде	10.1.1.3 - құқық жүйесі және оның негізгі элементтерін түсіндіру (құқық нормалары, сала, ішкі сала, құқықтық институт); 10.1.1.4 - мемлекетті құқық және құқықтық қатынастың негізгі субъектісі ретінде анықтау	
	Құқықтық мемлекет, азаматтық қоғам	Құқықтық мемлекет түсінігі және оның принциптері	10.1.2.1 - құқықтық мемлекеттің принциптері ретінде айқындау; 10.1.2.2 - әлемдік тәжірибедегі құқықтық мемлекеттің мәні мен функционалдық маңызы туралы білімін көрсету	
		Азаматтық қоғам түсінігі, оның негізгі элементтері мен институттары	10.1.2.3 - конституциялық принциптер негізінде азаматтық қоғамның элементтері мен институттарын ажырату; 10.1.2.4 - азаматтық қоғамның мәні мен функционалдық маңызы туралы білімін көрсету	
	Адам құқықтары түсінігі	Адам құқығы түсінігі және оның негізгі түрлері	10.1.3.1 - тұлғаның құқықтық мүмкіндіктері түсінігін көрсете отырып, адамның құқығы мен бостандығы ұғымдарын түсіндіру; 10.1.3.2 - адам және азаматтың құқықтары мен бостандықтарын жіктеу (саяси, азаматтық, әлеуметтік, экономикалық және мәдени); 10.1.3.3 - адам құқықтары саласындағы халықаралық құжаттардың маңыздылығын бағалау (Адам құқықтарының жалпыға бірдей декларациясы, Азаматтық және саяси құқықтар туралы халықаралық пакт, Экономикалық, әлеуметтік және мәдени құқықтар туралы халықаралық пакт)	
			Сот төрелігінің принциптері	10.1.4.1 - сот төрелігінің принциптерін нақты мысалдар келтіре отырып түсіндіру
	Сот төрелігінің принциптері. Құқық қорғау органдары	Қазақстан Республикасының құқық қорғау органдары	10.1.4.2 - Қазақстан Республикасының құқық қорғау органдарының функциялары мен құқықтық мәртебесін анықтау	
Жобалық-зерттеу жұмысы	Мемлекет және құқық формаларының эволюциясы			
2-тоқсан				
Жария құқық	Қазақстан Республикасының	Қазақстан Республикасы	10.2.1.1 - Конституциялық құқық институт тарын құқықтық норма жүйесі ретінде түсіндіру;	

	конституциялық құқық жүйесі	конституциялық құқығының институттары	10.2.1.2 - Конституциялық құқықтың қайнар көздерін анықтау және олардың міндеттерін түсіндіру (Конституция, Конституциялық заңдар, Конституциялық Кеңестің актілері және тағы басқалар)
	Әкімшілік құқық жүйесі	Қазақстан Республикасындағы мемлекеттік басқарудың құқықтық реттелуі	10.2.2.1 - мемлекеттік басқарудың құқықтық реттелу ерекшеліктерін графикалық сызба құру арқылы түсіндіру
	Экологиялық құқық негіздері	Экологиялық құқықтың құқықтық реттелу түсінігі мен нысаны	10.2.3.1 - экологиялық құқықтың құқықтық реттеу ұғымын және нысанын түсіндіру; 10.2.3.2 - экологиялық кодекс негізінде өзекті экологиялық проблемаларды шешудің құқықтық жолдарын ұсыну
	Қылмыстық құқық жүйесі	Қылмыстық кодекс қылмыстық құқықтың негізгі қайнар көзі ретінде	10.2.4.1 - қылмыстық кодекстің мазмұны мен құрылымын анықтау; 10.2.4.2 - нақты өмірлік жағдаяттарды қылмыстық құқық нормаларына сәйкестендіру
Қылмыстық құқық бұзушылық және қылмыстық жауапкершілік келесі тұлғалар		10.2.4.3 - нақты мысалдар арқылы қылмыстық теріс қылық пен қылмысты қоғамдық қауіптілік дәрежесіне сәйкес сипаттау; 10.2.4.4 - көмелетке толмағандарды қылмыстық жауапкершілікке тарту ерекшеліктерін құқықтық жағдаят мысалында анықтау	
Қылмыстық жаза түсінігі және одан босату шарттары		10.2.4.5 - жеңілдететін және ауырлататын мән-жайларды ескере отырып қылмыстық құқық бұзушылықты бағалау; 10.2.4.6 - адамның қылмыстық жауаптылықтан босатылу шарттарын айқындау	
	Қазақстан Республикасының сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес жүйесі	Қазақстан Республикасындағы сыбайлас жемқорлыққа қарсы күреске бағытталған құқықтық және саяси актілер	10.2.5.1 - сыбайлас жемқорлыққа қарсы бағдарламалық-саяси және құқықтық актілердің негізгі ережелерін түсіндіру; 10.2.5.2 - нақты жағдаяттарды талдау кезінде сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес туралы заңның негізгі ережелерін пайдалану
	Жобалық-зерттеу жұмысы	Жария құқық салалары	ерекшеліктерінің сипаттамасы
3-тоқсан			
Жеке құқық	Азаматтық құқық жүйесі және оның негізгі институттары	Азаматтық құқықтың принциптері мен субъектілері	10.3.1.1 - Қазақстан Республикасының азаматтық құқығының қайнар көздерін түсіндіру (Азаматтық кодексі, заңдар, заңға тәуелді актілер, Азаматтық кодексін толықтыратын және нақтылайтын ережелер); 10.3.1.2 - азаматтық құқық принциптерін нақты мысалдар арқылы түсіндіру; 10.3.1.3 - азаматтық құқық субъектілерін анықтау
		Азаматтық құқықтың объектілері	10.3.1.4 - азаматтық құқық объектілерін олардың елеулі белгілері бойынша ажырата білу; 10.3.1.5 - нақты мысал негізінде жеке мүліктік емес құқықтардың ерекшеліктерін анықтау

		Мәміле түсінігі және оның түрлері	10.3.1.6 - құқықтық жағдаят мысалында мәміле ұғымын және оның түрлерін түсіндіру
		Меншік құқығы түсінігі және оның қорғалуы	10.3.1.7 - мысалдар келтіре отырып, меншік құқығы ұғымын және оның негізгі өкілеттілігін түсіндіру; 10.3.1.8 - құқықтық жағдаятты (казусты) талдай отырып, меншік құқығын қорғау жолдарын түсіндіру
		Міндеттемелік құқық	10.3.1.9 - заң терминдерін пайдаланып, міндеттемелік құқықтың мәнін ашу; 10.3.1.10 - міндеттемелердің орындалуын қамтамасыз ету тәсілдерін құқықтық жағдаятты талдай отырып анықтау
	Тұтынушылар құқығы туралы заңнама	Қазақстан Республикасында тұтынушылар құқықтарының заңды түрде бекітілуі	10.3.2.1 - Қазақстан Республикасының тұтынушылар құқығы туралы заңына сәйкес құқықтық қатынастар субъектілерінің құқықтары мен міндеттерін анықтау; 10.3.2.2 - заң терминдерін пайдалана отырып, тұтынушылардың құқықтарын қорғау жолдарын нақты жағдаяттық мысалдармен (казустармен) түсіндіру
	Отбасы құқығы жүйесі	Қазақстан Республикасындағы отбасы құқығының қайнар көздері	10.3.3.1 - отбасылық қарым-қатынастар саласындағы нормативтік құқықтық актілердің қажеттілігін түсіндіру ("Қазақстан Республикасының неке және отбасы туралы кодексі", "Қазақстан Республикасының бала құқықтары туралы заңы")
		Қазақстан Республикасында отбасылық қарым-қатынастардың құқықтық реттелуі	10.3.3.2 - Қазақстан Республикасының отбасылық қарым-қатынастарының құқықтық реттелуінің негізгі ұғымдары мен принциптерін түсіндіру; 10.3.3.3 - әртүрлі өмірлік жағдайларда балалар құқықтарының жүзеге асырылуын зерттеу
	Еңбек құқығы жүйесі	Қазақстан Республикасында еңбек қатынастарының құқықтық реттелуі	10.3.4.1 - Қазақстан Республикасы еңбек қатынастарын құқықтық реттеудің негізгі ұғымдары мен принциптерін түсіндіру; 10.3.4.2 - әртүрлі өмірлік жағдаяттарда еңбек құқықтарының іске асуын зерттеу
	Жобалық-зерттеу жұмысы	Жеке құқық – адамның табиғи құқықтары мен бостандықтарының жүзеге асуының кепілдігі	
4-тоқсан			
Іс жүргізу құқығының негіздері	Қылмыстық іс жүргізу құқығының негіздері	Қылмыстық процестің міндеттері мен принциптері	10.4.1.1 - қылмыстық процестің негізгі міндеттері мен қағидаттарын түсіндіру
		Қылмыстық процесс субъектілері	10.4.1.2 - қылмыстық процесс субъектілерін ажырату
		Қылмыстық іс жүргізу құқығындағы сот талқылауының негіздері	10.4.1.3 - Қазақстан Республикасының Қылмыстық іс жүргізу кодексіне сәйкес сот талқылауының негіздері бойынша білімін шығармашылық түрде көрсету
	Азаматтық іс жүргізу құқығының негіздері	Азаматтық процестің міндеттері мен принциптері	10.4.2.1 - азаматтық процестің негізгі міндеттері мен принциптерін талдау

		Азаматтық процестің субъектілері	10.4.2.2 - азаматтық процестің негізгі міндеттері мен принциптерін талдау; 10.4.2.3 - кәмелетке толмағандардың азаматтық процеске қатысу ерекшеліктерін анықтау
	Әкімшілік іс жүргізу құқығының негіздері	Әкімшілік процесс түсінігі, міндеттері мен принциптері	10.4.3.1 - әкімшілік процесс ұғымын, оның міндеттері мен принциптерін түсіндіру; 10.4.3.2 - әкімшілік процесті жүзеге асырудың құқықтық негіздерін анықтау
	Жобалық-зерттеу жұмысы	Құқыққа қатысты процестердің қадамдары	
Халықаралық құқық	Халықаралық жария құқығы	Халықаралық жария құқығы түсінігі	10.5.1.1 - халықаралық жария құқық ұғымын түсіндіру және оның реттейтін қоғамдық қатынастар саласын анықтау
	Халықаралық құқықтағы адам құқықтарының қорғалуы	Қазіргі халықаралық құқықта адам құқықтарын қорғау механизмдері мен процедуралары	10.5.2.1 - қазіргі халықаралық құқықтағы адам құқықтарын қорғауды жүзеге асыратын органдар мен ұйымдарды анықтау
	Жобалық-зерттеу жұмысы	Адам құқықтарын қорғау жөніндегі қазіргі заманғы халықаралық ұйымдар	

2) 11 сынып:

Бөлім	Бөлімше	Тақырыптар	Оқыту мақсаттары Білім алушылар тиісті:
1-тоқсан			
Мемлекет және құқық	Заң шығару, құқықтық мәдениет, мемлекет қоғамның саяси жүйесінде	Заң шығару жүйесі	11.1.1.1 - нормативтік құқықтық актілердің негізгі элементтерін анықтау; 11.1.1.2 - нормативтік құқықтық актілердің әзірленуі, қабылдануы мен күшіне ену процесін зерттеу
		Заңдылық және құқықтық тәртіп.	11.1.1.3 - заңдылық және құқықтық тәртіп ұғымдарын нақты мысалдармен түсіндіру;
		Құқықтық сана және құқықтық мәдениет	11.1.1.4 - заңдарды білу және оларды орындаудың әлеуметтік пайдалылығы мен қажеттілігін түсіндіру
	Мемлекет пен азаматтық қоғамның дамуы	Мемлекет қоғамның саяси жүйесінде	11.1.1.5 - қазақстандық қоғамның саяси жүйесінің негізгі элементін анықтау
Қазақстан Республикасында құқықтық мемлекет		Қазақстан Республикасы құқықтық мемлекет	11.1.2.1 - Қазақстан Республикасының саяси-құқықтық актілері (Қазақстан Республикасының құқықтық саясат концепциясы, Қазақстан Республикасының адам құқығы саласындағы ұлттық іс-қимыл жоспары концепциясы және тағы басқалар) негізінде құқықтық мемлекеттің принциптерінің жүзеге асырылуын түсіндіру
Қазақстан	Қазақстан	Қазақстан Республикасында азаматтық қоғам институттарының дамуы	11.1.2.2 - Қазақстан Республикасы азаматтық қоғамының негізгі функционалдық қажеттілігін түсіндіру; 11.1.2.3 - Қазақстан Республикасының азаматтық қоғам институттары қызметінің тиімділігін бағалау (Үкіметтік емес ұйымдар және тағы басқалар)
		Қазақстан	11.1.3.1 - нақты мысал келтіре отырып, Қазақстан

Республикасында адам құқығын қорғау	Республикасында адам және азаматтың құқықтары мен бостандықтарының қорғалуы	Республикасының адам және азаматтың құқығы мен бостандықтарын қорғау механизмін түсіндіру; 11.1.3.2 - азаматтардың құқығын қорғайтын (адвокат, медиатор және тағы басқа) тұлғалардың функциялары мен құқықтық мәртебесін анықтау
	Қазақстан Республикасындағы ювеналды юстиция	11.1.3.3 - Қазақстан Республикасындағы кәмелетке толмағандардың құқығын қорғау механизмдерін нақты жағдаяттар мысалында түсіндіру
	Мүмкіндігі шектеулі тұлғалар құқықтарының қорғалуы және жүзеге асырылуы	11.1.3.4 - Қазақстан Республикасындағы мүмкіндігі шектеулі адамдардың құқығын жүзеге асыру және қорғау механизмдерін нақты жағдаяттар мысалында түсіндіру
Сот жүйесі	Сот жүйесі және судьялардың мәртебесі	11.1.4.1 - сот жүйесі элементтерін анықтау және оны графикалық түрде көрсету; 11.1.4.2 - судьялар мәртебесі және олардың қызметінің кепілдемесін ашып көрсету
Жобалық-зерттеу жұмысы	Қазіргі кезеңдегі Қазақстан Республикасының құқық жүйесі және мемлекеттік органдар жүйесі	

2-тоқсан

Жария құқық	Қазақстан Республикасындағы азаматтық және сайлау	Азаматтық - Қазақстан Республикасы конституциялық құқығының институты	11.2.1.1 - азаматтық ұғымын ашу; 11.2.1.2 - қазақстандық азаматтықты алу және азаматтықтан айырылудың негіздемелерін нақты мысалдар арқылы түсіндіру
		Қазақстан Республикасындағы сайлау құқығы	11.2.1.3 - Қазақстан Республикасы сайлаушыларының және сайлау процесінің басқа да субъектілерінің құқықтары мен міндеттерін анықтау
	Әкімшілік құқық бұзушылық түрлері	Қоғамдық тәртіпке және адамгершілікке қол сұғатын әкімшілік құқық бұзушылық түрлері	11.2.2.1 - Қазақстан Республикасының әкімшілік құқық нормаларына сәйкес адамдардың әрекетін саралау
	Жер негіздері	Жер құқығының құқықтық реттелу түсінігі мен нысаны	11.2.3.1 - жер құқығының құқықтық реттеу ұғымы мен нысанын түсіндіру; 11.2.3.2 - Қазақстан Республикасының Жер кодексі негізінде жерге меншік құқығы, пайдалану құқығы, және басқа да құқық түрлерін ажырату
	Қылмыстық құқық бұзушылық түрлері	Адам және азаматтардың конституциялық және басқа да құқықтары мен бостандықтарына қарсы қылмыстық құқық бұзушылық	11.2.4.1 - Қазақстан Республикасының қылмыстық құқық нормаларына сәйкес адамдардың әрекетін саралау
		Қоғамдық қауіпсіздік пен қоғамдық тәртіпке қарсы қылмыстық құқық бұзушылық	11.2.4.1 - Қазақстан Республикасының қылмыстық құқық нормаларына сәйкес адамдардың әрекетін саралау
	Сыбайлас	Сыбайлас жемқорлық	11.2.5.1 - сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықты

	жемқорлық құқық бұзушылық үшін жауапкершілік	құқық бұзушылық үшін тәртіптік, әкімшілік және қылмыстық жауапкершілік	басқа құқық бұзушылық түрлерінен (заңсыз сыйақы алу, алаяқтық) ажырату; 11.2.5.2 - Қазақстан Республикасының сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнама нормаларына сәйкес адамдардың әрекетін саралау
	Жобалық-зерттеу жұмысы	Мемлекеттік билік пен басқару органдары қызметін реттеудегі жария құқықтың рөлі	
3-тоқсан			
Жеке құқық	Азаматтық құқықтағы келісімшарттар мен міндеттемелердің жекелеген түрлері	Сату-сатып алу келісімшарты. Айырбас және сыйға тарту келісімшарты	11.3.1.1 - келісімшарттың ерекше белгілерін айқындай отырып мазмұнын түсіндіру; 11.3.1.2 - келісімшарттың негізгі шарттарын нақты мысалдар арқылы түсіндіру
		Жалға беру келісімшарты. Тұрғын үйді жалдау. Қарыз келісімшарты. Сақтандыру келісімшарты	11.3.1.1 - келісімшарттың ерекше белгілерін айқындай отырып мазмұнын түсіндіру; 11.3.1.2 - келісімшарттың негізгі шарттарын нақты мысалдар арқылы түсіндіру
		Мұрагерлік құқық	11.3.1.3 - мұрагерлік құқықтың құқықтық реттелу ұғымы мен нысанын түсіндіру; 11.3.1.4 - заң және өсиет бойынша мұрагерлікке ие болуды ажырату
	Тұтынушылар құқығының жүзеге асырылуы	Қазақстан Республикасындағы тұтынушылар құқығын қорғау механизмдері	11.3.2.1 - қылмыстық, әкімшілік, азаматтық кодекстердің жеке нормаларын қолдана отырып, тұтынушылар құқығын қорғау механизмдерін түсіндіру; 11.3.2.2 - нақты мысалдар келтіре отырып сатушы (өндіруші, орындаушы) және басқа да жұмысты орындаушы (қызмет көрсету) тұлғалардың құқығы мен міндеттерін анықтау
	Авторлық құқық негіздері	Авторлық және сабақтас құқықтың құқықтық реттелу түсінігі мен нысаны	11.3.3.1 - авторлық және сабақтас құқықтарды құқықтық реттеу ұғымы мен нысанын түсіндіру; 11.3.3.2 - авторлық құқық саласында нақты жағдайды шешудің құқықтық жолдарын ұсыну
	Отбасы құқығы институттары	Отбасы. Ерлі-зайыптылардың құқықтары мен міндеттемелері	11.3.4.1 - Отбасын отбасы құқығының институты ретінде айқындау; 11.3.4.2 - ерлі-зайыптылардың жеке және мүліктік құқықтары мен міндеттерінің мазмұнын нақты мысалдар арқылы түсіндіру
		Ата-анасының қамқорлығысыз қалған және жетім балалардың құқығы мен мүддесін қорғау түрлері	11.3.4.3 - жетім балалар мен ата-анасының қамқорлығысыз қалған балалардың құқығы мен мүддесін қорғау формаларын айқындау
		Отбасы мүшелерінің алименттік міндеттемелері	11.3.4.4 - алименттік қатынастардың субъектілерін және алименттік қатынастардың пайда болу негіздерін құқықтық жағдаяттар мысалында анықтау
	Еңбек құқығының	Еңбек қарым-	11.3.5.1 - еңбек құқығын қамтамасыз ету

	базалық нормалары	қатынасы субъектілерінің құқықтары мен міндеттемелері және олардың мемлекеттік кепілдіктері	тәсілдерінің тиімділігін құқықтық жағдаяттар мысалында бағалау; 11.3.5.2 - кәмелетке толмағандардың еңбек құқығын жүзеге асыруын зерттеу
		Еңбек дауларының қаралуы	11.3.5.3 - жеке және ұжымдық еңбек дауларын қарастыру механизмдерін құқықтық жағдаяттар мысалында анықтау
	Жобалық-зерттеу жұмысы	Жеке меншік құқықты қорғауды қамтамасыз етудегі жеке құқықтың рөлі	
4-тоқсан			
Іс жүргізу құқығының негіздері	Қылмыстық іс жүргізу құқығының институттары	Қылмыстық қудалау - қылмыстық іс жүргізу құқығының институты	11.4.1.1 - қылмыстық қудалауды жүзеге асыру шарттарын түсіндіру
		Кәмелетке толмағандардың қылмыстық құқық бұзушылығы бойынша іс жүргізу	11.4.1.2 - кәмелетке толмағандардың қатысуымен болатын қылмыстық құқық бұзушылық істері бойынша іс жүргізу ерекшеліктерін айқындау
		Алқабилер соты ұғымы және оның қызметінің негіздері	11.4.1.3 – Қазақстан Республикасы алқабилер соты қызметінің құқықтық негіздерін анықтау
	Азаматтық іс жүргізу құқығының институттары	Талап қою іс жүргізуінің негіздері	11.4.2.1 - талап қою шарттарын түсіндіру; 11.4.2.2 - талап қою арызын оның мазмұны мен формасына қойылатын шарттарға сәйкес құрастыру
		Азаматтық іс жүргізу құқығындағы соттық талқылаудың негіздері	11.4.2.3 - Қазақстан Республикасының азаматтық іс жүргізу кодексіне сәйкес соттың істі қарау негіздері мен ерекшеліктері бойынша білімдерін шығармашылық түрде көрсету
	Әкімшілік іс жүргізу құқығының институттары	Әкімшілік құқық бұзушылық бойынша істерді қарастыратын уәкілетті органдар	11.4.3.1 - әкімшілік құқық бұзушылық бойынша істерді қарастыратын уәкілетті органдардың (лауазымды тұлғалардың) құзыретін құқықтық жағдаяттар мысалында ажырата білу
		Әкімшілік іс жүргізу құқығындағы соттық талқылаудың негіздері	11.4.3.2 - әкімшілік құқық бұзушылық бойынша соттың істі қарау ерекшеліктері туралы білімдерін шығармашылық түрде көрсету
Жобалық-зерттеу жұмысы	Қазақстан Республикасында азаматтық құқықтарды қорғау әдістері		
Халықаралық құқық	Қазақстан Республикасы халықаралық құқық субъектісі	Халықаралық актілер негізінде Қазақстан Республикасы азаматтары құқығының жүзеге асырылуы	11.5.1.1 - Қазақстан Республикасы таныған халықаралық құқықтың қайнар көздері негізінде Қазақстан Республикасының халықаралық құқығы мен міндеттемелерін түсіндіру; 11.5.1.2 - Қазақстан Республикасы азаматтарының шетелде адам құқығы, еңбек қатынастары, білім беру салалары бойынша құқықтарын жүзеге асыруын халықаралық актілер негізінде зерттеу
		Жобалық-зерттеу жұмысы	Қазақстан Республикасының құқықтық жүйесінде халықаралық құқық нормаларын іске асыру.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым
министрінің

2017 жылғы 27 шілдедегі
№352 бұйрығына 206-
қосымша

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым
министрінің

2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 424-
қосымша

**Жалпы орта білім беру деңгейінің 10-11-сыныптарына арналған "Дене шынықтыру" пәнінен
жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы
(қоғамдық-гуманитарлық бағыт, жаратылыстану-математикалық бағыт)**

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Оқу бағдарламасы "Білім берудің барлық деңгейінің мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттарын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы №604 бұйрығымен бекітілген Жалпы орта білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес әзірленген (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 17669 болып тіркелген).

Ескерту. 1-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Білім және ғылым министрінің 07.03.2019 № 105 (10-сынып оқушылары үшін 01.09.2019, 11-сынып оқушылары үшін 01.09.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

2. "Дене шынықтыру" пән ретінде жалпы білім беретін мектепте маңызды рөл атқарып, оқушының жалпыадамзаттық мәдениет саласында өзін-өзі белсенді шығармашылық көрсетуге дайын тұлға ретінде қалыптасуына ықпал етеді.

3. Оқу пәннің мақсаты: оқушылардың бойында өз денсаулығына қамқорлықпен қарауға қажеттілікті қалыптастыру, дененің физикалық және психикалық қасиеттерді жүйелі дамыту, салауатты өмір салтын ұйымдастыруда дене шынықтыру құралдарын шығармашылық тұрғыдан қолдану.

4. Оқу пәннің міндеттері:

1) денсаулықты нығайту, негізгі дененің физикалық сапаларын дамыту және ағзаның қызмет ету мүмкіндіктерін арттыру; базалық спорт түрлерінің техникалық-тактикалық әрекеттерін жетілдіру;

2) өз денсаулығына қамқорлықпен қарау, оны нығайту және сақтау қажеттіліктерін тәрбиелеу;

3) дене шынықтыру және спорттың пайда болу тарихы мен даму ерекшеліктері, салауатты өмір салтын дамытудағы рөлі туралы білім деңгейлерін игеру;

4) оқу және жарыс кезіндегі ұжымдық қарым-қатынас пен ынтымақтастықты орындау және жеке тұлғаның оң қасиеттерін тәрбиелеу.

5. "Дене шынықтыру" пәнін оқыту процесінде білім алушыларға:

1) жеке тазалық ережелерін сақтау қажеттілігін түсінуге; пәндік білімдерін, шеберліктері мен дағдыларын күнделікті өмірлерінде қолдануға;

2) дене жаттығуларының адамның физикалық және энергетикалық жүйелеріне әсерін білуге;

3) жеке бас пен моральдық-өнегелілік қасиеттерін дамытудың маңыздылығын және әділ бәсекелестік пен өздерін үздіксіз дамытудың қажеттілігін түсінуге;

4) өзінің физикалық дамуын жетілдіруде қимыл-қозғалыс құзыреттіліктерін жақсарту қажеттіліктерін бағалауға; жалпы, кәсіптік-қолданбалы және сауықтыру-түзету бағытындағы дене жаттығуларымен шұғылданудың маңыздылығын бағалауға мүмкіндік береді.

2-тарау. "Дене шынықтыру" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

6. "Дене шынықтыру" пәні бойынша оқу жүктемесінің жоғары шекті көлемі:

1) 10-сынып – аптасына 3 сағат, оқу жылында 102 сағатты;

2) 11-сынып – аптасына 3 сағат, оқу жылында 102 сағатты құрайды.

Оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі "Қазақстан Республикасындағы бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспарларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2012 жылғы 8 қарашадағы № 500 бұйрығымен бекітілген үлгілік оқу жоспарына тәуелді (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 8170 болып тіркелген).

Ескерту. 6-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Білім және ғылым министрінің 07.03.2019 № 105 (10-сынып оқушылары үшін 01.09.2019, 11-сынып оқушылары үшін 01.09.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

7. Оқу бағдарламаның құрылымы мен мазмұны екі бөлімнен тұрады:

1) "Дене шынықтыру туралы білім" (ақпараттық компонент);

2) "Денені жетілдіру және шеберлік" (әрекеттік компонент).

8. "Дене шынықтыру туралы білім" бөлімінің мазмұны адамның таным белсенділігінің дамуы туралы негізгі түсініктеріне сәйкес:

1) "Қазақстандағы спорт пен дене шынықтырудың даму тарихы";

2) "Қазіргі қоғамдағы спорт және дене шынықтыру";

3) "Адамның дене мәдениеті" тақырыптарын қамтиды.

Бөлімде Қазақстандағы спорт пен дене шынықтыруды дамытудың, республикадағы ұлттық спорт түрлерінің қалыптасуы, қазіргі қоғамдағы дене шынықтыруды дамытудың негізгі бағыттары, белсенді демалысты ұйымдастыру

жолдары және дене шынықтыру құралдарының көмегімен адам денсаулығын нығайту тәсілдері туралы мәліметтер енгізілген. Бұл бөлімде дене және спорттық дайындықтардың негізгі түсініктері, өз бетімен дене шынықтыру жаттығуларымен айналысуды ұйымдастыру мен өткізу ерекшеліктері жан-жақты ашылып көрсетілген және қауіпсіздік техникасын қадағалау мен талап етудің ережелері берілген.

9. "Денені жетілдіру және шеберлік" бөлімі білім алушылардың дене шынықтыру және тактикалық даярлықтарын шыңдауға бағытталған және аталған бөлімде арнайы дене дайындығы құралдары туралы ақпараттар берілген. Бағдарламада арнайы құралдар ретінде қолданбалы маңызға ие болатын базалық спорт түрлерінің (гимнастика негіздері, жеңіл атлетика, спорт ойындары, шаңғы және жүзу) дене жаттығулары мен қимыл-қозғалыс әрекеттері ұсынылады.

10. Оқу бағдарламасы дене шынықтырудың базалық және вариативті компоненттерінен тұрады. Базалық (инварианттық) компонент ҚР Үкіметінің 2016 жылғы 13 мамырдағы № 292 қаулысымен бекітілген орта білім берудің Мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандартын айқындайды.

11. Вариативті компонент дене шынықтыру мұғалімі спорттық ойындарды тереңдетіп оқыту мақсатында оқытудың заманауи әдістері мен педагогикалық технологияларын қолдануға және енгізуге бағдарлайды. Вариативті компонентті нақты білім беру ұйымы, материалдық базасы мен өңірдің орналасу ерекшеліктерін, білім алушының қызығушылықтарын және оқытушылар ұжымының мүмкіндіктерін ескере отырып дене шынықтыру мұғалімі әзірлейді.

12. Бағдарлама талаптарына және әрбір білім алушының жеке мүмкіндіктері мен жыныстық даму ерекшеліктерін бағамдай отырып, мұғалім өздігінен жеке талаптар қойып (қорытынды тапсырмалар), талаптардың өзіндік шкаласын құруына және сол бойынша білім алушылардың жылдық үлгерімдерін бағалауына болады. Бұл тәсілді қолдану дене шынықтыру мұғаліміне оқыту-үйретудің барлық кезеңдерінде оқушылардың даму деңгейлерінің жеке жас ерекшеліктерін ескере отырып, сабақ үлгерімдерін шынайы бағалауға мүмкіндік береді.

13. Орта мектептегі дене шынықтырудың педагогикалық жүйесін ұйымдастырудың негізгі түрлері:

- 1) дене шынықтыру сабақтары;
- 2) оқу күндерінде ұйымдастырылатын дене тәрбиесі және сауықтыру іс-шаралары;
- 3) спорттық жарыстар мен мерекелік шаралар;
- 4) спорттық үйірмелер;

5) дене жаттығуларымен өздігінен шұғылдану (үй тапсырмалары).

Дене шынықтыру сабақтары білім алушылардың дене шынықтыру пәнінің мазмұнын игеру процесіндегі іс-әрекеттерін ұйымдастырудың негізгі түрі болып табылады.

14. "Дене шынықтыру" пәнін оқыту барысында білім алушыларды білім беру ұйымының медицина қызметкері арнайы медициналық топқа бөлу медициналық тексерістің нәтижесі көрсетілген анықтаманың негізінде іске асырылады. Осы топтарды арнайы профилактикалық бағдарлама бойынша аурудың түріне байланысты оқытады.

15. Бұл бағдарлама мектепте дененің шынығуы мен адамгершілікке тәрбиелеудің кешенді жүйесін құрайтын дене шынықтырудың барлық негізгі нысандарының мазмұнын қамтиды және бұл міндеттерді барлық оқу жылында рет-ретімен шешуге мүмкіндік береді. Бағдарламаның әрбір үшінші сағаты білім алушылардың белсенділігін арттыруға (спорт және қозғалмалы ойындар санын кеңейту арқылы) және сауықтыру процесіне бағытталған.

16. Орта білім (бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім) берудің Мемлекеттік жалпы білім беру стандартына сәйкес бағдарламада білім алушыларды гендерлік қағидат бойынша дене шынықтыру сабағын (қалалық жерде – әрбір топта 8-ден кем емес ұлдар (немесе қыздар), ал ауылдық жерде – 5-тен кем емес ұлдар (немесе қыздар) болғанда) жеке оқыту қарастырылған. Оны оқу процесін ұйымдастырған кезде ескеру қажет.

17. Дене шынықтыру бойынша сабақ өткізу процесінде пәнаралық байланыс іске асырылады:

1) "Қазақ тілі", "Орыс тілі", "Ағылшын тілі": сөз қорын дене шынықтыру саласында қолданылатын терминдермен толықтыру;

2) "Физика": "механикалық жұмыс", "ауаның қарсылығы", "дене салмағы", "біркелкі емес және біркелкі сырғу", "қуаттылық" секілді түсініктер бойынша қабылданған білім деңгейін қолдану;

3) "Алгебра және анализ бастамалары", "Геометрия": ұзындықты, биіктікті, жылдамдықты, қашықтықты, уақытты есептеу, ұзындық пен биіктікке секіру үшін жүгіруді есептеп шығару;

4) "Биология": шылым шегу мен алкогольдік ішімдік ішудің ағзаға тигізетін зияны туралы, зат алмасу процесі туралы материалдарды қолдану;

5) "Дүниежүзі тарихы", "Қазақстан тарихы": олимпиадалық қозғалыс тарихы; қазақтың ұлттық ойындарының пайда болу тарихы;

6) "География": көкжиек тұстарын білу, жергілікті жерлерде түрлі белгілер және карта бойынша бағдарлай білу біліктілігі;

7) "Алғашқы әскери және технологиялық дайындық": саптық жаттығуларды пайдалану; кедергілер жолағынан өту; өмірлік маңызы бар қимыл-қозғалыс дағдылары мен біліктілікке, оларды түрлі жағдайларда қолдана білуді оқыту және үйрету; патриотизмді және өз Отанына деген сүйіспеншілікті тәрбиелеу.

18. "Дене шынықтыру" оқу пәнінің мазмұны. 10-сынып.

1) Тақырыптық жоспар "Бағдарламаның бөлімдерінің жылдық сағаттар санын тоқсандарға бөлу".

Бағдарлама бөлімдері	Бағдарлама бөлімдері	Оқу тоқсандары. Сағаттар саны				
		1	2	3	4	Σ
Базалық	1. Жеңіл атлетика	7	-	-	7	14
	2. Спорт ойындары	15	8	15	7	45
	Футбол	8	-	-	7	15
	Баскетбол	-	8	7	-	15
	Волейбол	7	-	8	-	15
	3. Гимнастика	-	9	-	-	9
	4. Шаңғы дайындығы*	-	-	10	-	10
	5. Жүзу**	-	-	-	6	6
	Базалық компонент бойынша сағаттар саны:	22	17	25	20	84
Вариативті	Вариативті бөлім нақты спорттық ойындарды тереңдетіп оқытуда білім беру ұйымдары футболды, волейболды, немесе баскетболды таңдауы арқылы жүзеге асырылады	4	5	5	4	18
Оқу жылы бойынша сағаттар саны:		26	22	30	24	102

Ескерту:

*– Қарсыз аудандарда шаңғы дайындығы сабақтарының орнына жалпы төзімділікті дамытуға сауықтыру жүгіру сабақтары мен басқа да аэробты жүктеме жаттығуларын қолдану ұсынылады.

**– Жүзу сабағын өткізу мүмкін болмаған жағдайда, бағдарламаның жүзу бөлімін іске асыруға арналған уақытты спорттық дағдыларын жетілдіру үшін, мектептің педагогикалық кеңесінің шешімімен оның орнына дене шынықтырудың спорттық ойын түрлерін қолдану ұсынылады.

19. Білім негіздері:

1) Дене жаттығуларымен шұғылданудың жұмыс істеу қабілетіне тигізетін әсері. Дене шынықтырудың заманауи сауықтыру жүйелері және олардың түрлері және мазмұны.

20. Жеңіл атлетика:

1) Қашықтыққа байланысты жүгіру техникасы мен тактикасының ерекшеліктері. 100 м жүгіру. 4?100 м эстафеталық жүгіру. Кедергілер арқылы жүгіру. 800 м жүгіру. 3000 м (ер балалар) және 2000 м (қыз балалар) жүгіру.

2) Жеке тәсілмен ұзындыққа секіру, жүгіріп келіп ұзындыққа секіру.

3) 18-20 м (ер балалар), 12-14 м (қыз балалар) түрлі жарақтарды нысанаға лақтыру. Граната лақтыру: ер балалар (700 г), қыз балалар (500 г).

21. Спорт ойындары:

1) Баскетбол: Қозғалу техникаларының игерілген элементтерінен құрылған комбинациялар. Допты қағып алу мен беруді қорғаушының қарсылығынсыз және қарсылық көрсету кезінде орындау нұсқалары. Қорғаушының қарсылығынсыз және қарсылық көрсету кезінде доппен қозғалу. Доппен және допсыз әрекет етуші ойыншыға қарсы әрекет (тартып алу, соғып жіберу, жармасу, жабу). Қорғаныстағы жекелеген тактикалық әрекеттер. Қорғаныстағы топтық және командалық тактикалық әрекеттер. Шабуылдағы жекелеген тактикалық әрекеттер. Шабуылдағы топтық және командалық тактикалық әрекеттер. Оқу-үйрену ойыны.

2) Волейбол: Қозғалу техникаларының игерілген элементтерінен құрылған комбинациялар. Допты беру және қабылдау техникаларының нұсқалары. Допты жоғарыдан тік қолмен ойынға қосу. Ойынға қосылған допты қабылдау. Тігінен шабуылдау соққысын тордан асыра орындау. Шабуыл соққысына тосқауыл қою нұсқалары (жалғыз және жұптасып). Сақтандыру. Шабуылдағы жекелеген тактикалық әрекеттер. Шабуылдағы топтық және командалық тактикалық әрекеттер. Қорғаныстағы жекелеген тактикалық әрекеттер. Қорғаныстағы топтық және командалық тактикалық әрекеттер. Оқу-үйрену ойыны.

3) Футбол: Қозғалу техникаларының игерілген элементтерінен құрылған комбинациялар. Допты игеру техникасының қимыл-қозғалыстарынан құрылған комбинациялар. Доппен және допсыз әрекет етуші ойыншыға қарсы әрекет. Қақпашы іс-әрекеті. Қорғаныстағы жекелеген тактикалық әрекеттер. Қорғаныстағы топтық және командалық тактикалық әрекеттер. Шабуылдағы жекелеген тактикалық әрекеттер. Шабуылдағы топтық және командалық тактикалық әрекеттер.

22. Гимнастика:

1) Саптық жаттығулар: Бұрынғы үйретілген жаттығуларды қайталау, қозғалыстағы бұрылу тәсілдері. Бір колоннадан екі, төрт және сегіз колоннаға қайта сап құру.

2) Жалпы дамыту жаттығулары: Дененің негізгі бұлшық еттерін дамытуға арналған жаттығулар (ауырлықпен және ауырлықсыз).

3) Гимнастиканың әртүрлі түрлері (шейпинг, пилатес, стрейчтинг, күш гимнастикасы).

4) Таянып секіру (ер балалар): Ұзынынан қойылған гимнастикалық ағаш аттың шеткі бұрышынан қолмен итеріліп, аяқты ашып секіру (Ағаш аттың биіктігі 130 см).

5) Таянып секіру (қыз балалар): Гимнастикалық кіші аттан аяқты ашып секіру (кіші аттың биіктігі 120 см).

6) Кермеде орындалатын жаттығулар (ер балалар): Асылып тұрған қалыптан күшпен көтеріліп таяну. Асылып тұрған қалыптан күшпен аунап көтеріліп таяну. Аяқты сермеп орындалатын жаттығулар. Асылып тұрып аяқты сермеу – шалқая көтерілу. Таянып тұрып артқа құлау – кермеге жанаса айналу. Таянып тұрған қалыптан аяқты доға бойынша сермеп, артқа сермелген сәтте секіріп түсу.

7) Арыста орындалатын жаттығулар (ер балалар). Қолмен таянып тұрып тербелу; қолмен таянып тұрып тербеліп, қолды бүге көтерілу, аяқты ашып отыру; аяқты ашып отырған қалыптан алға аунап, аяқты ашып отыру; таянып тұрып тербеліп, артқа сермелген сәтте шалқая секіріп түсу.

8) Бөрнеде орындалатын тепе-теңдік жаттығулары (қыз балалар): Жүрелей таянып отыру, сол аяқпен жүрелеп отыру – оң аяқ артқа; көлденең жүрелей таянып отыру – қол қапталда. Жүру түрлері: аяқ ұшымен, тізені биік көтеріп, алға ұмтыла. Секірулер мен бұрылулар: аяқты жартылай және толығымен сермеп бұрылу. Иіліп, шалқайып секіріп түсу.

9) Акробатика (ер балалар): Биіктігі 80-90 см кедергіден алға ұзыннан аунай секіріп өту. Қолмен тұру. Қолмен тұрып, аунап айналуға көшу. Басымен және қолмен тұру арқылы көпір жасауға көшу.

10) Акробатика (қыз балалар): Бұрынғы үйренген акробатика элементтерінен жинақталған жеке кешен жаттығулары.

11) Өрмелеу. Биіктігі 4 м арқанға аяқтың көмегінсіз өрмелеу (ер балалар).

21. Шаңғы дайындығы:

1) Бұрынғы үйретілген шаңғы жүрістерін жергілікті жер бедері және қардың жағдайына қарай қолданып шаңғымен қозғалу.

2) Шаңғы жолындағы табиғи кедергілерден аттап, секіріп және астынан еңкейіп өту.

3) 3-5 шақырым қашықтыққа жүгіру. Шаңғымен көтерілу түрлері: сырғи адымдап, "шырша" тәсілдерімен. Биік және төмен тұру қалпымен еңіске түсу. Шаңғымен бұрылу түрлері: "адымдап", "соқаша", "тіреліп".

22. Сауықтыру жүгірісі, жүру және басқа да аэробты жүктеме жаттығулары:

1) Жылдамдықты өзгертіп жүгіру. Бірқалыпты жылдамдықты қолдап 5 шақырымға дейін қашықтыққа жүгіру.

2) Табиғи кедергілерден өту арқылы жүгіру.

3) Скандинавия жүрісі.

4) Фартлек (жылдамдық ойыны немесе жүгіру ойыны).

23. Жүзу:

1) Бұрынғы үйретілген тәсілдермен жүзу, таңдап алған тәсілмен 2?50 м жүзу.

2) Қолданбалы жүзу түрлері, суға батушыны құтқару тәсілдері.

24. 10-сынып білім алушылардың дене дайындықтарын бағалау кестесі (ер балалар).

Сынақ түрлері	Дене дайындығының деңгейі					
	X (орташаландырылған)	төмен	орташадан төмен	орташа	орташадан жоғары	жоғары
м жүгіру	4,9	5,6	5,5 – 5,3	5,2 – 4,6	4,5 -4,3	4,2
Бір орыннан ұзындыққа секіру	213	190	191 - 201	202-224	225 - 235	236
Нығыздалған допты екі қолмен бастан асыра лақтыру	611,0	434,0	435-522	523-699	700-785	786,0
3?10 м қайталап жүгіру	8,3	9,1	9,0 – 8,7	8,6 –7,8	7,7 -7,4	7,3
Қолдың білезік буынының динамометриясы (оң қолмен)	42,0	33,0	34,0 –37,0	38,0-46,0	47,0-50,0	51,0

25. 10-сынып білім алушылардың дене дайындықтарын бағалау кестесі (қыз балалар).

Сынақ түрлері	Дене дайындығының деңгейі					
	X (орташаландырылған)	төмен	орташадан төмен	орташа	орташадан жоғары	жоғары
30 м жүгіру	5,4	6,3	6,2 – 5,9	5,8 – 5,0	4,9 -4,6	4,5
Бір орыннан ұзындыққа секіру	170,0	146	147 -160	161 – 181	182 – 194	195
Нығыздалған допты екі қолмен бастан асыра лақтыру	497,0	372	373-434	435-559	560-621	622,0
3?10 м қайталап жүгіру	9,1	10,0	9,9 – 9,6	9,5 –8,6	8,5 –8,1	8,0
Қолдың білезік буынының	26,0	19,5	20,0 –22,5	23,0 -29,0	29,5-32,0	32,5

динамометриясы (оң қолмен)						
-------------------------------	--	--	--	--	--	--

26. "Дене шынықтыру" оқу пәнінің мазмұны. 11-сынып.

1) Тақырыптық жоспар "Бағдарламаның бөлімдерінің жылдық сағаттар санын тоқсандарға бөлу".

Бағдарлама бөлімдері	Бағдарлама бөлімдері	Оқу тоқсандары. Сағаттар саны				
		1	2	3	4	Σ
Базалық	1. Жеңіл атлетика	7	-	-	7	14
	2. Спорт ойындары	15	8	15	7	45
	Футбол	8	-	-	7	15
	Баскетбол	-	8	7	-	15
	Волейбол	7	-	8	-	15
	3. Гимнастика	-	9	-	-	9
	4. Шаңғы дайындығы*	-	-	10	-	10
	5. Жүзу**	-	-	-	6	6
	Базалық компонент бойынша сағаттар саны:	22	17	25	20	84
Вариативті	Вариативті бөлім нақты спорттық ойындарды тереңдетіп оқытуда білім беру ұйымдары футболды, волейболды, немесе баскетболды таңдауы арқылы жүзеге асырылады	4	5	5	4	18
	Оқу жылы бойынша сағаттар саны:	26	22	30	24	102

Ескерту:

* – Қарсыз аудандарда шаңғы дайындығы сабақтарының орнына жалпы төзімділікті дамытуға сауықтыру жүгіру сабақтары мен басқа да аэробты жүктеме жаттығуларын қолдану ұсынылады.

**– Жүзу сабағын өткізу мүмкін болмаған жағдайда, бағдарламаның жүзу бөлімін іске асыруға арналған уақытты спорттық дағдыларын жетілдіру үшін, мектептің педагогикалық кеңесінің шешімімен оның орнына дене шынықтырудың спорттық ойын түрлерін қолдану ұсынылады.

27. Білім негіздері:

1) Дене шынықтыру, спорт, туризм, денсаулықты қорғау және денсаулық салалары бойынша Қазақстан Республикасының заңнамасының негіздері.

2) Дене жаттығуларының ағзаның қызмет ету жүйелеріне тигізетін әсерін анықтайтын факторлар: жаттығудың сипаты (циклді және күрделі қимыл-қозғалыс жаттығулары); дене жүктемесінің көлемі мен қарқыны.

3) Отбасына арналған дене шынықтыру.

28. Жеңіл атлетика:

1) Жарыс жаттығуларының жеке техникаларын жетілдіру (бұрынғы үйретілген оқу материалдарының негізінде). 100 м төменгі сөреден қарқынды жылдамдықпен жүгіру. 4?100 м эстафеталық жүгіру. 3000 м (ер балалар) және 2000 м (қыз балалар) жүгіру.

2) "Аяқты бүгу" тәсілімен ұзындыққа секіру.

3) Салмағы 700 гр (ер балалар) және 500 гр (қыз балалар) гранатаны лақтыру.

29. Спорт ойындары:

1) Баскетбол: Ойын техникасының игерілген элементтерінен құрылған комбинациялар. Шабуылдағы жекелеген тактикалық әрекеттер. Шабуылдағы топтық және командалық тактикалық әрекеттер. Қорғаныстағы жекелеген тактикалық әрекеттер. Қорғаныстағы топтық және командалық тактикалық әрекеттер. Екі жақты ойын.

2) Волейбол: Ойын техникасының игерілген элементтерінен құрылған комбинациялар. Шабуылдағы жекелеген тактикалық әрекеттер. Шабуылдағы топтық және командалық тактикалық әрекеттер. Қорғаныстағы жекелеген тактикалық әрекеттер. Қорғаныстағы топтық және командалық тактикалық әрекеттер. Екі жақты ойын.

3) Футбол. Ойын техникасының игерілген элементтерінен құрылған комбинациялар. Шабуылдағы жекелеген тактикалық әрекеттер. Шабуылдағы топтық және командалық тактикалық әрекеттер. Қорғаныстағы жекелеген тактикалық әрекеттер. Қорғаныстағы топтық және командалық тактикалық әрекеттер. Қақпашының ойын әрекеттері. Екі жақты ойын.

30. Гимнастика:

1) Саптық жаттығулар, өткен оқу материалдарын қайталау және жетілдіру.

2) Негізгі бұлшық ет топтарын дамытуға бағытталған жалпы дамыту жаттығулары (ауырлықтармен және ауырлықсыз).

3) Гимнастиканың әртүрлі түрлері (шейпинг, пилатес, стрейчтинг, күш гимнастикасы).

4) Таянып секіру (ер балалар): Ұзынынан қойылған ағаш аттың алыс бөлігінен қолмен итеріле аяқты ашып секіру (ағаш аттың биіктігі 130 см).

5) Таянып секіру (қыз балалар): Кіші ағаш аттан аяқты ашып секіру (кіші ағаш аттың биіктігі 120 см).

6) Кермеде орындалатын жаттығулар (ер балалар): Күшпен көтерілу, бұрыштай келе асылу қалпына түсу және күшпен айналып көтерілу. Асылып тұрған қалыптан күшпен айналып көтеріліп таяну. Аяқты сермеп орындайтын жаттығулар. Асылып тұрып тербелу – түзеле көтерілу. Таянып тұрған қалыптан

аяқты артқа сілтеп, айналым – сырғауылға жанаса аунау. Таянып тұрған қалыптан аяқты артқа сермеп секіріп түсу.

7) Арыста орындалатын жаттығулар (ер балалар): Арыста таянып тұрып алға және артқа тербелу кезінде қолды бүгіп-жазу. Аяқты алға сермеп көтерілу, артқа сермеу, алға сермеп аяқты ашып отыру. Иығымен таянып тұру. Алға аунап, аяқты ашып отыру. Аяқты ортаға түсіріп, артқа сермеген сәтте секіріп түсу.

8) Бөренеде орындалатын тепе-теңдік жаттығулары (қыз балалар): Бұрынғы үйретілген жаттығулардан құрылған комбинациялар. Секірулер мен бұрылулар: аяқты жартылай сермеп және толығымен сермеп бұрылу. Иіліп, шалқайып секіріп түсу.

9) Акробатика: Бұрынғы үйретілген жаттығулардан құрылған комбинациялар.

10) Өрмелеу: Биіктігі 4 м арқанға өрмелеу (ер балалар).

31. Шаңғы:

1) Қашықтық шарты мен шаңғы жолының жағдайына байланысты жүруден жүру тәсілдеріне көшу.

2) Шаңғымен 5000 м қашықтықты тиімді екпінмен жүріп өту.

32. Сауықтыру жүгірісі, жүру және басқа да аэробты жүктеме жаттығулары:

1) Жылдамдықты өзгертіп жүгіру. Бірқалыпты жылдамдықты қолдап 5 шақырымға дейін қашықтыққа жүгіру.

2) Табиғи кедергілерден өту арқылы жүгіру.

3) Скандинавия жүгірісі.

4) Фартлек (жылдамдық ойыны немесе жүгіру ойыны).

33. Жүзу:

1) Толық үйлесімде жүзу. Бұрынғы үйретілген тәсілдермен 3?50 м кешенді жүзу;

2) 100 м қашықтықты жылдам жүзіп өту. Суға батушы адамға алғашқы дәрігерлік көмек көрсету.

34. 11-сынып білім алушылардың дене дайындықтарын бағалау кестесі (ер балалар).

Сынақ түрлері	Дене дайындығының деңгейі					
	X (орташаландырылған)	төмен	орташадан төмен	орташа	орташадан жоғары	жоғары
30 м жүгіру	4,7	5,2	5,1 – 5,0	4,9 – 4,5	4,4 -4,3	4,2
Бір орыннан ұзындыққа секіру	220	197	198- 208	209 – 231	232 - 244	245
Нығыздалған допты екі	713	540	541- 626	627-799	800– 885	886

қолмен бастан асыра лақтыру						
3x10 м қайталап жүгіру	8,0	8,7	8,6 – 8,4	8,3 – 7,7	7,6 - 7,3	7,2
Қолдың білезік буынының динамометриясы (оң қолмен)	43,5	35	36-39	40 -48	49 – 52	53

35. 11-сынып білім алушылардың дене дайындықтарын бағалау кестесі (қыз балалар).

Сынақ түрлері	Дене дайындығының деңгейі					
	X (орталандырылған)	төмен	орташадан төмен	орташа	орташадан жоғары	жоғары
30 м жүгіру	5,4	6,3	6,2 – 5,9	5,8 – 5,0	4,9 -4,6	4,5
Бір орыннан ұзындыққа секіру	172	143	144 -157	158 – 182	183 – 197	198
Нығыздалған допты екі қолмен бастан асыра лақтыру	514	373	374– 443	444– 584	585 – 654	655
3x10 м қайталап жүгіру	9,0	9,9	9,8 – 9,5	9,4 – 8,6	8,5 – 8,1	8,0
Қолдың білезік буынының динамометриясы (оң қолмен)	28	20,5	21 –24,5	25-31	31,5–34	34,5

3-тарау. Білім алушылардың дайындық деңгейіне қойылатын талаптар

36. Дене шынықтыру бойынша білім алушылардың дайындық деңгейлеріне қойылатын талаптар келесі 6 базалық негіздермен анықталады: "білу/түсіну", "орындай білу", "игерген білім деңгейлерін іс жүзінде орындалатын іс-әрекет кезінде және күнделікті өмірде қолдану", "талдау", "синтездеу", "бағалау".

37. Жалпы орта білім беру аяқталғанда білім алушы:

1) дене шынықтыру жаттығуларын орындау барысында техникалық қауіпсіздік ережелерін; әр түрлі бағыттылығы бар дене жаттығулары сабақтарының кешенін; жалпы дамыту және түзету бағытындағы дене жаттығуларының биодинамикалық ерекшеліктері мен мазмұнын, денені дамыту және денсаулықты нығайту міндеттерін шешуде оларды қолдану негіздерін; дене жүктемелері кезінде өз ағзасының қызмет етудегі физиологиялық негіздерін, дене шынықтыру арқылы оларды дамыту мен жетілдіру мүмкіндіктерін біледі;

2) өз ағзасының психикалық-функционалдық ерекшеліктерін; дене шынықтырумен жүйелі шұғылдану арқылы жеке тұлғаның дербес қалыптасу

мүмкіндігі мен қасиеттерін; салауатты өмір салтын ұстануға қажеттілікті; атқарылатын қозғалыс әрекеттерінің ауырлық деңгейін; физикалық дайындықтың әртүрлі кезеңдерінде түрлі физикалық жүктеменің талап етілген қарқындылығына жету қажеттілігін түсінеді;

3) өз бетімен жетілу мақсатында түрлі дене жаттығуларын, салауатты өмір салтын және бос уақытын ұтымды ұйымдастыруды, ойын кезінде немесе арнайы құрылған жаттығулар кешенін орындау кезінде қажетті негізгі техникалық-тактикалық әрекеттерді; ағзаның бейімделу қасиеттерін дамытуды қадағалау және денсаулықты нығайту мен дене ширақтығының дайындығын жоғарылатудың дербес жолдарын; функционалдық қызмет ету бағыты әртүрлі дене жаттығуларымен өз бетімен ұйымдастыру тәсілдерін; түрлі ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолданады;

4) сауықтыру және дене шымырлығы мен ширақтығын жетілдіру мақсатында дене жаттығуларын орындау кезінде өз ағзасының функционалды қызмет ету жағдайын талдайды;

5) қалыптасқан дағдыларды дене шынықтыру сабағымен қатар күнделікті өмірдегі әртүрлі жағдаяттарда қолдану жүйесін; салауатты және қауіпсіз өмір сүруді қалыптастыруда дағдыларды; дене шынықтыру сабақтарының шеңберінде мәселелерді зерттеу және шешу үшін сын тұрғысынан ойлау құралдары мен білімін; адам өмірі мен денсаулығына қауіп төндіретін төтенше жағдайларда жеке және ұжымның қауіпсіз әрекеттерінің ережелерін білуді жинақтайды;

6) жалпы, кәсіптік-қолданбалы және сауықтыру-түзету бағытындағы дене жаттығуларымен шұғылданудың маңыздылығын; өз бетінше жетілу және қимыл-қозғалыс дайындығының деңгейін; дене жаттығуларымен шұғылдану тиімділігін, ағзаның функционалды қызмет ету жағдайы мен жұмыс істеу қабілетін; дене жүктемелерін және дене жаттығуларының әсер ету бағытын мөлшерлеуді бағалайды.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2017 жылғы 27 шілдедегі
№ 352 бұйрығына 207-қосымша

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 425-қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің 10-11-сыныптарына арналған "Алғашқы әскери және технологиялық дайындық" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (жаратылыстану-математикалық бағыттағы, қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы)

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Оқу бағдарламасы "Білім берудің барлық деңгейінің мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттарын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы № 604 бұйрығымен бекітілген Жалпы орта білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес әзірленген (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 17669 болып тіркелген).

Ескерту. 1-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Білім және ғылым министрінің 07.03.2019 № 105 (10-сынып оқушылары үшін 01.09.2019, 11-сынып оқушылары үшін 01.09.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

2. Қазақстан Республикасының білім беру ұйымдарында алғашқы әскери және технологиялық дайындықты жастарға ұйымдастыру және өткізу үшін негіз болып табылады:

1) "Әскери қызмет және әскери қызметшілердің мәртебесі туралы" Қазақстан Республикасының 2012 жылғы 16 ақпандағы Заңы;

2) "Бастапқы әскери даярлықты ұйымдастыру және жүргізу, сондай-ақ оның оқу-материалдық базасын қалыптастыру қағидасы туралы" Қазақстан Республикасы Қорғаныс министрінің 2014 жылғы 19 желтоқсандағы № 606 бұйрығы;

3) "Көлік құралының сәйкестендіру нөмірі бойынша көлік құралдарының жекелеген түрлерін мемлекеттік тіркеу және есепке алу, Механикалық көлік құралдарын жүргізушілерді даярлау, Емтихандар қабылдау және жүргізуші куәліктерін беру қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрінің 2014 жылғы 2 желтоқсандағы № 862 бұйрығы.

3. Алғашқы әскери және технологиялық дайындық меншік түрі мен ведомстволық бағыныстылығына қарамастан, барлық типтегі жалпы білім беретін мектептерде әскерге шақырылуға дейінгі және әскерге шақырылу жасындағы білім алушы жастардың міндетті оқытылатын пәні болып табылады.

4. "Алғашқы әскери және технологиялық дайындық" пәні – білім алушыларды отаншылдық рухпен Отанды қорғауға дайын болуға тәрбиелеуге баса назар аударады. Бұл бағдарлама білім алушыларды әскери қызметтің дағдыларын меңгеруімен қоса төтенше жағдайларда адамның өмір қауіпсіздік әрекеті мен әскери іс негіздерінен білім беруге бағытталған.

5. Пәннің мақсаты – білім алушыға мемлекетті қорғау негіздері туралы ойының қалыптасуын, Қазақстан Республикасының Қарулы Күштерінің арналуын және түрлері мен ерекшеліктерін түсіндіру, әскери қызметтің маңызын, Қазақстан Республикасының әр азаматының қасиетті парызы және міндетін оқыту.

6. Пәннің міндеттері:

1) әскери анттың, Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің жарғыларының негізгі талаптары туралы білімін қалыптастыру;

2) әскери бөлімдердің қару-жарағы мен әскери техникасы, жеке құрамның өмірі мен орналасуымен таныстыру;

3) қажетті әскери білім мен практикалық дағдыларды ақпараттық технологияны пайдалана отырып робототехникада, дөңгелекті машиналарды жүргізудің негіздері және төтенше жағдайда адам өмірі қауіпсіздігі негіздерінде қалыптастыру;

4) жастарға қазақстандық патриотизм мен Отанына деген адалдық сезімін дарытуға тәрбиелеу;

5) әскери істерге байланысты мамандық кәсібіне оң көз-қараста тәрбиелеу;

7. Алғашқы әскери және технологиялық дайындық теориялық және практикалық сабақтарда іске асырылады:

1) теориялық сабақтарды оқытудың дидактикалық материалдарын, техникалық құралдар мен инновациялық әдістерін қолдана отырып, әңгімелесу және сұхбаттасу түрінде өткізіледі;

2) практикалық сабақтар оқулықты, қару және әскери-техникалық мүлікті, құралдарды және өзге де жабдықтарды қолдана отырып, оқу материалын игеруге бағытталады.

8. "Алғашқы әскери және технологиялық дайындық" пәнін білім алушылар оқығанда:

1) әр азамат өз Отанының қауіпсіздігін және оны қорғаудың қажеттілігі мен маңызын түсінуге;

2) алынған пәндік білім, білік және дағдыларды Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінде, басқа да әскерлер мен әскери құралымдарда қызмет еткенде қолдануға;

3) Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінде қызмет ету туралы толық логикалық бір-бірімен байланысты ұғымдар туралы үйлесімді жүйені қалыптастыруға;

4) өзінің дене бітімінің физикалық дамуының іс-әрекет құзыретін жақсарту қажеттілігін бағалауға;

5) жеке адамгершілік қасиеттерін дамытуға және үздіксіз өзін-өзі дамыту қажеттілігін түсінуге;

6) сын тұрғысынан және шығармашылық ойлау, мәселелерді шешу және коммуникативтік дағдыларын дамытуға мүмкіндік береді.

2-тарау. "Алғашқы әскери және технологиялық дайындық" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

9. "Алғашқы әскери және технологиялық дайындық" пәні бойынша оқу жүктемесінің жоғары шекті көлемі:

1) 10-сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағат, сондай-ақ далалық оқу жиынына (лагерьлік) вариативті бөлімнен 30 сағат қарастырылған;

2) 11-сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағатты құрайды.

Оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі "Қазақстан Республикасындағы бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспарларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2012 жылғы 8 қарашадағы № 500 бұйрығымен бекітілген үлгілік оқу жоспарына тәуелді (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 8170 болып тіркелген).

Ескерту. 9-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Білім және ғылым министрінің 07.03.2019 № 105 (10-сынып оқушылары үшін 01.09.2019, 11-сынып оқушылары үшін 01.09.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

10. Барлық жалпы білім беру мектептерінде меншік түрі мен ведомстволық бағыныстылығына қарамастан "Алғашқы әскери және технологиялық дайындық" пәні бойынша құралдар және жиһаздармен жабдықтау нормасына сәйкес көрнекіліктер, көрнекі үгіт-насихат стендтері және техникалық оқыту құралдарымен қамтамасыз етілуі үнемі жетілдіріліп отырады.

11. "Алғашқы әскери және технологиялық дайындық" сабағына білім алушылар білім беру ұйымының басшысының бұйрығымен бекітіліп белгіленген киім үлгісінде қатысуы тиіс. Қару макеттері және өзге де әскери-техникалық құралдармен, оқу құралдарымен қамтамасыз етілуі білім беру ұйымдарының есебінен іске асырылады.

12. Кіріспе сабақты өткізу кезінде білім алушыны әскери қызметке даярлау және Қазақстан Республикасын қорғауға, алғашқы әскери және технологиялық дайындықтың оқу бағдарламасының талаптарын орындау үшін адамгершілік-жігер, психологиялық және физикалық күшін жұмылдыра білу қажеттілігіне баса назар аударылады.

13. Алғашқы әскери және технологиялық дайындық оқытушы-ұйымдастырушы әскери істі оқыту процесінде жастардың бойында азаматтық таным, Қазақстан Республикасының тәуелсіздігін қорғау, әскери қызметке деген саналы жауапкершілікті қалыптастыруға тәрбиелеу мен оқытудың басты міндеттерін шешеді.

14. Әр сабақ сайын білім алушылар әскери анттың рөлі мен маңызын түсінулеріне, Қазақстан Республикасы Қарулы Күштеріне, оның дәстүрлері мен әскер түрлерінде қызмет ету ерекшеліктеріне, әскери мамандыққа деген

қызығушылықтарын дамытып, білім алушылардың әскери білім алуларына деген ұмтылыстарын ынталандыру керек. Сонымен қатар Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің жарғылары – бұл Қарулы Күштердің тұрмыс-тіршіліктерін реттестіретін заңдар жиынтығы, ал жарғы талаптарын орындау – әрбір әскери қызметкердің міндеті екендігін түсіндіру қажет.

15. Тактикалық дайындық оқыту мен үйретудің негізін қалаушы тараулардың бірі болып табылады, ол алғашқы әскери және технологиялық дайындық бойынша оқу материалын кешенді оқытуды қамтамасыз етеді:

1) білім алушылар сабақ кезінде мотоатқыштар бөлімшесінің ұйымдастыру құрылысы және штаттық қару-жарағының ұрыстық мүмкіндіктері, Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің құрылымдары, бөлімдерінің негізгі қару-жарақ түрлері мен әскери техникалар бойынша берік теориялық білім алады, сарбаздың әр түрлі ұрыстағы іс-әрекетіндегі қару және жарықшақты қол гранаталарын қолданудағы практикалық дағдылар шындалады;

2) тактикалық дайындықтың практикалық сабақтарында автоматтың макеттері, сонымен қатар оқу гранаталардың сөмкесінде бар болуы қарастырылуы тиіс.

16. Атыс дайындығы бойынша сабақ өткізу кезінде қару және оқ-дәрілерді қолданудың қауіпсіздік ережелеріне баса назар аударған дұрыс:

1) білім алушылар сабақ кезінде атыс қаруының құрылысы, оларды атуға даярлау мен ату, сондай-ақ қаруды күту және сақтау ережелерін игереді;

2) атыс дайындығының практикалық сабақтарында АК-74 салмақты-пішінді макеті, пневматикалық винтовка, сонымен қатар пневматикалық оқтардың болуы қарастырылады.

17. Саптық дайындық бойынша сабақтар саптық алаңда өткізіледі:

1) практикалық сабақтарды өткізу барысында саптық тәсілдерді үйрену кезінде оқытушының саптық тәсілді тұтас және бөлшектеп көрсетуіне баса назар аударылады;

2) білім алушылардың жаттығу жасауы міндетті түрде сабақта қарастырылады.

18. 10-сыныпта әскери топография сабақтарын білім алушыларға оқытқанда таныс емес аймақтарда картасыз және картамен бағдарлау, сол ауданда өзінің орналасқан орнын анықтау және азимут бойынша жүру бағытын компастың көмегімен және компассыз табуды, сонымен қатар ұшқышсыз қашықтықта ұшатын аспаптардан алынған ақпараттарды қолдануын үйретуді қарастырады.

19. 10-сыныпта өмір қауіпсіздігі және ақпараттық технология негіздері бөлімінде – азаматтық қорғау және медициналық білім негіздері сабағында білім

алушылар Қазақстан Республикасының халқын бейбіт және соғыс кезіндегі табиғи апаттарда, ірі апаттарда, қасірет пен террористік актіде атқарылатын іс-шаралармен таныстырады.

20. Білім алушылардың практикалық дағдылары мен біліктіліктерін шыңдау және жетілдіру, сонымен қатар әскери істі оқып-үйренуге деген қызығушылықтарын арттыру мақсатында оқу жылының соңында спорттық-қорғаныс сауықтыру лагерлерінде, әскери бөлім базаларында (әскери бөлім басшылығымен келісе отырып) 10-сынып ұлдарымен 30 сағат көлеміндегі бес күндік оқу-далалық (лагерьлік) жиыны өткізіледі.

21. Оқу-дала жиыны курсы алғашқы әскери және технологиялық дайындық бағдарламасының міндетті кезеңі болып табылады. Ол жергілікті атқару органдарымен бірлесіп ұйымдастырылады және білім беру ұйымдарының оқу сағаттарымен қамтамасыз етіледі.

22. "Алғашқы әскери және технологиялық дайындық" пәнінің оқу нәтижелерін бағалау үшін ауызша сұрақ қою, жазба жұмыстың және практикалық жаттығулар бақылауын қолдану арқылы жүзеге асырады.

23. 11-сыныпта технологиялық дайындыққа арналған бөлім жол қозғалысы ережесін және автокөлік құралдарын қауіпсіз жүргізуді зерделеу қарастырылады.

24. Оқытудың негізгі нысандары теориялық, зертханалық-практикалық, практикалық және бақылау сабақтары болып табылады.

25. Автокөлік құралдарын қауіпсіз жүргізу бойынша теориялық сабақтар күніне 2 сағаттан, ал зертханалық-практикалық сабақтар 6 сағаттан аспайтындай жоспарлануы тиіс. Бір күн ішінде автомобиль жүргізуді білім алушының біреуіне:

1) автотренажерде кемінде 1 сағат;

2) оқу автомобилінде "Лекте жүру" жаттығуын, сондай-ақ 4 сағат ішінде пысықталатын, жүк тасымалдаумен байланысты жаттығуларды қоспағанда, кемінде 2 сағат пысықтап үйретуге рұқсат етіледі.

26. Теориялық және зертханалық-практикалық оқу сабақтарының ұзақтығы – 45 минут, ал міндеттерді белгілеу, қорытынды шығару, құжаттама ресімдеу және білім алушыларды ауыстыру уақытын қоса алғанда, автомобиль жүргізу бойынша практикалық сабақтардың ұзақтығы – 1 сағат.

27. Зертханалық-практикалық сабақтарды үзіліссіз 90 минут ішінде өткізуге рұқсат етіледі. Оқу уақытының ұзақтығы жұмыс күндері 4 сағаттан және демалыс күндері 6 сағаттан аспауы тиіс.

28. Теориялық сабақтарды оқытушы, ал автомобиль құрылғылары мен оған техникалық қызмет көрсету бойынша зертханалық-практикалық сабақтарды оқытушы өндірістік үйрету шеберімен бірлесіп өткізеді, автомобиль жүргізу бойынша практикалық сабақтарды көлік жүргізуге үйрету шебері білім алушылармен жеке жүргізеді.

29. Автомобиль құрылғылары мен оған техникалық қызмет көрсету және жол-көлік оқиғасында зардап шеккендерге алғашқы көмек көрсету бойынша зертханалық-практикалық сабақтар бір немесе бірнеше тақырып бойынша тиісті теориялық материалды зерделегеннен кейін жүргізіледі.

30. Автомобильді практикалық жүргізу басталғанға дейін білім алушылар көлік құралдарын пайдалануға жіберу жөніндегі негізгі ережелер және Қазақстан Республикасының Жол қозғалысы ережелеріне сәйкес жол қозғалысы қауіпсіздігін қамтамасыз ету бойынша лауазымды адамдар мен жол жүрісіне қатысушылардың міндеттері бойынша даярлықтан өтеді.

31. Практикалық жүргізу сабақтары әрбір білім алушылармен жеке автотренажерлерде, автодромдарда (жүргізіп үйренуге арналған алаңдарда) және 3 жылда кемінде 1 рет жолда жүру қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі аумақтық уәкілетті органда келісуден өткен үйрету бағыттарында өткізіледі.

32. Практикалық жүргізуге оқыту жүргізуге үйрету шеберінің басшылығымен техникалық жағынан ақаусыз, Қазақстан Республикасы Жол қозғалысы ережелерінің талаптарына сәйкес жабдықталған көлік құралдарында өткізіледі.

33. Білім алушылардың деңгейін анықтау және оның білімін бағалау үшін қорытынды сабақтар өткізіледі, олардың нәтижелері бойынша әрбір білім алушының және жалпы топтың емтихандарға дайындығы, консультациялар тақырыптары, қосымша сабақтардың көлемі айқындалады, емтихандарға өздігінен дайындалу үшін ұсынымдар беріледі.

34. Тиісті санаттардағы және кіші санаттардағы механикалық көлік құралдарын жүргізушілерді даярлаудың үлгі бағдарламаларында көзделген жаттығуларды толық көлемде пысықтағаннан кейін механикалық көлік құралдарын (МКК) басқару тәсілдерін жеткілікті меңгермеген, білім алушылар үшін қорытынды сабақтың нәтижелері бойынша қосымша сабақтар өткізіледі.

35. Қорытынды аттестаттау оқыту ұйымында:

- 1) көлік құралының құрылғылары мен оған техникалық қызмет көрсету;
- 2) Жол қозғалысы ережелері, қозғалыс қауіпсіздігі мен жол-көлік оқиғасында зардап шеккендерге алғашқы медициналық көмек көрсету негіздері;

3) көлік құралын практикалық жүргізу бойынша емтихандар қабылдау түрінде өткізіледі.

36. Қорытынды аттестаттауда дәлелді себептермен (сырқаттану, іссапар) емтихан тапсыра алмаған білім алушылар оларды жеке тәртіппен тапсыруға, ал қанағаттанарлықсыз баға алғандар қосымша өзіндік дайындықтан кейін, бірақ қорытынды аттестаттау өткізілген күннен бастап кемінде 5 жұмыс күні өткен соң қайта емтихан тапсыруға жіберіледі.

37. Оқыту ұйымында қорытынды аттестаттау өткізу кезінде емтихандардың нәтижелері бойынша оң баға алған білім алушыларға үлгіге сәйкес оқыту курсы бітіргені туралы куәлік беріледі. Білім алушы көлік жүргізуді автоматты түрде қосу қорабы бар көлікпен үйренген жағдайда, оның куәлігіне тиісті белгі қойылады.

38. Әрбір оқыту ұйымдарында алғашқы әскери және технологиялық дайындықты оқытудың оқу жылына есептелген күнтізбелік-тақырыптық жоспары құрылады.

39. Оқыту процесінде оқу пәндерімен пәнаралық байланыс іске асырылады:

1) "Қазақ тілі", "Орыс тілі", "Ағылшын тілі": сөз қорын алғашқы әскери және технологиялық дайындық саласына қатысты терминдермен толықтыру;

2) "Физика": уақыт, кеңістік және материяның физикалық процесінің адам және қоғамға тигізетін әсерін білу;

3) "Биология": адам гигиенасы және физиологиясын білу, сонымен қатар шылым шегу және алкогольдің ағзаға тигізетін зияны туралы білімді қолдану;

4) "Химия": уытты заттардың адам ағзасына тигізетін әсерін білу; әскери істе қолданылатын жарылғыш заттарды қолданғандағы қауіпсіздік тәртібін білу;

5) "Дүниежүзі тарихы", "Қазақстан тарихы": отансүйгіштікті тәрбиелеу, Қазақстан халқының тарихы мен мәдениетіне деген құрметті тәрбиелеу, бір тарихи процес ретінде адамзаттың тарихын білу;

6) "Құқық негіздері": мемлекеттің заң шығару негіздерін, Қазақстан азаматының құқығы мен міндеттерін білу;

7) "География": бағыт тұстарын білу, түрлі белгілер және топографиялық карта бойынша жергілікті жерде бағдарлау біліктілігі, қазіргі кезеңдегі Қазақстан Республикасының аумағы мен шекараларын анықтау;

8) "Дене шынықтыру": саптық жаттығуларды қолдану, граната лақтыру, кедергілер жолағынан өту;

9) "Информатика": білім беру процесін сүйемелдеуде білім алушылардың білімінің сапасын арттыру мақсатында ІТ-технология білімін пәндік ақпараттық ортада моделдеу, құрастыру және талдау.

40. "Алғашқы әскери және технологиялық дайындық" пәнінің базалық мазмұны. 10-сынып.

41. "Кіріспе сабағы" бөлімі:

1) білім алушыларға "Алғашқы әскери және технологиялық дайындық" пәніне оқыту мақсат-міндеттері мен мазмұнын;

2) "Қазақстан Республикасының қорғаныс және Қарулы Күштер туралы", "Әскери қызмет және әскери қызметшілердің мәртебесі туралы", "Ұлттық қауіпсіздік туралы", "Азаматтық қорғану", "Білім туралы" Қазақстан Республикасының Заңдарын, "Алғашқы әскери дайындық пәнін жүргізу және ұйымдастыру" және оның оқу-материалдық базасын қалыптастыру ережелерін бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Қорғаныс министрінің 2014 жылғы 19 желтоқсандағы № 606 бұйрығы. "Көлік құралының сәйкестендіру нөмірі бойынша көлік құралдарының жекелеген түрлерін мемлекеттік тіркеу және есепке алу, Механикалық көлік құралдарын жүргізушілерді даярлау, Емтихандар қабылдау және жүргізуші куәліктерін беру қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрінің 2014 жылғы 2 желтоқсандағы № 862 бұйрығы. Алғашқы әскери және технологиялық дайындық сабағында білім алушылардың құқықтары мен міндеттерін қамтиды.

42. "Қазақстан Республикасы Қарулы Күштері – мемлекеттің әскери қауіпсіздігінің кепілі" бөлімі:

1) Мемлекет қорғанысының конституциялық негіздері – Мемлекеттің қауіпсіздігін қамтамасыз етудегі Қазақстан Республикасы Конституциясының негізгі ережелері. Қазақстан Республикасы Қарулы Күштері, олардың құрамы және атқаратын қызметтерін;

2) Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің әскери рәміздері – Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің әскери рәміздері. Әскери бөлімнің жауынгерлік туы. Әскери анттың әскери қызметкерлерге қоятын талаптары. Әскери қызмет – Қазақстан Республикасы азаматтарының қасиетті борышы және міндеттерін;

3) Экстремизм және терроризмнің ұлттық қауіпсіздікке тигізетін салдары – Экстремизм түрлері: саяси, діни, экономикалық және экологиялық. Экстремизм, терроризм, олардың өзіндік сипаттары. Қазіргі әлемдегі террорлық қауіп-қатерлердің ұлғаю себептерін қамтиды.

43. "Қазақстан Республикасы Қарулы Күштері, басқа әскерлер және әскери құрылымдарының жалпыәскери жарғылары" бөлімі:

1) Қазақстан Республикасы Қарулы Күштері, басқа әскерлер және әскери құрылымдарының жалпыәскери жарғылары – Қазақстан Республикасы Қарулы

Күштері, басқа әскерлер және әскери құралымдарының жалпыәскери жарғылары, олардың әскери ұжым қызметі мен тұрмыс-тіршілігіндегі маңызы. Әскери қызметкерлердің жалпы міндеттері. Әскери атақ және айыру белгілерін;

2) Әскери қызметкерлер және олардың өзара қарым-қатынастары – Бастықтар және бағыныштылар, аға және кіші әскерилер, олардың құқықтары мен міндеттері. Әскери әдептілік ережесі және әскери қызметкерлердің тәртібі. Бұйрық, оны беру және орындау тәртібі. Бастықтарға және шені жоғарыларға міндеттеме жасауды;

3) Әскери тәртіп, оның мәні мен мағынасы – Әскери тәртіп, марапаттау және жазалау. Әскери тәртіпті сақтау бойынша әскери қызметшілердің міндеттері. Сарбаздарға көрсетілетін марапат түрлері. Сарбаздарға берілетін тәртіптік жазалауларды қамтиды.

44. "Тактикалық дайындық" бөлімі:

1) Мотоатқыштар бөлімшесін ұйымдастыру және ұрыстық мүмкіндіктері – Бөлімшені ұйымдастыру. Штаттық қарулану және ұрыстық техника. Бөлімшенің ұрыстық мүмкіндіктерін қамтиды.

45. "Атыс дайындығы" бөлімі:

1) Калашников автоматы және қол пулеметі – Қару және патрондарды қолдану кезіндегі қауіпсіздік шаралары. Калашников автоматы және қол пулеметінің атқаратын қызметі, ұрыстық қасиеті, жалпы құрылысы және жұмыс істеу механизмін;

2) Калашников автоматын (қол пулеметін) жартылай бөлшектеу және жинақтау – Автоматты жартылай бөлшектеу және жинақтау; Калашников автоматының атқаратын қызметі, бөлшектері мен механизмдерінің, патронының құрылысын;

3) Калашников автоматын (қол пулеметін) атуға дайындау – Автоматтың керек жарақтары. Автоматтың атудан кейінгі тазалау және майлау тәртібі. Автоматты сақтау. Автоматтың оқтарын тексеру және атысқа дайындау. Ату кезіндегі кідірістер және оны жою амалдарын;

4) Жарықшақты қол гранаталары – Жарықшақты қол гранаталарының (РГД-5, РГН, Ф-1, РГО) атқаратын қызметі және ұрыстық қасиеті. Гранаталар мен тұтандырғыштың құрылысы. Гранатаны лақтырған кездегі бөлшектері мен механизмдерінің жұмысы. Гранатаны лақтыруға дайындауды қамтиды.

46. "Саптық дайындық" бөлімі:

1) Сап және оның элементтері. Саптық тұрыс – Сап және оның элементтері. Алдын-ала және орындауға берілетін пәрмендер. Сапқа тұрғанға дейінгі және саптағы сарбаздың міндеттері Саптық тұрыс. "Сапқа тұр!", "Түзел!", "Тік тұр!",

"Еркін тұр!", "Реттел!", "Тоқтат!", "Бас киімдерінді (киімді) ШЕШ!", "Бас киімдерінді (бас киімді) КИ!" пәрмендерін орындауды;

2) Бір орында орындалатын бұрылулар. Саптық және жорықтық адым – Бір қатарлы саптан екі қатарлы сапқа және қайтадан бір қатарлы сапқа тұру. Саптық және жорықтық адыммен қозғалысты қамтиды.

47. "Әскери топография" бөлімі:

1) Жергілікті жерде картасыз бағдарлау – Бағдарлау туралы түсінік. Компаспен, аспан денелерінің және жергілікті заттар бойынша көкжиек тұстарын анықтау. Өзінің орналасқан жері туралы мәлімдеме жасауды қамтиды.

2) Магнитті азимутты анықтау – Азимут және оны анықтау. Жергілікті жерде бағдарлаудың заманауи дербес жабдықтары. Спутниктік-навигациялық жүйелер туралы жалпы мәліметтерді қамтиды: GPS (Global Positional System), ГЛОНАСС, Galileo.

48. "Әскери роботты техникалардың негіздері" бөлімі:

1) Әскери роботты техникалардың негіздері – Роботтар туралы жалпы мәліметтер. Роботтарды әскери істе пайдалануды;

2) Роботтарды басқару алгоритмі – Роботтың қозғалу траекториясын жоспарлау. Роботтар тобын ұжымдық басқару үлгісі және алгоритмдерін;

3) Роботтарға арналған тапсырмалар – Роботтардың атқара алатын қызметтері. Жекелеген тактикалық міндеттерді шешу: жергілікті жерлерде бағдарлау, роботтардың қиын жағдайларда қызмет ету тәртібін қамтиды.

49. "Өмір қауіпсіздігі және ақпараттық технологиялар негіздері" бөлімі:

1) Шаруашылық объектісінің азаматтық қорғанысы – Шаруашылық объектісінің азаматтық қорғанысын (оқу орындарын) ұйымдастырудың құрылымы және оның міндеттері. Азаматтық қорғанысының әскери емес құрылымдар қызметі және жабдықталуын;

2) Ядролық қару және оның сипаттамасы – Ядролық жарылыстардың түрлері. Ядролық жарылыстың зақымдаушы факторлары және олардан қорғану тәсілдері. Ядролық зақымдау ошағы және оның сипаттамасы. Нейтронды оқ-дәрілердің зақымдаушы әсерінің ерекшеліктерін;

3) Химиялық қару – Химиялық қару және оны қолдану белгілері. Улаушы заттар, олардың улағыш қасиеті және олардан қорғану тәсілдері туралы қысқаша түсінік. Химиялық зақымдау ошағы, зақымдаудың алғашқы және екінші аумағын;

4) Биологиялық (бактериологиялық) қару – Биологиялық (бактериологиялық) қару, оның зақымдаушы әсері, қолдану белгілерін анықтау. Бактериологиялық құралдар, олардың улағыш әсері және олардан қорғану құралдары туралы

қысқаша сипаттама. Бактериологиялық зақымдау ошағы, оның сипаттамасы. Бактериологиялық зақымдау ошағында жүргізілетін іс-шаралар. Карантин және обсервацияны;

5) Тыныс алу мүшелерін қорғау құралдары – Жалпыәскери газтұмылдырық, оның атқаратын қызметі және құрылысы. Азаматтық газтұмылдырықтар құрылысының ерекшеліктері. Сауыт-қорғанысты (маска) таңдау, жарамдылығын тексеру, газтұмылдырықты жинау және қалтаға салу. Газтұмылдырықты алып жүру және пайдалану тәртібі, зақымдалған адамға газтұмылдырық кигізу тәсілдері. Жарамсыз газтұмылдырықты пайдалану. Тыныс алу мүшелерін қорғаудың қарапайым құралдарын;

6) Теріні қорғаудың жеке құралдары – Теріні қорғауға арналған қарапайым құралдар, қосымша герметизациялау және сіндіру арқылы олардың қорғаныс қасиеттерін арттыру. Арнайы қорғаныс киімінің (Л-1 жеңіл қорғаныс кеудеше, сүзгілі қорғаныс киімі, жалпыәскери қорғаныс жабдығы) атқаратын қызметімен және оларды пайдалану ережелерімен танысуды;

7) Ұжымдық қорғану құралдары – Радиацияға қарсы тасалар мен панаханалар, олардың қорғау қасиеттері, жалпы құрылысы және іштей жабдықталуы. Қарапайым тасаны;

8) Эвакуациялау және халықты белгілеп шоғырландыру – Азаматтық қорғаныс дабылы және ол бойынша әрекет ету тәртібі. Эвакуациялау және орналастыру тәсілдері мен тәртібі. Эвакуацияланаушылардың міндеттері, олардың керек-жарақтары, қажетті жеке мүліктері, құжаттары мен азық-түліктері. Эвакуация бекетіндегі тәртіп, жүру бағыты және орналасатын орынға келу ережелер тәртібін;

9) Террорлық қауіп-қатер кезіндегі адамдардың қауіпсіздігі – Террорлық актілер бойынша қауіп-қатер төнген және террор болған кездегі азаматтардың атқаратын әрекеттері. Түрлі деңгейдегі қауіп-қатер төнген кезде әрекет ету тәртібі. Лаңкестік қауіпінің алдын алуда ақпараттық технологияның тиімділігін;

10) Табиғи апат аймақтарындағы адамдардың әрекеттері – Табиғи апаттар, зілзалалар, олардың сипаттамалары және келтіруі мүмкін салдары. Табиғи апаттар және зілзалалар кезіндегі адамдардың әрекет ету тәртібі. Адамдардың табиғи апат салдарын жоюға, сондай-ақ құтқару жұмыстарын жүргізуге қатысуларын;

11) Жарақат алу, қан ағу және күйік шалу кезінде көрсетілетін алғашқы медициналық көмек – Жарақат және олардың асқыну себептері туралы түсінік. Қансырау түрлері және олардың сипаттары. Күйік шалу себептері және олардың ауырлық деңгейлері. Естен танудың себебі. Жарақат алу және қансыраған кезде

көрсетілетін алғашқы медициналық көмек. Асептика және антисептика туралы түсінікті;

12) Түрлі қайғылы оқиға орын алған жағдайда көрсетілетін алғашқы медициналық көмек – Сүйектің сынуы және оларды анықтау туралы түсінік. Соғып алу, шығып кету, буынның созылуы және оларды анықтау белгілері. Шина салудың негізгі ережелері. Түрлі қайғылы оқиға орын алған кезде алғашқы медициналық көмек көрсету тәсілдері; Үсік шалу, күнге күйу және жылудың әсері, олардың алдын алу және көрсетілетін алғашқы медициналық көмек. Электр тогы соққан кезде көрсетілетін алғашқы медициналық көмек және көмек көрсеткен кезде сақтауы керек қауіпсіздік шараларын қамтиды.

50. Далалық-оқу жиынындағы (30 сағат) оқу материалдарын тақырыптар бойынша жоспарлау үлгісі (ұлдарға арналған). 10-сынып.

51. "Тактикалық дайындық" бөлімі:

1) Әскери бөлімнің (бөлімшенің) қару-жарағы және әскери техникасы – Әскери бөлімнің (бөлімшенің) қарулануымен және әскери техникасымен, олардың атқаратын қызметтерімен, техникалық-тактикалық сипаттамаларымен танысу. Қарулану түрлері мен әскери техникаларды іс жүзінде көрсетуді;

2) Бөлімшенің ұрыстық және жорықтық орналасу тәртібі – Бөлімшенің ұрыстық және жорықтық орналасу тәртібі. Ұрыстағы сарбаздың міндеттері. Бөлімшені басқаруды;

3) Қорғанудың дербес құралдарын қолдануға жаттығу – Нормативтерді орындау: газтұмылдырықты кию, респираторды кию, "зақымдалушыға" газтұмылдырықты кигізу, жалпыәскери қорғаныс жабдығын кию. Дербес қобдиша және химиялық улануға қарсы пакет, олардың атқаратын қызметтері және пайдалану тәртібін;

4) Ұрыстағы сарбаздың әрекеттері – Сарбаздың ұрыс кезінде жаяу әрекет ете отырып қозғалу тәсілдері. Ядролық жарылыс кезіндегі әрекетті;

5) Қорғаныстағы сарбаз – Ату позициясына (атыс жүргізуге арналған орынға) орналасу. Оқпана қазу және оны бүркемелеу. Қарсылас ядролық қару қолданғанда, атысқа дайындық басталғанда, әуе қарсыласы туралы дабыл қағылғанда, радиоактивті, химиялық және бактериологиялық зақымдау туралы дабыл қағылғанда орындалатын әрекеттер. Қарсыластың танкілері мен жаяу әскерлері түрлі бағыттан шабуылдаған кезде тойтарыс беру. Әуе нысандары бойынша оқ атуды;

6) Шабуылдағы сарбаз – Шабуылға дайындалған кезде орындалатын әрекеттер. Жүріп келе жатып шабуылдау кезіндегі сарбаздың колоннада қозғалуы және бөлімшенің ұрыстық сапындағы өз орнын алуы. Өткелдердегі

кедергілерден өту және шабуылдау. Граншеядағы жауды ату, граната лақтыру, қоян-қолтық ұрыс арқылы жою тәсілдері. Шабуыл кезінде радиоактивті (улаушы) заттармен зақымдалған жергілікті жерде әрекет етуді;

7) Бақылаушы сарбаз – Бақылау жүргізуге арналған орынды таңдау, оны жабдықтау және бүркемелеу. Нысандарды анықтау және бақылау нәтижелері туралы мәлімдеме жасау. Жергілікті жердің үлгісін құру және нысандарды үлгіде белгілеуді;

8) Шолушы сарбаз – Шолушы болып тағайындалған сарбаздың әрекеттері. Шолушылардың қозғалу, жергілікті жерді және заттарды шолу тәсілдері. Бақылау нәтижелері туралы мәлімдеуді қамтиды.

52. "Атыс дайындығы" бөлімі:

1) Калашников автоматын жартылай бөлшектеу және жинақтау жаттығулары – Автоматты жартылай бөлшектеу және жинақтау, автоматтың бөлшектері мен механизмдерінің оқтауға дейінгі орналасу қалпын және ату кезіндегі бөлшек механизмдерінің жұмыс істеуімен танысуды;

2) Атуға ыңғайлануға жаттығу (АК-74, пневматикалық винтовка) – Оқжатарды патрондармен оқтау және оқжатарды сөмкеге салу. Атуға ыңғайлану (атуға қажет қалыпты қабылдау және автоматты оқтау). Ату (қарауыл мен өткізгішті орнату, иыққа тіреу, көздеу, шүріппені басу және ату кезінде автоматты мықтап ұстау). Атуды тоқтату, оқжатарды алу және атып болған соң автоматты тексеруді;

3) Қол гранаталарын лақтыру – Жарықшақты қол гранаталарын және танкіге қарсы гранаталарды лақтыруды;

4) Автоматтан (пневматикалық винтовкадан) ату – Автоматтан (пневматикалық винтовкадан) іс жүзінде атуды қамтиды.

53. "Қазақстан Республикасы Қарулы Күштері, басқа әскерлер және әскери құралымдарының жалпыәскери жарғылары" бөлімі:

1) Әскери бөлімнің (бөлімшенің) орналасуы, өмірі және күнделікті тұрмыс-тіршілігі – Әскери бөлімнің (бөлімшенің) тарихы. Әскери қызметшілердің орналасуы. Ақпараттық-тәрбие жұмысына арналған бөлме. Қару сақтауға арналған бөлме. Сарбаз асханасы, спорт базасы, оқу қалашықтарын;

2) Рота бойынша тәуліктік кезекшінің міндеттері – Ротаның тәуліктік нарядының атқаратын қызметтері, құрамы және қарулануы, рота бойынша күндізгі кезекшінің атқаратын міндеттері. Өзінің кезекті міндетін атқаратын күндізгі кезекшінің бекетін жабдықтау және жарақтандыру, тікелей бастықтары келген кездегі, "Жиын" белгісі берілгенде, дабыл және өрт болған жағдайдағы күндізгі кезекшінің әрекеттері. Бос ауысымдағы күндізгі кезекшінің әрекеттері,

күндізгі кезекшінің телефон бойынша м?лімдеме беру т?ртібі. Ротаға басқа ротаның ?скери қызметшілер келген кездегі, рота аумағынан мүліктерді шығару кезіндегі күндізгі кезекшінің ?рекеттерін;

3) Сақшының міндеттері – Қарауылдық қызметке тағайындалу және қарауылдың атқаратын міндеттері. Бекет және оны жабдықтау, жарақтандыру. Бекетке шабуыл жасалған кездегі сақшының әрекеттерін. Қаруды қолдану тәртібін;

4) Бекеттегі сақшының міндеттері және орындайтын әрекеттері – Қаруды оқтау тәртібі. Бекетте тұрған сақшы қаруының орналасу қалпы. Бекетті тапсырған және қабылдаған, бекетте өрт болған және өзінің немесе көрші бекет маңында тәртіп бұзушылық орын алған жағдайдағы сақшының әрекеттерін қамтиды.

54. "Саптық дайындық" бөлімі:

1) Әскери сәлемдесу – Бір орында және қозғалыс кезінде орындалатын әскери сәлемдесулерді;

2) Саптан шығу және сапқа қайта тұру – Саптан шығу және сапқа қайта тұру. Бастыққа келу және одан кетуді;

3) Саптық тәсілдер және қарумен орындалатын іс-қимылдар – "Автоматты кеудеге!", "Белдікке!", "Қаруды қой!", "Қаруға!", "Қаруды!" тәсілдерін орындауды;

4) Бөлімшенің сабы – Бөлімшені өрістетілген сапқа және жорықтық сапқа тұрғызу. Бөлімшені өрістетілген саптан жорықтыққа сапқа тұрғызу және қайтадан өрістетілген сапқа тұрғызу. Бөлімшенің жинақталуы және жазылуын қамтиды.

55. "Әскери топография" бөлімі:

1) Азимут бойынша қозғалыс – Көкжиек тұстарын және магнитті азимутты анықтауға жаттығу. Азимут бойынша қозғалысты қамтиды.

56. "Алғашқы әскери және технологиялық дайындық" оқу пәнінің мазмұны. 11-сынып.

57. "Технологиялық дайындық" бөлімі:

1) Дөңгелекті машина жүргізу негіздері және ережелері. Жол қозғалысына қатысушылардың міндеттері – Жол қозғалысы Ережелеріндегі негізгі түсініктер мен терминдер. Жүргізушілерді, жол жүргіншілері мен жолаушылардың міндеттері. Жүргізушінің өзімен бірге болуы тиіс құжаттарды;

2) Бағдаршам және жол қозғалысын реттеушінің сигналдары – Бағдаршам және жол қозғалысын реттеушінің сигналдары. Арнайы сигналдарды пайдалану.

Авариялық дабыл және авариялық аялдау белгісін қолдану. Маневр жасау. Көлік құралдарының жолдың жүріс бөлігінде орналасуын;

3) Қозғалыс жылдамдығы – Қозғалыс жылдамдығы. Қарсы қозғалыс, басып озу. Аялдама және автотұрақ. Қиылыстардан өту бағыттары. Маршруттық көлік құралдарының аялдамасы және жаяу жүргіншілерге арналған жолдарды;

4) Өртүрлі жағдайлардағы қозғалыс – Темір жол өткелдері арқылы өту. Автомагистраль арқылы қозғалыс. Тұрғын аудандардағы қозғалыс. Маршруттық көлік құралдарының басымдықтары. Дыбыстық сигналдарды және сыртқы жарық түсіру құралдарын пайдалануды;

5) Жолаушылар мен жүктерді тасымалдау – Механикалық көлік құралдарын сүйреу. Көлік жүргізуді үйрету. Жолаушыларды тасымалдау. Жүкті тасымалдау. Велосипедтер, мопедтер, көлік-арбаларының қозғалысы және жолмен мал айдауға қойылатын қосымша талаптар. Тірек-қимыл аппараты бұзылған адамдардың қозғалысын қамтамасыз етуді;

6) Жол белгілері – Ескерту белгілері. Басымдық белгілері. Тыйым салатын белгілерді;

7) Жол белгілері – Міндетті белгілер. Ақпараттық-нұсқағыш белгілері. Қызмет көрсету белгілері (таңбалары). Қосымша ақпарат беру (кесте белгі) белгілерін;

8) Жол таңбасы және оның сипаттамалары – Таңбалардың жіктелуі. Көлденең және тік таңбалану талаптарына сәйкес орындалатын жүргізушілердің іс-әрекеттері. Жұмыс істеу үшін көлік құралдарының рұқсатнамасының негізгі ережелерін;

9) Автотранспорт құралдарын басқару және жол қауіпсіздігінің негіздері – Сабақтағы қауіпсіздік шаралары. Жүргізушінің жұмыс орнын дайындау. Автомобильдің басқару тетіктерімен танысу. Жұмыс істемейтін қозғалтқыштың басқару элементтерін әзірлеу. Жағдаяттық міндеттерді шешу. Қозғалтқышты қосу. Автомобильді орнынан қозғалту, тура жолдағы қозғалыс, тежеу және тоқтату. Жағдаяттық міндеттерді шешу. Қисық траекториядағы қозғалыс, маневр. Қосу қорабының қозғалыс жылдамдығын ауыстыра отырып жүргізу. Жағдаяттық міндеттерді шешу. Гаражға кіру. Жағдаяттық міндеттерді шешу. Тар кеңістіктегі бұрылыс. Автомобильді көлік тұрағына қою. Жағдаяттық міндеттерді шешу. Эстакадаға кіру. Өрде тұрған автомобильді орнынан қозғау, жүргізу. Жағдаяттық міндеттерді шешуді;

10) Күрделі жол жағдайында автокөлік құралын басқару – Қозғалысты бастау және жол жиегіне (тротуар жанына) тоқтату. Жағдаяттық міндеттерді шешу. Қашықтықты сақтай отырып лекпен қозғалу. Жағдаяттық міндеттерді

шешу. Бір қатардан екінші қатарға өту. Жағдаяттық міндеттерді шешу. Реттелмейтін жол қиылысынан өту. Жағдаяттық міндеттерді шешу. Реттелетін жол қиылысынан өту. Жағдаяттық міндеттерді шешу. Басып озу. Жағдаяттық міндеттерді шешуді қамтиды.

58. Тақырыптық жоспар "Сабақ уақытын жоспарлау және есептеу". 10-сынып. Барлығы – 34 сағат (аптасына 1 сағат)

1) тақырыптық жоспар – сабақ уақытын жоспарлау және есептеу:

№	Бөлім, сабақ тақырыптарының атаулары және оларды сағаттарға бөлу	Сағат саны
1	2	3
Кіріспе – 1 сағат.		
1	Білім алушылардың алғашқы әскери және технологиялық дайындықтарының мақсаты, міндеттері және мазмұны.	1
1-бөлім. Қазақстан Республикасының Қарулы Күштері – мемлекеттік қауіпсіздіктің кепілі – 3 сағат.		
2	Мемлекет қорғанысының конституциялық негіздері.	1
	Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің әскери рәміздері.	1
	Экстремизм және терроризмнің ұлттық қауіпсіздікке тигізетін салдары. Экстремизм түрлері.	1
2-бөлім. Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің, басқа да әскерлері мен әскери құрылымдарының жалпыәскери жарғылары – 3 сағат.		
3	Қазақстан Республикасы Қарулы Күштері, басқа әскерлер және әскери құрылымдарының жалпыәскери жарғылары.	1
	Әскери қызметкерлер және олардың өзара қарым-қатынастары.	1
	Әскери тәртіп, оның мәні мен маңызы.	1
3-бөлім. Тактикалық дайындық – 1 сағат.		
4	Мотоатқыш бөлімшесінің ұйымдастыру және ұрыстық мүмкіндіктері.	1
4-бөлім. Атыс дайындығы – 4 сағат.		
5	Калашников автоматы және қол пулеметі.	1
	Калашников автоматын (қол пулеметін) жартылай бөлшектеу және жинақтау.	1
	Калашников автоматын (қол пулеметін) атуға дайындау.	1
	Жарықшақты қол гранаталары.	1
5-бөлім. Саптық дайындық – 2 сағат.		
6	Сап және оның элементтері. Саптық тұрыс.	1
	Бір орында орындалатын бұрылулар. Саптық және жорықтық адыммен қозғалу.	1
6-бөлім. Әскери топография – 2 сағат.		
7	Жергілікті жерде картасыз бағдарлау.	1
	Магнитті азимутты анықтау.	1
7-бөлім. Әскери роботты техникалардың негіздері – 6 сағат.		
8	Әскери роботты техникалардың негіздері.	2
	Роботтарды басқару алгоритмі.	2

	Роботтарға арналған тапсырмалар.	2
8-бөлім. Өмір қауіпсіздігі және ақпараттық технологиялар негіздері – 12 сағат.		
9	Шаруашылық объектісінің азаматтық қорғанысы.	1
	Ядролық қару және оның сипаттамасы.	1
	Химиялық қару.	1
	Биологиялық (бактериологиялық) қару.	1
	Тыныс алу мүшелерін қорғау құралдары.	1
	Теріні қорғаудың жеке құралдары.	1
	Ұжымдық қорғану құралдары.	1
	Эвакуациялау және халықты шоғырландыру.	1
	Террорлық қауіп-қатер кезіндегі адамдардың қауіпсіздігі.	1
	Табиғи апат аймақтарындағы адамдардың әрекеттері.	1
	Жарақат алу, қан ағу және күйік шалу кезінде көрсетілетін алғашқы медициналық көмек.	1
	Түрлі қайғылы оқиға орын алған жағдайда көрсетілетін алғашқы медициналық көмек.	1
	Барлығы	34

59. Тақырыптық жоспар "Оқу жиынына сабақ уақытын жоспарлау және есептеу". 10-сынып. Барлығы – 30 сағат (5 күндік)

№	Бөлім, сабақ тақырыптарының атаулары және оларды сағаттарға бөлу	Сағат саны
1	2	3
1-бөлім. Тактикалық дайындық – 14 сағат.		
1	Әскери бөлімнің (бөлімшенің) қару-жарағы және әскери техникасы.	2
	Бөлімшенің ұрыстық және жорықтық орналасу тәртібі.	1
	Қорғанудың дербес құралдарын қолдануға жаттығу.	2
	Ұрыстағы сарбаздың әрекеттері.	1
	Қорғаныстағы сарбаз.	3
	Шабуылдағы сарбаз.	3
	Бақылаушы сарбаз.	1
	Шолушы сарбаз.	1
2 бөлім. "Атыс дайындығы" – 6 сағат.		
2	Калашников автоматын жартылай бөлшектеу және жинақтау жаттығулары.	1
	Атуға ыңғайлануға жаттығу (АК-74, пневматикалық винтовка).	1
	Қол гранаталарын лақтыру.	2
	Автоматтан (пневматикалық винтовкадан) ату.	2
3-бөлім. Қазақстан Республикасы Қарулы Күштері, басқа әскерлер және әскери құрылымдарының жалпыәскери жарғылары – 4 сағат.		
3	Әскери бөлімнің (бөлімшенің) орналасуы, өмірі және күнделікті тұрмыс-тіршілігі.	1
	Рота бойынша тәуліктік кезекшінің міндеттері.	1
	Сақшының міндеттері.	1
	Бекеттегі сақшының міндеттері және орындайтын әрекеттері.	1

4-бөлім. Саптық дайындық – 4 сағат.		
4	Әскери сәлемдесу.	1
	Саптан шығу және қайта сапқа тұру.	1
	Саптық тәсілдер және қарумен орындалатын қимылдар.	1
	Бөлімшенің сабы.	1
5-бөлім. Әскери топография – 2 сағат.		
5	Азимут бойынша қозғалыс.	2
Барлығы		30

60. Тақырыптық жоспар "Сабақ уақытын жоспарлау және есептеу".

11-сынып. Барлығы – 34 сағат (аптасына 1 сағат).

№	Бөлім, сабақ тақырыптарының атаулары және оларды сағаттарға бөлу	Сағат саны
1	2	3
1-бөлім. Технологиялық дайындық – 34 сағат		
1	Дөңгелекті машина жүргізу негіздері және ережелері	8
	Дөңгелекті машина жүргізу негіздері және ережелері. Жол қозғалысына қатысушылардың міндеттері	1
	Бағдаршам және жол қозғалысын реттеушінің сигналдары	1
	Қозғалыс жылдамдығы	1
	Өртүрлі жағдайлардағы қозғалыс	1
	Жолаушылар мен жүктерді тасымалдау	1
	Жол белгілері. Ескерту белгілері	1
	Жол белгілері. Міндетті белгілер	1
	Жол таңбасы және оның сипаттамалары	1
2	Автокөлік құралдарын басқару және жол қауіпсіздігінің негіздері	8
	Сабақтағы қауіпсіздік шаралары. Жүргізушінің жұмыс орнын дайындау. Автомобильдің басқару тетіктерімен танысу. Жұмыс істемейтін қозғалтқыштың басқару элементтерін әзірлеу. Жағдаяттық міндеттерді шешу.	2
	Қозғалтқышты қосу. Автомобильді орнынан қозғалту, тура жолдағы қозғалыс, тежеу және тоқтату. Жағдаяттық міндеттерді шешу.	1
	Қисық траекториядағы қозғалыс, маневр. Қосу қорабының қозғалыс жылдамдығын ауыстыра отырып жүргізу. Жағдаяттық міндеттерді шешу.	1
	Гаражға кіру. Жағдаяттық міндеттерді шешу.	1
	Тар кеңістіктегі бұрылыс. Автомобильді көлік тұрағына қою. Жағдаяттық міндеттерді шешу.	1
	Эстакадаға кіру. Өрде тұрған автомобильді орнынан қозғау, жүргізу. Жағдаяттық міндеттерді шешу.	2
3	Күрделі жол жағдайында автокөлік құралын басқару	18
	Қозғалысты бастау және жол жиегіне (тротуар жанына) тоқтату. Жағдаяттық міндеттерді шешу	3
	Қашықтықты сақтай отырып лекпен қозғалу. Жағдаяттық міндеттерді шешу	2
	Бір қатардан екінші қатарға өту. Жағдаяттық міндеттерді шешу	2
	Реттелмейтін жол қиылысынан өту. Жағдаяттық міндеттерді шешу	2
	Реттелетін жол қиылысынан өту. Жағдаяттық міндеттерді шешу	2

	Реттелетін жол қиылысынан өту. Жағдаяттық міндеттерді шешу	2
	Реттелетін жол қиылысынан өту. Жағдаяттық міндеттерді шешу	2
	Басып озу. Жағдаяттық міндеттерді шешу	3
	Барлығы	34

3-тарау. Білім алушылардың дайындық деңгейіне қойылатын талаптар

Алғашқы әскери және технологиялық дайындық

Жалпы орта білім беру аяқталғанда білім алушы:

1) әскери іс, белгілеуді, ұйымдастыру құрылымын, штаттық қаруландыруды және техниканы, төменгі тактикалық буын бөлімшесінің мүмкіндіктерін, бағдарлау құралдарын қолдануды, робототехника және IT-технология негіздерін, Қазақстан Республикасының азаматтық қорғанысын ұйымдастыруды; қазіргі заманғы зақымдау құралдарын қолданғанда, террористік қауіп-қатерді және табиғи апатты хабарлау жүйесін және әрекет ету тәртібін; табиғи апаттардың сипаттарын, зақымдау ошақтарында құтқару және апаттан кейінгі қалпына келтіру жұмыстарын шұғыл ұйымдастыруды; штаттық қаруды, қорғанудың дербес және ұжымдық құралдарының, радиобелсенді және химиялық бақылау құрылғыларының атқаратын қызметін, құрылысы мен қолдану тәртібін, сондай-ақ, тұрғындарды эвакуациялауды, жергілікті жерде орналастыруды ұйымдастыру және өткізу тәртібін; алғашқы медициналық көмектің міндеттері мен түрлерін, жолда жүру ережесін біледі;

2) әскери іс, робототехника және IT-технология негіздерін, ядролық, химиялық, биологиялық (бактериологиялық) қарулардың және басқа да адамдарды зақымдаудың қазіргі заманғы құралдарының әсер ету ерекшеліктерін, оларды қолданған кезде шаруашылық нысандарына, қоршаған ортаға және экологияға тигізетін әсерін; табиғи және техногендік сипаттағы төтенше жағдайдың салдары мен келтіруі мүмкін экономикалық және экологиялық шығынын түсінеді;

3) орын алған әртүрлі жағдаятта ұрыс алаңында сарбаздың ролінде, радиациялық және химиялық бақылау жүргізу бекетінің құрамында барлаушы ретінде әрекет етуді; штаттық қаруды, жеке және ұжымдық қорғану құралдарын, жараланғанда, қан кеткенде, күйік шалғанда және үсік шалғанда, күн өткенде, электрлі жарақат алғанда, суға батқанда алғашқы медициналық көмек көрсетуді; дененің түрлі бөліктері жараланғанда байлап, таңуды; дененің түрлі бөліктерінде сынықтың ашық және жабық түрі бойынша алғашқы медициналық көмек көрсетуді; интернет байланысты, аудио-визуалды технологияларды пайдаланады, автомобиль көлігін жүргізу, робототехника дағдыларын меңгереді, сандық фото және бейне жабдықтарды қолданады;

4) зақымдаудың қазіргі заманғы құралдарын қолданғанда туындауы мүмкін тосын жағдайды; табиғи және техногенді сипаттағы төтенше жағдайдың салдарын талдайды;

5) зақымдаудың қазіргі заманғы қаруын қолданғанда туындауы мүмкін тосын жағдайда әрекет ету алгоритмін; табиғи және техногенді сипаттағы төтенше жағдай туындағанда әрекет ету алгоритмін жинақтайды;

б) қабылданған шешімнің салдарын бағалайды.

Қазақстан			Республикасы
Білім және ғылым	және	ғылым	министрінің
2017 жылғы		27	шілдедегі
№ 352 бұйрығына 208-қосымша			
Қазақстан			Республикасы
Білім және ғылым	және	ғылым	министрінің
2013 жылғы		3	сәуірдегі
№115 бұйрығына 426-қосымша			

Жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математикалық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "Өзбек тілі" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (оқыту өзбек тілінде)

Ескерту. Үлгілік оқу бағдарламасы жаңа редакцияда – ҚР Білім және ғылым министрінің 07.03.2019 № 105 (10-сынып оқушылары үшін 01.09.2019, 11-сынып оқушылары үшін 01.09.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

1 - тарау. Жалпы ережелер

1. Оқу бағдарламасы "Білім берудің барлық деңгейінің мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттарын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы № 604 бұйрығымен бекітілген Жалпы орта білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес әзірленген (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 17669 болып тіркелген).

2. Жалпы орта білім беретін мектептерде "Өзбек тілі" пәнін оқытудың мақсаты – ана тілін қадірлейтін, қоғамдық мәнін түсінетін тұлға қалыптастыру, сондай-ақ өзбек әдеби тілі нормаларын сақтап, дұрыс қолдана білуге, еркін сөйлесуге және сауатты жазуға үйрету.

3. "Өзбек тілі" оқу пәнін оқытудың негізгі міндеттері:

1) өзбек тілін ана тілі ретінде тани отырып, өмірлік қажеттіліктерінде коммуникативтік әрекеттер түрінде (тыңдалым, оқылым, айтылым, жазылым) сауаттылықпен қолдану дағдыларын қалыптастырады;

2) білім алушыларда өзбек тілін күнделікті өзі еркін қолданып жүрген қарым - қатынас құралынан енді оны тілдік заңдылықтар негізінде танып - білу дағдыларын қалыптастырады;

3) өзбек тілі жүйесін құраушы кіші жүйелерді, тіл бірліктерін және олардың табиғатын танып біледі;

4) тіл бірліктерінің қарым-қатынас құралы болу, ойды білдіру, таным құралы болу, ақпаратты сақтау құралы болу қасиеттерін функционалдық - коммуникативтік бағдарда танып біледі, соған лайықты машықтар мен дағдыларды қалыптастырады;

5) "Өзбек тілі" пәні бағдарламасы білім алушының тіл сауаттылығы мен сөйлеу сауаттылығын, сөз байлығын, басқалармен еркін қарым - қатынасқа түсу қабілетін дамытуды және ойлау қабілеті мен танымдық дағдыларын жетілдіруді көздейді.

2 - тарау. "Өзбек тілі" пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

4. Өзбек тілі пәні бойынша оқу жүктемесінің жоғары шекті көлемі:

1) 10-сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағатты;

2) 11-сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағатты құрайды.

Оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі "Қазақстан Республикасындағы бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспарларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2012 жылғы 8 қарашадағы № 500 бұйрығымен бекітілген үлгілік оқу жоспарына тәуелді (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 8170 тіркелген).

5. Оқу мақсаттары мұғалім мен білім алушыларға болашақ қадамдары жөнінде өзара ой бөлісуге, оларды жоспарлау мен бағалауға мүмкіндік беретін бірізділік пен сабақтастықты көрсететін 4 бөлімнен тұрады:

1) тыңдалым және айтылым;

2) оқылым;

3) жазылым.

4) әдеби тіл нормасы.

6. "Тыңдалым және айтылым" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

1) болжау;

2) әртүрлі жанрдағы мәтіндерді талдау;

3) негізгі ойды анықтау;

4) тыңдалым материалы бойынша сұрақтар құрастыру және бағалау;

5) сөйлеу мәдениетін дамыту.

7. "Оқылым" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

1) ақпаратты түсіну;

2) мәтіннің стильдік ерекшелігін тану;

3) мәтіннің жанрлық ерекшелігін ажырату;

4) мәтіндерге салыстырмалы талдау жасау; 5) мәліметтерді өңдей білу;

б) әртүлі ресурс көздерінен қажетті ақпарат алу.

8. "Жазылым" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) әртүлі ресурс көздерінен қажетті ақпарат алу;
- 2) жазба жұмыстарын әртүрлі формада ұсыну;
- 3) эссе жазу;
- 4) оқылым және тыңдалым материалдары негізінде жинақы мәтін жазу;
- 5) шығармашылық жұмыс;
- 6) мәтіндерді түзету және редакциялау.

9. Әдеби тіл нормасы бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) орфография;
- 2) орфоэпия;
- 3) лексика;
- 4) грамматика;
- 5) пунктуация.

10. Оқу пәнінің 10-сыныптағы базалық мазмұны:

1) тыңдалым және айтылым: мәтін үзінділері бойынша болжам жасау, өз біліміне сүйеніп тақырыпты жалғастыру, мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі (дәріс, интервью, пікірталас, мақала) мақсатты аудиторияға арналған терминдер мен ұғымдарды, тілдік оралымдарды талдау, тыңдалған мәтіндегі ақпаратты ғаламдық мәселелермен байланыстыра білу, мәтінде көтерілген мәселені (қоғамдық - саяси) талдай отырып, негізгі ойды анықтау, мәтінде көтерілген мәселеге автор мен оқырманның қарым - қатынасын ескере отырып, сұрақтар құрастыру және бағалау, коммуникативтік жағдаятқа сай көпшілік алдында тиісті сөйлеу әдебін сақтай отырып, дұрыс сөйлеу тілінің лексикалық, фонетикалық-морфологиялық, синтаксистік ерекшеліктерін ажыратып, орынды қолдану;

2) оқылым: әртүрлі графикалық мәтіндердегі (кесте, диаграмма, сызба, шартты белгі) мәліметтерді талдау, негізгі үрдістерді анықтау, ғылыми - көпшілік және публицистикалық стильді тілдік құралдар арқылы тану (терминдер, тілдік оралымдар, өзге стиль элементтері), әртүрлі стильдегі мәтіндердің жанрлық ерекшеліктерін таба білу, ауызекі сөйлеудің стильдік бедерін дұрыс қолдану, публицистикалық шығарма тілінің стильдік бедерін дұрыс қолдана білу, ресми ісқағаздары тілінің сөз бедерін дұрыс қолдана білу, көркем әдебиет тілінің сөз бедерін дұрыс қолдана білу, әртүрлі стильдегі мәтіндердің тақырыбын, мақсатты аудиторияға сәйкес қызметін, құрылымын, тілдік ерекшелігін салыстыра талдау (фонетикалық деңгей, лексикалық деңгей, морфологиялық деңгей, синтаксистік деңгей негізінде), мәтіндегі негізгі ойды анықтау, көтерілген мәселеге баға

беріп, мәліметтер мен пікірлерді өңдей білу, белгілі бір мақсат үшін оқылым стратегияларын жүйелі қолдана білу, БАҚ, энциклопедиялық, ғылыми-көпшілік деректерді ала білу, сілтеме жасау жолдарын білу;

3) жазылым: жоспар түрлерін құру (қарапайым, күрделі, тезистік), ауызекі сөйлеу стилінде әлеуметтік жағдайларға сай мәтін құрастыру, ресми қарым-қатынас аясында ресми құжат түрлерін жазу: сенімхат, кепілхат, өтінім, тапсырыс, келісімшарт, еңбек шарты, шарт, еңбек келісімі және т.б.мәтіндер құрастыру, ғылыми стильдің стильдік және жанрлық ерекшеліктерін ескере отырып, баяндама, мақала, лекция, баяндама тезистері, аннотация, түйіндеме, рецензия мәтіндер құрастыру, публицистикалық стильдің стильдік және жанрлық ерекшеліктерін ескере отырып, мақала, репортаж, сұхбат, ақпарат, информациялық хабар, очерк, памфлет жазу, көркем әдебиет стилінің стильдік және жанрлық ерекшеліктерін ескере отырып мәтіндер құрастыру (таңдау бойынша), мәтін құрылымын сақтай отырып, әртүрлі графиктік мәтіндегі деректерді салыстырып, маңызды тұстары мен үрдістерді талдап жазу, эссе түрлерінің құрылымын сақтай отырып, көтерілген мәселе бойынша өзіндік пікір жаза білу, оқылым және тыңдалым материалдары бойынша негізгі ақпаратты іріктей отырып, түртіп жазу (конспектілеу), әртүрлі тақырып бойынша көркемдегіш құралдарды ұтымды қолданып, шығармашылық жұмыстар (өлең, хат, әңгіме, шығарма) ұсына білу, жазба жұмысын абзац пен бөліктерге бөлу, ойын (ақпарат, идея) дұрыс жүйелеп, логикалық және стильдік түзетулер енгізу, редакциялау;

4) әдеби тіл нормалары: орфографиялық нормаға сай жазу, сөздерді фонетикалық принцип негізінде жазу, сөздерді морфологиялық - фонематикалық принцип негізінде жазу, сөздерді тарихи-дәстүрлік принцип негізінде жазу, сөйлем соңында қойылатын тыныс белгілерді дұрыс қою (нүкте, сұрау белгісі, леп белгісі, көп нүкте), сөйлем ішінде қойылатын тыныс белгілерді дұрыс қою (үтір, нүктелі үтір, жақша, қос нүкте, тырнақша, сызықша).

11. Оқу пәнінің 11-сыныптағы базалық мазмұны:

1) тыңдалым және айтылым: мәтін үзінділері бойынша болжам жасау, тиісті ақпаратты анықтай білу, мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі (дәріс, интервью, пікірталас, мақала, бейнебаян) мақсатты аудиторияға арналған терминдер мен ұғымдарды, тілдік оралымдарды, мәтін үзінділерін талдау, тыңдалған мәтіндегі ақпаратты ғаламдық (отандық) мәселелермен байланыстыра білу, салыстыру, мәтінде көтерілген мәселені, автор позициясын (қоғамдық - саяси, ғылыми) талдай отырып, негізгі ойды анықтау, мәтінде көтерілген мәселеге автор мен оқырманның қарым - қатынасын ескере отырып, талқылау

сұрақтарын құрастыру және сыни тұрғыда бағалау, коммуникативтік жағдаятқа сай көпшілік алдында дұрыс сөйлеу, тыңдаушыларға ықпал ете білу, шешен сөйлеу, сөйлеу тілінің лексикалық, фонетикалық - морфологиялық, синтаксистік ерекшеліктерін ажыратып, орынды қолдану;

2) оқылым: әртүрлі графикалық мәтіндердегі (кесте, диаграмма, сызба, шартты белгі) мәліметтерді салыстырып талдау, негізгі үрдістерді анықтау, таза ғылыми және публицистикалық стильдерін тілдік құралдар арқылы тану (терминдер, ұғымдар, шартты белгілер, синтаксистік құрылымы), әртүрлі стильдегі мәтіндердің жанрлық ерекшеліктерін таба білу, ауызекі сөйлеудің стильдік бедерін дұрыс қолдану, публицистикалық шығарма тілінің стильдік бедерін дұрыс қолдана білу, ресми ісқағаздары тілінің сөз бедерін дұрыс қолдана білу, көркем әдебиет тілінің сөз бедерін дұрыс қолдана білу, Әртүрлі стильдегі мәтіндердің тақырыбын, автор көзқарасын, мақсатты аудиторияға сәйкес қызметін, құрылымын, тілдік ерекшелігін салыстыра талдау (фонетикалық деңгей, лексикалық деңгей, морфологиялық деңгей, синтаксистік деңгей негізінде), мәтіндегі негізгі ойды анықтау, берілген мәліметтер мен пікірлерді өңдеу және толықтыру, белгілі бір мақсат үшін оқылым стратегияларын жүйелі қолдана білу, БАҚ, энциклопедиялық, ғылыми-көпшілік, ғылыми еңбектерден деректерді ала білу, сілтеме жасау, дәйексөз келтіру жолдарын білу;

3) жазылым: жоспар түрлерін құру (күрделі, тезистік, тірек-схема түріндегі жоспар), ауызекі сөйлеу стилінде әлеуметтік жағдайларға сай мәтін құрастыру, ресми қарым - қатынас аясында ресми құжат түрлерін жазу: сенімхат, кепілхат, өтінім, тапсырыс, келісімшарт, еңбек шарты, шарт, еңбек келісімі, мәтіндер құрастыру, ғылыми стильдің стильдік және жанрлық ерекшеліктерін ескере отырып, баяндама, мақала, лекция, баяндама тезистері, аннотация, түйіндеме, рецензия, мәтіндер құрастыру, публицистикалық стильдің стильдік және жанрлық ерекшеліктерін ескере отырып, мақала, репортаж, сұхбат, ақпарат, информациялық хабар, очерк, памфлет жазу, көркем әдебиет стилінің стильдік және жанрлық ерекшеліктерін ескере отырып мәтіндер құрастыру (таңдау бойынша), мәтін құрылымын сақтай отырып, әртүрлі графикалық мәтіндегі деректерді салыстырып, маңызды тұстары мен үрдістерді талдап жазу, өзіндік тұжырым жасау, көтерілген мәселе бойынша академиялық тұрғыдан эссе жаза білу, мәселенің артықшылықтары мен кемшіліктерін талдап жазу, оқылым және тыңдалым материалдары бойынша түртіп жазудың (конспектілеудің) әртүрлі жолдарын меңгеру арқылы негізгі ақпаратты іріктеу, әртүрлі тақырып бойынша көркемдегіш құралдарды ұтымды қолданып, шығармашылық жұмыстар (өлең, әңгіме, естелік, шығарма) ұсына білу, жазба жұмысын абзац пен бөліктерге

бөлу, ойын (ақпарат, идея) дұрыс жүйелеп, логикалық және стильдік түзетулер енгізу, редакциялау;

4) әдеби тіл нормалары: мәнмәтін бойынша тілдік бірліктерді қазіргі орфографиялық нормаға сай жазу, сөздерді фонетикалық принцип негізінде жазу, сөздерді морфологиялық-фонематикалық принцип негізінде жазу, сөздерді тарихи-дәстүрлік принцип негізінде жазу, сөйлеу ағымындағы интонацияның құрамдас бөліктері: әуен, әуез, тембр, қарқын, кідірісті сөйлеу мәнеріне сай қолдану, әлеуметтік-саяси шешендік қатынас аясында сөз әдебі мен сөйлеу мәнерін дұрыс қолдану, мәтін нормаларын сақтап жазу (мәтін құрылымы, абзац, мәтін бөліктері, тақырып), мәтін және мәтін үзінділері деңгейінде тыныс белгілерін қолдана білу.

3 - тарау. Оқу мақсаттарының жүйесі

12. Бағдарламада "оқу мақсаттары" төрт саннан тұратын кодтық белгімен белгіленді. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сандар бөлім және бөлімше ретін, төртінші сан бөлімшедегі оқу мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 10.2.1.4. кодында "10" - сынып, "2.1" - екінші бөлімнің бірінші бөлімшесі, "4" - оқу мақсатының реттік саны.

13. Оқу мақсаттарының жүйесі бөлім бойынша әр сыныпқа берілген:

1) тыңдалым және айтылым:

Білім алушылар...		
	10-сынып	11-сынып
1. Болжау	10.1.1.1 мәтін үзінділері бойынша болжам жасау, өз біліміне сүйеніп тақырыпты жалғастыру	11.1.1.1 мәтін үзінділері бойынша болжам жасау, тиісті ақпаратты анықтай білу
2. Өртүрлі жанрдағы мәтіндерді талдау	10.1.2.1 мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі (дәріс, интервью, пікірталас, мақала) мақсатты аудиторияға арналған терминдер мен ұғымдарды, тілдік оралымдарды талдау	11.1.2.1 мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі (дәріс, интервью, пікірталас, мақала, бейнебаян) мақсатты аудиторияға арналған терминдер мен ұғымдарды, тілдік оралымдарды, мәтін үзінділерін талдау
3. Негізгі ойды анықтау	10.1.3.1 мәтінде көтерілген мәселені (қоғамдық – саяси) талдай отырып, негізі ойды анықтау және ғаламдық мәселелермен байланыстыру	11.1.3.1 мәтінде көтерілген мәселені (қоғамдық – саяси, ғылыми) талдай отырып, негізі ойды анықтау және ғаламдық мәселелермен салыстыру
4. Тыңдалым материалы бойынша сұрақтар құрастыру және бағалау	10.1.4.1 мәтінде көтерілген мәселеге автор мен оқырманның қарым - қатынасын ескере отырып, сұрақтар құрастыру және бағалау	11.1.4.1 мәтінде көтерілген мәселеге автор мен оқырманның қарым - қатынасын ескере отырып, талқылау сұрақтарын құрастыру және сыни тұрғыда бағалау
5. Сөйлеу мәдениетін дамыту	10.1.5.1 коммуникативтік жағдаятқа сай көпшілік алдында тиісті сөйлеу әдебін сақтай отырып, дұрыс сөйлеу.	11.1.5.1 коммуникативтік жағдаятқа сай көпшілік алдында дұрыс сөйлеу, тыңдаушыларға ықпал ете білу, шешен сөйлеу.

2) ОҚЫЛЫМ:

Білім алушылар...		
	10-сынып	11-сынып
1. Ақпаратты түсіну	10.2.1.1 әртүрлі графиктік мәтіндердегі (кесте, диаграмма, сызба, шартты белгі) мәліметтерді талдау, негізгі үрдістерді анықтау	11.2.1.1 әртүрлі графиктік мәтіндердегі (кесте, диаграмма, сызба, шартты белгі) мәліметтерді салыстырып талдау, негізгі үрдістерді анықтау
2. Мәтіннің стильдік ерекшелігін тану	10.2.2.1 ғылыми - көпшілік стильді тілдік құралдар арқылы тану (терминдер, тілдік оралымдар, өзге стиль элементтері)	11.2.2.1 таза ғылыми стильді тілдік құралдар арқылы тану (терминдер, ұғымдар, шартты белгілер, синтаксистік құрылымы)
3. Мәтіннің жанрлық ерекшелігін ажырату	10.2.3.1 көпшілікке арналған дәріс, интервью, мақала, очерктің құрылымы мен рәсімделуін білу, жанрлық ерекшеліктерін талдау.	11.2.3.1 таза ғылыми стильдегі дәріс, интервью, мақала, баяндама, тезис, аннотация, рецензияның құрылымы мен рәсімделуін білу, жанрлық ерекшеліктерін талдау.
4. Мәтіндерге салыстырмалы талдау жасау	10.2.4.1 әртүрлі стильдегі (ғылыми, ресми іс - қағаздар, публицистикалық, көркем әдебиет, ауызекі сөйлеу стилі) мәтіндердің тақырыбын, мақсатты аудиторияға сәйкес қызметін, құрылымын, тілдік ерекшелігін салыстыра талдау	11.2.4.1 әртүрлі стильдегі (ғылыми, ресми іс - қағаздар, публицистикалық, көркем әдебиет, ауызекі сөйлеу стилі) мәтіндердің тақырыбын, автор көзқарасын, мақсатты аудиторияға сәйкес қызметін, құрылымын, тілдік ерекшелігін салыстыра талдау
5. Мәліметтерді өңдей білу	10.2.5.1 мәтіндегі негізгі ойды анықтау, көтерілген мәселеге баға беріп, мәліметтер мен пікірлерді өңдей білу	11.2.5.1 мәтіндегі негізгі ойды анықтау, берілген мәліметтер мен пікірлерді өңдеу және толықтыру
6. Әртүрлі ресурс көздерінен қажетті ақпарат алу	10.2.6.1 БАҚ, энциклопедиялық, ғылыми - көпшілік, ғылыми еңбектерден деректерді ала білу, сілтеме жасау жолдарын білу	11.2.6.1 БАҚ, энциклопедиялық, ғылыми - көпшілік, ғылыми еңбектерден деректерді ала білу, сілтеме жасау жолдарын білу, дәйексөз келтіру

3) ЖАЗЫЛЫМ:

Білім алушылар...		
	10 - сынып	11 - сынып
1. Әртүрлі жанрда мәтіндер құрастыру	10.3.1.1 ғылыми - көпшілік стильдің жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай тілдік құралдарды орынды қолданып, мақала, интервью, нұсқаулық жазу.	11.3.1.1 таза ғылыми стильдің жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай тілдік құралдарды орынды қолданып, мақала, интервью, тезис, аннотация, рецензия жазу.
2. Жазба жұмыстарын әртүрлі формада ұсыну	10.3.2.1 мәтін құрылымын сақтай отырып, әртүрлі графиктік мәтіндегі деректерді салыстырып, маңызды тұстары мен үрдістерді талдап жазу	11.3.2.1 мәтін құрылымын сақтай отырып, әртүрлі графиктік мәтіндегі деректерді салыстырып, маңызды тұстары мен үрдістерді талдап жазу, өзіндік тұжырым жасау
3. Эссе жазу	10.3.3.1 қажетті клишелер мен лексикалық құрылымдарды қолданып, көтерілген мәселе бойынша өз ойын дәлелдеп эссе жазу ("келісу, келіспеу" эссесі, дискуссивті эссе, аргументативті эссе)	11.3.3.1 қажетті ақпараттарды орынды қолданып, көтерілген мәселе бойынша өз ойын дәлелдеп эссе жазу ("келісу, келіспеу" эссесі, дискуссивті эссе, аргументативті эссе)
4. Оқылым және тыңдалым	10.3.4.1 оқылым және тыңдалым материалдары	11.3.4.1 оқылым және тыңдалым

тыңдалым материалдары негізінде жинақы мәтін жазу	бойынша негізгі ақпаратты іріктей отырып, түртіп жазу (конспектілеу)	материалдары бойынша түртіп жазудың (конспектілеудің) әртүрлі жолдарын меңгеру арқылы негізгі ақпаратты іріктеу
5. Шығармашылық жұмыс	10.3.5.1 әртүрлі тақырып бойынша көркемдегіш құралдарды ұтымды қолданып, шығармашылық жұмыстар (өлең, хат, әңгіме, шығарма) ұсына білу	11.3.5.1 әртүрлі тақырып бойынша көркемдегіш құралдарды ұтымды қолданып, шығармашылық жұмыстар (өлең, әңгіме, естелік, шығарма) ұсына білу
6. Мәтіндерді түзету және редакциялау	10.3.6.1 жазба жұмысын абзац пен бөліктерге бөлу, ойын (ақпарат, идея) дұрыс жүйелеп, логикалық және стильдік түзетулер енгізу, редакциялау	11.3.6.1 жазба жұмысын абзац пен бөліктерге бөлу, ойын (ақпарат, идея) дұрыс жүйелеп, логикалық және стильдік түзетулер енгізу, редакциялау)

4) әдеби тіл нормасы:

Білім алушылар...		
	10 - сынып	11 - сынып
1. Орфографиялық норма	10. 4.1.1 мәнмәтін бойынша тілдік бірліктерді орфографиялық нормаға сай жазу	11.4.1.1 мәнмәтін бойынша тілдік бірліктерді орфографиялық нормаға сай жазу
2. Орфоэпиялық норма	10. 4.2.1 сөйлеу ағымындағы интонацияның құрамдас бөліктері: әуен, әуез, тембр, қарқын, кідірісті сөйлеу мәнеріне сай қолдану	11.4.2.1 сөйлеу ағымындағы интонацияның құрамдас бөліктері: әуен, әуез, тембр, қарқын, кідірісті сөйлеу мәнеріне сай қолдану
3. Лексикалық норма	10.4.3.1 белгілі бір тақырып аясында сөздерді іріктеп, түрлендіріп, талғаммен қолдана білу	11.4.3.1 белгілі бір тақырып аясында тілдегі көркемдік құралдарды орынды пайдалану: көркемдеу, айшықтау, дәлелдеу, сөздерді сұрыптайбілу(образды - эстетикалық)
4. Грамматикалық норма	10. 4.4.1 сөзжасамдық және синтаксистік нормаларды сақтай білу	11.4.4.1 мәтін нормаларын сақтап жазу (мәтін құрылымы, абзац, мәтін бөліктері, тақырып)
5. Пунктуациялық норма	10. 4.5.1 сөйлем және мәтін деңгейінде тыныс белгілерін қолдана білу	11.4.5.1 мәтін және мәтін үзінділері деңгейінде тыныс белгілерін қолдана білу

14. Осы оқу бағдарламасы осы бұйрыққа сәйкес қосымшада берілген жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математикалық бағытындағы 10-11-сыныптарға арналған "Өзбек тілі" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының Ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес жүзеге асырылады.

15. Тоқсандағы бөлімдер және бөлімдер ішіндегі тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математикалық бағыттағы 10-11-сыныптарға арналған "Өзбек тілі" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасына қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану - математикалық бағыттағы 10-11-сыныптарға арналған "Өзбек тілі" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 10 -сынып:

Тақырып	Сөйлеу әрекетінің түрлері	Оқу мақсаттары
Барлығы: 34 сағат, аптасына 1 сағат		
1-тоқсан		
1-тарау. Қазіргі қоғам құндылықтары: мәдениет және өркениет	Тыңдалым және айтылым	10.1.1.1 мәтін үзінділері бойынша болжам жасау, өз біліміне сүйеніп жалғастыру; 10.1.3.1 мәтінде көтерілген мәселені (қоғамдық – саяси) талдай отырып, негізі ойды анықтау және ғаламдық мәселелермен байланыстыру
	Оқылым	10.2.2.1 ғылыми-көпшілік стильді тілдік құралдар арқылы тану (терминдер, тілдік оралымдар, өзге стиль элементтері); 10.2.5.1 мәтіндегі негізгі ойды анықтау, көтерілген мәселеге баға беріп, мәліметтер мен пікірлерді өңдей білу
	Жазылым	10.3.3.1 қажетті клишелер мен лексикалық құрылымдарды қолданып, көтерілген мәселе бойынша өз ойын дәлелдеп эссе жазу ("келісу, келіспеу" эссесі)
	Әдеби тіл нормалары	11.4.2.1 сөйлеу ағымындағы интонацияның құрамдас бөліктері: әуен, әуез, тембр, қарқын, кідірісті сөйлеу мәнеріне сай қолдану; 10.4.1.1 мәнмәтін бойынша тілдік бірліктерді орфографиялық нормаға сай жазу
2-тоқсан		
2-тарау. Индустрияландыру: ұлттық өндіріс	Тыңдалым және айтылым	10.1.2.1 мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі (дәріс) мақсатты аудиторияға арналған терминдер мен ұғымдарды, тілдік оралымдарды талдау; 10.1.4.1 мәтінде көтерілген мәселеге автор мен оқырманның қарым-қатынасын ескере отырып, сұрақтар құрастыру және бағалау
	Оқылым	10.2.1.1 әртүрлі графиктік мәтіндердегі (кесте, диаграмма, сызба, шартты белгі) мәліметтерді талдау, негізгі үрдістерді анықтау; 10.2.3.1 көпшілікке арналған дәрістің құрылымы мен рәсімделуін білу, жанрлық ерекшеліктерін талдау
	Жазылым	10.3.2.1 мәтін құрылымын сақтай отырып, әртүрлі графиктік мәтіндегі деректерді салыстырып, маңызды тұстары мен үрдістерді талдап жазу; 10.3.6.1 жазба жұмысын абзац пен бөліктерге бөлу, ойын (ақпарат, идея) дұрыс жүйелеп, логикалық және стильдік түзетулер енгізу, редакциялау
	Әдеби тіл нормалары	10.4.3.1 белгілі бір тақырып аясында сөздерді іріктеп, түрлендіріп, талғаммен қолдана білу
3-тоқсан		
3-тарау. Адамзат дамуының мәселелері жаһандық	Тыңдалым және айтылым	10.1.2.1 мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі (интервью) мақсатты аудиторияға арналған терминдер мен ұғымдарды, тілдік оралымдарды талдау; 10.1.5.1 коммуникативтік жағдаятқа сай көпшілік алдында тиісті сөйлеу әдебін сақтай отырып, дұрыс сөйлеу
	Оқылым	10.2.3.1 көпшілікке арналған интервью құрылымы мен рәсімделуін білу, жанрлық ерекшеліктерін талдау;

		10.1.5.1 коммуникативтік жағдаятқа сай көпшілік алдында тиісті сөйлеу әдебін сақтай отырып, дұрыс сөйлеу; 10.2.4.1 әртүрлі стильдегі (ғылыми, ресми іс - қағаздар, публицистикалық, көркем әдебиет, ауызекі сөйлеу стилі) мәтіндердің тақырыбын, мақсатты аудиторияға сәйкес қызметін, құрылымын, тілдік ерекшелігін салыстыра талдау
	Жазылым	10.3.1.1 ғылыми - көпшілік стильдің жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай тілдік құралдарды орынды қолданып, интервью жазу; 10.3.5.1 әртүрлі тақырып бойынша көркемдегіш құралдарды ұтымды қолданып, шығармашылық жұмыстар (өлең, хат, әңгіме, шығарма) ұсына білу
	Әдеби тіл нормалары	10.4.4.1 сөзжасамдық және синтаксистік нормаларды сақтай білу
4-тарау. Адам өмірін сақтау	Тыңдалым және айтылым	10.1.2.1 мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі (пікірталас) мақсатты аудиторияға арналған терминдер мен ұғымдарды, тілдік оралымдарды талдау; 10.1.4.1 мәтінде көтерілген мәселеге автор мен оқырманның қарым-қатынасын ескере отырып, сұрақтар құрастыру және бағалау
	Оқылым	10.2.3.1 көпшілікке арналған очерктің құрылымы мен рәсімделуін білу, жанрлық ерекшеліктерін талдау; 10.2.4.1 әртүрлі стильдегі (ғылыми, ресми іс - қағаздар, публицистикалық, көркем әдебиет, ауызекі сөйлеу стилі) мәтіндердің тақырыбын, мақсатты аудиторияға сәйкес қызметін, құрылымын, тілдік ерекшелігін салыстыра талдау
	Жазылым	10.3.3.1 қажетті клишелер мен лексикалық құрылымдарды қолданып, көтерілген мәселе бойынша өз ойын дәлелдеп эссе жазу (дискуссивті эссе); 10.3.1.1 ғылыми - көпшілік стильдің жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай тілдік құралдарды орынды қолданып, нұсқаулық жазу; 11.3.4.1 оқылым және тыңдалым материалдары бойынша түртіп жазудың (конспектілеудің) әртүрлі жолдарын меңгеру арқылы негізгі ақпаратты іріктеу
	Әдеби тіл нормалары	10.4.4.1 сөзжасамдық және синтаксистік нормаларды сақтай білу
4-тоқсан		
5-тарау. Қылмыс және заң	Тыңдалым және айтылым	10.1.2.1 мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі (мақала) мақсатты аудиторияға арналған терминдер мен ұғымдарды, тілдік оралымдарды талдау; 10.1.5.1 коммуникативтік жағдаятқа сай көпшілік алдында тиісті сөйлеу әдебін сақтай отырып, дұрыс сөйлеу
	Оқылым	10.2.3.1 көпшілікке арналған мақаланың құрылымы мен рәсімделуін білу, жанрлық ерекшеліктерін талдау; 10.2.6.1 БАҚ, энциклопедиялық, ғылыми-көпшілік, ғылыми еңбектерден деректерді ала білу, сілтеме жасау жолдарын білу
	Жазылым	10.3.3.1 қажетті клишелер мен лексикалық құрылымдарды қолданып, көтерілген мәселе бойынша өз ойын дәлелдеп эссе жазу (аргументативті эссе); 10.3.1.1 ғылыми-көпшілік стильдің жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай тілдік құралдарды орынды қолданып, мақала жазу;

		11.3.4.1 оқылым және тыңдалым материалдары бойынша түртіп жазудың (конспектілеудің) әртүрлі жолдарын меңгеру арқылы негізгі ақпаратты іріктеу
	Әдеби тіл нормалары	10.4.5.1 сөйлем және мәтін деңгейінде тыныс белгілерін қолдана білу

2) 11-сынып:

Тақырып	Сөйлеу әрекетінің түрлері	Оқу мақсаттары
Барлығы: 34 сағат, аптасына 1 сағат		
1-тоқсан		
1-тарау. Қазақстан бүгінгі әлемде: Қазақстанның өткені мен келешегі	Тыңдалым және айтылым	11.1.1.1 мәтін үзінділері бойынша болжам жасау, тиісті ақпаратты анықтай білу; 11.1.3.1 мәтінде көтерілген мәселені (қоғамдық –саяси, ғылыми) талдай отырып, негізі ойды анықтау және ғаламдық мәселелермен салыстыру
	Оқылым	11.2.2.1 таза ғылыми стильді тілдік құралдар арқылы тану (терминдер, ұғымдар, шартты белгілер, синтаксистік құрылымы); 11.2.3.1 таза ғылыми стильдегі тезис, аннотацияның құрылымы мен рәсімделуін білу, жанрлық ерекшеліктерін талдау
	Жазылым	11.3.1.1 таза ғылыми стильдің жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай тілдік құралдарды орынды қолданып, тезис, аннотацияжазу; 11.3.5.1 әртүрлі тақырып бойынша көркемдегіш құралдарды ұтымды қолданып, шығармашылық жұмыстар (өлең, әңгіме, естелік, шығарма) ұсына білу; 11.3.6.1 жазба жұмысын абзац пен бөліктерге бөлу, ойын (ақпарат, идея) дұрыс жүйелеп, логикалық және стильдік түзетулер енгізу, редакциялау)
	Әдеби тіл нормалары	11.4.1.1 мәнмәтін бойынша тілдік бірліктерді орфографиялық нормаға сай жазу; 11.4.5.1 мәтін және мәтін үзінділері деңгейінде тыныс белгілерін қолдана білу
2 - тоқсан		
2-тарау. Экология: ядролық және мұнай өндірістері	Тыңдалым және айтылым	11.1.2.1 мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі (дәріс) мақсатты аудиторияға арналған терминдер мен ұғымдарды, тілдік оралымдарды, мәтін үзінділерін талдау; 11.1.4.1 мәтінде көтерілген мәселеге автор мен оқырманның қарым - қатынасын ескере отырып, талқылау сұрақтарын құрастыру және сыни тұрғыда бағалау
	Оқылым	11.2.3.1 таза ғылыми стильдегі дәрістің құрылымы мен рәсімделуін білу, жанрлық ерекшеліктерін талдау; 11.2.4.1 әртүрлі стильдегі (ғылыми, ресми ісқағаздар, публицистикалық, көркем әдебиет, ауызекі сөйлеу стилі) мәтіндердің тақырыбын, автор көзқарасын, мақсатты аудиторияға сәйкес қызметін, құрылымын, тілдік ерекшелігін салыстыра талдау; 11.2.6.1 БАҚ, энциклопедиялық, ғылыми - көпшілік, ғылыми еңбектерден деректерді ала білу, сілтеме жасау жолдарын білу, дәйексөз келтіру
	Жазылым	11.3.4.1 оқылым және тыңдалым материалдары бойынша түртіп жазудың (конспектілеудің) әртүрлі жолдарын меңгеру арқылы негізгі ақпаратты іріктеу; 11.3.5.1 әртүрлі тақырып бойынша көркемдегіш құралдарды ұтымды

		қолданып, шығармашылық жұмыстар (өлең, әңгіме, естелік, шығарма) ұсына білу	
	Әдеби тіл нормалары	11.4.3.1 белгілі бір тақырып аясында тілдегі көркемдік құралдарды орынды пайдалану: көркемдеу, айшықтау, дәлелдеу, сөздерді сұрыптайбілу(образды - эстетикалық)	
3-тоқсан			
3-тарау. Қазіргі қоғам: миграция және зияткерлік миграция	Тыңдалым және айтылым	11.1.2.1 мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі (интервью, мақала) мақсатты аудиторияға арналған терминдер мен ұғымдарды, тілдік оралымдарды, мәтін үзінділерін талдау; 11.1.4.1 мәтінде көтерілген мәселеге автор мен оқырманның қарым - қатынасын ескере отырып, талқылау сұрақтарын құрастыру және сыни тұрғыда бағалау; 11.1.5.1 коммуникативтік жағдаятқа сай көпшілік алдында дұрыс сөйлеу, тыңдаушыларға ықпал ете білу, шешен сөйлеу	
	Оқылым	11.2.1.1 әртүрлі графиктік мәтіндердегі (кесте, диаграмма, сызба, шартты белгі) мәліметтерді салыстырып талдау, негізгі үрдістерді анықтау; 11.2.3.1 таза ғылыми стильдегі интервью, мақаланың құрылымы мен рәсімделуін білу, жанрлық ерекшеліктерін талдау; 11.2.5.1 мәтіндегі негізгі ойды анықтау, берілген мәліметтер мен пікірлерді өңдеу және толықтыру	
	Жазылым	11.3.1.1 таза ғылыми стильдің жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай тілдік құралдарды орынды қолданып, мақала, интервью жазу; 11.3.2.1 мәтін құрылымын сақтай отырып, әртүрлі графиктік мәтіндегі деректерді салыстырып, маңызды тұстары мен үрдістерді талдап жазу, өзіндік тұжырым жасау; 11.3.6.1 жазба жұмысын абзац пен бөліктерге бөлу, ойын (ақпарат, идея) дұрыс жүйелеп, логикалық және стильдік түзетулер енгізу, редакциялау)	
	Әдеби тіл нормалары	11.4.2.1 сөйлеу ағымындағы интонацияның құрамдас бөліктері: әуен, әуез, тембр, қарқын, кідірісті сөйлеу мәнеріне сай қолдану	
4-тарау. өзгерткен өнертабыстар	Әлемді	Тыңдалым және айтылым	11.1.1.1 мәтін үзінділері бойынша болжам жасау, тиісті ақпаратты анықтай білу; 11.1.2.1 мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі (бейнебаян) мақсатты аудиторияға арналған терминдер мен ұғымдарды, тілдік оралымдарды, мәтін үзінділерін талдау
		Оқылым	11.2.3.1 таза ғылыми стильдегі рецензияның құрылымы мен рәсімделуін білу, жанрлық ерекшеліктерін талдау; 11.2.5.1 мәтіндегі негізгі ойды анықтау, берілген мәліметтер мен пікірлерді өңдеу және толықтыру
	Жазылым	11.3.1.1 таза ғылыми стильдің жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай тілдік құралдарды орынды қолданып, рецензия жазу; 11.3.3.1 қажетті ақпараттарды орынды қолданып, көтерілген мәселе бойынша өз ойын дәлелдеп эссе жазу (дискуссивті эссе, аргументативті эссе)	
	Әдеби тіл нормалары	11.4.4.1 мәтін нормаларын сақтап жазу (мәтін құрылымы, абзац, мәтін бөліктері, тақырып)	
4-тоқсан			
5-тарау. экотуризм	Туризм:	Тыңдалым және айтылым	11.1.2.1 мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі (пікірталас) мақсатты аудиторияға арналған терминдер мен ұғымдарды, тілдік оралымдарды, мәтін үзінділерін талдау;

		11.1.5.1 коммуникативтік жағдаятқа сай көпшілік алдында дұрыс сөйлеу, тыңдаушыларға ықпал ете білу, шешен сөйлеу
	Оқылым	11.2.1.1 әртүрлі графиктік мәтіндердегі (кесте, диаграмма, сызба, шартты белгі) мәліметтерді салыстырып талдау, негізгі үрдістерді анықтау; 11.2.3.1 таза ғылыми стильдегі баяндаманың құрылымы мен рәсімделуін білу, жанрлық ерекшеліктерін талдау
	Жазылым	11.3.2.1 мәтін құрылымын сақтай отырып, әртүрлі графиктік мәтіндегі деректерді салыстырып, маңызды тұстары мен үрдістерді талдап жазу, өзіндік тұжырым жасау; 11.3.3.1 қажетті ақпараттарды орынды қолданып, көтерілген мәселе бойынша өз ойын дәлелдеп эссе жазу ("келісу, келіспеу" эссесі)
	Әдеби тіл нормалары	11.4.5.1 мәтін және мәтін үзінділері деңгейінде тыныс белгілерін қолдана білу.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2017 жылғы 27 шілдедегі
№ 352 бұйрығына 209-қосымша

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№115 бұйрығына 427-қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11-сыныптарға арналған "Өзбек тілі" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (оқыту өзбек тілінде)

Ескерту. Үлгілік оқу бағдарламасы жаңа редакцияда – ҚР Білім және ғылым министрінің 07.03.2019 № 105 (10-сынып оқушылары үшін 01.09.2019, 11-сынып оқушылары үшін 01.09.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Оқу бағдарламасы "Білім берудің барлық деңгейінің мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттарын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы № 604 бұйрығымен бекітілген Жалпы орта білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес әзірленген (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 17669 болып тіркелген).

2. Жалпы орта білім беретін мектептерде "Өзбек тілі" пәнін оқытудың мақсаты – ана тілін қадірлейтін, қоғамдық мәнін түсінетін тұлға қалыптастыру, сондай-ақ өзбек әдеби тілі нормаларын сақтап, дұрыс қолдана білуге, еркін сөйлесуге және сауатты жазуға үйрету.

3. "Өзбек тілі" оқу пәнін оқытудың негізгі міндеттері:

1) Өзбек тілін ана тілі ретінде тани отырып, өмірлік қажеттіліктерінде коммуникативтік әрекеттер түрінде (тыңдалым, оқылым, айтылым, жазылым) сауаттылықпен қолдану дағдыларын қалыптастырады;

2) білім алушыларда өзбек тілін күнделікті өзі еркін қолданып жүрген қарым-қатынас құралынан енді оны тілдік заңдылықтар негізінде танып-білу дағдыларын қалыптастырады;

3) өзбек тілі жүйесін құраушы кіші жүйелерді, тіл бірліктерін және олардың табиғатын танып біледі;

4) тіл бірліктерінің қарым-қатынас құралы болу, ойды білдіру, таным құралы болу, ақпаратты сақтау құралы болу қасиеттерін функционалдық-коммуникативтік бағдарда танып-біледі, соған лайықты машықтар мен дағдыларды қалыптастырады;

5) "Өзбек тілі" пәні бағдарламасы білім алушының тіл сауаттылығы мен сөйлеу сауаттылығын, сөз байлығын, басқалармен еркін қарым-қатынасқа түсу қабілетін дамытуды және ойлау қабілеті мен танымдық дағдыларын жетілдіруді көздейді.

2-тарау. "Өзбек тілі" пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

4. Өзбек тілі пәні бойынша оқу жүктемесінің жоғары шекті көлемі:

1) 10-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағат;

2) 11-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағат.

Оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі "Қазақстан Республикасындағы бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспарларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2012 жылғы 8 қарашадағы № 500 бұйрығымен бекітілген үлгілік оқу жоспарына тәуелді (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 8170 тіркелген).

5. Оқу мақсаттары мұғалім мен білім алушыларға болашақ қадамдары жөнінде өзара ой бөлісуге, оларды жоспарлау мен бағалауға мүмкіндік беретін бірізділік пен сабақтастықты көрсететін 4 бөлімнен тұрады:

1) тыңдалым және айтылым;

2) оқылым;

3) жазылым;

4) әдеби тіл нормасы.

6. "Тыңдалым және айтылым" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

1) болжау;

2) әртүрлі жанрдағы мәтіндерді талдау;

3) негізгі ойды анықтау;

4) тыңдалым материалы бойынша сұрақтар құрастыру және бағалау;

5) сөйлеу мәдениетін дамыту.

7. "Оқылым" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

1) ақпаратты түсіну;

- 2) мәтіннің стильдік ерекшелігін тану;
- 3) мәтіннің жанрлық ерекшелігін ажырату;
- 4) мәтіндерге салыстырмалы талдау жасау;
- 5) мәліметтерді өңдей білу;
- 6) әртүлі ресурс көздерінен қажетті ақпарат алу.

8. "Жазылым" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) әртүлі ресурс көздерінен қажетті ақпарат алу;
- 2) жазба жұмыстарын әртүрлі формада ұсыну;
- 3) эссе жазу;
- 4) оқылым және тыңдалым материалдары негізінде жинақы мәтін жазу;
- 5) шығармашылық жұмыс;
- 6) мәтіндерді түзету және редакциялау.

9. Әдеби тіл нормасы бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) орфография;
- 2) орфоэпия;
- 3) лексика;
- 4) грамматика;
- 5) пунктуация.

10. Оқу пәнінің 10-сыныптағы базалық мазмұны:

1) тыңдалым және айтылым: мәтін үзінділері бойынша болжам жасау, өз біліміне сүйеніп тақырыпты жалғастыру, мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі (дәріс, интервью, пікірталас, мақала) мақсатты аудиторияға арналған терминдер мен ұғымдарды, тілдік оралымдарды талдау, тыңдалған мәтіндегі ақпаратты ғаламдық мәселелермен байланыстыра білу, мәтінде көтерілген мәселені (қоғамдық-саяси) талдай отырып, негізгі ойды анықтау, мәтінде көтерілген мәселеге автор мен оқырманның қарым-қатынасын ескере отырып, сұрақтар құрастыру және бағалау, коммуникативтік жағдаятқа сай көпшілік алдында тиісті сөйлеу әдебін сақтай отырып, дұрыс сөйлеу тілінің лексикалық, фонетикалық-морфологиялық, синтаксистік ерекшеліктерін ажыратып, орынды қолдану;

2) оқылым: әртүрлі графикалық мәтіндердегі (кесте, диаграмма, сызба, шартты белгі) мәліметтерді талдау, негізгі үрдістерді анықтау, ғылыми-көпшілік және публицистикалық стильді тілдік құралдар арқылы тану (терминдер, тілдік оралымдар, өзге стиль элементтері), әртүрлі стильдегі мәтіндердің жанрлық ерекшеліктерін таба білу, ауызекі сөйлеудің стильдік бедерін дұрыс қолдану, публицистикалық шығарма тілінің стильдік бедерін дұрыс қолдана білу, ресми ісқағаздары тілінің сөз бедерін дұрыс қолдана білу, көркем әдебиет тілінің сөз

бедерін дұрыс қолдана білу, әртүрлі стильдегі мәтіндердің тақырыбын, мақсатты аудиторияға сәйкес қызметін, құрылымын, тілдік ерекшелігін салыстыра талдау (фонетикалық деңгей, лексикалық деңгей, морфологиялық деңгей, синтаксистік деңгей негізінде), мәтіндегі негізгі ойды анықтау, көтерілген мәселеге баға беріп, мәліметтер мен пікірлерді өңдей білу, белгілі бір мақсат үшін оқылым стратегияларын жүйелі қолдана білу, БАҚ, энциклопедиялық, ғылыми-көпшілік деректерді ала білу, сілтеме жасау жолдарын білу;

3) жазылым: жоспар түрлерін құру (қарапайым, күрделі, тезистік), ауызекі сөйлеу стилінде әлеуметтік жағдайларға сай мәтін құрастыру, ресми қарым-қатынас аясында ресми құжат түрлерін жазу: сенімхат, кепілхат, өтінім, тапсырыс, келісімшарт, еңбек шарты, шарт, еңбек келісімі және т.б.мәтіндер құрастыру, ғылыми стильдің стильдік және жанрлық ерекшеліктерін ескере отырып, баяндама, мақала, лекция, баяндама тезистері, аннотация, түйіндеме, рецензия және мәтіндер құрастыру, публицистикалық стильдің стильдік және жанрлық ерекшеліктерін ескере отырып, мақала, репортаж, сұхбат, ақпарат, информациялық хабар, очерк, памфлет жазу, көркем әдебиет стилінің стильдік және жанрлық ерекшеліктерін ескере отырып мәтіндер құрастыру (таңдау бойынша), мәтін құрылымын сақтай отырып, әртүрлі графиктік мәтіндегі деректерді салыстырып, маңызды тұстары мен үрдістерді талдап жазу, эссе түрлерінің құрылымын сақтай отырып, көтерілген мәселе бойынша өзіндік пікір жаза білу, оқылым және тыңдалым материалдары бойынша негізгі ақпаратты іріктей отырып, түртіп жазу (конспектілеу), әртүрлі тақырып бойынша көркемдегіш құралдарды ұтымды қолданып, шығармашылық жұмыстар (өлең, хат, әңгіме, шығарма) ұсына білу, жазба жұмысын абзац пен бөліктерге бөлу, ойын (ақпарат, идея) дұрыс жүйелеп, логикалық және стильдік түзетулер енгізу, редакциялау;

4) әдеби тіл нормалары: орфографиялық нормаға сай жазу, сөздерді фонетикалық принцип негізінде жазу, сөздерді морфологиялық-фонематикалық принцип негізінде жазу, сөздерді тарихи-дәстүрлік принцип негізінде жазу, сөйлем соңында қойылатын тыныс белгілерді дұрыс қою (нүкте, сұрау белгісі, леп белгісі, көп нүкте), сөйлем ішінде қойылатын тыныс белгілерді дұрыс қою (үтір, нүктелі үтір, жақша, қос нүкте, тырнақша, сызықша).

11. Оқу пәнінің 11-сыныптағы базалық мазмұны:

1) тыңдалым және айтылым: мәтін үзінділері бойынша болжам жасау, тиісті ақпаратты анықтай білу, мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі (дәріс, интервью, пікірталас, мақала, бейнебаян) мақсатты аудиторияға арналған терминдер мен ұғымдарды, тілдік оралымдарды, мәтін үзінділерін талдау,

тыңдалған мәтіндегі ақпаратты ғаламдық (отандық) мәселелермен байланыстыра білу, салыстыру, мәтінде көтерілген мәселені, автор позициясын (қоғамдық-саяси, ғылыми) талдай отырып, негізгі ойды анықтау, мәтінде көтерілген мәселеге автор мен оқырманның қарым-қатынасын ескере отырып, талқылау сұрақтарын құрастыру және сыни тұрғыда бағалау, коммуникативтік жағдаятқа сай көпшілік алдында дұрыс сөйлеу, тыңдаушыларға ықпал ете білу, шешен сөйлеу, сөйлеу тілінің лексикалық, фонетикалық-морфологиялық, синтаксистік ерекшеліктерін ажыратып, орынды қолдану;

2) оқылым: әртүрлі графикалық мәтіндердегі (кесте, диаграмма, сызба, шартты белгі) мәліметтерді салыстырып талдау, негізгі үрдістерді анықтау, таза ғылыми және публицистикалық стильдерін тілдік құралдар арқылы тану (терминдер, ұғымдар, шартты белгілер, синтаксистік құрылымы), әртүрлі стильдегі мәтіндердің жанрлық ерекшеліктерін таба білу, ауызекі сөйлеудің стильдік бедерін дұрыс қолдану, публицистикалық шығарма тілінің стильдік бедерін дұрыс қолдана білу, ресми ісқағаздары тілінің сөз бедерін дұрыс қолдана білу, көркем әдебиет тілінің сөз бедерін дұрыс қолдана білу, әртүрлі стильдегі мәтіндердің тақырыбын, автор көзқарасын, мақсатты аудиторияға сәйкес қызметін, құрылымын, тілдік ерекшелігін салыстыра талдау (фонетикалық деңгей, лексикалық деңгей, морфологиялық деңгей, синтаксистік деңгей негізінде), мәтіндегі негізгі ойды анықтау, берілген мәліметтер мен пікірлерді өңдеу және толықтыру, белгілі бір мақсат үшін оқылым стратегияларын жүйелі қолдана білу, БАҚ, энциклопедиялық, ғылыми-көпшілік, ғылыми еңбектерден деректерді ала білу, сілтеме жасау, дәйексөз келтіру жолдарын білу;

3) жазылым: жоспар түрлерін құру (күрделі, тезистік, тірек-схема түріндегі жоспар), ауызекі сөйлеу стилінде әлеуметтік жағдайларға сай мәтін құрастыру, ресми қарым-қатынас аясында ресми құжат түрлерін жазу: сенімхат, кепілхат, өтінім, тапсырыс, келісімшарт, еңбек шарты, шарт, еңбек келісімі және т.б. мәтіндер құрастыру, ғылыми стильдің стильдік және жанрлық ерекшеліктерін ескере отырып, баяндама, мақала, дәріс, баяндама тезистері, аннотация, түйіндеме, рецензия мәтіндер құрастыру, публицистикалық стильдің стильдік және жанрлық ерекшеліктерін ескере отырып, мақала, репортаж, сұхбат, ақпарат, ақпараттық хабар, очерк, памфлет жазу, көркем әдебиет стилінің стильдік және жанрлық ерекшеліктерін ескере отырып мәтіндер құрастыру (таңдау бойынша), мәтін құрылымын сақтай отырып, әртүрлі графикалық мәтіндегі деректерді салыстырып, маңызды тұстары мен үрдістерді талдап жазу, өзіндік тұжырым жасау, көтерілген мәселе бойынша академиялық тұрғыдан эссе жаза білу, мәселенің артықшылықтары мен кемшіліктерін талдап

жазу, оқылым және тыңдалым материалдары бойынша түртіп жазудың (конспектілеудің) әртүрлі жолдарын меңгеру арқылы негізгі ақпаратты іріктеу, әртүрлі тақырып бойынша көркемдегіш құралдарды ұтымды қолданып, шығармашылық жұмыстар (өлең, әңгіме, естелік, шығарма) ұсына білу, жазба жұмысын абзац пен бөліктерге бөлу, ойын (ақпарат, идея) дұрыс жүйелеп, логикалық және стильдік түзетудер енгізу, редакциялау;

4) әдеби тіл нормалары: мәнмәтін бойынша тілдік бірліктерді қазіргі орфографиялық нормаға сай жазу, сөздерді фонетикалық принцип негізінде жазу, сөздерді морфологиялық-фонематикалық принцип негізінде жазу, сөздерді тарихи-дәстүрлік принцип негізінде жазу, сөйлеу ағымындағы интонацияның құрамдас бөліктері: әуен, әуез, тембр, қарқын, кідірісті сөйлеу мәнеріне сай қолдану, әлеуметтік-саяси шешендік қатынас аясында сөз әдебі мен сөйлеу мәнерін дұрыс қолдану, мәтін нормаларын сақтап жазу (мәтін құрылымы, абзац, мәтін бөліктері, тақырып), мәтін және мәтін үзінділері деңгейінде тыныс белгілерін қолдана білу.

3-тарау. Оқу мақсаттарының жүйесі

12. Бағдарламада "оқу мақсаттары" төрт саннан тұратын кодтық белгімен белгіленді. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сандар бөлім және бөлімше ретін, төртінші сан бөлімшедегі оқу мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 10.2.1.4. кодында "10" - сынып, "2.1" - екінші бөлімнің бірінші бөлімшесі, "4" - оқу мақсатының реттік саны.

13. Оқу мақсаттарының жүйесі бөлім бойынша әр сыныпқа берілген:

1) тыңдалым және айтылым:

Білім алушылар...		
	10-сынып	11-сынып
1. Болжау	10.1.1.1 . мәтін үзінділері бойынша болжам жасау, өз біліміне сүйеніп тақырыпты жалғастыру	11.1.1.1 мәтін үзінділері бойынша болжам жасау, тиісті ақпаратты анықтай білу
2. Әртүрлі жанрдағы мәтіндерді талдау	10.1.2.1 мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі (дәріс, интервью, пікірталас, мақала) мақсатты аудиторияға арналған терминдер мен ұғымдарды, тілдік оралымдарды талдау	11.1.2.1 мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі (дәріс, интервью, пікірталас, мақала, бейнебаян) мақсатты аудиторияға арналған терминдер мен ұғымдарды, тілдік оралымдарды, мәтін үзінділерін талдау
3. Мәтіннен ақпаратты анықтау	10.1.3.3 тыңдалған мәтіндегі ақпаратты ғаламдық мәселелермен байланыстыра білу, астарлы ойды анықтау	11.1.3.3 тыңдалған мәтіндегі ақпаратты ғаламдық (отандық) мәселелермен байланыстыра білу, салыстыру, факті мен көзқарасты ажырата білу
4. Негізгі ойды анықтау	10.1.4.1 мәтінде көтерілген мәселені (қоғамдық-саяси) талдай отырып, негізгі ойды анықтау және ғаламдық мәселелермен байланыстыру	11.1.4.1 мәтінде көтерілген мәселені, автор позициясын (қоғамдық-саяси, ғылыми) талдай отырып, негізгі ойды анықтау
5. Тыңдалым	10.1.5.1 мәтінде көтерілген мәселеге автор	11.1.5.1 мәтінде көтерілген мәселеге автор мен

материалы бойынша сұрақтар құрастыру және бағалау	мен оқырманның қарым-қатынасын ескере отырып, сұрақтар құрастыру және бағалау	оқырманның қарым-қатынасын ескере отырып, талқылау сұрақтарын құрастыру және сыни тұрғыда бағалау
6. Сөйлеу мәдениетін дамыту	10.1.6.1 коммуникативтік жағдаятқа сай көпшілік алдында тиісті сөйлеу әдебін сақтай отырып, дұрыс сөйлеу	11.1.6.1 коммуникативтік жағдаятқа сай көпшілік алдында дұрыс сөйлеу, тыңдаушыларға ықпал ете білу, шешен сөйлеу

2) ОҚЫЛЫМ:

Білім алушылар...		
	10-сынып	11-сынып
1. Ақпаратты түсіну	10. 2.1.1 әртүрлі графиктік мәтіндердегі (кесте, диаграмма, сызба, шартты белгі) мәліметтерді талдау, негізгі үрдістерді анықтау	11.2.1.1 әртүрлі графиктік мәтіндердегі (кесте, диаграмма, сызба, шартты белгі) мәліметтерді салыстырып талдау, негізгі үрдістерді анықтау
2. Мәтіннің стильдік ерекшелігін тану	10.2.2.1 ғылыми-көпшілік және публицистикалық стильді тілдік құралдар арқылы тану (терминдер, тілдік оралымдар, өзге стиль элементтері)	11.2.2.1 таза ғылыми стильді тілдік құралдар арқылы тану (терминдер, ұғымдар, шартты белгілер, синтаксистік құрылымы)
3. Мәтіннің жанрлық ерекшелігін ажырату	10.2.3.1 – көпшілікке арналған дәріс, интервью, мақала, очерктің құрылымы мен рәсімделуін білу, жанрлық ерекшеліктерін талдау	11.2.3.1 – таза ғылыми стильдегі дәріс, интервью, мақала, баяндама, тезис, аннотация, рецензияның құрылымы мен рәсімделуін білу, жанрлық ерекшеліктерін талдау
4. Мәтіндерге салыстырмалы талдау жасау	10.2.4.1 әртүрлі стильдегі (ғылыми, ресми іс-қағаздар, публицистикалық, ауызекі сөйлеу, көркем әдебиет стилі) мәтіндердің тақырыбын, мақсатты аудиторияға сәйкес қызметін, құрылымын, тілдік ерекшелігін салыстыра талдау	11.2.4.1 әртүрлі стильдегі (ғылыми, ресми іс-қағаздар, публицистикалық, ауызекі сөйлеу, көркем әдебиет стилі) мәтіндердің тақырыбын, автор көзқарасын, мақсатты аудиторияға сәйкес қызметін, құрылымын, тілдік ерекшелігін салыстыра талдау
5. Мәліметтерді өңдей білу	10.2.5.1 мәтіндегі негізгі ойды анықтау, көтерілген мәселеге баға беріп, мәліметтер мен пікірлерді өңдей білу	11.2.5.1 мәтіндегі негізгі ойды анықтау, берілген мәліметтер мен пікірлерді өңдеу және толықтыру
6. Оқылым стратегияларын қолдану	10.2.6.1 белгілі бір мақсат үшін оқылым стратегияларын жүйелі қолдана білу	11. 2.6.1 белгілі бір мақсат үшін оқылым стратегияларын жүйелі қолдана білу
7. Әртүрлі ресурс көздерінен қажетті ақпарат алу	10. 2.7.1 БАҚ, энциклопедиялық, ғылыми-көпшілік деректерді ала білу, сілтеме жасау жолдарын білу	11.2.7.1 БАҚ, энциклопедиялық, ғылыми-көпшілік, ғылыми еңбектерден деректерді ала білу, сілтеме жасау, дәйексөз келтіру жолдарын білу

3) ЖАЗЫЛЫМ:

Білім алушылар...		
	10-сынып	11-сынып
1. Жоспар құру	10.3.1.1 жоспар түрлерін құру (қарапайым, күрделі, тезистік)	11.3.1.1 жоспар түрлерін құру (күрделі, тезистік, тірек-схема түріндегі жоспар)
2. Әртүрлі	10.3.2.1 ғылыми-көпшілік стильдің жанрлық	11.3.2.1 таза ғылыми стильдің жанрлық

жанрда мәтіндер құрастыру	және стильдік ерекшеліктеріне сай тілдік құралдарды орынды қолданып, мақала, интервью, нұсқаулық жазу	және стильдік ерекшеліктеріне сай тілдік құралдарды орынды қолданып, мақала, интервью, тезис, аннотация, рецензия жазу
3. Жазба жұмыстарын әртүрлі формада ұсыну	10.3.3.1 мәтін құрылымын сақтай отырып, әртүрлі графиктік мәтіндегі деректерді салыстырып, маңызды тұстары мен үрдістерді талдап жазу	11.3.3.1 мәтін құрылымын сақтай отырып, әртүрлі графиктік мәтіндегі деректерді салыстырып, маңызды тұстары мен үрдістерді талдап жазу, өзіндік тұжырым жасау
4. Эссе жазу	10.3.4.1 қажетті клишелер мен лексикалық құрылымдарды қолданып, көтерілген мәселе бойынша өз ойын дәлелдеп эссе жазу ("келісу, келіспеу" эссесі, дискуссивті эссе, аргументативті эссе)	11.3.4.1 қажетті ақпараттарды орынды қолданып, көтерілген мәселе бойынша өз ойын дәлелдеп эссе жазу (дискуссивті эссе, аргументативті эссе)
5. Оқылым және тыңдалым материалдары негізінде жинақы мәтін жазу	10.3.5.1 оқылым және тыңдалым материалдары бойынша негізгі ақпаратты іріктей отырып, түртіп жазу (конспектілеу)	11.3.5.1 оқылым және тыңдалым материалдары бойынша түртіп жазудың (конспектілеудің) әртүрлі жолдарын меңгеру арқылы негізгі ақпаратты іріктеу
6. Шығармашылық жұмыс	10.3.6.1 әртүрлі тақырып бойынша көркемдегіш құралдарды ұтымды қолданып, шығармашылық жұмыстар (өлең, хат, әңгіме, шығарма) ұсына білу	11.3.6.1 әртүрлі тақырып бойынша көркемдегіш құралдарды ұтымды қолданып, шығармашылық жұмыстар (өлең, әңгіме, естелік, шығарма) ұсына білу
7. Мәтіндерді түзету және редакциялау	10.3.7.1 жазба жұмысын абзац пен бөліктерге бөлу, ойын (ақпарат, идея) дұрыс жүйелеп, логикалық және стильдік түзетулер енгізу, редакциялау	11.3.7.1 жазба жұмысын абзац пен бөліктерге бөлу, ойын (ақпарат, идея) дұрыс жүйелеп, логикалық және стильдік түзетулер енгізу, редакциялау

4) әдеби тіл нормасы:

Білім алушылар...		
	10-сынып	11-сынып
1. Орфографиялық норма	10. 4.1.1 мәнмәтін бойынша тілдік бірліктерді орфографиялық нормаға сай жазу	11.4.1.1 мәнмәтін бойынша тілдік бірліктерді орфографиялық нормаға сай жазу
2. Орфоэпиялық норма	10. 4.2.1 сөйлеу ағымындағы интонацияның құрамдас бөліктері: әуен, әуез, тембр, қарқын, кідірісті сөйлеу мәнеріне сай қолдану	11.4.2.1 сөйлеу ағымындағы интонацияның құрамдас бөліктері: әуен, әуез, тембр, қарқын, кідірісті сөйлеу мәнеріне сай қолдану
3. Лексикалық норма	10.4.3.1 белгілі бір тақырып аясында сөздерді іріктеп, түрлендіріп, талғаммен қолдана білу	11.4.3.1 белгілі бір тақырып аясында тілдегі көркемдік құралдарды орынды пайдалану: көркемдеу, айшықтау, дәлелдеу, сөздерді сұрыптай білу (образды-эстетикалық)
4. Грамматикалық норма	10. 4.4.1 сөзжасамдық және синтаксистік нормаларды сақтай білу	11.4.4.1 мәтін нормаларын сақтап жазу (мәтін құрылымы, абзац, мәтін бөліктері, тақырып)
5. Пунктуациялық норма	10. 4.5.1 сөйлем және мәтін деңгейінде тыныс белгілерін қолдана білу	11.4.5.1 мәтін және мәтін үзінділері деңгейінде тыныс белгілерін қолдана білу

14. Осы оқу бағдарламасы осы бұйрыққа сәйкес қосымшада берілген жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математикалық бағытындағы 10-11-сыныптарға арналған "Өзбек тілі" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының Ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес жүзеге асырылады.

15. Тоқсандағы бөлімдер және бөлімдер ішіндегі тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "Өзбек тілі" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасына қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11-сыныптарға арналған "Өзбек тілі" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

10-сынып:

Тақырып	Сөйлеу әрекетінің түрлері	Оқу мақсаттары
1-тоқсан		
1-тарау. Тіл және алаш идеясы	Тыңдалым және айтылым	10.1.1.1 мәтін үзінділері бойынша болжам жасау, өз біліміне сүйеніп жалғастыру; 10.1.4.1 мәтінде көтерілген мәселені (қоғамдық-саяси) талдай отырып, негізгі ойды анықтау және ғаламдық мәселелермен байланыстыру
	Оқылым	10.2.2.1 ғылыми-көпшілік және публицистикалық стильді тілдік құралдар арқылы тану (терминдер, тілдік оралымдар, өзге стиль элементтері); 10.2.7.1 БАҚ, энциклопедиялық, ғылыми-көпшілік деректерді ала білу, сілтеме жасау жолдарын білу
	Жазылым	10.3.4.1 қажетті клишелер мен лексикалық құрылымдарды қолданып, көтерілген мәселе бойынша өз ойын дәлелдеп эссе жазу ("келісу, келіспеу" эссесі); 10.3.7.1 жазба жұмысын абзац пен бөліктерге бөлу, ойын (ақпарат, идея) дұрыс жүйелеп, логикалық және стильдік түзетулер енгізу, редакциялау
	Әдеби тіл нормалары	10.4.1.1 мәнмәтін бойынша тілдік бірліктерді орфографиялық нормаға сай жазу
2-тарау. Өлем жаңалықтары: өнер және мәдениет	Тыңдалым және айтылым	10.1.2.1 мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі (дәріс) мақсатты аудиторияға арналған терминдер мен ұғымдарды талдау; 10.1.3.3 тыңдалған мәтіндегі ақпаратты ғаламдық мәселелермен байланыстыра білу, астарлы ойды анықтау
	Оқылым	10.2.3.1 көпшілікке арналған дәрістің құрылымы мен рәсімделуін білу, жанрлық ерекшеліктерін талдау; 10.2.6.1 белгілі бір мақсат үшін оқылым стратегияларын жүйелі қолдана білу
	Жазылым	10.3.5.1 оқылым және тыңдалым материалдары бойынша негізгі

		ақпаратты іріктей отырып, түртіп жазу (конспектiлеу); 10.3.4.1 қажеттi клишелер мен лексикалық құрылымдарды қолданып, көтерiлген мәселе бойынша өз ойын дәлелдеп эссе жазу (дискуссивтi эссе)
	Әдеби тiл нормалары	10.4.1.1 мәнмәтiн бойынша тiлдiк бiрлiктердi орфографиялық нормаға сай жазу
2-тоқсан		
3-тарау. Қазiргi қоғам құндылықтары: мәдениет және өркениет	Тыңдалым және айтылым	10.1.2.1 мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтiндердегi (интервью) мақсатты аудиторияға арналған терминдер мен ұғымдарды, тiлдiк оралымдарды талдау; 10.1.5.1 мәтiнде көтерiлген мәселеге автор мен оқырманның қарым-қатынасын ескере отырып, сұрақтар құрастыру және бағалау
	Оқылым	10.2.3.1 көпшiлiкке арналған интервьюдiң құрылымы мен рәсiмделуiн бiлу, жанрлық ерекшелiктерiн талдау; 10.2.7.1 БАҚ, энциклопедиялық, ғылыми-көпшiлiк деректердi ала бiлу, сiлтеме жасау жолдарын бiлу
	Жазылым	10.3.2.1 ғылыми-көпшiлiк стильдiң жанрлық және стильдiк ерекшелiктерiне сай тiлдiк құралдарды орынды қолданып, интервью жазу; 10.3.6.1 әртүрлi тақырып бойынша көркемдегiш құралдарды ұтымды қолданып, шығармашылық жұмыстар (өлең, хат, әңгiме, шығарма) ұсына бiлу
	Әдеби тiл нормалары	10.4.2.1 сөйлеу ағымындағы интонацияның құрамдас бөлiктерi: әуен, әуез, тембр, қарқын, кiдiрiстi сөйлеу мәнерiне сай қолдану
4-тарау. Экономикалық интеграция – бүгiнгi күннiң даму үрдiсi	Тыңдалым және айтылым	10.1.2.1 мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтiндердегi (мақала) мақсатты аудиторияға арналған терминдер мен ұғымдарды, тiлдiк оралымдарды талдау; 10.1.6.1 коммуникативтiк жағдаятқа сай көпшiлiк алдында тиiстi сөйлеу әдбiн сақтай отырып, дұрыс сөйлеу
	Оқылым	10.2.3.1 көпшiлiкке арналған мақаланың құрылымы мен рәсiмделуiн бiлу, жанрлық ерекшелiктерiн талдау; 10.2.1.1 әртүрлi графиктiк мәтiндердегi (кесте, диаграмма, сызба, шартты белгi) мәлiметтердi талдау, негiзгi үрдiстердi анықтау
	Жазылым	10.3.2.1 ғылыми-көпшiлiк стильдiң жанрлық және стильдiк ерекшелiктерiне сай тiлдiк құралдарды орынды қолданып, мақала, интервью, нұсқаулық жазу; 10.3.3.1 мәтiн құрылымын сақтай отырып, әртүрлi графиктiк мәтiндегi деректердi салыстырып, маңызды тұстары мен үрдiстердi талдап жазу; 10.3.7.1 жазба жұмысын абзац пен бөлiктерге бөлу, ойын (ақпарат, идея) дұрыс жүйелеп, логикалық және стильдiк түзетулер енгiзу, редакциялау
	Әдеби тiл нормалары	10.4.3.1 белгiлi бiр тақырып аясында сөздердi iрiктеп, түрлендiрiп, талғаммен қолдана бiлу
3- тоқсан		
5-тарау. Бiлiм. Ғылым. Инновация.	Тыңдалым және айтылым	10.1.3.3 тыңдалған мәтiндегi ақпаратты ғаламдық мәселелермен байланыстыра бiлу, астарлы ойды анықтау; 10.1.5.1 мәтiнде көтерiлген мәселеге автор мен оқырманның қарым-қатынасын ескере отырып, сұрақтар құрастыру және бағалау
	Оқылым	10.2.3.1 көпшiлiкке арналған очерктiң құрылымы мен рәсiмделуiн бiлу, жанрлық ерекшелiктерiн талдау; 10.2.6.1 белгiлi бiр мақсат үшiн оқылым стратегияларын жүйелi қолдана бiлу

	Жазылым	10.3.6.1 әртүрлі тақырып бойынша көркемдегіш құралдарды ұтымды қолданып, шығармашылық жұмыстар (өлең, хат, әңгіме, шығарма) ұсына білу; 10.3.5.1 оқылым және тыңдалым материалдары бойынша негізгі ақпаратты іріктей отырып, түртіп жазу (конспектiлеу)
	Әдеби тіл нормалары	10.4.3.1 белгілі бір тақырып аясында сөздерді іріктеп, түрлендіріп, талғаммен қолдана білу
6-тарау. Қазіргі қоғам: әлеуметтік теңсіздік	Тыңдалым және айтылым	10.1.1.1 мәтін үзінділері бойынша болжам жасау, өз біліміне сүйеніп тақырыпты жалғастыру; 10.1.2.1 мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі (пікірталас) мақсатты аудиторияға арналған терминдер мен ұғымдарды, тілдік оралымдарды талдау
	Оқылым	10.2.4.1 әртүрлі стильдегі (ғылыми, ресми іс-қағаздар, публицистикалық, ауызекі сөйлеу, көркем әдебиет стилі) мәтіндердің тақырыбын, мақсатты аудиторияға сәйкес қызметін, құрылымын, тілдік ерекшелігін салыстыра талдау; 10.2.1.1 әртүрлі графиктік мәтіндердегі (кесте, диаграмма, сызба, шартты белгі) мәліметтерді талдау, негізгі үрдістерді анықтау
	Жазылым	10.3.3.1 мәтін құрылымын сақтай отырып, әртүрлі графиктік мәтіндегі деректерді салыстырып, маңызды тұстары мен үрдістерді талдап жазу; 10.3.4.1 қажетті клишелер мен лексикалық құрылымдарды қолданып, көтерілген мәселе бойынша өз ойын дәлелдеп эссе жазу ("келісу, келіспеу" эссесі, аргументативті эссе)
	Әдеби тіл нормалары	10.4.4.1 сөзжасамдық және синтаксистік нормаларды сақтай білу
7-тарау. Қылмыс және заң	Тыңдалым және айтылым	10.1.4.1 мәтінде көтерілген мәселені (қоғамдық-саяси) талдай отырып, негізгі ойды анықтау және ғаламдық мәселелермен байланыстыру; 10.1.6.1 коммуникативтік жағдаятқа сай көпшілік алдында тиісті сөйлеу әдебін сақтай отырып, дұрыс сөйлеу
	Оқылым	10.2.4.1 әртүрлі стильдегі (ғылыми, ресми іс-қағаздар, публицистикалық, ауызекі сөйлеу, көркем әдебиет стилі) мәтіндердің тақырыбын, мақсатты аудиторияға сәйкес қызметін, құрылымын, тілдік ерекшелігін салыстыра талдау; 10.2.1.1 әртүрлі графиктік мәтіндердегі (кесте, диаграмма, сызба, шартты белгі) мәліметтерді талдау, негізгі үрдістерді анықтау
	Жазылым	10.3.2.1 ғылыми-көпшілік стильдің жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай тілдік құралдарды орынды қолданып, нұсқаулық жазу; 10.3.3.1 мәтін құрылымын сақтай отырып, әртүрлі графиктік мәтіндегі деректерді салыстырып, маңызды тұстары мен үрдістерді талдап жазу; 10.3.4.1 қажетті клишелер мен лексикалық құрылымдарды қолданып, көтерілген мәселе бойынша өз ойын дәлелдеп эссе жазу (дискуссивті эссе, аргументативті эссе)
	Әдеби тіл нормалары	10.4.4.1 сөзжасамдық және синтаксистік нормаларды сақтай білу
4-тоқсан		
8-тарау. Қазіргі әлемдегі саясат және жаһандық мәселелер	Тыңдалым және айтылым	10.1.1.1 мәтін үзінділері бойынша болжам жасау, өз біліміне сүйеніп тақырыпты жалғастыру; 10.1.3.3 тыңдалған мәтіндегі ақпаратты ғаламдық мәселелермен

		байланыстыра білу, астарлы ойды анықтау
	Оқылым	10.2.4.1 әртүрлі стильдегі (ғылыми, ресми іс-қағаздар, публицистикалық, ауызекі сөйлеу, көркем әдебиет стилі) мәтіндердің тақырыбын, мақсатты аудиторияға сәйкес қызметін, құрылымын, тілдік ерекшелігін салыстыра талдау; 10.2.5.1 мәтіндегі негізгі ойды анықтау, көтерілген мәселеге баға беріп, мәліметтер мен пікірлерді өңдей білу
	Жазылым	10.3.2.1 ғылыми-көпшілік стильдің жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай тілдік құралдарды орынды қолданып, мақалажазу; 10.3.5.1 оқылым және тыңдалым материалдары бойынша негізгі ақпаратты іріктей отырып, түртіп жазу (конспектiлеу).
	Әдеби тіл нормалары	10.4.5.1 сөйлем және мәтін деңгейінде тыныс белгілерін қолдана білу
9-тарау. Сөз мәдениеті және шешендік өнер	Тыңдалым және айтылым	10.1.2.1 мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі (пікіргалас) мақсатты аудиторияға арналған терминдер мен ұғымдарды талдау; 10.1.6.1 коммуникативтік жағдаятқа сай көпшілік алдында тиісті сөйлеу әдебін сақтай отырып, дұрыс сөйлеу
	Оқылым	10.2.5.1 мәтіндегі негізгі ойды анықтау, көтерілген мәселеге баға беріп, мәліметтер мен пікірлерді өңдей білу; 10.2.7.1 БАҚ, энциклопедиялық, ғылыми-көпшілік деректерді ала білу, сілтеме жасау жолдарын білу
	Жазылым	10.3.6.1 әртүрлі тақырып бойынша көркемдегіш құралдарды ұтымды қолданып, шығармашылық жұмыстар (өлең, хат, әңгіме, шығарма) ұсына білу; 10.3.7.1 жазба жұмысын абзац пен бөліктерге бөлу, ойын (ақпарат, идея) дұрыс жүйелеп, логикалық және стильдік түзетулер енгізу, редакциялау
	Әдеби тіл нормалары	10.4.5.1 сөйлем және мәтін деңгейінде тыныс белгілерін қолдана білу

2) 11-сынып:

Тақырып	Сөйлеу әрекетінің түрлері	Оқу мақсаттары
1-тоқсан		
1-бөлім. Қазақстан бейнесі. Қазақстанның өткені мен келешегі	Тыңдалым және айтылым	11.1.1.1 мәтін үзінділері бойынша болжам жасау, тиісті ақпаратты анықтай білу; 11.1.5.1 мәтінде көтерілген мәселеге автор мен оқырманның қарым-қатынасын ескере отырып, талқылау сұрақтарын құрастыру және сыни тұрғыда бағалау.
	Оқылым	11.2.2.1 таза ғылыми стильді тілдік құралдар арқылы тану (терминдер, ұғымдар, шартты белгілер, синтаксистік құрылымы); 11.2.5.1 мәтіндегі негізгі ойды анықтау, берілген мәліметтер мен пікірлерді өңдеу және толықтыру; 11.2.7.1 БАҚ, энциклопедиялық, ғылыми-көпшілік, ғылыми еңбектерден деректерді ала білу, сілтеме жасау, дәйексөз келтіру жолдарын білу
	Жазылым	11.3.4.1 қажетгі ақпараттарды орынды қолданып, көтерілген мәселе бойынша өз ойын дәлелдеп эссе жазу (дискуссивті эссе); 11.3.7.1 жазба жұмысын абзац пен бөліктерге бөлу, ойын (ақпарат, идея) дұрыс жүйелеп, логикалық және стильдік түзетулер енгізу, редакциялау

	Әдеби тіл нормалары	11.4.1.1 мәнмәтін бойынша тілдік бірліктерді орфографиялық нормаға сай жазу	
2-бөлім. Мәдениеті мәселесі.	Жастар және	Тыңдалым және айтылым	11.1.2.1 мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі (дәріс) мақсатты аудиторияға арналған терминдер мен ұғымдарды, тілдік оралымдарды, мәтін үзінділерін талдау; 11.1.3.3 тыңдалған мәтіндегі ақпаратты ғаламдық (отандық) мәселелермен байланыстыра білу, салыстыру
		Оқылым	11.2.3.1 таза ғылыми стильдегі дәрістің құрылымы мен рәсімделуін білу, жанрлық ерекшеліктерін талдау; 11.2.4.1 әртүрлі стильдегі (ғылыми, ресми іс-қағаздар, публицистикалық, ауызекі сөйлеу, көркем әдебиет стилі) мәтіндердің тақырыбын, автор көзқарасын, мақсатты аудиторияға сәйкес қызметін, құрылымын, тілдік ерекшелігін салыстыра талдау
	Жазылым	11.3.5.1 оқылым және тыңдалым материалдары бойынша түртіп жазудың (конспектілеудің) әртүрлі жолдарын меңгеру арқылы негізгі ақпаратты іріктеу; 11.3.6.1 әртүрлі тақырып бойынша көркемдегіш құралдарды ұтымды қолданып, шығармашылық жұмыстар (өлең, әңгіме, естелік, шығарма) ұсына білу	
	Әдеби тіл нормалары	11.4.1.1 мәнмәтін бойынша тілдік бірліктерді орфографиялық нормаға сай жазу	
2-тоқсан			
3-бөлім. Қазіргі қоғам. Миграция. Зияткерлік миграция	Тыңдалым және айтылым	11.1.2.1 мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі (интервью) мақсатты аудиторияға арналған терминдер мен ұғымдарды, тілдік оралымдарды, мәтін үзінділерін талдау; 11.1.6.1 коммуникативтік жағдаятқа сай көпшілік алдында дұрыс сөйлеу, тыңдаушыларға ықпал ете білу, шешен сөйлеу	
		Оқылым	11.2.2.1 таза ғылыми стильді тілдік құралдар арқылы тану (терминдер, ұғымдар, шартты белгілер, синтаксистік құрылымы); 11.2.1.1 әртүрлі графиктік мәтіндердегі (кесте, диаграмма, сызба, шартты белгі) мәліметтерді салыстырып талдау, негізгі үрдістерді анықтау
	Жазылым	11.3.2.1 таза ғылыми стильдің жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай тілдік құралдарды орынды қолданып, интервью жазу; 11.3.3.1 мәтін құрылымын сақтай отырып, әртүрлі графиктік мәтіндегі деректерді салыстырып, маңызды тұстары мен үрдістерді талдап жазу, өзіндік тұжырым жасау	
	Әдеби тіл нормалары	11.4.2.1 сөйлеу ағымындағы интонацияның құрамдас бөліктері: әуен, әуез, тембр, қарқын, кідірісті сөйлеу мәнеріне сай қолдану	
4- бөлім. Өлемді өзгерткен өнертабыстар	Тыңдалым және айтылым	11.1.2.1 мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі (мақала) мақсатты аудиторияға арналған терминдер мен ұғымдарды, тілдік оралымдарды, мәтін үзінділерін талдау; 11.1.3.3 тыңдалған мәтіндегі ақпаратты ғаламдық (отандық) мәселелермен байланыстыра білу, салыстыру, факті мен көзқарасты ажырата білу	
		Оқылым	11.2.3.1 таза ғылыми стильдегі мақаланың құрылымы мен рәсімделуін білу, жанрлық ерекшеліктерін талдау; 11.2.4.1 әртүрлі стильдегі (ғылыми, ресми іс-қағаздар, публицистикалық, ауызекі сөйлеу, көркем әдебиет стилі) мәтіндердің тақырыбын, автор көзқарасын, мақсатты аудиторияға сәйкес қызметін, құрылымын, тілдік ерекшелігін салыстыра талдау

	Жазылым	11.3.1.1 жоспар түрлерін құру (күрделі, тезистік, тірек-схема түріндегі жоспар); 11.3.2.1 таза ғылыми стильдің жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай тілдік құралдарды орынды қолданып, мақала жазу
	Әдеби тіл нормалары	11.4.3.1 белгілі бір тақырып аясында тілдегі көркемдік құралдарды орынды пайдалану: көркемдеу, айшықтау, дәлелдеу, сөздерді сұрыптай білу (образды-эстетикалық)
3- тоқсан		
5-бөлім. Бейбітшілік, қауіпсіздік және жаһандық экономика	Тыңдалым және айтылым	11.1.2.1 мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі (пікірталас) мақсатты аудиторияға арналған терминдер мен ұғымдарды, тілдік оралымдарды, мәтін үзінділерін талдау; 11.1.4.1 мәтінде көтерілген мәселені, автор позициясын (қоғамдық-саяси, ғылыми) талдай отырып, негізгі ойды анықтау
	Оқылым	11.2.3.1 таза ғылыми стильдегі баяндаманың құрылымы мен рәсімделуін білу, жанрлық ерекшеліктерін талдау; 11.2.5.1 мәтіндегі негізгі ойды анықтау, берілген мәліметтер мен пікірлерді өңдеу және толықтыру; 11.2.6.1 белгілі бір мақсат үшін оқылым стратегияларын жүйелі қолдана білу
	Жазылым	11.3.4.1 қажетті ақпараттарды орынды қолданып, көтерілген мәселе бойынша өз ойын дәлелдеп эссе жазу (аргументативті эссе); 11.3.5.1 оқылым және тыңдалым материалдары бойынша түртіп жазудың (конспектiлеудің) әртүрлі жолдарын меңгеру арқылы негізгі ақпаратты іріктеу
	Әдеби тіл нормалары	11.4.3.1 белгілі бір тақырып аясында тілдегі көркемдік құралдарды орынды пайдалану: көркемдеу, айшықтау, дәлелдеу, сөздерді сұрыптай білу (образды-эстетикалық)
6-бөлім. Ұлттың тарихи жәдігерлерін сақтау	Тыңдалым және айтылым	11.1.2.1 мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі (бейнебаян) мақсатты аудиторияға арналған терминдер мен ұғымдарды, тілдік оралымдарды, мәтін үзінділерін талдау; 11.1.6.1 коммуникативтік жағдаятқа сай көпшілік алдында дұрыс сөйлеу, тыңдаушыларға ықпал ете білу, шешен сөйлеу
	Оқылым	11.2.3.1 таза ғылыми стильдегі тезис, аннотацияның құрылымы мен рәсімделуін білу, жанрлық ерекшеліктерін талдау; 11.2.4.1 әртүрлі стильдегі (ғылыми, ресми іс-қағаздар, публицистикалық, ауызекі сөйлеу, көркем әдебиет стилі) мәтіндердің тақырыбын, автор көзқарасын, мақсатты аудиторияға сәйкес қызметін, құрылымын, тілдік ерекшелігін салыстыра талдау
	Жазылым	11.3.2.1 таза ғылыми стильдің жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай тілдік құралдарды орынды қолданып, тезис, аннотация, рецензия жазу; 11.3.6.1 әртүрлі тақырып бойынша көркемдегіш құралдарды ұтымды қолданып, шығармашылық жұмыстар (өлең, әңгіме, естелік, шығарма) ұсына білу
	Әдеби тіл нормалары	11.4.4.1 мәтін нормаларын сақтап жазу (мәтін құрылымы, абзац, мәтін бөліктері, тақырып)
7-бөлім. Табиғат және экология	Тыңдалым және айтылым	11.1.1.1 мәтін үзінділері бойынша болжам жасау, тиісті ақпаратты анықтай білу; 11.1.5.1 мәтінде көтерілген мәселеге автор мен оқырманның қарым-қатынасын ескере отырып, талқылау сұрақтарын құрастыру және сыни

		тұрғыда бағалау
	Оқылым	11.2.1.1 әртүрлі графиктік мәтіндердегі (кесте, диаграмма, сызба, шартты белгі) мәліметтерді салыстырып талдау, негізгі үрдістерді анықтау; 11.2.6.1 белгілі бір мақсат үшін оқылым стратегияларын жүйелі қолдана білу
	Жазылым	11.3.3.1 мәтін құрылымын сақтай отырып, әртүрлі графиктік мәтіндегі деректерді салыстырып, маңызды тұстары мен үрдістерді талдап жазу, өзіндік тұжырым жасау; 11.3.6.1 әртүрлі тақырып бойынша көркемдегіш құралдарды ұтымды қолданып, шығармашылық жұмыстар (өлең, әңгіме, естелік, шығарма) ұсына білу
	Әдеби тіл нормалары	11.4.4.1 мәтін нормаларын сақтап жазу (мәтін құрылымы, абзац, мәтін бөліктері, тақырып)
4- тоқсан		
8-бөлім. Жаңа әлемдегі театр мен киноматография	Тыңдалым және айтылым	11.1.2.1 мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі (дәріс, интервью, бейнебаян) мақсатты аудиторияға арналған терминдер мен ұғымдарды, тілдік оралымдарды, мәтін үзінділерін талдау; 11.1.6.1 коммуникативтік жағдаятқа сай көпшілік алдында дұрыс сөйлеу, тыңдаушыларға ықпал ете білу, шешен сөйлеу
	Оқылым	11.2.3.1 таза ғылыми стильдегі рецензияның құрылымы мен рәсімделуін білу, жанрлық ерекшеліктерін талдау; 11. 2.6.1 белгілі бір мақсат үшін оқылым стратегияларын жүйелі қолдана білу
	Жазылым	11.3.2.1 таза ғылыми стильдің жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай тілдік құралдарды орынды қолданып, рецензия жазу; 11.3.7.1 жазба жұмысын абзац пен бөліктерге бөлу, ойын (ақпарат, идея) дұрыс жүйелеп, логикалық және стильдік түзетулер енгізу, редакциялау)
	Әдеби тіл нормалары	11.4.5.1 мәтін және мәтін үзінділері деңгейінде тыныс белгілерін қолдана білу
9-бөлім: Еңбек нарығы және сұраныс	Тыңдалым және айтылым	11.1.4.1 мәтінде көтерілген мәселені, автор позициясын (қоғамдық-саяси, ғылыми) талдай отырып, негізгі ойды анықтау; 11.1.5.1 мәтінде көтерілген мәселеге автор мен оқырманның қарым-қатынасын ескере отырып, талқылау сұрақтарын құрастыру және сыни тұрғыда бағалау
	Оқылым	11.2.1.1 әртүрлі графиктік мәтіндердегі (кесте, диаграмма, сызба, шартты белгі) мәліметтерді салыстырып талдау, негізгі үрдістерді анықтау; 11.2.7.1 БАҚ, энциклопедиялық, ғылыми-көпшілік, ғылыми еңбектерден деректерді ала білу, сілтеме жасау, дәйексөз келтіру жолдарын білу
	Жазылым	11.3.1.1 жоспар түрлерін құру (күрделі, тезистік, тірек-схема түріндегі жоспар); 11.3.4.1 қажетті ақпараттарды орынды қолданып, көтерілген мәселе бойынша өз ойын дәлелдеп эссе жазу (дискуссивті эссе, аргументативті эссе).
	Әдеби тіл нормалары	11.4.5.1 мәтін және мәтін үзінділері деңгейінде тыныс белгілерін қолдана білу

Жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математикалық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "Тәжік тілі" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (оқыту тәжік тілінде)

Ескерту. Үлгілік оқу бағдарламасы жаңа редакцияда – ҚР Білім және ғылым министрінің 07.03.2019 № 105 (10-сынып оқушылары үшін 01.09.2019, 11-сынып оқушылары үшін 01.09.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

1 - тарау. Жалпы ережелер

1. Оқу бағдарламасы "Білім берудің барлық деңгейінің мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттарын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы № 604 бұйрығымен бекітілген Жалпы орта білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес әзірленген (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 17669 болып тіркелген).

2. Жалпы орта білім беретін мектептерде "Тәжік тілі" пәнін оқытудың мақсаты – ана тілін қадірлейтін, қоғамдық мәнін түсінетін тұлға қалыптастыру, сондай-ақ тәжік әдеби тілі нормаларын сақтап, дұрыс қолдана білуге, еркін сөйлесуге және сауатты жазуға үйрету.

3. "Тәжік тілі" оқу пәнін оқытудың негізгі міндеттері:

1) тәжік тілін ана тілі ретінде тани отырып, өмірлік қажеттіліктерінде коммуникативтік әрекеттер түрінде (тыңдалым, оқылым, айтылым, жазылым) сауаттылықпен қолдану дағдыларын қалыптастырады;

2) білім алушыларда пәжік тілін күнделікті өзі еркін қолданып жүрген қарым - қатынас құралынан енді оны тілдік заңдылықтар негізінде танып - білу дағдыларын қалыптастырады;

3) тәжік тілі жүйесін құраушы кіші жүйелерді, тіл бірліктерін және олардың табиғатын танып біледі;

4) тіл бірліктерінің қарым - қатынас құралы болу, ойды білдіру, таным құралы болу, ақпаратты сақтау құралы болу қасиеттерін функционалдық - коммуникативтік бағдарда танып біледі, соған лайықты машықтар мен дағдыларды қалыптастырады;

5) "Тәжік тілі" пәні бағдарламасы білім алушының тіл сауаттылығы мен сөйлеу сауаттылығын, сөз байлығын, басқалармен еркін қарым - қатынасқа түсу қабілетін дамытуды және ойлау қабілеті мен танымдық дағдыларын жетілдіруді көздейді.

2 - тарау. "Тәжік тілі" пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

4. Тәжік тілі пәні бойынша оқу жүктемесінің жоғары шекті көлемі:

1) 10-сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағатты;

2) 11-сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағатты құрайды.

Оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі "Қазақстан Республикасындағы бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспарларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2012 жылғы 8 қарашадағы № 500 бұйрығымен бекітілген үлгілік оқу жоспарына тәуелді (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 8170 тіркелген).

5. Оқу мақсаттары мұғалім мен білім алушыларға болашақ қадамдары жөнінде өзара ой бөлісуге, оларды жоспарлау мен бағалауға мүмкіндік беретін бірлізділік пен сабақтастықты көрсететін 4 бөлімнен тұрады:

1) тыңдалым және айтылым;

2) оқылым;

3) жазылым.

4) әдеби тіл нормасы

6. "Тыңдалым және айтылым" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

1) болжау;

2) әртүрлі жанрдағы мәтіндерді талдау;

3) негізгі ойды анықтау;

4) тыңдалым материалы бойынша сұрақтар құрастыру және бағалау;

5) сөйлеу мәдениетін дамыту;

7. "Оқылым" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

1) ақпаратты түсіну;

2) мәтіннің стильдік ерекшелігін тану;

3) мәтіннің жанрлық ерекшелігін ажырату;

4) мәтіндерге салыстырмалы талдау жасау;

5) мәліметтерді өңдей білу;

6) әртүрлі ресурс көздерінен қажетті ақпарат алу.

8. "Жазылым" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

1) әртүрлі ресурс көздерінен қажетті ақпарат алу;

2) жазба жұмыстарын әртүрлі формада ұсыну;

3) эссе жазу;

4) оқылым және тыңдалым материалдары негізінде жинақы мәтін жазу;

5) шығармашылық жұмыс;

6) мәтіндерді түзету және редакциялау;

9. Әдеби тіл нормасы бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) орфография;
- 2) орфоэпия.
- 3) лексика
- 4) грамматика
- 5) пунктуация

10. Оқу пәнінің 10 - сыныптағы базалық мазмұны:

1) тыңдалым және айтылым: мәтін үзінділері бойынша болжам жасау, өз біліміне сүйеніп тақырыпты жалғастыру; мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі (дәріс, интервью, пікірталас, мақала) мақсатты аудиторияға арналған терминдер мен ұғымдарды, тілдік оралымдарды талдау; тыңдалған мәтіндегі ақпаратты ғаламдық мәселелермен байланыстыра білу; мәтінде көтерілген мәселені (қоғамдық - саяси) талдай отырып, негізгі ойды анықтау; мәтінде көтерілген мәселеге автор мен оқырманның қарым - қатынасын ескере отырып, сұрақтар құрастыру және бағалау; коммуникативтік жағдаятқа сай көпшілік алдында тиісті сөйлеу әдебін сақтай отырып, дұрыс сөйлеу тілінің лексикалық, фонетикалық - морфологиялық, синтаксистік ерекшеліктерін ажыратып, орынды қолдану;

2) оқылым: әртүрлі графикалық мәтіндердегі (кесте, диаграмма, сызба, шартты белгі) мәліметтерді талдау, негізгі үрдістерді анықтау; ғылыми - көпшілік және публицистикалық стильді тілдік құралдар арқылы тану (терминдер, тілдік оралымдар, өзге стиль элементтері); әртүрлі стильдегі мәтіндердің жанрлық ерекшеліктерін таба білу; ауызекі сөйлеудің стильдік бедерін дұрыс қолдану; публицистикалық шығарма тілінің стильдік бедерін дұрыс қолдана білу; ресми ісқағаздары тілінің сөз бедерін дұрыс қолдана білу; көркем әдебиет тілінің сөз бедерін дұрыс қолдана білу; әртүрлі стильдегі мәтіндердің тақырыбын, мақсатты аудиторияға сәйкес қызметін, құрылымын, тілдік ерекшелігін салыстыра талдау (фонетикалық деңгей, лексикалық деңгей, морфологиялық деңгей, синтаксистік деңгей негізінде); мәтіндегі негізгі ойды анықтау, көтерілген мәселеге баға беріп, мәліметтер мен пікірлерді өңдей білу; белгілі бір мақсат үшін оқылым стратегияларын жүйелі қолдана білу; БАҚ, энциклопедиялық, ғылыми - көпшілік деректерді ала білу, сілтеме жасау жолдарын білу;

3) жазылым: жоспар түрлерін құру (қарапайым, күрделі, тезистік); ауызекі сөйлеу стилінде әлеуметтік жағдайларға сай мәтін құрастыру; ресми қарым - қатынас аясында ресми құжат түрлерін жазу: сенімхат, кепілхат, өтінім, тапсырыс, келісімшарт, еңбек шарты, шарт, еңбек келісімі және т.б.мәтіндер құрастыру; ғылыми стильдің стильдік және жанрлық ерекшеліктерін ескере отырып, баяндама, мақала, лекция, баяндама тезистері, аннотация, түйіндеме,

рецензия мәтіндер құрастыру; публицистикалық стильдің стильдік және жанрлық ерекшеліктерін ескере отырып, мақала, репортаж, сұхбат, ақпарат, информациялық хабар, очерк, памфлет жазу; көркем әдебиет стилінің стильдік және жанрлық ерекшеліктерін ескере отырып мәтіндер құрастыру (таңдау бойынша); мәтін құрылымын сақтай отырып, әртүрлі графикалық мәтіндегі деректерді салыстырып, маңызды тұстары мен үрдістерді талдап жазу; эссе түрлерінің құрылымын сақтай отырып, көтерілген мәселе бойынша өзіндік пікір жаза білу; оқылым және тыңдалым материалдары бойынша негізгі ақпаратты іріктей отырып, түртіп жазу (конспектілеу); әртүрлі тақырып бойынша көркемдегіш құралдарды ұтымды қолданып, шығармашылық жұмыстар (өлең, хат, әңгіме, шығарма) ұсына білу; жазба жұмысын абзац пен бөліктерге бөлу, ойын (ақпарат, идея) дұрыс жүйелеп, логикалық және стильдік түзетулер енгізу, редакциялау;

4) әдеби тіл нормалары: орфографиялық нормаға сай жазу; сөздерді фонетикалық принцип негізінде жазу; сөздерді морфологиялық - фонематикалық принцип негізінде жазу; сөздерді тарихи - дәстүрлік принцип негізінде жазу; сөйлем соңында қойылатын тыныс белгілерді дұрыс қою (нүкте, сұрау белгісі, леп белгісі, көп нүкте); сөйлем ішінде қойылатын тыныс белгілерді дұрыс қою (үтір, нүктелі үтір, жақша, қос нүкте, тырнақша, сызықша).

11. Оқу пәнінің 11-сыныптағы базалық мазмұны:

1) тыңдалым және айтылым: мәтін үзінділері бойынша болжам жасау, тиісті ақпаратты анықтай білу; мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі (дәріс, интервью, пікірталас, мақала, бейнебаян) мақсатты аудиторияға арналған терминдер мен ұғымдарды, тілдік оралымдарды, мәтін үзінділерін талдау; тыңдалған мәтіндегі ақпаратты ғаламдық (отандық) мәселелермен байланыстыра білу, салыстыру; мәтінде көтерілген мәселені, автор позициясын (қоғамдық - саяси, ғылыми) талдай отырып, негізгі ойды анықтау; мәтінде көтерілген мәселеге автор мен оқырманның қарым - қатынасын ескере отырып, талқылау сұрақтарын құрастыру және сыни тұрғыда бағалау; коммуникативтік жағдаятқа сай көпшілік алдында дұрыс сөйлеу, тыңдаушыларға ықпал ете білу, шешен сөйлеу; сөйлеу тілінің лексикалық, фонетикалық - морфологиялық, синтаксистік ерекшеліктерін ажыратып, орынды қолдану;

2) оқылым: әртүрлі графикалық мәтіндердегі (кесте, диаграмма, сызба, шартты белгі) мәліметтерді салыстырып талдау, негізгі үрдістерді анықтау; таза ғылыми және публицистикалық стильдерін тілдік құралдар арқылы тану (терминдер, ұғымдар, шартты белгілер, синтаксистік құрылымы); әртүрлі стильдегі мәтіндердің жанрлық ерекшеліктерін таба білу; ауызекі сөйлеудің стильдік

бедерін дұрыс қолдану; публицистикалық шығарма тілінің стильдік бедерін дұрыс қолдана білу; ресми ісқағаздары тілінің сөз бедерін дұрыс қолдана білу; көркем әдебиет тілінің сөз бедерін дұрыс қолдана білу; Өртүрлі стильдегі мәтіндердің тақырыбын, автор көзқарасын, мақсатты аудиторияға сәйкес қызметін, құрылымын, тілдік ерекшелігін салыстыра талдау (фонетикалық деңгей, лексикалық деңгей, морфологиялық деңгей, синтаксистік деңгей негізінде); мәтіндегі негізгі ойды анықтау, берілген мәліметтер мен пікірлерді өңдеу және толықтыру; белгілі бір мақсат үшін оқылым стратегияларын жүйелі қолдана білу; БАҚ, энциклопедиялық, ғылыми - көпшілік, ғылыми еңбектерден деректерді ала білу, сілтеме жасау, дәйексөз келтіру жолдарын білу;

3) жазылым: жоспар түрлерін құру (күрделі, тезистік, тірек-схема түріндегі жоспар); ауызекі сөйлеу стилінде әлеуметтік жағдайларға сай мәтін құрастыру; ресми қарым - қатынас аясында ресми құжат түрлерін жазу: сенімхат, кепілхат, өтінім, тапсырыс, келісімшарт, еңбек шарты, шарт, еңбек келісімі, мәтіндер құрастыру; ғылыми стильдің стильдік және жанрлық ерекшеліктерін ескере отырып, баяндама, мақала, лекция, баяндама тезистері, аннотация, түйіндеме, рецензия, мәтіндер құрастыру; публицистикалық стильдің стильдік және жанрлық ерекшеліктерін ескере отырып, мақала, репортаж, сұхбат, ақпарат, информациялық хабар, очерк, памфлет жазу; көркем әдебиет стилінің стильдік және жанрлық ерекшеліктерін ескере отырып мәтіндер құрастыру (таңдау бойынша); мәтін құрылымын сақтай отырып, әртүрлі графиктік мәтіндегі деректерді салыстырып, маңызды тұстары мен үрдістерді талдап жазу, өзіндік тұжырым жасау; көтерілген мәселе бойынша академиялық тұрғыдан эссе жаза білу, мәселенің артықшылықтары мен кемшіліктерін талдап жазу; оқылым және тыңдалым материалдары бойынша түртіп жазудың (конспектілеудің) әртүрлі жолдарын меңгеру арқылы негізгі ақпаратты іріктеу; әртүрлі тақырып бойынша көркемдегіш құралдарды ұтымды қолданып, шығармашылық жұмыстар (өлең, әңгіме, естелік, шығарма) ұсына білу; жазба жұмысын абзац пен бөліктерге бөлу, ойын (ақпарат, идея) дұрыс жүйелеп, логикалық және стильдік түзетулер енгізу, редакциялау;

4) әдеби тіл нормалары: мәнмәтін бойынша тілдік бірліктерді қазіргі орфографиялық нормаға сай жазу; сөздерді фонетикалық принцип негізінде жазу; сөздерді морфологиялық-фонематикалық принцип негізінде жазу; сөздерді тарихи-дәстүрлік принцип негізінде жазу; сөйлеу ағымындағы интонацияның құрамдас бөліктері: әуен, әуез, тембр, қарқын, кідірісті сөйлеу мәнеріне сай қолдану; әлеуметтік-саяси шешендік қатынас аясында сөз әдеби мен сөйлеу мәнерін дұрыс қолдану; мәтін нормаларын сақтап жазу (мәтін құрылымы, абзац,

мәтін бөліктері, тақырып); мәтін және мәтін үзінділері деңгейінде тыныс белгілерін қолдана білу.

3 - тарау. Оқу мақсаттарының жүйесі

12. Бағдарламада "оқу мақсаттары" төрт саннан тұратын кодтық белгімен белгіленді. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сандар бөлім және бөлімше ретін, төртінші сан бөлімшедегі оқу мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 10.2.1.4. кодында "10" - сынып, "2.1" - екінші бөлімнің бірінші бөлімшесі, "4" - оқу мақсатының реттік саны.

13. Оқу мақсаттарының жүйесі бөлім бойынша әр сыныпқа берілген:

1) тыңдалым және айтылым:

Білім алушылар...		
	10-сынып	11-сынып
1. Болжау	10.1.1.1 - . мәтін үзінділері бойынша болжам жасау, өз біліміне сүйеніп тақырыпты жалғастыру	11.1.1.1 - мәтін үзінділері бойынша болжам жасау, тиісті ақпаратты анықтай білу
2.Әртүрлі жанрдағы мәтіндерді талдау	10.1.2.1 - мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі (дәріс, интервью, пікірталас, мақала) мақсатты аудиторияға арналған терминдер мен ұғымдарды, тілдік оралымдарды талдау	11.1.2.1 - мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі (дәріс, интервью, пікірталас, мақала, бейнебаян) мақсатты аудиторияға арналған терминдер мен ұғымдарды, тілдік оралымдарды, мәтін үзінділерін талдау
3. Негізгі ойды анықтау	10.1.3.1 - мәтінде көтерілген мәселені (қоғамдық –саяси) талдай отырып, негізгі ойды анықтау және ғаламдық мәселелермен байланыстыру	11.1.3.1 - мәтінде көтерілген мәселені (қоғамдық – саяси, ғылыми) талдай отырып, негізгі ойды анықтау және ғаламдық мәселелермен салыстыру
4. Тыңдалым материалы бойынша сұрақтар құрастыру және бағалау	10.1.4.1 - мәтінде көтерілген мәселеге автор мен оқырманның қарым - қатынасын ескере отырып, сұрақтар құрастыру және бағалау	11.1.4.1 - мәтінде көтерілген мәселеге автор мен оқырманның қарым - қатынасын ескере отырып, талқылау сұрақтарын құрастыру және сыни тұрғыда бағалау
5. Сөйлеу мәдениетін дамыту	10.1.5.1 - коммуникативтік жағдаятқа сай көпшілік алдында тиісті сөйлеу әдебін сақтай отырып, дұрыс сөйлеу.	11.1.5.1 - коммуникативтік жағдаятқа сай көпшілік алдында дұрыс сөйлеу, тыңдаушыларға ықпал ете білу, шешен сөйлеу.

2) оқылым:

Білім алушылар...		
	10-сынып	11-сынып
1. Ақпаратты түсіну	10.2.1.1 - әртүрлі графиктік мәтіндердегі (кесте, диаграмма, сызба, шартты белгі) мәліметтерді талдау, негізгі үрдістерді анықтау	11.2.1.1 - әртүрлі графиктік мәтіндердегі (кесте, диаграмма, сызба, шартты белгі) мәліметтерді салыстырып талдау, негізгі үрдістерді анықтау
2. Мәтіннің стильдік ерекшелігін	10.2.2.1 - ғылыми - көпшілік стильді тілдік құралдар арқылы тану (терминдер, тілдік оралымдар, өзге стиль элементтері)	11.2.2.1 - таза ғылыми стильді тілдік құралдар арқылы тану (терминдер, ұғымдар, шартты белгілер, синтаксистік құрылымы)

тану		
3. Мәтіннің жанрлық ерекшелігін ажырату	10.2.3.1 - көпшілікке арналған дәріс, интервью, мақала, очерктің құрылымы мен рәсімделуін білу, жанрлық ерекшеліктерін талдау.	11.2.3.1 - таза ғылыми стильдегі дәріс, интервью, мақала, баяндама, тезис, аннотация, рецензияның құрылымы мен рәсімделуін білу, жанрлық ерекшеліктерін талдау.
4. Мәтіндерге салыстырмалы талдау жасау	10.2.4.1 - әртүрлі стильдегі (ғылыми, ресми іс - қағаздар, публицистикалық, көркем әдебиет, ауызекі сөйлеу стилі) мәтіндердің тақырыбын, мақсатты аудиторияға сәйкес қызметін, құрылымын, тілдік ерекшелігін салыстыра талдау	11.2.4.1 - әртүрлі стильдегі (ғылыми, ресми іс - қағаздар, публицистикалық, көркем әдебиет, ауызекі сөйлеу стилі) мәтіндердің тақырыбын, автор көзқарасын, мақсатты аудиторияға сәйкес қызметін, құрылымын, тілдік ерекшелігін салыстыра талдау
5. Мәліметтерді өңдей білу	10.2.5.1 - мәтіндегі негізгі ойды анықтау, көтерілген мәселеге баға беріп, мәліметтер мен пікірлерді өңдей білу	11.2.5.1 - мәтіндегі негізгі ойды анықтау, берілген мәліметтер мен пікірлерді өңдеу және толықтыру
6. Әртүрлі ресурс көздерінен қажетті ақпарат алу	10.2.6.1 - БАҚ, энциклопедиялық, ғылыми - көпшілік, ғылыми еңбектерден деректерді ала білу, сілтеме жасау жолдарын білу	11.2.6.1 - БАҚ, энциклопедиялық, ғылыми - көпшілік, ғылыми еңбектерден деректерді ала білу, сілтеме жасау жолдарын білу, дәйексөз келтіру

3) жазылым:

Білім алушылар...		
	10 - сынып	11 - сынып
1. Әртүрлі жанрда мәтіндер құрастыру	10.3.1.1 - ғылыми - көпшілік стильдің жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай тілдік құралдарды орынды қолданып, мақала, интервью, нұсқаулық жазу.	11.3.1.1 - таза ғылыми стильдің жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай тілдік құралдарды орынды қолданып, мақала, интервью, тезис, аннотация, рецензия жазу.
2. Жазба жұмыстарын әртүрлі формада ұсыну	10.3.2.1 - мәтін құрылымын сақтай отырып, әртүрлі графикалық мәтіндегі деректерді салыстырып, маңызды тұстары мен үрдістерді талдап жазу	11.3.2.1 - мәтін құрылымын сақтай отырып, әртүрлі графикалық мәтіндегі деректерді салыстырып, маңызды тұстары мен үрдістерді талдап жазу, өзіндік тұжырым жасау
3. Эссе жазу	10.3.3.1 - қажетті клишелер мен лексикалық құрылымдарды қолданып, көтерілген мәселе бойынша өз ойын дәлелдеп эссе жазу ("келісу, келіспеу" эссесі, дискуссивті эссе, аргументативті эссе)	11.3.3.1 - қажетті ақпараттарды орынды қолданып, көтерілген мәселе бойынша өз ойын дәлелдеп эссе жазу ("келісу, келіспеу" эссесі, дискуссивті эссе, аргументативті эссе)
4. Оқылым және тыңдалым материалдары негізінде жинақы мәтін жазу	10.3.4.1 - оқылым және тыңдалым материалдары бойынша негізгі ақпаратты іріктей отырып, түртіп жазу (конспектiлеу)	11.3.4.1 - оқылым және тыңдалым материалдары бойынша түртіп жазудың (конспектiлеудің) әртүрлі жолдарын меңгеру арқылы негізгі ақпаратты іріктеу
5. Шығармашылық жұмыс	10.3.5.1 - әртүрлі тақырып бойынша көркемдегіш құралдарды ұтымды қолданып, шығармашылық жұмыстар (өлең, хат, әңгіме, шығарма) ұсына білу	11.3.5.1 - әртүрлі тақырып бойынша көркемдегіш құралдарды ұтымды қолданып, шығармашылық жұмыстар (өлең, әңгіме, естелік, шығарма) ұсына білу
6. Мәтіндерді түзету және редакциялау	10.3.6.1 - жазба жұмысын абзац пен бөліктерге бөлу, ойын (ақпарат, идея) дұрыс жүйелеп, логикалық және стильдік түзетулер енгізу,	11.3.6.1 - жазба жұмысын абзац пен бөліктерге бөлу, ойын (ақпарат, идея) дұрыс жүйелеп, логикалық және стильдік түзетулер

	редакциялау	енгізу, редакциялау)
--	-------------	----------------------

4) әдеби тіл нормасы:

Білім алушылар...		
	10 - сынып	11 - сынып
1. Орфографиялық норма	10. 4.1.1 - мәнмәтін бойынша тілдік бірліктерді орфографиялық нормаға сай жазу	11.4.1.1 - мәнмәтін бойынша тілдік бірліктерді орфографиялық нормаға сай жазу
2. Орфоэпиялық норма	10. 4.2.1 - сөйлеу ағымындағы интонацияның құрамдас бөліктері: әуен, әуез, тембр, қарқын, кідірісті сөйлеу мәнеріне сай қолдану	11.4.2.1 - сөйлеу ағымындағы интонацияның құрамдас бөліктері: әуен, әуез, тембр, қарқын, кідірісті сөйлеу мәнеріне сай қолдану
3. Лексикалық норма	10.4.3.1 - белгілі бір тақырып аясында сөздерді іріктеп, түрлендіріп, талғаммен қолдана білу	11.4.3.1 - белгілі бір тақырып аясында тілдегі көркемдік құралдарды орынды пайдалану: көркемдеу, айшықтау, дәлелдеу, сөздерді сұрыптайбілу(образды - эстетикалық)
4. Грамматикалық норма	10. 4.4.1 - сөзжасамдық және синтаксистік нормаларды сақтай білу	11.4.4.1 - мәтін нормаларын сақтап жазу (мәтін құрылымы, абзац, мәтін бөліктері, тақырып)
5. Пунктуациялық норма	10. 4.5.1 - сөйлем және мәтін деңгейінде тыныс белгілерін қолдана білу	11.4.5.1 - мәтін және мәтін үзінділері деңгейінде тыныс белгілерін қолдана білу

14. Осы оқу бағдарламасы осы бұйрыққа сәйкес қосымшада берілген жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану - математикалық бағытындағы 10 - 11 - сыныптарға арналған "Тәжік тілі" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының Ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес жүзеге асырылады.

15. Тоқсандағы бөлімдер және бөлімдер ішіндегі тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математикалық бағыттағы 10-11-сыныптарға арналған "Тәжік тілі" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасына қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану - математикалық бағыттағы 10-11-сыныптарға арналған "Тәжік тілі" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 10 -сынып:

Тақырып	Сөйлеу әрекетінің түрлері	Оқу мақсаттары
Барлығы: 34 сағат, аптасына 1 сағат		
1-тоқсан		

1-тарау. Қазіргі қоғам құндылықтары: мәдениет және өркениет	Тыңдалым және айтылым	10.1.1.1 - мәтін үзінділері бойынша болжам жасау, өз біліміне сүйеніп тақырыпты жалғастыру; 10.1.3.1 - мәтінде көтерілген мәселені (қоғамдық – саяси) талдай отырып, негізі ойды анықтау және ғаламдық мәселелермен байланыстыру
	Оқылым	10.2.2.1 - ғылыми - көпшілік стильді тілдік құралдар арқылы тану (терминдер, тілдік оралымдар, өзге стиль элементтері); 10.2.5.1 - мәтіндегі негізгі ойды анықтау, көтерілген мәселеге баға беріп, мәліметтер мен пікірлерді өңдей білу
	Жазылым	10.3.3.1 - қажетті клишелер мен лексикалық құрылымдарды қолданып, көтерілген мәселе бойынша өз ойын дәлелдеп эссе жазу ("келісу, келіспеу" эссесі)
	Әдеби тіл нормалары	11.4.2.1 - сөйлеу ағымындағы интонацияның құрамдас бөліктері: әуен, әуез, тембр, қарқын, кідірісті сөйлеу мәнеріне сай қолдану; 10.4.1.1 - мәнмәтін бойынша тілдік бірліктерді орфографиялық нормаға сай жазу
2-тоқсан		
2-тарау. Индустрияландыру: ұлттық өндіріс	Тыңдалым және айтылым	10.1.2.1 - мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі (дәріс) мақсатты аудиторияға арналған терминдер мен ұғымдарды талдау; 10.1.4.1 - мәтінде көтерілген мәселеге автор мен оқырманның қарым - қатынасын ескере отырып, сұрақтар құрастыру және бағалау
	Оқылым	10.2.1.1 - әртүрлі графиктік мәтіндердегі (кесте, диаграмма, сызба, шартты белгі) мәліметтерді талдау, негізгі үрдістерді анықтау; 10.2.3.1 - көпшілікке арналған дәрістің құрылымы мен рәсімделуін білу, жанрлық ерекшеліктерін талдау
	Жазылым	10.3.2.1 - мәтін құрылымын сақтай отырып, әртүрлі графиктік мәтіндегі деректерді салыстырып, маңызды тұстары мен үрдістерді талдап жазу; 10.3.6.1 - жазба жұмысын абзац пен бөліктерге бөлу, ойын (ақпарат, идея) дұрыс жүйелеп, логикалық және стильдік түзетулер енгізу, редакциялау.
	Әдеби тіл нормалары	10.4.3.1 - белгілі бір тақырып аясында сөздерді іріктеп, түрлендіріп, талғаммен қолдана білу
3-тоқсан		
3-тарау. Адамзат дамуының жаһандық мәселелері	Тыңдалым және айтылым	10.1.2.1 - мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі (интервью) мақсатты аудиторияға арналған терминдер мен ұғымдарды талдау; 10.1.5.1 - коммуникативтік жағдаятқа сай көпшілік алдында тиісті сөйлеу әдебін сақтай отырып, дұрыс сөйлеу
	Оқылым	10.2.3.1 - көпшілікке арналған интервью құрылымы мен рәсімделуін білу, жанрлық ерекшеліктерін талдау; 10.1.5.1 - коммуникативтік жағдаятқа сай көпшілік алдында тиісті сөйлеу әдебін сақтай отырып, дұрыс сөйлеу; 10.2.4.1 - әртүрлі стильдегі (ғылыми, ресми іс - қағаздар, публицистикалық, көркем әдебиет, ауызекі сөйлеу стилі) мәтіндердің тақырыбын, мақсатты аудиторияға сәйкес қызметін, құрылымын, тілдік ерекшелігін салыстыра талдау
	Жазылым	10.3.1.1 - ғылыми - көпшілік стильдің жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай тілдік құралдарды орынды қолданып, интервью жазу; 10.3.5.1 - әртүрлі тақырып бойынша көркемдегіш құралдарды ұтымды қолданып, шығармашы-лық жұмыстар (өлең, хат, әңгіме, шығарма) ұсына

		білу.
	Әдеби тіл нормалары	10.4.4.1 - сөзжасамдық және синтаксистік нормаларды сақтай білу.
4-тарау. Адам өмірін сақтау	Тыңдалым және айтылым	10.1.2.1 - мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі (пікірталас) мақсатты аудиторияға арналған терминдер мен ұғымдарды, тілдік оралымдарды талдау; 10.1.4.1 - мәтінде көтерілген мәселеге автор мен оқырманның қарым - қатынасын ескере отырып, сұрақтар құрастыру және бағалау.
	Оқылым	10.2.3.1 - көпшілікке арналған очерктің құрылымы мен рәсімделуін білу, жанрлық ерекшеліктерін талдау; 10.2.4.1 - әртүрлі стильдегі (ғылыми, ресми іс - қағаздар, публицистикалық, көркем әдебиет, ауызекі сөйлеу стилі) мәтіндердің тақырыбын, мақсатты аудиторияға сәйкес қызметін, құрылымын, тілдік ерекшелігін салыстыра талдау.
	Жазылым	10.3.3.1 - қажетті клишелер мен лексикалық құрылымдарды қолданып, көтерілген мәселе бойынша өз ойын дәлелдеп эссе жазу (дискуссивті эссе); 10.3.1.1 - ғылыми - көпшілік стильдің жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай тілдік құралдарды орынды қолданып, нұсқаулық жазу; 11.3.4.1 - оқылым және тыңдалым материалдары бойынша түртіп жазудың (конспектілеудің) әртүрлі жолдарын меңгеру арқылы негізгі ақпаратты іріктеу
	Әдеби тіл нормалары	10.4.4.1 - сөзжасамдық және синтаксистік нормаларды сақтай білу

4-тоқсан

5-тарау. Қылмыс және заң	Тыңдалым және айтылым	10.1.2.1 - мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі (мақала) мақсатты аудиторияға арналған терминдер мен ұғымдарды, тілдік оралымдарды талдау; 10.1.5.1 - коммуникативтік жағдаятқа сай көпшілік алдында тиісті сөйлеу әдебін сақтай отырып, дұрыс сөйлеу.
	Оқылым	10.2.3.1 - көпшілікке арналған мақаланың құрылымы мен рәсімделуін білу, жанрлық ерекшеліктерін талдау; 10.2.6.1 - БАҚ, энциклопедиялық, ғылыми - көпшілік, ғылыми еңбектерден деректерді ала білу, сілтеме жасау жолдарын білу.
	Жазылым	10.3.3.1 - қажетті клишелер мен лексикалық құрылымдарды қолданып, көтерілген мәселе бойынша өз ойын дәлелдеп эссе жазу (аргументативті эссе); 10.3.1.1 – ғылыми-көпшілік стильдің жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай тілдік құралдарды орынды қолданып, мақалажазу; 11.3.4.1 - оқылым және тыңдалым материалдары бойынша түртіп жазудың (конспектілеудің) әртүрлі жолдарын меңгеру арқылы негізгі ақпаратты іріктеу
	Әдеби тіл нормалары	10.4.5.1 - сөйлем және мәтін деңгейінде тыныс белгілерін қолдана білу

2) 11-сынып:

Тақырып	Сөйлеу әрекетінің түрлері	Оқу мақсаттары
Барлығы: 34 сағат, аптасына 1 сағат		
1-тоқсан		

1-тарау. Қазақстан бүгінгі әлемде: Қазақстанның өткені мен келешегі	Тыңдалым және айтылым	11.1.1.1 - мәтін үзінділері бойынша болжам жасау, тиісті ақпаратты анықтай білу; 11.1.3.1 - мәтінде көтерілген мәселені (қоғамдық –саяси, ғылыми) талдай отырып, негізі ойды анықтау және ғаламдық мәселелермен салыстыру
	Оқылым	11.2.2.1 - таза ғылыми стильді тілдік құралдар арқылы тану (терминдер, ұғымдар, шартты белгілер, синтаксистік құрылымы); 11.2.3.1 - таза ғылыми стильдегі тезис, аннотацияның құрылымы мен рәсімделуін білу, жанрлық ерекшеліктерін талдау
	Жазылым	11.3.1.1 - таза ғылыми стильдің жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай тілдік құралдарды орынды қолданып, тезис, аннотацияжазу; 11.3.5.1 - әртүрлі тақырып бойынша көркемдегіш құралдарды ұтымды қолданып, шығармашылық жұмыстар (өлең, әңгіме, естелік, шығарма) ұсына білу; 11.3.6.1 - жазба жұмысын абзац пен бөліктерге бөлу, ойын (ақпарат, идея) дұрыс жүйелеп, логикалық және стильдік түзетулер енгізу, редакциялау)
	Әдеби тіл нормалары	11.4.1.1 - мәнмәтін бойынша тілдік бірліктерді орфографиялық нормаға сай жазу; 11.4.5.1 - мәтін және мәтін үзінділері деңгейінде тыныс белгілерін қолдана білу
2 - тоқсан		
2-тарау. Экология: ядролық және мұнай өндірістері	Тыңдалым және айтылым	11.1.2.1 - мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі (дәріс) мақсатты аудиторияға арналған терминдер мен ұғымдарды, тілдік оралымдарды, мәтін үзінділерін талдау; 11.1.4.1 - мәтінде көтерілген мәселеге автор мен оқырманның қарым - қатынасын ескере отырып, талқылау сұрақтарын құрастыру және сыни тұрғыда бағалау
	Оқылым	11.2.3.1 - таза ғылыми стильдегі дәрістің құрылымы мен рәсімделуін білу, жанрлық ерекшеліктерін талдау; 11.2.4.1 - әртүрлі стильдегі (ғылыми, ресми іс - қағаздар, публицисти-калық, көркем әдебиет, ауызекі сөйлеу стилі) мәтіндердің тақырыбын, автор көзқарасын, мақсатты аудиторияға сәйкес қызметін, құрылымын, тілдік ерекшелігін салыстыра талдау; 11.2.6.1 - БАҚ, энциклопедиялық, ғылыми - көпшілік, ғылыми еңбек-терден деректерді ала білу, сілтеме жасау жолдарын білу, дәйексөз келтіру
	Жазылым	11.3.4.1 - оқылым және тыңдалым материалдары бойынша түртіп жазудың (конспектілеудің) әртүрлі жолдарын меңгеру арқылы негізгі ақпаратты іріктеу; 11.3.5.1 - әртүрлі тақырып бойынша көркемдегіш құралдарды ұтымды қолданып, шығармашылық жұмыстар (өлең, әңгіме, естелік, шығарма) ұсына білу
	Әдеби тіл нормалары	11.4.3.1 - белгілі бір тақырып аясында тілдегі көркемдік құралдарды орынды пайдалану: көркемдеу, айшықтау, дәлелдеу, сөздерді сұрыптайбілу(образды - эстетикалық)
3-тоқсан		
3-тарау. Қазіргі қоғам: миграция және зияткерлік миграция	Тыңдалым және айтылым	11.1.2.1 - мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі (интервью, мақала) мақсатты аудиторияға арналған терминдер мен ұғымдарды, тілдік оралымдарды, мәтін үзінділерін талдау; 11.1.4.1 - мәтінде көтерілген мәселеге автор мен оқырманның қарым - қатынасын ескере отырып, талқылау сұрақтарын құрастыру және сыни тұрғыда бағалау;

		11.1.5.1 - коммуникативтік жағдаятқа сай көпшілік алдында дұрыс сөйлеу, тыңдаушыларға ықпал ете білу, шешен сөйлеу
	Оқылым	11.2.1.1 - әртүрлі графиктік мәтіндердегі (кесте, диаграмма, сызба, шартты белгі) мәліметтерді салыстырып талдау, негізгі үрдістерді анықтау; 11.2.3.1 - таза ғылыми стильдегі интервью, мақаланың құрылымы мен рәсімделуін білу, жанрлық ерекшеліктерін талдау; 11.2.5.1 - мәтіндегі негізгі ойды анықтау, берілген мәліметтер мен пікірлерді өңдеу және толықтыру.
	Жазылым	11.3.1.1 - таза ғылыми стильдің жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай тілдік құралдарды орынды қолданып, мақала, интервью жазу; 11.3.2.1 - мәтін құрылымын сақтай отырып, әртүрлі графиктік мәтіндегі деректерді салыстырып, маңызды тұстары мен үрдістерді талдап жазу, өзіндік тұжырым жасау; 11.3.6.1 - жазба жұмысын абзац пен бөліктерге бөлу, ойын (ақпарат, идея) дұрыс жүйелеп, логикалық және стильдік түзетулер енгізу, редакциялау).
	Әдеби тіл нормалары	11.4.2.1 - сөйлеу ағымындағы интонацияның құрамдас бөліктері: әуен, әуез, тембр, қарқын, кідірісті сөйлеу мәнеріне сай қолдану
4-тарау. Әлемді өзгерткен өнертабыстар	Тыңдалым және айтылым	11.1.1.1 - мәтін үзінділері бойынша болжам жасау, тиісті ақпаратты анықтай білу; 11.1.2.1 - мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі (бейнебаян) мақсатты аудиторияға арналған терминдер мен ұғымдарды, тілдік оралымдарды, мәтін үзінділерін талдау;
	Оқылым	11.2.3.1 - таза ғылыми стильдегі рецензияның құрылымы мен рәсімделуін білу, жанрлық ерекшеліктерін талдау; 11.2.5.1 - мәтіндегі негізгі ойды анықтау, берілген мәліметтер мен пікірлерді өңдеу және толықтыру
	Жазылым	11.3.1.1 - таза ғылыми стильдің жанр-лық және стильдік ерекшеліктеріне сай тілдік құралдарды орынды қолданып, рецензия жазу; 11.3.3.1 - қажетті ақпараттарды орынды қолданып, көтерілген мәселе бойынша өз ойын дәлелдеп эссе жазу (дискуссивті эссе, аргументативті эссе)
	Әдеби тіл нормалары	11.4.4.1 - мәтін нормаларын сақтап жазу (мәтін құрылымы, абзац, мәтін бөліктері, тақырып)
4-тоқсан		
5-тарау. Экотуризм	Тыңдалым және айтылым	11.1.2.1 - мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі (пікірталас) мақсатты аудиторияға арналған терминдер мен ұғымдарды, тілдік оралымдарды, мәтін үзінділерін талдау; 11.1.5.1 - коммуникативтік жағдаятқа сай көпшілік алдында дұрыс сөйлеу, тыңдаушыларға ықпал ете білу, шешен сөйлеу
	Оқылым	11.2.1.1 - әртүрлі графиктік мәтіндердегі (кесте, диаграмма, сызба, шартты белгі) мәліметтерді салыстырып талдау, негізгі үрдістерді анықтау; 11.2.3.1 - таза ғылыми стильдегі баяндаманың құрылымы мен рәсімделуін білу, жанрлық ерекшеліктерін талдау
	Жазылым	11.3.2.1 - мәтін құрылымын сақтай отырып, әртүрлі графиктік мәтіндегі деректерді салыстырып, маңызды тұстары мен үрдістерді талдап жазу, өзіндік тұжырым жасау; 11.3.3.1 - қажетті ақпараттарды орынды қолданып, көтерілген мәселе бойынша өз ойын дәлелдеп эссе жазу ("келісу, келіспеу" эссесі);
	Әдеби тіл нормалары	11.4.5.1 - мәтін және мәтін үзінділері деңгейінде тыныс белгілерін қолдана білу.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2017 жылғы 27 шілдедегі
№ 352 бұйрығына 211-қосымша

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 429-қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11-сыныптарға арналған "Тәжік тілі" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (оқыту тәжік тілінде)

Ескерту. Үлгілік оқу бағдарламасы жаңа редакцияда – ҚР Білім және ғылым министрінің 07.03.2019 № 105 (10-сынып оқушылары үшін 01.09.2019, 11-сынып оқушылары үшін 01.09.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Оқу бағдарламасы "Білім берудің барлық деңгейінің мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттарын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы № 604 бұйрығымен бекітілген Жалпы орта білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес әзірленген (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 17669 болып тіркелген).

2. Жалпы орта білім беретін мектептерде "Тәжік тілі" пәнін оқытудың мақсаты – ана тілін қадірлейтін, қоғамдық мәнін түсінетін тұлға қалыптастыру, сондай-ақ қазақ әдеби тілі нормаларын сақтап, дұрыс қолдана білуге, еркін сөйлесуге және сауатты жазуға үйрету.

3. "Тәжік тілі" оқу пәнін оқытудың негізгі міндеттері:

1) тәжік тілін ана тілі ретінде тани отырып, өмірлік қажеттіліктерінде коммуникативтік әрекеттер түрінде (тыңдалым, оқылым, айтылым, жазылым) сауаттылықпен қолдану дағдыларын қалыптастырады;

2) білім алушыларда тәжік тілін күнделікті өзі еркін қолданып жүрген қарым-қатынас құралынан енді оны тілдік заңдылықтар негізінде танып-білу дағдыларын қалыптастырады;

3) тәжік тілі жүйесін құраушы кіші жүйелерді, тіл бірліктерін және олардың табиғатын танып біледі;

4) тіл бірліктерінің қарым-қатынас құралы болу, ойды білдіру, таным құралы болу, ақпаратты сақтау құралы болу қасиеттерін функционалдық-коммуникативтік бағдарда танып-біледі, соған лайықты машықтар мен дағдыларды қалыптастырады.

5) "Тәжік тілі" пәні бағдарламасы білім алушының тіл сауаттылығы мен сөйлеу сауаттылығын, сөз байлығын, басқалармен еркін қарым-қатынасқа түсу

қабілетін дамытуды және ойлау қабілеті мен танымдық дағдыларын жетілдіруді көздейді.

2-тарау. "Тәжік тілі" пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

4. Тәжік тілі пәні бойынша оқу жүктемесінің жоғары шекті көлемі:

- 1) 10-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағат;
- 2) 11-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағат.

Оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі "Қазақстан Республикасындағы бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспарларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2012 жылғы 8 қарашадағы № 500 бұйрығымен бекітілген үлгілік оқу жоспарына тәуелді (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 8170 тіркелген).

5. Оқу мақсаттары мұғалім мен білім алушыларға болашақ қадамдары жөнінде өзара ой бөлісуге, оларды жоспарлау мен бағалауға мүмкіндік беретін бірізділік пен сабақтастықты көрсететін 4 бөлімнен тұрады:

- 1) тыңдалым және айтылым;
- 2) оқылым;
- 3) жазылым.
- 4) әдеби тіл нормасы
6. "Тыңдалым және айтылым" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) болжау;
- 2) әртүрлі жанрдағы мәтіндерді талдау;
- 3) негізгі ойды анықтау;
- 4) тыңдалым материалы бойынша сұрақтар құрастыру және бағалау;
- 5) сөйлеу мәдениетін дамыту;
7. "Оқылым" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) ақпаратты түсіну;
- 2) мәтіннің стильдік ерекшелігін тану;
- 3) мәтіннің жанрлық ерекшелігін ажырату;
- 4) мәтіндерге салыстырмалы талдау жасау;
- 5) мәліметтерді өңдей білу;
- 6) әртүрлі ресурс көздерінен қажетті ақпарат алу.

8. "Жазылым" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) әртүрлі ресурс көздерінен қажетті ақпарат алу;
- 2) жазба жұмыстарын әртүрлі формада ұсыну;
- 3) эссе жазу;
- 4) оқылым және тыңдалым материалдары негізінде жинақы мәтін жазу;
- 5) шығармашылық жұмыс;

б) мәтіндерді түзету және редакциялау;

9. Әдеби тіл нормасы бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

1) орфография;

2) орфоэпия.

3) лексика

4) грамматика

5) пунктуация

10. Оқу пәнінің 10-сыныптағы базалық мазмұны:

1) тыңдалым және айтылым: мәтін үзінділері бойынша болжам жасау, өз біліміне сүйеніп тақырыпты жалғастыру; мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі (дәріс, интервью, пікірталас, мақала) мақсатты аудиторияға арналған терминдер мен ұғымдарды, тілдік оралымдарды талдау; тыңдалған мәтіндегі ақпаратты ғаламдық мәселелермен байланыстыра білу; мәтінде көтерілген мәселені (қоғамдық-саяси) талдай отырып, негізгі ойды анықтау; мәтінде көтерілген мәселеге автор мен оқырманның қарым-қатынасын ескере отырып, сұрақтар құрастыру және бағалау; коммуникативтік жағдаятқа сай көпшілік алдында тиісті сөйлеу әдебін сақтай отырып, дұрыс сөйлеу тілінің лексикалық, фонетикалық-морфологиялық, синтаксистік ерекшеліктерін ажыратып, орынды қолдану;

2) оқылым: әртүрлі графикалық мәтіндердегі (кесте, диаграмма, сызба, шартты белгі) мәліметтерді талдау, негізгі үрдістерді анықтау; ғылыми-көпшілік және публицистикалық стильді тілдік құралдар арқылы тану (терминдер, тілдік оралымдар, өзге стиль элементтері); әртүрлі стильдегі мәтіндердің жанрлық ерекшеліктерін таба білу; ауызекі сөйлеудің стильдік бедерін дұрыс қолдану; публицистикалық шығарма тілінің стильдік бедерін дұрыс қолдана білу; ресми ісқағаздары тілінің сөз бедерін дұрыс қолдана білу; көркем әдебиет тілінің сөз бедерін дұрыс қолдана білу; әртүрлі стильдегі мәтіндердің тақырыбын, мақсатты аудиторияға сәйкес қызметін, құрылымын, тілдік ерекшелігін салыстыра талдау (фонетикалық деңгей, лексикалық деңгей, морфологиялық деңгей, синтаксистік деңгей негізінде); мәтіндегі негізгі ойды анықтау, көтерілген мәселеге баға беріп, мәліметтер мен пікірлерді өңдей білу; белгілі бір мақсат үшін оқылым стратегияларын жүйелі қолдана білу; БАҚ, энциклопедиялық, ғылыми-көпшілік деректерді ала білу, сілтеме жасау жолдарын білу;

3) жазылым: жоспар түрлерін құру (қарапайым, күрделі, тезистік); ауызекі сөйлеу стилінде әлеуметтік жағдайларға сай мәтін құрастыру; ресми қарым-қатынас аясында ресми құжат түрлерін жазу: сенімхат, кепілхат, өтінім, тапсырыс, келісімшарт, еңбек шарты, шарт, еңбек келісімі және т.б.мәтіндер

құрастыру; ғылыми стильдің стильдік және жанрлық ерекшеліктерін ескере отырып, баяндама, мақала, лекция, баяндама тезистері, аннотация, түйіндеме, рецензия және мәтіндер құрастыру; публицистикалық стильдің стильдік және жанрлық ерекшеліктерін ескере отырып, мақала, репортаж, сұхбат, ақпарат, информациялық хабар, очерк, памфлет жазу; көркем әдебиет стилінің стильдік және жанрлық ерекшеліктерін ескере отырып мәтіндер құрастыру (таңдау бойынша); мәтін құрылымын сақтай отырып, әртүрлі графиктік мәтіндегі деректерді салыстырып, маңызды тұстары мен үрдістерді талдап жазу; эссе түрлерінің құрылымын сақтай отырып, көтерілген мәселе бойынша өзіндік пікір жаза білу; оқылым және тыңдалым материалдары бойынша негізгі ақпаратты іріктей отырып, түртіп жазу (конспектілеу); әртүрлі тақырып бойынша көркемдегіш құралдарды ұтымды қолданып, шығармашылық жұмыстар (өлең, хат, әңгіме, шығарма) ұсына білу; жазба жұмысын абзац пен бөліктерге бөлу, ойын (ақпарат, идея) дұрыс жүйелеп, логикалық және стильдік түзетулер енгізу, редакциялау;

4) әдеби тіл нормалары: орфографиялық нормаға сай жазу; сөздерді фонетикалық принцип негізінде жазу; сөздерді морфологиялық-фонематикалық принцип негізінде жазу; сөздерді тарихи-дәстүрлік принцип негізінде жазу; сөйлем соңында қойылатын тыныс белгілерді дұрыс қою (нүкте, сұрау белгісі, леп белгісі, көп нүкте); сөйлем ішінде қойылатын тыныс белгілерді дұрыс қою (үтір, нүктелі үтір, жақша, қос нүкте, тырнақша, сызықша).

11. Оқу пәнінің 11-сыныптағы базалық мазмұны:

1) тыңдалым және айтылым: мәтін үзінділері бойынша болжам жасау, тиісті ақпаратты анықтай білу; мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі (дәріс, интервью, пікірталас, мақала, бейнебаян) мақсатты аудиторияға арналған терминдер мен ұғымдарды, тілдік оралымдарды, мәтін үзінділерін талдау; тыңдалған мәтіндегі ақпаратты ғаламдық (отандық) мәселелермен байланыстыра білу, салыстыру; мәтінде көтерілген мәселені, автор позициясын (қоғамдық-саяси, ғылыми) талдай отырып, негізгі ойды анықтау; мәтінде көтерілген мәселеге автор мен оқырманның қарым-қатынасын ескере отырып, талқылау сұрақтарын құрастыру және сыни тұрғыда бағалау; коммуникативтік жағдаятқа сай көпшілік алдында дұрыс сөйлеу, тыңдаушыларға ықпал ете білу, шешен сөйлеу; сөйлеу тілінің лексикалық, фонетикалық-морфологиялық, синтаксистік ерекшеліктерін ажыратып, орынды қолдану;

2) оқылым: әртүрлі графиктік мәтіндердегі (кесте, диаграмма, сызба, шартты белгі) мәліметтерді салыстырып талдау, негізгі үрдістерді анықтау; таза ғылыми және публицистикалық стильдерін тілдік құралдар арқылы тану (терминдер,

ұғымдар, шартты белгілер, синтаксистік құрылымы); әртүрлі стильдегі мәтіндердің жанрлық ерекшеліктерін таба білу; ауызекі сөйлеудің стильдік бедерін дұрыс қолдану; публицистикалық шығарма тілінің стильдік бедерін дұрыс қолдана білу; ресми ісқағаздары тілінің сөз бедерін дұрыс қолдана білу; көркем әдебиет тілінің сөз бедерін дұрыс қолдана білу; әртүрлі стильдегі мәтіндердің тақырыбын, автор көзқарасын, мақсатты аудиторияға сәйкес қызметін, құрылымын, тілдік ерекшелігін салыстыра талдау (фонетикалық деңгей, лексикалық деңгей, морфологиялық деңгей, синтаксистік деңгей негізінде); мәтіндегі негізгі ойды анықтау, берілген мәліметтер мен пікірлерді өңдеу және толықтыру; белгілі бір мақсат үшін оқылым стратегияларын жүйелі қолдана білу; БАҚ, энциклопедиялық, ғылыми-көпшілік, ғылыми еңбектерден деректерді ала білу, сілтеме жасау, дәйексөз келтіру жолдарын білу;

3) жазылым: жоспар түрлерін құру (күрделі, тезистік, тірек-схема түріндегі жоспар); ауызекі сөйлеу стилінде әлеуметтік жағдайларға сай мәтін құрастыру; ресми қарым-қатынас аясында ресми құжат түрлерін жазу: сенімхат, кепілхат, өтінім, тапсырыс, келісімшарт, еңбек шарты, шарт, еңбек келісімі және т.б. мәтіндер құрастыру; ғылыми стильдің стильдік және жанрлық ерекшеліктерін ескере отырып, баяндама, мақала, дәріс, баяндама тезистері, аннотация, түйіндеме, рецензия мәтіндер құрастыру; публицистикалық стильдің стильдік және жанрлық ерекшеліктерін ескере отырып, мақала, репортаж, сұхбат, ақпарат, ақпараттық хабар, очерк, памфлет жазу; көркем әдебиет стилінің стильдік және жанрлық ерекшеліктерін ескере отырып мәтіндер құрастыру (таңдау бойынша); мәтін құрылымын сақтай отырып, әртүрлі графикалық мәтіндегі деректерді салыстырып, маңызды тұстары мен үрдістерді талдап жазу, өзіндік тұжырым жасау; көтерілген мәселе бойынша академиялық тұрғыдан эссе жаза білу, мәселенің артықшылықтары мен кемшіліктерін талдап жазу; оқылым және тыңдалым материалдары бойынша түртіп жазудың (конспектілеудің) әртүрлі жолдарын меңгеру арқылы негізгі ақпаратты іріктеу; әртүрлі тақырып бойынша көркемдегіш құралдарды ұтымды қолданып, шығармашылық жұмыстар (өлең, әңгіме, естелік, шығарма) ұсына білу; жазба жұмысын абзац пен бөліктерге бөлу, ойын (ақпарат, идея) дұрыс жүйелеп, логикалық және стильдік түзетудер енгізу, редакциялау;

4) әдеби тіл нормалары: мәнмәтін бойынша тілдік бірліктерді қазіргі орфографиялық нормаға сай жазу; сөздерді фонетикалық принцип негізінде жазу; сөздерді морфологиялық-фонематикалық принцип негізінде жазу; сөздерді тарихи-дәстүрлік принцип негізінде жазу; сөйлеу ағымындағы интонацияның құрамдас бөліктері: әуен, әуез, тембр, қарқын, кідірісті сөйлеу мәнеріне сай

қолдану; әлеуметтік-саяси шешендік қатынас аясында сөз әдебі мен сөйлеу мәнерін дұрыс қолдану; мәтін нормаларын сақтап жазу (мәтін құрылымы, абзац, мәтін бөліктері, тақырып); мәтін және мәтін үзінділері деңгейінде тыныс белгілерін қолдана білу.

3-тарау. Оқу мақсаттарының жүйесі

12. Бағдарламада "оқу мақсаттары" төрт саннан тұратын кодтық белгімен белгіленді. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сандар бөлім және бөлімше ретін, төртінші сан бөлімшедегі оқу мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 10.2.1.4. кодында "10" - сынып, "2.1" - екінші бөлімнің бірінші бөлімшесі, "4" - оқу мақсатының реттік саны.

13. Оқу мақсаттарының жүйесі бөлім бойынша әр сыныпқа берілген:

1) тыңдалым және айтылым:

Білім алушылар...		
	10-сынып	11-сынып
1. Болжау	10.1.1.1 - . мәтін үзінділері бойынша болжам жасау, өз біліміне сүйеніп тақырыпты жалғастыру	11.1.1.1 - мәтін үзінділері бойынша болжам жасау, тиісті ақпаратты анықтай білу
2. Өртүрлі жанрдағы мәтіндерді талдау	10.1.2.1- мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі (дәріс, интервью, пікірталас, мақала) мақсатты аудиторияға арналған терминдер мен ұғымдарды, тілдік оралымдарды талдау	11.1.2.1- мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі (дәріс, интервью, пікірталас, мақала, бейнебаян) мақсатты аудиторияға арналған терминдер мен ұғымдарды, тілдік оралымдарды, мәтін үзінділерін талдау
3. Мәтіннен ақпаратты анықтау	10.1.3.3-тыңдалған мәтіндегі ақпаратты ғаламдық мәселелермен байланыстыра білу, астарлы ойды анықтау	11.1.3.3- тыңдалған мәтіндегі ақпаратты ғаламдық (отандық) мәселелермен байланыстыра білу, салыстыру, факті мен көзқарасты ажырата білу
4. Негізгі ойды анықтау	10.1.4.1- мәтінде көтерілген мәселені (қоғамдық-саяси) талдай отырып, негізгі ойды анықтау және ғаламдық мәселелермен байланыстыру	11.1.4.1- мәтінде көтерілген мәселені, автор позициясын (қоғамдық-саяси, ғылыми) талдай отырып, негізгі ойды анықтау
5. Тыңдалым материалы бойынша сұрақтар құрастыру және бағалау	10.1.5.1 - мәтінде көтерілген мәселеге автор мен оқырманның қарым-қатынасын ескере отырып, сұрақтар құрастыру және бағалау	11.1.5.1 - мәтінде көтерілген мәселеге автор мен оқырманның қарым-қатынасын ескере отырып, талқылау сұрақтарын құрастыру және сыни тұрғыда бағалау
6. Сөйлеу мәдениетін дамыту	10.1.6.1 - коммуникативтік жағдаятқа сай көпшілік алдында тиісті сөйлеу әдебін сақтай отырып, дұрыс сөйлеу	11.1.6.1 - коммуникативтік жағдаятқа сай көпшілік алдында дұрыс сөйлеу, тыңдаушыларға ықпал ете білу, шешен сөйлеу

2) оқылым:

Білім алушылар...		
	10-сынып	11-сынып
1. Ақпаратты	10. 2.1.1 - әртүрлі графиктік мәтіндердегі (кесте, диаграмма, сызба, шартты белгі)	11.2.1.1 - әртүрлі графиктік мәтіндердегі (кесте, диаграмма, сызба, шартты белгі) мәліметтерді

түсіну	мәліметтерді талдау, негізгі үрдістерді анықтау	салыстырып талдау, негізгі үрдістерді анықтау
2. Мәтіннің стильдік ерекшелігін тану	10.2.2.1 - ғылыми-көпшілік және публицистикалық стильді тілдік құралдар арқылы тану (терминдер, тілдік оралымдар, өзге стиль элементтері)	11.2.2.1 - таза ғылыми стильді тілдік құралдар арқылы тану (терминдер, ұғымдар, шартты белгілер, синтаксистік құрылымы)
3. Мәтіннің жанрлық ерекшелігін ажырату	10.2.3.1 – көпшілікке арналған дәріс, интервью, мақала, очерктің құрылымы мен рәсімделуін білу, жанрлық ерекшеліктерін талдау	11.2.3.1 – таза ғылыми стильдегі дәріс, интервью, мақала, баяндама, тезис, аннотация, рецензияның құрылымы мен рәсімделуін білу, жанрлық ерекшеліктерін талдау
4. Мәтіндерге салыстырмалы талдау жасау	10.2.4.1- әртүрлі стильдегі (ғылыми, ресми іс-қағаздар, публицистикалық, ауызекі сөйлеу, көркем әдебиет стилі) мәтіндердің тақырыбын, мақсатты аудиторияға сәйкес қызметін, құрылымын, тілдік ерекшелігін салыстыра талдау	11.2.4.1 - әртүрлі стильдегі (ғылыми, ресми іс-қағаздар, публицистикалық, ауызекі сөйлеу, көркем әдебиет стилі) мәтіндердің тақырыбын, автор көзқарасын, мақсатты аудиторияға сәйкес қызметін, құрылымын, тілдік ерекшелігін салыстыра талдау
5. Мәліметтерді өңдей білу	10.2.5.1 - мәтіндегі негізгі ойды анықтау, көтерілген мәселеге баға беріп, мәліметтер мен пікірлерді өңдей білу	11.2.5.1 - мәтіндегі негізгі ойды анықтау, берілген мәліметтер мен пікірлерді өңдеу және толықтыру
6. Оқылым стратегияларын қолдану	10.2.6.1 -белгілі бір мақсат үшін оқылым стратегияларын жүйелі қолдана білу	11. 2.6.1 -белгілі бір мақсат үшін оқылым стратегияларын жүйелі қолдана білу
7. Әртүрлі ресурс көздерінен қажетті ақпарат алу	10. 2.7.1 - БАҚ, энциклопедиялық, ғылыми-көпшілік деректерді ала білу, сілтеме жасау жолдарын білу	11.2.7.1 - БАҚ, энциклопедиялық, ғылыми-көпшілік, ғылыми еңбектерден деректерді ала білу, сілтеме жасау, дәйексөз келтіру жолдарын білу

3) жазылым:

Білім алушылар...		
	10-сынып	11-сынып
1. Жоспар құру	10.3.1.1-жоспар түрлерін құру (қарапайым, күрделі, тезистік)	11.3.1.1 -жоспар түрлерін құру (күрделі, тезистік, тірек-схема түріндегі жоспар)
2. Әртүрлі жанрда мәтіндер құрастыру	10.3.2.1 - ғылыми-көпшілік стильдің жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай тілдік құралдарды орынды қолданып, мақала, интервью, нұсқаулық жазу	11.3.2.1 -таза ғылыми стильдің жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай тілдік құралдарды орынды қолданып, мақала, интервью, тезис, аннотация, рецензия жазу
3. Жазба жұмыстарын әртүрлі формада ұсыну	10.3.3.1 - мәтін құрылымын сақтай отырып, әртүрлі графиктік мәтіндегі деректерді салыстырып, маңызды тұстары мен үрдістерді талдап жазу	11.3.3.1- мәтін құрылымын сақтай отырып, әртүрлі графиктік мәтіндегі деректерді салыстырып, маңызды тұстары мен үрдістерді талдап жазу, өзіндік тұжырым жасау
4. Эссе жазу	10.3.4.1 - қажетті клишелер мен лексикалық құрылымдарды қолданып, көтерілген мәселе бойынша өз ойын дәлелдеп эссе жазу ("келісу, келіспеу" эссесі, дискуссивті эссе, аргументативті эссе)	11.3.4.1 - қажетті ақпараттарды орынды қолданып, көтерілген мәселе бойынша өз ойын дәлелдеп эссе жазу (дискуссивті эссе, аргументативті эссе)
5. Оқылым және	10.3.5.1 - оқылым және тыңдалым материалдары	11.3.5.1 - оқылым және тыңдалым

тыңдалым материалдары негізінде жинақы мәтін жазу	бойынша негізгі ақпаратты іріктей отырып, түртіп жазу (конспектілеу)	материалдары бойынша түртіп жазудың (конспектілеудің) әртүрлі жолдарын меңгеру арқылы негізгі ақпаратты іріктеу
6. Шығармашылық жұмыс	10.3.6.1 - әртүрлі тақырып бойынша көркемдегіш құралдарды ұтымды қолданып, шығармашылық жұмыстар (өлең, хат, әңгіме, шығарма) ұсына білу	11.3.6.1 - әртүрлі тақырып бойынша көркемдегіш құралдарды ұтымды қолданып, шығармашылық жұмыстар (өлең, әңгіме, естелік, шығарма) ұсына білу
7. Мәтіндерді түзету және редакциялау	10.3.7.1 - жазба жұмысын абзац пен бөліктерге бөлу, ойын (ақпарат, идея) дұрыс жүйелеп, логикалық және стильдік түзетулер енгізу, редакциялау	11.3.7.1 - жазба жұмысын абзац пен бөліктерге бөлу, ойын (ақпарат, идея) дұрыс жүйелеп, логикалық және стильдік түзетулер енгізу, редакциялау

4) әдеби тіл нормасы:

Білім алушылар...		
	10-сынып	11-сынып
1. Орфографиялық норма	10. 4.1.1- мәнмәтін бойынша тілдік бірліктерді орфографиялық нормаға сай жазу	11.4.1.1-мәнмәтін бойынша тілдік бірліктерді орфографиялық нормаға сай жазу
2. Орфоэпиялық норма	10. 4.2.1 - сөйлеу ағымындағы интонацияның құрамдас бөліктері: әуен, әуез, тембр, қарқын, кідірісті сөйлеу мәнеріне сай қолдану	11.4.2.1 - сөйлеу ағымындағы интонацияның құрамдас бөліктері: әуен, әуез, тембр, қарқын, кідірісті сөйлеу мәнеріне сай қолдану
3. Лексикалық норма	10.4.3.1 белгілі бір тақырып аясында сөздерді іріктеп, түрлендіріп, талғаммен қолдана білу	11.4.3.1- белгілі бір тақырып аясында тілдегі көркемдік құралдарды орынды пайдалану: көркемдеу, айшықтау, дәлелдеу, сөздерді сұрыптай білу (образды-эстетикалық)
4. Грамматикалық норма	10. 4.4.1- сөзжасамдық және синтаксистік нормаларды сақтай білу	11.4.4.1- мәтін нормаларын сақтап жазу (мәтін құрылымы, абзац, мәтін бөліктері, тақырып)
5. Пунктуациялық норма	10. 4.5.1- сөйлем және мәтін деңгейінде тыныс белгілерін қолдана білу	11.4.5.1- мәтін және мәтін үзінділері деңгейінде тыныс белгілерін қолдана білу

14. Осы оқу бағдарламасы осы бұйрыққа сәйкес қосымшада берілген жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математикалық бағытындағы 10-11-сыныптарға арналған "Тәжік тілі" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының Ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес жүзеге асырылады.

15. Тоқсандағы бөлімдер және бөлімдер ішіндегі тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "Тәжік тілі" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасына

Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11-сыныптарға арналған "Тәжік тілі" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

10-сынып:

Тақырып	Сөйлеу әрекетінің түрлері	Оқу мақсаттары
1-тоқсан		
1-тарау. Тіл және идеясы /*алаш идеясы*-тұтас Түркістан*- түрік идеясы	Тыңдалым және айтылым	10.1.1.1 - мәтін үзінділері бойынша болжам жасау, өз біліміне сүйеніп тақырыпты жалғастыру; 10.1.4.1- мәтінде көтерілген мәселені (қоғамдық-саяси) талдай отырып, негізгі ойды анықтау және ғаламдық мәселелермен байланыстыру
	Оқылым	10.2.2.1 - ғылыми-көпшілік және публицистикалық стильді тілдік құралдар арқылы тану (терминдер, тілдік оралымдар, өзге стиль элементтері); 10. 2.7.1 - БАҚ, энциклопедиялық, ғылыми-көпшілік деректерді ала білу, сілтеме жасау жолдарын білу
	Жазылым	10.3.4.1 - қажетті клишелер мен лексикалық құрылымдарды қолданып, көтерілген мәселе бойынша өз ойын дәлелдеп эссе жазу ("келісу, келіспеу" эссесі); 10.3.7.1 - жазба жұмысын абзац пен бөліктерге бөлу, ойын (ақпарат, идея) дұрыс жүйелеп, логикалық және стильдік түзетулер енгізу, редакциялау
	Әдеби тіл нормалары	10.4.1.1- мәнмәтін бойынша тілдік бірліктерді орфографиялық нормаға сай жазу
2-тарау. Әлем жаңалықтары: өнер және мәдениет	Тыңдалым және айтылым	10.1.2.1- мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі (дәріс) мақсатты аудиторияға арналған терминдер мен ұғымдарды, тілдік оралымдарды талдау; 10.1.3.3-тыңдалған мәтіндегі ақпаратты ғаламдық мәселелермен байланыстыра білу, астарлы ойды анықтау
	Оқылым	10.2.3.1 – көпшілікке арналған дәрістің құрылымы мен рәсімделуін білу, жанрлық ерекшеліктерін талдау; 10.2.6.1 - белгілі бір мақсат үшін оқылым стратегияларын жүйелі қолдана білу
	Жазылым	10.3.5.1 - оқылым және тыңдалым материалдары бойынша негізгі ақпаратты іріктей отырып, түртіп жазу (конспектiлеу); 10.3.4.1- қажетті клишелер мен лексикалық құрылымдарды қолданып, көтерілген мәселе бойынша өз ойын дәлелдеп эссе жазу (дискуссивті эссе)
	Әдеби тіл нормалары	10.4.1.1- мәнмәтін бойынша тілдік бірліктерді орфографиялық нормаға сай жазу
2-тоқсан		
3-тарау. Қазіргі қоғам құндылықтары: мәдениет және өркениет	Тыңдалым және айтылым	10.1.2.1- мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі (интервью) мақсатты аудиторияға арналған терминдер мен ұғымдарды, тілдік оралымдарды талдау; 10.1.5.1 - мәтінде көтерілген мәселеге автор мен оқырманның қарым-қатынасын ескере отырып, сұрақтар құрастыру және бағалау

		Оқылым	10.2.3.1 – көпшілікке арналған интервьюдің құрылымы мен рәсімделуін білу, жанрлық ерекшеліктерін талдау; 10. 2.7.1 - БАҚ, энциклопедиялық, ғылыми-көпшілік деректерді ала білу, сілтеме жасау жолдарын білу
		Жазылым	10.3.2.1 - ғылыми-көпшілік стильдің жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай тілдік құралдарды орынды қолданып, интервью жазу; 10.3.6.1 - әртүрлі тақырып бойынша көркемдегіш құралдарды ұтымды қолданып, шығармашылық жұмыстар (өлең, хат, әңгіме, шығарма) ұсына білу
		Әдеби тіл нормалары	10. 4.2.1 - сөйлеу ағымындағы интонацияның құрамдас бөліктері: әуен, әуез, тембр, қарқын, кідірісті сөйлеу мәнеріне сай қолдану
4-тарау. Экономикалық интеграция – бүгінгі күннің даму үрдісі		Тыңдалым және айтылым	10.1.2.1- мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі (мақала) мақсатты аудиторияға арналған терминдер мен ұғымдарды, тілдік оралымдарды талдау; 10.1.6.1 - коммуникативтік жағдаятқа сай көпшілік алдында тиісті сөйлеу әдебін сақтай отырып, дұрыс сөйлеу
		Оқылым	10.2.3.1 – көпшілікке арналған мақаланың құрылымы мен рәсімделуін білу, жанрлық ерекшеліктерін талдау; 10. 2.1.1 - әртүрлі графиктік мәтіндердегі (кесте, диаграмма, сызба, шартты белгі) мәліметтерді талдау, негізгі үрдістерді анықтау
		Жазылым	10.3.2.1 - ғылыми-көпшілік стильдің жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай тілдік құралдарды орынды қолданып, мақала, интервью, нұсқаулық жазу; 10.3.3.1 - мәтін құрылымын сақтай отырып, әртүрлі графиктік мәтіндегі деректерді салыстырып, маңызды тұстары мен үрдістерді талдап жазу; 10.3.7.1 - жазба жұмысын абзац пен бөліктерге бөлу, ойын (ақпарат, идея) дұрыс жүйелеп, логикалық және стильдік түзетулер енгізу, редакциялау
		Әдеби тіл нормалары	10.4.3.1 - белгілі бір тақырып аясында сөздерді іріктеп, түрлендіріп, талғаммен қолдана білу
3- тоқсан			
5-тарау. Білім. Ғылым. Инновация.		Тыңдалым және айтылым	10.1.3.3-тыңдалған мәтіндегі ақпаратты ғаламдық мәселелермен байланыстыра білу, астарлы ойды анықтау; 10.1.5.1 - мәтінде көтерілген мәселеге автор мен оқырманның қарым-қатынасын ескере отырып, сұрақтар құрастыру және бағалау
		Оқылым	10.2.3.1 – көпшілікке арналған очерктің құрылымы мен рәсімделуін білу, жанрлық ерекшеліктерін талдау; 10.2.6.1 - белгілі бір мақсат үшін оқылым стратегияларын жүйелі қолдана білу
		Жазылым	10.3.6.1 - әртүрлі тақырып бойынша көркемдегіш құралдарды ұтымды қолданып, шығармашылық жұмыстар (өлең, хат, әңгіме, шығарма) ұсына білу; 10.3.5.1 - оқылым және тыңдалым материалдары бойынша негізгі ақпаратты іріктей отырып, түртіп жазу (конспектiлеу)
		Әдеби тіл нормалары	10.4.3.1 - белгілі бір тақырып аясында сөздерді іріктеп, түрлендіріп, талғаммен қолдана білу
6-тарау.	Қазіргі қоғам:	Тыңдалым	10.1.1.1 - мәтін үзінділері бойынша болжам жасау, өз біліміне

әлеуметтік теңсіздік	және айтылым	сүйеніп тақырыпты жалғастыру; 10.1.2.1- мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі (пікірталас) мақсатты аудиторияға арналған терминдер мен ұғымдарды, тілдік оралымдарды талдау
	Оқылым	10.2.4.1- әртүрлі стильдегі (ғылыми, ресми іс-қағаздар, публицистикалық, ауызекі сөйлеу, көркем әдебиет стилі) мәтіндердің тақырыбын, мақсатты аудиторияға сәйкес қызметін, құрылымын, тілдік ерекшелігін салыстыра талдау; 10. 2.1.1 - әртүрлі графиктік мәтіндердегі (кесте, диаграмма, сызба, шартты белгі) мәліметтерді талдау, негізгі үрдістерді анықтау
	Жазылым	10.3.3.1 - мәтін құрылымын сақтай отырып, әртүрлі графиктік мәтіндегі деректерді салыстырып, маңызды тұстары мен үрдістерді талдап жазу; 10.3.4.1 - қажетті клишелер мен лексикалық құрылымдарды қолданып, көтерілген мәселе бойынша өз ойын дәлелдеп эссе жазу ("келісу, келіспеу" эссесі, аргументативті эссе)
	Әдеби тіл нормалары	10. 4.4.1- сөзжасамдық және синтаксистік нормаларды сақтай білу.
7-тарау. Қылмыс және заң	Тыңдалым және айтылым	10.1.4.1- мәтінде көтерілген мәселені (қоғамдық-саяси) талдай отырып, негізгі ойды анықтау және ғаламдық мәселелермен байланыстыру; 10.1.6.1 - коммуникативтік жағдаятқа сай көпшілік алдында тиісті сөйлеу әдебін сақтай отырып, дұрыс сөйлеу
	Оқылым	10.2.4.1- әртүрлі стильдегі (ғылыми, ресми іс-қағаздар, публицистикалық, ауызекі сөйлеу, көркем әдебиет стилі) мәтіндердің тақырыбын, мақсатты аудиторияға сәйкес қызметін, құрылымын, тілдік ерекшелігін салыстыра талдау; 10. 2.1.1 - әртүрлі графиктік мәтіндердегі (кесте, диаграмма, сызба, шартты белгі) мәліметтерді талдау, негізгі үрдістерді анықтау
	Жазылым	10.3.2.1 - ғылыми-көпшілік стильдің жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай тілдік құралдарды орынды қолданып, нұсқаулық жазу; 10.3.3.1- мәтін құрылымын сақтай отырып, әртүрлі графиктік мәтіндегі деректерді салыстырып, маңызды тұстары мен үрдістерді талдап жазу; 10.3.4.1 - қажетті клишелер мен лексикалық құрылымдарды қолданып, көтерілген мәселе бойынша өз ойын дәлелдеп эссе жазу (дискуссивті эссе, аргументативті эссе)
	Әдеби тіл нормалары	10. 4.4.1- сөзжасамдық және синтаксистік нормаларды сақтай білу
4-тоқсан		
8-тарау. Қазіргі әлемдегі саясат және жаһандық мәселелер	Тыңдалым және айтылым	10.1.1.1 -мәтін үзінділері бойынша болжам жасау, өз біліміне сүйеніп тақырыпты жалғастыру; 10.1.3.3-тыңдалған мәтіндегі ақпаратты ғаламдық мәселелермен байланыстыра білу, астарлы ойды анықтау
	Оқылым	10.2.4.1- әртүрлі стильдегі (ғылыми, ресми іс-қағаздар, публицистикалық, ауызекі сөйлеу, көркем әдебиет стилі) мәтіндердің тақырыбын, мақсатты аудиторияға сәйкес қызметін, құрылымын, тілдік ерекшелігін салыстыра талдау; 10.2.5.1 - мәтіндегі негізгі ойды анықтау, көтерілген мәселеге баға

		беріп, мәліметтер мен пікірлерді өңдей білу
	Жазылым	10.3.2.1 - ғылыми-көпшілік стильдің жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай тілдік құралдарды орынды қолданып, мақалажазу; 10.3.5.1 - оқылым және тыңдалым материалдары бойынша негізгі ақпаратты іріктей отырып, түртіп жазу (конспектiлеу).
	Әдеби тіл нормалары	10.4.5.1- сөйлем және мәтін деңгейінде тыныс белгілерін қолдана білу
9-тарау. Сөз мәдениеті және шешендік өнер	Тыңдалым және айтылым	10.1.2.1- мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі (пікірталас) мақсатты аудиторияға арналған терминдер мен ұғымдарды, тілдік оралымдарды талдау; 10.1.6.1 - коммуникативтік жағдаятқа сай көпшілік алдында тиісті сөйлеу әдебін сақтай отырып, дұрыс сөйлеу
	Оқылым	10.2.5.1- мәтіндегі негізгі ойды анықтау, көтерілген мәселеге баға беріп, мәліметтер мен пікірлерді өңдей білу; 10. 2.7.1 - БАҚ, энциклопедиялық, ғылыми-көпшілік деректерді ала білу, сілтеме жасау жолдарын білу
	Жазылым	10.3.6.1- әртүрлі тақырып бойынша көркемдегіш құралдарды ұтымды қолданып, шығармашылық жұмыстар (өлең, хат, әңгіме, шығарма) ұсына білу; 10.3.7.1- жазба жұмысын абзац пен бөліктерге бөлу, ойын (ақпарат, идея) дұрыс жүйелеп, логикалық және стильдік түзетулер енгізу, редакциялау
	Әдеби тіл нормалары	10.4.5.1- сөйлем және мәтін деңгейінде тыныс белгілерін қолдана білу

11-сынып:

Тақырып	Сөйлеу әрекетінің түрлері	Оқу мақсаттары
1-тоқсан		
1-бөлім. Қазақстан бейнесі. Қазақстанның өткені мен келешегі	Тыңдалым және айтылым	11.1.1.1 - мәтін үзінділері бойынша болжам жасау, тиісті ақпаратты анықтай білу; 11.1.5.1 - мәтінде көтерілген мәселеге автор мен оқырманның қарым-қатынасын ескере отырып, талқылау сұрақтарын құрастыру және сыни тұрғыда бағалау.
	Оқылым	11.2.2.1 - таза ғылыми стильді тілдік құралдар арқылы тану (терминдер, ұғымдар, шартты белгілер, синтаксистік құрылымы); 11.2.5.1 - мәтіндегі негізгі ойды анықтау, берілген мәліметтер мен пікірлерді өңдеу және толықтыру; 11.2.7.1 - БАҚ, энциклопедиялық, ғылыми-көпшілік, ғылыми еңбектерден деректерді ала білу, сілтеме жасау, дәйексөз келтіру жолдарын білу
	Жазылым	11.3.4.1 - қажетті ақпараттарды орынды қолданып, көтерілген мәселе бойынша өз ойын дәлелдеп эссе жазу (дискуссивті эссе); 11.3.7.1 - жазба жұмысын абзац пен бөліктерге бөлу, ойын (ақпарат, идея) дұрыс жүйелеп, логикалық және стильдік түзетулер енгізу, редакциялау)
	Әдеби тіл нормалары	11.4.1.1- мәнмәтін бойынша тілдік бірліктерді орфографиялық нормаға сай жазу
2-бөлім. Жастар мәдениеті және	Тыңдалым және	11.1.2.1- мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі (дәріс) мақсатты аудиторияға арналған терминдер мен ұғымдарды, тілдік

мәселесі.	айтылым	оралымдарды, мәтін үзінділерін талдау; 11.1.3.3- тыңдалған мәтіндегі ақпаратты ғаламдық (отандық) мәселелермен байланыстыра білу, салыстыру
	Оқылым	11.2.3.1 – таза ғылыми стильдегі дәрістің құрылымы мен рәсімделуін білу, жанрлық ерекшеліктерін талдау; 11.2.4.1 - әртүрлі стильдегі (ғылыми, ресми іс-қағаздар, публицистикалық, ауызекі сөйлеу, көркем әдебиет стилі) мәтіндердің тақырыбын, автор көзқарасын, мақсатты аудиторияға сәйкес қызметін, құрылымын, тілдік ерекшелігін салыстыра талдау
	Жазылым	11.3.5.1 - оқылым және тыңдалым материалдары бойынша түртіп жазудың (конспектілеудің) әртүрлі жолдарын меңгеру арқылы негізгі ақпаратты іріктеу; 11.3.6.1 - әртүрлі тақырып бойынша көркемдегіш құралдарды ұтымды қолданып, шығармашылық жұмыстар (өлең, әңгіме, естелік, шығарма) ұсына білу
	Әдеби тіл нормалары	11.4.1.1-мәтін бойынша тілдік бірліктерді орфографиялық нормаға сай жазу
2 - тоқсан		
3-бөлім. Қазіргі қоғам. Миграция. Зияткерлік миграция	Тыңдалым және айтылым	11.1.2.1- мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі (интервью) мақсатты аудиторияға арналған терминдер мен ұғымдарды, тілдік оралымдарды, мәтін үзінділерін талдау; 11.1.6.1 - коммуникативтік жағдаятқа сай көпшілік алдында дұрыс сөйлеу, тыңдаушыларға ықпал ете білу, шешен сөйлеу
	Оқылым	11.2.2.1 - таза ғылыми стильді тілдік құралдар арқылы тану (терминдер, ұғымдар, шартты белгілер, синтаксистік құрылымы); 11.2.1.1 - әртүрлі графиктік мәтіндердегі (кесте, диаграмма, сызба, шартты белгі) мәліметтерді салыстырып талдау, негізгі үрдістерді анықтау
	Жазылым	11.3.2.1 -таза ғылыми стильдің жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай тілдік құралдарды орынды қолданып, интервью жазу; 11.3.3.1- мәтін құрылымын сақтай отырып, әртүрлі графиктік мәтіндегі деректерді салыстырып, маңызды тұстары мен үрдістерді талдап жазу, өзіндік тұжырым жасау
	Әдеби тіл нормалары	11.4.2.1 - сөйлеу ағымындағы интонацияның құрамдас бөліктері: әуен, әуез, тембр, қарқын, кідірісті сөйлеу мәнеріне сай қолдану
4- бөлім. Әлемді өзгерткен өнертабыстар	Тыңдалым және айтылым	11.1.2.1- мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі (мақала) мақсатты аудиторияға арналған терминдер мен ұғымдарды, тілдік оралымдарды, мәтін үзінділерін талдау; 11.1.3.3- тыңдалған мәтіндегі ақпаратты ғаламдық (отандық) мәселелермен байланыстыра білу, салыстыру, факті мен көзқарасты ажырата білу
	Оқылым	11.2.3.1 – таза ғылыми стильдегі мақаланың құрылымы мен рәсімделуін білу, жанрлық ерекшеліктерін талдау; 11.2.4.1 - әртүрлі стильдегі (ғылыми, ресми іс-қағаздар, публицистикалық, ауызекі сөйлеу, көркем әдебиет стилі) мәтіндердің тақырыбын, автор көзқарасын, мақсатты аудиторияға сәйкес қызметін, құрылымын, тілдік ерекшелігін салыстыра талдау
	Жазылым	11.3.1.1 - жоспар түрлерін құру (күрделі, тезистік, тірек-схема түріндегі жоспар); 11.3.2.1 -таза ғылыми стильдің жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай тілдік құралдарды орынды қолданып, мақала жазу

	Әдеби тіл нормалары	11.4.3.1- белгілі бір тақырып аясында тілдегі көркемдік құралдарды орынды пайдалану: көркемдеу, айшықтау, дәлелдеу, сөздерді сұрыптайбілу(образды-эстетикалық)
3- тоқсан		
5-бөлім. Бейбітшілік, қауіпсіздік және жаһандық экономика	Тыңдалым және айтылым	11.1.2.1- мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі (пікірталас) мақсатты аудиторияға арналған терминдер мен ұғымдарды, тілдік оралымдарды, мәтін үзінділерін талдау; 11.1.4.1- мәтінде көтерілген мәселені, автор позициясын (қоғамдық-саяси, ғылыми) талдай отырып, негізгі ойды анықтау
	Оқылым	11.2.3.1 – таза ғылыми стильдегі баяндаманың құрылымы мен рәсімделуін білу, жанрлық ерекшеліктерін талдау; 11.2.5.1 - мәтіндегі негізгі ойды анықтау, берілген мәліметтер мен пікірлерді өңдеу және толықтыру; 11. 2.6.1 - белгілі бір мақсат үшін оқылым стратегияларын жүйелі қолдана білу
	Жазылым	11.3.4.1 - қажетті ақпараттарды орынды қолданып, көтерілген мәселе бойынша өз ойын дәлелдеп эссе жазу (аргументативті эссе); 11.3.5.1 - оқылым және тыңдалым материалдары бойынша түртіп жазудың (конспектілеудің) әртүрлі жолдарын меңгеру арқылы негізгі ақпаратты іріктеу
	Әдеби тіл нормалары	11.4.3.1- белгілі бір тақырып аясында тілдегі көркемдік құралдарды орынды пайдалану: көркемдеу, айшықтау, дәлелдеу, сөздерді сұрыптайбілу(образды-эстетикалық)
6-бөлім. Ұлттың тарихи жәдігерлерін сақтау	Тыңдалым және айтылым	11.1.2.1- мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі (бейнебаян) мақсатты аудиторияға арналған терминдер мен ұғымдарды, тілдік оралымдарды, мәтін үзінділерін талдау; 11.1.6.1 - коммуникативтік жағдаятқа сай көпшілік алдында дұрыс сөйлеу, тыңдаушыларға ықпал ете білу, шешен сөйлеу
	Оқылым	11.2.3.1 – таза ғылыми стильдегі тезис, аннотацияның құрылымы мен рәсімделуін білу, жанрлық ерекшеліктерін талдау; 11.2.4.1 - әртүрлі стильдегі (ғылыми, ресми іс-қағаздар, публицистикалық, ауызекі сөйлеу, көркем әдебиет стилі) мәтіндердің тақырыбын, автор көзқарасын, мақсатты аудиторияға сәйкес қызметін, құрылымын, тілдік ерекшелігін салыстыра талдау.
	Жазылым	11.3.2.1 -таза ғылыми стильдің жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай тілдік құралдарды орынды қолданып, тезис, аннотация, рецензия жазу; 11.3.6.1 - әртүрлі тақырып бойынша көркемдегіш құралдарды ұтымды қолданып, шығармашылық жұмыстар (өлең, әңгіме, естелік, шығарма) ұсына білу
	Әдеби тіл нормалары	11.4.4.1- мәтін нормаларын сақтап жазу (мәтін құрылымы, абзац, мәтін бөліктері, тақырып)
7-бөлім. Табиғат және экология	Тыңдалым және айтылым	11.1.1.1 - мәтін үзінділері бойынша болжам жасау, тиісті ақпаратты анықтай білу; 11.1.5.1 - мәтінде көтерілген мәселеге автор мен оқырманның қарым-қатынасын ескере отырып, талқылау сұрақтарын құрастыру және сыни тұрғыда бағалау.
	Оқылым	11.2.1.1 - әртүрлі графикалық мәтіндердегі (кесте, диаграмма, сызба, шартты

		белгі) мәліметтерді салыстырып талдау, негізгі үрдістерді анықтау; 11. 2.6.1 - белгілі бір мақсат үшін оқылым стратегияларын жүйелі қолдана білу
	Жазылым	11.3.3.1- мәтін құрылымын сақтай отырып, әртүрлі графиктік мәтіндегі деректерді салыстырып, маңызды тұстары мен үрдістерді талдап жазу, өзіндік тұжырым жасау; 11.3.6.1 - әртүрлі тақырып бойынша көркемдегіш құралдарды ұтымды қолданып, шығармашылық жұмыстар (өлең, әңгіме, естелік, шығарма) ұсына білу
	Әдеби тіл нормалары	11.4.4.1- мәтін нормаларын сақтап жазу (мәтін құрылымы, абзац, мәтін бөліктері, тақырып)
4- тоқсан		
8-бөлім. Жаңа әлемдегі театр мен киноматография	Тыңдалым және айтылым	11.1.2.1- мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі (дәріс, интервью, бейнебаян) мақсатты аудиторияға арналған терминдер мен ұғымдарды, тілдік оралымдарды, мәтін үзінділерін талдау; 11.1.6.1 - коммуникативтік жағдаятқа сай көпшілік алдында дұрыс сөйлеу, тыңдаушыларға ықпал ете білу, шешен сөйлеу
	Оқылым	11.2.3.1 – таза ғылыми стильдегі рецензияның құрылымы мен рәсімделуін білу, жанрлық ерекшеліктерін талдау; 11. 2.6.1 - белгілі бір мақсат үшін оқылым стратегияларын жүйелі қолдана білу
	Жазылым	11.3.2.1 -таза ғылыми стильдің жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай тілдік құралдарды орынды қолданып, рецензия жазу; 11.3.7.1 - жазба жұмысын абзац пен бөліктерге бөлу, ойын (ақпарат, идея) дұрыс жүйелеп, логикалық және стильдік түзетулер енгізу, редакциялау)
	Әдеби тіл нормалары	11.4.5.1- мәтін және мәтін үзінділері деңгейінде тыныс белгілерін қолдана білу
9-бөлім: Еңбек нарығы және сұраныс	Тыңдалым және айтылым	11.1.4.1- мәтінде көтерілген мәселені, автор позициясын (қоғамдық-саяси, ғылыми) талдай отырып, негізгі ойды анықтау; 11.1.5.1 - мәтінде көтерілген мәселеге автор мен оқырманның қарым-қатынасын ескере отырып, талқылау сұрақтарын құрастыру және сыни тұрғыда бағалау
	Оқылым	11.2.1.1 - әртүрлі графиктік мәтіндердегі (кесте, диаграмма, сызба, шартты белгі) мәліметтерді салыстырып талдау, негізгі үрдістерді анықтау; 11.2.7.1 - БАҚ, энциклопедиялық, ғылыми-көпшілік, ғылыми еңбектерден деректерді ала білу, сілтеме жасау, дәйексөз келтіру жолдарын білу
	Жазылым	11.3.1.1 - жоспар түрлерін құру (күрделі, тезистік, тірек-схема түріндегі жоспар); 11.3.4.1 - қажетті ақпараттарды орынды қолданып, көтерілген мәселе бойынша өз ойын дәлелдеп эссе жазу (дискуссивті эссе, аргументативті эссе).
	Әдеби тіл нормалары	11.4.5.1- мәтін және мәтін үзінділері деңгейінде тыныс белгілерін қолдана білу.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2017 жылғы 27 шілдедегі
№ 352 бұйрығына 212-қосымша

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің

Жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математикалық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "Ұйғыр тілі" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (оқыту ұйғыр тілінде)

Ескерту. Үлгілік оқу бағдарламасы жаңа редакцияда – ҚР Білім және ғылым министрінің 07.03.2019 № 105 (10-сынып оқушылары үшін 01.09.2019, 11-сынып оқушылары үшін 01.09.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

1 - тарау. Жалпы ережелер

1. Оқу бағдарламасы "Білім берудің барлық деңгейінің мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттарын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы № 604 бұйрығымен бекітілген Жалпы орта білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес әзірленген (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 17669 болып тіркелген).

2. Жалпы орта білім беретін мектептерде "Ұйғыр тілі" пәнін оқытудың мақсаты – ана тілін қадірлейтін, қоғамдық мәнін түсінетін тұлға қалыптастыру, сондай-ақ ұйғыр әдеби тілі нормаларын сақтап, дұрыс қолдана білуге, еркін сөйлесуге және сауатты жазуға үйрету.

3. "Ұйғыр тілі" оқу пәнін оқытудың негізгі міндеттері:

1) ұйғыр тілін ана тілі ретінде тани отырып, өмірлік қажеттіліктерінде коммуникативтік әрекеттер түрінде (тыңдалым, оқылым, айтылым, жазылым) сауаттылықпен қолдану дағдыларын қалыптастырады;

2) білім алушыларда ұйғыр тілін күнделікті өзі еркін қолданып жүрген қарым - қатынас құралынан енді оны тілдік заңдылықтар негізінде танып - білу дағдыларын қалыптастырады;

3) ұйғыр тілі жүйесін құраушы кіші жүйелерді, тіл бірліктерін және олардың табиғатын танып біледі;

4) тіл бірліктерінің қарым-қатынас құралы болу, ойды білдіру, таным құралы болу, ақпаратты сақтау құралы болу қасиеттерін функционалдық-коммуникативтік бағдарда танып біледі, соған лайықты машықтар мен дағдыларды қалыптастырады;

5) "Ұйғыр тілі" пәні бағдарламасы білім алушының тіл сауаттылығы мен сөйлеу сауаттылығын, сөз байлығын, басқалармен еркін қарым-қатынасқа түсу қабілетін дамытуды және ойлау қабілеті мен танымдық дағдыларын жетілдіруді көздейді.

2 - тарау. "Ұйғыр тілі" пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

4. Ұйғыр тілі пәні бойынша оқу жүктемесінің жоғары шекті көлемі:

1) 10-сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағатты;

2) 11-сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағатты құрайды.

Оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі "Қазақстан Республикасындағы бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспарларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2012 жылғы 8 қарашадағы № 500 бұйрығымен бекітілген үлгілік оқу жоспарына тәуелді (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 8170 тіркелген).

5. Оқу мақсаттары мұғалім мен білім алушыларға болашақ қадамдары жөнінде өзара ой бөлісуге, оларды жоспарлау мен бағалауға мүмкіндік беретін бірліктілік пен сабақтастықты көрсететін 4 бөлімнен тұрады:

1) тыңдалым және айтылым;

2) оқылым;

3) жазылым.

4) әдеби тіл нормасы

6. "Тыңдалым және айтылым" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

1) болжау;

2) әртүрлі жанрдағы мәтіндерді талдау;

3) негізгі ойды анықтау;

4) тыңдалым материалы бойынша сұрақтар құрастыру және бағалау;

5) сөйлеу мәдениетін дамыту;

7. "Оқылым" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

1) ақпаратты түсіну;

2) мәтіннің стильдік ерекшелігін тану;

3) мәтіннің жанрлық ерекшелігін ажырату;

4) мәтіндерге салыстырмалы талдау жасау;

5) мәліметтерді өңдей білу;

6) әртүрлі ресурс көздерінен қажетті ақпарат алу.

8. "Жазылым" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

1) әртүрлі ресурс көздерінен қажетті ақпарат алу;

2) жазба жұмыстарын әртүрлі формада ұсыну;

3) эссе жазу;

4) оқылым және тыңдалым материалдары негізінде жинақы мәтін жазу;

5) шығармашылық жұмыс;

6) мәтіндерді түзету және редакциялау;

9. Әдеби тіл нормасы бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

1) орфография;

2) орфоэпия.

- 3) лексика
- 4) грамматика
- 5) пунктуация

10. Оқу пәнінің 10 - сыныптағы базалық мазмұны:

1) тыңдалым және айтылым: мәтін үзінділері бойынша болжам жасау, өз біліміне сүйеніп тақырыпты жалғастыру; мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі (дәріс, интервью, пікірталас, мақала) мақсатты аудиторияға арналған терминдер мен ұғымдарды, тілдік оралымдарды талдау; тыңдалған мәтіндегі ақпаратты ғаламдық мәселелермен байланыстыра білу; мәтінде көтерілген мәселені (қоғамдық - саяси) талдай отырып, негізгі ойды анықтау; мәтінде көтерілген мәселеге автор мен оқырманның қарым - қатынасын ескере отырып, сұрақтар құрастыру және бағалау; коммуникативтік жағдаятқа сай көпшілік алдында тиісті сөйлеу әдебін сақтай отырып, дұрыс сөйлеу тілінің лексикалық, фонетикалық - морфологиялық, синтаксистік ерекшеліктерін ажыратып, орынды қолдану;

2) оқылым: әртүрлі графикалық мәтіндердегі (кесте, диаграмма, сызба, шартты белгі) мәліметтерді талдау, негізгі үрдістерді анықтау; ғылыми - көпшілік және публицистикалық стильді тілдік құралдар арқылы тану (терминдер, тілдік оралымдар, өзге стиль элементтері); әртүрлі стильдегі мәтіндердің жанрлық ерекшеліктерін таба білу; ауызекі сөйлеудің стильдік бедерін дұрыс қолдану; публицистикалық шығарма тілінің стильдік бедерін дұрыс қолдана білу; ресми ісқағаздары тілінің сөз бедерін дұрыс қолдана білу; көркем әдебиет тілінің сөз бедерін дұрыс қолдана білу; әртүрлі стильдегі мәтіндердің тақырыбын, мақсатты аудиторияға сәйкес қызметін, құрылымын, тілдік ерекшелігін салыстыра талдау (фонетикалық деңгей, лексикалық деңгей, морфологиялық деңгей, синтаксистік деңгей негізінде); мәтіндегі негізгі ойды анықтау, көтерілген мәселеге баға беріп, мәліметтер мен пікірлерді өңдей білу; белгілі бір мақсат үшін оқылым стратегияларын жүйелі қолдана білу; БАҚ, энциклопедиялық, ғылыми - көпшілік деректерді ала білу, сілтеме жасау жолдарын білу;

3) жазылым: жоспар түрлерін құру (қарапайым, күрделі, тезистік); ауызекі сөйлеу стилінде әлеуметтік жағдайларға сай мәтін құрастыру; ресми қарым - қатынас аясында ресми құжат түрлерін жазу: сенімхат, кепілхат, өтінім, тапсырыс, келісімшарт, еңбек шарты, шарт, еңбек келісімі және т.б.мәтіндер құрастыру; ғылыми стильдің стильдік және жанрлық ерекшеліктерін ескере отырып, баяндама, мақала, лекция, баяндама тезистері, аннотация, түйіндеме, рецензия мәтіндер құрастыру; публицистикалық стильдің стильдік және жанрлық ерекшеліктерін ескере отырып, мақала, репортаж, сұхбат, ақпарат,

информациялық хабар, очерк, памфлет жазу; көркем әдебиет стилінің стильдік және жанрлық ерекшеліктерін ескере отырып мәтіндер құрастыру (таңдау бойынша); мәтін құрылымын сақтай отырып, әртүрлі графикалық мәтіндегі деректерді салыстырып, маңызды тұстары мен үрдістерді талдап жазу; эссе түрлерінің құрылымын сақтай отырып, көтерілген мәселе бойынша өзіндік пікір жаза білу; оқылым және тыңдалым материалдары бойынша негізгі ақпаратты іріктей отырып, түртіп жазу (конспектілеу); әртүрлі тақырып бойынша көркемдегіш құралдарды ұтымды қолданып, шығармашылық жұмыстар (өлең, хат, әңгіме, шығарма) ұсына білу; жазба жұмысын абзац пен бөліктерге бөлу, ойын (ақпарат, идея) дұрыс жүйелеп, логикалық және стильдік түзетулер енгізу, редакциялау;

4) әдеби тіл нормалары: орфографиялық нормаға сай жазу; сөздерді фонетикалық принцип негізінде жазу; сөздерді морфологиялық - фонематикалық принцип негізінде жазу; сөздерді тарихи - дәстүрлік принцип негізінде жазу; сөйлем соңында қойылатын тыныс белгілерді дұрыс қою (нүкте, сұрау белгісі, леп белгісі, көп нүкте); сөйлем ішінде қойылатын тыныс белгілерді дұрыс қою (үтір, нүктелі үтір, жақша, қос нүкте, тырнақша, сызықша).

11. Оқу пәнінің 11-сыныптағы базалық мазмұны:

1) тыңдалым және айтылым: мәтін үзінділері бойынша болжам жасау, тиісті ақпаратты анықтай білу; мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі (дәріс, интервью, пікірталас, мақала, бейнебаян) мақсатты аудиторияға арналған терминдер мен ұғымдарды, тілдік оралымдарды, мәтін үзінділерін талдау; тыңдалған мәтіндегі ақпаратты ғаламдық (отандық) мәселелермен байланыстыра білу, салыстыру; мәтінде көтерілген мәселені, автор позициясын (қоғамдық - саяси, ғылыми) талдай отырып, негізгі ойды анықтау; мәтінде көтерілген мәселеге автор мен оқырманның қарым - қатынасын ескере отырып, талқылау сұрақтарын құрастыру және сыни тұрғыда бағалау; коммуникативтік жағдаятқа сай көпшілік алдында дұрыс сөйлеу, тыңдаушыларға ықпал ете білу, шешен сөйлеу; сөйлеу тілінің лексикалық, фонетикалық - морфологиялық, синтаксистік ерекшеліктерін ажыратып, орынды қолдану;

2) оқылым: әртүрлі графикалық мәтіндердегі (кесте, диаграмма, сызба, шартты белгі) мәліметтерді салыстырып талдау, негізгі үрдістерді анықтау; таза ғылыми және публицистикалық стильдерін тілдік құралдар арқылы тану (терминдер, ұғымдар, шартты белгілер, синтаксистік құрылымы); әртүрлі стильдегі мәтіндердің жанрлық ерекшеліктерін таба білу; ауызекі сөйлеудің стильдік бедерін дұрыс қолдану; публицистикалық шығарма тілінің стильдік бедерін дұрыс қолдана білу; ресми ісқағаздары тілінің сөз бедерін дұрыс қолдана білу;

көркем әдебиет тілінің сөз бедерін дұрыс қолдана білу; Әртүрлі стильдегі мәтіндердің тақырыбын, автор көзқарасын, мақсатты аудиторияға сәйкес қызметін, құрылымын, тілдік ерекшелігін салыстыра талдау (фонетикалық деңгей, лексикалық деңгей, морфологиялық деңгей, синтаксистік деңгей негізінде); мәтіндегі негізгі ойды анықтау, берілген мәліметтер мен пікірлерді өңдеу және толықтыру; белгілі бір мақсат үшін оқылым стратегияларын жүйелі қолдана білу; БАҚ, энциклопедиялық, ғылыми - көпшілік, ғылыми еңбектерден деректерді ала білу, сілтеме жасау, дәйексөз келтіру жолдарын білу;

3) жазылым: жоспар түрлерін құру (күрделі, тезистік, тірек-схема түріндегі жоспар); ауызекі сөйлеу стилінде әлеуметтік жағдайларға сай мәтін құрастыру; ресми қарым - қатынас аясында ресми құжат түрлерін жазу: сенімхат, кепілхат, өтінім, тапсырыс, келісімшарт, еңбек шарты, шарт, еңбек келісімі, мәтіндер құрастыру; ғылыми стильдің стильдік және жанрлық ерекшеліктерін ескере отырып, баяндама, мақала, лекция, баяндама тезистері, аннотация, түйіндеме, рецензия, мәтіндер құрастыру; публицистикалық стильдің стильдік және жанрлық ерекшеліктерін ескере отырып, мақала, репортаж, сұхбат, ақпарат, информациялық хабар, очерк, памфлет жазу; көркем әдебиет стилінің стильдік және жанрлық ерекшеліктерін ескере отырып мәтіндер құрастыру (таңдау бойынша); мәтін құрылымын сақтай отырып, әртүрлі графиктік мәтіндегі деректерді салыстырып, маңызды тұстары мен үрдістерді талдап жазу, өзіндік тұжырым жасау; көтерілген мәселе бойынша академиялық тұрғыдан эссе жаза білу, мәселенің артықшылықтары мен кемшіліктерін талдап жазу; оқылым және тыңдалым материалдары бойынша түртіп жазудың (конспектілеудің) әртүрлі жолдарын меңгеру арқылы негізгі ақпаратты іріктеу; әртүрлі тақырып бойынша көркемдегіш құралдарды ұтымды қолданып, шығармашылық жұмыстар (өлең, әңгіме, естелік, шығарма) ұсына білу; жазба жұмысын абзац пен бөліктерге бөлу, ойын (ақпарат, идея) дұрыс жүйелеп, логикалық және стильдік түзетулер енгізу, редакциялау;

4) әдеби тіл нормалары: мәнмәтін бойынша тілдік бірліктерді қазіргі орфографиялық нормаға сай жазу; сөздерді фонетикалық принцип негізінде жазу; сөздерді морфологиялық-фонематикалық принцип негізінде жазу; сөздерді тарихи-дәстүрлік принцип негізінде жазу; сөйлеу ағымындағы интонацияның құрамдас бөліктері: әуен, әуез, тембр, қарқын, кідірісті сөйлеу мәнеріне сай қолдану; әлеуметтік-саяси шешендік қатынас аясында сөз әдебі мен сөйлеу мәнерін дұрыс қолдану; мәтін нормаларын сақтап жазу (мәтін құрылымы, абзац, мәтін бөліктері, тақырып); мәтін және мәтін үзінділері деңгейінде тыныс белгілерін қолдана білу.

3 - тарау. Оқу мақсаттарының жүйесі

12. Бағдарламада "оқу мақсаттары" төрт саннан тұратын кодтық белгімен белгіленді. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сандар бөлім және бөлімше ретін, төртінші сан бөлімшедегі оқу мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 10.2.1.4. кодында "10" - сынып, "2.1" - екінші бөлімнің бірінші бөлімшесі, "4" - оқу мақсатының реттік саны.

13. Оқу мақсаттарының жүйесі бөлім бойынша әр сыныпқа берілген:

1) тыңдалым және айтылым:

Білім алушылар...		
	10-сынып	11-сынып
1. Болжау	10.1.1.1 - . мәтін үзінділері бойынша болжам жасау, өз біліміне сүйеніп тақырыпты жалғастыру	11.1.1.1 - мәтін үзінділері бойынша болжам жасау, тиісті ақпаратты анықтай білу
2. Әртүрлі жанрдағы мәтіндерді талдау	10.1.2.1 - мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі (дәріс, интервью, пікірталас, мақала) мақсатты аудиторияға арналған терминдер мен ұғымдарды, тілдік оралымдарды талдау	11.1.2.1 - мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі (дәріс, интервью, пікірталас, мақала, бейнебаян) мақсатты аудиторияға арналған терминдер мен ұғымдарды, тілдік оралымдарды, мәтін үзінділерін талдау
3. Негізгі ойды анықтау	10.1.3.1 - мәтінде көтерілген мәселені (қоғамдық – саяси) талдай отырып, негізгі ойды анықтау және ғаламдық мәселелермен байланыстыру	11.1.3.1 - мәтінде көтерілген мәселені (қоғамдық – саяси, ғылыми) талдай отырып, негізгі ойды анықтау және ғаламдық мәселелермен салыстыру
4. Тыңдалым материалы бойынша сұрақтар құрастыру және бағалау	10.1.4.1 - мәтінде көтерілген мәселеге автор мен оқырманның қарым - қатынасын ескере отырып, сұрақтар құрастыру және бағалау	11.1.4.1 - мәтінде көтерілген мәселеге автор мен оқырманның қарым - қатынасын ескере отырып, талқылау сұрақтарын құрастыру және сыни тұрғыда бағалау
5. Сөйлеу мәдениетін дамыту	10.1.5.1 - коммуникативтік жағдаятқа сай көпшілік алдында тиісті сөйлеу әдебін сақтай отырып, дұрыс сөйлеу.	11.1.5.1 - коммуникативтік жағдаятқа сай көпшілік алдында дұрыс сөйлеу, тыңдаушыларға ықпал ете білу, шешен сөйлеу.

2) оқылым:

Білім алушылар...		
	10-сынып	11-сынып
1. Ақпаратты түсіну	10.2.1.1 - әртүрлі графиктік мәтіндердегі (кесте, диаграмма, сызба, шартты белгі) мәліметтерді талдау, негізгі үрдістерді анықтау	11.2.1.1 - әртүрлі графиктік мәтіндердегі (кесте, диаграмма, сызба, шартты белгі) мәліметтерді салыстырып талдау, негізгі үрдістерді анықтау
2. Мәтіннің стильдік ерекшелігін тану	10.2.2.1 - ғылыми - көпшілік стильді тілдік құралдар арқылы тану (терминдер, тілдік оралымдар, өзге стиль элементтері)	11.2.2.1 - таза ғылыми стильді тілдік құралдар арқылы тану (терминдер, ұғымдар, шартты белгілер, синтаксистік құрылымы)
3. Мәтіннің жанрлық ерекшелігін	10.2.3.1 - көпшілікке арналған дәріс, интервью, мақала, очерктің құрылымы мен рәсімделуін білу, жанрлық ерекшеліктерін	11.2.3.1 - таза ғылыми стильдегі дәріс, интервью, мақала, баяндама, тезис, аннотация, рецензияның құрылымы мен рәсімделуін білу,

ажырату	талдау.	жанрлық ерекшеліктерін талдау.
4. Мәтіндерге салыстырмалы талдау жасау	10.2.4.1 - әртүрлі стильдегі (ғылыми, ресми іс - қағаздар, публицистикалық, көркем әдебиет, ауызекі сөйлеу стилі) мәтіндердің тақырыбын, мақсатты аудиторияға сәйкес қызметін, құрылымын, тілдік ерекшелігін салыстыра талдау	11.2.4.1 - әртүрлі стильдегі (ғылыми, ресми іс - қағаздар, публицистикалық, көркем әдебиет, ауызекі сөйлеу стилі) мәтіндердің тақырыбын, автор көзқарасын, мақсатты аудиторияға сәйкес қызметін, құрылымын, тілдік ерекшелігін салыстыра талдау
5. Мәліметтерді өңдей білу	10.2.5.1 - мәтіндегі негізгі ойды анықтау, көтерілген мәселеге баға беріп, мәліметтер мен пікірлерді өңдей білу	11.2.5.1 - мәтіндегі негізгі ойды анықтау, берілген мәліметтер мен пікірлерді өңдеу және толықтыру
6. Әртүрлі ресурс көздерінен қажетті ақпарат алу	10.2.6.1 - БАҚ, энциклопедиялық, ғылыми - көпшілік, ғылыми еңбектерден деректерді ала білу, сілтеме жасау жолдарын білу	11.2.6.1 - БАҚ, энциклопедиялық, ғылыми - көпшілік, ғылыми еңбектерден деректерді ала білу, сілтеме жасау жолдарын білу, дәйексөз келтіру

3) жазылым:

Білім алушылар...		
	10 - сынып	11 - сынып
1. Әртүрлі жанрда мәтіндер құрастыру	10.3.1.1 - ғылыми - көпшілік стильдің жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай тілдік құралдарды орынды қолданып, мақала, интервью, нұсқаулық жазу.	11.3.1.1 - таза ғылыми стильдің жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай тілдік құралдарды орынды қолданып, мақала, интервью, тезис, аннотация, рецензия жазу.
2. Жазба жұмыстарын әртүрлі формада ұсыну	10.3.2.1 - мәтін құрылымын сақтай отырып, әртүрлі графикалық мәтіндегі деректерді салыстырып, маңызды тұстары мен үрдістерді талдап жазу	11.3.2.1 - мәтін құрылымын сақтай отырып, әртүрлі графикалық мәтіндегі деректерді салыстырып, маңызды тұстары мен үрдістерді талдап жазу, өзіндік тұжырым жасау
3. Эссе жазу	10.3.3.1 - қажетті клишелер мен лексикалық құрылымдарды қолданып, көтерілген мәселе бойынша өз ойын дәлелдеп эссе жазу ("келісу, келіспеу" эссесі, дискуссивті эссе, аргументативті эссе)	11.3.3.1 - қажетті ақпараттарды орынды қолданып, көтерілген мәселе бойынша өз ойын дәлелдеп эссе жазу ("келісу, келіспеу" эссесі, дискуссивті эссе, аргументативті эссе)
4. Оқылым және тыңдалым материалдары негізінде жинақы мәтін жазу	10.3.4.1 - оқылым және тыңдалым материалдары бойынша негізгі ақпаратты іріктей отырып, түртіп жазу (конспектілеу)	11.3.4.1 - оқылым және тыңдалым материалдары бойынша түртіп жазудың (конспектілеудің) әртүрлі жолдарын менгеру арқылы негізгі ақпаратты іріктеу
5. Шығармашылық жұмыс	10.3.5.1 - әртүрлі тақырып бойынша көркемдегіш құралдарды ұтымды қолданып, шығармашылық жұмыстар (өлең, хат, әңгіме, шығарма) ұсына білу	11.3.5.1 - әртүрлі тақырып бойынша көркемдегіш құралдарды ұтымды қолданып, шығармашылық жұмыстар (өлең, әңгіме, естелік, шығарма) ұсына білу
6. Мәтіндерді түзету және редакциялау	10.3.6.1 - жазба жұмысын абзац пен бөліктерге бөлу, ойын (ақпарат, идея) дұрыс жүйелеп, логикалық және стильдік түзетулер енгізу, редакциялау	11.3.6.1 - жазба жұмысын абзац пен бөліктерге бөлу, ойын (ақпарат, идея) дұрыс жүйелеп, логикалық және стильдік түзетулер енгізу, редакциялау)

4) әдеби тіл нормасы:

Білім алушылар...

	10 - сынып	11 - сынып
1. Орфографиялық норма	10. 4.1.1 - мәнмәтін бойынша тілдік бірліктерді орфографиялық нормаға сай жазу	11.4.1.1 - мәнмәтін бойынша тілдік бірліктерді орфографиялық нормаға сай жазу
2. Орфоэпиялық норма	10. 4.2.1 - сөйлеу ағымындағы интонацияның құрамдас бөліктері: әуен, әуез, тембр, қарқын, кідірісті сөйлеу мәнеріне сай қолдану	11.4.2.1 - сөйлеу ағымындағы интонацияның құрамдас бөліктері: әуен, әуез, тембр, қарқын, кідірісті сөйлеу мәнеріне сай қолдану
3. Лексикалық норма	10.4.3.1 - белгілі бір тақырып аясында сөздерді іріктеп, түрлендіріп, талғаммен қолдана білу	11.4.3.1 - белгілі бір тақырып аясында тілдегі көркемдік құралдарды орынды пайдалану: көркемдеу, айшықтау, дәлелдеу, сөздерді сұрыптайбілу(образды - эстетикалық)
4. Грамматикалық норма	10. 4.4.1 - сөзжасамдық және синтаксистік нормаларды сақтай білу	11.4.4.1 - мәтін нормаларын сақтап жазу (мәтін құрылымы, абзац, мәтін бөліктері, тақырып)
5. Пунктуациялық норма	10. 4.5.1 - сөйлем және мәтін деңгейінде тыныс белгілерін қолдана білу	11.4.5.1 - мәтін және мәтін үзінділері деңгейінде тыныс белгілерін қолдана білу

14. Осы оқу бағдарламасы осы бұйрыққа сәйкес қосымшада берілген жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану - математикалық бағытындағы 10 - 11 - сыныптарға арналған "Ұйғыр тілі" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының Ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес жүзеге асырылады.

15. Тоқсандағы бөлімдер және бөлімдер ішіндегі тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математикалық бағыттағы 10-11-сыныптарға арналған "Ұйғыр тілі" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасына қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану - математикалық бағыттағы 10-11-сыныптарға арналған "Ұйғыр тілі" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 10 -сынып:

Тақырып	Сөйлеу әрекетінің түрлері	Оқу мақсаттары
Барлығы: 34 сағат, аптасына 1 сағат		
1-тоқсан		
1-тарау. Қазіргі қоғам құндылықтары: мәдениет және өркениет	Тыңдалым және айтылым	10.1.1.1 - мәтін үзінділері бойынша болжам жасау, өз біліміне сүйеніп жалғастыру; 10.1.3.1 - мәтінде көтерілген мәселені (қоғамдық – саяси) талдай отырып, негізі ойды анықтау және ғаламдық мәселелермен байланыстыру

		Оқылым	10.2.2.1 - ғылыми - көпшілік стильді тілдік құралдар арқылы тану (терминдер, тілдік оралымдар, өзге стиль элементтері); 10.2.5.1 - мәтіндегі негізгі ойды анықтау, көтерілген мәселеге баға беріп, мәліметтер мен пікірлерді өңдей білу
		Жазылым	10.3.3.1 - қажетті клишелер мен лексикалық құрылымдарды қолданып, көтерілген мәселе бойынша өз ойын дәлелдеп эссе жазу ("келісу, келіспеу" эссесі)
		Әдеби тіл нормалары	11.4.2.1 - сөйлеу ағымындағы интонацияның құрамдас бөліктері: әуен, әуез, тембр, қарқын, кідірісті сөйлеу мәнеріне сай қолдану; 10.4.1.1 - мәнмәтін бойынша тілдік бірліктерді орфографиялық нормаға сай жазу
2-тоқсан			
2-тарау. Индустрияландыру: ұлттық өндіріс		Тыңдалым және айтылым	10.1.2.1 - мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі (дәріс) мақсатты аудиторияға арналған терминдер мен ұғымдарды, тілдік оралымдарды талдау; 10.1.4.1 - мәтінде көтерілген мәселеге автор мен оқырманның қарым - қатынасын ескере отырып, сұрақтар құрастыру және бағалау
		Оқылым	10.2.1.1 - әртүрлі графиктік мәтіндердегі (кесте, диаграмма, сызба, шартты белгі) мәліметтерді талдау, негізгі үрдістерді анықтау; 10.2.3.1 - көпшілікке арналған дәрістің құрылымы мен рәсімделуін білу, жанрлық ерекшеліктерін талдау
		Жазылым	10.3.2.1 - мәтін құрылымын сақтай отырып, әртүрлі графиктік мәтіндегі деректерді салыстырып, маңызды тұстары мен үрдістерді талдап жазу; 10.3.6.1 - жазба жұмысын абзац пен бөліктерге бөлу, ойын (ақпарат, идея) дұрыс жүйелеп, логикалық және стильдік түзетулер енгізу, редакциялау.
		Әдеби тіл нормалары	10.4.3.1 - белгілі бір тақырып аясында сөздерді іріктеп, түрлендіріп, талғаммен қолдана білу
3-тоқсан			
3-тарау. Адамзат дамуының мәселелері	Адамзат жаһандық	Тыңдалым және айтылым	10.1.2.1 - мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі (интервью) мақсатты аудиторияға арналған терминдер мен ұғымдарды, тілдік оралымдарды талдау; 10.1.5.1 - коммуникативтік жағдаятқа сай көпшілік алдында тиісті сөйлеу әдебін сақтай отырып, дұрыс сөйлеу
		Оқылым	10.2.3.1 - көпшілікке арналған интервью құрылымы мен рәсімделуін білу, жанрлық ерекшеліктерін талдау; 10.1.5.1 - коммуникативтік жағдаятқа сай көпшілік алдында тиісті сөйлеу әдебін сақтай отырып, дұрыс сөйлеу; 10.2.4.1 - әртүрлі стильдегі (ғылыми, ресми іс - қағаздар, публицистикалық, көркем әдебиет, ауызекі сөйлеу стилі) мәтіндердің тақырыбын, мақсатты аудиторияға сәйкес қызметін, құрылымын, тілдік ерекшелігін салыстыра талдау
		Жазылым	10.3.1.1 - ғылыми - көпшілік стильдің жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай тілдік құралдарды орынды қолданып, интервью жазу; 10.3.5.1 - әртүрлі тақырып бойынша көркемдегіш құралдарды ұтымды қолданып, шығармашылық жұмыстар (өлең, хат, әңгіме, шығарма) ұсына білу.
		Әдеби тіл нормалары	10.4.4.1 - сөзжасамдық және синтаксистік нормаларды сақтай білу.
4-тарау.	Адам өмірін	Тыңдалым	10.1.2.1 - мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі (пікірталас)

сақтау	және айтылым	мақсатты аудиторияға арналған терминдер мен ұғымдарды, тілдік оралымдарды талдау; 10.1.4.1 - мәтінде көтерілген мәселеге автор мен оқырманның қарым - қатынасын ескере отырып, сұрақтар құрастыру және бағалау.
	Оқылым	10.2.3.1 - көпшілікке арналған очерктің құрылымы мен рәсімделуін білу, жанрлық ерекшеліктерін талдау; 10.2.4.1 - әртүрлі стильдегі (ғылыми, ресми іс - қағаздар, публицистикалық, көркем әдебиет, ауызекі сөйлеу стилі) мәтіндердің тақырыбын, мақсатты аудиторияға сәйкес қызметін, құрылымын, тілдік ерекшелігін салыстыра талдау.
	Жазылым	10.3.3.1 - қажетті клишелер мен лексикалық құрылымдарды қолданып, көтерілген мәселе бойынша өз ойын дәлелдеп эссе жазу (дискуссивті эссе); 10.3.1.1 - ғылыми - көпшілік стильдің жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай тілдік құралдарды орынды қолданып, нұсқаулық жазу; 11.3.4.1 - оқылым және тыңдалым материалдары бойынша түртіп жазудың (конспектілеудің) әртүрлі жолдарын меңгеру арқылы негізгі ақпаратты іріктеу
	Әдеби тіл нормалары	10.4.4.1 - сөзжасамдық және синтаксистік нормаларды сақтай білу
4-тоқсан		
5-тарау. Қылмыс және заң	Тыңдалым және айтылым	10.1.2.1 - мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі (мақала) мақсатты аудиторияға арналған терминдер мен ұғымдарды, тілдік оралымдарды талдау; 10.1.5.1 - коммуникативтік жағдаятқа сай көпшілік алдында тиісті сөйлеу әдебін сақтай отырып, дұрыс сөйлеу.
	Оқылым	10.2.3.1 - көпшілікке арналған мақаланың құрылымы мен рәсімделуін білу, жанрлық ерекшеліктерін талдау; 10.2.6.1 - БАҚ, энциклопедиялық, ғылыми - көпшілік, ғылыми еңбектерден деректерді ала білу, сілтеме жасау жолдарын білу.
	Жазылым	10.3.3.1 - қажетті клишелер мен лексикалық құрылымдарды қолданып, көтерілген мәселе бойынша өз ойын дәлелдеп эссе жазу (аргументативті эссе); 10.3.1.1 – ғылыми-көпшілік стильдің жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай тілдік құралдарды орынды қолданып, мақалажазу; 11.3.4.1 - оқылым және тыңдалым материалдары бойынша түртіп жазудың (конспектілеудің) әртүрлі жолдарын меңгеру арқылы негізгі ақпаратты іріктеу
	Әдеби тіл нормалары	10.4.5.1 - сөйлем және мәтін деңгейінде тыныс белгілерін қолдана білу

2) 11-сынып:

Тақырып	Сөйлеу әрекетінің түрлері	Оқу мақсаттары
Барлығы: 34 сағат, аптасына 1 сағат		
1-тоқсан		
1-тарау. Қазақстан бүгінгі әлемде: Қазақстанның өткені мен келешегі	Тыңдалым және айтылым	11.1.1.1 - мәтін үзінділері бойынша болжам жасау, тиісті ақпаратты анықтай білу; 11.1.3.1 - мәтінде көтерілген мәселені (қоғамдық –саяси, ғылыми) талдай отырып, негізі ойды анықтау және ғаламдық мәселелермен салыстыру

	Оқылым	11.2.2.1 - таза ғылыми стильді тілдік құралдар арқылы тану (терминдер, ұғымдар, шартты белгілер, синтаксистік құрылымы); 11.2.3.1 - таза ғылыми стильдегі тезис, аннотацияның құрылымы мен рәсімделуін білу, жанрлық ерекшеліктерін талдау
	Жазылым	11.3.1.1 - таза ғылыми стильдің жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай тілдік құралдарды орынды қолданып, тезис, аннотацияжазу; 11.3.5.1 - әртүрлі тақырып бойынша көркемдегіш құралдарды ұтымды қолданып, шығармашылық жұмыстар (өлең, әңгіме, естелік, шығарма) ұсына білу; 11.3.6.1 - жазба жұмысын абзац пен бөліктерге бөлу, ойын (ақпарат, идея) дұрыс жүйелеп, логикалық және стильдік түзетулер енгізу, редакциялау)
	Әдеби тіл нормалары	11.4.1.1 - мәнмәтін бойынша тілдік бірліктерді орфографиялық нормаға сай жазу; 11.4.5.1 - мәтін және мәтін үзінділері деңгейінде тыныс белгілерін қолдана білу
2 - тоқсан		
2-тарау. Экология: ядролық және мұнай өндірістері	Тыңдалым және айтылым	11.1.2.1 - мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі (дәріс) мақсатты аудиторияға арналған терминдер мен ұғымдарды, тілдік оралымдарды, мәтін үзінділерін талдау; 11.1.4.1 - мәтінде көтерілген мәселеге автор мен оқырманның қарым - қатынасын ескере отырып, талқылау сұрақтарын құрастыру және сыни тұрғыда бағалау
	Оқылым	11.2.3.1 - таза ғылыми стильдегі дәрістің құрылымы мен рәсімделуін білу, жанрлық ерекшеліктерін талдау; 11.2.4.1 - әртүрлі стильдегі (ғылыми, ресми іс - қағаздар, публицистикалық, көркем әдебиет, ауызекі сөйлеу стилі) мәтіндердің тақырыбын, автор көзқарасын, мақсатты аудиторияға сәйкес қызметін, құрылымын, тілдік ерекшелігін салыстыра талдау; 11.2.6.1 - БАҚ, энциклопедиялық, ғылыми - көпшілік, ғылыми еңбектерден деректерді ала білу, сілтеме жасау жолдарын білу, дәйексөз келтіру
	Жазылым	11.3.4.1 - оқылым және тыңдалым материалдары бойынша түртіп жазудың (конспектілеудің) әртүрлі жолдарын меңгеру арқылы негізгі ақпаратты іріктеу; 11.3.5.1 - әртүрлі тақырып бойынша көркемдегіш құралдарды ұтымды қолданып, шығармашылық жұмыстар (өлең, әңгіме, естелік, шығарма) ұсына білу
	Әдеби тіл нормалары	11.4.3.1 - белгілі бір тақырып аясында тілдегі көркемдік құралдарды орынды пайдалану: көркемдеу, айшықтау, дәлелдеу, сөздерді сұрыптайбілу(образды - эстетикалық)
3-тоқсан		
3-тарау. Қазіргі қоғам: миграция және зияткерлік миграция	Тыңдалым және айтылым	11.1.2.1 - мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі (интервью, мақала) мақсатты аудиторияға арналған терминдер мен ұғымдарды, тілдік оралымдарды, мәтін үзінділерін талдау; 11.1.4.1 - мәтінде көтерілген мәселеге автор мен оқырманның қарым - қатынасын ескере отырып, талқылау сұрақтарын құрастыру және сыни тұрғыда бағалау; 11.1.5.1 - коммуникативтік жағдаятқа сай көпшілік алдында дұрыс сөйлеу, тыңдаушыларға ықпал ете білу, шешен сөйлеу
	Оқылым	11.2.1.1 - әртүрлі графиктік мәтіндердегі (кесте, диаграмма, сызба, шартты белгі) мәліметтерді салыстырып талдау, негізгі үрдістерді анықтау;

		11.2.3.1 - таза ғылыми стильдегі интервью, мақаланың құрылымы мен рәсімделуін білу, жанрлық ерекшеліктерін талдау; 11.2.5.1 - мәтіндегі негізгі ойды анықтау, берілген мәліметтер мен пікірлерді өңдеу және толықтыру.	
	Жазылым	11.3.1.1 - таза ғылыми стильдің жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай тілдік құралдарды орынды қолданып, мақала, интервью жазу; 11.3.2.1 - мәтін құрылымын сақтай отырып, әртүрлі графиктік мәтіндегі деректерді салыстырып, маңызды тұстары мен үрдістерді талдап жазу, өзіндік тұжырым жасау; 11.3.6.1 - жазба жұмысын абзац пен бөліктерге бөлу, ойын (ақпарат, идея) дұрыс жүйелеп, логикалық және стильдік түзетулер енгізу, редакциялау).	
	Әдеби тіл нормалары	11.4.2.1 - сөйлеу ағымындағы интонацияның құрамдас бөліктері: әуен, әуез, тембр, қарқын, кідірісті сөйлеу мәнеріне сай қолдану	
4-тарау. өзгерткен өнертабыстар	Әлемді	Тыңдалым және айтылым	11.1.1.1 - мәтін үзінділері бойынша болжам жасау, тиісті ақпаратты анықтай білу; 11.1.2.1 - мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі (бейнебаян) мақсатты аудиторияға арналған терминдер мен ұғымдарды, тілдік оралымдарды, мәтін үзінділерін талдау;
		Оқылым	11.2.3.1 - таза ғылыми стильдегі рецензияның құрылымы мен рәсімделуін білу, жанрлық ерекшеліктерін талдау; 11.2.5.1 - мәтіндегі негізгі ойды анықтау, берілген мәліметтер мен пікірлерді өңдеу және толықтыру
	Жазылым	11.3.1.1 - таза ғылыми стильдің жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай тілдік құралдарды орынды қолданып, рецензия жазу; 11.3.3.1 - қажетті ақпараттарды орынды қолданып, көтерілген мәселе бойынша өз ойын дәлелдеп эссе жазу (дискуссивті эссе, аргументативті эссе)	
	Әдеби тіл нормалары	11.4.4.1 - мәтін нормаларын сақтап жазу (мәтін құрылымы, абзац, мәтін бөліктері, тақырып)	
4-тоқсан			
5-тарау. экотуризм	Туризм:	Тыңдалым және айтылым	11.1.2.1 - мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі (пікірталас) мақсатты аудиторияға арналған терминдер мен ұғымдарды, тілдік оралымдарды, мәтін үзінділерін талдау; 11.1.5.1 - коммуникативтік жағдаятқа сай көпшілік алдында дұрыс сөйлеу, тыңдаушыларға ықпал ете білу, шешен сөйлеу
		Оқылым	11.2.1.1 - әртүрлі графиктік мәтіндердегі (кесте, диаграмма, сызба, шартты белгі) мәліметтерді салыстырып талдау, негізгі үрдістерді анықтау; 11.2.3.1 - таза ғылыми стильдегі баяндаманың құрылымы мен рәсімделуін білу, жанрлық ерекшеліктерін талдау
	Жазылым	11.3.2.1 - мәтін құрылымын сақтай отырып, әртүрлі графиктік мәтіндегі деректерді салыстырып, маңызды тұстары мен үрдістерді талдап жазу, өзіндік тұжырым жасау; 11.3.3.1 - қажетті ақпараттарды орынды қолданып, көтерілген мәселе бойынша өз ойын дәлелдеп эссе жазу ("келісу, келіспеу" эссесі);	
	Әдеби тіл нормалары	11.4.5.1 - мәтін және мәтін үзінділері деңгейінде тыныс белгілерін қолдана білу.	

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2017 жылғы 27 шілдедегі
№ 352 бұйрығына 213-қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11-сыныптарға арналған "Ұйғыр тілі" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (оқыту ұйғыр тілінде)

Ескерту. Үлгілік оқу бағдарламасы жаңа редакцияда – ҚР Білім және ғылым министрінің 07.03.2019 № 105 (10-сынып оқушылары үшін 01.09.2019, 11-сынып оқушылары үшін 01.09.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Оқу бағдарламасы "Білім берудің барлық деңгейінің мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттарын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы № 604 бұйрығымен бекітілген Жалпы орта білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес әзірленген (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 17669 болып тіркелген).

2. Жалпы орта білім беретін мектептерде "Ұйғыр тілі" пәнін оқытудың мақсаты – ана тілін қадірлейтін, қоғамдық мәнін түсінетін тұлға қалыптастыру, сондай-ақ ұйғыр әдеби тілі нормаларын сақтап, дұрыс қолдана білуге, еркін сөйлесуге және сауатты жазуға үйрету.

3. "Ұйғыр тілі" оқу пәнін оқытудың негізгі міндеттері:

1) ұйғыр тілін ана тілі ретінде тани отырып, өмірлік қажеттіліктерінде коммуникативтік әрекеттер түрінде (тыңдалым, оқылым, айтылым, жазылым) сауаттылықпен қолдану дағдыларын қалыптастырады;

2) білім алушыларда ұйғыр тілін күнделікті өзі еркін қолданып жүрген қарым-қатынас құралынан енді оны тілдік заңдылықтар негізінде танып-білу дағдыларын қалыптастырады;

3) ұйғыр тілі жүйесін құраушы кіші жүйелерді, тіл бірліктерін және олардың табиғатын танып біледі;

4) тіл бірліктерінің қарым-қатынас құралы болу, ойды білдіру, таным құралы болу, ақпаратты сақтау құралы болу қасиеттерін функционалдық-коммуникативтік бағдарда танып-біледі, соған лайықты машықтар мен дағдыларды қалыптастырады.

5) "Ұйғыр тілі" пәні бағдарламасы білім алушының тіл сауаттылығы мен сөйлеу сауаттылығын, сөз байлығын, басқалармен еркін қарым-қатынасқа түсу қабілетін дамытуды және ойлау қабілеті мен танымдық дағдыларын жетілдіруді көздейді.

2-тарау. "Ұйғыр тілі" пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

4. Ұйғыр тілі пәні бойынша оқу жүктемесінің жоғары шекті көлемі:

1) 10-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағат;

2) 11-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағат.

Оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі "Қазақстан Республикасындағы бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспарларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2012 жылғы 8 қарашадағы № 500 бұйрығымен бекітілген үлгілік оқу жоспарына тәуелді (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 8170 тіркелген).

5. Оқу мақсаттары мұғалім мен білім алушыларға болашақ қадамдары жөнінде өзара ой бөлісуге, оларды жоспарлау мен бағалауға мүмкіндік беретін бірліктілік пен сабақтастықты көрсететін 4 бөлімнен тұрады:

1) тыңдалым және айтылым;

2) оқылым;

3) жазылым.

4) әдеби тіл нормасы

6. "Тыңдалым және айтылым" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

1) болжау;

2) әртүрлі жанрдағы мәтіндерді талдау;

3) негізгі ойды анықтау;

4) тыңдалым материалы бойынша сұрақтар құрастыру және бағалау;

5) сөйлеу мәдениетін дамыту;

7. "Оқылым" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

1) ақпаратты түсіну;

2) мәтіннің стильдік ерекшелігін тану;

3) мәтіннің жанрлық ерекшелігін ажырату;

4) мәтіндерге салыстырмалы талдау жасау;

5) мәліметтерді өңдей білу;

6) әртүрлі ресурс көздерінен қажетті ақпарат алу.

8. "Жазылым" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

1) әртүрлі ресурс көздерінен қажетті ақпарат алу;

2) жазба жұмыстарын әртүрлі формада ұсыну;

3) эссе жазу;

4) оқылым және тыңдалым материалдары негізінде жинақы мәтін жазу;

5) шығармашылық жұмыс;

6) мәтіндерді түзету және редакциялау;

9. Әдеби тіл нормасы бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) орфография;
- 2) орфоэпия.
- 3) лексика
- 4) грамматика
- 5) пунктуация

10. Оқу пәнінің 10-сыныптағы базалық мазмұны:

1) тыңдалым және айтылым: мәтін үзінділері бойынша болжам жасау, өз біліміне сүйеніп тақырыпты жалғастыру; мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі (дәріс, интервью, пікірталас, мақала) мақсатты аудиторияға арналған терминдер мен ұғымдарды, тілдік оралымдарды талдау; тыңдалған мәтіндегі ақпаратты ғаламдық мәселелермен байланыстыра білу; мәтінде көтерілген мәселені (қоғамдық-саяси) талдай отырып, негізгі ойды анықтау; мәтінде көтерілген мәселеге автор мен оқырманның қарым-қатынасын ескере отырып, сұрақтар құрастыру және бағалау; коммуникативтік жағдаятқа сай көпшілік алдында тиісті сөйлеу әдебін сақтай отырып, дұрыс сөйлеу тілінің лексикалық, фонетикалық-морфологиялық, синтаксистік ерекшеліктерін ажыратып, орынды қолдану;

2) оқылым: әртүрлі графикалық мәтіндердегі (кесте, диаграмма, сызба, шартты белгі) мәліметтерді талдау, негізгі үрдістерді анықтау; ғылыми-көпшілік және публицистикалық стильді тілдік құралдар арқылы тану (терминдер, тілдік оралымдар, өзге стиль элементтері); әртүрлі стильдегі мәтіндердің жанрлық ерекшеліктерін таба білу; ауызекі сөйлеудің стильдік бедерін дұрыс қолдану; публицистикалық шығарма тілінің стильдік бедерін дұрыс қолдана білу; ресми ісқағаздары тілінің сөз бедерін дұрыс қолдана білу; көркем әдебиет тілінің сөз бедерін дұрыс қолдана білу; әртүрлі стильдегі мәтіндердің тақырыбын, мақсатты аудиторияға сәйкес қызметін, құрылымын, тілдік ерекшелігін салыстыра талдау (фонетикалық деңгей, лексикалық деңгей, морфологиялық деңгей, синтаксистік деңгей негізінде); мәтіндегі негізгі ойды анықтау, көтерілген мәселеге баға беріп, мәліметтер мен пікірлерді өңдей білу; белгілі бір мақсат үшін оқылым стратегияларын жүйелі қолдана білу; БАҚ, энциклопедиялық, ғылыми-көпшілік деректерді ала білу, сілтеме жасау жолдарын білу;

3) жазылым: жоспар түрлерін құру (қарапайым, күрделі, тезистік); ауызекі сөйлеу стилінде әлеуметтік жағдайларға сай мәтін құрастыру; ресми қарым-қатынас аясында ресми құжат түрлерін жазу: сенімхат, кепілхат, өтінім, тапсырыс, келісімшарт, еңбек шарты, шарт, еңбек келісімі және т.б.мәтіндер құрастыру; ғылыми стильдің стильдік және жанрлық ерекшеліктерін ескере отырып, баяндама, мақала, лекция, баяндама тезистері, аннотация, түйіндеме,

рецензия және мәтіндер құрастыру; публицистикалық стильдің стильдік және жанрлық ерекшеліктерін ескере отырып, мақала, репортаж, сұхбат, ақпарат, информациялық хабар, очерк, памфлет жазу; көркем әдебиет стилінің стильдік және жанрлық ерекшеліктерін ескере отырып мәтіндер құрастыру (таңдау бойынша); мәтін құрылымын сақтай отырып, әртүрлі графикалық мәтіндегі деректерді салыстырып, маңызды тұстары мен үрдістерді талдап жазу; эссе түрлерінің құрылымын сақтай отырып, көтерілген мәселе бойынша өзіндік пікір жаза білу; оқылым және тыңдалым материалдары бойынша негізгі ақпаратты іріктей отырып, түртіп жазу (конспектілеу); әртүрлі тақырып бойынша көркемдегіш құралдарды ұтымды қолданып, шығармашылық жұмыстар (өлең, хат, әңгіме, шығарма) ұсына білу; жазба жұмысын абзац пен бөліктерге бөлу, ойын (ақпарат, идея) дұрыс жүйелеп, логикалық және стильдік түзетулер енгізу, редакциялау;

4) әдеби тіл нормалары: орфографиялық нормаға сай жазу; сөздерді фонетикалық принцип негізінде жазу; сөздерді морфологиялық-фонематикалық принцип негізінде жазу; сөздерді тарихи-дәстүрлік принцип негізінде жазу; сөйлем соңында қойылатын тыныс белгілерді дұрыс қою (нүкте, сұрау белгісі, леп белгісі, көп нүкте); сөйлем ішінде қойылатын тыныс белгілерді дұрыс қою (үтір, нүктелі үтір, жақша, қос нүкте, тырнақша, сызықша).

11. Оқу пәнінің 11-сыныптағы базалық мазмұны:

1) тыңдалым және айтылым: мәтін үзінділері бойынша болжам жасау, тиісті ақпаратты анықтай білу; мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі (дәріс, интервью, пікірталас, мақала, бейнебаян) мақсатты аудиторияға арналған терминдер мен ұғымдарды, тілдік оралымдарды, мәтін үзінділерін талдау; тыңдалған мәтіндегі ақпаратты ғаламдық (отандық) мәселелермен байланыстыра білу, салыстыру; мәтінде көтерілген мәселені, автор позициясын (қоғамдық-саяси, ғылыми) талдай отырып, негізгі ойды анықтау; мәтінде көтерілген мәселеге автор мен оқырманның қарым-қатынасын ескере отырып, талқылау сұрақтарын құрастыру және сыни тұрғыда бағалау; коммуникативтік жағдаятқа сай көпшілік алдында дұрыс сөйлеу, тыңдаушыларға ықпал ете білу, шешен сөйлеу; сөйлеу тілінің лексикалық, фонетикалық-морфологиялық, синтаксистік ерекшеліктерін ажыратып, орынды қолдану;

2) оқылым: әртүрлі графикалық мәтіндердегі (кесте, диаграмма, сызба, шартты белгі) мәліметтерді салыстырып талдау, негізгі үрдістерді анықтау; таза ғылыми және публицистикалық стильдерін тілдік құралдар арқылы тану (терминдер, ұғымдар, шартты белгілер, синтаксистік құрылымы); әртүрлі стильдегі мәтіндердің жанрлық ерекшеліктерін таба білу; ауызекі сөйлеудің стильдік

бедерін дұрыс қолдану; публицистикалық шығарма тілінің стильдік бедерін дұрыс қолдана білу; ресми ісқағаздары тілінің сөз бедерін дұрыс қолдана білу; көркем әдебиет тілінің сөз бедерін дұрыс қолдана білу; әртүрлі стильдегі мәтіндердің тақырыбын, автор көзқарасын, мақсатты аудиторияға сәйкес қызметін, құрылымын, тілдік ерекшелігін салыстыра талдау (фонетикалық деңгей, лексикалық деңгей, морфологиялық деңгей, синтаксистік деңгей негізінде); мәтіндегі негізгі ойды анықтау, берілген мәліметтер мен пікірлерді өңдеу және толықтыру; белгілі бір мақсат үшін оқылым стратегияларын жүйелі қолдана білу; БАҚ, энциклопедиялық, ғылыми-көпшілік, ғылыми еңбектерден деректерді ала білу, сілтеме жасау, дәйексөз келтіру жолдарын білу;

3) жазылым: жоспар түрлерін құру (күрделі, тезистік, тірек-схема түріндегі жоспар); ауызекі сөйлеу стилінде әлеуметтік жағдайларға сай мәтін құрастыру; ресми қарым-қатынас аясында ресми құжат түрлерін жазу: сенімхат, кепілхат, өтінім, тапсырыс, келісімшарт, еңбек шарты, шарт, еңбек келісімі және т.б.мәтіндер құрастыру; ғылыми стильдің стильдік және жанрлық ерекшеліктерін ескере отырып, баяндама, мақала, дәріс, баяндама тезистері, аннотация, түйіндеме, рецензия мәтіндер құрастыру; публицистикалық стильдің стильдік және жанрлық ерекшеліктерін ескере отырып, мақала, репортаж, сұхбат, ақпарат, ақпараттық хабар, очерк, памфлет жазу; көркем әдебиет стилінің стильдік және жанрлық ерекшеліктерін ескере отырып мәтіндер құрастыру (таңдау бойынша); мәтін құрылымын сақтай отырып, әртүрлі графикалық мәтіндегі деректерді салыстырып, маңызды тұстары мен үрдістерді талдап жазу, өзіндік тұжырым жасау; көтерілген мәселе бойынша академиялық тұрғыдан эссе жаза білу, мәселенің артықшылықтары мен кемшіліктерін талдап жазу; оқылым және тыңдалым материалдары бойынша түртіп жазудың (конспектілеудің) әртүрлі жолдарын меңгеру арқылы негізгі ақпаратты іріктеу; әртүрлі тақырып бойынша көркемдегіш құралдарды ұтымды қолданып, шығармашылық жұмыстар (өлең, әңгіме, естелік, шығарма) ұсына білу; жазба жұмысын абзац пен бөліктерге бөлу, ойын (ақпарат, идея) дұрыс жүйелеп, логикалық және стильдік түзетудер енгізу, редакциялау;

4) әдеби тіл нормалары: мәнмәтін бойынша тілдік бірліктерді қазіргі орфографиялық нормаға сай жазу; сөздерді фонетикалық принцип негізінде жазу; сөздерді морфологиялық-фонематикалық принцип негізінде жазу; сөздерді тарихи-дәстүрлік принцип негізінде жазу; сөйлеу ағымындағы интонацияның құрамдас бөліктері: әуен, әуез, тембр, қарқын, кідірісті сөйлеу мәнеріне сай қолдану; әлеуметтік-саяси шешендік қатынас аясында сөз әдебі мен сөйлеу мәнерін дұрыс қолдану; мәтін нормаларын сақтап жазу (мәтін құрылымы, абзац,

мәтін бөліктері, тақырып); мәтін және мәтін үзінділері деңгейінде тыныс белгілерін қолдана білу.

3-тарау. Оқу мақсаттарының жүйесі

12. Бағдарламада "оқу мақсаттары" төрт саннан тұратын кодтық белгімен белгіленді. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сандар бөлім және бөлімше ретін, төртінші сан бөлімшедегі оқу мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 10.2.1.4. кодында "10" - сынып, "2.1" - екінші бөлімнің бірінші бөлімшесі, "4" - оқу мақсатының реттік саны.

13. Оқу мақсаттарының жүйесі бөлім бойынша әр сыныпқа берілген:

1) тыңдалым және айтылым:

Білім алушылар...		
	10-сынып	11-сынып
1. Болжау	10.1.1.1 - . мәтін үзінділері бойынша болжам жасау, өз біліміне сүйеніп тақырыпты жалғастыру	11.1.1.1 - мәтін үзінділері бойынша болжам жасау, тиісті ақпаратты анықтай білу
2. Әртүрлі жанрдағы мәтіндерді талдау	10.1.2.1- мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі (дәріс, интервью, пікірталас, мақала) мақсатты аудиторияға арналған терминдер мен ұғымдарды, тілдік оралымдарды талдау	11.1.2.1- мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі (дәріс, интервью, пікірталас, мақала, бейнебаян) мақсатты аудиторияға арналған терминдер мен ұғымдарды, тілдік оралымдарды, мәтін үзінділерін талдау
3. Мәтіннен ақпаратты анықтау	10.1.3.3-тыңдалған мәтіндегі ақпаратты ғаламдық мәселелермен байланыстыра білу, астарлы ойды анықтау	11.1.3.3- тыңдалған мәтіндегі ақпаратты ғаламдық (отандық) мәселелермен байланыстыра білу, салыстыру, факті мен көзқарасты ажырата білу
4. Негізгі ойды анықтау	10.1.4.1- мәтінде көтерілген мәселені (қоғамдық-саяси) талдай отырып, негізгі ойды анықтау және ғаламдық мәселелермен байланыстыру	11.1.4.1- мәтінде көтерілген мәселені, автор позициясын (қоғамдық-саяси, ғылыми) талдай отырып, негізгі ойды анықтау
5. Тыңдалым материалы бойынша сұрақтар құрастыру және бағалау	10.1.5.1 - мәтінде көтерілген мәселеге автор мен оқырманның қарым-қатынасын ескере отырып, сұрақтар құрастыру және бағалау	11.1.5.1 - мәтінде көтерілген мәселеге автор мен оқырманның қарым-қатынасын ескере отырып, талқылау сұрақтарын құрастыру және сыни тұрғыда бағалау
6. Сөйлеу мәдениетін дамыту	10.1.6.1 - коммуникативтік жағдаятқа сай көпшілік алдында тиісті сөйлеу әдебін сақтай отырып, дұрыс сөйлеу	11.1.6.1 - коммуникативтік жағдаятқа сай көпшілік алдында дұрыс сөйлеу, тыңдаушыларға ықпал ете білу, шешен сөйлеу

2) оқылым:

Білім алушылар...		
	10-сынып	11-сынып
1. Ақпаратты түсіну	10. 2.1.1 - әртүрлі графиктік мәтіндердегі (кесте, диаграмма, сызба, шартты белгі) мәліметтерді талдау, негізгі үрдістерді анықтау	11.2.1.1 - әртүрлі графиктік мәтіндердегі (кесте, диаграмма, сызба, шартты белгі) мәліметтерді салыстырып талдау, негізгі үрдістерді анықтау

2. Мәтіннің стильдік ерекшелігін тану	10.2.2.1 - ғылыми-көпшілік және публицистикалық стильді тілдік құралдар арқылы тану (терминдер, тілдік оралымдар, өзге стиль элементтері)	11.2.2.1 - таза ғылыми стильді тілдік құралдар арқылы тану (терминдер, ұғымдар, шартты белгілер, синтаксистік құрылымы)
3. Мәтіннің жанрлық ерекшелігін ажырату	10.2.3.1 – көпшілікке арналған дәріс, интервью, мақала, очерктің құрылымы мен рәсімделуін білу, жанрлық ерекшеліктерін талдау	11.2.3.1 – таза ғылыми стильдегі дәріс, интервью, мақала, баяндама, тезис, аннотация, рецензияның құрылымы мен рәсімделуін білу, жанрлық ерекшеліктерін талдау
4. Мәтіндерге салыстырмалы талдау жасау	10.2.4.1- әртүрлі стильдегі (ғылыми, ресми іс-қағаздар, публицистикалық, ауызекі сөйлеу, көркем әдебиет стилі) мәтіндердің тақырыбын, мақсатты аудиторияға сәйкес қызметін, құрылымын, тілдік ерекшелігін салыстыра талдау	11.2.4.1 - әртүрлі стильдегі (ғылыми, ресми іс-қағаздар, публицистикалық, ауызекі сөйлеу, көркем әдебиет стилі) мәтіндердің тақырыбын, автор көзқарасын, мақсатты аудиторияға сәйкес қызметін, құрылымын, тілдік ерекшелігін салыстыра талдау
5. Мәліметтерді өңдей білу	10.2.5.1 - мәтіндегі негізгі ойды анықтау, көтерілген мәселеге баға беріп, мәліметтер мен пікірлерді өңдей білу	11.2.5.1 - мәтіндегі негізгі ойды анықтау, берілген мәліметтер мен пікірлерді өңдеу және толықтыру
6. Оқылым стратегияларын қолдану	10.2.6.1 -белгілі бір мақсат үшін оқылым стратегияларын жүйелі қолдана білу	11. 2.6.1 -белгілі бір мақсат үшін оқылым стратегияларын жүйелі қолдана білу
7. Әртүрлі ресурс көздерінен қажетті ақпарат алу	10. 2.7.1 - БАҚ, энциклопедиялық, ғылыми-көпшілік деректерді ала білу, сілтеме жасау жолдарын білу	11.2.7.1 - БАҚ, энциклопедиялық, ғылыми-көпшілік, ғылыми еңбектерден деректерді ала білу, сілтеме жасау, дәйексөз келтіру жолдарын білу

3) жазылым:

Білім алушылар...		
	10-сынып	11-сынып
1. Жоспар құру	10.3.1.1-жоспар түрлерін құру (қарапайым, күрделі, тезистік)	11.3.1.1 -жоспар түрлерін құру (күрделі, тезистік, тірек-схема түріндегі жоспар)
2. Әртүрлі жанрда мәтіндер құрастыру	10.3.2.1 - ғылыми-көпшілік стильдің жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай тілдік құралдарды орынды қолданып, мақала, интервью, нұсқаулық жазу	11.3.2.1 -таза ғылыми стильдің жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай тілдік құралдарды орынды қолданып, мақала, интервью, тезис, аннотация, рецензия жазу
3. Жазба жұмыстарын әртүрлі формада ұсыну	10.3.3.1 - мәтін құрылымын сақтай отырып, әртүрлі графиктік мәтіндегі деректерді салыстырып, маңызды тұстары мен үрдістерді талдап жазу	11.3.3.1- мәтін құрылымын сақтай отырып, әртүрлі графиктік мәтіндегі деректерді салыстырып, маңызды тұстары мен үрдістерді талдап жазу, өзіндік тұжырым жасау
4. Эссе жазу	10.3.4.1 - қажетті клишелер мен лексикалық құрылымдарды қолданып, көтерілген мәселе бойынша өз ойын дәлелдеп эссе жазу ("келісу, келіспеу" эссесі, дискуссивті эссе, аргументативті эссе)	11.3.4.1 - қажетті ақпараттарды орынды қолданып, көтерілген мәселе бойынша өз ойын дәлелдеп эссе жазу (дискуссивті эссе, аргументативті эссе)
5. Оқылым және тыңдалым материалдары негізінде	10.3.5.1 - оқылым және тыңдалым материалдары бойынша негізгі ақпаратты іріктей отырып, түртіп жазу (конспектілеу)	11.3.5.1 - оқылым және тыңдалым материалдары бойынша түртіп жазудың (конспектілеудің) әртүрлі жолдарын меңгеру арқылы негізгі ақпаратты іріктеу

жинақы мәтін жазу		
6. Шығармашылық жұмыс	10.3.6.1 - әртүрлі тақырып бойынша көркемдегіш құралдарды ұтымды қолданып, шығармашылық жұмыстар (өлең, хат, әңгіме, шығарма) ұсына білу	11.3.6.1 - әртүрлі тақырып бойынша көркемдегіш құралдарды ұтымды қолданып, шығармашылық жұмыстар (өлең, әңгіме, естелік, шығарма) ұсына білу
7. Мәтіндерді түзету және редакциялау	10.3.7.1 - жазба жұмысын абзац пен бөліктерге бөлу, ойын (ақпарат, идея) дұрыс жүйелеп, логикалық және стильдік түзетулер енгізу, редакциялау	11.3.7.1 - жазба жұмысын абзац пен бөліктерге бөлу, ойын (ақпарат, идея) дұрыс жүйелеп, логикалық және стильдік түзетулер енгізу, редакциялау)

4) әдеби тіл нормасы:

Білім алушылар...		
	10-сынып	11-сынып
1. Орфографиялық норма	10. 4.1.1- мәнмәтін бойынша тілдік бірліктерді орфографиялық нормаға сай жазу	11.4.1.1-мәнмәтін бойынша тілдік бірліктерді орфографиялық нормаға сай жазу
2. Орфоэпиялық норма	10. 4.2.1 - сөйлеу ағымындағы интонацияның құрамдас бөліктері: әуен, әуез, тембр, қарқын, кідірісті сөйлеу мәнеріне сай қолдану	11.4.2.1 - сөйлеу ағымындағы интонацияның құрамдас бөліктері: әуен, әуез, тембр, қарқын, кідірісті сөйлеу мәнеріне сай қолдану
3. Лексикалық норма	10.4.3.1 - белгілі бір тақырып аясында сөздерді іріктеп, түрлендіріп, талғаммен қолдана білу	11.4.3.1- белгілі бір тақырып аясында тілдегі көркемдік құралдарды орынды пайдалану: көркемдеу, айшықтау, дәлелдеу, сөздерді сұрыптай білу (образды-эстетикалық)
4. Грамматикалық норма	10. 4.4.1- сөзжасамдық және синтаксистік нормаларды сақтай білу	11.4.4.1- мәтін нормаларын сақтап жазу (мәтін құрылымы, абзац, мәтін бөліктері, тақырып)
5. Пунктуациялық норма	10. 4.5.1- сөйлем және мәтін деңгейінде тыныс белгілерін қолдана білу	11.4.5.1- мәтін және мәтін үзінділері деңгейінде тыныс белгілерін қолдана білу

14. Осы оқу бағдарламасы осы бұйрыққа сәйкес қосымшада берілген жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математикалық бағытындағы 10-11-сыныптарға арналған "Ұйғыр тілі" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының Ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес жүзеге асырылады.

15. Тоқсандағы бөлімдер және бөлімдер ішіндегі тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "Ұйғыр тілі" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасына қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11-сыныптарға арналған "Ұйғыр тілі" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

10-сынып:

Тақырып	Сөйлеу әрекетінің түрлері	Оқу мақсаттары
1-тоқсан		
1-тарау. Тіл және алаш идеясы	Тыңдалым және айтылым	10.1.1.1 - мәтін үзінділері бойынша болжам жасау, өз біліміне сүйеніп тақырыпты жалғастыру; 10.1.4.1- мәтінде көтерілген мәселені (қоғамдық-саяси) талдай отырып, негізгі ойды анықтау және ғаламдық мәселелермен байланыстыру
	Оқылым	10.2.2.1 - ғылыми-көпшілік және публицистикалық стильді тілдік құралдар арқылы тану (терминдер, тілдік оралымдар, өзге стиль элементтері); 10. 2.7.1 - БАҚ, энциклопедиялық, ғылыми-көпшілік деректерді ала білу, сілтеме жасау жолдарын білу
	Жазылым	10.3.4.1 - қажетті клишелер мен лексикалық құрылымдарды қолданып, көтерілген мәселе бойынша өз ойын дәлелдеп эссе жазу ("келісу, келіспеу" эссесі); 10.3.7.1 - жазба жұмысын абзац пен бөліктерге бөлу, ойын (ақпарат, идея) дұрыс жүйелеп, логикалық және стильдік түзетулер енгізу, редакциялау
	Әдеби тіл нормалары	10.4.1.1- мәнмәтін бойынша тілдік бірліктерді орфографиялық нормаға сай жазу
2-тарау. жаңалықтары: және мәдениет	Тыңдалым және айтылым	10.1.2.1- мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі (дәріс) мақсатты аудиторияға арналған терминдер мен ұғымдарды, тілдік оралымдарды талдау; 10.1.3.3-тыңдалған мәтіндегі ақпаратты ғаламдық мәселелермен байланыстыра білу, астарлы ойды анықтау
	Оқылым	10.2.3.1 – көпшілікке арналған дәрістің құрылымы мен рәсімделуін білу, жанрлық ерекшеліктерін талдау; 10.2.6.1 - белгілі бір мақсат үшін оқылым стратегияларын жүйелі қолдана білу
	Жазылым	10.3.5.1 - оқылым және тыңдалым материалдары бойынша негізгі ақпаратты іріктей отырып, түртіп жазу (конспектiлеу); 10.3.4.1- қажетті клишелер мен лексикалық құрылымдарды қолданып, көтерілген мәселе бойынша өз ойын дәлелдеп эссе жазу (дискуссивті эссе)
	Әдеби тіл нормалары	10.4.1.1- мәнмәтін бойынша тілдік бірліктерді орфографиялық нормаға сай жазу
2-тоқсан		
3-тарау. Қазіргі қоғам құндылықтары: мәдениет және өркениет	Тыңдалым және айтылым	10.1.2.1- мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі (интервью) мақсатты аудиторияға арналған терминдер мен ұғымдарды, тілдік оралымдарды талдау; 10.1.5.1 - мәтінде көтерілген мәселеге автор мен оқырманның қарым-қатынасын ескере отырып, сұрақтар құрастыру және бағалау
	Оқылым	10.2.3.1 – көпшілікке арналған интервьюдің құрылымы мен рәсімделуін білу, жанрлық ерекшеліктерін талдау; 10. 2.7.1 - БАҚ, энциклопедиялық, ғылыми-көпшілік деректерді ала білу, сілтеме жасау жолдарын білу

	Жазылым	10.3.2.1 - ғылыми-көпшілік стильдің жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай тілдік құралдарды орынды қолданып, интервью жазу; 10.3.6.1 - әртүрлі тақырып бойынша көркемдегіш құралдарды ұтымды қолданып, шығармашылық жұмыстар (өлең, хат, әңгіме, шығарма) ұсына білу
	Әдеби тіл нормалары	10. 4.2.1 - сөйлеу ағымындағы интонацияның құрамдас бөліктері: әуен, әуез, тембр, қарқын, кідірісті сөйлеу мәнеріне сай қолдану
4-тарау. Экономикалық интеграция – бүгінгі күннің даму үрдісі	Тыңдалым және айтылым	10.1.2.1- мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі (мақала) мақсатты аудиторияға арналған терминдер мен ұғымдарды, тілдік оралымдарды талдау; 10.1.6.1 - коммуникативтік жағдаятқа сай көпшілік алдында тиісті сөйлеу әдебін сақтай отырып, дұрыс сөйлеу
	Оқылым	10.2.3.1 – көпшілікке арналған мақаланың құрылымы мен рәсімделуін білу, жанрлық ерекшеліктерін талдау; 10. 2.1.1 - әртүрлі графиктік мәтіндердегі (кесте, диаграмма, сызба, шартты белгі) мәліметтерді талдау, негізгі үрдістерді анықтау
	Жазылым	10.3.2.1 - ғылыми-көпшілік стильдің жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай тілдік құралдарды орынды қолданып, мақала, интервью, нұсқаулық жазу; 10.3.3.1 - мәтін құрылымын сақтай отырып, әртүрлі графиктік мәтіндегі деректерді салыстырып, маңызды тұстары мен үрдістерді талдап жазу; 10.3.7.1 - жазба жұмысын абзац пен бөліктерге бөлу, ойын (ақпарат, идея) дұрыс жүйелеп, логикалық және стильдік түзетулер енгізу, редакциялау
	Әдеби тіл нормалары	10.4.3.1 - белгілі бір тақырып аясында сөздерді іріктеп, түрлендіріп, талғаммен қолдана білу
3- тоқсан		
5-тарау. Білім. Ғылым. Инновация.	Тыңдалым және айтылым	10.1.3.3-тыңдалған мәтіндегі ақпаратты ғаламдық мәселелермен байланыстыра білу, астарлы ойды анықтау; 10.1.5.1 - мәтінде көтерілген мәселеге автор мен оқырманның қарым-қатынасын ескере отырып, сұрақтар құрастыру және бағалау
	Оқылым	10.2.3.1 – көпшілікке арналған очерктің құрылымы мен рәсімделуін білу, жанрлық ерекшеліктерін талдау; 10.2.6.1 - белгілі бір мақсат үшін оқылым стратегияларын жүйелі қолдана білу
	Жазылым	10.3.6.1 - әртүрлі тақырып бойынша көркемдегіш құралдарды ұтымды қолданып, шығармашылық жұмыстар (өлең, хат, әңгіме, шығарма) ұсына білу; 10.3.5.1 - оқылым және тыңдалым материалдары бойынша негізгі ақпаратты іріктей отырып, түртіп жазу (конспектiлеу)
	Әдеби тіл нормалары	10.4.3.1 - белгілі бір тақырып аясында сөздерді іріктеп, түрлендіріп, талғаммен қолдана білу
6-тарау. Қазіргі қоғам: әлеуметтік теңсіздік	Тыңдалым және айтылым	10.1.1.1 - мәтін үзінділері бойынша болжам жасау, өз біліміне сүйеніп тақырыпты жалғастыру; 10.1.2.1- мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі (пікірталас) мақсатты аудиторияға арналған терминдер мен ұғымдарды, тілдік оралымдарды талдау
	Оқылым	10.2.4.1- әртүрлі стильдегі (ғылыми, ресми іс-қағаздар, публицистикалық, ауызекі сөйлеу, көркем әдебиет стилі) мәтіндердің тақырыбын, мақсатты аудиторияға сәйкес қызметін, құрылымын, тілдік ерекшелігін салыстыра

		талдау; 10. 2.1.1 - әртүрлі графиктік мәтіндердегі (кесте, диаграмма, сызба, шартты белгі) мәліметтерді талдау, негізгі үрдістерді анықтау
	Жазылым	10.3.3.1 - мәтін құрылымын сақтай отырып, әртүрлі графиктік мәтіндегі деректерді салыстырып, маңызды тұстары мен үрдістерді талдап жазу; 10.3.4.1 - қажетті клишелер мен лексикалық құрылымдарды қолданып, көтерілген мәселе бойынша өз ойын дәлелдеп эссе жазу ("келісу, келіспеу" эссесі, аргументативті эссе)
	Әдеби тіл нормалары	10. 4.4.1- сөзжасамдық және синтаксистік нормаларды сақтай білу.
7-тарау. Қылмыс және заң	Тыңдалым және айтылым	10.1.4.1- мәтінде көтерілген мәселені (қоғамдық-саяси) талдай отырып, негізгі ойды анықтау және ғаламдық мәселелермен байланыстыру; 10.1.6.1 - коммуникативтік жағдаятқа сай көпшілік алдында тиісті сөйлеу әдебін сақтай отырып, дұрыс сөйлеу
	Оқылым	10.2.4.1- әртүрлі стильдегі (ғылыми, ресми іс-қағаздар, публицистикалық, ауызекі сөйлеу, көркем әдебиет стилі) мәтіндердің тақырыбын, мақсатты аудиторияға сәйкес қызметін, құрылымын, тілдік ерекшелігін салыстыра талдау; 10. 2.1.1 - әртүрлі графиктік мәтіндердегі (кесте, диаграмма, сызба, шартты белгі) мәліметтерді талдау, негізгі үрдістерді анықтау
	Жазылым	10.3.2.1 - ғылыми-көпшілік стильдің жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай тілдік құралдарды орынды қолданып, нұсқаулық жазу; 10.3.3.1- мәтін құрылымын сақтай отырып, әртүрлі графиктік мәтіндегі деректерді салыстырып, маңызды тұстары мен үрдістерді талдап жазу; 10.3.4.1 - қажетті клишелер мен лексикалық құрылымдарды қолданып, көтерілген мәселе бойынша өз ойын дәлелдеп эссе жазу (дискуссивті эссе, аргументативті эссе)
	Әдеби тіл нормалары	10. 4.4.1- сөзжасамдық және синтаксистік нормаларды сақтай білу
4-тоқсан		
8-тарау. Қазіргі әлемдегі саясат және жаһандық мәселелер	Тыңдалым және айтылым	10.1.1.1 -мәтін үзінділері бойынша болжам жасау, өз біліміне сүйеніп тақырыпты жалғастыру; 10.1.3.3-тыңдалған мәтіндегі ақпаратты ғаламдық мәселелермен байланыстыра білу, астарлы ойды анықтау
	Оқылым	10.2.4.1- әртүрлі стильдегі (ғылыми, ресми іс-қағаздар, публицистикалық, ауызекі сөйлеу, көркем әдебиет стилі) мәтіндердің тақырыбын, мақсатты аудиторияға сәйкес қызметін, құрылымын, тілдік ерекшелігін салыстыра талдау; 10.2.5.1 - мәтіндегі негізгі ойды анықтау, көтерілген мәселеге баға беріп, мәліметтер мен пікірлерді өңдей білу
	Жазылым	10.3.2.1 - ғылыми-көпшілік стильдің жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай тілдік құралдарды орынды қолданып, мақалажазу; 10.3.5.1 - оқылым және тыңдалым материалдары бойынша негізгі ақпаратты іріктей отырып, түртіп жазу (конспектілеу).
	Әдеби тіл нормалары	10.4.5.1- сөйлем және мәтін деңгейінде тыныс белгілерін қолдана білу
9-тарау. Сөз мәдениеті	Тыңдалым және	10.1.2.1- мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі (пікірталас) мақсатты аудиторияға арналған терминдер мен ұғымдарды, тілдік

және шешендік өнер	айтылым	оралымдарды талдау; 10.1.6.1 - коммуникативтік жағдаятқа сай көпшілік алдында тиісті сөйлеу әдебін сақтай отырып, дұрыс сөйлеу
	Оқылым	10.2.5.1- мәтіндегі негізгі ойды анықтау, көтерілген мәселеге баға беріп, мәліметтер мен пікірлерді өңдей білу; 10. 2.7.1 - БАҚ, энциклопедиялық, ғылыми-көпшілік деректерді ала білу, сілтеме жасау жолдарын білу
	Жазылым	10.3.6.1- әртүрлі тақырып бойынша көркемдегіш құралдарды ұтымды қолданып, шығармашылық жұмыстар (өлең, хат, әңгіме, шығарма) ұсына білу; 10.3.7.1- жазба жұмысын абзац пен бөліктерге бөлу, ойын (ақпарат, идея) дұрыс жүйелеп, логикалық және стильдік түзетулер енгізу, редакциялау
	Әдеби тіл нормалары	10.4.5.1- сөйлем және мәтін деңгейінде тыныс белгілерін қолдана білу

11-сынып:

Тақырып	Сөйлеу әрекетінің түрлері	Оқу мақсаттары
1-тоқсан		
1-бөлім. Қазақстан бейнесі. Қазақстанның өткені мен келешегі	Тыңдалым және айтылым	11.1.1.1 - мәтін үзінділері бойынша болжам жасау, тиісті ақпаратты анықтай білу; 11.1.5.1 - мәтінде көтерілген мәселеге автор мен оқырманның қарым-қатынасын ескере отырып, талқылау сұрақтарын құрастыру және сыни тұрғыда бағалау.
	Оқылым	11.2.2.1 - таза ғылыми стильді тілдік құралдар арқылы тану (терминдер, ұғымдар, шартты белгілер, синтаксистік құрылымы); 11.2.5.1 - мәтіндегі негізгі ойды анықтау, берілген мәліметтер мен пікірлерді өңдеу және толықтыру; 11.2.7.1 - БАҚ, энциклопедиялық, ғылыми-көпшілік, ғылыми еңбектерден деректерді ала білу, сілтеме жасау, дәйексөз келтіру жолдарын білу
	Жазылым	11.3.4.1 - қажетті ақпараттарды орынды қолданып, көтерілген мәселе бойынша өз ойын дәлелдеп эссе жазу (дискуссивті эссе); 11.3.7.1 - жазба жұмысын абзац пен бөліктерге бөлу, ойын (ақпарат, идея) дұрыс жүйелеп, логикалық және стильдік түзетулер енгізу, редакциялау
	Әдеби тіл нормалары	11.4.1.1- мәнмәтін бойынша тілдік бірліктерді орфографиялық нормаға сай жазу
2-бөлім. Жастар мәдениеті және мәселесі.	Тыңдалым және айтылым	11.1.2.1- мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі (дәріс) мақсатты аудиторияға арналған терминдер мен ұғымдарды, тілдік оралымдарды, мәтін үзінділерін талдау; 11.1.3.3- тыңдалған мәтіндегі ақпаратты ғаламдық (отандық) мәселелермен байланыстыра білу, салыстыру
	Оқылым	11.2.3.1 – таза ғылыми стильдегі дәрістің құрылымы мен рәсімделуін білу, жанрлық ерекшеліктерін талдау; 11.2.4.1 - әртүрлі стильдегі (ғылыми, ресми іс-қағаздар, публицистикалық, ауызекі сөйлеу, көркем әдебиет стилі) мәтіндердің тақырыбын, автор көзқарасын, мақсатты аудиторияға сәйкес қызметін, құрылымын, тілдік ерекшелігін салыстыра талдау
	Жазылым	11.3.5.1 - оқылым және тыңдалым материалдары бойынша түртіп жазудың (конспектілеудің) әртүрлі жолдарын меңгеру арқылы негізгі ақпаратты

		іріктеу; 11.3.6.1 - әртүрлі тақырып бойынша көркемдегіш құралдарды ұтымды қолданып, шығармашылық жұмыстар (өлең, әңгіме, естелік, шығарма) ұсына білу
	Әдеби тіл нормалары	11.4.1.1-мәнмәтін бойынша тілдік бірліктерді орфографиялық нормаға сай жазу
2 - тоқсан		
3-бөлім. Қазіргі қоғам. Миграция. Зияткерлік миграция	Тыңдалым және айтылым	11.1.2.1- мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі (интервью) мақсатты аудиторияға арналған терминдер мен ұғымдарды, тілдік оралымдарды, мәтін үзінділерін талдау; 11.1.6.1 - коммуникативтік жағдаятқа сай көпшілік алдында дұрыс сөйлеу, тыңдаушыларға ықпал ете білу, шешен сөйлеу
	Оқылым	11.2.2.1 - таза ғылыми стильді тілдік құралдар арқылы тану (терминдер, ұғымдар, шартты белгілер, синтаксистік құрылымы); 11.2.1.1 - әртүрлі графиктік мәтіндердегі (кесте, диаграмма, сызба, шартты белгі) мәліметтерді салыстырып талдау, негізгі үрдістерді анықтау
	Жазылым	11.3.2.1 -таза ғылыми стильдің жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай тілдік құралдарды орынды қолданып, интервью жазу; 11.3.3.1- мәтін құрылымын сақтай отырып, әртүрлі графиктік мәтіндегі деректерді салыстырып, маңызды тұстары мен үрдістерді талдап жазу, өзіндік тұжырым жасау
	Әдеби тіл нормалары	11.4.2.1 - сөйлеу ағымындағы интонацияның құрамдас бөліктері: әуен, әуез, тембр, қарқын, кідірісті сөйлеу мәнеріне сай қолдану
4- бөлім. Әлемді өзгерткен өнертабыстар	Тыңдалым және айтылым	11.1.2.1- мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі (мақала) мақсатты аудиторияға арналған терминдер мен ұғымдарды, тілдік оралымдарды, мәтін үзінділерін талдау; 11.1.3.3- тыңдалған мәтіндегі ақпаратты ғаламдық (отандық) мәселелермен байланыстыра білу, салыстыру, факті мен көзқарасты ажырата білу
	Оқылым	11.2.3.1 – таза ғылыми стильдегі мақаланың құрылымы мен рәсімделуін білу, жанрлық ерекшеліктерін талдау; 11.2.4.1 - әртүрлі стильдегі (ғылыми, ресми іс-қағаздар, публицистикалық, ауызекі сөйлеу, көркем әдебиет стилі) мәтіндердің тақырыбын, автор көзқарасын, мақсатты аудиторияға сәйкес қызметін, құрылымын, тілдік ерекшелігін салыстыра талдау
	Жазылым	11.3.1.1 - жоспар түрлерін құру (күрделі, тезистік, тірек-схема түріндегі жоспар); 11.3.2.1 -.таза ғылыми стильдің жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай тілдік құралдарды орынды қолданып, мақала жазу
	Әдеби тіл нормалары	11.4.3.1- белгілі бір тақырып аясында тілдегі көркемдік құралдарды орынды пайдалану: көркемдеу, айшықтау, дәлелдеу, сөздерді сұрыптайбілу(образды-эстетикалық)
3- тоқсан		
5-бөлім. Бейбітшілік, қауіпсіздік және жаһандық экономика	Тыңдалым және айтылым	11.1.2.1- мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі (пікірталас) мақсатты аудиторияға арналған терминдер мен ұғымдарды, тілдік оралымдарды, мәтін үзінділерін талдау; 11.1.4.1- мәтінде көтерілген мәселені, автор позициясын (қоғамдық-саяси, ғылыми) талдай отырып, негізгі ойды анықтау

	Оқылым	11.2.3.1 – таза ғылыми стильдегі баяндаманың құрылымы мен рәсімделуін білу, жанрлық ерекшеліктерін талдау; 11.2.5.1 - мәтіндегі негізгі ойды анықтау, берілген мәліметтер мен пікірлерді өңдеу және толықтыру; 11. 2.6.1 - белгілі бір мақсат үшін оқылым стратегияларын жүйелі қолдана білу
	Жазылым	11.3.4.1 - қажетті ақпараттарды орынды қолданып, көтерілген мәселе бойынша өз ойын дәлелдеп эссе жазу (аргументативті эссе); 11.3.5.1 - оқылым және тыңдалым материалдары бойынша түртіп жазудың (конспектілеудің) әртүрлі жолдарын меңгеру арқылы негізгі ақпаратты іріктеу
	Әдеби тіл нормалары	11.4.3.1- белгілі бір тақырып аясында тілдегі көркемдік құралдарды орынды пайдалану: көркемдеу, айшықтау, дәлелдеу, сөздерді сұрыптайбілу(образды-эстетикалық)
6-бөлім. Ұлттың тарихи жәдігерлерін сақтау	Тыңдалым және айтылым	11.1.2.1- мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі (бейнебаян) мақсатты аудиторияға арналған терминдер мен ұғымдарды, тілдік оралымдарды, мәтін үзінділерін талдау; 11.1.6.1 - коммуникативтік жағдаятқа сай көпшілік алдында дұрыс сөйлеу, тыңдаушыларға ықпал ете білу, шешен сөйлеу
	Оқылым	11.2.3.1 – таза ғылыми стильдегі тезис, аннотацияның құрылымы мен рәсімделуін білу, жанрлық ерекшеліктерін талдау; 11.2.4.1 - әртүрлі стильдегі (ғылыми, ресми іс-қағаздар, публицистикалық, ауызекі сөйлеу, көркем әдебиет стилі) мәтіндердің тақырыбын, автор көзқарасын, мақсатты аудиторияға сәйкес қызметін, құрылымын, тілдік ерекшелігін салыстыра талдау.
	Жазылым	11.3.2.1 -таза ғылыми стильдің жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай тілдік құралдарды орынды қолданып, тезис, аннотация, рецензия жазу; 11.3.6.1 - әртүрлі тақырып бойынша көркемдегіш құралдарды ұтымды қолданып, шығармашылық жұмыстар (өлең, әңгіме, естелік, шығарма) ұсына білу
	Әдеби тіл нормалары	11.4.4.1- мәтін нормаларын сақтап жазу (мәтін құрылымы, абзац, мәтін бөліктері, тақырып)
7-бөлім. Табиғат және экология	Тыңдалым және айтылым	11.1.1.1 - мәтін үзінділері бойынша болжам жасау, тиісті ақпаратты анықтай білу; 11.1.5.1 - мәтінде көтерілген мәселеге автор мен оқырманның қарым-қатынасын ескере отырып, талқылау сұрақтарын құрастыру және сыни тұрғыда бағалау.
	Оқылым	11.2.1.1 - әртүрлі графиктік мәтіндердегі (кесте, диаграмма, сызба, шартты белгі) мәліметтерді салыстырып талдау, негізгі үрдістерді анықтау; 11. 2.6.1 - белгілі бір мақсат үшін оқылым стратегияларын жүйелі қолдана білу
	Жазылым	11.3.3.1- мәтін құрылымын сақтай отырып, әртүрлі графиктік мәтіндегі деректерді салыстырып, маңызды тұстары мен үрдістерді талдап жазу, өзіндік тұжырым жасау; 11.3.6.1 - әртүрлі тақырып бойынша көркемдегіш құралдарды ұтымды қолданып, шығармашылық жұмыстар (өлең, әңгіме, естелік, шығарма) ұсына білу
	Әдеби тіл нормалары	11.4.4.1- мәтін нормаларын сақтап жазу (мәтін құрылымы, абзац, мәтін бөліктері, тақырып)

4- тоқсан		
8-бөлім. Жаңа әлемдегі театр мен кинематография	Тыңдалым және айтылым	11.1.2.1- мамандандырылған тар аядағы арнайы мәтіндердегі (дәріс, интервью, бейнебаян) мақсатты аудиторияға арналған терминдер мен ұғымдарды, тілдік оралымдарды, мәтін үзінділерін талдау; 11.1.6.1 - коммуникативтік жағдаятқа сай көпшілік алдында дұрыс сөйлеу, тыңдаушыларға ықпал ете білу, шешен сөйлеу
	Оқылым	11.2.3.1 – таза ғылыми стильдегі рецензияның құрылымы мен рәсімделуін білу, жанрлық ерекшеліктерін талдау; 11. 2.6.1 - белгілі бір мақсат үшін оқылым стратегияларын жүйелі қолдана білу
	Жазылым	11.3.2.1 -таза ғылыми стильдің жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай тілдік құралдарды орынды қолданып, рецензия жазу; 11.3.7.1 - жазба жұмысын абзац пен бөліктерге бөлу, ойын (ақпарат, идея) дұрыс жүйелеп, логикалық және стильдік түзетулер енгізу, редакциялау)
	Әдеби тіл нормалары	11.4.5.1- мәтін және мәтін үзінділері деңгейінде тыныс белгілерін қолдана білу
9-бөлім: Еңбек нарығы және сұраныс	Тыңдалым және айтылым	11.1.4.1- мәтінде көтерілген мәселені, автор позициясын (қоғамдық-саяси, ғылыми) талдай отырып, негізгі ойды анықтау; 11.1.5.1 - мәтінде көтерілген мәселеге автор мен оқырманның қарым-қатынасын ескере отырып, талқылау сұрақтарын құрастыру және сыни тұрғыда бағалау
	Оқылым	11.2.1.1 - әртүрлі графикалық мәтіндердегі (кесте, диаграмма, сызба, шартты белгі) мәліметтерді салыстырып талдау, негізгі үрдістерді анықтау; 11.2.7.1 - БАҚ, энциклопедиялық, ғылыми-көпшілік, ғылыми еңбектерден деректерді ала білу, сілтеме жасау, дәйексөз келтіру жолдарын білу
	Жазылым	11.3.1.1 - жоспар түрлерін құру (күрделі, тезистік, тірек-схема түріндегі жоспар); 11.3.4.1 - қажетті ақпараттарды орынды қолданып, көтерілген мәселе бойынша өз ойын дәлелдеп эссе жазу (дискуссивті эссе, аргументативті эссе).
	Әдеби тіл нормалары	11.4.5.1- мәтін және мәтін үзінділері деңгейінде тыныс белгілерін қолдана білу.

Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2017 жылғы 27 шілдедегі № 352 бұйрығына 214-қосымша
Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2013 жылғы 3 сәуірдегі № 115 бұйрығына 432-қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11-сыныптарға арналған "Өзбек әдебиеті" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (оқыту өзбек тілінде)

Ескерту. Үлгілік оқу бағдарламасы жаңа редакцияда – ҚР Білім және ғылым министрінің 07.03.2019 № 105 (10-сынып оқушылары үшін 01.09.2019, 11-сынып оқушылары үшін 01.09.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Оқу бағдарламасы "Білім берудің барлық деңгейінің мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттарын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы № 604 бұйрығымен бекітілген Жалпы орта білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес әзірленген (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 17669 болып тіркелген).

2. Өзбек әдебиеті бағдарламасының мақсаты – білім алушыларды креативті ойлауға бағыттау. Олардың ойларын ауызша еркін жеткізуіне және жаза білуіне қолдау көрсету, дәлелдер келтіру, салыстыру және анализ жасау, бағалау дағдыларын қалыптастыру. Білім алушылар әдеби жанрларға эксперимент жасау арқылы драмалық шығарманы проза тілімен, прозаны поэзия тілімен жазу тәсілдерін меңгере алады.

3. "Өзбек әдебиеті" оқу пәнін оқытудың негізгі міндеттері:

1) "Өзбек әдебиеті" бағдарламасы білім алушылардың сауаттылығын, олардың әдеби және эстетикалық талғамдары мен сезімдерін дамыту, ойлау қабілеттері мен танымдық және коммуникативтік дағдыларын қалыптастыру бағытында құрастырылған;

2) өзбек әдебиетінің құндылық ретіндегі болмысын, ұлттық мәдениеттегі маңызды орнын құрметтейді және бағалайды;

3) өзбек әдебиетінің мәдениетаралық қарым-қатынастағы рөлін, өзбек халқының қалыптасқан тарихын, алға қойған міндеттерін, мәселелерін, қарама-қайшылық пен қиындықтарын анықтайды және түсінеді;

4) түрлі жағдайларға бейімделе білу және өздігінен шешім қабылдау дағдыларын қалыптастырады;

5) заманауи, ғылыми және қоғамдық дамуға сәйкес дүниетанымын дамытады.

2-тарау. "Өзбек әдебиеті" пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

4. "Өзбек әдебиеті" пәні бойынша оқу жүктемесінің жоғары шекті көлемі:

1) 10-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағатты;

2) 11-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағатты құрайды.

Оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі "Қазақстан Республикасындағы бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспарларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2012 жылғы 8 қарашадағы № 500 бұйрығымен бекітілген үлгілік оқу жоспарына тәуелді (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 8170 тіркелген).

5. "Өзбек әдебиеті" пәндік білімнің мазмұны бөлімдерге бөлінген: түсіну және жауап беру, анализ және интерпретация, бағалау және салыстырмалы

анализ, сонымен қатар, дағдыларды қалыптастыратын бөлімшелерден тұрады. Бағдарламаның бұл бөлімі пән бойынша оқу мақсаттарынан тұрады.

6. "Түсіну және жауап беру" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) көркем шығарма мазмұны мен пішіні;
- 2) әдеби шығарманың тұжырымдамасы;
- 3) көркем шығармадағы образ;
- 4) шығарма үзінділерімен жұмыс;
- 5) өзбек әдебиетіндегі ұлттық құндылықтардың әлемдегі орнын білу.

7. "Анализ және интерпретация" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) әдеби шығарманың композициясы;
- 2) автор бейнесі;
- 3) көркем шығарманың тілі;
- 4) шығармашылық жұмыс;
- 5) өзбек және әлем әдебиетіндегі құндылықтар.

8. "Бағалау және салыстыру" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) тарихи және көркемдік құндылығы;
- 2) заманауилығы мен жаңашылдығы;
- 3) әдеби эссе;
- 4) әдеби сын.

9. Оқу пәнінің 10-сыныптағы базалық білім мазмұны:

1) түсіну және жауап беру: әдеби шығарманың сюжеттік-композициялық құрылысын талдау арқылы идеялық мазмұнын терең түсіну; әдеби шығармадағы көтерілген мәселелерді ұлттық мүдде тұрғысынан ашу; көркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтау мен даралау; көркем шығармалардан алған үзінділерді ғаламдық тақырыптағы мәселелермен байланыстыру; шығармадағы ұлттық құндылықтардың әлемдік тақырыптармен үндестігін ашу;

2) анализ және интерпретация: әдеби шығарманың композициясын уақыт пен кеңістік тұрғысынан талдау; шығармадағы авторлық идеяның өмір шындығымен байланысы; шығармадағы автор стилі мен көркемдегіш құралдардың қызметін ашу; көркем шығармадағы көтерілген мәселелерге талдау жасау арқылы өзіндік пікірін қосып, шығармашылық жұмыс жазу; әлем және өзбек әдебиетіндегі құндылықтардың үндесуін талдап, өзіндік ой қорыту;

3) бағалау және салыстыру: шығарманы мазмұндас туындылардың үлгілерімен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау; көркем шығармадағы көтерілген мәселелердің жаңашылдығына сыни тұрғыдан баға беру; шығарманың идеясын жалпыадамзаттық құндылық тұрғысынан талдап,

эдеби эссе жазу; шығарманы идеялық жағынан мазмұндас туындылармен салыстыра отырып, эдеби сын жазу.

10. Оқытылатын көркем шығармалар тізімі:

- 1) Юсуф Хос Хожиб. "Қутадғу билиг" еңбегі
- 2) Ахмад Югнакий. "Хибат ул-хақойиқ" еңбегі
- 3) Ахмад Яссавий. "Девони хикмат" еңбегі
- 4) Атойи. Ғазаллари
- 5) Лутфий. Ғазаллари
- 6) Алишер Навоий. Ғазаллари. "Хамса" еңбегі
- 7) Хожа хаҰти ва ижоди.Хикоятлари
- 8) Бобур. Лирикасы
- 9) Машраб. Лирикасы
- 10) Мунис. Лирикасы
- 11) Увайсий. Лирикасы
- 12) Огахий. Лирикасы
- 13) Абай. Жырлары
- 14) Фузулий. "Лайли ва Мажнун" дастаны
- 15) Шекспир. "Хамлет" трагедиясы

11. Оқу пәнінің 11-сыныптағы базалық білім мазмұны:

1) түсіну және жауап беру:эдеби шығарманың сюжеттік-композициялық құрылысын талдау арқылы көтерілген ғаламдық мәселелерді терең түсіну; эдеби шығармадағы көтерілген мәселелерді қазіргі өмірмен байланыстырып, ұлттық мүдде тұрғысынан ашу; көркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтау мен даралау арқылы өмір шындығын көрсету; көркем шығармалардан алған үзінділерді ғаламдық тақырыптағы мәселелермен байланыстырып, шығармашылық жұмыстарда қолдану; шығармадағы ұлттық және жалпыадамзаттық құндылықтардың әлемдік тақырыптармен үндестігін ашу;

2) анализ және интерпретация: эдеби шығарманың композициясын жанрлық ерекшеліктерін айқындап, уақыт пен кеңістік тұрғысынан талдау; автор бейнесінің шығарманың негізгі идеясымен байланысын айқындау; шығармадағы көркемдегіш құралдардың образ жасаудағы орны; көркем шығармадағы ғаламдық тақырыптарға креативті ой қосып, шығармашылық жұмыс жазу; өзбек әдебиеті мен әлем әдебиетіндегі ортақ бағыт, эдеби ағым, жалпыадамзаттық құндылықтарды анықтау, талдау жасау;

3) бағалау және салыстыру: шығарманы ғаламдық тақырыптармен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау; көркем шығарманың жаңашылдығын ғаламдық тақырыптармен байланыстыра отырып, сыни

тұрғыдан баға беру; шығарманың идеясын көркемдік-эстетикалық құндылық тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу; шығарманы идеялық жағынан мазмұндас әлем әдебиеті үлгілерімен салыстыра талдап, әдеби сын жазу.

12. Оқытылатын көркем шығармалар тізімі:

- 1) Ю.СарҰмий. Ғазаллари
- 2) Фурқат. Лирикасы
- 3) Абдулла Қодирий. "Утган кунлар" романы
- 4) Абдулхамид Чулпон. Шеърятти. "Кеча ва кундуз" романы
- 5) Ғафур Ғулом. "Ҳдгор" қиссасы
- 6) Ойбек. "ҚуҰш қораймас" романы
- 7) Абдулла Қаххор. Қиссалары
- 8) Хамид Олимжон. "Муқанна" драмасы
- 9) Одил Ҳқубов. "Кухна дунҰ" романы
- 10) Пиримқул Қодиров. "Юлдузли тунлар" романы
- 11) Эркин Вохидов. "Рухлар исҰни" дастаны
- 12) Абдулла Орипов. "Жаннатга йул" драмасы
- 13) Баходир Собит. "Битмас жарохат"
- 14) Мухтор Аvezов. "Абай йули" эпопеясы
- 15) Ч.Айтматов "ҚиҰмат" романы

3-тарау. Оқу мақсаттарының жүйесі

13. Бағдарламада "оқу мақсаттары" төрт саннан тұратын кодтық белгімен белгіленді. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сандар бөлім және бөлімше ретін, төртінші сан бөлімшедегі оқу мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 10.2.1.4. кодында "10" - сынып, "2.1" - екінші бөлімнің бірінші бөлімшесі, "4" - оқу мақсатының реттік саны

14. Оқу мақсаттарының жүйесі бөлім бойынша әр сыныпқа берілген.

1) түсіну және жауап беру:

Білім алушылар...		
	10-сынып	11-сынып
1. Көркем шығарманың мазмұны мен пішіні	10.1.1.1 - әдеби шығарманың сюжеттік-композициялық құрылысын талдау арқылы идеялық мазмұнын терең түсіну	11.1.1.1 - әдеби шығарманың сюжеттік-композициялық құрылысын талдау арқылы көтерілген ғаламдық мәселелерді терең түсіну
2. Әдеби шығарманың тұжырымдамасы	10.1.2.1 - әдеби шығармадағы көтерілген мәселелерді ұлттық мүдде тұрғысынан ашу	11.1.2.1 - әдеби шығармадағы көтерілген мәселелерді қазіргі өмірмен байланыстырып, ұлттық мүдде тұрғысынан ашу
3. Көркем шығармадағы образ	10.1.3.1 - көркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтау мен даралау	11.1.3.1 - көркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтау мен даралау арқылы өмір шындығын көрсету

4. Шығарма үзінділерімен жұмыс	10.1.4.1 - көркем шығармалардан алған үзінділерді ғаламдық тақырыптағы өзекті мәселелермен байланыстыру	11.1.4.1 - көркем шығармалардан алған үзінділерді ғаламдық тақырыптағы өзекті мәселелермен байланыстырып, шығармашылық жұмыстарда қолдану
5. Өзбек әдебиетіндегі ұлттық құндылықтардың әлемдегі орнын білу	10.1.5.1 - шығармадағы ұлттық құндылықтардың әлемдік тақырыптармен үндестігін ашу	11.1.5.1 - шығармадағы ұлттық және жалпыадамзаттық құндылықтардың әлемдік тақырыптармен үндестігін ашу

2) анализ және интерпретация:

Білім алушылар...		
	10-сынып	11-сынып
1. Әдеби шығарманың композициясы	10.2.1.1 - әдеби шығарманың композициясын уақыт пен кеңістік тұрғысынан талдау	11.2.1.1 - әдеби шығарманың композициясын жанрлық ерекшеліктерін айқындап, уақыт пен кеңістік тұрғысынан талдау
2. Автор бейнесі	10.2.2.1 - шығармадағы авторлық идеяның өмір шындығымен байланысы айқындау	11.2.2.1 - автор бейнесінің шығарманың негізгі идеясымен байланысын айқындау
3. Көркем шығарманың тілі	10.2.3.1 - шығармадағы көркемдегіш құралдар мен айшықтау амалдарының қызметін талдау	11.2.3.1 - шығармадағы көркемдегіш құралдар мен айшықтау амалдарының қызметін талдай отырып, автор стилін анықтау
4. Шығармашылық жұмыс	10.2.4.1 - көркем шығармадағы көтерілген мәселелерге талдау жасау арқылы өзіндік пікірін қосып, шығармашылық жұмыс (эссе, әңгіме, өлең, әдеби және еркін тақырыптарға шығарма) жазу	11.2.4.1 - көркем шығармадағы ғаламдық тақырыптарға креативті ой қосып, шығармашылық жұмыс (эссе, әңгіме, өлең, әдеби және еркін тақырыптарға шығарма) жазу
5. Өзбек және әлем әдебиетіндегі құндылықтар	10.2.5.1 - әлем және өзбек әдебиетіндегі құндылықтардың үндесуін талдап, өзіндік ой қорыту	11.2.5.1 - өзбек әдебиеті мен әлем әдебиетіндегі ортақ бағыт, әдеби ағым, жалпыадамзаттық құндылықтарды анықтау, талдау жасау

3) бағалау және салыстыру:

Білім алушылар...		
	10-сынып	11-сынып
1.Тарихи және көркемдік құндылығы	10.3.1.1 - шығарманы мазмұндас туындылардың үлгілерімен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау	11.3.1.1 - шығарманы ғаламдық тақырыптармен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау
2. Заманауилығы мен жаңашылдығы	10.3.2.1 - көркем шығармадағы көтерілген мәселелердің жаңашылдығына сыни тұрғыдан баға беру	11.3.2.1 - . көркем шығарманың жаңашылдығын ғаламдық тақырыптармен байланыстыра отырып, сыни тұрғыдан баға беру
3. Әдеби эссе	10.3.3.1 - шығарманың идеясын жалпыадамзаттық құндылық тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу	11.3.3.1 - шығарманың идеясын көркемдік-эстетикалық құндылық тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу
4. Әдеби сын	10.3.4.1 - шығарманы идеялық жағынан мазмұндас туындылармен салыстыра отырып, әдеби сын жазу	11.3.4.1 - шығарманы идеялық жағынан мазмұндас әлем әдебиеті үлгілерімен салыстыра талдап, әдеби сын жазу

15. Осы оқу бағдарламасы осы бұйрыққа сәйкес қосымшада берілген жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағытындағы 10-11-сыныптарға арналған "Өзбек әдебиеті" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының Ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес жүзеге асырылады.

16. Тоқсандағы бөлімдер және бөлімдер ішіндегі тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "Өзбек әдебиеті" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасына қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11-сыныптаға арналған "Өзбек әдебиеті" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 10-сынып:

Бөлім	Оқытылатын шығармалар	Дағдылар	Оқу мақсаттары
1-тоқсан			
Өлең сөздің патшасы	1. Юсуф Хос Хожиб. "Кутадғу билиг" еңбегі 2. Ахмад Югнакий. "Хибат ул-хақойиқ" еңбегі 3. Ахмад Яссавий. "Девони хикмат" еңбегі 4. Атойи. Ғазаллари 5. Лутфий. Ғазаллари	Түсіну және жауап беру	10.1.1.1 - әдеби шығарманың сюжеттік-композициялық құрылысын талдау арқылы идеялық мазмұнын терең түсіну; 10.1.2.1 - әдеби шығармадағы көтерілген мәселелерді ұлттық мүдде тұрғысынан ашу; 10.1.3.1 - көркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтау мен даралау; 10.1.4.1 - көркем шығармалардан алған үзінділерді ғаламдық тақырыптағы өзекті мәселелермен байланыстыру; 10.1.5.1 - шығармадағы ұлттық құндылықтардың әлемдік тақырыптармен үндестігін ашу
		Анализ және интерпретация	10.2.1.1 - әдеби шығарманың композициясын уақыт пен кеңістік тұрғысынан талдау; 10.2.2.1 - шығармадағы авторлық идеяның өмір шындығымен байланысы айқындау; 10.2.3.1 - шығармадағы көркемдегіш құралдар мен айшықтау амалдарының қызметін талдау; 10.2.4.1 - көркем шығармадағы көтерілген мәселелерге талдау жасау арқылы өзіндік пікірін қосып, шығармашылық жұмыс (эссе, әңгіме, өлең, әдеби және еркін тақырыптарға шығарма) жазу; 10.2.5.1 - әлем және өзбек әдебиетіндегі құндылықтардың үндесуін талдап, өзіндік ой қорыту
		Бағалау және салыстыру	10.3.1.1 - шығарманы мазмұндас туындылардың үлгілерімен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау; 10.3.2.1 - көркем шығармадағы көтерілген мәселелердің

			жаңашылдығына сыни тұрғыдан баға беру; 10.3.3.1 - шығарманың идеясын жалпыадамзаттық құндылық тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу; 10.3.4.1 - шығарманы идеялық жағынан мазмұндас туындылармен салыстыра отырып, әдеби сын жазу
2-тоқсан			
Прозадағы көркем ой	1. Алишер Навоий. Ғазаллари. "Хамса" еңбегі	Түсіну және жауап беру	10.1.1.1 - әдеби шығарманың сюжеттік-композициялық құрылысын талдау арқылы идеялық мазмұнын терең түсіну; 10.1.3.1 - көркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтау мен даралау; 10.1.4.1 - көркем шығармалардан алған үзінділерді ғаламдық тақырыптағы өзекті мәселелермен байланыстыру; 10.1.5.1 - шығармадағы ұлттық құндылықтардың әлемдік тақырыптармен үндестігін ашу
		Анализ және интерпретация	10.2.1.1 - әдеби шығарманың композициясын уақыт пен кеңістік тұрғысынан талдау; 10.2.2.1 - шығармадағы авторлық идеяның өмір шындығымен байланысын айқындау; 10.2.3.1 - шығармадағы көркемдегіш құралдар мен айшықтау амалдарының қызметін талдау; 10.2.4.1 - көркем шығармадағы көтерілген мәселелерге талдау жасау арқылы өзіндік пікірін қосып, шығармашылық жұмыс (эссе, әдеби және еркін тақырыптарға шығарма) жазу ;
		Бағалау және салыстыру	10.3.1.1 - шығарманы мазмұндас туындылардың үлгілерімен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау; 10.3.4.1 - шығарманы идеялық жағынан мазмұндас туындылармен салыстыра отырып, әдеби сын жазу
3 -тоқсан			
Аңызбен өрілген көркем	1. Хожа. Хикоятлари 2. Бобур. Лирикасы 3. Машраб. Лирикасы 4. Мунис. Лирикасы 5. Увайсий. Лирикасы	Түсіну және жауап беру	10.1.1.1 - әдеби шығарманың сюжеттік-композициялық құрылысын талдау арқылы идеялық мазмұнын терең түсіну; 10.1.2.1 - әдеби шығармадағы көтерілген мәселелерді ұлттық мүдде тұрғысынан ашу; 10.1.3.1 - көркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтау мен даралау; 10.1.4.1 - көркем шығармалардан алған үзінділерді ғаламдық тақырыптағы өзекті мәселелермен байланыстыру; 10.1.5.1 - шығармадағы ұлттық құндылықтардың әлемдік тақырыптармен үндестігін ашу
		Анализ және интерпретация	10.2.1.1 - әдеби шығарманың композициясын уақыт пен кеңістік тұрғысынан талдау; 10.2.2.1 - шығармадағы авторлық идеяның өмір шындығымен байланысын айқындау; 10.2.3.1 - шығармадағы көркемдегіш құралдар мен айшықтау амалдарының қызметін талдау; 10.2.4.1 - көркем шығармадағы көтерілген мәселелерге талдау жасау арқылы өзіндік пікірін қосып, шығармашылық жұмыс (эссе, әңгіме, өлең, әдеби және еркін тақырыптарға шығарма) жазу; 10.2.5.1 - әлем және өзбек әдебиетіндегі құндылықтардың үндесуін талдап, өзіндік ой қорыту

		Бағалау және салыстыру	10.3.1.1 - шығарманы мазмұндас туындылардың үлгілерімен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау; 10.3.2.1 - көркем шығармадағы көтерілген мәселелердің жаңашылдығына сыни тұрғыдан баға беру; 10.3.3.1 - шығарманың идеясын жалпыадамзаттық құндылық тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу 10.3.4.1 - шығарманы идеялық жағынан мазмұндас туындылармен салыстыра отырып, әдеби сын жазу
4- тоқсан			
Заман, дәуір тұлғасы	1. Огахий. Лирикасы 2. Абай. Шеърлари 3. Фузулий. "Лайли ва Мажнун" дастаны 4. Шекспир. "Хамлет" трагедиясы	Түсіну және жауап беру	10.1.1.1 - әдеби шығарманың сюжеттік-композициялық құрылысын талдау арқылы идеялық мазмұнын терең түсіну; 10.1.2.1 - әдеби шығармадағы көтерілген мәселелерді ұлттық мүдде тұрғысынан ашу; 10.1.3.1 - көркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтау мен даралау; 10.1.4.1 - көркем шығармалардан алған үзінділерді ғаламдық тақырыптағы өзекті мәселелермен байланыстыру; 10.1.5.1 - шығармадағы ұлттық құндылықтардың әлемдік тақырыптармен үндестігін ашу
		Анализ және интерпретация	10.2.1.1 - әдеби шығарманың композициясын уақыт пен кеңістік тұрғысынан талдау; 10.2.2.1 - шығармадағы авторлық идеяның өмір шындығымен байланысын айқындау; 10.2.3.1 - шығармадағы көркемдегіш құралдар мен айшықтау амалдарының қызметін талдау; 10.2.4.1 - көркем шығармадағы көтерілген мәселелерге талдау жасау арқылы өзіндік пікірін қосып, шығармашылық жұмыс (әңгіме, өлең, әдеби және еркін тақырыптарға шығарма) жазу
		Бағалау және салыстыру	10.3.1.1 - шығарманы мазмұндас туындылардың үлгілерімен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау; 10.3.3.1 - шығарманың идеясын жалпыадамзаттық құндылық тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу; 10.3.4.1 - шығарманы идеялық жағынан мазмұндас туындылармен салыстыра отырып, әдеби сын жазу

11 - сынып:

Бөлім	Оқытылатын шығармалар	Дағдылар	Оқу мақсаттары
1-тоқсан			
Тарихтың шертіп пернесін	1. Ю.СарҰмий. Лирикасы 2. Фурқат. Лирикасы 3. Абдулла Қодирий. "Уттан кунлар" романы 4. Абдулхамид Чулпон. Шеърияти. "Кеча ва кундуз" романы	Түсіну және жауап беру	11.1.1.1 - әдеби шығарманың сюжеттік-композициялық құрылысын талдау арқылы көтерілген ғаламдық мәселелерді терең түсіну; 11.1.2.1 - әдеби шығармадағы көтерілген мәселелерді қазіргі өмірмен байланыстырып, ұлттық мүдде тұрғысынан ашу; 11.1.3.1 - көркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтау мен даралау арқылы өмір шындығын көрсету; 11.1.4.1 - көркем шығармалардан алған үзінділерді ғаламдық тақырыптағы өзекті мәселелермен байланыстырып, шығармашылық жұмыстарда қолдану;

			11.1.5.1 - шығармадағы ұлттық және жалпыадамзаттық құндылықтардың әлемдік тақырыптармен үндестігін ашу
		Анализ және интерпретация	11.2.1.1 - әдеби шығарманың композициясын жанрлық ерекшеліктерін айқындап, уақыт пен кеңістік тұрғысынан талдау; 11.2.2.1 - автор бейнесінің шығарманың негізгі идеясымен байланысын айқындау; 11.2.3.1 - шығармадағы көркемдегіш құралдар мен айшықтау амалдарының қызметін талдай отырып, автор стилін анықтау; 11.2.4.1 - көркем шығармадағы ғаламдық тақырыптарға креативті ой қосып, шығармашылық жұмыс (эссе, әңгіме, өлең, әдеби және еркін тақырыптарға шығарма) жазу; 11.2.5.1 – өзбек әдебиеті мен әлем әдебиетіндегі ортақ бағыт, әдеби ағым, жалпыадамзаттық құндылықтарды анықтау, талдау жасау
		Бағалау және салыстыру	11.3.1.1 - шығарманы ғаламдық тақырыптармен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау. 11.3.2.1 - . көркем шығарманың жаңашылдығын ғаламдық тақырыптармен байланыстыра отырып, сыни тұрғыдан баға беру; 11.3.3.1 - шығарманың идеясын көркемдік-эстетикалық құндылық тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу; 11.3.4.1 - шығарманы идеялық жағынан мазмұндас әлем әдебиеті үлгілерімен салыстыра талдап, әдеби сын жазу
2-тоқсан			
Пайым мен парасат	1. Ғафур Ғулом. "Үдгор" 2. Ойбек. "ҚуҰш қораймас" 3. Абдулла Қаххор. Қиссалары	Түсіну және жауап беру	11.1.1.1 - әдеби шығарманың сюжеттік-композициялық құрылысын талдау арқылы көтерілген ғаламдық мәселелерді терең түсіну; 11.1.2.1 - әдеби шығармадағы көтерілген мәселелерді қазіргі өмірмен байланыстырып, ұлттық мүдде тұрғысынан ашу; 11.1.3.1 - көркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтау мен даралау арқылы өмір шындығын көрсету; 11.1.4.1 - көркем шығармалардан алған үзінділерді ғаламдық тақырыптағы өзекті мәселелермен байланыстырып, шығармашылық жұмыстарда қолдану
		Анализ және интерпретация	11.2.1.1 - әдеби шығарманың композициясын жанрлық ерекшеліктерін айқындап, уақыт пен кеңістік тұрғысынан талдау; 11.2.2.1 - автор бейнесінің шығарманың негізгі идеясымен байланысын айқындау; 11.2.3.1 - шығармадағы көркемдегіш құралдар мен айшықтау амалдарының қызметін талдай отырып, автор стилін анықтау; 11.2.4.1 - көркем шығармадағы ғаламдық тақырыптарға креативті ой қосып, шығармашылық жұмыс (эссе, әдеби және еркін тақырыптарға шығарма) жазу
		Бағалау және	11.3.1.1 - шығарманы ғаламдық тақырыптармен

		салыстыру	салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау; 11.3.4.1 - шығарманы идеялық жағынан мазмұндас әлем әдебиеті үлгілерімен салыстыра талдап, әдеби сын жазу
3 - тоқсан			
Ғасырлық туынды	<p>1. Хамид Олимжон. Лирикасы. "Муқанна" драмасы</p> <p>2. Одил Ғқубов. "Құхна дунҰ" романы</p> <p>3. Пиримқул Қодиров. "Юлдузли тунлар" романы</p> <p>4. Эркин Вохидов. "Рухлар исҰни" дастаны</p> <p>5. Абдулла Орипов. "Жаннатга йул" драмасы</p>	Түсіну және жауап беру	<p>11.1.1.1 - әдеби шығарманың сюжеттік-композициялық құрылысын талдау арқылы көтерілген ғаламдық мәселелерді терең түсіну;</p> <p>11.1.2.1 - әдеби шығармадағы көтерілген мәселелерді қазіргі өмірмен байланыстырып, ұлттық мүдде тұрғысынан ашу;</p> <p>11.1.3.1 - көркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтау мен даралау арқылы өмір шындығын көрсету;</p> <p>11.1.4.1 - көркем шығармалардан алған үзінділерді ғаламдық тақырыптағы өзекті мәселелермен байланыстырып, шығармашылық жұмыстарда қолдану;</p> <p>11.1.5.1 - шығармадағы ұлттық және жалпыадамзаттық құндылықтардың әлемдік тақырыптармен үндестігін ашу</p>
		Анализ және интерпретация	<p>11.2.1.1 - әдеби шығарманың композициясын жанрлық ерекшеліктерін айқындап, уақыт пен кеңістік тұрғысынан талдау;</p> <p>11.2.2.1 - автор бейнесінің шығарманың негізгі идеясымен байланысын айқындау;</p> <p>11.2.3.1 - шығармадағы көркемдегіш құралдар мен айшықтау амалдарының қызметін талдай отырып, автор стилін анықтау;</p> <p>11.2.4.1 - көркем шығармадағы ғаламдық тақырыптарға креативті ой қосып, шығармашылық жұмыс (эссе,әңгіме,өлең) жазу;</p> <p>11.2.5.1 - өзбек әдебиеті мен әлем әдебиетіндегі ортақ бағыт, әдеби ағым, жалпыадамзаттық құндылықтарды анықтау, талдау жасау</p>
		Бағалау және салыстыру	<p>11.3.1.1 - шығарманы ғаламдық тақырыптармен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау;</p> <p>11.3.2.1 - көркем шығарманың жаңашылдығын ғаламдық тақырыптармен байланыстыра отырып, сыни тұрғыдан баға беру;</p> <p>11.3.3.1 - шығарманың идеясын көркемдік-эстетикалық құндылық тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу;</p> <p>11.3.4.1 - шығарманы идеялық жағынан мазмұндас әлем әдебиеті үлгілерімен салыстыра талдап, әдеби сын жазу</p>
4- тоқсан			
Әдебиеттегі сан сарын	<p>1. Баходир Собит. "Битмас жарохат"</p> <p>2. Мухтор Авезов. "Абай йули" эпопеясы</p> <p>3. Ч. Айтматов</p>	Түсіну және жауап беру	<p>11.1.2.1 - әдеби шығармадағы көтерілген мәселелерді қазіргі өмірмен байланыстырып, ұлттық мүдде тұрғысынан ашу;</p> <p>11.1.3.1 - көркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтау мен даралау арқылы өмір шындығын көрсету;</p>

	"ҚиҰмат" романы		11.1.4.1 - көркем шығармалардан алған үзінділерді ғаламдық тақырыптағы өзекті мәселелермен байланыстырып, шығармашылық жұмыстарда қолдану
		Анализ және интерпретация	11.2.1.1 - әдеби шығарманың композициясын жанрлық ерекшеліктерін айқындап, уақыт пен кеңістік тұрғысынан талдау; 11.2.2.1 - автор бейнесінің шығарманың негізгі идеясымен байланысын айқындау; 11.2.3.1 - шығармадағы көркемдегіш құралдар мен айшықтау амалдарының қызметін талдай отырып, автор стилін анықтау; 11.2.4.1 - көркем шығармадағы ғаламдық тақырыптарға креативті ой қосып, шығармашылық жұмыс (эссе, әңгіме, өлең, әдеби және еркін тақырыптарға шығарма) жазу; 11.2.5.1 - өзбек әдебиеті мен әлем әдебиетіндегі ортақ бағыт, әдеби ағым, жалпыадамзаттық құндылықтарды анықтау, талдау жасау
		Бағалау және салыстыру	11.3.2.1 - көркем шығарманың жаңашылдығын ғаламдық тақырыптармен байланыстыра отырып, сыни тұрғыдан баға беру; 11.3.3.1 - шығарманың идеясын көркемдік-эстетикалық құндылық тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу; 11.3.4.1 - шығарманы идеялық жағынан мазмұндас әлем әдебиеті үлгілерімен салыстыра талдап, әдеби сын жазу.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2017 жылғы 27 шілдедегі
№ 352 бұйрығына 215-қосымша

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 433-қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математика бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "Өзбек әдебиеті" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы

Ескерту. Үлгілік оқу бағдарламасы жаңа редакцияда – ҚР Білім және ғылым министрінің 07.03.2019 № 105 (10-сынып оқушылары үшін 01.09.2019, 11-сынып оқушылары үшін 01.09.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Оқу бағдарламасы "Білім берудің барлық деңгейінің мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттарын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы № 604 бұйрығымен бекітілген Жалпы орта білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес әзірленген (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 17669 болып тіркелген).

2. Өзбек әдебиеті бағдарламасының мақсаты – білім алушыларды креативті ойлауға бағыттау. Олардың ойларын ауызша еркін жеткізуіне және жаза білуіне

қолдау көрсету, дәлелдер келтіру, салыстыру және анализ жасау, бағалау дағдыларын қалыптастыру. Білім алушылар әдеби жанрларға эксперимент жасау арқылы драмалық шығарманы проза тілімен, прозаны поэзия тілімен жазу тәсілдерін меңгере алады.

3. "Өзбек әдебиеті" оқу пәнін оқытудың негізгі міндеттері:

1) "Өзбек әдебиеті" бағдарламасы білім алушылардың сауаттылығын, олардың әдеби және эстетикалық талғамдары мен сезімдерін дамыту, ойлау қабілеттері мен танымдық және коммуникативтік дағдыларын қалыптастыру бағытында құрастырылған;

2) өзбек әдебиетінің құндылық ретіндегі болмысын, ұлттық мәдениеттегі маңызды орнын құрметтейді және бағалайды;

3) өзбек әдебиетінің мәдениетаралық қарым-қатынастағы рөлін, өзбек халқының қалыптасқан тарихын, алға қойған міндеттерін, мәселелерін, қарама-қайшылық пен қиындықтарын анықтайды және түсінеді;

4) түрлі жағдайларға бейімделе білу және өздігінен шешім қабылдау дағдыларын қалыптастырады;

5) заманауи, ғылыми және қоғамдық дамуға сәйкес дүниетанымын дамытады.

2-тарау. "Өзбек әдебиеті" пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

4. "Өзбек әдебиеті" пәні бойынша оқу жүктемесінің жоғары шекті көлемі:

1) 10-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағатты;

2) 11-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағатты құрайды.

Оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі "Қазақстан Республикасындағы бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспарларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2012 жылғы 8 қарашадағы № 500 бұйрығымен бекітілген үлгілік оқу жоспарына тәуелді (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 8170 тіркелген).

5. "Өзбек әдебиеті" пәндік білімнің мазмұны бөлімдерге бөлінген: түсіну және жауап беру, анализ және интерпретация, бағалау және салыстырмалы анализ, сонымен қатар, дағдыларды қалыптастыратын бөлімшелерден тұрады. Бағдарламаның бұл бөлімі пән бойынша оқу мақсаттарынан тұрады.

6. "Түсіну және жауап беру" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

1) көркем шығарма мазмұны мен пішіні;

2) әдеби шығарманың тұжырымдамасы;

3) көркем шығармадағы образ;

4) шығарма үзінділерімен жұмыс;

5) өзбек әдебиетіндегі ұлттық құндылықтардың әлемдегі орнын білу.

7. "Анализ және интерпретация" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) әдеби шығарманың композициясы;
- 2) автор бейнесі;
- 3) көркем шығарманың тілі;
- 4) шығармашылық жұмыс;
- 5) өзбек және әлем әдебиетіндегі құндылықтар.

8. "Бағалау және салыстыру" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) тарихи және көркемдік құндылығы;
- 2) заманауилығы мен жаңашылдығы;
- 3) әдеби эссе;
- 4) әдеби сын.

9. Оқу пәнінің 10-сыныптағы базалық білім мазмұны:

1) түсіну және жауап беру: әдеби шығармаға сюжеттік-композициялық талдау жасау арқылы идеялық мазмұнын түсіну; әдеби шығарманың жанрлық табиғатын тану; көркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтау мен даралау; көркем шығармалардан алған үзінділерді шығармашылық жұмыстарда қолдану; ұлттық құндылықтардың маңыздылығын контекстермен үндестіру;

2) анализ және интерпретация: әдеби шығарманың әртүрлі композициялық ерекшеліктерін талдау; автор бейнесінің шығармадағы белгілі бір оқиғадағы көрінісі; шығармадағы көркемдегіш құралдардың орны мен қызметін ашу; көркем шығармада көтерілген мәселелерге талдау жасау арқылы шығармашылық жұмыс жазу; өзбек әдебиеті мен әлем әдебиетіндегі ортақ құндылықтарды анықтау;

3) бағалау және салыстыру: шығарманың тарихи және көркемдік құндылығын анықтап, бағалау; көркем шығармадағы көтерілген мәселелердің жаңашылдығына баға беру; шығарманың идеясын адамгершілік құндылық тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу; ғылыми еңбектерді негізге ала отырып, әдеби сын жазу.

10. Оқытылатын көркем шығармалар тізімі:

- 1) Юсуф Хос Хожиб. "Қутадғу билиг" еңбегі
- 2) Ахмад Югнакий. "Хибат ул-хақойиқ" еңбегі
- 3) Ахмад Яссавий. "Девони хикмат" еңбегі
- 4) Саккокий. Ғазаллари
- 5) Лутфий. Ғазаллари
- 6) Алишер Навоий. Ғазаллари. "Хамса" еңбегі
- 7) Хожа хаҰти ва ижоди. Хикоятлари
- 8) Бобур. Лирикасы

- 9) Машраб. Лирикасы
- 10) Мунис. Лирикасы
- 11) Увайсий. Лирикасы
- 12) Огахий. Лирикасы
- 13) Абай. Жырлары
- 14) Фузулий. "Лайли ва Мажнун" дастаны
- 15) Шекспир. "Хамлет" трагедиясы

11. Оқу пәнінің 11-сыныптағы базалық білім мазмұны:

1) түсіну және жауап беру: әдеби шығармаға сюжеттік-композициялық талдау жасау арқылы жанрлық ерекшелігін түсіну; әдеби шығарманың жанрлық ерекшелігін өзге жанрлармен салыстыра отырып талдау; көркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтау мен даралау арқылы өмір шындығын көрсету; көркем шығармалардан алған үзінділерді, қанатты сөздер мен дәйексөздерді шығармашылық жұмыстарда қолдану; ұлттық құндылықтардың маңыздылығын ғаламдық тақырыптағы контекстермен байланыстыру;

2) анализ және интерпретация: әдеби шығарманың жанрына қарай композициялық ерекшеліктерін айқындау; шығармадағы авторлық идеяның өмір шындығымен байланысы; шығарма идеясы мен көркемдегіш құралдардың байланысын ашу; әдеби туындыдағы көтерілген мәселелерге өзіндік көзқарас тұрғысынан шығармашылық жұмыс жазу; әлем және өзбек әдебиетіндегі ортақ құндылықтардың үндестігін талдау;

3) бағалау және салыстыру: шығарманы әлем әдебиеті үлгілерімен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау; көркем шығармадағы заман көрінісі мен қазіргі заман көрінісін салыстырып бағалау; шығарманы көркемдік-эстетикалық құндылық тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу; шығарманы идеялық жағынан мазмұндас туындылармен салыстыра отырып, әдеби сын жазу.

12. Оқытылатын көркем шығармалар тізімі:

- 1) Муқимий. Ғазаллари
- 2) Фурқат. Лирикаси
- 3) Абдулхамид Лузумий. Лирикасы
- 4) Фитрат. Шеърятти. Драмалық еңбегі
- 5) Абдулла Қодирий. "Утган кунлар" романы
- 6) Абдулхамид Чулпон. Шеърятти. "Кеча ва кундуз" романы
- 7) Гафур Гулом. "Ҳдгор" қиссасы
- 8) Миртемир дostonчилиги
- 9) Абдулла Қаххор. Қиссалары.

- 10) Мақсуд Шайхзода. "Жалолиддин Мангуберди" драмасы
- 11) Пиримқул Қодиров. "Юлдузли тунлар" романы
- 12) Саида Зунуннова. Лирикасы
- 13) Эркин Вохидов "Инсон қасидаси"
- 14) Абдулла Орипов. "Жаннатга йул" драмасы
- 15) Мухтор Аvezов. "Абай йули" эпопеясы

3-тарау. Оқу мақсаттарының жүйесі

13. Бағдарламада "оқу мақсаттары" төрт саннан тұратын кодтық белгімен белгіленді. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сандар бөлім және бөлімше ретін, төртінші сан бөлімшедегі оқу мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 10.2.1.4. кодында "10" - сынып, "2.1" - екінші бөлімнің бірінші бөлімшесі, "4" - оқу мақсатының реттік саны.

14. Оқу мақсаттарының жүйесі бөлім бойынша әр сыныпқа берілген:

1) түсіну және жауап беру:

Білім алушылар...		
	10-сынып	11-сынып
1. Көркем шығарманың мазмұны мен пішіні	10.1.1.1 - әдеби шығармаға сюжеттік-композициялық талдау жасау арқылы идеялық мазмұнын түсіну	11.1.1.1 - әдеби шығармаға сюжеттік-композициялық талдау жасау арқылы жанрлық ерекшелігін түсіну
2. Әдеби шығарманың тұжырымдамасы	10.1.2.1 - әдеби шығарманың жанрлық табиғатын тану	11.1.2.1 - әдеби шығарманың жанрлық ерекшелігін өзге жанрлармен салыстыра отырып талдау
3. Көркем шығармадағы образ	10.1.3.1 - көркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтау мен даралау	11.1.3.1 - көркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтау мен даралау арқылы өмір шындығын көрсету
4. Шығарма үзінділерімен жұмыс	10.1.4.1 - көркем шығармалардан алған үзінділерді шығармашылық жұмыстарда қолдану	11.1.4.1 - көркем шығармалардан алған үзінділерді, қанатты сөздер, дәйексөздерді шығармашылық жұмыстарда қолдану
5. Өзбек әдебиетіндегі ұлттық құндылықтардың әлемдегі орнын білу	10.1.5.1 - ұлттық құндылықтардың маңыздылығын контекстермен үндестіру	11.1.5.1 - ұлттық құндылықтардың маңыздылығын ғаламдық тақырыптағы контекстермен байланыстыру

2) анализ және интерпретация:

	10-сынып	11-сынып
1. Әдеби шығарманың композициясы	10.2.1.1 - әдеби шығарманың композициялық ерекшеліктерін талдау	11.2.1.1 - әдеби шығарманың жанрына қарай композициялық ерекшеліктерін айқындау

2. Автор бейнесі	10.2.2.1 - автор бейнесінің шығармадағы белгілі бір оқиғадағы көрінісін анықтау	11.2.2.1 - шығармадағы авторлық идеяның өмір шындығымен байланысын анықтау
3. Көркем шығарманың тілі	10.2.3.1 - шығармадағы көркемдегіш құралдардың орыны мен қызметін талдау	11.2.3.1 - шығарма идеясы мен көркемдегіш құралдардың байланысын талдау
4. Шығармашылық жұмыс	10.2.4.1 - көркем шығармада көтерілген мәселелерге талдау жасау арқылы шығармашылық жұмыс (эссе, әңгіме, өлең, әдеби және еркін тақырыптарға шығарма) жазу.	11.2.4.1 - әдеби туындыдағы көтерілген мәселелерге өзіндік көзқарас тұрғысынан шығармашылық жұмыс (эссе, әңгіме, өлең, әдеби және еркін тақырыптарға шығарма) жазу
5. Өзбек және әлем әдебиетіндегі құндылықтар	10.2.5.1 - өзбек әдебиеті мен әлем әдебиетіндегі ортақ құндылықтарды анықтау	11.2.5.1 - әлем және өзбек әдебиетіндегі ортақ құндылықтардың үндестігін талдау

4) бағалау және салыстыру

	10-сынып	11-сынып
1. Тарихи және көркемдік құндылығы	10.3.1.1 - шығарманың тарихи және көркемдік құндылығын анықтап, бағалау	11.3.1.1 - шығарманы әлем әдебиеті үлгілерімен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау
2. Заманауилығы мен жаңашылдығы	10.3.2.1 - көркем шығармадағы көтерілген мәселелердің жаңашылдығына баға беру	11.3.2.1 - көркем шығармадағы заман көрінісі мен қазіргі заман көрінісін салыстырып бағалау
3. Әдеби эссе	10.3.3.1 - шығарманың идеясын адамгершілік құндылық тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу	11.3.3.1 - шығарманы көркемдік-эстетикалық құндылық тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу
4. Әдеби сын	10.3.4.1 - ғылыми еңбектерге сүйене отырып әдеби сын жазу	11.3.4.1 - шығарманы идеялық жағынан мазмұндас туындылармен салыстыра отырып, әдеби сын жазу

15. Осы оқу бағдарламасы осы бұйрыққа сәйкес қосымшада берілген жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математикалық бағытындағы 10-11-сыныптарға арналған "Өзбек әдебиеті" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының Ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес жүзеге асырылады.

16. Тоқсандағы бөлімдер және бөлімдер ішіндегі тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математика бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасына қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математика бағыттағы 10-11-сыныптарға арналған "Өзбек әдебиеті" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 10 - сынып:

Бөлім	Оқытылатын шығармалар	Дағдылар	Оқу мақсаттары
1-тоқсан			
Хикматлар – саодатлар етаклар	1. Юсуф Хос Хожиб. "Қутадғу билиг" еңбегі 2. Ахмад Югнакий. "Хибат ул-хақойик" еңбегі 3. Ахмад Яссавий. "Девони хикмат" еңбегі 4. Саккокий. Ғазаллари 5. Атоий. Ғазаллари	Түсіну және жауап беру	10.1.1.1 - әдеби шығармаға сюжеттік-композициялық талдау жасау арқылы идеялық мазмұнын түсіну; 10.1.2.1 - әдеби шығарманың жанрлық табиғатын тану; 10.1.3.1 - көркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтау мен даралау; 10.1.4.1 - көркем шығармалардан алған үзінділерді шығармашылық жұмыстарда қолдану; 10.1.5.1 - ұлттық құндылықтардың маңыздылығын контекстермен үндестіру
		Анализ және интерпретация	10.2.1.1 - әдеби шығарманың композициялық ерекшеліктерін талдау; 10.2.2.1 - автор бейнесінің шығармадағы белгілі бір оқиғадағы көрінісін анықтау ; 10.2.3.1 - шығармадағы көркемдегіш құралдардың орны мен қызметін талдау; 10.2.4.1 - көркем шығармада көтерілген мәселелерге талдау жасау арқылы шығармашылық жұмыс (әңгіме, өлең, әдеби және еркін тақырыптарға шығарма) жазу; 10.2.5.1 – өзбек әдебиеті мен әлем әдебиетіндегі ортақ құндылықтарды анықтау
		Бағалау және салыстыру	10.3.1.1 - шығарманың тарихи және көркемдік құндылығын анықтап, бағалау; 10.3.2.1 - көркем шығармадағы көтерілген мәселелердің жаңашылдығына баға беру; 10.3.3.1 – шығарманың идеясын адамгершілік құндылық тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу; 10.3.4.1 - ғылыми еңбектерге сүйене отырып әдеби сын жазу
2-тоқсан			
Әлемге танымалы бейнелер	1. Лутфий. Ғазаллари 2. Алишер Навоий. Ғазаллари. "Хамса" еңбегі 3. Хожа хаҰти ва ижоди. Хикоятлари	Түсіну және жауап беру	10.1.2.1.- әдеби шығармаға сюжеттік-композициялық талдау жасау арқылы идеялық мазмұнын түсіну; 10.1.2.1 - әдеби шығарманың жанрлық табиғатын тану; 10.1.3.1 - көркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтау мен даралау; 10.1.4.1 - көркем шығармалардан алған үзінділерді шығармашылық жұмыстарда қолдану; 10.1.5.1-ұлттық құндылықтардың маңыздылығын контекстермен үндестіру
		Анализ және интерпретация	10.2.1.1 - әдеби шығарманың композициялық ерекшеліктерін талдау; 10.2.2.1 - автор бейнесінің шығармадағы белгілі бір оқиғадағы көрінісін анықтау; 10.2.4.1 - көркем шығармада көтерілген мәселелерге талдау жасау арқылы шығармашылық жұмыс (эссе, әңгіме) жазу
		Бағалау және салыстыру	10.3.1.1 - шығарманың тарихи және көркемдік құндылығын анықтап, бағалау; 10.3.2.1 - көркем шығармадағы көтерілген мәселелердің жаңашылдығына баға беру; 10.3.4.1- ғылыми еңбектерді негізге ала отырып, шығармаға

		эдеби сын жазу	
3-тоқсан			
Парасат пайымы	1. Бобур. Лирикаси 2. Машраб. Лирикасы 3. Мунис. Лирикаси 4. Увайсий. Лирикасы3 5. Огахий. Лирикасы	Түсіну және жауап беру	10.1.1.1 - эдеби шығармаға сюжеттік-композициялық талдау жасау арқылы идеялық мазмұнын түсіну; 10.1.2.1 - эдеби шығарманың жанрлық табиғатын тану; 10.1.3.1 - көркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтау мен даралау; 10.1.4.1 - көркем шығармалардан алған үзінділерді шығармашылық жұмыстарда қолдану; 10.1.5.1-ұлттық құндылықтардың маңыздылығын контекстермен үндестіру
		Анализ және интерпретация	10.2.1.1 - эдеби шығарманың композициялық ерекшеліктерін талдау; 10.2.2.1 - автор бейнесінің шығармадағы белгілі бір оқиғадағы көрінісін анықтау; 10.2.3.1 - шығармадағы көркемдегіш құралдардың орны мен қызметін талдау; 10.2.4.1 - көркем шығармада көтерілген мәселелерге талдау жасау арқылы шығармашылық жұмыс (әңгіме, өлең, эдеби және еркін тақырыптарға шығарма) жазу; 10.2.5.1 – өзбек эдебиеті мен әлем эдебиетіндегі ортақ құндылықтарды анықтау
		Бағалау және салыстыру	10.3.1.1 - шығарманың тарихи және көркемдік құндылығын анықтап, бағалау; 10.3.2.1 - көркем шығармадағы көтерілген мәселелердің жаңашылдығына баға беру; 10.3.3.1 - шығарманың идеясын адамгершілік құндылық тұрғысынан талдап, эдеби эссе жазу; 10.3.4.1- ғылыми еңбектерді негізге ала отырып, шығармаға эдеби сын жазу
4-тоқсан			
Тарих тағылымы	1. Абай. Шеърлари 2. Фузулий. "Лайли ва Мажнун" дастаны 3. Шекспир. "Хамлет" трагедиясы	Түсіну және жауап беру	10.1.1.1 - эдеби шығармаға сюжеттік-композициялық талдау жасау арқылы идеялық мазмұнын түсіну; 10.1.2.1 - эдеби шығарманың жанрлық табиғатын тану; 10.1.3.1 - көркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтау мен даралау; 10.1.4.1 - көркем шығармалардан алған үзінділерді шығармашылық жұмыстарда қолдану
		Анализ және интерпретация	10.2.1.1 - эдеби шығарманың композициялық ерекшеліктерін талдау; 10.2.2.1 - автор бейнесінің шығармадағы белгілі бір оқиғадағы көрінісін анықтау; 10.2.3.1 - шығармадағы көркемдегіш құралдардың орыны мен қызметін талдау; 10.2.4.1 - көркем шығармада көтерілген мәселелерге талдау жасау арқылы шығармашылық жұмыс (өлең, әңгіме) жазу; 10.2.5.1 –өзбек эдебиеті мен әлем эдебиетіндегі ортақ құндылықтарды анықтау
		Бағалау және салыстыру	10.3.1.1 - шығарманың тарихи және көркемдік құндылығын анықтап, бағалау; 10.3.3.1 - шығарманың идеясын адамгершілік құндылық

			тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу; 10.3.4.1- ғылыми еңбектерді негізге ала отырып, шығармаға әдеби сын жазу
--	--	--	-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------

11 - сынып:

Бөлім	Оқытылатын шығармалар	Дағдылар	Оқу мақсаттары
1-тоқсан			
Кеңістік пен уақыт	1. Муқимий. Ғазалари 2. Фурқат. Лирикаси 3. Абдулхамид Лузумий. Лирикаси 4. Фитрат. Шеърияти. Драммалық еңбектері	Түсіну және жауап беру	11.1.1.1 - әдеби шығармаға сюжеттік-композициялық талдау жасау арқылы жанрлық ерекшелігін түсіну; 11.1.3.1 - көркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтау мен даралау арқылы өмір шындығын көрсету; 11.1.2.1 - әдеби шығарманың жанрлық ерекшелігін өзге жанрлармен салыстыра отырып талдау; 11.1.4.1 - көркем шығармалардан алған үзінділерді, қанатты сөздер, дәйексөздерді шығармашылық жұмыстарда қолдану; 11.1.3.1 - көркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтау мен даралау арқылы өмір шындығын көрсету; 11.1.5.1- ұлттық құндылықтардың маңыздылығын ғаламдық тақырыптағы контекстермен байланыстыру
		Анализ және интерпретация	11.2.1.1 - әдеби шығарманың жанрына қарай композициялық ерекшеліктерін айқындау; 11.2.2.1 - шығармадағы авторлық идеяның өмір шындығымен байланысын анықтау; 11.2.3.1 - шығарма идеясы мен көркемдегіш құралдардың байланысын талдау; 11.2.4.1 - әдеби туындыдағы көтерілген мәселелерге өзіндік көзқарас тұрғысынан шығармашылық жұмыс (әңгіме, өлең) жазу; 11.2.5.1 - әлем және өзбек әдебиетіндегі ортақ құндылықтардың үндестігін талдау
		Бағалау және салыстыру	11.3.1.1 - шығарманы әлем әдебиеті үлгілерімен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау; 11.3.2.1 - көркем шығармадағы заман көрінісі мен қазіргі заман көрінісін салыстырып бағалау; 11.3.3.1 - шығарманы көркемдік-эстетикалық құндылық тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу; 11.3.4.1 - шығарманы идеялық жағынан мазмұндас туындылармен салыстыра отырып, әдеби сын жазу
2-тоқсан			
Зобалаң заман шындығы	1. Абдулла Қодирий. "Утган кунлар" романы 2. Абдулхамид Чулпон. Шеърияти. "Кеча ва кундуз" романы 3. Ғафур Ғулом. "Ҳдгор" киссасы	Түсіну және жауап беру	11.1.1.1 - әдеби шығармаға сюжеттік-композициялық талдау жасау арқылы жанрлық ерекшелігін түсіну; 11.1.2.1 - әдеби шығарманың жанрлық ерекшелігін өзге жанрлармен салыстыра отырып талдау; 11.1.3.1 - көркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтау мен даралау арқылы өмір шындығын көрсету; 11.1.5.1- ұлттық құндылықтардың маңыздылығын ғаламдық тақырыптағы контекстермен байланыстыру
		Анализ және интерпретация	11.2.1.1 - әдеби шығарманың жанрына қарай композициялық ерекшеліктерін айқындау; 11.2.2.1 - шығармадағы авторлық идеяның өмір шындығымен байланысы анықтау;

			<p>11.2.3.1 - шығарма идеясы мен көркемдегіш құралдардың байланысын талдау;</p> <p>11.2.4.1 - әдеби туындыдағы көтерілген мәселелерге өзіндік көзқарас тұрғысынан шығармашылық жұмыс (эссе, әңгіме, өлең, әдеби және еркін тақырыптарға шығарма) жазу;</p> <p>11.2.5.1-әлем және өзбек әдебиетіндегі ортақ құндылықтардың үндестігін талдау</p>
		Бағалау және салыстыру	<p>11.3.1.1 - шығарманы әлем әдебиеті үлгілерімен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау;</p> <p>11.3.2.1 - көркем шығармадағы заман көрінісі мен қазіргі заман көрінісін салыстырып бағалау;</p> <p>11.3.4.1 - шығарманы идеялық жағынан мазмұндас туындылармен салыстыра отырып, әдеби сын жазу</p>
3 - тоқсан			
Ғасырлық туынды	<p>1. Миртемир достончилиги</p> <p>2. Абдулла Қаххор. Қиссалары.</p> <p>3. Мақсуд Шайхзода. "Жалолиддин Мангуберди" драммасы</p> <p>4. Пиримқул Қодиров. "Юлдузлитунлар" романы</p> <p>5. Саида Зунуннова. Лирикасы</p>	Түсіну және жауап беру	<p>11.1.1.1 - әдеби шығармаға сюжеттік-композициялық талдау жасау арқылы жанрлық ерекшелігін түсіну;</p> <p>11.1.2.1 - әдеби шығарманың жанрлық ерекшелігін өзге жанрлармен салыстыра отырып талдау;</p> <p>11.1.3.1 - көркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтау мен даралау арқылы өмір шындығын көрсету; 11.1.4.1 - көркем шығармалардан алған үзінділерді, қанатты сөздер, дәйексөздерді шығармашылық жұмыстарда қолдану;</p> <p>11.1.5.1- ұлттық құндылықтардың маңыздылығын ғаламдық тақырыптағы контекстермен байланыстыру</p>
		Анализ және интерпретация	<p>11.2.1.1 - әдеби шығарманың жанрына қарай композициялық ерекшеліктерін айқындау ;</p> <p>11.2.2.1 - шығармадағы авторлық идеяның өмір шындығымен байланысын анықтау;</p> <p>11.2.3.1- шығарма идеясы мен көркемдегіш құралдардың байланысын талдау;</p> <p>11.2.4.1 - әдеби туындыдағы көтерілген мәселелерге өзіндік көзқарас тұрғысынан шығармашылық жұмыс (әңгіме, өлең, әдеби және еркін тақырыптарға шығарма) жазу;</p> <p>11.2.5.1 - әлем және өзбек әдебиетіндегі құндылықтардың үндесуін талдау</p>
		Бағалау және салыстыру	<p>11.3.1.1 - шығарманы әлем әдебиеті үлгілерімен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау;</p> <p>11.3.2.1 - көркем шығармадағы заман көрінісі мен қазіргі заман көрінісін салыстырып бағалау;</p> <p>11.3.3.1 - шығарманы көркемдік-эстетикалық құндылық тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу;</p> <p>11.3.4.1 - шығарманы идеялық жағынан мазмұндас туындылармен салыстыра отырып, әдеби сын жазу</p>
4-тоқсан			
Табиғат және адам	<p>1. Эркин Вохидов "Инсон қасидаси"</p> <p>2. Абдулла Орипов. "Жаннатга йул"</p>	Түсіну және жауап беру	<p>11.1.1.1 - әдеби шығармаға сюжеттік-композициялық талдау жасау арқылы жанрлық ерекшелігін түсіну;</p> <p>11.1.2.1 - әдеби шығарманың жанрлық ерекшелігін өзге жанрлармен салыстыра отырып талдау;</p>

драммасы 3. Мухтор Авезов. "Абай йули" эпопеясы		11.1.3.1 - көркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтау мен даралау арқылы өмір шындығын көрсету; 11.1.4.1 - көркем шығармалардан алған үзінділерді, қанатты сөздер, дәйексөздерді шығармашылық жұмыстарда қолдану
	Анализ және интерпретация	11.2.1.1 - әдеби шығарманың жанрына қарай композициялық ерекшеліктерін айқындау; 11.2.2.1 - шығармадағы авторлық идеяның өмір шындығымен байланысы анықтау; 11.2.3.1 - шығарма идеясы мен көркемдегіш құралдардың байланысын талдау; 11.2.4.1- әдеби туындыдағы көтерілген мәселелерге өзіндік көзқарас тұрғысынан шығармашылық жұмыс (эссе, әңгіме, өлең, әдеби және еркін тақырыптарға шығарма) жазу; 11. 2.5.1- әлем және өзбек әдебиетіндегі ортақ құндылықтардың үндестігін талдау
	Бағалау және салыстыру	11.3.2.1 - көркем шығармадағы заман көрінісі мен қазіргі заман көрінісін салыстырып бағалау; 11.3.4.1 - шығарманы идеялық жағынан мазмұндас туындылармен салыстыра отырып, әдеби сын жазу.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2017 жылғы 27 шілдедегі
№ 352 бұйрығына 216-қосымша
Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 434-қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математика бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "Тәжік әдебиеті" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы

Ескерту. Үлгілік оқу бағдарламасы жаңа редакцияда – ҚР Білім және ғылым министрінің 07.03.2019 № 105 (10-сынып оқушылары үшін 01.09.2019, 11-сынып оқушылары үшін 01.09.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Оқу бағдарламасы "Білім берудің барлық деңгейінің мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттарын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы № 604 бұйрығымен бекітілген Жалпы орта білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес әзірленген (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 17669 болып тіркелген).

2. Тәжік әдебиеті бағдарламасының мақсаты – білім алушыларды креативті ойлауға бағыттау. Олардың ойларын ауызша еркін жеткізуіне және жаза білуіне қолдау көрсету, дәлелдер келтіру, салыстыру және анализ жасау, бағалау дағдыларын қалыптастыру. Білім алушылар әдеби жанрларға эксперимент жасау

арқылы драмалық шығарманы проза тілімен, прозаны поэзия тілімен жазу тәсілдерін меңгере алады.

3. "Тәжік әдебиеті" оқу пәнін оқытудың негізгі міндеттері:

1) "Тәжік әдебиеті" бағдарламасы білім алушылардың сауаттылығын, олардың әдеби және эстетикалық талғамдары мен сезімдерін дамыту, ойлау қабілеттері мен танымдық және коммуникативтік дағдыларын қалыптастыру бағытында құрастырылған;

2) тәжік әдебиетінің құндылық ретіндегі болмысын, ұлттық мәдениеттегі маңызды орнын құрметтейді және бағалайды;

3) тәжік әдебиетінің мәдениетаралық қарым-қатынастағы рөлін, тәжік халқының қалыптасқан тарихын, алға қойған міндеттерін, мәселелерін, қарама-қайшылық пен қиындықтарын анықтайды және түсінеді;

4) түрлі жағдайларға бейімделе білу және өздігінен шешім қабылдау дағдыларын қалыптастырады;

5) заманауи, ғылыми және қоғамдық дамуға сәйкес дүниетанымын дамытады.

2-тарау. "Тәжік әдебиеті" пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

4. "Тәжік әдебиеті" пәні бойынша оқу жүктемесінің жоғары шекті көлемі:

1) 10-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағатты;

2) 11-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағатты құрайды.

Оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі "Қазақстан Республикасындағы бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспарларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2012 жылғы 8 қарашадағы № 500 бұйрығымен бекітілген үлгілік оқу жоспарына тәуелді (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 8170 тіркелген).

5. "Тәжік әдебиеті" пәндік білімнің мазмұны бөлімдерге бөлінген: түсіну және жауап беру, анализ және интерпретация, бағалау және салыстырмалы анализ, сонымен қатар, дағдыларды қалыптастыратын бөлімшелерден тұрады. Бағдарламаның бұл бөлімі пән бойынша оқу мақсаттарынан тұрады.

6. "Түсіну және жауап беру" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

1) көркем шығарма мазмұны мен пішіні;

2) әдеби шығарманың тұжырымдамасы;

3) көркем шығармадағы образ;

4) шығарма үзінділерімен жұмыс;

5) тәжік әдебиетіндегі ұлттық құндылықтардың әлемдегі орнын білу.

7. "Анализ және интерпретация" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

1) әдеби шығарманың композициясы;

- 2) автор бейнесі;
- 3) көркем шығарманың тілі;
- 4) шығармашылық жұмыс;
- 5) тәжік және әлем әдебиетіндегі құндылықтар.

8. "Бағалау және салыстыру" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) тарихи және көркемдік құндылығы;
- 2) заманауилығы мен жаңашылдығы;
- 3) әдеби эссе;
- 4) әдеби сын.

9. Оқу пәнінің 10-сыныптағы базалық білім мазмұны:

1) түсіну және жауап беру: әдеби шығармаға сюжеттік-композициялық талдау жасау арқылы идеялық мазмұнын түсіну; әдеби шығарманың жанрлық табиғатын тану; көркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтау мен даралау; көркем шығармалардан алған үзінділерді шығармашылық жұмыстарда қолдану; ұлттық құндылықтардың маңыздылығын контекстермен үндестіру;

2) анализ және интерпретация: әдеби шығарманың әртүрлі композициялық ерекшеліктерін талдау; автор бейнесінің шығармадағы белгілі бір оқиғадағы көрінісі; шығармадағы көркемдегіш құралдардың орны мен қызметін ашу; көркем шығармада көтерілген мәселелерге талдау жасау арқылы шығармашылық жұмыс жазу; тәжік әдебиеті мен әлем әдебиетіндегі ортақ құндылықтарды анықтау;

3) бағалау және салыстыру: шығарманың тарихи және көркемдік құндылығын анықтап, бағалау; көркем шығармадағы көтерілген мәселелердің жаңашылдығына баға беру; шығарманың идеясын адамгершілік құндылық тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу; ғылыми еңбектерді негізге ала отырып, әдеби сын жазу.

10. Оқу пәнінің 11-сыныптағы базалық білім мазмұны:

1) түсіну және жауап беру: әдеби шығармаға сюжеттік-композициялық талдау жасау арқылы жанрлық ерекшелігін түсіну; әдеби шығарманың жанрлық ерекшелігін өзге жанрлармен салыстыра отырып талдау; көркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтау мен даралау арқылы өмір шындығын көрсету; көркем шығармалардан алған үзінділерді, қанатты сөздер мен дәйексөздерді шығармашылық жұмыстарда қолдану; ұлттық құндылықтардың маңыздылығын ғаламдық тақырыптағы контекстермен байланыстыру;

2) анализ және интерпретация: әдеби шығарманың жанрына қарай композициялық ерекшеліктерін айқындау; шығармадағы авторлық идеяның өмір шындығымен байланысы; шығарма идеясы мен көркемдегіш құралдардың

байланысын ашу; әдеби туындыдағы көтерілген мәселелерге өзіндік көзқарас тұрғысынан шығармашылық жұмыс жазу; әлем және тәжік әдебиетіндегі ортақ құндылықтардың үндестігін талдау;

3) бағалау және салыстыру: шығарманы әлем әдебиеті үлгілерімен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау; көркем шығармадағы заман көрінісі мен қазіргі заман көрінісін салыстырып бағалау; шығарманы көркемдік-эстетикалық құндылық тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу; шығарманы идеялық жағынан мазмұндас туындылармен салыстыра отырып, әдеби сын жазу.

3-тарау. Оқу мақсаттарының жүйесі

11. Бағдарламада "оқу мақсаттары" төрт саннан тұратын кодтық белгімен белгіленді. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сандар бөлім және бөлімше ретін, төртінші сан бөлімшедегі оқу мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 10.2.1.4. кодында "10" - сынып, "2.1" - екінші бөлімнің бірінші бөлімшесі, "4" - оқу мақсатының реттік саны.

12. Оқу мақсаттарының жүйесі бөлім бойынша әр сыныпқа берілген:

1) түсіну және жауап беру:

Білім алушылар...		
	10-сынып	11-сынып
1. Көркем шығарманың мазмұны мен пішіні	10.1.1.1 - әдеби шығармаға сюжеттік-композициялық талдау жасау арқылы идеялық мазмұнын түсіну	11.1.1.1 - әдеби шығармаға сюжеттік-композициялық талдау жасау арқылы жанрлық ерекшелігін түсіну
2. Әдеби шығарманың тұжырымдамасы	10.1.2.1 - әдеби шығарманың жанрлық табиғатын тану	11.1.2.1 - әдеби шығарманың жанрлық ерекшелігін өзге жанрлармен салыстыра отырып талдау
3. Көркем шығармадағы образ	10.1.3.1 - көркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтау мен даралау	11.1.3.1 - көркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтау мен даралау арқылы өмір шындығын көрсету
4. Шығарма үзінділерімен жұмыс	10.1.4.1 - көркем шығармалардан алған үзінділерді шығармашылық жұмыстарда қолдану	11.1.4.1 - көркем шығармалардан алған үзінділерді, қанатты сөздер, дәйексөздерді шығармашылық жұмыстарда қолдану
5. Тәжік әдебиетіндегі ұлттық құндылықтардың әлемдегі орнын білу	10.1.5.1 - ұлттық құндылықтардың маңыздылығын контекстермен үндестіру	11.1.5.1 - ұлттық құндылықтардың маңыздылығын ғаламдық тақырыптағы контекстермен байланыстыру

2) анализ және интерпретация:

	10-сынып	11-сынып
1. Әдеби шығарманың композициясы	10.2.1.1 - әдеби шығарманың композициялық ерекшеліктерін талдау	11.2.1.1 - әдеби шығарманың жанрына қарай композициялық ерекшеліктерін айқындау
2. Автор бейнесі	10.2.2.1 - автор бейнесінің шығармадағы	11.2.2.1 - шығармадағы авторлық идеяның

	белгілі бір оқиғадағы көрінісін анықтау	өмір шындығымен байланысын анықтау
3. Көркем шығарманың тілі	10.2.3.1 - шығармадағы көркемдегіш құралдардың орыны мен қызметін талдау	11.2.3.1 - шығарма идеясы мен көркемдегіш құралдардың байланысын талдау
4. Шығармашылық жұмыс	10.2.4.1 - көркем шығармада көтерілген мәселелерге талдау жасау арқылы шығармашылық жұмыс (эссе, әңгіме, өлең, әдеби және еркін тақырыптарға шығарма) жазу.	11.2.4.1 - әдеби туындыдағы көтерілген мәселелерге өзіндік көзқарас тұрғысынан шығармашылық жұмыс (эссе, әңгіме, өлең, әдеби және еркін тақырыптарға шығарма) жазу
5. Тәжік және әлем әдебиетіндегі құндылықтар	10.2.5.1 – тәжік әдебиеті мен әлем әдебиетіндегі ортақ құндылықтарды анықтау	11.2.5.1 - әлем және тәжік әдебиетіндегі ортақ құндылықтардың үндестігін талдау

3) бағалау және салыстыру

	10-сынып	11-сынып
1. Тарихи және көркемдік құндылығы	10.3.1.1 - шығарманың тарихи және көркемдік құндылығын анықтап, бағалау	11.3.1.1 - шығарманы әлем әдебиеті үлгілерімен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау
2. Заманауилығы мен жаңашылдығы	10.3.2.1 - көркем шығармадағы көтерілген мәселелердің жаңашылдығына баға беру	11.3.2.1 - көркем шығармадағы заман көрінісі мен қазіргі заман көрінісін салыстырып бағалау
3. Әдеби эссе	10.3.3.1 - шығарманың идеясын адамгершілік құндылық тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу	11.3.3.1 - шығарманы көркемдік-эстетикалық құндылық тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу
4. Әдеби сын	10.3.4.1 - ғылыми еңбектерге сүйене отырып әдеби сын жазу	11.3.4.1 - шығарманы идеялық жағынан мазмұндас туындылармен салыстыра отырып, әдеби сын жазу

13. Осы оқу бағдарламасы осы бұйрыққа сәйкес қосымшада берілген жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математикалық бағытындағы 10-11-сыныптарға арналған "Тәжік әдебиеті" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының Ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес жүзеге асырылады.

14. Тоқсандағы бөлімдер және бөлімдер ішіндегі тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математика бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасына қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математика бағыттағы 10-11-сыныптарға арналған "Тәжік әдебиеті" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 10 - сынып:

Бөлім	Оқытылатын шығармалар	Дағдылар	Оқу мақсаттары
1-тоқсан			
Қалың елім, қазағым	1. А. Мушфигк. Маснавиі “Гулзори Ирам” 2. Ш.Бухорой. Тахлили шеърхо. 3. Сайидои Насаф. Манзумаи “Бахори Ұт” 4. Сохиби Табрез. Ғазали Ұт. 5. М.А. Бедил “Комде ва Мадан”	Түсіну және жауап беру	10.1.1.1 - әдеби шығармаға сюжеттік-композициялық талдау жасау арқылы идеялық мазмұнын түсіну; 10.1.2.1 - әдеби шығарманың жанрлық табиғатын тану; 10.1.3.1 - көркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтау мен даралау; 10.1.4.1 - көркем шығармалардан алған үзінділерді шығармашылық жұмыстарда қолдану; 10.1.5.1 - ұлттық құндылықтардың маңыздылығын контекстермен үндестіру
		Анализ және интерпретация	10.2.1.1 - әдеби шығарманың композициялық ерекшеліктерін талдау; 10.2.2.1 - автор бейнесінің шығармадағы белгілі бір оқиғадағы көрінісін анықтау ; 10.2.3.1 - шығармадағы көркемдегіш құралдардың орны мен қызметін талдау; 10.2.4.1 - көркем шығармада көтерілген мәселелерге талдау жасау арқылы шығармашылық жұмыс (әңгіме, өлең, әдеби және еркін тақырыптарға шығарма) жазу; 10.2.5.1 – тәжік әдебиеті мен әлем әдебиетіндегі ортақ құндылықтарды анықтау
		Бағалау және салыстыру	10.3.1.1 - шығарманың тарихи және көркемдік құндылығын анықтап, бағалау; 10.3.2.1 - көркем шығармадағы көтерілген мәселелердің жаңашылдығына баға беру; 10.3.3.1 – шығарманың идеясын адамгершілік құндылық тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу; 10.3.4.1 - ғылыми еңбектерге сүйене отырып әдеби сын жазу
2-тоқсан			
Мавзуь вамазмуни ғазали Ұт	1. М.Муншій. Маснавиі “Дахмаи шохон” 2. Ч. Хозиқ. Достони “Юсуф ва Зулайхо”, “Девони Ғазали Ұт”	Түсіну және жауап беру	10.1.2.1.- әдеби шығармаға сюжеттік-композициялық талдау жасау арқылы идеялық мазмұнын түсіну; 10.1.2.1 - әдеби шығарманың жанрлық табиғатын тану; 10.1.3.1 - көркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтау мен даралау; 10.1.4.1 - көркем шығармалардан алған үзінділерді шығармашылық жұмыстарда қолдану; 10.1.5.1-ұлттық құндылықтардың маңыздылығын контекстермен үндестіру
		Анализ және интерпретация	10.2.1.1 - әдеби шығарманың композициялық ерекшеліктерін талдау; 10.2.2.1 - автор бейнесінің шығармадағы белгілі бір оқиғадағы көрінісін анықтау; 10.2.4.1 - көркем шығармада көтерілген мәселелерге талдау жасау арқылы шығармашылық

			жұмыс (эссе, әңгіме) жазу
		Бағалау және салыстыру	10.3.1.1 - шығарманың тарихи және көркемдік құндылығын анықтап, бағалау; 10.3.2.1 - көркем шығармадағы көтерілген мәселелердің жаңашылдығына баға беру; 10.3.4.1- ғылыми еңбектерді негізге ала отырып, шығармаға әдеби сын жазу
3-тоқсан			
Парасат пайымы	1. М.Хайрат. Ашғори лирикй. 2. Қ. Р. Возех. Асари “Савонех-ул-малоик” 3. Рабғузидің “Мухаббатнома” дастаны 4. А. Қунанбаев. “Панднома”, қироати шеърхо	Түсіну және жауап беру	10.1.1.1 - әдеби шығармаға сюжеттік-композициялық талдау жасау арқылы идеялық мазмұнын түсіну; 10.1.2.1 - әдеби шығарманың жанрлық табиғатын тану; 10.1.3.1 - көркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтау мен даралау; 10.1.4.1 - көркем шығармалардан алған үзінділерді шығармашылық жұмыстарда қолдану; 10.1.5.1-ұлттық құндылықтардың маңыздылығын контекстермен үндестіру
		Анализ және интерпретация	10.2.1.1 - әдеби шығарманың композициялық ерекшеліктерін талдау; 10.2.2.1 - автор бейнесінің шығармадағы белгілі бір оқиғадағы көрінісін анықтау; 10.2.3.1 - шығармадағы көркемдегіш құралдардың орны мен қызметін талдау; 10.2.4.1 - көркем шығармада көтерілген мәселелерге талдау жасау арқылы шығармашылық жұмыс (әңгіме, өлең, әдеби және еркін тақырыптарға шығарма) жазу; 10.2.5.1 - тәжік әдебиеті мен әлем әдебиетіндегі ортақ құндылықтарды анықтау
		Бағалау және салыстыру	10.3.1.1 - шығарманың тарихи және көркемдік құндылығын анықтап, бағалау; 10.3.2.1 - көркем шығармадағы көтерілген мәселелердің жаңашылдығына баға беру; 10.3.3.1 - шығарманың идеясын адамгершілік құндылық тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу; 10.3.4.1- ғылыми еңбектерді негізге ала отырып, шығармаға әдеби сын жазу
4-тоқсан			
Тарих тағылымы	1. Гулханй. Манзумай “Зарбулмасал” 2. Қоонй. Қасидахои шоир 3. М. Мақатаев. Ашғори адиб 4. А. Дониш. “Наводирулвақоеъ” 5. Савдо. Асари “Мусхақат” 6. Ш. Шохин. Манзумай “Тухфаи дастан”, “Лайла мен Мажнун” дастаны, “Бадоеъуссаноеъ”	Түсіну және жауап беру	10.1.1.1 - әдеби шығармаға сюжеттік-композициялық талдау жасау арқылы идеялық мазмұнын түсіну; 10.1.2.1 - әдеби шығарманың жанрлық табиғатын тану; 10.1.3.1 - көркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтау мен даралау; 10.1.4.1 - көркем шығармалардан алған үзінділерді шығармашылық жұмыстарда қолдану
		Анализ және	10.2.1.1 - әдеби шығарманың композициялық

	-	интерпретация	ерекшеліктерін талдау; 10.2.2.1 - автор бейнесінің шығармадағы белгілі бір оқиғадағы көрінісін анықтау; 10.2.3.1 - шығармадағы көркемдегіш құралдардың орыны мен қызметін талдау; 10.2.4.1 - көркем шығармада көтерілген мәселелерге талдау жасау арқылы шығармашылық жұмыс (өлең, әңгіме) жазу; 10.2.5.1 – тәжік әдебиеті мен әлем әдебиетіндегі ортақ құндылықтарды анықтау
		Бағалау және салыстыру	10.3.1.1 - шығарманың тарихи және көркемдік құндылығын анықтап, бағалау; 10.3.3.1 - шығарманың идеясын адамгершілік құндылық тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу; 10.3.4.1- ғылыми еңбектерді негізге ала отырып, шығармаға әдеби сын жазу

11 - сынып:

Бөлім	Оқытылатын шығармалар	Дағдылар	Оқу мақсаттары
1-тоқсан			
Кеңістік пен уақыт	<p>1. Нақибхони Туғрал. Мундаричаи ашъори лирикӣ.</p> <p>2. Х.Х.Кангуртӣ. Маснавиӣ “Комде ва Мадан”</p> <p>3. А.Фитрат. “БаҶноти саҶхи хиндӣ”.</p> <p>4. С.Айнӣ. Романи “Ғуломон”, Қиссаи “Марги судхур”, “Ҷддоштхо”.</p> <p>5. А.Лохутӣ. Лирикаи ишқӣ ва сурудҳои Лохутӣ.</p>	Түсіну және жауап беру	<p>11.1.1.1 - әдеби шығармаға сюжеттік-композициялық талдау жасау арқылы жанрлық ерекшелігін түсіну;</p> <p>11.1.3.1 - көркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтау мен даралау арқылы өмір шындығын көрсету;</p> <p>11.1.2.1 - әдеби шығарманың жанрлық ерекшелігін өзге жанрлармен салыстыра отырып талдау;</p> <p>11.1.4.1 - көркем шығармалардан алған үзінділерді, қанатты сөздер, дәйексөздерді шығармашылық жұмыстарда қолдану;</p> <p>11.1.3.1 - көркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтау мен даралау арқылы өмір шындығын көрсету;</p> <p>11.1.5.1- ұлттық құндылықтардың маңыздылығын ғаламдық тақырыптағы контекстермен байланыстыру</p>
		Анализ және интерпретация	<p>11.2.1.1 - әдеби шығарманың жанрына қарай композициялық ерекшеліктерін айқындау;</p> <p>11.2.2.1 - шығармадағы авторлық идеяның өмір шындығымен байланысын анықтау;</p> <p>11.2.3.1 - шығарма идеясы мен көркемдегіш құралдардың байланысын талдау;</p> <p>11.2.4.1 - әдеби туындыдағы көтерілген мәселелерге өзіндік көзқарас тұрғысынан шығармашылық жұмыс (әңгіме, өлең) жазу;</p> <p>11.2.5.1 - әлем және тәжік әдебиетіндегі ортақ құндылықтардың үндестігін талдау</p>
		Бағалау және салыстыру	11.3.1.1 - шығарманы әлем әдебиеті үлгілерімен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау;

			11.3.2.1 - көркем шығармадағы заман көрінісі мен қазіргі заман көрінісін салыстырып бағалау; 11.3.3.1 - шығарманы көркемдік-эстетикалық құндылық тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу; 11.3.4.1 - шығарманы идеялық жағынан мазмұндас туындылармен салыстыра отырып, әдеби сын жазу
2-тоқсан			
Зобалаң заман шындығы	1. С. Улуғзода. Повести “Субхи чаионии мо”, Романи “Восеъ”, “Чавонии Ибни Сино” 2. Ч. Иқромй. Романҳои “Ман гунахгорам”, “Духтари оташ” 3. Р. Чалил. Романҳои “Шуроб”, “Одамони човид”, 4. М. Миршакар. Достонҳои “Қишлоки тиллой”, “Панчи ноором”, “Ливои зафар”. 5. Ф. Мухаммадиев. Қиссаи “Одамони кухна”, Романи “Палатаи кунчакй”. 6. М. Қаноат. Достонҳои “Китобҳои захмин”, “Суруши Сталинград”.	Түсіну және жауап беру	11.1.1.1 - әдеби шығармаға сюжеттік-композициялық талдау жасау арқылы жанрлық ерекшелігін түсіну; 11.1.2.1 - әдеби шығарманың жанрлық ерекшелігін өзге жанрлармен салыстыра отырып талдау; 11.1.3.1 - көркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтау мен даралау арқылы өмір шындығын көрсету; 11.1.5.1- ұлттық құндылықтар-дың маңыздылығын ғаламдық тақырыптағы контекстермен байланыстыру
		Анализ және интерпретация	11.2.1.1 - әдеби шығарманың жанрына қарай композициялық ерекшеліктерін айқындау; 11.2.2.1 - шығармадағы авторлық идеяның өмір шындығымен байланысы анықтау; 11.2.3.1 - шығарма идеясы мен көркемдегіш құралдардың байланысын талдау; 11.2.4.1 - әдеби туындыдағы көтерілген мәселелерге өзіндік көзқарас тұрғысынан шығармашылық жұмыс (эссе, әңгіме, өлең, әдеби және еркін тақырыптарға шығарма) жазу; 11.2.5.1-әлем және тәжік әдебиетіндегі ортақ құндылық-тардың үндестігін талдау
		Бағалау және салыстыру	11.3.1.1 - шығарманы әлем әдебиеті үлгілерімен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау; 11.3.2.1 - көркем шығармадағы заман көрінісі мен қазіргі заман көрінісін салыстырып бағалау; 11.3.4.1 - шығарманы идеялық жағынан мазмұндас туындылармен салыстыра отырып, әдеби сын жазу
3 - тоқсан			
Ғасырлық туынды	1. П.Сулаймонй. Манзумаи “Тахти хунин” 2. Х. Юсуфй. “Таронаи Ватан”, “Ба Ватан”, “Ман Ватанро беш аз харвакта дорам дусттар”. 3. М.Турсунзода. Достонҳои “Чароғи абадй”, “Чони ширин”, “Писари Ватан”, “Хасани аробакаш”.	Түсіну және жауап беру	11.1.1.1 - әдеби шығармаға сюжеттік-композициялық талдау жасау арқылы жанрлық ерекшелігін түсіну; 11.1.2.1 - әдеби шығарманың жанрлық ерекшелігін өзге жанрлармен салыстыра отырып талдау; 11.1.3.1 - көркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтау мен даралау арқылы өмір шындығын көрсету; 11.1.4.1 - көркем шығармалардан алған үзінділерді, қанатты сөздер, дәйексөздерді шығармашылық жұмыстарда қолдану;

			11.1.5.1- ұлттық құндылықтардың маңыздылығын ғаламдық тақырыптағы контекстермен байланыстыру
		Анализ және интерпретация	11.2.1.1 - әдеби шығарманың жанрына қарай композициялық ерекшеліктерін айқындау; 11.2.2.1 - шығармадағы авторлық идеяның өмір шындығымен байланысын анықтау; 11.2.3.1- шығарма идеясы мен көркемдегіш құралдардың байланысын талдау; 11.2.4.1 - әдеби туындыдағы көтерілген мәселелерге өзіндік көзқарас тұрғысынан шығарма-шылық жұмыс (әңгіме, өлең, әдеби және еркін тақырыптарға шығарма) жазу; 11.2.5.1 - әлем және тәжік әдебиетіндегі құндылықтардың үндесуін талдау
		Бағалау және салыстыру	11.3.1.1 - шығарманы әлем әдебиеті үлгілерімен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау; 11.3.2.1 - көркем шығармадағы заман көрінісі мен қазіргі заман көрінісін салыстырып бағалау; 11.3.3.1 - шығарманы көркемдік-эстетикалық құндылық тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу; 11.3.4.1 - шығарманы идеялық жағынан мазмұндас туындылармен салыстыра отырып, әдеби сын жазу
4-тоқсан			
Табиғат және адам	1. Л. Шералй. “Ватан ва ватанхохй”, “Модарнома”, “ФарҰди бефарҰдрас” 2. Б. Собир. Мачмуаи шеърхо “Дар оғуши кухистон”, “Забони модарй” “Теғи Сино”. 3. С. Турсун. Қиссаи “Санг дар бағал ба туфон”. 4. М. Бахтй. Намоишномахои “Шох Исмоили Сомонй” “Фирдавсй”. 5. Г. Келдй. Ашъорхои адиб. 6. А. Самад. Хикояхои адиб. 7. Мухаммеджан Сералин. “Рустам ва Сухроб” дастаны 8. М. Авезов. “Көксерек”. 9. Сабит Муқанов. Романхои “СирдарҰ”, “Ботакуз”, “Сулу шаш” 10. А. Қунанбай. Мероси адабии адиб.	Түсіну және жауап беру	11.1.1.1 - әдеби шығармаға сюжеттік-композициялық талдау жасау арқылы жанрлық ерекшелігін түсіну; 11.1.2.1 - әдеби шығарманың жанрлық ерекшелігін өзге жанрлармен салыстыра отырып талдау; 11.1.3.1 - көркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтау мен даралау арқылы өмір шындығын көрсету; 11.1.4.1 - көркем шығармалардан алған үзінділерді, қанатты сөздер, дәйексөздерді шығармашылық жұмыстарда қолдану
		Анализ және интерпретация	11.2.1.1 - әдеби шығарманың жанрына қарай композициялық ерекшеліктерін айқындау; 11.2.2.1 - шығармадағы авторлық идеяның өмір шындығымен байланысы анықтау; 11.2.3.1 - шығарма идеясы мен көркемдегіш құралдардың байланысын талдау; 11.2.4.1- әдеби туындыдағы көтерілген мәселелерге өзіндік көзқарас тұрғысынан шығармашылық жұмыс (эссе, әңгіме, өлең, әдеби және еркін тақырыптарға шығарма) жазу; 11. 2.5.1- әлем және тәжік әдебиетіндегі ортақ құндылықтардың үндестігін талдау
		Бағалау және	11.3.2.1 - көркем шығармадағы заман көрінісі мен қазіргі заман көрінісін салыстырып бағалау;

	салыстыру	11.3.4.1 - шығарманы идеялық жағынан мазмұндас туындылармен салыстыра отырып, әдеби сын жазу.
	Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2017 жылғы 27 шілдедегі № 352 бұйрығына 217-қосымша	
	Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2013 жылғы 3 сәуірдегі № 115 бұйрығына 435-қосымша	

Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "Тәжік әдебиеті" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы

Ескерту. Үлгілік оқу бағдарламасы жаңа редакцияда – ҚР Білім және ғылым министрінің 07.03.2019 № 105 (10-сынып оқушылары үшін 01.09.2019, 11-сынып оқушылары үшін 01.09.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Оқу бағдарламасы "Білім берудің барлық деңгейінің мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттарын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы № 604 бұйрығымен бекітілген Жалпы орта білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес әзірленген (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 17669 болып тіркелген).

2. Тәжік әдебиеті бағдарламасының мақсаты – білім алушыларды креативті ойлауға бағыттау. Олардың ойларын ауызша еркін жеткізуіне және жаза білуіне қолдау көрсету, дәлелдер келтіру, салыстыру және анализ жасау, бағалау дағдыларын қалыптастыру. Білім алушылар әдеби жанрларға эксперимент жасау арқылы драмалық шығарманы проза тілімен, прозаны поэзия тілімен жазу тәсілдерін меңгере алады.

3. "Тәжік әдебиеті" оқу пәнін оқытудың негізгі міндеттері:

1) "Тәжік әдебиеті" бағдарламасы білім алушылардың сауаттылығын, олардың әдеби және эстетикалық талғамдары мен сезімдерін дамыту, ойлау қабілеттері мен танымдық және коммуникативтік дағдыларын қалыптастыру бағытында құрастырылған;

2) тәжік әдебиетінің құндылық ретіндегі болмысын, ұлттық мәдениеттегі маңызды орнын құрметтейді және бағалайды;

3) тәжік әдебиетінің мәдениетаралық қарым-қатынастағы рөлін, тәжік халқының қалыптасқан тарихын, алға қойған міндеттерін, мәселелерін, қарама-қайшылық пен қиындықтарын анықтайды және түсінеді;

4) түрлі жағдайларға бейімделе білу және өздігінен шешім қабылдау дағдыларын қалыптастырады;

5) заманауи, ғылыми және қоғамдық дамуға сәйкес дүниетанымын дамытады.

2-тарау. "Тәжік әдебиеті" пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

4. "Тәжік әдебиеті" пәні бойынша оқу жүктемесінің жоғары шекті көлемі:

- 1) 10-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағатты;
- 2) 11-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағатты құрайды.

Оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі "Қазақстан Республикасындағы бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспарларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2012 жылғы 8 қарашадағы № 500 бұйрығымен бекітілген үлгілік оқу жоспарына тәуелді (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 8170 тіркелген).

5. "Тәжік әдебиеті" пәндік білімнің мазмұны бөлімдерге бөлінген: түсіну және жауап беру, анализ және интерпретация, бағалау және салыстырмалы анализ, сонымен қатар, дағдыларды қалыптастыратын бөлімшелерден тұрады. Бағдарламаның бұл бөлімі пән бойынша оқу мақсаттарынан тұрады.

6. "Түсіну және жауап беру" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) көркем шығарма мазмұны мен пішіні;
- 2) әдеби шығарманың тұжырымдамасы;
- 3) көркем шығармадағы образ;
- 4) шығарма үзінділерімен жұмыс;
- 5) тәжік әдебиетіндегі ұлттық құндылықтардың әлемдегі орнын білу.

7. "Анализ және интерпретация" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) әдеби шығарманың композициясы;
- 2) автор бейнесі;
- 3) көркем шығарманың тілі;
- 4) шығармашылық жұмыс;
- 5) тәжік және әлем әдебиетіндегі құндылықтар.

8. "Бағалау және салыстыру" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) тарихи және көркемдік құндылығы;
- 2) заманауилығы мен жаңашылдығы;
- 3) әдеби эссе;
- 4) әдеби сын.

9. Оқу пәнінің 10-сыныптағы базалық білім мазмұны:

1) түсіну және жауап беру: әдеби шығарманың сюжеттік-композициялық құрылысын талдау арқылы идеялық мазмұнын терең түсіну; әдеби шығармадағы көтерілген мәселелерді ұлттық мүдде тұрғысынан ашу; көркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтау мен даралау; көркем шығармалардан алған

үзінділерді ғаламдық тақырыптағы мәселелермен байланыстыру; шығармадағы ұлттық құндылықтардың әлемдік тақырыптармен үндестігін ашу;

2) анализ және интерпретация: әдеби шығарманың композициясын уақыт пен кеңістік тұрғысынан талдау; шығармадағы авторлық идеяның өмір шындығымен байланысы; шығармадағы автор стилі мен көркемдегіш құралдардың қызметін ашу; көркем шығармадағы көтерілген мәселелерге талдау жасау арқылы өзіндік пікірін қосып, шығармашылық жұмыс жазу; әлем және тәжік әдебиетіндегі құндылықтардың үндесуін талдап, өзіндік ой қорыту;

3) бағалау және салыстыру: шығарманы мазмұндас туындылардың үлгілерімен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау; көркем шығармадағы көтерілген мәселелердің жаңашылдығына сыни тұрғыдан баға беру; шығарманың идеясын жалпыадамзаттық құндылық тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу; шығарманы идеялық жағынан мазмұндас туындылармен салыстыра отырып, әдеби сын жазу.

10. Оқу пәнінің 11-сыныптағы базалық білім мазмұны:

1) түсіну және жауап беру: әдеби шығарманың сюжеттік-композициялық құрылысын талдау арқылы көтерілген ғаламдық мәселелерді терең түсіну; әдеби шығармадағы көтерілген мәселелерді қазіргі өмірмен байланыстырып, ұлттық мүдде тұрғысынан ашу; көркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтау мен даралау арқылы өмір шындығын көрсету; көркем шығармалардан алған үзінділерді ғаламдық тақырыптағы мәселелермен байланыстырып, шығармашылық жұмыстарда қолдану; шығармадағы ұлттық және жалпыадамзаттық құндылықтардың әлемдік тақырыптармен үндестігін ашу;

2) анализ және интерпретация: әдеби шығарманың композициясын жанрлық ерекшеліктерін айқындап, уақыт пен кеңістік тұрғысынан талдау; автор бейнесінің шығарманың негізгі идеясымен байланысын айқындау; шығармадағы көркемдегіш құралдардың образ жасаудағы орны; көркем шығармадағы ғаламдық тақырыптарға креативті ой қосып, шығармашылық жұмыс жазу; тәжік әдебиеті мен әлем әдебиетіндегі ортақ бағыт, әдеби ағым, жалпыадамзаттық құндылықтарды анықтау, талдау жасау;

3) бағалау және салыстыру: шығарманы ғаламдық тақырыптармен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау; көркем шығарманың жаңашылдығын ғаламдық тақырыптармен байланыстыра отырып, сыни тұрғыдан баға беру; шығарманың идеясын көркемдік-эстетикалық құндылық тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу; шығарманы идеялық жағынан мазмұндас әлем әдебиеті үлгілерімен салыстыра талдап, әдеби сын жазу.

3-тарау. Оқу мақсаттарының жүйесі

11. Бағдарламада "оқу мақсаттары" төрт саннан тұратын кодтық белгімен белгіленді. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сандар бөлім және бөлімше ретін, төртінші сан бөлімшедегі оқу мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 10.2.1.4. кодында "10" - сынып, "2.1" - екінші бөлімнің бірінші бөлімшесі, "4" - оқу мақсатының реттік саны

12. Оқу мақсаттарының жүйесі бөлім бойынша әр сыныпқа берілген.

1) түсіну және жауап беру:

Білім алушылар...		
	10-сынып	11-сынып
1. Көркем шығарманың мазмұны мен пішіні	10.1.1.1 - әдеби шығарманың сюжеттік-композициялық құрылысын талдау арқылы идеялық мазмұнын терең түсіну	11.1.1.1 - әдеби шығарманың сюжеттік-композициялық құрылысын талдау арқылы көтерілген ғаламдық мәселелерді терең түсіну
2. Әдеби шығарманың тұжырымдамасы	10.1.2.1 - әдеби шығармадағы көтерілген мәселелерді ұлттық мүдде тұрғысынан ашу	11.1.2.1 - әдеби шығармадағы көтерілген мәселелерді қазіргі өмірмен байланыстырып, ұлттық мүдде тұрғысынан ашу
3. Көркем шығармадағы образ	10.1.3.1 - көркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтау мен даралау	11.1.3.1 - көркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтау мен даралау арқылы өмір шындығын көрсету
4. Шығарма үзінділерімен жұмыс	10.1.4.1 - көркем шығармалардан алған үзінділерді ғаламдық тақырыптағы өзекті мәселелермен байланыстыру	11.1.4.1 - көркем шығармалардан алған үзінділерді ғаламдық тақырыптағы өзекті мәселелермен байланыстырып, шығармашылық жұмыстарда қолдану
5. Тәжік әдебиетіндегі ұлттық құндылықтардың әлемдегі орнын білу	10.1.5.1 - шығармадағы ұлттық құндылықтардың әлемдік тақырыптармен үндестігін ашу	11.1.5.1 - шығармадағы ұлттық және жалпыадамзаттық құндылықтардың әлемдік тақырыптармен үндестігін ашу

2) анализ және интерпретация:

Білім алушылар...		
	10-сынып	11-сынып
1. Әдеби шығарманың композициясы	10.2.1.1 - әдеби шығарманың композициясын уақыт пен кеңістік тұрғысынан талдау	11.2.1.1 - әдеби шығарманың композициясын жанрлық ерекшеліктерін айқындап, уақыт пен кеңістік тұрғысынан талдау
2. Автор бейнесі	10.2.2.1 - шығармадағы авторлық идеяның өмір шындығымен байланысы айқындау	11.2.2.1 - автор бейнесінің шығарманың негізгі идеясымен байланысын айқындау
3. Көркем шығарманың тілі	10.2.3.1 - шығармадағы көркемдегіш құралдар мен айшықтау амалдарының қызметін талдау	11.2.3.1 - шығармадағы көркемдегіш құралдар мен айшықтау амалдарының қызметін талдай отырып, автор стилін анықтау
4. Шығармашылық жұмыс	10.2.4.1 - көркем шығармадағы көтерілген мәселелерге талдау жасау арқылы өзіндік пікірін қосып, шығармашылық жұмыс (эссе, әңгіме, өлең, әдеби және еркін тақырыптарға шығарма) жазу	11.2.4.1 - көркем шығармадағы ғаламдық тақырыптарға креативті ой қосып, шығармашылық жұмыс (эссе, әңгіме, өлең, әдеби және еркін тақырыптарға шығарма) жазу

5. Тәжік және әлем әдебиетіндегі құндылықтар	10.2.5.1 - әлем және тәжік әдебиетіндегі құндылықтардың үндесуін талдап, өзіндік ой қорыту	11.2.5.1 - тәжік әдебиеті мен әлем әдебиетіндегі ортақ бағыт, әдеби ағым, жалпыадамзаттық құндылықтарды анықтау, талдау жасау
----------------------------------------------	--------------------------------------------------------------------------------------------	-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

3) бағалау және салыстыру:

Білім алушылар...		
	10-сынып	11-сынып
1. Тарихи және көркемдік құндылығы	10.3.1.1 - шығарманы мазмұндас туындылардың үлгілерімен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау	11.3.1.1 - шығарманы ғаламдық тақырыптармен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау
2. Заманауилығы мен жаңашылдығы	10.3.2.1 - көркем шығармадағы көтерілген мәселелердің жаңашылдығына сыни тұрғыдан баға беру	11.3.2.1 - көркем шығарманың жаңашылдығын ғаламдық тақырыптармен байланыстыра отырып, сыни тұрғыдан баға беру
3. Әдеби эссе	10.3.3.1 - шығарманың идеясын жалпыадамзаттық құндылық тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу	11.3.3.1 - шығарманың идеясын көркемдік-эстетикалық құндылық тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу
4. Әдеби сын	10.3.4.1 - шығарманы идеялық жағынан мазмұндас туындылармен салыстыра отырып, әдеби сын жазу	11.3.4.1 - шығарманы идеялық жағынан мазмұндас әлем әдебиеті үлгілерімен салыстыра талдап, әдеби сын жазу

13. Осы оқу бағдарламасы осы бұйрыққа сәйкес қосымшада берілген жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағытындағы 10-11-сыныптарға арналған "Тәжік әдебиеті" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының Ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес жүзеге асырылады.

14. Тоқсандағы бөлімдер және бөлімдер ішіндегі тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "Тәжік әдебиеті" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасына қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11-сыныптаға арналған "Тәжік әдебиеті" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 10-сынып:

Бөлім	Оқытылатын шығармалар	Дағдылар	Оқу мақсаттары
1-тоқсан			
Өлең сөздің патшасы	1. А. Мушфиғ. Маснави "Гулзори Ирам" 2. Ш.Бухорой. Тахлили шеърхо. 3. Сайидои Насаф. Манзумаи	Түсіну және жауап беру	10.1.1.1 - әдеби шығарманың сюжеттік-композициялық құрылысын талдау арқылы идеялық мазмұнын терең түсіну; 10.1.2.1 - әдеби шығармадағы көтерілген мәселелерді ұлттық мүдде

	<p>“БахориҰт” 4. Сохиби Табрес. ҒазалиҰт. 5. М.А. Бедил “Комде ва Мадан”</p>		<p>тұрғысынан ашу; 10.1.3.1 - көркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтау мен даралау; 10.1.4.1 - көркем шығармалардан алған үзінділерді ғаламдық тақырыптағы өзекті мәселелермен байланыстыру; 10.1.5.1 - шығармадағы ұлттық құндылықтардың әлемдік тақырыптармен үндестігін ашу</p>
		Анализ және интерпретация	<p>10.2.1.1 - әдеби шығарманың композициясын уақыт пен кеңістік тұрғысынан талдау; 10.2.2.1 - шығармадағы авторлық идеяның өмір шындығымен байланысын айқындау; 10.2.3.1 - шығармадағы көркемдегіш құралдар мен айшықтау амалдарының қызметін талдау; 10.2.4.1 - көркем шығармадағы көтерілген мәселелерге талдау жасау арқылы өзіндік пікірін қосып, шығармашылық жұмыс (эссе, әңгіме, өлең, әдеби және еркін тақырыптарға шығарма) жазу ; 10.2.5.1 - әлем және тәжік әдебиетіндегі құндылықтардың үндесуін талдап, өзіндік ой қорыту</p>
		Бағалау және салыстыру	<p>10.3.1.1 - шығарманы мазмұндас туындылардың үлгілерімен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау; 10.3.2.1 - көркем шығармадағы көтерілген мәселелердің жаңашылдығына сыни тұрғыдан баға беру; 10.3.3.1 - шығарманың идеясын жалпыадамзаттық құндылық тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу; 10.3.4.1 - шығарманы идеялық жағынан мазмұндас туындылармен салыстыра отырып, әдеби сын жазу</p>
2-тоқсан			
Прозадағы көркем ой	<p>1. М.Муншй. Маснави шохон” 2. Ч. Хозик. Достони “Юсуф ва Зулайхо”, “Девони ҒазалиҰт</p>	Түсіну және жауап беру	<p>10.1.1.1 - әдеби шығарманың сюжеттік-композициялық құрылысын талдау арқылы идеялық мазмұнын терең түсіну; 10.1.3.1 - көркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтау мен даралау; 10.1.4.1 - көркем шығармалардан алған үзінділерді ғаламдық тақырыптағы өзекті мәселелермен байланыстыру; 10.1.5.1 - шығармадағы ұлттық құндылықтардың әлемдік тақырыптармен үндестігін ашу</p>
		Анализ және интерпретация	<p>10.2.1.1 - әдеби шығарманың композициясын уақыт пен кеңістік тұрғысынан талдау; 10.2.2.1 - шығармадағы авторлық идеяның өмір шындығымен байланысын айқындау; 10.2.3.1 - шығармадағы көркемдегіш құралдар мен айшықтау амалдарының қызметін талдау; 10.2.4.1 - көркем шығармадағы көтерілген мәселелерге талдау жасау арқылы өзіндік пікірін қосып, шығармашылық жұмыс (эссе, әдеби және</p>

			еркін тақырыптарға шығарма) жазу ;
		Бағалау және салыстыру	10.3.1.1 - шығарманы мазмұндас туындылардың үлгілерімен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау; 10.3.4.1 - шығарманы идеялық жағынан мазмұндас туындылармен салыстыра отырып, әдеби сын жазу
3 -тоқсан			
Аңызбен өрілген көркем сөз	1. М.Хайрат. Ашъори лирикй. 2. Қ. Р. Возех. Асари “Савонех-ул-малоик” 3. Рабғузидің “Мухаббатнома” дастаны 4. А. Қунанбаев. “Панднома”, кироати шеърхо	Түсіну және жауап беру	10.1.1.1 - әдеби шығарманың сюжеттік-композициялық құрылысын талдау арқылы идеялық мазмұнын терең түсіну; 10.1.2.1 - әдеби шығармадағы көтерілген мәселелерді ұлттық мүдде тұрғысынан ашу; 10.1.3.1 - көркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтау мен даралау; 10.1.4.1 - көркем шығармалардан алған үзінділерді ғаламдық тақырыптағы өзекті мәселелермен байланыстыру; 10.1.5.1 - шығармадағы ұлттық құндылықтардың әлемдік тақырыптармен үндестігін ашу
		Анализ және интерпретация	10.2.1.1 - әдеби шығарманың композициясын уақыт пен кеңістік тұрғысынан талдау; 10.2.2.1 - шығармадағы авторлық идеяның өмір шындығымен байланысы айқындау; 10.2.3.1 - шығармадағы көркемдегіш құралдар мен айшықтау амалдарының қызметін талдау; 10.2.4.1 - көркем шығармадағы көтерілген мәселелерге талдау жасау арқылы өзіндік пікірін қосып, шығармашылық жұмыс (эссе, әңгіме, өлең, әдеби және еркін тақырыптарға шығарма) жазу; 10.2.5.1 - әлем және тәжік әдебиетіндегі құндылықтардың үндесуін талдап, өзіндік ой қорыту
		Бағалау және салыстыру	10.3.1.1 - шығарманы мазмұндас туындылардың үлгілерімен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау; 10.3.2.1 - көркем шығармадағы көтерілген мәселелердің жаңашылдығына сыни тұрғыдан баға беру; 10.3.3.1 - шығарманың идеясын жалпыадамзаттық құндылық тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу 10.3.4.1 - шығарманы идеялық жағынан мазмұндас туындылармен салыстыра отырып, әдеби сын жазу
4- тоқсан			
Заман, дәуір тұлғасы	1. Гулханй. Манзумаи “Зарбулмасал” 2. Қоонй. Қасидахои шоир 3. М. Мақатаев. Ашъори адиб 4. А. Дониш. “Наводирулвақоеъ” 5. Савдо. Асари “Мусхакат”	Түсіну және жауап беру	10.1.1.1 - әдеби шығарманың сюжеттік-композициялық құрылысын талдау арқылы идеялық мазмұнын терең түсіну; 10.1.2.1 - әдеби шығармадағы көтерілген мәселелерді ұлттық мүдде тұрғысынан ашу; 10.1.3.1 - көркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтау мен даралау;

	6. Ш. Шохин. Манзумай “Тухфаи дастан”, “Лайла мен Мажнун” дастаны, “Бадоеъуссаноеъ”		10.1.4.1 - көркем шығармалардан алған үзінділерді ғаламдық тақырыптағы өзекті мәселелермен байланыстыру; 10.1.5.1 - шығармадағы ұлттық құндылықтардың әлемдік тақырыптармен үндестігін ашу
		Анализ және интерпретация	10.2.1.1 - әдеби шығарманың композициясын уақыт пен кеңістік тұрғысынан талдау; 10.2.2.1 - шығармадағы авторлық идеяның өмір шындығымен байланысын айқындау; 10.2.3.1 - шығармадағы көркемдегіш құралдар мен айшықтау амалдарының қызметін талдау; 10.2.4.1 - көркем шығармадағы көтерілген мәселелерге талдау жасау арқылы өзіндік пікірін қосып, шығармашылық жұмыс (әңгіме, өлең, әдеби және еркін тақырыптарға шығарма) жазу
		Бағалау және салыстыру	10.3.1.1 - шығарманы мазмұндас туындылардың үлгілерімен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау; 10.3.3.1 - шығарманың идеясын жалпыадамзаттық құндылық тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу; 10.3.4.1 - шығарманы идеялық жағынан мазмұндас туындылармен салыстыра отырып, әдеби сын жазу

11 - сынып:

Бөлім	Оқытылатын шығармалар	Дағдылар	Оқу мақсаттары
1-тоқсан			
Тарихтың шертіп пернесін	1. Нақибхони Туғрал. Мундаричаи ашъори лирикӣ. 2. Х.Х.Кангуртӣ. Маснавиӣ “Комде ва Мадан” 3. А.Фитрат. “БаЎноти саЎхи хиндӣ”. 4. С.Айнӣ. Романи “Ғуломон”, Қиссаи “Марги судхур”, “Ҳддоштхо”. 5. А.Лохутӣ. Лирикаи ишқӣ ва сурудҳои Лохутӣ.	Түсіну және жауап беру	11.1.1.1 - әдеби шығарманың сюжеттік-композициялық құрылысын талдау арқылы көтерілген ғаламдық мәселелерді терең түсіну; 11.1.2.1 - әдеби шығармадағы көтерілген мәселелерді қазіргі өмірмен байланыстырып, ұлттық мүдде тұрғысынан ашу; 11.1.3.1 - көркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтау мен даралау арқылы өмір шындығын көрсету; 11.1.4.1 - көркем шығармалардан алған үзінділерді ғаламдық тақырыптағы өзекті мәселелермен байланыстырып, шығармашылық жұмыстарда қолдану; 11.1.5.1 - шығармадағы ұлттық және жалпыадамзаттық құндылықтардың әлемдік тақырыптармен үндестігін ашу
		Анализ және интерпретация	11.2.1.1 - әдеби шығарманың композициясын жанрлық ерекшеліктерін айқындап, уақыт пен кеңістік тұрғысынан талдау; 11.2.2.1 - автор бейнесінің

			<p>шығарманың негізгі идеясымен байланысын айқындау;</p> <p>11.2.3.1 - шығармадағы көркемдегіш құралдар мен айшықтау амалдарының қызметін талдай отырып, автор стилін анықтау;</p> <p>11.2.4.1 - көркем шығармадағы ғаламдық тақырыптарға креативті ой қосып, шығармашылық жұмыс (эссе, әңгіме, өлең, әдеби және еркін тақырыптарға шығарма) жазу;</p> <p>11.2.5.1 - тәжік әдебиеті мен әлем әдебиетіндегі ортақ бағыт, әдеби ағым, жалпыадамзаттық құндылықтарды анықтау, талдау жасау</p>
		Бағалау және салыстыру	<p>11.3.1.1 - шығарманы ғаламдық тақырыптармен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау.</p> <p>11.3.2.1 - . көркем шығарманың жаңашылдығын ғаламдық тақырыптармен байланыстыра отырып, сыни тұрғыдан баға беру;</p> <p>11.3.3.1 - шығарманың идеясын көркемдік-эстетикалық құндылық тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу;</p> <p>11.3.4.1 - шығарманы идеялық жағынан мазмұндас әлем әдебиеті үлгілерімен салыстыра талдап, әдеби сын жазу</p>
2-тоқсан			
Пайым мен парасат	<ol style="list-style-type: none"> 1. С. Улуғзода. Повести “Субхи чаионии мо”, Романи “Восезь”, “Чавонии Ибни Сино” 2. Ч. Икромй. Романхои “Ман гунахгорам”, “Духтари оташ” 3. Р. Чалил. Романхои “Шуроб”, “Одамони човид”, 4. М. Миршакар. Достонхои “Қишлоки тиллой”, “Панчи ноором”, “Ливои зафар”. 5. Ф. Мухаммадиев. Қиссаи “Одамони кухна”, Романи “Палатаи кунчакй”. 6. М. Қаноат. Достонхои “Китобхои захмин”, “Суруши Сталинград”. 	Түсіну және жауап беру	<p>11.1.1.1 - әдеби шығарманың сюжеттік-композициялық құрылысын талдау арқылы көтерілген ғаламдық мәселелерді терең түсіну;</p> <p>11.1.2.1 - әдеби шығармадағы көтерілген мәселелерді қазіргі өмірмен байланыстырып, ұлттық мүдде тұрғысынан ашу;</p> <p>11.1.3.1 - көркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтау мен даралау арқылы өмір шындығын көрсету;</p> <p>11.1.4.1 - көркем шығармалардан алған үзінділерді ғаламдық тақырыптағы өзекті мәселелермен байланыстырып, шығармашылық жұмыстарда қолдану</p>
		Анализ және интерпретация	<p>11.2.1.1 - әдеби шығарманың композициясын жанрлық ерекшеліктерін айқындап, уақыт пен кеңістік тұрғысынан талдау;</p>

			<p>11.2.2.1 - автор бейнесінің шығарманың негізгі идеясымен байланысын айқындау;</p> <p>11.2.3.1 - шығармадағы көркемдегіш құралдар мен айшықтау амалдарының қызметін талдай отырып, автор стилін анықтау;</p> <p>11.2.4.1 - көркем шығармадағы ғаламдық тақырыптарға креативті ой қосып, шығармашылық жұмыс (эссе, әдеби және еркін тақырыптарға шығарма) жазу</p>
		Бағалау және салыстыру	<p>11.3.1.1 - шығарманы ғаламдық тақырыптармен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау;</p> <p>11.3.4.1 - шығарманы идеялық жағынан мазмұндас әлем әдебиеті үлгілерімен салыстыра талдап, әдеби сын жазу</p>
3 - тоқсан			
Ғасырлық туынды	<p>1. П.Сулаймоний. Манзумаи “Тахти хунин”</p> <p>2. Х. Юсуфй. “Таронаи Ватан”, “Ба Ватан”, “Ман Ватанро беш аз харвақта дорам дустгар”.</p> <p>3. М.Турсунзода. Достонхои “Чароғи абадй”, ” Чони ширин”, ”Писари Ватан”, “Хасани аробакаш”.</p>	Түсіну және жауап беру	<p>11.1.1.1 - әдеби шығарманың сюжеттік-композициялық құрылысын талдау арқылы көтерілген ғаламдық мәселелерді терең түсіну;</p> <p>11.1.2.1 - әдеби шығармадағы көтерілген мәселелерді қазіргі өмірмен байланыстырып, ұлттық мүдде тұрғысынан ашу;</p> <p>11.1.3.1 - көркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтау мен даралау арқылы өмір шындығын көрсету;</p> <p>11.1.4.1 - көркем шығармалардан алған үзінділерді ғаламдық тақырыптағы өзекті мәселелермен байланыстырып, шығармашылық жұмыстарда қолдану;</p> <p>11.1.5.1 - шығармадағы ұлттық және жалпыадамзаттық құндылықтардың әлемдік тақырыптармен үндестігін ашу</p>
		Анализ және интерпретация	<p>11.2.1.1 - әдеби шығарманың композициясын жанрлық ерекшеліктерін айқындап, уақыт пен кеңістік тұрғысынан талдау;</p> <p>11.2.2.1 - автор бейнесінің шығарманың негізгі идеясымен байланысын айқындау;</p> <p>11.2.3.1 - шығармадағы көркемдегіш құралдар мен айшықтау амалдарының қызметін талдай отырып, автор стилін анықтау;</p>

			<p>11.2.4.1 - көркем шығармадағы ғаламдық тақырыптарға креативті ой қосып, шығармашылық жұмыс (эссе, әңгіме, өлең) жазу;</p> <p>11.2.5.1 - тәжік әдебиеті мен әлем әдебиетіндегі ортақ бағыт, әдеби ағым, жалпыадамзаттық құндылықтарды анықтау, талдау жасау</p>
		Бағалау және салыстыру	<p>11.3.1.1 - шығарманы ғаламдық тақырыптармен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау;</p> <p>11.3.2.1 - көркем шығарманың жаңашылдығын ғаламдық тақырыптармен байланыстыра отырып, сыни тұрғыдан баға беру;</p> <p>11.3.3.1 - шығарманың идеясын көркемдік-эстетикалық құндылық тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу;</p> <p>11.3.4.1 - шығарманы идеялық жағынан мазмұндас әлем әдебиеті үлгілерімен салыстыра талдап, әдеби сын жазу</p>
4- тоқсан			
Әдебиеттегі сан сарын	<ol style="list-style-type: none"> 1. Л. Шералй. “Ватан ва ватанхоӣ”, “Модарнома”, “Фарӯди бефарӯдрас” 2. Б. Собир. Мачмуаи шеърхо “Дар оғуши кухистон”, “Забони модарӣ” “Теғи Сино”. 3. С. Турсун. Қиссаи “Санг дар бағал ба туфон”. 4. М. Бахтӣ. Намоишномаҳои “Шоҳ Исмоили Сомонӣ” “Фирдавсӣ”. 5. Г. Келдӣ. Ашъорҳои адиб. 6. А. Самад. Хикояҳои адиб. 7. Мухаммеджан Сералин. “Рустам ва Сухроб” дастаны 8. М. Авезов. “Көксерек”. 9. Сабит Муканов. Романҳои “Сирдарӯ”, “Ботақуз”, “Сулу шаш” 10. А. Қунанбай. Мероси адабии адиб. 	Түсіну және жауап беру	<p>11.1.2.1 - әдеби шығармадағы көтерілген мәселелерді қазіргі өмірмен байланыстырып, ұлттық мүдде тұрғысынан ашу;</p> <p>11.1.3.1 - көркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтау мен даралау арқылы өмір шындығын көрсету;</p> <p>11.1.4.1 - көркем шығармалардан алған үзінділерді ғаламдық тақырыптағы өзекті мәселелермен байланыстырып, шығармашылық жұмыстарда қолдану</p>
		Анализ және интерпретация	<p>11.2.1.1 - әдеби шығарманың композициясын жанрлық ерекшеліктерін айқындап, уақыт пен кеңістік тұрғысынан талдау;</p> <p>11.2.2.1 - автор бейнесінің шығарманың негізгі идеясымен байланысын айқындау;</p> <p>11.2.3.1 - шығармадағы көркемдегіш құралдар мен айшықтау амалдарының қызметін талдай отырып, автор стилін анықтау;</p> <p>11.2.4.1 - көркем шығармадағы ғаламдық тақырыптарға креативті ой қосып, шығармашылық жұмыс (эссе, әңгіме, өлең, әдеби және еркін</p>

		тақырыптарға шығарма) жазу; 11.2.5.1 - тәжік әдебиеті мен әлем әдебиетіндегі ортақ бағыт, әдеби ағым, жалпыадамзаттық құндылықтарды анықтау, талдау жасау
	Бағалау және салыстыру	11.3.2.1 - көркем шығарманың жаңашылдығын ғаламдық тақырыптармен байланыстыра отырып, сыни тұрғыдан баға беру; 11.3.3.1 - шығарманың идеясын көркемдік-эстетикалық құндылық тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу; 11.3.4.1 - шығарманы идеялық жағынан мазмұндас әлем әдебиеті үлгілерімен салыстыра талдап, әдеби сын жазу.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2017 жылғы 27 шілдедегі
№ 352 бұйрығына 218-қосымша
Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 436-қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математика бағытындағы 10-11-сыныптарына арналған "Ұйғыр әдебиеті" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы

Ескерту. Үлгілік оқу бағдарламасы жаңа редакцияда – ҚР Білім және ғылым министрінің 07.03.2019 № 105 (10-сынып оқушылары үшін 01.09.2019, 11-сынып оқушылары үшін 01.09.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Оқу бағдарламасы "Білім берудің барлық деңгейінің мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттарын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы № 604 бұйрығымен бекітілген Жалпы орта білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес әзірленген (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 17669 болып тіркелген).

2. Ұйғыр әдебиеті бағдарламасының мақсаты – білім алушыларды креативті ойлауға бағыттау. Олардың ойларын ауызша еркін жеткізуіне және жаза білуіне қолдау көрсету, дәлелдер келтіру, салыстыру және анализ жасау, бағалау дағдыларын қалыптастыру. Білім алушылар әдеби жанрларға эксперимент жасау арқылы драмалық шығарманы проза тілімен, прозаны поэзия тілімен жазу тәсілдерін меңгере алады.

3. "Ұйғыр әдебиеті" оқу пәнін оқытудың негізгі міндеттері:

1) "Ұйғыр әдебиеті" бағдарламасы білім алушылардың сауаттылығын, олардың әдеби және эстетикалық талғамдары мен сезімдерін дамыту, ойлау қабілеттері мен танымдық және коммуникативтік дағдыларын қалыптастыру бағытында құрастырылған;

2) ұйғыр әдебиетінің құндылық ретіндегі болмысын, ұлттық мәдениеттегі маңызды орнын құрметтейді және бағалайды;

3) ұйғыр әдебиетінің мәдениетаралық қарым-қатынастағы рөлін, ұйғыр халқының қалыптасқан тарихын, алға қойған міндеттерін, мәселелерін, қарама-қайшылық пен қиындықтарын анықтайды және түсінеді;

4) түрлі жағдайларға бейімделе білу және өздігінен шешім қабылдау дағдыларын қалыптастырады;

5) заманауи, ғылыми және қоғамдық дамуға сәйкес дүниетанымын дамытады.

2-тарау. "Ұйғыр әдебиеті" пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

4. "Ұйғыр әдебиеті" пәні бойынша оқу жүктемесінің жоғары шекті көлемі:

1) 10-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағатты;

2) 11-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағатты құрайды.

Оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі "Қазақстан Республикасындағы бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспарларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2012 жылғы 8 қарашадағы № 500 бұйрығымен бекітілген үлгілік оқу жоспарына тәуелді (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 8170 тіркелген).

5. "Ұйғыр әдебиеті" пәндік білімнің мазмұны бөлімдерге бөлінген: түсіну және жауап беру, анализ және интерпретация, бағалау және салыстырмалы анализ, сонымен қатар, дағдыларды қалыптастыратын бөлімшелерден тұрады. Бағдарламаның бұл бөлімі пән бойынша оқу мақсаттарынан тұрады.

6. "Түсіну және жауап беру" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

1) көркем шығарма мазмұны мен пішіні;

2) әдеби шығарманың тұжырымдамасы;

3) көркем шығармадағы образ;

4) шығарма үзінділерімен жұмыс;

5) ұйғыр әдебиетіндегі ұлттық құндылықтардың әлемдегі орнын білу.

7. "Анализ және интерпретация" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

1) әдеби шығарманың композициясы;

2) автор бейнесі;

3) көркем шығарманың тілі;

4) шығармашылық жұмыс;

5) ұйғыр және әлем әдебиетіндегі құндылықтар.

8. "Бағалау және салыстыру" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

1) тарихи және көркемдік құндылығы;

2) заманауилығы мен жаңашылдығы;

3) әдеби эссе;

4) әдеби сын.

9. Оқу пәнінің 10-сыныптағы базалық білім мазмұны:

1) түсіну және жауап беру: әдеби шығармаға сюжеттік-композициялық талдау жасау арқылы идеялық мазмұнын түсіну; әдеби шығарманың жанрлық табиғатын тану; көркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтау мен даралау; көркем шығармалардан алған үзінділерді шығармашылық жұмыстарда қолдану; ұлттық құндылықтардың маңыздылығын контекстермен үндестіру;

2) анализ және интерпретация: әдеби шығарманың әртүрлі композициялық ерекшеліктерін талдау; автор бейнесінің шығармадағы белгілі бір оқиғадағы көрінісі; шығармадағы көркемдегіш құралдардың орны мен қызметін ашу; көркем шығармада көтерілген мәселелерге талдау жасау арқылы шығармашылық жұмыс жазу; ұйғыр әдебиеті мен әлем әдебиетіндегі ортақ құндылықтарды анықтау;

3) бағалау және салыстыру: шығарманың тарихи және көркемдік құндылығын анықтап, бағалау; көркем шығармадағы көтерілген мәселелердің жаңашылдығына баға беру; шығарманың идеясын адамгершілік құндылық тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу; ғылыми еңбектерді негізге ала отырып, әдеби сын жазу.

10. Оқытылатын көркем шығармалар тізімі:

1) Т. Тохтəмовтің "Назугум" романы;

2) Д. Ясиннің "Гүлмэт бовай монологи" балладасы;

3) Һ. Абдуллиннің "Жутдашлар" романы;

4) С. Мəмəтқуловтің "Яғач нан", "Мəрəмханович" өлеңдері;

5) Һ. Абдуллин. "Улуқ язғучи билэн учришиш";

6) М. Обулқасимовтің (Алмасбəк) "Қазағим-қандаш елим, кериндишим!" шеири;

7) Ж. Розахуновтің "Достлуқ риштилири", "Чайқалмисун чаңириғи өйүңнің" өлеңдері;

8) М.Зулпиқаровниң "Янартағ" романы.

11. Оқу пәнінің 11-сыныптағы базалық білім мазмұны:

1) түсіну және жауап беру: әдеби шығармаға сюжеттік-композициялық талдау жасау арқылы жанрлық ерекшелігін түсіну; әдеби шығарманың жанрлық

ерекшелігін өзге жанрлармен салыстыра отырып талдау; көркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтау мен даралау арқылы өмір шындығын көрсету; көркем шығармалардан алған үзінділерді, қанатты сөздер мен дәйексөздерді шығармашылық жұмыстарда қолдану; ұлттық құндылықтардың маңыздылығын ғаламдық тақырыптағы контекстермен байланыстыру;

2) анализ және интерпретация: әдеби шығарманың жанрына қарай композициялық ерекшеліктерін айқындау; шығармадағы авторлық идеяның өмір шындығымен байланысы; шығарма идеясы мен көркемдегіш құралдардың байланысын ашу; әдеби туындыдағы көтерілген мәселелерге өзіндік көзқарас тұрғысынан шығармашылық жұмыс жазу; әлем және ұйғыр әдебиетіндегі ортақ құндылықтардың үндестігін талдау;

3) бағалау және салыстыру: шығарманы әлем әдебиеті үлгілерімен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау; көркем шығармадағы заман көрінісі мен қазіргі заман көрінісін салыстырып бағалау; шығарманы көркемдік-эстетикалық құндылық тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу; шығарманы идеялық жағынан мазмұндас туындылармен салыстыра отырып, әдеби сын жазу.

12. Оқытылатын көркем шығармалар тізімі:

- 1) Н. Абдуллиннің "Турпан тәвәсидә" және "Тәғдир" романдары;
- 2) А. Дөләтовтің "Хошлишиш алдидики ой" өлеңдері;
- 3) Й. Илиястың "Еғир тиниқлар" романы;
- 4) М. Обулқасимовтің (Алмасбәк) "Сән кимнің әвлади, ойлан бурадәр!";
- 5) З. Сәмәдийдің "Жиллар сири" романы;
- 6) Ә. Һашировтің "Нур ана" повесті;
- 7) Р. Розиевтің "Сениңдин алдим" өлеңі;
- 8) И. Жәлиловтің "Ғулжа ямғури", "Тәбиәт жиғиси" өлеңдері.

3-тарау. Оқу мақсаттарының жүйесі

13. Бағдарламада "оқу мақсаттары" төрт саннан тұратын кодтық белгімен белгіленді. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сандар бөлім және бөлімше ретін, төртінші сан бөлімшедегі оқу мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 10.2.1.4. кодында "10" - сынып, "2.1" - екінші бөлімнің бірінші бөлімшесі, "4" - оқу мақсатының реттік саны.

14. Оқу мақсаттарының жүйесі бөлім бойынша әр сыныпқа берілген:

1) түсіну және жауап беру:

Білім алушылар...			
	10-сынып	11-сынып	
1.	Көркем	10.1.1.1 - әдеби шығармаға сюжеттік-	11.1.1.1 - әдеби шығармаға сюжеттік-

шығарманың мазмұны мен пішіні	композициялық талдау жасау арқылы идеялық мазмұнын түсіну	композициялық талдау жасау арқылы жанрлық ерекшелігін түсіну
2. Әдеби шығарманың тұжырымдамасы	10.1.2.1 - әдеби шығарманың жанрлық табиғатын тану	11.1.2.1 - әдеби шығарманың жанрлық ерекшелігін өзге жанрлармен салыстыра отырып талдау
3. Көркем шығармадағы образ	10.1.3.1 - көркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтау мен даралау	11.1.3.1 - көркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтау мен даралау арқылы өмір шындығын көрсету
4. Шығарма үзінділерімен жұмыс	10.1.4.1 - көркем шығармалардан алған үзінділерді шығармашылық жұмыстарда қолдану	11.1.4.1 - көркем шығармалардан алған үзінділерді, қанатты сөздер, дәйексөздерді шығармашылық жұмыстарда қолдану
5. Ұйғыр әдебиетіндегі ұлттық құндылықтардың әлемдегі орнын білу	10.1.5.1 - ұлттық құндылықтардың маңыздылығын контекстермен үндестіру	11.1.5.1 - ұлттық құндылықтардың маңыздылығын ғаламдық тақырыптағы контекстермен байланыстыру

2) анализ және интерпретация:

	10-сынып	11-сынып
1. Әдеби шығарманың композициясы	10.2.1.1 - әдеби шығарманың композициялық ерекшеліктерін талдау	11.2.1.1 - әдеби шығарманың жанрына қарай композициялық ерекшеліктерін айқындау
2. Автор бейнесі	10.2.2.1 - автор бейнесінің шығармадағы белгілі бір оқиғадағы көрінісін анықтау	11.2.2.1 - шығармадағы авторлық идеяның өмір шындығымен байланысын анықтау
3. Көркем шығарманың тілі	10.2.3.1 - шығармадағы көркемдегіш құралдардың орыны мен қызметін талдау	11.2.3.1 - шығарма идеясы мен көркемдегіш құралдардың байланысын талдау
4. Шығармашылық жұмыс	10.2.4.1 - көркем шығармада көтерілген мәселелерге талдау жасау арқылы шығармашылық жұмыс (эссе, әңгіме, өлең, әдеби және еркін тақырыптарға шығарма) жазу.	11.2.4.1 - әдеби туындыдағы көтерілген мәселелерге өзіндік көзқарас тұрғысынан шығармашылық жұмыс (эссе, әңгіме, өлең, әдеби және еркін тақырыптарға шығарма) жазу
5. Ұйғыр және әлем әдебиетіндегі құндылықтар	10.2.5.1 - ұйғыр әдебиеті мен әлем әдебиетіндегі ортақ құндылықтарды анықтау	11.2.5.1 - әлем және ұйғыр әдебиетіндегі ортақ құндылықтардың үндестігін талдау

3) бағалау және салыстыру

	10-сынып	11-сынып
1. Тарихи және көркемдік құндылығы	10.3.1.1 - шығарманың тарихи және көркемдік құндылығын анықтап, бағалау	11.3.1.1 - шығарманы әлем әдебиеті үлгілерімен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау
2. Заманауилығы мен жаңашылдығы	10.3.2.1 - көркем шығармадағы көтерілген мәселелердің жаңашылдығына баға беру	11.3.2.1 - көркем шығармадағы заман көрінісі мен қазіргі заман көрінісін салыстырып бағалау

3. Әдеби эссе	10.3.3.1 - шығарманың идеясын адамгершілік құндылық тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу	11.3.3.1 - шығарманы көркемдік-эстетикалық құндылық тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу
4. Әдеби сын	10.3.4.1 - ғылыми еңбектерге сүйене отырып әдеби сын жазу	11.3.4.1 - шығарманы идеялық жағынан мазмұндас туындылармен салыстыра отырып, әдеби сын жазу

15. Осы оқу бағдарламасы осы бұйрыққа сәйкес қосымшада берілген жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математикалық бағытындағы 10-11-сыныптарға арналған "Ұйғыр әдебиеті" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының Ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес жүзеге асырылады.

16. Тоқсандағы бөлімдер және бөлімдер ішіндегі тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математика бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасына қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математика бағыттағы 10-11-сыныптарға арналған "Ұйғыр әдебиеті" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 10 - сынып:

Бөлім	Оқытылатын шығармалар	Дағдылар	Оқу мақсаттары
1-тоқсан			
Заман және қаһарман	Т. Тохтәмовнің "Назугум" романы Д. Ясиннің "Гүлмәт бовай монологи" өлеңі	Түсіну және жауап беру	10.1.1.1 - әдеби шығармаға сюжеттік-композициялық талдау жасау арқылы идеялық мазмұнын түсіну; 10.1.2.1 - әдеби шығарманың жанрлық табиғатын тану; 10.1.3.1 - көркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтау мен даралау; 10.1.4.1 - көркем шығармалардан алған үзінділерді шығармашылық жұмыстарда қолдану; 10.1.5.1 - ұлттық құндылықтардың маңыздылығын контекстермен үндестіру
		Анализ және интерпретация	10.2.1.1 - әдеби шығарманың композициялық ерекшеліктерін талдау; 10.2.2.1 - автор бейнесінің шығармадағы белгілі бір оқиғадағы көрінісін анықтау ; 10.2.3.1 - шығармадағы көркемдегіш құралдардың орны мен қызметін талдау; 10.2.4.1 - көркем шығармада көтерілген мәселелерге талдау жасау арқылы шығармашылық жұмыс (әңгіме, өлең, әдеби және еркін тақырыптарға шығарма) жазу; 10.2.5.1 - ұйғыр әдебиеті мен әлем әдебиетіндегі ортақ құндылықтарды анықтау
		Бағалау және	10.3.1.1 - шығарманың тарихи және көркемдік құндылығын

		салыстыру	анықтап, бағалау; 10.3.2.1 - көркем шығармадағы көтерілген мәселелердің жаңашылдығына баға беру; 10.3.3.1 – шығарманың идеясын адамгершілік құндылық тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу; 10.3.4.1 - ғылыми еңбектерге сүйене отырып әдеби сын жазу
2-тоқсан			
Соғыс және адам тағдыры	Б. Абдуллиннің "Жутдашлар" романы С. Мәмәтқұловтің "Яғач нан", "Мәрәмханович" өлеңдері	Түсіну және жауап беру	10.1.2.1.- әдеби шығармаға сюжеттік-композициялық талдау жасау арқылы идеялық мазмұнын түсіну; 10.1.2.1 - әдеби шығарманың жанрлық табиғатын тану; 10.1.3.1 - көркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтау мен даралау; 10.1.4.1 - көркем шығармалардан алған үзінділерді шығармашылық жұмыстарда қолдану; 10.1.5.1-ұлттық құндылықтардың маңыздылығын контекстермен үндестіру
		Анализ және интерпретация	10.2.1.1 - әдеби шығарманың композициялық ерекшеліктерін талдау; 10.2.2.1 - автор бейнесінің шығармадағы белгілі бір оқиғадағы көрінісін анықтау; 10.2.4.1 - көркем шығармада көтерілген мәселелерге талдау жасау арқылы шығармашылық жұмыс (эссе, әңгіме) жазу
		Бағалау және салыстыру	10.3.1.1 - шығарманың тарихи және көркемдік құндылығын анықтап, бағалау; 10.3.2.1 - көркем шығармадағы көтерілген мәселелердің жаңашылдығына баға беру; 10.3.4.1- ғылыми еңбектерді негізге ала отырып, шығармаға әдеби сын жазу
3-тоқсан			
Парасат пайымы	Б. Абдуллин. "Улук язғучи билән учришиш" М. Обулқасимовтің (Алмасбәк) "Қазағим-қандаш елим, кериндишим!" Ж. Розахуновтің "Достлук риштилири", "Чайқалмисун чаңириғи өйүңнің" өлеңдері	Түсіну және жауап беру	10.1.1.1 - әдеби шығармаға сюжеттік-композициялық талдау жасау арқылы идеялық мазмұнын түсіну; 10.1.2.1 - әдеби шығарманың жанрлық табиғатын тану; 10.1.3.1 - көркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтау мен даралау; 10.1.4.1 - көркем шығармалардан алған үзінділерді шығармашылық жұмыстарда қолдану; 10.1.5.1-ұлттық құндылықтардың маңыздылығын контекстермен үндестіру
		Анализ және интерпретация	10.2.1.1 - әдеби шығарманың композициялық ерекшеліктерін талдау; 10.2.2.1 - автор бейнесінің шығармадағы белгілі бір оқиғадағы көрінісін анықтау; 10.2.3.1 - шығармадағы көркемдегіш құралдардың орны мен қызметін талдау; 10.2.4.1 - көркем шығармада көтерілген мәселелерге талдау жасау арқылы шығармашылық жұмыс (әңгіме, өлең, әдеби және еркін тақырыптарға шығарма) жазу; 10.2.5.1 - ұйғыр әдебиеті мен әлем әдебиетіндегі ортақ құндылықтарды анықтау

		Бағалау және салыстыру	10.3.1.1 - шығарманың тарихи және көркемдік құндылығын анықтап, бағалау; 10.3.2.1 - көркем шығармадағы көтерілген мәселелердің жаңашылдығына баға беру; 10.3.3.1 - шығарманың идеясын адамгершілік құндылық тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу; 10.3.4.1- ғылыми еңбектерді негізге ала отырып, шығармаға әдеби сын жазу
4-тоқсан			
Тарих тағылымы	М. Зулпикаровтің "Янартағ" романы	Түсіну және жауап беру	10.1.1.1 - әдеби шығармаға сюжеттік-композициялық талдау жасау арқылы идеялық мазмұнын түсіну; 10.1.2.1 - әдеби шығарманың жанрлық табиғатын тану; 10.1.3.1 - көркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтау мен даралау; 10.1.4.1 - көркем шығармалардан алған үзінділерді шығармашылық жұмыстарда қолдану
		Анализ және интерпретация	10.2.1.1 - әдеби шығарманың композициялық ерекшеліктерін талдау; 10.2.2.1 - автор бейнесінің шығармадағы белгілі бір оқиғадағы көрінісін анықтау; 10.2.3.1 - шығармадағы көркемдегіш құралдардың орыны мен қызметін талдау; 10.2.4.1 - көркем шығармада көтерілген мәселелерге талдау жасау арқылы шығармашылық жұмыс (өлең, әңгіме) жазу; 10.2.5.1 - ұйғыр әдебиеті мен әлем әдебиетіндегі ортақ құндылықтарды анықтау
		Бағалау және салыстыру	10.3.1.1 - шығарманың тарихи және көркемдік құндылығын анықтап, бағалау; 10.3.3.1 - шығарманың идеясын адамгершілік құндылық тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу; 10.3.4.1- ғылыми еңбектерді негізге ала отырып, шығармаға әдеби сын жазу

11 - сынып:

Бөлім	Оқытылатын шығармалар	Дағдылар	Оқу мақсаттары
1-тоқсан			
Кеңістік пен уақыт	Ғ. Абдуллиннің "Турпан тәвәсидә" және "Тәғдир" романдары. А. Дөләтовтің "Хошлишиш алдидики ой" өлеңдері	Түсіну және жауап беру	11.1.1.1 - әдеби шығармаға сюжеттік-композициялық талдау жасау арқылы жанрлық ерекшелігін түсіну; 11.1.3.1 - көркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтау мен даралау арқылы өмір шындығын көрсету; 11.1.2.1 - әдеби шығарманың жанрлық ерекшелігін өзге жанрлармен салыстыра отырып талдау; 11.1.4.1 - көркем шығармалардан алған үзінділерді, қанатты сөздер, дәйексөздерді шығармашылық жұмыстарда қолдану; 11.1.3.1 - көркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтау мен даралау арқылы өмір шындығын көрсету; 11.1.5.1- ұлттық құндылықтардың маңыздылығын ғаламдық тақырыптағы контекстермен байланыстыру
		Анализ және интерпретация	11.2.1.1 - әдеби шығарманың жанрына қарай композициялық ерекшеліктерін айқындау; 11.2.2.1 -

			<p>шығармадағы авторлық идеяның өмір шындығымен байланысын анықтау;</p> <p>11.2.3.1 - шығарма идеясы мен көркемдегіш құралдардың байланысын талдау;</p> <p>11.2.4.1 - әдеби туындыдағы көтерілген мәселелерге өзіндік көзқарас тұрғысынан шығармашылық жұмыс (әңгіме, өлең) жазу;</p> <p>11.2.5.1 - әлем және ұйғыр әдебиетіндегі ортақ құндылықтардың үндестігін талдау</p>
		Бағалау және салыстыру	<p>11.3.1.1 - шығарманы әлем әдебиеті үлгілерімен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау;</p> <p>11.3.2.1 - көркем шығармадағы заман көрінісі мен қазіргі заман көрінісін салыстырып бағалау;</p> <p>11.3.3.1 - шығарманы көркемдік-эстетикалық құндылық тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу;</p> <p>11.3.4.1 - шығарманы идеялық жағынан мазмұндас туындылармен салыстыра отырып, әдеби сын жазу</p>
2-тоқсан			
			<p>11.1.1.1 - әдеби шығармаға сюжеттік-композициялық талдау жасау арқылы жанрлық ерекшелігін түсіну;</p> <p>11.1.2.1 - әдеби шығарманың жанрлық ерекшелігін өзге жанрлармен салыстыра отырып талдау;</p> <p>11.1.3.1 - көркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтау мен даралау арқылы өмір шындығын көрсету;</p> <p>11.1.5.1- ұлттық құндылықтардың маңыздылығын ғаламдық тақырыптағы контекстермен байланыстыру</p>
Зобалаң заман шындығы	<p>Й. Илиястың "Еғир тиниқлар" романы</p> <p>М. Обулқасимовтың (Алмасбәк) "Сән кимнің әвлади, ойлан бурадәр!"</p>	Түсіну және жауап беру	<p>11.1.1.1 - әдеби шығармаға сюжеттік-композициялық талдау жасау арқылы жанрлық ерекшелігін түсіну;</p> <p>11.1.2.1 - әдеби шығарманың жанрлық ерекшелігін өзге жанрлармен салыстыра отырып талдау;</p> <p>11.1.3.1 - көркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтау мен даралау арқылы өмір шындығын көрсету;</p> <p>11.1.5.1- ұлттық құндылықтардың маңыздылығын ғаламдық тақырыптағы контекстермен байланыстыру</p>
		Анализ және интерпретация	<p>11.2.1.1 - әдеби шығарманың жанрына қарай композициялық ерекшеліктерін айқындау; 11.2.2.1 - шығармадағы авторлық идеяның өмір шындығымен байланысын анықтау;</p> <p>11.2.3.1 - шығарма идеясы мен көркемдегіш құралдардың байланысын талдау;</p> <p>11.2.4.1 - әдеби туындыдағы көтерілген мәселелерге өзіндік көзқарас тұрғысынан шығармашылық жұмыс (эссе, әңгіме, өлең, әдеби және еркін тақырыптарға шығарма) жазу;</p> <p>11.2.5.1-әлем және ұйғыр әдебиетіндегі ортақ құндылықтардың үндестігін талдау</p>
		Бағалау және салыстыру	<p>11.3.1.1 - шығарманы әлем әдебиеті үлгілерімен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау;</p> <p>11.3.2.1 - көркем шығармадағы заман көрінісі мен қазіргі заман көрінісін салыстырып бағалау;</p> <p>11.3.4.1 - шығарманы идеялық жағынан мазмұндас туындылармен салыстыра отырып, әдеби сын жазу</p>
3 - тоқсан			
Ғасырлық	Зия Сәмәдийдің "Жиллар	Түсіну және	11.1.1.1 - әдеби шығармаға сюжеттік-композициялық

туынды	сири" романы	жауап беру	талдау жасау арқылы жанрлық ерекшелігін түсіну; 11.1.2.1 - әдеби шығарманың жанрлық ерекшелігін өзге жанрлармен салыстыра отырып талдау; 11.1.3.1 - көркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтау мен даралау арқылы өмір шындығын көрсету; 11.1.4.1 - көркем шығармалардан алған үзінділерді, қанатты сөздер, дәйексөздерді шығармашылық жұмыстарда қолдану; 11.1.5.1- ұлттық құндылықтардың маңыздылығын ғаламдық тақырыптағы контекстермен байланыстыру
		Анализ және интерпретация	11.2.1.1 - әдеби шығарманың жанрына қарай композициялық ерекшеліктерін айқындау ; 11.2.2.1 - шығармадағы авторлық идеяның өмір шындығымен байланысын анықтау; 11.2.3.1- шығарма идеясы мен көркемдегіш құралдардың байланысын талдау; 11.2.4.1 - әдеби туындыдағы көтерілген мәселелерге өзіндік көзқарас тұрғысынан шығармашылық жұмыс (әңгіме, өлең, әдеби және еркін тақырыптарға шығарма) жазу; 11.2.5.1 - әлем және ұйғыр әдебиетіндегі құндылықтардың үндесуін талдау
		Бағалау және салыстыру	11.3.1.1 - шығарманы әлем әдебиеті үлгілерімен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау; 11.3.2.1 - көркем шығармадағы заман көрінісі мен қазіргі заман көрінісін салыстырып бағалау; 11.3.3.1 - шығарманы көркемдік-эстетикалық құндылық тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу; 11.3.4.1 - шығарманы идеялық жағынан мазмұндас туындылармен салыстыра отырып, әдеби сын жазу
4-тоқсан			
Табиғат және адам	Ө. Хашировтің "Нур ана" повесті. Р. Розиевтің "Сениндин алдим", И. Жәлиловтің "Ғулжа ямғури", "Тәбиәт жиғиси" өлеңдері.	Түсіну және жауап беру	11.1.1.1 - әдеби шығармаға сюжеттік-композициялық талдау жасау арқылы жанрлық ерекшелігін түсіну; 11.1.2.1 - әдеби шығарманың жанрлық ерекшелігін өзге жанрлармен салыстыра отырып талдау; 11.1.3.1 - көркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтау мен даралау арқылы өмір шындығын көрсету; 11.1.4.1 - көркем шығармалардан алған үзінділерді, қанатты сөздер, дәйексөздерді шығармашылық жұмыстарда қолдану
		Анализ және интерпретация	11.2.1.1 - әдеби шығарманың жанрына қарай композициялық ерекшеліктерін айқындау; 11.2.2.1 - шығармадағы авторлық идеяның өмір шындығымен байланысы анықтау; 11.2.3.1 - шығарма идеясы мен көркемдегіш құралдардың байланысын талдау; 11.2.4.1- әдеби туындыдағы көтерілген мәселелерге өзіндік көзқарас тұрғысынан шығармашылық жұмыс (эссе, әңгіме, өлең, әдеби және еркін тақырыптарға

		шығарма) жазу; 11. 2.5.1- әлем және ұйғыр әдебиетіндегі ортақ құндылықтардың үндестігін талдау
Бағалау және салыстыру		11.3.2.1 - көркем шығармадағы заман көрінісі мен қазіргі заман көрінісін салыстырып бағалау; 11.3.4.1 - шығарманы идеялық жағынан мазмұндас туындылармен салыстыра отырып, әдеби сын жазу.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2017 жылғы 27 шілдедегі
№ 352 бұйрығына 219-қосымша

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 437-қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "Ұйғыр әдебиеті" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы

Ескерту. Үлгілік оқу бағдарламасы жаңа редакцияда – ҚР Білім және ғылым министрінің 07.03.2019 № 105 (10-сынып оқушылары үшін 01.09.2019, 11-сынып оқушылары үшін 01.09.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Оқу бағдарламасы "Білім берудің барлық деңгейінің мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттарын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы № 604 бұйрығымен бекітілген Жалпы орта білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес әзірленген (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 17669 болып тіркелген).

2. Ұйғыр әдебиеті бағдарламасының мақсаты – білім алушыларды креативті ойлауға бағыттау. Олардың ойларын ауызша еркін жеткізуіне және жаза білуіне қолдау көрсету, дәлелдер келтіру, салыстыру және анализ жасау, бағалау дағдыларын қалыптастыру. Білім алушылар әдеби жанрларға эксперимент жасау арқылы драмалық шығарманы проза тілімен, прозаны поэзия тілімен жазу тәсілдерін меңгере алады.

3. "Ұйғыр әдебиеті" оқу пәнін оқытудың негізгі міндеттері:

1) "Ұйғыр әдебиеті" бағдарламасы білім алушылардың сауаттылығын, олардың әдеби және эстетикалық талғамдары мен сезімдерін дамыту, ойлау қабілеттері мен танымдық және коммуникативтік дағдыларын қалыптастыру бағытында құрастырылған;

2) ұйғыр әдебиетінің құндылық ретіндегі болмысын, ұлттық мәдениеттегі маңызды орнын құрметтейді және бағалайды;

3) ұйғыр әдебиетінің мәдениетаралық қарым-қатынастағы рөлін, ұйғыр халқының қалыптасқан тарихын, алға қойған міндеттерін, мәселелерін, қарама-қайшылық пен қиындықтарын анықтайды және түсінеді;

4) түрлі жағдайларға бейімделе білу және өздігінен шешім қабылдау дағдыларын қалыптастырады;

5) заманауи, ғылыми және қоғамдық дамуға сәйкес дүниетанымын дамытады.

2-тарау. "Ұйғыр әдебиеті" пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

4. "Ұйғыр әдебиеті" пәні бойынша оқу жүктемесінің жоғары шекті көлемі:

1) 10-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағатты;

2) 11-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағатты құрайды.

Оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі "Қазақстан Республикасындағы бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспарларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2012 жылғы 8 қарашадағы № 500 бұйрығымен бекітілген үлгілік оқу жоспарына тәуелді (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 8170 тіркелген).

5. "Ұйғыр әдебиеті" пәндік білімнің мазмұны бөлімдерге бөлінген: түсіну және жауап беру, анализ және интерпретация, бағалау және салыстырмалы анализ, сонымен қатар, дағдыларды қалыптастыратын бөлімшелерден тұрады. Бағдарламаның бұл бөлімі пән бойынша оқу мақсаттарынан тұрады.

6. "Түсіну және жауап беру" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

1) көркем шығарма мазмұны мен пішіні;

2) әдеби шығарманың тұжырымдамасы;

3) көркем шығармадағы образ;

4) шығарма үзінділерімен жұмыс;

5) ұйғыр әдебиетіндегі ұлттық құндылықтардың әлемдегі орнын білу.

7. "Анализ және интерпретация" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

1) әдеби шығарманың композициясы;

2) автор бейнесі;

3) көркем шығарманың тілі;

4) шығармашылық жұмыс;

5) ұйғыр және әлем әдебиетіндегі құндылықтар.

8. "Бағалау және салыстыру" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

1) тарихи және көркемдік құндылығы;

2) заманауилығы мен жаңашылдығы;

3) әдеби эссе;

4) әдеби сын.

9. Оқу пәнінің 10-сыныптағы базалық білім мазмұны:

1) түсіну және жауап беру: әдеби шығарманың сюжеттік-композициялық құрылысын талдау арқылы идеялық мазмұнын терең түсіну; әдеби шығармадағы көтерілген мәселелерді ұлттық мүдде тұрғысынан ашу; көркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтау мен даралау; көркем шығармалардан алған үзінділерді ғаламдық тақырыптағы мәселелермен байланыстыру; шығармадағы ұлттық құндылықтардың әлемдік тақырыптармен үндестігін ашу;

2) анализ және интерпретация: әдеби шығарманың композициясын уақыт пен кеңістік тұрғысынан талдау; шығармадағы авторлық идеяның өмір шындығымен байланысы; шығармадағы автор стилі мен көркемдегіш құралдардың қызметін ашу; көркем шығармадағы көтерілген мәселелерге талдау жасау арқылы өзіндік пікірін қосып, шығармашылық жұмыс жазу; әлем және ұйғыр әдебиетіндегі құндылықтардың үндесуін талдап, өзіндік ой қорыту;

3) бағалау және салыстыру: шығарманы мазмұндас туындылардың үлгілерімен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау; көркем шығармадағы көтерілген мәселелердің жаңашылдығына сыни тұрғыдан баға беру; шығарманың идеясын жалпыадамзаттық құндылық тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу; шығарманы идеялық жағынан мазмұндас туындылармен салыстыра отырып, әдеби сын жазу.

10. Оқытылатын көркем шығармалар тізімі:

1) Й. Мухлисовтің "Садир палван" романы;

2) Т. Тохтәмовтің "Назугум" романы;

3) Д. Ясиннің "Гүлмәт бовай монологи" балладасы;

4) Һ. Абдуллиннің "Жутдашлар" романы, "Көчкән юлтуз" повесті, "Улуқ язғучи билән учришиш" әңгімесі;

5) А. Ғәниевтің "Бир дәқиқә һәм мәңгүлүк" батырлар қиссасы;

6) С. Мәмәтқуловтің "Яғач нан", "Мәрәмханович" өлеңдері;

7) М. Обулқасимовтің (Алмасбәк) "Қазағим-қандаш елим, кериндишим!" өлеңі;

8) Ж. Розахуновтің "Достлуқ риштилири", "Чайқалмисун чаңириғи өйүннің" өлеңдері;

9) И. Ыошуровтің "Мәйрәм мубарәк" өлеңі;

10) М. Зулпиқаровтің "Янартағ" романы;

11) С. Искәндәровтің "Зулмәттә йориған юлтуз" поэмасы.

11. Оқу пәнінің 11-сыныптағы базалық білім мазмұны:

1) түсіну және жауап беру: әдеби шығарманың сюжеттік-композициялық құрылысын талдау арқылы көтерілген ғаламдық мәселелерді терең түсіну; әдеби

шығармадағы көтерілген мәселелерді қазіргі өмірмен байланыстырып, ұлттық мүдде тұрғысынан ашу; көркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтау мен даралау арқылы өмір шындығын көрсету; көркем шығармалардан алған үзінділерді ғаламдық тақырыптағы мәселелермен байланыстырып, шығармашылық жұмыстарда қолдану; шығармадағы ұлттық және жалпыадамзаттық құндылықтардың әлемдік тақырыптармен үндестігін ашу;

2) анализ және интерпретация: әдеби шығарманың композициясын жанрлық ерекшеліктерін айқындап, уақыт пен кеңістік тұрғысынан талдау; автор бейнесінің шығарманың негізгі идеясымен байланысын айқындау; шығармадағы көркемдегіш құралдардың образ жасаудағы орны; көркем шығармадағы ғаламдық тақырыптарға креативті ой қосып, шығармашылық жұмыс жазу; ұйғыр әдебиеті мен әлем әдебиетіндегі ортақ бағыт, әдеби ағым, жалпыадамзаттық құндылықтарды анықтау, талдау жасау;

3) бағалау және салыстыру: шығарманы ғаламдық тақырыптармен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау; көркем шығарманың жаңашылдығын ғаламдық тақырыптармен байланыстыра отырып, сыни тұрғыдан баға беру; шығарманың идеясын көркемдік-эстетикалық құндылық тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу; шығарманы идеялық жағынан мазмұндас әлем әдебиеті үлгілерімен салыстыра талдап, әдеби сын жазу.

12. Оқытылатын көркем шығармалар тізімі:

- 1) Ы.Абдуллиннің "Турпан тәвәсидә" және "Тәғдир" романдары.
- 2) Т. Тохтәмовтің "Сәргәрдан" романы
- 3) А. Дөләтовтің "Хошлишиш алдидики ой" өлеңі
- 4) Й. Илиястың "Еғир тиниқлар" романы
- 5) Н. Абдусемәтовтің "Назугум" хикаясы
- 6) М. Обулқасимовтің (Алмасбәк) "Сән кимнің әвлади, ойлан бурадәр!"
- 7) З. Сәмәдийдің "Жиллар сири" романы
- 8) М. Һетахуновтің "Әлвида яз" романы
- 9) Ә. Һашировтің "Нур ана" повесті
- 10) Р. Розиевтің "Сениндин алдим" өлеңі
- 11) И. Жәлиловтің "Ғулжа ямғури", "Тәбиәт жиғиси" өлеңдері.

3-тарау. Оқу мақсаттарының жүйесі

13. Бағдарламада "оқу мақсаттары" төрт саннан тұратын кодтық белгімен белгіленді. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сандар бөлім және бөлімше ретін, төртінші сан бөлімшедегі оқу мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 10.2.1.4. кодында "10" - сынып, "2.1" - екінші бөлімнің бірінші бөлімшесі, "4" - оқу мақсатының реттік саны

14. Оқу мақсаттарының жүйесі бөлім бойынша әр сыныпқа берілген.

1) түсіну және жауап беру:

Білім алушылар...		
	10-сынып	11-сынып
1. Көркем шығарманың мазмұны мен пішіні	10.1.1.1 - әдеби шығарманың сюжеттік-композициялық құрылысын талдау арқылы идеялық мазмұнын терең түсіну	11.1.1.1 - әдеби шығарманың сюжеттік-композициялық құрылысын талдау арқылы көтерілген ғаламдық мәселелерді терең түсіну
2. Әдеби шығарманың тұжырымдамасы	10.1.2.1 - әдеби шығармадағы көтерілген мәселелерді ұлттық мүдде тұрғысынан ашу	11.1.2.1 - әдеби шығармадағы көтерілген мәселелерді қазіргі өмірмен байланыстырып, ұлттық мүдде тұрғысынан ашу
3. Көркем шығармадағы образ	10.1.3.1 - көркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтау мен даралау	11.1.3.1 - көркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтау мен даралау арқылы өмір шындығын көрсету
4. Шығарма үзінділерімен жұмыс	10.1.4.1 - көркем шығармалардан алған үзінділерді ғаламдық тақырыптағы өзекті мәселелермен байланыстыру	11.1.4.1 - көркем шығармалардан алған үзінділерді ғаламдық тақырыптағы өзекті мәселелермен байланыстырып, шығармашылық жұмыстарда қолдану
5. Ұйғыр әдебиетіндегі ұлттық құндылықтардың әлемдегі орнын білу	10.1.5.1 - шығармадағы ұлттық құндылықтардың әлемдік тақырыптармен үндестігін ашу	11.1.5.1 - шығармадағы ұлттық және жалпыадамзаттық құндылықтардың әлемдік тақырыптармен үндестігін ашу

2) анализ және интерпретация:

Білім алушылар...		
	10-сынып	11-сынып
1. Әдеби шығарманың композициясы	10.2.1.1 - әдеби шығарманың композициясын уақыт пен кеңістік тұрғысынан талдау	11.2.1.1 - әдеби шығарманың композициясын жанрлық ерекшеліктерін айқындап, уақыт пен кеңістік тұрғысынан талдау
2. Автор бейнесі	10.2.2.1 - шығармадағы авторлық идеяның өмір шындығымен байланысы айқындау	11.2.2.1 - автор бейнесінің шығарманың негізгі идеясымен байланысын айқындау
3. Көркем шығарманың тілі	10.2.3.1 - шығармадағы көркемдегіш құралдар мен айшықтау амалдарының қызметін талдау	11.2.3.1 - шығармадағы көркемдегіш құралдар мен айшықтау амалдарының қызметін талдай отырып, автор стилін анықтау
4. Шығармашылық жұмыс	10.2.4.1 - көркем шығармадағы көтерілген мәселелерге талдау жасау арқылы өзіндік пікірін қосып, шығармашылық жұмыс (эссе, әңгіме, өлең, әдеби және еркін тақырыптарға шығарма) жазу	11.2.4.1 - көркем шығармадағы ғаламдық тақырыптарға креативті ой қосып, шығармашылық жұмыс (эссе, әңгіме, өлең, әдеби және еркін тақырыптарға шығарма) жазу
5. Ұйғыр және әлем әдебиетіндегі құндылықтар	10.2.5.1 - әлем және ұйғыр әдебиетіндегі құндылықтардың үндесуін талдап, өзіндік ой қорыту	11.2.5.1 - ұйғыр әдебиеті мен әлем әдебиетіндегі ортақ бағыт, әдеби ағым, жалпыадамзаттық құндылықтарды анықтау, талдау жасау

3) бағалау және салыстыру:

Білім алушылар...		
	10-сынып	11-сынып

1. Тарихи және көркемдік құндылығы	10.3.1.1 - шығарманы мазмұндас туындылардың үлгілерімен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау	11.3.1.1 - шығарманы ғаламдық тақырыптармен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау
2. Заманауилығы мен жаңашылдығы	10.3.2.1 - көркем шығармадағы көтерілген мәселелердің жаңашылдығына сыни тұрғыдан баға беру	11.3.2.1 - . көркем шығарманың жаңашылдығын ғаламдық тақырыптармен байланыстыра отырып, сыни тұрғыдан баға беру
3. Әдеби эссе	10.3.3.1 - шығарманың идеясын жалпыадамзаттық құндылық тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу	11.3.3.1 - шығарманың идеясын көркемдік-эстетикалық құндылық тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу
4. Әдеби сын	10.3.4.1 - шығарманы идеялық жағынан мазмұндас туындылармен салыстыра отырып, әдеби сын жазу	11.3.4.1 - шығарманы идеялық жағынан мазмұндас әлем әдебиеті үлгілерімен салыстыра талдап, әдеби сын жазу

15. Осы оқу бағдарламасы осы бұйрыққа сәйкес қосымшада берілген жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағытындағы 10-11-сыныптарға арналған "Ұйғыр әдебиеті" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының Ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес жүзеге асырылады.

16. Тоқсандағы бөлімдер және бөлімдер ішіндегі тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "Ұйғыр әдебиеті" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасына қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11-сыныптаға арналған "Ұйғыр әдебиеті" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 10-сынып:

Бөлім	Оқытылатын шығармалар	Дағдылар	Оқу мақсаттары
1-тоқсан			
Заман және қаһарман	Й. Мухлисовтің "Садир палван" романы Т. Тохтəмовтың "Назугум" романы Д. Ясиннің "Гүлмəт бовай монологи" өлеңі	Түсіну және жауап беру	10.1.1.1 - әдеби шығарманың сюжеттік-композициялық құрылысын талдау арқылы идеялық мазмұнын терең түсіну; 10.1.2.1 - әдеби шығармадағы көтерілген мәселелерді ұлттық мүдде тұрғысынан ашу; 10.1.3.1 - көркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтау мен даралау; 10.1.4.1 - көркем шығармалардан алған үзінділерді ғаламдық тақырыптағы өзекті мәселелермен байланыстыру; 10.1.5.1 - шығармадағы ұлттық құндылықтардың әлемдік тақырыптармен үндестігін ашу

		Анализ және интерпретация	10.2.1.1 - әдеби шығарманың композициясын уақыт пен кеңістік тұрғысынан талдау; 10.2.2.1 - шығармадағы авторлық идеяның өмір шындығымен байланысы айқындау; 10.2.3.1 - шығармадағы көркемдегіш құралдар мен айшықтау амалдарының қызметін талдау; 10.2.4.1 - көркем шығармадағы көтерілген мәселелерге талдау жасау арқылы өзіндік пікірін қосып, шығармашылық жұмыс (эссе, әңгіме, өлең, әдеби және еркін тақырыптарға шығарма) жазу ; 10.2.5.1 - әлем және ұйғыр әдебиетіндегі құндылықтардың үндесуін талдап, өзіндік ой қорыту
		Бағалау және салыстыру	10.3.1.1 - шығарманы мазмұндас туындылардың үлгілерімен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау; 10.3.2.1 - көркем шығармадағы көтерілген мәселелердің жаңашылдығына сыни тұрғыдан баға беру; 10.3.3.1 - шығарманың идеясын жалпыадамзаттық құндылық тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу; 10.3.4.1 - шығарманы идеялық жағынан мазмұндас туындылармен салыстыра отырып, әдеби сын жазу
2-тоқсан			
Соғыс және адам тағдыры	Ғ. Абдуллиннің "Жутдашлар" романы А. Ғәниевтің "Бир дәқиқә һәм мәңгүлүк" һөжжәтлик қиссасы С. Мәмәтқуловтің "Яғач нан", "Мәрәмханович" өлеңдері	Түсіну және жауап беру	10.1.1.1 - әдеби шығарманың сюжеттік-композициялық құрылысын талдау арқылы идеялық мазмұнын терең түсіну; 10.1.3.1 - көркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтау мен даралау; 10.1.4.1 - көркем шығармалардан алған үзінділерді ғаламдық тақырыптағы өзекті мәселелермен байланыстыру; 10.1.5.1 - шығармадағы ұлттық құндылықтардың әлемдік тақырыптармен үндестігін ашу
		Анализ және интерпретация	10.2.1.1 - әдеби шығарманың композициясын уақыт пен кеңістік тұрғысынан талдау; 10.2.2.1 - шығармадағы авторлық идеяның өмір шындығымен байланысын айқындау; 10.2.3.1 - шығармадағы көркемдегіш құралдар мен айшықтау амалдарының қызметін талдау; 10.2.4.1 - көркем шығармадағы көтерілген мәселелерге талдау жасау арқылы өзіндік пікірін қосып, шығармашылық жұмыс (эссе, әдеби және еркін тақырыптарға шығарма) жазу ;
		Бағалау және салыстыру	10.3.1.1 - шығарманы мазмұндас туындылардың үлгілерімен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау; 10.3.4.1 - шығарманы идеялық жағынан мазмұндас туындылармен салыстыра отырып, әдеби сын жазу
3 -тоқсан			
Тарих тағылымы	М.Зулпикаровтің "Янартағ" романы С. Искәндәровтің "Зулмәттә йориган юлгуз" поэмасы Ғ. Абдуллиннің	Түсіну және жауап беру	10.1.1.1 - әдеби шығарманың сюжеттік-композициялық құрылысын талдау арқылы идеялық мазмұнын терең түсіну; 10.1.2.1 - әдеби шығармадағы көтерілген мәселелерді ұлттық мүдде тұрғысынан ашу; 10.1.3.1 - көркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтау мен даралау;

	"Көчкән юлгуз" повесті		10.1.4.1 - көркем шығармалардан алған үзінділерді ғаламдық тақырыптағы өзекті мәселелермен байланыстыру; 10.1.5.1 - шығармадағы ұлттық құндылықтардың әлемдік тақырыптармен үндестігін ашу
		Анализ және интерпретация	10.2.1.1 - әдеби шығарманың композициясын уақыт пен кеңістік тұрғысынан талдау; 10.2.2.1 - шығармадағы авторлық идеяның өмір шындығымен байланысы айқындау; 10.2.3.1 - шығармадағы көркемдегіш құралдар мен айшықтау амалдарының қызметін талдау; 10.2.4.1 - көркем шығармадағы көтерілген мәселелерге талдау жасау арқылы өзіндік пікірін қосып, шығармашылық жұмыс (эссе, әңгіме, өлең, әдеби және еркін тақырыптарға шығарма) жазу; 10.2.5.1 - әлем және ұйғыр әдебиетіндегі құндылықтардың үндесуін талдап, өзіндік ой қорыту
		Бағалау және салыстыру	10.3.1.1 - шығарманы мазмұндас туындылардың үлгілерімен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау; 10.3.2.1 - көркем шығармадағы көтерілген мәселелердің жанашылдығына сыни тұрғыдан баға беру; 10.3.3.1 - шығарманың идеясын жалпыадамзаттық құндылық тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу; 10.3.4.1 - шығарманы идеялық жағынан мазмұндас туындылармен салыстыра отырып, әдеби сын жазу
4- тоқсан			
Парасат пайымы	Ғ. Абдуллин. "Улук язғучи билән учришиш" М. Обулқасимовтің (Алмасбәк) "Қазағим-қандаш елим, қериндишим!" Ж. Розахуновтың "Достлук риштилири", "Чайқалмисун чанриғи өйүңниң" өлеңдері И. Хошуровниң "Мәйрәм мубарәк" өлеңі	Түсіну және жауап беру	10.1.1.1 - әдеби шығарманың сюжеттік-композициялық құрылысын талдау арқылы идеялық мазмұнын терең түсіну; 10.1.2.1 - әдеби шығармадағы көтерілген мәселелерді ұлттық мүдде тұрғысынан ашу; 10.1.3.1 - көркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтау мен даралау; 10.1.4.1 - көркем шығармалардан алған үзінділерді ғаламдық тақырыптағы өзекті мәселелермен байланыстыру; 10.1.5.1 - шығармадағы ұлттық құндылықтардың әлемдік тақырыптармен үндестігін ашу
		Анализ және интерпретация	10.2.1.1 - әдеби шығарманың композициясын уақыт пен кеңістік тұрғысынан талдау; 10.2.2.1 - шығармадағы авторлық идеяның өмір шындығымен байланысын айқындау; 10.2.3.1 - шығармадағы көркемдегіш құралдар мен айшықтау амалдарының қызметін талдау; 10.2.4.1 - көркем шығармадағы көтерілген мәселелерге талдау жасау арқылы өзіндік пікірін қосып, шығармашылық жұмыс (әңгіме, өлең, әдеби және еркін тақырыптарға шығарма) жазу
		Бағалау және салыстыру	10.3.1.1 - шығарманы мазмұндас туындылардың үлгілерімен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау; 10.3.3.1 - шығарманың идеясын жалпыадамзаттық құндылық тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу; 10.3.4.1 - шығарманы идеялық жағынан мазмұндас туындылармен салыстыра отырып, әдеби сын жазу

11 - сынып:

Бөлім	Оқытылатын шығармалар	Дағдылар	Оқу мақсаттары
1-тоқсан			
Кеңістік пен уақыт	<p>Ғ.Абдуллиннің "Турпан тәвәсидә" және "Тәғдир" романдары.</p> <p>Т. Тохтәмовниң "Сәргәрдан" романы</p> <p>А. Дөләтовниң "Хошлишиш алдидики ой" өлеңі</p>	Түсіну және жауап беру	<p>11.1.1.1 - әдеби шығарманың сюжеттік-композициялық құрылысын талдау арқылы көтерілген ғаламдық мәселелерді терең түсіну;</p> <p>11.1.2.1 - әдеби шығармадағы көтерілген мәселелерді қазіргі өмірмен байланыстырып, ұлттық мүдде тұрғысынан ашу;</p> <p>11.1.3.1 - көркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтау мен даралау арқылы өмір шындығын көрсету;</p> <p>11.1.4.1 - көркем шығармалардан алған үзінділерді ғаламдық тақырыптағы өзекті мәселелермен байланыстырып, шығармашылық жұмыстарда қолдану;</p> <p>11.1.5.1 - шығармадағы ұлттық және жалпыадамзаттық құндылықтардың әлемдік тақырыптармен үндестігін ашу</p>
		Анализ және интерпретация	<p>11.2.1.1 - әдеби шығарманың композициясын жанрлық ерекшеліктерін айқындап, уақыт пен кеңістік тұрғысынан талдау;</p> <p>11.2.2.1 - автор бейнесінің шығарманың негізгі идеясымен байланысын айқындау;</p> <p>11.2.3.1 - шығармадағы көркемдегіш құралдар мен айшықтау амалдарының қызметін талдай отырып, автор стилін анықтау;</p> <p>11.2.4.1 - көркем шығармадағы ғаламдық тақырыптарға креативті ой қосып, шығармашылық жұмыс (эссе, әңгіме, өлең, әдеби және еркін тақырыптарға шығарма) жазу;</p> <p>11.2.5.1 - ұйғыр әдебиеті мен әлем әдебиетіндегі ортақ бағыт, әдеби ағым, жалпыадамзаттық құндылықтарды анықтау, талдау жасау</p>
		Бағалау және салыстыру	<p>11.3.1.1 - шығарманы ғаламдық тақырыптармен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау.</p> <p>11.3.2.1 - . көркем шығарманың жаңашылдығын ғаламдық тақырыптармен байланыстыра отырып, сыни тұрғыдан баға беру;</p> <p>11.3.3.1 - шығарманың идеясын көркемдік-эстетикалық құндылық тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу;</p> <p>11.3.4.1 - шығарманы идеялық жағынан мазмұндас әлем әдебиеті үлгілерімен салыстыра талдап, әдеби сын жазу</p>
2-тоқсан			
Зобалаң	Н. Абдусемәтовтің "Назугум"	Түсіну және	11.1.1.1 - әдеби шығарманың сюжеттік-

заман шындығы	хикаясы Й.Ильясниң "Еғир тиниқлар" романы М. Обулқасимовтің (Алмасбәк) "Сән кимниң әвлади, ойлан бурадәр!"	жауап беру	композициялық құрылысын талдау арқылы көтерілген ғаламдық мәселелерді терең түсіну; 11.1.2.1 - әдеби шығармадағы көтерілген мәселелерді қазіргі өмірмен байланыстырып, ұлттық мүдде тұрғысынан ашу; 11.1.3.1 - көркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтау мен даралау арқылы өмір шындығын көрсету; 11.1.4.1 - көркем шығармалардан алған үзінділерді ғаламдық тақырыптағы өзекті мәселелермен байланыстырып, шығармашылық жұмыстарда қолдану
		Анализ және интерпретация	11.2.1.1 - әдеби шығарманың композициясын жанрлық ерекшеліктерін айқындап, уақыт пен кеңістік тұрғысынан талдау; 11.2.2.1 - автор бейнесінің шығарманың негізгі идеясымен байланысын айқындау; 11.2.3.1 - шығармадағы көркемдегіш құралдар мен айшықтау амалдарының қызметін талдай отырып, автор стилін анықтау; 11.2.4.1 - көркем шығармадағы ғаламдық тақырыптарға креативті ой қосып, шығармашылық жұмыс (эссе, әдеби және еркін тақырыптарға шығарма) жазу
		Бағалау және салыстыру	11.3.1.1 - шығарманы ғаламдық тақырыптармен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау; 11.3.4.1 - шығарманы идеялық жағынан мазмұндас әлем әдебиеті үлгілерімен салыстыра талдап, әдеби сын жазу
3 - тоқсан			
Ғасырлық туынды	Зия Сәмәдийдің "Жиллар сири" романы	Түсіну және жауап беру	11.1.1.1 - әдеби шығарманың сюжеттік-композициялық құрылысын талдау арқылы көтерілген ғаламдық мәселелерді терең түсіну; 11.1.2.1 - әдеби шығармадағы көтерілген мәселелерді қазіргі өмірмен байланыстырып, ұлттық мүдде тұрғысынан ашу; 11.1.3.1 - көркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтау мен даралау арқылы өмір шындығын көрсету; 11.1.4.1 - көркем шығармалардан алған үзінділерді ғаламдық тақырыптағы өзекті мәселелермен байланыстырып, шығармашылық жұмыстарда қолдану; 11.1.5.1 - шығармадағы ұлттық және жалпыадамзаттық құндылықтардың әлемдік тақырыптармен үндестігін ашу
		Анализ және интерпретация	11.2.1.1 - әдеби шығарманың композициясын жанрлық ерекшеліктерін айқындап, уақыт пен кеңістік тұрғысынан талдау;

			<p>11.2.2.1 - автор бейнесінің шығарманың негізгі идеясымен байланысын айқындау;</p> <p>11.2.3.1 - шығармадағы көркемдегіш құралдар мен айшықтау амалдарының қызметін талдай отырып, автор стилін анықтау;</p> <p>11.2.4.1 - көркем шығармадағы ғаламдық тақырыптарға креативті ой қосып, шығармашылық жұмыс (эссе, әңгіме, өлең) жазу;</p> <p>11.2.5.1 - ұйғыр әдебиеті мен әлем әдебиетіндегі ортақ бағыт, әдеби ағым, жалпыадамзаттық құндылықтарды анықтау, талдау жасау</p>
		Бағалау және салыстыру	<p>11.3.1.1 - шығарманы ғаламдық тақырыптармен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау;</p> <p>11.3.2.1 - көркем шығарманың жаңашылдығын ғаламдық тақырыптармен байланыстыра отырып, сыни тұрғыдан баға беру;</p> <p>11.3.3.1 - шығарманың идеясын көркемдік-эстетикалық құндылық тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу;</p> <p>11.3.4.1 - шығарманы идеялық жағынан мазмұндас әлем әдебиеті үлгілерімен салыстыра талдап, әдеби сын жазу</p>
4- тоқсан			
Табиғат және адам	<p>М. Һетахуновтің "Әлвида яз" романы</p> <p>Ә. Һашировтің "Нур ана" повесті.</p> <p>Р. Розиевтің "Сениңдин алдим",</p> <p>И. Жәлиловтің "Ғулжа ямғури",</p> <p>"Тәбиәт жиғиси" өлеңдері.</p>	<p>Түсіну және жауап беру</p> <p>Анализ және интерпретация</p> <p>Бағалау және</p>	<p>11.1.2.1 - әдеби шығармадағы көтерілген мәселелерді қазіргі өмірмен байланыстырып, ұлттық мүдде тұрғысынан ашу;</p> <p>11.1.3.1 - көркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтау мен даралау арқылы өмір шындығын көрсету;</p> <p>11.1.4.1 - көркем шығармалардан алған үзінділерді ғаламдық тақырыптағы өзекті мәселелермен байланыстырып, шығармашылық жұмыстарда қолдану</p> <p>11.2.1.1 - әдеби шығарманың композициясын жанрлық ерекшеліктерін айқындап, уақыт пен кеңістік тұрғысынан талдау;</p> <p>11.2.2.1 - автор бейнесінің шығарманың негізгі идеясымен байланысын айқындау;</p> <p>11.2.3.1 - шығармадағы көркемдегіш құралдар мен айшықтау амалдарының қызметін талдай отырып, автор стилін анықтау;</p> <p>11.2.4.1 - көркем шығармадағы ғаламдық тақырыптарға креативті ой қосып, шығармашылық жұмыс (эссе, әңгіме, өлең, әдеби және еркін тақырыптарға шығарма) жазу;</p> <p>11.2.5.1 - ұйғыр әдебиеті мен әлем әдебиетіндегі ортақ бағыт, әдеби ағым, жалпыадамзаттық құндылықтарды анықтау, талдау жасау</p> <p>11.3.2.1 - көркем шығарманың жаңашылдығын</p>

		салыстыру	ғаламдық тақырыптармен байланыстыра отырып, сыни тұрғыдан баға беру; 11.3.3.1 - шығарманың идеясын көркемдік-эстетикалық құндылық тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу; 11.3.4.1 - шығарманы идеялық жағынан мазмұндас әлем әдебиеті үлгілерімен салыстыра талдап, әдеби сын жазу.
--	--	-----------	----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2017 жылғы 27 шілдедегі
№352 бұйрығына 220-қосымша

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 438-қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің 10-11-сыныптарына арналған "Өзін-өзі тану" оқу пәні бойынша жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (қоғамдық гуманитарлық бағыт, жаратылыстану-математика бағыты)

1 тарау. Жалпы ережелер

1. Оқу бағдарламасы "Білім берудің барлық деңгейінің мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттарын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы № 604 бұйрығымен бекітілген Жалпы орта білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес әзірленген (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 17669 болып тіркелген).

Ескерту. 1-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Білім және ғылым министрінің 07.03.2019 № 105 (10-сынып оқушылары үшін 01.09.2019, 11-сынып оқушылары үшін 01.09.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

2. Біртұтас үдеріс ретіндегі өзін-өзі танудың нысаны болмыстың физикалық, психикалық және рухани аспектісі тұрғысынан қарастырылатын адам болып табылады. Адамның осы қырларының біртұтас болуы оның өзін-өзі анықтау, өз маңыздылығын арттыру, өзін іс жүзінде көрсете білу және өзін-өзі жетілдіру аспектілерінен тұратын үйлесімді дамуды қамтамасыз етеді. Бұл өзін-өзі танудың пәндік саласын анықтайды, сол сияқты оқу пәнінің танымдық, дамытушылық және тәрбиелік қызметтерін нақтылайды.

3. Өзін-өзі тану бойынша білім берудің негізгі мақсат-мүдделері:

1) қоғамға қызмет етуге бағытталған мәселелерді шешуде жеке тұлға құндылықтарын, алған білімдерін іс жүзінде шығармашылықпен қолдану дағдыларын қалыптастыру;

2) оқушылардың өзіне, қоршаған ортаға және бүкіл адамзатқа деген қарым-қатынасын айқындайтын адамгершілік мінез-құлықтарының, әлеуметтік маңызы бар бағдарларының негізін қалыптастыру;

3) әрбір адамның табиғатындағы жалпыадамзаттық құндылықтарды айқындап, оның жас ерекшеліктерін ескере отырып, оны жеке тұлға ретінде, іс-әрекет субъектісі әрі жеке дара субъект ретінде дамыту.

4. "Өзін-өзі тану" пәнінің мазмұнын іріктеуді реттейтін дидактикалық негіздемелер:

1) адамның қабілеттіліктерін ашуға, оның физикалық, психикалық, рухани, әлеуметтік және шығармашылық әлеуеттерін үйлесімді дамытуға бағытталған рухани-адамгершілік білім берудің жалпы мақсаты;

2) оқушылардың жалпы мәдениетін дамытуға, жағымды ойлау және қоршаған өмір оқиғаларын терең талдау, жақсылық пен жамандықты ажырата білу, ұлттық және әлемдік мәдени мұраны білу іскерлігін дамытуға бағдарланған "Өзін-өзі тану" пәнінің білімдік мақсаттары болып табылады.

5. Пәннің логикалық құрылымының мазмұны:

1) сүйіспеншілік, денсаулық, еркіндік, бақыт, ар-ұждан, еңбек, тән мен рух үйлесімі, өмірдің мақсаты, адамның тағдыры, ой мен сөз және істің бірлігі тәрізді ұғымдарды ұғыну арқылы өзін-өзі тануға;

2) отбасы, достық, қарым-қатынас, сенім, сыйластық, теңдік, сұхбат, өзара түсіністік, ынтымақтастық тәрізді ұғымдарды ұғыну арқылы өзге адамдарды тануға;

3) табиғат, Отан, өмір, қоршаған әлеммен үйлесімдік; сенім, үміт тәрізді ұғымдарды ұғыну арқылы әлемді тануға;

4) ақиқат, шығармашылық, мәдениет, адамзаттың ортақ үйі ретіндегі жер, адамзаттың бірлігі тәрізді ұғымдарды ұғыну арқылы адамзаттың рухани тәжірибесін тануға мүмкіндік беретін жалпыадамзаттық құндылықтар жүйесі арқылы анықталады.

6. Көрсетілген бағыттар адамның өмірлік мақсаттарына, жалпыадамзаттық құндылықтар жүйесіне толықтай жауап беретіндіктен, өзін-өзі тану үдерісінің түйінді векторлары болып табылады. Олар рухани-адамгершілік қасиеттердің дамуы, тұлғаның өзін-өзі анықтауы мен өзін-өзі жүзеге асыруы үшін алғышарт бола отырып, балалардың жас ерекшеліктеріне сәйкес, мектептің түрлі сатыларында барынша анық нақтылауды талап етеді.

7. Бағдарламада орта білім берудің деңгейлері мен сыныптары бойынша жалпыадамзаттық құндылықтар туралы негізгі ұғымдарды дамытудағы сабақтастық қарастырылған.

8. Сыныптан сыныпқа қарай әрбір тарау ішіндегі тақырыптар ұғымдардың түрлі қырларын ашу бағытында құрылған. Сонымен бірге тақырыптардың мазмұны мен олардың орналасуында әрбір тараудың негізгі идеясын ашу логикасы көрініс табады.

9. "Өзін-өзі тану" оқу пәнінің мақсаты – білім алушылардың рухани-адамгершілік дамуы; олардың жалпыадамзаттық құндылықтар туралы білімді игеруі; оқушылардың сенімдерін, әлеуметтік маңызды тұлғалық қасиеттерін және өмірлік дағдыларын қалыптастыру.

10. "Өзін-өзі тану" оқу пәнінің міндеттері:

1) өзіне, адамдарға және қоршаған болмысқа құндылықтық қатынасты ашу; айналасындағыларға риясыз сүйіспеншілік пен ықыластылық қабілеттілігін таныту, оларға қамқорлық жасау;

2) өзін-өзі тануға, өмірдің мақсаты мен ондағы өзінің орнын түсіну уәжін дамыту;

3) өзіндік қадір-қасиетін, абыройын сезінуді, өзіне сенімділікті, өз ойына, сөзіне және қылығына жауапкершілікті дамыту;

4) адамның ішкі және сыртқы әлемінің өзара байланысын түсіну қабілетін, оның табиғатпен бірлігін, физикалық, психикалық және рухани денсаулығының өзара тәуелділігін; салауатты өмір салтын ендірудің негізі ретінде өзіндік физикалық және психикалық күйін реттеуді дамыту;

5) әлеуметтік айқындамалар мен рөлдердің алуан түрлілігі тұрғысында жағымды ойлау және өзінің қылықтары мен тәртібін реттеу мүмкіндіктерін ұғыну қабілеттілігін дамыту;

6) жалпыадамзаттық құндылықтарға сәйкес дұрыс өмір сүру үшін білім, іскерлік және дағдыларын қолдану қабілетін дамыту, адамгершілік нормаларына қайшы келмейтін шешімдер қабылдау;

7) өзіне және басқаларға құрмет көрсете отырып, адамгершілік нормаларға сәйкес келетін міндеттерді сындарлы шешу үшін ұжымда ынтымақтасу, сондай-ақ топта, командада жұмыс істеу іскерліктерін дамыту.

11. "Өзін-өзі тану" пәнінің 10-11 сыныптардағы базалық мазмұны төрт негізгі тарауды қамтиды: "Таным жолында", "Тұлғаның қалыптасуы", "Қоғамдағы өмір", "Адамзат әлемі".

2 тарау. Оқыту үдерісін ұйымдастырудың педагогикалық тәсілдері

12. Өзін-өзі тану бойынша оқу үдерісін ұйымдастырудың маңызды шарты сабақта оқушының көңіл күйіне, өзін жақсы сезінуіне әсер ететін релаксация жасауға мүмкіндік беретін, денеге түсетін күшті азайтатын, шаршағанды сейілтетін, өз сезіміне, эмоциясына, рефлексиясына дем беретін әдістемелік тәсілдердің көмегімен дамытушы салауатты орта құру болып табылады.

13. "Таным жолында" атты бірінші тараудың тақырыптары оқушылардың жалпыадамзаттық құндылықтардың ерекшелігін саналы сезіну арқылы өзіндік бірегейлігін ұғыну мақсатын көздейді. Адамның өзімен-өзі және қоршаған ортамен үйлесімді қарым-қатынас орнату қабілетін дамытуға, өзінің эмоциялық күйін басқара алу білігін дамытуға, тұлғаны жетілдіру жолдарына, идеалды іздеу, мінез-құлықты тәрбиелеу, жауапкершілік, намыс пен абырой тәрізді қасиеттерін дамыту қажеттілігі туралы сөз қозғалады. Бағдарламада оқушылардың адамның ішкі әлемі, тұлғалық қасиеттерінің жан-жақтылығы, өмірлік ұстанымы, өзіне сенімі, сезімі сияқты ұғымдардың мәнін түсінуіне мүмкіндік беріледі. Адамның шыдамдылығы, көңіл-күйін басқара білуі тәрізді жағымды жағынан көрінуі қарастырылады. Бағдарламада сонымен қатар адамның діни наным-сенімінің бостандығы және басқа адамдардың діни сезімдерін құрметтеп, төзімділік таныту мәселелеріне де назар аударылған.

14. "Тұлғаның қалыптасуы" тарауының тақырыптарында оқушылардың дүниетанымын олардың әлемге ашық бола білу, әлемді тану мен түсіну және әлемде жоғары адамгершілік ұстаныммен қатынас жасай алу қабілеттерін дамыту арқылы кеңейту көзделген. Бағдарламада адамның ішкі әлемі, оның шынайы бейнесі, тұлғаның рухани кемелденуі тәрізді мәселелердің тереңдігін ашу мүмкіндігі берілген.

15. "Қоғамдағы өмір" атты үшінші тараудың тақырыптық жоспары оқушылардың жағымды ойлау дағдылары мен адамдар арасындағы қарым-қатынас барысында туындайтын этикалық өмірлік қайшылықтарға саналы түрде, байыппен қарау дағдыларын дамытуға бағытталған. Жоғары сынып оқушыларына есею кезеңіне қадам басқан және өз жақындары, сыныптастарының ғана емес, сонымен бірге болашақ курстастары мен жұмыстағы әріптестерінің ортасында да ғибратты жағдай қалыптастыруда жауапкершілік шегін сезінетін адам тұрғысынан отбасындағы, ұжымдағы және қоғамдағы рөлі туралы өз көзқарасын реттеуіне тура келеді.

Тарауда бағдарлама бойынша оқушылардың қоғамға қызмет етуі, тең дәрежелілік пен әділдік туралы, ер адам мен әйел адамның әлеуметтік рөлі туралы түсініктерін дамыту және тұлғаның өзіндік қалыптасуы, дүниетаным тәрізді ұғымдармен танысуы көзделген.

Отбасын құру мәселелері және отбасының адамзат қоғамының негізі ретіндегі маңызын түсіндіруге айрықша назар аударылады. Адамның отбасылық мәртебесі, оның әке және ана, ұл мен қыз, күйеу және әйел ретіндегі рөлі мен орны егжей-тегжейлі қарастырылады. Оқушыларға сондай-ақ отбасылық кикілжіңдердің себебін анықтау, өзіне тиісті тікелей міндеттерін орындау

қажеттілігін анықтауына тура келеді. Аталған тараудың негізге алынатын желісі – адамның болмысынан қайырымдылық жасауға итермелейтін, түп негізі сүйіспеншілік болып табылатын өз табиғатын ұғынуы идеясы.

16. "Адамзат әлемі" атты төртінші тарауда оқушылардың адамзаттың мәдени мұраларына ізгілікті қатынасын дамытуға, өздерінің адамдық болмысы мен ақиқатқа жетудің өзіндік жолын ұғынуына алғышарттар жасалған. Аталған тараудың мазмұны мен оқыту әдістері маңызды адамдық ақиқатты оқушылардың жалпыадамзаттық құндылықтар туралы мәліметтерді, адамзаттың тарихи, мәдени және рухани жолын түсінуін, адамның бүгінгі және болашақтағы мұраттарын тереңірек түсініп қорытындылап, жүйелеу арқылы тұжырымдауын көздейді. Бұл тараудың бағдарламасын зерделеу жоғарғы сынып оқушыларының басты адами құндылықтарды адамзаттың тарихи, мәдени және рухани жолы туралы мәліметтерді жинақтау және жүйелеу жолымен, оның қазірі мен болашағы, адамның жоғары басымдықтарға ие екендігін терең ұғынуы арқылы жүзеге асырылатындығы пайымдалады. Бейбітшілікке және адамдар арасындағы келісімге қол жеткізудің қажетті шарты ретіндегі адамдарды біріктіретін ауызбіршілік туралы оқушылардың түсініктерін дамытуға ерекше көңіл бөлінеді. Аталған тарау орта мектептегі өзін-өзі тану курсының қорытынды бөлімі болып табылады және әр оқушының ұлан-байтақ өмірлік кеңістіктегі өз рөлін, адамзаттың тұрмыстық міндеттерін атқарудағы алатын өзіндік орнын және әркімнің еңбегіне, дарынына және шығармашылығына сұраныс болатындай болашақты құруды ұғына алуларына бағытталған. Осының барлығы жоғары сынып оқушыларына адам үшін маңызды "бақыт" деген түсініктің мәнін ұғынуына көмегін тигізеді.

17. 10-11 сыныптардың игеруіне ұсынылып отырған бағдарламаның өзгешелігі бұрын оқығандарын жинақтауға бағытталған, үлкен өмірге аяқ басқан орта мектеп түлегіне қажетті жиынтық болып табылатын құзыреттілігін одан әрі дамыту мен орнықтыруды мақсат ете отырып, оқушылардың басты жалпыадамзаттық құндылықтар туралы білімдерін тереңдету болып табылады. Бұл, қорыта келгенде, ізгі және мейірімді адамды, сүйікті және қамқоршы бола алатын отбасы мүшесін, адал досты, сенімді серіктесті, жауапкершілікті азаматты және өз елінің патриотын, дені сау және өзін-өзі үздіксіз жетілдіруге ұмтылатын тұлғаны тәрбиелеуді көздейді. Тараулар арасында мазмұны жағынан нақты бөліну жоқ, олардың тұжырымдамалық және тақырыптық өзара байланыстылығы мәңгілік адами құндылықтардың, адамзаттың сан ғасырлық рухани-адамгершілік тәжірибесінің әртүрлі қырларын қарастыруға көмектеседі.

18. Мұғалім сабақ барысында, оқытудың төмендегідей әртүрлі стратегияларын қолдану арқылы мұғалім мен оқушының арасында сенімділік атмосферасын құрады:

1) әрбір оқушының пікірін мұқият тыңдау және одан әрі дамыту үшін игерген білімі мен түсініктерін пайдаланудың маңыздылығын танып, мойындау;

2) алдын ала даярланған тапсырмалар және іс-әрекет түрлері арқылы ынталандырып, дамыта оқыту;

3) мәселелерді шешудің білім алушыларға түсінікті болатын жолдарын модельдеу;

4) зерттеу, жобалау әдістеріне негізделген белсенді оқуын мадақтау;

5) сыни ойлау дағдыларын дамыту;

6) білім алушылардың өзін-өзі бағалау және өзін-өзі дамытуын қамтамасыз ететін, дамудың өзіндік жолына жетелейтін жағдай жасау;

7) білім алушылардың жеке ерекшеліктерін ескере отырып дифференциалдық тапсырмалар әзірлеу;

8) оқушылардың жеке, топтық іс-әрекеті мен бүкіл сыныптың жұмысын ұйымдастыру.

19. Адамгершілік-рухани білім беру ерекшеліктеріне сәйкес сандық бағалау емес, сапалық бағалау маңызды, сондықтан әр жартыжылдық қорытындысы бойынша "сынақ" деген баға қойылады.

20. Оқушы бағдарламада көрсетілген білім алушылардың дайындық деңгейіне қойылатын талаптардың барлығын және ұзақмерзімді жобаны орындаса, оған "сынақ" деген баға қойылады.

3 тарау. "Өзін-өзі тану" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

21. "Өзін-өзі тану" пәні бойынша оқу жүктемесінің жоғары шекті көлемі:

1) 10-сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағатты;

2) 11-сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағатты құрайды.

Оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі "Қазақстан Республикасындағы бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспарларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2012 жылғы 8 қарашадағы № 500 бұйрығымен бекітілген үлгілік оқу жоспарына тәуелді (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 8170 болып тіркелген).

Ескерту. 21-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Білім және ғылым министрінің 07.03.2019 № 105 (10-сынып оқушылары үшін 01.09.2019, 11-сынып оқушылары үшін 01.09.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

22. Пәннің мазмұны оқу тараулары бойынша ұйымдастырылған.

23. 10-сыныпта "Таным жолында" тарауы келесі тақырыптар бойынша 8 сабақты қамтиды:

- 1) "Адам деген ардақты ат";
- 2) "Адамның дүниетанымы";
- 3) "Адамдық келбет";
- 4) "Өзіңмен үйлесімдікте".

24. Мазмұндық негізі:

1) "Танымға және жасампаздыққа ұмтылыс - адамның айрықша қасиеті ретінде, оның басты қажеттіліктері. Әлемге сүйіспеншілік –танымның алғышарты және бастауы";

2) "Құндылықтар жүйесі – адам тұлғасының ішкі мәні. Жалпыадамзаттық құндылықтар - адамның рухани өмірінің негізі";

3) "Адамның қажеттіліктері, тілек, қалаулары мен мүмкіндіктері. Тілек, қалаулар мен мүмкіндіктердің сәйкестігі. Адамның өз қалауларын басқару қабілеті";

4) "Тұлғаның моральдық қағидаттары. Адамгершілік идеалдары. Өзіне-өзі талап қоя білу. Ойдың, сөз бен істің бірлігіндегі өмір".

25. "Тұлғаның қалыптасуы" тарауы мына тақырыптар бойынша 8 сабақты қамтиды:

- 1) "Адамның жан сұлулығы";
- 2) "Тәрбиеден – өзін-өзі тәрбиелеуге";
- 3) "Өнегелі өмір"
- 4) "Адамдық борыш – асыл қасиет".

26. Мазмұндық негізі:

1) Адамның ішкі дүниесі оның тұлға ретінде қалыптасуының шарты. Адамның ішкі әлемі – оның даралығының көрінісі. Өзін-өзі бағалаудың "айнасы". Өзіне өзі адал болу қабілеті";

2) "Өзін-өзі тәрбиелеу – өзімен саналы жұмыс жасау. Өзін-өзі тәрбиелеудің мақсаттары. Адамның өз мінез-құлқын дамытуы. Ерік күші - өзін-өзі тәрбиелеудің шарты. Өзіне деген сенім";

3) "Адам қызығушылықтарының әлемі. Шабыт көздері. Шығармашылық – адам іс-әрекетінің жоғарғы көрінісі. Адам игілігіне арналған шығармашылық";

4) "Адамның ақиқатқа, сүйіспеншілікке, жақсылық пен сұлулыққа деген жоғарғы қажеттіліктеріне сәйкес өз бойындағы қабілеттерін жүзеге асыруға ұмтылысы".

27. "Қоғамдағы өмір" тарауы келесі тақырыптар бойынша 8 сабақты қамтиды:

- 1) "Отбасы аясында";
- 2) "Мен сенің өміріңнің жалғасымын...";
- 3) "Көшбасшы болу";
- 4) "Қызмет ету қуанышы".

28. Мазмұндық негізі:

1) "Отбасы бастаулары. Отбасы дәстүрлері. Отбасының рухани-адамгершілік құндылықтары. Отбасы тағдыры - қоғам өмірінің көрінісі";

2) "Адамның өзін-өзі анықтауындағы отбасының рөлі. Отбасындағы еңбекке, кәсіпке қарым-қатынас үлгісі";

3) "Көшбасшылықтың мотивтері және мақсаттары. Көшбасшылықтың адамгершілік негіздері. Шынайы көшбасшының қасиеттері";

4) "Адам өз мұратын іздеу жолында. Таңдау және жауапкершілік. Адам игілігі үшін, Отан игілігі үшін жасампаздық еңбек".

29. "Адамзат әлемі" тарауы келесі тақырыптар бойынша 10 сабақты қамтиды:

- 1) "Адам виртуалды кеңістікте";
- 2) "Еңбек етсең ерінбей...";
- 3) "Адам – адамзат айнасында";
- 4) "Ар-ұждан – адамдық белгісі";
- 5) "Шығармашылық сабақтары".

30. Мазмұндық негізі:

1) "Виртуалды және шынайы әлем. Ғаламтордың адам өміріндегі маңызы. Виртуалды және шынайы қарым-қатынас. Адам және ғаламтордың арасындағы қатынас: қайсысы басты?";

2) "Тұрақты рухани өзін-өзі жетілдіруге ұмтылыс. Адамзаттың рухани ұстаздары. Адамға бағытталған ақиқаттар";

3) "Адамның рухани құндылықтары мәдениет пен өнерде. Технократтық өркениет және руханилық";

4) "Ар-ұждан адамгершілік таңдау жасаудың негізі. Мәселелерді адамгершілік таңдау негізінде шешу жолдары. Өмірлік жағдаяттардан адамгершілік сабақтарын алу. Өтілген материалдарды қорытындылау";

5) "Шығармашылық жобаларды қорғау".

31. 11-сыныпта "Таным жолында" тарауы келесі тақырыптар бойынша 8 сабақты қамтиды:

- 1) "Өмір – танымның көзі";
- 2) "Іздеген жетер мұратқа...";
- 3) "Адам – жасампаз";
- 4) "Өзіңді табу".

32. Мазмұндық негізі:

1) "Жалпыадамзаттық құндылықтар – танымның мақсаты. Адами таным бастаулары";

2) "Адамзаттың ізгілікті мұраттары. Адамның мұраты – мінез-құлқы мен тәртібін анықтайтын образ. Жасөспірімдердің құндылықты бағдарлары";

3) "Адам – парасаттылық, мәңгілік, қайырымдылық иесі. Ар-ұждан даусын тыңдау. Өзін-өзі тану және өзін-өзі дамыту – адам қалыптасуының қажетті шарты";

4) "Өмірлік мақсаттар. Рухани-адамгершілік білімнің адам өміріндегі маңызы. Өмірлік жолды таңдаудағы адамгершілік бағдарлары".

33. "Тұлғаның қалыптасуы" тарауы келесі тақырыптар бойынша 8 сабақты қамтиды:

1) "Тұлғаның адамгершілік негіздері";

2) "Мінез-құлықты тәрбиелеу";

3) "Адамның рухани саулығы";

4) "Өзін-өзі жетілдіруге ұмтылыс".

34. Мазмұндық негізі:

1) "Жалпыадамзаттық құндылықтар – адамның қоғамдағы тәртібін анықтайтын адамгершілік нормаларының негізі. Сезімдерді тәрбиелеу. Өзінің эмоционалдық көңіл-күйі және қылықтарын объективті бағалау";

2) "Күнделікті өмірдегі риясыз сүйіспеншілік көрінісінің маңызы. Рух күші. Адамның абыройы. Өзін-өзі құрметтеу. Ар-ұждан – адамгершілік өлшемі. Қоғамға риясыз қызмет етудің практикалық дағдылары";

3) "Өмір және денсаулық құндылықтар ретінде. Руханилық – дене саулығының шарты. Дені сау адам. Дені сау ұрпақ. Саламатты өмір салты тәжірибесі";

4) "Тұлғалық өсудің болашағы. Сыртқы көрініс пен ішкі мазмұнның үйлесімділігі".

35. "Қоғамдағы өмір" тарауы келесі тақырыптар бойынша 8 сабақты қамтиды:

1) "Тұлғаның әлеуметтік рөлдері";

2) "Отбасы – руханилықтың көзі";

3) "Адамдар арасында өмір сүру өнері";

4) "Қоғамдағы бейбітшілік және келісім".

36. Мазмұндық негізі:

1) "Әйелдің өмірлік парызы. Ер адамның отбасындағы және қоғамдағы рөлі. Қазіргі заман адамының әлеуметтік рөлдерінің көпқырлылығы";

2) "Қоғамдық құрылыстағы отбасының маңызы. Отбасындағы жағымды қарым-қатынас құндылығы, ата-ана алдындағы адамгершілік парыз. Отбасының адамгершілік бастаулары – отбасы бақытының негізі";

3) "Ұжымның адам өміріндегі рөлі. Өз міндеттеріне көзқарас.

Ұжымдағы өзара қарым-қатынас ерекшеліктері. Ынтымақтаса білу іскерлігі";

4) "Жалпыадамзаттық, этномәдени және ұлттық құндылықтардың маңызы. Өртүрлі халықтардың мәдениетіне, тіліне, дәстүрлеріне құрмет. Қиянат жасамау қағидаттары негізінде өзімен және қоршаған әлеммен үйлесімді қарым-қатынастар жасау".

37. "Адамзат әлемі" тарауы келесі тақырыптар бойынша 10 сабақты қамтиды:

1) "Адамның рухани кемелденуі";

2) "Үлкен өмірге жол";

3) "Өмір жолын таңдау";

4) "Адамзаттың даналығы";

5) "Шығармашылық есептер".

38. Мазмұндық негізі:

1) "Күнделікті өмірдегі риясыз сүйіспеншілік көрінісі. Жақсы мен жаманды ажырата алу. Сүйген жүректің мейірімділігі мен жомарттығы";

2) "Адамгершілік нормаларына сәйкес өмірлік мақсаттарға жету жолдары. Өмірдегі жасампаздық – адам дамуының қажетті шарты. "Өмірің өз қолыңда";

3) "Мамандық таңдауға даярлық. Кәсіби іс-әрекеттің адамгершілік негіздері";

4) "Мәңгілік жалпыадамзаттық құндылықтар – Жер бетіндегі өмірдің негізі".

Таным – ақиқатқа апарар жол. Өтілген материалдарды қорытындылау";

5) "Шығармашылық жобаларды қорғау".

39. 10-сыныпты бітірген соң білім алушы:

1) адам өміріндегі жалпыадамзаттық, этномәдени және ұлттық құндылықтардың өзара байланысын және арақатынасын түсінеді;

2) жағымды қарым-қатынас мәдениетін біледі және күнделікті өмірде іс жүзінде көрсете алады;

3) өзінің және басқа адамдардың көзқарас, пікірлері мен қылықтарын талдап, сыни тұрғыдан бағалай алады;

4) отбасындағы жағымды қарым-қатынас құндылығын, отбасын құру жауапкершілігін сезінеді;

5) өмірдің мәнін түсінуге ұмтылады;

6) өзінің жеке уақытын өзі және қоғам үшін тиімді ұйымдастыра алады;

7) өртүрлі дереккөздерінен алынған ақпараттарды салыстырып, талдап, сыни тұрғыдан бағалай алады;

8) өз пікірі мен көзқарастарын еркін, дәйекті түрде жеткізіп, негіздей алады, өзінің пікірінен алшақ пікірлерге төзімділік таныта алады;

9) қоғамға қызмет етудің практикалық дағдыларына ие болады;

10) өзінің азаматтық ұстанымын қорғайды;

11) басқа ұлттар мен конфессия өкілдеріне, адамның қоғамдағы орны мен оның жеке қасиеттеріне қатыссыз құрмет пен төзімділік танытады.

40. 11-сыныпты бітірген соң білім алушы:

1) адам үшін жалпыадамзаттық, рухани-адамгершіліктік құндылықтардың маңызын түсінеді;

2) өзара адами қарым-қатынастарды тани алады және оны бағалай біледі;

3) командада еңбектеніп біледі, топ пен ұжымда өз мәртебесін анықтай алады;

4) адам өміріндегі отбасын құрудың маңызын саналы түсініп, есею өміріндегі болашағын сезіне алады;

5) өзінің мінез-құлқын, эмоцияларын басқара алады;

6) эстетикалық талғамға, жақсы әдеттерге ие, жақсы әдеттерін көрсете алады, күнделікті өмірде сұлулық заңдылықтарын пайдаланады;

7) өз ойы мен сезімдерін еркін жеткізеді;

8) қоршаған әлеммен үйлесімді қатынас құруға ұмтылады;

9) өзінің ұстанымдары мен нанымдарын қорғай алады;

10) қиянат жасау мен қатыгездікке қарсы тұрады;

11) отбасында, ұжымда денсаулық сақтау ортасы жағдайларын жасау және қолдау үшін білімдері мен іскерліктерін қолданады;

12) өзін-өзі жетілдіру үшін өмірлік жағдаяттарды шығармашылықпен және тиімді пайдалана алады;

13) өзін-өзі қалыптастыруға ұмтылады;

14) жалпыадамзаттық құндылықтарды басшылыққа ала отырып, өмірлік әртүрлі жағдаяттарда жауапты шешімдер қабылдай алады.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2017 жылғы 27 шілдедегі
№ 352 бұйрығына 221-қосымша

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 439-қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің 10-11-сыныптарына арналған "Кәсіпкерлік және бизнес негіздері" оқу пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасы (қоғамдық-гуманитарлық бағыт, жаратылыстану-математикалық бағыт)

Ескерту. Үлгілік оқу бағдарламасы жаңа редакцияда – ҚР Білім және ғылым министрінің 07.03.2019 № 105 (10-сынып оқушылары үшін 01.09.2019, 11-сынып оқушылары үшін 01.09.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Оқу бағдарламасы "Білім берудің барлық деңгейінің мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттарын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы № 604 бұйрығымен бекітілген Жалпы орта білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес әзірленген (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 17669 болып тіркелген).

2. Ұсынылып отырған пән Қазақстан Республикасының Президенті жолдауындағы Қазақстанның модернизациясы аясында және алға тартылған басымдықтардың бірі - нәтижелі жұмыспен қамтуды және жаппай кәсіпкерлікті дамыту бағдарламасын жүзеге асыру арқылы бизнес ортаны түбегейлі жақсарту мен кеңейтуге сәйкес Қазақстан Республикасының мектептеріне арналып әзірленді.

3. Пәнді оқытудың мақсаты кәсіпкерлік, экономика, менеджмент және маркетинг негіздері бойынша оқушыларға базалық білімдер беру; өз таңдауы үшін жауапкершілікке үйрету, кәсіпкерлік ойлау жүйесі мен белсенді өмірлік ұстанымдарын қалыптасыру; қазіргі заманғы нарықтық жағдайда болашақтағы дербес әрекетіне қажетті дағдылардың практикалық базасын қалыптастыру болып табылады.

4. Оқыту міндеттері:

1) оқушылардың кәсіпкерлік пен бизнестің теориялық негіздерін қалыптастыру;

2) оқушылардың жеке қаржылық сауаттылықтың тәжірибелік дағдыларын меңгеруі;

3) оқушыларда өз жетістіктері мен өмірлік ұстанымдарына қатысты жауапкершілік сезімін қалыптастыру;

4) оқушыларда кәсіпкерлік ойлауды және өз әлеуетін жүзеге асыру мүмкіндіктерін көре білу біліктілігін қалыптастыру;

5) бизнес-идеяларды ойлап табу дағдыларын қалыптастыру және оларды кәсіпкерлік әрекет деңгейіне дейін дамыту;

6) бизнес-модельдеу дағдыларын дамыту және бизнестің өміршеңдігін арттыру мақсатында бәсекелестіктің құбылмалы жағдайларына бейімделе білу;

7) зерттеу дағдыларын қалыптастыру және заманауи ақпараттық технологияларды қолдану.

5. "Кәсіпкерлік және бизнес негіздері" оқу пәнінің ерекшеліктері:

1) пәнді Қазақстанның кәсіпкерлігі практикасы мен ерекшеліктерінің, даму тарихы мен қалыптасуының негіздеріне сүйене отырып, оқу пәнін құру;

2) оқытудың интерактивті және топтық ойын әдістемесі мен технологиясына, оқу үдерісіне оқушыларды белсенді араластыру жолдарына сүйене отырып оқу процесін құру;

3) Қазақстандық және әлемдік нарық жағдайларындағы кадрлық үрдістер мен жаппай кәсіпкерліктің (өмір сүру стилі ретіндегі кәсіпкерлік) даму үрдістері тұрғысынан талап етілетін ХХІ ғасыр дағдыларын қалыптастыру;

4) оқушының өмірлік саналы ұстанымдарын және өз әрекеті бойынша жасаған тандауына жауапкершілікпен қарау қасиетін қалыптастыру үшін коучингтік тәсілдемелерді қолдану;

5) практикалық дағдылар мен біліктіліктерді қалыптастыруға бағытталған тренингтік форматты қолдану, сонымен бірге үдерісті ойындар (ағылш. gamification) пайдалану арқылы алғашқы тәжірибені қалыптастыру.

6) синергетикалық әсер алу мақсатымен пәнді өңіраралық деңгейде меңгертудегі өзара әрекеттестік аясында ақпарат алмасу үшін "Кәсіпкерлік және бизнес негіздері" курсы бойынша мектеп оқушыларының арнайы ресурсында ғаламтор-қауымдастық құру. Осы on-line порталы арқылы электрондық кітапхана базасы мен жұмыс материалдарының базасын, вебинар және қонақ алаңдарын, олимпиада, байқау және т.б. іс-шаралар алаңдарын құру, стартаптар мен инвесторлар арасындағы қарым-қатынас алаңдарын қалыптастыру;

7) пәнді практикалық және әдіснамалық тұрғыдан барынша тиімді толықтыру мен қамтамасыз етуге септігін тигізетін инфрақұрылым жасау:

- Қазақстан Республикасының кәсіпкерлік білім беру ассоциациясына мүше Қазақстанның кәсіпкерлік ЖОО-ы;

- "Атамекен" Қазақстан Республикасының Ұлттық кәсіпкерлер палатасы;

- "Джуниор Эчивмент Қазақстан" қоғамдық қоры;

8) білім беру процесін кәсіпкерлік қызметті жүзеге асырушы дағдыларды дамытуға бағытталған үдерісті автоматты симуляциялайтын арнайы онлайн және офлайн ойындар арқылы қолдау.

9) клиентке бағытталуды дамыту үшін ойлау-дизайны қағидаларын қолдану.
2-тарау. "Кәсіпкерлік және бизнес негіздері" пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

6. "Кәсіпкерлік және бизнес негіздері" оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің жоғары шекті көлемі:

1) 10-сыныпта - аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты;

2) 11-сыныпта - аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты құрайды.

Оқу бағдарламасы "Білім берудің барлық деңгейінің мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттарын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім

және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы № 604 бұйрығымен бекітілген Жалпы орта білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес әзірленген (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 17669 тіркелген).

7. Оқу пәнінің мазмұны 10-сыныпта 4 бөлімнен тұрады:

- 1) "Экономикалық құбылыс ретіндегі кәсіпкерлік";
- 2) "Заманауи жағдайлардағы кәсіпкерлік";
- 3) "Әрекеттегі маркетинг";
- 4) "Ойлау дизайны".

8. "Экономикалық құбылыс ретіндегі кәсіпкерлік" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) "Кәсіпкерлікке кіріспе";
- 2) "Қазақстан экономикасына тарихи экскурс";
- 3) "Кәсіпкерлік тәсілдеме: бастамашылдық және даму мен жаңашылдыққа үздіксіз ұмтылу";
- 4) "Өндіріс үрдісіне қатысатын ресурстар";
- 5) "Нарықтың қызмет ету механизмі";
- 6) "Нарықтық тепе-теңдік".

9. "Заманауи жағдайлардағы кәсіпкерлік" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) "Бизнес неден басталады?";
- 2) "Кәсіпкерлік қызмет түрлері, кәсіпкерліктің ұйымдастырушылық-құқықтық формалары";
- 3) "Стартап мәдениет";
- 4) "Кәсіпкерліктегі инновациялар мен трендтер (әлемдік, аймақтық және жастардың)";
- 5) "Қазіргі жағдайдағы бәсекенің дамуы";
- 6) "Баға белгілеу - экономикалық категория ретінде баға қызметі мен мәні";

10. "Әрекеттегі маркетинг" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) "Маркетингіге кіріспе";
- 2) "Маркетинг-микс";
- 3) "Кабинеттік және далалық зерттеулер";
- 4) "SWOT талдау";
- 5) "Мақсатты аудитория, сегменттеу";
- 6) "Бренд"
- 7) "Маркетингілік коммуникациялар";
- 8) "Онлайн маркетингілік коммуникациялар".

11. "Ойлау дизайны" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) "Ойлау дизайнына кіріспе";
- 2) "Эмпатия";
- 3) "Талдау және синтез";
- 4) "Идея ойлап табу";
- 5) "Прототип жасау";
- 6) "Тестілеу";
- 7) "Сторителлинг".

12. Оқу пәнінің мазмұны 11-сыныпта 4 бөлімнен тұрады:

- 1) "Стартап акселератор (1)";
- 2) "Стартап акселератор (2)";
- 3) "Кәсіпкердің өзін-өзі алға жылжытуы";
- 4) "Даму стратегиясы".

13. "Стартап акселератор (1)" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) "Питчинг";
- 2) "Команда құру және кәсіпкерлік қызметтегі командалар рөлі";
- 3) "Канва бизнес-моделі, маңызды құндылықтарды анықтау. Бизнес-жоспар құрылымы";
- 4) "Стартап-жобалардағы маркетинг";
- 5) "Стартап-жобалардағы коммуникация арналары";
- 6) "Тұтынушылық және сатыпалушылық бейілділік";
- 7) "Стартаптардағы пайда арналары".

14. "Стартап акселератор (2)" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) "Бизнес ресурстар және ресурстарды басқару";
- 2) "Кәсіпкерлік қызметтегі серіктестік";
- 3) "Бизнестегі маңызды қызмет";
- 4) "Кәсіпкерлік қызметтегі салықтар";
- 5) "Шығындар құрылымы";
- 6) "Жобаның аяқталуы және оның нәтижелерін талдау – бизнес-жобалардың питчингі".

15. "Кәсіпкердің өзін-өзі алға жылжытуы" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) "Жеке адамның активтері мен пассивтері";
- 2) "Жинақтаулар, кредиттер және депозиттер";
- 3) "Дүниежүзілік ақша бірліктері, электронды ақшалар";
- 4) "Қор нарығы";
- 5) "Жеке бюджетті басқару";

- 6) "Өзін-өзі алға жылжыту";
- 7) "Түйіндеме және түйіндеме құру тәжірибесі";
- 8) "Нетворкинг (кәсіби жүйелер)";
- 9) "Кәсіпкердің іскерлік қарым-қатынасы - келіссөздер мен келіссөздер жүргізу тәжірибелері";

10) "Эмоционалдық интеллект";

11) "Тайм-менеджмент".

16. "Даму стратегиясы" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

1) "Бизнес ауқымын кеңейту – нарық дамуын болжау";

2) "Бизнес дамуының тәсілдері мен түрлері";

3) "Сапаны басқару";

4) "Халықаралық бизнес";

5) "Тұтынушының құқығын қорғау";

6) "Кәсіпкердің құқығын қорғау, бизнесті қолдау институттары";

7) "Кәсіпкерлердің жауапкершілігі (экономикалық, әлеуметтік, заңды, экологиялық, этикалық)";

8) "Мақсаттарды қоя білу";

9) "Өзіндік өмір стратегиясы".

17. "Кәсіпкерлік және бизнес негіздері" оқу пәнінің 10-сыныптағы базалық білім мазмұны:

1) "Кәсіпкерлікке кіріспе". XXI ғасырдың қажетті дағдысы болып табылатын, ерекше ой тәсілі ретінде кәсіпкерлік туралы түсінік. Кәсіпкерлік ой дамуының тәсілдері. Экономикадағы және заманауи әлем дамуындағы кәсіпкерлер маңызы. Кәсіпкерлік призмасы арқылы оқушылардың өз көзқарасы мен мақсаттарын салыстыру. Кәсіпкер мен бизнесмен арасындағы айырмашылықты түсіну. Жас кәсіпкерлердің рөлін түсіну мен олардың қоғамдағы оң имиджін қалыптастыру. Нақты кәсіпкерлердің мысалдары мен тарихы. Қазақстан экономикасына тарихи экскурс. Экономика не зерттейтінін түсіну, микроэкономика мен макроэкономика арасындағы айырмашылық. Экономикалық түсініктермен, өндіріс үрдісінің ресурстары мен факторлары, нарықтың қызмет ету механизмі, сұраныс пен ұсыныс заңымен, нарықтық тепе-теңдікпен және терминологиялармен танысу. Кәсіпкерлік идеялар көздері (нарық мұқтаждықтары, хобби және т.с.с.). Тоқсандықтың оқу үдерісінің құрылымы: 1. Теориялық оқыту сабағы; 2. Теориялық білімді бекіту үшін офлайн-ойын, ойын дебрифингі; 3. Бизнес-кейстермен жұмыс жасау – өткен материалдар бойынша Қазақстан мен әлемнің нақты кәсіпкерлерінің сәттіліктері, сәтсіздіктері, қиындықтары мен шешімдерін көрсету.

2) "Заманауи жағдайлардағы кәсіпкерлік". Кәсіпкерліктің экономикалық негіздері мен кәсіпкерлік қызмет түрлері. Қазақстанда кәсіпкерліктің дамуындағы географиялық-аймақтық ерекшеліктерін, стартап және инновацияларды түсінеді. Баға бойынша және бағалық емес, жетілген және жетілмеген бәсекелестік түсінігі. Баға белгілеу - экономикалық категория ретінде баға қызметі мен мәні. "Көк мұхит" және "қызыл мұхит" стратегияларымен танысу. Әрекеттегі қазақстандық және әлемдік компаниялардың бизнес-кейстерінің мысалдары. Оқушылар арасында бақталастық сезімін құру мен бәсекелестік қағидаларын ұғыну.

Виртуалды кәсіпорынды құру үшін алынған білімдерді, топтық жұмыс-ойындар аясында, тәжірибеде қолдану. Тоқсандықтың оқу үдерісінің құрылымы: 1. Теориялық оқыту сабағы; 2. Ойын түрінде топтарда тәжірибелік жұмыс жасау.

3) "Әрекеттегі маркетинг". Нарықта отандық өндірушілердің нақты өнімдерін жылжыту бағдарламаларын құру призмалары тұрғысынан маркетингті оқыту. Топтарға бөлу, FMCG нарығында жұмыс жасайтын Қазақстанның нақты компаниясын таңдау. Әр команданың міндеті – облыс нарығында ұсынылған нақты өнімді жылжытудың маркетингілік стратегиясын жасау (мақсатты аудиторияны, ұранын, неймингін, коммуникацияның офлайн- және онлайн-каналдарын анықтау, жарнамалық өнімнің сыртқы түрін жасау мен әлеуметтік желілерде позициялау).

Тоқсандықтың оқу үдерісінің құрылымы: 1. Теориялық оқыту сабағы; 2. Өнімді жылжытудың маркетингілік стратегиясын жасауда алынған білімді қолдану бойынша топтарда тәжірибелік жұмыс.

4) "Ойлау дизайны". Ойлау дизайны әдістемесінің кезеңдерін қолдана отырып практикалық тапсырмалар арқылы клиенттерге бағытталған шешімдерді құру. "Эмпатия" кезеңінің аясында оқушылар мәселелік жайттарға тереңірек енеді. Адам (пайдаланушы), оның физикалық және эмоционалдық қажеттіліктері, жүріс-тұрысы, ойлары зерттеудің маңызды объектісі болып табылады. Топтық жұмыс аясында олар сұрақтар қояды, тыңдайды және бақылайды. Келесі "Талдау және синтез" кезеңінде оқушылар жиналған ақпаратты талдайды, жүйелейді және түсіндіреді – барлық тыңдалынған және көрген ақпаратты нақты, маңызды мәселеге айналдырады. Осы кезеңде оқушылар аналитикалық ойлау дағдыларымен танысады, маңыздысын ажыратуға, ойлап табылған нәрселерді құрастыру және нақты міндеттерге айналдыруға үйренеді. "Идеяларды ойлап табу" кезеңінде оқушылар команданың басқа қатысушыларының идеяларымен өзінің идеяларын ойлап табу мен дамыту үшін оң әсер ету тәсілдерін меңгере отырып ми шабуылының

қағидаларымен танысады. "Прототип жасау" және "Тестілеу" кезеңдерінде таңдалынған идеяларды болашақта іске асыруда кері байланысты алу үшін қолданылады.

Тоқсандықтың оқу үдерісінің құрылымы: 1. Теориялық оқыту сабағы; 2. Адамға бағытталған инновациялық шешімдерді жобалауда алынған білімдерді қолдану бойынша топтарда тәжірибелік жұмыс.

18. "Кәсіпкерлік және бизнес негіздері" оқу пәнінің 11-сыныптағы базалық білім мазмұны:

1) "Стартап акселератор (1)". 10 сыныпта алынған білім мен дағдылар негізінде жеке өзіндік бизнес-идеямен жұмыс жасау. Жеке бизнес-модельді құру туралы түінікті қалыптастыру, өзгерістерді басқару дағдылары. Бизнес-модель жүйесін құру призмасы тұрғысынан жеке бизнесті құру мен жүргізудің тәжірибелік дағдыларын қалыптастыру. Оқушылардың жеке бизнес-идеяларын қорғауы (жаздық демалысқа үй тапсырмасы), идеялардың келісілген бағалауы мен 2-5 адамнан тұратын командалар құру (хакатон форматында қызығушылық танытқан тараптар (мектептер, аймақтық жоғары оқу орындары, жергілікті компаниялар) тарапынан мәселелерді құруға да мүмкін болады). Заманауи стартап-акселераторлар мысалымен негізгі құрал – канва бизнес-моделімен (Canvas) танысу. Бизнес-жоспар құрылымын түсіну. Өз өнімнің/қызмет көрсетудің құндылық ұсынысын, қолданушылар сегментін, коммуникациялар арналарын, пайдаланушылармен қатынас пен табыстар түсімдерін анықтау. Тоқсандықтың оқу үдерісінің құрылымы: 1. Теориялық оқыту сабағы; 2. Өзінің жеке жобасын жасауда алынған білімдерді қолдану бойынша топтарда тәжірибелік жұмыс жасау;

2) "Стартап акселератор (2)". Оқушылардың өзіндік жеке жобаларын жасаудың қорытынды кезеңі. Маңызды құндылықтарды құруға қажетті ресурстармен (материалды, физикалық, адами, зияткерлік) танысу. Әр ресурстарды талдау: оқушылардың жеке жобаларына қажетті ресурстарды таңдау, ресурстар құнын анықтау, олардың орналасуын анықтау. Маңызды құндылықтарды құру үшін ресурстарды басқару. Бизнес-концептіні құру (бизнес-модельдер, нарық мәселелері, команданың сипаты, мақсаттар). Тоқсандықтың оқу үдерісінің құрылымы: 1. Теориялық оқыту сабағы; 2. Өзінің жеке жобасын жасауда алынған білімдерді қолдану бойынша топтарда тәжірибелік жұмыс жасау;

3) "Кәсіпкердің өзін-өзі алға жылжытуы". Жеке қаржылық сауаттылықпен танысу, жеке қаржы ресурстарын басқара білу мен өзін-өзі алға жылжыту

бағдарламасын жасақтау. Өзіндік презентация, өз-өзін сату, түйіндеме құру мен кәсіби байланыстар орнату бойынша тәжірибелік білім;

4) "Даму стратегиясы". Кәсіпкердің стратегиялық ойлау қабілетін дамыту. Бизнес-кейстер мен теориялар арқылы ішкі нарықта және халықаралық нарықтарда да бизнестің дамуының моделін таныстыру. Бизнесті қолдау институттарының рөлін бөліп қарастыру. Мақсат қою құралдары арқылы жеке дербес өмірлік стратегия мен мансапты (1-20 жыл) құру.

3-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

19. Бағдарламаны оқуға ыңғайлы болу үшін кодтар енгізілді. Кодтың бірінші саны оқу сыныбын білдіреді, екінші және үшінші сандары – бөлім мен бөлімше нөмерін береді, төртінші сан – оқыту мақсатының реттік саны. Мысалы, кодта 10.2.1.2: "10" – сынып, "2.1." – бөлім мен бөлімше саны, "2" – мақсаттың реттік саны.

1) 10-сынып:

Білім алушылар:		
Бөлім	Бөлімше	10-сынып білім алушыларының білім нәтижесі
Экономикалық құбылыс ретіндегі кәсіпкерлік	1.1 Кәсіпкерлікке кіріспе	10.1.1.1 "жеке кәсіпкер", "бизнесмен", "қажеттілік", "игілік" түсініктерін түсінеді; 10.1.1.2 кәсіпкерліктің пәнін, мақсаттары мен міндеттерін түсінеді
	1.2 Қазақстан экономикасына тарихи экскурс	10.1.2.1 Қазақстан Республикасындағы кәсіпкерліктің тарихын талдай біледі; 10.1.2.2 экономикадағы кәсіпкерліктің мағынасын түсінеді; 10.1.2.3 микроэкономика мен макроэкономика арасындағы айырмашылықты түсінеді
	1.3 Кәсіпкерлік тәсілдеме: бастамашылдық және даму мен жаңашылдыққа үздіксіз ұмтылу	10.1.3.1 кәсіпкерлікті жеке мотивация мен өзін-өзі іске асыру формасы ретінде қарастырады; 10.1.3.2 кәсіпкер біліктілігі ретінде идеяның қалыптасу маңызын бағалайды; 10.1.3.3 бизнес-идеяны қалыптастыру құралын қолданады
	1.4 Өндіріс үрдісіне қатысатын ресурстар	10.1.4.1 тауар мен қызмет көрсетулер өндірісіне қажетті ресурстар мен факторларды біледі; 10.1.4.2 тауар мен қызмет көрсетулер өндірісіне қажетті ресурстар мен факторлар арасындағы айырмашылықты түсінеді
	1.5 Нарықтың қызмет ету механизмі	10.1.5.1 сұраныс пен ұсыныс заңдарын түсінеді; 10.1.5.2 сұраныс пен ұсынысқа әсер ететін факторларды біледі
	1.6 Нарықтық тепе-теңдік	10.1.6.1 нарықта тепе-теңдіктің қалыптасуы, артықшылық пен тапшылықты біледі; 10.1.6.2 негізгі факторлардың өзгерісіне нарықтың бейімделу үрдісі ретінде сұраныс пен ұсыныс икемділігін түсінеді
Заманауи жағдайлардағы	2.1 Бизнес неден басталады?	10.2.1.1 экономикалық құбылыс ретінде кәсіпкерлікті талдайды; 10.2.1.2 заманауи жағдайларда кәсіпкерліктің даму

кәсіпкерлік		факторларын біледі
	2.2 Кәсіпкерлік қызмет түрлері, кәсіпкерліктің ұйымдастырушылық-құқықтық формалары	10.2.2.1 кәсіпкерлік қызмет түрлерін ажырата біледі; 10.2.2.2 мемлекет экономикасындағы, соның ішінде Қазақстандағы шағын және орта бизнестің рөлін түсінеді; 10.2.2.3 кәсіпкерліктің ұйымдастырушылық-құқықтық формаларын ажырата біледі
	2.3 Стартап мәдениет	10.2.3.1 стартап түсінігін суреттейді; 10.2.3.2 стартап пен жұмыс істеп тұрған бизнестің айырмашылығын біледі.
	2.4 Кәсіпкерліктегі инновациялар мен трендтер (әлемдік, аймақтық және жастардың)	10.2.4.1 Қазақстанда кәсіпкерліктің дамуындағы географиялық-аймақтық ерекшеліктерін түсінеді; 10.2.4.2 Қазақстандағы кәсіпкерліктің заманауи тенденцияларын танып біледі; 10.2.4.3 кәсіпкерліктің трендтерінің болашақ кезеңдеріндегі болжамын талдайды
	2.5 Қазіргі жағдайдағы бәсекенің дамуы	10.2.5.1 баға бойынша және бағалық емес, жетілген және жетілмеген бәсекелестік мысалдарын сипаттайды; 10.2.5.2 бәсекелестік стратегиясы мен бәсекелестер түрлерін сипаттайды; 10.2.5.3 баға бойынша және бағалық емес бәсекені қолданудың тиімділігін бағалауды жасайды
	2.6 Баға белгілеу - экономикалық категория ретінде баға қызметі мен мәні	10.2.6.1 экономикалық категория ретінде баға қызметі мен мәнін түсінеді; 10.2.6.2 бағаны қалыптастырудың құрылымын сипаттайды; 10.2.6.3 баға саясатының мәнін түсінеді; 10.2.6.4 баға стратегияларын ажыратады
Әрекеттегі маркетинг	3.1 Маркетингіге кіріспе	10.3.1.1 маркетинг және оның қызметін түсіндіреді; 10.3.1.2 өнім мен кәсіпорынның маркетингілік стратегиясын ажыратады.
	3.2 Маркетинг-микс	10.3.2.1 4P, 4C, маркетинг-микс құрамын түсінеді; 10.3.2.2 4P, 4C, қолдану форматын ажыратады.
	3.3 Кабинеттік және далалық зерттеулер	10.3.3.1 кабинеттік және далалық зерттеулердің айырмашылығын біледі; 10.3.3.2 кабинеттік және далалық зерттеу әдістемесін қолданады.
	3.4 SWOT- талдау	10.3.4.1 SWOT талдаудың тағайындалуын түсіну; 10.3.4.2 зерттелетін өнімнің күшті және әлсіз жақтарын бағалау кезінде SWOT-талдауды тәжірибеде қолданады.
	3.5 Мақсатты аудитория, сегменттеу	10.3.5.1 тұтынушыны сегменттеудің мәні мен қағидаларын түсінеді; 10.3.5.2 белгілі бір мақсатты аудиториялардың қажеттіліктерін анықтайды.
	3.6 Бренд	10.3.6.1 брендтің негізгі құраушыларын біледі; 10.3.6.2 брендінің сипаттамалық және шығармашылық жағын ажыратады; 10.3.6.3 брендінің платформасын сипаттау үшін дағдыларды қолданады
	3.7 Маркетингілік коммуникациялар	10.3.7.1 ATL, BTL маркетингілік коммуникациялар кешенін ажыратады;

		10.3.7.2 ATL, BTL арқылы соңғы тұтынушыға дейін зерттелетін өнімнің/қызмет көрсетудің құндылықтарын жеткізу жоспарын ұсынады.
	3.8 Онлайн маркетингілік коммуникациялар	10.3.8.1 сандық маркетингінің мәнін түсінеді; 10.3.8.2 сандық маркетинг арқылы соңғы тұтынушыға дейін зерттелетін өнімнің/қызмет көрсетудің құндылықтарын жеткізу жоспарын ұсынады
Ойлау дизайны	4.1 Ойлау дизайнына кіріспе	10.4.1.1 ойлау дизайнының мәнін түсінеді; 10.4.1.2 ойлау-дизайны қай жерде қолдануға болатынын түсінеді; 10.4.1.3 ойлау-дизайны тәсілдерін бизнес-идеяларды іздестіру мен бизнес-үрдістерді ұйымдастырудың дәстүрлі тәсілдерімен салыстырғандағы артықшылықтарын салыстыру.
	4.2 Эмпатия	10.4.2.1 жобаға тікелей немесе жанама әсер ететін тұтынушылар тобын анықтай біледі; 10.4.2.2 эмпатия қағидаларын түсінеді және тәжірибеде қолдана біледі; 10.4.2.3 сұхбат жасай білу және ондағы сұрақтар кезектілігін дұрыс ұйымдастыра алады.
	4.3 Талдау және синтез	10.4.3.1 мәселені дұрыс айқындап және сипаттай біледі; 10.4.3.2 сұхбаттан алынған ең маңызды тұжырымдарды анықтайды; 10.4.3.3 ақпараттың маңызды сәттерін бөледі және оларды ары қарай қолдану үшін тиімді рәсімдей алады; 10.4.3.4 сұхбат кезінде алынған ақпаратты топтайды.
	4.4 Идея ойлап табу	10.4.4.1 брейнсторминг қағидалары мен қажеттілігін түсінеді; 10.4.4.2 брейнстормингті жүргізу ережелері мен оларды сақтап, орындай алуды біледі; 10.4.4.3 брейнсторминг кезеңдерін білу және кезеңдерін сақтап, айтылған идеяларды жүйелеу және солардың ішінен ең жақсысын таңдайды
	4.5 Прототип жасау	10.4.5.1 прототип жасауды түсінеді және қағидаларын түсіндіреді; 10.4.5.2 прототип жасаудың негізгі әдістерін біледі және қолдана алуды үйренеді
	4.6 Тестілеу	10.4.6.1 адамға бағытталған дизайн үшін тестілеудің маңызын түсінеді; 10.4.6.2 шешім қабылдау кезінде кері байланыстың маңызын және эмпатияны тереңірек дамыту мүмкіндігін түсінеді; 10.4.6.3 тәжірибеде алынған идеяларды қолдану мүмкіндігін бағалайды
	4.7 Сторителлинг	10.4.7.1 жасалынған жұмыс үрдісін сипаттау үшін сторителлинг қағидаларын түсінеді; 10.4.7.2 ойлау-дизайнымен жұмыс жасау кезінде алынған барлық білімдерді талдау, тұжырымдар жасау және болашақта берілген қағидаларды қолдана алатындығын дәлелдеу

Бөлім	Бөлімше	11-сынып білім алушыларының білім нәтижесі
Стартап акселератор (1)	1.1 Питчинг	11.1.1.1 кәсіпкер (стартапер) үшін питчингтің мәні мен мағынасын түсінеді; 11.1.1.2 оқу-ойын жағдайында өз идеяларын іске асыру үшін питчинг дағдыларын қолданады
	1.2 Команда құру және кәсіпкерлік қызметтегі командалар рөлі	11.1.2.1 команда мүшелері арасындағы рөлдерді анықтайды; 11.1.2.2 оқу-ойын жағдайында командаға қажетті адамдарды тарту үшін шешендік өнер дағдыларын қолданады
	1.3 Канва бизнес-моделі, маңызды құндылықтарды анықтау. Бизнес-жоспар құрылымы	11.1.3.1 бизнес модель түсінігін суреттейді; 11.1.3.2 Канва бизнес моделінің және бизнес-жоспардың құрылымын түсінеді; 11.1.3.3 оқу-ойын жағдайында өз стартап идеялары үшін маңызды құндылықтарды қалыптастыру дағдыларын қолданады
	1.4 Стартап-жобалардағы маркетинг	11.1.4.1 стартап жоба үшін маркетингтің мәнін түсінеді; 11.1.4.2 тұтынушылар сегменттерін мен олардың қажеттіліктерін, нарық сыйымдылығын талдайды; 11.1.4.3 өміршеңдігі ең төмен өнімнің (MVP) қағидаларын түсінеді; 11.1.4.4 өз стартапында ең аз мөлшерде өнімді сату туралы шешім қабылдайды
	1.5 Стартап-жобалардағы коммуникация арналары	11.1.5.1 тұтынушыға құндылық "Қалай" (қандай арналар нәтижесінде) жеткізіледі? - деген сұраққа жауап береді; 11.1.5.2 қандай да бір коммуникация арналарын таңдау қандай пайда әкелетінін түсіндіреді
	1.6 Тұтынушылық және сатып алушылық бейілділік	11.1.6.1 "тұтынушылық және сатып алушылық бейілділік" түсінігін ажыратады; 11.1.6.2 коммуникация каналдары арқылы тұтынушылармен өзара қатынас стратегиясын құрады
	1.7 Стартаптардағы пайда арналары	11.1.7.1 АВ-тест, пайда түсімі арналарының мәнін түсінеді; 11.1.7.2 кіріс құрылымын талдайды; 11.1.7.3 оқу-ойын жағдайында АВ-тестіні талдау мақсатында қолданады
Стартап акселератор (2)	2.1 Бизнес ресурстар және ресурстарды басқару	11.2.1.1 стартаптарда ресурстардың мәні мен маңызын түсінеді; 11.2.1.2 адами, қаржылық, материалдық, интеллектуалды, бизнес ресурстарды ажыратады
	2.2 Кәсіпкерлік қызметтегі серіктестік	11.2.2.1 стартап үшін аутсорс пен серіктестіктің мәні мен мағынасын түсінеді; 11.2.2.2 серіктестіктің қағидаларын сипаттайды; 11.2.2.3 өз жобасы үшін серіктестер тізімін құру үшін дағдыларын қолданады
	2.3 Бизнесітегі маңызды қызмет	11.2.3.1 операциялық қызметтің мәнін түсінеді; 11.2.3.2 өз стартапында операциялық қызметті анықтау үшін дағдыны қолданады
	2.4 Кәсіпкерлік қызметтегі салықтар	11.2.4.1 салық және оның мемлекет үшін маңызын сипаттайды;

		11.2.4.2 салық режимдерінің ерекшеліктерін ажырата біледі
	2.5 Шығындар құрылымы	11.2.5.1 шығын құрылымын түсінеді; 11.2.5.2 Стартап жобасында шығыс пен кіріс құрылымын талдайды
	2.6 Жобаның аяқталуы және оның нәтижелерін талдау – бизнес-жобалардың питчингі	11.2.6.1 стартап жобаның инвестициялық тартымдылығын түсінеді; 11.2.6.2 инвесторлардың назарын аудару үшін шешендік өнер (питчинг) дағдыларын қолданады
Кәсіпкердің өзін-өзі алға жылжытуы	3.1 Жеке адамның активтері мен пассивтері	11.3.1.1 актив және пассив, бюджеттің мәнін түсінеді; 11.3.1.2 кірістер мен шығындарды ажырата біледі
	3.2 Жинақтаулар, кредиттер және депозиттер	11.3.2.1 ҚР екі деңгейлі банктік жүйені ажыратады; 11.3.2.2 депозиттер мен кредиттің мәнін түсінеді; 11.3.2.3 кредиттік және депозиттік мөлшерлемеге әсер етуші факторы ретіндегі инфляция түсінігін түсінеді; 11.3.2.4 депозиттік және кредиттік пайызды есептеуде дағдыларды қолданады
	3.3 Дүниежүзілік ақша бірліктері, электронды ақшалар	11.3.3.1 әлемдік ақша бірліктерінің жүйесін сипаттайды; 11.3.3.2 қолма қол және қолма-қол ақшасыз есеп айырысуды ажыратады
	3.4 Қор нарығы	11.3.4.1 қор нарығының жұмыс механизмін біледі; 11.3.4.2 қор нарығына экономикалық циклдардың әсерін біледі; 11.3.4.3 құнды қағаз түрлерінің айырмашылығын анықтайды
	3.5 Жеке бюджетті басқару	11.3.5.1 жеке бюджетті басқарудың негізін түсінеді; 11.3.5.2 жеке бюджетті басқару құралдарын қолданады
	3.6 Өзін-өзі алға жылжыту	11.3.6.1 өзін-өзі алға жылжыту мәні мен оның құрамын және жеке брендингті түсінеді; 11.3.6.2 құзыреттілік пен біліктіліктің айырмашылығын анықтайды
	3.7 Түйіндеме және түйіндеме құру тәжірибесі	11.3.7.1 өз түйіндемесін құру дағдыларын қолданады; 11.3.7.2 оқу-ойын жағдайында жұмысқа орналасуда өзін өзі дамыту дағдыларын қолданады
	3.8 Нетворкинг (кәсіби жүйелер)	11.3.8.1 адамдармен сенімді және ұзақ мерзімді қатынастың маңызы және өзара көмектесу қажеттігін түсінеді; 11.3.8.2 өз мәселесін шешу үшін екі жақты іс-әрекеттің кәсіби потенциалын пайдалану мүмкіндігін өз көзқарасымен суреттейді
	3.9 Кәсіпкердің іскерлік қарым-қатынасы – келіссөздер мен келіссөздер жүргізу тәжірибелері	11.3.9.1 кәсіпкер үшін келіссөздердің маңызын түсінеді; 11.3.9.2 оқу-ойын жағдайы шеңберінде оқушылардың өзара қатынасындағы келіссөз дағдыларын қолданады
	3.10 Эмоционалдық интеллект	11.3.10.1 эмоционалды интеллект мәні мен мағынасын түсінеді; 11.3.10.2 эмоционалды интеллектіні басқарудың көмегімен өз мақсаттарына жету мүмкіндіктерін зерттейді
	3.11 Тайм-менеджмент	11.3.11.1 тайм-менеджментінің мәні мен мағынасын түсінеді; 11.3.11.2 өз тиімділігін арттыру мақсатында уақытты басқару дағдыларын қолданады

Даму стратегиясы	4.1 Бизнес ауқымын кеңейту – нарық дамуын болжау	11.4.1.1 бизнестің ауқымын кеңейту және оның мәнін түсінеді; 11.4.1.2 нарық дамуының болжамын талдайды
	4.2 Бизнес дамуының тәсілдері мен түрлері	11.4.2.1 дамудың базалық стратегияларының мәнін түсінеді; 11.4.2.2 экономикалық өсу, ЖҰӨ, ЖІӨ мәнін түсінеді; 11.4.2.3 бизнес дамуының қарқынды және экстенсивті тәсілдерін танып біледі
	4.3 Сапаны басқару	11.4.3.1 сапаны басқару құрамын және оның мәнін түсінеді; 11.4.3.2 Кайдзен қағидасын суреттейді.
	4.4 Халықаралық бизнес	11.4.4.1 халықаралық бизнестің мәні мен мағынасын түсінеді; 11.4.4.2 ойындық түрде халықаралық нарыққа Қазақстан өнімдерін шығарудың стратегиясын құруда өзіндік көзқарасты қалыптастыру үшін халықаралық бизнестің аясынан факторларды синтездейді.
	4.5 Тұтынушының құқығын қорғау	11.4.5.1 тұтынушылардың құқығын қорғауға бағытталған, мемлекет пен қоғамдық қозғалыс іске асырып отырған шаралар жиынтығымен танысады; 11.4.5.2 тұтынушылардың құқығын қорғау ұйымдарын ажырата біледі; 11.4.5.3 оқу-ойын жағдайында тұтынушылардың құқығын қорғау дадыларын қолданады
	4.6 Кәсіпкердің құқығын қорғау, бизнес қолдау институттары	11.4.6.1 кәсіпкерлердің құқығын қорғауға бағытталған, мемлекет пен қоғамдық қозғалыс іске асырып отырған шаралар кешенімен танысады; 11.4.6.2 кәсіпкерлердің құқығын қорғау ұйымдарын ажырата біледі; 11.4.6.3 кәсіпкерлік пен бизнес қолдау институттарын сипаттайды; 11.4.6.4 ШОБ-ты мемлекеттік қолдау түрлерін түсінеді; 11.4.6.5 оқу-ойын жағдайында кәсіпкерлердің құқығын қорғау дадыларын қолданады
	4.7 Кәсіпкерлердің жауапкершілігі (экономикалық, әлеуметтік, заңды, экологиялық, этикалық)	11.4.7.1 кәсіпкерлердің экономикалық, әлеуметтік, заңды, экологиялық, этикалық жауапкершілік түрлерін танып біледі
	4.8 Мақсаттарды қоя білу	11.4.8.1 мақсатты қоя білудің мәнін түсінеді; 11.4.8.2 мақсатты тиімді қою үшін мақсатты болжау құралын қолданады
	4.9 Өзіндік өмір стратегиясы	11.4.9.1 дұрыс мақсат қою арқылы жеке мансап стратегиясын құрады; 11.4.9.2 жеке өмір стратегиясын қорғау кезінде шешендік өнер дағдыларын қолданады

20. Осы оқу бағдарламасы осы бұйрыққа қосымшаға сәйкес жалпы орта білім беру деңгейінің 10-11-сыныптарға арналған "Кәсіпкерлік пен бизнес негіздері" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы Үлгілік оқу бағдарламасының Ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес жүзеге асырылады.

21. Бөлімдер және бөлімшелер бойынша тоқсандықта бөлінген сағаттар саны мұғалімнің қарауы бойынша жіктеледі.

Жалпы орта білім беру деңгейінің 10-11-сыныптарға арналған "Кәсіпкерлік пен бизнес негіздері" пәнінен жаңартылған мазмұндағы Үлгілік оқу бағдарламасына қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің 10-11-сыныптарға арналған "Кәсіпкерлік және бизнес негіздері" пәнінен жаңартылған мазмұндағы Үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша Ұзақ мерзімді жоспар (қоғамдық гуманитарлық бағыт, жаратылыстану-математикалық бағыт)

1) 10-сынып:

Бөлімдер	Тақырыптар, мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан. Экономикалық құбылыс ретіндегі кәсіпкерлік		
1.1 Кәсіпкерлікке кіріспе	Тұжырымдама "Кәсіпкерлік, бизнес және мен"	10.1.1.1 "жеке кәсіпкер", "бизнесмен", "қажеттілік", "игілік" түсініктерін түсінеді; 10.1.1.2 кәсіпкерліктің пәнін, мақсаттары мен міндеттерін, түсінеді
1.2 Қазақстан экономикасына тарихи экскурс	Қазақстан экономикасындағы кәсіпкерлік	10.1.2.1 Қазақстан Республикасындағы кәсіпкерліктің тарихын талдай біледі; 10.1.2.2 экономикадағы кәсіпкерліктің мағынасын түсінеді; 10.1.2.3 микроэкономика мен макроэкономика арасындағы айырмашылықты түсінеді
1.3 Кәсіпкерлік тәсілдеме: бастамашылдық және даму мен жаңашылдыққа үздіксіз ұмтылу;	Идея кәсіпкерлік қызметтің негізі ретінде. Идеяны қалыптастырудың құралдары, идеяның сыртқы бағалануы	10.1.3.1 кәсіпкерлікті жеке мотивация мен өзін-өзі іске асыру формасы ретінде қарастырады; 10.1.3.2 кәсіпкер біліктілігі ретінде идеяның қалыптасу маңызын бағалайды; 10.1.3.3 бизнес-идеяны қалыптастыру құралын қолданады
1.4 Өндіріс үрдісіне қатысатын ресурстар	Өндіріс ресурстары мен факторлары	10.1.4.1 тауар мен қызмет көрсетулер өндірісіне қажетті ресурстар мен факторларды біледі; 10.1.4.2 тауар мен қызмет көрсетулер өндірісіне қажетті ресурстар мен факторлар арасындағы айырмашылықты түсінеді
1.5 Нарықтың қызмет ету механизмі	Сұраныс пен ұсыныс заңдары. Сұраныс пен ұсынысқа әсер етуші факторлар	10.1.5.1 сұраныс пен ұсыныс заңдарын түсінеді; 10.1.5.2 сұраныс пен ұсынысқа әсер ететін факторларды біледі
1.6 Нарықтық тепе-теңдік	Нарықтық тепе-теңдіктің қалыптасуы. Сұраныс пен ұсыныстың икемділігі	10.1.6.1 нарықта тепе-теңдіктің қалыптасуы, артықшылық пен тапшылықты біледі; 10.1.6.2 негізгі факторлардың өзгерісіне нарықтың бейімделу үрдісі ретінде сұраныс пен ұсыныс икемділігін түсінеді
2-тоқсан. Заманауи жағдайлардағы кәсіпкерлік		
2.1 Бизнес неден басталады?	Заманауи жағдайларда	10.2.1.1 экономикалық құбылыс ретінде

	кәсіпкерліктің дамуын талдау	кәсіпкерлікті талдайды; 10.2.1.2 заманауи жағдайларда кәсіпкерліктің даму факторларын біледі
2.2 Кәсіпкерлік қызмет түрлері, кәсіпкерліктің ұйымдастырушылық-құқықтық формалары	Кәсіпкерлік қызмет түрлері мен кәсіпкерліктің ұйымдастырушылық құқықтық формалары	10.2.2.1 кәсіпкерлік қызмет түрлерін ажырата біледі; 10.2.2.2 мемлекет экономикасындағы, соның ішінде Қазақстандағы шағын және орта бизнестің рөлін түсінеді; 10.2.2.3 кәсіпкерліктің ұйымдастырушылық-құқықтық формаларын ажырата біледі
2.3 Стартап мәдениет	Стартап- мәдениет. Стартап пен жұмыс істеп тұрған бизнестің арасындағы айырмашылық	10.2.3.1 стартап түсінігін суреттейді; 10.2.3.2 стартап пен жұмыс істеп тұрған бизнестің айырмашылығын біледі
2.4 Кәсіпкерліктегі инновациялар мен трендтер (әлемдік, аймақтық және жастардың)	Қазақстанда кәсіпкерліктің даму ерекшеліктері. Кәсіпкерліктегі трендлер. Кәсіпкерлік қызметтегі инновациялар	10.2.4.1 Қазақстанда кәсіпкерліктің дамуындағы географиялық-аймақтық ерекшеліктерін түсінеді; 10.2.4.2 Қазақстандағы кәсіпкерліктің заманауи тенденцияларын танып біледі; 10.2.4.3 кәсіпкерліктің трендтерінің болашақ кезеңдеріндегі болжамын талдайды
2.5 Қазіргі жағдайдағы бәсекенің дамуы	Нарықтық экономиканың негізін қалаушы принципі ретінде бәсеке лестіктің мәні. Баға бойынша және бағалық емес, жетілген және жетілмеген бәсекелестік	10.2.5.1 баға бойынша және бағалық емес, жетілген және жетілмеген бәсекелестік мысалдарын сипаттайды; 10.2.5.2 бәсекелестік стратегиясы мен бәсекелестер түрлерін сипаттайды; 10.2.5.3 баға бойынша және бағалық емес бәсекені қолданудың тиімділігін бағалауды жасайды
2.6 Баға белгілеу - экономикалық категория ретінде баға қызметі мен мәні	Баға экономикалық категория ретінде	10.2.6.1 экономикалық категория ретінде баға қызметі мен мәнін түсінеді; 10.2.6.2 бағаны қалыптастырудың құрылымын сипаттайды; 10.2.6.3 баға саясатының мәнін түсінеді; 10.2.6.4 баға стратегияларын ажыратады
3-тоқсан. Өрекеттегі маркетинг		
3.1 Маркетингіге кіріспе	Маркетинг тарихы. Заманауи маркетинг	10.3.1.1 маркетинг және оның қызметін түсіндіреді; 10.3.1.2 өнім мен кәсіпорынның маркетингтік стратегиясын ажыратады
3.2 Маркетинг-микс	Маркетинг-микс	10.3.2.1 4P, 4C, маркетинг-микс құрамын түсінеді; 10.3.2.2 4P, 4C қолдану форматын ажыратады.
3.3 Кабинеттік және далалық зерттеулер	Кабинеттік және далалық зерттеулер	10.3.3.1 кабинеттік және далалық зерттеулердің айырмашылығын біледі; 10.3.3.2 кабинеттік және далалық зерттеу әдістемесін қолданады
3.4 SWOT- талдау	Компанияның дамуына әсер ететін ішкі және сыртқы факторлар кешені	10.3.4.1 SWOT талдаудың тағайындалуын түсіну; 10.3.4.2 зерттелетін өнімнің күшті және әлсіз жақтарын бағалау кезінде SWOT-талдауды тәжірибеде қолданады
3.5 Мақсатты аудитория, сегменттеу	Тұтынушыларды сегменттеу. Мақсатты аудитория.	10.3.5.1 тұтынушыны сегменттеудің мәні мен қағидаларын түсінеді;

	Клиенттің бейнесін қалыптастыру	10.3.5.2 белгілі бір мақсатты аудиториялардың қажеттіліктерін анықтайды
3.6 Бренд	Бренд және оны құраушылар	10.3.6.1 брендтің негізгі құраушыларын біледі; 10.3.6.2 брендтің сипаттамалық және шығармашылық жағын ажыратады; 10.3.6.3 брендтің платформасын сипаттау үшін дағдыларды қолданады
3.7 Маркетингілік коммуникациялар	Жарнама, PR. Дәстүрлі (классикалық) жарнама түрлері және мақсатты аудиторияға тікелей әсер ету	10.3.7.1 ATL, BTL маркетингілік коммуникациялар кешенін ажыратады; 10.3.7.2 ATL, BTL арқылы соңғы тұтынушыға дейін зерттелетін өнімнің/қызмет көрсетудің құндылықтарын жеткізу жоспарын ұсынады
3.8 Онлайн маркетингілік коммуникациялар	Сандық маркетингінің заманауи құралдары.	10.3.8.1 сандық маркетингінің мәнін түсінеді; 10.3.8.2 сандық маркетинг арқылы соңғы тұтынушыға дейін зерттелетін өнімнің/қызмет көрсетудің құндылықтарын жеткізу жоспарын ұсынады
4-тоқсан. Ойлау дизайны		
4.1 Ойлау дизайнына кіріспе	Адамға бағытталған өнімдерді құру әдісі	10.4.1.1 ойлау дизайнының мәнін түсінеді; 10.4.1.2 ойлау-дизайны қай жерде қолдануға болатынын түсінеді; 10.4.1.3 ойлау-дизайны тәсілдерін бизнес-идеяларды іздестіру мен бизнес-үрдістерді ұйымдастырудың дәстүрлі тәсілдерімен салыстырғандағы артықшылықтарын салыстыру
4.2 Эмпатия	Мәселелік жайттарға тереңірек ену және пайдаланушылар тәжірибесі	10.4.2.1 жобаға тікелей немесе жанама әсер ететін тұтынушылар тобын анықтай біледі; 10.4.2.2 эмпатия қағидаларын түсінеді және тәжірибеде қолдана біледі; 10.4.2.3 сұхбат жасай білу және ондағы сұрақтар кезектілігін дұрыс ұйымдастыра алады
4.3 Талдау және синтез	Нақты, маңызды және іске асырылатын міндеттерді құрастыру	10.4.3.1 мәселені дұрыс айқындап және сипаттай біледі; 10.4.3.2 сұхбаттан алынған ең маңызды тұжырымдарды анықтайды; 10.4.3.3 ақпараттың маңызды сәттерін бөледі және оларды ары қарай қолдану үшін тиімді рәсімдей алады; 10.4.3.4 сұхбат кезінде алынған ақпаратты топтайды
4.4 Идея ойлап табу	Идеяны ойлап табу және шешім қабылдау	10.4.4.1 брейнсторминг қағидалары мен қажеттілігін түсінеді; 10.4.4.2 брейнстормингті жүргізу ережелері мен оларды сақтап, орындай алуы біледі; 10.4.4.3 брейнсторминг кезеңдерін білу және кезеңдерін сақтап, айтылған идеяларды жүйелеу және солардың ішінен ең жақсысын таңдайды
4.5 Прототип жасау	Табылған шешімдерді тестілеу үшін модель құру	10.4.5.1 прототип жасауды түсінеді және қағидаларын түсіндіреді; 10.4.5.2 прототип жасаудың негізгі әдістерін

		колданады
4.6 Тестілеу	Кері байланысты алу және ең тиімді шешімді іздеу	10.4.6.1 адамға бағытталған дизайн үшін тестілеудің маңызын түсінеді; 10.4.6.2 шешім қабылдау кезінде кері байланыстың маңызын және эмпатияны тереңірек дамыту мүмкіндігін түсінеді; 10.4.6.3 тәжірибеде алынған идеяларды қолдану мүмкіндігін бағалайды
4.7 Сторителлинг	Жасалынған материалдың презентациясы	10.4.7.1 жасалынған жұмыс үрдісін сипаттау үшін сторителлинг қағидаларын түсінеді; 10.4.7.2 ойлау-дизайнымен жұмыс жасау кезінде алынған барлық білімдерді талдау, тұжырымдар жасау және болашақта берілген қағидаларды қолдана алатындығын дәлелдеу

2) 11-сынып:

Бөлімдер	Тақырыптар, мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан. Стартап акселератор (1)		
1.1 Питчинг	Питчинг. Питчинг құрылымы	11.1.1.1 кәсіпкер (стартапер) үшін питчингтің мәні мен мағынасын түсінеді; 11.1.1.2 оқу-ойын жағдайында өз идеяларын іске асыру үшін питчинг дағдыларын қолданады
1.2 Команда құру және кәсіпкерлік қызметтегі командалар рөлі	Командадағы рөлдер. Көшбасшы рөлі	11.1.2.1 команда мүшелері арасындағы рөлдерді анықтайды; 11.1.2.2 оқу-ойын жағдайында командаға қажетті адамдарды тарту үшін шешендік өнер дағдыларын қолданады
1.3 Канва бизнес-моделі, маңызды құндылықтарды анықтау. Бизнес-жоспар құрылымы	Canvas бизнес моделі. Маңызды құндылықты анықтау. Бизнес-жоспар құрылымы	11.1.3.1 бизнес модель түсінігін суреттейді; 11.1.3.2 Канва бизнес моделінің және бизнес-жоспардың құрылымын түсінеді; 11.1.3.3 оқу-ойын жағдайында өз стартап идеялары үшін маңызды құндылықтарды қалыптастыру дағдыларын қолданады
1.4 Стартап-жобалардағы маркетинг	Стартап және әрекеттегі бизнестегі маркетинг тәсілдеріндегі айырмашылық. Вирусты маркетинг. Өміршеңдігі ең төмен өнім (MVP)	11.1.4.1 стартап жоба үшін маркетингтің мәнін түсінеді; 11.1.4.2 тұтынушылар сегменттерін мен олардың қажеттіліктерін, нарық сыйымдылығын талдайды 11.1.4.3 өміршеңдігі ең төмен өнімнің (MVP) қағидаларын түсінеді; 11.1.4.4 өз стартапында ең аз мөлшерде өнімді сату туралы шешім қабылдайды
1.5 Стартап-жобалардағы коммуникация арналары	Коммуникация арналарының оңтайлысын таңдау	11.1.5.1 тұтынушыға құндылық "қалай" (қандай арналар нәтижесінде) жеткізіледі? - деген сұраққа жауап береді; 11.1.5.2 қандай да бір коммуникация арналарын таңдау қандай пайда әкелетінін түсіндіреді
1.6 Тұтынушылық және	Ұзақ мерзімді кәсіпкерлік қызметте	11.1.6.1 "тұтынушылық және сатып

сатып алушылық бейілділік	клиенттер тарапынан бейілділіктің маңызы	алушылық бейілділік" түсінігін ажыратады; 11.1.6.2 коммуникация каналдары арқылы тұтынушылармен өзара қатынас стратегиясын құрады
1.7 Стартаптардағы пайда арналары	Пайданың түсу каналдарын іздестіру, пайда түсетін негізгі каналдарды таңдау	11.1.7.1 АВ - тест, пайда түсімі арналарының мәнін түсінеді; 11.1.7.2 кіріс құрылымын талдайды; 11.1.7.3 оқу-ойын жағдайында АВ-тестіні талдау мақсатында қолданады
2-тоқсан. Стартап акселератор (2)		
2.1 Бизнес ресурстар және ресурстарды басқару	Ресурстардың шектеулілігі және маңызы. Зияткерлік ресурстар. Материалдық ресурстар. Қаржылық ресурстар. Адами ресурстар	11.2.1.1 Стартаптарда ресурстардың мәні мен маңызын түсінеді; 11.2.1.2 адами, қаржылық, материалдық, интеллектуалды, бизнес ресурстарды ажыратады
2.2 Кәсіпкерлік қызметтегі серіктестік	Аутсорсинг. Серіктестік қатынас құрумен байланысты тәуекел мен қатынас жасау	11.2.2.1 стартап үшін аутсорс пен серіктестіктің мәні мен мағынасын түсінеді; 11.2.2.2 серіктестіктің қағидаларын сипаттайды; 11.2.2.3 Өз жобасы үшін серіктестер тізімін құру үшін дағдыларын қолданады
2.3 Бизнесітегі маңызды қызмет	Негізгі қызмет. Эйзенхауэр матрицасы	11.2.3.1 операциялық қызметтің мәнін түсінеді; 11.2.3.2 өз стартапында операциялық қызметті анықтау үшін дағдыны қолданады.
2.4 Кәсіпкерлік қызметтегі салықтар	Қазақстан Республикасының экономикалық жүйесіндегі салықтардың рөлі. Кәсіпкерлік қызметіндегі салықтар және олардың түрлері	11.2.4.1 салық және оның мемлекет үшін маңызын сипаттайды; 11.2.4.2 салық режимдерінің ерекшеліктерін ажырата біледі
2.5 Шығындар құрылымы	Операциялық, қаржылық және инвестициялық шығындар	11.2.5.1 шығын құрылымын түсінеді; 11.2.5.2 стартап жобасында шығыс пен кіріс құрылымын талдайды
2.6 Жобаның аяқталуы және оның нәтижелерін талдау – бизнес-жобалардың питчингі	Жобаның инвестициялық тартымдылығы	11.2.6.1 стартап жобаның инвестициялық тартымдылығын түсінеді; 11.2.6.2 инвесторлардың назарын аудару үшін шешендік өнер (питчинг) дағдыларын қолданады
3-тоқсан. Кәсіпкердің өзін-өзі алға жылжытуы		
3.1 Жеке адамның активтері мен пассивтері	Оқушының кірістері мен шығындары. Тиімді бюджет.	11.3.1.1 актив және пассив, бюджеттің мәнін түсінеді; 11.3.1.2 кірістер мен шығындарды ажырата біледі
3.2 Жинақтаулар, кредиттер және депозиттер	Екі деңгейлі банктік жүйе. Депозиттер. Кредиттер. Кредиттік мөлшерлеме	11.3.2.1 ҚР екі деңгейлі банктік жүйені ажыратады; 11.3.2.2 депозиттер мен кредиттің мәнін түсінеді; 11.3.2.3 кредиттік және депозиттік мөлшерлемеге әсер етуші факторы ретіндегі

		инфляция түсінігі; 11.3.2.4 депозиттік және кредиттік пайызды есептеуде дағдыларды қолданады
3.3 Дүниежүзілік ақша бірліктері, электронды ақшалар	Ұлттық валюта. Қолма қол және қолма-қол ақшасыз есеп айырысу. Пластикалық карталар	11.3.3.1 әлемдік ақша бірліктерінің жүйесін сипаттайды; 11.3.3.2 қолма қол және қолма-қол ақшасыз есеп айырысуды ажыратады
3.4 Қор нарығы	Құнды қағаздар. Халықаралық қор нарықтары. KASE қор нарығы	11.3.4.1 қор нарығының жұмыс механизмін біледі; 11.3.4.2 қор нарығына экономикалық циклдардың әсерін біледі; 11.3.4.3 құнды қағаз түрлерінің айырмашылығын анықтайды
3.5 Жеке бюджетті басқару	Бюджетті басқару қағидалары	11.3.5.1 жеке бюджетті басқарудың негізін түсінеді; 11.3.5.2 жеке бюджетті басқару құралдарын қолданады
3.6 Өзін-өзі алға жылжыту	Жеке брендті құру	11.3.6.1 өзін-өзі алға жылжыту мәні мен оның құрамын және жеке брендингті түсінеді; 11.3.6.2 құзыреттілік пен біліктіліктің айырмашылығын анықтайды
3.7 Түйіндеме және түйіндеме құру тәжірибесі	Заманауи түйіндемелер. Түйіндеме құру дағдылары	11.3.7.1 өз түйіндемесін құру дағдыларын қолданады; 11.3.7.2 оқу-ойын жағдайында жұмысқа орналасуда өзін өзі дамыту дағдыларын қолданады
3.8 Нетворкинг (кәсіби жүйелер)	Адамдармен сенімді және ұзақ мерзімді қатынастың маңызы	11.3.8.1 адамдармен сенімді және ұзақ мерзімді қатынастың маңызы және өзара көмектесу қажеттігін түсінеді; 11.3.8.2 өз мәселесін шешу үшін екі жақты іс-әрекеттің кәсіби потенциалын пайдалану мүмкіндігін өз көзқарасымен суреттейді
3.9 Кәсіпкердің іскерлік қарым-қатынасы – келіссөздер мен келіссөздер жүргізу тәжірибелері	Кәсіпкер үшін келіссөздердің маңызы	11.3.9.1 кәсіпкер үшін келіссөздердің маңызын түсінеді; 11.3.9.2 оқу-ойын жағдайы шеңберінде оқушылардың өзара қатынасындағы келіссөз дағдыларын қолданады
3.10 Эмоционалды интеллект	Эмоцияларды тану	11.3.10.1 эмоционалды интеллект мәні мен мағынасын түсінеді; 11.3.10.2 эмоционалды интеллектіні басқарудың көмегімен өз мақсаттарына жету мүмкіндіктерін зерттейді
3.11 Тайм менеджмент	Жеке нәтижелілік пен өнімділік	11.3.11.1 тайм-менеджментінің мәні мен мағынасын түсінеді; 11.3.11.2 өз тиімділігін арттыру мақсатында уақытты басқару дағдыларын қолданады
4-тоқсан. Даму стратегиясы		
4.1 Бизнес ауқымын кеңейту – нарық дамуын	Бизнестің дамуы	11.4.1.1 Бизнесің ауқымын кеңейту және оның мәнін түсінеді;

болжау		11.4.1.2 нарық дамуының болжамын талдайды
4.2 Бизнес дамуының тәсілдері мен түрлері	Дамудың негізгі стратегиялары	11.4.2.1 дамудың базалық стратегияларының мәнін түсінеді; 11.4.2.2 экономикалық өсу, ЖҰӨ, ЖІӨ мәнін түсінеді; 11.4.2.3 бизнес дамуының қарқынды және экстенсивті тәсілдерін танып біледі
4.3 Сапаны басқару	Сапа менеджментінің жүйесі. Кайдзен қағидасы	11.4.3.1 сапаны басқару құрамын және оның мәнін түсінеді; 11.4.3.2 Кайдзен қағидасын суреттейді
4.4 Халықаралық бизнес	Халықаралық бизнес және маркетинг	11.4.4.1 халықаралық бизнестің мәні мен мағынасын түсінеді; 11.4.4.2 ойындық түрде халықаралық нарыққа Қазақстан өнімдерін шығарудың стратегиясын құруда өзіндік көзқарасты қалыптастыру үшін халықаралық бизнестің аясынан факторларды синтездейді
4.5 Тұтынушының құқығын қорғау	Тұтынушылардың құқығын қорғау	11.4.5.1 тұтынушылардың құқығын қорғауға бағытталған, мемлекет пен қоғамдық қозғалыс іске асырып отырған шаралар жиынтығымен танысады; 11.4.5.2 тұтынушылардың құқығын қорғау ұйымдарын ажырата біледі; 11.4.5.3 оқу-ойын жағдайында тұтынушылардың құқығын қорғау дадыларын қолданады
4.6 Кәсіпкердің құқығын қорғау, бизнес қолдау институттары	Кәсіпкерлікті мемлекеттік қолдау. Ұлттық Кәсіпкерлер палатасы	11.4.6.1 кәсіпкерлердің құқығын қорғауға бағытталған, мемлекет пен қоғамдық қозғалыс іске асырып отырған шаралар кешенімен танысады; 11.4.6.2 кәсіпкерлердің құқығын қорғау ұйымдарын ажырата біледі; 11.4.6.3 кәсіпкерлік пен бизнес қолдау институттарын сипаттайды; 11.4.6.4 ШОБ-ты мемлекеттік қолдау түрлерін түсінеді; 11.4.6.5 оқу-ойын жағдайында кәсіпкерлердің құқығын қорғау дадыларын қолданады
4.7 Кәсіпкерлердің жауапкершілігі (экономикалық, әлеуметтік, заңды, экологиялық, этикалық)	Кәсіпкердің экономикалық, әлеуметтік, заңды, экологиялық жауапкершілігі	11.4.7.1 кәсіпкерлердің экономикалық, әлеуметтік, заңды, экологиялық, этикалық жауапкершілік түрлерін танып біледі
4.8 Мақсаттарды қоя білу	Мақсаттарды тиімді құру	11.4.8.1 мақсатты қоя білудің мәнін түсінеді; 11.4.8.2 мақсатты тиімді қою үшін мақсатты болжау құралын қолданады
4.9 Өзіндік өмір стратегиясы	Жеке өмір стратегиясының презентациясы	11.4.9.1 дұрыс мақсат қою арқылы жеке мансап стратегиясын құрады; 11.4.9.2 жеке өмір стратегиясын қорғау

		кезінде қолданады	шешендік	өнер	дағдыларын
		Қазақстан Білім және 2017 жылғы № 352 бұйрығына	және	ғылым	Республикасы министрінің 27 шілдедегі 222-қосымша
		Қазақстан Білім және 2013 жылғы № 115 бұйрығына	және	ғылым	Республикасы министрінің 3 сәуірдегі 440-қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің 10-11-сыныптарға арналған "Графика және жобалау" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Оқу бағдарламасы "Білім берудің барлық деңгейінің мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттарын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы №604 бұйрығымен бекітілген Жалпы орта білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес әзірленген (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 17669 болып тіркелген).

Ескерту. 1-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Білім және ғылым министрінің 07.03.2019 № 105 (10-сынып оқушылары үшін 01.09.2019, 11-сынып оқушылары үшін 01.09.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

2. "Графика және жобалау" оқу пәнінің мақсаты – білім алушыларға кескіндеу теориясы негізін таныстыру және меңгерту, жобалау және графикалық моделдеу әдістерінің заңдылықтары туралы білім беру, жобалық және шығармашылық қызметін дамытуға көмектесу, графикалық мәдениетті, графиканың дәстүрлі және заманауи құралдарымен жұмыс істеу дағдыларын қалыптастыру.

3. Оқу пәнінің міндеттері:

1) білім алушылардың графикалық кескіндеудің басты функцияларын таным құралы және визуалды (графикалық) ақпаратты беру құралы ретінде түсінуіне көмектесу;

2) ақпаратты құру және беруге, кескіндеудің дәстүрлі және заманауи құралдары, жобалау әдістері заңдылықтары туралы білімін қалыптастыруға мүмкіндік беру;

3) білім алушылардың әр түрлі графикалық әрекетке байланысты зияткерлік қабілеттері мен зерттеушілік дағдыларын дамытуға мүмкіндік жасау;

4) білім алушыларға жобалау, графикалық моделдеу және пішіндеу әдістерін меңгеруге ықпал ету.

2-тарау. "Графика және жобалау" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

4. "Графика және жобалау" пәні бойынша оқу жүктемесінің жоғары шекті көлемі:

1) 10-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағатты;

2) 11-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағатты құрайды.

Оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі "Қазақстан Республикасындағы бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспарларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2012 жылғы 8 қарашадағы № 500 бұйрығымен бекітілген үлгілік оқу жоспарына тәуелді (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 8170 болып тіркелген).

Ескерту. 4-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Білім және ғылым министрінің 07.03.2019 № 105 (10-сынып оқушылары үшін 01.09.2019, 11-сынып оқушылары үшін 01.09.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

5. Оқу пәнінің мазмұны 8 бөлімді қамтиды:

1) ақпаратты визуалдаудың графикалық әдістері мен құралдары;

2) кескіндердің негізгі түрлері және оны құрастыру;

3) кескіндерді түрлендіру;

4) форманың қалыптасуы және құрылымдау;

5) форманы түрлендіру;

6) техникалық, сәулет – құрылыс және ақпараттық графика элементтері;

7) шығармашылық тапсырмалар;

8) жобалау және жобалау графикасы.

6. "Ақпаратты визуалдаудың графикалық әдістері мен құралдары" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

1) ақпаратты визуалдаудағы кескіндердің рөлі;

2) ақпаратты визуалдау құралдары;

3) сызбаны орындаудағы негізгі ережелер;

4) сыздаудағы геометриялық құрылым.

7. "Кескіндердің негізгі түрлері және оны құрастыру" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

1) проекциялау әдістері;

2) графикалық кескіндердің негізгі түрлерін құрастыру тәсілдері;

3) заттың (геометриялық денелердің) сызбаларын оқу және орындау;

4) қималар мен тіліктер.

8. "Кескіндерді түрлендіру" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

1) кескіндердің түрі мен құрамын түрлендіру;

2) кескіндерді қайта құру (реконструкция).

9. "Форманың қалыптасуы және құрылымдау" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) геометриялық денелердің формаларының қалыптасу заңдылықтары;
- 2) форманы құрылымдау;
- 3) беттің жазбалары.

10. "Форманы түрлендіру" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) зат формасын түрлендіру;
- 2) заттың кеңістіктегі қалпы мен бөлшектерін түрлендіру.

11. "Техникалық, сәулет – құрылыс және ақпараттық графика элементтері" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) стандарттау;
- 2) құрамалық сызба. Бөлшектерді қосу;
- 3) сәулет – құрылыс графикасының элементтері;
- 4) инфографика (сұлбалар, графикалар және диаграммалар).

12. "Шығармашылық тапсырмалар" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) жобалық қызметке жалпы даярлықтарын дамытатын жаттығулар;
- 2) жобалық іс – әрекет элементтері бар шығармашылық тапсырмалар.

13. "Жобалау және жобалау графикасы" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) жобалау әдістері;
- 2) шығармашылық идеяларды визуалдау.

14. "Графика және жобалау" оқу пәнінің 10-сыныптағы базалық білім мазмұны:

1) "Ақпаратты визуалдаудың графикалық әдістері мен құралдары". Ақпаратты визуалдаудағы кескіндердің алатын орыны; кескіннің тарихы; адам өмірінде және әртүрлі салада (ғылымда, техникада және өнерде) визуалды ақпараттың алатын орны; графикалық кескінді орындау әдістері; ақпаратты визуалдау құралдары; негізгі сызу құралдары; сызу құралдарымен жұмыс жасау тәсілдері; жұмыс орнын ұйымдастыру; сызбаны орындаудағы негізгі ережелер; сызбаны безендіру ережелері (формат, масштаб, негізгі жазулар); тәжірбиелік жұмыс (сызық түрлері, сызба әріптері, өлшемдерді қою); сызбадағы геометриялық құрылым; шеңберлерді және бұрыштарды, кесіндіні тең бөліктерге бөлу; түйіндесулер.

2) "Кескіндердің негізгі түрлері және оны құрастыру". Проекциялау әдістері; проекциялаудың негізгі әдістері; екі және үш жазықтыққа тік бұрыштап проекциялау; графикалық кескіндердің негізгі түрлерін құрастыру тәсілдері; аксонометриялық проекциялар; техникалық сурет және нобай; заттың

(геометриялық денелердің) сызбаларын оқу және орындау; сызбаға өлшемдерді қою; сызбадағы шарттар мен жеңілдетулер; сызбаларды орындау және оқу.

3) "Кескіндердің негізгі түрлері және оны құрастыру". Қималар мен тіліктер; Қима мен тілік түрлері; Сызбада қима мен тілікті кескіндеу ережелері.

4) "Кескіндерді түрлендіру". Кескіндердің түрі мен құрамын түрлендіру (графикалық жұмыс); кескіндерді қайта құру (реконструкция).

5) "Форманың қалыптасуы және құрылымдау". Геометриялық денелердің формаларының қалыптасу заңдылықтары; геометриялық дене (заттардың) бетінің жазбалары; заттардың (геометриялық денелердің) формаларын құрылымдау.

6) "Форманы түрлендіру". Зат формасын түрлендіру; кескінділер арқылы заттардың формаларын түрлендіру.

7) "Техникалық, сәулет – құрылыс және ақпараттық графика элементтері". Стандарттау. Стандарттау, өзара алмасушылық, сәйкестендіру, бөлшек және жиынтық бірлігі туралы жалпы түсінік; құрастыру сызбасы; бөлшектердің қосылыстары; ажырайтын және ажырамайтын біріктірулер; құрастырмалы сызбаны орындау және безендіру ережелері; сәулет – құрылыс графикасының элементтері; құрылыс сызбалары туралы жалпы мағлұмат; қарапайым құрылыс сызбаларын оқу және орындау.

15. "Графика және жобалау" оқу пәнінің 11-сыныптағы базалық білім мазмұны:

1) "Ақпаратты визуалдаудың графикалық әдістері мен құралдары". Компьютерлік графиканың негізгі түрлері. Растрлық, векторлық графикаға арналған бағдарламалар; 2D кескінін құру үшін БҚ (бағдарламамен қамтамасыз ету); 2D кескінін құру; векторлық және расторлық графикадағы түстік модельдер; векторлық және расторлық графикалардың графикалық операциялары; графикалық безендіруін орындау үшін графикалық редактордың мүмкіндіктерін пайдалану; примитивтерді қолдана отырып, 2D объектінің кескінін құру. Примитивтерді қолдана отырып, геометриялық құрылымдар орындау; кескіндерді баспада басып шығару.

2) "Кескіндердің негізгі түрлері және оны құрастыру". Компьютерлік графика құралдары арқылы көлемді денелерді және үстіртін модельдеудің негізгі тәсілдері; 3D моделін құрудың негізгі кезеңдері. 3D моделін (аксонометриялық проекция, техникалық сурет, жиынтық бірлік) құрудағы расторлық және векторлық бағдарлама мүмкіндіктері. Көлемді моделдеу операциясының негізіне сүйеніп 3D моделін құру; 3D моделдердің визуализациялау түрлерін анықтау. 3D моделдерін тұрғызу тәсілдерін таңдау.

3D моделдерінің текстурасы мен фактурасы; 2D нысанының қима және тілік көрінісін орындау үшін БҚ (бағдарламамен қамтамасыз ету) таңдау. Қима мен тілікті қалыптастыратын көлемді моделдеу тәсілдері.

3) "Кескіндерді түрлендіру". Кескіндердің түрі мен құрамын түрлендіру (графикалық жұмыс).

4) "Форманың қалыптасуы және құрылымдау". Компьютерлік графика құралдары арқылы геометриялық дене (заттардың) бетінің жазбасын сызу.

5) "Форманы түрлендіру". Бөлшектерді жою және басып шығару арқылы 3D моделді түрлендіру; бөлшектерді ауыстыру арқылы 3D моделді түрлендіру;

6) "Техникалық, сәулет – құрылыс және ақпараттық графика элементтері". Жиынтық бірлігінің 3D-моделі; графикалық бағдарламалардың кітапханамен жұмысы; құрылыс сызбаларын графикалық редакторларда орындау; инфографика (сұлбалар, графикалар және диаграммалар). Әртүрлі саладағы инфографика.

7) "Жобалау және жобалау графикасы". Жобалау әдістері"; жобалаудың негізгі кезендері; жобалау объектілеріне қойылатын талаптар (эстетикалық, функциялық); Шығармашылық идеяларды визуалдау. Графикалық құжаттар; техникалық құжаттамалардың түрлері және олардың құрамы; шығармашылық идеяларды визуалдаудың әртүрлі құралдары (эскиз, макет, сызба); берілген тақырыпқа шығармашылық жоба орындау.

3-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

16. Бағдарламада оқыту мақсаттарын пайдалану ыңғайлылығы үшін код енгізілді. Кодта бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сандар – бөлім мен бөлімшенің, төртінші сан – оқыту мақсатының реттік санын білдіреді. Мысалы, 10.1.1.1. кодында "10" - сынып, "1.1" - бірінші бөлімнің бірінші бөлімшесі, "1" - оқыту мақсатының реттік саны.

1. Ақпаратты визуалдаудың графикалық әдістері мен құралдары		
Білім алушылар тиісті...		
Бөлімше	10-сынып	11-сынып
1.1 Ақпаратты визуалдаудағы кескіндердің ролі	10.1.1.1. -адам өмірінде және әртүрлі салада (ғылымда, техникада және өнерде) ақпаратты визуалды түрде берудегі кескіндердің ролінің маңызын білетіндігін және түсінетіндігін көрсету; 10.1.1.2. - графикалық кескінді орындаудың әртүрлі әдістері мен құралдарын білу	11.1.1.1. - растрлық, векторлық графикалық бағдарламалар редакторларының негіздерін білу және оларды қолдану
1.2 Ақпаратты визуалдау құралдары	10.1.2.1.-негізгі сызба құралдарын білу; 10.1.2.2.- графикалық жұмыстарды орындау барысында сызба құрал-дарымен жұмыс жасаудың тәжірибелік дағдыларын көрсету	11.1.2.1- 2D нысанасын жасау үшін (сызық қалыңдығы мен түсі, тік бұрыш, көпбұрыш, шеңбер, доға, эллипс, сплайн сызықтар, сызықпен түрлеу, өлшемдер қою, координаттық тор) бағдарламалық

		қамтамасыздандыруды (растрлық немесе векторлық) таңдау; 11.1.2.2 -2D объектілерді жасау үшін графикалық редактордың тиісті аспаптарының мүмкіндіктерін қолдану; 11.1.2.3 - векторлық және расторлық графикада түстік модельдерін таңдауды талдау; 11.1.2.4 - векторлық және расторлық графикалардың графикалық операцияларын (ерекшелеу, жою, масштабтау, бұру, қозғалту, айнадағы суреті, ауқымы, киюды) пайдалана білу
1.3 Сызбаны орындаудағы негізгі ережелер	10.1.3.1-стандарт бойынша сызба орындау мен безендіру ережелерін білу және сақтау; 10.1.3.2- сызық түрлерінің классификациясын білу және графикалық жұмыстарды орындауда дұрыс қолдану; 10.1.3.3 - негізгі жазулар мен өлшемдерді қою, сызба әріптері, сызық түрлері, масштабтар туралы білімдерін көрсете отырып, графикалық кескін орындау	11.1.3.1 - 2D объектілердің графикалық безендіруін орындау үшін графикалық редактордың мүмкіндіктерін пайдалану
1.4 Сызбадағы геометриялық құрылым	10.1.4.1 - сызбада геометриялық құрылымдарды (кесіндіні бөлу, шеңберлерді және бұрыштарды тең бөліктерге бөлу) әртүрлі сызба құралдарымен орындау; 10.1.4.2.- овал, қисық сызықтар және әртүрлі түйіндесу сызбаларын орындау тәсілдерін көрсету	11.1.4.1 - 2D объектілерін (геометриялық салулар, түйіндесу) жасау үшін растрлық, векторлық кестенің түрлерін таңдау және технологияларын білу; 11.1.4.2 - 2D объектілерін құрастыру барысында клипарттар, кітапханалар, үлгілерді пайдалану; 11.1.4.3- расторлы және векторлы графикада 2D объектілерін (сызба әріптері, сызба сызықтары, геометриялық құрылым, түйіндесулер) жасау үрдісін оңтайландыру және жеделдету, кескіндерді баспада басып шығару технологияларын пайдалана білу және қолдану
2. Кескіндердің негізгі түрлері және оны құрастыру		
Білім алушылар тиісті...		
2.1 Проекциялау әдістері	10.2.1.1 - проекциялау әдіс- тәсілдерін білу және түсіну; 10.2.1.2 - екі немесе үш жазықтыққа проекциялаудың сызбадағы қажетті түрлерінің санын, олардың орналасуын анықтау және білу	
2.2 Графикалық кескіндердің негізгі түрлерін құрастыру	10.2.2.1 - тегіс геометриялық денелер мен көлемді бұйымдарды құру тәсілдерін білу және түсіну (аксонометрия); 10.2.2.2 - заттың (дененің) берілген көріністері	11.2.2.1 - компьютерлік графика құралдары арқылы көлемді денелерді және үстіртін модельдеудің негізгі тәсілдерін пайдалану;

тәсілдері	бойынша, құрылымдау ережелерін білетіндігін көрсете отырып, аксонометриялық проекцияны орындау; 10.2.2.3 - нобай мен техникалық сурет ерекшеліктерін анықтау және білу	11.2.2.2 - 3D моделін жасау үрдісін кезеңдерге бөлу (координаттық тор, геометриялық денелер, сплайндар, әртекті рационалды сплайндар, модельдер, негізінде модельдеу); 11.2.2.3 - 3D модельдерін (аксонометриялық проекция, техникалық сурет, жиынтық бірлік) жасау үшін растрлық, векторлық бағдарламалардың мүмкіндіктері мен тиісті құралдарын пайдалану; 11.2.2.4 - 3D моделін (аксонометриялық проекция, техникалық сурет, жиынтық бірлік) жасауда көлемді денелерді модельдеу операцияларын қолдану (қаңқалы бетті жасау, біріктіру, қиылыстыру, алу, ұлғайту)
2.3 Заттың сызбаларын оқу және орындау	10.2.3.1. - бұйымдардың геометриялық формасының қасиеттерін ескере отырып, сызбаға өлшемдерді қоюды білу және қолдана алуын көрсету; 10.2.3.2 - сызбада шарттар және жеңілдетулерді пайдаланып, проекциялау тәсілдерін қолдану туралы терең білімдерін көрсету; 10.2.3.3 -бұйымдардың геометриялық формаларын талдау барысында сызбаларды оқу және орындау	11.2.3.1 - 3D моделін визуализациялау түрлерін анықтау және таңдау (аксонометриялық проекция, техникалық сурет), жиынтық бірліктер; 11.2.3.2 - көлемді денелерді (призма, пирамида, цилиндр, конус, сфера, тор) және үстіртін модельдеуді салыстыру (күрделі формаларды) және құрастыру тәсілдерін таңдау; 11.2.3.3 - визуалдау үдерісінде бұйымның текстурасы мен фактурасын көрсету
2.4 Қималар мен тіліктер	10.2.4.1 -сызбаларда қима мен тіліктерді қолданудың маңыздылығын білу және түсіну; 10.2.4.2 - сызбада қима мен тілікті кескіндеу ережелерін білу және қолдану; 10.2.4.3- қима мен тіліктерді орындау барысында шарттар мен жеңілдетулерді қолдану	11.2.4.1 - 2D объектіні (қималар мен тіліктер) жасау үшін бағдарламалық қамтамасыз етуді (растрлық немесе векторлық) таңдау; 11.2.4.2 - 3D объектіде тіліктер мен қималардың құрылуы үшін көлемді денелерді модельдеудің негізгі операцияларын пайдалану
3. Кескіндерді түрлендіру		
Білім алушылар тиісті...		
3.1 Кескіндердің түрі мен құрамын түрлендіру	10.3.1.1- проекциялау әдістерін өзгерту арқылы заттардың (денелердің) сызбаларын орындау; 10.3.1.2 - кескіннің түрі мен құрамын өзгерту (кескінді ауыстыру) арқылы немесе кескіннің масштабын өзгерту арқылы заттардың (денелердің) сызбаларын орындау	11.3.1.1 - кескіннің түрі мен құрамын өзгерту (кескінді ауыстыру) арқылы немесе кескіннің масштабын өзгерту арқылы 2D немесе 3D объектілердің сызбаларын графикалық редакторларда орындау
3.2 Кескіндерді қайта құру (реконструкция)	10.3.2.1 - ішінара кескіндер арқылы нысанның (заттың) толық көрінісін жаңадан жасау; 10.3.2.2 - ауызша сипаттау арқылы геометриялық денелердің графикалық кескінін немесе сызбасын құру	

4. Форманың қалыптасуы және құрылымдау		
Білім алушылар тиісті...		
4.1 Геометриялық денелердің формаларының қалыптасу заңдылықтары	10.4.1.1 - геометриялық денелердің формаларының қалыптасуының негізгі заңдылықтарын және принциптерін білу; 10.4.1.2 - әртүрлі беттер мен форма құрастыру тәсілдерін білу және түсінгенін көрсету (көпқырлы және қисық беттер)	
4.2 Формаларды құрылымдау	10.4.2.1 - берілген көрсеткіштер бойынша формаларды құрылымдау	
4.3 Беттің жазбалары	10.4.3.1 - жазылатын және жазылмайтын беттердің кескіндерінің ерекшеліктерін білу және түсіну; 10.4.3.2 - қарапайым геометриялық денелердің жазбасының сызбаларын орындау	11.4.3.1 - компьютерлік графика құралдары арқылы қисық беттердің және қарапайым геометриялық денелердің жазбасын сызу (призма, пирамида, цилиндр, конус, сфера)
5. Форманы түрлендіру		
Білім алушылар тиісті ...		
5.1 Зат формасын түрлендіру	10.5.1.1 - бөлшектерін жою және басып шығару арқылы зат формасын түрлендіру	11.5.1.1 - бөлшектерін жою және басып шығару арқылы 3D моделді түрлендіру
5.2 Кескіндер арқылы заттардың формаларын түрлендіру	10.5.2.1 - кеңістіктегі бұйымның проекциялау жазықтығына қатынасы туралы білгенін және түсінгенін көрсету; 10.5.2.2 - кеңістіктегі нысанның немесе бөліктерінің орнын ауыстырып, сызбасын орындау	11.5.2.1- бөлшектерді ауыстыру арқылы 3D моделін түрлендіру
6. Техникалық, сәулет – құрылыс және ақпараттық графика элементтері		
Білім алушылар тиісті ...		
6.1 Стандарттау	10.6.1.1 - стандарттау, өзара алмасушылық, сәйкестендіру, бөлшек және жиынтық бірлігі туралы жалпы түсінікті білу	
6.2 Бөлшектердің қосылыстары. Құрастыру сызбасы	10.6.2.1 - ажырайтын (бұранда) және ажырамайтын біріктірулерді және оны кескіндеуді білу; 10.6.2.2 - құрастырмалы сызбаны орындау және безендіру ережелерін білу; 10.6.2.3- құрастыру сызбасын бөлшектеуді білу және нобайын орындау	11.6.2.1 - 2D ажырайтын және ажырамайтын қосылыстардың құрастыру сызбасын дайындау (кітапхананы пайдалану); 11.6.2.2 - жиынтық бірлігінің 3D-моделін орындау
6.3 Сәулет – құрылыс графикасының элементтері	10.6.3.1 - құрылыс сызбаларының (жоспар, қасбет, тілік) ерекшеліктері мен міндетін түсіну; 10.6.3.2 - әртүрлі ақпарат көздері мен жалпы ережелерді, шартты белгілерді қолдана отырып қарапайым құрылыс сызбаларын орындау және оқу	11.6.3.1 - әртүрлі ақпарат көздері мен жалпы ережелерді, шартты белгілерді қолдана отырып, құрылыс сызбаларын графикалық редакторларда орындау
6.4 Инфографика (сұлбалар, графикалар және диаграммалар)		11.6.4.1. - инфографика жөнінде жалпы мағлұматтарды білу; 11.6.4.2. - инфографика тәсілдері (сұлба, кестелер мен диаграммалар) арқылы зерттеу нәтижесін және ақпаратты визуалдау
7. Шығармашылық тапсырмалар		

Білім алушылар тиісті...		
Бөлімше	10-сынып	11-сынып
7.1 Жобалық қызметке жалпы даярлықтарын дамытатын жаттығулар	10.7.1.1 - қызық есептер (мысалы: пропедевтикалық, эвристикалық) шығару барысында ұтымды жолдарды ұсыну	11.7.1.1 - компьютерлік графика құралдарын пайдаланып графикалық модельдеу бойынша қолданбалы және шығармашылық тапсырмаларды орындау
7.2 Жобалық іс – әрекет элементтері бар шығармашылық тапсырмалар		11.7.2.1 - техника/дизайн/сәулет салалары бойынша жобалық іс – әрекет элементтері бар шығармашылық тапсырмаларды түрлі графика құралдарымен (қолмен орындалатын/ компьютерлік графика/макеттеу) орындау
8. Жобалау және жобалау графикасы		
Білім алушылар тиісті...		
8.1 Жобалау әдістері		11.8.1.1 - әртүрлі саладағы жобалау әдістерімен танысу және кезеңдерін анықтау; 11.8.1.2 - жобалау нысандарына қойылатын негізгі эстетикалық, функциялық талаптарды анықтау
8.2 Шығармашылық идеяларды визуалдау		11.8.2.1 - техникалық құжаттамалардың түрлеріне байланысты олардың құрамын және олардың ерекшеліктерін білу және ажырата алу; 11.8.2.2 - шығармашылық идеяларды визуалдаудың әртүрлі құралдарын (эскиз, макет, сызба) білу және қолдану

17. Осы оқу бағдарламасы жалпы орта білім беру деңгейінің 10-11-сыныптарға арналған "Графика және жобалау" оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының Ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес жүзеге асырылады.

18. Тоқсандағы бөлімдер және бөлімдер ішіндегі тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Жалпы орта білім беру деңгейінің 10-11-сыныптарға арналған "Графика және жобалау" оқу пәнінен жаңартылған үлгілік оқу бағдарламасына қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің 10-11-сыныптарға арналған "Графика және жобалау" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

10-сынып:

Бөлім	Бөлімше	Тақырып/Мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан			10.1.1.1. - адам өмірінде және әртүрлі салада (ғылымда, техникада және өнерде) ақпаратты визуалды түрде берудегі кескіндердің ролінің маңызын білетінін және түсінетінін көрсету;
	Ақпаратты визуалдаудағы кескіндердің ролі	Кескіннің мәні мен тарихы	10.1.1.2. - графикалық кескінді орындаудың әртүрлі әдістері мен құралдарын білу
	Ақпаратты визуалдау құралдары	Негізгі сызу құралдары, жұмыстың тәсілдері мен жұмыс құрал-орнын ұйымдастыру	10.1.2.1. - негізгі сызба құрал-саймандарын білу; 10.1.2.2. - графикалық жұмыстарды орындауда сызба құрал-саймандарымен жұмыс жасаудың тәжірбиелік дағдыларын көрсету
Ақпаратты визуалдаудың графикалық әдістері мен құралдары	Сызбаны орындаудағы негізгі ережелер	Сызбаны безендіру ережелері (формат, масштаб, негізгі жазулар)	10.1.3.1 - стандарт бойынша сызба орындау мен безендіру ережелерін білу және сақтау; 10.1.3.2 - графикалық кескіндерді орындауда сызықтардың классификациясы мен түрлерін қолдану ережелерін білу
		Тәжірбиелік жұмыс	10.1.3.3 - негізгі жазулар мен өлшемдерді қою, сызба (сызық түрлері, сызба қаріптері, сызық түрлері, масштабтар туралы қаріптері, өлшемдерді білімдерін көрсете отырып, графикалық кескін қою).
	Сызбадағы геометриялық құрылым	Шеңберлерді және бұрыштарды, кесіндіні тең бөліктерге бөлу	10.1.4.1 - сызбада геометриялық салуларды әр түрлі шеңберлерді және бұрыштарды тең бөліктерге бөлу)
		Түйіндесулер	10.1.4.2. - овал, қисық сызықтар және әр түрлі түйіндесу сызбаларының тәсілдерін көрсету
		Проекциялаудың негізгі әдістері	10.2.1.1 - проекциялау әдіс-тәсілдерін білу және түсіну
Кескіндердің негізгі түрлері және оны құрастыру	Проекциялау әдістері	Екі және үш жазықтыққа бұрыштап проекциялау	10.2.1.2 - екі немесе үш жазықтыққа проекциялаудың қажетті түрлерінің санын анықтау және тік білу; 10.7.1.1 - қызық есептер (мысалы: пропедевтикалық, эвристикалық) шығару барысында ұтымды жолдарды ұсыну
2-тоқсан			10.2.2.1 - тегіс геометриялық денелер мен көлемді бұйымдарды құру тәсілдерін білу және түсіну (аксонометрия);
	Графикалық кескіндердің негізгі түрлерін құрастыру оны тәсілдері	Аксонометриялық проекциялар	10.2.2.2 - заттың (дененің) берілген көріністері бойынша, құрылымдау ережелерін білетінін көрсете отыра аксонометриялық проекцияны орындау; 10.7.1.1 - қызық есептер (мысалы: пропедевтикалық, эвристикалық) шығару барысында ұтымды жолдарды ұсыну
Кескіндердің негізгі түрлері және оны құрастыру		Техникалық сурет және нобай	10.2.2.3 - нобай мен техникалық сурет ерекшеліктерін анықтау және білу
	Заттың (геометриялық)	Сызбаға өлшемдерді қою	10.2.3.1. - бұйымдардың геометриялық формасының қасиеттерін ескере отырып, сызбаға өлшемдерді

	денелердің сызбаларын оқу және орындау	Сызбадағы шарттар мен жеңілдетулер	коюды білу және қолдана алуларын көрсету 10.2.3.2 - сызбада шарттар және жеңілдетулерді пайдаланып, проекциялау тәсілдерін қолдану туралы терең білімдерін көрсету 10.2.3.3 - бұйымдардың геометриялық формаларын талдау барысында сызбаларды оқу және орындау; 10.7.1.1 - қызық есептер (мысалы: пропедевтикалық, эвристикалық) шығару барысында ұтымды жолдарды ұсыну
3-тоқсан			
Кескіндердің негізгі түрлері және оны тіліктер құрастыру	Қималар мен оны тіліктер	Кима мен тілік түрлері	10.2.4.1 - сызбадағы кима мен тіліктердің біртұтастығын (маңыздылығын) білу және түсіну; 10.2.4.2 - сызбада кима мен тілікті кескіндеу ережелерін білу және қолдану; 10.2.4.3 - кима мен тіліктерді орындау барысында шарттар мен жеңілдетулерді қолдану
Кескіндерді түрлендіру	Кескіндердің түрі мен құрамын түрлендіру	Кескіндердің түрі мен құрамын түрлендіру (графикалық жұмыс)	10.3.1.1 - проекциялау әдістерін өзгерту арқылы заттардың (денелердің) сызбаларын орындау; 10.3.1.2 - кескіннің түрі мен құрамын өзгерту (кескінді ауыстыру) арқылы немесе кескіннің масштабын өзгерту арқылы заттардың (денелердің) сызбаларын орындау
	Кескіндерді қайта құру (реконструкция)	Кескіндерді қайта құру (реконструкция)	10.3.2.1 - ішінара кескіндері арқылы нысанның (заттың) толық көрінісін жаңадан жасау; 10.3.2.2 - ауызша сипаттау арқылы геометриялық денелердің графикалық кескінін немесе сызбасын құру
	Геометриялық денелердің формаларының қалыптасу заңдылықтары	Геометриялық денелердің формаларының қалыптасу заңдылықтары	10.4.1.1 - геометриялық денелердің формаларының қалыптасуының негізгі заңдылықтарын және принциптерін білу; 10.4.1.2 - әртүрлі беттер мен форма құрастыру тәсілдерін білу және түсінгендерін көрсету (көпқырлы және қисық беттер)
Форманың қалыптасуы және құрылымдау	Формаларды құрылымдау	Заттардың (геометриялық денелердің) формаларын құрылымдау	10.4.2.1 - берілген көрсеткіштер бойынша формаларды құрылымдау; 10.7.1.1 - қызық есептер (мысалы: пропедевтикалық, эвристикалық) шығару барысында ұтымды жолдарды ұсыну
	Беттің жазбалары	Геометриялық дене (заттардың) бетінің жазбалары	10.4.3.1 - жазылатын және жазылмайтын беттердің кескіндерінің ерекшеліктерін білу және түсіну; 10.4.3.2 - қарапайым геометриялық денелердің жазбасының сызбаларын орындау
4-тоқсан			
Форманы түрлендіру	Зат формасын түрлендіру	Зат формасын түрлендіру	10.5.1.1 - бөлшектерін жою және басып шығару арқылы зат формасын түрлендіру
	Кескіндер арқылы заттардың формаларын түрлендіру	Кескіндер арқылы заттардың формаларын түрлендіру	10.5.2.1 - кеңістіктегі бұйымның проекциялау жазықтығына қатынасы туралы білгенін және түсінгенін көрсету; 10.5.2.2 - кеңістіктегі нысанның қалпын немесе бөліктерінің орнын ауыстырып, сызбасын орындау

Техникалық, сәулет – құрылыс және ақпараттық графика элементтері	Стандарттау	Стандарттау. Бұйым, 10.6.1.1 - стандарттау, өзара алмасушылық, бөлшек және оның сәйкестендіру, бөлшек және элементтері жалпы түсінікті білу
	Бөлшектердің қосылыстары.	10.6.2.1 - ажырайтын (бұранда) және ажырамайтын біріктірулерді және оны кескіндеуді білу
	Құрастыру сызбасы	10.6.2.2 - құрастырмалы сызбаны орындау және безендіру ережелерін білу;
	Кұрастыру сызбасы (графикалық жұмыс)	10.6.2.3 - құрастыру сызбасын бөлшектеуді білу және нобайын орындау
Сәулет – құрылыс графикасының элементтері	Құрылыс сызбалары – туралы жалпы мағлұмат	10.6.3.1 - құрылыс сызбаларының (жоспар, қасбет, тілік) ерекшеліктері мен міндетін түсіну
	Қарапайым құрылыс сызбаларын оқу және орындау	10.6.3.2 - әртүрлі ақпарат көздері мен жалпы ережелерді, шартты белгілерді қолдана отырып қарапайым құрылыс сызбаларын орындау және оқу

11-сынып:

Бөлім	Бөлімше	Тақырып/Мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан			
	Ақпаратты визуалдаудағы кескіндердің рөлі	Компьютерлік графиканың негізгі түрлері	11.1.1.1. - растрлық, векторлық графикалық бағдарламалар редакторларының негіздерін білу және оларды қолдану 11.1.2.1 - 2D нысанасын жасау үшін (сызық қалыңдығы мен түсі, тік бұрыш, көпбұрыш, шеңбер, доға, эллипс, БҚ (бағдарламамен сплайн сызықтар, сызықпен түрлеу, өлшемдер қою, кординаттық тор) бағдарламалық қамтамасыз ету) қамтамасыз ету
Ақпаратты визуалдаудың графикалық әдістері мен құралдары	Ақпаратты визуалдау құралдары	2D кескінін құру	11.1.2.2 - 2D объектілерді жасау үшін графикалық редактордың тиісті аспаптарының мүмкіндіктерін қолдану; 11.1.2.3 - векторлық және расторлық графикада түстік модельдерін таңдауды талдау; 11.1.2.4 - векторлық және расторлық графикалардың графикалық операцияларын (ерекшелеу, жою, масштабтау, бұру, қозғалту, айнадағы суреті, ауқымды, киюды) пайдалана білу
	Сызбаны орындаудағы негізгі ережелер	Сызбаны безендіру ережелері (пішім, масштаб, негізгі жазулар)	11.1.3.1 - 2D объектілердің графикалық безендіруін орындау үшін графикалық редактордың мүмкіндіктерін пайдалану
	Сызбадағы геометриялық құрылым	Примитивтерді қолдана отырып, 2D векторлық объектінің кескінін құру	11.1.4.1 - 2D объектілерін (геометриялық құрылым, түйіндесу, кескіндер-көріністер) жасау үшін растрлық кестенің түрлерін таңдау және технологияларын білу; 11.1.4.2 - 2D объектілерін құрастыру алдында клипарттар, кітапханалар, үлгілерді пайдалану

			11.1.4.3 - расторлы және векторлы графикалық 2D объектілерін (сызба қаріптері, сызба сызықтары, геометриялық құрылым, түйіндесулер, кескіндер - көріністер, тіліктер, қималар және т.б.) жасаудың үрдісін оңтайландыру мен жеделдету технологияларын пайдалана білу және кескіндерді баспада басып шығару;
	Примитивтерді қолдана отырып, геометриялық құрылымдар орындау		11.7.1.1 - компьютерлік графика құралдарын пайдаланып графикалық модельдеу бойынша қолданбалы және шығармашылық тапсырмаларды орындау
2-тоқсан			
		Көлемді денелерді және үстіртін моделдеудің негізгі тәсілдері	11.2.2.1. - компьютерлік графика құралдары арқылы көлемді денелерді және үстіртін модельдеудің негізгі тәсілдерін пайдалану
			11.2.2.2. - 3D моделін жасау үрдісін кезеңдерге бөлу (координаттық тор, геометриялық денелер, сплайндар, эртекті рационалды сплайндар, модельдер, негізінде модельдеу)
	Графикалық кескіндердің негізгі түрлерін құрастыру тәсілдері	3D моделін құрудың негізгі кезеңдері	11.2.2.3 - 3D модельдерін (аксонометриялық проекция, расторлық және техникалық сурет, жиынтық бірлік) жасау үшін растрлық, векторлық бағдарлама векторлық бағдарламалардың мүмкіндіктері мен тиісті мүмкіндіктері құралдарын пайдалану
Кескіндердің негізгі түрлері және оны құрастыру		3D моделін құрудағы расторлық және векторлық бағдарлама мүмкіндіктері	11.2.2.4 - 3D моделін (аксонометриялық проекция, операциясының техникалық сурет, жиынтық бірлік) жасауда көлемді негізіне сүйеніп 3D денелерді модельдеу операцияларын қолдану (қаңқалы бетті жасау, біріктіру, қиылыстыру, алу, ұлғайту)
		3D моделдердің визуалдау түрлерін анықтау және визуалдау түрлерін таңдау (аксонометриялық проекция, техникалық сурет), анықтау жиынтық бірліктер	11.2.3.1 - 3D моделін визуалдау түрлерін анықтау және визуалдау түрлерін таңдау (аксонометриялық проекция, техникалық сурет), анықтау жиынтық бірліктер
	Заттың (геометриялық денелердің) сызбаларын оқу және орындау	3D моделдерін тұрғызу тәсілдерін таңдау	11.2.3.2 - көлемді денелерді (призма, пирамида, цилиндр, конус, сфера, тор) және үстіртін модельдеуді салыстыру (күрделі формаларды) және құрастыру тәсілдерін таңдау
		3D моделдерінің текстурасы мен фактурасы	11.2.3.3 - визуалдау үдерісінде бұйымның текстурасы мен фактурасын көрсету
3-тоқсан			
		2D нысанның қима және тілік көрінісін орындау үшін БҚ (бағдарламамен қолдану	11.2.4.1 - 2D объектіні (қималар мен тіліктер) жасау үшін (растрлық немесе векторлық) бағдарламалық қамтамасыз етуді таңдау;
Кескіндердің негізгі түрлері және оны құрастыру	Қималар мен тіліктер	Қима мен тілікті қалыптастыратын көлемді моделдеу тәсілдері	11.2.4.2 - 3D объектіде тіліктер мен қималардың құрылуы үшін көлемді денелерді модельдеудің негізгі операцияларын пайдалану
Кескіндерді түрлендіру	Кескіндердің түрі мен құрамын түрлендіру	Кескіндердің түрі мен құрамын түрлендіру (графикалық жұмыс)	11.3.1.1 - кескіннің түрі мен құрамын өзгерту (кескінді ауыстыру) арқылы немесе кескіннің масштабын өзгерту арқылы 2D немесе 3D объектілердің сызбаларын графикалық редакторларда орындау

Форманың қалыптасуы және құрылымдау	Беттің жазбалары	Геометриялық дене бетінің жазбалары	11.4.3.1 - компьютерлік графика құралдары арқылы қисық беттердің және қарапайым геометриялық денелердің жазбасын сызу (призма, пирамида, цилиндр, конус, сфера)
	Зат формасын түрлендіру	Зат формасын түрлендіру	11.5.1.1 - бөлшектерін жою және басып шығару арқылы 3D моделді түрлендіру
Форманы түрлендіру	Кескіндер арқылы заттардың формаларын түрлендіру	Кескіндер арқылы заттардың формаларын түрлендіру	11.5.2.1 - бөлшектерді ауыстыру арқылы 3D моделін түрлендіру
	Бөлшектердің қосылыстары. Құрастыру сызбасы	Жиынтық бірлігінің 3D-моделі. Кітапханамен жұмыс	11.6.2.1 - 2D ажырайтын және ажырамайтын қосылыстарының құрастыру сызбасын дайындау (кітапхананы пайдалану); 11.6.2.2 - жиынтық бірлігінің 3D-моделін орындау
Техникалық, сәулет құрылыс және ақпараттық графика элементтері	Сәулет құрылыс графикасының элементтері	Құрылыс сызбаларының элементтері	11.6.3.1 - әртүрлі ақпарат көздері мен жалпы ережелерді, шартты белгілерді қолдана отырып, құрылыс сызбаларын графикалық редакторларда орындау
	Инфографика (сұлбалар, графикалар және диаграммалар)	Әр түрлі саладағы инфографика	11.6.4.1. - инфографика жөнінде жалпы мағлұматтарды білу; 11.6.4.2. - Инфографика тәсілдері (сұлба, кестелер мен диаграммалар) арқылы зерттеу нәтижесін және ақпаратты визуалдау
4-тоқсан			
Жобалау және жобалау графикасы	Жобалау әдістері	Жобалау әдістері. Жобалаудың негізгі кезеңдері	11.8.1.1 - әртүрлі саладағы жобалау әдістерімен танысу және кезеңдерін анықтау;
	Жобалау әдістері	Жобалау объектілеріне қойылатын талаптар	11.8.1.2. - жобалау нысандарына қойылатын негізгі эстетикалық, функциялдық талаптарды анықтау
Жобалау және жобалау графикасы	Шығармашылық идеяларды визуализациялау	Графикалық құжаттар Шығармашылық идеяларды визуалдау	11.8.2.1 - техникалық құжаттамалардың түрлеріне байланысты олардың құрамын және олардың ерекшеліктерін білу және ажырата алу 11.8.2.2 - шығармашылық идеяларды визуалдаудың әртүрлі құралдарын (эскиз, макет, сызба) білу және қолдану
	Жобалық іс – әрекет элементтері бар шығармашылық тапсырмалар	Берілген тақырыпқа шығармашылық жоба орындау	11.7.2.1 - техника/дизайн/сәулет салалары бойынша жобалық іс – әрекет элементтері бар шығармашылық тапсырмаларды түрлі графика құралдарымен (қолмен орындалатын/компьютерлік графика/макеттеу) орындау